

al m. B. Wess. D. S. Cas. & Franca
CODEX

THEODOSIANVS

CVM PERPETVIS

COMMENTARIIS

IACOBI GOTHOFREDI

Viri Senatorij & Iuriconsulti huius
sæculi eximij.

PRÆMITTUNTUR CHRONOLOGIA ACCVRATIO, Cum Chronico Historico, & Prolegomena:

Subijciuntur Notitia Dignitatum, Prosopographia, Topographia, Index Rerum, & Glossarium Nomicum.

OPVS POSTHVMVM;

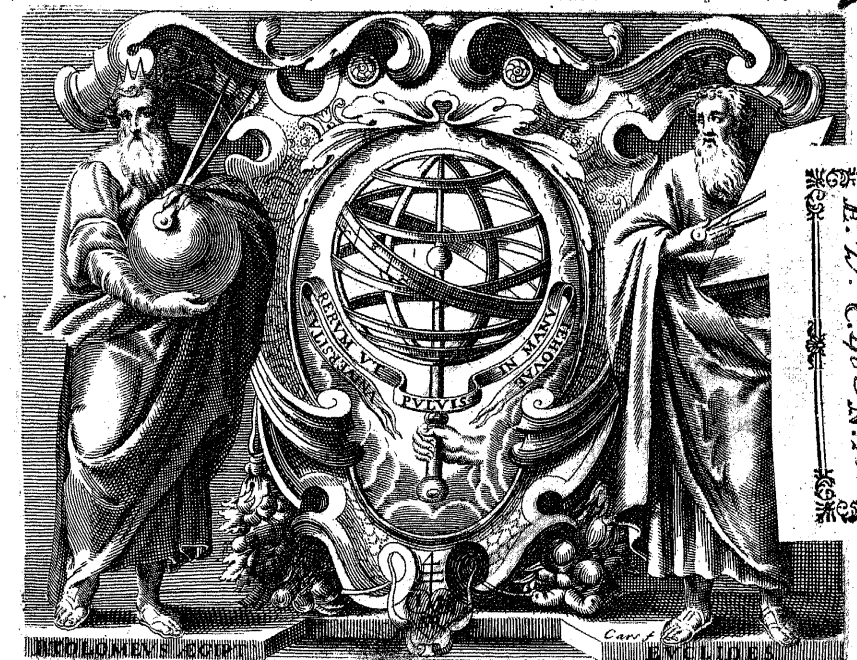
DIV IN FORO ET SCHOLA DESIDERATVM,

recognitum & ordiatum ad usum CODICIS IUSTINIANEI,

OPERA ET STUDIO ANTONII MARVILLII ANTECESSORIS

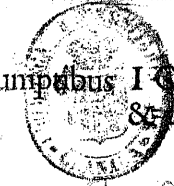
Primicerij in Vniuersitate Valentina.

TOMVS SEXTVS.

DE LA LIBRERIA
DEL REAL COLEGIO MAYOR
Reunido de Santa Cruz, y
Santa Catalina.
E. N.º C40 - N. 16

LUGDVNI,
Sumptibus IOANNIS-ANTONII HVG VETAN,
& MARCI-ANTONII RAVAVD.

M. DC. LXX.

Cum Privilegijs S. Cæs. Maiest. & Regis Christianissimi.

del D. N.º de los Reales Libros de la Universidad de Valencia Colección en el M.º de D. S. Cas. & Franca

158382

IN HOC TOMO

LIBER DECIMVS-SEXTVS

CONTINETVR

In quo agitur de iis quæ pertinent ad
Personas & Res Ecclesiasticas.

INDEX

INDEX LEGVM NOVELLARVM IMPP.
Theodosij, Valentiniani, Martiani, Maioriani, Severi
& Anthemij, per seriem litterarum digestus.

A
Arogatis capitibus iniustis Legis Diui Maioriani ad locum, id est, de sanctimonialibus, viduis, de hereditatis tertia vel de ceteris negotiis tit. 1. Nou. Seu.
 Adultertis tit. 9. Nou. Maior.
 Aduocatis non perpetuandis, tit. 11. Nou. Valent.
 Aedificiis publicis tit. 6. Nou. Maior.
 Afris, Vandalis, Alanis tit. 17. No. Valent.
 Alluionibus Nili Aegyptiacae dioeceseos & quae in omnibus prouinciis fiunt & de paludibus & pascuis tit. 10. Nou. Valent.
 Ambitu & locis limitaneis inibi redhibendis t. 3. N. Th.
 Amora militantis fori praescriptione tit. 14. No. Th.
B
 Bonis decurionum, & c. t. 1. No. Th.
 Bonis caducis siue proscriptorum tit. 7. Nou. Maior.
 Bonis Fabricensium tit. 13. Nou. Theod.
 Bonis vacantibus tit. 3. Nou. Anthem.
C
 Colonis vagis vel agnatione eorum & de aduenis t. 9. Nou. Valent.
 Competitionibus tit. 44. Nou. Theod.
 Confirmatione legum Nouell. Diui Theodosij, tit. 2. Nou. Th. tit. 2. & alia Nouell. tit. 35. & Anthem. t. 13. Nou. Valent.
 Confirmandis quae administrantibus vel publicum officium gerentibus distracta sunt, vel donata & de ceteris negotiis tit. 10. Nou. Valent.
 Contra sententias P. P. iniustas post successionem intra biennium supplicandum tit. 6. Nou. Theod.
 Corporatis vrbis Romae qui ad militiam vel clericatum transeunt, reuocandis tit. 26. Nou. Theod.
 Corporatis tit. 2. Nou. Seu.
 Curialibus & agnatione vel distractione praediorum & de diuersis negotiis tit. 1. Nouell. Maior.
D
 Defensoribus ciuitatum tit. 5. Nou. Maior.
E
 Episcoporum ordinatione tit. 24. Nouell. Theod.
 Episcopali iudicio & diuersis negotiis, & ne quis clericus iniustus ordinetur t. 12. Nou. Val. t. 2. N. Maior.
F
 Fructibus inter maritum & vxorem expensis, filiis vel heredibus minime imputandis tit. 1. Nou. Valent.
H
 His qui sponte manus aliquod vel honorem largiuntur & de naturalibus filiis in Curiam dandis hereditibusque scribendis vel bona parentum accipiendis tit. 11. Nou. Theod.
 Homicidiis casu vel voluntate factis tit. 3. Nou. Val.
 Honoratis & quis in gradu praefatur tit. 45. Nou. Th.
I
 In damnum publicum non valere rescriptum, nec specialia beneficia generalibus preferenda t. 39. N. Th.
 Indulgentiis reliquorum t. 7. N. Val. tit. 2. Nou. Mart. tit. 4. Nou. Maior.
 Inuasiuibus tit. 19. Nou. Theod.
 Iudaeis, Samaritanis, Haereticis & Paganis t. 3. N. Th.
 Iure nundinarum tit. 51. Nou. Theod.
L
 Lampadariis tit. 36. Nou. Theod.
 Lenonibus tit. 18. Nou. Theod.
 Libertis & successione eorum tit. 6. Nou. Val.
 Locis Reipub. quoquomodo possessis, ciuitatibus restituentis tit. 30. Nou. Theod.

M
 Manichaeis tit. 2. Nou. Val.
 Matrimonii Senatorum tit. 3.
 Metatis tit. 32.
 Mulieribus quae se feruis propriis iunxerunt & de naturalibus filiis tit. 1. No. Anthem.
N
 Nauibus ultra duorum millium modiorum capacitatem non excusandis tit. 15. No. Th.
 Nauicularis amnicis tit. 36. Nou. Th.
 Ne Curialis praedium alterius conducat aut fideiusfor conductoris existat tit. 4. Nou. Th.
 Ne Decurio ad Senatoriam dignitatem vel aliquem honorem aspiat tit. 8. No. Th.
 Ne duciani vel limitanei milites ad Comitatum exhibeant tit. 44. Nou. Th.
 Negotiatoribus tit. 27. Nou. Th.
 Neminem exhiberi de prouincia tit. 7. Nou. Mart.
 Neque domum diuinam, neque Ecclesiam aut aliquam personam quolibet publico munere excusanda t. 21. N. Th.
O
 De officio & numerariis praefectorum pratorio t. 46. N. T.
P
 Palatinis tit. 42. No. Th.
 Parentibus qui filios suos distaxerint tit. 11. No. Val.
 Paternis seu maternis bonis tit. 7. No. Th.
 Patrimonialibus rei Dominicae & limitrophis fundis ad Orientem positis tit. 12. No. Th.
 Pecunia Afris credenda & de fideiusforibus eorum tit. 22. Nou. Th.
 Pentapolis ad vrbem Romam reuocandis & qui a tyronum praebitione excusantur tit. 40. No. Th.
 Postulando tit. 34. No. Th.
 Postulando & perpetuanda Aduocatione t. 16. N. Th.
 Praediis ciuitatum omnium tit. 3. No. Mart.
 Praediis piloriis Afris deputandis tit. 37. No. Th.
 Pretio solidi & ne quis solidum integrum recuset tit. 25. Nou. Th.
 Principibus agentium in rebus tit. 14. No. Val.
R
 Reddito iure Armorum tit. 20. No. Th.
 Releuatis, Adaratis vel donatis possessionibus t. 33. Nou. Th.
 Repudiis tit. 17. Nou. Th.
 Rescindendis venditionibus rei dominicae t. 24. N. Th.
 Ritu Imperij Diui Maioriani tit. 3. No. Maior.
S
 Sanctimonialibus & viduis & successione earum, tit. 8. Nou. Maior.
 Scholaribus Comitibus scholarum & de Domesticis eorum tit. 29. No. Th.
 Sepulchris tit. 5. Nou. Th.
 Siliquarum exactionibus tit. 18. Nou. Val.
 Suariis, Boariis & pecuariis tit. 15. Nou. Val.
 Successione Curialium tit. 38. Nou. Th.
T
 Testamentis Clericorum tit. 5. Nou. Martiani.
 Theodosiani Codicis auctoritate tit. 23. No. Th.
 Tironibus & occultatoribus desertorum tit. 41. Nou. Theod.
 Tributis Fiscalibus & de sacro auditorio & de ceteris negotiis tit. 23. Nou. Th.
 Triginta annorum praescriptione omnibus causis opponenda tit. 8. Nou. Valent.
 Tutoribus tit. 5. Nou. Th.

CODICIS

CODICIS
THEODOSIANI
LIBER DECIMVSSEXTVS.

QVI TOTVS EST

DE REBVS ECCLESIASTICIS:
 Supplementi seu Paratitli vice ad hunc de rebus Ecclesiasticis librum referri quoque possunt octo Tituli sequentes: è lib. 2. tit. de Feriis: è lib. 4. tit. de Bonis Clericorum & Monachorum: tit. de manumissionibus in Ecclesia: ex lib. 9. tit. de Sepulchro violato. tit. de Maleficis & mathem. tit. de raptu vel matrimonio sanctimonialium virginum vel viduarum: tit. de his qui ad Ecclesias confugiunt: ex lib. 10. tit. de locatione fundorum iuris. Templorum. Meminit huius libri 16. Hincmarus Remensis, epist. 4. cap. 6. Decimus sextus, inquit, liber Legum: quibus, una cum sacris Canonibus, sanctamoderatur Ecclesia.

HVIVS LIBRI TITVLI.

I. De Fide Catholica.	VII. De Apostatis.
II. De Episcopis, Ecclesiis, & Clericis.	VIII. De Iudaeis, Caliculis & Samaritanis.
III. De Monachis.	IX. Ne Christianum mancipium Iudaeus habeat.
IV. De his qui super religione contendunt.	X. De Paganis, sacrificiis, & templis.
V. De haereticis.	XI. De Religione.
VI. Ne sanctum baptisma iteretur.	

DE FIDE CATHOLICA.

TITVLVS I.

I. COD. IVST. I. Vbi Tribonianus auctiorem fecit Titulum, De summâ Trinitate, & Fide Catholica: & ut nemo de eâ publicè contendere audeat. Porro in vetustis exemplaribus, & quidem Vefontino, hic Titulus est secundus huius Libri.

PARATITLON.

FIDES CATHOLICA, Rubr. Secta Catholica, l. 5. infr. de Episcop. & l. 42. 44. & l. ultim. infr. de haeretic. (vnde & Christiani Catholici, l. 2. Catholicae Ecclesiae, l. 3. & l. 6. 48. 54. infr. de haeretic. & l. 31. infr. de Episcop. l. 1. supr. de annonâ: & absolute Tom. V. A Catholica.

Catholica, l.4. de Episcopis, Eccl. & Cler. l.2. ne sanct. Bapt. iter. Iudicium Catholicæ Religionis, l.28. *infr. de hereticis*: Catholica Religio, l.6. *infr. de heretic.* Catholica disciplina, l.9. *infr. de heretic.* Catholica Communio, l.46. *infr. de heretic.* Catholica lex, l.11. *de Episcopis* l.1. *infr. de heretic.* Catholica sanctitas, l.4. l.1. *infr. de heretic.* Catholica veneratio, l.38. *infr. de heretic.* Sanctissima lex, l.18. *infr. de Episcopis*: Sancta lex, l.5. *de Episcopis*: l.51. *de heretic.* Sanctissima Religio & in perenne seruandæ Christianæ legis secretorum reuerentia: l.9. *de Scanis*: sacratissima Religio, & Christianæ legis reuerentia, l.4. *eod. tit.* Institutio diuina, l.4. *de hereticis*: his verbis à Valentiniano Iuniore, l.2. *infr. ne sanctum Baptism.* definitur: *Nihil aliud præcipi volumus, quam quod Euangeliorum & Apostolorum fides, & traditio INCORRUPTA seruantur, sicut & lege Diuina parentum nostrorum, Constantini, Constanti, Valentiniani decreta sunt.* A Theodosio M. Imp. Sic, l.2. *hoc tit.* definitur: *Qua secundum Apostolicam disciplinam & Euangelicam doctrinam, Patris & Filij & Spiritus Sancti unam Deitatem, sub parili Maiestate, & sub pia Trinitate credit.* Item: *Qua unius Maiestatis atque Virtutis Patrem & Filium & Spiritum sanctum constitetur: unius gloria, claritatis unius, nihil dissonum profanâ diuisione faciens: sed Trinitatis ordinem, Personarum adseruionem, & Diuinitatis unitatem credens.* l.3. Trinitatis parem sibi congruentem sanctitatem, l.38. *infr. de heretic.* Quæ, seu Catholica Religionis cultor est, qui *Omnipotentem Deum, & Christum Filium Dei unum nomine confitetur, Deum de Deo, lumen de lumine; qui Spiritum sanctum (qui id, quod ex summo rerum Parente speramus, accipimus,) negando non violat; apud quem intemerata fidei sensu, viget incorrupta Trinitatis indiuisa substantia, qua Græci adseruione verbi scilicet rectè credentibus dicitur: d. l.6. infr. de heretic.* Quæ Religionem & Diuinum Petrum Apostolum Romanis tradidisse, idem Imp. Theodosius M. ait l.2. *hoc tit.* & Nicenam fidem esse adserit, l.3. *hoc tit.* & d. l.6. *infr. de heretic.* Ad quam ideò sibi subditos populos d. l.2. reuocat: Exemplo Pontificis Damasi & Petri Alexandriæ Episcopi, viri Apostolicæ sanctitatis religionem à Petro insinuatam tum sequentium; vt & l.3. exemplo variorum, quos ibi recenset, per Orientem Episcoporum. Hanc itaque Religionem sequentes, & Christianorum Catholicorum nomen amplecti, l.2. & Episcopis, horum quos expressit communioni sociatis, id est communicantibus, Ecclesias tradi iubet d. l.3. Cæteros verò hereticos indicat l.2.3. atque adeò ab Ecclesiis obtinendis hereticos Episcopos expelli iubet d. l.3. Conciliabulum eorum Ecclesias vocari vetat, l.2. Verùm hanc parte alia & peruerfa mens Valentiniano Iuniore aliquando in breue tempus fuit, *l.ultim. hoc tit.* vbi dicam. Et hæc de Fide Catholica, & Edictis Imperatorum, quibus ea inculcata: atque adeò de Canone Fidei, Antiquitati hac parte quis locus? vid. l.3. *infr. de Religione*: Quis præ omnibus legi diuinæ? vid. etiam *leg. 27. de Episc.* vel institutioni diuinæ: l.45. *infr. de heretic.* Quis præceptis Apostolorum in rebus Fidei: d. l.2. *hoc tit.* l.2. *ne sanct. Bapt.* & in his quæ disciplinam Ecclesiasticam spectant, l.27. *infr. de Episcop.* Quis vetustati, & Canonibus pristinis Ecclesiasticis: vid. l.45. *infr. de Episc.* Quæ Traditionis autoritas? vid. l.2. *ne sanct. Bapt.* Quæ Conciliorum vis & autoritas? *l.ult. hoc tit.* Quis Concilium? d. l. vtr. seu Synodi, l.15.23. *de Episc.* Sanctissimi cœtus Anstictum, l.2. *infr. de heretic.* Episcoporum iudicium, l.2. *quor. appell.* Conuentus Sacerdotalis, l.45. *de Episc.* Synodorum aliæ Oecumenicæ, aliæ Dioceseon *hoc Codice memorantur*: Synodi Dioceseos fit mentio l.23.45. *de Episc.* de qua accipio & *leg. 20. quor. appellat.* Memorantur hæc: Nicæna, l.3. *infr. de Religione*: l.6. *de heretic.* Ephesina, *l.ult. de heretic.* Ariminensis, *l.ult. hoc tit.* l.15. *de Episc.* Constantinopolitana, quæ Fides Ariminensis Concilij firmata, *l.ult. de Fid. Cath.* Concilium 70. Episcoporum in Africâ, cuius mentio Anno D. 369. l.20. *quor. appellat.* Synodus Dioceseos, ad quam directa est *lex, qui mos est, hoc tit.* His adde Collationem Carthaginensem, inter Catholicos & Donatistas Anno D. 411. quod perinet *lex 3. de Relig.* & *lex 55. de heretic.* Quandoque etiam Principes Edicta de Vnitate emisere, vt l.2. *infr. de Relig.* quibus scilicet vna Catholica veneratio, vna salus esse iubebatur. l.38. *infr. de heretic.* cuiusque formula ab his præscribatur, d. l.38. l.2.3. *hoc tit.* Cæteri verò heretici iudicari iubebantur, d. l.2. *hoc tit.* Veneratione etiam, seu ob reuerentiam Christianæ Religionis, & vt à Paganorum contemptu ea vindicaretur, Principes nonnulla subinde sanxere: in quibus & illud à Valentiniano Sen. constitutum, l.1. *hoc tit.* ne homine Christianæ Religionis ad Templorum Gentilitiorum custodiam apponerentur: de quo mox, vt & *in Paratit. de Religione.* Tandem de Sacramentis Fidei Catholicæ; de Baptismate & Eucharistia, vid. *supr. tit. de Scanis,* & *infr. ne sanct. Baptisma iter. & tit. de heretic.* de Litanis, vid. l.30. *de heretic.* de Feriis, vid. *tit. 8. supr. lib. 2.*

DE FIDE CATHOLICA.

¶ De CVSTODIBVS Templorum Gentilitiorum Christianis non apponendis Valentiniani constitutio.

† I. * Imp. VALENTINIANVS & Valens AA. ad Symmachum P. v."

¶ VISQVIS Iudex, seu Apparitor, ad custodiam Templorum homines Christianæ religionis adposuerit, sciat, non saluti suæ, non fortunis esse parcendum. Dat. xv. Kalend. Dec. Med. Valentiniano & Valente AA. C O S S. [365.]

NOTÆ.

- * *Hæc lex à Cod. Theod. videtur Paganorum templis & ritibus tum omnino abolitis. Memorat eam quoque Baronius Anno 365. n. 43. Iungendaque illi videtur lex 8. supr. de Pœnis: & lex 8. supr. de Pistoribus.*
 * *De hoc Symmacho P. V. Romæ (Epistolographi patre) Aproniani in Præfecturâ vrbana successore, eoque Gentili seu Pagano, iam alibi sæpè dixi: vid. Præf. pag.*
 * *Nota, Iudices sub Præfecturâ Vrbis constitutos, id est, Rectores Prouinciarum: Fortè etiam ipse Præfectus Vrbis hæc voce inuoluitur.*
 * *id est Officialis; Iudicis seu Rectoris Prouinciæ.*
 * *Templorum, Paganorum scilicet, de quo mox.*
 * *id est, vitæ suæ.*
 * *Si huic legi iungendæ sunt duæ illæ quas dixi, leges, tum emendandus hic dies fuerit, & repohendus XPII. Kalend. Febr. Quid quod mense Nouembri & Decembri huius Anni Valentiniani, huiusce leg. Auctor, non Mediolani, verùm Parisiis constituitur docet lex 13. supr. de amonâ & tribus: lex 3. supr. de Metallis: lex 11. supr. de Numerariis Sed & Ammianus Marcellinus lib. 26. & 27.*

COMMENTARIVS.

¶ CVSTODES, TEMPLIS Gentilium, (de Custodibus Ecclesiarum, vid. l.25. *infr. de Episcopis*;) Christianæ Religionis homines à Iudicibus corumve Apparitoribus, adponi hac constitutione (quæ data est ad Symmachum Præfectum Vrbis Romæ Epistolographi patrem, vt *suprà*) vetat Valentinianus Senior: idque sub grauissimâ penâ: Nempe (vt vel Titulus, sub quo *lex* hæc posita est, ostendit) ad vindicandam hac parte venerationem Catholicæ & Christianæ Fidei. Constitutionis istius vim vt adsequamur, de Custodibus istis initio videndum est. Igitur *Custodes Templorum* hic non sunt *Æditi*, seu *ἱεροπόλοι*, quales olim adpositi ad curam Templorum, seruandis ibi rebus sacris, vindicandisque iis à furibus, propter opes ibi reconditas, & delubra, simulacra, & supellestem Templorum ibi repositam: Quorum alioqui custodum & excubitorum frequens mentio, etiam apud Tertullianum, Iustinum, *epist. ad Diognetum*: Cyptianum, *ad Demetrianum*: Arnobium lib. 6. & in iure, l.17. *π. de alimentis legatis*, l. *Seruos* 35. *π. de liberali causâ*: Firmicum. Cuiusmodi Hierosolymis vigiles Custodes *ἑσπερῆ* Templi asseruando erant: vid. *Act. 5. vers. 22. 26. Marc. 14. 65. Ioan. 6. c. 32. 45. 18. vers. 3. 12. 22. 29. vers. 6.* Custodes Ecclesiarum & sanctorum locorum, l.26. *infr. de Episcop.* Verùm, quod rectè vidit C. Baronius, custodes hic sunt milites adpositi Templis Gentilium custodiendis, aduersus vim scilicet & impressionem, imperumque ab his arcendum. Nempe enim, cum Valentinianus Imperator principatus sui initio, cultus sui religionisque libertatem Paganis tribuisset, quod docet vel *lex eius 9. supr. de maleficiis & mathem.* Christiani ipsi, qui sub Iuliano recenter admodum miris modis vexati attrituque fuerant,

id ægrè ferentes, in Deorum templa alicubi acceptas iniurias vindicare, inque ea inuolare, ritibusque Gentilitios disturbare, annisi videntur, & quidem intra Præfecturam Vrbis Romæ. Quæ de re cum suas Pagani querelas ad Magistratus pertulissent, ex Officialibus illi suis seu Apparitoribus custodes ad vim arcendam adiuuere. Sic & Romani Præsides diebus festis, quia non erat magnus populi conuentus ad Templi custodiam, ne quid ibi contra mores Indæorum tentaretur, cohortem mittere soliti, quam *ἀσπίς* vocat Ioannes 18. v. 3. *τὰς* Iosephus *Antiq. Iud. cap. 4.* de quo vid. & *lib. 5. cap. 15.* Quod & ipsum interim argumento est, non de æditibus, qui *ἱεροπόλοι*, hic agi: hi quippe non à Magistratibus, neque ex Apparitorum cohorte, verùm à Sacerdotibus ipsis & ex *ἱερατικῷ* ordine adpositi: vel etiam à testatoribus destinati, qui Tempa extitui, ædificati iussissent. Et factum illud, de custodibus inquam adpositis non damnat Valentinianus: Nam & in commune, qui, vel æqualitate inolitâ, vel vltro, cultus sui religionisque libertatem aliquibus constare, eòque ex æquo agere vult, nequicquam agit, nisi idem modis omnibus vim arceat, amouetque: quod alioquin etiam spectat *lex 9. 12. 20. 21. 25. 26. 27. infr. de Iudæis*: custodibus etiam, si opus, & excubitoribus adpositis. Quod egregio exemplo hæud ita pridem factum alicubi me coram memini. Illud tantùm improbat Valentinianus Imp. quod Christiani ad custodiam Templorum Gentilitiorum adponerentur. Magistratus scilicet tempore magnam adhuc partem Gentiles, & Romæ quidem, atque intra Præfecturam Vrbis positi, eiusmodi Symmachus ipsemet erat, cui hæc *lex* inscribitur, Præfectus Vrbis, idemque Epistolographi pater, cum sit alioquin militum & Officialium Gentili-

lium in Officio suo seu cohorte haberent, quibus hanc delegarent Templorum custodiam, Christianos quoque, & vel potissimum, alicubi ad id delegere: non quod Templorum securitati seu tuitioni ita melius consultum putarent: verum (quod tum ex Rubrica huius tituli, tum ex severissima huius legis sanctione colligo) quod in contemptum Fidei Catholice Christianaque Religionis, & cum plenâ eius iniuriâ, invidiâque Christianorum res hæc verteret: quorum avertam ab omni superstitionis afflatu vel contagio mentem cum nosset, eius tamen inquinamento eos ita quodammodo obiciebant. Fieri enim non poterat, quin huiusmodi Custodes Templorum, ubi non DEVS non CHRISTVS inuocabatur (ut apud Christianorum sectas, licet inter se in aliquo dissentientes) sed vana numina, imò dæmonia, colebantur, inclamabantur: ubi non castæ religiones, verum funestis ritibus exercebantur, victimæ cædebantur, thura adolebantur; visu ipso, prospectu, auditu, afflatu, incestarentur, deque contaminatis ita contaminarentur. Imò fieri vix poterat, ut non aliquo interim, tot inter Ministros sacrorum discursantes, officiûmque peragentes, contactu piaculove inquinarentur, conspirarenturque. Quod certe Valentiniano ipsimet illi, cuius hæc lex est, eum priuatus adhuc ageret, contigisse memorat Sozomenus lib. 6. hystor. Eccl. cap. 6. cum Iulianum Tribunus ipse Numeri cuiusdam Palatini, qui proximè Imperatoris custodia & præsidij causa sequebatur, ad Templum deduxisset: ibi enim à Sacerdote (ἱερεὶα vocat Sozomenus d. loco: Theodoretus lib. 4. cap. 5. νεωκόρον) Iustrali aquâ adpersus, non id tantum Iuliano in coram ægrè tulisse, verum etiam ilicò vindicasse, atque ideò in exilium missus, memoratur. Igitur de eo quod dixi perlatæ querelæ à Christianis ad Valentinianum Imp. quod sibi eâ re, Christianæque fidei & disciplinæ, atrox iniuria contumeliæque fieret: quæ funestis impiisque Gentilium sacris, non dico consensum vel conscientiam suam commodare, sed ne sensus quidem suos è tam propinquo contaminari paritur. Hinc adeò Tertullianus, quod huc proximè facit, cap. 11. de Corona militis, militiam armatam in Christiano in vniversum damnatam cupiens, militiæ huius usum ad absurdum ita deducit: *Et excubabis, inquit, pro Templis, quibus renuncians?* Neque dubito, perlatam hanc querelam ad Valentinianum Imp. à Liberio Episcopo Romano, atque à Synodo Romanâ, quæ eo ipso anno habita fuit, quo hæc lex data est, Valentiniano & Valente COSS. Quare etiam directa seu emissa hæc constitutio ad Symmachum Præfectum Urbis Romæ: Pariter ut lex 8. supr. de Pænis, (quæ huic ipsi coniungenda videtur, seu eiusdem constitutionis pars, ad eundem Symmachum P. V. data est, & ad eundem finem collinear: nam & ibi prohibentur Christiani ludo

gladiatorio pœnæ loco addici. Nempe, cum ludi isti, non ludi, aboleri in totum nondum possent, Christianos saltem his addici noluit Valentinianus: quia Christiana disciplina ludos hos, publicâque huiusmodi voluptatis hostias, auerteretur, oculisque manûsque Christianorum hoc cruento spectaculo pasci, fœdari, communicari, non pareretur, de quo dixi ad l. 1. supr. de Gladiatoribus. Igitur Christianos iis corporibus seu ministeriis aptari noluit Valentinianus, quibus vel sensa eorum manûsque feritatis vel superstitionis alicuius gentilitæ specie pollui incertari possent, quæque disciplina Christiana auerteretur. Aliter atque si de ministerio innoxio ageretur, ubi nulla Christianæ Religionis iniuria, nullus talis metus subest: Quare Christianus quoque, innoxio, etsi obnoxio valdè, pistorum corpori, quod annonæ Urbis Romæ seruirebat, pœnæ loco addici potuit: quod ab eodem Valentiniano l. 8. supr. de Pistoribus, quæ ad eundem Symmachum P. V. data est, imò & his duabus pariter coassanda videtur, constitutum est. Hæc, inquam, Valentinianus Imperator, ne ministerij gratiam alienis specie, vel plena obtentu, Christiani incestarentur, polluerentur. Quantominus igitur in Christianis vitroncum quemcumque seu spontaneum ritus alicuius Gentilitij participatum, communionem, νεωκόριον & ἱεροσύριον idem tulerit? De quo alibi.

Illud adhuc monendum, videri cui posse Symmachi locum lib. 1. epist. 40. ad Agotium Prætextatum huc pertinere. Huic certe proximum id saltem; *Conuenit inter Sacerdotes ut in CVSTODIAM CIVIVM publico obsequio traderentur CVRAM DEORVM: Benignitas enim superioris, nisi cultu teneatur, amittitur: Ergo multo tanto ornatio, quam solebat, celestis factus est honor.* Verum non ita est: locus enim ille est de cura & custodia Sacrorum rei que diuinæ, ut ea non nisi ciuibus Romanis mandaretur, non verò peregrinis: hæc enim ratione Benignitatem Deorum prouocandam, si cultu & cura vitium retineretur. De hac eadem cura & officio, & quidem statim mensis, vide eundem epist. 45. lib. 1.

¶ Illud hæc semel monendum; Templorum appellatione, hoc æuo, Gentilium templa indicari, ut præter hanc legem, docet insuper lex 3. supr. de operib. publ. d. l. 112. supr. de Decurion. & tit. de Pagan. Sac. & Templ. infr. ac nominatim l. 3. 4. 8. 16. 19. illius tit. & l. 2. 3. infr. de Apostatis: adeò quidem, ut Templorum cultus pro cultu Gentilitio vsurperetur in d. l. 112. quæ data est Anno Domini 385. de quo dicam infr. tit. de Paganis, Sac. & Templis: ad Rubr. Et hæc de custodibus Templorum. Nam de Custodibus Ecclesiarum, ut dixi, est lex 26. infr. de Episcop. & Clericis. ¶ Exemplum igitur iam tenemus, vindicatæ Fidei Christianæ à contumelia eorum, quibus Religionis suæ libertas seu ἐπινομήσια conceditur.

¶ THEODOSII M. Edictum, de Fide Catholica.

II. * Imppp. Grarianus, Valentinianus & THEOD. AAA. Edictum ad Populum Urbis Constantinop.

VNCTOS populos, quos Clementiæ Nostræ regit temperamentum, in tali volumus Religione versari, quam Diuinum Petrum Apostolum tradidisse Romanis, religio vsque nunc ab ipso insinuatâ declarat: Quamque Pontificem Damasum sequi claret, & Petrum Alexandria Episcopum, virum Apostolicæ sanctitatis: *Vt, secundum Apostolicam disciplinam, Evangelicam-*

que doctrinam, Patris & Filij & Spiritus sancti vnâ Deitatem sub parili Maiestate, & sub pã Trinitate credamus. ¶ Hanc legem sequentes, Christianorum Catholicorum nomen inibemus amplecti: Reliquos verò dementes vâsanôlque iudicantes, hæreticæ dogmatis infamiam sustinere: nec conciliabula eorum Ecclesiarum nomen accipere: diuina primùm vindictâ, post etiam motus nostrî, quem ex cœlesti arbitrio sumpserimus, vitione plectendos. Dat. 11. Kalend. Mart. Thefal. Gratiano v. & Theodosio r. AA. COSS. [380.]

NOTÆ.

- * Lex 1. Cod. Iust. de summa Trinitate & Fide Catholica. Iungenda etiam est huic l. lex 25. infr. de Episcopis. Memorat hanc leg. Sozomenus lib. 7. cap. 4. Rectèque eadem relata à C. Baronio in Annales Ecclesiasticos, Anno D. 380. n. 12. Eum ipsum quoque indicare mihi videtur idem Theodosius M. l. 7. infr. de hæreticis.
- ¶ Idem Edictum eodem fine emissum quoque ad Eusebium PP. ut videlicet per eum cunctis populis ignosceret: vt ostendit dicta lex 25. infr. de Episcopis: quomodo scilicet eius leg. Inscriptio habet in Cod. Iust. l. 1. Cod. de crimin. sacril.
- ¶ De hoc Relatio, Quos, vide Commentarium.
- ¶ Imperium Cod. Iust. Temperamentum hic est vel temperatum, clemens, ciuileque imperium; sic vt Clementiam suam ostentare voluerit his verbis Imp. cui consentire videtur Sozomeni narratio: vel in genere regimen, imperium, quomodo habet Cod. Iust. ita scilicet Imperator orbem temperare dicitur: vid. Gloss. Theod.
- ¶ Diuum. Cod. Iust.
- ¶ ἱεροσύριον additum, in quibusdam MSS. Basilicorum: Quod à Theodosio hic non additum: Irenæi sanè verbis, quæ mox consignabo, concenit.
- ¶ Romæ constitutus. Ita è Veteribus Patribus multi graues Scriptores, etsi nonnulli hodie quoque ambigant: de qua questione historica peculiare extant libelli.
- ¶ Hæc voce indicantur Urbis Romæ ciues & incolæ, atque adeò Ecclesia Urbis Romæ.
- ¶ Vsq̄uenne, rectè vid. Gloss. Theod. pro quo in Cod. Iust. vsque adhuc: eodem semper sensu, id est, ad præfens vsque tempus: Orosius dixit, lib. 7. cap. 29. vsque ad nunc.
- ¶ & vsque nunc continuata.
- ¶ Hoc est, vt, &c. ita Cod. Iust. vinculo orationis addita maioris, claritatis ergo.
- ¶ Paritè: vid. Gloss. Theod. & Symmachum. In Cod. Iust. paritè.
- ¶ Symmachus quoque quantumlibet Paganus, quadriennio tantum post hanc leg. Anno D. 384. lib. 10. epist. 34. hoc Catholicorum nomine Christianos designat.
- ¶ Hic vers. nec conciliabula, omisus Cod. Iust. quia in totum & abscisè conciliabula Hæreticorum prohibita.
- ¶ nomine censei.
- ¶ Motus nostrî. Elegantius hoc, quàm quod Cod. Iust. animi nostrî: vid. Gloss. Theod.
- ¶ Non putem Theodosium M. hæc de se dicere, quales multæ hyperbolæ, & infanz formulæ his constitutionibus occurrunt: veluti Cœlestis Oraculum, Numen nostrum, &c. quæ cumulara habes in Principe. Verum his verbis intelligitur mihi videtur, Dei arbitrium, & sic regulam & formulam iuris diuini.

COMMENTARIVS.

NORMAM seu Regulam & CANONEM seu Typum Catholicæ Fidei, populis sibi subditis, Imperij videlicet Orientalis, ac nominatim populo Urbis Constantinopolitanæ, hoc Edicto suo præfert Theodosius M. Anno D. 380. secundo Imperij sui anno: Quo quidem Edicto populos sibi subditos ad Catholicam Fidem reuocatum it, duplici ratione. Primò quidem ἑσχυρισμὸς reuocatis iis primùm, ad exemplum Ecclesiæ Romanæ: dein duobus insignium maximè & præcipuorum tum in Occidente, tum in Oriente Episcoporum, & principe quidem loco, Pontificis Romani exemplis & præiudiciis, qui Religionem Catholicam tum sequebantur, tuebanturque, prælati. Secundo, explicitè seu ὑπονοήτως, propositâ ἰσθῆρα seu formula Fidei, Apostolicæque & Euangelicæ doctrinæ, quam & Basilus hoc tempore passim vrget, veluti epist. 72. ἰσθῆρα inquam, de sacrosancta Trinitate, quâ breuiter plerisque hæresibus præscribitur: Cui similes duas alias accuratas de SS. Trinitate ἰσθῆρας idem Imp. Theodosius M. proposuit l. 3. prox. infr. & l. 6. infr. de hæreticis: quæ cum hac omninò concinunt & conferendæ sunt. In quarum etiam postrema quartum insuper præiudicium proponit Imp. Nicenæ Fidei scilicet, quam & Maioribus traditam, & diuinæ Religionis testimonio atque adsertione firmatam addit. Quam Nicenæ fidei auctoritatem Theodosius M. hæc leg. non præfert: fortè quod ea apud hæreticos exorsa tum maximè esset: vt proinde Theodosius studio ab eâ abstinuisset hæc inter initia nunc videatur. Atque hæc quidem breuis huius constitutionis seu huius Edicti continentia est.

¶ Quod quidem Theodosij M. Edictum, non tantum cum Interpretibus Codicis Iustiniani ordine inspecto, filiam primogenitam rectè dixeris, vt pote quæ prima omnium eo Cod. occurrat, quæque ideò variis & singularibus Repetitionibus, Commentariis, dotata fuit: verum etiam cum Card. Baronio rectè, Auream sanctionem, primūque & salutare Edictum nuncupaueris: Cui similis alioquin altera eiusdem Theodosij M. posterior aliquanto, imò gemina, occurrit, d. l. 3. prox. vbi simili, quem dixi, more quorundam Episcoporum in Fide sanorum exempla aduocat, & proponit: Catholicamque Communionem ab his designat, ἰσθῆρα Fidei primo loco propositâ, mox & Nicenæ Fidei, vt dixi, præiudicio addito.

¶ Et hæc quidem nostra inter initia Imperij sui à Theodosio M. emissa fuit: vti prima semper præcipuâque inter curas Principum, de rebus diuinis cura & sollicitudo esse debet: quò populos scilicet tuos, scubi, si quando à fide Catholica deuis, ad veram traduxisse velint Religionem: & in summam, quod Theodosius Iun. ait, l. 3. Cod. de Fide Cathol. ἁπλῆς τῆς βασιλείας τῶν ἁγίων καὶ τῆς διουσίαις ἐπισημαίνουσαν. Hoc exemplo igitur Theodosius M. imp. (vt Historicam nunc huius leg. causam ingrediamur:) eum videret, Orientem cui ipse præerat, hæresibus contaminatum, & per quadraginta iam totos annos, sub Arrianis Imperatoribus, (Constantio, inquam, & Valente) præualidas, ac nominatim Constantinopolitanum populum, in varias distractum sectas & sententias, sic vt Ecclesia ab Arrianis teneretur, (vt ex Sozomeno lib. 7. cap. 5. alisque, sed & Marcellino, in Chronico, his ipsis COSS. liquet;) Theodosius, inquam,

inquam, Christianissimus & Catholicus Imp. cum hæc videret, hæc inter Imperij sui primordia, Artianam potissimum hæresin pestifundatam cupiens, vicenera Catholicis Orthodoxis Ecclesiis restitutus (quod etiam mox factum ab eo, ut paulo post dicitur) ab ipsa prius Vrbe Regia, Constantinopoli inquam, huic malo mederi instituit: vnde velut ex acropoli seu capite exemplum in cætera derivaretur, quod Sozomenus etiam hanc leg. memorans disertè prodit. Et verò hanc ad rem observandam, eodem exemplo scriptum & emissum hoc Edictum ad *Europium Prefectum Prætorio*: quod idem per eum cunctis iam populis sub ditione sua agentibus innotesceret: vnde discimus ex *Cod. Infr. l. 1. Cod. de crim. sacril.* quæ hoc Codice posita est *l. 25. infr. de Episcopis*: sine Inscriptione, huic coniungenda venit.

¶ Igitur aureo hoc, pio & salutari Edicto Theodosius M. populos sibi subditos ad fidem Catholicam reuocatum iuit: tum Primò, exemplis Ecclesiæ Romanæ: Secundò duobusque insuper in Orbe Christiano Episcoporum: tum Tertio in fide ipsius, propositis. Idque emissio Edicto ex Vrbe Thessalonicensi: vbi videlicet ab Acholio Ep. hoc ipso Anno 380. baptizatus fuit, teste Socrate, *lib. 5. cap. 6.* & Sozomeno *lib. 7. cap. 4.* et si posterior circumscriptis characteris non hand adedè apertè præferat, atque ab eo in Fide confirmatus fuit: Exemplo etiam Illyrici, quod Arij opinionem nunquam amplexum fuerat, verùm in antiqua Fide ab Apostolis tradita, inque Concilio Nicæno confirmata, semper steterat: Quem etiam Acholium ipsemet Theodosius M. velut optimum *συνεργον* ad fidem Catholicam stabilendam sibi obtigisse gauisus est, ut tradit Sozomenus, *lib. 7. cap. 4.* Vt proinde Acholio isti Episcopo Thessalonicensi aureum hoc Edictum accepto ferre minus dubitem, pariter vt Anno proximo, *legem 4. supr. de quæstionib.* & octennio post, *legem 14. infr. de heretic.* & *legem 2. supr. de nuptiis*: seu *l. 5. supr. de Adulter.* iuncta *l. 5. Cod. incestis nuptiis.* Sanè Ambrosius quoque in *epist. ad Sacerdotes, & omnem Clerum pleb. Thessalonicensium*: de obitu, vita, virtutibus, & conuersatione huius Acholij scripta, eum *Sanctum Virum* vocat, & *M P R V M F I D E I.* gratia & sanctitatis: Eundemque sequente *epist.* ad Anysium successorem eius scripta, pluribus commendat. Quin & ad eundem res extant Basilij *epistola*, quibus fidem eius deprædicat: vbi notandum *Αχολιον* vocari, pariter vt nuncupatur à Socrate, *lib. 5. cap. 6.* Theodoro, *lib. 4. cap. 9.* Sozomeno *lib. 7. cap. 4.* Neque omitti oportet, quod Ambrosius scribit, eum precibus suis effecisse, vt Gothos de partibus Macedoniae fugaret victores, sæuente lue & ardenti pestilentia perturbatos, regressosque postea pacem rogasse vt viuerent. Et erat, vt dixi, Acholius Thessalonicae Ep. Thessalonica verò hæc, vt id quoque adiciam, totius Illyrici Metropolis erat, vt Theodoretus *lib. 5. c. 16.* ostendit, non modò Macedoniae, quæ & ipsa Macedonia tamen in Illyrico fuit. Baronij enim lapsus est, cum Socratem hac parte erroris arguit, & Thessalonicae, non in Illyrico, verùm in Macedonia sitam fuisse scribit. Idque etiam confirmat non parum *l. 33. supr. de Annon. & tribut.* ¶ Sed toto cælo errat Alciatus, eumque secuti, qui existimant hoc Edictum laicum aduersus Macedonianos; quibus vel ipsa temporum ratio refragatur: Macedoniani quippe Anno demum proximo 381. in Concilio Constantinopolitano damnati fuere, vt dicam ad *legem prox.*

¶ Nunc subiiciamus Sozomeni verba, *lib. 7. cap. 4.* de hoc Edicto, vbi & causam eius promulgandi memorat, curque id ad Populum Vrbs Constantinopolitanæ emissum fuerit; videamurque adedè quibus verbis eius sententiam Scriptori iste expresserit: *Ἔγω, inquit, τὰ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, αἱ εἰς τὴν λαὸν αἰσθητοὺς μεμερήσθαι, καὶ μάστιγα ἀνά τὴν Κωνσταντινούπολιν: λαγιστά μὲν ἡ ἀμείνων ἐπιμεταρρυσσῶσαι τῆς ἀνομιᾶς ἢν ἔχει πρὸς τὸ θεῖον δόξαν, ὡς καὶ βιάζειται δοκεῖν ἐπιτάσσοντι τῷ νόμῳ θρησκείων, ΝΟΜΟΝ ἢ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ἀποστολῆς πρὸς ΔΗΜΟΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ: ὡς ἐστὶν ἐν ἐπιτομῇ αἰσθητοῦ ἀποστόλου τῆς πάλαιος ἀνομιᾶς καὶ τῆς ἀλάστον δόξαν ἐστὶν ἐν τὰς τὴν χάριτος ἐδίηκε ἡ δὲ ταύτης βέλτερος πατρὸς τῆς ἀρχαίας θρησκείων, αἱ ἐξ ὁρῆσι Ρωμαίων παρεδόκε Πέτρος, ὁ κορυφαῖος ἢ Ἀποστόλων, Εὐχὴ ΛΑΤΤΟΝ ἡ τὸς ΔΑΜΑΣΟΣ ὁ Ρώμης Ἐπίσκοπος; καὶ Πέτρος Ἀλεξάνδρειος, μόνον ἢ τὸς ἱερότων ἱεράδων δὴ τὴν θρησκείων, Καθολικὴν τὴν Ἐκκλησίαν διμαζέει: τὴν ἡ δὲ τῶνα δὲ ἀξίον ἀρετῆς ἀποστολῆς, καὶ ἀσκήσεως ἢ τὴν πρῶταν ἀποστολῆς: vbi inter cætera notandum quod ait, Theodosium, ad hanc leg. descendisse, considerantem fore consultus, ut ipse prius suam de Religione confessionem subditis suis ederet, ne opprimere videretur eos, si repente Religionem suscipiendam præciperet, nulla lege circumscriptam. Quæ fortè pertinent ad explicationem verborum istorum huius legis: *Clementia nostra T E M P E R A M E N T I V M.**

His ita breuiter præmissis, de contentia huius Edicti, de Theodosij M. instituto, deque iis, ad quos id emissum, quo suo favore, & vnde, seu ex quo loco, ad illustrationem Inscriptionis & subscriptionis. Nunc accuratius de huius leg. contentia videamus. Igitur, cum in immensa, tum temporis, Orientis, & Ecclesiarum Orientalium confusione difficile foret inter lacus contritos quæ aquam non haberent, intelligere, vbi fons signatus & hortus ille conclusus esset, Theodosius M. populis suis seu subditis non tantùm Catholicæ Fidei formulam, seu *ἔκθεσιν* in genere proponendam duxit: verùm initio exemplum Ecclesiæ Romanæ præferendum, his verbis: *In tali volumine Religione versari, quam diuinum Petrum Apostolum tradidisse Romanis, Religio usque nunc ab ipso insinuata declarat*: Quibus verbis, non tantùm Romanis semel traditam Religionem testatur, verùm eandem ita traditam, vt deinceps ad hanc diem in tradita semel Religione persisterint: id enim est quod indicat his verbis, *V S Q V E N V N C* ab ipso *INSINUATA* declarat. Insinuatum est, quod traditum fuit, deinceps in sinu custoditum habetur, seruaturque.

¶ Secundo loco Theodosius M. hoc Edicto populis suis proponit, sequendum exemplum & auctoritatem duorum insuper in orbe Romano Episcoporum, qui videlicet tum inter Episcopos clari maximè, rectamque fidem ab Apostolis & Euangelistis traditam seruabant; ac nominatim à Diuino Petro Romanis traditam & insinuatum: quam Damasus Vrbs Romæ & Principalis & Virginis Ecclesiæ, quæ hæreses semper respuit, Episcopus tum, sequebatur. Cui & Petrum Alexandrinum, seu fide quoque coniunctum, & dignitate proximum sociat, insigni elogio superaddito, cum eum *Virum Apostolica sanctitatis* vocat: tacitâ, vt videtur oppositione Damasi & Romanæ Ecclesiæ, quæ ab Apostolo fundata fuit, sicut Alexandrina à Marco Euangelista: quod pertinent mox illa, *Apostolicam disciplinam, Euangelicamque do-*

¶ Et

¶ Et causam istorum exemplorum præferendorum iuxta auctoritatem earum Ecclesiarum reddidit, nempe quod hi Episcopi Apostolicam Religionem ab Apostolo Petro Romanis traditam, insinuatum, & Euangelicam doctrinam sequerentur, & vt etiam Socrates rectè expressit, *ἐπιλαθῶν τῆς*, quod, inquam, in fide illibati manerent, & Apostolicum Euangelistarum depositum illatum seruarent; cum non sic seruum haberent res Orientis, vt disertè scribit Basilius *epist. 1. in addit.* Alioquin quid opus erat, normam & regulam ipsam Catholicæ Fidei populis suis tam sollicitè præscribere, his verbis: *Vt secundum, &c.* & quidem Apostolicam & Euangelicam, si Theodosius velut Regulam vnicam & Canonem, Ecclesiæ Romanam, & hæc duo Episcoporum Lumina, hanc *ἑνωσίδε* Ecclesiæ ostendere voluisset? Satis enim fuisset, populos ad eos remitti, vel ad alterutrum, & quidem ad Damasum potissimum, si id *centrum communionis* vt loquuntur, agnosci eâ re voluisset, velut à cuius nutu res Christiana tam pendere? Verùm non ita res est: Exemplum enim huius *ἑνωσίδε* ad Theodosio M. clarè præferri videmus, eò quod duo Episcopi illi, Summates, & in his omnium Princeps Pontifex Romanus, hoc cælo hoc sæculo, veræ Religionis lumen & Apostolicam Euangelicamque doctrinam præferrent, tuerenturque. Denique *ἡ δὲ διαγματικὸς*, velut duo exempla, maximè visibilia & in conspicuo posita. Et potissimum quidem Pontificis Romani, & Ecclesiæ Romanæ: Idque prisco iam instituto. Sic enim & iam olim quoque Irenæus Lugdunensis, de ipsamet sanctissimâ in Fide Ecclesiæ Romanæ: *Huius*, inquit, *E X E M P L O* prauam omnem disciplinam profugamus. Et rationem subiicit eandem cum hoc Edicto, *aduersus hereses lib. 3. cap. 3.* vt Latina interpretatio habet: *Sed quoniam valdè longum est, in hoc tali volumine omnium Ecclesiarum enumerare successione, maxima & antiquissima, & omnibus cognita, à Gloriosissimis duobus Apostolis Petro & Paulo Romæ fundata & constituta Ecclesiæ, eam quam habet ab Apostolis traditionem, & annunciatam hominibus fidem, per successiones Episcoporum peruenientem V S Q V E* ad nos, indicantes, *confundimus omnes eos, qui quouomodo, vel per sui placentiam malam, vel vanam gloriam, vel per cæcitate & malam sententiam præterquam oportet colligunt: Ad hanc enim Ecclesiam, propter potentiorum principatitatem, necesse est omnem conuenire Ecclesiam; hoc est eos qui sunt undique fideles: in quâ semper ab his qui sunt undique, conseruata est ea que est ab Apostolis traditio.* Quibus postremis Irenæi verbis responder egregiè Symmachi locus *lib. 4. epist. 28.* de vniuersali ad Vrbs Romanam conuentu. *Tibi*, inquit, *proficiscentium Romam maior facultas, primò, quia in C O M M V N E I M P E R I I C A P V T V N D I Q V E G E N T I V M C O N V E N I T V R*: tum, quod Clementissimum Principem in hac parte degentem varia omnium desideria vel necessitates sequuntur. Vt & Herodianus locus *lib. 1. cap. 12.* *αὐτὸς πολυαριθμῶσθαι ἔσθαι καὶ τὴν ΠΑΝΤΑΧΘΕΝ ἑνοσίδεσιν.* Hæc inquam duo loca velut *ἑνωσίδε* Irenæi verbis notanda sunt. Neque ab simile est, quod Gregorius Nazianzenus *Oratione 32. p. 517.* Constantinopolitanam Vrbs non tantùm, τῆς οἰκουμένης ὀρθοδοξίας καὶ διαδόχου ἐπι κρᾶτισον, verùm etiam εἰς τὴν ἑσπερίαν λυξίας ἐπι σὺδ ὀρεσων, Εἰς ἠν τὰ ΠΑΝΤΑΧΘΕΝ ἀκρα σωσῆσθαι, καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν ὡς ἑμπροσθεν τῆς ΠΙΣΤΕΩΣ. Quibus addendus & Marcellini locus *lib. 16.* vbi de Constantij Romam Aduentu. Ad rem. Eodem sensu & exemplo, Tertullianus *aduersus hereticos*

scribens *cap. 36.* inter cæteras Ecclesias Apostolicas, Romanæ quoque auctoritatem præferit Africanis: *Vnde nobis quoque, inquit, AVCTORITAS præsto est. AVCTORITAS*, id est, illustre præiudicium & exemplum. Eodem sensu Cyprianus dixit: *Eos esse Romanos, ad quos perfidia non possit habere accessum.* Eodem prolixo exemplo, atque eadem semper ratione, biennio ante hoc Edictum (vt rectè supputat Emin. Baronius *Anno D. 378. num. 6.*) D. Hieronymus in Syriâ Antiochenæ Diceceles seu Patriarchatus versans, cum Ecclesia Antiochena in tres diuisa partes esset, & (vt ipsemet *epist. 57.* ad eum ipsam Damasum Episcopum seu Pontificem Romanum scribit) vetusto inter se Oriens populorum furore collisus, indisciplinam Domini Tunicam minutatim per frustra discerperet, ipse verò Hieronymus à Schismaticis hæresicos Sabellicanæ appetitus cum Episcopo Antiocheno communicaret, duas ad Damasum Episcopum Antiochenæ, putâ *epist. 57. & 58.* scripsit, quod videlicet is sibi significaret, apud quem in Syria communicare deberet, & vt ipsemet etiam loquitur, *Carbedram Petri, & fidem Apostolice ore laudatam, consulendam sibi censuit: quod scilicet profugato à sobole mala (id est, ab Oriente) patrimonio, apud Occidentales solos incorrupta Patrum SERVARETUR hereditas.* Denique quod *T V M* in Occidente sol iustitie orientetur: in Oriente autem Lucifer, qui occiderat, supra posuisset thronum suum. Imò idem simili prolixo ratione & exemplo, quo Theodosius M. hoc Edicto, ad eorundem Damasi & Petri Alexandrini exemplum prouocandum sibi duxit, *epist. ad Marcum Presbyterum* *tom. 3. fol. 143.* *Hereticus, inquit, vocor, quòntos prædicans Trinitatem, Sabellicanæ impietatis arguor, tres subsistentes veras, integras, perfectasque personas indefessa voce pronuncians: si ab Arianis, merid: si ab Orthodoxis, qui huiusmodi arguunt fidem, Orthodoxi esse deserunt: aut si iis placet, hereticum me C V M Occidente, hereticum me cum Ægypto, hoc est cum D A M A S O P E T R O Q V E* condemnent. Quid vnum hominem, exceptis sociis criminatur? Qui Hieronymi locus huic Edicto planè geminus est: nam & exemplo pariter seu auctoritate vtriusque & Damasi & Petri simul sese tueretur. Quomodo idem, *Apologia 3.* *aduersus Rufinum*, eodem duos ἑσπερίων vocans, *Iungamus dextras, animos copulemus, & D V O S* Orientis atque Occidentis ἑσπερίων alacri sequamur incessu: Theophilum Alexandrinum indicans, & Anastasium Ep. Romanum: quos & paulò post nominat & componit, vtrumque etiam Papam appellans: Sed & *aduersus Vigilantium* eodem respexit: *Quid facient Orientis Ecclesie? quid Ægyptii? quid Apostolica sedis? Similiter Ambrosius in Prolegomenis libri 1. de Spiritu sancto: Quantos ergo & Constantinopoli, quantos postremo toto die in orbe mundasti? Non mundasti D A M A S V S, non mundasti P E T R V S, non mundasti Ambrosius, non mundasti Gregorius: nostra enim seruitia, sed tua sunt Sacramenta.* Idem Ambrosius *epist. 83.* in aliâ re: *Post Ægyptiorum supplicationes, & Alexandrina Ecclesia definitionem, Episcopi quoque Romana Ecclesia, meam adhuc expectant sententiam, quid existimem de die Pascha.* Similiter & Sozomenus, *lib. 6. cap. 15.* *Cum Apollinariorum hæresis ad multos serpere D A M A S V S Episcopus Romanus, & P E T R V S Ep. Alexandrinus certiores facti fuissent, primos omnium Concilio Roma conuocato, eam allenam esse ab Ecclesia Catholica P R O V N C I A S S E.* Quibus & similia vide apud Rufinum *lib. 1. c. 20.* Imò & iam olim ita iuncti Romanus & Alexandrinus Episcopi: Athanasius *epist. de Synodis Arimin.*

Iocus solemnis, quique in plerisque & cum *hac leg.* & cum *Canone 2.* Constantinopolitano conuenit: ex quibus duobus simul iunctis suam ipse narrationem instituit. Sed non vnum est, in quo Socrates fallitur, vel aberrat. Primum, cum hac constitutione Episcopos, quorum communionem Theodosius amplectendam proponit, ad decretum Synodi Constantinopolitani ita transfert, quasi id illius Synodi foret. Secundò, cum Terentij Episcopi Scythiæ, & Marmarij Marcianopoleos non meminit. Tertio, cum ordinè *hac leg.* obseruatum in recensendis Diœcesibus, & Episcopis, immutat. Quarto, cum id indicat, ac si tum primum Episcopi illi fermè (qui *hac lege* designantur) à Synodo constituti fuerint; cum à Synodi instituto id alienum sit, & vno Nectario excepto, qui in ipsa Synodo ordinatus est, cæteros ante Synodum Ecclesiis suis præfuisse res doceat. Contra rectè illud Socrates, cum à Synodo Constantinopolitana *Patriarchatus* distinctos eo *secundo Canone* scribit, qui scilicet antea confusi fuerant. Quicquid contra Card. Baronius *Anno 381. num. 76. 77.* Illud ferre non possum, Socratem ita à nonnullis perstringi, quasi is crasso errore Ponticæ Diœceseos tres Patriarchas seu Primates adsignauerit; Asianæ duos: Orientis tres: eisque hallucinationi occasionem præbuerit hæc Theodosij M. constitutio, quæ in hunc Theodosij Iun. nepotis ipsius *Codicem* relata est. Quod à Socratis mente alienissimum est. Mens quippe eius *probabilis* tantum Sacerdotes, eximiosque in Fide Catholicâ Episcopos (iuxta *huius leg.* recensum) memorare per singulas Orientis Diœceses & Patriarchatus: non quasi totæ singulis paterent. ¶ Ad rem: Illud in recensu Diœceseon Orientis notandum, post quatuor Diœceses designatas, Ægypti, Asia, Orientis, Ponticæ, Probabilisque in iis Sacerdotes, duos postremos è quintâ *Thraciarum* videlicet proponi, ipsius tamen Diœceseos nomine hinc non expresso: quod hinc tamen supplendam videatur, argumento quoque *Canonis Constantinopol.* vt & *Sozomeni*, qui ipsi nominatim hanc quintam *Thraciarum* Diœcesim nominant: *ὅτι τὸν* inquit *canon τῆς Ὀριεντικῆς καὶ τῆς Ἀσιατικῆς μόνον ἀπονομαζέειν: ἐν τῷ πατρὶ ὁμολογῶν, καὶ Σαβίτιον πόλιν:* cuius Diœceseos duos *probabilis* Sacerdotes ad imitandum hinc proponit Theodosius: nempe *Terentium Episcopum Scythiæ, & Marmarium Ep. Marcianopoleos.* Duæ scilicet hæc inter alias Thraciarum prouinciæ fuere: *Scythia*, vbi Tomi, & *Mystra*, vbi Marcianopolis erat. Et quidem in Scythiâ, Terentius Tomorrow Episcopus fuit, quomodo à Sozomeno vocatur: Tomorrow inquam, quæ Metropolis Scythiæ erat: vnde, vt be non designatâ, hinc *Scythia* tantum Episcopus vocatur: quod nempe omnibus Scythiæ Ecclesiis præfesset, vt testantur alibi Sozomenus & Theodosius. Vnde iam patet, lapsum Virum doctissimum, cum scripsit *hac Theodosij leg.* nullam mentionem fieri Episcoporum Thraciæ Diœceseos: Quod falsum esse clara *huius leg.* verba ostendunt. Vti falsum non minus, quod ait ex ipso *Concilio Constantinopolitano*, Thraciæ Diœceseos Episcopos etiamnum eam Diœcesim liberè iurèque Metropolitanico tenuisse, ac rexisse quosque suam prouinciã: verum per usurpationem magis quam *Canonum* auctoritatem, Constantinopolitanum Thraciam Diœcesim sibi vindicasse potius videri, quam iure datum possidisse. Neque enim ided, quod *Canone Concilij Thracia* Diœcesis ab Episcopo Constantinopol. separatè, & quidem postremo loco, memoratur: vt & *hac leg.* duo Thraciæ Episcopi, non Diœcesis

illa fuit sub Constantinopolitano; quod certè differtè Socrates ait: sed postremo loco & separatim recensetur, vt ita quinque Diœceseon nomina suo ordine proponantur: inter quas postrema fuit Thracia, vt etiam testatur *Notitia Imperij.* Quare non dubium, Thraciam Diœcesim iam hoc tempore cessasse Constantinopolitano. ¶ Obseruandum & illud, *Asiam Proconsularem & Asianam Diœcesim* hinc coniungi, præque vnâ è quinque Orientis Diœcesibus designari: quoad communionem videlicet Ecclesiasticam: cum aliàs Asia Proconsularis, & Asiana Diœceses duo Diœceses distinctæ essent: de quibus *Eunapius, & Notitia Imperij.* Sed in Politia Ecclesiastica ratione, Asiana Diœcesis vndecim prouincias, nempe Proconsulari connumeratâ, complectebatur, teste Theodoro *lib. 5. cap. 28.* ¶ Duo adhuc ad *hanc leg.* quæri possunt. Primum cur Episcopi Antiocheni *hac leg.* vt & apud Sozomenum, nulla mentio fiat, cum tamen Socrates eius meminerit. Nempe hæc causa est, quia Meletius Episcopus Antiochenus paulò post Synodum clausam mortuus fuerat, cui Flavianus per factiosos quosdam substitutus fuit, cuius electioni Catholici refragati sunt: vnde de nouo schisma in Ecclesiâ Antiochena obortum. Igitur cum Theodosius *hac leg.* Catholicorum Episcoporum exempla prælata veller, Antiochenæ præferre non potuit, vt pote cuius communioni Catholici communicare nollent. Quare non debuit doctiss. Salmasius *de Primatu Papæ, p. 46.* hanc *leg.* ibi sternens, post illa, *quos etiam in Orientis partibus,* hæc verba inferere, *Meletio Antiocheno Episcopo.* ¶ Alterum, quod quæritur est, vtrum Asiana Diœcesis, itémque Pontica, suos & peculiare Diœceseon *Exarchos*, seu Patriarchas hoc tempore habuerint. Quod nonnulli duobus argumentis negant. Primum, quòd apertis verbis Synodo Chalcedonensi *Anno D. 451.* Exarchi harum Diœceseon vt & Thraciæ sedi Constantinopolitanæ subiiciantur, atque aded Patriarchicum ius in alios non habuissent. Hoc quidem verum. Sed secundò iidem aiunt, etiam antequam Sedi Constantinopolitanæ subiicerentur, Exarchos harum Diœceseon Patriarchicum ius non habuisse: Et vtuntur prædicto *Can. 2. Constantinopolitano*, in quo non vni Exarcho tribuitur regimen totius Diœceseos, Asianæ aut Ponticæ, sed pluribus, neque vllâ prærogatiuâ cuiquam ex illis tribuitur: Proinde Metropolitanos omnes earum Diœceseon *ἀποκατάλας* fuisse. Vtuntur & superscripto Socratis loco eandem in sententiam. Porruissent & *hac leg.* vti in eandem. Nam & in eâ nullus certus Patriarchatus cuiquam per eas Diœceses attributus designatur. Verum certior est eorum sententia, qui censent Ponticæ Diœceseos Patriarcham Cæsariensem Episcopum fuisse, Asianæ Ephesinum. De Cæsariensi liquet Basilij Magni exemplo, qui Nicopolitanum in Armeniâ minore Episcopum constituit, vt testatur *Epistola 290. & 292.* qui in eadem Armenia Saralorum Episcopum dedit, aliâque Patriarchica iura exercuit, quæ ipse memorat *Epistola 187.* qui denique expressè *epist. 291.* Ponticæ Diœceseos Episcopos Cæsaream ad Synodum de more conuocauit. Id ipsum comprobatur & exemplo Heliadij Basilij successoris, vt discere licet ex Sozomeno, *lib. 8. c. 6.* idem & exemplo... pij post Heliadium, vt discere licet ex Photij Bibliotheca *cap. 52.* De *Ephesino* Episcopo totius Asianæ Diœceseos Patriarchâ ex illis quoque constat, quæ narrat idem Sozomenus *eod. loco.* Atque hoc est illud

illud *Πατριάρχης ὁ Δικαίων*, quod Synodo Chalcedonensi ademptum postea conatus est restituere Timotheus Alexandrinus, vt narrat Euagrius, *lib. 3. cap. 6.* *ἀποδοξάσαι τὴν ἐπισκοπὴν τῷ Πατριάρχῳ Δικαίων, καὶ αὐτῆς ἀφαιρεῖν ἢ ἐκ Χαλκηδόνος Σύνοδος.* De *Thraciâ* equidem facillè adferatur, nullum ei hoc tempore alium Exarchum præfuisse præter Constantinopolitanum: cuius vt eò redeam exemplum

hac leg. proponitur: eisque non communicantibus Ecclesiæ adimi iubentur. Ad eum sanè ipsum Nestarium extat *epistola*, inter *orationes 46.* Gregorij Nazianzeni, quâ conqueritur Arrianos, Macedonianos, Eunomianos, Apollinarianos, maximè Ecclesias tum collegisse: eumque hortatur, vt apud Imperatorem id agat, quòd hæc illis, & postremis maximè, licentia adinatur.

¶ VALENTINIANI Iun. constitutio: quâ ARRIANIS, non minus quam Catholicis, coeundi potestatem tribuit.

IV. * Imppp. VALENTINIANVS, Theodosius & Arcadius AAA. ad Eufignium PP. P.

DAMVS copiam colligendi" his, qui secundum ea sentiunt, quæ temporibus Diuæ memoriæ Constanti, Sacerdotibus conuocatis ex omni Orbe" Romano, expositaque fide, ab his" ipsis qui dissentire noscuntur, Ariminens" concilio, Constantinopol. etiam confirmata," in æternum mansura decreta sunt: Conueniendi etiam, quibus" iussimus" patefcant arbitrium: Sciturus his, qui sibi tantum" existimant colligendi, copiam contriburam," quòd si turbulentum quippiam contra Nostræ Tranquillitatis præceptum faciendum esse temptauerint, vt seditionis auctores, pacisque turbatæ Ecclesiæ," etiam maiestatis, capite ac sanguine sint supplicia luituri. Manente nihilominus eos supplicio, qui contra hanc dispositionem nostram obreptiuè, aut clanculò supplicare temptauerint. Dat. x. Kalend. Febr. Med. Honorio NB. P. & Euodio C O S S. [386.]

NOTÆ.

- † Abest hæc lex à Cod. Iust. velut improbara. Pars eius relata est in *legem 1. infr. de his qui sup. Relig. contend.* Meminit eius & Ambrosius *epist. 32. ad ipsosmet Valentianum* huius legis Auctorem, scribens, & *epist. 33.* & Sozomenus, *lib. 7. cap. 13.* & Rufinus *lib. 2. cap. 16.* & Gaudentius in *presat. sermon. ad Beneuolum.* Extat apud Baronium *Anno 306. num. 4.*
- "Iunior scilicet Iustine Filii, Gratiani frater.
- "Ad hunc Eufignium P. P. extant præter alias complures constitutiones *hoc Codicem*, nouem Symmachi epistolæ postremæ *lib. 4.* ita quidem vt sub Valentiano Iun. eum in dignitate positum fuisse ostendat, *epist. 68.* & distetè quidem Præfectum Prætorio Italiæ, *epist. 69.* (vbi etiam Aquileicentis Vrbis meminit) & *epist. 70. 71. 73.* De eo plura in *Prologo.*
- "Colligendi, id est coeundi, cætus celebrandi: de qua voce dicam ad *legem 36. infr. de hæreticis:* vide & *Glossarium Theodosianum.*
- "Oecumenicum Concilium Ariminense videri vult: verum quidem est ad Ariminense Concilium inuitatos Sacerdotes ex omni Orbe Romano: verum de eo mox.
- "id est Catholicis.
- "De Ariminens" Synodo est quoque *lex 15. infr. de Episcopis:* vbi adhuc dicam.
- "Possit &, confirmato. Sed nil opus.
- "id est Catholicis.
- "seu, indulsum.
- "Hinc excerpta est *d. l. 1. infr. de his, qui sup. Relig. cont.*
- "tantummodo, d. l. 1.
- "Contributum, pro simplicis, tributum, hæc, & *l. 16. sup. de proximis:* *l. 20. de Palatiis.*
- "2c. ac lesa etiam Maiestatis.

COMMENTARIVS.

VALENTINIANI IUNIORIS, aduersa Fidei Catholica constitutio isthæc est: quâ Arrianis conueniendi seu coeundi in Σαυῆρος & Ecclesiæ, non minus quàm Catholicis Orthodoxis, potestatem facit: Contra; molentibus aliquid, velut seditionis auctoribus, pacisque turbatæ, læsæque Maiestatis reis, poenâ capitis indictâ; parhisiastico & Irenico, si Deo placet, hoc Edicto: In quod multis inuehitur Ambrosius, expressis in id epistolis duabus, putâ *epist. 32. & 33.* & *Oratione ad populum Mediolanensem*, quæ inter has duas epistolas media iacet: Eiusdemque etiam constitutionis meminit Rufinus, *lib. 2. cap. 16.* Gaudentius, in *presat. sermon.* &c. Et Sozomenus, *lib. 7. cap. 13.* eam vertit & contraxit his verbis: *παρρηλεύστω, inquit, ἀδελφὸς σωτήριος τῶν ὁμολῶν, δόξα δὲ ἑστὺς τοῖς ἐκ Αἰγυπτῶ καὶ τῶν ἄλλων ἐκ Κοινωπυποπόλων*

σωτηριεύστω: τὸ δὲ ἐπιμαρτυρῶν ἡ ἐναντία τῷ νόμῳ βασιλέως δεσποῦς ἀνάτρος ἱεροῦ. ¶ Sed vt Ambrosij aduersus hoc Valentianum præceptum constantia summa fuit, in renuendâ Ecclesiâ, quam Arrianis tradi Imp. iusserat, ita quoque memorabile est, quod Rufinus, Sozomenus, & Gaudentius (& hic quidem ad ipsummet Beneuolum scribens) prodidère, Beneuolum Magistrum memoriæ, seu scriniis memoriæ præsidem: (τὸν ἐπὶ τοῖς γραμματεῖσιν ἡ δὲ δὲ τῶν ἱερογλυφῶν) cuiusque muneris erat *leges* scribere, quamlibet altioris dignitatis spe à Valentiano Iun. inuitatum, officio suo decedere satius duxisset, quàm vt manum *huic legi* dictandæ supponeret: Exemplo prorsus laudabili. Quo magis mirari subit, non iam dico conscientie fiduciam, (quod à nonnullis proditum) verum summam potius eorum osctantiam,

tantiam, qui huic Theodosiano Codici conficiendo manus admouerunt. Hi quippe, cum eas tantum constitutiones hunc in Codicem referre debuissent, quæ in foro & quotidianis aduocationibus (vt ipsemet alioquin Theodosius loquitur, & præscribit *Novellâ suâ, de huius ipsius Codicis auctoritate*) sequendæ essent, impias haud idè minus leges eò retulere plures; partim hæreticâ schismaticâve prauitate imbutas (vt præter hanc legem fidem facit quoque *lex 15. infr. de Episcopis*: quæ & ipsa de Ariminensi Synodo est, vt & *l. 6. infr. de his qui supr. Relig.*) partim verò superstitionis Gentilitiæ vestigia præferentes, veluti *l. 1. 2. 9. supr. de Maleficiis*: *l. 4. 5. supr. de sep. viol. l. 1. infr. de Paganis*. Et religioſior certè fuit hac parte Iustinianus, siue Tribonianus, qui eas constitutiones omnes à suo Codice abesse voluit: Quicquid huius sit; nos hæc certè hodie, atque huius similia, vt historica, & quidem Ecclesiastica, seruata nobis summo per gratulamur, non minùs quàm hæreticorum quorundam scripta: de quo protulit nuper in *Prolegomenis nostris ad Philostorgium*. Atque eà re gratia his habenda, quomodo Asterius alià in *re homil. Ruben. vltim. p. 62. ἡ δὲ χάρις ἀπὸ τοῦ μακαρίου πνεύματος*. Et facessant proinde Fr. Balduini suspiciones, *lib. 2. de Instit. Hist. p. 123. & in lib. 3. Vitoris Viti. p. 165.* quasi hæc *lex* expungenda sit, ceu mala fide & infidiosè hunc in *Codicem* Theodosianum intrusa. Facessant eiusdem querelæ, de nostris nuperisque huius Codicis Editoribus; qui eam ceu labem non expunxerint. Et crassus est eiusdem error Theodosio M. quoque hanc leg. adſcribentis, qui non vidit, Theodosij M. nomen huic legi inscriptum, non quia is eius auctor esset, verùm pro more tum recepto, quo omnium ex æquo Principum nomina constitutionibus inscribentur, qui simul imperarent, et si vnum tantum ex his Authorem haberent, de quo affatim in *Prolegomenis Theodosianis*.

¶ Porro *lex* hæc vt dixi lata fuit à Valentiniano Iuniore, Iustiniæ martis impulsu, quod ex Ambrosio quoque clarum. Imò & Gothorum consilio præsidioque, qui tum Ariani erant, & in Comitatu frequentes: quod ex oratione Ambrosij in initio colligere mihi videor & *epist. 33. De Iustina*, Rufini locus *lib. 2. cap. 15.* huc pertinens consignandus venit: *Interim Iustina mater eiusdem, Ariana hæresos alumna, impietatis suæ venena, qua vineme viro suppresserat, filio facillè decepto fidenter apernit. Igitur apud Mediolanum posita, conturbare Ecclesiarum statum, comminari Sacerdotibus depulſionis exilia, nisi Ariminensis Concilij decreta, quibus fides Patrum temerata fuerat, reuocarent. Quo bello, Ecclesia murum & turrim validissimam pulsabat Ambrosium, eum minis, terroribus, atque omni oppugnationis genere fatigans, primum sibi aditum debellanda rimabatur Ecclesia. Sed quamuis illa Iezabel spiritu pugnaret armata, resilliebat tamen Ambrosius Helie virtute repletus & gratiâ. Ipsa autem in Ecclesiis garrere, strepere, animare, & inflammare ad discordiam populos, sed quòd minus res ex sententia cederet, iniuriam putare: & pro hoc apud filium conueniri. Vnde adolescentulus pro contumelia iniuria, quam falso conſpauerat mater, accensus, armorum globum ad Ecclesiam mittit, conſringi ianuas, oppugnari Sancta, Sacerdotem perirabi atque in exilium mitti protinus iubet. Sed tanta fuit perseverantia fidelium populorum, vt animas potius amittere, quàm Episcopum mallent. Quæ ipsa omnia, & alia adhuc ex prædictis Ambrosij quoque Epistolis, eiusdemque oratione colligere licet; vt & illud, scilicet tumultuum huius causâ etiam sanctis diebus hebdoma-*

dis vltimæ Antepaschalis obortutu. Fortè etiam huius leg. partem constituerit id quod Ambrosius memorat *epist. 32. Imò etiam dedisti leges, Ne cui esset liberum aliqd iudicare.* Et mox: *Cum legat per tot provincias vno momento esse mandatum; vt quicumque obuiauerit Imperatori, feriatur gladio: quicumque Dei templum non tradiderit, protinus occidatur.* Et mox: *Qui cum tenuerint Fidei veritatem, aut proſcribantur, aut necentur; quod lex de Fide lata docerit.* Item, *Per Ecclesias iubemur eiici Catholicos Sacerdotes, & reserentes, gladio feriri; Curiales proſcribi omnes nisi mandatum impleuerint.*

¶ Sanè quicquid hanc leg. nunc voluerit Valentinianus Iun. Quicquid idem Ariminensi Synodi decreta in æternum mansura, hæc lege dicat: nunquam tamen deinceps ea probata; & idem mutata in melius sententiâ, biennio post, cam antiquauit; Theodosij Magni videlicet consilio: & quidem, vt existimo, *lib. 15. infr. de hæretic. vbi dicam.* Et insignis quoque extat locus ex incerto Authore apud *Suidam*, vbi verba recitantur Theodosij, quibus Valentinianum (in Illyricum & Thessalonicam profugum) ad Catholicam fidem, antequam aduersus Max. Tyrannum moueret, tradidit. Sed & Rufinus *lib. 2. cap. 17. ait*, Valentinianum, matre defunctâ, fidem Catholicam, quam ipse violauerat, restituisse, simul & regnum; Tyrannide (Maximi scilicet) depulsa.

¶ Interim de Ariminensi Concilio, quod hanc leg. firmatur, cuius historia alioquin nata est (& de quo rursus agitur *l. 15. infr. de Episcopis*;) obseruanda quatuor ex hanc lege.

Primo, quod ait Valentinianus Iun. conuocatos Sacerdotes ex OMNI Orbe Romano ad Concilium Ariminense. Nempe Oecumenicam id iam haberi vult: verum quidem est de Orientalibus quoque eò cogendis agi apud Theodoretum *lib. 2. cap. 18.* & Socrates ex *lib. 2. cap. 29.* Episcopos quosdam Orientis ibi fuisse restatur: verum ex Occidentalibus fermè Synodus illa coacta: vide Athanasium de *Synodis*, Socratem, Sozomenum, vnde & *Occidentalium formula* pro Ariminensi apud Philostorgium *lib. 4. cap. 12. lib. 5. cap. 1. lib. 7. cap. 6. vbi vid. quæ dixi.*

Secundo notandum, quod hanc leg. dicitur, Etiam Catholicos fidei Ariminensi cõsensisse: id enim sibi volunt hæc verba: *Expositaque fide ab his ipsis quæ dissentire noscuntur.* Quod sanè pertinet ad ea, quæ secundo loco Arimini facta: De quo plenè Suerus Sulpitius, *lib. 2. sacra historia*: vbi ait; *Post vim adhibitam Legatis Catholicorum fidem ibi conscriptam verbis fultentibus inuoluam, qua Catholicam disciplinam perfidiâ latente loqueretur, paulatimque plebrosque Catholicorum partim imbecillitate ingenij, partim metu Principis, partim radio peregrinationis euictos; dedisse se aduersariis, factaque semel inclinatione animorum cateruam in alteram partem concessum, donec ad viginti vsque Catholicorum numero ad extremum euictum: itemque Seruationem Tungrorum Episcopum sub conditione, si quid minus plenè fide expositâ edium esset, ipsi professionibus suis adderent: Quod etiam factum; sicque neutra pars vicisse se penitus, aut victam putare potuit; quia Fides ipsa pro Ariani, professiones verò postea adiecta pro Catholicis erant: atque hoc modo Concilium bono initio, fædo exitu consummatum est.* Ambrosij quoque locus huc pertinet ex *lib. 1. de Fide*: *cap. 9. Hoc & in Ariminensi Concilio habuit prima confessio, & post Ariminense Concilium secunda correctio Confessionum, epistola ad Imperatorem Constantium missa restatur, correctionem secunda*

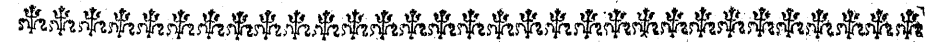
secunda concilia consueverunt. Idem Ambrosius *dicit*, *epist. 32.* qua hanc Valentinian. constitutionem exagitat. *Hoc scriptum est in Ariminensi Synodo, meritoque Concilium illud exhorreo, sequens tractatum Concilij Niceni, à quo me nec mors nec gladius poterit separare.* Et post: *Factum est etiam sub Constantio Augusto memoria Imperatore paterna dignitatis hæred: sed quod bene cepit, aliter consummatum est. Nam Episcopi sinceram primò scripserant fidem; sed dum voluit quidam de Fide intra Palatium iudicare, id egerunt, vt circumscriptionibus illa Episcoporum iudicia mutarentur. Qui tamen inflexam statim reuocauerunt sententiam, & certè maior numerus Arimini Niceni Concilij fidem probauit, Arriana decreta damnauit. Vt proinde tria iam momenta, seu tres Confessiones hac parte circa Ariminense Concilium obseruandæ sunt.*

¶ Tertio notandum, quod hanc leg. ait: Fidem propositam in Ariminensi Concilio Constantinopoli postea confirmatam fuisse: de quo etiam fidem faciunt, præter Athanasium de *Synodis*, Sozomenus, *lib. 4. cap. 22.* & Socrates, *lib. 2. cap. 32. p. 604. & cap. 33. p. 606.* & Philostorgius, *lib. 4. cap. vltim. in fin.* de quo vide & Baronium *Anno 359. num. 79. ad 105. 106.* Nempe sub Constantio coactum hoc Concilium Constantinopoli-

tanum: (ne quis alioquin Oecumenicam secundam hinc indicari falsò putet.) Quo quidem Concilio, & *ἡ ἁγία βασιλική*, seu Imp. Constantij mandato, ipsi Kalendis Ianuariis Anno 360. formula Ariminensis firmata, de Filio Patri simili secundum scripturas, sublato *ἀθάτος*, vt ibi nomine: imò & alioquo ei addito, vt testantur Athanasius de *Synodis*, Socrates *d. lib. 2. cap. 32. p. 604. & cap. 33. p. 606.* Sozomenus *d. lib. 4. cap. 23. in princ.* nempe *ἀθάτος* quoque nomine damnato, vt Philostorgius quoque scribit *lib. 10. cap. 2.* iuxta Athanasium, Socratem, Sozomenum: de quo ad Philostorgium dixi.

Quarto notandum, Concilium illud Ariminense à Valentiniano Iun. hanc leg. firmari. Quod etiam Ambrosius, non tantum *d. epist. 32.* (cuius verba modò protuli) indicat, verùm expressè ratione illa quàm dixi: *Itane ergo LEGEM quisquam sequatur, quæ firmatur Ariminense Concilio, in quo creatura dicitur est Christus?*

In hanc leg. tandem obseruanda capitis & sanguinis pœna, quæ in specie huius leg. imponitur, non quasi hæreticis, verùm ceu *multis auctoribus*: De quâ alioquin sanguinis pœna in hæreticos quandoque statuta, suo tit. *infr. de hæreticis*, & quidem ad *leg. 9.*

DE EPISCOPIS, ECCLESIIIS

ET CLERICIS.

TITVLVS II.

I. COD. IVST. II. De Sacrosanctis Ecclesiis: & de rebus, & de privilegiis earum. In Veter. Cod. hic Titulus est primus.

PARATITLON.

I. **E**PISCOPI, (de quibus agitur *l. 10. 11. 12. 22. 23. 27. 31. 32. 33. 35. 37. 39. hoc tit.*) qui & Sacerdotes, *l. 31. 35. 43. hoc tit. & l. 3. 4. supr. de Fid. Cathol.* Ecclesiæ Catholicæ Sacerdotes, *l. 45. infr. de hæretic.* (vnde & *Sacerdotium* pro Episcopatu, *l. 35. 44. hoc tit. & l. 3. in fin. supr. de Fid. Cathol. leg. 1. ne sanctum Baptisma*;) quanquam & Sacerdotum appellatio complectebatur quandoque omnes Ecclesiasticos, Episcopos scilicet Presbyteros & Diaconos, Ministris oppositos, vt *d. l. 31. hoc tit.* Item Antistites vocantur, *l. 11. 43. 45. l. vltim. hoc tit. l. 1. ne sanctum Baptisma*: *l. 20. quor. appell. l. 49. supr. de Decurionib.* Catholicæ legis Antistites, *d. l. 11.* Sacræ legis Antistites, *l. 45. hoc tit. l. 1. de Episcop. ind.* Sanctissimi Antistites, *l. 28. de hæretic.* Varij *hoc Cod.* numerantur, nominanturque. De Episcopis, & Ecclesia Urbis Romæ agitur *l. 4. 13. 14. 20. 21. 45. hoc tit. l. cunctos populos 2. supr. de Fid. Cathol. l. 21. supr. de extraordinar. muner. cui iungenda lex 30. hoc tit. l. vltim. supr. de malefic. lex 53. 62. infr. de hæretic.* FELICI nominatim Episcopo Urbis Romæ inscribitur *lex 14. hoc tit.* Anno 357. DAMASO *lex 20. hoc tit.* Anno 370. eiusdemque fit mentio *l. cunctos 2. supr. de fide Cathol.* Anno 380. de COELESTINO quoque intelligenda *lex 62. infr. de hæretic.* Episcopo Romano Pontificis titulus tribuitur, *d. l. cunctos*, Anno 380. & Venerabilis Papa vocatur *d. l. 62. infr. de hæretic.* Anno 425. De Priuilegiis, & prerogatiua Ecclesiæ Romanæ, & Episcopis & Clericis Romanis, ab Imperatoribus tributis, agitur *l. 13. hoc tit. & l. 21. supr. de extraordinar. De Antistite Urbis Constantinopolitanæ, eiusque prerogatiua agitur l. 45. hoc tit. vbi vid. singularem eius prerogatiuam Theodosij M. de NECTARIO Constantinopolitanæ Ecclesiæ Episcopo, l. 3. supr. de Fid. Cathol. Anno 381. de ARSACIO, Arcadij *l. vltim. infr. de his qui supr. Relig.* Anno 404. DE ATTICO accipienda est Theodosij Iun. Anno D. 421. *lex, omni innotat. 45. hoc tit.* De Alexandrina Ecclesia & Episcopo agitur, *l. 42. 43. hoc tit. l. vltim. de Episcop. indicio*: PETRI nominatim*

nominatim Alexandriae Episcopi mentio fit cum elogio, *l. cunctos 2. supr. de fide Cathol.* Anno 380. TIMOTHEI, *l. 3. supr. de fide Cathol.* Anno 381. THEOPHILI, *l. ultim. infr. de his qui supr. Relig.* Anno 404. De Antiochena quoque Ecclesia agitur *hoc Codice:* nam PORFYRII Antiocheni Episcopio mentio fit, Anno 404. *d. l. ultim.*

Memorantur & alij Episcopi quidam, Chronopius Episcopus, *l. 20. quorum appellat.* vbi vid. quæ dico: Cyrus, Afrodifensium Episcopus, *l. ultim. ne annonæ & tribut.* Optimus, Ep. Antiochiæ [Pisidiæ] *l. 3. de fide Cathol.* Asclepiades, Cheronesitanæ ciuitatis, *l. ultim. de panis:* Helladius, Ep. Cæsariensis, *l. 3. de fide Catholica,* Amphilocheus Ep. Iconiensis, *d. l. 3. de fide Cath.* Pelagius Ep. Laodicensis *d. l. 3.* Marmarius, Ep. Martianop. *d. l. 3.* Otreius, Ep. Melitenus, *d. l. 3.* Gregorius, Ep. Nyssenus, *d. l. 3.* Terentius, Ep. Scythiæ *d. l. 3.* Diodorus Ep. Tarsensis, *d. l. 3.* Artemius, Euridicus, Appius, Gerasimus, in Dicecesanam Synodum coacti, *l. qui mos, hoc tit.*

Quod Titulos eorum attinet; Damasus Pontifex vocatur *l. cunctos populos 2. supr. de fid. Cathol.* Papa Venerabilis Ep. Romanus, *l. 62. infr. de heretic.* Reuerentissimi Episcopi vocantur *l. 42. 43. 45. hoc tit. l. ultim. de his qui supr. Relig. l. ultim. de Annona: l. ultim. de panis.*

De Episcopis hæc capita notentur. Primò, quod priuilegia eorum attinet, I. Immunes ij à Curialibus muneribus fuere, *l. 11. hoc tit.* (II.) In Iudiciis accusari eos prohibuit Constantius, *l. 12.* sed apud alios potissimum Episcopos, *d. l. 12.* Quod & ab Honorio repetitum, *l. 41.* (III.) Quemadmodum Episcopis & Ecclesiis in commune priuilegia sua tributa fuere à Principibus, ita specialiter quibusdam Episcopis, *l. ultim. hoc tit.* vt Romanæ Ecclesiæ, ita Episcopo Constantinop. *l. 45. hoc tit.* & Thessalonicensi Ecclesiæ, *l. 33. supr. de Annona & tribut.* & Cyro Episcopo Aphrodifensi, *l. ultim. de Annona & tribut.* Secundò, quod Officium & Potestatem eorum attinet, 1. docendi, insinuandæque Fidei munere functi Episcopi, *l. 16. supr. de panis: l. 24. infr. de heretic.* quò refero quoque *legem 25. infr. hoc tit.* Atque hic character Episcopi: vt & alter hic, quod sanctitas loci ignoscendi gloriam his dereliquerit, *l. 31. hoc tit.* (II.) Ab his Clerici ordinati, electi, numerisque eorum constitutus, *l. 32. 33. hoc tit. & l. 16. de panis.* (III.) Clericorum Iudices item fuere, & coram his Clerici accusati, *l. 41. 47. hoc tit.* (IV.) Ab his Clerici abiecti, & ab Ecclesiæ ministerio segregati, *l. 39. hoc tit.* (V.) Muneris quoque eorum erat, probare num extrema suffragia petentibus indulgeri deberent, *l. 1. de Scenic.* A Clericis & Monachis seculis facta vindicare, *l. 16. supr. de panis:* (VI.) Nonnulla etiam constitutionibus eorum curæ tributa, quæ aliquin secularis quoque fori erant: Nemp sub oculis eorum libri improbatæ lætionis, veluti Mathematici concremati, *l. ultim. de Malefic. & Mathematicis.* Manu Ecclesiastica, Paganorum ritus & solemnia prohibendi ius tributum, *l. 19. infr. de Pagan.* itémque Asyla Ecclesiarum tuendi, *l. 4. de his qui ad Eccles. confug.* Lenocinia inhihendi, *l. 2. supr. de Lenonib.* Contrà, Modus Episcopis subinde aliquando impositus: (I.) conuicti vel confessi pacis perturbatores, etiam Episcoporum vel Clericorum interuentu appellare vetiti, *l. 31. quorum appell. non recip.* (II.) Debitorum item publicos occultantes Episcopi & Clerici pro ipsis teneri iussi, *l. 1. de his qui ad Eccles.* Notandum quoque ad eos datam non vnam Constitutionem, vel ad vniuersos Episcopos per diuersas prouincias, *l. 10. hoc tit.* ad Episcopos diceceseos in vnum coactæ, *l. qui mos, hoc tit.* vel ad singulos. Postremò notandum, Episcopatus constitutos ad formam & ordinem Ciuiliū Dicecesedn, vid. *l. 3. supr. de fid. Cath.*

II. ECCLESIAE (de quibus agitur *l. 4. 15. 30. 31. 33. 34. 38. 40. 46. 47. seu ultim.*) quæ & Catholica adnominantur, *l. 3. supr. de fide Cathol. l. 6. 47. 54. infr. de heretic. l. 1. 31. hoc tit. l. 1. supr. de Annona & trib.* (& absolute Catholica.) venerabiles, *l. 34. 41. hoc tit. & l. 21. 22. supr. de extraordin. l. ultim. de patrocim. vicor.* Sacrae Aedes, *l. 16. 18. de extraordin. Sacrosanctæ, l. 29. & l. 33. supr. de Annona: l. 47. infr. de heretic.* Item Sanctissimum Catholicum & Venerabile Concilium, *l. 4. Templæ, & Summi Dei Templæ, l. 4. supr. de his qui ad Eccles.* Ann. 431. Ad harum constructionem & reparationem à prouincialibus quid exactum, *l. 16. 18. de extraordin. sua priuilegia habuere à Principibus concessa, l. 29. 30. 34. 38. 46. 47. seu ultim. l. 21. 22. supr. de extraordin. contemplatione Religionis indulta. l. 1. de hereticis.* Quæ ad eos qui Ecclesiis obtemperant, seu inseruiunt, extensæ; *l. 21. 22. de extraordin. l. 31. de Episcopis.* (1.) Relinquendi namque eistestamento, quantumlibet bonorum licentiam Constantinus fecit, *l. 4. (2.) Iuga, quæ ad eas pertinerent, à publica functione immunita fuere, l. 25. seu à capitatione l. 33. supr. de Annona & tribut. (3.) à sordidis & exraordinariis muneribus, l. 40. hoc tit. l. 15. 18. 21. 22. supr. de extraordin. muner. quæ recensentur, d. l. 40. (4.) Immunes ab annonis & tributis ab initio fuere, vide *l. 1. 33. de Annona & tribut.* Canoniam tamen illationem seu iugationem postea adgnouere, *d. l. 40.* Excepta Thessalonicensi Ecclesiâ, quæ singulari priuilegio immunis ab an-*

nonis

nonis & tributis reddita, *l. 33. supr. de Annona & tribut. (5.)* Sed & Ecclesiæ, quæ in possessionibus diuersorum, vicis, vel aliis similibus locis constitutæ erant, suam capitationem adgnouere, *l. 33. hoc tit. (6.)* Ad instructionem viæ publicæ quoque & Pontium tenebantur, *l. ultim. supr. de itinere muniendo;* etsi aliquando aliter obseruatum, *l. 40. hoc tit. (7.)* Noua & tumultuosa conuenticula extra Ecclesiam celebrari prohibita *l. 37. (8.)* In Ecclesiam irruentes grauitè puniti, *l. 31. (9.)* vt & priuilegia earum temerantes, *l. 34. (10.)* Aduocatos quoque suos Ecclesiæ peculiare habuere, *l. 38. vt & Oeconomos, l. vnic. de bonis Clericorum: l. 3. de his qui ad Eccles. vbi definiuntur, qui Ecclesiasticas conseruunt tractare rationes. (11.)* Ecclesiis etiam quandoque vindicabantur Hæreticorum Ecclesiæ, *l. 43. 52. infr. l. 54. infr. de heretic. l. 2. infr. ne sanctum Baptisma: (12.)* Ecclesiis aliena consecrata, veluti Iudæorum Synagogæ, & earum donaria, reuocari non poterant: sed inuicem alia præstabantur, *l. 26. infr. de Iudæis.* Porro de perfugio ad Ecclesias, fuit Titulus *supr. lib. 9. de his qui ad Eccles. confug.* Postremò, de ipsarum Ecclesiarum structura, earum *αὐτοβόλη* locisque circumiacentibus, vid. *leg. 4. illius tit.* Altarium mentio, *l. 27. hoc tit.* (vbi veneranda omnibus dicuntur) *l. 15. de heretic.* Crucis, *l. 18. de Iudæis: l. ultim. de Pagan.* quæ sancta Crux dicitur, *d. l. 18.* & Fidei nostræ signum, *d. l. 18.* venerandæ Christianæ Religionis signum, *d. l. ultim.* collocatione eius profana loca expiata, *d. l. vlt.* Iudæi vetiti iocis suis & festiuitatibus Crucis signum immiscere & exurere *d. l. 18. de Iudæis.*

Nunc de Bonis Ecclesiarum. Memorantur donaria Ecclesiarum, *l. 57. 64. de heretic. & l. 25. de Iudæis:* vbi donaria sacris mysteriis dedicata dicuntur: quæ quandoque exspoliatione Iudaicarum Synagogarum contracta, *d. l. 25.* Annonæ & possessiones Templorum quædam ab Imperatoribus Ecclesiis donatæ: *l. 20. de Paganis:* ex vltimis priuatorum voluntaribus, *l. 4. hoc tit.* Loca Hæreticorum conuenticulis seruientia Ecclesiis quandoque vindicata, *l. 43. 52. in fin. 54. 57. 65. de heret. l. 2. ne sanct. Baptisma:* De vsu horum in pauperes, vid. *infr.*

Obseruandum & illud, lætas in Ecclesiis, etiam Romæ, Constitutiones Imperatorum de rebus Ecclesiasticis: Exemplum in *l. 20. infr. hoc tit.* quæ ad Damasum Ep. Urbis Romæ data est. Notandum & illud, obtentu Ecclesiastici nominis, publicis functionibus iniuriarum fieri non potuisse: Exemplum in *l. vlt. de patrocim. vicor.*

Præter Ecclesias ipsas memorantur & Decanica, *l. 30. de heretic.* Domus Ecclesiarum, *l. 2. de hereticis,* Diaconica, *d. l. 30. de heretic.* Fit & SANCTORVM LOCORVM mentio *l. 4. hoc tit.* (quæ scilicet Hierosolymis, & in vicinis Palæstinæ locis erant, sub Comite Orientis, *d. l. 26.*) quorum Custodes quidam fuere, *d. l. 26.* eosque ab omnibus muneribus immunes, *d. l. 26.* Erant & Martyria, *l. vltim. supr. de sepulchr. viol.* seu Apostolorum & Martyrum sedes, *l. 6. eodem tit. de sepulchr. viol.* Idque Constantinopoli (in quibus Corpora humari Theodosius M. prohibuit, *d. l. 6.*) vt & in priuatorum quoque possessionibus, *d. l. vlt. de SEPVLCHRIS suo tit. lib. 9.*

III. CLERICI (de quibus agitur *l. 1. 2. 3. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 24. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 36. 37. 38. 39. 41. 44. 46. 47. seu ultim.*) à quibus Clericatus dicitur, *l. 19. 36. 44.* (qui & dicitur professus sacrae Religionis, *l. 39.* Votum Christianæ Religionis, *l. 16.* meritum eximæ singularisque virtutis, *d. l. 16.* Cultus diuinæ reuerentiæ: item Via diuinæ cultionis, *l. 49. supr. de Decurionib.*) Catholicae Religionis cultus, *l. vltim. supr. de Malefic.* Dicuntur & obsequia Clericatus, *l. 84. de Decurion.* Religio sacrosancta, *l. 46. de Decurionib.* Religio, absolute, *l. 123. in princ. supr. de Decurionib.* Religiosum diuini cultus obsequium, *l. 121. de Decurion.* Dicuntur & Christiani pro Clericis, *l. 45. 50. 123. supr. de Decurionib. l. 2. de postliminio. l. 11. de Pistorib.* Christianitas pro Clericatu, *l. 123. de Decurionib.* Diuino cultui occupati, & sacrosanctis mysteriis seruientes, *d. l. 123. de Decurionib.* Animi eorum diuina obseruatione deuincti, *l. 104. d. tit. de Decurionib.* Diuinis ministeriis mancipati, *l. 99. de Decurionibus.* Dicuntur item Clerici ad Ecclesias transire, *l. 7. de cohortalib.* Diuino cultui ministeria Religionis impendere, *l. 2. hoc tit.* Catholicae Religionis Clerici, *l. 36. hoc tit. l. vltim. supr. de Malefic.* seruire Ecclesiis, *l. 104. de Decurionib.* Seruientes Ecclesiis, *l. 29. hoc tit.* Sacratissimo Numini seruientes, *l. 16. supr. de iust. collat.* Obtemperantes Ecclesiis, *l. 30. hoc tit. & l. 22. de extraordin. l. 49. de Decurion.* Obsequium iuge Ecclesiæ deputantes, *l. 21. hoc tit.* Ecclesiastici, *l. 5. 20. 21. hoc tit. & l. 49. in med. supr. de Decurionib.* Probabilem sæculo disciplinam agentes, *l. 44. hoc tit.* probabilis vitæ studium, *l. 7. de cohortalib.* Erant hi non tantum in Ciuitatibus, verum etiam in oppidis, vicis, Castellis, Municipiis, *l. 16. 33. hoc tit.* vt & in possessionibus diuersorum, *d. l. 33.*

Horum varij Gradus, Officia, ministeria, *hoc Codice* recensentur hoc ordine; post Episcopos, de quibus *suprà,* Presbyteri, *l. 24. 41. l. 121. supr. de Decurionib. l. 10. supr. de fid. test.*

test. Episcopis proximi (vnde Presbyteri fastigium, *d. l. 121. proximum Presbyteri vocabulum nomini Episcoporum, l. 5. infr. de heretic.* superior locus illis inter Clericos tribuitur, *l. 10. supr. de fid. test.* Presbyteri Curiales vel substituto dato, vel facultatibus Curiae cessis, Curiam liberantur, *l. 163. supr. de Decurionib. vid. & l. 49. eod. citra iniuriam quaestio- nis testimonium dicebant, d. l. 10. de fid. test.* Haec tenus Sacerdotes; at sequentes dicuntur Ministri, *l. 31. Catholicæ Ecclesiæ Ministri, d. l. 31. Christianæ legis Ministri, l. 41. nempe Diaconi, d. l. 24. 41. hoc tit. & l. 49. 121. supr. de Decurionib.* (qui & Diacones dicuntur, *d. l. 49. & l. 63.*) vnde & ministerium Diaconi, *d. l. 121. Inter Diaconos verò Archidiaconus quidam erat, cuius meminit Maiorianus Nouell. 1. vers. si qua sanè: & 2. Diaconatus Curiam liberabat, l. 49. 163. de Decurionib.* vbi definitur, cui bona cedant. Et hi quidem tres Christianæ Legis primi Clerici erant, vt vocantur *l. 13. de Iudæis: vide & leg. 24. hoc tit.*

Sequuntur inferioris loci Christianæ Legis Ministri, *l. 41. purà (1.) Subdiaconi, l. 24. hoc tit. & l. 49. 163. de Decurionib.* qui & Subdiacones dicuntur hybridâ voce *d. l. 49. merè Græcâ Hypodiaconi, l. 7. hoc tit.* An verò hic Grâdus Curiam liberaret, & qua condicione? vide *d. leg. 49. & 163. (2.) Exorcistæ, d. l. 24. hoc tit. & l. 121. supr. de Decurionib.* (3.) Lectores, *l. 7. & l. 24. hoc tit. & d. l. 163. supr. de Decurionib. l. 19. de heretic.* qui & Lectores diuinorum Apicum, *d. l. 7. hoc tit.* hi verò ante Subdiaconos nominantur, *d. l. 7. & d. l. 163.* postponuntur verò *d. l. 24. de quo ad d. l. 7. infr. hoc tit.* Lectores ex Curialibus facti ad Curiam omninò retrahebantur, *l. 161. supr. de Decurionib.* (4) Ostiarij, *d. l. 24. hoc tit.* (5) Custodes Ecclesiarum, vel sanctorum locorum, *l. 26. hoc tit.* (6) Iuuenes, *l. 10. hoc tit.* (7) Copiatæ, *l. 15. hoc tit. & l. 12. supr. de Veteranis: l. 1. supr. de lustr. collat.* Et hi sunt Clerici, sed quibus Clericorum Priuilegia non deberi dicitur *l. 163. de Decurionib.* (8) Fuere & Clericorum numero Parabolani Alexandriæ, *l. 42. 43. hoc tit.* (9) De Oeconomis, *supr. dixi, ex l. 3. supr. de his qui ad Eccles. ex l. unic. de bon. Cleric. Ecclesiasticis tandem vicini, Continentes, l. 20. hoc tit.*

De Clericis hæc capita notentur. Primò, Character Clericorum & Officium est, non diuitiis studere; verum votum eorum, si verus est cultus, adiuuare pauperes, & positos in necessitatibus, *l. 5. de lustrali collat.* animos eorum diuina obseruatione deuinctos non decet patrimoniorum desideriis occupari, *l. 104. de Decurionib.* pro additis supplicio intercedere & appellare, *l. 16. de pænis: l. 57. de appell.* Contrà; Reos vindicare per vim & usurpationem prohibitum, *l. 15. 16. de pæn. l. 57. de appell.*

Secundò notandum est de eorum Ordinatione: Nempe statuitur, coaptandos eos, non vulgari consensu, neque quibuslibet petentibus, *l. 6. hoc tit.* neque citra modum, *d. l. 6.* verum ab Episcopis sunt electi, ordinati, *l. 32. hoc tit. l. 16. de pænis: in defunctorum scilicet Clericorum locum subrogati, alleciti, l. 3. 6. hoc tit.* sæpè tamen totius populi vocibus expetiti, *l. 49. supr. de Decurionib. l. 7. de cohortalib.* Non Decuriones, vel ex Decurionibus geniti, *l. 3. hoc tit.* (de quo plenè ad *tit. de Decurionib. lib. 12. tit. 1.* quibus ex municipibus prosapia est, *l. 6. (alioquin ad Curiam reuocari possunt, l. 19. 21. hoc tit.* intra decennium, *d. l. 19. septennium, d. l. 21.) non plebeij diuites, l. 17. non facultatibus idonei, l. 3. noneos, quorum substantia 300. solidorum exuberat quantitatem, ex Valentiniani III. mente, Nouell. inter Theodosianas 41. non muneribus publicis obeundis opportuni, l. 3. quibus ea est opulentia facultatum quæ publicas facillè functiones queat tolerare, l. 7. non obnoxij publicis, priuatifque rationibus, l. 32. sed fortunâ tenues, d. l. 3. & muneribus ciuilibus non obstricti, d. l. 3. Ex Monachorum etiam fermè numero, l. 32. hoc tit. l. 16. in fin. de pæn. Numerus etiam Clericorum cuiusque vici certus iudicio Episcopi ordinandus relinquebatur, l. 33.*

Tertium caput est de Priuilegijs Clericorum: sua igitur, speciatim Clericis Ecclesiæ Urbis Romæ, priuilegia quædam concessa à Constantino M. Clericis, vt docet *lex 14. hoc tit.* quæ à Constantio confirmata, *l. 13. hoc tit.* In commune, hæc Clericis priuilegia collata, 1. Immunes vt essent à muneribus omnibus ciuilibus, Curialibus, personalibus, publico laboris actu constitutum, *l. 2. 9. 11. 16. 24. 36. hoc tit. & l. 13. infr. de Iudæis: vt ad Curiam seu Curialia munera deuocari non possent, l. 7. hoc tit. à nominationibus ad Curiam, ab omnibus susceptionibus, l. 1. hoc tit. quod aliquando ita restrictum fuit, si nihil in totum possiderent, ac patrimonio inuitiles essent: l. 11. A Curia tamen non liberabat Clericatus, nisi vniuersis patriæ debitis perfolutis, *l. 99. de Decurionib.* nisi cesso patrimonio Curiae, *l. 59. 104. 121. 123. 163. 172. eod. tit. de Decurionib.* vel nisi suffecto idoneo, *l. 59. 115. eod. veluti filio, d. l. 123. eique patrimonio cesso, d. 59. 115. & 163. (1) A Tributis pariter, collationibus, fiscalibus pensionationibus seu Censu immunes fuere Clerici, ex Constantij lege 10. & 14. (etsi alia postea eidem aliquando mens fuit, l. 15. hoc tit.) Itaque deinceps legibus cautum, obseruatumque nisi Clericis vicani, & in priuatorum**

uatorum possessionibus essent; hi enim capitationem suam adgnoscebant, *l. 33. (3) Item Clerici Negotiantes (de quibus sunt hoc Codice Nouem Constitutiones, l. 3. 10. 14. 15. 36. hoc tit. & l. 5. 11. 16. supr. de lustrali collat.) à Lustrali seu Atraria collatione immunes fuere d. l. 8. 10. 14. 15. 36. hoc tit.* Certum tamen intra modum negotiantes, *l. 15. 36. hoc tit. vide & supr. tit. de lustrali collat.* Quæ etiam negotiatio vltimum Clericis prorsus interdicta à Valentiniano Tertio Nouella 12. seu vltim. (4) Denique à muneribus sordidis immunes fuere Clerici, *l. 10. 14. 15. à Parangariis, l. 10. 14. & à Metati onere, l. 8. supr. de Metatis.* Coniuges quoque quorundam Clericorum (qui scilicet ante Clericatu matrimonium contraxerant, de quibus agitur *lex 10. 14. 44. hoc tit. & l. unic. supr. de bon. Clericor.*) à censibus immunes fuere, *d. l. 10. 11. h. t. vt & eorum filij (de quibus l. 9. 10. 11. 14.) qui & Affectiones dicuntur d. l. 11. qui & ideò in Ecclesia perseuerare debebant, d. l. 9. Item eorum ministeria, l. 10. seu mancipia, l. 8. & homines, l. 14. à censibus, l. 10. & lustrali collatione immunes erant, d. l. 14. hoc tit.*

Verum, 1. Militiæ Armatæ obnoxij per Clericatum militiâ non liberabantur, *l. 13. supr. de Veteranis.* (2) Vt nec Curiali conditione ideò liberarentur; de quo iam suprâ aliquid: inque eo argumento occupatæ sunt quindecim leges tituli de Decurionibus. (3) Pistrino item Clericus non liberabatur, *l. 11. de Pistoribus.* (4) Officialis si militiâ functus ad Clericatum confugeret, facultates eius cursui publico vindicabantur, *l. 46. de cursu.* (5) Suariâ functione Clericatus non liberabat nisi patrimonio suo Corpori Suariorum Clericus cederet, *l. 8. de Suariis.*

Clericis vicissim hæc interdicta fuere (1.) Viduarum ac pupillarum domos adire prohibiti, *l. 20. (2.)* veriti extraneas mulieres sibi sub consortio sororiæ appellationis adsciscere; sed tantum matres, filias, Germanas, seu eas, in quibus nihil scæui criminis æstimatori foedus naturale permittit *l. 44. (3.)* Ex extraneorum item, quibus se priuatum sub prætextu Religionis adiunxerint, liberalitate quicquam acquirere, *l. 20. hoc tit. (4.)* Nihil ex Diaconissæ bonis consequi *l. 27. quæ lex tamen reuocatur l. 28.* Et hæc de Episcopis & Clericis. Atque ideò de viris. Quibus adde, quæ de bonis Clericorum & eorum successionebus titulo peculiari habentur de bonis Clericorum, vt & quæ de Oeconomis Ecclesiarum continentur eod. tit. Tandem & quæ de Aduocatis Ecclesiarum supr. diximus.

IV. Sequuntur nunc FOEMINÆ seu mulieres vitæ solitariæ deditæ, vt vocantur, *l. unic. de bonis Clericorum & Monach.* & quidem VIRGINES Sanctimonialis, de quibus occurrunt hoc Codice septem Constitutiones: purà omnium antiquissima (1.) Constantij Anno 354. *lex 1. supr. de raptu vel matr. Sanctim.* Ad quam dixi. (2.) Iouiani Anno 364. *lex 2. eodem tit.* (3.) Valentiniani Sen. Anno 368. *l. 4. de Censibus: Anno 370. lex 6. de censu: Anno 372. lex 22. hoc tit. de Episcopis.* (4.) Theodosij M. Anno 394. *lex 12. de Scenicis.* (5.) Honorij Anno 420. *lex 3. seu vltim. de raptu vel matrim. Sanctim.* E quibus omnium prima purà Constantij *lex 1. de Raptu* pertinet ad Virgines Urbis Romæ, & per Præfecturam Urbanam: *lex verò 3. de Raptu, ad Italiæ: lex 22. de Episc.* ad Epyti nouæ: *lex 4. & 6. de Censu; ad Galliarum: lex 2. de Raptu, & lex 12. de Scenicis, ad Orientis.*

Dicuntur verò & Sanctimoniales, Rubr. tit. de raptu vel matrim. Sanctim. Virgines absolutè, *l. 2. de Episcop.* Virgines sacrosanctæ, *l. 1. de Raptu. Sacratæ, leg. 2. eodem tit.* Dicatæ Deo Virgines, *l. 3. eod. & l. 12. de Scenicis: in virginitate perpetuâ viuentes l. 4. de Censu: quæ se sacræ legis obsequio perpetuò dicarunt, l. 6. eodem tit. de Censu.* Hæc verò habitu peculiari publicè vsæ; vt docet *d. l. 12. de Scenicis, quem eâ leg. usurpare prohibeatur Mimæ; & quæ ludibrio corporis sui quaestum faciunt. Earum virginitatem labefactare capite sancitum, l. 2. de raptu Sanct. de portatione, siue & bonorum proscriptio- ne, l. 3. eod. tit. accusatione omnibus permiffa, d. l. 3. siue quis eas raperet inuitas, l. 1. 2. 3. de raptu; siue quis eas ambirèt & attenderet matrimonij iungendi causâ: *d. l. 2. 3. eod. tit.* rapta postea consenserit, *d. leg. 1.* A capitatione quoque plebeia immunes erant, *l. 46. de Censu.* Harum captatelis etiam occursum *l. 22. hoc tit.* scilicet prohibita & ipsæ aliquid consequi ex liberalitate mulierum.*

DE VIDVABVS sanctimonialibus solitariæ vitæ deditis, est quoque *lex 1. supr. de raptu vel matrim. Sanctim. & lex unic. supr. de bonis Clericorum & Monach.*

DE DIACONISSIS est *l. 27. 28. hoc tit.* (vbi & Viduæ simpliciter vocantur) pariter, vt quidem existimo, *l. 1. supr. de raptu vel matrim. Sanctim.* Ætas earum definita iuxta Apostolum, 60. annorum: *d. l. 1.* De Extraneis mulieribus quas Clerici sub sororiæ appellationis obtentu sibi adsciscere prohibentur, agitur *l. 44. hoc tit.* Tandem vetitæ fornicæ in- stinctu persuasæ religionis crinem tondere, *l. 27. hoc tit.*

DE POLITIA & DISCIPLINA Ecclesiastica præter nonnulla iam superius adpersa, vt & de causis Ecclesiasticis hæc notentur: Primò Canones Ecclesiasticos pristinos & vetustatem obseruandam inculcari, *leg. 45.*

hoc tit. (2.) Si quid dubietatis emergeret, in Conuentu Sacerdotali id tractatum, id est in Synodis Prouinciarum & Dioceseon; idque per Illyricum non nisi ex scientia Ep. Constantinopolitani d. l. 45. (3.) De Foro Ecclesiastico ita habendum: Causas Ecclesiasticorum & Ecclesiasticas, seu negoria Ecclesiastica, in quibus de diffensionibus ageretur, coram Episcopis, in locis suis, & suæ Dioceseos Synodis audiri debuisse: l. 1. 2. 3. 35. 41. hoc tit. l. 1. infy. de Religione: Ceteras verò ad vsu publici iuris pertinentes coram Iudicibus sæcularibus agitas, d. l. 23. & d. l. 1. veluti causas criminales, d. l. 23. & l. ultim. hoc tit. (4.) Depositus semel ab officio Episcopus ad Ecclesiam vel Episcopatum redire seu aspirare denuò non potuit: l. 35. & 39. hoc tit.

Tandem huiusce tituli Constitutiones ad hæc capita referri possunt: I. de vetustate, de quæ Canonibus Ecclesiasticis prouinciæ cuique & Ecclesiæ seruandis agitur l. 45. (2) De munere & officio Episcopi, l. 25. hoc tit. (3.) de Ordinatione Clericorum, l. 3. 6. 17. 19. 21. 32. 33. (4.) de Parabolans, agitur l. 42. 43. (5) de Dinconsis, agitur l. 27. 28. (6.) de Moribus & honestate Clericorum, l. 20. 22. 27. 28. 37. 44. (7) de Priuilegiis, immunitate, opibus, defensione Ecclesiarum, Episcoporum & Clericorum, l. 1. 2. 4. 7. 8. 9. 10. 11. 13. 14. 15. 16. 18. 24. 26. 29. 30. 34. 36. 38. 40. (8.) de Foro Ecclesiastico & depositione Episcoporum & Clericorum, l. 1. 2. 3. 35. 39. 41. ultim. (9.) de Irruentium in Ecclesias pœnis, l. 31. Vnica tantum lex hoc titulo fugitiua videtur; puta lex 5.

De PAUPERVM quoque cura hæc noranda. (1.) Multæ in pauperum vsu quandoque adiudicatæ: l. 20. quorum appellat. (2.) Alimenta his è publico data, rit. de alim. quæ inop. par. (3.) Diuitiis Ecclesiarum pauperes sustentati, l. 6. hoc tit. (4.) Quæstus quoque Clericorum negotiantium pauperibus proderant: l. 10. 14. hoc tit.

¶ De IMMUNITATE Clericorum Catholicorum à muneribus ciuilibus; Constantini M. constitutio.

I. * Imp. CONSTANTINVS A."

ÆRETICORVM" factione, conperimus, Ecclesiæ Catholicæ Clericos ita vexari, vt Nominationibus" seu susceptionibus aliquibus, quas publicus mos exposcit, contra indulta † ibi priuilegia, prægrauentur. Ideoque placeat, si quem Tua Grauitas" inuenerit ita vexatum, eidem alium subrogari, & deinceps à supradictæ" religionis hominibus huiusmodi iniurias" prohiberi. Dat. Prid. Kalend. Nou. Constantino A. III. & Licinio III. Cæs. COS. S. [313.]

NOTÆ.

- * Abest hæc lex à Cod. Justin. velut Historica seu temporaria. Habet eam Baronius Anno 313. num. 4. Concordant porro huic legi eiusdem Constantini M. lex 2. & 7. hoc tit.
† Quando hæc priuilegia indulta? Sanè, non diu est, cum id factum esse potuit, hoc ipso Anno 313. sine enim primùm Anni superioris 312. Constantinus M. Christianam fidem publicè amplexus est.

COMMENTARIVS.

CONSTANTINI M. septem ordine hoc tit. Constitutiones occurrunt, de Ecclesiæ Catholicæ priuilegiis, l. 4. de Clericorum Ordinatione, l. 3. 6. eorumdemque priuilegiis, l. 1. 2. 5. 7. Hæc lex est de IMMUNITATE Clericorum: à Nominationibus & Susceptionibus Immunes scilicet, & à muneribus aliquibus personalibus, Ecclesiæ Catholicæ Clericos esse iubet Constantinus M. Quam etsi inter hæc Christianæ Religionis à se susceptæ initia ediderit, anno videlicet 313. mense Octobri extremo, anteriora nihilominus super eo ipso priuilegia processisse iam indicat his verbis, contra INDVLTÀ sibi priuilegia.

Huiuscemodi sanè legis suæ meminit Constantinus in epist. ad Episcopos Numidie; quam Pithæus extulit, quamque Baronius Annalibus suis indidit, Anno Domini 316. num. 64. Eusebius verò nominatim, historie Eccles. lib. 10. cap. 7. Constantini legem seu Epistolam de Immunitate Clericorum Ecclesiæ Catholicæ ad Anulinum Proconsulem Africa memorat: & hæc quidem exinde inter alia: δὲ ὅσῳ ἐκείνους τὸς εἶσω τῆς ἐκκλησίας τῆς οὐλ πτω-...

λαχθῆναι: ὅπως γὰρ διὰ τὴν ἁπάντων, ἢ ἐξουσίαν ἱεροσύνης ἀπὸ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς τῆς ἁγίας ἀποστολικῆς καθολικῆς, &c. Quæ alioquin ipsissima verba sunt, quæ continentur proxima l. 2. Hanc ipsam verò primamque Constantini legem memorat Anulinus Proconsul Africa, cum libellos Donatistarum sibi datos hoc Anno ipso 313. 17. Kalend. Maias, ad Constantinum mitteret, epistolâ suâ, quam refert Augustinus epist. 68. ad Ianuarium, & habent Acta collationis Carthagin. die 3. num. 216. & 220. Scripta ecclesia Maiestas vestra accepta atque aduata, Cæciliano, & his qui sub eodem agunt, quique Clerici appellantur, deuotio paruitatis meæ insinuare curauit, eisdemque horata est, vt unitate consensu omnium factâ, cum omni omnino munere, indulgentiâ Maiestatis vestre, liberati esse videantur Catholici, custoditâ sanctitate legis, debita reuerentiâ diuinis rebus inferuiant. Vbi vides, quomodo Anulinus breuiter summam Constantine constitutionis relatione suâ proponat: vt appareat omnino, eandem illam esse, cum eâ quam Eusebius memorat. Verum paucos post dies, addit Anulinus, extiterunt quidam, adunatâ secum populi multitudine, qui Cæciliano contradicendum putarent, libellis dilatis quibus susceptus dies xvi. 1. Kalend. Maias Karthagine, quibusque Catholicæ nomen sibi illi vindicabant, quos ad Comitatum Constantini dirigi impendio postularunt. Eos verò, Anulinus, manente in statu Cæciliano ad Constantinum direxit. Exinde Synodus Romæ habita iussu Constantini inter Catholicos & Donatistas hoc ipso mense 5. Nonas Octobris, vbi Cæcilianus absolutus, Donatistæ verò condemnati fuere: quam mox-mox secuta hæc lex nostra, quâ Constantinus priorem constitutionem suam, hereticorum factione interturbatam, confirmatum iuit. Vt omnino mihi videatur, hæc lex lata ad illam Anulini relationem, & approbandâ Synodo Romanæ, Nunc de ipsamet lege.

¶ Sex igitur ex hæc leg. & ad eam obseruentur. Primùm de hæc Clericorum immunitate à nominationibus, & muneribus ciuilibus, plenè dictum iam sup. tit. de Decurion. & tit. de Susceptorib.

Secundò obseruandum, Constantinum, non nisi Catholicæ Ecclesiæ Clericis hæc priuilegia, hæc immunitatem indulsisse, voluisseque competere: quod & ipsum primâ illâ omnium constitutione disertè expressam fuerat, ἐν τῇ Καθολικῇ, inquit, ἐκκλησίᾳ ἢ Κωνσταντῆς ἐπίσκοπος. Idemque etiam repetitum tertîa eiusdem Constantini constitutione, l. 2. infy. de hereticis. Videatur & lex 2. 4. in fin. imò & lex 1. sup. de annonâ & tributis. Sic & idem Imp. plenissimam testamenti factionem passiuam non nisi Catholicis Ecclesiis tributam voluit: l. 4. hoc tit.

¶ Tertîo obseruandum, hereticos, cum ipsis eadem priuilegia, quæ Catholicis, non competere, subinde factionibus suis, vt hæc lex loquitur, sacrilego liuore, vt lex prox. 2. per iniuriam, vt l. 7. infy. διὰ ἐξουσίαν ἱεροσύνης, vt habent Græca apud Eusebium, id apud Magistratus egisse, vt ne Ecclesiæ Catholicæ Clerici priuilegiis sibi indultis, immunitatēque illâ perpoterentur. Id quod sæpè & subinde ab hereticis factum tentatumque. Exemplum apud Basilium quoque epistola 264. vbi de Vicario quodam Ponticæ, si non hæretico, saltem hæreticorum fautore; πάλιν ἡμῖν ἐπιλάθῃς σου μὲν ἢ φθῆναι πῶς, ἢ καὶ τὸς μὲν μὴ φωνῆ τῶς...

ἐξουσίας τῆς ἐν Καισαρεία Ἐκκλησίας ἀποδοῦναι τῇ θεοῦ ἐν τῇ Σεβαστείᾳ διακρίσει πολλὰς ἡμέρας φιλοφρονῶν, ἢ τὸς μὲν ἡμῖν κωνσταντῆς βασιλεὺς δευτέρου, ἢ κατὰ δὲ τῶν τῆς ἀποστολικῆς καθολικῆς ἐκκλησίας: τὰς δὲ τῶν ἐκκλησιῶν ἀποδοῦναι, τὰς μὲν ἡμῖν πᾶσι ἀποδοῦναι.

Quartò, ex his quæ initio dixi, si vera ea sunt, apparet, Hæreticorum appellatione Schismaticos quoque Donatistas hæc intelligi: Nam vt maximè Hæretici propriè loquendo à Schismaticis seungi, separari soleant, & verò discernantur etiam ab ipso Constantino d. l. 1. infy. de hereticis, cuiusmodi sanè erant Donatistæ; artamen & ipsi quandoque hereticorum appellatione venerunt. Videlicet l. 4. infy. ne sanctum Baptisma. Et iuuat hæc interpretationem quoque lex 7. & l. 34. infy.

¶ Quintò notandum, Sozomenum quoque lib. 1. cap. 9. meminisse huius immunitatis à muneribus publicis à Constantino M. Clericis tributæ, his verbis: τεκμήριον δὲ καλεῖται μέγιστον τῆς τῆς Βασιλέως καὶ τῶν ἀποστολικῶν ἀδελφῶν, τὸς μὲν ἢ ἀπολαχθῆ κληρικῶς θεοσεβῶν ἀπὸ πάντων ἀνθρώπων.

¶ Monendum postremò, vel ex hæc leg. vt & ex sequentibus quatuor constitutionibus, vt omittam alias, liquere satis de Zosimi calumniâ, asserentis Constantinum circa Ann. D. 324. primùm Christianæ Religionis operatum, de quo ad Philostorgium iam.

Liber etiam ad clariorem & distinctum huiusce legis intellectum, breue Chronicon subiicere de legibus à Constantino latis Anno D. 313. super Immunitate Clericorum à muneribus publicis.

1. Ante mensem Aprilem, eodem, vt puto, feruente tempore, quo Maxentij caput in Africam missum fuit, Constantinus primam constitutionem, ex vrbe Mediolano; ibi enim tum erat Constantinus, ad Anulinum Proconsulem emisit pro Cæciliano & Clericis eius: quam refert Eusebius lib. 10. cap. 7. & ex eo Baronius Anno 312. Sed malè: cuius etiam meminit Anulinus relatione suâ ad Constantinum, quæ extat apud Augustinum epist. 68. ad Ianuarium, & in Actis Collat. Karthaginiensi, die 3. num. 216. 220. Quam, etiam indicat ipse Constantinus hæc leg. 1. mense Octobri extremo.

2. Mense Aprili. Post paucos dies, quàm Anulinus constitutionem seu epistolam superiorem Constantini Cæciliano, & Clericis sub eo constitutis insinuaslet; Donatistæ liuore moti, libellos obtulerunt Karthagine, Anulino XXI. Kal. Maij: quibus huic immunitati intercedebat, Ecclesiæque Catholicæ nomen sibi vindicabant: Quos libellos Anulinus, manente Cæciliano in statu suo, ad Constantinum direxit. Testis Anulini relatio apud Augustinum epist. 68. cuius relationis & ipse Constantinus meminit epist. ad Militadem & Marcum, apud Eusebium lib. 10. cap. 5.

3. Mense Octobri. Synodus ad libellum seu preces Donatistarum Romæ Constantini iussu habita fuit 6. Nonas Octobris, inter Cæcilianum & Donatistas: vbi Donatus damnatus & Cæcilianus innocens pronuntiatus est, teste Optato, lib. 1. c. 10. p. 11. 12. Augustino post collat. contra Donat. cap. 33. & epistolâ 152. & alibi.

4. Extremo iam die eiusdem mensis Octobris lata hæc lex 1. quâ Immunitas illa Clericorum Catholicorum confirmatur, aduersus hæreticorum, Donatistarum, factionem.

De IMMUNITATE Clericorum ab omnibus omnino muneribus; Constantini M. constitutio.

II. * Idem A. Octauio Correctori Lucaniae & Brittiorum."

VI diuino cultui ministeria religionis inpendunt (id est, hi qui Clerici appellantur,) ab omnibus omnino muneribus excusentur: Ne sacrilego liuore quorundam, à diuinis obsequiis auocentur. Dat. XI. Kalend. Nou. Constantino A. v. & Licinio Cæs. c o s s. [319.]

INTERPRETATIO. Lex hac speciali ordinatione præcipit, vt de Clericis non Exactores, non Adlectos facere quicumque sacrilegâ ordinatione præsumat, quos liberos ab omni munere, id est, ab omni officio, omnique seruitio iubet Ecclesia deseruire.

NOTÆ.

† Abest hæc lex à Cod. Iust. velut similes plures alias habens. Extat apud Baronium. Anno 319. n. 30.
* Octauiano: vt est quoque in Editione Tiliiana, & Quarta: Eidem Octauiano hoc ipso Anno inscribitur l. i. supr. de filiis mil. appar. vbi perperam editum Opatianum.
* Cuius sedes erat Regium; vt docet subscriptio d. l. i. his verbis. Acc. Regio.
* Rectè hoc habet: patiter vt in Græca Epistola, quam mox subiciam: ὅπως μή: neque mutandum in nec. Ratio scilicet hinc continetur.
* Ita quoque l. 40. infr. in fine.
* Hæreticorum scilicet, vt l. i. supr. & l. 7. infr. & l. ult. infr.
* De Adlectis dixi ad legem 12. 13. supr. de suscept. & ad leg. 15. 18. infr. de extraord. Adlecti, sunt qui Gallis, Estens.

COMMENTARIVS.

DE IMMUNITATE Clericorum à muneribus omnibus ciuilibus est hæc Tertia iam, sed hoc titulo Secunda Constantini M. constitutio: eaque nominatim per Lucaniam & Brittios: Tertia inquam: Differt enim hæc proflus ab Epistola illa Constantini M. ad Anulinum Proconsulem Africae de immunitate Clericorum, quam ad l. i. supr. retuli. Nam & septem annis ante hanc, illa lata fuit, & ad alium Magistratum emissa est, & ad aliam terrarum partem spectat. Nempe illa data est Ann. 315. vel fine Anni 312. hæc verò, Anno 319. Illa Anulino inscripta, hæc Octauiano: illa ad Africam spectat, hæc ad Lucaniam & Brittios. Verum tamen est, eadem vtrobique verba occurrere: Τὴς, inquit, τῶν ἐξ ἐαυτῶν ἀπορροίας τῆς ἀγίας ταύτης θρησκείας ἀπερροίας (κατὰ Κληρικὸς ἐπονομασθέν ἐπίσκοπον) ἀπὸ ΠΑΝΤΩΝ ΑΠΑΞΑΠΛΩΣ ἢ ΔΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ βέλους ΔΕΙΤΟΥΡΓΗ ΤΟΥΣ διαφυλαχθῆναι: ὅπως μὴ διὰ πᾶθος ἢ ἐξ ἀκαθάρτου ἰεροσύνης ἀπὸ τῆς δεξιότητος τῆς τῆς Θεοῦ τῆς ἀφελουσίας ἀφελουσίας: Quæ ipsissima verba sunt huius leg. Sed neque Sozomen. l. i. c. 9. hanc legem speciatim indicauit: verum aut generaliore, aut antiquiore, aut sanè quascunque tandem Constantini constitutiones de immunitate Clericorum.

Ex hac interim, & superiore lege, itémque l. 7. infr. vt & Eusebianâ illâ (de qua modò diximus) Epistolâ liquet, quàm enixo Constantini studio opus fuerit ad firmandam semel hanc Clericorum Catholicæ Ecclesiæ immunitatem à mu-

neribus ciuilibus: quæ tamen hac æquissimâ ratione, quæ hic expressè redditur, nixa; Ne scilicet, Clerici à diuinis obsequiis auocentur: vt hæc lex nominatim ait, itémque superior illa, quam memorat Eusebius Epistola, & apud Augustinum Anulinus epist. 68. Neque absumptis ratio redditur à Theodosio Magno l. 26. infr. in custodibus Ecclesiarum & Sanctorum locorum: Quis enim, inquit, eos capite censos patiatur esse deuinctos, quos necessariò intelligit supra memorato obsequio mancipatos. Ex hac porro ratione liquet, immunitatem munerum personalium hinc intelligi, non verò immunitatem patrimonialium: de quo infr. ad l. 8. 10. 11. &c.

Clericorum interim hæc leg. definitio notanda est, quæ & ipsa totidem verbis continetur in Eusebianâ, quam modò retuli: Nempe Clericorum nomen, quod commune erat Ecclesiæ totius & Christianorum omnium, vsus & auctoritas Ecclesiæ proprium & expressè fecit, eorum qui diuino cultui ministeria Religionis inpendunt, vt hæc lex loquitur: qui cleri sunt τῆς διακονίας seu ministerij sacrique Ordinis, quique in Clerico ministerio dicuntur constituti à Cypriano: vid. & Hieronymum, cuius verba referuntur 12. q. 1. c. duo sunt genera 7. Sic Papa quoque nomen, quod commune erat omnium Episcoporum, idem vsus & auctoritas Primi iam olim inter omnes Episcopi proprium fecit.

De ORDINATIONE Clericorum in curiarum & ciuiliam munerum præiudicium non faciendâ; Constantini M. constitutio.

III. * Idem A. ad Bassum PE. P."

VM Constitutio † emissa præcipiat, Nullum deinceps Decurionem, vel e: Decurione progenitum, vel etiam instructum idoneis facultatibus, adque obeundis publicis muneribus opportunum, ad Clericorum nomen obsequiumque confugere: sed eos decetero, in defunctorum

NOTÆ.

† Lex i. Cod. Iust. de SS. Eccl. Extat & apud Baronium Ann. 321. n. 17.
* Verbis Romæ, vt docet præterea subscriptio legis. PP. Romæ.
* Catholico, Cod. Iust. Catholico, absolute, pro Catholicæ fidei, seu Religionis, aut Ecclesiæ; de quo mox.
* Concilium venerabile & sanctissimum Catholicæ, pro Ecclesiâ: vid. Commentar.
* Quale & quantumcunque.
* Optauerit, C. Iust. forte & optabit, vnusquisque scilicet decedens, seu testator.
* Vt nonnulli è populo Romano volebant.
* Iudicia, pro vltimis voluntatibus. Additum porro hic, eum, in quibusdam Cod. Iust.
* Nihil enim, Cod. Iust. vinculo addito.

functorum dumtaxat Clericorum loca, subrogari, qui fortuna tenues, neque muneribus ciuilibus teneantur obstricti: Cognouimus, illos etiam inquietari, qui ante Legis promulgationem Clericorum se consortio sociauerint: Ideoque præcipimus, his ab omni molestiâ liberatis, illos qui post Legem latam obsequia publica declinantes ad Clericorum numerum confugerunt, procul ab eo corpore segregatos, Curia Ordinebique restitui, & ciuilibus obsequiis inferuire. PP. xv. Kalend. Aug. Constantino A. vi. & Constantio Cæsare c o s s. [320.]

NOTÆ.

* Abest & hæc lex à Cod. Iust. velut historica & temporaria. Extat apud Baronium Ann. 320. num. 20. Concordat altera eiusdem Constantini M. constitutio purâ lex 6. & lex 17. infr.
† Non extat hæc constitutio Constantianiana, cuius tamen sententia hic prolixè memoratur. Illos tantum.

COMMENTARIVS.

RDINARI QUINAM & QUANDO in numerum Clericorum debent, vt anteriore iam aliqua constitutione, ita & hæc rursum definit Constantinus M. ita tamen (quæ huius constitutionis ferendæ causa fuit, post priorem illam) vt ne constitutionis illius vis in præteritum trahatur: Nempe vt ceteroquin, quæ lex in futurum quid iubet, in præteritum indulget. Igitur vis superioris illius, & huius constitutionis, eò pertinet in summam, vt ne obtentu Clericatus, Resp. & Curia paulatim vitis & viribus destituantur. Scilicet rot partim immunitatem à Constantino M. tributarum illecebris accensi proculdubio quamplurimi, partim etiam Ecclesiarum diuitias donationibus crescere videntes, (Nam hoc illud est seculum, quo Ecclesia diuitiis abundare potissimum cepit) certatim quæque vt immunitatibus potirentur, séque aded muneribus publicis subducerent, vel etiam Ecclesiarum diuitiis sustentarentur, Clerici fiebant. Atque illud incommodum aded Constantino Principe inualuit, vt tertia insuper Constitutione ei intercesserit, nempe l. 6. infr. quæ huic gemina germana est.

Duo itaque hæc leg. constituuntur. Primò Decuriones, & Decurionum filios, itémque diuites, in Clericorum numerum cooptari, Constantinus Magnus vetat: Sed fortunâ tenues tan-

tum & muneribus ciuilibus non obstrictos. Quæ eadem, vt dixi, sententia est eiusdem Constantini, l. 6. infr. eademque de diuitibus sententia est: l. 17. infr. Quomodo & Can. 13. Concilij Sardicensis cautum, vt in constituendis Episcopis diligentissime tractetur, si forte diues postularis fuerit, vt & de Decurionibus, sub quodam tamen temperamento, l. 19. & 21. infr. cuiusmodi prope similes extant l. 49. 59. (quæ coniungenda legi 17. hoc tit.) 99. 104. 115. 121. 123. 163. 172. supr. de Decurionib. quibus omnibus posteriorum Constantino Imp. constitutionibus, Decuriones ad Clericatum admittuntur, sub certa quadam lege, quâ ipsi Curia consulitur. Vnam igitur & perpetuam legem hanc sibi dixit Constantinus, ne Clericatus obtentu, Reipubl. fraus fieret. Quò pertinet hæc lex cum similibus, patiter, vt ne publicis aut priuatis rationibus fraus fieret: l. 32. infr. hoc tit. vbi dicam.

Eodemque pertinet & alterum illud, quod hæc leg. continetur his verbis: in defunctorum dumtaxat Clericorum loca: & d. l. 6. infr. aduersus effraenem videlicet Clericorum numerum: Nempe Constantinus, vt hæc leg. ita & d. l. 6. modum huic rei quoque adhibuit: patâ, vt ne in defunctorum locum alij Clerici allegarentur, seu subrogarentur passiuus, aut incondito effraenique numero.

De TESTAMENTI Factione passiuâ plenissimâ Ecclesiis Catholicis indultâ; Constantini Magni Edictum Roma propositum.

IV. * Idem A. ad Populum."

ABEAT vnusquisque licentiam, sanctissimo Catholicæ venerabilique concilio, decedens, bonorum quod optauit relinquere. Non sint cassa iudicia. Nihil est quod magis hominibus debetur, quàm vt supremæ voluntatis, postquam aliud iam velle non possunt, liber sit stilus, & licens quod iterum non redit arbitrium. PP. v. Non. Iul. Rom. Crispo II. & Constantino II. Cæs. c o s s. [321.]

NOTÆ.

* Lex i. Cod. Iust. de SS. Eccl. Extat & apud Baronium Ann. 321. n. 17.
* Verbis Romæ, vt docet præterea subscriptio legis. PP. Romæ.
* Catholico, Cod. Iust. Catholico, absolute, pro Catholicæ fidei, seu Religionis, aut Ecclesiæ; de quo mox.
* Concilium venerabile & sanctissimum Catholicæ, pro Ecclesiâ: vid. Commentar.
* Quale & quantumcunque.
* Optauerit, C. Iust. forte & optabit, vnusquisque scilicet decedens, seu testator.
* Vt nonnulli è populo Romano volebant.
* Iudicia, pro vltimis voluntatibus. Additum porro hic, eum, in quibusdam Cod. Iust.
* Nihil enim, Cod. Iust. vinculo addito.

"Ad hunc locum similia mox afferam loca.
 "In relinquendo scilicet & disponendo de bonis suis.
 "Licetum, Cod. Inst. licentis, id est, liberum: cuius Comparatiuus magis in usu, licentior, licentius. Et ita tamen quoque Martialis lib. 4. epigr. 8.
 "Gressu times ire licenti.
 Symmachus huius aui Scriptor lib. 1. epist. 53. Homo licentis orij.
 "Propositum Romæ hoc Edictum, quod ad Populum datum, obserua: de quo mox.

COM M E N T A R I V S.

DE TESTAMENTI factione passiva, ut loqui mos est, Ecclesiarum seu de Relictis ultima voluntate Ecclesis, est hæc plenissima Constantini M. constitutio, quæ in omnium ore est. Neque enim est ea de Testamentis ad quascunque pias causas, vel etiam de privilegiis piæ causæ, de quibus alioquin sunt qui Libros singulares scripsere. Sententia Constantini hæc leg. hæc est; licere (1) unicuique, nullo discrimine, (2) decedenti, (3) Ecclesiæ cuiuscunque Catholicæ, (4) quacunque tandem bona, (5) relinquere ultima voluntate.

Antequam hanc legem præcedere interpretamur, Quatuor præstrui oportet. Primum quidem, Constitutionem hanc Constantinum M. habere auctoritatem, qui primus veneranda Christianorum fide Romanum munivit Imperium, ut loquitur Zeno l. Diui Constantini 5. Cod. de Natural. lib. atque hoc inter alia privilegia esse quæ Constantinus Ecclesiis detulit, quæ etiam memorat Scriptores Ecclesiastici.

Secundò notandum est, Edictum hoc ad Populum Romanum missum, & in Vrbe Roma propositum: & sic ad Ecclesias Urbis Romæ spectatim pertinere. Inde igitur postea proculdubio Ecclesiæ Romanæ opes in immensum auctæ, ex hac videlicet testandi deinceps in Ecclesiæ favore liberate plenissima: Sic ut Constantino iam rectè accepto ferantur bona Ecclesiæ, non tantum quæ ipse donauit, verum etiam quæ ut donare liceret, concessit: ut rectè censet Sirmondus ad Auiti epist. 39. vbi Auitus ipse ad Gundobadum R. Quid quid habet Ecclesiola mea, imò omnes Ecclesie nostræ, vestrum est, de substantia quam vel seruastis habemus, vel donastis. Fuit verò & hæc quoque vna inter alias ratio, quibus Constantinus mores populi Romani informatum versumque iuit: Quod ei in commune propositum fuit hoc toto quadriennio, puta Anno 319. 320. 321. 322. vt ex quamplyribus eius legibus discere licet. Quo omni tempore Syluester Episcopus Romanus, Bassus verò & Maximus Præfeci Urbis fuere: ipse verò Constantinus bello Sarmatico in Pannonia, Mysia, Daciaque illigatus erat: Idque non modò constitutionibus ad Præfectos Urbis emissis, verum etiam frequentibus Edictis Populo Urbis Romæ propositis: cuiusmodi hoc ipsum est: & quidem post Magicas artes, innoxias tamen, vt & Aruspicianam, quia prohibere nondum poterat, ibidem adhuc permissas: sic ut Constantinus hoc tempore in deterius prolapsus ided dici non possit, quod nonnullis in mentem venit; cum videamus eum Ecclesiis, & Romanæ nominatim omnium Primæ summæque, tam enixè consulentem.

Tertiò notandum, latam hanc legem Anno D. 321. quadriennio ante Concilium Nicænum, nouem annis post Christianam fidem à Constantino primùm susceptam.

Quartò notandum, Causam proponendi huius Edicti non eam generalem fuisse, vt Testamenti factio passiva nunc primùm Ecclesiis tribueretur: Nam etsi ad Constantini M. fermè tempora vsque, Christianorum Ecclesiæ publicè quicquam ex vltima voluntate capere non possent,

non magis quàm Iudæorum vniuersitas, l. Cod. de Iudæis: aliæque Collegia, quæ nullo speciali privilegio subnixæ erant, l. 8. Cod. de hered. instic. eò quod Christianis coire non liceret, illicitæque eorum Collegia essent (quò lubens referam leg. 2. n. de Colleg.) cum tamen ex Senatusconsulto Diui Marci temporibus factò, Collegiis fermè & Corporibus quibuscunque aliis relinquere liceret, l. 20. n. de rebus dub. Attamen vt per intervalla quædam Christianis Ecclesiis esse licuit, suâque possessiones illæ habuere, ita statim vbi pax per Constantinum M. Ecclesiæ affulsit Anno D. 312. proculdubio tum vt Ecclesiæ Sanctissima iam Collegia, venerabiliæque Concilia in Orbe Romano facta sunt, ac nominatim Roma, ita & ex decedentium potissimum liberalitate diuitias in eam certatim influxisse certum est, tunc hoc videlicet nouennio, quod ab eo Anno 312. ad Annum 321. quo hoc Edictum emissum est, decurrit.

Quid igitur? Speciales quædam huius nunc Edicti proponendi causæ fuisse videntur, & ided proponendarum ampliacionum: nempe quia de quibusdam casibus dubitabatur, vtrum videlicet rectè Ecclesiæ quid relinqueretur, vt ex ipsa legis interpretatione patet. Eius verò dispositionem in sex partes, siue quæstiones resolu: vt ita meliùs à Saturninis, id est, nusquam receptis vel recipiendis Bartoli, aliorumque repetitionibus vindicemus.

Primò spectetur generalitas & Ampliatio circa Personas quæ Ecclesiis aliquid relinquere possunt; Definit scilicet Constantinus, vnumquemque relinquentem licentiam habere: cum tamen de nonnullis fortè personis rum dubitari cœpisset, & vt quidem existimo, de Mulieribus, Viduis, & Senatoribus. De Mulieribus & Viduis, inquam, eò quod passim oblationibus Matronarum Ecclesia Romana ditesceret; quod Ammianus Marcellinus lib. 27. haud ita multò post differtè testatur. De Senatoribus & Senatoris itidem fortè quæsitum, eò quod clararum Domorum insignia, vt vocantur l. 27. infr. hoc tit. bonæque Senatoria certatim in Ecclesiam Romanam confluerent: quod ferendum minùs videbatur, quin potiùs modum & fibulam huic rei imponi publicè interesse nonnulli rebantur: Et nihilominus tamen Constantino, pro suo in Ecclesiam Christianam tum efflorescentem studio, stat hæc sententia, vt Vnusquisque habeat licentiam relinquendi Ecclesiis: non masculi scilicet tantum, sed & foemina: non plebeij tantum, sed & Senatorij & Illustres: quinimò & Viduæ: à quo tamen recessum aliquando postea fuit. Nam & Valentinianus Sên. constitutione emissâ ad Damasum Episcopum Urbis Romæ, lectæque in Ecclesiis Romæ, quæ extat l. 20. infr. hoc tit. Ecclesiasticis venit quidquam ex mulieris liberalitate, videlicet extremo iudicio capere: de quo postea. Et Valentinianus Iun. vnâ cum Theodosio M. veterunt, ne viduæ Diaconissæ etiam Ecclesiis quidquam relinquere possent, d. l. 27. (quod tamen non rectè iudicij ratione factum censet Baronius Anno 57. num. 72.) vt multa sui initio bona sunt, quæ processu temporis minùs com-

mode

moda sunt: quod tamen postea rursus abrogatum Nouellâ Mariani, vnde desumpta est lex General. 13. C. de sacros. Eccles.

Ex his interim soluitur ea Interpretum dubitatio siue quæstio, vtrum aliàs de iure inhabilis, veluti furiosus, mutus, surdus, filiusfamilias damnatus ad mortem, de statu suo dubitans, infamis, vsurarius, ex hæc Constantini lege ad pias causas testari possit: Quod negandum est, tum ex historica illa, quam modò dixi, causa; tum ex vulgato axioma quod Generalitas legis recipit limitationem de habilitate, vt loquitur Gloss. in l. gradatim, §. etsi. n. de munerib. Et ita in terminis hîc rectè censet Gloss. in verb. habeat, & de communi testatur Iason hic, num. 12. & seqq. nempe per hanc leg. non derogari iuri communi quoad personam testantis.

Secunda Ampliatio seu generalitas huius legis, de iis quibus relinqui potest; nempe Sanctissimo & Venerabili Catholica Concilio, nâs ἀγιαις Εκκλησιας, Catholicis Ecclesiis & Martyriis; id enim est, quod indicatur Sanctissimi Catholica & Venerabilis Concilij appellatione: Nam & ita in Edictis Constantini & Licinij, apud Eusebium lib. 10. cap. 5. Σωμάρην: mox & Συνοδὸν vocatur: nâs αὐτοῖς Χριστιανῶν, τῆς ἐκ τῆς σάμας ἐκπῶν, ἢ τῆς ΣΥΝΟΔΟΥ ἐκάστῳ ἑαυτὸν ἀποσποῦν τὴν ἐκ τῆς ἐκπῶν.

Vbi vides, Corpus omnium Christianorum & singulas Synodos seu singula Concilia, id est Ecclesias cuiusque loci coniungi. Concilium nempe est, quodeunque tandem Corpus speciale cuiusque loci: ita quoque Concilium Deorum dicitur Tertulliano. Idem de pudicit. cap. 10. Concilium Ecclesiæ dixit: Ab omni, inquit, Concilio Ecclesiarum etiam vel harum. Et, Concilia ex vniuersis Ecclesiis: de Ieiuniis, cap. 53. Sed & vetus Interpres Terentij Eugraphius, Nundinas loci alicuius Concilium exponit. Ita quoque Concilia Martyrum in Martyrologio Romano 23. Iunij: vbi vide Baronium: & apud Brixianum in sermone habito in dedicatione Concilij Martyrum: quæ Martyrum Conciliabula vocat Hieronymus epist. ad Heliod. & in Epitaphio Nepotiani. Vt proinde fallantur (etiam Alciatus hîc) qui Concilium hîc pro Synodo Ecclesiastica accipiunt; quos vel Tiullus, sub quo hæc lex posita est, refutat. Contrâ, rectè hîc Græci, & Basilica lib. 1. tit. 1. veterunt nâs ἀγιαις Εκκλησιας. Denique Concilium est Corpus speciale cuiusque loci: & hîc Concilium Catholica, pro Ecclesia Catholica: Ita Concilium Paruum Symmacho, pro Senatu, lib. 1. epist. 89. & Publicum Concilium, eodem sensu, lib. 7. epist. 121. & Concilium Laiare, pro cætu & auditorio Literatorum; lib. 1. epist. 9. Ita Concilium Nauiculariorum dicitur, non omnium in Orbe Romano, vel in Imperio Orientis, verum speciale cuiusque loci, veluti Alexandrinorum, Carpathiorum, l. 32. supr. de Nauicul. Quomodo & Concilium Africa, alibi. Sic & in veteribus Inscriptiõibus, Concilij appellatio de Collegio Sacerdotum & Flaminum propriè, in Corp. Inscript. p. 305. num. 8. 325. num. 15. 321. num. 10. 467. num. 4. Eodemque sensu, Συνοδὸν ἢ Μουσῶν, pag. 309. num. 1. Et certè Concilij appellationem ided de legit, suisque Epithetis insigniuit Constantinus ad Populum Urbis Romæ scribens, & Edicto suo Romæ propositò, vt id opponeret Gentilitiis Conciliis, siue ciuilibus, siue sacris, & ad differentiam Ecclesiæ generaliter acceptæ, quæ Romæ non nisi vna erat & Catholica, quæ peculiaria Concilia suo ambitu complectebatur. Concilij vox hoc æuo tributa omni cætui legitimo, vt dictum est ex Symmacho.

Tom. VI.

Neque tamen, quod Tertio loco hîc occurrit, omnibus Ecclesiis seu Conciliis Romæ ius hoc tribuit Constantinus; verum (quæ Limitatio hîc notanda est) Concilij Catholica (vt nominatim scriptum hîc extat) accepta voce Catholica absolute pro Catholica Ecclesia & vniõis: pariter vt apud Optatum lib. 1. & Tertullianum lib. de præscript. aduersus hereticos, cap. 26. Quam Catholica in medium proferebant: & cap. 30. Et in Catholica primo doctrinam credidisse apud Ecclesiam Romanensem: & apud Augustinum passim: Nempè licentiam hanc Catholicis tantum, non Hæreticis, non Schismaticis qui ab vniõne Catholica recederent; cuiusmodi in ipsa Vrbe Roma hoc tempore nonnulli erant, veluti Nonatiani; vt ostendit vel lex 2. infr. de heretic. vt cæteroquin idem Constantinus privilegia Religionis contemplatione indulta, Catholicis tantum Ecclesiis & Ecclesiasticis prodesse voluit, l. infr. & Cod. Inst. de heretic. veluti Immunitatem ab annona & tributis, l. 1. supr. de annon. & tribut. Immunitatem à muneribus publicis, l. 1. hoc tit.

Hinc interim patet, non esse, vt initio dixi, hanc Constitutionem de quibuslibet legatis ad pias causas, non esse de legatis pro salute animæ, vel etiam pro restitutione malè ablata rei; non esse de relicto pro amore Dei; de quibus tamen legatorum speciebus ad hanc legem multa commentantur Interpretes. Tandem apparet, non esse quoque de Relicto ipsis Clericis & Monachis; quod tamen Viri doctissimi quique cum hæc leg. confundunt: Etsi verum sit, regulariter & his relinqui hac tempestate potuisse, imò faciliùs iam olim quàm Ecclesiis: hac inquam tempestate; postea enim hoc ius aliquatenus occisum, d. l. 20. 22. 27. 28. infr. hoc tit. Quam in rem quoque sunt solemnnes loci Ambrosij adu. Symmachum, & Hieronymi epist. ad Nepotianum.

Quartò hæc leg. spectandum venit Tempus, quod quid Ecclesiæ donari potest. At igitur lex, decedens relinquere: Quod Interpretes, qui privilegia piæ causæ hæc leg. contineri putant, & in his Bartolus, accipiunt de eo fermè qui in articulo mortis constitutus quid relinquit; atque aded anxie quærant, Quis dicatur in articulo mortis relinquere? & vtrum eadem privilegia portigenda sint ad eum qui in actu moriendi ciuilitur (id est, ingrediendi Monasterium) constitutus est? Item, an ad eum qui è periculo euasit? Tandem an ad eum qui sanus non inuitante mortis periculo testamentum condidit, & statim tamen subito mortuus est? Quæ omnia inania sunt. Decedens enim relinquere dicitur, qui in voluntate aliqua, quocunque tandem tempore eam expresse, decedit: Decedens voluntas est in qua quis decedit, etsi eam ante contestatus sit. Denique omnis Testator, dicitur Decedens, ex quo confert actum in tempus obitus, l. cum quis decedens, n. de leg. 3. sed & quia frequentius decedentes disponunt.

Interim obseruandum, hanc legem esse de Decedentium liberalitate, quæ refrananda nonnullis videbatur, quò liberaliores esse solent Decedentes: non ita superstites; ac præsertim mulieres. Et sanè hanc huius constitutionis causam fuisse docet ratio huic legi addita, Nihil enim, &c. de qua sine leg.

Quinta pars huius legis continet generalitatem & ampliacionem, quæ huic Constitutioni inter alias occasionem præbuisse videtur, circa materiam seu subiectum: Quidam, & quantum Ecclesiæ relinqui possit? Et ait Constantinus, decedentem relinquere posse, bonorum quod optauerit: quæ

D

quæ Ampliatio inter alias notanda est; *Bonorum quod operaverit*, id est cuiuscunque generis bona voluerit decedens (non Legatarius, qui Alciati error est) in quacunque re, vel specie, vt loquitur *lex generalis* 13. *Cod. de sacros. Eccles.* ac proinde etiam Claræ Domus insignia (de quibus antea) imò & prædia seu stabilia, vt loquuntur; ita quidem Constantinus: quod etiam in Melchiadis *Can. futurum*, 12. *quæst.* 1. disertè dicitur; nempe Constantinum licentiam dedisse prædia Ecclesiis relinquendi; de quo tamen hoc tempore dubium videtur; multis modum proculdubio huic rei imponi desiderantibus, ne paulatim alioquin nerui Reipubl. per Immunitatem Ecclesiasticam conciderent, viribusque destitueretur Respubl. l. 3. *de munerib.* Sanè hodie hanc ob causam ab hoc iure recessum est in Gallia; quandoquidem Immobilia seu stabilia Ecclesiis vt Collegiis & Corporibus (quas Manus-mortuas vocant, eò quod nihil conferant) non aliter rectè relinquuntur, aut ab his aliter acquiruntur, quam amortizationis seu mortuicini beneficiò à Principe accepto, vel indemnitatè Fisco præstita per *Financiam* seu præstationem semel factam, vel per pensationem annuam, vel denique *Vicario homine oblatò vivente, confiscante, moriente*: horum si nihil factum fuerit, Ecclesia fundum sibi relictum intra annum alienare cogitur. Omitto alias Principum constitutiones, & aliorum populorum instituta prolixè commemorare. Notum est diffidium haud aded vetus inter Paulum V. & Rempubl. Venetam, inter alia, quod huiusmodi fundorum & Immobiliam acquisitionibus Respubl. modum imposuisset.

Sextò occurrit *hæc leg. Forma* seu modus relinquendi: Ait scilicet *lex* indistinctè, *relinquere*: quocunque scilicet titulo, institutionis, legati, fideicommissi; nempe *relinquendi* verbum commune seu generale est. Sed ferendi non sunt Interpretes, qui tum ex hac indistincta voce, tum ex voce *licentiam*, tandem ex illis, *non sint cassa indicia eius*: item, *liber sit stylus*, item, *licitum arbitrium*, colligunt solemnia testamentorum *hæc leg.* remitti in testamentis ad pias Causas: quod pernegandum est. Nam etsi hæc verba videantur significare plenam libertatem, tamen intelliguntur seruato iuris ordine, non obstante generalitate *huius leg.* lexque accipienda est de voluntate solemnii quæ est secundum *leges*: & ita tenet *hæc Gloss.* Libera enim quantumuis testandi facultas à Principe aliquibus concessa, ad iuris euersionem non porrigitur, sed illud hæcenus efficit, vt qui Intestabilis alioquin ipse erat, vel videbatur esse debere, peculiari quadam ratione, testandi facultatem habeat: vnde vulgatum illud, *Dispensatus ad actum celebrandum, sub ea forma dispensatus videtur, vt seruare habeat que alias regulariter & necessariò ad celebrationem actus requiruntur.* Et ita rectè quoque sentit *Glossa ad hæc leg.* in verb. *Cassa*: quod Molin. ad alia vtiliter hæc traducit, ad verba *liber stylus*. Similia exempla vide ad *leg. 6. Cod. de inoffic. test.* & l. 2. *Cod. de iur. liber.* Vtrum autem in se vera sit hæc sententia, quod in Testamentis ad pias Causas solemnitates iuris Gentium sufficiant? videndus Clarus §. *Testamentum, quæst. 6.*

Ac vt solemnia Testamentorum à Constantino *hæc leg.* remissa non sunt, ita multò minus substan-

tialia Testamentorum: necessaria inquam filiorum institutio, isdemque legitimæ relinquendæ necessitas: Beneficia scilicet Principum & Ecclesiarum ita accipienda sunt, ne ad iuris euersionem ferantur, neque competentibus actionibus, veluti querelæ *Inofficis*, via claudatur: vt in terminis de libera testandi facultate concessa, definit *lex 35. Cod. de inoffic. testam.* l. 6. *eod. tit. l. 2. supr. de iur. liber. Nouella* Valentiniæ de Testament. 4. *lex nec auo, Cod. de emancip. liber. lex 11. C. Hermogen. de Testam.* Cum primis eleganter Iustinianus in *dist. l. 45. Si quando talis Imperialis concessio processerit, per quam libera testamenti factio conceditur, nihil aliud videri Principem concedere, nisi vt habeat legitimam & consuetam testamenti factionem. Neque enim credendum est, Romanum Principem qui iura tuetur, huiusmodi verbo totam obseruationem testamentorum multis vigilis excogitatum atque inuentam, velle eueri: vide & *leg. 34. in fin. Cod. de sacros. Eccles.* ibi, *ultima & iure cognita voluntate, & l. cum lege Leonina 50. Cod. de Episcop. & Cleric.* ibi, *condere secundum leges tamen elogia.* Huc perinet elegans illud Augustini, *de vita Cleric. Quicumque vult, exheredato filio, Ecclesiam instituere, querat alterum qui suscipiat quam Augustinum: imò, Deo propitio, nullum inueniet.* Cæteroquin beneficia Principum ita interpretanda sunt, ne ad alterius iniuriam ferantur, l. 2. §. 10. 16. *ne quid in loc. publ.* Et hæc de materia *legis*.*

Postremo loco occurrit *Ratio* dispositionis: cur videlicet Constantinus generalem & indistinctam hanc Ecclesiis relinquendi licentiam *Decedentibus* fecerit? Nempe quia nihil magis hominibus debeat, quam vt supremæ voluntatis, postquam iam aliud velle non possunt, liber sit stylus, & licitum quod iterum non redit arbitrium. Quomodo similiter Seneca 4. *de benefic. cap. 22.* de Testamentis agens, *Nihil iam sapere quò spes porrigatur.* Quintilianus declam. 107. *Non aliud videtur solatium mortis, quam voluntas ultra mortem.* Et (qui hunc locum imitatus videtur) Ambrosius *lib. 3. offic. cap. 9. In supremo sine vite positos suum habere iudicium, vt liberè testentur quod sentiunt, qui postea non sunt emendaturi.* Quam quidem rationem ideò aduocauit Constantinus M. vt contrariam dubitandi rationem profigaret: quæ suadere videbatur, restandas eò magis quasdam liberalitates, quò liberaliores esse solent ac penè prodigi decedentes. Et sanè sæpè huic rationi locus est *iure nostro*; & verò in Respubl. sæpè esse debet. Atenim hac tempestate in casu præsentis locum esse noluit Constantinus M. quinimò testandi libertatem & fauorem in hoc casu non minus militare quam in cæteris causis censuit. Ita quidem Constantinus, & vt de Ecclesia benemeritis, non iniquè; qui & alias rationes locupletandi Ecclesias adinuenit, non tantum restitui iussis possessionibus ad Ecclesias olim pertinentibus, quæ his sub Diocletiano & Maximiano ereptæ fuerant: de quo extat eius rescriptum ad Anulinum Proconsulem Africae apud Eusebium *lib. 10. cap. 1.* & Constantini simul & Licinij *cap. 5.* verum & vt bona Martyrum, si deessent hæredes, Ecclesiis darentur: vt liquet ex Authore *vite Constantini lib. 2. cap. 20.* Atenim vbi postea semel Ecclesia satis locuples visa; cohibita, neque iniuriâ, hæc ipsa variis constitutionibus, & populorum institutis licentia fuit.

¶ De lustrorum SACRIFICIIS; deque Ecclesiasticis aliisque ad ea non compellendis, Constantini M. constitutio.

v. * Idem A. ad Helpidium."

VONIAM conperimus, quosdam Ecclesiasticos & cæteros Catholicæ sectæ seruientes, à diuersarum religionum hominibus ad lustrorum sacrificia celebranda compelli, Hæc sanctiõne sancimus, Si quis ad ritum alienæ superstitionis cogendos esse crediderit eos qui sanctissime legi seruiunt, si condicio patriarum, publicè fustibus verberetur: si verò honoris ratio talem ab eo repellat iniuriam, condemnationem sustineat damni grauissimi, quod Rebus publicis vindicabitur. Dat. v i i. Kalend. Iun. Sirmj, Seuero & Rufino C O S S. [323.]

NOTÆ.

- * Abest hæc lex à *Cod. Iust.* vt potè sacrificiis omnibus Gentilium, omni que ritu Gentilitio tum prohibitis. Memorat eam quoque Batonius *Anno D. 323. num. 1.*
- "*Helpidium* sub Constantio Præfectum Prætorio, & quidem Orientis, fuisse, iuxta complures *leges* Anni 359. & 360. & Ammianum Marcellinum, *lib. 21. p. 220.* in gestis Anni 361. testatur Hieronymus quoque, *in vita Ellarionis Arifienta*, inquit; *Helpidij, qui postea Præfectus Prætorio fuit, vxor.* Atenim sub Constantino M. Helpidius Anno D. 321. agens vicem Præfecti Prætorio dicitur, l. 6. *Cod. de adific. prin.* in aliis constitutionibus Anni 321. 323. 324. 329. nulla dignitas additur. Illud saltem ex l. 4. *de Nauicular.* & ex l. 1. *supr. de Ferijs*: colligitur, eum Vrbi Romæ Sardiniaque præfuisse, quandoquidem & d. l. 4. *Portus Vrbs Romæ* mentio fit, & *dist. lex 1. Caralis* præposita dicitur, quæ in Sardinia est. Hoc igitur tempore Helpidium hunc vicarium Vrbs & Italiae fuisse putem.
- "*Cæteri Catholica secta seruientes*, quanam? Dicam mox.
- "*Diuersarum religionum homines* hæc sunt Gentiles; quæ re Constantinus *deopiquis*, & inuidiam vitasse videtur.
- "*Seta* apud Ciceronem quoque, vt & hæresis, apud Græcos, de diuersis Philosophorum sententiis, in bonam partem. Ita & de quolibet vitæ genere, imò & de religione Christiana effectur à Christianis Principibus hæc, & l. 42. 44. & 57. *infr. de hæresis.* & apud Tertullianum, non *uno loco*: inter cætera *Apologeticæ cap. 46.* apud Pontium *in vita Cypriani*, Clemens siue Rufinus. Sic & Lactantius, c. 1. *de officio Dei*, Constantini coætaneus, *Philosophis nostra Setta*, dixit. Eodem sensu, *propetia Christiana legi* vocat Ammianus Marcellinus *lib. 15. p. 11.* Postea hæresibus propriè hæc appellatio tribui cepit.
- "Christiani hæc vox profus est.
- "*Sanctissima lex*, pro Christiana & Catholica Religione, *hæc leg.* vt sancta lex, l. 51. *infr. de hæresis.* Eodem sensu in Christiani *epist. ad Melchiadem, & Marcum, & cæcilia*, quod Batonius alioquin, perperam accepit.
- "Fustuarij supplicij obuia & multa alibi mentio: de quo supplicio dixerunt alij: vid. *Paratilon de Pæniis.*
- "*Condemnationis* vox, pro Multa pecuniaria: de quo vide, quæ alibi dixi prolixè, & *Glossar. Theod.*
- "An intelligit ciuitates & vires cuiusque Reipublicæ, vt coniunctim *Rebus publicis* hæc legamus? An verò res fiscales? Pro illo facit simile exemplum *legis 2. supr. de Iudiciis.*

COMMENTARIUS.

DE LVSTRORVM sacrificia celebranda ritumque Gentilitiæ religionis, Ecclesiasticos, & cæteros Christianæ legi seruientes, à Gentilibus compelli, sub grauissimâ fustuarij supplicij penâ, vel grauissimâ multâ, vetat hæc constitutione Constantinus M. Anno Domini 323.

Ad cuius sententiam vt peruenire possimus; illud initio statim in *hæc lege* spectari cupio, *vim* à Christianis arceri, quæ videlicet Gentiles eos ad Lustrorum sacrificia compellebant: Quæ quidem ipsa vis est, quam & deinceps Gentiles, vbi potiores loco sese crederent, in Christianos aude-re soliti: veluti ad Archierosynam, seu ad Templorum, solemniumque Templorum curam subeundam, de quo est Theodosij M. *lex 112. supr. de Decurionib.* Item ad Conuiuia & spectacula Gentilitia celebranda, de quo sunt canones Africani: de quibus postea. Ex quo patet iam, Christianos vtrò ab huiusmodi ritus Gentilitij participatu vite consortio abhorruisse, quos Gentiles huc compellere vel adigere niterentur, vt consecraneo vel ita sibi redderent. Vis puto non nisi inuitis & reluctantibus, at non & volentibus adhibetur.

Secundò, *hæc in leg.* notari oportet, vim hanc Christianis intentatam, in ipsamet fortè etiam Vrbe Româ, Italiaque: quæ alioquin per Occidentem veteris moris & superstitionis tum reti-

mentiores erant: Quod & ipsum ex aliis quoque eiusdem Constantini M. constitutionibus *hoc Codice* discimus, titulo de *Maleficis & Mathematicis*: & titulo de *Paganis, Sacrificiis & Templis*: Helpidium enim, cui *lex* hæc inscribitur, cuique vis huius amoliendæ, iniuriæque vindicandæ, potestas iniungitur, Vicarium, siue Vrbs sine Italia, tum fuisse oportet: Nam & is, biennio ante, Anno Domini 321. agens vicem Præfecti Prætorio disertè vocatur in l. 6. *Cod. Iust. de adificiis prinatis.* Sed & in l. 4. *supr. de Nauicularis*, quæ eidem inscribitur, *Portus Vrbs Romæ* mentio fit: & *lex 1. supr. de Ferijs*, quæ ad eundem Helpidium data est, *Caralis* proposita dicitur, quæ Sardinia vrbs est. Quo quidem tempore, Syluester Episcopus Vrbs Romæ erat, Osiusque Córdubensis Episcopus Constantino M. in Pannoniâ, *Sirmij*, vbi *hæc lex* data dicitur, adhærebat: Quorum ideò alterutrius, vel vtriusque suggestioni legem hanc si quis accepto ferat, haud inuitus accedam.

Tertid, notanda venit huius constitutionis æra, seu temporis characteris: Lata scilicet ea à Constantino M. *Seuero & Rufino* C O S S. id est; Anno Domini 323, vndecim ferme annis, inde ex quo is Christianâ primùm fide animum induit. Quo quidem tempore, etsi res Christiana in dies inualeceret, proque eâ propaganda multa iam Constantinus molitus fuisset, sanxissetque, nondum tamen Gentilitij ritus omnes, nondum sacri-

ficia prohibita erant, quod posterius factum : Sed & Senatorum Magistratuumque quamplurimi, vt & Curie ciuitatum, Corporatque ferè tum Gentiles adhuc erant : Vnde eneniebat, vt alicubi præualentes, vim hanc Christianis adhiberent : de quo querelæ ad Constantinum perlata : cui ideo intercedere eâ constitutione visum.

His ita præstructis, de ipsiusmet constitutionis sententiâ videamus. Ad *Lustrorum* igitur nominatim sacrificia, imò ad *ritus* similes superstitionis Gentilitiæ, Christianos compelli vetat *hæc leg.* Constantinus M. Vbi disquirendum venit, quænam illa sint *Lustrorum sacrificia* : vnde postea liquere possit, quoniam specioso Gentiles obtentu Christianos ad hæc saltem sacrificia, ad hunc ritum, adactos voluerint : Cur retrò id quoque Christiani, haud secus atque alia ritus Gentilitij, reculsauerint, & ipsemet Constantinus id tam enixè prohibuerit. *Lustrorum* igitur sacrificia hoc loco non sunt propriè priuatarum & communium solennitatum lustra, seu priuata lustrationis officia, quæ nominalibus lustricisque inter alia diebus adhibita : quorum meminit, præter alios, hoc quoque æuo Symmachus, *lib. 2. epist. 47. & 50.* Non sunt item hæc ea priuata tantum lustra, quæ singuli patresfamilias pro frugibus circum arua, quibus fundi lustrabantur, faciebant, vt auerterer *mors, labe, nebula, impetigo, pestilentia* (id est pestilentia) quæ legitima horum factorum verba fuere, teste Festo, in *voce Pestilentia*. Quomodo & in veteri Calendario rustico mense Maio scriptum legimus, *SEPTES LUSTRANTVR* (quo quidem ipso mense Maio hæc ipsa *lex* data est) vt & mense Aprilii, *OVES LUSTRANTVR*. Imò neque hæc ea lustra accipi oportet, quæ quinto quoquo anno Romæ peracto, censu ciuium habito, à Censoribus condita seu facta, *suonetaurili* sacrificio adhibito : nam & ea iam dudum Romæ fieri desierant, vt testatur Censorinus *de die Natali*, qui scribebat Anno D. 240. *cap. 18.* quomodo & Censoribus ibidem tum desiri, quos instaurare quidam postea, sed frustra, amissi, vt ex eodem Symmacho discimus. Quomodo & lustra *missa* suonetauralibus à Fratribus arualibus legimus in *veteri inscriptione fol. 121. 122.* Quid igitur? Lustrorum sacrificia, hæc sunt publica lustra & sollemnia; siue Amburbio, siue Ambaruiali *processione*, quæ circa pomerium vrbis agrisque fiebant: ductis etiam olim victimis, dictisque carminibus, die festo conuiuioque solenni: Quæ quidem indicebantur variis causis & occasionibus: Primò quidem, pro fecunditate agrorum seu pro frugibus: Deinde, inspectis ferè libris Sibyllinis, & lectisternio facto, prodigiis expiandis, & ad pacem Deorum, vt loquebantur, exponendam. De quo cum varia suppetant testimonia, Lucani intrer alios locus egregius est, *lib. 1. v. 592. & seqq.* vbi de portentis procurandis, deque Arupte Aruspice agit.

*Max imbet & rotam pauidis à ciuibus urbem
Ambiri, & festo purgantes mania LVSTRO,
Longa per extentos pomeria cingere fines,
Pontifices, &c.
Dumque illi effusam longis anfractibus urbem
Circumeunt.*

Indicebantur & lustra hæc, seu lustrorum sacrificia, ingruente læuore aliquo periculo, proque finibus tutandis, cum pro aris focisque & solo patrio, aduersus hostem aliquem formidandum pugnandum foret, vt ea res populo Romano bene & feliciter eueniret. In quibus lustris seu lustrationibus tædæ sulphurisque & aquæ lustratio in-

terposita, & aquæ aspergine circumlata, vt loquitur Tertullianus. Huius generis fuerunt & *Armburbia* olim, quibus exercitus in Campo Martio, lustrali sacrificio facto lustrabatur: quomodo & alia lustrata, veluti Classes, Templata, aræ, imò & Tabæ, à quibus *Tubilustria*: de quibus obuia sunt Veterum testimonia. Duo tantum hæc loca sternere iuuat de lustrali sacrificio seu *lustris missis* ob terrorem hostis, vel ob pestilentiam. Prior locus est Capitolini, in *vita Marci Imp. p. 28. Tantum*, inquit, *terrorem belli Marcomannici fuisse, vt vndique Sacerdotes Antoninus accinerit; peregrinos RITVS implerit, Romam omni genere LVSTRARET, retardariisque à bellica professione sit, CELEBRARET & Romano ritu Lectisternia per septem dies.* Subiicit ibidem, *tantam pestilentiam fuisse, vt vehiculis cadauera sint exportata sarracisque.* Posterior locus est Vopisci, in *vita Aureliani p. 215.* vbi, in timore quo idem Marcomanni cuncta vastabant, ingentisque Romæ seditiones erant, pauentibus cunctis, ne eadem quæ sub Gallieno prouenerint, inspectis libris Sibyllinis & Senatusconsulto condito; *Itum est, inquit, deinde ad Templum, inspecti libri, profiti versus, LVSTRATA vrbis, cantata carmina, AMBURBIVM CELEBRATVM, AMBARVALIA promissa, atque ita SOLEMNITAS quæ inebatur, expleta est.* Sic quoque sæpè apud T. Lium & Iul. Obsequentem, aliòque legas, lustratam urbem inspectis libris Sibyllinis. Huc quoque pertinent Pagorum lustrationes, de quibus Siculus Flaccus, *de conditionibus agrorum sub sinem: Sed & pagi sæpè significauerunt, de quibus non puto questionem futuram, quorum territoriorum ipsi pagi sunt, sed quatenus territoria. Quod tamen intelligi potest vel ex hoc, magistri pagorum quod [quod] PAGOS LVSTRARE soliti sunt, vti trahamus quatinus lustrarent.* Cuius loci sensus hic est, territoria pagorum, si de horum finibus quaratur, inde præsumi, æstimari, atque eatenus seu eousque regi ducique oportere, quò vsque magistri pagorum pagos lustrare, ambaruiali sacro seu lustrato facto, solent.

Et hæc quidem publicorum lustrorum genera fuere, de quibus plerisque, vel potioribus saltè, in hulus Constantinianæ legis specie actum videtur: Non tantum, inquam, de iis quæ pro frugibus, vel ob pestilentiam labemve auerruncandam facta, vel etiam de pagorum lustrationibus, verùm de iis quoque quæ ingruente hoste formidando celebrata. Quod quidem *huius legis* ætas, seu Consulatus illi subnotatus, atque ad eò temporis characteris, haud ad eò respuat. Hic quippe Annus ipse, *Severo & Rufino C. O. S. S.* id est, Anno Domini 323. duabus rebus insignis fuit: nam Gothi per neglectos limites eo anno erupere, vastataque Thraciâ & Mœsiâ, prædas egere, quos Constantinus M. repressit, atque inde ludi Gothici Romæ celebrati: de quo Porphyrius *Panegyrico*, Veteres nummi, *Kalendarium Heruagianum*, Auctor *vita Constantini*, & Anonymus *Sirmundis*, seu Valesij. Et exortum confectumque hoc Anno ipso bellum Licinianum: quo & prima victoria à Constantino M. parâ mense Iunio, bimestri ferè post *hanc legem*. Vt proinde his etiam occasionibus Romani Italiæque municipia lustrorum sacrificia celebrasse videri possint: pro hostium videlicet illorum strage, contra pro Imperij Romani securitate, proque Constantini Imp. salute & victoriâ.

Ex his quæ modò dicta sunt, in proclini iam coniectura

coniectura fuerit, cur Gentiles tum temporis Christianos, quos aliò, seu ad alia sacrificia, cogere, compellere haud æquè poterant, ad nefandos inquam Gentilitiæ superstitionis ritus, veluti ad Deorum, imò Dæmonum cultum, execrandâque hostiarum immolationes, damnandâque sacrificia; de quo satis constabat, Christianos ab his maximè abhorruisse, eòque perducere nunquam posse; huc saltem, ad lustrorum inquam sacrificia, adigerent, cogique eos iure posse purarent.

Duplici igitur ratione: Primò quidem, quia hæc lustrorum sacrificia grauioribus seu functionioribus superstitionis ritibus, vicinarumque forè immolationibus & circumductionibus iam abdicatis, celebrarentur; neque his hostiarum sacrificia adcommodarentur: vt proinde nil impedire videretur, quominus Christiani purâ mente atque illasâ conscientia hæc lustrorum sacrificia cum Gentilibus obire possent. Alter obtentus erat publicæ utilitatis, imò & Imperij, Imperatorumque, inque hos deuotio, *quod Apuleius dicit, primâ Apologiâ*, in simili re, *nihil quod ferenda salutis gratiâ sit, criminofum sit.* Et certè, Constantinus M. ipsemet alia in specie huic sententiæ aliquando subscripsit, ante hanc tamen *legem*, & per quandam *συγγράμην*, cum suffragia seu remedia innocèter adhibita, atque incantamenta illa actiua esse impunita esse voluit, quæ humanis quaesita essent corporibus; quæve proficerent, ne diuinâ munera & labores hominum sternerentur, *l. 3. sup. de maleficiis & mathem.* Quam quidem legem mirum, Iustiniano tanto post probatam, coniectamque eam in ipsius *Codicem*: Leoni certè Philosopho ea iure displicuit, quam & ideo abrogauit *Novella 65.* Neque dubito ipsimet Constantinum ab ea postea recessisse, quomodo idem Aruspiciuæ vsu, quem antea tolerauerat, abrogauit. Illo igitur potissimum quem posterius dixi colore, Christianos ad lustrorum sacrificia adigendos Gentiles credidit: Quomodo & aliâs probabilis causa visa semper, reuincendi veteris moris, seu ritus, affectus deuotioque erga Rempublicam vel Principem. Quæm prætextum in simili quoque specie egregiâ sententiâ damnat Theodosius Iun. in *l. dominico, vltim. sup. de spectaculis*: vbi Dominico die, etiam si Imperialis officij causa prætenderetur, *spectacula edi vetat. At ne quis existimet, in honorem numinis nostri, veluti maiore quadam Imperialis officij necessitate compelli, & nisi diuinâ religione contemptâ spectaculis operam præstat, subeundam forsitan sibi nostræ Serenitatis offensam, si minus circa nos deuotionis ostenderit, quam solebat, nemo ambigat, quod tunc maximè Mansuetudini nostræ ab humano genere deferretur, cum virtutibus Dei omnipotentis ac meritis vniversi obsequium orbis impenditur.* Ergo & hoc quoque obtentu Gentiles Christianos ad lustrorum sacrificia adigebant: sic vt reuoluentes proculdubio in deuotionis iam seu impietatis in Principem Rempublicam arguerent. Contra auersari id quoque Christiani, tum & deinceps, quasi idololatriæ semel initiatum, seu ob originis maculam & reatum: vt omnem aliam *μυστήριον, συγγράμην, σύγγραμην*, confortium & communionem, si vel minimam superstitionis retinerent, probabili quamlibet maximè causâ niterentur, vitilicetque publicâ velarentur. Vnde manifesta proculdubio Zosimi calumnia videtur, *lib. 5. p. 816.* quam etiam retudimus *sup. ad l. vlt. de maleficiis & mathem.* qui sub Honorio Imp. ipsimet Innocentium Episcopum Romanum, in communi periculo merique Gothico, in sacra quædam Gentilitia pro tutandis finibus Romanis,

& auerruncando hoste, consensisse scribit: *Prælatra*, inquit, *publicâ salute sua opinioni: & ἵ τὸν τῶν ἀλλοτρίων σωτηρίαν ἐμαρτυροῦν τῆς οὐκ ἐκείνης ποινῆς ἀποδοῦναι, ἀλλ' ἐξ ἑστῆεν αὐτοῖς ποτὲν ἀπὸ ἰσθμῶν.* Et similis est omnino huic Zosimi calumnia: altera illa *eiusdem lib. 5.* quâ Constantinum M. ipsimet, quamlibet Christianum, Aruspibus aliquandiu, & ad hoc quidem tempus vsque fidem habuisse scribit: quod etiam nonnulli hodie perperam colligunt ex *l. 1. sup. de maleficiis*, qui ibi à me refutati. Ex illo interim Zosimi loco quoque discimus, Christianorum alioquin, & in his Episcopi Romani, *ὡς ἄν δέξαι*, regulariter fuisse, vt à communionem Gentilium abhorrent.

Sequitur, in *hæc lege* videamus, quosnam ad hæc lustrorum sacrificia, Gentiles adactos voluerint, quos contra Constantinus M. eò adigi noluerit: *Quosdam*, inquit *lex, Ecclesiasticos, & ceteros Catholicæ sectæ seruientes.* Et mox: *Eos qui sanctissima legi seruiunt.* Enimverò quæri possit, vtrum hæc de Clericis tantum accipienda sint, quod *titulus* sub quo hæc *lex* posita est, suadere videtur; nam verò de omnibus Christianis promissæ. Id quod potestrem reor. Ecquis enim in animum ita inducat suum, solos Clericos à Gentilibus ad lustrorum sacrificia compulso? Quis contra credat, Constantinum M. solos Clericos ab hæc iniuriâ immunes voluisse? Nisi quis fortè putet, ceteros Christianos hæc lustrorum sacrificia vltro cum Gentilibus celebrasse, solos verò Clericos id renuisse. Cui profectò renitur quoque generalis *huius leg.* interdictio, & sub eâ comprehensa ratio: *Si quis*, inquit, *AD RITVM ALIENÆ SVPERSTITIONIS cogendos esse crediderit, eos qui sanctissima legi seruiunt.* Quare, *Catholicæ sectæ seruientes, & sanctissima legi seruientes*, hæc lege sunt quicumque tandem Christianam fidem amplectentes, *την ἑνὴν, φιλάθλους*: non verò *ἑσπερίαν ἀπεχόμενος*: Quo sanè sensu proptèr dicuntur seruientes Ecclesiis, in *l. 29. infr. hoc tit.* item sacratissimo Numini seruientes, *l. 16. sup. de lustris coll.* Aliud scilicet est, *Catholicæ Sectæ vel sanctissimæ legi seruire*, id est operari: aliud, *Ecclesiæ & sacratissimo Numini seruire*, id est ministrare, vt proinde hæc *lex* hoc *titulo* fugitiua videatur; quæque melius in *Titulo* generalem de *Fide Catholica* relata fuisset, non minus quàm *lex 1. eius tit.* quæ eodem pertinet.

Quantopere verò vim hanc Constantinus M. auertatus sit, ostendit sanctio legis, seu *pæna* grauitas, quâ plecti vult eos, qui Christianos ad hæc lustrorum sacrificia compellerent: nempe, fastuario supplicio vilioris conditionis homines affici iuber, honoratos verò grauiusnam multam subire: vbi verba hæc, *rebus publicis*, non de fisco accipiam, verùm de rebus publicis cuiusque ciuitatis: nam & ita idem Imperator, biennio post, in specie legis nulli 2. *sup. de iudiciis*, pœnam Reipublicæ ciuitatis inferri voluit. Quod si ita est, tum de ciuitatibus & municipiis Italiæ accipiendus locus fuerit, per quam Helpidius, cui hæc *lex*, vti dixi, inscribitur, Præfecti Prætorio vicem agebat.

Erta quidem Constantini mentem, Constantinianisque simul sæculi hæc parte disciplinam vel ex hæc constitutione tenamus. Sub quo eodem alioquin Principe, eandem in sententiam, *Canonis* quidam occurrunt Concilij Ancyran, quod decennio ante *hanc leg.* celebratum fuit: Varij nempe Canonis ibi extant in Christianos, qui tempore persecutionum non tantum immolassent, verùm & qui vel sacra alia festaque & coniu-

uioia cum Gentilibus celebrauerant, ... bles, vel απειλη καθάσως. Sed & Canon nonis ibidem scriptus est aduersus eos, qui fratres suos ed compulerant, inue causâ fuerant, vt ed adigerentur, ...

luerunt: de quo Numeror. 25. & 31. Psalm. 106. Apocalyps. cap. 2. Idque in Pergamenâ Ecclesiâ notatum.

Ex his iam apparet, non probandam esse Baronij sententiam, existimantis, Gentiles hoc tempore elatos in Christianos insolenter egisse, atque inuitos ad eiusmodi lustrorum sacrificia pertrahere studuisse, occasione sanctionis Constantinianæ, legis, inquam, 1. infr. de Paganis: quâ Constantinus Romæ Aruspiciam consulendorum facultatem fecerat. Perperam enim omnino id inde colligitur, quasi scilicet visus fuerit Constantinus rescripto illo à Christiana Religione defecisse, & ad relictam autem superstitionem rediisse. Neque enim lex illa Constantiniana, vt ad eam prolixè probamus, est, Aruspiciam probantis Constantini, sed eam tantum Romæ Gentilibus tum adhuc indulgentis: quomodo & hanc leg. iisdem lustrorum sacrificia concessit: quæ Vrbs Roma vt superstitionis cæteroquin, ita & Aruspiciam retinentior, Constantino M. sese contumacem ea parte maximè præbuit.

Tandem, neque huic ab similibus prorsus mos est ille, quem Chrysolomus proscribit Orationib. aduers. Indæos, Christianorum cum Iudæis ieiunantium: imò eorum qui alios adigebant iurifurandi præstandi gratiâ, Synagogas Iudæorum adire quasi πολεμώτεροι οι δακτι σφραγιστοι ερωσι forent: orat. απειλη Ιουδαιων, p. 369. 370.

De ORDINATIONE Clericorum in Curiarum & Ciuitatum præiudicium non facienda, Constantini M. constitutio.

v. i. * Idem A. ad Ablaium PE. P."

NEQUE vulgari consensu, neque quibuslibet perentibus, sub specie Clericorum, à muneribus publicis vacatio deferatur: Nec temerè & citra modum populi Clericis connectantur: Sed cum defunctus fuerit Clericus, ad vicem defuncti alius allegerur, cui nulla ex Municipibus profapia fuerit, neque ea est opulencia facultatum, quæ publicas functiones facillimè queat tolerare: ita vt, si inter ciuitatem & Clericos super alicuius nomine dubitetur, si eum æquitas ad publica trahat obsequia, & progenie Municeps, vel patrimonio idoneus dinoscetur, exemptus Clericis ciuitati tradatur: Opulentos enim saculi subire necessitates oportet, pauperes Ecclesiarum diuitiis sustentari. PP. Kalend. Iun. Constantino A. VII. & Constante Cæs. COSS. [326.]

NOTÆ.

* Abest & hæc lex à Cod. Iust. Extrat apud Baronium Anno 326. n. 85. Concordat huic legi altera eiusdem Constantini M. lex 3. supr. & lex 17. infr. De hoc Ablatio Præfecto Prætorio sub Constantino M. vide Eunapium in vita Aedessj, pag. 41. & seqq. vbi genus eius, patriam, potentiam, multis persequitur: de eiusdem cæde paulò post mortem Constantini, idem agit p. 45. 46. & Zosimus lib. 2. p. 692. & Hieronymus in Chronico, Plura in Protopogr. Vid est, vulgi & populi: vt l. 49. supr. de Decurion. non temerario & præcipiti. Ita l. 10. infr. Vt Ecclesiarum cæteris concursu populorum ingenium frequensur. Hoc ipsum cauetur & d. l. 3. supr. Proba hæc vox, neque mutanda in eligatur. Municipes sunt Decuriones: vid. Paratitlon de Decurionib. id est, à ciuitate vindicetur.

COMMENTARIVS.

DE ORDINATIONE Clericorum sententia huius leg. eadem est, quæ l. 3. supr. nempe parim à Decurionibus & diuitibus ad Clericatum non admittendis; imò si admissi iam fuerint, ad Ciuitatem retrahendis; tum & de effræni Clericorum NUMERO cohibendo; quod pertinet etiam lex 33. infr. atque in defuncti nonnisi lo-

cum Clerico cooptando. Duo tantum hæc leg. singularia obseruentur. Primum est, quod initio legis continetur, ibi: neque vulgari consensu, neque quibuslibet perentibus sub specie Clericorum à muneribus publicis vacatio deferatur. Nempe ed res iam processerat, vt siue sponte suâ, siue id agentibus iis ipsis, qui muneribus publicis subductos sese cuperent,

cuperent, ad populi Christiani vulgæ petitionem passim multi ad Clericatum deposcerent. Hinc iam discimus, Clericos sæpè ad populi postulationem electos: quod & ipsum testatur lex 49. supr. de Decurionibus. Idque etiam ostendit Hieronymus ad Rusticum Monachum fol. 22. cap. Cum ad perfectam ætatem veneris, & re vel POPVLVS vel Pontifex ciuitatis in Clerum allegerit. Prælati quoque sæpè ad postulationem electi, de quo lit. ext. de postular. Prælatorum. Quâ re fiebat, vt inconditâ hæc & effræni Clericorum allectione publicis muneribus fruis fieret. Quare id Constantino M. prohibere visum; Non audiendæ scilicet sunt vulgi seu populi voces, si eâ re aut Pu-

blico, aut Tertio fraus fiat: quam in rem est quoque in aliâ specie lex. Ratio etiam secundo loco sine legis obseruetur elegans: Opulentos, vid. seculi subire necessitates oportet; pauperes Ecclesiarum diuitiis sustentari. Vt diuitiæ Ecclesiarum pauperibus sustentandis destinatae sunt, ita contrâ, diuitiæ seculi, seculi quoque necessitatibus seruire debent. Singula singulis, ne alioquin hinc Ecclesiarum diuitiæ, aduersus earum, sic vt dicam, fundationem, pauperibus eripiantur; inde nerui Reipubl. concidant, opulentis quibusque in Clericos allectis. Vnde apparet, Constantinum M. voluisse pauperes tantum ad Clericatum promoueri, seu ordinari.

De IMMUNITATE Clericorum, etiam inferioris ordinis, à muneribus Curialibus per Numidiam Constantini Magni constitutio.

v. ii. * Idem A. Valentino Conf. Numidiæ."

LECTORES diuinorum apicum, & Hypodiaconi, ceterique Clerici, qui per iniuriam hæreticorum ad Curiam deuocati sunt, absoluantur: & deceterò ad similitudinem Orientis minimè ad Curias deuocentur, sed immunitate plenissimâ potiantur. Dat. Non. Februar. Serdicæ, Gallicano & Symmacho COSS. [330.]

NOTÆ.

* Abest & hæc lex à Cod. Iust. Extrat apud Baronium Anno 330. num. 56. Concordat eiusdem Constantini M. lex 1. & 2. supr. & speciatim adhuc magis lex 24. infr. Donatus Numida, & Donatistæ per Numidiam quoque fuere. de Lectoribus vide & l. 24. infr. & l. 163. supr. de Decurionib. Ita Apicum diuinorum Codex Isidoro de diuers. offic. quod refertur in Concilio Aquigræ. Hypodiaconi, Subdiaconi, de quibus leg. 24. infr. l. 49. 163. supr. de Decurion. Factione, l. 1. supr. Sacriligo liuore, l. 2. supr. Donatistarum, quos pariter hæreticorum appellatione designari l. 1. supr. quæ huic argumento conuenit, dixi. id est, Curialia munera. Indicatur hic anterior quædam Constantini M. constitutio putâ lex 1. infr. de hæres. An Orientalis Imperij? an verò diocætes Orientis?

COMMENTARIVS.

IMMUNES à Curia seu Curia muneribus (putâ nominationibus, susceptionibus) sunt, non tantum Clerici Sacerdotes seu Antistites, l. 1. & 2. supr. verum etiam Clerici Ministri, nudum videlicet ministerium in Ecclesiâ exhibentes, veluti Lectores, Hypodiaconi, ex hæc Constantini M. constitutione Anno D. 330. idque per Numidiam Africa præuinciam nominatim. Nempe cum hæretici tot iam Constantini M. constitutionibus repressi, Catholicos Antistites seu Sacerdotes ad Curiam & Curialia munera vocare amplius non possent, iidem per Numidiam (proculdubio Donatistæ, quod etiam Baronius indicauit Anno 330. num. 56.) ministros Clericos sanpætuos attentandos, atque ad Curiam vocandos credidère; quasi immunitas Clericis præbita à Constantino M. ad Sacerdotes Clericos tantum pertineret. Et sanè aliquando apertè priuilegiis distincti hæc parte, seu in hoc ipso argumento, Episcopi, Presbyteri, & Diaconi, à reliquis, putâ Lectoribus, Subdiaconis, & Copiatis, l. 21. 163. 172. de Decurionib. Itaque etiam iam re ipsa effecerant. Verum Constantinus M. immunitatem, ad hos pariter pertinere vult, per Numidiam nominatim Prouinciam: idque ad similitudinem Orientis, vbi videlicet eâ immunitate ex Constantini proculdubio expresso indulto, citra dubium vllam Ministri quoque

Clerici ex æquo fruebantur. Summa igitur huius legis hæc esto: Immunitatem à Curia à diaconibus ad omnes ex æquo; maximos, minimos, Clericos spectare, siue Sacerdotes, siue Ministros. Denique ad cunctos Clericos l. 9. infr. siue sequentes: l. 24. infr. à.

Fuit hæc scilicet, (quod hic obiter primo loco notandum:) Clericorum distinctio, in Sacerdotes seu in Sacerdotio constitutos, qui & Primi dicuntur d. l. 24. infr. & l. 13. infr. de Iudæis: Et in ministros, qui inferioris loci Christianæ legis Ministri dicuntur, l. 41. infr. & fortè Christianæ scctæ seruientes, ab Ecclesiasticis diuersi, l. 6. supr. Sic cum tres ordines essent Sacerdotum (Episcopi videlicet Presbyteri, & Diaconi) cæteri Ministri seu sanpætu (putâ Lectores, Hypodiaconi, & cæteri veluti Exorcistæ, Ostiarij;) ne aliis Scriporibus testimonium denuntiem, præter legem 41. infr. ita certè passim in scriptis Ecclesiasticis legemol & κληρικολ distinguuntur; vt in Synodo Laodicensi, cap. 4. 24. 27. 30. 36. 41. 42. 54. 55. legemol scilicet sunt, Episcopi, Presbyteri, & Diaconi: κληρικολ speciali significatu cæteri inferioris ordinis & loci Ministri: cum aliâ κληρικολ nomine, generaliter accepto omnes Ordines Ecclesiasticorum, etiam tres legemol Ordines continentur. Insignis quoque hic est Oprati locus lib. 1. Quid

DE IMMUNITATE Clericorum à civilibus muneribus, ἀπολύει ἀναστροφῆς, est hæc quoque Constantij Imp. constitutio: quâ Clericos immunes esse iubet, quicunque tandem illi sint: (etiam Ministros, & inferioris Ordinis: vt l. 7. supr.) à Curialibus muneribus & ciuilibus functionibus: pariter vt antehac pluribus aliis constitutionibus immunes esse iussit, l. 1. 2. 7. supr. Hoc addito tamen, vt Filij eorum in Ecclesiis perseuerent, si Curii obnoxij non sint. In qua, & ad quam, quinque sequentia obseruanda veniunt.

Primo quidem, hoc Constantij quoque seculo, Clericos, ex Curialibus factos; quod docet quoque lex 40. supr. de Decurion. vbi plenius.

Secundo, Clericos hac tempestate coniugatos fuisse, nec matrimonium impedimento fuisse Clericatu, sed coniugatos, non minus quàm cœlibes, ad Sacerdotium admissos, quanquam post susceptum Presbyteratus ordinem, vxorem ducere non liceret: neque ad ministerium Ecclesiasticam admitteretur is, cuius vxor adulterium commisisset. Quod alioquin de Constantini M. temporibus testatur Neocæsariensis can. 1. & 8. Gangrensis can. 4. his verbis: Quicumque discernit à Presbytero qui vxorem habuit, quod non oporteat eo ministrante de oblatione percipere, anathematis; & famigerata Paphnutij historia. Imò Athanasius, horum ipsorum temporum Scriptor, in Epistola ad Dracontium, ait: sese Episcopos, imò & Monachos vidisse, qui ex matrimonio antequam promouerentur ad Sacerdotium, vel statum Monachatus & Continentiæ, contracto, filios genuissent; neque id obsticille Clericatu, vt liquet vel ex Eusebio, lib. 1. de demonstrat. Euangel. cap. 9. imò & post Clericatum indeptum nonnullis Clericorum matrimonium contrahere licuit, nempe Diaconis, qui cum ordinarentur, in ipsa ordinatione protestarentur velle se habere vxores, nec posse se continere, hi enim si postea ad nuptias venirent, manebant in ministerio, propterea quòd Episcopus licentiam dedisset: qui verò tacuissent & suscepissent manus impositionem, si postea ad nuptias venirent, à ministerio cessare debebant: vt Can. 10. Anagranus, & Chalcedonensis 33. vbi de Palmistis & Lectoris, quibus concessum est vxores ducere. De coniugibus alioquin, liberisque Clericorum, occurrunt duæ præterea eiusdem Constan-

tij constitutiones hoc ipso titulo, putà lex 10. & 14. Tertio obseruetur limitatio seu conditio circa filios: Si Curii obnoxij non tenentur: id est, si non patre Curiali nati fuerint. Nempe si filij ante Clericatum patris non Curialis nati sint, à Curia & ipsi immunes sunt, & in Ecclesia perseuerant, & Ecclesiasticâ immunitate fruuntur: Si verò nati fuerint Patre Curiali ante eius Clericatum, Curii obnoxij manent: Quod & alioquin tralatitium est; putà vt filij iam nati insequerâ patris dignitate non fruuntur: cuius rei exempla plura profero ad l. 1. supr. de Senator. & glebali collat.

Quarto notetur, filios hos qui in Ecclesiâ perseuerate hæc lege iubentur, eosdem omninò videri cum iis qui Iuuenes vocantur, & quidem in eiusdem Constantij constitutione, leg. proxima 10. vbi Clericis pariter iunguntur, eademque immunitate donantur, quibus denique hac tempestate solito pluribus opus erat, vt ad eam legem diceretur.

Postremò, videri possit hæc lex eò pertinere, quòd Constantius Imperator hoc ipso tempore immunitatem Clericis, qui cum Athanasio communicabant, paulò antè ademptam, hoc ipsomet Anno post Concilium Sardicense restituit, duabus epistolis, quas ipsomet refert Apologia secundâ p. 600. & 601. In quatum posteriore Interpres ἀναστροφῆς contrario sensu officium reddidit, cum eâ voce significet immunitas à muneribus, pariter vt voce ἀναστροφῆς in priore vsus fuerat: Referunt eandem epistolas Socrates lib. 2. cap. 18. Sozomenus lib. 3. cap. 20. & Metaphrastes in vita Athanasij. Vnum tantum obstat, quòd hæc lex data dicitur ad Proconsulem Asia, vel Achaia, vt habent alij Codices; cum contra, Athanasius, & Athanasiani ad Alexandriam Aegypti pertineant: quâ causâ etiam posterior illa Constantij epistola ad Nestorium & Præsides Augustamnicæ, Thebaidis & Libyæ (malè ibi Interpres Africam vertit) de Athanasianorum immunitate data est. Et si prior emissâ sit ad Episcopos & Presbyteros, imò & populos Ecclesiæ Catholicæ. Verùm dici possit, quòd & verum est, per Asiam quoque habuisse Athanasium sibi communicantes, pariter vt per Syriam, Cœlem, & Palæstinam hoc tempore ipso habuit, de quo dixi ad Philostorgium lib. 3. cap. 12.

De IMMUNITATE Clericorum & Iuuenum plenissima Constantij constitutio.

X. * Impp. CONSTANTIVS & CONSTANS AA. vniuersis Episcopis per diuersas prouincias.

T Ecclesiarum cœtus concursu populorum ingentium frequentetur, Clericis ac Iuuenibus præbeatur immunitas: Repellaturque ab his exactio munerum fordidorum: Negotiatorum dispendiis minimè obligentur, cum certum sit, quæstus, quos ex tabernaculis adque ergasteriis colligunt, pauperibus profuturos. Ab hominibus etiam eorum, qui mercimoniis student, cuncta dispendia esse sancimus. Parangariarum quoque parili modo cesset exactio. Quod & coniugibus & liberis eorum, & ministeriis, maioribus pariter ac feminis, indulgemus: Quos à censibus etiam iubemus perseuerare immunes. Dat. v i. Kalend. Iun. Constantinop. Constantio v i. Constante AA. c o s s.

* Abest & hæc lex à Cod. Just. Extat apud Baronium A. D. 353. m. 33. Ex hac lege, transcripta seimè est lex 14. infr. vel saltem ad huius instar, illa efformata. Constantii Augusti nomen arguit, in subscriptione mendum subesse: Anno quippe 350. iam Constans interfectus fuerat. Cur hæc lex Episcopis inferbatur, mox ostendam. Ita l. 6. supr. hoc tit. Nec temerè & intra modum populi Clericis connectantur. Pro tabernis: quam vocem hic nonnulli substitutam vellent; vt d. l. 14. infr. Quid si legatius tabernalis? de his ergasteriis & tabernis rursum, l. 12. infr. de his dico plenè ad leg. 5. supr. de Mercedi. Tunc hic est, ab hominibus esse, pro abesse ab hominibus: ita l. 1. supr. ne operæ à conlator. ab hoc obsequio esse faciatur: ita l. 1. supr. ad leg. Jul. de ambitu: Neque aliud inter ceptum ambitum argui perfectum esse arbitretur. Ammianus Marcellinus lib. 14. quantum inter filios vespassiani fuit. Sic in l. 12. §. 1. ff. de iure dar. l. 29. ff. de religione. Quare vocem esse, in abesse, non est quod cum nonnullis mutemus. Vt vos in vestris mercimoniis, &c. Plautus Amphitruo. De liberis Clericorum dixi supr. lege proxima. 29. maribus, vt l. 14. infr. & sensus alioquin per se satis id euincit. Consulatus hic virtuosus videri possit, vt suadet non tantum Constantii Augusti nomen in inscriptione adiectum, verum etiam loci subscriptio: Constantius quippe Anno 353. in Italiâ constitit, non autem Constantinopoli. Prinde referenda hæc lex, vel ad anteriorem aliquem annum, putà ad Consulatum Constantij quartum, & Constantii AA. id est, Anno 346. & sic in ordine legum, hic fuerit ordinandus. Si id non est, cum Constantius in inscriptione fuerit Constantius Cæsar (id est Gallus) non Constantius Augustus; atque ita vox Constantinop. hic fuerit irreptitia, quæ vox ob consuetum sequentis sæpè in utrumque Codicem perperam intrusa. In priorem tamen sententiam potius concedo.

DE IMMUNITATE Clericorum est hæc rursum Constantij lex: cuiusmodi de Clericorum immunitate leges, vt quamplurimæ hoc tit. occurrunt, ita octo Constantium auctorem habent, nempe l. 8. 9. supr. hæc lex 10. & lex 11. 13. 14. 15. 16. Sic vt, vnicâ tantum exceptâ, omnes Constantij leges hoc tit. sint de hac Clericorum immunitate. De hac sanè omnium maximè sensisse puto Sozomenum, lib. 3. cap. 16. cuius verba proruli ad l. 8. supr. Præ cæteris autem notandæ sunt hæc lex 10. & lex 14. utpote omnium plenissimè; & posterior quidem ad huius instar expressa; sic tamen vt hæc Vniuersis Episcopis per diuersas prouincias inferbatur, & sic ad vniuersos vbicumque positos Clericos pertinet: illa verò (14. scilicet Felici Episcopo Rom. & ad Clericos dioceseos Romanæ pertinet, pariter vt lex 13. eam proximè præcedens. Porro huius plenissimæ & generalis immunitatis promulgandæ hæc causâ exprimitur, Vniuersis Ecclesiarum cœtus concursu populorum ingentium frequentetur. Nempe crescentibus iam vbique Ecclesiis, numeròque solito pluribus augmentibus, quàm antea sub Constantino M. & proficiente in dies Religione Christiana (ac nominatim Athanasio Alexandriæ restituto, vt ipse testatur Apologia ad Constantium; et si his Consulibus Arrianos Ecclesias inuasisse, & Athanasium Alexandriâ expulsum, Sarago quædam Alexandrina præferat;) iam solito pluribus etiam immunitatis homines ad Clericatum inuitandi visi sunt, præter veteres immunitates: contra quàm aliis temporibus, atque alibi Clericorum numerum coarctari oportuit: l. 3. 6. supr. l. 33. infr.

Prima igitur immunitas hæc est, quæ & immunitatis appellatione hic propriè indicatur: quâ intelligenda videatur immunitas à muneribus ciuilibus, de quâ superioribus legibus dictum. Atque hoc eodem sensu accipienda quoque videantur illa legis 14. infr. Omnis à Clericis indebita conuentionis iniuria & iniqua exactionis repellatur improbitas. Verùm, cum rem propius intueor, & Constantij studium expendo, sed & extrema vtriusque legis, & huius inquam, & d. l. 14. huius leg. ibi: Quos à Censibus etiam iubemus perseuerare immunes: & d. l. 14. ibi, immunes semper à Censibus, & separati ab huiusmodi muneribus perseuerent: Quibus immunitatem à censibus tribuit vxoribus, liberis, & ministeriis Clericorum; his verbis intelligenda omninò est immunitas à censibus, Tom. VI.

quâ possessionum nomine fisco dependunt. Et id tamen postea aliquando idem Constantius recantauit, l. 15. infr. vers. de his; quæ est lex 3. Cod. eod. tit. Sæpèque postea hæc immunitas à censibus & vectigalibus infracta; non tantum ab ipsomet Constantio d. l. 15. verum & postea. De huiusmodi certè Clericorum immunitate, & quidem à Censibus legibus sancitâ, at sub Valente infractâ, extant duæ Gregorij Nazianzeni epistole, putà 159. & 166. In priore, vbi de Euthalio condiacono egit: ἐν, inquit, οἱ μέγιστος τῶν μεταρρησσοῦντα διαχρησθέντων ἁγίων οἱ τῆς ἡμετέρας τῆς ἐκείνου: qui locus vt rectè habet, ita & sequentem in modum vertendus est, ad auri collationem describere eum audeo Reitoris officium: non, vt pessimè Interpres, expungere ac dignitate abdicare conatur, qui rei militari Præfetti sunt: & in sine Constitutione Imperatoriam super hæc re memorat: καὶ τυχάντων τῆς δεδωμένου τῆς ἐκείνου ἡδὲ βασιλέων πῦρ. In posteriore epistola, putà 166. pariter petit, Clericos suos adscriptione seu tributo liberari, τῆς ἀπογραφῆς (ita rectè) ἐκδίδεσθαι: queriturque, quod cum Clerici aliis ciuitatibus donentur, ne sibi quidem ministrantes immunes sint. Basilii quoque epist. 279. ad Modestum PP. Orientis de eadem immunitate sub eodem Valente Imp. infractâ conquiritur, eamque instaurari petens inter alia scribit: τῆς τῶν ἁγίων ἱερῶν μέρους Προσβύλετος ἢ διακόνας ὁ παλαιὸς κήρυξ ἀπολύει: οἱ δὲ νῦν ἀπογραφὰς ἔχουσιν, ὅς [3, tollenda vox 3,] λαβόντες τῶν τῆς ἐκείνου ὁ ἐκείνου ἁπογραφῆς, ἀπογραφῆται: πάλιν εἰ μήτις πῦρ ἄλλων ἔχου ὡς τῆς ἡμετέρας τῶν ἁγίων. Et mox: ἢ συγχρησθῆναι καὶ τὸν παλαιὸν νόμον τῆς συνταξίας τῆς ἐκείνου. Eamque immunitatem non in præsens tantum eis ἁπογραφῆται firmari petit, verum etiam in posterum: ἀλλὰ καὶ τὸν ἐν τῇ ἐκείνου ἀπογραφῆ τῶν κοινῶν πῦρ συγχρησθῆναι Κληρικῶν ἁγίων, ὡς καὶ ἡμῶν οἰκονομῶν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἐκείνου λαβόντων τῶν ἀπέλειαν δίδου.

Secunda Immunitas est à muneribus fordidiis, de quibus fuit titulus supr. lib. 11:

Tertia Immunitas est à lustrali collatione, nempe Clerici quamlibet negotiantes, ab ea collatione, quæ à negotiatoribus præstat, (eâ verò est lustralis collatio) immunes sunt: sic vt non tantum ipsos, verum & homines eorum seu mancipia (vt vocantur leg. 8. supr.) πῦρ ἀπειρῶν ab eâ immunitate esse velit: Ratione notanda, quod quæstus, seu lucellum quod ex negotiatione Clerici faciunt, id pauperibus profuturum sit: id est, Tom. VI.

vt loquitur *lex 14.* in vsum pauperum & egenium ministrare eos oporteat, seu lucrum id Religionis existimetur, vel vt *lex 5. supr. de lustrali collat.* ait: *Christiani*, id est, Clericis, *mercandi solertiam exercensibus, si verus cultus eis sit, votum est,* (nam ita lege) *adnuare pauperes & positos in necessitatibus.* Cui haud ab simile est, quod Hieronymus *epist. ad Nepotianum de vita Clericorum fol. 8. Gloria Episcopi est, pauperum opibus prouidere: Ignominia omnium Sacerdotum est, propriis studere diuitiis.* Nempe hæc fuit Constantij de Clericis præsumptio, eos quæstum hunc omnem pauperibus & egenis ministraturos. Verum vbi postea contrarium experientia docuit, iam immunitati huic modus quidam impositus est, vt docebunt complures hoc titulo *leges, & lex 5. 11. 16. supr. de lustrali collat.* Tria igitur sub Constantio momenta siue tempora hæc parte notentur. Prima Constantiana, quibus alimonie tantum causa negotiantibus Clericis ac ferme Copiatis, hæc immunitas tributa fuit, vt docuit *lex 8. supr. l. 1. supr. de lustrali collat.* Media Constantiana, quibus plenissima immunitas à lustrali collatione tributa, vt *hæc lex docet, itémque lex 14. infr.* Extrema Constantiana, quibus ad primam sententiam rediit; vt docebit *lex 15. infr. & lex 1. supr. de lustrali collat.*

Quarta Immunitas est *Parangariarum*, quæ & *Translationes* vocantur, *sine legis 15.* de quibus dicam ad *l. 40. infr.* Parangaria scilicet sunt operæ & ministeria, quæ præstantur ad translationem fiscalium specierum, de quo dictum fuit plenissime *supr. tit. de cursu publ. angar. & parang.* Et hæc de ipsis Clericis.

De IMMUNITATE à muneribus Curialibus, Filiis Clericorum concessa, Constantij constitutio.

XI. * Idem AA. ad Longinianum" PE. Ægypti.

AMPRIDEM sanximus, † *Vt Catholica legis Antistites & Clerici, qui in totum nihil possident, ac patrimonio inuictes sunt, ad munera Curialia minimè deuocentur.* Verum conperimus, pro nullâ utilitate publicâ perfectione" eos inquietari. Ideoque præcipimus, &" filios eorum, quicumque minus idonei, & intra legitimam ætatem esse repperiuntur, nullam molestiam sustinere. Dat. IV. Kalend. Mart." Constantio A. VII. & Constante A. COSS. [354.]

NOTÆ.

* Abest & hæc lex à Cod. Iust. vt & Baronius eam quoque prætermisit.

† In nonnullis *Longinum.* *Longiniani* huius Præfecti Ægypti nulla alibi, quod sciam, mentio occurrit, quod mirum: Proculdubio enim pertinet hæc lex ad Athanasium, cümque eo communicantes, vt proinde in Athanasij rebus eius mentionem fieri oportuerit, (sicut fit mentio, & quidem hoc ipso Anno post Maximi Præfecti Ægypti in *Apolog. Athanasij ad Constantium.*) Videtur autem hic idem Præfectus esse, cui Constantius mandauit, vt frumentum, quod hætenus Athanasio & suis impendebatur, daretur illis qui Arriana sapere, & vt liberum esset contrumeliam inferre Athanasio communicantibus. Vt ipse Athanasius *epist. ad Solitar.* scribit.

† Fortè intelligit *l. 9. supr.* aut similem.

‡ *vel per functiones, vel per factionem,* vt *l. 1. supr.* quomodo & *per iniuriam,* dicitur *l. 7. supr. de l. 1. in Can. 6. Constantinop.* vel quod præterito *per affectiones:* id est, per affectus & liberos: *affectiones,* pro affectibus, caritatibus, & liberis; *hæc leg. & l. 3. supr. de Naufrag.* de qua voce vide *Glossar. Theod.*

§ Id est, etiam.

¶ Data hæc lex in Galliâ, & quidem proculdubio Arelate: vide Ammianum Marcellinum, *lib. 14. p. 25. 26.* Ex Themistio quoque *orat. 13. p. 300.* clarum, Constantium hoc tempore in Galliis versatum.

COMMENTARIUS.

DE IMMUNITATE à Curialibus muneribus Episcoporum & Clericorum Catholicorum per Ægyptum est hæc Constantij *lex:* ac proinde ad Athanasium, atque cum Athanasio

communicantes pertinet; in quos Arriani hæc tempestate animos extulere, subnixi maxime Constantio Imper. *huius legis* authore, quique Edicto præceperat in Athanasium subscribi. Verum

¶ Eadem immunitates tribuuntur & coniugibus eorum & liberis & Ministris, non modò maribus, sed & fœminis. De coniugibus Clericorum dixi iam ad *l. 9. supr.* & dicam plenè ad *l. 44. infr.*

§ Superest videndū, quinam sint *Iuuenes* illi, qui initio legis Clericis iunguntur, quibusque eadem Immunitates cum Clericis & eadem ratione tribuuntur. *Iuuenes* igitur, (qui *Iuniores* vocantur *cap. 43. Concil. Altiſſiod.* & ex eo *cap. 2. de foro comper.*) vt à Clericis hæc separantur, sed tamen eadem immunitate Ecclesiastica coniunguntur, haud alij sunt quàm *ἀνάσθου.* Nam & ita Fauorinus *ἀνάσθου, ὁ νεώτερος πᾶσι,* & erant, qui ferebant cereos & funalia, vt docet *Novell. 43. 59.* Quare erant, qui ad omne reliquum Ecclesiæ seruitium parati in Ecclesia erant, veluti *Mediastini* serui in domo patrisfamilias. Quamquam in Concilio Altiſſiodorensi *Iuniores* paulò latius accipiuntur pro omnibus inferioris Ordinis Clericis, qui *simplices* Papa dicuntur in *Nonella* Iſaaci Comneni *de sporulis quæ Episcopis debentur pro ordinandis Clericis.* Denique *Iuuenes* hi erant filij Clericorum, quos tributâ patris Clericis Curialium & Ciuiliū munerum immunitate, Constantius in Ecclesia perseuerare iussit *l. 9. supr.* id est, ministerium *Iuuenis* exhibere.

¶ Tandem obseruetur, hanc *legem* de earum numero esse, quas *Basilis* sub *Valente* Imp. intelligit *epist. 279.* scribens ad *Modestum* Præfectum Prætorio Orientis, cüm secundum *ἀνάσθου* *νεύμων* Immunitatem Clericorum, *Præbyterorum, Diaconorum,* à censu seruari postularet: Item, quas *Sozomenus* indicat *lib. 3. cap. 16.* de quo dixi iam ad *l. 8. supr.*

rùm hic idem Constantius à Legatis Romanis & Italis paulum emollitus fuit, sic vt in Athanasios & Catholicos iam mitius consuluerit; atque inter cætera Synodo Mediolanum indictâ, quæ tamen postea contrarium exitum sortita est: item inter cætera confirmatâ *hæc lege* eâ, quam dixi, Catholicæ legis Antistitum & Clericorum immunitate; ac proinde reuocatâ in vsum pristina sanctione, quam obliquè Arriani eluserant. Nempe quos ipsos Episcopos aut Clericos ad munera Curialia deuocare non poterant, atque ad eos iniquitate, *per affectiones* eorum (nam ita hæc omnino legendum est) cœperunt: id est,

filiis eorum ad Curialia munera vocatis: Cüm tamen filios Clericorum eadem immunitate iam ipsemet Constantius potiri voluisset, *l. 9. & 10. supr.*

¶ Limitatio tantum notanda est, quæ *hæc leg.* additur: ita demum Clericos Catholicos, filiosque Clericorum ad munera Curialia vocati non oportere, si vid. nihil possiderent, & Patrimonio mariles essent, sed minus idonei: Nam si aliquid possiderent, tam ipsos, quàm filios eorum (legitimam intra ætatem constitutos) Curialia munera subire Constantius voluit, quæ fuit Constantij in Catholicos iniquitas.

De Foro Ecclesiastico, & EXEMPTIONE Episcoporum à foro seculari: Constantij Epistola.

XII. * Idem AA. Seuero" suo Salutem.

ANSVETVDINIS nostræ lege prohibemus, in Iudiciis" Episcopos accusari: ne, dum ad futura, iporum" beneficio, impunitas æstimatur, libera" sit, ad arguendos" eos animis furialibus copia. Si quid est igitur querellarum, quod quispiam defert, apud alios potissimum" Episcopos conuenit" explorari, vt oportuna adque commoda, cunctorum" quæstionibus, audientia" commodetur. Data Epistula" IX. Kalend. Octobr. Acc. Non. Octobr. Arbitio-ne & Lolliano COSS. [355.]

INTERPRETATIO." *Specialiter prohibetur, ne quis audeat apud Iudices publicos Episcoporum accusare, sed in Episcoporum audientiam perferre non differat, quicquid sibi pro qualitate negotij putat posse competere, vt in Episcoporum aliorum iudicio qua asserit contra Episcopum debeant definiri.*

NOTÆ.

* Abest hæc lex à Cod. Iust. Extat apud Baronium Anno 355. num. 82.

† In nonnullis *Seuero.* An *Seuerus* hic, est *Seuerus Rauennas Episcopus,* qui Concilio Sardicensi interfuit ante octennium, Anno 347. Agapeti in eadem Sede successor: An verò *Seuerus,* qui biennio post Anno 357. ex Illyrico missus Magister Equitum in Gallias in locum Marcelli, teste Ammiano Marcellino *lib. 16. p. 78. vide & lib. 17. p. 96. lib. 18. p. 126.* Illud malo.

‡ Apud Iudices.

§ *an ab futura?* Mirimè. *Ad futura,* proba hæc vox est, *ne dum ad futura, iporum beneficio impunitas æstimatur:* vt ita vocem iporum ad Episcopos referamus. Quamquam suum illud & probum sensum habeat.

¶ Episcoporum, vt dixi.

‡ *Beneficio,* id est gratiâ, fauore.

§ existimatur præsumitur.

¶ id est, temerè in eorum accusationem intruatur.

‡ id est, accusandos, *urgendosque* ad eò, opprimendos, vexandos.

¶ *an dicitur.*

‡ *Sic & infr. l. 41.* Clericos non nisi apud Episcopos accusati conueniunt.

¶ Accusare, volentium.

‡ *Quæstionibus,* id est, querimoniis, accusationibus, conquestionibus, querelis.

¶ *Audientia* vox hic propria.

¶ *Epistola* hæc de earum genere est, quæ legis, seu constitutionis speciem constituunt, & vigorem habent, de quibus

§ *Sed & quod Principi, & ibi Theophilus:* pariter vt *lex 15. infr. & lex 8. supr. de Numerariis: l. 6. de cohortalibus.*

¶ Similis Epistolæ meminit his ipsis COSS. (& in eadem re) *Seuerus Sulpicius lib. 2. Sacra historia.* Epistolæ potè plerumque character in Inscriptione eius, vox: *Salutem,* vel *Haue.*

¶ Hinc efformatâ sententia. *Deinde nemo, &c.* in Caij PP. *epistola ad Felicem,* p. 378.

COMMENTARIUS.

DE FORO Episcoporum est hæc Constantij epistola seu constitutio: de Foro inquam Episcoporum, id est, vbi non Episcopi accusari, & querelæ aduersus eos deferri, quique ad eò de iis cognoscere possint? Quo alioquin in argumento, de foro, inquam, Ecclesiastico versantur quattuor præterea *hoc Codice* constitutiones: puta *Gratiani l. 23. infr. hoc tit.* Honorij *l. 1. infr. de Religion* & *l. 41. infr. hoc tit.* & Valentiani *l. 11. l. 11. infr. hoc tit.* Nos hanc nunc tantum interpretabimur, cæteras suo qualque ordine: & de omnibus tamen sub vno sacce, & sub vnum conspectum, ad *l. 23. infr.*

Hæc est propriè de Episcopis reis: quæ vetat

Constantius, *Episcopos* accusari in *iudiciis,* id est, apud Iudices seu Magistratus seculares: Hæc ratione dabitandi, & decidendi additâ, *Ne dum ad futura iporum beneficio impunitas æstimatur, libera sit ad arguendos eos* (apud Iudices seculares) *animis furialibus copia:* id est, ne obtentu cuitandorum Iudicium Ecclesiasticorum, quasi Episcopis obnoxiorum, omniâque gratiæ aut fauori datorum, passim accusatores furialisque animi in Episcopos intruant, eòsque ad iudicia temerè trahant, nihilque non impudent audeant: que: Querelas igitur Constantius ad alios potissimum Episcopos (id est, suæ prouinciæ vel dioceseos Synodos, de quo *d. l. 23. infr.*) deferri, ab his audiri, dis-

quirit iubet, hac speciali ratione addita: Quod hæc Episcoporum audientia *opportuna acque com-
moda cunctorum questionibus seu querelis sit.* ¶ Sed
quid audio? Ergone indistincte Constantius Epi-
scopus in Iudiciis, seu apud Magistratus sæculares,
κατοικησας ἀρχαίως accusari *hæc leg.* vetuerit? Sanè
alia mens fuit Valentiniano Sen. vt docet eius
Constitutio apud Ambrosium *epist. 32.* (de qua
l. 20. *supr. quor. appell.*) Alia Gratiano, l. 23. *infr.*
hoc tit. qui leuia tantum Episcoporum delicta &
dissenfiones ad Religionis obseruantiam perti-
nentia, Morumque causas (vt loquitur Ambro-
sius *d. epist. 32.*) locis suis & à suæ Diœceseos
Synodis audiri: actiones verò criminales Epi-
scoporum, ab Ordinariis extraordinariis Iudici-
bus vel Inlustribus Potestatibus audiri voluit.
Alia pariter Honorio, l. 1. *infr. de Relig.* nempe vt
causas tantum de Religione Episcopi iudicarent:
Cætera causæ apud ordinarios cognitores, vel ad
vsum publici iuris pertinentes legibus audirentur.
Alia quoque Synodo Constantinop. *cap. 6.*
in fin. Alia denique Theodosio Iuniori, vt patet
ex sacra eius misâ ad Synodum Ephesinam per
Candidianum, vbi disertè χρηματικῶν ἢ ἐγκλημα-
τικῶν αἰτίων agitari vetat in Synodo, imò & ἐν
ἀνωτέρω αὐτῶν ἀνωτέρω; verum eius cognitionem
seruari *ἢ τῶν μεγάλων ἢ ὀλίγων.* Quare peculiarem
& singularem hanc *legem* esse oportet. Sed,
inquit, eidem Honorio l. 41. *infr. hoc tit.* id quo-
que postea visum verbis peremptoriis, vt Episco-
pi Clericique, *non nisi* apud Episcopos accusaren-
tur? vbi ad eas *leges* deuentum erit, de iis vide-
rius. De hæc tantum Constantiana nunc videam-
us: scilicet qui horum temporum, imò huius
Anni, historiam spectauerit, qui Constantij inge-
nium nouerit, item qui nouerit hanc *epistolam* eo
ipso Anno datam, quo *Conciliabulum Mediolanense*
habitu fuit, vexatque fuere miris modis Ca-
tholici, simul nouerit, quid de ea sentiendum sit:
Nempe è tribus his vnum, vel temporariam hanc
seu horum temporum rationi illigatam, vel etiam
subdolanam esse, vel denique ad causas Eccle-
siasticas & Religionis tantum negotium per-
tinere.

Primum inquam dici possit, in Catholicorum
favorem ad varias Episcoporum preces id nunc
ita constitutum. Nota scilicet est sub Constantio
Catholicorum querela in causa Athanasij, Euse-
bianis agentibus, quaestiones habitas de crimini-
bus Athanasio imputatis, coram Iudice scrutari,
ἐπὶ ἐξωνυκίᾳ δυνεῖ, cum ea debuerint ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ
καὶ Καθηλικῶν νομίμοις ἐξετάζεσθαι; vt est in Athanasij
Apolog. 2. p. 583. vide eundem *ad solit. vit. agent.*
p. 666. Sed & Hilarius Ep. Pictauiensis, supplicii
libello ad Constantium Imp. dato, inter cætera
apud eum hoc postulat: *Provideat & decernat Cle-
mentia tua, vt omnes ubique Iudices, quibus Provin-
ciarum administrationes credita sunt, ad quos sola cu-
ra & sollicitudo publicorum negotiorum pertinere de-
bet, a religioisæ obseruantia abstineant, neque post hæc
presumant atque vsurpent & putent se causas cognos-
cere Clericorum, & innocentes homines variis afflictio-
nibus, minis, violentiâ, terroribus frangere atque
vexare. Intelligit singularis & admirabilis Sapientia
tua, non decere, non oportere cogi & compelli inuitos
& repugnantes, vt se his subiiciant & abdicant vi
oppressi, qui non cessant adulterina doctrina corrupta
semina spargere.* Et mox: *Præcipe, vt non studium,
non gratiam, non favorem locorum Rectores grauissi-
mis hæreticis præstent.* Quibus accedat & Patrum
Sardicensium Anno D. 347. id est, ante octennium
fermè Epistola apud Athanasium, *Apol. 2. p. 582.*

vbi aiunt, sese preces suas apud Imperatorem de-
tulisse, vt illorum humanitas Clericos, qui adhuc
grauantur, vel affliguntur solui iubeat, cõstituatque:
μὴ δὲνα ἢ δυνεῖσιν ἢ ἀπὸ μόνων ἢ δημοσίων μέλειν ἀεσθῆ-
κει, μήτε κρῖνον Κληρικῶν, μήτε ὄλωσιν τῶν ἀποστολικῶν
ἢ Ἐκκλησιαστικῶν ἀποστολῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' ἵνα ἕως
ἁπλῆς πνεύματος βίας ἢ μενεξίας ὡς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ
μὴ ἰσχυρίας ἢ ἐρήνης τῶν Καθηλικῶν ἢ Ἀποστολικῶν αἰσῶν
μὴ ἐρῶν. Et illa ipsa tamen Episcoporum querela,
& hic Hilarij locus est, de leuibus tantum Eccle-
siasticisque delictis, non etiam de actionibus cri-
minalibus. Sed & peculiare iustæque Hilarij &
Sardicensium Patrum querelæ fuerunt, nempe
quòd Iudices illi in Catholicos Arrianis passim
fauerent, & vltra plantam, quod dicitur, eua-
garentur.

Secundò dici possit, Constantium subdolanam
hanc epistolam, remissa Episcoporum accusatore
ad Episcoporum, qui Mediolani erant audien-
tiam emisisse, eo consilio, vt hæc ipsâ viâ Athana-
siani opprimerentur: quandoquidem reuera Syno-
dum Mediolanensem in seculare iudicium muta-
uerat; vt ex Athanasio *epist. ad solit. vit. agent.* &
Seuero Sulpitio *lib. 2.* dicere licet; omniâque ibi
non iure, sed solidâ vi agebantur.

Tertiò dici possit, Constantium, cum videret,
post Concilium Mediolanense, Arrianos, quibus
ipse faueret, ab Athanasianis in Iudiciis criminum
nomine iam solito more iuræque accusari (quan-
do ius & æquum in Conuentu Episcoporum ferre
non potuerant,) huiusmodi querelas ad Episco-
porum audientiam remitti voluisse, vt ita reuera
(quicquid contrà Constantius obtendat) illi ela-
berentur, & adesset Episcoporum beneficio im-
punitas. Quam sententiam firmare videantur illa:
*Ne dum ad futura ipsorum (Episcoporum) beneficio
impunitas estimatur, libera sit ad arguendos eos animis
furiâlibus copia.* Quid enim? Primò, *furiales* ne
animos suorum, id est, Arrianorum, vocaret Con-
stantius, quos omni ope tuebatur? Imò verbis
illis Athanasianos perspicuè intellexit. Deinde
res ipsa clamat: Miseri nempe Athanasiani, vbi
Episcopos sibi aduersos, quia iam partium nume-
ro, viderent, atque aded certò scirent *ad futuram
impunitatem beneficio Episcoporum*, atque de Con-
ciliabulo Mediolanensi id experti modò fuissent,
eam Synodum videlicet esse factionem & violentam
grassationem & Synagogam malignantium
(vt eam Hilarius vocauit) vbi Arrianis omnia con-
cessa, Catholicis denegata omnia, supprestaque
eorum in dicendo libertas, atque Synodus ἀνομι-
κα dimissa; teste Sozomeno *lib. 4. cap. 10.* Porroque
ipsi ab Arrianis vexarentur, iniuriis afficerentur;
Catholici iuri suo abstinendo, & quidem de gra-
uioribus delictis querentes iudicia implorare fas
duxere, Iudicisque adire, quos insuper iuris reli-
giosos scirent. Et ita quidem alterutra è duabus
posterioribus sententia *huius legis* verissima est,
illis, quæ dixi, argumentis: De quo certiora adhuc
dicere possemus, si liqueret nobis quisnam ille li-
quid *Seuerus* fuerit, cui hæc *lex* inscribitur?
(quanquam ita suspicer, hunc esse Seuerum Ra-
uennatensem Episcop. qui Sardicensi Synodo in-
terfuit) si liqueret etiam non modò de Consulibus
(vt liquet ex Seuero Sulpitio) quibus Conci-
lium Mediolanense habitum fuit (putâ his ipsis
COSS. Arbitione & Lolliano) verum etiam si
de mensè præterea, atque aded eius Concilij ini-
tio finèque. Quicquid sit, absque hæc tempora-
riâ Constantij constitutione (quam *Adansuendi-
nis* nomine ostentat, quamque duabus rationibus
& tam enixè munit) foret, sanè publica Episco-
porum

rum crimina coram iudicibus agitari debuissent.
Negari enim non potest, si generaliter & indefi-
nité ea accipienda est, nouam hanc esse & insoli-
tam constitutionem iuri derogantem, vt verba eius
ostendunt, stantque in contrarium constitutiones
aliæ. Simili sanè ratione, quadriennio post, idem
Constantius in Ariminensi Synodo de Episco-
porum criminibus cognosci voluit, teste Sozomeno
lib. 4. cap. 16.

¶ His itaque sic constitutis liquet, quantopere
errent ij, qui *hæc leg.* porrissimum nitantur, ad
eximendos indiscretim Episcopos iurisdictioni
seculari seu iudicij: cum hæc *lex* & Arriani Prin-
cipis Constantij, & Catholicorum odio; contrà
in Arrianorum fauorem, emissa fuerit. Et quam-

cunque tandem sententiam è superioribus am-
plectamur, liquet eam temporariam, & horum
temporum circumstantiâ illigatam esse. Et certè
non negem, ea quandoque tempora incidere
posse, vt Iudicibus sæcularibus cognitio de Ec-
clesiasticis detrahi possit, & debeat propter ni-
miam atrocitatem: vicinensâ, Ecclesiastica cog-
nitio secularibus iudiciis tribui, propter nimiam
lenitatem. Imò liquet etiam, quàm nihil hæc
lex ad Hilarij querelam pertineat, hoc etiam
tempore posteriorem. Tandem obseruari cupio,
hanc leg. esse tantum & signatè de Episcopis:
in Clericis proinde aliis, I V S C O M M V N E
relictum, vt ij apud Iudices sæculares accusari
possent.

¶ De ROMANÆ Ecclesiæ Clericis, eorūque PRIVILEGIIS,
Constantij constitutio.

XIII. * Idem A. & Iulianus Cæs. ad Leontium."

ECCLESIÆ Vrbis Romæ" Clericis concessa † privilegia firmiter præcipi-
mus custodiri. Dat. i v. Kalend. Nou. Med. Constantio A. IX." & Iuliano
Cæs. II. COSS.

NOTÆ.

* Abest & hæc *lex* à Cod. Iust. Extat apud Baronium Anno D. 357. n. 69.
"Leontius hic Præfectus Vrbis Romæ erat, vt docet etiam Ammianus Marcellinus *lib. 14. p. 31. & lib. 15. pag. 50. & 51.*
de quo mox plura.
"Ecclesiæ Vrbis Romæ, & Clericis, ita operarum vitio editum in *Annalibus* Baronij.
† à quo † mox viderimus.
"Aliæ editiones habent *IV. Id. Nou.*
"Referenda hæc *lex* ad *Constantium A. VII. & Iulianum C. I. Consules*: id est, ad Ann. 356. mox vt ostendam.

COMMENTARIUS.

ROMANÆ, seu Vrbis Romæ, Ecclesiæ
Clericorum Privilegia iam antea concessa,
hæc rursus Constantij lege, vt & seq. prox. 14. con-
firmantur seu firmiter CVSTODIRI iubentur:
Concessa, inquam, antea, putâ à Constantino M.
vt euincit non tantum, quod nullus ante Constan-
tinum Princeps Christianus exiit, qui hæc Pri-
uilegia concessisse potuerit, verum etiam exerte
ostendit *d. lex 14. infr. prox. vers. Dni Principis.* Et
hæc tamen privilegia cum Constantini Privilegio
(quod vulgò *Constantini Donatio* audit) commu-
ne nihil habent, vbi vt fertur, Reuerendissimis
Clericis, & diuersis Ordinibus Romanæ Ecclesiæ
seruientibus conceditur, illud ipsum culmen, sin-
gularitatem, potentiam & præcellentiam habere,
cuius amplissimum Senatus gloria adornari videtur,
id est, quibus Patrij & Consules cæteræque
Dignitates Imperiales decorantur. Item, vt quem-
admodum Imperialis potentia diuersis officiis
Cubiculariorum, nempe & Ostiariorum, atque
omnium excubiarum onatur pulchritudinibus,
ita & Sancta Romana Ecclesia decoratur. Item, vt
Clerici eiusdem Ecclesiæ mappulis & linteamini-
bus, id est candidissimo colore decoratos equos
equitent, & sicut Senatus calceamentis vitur cum
Vdonibus, id est, candido linteamine illustratis,
sic vtantur & Clerici: & ita cœlestia sicut ter-
restria ad laudem Dei decorentur. Hæc, inquam,
Donationis Constantianæ privilegia, vt tota hi-
storia eierat, ita cum iis, de quibus *hæc leg.* &
seq. agitur, nihil commune habent.

tates singulari privilegio indulgæ, quæ & l. 14.
prox. seq. recensentur. Et habuere igitur tum,
quæcunque tandem illa sint, privilegia illa Cle-
rici Ecclesiæ Romanæ à Principum concessione:
CONCESSA enim privilegia hæc *lex* vocat, sed
& l. prox. quæ Felici Episcopo Romano disertim
inscribitur, hæc verba occurrunt: *Dni Principis,
id est, nostri statuta Genitoris multimodâ obseruatione
CAVERUNT, vt iidem Clerici compluribus
privilegiis redundarent.* Eodemque pertinet l. 21.
supr. de extraord. suo sord. muner. Privilegia, inquit,
*venerabilis Ecclesiæ, quæ Dni Principes CON-
TAVLERUNT, imminui non oportet.* Proinde
etiam, quæ [æquè] circa Vrbis Romæ Episcopum,
obseruatio inemerata custodiat. Denique vt cætera-
rum Ecclesiarum Episcoporum & Clericorum
Privilegia hæc, humani prorsus instituti ac Prin-
cipalis indulgentiæ & Beneficij tum fuere; ita pa-
riter Privilegia Ecclesiæ Romanæ Clericorum
tum existerent. ¶ In tantum etiam, vt hæc ipsa
Privilegia Clericis Ecclesiæ Romanæ concessa,
hoc tempore nonnulli infirmata voluerint, tur-
bato atque immutato tum Ecclesiæ Romanæ sta-
tu, Arianus videlicet in ea præualentibus. Nempe
cum Liberius Episcopus Vrbis Romæ, eò quod
in Athanasium subscribere nollet, in exilium à
Constantio missus fuisset superiore Anno 355.
Arbitione & Lolliano COSS. vt disertè scribit
Seuerus Sulpitius, Leontio Præfecturam Vrbis
administrante: vt disertè quoque Ammianus Mar-
cellinus *lib. 15. p. 40.* cui ipsi *hæc lex* inscribitur:
Felix contrà, Romanæ Ecclesiæ Diaconus in
locum ipsius successus fuisset (cui inscribitur
l. prox.

¶ Quam igitur illa sunt privilegia Ecclesiæ
Vrbis Romæ Clericis concessa? Nempe immuni-

l. prox. infr.) fide licet Catholicos, attamen cum Arianis communicantes. Ob hanc igitur Felicis intrusionem, exulante Liberio, (licet postea idem Felix legitimus Pontifex declaratus fuerit,) visum tum nonnullis stare non posse ea privilegia, quæ Catholicæ Ecclesiæ Romanæ concessa olim *firmius* fuerunt, vt alioquin Catholicæ Ecclesiæ privilegia ad Hæreticos seu hæreticis fauentes non pertineant, vt nonnullæ iam *leges huius sit.* docuerunt, docebitque insuper *lex 1. infr. de hæreticis*, quæ & ipsa Constantium M. authorem habet. Verum Constantio alia mens fuit, vt pote Arianis obnoxio, quique ided *hæc leg.* præcipit, *Privilegia Clericis Ecclesiæ Urbis Romæ concessa firmiter custodiri*; non obstante videlicet eo; quod Felix ab Arianis electus & ordinatus, & Arianos ministros Ecclesiæ seu Clericos ordinaret, eorundemque communione vteretur, atque Catholici in Ecclesiam, dum intus erat, ingredi nollent, teste Sozomeno *lib. 4. cap. 10.* Socrate *lib. 2. cap. 29.* Rufino *lib. 1. cap. 22.* Theodoro *lib. 1. cap. 17.* Athanasio in *epist. ad Sol. vit. agent.* Hieronymo *de Scripioribus Ecclesiasticis in Acacio.* Et hæc

quidem hætenus hoc tempore privilegia Clericorum Ecclesiæ Romanæ fuerunt: postea enim, ex longæ consuetudinis instituto, Clerici Ecclesiæ Romanæ hoc privilegium habuere, vt non nisi apud Episcopum Romanum conueniri possent, priusque apud eum conueniri deberent, & tum demum ad sæcularia iudicia trahi possent, si iustas actoris petitiones Episcopus elusisset, vel ad condemnationem devenire non posset. Quod privilegium his confirmavit Athalaricus Rex, sæculo ferme post, apud Cassiodorum *8. var. 24.*

¶ Cæterum referenda est *hæc lex* ad Constantium VIII. & Iulianum I. *Coss.* id est, ad Ann. D. 356. non ad Ann. 357. Leontius quippe, cui *hæc lex* inscribitur, vt Anno 355. Præfectus Urbis Romæ fuit, Arbitione & Lolliano *Coss.* (vt liquet ex Ammiano Marcellino *lib. 15. p. 51.* eodemque etiam collato cum Seuero Sulpitio) ac Præfectus Urbis esse persistit Anno 356. ita sanè Anno 357. non Leontius, verum Orphitus Præfectus Urbis fuit, vt ex eodem Ammiano Marcellino liquet; itémque ex *l. 25. de Gladiatorib. supra.*

¶ De ROMANÆ Ecclesiæ Clericorum privilegiis: puta IMMUNITATE à muneribus sordidis & extraordinariis, lustralique collatione, altera Constantij Constitutio, ad FELICEM Episcopum Romanum data.

XIV. * Idem A. & Iulianus Cæs. Felici Episcopo.

MNIS à Clericis indebitæ conuentionis iniuria, & iniquæ exactionis repellatur improbitas: nullaque conuentio sit circa eos munus sordidorum. Et cum negotiatores ad aliquam præstationem competentem vocantur, ab his vniuersis istiusmodi strepitus conquiescat (Si quid enim, vel parsimoniâ, vel prouisione, vel mercaturâ honestati tamen conscia congesterint, in vsum pauperum adque egentium ministrari oportet: aut id, quod ex eorundem Ergasteriis, vel Tabernis conquiri poterit, & colligi, collectum id religionis æstimentum lucrum.) Verum etiam ab hominibus eorundem, qui operam in mercimoniis habent ¶ Diui Principis, id est, nostri statuta & Genitoris, multimoda obseruatione cauerunt, vt Idem Clerici privilegiis compluribus redundarent: Itaque extraordinariorum à prædictis necessitas adque omnis molestia conquiescat: Ad parangariarum quoque præstationem non vocentur, nec eorundem facultates adque substantiæ. Omnibus Clericis huiusmodi prærogatiua succurrat, vt coniugia Clericorum, ac liberi quoque & ministeria (id est, mares pariter ac feminæ) eorundemque etiam filij innumes semper à censibus & separati ab huiusmodi muneribus perseuerent. Dat. 1 x. Id. Dec. Med. Lecta v. Kalend. Ian. apud acta. Constantio A. 1 x. & Iuliano Cæs. 1 i. *Coss.* [357.]

NOTÆ.

- * *Lex 2. de Episcopis.* Extat apud Baronium, sed decurtata, duabus tantum prioribus lineis consignatis Anno 357. num. 69.
- ¶ *Felici Episcopo,* Romano scilicet qui in Libertij locum successit fuit, vt ad *legem* superiorem iam monitum est. De quo mox plura. Sic & Valentiniani *lex 20. infr. ad Damasum Episcopum Urbis Romæ.*
- ¶ *vide similiter leg. 15. prox. infr. & l. 1. supr. de lustrali collat.* vbi dixi plenè.
- ¶ *Est qui tenet, competenter.*
- ¶ *conquiescat:* Cod. Iust.
- ¶ *Mercatura & negotiatio honestati conscia Clericis permessa:* de quo ad *sit. de lustrali collat.*
- ¶ *honestati,* ita nonnulli emendant.
- ¶ *conscia,* ita quoque Cod. Iust. quidam emendant *consonam,* vel *congruam:* malè.
- ¶ *ad,* Cod. Iust.
- ¶ *De Ergasteriis* his priuatis vid. & *l. 5. supr. de Aedatibus:* vbi plenè dixi: *l. 3. supr. de conlat. donat. de publicis vide l. 9. 42. supr. de oper. publ.*
- ¶ *de Tabernis,* vid. & *l. 10. supr.*
- ¶ *Existimant* Cod. Iust. *astimantur,* ita nonnulli emendant.
- ¶ *Verum etiam* hic positum, pro *quinimo:* & sic licet non præcesserint illa, non tantum. Quamquam totus hic locus conturbatus, cui medicinam ægrè faciat quis. Alioquin in *Cod. Iust.* abest vox *seq. ab.* An igitur legendum, *vel etiam ab hominibus,* hoc sensu? & questum ex ergasteriis & tabernis Clericorum religioni deputandum, vel etiam questum collectum ab hominibus eorum negotiantibus. Verum priori sententiæ ad hæc, præcedentibus, ita vt feci, parenthesi

parenthesi inclusis. Mox sanè noua sententia sequitur. *Diui Principis, &c.* quæ tamen nullo satis commodo vinculo superioribus coheret.
 ¶ *Diui Principis Genitoris nostri statuta:* ita *Cod. Iust.*
 ¶ *Constantini M.* hæc constitutio, & fortè non vna: memoratur & *l. 8. supr.*
 ¶ *Et hæc vox* confirmat nouam sententiam ab illis verbis *Diui Principis, &c.* incipiendam.
 ¶ *Parangariam.*
 ¶ *Et filia,* hoc additum *Cod. Iust.*
 ¶ *Verba hæc à censibus, & separati,* absunt à *Cod. Iust.*
 ¶ *8. VIII.*

COMMENTARIUS.

ROMANÆ Ecclesiæ Clericis paria privilegia, par immunitas, hæc altera Constantij constitutione ad Felicem Episcopum Urbis Romæ emissa, tribuuntur, seu iterantur: prima enim fuit eiusdem proximè præcedens. Imò eiusdem extat *l. 10. supr.* quâ in vniuersum aliarum Ecclesiarum per diuersas prouincias immunitas concessa fuit, ad cuius *legis* instar, hæc expressa est; sic vt ad eam dicta huc accessi possint. Quinimò & Patris Constantini insuper exemplo, ac nominatum in Immunitate tribuenda ab extraordinariis muneribus, Cuius Constantianæ constitutionis sit etiam mentio ab eodem Constantio, *l. 8. supr.*

¶ Illud notandum, FELICI Episcopo *hanc leg.* inscribi: Cuius occasione an hoc tempore iam Liberius Sedi suæ restitutus fuerit, ad *hanc legem* quaeritur? Sanè narrat Sozomenus *lib. 4. cap. 4.* Episcopos Sirmij congregatos literas ad Felicem & Clericos Ecclesiæ Romanæ scripsisse, vti Liberium reciperent, & ambo pariter Sedem Apostolicam administrarent, communique consensu & concordia sacerdotio fungerentur, atque præterita obliuione dederent: siquidem vltimis huius Anni diebus Constantium Sirmij fuisse docent *l. 3. supr. de eueg. mil. annon. & l. 27. supr. de appell.* Sed & Ammianus Marcellinus *lib. 16. p. 78.* Quod si ita esset, tum huius constitutionis recentandæ hæc occasio siue causa fuerit, quod restitutum iam Liberio in Episcopatum Romanum à Constantio, quamlibet Felice ipsomet Episcopatum iam administrante, dubitari cœpit, vtrum privilegia Clericis Romanis concessa ad Felicianos quoque pertinerent, non modò ad Liberianos. Hinc itaque *lex* hæc apud Acta quoque lecta fuerit; apud Acta, inquam, Ciuitia Romæ Præfecturæ Urbanae, *argum. l. 13. supr. prox.* quæ & ipsa eodem pertinet, quò hæc. Quod si ita est, rarum hîc obseruandum fuerit, si quando extra ordinem duo Episcopi eiusdem Ecclesiæ esse permitterentur, iidem vtrosque privilegiis & honoribus eorundemque Clericos fruituros: Quamquam aliâ *inuo. Canonico,* neque in vna Ciuitate duo esse possent Episcopi, (vt docet *Can. Nic. 8.* Sozomenus *lib. 4. cap. 15.* Augustinus *epist. 110.* Pacianus *epist. ad Sympronianum.* Ado in *Chronico Ann. 810.*) & si quando duo essent, vnus Episcopi tantum nomen & honorem sine re & potestate obtineret; id est, ordinare non posset; vt docet quoque *d. Canon. 8. Nicænus.* Ita de Melerio constitutum in Concilio *Nicæno,* restatur eiusdem Concilij Synodica epistola, apud Theodoretum *lib. 1. cap. 9.* sic de Eustatio constitutum in Concilio *Ephesino,* vt docet epistola Synodica, inter *Acta Ephesini Concilij,* & apud Zonaram & Balsamonem.

¶ Verum hæc inania sunt. Imò contrariū verissimum; nempe Liberium hoc tempore Sedi suæ nondum restitutum fuisse. Nam si id tantum *b. l.* ageretur & definitur, restitutum quamlibet Liberio, ad Felicianos quoque immunitatem Ecclesiasti-

cam pertinere, tum id hætenus statueretur, neque immunitatem tam longa pagina retexeretur. Quare verissimum, Liberio adhuc destituto, hæc *lege,* ne quis dubitaret repetitas has immunitates, & quidem sigillatim. Et certè cum Sirmiensium Synodo Liberius Sedi suæ restitutus fuerit, non nisi Anno proximo 358. restitutus is fuit, quo ea Synodus habita, cum ibi Constantius Imp. ageretur. Enimverò, cum Constantius hoc Anno 357. Vrbe Romæ digressus initio adhuc mensis Decembris Mediolani constitisset, vt docet *lex 5. supr. de Maleficiis & Muthem,* & hæc ipsa *lex;* extremo demum mense Decembri post *hanc leg.* Sirmium peruenit, vt docet subscriptio *legis 27. supr. de appellat.* Exinde integro Anno 358. & medio ferme 359. Sirmij constitit: de qua alioquin Constantij morâ Sirmij, Marcellinus quoque *lib. 16. p. 78.* Ibi igitur constituto Constantio, & Sirmiensis illa Synodus habita fuit, Anno D. 358. (quæ longè alia est ab illâ quæ habita aduersus Photinum Anno D. 357. vt disertè scribit Socrates *lib. 2. cap. 24.* & Sozomenus *lib. 4. cap. 5.* in quibus tamen discernendis Baronio aqua hæret.) Et in illâ verò Synodo Sirmiensis tandem Liberius, Osiusque *in uoluntate* euncti fuere, & exinde iam vterque Episcopatu suo restitutus. Quod ad Ann. D. 358. referendum rectè vidit Baronius, in *Ann. 357. n. 68.* Quod exinde quoque Secundo argumento patet, quod Athanasius *Apol. 2. p. 265.* & *epist. ad Solitar. vit. agent. p. 647.* Liberium post biennium exactum in exilio, (& sic tertio exilij anno restitutum scribit. In exilium porò missus Liberius Arbitione & Lolliano *Coss.* id est, Anno D. 355. Seuero Sulpitio *lib. 2. sacre historiae* teste: quo tempore Leontius Præfecturam Urbis administrabat; ait Marcellinus *lib. 15. p. 40.* ad quem Leontium P. V. extat Constantij Imp. constitutio Anno D. 356. puta proximè præcedens *lex 13. supr. hoc tit.* quâ & ipsa Ecclesiæ Urbis Romæ Clericis concessa privilegia firmiter custodiri præcipiuntur. Tertium addatur & hoc argumentum: quod Osius à Constantio Sirmij Anno integro detentus, postquam cum Arianæ fidei assensus dicitur ab Athanasio *ad Solitar. vitam agent. p. 651.* Porro Constantio Sirmij constituto, hæc facta ait disertè Philostorgius *lib. 4. histor. Eccl. cap. 3.* pariter vt Sozomenus *lib. 4. cap. 14.* At minus exactè Theodoretus *lib. 2. cap. 17.* hæc Constantio Romæ posito euenisse indicat. Cæterum, quod antea ostendi, Constantius Sirmium venit, post hanc demum *legem.* Ergo Liberius non ante Annum 358. Sedi suæ restitui potuit: non verò Anno 357. quo adhuc hæc *lex,* & quidem sine Anni ad Felicem data est: Quod ex *hæc leg.* Quartum iam & validissimum argumentum est; Liberium videlicet hoc tempore nondum Sedi suæ restitutum fuisse; verum pulso Liberio & in exilio existente *hanc legem* datam ad Felicem. Postremò certissimum, Liberium & Felicem non eodem tempore Sedem Romanam & coniunctim tenuisse: quamdiu enim Felix Sedem tenuit, Liberius ab-

dicatus fuit: contra, ex quo Liberius Episcopatum reperit, & Felicem oppressit: quando-

quidem quod Hieronymus *Chronico*, & Marcellinus aiunt, *victor Romam ingressus est*.

¶ *Aduersus IMMUNITATEM Ecclesiarum & Clericorum
Constantij constitutio.*

x v. * Idem A. & Cæs. ad Taurum P. P."

N Ariminese Synodo, super Ecclesiarum & Clericorum Priuilegiis tractatu habito, vsque eò dispositio progressa est, *vt iuga que videntur ad Ecclesiam pertinere, à publicâ functione cessarent, inquietudine desistente: Quod nostra videtur dudum sanctio repulisse.* ¶ Clerici verò, vel hi quos *Copiatas* recens vsus instituit nuncupari, ita à sordidis muneribus debent immunes, adque à conlatione præstari, si exiguis admodum mercimoniis tenuem sibi victum vestitumque conquirent: Reliqui autem, quorum nomina negotiatorum matricula comprehendit eo tempore quo conlatio celebrata est, negotiatorum munia & pensitationes agnoscant: quippe postmodum Clericorum se coctibus adgregarunt. ¶ De * his sanè Clericis qui prædia possident, Sublimis Auctoritas Tua non solum eos aliena iuga nequaquam statuet excusare, sed etiam his quæ ipsi possident, eisdem ad pensitanda fiscalia perurgueri: Vniuersos namque Clericos, possessores dumtaxat, prouinciales pensitationes fiscalium recognoscere iubemus: Maximè, cum in Comitatu Tranquillitatis Nostræ alij Episcopi, qui de Italiæ partibus venerunt, & illi quoque, qui ex Hispaniâ adque Africâ commearunt, probauerint, id maximè iustè conuenire, vt præterea iuga & professionem quæ ad Ecclesiam pertinet, ad vniuersa munia sustinenda translationesque faciendas, omnes Clerici debeant adineri. Dar. epistola Prid. Kalend. Iul. Med. Constantio A. x. & Iul. i v. Cæs. c o s s. [360.]

NOTÆ.

- * Abest & hæc lex à Cod. Iust. eam omisit Baronius in *Gestis huius Anni 360.* quanquam eam refert *A. 359. n. 53.* Hanc perstringere mihi videtur Valentinianus Sen. l. 18. *infr.* prælatâ l. 16. *infr.*
- † Italiæ. Atque hic idem Taurus est, qui Ariminesi Concilio superiore Anno præfuerat: de eo vid. *Prosopogr. pro. in Ariminesi. Ariminesi* Synodi sit altera *hoc Codice* mentio, *l. ult. supr. de fide Cathol.* vbi dixi. Habita porro ea Synodus superiore Anno 359. Eusebio & Hypatio C o s s.
- ‡ Dispositio hic est, quod in Synodo inter Patres definitum est, vt ab Imperatore postularetur: cuiusmodi dispositiones complures in Conciliis Africanis. Denique dispositio est conuentio Synodalis super rogando Imp. atque impetranda ab eo re aliqua; *Sanctio* verò (vt mox vocatur) Imperatoris ad eam responsio.
- § Id est, quæ pertinent.
- ¶ Immunita essent.
- ‡ Id est, reppulit.
- † Constitutio hæc Constantij obseruanda, quæ hic memoratur: neque alibi occurrit.
- ‡ Lustrali, &c.
- ¶ Nota, Matriculam negotiatorum certam fuisse: vt ita sciretur, quinam lustralem collationem præstare deberent.
- ‡ vt similiter, l. 14. *supr.* dixi plenè ad l. 1. *supr. de lustrali collat.*
- ‡ An celebranda? An celebrata est, pro celebratur? Non: Celebrata est; nuper scilicet. Nam ita locus hic interpungendus, *matricula comprehendit eo tempore, quo conlatio celebrata est.*
- ‡ Siliquaticum, lustralem, &c.
- ‡ quique.
- ‡ Post nuperam lustralem collationem.
- * Lex 3. Cod. de Episcopis. ‡ permittit. ‡ Eorum nomine.
- ‡ Translationesque faciendas recognoscere iubemus: ita Cod. Iust. ex *fin. leg. cæteris refectatis.* De Translationis autem munere dicam plenè ad *legem 40. infr. hoc tit.*
- ‡ Constantinopoli.
- ‡ Partes Italiæ, vide *Glossarium: & Orbis Romani descriptionem ex Cod. Theod.*
- ‡ Iustitiæ.
- ‡ Præter ea: ita diuide.
- ‡ Professio: de re ipsâ professâ apud censum.
- ‡ Pertinent, quanquam & Pertinet sustineri potest, propter superiorem vocem professionem.
- ‡ vid. l. 40. *infr.*
- ‡ Data pro Reddita Mediolani, vbi scilicet Præfectus Prætorio Italiæ consistebat: at Constantius in Oriente versatur.
- ‡ Hæc vox abest à *Paris.* editione. In *Cuiaciana & Tiliana* extat: vide, quæ dixi ad *legem 12. supr.*

COMMENTARIUS.

DE IMMUNITATE Ecclesiarum & Clericorum est hæc rursus Constantij Epistola, quæ vel eò maximè singularis est, quod ad Ariminesi Synodi historiam, (de qua etiam agitur *l. ult. supr. de fide Cathol.*) atque ad ea, quæ eam Synodum proximè secuta sunt, pertinet,

quæ alioquin partim nusquam memorantur. ¶ Primum ex *hæc lege* liquet, in Ariminesi Synodo non tantum tractatum habitum de fide, vel etiam de causis Episcoporum (quod alioquin in eâ tractari voluit Constantius teste Sozomeno *lib. 14. cap. 16.*) verum etiam tractatum habitum in

eâ de Priuilegiis Ecclesiarum & Clericorum, ac nonnulla super his disposita, ad Principem Constantium perlatâ, nempe de Ecclesiis & Clericis in vniuersum plenissima immunitate; etiam à solitis & ordinariis functionibus & tributis donandis.

Secundò ex *hæc lege* liquet, Constantium hanc Ariminesi Synodi dispositionem sanctione sua statim repulisse. Voluit itaque Constantius, Ecclesias, etiam ab extraordinariis muneribus & translationibus immunes essent (vt ex *fine leg.* etiam liquet; attamen à Canonici & Ordinariis immunes non esse: quod idem Honorio placuit: *l. 80. infr.* vbi dicam plenius: Ad eò, vt id etiam in Metropolitani Ecclesiis obtinuerit, veluti Theodosianicè, *l. 33. supr. de annona & tribut.* De Clericis verò hæc Constantij mens est, vt non tantum Canonica, verum etiam extraordinaria agnoscant; veluti translationem, itemque lustralem collationem, aliisque negotiorum munera & pensitationes: quorum eo sine certa quædam matricula confecta fuit, quique postmodum Clerici facti operam mercimoniis addidè. Verum hanc *legem* hac parte postea ipse vltimo tempore abrogauit, *l. 16. infr.* quam hæc propositâ confirmat Valentinianus Sen. l. 18. *infr.*

Tertium id obseruetur, post Arimensem Synodum, certam Clericorum negotiantium matriculam factam, vt ita negotiatorum pensitationes agnoscerent. Excepti tantum Clerici & Copiatæ, exiguis admodum mercimoniis tenuem sibi victum, vestitumque conquirentes: quæ Tertia Constantij postremaque sententia hac parte fuit: vt iam notauimus ad *leg. 10. supr.* Sed & Honorij *l. 36. infr.*

¶ Quartò obseruetur, quòd *hæc lege* dicitur, de Episcopis, qui ad Comitatum Constantij uenerunt ex partibus Italiæ, vt & de Episcopis qui ex Hispania & Africa eodem commearunt. Quod utique non pertinet ad Legatos, qui ex Ariminesi Synodo ad Constantium missi fuè; & quidem deni à Catholicis, deni ab Arrianis: Hi enim superiore Anno missi ad Constantium, & quidem à Synodo fuè; (de quo videndus Seuerus Sulpitius *lib. 2. sacr. histor.*) Atenim hi, quorum *hæc lege* mentio fit, hoc Anno recentè ad Comitatum Constantij commearunt, neque à Synodo missi fuè; verum Italiæ partibus, item ex Hispania & Africa commearunt. Quod cum perpendo, atque nullam Gallorum mentionem fieri video, in eam adducor sententiam, cum totus iam Orbis ingenuisset, atque Arrianum sese esse miratus esset, post Ariminesi Concilij exitum, quod nominatim scribit Hieronymus *aduersus Luciferianos*, atque in Arrianam prauitatem, Italorum, Afrorum, Hispanorum plerique, etiam Osius ille Cordubensis, concessissent, atque Arimini gesta confirmassent, eo iam nomine Episcoporum legationes ex illis partibus ad Constantium commeasse, & Constantinopolim ad Imperatorem concurrisse:

quod etiam testatur Seuerus Sulpitius *lib. 2. sacr. historia.* Solæ Galliæ piaculo hæresis liberatæ fuè; Hilarij beneficio, vbi frequentibus intra Gallias Conciliis, atque omnibus ferè Episcopis de errore protestantibus apud Ariminum gesta condemnata fuerunt, & in statum pristinum Ecclesiarum fides reformatâ fuit; qui idem Hilarius alioquin ante Arimense Concilium edito ad Gallos de *Synodis* Commentario, eos à dolis hæreticorum cautos reddidit. Quinimò & iidem Galli fidem suam testatam Hilario paulò ante reddiderant, idemque de eorum constantia gratulatur. Hæc igitur causa est, cur nulli hic de Gallia Episcopi memorentur, utpote qui in fide sanâ mansè. Proculdubio enim & Episcopi, quorum *hæc lege* mentio fit, Arriani fuè; atque hæc *lex* seu *Epistola* in fauorem Arrianorum emissa, obstinentium Catholicorum dispositioni seu postulationi de plenissima immunitate concedenda Ecclesiis & Clericis. Et quidem emissa hæc Epistola ad Taurum Præfectum Prætorio, qui ipsi Ariminesi Synodo Anno superiore, iussu Constantij, præfuerat, vt liquet ex Seuero Sulpitio *lib. 2.* Itemque ex Epistola præuaricatorum Episcoporum in Synodo Ariminesi ad Constantium, inter Hilarij *fragmenta*, *lib. 2. pag. 36. 37.* Item ex Hieronymo *aduersus Luciferianos*: Cuius Tauri Præfecti Prætorio artes commemorat idem Seuerus Sulpitius ad frangendam Catholicorum constantiam.

¶ Duo porro ad *hanc legem* adhuc obseruanda: Primò, *huic legi* coniungendam videri *legem 2. supr. de lustrali collatione*, quæ hoc ipso tempore accepta, & ad eundem Taurum emissa fuit. Sanè in eodem argumento de lustrali collatione, de quo, *hæc lex* versatur. Secundò de *Copiatas* obseruandum; Primum, eos separari *hæc lege* à Clericis; cum tamen aliàs *Clericorum* numero censeantur, Constantij constitutione ad eundem Taurum P. P. data: putâ *l. 1. d. tit. infr. de lustrali collatione*. Secundò recentem eorum vsum hoc tempore fuisse. Vt hæc duo ex *hæc lege* obseruanda sunt; ita de his quid fuerint in vniuersum, videndum est: *Copiatas* igitur, quorum *hæc lege*, & *d. l. 1. supr. de lustrali collatione*, fit mentio, erant qui occupari infautis Defunctorum obsequiis dicuntur, & à Clericis discretè distinguuntur *l. 12. supr. de Veteranis*. Epiphanius *sine lib. 3. aduersus hæreses*, p. 465. Κομαται οἱ τὰ οὐρατα δεσπόζοντες ἐπὶ νεκρῶν, Glossæ Philoxeni: *Bispelliones* νεκρῶν, Κομαται. Horum officium ita quoque describit Hieronymus *Epist. 43. Clerici, quibus id officij erat, cruentum lineo cadauer obvolunt, & fossam humum lapidibus construunt ex more tumulum parant*: de his vide & *Nonellam Iust. 59.* Verum de his plenissimè ad *d. l. 1. supr. de lustrali collatione*: vbi eorum quoque errorem profligo, qui Clericis eos annuerant: imò cum Iuuenibus, quorum mentio *leg. 10. supr.* eisdem suspicati. Vide & Epiphanium *hæres. 76.*

De IMMUNITATE Clericorum ubicunque constitutorum à muneribus personalibus & extraordinariis: Constantij, circa ultima vita sua tempora, Constitutio.

xvi. * Idem AA. ad Antiochenfes."

IN quolibet Ciuitate, in quolibet Oppido, Vico, Castello, Municipio, quicumque, voto Christianæ legis, meritum eximia singularisque virtutis omnibus intimauerit, securitate perpetua potiatur: Gaudere enim & gloriari ex fide semper volumus: scientes, magis Religionibus, quam officiis & labore corporis, vel sudore, nostram Rempublicam contineri. Dat. xv. Kalend. Mart. Antiochiæ, Tauro Florentio COSS. [361.]

NOTÆ.

- * Abest hac lex à Cod. Inst. Canonizata extat 23. q. 8. cap. in qualibet 23. sed perperam; quod in Gratiano emendandum, sub Constantini & Constantii nominibus. Retulit eam & Baroius Anno 361. num. 14. 15. verum ut habetur in Decretis, non (quod par erat) ut hic legitur. Hanc etiam indicare & confirmare mihi videtur Valentinianus Sen. l. 18. infr. abrogatâ l. supr. 15. supr.
Nota diuersitatem Ciuitatis, Oppidi, Vici, Castellii, Municipij: hac leg. & l. 13. supr. de Desertor. l. 3. supr. de conlat. donat. vbi dixi. Vide & Orbis descript. ex Cod. Theod.
De Vicariis Ecclesiis & Clericis agitur quoque l. 33. infr. ἀρχιερατικῶν κληρικῶν ἐκείνων, can. 7. Chalcedon. quomodo Presbyteri in his ἐπιθετικοὶ ἑπισημοῦνται, can. 13. Neocaes. ἐν τῶν χόρησιν can. 8. Antioch. Ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐπιθετῶν ἡ κἀρμοναὶ Synecio epist. 11. καὶ ἐπιθετῶν, epist. 67. Vide & quæ dicam ad leg. ult. supr. de paroc vicor.
Castella diuersa non tantum à Ciuitatibus, verum etiam ab Oppidi, Vicis, & Municipiis. In hoc tamen conueniunt, quod in his quoque fuere Ecclesiæ & Clerici: Inst. Nouella 28. Περὶ τῶν ἐν Σιδεαῶν περὶ τῶν ἐν Φρυγίῳ καὶ ἐν Σικελίῳ ἡ πόλεων: id est, Pityus & Sebastopolis inter Castra positæ quædam Vrbes numerandæ sunt. Κάτω, qui alioquin vicus est, ferè semper reddit Noui Testamenti Interpres, Castellum. Vide Berter. 1. Pithan. 6. p. 72.
Religionis, in Decreto, d. c. 23.
Eodem sensu publici laboris actus, l. 36. infr. capite cens. l. 26. infr.
Constantius ingrauescente hyemis magnitudine ex Procinctu Persico hyematurus Antiochiæ, rediit in Syriam sine Anni superioris, teste Ammiano Marcellino lib. 20. p. 191. qui idem gesta ab eo tum & hoc Anno Antiochiæ persequitur, lib. 21. p. 199. & 200. vide & Socratem lib. 2. cap. 34. 35. & 37. vide plura in Chronico Theodos.

COMMENTARIVS.

IMMUNITAS, à ciuilibus videlicet & personalibus muneribus & extraordinariis Clericorum, hoc Constantij Edicto ad Antiochenfes scripto sancitur: ita quidem, ut omnibus Clericis eam immunitatem tribuat, ubicunque constituti; id est, non modo, si in ciuitatibus aut municipiis, verum etiam, si in oppidis, vicis (de quibus dixi iam in Notis) Castellis, (de quibus vide & leg. 33. infr. & quæ ibi dicam,) fuerint. Nempe sicut Clerici, cuiuscunque Ordinis & loci hæc immunitate fruuntur, perinde atque primi Sacerdotum seu Clericorum, l. 7. supr. & l. 24. infr. ita & in quocunque loco deseruientes eadem immunitate frui debent, non habitâ ratione loci, magnâne ille sit, aut exiguus. Eadem quippe semper Religionis ratio & privilegium subest: idem Clericatus fauor, à quo ad officia & labores corporis, vel sudores, Clericos abduci non oportet: & ut ipse Constantius hic proficitur, Quia magis Religionibus, atque adeo Clericatus ministerio, quam officiis & laboribus vel sudore Respublica continetur: ac si diceret, tantum abest hac immunitate Reipublicæ utilitati quicquam detrahatur, & sic muneribus publicis; ut contra hæc ipsa immunitas Clericis tributa (quo magis diuino ministerio deseruire possint) Reipubl. plus commodet & proficit: Quinimò addit Constantius, quæ religiosum eius animum arguunt; scilicet esse gaudere & gloriari ex Fide. Vbi Fidei appellatione Constantius intelligit, non ipsa Religionis Christianæ mysteria, verum eius ministerium & exercitium. Nempe hoc iam seculo Fidei appellatio ad officia quælibet religioſa trahi cepit. Quomodo Hieronymus partem fidei appellat inspectionem locorum sanctorum. Quod igitur Constantius proficitur, gaudere

& gloriari se velle ex fide semper, non ad puri cultus fideique Catholicæ deuotionem in huiusce legis specie pertinet, verum ad augetcentem in dies multitudinem & magnificentiam Ecclesiarum & Ecclesiis deseruientium, non modò per Ciuitates, Oppida, Municipia: verum etiam per Vicos ipsos & Castella. Hoc illud scilicet est huiusce sæculi gaudium, hæc propria quædam gloria. Nam si fidei Catholicæ puritatem spectes, nulla fortè tempora magis piaculo hæreses inquinata reperias, quando & ipse Constantius à fide Catholica descuerat, & totus ferè Orbis Ariantum se esse miratus est.

Et hæc quidem est huiusce legis sententia, quam Baronius non aded cepit, cum putauit pro Christiana Religione ipsa in vniuersum hanc legem à Constantio emissam, Quod arguunt duo, hæc leg. Primum enim meritum eximia singularisque virtutis, hæc lege: itémque Votum Christiana legis non est Christianæ Religionis aut fidei professio, verum Clericatus professio seu πνευμα & conuersatio Clericalis, quàm ἐπιθετῶν πολιτείαι Gregorius Nyssenus variis locis vocauit. Latini Scriptores vocant sublimius propositum, (contra Laici dicuntur inferioris propositi, apud Diuum Augustinum:) Probabilis sæculo disciplina vocatur l. 44. infr. Imò & Christiana lex & Christianitas, propriè de Clericatu dicitur, ut etiam alibi docui. Secundò id ipsum euincit; priuilegium, quod hæc leg. tribuitur: quod sanè non omnibus Catholicis Christianis tributum fuit, sed Clericis tantum, putâ securitas perpetua ab officiis & labore corporis & sudore: id est, immunitas à muneribus publicis extraordinariis. Hæc enim securitatis perpetua appellatione intelligenda sunt. Et verò tandem hanc illam omninò

omnino esse existimo Constantij circa vltima vitæ suæ tempora sententiam & constitutionem, quam Valentinianus Sen. postea confirmauit, l. 18. infr.

Est porò hæc lex, pariter ut lex 33. infr. eò notabilis, quod ostendit Ecclesias & Clericos fuisse non tantum in Ciuitatibus, sed & in Vicis, &c.

Sic & Vici sua fora habuere, teste Paulo 4. sent. 6. suos Magistros literarum, l. 2. de vocat. muner. legata etiam non minus quam ciuitates capere poterunt, l. 73. de legat. In his qui Clerici essent, eos quidam προπερισήτους aut ἀειδουράς dictos putant, qui Episcopo Ciuitatis respondebant, sub qua vici crast, d. l. 33. infr. Verum de eo nos accuratius alibi.

De non ORDINANDIS Clericis plebeis diuitibus, Valentiniani Sen. constitutio.

xvii. * Imp. VALENTINIANVS & Valens AA. ad Byzacenos."

PLEBEIOS" diuites ab Ecclesia suscipi penitus arcemus. Dat. iv. Id. Septembri, Aquil. Diuo Iouiano & Varroniano COSS. [364.]

NOTÆ.

- * Abest hac lex à Cod. Inst. Omisſa quoque à Baronio. Iungenda illi est lex 59. supr. de Decurion. & ut videtur lex 60. supr. de Decurion. & l. 9. supr. de positio. itémque l. 3. supr. de conlat. fund. patrim. Quod tamen non assero. Concordant verò hæc lex 5. & 6. supr.
Byzacena Provincia Africa fuit, de qua vide Orbis Romani descriptionem ex Cod. Theod.
Plebei, opponuntur Curialibus (de quibus d. l. 59.) hæc leg. & l. 3. in princ. de testibus: & l. 5. supr. de Nautic.
id est, Clericos fieri: pari sensu, d. l. 59. partes eligere Ecclesie, est Clericum fieri.
Posteaquam Valentinianus & Valens Palatia sua iam diuisissent, Valentinianus Mediolanum, dein Aquileiam concessit hoc Anno: vide Consular. Theodosiana.

COMMENTARIVS.

VALENTINIANI Senioris quinque de Clericis constitutiones sequuntur. De Ordinatione eorum, est hæc lex, & l. 21. infr. de priuilegiis eorum lex 18. de vita & honestate, lex 20. & 22. Et igitur hæc lex de ORDINATIONE Clericorum: Nempe, ne promissus Clericorum ordinationibus, atque adeo immunitatis Ecclesiasticæ obtentu, munia publica, itémque nerui Reipublicæ atterentur, inter hæc Imperij sui initia Valentinianus Senior enixè prouidendum credidit, hæc leg. & l. 59. supr. de Decurion. (quæ huic coniungenda est ceu pars eiusdem constitutionis:) Proinde duo his legibus constituit. Primò, ne Curiales, Clerici fieri possint, nisi alterutro ex his duobus factò, vel inquam propinquo pro se Curia substituto, eique bonis suis cessis, vel bonis penes Curiam relictis, quæ sententia est dist. l. 59. Hoc scilicet remedio Curis prospectum voluit Valentinianus; & nihilominus Clericatus voto non intercedere, quod & ipsum Constantio quadamtenus visum fuerat l. 49. supr. de Decurionib. Cùm antea Constantinus M. Curiales Clericos fieri indistinctè prohibuisset, l. 3. & 6. supr. & post Constantium Iulianus Apostata Decuriones, qui ut Christiani, id est, Clericatus obtentu munia Curia declinauerant, reuocari iussisset, l. 50. supr. de Decurionib. & l. 4. supr. de iust. conlat. quam in rem est Epistola Iuliani ipsius 11. de qua & paulò post: Proinde

hoc proculdubio Iuliani Apostatæ factum recendatæ huius constitutionis Valentiniano causam præbuit, simul & consulendi Curis & muneribus publicis. Decurionibus primùm ad Clericatum admissis, sub eo, quod dixi, temperamento, proximè ad Constantij mentem, d. l. 49. supr. de Decurion. & quidem quod norandum est; emissâ constitutione ad Byzacenos, quæ Africa Prouincia est Consularis.

Alterum est, & quidem huius capituli seu legis proprium, quod Plebeios diuites ab Ecclesia suscipi, id est, Clericos fieri, non iam sub quodam temperamento, ut Decuriones, sed penitus prohibeat. Quæ & ipsa sententia fuit Constantini M. d. l. 3. & 6. supr. hoc tit. ad quas dixi. Vbi etiam huius rei elegans ratio assignata fuit. De PLEBEIS sub diuitibus nominatim hoc statuit Valentinianus hæc leg. ad discernimen eius, quod altero capite de Decurionibus diuitibus statuit d. l. 5. quæ huic, ut dixi, coniungenda est. Plebei scilicet Decurionibus opponuntur hæc leg. & l. 3. in princ. de testibus, & l. 5. supr. de Nautic. & sic Plebei erant, qui non Decuriones erant in municipiis.

Alio verò iam sine eantem canone 13. Sardicensi, ne fortè DIVITES aut Scholastici de foro, aut Administratores, Episcopi ante ordinarentur, quàm Lectoris munere & officio Diaconi aut Presbyteri fuissent perfuncti.

De PRIVILEGIIS Clericorum, à Constantio Imp. vltimo vita sua tempore indultis, sub Iuliano verò abrogatis, restituentis: Valentiniani Sen. Constitutio.

xviii. * Idem AA. ad Claudium Proc. Afric."

QVAM vltimo tempore Diui Constanti sententiam fuisse claruerit, valeat: Nec ea in adsimulatione aliqua conualescant, quæ tunc decreta vel facta sunt.

funt, cum Paganorum animi contra Sanctissimam Legem quibusdam sunt de- prauationibus excitati. Dat. xi v. Kalend. Mart. Triu. Valentiniano & Valente AA." C O S S.

NOTÆ.

- * Abest & hac lex à Cod. Iust. Omisit quoque eam Baronius.
* Gratiani nomen hic quoque addendum, mox vt ostendam.
* Claudius PC. Africæ. Eidem inscribitur his ipsis C O S S. lex 12. supr. de Pistorib. & Anno 369. lex 6. supr. de Legat. Anno 370. lex 8. supr. de Iustit.
† id est, Constantij. Caterum de hac Constantij constitutione, mox viderimus.
* inani adsimulatione, id est, inani obtentu & simulatione.
* id est, Valente.
* scilicet sub Iuliano Apostatâ.
* Aduersus Clericorum priuilegia.
* Paganorum nominis, pro Genilibus, prima hæc mentio occurrit, in cuius appellationis causas inquiram infr. cit. de Paganis.
* Referenda hæc lex est vel ad Annum 368. id est, Valentinianum & Valente I. C O S S. vel ad Annum 370. Valentinianum & Valente III. C O S S. Fuit enim hoc tempore Proconsul Africæ Claudius, at non etiam Anno 365. item Valentinianus Anno 365. Treuiris non fuit, sed aut Mediolani, aut Aquileiæ, aut Veronæ, aut Parisiis. Atenim extremo demum Anno 367 & Anno 368. 369. 370. Valentinianus Treuiris fuit, vt præter huius Codicis constitutiones testatur Ammianus Marcellinus, lib. 27. p. 370. 376 & 377. vide & quæ dicam ad Rubr. infr. de Paganis.

COMMENTARIVS.

PRIVILEGIA Clericorum Catholicorum, per Africam Proconsularem nominatim, restituit hæc constitutione Valentinianus Imp. quæ videlicet his Constantius Imp. vltimo vitæ suæ tempore concesserat, à Iuliano verò Apostata, & sub eo, Clericis adempta fuerant: sub quo videlicet Paganorum animi aduersus sanctissimam legem quibusdam deprauationibus fuerant irritati. Vbi sequentia discutienda notandaque veniunt.

Primo ea à Valentiniano valere iuberi, quæ Constantio vltimo tempore visâ fuerant. Nempe Constantij hæc in re inconstans sententia fuit, provt ab Arianis & Ariomanitis deprauatus fuit; de quo ad leges superiores. Verum vltimo vitæ suæ tempore Catholicis Clericis rursus consuluit.

Secundò igitur videndum, quam illa Constantij vltimo tempore sententia fuerit, quæ hic firmatur. Inter alia scilicet Constantius Clericis Catholicis immunitatem ab extraordinariis muneribus à se ademptam l. 15. supr. vltimo tempore restituit, l. 16. supr. Deinde idem Constantius l. 49. supr. de Decurionib. constituit, vt Curiales, Clerici fieri possent, cessis facultatibus: Quæ quidem lex ab eo lata est bimestri tempore ante obitum. Hæc igitur illa extrema Constantij sententia hæc intelligitur.

Nunc tertio videamus, quid sub Iuliano Clericis detractum fuerit. De detractis sanè ab eo Clericorum priuilegiis, imò & annonis, testis Sozocrates, lib. 5. cap. 5. Theodoretus lib. 3. cap. 6. & lib. 4. cap. 4. Sozomenus lib. 5. cap. 5. in princ. & lib. 6. cap. 6. Philostorgius lib. 7. cap. 4. ad quem iam dixi: Sed & illud nominatim à Iuliano in Clericis factum, quod Clericos è Curialibus olim factos ad Curias reuocauerit: Quod Sozomenus quoque prædit lib. 5. cap. 5. & vbi dicitur: καὶ τὸν ἐκ τῶν ἐπιτοῦν κληρῶν νόμον ἀπέβαλε, καὶ τοὺς βυζαντινοὺς ἀπέδωκε. Quod non ita accipiendum est cum Baronio, aliiſque, quasi Clericos idè tantum Iulianus Curias addiderit, vel vt habet Nicephori Interpres, Senatorum munere & ministerio peruersè fungi iusserit: verum, quòd Clericos, qui è Curialibus Clerici facti fuerant, atque adèd Curialibus muneribus publicâ lege hæc ratione sese subduxerant, ad Curias retraxerit, reuocauerit, ἀπέρεξε inquit Philostorgius, pariter vt Sozomenus, ἀπέδωκε. Et verò ipsamet illa super eo Iuliani constitutio extat l. 4. supr. de Iustit. collat. & l. 50. supr. de Decurionib. vbi Christi-

anorum appellatione Clerici designantur. Imò & Iuliani epist. 11. ad Byzantinos hanc ipsam in rem extat; quæ tota sic habet: Τὸς βυζαντινοὺς πάντας ὑμῶν ἀπέδωκεν, καὶ τὸς παρισκόλους, εἴτε τῶν Γαλιλαίων ἑαυτὸς ἔδωκεν ἑρμοκίαν, εἴτε ὅπως ἄλλως παραγματοῦσαντο διαδράναι τὸ βυζαντινοῦ, ἕξω ἤδη τῆς μητροπόλεως λαεϊτερημάτων. Verum hac de re plura ad di. l. 4. & 50. vbi varios errores hæc in re ab Interpretibus admissos, pluribus refuto; quidque παρασκόλοι, ibi sint? clarè ostendo. Denique Marcellinus quoque lib. 21. 22. & lib. 25. eò respexit scribens: Curias addidit à Iuliano, ab eis priuilegiis aut origine longè discretos; seu licet priuilegiis & stipendiorum numero & originis penitus aliena firmitudine communitos. Tandem & Libanius videndus, in funus Iuliani, pag. 296. Quin & idem Iulianus Clericorum immunitatem ab extraordinariis muneribus infregerat, vt puto, l. 10. supr. de extr. aord. muner. vbi vide quæ dixi.

Quartò, neque illud prætermittendum, quod hic dicitur, Paganorum animos (sub Iuliano scilicet) contra sanctissimam Legem quibusdam deprauationibus fuisse excitatos. Quibus verbis proculdubio Valentinianus hæc leg. ad Proconsulem Africæ datâ, intelligit Donatistarum factum, à quibus Iuliani animus à Christianâ alioquin Religione satis auersus deprauatus excitatusque fuit. Notum enim, quomodo Donatistæ Iulianum aduersus Catholicos adierint, etque inani simulatione fucataque perfidia obrepserint; de quo ad l. infr. de heret. Atque hæc est illa inanis adsimulatione, quæ hæc leg. dicitur: Hæc sunt deprauationes, quibus excitatus animus Iuliani contra sanctissimam legem id est, contra Catholicam Religionem. Sanctissima lex est non Clericatus, verum Catholica fides. Sic & Catholica Lex, l. 11. supr. hoc tit. & l. 1. infr. de heret. Catholica Sanctitas, l. 4. 11. infr. de heret. Sancta Lex, l. 51. d. tit. & l. 5. supr. hoc tit.

Igitur Quinto loco, hæc illa iam sunt Iuliani decreta & sub eo facta, quæ à Valentiniano h. l. per Africam infirmantur: Contra, hæc illæ sunt postrema Constantij cogitationes, quas idem nunc valere iubet, & in his nominatim, lex 16. supr. hoc tit. & l. 49. supr. de Decurion.

Quæ cum ita sint, apparet de inani coniecturâ eorum qui in hæc leg. reponerant loco Constantij, Constantini; digitum quoque intendentium ad spec. l. 1. infr. de Paganis: quæ ab hæc leg. planè aliena est.

De Curialibus Clericis, ad Curiam reuocandis, vel non, Valentis constitutio.

XIX. * Idem AA." Modesto PP. P."

VICINQUE ex Curialium natus genere ad Clericatum venerit, & præiudicium sanguinis ceperit postulari, certi temporis definitione defendatur: vt si in consortio Clericatus decennium quietis impleuerit, cum patrimonio suo in perpetuum habeatur immunis: Si verò intra finitos annos fuerit à Curia reuocatus, cum substantia sua functionibus subiaceat ciuitatis: Obseruando hoc, vt hi quos decennium vindicat, petitione superflua minimè fatigentur. Dat. xvi. Kal. Nou. Hierap." Valentiniano & Valente AA." C O S S.

NOTA.

- * Est hæc lex, à Baronio relata Anno D. 305. n. 41. referenda ad Ann. 370.
* Et huic legi addendum nomen Gratiani: Est autem ea VALENTI tribuenda.
* Modestus PP. Orientis scilicet sub Valente Imp. ad hunc eundem Modestum extat Basilij epistola 279. de Immunitate Clericorum, & alia plures, puta 274. 275. 276. 277. 278. Meminit quoque eius Gregorius Nazianzanus in monodiâ Basilij, seu Orat. 20. & Amm. Marcellinus lib. 29. in gestis Ann. 370. p. 419. lib. 30. p. 448. in gestis Ann. D. 374. vide plura in Prosopogr.
* in editione Tillianâ præiudicio; sed hoc commode retineri potest, imò debet. Præiudicium enim sanguinis dicitur hæc actio præiudicialis, causaque status: norumque est, actionem prius postulari & impetrari oportuisse: quod ostendit lex vnic. supr. de dolo malo: l. 1. supr. de inoffic. testam. l. 9. supr. de instrum. hi qui sub Tyr. Sic quidem, vt exceptio non impetratæ actionis actori rectè opponeretur, quod postea abrogatum à Theodosio Iuniorè l. vnic. supr. de omiffa action. impetrat.
* à Curia scilicet vel à Curia nomine, aduersus Clericum illum.
* Decennium quietis, rectè; quanquam alius fortè malit, quietem.
* id est, intra decennium: Finis autem, pro præiudicis.
* à Curia liberat.
* Referenda hæc lex est ad Ann. 370. id est, Valentinianum & Valente III. C O S S. Eo quippe Anno Valens huius Constitutionis Auctor, mense Augusto, Septembri & Octobri, imò iam inde à verno tempore eius Anni Hierapoli constitit, vt præter leg. vnic. supr. de iure Ital. vrbis Const. l. 6. supr. de Tironib. Cod. Inst. de Defensor. testatur Zozimus, lib. 4. p. 742. Sed & Modestus (cui hæc lex inscribitur) Præfecti Prætorio nomen id ostendit, qui sanè ab hoc Anno demum 370 Præfectus Prætorio extitit: vide quæ dixi ad l. 63. supr. de Decurion.

COMMENTARIVS.

VALENTIS hæc vnica hoc titulo de Clericis Constitutio est: Ex qua apparet, quoniam is erga Clericos & Curias animo fuerit. Igitur Curiales Clericos ad Curiam (pariter vt idem Monachos Curiales ad Curiam reuocari voluit, constitutione emissa ad eundem Modestum Præfectum Prætorio; puta lege 63. supr. de Decurionibus. Quæ fortè hoc ipso Anno data est;) reuocari iubet hæc lege Valens, nisi decennium in Clericatu fuerit. Nempe cum multi Curiales per Orientem ad Clericatum sese contulissent, neque Curia indemnitari consilium fuisset, cessis fortè facultatibus ex Constantij Constitutione, non modò l. 49. supr. de Decurionibus; sed & anteriore aliqua, vt eadem lex ostendit, atque præiudicio sanguinis ad Curiam reuocarentur, Valens certum tempus constituendum credidit, puta decennij, intra quòd ij reuocari possent; post decennium non possent. Quomodo & Valentinianus Sen. l. 21. infr. hoc tit. temporis quoque distinctionem inducit. Arcadius quoque lib. 163. supr. de Decurionibus: & Theodosius Iun. l. 172. d. cit... Theodosius M. pariter temporis hæc parte distinctionem attulit l. 121. supr. de Decurionib. Et postea tamen non allatam queritur Ambrosius Ann. 393. epist. 129. cuius verba refero ad d. l. 121.

Præiudicium sanguinis hæc leg. est actio, quæ queritur de alienius ortu, stirpe, & origine. Aliud enim præiudicium est status, in quo de libertate alicuius queritur, statumque legitimo; de quo §. præiudicialis, Inst. de action. Decennio itaque præiudicium sanguinis excludi obseruandum, in specie

hæc leg. Septennio in specie d. l. 21. infr. hoc tit. triennio ex sententia Theodosij M. l. 121. supr. de Decurionib

Porrò, vt hæc lege Valens, ne Curiales ad Ecclesiam promiscuè transirent, caurum iuit: ita & sub eodem Valente, eadem Patribus & Synodo Illyriciana mens fuit, ante hanc ipsam legem in Synodicâ ad Ecclesias & Episcopos diceclesios Asiæ, Phrygiæ, Cataphrygiæ, Pacatianæ, referente Theodoretò, lib. 4. cap. 8. ὁμοίως τῶν ἐπιτοῦν κληρῶν καὶ διακόνων ἐξ ἑαυτῶν τὸ ἐκκλησιαστικόν, ἢ ἀπὸν ἀπειρημένων παρὰ τῶν ἐπιτοῦν, καὶ μὴ ἀπὸ τῶν βυζαντινῶν, καὶ ἑραποκλήτων ἀρχιεπίσκοπων: Nempe vetuere Presbyteros & Diaconos è Curia adscisci, vel ex officio Magistratum: id enim sibi voluit illa postrema, ἑραποκλήτων ἀρχιεπίσκοπων (non vt ineptè Interpretes de militum ductoribus;) Nam & Officialium seu Apparitorum militum dicta, de quo consule Paratilon de diuers. offic. lib. 8. Basilus quoque Auctor est sub eodem Valente epist. 264. Vicarium Ponticæ quendam, tum quotquot erant, Clericos Cæsareæ, vnâ voce, Curiaë mancipasse: πάντας μὲν μὴ φωνῆ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐν Καισαρείᾳ ἐκκλησίας παρέδωκε τῶν βυζαντινῶν, vbi perperam Interpretes, Senatui permisit, loco Curiaë mancipauit. Addit eundem Sebastia Orthodoxis communicantes ad Curiam nominasse, publicisque muneribus addidisse: τῶν μὲν ὑμῶν κοινῶν βυζαντινῶν ὀνομαζῶν καὶ ὑπερδικάζων τῶν ἑραποκλήτων ἢ διανοσιῶν, quem & ipsum locum non rectè vertit Interpretes. Porrò vt sub Valente Curialibus muneribus attriti Clerici, ita & tributis Presbyteri & Diaconi, pristinâ immunitate abrogatâ:

abrogata: de quo insignis extat locus & que-
rela Basilij Cæsariensis epistola 279. ad eundem
Modestum Præfectum Prætorio, quem supra

laudauimus ad l.10. De Modesto verò hoc, plenè
in Profopogr.

De VITA, HONESTATE, CONVERSATIONE Ecclesiasti-
corum & Continentium: Valentini Sen. Constitutio ad Damasum
Episcop. V. R. Lecta in Ecclesijs Urbis Romæ.

XX. * Imppp. VALENTINIANVS, Valens & Gratianus AAA.
ad Damasum Episc. Urbis Rom.

CCLESIASTICI, aut ex Ecclesiasticis, "vel qui Continentium" se vo-
lunt nomine nuncupari, viduarum, ac pupillarum domos non adeant: sed
publicis exterminentur Iudicijs, si posthac eos ad fines earum vel propin-
qui putauerint deferendos." ¶ Censemus etiam, vt memorati nihil de
cius mulieris, qui se priuatim sub prætextu religionis adiunxerint, liberalitate qua-
cunque, vel extremo iudicio, possint adipisci: & omne in tantum inefficax sit quod
alicui horum ab his fuerit derelictum, vt nec per subiectam personam valeant ali-
quid, vel donatione, vel testamento percipere. Quin etiam si fortè post admo-
nitionem legis nostræ aliquid hisdem ex femina, vel donatione, vel extremo iu-
dicio, putauerint relinquendum, id fiscus vsurpet. ¶ Ceterum, si earum qui vol-
untate percipiunt, ad quarum successionem, vel bona, iure ciuili, vel Edicti bene-
ficijs adiuuantur, capiant vt propinqui. Lecta in Ecclesijs Rom. i v. Kalend. Aug. Va-
lentiniانو & Valente III. AA. C O S S. [370.]

NOTÆ.

* Abest hac lex à Cod. Iustin. de causis mox viderimus. Eam verò postea abrogauit, Marcianus Imp. Nouellâ de restam.
Cleric. vltim. Eandem retulit Baronius Anno 370. num. 117. eiusque occasione multa obicit num 118, 119, 120.
121, 122, 123.

"id est, ex Ecclesiasticis nati, liberi Ecclesiasticorum. An verò vnâ voce, Ecclesiasticis? Minime.

"Continentes hâc lege qui sint? mox viderimus.

"vide Ambrosium i. officior. 20.

"Si legamus separatim, ad fines, & sic, pro ad domos, ad limina, tum hic sensus fuerit, Non excusati Ecclesiasticos, aut
Continentes, adentes domos viduarum & pupillarum, etsi propinqui earum eos eò deduxerint: Si verò legamus,
ad fines, vnâ voce, quod Viris doctis magis placet, tum hic sensus fuerit, deferentibus, id est, accusantibus Propinquis
& Adfinibus huiusmodi Ecclesiasticos & Continentes à Iudicibus secularibus puniri & exterminari. Quæ interpretatio
& mihi magis placet; eamque etiam probat l. 23. infr.

"id est accusandos, vt superiore notâ dixi.

"Ecclesiastici videlicet, aut ex Ecclesiasticis, vel Continentes.

"Fiduciarij tacitam fidem interponentis, & sic tacito fideicommissio in fraudem sanctionis, de quo l. 27. infr. & locus Hiero-
nymi ad Nepotianum: quem mox proponam.

"29. quid, quanquam & hoc retineri potest. Nisi fortè qui, pro aliqui hîc sustineri posse putet quis.

"imitantur, admittuntur.

COMMENTARIVS.

VSPERTIS Ecclesiasticorum & Con-
tinentium motibus, conuersationi, com-
pendisque seu cupiditati & auaritiæ, &
quidem per Diocesim & Episcopatum Urbis Ro-
mæ, hac insigni Valentini Senioris ad DA-
MASUM Episcopum Urbis Romæ constitutio-
ne, Anno D. 370. occurritur. Duo nempe hâc leg.
prohibentur, de quibus mox; vbi prius egerti-
mus de Continentibus, ad quos hac lex non minùs
quam ad Ecclesiasticos pertinet.

Continentes, quorum hâc leg. mentio fit, Eccle-
siasticis vicini sunt, vt pote quibus coniungantur:
quare & Clericis in eadem re ipsa pariter iungun-
tur in Concilio Carthag. Anno 397. can. 38. Cod.
Africanis; Vt Clerici vel Continentes ad Virgines &
Viduas, nisi ex iussu vel permissu Episcoporum, non
accedant: vid. & Cresconium, Breviario, cap. 255.
Continentes igitur dicti, qui priuato perfectioris
vitæ studio ducti, voto seuerioris vitæ suscipien-
dæ, legitimis connubij solatijs se iuncti, & continen-
tibus vitam affectabant, ἐγκρατεῖς, id est,
Temperantes. Helychius ἐγκρατεῖς ἀγαθῶν inter-

pretatur. Palladius in Lausiaca, τῶν τῶν ἐγκρατεῖς
ἢ ἀγνῆτας ἀναδύσαντες ἐσθραῶν. Cæterum Continen-
tium alij sese Asceterio dedebant, (quare & hos
Monachorum appellatione intellexit Hierony-
mus:) Alij in vrbibus intra ædium priuatarum
Sacratia vitam hanc exercebant, excolebant: vid.
August. epistola 199. Nouell. Iustin. 123. Leonis
Nouell. 33. Alij Continentes dictos putant, qui post
nuptias, vxore è medio sublata, continebant.
Ad rem.

Primum huius leg. caput spectat Ecclesiasti-
corum & Continentium conuersationem: Vidua-
rum scilicet ac pupillarum domos adire Eccle-
siastici & Continentes verantur, ad euitandam tur-
pis conuersationis suspensionem: vnde colligere
licet Ecclesiasticorum & Continentium quosdam
hoc æuo etiam in Romana Diocesi & alibi, hoc
vicio vel laborasse, vel saltem suspicionem haud
omnino caruisse; sic vt Imperatoria iam authori-
tate malo huic intercedere opus fuerit: vti Patres
quoque intercessere. Sic Ambrosius libris Offi-
cior. quos ad Clericos suos scripsit, lib. 1. cap. 20.
Vidua

Viduarum ac Virginum domos, nisi visitandi gratia,
Iuniores adire non est opus: & hoc cum Senioribus,
hoc est, vel cum Episcopo, vel si gravior est causa,
cum Presbyteris: Quid necesse est, vt demus obreclan-
di locum secularibus? &c. Similiter Hieronymus
quoque epist. 2. ad Nepotianum, de vita Clericorum
& Sacerdotum: Etsi & ipse non in totum domo
Virginis aut Viduæ Clericum arceat, modum tam-
en, eodem semper sine, hunc præscribit: Si pro-
pter officium Clericatus, aut VIDVA à te visce-
tur, aut VIRGO, nunquam domum solus introeas:
tales habeto socios, quorum consuburnio non infame-
ris: si Lector, si Acolytus, si Pales te sequitur, non
ornentur veste, &c. solus cum sola secretâ & absque
Arbitro vel teste non sedas: si familiaris est ali-
quid loquendum, habet nurricem, maiorem domus, vir-
ginem, viduam, vel maritam: non est tam inhu-
mana, vt nullum præter te habeat cui se audeat cre-
dere. Caueto omnes suspensiones, & quidquid credibili-
ter fingi potest, ne fingatur ante deuita.

Secundò, prohibentur hâc leg. Ecclesiastici
& Continentes quicquam capere, ex mulierum lai-
carum quarumcunque (ita enim hanc leg. accipio,
præter Marciani Imper. mentem; de quo ad l. 28.
infr.) liberalitate, vel testamento: relicto tan-
tum eis ex propinquorum successione capiendi
iure; quò etiam pertinet Ambrosij locus elegans
serm. 7. de Clericis: Licet dicere possumus; Nemo
nos inuasionis arguit, violentia nullus accusat? Quasi
non interdum maiorem prædam à VIDVIS blandi-
menta eliciant, quàm tormenta: Non interest apud
Deum, virum vi, an circumuentione quis res alienas
occupet, dummodo quo pacto teneat alienum. Et re-
ctum est Baronij iudicium, cum iam Apostolorum
temporibus hæc fierent, prauisque ad eò germi-
nibus illis Ager Dominicus inter persecutiones
referretur, quid factum putandum sit tempore
pacis Ecclesiæ sub Christianis Imp. & in ea po-
tissimum Vrbe, in quam è toto orbe diuitiæ tan-
quam in mare flumina confluxissent. Has igitur
Hæredipetarum horum artes & aucupia lex hæc
damnat. Damnant horum temporum Scriptores,
etiam per eundem Episcopatum Romanum, huius
quoque legis indicio factò: Et alioquin Ammia-
nus Marcellinus quoque lib. 17. p. 362. Neque ego
abnuo, inquit, ostentationem rerum considerans urba-
narum, huius rei [Episcopatus Romani] cupidus, ob
impetrandum quod appetunt, omni contentione late-
rum iurgari debere: cum id adepti, futuri sint ita
securi, vt dicentur oblationibus Matronarum, pro-
cedantque vehiculis insidentes circumspèctè vestiti,
epulas curantes profusus, adeò vt eorum conuiuia re-
gales superent mensas. Qui esse poterant Beati reuera,
si magnitudine Urbis despecta, quam vitijs opponunt,
ad imitationem Antistiti quorundam provincialium
viverent, quos tenuitas edendi, potandique parcissimè,
vilitas etiam indumentorum & supercilia humum spe-
ctantia, perpetuo Numini verisque eius cultoribus vt
puros commendant & verecundos. Quæ quidem ab
Ammiano dici mirandum non esse ipse Baronius
fatetur. At certè verbis Ammiani Marcellini fi-
des non videtur deneganda, duplici ratione: Pri-
mò, quod G. illis ipse alioquin adeò candidè &
prolixè Episcoporum Christianorum prouincia-
lium puritatem, verecundiam, temperantiam com-
mendare sustinet, vt ne Christianus Scriptor ma-
gis potuerit. Secundò, quod hæc lex tam aperte in
eius sententiam pedibus ire videtur, nisi quod dici
posset, nec Damasum nec vniuersum Clerum, sed
solum non paucos in hæc aucupia sese dedisse. Vt
vt sit; sanè Ambrosius quoque libello aduers. relat.
Symmachi, Anno D. 384. (vt alibi probò) huius legis
Tom. VI.

(vt plenius probabo ad leg. 27. infr.) meminisset
Contra; nobis, inquit, etiam priuata successionis emo-
lumenta RECENTIBVS LEGIBVS dene-
gantur, & nemo conueritur. Non enim putamus in-
iuriam, quia dispendium non dolemus. Mox: Scri-
buntur testamenta ministris Templorum, nullus exci-
pitur prophanus, nullus vltima conditionis, nullus
prodigus verecundia: Soli ex omnibus Clerico com-
mune ius clauditur, nulla legata vel etiam grauium
VIDVARVM, nulla dynatio, & vbi in moribus
culpa non deprehenditur, tamen officio multa præ-
scribitur. Quod Sacerdotibus phari legauerit Chri-
stiana Vidua, valet: quod Ministris Dei, non valet.
Quod ego, non vt querar, sed vt sciant, quid non
querar, comprehendere, &c. Sed referunt ea, quæ vel
donata, vel relicta sum Ecclesie, non esse temerata.
Hieronymus quoque complutibus locis hæc aucu-
pia describit & perstringit, veluti epist. ad Ne-
potianum 2. & 3. & ad Eustochium 22. Quæ Baro-
nius rectè resolta (vt ipse ait) & in vnum collecta
omnibus spectanda in Annalib. posuit, vt inde Lec-
tor huius legis faciendæ occasionem intelligen-
ter; & vt sciret Lector se, quod ingenui Scriptoris
est, veri amantis historici numeros explere; nec
in gratiam hominum vitia reticendo, laudate vir-
tutes. Egregium verò illud Baronij factum: vt
mirum planè sit, eundem hanc legem parum equam
nuncueare: contra quam etiam iuxta Ambrosium
Hieronymus d. epist. 2. ad Nepotianum, de vita Cle-
ricorum & Sacerdotum, fol. 7. & 8. qui hanc san-
ctionem commendat: Pudet dicere, Sacerdotes Ido-
lorum, Mimi, & Auriga, & Scorta, hereditates ca-
piunt, Solis CLERICIS ac MONACHIS
hac lege prohibetur: & non prohibetur à Persecutio-
ribus, sed à Principibus Christianis. Nec de LEGE
conqueror, sed doleo cur MERVE RIMVS hanc
legem. Caucium bonum est; sed quò mihi vulnus, vt
indigeam Caucio? Prouida, seueræque legis cautior
& tamen nec sic refranatur auaritia. Per fideicom-
missa legibus illudimus: & quasi maiora sint Impera-
torum scita, quàm Christi, leges tenemus & Euange-
lia contemnimus. Si hæres, sed mater filiorum, id est
gregis sui, Ecclesia, quæ illos genuit, nutrit, pauit:
quid nos inferimus inter matrem & liberos? Quid est
igitur quod Baronius hanc Valentiniæ legem,
iuxta similes, patrum æquas, neque semel
vocet? cum ipse tamen, vt dixi, causam huius
legis faciendæ rectè aperiat; & excrecentem
Clericorum & Monachorum cupiditatem coër-
cendam dicat; in ea potissimum Vrbe, Roma scilicet,
in quam è toto Orbe diuitiæ (tquam in mare
flumina confluxissent: Imò & verisimile sibi vi-
deri dicat, ipso Damaso id agente, hanc sanctio-
nem editam aduersus diuinarum decretorum con-
temptores ad demolendam Clericorum & Mona-
chorum eiusmodi quæstuarum & sordidam offi-
cinam, vt qui contemnerent sancta Dei Euangelij
præcepta, & pro nihilo ducerent factos Conci-
liorum Canones, ipsorumque Romanorum Pon-
tificum decreta quælibet deriderent; iidem pro-
caces ab ipso Imperatore Valentiniæ compesce-
rentur: quem constar in cæteris iura Ecclesiastica
sarta recta seruati voluisse. Valentianus ipse con-
sulti appellatione in l. 22. infr. consultam & prouida
sanctionem vocat, vt pote quam hæc tem-
pora omnino exegerent. Sed & hoc ipsum paulò
post ad Episcopos quoque & Virgines Deo di-
catas extensum fuit, l. 22. infr. vt neque videlicet
ex mulierum liberalitate quicquam capere pos-
sent. Hoc ipsum postea & de Diaconissis, imò
sub seueriore quoque sanctione prohibitum, l. 27.
infr. seueriore inquam: Nam cum alia mulieres,

vt maximè Ecclesiasticis & Continètibz aliquid donare vel relinquere hanc leg. prohibeantur, non idè tamen prohibita ipsi Ecclesiis aliquid relinquere, quod tamen perperam Viti docti nonnulli putarunt. At Diaconia, non modò Clericis, verùm etiam Ecclesiis & pauperibus relinquere aliquid prohibita, d. l. 27. vel etiam de claræ domus insignibus, in eos aliquid trāscribere, quod postremum tamen mox abrogatum l. 28. infr. Neque enim audio Marcianum Imperatorem existimantem eā lege 28. hanc nostram abrogatam, de quo tamen plenius videbimus ad d. l. 28. Sanè Marcianus ipse postea hac parte vt hanc legem, ita & d. l. 27. infr. velut asperius & durius latas abrogatas voluit Nouell. sua de testam. Cleric. vlt.

¶ Secularis interim iurisdictionis & potestatis in Ecclesiasticos saltem quoad temporalia illorum bona monumentum & argumentum hoc, (si quod aliud) illustre esse videtur: cuius vestigia, procul ab omni studio, quod abominor, sectari lubet. Primùm, Imperatorem videmus non solum mores Ecclesiasticorum ad honestatem componentem, sed & prouidā ac seuerā legis cautione Ecclesiasticorum acquisitionibus sibiulam imponentem. Secundò videmus, alteram iam hanc constitutionem hoc titulo, ad Episcopum Urbis Romæ directam; nempe haud alio exemplo vel ratione, quam vt is operam daret, quo ea Lex effectui traderetur, quam & ipse fortè elicerat, quod Baronio conscientia facilè & ipse accedam. Hæc enim ratio huiusmodi Inscriptionum est; atque aded quod laudabile, vt Clerum suum ad huius sanctionis præscriptum contineret. Certè, vt postea docebit lex 22. etiam Episcopis ea sancita est, neque hac parte, quicquam præ Clericis aliis Episcopi præcipui habuere. Tertio videmus, sanctionem hanc Lectam in Ecclesiis Romæ, quod Imperialis potestatis, & quidem Romæ argumentum esse videtur. Et sanè quemadmodum leges seu Orationes ad Senatum emissas, vel ad ius Senatorium pertinentes, in Senatu lectas, nonnullæ huius Codicis constitutiones ostendunt; quæ verò ad Iudices & Magistratus & ad horum officium spectabant, apud Acta: Sicut rursum constitutiones, quæ ad ius militare pertinent, in Principis lectæ & asseruata: Ita leges Imp. Ecclesiasticæ in Ecclesiis pariter lectæ (sicut aliquando eorundem Imp. Icones Imperatoris auctoritati ostendandæ in Ecclesiis illatæ, de quo etiam Gregorius in Registro,) idque tanquam frequentissimo loco: Et epistolas Imperatorum in Ecclesiis lectas restatur Chrysostomus homil. 4. in 2. ad Thessal. ed. Comel. p. 1502. Sanè præter hanc legem, lectarum in Ecclesiis siue constitutionum, siue epistoliarum Imperatoriarum de rebus Ecclesiasticis alterum luculentum exemplum suppeditat Sulpitius Seuerus lib. 2. Historiæ sacre, in gestis Anni 355. Epistolam, inquit, sub Imperatoris nomine emittunt, eo consilio, vt si ea equis auribus populus recepisset, publica auctoritate cupita proferrent. Igitur LECTAM IN ECCLESIA epistolam populus auersatur: Dionysius, quia non esset assensus: vrbe pellitur. Statimque eius in locum Episcopum subrogatur. Liberius quoque Urbis Romæ, & Hilarius Pictauiorum Episcopus dantur exilio. Sed & Imp. Theodosij Iunioris aduersus Nestorium legem cum Edictis Præfectorum, sub quibus proposta, in Ecclesiis lectam subscriptio testatur: Ανεργασθη εν τη Εκκλησια της μοναχων εν τοις ερημικοις χωροις κτλ. Ινδουπλων εις ενος Διοκλητανου ρε δ. Sic etiam Constantinus Magnus epistolam suam Athanasij absolutioriam & Meletianis commina-

toriam, quam ad Ecclesiam Alexandrinam scripsit, teste Theodoro lib. 1. cap. 26. 27. iussit, εις το κοινον αναγραφειναι, ιη εδδεται παρτες ερειναι τλω αυτη δεσφαιεν, teste Sozomeno, lib. 2. cap. 22. Itaque erratum est Doctissimi aliis Baronij Ann. 370. num. 123. qui negat, vllum exemplum præcessisse, vt Imperatoris sanctiones in Ecclesiis legerentur. Sic quoque in fine legum Visigothicarum legimus, suprascriptas omnes (de Iudæis scilicet) Lectas in Ecclesiis S. Marie Toletæ sub die V. I. Kal. Febr. Anno primo Ervigij R. Sanè & Gregorius quoque postea Mauritij leges etiam iniustas visas publicauit, & sic Imperatoris iustioni hac in re obedientiam præbuit, quod ipsemet testatur l. 2. Ind. 11. epist. 61. Neque illud Baronij mouere debet quod addit, minimè reperiri ab Imperatore hanc leg. præceptum, Vt ea legeretur in Ecclesiis. Neque enim necesse fuit, id nominatim lege comprehendere, quod factum apparet; & quia factum apparet, fieri potuisse colligitur, & eo quidem magis, quod Damaso Episcopo inscripta, non alibi, quam in Ecclesiis legi debuerit. Tandem neque illud admittendum quod Baronius, credi velle, Valentinianum Damasi ministrum hac in re egisse: Illud alterum equidem quod subicit, & Damasum Edictum illud impetrasse, haud ad id abnuam: verum prius illud, Baronij diuinationem sapit. Et tamen si vel hoc ipsum largiremur, saltem exinde liqueret, auctoritate Principis hæc parte Romæ opus fuisse, vt ipse Baronius fatetur, quæ vtique frustra adhibetur, vel adhiberi postulat, nisi Ecclesia in Republica esset, id est, nisi legibus Imperatorum Ecclesia etiam Romana, tum saltem in temporalibus teneretur. Postremò id magis magisque euincit huiusce legis sanctio, & quidem duplex: Primùm enim Ecclesiasticos viduarum & pupillarum domos contra Edictum aduentis, publicis iudiciis deferri & exterminari iubet, id est, eorum iudiciis secularibus. Secundò, à mulieribus his relicta vel donata, fisco suo vindicari iubet. Sic secularium Potestatum & Principis est iudicium de bonis Ecclesiasticorum. ¶ Inquis quod & antea perstrinxi, hanc legem postea velut asperius & durius latam à Marciano abrogatam, Nouellā de testam. Clericor. vlt. verum id: Sed quid tum? Esto, visa fuerit tum Marciano asperior & seuerior: Præterquam quod de Martiano iudicio dicere possem, hinc sanè liquet, vsque tum eam legem, seruata: Item leges humanas pro temporibus Principes variare, mutare, abrogare potuisse. Neque illic abrogatio legem abrogatam iniustam fuisse eo tempore, quo lata fuit, coarguit; cum cessante etiam causā, quæ legi occasionem dedit, & ipsam legem cessare, atque abrogari, ius & mos sit. Illud minimè tolerandum quod Molanus lib. de piis testam. c. 34. censet, hanc leg. fuisse latam odio in sacros homines, moxque abrogatam. Neque enim hæc vllum odium Ordinis Ecclesiastici vertitur, verum frænum tantum auaritiæ sacrorum hominum, hæredipetarum, Clericorum & Monachorum iniicitur, quod optimè vidit ipse Baronius, & nuperimè Nicolaus le Maistre, lib. 2. de bonis Eccles. c. 1. ¶ Tandem inquis, quod etiam Baronius notat, Ecclesiasticis tantum, non Ecclesiis ipsis, hanc legem ferri. Verum hoc, quicquid alij contra sentiant, Sed quid inde? Nempe Valentiniano visum, Ecclesiasticis modum ponere. At enim vbi vsus postea postulauit, non minus Ecclesiis ipsis modus à Principibus quidam impositus: quod ostendet lex 27. infr. Denique Principi hac in re vela laxare vel contrahere pro Reipublicæ vsu semper licuisse videtur.

xxi. * Idem AAA. ad Ampelium PF. v."

¶ I¹ qui Ecclesiæ iuge obsequium deputarunt, Curiis habeantur immunes, si tamen eos ante ortum Imperij Nostri ad cultum se legis nostræ contulisse constituerit: ceteri reuocentur, qui se post id tempus Ecclesiasticis congregarunt. Dat. xv. Kal. Iun. Gratiano A. 11. & Probo c o s s. [371.]

NOTÆ.

* Omisit & hanc legem Baronius, quæ & à Cod. Inst. abest. "al. PFP. malè: Romæ scilicet cuius mentio apud Ammianum Marcellinum lib. 18. p. 386. in gestis huius Anni & 369. cuius etiam quatuor decreta in Vrbe Roma memorat. Eidem inscribuntur complures Anni huius constitutiones & sequens 372. Sed & Baronius, ex Cod. Vaticano refert hoc ipso Anno eiuudem Valentiniani indulgentiam de Vrscino Schismatico in Episcopatu Rom. ad hunc eundem Ampelium Præf. Vrbis, quæ etiam Vrscino ita indulgentiam præbet, vt ne ad Vrben Romam, vel ad suburbicarias regiones pedem inferat, ne nequitia suæ contagionem conetur infundere. "Ecclesiastici Clerici, &c. "ante v. Kalend. Mart. Anni 364. & sic ante septennium: eo enim die & tempore Valentinianus Imperator declaratus fuit. "Cultus hic pro ministerio & Clericatu. Eodem sensu in eodem argumento in Constant. l. 49. supr. de Decurion, cultus diuinæ reuerentiæ: item via diuinæ cultionis, pro Clericatu.

COMMENTARIVS.

¶ VRIALEM Clericum factum ad Curiam reuocari iubet hanc leg. Valentinianus Sen. vt & Constantinus M. l. 3. & 6. supr. & Valens l. 19. supr. In præteritum tamen certo tempore vt aliis constitutionibus conclusa hæc Clericorum ad Curiam reuocatio, veluti d. l. 19. supr. & l. 123. 162. 163 supr. de Decurion. ita & hæc Valentiniani & quidem per Vrben Romam & regiones suburbicarias. Scilicet ante ortum Imperij sui, id est, ante v. Kal. Mart. Ann. 364. & sic ante Septennium Clericos factos à Curiis haberi immunes vult, post id tempus factos ad Curiam reuocari. Verum de hoc iam plenius ad l. 49. & 59. supr. de Decurion.

xxii. * Idem AAA. ad Paulinum præsidem Epyri nouæ."

¶ ORMA præcedentis consulti etiam circa Episcoporum Virginumque personas, & circa alias, quarum statuto præcedenti facta complexio est, valeat, ac porrigatur. Dat. Kalend. Decembr. Treu. Modesto & Arintheo c o s s. [372.]

NOTÆ.

* Et hanc legem in Codice Iustiniano omisit quæque Baronius. "Huic successit mox Anno sequente Zosimus; vt docet lex unica supr. de Præfectiani: Iteti lex unica supr. de Stratoribus emendata eius subscriptione. "Epyrus Valentiniano in Imperij diuisione cessit, vt huius legis Inscripcio cum Subscriptione collata fidem facit: itémque lex unica supr. de Præfectiani: Et sanè Zosimus testatur, lib. 4. pag. 735. Valentiniano Illyricum & quidem totum cessisse. "Epyri duæ: de quo vide Topogr. Nouæ sit quoque mentio in Itiner. Pentinger. † Cuius? legis 20. supr. vt mox ostendam. Hæc interim voce prouidam hanc sanctionem consularumque dicere voluit: de quo ad d. l. 20. supr. "Deo scilicet dicaturum, de quibus vide supr. tit. de raptu vel matrim. sanctim. & l. 4. 6. supr. de Censu. "28. vt. "puta Clericos & continentes d. l. 20. "fortè Trid. id est, Tridenti.

COMMENTARIVS.

¶ RAHITVR, seu extenditur anterior aliqua constitutio, ad Episcoporum & Virginum personas, hæc Valentiniani Senioris Constitutio: Virginum, inquam, Deo dicatarum & Sanctimonialium, de quibus alioquin fuit quoque supr. tit. 25. lib. 9. de raptu vel matrim. sanctim. & lex 4. 6. supr. de censu. ¶ Quanam autem illa præcedens constitutio est? Sanè hæc in re obscurā vel illud saltem ex hæc leg. colligere licet, eā lege de Clericis & similibus actum fuisse: Quandoquidem eius legis forma ad Episcopos & Virgines Deo dicatas trahitur: Et sic proculdubio à minoribus vel æqualibus, ad maiores & æquales extensio fit. Et sanè Tom. V. I.

ita existimo, intelligi hæc legem 20. supr. in qua agitur de Ecclesiasticis & Continentibus. Et sic de Ecclesiasticis eā leg. constituta, ad Episcopos quoque hæc leg. cum de eo alicubi dubitari cœpisset, porrigantur. Item, quæ de Continentibus viris ibi statuta, ad Virgines pariter Continentes, hæc leg. trahuntur. Fuerit itaque huius legis hæc sententia; Etiam Episcopos, etiam Virgines Deo dicatas, nihil consequi posse ex liberalitate mulierum, non magis quam cæteros Ecclesiasticos aut Viros Continentes: de quo ad eam leg. 20. ¶ Dices, legem 20. ad Episcopatum Urbis Romæ pertinere, hanc verò ad Epyrum, & quidem

quidem nouam : quare hanc legem ad illam trahi non posse : Fateor, emissam illam ad Episcopum Urbis Romæ, fateor, lectam in Ecclesiis

Urbis Romæ : Sed generalem eius prouidentiam fuisse ait, & sic vbiq; eam seruari voluisse Valentinianum.

XXII. * Imppp. Valens, GRATIANVS & Valentinianus AAA. Artemio, Euridico, Appio, Gerasimo, & ceteris Episcopis.

VI mos est" causarum ciuilium, idem in negotiis Ecclesiasticis obtinendi" sunt : vt si qua" sunt, ex quibusdam disensionibus, leuibusque delictis, ad religionis" obseruantiam pertinentia, locis suis, & à suæ Diœceseos Synodis audiantur: Exceptis" quæ actio criminalis, ab Ordinariis" extraordinariisque" Iudicibus, aut Inlustribus" potestatibus audientia" constituit. Dat. xvi. Kal. Iun. Treu. Valente v. & Valentiniano AA. COSS. [376.]

INTERPRETATIO. Quoties ex quâlibet re ad Religionem pertinente inter Clericos fuerit nata contentio, id specialiter obseruetur, vt conuocatis ab Episcopo diœcesanis Presbyteris qua in contentionem venerint iudicio terminentur. Sanè si quid opponitur criminale, ad notitiam Iudicis in ciuitate qua agitur deducatur, vt ipsius sententia vindicetur quod probatur criminaliter fuisse commissum.

NOTÆ.

- * Abest hac lex à Cod. Iust. Refert eam Baronius rectè Anno 376. num. 6. Abest quoque ab Aniano, Pat. de Episcopis istis mox.
Gerasio in veteri huius Codicis Chronologia, & in aliis MSS.
in Synodum aliquam proculdubio tum coactis : de quo mox.
Loco, mos est, reponat quis Mores sunt : & sic mox, idem pro idem legendum fuerit. Verùm id mihi non placet. Alij reponunt infra obtinendus est : quomodo sanè nonnulli MSS. Anianei habent : Quod de suo etiam testatur Seldenus, de Synediis, cap. 10. p. 344. Et ita quoque Baronius habet in Ann. D. 376. Et id tamen ipsum duriusculum. Fortè rescribendum eidem, &c. obtinendi ius sit.
Ciuiles cause hic sunt laicorum causa & seculares.
Obtinere, est locum habere : vt in illo Concilij Nicæni cap. 6. ὅπου ἡν κερταίω : vbi rectè Interpres Antiqui mores obtineant.
pro qua : Ceterum extat hæc sententia, recisis nonnullis in Pij Epistol. 2. p. 199.
malè al. dammandis sensibus.
Discipline Ecclesiastica.
vox hæc non exceptionem à Regulâ propriè denotat, verùm contrarium casum : nam de leuibus delictis supra actum fuit, à quibus nunc actio criminali excipitur, id est separatur, distinguitur.
puta, Rectoribus Prouinciarum, Proconsulibus, Vicariis.
in eodem argumento vid. l. ult. inf. de Episcop. iudic.
puta Præfectis Prætorio : de quo mox.
de audienda, (vt sup. audiantur) quomodo MSS. exhibent, & quidem Seldenianus; Seldenio ipso teste de Synediis, lib. 1. cap. 10. p. 345.
Sensus est; Ea excipienda esse, quæ actio Criminalis instituta efficit, vt ab Ordinariis & extraordinariis Iudicibus, vel Inlustribus Potestatibus audienda sint.
an potius, Valente VI. & Valentiniano II. COSS. id est, Anno D. 378.

COMMENTARIVS.

DE Foro Episcoporum & Clericorum, quemadmodum fuit iam supra Constantij imp. epistola, siue Constitutio, l. 12. hoc tit. erit Honorij lex 4.1. inf. hoc tit. & lex 1. inf. de Reli. Valentinianij Placidia filij lex vlt. inf. hoc tit. Ita hæc lex Gratiani est, quod ostendit eius subscriptio, DAT. TREVERIS. Atque ita in vniuersum quinque hac de re hoc Codice extant Constitutiones genuinæ, (quibus addunt Alij duas, Constantini nimirum & Theodosij nominibus propositas sub tit. de Episcopali iudicio, vbi dicemus;) quibus videlicet definitur, an & quando Episcopi & Clerici coram Ecclesiasticis, quando verò coram secularibus Iudicibus accusari, vel litigare possint. Quod quidem ostendit, sæpius hanc rem in Synodis & in Consistoriis Principum agitatum. Non harum omnium legum sententiam hic sub vnum semel conspectum proponemus : mox quarum huiusce legis sententia sit, aduersus plurimorum interpretationes, eam quoque quæ huic legi subdita est, ostendemus.

¶ Vt hoc distinctè fieri possit, Tria Casuarum genera circa Clericos constituenda sunt: Ecclesiasticæ videlicet Cause, Pecuniariæ siue ciuiles, & Delictorum communium.

¶ De Causis Ecclesiasticis, τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Ζητήματα, apud Basilium, id est, in quibus de Religione agitur, seu in causa FIDEI, vt Valentinianus Sen. Imperatoris nostri pater, in hac ipsa re, lege sua dicebat, teste Ambrosio epist. 32. in princ. dubium nullum est, eas coram Episcopis & Synodis Diœceson audiri oportere, hæc leg. & l. 1. inf. de Religione, & d. l. vltim. inf. de Episc. iudic. non verò δημοσίως δημοσίως Ecclesiasticos συμπίτυεσθαι : de quo elegans etiam est locus ille qui extat apud Ambrosium epist. 32. ad Valentinianum Iun. vbi & Valentinianus Senioris legem, seu Rescriptum super eo recitat, quod paulo post exhibebo. Est & Basilij hoc ipso tempore epist. 385. in fin. Est Gregorij Nazianzeni epist. ad Nestarium 227. Item dubium nullum est, causas Ecclesiasticas alicuius Ordinis (vt eodem loco Ambrosius) vt & delicta Ecclesiasticorum propriè contra disciplinam Ecclesiasticam & Ordinem admissa, ibidem agitata; quæ Ecclesiastica ἐγκλήματα seu ἀμαρτήματα delicta dicuntur eam. 6. Concilij Constant. & Nouellâ Iust. 83. cap. 1. vide & leg. 29. Cod. de Episcop. aud. quæ scilicet pœnis Canonici, atque in his Excommunicatione, (de quæ est l. 4.1. inf. & l. 20. sup. quorum appell.) communionis priuatione exercentur. Atque

que hoc est illud omnè, quod Ambrosius, Valentinianum Sen. legibus sanxisse scribit; scribens ad eius Filium Valentinianum Iun. Augustus, inquit, memoria Pater tuus, non solum sermone respondit, sed etiam Legibus suis sanxit, in causa Fidei, vel Ecclesiastici Ordinis alicuius, eum iudicare debere, qui nec munere impar sit, nec iure dissimilis, (hæc enim verba rescripti sunt) hoc est, Sacerdotes de Sacerdotibus voluit iudicare. Quin etiam si aliis quoque argueretur Episcopus, & MORVM esset examinanda causa, ETIAM HANC voluit ad Episcopale iudicium pertinere : Et mox; Quando audisti, Clemensissime Imperator, in causa Fidei Laicos de Episcopo iudicasse? Ita ergo quadam adulatione curuamur, vt Sacerdotalis Iuris sumus immemores, & quod Deus donauit mihi, hoc ipse aliis putem esse credendum? &c. Et mox : At certè, si vel scripturarum seriem diuinarum, vel vetera tempora retrahemus, quis est qui abnuat in causa Fidei, in causam inquam Fidei Episcopos solere de Imperatoribus Christianis, non Imperatores de Episcopis iudicare, &c. Hactenus Ambrosius, Atque hæc tum de causis Fidei, vel Ecclesiasticis alicuius Ordinis, tum de delictis Ecclesiasticis.

¶ Secundò, de Causis Pecuniariis Ecclesiasticorum nunc videndum est. Pecuniariæ igitur, seu ciuiles Ecclesiasticorum cause coram iudicibus secularibus instruebantur, non minùs quàm priuatorum seu laicorum: & hactenus Constantini Magni priuilegio quod memorat Sozomenus lib. 1. cap. 9. cautum fuit, vt consensu vtriusque partis, Episcopus inter priuatos de rebus pecuniariis cognoscere posset, sic vt Episcopus morte Arbitri spontè residentis, in Ciuili duntaxat negotio iudicaret: & sic sub tribus limitationibus id constitutum; non verò iure suo id sibi Ecclesiastici vindicare potuerunt, & hæc Laicis necessitatem iniungere. Idque ipsum etiam cauetur l. 7. & 8. Cod. de Episcop. aud. & Nouell. Valentiniani 12. in princ. de Episcop. iudic. quam quidem legem 7. Tribonianus deformatè videtur ex l. 10. sup. de Iurisdi. n. nisi potius vtraque lex eiusdem Constitutionis partes sint. Ex d. l. 10. interim liquet, hoc idem Priuilegium tributum Iudæis, vt videlicet & ipsi in ciuili duntaxat negotio, ex consensu, ad similitudinem Arbitrorum, apud Patriarchas suos litigare possent. At, quod l. 1. de Episcopali iud. sub Constantino M. cauetur, vt id fieri posset, etiam altera pars refragaretur; id falsum esse ad eam leg. ostendam.

¶ Tertio, sequuntur tandem Ecclesiasticorum Delicta, quæ communia rectè dicere possis, ea videlicet, quæ publicis legibus & Iure communi vindicantur, πολιτικά ἐγκλήματα d. Nouell. Iust. 83. quæ ad vsum publici Iuris pertinent, vt loquitur lex 1. inf. de Religion. quæ Reipubl. lædunt. Nam vt limitum alia delicta propria sunt, quæ militarem disciplinam attentant, alia communia, quæ publicam disciplinam (& sic eorum persecutio aut propria, aut communis est; l. 2. & 6. de re milit.) ita pariter Ecclesiasticorum admissa, siue delicta, aut propria sunt, id est, quæ illi vt Ecclesiastici admittunt aduersus Ecclesiasticam disciplinam, (quæ causa, & eorum persecutionem propriam esse, id est, à Iudicibus Ecclesiasticis vindicatum ostendimus;) Alia verò communia sunt, quæ non iam vt Ecclesiastici, sed vt Ciuium numero, atque in Republ. constituti, admittunt: nam, vt rectè quoque Cardinalis Bellarminus lib. 1. de Clericis, cap. 28. Clerici præterquam quod Clerici sunt, sunt etiam ciues & partes Reipubl. politica. Et verò hæc delicta regulariter ab ordinariis, extraordinariis

que iudicibus secularibus, vel Illustribus audiebantur, vindicabantur: seu ad ordinarios Cognitores pertinebant, legibusque audiri oportebat: quæ sententia est Gratiani hæc leg. & Honorij l. 1. inf. de Religion. Eademque est sententia leg. 3. de Episcop. iud. Continua, inquit, lege sancimus, nomen Episcoporum, vel eorum, qui Ecclesia necessitatibus seruiunt, ne ad iudicia siue Ordinariorum, siue extraordinariorum iudicium pertrahatur. Habent illi Iudices suos, nec quisquam bis publicis sit commune cum legibus. QUANTVM AD CAVSAS TAMEN ECCLESIASTICAS pertinet, quas docet Episcopali auctoritate decidi. Quibuscumque igitur mota fuerit questio, que ad CHRISTIANAM PERTINENT SANCTITATEM, eos docebit sub eo Iudice litigare, qui Præsit est in suis partibus omnium Sacerdotum, id est per Aegypti Diœcesin; Optate Karissime ac iucundissime. Quare laudabilis auctoritas tua arbitrio temperato quicquid NEGOTIORVM ALIVNDE videlicet terminabit, habituro Pontificium SACRÆ DISCEPTATIONIS Timotheo Episcopo. Vides causas tantùm Ecclesiasticas, ad Christianam sanctitatem pertinentes, sacras disceptationes, Episcopali auctoritate decidi. At, quicquid negotiorum aliunde incidit, id est alias causas quascunque, Iudicium ciuilium arbitrio terminari iuberi. Ac proinde emendandus Gratianus, qui canonizat illius legis parte, canone, continua 5. 1. 1. quest. 1. hanc distinctionem sultulit, omittis illis, quantum ad causas Ecclesiasticas tamen pertinet: & reliquis sequentibus.

Sed & illud obseruandum, dictam l. 1. inf. de Religion: aded præcisam videri, vt Priuilegium istud Constantinianum, de causis tantùm pecuniariis seu ciuilibus ad Iudices Ecclesiasticos trahendis, abroget, omnibus videlicet causis seu negotiis aliunde, præterquam de Religione, incidentibus, ad Ordinarios Iudices remissis, verbis planè peremptoriis. Accedit & Valentinianus Nouell. 12. de Episc. iud. in quâ Valentinianus, sublaturus querelas seu causationes plurimorum, quæ tum erant de Episcopali iudicio, non tantùm in causis ciuilibus (id est pecuniariis) Episcopos iudicium sibi vindicare vetat, nisi vtraque parte consentiente & præcedente vinculo Compromissi, verùm etiam confirmata verbis expressis Honorij constitutione d. l. 1. inf. de Religion: etiam quoad Episcopos reos publicis legibus & iure communi, id est, in publico iudicio respondere iubet, nisi fortè priuato delicto læsus ab Ecclesiastico iudicio Ecclesiasticum eligere maluerit. Verba hæc sunt: Quoniam constat, Episcopos & Presbyteros forum legibus non habere, nec de aliis causis secundum Arcadij & Honorij diuina constituta, que Theodosianum Corpus ostendit, præter Religionem posse cognoscere, si ambo eiusdem officij litigatores nolint, vel alteruter, agant publicis legibus & IURE COMMUNI. Sin verò petitor Laicus seu in ciuili seu criminali causa, cuiuslibet loci Clericum aduersarium suum, si id magis eligat, per auctoritatem legitimam in publico iudicio respondere compellat: Quam formam etiam circa Episcoporum personam obseruari oportere censemus: Vt si in huiusmodi Ordinis homines actionem persuasionis & atrocium iniuriarum dirigi necesse fuerit, per Procuratorem solemniter ordinatum apud Iudicem publicum inter leges & iura confligant. Et mox: In reliquis negotiis criminalibus iuxta legum ordinem per se iudicium subire coguntur. Itaque & publica delicta atrocioraque crimina Ecclesiasticorum necessariò apud ordinarios Iudices agitata, pariter vt ciuiles

causæ, vt & priuata eorum delicta, nisi aduersario consentiente. Idque Ivs COMMUNE fuit, & verò notandum ita vocari d. Nonella. Et licet Baronius obseruet, Valentinianum, post latum hoc impium Edictum nulla prospera cecisse, sed aduersa, cunctaque in dererius esse prolapsa atque penitus labefactata, ipsiūque demum miserando interitu periisse, id tamen refutat Millerotus p. 129. 130. qui idem rectè ostendit Leonis Epistolam 94. huic legi contrariam, non esse Leonis PP. sed Leonis Archiepiscopi tertiæ prouinciæ Narbonensis. Quamquam non dubito quin Episcopi & hæc sibi quoque vindicare niterentur; qui & Martini Turon. Episcopi, & Seneri lib. 2. histor. sacra, sensus fuit, illis potissimum quæ extant p. 447. & 449. Basilius quoque hoc ipso tempore, epist. ad Commentariensem 417. perpetrata in Ecclesiis, veluti furta ibi admilla, ad Ecclesiasticam cognitionem reuocabat, qui scilicet pauperum vestimenta furati fuerant, γραφίζων ἐπὶ τὰ ἐν ταῖς Εκκλησίαις ἀμαρτανύματα, ἐφ' ἧμῖν ποροίμαι τῆς ποροίσεως πυγχαίαν διαρπίσεως, διὰ τῶν ὧν ἀπὸ τῶν μηδ' ἀρενοχλήσθαι.

Hæc fuit huius aui constitutionūque Imperatoriarum hæc parte disciplina: Quamquam & Morum Ecclesiasticorum examen ad Episcopale iudicium pertinere voluit Valentinianus Sen. vt ex Ambrosio iam docuimus. Idque ostendit alter quoque eiusdem Ambrosij locus epist. 24. ad Marcellum. Aiebant præterea nescio quæ gesta indecora & pro suo quisque studio iactabat, quæ Episcopo potius Iudice, quam Præfæcto examinari oporteret: His confusus simulque admonitus Apostolica præceptionis, &c. recepisti cognitionem, ita tamen, vt compositionis essent Arbitr. Quinimò & hac quoque Constitutione Gratianus: putà, vt si delicta Ecclesiasticorum leuia sint, & ex quibusdam disensionibus, circa Religionem exorta, de re ad Religionem pertinente, inquit Interpres, atque in negotia Ecclesiastica incidant, tum de huiusmodi delictis Episcopi quoque Iudices esse possint: Idque scilicet exemplo causarum ciuiliū. Nam vt Iudex secularis de incidente quæstione cognoscere potest, de qua alioquin principaliter cognoscere non potest, (l. 3. Cod. de Iudic. l. 1. Cod. de Ord. Iudicior. l. 11. Cod. ad Leg. Corn. de fals.) itque mos in causis ciuilibus obtinet: ita pariter incidentem de leui delicto in negotium Ecclesiasticum quæstionem ab Ecclesiasticis Iudicibus audiri voluit Gratianus: Eundemque aded morem & hic obtinere vult: vbi obtinendæ vox propria; vt in illo Nicæni τὰ ἀρχαῖα ἐν νεοτέτοι, antiqui mores obtineant vt rectè Interpres, Et hæc quidem genuina est huiusce legis sententia in principio. Largiter verò falluntur, qui cessent hæc lege id constitui, vt causa ciuiles seu pecuniariæ Ecclesiasticorum coram Ecclesiasticis Iudicibus tractentur. Aperte quippe hæc leg. argumentum ducitur à more causarum ciuiliū, seu qui in causis ciuilibus vsurpatur, ad negotia Ecclesiastica: mōxque discrimen statuitur inter leuiora delicta, & actiones criminales; vt videlicet illæ coram Ecclesiasticis Iudicibus audiri possint, hæc non item. Ciuiles itaque causæ in iudicio huius leg. non sunt causæ ciuiles seu pecuniariæ Ecclesiasticorum, sed sunt causæ ciuiles promiscuæ omnes, quæ coram Iudicibus ciuilibus agitantur, à quibus argumentum hîc ducitur. ¶ Sic liquet, causas ciuiles & actiones criminales Ecclesiasticorum coram ordinariis & ciuilibus Iudicibus regulariter agitas, eaque forma Iuris huius fuit.

Facilis itaque nunc responsio est ad tres leges,

hoc Codice in speciem contrarias; et si ad eas in vniversum & in antecessum id generaliter rectè responderi possit, ea quandoque tempora incidere, vt Iudicibus secularibus crepta cognitio Ecclesiasticis rectè tribuatur.

¶ Primum igitur, quod Constantio aliquando visum fuit, circa Episcoporum nominatum, non & aliorum Clericorum accusationes, ne in Iudiciis videlicet illæ fierent, sed apud alios Episcopos explorarentur, l. mansuetudinis 12. supr. hoc tit. id Episcopis tantum tributum, non aliis Ecclesiasticis, quorum respectu Ivs COMMUNE relictum est: & sic confirmata eo ipso Regula in casibus non exceptis: & ad perpetuam Iuris formam non pertinet, imò extraordinarium prorsus, momentaneum, temporarium, vt eius legis verba etiam euincunt, atque ex illorum temporum ratione ibidem euicimus.

¶ Secundò, quod Honorio visum fuit, Anno 412. l. Clericos 41. infr. hoc tit. vt Clerici Episcopi, Presbyteri, Diaconi, alijve, non nisi apud Episcopos accusari possent; id non nisi de Ecclesiasticis, vel etiam de leuib. delictis intelligendum est, pariter vt hæc lex nostra, vt ibi ostendimus: & quidem sub hac adhuc limitatione, vt videlicet huiusmodi duntaxat causas Episcopi audiant actis sub testificatione multorum. Quod ipsum est, quod hæc leg. exigitur, vt leuia delicta Ecclesiasticorum locis suis, id est, ab Episcopis locorum, & à suæ Dioceseos Synodis audiantur. Tunc etiam lex 1. infr. de Relig. satis apertè ostendit, quæ nempe Honorio mens hac parte fuerit: vt & eiusdem lex 8. Cod. de Episcop. aud. Denique sequentes Principum constitutiones apertè actiones criminales contra Ecclesiasticos ad Iudices seculares & ordinarios remiserunt.

¶ Postremò; Neque alia etiam videri possit Constitutionis Valentiniani Tertij sententia in l. vlt. infr. hoc tit. vbi Clericos, quos Ioannes Tyrannus INDISCRETIM ad seculares Iudices deduci debere edixerat, Episcopali audientia reservari iubet, hæc additâ ratione, quod fas non sit, vt diuini muneris Ministri temporalium potestatum subdantur arbitrio. Audis INDISCRETIM ἀπίστοι. Nempe Ioannes Tyrannus nullo discrimine causarum Ecclesiasticarum, & Ciuiliū ac Criminalium Clericos ad seculares Iudices deduci voluerat: Valentinianus itaque discrimen causarum rursus instaurauerit, vterqueque, ne diuini muneris Ministri (quæ Ministri videlicet; quod necessariò supplendum, ne alioquin hæc noua Theologia sit, eisque obstat illud: Omnis anima Potestatibus subdita esto:) quid admittentes; temporalium Potestatum arbitrio subderentur. Ac vt maximè lex illa generalis foret, temporaria tamen tantum fuerit, eaque de earum constitutionum numero, quas priorior Placidia in Clericos animus elicit. Aduersus quam pugnant tot anteriorum Principum, & deinceps insecutorum Constitutiones. Verum plenius de hoc ad eam leg. Clericis sanè Ecclesiæ Romanæ longè consuetudinis instituto id datum, vt prius apud Episcopum Rom. conueniri deberent: deinde si Episcopus actorem contempneret, ad secularia Iudicia iri posset: quod privilegium centum quinquaginta fermè pōst annis ab Athalarico R. confirmatum apud Cassiodorum 8. var. 24.

¶ Atque hæc sufficiant, ad mentem Constitutionum hoc Codice comprehensarum. Ex historiam quippe Ecclesiastica, ex Canonibus Conciliorum, ex posteriorum Imperatorum Constitutionibus, denique ex omnium temporum obseruantia argumenta in præfens nunc omittimus, instituti nostri

nostri memores, neve Interpretationis modū egrediamur. Adde, quod hæc mēse sui iuris fecit solidissimo scripto V. CL. Millerotus, aureòque libello, de Delicto communi & casu priuilegiato. quò lubens remitto Lectorem: Quamquam p. 127. huius leg. sententiam minus affectus est: cum putauit, hæc legem mutatam l. 3. de Episcopali iudicio: in eo quod cognitio negotiorum Ecclesiasticorum Episcopis eâ leg. tribuatur, quæ hæc lege tribuitur Synodis: De cuius leg. sententia ibi dicemus, ostendemusque simul eam subdititiam esse. ¶ Tandem ad huius, imò harum de foro Clericorum omnium legum tractatum quoque pertinet, quod Synesius epist. 63. p. 215. queritur: ἱερῆς ἱερῆς ἀξιομακίαν διώκεισθαι ἐμὴ ἐνὶ λέγουσιν ἵππο λέγω, πᾶσι δὲ μετ' ἐπιπέλου τῆς ἀρεσκείας ἐστὶν ἡμῶν λέγουσιν δικασ, ἀλλ' ἵνα τοῖς ἀρχαῖοις ἢ πρᾶξι μάλιστα ἀδικη. κέρδη μνησώσομαι. Id quod à Theophilo Episcopo Alexandrino prohiberi peritur ad euitandam infamiam & dedecus Sacerdotum.

Ex his certè quæ diximus patet, Baronium humani aliquid passum, cum scribit, Episcopos SVI V S S E, id est, permisisse (scilicet tanquam de iure suo aliquid remittentes) grauiora crimina per seculares Iudices exerceri. Cui vel hæc lex apertissime refragatur: in quâ tantum abest, tale quid indicetur, vt contra leuiorum delictorum cognitionem de summo iure aliquid remittens Gratianus Imp. in fauorem Ecclesiasticorum Iudicibus secularibus alioquin competentem detrudere se ostendat. Quid verò paulo post hæc leg. à Maximo Tyranno, seu Treuerico Imp. post Gratiani cædem in Priscillianistas actitatum, & quomodo in eos gladio exiliòque animaduerti iusserit, vide apud Sulpitium Seuerum lib. 2. sacr. histor.

Illud interim hæc lege obseruetur, quod dicitur, loca suis & a sua Dioceseos Synodis audiantur, quod Interpres ad hæc leg. non cepit. Nempe his verbis indicatur duplex gradus audientia seu cognitionis Ecclesiasticæ: scilicet negotia Ecclesiastica primò locis suis audiebantur, id est, apud ciuitatis Episcopum, τὸν ἐκείων Ἐπίσκοπον: dein in Synodo totius prouinciæ, seu apud Metropolitanum & Primatem cum omnibus prouinciæ Episcopis, (quod & ipsum plenarium Concilium dicitur, cap. 9. Cod. Africani: τὰ ἐκείων Ἐπίσκοποι, cap. 95. 96. Cod. Eccl. vniu. (hæc enim duo L O C O R V M suorum appellatione hîc intelligenda sunt: de quo plenè ad l. 12. supr. de Pænis:) tandem in Synodo totius Dioceseos: vt docet quoque can. 6. Concilij Const. & canon. 9. Concilij Chalcedonensis. Synodus Dioceseos, est Synodus Episcoporum è multis prouinciis sub vno Patriarchâ fermè vel Primare seu Exarcho constitutorum coacta. Sic in Actis Concilij Ephesini: ἡ συνελθῆσα Συνόδος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐν τῆς Ἀρχιεπίσκοπος ἡσ Διοκλήσιος. Cuius generis quoque fuisse Aqu. ciense Concilium, cui Ambrosius Mediolanensis præfuit, ex epistolâ Imp. Theodosij & Valentiniani liquet, quâ iubet Episcopos ex Diocesi (Italiæ) in Aquileiensem ciuitatem ad Concilium conuenire. Hæc Synodi quoque μέγιστος dicitur can. 12. Concilio Antioch. seu Cod. vniu. Eccl. 91. δὲ ἐν ἐμὴ ζῶντα ἐπισκόπων συνόδον πρὸς ἑαυτοὺς, & dicitur can. 6. seu 169. αὐτῶν ἀρεσκείας μέγιστος συνόδος ἢ τῆς Διοκλήσιος ἀποστόλων ἐκόντων. Commentus Sacerdotalis sanctiūque iudicium vocatur l. 45. infr. Dicta hæc Concilia Vniuersalia can. 19. 77. 95. 107. 108. Cod. Afric. can. 20. Concil. Maiusc. 2. & passim in Conciliis Hispanicis, quorum plena erat auctoritas & ἀδυναμία, vt ait Canon 18. Cod. Africani. Qualia sunt Africana seu Carthagenensia, Gallicana, Hispanica, Britannica, & similia. Patrum Africanorum

ad Cælestinum epistola: Prudentissimum, iustissimumque videtur, quocumque negotia in suis locis, vbi oræ sunt, finiendæ, &c. Non itaque ultra dioceseos: de quo vide Codices Canonum passim. Hinc liquet de errore Interpretis huius legis, qui Synodos Dioceseos interpretatur, cum ab Episcopo dioceseani Presbyteri conuocantur: ignoratâ vocis dioceseos significatione. Hinc quoque iam patet, quanto periret Marca, lib. 3. de concordia Sacerdotij & Imperij, cap. 1. p. 378. cum ait, hæc leg. primos omnium Valentem, Gratianum & Valentinianum Imperatores Episcopis vnus dioceseos concessisse, ad exemplum Iudicum & Honoratorum, vt non solum in singularum Prouinciæ Synodis, sed etiam generali totius dioceseos Synodo in vnum coire iure ordinario siue mandato speciali possent. Imò enim Imp. Gratianus hæc l. de Synodis dioceseos agit tanquam iam vsitatis, qualesque iungit Locis suis, id est, Prouincialibus Synodis: tantum audientiam earum quâ amplificat, quâ restringit. Et sanè, quod negare tamen audeat, ante hæc leg. Synodi dioceseos habitæ sunt, & quidem non extraordinario Principum Imperio, verum more ordinario. Quæ quidem Synodi maiores dicitur; vt docet iam viginti quinque ante hæc leg. annis, Canon 12. Antiochenus, Anno D. 341. & ostendunt tot Synodi dioceseos ante hæc leg. habitæ. Sicut & deinceps frequenter vsitatur: vid. Canon 6. Concil. CSP. Anno D. 381. eodemque pertinet lex, omni innotatione 45. in fin. infr. vid. de his plenè Iustellum ad Codicem Africanum, p. 29. 30. 31. 32. vt hæc Synodi Plenaria quoque dicitur, ita magna earundem auctoritas fuit seu ἀδυναμία, can. 18. Cod. Africani: aded vt ab illis ne Episcopis quidem prouocare liceret. Huiusmodi denique fuerunt Gallicanæ, Hispanicæ, Britannicæ Synodi, per Galliarum, Hispaniarum, & Britanniarum dioceseos. Et hæc de Synodis dioceseos, deque causis ad earum cognitionem & audientiam pertinentibus.

Quod Criminales verò causas attinet Ecclesiasticarum personarum, eas Gratianus hæc lege audiri iubet ab ordinariis extraordinariisque Iudicibus aut Insuperibus Potestatibus: vbi Ordinarij Iudices sunt non Iudices ciuitatum, vt Interpres malè, verum Rectores Prouinciarum & Proconsules & Vicarij. Extraordinarij, quibus Imperator cognitionem extra ordinem mandabat: veluti si Primum transferret: vt factum hoc tempore ab hoc ipso Imp. Gratiano in causa Priscillianistarum, teste Sulpitio Seuero, lib. 2. sacræ historia. Illustres verò Potestates sunt, Præfæcti Prætorio: de quibus agit in eâ ipsa re idem Seuerus, ac nominatim de Gregorio Præfæcto Prætorio Galliarum sub eodem Gratiano: mox & de Euodio sub Maximo Tyranno. Verùm de his appellationibus plenè in Glossario.

Nunc ad historiam huius leg. descendendum est, & quinam illi sint Episcopi quatuor, cæteri que, ad quos hæc Gratiani lex data est. Illud igitur primò certum, per Gratiani Imperium & sic per Occidentem fuisse hos Episcopos, vt docet subscriptio huius legis, Dat. T R E V E R I S. Secundò proculdubio Episcopi hi in Synodum dioceseos alicubi collecti tum coierant: quando quidem hæc lex ad tot simul Episcopos data est, præcipuis etiam tantum nomine expressis; & in his primò omnium Artemio, cæteris generali voce comprehensis, ita, & cæteris Episcopis: Et verò de his Dioceseos Synodis hæc ipsa leg. agitur. Ex his iam sequitur, habitum eam Synodum sub Gratiano

Gratiano Imp. in Occidente: vbi, quod modò dixi, *Data hac lex* ab eo *Treueris*. Neque obstant Græca fermè Episcoporum nomina, Ἀρχιεπίσκοπος, Ἐπίσκοπος, Ἐπίσκοπος: eiusmodi quippe nomina passim in Occidente percrebuerunt. Tertio ex hac quoque leg. colligere licet, in eâ Synodo actum de Ecclesiasticorum quorundam delictis & criminibus, quæ etiam Episcopali audientia reservari quidam volebant: sed contra Gratianus Imp. qui ad sæculares Iudices ea remitti iubet. His omnibus in vnum coniunctis, videatur pertinere hæc constitutio ad Priscillianistas, & Episcopos eius sectæ: cuiusmodi fuit Instantius, Saluianus, Priscillianus ipse, Heliadius, Hyginus: ac proinde ad eorum causas. Eorum scilicet hoc tempore per Hispanias flagitia, criminosa atrociora, etiam artium magicarum, deprehensa fuere: Multaque ad eò primùm inter Catholicos & Priscillianistas dignaque memoratu certamina extitere: per hoc tempus quo *hæc lex* lata est. Post *hanc leg.* deinde Synodus apud Cæsaraugustam congregata, de qua dicam ad l. 35. *infr.* quæ habita fuit Anno D. 381. cuique tum etiam Aquitani Episcopi interfuere: vbi in absentes lata sententia, damnataque Instantius, Saluianus, Heliadius, & Priscillianus: decretumque, si quis damnatos in communionem recepisset, sciret in se eandem sententiam promendam. Eo sine Idacius & Ithacius sæculares Iudices adire, vt eorum decretis atque executionibus hæretici vrbibus pellerentur. Et elicitur à Gratiano Imp. rescriptum, quo vniuersi hæretici excedere non Ecclesiis tantum, aut vrbibus, sed extra omnes terras propelli iubebantur. Quæ quidem, aliâque deinceps secuta, idem Sennerus prolixius narrat. In superioribus interim vides memorari quoque Gratiani Imp. rescriptum: de pœna iam damnatorum Priscillianistarum: sicut ista eiusdem anterior *lex* est de *cognitione* delictorum vel criminum eorundem, vt existimo: quam partim ad Synodos, partim ad Iudices sæculares remittit; delictorum & criminum distinctione facta. Quod Episcopus hic nominatos attinet, Aquitani illi mihi Episcopi videntur. Sanè *Artemij* (qui primus nominatur) mentionem reperio in Synodo Aquileiensi, quæ quinquennio post *hanc leg.* habita fuit Anno D. 381. Sed Episcopatus nomen ibi omittitur. Idem & in Synodo Valentianæ Galliarum habita Anno D. 374. biennio ante *hanc leg.* subscriptus reperitur. Vnde colligitur, Artemium Episcopum in Gallis fuisse. Et certè hic ille omnino est Artemius ortu Treuirensis, Aruernorum, quæ prima ciuitas erat Aquitanix primæ, Episcopus: qui ante Episcopatum à Treueris, vbi data *hæc lex* est, cum aliis Legatus missus in Hispaniam fuit, teste Gregorio Turonensi *hisor. Franc. lib. 1. cap. 46.* De cuius Episcopatu idem *d. c. 48. & lib. 2. cap. 13.* Eiusdem obitus octodecim fermè post *hanc leg.* annis, Anno D. 394. 24. Ianuarij notatus. De eo vid. plura apud Saauonem in *Originib. Claromontanis*, p. 123. Apud

quem tamen id aduersari videtur, quod Neptitianus eius decessor circa Annum D. 377. mortuus dicitur.

Superioribus igitur argumentis hæc Gratiani *lex* ad Episcopos, seu Synodos Gallicanas referenda videtur: cuiusmodi sanè plures Gallicanæ Synodi sub Gratiano & Valentiniano Iunioris habitæ: quarum Syllabum hunc habe. Primò quidem Synodus habita *Valentia* (cuius etiam vrbis meminit hoc ipso tempore Ambrosius *epistol. ad Valentinianum Iun.*) biennio ante *hanc leg.* putà Anno D. 374. cui vt dixi Artemius interfuit subscripsitque. Secundò, Anno D. 375. Synodus illa ad quam *hæc lex* pertinet. Tertio, Maximi Tyranni iussu Synodus *Burdegalenensis* habita Anno D. 385. in Aquitania, (vbi Burdegala, & Elusa: per quæ etiam loca Priscillianistæ perfidia suæ semina sparsere) teste eodem Sulpitio Sennero: vbi Instantius indignus Episcopatu pronuntiatus est. Priscillianus verò ne ab Episcopis audiretur, ad Principem prouocauit quod illi permissum. Quarto, Concilium *Treurense*, in quo Ithacius Priscillianii accusator absolutus fuit, & Felix Treuirorum Ep. ordinatus Anno Domini 386. cuius meminit Sennerus, *in dial. lib. 3. de vita S. Marini, cap. 15.* Quintò, Maximus Imp. in *epistol. ad Syricium*, meminit Synodi eodem ferè tempore alicubi à se constituendæ Episcoporum *intra Gallias vel* [pro &] *quinque prouincias commorantium*, occasione Agroecijs Presbyteri. Sextò, Ambrosius *de obitu Valentiniani* [Iun. scilicet] p. 7. meminit Anno Domini 392. Synodi Gallorum Episcoporum, quorum *frequentes tum dissensiones fuisse ait*: haud aliter atque hic agitur *de causis ex quibusdam dissensionibus oris.* Qui idem alioquin meminit *epistol. ad Theodosium* 28. alterius Synodi, quæ propter aduentum Gallorum Episcoporum conuenerat, vbi fortè intelligit Synodum Aquileiensem, quæ habita Anno Domini 381. quò Gallicani Episcopi conuenerant. Idemque hoc tempore fidem Gallicanam commendat, *epistol. ad Valentinianum Iun. p. 146.* Et *epistol. 34. ad Theodosium* scribit, *sanctos summisque Sacerdotes Domini intra Gallias tum habitos.* His igitur tot argumentis inductus, & inter alia *Artemij* quoque nomine, qui Aruernorum in Aquitania prouincia Episcopus erat, ita censo, *hanc leg.* pertinere ad Synodum aliquam per quinque Galliarum prouincias (de quibus prolixè ago ad l. 15. *infr. de Paganis*.) Atque ad eò ibidem quoque cæteros illos Episcopos fuisse. Certè ante diximus ex Sennero. Primò, Priscillianistarum seu Gnosticorum horum hæresin, non Hispanias tantum, sed & Aquitaniam peruasisse. Secundò, notauimus, Cæsaraugustanæ Synodo etiam Aquitanos Episcopos interfuisse. Tertio, sed & in eâ Synodo damnati Priscillianistæ, & à Gratiano extra omnes terras propelli iussi, Romam profecti sunt per interiorem Aquitaniam, vbi perfidia suæ semina sparsere.

X X I V. * Idem AAA." ad Catafronium."

RESBYTEROS, Diaconos, Subdiaconos, adque Exorcistas, & Lectores, Ostiarios etiam, & omnes perinde qui primi sunt, personalium munerum expertes esse præcipimus. Dat. III. Non. Mart. Gratiano A. III." & Merobaudæ COSS. [377.]

NOTÆ.

NOTÆ.

* *Lex 6. Cod. eod.* Memorat eam Baronius Anno 377. num. 15.

* *Valentinianus, Valens, & Gratianus*, ita perperam in *Cod. Iust.*

* *Vicarium Italiae*, vt arguit *lex 31. supr. de Cursu publico: l. 6. supr. ne opera à conlator. vid. Protopogr.*

* *Hypodiaconi, l. 7. supr.*

* *Exorciste*, de his præter *hanc leg.* agitur & *l. 121. supr. de Decurionib.*

* *Et Acobus etiam*; hoc additum in *Cod. Iust.*

* *Et omnes perinde qui primi sunt*, verba hæc omiſſa in *Cod. Iust.* Eorum autem sensus hic est: Et reliqui omnes sequentes, perinde vt qui primi sunt.

* *2. IV.*

COMMENTARIVS.

IMMUNITATE personalium munerum Clericos frui iubet Gratianus Imp. *hæc leg.* non modò qui primi sunt, id est, Superioris Ordinis, verum inferioris quoque, atque infimi loci: id est, non modò Episcopos, sed & Presbyteros & Diaconos; non modò Presbyteros & Diaconos, in Sacris constitutos, verum & in minoribus constitutos Subdiaconos, Lectores, & Exorcistas; non modò hos, sed & Ostiarios exteròſque, perinde vt qui primi Ordinis sunt. Nempe *Clericorum* plures gradus & Ordines fuerunt: *Babui, & quatuor, loca*, vt vocantur *l. 41. infr. hoc tit. l. 10. supr. de fide testium: d. noxia.* Gregorio Nazianzeno *Orat. pro Patre.* Alij primi fuere, vt hæc quoque *lex* fidem facit, & *l. 13. infr. de Indeis*, eorum tres Ordines, Episcopi, Presbyteri, Diaconi, & hi omnes in Sacerdotio constituti, *hebreis, ceteri sequentes*, non in Sacerdotio constituti, de quo iam dictum fuit *l. 7. supr.* quæ *hujus* nostræ concordat. Pari tamen igitur omnes immunitate b. l. frui iubentur. Quamquam in alijs quam plurimis priuilegijs secerantur, neque hæc parte pari passu semper ambulauerint, vt ostendit *d. l. 13. infr. de Indeis*, & *Nov. Iust. 12. de Episcop. Ind. & l. 169. & 172. supr. de Decurionibus.* Est autem *hæc lex* de Immunitate à personalibus muneribus. Non rectè igitur ad *hanc leg.* agunt Interpretes de exemptione à Gabellis exactoribus & tributis.

¶ De Exorcistis tantum, quorum duobus locis, hoc *Codice* mentio fit (putà *hæc lege*, & Theodosij M. *l. 121. supr. de Decurionibus*.) hic videndum semel est. Exorcismi, & Exorcizandi vsus nascente Ec-

clesiâ fuit Dæmoniorum eiiciendorum potestas. Mox translatus vsus ad Baptismum & Catechumenos: credito semel, malum spiritum hominem nascentem inhabitare, qui Baptismo excludi deberet. Itaque Exorcismi & Exorcistarum geminus iam vsus fuit extra domum Miraculi: Catechumenos videlicet instituire & Baptismo interuenire, Spiritui immundo depellendo. De his Exorcistis est sub Constantio *Canon 10. Antiochenus* Anno Domini 341. sub Valente *Canon 24. & 26. Laodicenus*, Anno Domini 364. De hoc Exorcismo est etiam sub Valentiniano Sen. circa Annum Domini 374. Optati locus *lib. 4.* triennio fermè ante quam *hæc lex* lata est, scribens: qui locus ad posterius illud munus pertinet. Prioris respectu, Exorcistæ nihil aliud quam Catechumenorum Magistri erant, Scholiales Græcus Har-menopoli in *epitome Canonum sect. 1. tit. 9. Εξοριστῆς Κατηχητῆς* interpretatur. Et Balsamon in *can. 26. Laodiceis.* Εξοριστῆς, inquit, ἡδὲν κατηχητῆς ἀριστῆς. In hac constitutione, medij inter Subdiaconos & Lectores ponuntur, cum tamen Theodosij Magni *d. l. 121. supr. de Decurionibus.* Diaconis proximi collocentur, & inter superioris meriti Clericos numerentur: Quorum numero Subdiaconi & Lectores non fuere, verum inferioris; vt docet *lex 163. supr. de Decurionibus.* Post Theodosij M. tempora nullam eorum mentionem reperio hoc *Codice*: ac nominatim iam nullam sub Arcadio: cum tamen is *d. l. 163.* omnia fermè Clericorum munia exprimat, etiam eos quibus Clericorum priuilegia non debentur.

¶ De MVNERE, seu Officio Episcoporum in prædicando Verbo Dei.

X X V. * Imppp. Gratianus, Valentinianus & THEOD. AAA."....

VI" diuinæ legis sanctitatem, aut nesciendo confundunt, aut neglegendo violant, & offendunt, sacrilegium committunt. Dat. III. Kalend. Mart. Theſſal. Gratiano A. v. & Theod. A. I. COSS. [380.]

NOTÆ.

* *Lex 1. Cod. de crim. sacril.* quo titulo eam malè postam mox ostendam. Poinit & *hæc lex* referri sub *tit. de fide Cathol.* cuius etiam *tituli lex 2.* (*lex inquam cunctos populos*) huic nostræ iungenda est. Interuit eam quoque Annalibus suis Baronius Anno 380. n. 3.

* *Edictum ad Pop. Vrbs Constantinop.* hanc Inscriptionem præfert *d. l. cunctos populos.* Artemij *d. lex 1. Cod. de crim. sacril.* hunc tit. præfert: *Eutropio Præf. Prætor.* Nempe idem Edictum *ιστορίας*, & populo Vrbs Constantinopolitane præpositum, & alijs populis proponendum, emissum est ad Eutropium Præfectum Prætorio.

* *Episcopi scilicet diuinæ legi præſidentes.*

* *Omittuntur*: ita *Cod. Iust.* hodie præferunt; sed malè. Nam veteres libri habuerunt, & habent, *Confundunt*, atque ita etiam Græcis legentur.

Tom. VI.

H COMMEN

¶ Primò, de DIACONISSIS, quam in his desiderentur. Secundo, & de CRINE non abscindendo à feminis, demotionis alicuius obtentu.

XXVII. * Imppp. Valentinianus, THEOD. & Arcad. AAA. Tatiano PP. P."

N VLLA, nisi emensis sexaginta annis, cui votiva domi proles sit, secundum præceptum Apostoli, ad Diaconissarum consortium transferatur. Cum * filiis suis curatore, (si id ætas possit,) petito, bona sua idoneis sedulâ religione gerenda committat: ipsa tantum prædiorum suorum redditus consequatur, de quibus feruandi, abalienandi, donandi, distrahendi, relinquendi, vel quoad superest, vel cum in fata concedit, & libera ei voluntas est, integra sit potestas. Nihil de monilibus, & supellectili, nihil de auro, argento, ceterisque clarâ domus insignibus, sub religionis defensione, consumat, sed vniuersa integra in liberos, proximos, vel in quoscunque alios arbitrij sui existimatione transcribat: Ac si quando diem obierit, nullam Ecclesiam, nullum Clericum, nullum pauperem scribat heredes: Careat namque necesse est viribus, si quid contra vitium circa personas specialiter comprehensas fuerit à moriente confectum. Immo, si quid ab his morientibus fuerit extortum, nec tacito fideicommissio aliquid Clericis in fraudem venerabilis sanctionis callidâ arte, aut probrosa cuiuspiam conhibentia defertur: extorres sint ab omnibus, quibus inhauerant bonis: Et si quid fortè per epistulam, codicillum, donationem, testamentum, quolibet denique detegitur genere conscribuntur erga eos quos hac sanctione submovimus, id nec in iudicium deuoceatur: sed vel ex intestato is qui sibi competere intellegit, statuti huius definitione succedat: si quis se agnoscat filium, si quis probat propinquum, si quis denique, vel casu, vel iudicio, pro solido, pro portione, hæres, legatarius, fideicommissarius apertis deprehenditur codicillis, fruatur fortunæ munere, conscientie suæ fructibus: Et, sub mortis his adque deiectionis, in hæreditariis corporibus potestate vitatur hæredis. ¶ Femina, quæ crinem suum, contra diuinas humanasque leges, instinctu persuasæ professionis, absciderint, ab Ecclesiæ foribus arceantur: Non illis fas sit sacrata adire mysteria, neque vllis supplicationibus mereantur veneranda omnibus altaria frequentare. Ad eundem, vt Episcopus, tonsa capite feminam si introire permiserit, deiectione loco etiam ipse cum huiusmodi contuberniis arceatur: Ac non modò, si fieri suaserit, verum etiam si hoc ab aliquibus exigi, factum denique esse quacumque ratione compererit, nihil sibi intelligat opitulari: Hoc absque dubio emendandis pro lege erit, emendatis pro consuetudine, vt illi habeant testimonium, isti incipiant timere iudicium. Dat. x. Kalend. Iul. Med. Valentiniano A. I. v. & Neothério c o s s. [390.]

NOTÆ.

* Lege 9. Cod. de Episcopis: relata extat (sed interpolata adhuc) prima huius legis sententia. Huius legis meminit Sozomenus, eiusque causam coniecit lib. 7. sup. 16. Eandem memorat simul & abrogat Marcianus Imp. Nouell. de Testam. Cleric. vltim. Retulit eam totam Baronius Anno 390. num. 66. & deinceps. Iungendâque huic videtur l. 121. sup. de Decurionibus.
* Orientis (de quo mox,) l. 21. sup. de extraord. vide quæ dicam ad l. 2. infr. de his qui sup. Relig. l. 5. sup. de quest. l. 17. infr. de hæres.
* vidua scilicet.
* Quinquaginta, in Cod. Inst. de quo mox.
* de hac voce, votiva consule Glossarium.
* Pauli 1. ad Timoth. 5.
* Secundum requisitum in Diaconissis.
* Prædia, vt mox sequitur.
* Tenet aliquis regenda, sed nihil opus. Ita quoque l. Dominus, de pecul. legato: qui bona liberi eius gessit: ita populum gerere, dixit Lucifer, ad Constantium Imp. Prouincias gerere, Pomponius l. 2. de origine iuris.
* Reditus scilicet.
* de. & ceterum libera voluntas, hic, vt l. 4. sup. liber Stylus; item, integra potestas, vt d. l. 4. licentia seu licentia arbitrium.
* Hoc Caput est, quod Martianus indicat Nouellâ de Testam. Clericorum.
* vt mancipis, l. 28.
* Notanda hæc vox. Nam inde apparet, Nobiles ferè matronas fuisse Diaconissas.
* Quasi id ei liceat veluti Religiosæ, vel in Relegiosos transcripta, aut in Religionis vsum, aut Religionis obtentu, & sub prætextu Catholice discipline, vt loquitur lex proxima.
* id est, modò designatas.
* Diaconissæ. huius.
* fortè, iudicis.
* pro conuenientia, ubique ferè: vid. Gloss. Theod.
* Excludantur: Neque mutanda est hæc vox in exfortes. Exfortis quippe vox per similitudinem etiam ad bona traducitur; vt

vt in illo Saluiani lib. 2. contra Auaritiam, seu ad Ecclesiam Catholicam, in fine: exheredari hominem à se ipso, extorrem bonorum omnium fieri, & quasi in exilium à se ipso agi. Vide eundem & lib. 3. p. 100.
* id est, nullo iure censetur.
* Si quis se probat.
* id est, successione ab intestato, vt mox iudicio, id est, testamento. Nempe casu vel iudicio aliorum bona aliis deferuntur: in solidum.
* siue in solidum, siue ex parte.
* siue hæres, siue legatarius, siue fideicommissarius.
* Non tacito fideicommissio.
* Fortuna munus hic, quod supra, casus.
* Conscientia fructus hic, quod supra, iudicium.
* aliis.
* legam, vtantur hæredes. Cæterum potestate vti in hæreditariis corporibus, est, corpora hæreditaria seu res hæreditarias vsurpare.
* SECVNDVM caput huius constitutionis: quod cum superiore committet perperam Baronius.
* Professio vocem hic nota, vt l. 39. infr. vocem professus: Sed & adiunctum, persuasæ professionis obferua; de quo in Interpretatione plura.
* Altaria, de Christianis hæc leg. & anteriore, adhuc l. 4. infr. de hæres.
* id est, Episcopatu. Locus, proprio significato, pro gradu Sacerdotij: vid. Glossar. Theod.
* id est, cum tonsa capite feminis.
* id est, non ideo excusandus erit.
* De huius loci sensu, mox.
* id est, is qui hæctenus contra diuinas & humanas leges, tonsa capite feminas passus fuit.
* id est, qui ab hoc prauo more hæctenus abhoruerunt.
* Est hic metathesis, nam vox illi, refertur ad proximum; isti ad remotius.

COMMENTARIVS.

RELIGIOSÆ FOEMINARVM professioni modus, & varius quidem, hæc Theodosij Magni constitutione imponitur; Theodosij, inquam, quod etiam Sozomenus discrete scribit lib. 7. cap. 16. qui hanc legem memorat; non vt quidam volunt, Valentiniani.
¶ PRIMVM igitur huius leg. caput est de DIACONISSIS, earumque ætate, aliisque in his requisitis. Ac primum quidem de Ætate Diaconissæ. De ipsis primò Diaconissis, sed pauca ad rem necessaria: Vt initio nascentis Ecclesiæ Diaconissæ fuere, (quod testatur epist. Pauli ad Rom. cap. 16. 1. ad Timoth. 5. atque etiam Plinius Gentilis ipse, Relatione suâ ad Traianum Imp. lib. 10. vbi eas vocat ministras, sicut Epiphanius hæresi 79. & canon Laodicenus can. 11. eas vocat προσβύτηδες, sed & Lucianus in Peregrino.) Ita earum officium describit Epiphanius, lib. 3. sine, contra hæreses: Διακονισσαι, inquit, ἡ ἁγία ἐκκλησία τῶν μαρτύρων ἔχει, ἡ δὲ πνευματικὴ ἐκκλησία τῶν ἁγίων ἔχει, ἡ δὲ σαρκίαν ἐκκλησίαν τῶν ἁγίων ἔχει. Vide eundem hæresi 79. contra Collyridianos, p. 447. De iisdem sensisse puto Libanium sub Theodosio M. huius legis auctore ad ἡσ δὲ διακονισσῶν, pag. 56. ibi, γυναικῶν δὲ τοῦ ἐπισκοποῦ φιλοτιμίας; & in Tysameno, pag. 452. vbi μισέεις γυναικῶν, id est, matres vetularum, vocat, & utroque loco ostendit, carcere vincitorum curam eas gessisse. ¶ Ergo Theodosius M. hæc lege sex de Diaconissis istis constituit I. Primum est de Ætate Diaconissarum: Nempe quemadmodum sua ferè ætas χερσὶνυμῶν olim præstituta, de quo peculiaris extat Leonis Allarij commentarius, ita & Diaconissis præstituta. Non nisi emensis scilicet 60. annis ad Diaconissarum consortium eas transferendas, hæc leg. definit Theodosius. Idque secundum præceptum Apostoli, Pauli scilicet 1. Timoth. 5. vers. 9. quomodo & Sozomenus, d. c. 16. καὶ τὸ Ἀποστόλου Παύλου ἔπιτον ἡλικίαν. Quod prius etiam Tertulliani sæculo obtinuisse liquet, ex libro eius de velandis Virginitatibus: Et Basilij, cuius hæc verba epist. 2. ad Amphilochoium, pag. 769. ἡ μὲν τὴν χήραν παλαιὰς χρόνους, ἡ δὲ τὴν ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν ἠδικημένην, ἡ κατὰ ἐπιθυμίαν τῆς τοῦ ἀγαθῆς κοινωσίας, ἡ δὲ τὴν ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν ἠδικημένην, ἡ κατὰ ἐπιθυμίαν τῆς τοῦ ἀγαθῆς κοινωσίας, ἡ δὲ τὴν ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν ἠδικημένην, ἡ κατὰ ἐπιθυμίαν τῆς τοῦ ἀγαθῆς κοινωσίας. Obtinuit & deinceps Hieronymi, vt docet lib. 2. comm. in Esaiam: Non

Ecclesiasticis, inquit, sustentatur vidua alimentis, nisi quæ sexaginta annorum est, & matritatem matrum habet pariter & arasis: & epist. ad Salustianam de viduitate seruanda, fol. 34. r. col. Nec te moueat, quod Sexagenaria ELIGATUR in Viduam, vbi nota vocem Eligendi, pro qua hic, in consortium transferre. Pariter vt ad Gerontiam, de Monogamia, fol. 42. Considera quod Vidua non eligatur, nisi vnius viri vxor. Verum ab hoc Iure recessum deinceps. Postea enim indultum, vt Diaconissæ quadraginta annorum allegi possent Concilio Chalcedonensi, can. 15. Quod & Synodus in Trullo cap. 14. probauit. Atenim Iustiniano media via placuit, & quinquaginta annorum numerus definitus, l. 9. Cod. de Episcopis & Nouell. 6. cap. 6. quæ lex hinc alioquin desumpta est, quàmque Codicis Iustiniani Auctores, Tribonianus, aliique interpolasse videntur, sed summâ, si proba est lectio, incogitantia, cum hæc verba reliquerunt, secundum præceptum Apostoli, quæ omnino expuncta oportuit, vt alia expunxit. Nam præceptum Apostoli est de sexaginta annis; ad eundem incutiosos etiam sacra Scripturæ illi egere, pariter vt Iustinianus d. Nouell. 6. cap. 6. καὶ δέκα ἑξήκοντα, id à se constitui proficitur; sed falsò qui Iustiniani Codicem expressere: Sed Contius Tribonianum mendâ liberat, putat enim in d. l. 9. legendum esse 60. Sanè & Photius & Paratitlon & Basilicon Auctores exhibent 60. ἡ μὲν ἡλικία τῶν ἐξήκοντον ἐνιαυτῶν. Quod etiam Leoncladius notauit, lib. 1. Notatorum, pag. 188. Ego putem religiosiores iam & verecundiores Græculos, veritati consonos reposuisse ἐξήκοντα; Iustiniano certè tandem Nouell. 123. cap. 13. Quadragesimus annus placuit. Postò huiusce capitis, vt dixi, ex lege Theodosiana meminit quoque Sozomenus lib. 7. cap. 16. eiusque causam hanc coniecit, quod Diaconus Ecclesiæ Constantinopolitanæ quidam cum nobili quadam Marrona se miscuisset Ecclesiæ scandalo; (quod quidem factum alioquin memorat quoque Socrates lib. 5. cap. 19.) ἐκ ταύτης, inquit, δὲ τῆς ἀτίας συμβέβηκε τῷ Θεοδοσίῳ τὸν Βασιλέα συνελθόντων τῆς ἡσ ἐκκλησιῶν ἐκκλησίας τῆς ἐπιθυμίας, νομοθεῖσαι τὰς γυναικῶν, οἱ μὲν παλαιὰς ἔχουσιν ἡλικίαν ἐξήκοντα ἐτη ἧθόντο, διακονίαν Θεῷ μὴ ἐπιτρέποντες, καὶ τὸ Ἀποστόλου Παύλου ἔπιτον ἡλικίαν. Quamquam de coniectura Sozomeni valdè dubito. Neque enim aut ipse, aut Socrates eam mulierem Diaconissam fuisse aiunt: Vt autem nobilem feminam vocant. Neque

secundum huius caput cum hoc factio quidquam commune habet, quidquid credere nos vult Baronius. Denique neque tempora (quod non vltimum) congrunt. Socrates enim lib. 5. c. 19. factum illud memorat Anno D. 391. Theodosio Constantino-poli constituto. Neque Baronium audio factum illud retrotrahentem. Ceterum exactam hinc 60. annorum aetatem requirit Theodosius; emensis inquit, 60. annis: quomodo & Phorius disertè, *ἡλικίας τῆς μὴ ὑπερβαίνουσας*. Quae quidem obseruatio ex hac quoque nominatim leg. firmari debuit à Leone allato, *Commentario de aetate ordinandorum*, Romae edito Anno D. 1638. Ita & de Presbyteris & Diaconis *Canonis*, eorumque Commentatores, certam in illis aetatem designantes, expletam aetatem volunt. Balsamon, in *Canonibus Trullanis*, τὸς ἢ μὴ ὑπερβαίνοντας τὴν ποσότητος ἡλικίας ἢ χειροτονητέους κληρονομοῦν. Et haec de primo circa Diaconissas aetatis requisitū, & circa eam ἀρχιλογία. Sequuntur quinquae alia, quorum nulla nisi vnus apud Sozomenum mentio extat, cum superioris requisiti meminerit.

¶ SECUNDUM igitur est, vt votina ei domi Proles sit; quod etiam Sozomenus expressit, *ἢ μὴ παῖδας ἔχειν*, inquit, *μὴ ὑπερβαίνουσας*. Tertullianus ante; *Ad quam sedem praeter annos 60. tantum vnivira, id est nupta, aliquando eliguntur, sed & matres & quadam educatrices filiorum.* Idque rursum, secundum praecipuum Apostoli: Rectè nam & Apostolus quoque hoc in Viduā seu Diaconissā attendi voluit: *ἢ ἔτι κληρονομήσουσιν*. Verum id Iustinianus non inquit: atque idēdē haec omisit in d. l. 9. quae hinc alioquin desumpta est: idēdē, quia Iustiniani saeculo, haec pauld ante, etiam Virgines Diaconissae fiebant. Obseruant Graeci ad *Canonem 15. Chalced.* ὁ μέγας Ἀπόστολος Πάυλος Τιμωτέον ἐπέστελλων, *ἡλικίαν μὴ καταλείβετω φρονίον, ἢ ἀλάστον ἔτι τῶν: διὰ τὸ ἂν ἴσως διατηρήσῃ τὸ Πάυλου, ἢ Σωλοῦ ἢ αὐτῆς παραμένοντα ἔτι τῶν ἡλικίαν μὴ καταλείβετω εἰς διακονίαν διακονήσασα: φρονίον, ἢ ἢ μὴ Ἀπόστολος αὐτῶν ἡλικίαν διαρίσασα, ἢ ἢ Σωλοῦ ἢ αὐτῆς ἀπὸ παρθένων.*

¶ TERTIUM in Diaconissā requisitum est, *εὐεργεσία ἢ οὐκείαν beneficentia in suos*: ac nominatim vt Curatorem filijs suis minoribus petat; quod ipsum in matre aliā non requiritur. Nam cum à matribus sedulum petendi Tutoris officium exigatur, petendi tamen filijs Curatorem necessitas matribus imposita non est, l. 6. *Cod. qui petant Tutores vel Curatores.* Quid est autem, quod hic de Curatore tantum à matre ad Diaconatum promouendā petendo agitur, ac non pariter de Tutore? Nempe quia vix & rarum est, vt filij eius Tutoris egeant; id est, eius aetatis sint, qui Tutores habere debeant: quin facilius & plerumque filij eiusmodi mulieris iam puberes sunt. Nam cum nonnisi Sexagenariā maior ad Diaconissarum consortium transferatur; sanè vix est, vt non puberes eius sint liberi: vt potèd cum mulieres Quinquagenariā, & ceterius plerumque parere desinant. Quod etiam pertinet solemne *legis Papiae* caput, vt de Sexagenario, ita & de Quinquagenariā.

¶ QUARTUM in Diaconissā requisitum est; ad Administrationem bonorum suorum seu praediorum alijs & idoneis quidem committat, redditus eorum ipsa tantum consequatur, cum libera de iis fructibus disponendi facultate.

¶ QUINTUM requisitum seu quinta conditio est, vt ne *Claræ domus insignia*, puta monilia, suppellectilem, aurum, argentum, mancipia, sub praetextu Religionis consumat; verum ea liberis, proximis, seruet. Tria itaque hic obseruentur. Bona seu praedia, Reditus eorum, Monilia, &c. Primo-

rum nec administrationem habet Diaconissa: Redituum & administrationem habet, simul & eorum alienandorum ius. Postremorum administrationem habet, at non & alienationem: *sub Religionis defensione*, id est, in Clericos, aut Ecclesiæ nomine, (vt l. seq. dicitur.) Quae & ipsa prouida legis sanctio, mox tamen abrogata *lege sequente*: vbi dicam plenius. Monilia interim nominatim hic designari inter res alias & praecipuas obserua. Ea scilicet vt luxus muliebris, ita cupiditatis pars magna hoc etiam aeo. Claudianus de *Rufini praedis*.

— cuiusque Monile
Contextum gemmis, aut praedia culta fuisse,
Rufino populandum erat.

De bello Getico, in fin. vbi de Alarici vxore.

Demens Ausonidum gemmata monilia Maduram
Romanasque alta famulas ceruice patebant.

Et alibi veluti 6. COS. Honorij, describens mulieris ornatum adueniente Proco:

Substringitque comam gemmis, & colla monili
Circuit, & baccis onerat candentibus aures.

Eorum nulla expressa mentio in l. prox. quā haec reuocatur: verum generali *supellectilis* appellatione comprehenduntur.

¶ POSTREMUM circa Diaconissas, quod hic statuitur, est; vt ne Ecclesiae, Clerici, Pauperes ius capiendi vllum habeant, ex vltima Diaconissae voluntate. Cui similis quadantenus est prohibitio legis Valentianae l. 20. *supr.* Quadantenus, inquam; Nam illa lex 20. est de omnibus mulieribus, atque in his de omnibus viduis: haec verò de Diaconissis tantum: illa prohibentur Monachi, & Clerici quidquam ex mulieris alicuius bonis aut donatione aut vltima voluntate consequi: haec verò, etiam Ecclesiae, etiam pauperibus ex vltima Diaconissae voluntate capiendi ius admittitur. Illa relictum Clerico vel Monacho à muliere caducum fit, seu in hunc cadit; haec verò inutiliter relictum iubetur esse pro non scripto, & sic haereticis quibuscunque, imò his deficientibus, & legatariis & fideicommissariis proficit, seu relinquitur: quod singulare admodum est; vt hoc velut auctoramento fraudibus obuiam iretur. Cum alioquin commune hoc sit *utrique legi*, vt tacitis fideicommissis in fraudem legis, quantum potest, occurrat: de quo omni iam dictum ad illam l. 20. Tandem, cum quatuor sint *hoc titulo* constitutiones de Ecclesiasticis acquisitionibus, sedulò caueendum ne commisceantur temerè, seu confundantur: quod Marcianum etiam Imp. fecisse, ad l. seq. ostendam. Nempe l. 20. Clerici & Monachi ex mulierum Laicarum quarumcunque bonis quidquam capere prohibentur: imò l. 21. etiam Episcopi, Virginisque Deo dicatae. Hac l. 21. ex Diaconissarum bonis quicquam capere prohibentur, & quidem non Clerici tantum, verum etiam Ecclesiae ipsae, & pauperes. Imò vel de mobilibus tantum & supellectile. Quod postremum tamen de mobilibus mox abrogatum, l. 28. *seq.* Hoc postremum, inquam, tantum: at non & illud, quo prohibitum ius capiendi ex testamento: quod tamen Baronius credere nos vult; Qui & idēdē Theodosium insectatur, cum his prohibitionibus *periclitatam fidelium erga Deum Religionem, & erga pauperes misericordiam*, scribit: & *libertatem Ecclesiasticam dispendium passam.*

¶ Non possum & illud hoc loco omittere, perperam omnino Ambrosij locum, quem ad leg. 20. *supr.* attulimus, ad hanc legem à quadam numero quoque Scriptore relatum: de qua hac lege sensisse Ambrosium, ad enim scribentem, legem non attente

diffe liquet. Ambrosius enim de omnibus Viduis loquitur: At haec lex de *Diaconissis* tantum est. At inquit ille, Ambrosium de *recente lege* agere: At enim legem 20. non esse recentem Ambrosio, viginti post eam leg. annis scribenti? Imò legem 20. Ambrosius recentem rectè appellauit, quae Patrem tantum Imperatoris, ad quem scribebat, auctorem habebat: Quomodo & libello 1. Iuliani (Apostatae) legem proximam vocauit: Interim vanissimum est, scripsisse Ambrosium libellum istum aduersus Symmachum. Anno D. 390. Argumentum si quaeras, hoc afferet, quia Symmachus quidem scripserit Relationem suam eo anno, Valentiano adhuc puero, quod ipsemet Ambrosius docet *priore libello*, seu *epist. 30.* at Ambrosius adultus eo secundo libello, seu *epist. 31.* Hoc verò est quod nego. Nam quae Ambrosius *secundi libelli* initio de Valentiano adhuc in minoris aeti tyrocinio florentibus nouo annis scribit, æquè ad praesens secundi libelli tempus referuntur. Imò quae de *Rhetia* libello illo scribit, rectè Vellerus ad Annum D. 383. retulit.

¶ ALTERVM huius legis caput, & ipsum mulierum honestati consulens est, de CRINE foeminarum, Religionis obtentu, non abscindendo: idque rursum (quod & aperte hic proponitur) *iuxta diuinas leges*. Nempe D. Pauli scitum est 1. *Cor. 11. v. 6.* *αἰχρὴν γυναικὶ τὸ κελεῖσθαι ἢ ἑμῶν.* Cui adde, & similem profus *huic leg.* Concilij Gangrensis *canonem 17.* de quo mox. Et nihilominus tamen *permissa quadam professione*, (vt haec lex loquitur de quo mox) crimem foeminae abscindere subinde foelit: nonnullis etiam id à mulieribus quibusdam exigentibus (quod haec lex restatur, & de Eustathio id memorat Socrates & Sozomenus) idque eis suadentibus: alijs saltem permittentibus. Igitur & diuini Canonis & humanis legibus huic malo inique contra itum. Ac nominatim Concilio quod dixi Gangrensi, quod habitum contra Eustathium quendam Ancyro Galatam (teste Nicæta in *vita Ignatii Patriarchæ*) vel Sebastianum Armeniæ; auctore Socrate, 2. *cap. 42. Graec.* seu 33. *Lat.* & Sozomeno 3. *cap. 13.* Multae scilicet mulieres tum specie religionis *σεπασσάν θρησκείας*, muliebrem comam detondebant, *τὴν κόψαν τῆς κόμης τῆς γυναικείας*, vt habetur in ipso *canone 17.* eius Concilij, cuius haec verba sunt, *huic legi nostrae quam proxima, ἢ τῆς γυναικείας, διὰ τὴν κομῆν αὐτῶν ἀποκείρισται τὰς κόμης, ἃς ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς διακρίσιν τῆς ἀσχηματισίας, ἢ ἀκαταστάσεως τῆς ἀσχηματισίας αὐτῶν ἑσῶ.* Similis inquam est omnino haec Theodosianae huius Constitutionis dispositio; Cuius etiam meminit iunctim cum superiori capite Sozomenus, *dicto lib. 7. c. 11. in fin.* τὰς ἢ χειρονοίας τὰς κεφαλὰς ἀποκείρισται ἢ Ἐκκλησιῶν; τὰς ἢ ταύτας ἀποκείρισται Ἐπισκόπος ἀποκείρισται τῆς κεφαλῆς: vbi ineptè Interpres *κατακείρισται* τὰς κεφαλὰς vertit *caput ornantes*: ab Eustathio porò Sebasteno id factum, atque idēdē Synodo Gangrensi eum canonem aduersus illum scriptum Auctores sunt Socrates & Sozomenus *dictis locis*. Sanè quidquid diuinis Canonibus & humanis sanctionibus toties cautum fuerit, & vt vides seuerissimis, mox tamen Hieronymus *aduersus Iovinianum*, & in graui illa obiurgatione ad *Sabinianum Diaconum* scribens, testatur hunc radendi capitis muliebris *iam virginum, quam viduarum*, morem per Aegyptum & Syriam, clam per haec mox tempora irrepisse: Quae quidem Syria & Aegyptus sub dispositione Praefecti Praetorio Orientis erat, ad quam haec lex data est. Et verò tandem mores

in potestatem suam, Leges diuinas & humanas perduxerunt. Quomodo & Corona comae Clericalis per Africam Aegypto vicinam nominatim usurpata, vt docet lex 38. *infr. hoc tit.* quae data est 17. annis post hanc leg.

¶ Ceterum ait lex factum id *instinctu persuasae professionis*, vt Epiphanius, *haeresicon lib. 3. p. 466.* in contrario more de Monachis crimem nutrientibus, *ἐνεκεν δὴθεν πῶς λέγεται ἀπ' ἰδῆς τοῦς*, id est, *persuasae professionis causa*. Nempe *πολιτεία* idem, quod *professio* & *persuasae professio*, *νομιζομένη ἀσκῆσις*, vt habet *Canon Gangrensis* in hac ipsa re, loco superioris consignato, vel *ἀποκείρισται*, vt in epistola Synodali illius Concilij, (quod totum habitum, aduersus huiusmodi *καυνοποιίας* obtentu pietatis & religionis) & apud Sozomenum *lib. 9. c. 13.* vbi de hac ipsa re & praedicto Concilio Gangrensi. Ceteroquin cuius iam notum, *πολιτεία* Graecis esse *professionem*, disciplinam, vitae genus singulare. Tandem & *professio* sacrae Religionis l. 39. *infr.* pro Clericatu: vbi vide & quae dicam. Haec si Doctissimus alioquin Baronius attendisset, non eam huic capiti sententiam affinxisset, quasi eo, iuniores tantum viduae capillos abscindere, & sic capillorum abscisione in numerum Diaconissarum se intrudere prohibita fuerint: vt ita efficiat Diaconissas iam hoc saeculo capite raso fuisse. Quod ab huius capitis sententia alienum est: eo quippe, *capitis* rasio promissa in foeminis seu omnibus mulieribus damnatur, quae persuasae professione, seu *διὰ νομιζομένην ἀσκῆσιν* vel *ἐνεκεν δὴθεν πολιτείας ἀπ' ἰδῆς τοῦς* crimem abscindebant. De Corona Clericorum dico ad l. 38. *infr.* Similis est Baronij hallucinatio, cum negat Synodum Gangrensem aliquid definire contra sacratas Deo Virgines, sed loqui contra mulieres haereticas. Quomodo & Glossa in *Clem. 2. de statu regul.* & post eam, Barbosa, textum *Concilij Gangrensis* accipiunt de laicis mulieribus, non de Religiosis, quae Deo & Ecclesiae dicatae sunt.

¶ Porò Sanctio huius leg. *Theodosiana* districta admodum est: tum ratione ipsatum foeminarum, tum ratione Episcoporum: Nempe *foemina* tonso capite ab Ecclesiae foribus arceri iubet Theodosius, sacratæque aded mysteria his adire nefas esse, neque mereri vllis supplicationibus veneranda omnibus altaria frequentare, quae quidem ipsa *ἀνάθεμα* poena est, quae *Canone Gangrensi* imponitur: sic vt quid Anathema ibi proprie sit, & in Concilio Gangrensi passim, atque alibi, non aliuam de magis aut certius quam ex *hac leg.* describas; quomodo & Sozomenus ait *ἀποκείρισται ἢ Ἐκκλησιῶν*: Episcopum verò, si tonso capite foeminam Ecclesiam intrare permiserit, & ipsum loco seu Episcopatu deiciendum, & Ecclesiā arcendum. Nempe vbi in alios Anathema fulminat, in Clericos & Episcopos depositionis poena statuta: de quo vid. quae Morinus 2. *Exercit. sac. 9.* Et haec interim inter alias Episcopi deponendi causas notetur: de qua depositione l. 35. *infr. hoc tit.* Idque non modò si suaserit, verum & si hoc ab aliquibus exactum nouerit, imò vel factum quacunque ratione compererit. Atque ita alieni facti poenam sufferre vel Episcopum, si factum non est, & non improbauerit exclusā foemina ab aditu Ecclesiae. Et subiicit, *hoc absque dubio emendandis pro lege fore: emendatis pro consuetudine: ut illi [id est, hi] habeant testimonium, isti [id est, illi] incipiant timere iudicium.* Quorum verborum hic sensus est, hanc legem fore deinceps iis, qui hactenus foeminas capite tonso esse voluerunt, vel fuerunt, timore: his verò qui ab hoc abhorruerunt, futuram deinceps

deinceps testimonio & approbationi bonæ con-
suetudinis. Duplex nempe hæc cætero-
quin legis virtus est, vt timori sit emendandis seu
improbis, testimonio & approbationi emendatis seu
probis. Cui conuenit etiam definitio Chry-
sippea *l. 2. de legibus*. Quare eleganter omnino
emendandis, id est, improbis: nempe *lex iniusto*
posita est: & emendatis seu probis consuetudinis
ipsorum testimonium est & adprobatio: Nam
dum malis iudicium denunciatur, eo ipso probis
consuetudinis suæ & probitatis testimonium perhi-

betur. Probiisque *lex* non est metui, seu bonis ope-
ribus; sed malis: & probi quod bonum est, non pro-
pter *legem*, neque iudicij metu, sed ex consuetudine
in *sanctitas*, id est, ipsa *morum probitate* operantur.
Et proculdubio locus hic effectus ad eiusdem
D. Pauli, cuius testimonium *initio legis* aduocatur,
mentem, & quidem eadem Epistolâ *1. ad Timoth.*
cap. 1. vers. 9. Sed & *epist. ad Rom. 13. vers. 3. 4. 5.*
sicuti per *diuinas leges*, quæ hoc ipso capite me-
morantur, indicatur præ aliis *epistola* Pauli *1. ad*
Corinth. cap. 11. à versu 3. ad 16.

XXVIIII. * Idem AAA. Tatiano, PF. P."

REGEM, † quæ Diaconissis" vel viduis nuper" est promulgata, Ne quis
videlicet Clericus, neue" sub Ecclesie nomine mancipia, supellecilem," præ-
dam" (velut infirmi sexus dispoliator) inuaderet, & remotis adfinibus ac pro-
pinquis, ipse sub pretextu Catholica disciplina se ageret viuentis" here-
dem, eatenus animaduertat esse reuocatam, vt de omnium chartis, si
iam nota est, auferatur: neque quisquam, aut litigator eâ sibi vtendum, aut Index
nouerit" exequendum. Dat. x. Kalend. Septemb. Veronæ, Valentiano A. 1 v. &
Neotherio C O S S. [390.]

NOTÆ.

- * Hinc leg. memorat Marcianus *Nouellâ de testam. Cleric. vltim.* Memorat hanc legem Baronijs *Anno 390. n. 71.*
- "Tatianus PP. Orientis scilicet sub Theodosio M. vid. *Prosepogr.*
- "Superiorem 27. eadem Tatiano inscriptam.
- "Sustineri potest: quamquam Clericus de Diaconissis.
- "ante duos ferme menses xi. Kal. Iul.
- "id est, ne quidem.
- "supellecilem: vid. & *infr. leg.*
- "Est qui tentet *præda*: Quod probandum non est.
- "Rectè habet hæc vox: neque mutanda in *continens*, quod idem tentabat.
- "Eam mouerit.
- "Verona data hoc anno mense Augusto & Septembri præter hanc legem *lex 1. infr. de Monachis & Supr. de Decurionibus*
lex 12. l. 19. infr. de Natiuitat. Imò & lex si vindicari de panu.

COMMENTARIVS.

DE DIACONISSIS Theodosius M. ante
duos ferme menses superiore constitutio-
ne 27. ad eundem Tatianum Præfectum Prætorio
emissâ ex Vibe Mediolanensi, sex constituerat: &
inter cætera quinto loco cauetat; Ne sub religionis
defensione & obtentu liceret Diaconissa vel Clara do-
mus insignia (puta monilia, supellecilem, aurum, ar-
gentum, mancipia) consumere (id est, ne ea Clerici,
etiam sub Ecclesie nomine, inuaderent) *verum ea*
vniversa, liberis, proximis, adfinibus seruarientur:
Id ita, inquam, inter cætera constitutum fuerat, vt
dixi, eâ lege 27. At enim hoc vnicum caput (intactis
aliis omnibus *d. l. 27. capitibus*, inque vigore suo
permanentibus) eidem Theodosio hac Constitu-
tione nunc abrogare visum. Proinde huius legis
hæc sententia est; Licere Diaconissæ, mancipia,
supellecilem, id genus alia mobilia, Claraque do-
mus insignia, in Ecclesiam & Ecclesiasticos inter
viuos conferre. Tribus itaque circumstantiis hæc
licentia circumscriptur: Est enim nominatim de
Diaconissis: est tantum de *mobilibus*: est tantum
de alienatione inter viuos. Breuiter, quintum legis
superioris caput hæc leg. abrogatur, quod quartum
est secundæ capitis eâ lege; quod indicatur his
verbis: EATENVS animaduertat esse reuocatam.
Quod vt legis verba apertissime ostendunt, ita id
specialius nunc ostendendum nobis est: quando-
quidem iam olim quoque Martiano Imp. No-
uella, quæ inscribitur, *de testam. Cleric. vltim.* eam
laxius in tribus interpretatus est: quasi, inquam,
& de aliis viduis hæc lex esset: quasi item de om-

ni bonorum genere ageret, quasi denique de testa-
mentariâ dispositione & alienatione foret, hoc
sensu. Licere ex hæc leg. cuius viduæ, cuiuscun-
que tandem generis bona testamento suo Cleri-
cis relinquere. Quæ tria falsissima sunt. De sin-
gulis ordine videndum est.

¶ Primum igitur de Diaconissis tantum hanc
legem esse, tum expressa eius verba euincunt, tum
relatio ad priorem partem *l. 27. supr.* quam legem
NUPER promulgatam ait, imò vix adhuc notam
fuisse, propter recentem eius promulgationem,
sine huius legis indicat: *Vt de omnium*, inquit,
chartis, si iam NOTA est, auferatur. Quare & ex
his liquet, hæc lege non agi, nisi de Diaconissis:
de quibus actum *initio d. l. 27.* ac non etiam de aliis
de quibus *l. 20. hoc tit.* quæ ante viginti annos pro-
mulgata fuit: & verò post hanc legem quoque
obtinuit, vt ad eam ostensum est, ex Hieronymi
epist. ad Nepotianum. ¶ At, inquit, quod Mar-
tiano in *Nouella sua* inquit, & pro fundamento
interpretationis suæ astruit, agi hæc lege etiam de
Viduis, non modo de Diaconissis, ac proinde non
superioris tantum *l. 27. caput*, quæ de Diaconissis
est, abrogari, verum etiam legem 20. quæ de viduis
aliis est: Et sic (quæ verba Martiani sunt) intelli-
gi hanc constitutionem, quæ Viduarum & Dia-
conissarum meminit, de lege vtraque dixisse. Verum
vt iam ostensum est huius legis verbis diserte in-
dicari *l. 27. supr.* (nuper promulgatam) ac non etiam
legem 20. (iam dudum ante 20. annos proquirita-
tam) ita sciendum est, verba huius legis à Mar-
tiano

iano torqueri: neque enim hac lege dicitur, *Dia-*
conissis ceterisque viduis, aut *Diaconissis & viduis*:
verum *Diaconissis VEL viduis*. Quibus sanè verbis
Diaconissa vidua pro eodem sumuntur. Nempe *vi-*
duarum appellatio speciali significato pro Dia-
conissis accipitur. Vt omitam, quæ ex veteri foedere
reperuntur, *1. Samuel. 2. vers. 22. & Luc. 2. vers. 37.*
Sanè sui initio vix alio nomine Diaconissæ dictæ:
vide *Epistolam 1. ad Timoth. 5. v. 9. & 11.* Et hæc de
primo Martiani errore in hæc lege interpretanda.
¶ Secundus Martiani Imp. error est, quod hanc
legem de omni bonorum genere accepit: cum ta-
men apertissime non nisi de mobilibus, sèque mo-
uentibus, agat: ac non etiam de fundis seu præ-
diis: quæ post hanc legem non magis, quàm post
legem 27. Diaconissis in Clericos vel Ecclesiam
transcribere licuit. ¶ Tertius Martiani Imp. error
est, quod de vltima dispositione hanc legem in-
telligit: cum apertissime non nisi de alienatione
inter viuos hæc sit, quod hæc verba ostendunt,
se ageret VIVENTIS Heredem. ¶ Denique
sententia huius legis hæc est: Diaconissam mobilia
seu mouentia, inter viuos in Clericos vel Eccle-
siam conferre posse, ac non etiam vltima volun-
tate, non magis quàm prædia. Vnicum illud sci-
licet solarij loco Theodosius M. Diaconissis in fa-
uorem Clericorum & Ecclesie relictum nunc
voluit: Nil præterea. Nempe quò faciliores ho-
mines ad vltimas voluntates & liberalitates, mu-

lieres præfertim, sunt, quàm inter viuos largitates
ab his exercentur. Quæ iuris ratio & in aliis quam-
plurimis iuris articulis cernitur. Proinde mediam
quandam & æquabilem hæc parte vt sibi nunc
videbatur, viam secutus Theodosius. Neque adeò
abnuerim, quod Baronijs conicit, Ambrosij suasis;
quod inanibus argumentis nonnemo refutatam
voluit. Nam vt non facilè permittendum fuit,
sub Ecclesie nomine, bona Diaconissarum, Cle-
ricorum prædam fieri, atque infimum sexum, si-
mul & propinquos, bonis priuari; ita modicum
aliquid, quòdque non ita frequens esset, Diaconis-
sis & Clericis hac parte licere æquum visum:
Nimis scilicet visum, prædia in Clericos & Ec-
clesiam conferri: Item periculi plenum visum, ce-
stamentarias liberalitates etiam mobilibus conce-
di: Satis visum, si vel inter viuos mobilia sèque
mouentia Ecclesie & Clerici capere possent ex
liberalitate Diaconissæ. ¶ Quæ cum ita sint, pa-
ter simul, quid de Baronijs sententia sentiendum
sit, qui & vniuersim & confidenter pronunciat,
ex sanctione legis superioris (quæ scilicet adquisi-
tionibus Ecclesiasticis sibi imponita fuerat) *pe-*
riculitatam fidelium erga Deum religionem & erga
pauperes misericordiam, eaque parte liberalitatem
Ecclesiasticam dispendium passam, hæc verò (indefi-
nitè quidem) *abrogatam*. Imò vides Lector, quàm
conferat, ipsas intueri leges, neque cuiusquam au-
thoritate aut præiudicio abripi.

XXIX. * Imp. Arcad. & Honor. AA. Hierio Vic. Afric.

VÆCVMQVE à Parentibus Nostris" diuersis sunt statuta † tempori-
bus, manere inuiolata adque incorrupta circa Sacrosanctas Ecclesias præ-
cipimus. Nihil igitur à Priuilegijs immutetur, omnibùque qui" Ecclesiis
seruiunt Tutio deferatur: Quia temporibus nostris addi potius reuerentiâ" cu-
pimus, quam ex his quæ olim præstita sunt immutari. Dat. x. Kalend. April. Med. Oly-
brio & Probino C O S S. [395.]

NOTÆ.

- * Refert hanc legem Baronijs *hi COSS. 395. num. 50.* Pars eius maior relata *Capitularium lib. 6. cap. 112.* Tota
extat sub Arcadij & Honorij nomine *20. quæst. 2. initio Canonis 20.*
- "Constantino, Constantio, Valentiniano, Gratiano, Theodosio.
- † Constitutiones.
- "Episcopis, Clericis.
- "Ecclesiasticæ.

COMMENTARIVS.

PRIVILEGIA Ecclesiarum & Ecclesia-
sticorum, ab anterioribus Principibus in-
dulta omnia, hoc Imperij sui initio, Ho-
notius Imp. Occidentis & quidem per Africam
simul & semel confirmat, atque inuiolata incor-
ruptaque manere precipit. Addit etiam ratione,
quæ religiosum Principis animum effertur. Quod
& ipsum sæpius postea ab eodem Honorio factum
l. 30. 34. (vbi eodem sensu *privilegiarum* vox acci-
pienda est) *36. 38. 40. hoc tit. l. 21. 22. supr. de ex-*
traord. quarum pleræque, vel vt hæc nostra, Afri-
cæ magistratibus inscribuntur; & ad Africam per-
tinent, vel ad vrbem Romam. Vnde liquet, per
Africam & Romanam diocesim priuilegia hæc
subinde sollicitata: temeritate scilicet & abre-
ptione hæreticorum & conuientia iudicij,
quod docet nominatim *lex 34.* Simili modo idem
Honorius Priuilegia illa circa Vrbis Romæ Epi-
scopum confirmauit *l. 21. supr. de extraordinarijs*
numeribus. Sanè & Sozomenus, *lib. 8. cap. 1.* me-
minit confirmatorum initio statim Imperij post
Tom. VI.

mortem Patris ab Honorio, eorum quæ Ecclesiis
ab anterioribus Principibus concessa fuerant; &
dixi, inquit, *vt de dyabola vobis opus Baronianum*
cap. 11. Excerptum de dyabolo de causa eorum dicitur, &
de dyabolo id est de dyabolo. Qui sanè locus huc omni-
nò pertinet.

¶ Cæterum, quænam hæc Priuilegia seu *spo-*
siua sint, ab Imperatoribus Ecclesiis & Ecclesia-
sticis præstita, vt complures huius tituli leges
edocent, ita plenissime, & semel vno conspectu
perdocet huius tituli *Paratilon*. Sanè immunita-
tis potissimum ab Extraordinarijs & sordidis mu-
neribus priuilegium indicatur. Tandem obser-
uetur, quod de *Tutione hæc lege* addit Ecclesia-
sticis præstanda, à Magistratibus scilicet, aduer-
sus violatores priuilegiatorum Ecclesiasticorum:
de quâ tutione ciuili, militari, vide & *l. 31. infr.*
& *l. vnic. supr. de offic. indic. milit.* Denique nota
alio sine leges de priuilegijs Ecclesiarum &
Ecclesiasticorum ad Magistratus directæ, quàm vt
hi tutiorem præberent aduersus horum priuile-
giorum

giorum violatores. Huius Tutitionis in rebus Ecclesiasticis non vna mentio in Concilio Africanis : in Carthaginensi quod habitum decennio post hanc legem Anno 404. canone Codicis Africani 93. pag. 253. Aduersus quorum furorē postimus non insulita nec a scripturis sanctis aliena expectare presidia : quando Apostolus Paulus , sicut in Apostolorum actibus fidelibus notum est , factiosorum conspirationem militari etiam submouit auxilio : Sed nos illud pessimum (aduersus furorē

Circumcellionum) vt Catholicis Ecclesiis Ordinum per ciuitates singulas , & vicinorum quorumque possessorum per diuersa loca sine ulla dissimulatione TUTITIO prabeatur. Et mox p. 258. Litera etiam ad Iudices mittenda sunt , vt donec Dominus Legatos ad nos redire permittat , Tutitiones per ordines Ciuitatum & possessores praediorum Ecclesia Catholica imponant. Memorat & Optatus lib. 3. armati militis auxilium postulatū a Catholicis aduersus Donatistas.

xxx. * Idem AA. Theodoro PP. Post alia.

NON nouum aliquid praesenti sanctione praecipimus , quam illa quae olim videntur indulta firmamus. Priuilegia igitur , quae olim reuerentia religionis obtinuit , mutilari , sub poenae etiam interminatione , prohibemus : ita vt hi quoque qui Ecclesiae obtemperant , his quibus Ecclesia , beneficiis perfruantur. Dat. Prid. Kal. Febr. Med. Caesario & Attico c o s s. [397.]

NOTAE.

- * Repetita huius legis verba aliquamulta lib. 22. sup. de extraordinar. munerib. alio tamen principio , & mutatis praeterea nonnullis : itēque alio die & mense. Extat Capitularium lib. 6. cap. 283. & in epistola Gregorij Papae quartae , & exinde distinct. 12. cap. 2. & sub Arcadij & Honorij nomine 25. q. 2. can. 20. Iungendāque huic est lex 21. d. tit. sup. de extraordin. muner. Omisit hanc legem Baronius ; pariter vt dictam l. 21. & 22.
- * Theodorus PP. sub Honorio Imp. Italiae , Gentilis autem hic Theodorus fuit , seu Paganus : hieque est ille Manlius Theodorus , quem Manilium vulgō Augusti coetaneum portentoso errore faciunt , quique Aetionica scripsit , ante hunc Ann. D. 397. vt ex Claudiano liquet.
- * pro , Non tam nouum : idēque rē , tam : quam vocem hic nonnulli infarciunt.
- * videntur indulta pro sunt indulta : vid. Gloss. Theod. multa similia.
- * id est , Impetrant.
- * quinque librarum auri l. 34. inf.
- * Beneficij vox propria de immanitatibus : dixi plene ad l. 4. sup. de constit. Princ.

COMMENTARIUS.

PRIUILEGIA & BENEFICIA Ecclesiarum , eadēque & Ecclesiasticorum , hac Honorij rursū constitutione confirmantur : & nominatim quidem (quod ex coniunctione legis 21. sup. de extraordin. muner. discernimus) in Vrbe Romae Episcopo & Ecclesia. Quod primō hic notandum. Alterum enim istud est , quod priuilegia & beneficia de quibus hac lege agitur , sunt propriē IMMUNITATIS ab Extraordinariis & fordidis muneribus. Hae enim illa sunt fermē priuilegia & Beneficia , proprio vocabulo vt ostendi ad l. 4. sup. de constit. Princ.

quae toties his constitutionibus confirmantur : Nempe quod horum temporum ratione & necessitate suadente ea munera seu tania , a diuitibus praesertim Episcopis & Ecclesiis , ex aequo deponenda Gentilibus maximē Iudicibus (cuiusmodi erat Manlius Theodorus , cui haec lex & d. l. 21. & 22. inscribantur) putarent. Tertium quod hac leg. notandum , est poenā quam minatur priuilegiarum Ecclesiasticorum mutilatoribus : in genere tantum : nam l. 34. inf. quinque librarum auri nominatim multam idem imponit.

De IRRUPTIONE seu Impetu in Ecclesias.

xxxi. * Idem AA. Theodoro PP. P.

SI quis in hoc genus sacrilegij proruperit , vt , in Ecclesias Catholicas intruens , Sacerdotibus & Ministris , vel ipso cultui locoque aliquid inportet iniuriae , quod geritur , litteris Ordinum , Magistratum , & Curatorum & notoriis Apparitorum , (quos Stationarios appellant) deferatur in noticiam Potestatum , ita vt vocabula eorum qui agnosci potuerint , declarentur : Et , si per multitudinem commissum diceretur , si non omnes , possunt tamen aliquanti cognosci , quorum confessione sociorum nomina publicentur. Adque ita prouinciae Moderator , Sacerdorum , & Catholicae Ecclesiae Ministrorum , loci quoque ipsius , & diuini cultus iniuriam , capitali in conuictos , siue confessos , reos sententia nouerit vindicandum : Nec expectet , vt Episcopus iniuriae propriae ultionem deponat , cui Sanctitas ignoscendi solū gloriam dereliquit. Sitque cunctis non solum liberum , sed & laudabile , factas atroces Sacerdotibus , aut Ministris iniurias , veluti publicum crimen , persequi , ac de talibus reis ultionem mereri. Quod si multitudo violenta Ciuilibus apparitionis executione , & adminicula Ordinum possessorumque non potuerit praesentari , quod

quod se armis , aut locorum difficultate tueatur , Iudices Africani armatae apparitionis praesidium , datis ad Virum Spectabilem Comitem Africae litteris , praelato legis istius tenore , deponant , vt rei talium criminum non euadant. Dat. vi. Kalend. Maij , Med. Honorio r r r. & Eutychiano c o s s. [398.]

NOTAE.

- * Lex 10. Cod. de Episcopis. Extat & detrahit aliquamulta , Capitularium lib. 6. c. 113 & 104. Sed & recitatur à Codice Iustiniano à Gregorio Papa , in epist. ad Ioannem defensorem lib. 11. epist. 53. & à Baronio hie C O S S. num. 22. 23. Inscripta quoque vna cum l. 46. inf. de haer. (quae tamen non ex eadem constitutione petita est) constitutione , quam edidit nuper Sirmondus ex Cod. Lugd. & Anic. in append. Cod. Theod. ann. 14. Iungenda quoque huic est lex 20. sup. de Pistoribus.
- * Theodorus PP. sub Honorio Italiae , quod vel extrema legis ostendunt , vbi de iudicibus Africanis & Comite Africae agitur. De eo vid. Prosopogr.
- * Sacrilegij speciem obserua.
- * Sacerdotes sunt Episcopi , Presbyteri : Ministri vero hac leg. & l. 41. sunt Diaconi & ceteri Clerici. Ambrosius lib. 7. offic. cap. 20. Ecclesiasticis , & maximē Ministrorum officis. Idem cap. 30. In sacerdotio aliquo constitutus aut ministerio. Et lib. 2. cap. 27. Episcopus vt membris suis utatur Clericis & maximē Ministris qui sunt vere filij , quem cuique videri aptum maiori ei debeat. Ad cuius loci intellectum : vid. quae idem , lib. 1. cap. 44. Et lib. 3. cap. 9. Cum vel Sacerdotis vel Ministri se prodesse si fieri potest omnibus , obesse nemini. Sic & Sulpitius Seuerus lib. 1. sacra historia vocat ministros Ecclesiarum.
- * Ipsi , hic & in Capitularibus , pro ipsis ; quomodo est in Cod. Iust. & apud Gregorium Papam , & in Constitutione edita à Sirmondo.
- * Litteris , &c. vsque ad publicentur , absunt à Cod. Iust. & à Gregorio ; imō & in Capitularibus absunt adhuc plura vsque ad Diuini cultus iniuriam.
- * Ordinum , id est Curiarum : vid. Paratit. de Decurion.
- * veluti Unumquorumque.
- * Curatores.
- * Verbis hic (quae in edit Paris ultimā & alibi , Notaria Apparitorum : quorum multa mentio apud Symmachum , lib. 10. epist. 8. §. 44. Augustinum epist. 109. §. 60 & in breuiculo collat. cum Donacill. & l. 6. §. 3. de accusat. l. 7. Cod. de accusat. Dist. v. d. non à notis r. compendii litterarum , quod nonnulli censent : verum , vel à notando , quod rei criminum his adnotentur : (quae propria haec in re vox est) vel à notum faciendo , quod his significentur criminum rei. Quare Notaria potius dicenda : de quo rectē Marcellus ad Titum cap. 3. Vtrumque amplectitur Iuretus , in Symmacho , lib. 10. ep. 4. & 38. Elegia etiam dicuntur l. vltim. sup. de executoribus & l. Diuus 6. de custod. reor. Ceterum error est & Scriptoris de officio domus Augustae , & aliorum , qui Notarios apparitorum hic somniant , & apud Symmachum , d. l. 10. epist. 4.
- * De Stationariis , dixi ad l. 1. sup. de curiosis : vnde & l. 1. sup. de cursu publico : l. 2. sup. de coheredat.
- * vocabula , id est , nomina quibus vocantur.
- * Aliquantum pro aliquot : vid. Glossar. Theod.
- * Conuictus & confessus ; paria , quod notissimum : De hoc vid. plene dicta ad l. 7. sup. quorum appellat. non recip.
- * Soli , quae vox abest à Cod. Iust. Sed Capitular. lib. 6. c. 113. extat , forte melius , solum : pariter vt in constit. edita à Sirmondo.
- * non solum liberum , sed & ; absunt haec à Cod. Iust.
- * Mereri est abstinere , impetrare : vid. Gloss. Theod.
- * à Ciuilibus apparitoris , ita Cod. Iust.
- * poterit , Cod. Iust.
- * vel ordinatorum , additum Cod. Iust. Malē , simile Curiae adminiculum l. vltim. sup. de exhib. reb.
- * Praesentari , potestatis scilicet seu Iudicibus , id est exhiberi ; pro quo nullo sensu in Cod. Iust. editum agitari : quattquam & M. S. Cod. Iust. nonnulli etiam habent praesentari. Eadem voce in eadem re vtiut Augustinus epist. 159. ad Marcellinum Tribunum. Non accusantibus nobis , sed illorum notariis ad quos tuenda publica pacis vigilantia pertinebat , praesentari : Similiter l. 3. sup. de bonis vacantib. l. 109. de Decur.
- * non mutandum in sed.
- * Praesides Prouinciarum : ita Cod. Iust. tracta lege à specie ad genus ; Reliqua etiam ita immutata , etiam militari auxilio per publicas litteras appetito competentem vindictam tali excessui imponere non merentur.
- * nempe Comes Africae militibus praerant.
- * Praelato legis istius tenore : id est , litteris suis ad Comitem Africae : vid. Gloss.
- * Vt. apud Gregorium.
- * al. inserto : vid. Prosopogr. Mart.
- * 26. l. v.

COMMENTARIUS.

IRRUPTIO in Ecclesias , & Sacerdotibus aut Ministris seu Clericis , vel ipsi cultui (turbato videl. eo) vel loco (mutilatis fortē aut deiectis nonnullis) iniuria inferens , capitali poena puniri ab Honorio iubetur Anno D. 398. sub tribus Ampliationibus. In tantum primō , vt Episcopo etiam non conquerente iudicium hoc exerceri velit ; (tria nempe hic vindicantur : iniuria vid. facta personis , actioni , loco. Neque enim non horum vnum irruptione in Ecclesiam fit.) In tantum rursū , vt publicam hanc accusationem & persecutionem esse velit , id est , vt quilibet ad accusationem admittatur : In tantum denique , vt multitudini si fortē renitenti , & Ciuilibus quaeunque iudicium , ordinum , possessorum manus opponi possit , imō & armata Comitum rei militaris. In tam abrupto scilicet scelere , neque laesi querela , neque legitima accusatoris persona expectanda est , neque ordinarius iudiciorum ordo obseruan-

duis venit. Violata hunc in modum religionis eatio est , is fauor , vt publicam tutelam & Tutitionem violata mereatur. Quae singula in abruptis quibusque sceleribus ceteroquin etiam obtinent. ¶ Obseruanda interea in hac lege tria cummaximē. Primō quod lex ait : Sanctitatem Episcopo ignoscendi solam (ita enim 28.) gloriam dereliquisse. Nempe loci sanctitas (id est , singularis vitae professio) Episcopis si quando laesis , suadere videtur , vt ne in cuiusquam iudicium & necem perdurent : quin potius ignoscant laesi , atque aded capitalibus iudiciis intercedant , suaeque adminicula adhibere praebant. Quomodo sanē in simili prolixo facto , vbi à Monachis & pauperibus in Ecclesiam impetu facto , & contumelia altaribus illata , & mysteria conturbata , & lapides iactati fuerant , Gregorius Nazianzenus epist. ad Theodorum Tyanensem Epist. 81. praebet & praebere vult. De quo ipso alioquin sunt multa Pa-

trum testimonia. Tanquam abest arma ipsi no- uere loci sanctitas permittat, ut vix satis iudicia commouere concedat. Synesius epist. 121. de Epi- scopis etc. dicitur. Synesius epist. 121. de Epi- scopis etc. dicitur. Synesius epist. 121. de Epi- scopis etc. dicitur.

Secundò obseruanda nomina eorum quibus hãc tempestate pacis Ecclesiasticæ cura seu Titulo incumbere solebat: puta Primò, Ordines seu Curia. Secundò, eorumque Magistratus, veluti duumviri. Tertio Curatores, de quibus ad l. 1. sup. de Curiosis. Qui scilicet literis suis seu Notariis Iudices ordinarios instruebant seu Rectores prouinciarum.

Tertio obseruetur processus hãc in re: Illi scilicet de quibus superiore obseruatione, literis Iudices seu Rectores Prouinciarum instruebant, Rectores ciuilem Apparitionem immittebant: ea non sufficiente, militarem quoque implorabant.

¶ Obseruanda igitur quartò, ciuilibus ac militaris executionis ratio. Ciuilibus scilicet executio, quæ multitudini violentæ opponitur, constabat Iudicum seu Rectorum Prouinciarum apparitionibus, administrandis Decurionum & possessorum: Non sufficiente verò ciuili, militatis Comitum implorabatur, in publicis scilicet negotiis, at non in priuatarum negotiis, de quo & de Titutionibus Ecclesiasticis militariibus: vide quæ dixi plene ad l. unic. sup. de officio iudicum militarium. Tandem cum hęc lex ad Africam pertineat, quod ex sine leg. liquet, inde Baronius non improbabili- ter credidit, alique eum secuti, occasionem ei præbuisse Donatistarum Circumcellionum Vela- niam; eorumque in Catholicos impetum: de quibus multa loca recurringunt apud Augustinum

epist. 50. 68. 24. Cui fauere etiam videtur quod de impetu in Ecclesias Catholicas diserte hic agitur. Quod tamen argumentum hac ratione refelli possit, quod Catholicarum Ecclesiarum idem mentio fiat, quia his etiam prospectum voluit, non quasi Donatistæ in hac impetum facerent. Erunt fortè, qui horum temporum statum spectantes ita existimaturi sunt, Gildoniaci in Africa belli profligati occasione hanc legem ab Honorio promulgatam. Nempe Honorius paulò ante profligato Gildone partim Urbis Annonæ, quam Gildo vexauerat, prospectum iuit (quod præter Symmachum, lib. 7. epist. 38. testatur lex unic. sup. de pretio panis Ostiensis: l. 4. sup. de cau. frum. & l. 20. sup. de Pistioribus: quæ ut omnes hoc eodem mense Aprili eidem Theodoro Præfecto Prætorio inscribuntur: ita postrema huic nostræ omninò coniungenda videtur,) partim Prouincia- lium Afrorum securitati prospexit: Calumniato- ribus inter cætera repressis, qui Tyrannus profligatis de more emergere soliti, quò pertinet mon- se superiore Martio lex ultim. sup. de Calumniato- ribus, item violentis in Ecclesiam irruptoribus repressis. Ad quam securitatem pertinere videat- tur hęc lex: Cum iam fortè Gildonis fautores, satellites, in Ecclesiis peruestigarentur, etiam inter ipsa sacra. Quod si ita est, tum hęc lex ad rit. de his qui ad Eccles. conf. referri possit. Erunt & fortè, qui hanc legem pertinere putabunt ad Episcopatum & Ecclesiarum peruationes, de quibus superiore Anno 397. v. Kalend. Septembris est Canon. 48. & 53. Cod. Africani, & aduersus quas ibi Rector Prouinciæ & Iudicaria auctoritas imploratur, & quidem secundum statuta Principum. Cum tamen rem accuratius perpendo, hęc postrema sententia placere non potest, quia hi Canones sunt de inuasionibus Ecclesiarum & plebis suâ derelictâ, vel de plebe retenta ab Epi- scopo, plebe & Episcopatu sibi vindicato in alterius diocesi. His ita positis, liquet, perperam hanc leg. accipi de Effractoribus Ecclesiarum: perperam etiam de sacrilegio in commune hic agi, quod fermè faciunt Interpretes.

ORDINARI seu eligi optimè Clericos ex Monachis, non verò rationibus obnoxios.

XXXII. * Idem AA. "Cæsario" PP. P.

I quos fortè Episcopi deesse sibi Clericos arbitrantur, ex Monachorum nu- mero rectius ordinabunt: non obnoxios publicis priuatisque rationibus cum inuidiâ teneant, sed habeant iam probatos. Dat. vii. Kalend. Aug. Honorio A. I. v. & Eutychiano C. O. S. S. [398.]

NOTÆ.

- * Abest hæc lex à Cod. Iust. Memorat eam quoque Baronius Anno 398. num... Desumpta porrò est l. 16. sup. de pe- ni, ac nominatim ex eius f. cui legi quæ iungendæ sint mox dicam: Mirum taurum, huius legis inscriptionem à cæteris discrepare: inscribuntur enim reliquæ omnes Eutychiano Præfatio Prætorio, sed & subscriptus illis legibus dies VII. Kal. Aug.
¶ Arcadij hæc lex est: non Honorij quod Baronius tradidit.
¶ Eutychiano, dictis quatuor legibus.
¶ malè quidem tentant ne.
¶ An rei priuata Principis? an priuatarum?
¶ malè apud Baronium si.
¶ malè quidem etiam.
¶ VI. dictis quatuor legibus.]

COMMENTARIUS.

DE ORDINATIONE seu xepovnyz Cle- ricorum est hæc Arcadij, non Honorij, quod Baronius credidit, lex: de quâ alio- quin Clericorum ordinatione sunt sex præterea leges hoc titulo, puta lex 3. 6. 17. 19. 21. sup. & lex 33. prox. & complures sup. tit. de Decurionib. Hęc nominatim pertinet ad illam quæstionem, EYONAM hominum genere; seu QVINAM Clerici ordinari potuerint. Ad cuius sententiam priusquam accedo, notandum est, hoc caput de- sumptum pro parte ex sine legis 16. sup. de Penis, eique ad hæc esse, quæ quidem pars est Arcadianæ constitutionis: qua hinc rei & debitores ad Ec- clesiam confugere; inde Ecclesiastici eos vindicare seu defendere vetiti; cuius partes sunt præ- ter hanc leg. & d. l. 16. tres insuper alia; puta lex 57. sup. de appellationibus: lex 3. sup. de his qui ad Ec- clesiam: & lex prox. 33. infr. hoc tit. quæ proinde omnes, velut vnus & eisdem constitutionis par- tes hinc coniungendæ sunt. Inter cætera igitur, eum Ecclesiastici & Episcopi reos vel debitores Ecclesiarum perfugio tueri, eosque suscipere iam solerent, & quosdam de hoc genere Clericos ordi- narent, seu Clerum inde supplerent, visum id Arcadio eâ constitutione prohibere: dignumque ad aliud hominum genus intendere, vnde Clerici ab Episcopis, si quos deesse sibi arbitrentur, ordinarentur haberenturque: & quidem rectius, & iam probati ut ipse loquitur, nempe ex MO- NACHIS: Quæ si sciuit Filescus, Commentario de sacra Episcoporum auctoritate, cap. 7. §. 1. p. 159. nunquam suspicatus is fuisse, vltimum versicu- lum dictæ legis 16. qui in hanc leg. translatus est, glossena esse: Imò vidisset quoque, quàm rectè Monachorum coaptatio in Clerum, vna cum se- uera animaduersione in eisdem in spec. illius leg. vt potè seditiosos, congrueret. Et tamen secundò notandum, hanc leg. abesse à Cod. Iust. siue quod eam minus probaret, siue quod necessariam eam rom minus putaret, quasi xepovnyz & temporariam. Vt vt sit, ex hęc quoque leg. clarum, quæ Principum potestas vt in Clericos, ita & in Monachos fuerit, quod docebunt alia leges infr. tit. de Mona- chis. His ita prætractis, ad sententiam huius leg. accedamus.

Igitur Arcadius Imp. eo quem dixi sine, Cle- ricos è Monachorum numero ordinari, adscisci, voluit, non verò obnoxios publicis priuatisque rationibus. Certè & ante hanc leg. & deinceps Patribus visum, Monachos in Clerum prouehendos, multique ad eò Monastica vita in Clerum translati, quam in rem vide Athanasij epistolam ad Draconium: Hieronymum epist. 3. ad Heliodor. ep. 4. ad Rusticum Monachum de viuendi forma, fol. 21. b. in epitaphio Nepotiani fol. 17. Augustinum epistola 76. 81. ad Eudoxium: Codicem Africæ cap. 80. Palladium in Lausiacæ, passim, Theodoretum, Nicephorum, lib. 11. cap. 23. 37. 38. 39. 40. 41. Vt omittam posterioris æui Scriptores: vid. & can. Monachos quoque c. de Monachis 26. 28. & seq. 16. cap. 2. Zozimus in decretis cap. 1. & cap. si quis de reli- gioso d. l. 77. In tantum vt ad Episcopatus apicem inde multi per saltum translati sint. Exempla apud Athanasium in d. epistola Palladium Laus. cap. 21. Ita Basilius epist. ad Amphilochoium Iconiensem 403. meminit Alexandri in Lyciâ Corydalo, de Mo- nacho Episcopi facti. Ita Severus ex Monacho Episcopus factus, vt scribit Marcellinus, in Chroni- co: vide & Epiphanium sub fin. tom. 1. in expos.

fidei: vid. & Iustiniani l. 53. Cod. de Episcopis & Nouellam 6. cap. 1. §. 1. 23. cap. 1. Imò Monachos hic sæpè cenodoxiæ morbus inuasit, vt ad Cleri- catus militiam aspirarent, quem ambitum Episco- pi & Abbates cohibere sæpè tentarunt can. 8. 9. 10. 12. 13. 26. 27. 28. & seq. cap. 6. g. 1. vid. de hac cenodoxia Cassianum lib. 11. de Spiritu cenodoxia cap. 13. 14. & seq. Etsi vt loquitur Alexander 3. cap. 5. de conuers. coniu. in primi collatione, ali- quando bonus Monachus vix bonum Clericum faciat quæ verba desumpsit ex Augustino can. 36. 16. quæst. 1. & de eâ re ex professo Philippus Ab- bas bonæ spei. Rationem porrò huius rei, cur in- quam ex Monachis Clericos adsumi seu ordinari velic Imp. Arcadius, indicat his verbis: Ex Mo- nachorum, inquit, numero RECTIVS ordinabunt. Et mox: Habeant iam PROBATORUM. Nempe primùm si mores & vitam spectes, Monastica vita legitimæ cuiusdam præparationis xepovnyz & probationis cuiusdam species est ad Clericatum. Quò pertinet insignis Hieronymi locus, epist. ad Rusticum Monachum de viuendi forma fol. 21. b. Ad quod & ante respondi: & nunc breuiter respondeo: me in præsentia opusculo non de Clericis disputare, sed Monachum insinuere. Sancti sunt Clerici & omnium vita laudabilis. Ita ergo age & vine in Monasterio, vt Clericus esse merearis: vt adolescentiam tuam nulla sordè macules: vt ad altare Christi quasi de thalamo virgo procedas: & habeas de foris bonum testimonium: feminaque nomen tuum nouerint, & vultum tuum nesciant. Cum ad perfectam ætatem veneris (si tamen vita comes fuerit) & te vel populus vel Pontifex Ciuitatis, in Clerum elegerit, agito quæ Clerici sum; & inter ipsos sectare meliores, quia in omni condi- tione & gradu optimis mixta sunt pessima. Igitur præexercitati & quodammodo ante probati Mo- nachi, antequam in Clerum adsumerentur. Sic etiam, vt probatores ex his desumerentur. Augu- stinus epist. 76. quod refertur 16. g. 1. cap. legi. Cum tamen, inquit, ex iis qui in Monasterio permanerent, nonnisi PROBATORUM atque meliores in Clerum assumere soleamus: vid. eundem & epist. 67. Ergo probati iam hoc primo sensu Monachi antequam Clerici fierent. Sed & altero quoque sensu iam probati, nempe quoad statum seu conditionem personæ: nam neque in Monasterium admissi, nisi prius inquisitione habitâ, num conditioni alicui fortè Curiali adstricti essent, num rationibus pu- blicis obstricti: neque enim tales admittebantur. Solemnis est hanc in rem locus apud Gregorium M. lib. 7. epist. 11. qui & translatus in cap. legem distinct. 63. Legem quam piissimus Imperator de- dit, ne fortasse hi qui militiæ vel RATIONIBVS sunt PUBLICIS obligati, dum causarum suarum periculum fugiant, ad Ecclesiasticum habitum veniant, vel in Monasteriis conuertantur, vestrae studui fraternitati transmittere: hoc maxime ex- hortans, quod hi qui sæculi actionibus implicati sunt, in Clero Ecclesiæ præpropere suscipiendè non sunt: quia dum in Ecclesiastico habitu non dissimiliter quàm vixerant viuunt, nequaquam student seculum fugere, sed mutare. Quod si etiam tales quoque Monasterium petunt, suscipiendè nullo modo sunt, nisi prius ACTIONIBVS PV- BLICIS absoluti fuerint. Si qui verò ex milita- ribus vitis in Monasteriis conuerti festinant, non sunt temerè suscipiendi, nisi vita eorum fuerit sub- tiliter inquisita: & iuxta normam regularem de- bent in suo habitu per triennium PROBARI, &

& tunc Monachicum habitum Deo Auctore suscipere. Qui si ita sunt PRODATI atque suscepti, & pro anima sua poenitentiam de perpetratis culpis agere student, pro eorum vita & lucro caelesti, non est eorum conuersio renuenda. Qua de re etiam Serenissimus & Christianissimus Imperator, mihi credite, omni modo placatur, & libenter eorum conuersionem suscipit, quos in RATIONIBUS VS PVBLCIS implicatos non esse cognoscit. Ergo non admittentur in Monasterium quicumque nisi ita probati; vel certo sanè tempore in Monastica vita transacto, Monachi conditionem suam elueant, vt constat ex Iustini. l. 5. 3. Cod. de Episcopis, & Nouellâ 6. cap. 1. §. 1. Gelasius quoque episcopus ad Episcopos per Lucaniam & Brutios cap. 3. quod refertur cap. præs. dist. 5. vt si quis etiam de religioso proposito & Monasterialibus disciplinis eruditus ad Clericale munus accedat, in primis eius vita præteritis acta temporibus inquiratur, &c. si seruilis ac originaria non est conditioni obnoxius, si Curia iam probatur nexibus absolutus. Ergo posteaquam Monachismum iam professi erant, nullus amplius metus erat, conditione alicui adstricti essent, aut Rationibus publicis priuatisque obnoxij: & sic probati iam in Clerum adsciti, tutius restituantur.

Ergo iam huius leg. sententiam tenemus: cætera Notabilia & notanda in eâ iam colligenda sunt. Primò hinc quoque liquet, Monachos extra Clerum fuisse: quod præter hanc leg. ostendit quoque titulum hoc libro, vt & Codice Iustini: & in Nouellis de vtriusque diuersitas: sed & lex vnica. supr. de bonis Clericorum & Monachorum. Hinc & in pœnis distinguebantur: Clerici nempe depositione, degradatione plebentur; Monachi haud aliter atque Laici excommunicatione, vt docet canon 2. & 8. Chalcedon. Hinc Clericorum locus in Ecclesiâ erat inter sacrum adytum; Mo-

nachi non nisi ad externas valvas ipsius adyti vna cum populo consistebant: testis Dionysius qui vulgo Arcopagita episcopus. ad Demophilum Monachum. Hinc velut extra Sacerdotium constituti, publicas habere conciones non poterant. Leo episcopus. 62. 63. 81. Sed & Hieronymus & ad Heliodorum & ad Pammachium & Riparium aperte testatur, diuersa omninò fuisse Monachorum & Clericorum officia: ipsùmque Monachismum (de quo iam supra) fuisse gradum ad Clericatum: vid. & ad Furiam tomo 1. fol. 37. l. b. Hinc illa Monachorum ambitio & Clericatus desiderium quod titillabantur: de quo est ille quoque Hieronymi locus ad Rusticum Monachum fol. 21. b. quam cenodoxiam optimi Episcopi & Abbates cohèbere sapius tentarunt v. 16. quæst. 1. cap. 8. 9. 10. 12. 13. 16. 27. 28. & seq. Secundo ex hâc quoque lege colligimus, Monachos & Monasteria Episcopis supposita fuisse iure communi & lege diocesana, vt loquuntur, quæ scilicet intra diœcesin suam essent. Quod firmatur Concilio Chalcedonensi cap. 4. 7. 8. 18. 23. 24. Synodi 7. cap. 13. & 17. cap. auctoris extr. de præscript. Agathenli const. c. 27. 28. 38. Aurelianensi cap. 19. 20. 21. 22. Iardensi; vid. Capitular. Caroli M. lib. 5. de quo vid. & quæ Florens differt. Canon. lib. 1. cap. 1. & cap. 5. in fin. & lib. 3. pag. 198. Choppinus Monasticon lib. 2. 1. 3. vbi hanc leg. allegat. Indèque igitur Episcopi, ex his diœceseos suæ Clericos adsumere poterunt: neque enim ex aliena diœcesi sine literis dimissionis proprii Episcopi ordinare poterant: Concil. Carthag. 5. cap. 13. & Africano sub Bonifacio & Cælestino cap. 47. Et ita quidem, quod ex hâc leg. tertio colligimus, Episcopi ex Monachis Clericos adsumere, ordinare poterunt, vt non requireretur in hâc re Abbatis consensus: ad quam quæstionem vide quæ congerit Hallierus de Sac. elect. & ordinat. parte 1. à p. 88.

XXXIII. * Idem AA. Eutychno. P. P.

CCLERSIIS, quæ in possessionibus, vt adfolet, diuersorum, Vicis etiam, vel quibuslibet locis, sunt constitutæ, Clerici non ex aliâ possessione, vel Vico, sed ex eo vbi Ecclesiam esse constiterit, eatenus ordinentur, vt propriæ capitacionis onus ac sarcinam recognoscant: ita vt, pro magnitudine, vel celebritate vniuscuiusque Vici Ecclesiis certus, iudicio Episcopi, Clericorum numerus ordinetur. Dat. III. Kalend. Aug. Minizo, Honor. A. 17. & Eutychno C O S S. [398.]

NOTÆ.

- * Lex, in Ecclesiis 11. Cod. eod. Quænam potest huic leges iungendæ sint, dictum iam ad legem superiorum. Omitte autem hanc leg. Baronius.
- "In Ecclesiis. Ita Cod. Iust. Quo nil opus.
- "Vt fieri adfolet. Ita Cod. Iust. Quo nil opus.
- "Similibus.
- "loco scilicet.
- "Abest hæc vox à Cod. Iust.
- "vide legem vtr. vers. & in eorum supr. de paroc. vic.
- "p. VI. vt l. 16. de Pœnis; l. 3. de his qui ad Eccles. l. 17. de appellat.

COMMENTARIUS.

VICANI, perque AGROS & POSSESSIONES Clerici (de quibus agitur quoque l. 16. supr.) vnde, quæve lege seu conditione, quo numero, ordinandi sint, hac Arcadij lege per Orientem constituitur. Quod antequam explico, huius legis occasio & ratio peruestiganda nobis est. Et verò huius legis ferendæ rationem suppeditat coniunctio legis 16. supr. de panis: l. 3.

supr. de his qui ad Eccles. l. 57. supr. de appellat. imò & legis prox. 32. supr. hoc tit. quæ ex eadem Arcadij constit. desumptæ, huic coassandæ veniunt. Nempe Arcadius Imp. amplissimâ constitutione (cuius partes sunt hæc leges omnes) prospectum semel voluit, ne Clericatus & Ecclesiæ obtentu publicæ priuatæque rei damnium aliquod inferretur. Quapropter eâ quoque ratione inter alias

alias de Vicaniis etiam Ecclesiis & Clericis canere aliquid Arcadio visum, hisque modum fibulamque imponere. Vicanos Ecclesiis voco, quæ in possessionibus priuatorum, aut Vicis similibus locis, non in ciuitatibus aut oppidis erant: De quibus Ecclesiis & Clericis in Vicis fuit quoque iam supra lex 16. vbi vid. quæ dixi. Primum igitur, Ex eo ipso loco Vicique, vbi Ecclesia est, ordinari Clericum iubet, non ex alio loco: id est, ex eo ipso Vico seu possessione. Cuius rei ratio hæc est, ne alioquin peregrinis ordinationibus, id est, ex aliis Vicis adscitis Clericis, suis destituantur alij Vici Clericis. A quo non multum abit, quod iure Canonum constitutum, ne qui iam ordinatum alibi Clericum peregrinum seu alienum præcipere liceret, Concilio Carthaginensi quod habitum Anno superiore 397. canone 54. Codicis Africani, Constantinopolitano tantum Carthaginensi quoque Episcopis exceptis, quibus licuit alienos Clericos præcipere vnde vellent, d. Concil. Carth. canone 55. testis Balsamo ad can. 17. Concil. 6. & Photius in Nomoc. t. 1. cap. 26. Sed & cap. 8. de consuet. confirmatur consuetudo eligendi Prælatos de gremio alterius Ecclesiæ, quamuis iure communi de ipsa Ecclesia sumi debeant. At cum hac lege nihil commune habet, quod verum, alienos Clericos suscipere: Id enim disciplina Ecclesiastica tenendæ constitutum; nempe quod ei euitandæ Clerici qui quid admiserant, ad alias Ecclesias sese conferrent, atque ab Episcopis susciperentur. Multo minùs rectè hinc colligitur, peregrinis beneficiorum capaces non esse, quod tamen Pragmatici ex hac lege colligunt, sententiam & rationem huius legis haud complexi: Istud enim iure & priuilegio quodam ciuium favore inter alia inductum fuit, ne extranei ciuibus Prælati videantur: At enim quod hac lege constitutum, id eò respicit, ne sui cuique loco desint Clerici, si aliunde petantur: ac præsertim modico loco, veluti possessioni, Vico, qui Clericatu idoneos haud admodum multos habere possunt. Vnius loci reuerentia vel vtilitas, alterius nuditate redimenda non est. Ad eundem modum vnius ciuitatis ornatam alterius nuditate redimi non oportet, id est, ornamenta vnius ciuitatis ad aliam transferri: l. 1. 14. 37. supr. de operibus publicis, vt neque aurigas vnius ciuitatis voluptati destinatos ad aliam transferre, l. 1. 3. infr. de spectaculis. Quare & hanc leg. deinceps argumento esse cupio, quàm turbidè multa in laudandis legibus Pragmatici admittant, dum earum cortice contenti, rationes earum haud satis perspectas habent, speris superciliosè Theoricis & Historicis ad leges subsidiis. Inter alia, id quoque alienum, quod hinc intelligunt, cum qui est ex loco seu diœcesi beneficij, debere, si idoneus est, aliis extraneis præferri. Hic enim agitur de Vicaniis Clericis ex eodem Vico præcisè eligendis, non de præferendis, si idonei sint. Secundo vult Arcadius hanc leg. Vicanos Clericos capitacionem suam agnoscere, neque ab ea immunes esse; de quâ capitacione dictum iam plene suo titulo de censu sine adscriptione, & in Paratiro, & ad l. 2. illius tit. vbi & hanc leg. à praua Heraldi interpretatione vindicaui. Cùm tamen à ciuibus munitibus omnibus immunes sint, pariter cum ciuitatum & oppidorum Clericis l. 16. supr. Pariter sanè à Theodosio Iunior Arcadij F. constitutum Anno D. 415. (l. vltim. supr. de parocinis Vicorum) vt Constantinopolitana etiam & Alexandrina Ecclesia, in Vicis, etiam Metrocomiis, pro possessionibus, quæ in his haberent, capitacionem agnoscerent seu subirent.

Tertio, seu postremo, & numerum Clericorum, Diaconorum, ab Episcopis (sub quibus Vicani Clerici & Ecclesiæ erant, de quo dixi iam ad d. l. 16. supr.) definiti iubet, pro cuiusque scilicet Vici magnitudine vel celebritate: ac proinde Metrocomia (qui mater & Princeps Vicus est) maiorem ordinari. Nempe ne efficiant alioquin Clericorum numero publica lædatur immunitas. Quod pertinet similiter lex 3. & 6. supr. scilicet ea quandoque inciderunt tempora, vt numerum laxari Clericorum, atque ad Clericatum inuitari oportuerit: vt in spec. l. 10. supr. contra ea tempora & loca, vt coherci hanc leg. & d. l. 3. 6. Quæ omnia vt ex temporum ratione seu vtilitate arthimanda sunt, ita omnia arbitrij Principalis esse vel hinc videmus.

XXXIV. * Idem AA. Sapidiano Vic. Afric.

SI Ecclesiæ Venerabilis priuilegia cuiusquam fuerint vel temeritate violata, vel dissimulatione neglecta, commissum quinque librarum auri (sicut etiam prius constitutum est) condemnatione plebatur. Si quid igitur contra Ecclesias, vel Clericos, per obreptionem, vel ab Hæreticis, vel ab huiusmodi hominibus, fuerit contra leges impetratum, huius sanctionis auctoritate damnetur. Dat. VI. Kal. Iul. Brixia Theodoro v. C O S S. [399.]

NOTÆ.

- * Lex 13. Cod. eod. tit. Interpolata Capitularium lib. 6. c. 114. & 291. Et in Decreto 25. quæst. 2. can. 20. in fine. Refert eam Baronius Anno 399. num. penult. & vlt.
- "Hinc castigari debet & suppleri Cod. Iust. d. l. 13. quæ habet Tridiano Vicario. Ad hunc Sapidianum extat quoque Symmachii episcopus. l. 6. lib. 9. vbi dignitatem eius quoque in Africa insinuat in eo quod de animalibus ad ludorum præparandum apparatus agit, quæ sanè animalia ex Africa curam maximè petebantur.
- "Venerabilis Ecclesiæ, Cod. Iust.
- "Commissum hoc Cod. Iust. & Capitular. lib. 6. c. 114.
- "Ita quoque C. Iust. & Capitular. lib. 6. c. 291. At largius 25. q. 2. can. 20. duodecim librarum auri, & Capitular. lib. 6. c. 114. in triplo Ecclesiæ cui factum est componatur: nobis quoque bannus noster in triplo, hoc est sexaginta solidis persoluitur.
- "Ita quoque d. can. 20. aliter paulo d. l. 114. iuxta legum sanctionem: omittitur hoc penitus C. Iust. d. l. 13.
- † Constitutionem hanc non reperio.
- "Ita quoque d. c. 20. in Cod. Iust. plebatur.
- "Cætera abstant à Cod. Iust. velut horum temporum propria.
- "Pura Schismaticis, Donatistis, quibuscunque.
- "fuerat: ita nonnulli emendant.
- "In Cod. Til. vacuatur, vel vacuamus.
- "Indidem data hoc Anno lex 3. supr. de habitis quo vti oportet.

COMMENTARIUS.

RIVILEGIA (id est, IMMUNITATES) Ecclesiarum & Clericorum hanc tertiam iam hoc titulo Honorij constitutione confirmantur: & quidem sub pœna 5. librarum auri, iam antea constituta (quod tamen alibi ita expressè non reperio; lege quippe 30. *supr.* Honorij pœnam tantum generaliter & indefinitè minatur.) De hac verò leg. & multa Dominicus, de *privilegiis Alodiorum cap. 20.* accipit, quod dicitur in donatione Petri Comitis Melgocienfis: *Personas, inquit, multas, quam sancta lex Romana per Theodosium Alexandrum & Honorium promulgata decrevit.* Ceterum inscriptionis argumento Baronius, & post eum nonnemo alius Vir doctus, existimabat, spectare hanc constitutionem, atque emanasse ad illam Concilij Carthaginensis quarti, (quod habitum *V. Kalend. Maij* huius anni) legationem ad Honorium Imperatorem, quâ postulatam, *ut pro confugientibus ad Ecclesiam quocunque reatu inuolutis legem promulgaret, ne quis eos audivet abstrahere*, ut refertur Codice Canonum Ecclesie *Africanae can. 56.* nempe quod Mafcezel Gildonis frater superiore Anno 398. (teste Oresio *lib. 7. cap. 36.* & ex eo Paulo Diacono *l. 13.*) Ecclesiam sacrilegus temerasset, extractis seu protractis ex eâ ad pœnam quibusdam. Verùm ne eò pertineat hæc lex, multa contra nituntur. Primum enim *Privilegium* hinc appellatio (pariter vt *l. 29.* quæ ad eandem Africam pertinet & *l. 30. supr.* & *l. 1. infr. de hereticis*, vt ad eas leges ostensum est) propriè pertinet ad immunitatem Ecclesiarum & Clericorum à muneribus extraordinariis & fordibus: non autem ad asylum Ecclesiasticum rationem. Quod ne quidem *privilegium* satis appellatione rectè hic veniat: neque enim asylo Ecclesiarum vllam Ec-

clesiarum vel Clericorum commodum continent, verùm ad miserorum securitatem inducta sunt. Secundò priuilegia, de quibus hic agitur, *Ecclesie & Clericis communia* fuisse hæc lex ostendit: at enim hæc illa sunt ipsa, de quibus *d. l. 29. & 30. supr.* Tertid, Pœna quinque librarum auri, quæ hinc statuitur, ea ipsa est, quæ indicatur *d. l. 30.* Quartò, ab *hereticis* & similibus hæc priuilegia *violata* ostendit, quod cum Mafcezelis factò commune nil haber. Contrà, ex *d. l. 1. & 2. supr.* & *d. l. 1. infr. de hereticis* iam liquet, quoniam istud pertineat: nempe ad Donatistas & hæreticos: quibus cum eadem quæ Ecclesie Catholicis priuilegia seu immunitates non competerent, Catholicorum priuilegia impetere & violare visum. Quintò, factum Mafcezelis, propriè auctoritatis fait: at enim hæc lege innuitur, illos de quibus hæc lege agitur, per obreptionem contra leges & priuilegia Ecclesiarum aliquid à Principe *impetrasse*: quod nunc damnari Honorius iubet, vel, vt Tiliiana editio habet *vacuari*; id est, abrogari, antiquari. Tandem, neque temporum ratio satis constare posse videtur: Postulatio enim illa Patrum Africanorum, seu decretum de legatis in id mittendis ad Honorium Imp. datam habet *V. Kalend. Maias*: Lex verò illa *V. Kalend. Iul.* duobus non integris mensibus post: quibus certè vix legati illi *Brixiam* ad Honorium peruenire poterunt. Proinde superest, hæc lege, occurrere Donatistarum & similibus obreptioni: pariter vt *lex 1. 2. supr.* quibus adde & *legem 1. infr. de hereticis*, neque cum hæc lege quicquam commune habere, postulationem illam Patrum in Concilio Carthaginensi quarto de Asylo Ecclesiarum.

XXXV. * Idem AA. Hadriano PP. P."

QVICVMQVE residentibus Sacerdotibus fuerit Episcopali loco" detrusus & nomine," si aliquid vel contra custodiam," vel contra quietem publicam moliri fuerit deprehensus, rursusque Sacerdotium petere, à quo videtur" expulsus," procul ab eâ Vrbe quam infecit," secundum legem Diuæ memoriæ Gratiani, centum milibus vitam agat: Sic" ab eorum cœtibus separatus, à quorum est societate discretus." Sitque huiusmodi personis, tenore huius legis, illicitum, sacra nostra adire Secreta," & impetrare Rescripta: omnibus abiectis per culpam Sacerdotio personis, quæ impetrata sunt infecta" permaneant: Scituris his quorum defensione nituntur, absque sui reprehensione non futurum, si hoc eis pollicentur" suffragium, qui diuinum non videntur meruisse iudicium. Dat. Prid. Non. Febr. Rau. Scilichone, & Aureliano C O S S. [400.]

HÆC Lex Interpretatione non indiget (vel eget.)

NOTÆ.

* Lex 14. Cod. eod. tit. Inferit & hanc legem Annalibus suis Baronius Anno 400. num. 20. Infarta eadem penè verbis constitutioni, quæ emissa dicitur quinquennio post ad eundem Hadrianum Prefectum Prætorio, puà *l. 2. infr. de Episcop. Iudicio*, cum qua hæc conferenda est. Sed & breuiter in Caroli Calui *epist. inter Hincmarum* opuscula. Facit & partem Miscellanæ constitutionis, quam Sirmoadus in *Appendice Cod. Theod.* pro genuina odidit & sic accipitur hodie Viri docti: De cuius fide in *Prolegom.*

"Italia, de quo vide & Claudianum: Eadem inscripta hoc eodem mense, aduersus Donatistas, *lex 37. infr. de hereticis.*

"Loco, id est, gradu.

"Et nomine cuius tres gradus & ordines: Episcopi propriè dicti, Presbyteri, Diaconi.

"Sententiam, d. l. 2. Quid esse potest hæc Custodia? Nisi pœnes indicari obseruantiam disciplinæ Ecclesiasticæ: sed testimonium huius locutionis adhuc quæro. Tegret quis hic, *castimoniam.*

"Construatur Cod. Iust.

"publicam, abest à dicta *l. 2.*

"videretur, pro est, vid. *Glossar.*

"Exclusus d. l. 2.

"in d. l. 2. addita vox indignus,

* Constitutio

† Constitutio Gratiani hic laudatur, de qua mox.

‡ Abfunt hæc à Cod. Iust.

§ Sequentia partim omiffa, partim mutata Cod. Iust.

¶ Addita sequentia d. l. 2. *Carsæ vrbe quam tenuit, segregetur à plebe* (ita habet Codex Anticenis) *quam mansit vitæ præceptor infecte*. vide quæ ad eam *l. 2.* dicam.

** Secreta, id est Secretaria, Consistorium.

*** Infecta, irrita, infructuosa.

**** Polliceantur, Cod. Iust. & d. l. 2.

***** Iudicium. Ita quoque in Cod. Anic. d. l. 2. vbi malè editum *rescriptum.*

COMMENTARIUS.

DEPOSITVS Episcopatu, seu detrusus & exactoratus, ἀποκλιθεῖς, ἐκκλήσει, καθήρησθαι ex quacunque causa (cuiusmodi aliquam depositionis causam vid. *l. 27. supr.* vt & exemplum Chronopij Anistitis *l. 20. supr. quor. appell.*) ne rescripto Principis quidem restitui potest; (cui similis constitutio extat circa Iudæos *l. 8. infr. de Iudæis*: vbi vide quæ dixi.) Et si abiectus ob culpam aliquam Sacerdotio seu Episcopatu à Synodo Episcoporum, turbata disciplina Ecclesiasticâ, vel publicâ quiete, Sacerdotium reperierit, vltra centesimum ab Vrbe, cuius Episcopatum gessit, miliarium ab Honorio Imp. relegari iubetur hæc constitutione. Quæ totidem penè verbis infarta *legi 2. infr. de Episcopali iudicio*: Idque confirmatâ nominatim anteriore quâdam Gratiani Imperatoris constitutione, quâ id iam olim institutum fuerat. Cuius facti à Gratiano, itémque Honorio, num alibi mentio extat, & quodnam vtrique constitutioni promulgandæ causam dederit, inquirendum est. ¶ De Gratiani sanè constitutione ita omnino sentio, hoc illud esse Rescriptum in causa Priscillianistarum, post Concilium Cæsar-Augustanum, quod memorat Sulpitius Seuerus, horum ipsorum temporum Scriptor, *lib. 7. sacre historia*: Posteaquam enim is memorauit Synodo Cæsar-Augustanâ, cui tum etiam Episcopi Aquitani interfuerunt, cum hæretici, (Priscillianistæ) committere se eius Synodi iudicio ausi non fuissent, in absentes latam sententiam, damnatòque Instantium & Saluianum Episcopos, Heliadium & Priscillianum Laicos, constitutumque, vt si quis damnatos in Communionem receperit, sciret in se eandem sententiam promendam; subiicit. *Instantium & Saluianum damnatos iudicio Sacerdotum, Priscillianum ad confirmandas vires suas Episcopum in Labiensi (Abilensi) oppido constituuisse, ratos nimirum, si hominem acrem & callidum Sacerdotali auctoritate armassent, tutiores fore sese. Tum verò Idacium atque Ithacium (Episcopos Catholicos) acrim in stare cepisse, arbitrames posse in trinita malum comprimi. Sed parum sanctis consiliis seculares Iudices adisse, vt eorum decretis atque executionibus hæretici (Episcopi scilicet illi) vrbebus pellerentur.* Tandem scribit, *Igitur post multa & fœda Idacio supplicante, elicitur à Gratiano cum Imp. RESCRIPTVM, quo Vniuersi hæretici (Episcopi) excedere non Ecclesiis tantum aut vrbebus, sed EXTRA OMNES TERRAS propelli iubebantur.* Vides Rescriptum Gratiani, quo Hæreticos Episcopatu eiectos Sacerdotium repetentes & publicam quietem turbantes, non vrbe tantum, quam infecerant, verùm extra omnes terras propelli iussos, ait Sulpitius Seuerus. *Extra omnes terras propelli*, ibi reipia idem est, quod hinc *extra centesimum*. Nempe hoc illud est centesimi spatium ab Vrbe Roma ad alias Pronincias & Vrbes propagatum. Ita quoque Seuerus Imp. iam olim cum Prætorianos Vrbe Româ ob Pertinacis eadem facessere iuberet, vt vrbe terminis seu finibus omnino expellerentur, atque expulsi viderentur, eos ad centesimum vsque miliarium

quoque excedere nominatim iussit, teste Herodiano *lib. 2.* Tum demum scilicet Vrbe expellendis iis, si vltra centesimum relegarentur (qua etiam Vrbe diocæcos administratio finitur, vt alibi prolixè ostendi.) Hæc posita iam ratione in Proninciis similis relegationis exemplum vsurpatum, non quasi & hæc idem diocæcos aliarum vrbeum fuerit: verùm derivato more ab Vrbe: hæc nempe ratione, quod ij demum Vrbe abesse verè viderentur hac in re, qui extra centesimum, & sic extra omnes terras, Vrbe scilicet essent. Vt proinde his iam contenti esse possint, qui negant rectè colligi ex *l. 62. infr. de hereticis*, argumento relegationis extra centesimum Vrbe, centesimum Vrbe diocæcos & Episcopatus terminum fuisse. Rectissime enim de Vrbe Romæ diocæsi id ex eo colligitur, quod non rectè ex aliarum vrbeum territorio aut termino colligitur. Idque est tandem, quod alibi scribere me meminisse debeuerunt. *Ab hoc principio*, Vrbe scilicet Romæ, centesimâ lapidis dinumerationem seu dimensionem aliò quoque traductam: allatâ hæc ipsâ *l. 35. de Episcopis*. Ceterum centesimam huius relegationis & quidem hæreticorum, schismaticorum, ne de ciuili nunc dicam, exempla habes non tantum in hæc leg. & *d. l. 62. de hereticis*, verùm etiam in Valentiniani tum Senioris, tum Iunioris rescriptis: de Vrscinâ schismate, quæ ex Codice Vaticano profertur Baronius: & quidem istud quoque postremum exemplum in Vrbe Roma, eiusque diocæsi. Et hæc vñ in vniuersum de centesimaria relegatione in hæreticis & Schismaticis, etiam extra diocæsim Romanam vsurpatâ, ita de Gratiani nominatim super eo constitutione cuius hæc lege mentio fit. Quibus ita perspectis, iterum illud inculco, Gratiani legem quæ hinc memoratur, pertinere ad Priscillianistas, pariter vt *lex 23. supr.* itémque *l. 14. supr. de accusationibus*. Et contrarium tamen huic postea Rescriptum ab eodem Gratiano Priscillianistæ emertere, corrupto iam Macedonio Magistro officiorum. Sulpitius Seuerus *lib. 2. Corrupto*, inquit, *Macedonio tum Magistro officiorum RESCRIPTVM eliciunt, quo calcatis quæ PRIVS DECRETA erant, restitui Ecclesiis iubentur.* ¶ Nunc de hac Honorij constitutione videntur nobis est. Ea sanè cum Hadriano Prefecto Prætorio (Italiæ, Illyrici, Africa) inscribatur, necesse est, ad harum diocæson aliquam referendam. Hinc ad eò liquet, non pertinere hanc legem ad Origenistas, quos Hieronymus *lib. 1. Apolog. Imperatorum scriptis Alexandria & Agypto* pelli iussos refert, apud Baronium hoc Anno 400. num. 35. Et si Hieronymus hoc ipso tempore *Apol. adu. Rufinum fol. 108.* meminit Pauli cuiusdam Episcopi Origénistæ à Theophilo Ep. seu Synodo Alexandrinâ damnati & depositi, qui per Imperiale rescriptum Sacerdotium recipere conatus sit, vel etiam receperit. Rursum non pertinere ad Episcopos depositos à Concilio Ephesino 70. Episcoporum & à Ioanne Chryso-stomo: de quo ex Palladio, Socrate, Sozomero idem eodem Anno num. 82. refert. Non pertinere

Tom. VI.

K ad

ad Ioannem Chrysostomum & Ioannitas : quod quidem ariolati. Quid igitur? Hanc legem omnino pertinere ait, ad *canonem 62. Codicis Africani, & canonem 65.* eiusdem Codicis ex Concilio Carthaginensi 5, et si illud habitum Anno D. 401. præfatio præferat: Verum ut aliis argumentis præterea adstruam ad l. 17. 18. *infr. de Pagano: & l. 1. infr. de Religione:* (& quidem eorum ipsorum legum præiudicio) malè; Habitum enim hoc Concilium antèrius. Sic igitur habet *canon 62. Et illud petendum, ut statuerè dignemur: ut si quis cuiuslibet honoris Clericus, iudicio Episcoporum quocunque crimine fuerit damnatus, non liceat eum sine ab Ecclesiis, quibus presuit, sine à quolibet homine defensari, interposita pona damni pecunia, atque honoris, quo nec eorum nec sexum excusandum esse præcipiant.* Sic habet *canon 65. Aurelius Episcopus dixit. Equitij etiam olim merito suo Episcopali sententia damnati non arbitror prætereundum esse legatione causam: ut si forte cum IN ILLIS PARTIBVS* (id est in Italia) *repperit, vel ubi licerit, aduersus eum peragere. Ab vniuersis Episcopis dictum est, multum placet & ista persequutio, maxime cum olim damnatus sit Equitius & impudens eius inquietudo, pro statu & salute Ecclesie magis magisque ubique repellenda.* Ergo hoc tandem Anno 400. Patres Africani emeruerint ab Honorio hanc legem, cum iam ad alias eorum petitiones superiore Anno rescriptisset d. l. 17. 18. *infr. de Paganis: & l. 1. infr. de Religione.* Porro de hoc Equitio Hippone Diaretorum Episcopo, vide & Concilij Carthaginensis Sexti (quod habitum 401.) canonem, qui est 77. Codicis Africani & Concilij Carthaginensis habiti Anno 404. canonem qui est 93. p. 258. eiusdem Codicis, ubi & hæc lex ipsa indicari omnino videtur. *Adiungendum etiam de Equitio, ut improbitas eius, qua sibi in Sacerdotum improbitate vindicatur, AB HIPPO NENS I Diaretorum DIOECESI SECUNDVM STATVTA IMPERATORVM repellatur.*

¶ Ex hæc interim lege apparet, quantum Sacerdotalibus Episcoporum seu Synodalibus Dice-

cesion decretis, & quidem iis quibus Episcopi depositi Sacerdotio fuerunt robur Imperatores dederint, ut ea nulla arte infingere voluerint, non depositi ipsius inquietudine: non Rescripto Principis: non cuiusquam defensione seu suffragio: Clericus ille sit, an seculari dignitate tumidus. ¶ Hæc certe sententiæ congruit omnino *canon 12. Antiochenus* (Anno D. 341.) qui occasione Athanasij conditus est, qui in Tyria Synodo depositus Constantini Iun. Imp. literis sedem Alexandrinam reperierat. Quo etiam canone Chrysostomum quoque aduersarij aliquando visere, teste Socrate, *lib. 6. cap. 16. Sozomeno, lib. 8. cap. 20. & Palladio;* cuius canonis æquitatem nemo reprehendit, sed tantum applicationem, quem certe obtinere non oportet, vbi vi manifestaria res seu depositio peracta fuit: quæ ut Athanasij, ita & Chrysostomi quoque exceptio erat. Sane Gregorius quoque Nazianzenus *epist. ad Olympium 77.* meminit *βασανισμὸν διατάξεων* Imperialium constitutionum super hæc ipsa re seu interdicto, ne quis Episcopali loco & nomine detrusus Episcopatum rursum repeteret: quo loco nominatim de Apollinarianis hæreticis agit. ¶ Breuiter interim notanda ex hæc leg. definitio: *suffragium humanum nulli prodesse, qui diuinum non meruit iudicium,* & qui iudicio Ecclesiæ Sacerdotio indignus iudicatus fuit. Quod ad tuendam Ecclesiasticam disciplinam ab Honorio constitutum & constitui oportuit: Nempe quod Schismatici, hæretici aut criminibus inuoluti, nullum non mouerent lapidem, quod pristinam sedem tutarentur: atque (quod ex *canone 62. Africano,* de quo *suprà,* cuiusque occasione hæc lex lata fuit) à nonnullis defensarentur, quod *suffragij* appellatione hic & subditicia d. l. 2. *infr. de Episcopali iudicio* indicatur. Nempe disciplina Ecclesiasticæ refractarij, ut inter Christianos ita inter Iudæos legitima quamlibet cognitione proiecti, hæc tempestate passim ad seculares Iudices iuere, contra custodiam quietem publicam.

XXXVI. * Idem AA. "Pompeiano" Proc. Afric.

VICINQUE Catholicæ religionis Clerici, intra eum modum, vnde videtur, emendi vendendique vsum lege præfinitum exercent, ab auraria pensione habeantur immunes. ¶ Ab his quoque, quos à publico laboris actu & gradus Clericatus, & (quod non minus est) sanctior vita defendit, præcipimus temperari: Nec enim vllum eorum qui excepti legibus probantur, "subiacere patiamur" iniuriæ, &c. Dat. Prid. Id. Iul. Med. Post. Conf. Stilichonis & Aureliani vv. cc. [401.]

NOTÆ.

* Batonijs hanc legem refert Anno 401. num. 15.
 "Eidem Pompeiano Proconf. Africæ inscribitur hoc Anno quoque *lex 2. supr. de equor. collat. l. 2. supr. de susceptor. l. 1. supr. de indictionib.*
 "Id est, Australi collatione vide *supr. tit. de Australi collat.*
 "Monastica & Continentium.
 "patitur: Sic tamen quoque l. 5. *supr. ad l. Iul. de adult.* apud Auctorem *collat. legum Mosaic.*
 "probantur.
 "id est, numeribus publicis.
 "Ita quoque hic annus signatus altera constitutione: nempe d. l. 29. *de Susceptoribus.*

COMMENTARIVS.

IMMUNITAS CLERICORVM Catholicorum & Monachorum seu Continentium hæc Honorij rursum constitutione, & gemina quidem confirmatur. Puta Clericorum negotiantium

immunitas à iustri collatione, intra modum scilicet victus ementium: intra modum victus, id est, alimonie causa negotiantium: quæ ipsa Constantio mens fuit l. 8. & 15. *supr.* vbi vide quæ ad cas

cas scripti plura. Denique si exiguis admodum mercimoniis tenuem sibi victum vestitumque conquirent. Atque hanc immunitatem solos Clericos respicere obseruandum est, ac non etiam Monachos: ut qui commercandi vsum penitus abstinerint. ¶ Atenim quod sequitur privilegium, vtrique commune est, nempe ut Clerici & Monachi ad munera personalia non vocentur, Nempe *publici laboris actus,* item *iniuria* appellatione, munera personalia hæc leg. significantur. Pariter ut l. 16. *supr.* officia & labor corporis vel sudor, hoc ipsum significant: item ademptionis molestia l. 26. *supr.* De qua Clericorum immunitate fuit

iam l. 2. 9. 11. 24. *supr.* Tandem obseruandum, sanctioris vite appellatione hæc leg. designari vitam Monasticam & Continentium, eamque Clericatu æquari, & (quod minus non est) inquit, *sanctior vita.* ¶ Porro non dubito, quin hoc privilegiorum genere Honorius per Africam Proconsularem ad Clericatum quamplures inuitare voluerit: apparet enim ex Concilio Carthaginensi quod hoc anno habitum ante paucos dies, magnam in Africa Clericorum penuriam fuisse: ut docet *Codex canon. Eccles. Afric. p. 161. 163. & canon. ibid. 37.*

XXXVII. * Idem AA. Studio P. v."

QUONIAM personæ ad inquisitionem perpetrati incendij, ut Tui Culminis suggestio patefecit, nequeunt inueniri, Clericos carceris custodia relaxamus, ita ut nauibus impositi ad lares proprios reuertantur. Nec prohibitionis periculo domus careant, quas Episcopos vel Clericos peregrinos, post publicationem Edictorum, & Nostræ Serenitatis adfatus, probabitur suscepisse (Pari formâ seruandâ, si qua domus ciues Clericos noua ac tumultuosa conuenicula extra Ecclesiam celebrantes suscepit) Ad obseruandos, siquidem seditionis aditus, id nostro fedit arbitrio, ut omnes Episcopi & Clerici & peregrini ab hæc sacratissima Vrbe pellantur. Dat. xv. Kal. Septemb. Constantinop. Honorio v. & Aristenero c o s s. [404.]

NOTÆ.

* Extat apud Baronijs Anno 404 num. 54. & quæ ad eam faciunt, vide prolixè apud eundem d. n. 3.
 "Rectè: Studius hic P. V. fuit Anno D. 404. cui eidem inscribitur hoc ipso Anno paulò post *lex 5. infr. de his qui reb. cont.* quæ & ipsa ad Ioannias pariter pertinet. Et sanè ipsum argumentum arguit, studium hunc P. V. fuisse. Quare minus penso consilio Baronijs Præfectum Prætorio facit num. 54. Meminit eius & Theodorus Diaconus apud *Palladium in dial.* in hac ipsa narratione super Ioanne Chrysostomo.
 "Hinc & ex sequenti interpolata *lex conuenicula 15. Cod. Inst. cod. tit.*
 "Peregrini Clerici hic & sine leg. quibus ciues Clerici mox opponantur: Nempe peregrini sunt aduenæ qui aliunde Constantinopolim sese in auxilium Ioanni contulerant: Ciues qui Constantinopoli morabantur.
 "Sullineri potest: etsi forte alius malit obseruandos.
 "Constantinopolitana.

COMMENTARIVS.

AD TYMVLITVM qui IOANNIS CHRYSOSTOMI Episcopi Constantinopolitani occasione obortus hoc Anno, spectat hæc Arcadij constitutio: pariter ut tres aliæ: purè *lex 4. 5. 6. infr. de his qui super relig. cont.* Series historica sic habet. Acciderat Anno D. 403, ut ex Prosperi & Marcellini *Chronicis* constat, ante natalem Domini, Socrates *lib. 6. cap. 16. Sozomenus lib. 8. cap. 20.* ut Eudoxiæ Augustæ statua erigeretur, haud procul ab Ecclesia. Huius statuæ dedicationem Ioannes Chrysostomus, habitâ ad populum oratione, reprehenderat, quod tradunt Socrates, *lib. 8. cap. 16. Sozomenus lib. 8. cap. 20. & alij,* & in his Chrysostomi vitæ Scriptores: nempe, quod in eâ quid admissum, quod modestiæ aduersaretur, & *ἕρπον τῆς ἐκκλησίας* contineret, id est, in iniuriam Ecclesiæ vergeret, ac nominatim *ἀνωδεις μεδ δειν* Iudi populates, *συνίδειαι* celebrati vni eam fuissent, ut Socrates scribit; seu ut Sozomenus ait, *ἔρπον τῆς ἐκκλησίας δειν ἐρχομένων τῶν πληθόντων ἐπιτελέσαντο, ὡς ἔθος τῶν τότε ἐν τῇ ἀνακλήσει ἔβαντο ἐκδογών.* Denique quod & accedens ad Gentilitium ritum & excedens cultura hominum dignitatem adhibita fuisset (quod sanè postea expressâ constitutione Valentinianus Tertius, Theodosij Iunioris (huius Arcadij filij) collega, prohibuit *l. vnica. supr. de Imag. Imperialib.*) Hinc itaque Eudoxia in Ioannem furere pristinis odijs reperitis. Hinc conuenicula iam habita Anno Domini 404. mense Ianuario, ut docet *lex 4. infr. de his qui super*

Religione. Quare in Ioannem Conciliū Episcoporum Constantinopoli colligitur, in quo primas tenuit; quamvis absens, Theophilus Alexandria Episcopus (teste etiam Zosimo *lib. 5. pag. 799.*) crimini ibi datum Ioanni, quod contra Canonem Antiochenum 12. post depositionem suam sine Episcopali decreto sedem tepetere ausus fuisset: Hinc ab Arcadio Imp. Ioannes appetente festo Paschatis Anno Domini 404. munerè fungi interdictus, Ecclesiam non adit: fideles Ecclesiæ per milites exturbari: Edicta proposita: *Ne quis cum Ioanne communicasse vellet.* Adhærentes ipsi festum Paschatis separatim in balneis Constantinianis celebrare. Indèque porro Conuentus separatos habuere, vnde & *Ioannias* appellati. Sicarij in Ioannem immissi. Ioannes inde duotum mensium spatij in publico prodire non ausus, Imperatoris mandato in exilium abductus trususque: Itaque Ioannes Ecclesiâ ac quæ Vrbe recedit. Et incendium Constantinopoli eâ ipsâ die exortum, quo & Ecclesia & Senatus conflagrâre his c o s s. xii. Kalend. Iulij: de quo vide Socratem, *lib. 6. cap. 16. Sozomenum, lib. 8. cap. 24. Zosimum lib. 5. pag. 801. Georgium Alexandr. in vita Chrysostomi* etiam apud Photium *num. p. 266. Palladium in Dialog. Chronicon Alexandrinum his c o s s.* Marcellinum *Chronico his c o s s.* Atque hoc illud est incendium, de quo hæc leg. agitur; quod etiam pertinet *lex 44. supr. de operib. public.* Inde Arca-

cuis vi. Kalend. Iulij Episcopus Constantinopoli (de quo huius ipsius anni sine agitur d.l. ultim. infr. de his qui super Relig. cont.) creatur. Parte vnâ, Clerici *Ἐκκλησιαστικῶν*, τὰ ἑαυτῶν προσηύθη Chrysothomo in carcerem coniecti: quod præter hanc legem etiam Sozomenus scribit, lib. 8. cap. 12. in fin. Inquisitiones habitæ à Præfecto Urbis de incendio, vt præter hanc legem scribit Sozomenus lib. 8. c. 23. in fin. inuidiam eius in Ioannitis aliis referentibus: versâ vice Ioannitis in aduersarios, quod Sozomenus restatur. Quamquam Socrates & Zosimus Ioannitis apertè imputant: Chronici Alexandrini siue Factorum Siculorum auctor aduersariis. Quicquid huius sit, hæc lex ostendit, hoc tempore rei veritatem detegi non potuisse. Imò neque postea, quamlibet graues quaestiones agitatae, excruciatique nonnulli fuerint ab Optato Præfecto Urbis Gentili, cui inscribitur Anno prox. 405. lex vltim. de usuris, teste Socrate d. lib. 6. cap. 16. in fin. & Sozomeno, lib. 8. cap. 24. ¶ Parte alterâ, cum Episcopi & Clerici peregrini quamplurimi hoc tempore Constantinopoli agerent, aliis Ioanni Chrysothomo aduersantibus, ac nominatim iis, qui in eum, vt supra dixi, coierant, aliis Ioanni fauentibus, quinimò & Ciues Clerici extra Ecclesiam conuenticula celebrarent, iamque ad apertam seditionem res eruptura videretur, Arcadio visum nunc hanc leg. faciendum circa finem Augusti Anno 404. vt publicæ tranquillitati studeret, triplici ratione.

¶ Primum, inquisitioni ob incendium agitatae, modum & finem adhibendum credidit, atque aded Clericos carceri relaxari, & ad lares proprios remitti hac constitutione iubet: ac maxi-

mè quod personas ad inquisitionem incendij inueniri non posse iam suggessisset Studius Præfectus Urbis, & ad quem eodem pacis tuenda studio pauld post emissa mense mox proximo Septembri d. lex 5. infr. de his qui super Relig. cont.

¶ Secundò ad obseruandos vel obserandos seditionis aditus, Conuenticulis Episcoporum & Clericorum siue ciuium siue Peregrinorum intercedendum putauit hanc lege Arcadius. ¶ Quare & tertio loco Peregrinos Vrbe pelli: & domum his vel etiam ciuium conuenticulis præbentes, proscriptioe domus multari iussit. Quam sanctionem memorat & Theodorus Diaconus apud Palladium in dial. Ipsumque exemplar, inquit, Edisti protulit in hanc sententiam. Quicumque occultasset Episcopum ac Clericum, siue in sua domo susciperet, qui Ioanni communicaret, eius domum publicandam. Hac triplici scilicet ratione paci publicæ hanc leg. Constantinopoli ex sua sententia cõsultum voluit Arcadius. Primò, Inquisitionis remissione. Secundò, Ecclesiasticorum Conuenticulorum Ioannitarumque prohibitione. Tertio, tandem Peregrinorum Clericorum eiectione. Verum neque hæc sufficere. Itaque alterâ ad eundem Studium Præfectum Urbis constitutione & ratione tumultui obuiam iuit d. l. 15. infr. de his qui super Relig. Sed & extra Constantinopolim in Prouinciis l. vltim. d. tit. Qui & pauld antè alia quoque ratione occursum iuerat l. 4. d. tit. de his qui super Relig. ¶ Quare cum hac huiusce legis ratio sit quam dixi, hæc Historia, sedus inde apparet Pancioli lapsus 2. var. 168. qui l. conuenticula 15. Cod. de Episcopis, quæ ex hac alioquin interpolata est, nescio quâ nouâ interpretatione donandam credidit.

xx xviii. * Imppp. Arcad. Honor. & Theod. AAA. Porfyrrio Proc. Afric. Post alia."

PRIVILEGIA, quæ Ecclesiis & Clericis Legum † decreuit auctoritas, hac quoque præceptione, sancta & inuiolata permanere decernimus. ¶ Atque hoc ipsis præcipuum" ac singulare deferimus, Vt quæcumque de nobis ad Ecclesiam" tantum pertinentia, specialiter fuerint impetrata, non per Coronatos, sed ab" Aduocatis, eorum" arbitratu, & Iudicibus innotescant, & fortiantur effectum. Sacerdotes" verò prouinciæ erunt solliciti, ne, sub hac scilicet priuilegij executione, etiam contra eorum" vtilitatem aliquid" his inferatur incommodum. Dat. xviii. Kal. Decemb. Rom. Honor. vii. & Theod. ii. AA. C O S S. [407.]

NOTÆ.

* Abest hac lex à Cod. In fin. Meminit eius Baronius Anno 407. num. 41. Posteriore tamen eius sententia omiſſa quæ præcipuam eius partem occupat. Tangenda huic l. 41. infr. de hæretic.

"Quæ ad petitionem Concilij Carthaginensis decimi, quod hoc Anno habitum fuit Honorius constituit: inter quæ illud quoque caput est, quod d. l. 41. continetur.

† Principium, anteriorum. "Præter superiora videlicet priuilegia nouum.

"Fortè Ecclesiæ statum & decanationem.

"Est qui tenet honoratus. Ego aliquando tentabam Corporatos: verum detinenda lectio ista: de quo mox.

"id est, per Aduocatos.

"Quorum? an Aduocatorum? an Coronatorum, id est, Clericorum? Istud puro, vt sit sensus, ab Aduocatis, quos delegerint Clerici.

"An de Sacerdotibus Prouinciæ Gentilibus hoc accipiendum est (de quibus dicam planè infr. tit. de Paganis) An verò de Sacerdotibus, id est, Episcopis Christianis? Hoc verum.

"Quorum? Concilij Mileuitani c. 16. & Clericorum, de quibus initio legis.

"non mutandum in aliquod: aliquid incommodum: incommodum adiectiuum.

"VII. in editione Tiliana Cuiaciana, Quartapa. Sanè in d. l. 41. infr. de hæreticis: (quam huic coniungendam existimo) dies subscriptus xviii. Kal. Dec.

COMMENTARIUS.

AD PRIVILEGIA vetera Ecclesiis concessa, quæ & ipsa hanc leg. confirmat Honorius Imp. per Africam, nouum aliquod priuilegium adiecit, præcipuum ac singulare, putà, vt

DEFENSORES Ecclesiarum & Ecclesiasticorum priuilegiorum, ex Aduocatorum corpore (ἀπὸ τοῦ ἀδουκατοῦ) constitui possint. ¶ Hoc verò illud est Honorij Rescriptum, seu priuilegium, quod ad postulationem

postulationem Concilij Carthaginensis (quod his ipsis Coss. Honorio VII. & Theodosio II. id est, Anno D 407. habitum fuit, ante sex ferme menses, Idibus Iunii emissum est: Sic enim eo Concilio placuisse reperio (vt habetur Canone 97. Cod. Africani, seu canone 100. ex Africanis Synodis, quæ in vnum mistæ sunt, & ad quos Ballamo scripsit) Placuit etiam, vt præter ex nomine Prouinciæ omnium, Legati perrecturi, Vincentius & Fortunatianus, à Gloriosissimis Imperatoribus, vt de facultate DEFENSORES constituendi SCHOLASTICOM (id est Aduocatos) qui in actu sunt vel in munere defensionis causarum, vt, MORE SACERDOTVM Prouinciæ, iidem ipsi qui defensionem Ecclesiarum susceperint, habeant facultatem pro negotiis Ecclesiarum, quos necesse sit flagitare, vel ad obſtendendum obrepenibus, vel ad necessaria suggerenda, ingredi iudicium secretaria. Et in eadem intentionem conceptus quoque canon 16. Concilij Mileuitani. Quò etiam pertinet, quod in Concilio Saltzburgenſi apud Canisium pag. 613. dicitur. Post Consulatum Silichonis induta est Aduocatorum defensio pro causis Ecclesiæ. Quem locum nuperus quidam Scriptor seditionis libello p. 158. de Protectoribus Ecclesiarum potentioribus perperam accipiebat. Ergo ad postulationem Concilij Africani hoc Legis istius caput latum est: pariter vt illud quod continetur l. 41. infr. de hæretic. quæ ex eadem ad Porphyrium P. C. Africæ constitutione desumpta est, atque ided huic coniungenda venit. ¶ Præcipuum igitur & singulare priuilegium istud ab Honorio nunc Africæ emeruerunt: putà, vt ne Coronati amplius, verum Aduocati deinceps Iudicij Ecclesiarum & priuilegiorum Ecclesiasticorum Defensores sese sisterent: Aduocati inquam seu Scholastici de foro (de quibus dixi ad l. 2. supr. de concuss. Aduocat.) quos scilicet ex corpore Aduocatorum Ecclesiastici arbitratu suo delegissent; sisterent, inquam defendendis Ecclesiarum negotiis & priuilegiis, id enim his verbis significatur. Quicumque de nobis ad Ecclesiam tantum (vel Ecclesiæ statum) pertinentia specialiter fuerint impetrata, & Iudicibus innotescant, & fortiantur effectum. Quæ illis Africani Concilij verbis respondent, habeant facultatem vel ad obſtendendum obrepenibus, vel ad necessaria suggerenda. ingredi iudicium secretaria. Dicunt autem Patres Africani Scholasticos, de quibus accipio pariter locum Synesij epist. 105. in fin. quem expendi ad l. 2. supr. de concuss. Aduocatorum. De iisdem denique sensit idem Honorius l. vlt. supr. de denunciatione. Nouum igitur istud Ecclesiarum priuilegium petentibus Patribus Africanis ab Honorio Imp. nunc indultum fuit. Quare Ballamo ad hunc Codicem Africannum hætere non debuit, vtrum defensores isti ante hoc postulatam Patrum Africanorum fuerint: οὐδὲ γίνωσκεις, ὅτι ἢ δόξαι ἢ ἐκδύναμις ἢ ἡ Δερενσίου λέγουσιν, ἢ τε ἀπὸ τοῦ παρὰ τὸ καὶ οὐκ ἐπαβε τὸ ἀρχὴν, ἢ τε ἡ ἀπὸ τῆς ἐπινοήσεως, ἢ ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῆς ἐπινοήσεως ἐκείνης ἀπὸ τῆς ἐπινοήσεως ἐκείνης. Multò minus nupero Scriptori Petanio, ad Epiph. pag. 305. verisimile videri debuit, diu ante defensores istos existisse; cum ex superioribus liqueat Patribus Africanis id postulare ab Honorio nunc primò vium: liqueat item idque ab Honorio hanc leg. nunc velut præcipuum ac singulare deferri. Cum his etiam commiseri non oportet aliud defensorum genus, de quibus est canon 10. Concilij Carthaginensis Anno 401. quod Baronius refert ad Ann. 398. seu canon 75. Codicis Africani: h: enim sunt defensores non Ecclesiarum (eth...) verum pauperum, aduersus diuitum tyrannidem, quos Patres

Africani eo.....cum Episcoporum eligi cupiunt. Interim quatuor hæc singularia Defensorum hæc ætate genera diuersa obseruari cupio. Primò, Defensores ciuium, seu plebis, de quibus lib. 1. supr. Secundò, Defensores Senatus: de quibus l. 2. 3. de prod. Senat. Tertio, Defensores Pauperum, de quibus dicto canone 10. Quartò, Defensores Ecclesiarum, de quibus hæc leg. Aduocatis ou Aduocatis. De his quoque Cassiodorus 2. variarum 30. 3. var. 45. 9. epist. 15. Possid. in v. Augustini cap. 12. ¶ Id verò, quod hanc leg. confirmatur, exemplo à seculo petito constitutum fuit: quod & aliàs prælatum, Ecclesiasticorum priuilegiis siue petendis siue concedendis, quod comprobat l. 23. supr. hoc tit.

¶ Duo adhuc supersunt hanc lege discutienda, Prius est, quidnam per Coronatos intelligi oporteat: Non desunt, qui legendum putent honoratos: Alij verò, Coronatos interpretantur, qui Principis literas deferbant. Coronatorum certè mentio occurrit in epist. Innocentij, ad Episcopos in Synodo Tolosanâ constitutos: Neque de Curialibus aliquos ad Ecclesiasticum ordinem venire posse, qui post baptismum, vel Coronati fuerint, vel Sacerdotium quod dicitur sustinuerint, & editiones publicas celebrant. Verum locus iste pertinet ad Coronas Sacerdotum Gentilium. Pati consuetudo quo Firmicus Math. lib. 3. cap. 14. in princ. Erunt autem aut Coronati, aut Sacerdotibus præpositi, aut sacrorum baiuli simulatorum: vid. & lib. 3. cap. 4. & 7. non vno loco. Verum ita cenſeo, Coronatos hic dici Clericos: Nempe Clerici hætenus ipsi ad Ecclesiarum defensionem iudicij sese stitisse videntur: id quod tandem ipsis Ecclesiasticis indecens visum: visumque fatius, per Aduocatos, & sic Laicos, simul & forensium rerum peritos, Ecclesiam & Ecclesiastica priuilegia in ciuili foro defendi. Quomodo etiam Sacerdotes Prouinciæ, qui Gentilitiarum causarum Defensores & Aduocati erant, ex Aduocatorum corpore sumebantur. Quod sanè postremum, iuxta superiorem Canonem Africanum, docet insuper Constantij constitutio ad Martinianum Vic. Africæ l. 46. supr. de Decurionib. A solis præcipuum Aduocatis, eorumque consortio, dari prouinciæ Sacerdotem: Nec aliquis arbitretur, ita esse aduocationis necessitatem impositam Sacerdoti, vt ab eo munerum oppidanorum functio secernatur; cum nulla vaquam iura patronis forensium quaestionum vacationem ciuiliu munerum præstituerint. Et verò hoc est, quod nominatim Patres Africani vrgebant, vt, inquit, MORE SACERDOTVM Prouinciæ, iidem ipsi qui defensionem Ecclesiarum susceperint, habeant facultatem, &c. Cur autem Coronatorum appellatione Clerici designentur, proclinae dictu. Nempe ob ἔπισημα γουαδὲς; Corona scilicet iam hoc tempore insigne Clericorum, & exinde Clericalis reuerentia per Africam saltem mox alibi nomen fuit; sic quidem vt quemadmodum purpuram, quæ Principis ἐξουσιου insigne erat, interdum pro Principe & Principali reuerentia sumebant, ita & Coronam pro Clero & reuerentia Clericali acciperent. Hieronymus sanè ep. 26. (inter Augustinianas) & Augustinus per hæc tempora, epist. 147. ad Proculianum, Coronam Sacerdotalem, pro reuerentia & auctoritate vsurpant. Precor coronam tuam, inquit Hieronymus. Per coronam nostram nos adiuvant vestri: At Augustinus, per coronam nostram nos adiuvant vestri: per coronam vestram vos adiuvant nostri. Quæquam ὑπερουμωδὸς hæc quidam accipiunt, sed malè pro regali Sacerdotio. Ergo Clerici iam hoc tempore per Africam coronati: quomodo & per vicinam Aegyptum & Syriam, sceminarum

crinem abscondendi mos inualuerat, de quo ad l. 27. *supr.* Viderint itaque iam, qui coronatos Sacerdotes tantum volunt circa finem quinti seculi, quos sanè hæc lex fugit. Iam igitur patet, cur non coronatos amplius, verum Aduocatos Ecclesiarum defensores Iudiciis sese sistere Patres Carthagenenses postulauerint: & ad eorum petitionem Honorius Imp. id eis *hæc leg.* indulgeat. Nempe, non secularibus tantum negotiis sese spirituales homines implicare, verum etiam Iudiciis sese sistere, seu quæstionum forensium patronos, ipso habitu Clericali notabilis, indecorum *ἀνυο* & contra reuerentiam Clericalem Patribus visum: Ita tamen, vt Priuilegio Principis singulari opus hæc parte fuerit, quod videlicet Coronarij ab hæc necessitate, ad quam hæcenus adstringebantur, eximerentur: vnde & *excusatio priuilegij hæc lege* vocatur. Et hæc quidem interim de coronâ Clericorum, & crinium tonsura. De interdico alio crinis abscondendi mulieribus, vide *suprà legem 27.*

¶ Alterum *huius legis* obscurum extremo legis continetur, vbi *Sacerdotes Prouincia* iubentur esse *soliciti*, Ne sub hæc *priuilegij excusatione*, etiam contra eorum *utilitatem aliquid his inferatur incommodum*. Fuit tempus, cum à primo credrem, de Sacerdotibus Prouinciarum Gentilibus hæc accipienda esse, argumento eorum, quæ superius de his è canone Africano notauit. Verum ita nunc sentio, de Episcopis hæc omnino accipi oportere: Et *Sacerdotum Prouincia* appellationem hæc ab Honorio pro Christianorum Episcopis datâ operâ usurpatam: non tantum communi iam hoc tempore notione, verum etiam quoddam Sacerdotum Gentilium exemplum hæc in re Patres Africani sibi prætulissent. Sensus verò Honorij hic est: Reuerentiæ equidem seu Coronæ Clericali hoc priuilegium singulare, seu hanc excusationem à se nunc petentibus Patribus tribui, ne videlicet Clerici Clericos seu ex corpore suo defensores Ec-

clesiarum & Ecclesiasticorum priuilegiorum iudiciis foroque seculari sistere cogentur: Verum interea Episcopos sollicitos esse debere, vigilatæque, ne hoc obtentu fortè iura Ecclesiarum læderentur. Quasi diceret, indecorum equidem esse & irreuerens, si Ecclesiastici iudiciis Ecclesiarum defensores sese sistant: at enim periculi plenum contra esse, si sese non sistant: Reuerentiâ quippe Coronæ Clericalis sæpè Iudices & officiales eorum retineri, ne utilitas Ecclesiarum lædatur: contra his absentibus licentiâ vela laxari. Quare cum ita Sacerdotibus seu Patribus Africanis visum fuerit, id à se postulare, ne Ecclesiasticos Ecclesiarum defensores dare cogentur, vltro quidem id iis largiri seu concedere se indicat Honorius, at enim viderent ipsi eo maiore sollicitudine, ne interea, atque hoc obtentu, Ecclesiæ detrimentum caperent, & quod ipsorum fauore constitutum esset, in eorum referretur incommodum. ¶ Vt ad istos de foro seu Laicos Ecclesiarum defensores reuertamur, cum his perperam misceri video *Defensores Pauperum* aduersus diuitum impotentiam, de quibus agitur Canone Concilij Carthagenensis Anno 401. vel porius 399. in eodem Africano 75. & Codice miscello Balsamonis 78. Item perperam misceri video *œgyptiæ* seu *Exdixus*, de quibus Epiphanius ante hanc legem *heresi Marcellianorum 72.* & *can. 1. Chalced.* Hi enim inter Clericos vel Clericos proximi censentur. ¶ De defensoribus istis Ecclesiarum duo tandem adhuc notari cupio, Primam obseruetur, Honorio Imp. postea altero priuilegio defensionem & defensores causarum negotiorumque Ecclesiasticorum munivisse l. 7. *supr. de denunciat. vel edit. rescript.* putâ vt statim & sine vlla dilatione in secretaria Iudicum intromitterentur. Alterum, Defensores istos vetitos ordinari de vrbium Ministeriis, Corporatis, inquam, Collegiatis & Curialibus, Valentiniani Tertij *Novellâ 12. seu vltim.*

XXXIX. * Idem AA. Theodoro PP. P.

QUEMCUNQUE Clericum indignum officio suo Episcopus iudicauerit, & ab Ecclesiæ ministerio segregauerit: aut si qui professum sacre religionis sponte dereliquerit, continuo sibi eum Curia vindicet: vt liber illi vltra ad Ecclesiam recursus esse non possit: & pro hominum qualitate, & quantitate patrimonij, vel Ordini suo, vel Collegio ciuitatis adiungatur: modò, vt quibuscunque apterunt publicis necessitatibus obligentur: ita vt concludio quoque locus non sit. Per singulos igitur binæ libræ auri inferendæ ærario nostro à Decemprimis Curialibus exigantur, si aliquibus illicitam conhibentiam & concludia foeda præstiterint: Hominibusque inprobissimis ab omnibus Officiis militiæ aditus obstruatur. Dat. Kalend. Decembr. Baso & Philippo coss. [408.]

INTERPRETATIO. *Quemcunque Clericum Episcopus suum mala vitæ esse probauerit, & eum de gradu suo pro morum prauitate deiecerit: vel si ipse Clericus sua voluntate professionem reliquerit Clericatus, continuo à Iudice Curialibus adiungatur: vt si ita & natalibus & facultatibus est idoneus, cum inter ipsos Curiales officium suum implere compellat. Si autem infirma persona est, inter collegiatos eum obseruare, vel ad quod aptus fuerit, in publico seruire lex ista constituit, ita vt huiusmodi persona à Curialibus quolibet concludio nullatenus excusetur. Quod si factum fuerit, pro singulis personis Curiales binas libras auri fisco à se noverint inferendas.*

NOTÆ.

* Abest hæc lex à *Cod. Iust.* Et memorat tamen eam confirmatque Iustinianus l. 53. §. 1. C. de Episcop. Omisit hanc legem Baronius. Iungenda videtur *lex Episcop. 8. C. de Episcopali auctoritate*: & *lex 45. §. 1. infr. de heret.* Insuper huius legis verba constitutioni Honorij ad Theodorum Secundum Præfectum Prætorio, quam edidit Sirmondus ex *Cod. Lugdun.* & Aniceni in *Append. C. Theod. n. 9. p. 23.* & in cuius tamen sine ratio addita, suspensam nobis eam constitutionem reddidit. Nempe.

* Nempe Honorius & Theodosius: at non & Arcadius, quomodo Tribonianus malè *hanc leg.* vocat Arcadij & Honorij d. l. 53. §. 1. qui iam hoc tempore diem obiit Kal. Maij. Esti eius quoque nomen præterat constitutio 9. *Cod. Aniceni in Append. Cod. Theod.* bona ex parte constata.

* Italicæ.

* *Professus*, id est, Professio. Anianus ad *hanc leg.* vide *Glossar. Theod.* In constit. quam edidit Sirmondus, & in V. C. Lugd. additâ voce *obsequium*: *professi* vocem iam adiectiuo sensu accepta: *Si qui professum sacre religionis obsequium*. Quo nihil opus erat.

* *Natalibus* Anianus.

* *cuiuscunque*.

* De *Decemprimis* dictum *supr. tit. de Decurionib.*

* *Conhibentia*, pro conuientia vide *Glossar.*

* X. Kal. Decemb. *Rauenna*: ita in Aniano Regio: in Aniceni *Kalend. Decemb. Rauenna*: in constitutione quam edidit Sirmondus V. Kalend.

COMMENTARIUS.

DEPOSITVS seu Exauctoratus Episcopi iudicio, velut indignus Clericatu & ob improbitatem, vel etiam spontaneus Clericatus DESERTOR, provt natales & facultates eius sunt, vel Curia vel Collegio ciuitatis suæ sociari, non etiam ad militiam seu officia quæcunque admitti, id est, Officiales iudicum fieri, hæc Honorij constitutione Anno D. 408. quam memorat Iustinianus & firmat l. 53. §. 1. *Cod. de Episcopis*, iubetur: pœnâ duarum librarum auri *Decemprimis* Curialium indictâ, si cum aliquibus conlulerint. *Decemprimis* scilicet (de quibus plenè dictum *supr. tit. de Decurionib.*) Curia sollicitudo respiciebat, vt ne qui Curia obnoxij elaberentur. Illud ex *hæc leg.* vulgò colligitur, pœnâ loco quem olim Curia deditum: Quod vt aliæ leges docent, *lex* inquam 66. & 108. *supr. de Decurionib.* ita ex *hæc lege*

non rectè colligitur (non magis quàm ex l. 1. *supr. de curs. publ.*) Neque enim pœnâ loco *hæc lege* Clerici Curia tradi iubentur: verum Ecclesiasticos, Ecclesiâ deiectos vel Ecclesiam sponte deserentes, Curia tradi, seu vacantes iam. Quo autem sensu voluerint Pontificiarum Epistolatum auctores Curia tradi Clericos Episcopis suis contumaces, veluti Pij *epist. 2. pag. 199.* & Fabiani 2. *pag. 300.* Stephani 2. *pag. 337.* Canonistæ tumultuantur.

¶ Porro vt *hæc lex* est de Episcopali iudicio, quæque id sequitur executione, ita & *lex 8. Cod. de Episcopali auct.* (quæ huic proculdubio iungenda est) de Episcopali pariter iudicio delecto: & executione quæ definitioni Episcoporum debetur. Tandem & huic legi coniungendam cenfeo l. 43. *infr. de hereticis*, vbi vide quæ dixi.

XL. * Imp. HONOR. & Theod. AA. Melitio PP. P.

PLACET, rationabilis consilij tenore perpenso, restrictâ moderatione præscribere, à quibus specialiter necessitatibus Ecclesiæ vrbium singularum habeantur immunes. Prima quippe illius usurpationis contumelia depellenda est, Ne prædia vrbium cœlestium secretorum dicata fordidorum munerum fasce vexentur: Nulla iugatione, quæ talium priuilegiorum sorte gratulatur, muniendi itineris constringat iniuria: nihil extraordinarium ab hac superindicticium ve flagitetur: Nulla pontium instauratio: Nulla translationum sollicitudo gignatur: Non aurum, cæteraque talia poscantur. Postremo, nihil præter canonicam inlationem, quod aduenticiæ necessitatis sarcina repentina depoposcerit, eius functionibus adscribatur. ¶ Si quis contrauerit, post debitæ vltionis acrimoniam, quæ erga sacrilegos iure promenda est, exilio perpetuæ deportationis vratur. Dat. v. i. i. Kalend. Iun. Rau. Honor. i. x. & Theodosio v. AA. coss. [412.]

NOTÆ.

* *Lex 5. Cod. de Sacros. Ecclesiis.* Meminit *huius legis* Baronius Anno 412. num 8. Extat ad *hanc legem* enarratio Corraij. Insuper etiam farraginis constitutionis proluxoris, quam ex *Codice Lugdun.* & Aniceni edidit Sirmondus, in *Append. Cod. Theod. num. 11.*

* *Melitus PP.* Italicæ sub Honorio: vid. *Profopogr.*

* *Concilij?* vt *hæc lex* ad Africanos fortè Concilij petitionem lata fuisse videatur.

* igitur.

* Hæc sententia infarta est Pij *epist. 2. p. 197.* & Vrbani *epist. p. 268.*

* *Cœlestia secreta*, pro Religione, mysterijs Religionis: ne quis alioquin hoc ad Eucharistiæ mysterium ridiculè cum glossa restringat.

* *Dedicata* *Cod. Iust.*

* *Fascis munerum*: rectè: at in *Cod. Iust. face.*

* Abest hæc sententia à *Cod. Iust.* propter *l. ult. supr. de itin. mun.* quam prætulit Iustinianus & retulit l. 7. *Cod. de Sacros. Eccles.* Interim hic legendum, nullam iugationem: provt etiam editum in prædictâ constitutione, quam edidit Sirmondus d. num. 11.

* *Iugatio* est possessio: vide *Gloss. Theod.*

* *abbine*: ita *Cod. Iust.* quod oportuit, vt pote superiore sententia rescatâ, quo hæc vox hæc referenda est: hæc scilicet iugatione.

* *Superindicticium* *Cod. Iust.* de superindicto fuit *supr. tit.*

* *Nulla pontium instauratio*. Et hæc abfunt à *Cod. Iust.* eadem ratione, qua superior sententia.

* *Signetur* *Cod. Iust.* verum hoc rectum: nulla gignatur Ecclesiæ eiusque iugationi sollicitudo, &c.

* *Non aurum: cæteraque talia poscantur*, abfunt à *Cod. Iust.* Pertinent hæc verò ad lustralem seu auratiam collationem.

* *quam* *Cod. Iust.* malè. Vt & qui hic legit: & quam. Nam imò hic opponitur canonica illatio aduenticiæ necessitati omni,

omni, quæ superius specialiter designata fuit. Quare neque hic se Accursius expedit neque Corasius.
 * Victor Schotti cap. 41. *Kometz olei sumentique aduentitia præbitiones, quibus Tripolis & Nicaa acerbius augebantur.*
 * Hæc sententia fermè infarta Vibani *epist.* p. 268.
 * *Acrimonia*, id est, securitas. Iocularis est lapsus Accursianorum, qui excommunicationem hinc accipiunt, quam etiam sic dictam, inquit, quasi *ab Ecclesiæ gremio nos arceat.*
 * *Perpetuo*, Cod. Iust.
 * *Subditur*: ita mutatum seu substitutum Cod. Iust. *Vrendi* vox hinc propria: vid. *Gloss.* & *Iuretum in Symmachum lib. 5. epist. 66. p. 165.*
 * *Iul. Cod. Iust. & in Cod. Lugd. & Anic. constitutioni infr. editæ à Sirmondo.*

COMMENTARIUS.

IMMUNITATIS nominatim ab extraordinariis & sordidis muneribus Ecclesiarum privilegia Honorius Imp. hæc quintam *hoc tit.* constitutione & quidem recensu eorum facto confirmat: pariter vt in commune privilegia Ecclesiis indulta firmantur *leg. 29. 30* (quæ eadem est cum *l. 3. supr. de extraord.*) *34. 38. supr.* Tor adeò legibus hanc ad rem opus fuit, præsertim opibus solito iam maioribus in Ecclesiam hoc Honorij seculo confluentibus, & exhausto tum ærario, publicisque necessitatibus huius seculi hoc flagrantibus, vt docent hoc ipso Anno eidem Melitio Præfecto Prætorio inscriptæ leges, *lex vnica. supr. qui à præbit. tiron. & equor. excus. & lex vlt. supr. de extraord. & sordidis.* Quare securitati in posterum duo hæc leg. præstat Honorius, sic vt neque Respublica effusa immunitate nimis oneraretur, & honor Ecclesiis exhiberetur, quod Irnerius rectè notauit, de quæ rationabili consilio & discretâ moderatione vt hæc leg. dicitur. Primum igitur, Honorius Immunitates ipsas specialiter designandas credidit, quas numero sex designat. Immunes nempe esse Ecclesias à sordidis muneribus: ab itinere muniendo: ab extraordinariis superindictis: à pontium instauratione, à translationum sollicitudine (de qua vide & *l. 15. in fin. supr. & l. 10. supr. de extraord. & de qua mox plenius*) ab auri similitumve collatione. Denique non nisi canonicas illationes & pensiones præstare Ecclesiam, nullas aduentitias: quas, inquit, aduentitiæ necessitatis sarcina deposcit. Quod & ipsum cauetur *l. 15. 18. 21. 22. supr. de extraord.* Verùm in nonnullis aliquando aliter obtinuit. Ad instaurationem quippe pontium & itinerum munitionem etiam Ecclesia aliquando & frequentissimè adstrictæ fuisse: à Iuliano Imp. (vt existimo) *d. l. 10. supr. de extraord.* à Theodosio Iunior, *l. vltim. supr. de itinere muner.* (Quare etiam Tribonianus, cum hanc legem in Codicem Iustinianum referret, hæc parte eam mutilauit, & interpolauit, prælatâ *d. l. vltim.* cuius partem retulit in *l. ad instr. l. 7. C. de Episcopis, Ecclesiis & Clericis*) à Valentiano item Tertio: Nouellâ *inter Theodosianus 21.* tandem à Iustiniano *Novella 131.* & deinceps à Carolo M. *Capitularium lib. 6. cap. 17.* Ex superioribus interim specialiter designatis immunitatibus nonnullæ obscuriores sunt. Primum translationum sollicitudinis appellacione, quid hæc leg. significetur, quod non Glossa tantum nesciuit (quæ hinc hæc facit,) sed ne recentiorum quidem plecticudo & in his Corasius. Verùm translationis sollicitudo hinc est angariarum, Parangariarum, Naticulariarum etiam translationis onus, vbi scilicet res fiscales transfuehenda erant, vel annona militaris: quo ipso sensu accipiendum in *l. 15. supr. hoc tit.* ad translationes faciendas omnes Clerici debeant

aditineri. Eodem sensu *l. 10. supr. de extraordinar.* Eodem sensu transuectio specierum *l. 49. supr. de operibus publicis: & l. vltim. supr. de equorum collat.* vbi Græci *ἐπι εἰς ἄν* rectè viderunt.

¶ Secundò, quam necessitas his verbis, non aurum, cæteraque talia poscantur, (quæ Tribonianus pariter omisit) intelligatur, quæri potest. Ego sanè iuxta Aurariam præstationem tironum equorum præbitionem hinc capio, de quibus fuit *tit. lib. 7. supr. de equorum collat. tit. de equorum oblat.* extat *suprà*, qui à præbitione tironum & equorum excusentur, quam legem eidem Melitio Præfecto Prætorio hoc Anno inscribi notandum est: vbi hæc inter cætera: nemo tirones, equos, vel præstationem aurariam vereatur: & mox. Illos tantum tironum atque AVRARI munus adstringat, &c.

¶ Ex hæc interim quoque lege apertissimè liquet, non fuisse Ecclesias immunes à Canonicis tributis Honorij seculo: vt neque Constantij *d. l. 15. supr.* neque Theodosij Iunioris *l. 33. supr. de annon. & tribu.* aded vt id etiam in celeberrimis & Metropolitanis Ecclesiis obtinuerit, veluti Theofalonicensi: vt docet *d. l. 33. Quis tu tantus es*, inquit Ambrosius ad Auxentium, *qui tributum soluendum non putas.* Idem de Imperatore agens in orar. *de trad. Basilicis; si tributum peti non negamus; agri Ecclesiæ tributum soluum.* At vt Ecclesiæ ipsæ, ita & Episcopi & Clerici tributa canonica soluebant, quod docuit *lex 15. supr. Quanquam Basiliius epist. 277.* ad Modestum Præfectum Prætorio, Solos Presbyteros & Diaconos (quorum & aliàs peculiaris ratio habita, vide *suprà. tit. de Decurionib.*) præcâ immunitate à tributis immunes fuisse testatur, de qua immunitate sub Valente violata bene longam &c. querelam ibi instituit. Sanè Valens Imperator ipse apud Theodoretum *lib. 4. cap. 7. de Episcopis, τὰ ἀνθρώπων ἔργα ἴσχυρος ἔστω ἰσχυρῶς ἰσχυρῶς.* Quamuis à personalibus muneribus immunes essent, quorum vtique alia ratio, quam tributorum: pariter vt ab Extraordinariis Ecclesiæ immunes sunt: de quo est Friderici quoque constitutio, ac non etiam de canonicis.

¶ Alterum quod hæc leg. præstat Honorius, est intensio pœnæ aduersus immunitatis huius imminutæ reos. Sanè idem iam antea Anno 397. *l. 30. supr.* pœnam interminatus fuerat: ac nominatim Anno 399. *l. 34. supr.* quinque librarum auri multam interdixerat: verùm hæc leg. sacrilegi pœnam & depottationis indicit. Nempe Sacrilegi sunt qui iura Ecclesiarum & priuilegia turbant hæc leg. & *l. vltim. infr.* Item *l. 31. supr.* Ineptè autem Accursius excommunicationem hinc designari putat, ludòsque facit in verbo Acrimoniam.

XCI. * Idem AA. Melitio PF. P."

LERICOS" non nisi aput Episcopos accusari conuenit." Igitur si Episcopus, vel Presbyter, Diaconus, & quicumque inferioris loci, Christianæ legis Minister, aput Episcopum (siquidem alibi non oportet) à quâlibet persona fuerint accusati, siue ille Sublimis vir honoris, siue vilius alterius dignitatis, qui hoc genus laudabilis intentionis arripit, nouerit docenda probationibus, monstranda documentis se debere inferre." Si quis ergo circa huiusmodi personas non probanda docuerit, auctoritate huius sanctionis intellegat, se iacturæ famæ propriæ subiacere: vt damno pudoris, existimationis dispendio, discat sibi alienæ verecundiæ inpunè insidiari saltim de cetero non licere. Nam sicut Episcopos, Presbyteros, Diaconos, ceterosque, si his obiecta conprobari potuerint, maculatos ab Ecclesia venerabilis æquum est remoueri, vt contempti post hæc, & miseræ humilitatis inclinati despectu, iniuriarum non habeant actionem, ita similis videri debet iustitiæ, quod appetitæ innocentia moderatam deferri iustissimè vltionem. Ideoque huiusmodi dumtaxat causas Episcopi, sub restificatione multorum, actis audire debebant. Dat. III. Id. Decembr. Rau. Honor. IX. & Theod. V. AA. COSS. [412.]

NOTÆ.

* Meminit huius legis Baronius Anno 412. num. 28. Etque inserta est farragini constitutionis, quam è Cod. Lugdun. & Anic. exulit Sirmondus in *append. Cod. Theod. num. 15.* Infarta etiam Caij *ep. vni. pag. 378.* misis modis interpolata & ex inde *2. q. 3. c. 1. & Sixti 3. ep. p. 565.*
 * An Italiæ an Galliarum? Dicam mox aliquid.
 * Clericorum appellacione veniunt hic & Episcopi ipsi, vt sequentia ostendunt.
 * Sic & *l. 12. supr. Apud alios potissimum Episcopos conuenit explorari: ut ad 660.*
 * de hoc vide quæ dixi ad *l. 7. 24. supr.*
 * de vôte hac dixi semel ad *l. 24. supr.*
 * *Laudabilis intentio* eius, qui Clericam iure accusandum putat. Et tamen in Constit. cui hæc lex inserta, à Sirmondo edita contra habetur, qui hoc genus *miserande intentionis* vocat: vnde inter alia coniectura fieri potest de fide eius constitutionis, de quo *alibi semel.* Simili modo, quæ in duabus Pseudo-Isidorianis epistolis Caij & Sixti III. *illaudabilis.*
 * contra. existimationisque dispendio.
 * pro *saltem*: vide Glossat.
 * nempe hæctenus impunè id fuisse videret.
 * *Exauctorari.* Agitur itaque hic de accusatione & delicto Clericorum, cuius pœna exauctoratio.
 * *al. vilitatis.* Sic regradationis humilitas *l. 2. de cursu publ.* Firmicus *lib. 5. cap. 3. p. 126.* ita vt ex alto dignitatis gradu aliqua humilitatis deiectione labantur.
 * Moderata vltio hinc vt *l. 2. infr. de Episcop. iudicio*: moderata pœna, id est, proportionata delicto.
 * Cur hoc additum? mox inquiram.
 * *residentibus Sacerdotibus l. 35. supr.*
 * *idibus Decembr.* in farragine Sirim.

COMMENTARIUS.

IN FORO CLERICORVM, Episcoporum è quinque in vniuersum huius Codicis constitutionibus, est hæc vna è duabus Honorianis, & quidem elegantissima constitutio. Altera quippe Honorij de hoc ipso est *lex 1. infr. de religione*; tres reliquæ hæc sunt *l. 12. 23. supr. hoc tit. l. vltim. infr. hoc tit.* supposititiæ enim sunt *l. 1. 3. infr. de Episcop. iudic.*

¶ Huiusce hæc sententia est: Episcopos, Clericos quoscunque à quibuscunque tandem, non nisi aput Episcopos accusari oportere, non alibi: iure accusatos Clericos exauctorandos: calumniosos accusatores, infamiâ multandos: denique iudicium hoc de Clericis accusatis Episcopos agitare debere sub restificatione multorum actis. ¶ Quid igitur? de omnibus omnino criminibus seu accusacionibus Episcoporum, & Clericorum, audientiam Episcoporum esse voluerit hæc leg. Honorius? Id suadere videntur generalia huius legis verba: *Clericos non nisi aput Episcopos accusari conuenit: Item, si aput Episcopum, si quidem alibi non oportet, fuerint accusati.* Quod si ita est, saltem illud fatendum fuerit: Nouum hoc ius esse eoque à vetustiore recessum, quandoquidem aliter olim obseruatum, omnium apertissimè docuit *sup. l. Qui mos est 23. hoc tit.* Imò & Honorium ipsum aliter olim fuisse docuit *l. 1. infr. de religione.*

¶ Verùm non aliam Honorio mentem fuisse Tom. VI.

hac lege, quam quæ anterioribus Principibus fuit, imò quæ ipsi iam olim fuit, quam fuit postea seculis, longè vero propius, putâ, circa delicta Ecclesiastica, vel etiam si Clericis pro leuibus causis criminaliter impeteretur, vt loquitur Cassiodorus *8. var. 24.* vt Millerotus de delicto communi *p. 132.* Primum id vel ipsa legis verba satis ostendunt, de eo scilicet tantum delictorum genere agi, ex quibus verecundiæ detrimentum sequitur, quorumque nomine ab Ecclesia dumtaxat remouendi & exauctorandi Ecclesiastici veniant. *Discat, inquit, sibi aliena VERECUNDIÆ impunè saltem insidiari de cetero non licere.* Item *Episcopos, &c. si his obiecta conprobari potuerint, maculatos ab Ecclesia venerabili æquum est REMOVERI, &c.* Eò tandem pertinet sine legis taxatiua dumtaxat: *ideoque huiusmodi DVMTAXAT causas, Episcopi sub restificatione multorum actis audire debebant.* Quomodo pariter in *l. 7. Cod. de Episc. aud. in ciuili DVMTAXAT NEGOTIO.* Quomodo & Ambrosius loquitur, *lib. 2. offic. cap. 24.* in negotio DVMTAXAT pecuniatio. Non igitur de eo genere, quæ actione criminali ab ordinariis extraordinariisque Iudicibus vel Illustribus potestatibus audienda sunt, vt fèrmè loquitur *d. l. 23. supr.* quæ ad vsum publici iuris pertinent & legibus audiri oportet, vt ait eiusdem Honorij *lex 1. infr. de religione,* quæ aliunde incidunt, & ad Christianam

Rianam sanctitatem non pertinent, seu ad causas Ecclesiasticas, vt dicitur l. 3. *infr. de Episcop. indic.* Secundò causa legis huius ferendæ id ipsum faris indicare videtur. Nempe cum occultis insidiis apud populum, delationibus, accusationibus, & sic vt dicam, diffamationibus, nullis probationibus aut documentis, nonnulli etiam sublimis honoris viri, id est, Illustres, Episcopis & Clericis minus fauentes & proculdubio alios suffectos cupientes, verecundiæ Episcoporum seu Clericorum & famæ insidiarentur, atque innocentiam eorum appetere, sic vt sublimibus iam viris id apud populum agentibus, ab Ecclesia remouerentur, hæc constitutio huc malo & iniuriæ occurrendum Honorius credidit: ita vt, si quis exauctorandus esset, id solemnè Episcoporum & Synodi Prouinciæ & diocæseos (id enim est, quod sine legis indicatur) cognitione fieret, non alibi: Aliter depositio, iniuriarum actionem competituram. Vnde liquet hac lege inordinatam accusationem & iniuriosam abdicationem, iustæ accusationi & abdicationi opponi. Inordinata nempe & iniuriosa, quæ non sit Episcopali cognitione, sed alicuius fortè gratiæ & populari commotione: Ordinata, quæ sit sub testificatione multorum & actis Ecclesiasticis, post probationes & documenta. Et sanè, horum temporum historiam repetenti mihi id omninò videtur, latam hanc legem ab Honorio eius occasione, quod Prosper, in *Chronico* memorat, his ipsis C o s s. Honorio IX. & Theodosio V. *Eodem tempore Heros vir sanctus & B. Martini discipulus, quem Arelate si oppido EPISCOPVS presideret, A POPULO eiusdem ciuitatis INSONS & nullis INSIMVLATIONIBVS noxiis PVLVSVS est, inque eius locum Patrocles ordinatur, amicus & familiaris Constantij MAGISTRI MILITVM, cuius per ipsum gratia quærebatur: eaque res inter Episcopos regionis illius magnarum discordiarum materia fuit.* Omnia hic egregiè conueniunt. Agitur scilicet apud Prosperum de Episcopo pulso, pariter vt hac lege de pellendo: Agitur de infante & nullis insimulationibus obnoxio Episcopo, per iniuriam abdicato: Agitur de sublimis honoris viro (puta Constantio Magistro mili-

tum) pariter vt hac lege: Agitur de discordiis inter Episcopos regionis; hac lege condictæ & testificationi multorum consultur; denique C o s s. omnino congruunt. Quod si ita est, vt omnino est, iam dicendum fuerit, *Melittum*, cui hæc lex inscribitur, hoc tempore Præfectum Prætorio Galliciarum fuisse, cum & alioquin liquet alterum in Occidente Præfectum Prætorio Seleucum hoc tempore Præfectum Prætorio Italiæ fuisse; quod docet l. 31. *supr. de annonâ l. 52. supr. de heretic. l. 35. supr. de nauicular.* & post eum mox Ioannes. Tandem neque præfatio supposititiæ constitutionis, cui hæc inserta, quàmque edidit ex Cod. Lugdun. & Anic. in Append. Cod. Theod. Ann. 15. huic interpretationi refragatur. Ergo de delictis Ecclesiasticis & leuibus aliis delictis accipienda hæc lex; vel si generaliter ea accipienda, tum noua ea fuerit & aduersus I V S C O M M V N E, de qua ad d. l. qui mos est 23. *supr.* vid. & Millerorum d. p. 132. ¶ Porro quod ex hac lege colligunt viri clarissimi ad l. 2. & 18. *de iure fisci*, infames ab accusatione remoueri, ex his verbis elegantissimis, *Ve damno pudoris, exstimationis dispendio, discant sibi alienæ verecundiæ insidiari saltem de cetero non licere*, ioculare est. Id enim sibi vult Honorius hisce verbis, quod impunè hæctenus factum à multis, vt alienæ verecundiæ insidiarentur, id in posterum non impunè facturos, infamiæ enim norandos. Idem pariter lib. 56. Pauli ad Edictum ad l. 18. *supr.* 1. *de iniur. ex hac leg. malè colligunt*, sordidiores viliorisque personas & iudicio publico damnatas, infamatas, iniuriarum actionem non habere, patereque omnium iniuriis & contumeliis; ex his verbis, *vt contempti post hæc, & misera humilitatis inclinari despectu, iniuriarum non habeant, actionem.* Sententia enim Honorij de Episcopis & Clericis appetitis hæc est. Quemadmodum inordinatâ vel iniustâ accusatione appetiti innocentiam iniuriarum actio pro vltione moderatâ aduersus delatores seu calumniosos accusatores competit; ita retrò, quod similis videri debet iustitiæ, (vt hæc leg. dicitur) iustâ accusatione pulsatis, cognitioneque abditatis, nullam competere.

¶ De PARABOLANIS Alexandria Theodosij Iun. constitutio.

XLII. * Idem AA. Monaxio" PP. P.

VIA inter cetera Alexandrinæ Legationis" inutilia, hoc etiam decretis" scribitur est, *Vt Reuerentissimus Episcopus" de Alexandrinâ ciuitate aliquos" non exire* (quod quidem terrore eorum, qui *Parabalani* nuncupantur Legationi infertum est,) Placet * nostræ clementiæ, Vt nihil commune Clerici cum publicis actibus, vel ad Curiam pertinentibus, habeant. ¶ Præterea eos" qui *Parabalani* vocantur, non plus quàm quingentos esse præcipimus. Ita vt, non diuites, & qui hunc locum redimant, sed pauperes, à Corporatis, pro ratâ Alexandrini populi, præbeantur: Eorum nominibus Viro spectabili PP. Augustali videlicet intimatis, & per eum ad Vestram" Magnitudinem referentes. ¶ Quibus neque ad quodlibet publicum Spectaculum, neque ad Curiam locum, neque ad Iudicium accedendi licentiam permittimus: nisi fortè singuli, ob causas proprias & necessitates, Iudicem adierint, aliquem lite pulsantes, vel ab alio ipsi pulsati: vel in communi" totius corporis causa Syndico" ordinato: Sub ea definitione, vt si quis eorum hæc violauerit, & breuibus" *Parabalani*" eximatur, & competenti supplicio subiugatur: nec vniquam ad eandem sollicitudinem reuertatur. ¶ Loco" autem mortuorum Viro Spectabili PP. Augustali subrogandi dedimus potestatem: sub ea conditione, quæ superius designatur. *DA. III. Kal. Octobr. Constp. Theod. A. V. I. & Palladio C O S S. [416.]*

NOTÆ.

NOTÆ.

* Absit initium huius legis à Cod. Iust. velut historicum. Memorat eam Baronius, de que ca agit *Ann. 416. num. 38. 39.* Iongenda autem ei *lex 15. supr. de Legatis.* Huius legis meminit ipse Theodosius Iun. septimodecimo post mentes, *l. prox. 43* Eamque in nonnullis abrogat, in aliis verò confirmat. ¶ In Cod. Iust. *Maximo*, malè de hoc *Monaxio PP.* sub Theodosio Iun. ab Anno 414. ad 410. v. *Protopog.* Eidem inscribitur *lex prox.* quæ hæc partim infirmatur, partim confirmatur. ¶ de hac Legatione d. l. 15. *supr. de Legatis.* ¶ Decretis, legationis: de quibus *supr. tit. de Legatis & decretis, legat.* ¶ *Cyrillus* tunc is erat, iam inde ab Anno D. 412. ad Annum 444. quò demum is obiit. ¶ Hunc locum mox restituo. ¶ *Lex placet 17. Cod. de Episcopis*, hinc desumpta est. ¶ *adhibitis*, in nonnullis Cod. Iust. malè: vnde colligunt Clericos non posse esse Aduocatos aut Procuratores: de hac voce *actuum* v. quæ ad l. 2. *supr. de his qui condit. propr.* ¶ *Cuius cor, ori non sunt annexi*, additum Cod. Iust. ¶ *Præterea his, qui Parabolani vocantur, neque ad quodlibet Spectaculum, &c.* ita Cod. Iust. rescissis intermediis omnibus, propter l. 43. *supr.* ¶ vide & d. l. 13. *supr. de Legatis.* ¶ *Corporatorum* horum Alexandrinorum sit rursus mentio in alterâ Theodosij Iunioris constitutione, puta l. 1. *supr. de Alexandr. pleb. primariis.* vbi dixi. ¶ *Præfecti Prætorio.* ¶ *tra quoque in MSS. nonnullis Codicis Iust. at vulgò editi malè, in communes casus.* ¶ *ferri potest: nisi malis, Syndici ordinato.* ¶ *tricus, id est, matricula: vide Glossar.* ¶ *Parabolani, Cod. Iust.* ¶ *rescissa sequentia à Cod. Iust. propter l. 43. sequ.* ¶ *l. l. Non. in d. l. 15. supr. de Legatis.*

COMMENTARIVS.

DE PARABOLANIS potissimum Alexandrinis est hæc & sequens Constitutio, Theodosij Iunioris, vbi varia admodum de his ab eo constituntur. Huic verò constitutioni occasionem præbuit Legatio Curia Alexandrinæ, vt præter hanc legem docet insuper *lex 15. supr. de Legatis & decret. legationum*, quæ huic iungenda est. Nempe ad Imp. legatio decreta & missa est hoc tempore aduersus Parabolanos, quòd ij iam Alexandria terribiles & timendi forent, publicis actibus & ad Curiam pertinentibus sese miscerent, denique seditionum faculæ seu turbatum concitatores essent.

¶ Prius videndum, quodnam *Parabolanzorum* institutum istorum, & vndenam dicti fuerint. Sanè Clericorum eos numero fuisse, tum huius legis principium, tum vtraque hæc lex & sequens, sub hoc titulo collectæ, ostendunt. Item *sollicitudinis* alicuius nomen id fuisse testatur hic ipsa lex, *vt. sub ea definitione.* Et nominatim verò Parabolanos quidem ad curanda debiliu ægra corpora deputatos fuisse, curandique experientiam gessisse testatur d. l. 43. *infr. prox.* Dicit autem *Parabolani*, vt Cod. Iust. editum, nempe à *παρολανοι* *Parabolani*, vel *Parabalani*, vt hæc leg. & d. *lege sequ. 43.* nempe quod ægris curandis *sollicitudinem*, (quæ voce hæc lex vitur, vt dixi) & operam nauantes, haud sine periculo, ac maximè, si quæ lues aut contagio, inter ægrotos versarentur, ac proinde Clerici medicinam exercentes neglecto omni periculo, suæque salutis immemores. Nam sic bestiaris, qui cum bestiis depugnabant, propter desperatam audaciam & animæ prodigalitem, *παρολανοι* dictos notum est, vel ex *Socrate lib. 7. cap. 22.* *Glossæ, Pontifices, παρολανοι.* Helychius *παρολανοι*, *επαπολανωσαν, & παρολανοι μαχηται.* Item *παρολανοι*, idem quod *επαπολανωσαν* apud Pollucem, l. 3. cap. 18. *παρολανοι* *επιδαρτην*, Maximus Tyrius *dissert. 11.* Suidas *παρολανοι*, *αυτινων σιμωνων εαυτων.* Inde est, *παρολανοι* p. cunia, quæ deponebatur in iudicio ab vtroque litigantium, quòd incertum esset vtrius periculo fieret, v. Phrynium. Sed & Firmicus lib. 8. *Muthef. parabolarios* dixit. *Audaces;* pari sensu *Clandianus, in Manly consularum.* Inde *Apostolus, 2 Philipp. vltim. δια το εσπον το Χριστι μετρη διατα* Tom. VI.

ηγισσε παρολανωσαν οτι ηχη; vbi vetustissimus etiam interpres, qui apud clarissimos mihi quæ coniunctissimos Fratres Puteanos optima nota, *parabolatus de anima sua*, vertit: & malè qui in *παρολανωσαν οτι* id vertunt. Et rursus *παρολανωσαν οτι*, ad locum Pauli respiciens, *επιδαρτων εαυτων* *εαυτων*: sed ibi restituendum, *παρολανωσαν οτι*: in veteri Glossario, *desperatus, παρολανοι*: Item *παρολανοι, παρολανοι.* Denique *παρολανωσαν οτι*, idem est quod *επιδαρτων εαυτων*: Glossæ Philoxeni, *παρολανωσαν οτι, periculum facere.* Valeant itaque iam Accursij nugæ, asserentis medicos contemptim *Parabolanos* vocati solitos, eo quòd multas haberent parabolas, quodque vt quisque loquacior est, ita & doctorior medicus vulgi sententia & opinione existimetur: Imò valeant etiam Alciati deducendis à voce *παρολανωσαν*, quasi *gleba adscriptas*, dicas.

De his igitur hæc cōstitutione à Theodosio Iun. sequentia septem constituuntur; velut remedia, mediæque reprimendis, eorum deinceps conatibus, & ansis, per quæ ad abrupta & tumultus sæpè progrediebantur, terroremque, quòd hæc leg. dicitur, incutiebant, spreto seu repudiato eo remedio, quòd Alexandrini per Legatos petierant, & proposuerant, vt videlicet Episcopus Alexandrinus *aliquò non exiret* (ita enim hic locus legendus est) *de Alexandria ciuitate.* Nempe, continendos in quiete hac ratione, putâ præsentiam Episcopi Alexandrini, Parabolanos crediderant Alexandrini: verum id Theodosio tanquam inutile displicuit: Inutile, inquam, siue quia id haud satis efficax hanc ad rem visum: siue quia iniquum visum, Episcopum Alexandria idem veteri ne Vrbe Alexandria prodiret. Qui quidem hoc tempore *Cyrillus* erat, iam inde, ab Anno D. 412. ad Annum vsque 444. quò demum is obiit. ¶ Primum igitur, Theodosius Iun. Parabolanos vetat sese miscere *Publicis actibus*, vt & Clericos in commune. Nempe eò audaciæ iam processerant illi, vt publicos actus, & Curiales interuentu suo turbarent, & quòd vellent etiam verterent; terrore injecto; atque ad nuntia eorum fierent pleraque publicè in Curia Alexandria & in plebe (de qua Alexandria Curia: vide & l. 189. 190. 191. 192. *supr. de Decurion. l. 19. supr. de Petitionib. d. l. 15. supr. de Legatis.* Eodemque pertinet & *lex 80. 412. 126. d. tit. de Decurionibus* L. 2. de

de plebe Alexandrinâ vide titulum *supr. de Alexandr. pleb. primariis*. Quare locum hunc malè arctant Interpretes ad aduocacionis & procuracionis munus, quasi eo nominatim Parabolani *hâc leg. interdicitur*. Sic sanè & in Concilio Chalcedonensi, vbi Parabolânum tumultus memoratur. Primum igitur hoc remedium placuit Theodosio Iun. continendis in quiete Parabolani. § Secundò, eodem semper sine *Numerum* Parabolânum arctandum credidit Theodosius Iunior, ad 500. velut ita faciliùs iam in quiete continendos. Verùm ad 600. mox numerus auctus *l. prox.* vti dicam, vbi omittere intereà non possum, quingentos pariter Monachos in hoc tumultu Monasteriis egressos memorari à Socrate *lib. 7. cap. 13.* § Tertio *Statum* eligendorum Parabolânum iam definit; quo obseruato, nullo postea negotio in quiete continerentur. Igitur non diuites, veluti Honoratos & Curiales, vt *l. prox.* exprimitur, qui que hunc locum redemerint (cui simile quid extat in *l. 15. supr. de Legatù*, quæ huic iungenda est) verùm pauperes eligi vult. Nempe faciliùs pauperes in officio contineris, quàm factionibus opibusque praualescentes. § Quarto *Electiõni hanc formam* præstituit; puta vt ij ipsi à Corporatis pro ratâ populi Alexandrini præbeantur (de quibus *Corporatis actum l. vnic. supr. de Alexand. pleb. primariis*), scilicet, vt ita modestiâ apud Plebem noti & virtutibus commendati eligantur, qui que ipsam plebem postea turbaturi non sint. § Quintò, *Nomina* eorum Præfecto Augustali & per eum Præfecto Prætorio, intimari iubet: & sic ab his confirmari, quasi hæc ratione non turbidi, sed quieti eligerentur. Verùm hæc duo postrema mox abrogata fuere *l. prox. 43.* translatâ huius Electiõnis potestate in Episcopum Alexandrinum. § Sextò, remedio *Vitam & mores* Parabolânum componit *hâc leg.* Theodosius Iun. duobus constituitis, quæ & ipsa rursus firmantur *l. prox.* scilicet à *Speâculis* eos procul abesse iubet; nempe quia hæc seditionibus, si quid aliud, & quidem in Vrbe seditiosa, Alexandriâ putâ, obnoxia maximè sunt; & quidem de proximi tēporis experimēto, quod huic etiam legi occasionem præbuit, mox vt ostendam. Item *Curiâ & Iudiciis*, eos atcet, sub pœnâ triplici: Iudiciis duobus tantum casibus iis interesse permissis: putâ si vt priuati & singuli litigantes pro se iudiciis subsistant, vel vt Syndici totius corporis nomine. Id enim hæcenus prohibendum fuit, ne per turbam & velut vim intentaturi admitterentur: at singulis iudicio experientibus, vel totius corporis causam agentibus (id enim *Syndicorum* munus est, de quo alibi,) & sic iura implorantibus, iudicia præcludi iniquissimum fuisset. § Septimò *Subrogandi* quoque Parabolânos in locum mortuorum Præfecto Augustali potestatem hæc lege tribuit Theodosius. Verùm & hanc subrogandi potestatem, pariter vt eligendi, mox in Episcopum Alexandrinum transtulit *l. prox. 43.* § Ex his iam patet omnibus, continendis in quiete Parabolânis hoc tempore satius visum Theodosio Iuniori, eos *dispositiõni* Episcopi Alexandrini subduci. Et sanè, quod rectè Baronius monuit, omninò his constituendis occasionem præbuerunt tumultus, qui hoc tempore Alexandriæ oborti fuerant, quosque prolixè memorat Socrates, *lib. 7. cap. 13. 14. 15.* Inter Cyrillum videlicet Episcopum Alexandrinum, & Monachos ab vnâ parte, & Orestem

Præfectum Augustalem, & Iudæos ab alterâ, *speâculorum* occasione, ad eò vt hoc tempore Cyrillus, constat inimicitia Præfecti Augustalis, inuidiâ aliquâ laborasse apud Imperatorem, huius quoque legis argumento, comprobetur, quod & alioquin Socrates disertè testatur: Quantumuis & ipse querelas suas contrarias ad Imperatorem per literas pertulisset: *Inuidiâ*, inquam, quasi & *δυνασείαν τῆς ἐπισκοπῆς*, & ipse cum detrimento *ciuilibus potestatis*, in immensum auctum iter, atque in *ἀστυνόμει*, seu *πολιτείαν* Præfecti Augustalis nimio plus inquireret, *ἐπιπέσειν ἐβόλετο, vonlois contreroller*: turbatumque ad eò quæ exinde nata, fauor fuisset, immisiss Clericis, Monachisque in Iudæos, ipsūque ad eò Præfectum Augustalem, & Hypotiam. Huius inquam quoque legis argumento id discimus vel conuicimus: Quandoquidem Parabolânum electionem, subrogationem atque dispositionem & curam omnem, Theodosius Iunior, non iam Episcopo Alexandrino, verùm Præfecto Alexandrino *hâc lege* committendam putat. Quam septemdecim mensibus post, Anno 418. *l. prox. sequ.* mutatâ hæc parte sententiâ, & sic Cyrillo in gratiam Imperatoris iam rursus recepto & restituito, Episcopo Alexandrino commisit.

§ Porro, præter huius legis argumentum, tumultus illos, de quibus agit Socrates, *his COSS.* Anno 416. contigisse liquet etiam ex eo, quod idem Socrates ait, *quarto anno* Episcopatus Cyrilli, mensèque Martio, hæc contigisse; & quia Anno 412. 12. Kal. Nouemb. creatum Cyillum, idem *lib. 7. cap. 7.* testatur: & sic mensis Martius quarti anni Sedis Cyrilli, omninò conuenit *his COSS.* Anno 416. Quare, quod Socrates ipse *decimum Honorij consulum*, id est, Anno D. 415. & Theodosij *δὲ ἑβδόμῳ*, vel vt Christophorus habet *ἑβδόμῳ septimum*, adsignauit, erroneum est. Nam neque par consulum hoc rectum est: neque enim *septimus consulatus Theodosij*, cum Honorij 10. congruit; verùm *Sextus*. Assignandus igitur illi tumultui Consulatus *Theodosij 7. & Palladij 1.* id est, Ann. D. 416. nisi iam superiore Anno 415. eum cœpisse putemus.

§ Est igitur hæc lex, velut singularis admodum, notanda: vt pote quâ continentur remedia mediâque septem, quæ aliò quoque pro rerum vsu rectè traduci possunt, quibus quorundam corporum, pietatis speciem præ se ferentium seditioni, tumultui, terrori occurrî posse videtur. Nempe 1. *Vetitis* iis, publicis sese actibus miscere, 2. *Numero* eorum coarctato, 3. *Diuitibus* eligi prohibitis, 4. *Ab ipsismet* ciuibus deligi iussis, 5. *A supremis Magistratibus* confirmari, 6. *A spectaculis Iudicis*que prohiberi, 7. *Subrogari* denique ab eodem Magistratu. Nempe in officio & quiete facili hæc corpora contineris, si alienis & sæcularibus actibus sese non immisceant; si numero aut opibus non insoleant; si apud plebem gratiosi & commendati eligantur: si à Magistratu pendere se norint: si locis seditionibus obnoxii & Iudiciis destinatis arceantur: si denique corpora eorum à Magistratibus repleantur: Ad summam, si non Ecclesiasticæ alicuius personæ summæ, auctoritate & patrocinio tutos sese putent, verùm legibus & Iurisdictioni sæculari suppositos sese norint. Quod omne in argumento *Exceptionum Ecclesiasticarum* sæpè dici possit atque vsurpari. Verùm nonnulla hæc parte mox mutatâ *l. prox.*

§ De PARABOLANIS altera eiusdem Theodosij Iun. constitutio: quâ priori in nonnullis derogatur.

XLIII. * Idem AA. Monaxio PP. P.

ARABALANI (qui ad curanda debiliū ægra corpora deputantur,) quingentos esse ante * præcepimus: Sed quia hos minùs sufficere in præsentî cognouimus, pro quingentis fescenos constitui præcipimus: Ita vt pro arbitrio Viri Reuerentissimi Antistitis Alexandrinæ Urbis de his qui antè fuerant, & qui pro consuetudine curandi gerunt experientiam, fescenti Parabolani ad huiusmodi sollicitudinem eligantur (exceptis videlicet Honoratis & Curialibus.) Si qui autem ex his naturali forte fuerit absumptus, alter in eius locum pro voluntate eiusdem Sacerdotis, (exceptis Honoratis, & Curialibus) subrogetur. Ita vt hi fescenti, Viri Reuerentissimi Sacerdotis præceptis, ac dispositionibus obsecudent, & sub eius cura consistant: Reliquis, quæ dudum latæ legis forma complectitur, super hisdem Parabolânis, vel de *Speâculis*, vel de *Iudiciis*, ceterisque sicut iam statutum est, custodiendis. Dat. III. Non. Febr. Constantinop. Honor. XII. & Theod. VII. AA. CONS. [418.]

NOTÆ.

* Lex 17. Cod. Inst. de Episcopis & Clericis.

* Monaxio huic PP. inferibitur quoque lex super.

* Ita quoque *l. super* 9. his rursus; verùm scribendum *Parabolani*, vt ad legem super. ostensum: peius adhuc alij *Parabaiani*

* Hæc, vt que ad *Sexcentos*, omissa Cod. Inst. velut antiquatè iam iuris.

* Fine Anni 415. *l. super* 42.

* Per arbitrium Cod. Inst. Instud.

* Antea Cod. Iustin.

* de Honoratis plenè *l. vnic. de offic. ciuil. Iud.* melius vt infra, pro voluntate.

* quibus Cod. Inst.

* Sacerdotis, id est, Episcopi, Antistitis: vid. *Paratiston*.

* dudum id est, ante septemdecim menses: de huius vocis vi & intellectu vario dixi ad *l. celebrandis*.

* his Cod. Iustin.

* X. Cod. Iustin. malè.

COMMENTARIUS.

DE PARABOLANIS lex superior, hæc posteriore, septimo decimo post illam mente ad eundem Monaxium PP. emissa, partim emendatur, partim confirmatur ab eodem Theodosio Iunior. Emendatur, inquam, neque vno capite. Primum enim *Numerus* eorum paulo ampliatur: nempe 600. iam constitui præcipiuntur, eò quod 500. minùs sufficere re compertum fuisset. Quem quoque sexcentorum Parabolânum numerum memorari videmus in Concilio Chalcedonensi, *actiõne 1. p. 117.* vbi de Basilio Seleuciæ, & de Barsuma. Secundò *Eligendorum*, subrogandorum Parabolânorū ius & potestatem omnem, quam superiore cõstitutione Corporatis Præfecto quoque Augustali seu Alexandrino & Præfecto Prætorio tribuerat, Episcopo Alexandrino Theodosius Iunior hæc lege, nunc tribuit; denique eos Episcopi dispositioni & curæ omninò subiicit. Vnde liquet Cyrillo iam fauentiorem Theodosium Principem factum, qui alieniore paulò ante animo videbatur; & sic Cyrilli partes iam Alexandriæ superiores exstitisse, cum antea Præfecti Augustalis præualuissent.

§ Ceterum & illud hæc lege definitur, vnde eligendorum Parabolânum ius Episcopo Alexandrino sit: Puta, vel ex his, qui ante fuerant, vel ex his qui pro consuetudine curandi gerunt experientiam; exceptis Honoratis & Curialibus.

Superiore scilicet lege Parabolânos à Corporatis pro ratâ populi Alexandrini præberi Theodosius Iun. iusserat: at nunc eligi eos vult ab Episcopo, siue ex eorum numero, qui iam ante fuerant Parabolani, verùm à Præfecto Alexandrino expuncti, siue aliunde, ex quocumque tandem corpore generèque hominum, dummodo curandi gererent experientiam & consuetudinem. Quod vtique facili fuit in Vrbe Alexandrina, medicinas studiosissima: de quo vide insignem Ammiani Marcellini locum *lib. 3.* Duo tantum corpora excipiuntur, è quibus Parabolânos eligi vetat, Honoratorum videlicet & Curialium. Id quod ipsum indicauerat Imperator *l. prox. supr.* qui diuites, qui que hunc locum redimerent, eligi noluit. Nempe & hi facili meruendi, vt pote dignitatibus subnixi, & in ciuitatibus suis eminentes, & diuites, plenè vt ostendi ad *l. vnic. supr. de offic. Iudicum ciuil.* vbi de his plenè dixi & ad *iii. de Decurion.*

Et his quidem tribus lex superior hæc lege, nunc reuocatur, & immutatur: at enim reliqua superioris legis capita confirmantur: nempe quæ ad perpetui iuris formam pertinent: non vt superiora, quæ temporaria Præfecti Augustalis gratia emeruerat: & temporaria Episcopi Alexandrini offensio extorserat: Cuiusmodi duo hæc memorantur capita de *Speâculis* & de *Iudiciis*: puta, vt ne Parabolani his sese miscerent: de quo ad *eam leg.*

De EXTRANEARVM mulierum consortio Ecclesiasticis interdicto: quasnam contra FOEMINAS sibi adfiscere illi possint.

X L I V. * Idem AA. Palladio P. F. P."

VM qui probabilem saeculo disciplinam agit, decolorari consortio Sororia appellationis non decet. Quicumque igitur, cuiuscumque gradus Sacerdotio fulciuntur, vel Clericatus honore censentur, Extranearum sibi mulierum interdicta consortia cognoscant: Hac eis tantum facultate concessa, ut matres, filias, adque germanas, intra domorum suarum septa contineant: In his enim nihil saeculi criminis aestimari foedus naturale permittit. Illas etiam non relinqui castitatis hortatur adfectio, quae ante Sacerdotium maritorum legitimum meruere coniugium: Neque enim Clericis incompetenter adiunctae sunt, quae dignos Sacerdotio viros sui conuersatione fecerunt. Dat. VI. Id. Maij, Rau. D. N. Theod. A. IX. & Constantio VC. CONS. [410.]

INTERPRETATIO. Quicumque Clericatus officio utuntur, extranearum mulierum familiaritatem habere prohibentur, matrum, sororum, vel filiarum sibi solatia intra domum suam noverint tantum esse concessa: quia nihil turpe in talibus personis fieri vel cogitari lex natura permittit. Illa vero mulieres sunt in solatio retinenda, quae in coniugio fuerint ante officium Clericatus.

NOTAE.

- * Lex 19. Cod. Iust. eod. tit. Translata quoque haec lex in leges Bajoariorum tit. 1. Meminit eius Baronius Anno 240. num. 51. Iungendaque huic lex ultim. sup. de raptu vel matrimonio Sanctimonialium. Tandem inserta haec lex constitutioni, quam sub Honorij ad Palladium Praefectum Praetorio nomine ex Cod. Lugd. & Anic. edidit nuper Sirmondus in Append. Cod. Theod. num. 10. quae inserta quoque d. l. ult. sup. de raptu vel matr. sanctim. quae huic sane, ut dixi, iungenda est.
Palladius sub Honorio, PP. Italiae: vide saltem l. 12. sup. de indulg. debitor. male in Cod. Iustia. dist. l. 19. Praef. & Vbi.
Probabilis saeculo disciplina est Clericalis, Sacerdotalis professio δούλοιο πολιτεία, ἐν ἐπιτοῖσι βίη, quae sanctior vita dicitur l. 36. sup. meritorum. eximia & singularis virtutis l. 16. sup. ἐπιτοῖσι πολιτεία & sublimius propositum: de voce probabilis v. l. 2. sup. de Saeculis: vel etiam probabilis saeculo disciplina dicitur, cum obvertendum locum secularibus non datur, ut loquitur in argumento proximo, de quo l. 20. sup. Ambrosius 1. offic. 20. Probabilis, id est, qui probari potest & debet: sic probabilis gressus Ambrosio 1. offic. 18. probabilis liberalitas eadem cap. 30. probabilis vitae meritis comperit Marcellino lib. 23. p. 265.
Ambrosius epist. 4. Noxia sunt conuersationes cum insipientibus, & insciunt sobriam mentem atque DECOLORANT. Frequens hoc significat apud Symmachum & alios ea vox. Sed & nominatim pariter ut haec lege in argumento coniunctionis Ambrosius epist. 66. & ut ut atus conueniat & forma nec natura discrepet, nec DECOLORET diuersitas. Plurima alia v. apud Iurem in Symmach. lib. 2. epist. 75. Sertius quoque in 6. Aeneid. Plurimque virtus decoloratur temporis infidelitate.
al. funguntur, non ita recte.
deest in nonnullis.
Scuum, sic saecuitas morum l. 17. sup. de Penis: vide Glossar. Theod. in Cod. Iust. non ita bene saui Scuum exuas.
existimari Cod. Iust.
Sua, Cod. Iust.
Mar. d. l. ultim. sup. de raptu, & c. al. VII. Kal. Mar. Nou. in Aniano optima nota.
III. quod & Anianus optima nota habet, & Codex Aniciensis: & verum est in d. l. ult.
Quam differentiam videre est & in aliis huius Codicis constitutionibus, puta leg. 5. sup. de legit. hered. l. 17. sup. de iure fidei.

COMMENTARIVS.

DE VITA & HONESTATE Clericorum est haec constitutio: CASTITATI inquam Clericorum, suspectaque eorum conuersationi, qua Castitatis alioquin affectionem, (ut haec lex loquitur) pra se ferrent, quaeque aded probabilem propositi genere saeculo disciplinam agunt, Honoris Imp. Anno D. 420. consulit & occurrit haec constitutio sua, emissit ad Palladium Praefectum Praetorio Italiae: cuius duae partes hoc Codice continentur, quarum prior haec est; posterior vero lex ultima sup. de raptu vel matrim. sanct. quaeque aded huic coniungenda venit. Nempe haec Clericorum Castitati consulit, amota omni suspectae conuersationis suspicione: Dicta vero lex ultima, castitati sanctimonialium Virginum Deo dicatarum: Denique honestati & honori Sacerdotij consulit, ut ita; quod Hieronymus epist. ad Nepotianum, ait, & Sacerdotium propositum, & propositum Sacerdotio ornatur. Aduersus duo nomina-

tim, quae eis aeternam vitam impediuntur admittebantur (ut Balsamo alioquin in hac ipsa se loquitur in epist. Basilij ad Pargorium Presbyterum) quaeque a probabili saeculo disciplina aliena videbatur: quod primis huius legis verbis indicatur: Eum qui probabilem saeculo disciplinam agit, decolorari non decet consortio, & c. Ac si diceret Honorius: Probabile institutum & propositum esse Clericatum, sed decolorari consortio extranearum mulierum. Addamus ex supposititiâ constitutione locata in Append. Cod. Theod. similia quaedam. Fama constaminat datque sinistris rumoribus locum, & c. Cum foris positos ac publico iure viuentes ad illecebram criminis irabit obscena suspitionis exemplum.

Vetantur igitur hac lege Clerici EXTRANEAS sibi mulieres, quasi sorores, adfiscere: Clerici, inquam, cuiuscumque tandem gradus, maximi, minimi, siue in Sacerdotio constituti (id est Episcopi, Presbyteri, Diaconi) siue Clerici alij, nullo

nullo gradus vel honoris discrimine: Extraneas inquam mulieres vetantur Clerici sibi adfiscere. Nempe ex quo Celibatus Clericalis mos paulatim inolecere coepit, atque hac etiam ratione Clerici probabilem saeculo disciplinam agere, seque saeculo de celibatus seu continentiae voto commendare institerunt, clam tamen atque alia ratione voluptates suas explere alicubi rerum experimentis visis sunt, quibus porreuerunt: adscitis videlicet sibi mulieribus, sibi adiunctis, quasi sororibus, his σαωεισάκτις, & σαωεισάκτις, & ἐξυπηρετάσθαι ἑσθ' ἑαυτῶν; ut de simulata alioquin Encratarum continentia Epiphanius loquitur, haeresi 47. quas quidem Graeci, ac nominatim Antiocheni, σαωεισάκτις, vel ἐπιστάκτις, alij ἀγαπηταὶ dixerunt, vbi nonnulli vertunt subintrouit. At redde Rufinus (quod Cujacius quoque iam notauit 2. Obseru. 29.) ut & notauit vetus interpres Concilij Niceni (quem sequitur & Fulgentius Ferrandus cap. 112. & Isidorus Mercator) extraneas mulieres vertit, quomodo & hac lege vocantur: & retrò Hieronymus ad Eustochium Fratrem extraneum ipsum Clericum adfiscentem. Idem epist. ad Salsuinam fol. 35. a. Cum tecum sancta sit Mater, & lateri tuo amica habeat virgo perpetua, non debes periculosè, externorum consortia querere, de tua societate secura. Id vero Paulo Samolateni iam olim vitio datum, ut ostendit Epistola Episcoporum aduersus eum apud Eusebium, lib. 7. Historie, Ecclesiasticae, cap. 24. Caeterum eas mulieres Clerici circumferebant, ut haec lex docet, velut sorores, & ut eiusdem propositi, ut Hieronymus eodem loco scribit, & ad spirituale solatium, vel ut ministras, vel ut ἀγαπηταὶ, quod docet Epiphanius haeresi 63. de Origenianis num. 2. vbi agit de quodam Episcopo Palaestinae, de Hieracitarum Haeresi 67. n. 8. Quod utique magno Ecclesiae scandalo cedebat, non sine flagitij alicuius suspitione, quamlibet Sororiam appellationem praetererent, quod etiam canon 18. Concilij Ancyani testatur: τὰς μὲν πρὸς σαωεισάκτις ἀποθνήσκουσιν, πῶν ὡς ἀδελφὰς ἐκολλήσασθαι. Quibus simile & illud Martialis conueniat lib. 2. Epigr. 4. Fratrem te vocat, & Soror vocatur, Cur vos nomina nequiora tangunt? Et eiusdem illud lib. 12. Epigr. 20. Quare non habeat, Fabulle quæris, Vxorem Themison, habet SORORES. Sed & illud Ouidij, lib. 9. fab. 7. Dulcia fraterno sub nomine furta regemus. Vide & Hieronymum, epist. ad Oceanum, & epist. ad Eustochium, loco quem mox consignabo. Itaque variis subinde canonibus & legibus ea res delegata prohibitaque. Primum quidem Concilio Ancyano can. 19. & Concilio Niceno can. 3. vbi σαωεισάκτις pariter vocantur, & ad cuius praescriptum haec lex lata est; dein & Carthaginensibus, Gallicis, Hispanicis, alijs. In eumque morem inueni subinde Patres: veluti Antiocheni apud Eusebium lib. 7. c. 24. Basilij ad Pargorium Presbyterum epist. 198. cuius titulus: πρὸς τὸν χρυσοστόμῳ τῷ σαωεισάκτις γαυσίῳ (quae etiam extat apud Balsamonem & Zonaram) Gregorius Nazianzenus in versibus. Hieronymus passim, maximè ad Oceanum & Eustochium epist. 22. Chrysofostomus duobus sermonibus hoc argumento conscriptis: vno, πρὸς τὰς ἐχθρὰς σαωεισάκτις, como Saulliano 6. p. 214. altero πρὸς τὰς ἐχθρὰς ἀνδρῶν σαωεισάκτις, siue ἑσθ' ἑαυτῶν τὰς Κανονικὰς ἢ σαωεισάκτις ἀνδρῶν, p. 230. Gregorius etiam Alexandrinus in vita Chrysofostomi apud Photium num. 96. tradit hunc morem ab ipso sublatum: ὁμοίως τὰς ἐχθρὰς σαωεισάκτις τὸ ἑσθ' ἑαυτῶν.

Et praecipuum Partum in eo studium, ut vanos Clericorum obtentus, qui & sacrilegè diuinis scripturis abutebantur eam in rem, ostenderent. Chrysofostomus in d. sermone πρὸς τὰς ἐχθρὰς σαωεισάκτις, εἰσι γὰρ πῆναι αἱ, γάμοις, & σαωεισάκτις, κέραι ἀπειρογάρμοι ἀγρόδοι, καθίσταν οἰκο διακονοί, & εἰς ἕκαστον γῆρας ἑαυτῶν συγγενεὶσιν ἔτι ἐπὶ παιδοποιία, & γὰρ φασιν αὐτοῖς συγγενέσθαι: ἔτι ἐξ ἀκολασίας, λέγουσι γὰρ αὐτὰς ἀνεραῖς διατηρεῖν. Vides iam quo obtentu neque vno sese tueri soliti Clerici huiusmodi extraneas mulieres sibi adfiscentes: nempe & pietatis obtentu & tanquam ministras, vel tanquam sorores & ἀγαπηταὶ. Idem altero sermone: ἔτι γὰρ ἀπὸ τῆς περὶ σαωεισάκτις βλάβου, ἔστι ἐστὶν ἑσθ' ἑαυτῶν σαωεισάκτις: ἔτι γὰρ ἢ εἰς ἀγορὰς ἐκβάλλουσιν, ἢ λόγους τῶν ἀπὸ λατῶν ἔχουσιν, & ἀλλοῖσιν βλάβου τῶν δὲ δύνανται, & τῶν ἀπὸ τῶν ἐκείνων, ἔστι γὰρ αὐτὰς ἑαυτῶν ὁδῶν: ἔστι τῶν γαυσιῶν, ἔστι γὰρ ἑσθ' ἑαυτῶν σαωεισάκτις: ἔστι ἀλλοῖσιν συγγενέσθαι ἑσθ' ἑαυτῶν, ἀλλὰ τὸ ἀσχερὸν καὶ καταγέλαστον: ἔστι γὰρ αὐτῶν ἀσχερὸν αὐτῶν εἶπεν, ἢ τοῦ μὲν καὶ τῶν σαωεισάκτις αὐτῶν, ἢ ἀποστρέφουσι. Nempe impudèciam eorum fugillat qui ἀγαπηταὶ vocabantur, cum iam sorores, & c. vocare non possent. De quo Hieronymus quoque ep. ad Eustochium de custodia virginali. Vnde in Ecclesiasticis Agapearum pestis introiit? unde sine nuptiis aliud nomen uxorum? Imò unde nouum concubinarum genus? Plus inferam. Vnde meretrices uiniua? Eadem domo, uno cubiculo, saepe uno tenentur & lectulo. Et suspiciosos nos vocant, si aliquid extimemus. Frater SOROREM Virginem deserit: caelibem spernit Virgo germanum, fratrem querit EXTRANEVM & cum in eodem proposito esse se simulent, querunt aliorum spirituale solatium, ut domi habeant carnale commercium. Imò Epiphanius haeresi 78. ostendit, vnde impudicissimi homines ex Scriptura σαωεισάκτις vel ἀγαπηταὶ probare nitentur. Gregorij Nazianzeni tandem de his hoc iudicium.

Τὰς ἢ σαωεισάκτις αἱ ἐσθ' ἑαυτῶν ἀσχερῶν Οὐκ ἔστι ἄτε γάμοις δάσσοισι εἶν' ἀγαπηταί. Θήσοισι εἶτε μέσοντι; φιλία δ' ὁμοῦ, ἢ γὰρ ἕως Καὶ μελέτη κακῶν ἀπὸ γὰρ ὁμοῦ σπασίμα

Item:

Ἄρσενά πᾶντ' ἀλέειν, σαωεισάκτις ἢ μάστιγι. Neque suis etiam partibus Imperatores defuere, Canonès, & Nicenum nominatim, (de quo supra) hac in re secuti, maloque gliscenti quantum in se obuiam iuere: patè Honorius hac constitutione, quae omnino ad praescriptum Canonis Niceni facta est; & Iustinianus Nonella 123. cap. 29. & Nouell. 137. cap. 1. vbi ipsam Nicenum Canonem citat, pariter ut Basilij, epist. ad Pargorium. Hic interim notandus error eorum qui ἀγαπηταὶ ἀ σαωεισάκτις, ita distinguunt, quasi σαωεισάκτις appellatio generalis fuerit, eaque omnes significaret quae eadem aedes cum Clericis simul colerent; siue virgines essent, siue viduae, siue factatae, siue liberae & purè saeculares: ἀγαπηταὶ vero speciatim dicerentur Virgines sacrae, quae cum eiusdem propositi Religiosis sub eodem titulo: ἀπὸ τῶν ἀσχερῶν ἀσχερῶν, alterum autem, πρὸς τὰς σαωεισάκτις ἕχοντας. Quae sane distinctio inanis est, solo enim nomine inter se differebant, non vero tanquam genus & species: nempe sorores modo vocabantur, modo ἀγαπηταὶ, omnes vero σαωεισάκτις. Id quod etiam duo illi Chrysofostomi sermones clarè ostendunt, quorum prior, ut dixi, est πρὸς τὰς ἐχθρὰς σαωεισάκτις; alter duplici titulo, πρὸς τὰς ἐχθρὰς σαωεισάκτις, ἢ ἑσθ' ἑαυτῶν.

αἰδέσθαι ὁμοεικότως : siue ἄλλοι τῶν κωνσταντίνου...

¶ Et dicitur tamen exceptiones quoad mulierum consortium hanc leg. addantur. Prior Exceptio, quae & ipsa praedicto Canone Nicæno continetur...

Alteram Exceptio, de qua nihil in d. Canone Nicæno: sed cui concinit Canon Apostol. 6. & Leo ad Rusticum in decretis c. 17. & apud Gratianum...

substituere conuersione, quae alibi recte stat: conuersio enim & conuersi iam olim dicti qui à coniugio ad cœlibatum transibant...

¶ Ex his interim colligere licet. Primum coniugatos hoc adhuc æuo non idè minus Ecclesiæ lege seu θεομῶν ad Sacerdotium adsumptos...

fuit. Primum enim Episcopi, Presbyteri, Diaconi canonibus Africanis ab vxoribus abstinere iussi Anno D. 301. cap. 70. Cod. Afric. Mox & Subdiaconi qui sacramenta seu sacra mysteria contrectant altarique inserviunt Anno superiore 419. c. 3. 4. 25. Cod. Afric. ceteri Clerici minores ad hoc non coacti...

Sanè ita fermè vsu obtinuit, vt de coniuge soror fieret, quod de Terasia Paulini Nolani coniugè narrat Idacius in Chronico; omittit alia.

Et hæc de coniugatis iam ad Sacerdotium promotis. Vtrum verò cœlibes ad Sacerdotium promoti postea coniugium sortiri potuerint; hæc quæstio iam alterius loci est.

¶ Ceterum dubium mihi nullum, Iouiniano: rum occasione & hanc maioris l. portionem, patitèr vt d. l. ultim. supr. de rapto vel matrim. Sanctimoniales in nuptias deiciebat (cui occurritur d. l. l. ultim.) verum etiam Religiosorum cœlibatum frangebatur, vt testatur Augustinus. Retrad. lib. 2. cap. 22. nihilo distare cœlibatum à coniugio contendens.

De VETUSTATE & CANONIBVS priscis Ecclesiasticis seruandis.

XLV. * Idem AA. Philippo PP. P. Illyrici.

MNI inuouatione cessante, vetustatem & Canones priscos Ecclesiasticos, qui nunc vsque tenuerunt, per omnes Illyrici prouincias, seruari precipimus: Tum, si quid dubietatis emerferit, id oporteat, non absque scientiâ Viri Reuerentissimi sacrosanctæ legis Antistitis Vrbis Constantinopolitanae (quæ Romæ veteris prerogatiuâ lætatur) conuentui Sacerdotali sanctoque iudicio referuari. Dat. Frid. Iul. Eufathio & Agricola C O S S. [421.]

NOTÆ.

- * Lex 6. Cod. Iust. de Sacrosanctis Ecclesiis. Designatur etiam à Baronio Anno 421. num. 3. Laudatur quoque in Photij Nomocanone tit 8. cap. 1.
** Addendum nomen Constantij: vide Consular. Theod.
*** Philippo huic PP. Illyrici inscribitur quoque lex 21. de Iudis.
**** Orientalis: de quo mox.
***** Priscos, id est, priscos: vid. Gloss. Theod.
***** Nunc vsque, vt l. cum eos supr. de fide Cathol. vsque nunc, quomodo etiam hic editum Cod. Iust.
***** & singulas quæ vndecim erant: vide Noticiam Imperij, quæ circa hæc ipsa Theodosij Iun. æra postea conscripta fuit: sexennio fermè post hanc leg.
***** Vt si quid, Cod. Iust. non ita rectè.
***** Ecclesia, vox hæc addita Cod. Iust. in nonnullis Codicibus quæ ab aliis abest; & ab hoc Codice: Itaque quod Molinæus in hac voce vim facit, id neutiquam probandum. Erat autem hoc tempore Aircus Episcopus Constantinopolitanus; de quo mox plura.
***** Hinc, ex his, inquam, verbis: Vrbis Constantinopolitana quæ Romæ veteris prerogatiuâ lætatur, ex parte desumpta est: Lex vnic. Cod. Iust. de priuileg. Vrbis Constantinop. de cuius sententia dixi ad leg. vnic. supr. de Iure Italico Vrb. Constant. in quam transfusa est hæc sententia à Triboniano: vt ibi quoque ostendo aduersus Petauij errorem.

COMMENTARIVS.

VETUSTATEM priscosque CANONES Ecclesiasticos, suos cuique Prouinciæ seruari; & nominatim quidem per Prouincias Præfecturæ Prætorianæ Illyrici Orientalis, iubet Tom. VI.

Theodosius Iun. Anno D. 421: primâ huiusce legis sententiâ: quæ singularis admodum est, accuratamque præcipere requirit; quæ etiam ad præsentem in Cod. Iustinianum relata est ex hoc Codice Tom. VI. Theodosius

cere cogitauerit, haud aliter atque Carthaginem & Africam. Quod ut ab Historica veritate alienum est, ita à Theodosij mente alienissimum. Mens ea quippe vnica hanc leg. Theodosio, suos cuique Illyrici Prouinciæ ritus, suos canones seruare; dein media ad id præscribere duo: non verò Episcopo Romano sibi imponere. Errat etiam Accursius, qui hanc leg. latam existimat infirmandis actibus Tyranni alicuius, qui nouare hanc parte aliquid instituisse. Nullus enim hanc tempestate in Illyrico exortus Tyrannus: quid quod Ecclesiasticis tantum forma tributa hanc leg. Non probo etiam Molinæi sententiam, qui hanc legem refert ad Imperatoris Valentis Ariani ausu: Nam & tempora longè discrepant. Item à vero aberrant maximè, & in his Baronius, & post eum Geographia sacra author p. 223, qui ita existimant, delusum Theodosium Iun. ab Attico Episcopo Constantinopolitano, qui ei commentitios pristinos canones Ecclesiasticos suggesserit, ex quorum scilicet præscripto priuilegium hoc in Prouinciis Illyrici Episcopi Constantinopolitani sancire se profiteretur. Nam quod de canonibus Ecclesiasticis initio huius leg. agitur, id non pertinet ad Canonem aliquem singularem quo inductus fuerit ab Attico Theodosius & ex quo priuilegium illud Episcopi Constant. deriuari putauerit, ut tradit Baronius, verum ad peculiare ritus ægypti, & Canones cuiusque Prouinciæ Illyricianæ, ut superius ostendimus. Atenim ex alio iam fonte hoc Episcopi Constantinopolitani priuilegium deriuat, nempe de imitatione, ut loquitur Aulonius, in Gratiarum actione, id est, generali exæquatione veteris Romæ & nouæ, ut in sæcularibus, ita in Ecclesiasticis, tum expressis verisque Patrum Constantinopolitanorum Canonibus super hanc inuoluit, tum Imperatorum constitutionibus. Quam exæquationem Chalcedonenses quoque postea confirmarunt. Qua parte neque illud leniter transmittendum est ab VRBE ad VRBEM exemplum priuilegiumque deriuari, Antiphitis, inquit, VRBI, Constantinopolitane, QUAE Romæ veteris prærogatiua letatur. Nempe à sæculari Urbium dignitate Ecclesiarum quoque auctoritas propagata. Quare non debuit Molinæus Glossam & Doctores reprehendere, qui vocem QUAE ad vocem VRBIS referunt Cod. Inst. quæ sanè, ut hoc Codice hæc lex habet, non aliud referrî potest. Lapsus quoque est illustr. Cardin. Perronij, qui paulum diuersus à Baronio, subtilitate solita, cap. 32. Replie. posthume aduersus R. Britannia, speciem huic legi hanc affingit & sententiam, (ut Marca quoque iam rectè notauit.) Existimat ille Theodosio ab Attico Episcopo Constantinopolitano suggestum fuisse, Illyricianos Episcopos res nouas molientes, à Sedis Constant. obsequio recessisse, sub Arsacio decessore suo; & hoc colore eliciuisse hanc constitutionem, quæ, cessante illa inuolutione, veteres canones seruati præcipiuntur; scilicet, ut ille explicat, Canon secundæ Synodi, quo primatus defertur Episcopo nouæ Romæ post Romanum Episcopum. Lapsus, inquam, hic grauis est non vno nomine. Primùm, apertum est; Illyricum Constantinopolitanæ Sedi non fuisse hoc tempore suppositum, ut nemo potuerit extitisse, qui libertatem Illyricianotum, inuolutionem appellaret. Sed neque ipso canone secundo Constantinop. quem nomine pristinum canonum, significari voluit Perronius, Illyricianæ diocesis vlla mentio fit, sed tantum Asiæ, Ponticæ, Thraciæ. Quid igitur? Certissimum, limitatione huic legi additâ, imò hanc integrâ lege, non Episcopo Constantino-

politano, verum Thessalonicensi (is verò erat tum Rufus) sibi imponi: qui canones Ecclesiasticos Prouinciæ Illyrici interturbare, innouare sustinebat, vel cerè paci Ecclesiasticæ hanc parte haud satis consultum ibat. Nam & ita quoque quoque, triennio post, Thessalonicensis Ecclesiæ & Episcopi fraudi cuidam occurrere mihi idem Theodosius Iun. videtur l. 33. supr. de annonâ & tributis: quæ est lex 12. Cod. cod. tit. & in partem lex 8. Cod. de sacrosanctis Ecclesiis. Huius rei argumenta hæc habeo: à parte Episcopi Thessalonicensis, quod Theodosius Inuolutione omni cessante, vetustatem & canones pristinos Ecclesiasticos, qui nunc vsque tenuerunt per omnes Illyrici Prouinciæ seruati præcipit: Item, quod si quid dubietatis de eo emerit, id Synodo diocesana referuari inbeat: Idque, quod tertium, non absque scientiâ Episcopi Constantinopolitani. Quæ tria omninò eò pertinent, ut ne Episcopus Thessalonicensis vel per se quidquam de canonibus pristinis in singulis Illyrici Prouinciis innouare audeat: neque etiam in Synodo Thessalonicensi, & inter Patres in Synodum coactos, vbi facillè illi erat alios in sententiam suam pro se dis suæ auctoritate trahere: Et hæc à parte Episcopi Thessalonicensis.

A parte verò Episcopi Constantinopolitani, cui nouum nunc ægypti, tributur argumentum hoc inuictum, quod Theodosius tribus quæ elogij, quæ prerogatiuis Episcopum Constantinopolitanum persequitur. Primò scilicet vocat eum Virum Reuerendissimum Sacrosanctæ Legis Antistitem. Secundò aduocat Urbis Romæ exemplum: neque enim Urbem Constantinopolitanam Urbis Romæ prerogatiua letari ait. Tandem post hæc elogia, post indicatam ita huius prerogatiua causam & exemplum, subiicit ipsum iam ægypti: nempe si quid dubitationis emerit super vetustate & canonibus pristinis Ecclesiasticis: ut Synodo diocesana, arque idem Thessalonicensi Episcopo & Synodo decidenda dubitationis ius ita tribuatur, ut tamen non absque scientiâ Antistitis Urbis Constantinopolitanæ id fiat. Quæ omnia sanè effusi Theodosij Iun. in Episcopum Constantinopolitanum studij argumenta sunt. Is verò tum erat, Atticus Episcopus Constantinopolitanus: quem velut pacificum, pium, prudentem, & in ægypti nobis exhibent Scriptores Ecclesiastici, Socrates, lib. 6. cap. 18. lib. 7. cap. 2. & 25. Sozomenus lib. 8. cap. 17. eiusdemque epistola ad Cyrillum id ipsum spirat: Cuius etiam temporibus res Ecclesiæ in maius auctas, eis mētra ἐπιδύναται σαυέτη, aiunt iidem Scriptores. Cerè, quod canonum obseruantiam pacisque studium attrinet, ipse d. epist. ad Cyrillum, definiebat; studio pacis & secundum occasiones seu ἀπειρίας à Canonibus Ecclesiasticis, ἢ δεσμοῖς, saltem ἀπὸ τῆς ἀκριβοῦς λογίας recedi, & σαφῶς τὰς ἀποδείξεις οἰκονομείτω oportere, allato etiam in id D. Pauli exemplo, de quâ in rebus ritibusque Ecclesiasticis ἀνομιὰς συγκαταλέσθαι alibi plenius; de que hoc Attici factio iam supra. Quare & apud Theodosium Iun. in magnâ gratiâ & auctoritate fuit, sic quidem ut plerarumque Theodosio constitutionum promulgandarum de religione in hæreticos, Iudæos, Paganos auctor suasorque fuisse videatur. Inde igitur iam ægypti istud ei, à Theodosio Iun. tributum. Cum quo & sic cum hanc leg. nil commune habet alterum illud ægypti, quod memorat Socrates, lib. 7. c. 28. quodque ei expressâ lege ab eodem Theodosio tributum ait: puta, Ne Episcopus aliquis (ac nominatim in Asiâ diocesi, quod colligitur,

colligitur, ex Cyziceni Episcopatus eo loci mentione) absque sententiâ Episcopi Constantinopolitani ordinetur: τὸ νόμος καλῶν ἐστὶν, ἢ γὰρ οὐκ ἔστιν Ἐπισκοπῆ Κωνσταντινουπόλεως ἡρωτοῦν Ἐπισκοπῆ μὴ γίνεσθαι. Quam quidem etiam legem mortuo Attico, mox Cyziceni ita interpretati sunt, ut dicerent in Attici tantum gratiam eis ægypti latam, & sic merum beneficium priuilegium personale continuisse: ἡμεῖς μὲν δὲ τὸ νόμος τῆς, ὡς Ἀπὸ τῆς μόνῃς ἐστὶν ἡρωτοῦν. Quod ipsum quoque aduersus hanc legem nonnulli hodie excipiunt, ut Morinus 1. exercit. 6. p. 50. 51. qui post alios, hoc priuilegium cum eo de quo Socrates agit, confundit. Notandum igitur duo hæc ægypti Episcopo Constantinopolitano, ac nominatim Attico tributa à Theodosio Iun. Duo, inquam, & distincta. Errant enim Scriptores nuperi nouique, cum hæc duo ægypti confundunt: & posterius illud de quo Socrates, idem faciunt cum eo quod hanc leg. continetur: cum tamen, ut dixi, diuersa sint: & ratione loci, & ratione argumenti. Illud enim Illyrici Prouinciæ proprie spectat: illud verò vel generalius est, vel ad Asia speciatim Prouinciæ pertinet. Item istud est, de obseruantia vetustatis & canonum pristino Ecclesiasticorum, & circa id dubitatione si quando exorta decidenda: illud verò de Episcoporum ægypti seu ordinatione: quod etiam Blondellus rectè notauit de Primatu 636. Quanquam in hoc vno non pono: nam & huc quoque referri posse iam supra indicaui. Nunc ad rem. Theodosius Iun. igitur h. l. et si Episcopo Constantinopolitano contentiosam iurisdictionem in Illyrici Prouinciæ non tribuerit (falsi enim sunt ij, qui censent, hanc leg. Episcopi Constantinopolitani potestati & iurisdictioni Illyrici Prouinciæ subiecti) consilium tamen eius exquiri iam voluerit, & ad eum Relationem & Consultationem institui. Quod utique magnum auctoritatis incrementum obseruandum est; sicut Constantinopolitanum Episcopum iam ante in Asiâ & Ponticam dioceses curæ & sollicitudinis suæ enixioris partem derinasse, & Chrysostrum nominatim regimen sibi vindicasse in diocesis Ponticæ, Asiæ & Africæ, fidem facit Theodoretus lib. 7. cap. 28. & locus AEL. 9. Concil. Chalced. vide & accuratissimum Blondellum de Primatu p. 394. & primatum ibi ius eligendorum ei Concilium

Chalcedonense tandem can. olim. tribuit. Nempe hoc Attici Episcopi Constantinopolitani tempore, (qui ab Anno 406. ad Annum 425. Episcopatum cum tenuit,) Episcopatus ipsius dignitatem multum processisse comperio, ut modò ostendi ex hanc leg. & ex Socrate. Post Atticum etiam, quod tertium ægypti est, Synodo Chalcedonensi can. 9. & 17. Episcopo & electo tribuitur aduersus Metropolitanum agentis, vel Exarchum dioceseos adire, vel Episcopum Constantinopolitanum. Nempe, is tum spiritus Constantinopolitanum Episcopum in Orientè occupauit, aliam post aliam (ut non nemo rectè obseruat) diocese in splendore suo perstringentis: qui pari hac in re passu cum Romano ambulare volebat: quandoquidem Constantinopolis Noua Roma veteris prerogatiua letaretur. Haud aliter atque Socrates obseruat, hoc ipso tempore sub Theodosio Iun. ut Episcopatum Romanum, ita & Alexandrinum extra Sacerdotij fines egresstos ad sæcularem Principatum iam olim processisse, lib. 7. cap. 7. & 11.

¶ Ex hanc interim constitutione liquet auctoritate, Episcopi Romani potestatem Illyrici Prouinciæ hanc tempestate nondum perualidè Illyrici inquam, Orientalis: nam de eo est hæc constitutio. Ut proinde erent nuperi Scriptores, qui hæc Illyrici Prouinciæ ab Imperatoribus Iconomachis primùm, longo demum post tempore, à Patriarchatu Romano auulsas scribunt: & hanc sanctionem nunquam in vtu & praxi fuisse tradunt. Quomodo, & scædo anachronismo, grauique errore alius huius leg. rationem assignabat nuper, quia Chalcedonensis Synodi tempore Illyricum Patriarchalem Romani Episcopi curam agnoscebat.

In hanc tandem constitutione egregium exemplum habemus, Principalis auctoritatis & potestatis, in Canonicâ disciplinâ tuenda, sanciendaque. Item habemus rationem, quâ paci Ecclesiarum consulatur: pariter ut altera eiusdem Theodosij Iun. ad eundem Philippum PP. Illyrici eodem pertinet, puta lex 21. infr. de Iudæis.

De aliis, quæ inter Em. Perronium & Blondellum huius leg. occasio agitatur, à p. 940. lectorem remitto.

De PRIVILEGIIS Ecclesiæ & Clericorum.

XLVI. * Imp. Theod. A. & VALENTINIANVS Cæs. Georgio Proc. Afric. Post alia.

PRIVILEGIA præteritarum Legum, † Ecclesiæ suæ Clericis delata, feruentur: &c. Dat. Prid. Non. Iul. Aquil. DN. Theod. XI. & Valentiano Cæs. COSS. [425.]

NOTÆ.

* Extat apud Baronium Anno 425. num. 7. Iungendâque huic lex 63. infr. de hæreticis. Georgius PC. Africæ sub Valentiano III. † Leges de priuilegiis Ecclesiæ & Clericorum anteriores.

COMMENTARIVS.

PRIVILEGIA Ecclesiæ & Clericis anterioribus legibus delata hanc Valentiniæ Cæsaris seu Tertij Placidia Filij, constitutione per Africam Proconsularem confirmantur. Odio insuper suo in hæreticos, aliisque Catholicæ religioni

aduersos testato, l. 63. infr. de hæret. quæ huic proculdubio iungenda est. Sanè eiusdem operæ sepe fuisse, seu eadem operâ solitos Principes & priuilegia Ecclesiæ confirmare, & odium in hæreticos suum sancire ostendit. Præterea lex 38. supr.

hoc tit. iuncta cum l.41. infr. de heret. & l. ultim. prox. hoc tit. coniuncta cum l.64. infr. de heret.

¶ Porro Baronio assentiri non possum, qui hanc legem latam existimat, ut privilegia redderentur Ecclesiis, quæ Ioannes Tyrannus abstulerat. Ioannis enim tyrannus Africam Proconsularem, quo lex hæc pertinet, non peruasit, ut ostendit Prosper Superioribus C O S S. Ioannes, inquit, dum Africam, quam Bonifacius obtinebat, bello

reposcit, ad defensionem sui infirmior factus est. Idque etiam ex Olympiodoro colligere est. Id equidem verum est de lege proxima.

¶ Porro, & illud videri possit, hanc legem nominatim intelligendam de privilegiis Ecclesiæ, & Clericis Urbis Carthaginensis: tum argumento inscriptionis, tum eo, quod de vnâ tantum Ecclesiâ in singulari agitur.

X L VII. * Idem A. & Cæs. Basso Com. R. P."

PRIVILEGIA Ecclesiarum omnium, quæ sæculo nostro Tyrannus inuiderat, pronâ deuotione reuocamus: Scilicet, ut quidquid à Diuis Principibus constitutum est, vel quæ singuli quique Antistites, pro causis Ecclesiasticis, impetrarant, sub pœnâ sacrilegij, iugi solidata æternitate, seruentur. ¶ Clericos etiam, quos indiscretim ad sæculares Iudices debere deduci infaustus Præsumptor edixerat, Episcopali audientie referuamus: Fas enim non est, ut diuini muneris Ministri temporalium potestatum subdantur arbitrio, &c. Dat. VIII. Id. Octobr. Aquil. BN. Theod. A. XI. & Valentiniano Cæs. C O S S. [425.]

N O T Æ.

* Absit & hæc lex à Cod. Inst. Extat ea apud Baronium Anno 425. num. 27. Iungendâque huic est lex 64. infr. de heret. Relata etiam in Capitularia lib. 6. c. 1. c. 9. Sed & edita nuper ex Cod. Lugd. & Ancienfi constitutio sub Valentiniano Cæsaris nomine ad Amacium v. Inlustrem Præfectum Prætorio Galliarum à Simundo in Append. Theodos. num. 6. vbi hæc lex inserta interpositis alijs & relectis nonnullis. Quæ sanè saragoporus est: vel hoc etiam argumento, quod lex illa inscribitur Præfecto Prætorio Galliarum, vbi tamen Ioannes nihil iuris vnquam habuit.

¶ Valentinianus Tertius Placidia Filij, vt l. prox. supr.

¶ Cur Comiti Rerum Priuatarum hæc lex inscripta? pariter vt d. l. 64. de l. 50. infr. de hereticis: nil mirum, eam Comiti Rerum Priuatarum inscribiti: Agitur enim in eâ de officio rerum priuatarum, & de bonorum confiscatione: Atenim mihi mens ea, reponendum hic & d. l. 64. de hereticis. Basso Præfecto Prætorio, pariter vt quatuor aliæ leges præferunt anni sequentis: vel sanè Comiti Patrio.

¶ vel Clericorum, add. in Constitut. Cod. Anic.

¶ in commune, vel speciatim.

¶ IOANNES Tyrannus.

¶ Sic l. 2. C de his qui ad Eccl. fideli demorâque præceptione sanctimus.

¶ Leges anteriores de Priuilegijs Ecclesiarum, obiterua.

¶ Hæc omissa in constit. Cod. Anic.

¶ in commune.

¶ Omissa hæc in constitutione Cod. Ancienf.

¶ Nec cuiusquam audenti stillare præsumptio, in quo nos nobis magis præstitum constitemur. In Cod. Anic. hæc addita & in Append. Cod. Theod.

¶ ad hæc.

¶ Tyrannus Ioannes, qui imperium inuasit, præsumpserat.

¶ Hæc manentibus, que circa eos sanxit antiquitas, hæc addita Cod. Anic. vnde Appendix Cod. Theod. edita.

¶ Aug. d. l. 64. V 11. Idem Inst. habetur in Cod. Anic.

C O M M E N T A R I V S.

VO huius constitutionis sunt capita. Priore PRIVILEGIA Ecclesiarum, quæ vel in commune à retri Principibus constituta, vel à singulis Episcopis (veluti ab Episcopo Romano, vide l. 21. supr. de extraordinarijs: & l. 13. 14. supr. hoc tit.) pro causis Ecclesiasticis impetrata fuerant, hæc Valentiniani Tertij, Placidia Filij, constitutione confirmantur. Posteriore F O R V M Ecclesiasticum pariter stabilitur. Nempe quod Ioannes Tyrannus privilegia illa Ecclesiis inuidisset & Clericos indiscretim ad sæculares iudices deduci debere edixerat. De Priuilegijs Ecclesiasticis iam superius & sæpius actum est. Superest de duobus hic videamus.

¶ Ac primum quidem de Tyranno: de quo hic agitur, qui vtique Ioannes est: Ioannes scilicet quidam (ad quem hæc respicit, non ad Iulianum Imp. quod nonnulli censent: quomodo ad eundem respiciunt quoque lex 33. supr. de petitionib. lex 14. supr. de Senatorib.) Honorio Imp. mense Augusto Anno D. 423. mortuo apud Vrbem Romam, in Imperium surrexerat: Castino Comite domesticorum fauente, coniuente Magistro militum &

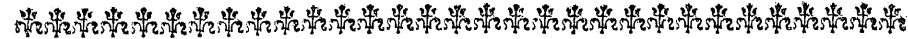
Consule: atque inde Italiani ad se pettraxerat: at non & Illyricum aut Africam, quam Bonifacius tuebatur, Placidia eiusque liberis Valentiniano (huius leg. auctori) fidem seruans: quique etiam, vt Imperium Valentiniano restitueretur, omnem mouit lapidem. Inde anno sequente 424. ab Vrbe Constantinopoli à Theodosio Iun. Imp. Placidia (Augustæ nomine) Valentiniano (Nobilissimi titulo) aduersus Ioannem cum exercitu, cui præerant, Ardaburius, Aspar & Candidianus missi: Thesalonicensem vbi ventum, Valentinianus nonnisi quinque annos natus, Cæsar creatus à Theodosio per Helionem Magistrum officiorum: Italiani mox ac nominatim Aquileiam (vnde hæc lex & superior data est) peruenit: vbi Ardaburio à Tyranni militibus capto, Asparque filio eius cum Placidia in magna rerum desperatione ludicque versantibus, Candidianus multis vrbibus occupatis, patriæque rebus bene gestis nomine claritate, ludicque dissipauit animosque reddidit: Cæsus dein Ioannes Tyrannus. Inde Placidia vna cum Valentiniano Cæsare F. Aquileia Vrbe digressa Rauennam iniiit. Tandem Helion Romam ingressus,

sus, omnibusque eò confluentibus, Valentinianum iam septennem Imperatoria veste induit & Augustum creauit mense Octobri. De quibus omnibus vide Olympiodorum Thebæum apud Phozium num. 480. Renatum Profuturum Frigidum, apud Gregorium Turonensem lib. 2. cap. 8. Philostorgium lib. 12. Socratem lib. 7. cap. 23. 24. Profperum Idacium, Marcellinum Chronicijs. Verum tria postrema (nempe Ravennæ Romæque ingressus & Valentiniani Augusti renunciatio) hæc lege posteriora sunt. Hoc enim tempore Valentinianus adhuc Cæsar erat, & Aquileia adhuc verfabatur, neque vltius ipse in Italiam penetrauerat. Quicquid sit, huius legis tempore & Roma iam in Valentiniani Cæsaris fide erat (vt docet lib. 62. de heret.) & Ioannes Tyrannus casus iam fuerat. Nec enim hæc lex nisi prostrato Ioanne ferri potuit.

¶ Ex hac singulari lege liquet Ioannem Tyrannum privilegia Ecclesiastica publicis etiam Edictis immunitum iussisse. Et sanè, quantum ex l. 62. infr. de hereticis, & ex Augustini epistola 4. in appendice & Bonifacij quinti colligo, videtur hic Ioannes Catholicus non fuisse, verum hæreticus Arianus. Nempe hoc illud est, quod ex huius tituli legibus quamplurimis l. 1. 2. 7. colligitur, hæreticos, cum viderent sibi non eadem privilegia tributa quæ Catholicis, inuidiâ & sacrilego liuore (vt loquitur l. 2. supr.) id subinde egisse, vt & ipsis Catholicis sua privilegia præriperent. Idque exemplum secutus Ioannes, quem ided hæc lex ait I N V D I S S E Ecclesiis sua privilegia. Et hæc de Ioanne Tyranno, deque Priuilegijs Ecclesiarum. Quanquam insigne præter à eius elogium extat apud Suidam.

¶ Alterum caput est, de F O R O Clericorum. Nempe idem Ioannes Tyrannus Clericos indiscretim ad Iudices sæculares debere deduci edixerat. Atenim Valentinianus hæc leg. iubet Clericos Episcopali audientie referuari: subiectâ ratione, Fas non esse, vt diuini muneris ministri temporalium potestatum subdantur Arbitrio. Quid audio? Et quid fiet iam Paulino illi cap. 13. ad Romanos ipsos: πάντα ψυχὴ ἐξουσίας ἀποφραγμένης ὑποτασσέτω: ad quem locum Chrysostomus posteaquam dixit, ὡς ἐν ἐπ' ἀναστομῆ τῆς κοίτης πολιτείας ἔχρισθε τὰς παρ' ἑαυτῶν νόμους εἰσθραζον, subiicit, & ἐν δεινότητι ὅτι πάντα ταῦτα διατάσσεται ἐν ἐπιτοίᾳ καὶ μοναρχίᾳ, ἐκ τῶν βιωτικῶν μόνον ἐν ἀποστολικῶν αὐτῶν δόξῃ ἐπιμένον: ὡς λέγειν πάντα ψυχὴ, &c. καὶ ἀπόστολ' ἡς, καὶ ἐναργεστῆς, καὶ ἀποφραγμένης, καὶ ὅσα ἐν, ἐδὲ ἡ ἀναστομῆ πλεῖν ἐπιμένον αὐτῶν ἡ ἀποστολή. Similia habet Theodoretus ad d. cap. 13. & D. Bernad. in epist. ad Archiep. Senon. quæ est 42. Nisi igitur in Valentiniani puerilem animum, in sequiorem Placidia, cui rerum summa commissa hoc tempore erat, sexum, & in Clericorum ambitum, qui tenelli nouisque Principis & Augustæ animos obfederant, inuehi

libeat, cum tam aperte diuino Canonî contradicatur, vtique iustâ interpretatione hæc lex emollienda fuerit, neque tam crudè accipienda, vt faciunt iam dudum οἱ ἀπαλόναυται ἔχοντες τῆς κοίτης τῆς ἐκδοτῆρας. Et sanè cum anteriores Principum leges intueor: Constantij l. 12. supr. (quæ est de Episcopis nominatim reis, non de alijs Clericis) Gratiani, l. 23. supr. hoc tit. Honorij, l. 41. supr. hoc tit. & l. 1. infr. de Relig. oportet, vel Valentinianum à tot Principum institutis diuersum hæc parte fuisse, qui nonnisi Ecclesiasticas fermè & de religione causas Episcopali audientie referuarunt, cæteras iudicibus secularibus commiserunt, neque huius vnica & posthumæ standum præ alijs vt prioribus, ita hæc sanè parte potioribus, vel sanè dicendum Valentinianum his concordare. Quod alicui verò propius videretur duobus his argumentis. Primum Valentinianum hunc ipsum alibi videmus Nonellâ 12. de Episcopali Iudicio, contra nitentem apertissimè, & publica delicta & atrocita Ecclesiasticorum crimina iudicibus secularibus referuantem, his inter alia additis: Quoniam constat Episcopos & Presbyteros forum legibus non habere, nec de alijs causis, secundum Arcadij & Honorij diuina constituta, quæ Theodosium corpus ostendit, præter religionem posse cognoscere, &c. Secundo, & ipsa huius legis verba hæc ad rem ponderanda, ibi, I N D I S C R E T I M. Nempe Ioannes Tyrannus indifferenter, nullo causarum satis discrimine habito, Clericos ad Iudices sæculares deduci debere edixerat: Hoc malum erat: cui contrarium proinde remedium hæc lege inducitur seu stabilitur, ne scilicet indiscretim id fieret, verum Episcopali audientie Clerici seu diuini muneris ministri, referuantur, neque temporalium potestatum subderentur arbitrio seu iudicio: quæ Clerici scilicet, sunt & diuini muneris ministri & sic in causis, negotijs, delictis Ecclesiasticis: at non quæ cines, & in actionibus vel ciuilibus vel criminalibus. Hoc proinde discrimen, indiscretio Tyranni Edictis oppositum voluit Valentinianus. Indiscretim, ait ἀδιαφραγτος, nullo discrimine facto, non canonicè ἀναστομῆς, καὶ τὴν ἀδιαφραγίαν. Paulatim certè postea, ad laicorum audientiam, seu sæcularium notitiam ex omnibus, Clericorum causas ciuiles trahi, Clericorum libertatem proderet res hæc visa: testis Auitus epistola 61. cum qua epistola Simondus hanc legem minus rectè componit. Sed tamen cum generalem huic legi addidit rationem intueor, quæ hic subiicitur, tum eò potius inclino, generalem quoque Valentiniani nunc mentem fuisse: & Episcopali audientie omnes Clericorum causas attribuisse voluisse: Quomodo & eundem Principem in alijs nonnullis, nouellis opinionibus abreptum deprehendere licet.

DE MONACHIS.

TITVLVS III.

* De his non est separatus & distinctus in Cod. Iust. titulus: verum de his agitur iunctim, tit. de Episcop. Cleric. &c. & Ascetis & Monachis. Vide & sup. lib. 5. titulum de bonis Clericorum & Monachorum.

PARATITLON.

MONACHI: Rubrica, & l. 1. 2. hoc tit. l. 32. sup. de Episcop. l. 16. sup. de panis: l. 57. sup. de appellat. l. vnic. sup. de bonis Cleric. & Monach. Vocantur & Monazontes l. 63. sup. de Decurion. continentes vt quidam censent l. 20. sup. de Episcop. quos sanctior vita à publico laboris actu defendit l. 36. sup. de Episcop.

¶ Inter hos erant nonnulli & præcipui quos Cœnobitas vocabant, d. l. 16. sup. de panis, seu Synoditas d. l. 57. sup. de appellat.

¶ Eūre sparsi per totum orbem Romanum: per Orientem & Orientis diocesim, cuius caput Antiochia, l. 1. 2. hoc tit. l. 32. sup. de Episcopis, d. l. 16. sup. de panis, l. 57. sup. de appellat. per Ægyptum, d. l. 63. sup. de Decurion. intra Episcopatum Romanum l. 20. sup. de Episcop. intra Africam d. l. 36. sup. de Episcopis.

¶ A Clericis diserte separantur d. l. vnic. sup. de bonis Cleric. & Monach. l. 32. sup. de Episcop. &c. vbi dixi.

¶ Numerus eorum hâc tempestate, & quidem per Orientem, magnus fuit: quare ex his Clerici ab Episcopis allegi iussi d. l. 32. sup. de Episcop. & l. 16. sup. de panis. Quin & multi Curiales ignauæ sectatores desertis Ciuitatum muneribus solitudines captabant & secreta, specièque religionis cum Monazonton cœtibus congregabantur, quos idèd è latebris erui atque ad munia ciuitatum renocari Valens Imp. iussit d. l. 63. sup. de Decurionibus.

¶ Ad vitam & honestatem Monachorum sequentia constituta. I. Viduarum & pupillarum domos adire, & ex earum bonis quicquam consequi prohibiti l. sup. de Episcop.

II. Deserta loca & vastas solitudines sequi atque habitare iussi, interdictæque his Ciuitates aliquando à Theodosio Magno l. 1. hoc tit. Anno Domini 390. verum liberi in oppida ingressus eis restituti ab eodem Theodosio Magno biennio fermè post l. 2. hoc tit.

III. Reos addictos supplicio vindicare quod aliquando fecere, prohibiti dict. l. 16. sup. de panis: & dict. l. 57. sup. de appellat. Idque illis tantum concessum, vt pro reis intercedere & appellare humanitatis intuitu possent d. l. 16 & 37. His adde, quod Monachis Curia non liberabat, nisi facultatibus alijs, qui vice eius patriæ functiones subiret, cessis l. 63. de Decurion.

¶ De bonis eorum ita ius fuit, vt suos ex testamento & ab intestato hæredes haberent: his demum deficientibus Monasterio bona eorum cedebant d. l. vnic. sup. de bonis Clericorum & Monachorum.

THEODOSII Magni lex de Monachis CIVITATVM ingressu arcendis.

I. * Imppp. Valentinianus, THEOD. & Arcad. AAA. Tatiano" PP. P."

VICVMQVE sub professione Monachi reperiuntur, deserta loca & vastas solitudines sequi, adque habitare iubeantur. Dat. III. Non. Septembr. Veronæ, Valentiniano A. IV. & Neotherio C O S S. [390.]

NOTÆ.

* Abest hæc lex à Cod. Iust. Eam renocat lex 2. prox. Memorat eam rectè Batonius Anno 390. n. 47. 48. & Anno 392. n. 28. Iungenda huic videtur l. 122. sup. de Decurionib.

"Malè

"Malè alij, Tatiano. Tatianus, sub Theodosio M. PP. Orientis scilicet, vt testatur etiam anno sequente 391. l. 19. sup. de extraord. vel fordid. munerib. v. Protopogr. Eidem inscribitur lex prox. Ibidem ad eundem Tatianum Præfectum Prætorio datæ hoc ipso anno intra mensem, lex 28. sup. de Episcopis: & lex 19. sup. de nunciariis.

COMMENTARIVS.

THEODOSII Magni duæ constitutiones de Monachis hoc titulo proponuntur, inter se contrariæ: Nempe hæc leg. 1. Monachi quicumque CIVITATVM seu Vrbium & oppidorum ingressu ab eo arcetur, contra deserta loca vastasque solitudines, quas scilicet delegerunt, sequi atque habitare iubentur. Idem verò penè sensus olim Hieronymo: ad Paulinum de Institutione Monachi epist. 13. fol. 47. l. 6. (qui locus relatus est van. scriptis 16. quest. 1.) Si cupis esse quod dicitis Monachus, id est, solus, quid facis in vrbibus, que vtiq; non sunt solorum habitacula, sed multorum? Et epist. ad Rulticum Monachum fol. 2. Quid desideramus vrbium frequentiam, qui de singularitate censetur? Nempe & nomen & votum id deposcit; quâ causâ & Monachi singulares dicti, apud Sulpitium Scuerum, dialogo 1. Eodem pertinet 16. quest. 1. c. 1. Monachus Græcè, Latine singularis dicitur: unde Monachum per omnia singulariter agere oportet. Alio sensu Sozomenus sine lib. 3. cap. 15. infr. reprehendit Monachos ἐν ὄμιλῳ ἀόλων διατίθοντας. Eadem interdictio continetur & Leonis l. 29. Cod. de Episcopis.

¶ Caterùm probanda non est Baronij sententia, existimantis, hanc legem Iovinianistarum occasione latam fuisse qui è Monasteriis abiecti, habitum tamen Monastico in vrbibus vagabantur. Nam præterquam quod hæc lex ad Orientem pertinet, cuius Tatianus cui hæc lex inscribitur, Præfectus Prætorio erat (vt ostendit inter alias exercè l. 19. sup. de extraord.) Sanè non agitur hæc lege de Monasterio eiectis, verum de quibuscunque, qui sub professione Monachi reperiuntur id est, de omnibus, qui Monasticam vitam profitebantur, interim tamen ciuitates frequentabant, (vt ostendit lex prox.) Quare hæc leg. Monachi quicumque, non pœnæ loco ad deserta loca & solitudines conferre sese (quod Batonius credidit) iubentur, verum pro vitæ suæ instituto, eò redire vel conferre sese. Denique pertinet hæc lex ad Monachos siue cœnobitas ὡς δὲ εἰς, siue Eremitas, cuiusmodi in Ægypti potissimum Syriæque solitudinibus aliiue agebant, deserta loca & vastas solitudines sequentes (solitudines & deserta l. 63. sup. de Decurionib.) de quibus vide Chrysostronum passim, ac nominatim frequenter, Homiliis in Matth. vbi institutum eorum mirificè describit & commendat & inter alia homil. 8. eorum qui in Ægypto erant. Sed & Hieronymum epist. 1. ad Heliodorum.

¶ Occasionem porrò huic legi dedisse videtur Monachorum audacia hâc tempestate sub Theodosio Magno per Syriam nominatim, & quidem qui propè Antiochiam in montibus erant (de quibus ipsis passim Chrysostronum, sed & Libanius orat. pro templis) qui maximi momenti negotiis cateruatim per drungos sese miscebant, atque humanitatis vel pietatis obtentu Iudiciario ordini sæpè intercedebant, pacemque adèd publicam eâ re turbare videbantur, vnde tyrannicam authoritatem his exprobrabat Eunapius Ædesio p. 78. Sic triennio fermè ante hanc l. Anno

Domini 387. in negotio seditionis læsæque maiestatis Antiochiæ ob statuas Imperatoris & Augustæ deiectas, Monachorum cateruæ seu drungi supplicio reorum intercessere, de quo dixi plenè ad l. 16. sup. de panis: vide interim Chrysostronum, orat. 17. ad populum: Theodoretum, lib. 5. cap. 19. Exemplum & in tumultu qui Ioannis Chrysostroni occasione enatus, de quo vide vel Zosimum, lib. 5. p. 800. Sic & templa Paganorum passim à Monachis belli cuiusdam speciè destructa, de quo expressa extat Libanij oratio, quam nos edidimus ad Theodosium hunc ipsum, ὡς ἐστὶν ἱερῶν: vt & hæreticorum, veluti Valentianorum, Ambrosius epist. 29. Sic & sub Arcadio mox postea Monachi reos per vim vindicare soliti, quod Arcadius d. l. 16. vetuit. Igitur Monachorum oberratio, vrbiumque ingressus idèd vetita, quòd multi μοναχῶν κερχηδῆς ῥήματα, vel ἀρχήματα, & Ecclesiastica & ciuilia turbarent: τὰς τε Εκκλησίας καὶ τὰ πολιτικὰ διαταράσσουσιν ἀρχήματα, ἀφόνους ἀδελφούς ἐν τοῖς πόλεσιν, vt habetur in Concilij Chalcedonenis decreto, actione 6. Quod simile huic legi ad propositionem Marciani Imp. εἰδὲ τὰς μοναχῶν τῶν ἡσυχῶν ἀσπάζεσθαι, καὶ ἀποτρέχειν μόνῃ τῇ νύκτι καὶ τῇ ἀσπασίῃ, ἐν εἰς πόλεις ἀπὸ τῶν ἀσπασίῳ, μήτε τοῖς Εκκλησιαστικοῖς, μήτε τοῖς βίαικοῖς παρενοχλεῖν ἀρχήματα, ἢ ἑπικονοεῖν, καὶ πολιτικὰ νόμους τὰ τῆς Μωασήρια. Legatur & S. Basilius epist. ad Chilonem, & in Asceticis. Exagitat hos circumforancos & λεπτοτακτικῶν, & πλανητῶν Monachos sæpè Hieronymus his infensissimus: vide & Ignodorum Pelas. l. 1. epist. 14. ad Philippum Monachum. Quin & Monachi, huiusmodi in publicum processibus & fidem & pacem quandoque publicam turbauere, disputationibus de fide habitis & turbis in id coadunatis, idque in eadem Vrbe Antiochena; vt colligitur ex Leonis l. 29. Cod. de Episcopis. Igitur, Indices id nunc apud Imperatorem egere, vti Monachos Vibium ingressu arceret, quod diserte testatur lex 2. prox. qui sibi à Monachis obstrepi, iudiciorumque ordinem turbati questi fuerant: & fortè etiam Indices Gentiles fermè, de quo plenius ad d. l. prox. Neque à verosimili abest, hanc legem latam ad Oracionem Libanij pro templis: vbi de Monachis queritur prolixè à pag. 10. in fin. qui in Vrbibus & in agris, in Templis passim intruebant, turbasque ciebant: de quo adhuc ad l. prox.

Notandum verò hanc legem esse de Monachis, eremitis, nam alij cœnobitæ erant, de quibus dict. l. 16. Sanè Gregorio Nazianzeno Monasticam vitam professio illud quoque ab alijs Orientis Monachis vitio datum, quod scilicet ruri ageret non in syluis: vide cætera eius in Monachos hypocritas. Denique monticolæ & syluicolæ Monachi Orientis erant.

¶ Verum 20. fermè post mensibus idem Theodosius hanc legem recantauit lege prox. sequ. Anno 392. quæ ad eundem Tatianum PP. data est. Vnde apparet, quàm temporaria huiusmodi leges fuerint, pro rerum videlicet necessitate, & quidem ex Principum arbitrio, latæ.

THEODOSII M. lex quâ, antiquata superiore lege, Monachis CIVITATVM ingressus redditur.

II. * Idem AAA. Tatiano PP. P."

MONACHOS, quibus interdictæ fuerant ciuitates, dum Iudiciariis aguntur in iuriis, in pristinum statum, submotâ hâc Lege, præcipimus. Antiquatâ siquidem Nostræ Clementiæ iussione, liberos in oppidis largimur eis ingressus. Dat. xv. Kal. Maij, Constantinop. Arcad. A. I. R. & Rufino C O S S. [392.]

NOTÆ.

* Abest & hac lex à Cod. Iust. velur temporaria. Eam inseruit Baronius Annalibus suis Anno 392. num. 28. Iungendâque ci lex 8. inf. de Iudæis. Tatianus PP. Orientis scilicet sub Theodosio M. vid. Profopogr. Eidem inseribitur lex 1. supr. quam hæc reuocat. nempe l. superiore Anno 390. in Tit. edit. aluntur, malè. eâ illâ. Esse in pristinum statum: pro restitui, &c.

COMMENTARIVS.

RECANTAT hâc leg. superiorem legem suam Theodosius Magnus, CIVITATVM ingressu Monachis denud concessio; obsecrum tantum sensum habent, illa: dum iudiciariis aguntur iniuriis. Quorum triplex sensus afferri posse videatur, & duo quidem, quasi his verbis continetur ratio cur Monachis liberi in oppida ingressus nunc concedantur. Primus scilicet hic sensus videatur, ipsa rerum necessitate comperum, liberos, Monachis in oppida largiendos ingressus esse, quandoquidem aliâs iudiciariis aguntur iniuriis: Proinde vt se suâque tueri possint, iudicio & aduersus Iudicum quoque ipsorum iniuriam, vrbium eis ingressum patere oportere. Secundus sensus: Monachis liberos ciuitatum ingressus dari oportere, ad arcendas ab aliis Iudicum iniurias; seu, vt intercedere possint, Iudicibus alios iniuriâ afficientibus: ita vt vox aguntur accipiatur loco mouentur: & vox dum pro eum, quando quoniam. Verum genuinus hic mihi sensus videtur, his verbis contineri rationem seu occasionem quâ Theodosius Magnus Monachos superiore lege oppidorum seu ciuitatum ingressu prohiberat; nempe prohibitos à se instantibus Iudicibus, atque aded Iudicum iniuriis exagitatatos. Idque triplici ductus argumento ita censeo. Primò quidem ipso filo orationis: nempe hæc dum iudiciariis aguntur

iniuriis, cohærent illis, quibus interdictæ fuerant ciuitates. Alteram argumentum desumo ex l. 8. inf. de Iudæis, (quæ huic iungenda est.) Nam & eâ alteri Iudicum iniuria vtique præteritâ occurritur, Iudæisque aded aduersus eam iniuriam consultitur; vt Monachis hâc lege aduersus Iudiciarias pariter iniurias. Tandem horum temporam historiæ argumento: Nempè, quia hoc tempore Monachi Iudiciariis actibus sese immiscebant, aliisque; vnde Iudicum querelæ exortæ apud Theodosium, quibus excitus superiore leg. editur, ad querelas Iudicum & Oracionem fortè Libanij. De quo iam supra & ad ipsum Libanium; quam nunc reuocat, ab iniuriâ illâ Iudicum; idque constitutione ad eundem Tatianum PP. datâ. Ex his iam patet, à Baronio hanc leg. minus rectè acceptam; quasi scilicet superior ided hæc lege abrogetur: quod vtilis alioquin lex illa, Iouinianistatum tantum contemplatu lata, in iniuriam & damnum conuerteretur etiam illorum qui pij frugique essent. Denique voluit his verbis Theodosius promulgatæ antea legis supr. inuidiam in Iudices transferte. Cæterum, reuocatæ ita legis suæ circa Ecclesiasticas personas aliud exemplum, vide in l. 28. supr. de Episcopis, quæ eodem tempore lata est quo lex 1. supr.

DE HIS QUI SVPER RELIGIONE CONTENDVNT.

TITVLVS IV.

I. COD. IVST. I. De summa Trinitate & fide Catholica: Et vt nemo de ea publicè contendere audeat; vbi Marciani lex 4. hanc in rem extat Nemo, quæ tiam extat in actis Concilij Chalcedon. * id est, de religionis controuersis seu de fide coram populo. al. de. Porro notandum omnes huius tituli leges abesse à C. Iust.

PARATITLON.

CONTENDERE super religione. Rubr. seu disceptare de religione, vel tractare vel consilij aliquid deferre l. 2. in publico, d. l. 2. nulli licet: ne videlicet & fides Catholica turbetur, & populus l. 3. Id quod à Theodosio Magno per Orientem vniuersum d. l. 3. mox & per Ægyptum nominatim, sub deportationis pœna l. 4. prohibitum.

II. SCHISMATICORVM quoque conuenticula (quæ tumultuosa conuenticula l. 4. 5. conuentus interdicti d. l. 5. conuentus illiciti d. l. 5. & 6. dicuntur) variis pœnis per Orientem ab Arcadio prohibita l. 4. 5. 6. A quo Ioannita etiam, seu Ioannis Chrysofomi sectatores, pro schismaticis, illis tribus legibus habiti: de iis enim accipiendæ sunt tres illæ leges. Pariter vt Valentianus Iun. l. 1. Hæreticorum cœtibus aduersus Catholicos fauet l. 1. hoc tit.

VALENTINIANI Iun. lex pro Arianorum cœtibus aduersus Catholicos.

I. * Imppp. VALENTINIANVS, Theod. & Arcad. AAA. Eufignio PP. P."

IS qui sibi tantummodo existimant colligendi copiam contributam, si turbulentum quippiam contra Nostræ Tranquillitatis præceptum facientum esse tempraerint, vt seditionis auctores pacisque turbatæ Ecclesiæ maiestatis, capite ac sanguine sint supplicia luituri. Dat. x. Kal. Febr. Const. Honor. NB. P. & Euodio C O S S. [386.]

NOTÆ.

* Abest hæc lex iure à Cod. Iust. Desumpta seu decepta est hæc lex, ex pleniore l. vlt. supr. de fide Catholica: Nullâ constructionis ratione habitâ. Extat ea quoque apud Baronium Anno 386. n. 6. Eufignius sub Valentiano Iun. PP. Italia: de eo vide & Symmachum lib. 4. epist. 69. 71. 75. & plenè in Profopogr. In hoc fragmento hic collocando constructionis ratio habita non fuit: Similis error in l. 3. supr. de postuland. Quatè scribendum fuerat: Nouerint hi: Cæterum hic Catholicos orthodoxos intelligit. Non etiam Arianis. Colligendi, id est, conueniendi coeundi: vide Glossar. vniuers. Sozomenus dixit: vide & l. 36. inf. de hæret. Contributam, pro simplici tributam: cuiusmodi similia composita pro simplicibus in his legibus & apud Iulius etiam Scriptores occurrunt. Id est, contra legem vlt. supr. de fide Cathol. (vnde hæc particula huc translata) quâ Arianis videlicet quoque conueniendi potestas facta est. Id est, Arianorum cœtus prohibere voluerint. Auctores seditionis. Sic tumultus popularis Auctores, l. 2. de Episcop. itid. turbatum Auctores apud Sulpitium seu etiam lib. 2. hist. Eccl. vid. alia apud Satau: in Sidon. lib. 1. epist. 11. qd. ac lafa etiam maiestatis. etiam maiestatis, d. l. vlt. d. vlt. Sozomenus: gladio, Ambrosius. qd. Med. vt d. l. vlt. cuius loco hic positum Constip. summo errore, insigni historicæ veritatis detrimento.

COMMENTARIVS.

ARIANIS colligendi, id est, in vnum conueniendi, potestatem non minus quam Catholicis & Orthodoxis, Valentianus Iunior (Iustinæ matris impulsu, mox vt videbimus) facit hâc leg. quæ desumpta est ex pleniore l. vltim. supr. de fide Catholica. Ad quam ided legem dicta sufficiunt. Duo tantum circa hanc leg. lapsus notandi veniunt. Primus est huius Codicis conditorum, qui & semiplenam, nulla constructionis habita ratione, & alieno eam loco hanc in titulum coniecere, cum tamen edè propriè non pertineat; neque enim hâc leg. potestas sit contendendi publicè super religione, verum colligendi, id est, coeundi in cœtum suum & peculiarem: Ambrosius certè quod ad hunc titulum facit, cum Valentianus Iun. collationem super religione in Consistorio suo indixisset hoc tempore, ad populum prouocauit, & in Ecclesiâ coram populo disputari seu tractari voluit, veniant planè si qui sunt ad Ecclesiam, audiam CVM POPVLO: non vt quis Tom. VI.

quam Index resideat, sed vnusquisque de suo affectu habeat examen, eligat quem sequatur. Agitur de istius Ecclesiæ Sacerdote: si audierit illum POPVLOS, & putauerit melius DISPVTARE, sequatur FIDE M eius non inuidebo. Omitto, quia iam ipse POPVLOS indicauit. Taceo, quia eum quem habet, de patre tuo Clementia postulat: Taceo, quia pater Pietatis tue QVIETEM futuram spondit, si electus susceperit Sacerdotium. Et mox. SèTRACTANDVM est, tractare in Ecclesiâ didici, quod maiores fecerunt mei: sèCONFERRENDVM DÈ FIDE, Sacerdotum debet esse ista collatio. Et sub finem epistolæ: Venissem, Imperator, ad Consistorium Clementiæ tuæ, vt hæc coram suggererem, si mei vel Episcopi vel populus permisissent, dicentes de fide in Ecclesiâ CORAM POPVLO debere TRACTARI. His similia inde & in oratione subtextâ aduersus Auxentium: vbi inter alia. Causam fidei in ECCLESIA agendam quis abnuat? Item: Hæc ego, fratres coram ipso APVD VOS plenim DISPVTAREM: N 2 sed

sed certum non ignaros vos esse fidei, VESTRUM respicit ex amen: & Gentiles quosdam quatuor aut quinque ferme homines elegit cognitores sibi: Quis igitur vobis iniuriam facit qui recusat VESTRAM, an qui eligis, audientiam? Hæc inquam ita Ambrosius, qui Auxentium ad disputationem coram populo prouocabat: verum eò hæc lex non pertinet. Verum ad id, quod populus Ecclesiam Artianis tradi nolebat, eamque idem custodiebat, tumultuabatque: armato contra milite Basilicam sepiante. Quod pertinent illa Ambrosij. Et nunc cum laudatur Christus, dicunt heretici, quia SEDITIO commouetur: dicitur, quia his mors paratur. Deni-

que spectat hæc lex eò, seu ei occasione dedit, quod populus, profecto ad Palatium Ambrosio, eò venisset & irruisset, p. 152. omnino ad eum tumultum omnem, de quo epist. 33. Alter lapsus circa hanc leg. est Baronij, qui cum legem vltimam supr. de fide Catholica, vnde hæc decerta est, rectè Valentiniano Iuniori tribuat, hanc, Theodosio tribuat: quin &, qui alter eiusdem error est, hæreticos hæc leg. coercitos scribat, cum contra in Artianorum gratiam scripta fuerit aduersus Catholicos Orthodoxos. Abrogatur tandem hæc lex biennio post A.D. 388, ex consilio Theodosij M. l. 15. infr. de heretic. vbi vide quæ dicam.

II. * Idem AAA. Tatiano" PF. P."

NVLLI egresso" ad" publicum, vel disceptandi de religione, vel tractandi, vel consilij aliquid deferendi, pateat occasio. Et si quis posthac ausu graui adque damnabili contra huiusmodi Legem veniendum esse crediderit, vel insistere motu pestiferæ perseuerationis, audebit, competentit" pœna & digno supplicio coerceatur. Dat. xvi. Kalend. Iul. Stobis, Theod. A. 11. & Cynegio c o s s. [388.]

NOTÆ.

- * Memorat hanc legem Baronius Anno 388. num. 58. Inscritta eadem Capitularium lib. 7. cap. 139. & Additione 4. Ludouici Imperat. cap. 18.
- "Theodosij hæc lex est.
- "perpetam in Addit. Capitular. Theodosiano.
- "Tatianos sub Theodosio M. PP. Orientis scilicet, vide Zosimum lib. 4. p. 769. & Prosepopogr.
- "in publicum.
- "Tractandi vox propria: vid. Gloss. Theod. Eadem voce eadem in re vitur l. 4. Cod. de fide Cathol. & Ambrosius sæpè epist. 32. in hæc ipsa re.
- "deportatio postea nominatim imposta l. 3. infr.
- "S T O B I S Macedoniæ Vrbis, cuius apud Prolomæum & in Itiner. Peuting. & alibi mentio. Ibidem data hoc ipso mense l. 15. infr. de hereticis: vbi plura.

COMMENTARIVS.

HEODOSII M. duæ eandem in sententiam constitutiones sequuntur: quibus DISPUTARI vel TRACTARI, in publico de religione vel CONSILII aliquid ibi deferri Theodosius M. tum per Orientis Præfecturam hæc lege tum per Aegyptum, d. l. prox. prohibet, in Publico: id est, publicè turbis coadunatis, vt loquitur l. 4. Cod. Iustin. de fide Catholica.

Prohibuit autem id Theodosius Magnus hæc leg. in Maximum Tyrannum iam moturus: relicto hoc proculdubio veluti mandatorum capite, neque vltimo, ad tuendam videlicet in Oriente pacem se absente, Tatiano Præfecto Prætorio, quem mortuo Cynegio hoc tempore Præfectum Prætorio Orientis constituerat, quique (vt Zosimus ait) post abitum Principis τὰ ἄλλα κοινῶς ἀπέστειλεν administrari, vt restatur Zosimus lib. 4. pag. 769. cuius verborum (vt Græca lucrifaciam) interpretatio hæc est. Theodosius etiam ea sibi disponenda statuit, que post abitum ipsius, aliquam signaturam prouidentiam essent. Ob eam causam, morino in itinere Cynegio Præfecto Prætorio, quum ex Aegypto reuertere- tur, quemnam Præfectum Prætorij constituerat, dis- cisciebat. Quumque multos multoties considerasset, tan- dem virum ad hoc idoneum reperit. Arcessitum igitur Aquileia Tatianum, qui & alios sub Valente Magistrat- us gesserat, & erat in omnibus virtute singulari præ- ditum, Prætorij Præfectum declarat: & missis ad eum Magistratus insignibus, filio ipsius Proculo Præfe- cturam Vrbanam tradidit. Enim verò præclarè se bis gessit amplissimis Magistratibus, eiusmodi viris com-

missis, qui etiam post abitum Principis optimè res subditorum administrare possent. Nunc ad rem. Sanè & Sozomenus, lib. 7. cap. 6. Theodosij Magni super hæc ipsâ re constitutionem, sed hæc anterie- rem, & quidem Anno 381. (v. probo ad l. 6. infr. de hereticis:) memorat: τῆς ἐπὶ ἀρχῆς ἐπίδου, καὶ συναδου ἀποχρήσεως: καὶ διακρίσεως τῶν αὐτῶν ἑσθῶν ἀπὸ τοῦ καὶ φέρεται, καὶ φέρεται δὲ, ἐν ἀκρίσειον ἐπιστοῖν, ὅμοιον δὲ ἀπὸ τῆς καὶ πτωχίας ὁρίσεως. Hæc verò res vt sollicitam Pattum identidem curam meruit, quam in rem est quoque Gregorij Nazianzeni Orat. 26. ita & Principum: de quo dixi quoque iam aliquid ad l. 1. supr. tit. prox. vt ostendit altera quoque eius- dem Theodosij Magni lex 3. infr. vt & Marciani d. l. 4. Cod. de fide Cathol. (quæ etiam inserta est actis Concilij Chalcedonenis) & l. 2. lit. 12. legum Visigothicarum tit. 2. Vnde & hæc ipsa Theodosij lex (velut vtilissima) Capitularium lib. 7. cap. 139. & Ludouici addit. 4. cap. 17. indita est. Id verò factum à Principibus, publicæ primùm quietis & pacis ergo, ne videlicet populares animi religio- nis obtentu turbarentur d. l. 4. & d. l. 3. infr. 1. Vnde & pestifera perseueratio, & motus pestifera perseue- rationis hæc lege vocari videtur: Quæ ipsâ quo- que de causâ Vaticinarorum, Vaporum hominum, Chaldæorum, Mathematicorum licentiam & pro- fessionem ab Imperatoribus quæ Gentilibus, quæ Christianis subinde repressam legimus: vt suo ti- tulo de maleficijs & mathematicis, dictum iam no- bis est. Et verò hæc potissima ratio Theodosio hæc leg. mihi proposita fuisse videtur, argumentum quoque temporis, quo lex hæc ab eo data est, nempe quo

quo mox absens futurus in Maximum Tyrannum mouebat: Secundo, id ita quoque constitutum à Principibus, & nunc à Theodosio M. quò sua reli- gioni fides & maiestas constaret, vt ex d. l. 4. cla- rum. Non omnia scilicet coram populo agenda tractandave sunt, id est, quandoquidem dissidentes fermè Antistites plebs discissa ciuilibus discor- diis sequitur, de quo est illustis Marcellini locus, lib. 22. Ideò quoque laudabili cum primis olim in- stituto in veteri Ecclesia ἀπὸ τῆς ἑκείνου quædam dogma- ta fuere, quæ scilicet ἀνακρίσεως, seu vulgari com- municative apud populum fas non erat. Basilius de Spiritu sancto, cap. 27. τὰ δόγματα πιστῶνται, τὰ δὲ ὑπεργρατα ἀνακρίσεως. Ideoque, vbi ad ἀπὸ τῆς ἑκείνου illa ventum erat, solemniter hæc formula apud po- pulum agentibus frequentata: ἸΣΤΑΣΙΝ Οἱ ΜΕΜΗΜΕΝΟΙ, ΝΟΡΥΝΤ ΙΝΙΤΙΑΤΙ, Quos mores his hodie moribus referri, reduci, Christianæ religionis & quietis publicæ non pau- rum interesse puto. Quamdiu enim contra sit, ne- que sua religioni religio vel maiestas semper con- stare potest, neque turbamur aut seditionum vn- quam metus liquido abesse. Et vitam non expe- rientur hodie nonnulli magno suo malo, πρὸς ἀνα- κρίσεως μάλιστ, ἢ διολογησῆναι, vt loquitur Basilus epi- stola 61. ne maiore olim, Deus auertat. Inde ho- minibus magni diuinorum rerum contemptus oriuntur, vt Gregor. innuit l. 7. dictum Lyfidæ Pythagorici, deinde Synectij laudans, τὸ ἀνακρίσεως πρὸς ἀνακρίσεως μάλιστ, ἢ διολογησῆναι. Quamquam est & vbi disputationibus huius- modi locus esse potest, sic Ambrosius epist. 32. ad Valentinianum Iun. & orat. ei subtextat; Cùm in- fus fuisset ab Imp. Indices legere, sicut elegisset Auxentius, quo certatio inter eos in Consistorio arbitrio Imp. fieret, Auxentium prouocauit ad disputationem in Ecclesia coram populo: Proinde hoc perpetuum non est, & ferè euenit vt tur- bulenti superfluas questiones agitent, & vt eas vocat Gregorius Nazianzenus orat. 142. pag. 121. τὰς ἀπειρίας καὶ ἀρχαίας ἀεὶ ἀνακρίσεως καὶ πρὸς ἀνακρίσεως ἑστῆσαν.

multos aliqui excitarentur, sibi hac lege cautum iuit. Non sine Tatiani ipsius, cui hæc lex inscribi- tur, vt puto, consilio, de quo vide quæ dicam ad l. 22. infr. de hereticis: & Zosimi quod iam dixi iudicium lib. 4. p. 769.

¶ Illud non omnittendum quod dicto c. 18. ad- ducunt. 4. Capitular. in inscriptione huius legis additur, in Pithœana editione; Imperatores Valentinianus, Theodosius & Arcadius AAA. vnde cum decreto Episcoporum, Tatiano Præfecto Præto- rij. Quod si verum est, tum dicendum fuerit, hæc legem dmissam ad decretum aliquod Synodale Episcoporum, quod & ipsum Theodosius huic constitutioni indiderit, & vnâ ad Tatianum Præ- fectum Prætorio miserit.

¶ Tria porò hæc hæc leg. prohiberi notandum: Disceptare inquam de religione, Tractare, Consilij aliquid deferre. Quæ quomodo à se inuicem diffe- rant, videndum est. 1. Disceptare de religione vi- detur esse disputare cum aduersario. 2. Tractare concionari apud populum, quo sensu passim tractandi, tractatus & tractatorum vox accipitur apud Patres pro concionibus & concionatoribus. Sic Opratus lib. 4. & 5. conciones tractatus non semel nominat: & Ambrosius epist. 14. ad Mar- cellinam sororem. Gaudentius quoque Brixientis tractatus nomen inscripsit omnibus concionibus suis, & præfat. ad Benenolum quam ipsi tracta- ribus præmisit. Hieronymus quoque epist. 65. ad Pammachium & Oceanum Otigenis conciones tractatus appellauit, vt & præfat. ad Damasium in Canticum canticorum. Et Augustinus ipse suas con- ciones ita designat sermone 20. Omitto alios. Sic ipsum concionari, tractare, v. August. sermone 19. verbis Apostoli: & Paulinum in v. Ambrosij. Et concionatores tractatores ἐκκλησιαστικῶν λόγων apud Ru- finum, Augustinum, Severum Sulpitium Kal. l. c. 2. Claud. Mamertum lib. 1. de statu anima, cap. 3. & lib. 2. cap. 10. epist. ad Sidon. Apoll. & Sidonio ipse lib. 2. epist. 9. Ita quoque Vincentius Lirinensis, Chrysologus, Cassiodor. Et tractandi vox quoque accipitur pro disputandi; quomodo apud Ambro- sium ea vox accipitur loco, quem ad l. super. lau- dauit. 3. Consilij tandem aliquid deferre, est populo quid suggerere, vel ad audendum vel dicendum. Tria igitur hæc à Theodosio Magno hæc leg. pro- hibita, eodem fine: quia ab his omnibus iuxta metus: Quod tamen hæctenus quoque iam fiebat quod indicatur illis verbis, INSISTERE motu pestifera perseuerationis. Quod sanè illius aui histo- ria restatur.

III. * Idem AAA. Potamio" PF. Augustali."

DEPORTATIONE dignus est, qui nec generali" Lege † admonitus, nec con- tenti sententiâ emendatus, & fidem Catholicam turbat, & populum. Dat. xv. Kal. Aug. Constantinop. Arcad. A. 11. & Rufino c o s s. [392.]

NOTÆ.

- * Memorat hanc legem Baronius Anno 392. num. 27.
- "Theodosij & hæc lex est.
- "Ad eundem Potamium Præf. Augustalem hoc eodem anno, eodem fine, lata lex 2. supr. de defensor. Ciuitatis.
- "Aegypti.
- † Indicatur vt puto lex 2. supr. quâ arbitraria pœna constituta fuerat: vel lex 19. infr. de hereticis.

COMMENTARIVS.

DISPUTARI coram populo de religione, vt superiore leg. per Orientem, ita & hæc per Aegyptum sub pœna deportationis vetat Theo-

dofius Magnus Anno D. 392. firmatâ generali lege super eo anteriore, siue ea est lex 2. supr. hoc tit. siue lex 19. de hereticis: DISPUTATIONES. scilicet

de religione populo admisso seu corrogato, sicubi ad concitandas seditiones, turbandumque populum, certè in Ægypto cum maxime, valde: Populo videlicet Ægypti & Alexandrini suo pre ingenio & naturâ ad seditiones prono: de quo suis etiam locis diximus ad l.2. supr. de defensorib. civit. (cuius eadem inscriptio est quæ huius legis) & l.unic. supr. de his, qui plebem audent contra publicam disciplinam colligere: & ad l.31. supr. quorum appellat.) his tamen adiungenda quædam de eo nobis sunt. Ut omittam historiam Polybij, Philo Iudæus, de populis qui ob leuissima quoque facile turbabantur agens: & dicit, inquit, τὸ Ἀλεξανδρινὸν τὰ ἀπολεία φέρειν, διὰ βεβηλῆτος ἀπειθήσεως ἐπιφοῖα εἶσαι μεγάλης. Hadrianus Imperator de Alexandrinis & Ægyptiis apud Vopiscum, in Saturnino Genus hominum seditionissimum, varissimum, iniurióssimum: vid. & Centium lib.4. Pollionem in 30. Tyrannis, Euastrum 2. hist. Eccles. cap.8. Ammianum Marcellinum lib.12. Aufonius noster de Alexandria & Antiochia.

Vitiorum turbida vulgo
Vt iniquos & amentis populi malè sana tumultu.
Itaque variis modis his Alexandria occursum: vide & l.24. supr. de Episcopis.
¶ Ceterum inanis est Viri docti coniectura,

IV. * Imppp. ARCAD. Honor. & Theod. AAA. Anthemio Magist. Officior.

VNCTA Officia" moneantur, tumultuosus" se conuenticulis" abstinere, & qui sacrilego animo auctoritatem nostri Numinis ausi fuerint expugnare, priuati cingulo, bonorum proscriptione multentur. Dat. xv. Kalend. Febr. Constantinop. Honor. A. vi. & Aristeneto COS S. [404.]

NOTÆ.

* Et hæc lex abest à Cod. Inst. velut temporaria. Memorat hanc legem Baronius Anno 404. n. 78.
"Anthemius Magister Officiorum sub Arcadio. Eadem inscribitur hoc ipso Anno 404. lex 14. de Agentibus, lex 5. de Fabricens.
"Officia, Palatina scilicet, quæ sub Magistro Officiorum erant, quæ hæc lex inscribitur.
"al. à tumultuosus. Nil opus.
"Ioannitarum.
"Expugnare pro impugnare.
"Cingulo, id est, officio.

COMMENTARIVS.

IOANNIS CHRYSOSTOMI occasio- ne, summus Anno 404. Constantinopoli tumultus excitatus fuerat, schismâque adeo in Ecclesiam inductum docet illius æui historia. Eo verò pertinent tres sequentes, huius tituli constitutiones, vt & quarta insuper, putâ lex 37. supr. de Episcopis: Nam quod ille in statuam Eudoxiæ, superiore Anno 403. (vt ex Prosperi & Marcellini Chronicis constat) cum ludis & cultura hominum dignitatem excedente (vt loquitur lex vnic. supr. de imaginib. Imperialib.) erectam, inuectus publicè fuisse, iunam Eudoxiæ odium incurrit, Socrates, lib. 6. c. 16. Sozomenus, lib. 8. c. 20. 21. & segg. & Georgius Alexandrinus, in vita ipsius Chrysoſtomi auctores. Euocati itaque mox Constantinopolim Episcopi ad Ioannem Chrysoſtomum de sede Episcopali deturbandum. Inde tumultus populi concitatus, aliis Ioanni Chrysoſtomo adherentibus. Data proinde hæc lege opera Arcadij (Eudoxiæ coniugi obnoxij) vt Ioannitarum (sic enim dicti sunt, qui Ioanni Chrysoſtomo adhererant) conuentus prohiberentur: Et, quia Officia, quæ sub Magistro Officiorum Constantinopol.

qui contra Athanasium hanc leg. latam coniciebat: id enim vel sola fatis temporum ratio refutat, vtpote Athanasio iam diu defuncto. Videatur igitur potius hæc lex pertinere ad Anubropomophitarum tumultum, qui hoc tempore Alexandria per Monachos Ægypti exortus fuit; Theophilo Episcopo Alexandrino contra eos nitente, qui & idèd ἐπὶ τοῖς Ἐκκλησιαστικῶν ἐπὶ τῶν ἐκκλ. in Ecclesiâ eorum PORVILO hunc errorem insectatus est, Deumque ἀσάμαν ἐδουμάτισεν: vnde & ipse vitæ quoque periculum adiit: de quo consulendus Georgius Alexandrinus, editus à Tilemano, & apud Photium num. XCVI. Socrates lib. 6. cap. 7. Sozomenus lib. 8. cap. 11. hõique secutus Nicephorus lib. 13. cap. 10. Et si alio ordine & tempore hanc, rem & historiam narrent.

¶ In specie porò seu hypothesi huius legis, actum omninò videtur de quodam, vel de quibusdam tumultuosus, qui Catholicam fidem, & populum turbauerant, non tantum post anteriorem quandam legem, verum etiam postquam eo nomine iam sententiam pœnamque exceperant. Quare deportationis pœna, quæ hæc lege memoratur, iterato delicto imposita fuerit. Certè in genere, d. l. 2. supr. competens pœna dignumque supplicium impositum fuit.

erant, Palatina scilicet (non Magistratum Officiales, vt putauit Baronius & post eum alij) id est, Scholæ, Secretariorum, Clibanariorum, Gentilium armaturarum, &c. quibus idèd cingulum, hæc leg. tribuitur: plurimum fouendis istis conuenticulis conferre poterant, vtpote quorum est numerus magnus, & ad arma tractanda idoneus esset, prohibita Officia istis sese conuenticulis miscere, sub grauissima pœna: exactionis & bonorum proscriptionis: dato eiusce rei exequendæ negotio Magistro Officiorum, cui idèd hæc lex inscribitur, qui videlicet Palatinis istis officiis præerat. Inde enim nomè Magistrum Officiorum: quomodo & apud Græcos τὸ ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν ἑσων ἡγεμὼν, seu Μέγιστος dictus, vt ex Zosimo pluribus locis aliisque constat: de quo Magistro Officiorum suo titulo lib. 6.

¶ Illud notandum, hanc legem, duâque proximas hoc titulo fugitinas esse, arque adeo ad tractatum de hæreticis malè referri à nonnullis: neque enim hic tumultus, seu hæc conuenticula, quæ his tribus legibus occasione præbuerit, super religione fuerant, vel quod corâ populo de religione tractare interdictum foret, verum eâ quam dixi, occasione.

v. * Idem

v. * Idem AAA. Studio" P. v.

SI quis seruos in hac Sacratissima Vrbe possideat, eos à tumultuosis conuenticulis" faciat temperare: sciens, se pro singulis seruis qui interesse conuentibus interdictis fuerint comprehensi, trium librarum auri dispendio ferendum: seruis videlicet puniendis. ¶ Quam formam in Numulariis, ceterisque huius Almæ Vrbs Corporibus, volumus sub pœnâ grauiore seruari, vt vnumquodque Corpus pro his qui de suo numero conuentus celebrare illicitos de regentur, ad quinquaginta pondo auri solutionem multæ nomine adstringatur. Dat. xxi. Id. Sept. Const. Honorio A. vi. & Aristeneto COS S. [404.]

NOTÆ.

* Et hæc lex abest à Cod. Inst. velut temporaria. Memorat hanc legem Baronius Anno 404. num. 54. 55.
"Studio huic P. V. Constantinopolitanæ inscribitur hoc ipso Anno 404. & lex 37. supr. de Episcopis, quæ etiam ad hanc ipsam historiam pertinet. De eo plura in Profopogr. ex Chrysoſtomo & Palladio.
"Constantinopolitanâ.
"Ioannitarum.

COMMENTARIVS.

IOANNI CHRYSOSTOMO Episcopi sede deiecto, & Cucusum eiecto seu relegato, susceptus hoc eodem Anno 404. 6. Kalend. Iulias (vt docet Chronicon Alexandrinum) Arfacius: de quo & lege seg. agitur. Hinc scissa duas in partes Ecclesia Constantinopolitana. Itaque aliis Ecclesiis obtinentibus, Ioannitæ suos extra Ecclesiam conuentus priuatim habere, cæterorumque communionem execrati sunt, vt testatur Socrates lib. 6. cap. 16. Sozomenus lib. 8. cap. 23. & l. 37. supr. de Episcopis, & l. vltim. infr. His igitur prohibendis Arcadius vt superiore lege, Palatina Officia, ita & hæc constitutione (vt & d. l. 37. supr. de Episcopis) seruos, ab his conuentibus arcedendos ratus est, vt & Corporatos Vrbs Constantinopolitanæ (de quibus dictum supr. lib. 14.) ac

nominatim Numularios, de quibus ἀγγυρον δὴ καὶ Constantinopolitanis paulò ante in historia Gaius Socrates, lib. 6. cap. 6. & Sozomenus, lib. 8. cap. 4. Idque hac ratione, dominis videlicet seruorum multâ indictâ, quorum serui his conuentibus interfuissent ipsique seruis pœna corporis Numulariorum verò Corpori aliisque, si qui de eorum numero ad hos conuentus conuenissent, grauiore adhuc pœna, 50. pondo auri. Quæ sanè grauissima multa est.

¶ Porò hæc lex inscripta est Studio Præfecto Vrbs, cuius pariter meminit Theodorus Diaconus apud Palladium in dialogo: vbi agit de hoc ipso exilio Chrysoſtomi, quæque eius occasione euenere. De eo alioquin plura in Profopographia.

VI. * Idem AAA. Eutyichiano PP. P."

RECTORES Prouinciarum" moneantur, vt conuentus eorum" arceantur illiciti, qui Orthodoxorum" religione (subfulti, spretis Sacrosanctis Ecclesiis aliò conueniantur: his qui ab Arfacij, Theophili, Porphyri) Reuerentissimorum sacræ legis Antistitum) communionem dissentiant, ab Ecclesia proculdubio repellendis. Dat. xiv. Kalend. Decembr. CP. Honorio A. vi. & Aristeneto COS S. [404.]

NOTÆ.

* Memorat hanc legem Baronius Anno 404. num. 55. 56.
"Eutyichiano: hic PP. Orientis fuit sub Arcadio ab Anno D. 397. ad Annum 405. de quo plenè in Profopogr. vide de eo & Palladium apud Baronium hoc Anno 404. n. 78.
"Per Orientem: veluti Syriz, &c.
"à re.
"Ioannitarum.
"Orthodoxorum, id est, qui licet orthodoxi sint, tamen, &c.
"Arfacius Episc. Const. de quo ad leg. superiorem.
"Theophilus Episcopus Alexandrinus.
"Porphyrius Episcopus Antiochenus.
"id est, pro schismaticis habendis: Schismatici enim sunt, qui nullo de religione diffidio, altare contra altare erigunt vide rit. infr. de hæretic.

COMMENTARIVS.

IOANNITÆ, id est, Ioanni Chrysoſtomo, qui Constantinopoli eiectus fuerat, adherentes, non intra Vrbs Constantinopolitanam modò, verum & per Prouincias Orientis, per Ægyptum, ac Syriâ nominatim, vbi

Antiochia, suos extra Ecclesiam conuentus habere: Atque vt ab Arfacij Constantinopolitanis ita & à Theophili Alexandrini & Porphyrij Antiocheni Episcoporum in vnum conspirantium ἀντιπαρῶν, communionem discedere. Quare hunc

nunc hac Arcadij lege extra Ecclesiam coetus suos agere prohibentur, atque ad communionem praedictorum Episcoporum redire iubentur: alioquin, quantumlibet Orthodoxi, ab Ecclesia repelluntur, neque pro Orthodoxis, sed schismaticis haberi iubentur. Huius vero constitutionis meminit Sozomenus, lib. 8. c. 24. sequentibus verbis: Διάδ' ἐξ' ἧς τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας Πορφυρίῳ καὶ ἑπειτα τοῖς ἑσθ' αὐτοῖς (Ἰωάννῃ) κερχρηθεῖσιν ἐπι-λαφισατο. πολλοὶ δ' ἔτι ἐν τῇ Συρίᾳ τῆς ἐκκλησίας ἐχορήγησαν: καὶ ἑαυτοὺς πρὸς τὰς σαυδὲς ποιεῖσθαι, πρὸς τὸν ἑσθ' αὐτῶν ἐπιγράψαντες: χάριν δ' τῆς αἰῆς Ἀρσάκιον κοινώνους καὶ Πορφυρίου τῆσαν καὶ τοῦ Θεοδοίου τῶν Ἀλεξανδρείας Ἐπισκόπων, αὐτῶν δ' ἐν τοῖς βασιλείοις δυνάτων ΝΟΜΟΣ ΕΤΕΘΗ τὰς ὁρθὰς διδασκαλίας ἐκείνης ἑκκλησιῶν μὴ σαυθέναι: τὰς δ' μὴ κοινώνουσι αὐτοῖς ἐλάυνε. Meminit & Georgius Alexandrinus in vita Iohannis Chrysostomi p. 39. num. 61. Sed & Theodorus, Romanae Ecclesiae Diaconus, apud Palladium in dialog. similem huic legem recitat: Aiebant enim se fugisse, propter comminationem Regalis Edicti ita continentem. Si quis non communicat Theophilo, Arsacio & Porphyrio, hic Episcopatu quidem arceatur, amittat vero si quam videtur habere substantiam pecuniarum sine praedictorum. Repetita vero haec lex Ann. D. 406. sub Attico mox Episcopo Constantinopolitano, qui Arsacio, Anno proximo 405. 16. Nouembris mortuo successus fuerat, de qua lege Georgius in vita Iohannis Chrysostomi num. 63. & Nicephorus lib. 13. cap. 30. Ingens interea persecutio excitata aduersus Ecclesias Dei, Attici instinctu (neque enim cum hoc quoque communicare quicquam, propter eum quo Iohannem maximè prosequerentur amore, volebat) iustiones Imperiales passim circumferbantur in haec verba: Si quis Episcoporum cum Theophilo, Attico, Porphyrio com-

municare noluerit, extorris Ecclesia esto. Quae cum ita sint, apparet, quam malè nonnullis haec lex velut similis aptetur legi 15. infr. de haereticis. Est enim ea lex, quod vel titulus satis ostendit, de haereticorum coetibus prohibendis.

¶ Interim tria hic obseruanda sunt. Primò, exemplum reuocandorum subditorum ad exemplar & communionem insigniorum Episcoporum & Patriarcharum, de quo iam dictum plenè ad l. 2. & 3. supr. de fide Cathol. Qui sanè in Orientis Imperio tres erant, Constantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus. De quibus videtur sensisse & Hieronymus epist. ad Vigilantium. Quid facient Orientis Ecclesiae? Quid Aegypti? & Sedes Apostolica? Nempe Sedes Apostolica, Antiochena: vbi scilicet Christianorum nomen primum ortum. Secundò, ordo obseruetur inter hos tres Patriarchas: Nempe rectè Constantinopolitanus primo loco hanc legem nominatur: secundò, Alexandrinus: tertio, Antiochenus. De cuius ordinis fide & ratione alibi iam dixi. Eumque ordinem perperam turbatum vides in lege quam Theodorus Romanae Ecclesiae Diaconus apud Palladium in memorat & apud Nicephorum, submoto secundum in locum Constantinopolitanum. Quod quo consilio factum fuerit haud adeo obscurem ei qui naris aliquid habet.

¶ Tandem obseruandum, hanc legem datam ad Eurychianum Praefectum Praetorio hoc Anno 404. patet ut Theodorus Diaconus in rebus Iohannis Chrysostomi, ac nominatim in iis, quae ex ilij eius occasione euenere, meminit apud Palladium in dialogo, vna cum Studio P. V. cui superior lex inscribitur, referente Baronio Anno D. 404. n. 78. vbi tamen Praetor malè vocatur.

DE HAERETICIS.

TITVLVS V.

I. COD. IVST. V. De Haereticis Manichaeis & Samaritis.

- 1. Nota hic ordinem titulorum, de Haereticis, de Iudaeis, de Paganis, quem eundem ordinem tenet passim Iohannes Chrysostomus, cum de his agit: veluti ep. ad Innocentium, tomo 4. Paris. edit. p. 681.
- 2. Hoc verò titulo, atque in hoc argumento de haereticis notabiles sunt maximè sex constitutiones, puta. Lex 29. vbi haereticorum definitio proponitur. Lex 65. vbi dicitur non omnes haereticos eadem austeritate plectendos. Lex 9 & 34. vbi haereticis nonnullis certo casu summum supplicium indicitur. Lex 52. 54. vbi variæ rationes continentur, quibus praefractum & pernicacum haereticorum institutum frangatur, & ad Catholicam vniouem reducantur.
- 3. Tandem notandum, cum huius tituli sint leges numero 66. Iustiniano tamen Codice sex tantum exinde desumptas contineri, quia scilicet caeterae fermè temporariae sunt, vel similes alias habent, vel correctas.

PARATITLON.

HAERETICI per synonyma alia describuntur. Dicuntur scilicet sectatores haesum l. 14. eos haesum errorem exagitare l. 1. opinionem Dei plestibilibus profanis imminuere l. 5. eos veram religionis venerabilis cultum, & Catholicæ obseruantiae fidem sinceram condemnare l. 12. eos in Deum miseram vesaniam coniurationis exercere l. 15. Dicuntur & diuerti dogmatis sectatores l. 47. Catholicæ sectae inimici l. 42. sacrosanctæ legis inimici profani l. 4. hoc tit. Catholicæ Sectae aduersarij, l. 4. ne sanct. bapt.

2. ¶ Sunt autem Haeretici (ut ad definitionem secundo loco progrediamur) qui vel leui argumento à iudicio Catholicæ religionis & tramite deuiant, l. 28. cum pertinacia scilicet: vnde pertinaces spiritus his tribuuntur l. 25. & obstinationis animi dementia l. 6. obstinationis pertinax natura l. 7. Ideoque etià dementes vesanique iudicantur l. 2. supr. de fide Cathol. communio dira his tribuitur l. 12. dementia l. 24. error l. 1. 3. 19. 20. 41. 60. 63. 64. Fucata nomina l. 13. furor l. 6. 25. 60. improbitas l. 4. Infamia haeretici dogmatis, l. 2. supr. de fide Cathol. infamia l. 65. institutio Deo & hominibus exosa, l. 12. mens profana, polluta l. 26. perfida mens l. 12. 63. fucata l. 37. peruersitas l. 20. profana institutio l. 3. mens l. 26. mysteria l. 36. praecpta l. 24. Religio criminosa l. 13. execrabilis l. 61. scaxua l. 43. Ritus profani l. 41. sacrilega cohors l. 21. dogma sacrilegum l. 8. mens sacrilega l. 41. Denique passim sacrilegium haereticis tribuitur, l. 6. 7. 8. 20. 21. 41. 52. 53. 63. vltim. (cauum dogma l. 19. Secta perfida l. 15. scelus Sectarum l. 7. in fin. supersticio l. 5. 10. 51. 55. 63. vanitas l. 76. vitiorum institutio l. 12. usurpatio l. 4. virus, ut restituo in l. 2. ne sanctum bapt. Haeretici verò nihilominus sunt, ij quoque qui, (quod facere solebant) noua nomina probatae fidei & propositi castioris affectabant, ut Encratitæ, Apocritæ, &c. Neque enim professione nominum defenduntur l. 7. in fin.

3. ¶ Opponuntur, (quod tertio loco notandum,) haereticis, Catholicæ legis seu religionis obseruatores, cultores l. 1. 6. Orthodoxi l. 6. infr. & l. vltim. puræ religioni dediti l. 7. quos rectæ obseruantiae cultus & pulchritudo delectant l. 11. Item haereticis opponuntur, Catholica communio l. 46. disciplina l. 9. Ecclesia l. 6. 47. 54. fides: vide supra de fide Catholica, l. 1. obseruantia l. 54. Catholica obseruatio l. 5. in fin. religio Catholica sanctitatis l. 4. Religio l. 6. 28. sanctitas l. 4. 1. Secta l. 24. 44. veneratio l. 38. Item perpetua sanctitas l. 3. pura religio l. 7. sacra religio l. 43. Orthodoxorum Secta lege vlt. pax l. 4. Ecclesiae perpetuae sanctitatis l. 2.

4. ¶ Catalogus quarto loco haereticorum & haeseon hic ex hoc Codice, & hoc potissimum titulo confici potest. 1. Aetiani vel Aetiani, qui per diocesin Orientis fuere l. 8. 2. Apollinariani seu Apollinarij l. 14. 33. de quibus quinque sunt hoc titulo constitutiones: tres Theodosij Magni puta lex 12. 13. 14. vna, Arcadij lex 33. postrema Theodosij Iunioris l. 65. qui per Praefecturam Praetorianam Orientis fuere dictis legibus. 3. Apocritæ, de quibus l. 7. 11. qui inter alias Manichaeorum Sectas fuere: vide infr. Manichaei. 4. Aetiani de quibus agitur vndecim legibus l. 1. 6. 8. 11. 12. 13. 59. 60. 65. & l. vltim. qui variis locis per Orbem Romanum fuere: per Praefecturam Orientis l. 6. 11. 12. 13. 16. 59. 60. 65. per diocesin Orientis nominatim l. 8. quorum haeresis, Venenum Aetiani sacrilegij dicitur l. 6. Ij & Porphyriani vocati lege Constantini l. vltim. 5. Ascodrogitæ, vide infr. Ascodrogitæ. 6. Audiani: & hi in Praefectura Orientis fuere l. 65. ut & 7. Borboriani dicti l. 65. 8. Donatistæ, in quos (praetermissis anterioribus Constantini, Gratiani & Theodosij M. constitutionibus) liquidò sunt hoc titulo duodecim Honorij constitutiones l. 37. 38. 39. 40. 41. 43. 44. 46. 52. 54. 55. vna Theodosij Iunioris, 65. (qui & Montenses dicti l. 43.) in quibus Circuncelliones l. 52. Fuere hi per Praefecturam Italiae l. 37. 38. 40. 46 ac nominatim per Africae diocesin l. 52. & Prouinciam Africam l. 41. 44. 54. 55. item in Praefectura Orientis l. 65. Superstitio Donatista vocatur l. 39. Eorum audacia perstringitur l. 44. desperatio fucataque perfidia l. 37. Manichæis iungitur & exaequatur l. 38. 40. 41. 43. furere non desistebant l. 38. 9. Enkratitæ: vide infr. Manichaei. 10. Euthysastæ, per Praefecturam Orientis l. 65. 11. ut & Euchitæ pariter d. l. 65. 12. Eunomiani: de quibus occurrunt hoc Codice viginti & vna leges ab Anno Domini 381. seu à tempore secundæ Synodi Oecumenicæ Constantinopolitanae, puta Theodosij M. leges septem: lex inquam 6. 8. 11. 12. 13. 17. 23. Arcadij leges sex l. 25. 27. 31. 32. 34. 36. Theodosij Iunioris leges octo l. 49. 50. 58. 59. 60. 61. 65. hoc tit. & l. vltim. infr. ne sanctum baptisma: quibus adde & Nouellam eius 3. vers. superest, vbi Eunomianos haereticos fatuitatis auctores vocat, qui quidem Constantinopoli fuere l. 58. per Praefecturam Praetorianam Orientis d. l. 6. 11. 12. 13. 17. 23. 25. 27. 31. 32. 34. per diocesin Orientis l. 8. Horum perstringitur dementia l. 32. facinus l. 31.

hoc tit. & d.l. ultim. infr. ne sanctum baptisma: furor l.25. 31. 32. immanis furor l. ultim. *infr. ne sanctum baptisma*: perfidia l.6. perfida mens & nequissima secta l.25. superstitio l.34. 49. vesania d.l.25. nefarij cœtus ac funesta conuenticula d.l. ultim. *infr. ne sanctum baptisma*: 13. *Enyresus* hæreticus de quo l.28. 14. *Foriniani*, de quibus l.6. 65. vnde & labis Foriniane contaminatio *dict. l.6.* qui in Præfectura Orientis fuere *dictis legibus*. 15. *Fryges*, de quibus l.40. 59. 65. in Præfectura Orientis, *dict. l.59. 65.* Italiae l.40. 16. *Hydroparastata*, quæ Manichæorum secta fuit l.7.9. 11. 65. 17. *Iouinianus* hæreticus in Episcopatu & Præfectura Urbis Romæ l.53. 18. *Macedoniani*, de quibus sunt leges sex: putà *lex* 11. 12. 13. 59. 60. 65. in Præfectura Orientis *dictis legibus omnibus*. 19. Manichæi de quibus agitur septemdecim legibus, putà l.3. 7. 9. 11. 18. 20. 35. 38. 40. 41. 43. 59. 62. 64. 65. *hoc tit. & l.24. infr. de Paganis. l.3. infr. de Apostatis*. Hi inter hæreticos vel præcipui habiti: quare & noxij dicuntur, l.35. eorum cœtus & conuentus execrabiles: l.35. nefanda eorum secreta & scelerosi secessus l.3. *infr. de Apostatis*: adimam vsque scele- rum nequitiam peruenisse dicuntur d.l.65. mundum sollicitare l.18. à cæteris hæreticis veluti insigniores separantur sæpè, eoque præcipuè Imperatores meritissimâ severitate persecuti l.40. vide l.3. *infr. de Apostatis*: & quæ dicam ad l.4. *eiusdem tit. & enixam in hos Valentiniani 3. Nouellam 2.* Horum nomina & sectæ variæ fuere l.7.9. 11. (idedè & *officina* Manichæorum dicitur d.l.9.) putà Encratice l.7.9. 11. Apotactice, l.7. 11. seu Solitarij l.9. *Hydroparastata* l.7.9. 11. 65. *Saccofori* d.l.7.9. 11. Fuere Manichæi intra Præfecturam Italiae l.1. 40. 45. in Diœcesi Africae nominati l.35. & quidem Africa Prouincia l.41. intra Præfecturam, Episcopatum Urbis Romæ l.13. 18. 20. 62. intra Præfecturam Orientis l.7.9. 11. 20. *Marcelliani*, qui in Præfectura Orientis fuere l.65. 21. vt & *Marcianista* d.l.65. 22. *Meletiani*, vide *infr. schismatici*. 23. *Messaliani* in Præfectura Orientis d.l.65. 24. vt & *Montanista*, pariter l.34. 48. 57. 65. *hoc tit.* 24. quorum nefaria superstitio dicitur l.48. 25. *Montenses*, qui & *Donatistæ*: vide *supr. Donatistæ*. 26. *Nestoriani* in Præfecturâ Orientis l. ultim. qui & *Simoniani* d.l. ultim. 27. *Nouatiani*, de quibus agitur quatuor legibus l.2. 59. 65. *hoc tit. & l.6. infr. ne sanctum baptisma*: l.24. *de Paganis*, qui intra Præfecturam Urbis Romæ fuere l.2. per Præfecturam Orientis d.l.59. 65. & d.l.6. quique vna cum Sabbatians tolerabilius habiti quam cæteri. 28. *Pauliani* in Præfectura Orientis l.65. 29. *Idem Pepuzita*, de quibus l.59. *hoc tit. & l.24. infr. de Paganis*. 30. *Pneumatomachi* etiam l.11. 31. *Porphyriani* iudem cum Arianis l. ultim. *Phryges*, vide *supr. Fryges*. 32. *Priscillianista*, de quibus l.40. 43. 48. 59. 65. qui intra Præfecturam Italiae fuere, l.40. 43. & in Præfectura Orientis l.48. 59. 65. Alij *Priscillianistæ* intra Hispaniam, de quibus accipio l.14. *supr. de accusationib.* Horum nefaria superstitio dicitur d.l.48. 33. *Protoschitæ* (Nouatianorum secta) de quibus l.6. *infr. ne sanctum baptisma*. 34. *Sabbatiani* (Nouatianorum secta) in Præfectura Orientis l.59. 65. 35. *Saccofori* Manichæorum secta l.7.9. 11. 36. *Tascodrocitæ* l.10. qui perperam *Ascodrogitæ*, l.65. in Præfectura Orientis fuere *dict. l.65.* in diœcesi Ponica *dict. l.10.* 37. *Valentiniani* in Præfectura Orientis *dict. l.65.* Illud memorabile, per Gallias nullam hæresin hoc Codice memorari: & sanè Gallia (teste Hieronymo) ad hoc æui nulla monstra aluit. Quidam etiam hæretici nominibus suis non designantur, sed de erroribus suis denotantur: veluti, qui redempta venerabili lauacro corpora reparatâ morte tabificant, id auferendo quod geminant, l.5. qui in vnum Paschæ diem non conueniunt l.9. *in fin.*

5. Suos porrò, quod quintum est huius Paratili caput, hæretici, non minus quam Catholici, ordines Ecclesiasticos habuere l.26. Antistites, l.24. 28. 36. 54. Sacerdotes l.5. 12. 13. 52. Principatum tenentes, l.19. Magistros, ministros, l.5. 8. 12. 13. 52. 54. Lectores l.19. Episcopos, Presbyteros, Diaconos, l.5. 14. 19. 22. 26. 54. 57. Clericos l.14. 19. 21. 30. 31. 32. 34. 51. 57. 58. 65. Professores l.12. seu Doctores l.3. 31. 32. qui doctrinam vel mysteria exercebant d.l.12. docebant, l.24. Harum professionum Pontificium sibi vel ministerium vindicabant, l.13. suas item quandoque habuere Ecclesias, suos cœtus, de quibus *postea* & in his altaria l.4. 15. sua cœmeteria l.1. *hoc tit.* sua diaconica vel decanica l.30. suas solemnitates l.12. litanias l.30.

6. Quâ verò *conditione*, quo loco sub Christianis Imperatoribus hæretici habiti fuerint: Quibus *rationibus* pertinax eorum institutum frangere & ad Catholicam fidem seu vnitatem eos reducere iidem studuerint: Quibus denique *pœnis* affecerint, docent huius tituli constitutiones. Certè partim ratione, partim terrore cum his ætûm testatur l.63.

Primum hæretici *Edictis* inuitati ad fidem Catholicam: propositâ eius formulâ secundum disciplinam Apostolicam & Euangelicam doctrinam, & exemplis Episcoporum insigniorum Catholicorum allatis, itémque Synodò Nicæna prælata; vindictâ etiam & vltione propositâ, l. cunctos populos 2. & 3. *supr. de fide Cathol. l. vlt. de his qui supr. relig. l.6. b. t.*

Cuiusmodi

Cuiusmodi est etiam Edictum vnitatis seu *enómion* Honorij cuius pars est l.38. *hoc tit. & lex 3. ne sanctum baptisma.*

Secundò, inuitati *Pœnitentia* & abolitione proposita hæretici ipsi ad fidem Catholicam & vnitatem, quocunque tempore, vt l.40. 41. 52. 62. 64. *hoc tit. & l.4. ne sanctum baptisma*, vt & hæreticorum vxores, filij, serui: de quo *infr.* Et tempus certum ad id quandoque præfinitum l.62. Tertio, *Collatio* quandoque cum his instituta de Religione, cognitòrque super eo datus: cuiusmodi fuit collatio Carthaginensis, & Marcellianus Tribunus & Notarius cognitòr: quò pertinet *lex 55. hoc tit. & l. vlt. infr. de Religione.*

Deinceps variis admodum interdictis, pœnisque aduersus hæreticos, resque eorum actum: Quam in rem præter alias Constitutiones, singulares maximè sunt & plenissimæ *lex 52. & 54.* Nempe *Doctores* hæreticorum docere seu fidem insinuare vetiti l.3. 5. 13. 24. *hoc tit.* sibi que adeò tantum nocitura sentire, non verò aliis obfutura pandere, permittit d.l.5. seu domestico secreto soli fouere virus impiæ disciplinæ l.2. *ne sanctum baptisma*: contra ritus suos exercere doceræque prohibiti d.l.13. alioquin, graui censione multati, veluti Manichæi: d.l.3. vrbibus pulsî, inque exilium trusi: vt Eunomiani, Macedoniani, Ariani, Apollinarij l.13. 14. 31. 32. 33. 45. Imò & *disputare* de religione publicè turbis coadunatis vetiti: de quo titulus *supr. de his qui super relig. & l.46. hoc tit.* alioquin competentem pœna & digno supplicio coerceri iussi l.2. *eod. tit. de portatione & exilio l.3. eod. tit. Episcopi, Clerici*, Sacerdotes ab hæreticis, ordinari, institui, confirmari prohibiti l.12. 14. 21. 22. 24. 26. 27. 57. 58. 65. Creati, pro Episcopis vel Clericis non habiti d.l.24. 26. 28. l. *infr. ne sanctum baptisma*: Priuilegiis Clericorum quibus Catholici fruebantur non frui, imò muneribus constricti & subiecti l.1. *hoc tit. & l.2.3. supr. de Episcopis*. Vrbibus seu ciuitatibus quandoque haectenus pulsî, quandoque etiam in exilium missi, vel deportati l.13. 19. 30. 31. 32. 34. 52. 54. veluti Eunomiani, Montanistæ, d.l.31. 32. 34. 57. 58. Apollinarij l.33. Donatistæ l.52. 54. Idque aliquando bonis omnibus confiscatis, l.34. 54. *hoc tit. & l. ultim. ne sanctum baptisma*: Aliquando decem libris auri multati vnâ cum ordinatoribus, & ad conueniendam loca præbentibus nonnullis. Quæ pœna à Theodosio Magno constituta l.21. probata deinceps Honorio l.39. & Theodosio Iun. l.65. Imò & si pauperes essent, ea multa de communi Clericorum corpore vel donariis illata, l.65. Quandoque plumbo contusi, exilio coerciti, vel deportati l.53. Et ad soluendam eorum societatem vitium ad singulas quasque regiones in exilium missi, exilij discretione soluti, solitarij, & longo spatio positus inter se insulis in perpetuum deportati l.52. 54. 63.

Cœtus & conuentus tractatusque hæreticorum (qui insauisti & damnati conuentus dicuntur l.34. nefarij cœtus, funesta conuenticula, l. ultim. *infr. ne sanctum baptisma*, inlicitæ, & profanæ coitiones, l.7. conciliabula l.5. *hoc tit. & l.2. supr. de fide Catholica*: conuenticula l.7. 10. *hoc tit. & d.l. ultim.* congregationes l.6.) ad ritus suos celebrandos prohibiti, l.4. 5. 6. 10. 11. 12. 14. 15. 19. 20. 21. 26. 30. 45. 52. 53. 54. 56. 65. *hoc tit. & ultim. infr. ne sanctum baptisma*. speciatim Apollinariorum l.12. 14. 33. Ariariorum l.11. 12. Eunomianorum, l.11. 12. 33. 36. 58. *hoc tit. & d.l. ultim. infr. ne sanctum baptisma*: Iouianorum l.53. Macedonianorum, l.11. 12. Manichæorum, l.3. 7. 9. 11. 35. Montanistarum, l.34. 57. Nestorianorum l. vlt. Tascodrocitarum l.10. Cœtus inquam hæreticorum vetiti, seu colligere vetiti, l.14. 20. 21. (vnde collectiones l.36.) Idque tam priuatis quam publicis locis, l.9. 12. 26. 30. clarè vel apertè, l. ultim. palàm vel in secreto, l.26. Tam nocte quàm die, ad Litaniam fortè faciendam l.36. Aliquando, intra ciuitates tantum clarâque vrbes seu oppida, l.6. *in fin. l.7. vers. illud etiam* l.65. Aliquando vbique, tam intra vrbes seu mœnia, quàm suburbana territoria earum, villas, oppida, l.4. 6. 7. 8. 9. 12. 34. 45. 53. 58. 63. *ultim. hoc tit. & l. ultim. infr. ne sanctum baptisma*: Quem in finem Doctores hæreticorum commendi extra vrbes suas, ad quælibet alia loca, aut euagandi ad vrbes potestas adempta, l.12. Vrbibus præcipuis pulsî l.13. 14. 33. *hoc tit.*

¶ Prohibiti verò cœtus hæreticorum, & disputationes in his, sub pœna proscritionis, & exilij seu deportationis l.34. 36. 45. 51. 58. 63. *ultim. hoc tit. & d.l. ultim. infr. ne sanctum baptisma*. Imò & sanguinis quandoque in specie legis 51. & 52. & pernicies l.4.

¶ Iniunctâque cura, cœtus videlicet hæreticorum prohibendi, i. *Iudicibus* seu Recto- ribus Prouinciarum l.4. 24. 40. 46. 65. idque inter præcipua exequi iussi l.46. sub pœna iis qui id non prohibuissent vel dissimulassent, perniciei d.l.4. dignitatis amissionis, l.48. grauioris etiam motus Principis d.l.46. multæ l.46. 52. *hoc tit. & l.4. infr. ne sanctum baptisma*: 2. *Officialibus* item Magistratum Iudicum, l.12. *in fin. l.24. 30. 40. 46. 65. hoc tit. & d.l.4. ne sanctum baptisma*: alioquin sententiæ damnationisque subdi iussi, d.l.12. multa his impolita d.l.30. 40. 46. 3. *Defensionibus* item ciuitatum l.40. 45. 65. *h. t. & d.l.4. ne sanct. bapt.* 4. *Principibus* vrbium & Decurionibus l.12. 40. 45. 46. 65. *h. t. & l.4.* Imò & priuatis in sp. l.11.

† **L O C A** ipsa seu *Fundi* domusque & habitacula (quæ magnorum ferme erant *l. 2. infr. ne sanctum baptisma*) in quibus cœtus seu conuentus, ritusve hæreticorum habiti fuissent, domino sciente, vel confiscata *l. 3. 4. 8. 12. 21. 30. 33. 34. 36. 40. 45. 57. 58. l. 2. 4. & d. ultim. infr. ne sanctum baptisma*: vel Ecclesiis & Clericis vindicata, *l. 65*. His etiam quibus aliena prædia seu possessiones commissæ erant, veluti conductoribus, procuratoribus, actoribus, villicis, qui hos cœtus fuissent, variæ pœnæ indictæ *l. 21. 34. 36. 40. 52. 54. 57. 65. hoc tit. & l. 4. ne sanctum baptisma*: quandoque etiam ultimæ animaduersionis, *l. 34. & ultimi supplicij l. 36*. Tandem Catholicis quibusque cœtus, hæreticorum disturbandi potestas data *l. 11. in fin.*

PARTICIPES, conscij quoque eadem pœna qua superstitionis authores *l. 63*.

ECCLESIAE hæreticorum opponuntur Ecclesiis perpetuæ sanctitatis *l. 2*. quas pax nostra obtinet *l. 4*. dicunturque conciliabula, *l. 2. supr. de fide Catholica*: mysteriorum loca, *l. 6*. domus & habitacula in quibus profana institutione docebant *l. 3*. loca in quibus falso religionis obtentu altaria locabant *l. 4*. non Ecclesiæ *d. l. 2*. verum ad imaginem Ecclesiarum parietes priuati *l. 11*. feralium mysteriorum sepulchra *l. 7. vers. illud etiam*, antra feralia *l. 57*. si Ecclesiæ Catholicæ ex ereptæ fuissent, eidem restitui iussæ, *l. 2. in fin. 6. in fin. 52. 65. hoc tit. & l. 2. infr. ne sanctum baptisma*: proprias verò Ecclesias hæretici fabricare vel habere prohibiti, *l. 1. 2. 6. 7. 8. 12. 30. 65. hoc tit. l. ultim. de fide Catholica*: tum in ciuitatibus tum in agris *l. 8. 12*. etiam in priuatis domibus vel locis priuatis *l. 30*. Ut & diaconica vel decanica *l. 30*. Iisdemque Ecclesiis quid donare vetiti *l. 65*. Ecclesiæ alioquin quandoque vindicatæ seu addictæ Ecclesiis Catholicis veluti Montanistarum *l. 43. 57. hoc tit. vide & l. 65*. Priscillianistarum *d. l. 43*. imò & Donatistarum tandem *l. 43. 52. in fin. l. 54. hoc tit. l. 2. infr. ne sanctum baptisma*, vnâ cum prædiis ad eas pertinentibus *l. 52. in fin.* cum donariis & donationibus in huiusmodi Ecclesiis factis *d. l. 57. & 65*. Quandoque Ecclesiæ hæreticorum, domusque & habitacula in quibus docebant filco vindicatæ, *l. 3. 4. 8. 12. 21. 30*. Solis Nouatianis suas Ecclesias suæque cœmiteria reliquit Constantinus Magnus *l. 2. hoc tit.*

Præter pœnas superius propositas in Doctores hæreticorum, in Episcopos & Clericos, in cœtus hæreticorum, eosque qui eos fuissent, locorum & Ecclesiarum proscriptioes, sequuntur **Pœnæ** hæreticorum in commune. Sanè, neque omnes hæretici eadem austeritate habiti, vt disertè illis verbis profiteretur Theodosius Iun. *l. 65. seu penult.* Et colligere etiam est ex *l. 9. hoc tit.* Sic Theodosius Magnus *l. 7. de Manichæis*: Tamen quoniam quid consuetudo & obstinationis pernicax natura mereatur, in hac tanta quam spectabiliter vigere volumus sanctione, iustæ sensu instigationis, agnoscimus, eos etiam qui post legem primitus datam, nequaquam ab illicitis & profanis coitionibus refranari diuina saltem monitione potuerint, tanquam in ipsius statuta legis iniuriam, velut sacrilegij reos tenemus, seueritatem præsentium statutorum, non tantum ad constituendam, sed ad vlciscendam legis sanximus exemplum, ita vt nec defensio temporis prosit. Sic & Honorius *l. 40*. (vnde interpolata lex *Manichæos 4. Cod. eod.*) **P R A C I P V E** tamen Manichæos, vel Phrygas, seu Priscillianistas meritiissima seueritate persequimur. Sic & Arcadius *l. 25*. Eunomianos speciali commemoratione damnare se ait: vbi quatuor genera seu gradus constituuntur à § *posthac*, ad § *nullus*. Sed neque iidem eodem semper pœnæ genere affecti: Sed auctis pœnæ certis gradibus *l. 52. 54. 62*. post longam patientiam *l. 54*. provt consuetudo obstinationis & pertinax natura mereretur; iustæ sensu instigationis *l. 7*. post frustratam spem correctionis, *l. 25*. Sed & statuta iam olim in hæreticos grauiore pœnæ, tandem ad alios, certis de causis & procacia eorum augefcente, productæ. Erim verò in commune hæretici. I. *Infamia* notati seu infames habiti *l. 7. 54. seu notabiles, d. l. 7*. vnde & hæretici dogmatis infamia, *l. 2. supr. de fide Catholice*, & famosa hæreticorum nomina, *l. 13*. quod & de Donatistis etiam tandem cautum *l. 54*. à cœtibus honestorum & conuentu publico segregati *d. l. 54*. II. *Traducti* seu infamiae obiectati Edictis publicis. Ita Honorius, rescriptum quod Donatistæ à Iuliano impetrauerant proposito programme celeberrimis in locis anteferri voluit, vna cum gestis & precibus eorum, quò omnibus intrefceret Donatistarum desperata fucataque perfidia, *l. 37*. Sic *Nomina* his indita odiosa: Arianis, Porphyrianorum: Nestorianis, Simonianorum *l. ultim. hoc tit.* III. à *Romana* propemodum conuersatione quandoque quidam submoti, veluti Manichæi, Eunomiani, Montanistæ, Priscillianistæ *l. 48*. Romano iure non vivebant *l. 17*. nihil commune cum reliquis, cum mundo habebant *l. 17. 18*. nihil ex moribus, nihil ex legibus his cum cæteris commune fuit, *l. 40*. quæ pœna peregrinorum mutandæ conditionis dicitur *l. 36*. IV. Et ideò *Militare* prohibiti, *Dignitatibusque* omnibus fungi in quacunque *Militia*, Palatina, administratione Prouinciæ, *l. 25*

9.42.

9.42.48.58.61.65. Quâ parte elegans est Honorij dictum *d. l. 42. Nullus nobis sit aliquâ ratione coniunctus qui à nobis fide & religione discedat*. Quod à Theodosio Magno primum statutum docet *lex 29*. & indicat *lex 25*. ab Arcadio id confirmatum nominatim in Eunomianos *l. 25. 29*. ab Honorio *l. 42*. à Theodosio Iun. in Montanistas, Priscillianistas, aliisque *l. 48*. In Eunomianos & alios *l. 58. 61*. in omnibus hæreticis *l. 65*. Et si qui in vrbe militare dignoscerentur vna cum his quibus conuentionem præstarent, extra moenia vrbs pulsæ, *l. 29*. Et tamen neque à castrensi seu armata militia prohibiti *l. 65*. neque à Curia aut cohortali militia, *l. 48. 61. 65*. V. *Intestabiles* fuere, id est testamenti condendi in quamcunque personam criminis societate coniunctam, vel ex testamento capiendi ius iis denegatum, quod de Manichæis nominatim cautum *l. 7. 9. 18. 65. hoc tit. & l. 3. infr. de Apostatis*: de Eunomianis, non tamen perpetuò: intestabiles scilicet facti *l. 17. 25. 49. 50. 58*. testabiles rursus redditi & viuere iure Romano permitti, *l. 23. 36*. Donatistæ tandem etiam intestabiles redditi, *l. 54. hoc tit. & l. 4. infr. ne sanctum baptisma*. Quare hæreticorum bona, hisque delata, velut caduca fisci viribus vindicata *l. 7. 9. 17. 49*. vel populo, Romæ *l. 18*. non obstante quacunque temporis proscriptioe, *l. 7*. de quo postea: sic etiam, vt ea peti à Principe non possent, verum in iure fisci manerent semper *l. 49. 50*. Exceptæ tantum certæ personæ, in quas testari possent *l. 65*. VI. *Donandæ* item, donationisque capiendi ius hæreticis conuictis denegatum: nominatim Manichæis *l. 7. 9. 40. 65*. Eunomianis *l. 36. 49. 50. 58*. Donatistis tandem etiam rebaptizantibus *d. l. 4. infr. ne sanctum bapt.* VII. *Contrahendi*, emendi, vendendi etiam ius ademptum Manichæis, Phrygibus, Priscillianistis, *d. l. 40. & 48*. Montanistis, *d. l. 48*. Donatistis tandem etiam rebaptizantibus & rebaptizatis *d. l. 4. infr. ne sanct. bapt.* VIII. *Contrahendi*, emendandi, vendendi etiam ius ademptum Manichæis, Phrygibus, Priscillianistis, *l. 40. & 48*. Motanistis, *d. l. 48*. Donatistis tandem etiam rebaptizantibus & ab his vltro rebaptizatis *l. 54. h. t. & d. l. 4. infr. ne sanctum bapt.* IX. *Nulla* etiam imposita hæreticis nonnullis, nisi ad Catholicam redirent, *l. 39. 51. 54*. pro qualitate & conditione personarum. X. Ex sedibus suis, vrbeb & Prouinciis quandoque *pecti* nonnulli iussi, *l. 3. 14. 15. 16. 18. 20. 29. 62. 65*. ab omnibus locis, à moenibus vrbiū, à congressu honestorum, à communionem Sanctorum *d. l. 14*. et si non omnes neque semper *l. 10*. Deportati *l. 52. 57. 58*. Proscriptioe bonorum *pecti* iussi vel statim *l. 8. 40. 53*. vel si post multam non emendati fuissent, *d. l. 40*. Plumbo etiam hæresiarchæ quandoque contusi *l. 53*. vt & conductores, procuratores, domum cœtibus ritusque hæreticorum præbentes, *l. 4. ne sanctum baptisma*: Doctores Manichæi graui censione multari iussi à Valentiniano Sen. *l. 3*. Perniciem minitati *l. 4*. Rebaptizantibus & rebaptizatis supplicium quoque impositum *l. 6. & ultim. ne sanctum baptisma*. Quandoque minitati Imp. veluti Theodosius in *l. cunctos populos*, pariter diuinam vindictam & vltionem motus sui, quam ex cœlesti arbitro fumerent. XI. Quod pœnam sanguinis, seu vltimum supplicij attinet nulla lex occurrit, quâ generaliter vltimum supplicium hæreticis imponatur, verum singularibus casibus eam minitati Imperatores. Prima omnium hoc Codice Theodosij M. lex occurrit Anno Domini 382. de summo supplicio hæreticorum, Encratitas scilicet, Saccophoros, Hydroparastatas & Manichæos summo supplicio & inexpiabili pœna iussi affligi, puta *l. 9. h. t. 2*. Exinde filij quoque eius supplicia hæreticis indicta firmavit *l. 16. 3*. Procuratoribus item possessionum, in quibus prohibiti hæreticorum cœtus agitati fuissent, veluti Eunomianorum, Montanistarum, vltima animaduersione, seu vltimum supplicium impositum *l. 34. & 36*. Clericos item Eunomianorum & Montanistarum, si post prohibitionem vrbiū eiecti, in aliquâ vrbe deprehensi fuissent vel domum aliquam ingressi fuissent ad celebrandam superstitionem suam, ademptis bonis vltimâ animaduersione *pecti* iussi, *d. l. 34. 4*. Codicum item recentatores, noxiorum quandoque capite *pecti* iussi, *d. l. 38. in fin. 5*. In seditionis item concitatores, si turbæ conuenerint, aculeos acrioris commotionis exerendos statuit, *l. 38. 6*. Exurgentibus etiam variis hæresibus quibusdam supplicium iustæ animaduersionis indictum *l. 43. 44. 7*. In commune hæreticis quibusdam si in publicum conuenirent quandoque seuerissimum supplicium *l. 15*. seuerissima emendatio imposita *l. 35*. imò & pœna proscriptiois & sanguinis, *l. 51. 56*. iudicium etiam comminati Manichæis si vrbe non egrederentur *l. 18. 8*. Austeriorem etiam sententiam his comminati Principes, si damnata & vetita pertinaci improbitate repeterent *l. 53*. criminibus debitâ seueritate *pecti* *l. 63*. 9. Quandoque si quinquies multati ab errore non reuocarentur, acerbis à se iudicandum de solida eorum substantia & statu definitum *l. 54*. vt & coërcitos verberibus, exiliis mancipandos *d. l. 54. §. 8*. Et hæc quidem de pœnis hæreticorum: Quibus adde.

Initæ inuentæque & aliæ rationes & media aduersus hæreticos, quibus eorum partes frangerentur. 1. Nempe, publica hæc accusatio quandoque facta seu publicum crimen, veluti in Manichæos, Phrygas, Priscillianistas, *l. 40*. 2. Exciti indices & delatores *l. 9*. in Encratitas, Saccophoros, Hydroparastatas sine inuidia delationis, & ita vt nemo proscriptioe communi exordium accusationis infringere posset. 3. Imò & Inquisitores & Executores quandoque dati seu missi ad cohibendos, inuestigandos, euendosque de latebris hæreticos, offerendosque

iudicio, putà Eneeritas, Saccophoros, Hydroparastatas, Manichæos, l. 9. 12. 13. *in fin.* l. 5. 31. 32. Donatillas furentes & feditiosos. Item & quorundam hæreticorum cœtus communi omnium conspiratione impediri, cœsque pelli statutum l. 11. 4. Imò seruis etiam accusatio dominorum permiffa, & ad Ecclesiam Catholicam à domino transire l. 40. 5. Iisdemque, si ad ritus hæreticos à dominis adigerentur, refugiendi ad Ecclesiam Catholicam potestas vna cum præmio libertatis data, l. 4. *ne sanctum baptisma.* 6. Contra serui ingenuique alienæ potestati subditi, puniti, si hæreticorum mysteriis initiati se veluti anabaptismo paterentur l. 65. 7. In seruos & colonos hæreticos dominis coërcitio data, imò & tertix partis peculij retentio l. 54. §. 9. Iuxta ea quæ supra diximus, de conductoribus, procuratoribus, latebram præbentibus, occultatoribus hæreticorum seueræ pœnæ impositæ, l. 35. 54. 8. Neque vxoribus parciunt aut mulieribus, l. 52. 54. 9. Neque filiis hæreticorum, quibus bona paternæ adempta, nisi ad Catholicam redirent, veluti Manichæorum, l. 7. 9. 40. Donatistarum rebaptizantium l. 7. *infr. ne sanctum baptisma.* 10. Contra redeuntibus & pœnitentibus commodum paternæ successioneis propositum & abolitio data d. l. 50. 41. 65. 11. In mortem etiam inquisitio quandoque tendebat, atque aded hæreseos crimine non soluebatur, l. 40. 12. Neque præscriptioni locus erat hâc parte l. 9. Neque defensio temporis quandoque proderat l. 7. siue de accusatione hæreseos ageretur, d. l. 9. siue de bonis d. l. 7. 13. Libri etiam hæreticorum quæri & comburi iussi sub aspectibus Iudicum: veluti Eutonianorum, Montanistarum l. 34. Nestorij l. *ultim.* eorumque occultatores seueriter puniti d. l. 34. *infr.* 14. Rescripta Imperatorum, sanctionesque, etiam pragmaticæ & adnotationes, beneficiæque specialia contra generales sanctiones, in fauorem hæreticorum quandoque & quorundam (spe forè correctionis l. 15.) nullius momenti, imò & pro falsis haberi iussa, l. 5. 6. 14. 16. 25. 47. 49. *in fin.* l. 51. 52. 58. 63. 66. 15. Imò & publicè proposita vna cum precibus hæreticorum, in despiciatum eorum l. 37. 16. Nomina odiosa constitutionibus, hæreticis imposita l. *ultim. hoc tit.*

II. de SCHISMATICIS eorumque pœnis agitur l. 1. 62. 63. 64. *hoc tit.* & l. 4. *infr. ne sanctum baptisma.*

Sub finem huius Paratitli adnotare & sub vnum conspectum dare iuuat, quorum Imperatorum singulæ huius tituli constitutiones sint.

CONSTANTINI M. sunt duæ leges, putà lex 1. & 2.

Nullæ verò hic Constantij leges occurrunt, quia & ipse hæreticus fuit.

VALENTINIANI Senioris lex vnica, putà lex 3.

Nulla Valentis, quia & ipse hæreticus fuit.

GRATIANI duæ: putà lex 4. 5.

THEODOSII M. quindecim: putà lex 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 16. 17. 19. 21. 22. 23.

VALENTINIANI Iun. tres: putà lex 15. 18. 20.

ARCADIJ duodecim: putà lex 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 36.

HONORII octodecim: putà lex 35. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 51. 52. 53. 54. 55. 56.

THEODOSII Iun. decem: putà lex 48. 49. 50. 57. 58. 59. 60. 61. 65. 66. *sen vlt.*

VALENTINIANI Tertij Placidix F. tres: putà lex 62. 63. 64.

PRIVILEGIA Clericis concessa ad Catholicos solos pertinere, non ad Hæreticos & Schismaticos.

I. * Imp. CONSTANTINVS A. ad Dracilianum."

PRIVILEGIA, quæ contemplatione religionis indulta † sunt, Catholicæ tantum legis obseruatoribus" prodesse oportet! Hæreticos autem, "atque Schismaticos," non tantum" ab his privilegiis alienos esse volumus, sed etiam diuersis" muneribus constringi, & subici. PP. Kalend. Sept. Generastio, Constantino A. V I I. & Constantio C O S S. [326.]

NOTÆ.

* Lex 1. Cod. Iust. eodem tit. Extat quoque apud Baronium Anno 326. num. 16.

† In Codice Iust. tribuitur Constantino, Constantio & Constanti malè.

‡ Prefectum Vrbi, additum Cod. Iust. Pessimè, de quo mox. Eidem Draciliano inscribitur lex 1. *supr. de vsuris*: vbi de eo plenè dixi.

§ A quo & quando, mox dicam.

¶ Clericis scilicet Obseruantix etiam vox propria Clericis.

‡ Abiunt hæc, autem atque schismaticos à Cod. Iust.

§ Schismaticos. De his agitur quoque l. 62. 63. 64. *hoc tit.* & l. 4. *infr. ne sanctum bapt.*

¶ Solum.

¶ Solum. Cod. Iustin.

¶ Diuersis, id est, omnibus quæ diuersi generis sunt.

¶ Supplendum forè, Dar. Romæ: vide Chronolog. Theodof.

¶ In nonnullis Codicibus Iustinianeis, Generastio: in aliis Geni casto: verum de hoc mox.

¶ Constantio C. G. S. S. ita in V. C.

COMMENTARIVS.

CONSTANTINI M. duæ in Hæreticos & Schismaticos constitutiones primo loco occurrunt *hoc titulo*: Quibus addendæ sunt eiusdem Imperatoris tres alix in hæreticos constitutiones *titulo de Episcopis, Eccles. & Cleric.* putà lex 1. 27. Hæc nostra est, de PRIVILEGIIS, ac nominatim de immunitate à muneribus publicis, quæ à Constantino M. iam antea Clericis Catholicis concessa fuerat: quod vt ex Eusebio lib. 10. cap. 7. Sozomeno, lib. 1. cap. 9. & d. l. 1. 2. 7. *supr. de Episcop.* ita ex hac quoque lege discimus. Hæretici verò & Schismatici duplici statim ratione ea privilegia inturbare studuerunt, & quidem sub ipsomet Constantino Magno huius privilegij auctore; atque ita inter ipsa statim huiusce privilegij initia. Primum, apertè, per factionem & iniuriam, liuorem, *διὰ ἐχθροῦ ἰεροῦ*, id apud Iudices (forè *Gentiles*) agendo, ne Clericis Catholicis sua constarent privilegia: vt ostendunt tres illæ Constantini Magni constitutiones: putà d. l. 1. 2. 7. *supr. de Episcop.* & quarta insuper epistola Constantini apud Eusebium lib. 10. cap. 7. Secundò, eadem sibi privilegia, quasi communia pariter vindicando. Verum, præterquam quod Constantinus Magnus disertim *Catholicæ Ecclesiæ Clericis* ea indulserat, vt ex d. epistola liquet & d. l. 1. *supr. de Episcop.* huic posteriori molitioni obuiare subinde necesse habuit. Et verò ed spectat hæc lex 1. quæ nominatim id canetur, *Privilegia illa, non nisi Catholicæ Ecclesiæ Clericis competere, non etiam hæreticis aut schismaticis. Contemplatione scilicet religionis, quæ indulta sunt, hæreticis aut schismaticis, qui religionem eiusque pacem inturbant & euerunt, competere non possunt. Quod axioma hinc elici potest.*

¶ Tertio, inscriptio huius legis simul & subscriptio attendenda venit. Nempè *Draciliano* hæc lex inscribitur: Cæterum, *Dracilianum* hunc vices agentem Præfecti Prætorio fuisse ostendit, non tantum Constantini epistola ad Macarium Episc. Hierosolym. referente auctore vitæ Constantini lib. 3. cap. 30. Sed inscriptio l. 1. *supr. de vsuris*, quæ superiore Anno 325. data est. Atqui legis illius subscriptio præfert *PP. Casarea*, vnde liquet, eum vices egisse Præfecti Prætorio per dioccesim aliquam Orientalis Imperij: nam vt maximè haud aded definiti posse videatur, quemam ista sit Casarea, cum plures eo nomine fuerint: in Cappadocia scilicet, Palæstina, Pancade, Cypro, atamen omnes illæ in Oriente fuere. Nam Mauritaniæ Casarea huc non pertinet. Sunt quæ suadere videantur, accipiendam ibi Casaream Cappadociæ, & sic Ponticæ metropolim, vbi Vicarius Ponticæ agebat, quod etiam discimus ex Chrysofomo *epist. ad Olympiadem* 131. p. 95. Legesque ibidem fermè proponi solitæ: proinde Dracilianum per Ponticam Vicarium fuisse quis censeat; (cum hoc tempore Vicarius Orientis, ita specialiter dicti, esset Maximus, vt docet lex 12. *supr. de Decurion.*) De quo certius adhuc aliquid dici posset, si liqueret, quisnam locus ille sit, qui huic legi subscriptus est, putà *Generastum*, quem nullibi reperio. Vt ad Ponticam hanc legem quis referat, facit etiam, quod Meletiani Arjanis sese in Ponticâ Eusebio Nicomedienfi Episcopo hac tempestate post Concilium Nicænum coniunxerint, vt vel Athanasius *Apologia secunda* & Epiphanius *hæres. 68.* ostendit. Verum quid verbis opus? Dracilianum, cui lex hæc inscribitur, & l. 1. *supr. de vsuris*, Palæstinae vicinisque Prouinciis Præfectorum vice præfuisse disertè comprobat prædicta Constantini M. epistola ad Macarium Episcopum Hierosolymitanum, apud auctorem vitæ Constantini lib. 3. cap. 40. & Socratem lib. 1. cap. 9. p. 23. & Theodoretum, lib. 1. cap. 17. quam hæc ipso Anno 326. memorat Baronius num. 31. Et sanè dicta lex 1. *supr. de vsuris*, dicitur *proposita Casarea*, quæ sanè metropolis Palæstinae fuit. Quid si igitur in subscriptione huius legis reponamus *P. P. Generasto*, id est, *proposita in Gerâ ciuitate. Quæ Gerâ* prope Pelasium in Maræotide proximè ad Palæstinam fuit, vt ex Ptolemæo, Itinerario vtroque, Theophilo Alexandrino, Sozomeno lib. 8. cap. 19. liquet. In qua quidem *Maræotide* Meletianos suum schisma hoc tempore fouisse, conuentusque habuisse, expressè testatur Athanasius, *Apol. 2.* & Epiphanius *d. hæres. 68. cap. 6. & 8.* Et quid si in subscriptione huius leg. reponat quis *Generastio*? (Neque enim hîc quadrat *Generastio*, quæ vrbs Eubææ vel Arcadiæ erat.) Et *Generastum* pro Tiberiade accipiamus? verum omnium maximè mihi placet *Gerâ asto*.

¶ Ex collatione interim earum constitutionum, quæ his annis, ad Dracilianum vices agentem Præfecti Prætorio, & ad Maximum Vicarium Orientis, scriptæ sunt, colligere licet, Vicarium hoc tempore alium fuisse, qui Orientis dicebatur: sub quo erat Syria Cœle, Syria Phœnice (& si quæ aliæ) vt docet subscriptio legis 4. *de Veteranis*: l. 10. *de Decurionibus*. Alium verò qui vices

vices Praefecti Praetorio ageret in Palaestina, & vicinis Provinciis; vt docet hac lex l. 1. sup. de usuris. Hac verò lege apertissimè refutatur Arianorum & Meletianorum mendacium, apud Epiphanium, haeresi 68. quod etiam tantò post reponit Philostorgius, lib. 2. cap. 1. qui sperare Constantinum post Concilium Nicænum, quod superiore Anno habitum, & repudiis iam fuisse, Arianisque & Meletianis concessisse, vt separatim in cœtum coirent. Quam calumniam alioquin reuincunt ipsæmet Constantinæ literæ apud Athanasium, Apol. 2. & hac lex. Præterquam quod iam olim Athanas. ad solit. vir. ag. Epiphanius haeresi 69. Theo-

doretus lib. 2. cap. 5. disertè testantur Constantinum semper in fide integrâ integrum mansisse. Quamquam nimis clemens visus nonnullis, quod Arium ab exilio reuocauerit; interdico quidem ei primùm Alexandria ingressu, mox tamen indulto: de quo Socrates lib. 1. cap. 1. in princ. item lib. 2. cap. 15. & Nicephorus, lib. 7. cap. 5. pag. 492. Hac etiam lege manifestè testatur Constantinus, quàm diuerso iure hæreticos & schismaticos atque Catholicos habuerit, haberique voluerit: quod quidem ex proxima l. 2. intelligimus, quæ hoc ipso anno data est, vbi à cæteris hæreticis Nouatianos tantùm excipit.

¶ NOVATIANIS suas Ecclesias, suaque cœmeteria relinquenda esse.

II. * Idem A. ad Bassum."

NOVATIANOS non comperimus prædamnatos, vt iis quæ petiuerunt crederemus minimè largienda. Itaque Ecclesiæ suæ domos, & loca sepulcris apta sine inquietudine eos firmiter possidere præcipimus: ea scilicet, quæ ex diuturno tempore vel ex empto habuerunt, vel qualibet quæsiuerunt ratione. Prouidendum erit, ne quid sibi vsurpare conentur ex his quæ ante discidium ad Ecclesias perpetuæ sanctitatis pertinuisse manifestum est. Dat. 1x. Kalend. Octobr. Spoleti, Constantino A. VI. I. & Constantio C O S S. [326]

NOTÆ.

- * Absc hac lex à Cod. Inst. velut temporaria. Memorat eam Baronius Anno D. 326. num. 17.
- ** Bassus hic, an Praefectus Praetorio fuit? an potius Vicarius Italiae, vt L. vnic. si quis eam, cuius tutor, his consilibus?
- ** Prædamnatos vt, id est, vsque adco damnatos, vt, &c. de quo mox plura: nisi malit quis perdamnatos. Quod non admitto.
- ** veluti Testamento, legato.
- ** rariam, scilicet vel raram. vel enim. nisi malis Proin videndum: vel Porro videndum erit.
- ** Schisma, discidium: de schismaticis in Paratitlo.
- ** Perpetua sanctitatis Ecclesie, id est, Catholicæ: quibus schismaticæ opponuntur. Sic religio Catholica sanctitatis opponitur cœcibus hæreticorum l. 3. infra.
- ** 29. IV. Constantinus M. quippe hoc tempore ad V. Kalend. Octobris vsque Roma substitit, indeque V. Kal. Octobris profectus est: ad quem diem Calendarium Constantinianum Professionem Diui (Constantini scilicet) adnotat. vel prid. vt ita etiam iungenda videtur l. 3. Cod. de diu. reform.
- ** Spoleti data hæc lex à Constantino Magno Anno 326. Ibidem Accepta Iuliani lex 5. sup. de Professoribus & Medicis. Anno 326. Verùm de hoc mox plura.

COMMENTARIUS.

NOVATIANIS suas Constantinus M. hac constitutione, quæ data est Anno D. 326. Ecclesias, suaque cœmeteria reliquit: iure iam olim (intra 80. circiter annos, nam hæc huius schismatis ætas seu æra est) quæsitæ, emptionis aliove iusto titulo, at non etiam eas, quæ ad Ecclesias Catholicas aliquando & ante schisma pertinnerunt, cum alias hæretici Ecclesias fabricare vel habere vetarentur: de quo vide Paratitlon: & Constantinus ipse vterit, vt ex hac Nouatianorum exceptione intelligimus: de quo ad l. 1. sup.

¶ Et rationem simul & occasionem præmittit his verbis: *Nouatianos, inquit, non comperimus prædamnatos, vt iis quæ petiuerunt minimè largienda crederemus.* Nempe inquietare hoc tempore Nouatianos nonnulli instituerant, quasi de schismate vel maximè notos, deque hæresi notatos: Verùm de eo conquesti apud Constantinum Nouatiani, sibi sua relinqui petière; Neque enim se prædamnatos, ita, vt sua sibi non relinquerentur. Et fidem habuit Nouatianorum allegationi Constantinus M. *Nouatianos, inquit, NON COMPERIMUS prædamnatos.* Atqui hæc impostura videtur, eaque circumuenta Constantini religio.

Quid enim? Non & Romanâ iam dudum Synodo 60. Episcoporum, totidemque Presbyterorum, Nouatianos damnatos aperte clamor epistola Cornelij Papæ apud Eusebium, lib. 6. Histor. Eccles. cap. 35. & Hieronymum, de script. Eccles. cap. 66: Non & alibi, tum in Italia, Africâ aliisque locis, errorem eum damnatum, testis est eiusdem Epistola? Non Rheticus Episcopus Augustodunensis (qui inter alios Iudex à Constantino Magno delegatus fuit in causa Donatistarum Anno 313.) acerrimâ disputatione Nouatianos refutauerat? Imò, non superiore Anno Concilium Nicænum can. 8. cum Catharos ad Catholicam & Apostolicam Ecclesiam incitat & Nouitianos, eos damnatos indicat, atque Ecclesiâ exclusos? Non ipse Constantinus Aescio Nouatianorum Episcopo ad Concilium Nicænum vocato, eoque schisma suum defendente, testatus est, quid iudicij sui de Nouatians esset, cum dixit: *Erigo tibi scalam Aesci & cœlum solum ascendito; si fides Socrati, lib. 1. cap. 7. Imò non & author vitæ Constantini lib. 3. cap. 61. 62. & Sozomenus lib. 2. cap. 30. Constantini M. constitutionem memorant, qua vt Valentini, Martionitis, Paulianis, Caraphrygibus, ita (& primo quidem loco) Nouatians cœundi pub-*

blicè, priuatim ius ademit, vniuersaque domos, in quas coire soliti, euerit iussit, vel Ecclesiis adiungi? Quid est igitur quod Constantinus hic ait, *Nouatianos non comperimus prædamnatos?* Non placet, quod tentat Baronius, Nouatianos fortè non fuisse prædamnatos, vt hæreticos, sed vt schismaticos. Nam & verius est, quod idem mox, fateatur, Nouatianos inter hæreticos iam censitos & sic damnatos. Atque etsi vt schismatici tantum damnati fuissent, an idco minus prædamnari? An idco minus his Ecclesiæ suæ detractæ, hisve cœundi libertas facta à Constantino? Quare & vocem prædamnatos attendi velim, & illa potius continuo filo ita legi; *prædamnatos vt, &c.* Nempe, non negat Constantinus hic antea damnatos Nouatianos, verùm ita damnatos, adco exosos, vt propterea his sua adimi debeant: *prædamnatos igitur vt, &c.* id est tam atrocis antea titulo & sententia confossos, vt ad hæreticorum aliorum instar & exemplar reuocandi sint. Hæc vis formulæ istius mihi videtur *prædamnatos vt, &c.* Quam vocem Glossæ Philoxeni, hinc vt puto, explicant *Prædamnatos, αποκατανοθέντες*, nisi fortè hic reponendum cui videatur *perdamnatos*, id est, absolutè damnatos, quod non puto. Et id verò est, quod Sozomenus, lib. 2. cap. 30. hæreticorum comparationem instituens, disertè ait, *Nouatianorum aliam & meliorem sub Constantino Magno fuisse conditionem, quam aliorum hæreticorum, in quos neque lex Constantini exercita fuerit: Quare ait, Nouatianos, tum quod duces probos consequuti essent, & circa τὸ δῶρον, id est, circa diuina fidem iue, eadem cum Ecclesiâ sentirent, non inultum incommodi ex superiore Constantini lege tulisse: ἂν δὲ μέγα βλαβέντες τὸ πρὸ τῆς νόμου. Partimque Imperatorem, qui subditis suis non tam exitio quam terrori esse instituisset, de legis feruitate non nihilum vltro remisisse, ἐκ τῶν ἡθροφίων.* Partim Aescium hac tempestate Nouatiana sectæ Episcopum Byzantij, quod ob vitæ integritatem Imperatori charus esset, Ecclesiæ suæ præsidio fuisse. Hoc igitur est, quod nunc Constantinus ait, *se non comperisse*, Nouatianos ab Ecclesiâ adco prius damnatos, vt æqua cum cæteris lege & feruitate, puta cum Cataphrygibus, Valentianis, Marcionitis habendi videantur: quidquid ipse ad terrorem potius antea constituisset: & quidem ante Concilium Nicænum, vt existimo. Nam hæc illa proculdubio causa est, non quam Sozomenus putat, cur in illa quam memorat Constantini constitutione nulla Arianorum mentio fiat. Et proinde nullus dolus malus hac parte in auctore vitæ Constantini putandus est, quasi ex ea constitutione Arianorum nomen suppresserit, quod tamen Baronij iudicium est.

¶ Quicquid sit, & quantamcunque in Noua-

tianos lenitudinem hac lege Constantinus testatur, atramen de his quid iudicij sui esset satis vbi hæc ipsa lege ostendit tribus his; 1. Nempe enim hoc *Discidium*, id est, schisma in Ecclesiam inuexisse ait; 2. Hisque adco *Ecclesiis perpetuæ sanctitatis* opponit; 3. Tandem, ne quid ex his à Nouatianis vsurpetur, sedulo prouideri vult. Quare vt ab vna parte Constantini studium in Catholicam Ecclesiam hinc elucet: ita ab altera lenitas illa eius, erga Hæreticos & Schismaticos, vt potius prudentia *σοφίας πολιτικῆς*, non omnes etiores vel hæretes eodem pede, non eadem pœnarum pericla metientis: Et quidem nominatim Nouatianos ab aliis distinguens. Quam in rem expressus est quoque Socratis locus sub Theodosio Magno lib. 5. cap. 10. ὁ βασιλεὺς θαυμάσας αὐτῶν τὴν κατὰ τὰς δικταίας καὶ τοὺς νόμους ἡρώδων, ΝΟΜΩ ἐκέλευε, ἵνα μὴ δικαστῶν κρατεῖν ἀδελῶς δικαστῶν τόπων: ἕξεν δὲ καὶ ἀποβύματα τοῖς ἐκκλησίαις αὐτῶν, ἀπὸ τῆς αὐτῶν ποίσεως ἔχουσαν. Neque minus expressus Sozomeni locus lib. 8. cap. 1. sub Theodosio Magno & Arcadio, ὅτι τὸ πρὸς αὐτοὺς ἀποβύματα, ἢ νόμον καίτοι κατὰ ἀλλοὺς ἀπέροσαν ἐνεχρίθησαν: & causas mox reddit. Eaque etiam mens fuit Theodosio Iuniori l. 5. infra. hac lit. vbi disertè ait: Non omnes eadem auctoritate plectendos. Quare neque Baronij sententiam amplecti oportet, qui sanctionem Constantinianam, cuius author vitæ Constantini, & Sozomenus meminere, quâ Nouatiani cæteris hæreticis æquati, imò & primo loco positi, consultiorènt hæc putat.

¶ Illud indagandum superest, ad cuius loci Nouatianos hæc lex pertineat? Singula curiosius excurrit mihi, ita videtur, pertinere eam ad Nouatianos Italia: Bassus enim, cui hæc lex, sine dignitatis titulo inscribitur, Vicarius Italiae nominatim, his ipsis C O S S. dicitur in inscriptione *L. vnic. sup. si quis eam cuius tutor fuerit.*

¶ Neque illud omitti velim, Datam hanc legem à Constantino Magno Spoleti, quod scilicet Româ hoc tempore digressus fuerat. De qua alioquin vltimâ omnium Constantini Magni mora Romæ vide, quæ dixi plenè ad l. 3. sup. de iur. firm. his, quæ sub Tyr. Denique de Nouatianorum statu Romæ pacato, vsque ad Innocentium Episcopum Romanum videndus egregius Socratis locus, lib. 7. cap. 11. Vt proinde ad Nouatianorum Romæ nominatim statum hæc lex pertinere mihi videatur; ad cuius populum hoc ipso tempore Constantinus pridie Kalend. Octobris *legem 3. Cod. de precibus Imp. offer.* quæ huic socianda videtur, dedit: Nam vt hac leg. cuidam Nouatianorum petitioni velut iustæ defert aduersus iniustam proculdubio aliorum postulationem, ita contrâ eâ l. 3. definit, *nec damnosa fisco, nec contrariâ iuri P O S T V L A R I oportere.*

¶ MANICHÆORVM conuentus prohibiti, doctoresque eorum grauites multari, domusque confiscari iubentur,

III. * Imp. VALENTINIANVS & Valens" AA. ad Ampelium PP. P."

BICVMQVE" Manicheorum conuentus, vel turba huiusmodi reperitur, Doctoribus graui censione" multatis, domus & habitacula, in quibus profanâ institutione docetur, fisci viribus" indubitanter adsciscantur." Dat. v. Non. Mart. Treu. Modesto & Arintho C O S S. [372.]

* Absq̄ hac lex, eò quod aliæ pleniores sint in Manichæos leges. Memorat eam, dèque eâ agit, Baronius Anno 372. num. 111. 112. 113. Sed & huius mentio fieri videtur l. 3. *infr. de Apostatis.*
 * Addendum est & Gratiani nomen: vide Consularia Theodol.
 * 29. l. 3. *supr. de denunciatis.* P. V. vt docet superiore Anno lex 1. *supr. de Equi curulib.* l. 21. *supr. de Episcopis:* l. 1. *supr. de naturalib. fil.* l. 10. *supr. de malef.* l. 32. *supr. de cursu publ.* & hoc ipso Anno nonnullæ aliæ leges: Item Ammianus Marcellinus, lib. 28. p. 386. & 396. vid. *Prosopogr.*
 * veluti in Vrbe Româ.
 * Censio pro iudicio: de qua voce in *Gloss.* ex Symmacho *epist. 6.* Auctarij: & lib. 10. *epist. 58.* ad Valentinianum *hittes leg.* auctoris, filium. Quare errant qui de pecuniaria pœna id accipiunt.
 * Vitæ filii: vid. *Gloss. Theod.*
 * Hiatus hic est Anorum 46. per quod tempus *Constantius, Iulianus, & Iulianus* imperium rexere; quorum nullæ hunc in titulum in *hæreticos* constitutiones relatae sunt: Constantius quippe & ipse hæreticus fuit, & hæreticis fauere Iulianus Apollata Catholicos cum hæreticis studio collisit, quilibet tenendi libertate cuique data: Iouianus momentaneus Princeps *Ἐπιδημοκρατίας* omnibus dedit: pariter vt inter initia Valentinianus *huius leg.* auctor, cuius etiam VALENTINIANI Senioris vnica hæc constitutio in *Manichæos*, hoc titulo occurrit: Qui quidem Manichæi velut hæreticorum pessimi, peculiare semper odium meruerunt: de quo vide *Parasilon.*

COMMENTARIVS.

MANICHÆORVM igitur cõuentus, scholæ item seu institutiones, hæc Valentiniani Senioris constitutione, emissâ ad Ampelium Præfectum Vrbis Romæ (vt paulò ante ostendi) prohibentur. Ita quidem, vt Doctores ipsos docere *ἐκκαθημένους* repertos graui censione, id est, iudicio multari iubeat: ipsâque domos & habitacula confiscari. Cuius legis Valentinianæ mentio fit l. 3. *infr. de Apostatis.*
 ¶ Nempe Manichæi, vt cæterotum præ cæteris hæreticis eximij (vt loquitur Theodosius *Iun. leg. 65. infr.*) quos & idem Deo semper offensos vocat Nou. de Iudæis, &c. 3. *vers. superest,* ad inam vsque scelerum nequitiam peruenerant, (vt docet quoque *lex 35. 65. infr. hoc tit. & lex 3. infr. de Apostatis, & Nouellâ Valentiniani 2.*) ita & à Valentiniano Sen. quoque peculiari iure odiòque habitui fuere: pariter vt à Valentiniano *Iun.* filio eius, quod docet *d. lex 3. infr. de Apostatis,* à Gratiano, de quo ad l. *prox.* Vt maximè enim Imperator hic leges in exordio Imperij sui dederit, quibus vnicique, quod animo imbibisset, colendi, liberam facultatem tribuit, vt docet l. 9. *supr. de maleficiis,* (quæ data fuit superiore Anno 371.) & Ammianus Marcellinus lib. 30. atque idè non Paganis tantum suæ religionis & scetæ libertatem fecerit, verum & hæreticis (vnde factum, vt *Auxentius* Mediolani securus egerit, neque ipse Valentinianus coniugium Arianæ feminae Iustinae detrectauerit) vnde Suidas ex incerto auctore *Ὁσαλευννιωδὲ τὰ πῆ ἡμεῖς ὀφειλὼν, ἰδὲν τῆς ἐπαύτις ἡδύται:* (in quo tamen neque eum perstitisse docet l. 5. *infr.* nominatim circa Donatistas, vt ostendit *lex 1. 2. infr. ne sanctum baptisma:* vnde illud Augustini, *epist. ad Donatistas 166.* Hinc successit Valentinianus: leges quæ contra vos inesse- rit.) Attamen Manichæorum cõuentus & institutiones prohibuit *hæc leg.* pariter vt Magiæ &

Maleficiorum exercitium *d. l. 9. & l. 10. eiusdem tituli* (quæ eidem Ampelio Præfecto Vrbi inscribitur.) Et verò pari ratione, quia & ipsi Manichæi inter cætera nefaria sua secreta (vt vocantur *d. l. 3. infr. de Apostatis,*) curiosas seu Magicas artes tractabant, eamque scientiam profitebantur, ac *ἀεὶ κατὰ τὴν ἐπαύτις τῶν μαγικῶν* vsurpabant, vt docet Epiphanius, *hæres. Manichæorum 66. num. 13. & 88.* Quare & olim maleficiis peculiari nexu cohesere: vnde etiam titulus in Codice iam Gregoriano, *de maleficiis & Manichæis,* & apud auctorem Coll. legum Mosaicarum *de Maleficanis & Manichæis.* Atque hoc etiam contemplatu Valentinianum hanc ad legem descendisse, præter superiora horum insuper temporum historia perdocet. Nempe in Magos & maleficos seueriter hoc & superiore Anno inquisitum compertio: negotio eiusce rei eidem Ampelio Præfecto Vrbi (cui hæc lex inscribitur) dato: quod Ammianus Marcellinus lib. 28. pag. 386. & l. 9. 10. *supr. de maleficiis:* & l. 5. *indulgentiis criminum,* è quibus *d. l. 10.* vt dixi, eidem Ampelio Præfecto Vrbi inscribitur.
 ¶ Quare ex his iam liquet, nihil commune habere hanc legem cum his quæ narrat longè post Augustinus, *de moribus Manichæorum lib. 2. cap. ultim. & contra Faustum lib. 5. cap. 6.* contra quam putabat Baronius. Sed & Ambrosij locus *epist. 81.* de impietate Manichæorum Imperatoris austeritate damnata huc non pertinet, verum ad l. 18. *infr.* vt rectè Baronius obseruauit Anno 380. num. 62.
 ¶ Tandem Gratiano quoque aliquando similis mens fuit, vt ex Socrate lib. 9. cap. 2. & Sozomeno lib. 7. cap. 1. ad l. *prox.* ostendam, quod à nonnullis huic legi male aptatur.
 ¶ Hæc interim lege exemplum habemus Principis non omnes hæreticos eadem lege habentis.

GRATIANI prima in hæreticos constitutio.

v. * Imppp. Valens, GRATIANVS & Valentinianus AAA. ad Hesperium PF. P."

LIM. (pro religione Catholicæ sanctitatis, † vt coetus hæreticæ vsurpationis con- quiescerent) iustissimus, † Sive in oppidis, sive in agris, extra" Ecclesias quas nostra" pax" obtinet, cõuentus agerentur, publicari loca omnia, in quibus falso religionis obtentu altaria" locarentur: Quod, siue dissimulatione Iudicum, siue profanorum" improbitate, contigerit, eadem erit ex" vtroque perniciet. Dat. x. Kalend. Maij, Treu. Valente" & Valentiniano AA. COSS.

* Absq̄ & hac lex à Cod. *Iust.* Velut temporaria. Memorat eam Baronius Anno 376. n. 12.
 * Hesperius Italiae Præfectus Prætorio fuit sub Gratiano: vid. *Prosopogr.*
 * Sic Ecclesiæ perpetua sanctuaris in l. 2. *supr.*
 * Constitutio Gratianica anterior aduersus hæreticos notetur.
 * Expulsi Ecclesiis l. 2. *infr. ne sanctum bapt.*
 * Catholica. Lucifer Caralitanus p. 349.
 * Pax Catholicorum hæreticis & hæresibus opposita, Catholica cõmunio, obseruantia.
 * Alaria, de Christianis *hæc leg.* & l. 15. *hoc tit.* & l. 27. *infr. de Episcopis.*
 * quidam substitunt *Iudaorum* male.
 * Profanorum, id est, hæreticorum, nisi alia vox hic substituenda: veluti *pro Officiorum.* Quod non potest.
 * ex vtraque causâ.
 * an Perniciet, pro nece & capitis supplicio?
 * An supplendum V. & sic referenda hæc lex ad Annum 376? an verò ad Annum 378? Mox inquiram.

COMMENTARIVS.

GRATIANI Imp. duæ in hæreticos constitutiones sequuntur: putâ hæc lex & *lex prox. 5.* Hæc inquam lex Gratiani est, non Valentis, est nomen eius illi inscriptum pro more tum recepto. Et certè nulla Valentis in hæreticos lex hic occurrit: nam & ipse hæreticus fuit. Hæc verò est de CONVENTIBVS hæreticorum extra Ecclesias: CONVENTVS scilicet seu coetus hæreticorum extra Ecclesias Catholicas, tum in oppidis, tum in agris GRATIANVS, sub pœna confiscationis loci iam olim prohibuerat (vt *hæc leg.* nominatim proficitur) seu dudum, & quidem præcepto ad Nitentium emisso, vt idem proficitur l. 2. *ne sanctum baptisma.* Verum quia partim Iudicum dissimulatione, partim improbitate profanorum seu hæreticorum, huic sanctioni non parebatur, Gratianus hanc legem superiori constitutioni firmandæ emittendam credit, pœna grauißima vtriusque indicta.
 ¶ De vtraque constitutione videndum. Et quidem quando ea lata fuerint. Igitur etsi consularis huic legi subscriptus, id non aperte doceat quandoquidem numerus Valentiani consulatus, quem sæpè Valens repetiit, hic omisus est; subsidium tamen aliquod ex inscriptione suppetit, vbi *Valentis, Gratiani & Valentiniani* nomina extant. Nempe, vt sine Anni 375. mortuo Valentiniano Sen. tres illi, putâ Valens, Gratianus & Valentinianus imperio potiti sunt, ita nonnisi postea factum, vt Valens primo loco cum Valentiniano Iunioris scilicet consulatum gereret: & quidem bis, Anno Domini 376. & 378. Proinde horum alterutro consulatu seu Anno latam hanc legem oportet, sed vtro minus liquet. Verum tamen ne ad Annum 376. referatur, facit: Primum *Hesperij Præfelli Prætorio* nomen inscriptum huic legi, qui vtrique Anno 376. Præfectus Prætorio nondum erat, sed Proconsul Africae tantum l. 3. *de Scenicis,* postea detum quippe Præfectus Prætorio fuit Anno 378. & 379. vt complures leges docent. Imò Anno 377. P. P. Nam, ..., inscriptio est l. 34. *de cursu publ.* vt ad eam legem ostendit. Secundò facit,

quod *hæc leg.* Gratianus ait, se OLIM hoc ipsam statuisse: atqui quomodo olim id statuisse potuit, qui non nisi sine Anni superioris 375. Imperij habenas parte mortuo eius adeptus est? Nam vt maximè iam Anno 375. Gratianus, Augustus à parte renunciatus fuerit, & vt Theodoretus ait, *ἐκείνη δὲ πᾶ ἀεὶ ἔστω ἐκκαθημένη τῆς βασιλείας,* nullas tamen ab eo constitutiones superstitite parte latas comperio. Quid quod Patri mens alia fuit, nempe, vt coite possent hæretici, Manichæis solis exceptis, vt ostensum ad l. 3. *supr. de* Fuit itaque hæc lex referenda ad Annum 378. Et sic priorem constitutionem, cuius hic meminit, ante biennium cum dimidio ferre potuerit, & sic OLIM. Quare nec reclamatur *d. l. 2. infr. ne sanctum baptisma,* quæ cum data sit sine Anni 377. & ipsa dicit DVDM id à se constitutum: & rectè id dudum constitutum dici potest, quod ante biennium fermè constitutum.
 ¶ Fuit igitur in ea sententia Gratianus biennio integro & dimidio superstitite Valente, vt coetus hæreticorum in commune prohiberet. Atqui postea, Valente mortuo, id est, post hanc legem, Gratianus ad Imperium Orientale iam profectus (vt inquit verus author apud Suidam *in voce Γεγραπῶν*) proculdubio necessitati temporum cedere coactus, constitutione *Sirmij* data (quod indicat *lex 5. prox.*) coeundi libertatem hæreticis ibi fecit, *ἀδελφὸν τῆς δημοσίας τῆς ἀπορίστας ἐν τῆς ἐκκαθημένης συναγωγῆς,* exceptis tantum Manichæis, Eunomianis, & Photinianis, vt author est Socrates, lib. 5. cap. 2. & 4. Sozomenus lib. 7. cap. 1. *in fin.* & Anonymus ille apud Suidam *in voce Γεγραπῶν.* Verum Gratianum aliam mox rursum mentem induisse, docebit *lex 5. infr. prox.* testatur & Theodoretus lib. 5. cap. 3. qui multa alioquin ibi turbidè narrat, vt ostendimus iam ad *l. cumctos populos supr. de fide Catholica,* & l. 5. *supr. de Episcopis.*
 ¶ Quod pœnam *hæc leg.* propositam attinet, Gratianus *perniciet* in genere minatur, id est exitium. De pœna hæreticorum cõuentus agentium & Iudicum dissimulantium, vide *Parasilon.*

GRATIANI secunda in hæreticos constitutio.

v. * Imppp. GRATIANVS, VALENTINIANVS, & Theodosius AAA. ad Hesperium PF. P."

MNES" veitæ legibus & diuinis & Imperialibus, † hæreses perpetuò, cõn- quiescant. Quisquis opinionem" plestibilibus" Dei profanus inminuit, sibi tantummodò nocitura sentiat, aliis obfutura non pandat. Quisquis" redempta venerabili lauacro corpora reparatâ morte tabificat, id auferendo quod geminat, sibi" solus Tom. VI. P 2 talia

ralia nouerit, alios nefariâ institutione non perdat. Omnésque peruerſæ iſtius ſuperſtitionis Magiſtri, pariter & Miniſtri, ſeu illi Sacerdotali aſſumptione *Epifcoporum* nomen infamant, ſeu, quod proximum" eſt *Presbyterorum* vocabulo religionem mentiuntur, ſeu etiam ſe *Diaconos*, cum nec Chriſtiani quidem habeantur, appellant, hi conciliabilis damnatæ dudum opinionis abſtineant. Denique antiquato Reſcripto † quod apud Sirmium nuper emerſit, ea tantum ſuper Catholicâ obſervatione permanceant, quæ perennis recordationis Patris Noſter, & nos ipſi, victurâ" in æternum æquè" numeroſa inſiſſione mandauimus. Dat. 111. Non. Aug. Med. Accep. x111. Kalend. Sept. Auſonio & Olybrio c o s s. [379.]

NOTÆ.

- * Prima tantum huius legis ſententia relata eſt in *legem omnes 2. Cod. Inſt. de heret.* Eam in Annales ſuos quoque retulit Baſonius, deſcqe eâ egit, *Anno 379. n. 11. 12.*
" Gratianum eſſe huius legis auctorem mox oſtendam.
" *Heſperius* PP. Italiæ ſub Gratiano: vid. *Proſopogr.*
" non modo Manichæi & Eunomiani, verum omnes.
† Conſtitutiones Imperiales contra hæreticos.
" Inuerſa locutio: Recta, *opinionem Dei: opinio Dei*, id eſt opinio de Deo, ſeu fidei.
" *Plectibilis*, in editione Cuſaciana & Quartanâ. *Plectibilis*, ſunt crimina: de quo mox.
" Ita & biennio ſermè antea *l. 2. inſr. ne ſanctum bapt. Quod ſi errorem ſuum diligunt, ſuis malis domeſticis que ſecreto ſoli ramentum ſeuant viros impiæ diſciplina.*
" de hoc, ſpeciali titulo *inſr. ne ſanctum baptiſma iter.*
" *Presbyteri*, proximi Epifcopis: de quo mox.
† meo Gratiani, de quo etiam ad *l. ſuper.*
" arque.
" Valentinianus Sen. vide & *l. 1. & 2. inſr. ne ſanctum bapt. & quæ dixi ad legem 3. ſuper.*
" victura in æternum iuſſio: vid. *Paratiſ. de conſt. Princ.* à viuendo non à vincendo, vt Græci.

COMMENTARIVS.

OERTVS ſeu conciliabula omnium omnino hæreticorum; itémque ſuas hæreſes hæretici pandere, alióſque in his inſtituere, hac conſtitutione ab Imp. prohibentur: reuocato reſcripto Sirmienſi nupero: firmatis contra Valentiniani Sen. Patris ſui, ſuſſique in contrarium iuſſionibus.

¶ Cuius verò Principis hæc conſtitutio ſit, autè omnia inquirendum nobis eſt. Illud ſtatim apparet, Theodoſio Magno eam non tribuendam, quod tamen P. Fabro quoque viſum in *Dodecamero cap. 9. pag. 170.* quandoquidem Patrem ſuum eiuſque conſtitutiones, auctor huius leg. allegat, quod vtiq; de Valentiniano Sen. Gratiani & Valentiniani Iun. parte accipiendum eſt. Cuiam igitur ex his tribuenda duobus? Sanè, ſi ſolâ ſtandum eſt legis inſcriptione & ſubſcriptione, tum Valentiniano Iun. tribuenda ea videatur: Dicitur enim hæc lex data Anno 379, *Mediolani*: vbi ſcilicet Valentinianus hoc tempore hærebat: at Gratianus in Gallia Treniris fuiſſe hoc tempore videtur, vt ſuadet *lex 26. ſupr. quorum appellat. l. 1. de Princip. agent. lex 12. ſupr. de Medicis: Zoſimus lib. 4. pag. 781. Auſonius Gratianum act. Socrates lib. 5. cap. 6.* Item inſcribitur hæc lex *Heſperio Prefecto Prætorio*, qui vtiq; Italiæ Præfectus Prætorio erat, vt docet vel hoc ipſo Anno *l. 11. ſupr. de luſtrali collat. & ſubſcriptio l. 15. ſupr. de nauicul.* vbi plenè dixi: Atqui in Imperij diuiſione Valentiniano Iuniori Italiam, Illyricum, & Africam ceſſiſſe ſcribit Zoſimus, *l. 5. p. 746.* Quamquam de Roma ipſa & Africa non tam liquida fides: occurrunt enim hoc Codice conſtitutiones, ex eoque, partim Gratiani, partim Valentiniani ad Magiſtratus Urbis Romæ & Africæ, vt videatur Roma cum Africa communes inter vtrumque manſiſſe. Verum longè alia plura & poriora ſunt, quæ hanc legem Gratiano vindicent. Primò reſcriptum, quod *hæc leg.* antiquatur, quod apud Sirmium ſcilicet nuper emerſerat. Quibus verbis omnino indicatur lex à Gratiano edita, poſt Valentis obitum, cuius meminertunt Socrates, *lib. 5. cap. 2. 4.*

Sozomenus *lib. 7. cap. 1.* Suidas *in voce Γεγραμδς*, & Ioannes Antiochenus, in *Excerptis Conſtantinianis, pag. 846.* de qua actum quoque *l. ſupr.* quæ cautum fuerat, vt ſine fraude vel metu, quam quilibet fidem profiteretur, impunè ſectaretur, omnibusque aded paſſim coeundi licentia eſſet, exceptis tantum Manichæis, Photinianis & Eunomianis. Et ſanè initio huius anni Gratianum in Pannonia Sirmij extiſſe docet etiam *lex 1. ſupr. de Palat. S. L. Zoſimus lib. 4. pag. 451. Auſonius Grat. act. Socrates lib. 5. cap. 5.* vbi & Theodoſius ab eo in Imperij ſocietatem adſeitus fuit. Atqui non antiquari potuit à Valentiniano Iun. collegæ ſui in Imperio lex: verum ab eodem antiquatam oportet, à quo & lata fuerat. Non eſt antiquandæ legis ratio latore ſuperſtite, niſi vbi lata & per quem ipſum laſa ea eſt: non alibi, non à collegâ. Secundò, argumentum vtriuſque legis reſpondet. Illâ Sirmienſi nonniſi Manichæis, Photinianis, & Eunomianis coeundi licentia adempta fuerat: hæc iam, omnibus. *Omnes*, inquit, *veritas legibus diuinis Imperialibus hæreſes conquieſcant.* Ac ſi diceret, non vt antea pauci tantum hæretici, verum omnes omnino, diſcrimine nullo. Tertio, Valentinianum Iun. hæc lex auctorem habere non poteſt, qui vtiq; ad Annum vſque 388. id eſt, ad id vſque tempus, quo à Maximo ad Theodoſium conſugere coactus & ab eodem ad rectam fidem traductus fuerat (vt oſtenſum ad *l. vltim. ſupr. de fide Cathol. & l. 1. ſupr. de his qui ſupr. relig.*) hæreticis Arianiſ fuit, à quo toto cælo hæc conſtitutio recedit. Quartò, *victuras in æternum ſuas & numeroſas inſiſſiones* cõtra hæreticos latas, memorat *hæc lex in ſin. & firmat*: atqui nullæ tales Valentiniani Iunioris eſſe poſſunt, non modò, quia mens ei alia hæc parte fuit: verum, quia ab Anni 375. ſine, quo Imperator factus eſt, ad hunc Annum vſque, nullæ eius conſtitutiones occurrunt. Quid igitur Gratianus aperte *hæc leg.* indicat & *legem 4. ſupr. prox. & l. 2. inſr. ne ſanctum bapt. & anterior.* quæ his ipſis legibus memorantur. Poſtremo ſubſcriptio huius legis nequicquam obſtat, *Dat. Med.*

Med. Quia hoc tempore Gratianus Imp. ex Pannoniâ Sirmio in Gallias reuerſus per Venetiam (vbi *Aquileia*) & Liguriam, (vbi *Mediolanum*) prius tranſiit, vt docet Auſonius in *Gratianum act.* Quare data ab eo menſe Iulio huius anni *Aquileiæ lex 2. ſupr. de ſeruar. l. 11. ſupr. de luſtrali coll.* Mediolani verò eodem menſe Iulio extremo & Auguſto, non hæc tantum lex, verum etiam *lex 4. Cod. quem teſtam.*

¶ Tandem igitur obſeruentur tria hæc momenta voluntatis & temporis in Gratiano: Nempe Valente ſuperſtite, in hæreticos omnes inſurrexit; Valente mortuo in Orientem profectus, nonniſi in Manichæos, Photinianos, Eunomianos: mox *hæc lege* in omnes ruſum.

¶ Porro non dubito, quin Ambroſio Mediolanenſi Epifcopo auctore Gratianus hanc conſtitutionem emiſerit, vel communicato ſaltem cum eo conſilio. Hoc ipſo ſanè tempore Ambroſius Gratiano petente, *Libros de fide* ſcripſit, vt apparet ex *ſine lib. 2.* vbi Valentis necem, vt puto perſtingit, Gratiano ad bellum profecto: vide *prologum lib. 1. & Proſperum Chronico, COSS. proximo 380.* Hæc enim ita ſunt, apparet de duplici errore Petri Fabii in *Dodecamero de Dei nomine atque attributis, cap. 9. pag. 170.* cum & Theodoſio Imp. (cuius certè nomen *hæc legi* pro more, non quali auctoris inſcriptum) tribuit: & quod de Sirmienſi reſcripto hic dicitur, interpretatur de Sirmienſi Concilio: vel certè de reſcripto aliquo Conſtantij de Arianiſmo fouendo & propagando. Ineptiſſimè: conditor enim *huius legis* Anno 379, ait *RES CRIP TVM* nuper emiſſum, quomodo verò nuper emiſſum, quod ante viginti annos emiſſum fuerit? Et dilucidè auctor *huius legis* Valentis ſui & ſuas quâſdam conſtitutiones generales opponit *RES CRIP TO* cuidam à ſe ſolo emiſſo Sirmij: reſer. pro, inquam, quod ab eo aliquando elicitum fuerat Sirmij conſtituto, poſt mortem Valentis, cuius vt dixi, meminerunt Socrates, Sozomenus, Suidas, Ioannes Antiochenus. Neque ferendus nuper ſcriptor in collar. de Concilio Sirmienſi *ſect. 3. cap. 3. pag. 134.* qui tentabat iſtud accipere de Iuliani reſcripto Sirmij fortè edito, in fauorem Donatiſtarum. Quæ ſententia reſutatur iis ipſis quæ modo dixi aduerſus P. Fabrum: quibus adde reſcriptum iſtud fuiſſe in fauorem hæreticorum, & quidem plurimorum, non in fauorem Donatiſtarum Schiſmaticorum. Denique apertus error eius confundentis hoc reſcriptum quod hic indicatur, cum eo Iuliani reſcripto quod in Donatiſtarum fauorem præceſſerat, quodque antiquatur *l. 37.* Duo interim *hæc lege* obiter notanda. Primò, quod omnes hæreſes Gratianus in duplici genere ponit,

ſeu ad duo ſumma genera reducit: vnum eorum qui præuè de Deo ſentiunt, & vt ipſe loquitur *opinionem plectibilibus Dei profani imminuant*, id eſt, opinionem & fidem de Deo criminofis opinionibus & hæreſibus adulterant: *plectibilia* ſunt crimina, delicta improbanda; Sidonius Apollinaris *lib. 4. epiſt. 13. Et quoniam nemo ſermè eſt qui plectibilibus careat oculis*: vnde & *plectibilis vita* eidem Sidonio *lib. 6. epiſt. 1.* inuidia plectibilis *lib. 3. epiſt. 6.* de quo & plura in Gloſſis: Quare coniectura eorum valeat qui, *placabilis* Dei, hic reponendum tentabant, quali in Nouatianos iſtud dictum ſit, qui Deum negabant placari poenitentia poſt baptiſmum. Alterum eſt, eorum qui baptiſma iterant, & vt ipſe loquitur, *qui redempta venerabili lauacro corpora reparatâ morte tabificanti, id auferendo quod geminant*: quod eleganter & Theologicè admodum dictum: de quo *ſuo tit. ne ſanctum baptiſma.*

Notandum & illud obiter: quod in recenſu trium ordinum Eccleſiaſticorum *ιεργων*, Epifcoporum nomini, *proximum Presbyterorum* vocabulum vocat. Presbyteri proximo gradu ab Epifcopis. Vnde in *ſecundo Sacerdotio conſtituti* dicuntur Optato Miluitano, *lib. 1.* Gregorius Nazianzenus, de vitâ ſuâ, vbi ſe Presbyterum creatum ait:

Ὁν ἔργον ημεῶν τοῖς ἀμείνω καὶ μὴ βλαβῶς εἰς ὄψιν τὸς δευτέρως
Presbyter Antiliſites in ordine ſecundo, Odoni Derobernico

Antilles ſuit in Ordine ſecundo
Fravem & ſaſce leuauit Epifcopali:
Nam de Pontificis tenore ſummi
Ille inſignia ſumpſit, hic laborem.

Dorobernicus de S. V. Vilfrido, quando factus eſt Presbyter

Tandem colla ingo ſubdens deiecta petio
Ordinis aptatur caelebs in honore ſecundi
Inde & Presbyteri ſaſtigium, *l. 121. ſupr. de Deſurionibus*: ſuperiorque illi locus tribuitur inter Clericos *l. 19. ſupr. de fide teſtium.* Quare & Claudianus Presbyter, Mamerti Viennentis Epifcopi frater vocatur Sidonio *lib. 4. epiſt. 11. & lib. 2. conſtit. Apoſtol. cap. 28. οὐκ ἐλάττω ἐπὶ ἐμοῦ ἄλλον* dicuntur. De Presbyteris fortè intelligendum quod reſcripto quodam Conſtantini ad Chreſtum Syracuſanam Ep. apud Eufeſ. *lib. 10. cap. 6. in eſt: δὲ οὐ γένηται ἐν τῷ δὲ ἑὸς ἐπὶ ὄψιν.* In ſuppoſitâ quoque Theodoſij & Valentiniani conſtit. quam addidit Sirmionis in *append. Cod. Theod. de ſanctis, inquit, Sacerdotibus, & ſecundis Sacerdotibus, vel etiam Leuitis*: vbi in fine aperte *Epifcopi Presbyteri Diaconi* nominantur.

THEODOSII M. Prima hoc titulo in hæreticos conſtitutio Anno Domini 381.

VI. * Idem AAA." Eutropio PP. P."

NELLVS" Hæreticis myſteriorum" locus, nulla ad exercendî" animi obſtinatioſioris" dementionis pateat occaſio. Sciant omnes, etiamſi quid ſpeciali quolibet Reſcripto, per fraudem elicitò, ab huiusmodi hominum genere impetratum eſt, non valere. Arceantur cunctorum hæreticorum ab illicitis congregacionibus turba. Vnius & ſummi Dei nomen vbique celebretur: *Nicæna* fidei, dudum" à maioribus traditæ, & diuinæ religionis teſtimonio atque adferriſione firmatæ, obſeruantia ſemper manſura teneatur: *Fotiniæ"* labis contaminatio,

Arriani sacrilegij venenum, Eunomia¹ perfidiae crimen, & nefanda, monstruosis nominibus auctororum, prodigia sectarum ab ipso etiam aboleantur auditu. ¶ Is autem Nicænae adsertor fidei, & Catholicae religionis verus cultor accipiendus est, Qui omnipotentem Deum, & Christum filium Dei unum nomine confitetur, Deum de Deo. lumen de lumine: qui Spiritum sanctum (qui id quod ex summo rerum parente speramus, accipimus) negando non violat: apud quem, intemerata fidei sensu, viget incorrupta Trinitatis indivisa substantia, qua Graeci adsertione verbi, *ὁμοῦ καὶ ὁμοειδῆ* creditur. Hæc profecto nobis magis probata, hæc veneranda sunt. Qui verò hisdem non inseruiunt, desinant adfectatis dolis alienum veræ religionis nomen adsumere, & suis apertis criminibus denotentur: ¶ Ab omnium summoti Ecclesiarum limine penitus arceantur, cum omnes hæreticos illicitas agere intra oppida congregationes vetemus: Ac si quid ereptio factiosa temptauerit, ab ipsis etiam urbium mœnibus exterminato furore propelli iubeamus, ut cunctis Orthodoxis Episcopis, qui Nicænam fidem tenent, Catholicae Ecclesiae toto orbe reddantur. Dat. i. v. Id. Ian. CP. Eucherio & Syagrio c o s s. [381.]

NOTÆ.

- * Lex 2. Cod. Iust. de summa Trinitate & fide Catholica, sub quo titulo hæc lex non minus rectè collocata est. Memorat hæc legem Baronius, Anno 381. num. 8. Hæc ipsa potest lex esse videtur, quam memorat Sozomenus, lib. 7. cap. 6. Theodoretus lib. 5. cap. 16.
- ¹ Eutropius sub Theodosio M. PP. Orientis scilicet: de quo mox.
- ² Malè in nonnullis editionibus: Nullus hæreticus.
- ³ Malè in nonnullis libris Cod. Iust. ministeriorum, vbi rectè Alciatus mysteriorum reposuit. Sanè & Paratitla Græca ita: *μυστήρια καὶ κλήματα*, quam lectionem confirmat hic Codex, ut Leonclavius rectè observavit p. 182. Quare Molinæus hac parte erravit, qui ministeriorum tuebatur: Mysteriorum itaque locus, hic pro loco, in quo mysteria sua peragunt hæretici: Num de his hic agitur: & per contemptum Mysteriorum vox hæreticorum ritibus tribuitur; ut proinde Vir doctissimus lapsus sit nuper, qui Ecclesiam hic mysteriorum locum dici putavit, præcipue propter Eucharistiæ mysterium, quod ibi agitur. Cæterum eadem mysterij vox in l. 7. 12. 1. 2. 4. 2. 6. 36. 54. 57. 58. 65. infr. & l. 27. supr. de Episcop. & l. 4. infr. ne sanctum bapt. Esti mysterij quoque vox non vno loco occurrit.
- ⁴ Exorcondam Cod. Iust. & melius: quanquam & illud defendi posse scio.
- ⁵ Hæresis, obstinationis animi dementia. Et hinc Alciati quoque observatio est, pertinaciam esse, quæ hæreticum hominem facit: vide & l. 25. 28. infr. vbi dicam plura.
- ⁶ De iure conveniendi, cocundi.
- ⁷ fr Cod. Iust.
- ⁸ Rescripta ad hæreticos contra ius elicita, nullius momenti sunt: hæc leg. & l. 14. 16. 47. 49. 51. 52. infr. Cod. in nonnullis.
- ⁹ Dudum; putà ante 56. annos, nempe Anno 326.
- ¹⁰ Nota Nicænae fidei traditionem præferri, utpote diuinæ religionis testimonio atque adsertione firmata: cui similia, vide *Leuētios populos* supr. de fide Cathol.
- ¹¹ tenent.
- ¹² Sequitur periodus integra, vbi enumerantur hæreses, vsque ad *Is autem*, abest à Cod. Iust.
- ¹³ vid. Augustinum ad Bonifacium 87.
- ¹⁴ Icu Eunomiana. Hoc verò tempore Eunomius adhuc vivebat: de qua Eunomianorum hæresi viginti præterea leges hoc Codice sunt: Qui & deinceps veluti autore signati hæreticorum primi nominantur: de quo ad l. 8.
- ¹⁵ Vno nomine Cod. Iust. in quodam, *Unum Deum uno nomine*.
- ¹⁶ Deus de Deo, lumen de lumine. Ita in Symbolo Constantinopolitano hoc.... *ὁ θεὸς ἐκ τοῦ θεοῦ, φῶς ἐκ φωτός*: vide & Ambrosium, de fide, lib. 1. cap. 8.
- ¹⁷ Loco horum verborum, qui id quod in Cod. Iust. quem ex summo, &c. Constantius hic ita rectè emendat, à quo id quod, &c. Neque tamen hic locus ad processionem Spiritus sancti pertinet, quod vulgo creditur: vnde Accursius notabat, hoc loco confirmari Græcorum errorem de processione Spiritus sancti à solo patre. Et Alciatus hic subaudiri volebat *ὁ πατὴρ ἰσχυρὸς*, l. 1. v. 2. 6. 16. v. 14. 15. Spiritus dicitur à Patre procedere, *ἐκ τοῦ πατρὸς* mitti, & accipere, à Filio & l. Car. 12. 3. Singulis varia dona distribuens prout liber. Et Spiritus celestium donorum largitor dicitur. Sic in Symbolo Constantinopolitano, *ὁ θεὸς πατὴρ ἰσχυρὸς τὸ ἄγιον τὸ κέλευν, τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον*. Interim hoc dicto tangit Pneumatomachos Theodosius, de quibus vide saltem Epiphanium hæresi 74.
- ¹⁸ Et accipimus Cod. Iust. addita voce *et*; nil opus.
- ¹⁹ Sensus Cod. Iust. Melius hic, *sensu*.
- ²⁰ in Cod. Iust. *opposita*: verum *ὁμοῦ* hic omnino retinendum: de quo mox.
- ²¹ probanda Cod. Iust.
- ²² Inuersè Cod. Iust. non hisdem.
- ²³ Græca Paratitla *ἀνομιὰ ἕσσωμαι*, id est, infames sunt. Non ita rectè, etsi id Leonclavius prober p. 182. *Semiariani* (& si qui alij) perstringuntur hic, qui suum nomen cuitantes *τὸ ὄνομα δόξασθαι*, affectatis dolis veræ religionis omen adsumebant; quod Epiphanium hæresi 73. initio eleganter describit: vide & finem l. 7. prox. infr.
- ²⁴ atque ab omni Cod. Iust.
- ²⁵ ar Cod. Iust.
- ²⁶ eruptio Cod. Iust. rectè. Eruptio scilicet factiosa cum congregatio hæreticorum erumpit & in cætus vel Ecclesias congregatur.
- ²⁷ itaque quoque Cod. Iust. At enim fortè rescribendum *Iun. mox* ut tentabo.

COMMENTARIUS.

THEODOSII M. constitutiones quindecim in hæreticos sequuntur: putà l. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 16. 17. 19. 21. 22. 23. Quibus addatur & l. cunctos populos 2. & l. 3. supr. de fide Catholica. E quibus quinque, putà d. lex 6. 7. 8. lex cunctos populos, & d. l. 3. pertinent ad historiam antecedentia & sequelam CONCILII CONSTANTINOPOLITANI. Ex his verò legibus, &

quidem tot numero colligitur, quantum negotij Theodosio Magno, cum hæreticis fuerit, quàmque constans Catholica fidei adscitor fuerit. ¶ Hæc lege CORTVS hæreticorum, ac speciatim trium, Photinianorum scilicet Arianorum & Eunomianorum abscessis prohibentur: vice versâ Orthodoxis Episcopis Ecclesiae toto orbe reddi iubentur: Orthodoxis, inquam, id est Nicænam fidem

fidem sequentibus: Quænam autem illa fides sic hæc simul ostenditur, seu *ἐκείνης* eius proponitur: de qua aliquid postea.

¶ Porro singula huiuscæ penè legis introspectienti, ea ferè sententia placere possit, in subscriptione legis, emendandum diem, atque aded reponendum *IV. Id. Ian.* vel *Iul. non IV. Id. Ian.* atque aded hanc constitutionem, à Theodosio M. non ante Concilium Constantinopolitanum, verum statim post promulgatam decretis eius firmandis videlicet, pariter vt in mense Iulio extremo, ab eo promulgata *lex 3. supr. de fide Catholica*. Nempe, qui Theodosius Magnus paulò posteaquam ad Imperium peruenit, & post præparatoriam, sic vt dicam, legem, *cunctos populos*, *supr. de fide Catholica*, extremo Anno superiore 380. in Vrbe Constantinopolitanâ nominatim Arianos ereptas Ecclesias Orthodoxis restituerat (vt testatur Socrates, lib. 5. cap. 7. Sozomenus, lib. 7. cap. 5. Marcellinus, Chronico: Chronicon Alexandrinum;) is plenius nunc & (vt ipse fine huius legis loquitur) ΤΟΤΟ ΟΡΘΕ Orthodoxis Ecclesiis reddi satagit, post Synodum videlicet Constantinopolitanam, quæ mense Maio, Iunio, Iulio his ipsis Coss. habita (vt testatur Socrates, lib. 5. cap. 8. & Canones ipsi Constantinopolitani.) Et sanè præter ipsam temporum rationem, & cum quem dixi Theodosij processum, tota hæc lex ad instar Cœcilij Constantinopolitani, pariter vt d. l. 3. supr. de fide Catholica efficta videatur: Comparatur primum illa: *Nicæna fidei*, &c. item illa, *FOTINIANÆ labis contaminatio, ARIANI sacrilegij venenum, EVNOMIANÆ perfidiae crimen*, &c. cum canone i. Concilij Constantinopolitani, & imitamentum illicd apparebit. Nempe sic canon ille habet: *καὶ ἀρετῶν τῶν ἰσχυρῶν καὶ πνευματικῶν δόξασθαι, καὶ ἐν ΝΙΚΑΙΑ τῆς ΒΙΘΥΝΙΑΣ συνακληθῆναι, ἀλλὰ ΜΕΝΕΙΝ ΕΚΕΙΝΗΝ ΚΥΡΙΑΝ, καὶ ἀσβεστωμένην πάντων ἀρετῶν: καὶ εἰδικῶς τῶν ἑΤΝΟΜΙΑΝΩΝ, καὶ τῶν ἀνομιῶν: καὶ τῶν ἁΡΕΙΑΝΩΝ, εἰ τῶν Εὐδοξιαῶν: καὶ τῶν ἁΡΕΤΙΑΝΩΝ, εἰ τῶν ἀνομιῶν, καὶ τῶν ἁΡΕΤΙΑΝΩΝ, καὶ τῶν ἁΡΕΤΙΑΝΩΝ, καὶ τῶν ἁΡΕΤΙΑΝΩΝ:* vbi vides pariter vt in hæc Theodosij Magni leg. *Forinianos & Arianos* nominatim perstringi: quomodo & Ambrosius in orat. de excessu Theodosij, pag. 61. eisdem perstringit: & quidem eodem ordine vt hic *Forinianos & Arianos*. Et idem lib. 1. de fide cap. 1. in expositione fidei Catholicae ad Gratianum, *Sabellium, Fotinum & Arium*. Secundò, comparatur Symbolum seu formula fidei Concilij Constantinopolitani à Gregorio Nysseno, Concilij auctoritate conscripta, cum ea quæ hic proponitur & res & verba imitamentum apertè prodent: *περὶ ὧν εἰς ἕνα θεὸν πατέρα παντοκράτορα, &c. καὶ εἰς ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἰσχυρὸν καὶ ὁμοῦ καὶ ὁμοειδῆ* [θεὸν ἐκ θεοῦ] φῶς ἐκ φωτός, θεὸν ἀληθινὸν ἐκ θεοῦ ἀληθινῶ, &c. καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ κύριον τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν πατρὶ καὶ εἰς ἕνα συμπροσκυνούμενον καὶ συμπροσκυνούμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῆς προφητῶν. Tandem comparatur etiam Synodica Concilij ipsius ad Damasum, &c. & paritari hæc leg. cum ea deprehendas; de quo mox rursus.

loftorgium lib. 9. cap. 19.) Constantinopolitanum Episcopum constitutum, tandem post Ecclesias Catholicas Constantinopoli superioris Anni sine restitutas, labefactatum aliquantum Theodosij animum, erectum contra hæreticorum memorat Sozomenus lib. 7. cap. 6. & Gregorius Nazianzenus ipse de vita sua & ad Arianos. Vnde Gregorius Nazianzeno Theodosius visus paulò frigidior, vt liquet ex eius *carm. de vita sua*. Id quod hæc ipsa lege indicatur, Rescriptum videlicet aliquando à Theodosio per fraudem ab hæreticis & affectatis dolos elicatum & impetratum: Sed & hæreticos factiosè erupisse. Quo sanè tempore certum est, hæreticos, & in his quidem Arianos, tumultum concitasse, (sic vt armato milite opus fuerit Ecclesiam adire, & illuc Gregorium introducere, vt ex eius *carm. de vita sua* liquet) animòque resumpssisse: *ἀδέσπερον συναίρεσις θεῶν καὶ ἰσῆας κατὰ διμοσίαν διελέγοντες*, vt ex parte Sozomenus ait. Quare cum hæc omnia perpendo, hæc ipsa illa lex videri possit, quam Sozomenus ibidem memorat, recollecto à Theodosio animo expressam, Amphiloichij Iconcienfis Episcopi suavitè: *ἀσφαλέστερον*, inquit, *ἡρόδοτος* ἢ *περὶ τοῦ θεοῦ τὰ ἐξ ἀληθείας, καὶ τὰ ἐπ' ἀγορᾶς ἐπίδοσις καὶ συναδὸς ἀπορηθῆναι, καὶ διελέγοντες τὸν αὐτὸν θεὸν κατὰ ἰσῆας καὶ φῶσιναι θεῶν, καὶ ἀκινδύνων ἐπιεικῶν, νόμον δεύσαντο: ἀεὶ τῆτι καὶ ημετέραν ὁρίσας*. Et huc iam trahenda fuerint illa huius legis verba. *Hæc profecto nobis MAGIS probata: hæc veneranda sunt*. Quæ utique verba erecti rursus animi indicia sunt. Quod temporis verò *ἐπιχειρῶν* attinet, Sozomenus rem omnino eam ad hoc tempus refert, vt paulò post latam *Leuētios populos*, ita paulò ante Concilium Constantinopolitanum. At Theodoretus lib. 5. cap. 16. rem eandem & legem ad Annum Domini 388. refert, sic tamen, vt neque sibi constet in characterismo temporis. Cedrenus pag. 261. eodem tempore, quo Concilium habitum refert.

¶ Neque illud etiam transmittendum, hæreticorum intra oppida congregationes nominatim hæc leg. prohiberi. Et verò Socrates lib. 5. cap. 7. & Sozomenus lib. 7. cap. 5. nominatim testantur, post restitutas Orthodoxis Constantinopoli Ecclesias Anni superioris sine, Demophilum Arianorum Episcopum Constantinopoli digressum: de quo Philostorgius quoque lib. 9. cap. 10. extra ciuitatem Constantinopolitanam conuentus porro egisse, *καθ' οὗ τῆς ἐκκλησίας*, ait Sozomenus, *ἔξω τῆς πόλεως τῆς πόλεως τὰς συναγωγὰς τῶ τῆσι ἐπιήσαντο*, ait Socrates. Quare historicam veritatem huius legis nesciunt aut non attendunt, qui hanc legem habere quoque locum in *extrarurbanis* congregationibus hæreticorum produnt: Nempe enim *ἡ πόλις* hac lege prohibentur hæreticorum cætus intra alia oppida seu vrbes alias, extra Vr- bem Constantinopolitanam.

¶ Nonnulla interim hic notanda veniunt: Primò hæreticos hæc leg. non ided scil. urbibus ob hæresim pellit, sed tum demum si cætus illicitos ibi agitent. Aliis sanè legibus hæretici quandoque urbibus pulsà l. 14. 15. 16. 18. 20. 29. 62. 65. infr. de quo plura in Paratitlo.

Secundò notanda etiam hæc leg. fidei Catholicae & Nicænae *ἐκείνης* de sacrosancta Trinitate, quæ Christianæ fidei fundamentum est, quaque pleræque hæreses profcriptæ sunt: cui similes de Trinitate *ἐκείνης* idem Imp. proposuit, *Leuētios populos*, & l. 3. supr. de fide Cathol. vbi inter alia obseruandum quod de *ἰσῆας* nomine additur: *Apud quem intemerata fidei sensu, viget incorrupta Trinitatis indivisa substantia, qua Graeci adsertione verbi*

ἡ δὲ ῥητὴ ἐκ τῶν ἀποστόλων λέγει, ὅτι ἡ πίστις ἐκ τῶν ἀποστόλων ἐστὶν ἡ ἀληθινή, ἡ ἐκ τῶν ἀποστόλων ἐστὶν ἡ ἀληθινή, ἡ ἐκ τῶν ἀποστόλων ἐστὶν ἡ ἀληθινή...

Notari tertio capio, hanc legem & proxiamam 7. in hæreticos latas, Eutropio Præfecto Prætorio inscribi: quem Gregorius Nazianzenus epist. 137. ad eum ex P.P. iam scribens...

THEODOSII M. Secunda in hæreticos Manichæos nominatim constitutio Anno Domini 381.

VII. * Idem AAA. Eutropio P.P.

Qui Manichæus Manichæave, ex die lata dudum Legis, & ac primitus à Nostris Parentibus, in quamlibet personam condito testamento, vel cuiuslibet titulo liberalitatis atque specie donationis, transmisit proprias facultates, vel quisquam ex his aditæ, per quamlibet, successionis, formam, conlatione ditatus est, quoniam hiisdem, sub perpetuâ iustæ infamæ notâ, testandi ac vivendi iure Romano omnem protinus eripimus facultatem...

Quartò, tres nominatim hæreses hinc perstringi singulari enumeratione, quæ abest à C. l. i. notandum, quæ tum scilicet plurimum inualuerat: quæ & ipsæ prædicto canone Constantinopolitano continentur: nempe Ariani, Eunomiani, Photiniani: Eunomiani, inquam, quorum hæc hoc Codice antiquissima mentio occurrit sub Theodosij Magni initia: Vbi etiam notandum, sua singulis nomina & crimina tribui: Ariani sacrilegij venenum: Eunomianis perfidiæ crimen: Photinianis labis contaminationem: Ariani scilicet sacrilegium, propter diuinitatem Filio Dei detractam: Eunomianis, perfidiam: Fotinianis, labem. Tandem minatur hæc leg. Theodosius exilium hæreticis, seu Urbibus pellendos, si quid eruptione factiosâ contra hæc legem tentauerint. Certè Philostorgius scilicet lib. 9. cap. 19. hoc tempore Theodosium, Arianos & Eunomianos vrbe expulisse: (quem sequitur & Nicephorus lib. 12. cap. 8.) vbi tres præcipuos Episcopos memorat, de quorum vno Demophilo contentit & Sozom. lib. 7. cap. 5.

Circa Eunomianos nominatim quis Theodosij Magni sensus fuerit, quæque de his constituerit, quis denique eorum status tum fuerit, ostendunt præter hanc legem sex eius leges: lex 8. 11. 12. 13. 17. 23. hoc tit. Item quod Arcadius indicat l. 25. vt & quæ narrat Philostorgius lib. 9. cap. 18. 19. lib. 10. c. 1. 4. 6. Et autem hæc, vt dixi hæc lege, antiquissima hoc Codice Eunomianorum mentio: nempe enim tum Eunomianorum secta primum inualuit simul & damnari cepit: v. Philostorgium.

celebrii ciuitate penitus coercantur. Nec * se sub simulatione fallaciæ eorum scilicet nominum, quibus plerique, vt cognouimus, probatæ fidei & proposito castioris dici ac signari volent, malignâ fraude defendant; cum præsertim nonnulli ex his Encratitas, Apotactitas, Hydroparastatas vel Saccosforos nominari se velint, & varietate nominum diuersorum velut religiosæ professionis officia mentiantur: Eos enim omnes conuenit, non professione defendi nominum, sed notabiles atque execrandos haberi scelere sectarum. Dat. v. i. Id. Maij, CP. Eucherio & Syagrio coss. [381.]

NOTÆ.

- * Meminit huius legis. Baronius, Anno D. 381. num. 80. Fit & huius quoque legis mentio l. 9. infr. hoc tit. vbi ea confirmatur. Iungenda etiam huic videtur lex 1. infr. de Apostatis, argumento etiam l. 3. eod. tit. infr. de Apost. Eutropius, Orientis sub Theodosio M. PP. Anno D. 380. Februatio mense decurrente, & sic ante 14. & quod excurrit menses ad eundem Eutropium Præfectum Prætorio. Intelligi enim hic puto legem euntes populos supr. de fide Cathol. cuius pars est l. 2. 5. supr. de Episcopis, quæ in Cod. Int. inscribitur Eutropio P. P. Conflantino M. & Valentinianno. Inueria locutio, pro aditæ successionis per quamlibet formam: vide quæ noto ad l. vnic. ne sine iussu principis. accusatione. Fortè inuicæ: vide quæ notauimus ad l. 1. supr. de secund. nupt. quæ hoc ipso anno, imò & mense lata eiusdem Theodosij est. vide l. 17. 18. ad. hoc tit. Donationis tituli quatuor, iustissimi aliis hinc designantur: quæ coniugi sit; quæ propinquis, quæ benemeritis, quæ filii. ob benemerita donatio plerumque fit. eiusdem. 2. profuturum. quæ tali. Caduci titulum obferat. Secunda pars huius legis. Hanc legem pertinere etiam ad præterita; de quo iam etiam ad l. 3. supr. de constit. Princip. vid. & quæ mox dicam. id est, de propriis & patrimonio suo tales personæ reliquerunt. Vsurpatio, bono significato. Ordo, id est forma, vt paulò ante vocatur regula, consuetudo. Cælestia statuta sunt Imperatoria: vid. Gloss. est qui ante actis reponat: quo nil opus: Acta, sunt ante acta, præterita. id est, etiam vel retrahenda hæc vox ad vocem pertinax. Insigationis, id est, indignationis. Diuinâ nostrâ, Imperatoria: qui huius seculi fait stylus: vid. Gloss. pro saltem. an Depiæ, id est, oculis omnium subiecta, propostæ, manifesta, publica? An despecta? An dicta? & severitatem. Tertia huius legis pars. Excipi ab hæc leg. Filios Manichæorum Catholicos. dimouerint. Quarta huius legis sententia: de Casibus Manichæorum vbiq; prohibitis. Oppidorum conuenticula & Vrbes Clara opponuntur. de Clara Vrbe: vid. Etyll. Aufonij: clariore vrbes l. 2. 6. de operib. publ. Sepulchra feralium mysteriorum pro locis, & fermè abditis, cultus hæreticorum non admitto nonnullorum emendationem hinc, celebris. 2. Ciuitatibus. pro simplici, arceantur. Quinta & postrema sententia: Nominibus probatæ fidei & velut propostis castioris, huius legis severitatem eludi non posse. est qui malit fallaci, quod non admitto. Signari, pro designari, hæc, & l. 5. de Prætorib. 2. volunt, vel vellent de Apotactitis rursus infr. l. 1. de monachis etiam Græca Paratitla habent in l. 5. Cod. de hæreticis: vbi vulgò Carpocratita. Sub tempus Concilij Constantinopolitani.

COMMENTARIUS.

MANICHÆIS infamæ pœnâ indictâ, viuendi cum cæteris iure communi, ac speciatim testandi, donandi, inter se capiendi ius, coetundi item in oppidis vel urbibus potestas, quocunque tandem illi nomine censeantur, hæc Theodosij M. constitutione, sub tempus Concilij Constantinopolitani, admittitur. Quocunque, inquam, nomine censeantur: etsi se sub simulatione fallaciæ eorum nominum quibus probatæ fidei & proposito castioris dici ac signari volunt malignâ fraude defendant: de quo mox.

De Coeundi iure Manichæis adempto iam dictum l. 3. supr. idemque rursus ab eodem Theodosio M. cautum l. 11. infr. Intestabiles idem rursus esse iussi ab eodem Theodosio l. 9. infr. quæ huic quam similis est, & Valentinianno Iunioris l. 18. infr. & l. 3. infr. de Apostatis. Theodosio Iunioris.

l. 65. hoc tit. Quod ius ad Eunomianos aliquando productum ab ipso Theodosio l. 17. & postea; vt docet l. 25. 49. 50. 58. infr. hoc tit. Huius sanè iuris meminert & Patres Africani in Cœcilio CARTHAGINENSIS, quod habitum Anno D. 404. atque ad Donatistas extendi petiêre. Perendum etiam; vt lex quæ hæreticis vel ex donationibus vel ex testamentis aliquid capiendi vel relinquendi denegat facultatem; ab eorum (Imperatorum) quoque pietate hætenus reperiatur, vt eis relinquendi vel sumendi ius adimat, qui pertinacia furore cecati in Donatistarum errore perseverare voluerint. Et verò propagatum hoc ad Donatistas, vt ostendit l. 54. infr. hoc tit. & l. 4. infr. ne sanctum baptism. vbi plura etiam ex Augustino. Denique de Apostatis idem cautum l. 2. infr. de Apostat. quam obseruandum est ab eodem Theodosio M. hoc ipso Anno & mense datam (sic vt eam

eam propè huic iungendam existimem, & l. 2. 3. 4. 6. *infr. de Apostatis*. Nempe vt exempla, & pœna non ibi consistunt, vnde coeperunt; pœnæque ad eod huius vsus, qui in *Manichæis* primùm inductus fuit, vt pote inter hæreticos præcipuis, quique vt loquitur *l. 6. 5. infr.* ad imam vsque scelerum nequitiam perueniant, mox ad alios propagatus: quam videlicet consuetudo obstinationis & pertinax natura (vt hæc lex alioquin loquitur) in ipfius depictæ seu despectæ; data legis iniuriâ, mereri id tãdem visa: Quod summopere obseruandum. Nempe, vt non omnes hæretici eodem pœnæ genere plecti, ita nec idem eodem semper. Porro huc pertinet omninò quod Sozomenus *lib. 7. cap. 12. ex tremo* scribit, Theodosium M. hæreticorum alios iussisse, τὸς ἑ ἀτίους εἶναι, ἢ πολιτείας ἐμοίας μὴ ἀλλοτρίας εἶναι. Quod *Infamiam* attinet hæreticis impositam à Theodosio Magno, primùm ea nonnullis iudici cœpit: vt ex Sozomeni loco modò laudato liquet: & ex eius constitutionibus discimus, quarum prima omnium est famosa lex *quæntos populos supr. de fide Catholica*, hæc altera eiusdem *lex 7.* Exinde hæretici dogmatis infamia *d. l. cunctos populos*: seu hæresis infamia, Sulpitio Seuerò *lib. 2. sacre histor.* non vno loco; famosa hæreticorum nomina *l. 13. infr. hoc tit.* Propagata ea & in Donatistas *l. 5. 4. infr.* Singularia nunc alia huius legis hæc notentur. Primò, inuicissimò etiam alioquin donationis & successionis ritulos *hæc leg. Manichæorum* respectu infringi: cuiusmodi quatuor recensentur, in maritum, propinquum, benemeritum, imò & filios, nisi orthodoxi sint. Secundò, huius legis seueritatem etiam ad præterita extendi, patet vt in Eunomianis, *l. 17. infr. contra communem vsum*, de quo vide *l. 3. supr. de consit. Principum*: vbi elegantissimam huius *leg. sententiam* expendo. Quod postremum huius *leg. caput* attinet, de eo mox.

Historica hæc *hæc leg.* notanda veniunt. Primò, *initio legis* indicat Theodosius, latam à se dudum legem in Manichæos. Dubium verò, an indicet legem generalem à se in hæreticos latam, ante 14. menses, putà *l. cunctos populos supr. de fide Cathol.* cuius pars est *l. 25. supr. de Episcopis*: an specialem aliquam in Manichæos: cuiusmodi nulla extat. Quod idem quæri potest. Secundò, de legibus quas à Parentibus suis latas ait, nempe Constantino, Valentiniano, cuiusmodi est *lex 3. supr. hoc tit.* Tertio, obseruetur ex fine legis, vt & *l. 9. infr.* Manichæorum varia Nomina fuisse: Manichæosque ad eod, vt commune odium, pœnâque in Manichæos euitarent, varietate nominum diuersorum velut religiosæ professionis officia mentitos sub simulatione fallaciæ, malignaque fraude se defendere satagisse: denique nominibus se velut probatæ fidei & propositi castioris dici ac signari, id est, designari voluisse: vt hæc omnia eleganter hi dicuntur. Hinc ad eod *Enkratitarum, Apotactitarum, Hydroparastatarum, Saccosfororum*, nomina. Quæ omnia, etsi probatam fidem & propositum castius præ se ferrent, attamen Manichæam fermè sectam tuebantur: vna perfidia, etsi probata nomina. Quod præter hanc legem *hæc leg.* ostendit eiusdem Theodosij M. constitutio

Anno proximo 382. *l. 9. infr. hoc tit.* & 383. *l. 11. infr. hoc tit.* Id quod velut singulare notandum: Nam alioquin Enkratitæ, Apotactitæ, Hydroparastatæ, Saccosfori, non propriè Manichæorum sectæ fuere: imò nonnullæ Manichæis antiquiores. Enkratitæ quippe, Apotactitæ, Tatiani ἀνομιαν εἶναι, quod sub Antoninis fuit, vt ostendit Epiphanius, *hæresi 47. 61.* & in *synopsi tom. 1. lib. 2.* & Eusebius *Chronico*. Quanquam & Philastrius *hæresi 83.* abstinentes (id est Enkratitas) Manichæorum particulam facit. Hydroparastatæ etiam peculiare genus fuit à Manichæis diuersum, imò ab Enkratitis & Apotactitis vt videtur diuullum, qui aqua sola utebantur, vinum damnantes etiam in Eucharistiæ Sacramento, vt idem Epiphanius *hæresi 46. 47.* docet: vide & Philastrius in *hæresi Aquariorum 77.* Denique Saccosfori proximè Hydroparastatis his iunguntur, quomodo Apotactitæ Enkratitis: sic enim de his *hæc leg.* Hydroparastatas vel Saccosforos, vt & *l. 9. infr.* cum Saccosforis siue Hydroparastatis, & *l. 11. infr.* Saccosfori Hydroparastatæ: vt fortè Saccosfori non nisi sacci gestamine ab illis distulerint. Quales in Mesopotamia. Monachos, comam muliebrem in modum promittentes & ἀδύκην ἐπιπεδομένην, describit & proscrit Epiphanius *hæresi Massalianorum 80.* quos Massalianos à Mane profectos conicit. Sanè & in eo cum Manichæis nonnulli ex superioribus conueniebant: quod duo principia itaerent: vt docet Epiphanius *hæresi 47. 6. 80.* & malas dicerent nuptias & cibos auerfarentur.

Cæterùm *Enkratitas* dixeris abstinentes, continententes, nempe quod ἐγκράτεια iactarent, prodigiali appellatione (ait *lex 9. infr.*) continentiam & abstinentiam à nuptiis, quas damnabant & Satanæ tribuebant, & ἀδύκην seu animatorum vsuum. Enkratitarum similes erant ὁμοιωμένοις Apotactitæ seu Ἀποτακτικοί, quasi diceret, Renunciantes, iidemque & *Apostolici* vocabantur, nempe bonis omnibus renunciabant & de ἀκτησιάζοντι gloriabantur. Vide Epiphanius *hæresi Apostol. 61.* & *Synopsi tom. 1. lib. 2.* Porro & aliis portentosis superstitionibus censebantur, fidemque Catholicam turbabant. Hæc igitur hæreticorum fraudes, hæc commenta fuere, & quidem Manichæorum, vt alia nomina & speciosa adsciscerent. Verùm Imperator *hæc leg.* velut sipario remoto, omnes vno elogio complectitur, eisdemque pœnis subiicit. Nil scilicet possunt affectata & speciosa nomina, si reuera hæresim tegant; alioquin simplicia, quæ cum veritate congruunt nomina, nemo id eod iure damnauerit. Res est excutienda, non nomini innoxio bellum indicendum: quam in rem vide quæ vel Tertullianus *Apologetico & adu. Nationes*, de Christianorum nominis odio.

Tandem neque temporis circumstantia in huius legis subscriptione silentio transmittenda: Nempe data lex præponitur *VIII. Id. Maij Constantinop.* Eucherio & Syagrio *C o s s.* id est, eo ipso fermè tempore, quo Concilium Const. habebatur. Author enim est Socrates *lib. 5. cap. 8.* Patres ad Concilium conuenisse his *C o s s. mens. se Maio.*

THEODOSII M. Tertia in hæreticos, Eunomianos, Arianos, Aëtianos nominatim, constitutio, Anno D. 381.

VIII. * Idem AAA. ad Clicherium Com. Orientis."

VELVM Eunomianorum, atque Arianorum, vel ex dogmate Ethei in ciuitatibus vel agris fabricandarum Ecclesiarum copiam habere præcipimus, Quod si temerè ab aliquo id præsumptum sit, domus eadem, vbi hæc constructa fuerint quæ construi prohibentur, fundus etiam vel priuata possessio protinus fisci nostri viribus vindicetur: atque omnia loca fiscalia statim fiant, quæ sacrilegi huius dogmatis vel sedem" receperint, vel ministros. Dat. xiv. Kal. Aug. CP. Eucherio & Syagrio *C o s s.* [381.]

NOTÆ.

- * Memorat hanc legem Baronius, Anno 381. num. 80.
- "Orientia: cuius quindecim Prouinciæ erant: Palaestina, Phœnicæ, Syria, Cyprus, Cilicia, Palaestina secunda, Palaestina tertia, Phœnicæ Libani, Eufraatensis, Syria salutaris, Osihoëna, Mesopotamia, Cilicia secunda, Iudæa, Arabia, vt est Notitia Imp. liquet.
- "An reponendum Aëtij: De eo mox.
- "Sedem, id est, Ecclesiam.
- "hoc mense Iulio huius Anni finita Synodus Constantinop.

COMMENTARIVS.

EUNOMIANI, ARIANI, AERIANI per diocesim Orientis, ECCLESIAS in ciuitatibus vel agris fabricare, à Theodosio Magno prohibentur Anno Domini 381. sub pœna confiscationis loci, in quo Ecclesia edificata fuerit.

Nempe Theodosius M. fidem Catholicam omni opere firmatam, infirmatas verò hæreses cupiens id negotium non tantùm Patribus seu Episcopis (ac nominatim quos ad Synodum Constantinopolitanam conuocauerat) delegandum credidit, verùm & ipse quod suarum erat partium præstitit. Primùm igitur inter initia Imperij sui, & ante eam, quam dixi Synodum Anno Domini 380. III. Kal. Martias, cunctos populos sibi subditos ad rectam fidem reuocandos credidit, formula & exemplaribus fidei Catholice in id propositis *l. cunctos populos, supr. de fide Cathol.* Inde mense Decembri eiusdem Anni 380. Ecclesias Constantinopoli ereptas Arianis, orthodoxis restituit teste Socrate *lib. 5. cap. 7.* Sozomeno *lib. 7. cap. 5.* Marcellino, *Chronico*. Mox initio Anni sequentis 381. omnes vbiq; Ecclesias Orthodoxis Episcopis restitui iussit & hæreticis eripi *l. 6. supr. hoc tit.* Hæc ante Synodum Constantinopolitanam, Atenim post eam statim hoc ad huc mense Iulio habitam, & sua & Patrum instituta illico tueri in animum serid iuduxit. Quare cum per Asiam & Orientem (vbi plerique hæreticorum diffusi erant) suis hæreticos præceptis partim minus obsequentes, partim etiam mentem suam eludere videret, perque Orientem hæreticos quibus Ecclesiæ ereptæ Catholicisque restituta fuerant, alias Ecclesias excitare, tum in vrbibus, tum in agris videret, fabricandarum iis Ecclesiarum ius & potestatem, hæc constitutione adimendam credidit. Mox, cum per Asiam hæreticos nonnullos adhuc Ecclesias retinere videret, omnes omninò Catholicis restitui iussit *l. 3. supr. de fide Catholica*. Atque ita quidem clarè hæc distinguenda sunt, quatuorq; illæ quas dixi constitutiones Theodosij M. in vnam lineam coniiciendæ sunt.

Nunc de hac speciatim constitutione. Nempe, statim vt ad finem perducta Synodus Con-

stantinopolitana hoc ipso mense Iulio VII. Idibus Iuliarum (vt ad *d. l. 5. supr. de fide Cathol.* probatum est) non vt Baronius prodidit, dum adhuc Synodus ageretur, hæc constitutio à Theodosio M. in Eunomianos, Arianos, Aëtianos emissâ fuit ad ipsius Synodi exemplum, imitamentum. Nam & ita *can. 1. eius Synodi: ἀλλοιωτησάντων τῶν ἀνομιαν, ἢ τὸν ἀνομιστὸν, ἢ τὸν ἀπειραντῶν, ἢ τὸν εὐδοξιαστῶν, ἢ τὸν ἡμιαρειαντῶν, ἢ τὸν ἀνευματωμένων.* Ex his autem & pluribus res tantùm hic perstringi videmus, nempe *Eunomianos, Arianos, Aëtianos*, quæ affines inter se hæreses fuere, de quo vide quæ incertus Auctor apud Snidam in *v. Aëtij*, quique fermè per Orientis diocesim fuere. Sanè & Epiphanius *hæresi Anomæorum 76.* Aëtianos qui iidem sunt Anomæis sunt (qui scilicet inæqualem seu dissimilem Patri Filium, Filio Spiritum sanctum dicebant) *ἐν τοῖς ἑπτὰ μέρτεσιν* primùm fuisse docet, atque inde longè latèque propagatam eorundem *κακοδοξίαστων*. Denique hæc lex imitamentum est canonis *1. Constantinopolitani. At lex 3. supr. de fide Cathol. 2. 3.*

De Eunomianis, (de quorum statu in vniuersum si b Theodosio Magno semel dixi, ad *l. 6. supr.*) Speciatim duo hic notanda. Primùm eos deinceps à Theodosio Magno velut hæreticorum antesignanos primos memorari ab hoc Anno Domini 381. vt *hæc leg.* ita & *l. 11. 12. 13. infr.* Hoc scilicet tempus est, quo Eunomius & Eunomiani maximè futere coeperunt: de quo vid. Philostorgium *lib. 10.* Secundò, Gregorium Nyssenum ad Constantinopolitanam Synodum attulisse de domo libros à se scriptos *aduersu Eunomium*, quos & Gregorio Nazianzeno & Hieronymo ibi legitime vide Hieronymum *de scriptorib. Eccl. in Greg. Nyss.*

Et hæc de Arianis Eunomianis. His verò iunguntur tertio loco *hæc leg.* qui ex dogmate Ethei erant, vbi repono *Aëtij*: nempe etsi Eunomiani iidem cum Aëtianis essent: quorum etiam Eunomianorum nomen Aëtij iam absorpserat. Epiphanius *hæresi 76.* attamen ex dogmate Aëtij erant, & aliæ peculiare sectæ, veluti Eudoxiani, &c. vide *Philostorgium passim.*

THEODOSII M. Quarta in hereticos, Manichæos nominatim constitutio Anno Domini 382.

IX. * Idem AAA. Floro PF. P."

VISQVIS Manichæorum, vitæ solitariæ falsitate, cœtum bonorum fugit, ac secretas vrbes" eligit pessimorum, ita, vt profanator atque corruptor Catholicæ, (quam cuncti suspicimus") disciplinæ, Legi t̄ subiugetur, vt in- restabilis viuat, nihil viuus impendat" illicitis: nihil moriens relinquat indignis: omnia suis non moribus, t̄ sed naturæ" restituat: aut proximis, si deerit legitima successio, melius regenda dimittat, aut fisci dominio, deficiente agnatione, sine fraude molitionis intelligat obligata. Hæc de Solitariis. Ceterum quos Encratis" prodigiali appellatione cognominant, cum Saccoforis" siue Hydroparastatis, refutatos" iudicio, proditos crimine, vel in mediocri" vestigio facinoris huius inuentos, summo supplicio & inexpiabili poenâ iubemus affligi: manente ea condicione de bonis, quam omni huic officinæ" imposuimus, à latæ dudum legis t̄ exordio. Sublimitas itaque Tua det Inquisitores, aperiat, forum, iudices" denuntiatorisque, sine inuidia" delationis, accipiat, nemo præscribitione communi" exordium accusacionis huius refringat. Nemo tales occultos cogat latentisque conuentus, agris" vetitum sit, prohibitum mœnibus, sede publica priuatæque damnatum. Ac summa exploratione rimetur, vt quicunque in vnum Paschæ diem non obsequenti religione conuenerin, tales indubitanter, quales hac lege damnauimus, habeantur. Dat. Prid. Kalend. April. CP. Antonio & Syagrio COS S. [382.]

NOTÆ.

- * Memorat hanc legem Baronius Anno 382. num. 68.
Solitarij hinc mox vocantur.
Fortè turbas: Nam & hic opponi videntur cœtus bonorum (publici) & secretæ turbæ pessimorum. Alij tentant hic sedes.
Ita, &c. legi subiugetur.
rectè & neque mutandum in suscipiunt.
f. motibus, vs l. 3. infr. de Apostatis, pro motibus Iudicum. Quanquam nil temerè mutem.
Impendere est donare: erogare v. passim apud Tertull. Symmach.
Natura, id est, naturalis & legitima successio, vt mox vocatur.
agnationi mox.
de his Encratis actum l. 7. supr. & l. 11. infr.
de his Saccoforis. & l. 7. supr. & l. 11. infr.
de his Hydroparastatis, & l. 7. supr. & l. 11. 65. infr.
Sic & l. 28. infr. vel leni argumento.
Officina Manichæorum, cuius videlicet variæ sectæ erant, quæque nouas subinde produceret. Sic quoque Chrysostomus initio homil. 2. in 1. Tim. 4.
Inquisitores hereticorum Manichæorum hæc leg. & l. 13. infr. 15. 31. 32. 35. 52. infr. hoc tit.
in editione Quartanâ malè Iudicis: quam Viti docti qui præ oculis habuerunt nonnulli ex coniecturâ tamen hæc iudices rectè restitunt.
absque metu delationis l. 3. supr. de raptu vel matrim. sanctim.
Præscribitione communi, qua exordium accusacionis infringitur, id est, exceptio quâ accusator ab accusacione repellitur: de cuiusmodi præscribitionibus: vid. supr. titulum de accusacionibus & inscribitionibus, sit. ne præter crimen manifestat. In causis & actionibus ciuilibus & suæ sunt præscribitiones communes, seu vulgares exceptiones, quibus exordium actionis infringitur, quâque initio opponi oportet. Inter alias verò est quoque præscribitione temporis, quæ hæc parte non obstat: vid. l. 7. supr.
id veritum sit.
Rimetur passiuè.

COMMENTARIVS.

IN MANICHÆOS est hæc altera Theodosij M. constitutio hoc Codice: quâ in- restabiles ij rursus, pariter vt l. 7. supr. esse iubentur (de quo ad d. l. 1. supr. etiam ex Sozomeno) cœtusque eorum vbique prohibentur, etiam in agris, etiam priuatim, quos agitalle illi videntur post priorem illam legem, putâ l. 7. quâ oppidorum & vrbiu conuenicula p̄ntis his interdicta fuerant. Quinimò Theodosius M. hæc leg. censuram erigens, secretarum iam inter Manichæos discrimine facto, Encratis, Saccoforis, Hydroparastatis, (de quibus ad d. l. 7.) criminis sui conuictis, summum supplicium imponi iubet. Quæ altera est hoc Co-

dice lex, quâ vltimum supplicium seu poena sanguinis hereticis nonnullis imponitur, vt & Honorij lex 35. infr. Viri docti sanè error est, qui hanc poenam in sp. hæc leg. hereticis qui turbis coactis conuenirent, & vim facerent, impostam tradit. Adde & tertium casum in sp. l. 34. Nulla sanè hoc Codice lex extat, quâ hereticis generaliter, & promiscuè poena capitis imponatur, sed tantum vbi circumstantiæ accedunt, quæ grauius crimen reddunt. Tribus etiam in id singulariter constitutis.

1. Inquisitores in id à Præfecto Prætorio dari iubentur. 2. Delatores & Iudices excitantur (quod

(quod solemne fuit in aliis atrocibus & præruptis criminibus, quod ostensum ad l. 4. supr. de accusacionibus.) Publicam proinde hanc accusacionem reddit: pariter vt Honorius l. 35. & l. 40. infr. Quomodo & Apostatatum accusacio publica l. 3. vltim. de Apostatis infr. & anabaptismi l. 4. 5. infr. ne sanctum bapt. 3. Exceptiones communes, quibus alioquin accusatores ab accusando repelli possunt, submouentur: quod & ipsum singulare est, cum alias in Maiestatis crimine tantum id constitutum sit: vt docuit titulus suprâ, ne præter crimen maiestatis, &c.

Vt ad Inquisitores redeam. Non occurrit mihi antiquior horum Inquisitorum ad conquiendos hereticos constitutorum mentio quàm hæc ipsa. Et quidem, quod obseruandum, Inquisitorum horum vsum primum à Theodosio Magno institutum reperio ad eruendos hereticos, quorum secta prodigijs & portentis propior erat, veluti Manichæos (quod & ipsum Honorio placuit l. 35. infr. hoc tit.) Quare & mox Inquisitores dati ab eodem, vt à filio eius Arcadio, eruendis Doctioribus & Auctoribus, Clericis maxime execrabilibus superstitionum, hæreseon, veluti Eunomianorum & similibus. Vt ita vrbius expellerentur l. 13. 15. 31. 32. 35. 52. infr. hoc tit. cœtusque eorum vel sic prohiberentur, toties alioquin frustra interdicti. De reliquo in nudos communium hæreseon sectatores Inquisitores datos hoc Codice non reperio: ac multò minus in vitam & sanguinem eorum itum deprehendo. Denique hæc lex apertissimè ostendit, hæc parte discrimen hereticorum hæc in re habitum. Imò & inter ipsos Manichæos distinctionem factam, qui alioquin in commune ad imam vsque scelerum nequitiam peruenisse dicuntur lege 65. infr. hoc tit. & alijs vno fasce comprehendere solent: vt docet lex 8. supr. 11. infr. At enim hic Manichæus Solitarius, vt disertè vocatur, ab alijs distinguitur, neque in eum Inquisitores dari iubentur, verum in alios.

Solitarius Manichæus initio legis ita describitur: Quisquis Manichæorum, vitæ solitariæ

falsitate cœtum bonorum fugit, ac secretas turbas eligit pessimorum: Mox profanator atque corruptor Catholicæ disciplinæ vocatur. Nempe institutum eorum erat, peculiari non seductionis vitæ proposito, sed reuera vitæ solitariæ falsitate, cœtum bonorum fugere, pessimorum secretas turbas eligere. Quare non alij mihi hi aliquando visi, quam Apotactitæ, qui scilicet ita solitariam vitam agebant, vt nuptias quoque damnarent & abominarentur; verum cum video hic Solitarios ita describi: vt bona habuerint, iam alios ab Apotactitis solitarios fuisse oportet: Apotactitas enim bonis omnibus renunciaffe & ἀποτακτικῶν gloriatos vel ex Epiphanio liquet. Quare propria Manichæorum secta fuerit Solitariorum inter innumeras alias, quæ subinde exortæ: itaque officinam eleganter vocauit Theodosius Magnus hæc lege.

De his qui PASCHA non eodem die cum orthodoxis celebrarent est secundum huiusce legis caput. Nempe vult Theodosius Magnus eos eadem lege & seueritate, qua superiores hereticos haberi. Quibus verbis intelliguntur Quartadecimani (de quibus nota est historia) item, Audiani, qui cum Iudæis Pascha celebrabant, hoc est, tempore quo Iudæi Azyma sua peragunt: vt testatur Epiphanius hæresi Audianorum 70. qui & id docet, istos per hæc tempora paucissimos numero fuisse, vixque duobus in vicis. δὴνὶ κόμας, constitisse in partibus exterioribus Chalcidiæ (quæ ad Antiochiam sita est) ultra Damascum & Mesopotamiam. Sabbatiani enim & Protosabbatiani post hanc demum legem exorti sunt, qui & ipsi alioquin alio tempore quam orthodoxi festiuitatem Paschæ celebrare instituerunt, de quibus l. 59. infr. hoc tit. & l. 6. infr. ne sanctum bapt. & l. 24. infr. de Pagano, vbi dicam plura, &c. nominatim, cur tantopere tamque fenere Imperatores Paschæ celebritatem vindicauerint ab hereticorum nouitatibus.

Hæc interim lex ostendit, quàm parum Theodosius Iun. hanc legem attenderit, cum l. 6. infr. ne sanctum baptisina, scribit vers. Illud etiam, istud à retro Principibus dissimulatum.

THEODOSII M. Quinta in hereticos, Tascodrocitas nominatim constitutio Anno Domini 383.

X. * Idem AAA. Constantiniano" Vic. dioceseos Ponticæ."

ASCODROCITÆ" à sedibus quidem suis minimè propellantur: ad nullam tamen Ecclesiam hæretica superstitionis turba" conueniat: aut si fortè conuenierit, à conueniculis suis sine aliqua mora propulsetur. Dat. xii. Kalend. Iul. Constantinop. Merobaude I I. & Saturnino COS S. [383.]

NOTÆ.

- * Omisit hanc legem Baronius in Annalibus suis Ecclesiasticis, Constantino, in l. 7. supr. de desertoribus, quæ hoc ipso Anno paucis post diebus data est: Sed 29. Constantiano, vt l. 49. supr. de Decurionib. l. 12. supr. de exactionib. quæ hoc ipso Anno data est, & l. 42. supr. de cursu publico, quæ superiore Anno data est.
Ponticæ dioceseos vadecim Prouinciæ fuere: vt præter Noticiam Imperij docet Theodoretus, lib. 5. cap. 28. nempe, Bithynia, Galatia, Paphlagonia, Honorias, Hellepontus, Pontus Polemoniæ, Armenia prima, Armenia secunda, &c.
Tascodrocita: alibi Ascodrocita.
Ita l. 6. supr. accipitur cunctorum hereticorum ab illicitis congregationibus turbæ.

COMMENTARIVS.

ASCODROCITARVM, (de quibus agitur alterâ adhuc constitutione Theodosij Iun. putâ l. 65.) conuentus, seu conuenicula à

Theodosio M. per Dicecesin Ponticam hæc leg. quæ lata est Anno D. 383. prohibentur: at non etiam sedibus suis expelli iubentur. Satis scilicet Theo-

dofio vifum, cœtus eorum prohiberi: Nimis vifum, eos fedibus expelli. De quo tamen Conftantianum Vicarium Ponticæ diœcefeos ad Theodofium retuliffe colligo (vt cœterokin eum referendi de his, quæ ad publicam tranquillitatem & tuitionem facere putaret, diligentem fuiffe ex aliis ad eum datis constitutionibus colligo, putâ ex L.7. fupr. de defert. l. 94. fupr. de Decurion. l. 12. fupr. de exactionib.) fic tamen vt idem propenfior effer in eam fententiã, Tafcodrogitas fedibus fuis minimè pellendos, id quod initium legis, largientis formulã conceptum, oftendit: Tafcodrogita à fedibus QUIDEM fuis minimè propellendis, ad nullam TAMEN Ecclefiam, &c. Ac fi diceret Imperator, esto Tafcodrogitas fedibus fuis minimè pellendos, fed tamen hoc obtentu cœtus eorum minimè tolerari oportet.

TASCODROGITÆ quinam fuerint, hîc videndum est. De his certè agit Epiphanius, qui ante feptennium fermè fcribebat, hærefi Phrygum 48. & Auguftinus hærefi 63. Τασδρογίτας, vocat Epiphanius. Et nominis rationem reddit à τασδος; quod illis fignificat paxillum, & ἐπίρηθ, id est nafus, & roftum: nempe quod inter orandum indicem digitorum manus, nafo imponerent, vt animi triftitiam & affectatam quandam fanctitatem præ fe ferrent. Quare & idem Παυλο-

συγγίται vocat: Iidem igitur Tafcodrogitæ & Paffalorynchitæ: quos Philaftrius hærefi 76. eodem penè modo cum Epiphanio defcribit: additque digito ora & labia pariter compefcuiffe, Dauidico illo nixos Pſalm. 140. verf. 3. Πνε, Domine, cuſtodiam ori meo & oftium circumſtantia labiis meis, ſilentiumque obſeruaffe Pythagorica vanitate. Quare & Theodofius hæreticam SUPERSTITIONEM vocaſſe videtur ob ſuperſticioſam eam quam dixi obſeruantiam: & Epiphanius hanc hærefim οὐζου, germanam facit Quintilianorum, Prifcillianorum & Pepuzianorum. Denique hoc nomen vel penes Phrygas, vel penes Quintilianorum hærefin reſideret. Quare & illi ipſi mihi omnino videntur, quos inter Phrygas latentiore vocabulo appellari, ait Theodofius Iunior l. 59. infr. Iidem verò cum his Alcodrogitæ, de quibus l. 63. infr. feu Alcodrogi; vt vocantur Nouella Theodoſij Iun. 3. in fin. etſi Philaſtrius diſertè eos à Paſſalorynchitis ſeparat, & Theodoretus de fabulis hæreticorum aliter deſcribat, dum illorum dogmata pluribus exequitur. Vtrique certè in Pontica fuere, Philaſtrius Alcodrogitas in Galatia ponit. Hæc lex Tafcodrogitas aperte in Pontica collocat. Tandem, quod ex Epiphanio colligere licet, in Cappadocia & Galatia fuere.

THEODOSII M. Sexta in hæreticos omnes conſtitutio Anno Domini 383.

XI. * Idem AAA. Poſthumiano PP. P."

MNES omnino, quofcunque diuerſarum hærefum error exagitat, (id eſt Eunomiani, Arriani, Macedoniani Pneumatomachi: Manichæi, Encratitæ, Apocactitæ, Saccofori, Hydroparaſtatæ) nullis circulis coeant, nullam colligant multitudinem, nullam ad ſe populum trahant, nec ad imaginem Eccleſiarum parietes priuatos oſtendant: Nihil vel publicè vel priuatim, quod Catholicæ ſanctitati officere poſſit, exercent. Ac ſi qui extiterit, qui tam euidenter vetita tranſcendat, permiſſa omnibus facultate, quos rectæ obſeruantia cultus & pulchritudo delectat, communi omnium bonorum conſpiratione, pellatur. Dat. v i i . Kal. Aug. cp. Merobaude II. Saturnino COSS. [383.]

NOTÆ.

- * Infernit & hanc legem Baroniſ Annalibus ſuis Eccleſiaſticis Anno 383. num. 34. camque paſiter vt leg. prox. 12. rectè quò oportuit; retulit vetò eam eo Anno à num. 24. vſque ad num. 35. Hanc & ſequentem legem intelligit quoque Sozomenus, lib. 7. cap. 12. in fin. Et ad vtramque multum facit Gregorij Nazianzeni epiſt. 71. ſeu 68. quæ Poſthumiano Præſecto Prætorio pariter inferibitur, cui lex hæc inferipta & epiſt. 72. ſeu 69. Saturnino, qui huic legi ſubſcriptus eſt conſul: Εὐκλειſτατικὸς ἐπίρηθς.
Tribuenda hæc lex & ſequentes nouem, nempe 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. Valentiniano, Theodoſio & Arcadio.
Poſthumianus ſub Theodoſio M. PP. Orientis ſcilicet: ad quem extrat quoque vt dixi illa Gregorij Nazianzeni epiſt. 71. ve! 68. vbi aperte & Chriſtianum eum fuiſſe, & Præfecturam eius indicat. Prætorianam ſummam: tum aliis, tum hiſce potiſſimum verbis: ἵδεν ἰνὶ τῷ ἀρχιεπίσῳ τῆς ἑξουσίας. Nempe Præfectura Prætoriana, ſumma potestas. Et quidem Orientis, cum ſub eius diſpoſitione Cappadociam fuiſſe docet: vide plura in Proſopogor.
Macedoniani-Pneumatomachi; ita continè legendum: Iidem enim Macedoniani & Pneumatomachi.
De Manichæis, Encratitæ, Apocactitæ, Saccoforis, Hydroparaſtatæ dictum ad l. 7. fupr.
Circulus, cœtus & corona populi: vid. de hæc voce Sidonium, lib. 1. epiſt. 11. & ibi Doctiſſ. Sauatonem; & ἐπίρηθς Græcis, inde ἀδελφότης, qui corona hominum cinguntur apud Socratem Συμπροπτοιοί, ἀδελφότης.
Eſt, qui hic interciſiſſe putet vocem accuſandi. atque adeò hic reſtituendam. Quod non admitto.
Conſpiratione de bonis quoque dicitur.

COMMENTARIVS.

QVETS hæreticorum, ac nominatim Eunomianorum (qui & hîc primo loco nominantur, de quo dixi ad l. 8. fupr.) Arrianorum, Macedonianorum-Pneumatomachorum omnium, hac rurfum conſtitutione à Theodoſio M. prohibentur Anno D. 383. ita quidem, vt omnibus eos inde pellendi facultatem præbeat ſeu per-

mittat Nempe publicam diſciplinam cuique bono vindicare hæc quoque parte permittit: viã facti ſcilicet, non nuda publica accuſatione, quam huius legis ſententiã nonnulli falſò putant: exiſtimantes etiam, illis verbis permiſſã omnibus facultate reſtituendam vocem accuſandi. Non eſt ſcilicet hæc lex de publica accuſatione, ſed de publicâ

licâ vindictã viãque facti & expulſione: Et ſic alio iam pertinet lex 9. fupr. & lex 49. infr.

Historia autem huius legis hæc eſt. Poſt Conſtantinopolitanam Synodum Oecumenicam Anno D. 381. quã Eunomiani, Arriani, Macedoniam ſeu Pneumatomachi inter cæteras hærefes condemnati ſub Theodoſio Magno fuerant, Eccleſiæ Orthodoxis Episcopis reſtitui iuſſa fuerat: vice verſã hæreticorum quos dixi cœtus prohibiti l. 8. 9. fupr. integro biennij lapſu. Nihilominus in multis Imperij Præfecturæ Orientalis partibus tumultus exinde exorti & hæretici Imperialium conſtitutionum executioni omni opere interceſſere. Quare Theodoſio viſum hoc Anno 383. (quo videlicet hæc & proximè ſequens lex data ſunt) nouam Synodum Conſtantinopoli indicere, quò etiam conuentum menſe Iunio, vt memorat Socrates, lib. 5. cap. 10. & Sozomenus, lib. 7. cap. 12. conuocatis ad eam anteſignanis hærefeon, tum maximè vigentium ἢ ἀμαζουῶν τότε αἰρέσεων: eo ſine nempe, vt tandem paci Eccleſiæ conſuleretur, atque in vnam fidem mutuo Episcoporum congreſſu, coiretur. Et verò Arrianorum, Eunomianorum, Macedonianorum anteſignani eò conuenere, tentatîque ibi eorum animi duplici potiſſimum ratione. Pronocati quippe primùm ad Patres & Scriptores qui Eccleſiæ diſtractionem præceſſerant. Deinde formula fidei à ſingulis expectata: verùm irritò hæc omnia conatu. Quare ad iuſſiones & ſanctiones animum rurfum appulit Theodoſius Magnus, hac primam conſtitutione emiſſa, plenius mox l. prox. ſequ. cuius vtriuſque, ſed & aliarum deinceps ſummam Sozomenus poſt ſuperiora ſic expreſſit: ἡ ὃ βασιλεὺς νομιθεῶν, ἐκείλωνε τὸς ἐπιτροπὸς: μήτε Εὐκλειſτατικὸν, μήτε ἐπὶ πίρωις εἰδόμενον, μήτε ἐπιτροπῶν, ἢ ἄλλοις χειροποιεῖν, ἢ τὸς αὐτῶν ἀδελφῶν, ἢ ἀγρῶν ἐλαυνεῖν, τὸς ὃ ἀρίους ἢ παλιεῖας ἡμῶν μὴ μὲν ἔχον τὸς ἀλλοις, ἢ χαλεπὰς τὸς νόμοις ἐπέγραφε προνοίας, ἀλλ' ἢ ἐπιπέθει: ἡ ὃ προνοίας, ἀλλ' εἰς δὲ ὃ κηδῶν τὸς βασιλεὺς ἐπιπέθειν: ὅπως ἡμῶν ἀπὸ ἡμῶν περὶ τὸ δέον ἐπὶ ἢ τὸς ἐπιτροπῶν μετὰ πηθεῶν ἐπὶ ἡμῶν. Quanquam neque omnia illa quæ hoc loco Sozomenus memorat, hiſ conſtitutionibus exprimitur. Certè quæ de Episcopis creati vetitis à Sozomeno adiiciuntur, iis fidem faciunt tres le-

ges proximæ, vbi dicam ex Gregorio Nazianzeno quoque.

Rectè intereã omnino à Batonio obſeruatum, Poſthumianum Præſectum Prætorio, cui vtraque lex inferibitur, ſed & Saturninum Conſulem huius ipſius anni, qui huic & proximæ legi ſubſcriptus eſt, iſdem ſubſcriptum, hunc illum eſſe Poſthumianum, hunc illum Saturninum, ad quos duæ extant Gregorij Nazianzeni Epiſtolæ ἐπὶ οἰρήθης Εὐκλειſτατικῆς, putâ 71. ſeu 68. ad Poſthumianum (vbi aperte eum perueniſſe ἐπὶ τῷ ἀρχιεπίσῳ τῆς ἑξουσίας, id eſt, Præſectum Prætorio fuiſſe, teſtatur, ſimul & Chriſtianum eum fuiſſe antequam ad Præfecturam perueniſſet, quã ipſã etiam epiſtolã huius ipſius Synodi indiçtæ meminit) & 72. ſeu 65. ad Saturninum, eo videlicet ſine ſcriptæ, vt ipſorum internentũ & authoritate, quorum in Imperio potestas maxima erat, negotium pacis Eccleſiaſticæ in ea quàm dixi Synodo, promoueretur: quod & inferiptiones illarum Epiſtolarum aperte præferunt, ἐπὶ οἰρήθης, vel vt plenius ἐπὶ Εὐκλειſτατικῆς οἰρήθης. Eò etiam, ſi opus ſit, Poſthumianum hortatur ad ſeueriora remedia, quibus ſeditioſi compeſcerentur, καὶ ὃ ἐπὶ σφοδρότητι δὴ τῶν μῆσαις αἰσάξουσιν. Atque hoc etiam argumento liquet, quàm rectè hæc lex cum ſequenti ad eam, quam memoravi, Synodi illius hiftoriam referatur. Hiſ accedat, quod hæc lege earum tantum hærefeon mentio fiat, putâ Eunomianorum, Arrianorum, Macedonianorum, quorum anteſignanos nominatim Synodo interfuiſſe Socrates & Sozomenus teſtantur. Nam quod Manichæi inſuper in ea memorantur, id aliunde ortum habet: nempe, quod Manichæi etiam dum, cum cæterorum hæreticorum ratio aliqua haberetur, nunquam non ſeuertiſſima lege habitũ fuerint, neque Synodis eam ad rem opus fuerit; quod docuit iam l. 7. & 9. fupr. ſub eodem Theodoſio ante annum & biennium lata. Quare liquet, Theodoſium in eos ſanctionem huius legis promulgaffe nominatim, qui Synodo interfuiſſent, & quorum in ea animi fruſtra tentati fuerunt. Atenim mox l. prox. plenius hæc parte conſultum, mox vt dicam, & ſeuertius.

THEODOSII M. Septima in hæreticos omnes conſtitutio Anno Domini 383.

XII. * Idem AAA. Poſthumiano PP. P."

ITIORVM inſtitutio, Deo atque hominibus exofa Eunomiana ſcilicet, Arriana, Macedoniana, Apollinariana, cæterarumque ſectarum, quas verè religionis, venerabili cultu Catholicæ obſeruantia, fides ſincera condemnat, neque publicis neque priuatis additionibus, intra vrbium atque agrorum ac villarum loca, aut colligendarum congregationum, aut conſtituendarum Eccleſiarum copiam præſumat, nec celebratam perfidia ſuæ vel ſolemnitatem diræ communionis exercent. Neque vllas creandorum Sacerdotum vſurpet atque habeat ordinationes. Eadem quoque domus, ſeu in vrbibus ſeu in agris, in quibus paſſim turbæ profeſſorum ac miniſtrorum talium colligentur, ſiſci noſtri dominio iurique ſubdantur: ita vt hi qui vel doctrinam vel myſteria conuentionum talium exercere conſueuerunt, perquiſiti ab omnibus vrbibus ac locis propoſitæ legis vigore conſtricti expellantur à cœtibus, & ad proprias vnde oriundi ſunt terras redire inbeantur: ne quis eorum aut commeandi ad quælibet alia loca, aut euagandi ad vrbes habeat poteſtatem. Quòd ſi negligentius ea quæ Serenitas Noſtra conſtituit impleantur, Officia prouincialium Iudicum & Principales vrbium, in quibus coitio vetitæ congregationis reperta monſtrabitur, ſententiæ damnationique ſubdantur. Dat. i i i . Non. Sept. cp. Merobaude I I. & Saturnino COSS. [383.]

NOTÆ.

* Et hanc legem Annalibus Ecclesiasticis indidit rectè Baronius Anno 383. num. 35.
inhibentio.
de hac voce vide Glossarium Theodos. Sunt qui hic reponant, coitionib. quo nil opus.
Ordinationes.
Professores.

COMMENTARIUS.

CONTRA COHTVS hæreticorum PLE-
NIOR tantum est hæc Theodosij M. con-
stitutio distinctiorque & severior lege prox. su-
periore : quæ ante mensum & quod excurrit, data
fuerat.

¶ Primum igitur, cum in Eumianos surtos seu
speciatim Arianos, Macedonianos, Manichæos
lata lex superior fuisset : inde cæteri hæretici, ac
nominatim Apollinariani : (de quibus agitur qua-
tuor insuper legibus, putà l. 13. 14. 33. 65. Nam &
hi separatos ab Ecclesia conventus agebant, de
quo ex Sozomeni lib. 6. cap. 25. in princ. Gregorius
Nazianzenus Orat. 76. ad Nectarium Episcopum
Constantinopolitanum conqueritur hos ipsos qua-
tuor Hæreticos, in quos est hæc lex, Arianos, Ma-
cedonianos, Eunomianos, Apollinarianos in cæ-
tus coisse Ecclesiasticos, & ad id ab Imperatore
prohibendum, eundem Nectarium hortatur ut
curam suam intendat : quod ab ipso prudenter
factum, huic legi vel similibus mox occasionem
præbuit) eâ lege non expressi, vinculis eius sibi
soluti vixissent, dequæ eò etiam Iudicis Offi-
ciales, Principales Vrbium dubitare cœperunt : at-
que ex inde superiores constitutiones exequi de-
stitere, quod etiam ex fine huius legis colligere
licet. Quare ut Apollinarianos, ita & cæteras
sectas omnes fidei Catholicæ aduersas, perempto-
riâ formulâ ad eandem severitatem pertinere de-
clarat hæc lege. Theodosius M. & nominatim Apol-
linarianos, qui ante biennium primum A. D. 381.
Synodo Constantinopolitanâ Oecumenica non
minus condemnati fuerant, neque minus Theo-
dosianis Constitutionibus post eam Synodum
comprehensi videbantur, quam cæteri. Et hi tam-
en hæc tempestate caudam mouête. Quare hos
nominatim & speciatim reprimere cæterisque
subinde connumerare Theodosius M. necesse ha-
buit, ut hæc leg. ita & duabus legibus proximis,
putà l. 13. 14. in fin. Qui quidem & vel maximè
Patribus exoti fuêre : veluti Gregorio Nazian-
zeno d. siue epist. siue Oratione.

¶ Secundò, neque superiore lege expressè hæ-
reticis prohibitum fuerat, ne in Agris etiam & Vil-
lis cætus suos celebrarent, id verò hæc lege no-
minatim exprimitur, pariter ut l. 8. supr.

¶ Tertio, Sacerdotum seu Episcoporum nomi-
natim creandorum, ordinandorum potestas hæc
lege hæreticis adimitur, quam Theodosianæ con-
stitutionis partem Sozomenus lib. 7. cap. 12. ex-
pressit, eo loco, quem ad l. supr. retuli. Idemque
constituitur ab eodem l. 13. 14. & 22. infr. Grego-
rius etiam Nazianzenus, ut superiore epist. ad
Nestorium queritur Macedonianos Episcopos sibi
creasse, ita epist. 77. ad Olympium, Imperiales
constitutiones (Theodosij scilicet) βασιλικὰς δια-
τάξεις laudat, quibus nominatim Apollinarianis
Episcoporum creandorum & ordinandorum po-

testas adempta fuit : simul, & pœnæ his in-
dictæ.

¶ Quarto, domus in quibus conuentus suos
habuerint hæretici, confiscari iubentur : pariter
ut l. 8. supr.

¶ Quintò, Doctores & Sacerdotes hæreticorum,
qui ad alia loca commeare & euagari solebant, do-
cendi, vel mysteriorum suorum exercendorum
causâ, ubique perquiri & ad proprias vnde oriun-
di sunt terras, redire iubentur : Nempe θεωροῦνται
hæretici, vagi, neque vllò satis certo loco consisten-
bant : turbæ alicuius aut fauendæ, aut colligendæ
causâ : & sic pacis publicæ modo hîc modo illic
turbandæ. Huc verò omninò & adprimè spectat
Gregorij Nazianzeni querela ep. ad Olympium 77.
de Apollinarianis, quos ipse lentè lenitèrque tulerat,
ut paulatim eos emolliret, qui tamen peiores
facti fuerant : ἐπιβλεπόμενοι εἰς κληροῖα καὶ κληρῶν ἀπολλινάριου
πρὸς πάντας ἄλλοις, καὶ κληροῖα ἑαυτῶν ἐποικίζουσιν καὶ πάσης
ἀνατολικῆς καὶ δυτικῆς Σαυδῶν καὶ γαλιλαίας, ἢ παρὰ τὴν κρη-
τηνοῦ ἁλῆος, ἢ γὰρ ἐξ ἧς τὸ εἶναι ἀκριβῶς, καὶ παρὰ τὴν κρη-
τηνοῦ ἁλῆος ἀγρῶν βασιλικῶν διατάξεων, καὶ ὑπερέρων πρὸς
σαγματάων, ἐποικίζουσιν ὄνομα ἐπιβλεπόμενοι πρὸς τὰς αὐτῶν
ἀσθεῶν καὶ κληροῖα. Subiiciturque ea ferri non oportere :
mitiùs tamen ea, quàm tanta audacia mere-
tur, vindicanda. Ecce enim & de Apollina-
rianis nominatim hæc Gregorij querela est : & de
Episcopis ab his ordinatis, & quidem quod ter-
tium, contra Imperiales constitutiones : Idque,
quod quartum, non modo accersitis, verùm &
transcuntibus : & quod vltimum illis omninò
huius legis verbis conuenit : & ad proprias vrbes
vnde oriundi sunt, & terras redire inbeantur, ne quis
eorum aut commeandi ad qualibet alia loca aut eu-
agandi ad vrbes habeat potestatem.

¶ Postremùm, Theodosius Officialibus Iudi-
cum & Principalibus Vrbium pœnam commina-
tur, huiusmodi cætus non prohibentibus. Nempe
ut Officiales, ita Principales vrbium ea cura res-
pexit, ne quod publica tranquillitas detrimentum
pateretur : de quo plenius dixi tit. de Decurioni-
bus. Arque hi sunt præter ipsos Iudices, quibus
per constitutiones paternas (id est Theodosij M.)
Arcadius super hoc curam mandatam ait, l. 24. infr.
& l. 13. infr. de Paganis.

¶ De reliquo eodem spectat hæc lex quò su-
perior : & hîc deriuanda, quæ ad eam ex Socrate,
Sozomeno, Gregorio Nazianzeno notauit : de
Synodo nouâ Constantinopoli hoc tempore in-
dictâ, dequæ Posthumiano P. P. cui hæc lex & su-
perior inscribuntur. Verùm, quàm parum, vel
quàm lentè hæc lex executioni tradita fuerit, &
quidem in ipsa Vrbe Constantinopolitana, osten-
det lex prox. haud integris quinque mensibus post
hanc legem lata & inscripta Cynegio Præfecto
Prætorio, qui Posthumiano in præfectura succes-
sit : sed & longo post intervallo Anno 388. l. 14.

THEODOSII M. Octaua in hæreticos omnes constitutio
Anno Domini 384.

XIII. * Idem AAA. Cynegio PP. P.

VNOMIANI, Macedoniani, Arriani, necnon Apollinariani, inter sacræ
religionis officia, pro suis erroribus, famosa sunt nomina. Omnes itaque qui
harum professionum vel Pontificium sibi, vel Ministerium vindicarunt :
qui se fugati nominis adserunt Sacerdotes, quique in criminosa religione
Ministrorum sibi imponunt, qui docere se dicunt, quod aut nescire aut discere sit de-
decorosum, omnibus huius Vrbs latebris, indagine curiosiore perspectis, sine vllâ gratiæ
interuentione pellantur : in aliis locis viuant, ac penitus à bonorum congressibus sepa-
rentur. Dat. xii. Kal. Febr. CP. Richomere & Clearcho COS S. [384.]

NOTÆ.

* Inferuit hanc quòque legem Baronius Anno 384. num. 38. dequæ ea pluribus agit d. num. 18. 39. 40. 41.
Imò repono Imp. Valentinianus, THEODOSIUS & Arcadius : vid. Chronolog.
Cynegius PP. sub Theodosio M. Orientis, Posthumiani in Præfectura illâ successor : & quidem de nupero admodum
sine enim Anni superiori, id est, ante tres Septimanas Posthumianus adhuc Præfectus Prætorio erat : ut ostendit lex 7 :
supr. de honor. codicill.
Pontificium hîc est Sacerdotium & ministerio seu ministris opponitur. Et his duobus comprehenduntur officia religio-
etiam inter Gentiles : vide quæ dicam ad l. 14. infr. de Paganis.
vel de nouo, post legem superiorem v. vel retinuerunt.
forte fugati. Ita l. 37. infr. Donatistarum fugata perfidia. Quanquam fortè non deest, cui placeat retinere fugati, id est
pulsî, damnati. Alius ita interpretatur, quasi nomen Sacerdotis fugetur ipsâ solâ hæresi ; Ineptissimè.
id est Episcopus : vid. l. prox. 14.
forte persequi hîc admittit : ut ita legatur : quod aut nescire aut discere sit decorosum. Nempe si quid prauum didice-
ris, id dediscere laudabile est. Primumque est praua nescire : proximum dediscere. Possit & ita : Quod haud nescire aut
discere sit dedecorosum. Eodem redit emendatio Cujaciana. Quod aut scire, &c. Mihi prima emendatio magis placet :
Sanè Baronij lapsus hîc est, qui putauit hæc verba ipsorum hæreticorum esse, nempe iactare solitos, se ea decere, quæ
dedecorosum sit nescire.
Constantinopolitana.
Ac potius X P. ut ita iungatur l. 5. supr. de astro coron. & l. 23. supr. de oper. publ.

COMMENTARIUS.

SACERDOTES, Ministros EVNOMIA-
NORVM, qui & hîc primo loco nominan-
tur : de quo dixi ad l. 8. supr. Macedonianorum,
Arianorum, sed & Apollinarianorum crutos Vrbe
Constantinopol. sine vllâ gratiæ interuentione
Theodosius Magnus Anno Domini 384. pelli
iubet.

¶ Nempe cum condemnati hi hæretici à Theo-
dosio Magno partim Synodo Constantinopoli-
tanâ superiore Anno 383. fuissent, & nominatim
l. 11. supr. tum paulò post plenius, distinctius, se-
uerius l. 12. supr. (post leges Posthumiano inscri-
ptas, Cynegij in Præfectura Prætoriana, cui hæc
lex inscribitur, decessori) cœtus equidem eorum
dictis legibus prohibiti fuêre, ut & Sacerdotum
creandorum his facultas adempta : Doctores hæ-
reticorum perquisiti, expelli à cœtibus suis & ad
propriâs terras remitti iussi. Veruntamen mox
compertum Theodosio in Vrbe Constantinopo-
litana agentî, eâ vrbe Sacerdotes & ministros
in eâ adhuc latere ; nempe (ut sine legis indica-
tur) gratiâ alicuius interuentione, neque indagine
curiosâ satis peractâ. Vnde mihi sit verisimile,
Posthumianum Præfectum Prætorio (qui ante
tres septimanas, adhuc eam Præfecturam gere-

bat, ut ostendit lex 7. supr. de honorariis codicil-
lis) hæc parte remissiorē sese præbuisse. Quæ
causâ fuerit recentandæ huius legis ad Cyneg-
gium, Præfecturam recentèr indeptum, vti sci-
ret, quidnam suarum partium hæc in re esset :
nihil videlicet gratiæ à se dandum ; quin inda-
ginem curiosiorem peragendam, & sic pellendos
Vrbis Constantinopolitanâ Sacerdotes hæreseon,
quatuor supra nominatarum, & in his quoque
Apollinarianorum : Qui utique sese communi le-
ge subducere hæc tempestate subinde tentarunt :
Quod prætercâ, quæ diximus & docuimus ad
l. supr. 12. & hæc indicare videtur & docebit l. 14.
prox. Sed & Gregorij Nazianzeni epistolâ ad
Nectarium Episcopum Constantinopolitanum, cuius
verba ad eam l. 14. consignabo : eò enim, id est,
quadriennio post, eam pertinere magis existimo ;
quàm quòd Baronius credidit, ad hanc legem, ut
ibi ostendam.

¶ Huc etiam refertur non minus, quam ad
el. l. prox. potest, quod Sozomenus lib. 6. cap. 26.
de Theodosio ait : ἀρχὴν τῶν ἀρέσων ἐν τῇ
συνοχῇ τῆς ἀρχιεπίσκοπῆς εἰς ἐρημιώτερος τόπος ἐκώ-
ρισαν. Huc referendum quoque tandem quod
Philostorgius lib. 10. c. 5. scribit de Eunomij exilio :

¶ THEODOSII M. nona in hereticos, ac nominatim in Apollinarios constitutio Anno Domini 388.

XIV. * Idem AAA. Cynegio' P. P.

POLLINARIOS, ceterosque diuersarum heresum sectatores, ab omnibus locis iubemus inhiberi, à mœnibus urbium, à congressu honestorum, à communione sanctorum: instituendorum Clericorum non habeant potestatem: colligendarum congregationum, vel in publicis vel in priuatis Ecclesiis, careant facultate; nulla iis Episcoporum faciendorum præbeatur auctoritas: ipsi quoque, *Episcopi*, nomine destituti, appellationem huius dignitatis amittant: Adeant loca quæ hos potissimum, quasi vallo quodammodo ab humanâ communione secludant. ¶ His etiam illud neſtimus, vt supra memoratis omnibus aduerti atque interpellandi Serenitatem Noſtram aditus denegetur. Dat. vi. Id. Mart. Theſſal. Theodosio A. II. & Cynegio C O S S. [388.]

NOTÆ.

* Inſeruit & hanc legem Annalibus Eccleſiaſticis Baronius Anno 388. num. 57. Cynegio huic PP. inſcribatur & lex 13. prox. ſupr. Inſcribitur & l. 16. inſr. & ſic tres conſtitutiones aduerſus hereticos intra quadriennium & quod excurrit. De eo v. plenè in *Proſopogr.*

COMMENTARIVS.

VRBIVS expelli, contra loca abdita adire, heretici quicunque, ac nominatim **APOLLINARIANI** hac Theodoſij Magni conſtitutione iubentur: Idemque Clericos vel *Episcopos* conſtituere, habere, cœtus agitare priuatim publicèque prohibentur. Supplicandi tandem ſibi contra id, aditum hereticis intercludit Theodoſius Magnus.

¶ Hæc conſtitutione: cuius *occaſionem* hanc fuiſſe puto: integro nempe quadriennio hoc, & quod excurrit, poſt legem 13. prox. ſuperiorem. quæ data eſt ad eundem Cynegium, Præfectum Prætorio, nullas à Theodoſio Magno leges in hereticorum cœtus latas deprehendere licet: Quinimò ex hæc leg. colligere licet, Episcoporum & Clericorum faciendorum cœtumque agendorum iis conſtituiſſe auctoritatem, denique ipſummet Theodoſium ab iis aditum & interpellatum, hæc & ſimilia nonnullis eorum largitum, Et ſanè de Arianiſ nominatim teſtantur Socrates, *lib. 5. c. 12.* & Sozomenus *lib. 7. cap. 14.* ſuum eos per hæc tempora Episcopum Conſtantinopoli habuiſſe: quin imò Anno D. 386. vel Anno 387. ſuperiore, Demophilo Ariatorum Episcopum deſuncto, Marinum, mox Dorotheum ab Arianiſ Episcopum ordinatum. Sed & de Arianiſ fidem fortè faciet *lex 16. inſr.* hoc ipſo Anno data.

Tandem huc pertinet quoque *lex ult. inſr. Episcopali iudicio*: ſed & illa proculdubio, non ad l. 13. ſupr. (quod Baronius cenſuit) Gregorij Nazianzeni ad Neſtarium Episcopum Conſtantinopolitanum querela grauiffima, de *Arianiſ*, qui libertate quadam arrepta Eccleſias collegerant: idque quaſi ex permiſſu hoc facientes: item de *Macedoniſ*, qui factioſè contententes ed temeritate veſaniaque proruperant: vt *Episcoporum* nomen ſibi ipſis adſciſcerent & caput exererent, Eleuſinum ſuæ electionis auctorem iactantes: deque *Eumonio* quamplurimos in perniciem ſuam trahente. Denique queritur, velut ex om-

nibus Eccleſiaſticis calamitatibus acerbiffimum, de *Apollinariſtarum*, licentiâ, quos Neſtarius Episcopus conuentuum habendorum, æquè cum orthodoxis auctoritatem ſibi arrogaffe, atque uſurpare paſſus fuerit. Tandem exhortatur eundem Neſtarium, vt recollecto animo Theodoſium Imp. moneat, vt tale malum, hanc inquam hereticorum libertatem & licentiâ, recidat. Quare ſit omninò veriſimile, languentem quodammodo Theodoſij animum fortè ob alteram vxorem Gallam, Arianiâ (vt prodit Philoſtorgius, *lib. 10. cap. 7.*) hoc ipſo tempore ductam, Episcoporum diligentia nunc excitatum, ſine Gregorij Nazianzeni, ſive Neſtarij, ſive etiam Acholij Ep. Theſſalonicenſis. Nam & Theſſalonicæ is hoc tempore veſabatur, aduerſus Maximum Tyrannum moturus, vt vel huius legis ſubſcripto teſtatur: & eius alioquin potiffimum commiſſionibus conſilioque uſus Theodoſius, tum in hereticos, tum pro fide & ſanctitate Catholica ſanctionibus edendis: de quo dixi ad l. *cunctos populos*, ſupr. de *fide Catholica*: & l. 4. ſupr. de *quaſtionibus*.

¶ Interea ex ſuperiore Gregorij Nazianzeni loco liquere poteſt, cur *Apollinariſ* nominatim hæc leg. & quidem à capite legis deſignentur. Nempe de his potiffima & acerbiffima querela hoc tempore exorta, cœtus omni libertate iam agitantibus. Inde etiam, vt hæc leg. ita & l. 12. 13. ſupr. eos nominatim deſignat Theodoſius Magnus neceſſe habuit, cum iam ad cæterorum hereticorum inſtar ſeſe habendos negarent: vt ad l. 12. iam dicere anteueri.

¶ Quod argumentum huius legis attinet, tractatum id & commune, vulgatumque in aliis Imperatorum in hereticos Conſtitutionibus. Duo tantum ibi notanda: Vnum, de *communione sanctorum*: cuius etiam mentio indita Symbolo, quod vocant Apoſtolorum. Alterum de *Eccleſiis priuatis* quæ præter publicas erant.

x v. * Idem

x v. * Idem AAA. Trifolio P. P."

MNE S diuerſarum perſidarumque ſectarum, quos in Deum miſeræ veſania conſpirationis exercet, nullum vſquam ſinantur habere conuentum, non inire tractatus, non cœtus agere ſecretos, non nefariæ præuariationis altaria, manus impiæ officiis, impudenter ad tollere, & myſteriorum ſimulationem ad iniuriam veræ religionis aptare: Quod vt congruum ſortiatuſ effectum, in ſpeculâ Sublimitas Tua fidiffimos quoſque conſtituat, qui & cohibere hos poſſint, & deprehenſos offerre Iudiciis: ſeueriſſimum, ſecundum præteritas ſanctiones, & Deo ſupplicium daturus & legibus. Dat. xv. Id. Kalend. Iul. Stobis, DN. Theod. A. II. & Cynegio v. c. C O S S. [388.]

NOTÆ.

* Ab eſt hæc lex à *Cod. Inſt.* Et hanc legem retulit Baronius Anno 388. num. 58. Valentiniano (Iun. ſcilicet) hanc legem tribuendam mox oſtendam non Theodoſio M. (cui Theodoſij conſilio) quod Baronius voluit, vel ſanè à Theodoſio Valentiniani nomine. Trifolius PP. Italiæ: vt docet l. 3. ſupr. de *Decurionib. Vrbis Romæ*. Quémque Valentinianus Italiâ profugus, inibi reliquerat, mox & Maximo deuicto in eadem Præfectura perſicit, eique actum Maximi inſtituendorum negotium daturum: vide l. 6. 7. ſupr. de *infirm. his qui ſub tyranniſ*: & d. l. 3. ſupr. de *Decurionib. V. R.* vid. *Proſopogr.* Tractatus. An hoc vult, altaria prohiberi, ad officia manuum impiarum peragenda, id eſt ad officium, vt vocant, diuinum celebrandum, ad Euchariftiam, ſeu ad myſteria, vt imò vocat, adminiſtranda? An hoc potius, officia manuum impiarum eſſe, ſi quando heretici altaria erigant? Imò, locus hic ita reſtituendus videtur: non ad nefariæ præuariationis altaria manus impiæ officiis impudenter ad tollere. Ad tollere, id eſt excitare: & propriè ad tollere, quia altaria in altum erecta. Aptare, an agitare aut adſtare? nempe quæ myſteria heretici ſimulant, coſtici potius actus ſunt. Conſtantini, Valentiniani, vel etiam meas (ſi Theodoſio lex hæc tribuenda.) Stobis, Macedoniæ vrbis: vide Prolomanum, Itinerarium Auſtanum, vbi tamen Stobis editum: Nempe Theodoſius M. aduerſus Maximum moturus, primum Theſſalonicam profectus: vt docet vel ſubſcriptio legis prox. 14. ſupr. inde eunt Valentiniano.... ibi data lex hæc à Valentiniano: ibidem à Theodoſio l. 2. ſupr. de *his qui de relig. contend.* Inde eodem menſe profecti Sculpis, vt docet l. 19. ſupr. de *Decurion.*

COMMENTARIVS.

VALENTINIANI Iun. tres in hereticos conſtitutiones occurrunt: quarum hæc prima eſt: duæ aliæ ſunt, *lex 18. & 20. Hæc leg. Coertus* ſeu Conuentus agitare, altaria ſeu Eccleſias excitare, myſteria celebrare heretici omnes, à Valentiniano Iunioris prohibentur Anno Domini 388, negotio eius rei prohibendæ, erucundæ, puniendæ ſpecialiter & enixè Trifolio Præfecto Prætorio dato.

¶ Hæc eſt ſcilicet illa proculdubio Valentiniani Iun. conſtitutio: quæ is paulò ante Italiâ propter Maximum Tyrannum profugus, atque in Macedonia (cuius vrbis Stobis: vbi hæc lex data fuit) cum Theodoſio M. hoc tempore conſtitens, antequam in Italiam cum Theodoſio & exercitu Theodoſij, aduerſus Maximum moueret, Theodoſij ipſius conſilio, atque in ipſo prociuctu, viam ſibi ad debellandum Maximum hæc piâ conſtitutione quodammodo munivit: abrogatâ l. ult. ſupr. de *fide Cathol.* ſeu l. 2. ſupr. de *his qui ſupr. religione contendunt*; quam ante biennium, & quod excurrit, Iuſtinæ matris Arianiæ impulſo, pro Arianiſ nominatim tulerat: & cuius meminerunt Ambroſius *epiſt. 32.* Sozomenus *lib. 7. cap. 13.* Rufinus *lib. 2. cap. 16.* Gaudentius in *praſat. ſerm.*

¶ Argumenta huius probabiliſ coniecturæ hæc habeo. Primum, quia *Trifolius* Præfectus Prætorio, cui hæc lex inſcribitur Præfectus Prætorio Italiæ erat, vt docet apertiffimè l. 3. ſupr. de *Decur. Vrb. Romæ*. atquæ ad Valentinianum hæc Imperij pars ſpectabat. Et ſanè vt rebus in Italiâ turbatis, eique Maximo incubante, Trifolius hic paulò ante Comes S. L. ſub Theodoſio M. & proculdubio à Theodoſio Valentiniano datus & præſidio adhuc à Valentiniano relictuſ fuerat, ita reſtitutis rebus Maximoque deuicto in eadem idem Præfectura

perſtitit: idemque qui Maximi conatibus, quaſi tantum in ſe pro Valentiniano obſtiterat, Maximo deuicto actuum Maximi inſtituendorum negotium accepit: vt docet l. 6. 7. ſupr. de *infirm. his qui ſub tyranniſ*: & d. l. 3. ſupr. de *Decur. Vrb. Romæ*. Secundò Rufinus, *Hiſtoriæ Eccleſiaſt. lib. 2. cap. 16.* teſtatur, Maximum, vt ſe commendaret, legem à Valentiniano laram, datis literis deſtatum, putâ d. l. ult. ſupr. de *fide Cathol.* Maximus, inquit, qui ſe exueret Tyranniſ infania & legitimum Principem geſturiſ oſtendere, datis literis impium proteſtatur inceptum, fidem Dei impugnavit & ſtatuta Eccleſiæ ſubruu, & inter hæc appropinquare Italia. Quare verofiſmile, Valentinianum, eadem ſibi ratione viam ad Italiam & Imperium poſtliminio recuperandum munire laboraſſe. Sic liquet hanc legem Valentinianum Iun. authorem habere, atque aded iam hoc tempore eum ad fidem Catholicam traductum: Certè poſtè Theodoſium cum Valentiniano, deuicto Maximo, matreque Iuſtinâ mortuâ, perterritum Eccleſiarum per Italiam ſtatim, rectè conſtituiſſe, teſtatur Rufinus *lib. 2. cap. 17.* Sozomenus *lib. 7. cap. 14. in ſin.* ſed & leges aliquot ſequentes: Tertio, & verò inſigne exat apud Suidam, in *Ὀυαλεντιανῶν* fragmentum, Valentinianum (Iuniorum ſcilicet) per Matrem Iuſtinam à rectâ fide abreptum, imperioque exinde eiectum. Verum cum ad Theodoſium profectus fuiſſet; in rectâ fide inſtitutum fuiſſe: Cum Theodoſius hiſ ſermè cum eo verbis egiffet: *Imperatoriam aciem non armis, verum iuſtis cauſis flare: exploratum ſibi Imperatoribus piemiſſimis, quieſcentem quamlibet exercitum, partam feliciter victoriam, hoſtes ſubactos, tributarios factos, periculo omenſo: Sic Conſtantine Magnus, & Valentiniane, addebat Theodoſius, Licinio tyranno nauali prælio proſtigato: Sic Valentinianus Pater*

Tom. V L

R 2

131

tuus, feliciter Imperium & ab hostibus illesum rexit, Deo ipsum vindicante, innumeris praeliis victor extitit, victorias ingentes reuulit, sublatis complurimis e diuersis Barbarorum gentibus. Contra Valens paruum tuum Deum diuellens, eade sanctorum & Sacerdotum exilio Ecclesiam polluit: qui & ideo providentiâ diuinâ à Gorbis obsessus, flammis absumptus est. Rectè Christum colit is, qui te non iniuste eiecit: at peruersa fides tua Maximo hanc fecit occasionem; si ad Christum non respicimus, quem utique pugnaturi inuocabimus? Hactenus Theodosium Magnum inducit vetus auctor Valentinianum compellantem. Idem subicit Theodosium, cum Valentinianum his & pluribus etiam commonuisset, ad rectam fidem eum traduxisset. Ex his igitur li-

quet, Valentinianum iam inde, vt in Macedonia sese contulit, atque ad congressum Theodosij venit, ad rectam fidem ab Ariana traductum. Id verò etiam Theodoretus, lib. 5. cap. 15. testatur: ἐπειδὴ αὐτὸς τὴν ἁριανὴν βασιλείαν ἀποστρέψας ἐν αὐτῷ, καὶ τὸν αὐτὸν τῆς ἀριανῆς τὴν δεσποτικὴν ἀποστρέψας, καὶ τὴν ἀριανὴν τῆς ἀριανῆς ἐκείνης ἡμέρας, καὶ αὐτὸς τὴν ἀριανὴν ἐκείνην ἐπαρτήσας: ἔτι δὲ τῶν παρορμητικῶν καὶ τῶν τυραννικῶν πράξεων. Inde itaque lex hæc statim ab eo, tanquam metatoria in Italiam constitutio emissa: (vel etiam ab ipsomet Theodosio, sed Valentiniani nomine.) Nempe etiam quod Maximo ob fidem Catholicam res feliciter procedere crederentur, quod etiam Theodosium Valentiniano dicentem superius audiebamus.

THEODOSII M. Decima in hereticos, Arianos nominatim, constitutio Anno Domini 383.

XVI. * Idem AAA. Cynegio PP. P."

NONNULLOS Arrianorum nostrarum talem proferre iussionem conperimus, vt his liceat usurpare, qua suis videantur utilitatibus conuenire. Quâ sublata, sciant, nullam huiusmodi iussionem e Nostro Sacrario profluxisse. Quidquid itaque fuerit ab his pro eorum commoditate prolatum, vt falsi reus teneatur qui deinceps ea circumtulit. Dat. v. Id. Aug. Constantinop. Theod. A. II. & Cynegio COSS. [388.]

NOTÆ.

* Absit & hæc lex à Cod. Inst. velut temporaria. Inseruit eam Baronius Annalibus Ecclesiasticis Anno 388. num. 59. Atque Tatianus iam Cynegio in Præfectura Prætoriana successerat, vt docet l. 2. infr. de his qui religione cona & l. 119. supr. de Decurionibus. Quanquam & Anno proximo l. 7. supr. de cohortalibus: eidem Cynegio Præfecto Prætorio inscribitur. Qui hoc tempore diuisi erant: vide Sozomenum lib. 7. cap. 17. Socratem lib. ... Tentaret quis iussionem: sed hoc sustineri debet.

COMMENTARIUS.

ARIANORVM nonnulli, Iussionem (id est constitutionem) quandam hæc tempestate, veluti Theodosij Magni, circumtulere, vt ita usurparent, qua suis utilitatibus conuenirent, proque sua commoditate, id est, quasi Theodosius Magnus his colligendi seu coeundi potestatem fecisset. De eo itaque certior factus Theodosius Magnus hæc lege, ad Præfectum Prætorio emissa Anno D. 388. scripsit, falso huiusmodi iussionem sibi adferibi: neque enim vllam talem e sacrario suo, id est, à se profluxisse: falsique adeo reum teneri oportere, qui eam circumtulit.

stantinopolitanam turbare caperunt, spretâ etiam inuenili Arcadij duodecennis tum, quem pater profecturus Constantinopoli reliquerat, ætate. Igitur cum hæc competisset Theodosius, Arcadij quidem intercessione, suam iniuriam remittentis, Arianis domus Sacerdotalis incendium condonauit: teste Ambrosio, d. epist. 29. Interea tamen falsitatem Iussionis, quam circumferrent, hæc leg. coarguit, atque adeo cæteris eorum inhiberi à Præfecto Prætorio porro voluit.

Atque ita quidem de historica huius legis occasione cenfeo. Neque probanda coniectura Baronij, qui censet Arianos, Valentiniani Iun. rescriptum pro Arianis, id est, l. vltim. supr. de fide Catholica, (cuius pars est l. 1. supr. de his qui super religione contend.) circumtulisse, tanquam à Theodosio editam, eò quod ex more amborum Imperatorum nominibus haberetur inscriptum. Non inquam hæc coniectura probanda est: Ariani quippe in Oriente Constantinopoli ipsiusmet Theodosij iussione vexabantur, vt disertè hæc lex testatur: non verò Valentiniani Iunioris qui in Occidente imperabat. Et certè mihi mens quocumque ea, quidquid hæc lex sonare videatur, Ariatorum nonnullos reuera tale quid impetrasse per subreptionem, quod etiam suadet l. 14. suprâ. Atenim Theodosium eius impetrati memoriam hæc leg. abolitum iuisse: Ac maximè, quod Cynegij Præfecti Prætorio intercessione illud factum fuisset, Cynegij inquam, cui recenter mortuo Tatianus successus fuerat. Huius legis inscriptio quippe

omne falsa est: inscribenda scilicet ea est, Tatiano Præfecto Prætorio qui hoc tempore, iam in fine mensis Iunio Præfectus Prætorio erat, Cynegius contra mortuus, vt docet præter l. 2. supr. de his qui religione conad. & l. 119. supr. de Decurionibus. Zosimus lib. 4. p. 760.

supr. Cynegium item, & Rufinum aliquamdiu at non & Titianum, de quo ad l. 17. prox. sequ. & l. 23. infr.

Denique non inanis coniectura est, Præfectorum Prætorio Orientis nonnullos hac tempestate Constantinopoli hæreticis conuincere solitos: veluti Posthuvianum de quo dixi ad l. 13.

Illud rectè Baronius, cum perperam factum putat, vt in subscriptione huius legis Data ponatur lex Constantinopoli, loco Accepta sanctionis; quandoquidem certum est, Theodosium Constantinopoli hoc tempore non egisse. Quanquam neque nouum hoc Codice, vt lex Data pro Reddita accipienda sit.

THEODOSII M. Vndecima in hereticos, Eunomianos nominatim, constitutio Anno D. 389.

XVII. * Imppp. Valentinianus, THEOD. & Arcad. AAA. Tatiano PP. P."

VNOMIANI spadones, nec faciendi, nec adipiscendi habeant licentiam testamenti. Quod circa omnes, quos viuos Lex inuenit, volumus custodiri: nec quemquam præterita cuiuspiam voluntatis priuilegio defendari: cum, seu facta prius testamenta, seu infecta doceantur, post hanc nostri oraculi sanctionem non habeant possidendi licentiam, non petendi, non etiam relinquendi hæredem, nomine principali, non fideicommissario, non legatario, non tacito fideicommissio, vel quantumcumque in huiusmodi negotiis nuncupationem iuris ordo constituit: sed omnia quæ talium esse, vel futura esse constituerit, vt caduca, fisci nostri viribus vindicentur. Nihil ad summum habeant commune cum reliquis. Dat. 11. Non. Mai, Med. Timasio & Promoto COSS. [389.]

NOTÆ.

* Absit & hæc lex à Cod. Inst. velut temporaria. Meminit eius Baronius, Anno 389. num. 49. vbi tamen malè ait, eam aduersus Macedonianos latam esse Iungenda huic lex 16. supr. de cohortalibus: de quo maxè dicam. Tandem memorat hanc legem suam, simul & abrogat, Theodosius M. l. 23. infr. Idem Imppp. qui iude à l. 13. 14. 15. 16. nempe Valentinianus, THEODOSIUS, Arcadius. Tatianus PP. sub Theodosio M. Orientis scilicet, quod expressè docet superiore Anno 388. l. 119. supr. de Decurionibus: & Anno 391. l. 19. supr. de extraord. munerib. Zosimus lib. 4. p. 769. vide quæ notauit ad l. 5. supr. de questionib. l. 2. supr. de his qui super religione contendunt. In MS. vt exhibet editio Parisiensis postrema, Et Spadones, de quo mox. Adipiscendi testamenti, id est, ex testamento adipiscendi, capiendi. hæc scilicet. Hæredum non vnum genus: Hæredes alij sunt nomine Principali, id est titulo directo, vniuersali; alij hæredes fideicommissarij palam: alij legatarij, alij ex tacito fideicommissio hæredes, &c. Quare hæredum nomen quadamtenus & compendio orationis ad legatarios trahi potest, etiam improptè, quod & ipsum ostendit l. 17. supr. de amouend. & tribut. Ad summum, hæc & l. 18. prox. vbi similis clausula vel, ad summum, id est, breuiter, vt paucis dicatur: vide Glossar.

COMMENTARIUS.

VNOMIANI, hæc Theodosij M. constitutione, ad Tatianum Præfectum Prætorio Orientis emissa, Anno D. 389. intestabiles esse iubentur; id est, testamento quicquam relinquendi, vel ex testamento capiendi ius iis adimitur, etiam in præteritum. Et sic communi cum cæteris iure viuere fruique prohibentur, vt sine legis dicitur. Eò verò respexit quoque Sozomenus, lib. 7. cap. 12. extremo, vbi ait, Theodosium (ad terrorem saltem) nonnullos hæreticorum prohibuisse legibus, & πολιτείας ἐπιτάγῃ καὶ μετὰ τὴν τῶν ἀλλοτῶν. Quanquam & de Manichæis ab eodem hoc idem iam antea cautum l. 7. 9. supr. posteaque confirmatum l. 18. In Eunomianis sanè sæpè ius istud variasse deprehendere licet. Reddita quippe eis ab eodem Theodosio, consilio plenioris, post quinquentium sub finem Imperij testamenti factio l. 23. infr. (quæ Rufino Præfecto Prætorio, Tatiani (cui hæc lex inscribitur) in Præfectura Prætoriana successori, inscribitur, vbi vide & quæ dicam de eo plura.) Adempta ab Arcadio l. 25. reddita ab

eodem l. 27. 36. Adempta rursum à Theodosio Iun. l. 49. 50. 58. Atque hæc de testamenti factione à Theodosio M. Eunomianis adempta. Quid igitur de bonis eorum fiet? Ea velut caduca fisci viribus vindicari iubet Theodosius hæc leg. Quæ caduca eorum species notanda est; Caduca inquam, post mortem: neque enim superstitibus Eunomianis bona hæc leg. adimuntur.

Eundem porro Theodosium M. iustem Eunomianis militiâ quoque omni interdixisse testatur; disertis verbis Filius eius Arcadius l. 29. infr. hoc tit. Quibus, inquit, [hæreticis,] exemplo dunt Patris nostri omnibus & à nobis negata est militandi facultas. Quorum verborum hic sensus est, Theodosium hæreticis in commune militiâ interdixisse: Et verò, quod secundum argumentum est, conuinctio huius legis cum l. 16. supr. de cohortalibus, id ipsum euincere videtur. Ibi enim ita Theodosius, Eos etiam, qui pro sceleribus suis soluo militiâ cingulo adducuntur infamia, ne integro peculo sub hæc occasione lateant, ita condigna vltioni volumus subiacere.

subiacere, ut functioni quoque, quae extrema militia debeatur, (id est, Primpili pastui, ut initio legis vocatur:) nihil ex eorum facultatibus subtrahatur. Quae verba omnino congruunt cum l. 61. infr. quae de hac ipsa adempta Eunomianis militandi facultate agitur. Lex, inquit, quae super Eunomianis militare prohibetis, &c. promulgata cognoscitur, nihil ad eos qui cohortalini sunt, pertinet: His enim sunt Apparitionibus obligati, in quibus emensis militiae stipendiis veterani primipili munus sustinere coguntur. Tandem Philostorgius quoque lib. 10. cap. 6. testatur, Theodosium M. cum reperisset quosdam e cubiculo suo Eunomij doctrinam sequentes, Palatio suo eos expulisse: ἐν τῷ πύλαι ἦν ἐν τῷ κοιτῶνι ὑπὲρ τῶν Εὐνομίαν ἐργαζομένων, τῆς αὐτῶν τῶν παρατιμῶν ἐλαύνει.

¶ Sic itaque eadem constitutione Theodosius Eunomianis & militandi & testandi, eque testamento capiendi ius ademerit: quae tria postea pariter Arcadius vnâ & eadem constitutione his ademit d. l. 25. infr. Tandem igitur Theodosiana constitutio, quam Arcadius allegat d. l. 29. non alia fuerit, quam haec ipsa, ad quam nunc scribimus, iuncta d. l. 16. supr. de cohortalib. Illud omittere non possum, suspectum mihi videri quod Cedrenus scribit: Constantinum sanxissse: Χριστιανὸν μόνον ἐπιτρέψαι, de quo ad l. 21. infr. de Pagan.

¶ Sanè peculiare Theodosij M. in Eunomium & Eunomianos odium, praeter hanc legem, & l. 6. 8. 11. 12. 13. infr. testatur ea, quae memorat in horum temporum historia Socrates lib. 5. cap. 20. & Sozomenus lib. 7. cap. 17. & Philostorgius. Quanquam, quod Socrates addit, Eunomio in exilium missò, Theodosium reliquis haereticis nihil molestiae exhibuisse, quin coeundi suis locis copiam fecisse, valde suspectum mihi, imò falsum videtur. Etsi specialia beneficia haereticorum nonnullis à Theodosio concessa scio ex l. 25. infr. hoc tit.

¶ Eunomianos autem spadones à Theodosio M. hac leg. vocari, velut singulare quiddam, Cujacius, non vno loco, inculcat, lib. 17. cap. 24. & recitationibus ad tit. qui test. facere possunt; censuraturque is, Theodosium hac voce indicare eam ipsam, quam, qui de haereticis scripserunt, Eunomianorum turpitudinem erubescant in medium proferre, & Theodoretus: addit ratione honestissimâ; ἰσχυρῶς ἢ μὴν ἢ τῶν μόνον ἀποὶ μὴναι τῶν λογισμῶν: Poterat Cujacius & Epiphanius verba eadem in sententiam adducere, in haeresi Anomaeorum 76. num. 4. ἢ αὐτῶν μὴ ἀδύναμι λέγειν ἑταπερ ἐκείνων ἀκράτου ἀνησώατο: Cujacium secuti alij, non omnes Eunomianos spadones fuisse scribunt, atque ad eam hanc legem non in omnes Eunomianos scriptam; verum quosdam tantum, qui ἐδολοθηροποιεῖς χάρην, & fictitiae pietatis studio se vel ipsos castrabant, vel castrandos aliis praebant. Alij Eunomianos figurate dictos volunt, quod eorum animus sit castratus & castus. Verum attendere illi debuerunt hanc leg. scriptam in omnes Eunomianos, non in quosdam tantum. Quare Spadonum vox velut omnibus Eunomianis communis hic stat: quod confirmat omnino lex 23. Verum neque spadonum vox neque Cujacij observatio stare potest, quandoquidem de spadonatu Eunomianorum nemo veterum mentionem iniicit, neque vllibi lego, Eunomianos sibi virum executisse, quod sanè neque Basilius, qui aduersus Eunomium scripsit, neque Epiphanius omiffuri fuissent, qui cum de Valentianis agit, haeresi 58. spadonatum eorum simul memorat: Immo contra lego apud Epiphanius, dicto num. 4. & Theodoretum, Eunomianos adulteriu inter cri-

mina non duxisse (quod vtrique non aliud spectant illa Epiphanius & Theodoretus verba:) τὸ ὁμοιωθῆναι inquit Epiphanius, ἐν τῇ πνεύμα ἢ ἐπέρε ἀμαρτίας ἐδὲν ὅ φασιν: ἐδὲν ὅ ζῆτα δὲς, ἀλλὰ τὸ ἔξ ἐν ταύτῃ μόνῃ τῇ ὑπὸν νομίζουσαν πῆσι: Augustinus quoque de haeresib. cap. 54. Fertur etiam Eunomius usque adeo fuisse bonis moribus inimicus, ut asseneret quod nihil cuique obesset quorumlibet perpetratio ac perseverantia peccatorum, si huius que ab illo docebatur fidei particeps esset. Tantum scilicet abest, ut Eunomius spadonatum indixerit. Sunt alij qui Eunomianos idè spadones dictos ariolantur, quod Eunomius leprosus fuerit, teste Hieronymo in Esaiam cap. 65. Rufino lib. 19. hist. Eccl. cap. 25. ceterum lepram castratio leuat, teste Aetio. Verum & hoc nihili est. Nam, ut omittam alia, non de Eunomio hic agitur, verum de Eunomianis qui spadones dicuntur. Vir Doctus lib. 2. obseruat. cap. 7. hic reponerat Pseudiones, id est mendaces, eò quod mentientibus ad confirmandam haeresim suam sylogismis Pseudomenis Eunomiani vterentur, allato eam in rem Hieronymi loco in cap. 1. Amos: Verum Hieronymus eo loco id non tantum de Eunomio dicit, verum de Ario & Eutychio: & commune id alioquin flagitium est omnium haereticorum: Atqui epithetum quod Eunomianis hic tribuitur proprium fuisse oportet. Dudum igitur est, cum in ea Theodosij Magni constitutione vox illa spadones de menda suspecta mihi videri cepit. Et sanè, ut optima, ita elegantissima Cordicis Theodosiani editio Parisiensis, ad marginem illius legis ex M. S. exhibet Hispadones pro quo vulgata spadones detracto Hi; Quâ simili ἀφαιρέσει & Spania aliàs pro Hispania: Sterica mulieres pro histericis: Speredibus pro Hyperrechis: Thynia, pro Bithynia Idoro, lib. 9. cap. 32. aliâque his similia. Ea verò lectio ad veram tandem deduxisse me videtur: Legam enim ibi Hispadones vel Hispodes. Eunomiani scilicet, cum & aliàs de baptisnatis inter alia iteratione inter haereticos censerentur, quod ostendit Epiphanius, haeresi Anomaeorum 76. num. 21. l. 1. 58. & 65. infr. hoc tit. l. 21. infr. ne sanctum baptisma: & testatur Philostorgius, lib. 10. cap. 4. & Sozomenus, lib. 6. cap. 26. item quod vnâ tantum mentione baptisma celebrarent, Philostorgio quoque teste, dist. lib. 4. cap. 4. vbi vide quae dixi plenius: Illo sanè vel maxime inter alia notabiles erant, quod quos è Catholicis vel haereticis, Arianis etiam, ad sectam suam conuidentes, rebaptizarent, capite demerso (ὑποκρούει) dicunt Graeci pedibus sursum versis, & ut loquitur Prudentius, de Petri martyrio agens, sola versis in cacumen, vnâ immersione baptizabant. Eius verò rei testis Epiphanius, dicta haeresi Anomaeorum 76. (qui paucis annis ante hanc Theodosij Magni legem scripsit) διαβεβαιώσαντῶν πνευ ἐπὶ καὶ κεφαλῆς τῶν ἀναβαλλίζουμένων βαπτίζει τὴν πῶδα ἀνα ἢ τῶν κεφαλῶν καὶ τῶ, &c. Indicat & Theodoretus id ipsum, lib. 2. fabular. haetic. Tandem Zonaras & Balsamo in can. 1. Concil. Constantinop. (quo Eunomiani damnantur) de Eunomio agens: δὲ ἢ τῶν τῶ δὲ τῶ ὑπὲρ πνευθῶν ἀναβαλλίζει καὶ κεφαλῆς ὑπὲρ κατὰ δὲ ἢ ἀνα σφίρων τῶ πῶδα ὑπὲρ, ἢ μίαν κατὰ δὲ τῶν βαπτίζων ἐποίει. Inde igitur proculdubio Eunomiani Hispadones vel Hispodes: nempe quod pedes sursum statuerent baptizandis (eadem formâ quâ antipodes, sciapodes, sacropodes, alia similiter dicta) Demumptâ voce ab ἰσπῶς, vel ab ἰσπῶν: è textrina vel nauticâ. Notum scilicet, quid ibi sit ἰσπῶν, siue ἰσπῶν, ἰσπῶν: imò & ἰσπῶν naues actuariae apud Gellium. Ut ceteros omittam, Glossæ Philoxeni & Cyrilli: ἰσπῶν, pedes tela: Eustathius Odyss. 8.

ἰσπῶν ἢ κυρίας μὴ ἐργαζομένων ὑφάρκων, δμῶνουν τῶ τῶ καὶ ἰσπῶν ἰσπῶ τῶ ἰσπῶν. Ad illius enim instar formatum est, Hefychius: ἰσπῶ τῶ ὄρθων ἔχλον τῆς νεῶς ὑφάρκων, ἀπὸ τῶ ἰσπῶν. Quinimò & textores ipsi iam dudum apud Romanos Histones dicti, voce quae vsurpata Varro, lib. 1. de re rustica, cap. 2. Et verò res ipsa conuenit. Nam ut in textura primum est, tela (id est instrumenti in quo textitur) pedes erigere, iugumque iis imponere (quod Ouidius dixit telam iugo iungere, Hefiodus ἰσπῶν τῶσ αὐτῶν) ita primum istud fuit apud Eunomianos, eos quos in sectam suam admitterent, baptizare, iugoque quasi iungere, pedibus sursum erectis, capiteque ad eò sistere, ut Plautus loquitur, sic ut pedes in sublimi essent, caput verò demersum, quod Graeci etiam ἰσπῶν vocant, cum quis videlicet ita percellatur, ut καὶ κεφαλῶν ἢ ὄμους cadat, quomodo loquitur Homerus: sic & equus παρὰ κεφαλῆς dicitur, qui aliter κατωμῶν, qui scilicet in ventrem euertit, quia κατωμῶν & παρὰ κεφαλῆς idem. Id verò cum suspensio sit, dicitur κατὰ κατὰ κεφαλῆς capite dorsum suspendi in veteri martyrologio pridie Id. Maij. Hinc igitur mutato vocabulo, Eunomiani vel Hispodes dicti, quasi diceret Pederectos vel Ereclipedes. Quae cum ita sint, cessent porò, quae Cujacius de spadonibus Eunomianis commentatus est: Vanum enim, Eunomianos virum sibi executisse: Vanus etiam eiusdem conatus, l. 5. supr. qui test. fac. pass. ad Eunomianos referre tentantis, vel eo quoque maxime vanus, quod Eunomiani, Constantio Imp. (cuius ea lex est) reuocentores sint: Et ut obiter id nunc dicam, pertinent ea lex 5. ad Eunuchos & spadones, quibus cum obnoxius esset Constantius, imò apud eum omnia essent illi possentque, ut ex Libanio, Ammiano Marcellino, Zosimo, & nonnullis legibus aliis testatur, quoque nouo privilegio eos enexit, ut exemplo omnium, id est eadem aetate quâ alij testari possent, ac proinde post primam pubertatem, cum antea, quod testatur Paulus lib. 3. sentent. tit. 4. §. 2. spadones eo tantum tempore testamentum facere possent, quo plerique pubescerent, id est anno demum aetatis decimo octauo, & sic à plenâ pubertate: plerique scilicet tum pubescunt, et si nonnulli post annum 14. vel 16. Neque ad sentiendum Viro Docto, 2. Obseruat. 6. qui verbis his, id est anno decimo octauo, controuersiam mouet, quasi ea ad data fuerit ab alio, postquam ex instituto Iustiniani plena pubertas definita est anno decimo octauo. Aperta enim est ibi Pauli sententia distinguunt Eunuchos ab aliis, & sic vltiorem annum Eunuchis adsignantis ad testamentum fa-

ciendum quam aliis. Neque id eiusdem admitto, quasi quod Eunuchis antea concessum iam fuerat, ut eadem aetate testari possent, quâ alij, Imperator Constantius illâ l. castratis quoque largiatur per nomen homonymum Eunuchorum. Neque enim, ut omittam Eunuchis quibuscumque & indefinitè id hac lege concedi, quod antea concessum non erat: sanè si ad castratos porrigere voluisset, quod Eunuchis antea propriè dictis competebat, aliter legis verba concepta fuissent: veluti sic: non Eunuchis tantum, sed & castratis: vel Eunuchis omnibus cuiuscumque generis, &c. Hac denique l. Eunuchi exemplo OMNIUM, id est, aliorum (non Eunuchorum) testamenta condere permittuntur, non castrati exemplo Eunuchorū. Ut ad Eunomianos Histopodes redeamus: nil mirum aut insolens, eos huiuscemodi appellatione de ritu suo insignitos: nam & ita ἰσπῶν, & ἐπιπέδους, & μεταπολέμους dicti, per ironiam, propter specus & speluncas in quibus Ecclesias suas habebant, de quo plenè dixi, ad Philostorgium lib. 9. cap. 3. Imò & ἔξ ἐκείνων iidem & Arianis, de quo ad eandem, lib. 10. cap. 3.

¶ Post haec ita à me ad Philostorgium scripta Cl. Salmasius per literas me monuit, ægrè sibi hanc emendationem meam probari, eò quod vox Histopodes non id significet, quod ipse volo, imò contrarium potius: Histopodes enim potius designant qui pedibus stent, insistant, non qui pedes sursum habeant. Ego tamen sententiam non ideò mutò: ἰσπῶν quippe vel ἰσπῶν in vocè ἰσπῶν vel ἰσπῶν non significat stare, insistere pedibus, verum erigi in pedes: vnde & ἰσπῶν τῶ σπῶν: & ἰσπῶν, ὄρθων ἔχλον erectum lignum: ἰσπῶν, ἔχλον ὄρθων: ἰσπῶν, πᾶν τὰ μακρὰ ἔχλα, longa & erecta ligna, aliàs κελόντες: vide Pauliniam Pollucem, Dionysium, Eustathium, Hefychium, Harpocrationem & Etymologicum. Hac puto aperuissima sunt. Si cui verò nostra haec de Eunomianis Hispadodibus sententia & emendatio minus placet, alteram videat apud Doctiss. Petium 2. Obseruat. 7. quae mihi certè non probatur.

¶ Tandem ex collatione l. 23. infr. hoc tit. cum hac leg. colligere mihi iure videor, hanc legem à Tatiano Praefecto Pratorio, cui lex haec inscribitur, extortam: verum hanc veluti quandam nimietatem quinquennio post visam, Rufino suggerente, Tatiani in ea Praefectura successore, cui vtrique lex ea 23. quâ haec abrogata, inscribitur, Denique de Tatiani odio in haereticos iam dixi ad l. 16. prox. supr. & dicam adhuc ad legem 23. suprâ.

THEODOSIO-VALENTINIANA in Manichaeos constitutio,

XVIIII. * Idem AAA. Albino p. v."

VICVMQVE sub nomine Manicheorum mundum sollicitant, ex omni quidem Orbe terrarum, sed quam maxime de hac Vrbe pellantur, sub interminatione iudicij. Voluntates autem eorundem, quinimò ipsae etiam facultates, populo publicatae, nec vim Testamentorum teneant. Nec derelinqui per eos, aut hisdem fas sit: Nihil ad summum his sit commune cum mundo. Dat. xv. Kalend. Iul. Rom. Timasto & Promoto c o s s. [389.]

NOTAE.

* Abest & hac lex à Cod. Iustiniano. velut temporaria. Inseruit eam Patonius Annalibus suis Ecclesiasticis Anno 389. num. 62.

Albino

"Albinus sub Valentiniano Iun. P. V. Romæ scilicet, quod etiam argumento subscriptionis conficitur: vide Chronolog. nam Constantinopoli hoc tempore Præfectus Urbis erat Proculus. Alij habent hic P. P. malè.

"Româ: vbi data hæc lex.

"iudicij, capitalis scilicet.

"vltimæ scilicet.

"Populo Urbis Romæ publicatarum facultatum exemplum obserua i quæ alioquin confiscatæ, velut cadauæ vel caduci titulo, l. 7. 17. supr.

"derelinqui quid.

"Ad summam, hic & l. pro. 17. supr. vbi similis clausula occurrit.

"cum reliquis l. 17. pro. supr.

COMMENTARIVS.

MANICHÆI, Vrbis Româ, nominatim, hinc leg. pelli inestabile esse (quod autem Imperatoribus huius legis auctoribus nondum placuerat l. 3. infr. de Apostasia) Facultates eorum populo publicari, à Valentiniano Iun. & Theodosio M. simul Romæ positis iubentur, Anno Domini 389. Qui mundum scilicet sollicitant, his cum mundo commune nil esse debet. Quæ ratio hic nominatim initio & sine legis inter se collatis indicatur.

¶ Manichæi scilicet, vt cæteroquin hæreticorum coryphæi habiti (quod ostensum ad l. 3. supr.) ita vel hi maxime mundum sollicitabant, præ cæteris noxij, turbidi, scelesti l. 35. 65. infr. hoc tit. l. 3. infr. de Apostasia. Rursum, vt cæteroquin ex omni orbe terrarum pellendi visi, ita quammaximè ex Vrbe Româ: vt quæ Imperij caput, Regina esset, & à quâ velut capite in orbem terrarum facile virus defunditur. Et hæc quidem de ipsa legis sententia.

¶ Cæterum hæc lex, & quidem prima omnium, à Valentiniano Iun. & Theodosio Magno Romæ positis data occurrit, quod post Maximum Tyrannum deuictum, eos profectos Veteres restantur. Hæcque vna est à Valentiniano-Theodosianis constitutionibus, quibus Romæ constituti Vrbi Romæ variis rationibus consuluerunt, tum in negotio religionis, cuiusmodi altera quoque lex est l. 2. supr. de feris, tum in ciuilibus rebus quamplurimis dignitati honestatque Urbis Romæ, quod pertinet etiam d. l. 2. & l. 11. supr. de maleficiis, l. 2. mic. supr. de mancip. l. 5. 6. supr. de Sua-

riis: l. 5. supr. de aqueductu: lex 29. supr. de appell. lex vltim. Cod. Iustin. de feris fugitiuis: (& quæ narrat Socrates lib. 5. cap. 18.) quæ omnes leges eidem Albino Præfecto Vrbi inscribuntur. Eoque etiam pertinet, quod memorant Scriptores Ecclesiastici, Theodosium Maximum deuictum, & Iustina Matre Valentiniani mortua, Romæ verstantem Ecclesiarum statui, per Italiam prospexisse. Sozomenus lib. 7. cap. 14. in fin. τὴν πόλιν τῶν διαλαθόντων τὸν νόμον, ἔπειτα ἔκρινεν οἱ ἑθνικῶν πομπῆν ἅμα συναλεπτῶν ἐπιπέλας, καὶ τὰ θεῖα τῆσδε ἱταλῆς ἐκκλησίας ἐν δίδυμοις: συνέβη δὲ καὶ Ἰουλιανὸν ἀποθῆναι. Rufinus lib. 11. cap. 17. Valentiniani quoque impia inter hæc matre defuncta, fidem Catholicam quam ipsa violauerat, & regnum Tyrannide depulsa, restituit. Atque ipse posteaquam Romam illustri triumpho inuictus est, ad propria rursus regna remeauit. Quamquam hæc loca propriè fidem Catholicam ab Arianismo vindicatam respiciant. Hactenus itaque de Manichæis Romæ constitentibus, Valentinianus & Theodosius constituerunt, vt eâ expellerentur. Atenim biennio ferme post iidem vltius perrexere l. 20. infr. Quare triplicem processum circa Manichæos per diocesin Urbis Romæ hic obserua. Primum à Valentiniano Sen. Romæ coire, docere verti, Anno 372. l. 3. supr. Postea Vrbe Româ etiam pelli iussi à Valentiniano Iun. & Theodosio Magno Anno 389. hæc leg. Tandem & vicinis Romæ Urbibus ab iisdem pulsâ l. 20. infr. vbi vide quæ dicam plura ex Ambrosij quoque epist. 81. ad Syriacum Papam.

THEODOSII M. Duodecima in hæreticos constitutio Anno Domini 389.

XIX. * Idem AAA. Tatiano PP. P."

I qui scæui dogmaris retinent Principatum, (hoc est, Episcopi, Presbyteri, Diaconi,) adque Lectores, & qui Clericatus velamine religioni maculam conantur infligere sub cuiuslibet hæresis siue erroris nomine constituti, ex funestis conciliabulis, seu intra Urbem, seu in Suburbanis esse videantur, omnimodò propellantur. Dat. v. 1. Kalend. Decemb. Med. Timasio & Promoto C O S S. [389]

NOTÆ.

* Et hæc lex abest à Cod. Iust. velut temporaria. Inseruit & hæc legem Annalibus suis Ecclesiasticis Baronius Anno 389. num. 75. concordant eiusdem Theodosij l. 12. 13. 14. supr.

"Tatianus sub Theodosio M. PP. Orientis scilicet, vt probauit l. 17. supr. & l. 5. supr. de questionib.

"Scæuum dogma hæc leg. scæuum crimen l. 44. supr. de Episcopis: scæua religio l. 43. infr. hoc tit. scæua tempora l. 9. supr. de infirm. his qui sub tyrann. scæuitas mortum l. 17. supr. de pœnis, scæuitas paternæ deprauitatis l. 4. infr. ne sanctuum baptisim. vid. Glossar.

"Principatum vocat τὸ πρῶτον, omne ministerium Ecclesiasticum.

"Simplicis, nudi.

"Esse videantur, id est sint: vid. Glossar.

"Theodosius Româ, per forum Flamini digressus, Mediolani hoc tempore substitit: vide Consularia Theodos.

NOTÆ.

COMMENTARIVS.

SACERDOTES Clericos, quorumcumque hæreticorum, tum Vrbe Constantinopolitana, tum Suburbanis eius expelli hæc constitutione ad Tatianum Præfectum Prætorio Orientis emissâ iubet Theodosius Magnus, in Italiâ Mediolani consistens Anno Domini 389.

¶ Sanè Theodosius Anno Domini 383: 384. Constantinopoli ipse consistens, hæreticorum Sacerdotes & Clericos vrbibus expelli iusserat l. 12. 13. supr. ac nominatim Vrbe Constantinopolitanâ d. l. 13. Quadriennio post Ann. D. 388. idem Theodosionica consistens, mox in Maximum Tyrannum moturus, vrbibus expelli hæreticos iussit l. 14. supr. Atenim interea siue iudicium (& in his vt puto Cynegij Præfecti Prætorij) conuenticia (quod etiam hoc Theodosij seculo solemnè fuisse ostendet l. 24. infr.) siue extortis à Theodosio rescriptis nonnullis, siue captatâ tandem absentia Theodosij occasione, per alterum iam ferme annum, Hæreticotum principes, intra Urbem & in Suburbanis Urbis Constantinopolitanae

potrò consistere cœperunt, suâque conciliabula egere. Id quod hæc leg. Theodosio prohibere visum.

¶ Vbi duo obseruanda. Primum, quod de Suburbanis adiicitur. Nempe, quibus in ipsâ Urbis iuratum agere, ij in Suburbanis feruè egere. Quod de Eunomio hoc ipso tempore nominatim prodit, à Theodosio in exilium inde pulso Sozomenus, lib. 7. cap. 17. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπερρίψαν οὐρανὸν εὐνομίῳ τὸν ἡγετῆρα, ἐπὶ δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν περὶ αὐτοῦ διατίθειν ἢ ἐν διὰ καὶ ἑαυτὸν ἐξέκλησάσθαι. In Iouiniano simile exemplum l. 53. infr. hoc tit. Secundò obseruandum, quod dicitur: sub cuiuslibet hæresis siue erroris nomine constituti. Nempe hoc illud tempus est, quo non tantum variis hæresibus Ecclesia concussa, verum etiam ipsæ hæreses rursus subdiuise fuere, quod pluribus exequitur Socrates lib. 5. cap. 20. 22. 23. Sozomenus lib. 7. cap. 17. 18. Quare hæc verba hic addita, vt scirent hæretici nihil plus vnus, quàm aliis in Vrbe vel Suburbanis Sacerdotes & cœtus habendi licentiam sibi patere.

x x. * Exemplum sacrarum litterarum.

ÆRETICORVM polluta contagia pelli Urbibus vicinis, proturbari, ac nullis penitus iubemus patere conuentibus: ne quoquam sacrilega cohors talium hominum colligatur. Nulla eorum peruersitati, vel publica conuenticula, vel latiora erroribus secreta tribuantur. Dat. xiv. Kalend. Iun. Rom. Tatiano & Symmacho vv. cc. C O S S. [391.]

NOTÆ.

* Refert & hæc legem Baronius Anno 391. num. 15.

"Valentiniani Iunioris & Theodosij: mox vt ostendam.

"Manichæorum nominatim.

"Ita & Ambrosius: Quasi quidam contagia resugerunt.

"Eas vrbes: alioquin patere, id est, apparere scriberem vel laterè.

"An latetiora, quæ publicis hic apponantur? An potius latiora, quæ in vicinis vrbibus? Hoc postremum probabile pro proposita reddita.

COMMENTARIVS.

VRBIBVS, Romanæ Urbis vicinis, hæreticorumque conuentus arceri Valentiniani Iunioris & Theodosij Edicto Romæ proposito iubentur Anno Domini 391.

¶ Urbibus, inquam, vicinis Vrbi Romanæ: perperam enim hoc edictum ad Orientalem Ecclesiam & nouam Romam Baronius retulit. Quem vel subscriptio legis arguit: Dat. Roma. Quod sanè ita accipiendum, vt vel Valentinianus indicetur hoc tempore Romæ substitisse, Theodosio inde digressio, quod Socrates docere videtur lib. 5. cap. 18. in fin. vel Data accipiendum pro proposita (vt alibi sæpè) sanè Theodosius & Valentinianus hoc anni tempore Mediolani primum, mox Concordiæ, tum Vincentiæ, tandem Aquileiæ constituerunt: quod Chronologia Theodosiana docebit. Et verd norum proposita ita edicta in Vrbe totius Diocesicos Principe.

¶ Hoc exemplo igitur propositum hoc edictum Romæ, quo Urbibus ei vicinis hæretici expelli iubentur: Nempe (quod & ipsum alicui argumento esse potest, hoc Edictum, non ad Orientalem Ecclesiam pertinere) Urbes vicinæ hæc leg. sunt, quæ in Diocesi & Præfectura Urbis Romæ erant. Sic enim & Vicina vrbis regiones in l. vltim. supr. de habitu quo vti oportet intra urbem, Tom. VI.

sunt omninò, quæ in Diocesi & Præfectura Urbis Romæ erant, eamque constituebant: quod eius legis inscriptio apertè ostendit: patiter vt hac lege subscriptio id euincit. Denique vicinæ Urbis ciuitates & regiones his duobus locis sunt, quæ intra centesimum miliarium, suburbicariæ suburbanæ, vrbicariæ aliàs proprio & peculiari vocabulo dicebantur: de quibus iam alibi sæpè & ex professò.

¶ Sed (& quod tertium argumentum præbere potest) obseruandam, hoc edictum peculiaritèr ad Manichæos pertinere videri. Nempe, ante biennium ferme, ab eodem Theodosio M. & Valentiniano Iun. l. 18. supr. Manichæi Urbis Romæ pelli iussi fuerant: at nunc, etiam Urbibus Romanæ vicinis pelli iubentur, id est, ultra centesimum lapidem: patiter vt Schismatici l. 62. infr. vbi vide quæ dicam plura. Vt autem ad Manichæos hæc legem speciatim referat, facit quoque Ambrosij locus epist. 18. ad Syriacum Papam, qui proculdubio legem 18. & hoc edictum respicit, simul & verba imitatur, quæque exinde secuta memorat. Dignum, inquit, premium retribuimus illi perfidia sua, qui ideòque huc [Mediolanum] venerunt, ne superesset locum in quo non dominarentur [x. damnarentur] qui verò se Manichæos probauerunt.

rum. Et mox. *Impietas Manicheorum, quam & clementissimus execratus est Imperator & omnes qui illos viderunt, quasi quadam CONTAGIA refugerunt: sicut testes sunt fratres, & compresbyteri mei crescentis, Leopardus, Alexander sancto ferventes spiritu, qui eos omnium execratione damnatos, Mediolanensium ex Urbe quasi profugos reppulerunt. Ita Iovinianum, Auxenium, Germinatorem, Felicem, Protinum, Genialem, Martianum, Iannarium, & Ingeniosum, quos sanctitas tua damnavit, scias apud nos quoque, secundum iudicium tuum, esse damnatos. Quare, quod quartum, & huius Ambrosiani loci indicio, colligitur, Syricium Papam & huius*

& 18. legis supr. suorum proculdubio extitisse. ¶ Monendum tamen, esse qui in hac leg. ita reponant, *pellis urbibus, vicis proturbari*: Quod haud admodum improbabile: haeretici scilicet eorumque conventus non tantum urbibus, sed & oppidis vicisque prohibiti: vid. l. 4. 6. 7. 8. 9. 12. 19. supr. l. 34. 53. 65. infr. Imò & extra omnes terras: cuius rei exemplum apud Seuerum Sulpitium lib. 2. sacr. histor. Postremò assentiendum non est Viro Docto, qui hanc legem putabat non de haereticis accipiendam, verum de Doctoribus qui inficiunt alios. Quod, in legem ipsam incurrit: & confirmatur eà hypothese quam supra attuli.

¶ THEODOSII M. Decimatertia in haereticos constitutio
Anno Domini 392.

XXI. * Idem" AAA. Tatiano PP. P."

In haereticis erroribus, quoscunque constiterit vel ordinasse Clericos, vel suscepisse officium Clericorum, denis libris auri viritum multandos esse censemus: Locum sanè, in quo verita temptantur, si conhibentia domini patuerit, fisci nostri viribus adgregari. Quod si id possessorem, (quippe clanculum gestum) ignorasse constiterit, conductorem eius fundi, si ingenuus est, decem auri libras fisco nostro inferre praecipimus: si servili face descendens, paupertate sui, poenam damni, ac villitate contemnit, casus fustibus deportatione damnabitur. Tum illud specialiter praecavemus, ut si villa dominica fuerit, seu cuiuslibet publici iuris, & conductor, & procurator licentiam dederit colligendi, denas libras auri proposita condemnatione multentur. Verum si quos talibus repertos obsecundare mysteriis, ac sibi usurpare nomina Clericorum iam nunc proditura fuerit, denas libras auri exigi singulos & inferre praecipimus. Dat. xv. i. Kalend. Iul. Constantinop. Arcad. i. i. & Rufino C O N S S. [392.]

N O T A E.

- * Inseruit & hanc legem Baronius Annalibus suis Ecclesiasticis Anno 392. num. 25. Meminit huius legis non vno loco Augustinus, mox ut ostendam. Sed & Patres Africani, &c.
- ¶ Perperam hæc lex tribuitur Valentiniano, Theodosio & Arcadio: inducendum enim nomen Valentiniani, qui iam Idibus Maij huius anni obierat: de quo vide Consular. Theodos.
- ¶ Orientis, de quo vide quæ dixi ad l. 5. supr. de questionib.
- ¶ Deinceps quamquam & id extenditur ad eos qui iam nunc Clericorum nomina sibi usurpauerint.
- ¶ Coniunctia.
- ¶ id est Dominum, ut supr. Conhibentia Domini.
- ¶ Servili face descendentes dicuntur, & sui paupertate & villitate poenam damni contemnere, id est, poenam pecuniariam.
- ¶ id est, pecuniariam.
- ¶ ac villitate: ita nonnulli.
- ¶ id est, ad Imperatorem spectans & rei privatae: de quo vide Arcadij constitutionem l. 13. infr. de Paganis.
- ¶ id est, Reipublicæ.
- ¶ verum est.
- ¶ vide Glossar. 26. 11.

C O M M E N T A R I V S.

MULTA auraria DECEM AVRILIBRARVM tribus imponit hæc leg. Theodosius Magnus: nempe 1. Clericorum Haereticorum ordinatoribus, 2. Ipsis Clericis ordinatis, 3. Locum conventibus haereticorum praebentibus, Conductori- bus, Procuratoribus priuatarum possessionum, Imperatoriarum (exceptis Dominis ipsis coniunctibus, quorum loca confiscari iubentur: & servili ex face descendentes, in quos cum poena pecuniaria non cadat, fustium & deportationis poena imponitur) Theodosius M. inquam, iis quos dixi hanc multam hæc lege imponit, Anno D. 392. quæ emissa est ad Tatianum PP. Orientis, haud ita pridem ex Italia in Orientem redux. Quare huc facit quoque Rufini locus lib. 11. cap. 19. *Igitur ad Orientem regressus ibique (ut ab exordio principatus*

sui) summâ curâ, summôque studio pulsus haereticis, Ecclesias Catholicas tradere, idque eâ moderatione agere, ut ultione contempta, tantum Catholicis de Ecclesiarum restitutione consuleret, quo fides recta absque praedicationis impedimento proficeret. Nempe eius moderationis Theodosianæ, ultione contemptâ, hæc lex quoque argumentum fuerit, multa inquam decem librarum auri: quæ & ipsa postea placuit Honorio l. 39. Theodosio Inn. l. 65. Denique hæc illa est, famosa Theodosij M. constitutio & passim decantata, de multa decem librarum auri haereticis imposta, & cuius multa mentio apud Augustinum lib. 1. contra Epist. Parmeniani, prope fin. Imperatorum Injustitiam legesque quæ vehementer aduersus eos late sunt quæ ignorat? In quibus una generalis aduersus omnes, qui Christianos se dici volunt

¶ Ecclesia Catholica non communicant, sed in suis separatim conventibus congregantur, id continet, ut vel ordinator vel ipse ordinatus denis libris auri multentur. Locus vero ipse quo impia separatio congregatur, redigatur in fiscum. Idem lib. 3. contra Cresconium, cap. 47. p. 270. *Crispinus Episcopus vester exhibitus, & quod esse Praefectum quareni negauerat, facile convictus: [vide infr. l. 39.] haereticus, DECEM tamen LIBRAS AVRILIBRARVM, quam multam in omnes haereticos Imperator Maior THEODOSIVS constituerat, intercedente Possidio non est compulso exolvere. De qua re vide & Possidonium capite 12. de vita Augustini. Et rursus Epistola ad Bonifacium 50. p. 219. Quod eo modo fieri aliquatenus posse arbitramur si legem piissima memoria Theodosij, quam generaliter in omnes haereticos promulgavit, ut quisquis eorum Episcopus vel Clericus ubilibet esset inuentus, decem libris auri multaretur, expressius in Donatistas, qui se negabant haereticos, ita confirmarent [Imperatores,] ut non omnes eâ multâ ferirentur, sed in quorum regionibus aliqui violentias à Clericis vel à circumcellionibus vel populis eorum Ecclesia Catholica pateret, ut scilicet post restitutionem Catholicorum, qui fuissent istis perpesti, iam curâ ordinum ad persolvendam multam Episcopi sine ministris ceteri tenerentur. Ita enim existimabamus eis terribis, & nihil tale facere audentibus, posse liberè doceri & veneri Catholicam veritatem, &c. Et quamvis aliis fratribus aliud videretur, &c. abstinimus tamen, ut illud potius quod dixi ab Imperatoribus peteretur: decretum est in Concilio nostro, legati ad comitatum missi sunt. Idem epist. 68. ad Ianuarium. Ex Concilio autem nostri Episcopi legatos ad comitatum miserunt, qui imperarent, ut non omnes Episcopi vel Clerici partis vestra ad eandem condemnationem decem librarum auri, quæ in omnes haereticos constituta est, tenerentur, sed hi soli in quorum locis aliquas à vestris violentias Ecclesia Catholica pateret. Sed & contra Cresconium lib. 3. cap. 47. Rescriptum est, *Quid aliud, nisi quod pars Donati iam sciret, se ad illam poenam aurariam cum ceteris haereticis pertinere. Hanc igitur generalem legem, ut ex duobus superioribus Augustini locis liquet, postea Patres Concilij Carthaginensis aduersus Donatistas portigi nominatim petendam ab Honorio Imp. Theodosij Filio censuere. Quod iuxta Augustinum docet canon Concilij Carthaginensis, quod habitum Anno Domini 404. qui est 93. in Codice Africano: Simul etiam petendum: Ut illam legem, quæ à religioso memoria eorum Patre Theodosio, de auri libris decem in ordinatoribus vel ordinatis Haereticos, seu etiam in Professores, ubi eorum congregatio deprehenditur, promulgata est, ita deinceps confirmari praecipiant: ut in eos valeat contra quos propter eorum insidias Catholici provocati contestationem de-**

posuerint, ut hoc saltem terrore à schismatica vel haeretica prauitate desistant, qui consideratione aeterni supplicij emendari corrigique distulam. Quid verò ad hanc postulationem secutum sit, id est, quid Honorius Imperator. ad eam sternerit & Augustinus dicit. epist. 50. pag. 220. ostendit, & docebit l. 38. 39. infr. Tandem hanc Theodosij constitutionem memorat, simul & retroquærit in Catholicos Hunericus Rex Edicto suo apud Victorem Vitensem lib. 3. de persecutione Vandalarum. Et hæc de personis seu de multa personis proposita: Quod loca attinet in quibus haeretici conuenerint dominis, conuentionibus, in fiscum ea redigi iubet Theodosius: cuius rei meminit quoque Augustinus superior loco cont. ep. Parmen. lib. 1. cap. 7. prope fin.

¶ Intem obseruant ex hac lege nonnulli, & in his Cujacius, seruo poenam deportationis hæc leg. infligi videri. Quare nonnulli id ita accipiunt, non quidem de eâ & propriè acceptâ, quâ in insulam deportatio, status seu capitis mutatio erat (quæ utique in seruum poena cadere non potest, ut quæ statum seu caput nullum habeat, l. 12. §. 4. de accusacione.) verum de eo deportationis genere, quod in Metallum quis detruditur, & priuati dominio creptus, poenæ seruus fit l. 17. §. vlt. de questionibus l. aut damnus §. vltim. de panis. Hoc scilicet deportationis & poenæ genus in seruum cadere aiunt, (quod sanè probat l. 65. infr. vrs. Sin de priuatis edificijs) non illud pariter ut relegationem de qua esse aiunt, & l. 1. supr. de mulieribus que se seruus propriis iunx. & l. 1. supr. de sepulchro violato l. 2. §. qui & à quibus manum. d. l. 12. §. 4. de accusacione. Verum (ne de aliis legibus nunc dicam, de quibus dixi plenè semel ad l. 1. supr. de sepulchro violato) perperam hæc à Cujacio notantur: neque enim hæc lex est de seruo: verum de eo, qui ex serui face descendit, id est, libertino fernè, quos homines vocati puto l. unic. supr. de conducto- rib. & hominibus domus Augustæ: aperte enim op- ponitur hic ingenuus, & hic de quo nunc agimus. Conductorem, inquit, eius fundi S I I N- GENVVS est, decem auri libras fisco nostro inferre praecipimus: S I S E R V I L I F A C E descendens, paupertate sui poenam damni ac villitate contemnit, casus fustibus deportatione damnabitur. Pariter l. 40. infr. Conductor, inquit, si idoneus est deportabitur. Et in l. 65. decem librarum auri multa vel exilium si sit ingenuus subintro: metallum verò post verbera, si seruilis conditionis sit. Denique serui face descendentes sunt, qui non sunt ingenui, non honestis natalibus editi: verum & pauperes & viles: idèd mox dicuntur paupertate sui poenam damni ac villitate contemnere: at enim serui non tantum viles, quàm nulli; non tam pauperes, quàm neque sui compotes sunt.

¶ THEODOSII M. Decimaquarta in haereticos constitutio
Anno Domini 394.

XXII. * Idem" AAA. Victorio Proc. Asiae."

HAERETICI neque Episcopi faciendi potestatem, neque Episcoporum constitutiones licitas habeant. Dat. xv. i. Kalend. Maij, Constantinop. Arcad. i. i. & Honorio II. AA. C O S S. [394.]

N O T A E.

- * Inseruit & hanc legem Baronius Annalibus suis Ecclesiasticis Anno 394. num. 4.
- ¶ malè inseribendi hanc legi ut & duobus sequentibus 23. 24. Theodosius, Arcadius, Honorius: v. Consular. Theodos. Tom. V. l. S. 2. Extant

Extant ad eundem Victorium Proconsulem Asiae plures aliae constitutiones duobus annis proximè præcedentibus, Anno 392. 393. ac nominatim Anno 393. l. ult. supr. de consit. Principum: ubi vide quæ dixi. in qua hæ Prouinciæ, Pamphylia, Lydia, Caria, Lycia, Lycaonia, Pisidia, Phrygia Pacatiana, Phrygia Salutatis, item Hellepontus & insule.

COMMENTARIVS.

EPISCOPOS facere, vel etiam confirmare hæretici à Theodosio Magno, per Asiam nominatim, hæc constitutione, Anno Domini 394. prohibentur. Sanè iam antea Episcopos facere eisdem Theodosius idem veterat l. 12. & 14. 21. prox. supr. De quo Theodosij interdicto agit & Sozomenus, lib. 7. cap. 12. βασιλεὺς νομοθετῶν διέταξε τὰς ἐπεροδοῦναι μὴτε ἐκκλησιαζέειν, μὴτε πῶς πῶς διαδύκειν, μὴτε ἐπισκοπεῖν ἢ ἄλλως χειροτονεῖν. Id verò hæc leg. rursus per Asiam repetitur: illudque additur: Neque Episcoporum confirmationes licitas hæreticos habere debere. Nempe, vt ordinationis Episcoporum ad pascendam plebem destinatorum duæ sunt partes, duo velut actus: puta electio & confirmatio, seu τὸ κρῖν τῆς ψυχῆ, quorum illa ad Clerum & populum intervenientibus Prouinciæ Episcopis pertinet, quod indubitatum: hæc verò ad Metropolitanum totius Prouinciæ, vt vel ex canone 4. Nicæno notum, & Synodica eiusdem Concilij apud Theodoretum, lib. 1. cap. 9. & Ambrosio epist. 82. Ita & Theodosius M. hæreticorum

cæteribus obuiam iturus & collectionibus, vndiquaque Episcoporum ordinationi intercedendum sibi credidit: & electione & confirmatione Episcoporum eis iuxta interdictis. Non satis scilicet visum, electioni intercedere: confirmationem insuper prohibere visum: vt ita maximi, minimi, ab Episcopis faciendis absterent. Nempe speciali beneficio Metropolitanum hæretici confirmationem Episcoporum sibi vindicasse aduersus generalia præcepta videntur argum. l. ultim. supr. de consit. Princip. quæ ante septem menses ad eundem Victorium Proconsulem Asiae data.

Ad Asiam verò, vt dixi, propriè pertinet hæc lex, atque id idèd Proconsuli Asiae inscribitur, pariter vt l. 3. supr. de fide Cathol. eiusdem Theodosij, Arcadij & l. 28. infr. vbi pariter Eusebii hæreticus in Antistitum numero haberi veratur. Nempe, (quod ex Epiphania quoque colligere licet) ea potissimum diocæsis ab hæreticis infestata fuit.

THEODOSII M. Decimaquinta seu postrema hoc titulo de hæreticis constitutio, ac nominatim de Eunomianis, Anno Domini 394.

XXIII. * Idem AAA. Rufino PP. P."

VNOMIANIS, ne caperent aliquid, vel relinquerent testamento, Legatum dudum credidimus promulgandam: Quam quidem nunc consilio pleniorè reuocamus: Viuant iure communi, scribant pariter ac scribantur hæredes. Dat. xv. Kal. Iul. Hadrianop. Arcad. III. & Honor. II. AA. COSS. [394]

NOTÆ.

- * Absè & hæc lex à Cod. Iust. Eandem omisit Baronius Annalium Ecclesiasticorum Ann. 394. Eam indicat Arcadius filius Theodosij l. 25. 27. quam priore infirmat: posteriore rursus confirmat. Rufinus PP. Orientis scilicet: qui in Tatiani locum successit suo ipsius consulari: id est, Anno 392. ante biennium, mense Iulio vel Augusto: vide Zosimum lib. 4. p. 774. Ambrosium epist. 53. & consularia Theodosiana. Eidem inscribuntur quatuor insuper leges: hoc tit. putà lex 24. 25. 26. & sexta, lex 13. infr. de Paganis. De eo cuiusque in hæreticos & Eunomianos odio: vide quæ dico semel ad l. 25. infr. Intelligit l. 17. supr. datam ad Tatianum Præfectum Prætorio huius Rufini decessorem. Dudum, id est, ante quinquennium; Anno 389. Cur pleniorè? An pensiorè? Nil muto. XLI. in editione octauaria Tillij.

COMMENTARIVS.

VNOMIANIS adempta à Theodosio M. ante quinquennium Anno 389. l. 17. supr. (quæ hæc lege indicatur, quæque Tatiano Præfecto Prætorio Orientis inscribitur, Rufini cui hæc inscribitur, in à præfecturâ decessori) testamento factio, seu restabilitas, ab eodem Theodosio Anno D. 394. aduersus Eugenium & Arbogastem mortuo, pleniorè (vt ipse profitetur) nunc consilio, restituitur.

Variant scilicet hæc parte Theodosius M. pariter vt Arcadius filius eius, quod ostendet l. 25. 27. 26. modò hæc lege abrogatâ, vt l. 25. modò nominatim restituta vt l. 27. His enim duabus legibus huiusce paternæ mentionem facit. Porro & l. 49. infr. Theodosium variasse, provt Præfecti quoque Prætorio hæc in partem animati erant,

ita provt tempora erant, non inani coniecturâ ducor. Nam vt maximè mutati consilij rationem hic Theodosius non satis apertè indicet, cum ait, nunc consilio pleniorè reuocamus, attamen mutati consilij rationem etiam à Tatiano & Rufino hæ rationibus conicio. Primùm inscriptionum diuersitate, iunctis illis, quæ modo ponderabam, verbis, nempe, lex 17. inscribitur Tatiano Præfecto Prætorio, hæc verò, quâ illa abrogatur, Rufino, eius in Præfectura successori: cuius consilium nunc saltem melius, plenius Tatiano visum. Secundò, ingens Tatiani in hæreticos odium, cæterò quom ostendunt etiam lex 2. supr. de his qui relig. comendant, l. 16. (si modo eius inscriptio emendetur) l. 19. & 21. supr. hoc tit. Tertium argumentum quod vt cætera Tatiani acta, à Theodosio rescissa.

rescissa fuere l. 12. 13. supr. de bonis proscript. l. 23. supr. de annonâ & tribut. l. 31. supr. de Decurionib. ita & quæ consilio eius constituta, haud pauca reuocata verisimillimum est, in quibus pœna in Eunomianos statuta. Quartum argumentum: vt Zosimus & Ambrosius epist. 53. & Claudianus, 1. in Rufinum testantur, Rufino auctore Tatianum cecidisse seu temporali offensione, (vt loquitur l. 9. supr. de indulg. criminum:) deterrimi iudicis inimici; ita eius acta eo auctore rescissa suadet d. l. 12. de bonis proscriptor. d. l. 23. supr. de annon. Quintò, neque temporis circumstantias omitti cupio. Nempe Theodosius l. 17. supr. edidit, absens confecto bello aduersus Maximum in Italia constitutus,

quasi hæc seueritate Eunomianorum audaciâ compefciturus: atenim nunc, abfuturus scilicet bello aduersus Eugenium, consilio pleniorè contrarium ei visum & tutius. Tandem sicut Rufini consilio l. 17. hæc abrogatur à Theodosio, ita vice versâ hæc Rufini consilio lata, rursus ab Arcadio abrogata eiusdem Rufini consilio l. 25. infrâ.

His omnibus adde, quæ Sozomenus l. 7. cap. 12. extremo, de Theodosij in hæreticos constitutionibus ait, graues quidem ab eo pœnas propositas, non vt eas exequeretur, verum ad metum tantum, vt ita eos ad fidem Catholicam traderet.

XXIV. * Idem AAA. Rufino PP. P."

HÆRETICORVM dementia, nec vterius conetur perpetrare quæ repperit, nec illicita habere concilia: Nusquam profana præcepta, vel docere, vel discere: Ne Antistites eorundem audeant fidem insinuare, quam non habent, & Ministros creare, quod non sunt. Nec per concipientiam iudicantur, omniumque, quibus per Constitutiones Paternas super hoc cura mandata est, eiusmodi audacia neglegatur, & crescat. Dat. vi. Id. Iul. Constantinop. Arcadio III. & Honorio II. AA. COSS. [394]

NOTÆ.

- * Legi 2. Cod. Iust. de hæreticis, versiculus nemo vterius ex hæc lege desumptus & interpolatus est, eique legi, quæ alioquin desumpta est ex l. 5. 28. hoc tit. intextus. Denique ea lex 2. ex tribus, quas dixi, legibus constata est. Insuper autem & hæc totidem verbis Annalibus suis Ecclesiasticis Baronius Anno D. 394. num. 4. nempe Theodosius, Arcadius, Honorius. Rufinus PP. Orientis scilicet sub Theodosio Magno & Arcadio: vid. Prosopogr. & quæ de hoc dico sub finem legis prox. 25. ne vterius. Nemo vterius conetur, quæ voperarit profana præcepta vel docere vel discere. Ita hunc locum interpolauit Tribonianus d. l. 2. de hæreticis. De quâ sententia dixi ad l. 8. supr. de maleficis. an perpetrare totidem literis? vt ita videantur hæretici prohiberi concilia perpetrare, quæ repperint, discendi causa: & habere concilia, docendi ergo; doctores scilicet, concilia habere: discipuli, concilia reperia perpetrare. Profana præcepta hæreticorum. Nec Cod. Iustin. Nemo dat quod non habet. Nec Cod. Iustin. Nemo alium facere potest, quod ipse non est. proli. coniuuentiam: & ita Cod. Iust. iudicantium Cod. Iust. Obserua constitutiones anteriores Theodosij Magni. Negligentia iudicum crescit audacia reorum.

COMMENTARIVS.

ARCADII Imp. in hæreticos duodecim constitutiones sequuntur: putâ, hæc lex, & lex 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 36. Hæc lege hæretici COERTVS agere, frequentare, docere, discere, fidem insinuare, Ministros creare, A. D. 394. per Præfecturam Orientis ab Arcadio prohibentur: damnatâ iudicum & cæterorum negligentia quibus hæc cura à Theodosio Magno demandata fuerat: Per constitutiones paternas, ait lex: vnde apparet, Arcadium huius legis auctorem esse; quem & Zosimus, lib. 4. p. 778. & Socrates, lib. 5. cap. 24. & Sozomenus, lib. 7. cap. 24. à patre Theodosio aduersus Eugenium & Arbogastem mortuo, hoc anno Constantinopoli Imperatore relicto, hunc annum testantur. Falsum autem est, quod Sozomenus & Socrates addunt, etiam Honorium Constantinopoli à patre relicto: reclamant enim & Zosimus & Marcellinus, qui Honorium nominatim aiunt à patre abductum & adfectum; reclamant & cæteri, qui paulò post Theodosium obiisse aiunt Mediolani filio Honorio præsentem. Quare superest, si author huius legis quaeritur, eam vni Arcadio tribuendam, non Arcadio & Honorio.

Quamquam idem Socrates & Rufinus Arcadium à Theodosio finem vitæ suæ impendere proficiente Constantinopoli Mediolanum accitum scribit.

Causa autem recentandæ huius aduersus hæreticos legis non videtur iustus Parentis Theodosij M. quem expeditio militaris suscepta coegerat, rem paucioribus agere l. 32. supr. verum, coniuuentia iudicum, & aliorum: quam Arcadius Constantinopoli relicto, eam post tot paternis Theodosij constitutiones, ipse Imperij habentis successoris, deprehendisset, ne vterius cresceret, providendum ipse putauit, quod hæc leg. apertè indicatur. Et quidem ex consilio proculdubio Rufini PP. cui hæc lex inscribitur, quem à Theodosio, filio Arcadio Iuueni adhuc rerum agendarum imperito adiutorem, atque omnia ex vlu administratum datum, disertè prodit Zosimus lib. 4. p. 777. in fin. Verba hæc sunt de Theodosio: ἀπεχόμενος τῶν πραγμάτων, τὰ κατὰ τὸν νόμον διδόντων, ἀπολιπὼν Ἀρκαδίου τὸν υἱόν, ἠδὲ καὶ τῆς βασιλείας κατὰ ἀβύσσον: ἐπεὶ δὲ νέεσθαι ἤνθεον, τὸ λατρεῖν εἰς φρήνησαν ἀπέθετο τὸν νεώτερον υἱόν, ἀπέλιπεν αὐτὸν Ῥουφίνον, ἀμα τε τῆς αὐτοῦ ἐπιτροπῆς.

ὑπαρχον ὄντα, καὶ εἰς τὸ αὐτὸ ἕτερον τῆς ἐαυτοῦ κυρίου τὰ γυναικῶν, ἀφ' ἧσιν τὰ τε ὄσα βασιλῆα δίδουσι ἢ τῆς ἑαυτοῦ ἐξουσίας.

¶ Additur porro hac lege, Omniumque quibus per constitutiones Paternas super hoc cura mandata est, id est, Officialium & Principalium & similiarum,

quod docet ipsamet Theodosij M. constitutio, puta lex 12. supr. docebit eiusdem Arcadij constitutio anno proximo data, ad eundem Rufinum l. 13. infr. de Paganis.

¶ Ceterum vnicuique hac mihi lex occurrit, quam Arcadius viuo patre promulgauit.

XXV. * Idem AAA. Rufino PP. P."

MENS pœnas, cuncta supplicia, quæ sanctionibus + Diuæ recordationis Genitoris Nostri aduersus hæreticorum sunt pertinaces spiritus constituta, nostro etiam decreto reparantes, decernimus: Quidquid etiam his est, contra meritum delinquentum, spes correctionis, speciali quadam sanctione, concessum, id irritum esse. ¶ Eunomianorum verò perfidiam mentem, & nequissimam sectam, speciali commemoratione damnamus, statimisque, omnia, quæ contra illorum vefaniam decreta sunt, inlibata custodiri. Illud addentes, ne quis memoratæ sectæ militandi, aut testandi, vel ex testamento sumendi habeat facultatem: Vt sit iam omnibus commune damnium, quibus etiam communis est religionis furor: cessante videlicet, si quid à Patre Nostro quibusdam fuerat super testandi iure, beneficio speciali, concessum. Dat. 111. Id. Mart. CP. Olybrio & Probino COSS. [395.]

NOTÆ.

* Abest & hæc lex à Cod. Iust. Neque hanc legem omisit Baronius Anno 395. sub Arcadio & Honorio num. 8. Hanc legem suam & sequentem indicat & confirmat Arcadius l. 13. infr. de Paganis. Eam quod ad Eunomianos recantat idem l. 27. infr. Eandem quo ad Eunomianos laudare videtur & confirmare Theodosius Junior Filius eius l. 49. infr. Tibuenda hæc lex, & multo magis adhuc quatuor sequentes ARCADIO & Honorio: vt pote mortuo iam ante bimembre ferme Theodosio M. vide Consularia Theodof. Sed quid aliunde probationes conquirimus? Aperit hæc leg. Theodosium mortuum his verbis ostenditur, Diuæ recordationis Genitoris nostri. Rufinus PP. Orientis scilicet sub Arcadio Imp. de eo dicam mox. Pertinaces spiritus hæreticorum: vide quæ dicam ad l. 28. infr. Reparantes, id est, iterantes. de Spe correctionis. perfidia Eunomianorum: hæc leg. & l. 6. supr. similia elogia: vide in Paratitlo huius tituli. vefania Eunomianorum hæc leg. furor infr. d. l. 31. & 32.

COMMENTARIVS.

ARCADIJ post mortem Patris Theodosij vndecim in hæreticos ferme constitutiones sequuntur, intra primi Iustri seu quinquennij spatium promulgatæ: quibus addenda & l. 13. infr. de Paganis. Deinceps enim duobus ferme integris Imperij Iustri, nullæ amplius Arcadij in hæreticos constitutiones occurrunt. Hæc sanè omnium prima primis etiam Imperij post patris mortem mensibus ab eo lata fuit, & proximo deinceps sequentes interuallo. Vnde enixum Arcadij studium elucet, in hæreticis pessundandis & Catholica fide erigenda. Quare neque abluat Sozomeni locus, lib. 8. cap. 1. vbi ait, Theodosio mortuo, filios eius, Arcadium & Honorium, patris exemplo (quod sanè ostendit etiam Arcadius cum toties Genitoris seu Patris sui constitutiones sibi pro exemplo proponit hæc leg. & l. 25. 26. 27. 29. hoc tit. & l. 13. infr. de Paganis:) τὰ δειδοζελόα τοῦ πατρὸς βασιλευσὶ τὰς εἰς τὸν ἑαυτοῦ ἀποδομύτρον βίβλαμα ἐπέλαθον καὶ ἀρετὰς ἰδίαις ἄριστοι ἰδίαν: Quanquam ad Ecclesiarum priuilegia potius respicere Sozomeni locus videatur & sic ad l. 29. supr. de Episcopis, Ecclesijs, & Clericis, & similes subicit idem Sozomenus, tam factum, vt hæretici Imperatoris etiam exemplo certatim ad Ecclesiam Catholicam accederent, ac nominatim Arianos & Eunomianos, quod inter se dissentirent, imminutos atque eâ causâ ex his multos in melius mutatos: Macedonianos verò Constantinopoli infractos, ex quo Episcopos habere iam diu desidre. Nouatianos etiam à Sabbatio turbatos, maiorẽ partem tamen conuincisse moderatis Epp. Hæc Sozo-

menus. Quicquid huius sit, sanè sequentes Arcadij constitutiones satis ostendunt, quam contumaces & pertinaces sese hæretici, tum quoque præbuerint, quos tot & toties repetitis constitutionibus reprimere necesse habuerit. Et inter hos speciatim Eunomiani. De huius legis sententia videamus.

PœNAS igitur omnes in hæreticos (ac nominatim in Eunomianos) à Theodosio Patre suo sancitas hoc Imperij sui, post mortem patris, Anno D. 395. initio, Arcadius confirmat it. Reuocatis etiam specialibus beneficiis quæ nonnullis idem Theodosius aduersus ius commune concesserat: Nempe, quod eleganter hæc leg. ait: Vt sit iam omnibus commune damnium, quibus etiam communis est religionis furor. Et Theodosius Iun. Arcadij F. in eadem re de Eunomianis l. 58. infr. hoc tit. Vt pares ceteris sint, quibus pares sunt in dogmatibus præuinitate. Hinc igitur ad Ecclesiasticam temporum Theodosianorum historiam discere iam licet, Theodosium M. etsi seueris hæreticos subinde constitutionibus coercuerit, specialia tamen multa beneficia aduersus eas aliquando nonnullis concessisse, quod & suadent l. 14. 16. supr. Atqui alias ipsemet Theodosius ante sesquiannum dicebat, (& fortè eadem occasione) l. 4. supr. de constit. Princip. (vbi vide quæ dixi) Generale præceptum beneficio speciali anteferendum esse. Idem huiusmodi beneficia specialia hæreticis tributa nominatim valere vetuit l. 6. 14. 16. supr. Quare Theodosium hac parte variasse constat: pro vt scilicet hæretici (quod hæc lex nominatim ostendit) spem correctionis facerent,

facerent, vel pertinaces spiritus gererent.

¶ Atque vt hæc in commune, ita EVNOMIANOS speciatim hæc leg. Arcadius persequitur & exagitat, de quibus erunt deinceps eiusdem Arcadij quinque leges, puta lex 27. 31. 32. 34. 36. omnes intra quadriennium data, ad quas vide & quæ dicam. Hæc certè lege sancitas in eos pœnas confirmat, specialibus beneficiis, nonnullis eorum à Theodosio Patre concessis, reuocatis (de quo postremo iam dicere anteuerit.) Speciales scilicet in eos odij causas habere se Arcadius multis ostendit. Primò, dum speciali commemoratione eos damnare se ait. Secundò, dum eorum perfidiam mentem & nequissimam sectam & furorem vocat: quibus similia Eunomianorum elogia continentur & Theodosiana constitutione l. 6. supr. & eiusdem Arcadij d. l. 31. 32. 34. 36. in fin. infr. Quomodo & Synesius sub Arcadio hoc ipso epist. 5. ἀθεολόγητον ἀγεννῆ Εὐνομίου vocat: vbi etiam ait eos potentiam suam in comitatu Principis iactasse. Sanè Arianis passim iunguntur l. 6. 8. 11. 12. 13. supr. l. 50. 60. infr. Imò etiam seuerior pœna his quam Arianis ab Arcadij F. Theodosio Iun. imponitur l. 65. infr. Et verò Epiphaniij quoque iudicium est, Anomios (qui iidem cum Eunomianis sunt) Arianam hæresim vberiore quadam, ac magis execranda dogmatum impietate superasse.

¶ Tertio militandi, testandi, vel ex testamento capiendi eis facultatem quoque adimit. Militandi, inquam, quod à Theodosio M. quoque hæreticis omnibus interdictum fuisse docet lex 29. infr. & nominatim quoque Eunomianis, vt ostendi ad l. 17. supr. Quod & ipsum hæc leg. addit: Arca-

dus: Illud addentes, inquit, non quasi non aliquando id ita constitutum fuerit, verum, quia desitum aliquando. Testandi, item, & ex testamento capiendi facultatem Eunomianis Arcadius hæc leg. adimit. Quam Arcadij Patris sui constitutionem Theodosius Iun. laudare & confirmare mihi videtur l. 49. infr. quam pater Theodosius Magnus eis vltimum anno superiore reddiderat, l. 23. supr. Verum idem Arcadius paulò post hoc ipso anno hanc legem recantauit, & dicit. l. 23. confirmauit l. 27. infr. reddita testamenti facultate Eunomianis, pariter, vt l. 36. infr. De militandi iure hæreticis adempto dixi ad l. 17. supr. & dicam adhuc ad l. 29. infr. de Paganis.

¶ Quarto, & specialia beneficia Eunomianorum nonnullis à Theodosio patre tributa super testandi iure reuocat: de quo initio legis iam dixi.

¶ Illud tandem semel obseruari cupio, tres Arcadij in hæreticos Eunomianos nominatim leges hoc titulo, & quartam insuper legem 13. infr. de Paganis, ad Rufinum PP. datas occurrere, proculdubio ipsiusmet Rufini, (penes quem summa rerum in Oriente erat sub Arcadio) instinctu & consilio: cum Theodosio adhuc superstitite Eunomianis testamenti libertas facta fuisset l. 23. supr. datâ ad eundem Rufinum PP. Eademque Eunomianis redditur Rufino sublato, l. 27. infr. Quare Philostorgij Eunomiani odium in Rufinum intermicare videas libro eius vndecimo histor. Eccl. cap. 3. vt ad eum iam ostendi. Ex quibus interitum apparet quàm in varia tractus fuerit Arcadij animus pro Præfectorum Prætorio, vel quibus obnoxius erat, studio.

XXVI. * Idem AAA. Rufino PP. P."

NE quis hæreticorum, quos iam leges innumeræ Diui Genitoris Nostri continent, audeat cœtus illicitos congregare, profanæque mente Omnipotentis Dei contaminare mysterium: nec publicè, nec priuatim: nec in secreto, nec palàm. Nemo audeat Episcopi sibi nomen adsciscere, vel Ecclesiasticum ordinem, eorumque sanctissima nomina pollutis mentibus vsurpare. Dat. 1 v. Kalend. April. Constantinop. Olybrio & Probino COSS. [395.]

NOTÆ.

* Abest & hæc lex à Cod. Iust. Eam inseruit Baronius Anno 395. num. 9. Iam ad legem superiorem ostensum, huic quoque legi nonnulli Arcadij & Honorij nomina inscribenda. Rufinus PP. Orientis sub Arcadio: de eo vide quæ dixi ad l. superiorem 25.

COMMENTARIVS.

OE TVS hæreticorum omnium, vbique, quicumque hac Arcadij constitutione, tot Patris Theodosij legum exemplo prohibentur, iidemque Episcoporum vel aliter Ecclesiastici ordinis nomen vsurpare sibi vetantur. ¶ Nempe (vt mihi quidem videtur) vaga & indefinita nimis vifa lex superior, quâ pœnæ & supplicia in hæreticos à Theodosio Magno statuta confirmabantur. Itaque hæc leg. ne quis hæreticorum sibi blandiretur, ad hanc specialem constitutionem Arcadius descendit. Proinde constituit: Quoscumque tandem cœtus hæreticorum pœnis obnoxios esse: quæcumque item nomina Sacerdotij iidem interdicti. Nil interesse, publicè, priuatim, secretò, an palam coitent: ex æquo hæc interdicti, & pœnis propositis subiacerent. Nil interesse, Episcopi nomen vel alterius Ecclesiastici ordinis adsumerent. Quibus postremis verbis fortè

Macedoniani perstringuntur: quos, Sozomenus auctor est lib. 8. c. 1. (in horum ipsorum temporum historia) Episcopum Constantinopoli non habuisse: verum exinde à Constantij temporibus, quibus ab Endoxio Ecclesis priuati fuerunt, sub Presbyteris tantum egisse, καὶ μόροις Πρεσβυτέρους μέγας τῆς ἐκκλησίας βασιλεὺς διαβόηον. Sanè de Macedonianorum Sacerdotibus fuit etiam supr. l. 12. 13.

¶ Ceterum hanc legem suam proptèr indicare mihi omnind videtur Arcadius, post quatuor menses l. 13. infr. de Paganis. Igitur vniuersi, qui à Catholica religionis dogmate deuicare contendunt, ea quæ NUPER decreuimus proponant custodire: quæ olim constituta sunt, vel de hæreticis vel de paganis non audeant præterire, &c. vbi mox pluribus de cœtibus hæreticorum prohibitis. Quæ sanè lex à Theodosiano Codicis conditoribus huic subici iure potuit, æquè ac in titulum de Paganis referri.

¶ EVNO

¶ EVNOMIANIS testamenti factio redditur ab Arcadio.

XXVII. * Idem AAA. Cæsario" P.F. P.

CONFICIENDORVM testamentorum dari Eunomianis præcipimus potestatem, & concedi id, quod Diui Genitoris Nostri data nuper" præceptio continebat. Dat. VI. Kalend. Iul." Constp. Olybrio & Probino C O S S. [395.]

NOTÆ.

* Absit & hac lex à Cod. Inst. eandemque omisit Batonius in anuum suum referre. Iam ad legem 25. ostensum est, huic legi Arcadij tantum & Honorij nomina inscribenda esse: Cæsarius PP. sub Arcadio Orientis scilicet post Rufinum vide legem unie. supr. de grege domitico, &c. Eidem inscribuntur duæ aliæ in Eunomianos leges, puta lex 31. 32. anno superiore 394. l. 2. 3. supr. Vel huius legis subscriptio emendanda, & sic subscriptendus dies VII. Kal. Ian. Rufinus enim adhuc mense Octobri huius anni (vt docet l. 8. supr. de patris) Præfectus Prætorio Orientis erat, ad V. usque Kal. Decembr. (quo die trucidatus: de quo vide Consular. Theodos.) ei que Cæsarius successit, vt prodit quoque Philostorgius lib. 11. tit. 5. vel sanè emendanda inscriptio & reponendum Rufino P.F. P. Prius magis probem.

COMMENTARIVS.

EUNOMIANIS, de quibus sunt eiusdem Arcadij quinque adhuc constitutiones, hoc titulo ademptam à se paulò ante hoc ipso Anno 395, restandi facultatem, constitutione ad Rufinum PP. data l. 25. supr. Arcadius hanc constitutione ad Cæsarium PP. Rufini successorem emisit, reddit: confirmata in hoc Patris sui Theodosij constitutione, quæ anno superiore 394. lata fuerat, puta l. 23. supr. Eademque eidem Arcadio mens fecit l. 36. infr. Alia tandem Theodosio Iun. huius Arcadij F. & quidem iuxta Arcadij constitutionem l. 49. infr.

¶ Nempe provt Magistratus, Præfecti inquam Prætorio, quibus Arcadius obnoxius erat, ita & in Eunomianos seuerior vel mitior fuit: sub Rufino seuerior, de quo ad l. 25. supr. Item, provt Eunomiani spem correctionis facerent (quod ipse Arcadius d. l. 25. profertur) modo seuerius, modò lenius haberi, vt à Theodosio, ita ab ipsomet Arcadio, huius legis auctore.

¶ Atenim mox sequentibus huius Anni 395. mensibus in hæreticos & alicubi nominatim Eunomianos Arcadium acerbius insurrexisse docet lex l. 3. infr. de Paganis, & lex prox. 28. hoc tit. & lex 29. vt & integro triennio post, Anno Domini 396. 397. 398. lex 30. 31. 32. 33. 34. At nunc mitius iis consuluit hanc leg. quam notandum est datam ad Cæsarium PP. De quo obseruandum etiam quod Philostorgius scribit lib. 11. cap. 5. Eutropij mandato, Eunomij corpus per Cæsarium PP. transferri iussum à Dacota Tyanam, quò ibi à Monachis seruaretur, cum Eunomianis id Constantinopolim translatum vellent, vbi etiam Aëtius Eunomij Magister mortuus sepultusque fuerat. De quo vide quæ iam notauimus illum Philostorgij locum. Eidem verò Cæsario PP. duæ præterea aliæ Arcadianæ aduersus Eunomianos constitutiones inscriptæ occurrunt, puta lex 31. & 32. infr. quo sanè tempore adhuc Eutropius auctoritate poterat apud Arcadium Imp.

¶ HÆRETICORVM, seu hæreseos, definitio: ex quâ efficitur EVRESIVM quoque quemdam hæreticorum numero habendum.

XXVIII. * Idem AAA. Aureliano" Proc. Asie.

HÆRETICORVM vocabulo continentur, & latis aduersus eos Sanctionibus debent subcumbere, Qui vel" leui argumento à iudicio Catholice religionis & tramite detecti fuerint deniare: Ideoque Experientia" tua Euresium" hæreticum, nec in numero Sanctissimorum Antistitum" habendum esse cognoscat. Dat. III. Non. Sept. Constantinop. Olybrio & Probino C O S S. [395.]

NOTÆ.

* Legi omnes, 2. §. 1. Cod. de Hæreticis, (quæ lex alioquin ex l. 5. & 24. hoc tit. confata est) inserta est prima huius leg. sententia: sic quidem vt subscriptio ibi ea tantum addita sit, quæ continetur in d. l. 5. Inferuit eam quoque rectè Batonius Annalibus suis ad A. D. 395. num. 10. nullâ tamen, quod historice ratio requirebat, interpretatione addidit. ARCADIJ & Honorij tantum nomina non verò trium AAA. huic legi inscribenda esse iam ostendimus ad l. 25. supr. Aurelianus hic Proconsul Asie fuisse videtur filius Aureliani PP. de quo vid. Prosopogr. vel, id est saltem, tantum: vt passim alibi, ita & l. 9. supr. ibi, vel in mediocri vestigio, &c. quæ in rem mox plura. ¶ Sequentia, velut temporaria, à Triboniano omissa sunt: quæ tamen ad prioris sententiæ, quam retinuit, intellectum plurimum faciunt, velut exemplum historicum continentia definitioni seu regulæ firmandæ, vel speciem, cui hæc definitio applicatur. ¶ Experientia titulus tributus Proconsulibus hanc leg. & l. 11. Cod. de feriis. de hoc Euresio mox. sic & l. 24. supr.

COMMEN

COMMENTARIVS.

DEFINITIONEM hæreticorum, ac proinde & hæreseos proponit hac constitutione sua Arcadius Imp. Anno D. 395. vt inde mox efficiat, quæ altera huius leg. sententia est, quamque Tribonianus velut temporariam recidit, EVRESIVM quendam tum temporis Episcopum, hæreticorum quoque numero censendum, atque ad id iuxta sanctiones aduersus hæreticos antea latas in numero Episcoporum non habendum. Quæ quidem lex hodie inter celebratissimas est in argumento de hæreticis: (quæ & Codici Iustiniano inserta est l. 2. §. 2. de hæreticis:) & questionem capitalem continet. Et ea tamen à plerisque hæctenus vel perperam intellecta fuit, vel in vsum malè deriuatur. Cuius idèd genuinam sententiam haberi publicè interest. Nos ipsam primùm definitionem illustrabimus: deinceps de sanctione seu pena huius legis in hæreticos agemus: tandem & de hypobesti, seu occasione huius legis ferendæ, atque adèd de Euresio hæretico visuri.

¶ Initio laudandum Arcadij qui tum Constantinopoli erat institutum, qui vt cæteroquin professus initio epist. ad Flavianum apud Georgium Alexandrinum, nullam aquè rem se habere sollicitum ac sanctarum Ecclesiarum curam, & fidei in Christo firmissimam basim, per quam saluamur: ita & tuis vobis eius avt hanc, (quo elogio sexta Synodus Constantinum 4. Imp. ornat,) definitionem hanc concinnatit proposueritque. Et proculdubio non non sine Nectarij Episcopi Constantinopolitani sententiâ & consilio: de cuius auctoritate apud Theodosium M. Arcadij patrem, dixi ad l. celebrandis. Cæterum pro Catholice fidei exemplo proposituit, l. 3. supr. de fide Cathol. ad rem seu definitionem. Sic sanè Valentinianus Tertius quoque postea Apostatarum definitionem proponendam credidit, l. ultim. infr. de Apostatis: Ne huius criminis, inquit, interpretatio latius incerto vagetur errore, &c. Ne quis alioquin indignam Principum curâ rem pûter, in rebus maximi momenti cerum definitiones. Sæpè enim dum in incerto vagantur criminum interpretationes, luctuosos regna, resque publicæ tumultu, imò & Ecclesiæ colliduntur, atque innoxius sæpè sanguis effunditur: quod ne in veris quidem & agnitis hæreticis Arcadius huius leg. auctor vnquam sustinuit, vt vel ex hac ipsâ leg. patet (de quo postea.) Probum igitur Arcadij institutum: Sed siue dolendum, siue mirandum, Arcadianam definitionem tam veram, tam perspicuam, vt & pœnas hanc leg. comprehendens, vel à sænioribus aliorum trahi, vel à mitioribus improbari, qui eam latam vel laxam nimis queruntur, imò intolerabilem & Bruti Fulminis instar deridendam, nisi quid aliud addatur: quâ causâ etiam eius vice aliam substituunt vel comminiscuntur. Cùm tamen ea omnium absolutissima sit, pariter vt sanctio eadem leg. comprehensa mitissima est.

¶ Definitio Arcadij hæc est: Hæreticorum, vocabulo contineri, qui vel leui argumento à iudicio Catholice religionis & tramite detecti fuerint deniare. Tria in hac definitione expendenda veniunt. 1. Quid sit Iudicium & trames Catholice religionis. 2. Quid sit deniare ab iis. 3. Quid sit vel leui argumento deniare à iudicio & tramite illo.

¶ Quid sit iudicium & trames Catholice religionis, quid Catholica religio, vt intra constitutiones me ferre nunc includam, nemo melius explicat Theodosio M. Arcadij huius nostri patre. Is quippe Tom. VI.

eodem in argumento versans, & hæreticos à Catholicis seu orthodoxis separaturus ante quindeccennium in solemnî constitutione sua cunctos populos supr. de fide Catholica, Christianos Catholicos definit eos, qui secundum Apostolicam disciplinam Evangelicamque doctrinam credunt: si evragovivovlev ty avax & dōdōdōv avsa nīs avyios. Nemo melius Gratiano Imp. ex Constantini, Constantij & Valentiniani patris mente l. 2. infr. ne sanctum baptisma. Nihil enim aliud præcipi volumus, quam quod Evangeliorum & Apostolorum fides & traditio incorrupta seruanit. De Constantini mente: vide & Socratem lib. 1. cap. 7. Ita Imperatores ante Arcadium, iudicium Catholice religionis & tramitem interpretantur. Quamquam & nouis hæresibus exorientibus vel inualescentibus, Ecclesia proinde turbata, insigniorum insuper Episcoporum exempla, quæ ad eum tramitem ducerent, à Principibus insuper proponi solitum, quos liqueret sanctissimos, vt hæc lex in fine loquitur, ab hæresi immunes, redæque fidem, Apostolicamque disciplinam & Evangelicam doctrinam vsque tum sequi & tueri, vt liquet ex d. l. cunctos populos, quam & Sozomenus memorat, lib. 7. histor. Eccles. cap. 4. ad quam nos plura iam in hac sententiam cumulauimus. Liquet etiam ex Theodosij Iun. qui Arcadij huius filius fuit l. ultim. supr. de his qui religione contendunt: & ex Martiani l. 8. Cod. de hæreticis. Eodemque pertinentia testimonia, in dōdōv avyios veterum Doctorum Patrumque, qui ante diuisionem extitère, sed tuis dōdōv avyios: quam in rem vide quæ ante duodecim ferme annos sub Theodosio M. occurrit apud Sozomenum, lib. 7. c. 12. & Socratem, lib. 5. c. 10. Eodemque pertinet & legitimum Conciliorum auctoritas ex Iustiniani Nouella 115. §. si quis. Hoc igitur iudicium est Catholice religionis, hic trames.

¶ Contra igitur, quod secundum in definitione Arcadiana, hæretici sunt, qui deuiant ab illo Catholice religionis iudicio & tramite, id est, qui peculiarem sibi in rebus fidei viam muniunt, & alienam à iudicio Catholice religionis & tramite sententiam proponunt, nouoque ipsi tramite insistent pertinaciter: errorèque suum tuerentur, neque veritatem querere, neque corrigi parati cum inuenerint, vt loquitur Augustinus. Denique hæresis est humana præsumptio, vt vocatur à Tertulliano de ieiunio cap. 11. quæ inducitur vno idèd vobis, vt loquitur Epiphanius: de suo tantum arbitrio, vt idem Tertullianus de præscript. adu. hæreticos, cap. 6. & 37. aduersus ea quæ dixi. Deniare hæc leg. dixit (quomodo idem Arcadius hoc ipso anno l. 13. infr. de Paganis, dixit, vniuersi qui à Catholice religionis dogmate deuiare contendunt) est in alia omnia ferri, à regula regiæque via excidere & exorbitare, errorem suum tueri pernicaci animositate, vt ad vocem deniare Glossa addit: vnde & hæresis obstinationis animi dementia dicitur l. 6. supr. hoc tit. & pertinaces spiritus hæreticis tribuantur l. 25. supr. Quare vel hoc ipso fati de impenitentibus hæreticis hanc definitionem accipiendam liquet, neque id extrinsecus suppleendum, quod quidam opinantur, & nisi suppleatur, vitiosam hanc definitionem putant. Potissima controuersia est de illo, quid sit vel leui argumento à iudicio, &c. detegi deniare. Nos veram sententiam proponamus, sic deinde nullo negotio hæsitaciones & interpretationes aliorum sponte sua coincident. Primum igitur argumentum hic non

est leuis suspitio, præsumptio, quæ ex coniecturis oritur, non *deus*, non indicium nudum, huic enim interpretationi renitur rei ipsius qua de hic agitur, grauitas, hæreticos crimen inquam: in quo huiusmodi leuibus argumentis locus non est, vt ad penam properetur: Imò non est hic argumentum, *deus*, seu certa probatio, ratiõque rei dubiæ fidem faciens; huic enim interpretationi renitur illa, *vel leui*. Quid igitur? *argumentum* est, quodcumque eadem thema, propositio, titulus; articulus fidei. Sic argumenta, cum de libris, fabulis, oratione, scriptis agitur, est thema quo materia proposita & subiectum arguitur: de quo vel Quintilianus lib. 5. cap. 10. haud procul ab initio. Imò argumentum eadem latinitate, pro quacunque ratione & machina. Denique argumentum hoc est, vt loquuntur qui de hæresi scribunt, *propositio* cuius quis arguitur. Quare rectè omninò Accursius, quem secutus Albericus, qui hunc locum totum ita interpretatur, *id est leui articulo, qui manifestè debet sciri, quia pertinaciter illud adserit: & sic hic accipit de delicto in leui RE commissio*, seu de *leui DELICTO*. Ac proinde illa *vel leui argumentum* iungenda sunt, non cum voce *delicti*, verum cum voce *deniare*. Vnde iam manifestum, *leui argumentum deniare* à iudicio Catholice religionis & tramite, idem valere, atque *deniare* vel in leuissimo articulo & propositione fidei, & hæreticam propositionem tueri, quantumcumque ea leuis videatur. Denique verba illa *vel leui* pertinent non ad leuitatem probationis, sed ad apparentem rei & propositionis leuitatem: Nempè quamlibet leuis exerratio sit, in rebus fidei, hæresis est. Sic sanè & l. 12. *infr. de Paganiis, sacrif. & templ.* definitur, si vanæ imagines *humiliore licet muneris præmio* honorentur, plenam tamen religionis iniuriam id continere. Sic & l. 3. *infr. de inoffic. testam.* per turpitudinem aut aliquam leuem notam capere quis non posse dicitur: sic & simili quoque formula *vel leuis offensa* in crimen vocatur. Ita scilicet definitur l. 1. *supr. de libertis*, libertos si leuis offensa contraxerint culpam, à patronis rursus sub imperationem mittendos. *l. præcipua utroque Codice de primicerio & Notariis*, Officiales Iudicum **V E L L E V I S** culpæ offensione detecti, grauis multæ discrimine fatigandos statuitur. Ita quod huic proximum l. 9. *supr. hoc tit.* dicitur **V E L I N M E D I O C R I V E S T I G I O** huius facinoris inuentos. Vbi de Encratis, Saccosoris, Hydroparastatis: Quibus omnibus locis dicitur *vel leue*, de re exigua, in suo tamen genere.

Quare læua & feralis est eorum interpretatio, qui hæc definitione, seu his verbis id definiti putant, eos velut hæreticos pœnis afficiendos, qui vel leui probatione hæreticos suspecti fiant: quam sententiam eierat tota Iurisprudencia, quæ in criminalibus probationes luce meridiana elatiores depostulat, l. 1. *supr.* (quæ est lex 16. C.) *de pœn. l. 3. supr. de abolit.* vnde desumpta est lex *ultim. Cod. de probationib.* Quanto magis in hac re: vbi ex saniori Iurisconsultorum doctrinâ, in quibus Albericus, propter suspicionem, quamuis vehementem, nemo in hoc crimine damnatur, vt etiam *not. Extr. de præsumptionibus c. literas*. Neque sanior quorundam interpretatio, qui hanc legem & definitionem pertinere censent ad initium tantum inquisitionis & cognitionis, non ad iudicium formandum & ad condemnationem; hoc sensu, hæreticos quoscunque esse deferendos qui vel leui probatione, suspitiosissime cum hac lege definiuntur quinam hæretici reuera sint & dicantur, non verò quos velut

hæreticos saltem deferri oporteat: deinde apertè agitur, de *delictis deniare*, non de suspectis deniare. Neque quidquam contra mouent ratiunculæ. Quod si eo sensu *argumenti* vox accipienda esset, quo diximus, tum dictum oportuisset *in leui argumento*. Nam verba illa *leui argumento* cum voce *deniare* iuncta nullam requirunt vocem *in*. Sic enim aliqua re *deniare*, ab aliqua re rectè omninò dicitur. Secundo, nihil dari ex interpretatione nostra sequitur: indubiè enim illi hæreticorum numero habendi sunt, qui deniant in Catholica religione, vel in quocunque fidei articulo. Tertio, nulla hic confusio hæreticorum & schismaticorum: agitur enim hic de articulis fidei Catholice, à quâ qui recedit hæreticus est: schismaticus verò, qui coagulo pacis tantum & charitatis soluto ab Ecclesia recedit. Quarto, perperam aiunt *leue* argumentum hic dici, quod *leuis* sit omnibus hæreticorū sensus ad auctoritatem sacre Scripturæ comparatus, quantumuis plausibilis & maximæ dignationis: *leue* enim hic dicitur grauiorum aliorum errorum & hæresion respectu. Quintus & hic error, quod vocem *vel* hic otiosam & superuacaneam putant: nam imò necessaria ea in hypothesi *huius leg.* vt indicentur *vel*, id est, etiam, saltem, licet leuem in rebus fidei errorem, in hæresin cadere. Sexto, constitutionis hic optima ratio. Tandem *detegendi* vox hic clarè posita est, vt alias passim, pro deprehendendi, conuincendi.

Sed liquidd tenemus quàm vera sit hæreticorum definitio, quæ *hæc leg.* proponitur: quam multi velut acerbam aut odiosam nimis & intolerabilem defugiunt: alij verò in occasionem læuitiæ arripiunt: eâ insuper opinione, quod atrocitate pœnæ notabilem credunt. Quod secus est, vt de eo nunc agamus. Igitur Arcadius *hæc leg.* non vltra sanctiones superiores progreditur, *Lactis*, inquit, *aduersus eos sanctionibus debent subumbere*: mox & in propotâ hypothesi Euresium hæreticum, in numero *sanctissimorum Anistitum* haberi vetat. Ex quibus vel postremis satis apparet, non in sanguinem itum aut vitam læuitum. Et certè superiores atate Principes hæc tenus steterunt, vt hæreticorum Doctores & hæresiarchas docere prohiberent, vrbibus pellerent; Episcoporum nomina vlturpare, Sacerdotes Clericos instituire vetarent, certo libratū aureatū numero multarent *Hæreticorum* coetus inhiherent sub pœna proscriptiois & exilij, locique in quo coetus agitari fuissent publicatione, Ecclesias eorum veterent, vel etiam Catholicis addicerent: *Quin* & Hæretici omnes non vnâ eademque austeritate habiti plexique: infamia his quandoque irrogata, Romani intris communionem vsuque interditi, militate prohibiti, officii & dignitatibus exclusi, intestabiles esse iussi, donationumque iure priuati. Et in vniuersum ab initio fermè satis habuere Imperatores coetus hæreticorum prohibere; neque vltra suppliciiis affecti: paulatim tamen & in quorundam turpissimorum & præfractorum seditionis iurumque supplicia iure itum: Neque sedibus tantum suis, vrbibus & Prouinciis pelli iussi, deportari, plumbo contundi, bona eorum confiscari: coetus illicitos agitantibus supplicia indicta, & quandoque nominatim sanguinis pœna l. 1. §. 6. *infr. summòque* supplicio affici iussi detestabiles, execrabiles hæretici, veluti Encratis, Saccosori, Hydroparastatae l. 9. *supr. hoc tit.* quæ prima Theodosij M. lex occurrit hoc Codice, de summo supplicio hæreticis nonnullis (etiam extra coetus illicitos, de quo *d. lex 57. & 56.*) interrogato: cui addenda & altera Honorij, putâ *lex 35.* quâ vtraque etiam

etiam his etuendis *Inquisitores* dati, delatoresque exciti. Ergo Arcadius *hæc leg.* de solemnibus illis pœnis, non de sanguinariis sensit: si *leui* tantum argumento hæretici à iudicio Catholice religionis & tramite deiarent. Et quidem circa Episcopos hæreticos, id voluit, vt eos Episcoporum numero haberi noller: hæreticis scilicet hæc pœna indicta, vt Episcopos & Clericos faciendi, confirmandi potestatem non haberent: l. 12. 14. 21. l. 22. *supr.* (quæ & ipsa ad Proconulem Asiæ, pariter vt hæc lex data est.) atque aded Episcoporum nomina sibi vindicare vetarentur, quod iam antea quoque idem Arcadius sanxerat l. 6. *supr.* Denique depositio pœna solemnis fuit Episcopi hæretici, l. 3. §. 4. *Cod. de summ. Trinit. & fide Cathol. Nouell. 41. cap. 1. 2. 3.*

Superest nunc postremo loco de *huius leg.* hypothesi videamus, & quisnam Euresius ille, quo de eâ agitur, fuerit: de quo est postrema *huius leg.* sententia, quam Tribonianus velut temporariam recidit. Et ea tamen probe cognita seu intellecta egregiè vtrumque illud quod iam demonstrauius effectimusque adstruit: nempe quod sit illud vel *leui argumento* deniare à iudicio Catholice religionis & tramite: deinde, quam minimè Arcadius de capitali pœna *hæc lege* senserit. Igitur de Euresio isto quinque hæc vel ex *hæc leg.* discimus. Primo, fuisse eum sub Arcadio Imp. & sic inter Arcadianorum temporum hæreticos vel *σωματισμους* eum in historiâ Ecclesiasticâ adsignandum. Secundo, fuisse eum *Anistitem*, id est, Episcopum. Tertio, fuisse eum Episcopum in *diocesi Asia*, vt ex *huius leg.* inscriptione liquet, quæ data est ad Proconulem Asiæ. Nempè Asiæ diocesis hoc tempore fermè vagina fuit & nutricula hæreticorum, vt non tantum ex Epiphaniò discimus, verum ex duabus præterea legibus hoc Codice, quæ Proconulibus pariter Asiæ inscribantur, putâ l. 3. *supr. de fide Catholica*, & l. 22. *supr. hoc tit.* Quarto, ex *hæc leg.* discimus, Euresium istum non inter atrociores hæreticos fuisse, verum leui tantum argumento à iudicio Catholice religionis & tramite deuialse. Vnde etiam (quod quantum ex *hæc leg.* colligere licet) nonnullis tum visum, eum inter hæreticos minimè referendum, vel saltem sanctionibus aduersus eos latis subiacere non oportere. Verum contra Arcadius *hæc leg.* definit, & quidem propositâ ided illâ quam modo discussimus hæreticorum definitione. Hæc quinque, inquam, de Euresio hæretico ex hæc Arcadij constitutione discimus: at enim quis Euresius istus fuerit, quæve eius hæresis extiterit, ne leui quidem argumento ostendit. Baronius certè cum *hanc leg.* in Annale Ecclesiastico referret, nil aliud egit quàm vt referret, imò & asterisco nomen *Euresij* notauit, quasi in eo error subesset. Vir quidam doctus Euresium istum Otigenistam fermè suspicabat, cuiusmodi Euagrius hæc ipsâ tempestate memoratur, alijque multi, de quibus idem Baronius Anno 395. vel 397. vel certè Nouatianum, aut Manichæum vel eius farine. Quæ hatioles sunt. Nos liquido discimus, quis iste Euresius fuerit, cuius sectæ ex libello Faustini Presbyteri Eleutheropolitani, Luciferiani, qui oblatas Valentiniano & Theodosio, &c. pro Luciferianis: qui quidem extat in quadam veterum canonum collectione.

Faustinus Presbyter Eleutheropolitanus, in libello quem Marcellianus Presbyter obtulit Valentiniano, Theodosio & Arcadio A. A. A. [huius Imperatores fuerunt ab Anno D. 383.] pro Luciferianis, de Damaso Archiepiscopo.

Tom. VI.

Sed & nuper tenuit [Damascus qui sedere cepit Anno D. 367. & obiit Anno D. 382.] *grauiter persequi beatissimum Euresium Episcopum, sanctitatem & fidei emulatione feruentem, ordinatum intimantem plebe Romanâ, à constantissimo Episcopo Targias, & ipso illibata fidei, verum sub inuidia falsi impostri cognomen, per suos Defensores interpellans indicem Bassum, quasi aduersus Luciferianos. Sed Bassus olim Catholicam fidem venerans, sciebat à Luciferis nullam hæresos fuisse prauitatem: qui se qui bene nouerat, pro fide Catholica decem annos exilij fuisse persequum. Et pro constantia sua integritate repulit accusatores* [Defensores] *Damasi, negans se facturum ut homines CATHOLICOS & integre fidei viros insequeretur: maxime quod ipsi Constitutiones Imperatorum contra hæreticos solummodo promulgata viderentur, non contra hos qui sanctissimam fidem sine seculi ambitione conseruant.* Hactenus Faustinus Presbyter in dicto libello: cuius alioquin libelli meminit quoque Gennadius, de *illustribus Eccl. scriptoribus*, cap. 16. in Faustino: & ex eo in partem, Honorius, n. 16. Deque eo agit Baronius Anno D. 362. n. 219. 367. n. 14. 15. 16. 17. 18. & 388. num. 94. 95. 96. 97. 98. Fuit autem Faustinus hic Luciferianus, & vt Gennadius quoque testatur; Damascum Urbis Romæ Episcopum in eodem libro culpate ausus est, quod ex supra appositis verbis clarè apparet. Ex quo iam clarè discimus, Euresium *Luciferianum* fuisse: & verò ided appetitum quoque à Damaso Episcopo apud Bassum, proculdubio Præfectum Vrbi: Sed tum tamen nihil in eum statutum, quod Catholicam fidem sequi tum visus fuisset. Certè Luciferiani non tam hæretici, quàm schismatici habiti fermè fuerunt, quod Augustinus testatur *ad QuodvultDeum*: Lucifer enim & Luciferiani, ad instar Nouatianorum, ab Arianorum communionem se separabant qui Arium fuerunt, & sub satisfactione & pœnitentia in Catholicam admissi fuerant, iam & ab iis qui eos receperunt: sic vt illos existimarent, non in suis ordinibus, sed tantum ad laicam communionem admittendos. Et idem tamen eos recipiebant qui ab Arianis baptisma consecuti erant: Attamen idem Augustinus ait se inter hæreticos Luciferianos positos inuenisse: & alicubi legisse, Luciferianos dixisse, animas ex traduce generari easque ex carne & carnis esse substantia: haud satis tamen sibi compertum, verum ne id esset: Theodoretus etiam l. 3. cap. 5. in fin. de Luciferis: *ἐπὶ τῶν τοῖς Εκκλησιαστικῶν δόγμασι ἀπερθεμένων*: Luciferi certè sectatores aliud atque aliud proculdubio dogma inuexere. Hilarius enim Ecclesie Romanæ Diaconus, nullatenus Arianorum & hæreticorum baptismum admittendum censebat, & ided ob rebaptizationem *Deuotione orbis* vocatus ab Hieronymo. Et *Helladius*, cum videret tot Episcopos lapsos in hæresim vel communionem hæreticorum, restitutos; dicebat mundum esse Diaboli, & Ecclesiam in lupanar esse conuersam, & laicum ab Arianis venientem recipi debere pœnitentiam, Clericam verò non debere. Igitur & Euresium hic inter Luciferianos, peculiarem aliquam sententiam à fide Catholica deniam fouit: quod ex *hæc leg.* liquido discimus, seu à iudicio Catholice religionis & tramite detectus fuit deniare: et si non de atrocioribus hæreticis esset; verum **L E V I** tantum **A R G V M E N T O** deuialset. Et certè ab initio non ab omnibus pro hæretico habitus, neque ab Imperatoribus damnatus: verum ab Arcadio nunc primum, vt videtur: qui ided hæreticorum definitionem proposuit, vt ea Euresium quoque comprehendere ostendat

ostenderet, atque adeo in Episcoporum numero habendum negaret. Illud tandem ex huius leg. inscriptione, quae docet hanc legem datam ad Proconsulem Asiae, collata cum superiore Faustini loco, colligimus Eusebium hunc ex Italia ubi fuerat in Asiam migrasse.

MILITIA omni, sub Magistro Officiorum, & Palatina, haeretici interdiciuntur ab Arcadio Imp.

XXIX. * Idem" AAA. Marcello" Mag. Officiorum."

Sublimitatem Tuam inuestigare praecipimus, an aliqui Haereticorum, vel in Scriiniis, vel inter Agentes in rebus, vel inter Palatinos, cum legum nostrarum iniuriâ, audeant militare: quibus exemplo Divi Patris nostri, omnibus, & à nobis negata est militandi facultas. Quoscumque autem deprehenderit culpae huius adfines, cum ipsis, quibus, & in Legum nostrarum & in religionum excidium, conhibentiam praestiterunt, non solum militia eximi, verum etiam extra moenia Urbis iubebis arceri. Dat. vi. i. Kalend. Decembr. Constantinop. Olybrio & Probino coss. [395.]

NOTAE.

* Et hanc legem retulit Baronius Anno 395. num. 11. "Iam ostensum ad l. 25. & huic legi ARCADII & Honorij tantum nomina inscribenda; quod & illa verba hic ostendunt: Exemplo Divi Patris nostri. "Magistro officiorum cur haec lex, & l. 42. infr. inscribatur, mox dicam. "Sublimitatis titulus tributus Magistro officiorum. "Palatinos intelligit non largitionum, sed Palatij obsequiis deseruientes: de quibus mox. "aliâs huic. "id est, coniuventiam praestitisse, vt mox sequitur. "Qui his, ita repono. "Coniuventiam. "huius scilicet, id est, Constantinopoleos, ubi etiam haec lex data est, al. IV.

COMMENTARIUS.

MILITARE, ac nominatim in officiis Palatinis, haeretici, & quidem omnes promiscue ab Arcadio, exemplo Theodosij Patris sui, hac leg. Anno Domini 395. inter Imperij sui initia, prohibentur: Eumque in finem inuestigati à Magistro officiorum, cum his qui coniuventiam his praestiterunt, vt militia expungi ita & Constantinopolitana Vrbe expelli iubentur. Quod & ipsum ostendit, quantopere Imperij sui statim post Patris obitum initio Arcadio curae fuerit, haeretici occurrere, repurgato Palatio suo ab haeretici. Sanè & Honorio idem postea placuisse, suadet l. 42. infr. sub hoc ipso titulo posita.

De quatuor interim videndum hac leg. Primo obseruandum, Magistro officiorum, & hanc legem & legem 42. infr. idè inscribi, quia in his agitur de Palatinis officiis & militiis, de militantibus, inquam, in sacris Scriiniis, de Agentibus in rebus, & Palatinis, qui omnes sub dispositione Magistri officiorum erant, vt praeter has leges & Notitiam Imperij & Zosimum, (cui Magister officiorum ἡγεμὼν ἦν ἐν τῇ αὐτῇ τάξεσιν dicitur) docent, praeterea de militantibus in sacris Scriiniis l. 6. 11. 17. supr. de Proximis, comitib. disp. l. 1. 2. supr. de comitatu: l. 38. supr. de donation. de Agentibus in rebus l. 3. 4. 7. 8. 9. 11. 14. 15. 17. 18. 19. 20. & ultim. supr. de Agentibus in rebus l. 8. supr. de Princip. agent. l. 2. supr. de commeatu. Palatini hinc sunt ceteri, qui Palatinis obsequiis deseruientes, sub Magistro officiorum erant. Eiusmodi Curiosi l. 6. 8. (quae eidem Marcello Magistro officiorum inscribitur) 10. supr. de Curiosis. Decani l. vnic. supr. de can. Mensores l. vnic. supr. de mensuris. Palatini scilicet alioque alio sensu dicuntur: Palatini sci-

licet omnes qui in Palatio seruiebant, & ad iussa Imperatoris stabant. Palatini, qui in secretiore Principis ministerio vt hinc: Palatini officiales Comitibus S. L. & P. P. Ergo Agentes in rebus hinc à Palatinis eo sensu distinguuntur, qui aliâs in Palatio & ipsi militabant l. 2. supr. de Agentibus, Palatini erant l. 3. supr. de primil. eorum qui in S. Pal. Ambrosius quoque epist. ad Marcellam eos discretè inter Palatina officia numerat.

Secundò, notandum hac leg. de ipsa militia interdictione haeretici facta. Nempe huius interdictionis originem & exemplum à Theodosio Patre hac leg. Arcadius repetit. De Eunomianis nominatim dixi ad l. 17. supr. De eodem militandi interdictione vide in Eunomianis speciatim, Montanistis, Priscillianistis l. 25. supr. hac leg. & l. 42. 48. 58. 61. infr. hoc tit. Militia autem prohibiti, id est, in Palatina militia seu intra Palatium, vt haec lex docet: & lex 42. 48. 58. in fin. infr. itémque Prouinciam sub administratione cuiuslibet officij suscipere gubernandam d. l. 58. in fin. Non idè tamen liberati à curiali conditione vel cohortalium militia l. 48. 61. infr. hoc tit. & l. 16. supr. de cohortalib. iuncta cum l. 17. hoc tit.

Tertiò videndum, quinam sint hi, quos haeretici coniuventiam praestitisse, vt ad Palatium obsequia admitterent, indicat. Nempe Proximos Scriiniorum, Comitibus dispositionum, Principes agentium in rebus, & similia militiarum Palatinarum capita accipio. His adde & quorum commendatione & suffragio promoti fuerant: de quibus vide l. 8. supr. de Agentib. in reb. quam l. obseruandum est, proximo sequente anno, bimestri tantum post, latam & inscriptam pariter Magistro officiorum. Postremo videndum de Marcello Magistro

gistro officiorum, cui lex haec inscribitur. Marcellus, hic ille est, quem Empiricum vocant, qui librum de medicamentis ad filios suos scripsit, & carmine etiam clausit: Inscriptio ita hodie vulgo habet: Marcellus Vir Inluster Ex-Magno officio Theodosij Sen. Filii suis salutem dicit. Restituenda ita: Marcellus Vir Inlustris Ex-Mago [id est, ex Magistro] officiorum, &c. Eidem porro inscri-

bitur hoc ipso anno lex 8. supr. de curiosis. Ex eâ epistola colligere mihi vdeor, cum Christianum fuisse, & Gallum. Hic idem Marcellus medicus est: de quo Libanius epist. ad Anatolium 353. Eam ipsam apponere iuuaret, nisi prolixior ea esset. Sanè & ex hac quoque lege rectè colligas, cum Christianum fuisse.

XXX. * Imp. ARCAD. & Honor. AA. Clearcho P. V."

Vincti haeretici proculdubio nouerint, omnia sibi loca huius Urbis adimenda esse, siue sub Ecclesiarum nomine teneantur, siue quae Diagonica appellantur, vel etiam Decanica, siue in priuatis domibus, vel locis priuatis, sisco nostro adcorporandis. Praeterea omnes Clerici haereticorum ex Sacratissimâ Vrbe pellantur, neque his finibus liceat conuenire. Ad hoc interdicitur his omnibus, ad Litaniam faciendam intra Ciuitatem noctu, vel interdic profanis coire conuentibus: Statutâ videlicet condemnatione centum librarum auri contra Officium Sublimitatis Tuæ, si quid huiusmodi fieri vel in publico, vel in priuatis aedibus, concedatur. Dat. v. Non. Mart. Constantinop. Arcad. IV. & Honor. III. AA. coss. [396.]

NOTAE.

* Lex 3. Cod. Inst. eod. tit. Inferuit autem & hanc legem Baronius Annalibus suis Anno 396. num. 9. "Non ab hac primùm lege Arcadij & Honorij leges hoc titulo incipiunt, verum iam inde à l. 25. & sic haec iam sexta est. "Clearcho P. V. sub Arcadio Constantinopolitanae scilicet: vt vel subscriptio huius legis docet. "Constantinopoleos: omiâs autem hac huius Urbis Cod. Inst. Nempe generalem hanc leg. Tribonianus facere, & ad Prouincias traducere voluit: quae causa etiam expungendi versiculi: Praeterea, &c. item illa, intra ciuitatem: Vniuersa illa sub finem addendi, vel Praesidiale quinquaginta. "abest à Cod. Iustini. "Fortè appellantur. "aedibus in Cod. Iustini. "Ecclesia Catholica vindicanda, ita Cod. Inst. de quo mox. "Expungit iam vt dixi hunc versiculum Tribonianus ea causa quam dixi. "huius. "Litanias faciendas Cod. Iust. "intra ciuitatem, haec vt iam dixi à Triboniano sublata. "noctè vel die Cod. Iustini. "multa. "vel Praesidiale quinquaginta: haec addita à Triboniano, causam dixi.

COMMENTARIUS.

ORTIBUS & MYSTERIIS haereticorum Vrbem Constantinopolitanam hac leg. Arcadius semel, & serio liberare & repurgare laborat Anno D. 396. Tribus in id constituit. Nempe 1. LOCÀ, quaecumque tandem, quocumque nomine designentur, Mysteriis suis peragendis haereticorum intra vrbem conficari iubet. 2. CLERICOS eadem vrbe expelli. 3. CONVENIRE intra eandem ciuitatem vel ad solam Litaniam faciendam siue noctu siue interdiu prohibet: proposita Poenâ Officialibus Praefecti Urbis centum librarum auri.

Nempe cum haereticorum mysteria & conuentus tot Theodosij Magni, & recenter ipsiusmet Arcadij constitutionibus (de quibus supra) prohibita fuissent, atque Ecclesiae Catholicis restitui iussa fuissent, iidem nihilominus coniuventiâ quorundam suas porro Ecclesias apertè, vel ad inuidiam leuandam eludendâque leges Diaconica, & Decanica mysteriis suis peragendis habuerunt: vel cum iam mysteria sua tuò peragere non possent, ad Litanias tantum faciendas, & saepe noctu, quod hac lege indicatur, coibant & deprehensi coire se dicebant. Verum haec omnia ex quo Arcadius hac constitutione prohibet, atque Vrbem Constantinopolitanam solius fidei Catholicae & orthodoxae mysteriis deinceps censeret

instituit: praecisus curâ molitionibus & omni praetextu leuato Diaconicorum, Decanicorum & Litaniae.

Diaconica, non Ecclesiae proprie erant, imò neque Ecclesiae ipsius pars proprie, verum Ecclesiae iuncta loca ad Ecclesiam seu prope Ecclesiam, quae aliâs Secretaria dicuntur, ubi vasa, vestesque, aliâque res sacris vsibus destinatae, imò & lipsana seu reliquiae, & fragmina asseruabantur seu reposita erant. De vasis fides à Laodicensis Synodi can. 21. ἵνα δὲ εἴη ἕκαστος ἀποθήκη καὶ ἐν τῇ Διακονικῇ καὶ ἀπὸ τοῦ ἀποθηκῶν σκευῶν. Latina versio sic habet in Codice Canonum Eccl. vniu. Quod non oportet ministros locum habere in SECRETARIO, & dominica vasa contingere, in Secretario: vel vt alij Codices Romanus & Dionysij Exigui, retentâ Graecâ voce in Diaconico. Malè Balsamo qui in hoc can. Diaconicum ter accepit de munere & officio Diaconi: ἀποθήκη λέγουσιν οἱ ἀποθιακονοὶ, τίτλος ἢ κολυβὴ ὁ ἱερῶν τῶν ἀποθιακων μεταχειρίζεσθαι, ἵνα ἕκαστος ἦν ἱερῶν σκευῶν, τίτλος τῶν σάμαλῶν, καὶ αἰμαλῶν τῶν Χριστῶ: καὶ εἴ τις μὴ ἀπέλειν τίτλος ἀπὸ τοῦ ἱερῶν σκευῶν, ἢ τις τῶν ἀγίων πεποιητῶν καὶ τῶν ἀγίων... ὄντων, αὐτοὺς καὶ μᾶλλον δικαίᾳ εἶδη ἢ τίτων διακονῆσαι καὶ ἀποθιακωνιστῶν. Peius alij qui pro altari Diaconicum sibi interpretantur, vt & qui pro Presbyterio seu choro psallentium Clericorum, denique pro loco Clerici

ricis assignato. Nempe eo canone vetantur Subdiaconi, Lectores, Ostiarii in eo loco in quo sacra vasa sunt & vſurpantur habere ius conſiſtendi, eaque vasa tractandi indèque depromendi, quod Diaconorum muneris fuit, ſeu altioris muneris. De veſtigia ſacris in Diaconico repositis fides à Typico Sabæ, ἀλλωτρωσι τῶν ἱερτικῶν ὑποκρίναι ἐν τῷ Διακονικῷ. Eccleſiæ verò id iunctum fuiſſe oſtendit Codinus de officiis aule Conſtantinop. ἐν τῷ τῷ ἐπιγραφῆς ὄρει, ἐν τῷ ἐπιγραφῆς Πατριάρχου, ἀπὲρ τῆς εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ βασιλείου, καὶ ἀπὲρ τῶν τῶν ἐπιγραφῆς βασιλείου ἐν τῷ Διακονικῷ. Et in Catalogo Patriarch. κειμῶν τῶν ἀρχαίων ὑποκρίναι ἐν τῷ Διακονικῷ: in Euchologio, καὶ τὸ ἀλλοιῶν τῶν ἱερτικῶν, καὶ τῶν Πατριάρχου ἐν τῷ μετατοπιῶν, ἢ γινῶν τῷ Διακονικῷ, καὶ ἐξέρχεται εἰς τὸ δουλασῆριον: Locus quoque de eo inſignis Philoſtorgij Cappadocis, l. 7. hiſt. Eccl. cap. 3. (quem Scriptorem nos publici iuris fecimus) vbi refert, Statuam Hæmorrhoiſæ mulieris Panagæe è loco publico prope fontem, quæ vna cum aliis ſimulacris voluptatis cauſâ, ibi poſita erant, quod pluuiis corrumpetur, in Diaconicum tranſlatam: τὸν δὲ ἀφῆραντα καταδικάζουσι ἐν τῷ τῶν Εκκλησίας Διακονικῷ τὰ ἀφῆρατα ἐπιγραφῆς, ἐξέρχεται μὴ ἢ ἀφῆρατα ἐπιγραφῆς (ὡς τὸ τῶν δέμου χαλκῶν ἢ ἀλλοιῶν ἀφῆρατα,) αὐτῶν τῶν, εἰς τὴν ἀφῆρατα καὶ τὸ μὲν ἡδὴν ἐπιγραφῆς τῶν τῶν Διακονικῶν, τὴν αὐτῶν τῶν ἀφῆρατα ἀφῆρατα, &c. Quæ ipſa fermè Nicephorus & acta Artemij ex Philoſtorgio habent. Nempe imaginem hanc Philoſtorgius, & ex eo duo illi tranſlatam à Chriſtianiſ in Eccleſiæ Diaconicum ſcilicet: vel vt pauld latius Sozomenus lib. 6. cap. 20. de tranſlatis fragmentis eius ſtatue agens, ait ἐν τῷ Εκκλησίας προτὶ & Cedrenus, pag. 251. Atenim inter Eccleſiam & Diaconicum plurimum intereſt, quod hæc Arcadij lex aperte oſtendit: Diaconicum enim non propriè Eccleſia, ſed ad Eccleſiam; vbi reposita ſacris ædibus deſtinata & liſana: Etiam ſtatue & imagines ſacre, vt à vulgi conculcatione vel æris iniuriis vindicarentur, & ſic vt decentiore loco eſſent εἰς τὴν ἀφῆρατα. Ergo Diaconicum idem cum Secretario, quo modo vertit Laodiceni canonis interpres, quæ Sacriſtia hodie. De quo Secretario Paulinus Nolanus epiſt. 12. ad Seuerum: vbi & duo quoque Secretaria vni Eccleſiæ tribuit iuxta apſidem, officiâque ſingulorum indicat, à dextrâ abſidis:

Hic locus eſt veneranda PENVS quæ conditur, & qua Promitur alma ſacri P O M P A miniſtri. A ſiniſtra eiufdem, Si quem ſancta tenet meditando in lege volumas, Hic poterit reſidens ſacris intendere L I B R I S.

XXXI. * Idem AA. Cæſario PP. P."

DOCTORES auctoresque Eunomianorum facinoris inueſtigati, Clericique maxime, quorum furor tantum ſuaſit errorem, ex ciuitatibus pellantur extorres. Dat. x. Kal. Maij, Conſt. Arcad. iv. & Honor. i. i. AA. C O S S. [396.]

XXXI. * Idem AA. Cæſario PP. P."

E Eunomianorum tanta dementia perſeueret, Sublimis Magnificentia Tua omnī ſtudio auctores doctoresque Eunomianorum inueſtigare ſeſtinet: Clericique eorum maxime, quorum furor tantum ſuaſit errorem, de ciuitatibus pellantur extorres, & humanis cœtibz ſegregentur. Dat. x. Kal. Maij, Conſt. Arcad. iv. & Honor. i. i. AA. C O S S. [396.]

NOTÆ.

NOTÆ.

* Memorat, & Annalibus ſuis inſerit, poſtiorum harum legum Baronijs Anno 396. num. 10. Cæſarius PP. ſub Arcadio Orientis ſcilicet: Ruſini in eâ Præfectura Prætoriana ſucceſſori, vt teſtatur quoque Philoſtorgius lib. 1. cap. 5. Eidem inſcribitur ſupra lex 27. quæ & ipſa de Eunomianis eſt: de eo plura in Proſopogr. an errorem? non putem. dies harum duarum legum variat, qui tamen congruere, vt videtur, debet.

COMMENTARIVS.

DE EUNOMIANIS ſunt hæc duæ Arcadij Imp. vt & quatuor aliæ, eiufdemque putâ l. 24. 27. ſupr. l. 34. 36. inſr. Eæque omnes intra quadriennium fermè late, quibus Arcadius odium ſuum in eos teſtatur, niſi quod teſtandi facultatem eis aliquando reddidit, putâ l. 27. & l. 36. inſr. His certè duabus, Eunomianorum Doctores & Auctores, ac maxime Clericos, ciuitatibus pelli Anno D. 396. iubet: Inter quas duas conſtitutiones non aliud diſcrimen intercedit, quam quod poſterior nonnullis auctior ſit: Verbis enim & inſcriptionibus ſubſcriptionibusque fermè concordant. Vt mirari ſubeat, ab huiusmodi Codicis conditoribus hic repetitas.

Cæterum præter commune in Eunomianos odium, quod vt Theodoſius, ita & Arcadius alijs & ſuperioribus conſtitutionibus abundè teſtati ſunt; ita peculiare nunc hoc tempore odij cauſas Arcadius habuiſſe, ex his ipſis conſtitutionibus patet; vt cùm ait, Eunomianorum facinoris: mox quorum furor tantum ſuaſit errorem. Idem ne Eunomianorum tanta dementia perſeueret: rurfum, Clerici eorum maxime, quorum furor tantum ſuaſit errorem. Quare huc ſpectare putet quis ea, quæ Sozocrates, lib. 5. cap. 23. & Sozomenus lib. 7. cap. 17. memorant, de Eunomianorum per hæc tempora inter ſe diſſenſionibus, de Theophronio inquam, qui Deum ſibi ſemper ſimilem negabat: & Eutychio, qui Filium Dei hominem ſcilicet adſerebat nouiſſimam horam ſcire. Vtrique verò controuerſiæ de baptiſmo auctores habebantur, æquè eæte Eunomianis diuulſi & propriæ eiufdem ſectæ opinionumque auctores, vnde dicti Eunomio- Theophroniani, item Eunomi- Eutychiani: Atque inter cætera memorat Sozomenus, Eutychiū ab Eunomianæ ſectæ Antitiſte, qui tum Conſtanti-

nopoli erat, Eunomio deſuncto, teſtèctū, offenſo ex inuidia, quod illius qui ne Clericus quidem erat, argumenta ſoluere potuiſſet: Atque hinc Eutychiū in peculiarem ſectam conceſſiſſe. Quæ omnia oſtendere videantur, quam illa dementia, quod facinus, qui furor & error Eunomianorum fuerit, cuius hiſce duabus legibus mentio ſit qui Doctores, Auctoresque Eunomianorum etiam non Clerici, atque à Clericis diſtincti. Et ſic iis, quæ Sozocrates & Sozomenus hæc de re narrat, ex his deinceps legibus (quod nondum factum eſt) temporis deinceps characteriſmum Annalibus Eccleſiaſticis replendis, addere licebit. Quid verò poſtea in eodem Eunomianos Arcadius prætereâ conſtituerit docebunt l. 34. & 36. inſr. Nempe, non ciuitatibus tantum eos pelli voluit, verum etiam conuentus eorum in agris, (de quo ex Synefio quoque ad l. 34.) prohiberi modis omnibus, Codicèſque eorum comburi.

Tandem hæc leges, Cæſario Præfecto Prætorio inſcribi notandum eſt: pariter vt eidem inſcribitur, lex 27. ſupr. quæ & ipſa eſt de Eunomianis. De quo alioquin memorat Philoſtorgius (Eunomianus ipſe) lib. 11. cap. 5. cum Ruſini in Præfectura Prætoriana ſucceſſorem, mandato Eutropij Eunomium ex Daciaoreniſ Tyanam tranſferre iuſſum, hoc ipſo fermè Anno 396. quod à Monachis, qui ibi erant, ſeruarietur, ſed & libros Eunomij aboleri in ſolus: de quo poſtremo l. 34. inſr. quæ data eſt ad Eutychiū Cæſario in PP. ſucceſſorem.

Illud quoque videri poſſit, facinus, furorem, errorem, qui his legibus adeò perſtringitur, accipienda de anabaptiſmo. Nam & ita Theodoſius Iun. l. vnic. inſr. ne ſanctum baptiſm. Anno 413. eos verò (Eunomianos) qui fide imbutos immani furore rebaptizare deteguntur.

XXXIII. * Idem AA. Eutychio PP. P."

DOCTORES Apollinarianorum totâ maturitate præcipimus, ex ædibus Cæſaræ nobis abſcedere Ciuitatis: ita vt ſi obumbrati latebris abire neglexerint, occultos cœtus (vt æſtimant) habituri, ea loca, vel domus, quibus prædictos congregauerint, ſiſci ratione neſtantur. Dat. Kalend. April. Conſt. Cæſario & Attico C O S S. [397.]

NOTÆ.

* Et hæc legem Annalibus ſuis inſeruit Baronijs Anno 397. num. 57. Orientis. Ita Ammianus Marcellinus eodem loquendi genere lib. 15. ad ſententiam, totâ facilitate completam. Vopiſcus, Prob. in totam ſecuritatem redacta ſunt. an ſedibus: vt ita litera S. occaſione præcedentis vocis exciderit: neque enim hæc lege tantum de domibus, ſed etiam de alijs locis agitur. Obumbrati. locis vel domibus. Apollinarios. rationi.

COMMENTARIVS.

POLLINARIORVM Doctores, qui (aduerſus tot ſua Patriſque ſui Theodoſij interdicta ſuperius memorata) occultos adhuc

cœtus Conſtantinopoli agitabant, hæc conſtitutione totâ maturitate, id eſt, quam citò vrbe exceſſere ab Arcadio iubentur Anno D. 397. propoſita

sita confiscatione loci vbi cœtus suos Doctores illi portò agitare ausi fuerint.

¶ Et hæcenus quidem fuerunt Arcadianæ constitutiones in hæreticos, quæ incidunt in tempora Episcopatus Nectarij, qui vltimum his Consu-

libus mortuus est 5. Kalend. Octobr. teste Socrate & Georgio Alexandrino in vita Chrylostomi. 20. p. 183. edit. Sanil. Nam quæ sequuntur l. 34. & 36. in Ioannis Chrylostomi, Theophili Alexandrini Episcopatum incidunt.

XXXIV. * Idem AA. Eutyichiano" PF. P.

V NOMIANÆ superstitionis Clerici, seu" Montanistæ, consortio vel conuersione ciuitatum vniuersarum adque vrbiū expellantur. Qui si fortè in rure degentes, aut populum congregare, aut aliquos probabuntur inire conuentus, perpetuò deportentur: Procuratore possessionis, vltimâ animaduersione punito: domino, possessione priuando, in quâ his conscis, ac tacentibus infausi damnaque conuentus probabuntur agitati. Si verò in qualibet post publicatam sollempniter iussione" Vrbe deprehensū, aut aliquam celebrandæ superstitionis gratiâ ingressi domum probabuntur, & ipsi ademptis bonis vltimâ animaduersione plectantur: & domus, in quâ ea forte" quâ dictum est ingressi, nec statim à domino dominave. domus expulsi, ac prodi fuerint, filio sine dilatione societur. ¶ Codices sanè eorum, scelorum omnium doctrinam ac materiam continentes, summa sagacitate mox quæri, ac prodi exerta auctoritate mandamus, sub aspectibus eorum" Iudicantium incendio mox cremandos. Ex quibus si qui fortè aliquid qualibet occasione, vel fraude occultasse, nec prodidisse conuincitur, sciat, se velut noxiorum codicum, & maleficij crimine conscriptorum, retentorum," capite esse plectendum. Dat. i v. Non. Mart. Constantinop. Honor. A. iv. & Eutyichiano C O S S. [398.]

NOTÆ.

- * Neque hanc legem omisit Baronius Anno 398. num. 78.
Eutyichiani huius Præfecti Prætorio hoc ipso tempore meminit & Socrates lib. 6. cap. 2. extremo. Eidem inscribitur de iisdem Eunomianis Ann. sequ. prox. lex 36. infr.
vel etiam.
hanc III.
deportatione l. 36. infr.
id est, animo celebrandæ videlicet superstitionis gratia.
Abest hæc vox eorum à nonnullis editionibus.

COMMENTARIVS.

V NOMIANORVM Clerici, & MONTANISTÆ, omnibus vrbiū expelli iubentur, quin & ruri cœtus agitare vetantur. Codices item seu libri eorum sub aspectibus eorum cremari, hæc Arcadij constitutione Anno D. 398. iubentur. Est igitur hæc constitutio Eunomianis & Montanistis peccatiis seu vtriusque communis, summæque feueritatis.

¶ Nempe, vt hæreticos in commune Arcadius infectari iam inde ab Imperij sui initio, latis constitutionibus instituit, ita alij pertinaciores alijs, alicubi aliquando spiritus gessere. Quare præter generales in hæreticos constitutiones, speciales in nonnullos insuper ab eo subinde ferri oportuit. In his censendi Eunomiani. Igitur prout Eunomianorum superstitione & scelera increuisse visa, Ecclesiâque adulterare, vt loquitur hoc tempore Synesius epist. 5. ita etiam feueritatem Arcadio intendere visum. Superioribus equidem constitutionibus, putà l. 25. 31. 32. hanc sectam speciali damnatione insequeutus fuerat, eorum nominatim Doctoribus, auctoribus Clericis, de ciuitatibus pelli iussis (id quod etiam hæc lege repetitur.) Atenim vterius præterea censuram nunc exerit. Primum enim non Vrbiū tantum pelli iubentur, sed & Ruri cœtus agitare prohibentur. Quò pertinet omninò etiam Synesij locus, qui hoc ipso tempore scribebat, epist. 5. ad Presbyteros emissi: quâ per Ptolemaidem in agris eos egisse, & à nonnullis suscepto testatur, eoque à Presby-

teris ferri erui vult, & conuentus eorum prohiberi: κατὰ δὲ τοὺς κείνους εἶναι αἱ τῶν κληρικῶν: ἕτε τίνες ἀγροὶ δέξονται ἂν αὐτοὶ, ἕτε τίνες δὲ τοὺς κληρικῶν αὐτοῖσι, μεταδότες τῶν ψάλλων ψαλλόντες, &c.

Secundò, ne per conuentionem aliquorum in vrbiū agerent, vel cœtus tui agerent hac lege sedulo prospicitur.

Postremum, Codices seu libri Eunomianorum aboleri iubentur hac lege: de quibus Eunomij libris Philostorgius tribus locis, Eunomianus ipse, putà lib. 8. cap. 12. lib. 10. cap. 6. lib. 11. cap. 5. Certè idem Philostorgius lib. 11. cap. 5. & ex eo Nicephorus lib. 13. cap. 1. scribit Eutropium (sub Arcadij scilicet nomine) Eunomium Dacora Tyanam transferri iussisse per Cæsarium Præfectum Prætorio (qui anno superiore 397. adhuc Præfectus Prætorio erat) & ad quem tres constitutiones, de iisdem Eunomianis supra occurrunt, putà lex 27. 31. 32. Sed & Eunomij libros cremari iussisse publicis edictis; quibus sanè verbis hæc lex indicatur; haud aliter atque noxij Codices & maleficij crimine conscripti, id est, Magici, eo quod scelorum omnium doctrinam & materiam continerent, quod vtrumque distictis verbis hac lege dicitur. Sanè & Socrates, lib. 5. cap. 20. & Sozomenus lib. 7. cap. 17. inter causas citiendi à Theodosio Magno Arcadij patre, in exilium Eunomij, haud obscure memorant, libros seu Codices eius quos conscripserat & vulgauerat, quibusque multos in sententiam suam pertraherent. Socratis verba sunt:

sunt: ὅτι τὸς συγγεφεμένους αὐτῷ λόγους ἐπισημαίνουσιν, οἱ τὰς διδασκαλίας πολλὰς λυκαίνουσιν, εἰς ἐξορίαν παραδόντες ἐκέλευσε: Sozomeni hæc: τῶν λόγων, ἕτε συγγεφεμένοι, ἐπεδύκοντο, καὶ πολλὰς ἐπειδὴν ἡρώδης φρονεῖν. Atenim Eunomij libellos occultatos hæc lex testatur, cum eos summa sagacitate quæri iubet: & occultantibus capitalem poenam indicit. Sanè & Photius Biblioth. num. 137. refert primum Eunomij libellum ab Eunomianis de industria occultatum, ne ad alios perueniret, vix tandem Basilium nactum refutasse: κρύβτον ἢ καὶ ἀνεκφόρον τοῖς ἄλλοις ἢ διδασκαλίας, μάστιγας παρὲ ὁ μέγας Βασίλειος ἐπὶ χεῖρας λαβὴν δυνάσται, &c. Rursus idem num. 138. Eunomium posteriores libros suos, quibus Basilio respondebat, multis annis conceptos vix & συμμύσους suis exhibuisse Basilio metu, Basilio mortuo, nec tunc quidem omnibus, sed amicis duntaxat vulgasse ἢ δὲ ποτὲ αἰῶν ἀλλὰ τοῖς φίλοις ἐδάδρουν. Quibus planè contraria portentose narrat Philostorgius, lib. 8. cap. 12. Cæteroque de more cremandorum improbate lectiois librorum innumera loca occurrunt, quæ aliorum diligentia congestit de hæreticorum nominatim: vide l. vltim. infr. hoc tit. & l. 3. Cod. de summa Trinit. & l. 8. 16. Cod. de hæreticis: de mathematicorum & magicis libris supra l. vltim. suo tit. Porro sub aspectibus eorum, Eunomianorum scilicet, cremari eos iubet Arcadius: Iudicantium incendio: Iudicantium, id est, Iudicium. Malè enim Filescus, de sacra Episcopi auctoritate, pag. 42. Episcopos hic accipit, et si sanè sub Episcoporum oculis libros Mathematicos cremari iusserit, l. vltim. supr. de malefic. & mathematicis. Iudicantium portò incendio, id est, imperator per Iudices incendio: nisi hic malimus sublata voce eorum, sub aspectibus Iudicantium: Quandoque scilicet huiusmodi Codices comburi iussis sub oculis Iudicium, quandoque sub Episcoporum: de quo ad dist. leg. vltim. de malefic. & mathematicis.

¶ Cæterum in Montanistas par censura hac Arcadij lege exeritur: de quibus est & l. 48. 57. 65. infr. De his alioquin horum Arcadij temporum historia altum silet. Ex hæc saltem lege liquet, eos in Orientis Præfectura cum Eunomianis perniciores hoc tempore spiritus gessisse: atque vrbiū expelli Clericos eorum, vnà cum cæterorum hæreticorum Clericis, superioribus Theodosij & Arcadij constitutionibus iussis, nihilominus in nonnullis portò agere perseuerasse, Codices & libros de suâ superstitione ad pertrahendos in sententiam suam quamplurimos sparsisse.

¶ Porro quòd tam læuas & feueras his vtrisque atque horum errorum fountibus, etiam capitales poenas, imponi hæc primum Arcadij lege, vt & l. 36. anno proximè videmus, argumentum est, pertinaces eos admodum spiritus gessisse. Quod de Eunomianis ex Chrylostomo liquet, & ex Synesio quoque epist. 5. vbi eos in comitatu quof-

dam habuisse fautores ostendit, deque eorum in Ptolemaide perfugijs ad quorundam domos & agros agit. Et Sacerdotes ad eos eruendos cohortatur citra lucri cupiditatem, cum tamen tum nonnulli pretio corrupti mollius cum his agerent eoque elabi sinerent; alij verò eis eruentibus res eorum caperent. Quamquam meminimus hæc & similia ab Imperatoribus, vbi ad summam impudentiam hæretici venerant, ad terrorem ferme scripta. Quod de Theodosij M. alioquin constitutionibus Sozomenus scribit, lib. 7. cap. 12. καὶ χυλεπὰς τοῖς νόμοις ἀπέγραψε τιμωρίας, ἀλλ' ἐκ ἐπιχρησῆς ἢ τῶν πτωχῶν, ἀλλ' εἰς δέου καὶ τῶν πτωχῶν ἐπιχρησῆς, ἢ τῶν ἀπόφορων αὐτῶν ἴδιον ἀπὸ τῶν δέου: ἐπει καὶ τῶν ἐκωνί ματαπιδεθεῖς ἐπίηεν. Sed & ipse Chrylostomus homilia 47. in Mauritium, cap. 13. τῆτο ἢ ἐλέγετο, πολλῶν πολέμους γίνεσθαι, καὶ αἵματα καὶ σφαγὰς, ἢ δὲ ἀνερεῖν ἀρετικῶν, ἐπει δὲ πάλαι ἀσπονδῶ εἰς τὴν δίκην ἐμμελεν εἰσαγάγεσθαι: vbi & plura adhuc vide.

¶ Tandem neque inanis est Batonij coniectura, hanc legem Arcadio Ioannis Chrylostomi suasu & adhortatione latam videri, cum ad sedem Constantinopolitanam tum recenter euectus esset, putà die 26. superioris mensis Februarij teste Socrate, lib. 6. cap. 2. (qui & ad temporum rationem magis designandam addit, pariter vt Gregorius Alexandrinus, Eutyichianum tum Præfectum Prætorio fuisse, qui sanè ille ipse est, cui hæc lex inscribitur) Georgio item Alexandrino, in vita Chrylostomi num. 20. in fin. pag. 195. edit. Sanil. Anonymo Chrylostomi vitæ auctore, num. 33. pag. 314. Simeone Paraphraste in vita Chrylostomi num. 19. pag. 387. Ad summam Arcadianas constitutiones in hæreticos, vt superiores à Nectarij quoque Episcopi Constantinopolitani suasu, ita & hanc pariter, vt & legem 36. à Ioannis Chrylostomi consilio accessi puto, haud aliter atque in Occidente; Romanorum & Mediolanensium Episcoporum exhortationi, pleræque de rebus Ecclesiasticis constitutiones, tutò tribuantur: dixi aliud ad l. 20. supra.

¶ Hæc inquam haud inaniter coniecere liceat. Et tamen Philostorgius lib. 11. cap. 5. Eutropio agente, qui hoc tempore apud Arcadium omnia erat, hanc constitutionem latam docet: Nam postquam dixit paulò ante, eo agente Eunomij corpus à Dacorensis Cappadociæ Tyanem per Cæsarium PP. translatum, à Monachis ibi, contra quàm Eunomiani vellent, adseruandum; continud subicit, Eunomij libros eiusdem Eutropij iussis aboleri iussos, ἀλλὰ καὶ τὰς βιβλίας αὐτῶν [Eunomia] διωκόσας γράμματα ἀφαιρέσθαι διετάξατο [Eutropio]: quæ etiam habet Nicephorus: lib. 13. cap. 1. dicere possumus suasu Ioannis Chrylostomi, auctoritate verò Eutropij hanc leg. latam videri.

¶ Tandem in hac Eunomianorum historia hostes Præfectos Prætorio notari cupio sub Arcadio Rufinum, Cæsarium, Eutyichianum.

XXXV. * Idem AA. Dominatori" Vic. Afric.

NOXIOS Manichæos, execrabilisque eorum conuentus, dudum † istâ animaduersione damnatos, etiam" speciali præceptione" cohiberi decernimus. Quapropter quæsi adducantur in publicum, ac detestati" criminosi congruâ & feuerissimâ emendatione refectentur. ¶ In * eos etiam auctoritatis" aculei dirigantur, qui eos domibus suis damnanda prouisione" defendent. Dat. xvi. Kal. Iun. Med. Theod. v. c. C O S S. [399.]

* Inferuit hanc quoque legem Baronius rectè Annalibus suis Anno 399. num. 31.
 * Vnica hæc lex hoc Codice occurrit, quæ huic Dominatori inscribitur. Inscribitur eidem Dominatori. Cod. Inst. l. 2. de apparitorib. Proconsul. ubi non Vicarius, sed Proconsul Africae inscribitur: & verò illius ipsius legis argumentum disertè ostendit, eum Proconsulem fuisse.
 † Etiam à Gentilibus Imperatoribus: Sed de Christianis potius fenserit Honorius: vide l. 3. 7. 9. 12. 18. 20. supr.
 * Etiam, nos scilicet.
 * hæc.
 * Hæresis. Neque illud tamen temerè mutem desestati criminosis, id est, inter ceteros maxime detestabiles.
 * Hic versiculus insitus à Triboniano l. 4. C. de heret. quæ desumpta alioquin est ex l. 40. infr.
 * Nostra, addidit Tribonianus, malè: Auctoritas hic est auctoritas iudiciaria.
 * Tenet quis prodicione: Sed illud non mutet. Pronisa, pro caucela, defensione.
 * Hoc ipso die & Conf. ex eadem Vrbe data lex ultim. supr. de his qua ex publ. conlat. verùm ad Messalam Præfectum Prætorio.

COMMENTARIUS.

HONORII Imp. in hæreticos constitutiones sequuntur, octodecim numero: putà hæc lex & lex 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 51. 52. 53. 54. 55. 56. Hæc nominatiu est aduersus MANICHÆOS, eorumque contentus. Hos scilicet iam pridem ab aliis Principibus damnatos (quod etiam docuit l. 3. 7. 9. 11. 18. 20. supr.) per Africam nominatim cohiberi, eosque simul & qui eos domibus suis defendebant, feneriter puniri iubet. hæc leg. Honorius Imp. Anno D. 399. Nempe ut Donatistæ (de quibus aliis legibus mox) ita & Manichæi per hæc Honorij tempora Africam potissimum vexauere, istque subinde Honorius occurrere necesse habuit. Quod præter hæc leg. ostendunt præterea quatuor eisdem leges, putà l. 38. & l. 40. 41. 43. infr. Nemo Manichæum (inquit l. 38.) nemo Donatistam qui præcipue, ut conperimus, furere non desistunt, in memoriam venocet.
 § Ceterum qui Augustini scripta, acta aduersus Manichæos per hæc Honorij tempora spectauerit, is facillè inducitur, ut credat, hanc & cæteras de Manichæis Honorij leges, haud alium quam Augustinum suaforem habuisse. Neque tamen huc quicquam facit Augustini locus de natura boni cap. 74. de Manichæis nefaria operantibus. Apertissimè enim locus ille pertinet ad Paphlagoniam, & Gallianæ Hoc se facere, quidam confessi esse in publico iudicio perhibentur: Non tantum in Paphlagonia, sed etiam in Gallia, sicut à quodam Romæ Christiano Catholico audiui.
 § Porro Honorius hæc leg. iuxta superiores

constitutiones, odium in Manichæos suum & verborum, & pœnarum atrocitate testatur: nempe, 1. Noxios & execrabiles vocat, 2. Iusta animaduersione damnatos, 3. Speciali præceptione, ut ij cœtusque eorum cohibeantur decernit. 4. Inquiri seu inuestigari eos iubet, pariter ut l. 9. & 40. infr. ubi publica hæc acensatio constituitur. 5. Rescari cœtus & fenerissimè emendatione. 6. Receptatores eorum qui eos domibus suis defenderint puniri iubet. Quod accipiendū non de his qui eos nudè domibus suis humanitatis officio excipiunt, verum de his qui domibus suis defendunt Manichæos, ne in iudicium prorahantur: & sic occultant eos: quod receptatorum crimen est. Quod ipsum statuitur & de Donatistarum occultatoribus, qui eos occultandi causa suscipiunt l. 54. infr. hoc tit. Haud ab similis constitutio circa Manichæos l. 40. in fin. infr. Quare rectè Paratitla Græca lib. 1. tit. 5. num. 4. istud ita explicant puniuntur & illi qui scientes & prudentes eos occultant.
 § Ceterum fallitur Vir Doctus Meierus p. 183. qui hæc legem restringit fermè ad Doctores & seductores Manichæos. Imò enim in omnes Manichæos hæc lex lata est qui ritus sui exercendi causa in vnum cœunt, denique in contentus Manichæorum, qui Doctoribus & aliis constant. Et errat cum noxios propriè Doctores & seductores dici ait, qui scilicet nocent instituendo, non verò seducti qui non nocent, sed quibus nocitum est. Noxij enim Manichæi, dicuntur omnes huius criminis & hæreseos rei; quæ quidem hæresis infandis criminibus & noxiis laborabat.

XXXVI. * Idem AA. Eutychno PP. P.

EVNOMIANIS pœnas adimendæ testamenti factionis, peregrinorumque mutandæ conditionis remittimus. Patimur eos & donandi & suis facultatibus, ut velint, & dono rursus ab aliis accipiendi, habere liberam potestatem. § Conciliis verò abstineant, cœtus illicitos derelinquant, & sciant sibi interditas esse collectiones, aut pœnas paratas: ita ut fundi procurator, vel domus vrbane villicus, in quibus profana mysteria fuerint celebrata, vitimo supplicio feriantur: ipsaque possessio, & domus sisco vindicetur, si sciente domino & non prohibente, nostræ iussioni fuerit obnoxium. § Præterea ministri sceleris, quos falso nomine suo Antistites vocant, si in collectione aliqua fuerint comprehensi, deportentur, omnibus bonis ablati. Dat. Prid. Non. Iul. Constant. Theodoro v. c. CONS. [399.]

NOTÆ.

* Omissit hanc legem in Annales suos referre Baronius.
 * Omissis: cui pariter inscribitur altera de Eunomianis l. 34. supr. superiore anno.
 * Peregrinorum nempe conditio hæc est, ut interstabiles sint: vide saltem l. 1. C. de heret. infr. & quæ ibi accuratè notantur. Ut

* Ut supra l. 27. ante quadriennium.
 * Collectiones hic & sine legis, cum alijs: vide Glossar.
 * Iam propositas anno supra l. 36.
 * Villicus, domus vrbane: translata appellatione ab agris ad vrbem & ad quamvis administrationem: Quomodo & Præfectus Vrbis Villicus Vrbis Iuuenali: Villicus ararij, pro Præfecto ararij apud Patavianâ inscribit. Cicero pro Plancio, magistratus... Villicos vocat. Restituebat & in illo Alex. Seueri... pupillum esse Imperatorem, qui ex villicis Prouincialis, id est, homines non necessarios, nec Reipubl. vriles pasceret, Vir Doctus, malum populi villicum, Quod nil necesse, malum pupillum vocabat Alexander prodigum, Curatoris egentem, qui rem euicerat, atque è villicibus parimonij sibi crediti inuitiles alit & pascit: denique qui lasciuia & nepotatu rem disperdit. Denique malus pupillus, prodigus.
 * Vide l. 7. seu vlt. infr. ne sanctum bap. quæ & ipsa est de Eunomianis. Eos, inquit, qui Episcoporum seu Clericorum, vel ministrorum nomine usurpato huiusmodi cœtus præfunt.

COMMENTARIUS.

EVNOMIANIS testamenti factio & donationum ius hæc Arcadij constitutione redditur. Cœtus tantum eorum prohibentur pœnis fenerissimis, Satis hoc visum Arcadio, quam ut ultra sciret in eorum bona: haud ab alia mente, quam superiore anno in eodem l. 34. tulit: proculdubio etiam neque alio authote,

suafore, putà Ioannè Chrysofostomò. Sanè eadem pœnæ vtraque lege propositæ & quidem fenerissimè cœtus agitantis istque contentibus. Itaque exinde dicta huc quoque deriuentur. Denique apertissimè pœnæ paratæ & propositæ d. l. 34. hæc leg. confirmantur.

XXXVII. * Idem AA. Hadriano PP. P.

RESCRIPTVM, † quod Donatistæ à Iuliano tunc Principe inpetrasse dicuntur, proposito Programme celeberrimis in locis volumus anteferri, & Gestæ, quibus est huiuscemodi allegatio inferri, subnecti: Quod omnibus innoscat, & Catholicæ confidentiæ stabilitati constantiæ, & Donatistarum desperatio fucata perfidia. Dat. v. Kalend. Mart. Rau. Stilichone & Aureliano COS S. [400.]

NOTÆ.

* Abest & hæc lex à Cod. Inst. velut temporaria. Inferuit eam Baronius Annalibus suis, de quæ cæ egit A. 400. m. 2. 1. 2. de eadem agit & Anno 362. num. 261. 262. 263. 264. 265.
 * Hadriano huic PP. Italiae inscribitur hoc ipso mense l. 35. supr. de Episcopis: de eodem Hadriano Præfecto Prætorio: vide Claudianum, plura in Protopog.
 † Iuliani Rescriptum pro Donatistis nota ante 40. fermè annos.
 * precibus oblati: de quo mox.
 * Programme proposito seu in programme Magistratus proponebant, & anteferebant leges & Rescripta: vid. pariter l. 2. 5. supr. de amona & trib. Quod idem valet, quod Edicto proposito: vid. Brisson. lib. 3. formul. p. 358.
 * Anteferri, id est, proponi proposito programme, & quidem ante Edictum Magistratus proponentis: de quo v. Parat. de constit. Prine.
 * iudicium.
 * Rescriptum: vide mox Augustini loca duo lib. 1. contra Parmenianum, cap. 7. extremo, & contra literas Petilianæ, lib. 2. cap. 97.
 * Sunt qui hic reponant fugata, quod mox ipse fugabo.

COMMENTARIUS.

HONORII Imperatoris constitutiones fermè nunc sequuntur: Quanquam & lex 35. supr. eiusdem fuit. Sequuntur inquam, num. 17. putà hæc lex, & lex 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 51. 52. 53. 54. 55. 56. Et quidem, quod obseruandum, potissimam partem aduersus Donatistas, emissâ: de quibus hæc quoque lex est: sic ut vndecim in vniuersum de Donatistis Honorij constitutiones hoc titulo liquidd numerare liceat; ex quibus discernas quæ Honorij mens, quod odium in Donatistas fuerit, Nempe hæc illa Honorij tempora sunt, per quæ Donatistæ potissimum desæuere: & quidem, Circumcelliones in Africâ, quæ Donatistarum nutricula erat. Atque ut omittam quæ sub eodem Honorio moliti illi sunt, iam inde ab Imperij ipsius initio, atque ad eam ante hanc legem, de huiusmodi legis sententia nunc videamus.

scriptum, quod à Iuliano Apostata (ante 40. fermè annos) impetrauerant, proposito programme, celeberrimis in ciuitatum locis anteferri, id est, proponi ab Hadriano PP. simul & Gestæ, quibus huiusmodi allegatio, seu Rescriptum insertum fuerat, subnecti iubet.

§ Hæc aperta huiusce l. est sententia, quæ nullam iuris constitutionem continet, sed Donatistarum tantum odium præfert. Quæ ut melius intelligatur, de tribus videndum est: Quodnam illud sit Rescriptum Iuliani, simul & Gestæ illa; quæ tandem occasio fuerit huiusce legis sancientiæ. Quod primum attinet: Res sic se habet.

Donatistæ ante Iulianum Imp. à Constante Imp. repressi, pulsati eorum Ducibus, Principibus, & Basilicis eis ereptis, Iuliano Apostatâ ad Imperium enecto, legationem seu legatos, & in his Pontium, ad eum destinantur, restitui se sibi que Basilicas à Constante ereptas reddi, precibus petituros: qui utique adulationis plenissimi Iulianum adorti dicentes, Quod apud eum solum Iustitia locum haberet, (quæ hic fucata perfidia dicitur.) Id quod à Iuliano facillè impetrauere, eo rescripto,

DONATISTIS igitur per omnium ora traducendis, desperatæque & fucatæ eorum perfidiæ publicandæ: Contra, Catholicorum confidentiæ & stabilitati constantiæ efferendæ, Honorius Imp. hæc constitutione, quæ data est Anno 400. Re-Tom. VI.

cuius hanc leg. mentio fit. Cuius tum libelli tum rescripti meminere Optatus Milcuitanus lib.2. Chrysoftomus lib.1. contra gentes: Augustinus contra epist. Parmeniani lib.1. sub fin. pag.22. contra literas Petiliani lib.2. cap.92. & 97. Epistola ad Vincendum 48. pag.172. & epist. ad Donatistas 166. Nempe eo consilio, vt ita Christianos inter se committeret, cui pax & veritas Christiana nimium displicebat; quem Iuliani animum, vt in genere Ammianus Marcellinus lib.22. describit, ita Chrysoftomus lib.1. contra gentes, & Optatus lib.2. & Augustinus d. lib.1. contra Parmenianum epist. 166. hac in re nominatim tradit. Porro huius rescripti quaedam inter cetera & ad locum refert Augustinus lib.2. contra literas Petiliani c.97. Quod Iulianus inquit, constituit: dicens. Hoc quoque supplicanti: Rogatiano, Pontio, Cassiano & ceteris Episcopis, sed & Clericis, accedit ad cumulum, vt aboliatis quo aduersus eos sine Rescripto perperam gesta sunt in antiquum statum cumcta reuocentur. Et hac de Rescripto Iuliani ad preces Donatistarum. Quod quidem vt id obiter moneam, à Iuliano Sirmij datum non fuit, quod probat Vir Doctus, vt ita hac trahat rescriptum quod Sirmij datum dicitur & antiquatur l.5. supr. Neque enim Iulianus Princeps seu Imperator Sirmij vnquam fuit.

¶ Quid Gesta hinc sint, quibus huiuscemodi allegatio inferta, videamus. Sanè bifariam id accipi posse quis poterit. Primum per Gesta hinc accipienda videantur acta à Legatis seu Allegationes Donatistarum apud Iulianum, & sic supplicatio, seu preces ipsæ, quibus in scripta redactis, Rescriptum deinceps insertū. Quo sensu hoc Codice non vna lex ex parte actorum apud Principem, seu in consistorio eius, exhibetur de quo vide Prolegom. Secundò putet quis his accipienda Gesta Iudicum Africae: vbi sanè Donatistæ vna cum rescripto à Iuliano impetrato, preces Iuliano oblatas, allegarunt, insinuarunt. Optatus lib.3. Bene nosti, quod vel à quo petierint, & quam rogauerint, vt redirent & tecum venire potuissent & nos didicimus, cum eadem preces, quas dederunt, apud Africanos Iudices allegarent; in quibus infra scriptum est: Date ab Episcopis partis Donati: Augustinus pariter lib.1. contra Parmenianum d. cap.7. in fin. Iuliano Donatistæ, sicut Iudicum Gesta testantur, quibus hi quod impetrauerunt, ALLEGARUNT, talibus verbis supplicauerunt. Dixerunt enim, quod apud eum solum Iustitia locum haberet. Et contra literas Petiliani lib.2. Pontius fecit, Pontius supplicauit, Pontius apud Apostatam solum Iustitiam locum habere predicauit. His verbis sibi Pontium supplicasse in eodem Rescripto suo nominatim sine ambage ipse Iulianus expressit: Excant ALLEGATIONES VESTRÆ, non hac incerta fama, sed publica monumenta testantur. Et rursum c.97. Imperatori Pagano & Apostata dixisti, Quod apud eum solum Iustitia locum haberet. Quibus precibus & Rescripto, sicut ibi scriptum est (sicut ALLEGATIONIS GESTA testantur) pars Donati vniuersaliter usa est. Nempe, Rescripta Principum qui impetrauerant, ea Iudicibus & Iudicum gestis allegabant (les faisoient enregister au Greffe des Iuges) vt docent præterea hoc Codice l.2. supr. de integri restitut. l.unic. supr. de operibus public. l.26. supr. de cohortalibus: l.12. 13. 20. 30. supr. de petition. l.unic. supr. si vagum mancip. l.2. supr. de incorporat. Et ita quidem Rescripta Gestis allegabantur, vt simul etiam preces, ad quas Rescriptum emanauerat, allegarentur, seu intimarentur: Quod & hic factum à Donatistis. Quà causâ Honorius Gestorum publicationem imperat, nam non nisi ex his fucata Donati-

starum perfidia innotescere potuit: vice versâ, Catholicæ confidentiæ stabilita confidentia. Nempe quod Donatistæ, at non & Catholicis, adulatione fucata & perfida Iuliano obrepserant, atque omne illud quod ab eo impetrauerant, malis artibus impetrauerant.

¶ Nunc postremo loco inquirendum est, quanam occasio hoc tempore Honorio Imper. præbita fuerit, vt Iuliani Apostata rescriptum hoc pro Donatistis, vna cum eorum precibus post tot demum annos ex Actis Proconsularibus publicè proponi voluerit, atque omnibus innotescere. Parat haud absurdè Baronius Donatistarum (& quidem Petiliani Donatistæ nominatim) epistolam seu inuectiuam in Catholicos huic constitutioni occasionem dedisse: quâ, vt docet Augustinus pluribus locis, & inter cetera epist. 48. & contra Petiliani epistolam lib.2. cap.92. exprobrauit Catholicis, quod à Principibus aduersus se sæpè expetissent auxilium: atque inter cetera hac in eam sententiam dixerat. Quid autem vobis est cum... seculi, quos nunquam Christianitas nisi inuidos sensit, &c. Addatur & Augustini locus contra Epistolam Parmeniani lib.1. cap.7. circa fin. vbi pariter hoc Donatistarum factum iam proferrebat Anno superiore 399. (vt existimo.) Has scilicet inuectiuas ad aures Honorij peruenisse, per legatos Africanos Anno 399. superiore, vel ipsum Possidium Calamensem Episcopum: Honorianum his commotum, in eorum Donatistarum opprobrium, procaciam eorum efferri voluisse, quâ ipsimet à Iuliano Imp. Apostata rescriptum seu auxilium impetrasse innotesceret. Fortassis & illud putet quis Donatistas de legibus ab Honorio Imperatore aduersum se latis querentes, Iuliani factum iactasse exprobrandi animo, quasi minus æquitatis & iuris Christiani ipsi à Christiano Principe ferrent, quam à Gentili Imp. olim tulerant, Christiani alioquin nominis osore. Quare visum Honorio, rescriptum Iuliani cum precibus Donatistarum publicè omnibus proponi, vt ita sciretur, quàm bonis imò fucatis artibus id Donatistæ impetrassent, imò quam desperata & fucata perfidia eorum fuerit: Quam interpretationem inuante videtur, quæ Augustinus scribit, tum passim, tum lib.1. adu. Parmenianum, cap.7. epist. 43. contra quam aliis longè artibus, putâ Catholicæ confidentia Catholicorum constantia stabilita fuerit, quos vt à veritate, ita & sinceritate nihil dimouere vnquam valuerit, quod sanè ex Iuliani temporum historia liquet.

¶ Quidquid huius sit, vt omittam, quod Augustinus testatur de actis Collationis Carthaginensis, quæ in Ecclesiis Africanis publicè quadragesima tempore recitari mos fuit, lib. de gestis cum Emerio, vt omittam quod idem Honorius l.55. infr. voluit eadem gesta in publica monumenta relata, etiam mortuo Cognitore Marcellino perpetem habere firmitatem. Simili certè postcæ exemplo Anno D.412. & Marcellinus acta de sceleribus Donatistarum post collationem Carthaginensem publicè proponi voluit in Theopropria, quò frequens vt videtur multitudo confluebat, velut locum Carthagine celeberrimum, eademque Augustinus per Ecclesiam recitari desiderauit. Gesta, inquit, Epist. 158. ad Marcellinum, que promissi præstantia tua, vehementer expecto & in Ecclesia Hipponensium iam recitari cupio, ac si fieri potuerit per omnes Ecclesias etiam in nostra Diocesi constitutas: vt audiant homines plenèque agnoscant confessores iniquitatis, non Dei timore extorquente penitentiam, sed iudicialia diligentia crudelissimorum pectorum

pectorum aperiente derisionem: siue illorum qui de homicidio & de excacato ac debilitato Presbyteri corpore confessi. Et mox. Quod autem scripsit Eximietas tua, dubitare te, vtrum in Theopropria debeas eadem gesta inbere proponi: fiat, si potest illuc frequens confluere multitudo: Alioquin alius locus celebrior pro-

ponendus est, non tamen illo modo prætermittendum. Notanda interim tria exempla illa, atque ad eò mos publicandorum, recitandorum gestorum quondam cum hæreticis, in eorum, vt loquuntur, diffamiam & conuictionem.

XXXVI I. * Idem AA. & Theod. A. Edictum."

NEMO Manichæum, nemo Donatistam, qui præcipuè (vt conperimus) furere non desistunt, in memoriam reuocet: Vna sit Catholica veneratio: vna salus sit: Trinitatis, par, sibi congruens, sanctitas expectetur. Quòd si quis audeat interdictis sese illicitisque miscere, & præteritorum prænumerabiliū constitutionum, & Legis, † nuper à Manuetudine nostrâ prolata, laqueos non euadat: & si turbæ fortè conuenerint, seditionis concitatos, aculeos acrioris conmotionis non dubitet exerendos. Dat. Prid. Id. Feb. Rau. Stilichone II. & Anthemio COSS. [405.]

NOTÆ.

* Et hanc legem Annualibus suis intulit Baronius Anno 405. num.27. Iungenda autem huic est l.3. in fin. ne sanctum bapt. iter. quæ pars est altera huius Edicti. Quinimò iungenda & l.4. 5. eod. tit. Huius Edicti meminisse iustam Florentius l.2. infr. de religione. Meminerunt & Patres Africani triennio post, Anno 407. can.99. Cod. Africani.
De unitate siue vnitatis.
Nemo in memoriam reuocet. Manichæum, Donatistam, id est, omnino esse non sinatur: vt Augustinus epist. ad Bonifacium. Imò ne nominentur quidem amplius: v quædam similia ad l. vlt. infr.
Expectetur, id est.
id est, rebaptizare audeat: quod docet d. l.2. infr. de relig. quæ huic coniung. vt & coniungenda lex 45. infr. ne sanctum baptisim. iter.
† Lex ab Honorio anrea lata aduersus Manichæos Donatistas.
Laquei legis, id est, multa hanc leg. & l.8. supr. de re militari l.9. supr. de filiis apparit. l.26. supr. de diuers. offic. l. vltima. supr. de habitu.
2. concinator.

COMMENTARIVS.

MANICHÆORVM & DONATISTARVM spiritus, furor & error, cæcisque scditiosis ab Honorio Imp. hoc Edicto Anno 405. retunduntur: firmatis anterioribus in eos constitutis, suaque lege nuper lata: pœnis fueritissimis propofitis, atque ad vnitatem omnibus inuitatis.

¶ Nempe hoc VNITATIS Edictum est Honorij Imp. per Africam missum: cuius ipse mentionem facit l.2. infr. de relig. proximo sequente mense huius anni: Edictum, inquit Honorius, quod per Africanas regiones clementia vestra direxit, per diuersa proponi volumus, vt innotescat Dei omnipotentis vnam & veram fidem Catholicam, quam recta credulitas consistit, esse retinendam. De eodem accipienda & illa auctoris Consularium, quæ Idacio subdita, Stilichone, inquit, II. & Anthemio [COSS.] His COSS. inter Catholicos & Donatistas VNITAS facta. Vnitas facta, id est, vnitatis edictum seu Henoticum factum. Meminerunt & Patres Africani, triennio post in Concilio Carthaginensi Decimo, Anno 407. can.99. Cod. Africani: Vnitatis, inquam, Edictum: quod & illa verba ostendunt: Vna sit Catholica veneratio: vna salus sit: Trinitatis par sibi congruens sanctitas expectetur. Cuiusmodi Edicta Græci ἐνωκία vocant: quale etiam Zenonem Imp. postea tulisse memorat Victor Tununenensis in Chronico. Anastasius Imp. inquit, Hæreticorum Synodum faciens Henoticum Zenonis confirmat, & Theodoros Anagnostes Elogia 2. τὸ ἐνωκίον λέγει τὸ βασιλεὺς ἐπέθετο τὸν Πόπυλον Ἐπισκοπον τὸ ἐνωκίον Ζήνωνος τὸ ἐνωκίον. Idque totum extat apud Euagrium lib. cap.13. Neque alius generis est Theodosij Edictum quod continetur h. cunctos populos supr. de fide Cathol. Sanè huiuscemodi Honoriani Henotici pars est quoque l.3. infr. ne

sanctum baptisim. iter. quæ proinde huic coassanda est. Quinimò & huius Edicti partem facio eam legem quam memorat Augustinus epist. 166. de quo ad d. l.3. Quin huic Edicto de vnitare exequendo eadem die simul specialia ab Honorio mandata ad Hadrianum Præfectum Prætorio emissa fuere quæ continentur l.4. & 5. infr. eod. tit. ne sanctum bapt. iter. Ac specialius adhuc mox pegulari ad Proconsulem Africae lege edictum istud suum per diuersa proponi iussit dist. l.7. infr. de religione.

¶ Causam huic Edicto præbuerunt tum Patres Africani superiore Anno 404. congregati, tum ea quæ exinde à parte Donatistarum secuta sunt. Patres nempe Africani cum Donatistarum & Circumcellionum pertinaces spiritus & furorem, quos ad amicabilem Anno 403. de religione collationem inuitauerant (quod liquet ex can.91.92. Codicis Africani seu can. vltim. & penult. Concilij Carthaginensis 8. habiti superiore Anno 404.) viderent, legatione ad Honorium Imp. missa & vnitatis studium commendarunt, & pœnas aduersus Donatistas sanciri expetiuerunt, (quas vtique sanctitas docet d. l.4. & 5.) & aduersus Donatistarum furorem præsidium deponere, vt plenissimè eo can.93. continetur, vbi inter cetera aiunt: Donatistas pacificâ collatione spretâ, ad immanes violentias conuersos fuisse ita, vt multos Episcopos multosque Clericos (vt de laicis taceamus) insidiis oppresserint, Ecclesias etiam aliquas inuasertint, aliquas inuadere pertentaerint. Et mox. Nota est enim & sæpè legibus conclamata Circumcellionum, quia furunt, detestabilis manus, quæ etiam ipsorum religiosissimorum supra Principum frequentibus sanctionibus condemnata est, aduersus quorum furorem possimus non inquitur.

insolita, nec à scripturis sanctis aliena impetrare presidia. His addendæ & querelæ etiam priuatæ Episcoporum & in his Maximiani Ep. Bagaientis, quæ ad Honorium Imp. eodem tempore perlata; de quibus Augustinus epist. 48. 50. ad Bonifacium, pag. 220. 221. 68. lib. 3. contra Cresconium, cap. 43. lib. 3. contra Iulianum, cap. 1. in breuiculo collationis diei 3. cap. 11. Hinc igitur Honorius his compertis (quod ipsemet hoc Edicto profiteretur: *Qui precipue inquit, (VT COMPERIMVS) furere non desistunt.*) Edictum hoc promulgatum fuit, furori & errori Donatistarum cohibendis & seditionibus inhibendis: Hinc pœnæ propositæ d. l. 4. *infr. ne sanctum bapt.* firmatis hâc in re anterioribus constitutionibus frequentibus (quas & ipsas patres Africani ibidem memorant) suâque lege nuper promulgata.

¶ Donatistis autem hâc leg. iunguntur *Manichæi*: de quibus tamen nulla mētio fit in iis, siue Patrum siue priuatorum, quæ ad Honorium perlatae sunt querelis, quæque huic Edicto vt dixi occasionem præbuere. Attamen non inani coniecturâ ducor, ab Augustino impetratum hoc, qui superioribus pariter Consulibus disputationem habuit cum Felice Manichæo, quem & ad fidem Catholicam conuertit: de quo videndus Possidonius in *viâ Augustini* cap. 16. Ipse Augustinus

contra *Manichæum* lib. 2. in fin. & illa quæ ex Codice quodam Nicol. Faber extulit, quæque Baronius memorat *Anno 404. num. 128.* Sed enim causam ipsemet *initio* leg. indicat: Nempe hæc duo hæreticorum præcipue genera Africam tuam turbasse: quod præter hanc legem docuit iam l. 35. *supr.* docebit l. 40. 41. 43. *infr. hoc tit.* videnda & quæ ad d. l. 35. notauit.

¶ Porro nimitur hâc leg. Honorius legis laquos seu pœnas lege nuper à se promulgatâ constitutas: Quibus verbis intelligo, multam pecuniariam decem auri librarum à Theodosio promulgatam, quæ antea statuta fuerat: id enim inter alia per legis laquos intelligendum esse iam ostendi: imò & seueriorem pœnam comminatur si turbæ conuenerint. Certè Patres Africani quoque, eo quo dixi Concilio habito anno superiore, id ab Honorio petendum per Legatos decreuere, vt legem illam Theodosij *quæ de auri libris decem in ordinatores vel ordinatos hæreticos seu etiam in possessores, ubi eorum congregatio deprehenditur promulgata est, ita deinceps confirmari præcipiat, vt in eos valeat, contra quos propter eorum insidias Catholicis pronocati contestationem deposuerunt.* De quo ipso est Augustini locus qui id egregie explicat, epist. ad Bonifacium p. 119. De quo plura ad l. prox.

XXXIX. * Idem AAA. Diotimo" suo Sal.

DONATISTÆ superstitionis" hæreticos," quocumque loci, vel fatentes," vel conuictos, Legis † tenore seruato, pœnam" debitam absque dilatione persoluere decernimus. Dat. v. Id. Decembr. Raſ. Sillichone 11. & Anthemio C O S S. [405.]

NOTÆ.

- * Et hanc legem Annalibus suis Baronius rectè inferuit *Anno 405. num. 28.* Eius verò meminit Augustinus, non vno loco.
 "Diotimo huic Proconsuli Africæ hoc ipso Anno inscribitur, *lex 3. infr. de relig. & l. 62. supr. de Appellat.* & notanda potissimum d. l. 2. quæ ad eodem Donatistas pertinet.
 "Sic quoque l. 3. *infr. de religione,* ubi v. quæ dixi.
 "Quod tamen ipsi negabant, vt ex Augustino mox notabo. Sic altera Honorij l. 44. *infr. Donatistarum hæreticorum.*
 "Confessus & conuictus eodem loco sunt.
 † Theodosiana.
 "Pœnam, id est, multam decem auri librarum: idè mox sequitur, *persolvere,* de quâ multa ad l. 27. *supr.* & mox plenè.

COMMENTARIVS.

MULTA auraria DECIM AVRI LIBRARVM Clericis hæreticorum Ministris à Theodosio Magno imposta, Anno 392. l. 21. *supr.* hac Honorij filij ipsius constitutione ad Donatistas hæreticos (qui tamen se hæreticos negabant) ubique, fatentes vel conuictos, expressè porrigitur: Portigitur inquam. Nam hoc est illud quod illis verbis indicatur; *Legis tenore seruato pœnam debitam absque dilatione persoluere decernimus.* Vt mixer Baronium consignata hâc leg. nihilominus scribentem, Honorianam de multa auraria decem librarum persoluenda constitutionem desiderari. Nos illud videamus, quibus gradibus ad hanc leg. ferendam Honorius adductus fuerit. Primò, quidem Anno superiore 404. Partem Africani eo Concilio ita decreuerant, vt haberetur *can. 93. Cod. African.* simul etiam petendum, *Vt illam legem quæ à religiose memoria eorum Patre Theodosio de auri libris decem in ordinatores vel ordinatos hæreticos, seu etiam in possessores, ubi eorum congregatio deprehenditur, promulgata est, ita deinceps confirmari præcipiant, vt in eos valeat contra quos propter eorum insidias Ca-*

tholici pronocati contestationem deposuerint: vt hoc saltem errore à schismatica, vel hæretica prauitate desistant, qui consideratione æterni supplicij emendari corrigique dissimulant. Sequantur nunc Augustiani loca, hanc ad rem; primum procedat locus *Epistola 50. ad Bonifacium* Comitum rei militaris, de moderatè coërcendis hæreticis pag. 219. *Antequam istæ leges, quibus ad conuinium sanctum coguntur intrare, in Africam mitterentur, nonnullis fratribus videbatur, in quibus & ego eram, quamuis Donatistarum rabies vsquequaque fœuere, non esse petendum ab Imperatoribus, vt ipsam hæresin iuberent omnino non esse, pœnam constituendo eis, qui in illa esse voluissent, sed hoc potius constituerent vt eorum furiosas violentias non paterentur, qui veritatem Catholicam vel predicarem loquendo, vel legerent constituendo. Quod eo modo fieri aliquatenus posse arbitrabamur, si legem piissima memoria Theodosij, quam generaliter in omnes hæreticos promulgauit: vt quisquis eorum vel Episcopus vel Clericus ubilibet esset inuentus, decem libris auri multaretur, expressius in Donatistas, qui se negabant hæreticos, ita confirmarent, vt non omnes*

omnes eâ multa ferirentur, sed in quorum regionibus aliquas violentias à Clericis vel à Circumcellionibus vel populis eorum Ecclesia Catholica pateretur, vt scilicet post Protestationem Catholicorum, qui fuissent ista perpessi, iam cura Ordinum ad persoluendam multam Episcopi siue ministri ceteri tenerentur. Ita enim existimabamus, eis territis & nihil tale facere audentibus, posse liberè doceri & teneri Catholicam veritatem, vt ad eam cogere nemo, sed eam qui sine formidine vellet sequeretur, ne falsos & simulatores Catholicos haberemus. Et quâvis aliis fratribus aliud videretur, vel etate grauioribus, vel multarum ciuitatum exempla currentibus, ubi firmam & veram Catholicam videbamus, que tamen ibi talibus beneficiis Dei constituta esset & firmata, dum per priorum Imperatorum leges ad communionem homines Catholicam venire cogere, obuium tamen, vt illud potius quod dixi ab Imperatoribus peteretur, decretum est in Concilio nostro, legati ad Comitatum missi sunt. Sed Dei maior misericordia qui sciret, earum legum terror, & quadam medicinalis molestia, quam multorum esset prauis vel frigidis animis necessaria, & illi duritia que verbis emendari non potest, sed tamen aliquantula seueritate disciplina potest, id egit, vt legati nostri, quod susceperant obtinere non possent. Iam enim nos præuenerant ex aliis locis quodam Episcoporum querela grauissima, qui mala fuerant ab ipsis multa perpessi, & à suis sedibus excurbati: præcipue horrenda & incredibilis cædes Maximiani Episcopi Catholici Ecclesia Vagienfis effecit, vt nostra legatio iam quid ageret non haberet. Iam enim lex fuerat promulgata, vt tanta immanitatis heræsis Donatistarum, cui crudelibus parci videbatur, quam ipsa seniebat, non tantum violente esse, sed omnino esse, non seruetur impunè. Non tamen supplicio capitali, propter seruandam etiam circa indigenos mansuetudinem Christianam, sed pecuniariis damnis propositis, & in Episcopos vel ministros eorum exilio constituto. Et mox. Hinc ergo factum est, vt Imp. Religiosus & pius perlatis in notitiam suam talibus causis mallet piissimis legibus illius impietatis errorem omnino corrigere, & eos qui contra Christum Christi signa portarent, ad unitatem Catholicam terrendo & coërcendo redigere, quam seuendi tantummodo auferre licentiam & errandi ac pereundi relinquere. Iam verò cum ipsæ leges venissent in Africam, &c. Idem epistola 68. Crispinus indicatus hæreticus, nec pœna decem librarum auri, que in hæreticos ab Imperatoribus fuerat constituta, per mansuetudinem Catholicam ferri permittitur, & tamen ad Imp. appellandum putauit. Cuius appellationi quod ita responsum est, nonne vestrorum præcedens improbitas & eadem ipsius appellatio extorsit, vt fieret: nec tamen etiam post ipsum rescriptum intercedentibus apud Imp. nostris Episcopis eadem auri condemnatione multatus est. Ex Concilio autem nostri Episcopi legatos ad Comitatum miserunt qui impetrarent; Vt non omnes Episcopi & Clerici partis vestre ad eandem condemnationem decem librarum auri, que in omnes hæreticos constituta est, tenerentur, sed hi soli quorum in locis aliquas à vestris violentias Ecclesia Catholica pateretur. Sed cum legati Romam venerunt iam cicarricos Episcopi Catholici Vagiani horrenda ac recentissima Imperatorem commouerant, vt LEGES TALES mitterentur, quales & missæ sunt. Idem epist. 166. ad Donatistas. Et tamen cum Crispinus propter hoc factum in proconsulari iudicio conuinceretur hæreticus, eiusdem Episcopi Possidij intercessu decem libras auri non est exactus: Cuius beneuolentiæ & mansuetudini ingratus, ad Imperatores Catholicos ausus est appellare. Vnde hanc in vos iram Dei de qua murmuratis, multo importunius & vehementius pro-

uocauit. Idem lib. 3. contra Cresconium, cap. 47. Crispinus Episcopus vester exhibitus est, quod se esse Proconsuli quærenti negauerat, facillimè CONVICTVS hæreticus, decem tamen LIBRAS AVRI, quam multam in omnes hæreticos Imperator Maior THEODOSIVS constituerat, intercedente Possidio non est compulsus exsoluere. Quæ minutissima sententia non contentus, nescio quo consilio, quod displicuisse ceteris omnibus dicebatur, ad eundem Theodosij filios prouocandum putauit. Acceptum est rescriptum quid aliud nisi quod pars Donai iam sciret se ad illam POENAM Aurariam cum ceteris hæreticis pertinere; & quæ mox sequitur: ubi vocat recentissimas leges. Idem contra literas Petilianum lib. 7. cap. 83. Ipsa Catholica Ecclesia solidata Principibus Catholicis Imperatoribus terra marique armatis turbis ab Optato atrociter & hostiliter oppugnata est. Quæ res coëgit tunc primo aduersus vos allegari apud Vicarium Severum Legem illam de decem libris auri, quas vestrum nullus adhuc pendit & nos crudelitatis arguitis. Idem Epistola ad Crispinum ipsam 173. Nam possemus agere, vt decem libras auri secundum Imperatoria Iusta persolueres. An forte propterea non habes vnde reddas quod dare iussi sunt rebaptizatores, dum multam erogas, vt emas quos rebaptizes. Possidonius quoque in V. Augustini, cap. 12. Crispinus, inquit, Proconsulari, &c. libellari sententia & PRONONCIATAVS Hæreticus. Proque illo apud Cognitores Catholicos Episcopus intercessit, ne auraria multa exigere, et beneficium impetratum. Vnde cum ingratus ad piissimum Imp. prouocasset, ab Imperatore relationi, debitum est responsum solum, & consecutum PERCEPTVM, NVLLO prioris LOCO Donatistas HÆRETICOS esse, & ad iura LEGVM omnium contra Hæreticos latarum VBIQUE teneri debere. Ex quo & Iudex propter Officium, & idem Crispinus quod minime fuerat EXACTVS præcepti sunt decem libras auri fisci Iuribus INFERRERE. Qui postremus Possidonij locus huius legis sententiam & verba prope ipsa exprimit. Ait, Donatistas hæreticos esse. Lex ipsa habet, Donatista superstitionis hæreticos, & *infr. l. 44. Donatistarum hæreticorum:* de quo mox plura. Ait, nullo prioris loco: Item VTIQUE ipsa lex, quocumque loci. Ait, Ad iura legum omnium contra hæreticos latarum ubique teneri debere: Lex ipsa ait legis tenore seruato. Denique ait, Præceptis quod minime fuerant exacti decem libras auri fisci Iuribus inferre: in ipsa lege ait Honorius, Pœnam debitam absque dilatione persoluere decernimus. Itaque iam dubium nullum, hanc illam esse Honorij legem, de multa decem librarum auri Donatistis hæreticis imposta: Hæreticis inquam Donatistis. Quâ vnica voce Honorij indicat rationem huius leg. & cur multam à Theodosio M. Patre in hæreticos generaliter latam, in Donatistas quoque protoget: quia & ipsi hæretici sunt: quod etiam ipsum indicat Augustinus epist. 50. ad Bonifacium & Possidonius in *viâ Augustini* cap. 12. locis quos superius consignauit. Quare & Donatistarum hæreticorum idem Honorius dixit l. 44. *infr.* ubi vide adhuc quæ dicam & l. 41. hæreticorum siue Donatistæ siue Manichæi sint, & l. 46. ne Donatistæ vel cæterorum vanitas hæreticorum. Quamquam propriè adhuc hanc hæreticorum voce Ministri Clerici & Episcopi Donatistarum intelligi videntur. Neque enim omnibus Donatistis hæc pœna hac lege imposta: neque Donatistæ omnes multati (quod factum post demum l. 52. & 54. *infr.*) idque alia & alia pœna. Denique historia huius rei sic habet. Patres Africani Superiore anno decreuerant, petendum

pētendum ab Honorio, ut multa illa avaritia violentis tantum Donatistis & Circumcellionibus imponeretur.

Etiam imponeret. Quamquam hoc ipso anno ante hanc legem, septem mensibus post legationem Patrum Africanorum, severiorem longè ab Honorio pœnam Donatistis rebaptizantibus impositam, putâ bonorum proscriptionis, docet d.l.4.5. in fin. ne sanctum baps. iter.

X L. * Idem AAA. Senatori P.F. P."

VIDE de Donatistis sentiremus, nuper ostendimus. Precipue tamen Manichæos, vel Frygas, siue Priscillianistas, meritiſſimâ severitate persequimur. Huic itaque hominum generi nihil ex moribus, nihil ex legibus sit commune cum ceteris. Ac primum quidem, volumus esse publicum crimen, quia Quod in religione divina committitur, in omnium fertur iniuriam. Quos bonorum etiam publicatione persequimur: Quæ tamen cedere iubemus proximis quibusque personis: ita ut ascendendum, vel descendendum, vel venientium ex latere cognatorum usque ad secundum gradum, velut in successionebus, ordo seruetur. Quibus ita demum ad capiendas facultates esse ius patimur, si non & ipsi pari conscientia polluantur. Ipsos quoque volumus amoveri ab omni liberalitate & successione, quolibet titulo veniente. Præterea non donandi, non emendi, non vendendi, non postremo contrahendi, cuique conuicto relinquimus facultatem. In mortem quoque inquisitio tendit. Nam si in criminibus Maiestatis licet memoriam accusare defuncti, non in merito & hic debet subire iudicium. Ergo & suprema illius scriptura irrita sit: siue testamento, siue codicillo, siue epistula, siue quolibet genere reliquerit voluntatis, qui aut Manichæus, aut Fryga, aut Priscillianista conuincitur: hoc quoque casu eadem illa circa gradus superius comprehensos condicione seruat. Alioquin nec filios existere, aut adire permittimus, nisi à paterna prauitate discesserint: Delicti enim veniam pœnitentibus damus. Seruos etiam extra noxam esse volumus, si dominum sacrilegum reuelantes ad Ecclesiam Catholicam seruitio fideliorè transferint. Perferri huiusmodi hominum cœtus, domino, & si non communionè criminis implicato, sciente tamen, nec prohibente, contraxit, patrimonio nostro societur. Ac si dominus ignorabit, actor, vel procurator possessionis, coercitus plumbo, perpetuo metallorum operi deputetur: Conductor, si idoneus est, deportabitur: Rector Prouinciæ, si hæc crimina dissimulatione, vel gratia, delata distulerit, aut conuicta neglexerit, sciat se multa viginti librarum auri feriendum. Defensores quoque & Principales vrbium singularum, necnon & Officia prouincialia, decem librarum auri pœna constringet, nisi in his, quæ à Iudicibus super hoc præcepta fuerint, exsequendis, & sagacissimam curam & solertissimam operam commoderint. Dat. VI I I. Kalend. Mart. Rom. Honorio VI I I. & Theodosio I I. AA. C O N S S. [407.]

N O T Æ.

- * Lex Manichæos 4. Cod. Inst. de hereticis, huic interpolata est. Hanc Baronius Annalibus suis inseruit Anno 407. n. 2. 3. Sed & eandem prolixè expendit qui aduersus Schoppj clasticum scripsit, à pag. 151. ad p. 185. vltimâ tamen sententia, quæ incipit Perferrî, omisâ seu intactâ.
In Codice Iustiniano & Tilij editione P. P. malè.
† id est, ante biennium fermè Anno 405. nempe l. 3. 4. & 5. infr. ne sanctum baps. & l. 38. & 39. supr. proximis.
* locus hic ita interpolatus à Triboniano. Manichæos seu Manichæas vel Donatistas meritiſſimâ severitate persequimur Phrygum & Priscillianistarum mentione subducta pariter ad §. ergo.
In religionem diuinam, ita Codex Iustinianus.
Basilica hæc ita exprimitur rectè: In his qui in Phrygia & Priscilliana sunt heretici: vide & l. 49. infr.
Hæc sententia integra de Manichæorum bonis proximis relinquendis, à Cod. Iust. hodie abest, vsque ad ea. Ipsos quoque: de quo mox.
Ita cognatorum usque ad tertium gradum peculiaris ratio in sp. l. 2. de bon. profer.
Ab omni liberalitate & successione quolibet titulo veniente. Ita quoque Codex Iustinianus. Malè Tiliiana & postrema Parisensis editio habet ab omni liberalitate & successione quolibet titulo veniente. Quamquam possit & ita ab omni liberalitate & successione quolibet titulo veniente.
Cuiquam: Cod. Iust.
Se tendit, extendatur, ita Cod. Iust.
Vide sup. titulo ad legem Iuliam Maiestatis.
Itale iudicium, Cod. Iust.
Quolibet alio, Cod. Iust.
Voluntatem, Cod. Iust. Et tamen sustineri potest.
Aut Phryga aut Priscillianista: hæc rursus à Triboniano resecta, vt initio legis.
pariter vt vsq. quos bonorum. Hæc verò sententia abest hodie à Cod. Iust. quam tamen Basiliica agnoscunt.
Sed nec filios heredes eis existere. Ita, Cod. Iustin. additâ etiam voce heredes, quæ hic abest. vade apparet, filios existere à patris dici, pro filios heredes existere: vt proinde non debuisset nonnulli hunc locum de mendo suspectum facere.
In supr. ita Cod. Iust.

"Euitantes: Tom. V l.

"Euitantes: ita Cod. Iust. In aliis editionibus huius Cod. Theodos. reuerentis: Quod ferri non potest, non magis, quam quod quidam substituit fugientes.
* Sequentia omnia abluunt, à Cod. Iust. prælati iis quæ continentur sine leg. noxios sup, sic etiam vt §. seruos, ibi præmittantur. Ceterum corruptissimus hic locus est de quo mox.
Ingenium: vid. & l. 20. supr. & l. pen. infr.
Vide similia proliùs extrema d. l. 4. infr. ne sanctum baps. iter.

C O M M E N T A R I V S.

R E S HÆRESES Honorius Imp. hæc constitutione quæ data est Anno Domini 407: insequitur Donatistas inquam, Manichæos, Phrygas siue Priscillianistas. Quamquam quod Donatistas attinet ad nuperam constitutionem suam sese refert: Quibus verbis, nisi recentior aliqua indicetur, intelligendæ veniunt lex 4. & 5. infr. ne sanctum baps. iter. Item l. 38. l. 39. supr. Porro hæc de Donatistis præfatione, Honorius satis indicat, se Donatistas, eo quod Donatistæ essent, non vt Manichæos, intestabiles fecisse, aut commercio eis vel communionè iuris ciuilibus interdixisse. Denique non pœna peregrinorum mutandæ conditionis, vt loquitur lex 36. supr. afflixisse (quod postea factum est l. 54. infr.) vbi & locum Augustinus adduco.

In Manichæos igitur & Phrygas siue Priscillianistas hæc constitutio proprie est, seu huius constitutionis pœnæ, quas de Donatistis multi perperam accipiunt: Et verò contra Honorij mentem & historiæ veritatem Tribonianus interpolatione sua Donatistas communes fecit: nam initium legis clarè ostendit contrarium. Nempe duæ hæc vel maxime nefariæ superstitiones erant, quas meritiſſima severitate persequi ait, (non tamen capitali, de qua mox.) Quod vt de Manichæis docuit iam lex 35. supr. doceret quoque l. 65. infr. hoc tit. vbi dicuntur, ad imam vique scelus nequitiam peruenisse, & l. 3. infr. de Apostat. Diocletiani item & Maximiani constitutio in Cod. Gregor. l. 2. tit. vltim. & apud Auctorem Coll. legum Mosaicarum tit. 5. & Valentiani Nouell. 2. ita de Priscillianistis doceret pariter l. 43. 48. infr. Certe & alibi Phryges & Priscillianistæ cum Manichæis coniunguntur, l. 43. 48. 54. 65. infr.

Ceterùm Phryges & Priscillianistæ iidem hæc lege constituuntur, quod plenius confirmat Epiphanius hæres Phrygum 48. de Priscilliano 49. Nempe Phrygum secta & pluribus vna Priscillianistæ fuere, ita dicti à Priscilla, quam Prophetissam Phryges iactabant.

Sententia autem huius legis atque adeo severitas, quam aduersus has tres hæreses exercet Honorius, quæ & ipsa severitas & punitio eiusdem Honorij fuit aduersus Donatistas rebaptizantes l. 4. ne sanctum baps. iter, hæc est. 1. Accusationem horum publicam esse: quod & ipsum constitutum l. 9. supr. vbi vide quæ dixi: quomodo & Theodosius Magnus Paganorum sacrificantium cultumque suum exercituum publicam accusationem esse iussit, l. 12. infr. de Paganis, & d. l. 4. de publica Apostasia & Anabaptismi accusatione, suis titulis. Ratione etiam sanctissimâ addita: nempe, Quia in omnium feratur iniuriam quod in Religione diuina vel in Religionem diuinam committitur: Communis iniuria publicam prouocat accusationem. Quæ ratio suo subiecto adæquanda est, ne alioquin cum Classici auctore promiscuam publicam accusationem faciamus omnium hæreson, & peccatorum quæ in diuinam religionem aduicuntur, aut quæ in omnium feruntur aliqua ratione iniuriam, contra huius leg. mentem: quod alienissimum est. Vti retrò reprobandum quod nonnulli hic magno molimine adferunt, ad

uersus Classici Auctorem à pagina 165. hanc rationem tantum probabilem esse cum voluntate legislatoris concurrentem: & in iure probabiles tantum rationes reddi, quæ claudant seu claudicent. Apagæ verò hanc Iurisprudentiam, et si cam alibi Cujacius urgeat notis Inst. ad tit. fiduc. iur. & 17. Obseru. 15. Igitur quod hic dicitur, tale est, ac si diceretur, quia quod I T A, seu H Y N C I N M O D Y M, in religionem diuinam admittitur, necesse est in omnium ferri iniuriam. Nempe tale hæreson genus hoc esse, vt iniuriam quandam etiam hominum contineat, sui sceditate & atrocitate summâ. Denique sicuti, Baldi dicto, quod in lege non canetur, in practica non habetur, ita ratio extra subiectum legis in practicam deducenda non est. Neque publica accusatio inducenda citra legem expressam. 2. Bona Manichæorum publicari vult Honorius: nisi próximos ascendentes, descendentes, collaterales ad secundum vsque gradum Catholicos habeant. Quæ sententia hodie abest à Cod. Inst. repetitâ prælectionis, quæ tamen non abuisse ostendunt Basiliica, quod Cujacius iam obseruauit lib. 12. obseru. 30. Nam in Basiliicis hæc ita exprimitur: ἡρεσολογοῦντες καὶ τῆς τέρας ἀπειροῦντες, τῆς ἀμαρτολόγῆς τοῦ ἀλλοῦ καὶ ὑποκρίνοντες ἐν ταύτῃ συνηθέτως ἰσχυρῶς δευτέρου βαπτῆ. ἢ καὶ μὲν τὰ ὀρθόδοξα τῶν βαπτῆ ἀποκηρύσσοντες: τῆς δὲ τέρας ἀρεσολογοῦντες ἢ καὶ τῶν αἰετῶν τῆς ἰστορίας ἀπειροῦντες. Vide & l. 49. infr. Quo autem consilio hæc à Cod. Inst. erasa fuerint, facilè est diuinare, quia scilicet §. sed nos filios, solis filiis Manichæorum Catholicis ius hoc seruatur. Ceterùm quod ait lex vsque ad secundum gradum, ita quoque Basiliica hæc δευτέρου βαπτῆ. Et fuit tamen qui legeret, vsque ad sextum: nempe quod vsque ad eum gradum cognati Prætorio iure succederent; ex septimo duæ tantum personæ. 3. Donationum & successionum iura Manichæis adimit Honorius, pariter vt rebaptizantibus d. l. 4. 4. Commercio itidem eis interdicit, (quomodo & interdicitur in supr. d. l. 4. ab eodem Honorio. Id verò improbat Theodosius Iun. l. 48. infr.) donationibus, contractibus. Interim obiter notandum hoc loco & §. Ergo, quod Honorius requirit, vt quis de hæresi conuictus fuerit: quod & in omnibus aliis criminibus requiritur. 5. Post mortem quoque accusari Manichæos posse definit Honorius, exemplo criminis maiestatis (quod & alioqui sacrilegio proximum dicitur) cum aliis, quod notum, crimina morte extinguantur. Ergo & post mortem rei, bona eius confiscabantur. Ceterùm hæcenus has hæreses maiestatis crimini comparari notandum est, non verò quoad alia. 6. Vltimas Manichæorum voluntates quascunque irritas esse: hæreditates eorum iidem quibus supra adiudicari: Quæ postrema sententia hodie à Cod. Iust. abest. Ea tamen Basiliicis continetur, vbi hoc modo refertur: τῆς δὲ ἐπιτάφῃς ἢ ἀλλῶν τέρας βλάπτης, ὡς ἀποκρίσας ἀποκρίσας, ἢ καὶ ἕταιροι οἱ συνηθέτως Μανιχαῖοι. 7. Ne filios quidem Manichæorum, si & ipsi Manichæi sint, & maneant, ad paterna bona admitti vult Honorius. Quam sententiam retinuit quoque Tribonianus, sic tamen vt interpolatione suâ ius hoc successione ad solos filios restringat. Obiter au-

tem in hoc §. notanda, sententia aurea & humana; *Delicti veniam poenitentibus dandam*: cui similis l. prox. 41. *infr.* ubi plura dicam. 8. *Servos Dominorum delatores*, & ad Ecclesiam Catholicam transeuntes audiri, delatores inquam seu revelantes, id enim hic statuitur, etsi à Triboniano id immutatum, qui de revelatione nil agit: *Qua parte rursus Maiestatis & læsæ religionis crimen exequantur*, de quo vide *ut. supr.* *Ne præter crimen maiestatis servus Dominum accuset*. Et permittit Imperator hoc casu seruo ad Ecclesiam Catholicam *servitio fideliorum transire*. An, ut iam Ecclesie servus sit? An verò ut libertatis compos sit, seu pro præmio libertatem consequatur, ut aliàs sæpè serui pro præmio libertatem apiscuntur? Istud puto: nam & ita quoque definitum l. 4. *infr. ne sanctum baptisma*. 9. *Domus* item seu possessiones, *Prædia* in quibus sciente Domino cæcus eorum habitus fuerint, publicari iubet: pariter ut interim in *supr. d. l. 4.* loco qui alioquin hic corruptissimus: ubi nonnulli versus aliquot deesse arbitrantur: *Præferri huiusmodi hominum cæcus*, &c. Vitium later pro parte in voce *præferri*, quomodo habet Cujacii editio, & quæ eam secuta, habent editiones aliæ *perferri*. Sequentia clarè ostendunt hic agi de *domibus*, in quibus cæcus hæreticorum *contracti*, seu habitus fuerint. Quare hic reponam *Prædium quod*, &c. Possis & ita *Præterea domus qua*, &c. vel *Præter id*, cuiusmodi *domus hominum cæcus*, &c. *contraxit*. Vbi etiam vox *CVIUSMODI* vi ipsa continet vocem *domus*: cuiusmodi, id est, quæcunque illa sit: & si quid excogitari potest, quod propius accedat ad vulgaram lectionem: Nam quod hic non nemo indicari putat, Clericorum Catholicorum cæcus præferri Domino serui, sequentia id omninò refutant. Conferenda autem in eandem profus sententiam

d. l. 4. *infr. ne sanctum baptisma*: quam huius legis initio indicari dixi, item l. 21. *supr.* item l. 65. *vers. siue de privatis adificiis infr.* Actorem item vel Procuratorem possessionis plumbatis cæcos in metallum in perpetuum dari. *Conductores* qui prædium præbuerint idoneos deportari. Idoneos inquam, ubi tamen Petrus Burgius l. *elector. 15. in fin.* argum. l. 21. *supr.* & l. 65. *infr.* & post eum nonnemo alius reponerat *ingenuos*. Quod minime probo: vox enim *idoneos* hic retinenda: etsi idonei fermè ingenui. Nam, ut eadem *lex 21.* ait, qui servili facie descendit, paupertate sui ac vilitate pœnam damni contemnit. Ergo huius loci sensus hic est, conductorem idoneum facultatibus, deportari, cuius consequens vel comes bonorum proscriptio; si verò pauper sit, ultimo supplicio afficiatur, ut l. 5. *supr. de bonis proscriptis*. Et superioribus fermè pœnæ omnes proponuntur, l. 21. *supr.* & l. 65. *infr.* Postremo & Rectoribus Provinciarum & Defensoribus & Principalibus urbium & Officialibus hæc cura iniungitur impediendorum huiusmodi cœtuum hæreticorum, pariter vt ab eodem l. 48. *infr.* & l. 4. *infr. ne sanctum baptisma*. Alioquin his, nisi cœtus hos inhibuerint, multam aurariam imponit pariter vt l. 48. *infr.* ab eodem Honorio Donatistis rebaptizantibus, & l. 4. *infr. ne sanctum baptisma*. Quæ huic gemina germana est.

¶ Ex his iam omnibus apparet, vt maximè inter hæreticos Manichæi maximè odiosi fuerint, vt maximè Honorius meritissima eos severitate prosequi dicat: attamen non in vitam eorum lævuisse; verum hætenus & potissimum, iuris civilis communionem ademisse, pariter vt l. 17. 18. *suprà.* Quæ & ipsa pœna statuta in Eunomianos l. 17. 36. *supr.* l. 49. *infr.* in Donatistas, l. 54. *infr.*

XLI. * Idem AAA. Porfyrio Proc. Afric.

LICET crimina soleat pœna purgare, nos tamen pravas hominum voluntates admonitione *pœnitentiæ* volumus emendare. Quicumque igitur hæreticorum, (siue Donatistæ¹ sint, siue Manichæi, vel cuiuscunque alterius prave opinionis ac sectæ,) profanis ritibus adgregati, Catholicam fidem & meritum, (quæ omnes homines cupimus obsequere,) simplici² confessione susceperint, licet aded inueteratum malum longâ ac diuturnâ meditatione nutriuerint, vt etiam Legibus ante latis videantur obnoxij, tamen hos, statim vt fuerint Deum simplici religione confessi, ab omni noxâ absoluendos esse censemus: vt ad³ omnem reatum, seu ante contractus est, seu postea (quod nolumus) contrahitur,⁴ etiam si maximè reos pœna videatur vrguere, sufficit ad abolitionem, errorem⁵ proprio damnauisse iudicio, & Dei Omnipotentis nomen, inter ipsa quoque pericula requisitum, fuisse complexum: *Quia nusquam debet in miseris⁶ inuocatum religionis deesse subsidium*. Vt igitur priores, quas statuimus Leges, in excidium sacrilegarum mentium, omni executionis vrgueri iubemus effectu, ita hos, qui simplicis fide religionis, licet serâ, confessionem⁷ maluerint, censemus datis Legibus non teneri. Quæ ideo sanximus, quò vniuersi cognoscant, *nec profanis hominum studiis deesse vindictam, & ad rectum redundare⁸ cultum, Legum quoque adesse suffragium*.⁹ Dat. xvii. Kal. Dec. Rom. Honorio vii. & Theod. i. AA. C O S S. [407.]

NOTÆ.

* Meminit huius legis Baronijs Anno 407. num. 41. Iungenda autem huic *lex 38. supr. de Episcopis, Ecclesiasticis & Clericis*.

¹ Sub huius Porfyrii Proconfulis programme proposita Carthagine dicitur ea constitutio, quam edidit Sirmondus in appendice Cod. Theod. num. 12. cui infarra *lex 43.* quam & huic iungendam puto.

² Donatistæ & Manichæi potissimum per Africam... quod iuxta hanc legem docuit iam *lex, Hæreticorum* portò nomine hic Donatistæ comprehenduntur, vt & l. 39. *supr. l. 1.*

³ Ita mox Deum simplici religione confessi: itam simplici fide religionis.

⁴ contra

⁵ conuenerit.

⁶ in Lugdun. edit. malè eorum.

⁷ miseris: aliæ editiones.

⁸ locus finus, neque quod fecit quidam reponendum *confessione vti maluerint*.

⁹ *pp. redeuntis vel redundanti*, pro redeundi. Et sanè in veteri Gloss. Philoxeni *Redundare* *trouit*: Minus probe quod Vfr. Doctus hic reponerat; *reduci*.

¹⁰ Suffragium, veniam.

¹¹ Proposita Carthagine in foro, sub programme Porphyrii Proconfulis Nonis Iunijs Basso & Philippo C O S S. Hæc addita in dictâ constitutione à Sirmondo edita.

COMMENTARIUS.

PŒNITENTIBVS seu CONVERSIS hæreticis per Africam, Donatistis & Manichæis & similibus, hac Honorij constitutione humana profus & benigna venia datur, pariter vt hoc ipso iam anno l. 40. *prox. supr. vers. alioquin*, circa filios tantum Manichæorum: non circa ipsos: pariter vt pœnitentibus & conuersis Donatistarum filijs l. 4. *infr. ne sanctum baptisma*. Et hæc quidem *lege* aded pœnitentibus seu conuersis venia datur, vt simplici confessione, quocunque tandem tempore, etiam executionis mox faciendæ, licet vel sera confessione conuersis datur, licet inueteratum malum longâ ac diuturna meditatione nutriuerint, inter ipsa quoque pericula atque in miseris ipsis inuocato Religionis subsidio. Neque quicquam interesse vult Honorius, de quo tamen vel maximè dubitatum videtur, siue ante leges à se in hæreticos latis, siue post eas latis ad hæresim prolapsi, conuersi deim fuerint. Sera nempe nunquam est hæreticorum conuersio ad euitandas pœnas Hæreticis propositas. Ita inquam Honorius, generaliter & quoad euitandas pœnas, & ad abolitionem vt loquitur. Quod omne velut singulare notandum est. Alioquin quoad lucrum emergens captandum Concilio Carthagenensi 8. quod habitum Anno 404. ante triennium Patribus Africanis aliquod temporis discrimen placuisse video: vt patet ex *canone 93. Cod. Afric. Cæcerum*, inquit, *illis qui consideratione vnitatis & pacis se corrigere voluerint, absque interdicto huius legis, capiendæ hereditatis aditus patet, si adhuc in errore heretico constitutis aliquid ante donationis vel hereditatis obuenit: His sanè exceptis: nisi lite pulsati putauerint ad Catholicam transeundum, quia de talibus credibile est, non metu cælestis iudicij potius, quam terreni commodi auiditate vnitatem Catholicam praoptasse*. Certè etsi Apostatis pœnitentibus venia proposita, attamen

nonnisi Cathechumenis Apostatis ea data, at non etiam iis qui ex fidelibus seu competentibus, id est, post susceptum sanctum baptisma in Apostasiam prolapsi, quorum flagitium pœnitentia non obliteratur, quæ sententia est l. 4. *infr. de Apostatis*, quam Cuiacius *Paratit. Cod.* nunquam intellexit.

¶ Suffragio igitur iustæ pœnitentiæ quamlibet seræ hæreticos absolui voluit Honorius. Neque dubium mihi id ab Honorio constitutum, occasione Concilij Carthagenensis 10. quod hoc ipso Anno D. 407. habitum fuit ante sex fermè menses, pariter vt ad eiusdem postulationem *legem 34. supr. de Episcopis* dedit, quæ lex huic iungenda est: vt ad eam probatum est. Quod primum eius rei præiudicium habeo. Alterum accedit ex canone eius quod dixi Concilij, ubi hæc inter alia habentur *canone 99. Cod. Africani. Sanè ut illa plebes, quæ conuersæ sunt à Donatistis, & habuerunt Episcopos, sine dubio, in Concilio Concilio habere mereantur: quæ autem plebes habuerunt Episcopum, & ea defuncto voluerint non Episcopum proprium habere, sed ad alicuius Episcopi Diocesis pertinere, non eis esse denegandum. Nec non & illud suggestum est, quod plebes ante Legem Imperatorum de Vnitatis latam, quicunque conuerterunt Episcopi ad Catholicam, ipsi eas obtinere debeant: Verum à lege [id est post legem] Vnitatis, & deinceps oporteat vniuersas Ecclesias vindicare sibi Episcopos Catholicos eorum locorum, ad quos loca sibi hæreticis pertinebant, vel conuersorum ad Catholicam vel non conuersorum hæreticorum, & diocesces, & si qua fortè sunt instrumenta Ecclesie, vel ad eius ius pertinentia. Qui vero aliqua usurpauerunt post legem usurpata conueni restituant. Vides de conuersis pariter agi, vides tempora, quæ hic miscentur, distingui, puta conuersionem ante legem de Vnitatis latam, & post eam latam.*

XLII. * Imp. HONOR. & Theod. AA. Olympio Mag. Officior. & Valenti Com. domesticor.

POS qui Catholicæ sectæ sunt inimici, intra palatium militare prohibemus. Nullus nobis sit aliquâ ratione coniunctus, qui à nobis fide & religione discordat. Dat. xvi. Kalend. Decemb. Rau. Basso & Philippo C O S S. [408.]

NOTÆ.

* Memorat & hanc legem Baronijs Anno 408. Iungendæ autem huic sunt duæ leges seqq. mox vt ostendam iterum *lex superior 41.* Etsi omnium inscriptiones & subscriptiones variant: item l. 19. *infr. de Paganis*.

¹ Olympius Magister officiorum: de quo mox. Huius opera commotus hoc anno Honorij animus in Stilichonem & occisus, Magistri officio potestatem nactus, vt docet Zosimus *lib. 5. pag. 808. 810. 811.* vide eundem eodem *lib. 2. p. 814. 828. 819. 820.* Et Olympiodorus *apud Photium*. Ad quem extant duæ Augustini *epistolæ 124. & 129.* ubi & Magistratus eius mentionem facit, de qua noua dignitate in priore ei gratulatur: posteriore leges in Donatistas & Paganos casu Stilichone recentari postulat, de quo ad l. 43. 44.

² Dat. vii. Kalend. Decemb. Romæ. Proposita Carthagine in foro sub programme Porphyrii Proconfulis Nonis Iunijs Basso & Philippo C O S S. Ita constitutio, cuius partem quoque constituit *lex 43.* quamque edidit Sirmondus ex *Cod. Lugd. & Anic. num. 12.*

COMMENTARIUS.

MILITIA PALATINA, intra Palatium ipsum Principis & totis Basilicis (de quo militaria Chrysothomus quoque homil. 55. Cornel. in Matth. p. 475.) sub dispositione Magistri Officiorum & Comitum domesticorum constituta, quancunque, Catholicae sectae inimici hac Honorij constitutione Anno D. 408. prohibentur. Catholice inquam, sectae inimici, id est, tum haeretici tum pagani sine Gentiles. Ita sanctae legis inimici pro haereticis l. 51. infr. ita l. 13. supr. de Paganis, qui a Catholicae religionis dogmate deviant tam haeretici, quam pagani sunt. Istud sane voluisse Honorium, Zosimus auctor est, qui hanc proculdubio legem intellexit lib. 5. pag. 820. cum scripsit Νόμος ἐστὶν ἡ ἐν Χριστιανῶν ὄψει ἐν τοῖς βασιλείοις ἐκείνῳ ἀπαγορεύων. Quare potuit haec lex non minus in titulum de paganis referri. Imò paganorum potissimum gratia, eam latam censleo. Quod haereticos attingit militia Palatina prohibitos, obseruandum: tum Theodosium M. tum Arcadium eos prohibuisse, vt fidem facit lex 25. 29. supr. de Honorio hac lex, de Theodosio Iun. l. 48. 58. 61. itémque l. 58. infr. de Paganis, & haereticis a Theodosio Iun. à militia pariter prohibitis, fidem facit lex 21. infr. de Paganis, vbi dicam & lex 48. infr. hoc tit.

¶ Quinque interim singularia hac lege sine notanda sine eruenda sunt. Primum, spectanda huiusce legis inscriptio: Nempe inscribitur ea Magistro Officiorum, pariter vt l. 29. supr. quae vt dixi eiusdem argumenti est; itémque Comitum domesticorum, idem videlicet: Quia de militis Palatinis hac lege agitur, quae vtique sub dispositione Magistri Officiorum & Comitum domesticorum fuere, vt docet Notitia Imperij, quod & fultus ostensum est ad d. l. 29. Secundò, Historica causa huiusce legis perueniendanda est: Huic verò inquisitioni & Olympij Magistri Officiorum nomen in inscriptione, & ipsa temporum ratio viam muniunt. Nempe hoc illud tempus est, quo Stilicho Romani Imperij proditor, his ipsis C o s s. X. Kalend. Septemb. caesus est, id est ante trimestre, commoto Honorij in eum animo ab Olympio isto. Quare cum Paganorum opera, ac maxime intra Palatium constitutorum, filium Eucherium Paganum & Christianorum persecutionem meditantem in Imperium euehere rélique nouas moliri in animum induxisset, caeso ilico Stilichone, visum Honorio paganos à militia Palatina & Palatio subinouere, tum securitatis in posterum, tum etiam pietatis studio. Nullus, inquit, nobis sit aliqua ratione coniunctus qui à nobis fide & religione discordat. Et proculdubio Olympij consilio, Christiani fidelissimi & sincerissimi: quod & Augustinus epist. 124. & 129. ad eum scripta & ipse Zosimus lib. 5. pag. 808. testantur. Quidquid huius fit, mox hanc ipsam legem abrogatam idem Zosimus testatur lib. 5. pag. 821. vbi & eius rei occasionem memorat: ὁ βασιλεὺς

εἰδὼς τὴν αἰμὴν ἡ γένηται, σιωποῦντο, ἔπαυσεν δὲ πάντων νόμων, ἀποδίδὸς ἐκείνῳ, τὴν αὐτὴν ἐν δόξῃ ἀφ᾽ ἧν τὴν ἐπατέρεδεν. Atenim alia est lex, quae memoratur Concilio Carthaginiensi 14. quod habitum A. 410. Cod. Afric. pag. 289. Eo tempore, inquit, lex data est, vt libera voluntate quis cultum Christianitatis exciperet: vide quae dicam ad l. 21. infr. de Paganis.

¶ Tertio, paulò plenius de Olympio Magistro Officiorum, cui haec lex inscribitur videndum est: de quo iam etiam aliqui dixi: è Ponto Euxino oriundum, vt Pagani Scriptores Zosimus lib. 5. Olympiodorus apud Photium conuictis proficiunt, ita B. Augustino multum effert, ob Christiana & Catholicae fidei zelum. Hic est cuius operà Stilicho proditoris reus apud Honorium factus, & caesus: vt idem Zosimus & Olympiodorus testantur. Qui Magister Officiorum eo caeso factus, quod praeter hanc legem idem Zosimus lib. 5. pag. 811. & Olympiodorus scribunt. Cuius arbitrato vniuersae res Palatinae administrabatur, teste eodem Zosimo. Quae causa Augustino ad eum scribendi epistolas illas duas 124. 129. Stilichonis satellites consilij ab eo diligenter peruestigati, eodem Zosimo teste pag. 811. 818. 819. Alaricianae in Italiam & Romam incursionis causam ei Zosimus adscribit pag. 812. 818. In occursum Atanapho missum Gothos 1100. interfecisse 17. duntaxat amissis pag. 820. Tandem ab Eunuchis Palatinis accusatus apud Honorium, quasi auctor eorum casuum, qui Reipubl. aduersi acciderant, magistratu deiectus, teste Zosimo pag. 820. ex Olympiodoro. Inde grauiora veritum fuga se in Dalmatiam contulisse. Addit Olympiodorus, eum postea iterum Magistratu potitum, rursum priuatum fuisse; tandem sustibus à Constantio Placidiae marito, tractatum occubuisse, auriculis prius ei resectari.

Quarto obseruandum, hanc Honorij lege nominatim haereticos Palatinà militià interdici. Et Theodosius Iunior tamen Anno 410. l. 48. infr. testatur legem in Occidentalibus partibus promulgatam (à collega in Imperio suo Honorio scilicet) quae submoti etiam à cohortali militià & à Curiarum necessitate Montanistae, Priscillianistae, & alia huiusmodi genera nefariae superstitionis. Quare dicendum, aut intelligi legem 40. supr. quae Honorius Manichaeis, Frygibus sine Priscillianistis nihil ex moribus, nihil ex legibus commune esse cum caeteris iussit ante triennium: vel sanè cum in commune Catholicae sectae inimicos intra Palatium militare prohiberet hanc leg. specialiter aliquid de Montanistis & Priscillianistis adidisse, quod hinc desideretur.

Postremò in huius leg. inscriptione obseruandus ordo dignitatum: ibi quippe Magister Officiorum praenotitur Comitum domesticorum: qui tamen illi praenotitur quadriennio post Anno D. 412. in eiusdem Honorij l. putà l. vnic. qui à praebit. tironum: vbi vide quae dixi.

XLIII. * Idem AA. Curtio DF. P."

MANIA quae in Donatistas (qui & Montenses" vocantur) Manichaeos, sine Priscillianistas, vel in Gentiles, à nobis generalium Legum † auctoritate decreta sunt, non solum manere decernimus, verum in executionem plenissimam effectumque deduci: ita vt aedificia quoque, vel horum, vel Caecularum etiam, (quae nescio cuius dogmatis noui conuentus habent) Ecclesiis

Ecclesiis vindicentur. ¶ Poena verò lege proposita veluti conuictos tenere debent eos, qui Donatistas se confessi fuerint, vel Catholicorum communionem refugerint scaurae religionis obtentu, quamuis Christianos esse se simulent: &c. Dat. xv 11. Kalend. Decemb. Romae Basso & Philippo C o s s. [408.]

NOTAE.

- * Et hanc legem Annalibus suis inseruit Baronius Ann. 408. num. 24. Et iungenda huic est lex prox. 44. imò & lex superior 42. & lex 19. infr. de Paganis. Partem denique constituit iam prolixioris constitutionis, quam ex Cod. Lugd. & Anic. edidit nuper Sirmondus in Append. Theod. n. 12.
* Curtius hic PP. Italiae scilicet sub Honorio fuit: vid. Profopogr.
* de Priscillianistis iam dixi ad legem 40. supr.
* Donatistae Montenses Romae dicti, de quo mox.
* Legi 12. Cod. de Iudaeis, quae alioquin desumpta ex l. 19. infr. de Iudaeis, hic vericulus infertur.
* Quis, habet superior constitutione à Sirmondo edita. Fortè haec vox referenda ad vocem aedificia.
* Conuictos, malè edisio Lugd.
* Scaura religio: vide Glossar. Theodof.
* V 11. Kalend. Decemb. Romae. Proposita Carthagine in foro sub programmate Porfirij Proconsulis, Nonis Iuniis, Basso & Philippo vice C o s s. Ita integra constitutio, cui haec inserta, quam edidit ex Cod. Lugd. & Anic. Sirmondus in Append. Cod. Theod. num. 12.

XLIV. * Idem AA. Habe Donate" K. NB.

DONATISTARVM haereticorum; Iudaeorum" noua adque iniustata detexit" audacia, quòd Catholicae fidei velint Sacramenta turbare. Quae pestis adque contagionis" latius emanet ac profluat. * In eos igitur qui aliquid quod sit Catholicae sectae contrarium aduersumque tempraerint, supplicium iustae animaduersionis expromi praecipimus. Dat. v 11. Kalend. Decemb. Rau. Basso & Philippo. C o s s. [408.]

NOTAE.

- * Et hanc legem Annalibus suis inseruit Baronius. Iungenda verò haec lex superiori subscriptione tantum emendata.
* Donatus hic Proconsul Africae fuit, vt hoc ipso anno docet lex 19. supr. de Paganis. Ad hunc ipsum dux extant Augustini epistola 127. 128. sic quidem, vt prior epistola nominatim praeferat Donato Proconsuli Africae, & ad huius legis interpretationem omnino pertinet.
* Iudaeorumque; vel, & Iudaeorum.
* detexit pro detecta est, seu emerit: nisi ita construas Iudaeorum audacia detexit noua atque iniustata: vel ita noua se detexit: vel emerit.
* Locus hic corruptus & aetisco rectè notatus. Eum ita restituit DoSt. Petrus 2. var. 11. p. 177. Quae pestis atque contagio ne se latius emanet ac profluat, in eos igitur, &c. Quod non probo, quis enim dixit se latius emanare? deinde id respicit vox igitur eo loco addita. Ego restitui: Quae pestis atque contagio ne latius emanet tua G. provideat, vel prohibeat, id est, emanet tua Grauitas provideat. Ita enim Imperatores quoque Proconsulem Africae compellabant: vide l. 3. supr. ad l. Corn. de falso.
* Ita Rutilius Namatianus horum temporum scriptor Itinerarij lib. 1. de Iudaeis agens.
Latus excisae PESTIS CONTAGIA serpunt:
Vichoresque suos natio vincta premit.
* Ita quoque editum in constitutione à Sirmondo edita: verum de qua ad legem superiorem. 29. X VII. proculdubio enim haec lex iungenda est legi 43. supr. & legi 19. infr. de Paganis. Quicquid sit, eodem pertinet.

COMMENTARIUS.

CONFIRMANTVR his legibus, vt & l. 19. infr. de Paganis, (quae his iungenda est) ab Honorio Anno D. 408. post caesum Stilichonem, superiores à se latae constitutiones, in Donatistas, Manichaeos, Priscillianistas, Gentiles; quin & à Caecolicas eadem propagantur; de quibus dicam suo titulo de Iudaeis Caecolicis. Confirmantur, inquam, per Praefecturam Praetorianam Italiae, ac nominatim Romae (quod Montensium mentio ostendit, qui vtique non nisi Romae fuere,) Donatistae quippe Montenses Romae dicti, idem quod Romae primum Ecclesiam suam in monte habuere. Opratus Mileuitanus lib. 2. speluncam quamdam foris à ciuitate gradibus sepebant, vbi ipso tempore conuenticulum habere potuissent, unde Montenses appellati sunt. Augustinus libro de haer. ad Quodvultdeum. Isti haeretici in Vrbe Roma Montenses vocantur, quibus hinc ex Africa solent Episcopum mittere. Meminit idem & epist. 165. Hieronymus Chronico Anno 356. Quidam sectatores Donati etiam Montenses vocant, eo quod Ecclesiam Romae primum in monte habere coeperunt. Et in Lucifer.

Marcionitas, Valentianos, Montenses sine Campates. Et in Epist. ad Marcellum: Quum Rutilij Augustodunensis Episcopi qui quondam à Constantino (malè legitur Constantinopolitano) Imperatore sub Syluestro Episcopo ob causam Montensium missus est Romam. Augustinus epist. 165. de quodam Episcopo Donatista loquens. Sed ex transuerso, inquit, ex Africa ordinatum miserunt qui paucis praesident Afris in Vrbe Roma Montensium vel Cuzupitarum vocabulum propagant. Vbi Balduinus pro Cuzupitarum suspicabat legendum Ruptitarum. Nam & idem Augustinus de unitate Ecclesiae, cap. 3. Sicut enim, inquit, sanctae Scripturae in Africa sola designauerunt Ecclesiam & in paucis Roma Ruptianis vel Montensibus, & in domo vel patrimonio vnus & Hispanae Mulieris, quicquid de charis aliis aliud proferatur, non tenent Ecclesiam nisi Donatista. Nempe Ruptiani dicti, simili allusione & ludibrio quo Montenses & Campates: Donatistae igitur Montenses dicti Romae. Quare hallucinat Epiphanius qui Nouatianos Romae ait vocatos Montenses. Sed multo magis errant qui Montenses &

Montano dictos autumant.) Nunc ad rem. Quin & subscriptio legis 43. *supr. hoc tit. & l. 9. infr. de Paganis*, id euincit, hanc legem ad Vrhem Romam pertinere: *Data Roma*, id est reddita, proposita. Nam hoc tempore Honorius Rauenna consiltebat (vt præter Chronologiam Cod. Theod. doceat & Zosimus.) Rursum nominatim per Africam: Donatus enim cui *lex 44.* inscribitur Proconsul Africæ hoc tempore erat, vt docet *l. 19. supr. de panis.* Et Augustinus *epist. 137. & 128.*

¶ Et verò ferendarum harum legum hæc occasio fuit. Nempe Stilichone hoc ipso anno cæso, ante trimestre fermè, illico hæretici & pagani iactare cœperunt, leges aduersus se latis de idolis confringendis & hæreticis corrigendis, viuo Stilichone missas, ac nominatim in Africam, non ex voluntate Honorij constitutas, verum eo nesciente vel nolente, quod Augustinus difertis verbis scribit *epist. 129.* ad Olympium Comitem, Magistrum Officiorum, cui superior lex inscribitur. Vnde eas irritas esse putabant & intendebant, pariterque cum cæteris Stilichonis actibus rescindendas: Quinimò & hac occasione in Catholicos insurrexere, vnique eis intentauere. Idèd & priuatim & publicè eas leges recentari ac confirmari Catholicis illic petere. Nempe Patres Africanam hon Anno 3. Id. Octobr. legationem ad Honorium destinauere contra Paganos & hæreticos, Episcopi priuatim ad Comitatum profecti: Augustinus quoque priuatim eo fine ad Olympium, eam quam dixi epistolam dedit, quæ hîc tota reddenda foret, nisi modum horum Commentariorum excederem. Ex eo nempe liquet, de illis quas dixi Gentilium & hæreticorum post cæsum Stilichonem molitionibus, de priuatorum querelis, & ad Comitatum profectio, de Legatis ex Africa mittendis ad Honorium admittendis, de celebritate adhibenda. Tam grauibz igitur querelis excitis, & vt credere par est Olympij studio, Honorius has leges promulgauit, confirmandis anterioribus suis Legibus. *Omnia, inquit, Honorius, qua à nobis generalium legum auctoritate decreta sunt, nondum MANERE decernimus, verum in executionem plenissimam effectumque deduci.* Quamquam mihi mens ea, hæc leges non ad Patrum Africanorum postulationem latis (vt pote quærum legatos ferius ad Honorium peruenisse, Augustinus *d. epist. 179.* ad Olympium testatur) verum latis ad priuatas Augustini ipsius & aliorum querelas, quæ *media hyeme*, vt ipse Augustinus testatur, ad Honorium peruenierunt & Legatos præuenierunt. Atque ipse Augustinus apud Olympium hoc instanter egit, vt negotium hoc diligentissimè acceleraretur instantia, quacunque primitus exorta occasione maturaretur: neque illud villo modo differendum, etiam antequam Episcopos qui idèd profecti erant, videret, quam primùm vigilantia potuerit accelerandum. Quare *lex 46.* demum sequentis anni initio ad Patrum Africanorum postulationem emissâ fuerit.

¶ Supplicio igitur hæreticos Donatistas affici, ac nominatim *l. 44.* Honorius iubet, qui ipsi Ca-

tholicis vim & mortem per hæc tempora intentauere, nonnullis etiam Episcoporum per Africam necatis: cuius Proconsul Donatus, cui lex illa inscribitur. Et Augustinus tamen Epistola peculiari ad hunc ipsum Donatum Proconsulem Africæ *puta 127.* Donatistas coërceci, non occidendi ab eo postulauit; vbi inter alia hæc obseruentur. *Vnde ex occasione terribilium Iudicium, ac LEGVM ne aeterni Iudicij pœnas incidant, corrigi eos cupimus non necari, nec disciplinam circa eos negligi volumus, nec supplicij quibus digni sunt exerceci. Sic ergo eorum peccata compescere, vt sint quos paniteat peccauisse. Quæsumus igitur, vt cum Ecclesia cuius audis, quamlibet nefariis iniuriis appetiam vel afflictam esse cognoueris, potestatem occidendi te habere, obliuiscaris; petitionem nostram non obliuiscaris.* Et mox. *Cito interim per Edictum Excellentie tue nouerint Hæretici MANERE LEGES contra errorem suum latis, quas iam nihil valere arbitrantur & iactant, ne vel sic nobis parcere aliquatenus possint. Plurimum autem labores & pericula nostra quo fructuosa sint adiuuabis, si eorum vanissimam, & impia superbia plenissimam sectam non ita cures, I M P E R I A L I B V S L E G I B V S comprimari, vt sibi vel suis videantur qualescunque molestias pro veritate atque iustitiâ sustinere, sed eos cum hoc abs te petitur, rerum certarum manifestissimis documentis, apud acta vel Præstantie tue vel minorum Iudicum conuincere atque instrui parari, &c. Quæ Gentiles spectant, ea specialius exequetur d. l. 19. infr. de Paganis.*

¶ Inter cætera autem iubentur ædificia, in quibus hæreticorum, &c. conuentus habentur, Ecclesiis vindicari: quod & ipsum statuitur *l. 59. infr. de..... l. 54. 57. 65. infr. hoc tit.* At enim vt ædificia templorum ad vsum publicum vindicari *d. l. 19.* (huic coniungendâ) iussit Honorius, ita & mox lege *prox.* hæreticorum.

¶ Notandum porro has sanctiones imò pœnam capitalem indici nominatim *l. 44.* Donatistas hæreticis, de quibus iam supra & calicolis *l. 44.* De quibus opportunior erit dicendi locus ad *legem 19.* eiusdem Honorij *infr. de Iudæis*, quæ sequente Anno 409. data est.

¶ Cæterum Donatistarum hæreticorum hæc leg. iunctim legendum est: nempe Honorius Theodosij Patris sui legem generalem in hæreticos latis, extendens, rationem hæc voce reddere voluit, cur in Donatistas quoque eam extendat, quia & ipsi hæretici sint: quare & similes formulæ in aliis Honorij constitutionibus occurrunt *l. 39. & 41. supr. & l. 46. infr.* quibus omnimò respondent, quæ Augustinus scribit *epist. 50. ad Bonifacium*, & Possidonius *in vita Augustini, cap. 12.* quorum verba retuli ad *legem 39.* Rursum *epistola 127.* cuius verba paulo ante retuli. Quare error est Viri Docti Periti, qui hæreticorum vocem cum voce *Iudæorum* hîc coniungendam putauit, quasi hîc indicetur Calicolas Iudæorum hæreticos fuisse: de quo plura ad *d. l. 19. infr. tit. de Iudæis & calicolis.*

X L V. * Idem AA. Theodoro PP. P. I I.

DE FENSORVM, † Curialium, omniumque Officiorum specula custodiat, Ne quis intra aliquam ciuitatem, vel vllâ territorij parte secreta, qui ab Ecclesiæ, Catholicæ Sacerdote diffidet, inlicitæ cohibitionis habeat facultatem. Ipsa etiam loca iuri publico sociari, seclusa omni excusatione, censemus: Et proscriptos eos in exilium

lium detrudi, qui audent disputare ea, & adferere, quæ institutio diuina condemnat. Dat. v. Kalend. Decemb. Rau. Basso & Philippo C O S S. [408.]

N O T Æ.

* Meminit & huius legis Baronius *Anno 408. num. 28.* Theodosius sub Honorio PP. Italix scilicet, vt docet *l. 4. supr. de indulg. debitorum, l. 20. supr. de panis, l. 4. supr. de Testi. monialibus, l. 1. supr. de litterarum & itinerum custodia, l. 2. 5. supr. de petitionibus*, in qua Præfectura ei postea successit Cæcilianus Anno sequente 409. quod præter *Consular. Theod.* testatur expressè Zosimus, *lib. 5. pag. 18.* id est, Coitionibus, in aliis editionibus perperam cohibitionis.

C O M M E N T A R I V S.

OE T V S hæreticorum rursus ab Honorio prohibentur Anno D. 408. Defensoribus Curialibus, Officiisque Iudicum hoc munere iniuncto, prohibendorum (inquam) cætuum istorum, pariter vt aliis suis legibus *l. 40. supr. & l. 4. infr. ne sanctum baptismum*, vbi vide quæ dixi & *l. 46. prox.* locis in quibus cætus habitus fuerint, confiscari iussit, Hæreticos insuper fidei Catholicæ contraria adferentes, id est, Doctores hæreticorum deportari, bonis profici prijs.

¶ Obseruanda interim illa, quæ ab Ecclesiæ Catholica Sacerdote diffidet, id est, qui separatos ab Ecclesiæ Catholicæ Episcopo cætus agunt, spreto Vnitatis studio, quæ Ecclesiæ Catholicæ nota & ad quam inuitati ante triennium hæretici *l. 35. supr.* Neque dubium ad eosdem Donatistas hanc legem pertinere, quibus bellum agitantibus tot legibus occurrere Honorius necesse habuit. Ergo hæretici censentur, qui ab Ecclesiæ Catholicæ Sacerdotibus dissentiant, & illicite coeunt: atque

ad eò hæretici ad Sacerdotum Ecclesiæ Catholicæ communionem reducuntur: quò pertinent quoque *lex 2. 3. supr. de fide Catholica, l. 62. infr. hoc tit. lex vltim. infr. de his qua religione cont.* Et rectè, cum, vt hic dicitur, Ecclesiæ reuera Catholicæ Sacerdotes sint: & norma hîc secundaria, respondet normæ principali.

¶ Item obseruetur tria hominum genera, Defensores, Curiales & Officia omnia quibus hæc cura imposita vt hæreticis contra irent: de quo fidem quoque facit *supr. l. 40. faciet & l. prox. 40.*

¶ Tandem neque inani coniectura ducor, huic legi coniungendam videri *legem 39. supr. de Episcopis, & legem 8. Cod. de Episcopali audient.* Quod si ita est, tom ex his tribus legibus inter se coniunctis id efficiatur, Honorium in commune id modis variis egisse vt sua constaret Episcoporum Catholicorum iudicio reuerentia: 1. siue ipsam spectes *doctrinam* 2. siue *conuentus* eorum, 3. siue *cognitionem* & audientiam.

X L V I. * Idem AA. Theodoro PP. P. I I. Post alia.

NE Donatistæ, vel ceterorum vanitas hæreticorum, aliorumque error, quibus Catholicæ communionis cultus non potest persuaderi, Iudæi, adque Gentiles (quos vulgò *Paganos* appellant) arbitrentur, Legum ante aduerfum se datarum constituta tepuisse, nouerint Iudices vniuersi præceptis eorum fideli deuotione parendum: & inter præcipua, quidquid aduersus eos decreuimus, non ambigant exsequendum. Quòd si quisquam Iudicum loco cohibentia executionem præsentis legis omiserit, nouerit amissâ dignitate grauiorem motum se Nostræ Clementiæ subiturum. Officium quoque suum, quod saluti propriæ contemptâ suggestionem defuerit, punitis tribus Primatibus, condemnatione viginti librarum auri plectendum. Ordines quoque viri, si in propriis ciuitatibus, vel territoriis commissum tale aliquid siluerint in gratiam noxiarum, deportationis pœnam & propriarum amissionem facultatum se nouerint subituros. Dat. xvii. Kalend. Feb. Rau. Honor. vii. & Theod. iiii. AA. C O S S. [409.]

N O T Æ.

* Meminit & huius legis Baronius *Anno 409. num. 12.* Hæc lex vna cum *l. 31. supr. de Episcopis*, (quæ tamen eiusdem constitutionis non sunt) inserta integræ constitutioni, quam è Codice Lugd. & Anc. edidit nuper Sirmondus in *Append. Cod. Theod. num. 14.*
 * Vanitas hæreticorum, sanè & Augustinus Donatistarum sectam vanissimam & impia superbia plenissimam vocat *epist. 127.* locum ad *l. 44. supr. protulit.* *puta Iudæi.*
 * Ita Augustinus 2. *Retract. 43.* Deorum falsorum tutorumque cultores quos VISITATO NOMINE Paganos vocamus.
 * In huius vulgaris nominis rationem in quiro *infr. tit. de Paganis*: vide interim coeunteum Orosum *Præfatione lib. 1.*
 * Curarum add. in App. Cod. Theod.
 * peccato, pro loco in *Append. Cod. Theod.* Quidam hunc locum ita suppleunt, loco *conuentionis datus.*
 * Conuentionis.
 * Nempe Officiales suggerere Iudicibus tenebantur Iussiones Principum.
 * De Primatibus Officiorum vide *supr. tit. de diuersis officiis.* Hic porro nota tres Primatus peculiari pœnâ plecti: quanti sententiam Hunnericus Rex Edicto suo indidit, & in Catholicos retorçit apud Victorem Vricensem *lib. 3.*
 * 20. Ordinis, vt etiam habetur in constitutione illa edita à Sirmondo. Ordinis Viri, id est Curiales, vt nominantur *l. prox. 45. supr.* nisi malis, ordinis primi, quod non probò. Est qui tentant, ordinis quoque & *Dummiri.* Ego restitui Ordinis quoque *Quinquenari vel Decemviri.* Tot enim Principales seu Primares erant, *l. 25. supr. de quaestionibus, l. 39. supr. de Episcopis, l. 4. infr. hoc tit.* Sic in Edicto Marcellini Tribuni p. 10. *Vniuersos etiam cunctarum Prouinciarum Curatores, Magistratus & ordinis viros: nec non & actores, &c.* & mox per viros ordinis *transendam.* Et in sententia: *Vnde vniuersus ordini: viros, dominos etiam fundorum, &c.*
 * pariter vt *l. prox. 45. supr.*
 * X V I I. Kal. Febr. Honorio I X. & Theodosio V. ita in constitutione prædicta.

CONFIRMANTUR leges & poenae in Donatistas, haereticos alios, Iudaeos item & Geniles hac rursus Honorij constitutione initio Anni 409. Poena iudicibus amissionis dignitatis, quin & grauiore indicta pro motu Principis, Officialibus & Curialibus ea ipsa quam iam antea constituerat.

Atque haec illa ipsa mihi Honorij constitutio videtur potius, quam 43. & 44. que ad Patrum Africanorum postulationem & querelam data fuit. Cuius coniecturae ratio quam etiam ad eam legem reddidi. Nempe quod Augustinus episcopus, 129. ad Olympium Com. & Mag. Officiorum testatur, priuatorum querelas media hyeme, id est, sine Anni praecedentis 408. ad Comitatum seu Honorium perlatae (quo utique tempore datae l. 44. 45.

supra) etenim secutas demum Patrum Africanorum querelas, hanc demum, Atenim eodem semper sine: nempe quo liqueret, leges antea aduersus haereticos & similes latis, non Stilichoni acceptas ferendas, & sic eo caelo antiquatas (quod haeretici Gentiles iactabant) verum in vigore suo manere oportere, atque eo spectant illa l. 43. Omnia quae a nobis generalium legum auctoritate decreta sunt non solum manere decernimus, verum in executionem plenissimam effectumque deducimus. Pariter eodem pertinent illa huiusmodi legis. Ne Donatista, &c. arbitrentur, legum ante aduersus se datarum constituta tepuisse, nonerint iudices vniuersi praecipis eorum fideliter deuotione parendum: & inter praecipua, quicquid aduersus eos decreuimus, non ambigant exequendum.

XLVII. * Idem AA. Iouio PP. P."

SI quis contra ea, quae multipliciter, pro salute communi, hoc est, pro utilitatibus Catholicae sacrosanctae Ecclesiae, aduersus haereticos, & diuersi dogmatis sectatores, constituta sunt, etiam cum Adnotationis nostrae beneficio, venire temptauerit, careat impetratis, &c. Dat. vi. Kalend. Iul. Rau. Honorio VIII. & Theod. III. AA. COSS. [409.]

NOTAE.

* Omisit hanc legem Baronius, Iungenda autem ei lex ult. supra de denunciatis, vel ed. Italiae: de quo vide Zosimum lib. 5, pag. 821. 822. 823. Sozomenum lib. 9. cap. 7. Eidem, praeter hanc leg. & d. l. ultim. inscripta quoque l. 19. infra de Iudaeis.

G O M M E N T A R I V S.

RECEPTA specialia seu Adnotationes duas Honorius aduersus leges in haereticos & diuersi a Catholica Ecclesia dogmatis sectatores, valere vetat hac constitutione, pariter vt l. 51. 52. infra. vt vetitum subinde a Theodosio M. Arcadio l. 5. 6. 14. 16. prox. supra a Theodosio Iun. l. 49. infra. 58. 65. infra. de quo vide etiam quae notauimus ad l. ultim. supra de constit. Princip. Nempe ita conuictio, turbato Italiae nominatim statu hoc anno, atque Alarico ei vtriusque Romae imminente, haereticos & similes caput efferre coepisse, atque

etiam ab Honorio per nonnullos huiusmodi scripta emeruisse. Sanè Sozomenus quoque hoc ipso anno lib. 9. cap. 9. excitatas Arianorum & Paganorum spes per Attalum memorat. Quare, reprimere eas Honorio visum, atque haereses nihilo secius oppugnate l. 9. infra de Iudaeis, quae & ipsa Iouio huic PP. Italiae (quod Zosimus & Sozomenus testantur) inscribitur: atque in summam Catholicis Ecclesiis consulere, quod etiam ostendit lex 7. supra de denunciatis: quae huic nostrae iungenda est.

XLVIII. * Idem AA. Anthemio PP. P."

MONTANISTAS, & Priscillianistas, & alia huiusmodi genera nefariae superstitionis, per multiplicata scita Diualia, diuersa vltionum supplicia contemnentes, ad Sacramenta quidem Militiae, quae nostris obsecundat imperiis, nequaquam admitti censemus. Si quos vero ex his Curialis origo, vel Ordinum nexus, aut Cohortalinae militiae inligat obsequiis & functionibus, his adstringi praecipimus: ne sub colore damnatae religionis, eliciant vacationis cupitae sibi suffragia, Nec enim placet ex Lege, quae in Occidentalibus partibus promulgata, praedictas caerimonias ita infecuta est, vt ab omni contractu eos & propemodum Romanam conuersatione submouerit, Cohortalis militiae, vel Curiarum eos necessitatibus liberari. Dat. i. x. Kalend. Mart. Constantinop. Varane v. c. COSS. [410.]

NOTAE.

* Meminit huius legis Baronius Anno 401. num. 67. Orientis. A Priscilla ita dicti: de quibus etiam l. 40. 43. supra. l. 59. 65. infra.

ca lex. Quamnam autem ea mox disquiri. Carimonias pro haereticis hic: sanè & de Iudaeis l. 13. infra de Iudaeis. Cohortalis. liberant.

G O M M E N T A R I V S.

HEODOSII Iunioris constitutiones in haereticos hinc incipiunt, quae in vniuersum hoc titulo sunt decem: puta haec lex & lex prox. 49. 50. 57. 58. 59. 60. 61. 65. 66. seu vltim. Et cum in haereticos in genere duae constitutiones scriptae sint, puta lex... &c. reliquae octo in singulares haereticos nominatim directae sunt: puta, in Montanistas haec lex & lex 52. 65. in Priscillianistas, haec lex pariter & l. 59. 65. in Eunomianos, lex 49. 50. 58. 59. 61. in Munchaeros, l. 65. & 69. in Phrygas d. lex 59. & 65. in Pepyziatas, d. l. 59. in Nouatianos & Sabbarianos, l. 59. 65. in Arianos, l. 59. 60. 65. in Macedonianos l. 58. 60. in Apollinarianos, Valentinianos, Marcionistas, Borbotianos, Massalianos, Euchitas, Enthusiastas, Donatistas, Audianos, Hydtoparastaras, Ascodrogitas, Fotinianos, Pashanos, Marcellianos, d. l. 65. denique in Nestorium, l. 66. seu vltim. E quibus octo priorae datae sunt, Atico Constantinopoli Episcopante: ab Anno D. 406. in Annum D. 426. duae postremae post eius mortem. Quod quidem moneri summum operae pretium: quandoquidem illae proculdubio Leges Atico ferme auctore & suatore latae sunt, viro pietate & prudentia insigni, vt eum de se scribit Socrates lib. 6. cap. 18. & lib. 7. cap. 2. sub quo Ecclesia in maius prouecta est, vt idem Socrates ait: δὲ τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ αὐτῷ συνέβη εἰς μέγα ἐμδύναμι: vbi subiicit eum non modò suae fidei fautores seu orthodoxos concordia deuinxisse, verum etiam haereticos prudentia sua obtusefecisse, neque illis molestiae quidquam exhibuisse, verum perterrituisse tantum, mox mansuetam & facilem sese his exhibuisse. De quo ferme ad l. 45. supra de Episcopis. Nunc de hac leg.

MONTANISTIS, PRISCILLIANISTIS, similibusque nefariae superstitionis haereticis, MILITIA Palatina Theodosius Iun. hac constitutione A. 410. interdicat: atenim Curiali conditioni vel cohorta-

linae militiae eos inherere iubet. Quae omnia concordant leg. 25. 29. 42. supra. & l. 58. 61. 65. infra. Nempe, vt eleganter ait, sub colore damnatae religionis elicere haereticos vacationis cupitae suffragia, absurdum foret: neque supplicia vltionum, necessitatibus liberari quemquam sinunt. Denique poena non foret, si nexu originali, & militia graui, per poenam quis liberaretur; cuiusmodi utique Curialis seu Ordinum nexus & militia cohortalina est de quo suis tit supra. ac nominatim de cohortalina militia, ad l. 16. supra de cohortalibus. quae coniungenda cum l. 17. hoc tit. & eodem pertinet quod lex 58. & 61. & 65. infra. quarum eadem sententia est.

Porro haec leg. indicatur lex quaedam Honorij (Theodosij in Imperio collegae) Occidentalis Imperatoris: qua is superiores haereticos ab omni contractu & propemodum Romana conuersatione ita submouit, vt cohortalis militia vel Curiarum eos necessitatibus liberauerit. Quamnam autem illa lex sit, in obscuro fortè videri posset; eò magis, quod expresse Honorius ante quindecim menses, sine Anni 408. Catholicae sectae inimicos intra Palatium militare prohibuit l. 42. supra. Quare legem Honorij l. 40. supra intelligi dicendum est, vbi pariter in Manichaeos & Phrygas sine Priscillianistas seueritatem exercens, Haec hominum, inquit, generi nihil ex moribus, nihil ex legibus sit commune cum ceteris. Item, praeter ea non donandi, non emendi, non potestremo contrahendi cuique commisso relinquimus facultatem. Accedat eiusdem Honorij lex 4. infra. ne sanctum baptisma. Nulla tamen à cohortalina militia immunitatis mentione, quae hic facta. Neque enim putem dictae l. 45. supra. id de Montanistis & Priscillianistis subacti, fuisse & ea parte decurtatam eam legem à Theodosiani Codicis conditoribus.

XLIX. * Idem AA. Anthemio PP. P."

MANENTIBVS his, quae in Eunomianos Lex Diui Patris Clementiae Nostrae iamdudum constituit, nihil deinceps inuicem sibi vel donare, vel ipsos donatione consequi: nihil item relinquere, nec capere testamento decernimus. Careant emolumentis, quae ex donationibus, vel mortuorum voluntate alternis solebant inlecebris fraude & circumuentione percipere; vt in totum vtriusque iuris communionem priuentur; tantumque eis ab intestato succedant quos ad succedendi ius proditus veteribus legibus ordo praescribit: ita vt si nullus ex his superstes fuerit, qui iure ab intestato ad hereditatem vocantur, tunc bona in hac superstitione defuncti ad fiscum nostrum pertineant. Donationes etiam praedicto more prohibitae sacrarij nostri incrementis accedant: Ita tamen, vt nulli ex his quicquam à nostrâ munificentia deponere liceat, neminique percipere, etsi quid fortè voluerimus vltro largiri: sed in iure fisci maneat semper: Nisi ea publicae utilitatis ratio venditioni subiecerit. Dat. Kal. Mart. Varane v. c. COSS. [410.]

L. * Idem AA. ad Strategium Com. R. P. de eadem: addito.

ITA vt Officium rerum priuatorum aperte cognoscat, ad proprium periculum redundare, si quid vnquam ex praedictis bonis dissimulatione sua cuiquam passum fuerit tradi: cum nullo modo nullaque ratione huius legis auctoritatem circumueniri oporteat. Dat. Kal. Mart. Varane v. c. COSS. [410.]

- * Meminit quoque haram duarum legum Baronius *Anno 410. n. 67.* Iungenda autem vtraque, mox vt ostendam.
 * Intelligit Theodosius Iun. vt puto Arcadij Patris sui constitutionem ante annos quindecim latam, nempe *L. 25. supr.*
 * Alioquin alternis inlecebris pronocare in se iudicium alicuius postremum, criminofum non est *L. ultim. C. si quis alicuiusquam testari prohib.*
 * Donationum, testamenti.
 * vide *supr. l. 40.*
 * est qui malit *sacri ararij.*
 * Petitionum hanc parte vltus sublatus: de quo vide *tit. de Petitionib. supr. lib. 10.*
 * Et vltro data hoc casu prohiberi nota: de quo vide *d. tit. de Petitionib. & vltro, datu.*
 * Iungenda vt dixi hanc lex superiori: de quo mox plura.
 * Nempe de Eunomianorum bonis rei priuatae, perpetuo iure sociandis *hanc leg.* agitur: idem ad Comitum Retum Priuatarum quoque lex hac directa.
 * Quid sibi hanc velint, in *Prolegomenis* iam semel ostendi & aliquid mox in Commentario: *Addito* autem, id est, hoc addito: Quare perperam id mutant nonnulli in *additum.*
 * Sola postrema editio Parisiensis hic inserit *Rau.* perperam: data enim hanc lex ab *Arcadio*, & ad Anthemium Praefectum Praetorio Orientis, & Strategium Comitum Retum Priuatarum per Orientem, vide *Chronol. Theod.*

COMMENTARIVS.

DE EUNOMIANIS sunt hae leges, quae inter se coniungendae veniunt, imò eadem sunt & de eadem re: nisi quod amplius aliquid posteriore additum: pro ratione eius, cui lex hac inscribitur. Nempe eadem constitutio ad diuersos data, cuius rei exempla hoc Codice complurima, vt docet inter alias vel hoc ipso *ulo lex 42. supr.* quia eiusdem rei dispositio & cura saepe ad varios Magistratus spectabat. Quare etiam, pro vt res erat, aliquid constitutioni ad vnum Magistratum directae addebatur, quod alteri non item. Atque hic sensus est horum verborum *ad Strategium Comitum Retum Priuatarum, de eadem re: addito.* Quae omnia rectè ad inscriptionem retracta, cum in anterioribus editionibus ista *de eadem re addito*, initium ipsius legis occuparent. De quo vide *Prolegomena.* Nunc de sententia harum legum.

EUNOMIANIS donationum & testamentorum ius vtrumque à Theodosio Iun. Anno D. 410. confirmata Patris sui Arcadij constitutione admittitur: solisque ab intestato successoribus exceptis, bona ab his hisdemve donata, relicta fisco assignantur.

Aded quidem, vt neque ea petere à Principe priuato fas sit, neque vltro data accipere. (Petitionibus igitur & vltro datis hac parte prohibitis, de quibus fuit *supr. tit. de Petitionib. & vltro datis*) aut aliter quam venditionis titulo consequi. Nempe haereticorum bona, priuatorum praedam esse noluit Theodosius Iun. ne Catholici alioquin, vt puto, in inuidiam vocarentur: quasi Eunomia-

nos non nisi spe praedae & consequendorum per donationem bonorum, euerent. Quae vtrique cessat in venditione, qui onerosus est titulus. Sanè hoc ipso tempore imò anno (si rectè supputat Baronius) Synesius Eunomianos quidem erui magno animo iubebat: sic tamen vt à rapina ipsorum bonorum abstineretur: epistolâ in eam rem expressâ ad Presbyteros 6. Sed & Socrates *lib. 7. cap. 1.* memorat Macedonianos hoc ipso tempore à Theodosio Synadorum Phrygiae Pacatiana Ep. grauius exagitatos, turpis quaestus causa, vt ex iis pecuniam cogeret. Fauces igitur quamplurimorum hanc tempestate in haereticos apertas hinc liquet, non fidei studio, sed pecunia. Quare eas Theodosius Iun. etiam *hanc leg.* praclusum iuit. Aded etiam vt Officialibus Comitum Retum Priuatarum (quos priuaticos dicebant) poenam minuter, ab his videlicet reddendum, quicquid ipsi passi fuerint cuiquam, ex praedictis bonis tradi.

Patris sui Arcadij constitutionem hanc parte confirmare se Theodosius Iun. profitetur: quae proculdubio est *lex 25.* posteriores enim, puta *lex 27. 36.* contrariae sunt. Potuerit fortè & postrema quadam post *eam 27. & 36.* ab Arcadio in hanc sententiam lata fuisse.

Tandem hae duae leges proculdubio pars sunt eius legis, qua seuerissimum supplicium, Catholica fide imbutos rebaptizantibus impositum ipse Theodosius Iun. memorat *l. 6. infr. ne sanctum bapt.* quo vtrique rebaptizantium numero Eunomiani fuerant.

LI. * Ideam AA. Heracliano "Com. Afric.

RACVLO" penitus remoto, quo ad ritus" suos haereticæ" superstitiones obreperant, sciant omnes sanctae legis inimici, plectendos se poena & proscritionis & sanguinis, si vltra conuenire per" publicum, execranda" sceleris sui temeritate, temptauerint. Dat. VI. II. Kal. Sept. Varane v. c. CONS. [410.]

NOTÆ.

- * Hanc legem inseruit Annalibus suis Baronius: de qua ea rectum eius iudicium est *Anno 401. num. 47. 48. 49.* Ceterum cum *hanc leg.* eandem esse *legem 56. infr.* vbi eò venero, ostendam. Tandem huius legis suae meminit paulò post Honorius in *actis coll. Cat.* de quo mox.
 * Eadem inscribitur *d. l. 56. infr.* Hic est qui postea Tyrannidem arripuit de quo *L. 21. de panis: l. 5. de inf. his qui sub ryp.* Fortè an & hic de quo Synesius *epist. 144.*
 * id est Lege, rescripto, Edicto: de quo mox.
 * Exercendos, atque aded conueniendi.
 * haereticæ & superstitionis quidam hinc tentant male.
 * Et in his Donatista.
 * ita *d. l. 56.* quae cum hac eadem est, haereticis superstitionibus. *z. haereticæ superstitiones.*

"ita

"ita *L. 42. supr.* Catholicae.

"in publicum.

"Exercendi *d. l. 56.* vtrumque sustineri potest."ne quâ, vera diuinâque reuerentia, contagione temeretur. Hoc amplius additum *d. l. 56.*

COMMENTARIVS.

NFIRMAT hanc constitutione Honorius Imp. Anno D. 410. sine mensis Augusti Varane *Coss.* per Africam *Oraculum*, id est, Edictum, legem, rescriptum, quo haereticis rituum suorum exercendorum, conueniendique seu coeundi publicè potestatem fecerat, poena proscritionis & sanguinis proposita.

Nempe hoc est illud ipsum Edictum hac lege infirmatum, cuius meminere Patres Africani, hoc ipso Anno 410. ante bimestre & quod excutit: Cuius hanc verba sunt, vt habetur Codice Ecclesiae Africanae, *Post Consulatum gloriosissimorum Imperatorum Honorij VIII. & Theodosij III. AA. XVIIII. Kalend. Iulias Carthagine, in Basilica regionis secunda. In hoc Concilio legationem suscepimus contra Donatistas Florentius Possidius Praesidius & Benenatus Episcopi eo tempore, quo Lex data est, vt libera voluntate quis cultum Christianitatis exciperet. Quae verba Balsamo perperam intellexit, eodemque traxit, quo duodecimum Canonem Neocaesariensem. At enim Patrum hanc mens est, paulò ante latam ab Honorio Legem; quâ haereticis ac Donatistis rituum suorum exercendorum copia facta fuerat. Et hoc illud est *Oraculum*, quod hac lege memoratur, simul & abrogatur. Et sanè ipsemet Honorius, duobus ferme post mensibus, in *Mandatis* suis Marcellino Tribuno & Notario ad Carthaginensem collationem destinato (quorum pars est *lex 3. infr. de religione*) vtriusque Legis meminit & huius, & illius, simul & hanc confirmat. *Nec sanè latet*, inquit, *conscientiam nostram sermo caelestis ORACVLI, quem [sermonem] ERRORI suo posse proficere scana Donatistarum interpretatio proficetur, qui quannus deprauatos animos ad correctionem mitius inuitaret, ABOLERI, cum tamen etiam ANTE [nempe hanc lege] iussimus, ne qua superstitionibus praestaretur occasio. Nunc quoque excludendam SVRRPTIONEM, simili auctoritate censemus, illudque meritò profitemur, libenter nos ea quae STATVTA FVERANT submouere, ne in diuinum cultum nobis se quisquam auctoribus estimet posse peccare; vt habetur in Actis collat. Carthag. pag. 5. & 259. 260. Quare & in *l. 3. infr. de religione*, quae & ipsa pars est Mandatorum illorum quae dixi, *nouella subreptio* (nam ita legendum ibi ostendam:) cuius ibi mentio fit, est illud ipsum *Oraculum*, quod vt *hanc leg.* ita & praedictis Mandatis infirmatur.**

Ceterum *hanc leg.* vt indicio sunt superiora à Codice Africano, atque ipsa insuper temporum ratio, ad patrum Africanorum postulationem lata, videtur. Honorius scilicet & extremis superioris Anni 409. & primis huius anni mensibus, in haereticos remissior fuerat, ac nominatim Donatistas, quorum deprauatos animos ad correctionem mitius inuitandos crediderat, vt ipsemet superior loco ait. Quinimò & in paganos: Nam & Zosimus *lib. 5. pag. 821.* Legem, quâ Catholicae

sectae inimici (id est, vt haeretici ita & pagani) intra palatium militare prohibiti fuerant, (& sic *L. 42. supr.*) eo quo dixi tempore abrogatam, testatur.

Coniicit etiam Baronius causas vtriusque legis per Africam. Nempe priorem illam, quae hic abrogatur, ab Honorio ipsa rerum necessitate extortam, ne alioquin Donatistae tot legibus exasperati, à partibus Attali Tyranni starent, qui Africam tentaturus videbatur: Cum autem periculum illud cessasset, Attalo videlicet exauctorato, ad Patrum Africanorum petitionem eam *hanc lege* abrogatam. Quod valde probabile facit praeter ipsam temporum rationem *Heracliani Comitum Africae* nomen, cui hanc lex inscribitur: Nempe hic ille Heraclianus est, aduersus quem Honorij partes sectantem atque Africam sub Imperio Honorij retinentem, Attalus Tyrannus Constantinum cum exercitu in Africam superioris iam anni sine misit, Africae potiundae spe, tanto terrore & timore Honorio Imperatori injecto (quem etiam ipse quodammodo prodit *L. 1. supr. de terris limit.*) vt si Africana haec expeditio Attalo feliciter, cederet, Imperio cedere atque in Orientem fugere in animum induceret. Verum hic ab exercitu Heracliani mox cum suis interfectus. Eo acrius Heraclianus Africam tueri coepit, littorum & portuum Africae custodibus admotis, atque annonam Romam subuehi vetuit. Vnde Romae famés exorta: Mox Attalo Imperium ab Alarico abrogatum, vt memorant Zosimus *lib. 6. p. 827. 828. 829. & 830.* & Sozomenus *lib. 9. cap. 8.* verum de hoc Attalo plura ad *legem penultim.* & *ultim. supr. de indulgent. crimin.* & ad *legem 1. supr. de terris limitaneis*, & *l. 2. supr. de littorum & iuner. custod.* & *l. 6. supr. de indulgent. debitorum.*

Repetita porro *hanc leg.* Anno Domini 416. totidem verbis, nonnullis tamen auctior *l. 56.* vbi dicam.

In vtraque lege notanda est poena *sanguinis*, quam Honorius comminatur illicitos coetus agitantes haereticis: nempe id ita in animum induxit suum, post frequentes haereticorum conatus, obreptiones, factionesque. Alioquin in haereticos poena sanguinis haud aded sancita, nisi in detestabiles & execrabiles nonnullos in *sp. l. 9. & 51. 56. supr.* verum de hoc plura in Paratitulis & ad *l. 28. hoc tit.* Errat certè Vir Doctus, qui *hanc leg.* poenam proscritionis & sanguinis impositam successiue ait, putâ vt primum haeretici proscritione plectantur; quam poenam si contempserint, deinde poenâ sanguinis plectantur: nam vtraque poena simul hinc imponitur verbis constitutionis.

Intendit porro *hanc leg.* Honorius poenam in Donatistas, quod mitioribus edictis inuitati, vel poenis etiam affecti, furorem suum quotidie augerent & exercent; vnde valido metu opus visum.

L. I. I. * Idem AA. Seleuco PP. P."

ASSATIS, quæ pragmatici, vel adnotatione manus nostræ, potuerint impetrari, & manentibus his, quæ etiam dudum † super hoc definita sunt, & veterum Principum sanctione seruata, nisi ex die prolata* Legis omnes Donatistæ, tam Sacerdotes, quàm Clerici, laicique, Catholicis ea, qua sacrilegè desciuerè, reddiderint, tunc Inlustres singillatim pœnæ nomine fisco nostro auri pondo quinquaginta cogantur inferre: Spectabiles, auri pondo quadraginta: Senatores, auri pondo triginta: Clarissimi, auri pondo viginti: Sacerdotes, auri pondo triginta: Principales, auri pondo viginti: Decuriones, auri pondo quinque: Negotiatores, auri pondo quinque: Plebei, auri pondo quinque: Circumcelliones, argenti pondo decem. ¶ Qui nisi à Conductoribus, sub quibus commanent, vel Procuratoribus, Executori, exigendi, fuerint præsentati, ipsi teneantur ad pœnam: ita ut ne Domus Nostræ homines ab huiuscemodi censurâ habeantur innumes. 3. ¶ Vxores quoque eorum, maritalis segregatim multa constingat. 4. ¶ Eos enim, quos nequaquam inlata damna correxerint, facultatum omnium publicatio subsequetur. 5. ¶ Seruos etiam, dominorum admonitio: vel Colonos, verberum crebrior ictus à prauâ religione reuocabit: ni malunt ipsi ad prædicta dispendia (etiamsi sunt Catholicis) retineri. 6. ¶ Clerici verò ministrique eorum ac perniciosissimi Sacerdotes ablati de Africano solo, quod ritu sacrilego polluerunt, in exilium viritim ad singulas quasque regiones sub idoneâ prosecutione mittantur. 7. ¶ Ecclesiis eorum, vel conuenticulis, prædiisque, si qua in eorum Ecclesias hæreticorum largitas praua contulit, proprietati potestatisque Catholicæ (sicut iam dudum † statuimus) vindicatis. Dat. I. I. Kalend. Febr. Rau. Honor. IX. & Theod. V. AA. C O S S. [412.]

NOTÆ.

- * Inferuit & hanc legem Annalibus suis Baronius, deque eâ agit Anno 412. num. 1. 2. 3. Eiusque partem Hunnericus Rex Edicto suo indidit & reuocit aduersus Catholicos apud Victorem Vticensem lib. 3. de persecut. Vandal.
- * Prolata, lex est promulgata.
- * Italiz scilicet sub qua Præfecturâ fuit Africa.
- * 2g. pragmatica, vel pragmaticis: de Pragmaticis sunt adhuc duæ leges: putâ l. 3. sup. de Decur. & sicut. l. 36. de annonâ & trib. Quid ea v. 17. Cod. de diu. rescript.
- † Leges anteriores memorat.
- * Sacerdotes, id est, Episcopi, Presbyteri, Diaconi.
- * Locum hunc ita restituo qui à Catholicis sacrilegè desciuerè, redierint: vel, ad Catholicam à quâ sacrilegè desciuerè redierint, vel, Catholica se à quâ sacrilegè desciuerè reddiderint, quod postremum omnium maxime placeat: Catholica verò vox hîc, & inf. f. l. absolutè pro Catholica Ecclesia, pariter vt l. habeat 4. sup. de Episcop. l. 2. ne sanctum bapt.
- * Dignitates obserua Illustres, Spectabiles, Senatores, Clarissimos, ac proinde & multæ modum, pro eo maiorem vel deductiorem.
- * Senatores & Clarissimi hîc distinguuntur: de quo mox.
- * De Principalibus docuit plenè tit. sup. de Decurionibus. Hinc emendandum Edictum Hunnerici, vbi malè populares pro principales.
- * Negotiatores, à Plebeis distincti fuere, vt hic locus docet & docuit sup. locus Australi collatione.
- * Circumcelliones quinam fuerint mox dicam.
- * id est, pellendi ex agris.
- * Ita Augustinus epist. 159. ad Marcellinum: qui illorum notoriâ, ad quos tuenda publica pacis vigilantia pertinebat, præsentari videantur examini.
- * Fortè Dulcidium intelligit.
- * id est, Nec, nequidem.
- * 2g. Maritali: de quo mox.
- * sustineri potest: pro quo alij tentant, verò, vel deinde.
- * Damna hîc & l. 54. inf. pro multa. Sic & apud Augustinum in hâc ipsâ re.
- * Solum Africannum.
- * De Prosecutione reorum dixi sup. tit. de exhibendis vel transmittendis: item tit. de custodia reorum.
- * Catholica, hîc & sup. l. 4. de Episcopis: l. 2. ne sanctum bapt. absolutè pro Ecclesia Catholica.
- † Legem anteriorem memorat.

COMMENTARIUS.

Donatistis ad Catholicam fidem reuocandis, arque rescandis enixè incumbit Honorius Imp. hac constitutione, quæ data statim post collationem Carthaginensem Anno D. 412. Primò capite Donatistis pœnæ seu multæ imponuntur, nisi ad Catholicam Ecclesiam redierint, non obstante quacunque tandem Principis pragmatica vel adnotatione. Eo inquam, pertinet huius legis initium, quod ita restituo: Nisi, &c. Catholica se à quâ sacrilegè desciuerè, reddiderint. De eo quippe quod dixi agi ostendit manifestè

vox Desciuerè, quæ omninò pertinet ad personas, non ad res ablatas. Et totus deinceps legis contextus id euincit, agi de Donatistis à praua religione reuocandis, quod & disertè eodem loco dicitur. De Ecclesiis enim demum agitur sine legis: idque ipsum argumento dictæ legis 54. inf. sumari potest. Pœnæ autem, quod secundum, per singula hominum genera proponuntur, siue in dignitate positurum, siue popularium, siue Circumcellionum (de quibus postea plenius.) Terriò, proponit pœnam occultantibus eos, etiam Conductoribus,

ductoribus, Procuratoribus & hominibus Domus Principis, vxoribusque eorum. Quatid, post multam inflictam contumacibus bonorum proscruptionem minatur. Quintò, & dominis etiam Catholicis eandem multam imponit, nisi seruos & colonos à prauâ religione reuocauerint. Sextò, Honorius Clericos, Ministros Sacerdotes Donatistarum in exilium singulos per singulas regiones mitti sub fida prosecutione iubet. Postremò capite, Ecclesie, Conuenticula, prædiisque, hæreticorum largitate in eorum Ecclesias collata, Catholicis Ecclesiis iuxta priores constitutiones (id est iuxta l. 43. sup.) vindicare iubentur.

Et hæc quidem septem rationes sunt quibus Donatistas ad fidem Catholicam traducere eorumque pertinax institutum frangere, rescare hoc tempore studuit Honorius, quibus validiores singuli rationes non possunt. 1. Merus damni pecuniarij. 2. Conductores & Procuratores in eos excitati ad eos detegendos. 3. Imò & vxores. 4. Bonorum proscruptionis metus post contumaciam. 5. Domini in seruos & colonos concitati. 6. Clerici in exilium missi. 7. Ecclesie & donaria Catholica Ecclesie vindicari iussa. Quibus similia iam compluria l. 54. inf. vbi & nonnulla addita.

¶ Vt hæc huiusce legis in vniuersum est sententia, ita Augustinus eius vim, sic breuiter expressit epist. 50. ad Bonifacium. *Iam enim LEX fuerat promulgata, vt tanta inmanitatis hæresis Donatistarum, cui crudelius parci videbatur, quàm ipsa se uidebat, non tantum violenta esse, sed OMNINO ESSE NON SINGERETVR impunè:* (hæc primum est huius leg. sententia.) *Non tamen supplicio capitali propter seruandam etiam circa indignos misericordiam, sed PECUNIARIIS DAMNIS propositis* (secundum hoc caput huius legis, vbi pariter vox damna vt ex l. 54. occurrit.) *Et in EPISCOPOS, MINISTROS eorum exilio constituto.* (Tertium hoc caput est.) *Quamquam & si ordinem verborum Augustini spectes, videatur de aliâ lege anteriore multò sentire, sed tamen in eandem sententiam. Idem Augustinus certè eadem epistola 50. ad Bonifacium postremum huius legis caput memorat p. 224. Quicquid ergo nomine Ecclesiarum parvis Donati possidebatur, Christiani Imperatores legibus religiosis cum ipsis Ecclesiis ad Catholicam transire iusserunt, &c. vbi æquitatem etiam eius rei pluribus subiicit. Idem Augustinus in Ioan. tractatu 6. in fine. Leguntur, inquit, manifeste leges, vbi præceperunt Imperatores, vt qui præter Ecclesiam Catholicam communionem vsurpant sibi nomen Christianum, nec volum in pace colere pacis auctorem, nihil nomine Ecclesie audeant possidere: & in fine veniant ad Catholicam, & nobiscum habebunt non solum terram, sed etiam illum qui fecit cælum & terram: Et vj huius legis, itémque legis 54. inf. & l. 4. inf. ne sanctum bapt. relicta testamenti Donatistis, Catholicis vindicata idem testatur, Donatistas loquentes inducens: *Modo descientes vbi que quid nobis proponunt, non inuenientes quid dicant? Villas nostras tulerunt, fundos nostros tulerunt, proferunt testamenta hominum. Ecce vbi Caius eis donauit fundum Ecclesie, cui præerat Faustinus. Cui Episcopus præerat Faustinus? Ecclesie? Quid est Ecclesie? Ecclesia dixi cui præerat Faustinus. Sed non Ecclesia præerat Faustinus, sed parti præerat. Columba autem Ecclesia est.* Et hæc quidem sententia Augustini spectant postremum huiusce legis caput. Sequitur sententia Augustini de irrogato exilio Clericis, quod tertium caput huiusce legis est quod & l. 54. repetitum extat. *Mitiora,**

inquit, *in vos constituit Imperator propter mansuetudinem Christianam, exilium vobis voluit inferre, non mortem, sed vos homines docti considerantes quid debeatur merito, & quid minus sit in supplicio, non de iudicio illius, sed de vestro additis mortem.*

¶ Cæterum huius legis ferendæ causa repetenda est, ab exitu seu euentu Collationis Carthaginensis, quæ superiore anno habita fuit, ante septem & quod excurrit menses (quò alioquin spectant l. 55. inf. hoc tit. vbi dicam plenè, & l. vltim. inf. de religione.) Nempe cum pendente eâ Collatione Marcellinus Tribunus & Notarius in ea collatione cognitor, Donatistis, qui ad eam sese pollicebantur venturos, ex humanitate sua absque Imperiali præcepto Ecclesias seu Basilicas ad diem sententiæ vsque indulgisset: Atque aded eis Ecclesias cum omni iure suo, quæ à Catholicis iuxta præceptum Imperiale retinebantur, reddi seu reformari iussisset: quod ex eius Edicto liquet, in actis Collationis Carthaginensis, pag. 10. 11. & ex sententiâ, pag. 405. & ex Augustino in breuicula Collationis in princ. Tandem vltima definitione ab eo damnati Donatistæ, eas rursus Catholicis tradere sine vlla dilatione iussi fuere. Quinimò & Circumcellionum infamia & insolentia reprimi iussa. Quin & Decurionibus, Dominis fundorum, Actoribus, Conductoribus, non priuatarum possessionum modò, sed & domus diuinæ, mandatum, vt conuenticula Donatistarum in omnibus ciuitatibus & locis prohiberent. Imò & sine sententiæ seu Edicti oblationes, collationes, largitates in Ecclesias Donatistarum factas Episcopis Catholicis tradi iussit. Quæ omnia hîc legi apprimè conueniunt. Et verò illam sententiam hæc lex Imperatoris secuta est. Verùm huic sententiæ non aded vbi que & hæc parte, vt hæc lex & 54. restantur, paritum. De cætero, quis collationis istius Carthaginensis euentus fuerit, docet Augustinus Epistola 127. 158. 159. 160. 169. & aliis locis. Quare ad hanc seueritorem legem Honorius processit: vbi singularia multa sublegenda sunt: Primò notanda sunt hîc varia admodum decem numero personarum & quidem laicarum, dignitatumque genera gradusque, quibus Prouinciales constabant, quas ordine hîc decurrit Honorius, distinctisque aded multis & pœnis gradatim persequitur, quod omne ex hâc lege, mutatum Hunnericus suo Edicto aduersus Catholicos inferuit, quod refertur ab Victore Vticensi lib. 3. de persecut. Vandal. 1. Illustres, inquam, 2. Spectabiles, 3. Senatores, 4. Clarissimi, 5. Sacerdotes, 6. Principales, 7. Decuriones, 8. Negotiatores, 9. Plebei, 10. Circumcelliones: Illustribus imposita multa, auri pondo 50. Spectabilibus, 40. Senatoribus, 30. Clarissimis, 20. Sacerdotalibus, 30. Principalibus, 20. Decurionibus, 5. Negotiatoribus, 5. Plebeis, 5. Circumcellionibus, argenti pondo decem. Quibus adice qui subiiciuntur Conductores, & Procuratores, Seruos, & Colonos: Qui haud absimilis personarum Notitia continetur l. 54. inf. hoc tit. quæ alioquin & in aliis quamplurimis huic similis est.

Secundò obseruandum, in illo personarum recensu de Senatoribus: eos non tantum ab Illustribus & Spectabilibus separati & post eos nominari, verum etiam à Clarissimis distingui: Sic quoque d. l. 54. inf. quæ huic in quamplurimis pariat, Senatores post eos qui succincti Proconsulari, aut Vicariano vel Comitium primi ordinis honore, id est, post Spectabiles, primi inter Honorarios nominantur: & ita describuntur, qui nullo muneri extrinsecum priuilegio dignitatis sunt: & post eos

Sacerdotales statim ponuntur, nullâ Clarissimo- rum mentione, ubi vides multa equidem cōgruen- tia cum *hac leg.* contineri: Quinam igitur Sena- tores isti à Clarissimis diuersi esse possunt? Certè Codice Iustiniano quoque titulus exstat, *ubi Sena- tores vel Clarissimi ciuilibus vel criminaliter con- ueniuntur.* Putabat Cujacius hâc quoque lege Sena- tores dici expertes omnis dignitatis: Clarissi- mos verò qui in dignitate erant; eoque etiam sen- su distingui eos eo titulo Codicis Iustiniani. Ver-ùm ut illo quoque ipso titulo Senatores iidem cum Clarissimis sunt, & verò *ἐξ ἀμφοτέρων*, ibi coniunguntur: & *l. 1. eius tituli* Clarissimi non alij sunt quàm Senatores, ut manifestius adhuc discere est ex *l. 1. hoc Codice infr. de accusat.* vnde lex illa desumpta est: ita *hac leg.* Senatores Cla- rissimis præmittuntur; atque aded velut maioris iam dignitatis, & maiori quoque pœnæ subiiciun- tur: vti viceversa, non Illustres tantùm, sed & Spe- tabiles maiori, quàm Senatores afficiuntur.

Tertidò obseruandi *Sacerdotales*, qui *hac leg.* & *d. l. 54.* nominantur, post Senatores, ante Princi- pales seu Decemprimos Curiales. Nempe *Sacer- dotales* hi erant primi inter Decuriones, qui Sacer- dotes ludos procurabant: de quibus plene suprà *titulo de Decurionibus: & tit. de Paganis infrâ.* Hinc illud interea discimus Christianos eos quo- que fuisse saltem Donatistas.

Quartò, *Circumcellionum* nomen hîc notandum, quorum frequens mentio in historiâ Donatistarum apud Opratum Mileuitanum, Augustinum in Col- latione Carthaginensi *d. 3. cap. 73.* & in senten- tiâ Marcellini, in Codice Canonum Eccl. Africa- nâ, Isidorum *8. Etymol. 5.* Possidonium in *vita Au- gustini.* Hi verò erant inter Donatistas velut Sacer- dotes, qui per nundinas, villas, vicôsque & *Cir- cumcellas* (vnde iis nomen) vagantibus, armis instru- ti, intentatum nihil relinquebant, nihil non aude- bant, omnia furore implentes: denique in Ca- tholicos insaniebant, sæuiebant, grassabantur: Quorum etiam hoc ipso tempore, & ante Col- lationem Carthaginensem meminit Augustinus *epist. 122.* & post Collationem idem *epist. 159. 169.* Eisdem verò à Donato *Agonisticos*, eorumque Præfectos *Sanctorum duces* nominatos tradit Opta- tus, *lib. 3.*

Quintò, obseruandum latebram Donatistis, & Circumcellionibus præbuisse *Conduçtores & Pro- curatores*, etiam Domus Principis, quod & ipsum dictâ sententiâ Marcellini Tribuni & Notarij & *l. 54. infr.* indicatur: vbi de triplici istorum Con- ductorum genere dicitur. Certè & ex Augustino variis locis id quoque discere est. Vt & cætero- quin aliorum criminum reis latebram præbebant; ut passim ex huius Codicis constitutionibus vi- dere est.

Sextidò, sit *hac leg.* mentio *Executoris*, qui Donati- stas & Circumcelliones inquirebat, exigebat, cui- que illi præsentandi erant. Quod quidem si de certo quodam Executore accipiendum est, tum fuerit hic omninò Dulcitijs Tribunus & Notarius ut ferme

Tribuni & Notarij ad huiusmodi executiones mis- si: de quo ad *l. vn. supr. de Mandatis Principum* quem Imperialium iussionum in Africa contra Donati- stas datarum Executorem ait Augustinus, *lib. 2. Reuocationum, cap. 59. Per idem tempus Dulcitijs Tribunus & Notarius hic erat in Africa EXECV- TOR Imperialium iussionum contra Donatistas da- tarum, &c.* Ad eundem exstat eiusdem *epistola 61. pag. 308.* quâ inter alia ait: *Non enim tu in eos ius glady vllis legibus accepisti, aut Imperialibus consti- tutionis, quorum tibi iniuncta est EXECVTIO, hoc præceptum est ut necentur:* Ibidem testatur, Dulci- tium istum (Honorij scilicet) *Imperatoris potestate sue terrendo sue plœtendo corrigendis præfectum erroribus:* duobus Edictis Donatistas admonuisse. Quod si ita est, tum perperam Baronius hâc de Dulcitijs Executore ad Annum 414. retulerit. *8. 9.*

Septimidò notetur, quod de *Vxoribus* additur *Vxoribus quoque eorum maritalis segregatim multa constringat.* Quod de vxoribus Conductorum & Procuratorum, qui latebram Donatistis & Circum- cellionibus præberent, accipi posse videtur: vel potius in genere, de omnibus vxoribus Donati- starum, & Circumcellionum: Nam & perdit hi vtriusque sexus erant, teste Augustino *epist. 158.* vbi de Macrobio Ep. Donatistarum agit. *pag. 718. in fin.* Igitur neque vxoribus parci voluit Hono- rius *hac leg.* ita ut peculiaris eas multa constringeret, à maritorum multa separata *maritali segre- gatim:* nam ita lego, id est, à maritali separatim.

Octauò notetur, *seruos* à dominis, admonitio- ne; colonos (de quorum conditione dixi plene par- titulo *tituli de Fugitiuis colonis.*) verberum cre- briore ictu à Donatistarum religione reuocari iu- beri: alioquin ipsos dominos licet Catholicos multandos. Quod vtiq; singulare & ipsum con- tinetur *l. 54. infr.* Vbi interim obseruandum, primò *admonitionis* voce, castigationem significare, de quo in *Gloss. Theod.* Secundò, & in Colonos idem castigandi ius dominis tribui quod in seruos (quod & ipsum tribuitur *l. ultim. Cod. de Agriculis, l. in Cod. ad Sc. Claud. Nou. 22. cap. 17.*) hinc & pro pœnâ ferro à dominis ligati *l. 1. de fugit. colon.* sic tamen ut illi admonitione ut dixi: hi verberum ictu castigarentur: vnde apparet, admonitionem in seruos, & verberum ictum hîc distare. Certè *coercitionis* verbo vtrumque significatur *d. l. 54.* quæ mox colonos speciatim verberibus coactos pari- ter ait.

Nondò obseruetur, & *hac leg.* & *d. l. 54.* exilij genus in Donatistarum Clericos, Ministros & Sacerdotales: nempe, *ut in exilium viritum* ad singulas quasque regiones sub idoneâ prosecutio- ne mittantur, ut *hac leg.* dicitur: vel ut *d. l. 54.* ad singulas quasque insulas, atque Prouincias exulandi gratiâ dirigantur. Quod solitarij exilij genus & aliâs imperatum, diuclendis illis, quòd manu factâ furorem suum exercerent; seditioni- bûsque omnia completerent. Cuius etiam solitarij exempli in simili re eodem sine alibi exempla oc- currunt.

LIII. * Idem AA. Felici PP. P."

IOVIANVM" sacrilegos agere conuentus extra muros Vrbs" Sacratif- simæ, Episcoporum querela deplorat. Quare supramemoratum corripri præ- cipimus, & contusum plumbo, cum ceteris suis participibus & Ministris, exilio coherceri: Ipsum autem machinatorem" in Insulam Boam" festinâ celeritate deduci: ceteris, prout libuerit, dummodò superstitiosa coniuratio exilij ipsius discretione

discretione soluat, solitarij" & longo spatio inter se pbsitis Insulis in perpetuum deportatis. ¶ Si qui autem pertinaci improbitate, verita & damnata repetuerit, sciat se austeriorem sententiam subiturum. Dat. Prid. Non. Mart. Med." Honorio 1x. & Theod. v. AA. C O S S. [412.]

NOTÆ.

* Memorat *hanc legem* Baronius Anno 412. num. 26. & Anno 390. n. 49.

"An potius P. V. nam hoc tempore Seleucus erat P. P. Italiae, ut docet præter *legem prox. 52. supr.* vel hoc ipso die *l. 35. supr. de Nauticularijs.*

"Iouinianum omnes alij ferme vocant.

"Vrbs Roma.

"id est, ipsum Iouinianum Hæresarcham.

"male id quidam tentabant mutare in *Oasim.*

"Tibi videlicet.

"Similiter *l. 52. supr. in fin.*

"Sustineri potest, si videlicet ad *exilium* vocem referat: aliâs reponendum, *solitarijs.*

"Interpretia vox videtur, vel argum. *d. l. 35.* Sed & consulari Theodosiana edocent, Honorium per hæc tempora non substitisse Mediolani.

COMMENTARIVS.

IN IOVINIANVM HÆRETICVM est hæc Honorij constitutio data Anno D. 412. ad Felicem Præfectum Prætorio, vel potius Vrbi (quod existimo) de quo & in quem alioquin Ambrosius *epist. 82.* Hieronymus, Augustinus, alij: in *Iouinianum*, inquam, qui hærescos iam ante dam- natus à Romana, tum & Mediolanensi Synodo (de quo videnda est *epist. 82.* Ambrosij) iam inde ab Anno 390. Mediolanensi Vrbe profugus ad Diocesim Romanâ: Vbis sese contulerat: ibidem- que aded extra muros eius Vrbs conuentus hac tempestate quadam *coniuurationis* specie, ut hæc lex ait, id est, non sine aliqua & ingenti turba, vnde & *participes* eius & *ministri* hîc memoran- tur, agebat: de quo cum querela Episcoporum ad aures Honorij accessisset, hac constitutione eum cum participibus & ministris infectatus est.

¶ Fuit tempus cum crederem pro *Episcoporum* hic legendum *Episcopi Romani*, eo quod in pecu- liari eius diocesi Romanâ Iouinianus hos cætos agitaret. Veruntamen nil temerè mutandum. Quin ex eo quod Honorius *hac leg.* dicit *Episcoporum* querelam deplorasse Iouinianum conuentus agere extra muros, colligi posse videtur, habitam hoc tempore fuisse *Rome Synodum* Episcoporum, haud aliter atque Synodus Carthagine hoc ipso anno habita fuit aduersus Cœlestium huius Iouiniani gregalem. Nunc de ipsamet lege.

¶ Sententia huius legis hæc est. Inbet scilicet Honorius ipsum Iouinianum in Insulam Boam deportari, plumbatis prius cæsum: (de quo sup- plicij genere dixi *supr. ad tit. de pœnis.*) Ministros eius & participes in alias pariter Insulas inter se diuisas. Nempe (quod obseruandum) *ut ita exilij ipsius discretione coniuatio superstitiosa soluat, quam causam nominatim hic proficitur:* cuius

sanè exilij ad soluendam hæreticorum coniu- rationem solitarij, & longo inter se spatio distici alterum superior *lex 52.* exemplum suppeditat, & tertium insuper *lex prox. 54. infr.*

¶ Additur & comminatio seuerioris pœnæ si cætos veitos repetierint. In *Boam* autem Insu- lam Dalmatiæ nominatim Iouinianus deportari iubetur: quæ hac tempestate exiliis clara, seu fa- mosa fuit. Quod iuxta *hanc legem* Ammianus quoque Marcellinus duobus locis ostendit: Nempe *lib. 12. pag. 22.* in Anno 361. *Florentini*, inquit, *conuulsus in Insulam Dalmatiæ Boas:* Et *lib. 28. pag. 387.* in Anno 371. *Senatus cum Hymetium ad Boas Dalmatiæ locum exterminasset.* Ne de ea in- sula hîc alia congeram ad rem non pertinentia, deue nominis ratione; & de Boa serpente Dal- matia familiari, de quo Hieronymus in *vita Hi- larionis.* Itinerarium (quod vulgo Peutingeri seu Velleri tabulam vocant,) eam designat *Segmen- to 4.* Quare falluntur qui *Oasim* hîc suspicantur & reponendum putant. Alioquin etiam in Insu- lam aliquam Dalmatiæ in exilium mitti iussu exemplum habet Philostorgius, *lib. 4. c. 1.*

¶ In hac quoque lege obseruandum, ab Hono- rio Imperatore speciatim Insulam Boam Iouinia- no pro exilio assignari. Atenim in Felicis arbi- trium ministrorum & participum Iouiniani exi- lium confertur, prout, inquit, *libuerit.* Quod nouum, nam etsi P. V. deportandi in Insulam ius & olim fuerit (quod docet *l. 1. §. 3. π. de officio Præf. Urb. & l. 6. §. 1. π. de interditijs & relegatis, l. 2. §. 1. π. de pœnis,*) post deportationis sententiam Præfecti, ipsam Insulam Princeps assignabat, ut docet *d. l. 1. §. 3.*

¶ Tandem de hoc Iouiniano vide nonnulla ad *l. supr. de raptu vel marrim. sanctim.*

XLIV. * Idem AA. Iuliano Proc. Afric."

DONATISTAS adque hereticos, quos patientia Clementiæ Nostræ nunc vsque seruauit, competenti constitutum auctoritate percelli: 1. Quatenus * euidenti præceptione se agnoscant & *Inestabiles,* & nullam potestatem alicuius" ineundi habere, sed perpetuâ inustos infamiâ" cætibus honestis, & à conuentu publico segregandos. 2. ¶ Ea verò *loca*, in quibus dira superstitio nunc vsquè" seruata est, Catholicæ venerabili Ecclesiæ socientur. 3. ¶ Ita * ut *Episcopi,* Presbyteri, omnesque Antistites eorum, & Ministri spoliati omnibus facultatibus, ad singulas" quasque" insulas adque Prouincias exulandi gratia dirigantur. 4. ¶ Quis- quis * autem hos, fugientes propositam vitionem, *Occultandi* causâ susceperit, sciat, &

& patrimonium suum fisci nostri compendiis adgregandum, & se pœnam quæ his proposita est, subiturum. 5. ¶ Damna * quoque patrimonij, pœnâque pecuniarias euidenter inponimus *Viris, mulieribus*, personis singulis, & Dignitatibus, pro qualitate sui quæ debeant inrogari. Igitur Proconsulari, aut Vicariano, vel Comiticiâ* primi ordinis quicquid fuerit honore succinctus, nisi ad obseruantiam Catholicam, mentem propositumque conuerterit, ducentas argenti libras cogetur exsoluere fisci nostri utilitatibus adgregandas. Ac ne id solum putetur ad rescandam intentionem posse sufficere, quotiescumque ad communionem talem accessisse fuerit confutatus, totiens multam exigatur: & si quinques eundem constiterit nec damnis ab errore reuocari, tunc ad Nostram Clementiam referatur, vt de solidâ eius substantia ac de statu acerbius iudicemus. Huiusmodi autem condicionibus etiam Honoratos* reliquos obligamus: scilicet, vt Senator, qui nullo munitis extrinsecus priuilegio dignitatis inuentus in grege Donatistarum, centum libras soluat argenti: Sacerdotales eandem summam cogantur exsoluere: Decemprimi Curiales quinquaginta libras argenti addicantur: reliqui Decuriones decem soluant libras argenti, quicumque in hæresi maluerint permanere. 6. ¶ Conductores * autem domus nostræ, si hæc in prædiis Venerabilis substantiæ vii permiserint, tantam pensionem pœnæ nomine cogantur inferre, quantum in conductione pensitare consueverunt. ¶ Eadem quoque Emphyteuticarios auctoritas sacræ definitionis adstringet. 7. ¶ Conductores verò priuatorum, si permiserint in hisdem prædiis conuenicula haberi, vel eorum patientiâ sacræ mysterium fuerit inquinatum, referetur per Iudices ad scientiam dominorum, quorum intererit, si pœnam volunt sacræ iussionis euadere, aut certantes corrigere, aut perseverantes commutare: ac tales prædiis suis præbere Rectores qui diuina præcepta custodiant. Quod si procurare neglexerint, hi quoque in pensiones, quas accipere consueverunt, prolata præceptionis auctoritate multentur, vt quod ad compendia eorum peruenire poterat, sacro iungatur ærario. 8. ¶ Officiales * autem diuersorum Iudicum, si in hoc errore fuerint deprehensi, ad triginta librarum argenti iulationem pœnæ nomine teneantur: ita vt si quinques condemnati abstinerent noluerint, coerciti verberibus exilio mancipentur. 9. ¶ Seruos * verò & Colonos coercitio ab huiusmodi ausibus seuerissima vindicabit. Ac si Coloni verberibus coacti in proposito perdurauerint, tunc tertiâ peculij sui parte multentur. 10. ¶ Adque omnia, quæ ex huiusmodi generibus hominum locisque colligi poterunt, ad Largitiones Sacras ilico dirigantur. Dat. x. Kalend. Jul. Rau. Constantio & Constante c o s s. [414]

NOTÆ.

- * Abest hæc lex à Cod. Iustin. Multaque ex hæc leg. Hunericus Rex Edicto suo aduersus Catholicos indidit & retorsit apud Victorem Vicensem lib. 3. de persecut. Vandal. Inseruit verò eam rectè Baronius & ad eam plura commentatur Anno D. 414. num. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. Præmisit eandem & Fr. Balduinus in Oprato suo.
- ¶ Iuliano huic Proconsuli Africæ inscribitur non tantum mente proximo lex proxima 55. quæ & ipsa aduersus Donatistas lata est: verum etiam eodem anno lex 3. sup. de integri restitut. & l. ultim. vnde vi: quæ ostendunt eum hoc anno secundum Proconsulem Africæ fuisse: Antè biennium enim iam Proconsul Africæ fuerat, vt ostendit lex 64. sup. de Appellationib.
- ¶ Iidem & Donatistæ hæretici: vers. 5. in fin. vid. l. 44. sup. Et fortè vox atque comparatè hic accipienda: ita, Donatistas atque, id est velut, hæreticos, &c.
- * Prima sententia huius legis: Intestabiles & infames habendos Donatistas: vers. Quatenus 1.
- ¶ Similiter l. 4. infr. ne sanctum bapt.
- ¶ alienius contractus scilicet: Alij accipiunt hoc de dignitate seu militia.
- ¶ Honestis cœtibus arceri: sic honestorum cœtu arceri l. 1. sup. de postulando, specialiore tamen significatu.
- * Secunda sententia: Conuenicula Donatistarum Catholicæ Ecclesiæ locari oportere: vers. ea verò loca 2.
- ¶ Tercia sententia, Sacerdotes & Ministros Donatistarum bonis proscriptis deportandos: vers. ita vt Episcopi 3.
- ¶ Singularis & solitarij exilij huius rationem, & exempla duo adhuc vide in l. 52. & 53. sup. vbi dixi.
- ¶ Rectè habet hæc vox, neque mutanda in quisque: vid. Gloss. Theod.
- * Quarta sententia, de Occultatorum, qui scilicet Sacerdotes vel ministros Donatistarum occultauerint, pœnâ: vers. Quisquis autem 4.
- * Quinta sententia, de Donatistis in commune, viris, mulieribus: deque Multa bis inroganda, pro cuiusque conditione & dignitate: vers. Damna quoque 5.
- ¶ de Comiticiâ primi ordinis plene dictum ad l. unicam sup. de Comitibus & Tribunis scholarum.
- ¶ quisque, pro quilibet, hic & passim: vid. Gloss. Theod.
- ¶ Intentionem, vocat, illicitum hæreticorum, propositum tenax.
- ¶ Communionem, id est, eorum conuentum, in quo vniuersi, conueniunt.
- ¶ Confutatus, id est, refutatus, conuictus: quod in comparatum mutari non oportet, vt ad marginem additum apud Batonium vid. Gloss. Theod.
- ¶ Multam exigi: Antiprosi: Quomodo & apud Cæciliam Nonio referente. Ego illud minus nibilo exigor portorium.
- ¶ Ita quoque rursus infra vers. Officiales 8.
- ¶ Damna sunt multæ Prouinciæ, de quib. sup. Malè verò nonnulli hic infarciunt voces mutatum esse post confutatus.
- ¶ Referendum, ad Principem, si de viris in dignitate seu honore positus agatur, usque contumacibus.
- ¶ id est, bonorum proserptione & deportatione feriamus, vt §. 8.
- ¶ de Honoratis dixi ad l. 1. sup. de officio Iudicum civilium: & ad tit. de Honoratorum vobilitat.
- ¶ de Senatore iam dixi ad l. 52. sup.
- ¶ Grex Donatistarum,

de

- ¶ de Sacerdotibus dixi ad eandem leg. & plenè Titulo de Paganis.
- ¶ de Decemprimis Curialibus: paratilo de Decurionibus.
- ¶ Scio equidem quid ferat huius aui Ilytus: verum malim libris: quid enim alioquin fuerit libris addicatur? Nisi vulgata alias ellipsi (supplenda vox ad, ad libras addicatur.
- ¶ protulerint, voluerint.
- * Sexta sententia, de pœnâ eorum qui in alienis prædiis locum præbent conueniculis Donatistarum: vers. Conductores autem 6. Quam Hunericus Rex Edicto suo in Catholicos indidit & retorsit apud Victor. Vicens. lib. 3.
- ¶ Venerabilis substantia, pro re pinnatâ Principis.
- ¶ Vi, id est, vii passivo significatu, qualia multa: Nonius supellex multa qua non visitur, emittitur iamen. Et rursus vii pro usurari, fieri.
- ¶ Quantum ferri potest, aduerbially prolato.
- * Septima sententia, de pœnâ Dominorum: Conductores prædiorum suorum non inhbentium: vers. Quod si 7.
- ¶ Mysterium, vocat baptisina.
- ¶ Inquinari, mysterium seu baptismum à Donatistis ait: cuiusmodi alia: vid. infr. ne sanctum bapt. referentur, referibo.
- ¶ An errantes? E hoc sustineri posse videatur, propter Circumcelliones videlicet.
- ¶ Rectores prædiorum: nempe conductores & actores prædiorum.
- * Octava sententia, de pœnâ Officialium in Donatistarum errore deprehensorum: vers. Officiales 8. quam Hunericus Rex Edicto suo indidit & retorsit in Catholicos apud Victorium Vicensum lib. 3.
- * Nona sententia, de Seruis & Colonis: vers. Seruos verò 9.
- ¶ de Peculio colonorum dixi paratilo de Fugitiuis Colonis.
- * Decima seu postrema sententia de multis superioribus in sacras largitiones inferendis vers. Adque omnia vlt.

COMMENTARIUS.

IN DONATISTAS per Africam Proconsularem, hæc secunda iam est, Honorij Imp. post Collationem Carthaginensem, quæ habita fuit ante triennium A. 411. constitutio: prima enim fuit lex 52. sup. datâ paulò post eam finitam, sepe videlicet ferre post mensibus. Vtrâque verò Honorius post longam patientiam proposito vario pœnarum genere, Donatistas ab errore suo ad Catholicam Ecclesiam reuocare enixè studuit, eorum intentionem rescare, vt hæc leg. dicitur, id est, pertinax propositum frangere. Ita primùm l. 52. Anno D. 412. iisdem ferre pœnis propositis: Atenim hæc iam posteriore Anno 414. distinctius, & districtiore seueritate, cum videlicet illa parum profectum fuisset: imò cum patientia eius eos usque nunc seruasset, vt ipsemet initio legis testatur. Quare iam competenti auctoritate & austeritate percellendos eos credidit, & verò hæc leg. percelli constituit, quæ ipsius patet expressa verba sunt: & vt rursus vers. 6. dicit, auctoritate sacræ definitionis adstringi: & prolata præceptionis auctoritate muliari. Quorum etiam hæresin atrocitate verborum confodit passim: vt cum dixim superstitiosum eorum vocat: vers. 2. errorem vers. 5. & 8. gregem Donatistarum appellat d. vers. 3. hæresin & hæreticos initio l. & sine vers. 5. sacrum mysterium (id est, baptismum) ab his inquinari: ait vers. 6. Quibus etiam imposterum non amplius parcendum, vt antea factum fuerat, aperè indicat, vt cum præter ea quæ iam dixi, ait: quatenus EVIDENTI præceptione se agnoscant & intestabiles: &c. & vers. 5. Damna quoque patrimonij pœnâque pecuniarias EVIDENTER imponimus. Id enim vox euidentis & euidenter in constitutionibus importat. Denique quos à Iuliano Proconsule Africæ pœnis hæc leg. statuis subiici passim iubet: imò est & vbi de his ad se referri. Et hæc quidem idè, quod Donatistarum vesania tantum abest post Collationem Carthaginensem repressa fuerit, vt contra in immensum excreuerit, de quo testis passim Augustinus. Nos pœnas istas nunc summam apponamus: quæ decem omninò sunt, in quot etiam versus hanc constitutionem ordine diuisimus: è quibus singularia postea quædam educemus: Summa hæc est; 1. Donatistas in commune intestabiles esse, commercio iis interdici, infamiam eos notari: de quâ infamiam pœna hæreticis imposta dixi semel d. l. 7. sup. 2. Conuenicula eorum Catholicæ Ecclesiæ locari oportere. 3. Sacerdotes & ministros eorum bonis proscriptis deportandos, 4. Vt & occultatores eo-

rum. 5. Multam Donatistis in commune viris, mulieribus, qui ad communionem Donatistarum accesserint, qui in grege Donatistarum inuenti fuerint, qui in hæresi permanere maluerint, & in proposito perdurare, inrogandam pro cuiusque conditione & dignitate: Proconsularibus Vicariis, Comitibus primi ordinis, ducentarum argenti librarum: Senatoribus, centum: Decemprimis Curialibus, quinquaginta: reliquis Decurionibus, decem. 6. Eos qui locum præbent in alienis prædiis ad mysteria celebranda, Conductores inquam rei priuatæ, vt & emphyteuticarios, tantum fisco pœnæ nomine soluere oportere, quantum pensionis seu conductionis nomine soluere solent. 7. Vt & priuatos dominos prædiorum, si Conductores suos errantes non correxerint, vel perseverantes non commutauerint. 8. Officiales quoque Iudicum in hoc errore deprehensos, triginta libris argenti multandos. 9. Colonos seu vobique verberibus coercendos, & perseverantes tertiâ peculij parte multandos. 10. Postremum omnia quæ ex locis vel multis collecta fuerint, ad Principis ærarium ilico dirigenda. Hæc inquam legis istius summa est: in quâ præter ea quæ ad l. 52. sup. huic similem notabamus, multa singularia notanda veniunt.

Primò, quidem quod Testamenti factioe Donatistæ priuentur, quod & ipsum statuitur infr. ne sanctum bapt. l. 4. imò & commercij iure, tandem & infamiam notentur: & sic Romano communi iure priuentur, de quo iam ad alias leges: & sic neque morientibus id solatij relinqui, vt de bonis suis testari possint, neque superstites alicuius (contractus scilicet: nam id hic supplendum) inuendit potestatem habeant, & velut infames in perpetuum ab honestorum cœtu & conuentu publico submouendos. De hæreticis intestabilibus iam aliis legibus actum. Vt Donatistæ verò intestabiles essent, id iam ab Honorio expetierant Patres Africanæ ante decennium Anno 404. vt docet can. 93. Cod. Afic. id quod ad eorum postulationem ab Honorio constitutum, initio Anni proximè sequentis 405. l. 4. ne sanctum bapt. quæ lex huic nostræ quam simillima est. Meminit Augustinus lib. 1. contra Epistolam Parmeniani huius omnis rei atque ad eam huius legis; Sunt & alia iussiones generales, quibus eis vel faciendi testamenta, vel ex donationibus aut testamentis aliquid capiendi. Nam in quadam causa cum homo nobis Imperatoribus supplicasset, quod soror eius quæ de parte Donati fuerat

Z. cum

cum defungeretur, nescio in quos communionis sue vel maxime in quendam Augustinum Episcopum eorum plurima contulisset, ex illa generali lege præceptum est, ut omnia fratri restituerentur: ubi etiam Circumcellionum mentio facta est: si more suo violenter obstiterent quo genere auxiliorum & administris repelleretur. Idem Epist. 48. ad Vincentium 48. ubi hæc inter alia ironice. Ita sanè huius promissioni contradicere debui, ne res quas dicitis vestras perderetis, & securi Christum proscriberetis. Videte Romano testamenta conderetis, & iure divino Patribus conditum testamentum (ubi scriptum est, in semine tuo benedicentur omnes gentes) calumniis criminacionibus rumperetis. Ut in emptionibus & venditionibus liberos contractus haberetis, & vobis dividere, quod Christus emit vendit, auderetis. Et quod quisquam vestrum cuiquam donasset, valeret, & quod donavit Deus Deorum a solis ortu usque ad occasum vocatis filiis non valeret. Ut de terra corporis vestri in exilium non mitteremini, & de regno sanguinis sui, a mari usque ad mare, & a summo usque ad terminos orbis terra Christum exullem facere conaremini? Imò verò serviant Reges terra Christo etiam L E G E S ferendo pro Christo. Idem de ouibus cap. 13. Vigilate hæretici, audite à pastore testamentum pacis, venite ad pacem; irascimini Christianis Imperatoribus, quia Testamenta vestra valere noluerunt in donibus vestris: videte quam digna sit pena, & quid est quod Testamentum non valet in domo vestra? quid est? quantum est? Dolor ille admonitio est, nondum damnatio.

Secundò notandum, Occultatoribus Sacerdotum & ministrorum Donatistarum eandem poenam bonorum proscriptionis & deportationis imminere. Sanè & aliàs execrandorum maxime hæreticorum occultatoribus poenæ indicatæ, veluti Manichæorum per Africam l. 35. sup. Donatistarum hæc leg. & l. 52. sup.

Tertiò notetur, Dignitatum & honorum notitia, próque eorum diuersitate multæ quoque seu poenæ diuersitas. Proconsulares scilicet, Vicariano honore succincti, Comites primi ordinis: de quibus lib. 6. sup. Hos sequuntur Honorati alij, non illi qui eminentio honore per Provincias pollebant, de quibus ad l. 1. sup. de offic. Iudic. civil. verum sequentes Senatores nudi, nullo muneri extrinsecus dignitatis privilegio, omnes alterius dignitatis expectes: de quibus dixi etiam ad l. 52. sup. Sacerdotes, qui scilicet inter Decuriones primo loco erant, de quibus sup. quoque l. 52. & tit. de Decur. & infra tit. de Paganis. Hos sequuntur Decemprimi Decuriones: de quibus itidem plene tit. de Decurionib. tandem reliqui Decuriones. Poenarum verò gradus hic: 200. argenti librarum multa primis imponitur: Senatoribus nudis, 100. ut & Sacerdotalibus (vnde apparet de horum Sacerdotalium dignitate æquã Senatoribus, et si proximã) Decemprimis, 50. Decurionibus cæteris, 10.

Quartò obseruetur, quod duobus huius consti-

tutionis locis additum vers. 5. & 8. de Quintâ condemnatione: nempe quinquies lapsos, multatos coërcitos, lapsos rursus non iam ordinariã poenã seu multã, verum extraordinariã plecendos: Quinque equidem lapsus eadem multa coërceri, sextum verò & deinceps vel ad Principem referendum, si videlicet de his qui in dignitatibus vel honoribus positi agatur, quò acerbius in eos vindicetur: vel illicò à Iudicibus grauius coërcendos veluti Officiales. Hæc contumaciã hæc in se post quintam emendationem poena.

Quintò, obseruetur enumeratio aliarum personarum, post hos qui in dignitatibus & honoribus constituti erant: & quidem per Africam, Donatistarum quoque hæresi implicitorum, hisque fauentium. Primò, Conductorum tria genera: Conductores domorum & prædiorum rei priuatæ Principis: Emphyteuticary, id est, Conductores prædiorum ad Respublicas & ciuitates pertinentium: de quibus actum lib. 10. tandem Conductores priuatorum, seu Rectores prædiorum. Quæ etiam tria aliàs hominum genera reis latebras præbere solebant: de quo fidem faciunt innumera constitutiones: Exinde Officiales Iudicum. Tandem Serui & Coloni.

Sextò, notetur multæ genus vers. 6. & 7. nempe tantum fisco inferendi quantum pensionis annuæ ex fundo quis præstare vel percipere solet: Et quidem ob præbitum fundum mysteriis hæreticorum celebrandis: vel ob Conductores fundorũ suorum id facientes, non emendatos vel commutatos.

Cætera, & in his quidem, de exilio, & quidem solitario, Episcoporum & Ministrorum Donatistarum, vide ad l. 52. sup.

¶ Cæterum huiusce legis finis, an verò legis 52. sup. an vtriusque executorem post Marcellini mortem, de quo l. prox. Dulcitium Tribunum & Notarium Honorius in Africam miserit (quò alioquin pertinent quæ Augustinus scribit lib. 2. Retract. cap. 59.) dubium videri possit: Baronius id de hæc leg. accepit: Ego non minus accipiam de superiore l. 52. ubi & Dulcitius ipse indicari videtur his verbis: Qui nisi Executori exigendi, id est, fuerint presentati, &c. Augustinus sæpè meminit huius Edicti, & per S. Scripturam ostendit id iustissimum esse: ac nominatim in tractatibus expressis super hoc, inculcat epist. 59. ad Comitem Bonifacium (cui titulus: de corrigendis moderatè Romanis:) epist. 61. ad Dulcitium: in libris contra Gaudentium: epist. 48. ad Vincentium, de corrigendis hæreticis per vim: ut iure Romano testantem condentes & iure diuino.....testamentum rumperent, vid. lib. 1. contra Gaudentium, c. 19. t. 7. p. 259. Mitiora in eos constituit Imp. exilium vobis voluit inferre non mortem, &c. Magnam verò hæc lex & d. l. 12. vtilitatem attulere: vide Augustinum d. epist. 50. & epist. 48. & contra Gaudentium lib. 1. c. 29. p. 61.

¶ Contra DONATISTAS gesta, Anno Domini 411. sub Marcellino Cognitoire, eo quamlibet mortuo, imò inuidiosè caso, nihilominus plenam fidem & firmitatem obtinere.

L. V. * Idem AA. Iuliano Proc. Afric.

NOTIONE & sollicitudine Marcellini, Spectabilis memoriæ Viri, contra Donatistas gesta, sunt ea, quæ translata in publica monumenta, habere volumus perpetuam firmitatem: Neque enim morte Cognitoris perire debet publica fides. Dat. III. Kal. Sept. Rom. Constantio & Constante C O S S. [414.]

NOTÆ

NOTÆ.

* Lex gesta ult. Cod. de re iudicatâ, hinc interpolata est, relecta priorè sententia de Marcellino, vt ita perpetuam ius conderetur. Cæterum & hæc leg. memorat rectè Baronius sub Anno 414. num. 2. & integram inseruit, Anno 413. n. 6. Sed & eandem Gestis Collat. Carthagin. rectè subiicit Papyrus Massonius. Iuliano, huic Proconsuli Africæ inscripta hoc ipso anno lex prox. sup. 54. aduersus eisdem Donatistas: vidè Ind. Person. Nempe iam mortuus hoc tempore fuerat Marcellinus, vt vel hinc colligere licet: Sed & sine leg. id nominatim dicitur ibi, morte Cognitoris: de quo mox. Gesta quæ sunt translata, &c. ita Cod. Iust. Hic tamen nil temerè muto: sunt ea, id est, talia sunt: Esti forè alicui placere, sunto ea: vel ita quod omnium maxime probabile, gesta quæ sunt & translata Perpetuam Cod. Iust. Neque hic tamen quicquam mutandum: est perpetuam hic positum loco perpetuam. Ita quoque Cod. Iust. quin & ad plenum, Roma. Atenim referendam Rati. Error ex eo natus, quod in M. SS. scripturam quod Rauennam significat, vt ex Tilij editione liquet, in subscriptione l. 44. 45. 2. sup. hoc tit. & l. 13. sup. de infirm. his, quæ sub Tyrann. vbi similis error admissus: pariter vt l. vlt. sup. de scenici.

COMMENTARIUS.

CONTRA DONATISTAS ante triennium GESTA, sub Notione Marcellini Cognitoris, hoc tempore iam mortui, perpetuam nihilominus firmitatem habere iubet hac constitutione Honorius Imp. Anno Domini 414. subiecta generali regula (quæ notanda est:) Morte Cognitoris perire non debere publicam fidem. Nempe publica fide gesta, atque in publica monumenta seu acta semel relata perpetuam fidem faciunt, & vt hanc legem efferunt lib. 6. tit. 1. Basilica, τὰ ἐν δημοσίῳ ἀνεχθέντα ἐν κοινῆμῶν, ἰχυρῶς διαθήσει, καὶ τελευτῶσιν ὅτι δημοσίῳ, & Chrylostomus λέγει αὐτῶν τὴν ἀγίαν πεντηκῶσιν, tom. 8. pag. 609. ἐν δημοσίῳ ἀπερὶ τῶν κοινῶν τῶν δημοσίῳ φέρονται, καὶ τὰς ἐγγράφῃς διωκεῖται, καὶ ἐξαλοφίλλῳα ἐκ τῶν λοιπῶν tantum abest mors Cognitoris eis quodquam derogare valeat. Non vt alia mors soluit, ita & mors Cognitoris gesta quoque publica soluit.

¶ Hæc quidem huiusce legis est sententia; verum de tribus videndum est quanam videlicet gesta illa sint, quis Marcellinus ille, de quibus hæc l. agitur. Tandem quæ huius legis promulgandæ occasio fuerit.

¶ Quod primum attinet. Nempe hinc indicantur Acta seu GESTA COLLATIONIS CARTHAGINENSIS, inter Catholicos & Donatistas, cui Marcellinus Tribunus & Notarius ex Honorij præcepto Cognitor præfuit, mensè Iunio Anni D. 411. post C O S S. Varianis, seu ante triennium, & quod excurrit: quam in rem videndæ sunt Augustini epist. 158. 159. 160. & Possidius in P. S. Augustini cap. 3. vbi confutati à Catholicis Donatistæ omnium documentorum manifestatione. Cuius collationis Acta seu Gesta, à Marcello modulata breuitate, vt ipse ait, distincta atque collecta, à Papyrio Massonio primum in lucem edita: mox cum MS. collata & emendata à P. Pithæo extant: magna tamen, quod dolendum, parte cognitionis tertij diei mutilata. Sed & Augustinus ipse, qui Collationi interfuerat, imò à quo potissimum ea procurata, teste Possidio, breuissimam eius epitomen seu Breuiculum conscripsit. Sed & Fr. Balduinus, antequam Acta ipsa ederentur, historiam eius Collationis Carthaginensis sue disputationis edidit succulentam. Hæc igitur illa Gesta sunt: hic ille Marcellinus: de quo multa Augustinus, Orosius, Hieronymus: ad quem etiam extat lex vltim. infr. de religione, quæ lex, vt Acta Collationis edocent, pars est Mandatorum ipsorum, seu Imperialis Honorij sanctionis, quæ ei cognitio Anno D. 410. tributa fuerat: vt ad eam plenius ostendetur. Quamquam & gesta de sceleribus Donatistarum post Collationem Carthaginensem hic quoque intelligi possunt: de quibus sub finem Commentarij.

Tom. V. I.

¶ Quod secundum attinet: vel ex hæc leg. liquet, ei ferendæ occasione præbuisse mortem ipsius Marcellini. Nempe Donatistæ eo mortuo contendebant, gestorum quoque sub eius notione fidem perire debere: ac maxime, quod ipsum tantquam Heracliani Tyranni (de quo l. 21. sup. de panis: & l. 13. sup. de infirm. his quæ sub tyr. & cui l. 51. sup. & l. prox. sequ. 56. inscripta est, vbi dicam) partium è medio sublaturum contenderent: atque ad eò vt ipsius Heracliani Tyranni gesta irritata fuerant d. l. 13. anno superiore, ita & Marcelliani illa pariter infirmam viderentur. Nempe Hieronymus scribit, lib. 3. contra Pelagianos, Marcellinum sub inuidiã tyrannidis Heraclianæ ab hæreticis innocenter cæsum fuisse. Scilicet Donatistæ, vt post Collationem statim calumniæ relata in eum sparsere, quasi perperam, noctu, auròque à Catholicis corruptus sententiam in Donatistas dixisset: ita postea iisdem agentibus, (hi enim proculdubio hæretici sunt, quos Hieronymus intellexit) calumniam passus, quasi Heracliani partium, cæsus fuit. Neque dubito, occasione legis 21. sup. de panis: quæ exciti publicè ab Honorio delatores Satellitum & consociorum Heracliani. Tandem, quò spectabant maxime, gesta ab eo mortuo eo, & quidem quasi perduelle, irrita esse iactabant. Verum, vt auctor mortis eius Marcellini Comes qui Africam Romano Imperio restituerat, & Rempubl. ab Heracliano Tyranno liberauerat, ab Honorio ex Africa reuocatus, dimissus est, quod scribit Orosius, lib. 7. cap. 42. in fin. ita idem Honorius hæc Constitutione & famam Marcellini vindictam iuit, quod ex eo apparet, quòd Spectabilis memoria virum vocat, & gesta simul sub eius notione contra Donatistas confirmauit. Quæ notio ab simili ratione legem prox. promulgatam mox ostendam.

¶ Hinc interim quoque discimus, quòd & aliàs constat, in negotio religionis captatam aliquando occasionem mortis Iudicis alicuius ab hæreticis ad irritanda ea quæ sub Indice aliquo actitata fuerant, atque in publica acta translata. Verum vt hæc leg. definitur, eorum auctoritatem esse æternam voluere Principes, voluit hæc leg. Honorius. Quæ quidem definitio seu constitutio locum obtinet, vbi omnia legitime gesta sunt, constitutis cominus partibus, vt in Collatione Carthaginensi inter Catholicos & Donatistas. Aliud enim si μονομερῶς quædam gesta, ἀπόντων πρῶν. De quo est Athanasij locus, Apol. ad Imp. Constantinum, quæ scripta Anno D. 356. in initio: ἀποθνήσκον ἢ παύσαντες ἀπὸ τῆς ἐξουσίας καθένων, ὅτι ἀπόντων μὲν ἡμῶν ἰδὲν ἀπέδρασαν οἱ κατηγόρητες καὶ Μακερίας τὸ Πρεσβυτέρου: ἀπόντων ἢ ἡμῶν ΚΑΤΑ ΜΟΝΑΖ. ἐπαράσαν ἀπὸς ἡδέλησαν: τὰ ἢ τοιαῦτα ἀσυνή-

Z 2

ἡρώδης ἐπὶ τῷ θεῷ... ἔπειτα καὶ οἱ ὑμῆτεροι ἡμῶν... ἔχον δὲ αὐτῶν ἀποφύλακτον: & Apol. p. 578. vbi queritur aduersus Marcellum; & τῷ μαρκελίῳ καὶ παρῶναι ἔνθα τὰ ΤΙΟΜΝΗΜΑΤΑ κατ' ἰσὺν γρηγορίου λέγει, ὁ δὲ αὐτὸς δὲ, ἀγαπᾷ, ὅτι τὰ καὶ ΜΟΝΟΜΕΡΕΙΑΝ ἔχει ἢ ἔχει, ἀλλ' ὑποστὰ πρὸς γὰρ. Quæ omnia ad eam iuris æquitatem pertinent, absentem neminem damnandum, accusatorem & reum simul in iudicio adesse oportere: quam in rem sunt & alia Athanasij loca. Aliud verò in hoc casu, vbi omnia legitime gesta; quæ proculdubio ided Donatistæ abolita volebant, quòd ex his eorum fraudes & sophismata natescerent, quæ ad sui infamiam tendere videbant, & ided è medio sublata cupiebant; vt etiam ea quæ infamandi alterius causâ in monumenta publica relata, è medio tolli iubentur, l. 37. de inur. Sed firma hæc esse voluit Honorius & extare ad eorum infamiam, pariter

vt idem rescriptum quod iidem Donatistæ à Iuliano impetrauerant, proposito programmate celeberrimis in locis, anteferri voluit, & gesta quibus huiusmodi erat allegatio inferta: subnectens, quòd clarius innotesceret & Catholica confidentia stabilita constantia & Donatistarum desperatio frastraque audacia. Hæc inquam Honorij mens fuit: eodemque sine eadem gesta Collationis Carthagenensis in Ecclesiis Africanis Quadragesimæ tempore recitari solita testatur, lib. de gestis cum Emerito. Sed & Marcellini acta de sceleribus Donatistarum post Collationem Carthagenensem proponi voluit in Theopropia, quòd frequens, vt videtur, multitudo confluebat, velut in locum Carthagine celeberrimum, eademque per Ecclesias recitari desiderauit epist. 158. ad Marcellinum. De quibus gestis hæc quoque lex accipi possit, vt iam ante indicauit.

LVI. * Idem AA. Heracliano Com. Afric.

SCIENT cuncti, qui ad ritus suos hæresis" superstitionibus" obrepserant sacrosanctæ" legis inimici, plectendos se pœnâ & proscritionis & sanguinis, si vltra conuenire per publicum exercendi" sceleris sui meritate temptauerint: ne" quâ vera" diuinâque reuerentia contagione temeretur. Dat. viii. Kalend. Septemb. Honorio x. & Theod. vi. AA. C O S S. [415.]

NOTÆ.

* Et hanc legem inseruit Baronius Annalibus suis Anno 402. num. 27. Cæterum repetita est hæc lex l. 51. supr. Heraclianus, Comes Africa: de quo l. 13. de infirm. his qua sub Tyr. l. 21. de pœnis. Hæreticæ superstitionis d. l. 51. vel hæreticis & superstitionis. Sanctæ tantum in d. l. 51. Execranda d. l. 51. Hæc absunt à leg. 51. id est, cultus religiosus & reuerenda mysteria Catholice fidei.

COMMENTARIVS.

CŒTUS RITVSQVE hæreticorum hæc constitutione Honorij Imper. per Africam sub pœnâ proscritionis & sanguinis, rursum prohibet. Quæ Constitutio & Heracliano Com. Africa inscribitur, & subscriptos habet consules, qui Anno D. 415. congruunt. Denique totidem pend verbis ex l. 51. supr. transcripta est. Quod vitæ mirum: Sic vt de vitio suspecta videri possit: quandoquidem Heraclianus cui ea inscribitur, Tyrannus iam factus & exinde profligatus iam cæsûsque ante biennium Anno 413. fuerat: quod docuit lex 13. supr. de infirmatis his qua sub Tyrannis: & l. 21. supr. de pœnis. Quare Baronius hanc legem ad Ann. 412. referendam existimauit, id est, ad Honorium I. X. & Theodosium V. AA. C O S S. Atque aded Consulum præposteratio videri possit. Verum tamen, cum rem propius intueor, nihil mutandum censeo. Nempe ita existimo simili occasione hanc legem in Africa propositam, imò repositam, qua superiore anno superiorem legem 45. supr. promulgatam ostendi. Nempe Heracliano Tyranno cæso, eiusque gestis infirmatis d. l. 13. memoriâ priuatim publicè aboleri iussâ, Donatistæ & eam simul legem, quæ ad Heraclianum olim ante quinquennium Anno 410. aduersus se lata fuerat, id est, legem 51. suprâ,

pariter infirmandam & infirmatam iactasse videntur: haud aliter atque gesta sub Marcellino post eius mortem irrita iactabant. Quare Honorius recentari hanc legem voluerit & in Africa proponi, cum eadem inscriptione ad Heraclianum Com. Africa, vt ita Donatistis liqueret, quamlibet infirmatis aliis sub Heracliano gestis, eiusque memoriâ priuatim publicè abolita dicit. l. 13. non ided tamen eam legem 51. infirmatam: multumque interesse inter ea quæ ipse gessisset, vel etiam à priuatis sub eo gesta, à publicis atque Imperatoriis gestis, atque aded constitutionibus ad eum directis: pariter vt superiore lege gesta Notione & sollicitudine Marcellini Cognitoris in Collatione Carthagenensi in publica monumenta translata perpetuam firmitatem habere voluit. Atque hac interpretatione ab emendatione hæc lex defendi potest. Vbi etiam obseruandum, nihil iam hæc lege agi (quod tamen agitur in dicit. l. 51.) de oraculo infirmando, quo Donatistæ ad ritus suos obrepserant. Cuiusmodi sanè hæc tempestate nullum emerferat. Atque hoc inter hæc & illam discrimen. Atque hætenus Honorij Imp. constitutiones: sequuntur Theodosij Iun. & Valentiniiani III.

LVII. * Idem AA. Aureliano PP. P. II.

MONTANISTÆ conueniendi, vel celebrandi cœtus ademptam sibi, & creandi Clericos omnem intelligant facultatem: ita vt si conuentus illicitos celebrauerint, Clerici eorum, & Episcopi, siue Presbyteri siue Diaconi, qui nefaria conuenticula inuenda temptauerint, vel creare Clericos ausi fuerint, vel etiam creati" adqueuerint, solum deportationis excipiant. ¶ Hi verò qui ad celebrandos interdiktos conuentus eos susceperint, eâ ipsâ re, in qua hoc fieri concesserint, & execrabilia mysteria celebrare, proculdubio intellegant spoliandos, siue domus ea fuerit, siue possessio: siue Procuratores ignorantibus dominis eos susceperint, in exilium se vehementer coercitos non ambigant ablegandos. ¶ Si qua etiam propria eorum nunc extant adificia, quæ non Ecclesie, sed antra" debent feralia nominari, venerabilibus Ecclesiis orthodoxæ sectæ cum donariis" addicentur. ¶ Quod quidem ita fieri oportebit, vt abstineatur priuatorum rebus: ne sub obtentu rerum ad Ecclesias Montanistarum pertinentium, aduersus priuatos spoliatio, ac direptio perpetretur. Dat. Prid. Kalend. Nouemb. Constantinop. Honorio x. & Theod. vi. AA. C O S S. [415.]

NOTÆ.

* Meminit huius legis Baronius Anno 415. & iungenda huic est l. x. supr. de Decurionib. & Silentariis. Orientis scilicet: vid. d. l. i. Chronici Alexandrini quoque author his ipsis Consulibus & Superioribus huius Aureliani PP. II. meminit. Quiddam mutabat hanc vocem in creati. Conuenticula & conuenticula, vt de Iudæorum Synagogis Chryostomus, orat. 1. aduersus Iudæos in fin. Donaria hic & l. 25. infr. de Iudæis: de his vide quæ Iuretus in Symm. lib. 8. epist. 26.

COMMENTARIVS.

THEODOSI Iun. in hæreticos constitutiones sequuntur septem, putà lex 57. 58. 59. 60. 61. 65. 66. seu vltim. antea enim iam tres eiusdem fuerunt. Hæc nominatim est in Montanistas. Hi verò cœtus agitare, Clericos creare pœnis propositis à Theodosio Iun. hæc Constitutione prohibentur, eorundemque Ecclesie vna cum donariis ve-

nerabilibus Ecclesiis addici iubentur. Atque hæc altera est Theodosij Iun. in Montanistas constitutio. Erit & tertia l. 65. infr. ¶ Obseruetur saltem, quod sine legis continetur, priuatorum bonis abstinentum, neque priuatos obtentu rerum ad Ecclesias Montanistarum pertinentium spoliandos, diripiendos.

LVIII. * Idem AA. Aureliano PP. P. II.

DOMVS Eunomianorum propriæ Clericorum, quæ apud Inclytam Vrbe" habentur, fisci viribus addicantur, in quas" nefarios conuentus habitos, vel iteratum baptisma claruerit, quod" in modum semel nati hominis: semel à Deo conceditur. ¶ Quod facinus, ne etiam à ceteris hæreticis" perpetraretur, commonemus: Similem expectaturis pœnam etiam aliis Clericis hæreticis, si diuinum baptisma nefariè crediderint iterandum. ¶ Ne" eo quoque extra pœnam relegationis" futuro, qui sponte adque vltro passus fuerit, ad secundum se baptisma, & geminata, semel" indultæ fidei, mysteria, imbui" temerè, vel perperam deuocari. ¶ Pari pœna deportationis absque alicuius intercessione in Eunomianos Clericos processurâ, si conuentus exercere vel in hac Inclyta Vrbe, vel in Prouinciis, ciuitatibus, ac territoriis, vel creare ausi fuerint Clericos pestiferi dogmatis vel creati. ¶ Confirmatis itaque prioribus" legibus, quæ promulgatæ sunt, tam circa inhiendos conuentus Eunomianorum, quam etiam circa interdiktas nouissimas voluntates, aut liberalitates, illud addimus, vt si qui de Eunomianis speciali beneficio meruerant, vt eis testamenti factio indulgeretur, vel donandi, vel accipiendi ex largitate licentia tribuatur, priuentur hoc beneficio, & pares ceteris sint, quibus pares sunt in dogmatis prauitate. Nulli penitus testari liceat Eunomiano in Eunomianum, nulli eiusdem peruersitatis ex testamento quicquam percipere Eunomiani: nemo donet, nec Eunomianus ab Eunomiano liberalitatem prædij vel domus accipiat; etiam si per interpositam" alterius sectæ personam, vel titulum venditionis imaginariæ" fraus quædam legi fuerit excogitata. Tantum hi, qui ab intestato venturi sunt ex legibus, in eorum ex hæreditate succedant: adque his locus pateat successionis, ad quos iurâ sanguinis legitimas intestatorum defertunt hæreditates. ¶ Conuenticula etiam eorum

in domos¹ si qua fuerint, vel possessiones, pro norma generalium sanctionum ærario nostro absque dubio socientur: sibi hoc inputante domino, qui interdictos cœtus sciens passus est sub tecto proprio, vel in prædio rustico exerceri. ¶ Illo inconstanter exsequendo, ut ubi ubi repperiti fuerint Eunomianorum Clerici, qui auctores iterati baptismatis extiterunt, comprehensi in perpetuum sub pœna deportationis ad exilium deducantur. † Etiam † illo addendo, ut nemo Eunomianus, vel militet, vel Prouinciam sub administratione cuiuslibet officij suscipiat gubernandam, &c. Dat. VI Id. Nou. CP. DD. NN. Honorio X. & Theod. VI. AA. C O S S. [415.]

NOTÆ.

- * Et huius legis meminit Baronius Anno 415. num. 51.
 "Constantinopolitanam.
 "Ancti prosi vulgata hellenistica. Ita paulo post rursus conuenticula etiam eorum in domos: vide Gloss. Theod.
 "de hoc dicitur suo rit. ne sanctum baptismum.
 "Veluti.....
 "Relegatio. pro deportatione, *verf. pars pœna*: quomodo & l. 33.
 "ut *supr.* quod in modum semel nati hominis, semel à Deo conceditur.
 "hanc vocem malè sollicitat nonnemo.
 "puta 49. & 50. *supr.*
 "vide l. 20. *supr. de Episcopis.*
 "vide l. vlt. *infr. de Apostatis*: l. 5. §. 5. l. 8. §. 6. l. 49. n. de *Donat. inter virum & uxorem.*
 "ut *suprà domus in quas nefarios conuentus habitos.*
 † Hoc caput indicat & explicat idem Theodosius Iun. l. 61. *infr.*

COMMENTARIVS.

EUNOMIANOS est hæc altera Theodosij Iun. constitutio, quibus addenda & tertia Anno 413. *l. vltim. infr. ne sanctum baptismum.* Addenda & quarta in l. 60. *infr.* Quinta l. 65. *infr.*

¶ Istius sensus hic est. 1. Domos proprias Clericorum Constantinop. in quibus Eunomianorum conuentus habitus fuerint, vel iteratum Baptisma, confiscandas (eadem pœnâ proposita aliis Clericis Hæreticis Baptisma iterantibus, de quo dicitur suo titulo.) 2. Rebaptizari se vltro passum deportandum. 3. Clericos, conuentus ubi ubi exercentes vel Clericos creare creatiue aulos, pariter deportandos. 4. Testamentorum & donationum ius Eunomianis interdicti, confirmatis

prioribus legibus, id est, l. 49. & 50. *supr.* Legitimos tantum his intestatis succedere. 5. Domos in quibus conuenticula habita fuerint confiscandas. 6. Clericos rebaptizantes in perpetuum deportandos. 7. Postremum, militia & Prouinciæ administratione Eunomianis interdicti: de quo militandi iure hæreticis interdicto iam sæpè, & quidem de Eunomianis l. 25. *supr.* & l. 60. *infr.* quâ hæc lex indicatur & explicatur. Sanè Synesius quoque Cyrenes Episcopus, *Epistola 5.* per hæc tempora memorat Eunomianorum per Prolemaida in exercitu potentiam, eorumque suffragia in agris & ædibus, & eorundem nefarios conuentus, de quæ iis erucendis, apud Presbyteros seruo agit.

LIX. * Idem AA. Asclepiodoto PP. P. Post alia.

MANICHÆI & Fryges (quos Popyzitas, siue Priscillianistas, vel alio latentiore¹ vocabulo appellant) Arriani itidem, Macedonianique & Eunomiani, Nouatiani ac Sabbatiani, ceterique hæretici, sciant vniuersa sibi hæc quoque constitutione denegari, quæ illis generalium sanctorum interdicta auctoritas: Puniendis, qui contra generalium Constitutionum interdicta venire temptauerint. Dat. v. Id. April. Constantinop. Asclepiodoto & Mariniano C O S S. [423.]

NOTÆ.

- * Inseruit & hanc legem Annalibus suis Baronius Anno 423. n. 4. Iungendæ autem huic sunt tres Constitutiones p. l. 26. *infr. de Iudæis*, l. 5. *infr. ne Christian. mancip. Iudæis*: & *l. vlt. infr. de Paganis.*
 "pro Popyzitas.
 "Intelligi puto Tascodrogitas, Ophitas, Borboritas, Passalorinchitas, Ascodrogos, Arrotynas.

COMMENTARIVS.

GENERALIS hæc est Theodosij Iun. Constitutio in hæreticos: quâ eadem his interdicta quæ generalibus antea sanctionibus interdicta fuerant, ubi: Primò quidem Manichæis, odium suum indicit, pariter ut l. 65. *infr.* sic quidem etiam, ut Manichæos primo loco nominet: quomodo viceversa d. l. 65. post alios hæreticos nominatos, Manichæos vltimo loco sternit, eoque *ad imam vsque scelerum nequitiam*

pervenisse, ait. Secundò, *Phrygas* designat: quos & designat d. l. 65. *infr.* Et inter eos quidem Popyzitas, & Priscillianistas. De his postremis fuit iam l. 40. 43. 48. *supr.* erit eiusdem Theodosij lex 15. *infr.* Popyzitarum sit quoque mentio l. 24. *infr. de Paganis*, hoc ipso anno, mense Iunio. Quanquam ibi perperam *Pepitas* expressum, pro *Popyzitas*. Eorundem & mentio infarta *legi 5. C. de hæreticis*, quæ alioquin desumpta est ex l. 65. *infr.* De his videndus

denus est Sozomenus lib. 7. cap. 18. & cum maxime Epiphanius *heres. Phrygum 48. num. 14.* & *heres. 49.* Ex quo pariter ut ex hac lege liquet, eos Phrygum sectam fuisse; ita dictos, à Pepuza quodam, oppido siue loco Phrygiæ, quem singulari veneratione habebant, affirmantes eo cœlestem Hierusalem descendere. Quare eò proficiscientes mysteria quædam ibi obibant, sacrisque cœremoniis pro opinione sua vacabant.

Connumerat tertio loco inter ceteros hæreticos, *Arianos*: in quos eiusdem Theodosij Iun. duæ sunt præterea constitutiones; puta l. 60. & 65. de quorum statu sub Theodosio Iun. circa hæc tempore Socrates lib. 7. cap. 6. Quarto loco *Macedonianos*, in quos est eiusdem lex 60. *infr.* Aduersus quos quoniam animo comparatus, imò quo odio eos persecutus fuerit hoc tempore Theodosius Synadonum Phrygiæ Episcopus, vide apud Socratem, lib. 7. cap. 3. ubi narrat inter alia, quomodo cum Rectores Prouinciæ videret ad vindictam de Macedonianis non sufficere, Constantinopolim profectus sit ad impetrandum, quomodo & fecit, Præfecti Prætorio mandatum, *ἐπιτρέψαι πειράσασθαι*, seu *ἐπιτρέψαι βολύται*: vide eundem & lib. 7. c. 17. & Sozomenum lib. 8. cap. 17. Quinto loco *Eunomianos* hic insequitur Theodosius Iun. pariter ut tribus aliis legibus, puta l. 49. 50. 58. *supr.* Postremò, *Nouatianos & Sabbatianos* insequitur hæc lex, pariter ut l. 65. *infr.* Nouatianos, inquam: de quorum statu hoc tempore Socrates, lib. 5. cap. 5. 7. 11. 12. 17. 25. *Sabbatiani* (eademque & Protosapchitæ l. 6. *infr. ne sanctum baptismum*: ubi plenè dicam) progenies Nouatianorum fuerunt, & ut loquitur *dict. l. 6. Nouatianorum collegij desertores, ac refugia fuerunt*; quod etiam ait Socrates lib. 7. cap. 5. à Sabbatio quodam ita dicti, de quo Socrates lib. 5. cap. 20. & lib. 7. cap. 5. 12. & 25. Et Sozomenus lib. 7. cap. 18.

¶ Nouatianos igitur Theodosius Iunior ceteris hæreticis connumerat neque sine *Attici* Episcopi Constantinopolitani, quicquid Baronius contra dicat, consilio. Nam ut maxime Socrates

lib. 7. cap. 25. de Attico quædam memorat, quibus aliquando Nouatianorum intra ciuitates conuentus probasse videatur, arcumen idem alia subiicit, quibus apertè Atticus testatus est, Nouatianos se minimè probare. Et sanè, quod argumento etiam alicui esse potest, Attico mortuo l. 65. *infr.* Nouatiani & Sabbatiani, nouationis tantum licentia adimitur: atque ad eò conueniendi licentia fit. Quanquam neque satis certum, num Nouatiani & Sabbatiani hæc leg. conueniendi licentia à Theodosio Iunior adimitur; illud enim hæcenus statuitur, neque eos contra generalium constitutionum interdicta venire posse. Atenim Nouatiani nunquam antea ita prædamnati sunt, ut non Ecclesiæ suæ his relinquenterentur: sub Constantino Magno, sub Theodosio Magno & Arcadio autè & Patre huius Theodosij Iun. quod lex secunda docuit & Sozomenus lib. 2. cap. 30. lib. 8. cap. 1. & Socrates lib. 5. cap. 10. Quorum verba ad *dict. l. 7.* adscripsi. Et sanè eò quoque pertinet quod idem Theodosius Iun. in *dict. l. 65.* ait, non omnes eadem auctoritate hæreticos plectendos. Et hæc de Nouatiani.

¶ Ceterum ex coniunctione earum quas dixi legum cum hac nostra, puta l. 26. *infr. de Iudæis*, l. 5. *ne Christian. mancipium*, l. 22. *infr. de Paganis*, liquet, Theodosium Iun. prolixa Constitutione non hæreticis modo, verum Iudæis, Paganis occursum eà voluisse: & hæcenus tamen, ut maiorum suorum, id est, Theodosij & Arcadij decreta confirmaret: pariter ut confirmari nominatim videmus l. prox. 60. Nam ita habet præfatio d. l. 26. *Nota sunt atque omnibus diuulgata nostra maiorumque decreta, quibus abominandorum Paganorum, Iudæorum etiam atque hæreticorum spiritum, audaciamque compressimus: libenter tamen repetenda legis occasionem amplexi, Iudæos siue volumus, &c.* Rursum ita habet l. 60. *proxima. De hæreticis omnibus illa præcipimus debere seruari quæ Diui Auis & Pater Nostra Clementiæ constituerunt.* Atque hoc etiam argumentum superioribus accedat, cum de Nouatiani ageremus.

LIX. * Idem AA. Asclepiodoto PP. P.

DE hæreticis omnibus (quorum & errorem execramur, & nomen) hoc est, de Eunomianis, Arianis, Macedonianis, ceterisque omnibus, quorum sectas piissimæ sanctioni tædet inferere, quibus cunctis diuersa nomina, sed vna perfidia, illa præcipimus debere seruari, quæ Diui Auis, & Pater Nostræ Clementiæ constituerunt: scituris vniuersis, quod si in eodem furore permanserint, interminatæ¹ pœnæ erunt obnoxij, &c. Dat. VI Id. Iul. Constantinop. Asclepiodoto & Mariniano C O S S. [423.]

NOTÆ.

- * Inseruit & hanc legem Annalibus suis Anno 423. num. 5. Iungendæ autem huic sunt l. 27. *infr. de Iudæis*, l. 23. & 24. *infr. de Paganis*, emendato huius legis mente subscripto. Quinimò pars prior *legi 24. infr. de Paganis*, huc referri debuit atque in eo peccatum ab huius Codicis conditoribus: de quo in *Prolegomenis.*
 "Theodosius Magnus.
 "Arcadius.
 "Tilij editio & aliæ nonnullæ etiam Cujaciana habebant *interminatæ*: Verum postrema Patistenis editio rectè exhibet *interminatæ*.
 "26. Iun. quomodo habent tres illæ leges quas huic coniungendas ostendi.

COMMENTARIVS.

CONFIRMAT hæc rursus constitutione & specialius quidem ac enixius Theodosius Iun. eadem licet sententia, qua ante duos menses, lege superiore, Theodosij Magni aui sui, & Arcadij Patris in hæreticos con-

stitutiones, ac pœnâs. Quinimò pariter ut leges superiore, iis quas huic coniungendas esse dixi leges. Similia quæ iam ante de Paganis & Iudæis constituit.

¶ Duo tantum hic obseruanda. Primò quod Theodosij

Theodosij Iun. hac lege prohibetur, se ita hæreticorum errorem & nomen execrari ut tædeat ea sanctioni inferere: quod execrationis genus & alia in re vsurpatum: quale illud, non

nominandus filius. Secundò obseruanda sunt illa, quibus *cunctis diuersa sunt nomina, sed una perfidia*. Postremò, comminatio seuerioris pœnæ.

LXI. * Idem AA. Asclepidoto PP. P.

MNIS dubiæ interpretationis ambages hâc sententiâ resoluentes, publicari præcipimus, Quod Lex, † quæ *super Eunomianis militare prohibitis*, ceterisque execrabilium religionum & professionum ritibus, promulgata cognoscitur, nihil ad eos qui Cohortales sunt, pertinet: His enim sunt Apparitionibus obligati, in quibus, emensis militiæ stipendiis, veterani Primpili munus sustinere coguntur. Dat. v. Id. Aug. Eudoxiop. Asclepidoto & Mariano CONS. S. [423.]

NOTÆ.

* Inseruit & hanc legem Annalibus suis Baronius Anno 423. num. 5. Iungendâque ei videretur lex 2. *supr. de pradiis Curialibus.*

† Intelligit Lex *supr. hoc tit.* ante octennium latam Anno 415.

‡ Est qui tenet, *hi.*

§ Idem data sequenti die Lex 2. *supr. de pradiis. & mancip. Curialium*, nisi potius, quod existimo, vtraque lex coniungenda: Alterutris die emendata. De hac autem Eudoxiopoli: vide *legem 42. supr. de oper. publ.*

COMMENTARIUS.

EUNOMIANOS, etsi Militare prohibeantur, (quod concordat *legi 25. 29. 42. 48. 58. supr. & rorsum legi 65. infr.*) non idèd tamen Officiali seu Cohortali Militia liberari vult *hâc leg.* Theodosius Iun. Quod vltimum concordat *l. 48. supr.* quæ eundem Theodosium Iun. authorem habet. Huius autem legis ferendæ occasio hæc fuit, (quod ea ipsa indicatur.) Nempe quod Theod. Iun. & ipse Anno 415. ante octennium *l. 58. supr.* veterat Eunomianos militare. Inde dubitari cœptum, num & Cohortali militia prohiberentur? Quod Eunomiani adferebant, ad cuitandam videlicet grauem admodum militiam. Et verò alibi aliquando id obtinuisse ostendit *d. l. 48. supr.* Verùm huic dubitationi *hâc leg.* occurrit: aliam videlicet esse alterius militiæ rationem, aliam cohortalinæ. Quod & ipsum præterea ostendere videtur Theodosij Magni *lex 16. supr. de cohortalibus*: coniuncta cum *lege 17. supr. hoc tit.* quæ & ipsa est de Eunomianis. Et sanè quod ea lex ait,

cos qui pro sceleribus suis soluto militiæ cingulo infamiæ addicuntur, de Eunomianis accipiendum est. Tandem eadem lex, postrema huius legis verba explicat. De Primpilo nempe ex vtraque iam id colligitur, Apparitores Iudicum emensis militiæ stipendiis, id est, post gradus decursos in officio Iudicum ad extremum, & velut pro clausula (vnde *extrema functio, d. l. 16.* vocatur, hac autem lege *veteranis sustineri emensis militiæ stipendiis*) Primpili munus sustinere coactos seu Primpili partem, ut vocatur *dict. l. 16.* id est, annonæ Militariæ procuracionem: de quo eo titulo *de cohortalibus*, ad *l. 6.* plenissimè dixi.

¶ Cæterùm huic legi non temerè iungendam puto *legem 2. supr. de pradiis & mancipiis Curialium*. Nam & eâ lege simili dubitationi occurritur. Quid quod Ostroenæ in *dict. l. 2.* mentio fit Orientis Prouinciæ, vbi Eunomianos extitisse docet *lex 8. supr. hoc tit.*

LXII. * Imp. Theod. A. & VALENTINIANVS Cæs. ad Faustum P. V.

MANICHÆOS, Hæreticos, Schismaticos, omnemque sectam Catholicis inimicam, ab ipso aspectu Urbis Romæ exterminari præcipimus: ut nec præsentis criminorum contagione fœdentur. ¶ Circa hos autem maximè vrgenda commotio est, qui prauis suasionibus à Venerabilis Papæ sese communionem suspendunt, quorum schismate plebs etiam reliqua vitatur. His conuentione præmissa viginti dierum condonauimus inducias: intra quos nisi ad communionem redierint Vnitatem, expulsi vsque ad centesimum lapidem solitudine, quam eligunt, macerentur. Dat. xv. Kalend. Aug. Aquileiæ Theod. A. XI. & Valentiniano Cæs. CONS. S. [425.]

NOTÆ.

* Inseruit & hanc legem Annalibus suis Baronius Anno 425. num. 9.

† Romæ.

‡ Vnicâ postremâ editione Parisiensi excepta, omnes alij hæc verba addunt, *sive Mathematicos*. Quod non temerè respuam: arg. *l. vlt. de Maleficiis & Mathematicis*: de quo mox plura.

§ Catholicis, scilicet: nam alioquin si referas ad aspectum Urbis Romæ scribendum fuerit, *scilicet*.

¶ *exercenda commotio*, in Tiliiana & Cujacianâ editione malè: Commotio Iudicis, *l. 14. quorum appell. iudiciaria l. 1. de Palat. S. L.*

nonnulli

nonnulli malè hic reponunt *condemnationes*, CALESTINI.

COMMENTARIUS.

VALENTINIANI Cæsaris Placiæ F. à Theodosio Iun. creati, tres ordine constitutiones in hæreticos sequuntur & schismaticos: Hæc scilicet constitutione Valentinianus III. Vrbe Roma Manichæos, Hæreticos, Schismaticos, expelli iubet Anno Domini 425.

¶ Nempe, cum tres eius continua serie, hæc intra vnus mensis spatium latæ constitutiones occurrant, putâ hæc lex cum duabus sequentibus; quarum postrema etiam, putâ *lex 64.* ex hac deformatâ est & transcripta, paucis immutatis: hæc *Vrbem Romam* nominatim spectat: *lex 63.* Africam spectat: *l. 64.* Vrbes diuersas, id est, omnes Italiæ.

¶ Valentinianus hic scilicet cum superiore Anno 424. Cæsar à Theodosio creatus, atque ad Occidentis Imperium destinatus, per Ioannis eo anno Tyrannidem Italiæ incubantis: (de quo dixi ad *legem vltim. supr. de Episcopis*, quæ *d. legi 64. hoc tit.* iungenda videretur) Occidentis Imperio, atque Italiæ nominatim, nequicquam potitus fuisset, mox hoc Anno 425. Ioanne cæsò, Imperio Cæsareo A Q V I L I E I E (quam primam Italiæ Urbem cum Ardabure aduersus Ioannem ingressus fuerat teste Socrate *lib. 7. cap. 23.*) constitutus mense Iulio perpotiri cœpit. Quare illicd siue ipse, siue mater ipsius Placidia potius, curam suam conuertit ad Ecclesiæ statum in Vrbe Roma & Italia restituendum, qui per Ioannis Tyrannidem perturbatus fuerat, ut docet *l. vltim. supr. de Episcopis*. Hinc itaque Aquileiæ hoc tempore datæ, non tantum *lex 46. supr. de Episcopis*, & *lex 63. infr. hoc tit.* quæ Africam respiciunt: verum & eo ipso tempore ibidem datæ *lex hæc*, & *lex 64. infr. hoc tit.* item *lex vltim. supr. de Episcopis*: quæ Vrbem & Italiam spectant: restituendo per eas Ecclesiæ statum. Atque ex hæc nominatim liquet, iam mense Iulio huius Anni 425. Ioannem Tyrannidem deuictum cæsûmque Romæ in Valentiniiani fide & obsequio fuisse.

¶ Valentinianus Cæsar igitur simul ac Vrbe Româ potitus est, Hæreticos, & in his nominatim Manichæos, Schismaticos, Vrbe Româ *hâc leg.* (quæ idèd P. V. data est) exterminari iussit. Sed & peculiariter in eos motum suum exercit & commotionem Iudicariam scilicet vrgit & exerceri iubet, qui (ut loquitur) *prauis suasionibus* à Venerabilis Papæ (Cælestini videlicet) communionem sese suspendebant; & quorum schismate plebs etiam reliqua vitabatur. Quibus verbis indubiè intelligit Valentinianus, reliquias *Eulaliani Schismatis*: de quo Baronius Anno 419. quæ hoc adhuc tempore Romæ durare: quem Eulalium etiam reuocari Bonifacio mortuo Clerici & Presbyteri petierant: (Anno ut videretur superiore 424.) ut in libro Pontificum Romanorum legi tradit Baronius Anno 424. num. 8. Ex *hâc leg.* certè quoque discimus, quodam fuisse velut auctores schismatis: à quibus plebs alia distinguitur.

¶ Porro hos *Vltra centesimum ab Vrbe Româ lapidem* expelli iubet, nisi intra 20. dierum inducias, ad vnitatem & communionem redierint: iubet inquam, hæc constitutione ad P. V. emissa: *Vt ita*, inquit, *solitudine quam eligunt, macerentur*. Nempe consueta & solemnitas hæc vltra centesimum relegationis pœna, & quidem intra Præfecturam Vrbicam, & Episcopatû Vrbicam: seu Romani huius fuisse: quos intra vt Præfectus Urbis Schif-

maticos ferre non debet, ita à communione Episcopi abstinentes vltra eos relegari & æquum & necessarium. Æquum, inquam: nempe iis, qui ab Episcopi alicuius Urbis communionem sese peruicaciter suspendunt, intra diœcesim eius consistendi facultas patere non debet: quin solitudine, quam hoc factò eligunt, macerandi. Necessarium rursum: ne alioquin intra Diœcesim adhuc consistentes, in vicinis Urbibus, regionibus proximis, plebem adhuc vitare possint & ad schisma suum pertrahere. Et verò non hoc tantum exemplum moris istius: (ne quis ab vnico exemplo deriuare ius me putet,) sed duo insuper occurrunt. Primum exemplum, & huic planè geminum est, in Vrsicino, qui pariter Schisma in Ecclesiam & Episcopatum R. inuexerat. Nempe & hic eiusque erroris consortes tum constitutionibus, quas Baronius memorat è Codice Vaticano, & quidem ad P. V. patiter datis, vltra centesimum ab Vrbe lapidem relegari iussit, vel, quod idem est, vltra Suburbicarias regiones. *Nomine absurdus est, quod Vrsicino*, inquit Valentinianus, *dum iussit amentia, quam quod serenitas nostra mihi persuasit edictis, ut omnes qui impios carius profanata religione tentarent, vel ad centesimum Urbis milliari pellerentur, vbi pertinax furor, ab obsequiis destitutus in eius tantum perniciem rueret, qui solus erraret, & ut condemnat iudicio rectè sentientium Sacerdotum, reditum postea vel ad Ecclesias, quos contaminauerant non haberent, vel redintegrationem iudicij frustra à nobis impudenti pernicacia precarentur: & sub finem. Post hæc nisi omnes, ut nominatim iussionis nostræ summa completitur, vel quos turbas istiusmodi molientes sanctorum Episcoporum concilia consensu ostenderint, vltra centesimum ab Vrbe milliari depuleris atque earum cinitatum sinibus extorres esse præceperis, quorum plebem vel Ecclesias vel per se vel per simile sui vulgus exercent, præter estimationis iniuriam, cuius apud bonos non leuis iactura est, piaculum neglectæ sanctionis incurres*. Valentiniani Senioris hæc verba sunt ad Ampelium P. V. *Dudum Vrsicinum inquietudine prouocati fauente concordia populi Christiani, qui etiam Urbis sacratissima prouidentes, vno interim loco inter Gallias dumtaxat perturbatorem tranquillitatis publicæ staueramus iure cohiberi, scilicet ne applicatione morum late diffusionis incommodum spargeretur. Verùm natura nostra mansuetudine lenigati, ita memorato abscedendi copiam dedimus, ne ad Vrbe Romam, V E L Regionem Suburbicarias valeat pedem inferat. Et rursus idem de erroris confortibus in rescripto ad Maximum Vicarium Urbis. Ex quo oritur, ut Vrsicino quem propter quietem populi Christiani & debitam religioni ac legibus disciplinam vno interim loco morari intra Gallias iusseramus diffusionis copiam fecerimus sub ea conditione, ne vagandi arbitrium præberemus, neve ad Vrbe Romam, V E L Regionem Suburbicarias valeat commanere. Et infra: Sic enim mansuetudinis nostræ indulgentiam temperamus, ne occasione præstita vicinitate iniquorum ad aliquam forsitan vociferacionem religiosi populi studia prouocemus.*

Historia huius rei tota sic habet. Primum Vrsicinus, qui aduersus Damasum Episcopus electus fuerat, cum Damasi electioni cedere noller, in Galliam relegatus est: Socij eius & ministri Româ tantum remoti, ut docet rescriptum Valentiniani ad Prætextatum P. V. Mox anno sequente, sub-

moti ab Vrbe ultra viceſimum lapidem, vt legere eſt in reſcripto ad Olybrium P. V. Poſtmodum facta poteſtas Vrſicino in Italiam redeundi, dum modo abſtineret Vrbe & regionibus Suburbicariis. Et ſic Suburbicariis regionibus excluſus ſeu centeſimo lapide. Quod & ipſum ſtatutum de erroris conſortibus. Hæc tam variè tum circa ipſum Vrſicium ſchiſmatis auctorem, tum circa eius aſſeclas: nempe Vrſicinus ſeuertius ab initio habitus: miniſtri eius ab initio lenius: tandem ad legitimam exilij legem deuentum, in ſchiſmaticis ſolemnm, putà ad relegationem extra Diœceſin Episcopatus Romani, vltra centeſimum ſeu Suburbicarias regiones, exilio libero & ſoluto, id eſt, vbicumque præterea locorum conſiſtendi facultate relicta. Denique etſi legitima hæc in ſchiſmaticis lex & ratio fuerit, eos videlicet relegandi extra Diœceſin, non tamen ſemper aut illi cõ eo deuentum, ſed pro periculo ſchiſmatis quandoque vltèrius, quandoque ceterius ſubmori. Et cum primis obſeruanda Valentiniani Iun. conſtitutio, vbi *Vrſis Romæ centeſimum milliare & aliarum ciuitatum ſines* exæquantur. Nempe quod aliis Vrſibus ſuum eſt territorium, ſui fines, hoc Vrſi Romæ centeſimum milliarium præſtat. Quare iam corruunt eorum molitiones omnes, qui hæc eludere conantur, ne ſateri neceſſe habeant, vt P. V. ita & Episcopos Vrſis Romæ Diœceſin centeſimum milliare fuiſſe, de quo iam dicere anteuerit altera *diſſertatione de Suburbicariis regionibus, cap. 3.* & vindictarum *de Suburbicariis Eccleſiis, c. 4.* Quod autem dictum eſt ceterius quandoque ſchiſmaticos relegatos, adde & hæreticos, & per gradus ſæpè quosdam ad totius Diœceſeos interdictionem deuentum, eius exemplum quoque præ-

buit hoc ipſo titulo l. 18. 20. *ſupr.* Addatur & exemplum Athanaſij ex Epistoſa Iuliani ad *Alexandrinus* 52. *ἀπαρδὸν ἐν τῷ ἀποπορεύσει τῶν ἀδελφῶν ἐν Ἀργυρίου πόλει.* Sequitur nunc tertium exemplum. Nempe & Pelagiani quoque ita ante quinquenium ſeuendõ Conſtantij Imp. edicto, ad Voluſianum P. V. vltra centeſimum lapidem relegari iuſſi: quod memorat Baronius *Anno 420. num. 2.* *Cum tum præterea ſuperſtitionis tum recentis pœnæ vanitatis iam dudum corrigi iuſſerimus, quotidianis inſinuationibus maior fieri nunciatur. Et quoniam diſcordia animos commouet populorum: ea que iam dudum iuſſeramus, præcipimus iterari. Vnde his lectis Eximietas tua, omnes qui Dei inuidet pietati, diligenter inquirat, & eos ſciat ſtatim è muris expelli, ita tamen, vt ne intra centeſimum quidem lapidem habeant licentiam conſiſtendi, Cœleſtium quoque magis ac magis ex Vrbe expelli mandamus. Conſtat enim iſtlem ex medio ſublatis gratiam & concordiam tenere veterem firmitatem.* Sic tria exempla tenemus ſchiſmaticorum extra centeſimum Vrſis Romæ relegatorum intra 50. annorum ſpatium: nempe in *Vrſiciniis, Pelagianis, Eulalianis.*

¶ Et propagatum tamen centeſimarum huius relegationis, in ſchiſmaticis vſurpatæ, exemplum & ad alias Vrbes, Quod docuit *lex 35. ſupr. de Episcopis*, & docebit *lex 2. infr. de Episcop. iudicio.* Non quali cuiuſque Vrſis termini eõ quoque prolati fuerint. Verùm adſumpta iam eã ratione, quæ etſi peculiarem habeat in Diœceſi Romana relationem, ad aliàs tamen Vrbes rectè transfertur. Mitto ciuilibus relegationis vltra centeſimum ab Vrbe lapidem exempla colligere. Vide Herodianum *lib. 2.* Dionem *lib. 55.* Proſperum Aquitanicum, vbi de *Symmacho* agit.

LXIII. * Idem A. & Cæs. Georgio Proc. Afric.

MNES hærefes, omnẽsque perfidias, omnia ſchiſmata, ſuperſtitionẽsque Gentilium, omnes Catholicæ legis inimicos inſectamur errores. Si quos verò hæc quoque Clementiæ Noſtræ ſtatuta pœna comitetur, & noverint ſacrilegæ ſuperſtitionis auctores, participes, conſcios, proſcriptione plectendos: vt ab errore perfidiae, ſi ratione retrahi nequeunt, ſaltem terrore reuocentur: Et vniuerſo ſupplicationum aditu in perpetuum denegato criminibus, debitâ ſeueritate plectantur, &c. Dat. Prid. Non. Aug. Aquil. DN. Theod. A. XI. & Valentiniano Cæs. c. o. s. s. [425.]

NOTÆ.

* Et hanc legem inſeruit Annalibus ſuis Baronius *Anno 425. num. 10.* Iungenda autem huic eſt *lex 46. ſupr. de Episcopis.* Quamquam dtes paulum diſcrepat. *Eidem inſcribitur d. l. 46. ſupr. de Episcopis.* *Omnes quidem hoc ſupplendum.* *Potuit hæc quoque huiusce legis pars reſcripti ad tit. de Paganis.* *Hærefeos alicuius nomen hic lateat.* *Se pl. citandos.* *vide Auguſtini epiſt. 48. vide & Codicem canonum Eccleſiæ Africanæ can. 93. p. 259.* *Iul. d. l. 64.*

COMMENTARIUS.

IN INCERTI nominis, & ſacrilegæ ſuperſtitionis hæreticos, (quorum etſi nomen ſub illis verbis ſi quos lateat, per Africam ſanè poſitos fuiſſe inſcriptio legis oſtendit) proſcriptionis pœnam ſtatuit hac Conſtitutione Valentinianus III. Placidia F. odium in eos peculiare, non vnâ ratione reſtatut. Primum, cum præfatur omnes quidem hærefes ſe inſectari, hos verò eximia aliqua pœna dignos. Secundò, dum non auctores tantum, ſed & participes & conſcios eãdem pœnâ plecti iubet.

Postremò dum bis denunciat præcluſum in perpetuum aditum ſupplicationibus. Niſi *Cælicolas*, intelligat, quos intelligat diuinare nequeo. De quibus alioquin dicitur *infr. tit. de Iudæis & Cælicolis.* Sanè Catholicos per Africam quoque fuiſſe aperte oſtendit *l. 44. ſupr. hoc tit.* Neque tempora abundunt: Cælicolarum enim ſuperſtitionis noua hæc tempeſtate, atqui *nouæ ſuperſtitionis* auctores hic deſignati videntur.

LXIV. * Idem A. & Cæs. Baſſo Com. R. P. Poſt alia.

MANICHÆOS, Hæreticos: ſiue ſchiſmaticos, omnẽmque ſectam Catholicis inimicam ab ipſo aſpectu vrſium diuerſarum exterminari præcipimus: vt nec præſentiæ criminoforum contagione fœdentur. Omnes igitur perſonas erroris infauſti iubemus excludi, niſi his emendatio marura ſubuenierit, &c. Dat. VI. Id. Aug. Aquil. DN. Theod. A. XI. & Valentiniano Cæs. c. o. s. s. [425.]

NOTÆ.

* Huius legis meminit quoque Baronius *Anno 425. num. 11.* Iungenda autem huic eſt *lex vltim. ſupr. de Episcopis.* Sed & edita nuper ex Codice Lugd. & Anicienſi conſtitutio Valentiniani Cæſaris nomine ad Amatum PP. Galliarum à Simondo in app. *Th. n. 6.* vbi hæc lex inſerta. Quæ ſanè fatrago potius eſt. *Prima huius legis ſententiâ totidem ferè verbis delumpta ex l. 67. ſupr.* *id eſt, quantumcumque ſeu omnium.* *In d. l. 62. Vrſis Romæ.* *In Codice Anicienſi habetur V III. Id. Jul. in d. l. vlt. V III. Id. Octob.*

COMMENTARIUS.

VRBIVS vniuerſis Manichæos hæreticos, ſchiſmaticos, exterminari hac conſtitutione Valentinianus III. Placidia F. iubet. Vrſibus, inquam, vniuerſis Italia. Quomodo eos Vrbe Roma paulo ante (initio videlicet à capite & principe Vrbe factò) pelli iuſſerat *l. 62. ſupr.* Propagatum itaque exemplum ab Vrbe Roma, ad alias Vrbes: & quidem pauciſſimis poſt diebus. Quare & prior potiòrque huius legis ſententiâ ex eã totidem penè verbis tranſcripta. *¶* Porro vt inter hæc Cæſarei Imperij initia Valentinianus ſuum illicò in hæreticos odium tribus hiſce conſtitutionibus reſtatut eſt, quantum neque ipſi hæc adſcribenda, qui nondum ſeptennis erat, ita erga Eccleſias & Clericos ſuum

reſtatut pariter affectum *l. 46. ſupr. de Episcopis* (quam *legi 63. huius tit.* coniungendam dixi) & *lege vltim. ſupr. de Episcopis*: (quæ huic iungenda.) Vt ferè eiſdem opera fuit, hæreticis belum indicere, Eccleſiam & Clericos fauorẽ ſuo amplecti: quod ad *diſt. l. 46.* oſtenſum fuit. Quod vt in aliis Principibus obſeruare eſt, ita ipſa horum temporum ratio Principem hunc vel eius matrem potius. (nam huic has leges adſcribi oportet) eõ adegit. Cæterum vicennio poſt idem Valentinianus Iun. enixam, ſeuertamque in Manichæos Nouellam ſcripſit quæ eſt *2. inter Valentin.* quæ legi meretur: vbi Leonis Patris meminit: pariter vt Cœleſtinum deſignauit *d. l. 62. ſupr.*

LXV. * Imp. Theod. & Valentinianus AA. Florentio PP. P.

HÆRETICORVM ita eſt reprimenda infania, vt * ante omnia quas ab Orthodoxis abreptas tenent vbicumque Eccleſias, ſtatim Catholicæ Eccleſiæ tradendas eſſe non ambigant: quia ferri non poteſt, vt qui nec proprias habere debuerant, ab Orthodoxis poſſeſſas, aut conditas, ſuaque temeritate inuaſas, vltra detineant. 2. ¶ Deim, * vt ſi alios ſibi adiungant Clericos, vel vt ipſi æſtimant, *Sacerdotes*, decem librarum auri multa, per ſingulos, ab eo qui fecerit, & qui fieri paſſus ſit: vel ſi paupertatem prætendant, de communi Clericorum eiſdem ſuperſtitionis corpore, vel etiam donariis ipſis, extorta noſtro inferantur ærario. 3. ¶ Poſt * hæc, quoniam *Non omnes eadem aſteritate plectendi ſunt*, Arrianis quidem, Macedonianis & Apollinarianis, quorum hoc eſt facinus, quod, nocenti meditatione decepi, credunt de Veritatis fonte mendacia, intra nullam ciuitatem Eccleſiam habere liceat. Nouatianis autem & Sabbatianis omnis innoquationis adimatur licentia, ſi quam fortè tempraerint. Eunomiani verò, Valentiniani, Montaniſtæ, ſeu Priscillianiſtæ, Fryges, Marcianiſtæ, Borboriani, Meſſaliani, Euchitæ, ſiue Enthyaſtæ, Donatiſtæ, Audiani, Hydropaſtæ, Aſcodrogitæ, Fotiniani, Pauliani, Marelliani, & qui ad imam vſque ſclerum nequitiam peruenerunt, Manichæi, niſquam in Romano ſolo conueniendi, orandique habeant facultatem, Manichæi etiam de ciuitatibus expellendis: Quoniam nihil his omnibus relinquendi loci eſt, in quo ipſis etiam elementis fiat iniuria. ¶ Nulla * his penitus, præter Cohortalinam in Prouinciis, & Caſtreſem, indulgenda militia: ¶ Nullo * donationis faciendæ inuicem, nullo teſtamenti, aut voluntatis vltimæ penitus iure conſeſſo. ¶ Cunctisque * legibus, quæ contra hos, cæterõsque, qui noſtræ fidei refragantur, olim late ſunt, diuerſisque promulgatæ temporibus, ſemper viridi obſeruantiâ valituris: ſiue de donationibus in hæreticorum factis Eccleſias, ſiue ex vltima voluntate rebus qualitercumque relictis: ſiue de priuatis ædificiis,

in quæ domino permittente, vel conhibente conuenerint, venerandæ nobis Catholice vindicandis Ecclesiæ: siue de Procuratore, qui hoc nesciente domino fecerit, decem librarum auri multam, vel exilium, si sit ingenuus subituro: metallum verò post verbera si seruilis condicionis sit: Ita vt nec in publico conuenire loco, nec ædificare sibi Ecclesias, nec ad circumscriptionem legum quicquam meditari valeant: Omni Ciuili & Militari, Curiarum etiam etiam, & Defensorum, & Iudicum, sub viginti librarum auri interminatione, prohibendi auxilio. ¶ Illis etiam in suâ omnibus mantentibus firmitate, quæ de militia, & donandi iure, ac testamenti factione, vel negandi penitus, vel in certas vix concessa personas, pœnisque variis de diuersis sunt hæreticis promulgatæ: ita vt nec speciale quidem beneficium aduersus leges valeat impetratum. ¶ Nulli * hæreticorum danda licentia, vel ingenuos, vel seruos proprios, qui Orthodoxorum sunt initiati mysteriis, ad suum rursus baptisma deducendi: Nec verò illos, quos emerint, vel qualitercumque habuerint, necdum suæ superstitioni confunctos, prohibendi Catholice sequi religionem Ecclesiæ. Quod qui fecerit, vel cum sit ingenuus, in se fieri passus sit, vel factum non detulerit, exilio ac decem librarum auri multa damnabitur, testamenti & donationis faciendæ vtrique deneganda licentia. ¶ Quæ * omnia ita custodiri decernimus, vt nulli Iudicum liceat delatum ad se crimen minori, aut nulli coercionem mandare, nisi ipse id pati velit, quod aliis dissimulando concesserit. Dat. 11. Kalen. Iun. Constantinop. Felice & Tauro c o s s. [428.]

NOTÆ.

- * Lex Africani 5. Cod. eod. tit. hinc, capite sineque detractis, & omiffa in medio sententia, interpolata, Et hanc leg. Annalibus suis inseruit Baronius Anno 428. num. 25, 26. & eius occasione plura apud eundem: vid. n. 21, 22, 23, 27, 28.
* Florentius, hic PP. Orientis fuit sub Theodosio Iun. vid. Prosopogr.
* Prima sententia, de Ecclesiis Orthodoxorum ab hæreticis inualis, restituendis.
* Nempe hæretici Clericos suos Sacerdotes vocabant.
* Secunda sententia, de Clericorum ab hæreticis ordinatione: eiusque rei poena seu multa.
* De hac decem librarum auri multâ à Theodosio M. primùm Clericorum ordinatoribus hæreticis, ipsisque Clericis ordinatis imposta: vid. l. 2. 3. sup.
* Donatorum, horum pariter mentio l. 7. sup. vbi dixi.
* Tertia sententia, de Ecclesiarum habendarum vel non habendarum ab hæreticis iure.
* Verissima hæc sententia: quam & supra sæpe expendi. Tribonianus vt eam sustulit, ita æquo pede omnes hæreticos dimensus est.
* de Macedonianis, vid. l. 11. 12. 13. 59. 60. sup. De his obseruandum Anno pro. 429. Orthodoxos Macedonianorum Ecclesiam extra muros Vrbis Constantinop. postam abstulisse, quoniam iidem Macedoniani Antonium Germis Catholicum Ep. interfecerant, vt tradit Marcellinus Chron. & Socrates lib. 7. cap. 31.
* de Apollinarianis, vid. l. 12. 13. 14. 33. sup.
* de Nouatianis, vid. l. 2. & eiusdem Theodosij Iun. l. 59. sup. hoc tit. & l. 6. infr. ne sanctum bapt.
* de Sabbatianis, vid. quoque l. 59. sup. Malè Cod. Iust. d. l. 5. Sebatiani.
* de Eunomianis, vid. l. 6. 8. 11. 12. 13. 17. 23. 25. 27. 31. 32. 34. 36. 49. 50. 58. 59. 60. 61. sup. & l. ultim. infr. ne sanctum bapt.
* Valentinianorum, hoc Codice vnica hæc mentio occurrit: Quibus à Theodosio Iun. hæc leg. conueniendi orandique facultas in Romano solo interdicatur. Quod & ipsum Theodosium fecisse testatur Ambrosius epist. 29. ad Theodosium, sub finem. Quis habet Valentinianorum hæresin vindicare? quæ pietas tua quomodo vindicet, cum eos excludi iusserit, nec conueniendi vsurpare copiam.
* de Montanistis, vid. d. l. 34. 48. 57. sup.
* de Priscillianistis, (à Priscilla dictis non à Prisciliano, quod Pancirolus tradit 2. var. 175.) vid. & l. 40. 43. 48. 50. sup.
* de Frygibus, vid. & l. 40. 59. sup.
* Marcianistarum, vnica hæc hoc Codice mentio occurrit: refertendum autem Marcionista, quomodo & vocati, non minus quam Marcionista: vid. Epiphanium.
* Borborianorum, hoc Codice vnica hæc mentio extat: Βορβοριανῶν Græca Paratitla exhibent: vid. Leuncl. p. 108, de quibus vid. qui de hæresibus scripsere: quæque nos iam ad Philostorgium, lib. 3. c. 15.
* al. Messaliani, aliter Messalianorum, vnica & hæc hoc Codice mentio fit: v. Epiphanium hæres. 80. vid. apud Photium, n. 52. Synodum Sidetanam, aliâque contra Messalianos.
* Euchitæ Messaliani, de quorum exortu sub Valentiniano: vid. Theodoretum lib. 4. cap. 20. & Histor. Trip. lib. 7. cap. 17. Niceph. 11. cap. 14.
* Euthusastæ.
* de Donatistis: vid. l. 37. 38. 39. 40. 43. 44. 46. 52. 54. 55. sup.
* Audiani, ab Andæo sub Constantino & Constantio Imp. ceperunt: de his Epiphanium hæres. 70. Theodosius hæreticus factus, qui hoc ipso tempore sub Theodosio Iun. scribebat. Baronius Anno 341. num. 38. 39. Vulcanius in Cyrillum aduersus Anthropomorphitas statim initio. Malè hic Paratitla Græca ἀνθρωμοί.
* de Hydroparastatis, vid. & l. 7. 9. 10. sup.
* Tasodrogitæ, nominantur l. 10. sup. vbi dixi: ἀσσοδρόγυς hic habent Paratitla Græca.
* de Photinians, vid. & l. 6. sup.
* Paulianorum, vnica hæc hoc Codice mentio. Pauliniani in Cod. Iust. vbi tamen Græca Paratitla habent πωλιανῶν.
* Marcellianorum, quoque vnica hæc hoc Codice mentio: vt hic cum Photinianis copulantur, ita & apud Epiphanium hæres. 71. 72. & initio 73. Hic porro in Cod. Iust. adduntur & alij hæretici.
* de Manichæis, vid. & l. 3. 7. 9. 11. 18. 25. 35. 38. 40. 41. 43. 59. 62. 64. sup. & l. 24. infr. de Paganis: l. 3. infr. de Apostatis.
* Romanum locum, Cod. Iust. vbi Contius Romano loco.
* Morandique: in editis Cod. Iust. verum & Græci & Manuscripti habent, vt hic orandique, & repetitum Nouell. 28. ἡνδῆς τῶν τῶν ἀπειρηγῶν τῶν.
* Et ultimo supplicio tradendis: add. Cod. Iust. sed ab imperito homine, nam tota lex reuocatur & vel proximè cohærentia verba. Et tamen Paratitla quoque Græca ea habent, & aliis legibus id continetur, l. 11. 12. 16. Cod. de hæres. vnde & forrè assumendum illud.
* est qui tentat hominibus, scilicet Manichæis: Nil opus.
* re. relinquendum, vt habet Cod. Iust.
* An hæc propter Manichæos, id est dicuntur, quia Manichæi volebant quinque esse elementa, non quatuor: puta fumum, tenebras,

tenebras, ignem, aquam, ventum: vnde negabant aërem & terram esse elementa: & hæc aiebant à gente tenebrarum condita: In fumo dicebant hominem & omnes bipedes creatos: in tenebris serpentes: in igne quadrupedes: in aëre volatilia, in aqua natantia. Esse autem quinque alia elementa bona à Deo missa, ad hæc debellanda: & esse permixtam aëra fumo, tenebris lucem, igni malo bonum, aquæ male bonam, vento malo bonum à quibus purgantur: vid. Augustinum. Putem ego hæc superioribus hæreticis communia. Nempe si locus quidam hæreticis relinquatur ad cultum suum exercendum, non tamen Numini diuino, verum etiam ipsi elementis iniuria fiat, quæ talem superstitionem, & foeditatem abhorreant, quæque exinde foedarentur, aër potillimum & terra.

- * Quarta sententia, de Militia interdictâ hæreticis.
* Concordat lex 48. 61. vbi dixi.
* Castrensem, id est, militarem: militia igitur armata non interdictâ hæretici.
* Quinta sententia de Donationis & testamenti iniuriam iure hæreticis adempto.
* Sexta sententia: quæ leges anteriores confirmat, de donariis Ecclesiarum hæreticarum, de quæ puniendis qui conuentibus hæreticorum locum præbuerint, &c.
* Tam de hoc supra actum in quarta sententia. Cur igitur hic repetitum?
* de hoc dictum infra.
* Septima sententia, de Ingenuis & seruis ab hæreticis superstitione sua non imbuendis. Hic autem desumpta lex vltim. C. ne sanctum bapt.
* nec non Cod. Iust.
* Postrema sententia de Iudicis officio.
* idem Cod. Iust. d. l. vltim.

COMMENTARIUS.

IN HÆRETICOS & hæreses, quarum viginti tres hinc nominat, est hæc amplissima Theodosij Iunioris constitutio: data sine mensis Maij Anno D. 428. qua cum pleraque anterioribus constitutionibus cauta repetantur, ac nominatim confirmantur: nil attinet ea sigillatim expendere: præsertim cum eius capita & sententias iam in Notis distinxerimus. Quare singularia tantum quædam in eâ nunc scetabor. Primùm eo notabilis est hæc lex, quod Theodosius Iun. hæreticos non omnes eadem austeritate plebendos: ait. Quod in argumento de hæreticis sedulo obseruandum, & verò ex huius tituli constitutione passim id ipsum discimus. Theodosius certè hæc leg. idè quatuor vt hæreticorum classes, ita & pœnarum gradus constituit. Prima classis est eorum, quibus intra ciuitates tantum non in agris Ecclesiarum ius adimit. Quo in censu ponit tres hos: Arianos, Macedonianos & Apollinarianos: suæ proinde quædam his Ecclesiæ à Theodosio hæc leg. relictæ extra ciuitates. Quod etiam discimus de Macedonianis, ex iis quæ Anno proximo 429. contigere: Eo scilicet Macedonianis ablatæ Ecclesiæ extra muros Vrbium quarandam, & in his Constantinopolitana, eâ occasione quam memorat Socrates lib. 7. cap. 31. & Marcellinus Chronico: ἀφιπέδουα, inquit Socrates, ἦτε ἐν Κωνσταντίνῳ πόλει πρὸ τῆς πύλης τῆς πύλης τῆς πόλεως, ἣ ἢ ἐν Κωνσταντίνῳ πόλει ἂν ἔχοι ἐν τοῖς ἐν Ἑλλησπόντῳ ἀγροῖς. Orthodoxi nostri, inquit Marcellinus, Macedonianorum Ecclesiam extra Vrbis muros positam abstulerunt, quoniam, &c. Secunda classis hæreticorum est, eorum quos suis Ecclesiis contentos esse iubet, neque alias de nouo ædificare (putâ Nouatianos, Sabbatianos.) Tertia classis est eorum, quibus nusquam in Romano solo conueniendi, orandique, neque in agris, facultatem patere iubet. Postrema in classe sunt Manichæi, quos etiam ciuitatibus expelli iubet. Vnde liquet etiam, leuissimam Nouatianorum & Sabbatianorum conditionem: grauissimam Manichæorum constitutum. Nempe Nouatiani & Sabbatiani meliore semper loco inter hæreticos habiti fuere: de quo dixi plenè ad l. 2. & 59. sup. etiam ex Socrate & Sozomeno. Atenim Manichæi deterrimo, quos & idèd hic ad imam vsque cœclerum nequitiam peruefisse ait Theodosius Iun. in Nouellâ suâ de Indæis 3. vers. superest Deo semper offensos, de quo dixi ad l. 3. sup. & l. 3. 4. infr. de Apostatis. Secundo obseruetur, Castrensi seu armata militia hæreticos & in his Eunomianos non interdicti: & Synesium tamen conuerti videmus epist. 5. de Eunomianorum militia. Sanè horum temporum militia armata, ad miscellanea

omnis generis hominum venit, Barbarorum, hæreticorum. Terriò obseruetur, hæreticis donandi, testandi in certas personas ius concessum fuisse. Quanam verò personæ illæ sint alibi non expressum. Quarto notetur, hæreticis Catholicos vt seruos habere quocumque titulo permittitur, ita mysteriis suis imbuendi, vel prohibendi eos Catholicam religionem sequi, pœnam exilij & 10. librarum auri imponi. Atenim Iudæo neque Christianum mancipium quoquo titulo habere licuit, & id superstitione suâ imbuenti capitale fuit: vt docebit titulo infr. ne Christianum mancip. Iud. Postremùm notetur, Iudici pœnas legem neque dissimulare, neque mollire sine fraude licere: cui congruit & lex 8. sup. de appellationibus, l. vltim. sup. ad L. Iul. de vi publ. seu l. 8. Cod. eod. Symmachus libro extremo epist. extrema. Alia est conditio Magistratum, quorum corruptæ videntur esse sententia, si sint legibus mitiores: alia Dominorum Principum potestas, quos decet acrimoniam seueri iuris inflectere: vid. & Nouellam Iustin. 82. Quintil. declam. 317. 345. l. 15. v. ad municipal. Quid est igitur, quod Augustinus in epist. ad Marcellinum 158. scribit: Soleo enim audire, in potestate esse Iudicis mollire sententiam & mitius vindicare quam leges? Nempe de illis legibus id accipio, quæ ad retrorem scriptæ, cuiusmodi fuere fermè in hæreticis scriptæ. Quod tamen ipsum hæc leg. exercè Iudicibus interdictit.

¶ Tandem certam puto Baronij coniecturam, hæc leg. à Theodosio Iun. promulgatam, Nestorij, (qui his C o s s. superiore mense 4. Idus Aprilis Episcopus Constantinopolitanus creatus fuit, quod testatur Socrates lib. 7. cap. 29.) persuasione. Nam non Vincentius Lerinensis tantum, (qui octennio post hæc leg. scribebat) testatur eum cunctarum hæreson blasphemias infestatum: verum & Socrates disertè d. cap. 29. scribit, cum simul ac Ep. creatus fuit, oratione ad Imp. Theodosium Iun. habita, hæc, quæ postea in multorum ore fuerunt, inter cætera dixisse: Μίθι, ὁ Imperator, terram hæreticis purgatam tribue, & ego tibi cœlum tribuam. Tu mibi in profugandis hæreticis subueni, & ego tibi in profugandis Persis subueniam: ὁδὸς μοι ὁ βασιλεὺς κατὰρ τὴν γῆν ἄπειρηγῶν, καὶ γὰρ οὐ τὸν ἐγὼνδὸν ἀπὸ δάσος: συγκατέλε μοι τὰς ἀπειρηγῶν, καὶ γὰρ οὐ κατέλε μοι τὰς Πέρσας. Quæ verba, vt etiam ab iis, quibus odio erant hæretici, accepta fuerint, mox subiicit, subiicit etiam eod. cap. 29. quid in Arianos, Nouatianos, Quartadecimanos molitus sit, ad tumultum & incendium vsque: impetum tamen eius in Nouatianos ab Imp. repressum (cuius Theodosij moderationis in Nouatianos & hæc

lex fidem facit.) Addit idem Socrates eod. lib. cap. 31. & Macedonianos afflixisse: tandēque Imperatori persuasisse, vt Ecclesiā illis adimerentur: & verò ademptam eis Ecclesiam extra vetera Urbis Constantinopol. mœnia sitam, al-

teram Cyzici, & alibi præterea complures, quas in agris Helleponti tenebant. Iuxta hanc legem scilicet quā iis in ciuitatibus tantūm Ecclesiā eis interdicitur. Ergo quæ memorat Socrates, posteriora sunt hac lege.

LXVI. * Imp. THEOD. & Valentinianus AA. Leontio PP. P."

AMNATO portentoſa" superstitionis auctore Nestorio, notā congrui nominis eius inuratur gregalibus ne" Christianorum appellatione abutantur: sed quemadmodum Arriani, lege ꝑ diuæ memoriæ Constantini ob similitudinem impietatis Porphyriani à Porphyrio nuncupantur, sic vbiq; participes nefariæ sectæ Nestorij Simoniani" vocentur: vt cuius scelus sunt in" deserendo Deo imitati, eius vocabulum iure videantur esse sortiti. ¶ Nec verò impios libros nefandi" sacrilegij Nestorij aduersus venerabilem Orthodoxorum sectam decretaque Sanctissimi Cœtus" Antistitum Ephesi habitū scriptos habere, aut legere, aut describere quisquam audeat: quos diligenti studio requiri, ac publicè comburi decernimus: Ita, vt nemo in religionis disputatione aliquam supradictō nomine faciat mentionem: Aut quibusdam eorum habendi concilij gratia, in ædibus, aut villa, aut suburbano suo, aut alio quolibet loco, conuenticulum, clam aut apertè, præbeat: quos omni" conuentus celebrandi licentia priuari statuimus: Scientibus vniuersis violatorem huius legis publicatione bonorum esse coercendum. Dat. 11. Non. Aug. CP. DN. Theod. A. xv. & qui fuerit nunciatus. [435.]

NOTÆ.

- * Lex damnato 6. Cod. eod. tit. Eam quoque Annalibus suis inseruit, deque eā egit Barc aijs Anno 435. num. 1. 2. 3. Ex- tar plenior Græcè & Latine in Actis Concilij Ephesini: inscriptione tamen & subscriptione carens: parte 3. cap. 45. pag. 711 712.
"lidem AA. tantūm huic legi inscribendum erat.
"Præfatum Urbis. Ita omnes editiones Codicis Theodos. excepta Parisiensis postremā. Ita quoque Codex Iustinianus in d. l. damnato 6. Id verò comprobatur omnino lex vltim. sup. de Principib. agentium in reb. quæ hoc ipso anno data sic habet. Eodem exemplo Isidoro PEP. Regino Illyrici PEP. Leontio PEP. &c. Item lex 3. sup. de sum. v. Constantinop. quæ superiore Anno 434. data est.
"in Concilio Ephesino Anno D. 431. vt mox.
"Portentoſe Cod. Iust. rectè.
"nec Cod. Iust.
"sed quemadmodum Arriani ab Ario, lege 8. memoria Constantini, ob similitudinem impietatis, Porphyriani à Porphyrio nuncupantur: sic vbiq; participes nefariæ sectæ Nestorij, Nestoriani" vocentur. Cod. Iust. Ita hic locus deformatus, & ineptè: non tantūm malè distinctus: de quo mox.
"ἐπι τῆς τῆς θεῶν ἀπορροφῆς [ἀπαρροφῆς] id est descriptione.
"Simoniani, quæ apud Socratem lib. 1. cap. 6.
"ita quoque Paratitla Græca: de quo mox. At in Cod. Iust. hodie ineptè Nestoriani.
"nefandi & sacrilegi, Cod. Iust.
"CONCILII EPHESENSI.
"Supradicti nominis, Cod. Iust. de quo mox.
"quos omnes cœtus celebrandi, &c. Cod. Iust.
"11. Kalend. Aug. Theodosio XV. & Valentiniano IV. AA. CONSS.

COMMENTARIUS.

ADVERSUS NESTORII NOMEN LIBROSQUE & Nestorianorum cœtus seu conuentus, est hæc Theodosij Iun. constitutio, inter aliās plures: quæ & ipsa plenior extat in Actis Concilij Ephesini, quam vtraque lingua Græcè & Latine promulgari voluit, & nos hic eam totam exhibere vōlitimus. Cui addi potest & Præfectorum Edictum, Isidori, inquam, & Regini (quibus pariter inscripta hoc ipso Anno 435. vltim. sup. de Principibus agentium in reb.) sub quo hæc lex proposita fuit: quod & ipsum extat inter Acta Concilij Ephesini parte 3. cap. 46. ¶ Et hæc quidem lex à Theodosio Iuniore sancita, quod hac lege disertè proficitur, firmandis Concilij Ephesini decretis, quo Nestorius portentoſæ superstitionis auctōr damnatus fuit: quod quidem Concilium habitum fuit ante quadriennium Anno 431. Igitur data hæc lex quadriennio post eam Synodum. Tam serò inquis? Nemp-

vt maximè Nestorius eā Synodo damnatus, attamen de curando ipso post eam actum: & sectatores eius fidem Catholicam dolosè professi, quinimò libros adhuc sparsere. Itaque vbi spes nulla correctionis amplius, contrā eius hæresis portò diffunderetur atque inualesceret, huiusce legis ferendæ consilium Theodosius cepit. ¶ Antequam verò ipsam leg. expendimus, de Nestorij hæresi breuiter monendum est, eum prædicasse Christum ex Mariā hominem, non Deum natum: verūm & diuinitatem postea collatam pro merito, ὡς περὶ ἑξ ἑ τῶν θεῶν ὡς ἀπορροφῆσαν ὕδατος: Quare Virginem Mariam Deiparam non dicendam. Hanc portentoſam superstitionem hæc lex vocat. De quā leg. nunc. ¶ Eius tria sunt capita. Primum est, de Nominē Nestorij Gregalium siue sectatorum. Nempē Simonianos eos vocari iubet: ratione tum & exemplo additis: Ratione, inquam: Vt cuius, inquit, scelus

scelus sunt in deserendo Deo imitati, eius vocabulum iure videantur esse sortiti. Nempē hoc vult, Nestorianos Dei desertores à Simone Mago Dei pariter desertore dicendos. Neque tamen hæc generalis tantūm ratio nominis adæquationis mihi sufficiens videtur. Cur enim potius Nestoriani Simoniani, à Simone Mago, quàm ab alio hæretico; omnes enim hæretici desertores fidei, ac proinde & Dei? Igitur tenendum est Simonem portentoſè inter alia astruxisse, se Helenæ cælo antea lapsæ, postea de cælo descendisse, κατὰ τὴν δὲ τῆς αἰῶνος ἀπορροφῆς, cum ipsius aduentum hæcenus ea expectaret, teste Epiphano, hæresi 20. num. 2. 3. & Theodoro heret. fabul. 1. pag. 192. cāmque οὐσίον fecisse: vt omniam nescio quas οὐσίον, de quibus idem Theodoretus. Hinc igitur Nestoriani Simoniani dicit, quod Simonis scelus imitentur; nempē, quia Nestorius assererat Christum nudum hominem natum ex Virgine Mariā (quam idē Deiparam dici volebat) & sic Mariam peperisse non Deum, sed Diuinitatis instrumentum, ἕτερον ἀπορροφῆσαν ὑδατος ὡς ἑξ ἑ τῶν θεῶν, & postea Deum de cælo descendisse, κατὰ τὴν δὲ τῆς αἰῶνος ἀπορροφῆς, Christoque homini diuinitatem collatam pro merito, ὡς περὶ ἑξ ἑ τῶν θεῶν ὡς ἀπορροφῆσαν ὑδατος. Exemplo rursūm se munit Theodosius: nempē Constantini Magni, qui similiter lege latā Arianos iussit à Porphyrio Porphyrianos vocari ob similitudinem videlicet impietatis. Et verò ea ipsa Constantini Magni lex extat apud Socratem lib. 1. cap. 6. quæ & hic tota sternenda seu consignanda est. Nam & huic gemina propè est: hæcque ad illius instar composita.

Victor Constantinus Max. August. Episcopis & populo S.

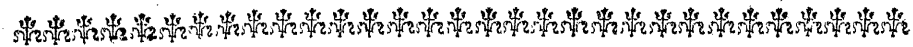
CVm Arius scelestorum & impiorum hominum consuetudinem imitetur, eandem cum illis ignominia & turpitudinis notam merito subire debet. Quemadmodum Porphyrius capitalis pietatis hostis, qui nefarios libros contra religionem Christianam nuper edebat, mercedem dignam laboribus recepit & eiusmodi quidem vt apud posteriora secula, non ipse salūm maximis probri vexatus fuerit, & turpissima infamia labe aspersus, verum etiam impia eius scripta deleta & extincta: sic iam visum est Arium & eius sectatores Porphyrianos nuncupare, vt quorum secuti sunt mores, eorum etiam nomen habeant: quin etiam si quod opus ab Ario conscriptum reperitur, illud cremandum esse, vt non modo execrabilis eius doctrina funditus tollatur, sed etiam nullum monumentum eiusdem omninò relinquatur ad posteritatem. Illud etiam mandamus, vt si quis librum ab Ario composum occultasse deprehensus sit, & eum non statim in medium adductum igne combusserit, morte mulctetur. Nam mox vt comprehensus fuerit, plectantur capite. Deus vos seruet incolumes. Hoc Constantini Edictum totidem quoque verbis recitat Nicophorus lib. 8. cap. 25. At Sozomenus lib. 1. cap. 20. id sic recitat, vt tamen omittat, quæ de Arianis à Porphyrio Porphyrianis nominandis eo cauta fuerant. Ad rem. Igitur sicut Arianos adscito nomine Constantinus Magnus ob similitudinem impietatis Porphyrianos à Porphyrio dici voluit, ita Theodosius Iun. nunc Nestorianos ob desertionis à Deo similitudinem (à Simone scilicet Mago) Simonianos dici voluit. Atque hæc est

hac parte Theodosij Iun. hæc leg. mens & legis huius lectio, quam & Paratitla Græca agnoscunt si Nestorianos Simonianos λέγον. Et confirmant manifestissimè sequentia huius leg. verba: vt CIVIS scelus sunt in deserendo Deo IMITATI, eius vocabulum iure videantur sortiti. Quod Leunclauius quoque iam rectè notauit pag. 198. Atenim Iustin. hæc non vitiosā distinctione tantum verūm immutata prorsus exhibet, & incerto sensu, quasi Constantinus iussit ab Ario Arianos dici, Theodosius verò iussit Nestorianos à Nestorio dici: vt Porphyriani à Porphyrio dicuntur. Quam lectionem corruptam præter hanc leg. Paratitla quoque Græca lib. 1. c. 5. §. 6. & Phorius in Nomocanone ostendit tit. 12. cap. 3. cuius verba mendosa perperam arbitratus est Pancirolus 2. var. 176.

¶ Secundum huius legis caput est de Libris Nestorij aduersus Orthodoxam fidem & decreta Concilij Ephesini scriptis: nempē eos haberi, describi, legi, vetat: quin diligenter inquisitos publicè comburi. Et hoc ipsum pariter Constantini exemplo: Sed & ipsorum Patrum Ephesinorum iam antea inuitatione, vt docet epistola Synodalis Cyrilli prima ad ipsummet Theodosium, præterquam quod mos hic sollemnis improbatæ lectionis librorum comburendorum. De Eunomianorum & Montanitarum libris L. 34. sup. de Maleficis & Mathemat. Sanè & Nestorius aduersus legendum vitium suum libros ediderat: quibus Cyrillus Ep. Alexandrinus rescriptit. Et post eum damnatum Andreas & Theodoretus Nestoriani aduersus Synodi capitula libros scripsere: vt ex Theodoro epist. 11. constat: & Cyrillo epist. 30. Atque hoc est quod hæc leg. indicatur, Impios, inquit, libros nefandi sacrilegij Nestorij aduersus decreta sanctissimi cœtus Antistitum Ephesi habitū scriptos.

Tertio huius legis capite, Cœtus Nestorianorum prohibentur, atque aded loca his vbi- cuique præberi sine in ipsa Vrbe Constantinop. siue in Suburbanis. Hæc enim lex propriè pertinet ad eam Vrbe, vt inscriptio legis docet. Quamquam & eodem exemplo iuribus scripta lex ad Præf. P. Orientis & Illyrici, sub quorum etiam Edicto eā vt antea ostendi proposita fuit.

¶ Superfunt quædam notanda. Primum, quod sibi Theod. his verbis velit. Ita vt nemo in religionis disputatione aliquam supradictō nomine faciat mentionem. Quod obscurum utique, ac maxime cum dare ista sonent, supradictō nomine faciat mentionem. Verūm integra lex, vt habetur in Actis Ephesinis, ostendit, spectare hunc versiculum ad priorem legis partem, atque hanc eorum esse mentem; Nestorianorum in disputationibus de religione nullam mentionem fieri oportere, verūm τὸ Σίμων & δὲ τῆς αἰῶνος ἀπορροφῆς, id est, Simonianorum nomine indigitandos: ἡμῶν δὲ μὴ μὴ τῶν ἀπορροφῆσαν ὑδατος ὡς ἑξ ἑ τῶν θεῶν ὡς ἀπορροφῆσαν ὑδατος. Secundo, quid post hoc Edictum Nestoriani moliti sint, ostendit Liberatus Diaconus, Breniculi cap. 10. & ex eo Baronius Anno 435. num. 3. 4. &c. Postremò non absimilis est huic & altera Theodosij Iun. constitutio L. 3. Cod. de summa Trinit. quam & Euagrius memorat lib. 1. c. 12. quæque extat in Actis Concilij Ephesini parte 3. c. 47. vna cum Edicto præfatorum sub quo ea promulgata cap. 48. anno Diocletiani 164.

NE SANCTVM BAPTISMA ITERETVR.

TITVLVS VI.

I. COD. IVST. VI. Ad hunc titulum præterea referendæ sunt
lex 5. 17. 54. 58. 65. *supr. de hæret.* & lex 4. *infr. de Apostatis.*

PARATITLON.

BAPTISMA Rubrica, & l. 2. 4. 5. *hoc tit.* Sanctum Rubr. & l. 4. *infr. de Apostatis.* Sacrosanctum l. 4. *hoc tit.* Diuinum l. 58. *supr. de hæreticis:* seu *supr. de hæreticis:* Cœleste lauacrum l. *dominio ultim. de spectac.* Dicitur & Mysterium absolute l. 4. *hoc tit.* l. 58. 65. *supr. de hæreticis:* d. l. 8. mysterium Catholice fidei l. 6. *hoc tit.* mysterium diuinum l. 4. *de Apostatis,* mysterium indultæ fidei d. l. 58. mysterium Orthodoxorum l. 65. *supr. de hæreticis.* Dicitur & Sacramentum Christiani nominis l. 2. *hoc tit.* Catholice fidei Sacramentum l. 44. *de hæreticis,* Dei summi Sacramentum l. 1. *supr. de Scenicis.* Item dicitur Gratia l. 1. & 2. *hoc tit.* seu diuina gratia l. 5. *hoc tit.* Gratia communionis l. 5. *infr. de Apostatis.* Sanctitas, cœlitus infusa l. 5. *hoc tit.* indéque sanctitas baptismi l. 1. *hoc tit.* Munus diuinitatis l. 4. *hoc tit.* Lux noua sancti baptismatis d. l. *ultim. de spectaculis.* Fides: hinc baptismus plenius mysterium indultæ fidei l. 8. *supr. de hæreticis,* Baptizati imbuti fide l. *ultim. hoc tit.* & l. 58. *supr. de hæreticis:* Fideles l. 2. *infr. de Apostatis.* Apostatæ facti post baptismum, fidem prodere, fidem polluere, l. 4. *infr. de Apostatis,* fide deuij l. 5. *infr. de Apostatis:* Baptizati ipsi dicuntur initiati Orthodoxorum ritu l. 6. *hoc tit.* imbuti fide l. *ultim. hoc tit.* & d. l. 58. *supr. de hæreticis:* munere diuinitatis abluti l. 4. *hoc tit.* fideles l. 2. *infr. de Apostatis:* quibus opponerentur Catechumeni d. l. 2.

¶ Id Baptisma in modum semel nati hominis semel quoque à Deo concedi dicitur d. l. 58. *supr. de hæreticis.* Quare iterari Baptisma seu geminari atque aded rebaptizari huius tituli Constitutionibus omnibus prohibetur: item l. 5. 58. 65. *supr. de hæreticis.* Quod qui faciunt, dicuntur contaminare l. 1. *hoc tit.* incestare, non purificare l. 2. *hoc tit.* inficere contagione profanæ repetitionis l. 4. *hoc tit.* polluere cœno profanatae religionis & hæreticorum sordibus l. 6. *hoc tit.* tabefacere corpora reparata morte l. 5. *supr. de hæreticis,* sacrum mysterium inquinare l. 54. *versu 6. supr. de hæreticis.* Horum dogma peruersum dicitur l. 5. *hoc tit.* crimen piaculare l. *ultim. hoc tit.* error l. 2. *hoc tit.* blandus error l. 4. *deuius error l. 3. hoc tit.* miser error d. l. 2. *prauæ mentis error l. 4. hoc tit.* facinus l. 4. *hoc tit.* & d. l. 58. nefarium facinus d. l. 58. furor immanis l. 5. *hoc tit.* institutio nefaria l. 5. *supr. de hæreticis.* sacrilegium ferale l. 4. *hoc tit.* & temeritas noxia l. 4. *hoc tit.* Tandem illicita vsurpatio l. 1. *hoc tit.*

¶ Id verò admittebant varia hæreticorum genera, vt docet lex 65. *supr. de hæreticis.* Inter alios Donatistæ l. 4. 5. *hoc tit.* ad quos etiam pertinet lex 1. 2. 3. *hoc tit.* item lex 5. 38. *supr. de hæreticis.* Item Eunomiani l. 6. & l. *ultim. hoc tit.* & l. 17. 58. *supr. de hæreticis:* & hi quidem singulari quodam ritu: vnde & Histopodes dicti d. l. 17. de profanantibus baptismum per Apostasiam: vid. *tit. de Apostatis.*

¶ Quod pœnas eorum attinet, exequuntur id huius tituli leges: Valentiniani Iunioris lex 1. Gratiani lex 2. Honorij lex 3. 4. 5. Theodosij Iun. l. 6. 7. *seu vtr.*

¶ Tandem de pœnis eorum qui post baptismum Apostatæ facti fuissent: vide l. 2. 4. 5. *infr. de Apostatis* His omnibus adiice, & Cœlicolas circa baptismum quid noui instituisse, vt docet lex 44. *supr. de hæreticis:* & Augustinus. Auctores constitutionum quæ hoc titulo occurrunt, in rebaptizantes sunt: Valentinianus Sen. l. 1. Gratianus l. 2. Honorij tres sunt leges, l. 3. 4. 5. Theodosij Iun. l. 6. & 7. *seu vtr.* Ad Africam pertinent lex 1. 2. proculdubio etiam lex 3. & 4. 5. ad Orientis Imperium lex 6. & l. *ultim.* In Donatistas late lex 1. 2. 3. 4. 5. in Nouatianos l. 6. in Eunomianos lex *ultim.*

VALENTINIANI Sen. *constitutio in rebaptizantes.*

I. * Inpp. VALENTINIANVS & Valens" AA. ad Iulianum" proc. Afric.

NTISTITEM," qui sanctitatem baptismi illicita vsurpatione geminauerit, &," contra instituta" omnium," eam Gratiam iterando contaminauerit, Sacerdotio indignum esse censemus. Dat. x. Kalend. Mart. Treu. Valentiniano & Valente IV. AA. COSS. [373]

NOTÆ.

* Lex 1. Cod. eod. tit. hinc & ex l. sequente conflata est. Inseruit eam rectè Baronius Annalibus Ecclesiasticis Anno Domini 373. num. 35.
"Iuliano huic Proconsuli Africae inscribitur quoque Anno 371. lex 2. *supr. de Scenicis,* & Anno superiore 372. l. 12. *supr. de diuersis officiis.* Eiusdem meminit & Ambr. Marcellianus, lib. 27. p. 366. vid. de eo *Prosopogr.*
"Addendum & Gratiani A. nomen, vid. *Consular. Theod.*
"Anistitem, id est, Sacerdotem, Episcopum: vid. *Gloss. Theod.*
"Hæc verba, &," contra instituta omnium, eam gratiam iterando contaminauerit, recidit Tribonianus.
"Institutiones l. 2. præcepta d. l. 2. vbi vide quæ dico plenè.
"Euangeliorum scilicet (seu Euangelistarum) Apostolorum, Traditionis incorruptæ: adde & Imperatores Catholiceos dicit. l. 2.

COMMENTARIVS.

VALENTINIANVS Sen. Tremitis in Galliis constitutus, proculdubio etiam Gallicanorum Episcoporum consilio, vel ad relationem ad se ex Africa factam hæc leg. Sacerdotem (seu Episcopum) rebaptizantem, Sacerdotio suo se Episcopatu, per Africam-Proconsularem indignum esse pronunciat, Anno D. 373. & proculdubio eâ re priuari eum oportere iubet: per Africam, inquam, Proconsularem, cuius Proconsuli hæc lex inscribitur. Vnde haud inanis coniectura est spectare eam ad Donatistas, patiter vt ad eosdem pertinent quatuor sequentes: vt & dixi alia, p. 38. *supr. de hæreticis.* Et verò spectare ad Donatistas, qui recentissime Firmo tyranno sanctant in Africa, testatur Augustinus *epist.* 164. Quæque proculdubio tolerauit Valentinianus, data sua *id est, de hæreticis* cuique licentia, de qua dixi ad l. *supr. de hæreticis:* anabaptismo tantum in his damnato, sub pœna Sacerdotij priuationis, neque enim ultra progreditur Valentinianus. De hæc ipsa porro lege Optatum Afrum Mileuitanum circa initium lib. 5. sensisse putat Balduinus, Hæc, inquit, nostra vox est, qui in Trinitate baptismatis unitatem defendimus, non pro nobis, qui baptisma, in cuius imagine sumi illa duo, audaciter, & quod contra LEGEM EST, iteratis: quamuis & vos ipsi non negetis, quia non debet iterari, quod semel iustum est fieri. In quo largiter fallitur: nam, quod & ipse alibi rectè tradit, Optatum ante hunc Annum 373. scripsisse certum est: & sanè scripsit is, quod aperte Optatus ipse profiteretur, sexagesimo & quod excurrit anno post persecutionem Diocletianeam, id est, circa Annum Domini 367. vt alibi fusè ostendo. Illud equidem verum, hæc legem esse de numero eatum, quæ à Valentiniano in rebaptizantes scriptæ fuerunt, quarum meminit Gratianus quoque l. 2. *prox.* & quidem in Donatistas *prox.*, vt Augustinus testatur *epist.* 166. ad Donatistas. Huic [Iouiano] inquit, successit Valentinianus: legite quæ CONTRA vos inscribit: de quo iam etiam aliquid dictum ad l. 3. *supr. de hæreticis.* Ergo Optati locus accipiendus est de aliis Valentiniani legibus (si quæ ante hanc in Donatistas late sunt) Constantini item & Constantij (vel potius Constantis) quarum mentio l. 2. *infr.*

¶ Notabilia duo in hæc leg. hæc occurrunt: Primum est, quod ait, *contra instituta omnium,* quæ latius explicata reperies ad d. l. 2. *prox.* Alterum est, quod baptismum vocat Gratiam & diuinam gratiam: quomodo & gratia communionis vocatur in l. 5. *infr. de Apostatis.* Gratianus pariter 3. *epist.* 17. *Audientibus, si qui fuerint periculo præueni,* e. s. i. t. exitu constituti, *vigilantia vestra non desit, implorantibus DIVINAM GRATIAM,* ministeria Domini non denegentur. Qui locus omnino componendus est cum l. 1. *supr. de Scenicis.* Græcis quoque vt Eucharistia, ita & baptismus *χάρις* dicta. De Eucharistia apud Cyrillum sæpius hæc locutiones, *τὸ θεῖον χάρις* & *μεταλαμβάνειν,* & *προσβάλλει τὸν ἐπιγενοῦν χάρις:* & Optatus lib. 5. pariter de Eucharistia: *ueniunt genes ad gratiam: exhibet illi qui inuitare dignatus est: ministerium exercet turbæ famularum.* Omitto alia. Non minus sæpè de Baptismo: qui eum plura habeat nomina, quæ Clemens Alexandrinus lib. 1. Gregorius Nazianzenus *orat.* 40. & Chrysostomus non semel recensent, vnum illorum est *χάρις* vel *χάρις.* In 4. mystagogicon Cyrilli *προεργαζέτω τὴν χάρις* est, ad baptismum accedere. Græcus quoque interpretis Canonum Ecclesie Africane p. 174. vbi Latina habent, *vi* (ægotantibus.) *Scenicis* atque *Histrionibus* *catechisque* huiusmodi *Personis* *Reconciliatio* *nōn* *negatur* (qui locus alioquin cum d. l. 1. *de Scenicis,* componendus est) *reconciliationis* loco *χάρις* *ἢ* *κατάστασις* *veritatis,* & rectè eo quippe loco *reconciliationis* verbo, id quod alias *viaticum* & extremum suffragium dicitur, id est, baptismus & Eucharistia indicantur: de quo ad d. l. 1. *de Scenicis.*

¶ Illud postremum hic semel monendum, quæ hæc leg. omnibusque aliis huius tituli constitutionibus in rebaptizantes constituantur, accipiendæ non indefinitè, sed de hæreticorum tantum anabaptismo, qui illicita vsurpatione, furore immani, & institutione nefaria collatum semel rectè baptismum in Ecclesia Catholica, Catholice Ecclesie odio, iterabant quod clarè sat colligitur ex sequentibus legibus: vide inter alias legem 6. Alioquin enim & ipsi Catholici baptismum quandoque rescindebant, seu quosdam hæreticorum rebaptizabant: quæ de re vide *canonem* 6. Concilij Nicæni, (cuius meminit & Rufinus, lib. 1. cap. 6.)

cap.6. Augustinus, de heresibus, heresi 44. Laodicensi, canonem 7. & 8. Constantinopolitani secundi Oecumenici canon.7. vide & quæ Athana-

sus orat.3. contra Arianos. Basilium epistola canonica ad Amphiloebium, cap.1.

GRATIANI constitutio in rebaptizantes.

II. * Imppp. Valens, GRATIANVS & Valentinianus AAA. ad Flavianum Vic. Africae.

ORVM * condemnamus errorem, qui, Apostolorum præcepta calcantes, Christiani nominis Sacramenta fortitos alio rursus baptisinate, non purificant, sed incestant, Lauacri nomine polluentes. Eos igitur Auctoritas Tua erroribus miseris iubebit abstinere. Ecclesiis, quas contra fidem retinent, restituis Catholicæ. Eorum quippe ipstitutiones sequendæ sunt, qui Apostolicam fidem, sine intermutatione baptismatis, probauerunt. Nihil enim aliud præcipi volumus, quam quod Euangeliorum & Apostolorum fides, & traditio incorrupta seruauit: sicut & lege Diuali Parentum Nostrorum, Constantini, Valentiniani, decreta sunt. Sed plerique, expulsæ de Ecclesiis, occulto tamen furore grassantur, loca magnarum domorum, seu fundorum, illicitè frequentantes: quos fiscalis publicatio comprehendet, si piaculari doctrinæ secreta præbuerint: Nihil ut ab eo tenore sanctio nostra diminuatur, qui, dato dudum ad Nitentium præcepto, fuerat constitutus. Quod si errorem suum diligunt, suis malis domesticoque secreto, soli tamen, foueant viros impiæ disciplinæ. Dat. xvi. Kal. Nouemb. cr. Gratiano A. iv. & Merobaude c o s s. [377.]

NOTÆ.

- * Ex hac, vt iam dixi, l. & l. i. supr. conflata est lex i. Cod. eod. tit. Insuper eam rectè Baronius Annalibus suis Anno Domini 377. num. 6.
* Flavianus huius Vicarij Africae meminit quoque Amm. Marcellinus extremo lib. 2. cap. 409. sub Gratiano: & Augustinus, epist. 164. vid. & Symmachum lib. 2. epist. 27. & 63. Plura in Protopogr.
* Hinc desumptus est §. i. legis i. Cod. eod. tit.
* Sacramenti nomen de baptisimo hæc leg. & l. i. supr. de scenciis.
* de hac incestandi voce vid. Gloss. Theod. sensus hic est, quasi locutos, rebaptizare, qui tamen tenere pollunt: lauacri nomine, id est, sub specie lauacri.
* Ecclesiæ scilicet: repetita hæc voce ἐκ τῆς τῆς ἡμετέρας: vel certe, absolute Catholica, pro Ecclesiæ Catholicæ, pariter vt l. basbas 4. supr. de Episcopis, vbi plura, & non vno loco tit. de hereticis.
* instituta l. 8. supr.
* Intermutatione, id est, iteratione.
* Constantini M. Constantij, (vel potius Constantis) Valentiniani constitutiones nota in rebaptizantes.
* restituit quis decretum est. Ego nil mutem, & istud sustineam.
* Furor, & alibi Donatistis tribuitur: vide & l. 44. supr. de hereticis.
* Legem ad Nitentium datam obserua, quæ Valentiniani Patris fuisse videtur. Ego eiusdem Gratiani puto.
* Quis hic Nitentium? Est qui reponat Vincensium, vel Viuentium. Ego malim Nicentium, de quo mox.
* Diligere errorem suum est, portò tueri, tenere, seu pertinaciter defendere. Ita Symmachus, lib. i. epist. 32. Eâ indulgentia, qua plerumque singuli etiam vitia nostra diligimus.
* id est, vitio?
* Ita biennio post fermè l. 5. supr. de hereticis: sibi tantummodo nocitura sentiat, sibi solus zalia noverit, alios nefaria institutione non perdat, aliis obfutura non pandat.
* vitio.
* Vitiosum hoc: est enim hæc lex Gratiani, non Valentis, quandoquidem ad Africam pertinet.

COMMENTARIVS.

GRATIANI Imp. hæc in rebaptizantes constitutio est (vt ex inscriptione patet, data enim ea dicitur ad Flavianum Vicarium Africae: quæ utique Africa Gratiano parebat.) Quare vitium hæreticæ in subscriptione, sibi Dat. C. P. id est, Constantinopolitana & Gratianus hoc anno versatus est in Galliâ, & Treueris quidem vel Mogontiaci. Vt proinde minus dubitem, hanc legem scriptam in Galliâ ex consilio & dictatu Episcoporum Galliarum: Et certè, assurgere eam palam est Gallicano corthurno.

Ergo Gratianus hæc leg. rebaptizantium per Africam errorem, ceterisque damnat: variis tum rationum momentis, tum & sanctionibus: Rationum inquam, Theologicarum: & Ecclesiasticarum. Quarum prima est à baptismatis, quod vnum

esse debet, neque repeti oportet, naturâ: cum ait. Christiani nominis Sacramenta fortitos alio rursus baptisinate non purificari, sed incestari lauacri nomine. Quibus similia alia ex aliis legibus, in vnum cumulata habes in Paratilo. Altera est, petita ab auctoritate Euangelij, Apostolorum, Traditionis incorruptæ, anteriorum tandem Principum præiudiciis & constitutionibus. Hinc scilicet rebaptizantes ait, Apostolorum præcepta calcare. Hinc mox pro canone subiicit: institutiones sequendas eorum qui Apostolicam fidem probauerunt. Item, Nihil aliud præcipi se velle, quam quod Euangeliorum & Apostolorum fides & Traditio incorrupta seruauit: sicut & Lege Diuali, &c. Quod Euangelij & Apostolorum prærogatiuam attinet, de eo iam satis, ad l. cunctos populos 2. supr. de fide Cathol. & ad l. 28. supr.

pr. de hereticis. Traditionem incorruptam quoque hic aduocari notandum est: quæ sanè se tutus iam olim hæc in re ipsâ aduersus anabaptisimum Stephanus Papa, anabaptisimum omnem damnans, aduersus Cyprianum, Firmilianum & Africa Concilia: vt testatur Cyprianus ipse qui hæc Stephiani verba recitat epist. 74. ad Pompeium Sabrauentsem. Si quid ergo à quacunque heresi venerit, ad nos, nihil innouetur, nisi quod TRADITVM est, id est, præter id quod traditum est. Et Eusebius lib. 7. histor. Eccles. cap. 2. πάλαι γέ τοι κρατηκόν ἐστιν: & cap. 3. αὐτὸ ἐστὶν τὸ παλαιόν, καὶ δὲ ἐν τῷ νεώτερον ἐστὶ τὸ πάλαιον, ἀλλ' οὐκ ἀλλοιωμένον, ἐπισημασμένον δὲ, ἐπὶ τῷ τῷ ἀρχαίῳ, id est, Stephanus nihil noui aut alieni à TRADITIONE AB ANTIQVO OBTINENTE, molendum arbitratum, animo ob hanc causam indignabatur. Augustinus quoque, lib. 5. de baptisimo contra Donatistas, cap. 23. Apostoli quidem nihil exinde præceperunt: sed consuetudo illa, quæ opponeretur Cypriano, ab eorum TRADITIONE exordium sumpsisse credendum est: sicut sunt multa quæ vniuersa tenet Ecclesia, & ob hoc ab Apostolis præcepta bene creduntur, quamquam scripta non reperiantur. Vincentius tandem Lutimensis in commentario suo c. 9. cum multa hanc in sententiam scribat, tandem ait, epistolam à Stephano missam ad Africam, vbi his verbis sanxit, nihil inuouandum, nisi quod TRADITVM est. Quæ ipsa sunt Stephani verba, quæ Cyprianus supra memorabat. Et Cyprianus tamen illud in Stephano reprehendebat, quod scripturam, quibus suam niti doceret Patres Africani, obduceret & opponeret Traditionem, atque ad eodè Traditionis nomine prauam vendicaret Consuetudinem, quæ non esset ab Apostolis, sed post eâ irrepsisset. Sed de ista in ipsa Africa inuiores à Cypriano abidete, & in argumento Stephani P. P. acquiescere, qui contendeat ante Agrippinum nulgum in Ecclesiâ iterari baptismum solitum. Et acquiescit etiam tanto post Augustinus, lib. 2. cap. 7. de baptisimo contra Donatistas. Quam consuetudinem credo ex Apostolica TRADITIONE venientem, sicut multa non inueniuntur in libris eorum, neque in Conciliis posteriorum: & tamen quia per vniuersam Ecclesiam creduntur, non nisi ab ipsis tradita & commendata creduntur. Et lib. 4. cap. 24. Quod vniuersa tenet Ecclesia, nec Conciliis institutum, sed semper retentum est, non nisi auctoritate Apostolica institutum rectissime creditum: vide eundem & lib. 1. contra Cresconium, cap. 33. Sequiti & hanc sententiam & Traditionis prærogatiuam Imperatores ab Episcopis edoceri, Valentinianus scilicet l. 1. supr. vbi eodem sensu ait, contra INSTITVTVM omnium baptismum iterari: Gratianus hæc leg. vbi pariter ait, INSTITVTIONES sequendas & item, quod TRADITIO incorrupta sequitur. Honorius l. 4. infr. vt traditum est. Eadem verò Traditione sicut singularitas baptismi, ita & plerique ritus in baptismate, ne de aliis nunc dicam, defendebantur, vt prolixè & egregiè multis demonstrat Tertullianus de corona mil. cap. 34. 5. & Basilus de Spiritu sancto, cap. 27. veluti consecratio aquæ, oleique vnctionis: & ipsius qui baptismum accipit, renuntiarum Saranæ & Angelis eius: lacris & mellis prægustatio, ipsa fidei professio, & alia id genus: Tandem & trina versio. Hieronymus quoque aduersus Lucifertianos: An nescis etiam Ecclesiarum hunc esse morem, vt baptizatis postea manus impanantur, & ita inuocetur Spiritus sanctus? Exigis, vbi scriptum sit? in Actibus Apostolorum. Etiam si Scriptura auctoritas non subesse, totum Orbis in hac parte consensus

instar Præcepti obtineret: nam & multa, quæ per TRADITIONEM in Ecclesia obseruantur, auctoritatem sibi scripta legis usurpauerunt, velut in lauacro ter mergitare. Quare & ad ipsum Dominum & Apostolos hos ritus referre non veretur Chrysostomus, si Chrysostomi est, homilia de fide in Patrem Filium & Spiritum sanctum, & Pelagius apud Statianum, de consecr. dist. 4. Et ita quoque hæc iam dicuntur & hic habentur Apostolorum præcepta, hæc Apostolica & Apostolorum fides, quam scilicet Traditio incorrupta seruauit. Cui & Euangeliorum fides hic sociatur: Quomodo Augustinus quoque etiam traditionem & consuetudinem vrgeat, idem tamen, ne videretur humanis tantum argumentis agere, ex Euangelio documenta & testimonia protulit, quibus non solùm idem colligeretur, sed planè ostenderetur: lib. 1. contra Donatistas: & lib. 2. cap. 14. lib. 4. cap. 7. lib. 5. cap. 4. & 23.

Prouocat & hæc leg. Gratianus ad superiorum Principum Constitutiones, Constantini M. Constantij (ego Constantis malim, cui Africa cesserat, non Constantij, qui etiam heretica labe adspersus erat) itémque Valentiniani.

Prouocat & ad sanctionem seu præceptum quoddam antè ad Nitentium datum: quod quale sit nondum comperio: Illud crediderim anteriorem ipsiusmet Gratiani constitutionem hinc indicari: & quidem emissam ad Nitentium Tribunalis & Notarium (cuius mentio apud Ambrosium epist. 64.) extra ordinem in Africam missam cum mandatis seu Præcepto (quomodo & hic vocatur) ad cohibendos hereticorum cœtus: vt cæteroquin Tribuni & Notarij ab Imperatoribus cum mandatis & præceptis missi etiam in negotio religionis, de quo plene ad l. vnic. supr. de mandatis Principum: vbi Marcellini & Dalmatij exempla inter alia:

Nunc de huius legis sententia, quidque aduersus rebaptizantes constituat Gratianus: Nempe tria hæc, hanc in finem statuuntur.

Primum abstinere miseris erroribus suis, Vicarij Africae auctoritate iubentur, id est, eorum cœtus inhiere his iubetur. Quod mirum: Flavianus enim hic Vicarius Africae: (cuius alioquin meminit quoque Ammianus Marcellinus extremo libro 28. & Augustinus Epist. 164. vide Symmachum lib. 2. ep. 27. & 63.) partis Donatistarum erat, quod Augustini locus dicta Epist. 164. ostendit, vbi Donatistas sic inducit loquentes, tum & eis respondet. At enim (sunt verba Donatistarum) & malos Christianis non licet persequi. Esto (respondet Augustinus) non liceat: sed nunquid hoc Potestatibus, ad hoc ipsum ordinatis, fas est obicere? an Apostolum delebitis? Sed vos, inquit: (altera hæc est Donatistarum obiectio) talibus [potestatibus] communicare non debetis? Quid ergo? (respondet Augustinus) vos Flavianus quondam Vicario partis vestræ homini, quia Legibus seruient nocentes quos inuenerat, occidebat, non communicastis? Et sanè l. 4. supr. de hereticis, idem Gratianus (Anno proximo 378. quod existimo) cœtus hæreticos dissimulatione Iudicum agitari permittos testatur. Et verò ea lex (ad datur & lex 5. eod.) huic firmandæ laza videtur: & vtraque anterior aliqua lex antiquior aduersus cœtus hereticorum confirmatur: olim inquit, dist. l. 4. iustitius. Hac verò lege, Nihil ut ab eò tenore sanctio nostra diminuatur, qui dato dudum ad Nitentium præcepto fuerat constitutus.

Secundò, Ecclesias, quas adhuc nonnullas retinebant Donatistæ Ecclesiæ Catholicæ restituetur iubentur.

¶ Tertio, loca in quibus coierint confiscari iubentur. Vbi notandum ad id delegisse eos *magnas domos seu fundos*: de qua confiscatione Augustinus, *lib. 1. contra literas Peliliani, c. 24.*

¶ Tandem sibi quisque nocitura quod sentit sentire monetur: sibi que solis fouere *virus* (nam ita repono) impiæ disciplinæ. Quod omnino congruit, sententiæ simul & verbis, *l. 5. supr. de hereticis*, quæ biennio ferme post hanc legem data est.

¶ Et hæc quidem omnia Donatistas respiciunt. Neque enim audio Baronium existimantem posteriori huiusce legis partem ad Manichæos spectare: Nam imò tota legis series contrarium ostendit. Denique duo Donatistarum genera hic constituuntur: Vnum eorum, qui Ecclesias adhuc quasdam contra fidem retinebant: Alterum eorum, qui de Ecclesiis licet expulsi, occulto tamen furore grassabantur, loca magnarum domorum seu fundorum illicitè frequentantes.

¶ HONORII lex in rebaptizantes.

III. * Imppp. Arcad. HONOR. & Theod. AAA. Edictum."

REBAPTIZANTIVM non patimur deuios errores, &c. Dat. Prid. Id. Febr. Rau. Stilichone II. & Anthemio COSS. [405.]

NOTÆ.

* Abest hæc lex à Cod. Inst. velut inanis, & neque quidquam sanciens. Baronius quoque eam omisit in suo anno, Iungenda autem illi lex 38. *supr. de hereticis*: Imò & lex 4. & 5. *infr.*
"Henoticum seu de vnitare: de quo ad d. l. 38.

COMMENTARIVS.

HONORII tres in rebaptizantes constitutiones sequuntur: & omnes quidem constitutiones in Donatistas, cuius in Donatistas plures alia extant *titulo de hereticis*, & quidem vnde-cim, numero: de quo vide quæ nos ad l. 38. *eo tit.* Neque eo scius, ad alios quoque hæreticos rebaptizantes hæc ipsa lex generaliter pertinere videatur.

¶ Et cum breuis eius & perspicua sit sententia, & sententiæ quàm legi propior, utpote quæ neque definiat quid, neque sanciat; atque idèd quoque à Cod. Instin. abest, vnicum nobis in eâ superest spectandum & notandum, quòd ea non ad Magistratum aliquè directa sit, verùm *Edictum* dicitur. Nempe lex hæc, solennis illius Honoriani Edicti de vnitare seu Henotici, per Africanas regiones Anno Domini 405. ad Patrum Africanorum Legationem (de quo ad l. *proximas*) emissa, pars est: pariter vt lex 38. *supr. de hereticis*, quæ proinde huic coassanda venit, ad quam plenè de hoc Edicto Henotico seu vnitatis dixi: cuius etiam mentio fit ab ipsomet Honorio l. 2. *infr. de religione*, in *canone 99. Codicis Africani*, & apud Idacium *is ipsi COSS. qui huic legi subnotati*. Eo Edicto omnibus ab vnitatem commonitis, Donatistæ nominatim, vt & Manichæi damnati, eorumque cæterus prohibiti fuere: atque adèd & rebaptizantium error, propostis in eos seuerissimis pœ-

nis, si ad vnitatem non redirent: Quod præter hanc legem, & d. l. 38. ostendit adhuc proximè sequentes duæ leges, 4. & 5. quæ & ipsæ huic coniungendæ sunt, velut eodem die datæ; et si ad Hadrianum PP. directæ sint: vt cæteroquin eadem operâ leges ad Magistratus emitti solitæ, exequendis Edictis quæ populo proponerentur vulgarenturque. Tandem huius ipsius Edicti de vnitare, seu Henotici, pars quoque fors fuit sententia constitutionis illius, quam memorat Augustinus *epist. 166.* quam Balduinus Constantino perperam tribuit *not. in Optatum, pag. 82.* cuius etiam verba nonnulla, conueniat. *Attendite* (Donatistas compellat) *quàm manifestissimâ veritate per cor Regis quod in manu Dei est, ipse Deus dixerit in ista ipsa Lege, quam contra vos prolatam dicitis: est autem si intelligatis prolata pro vobis. Attendite quid habeant verba Principis. Nam si in eis qui primò initiati sunt, idcirco religio baptismatis indicatur infirma, quod ij à quibus accipiunt, peccatores putantur, toties renouari necesse erit traditum Sacramentum, quoties indignus fuerit inuentus colati baptismi administrator & fides nostra non ex nostre voluntatis arbitrio, neque ex diuini muneris gratia, sed ex meritis Sacerdotum & Clericorum qualitate pendebit. Faciunt mille Concilia Episcopi vestri: huic vni sententiæ respondeant, &c.*

¶ Secunda HONORII lex in rebaptizantes.

IV. * Idem AAA. Hadriano PP. P.

DVERSARIOS Catholicæ fidei extirpare huius decreti auctoritate pro-sperimus: Ideoque intercidendam specialiter eam sectam nouâ. Constitutione censuimus, quæ *heresis* vocaretur, appellationes schismaticis præferbat. intantum enim sceleris progressi dicuntur ij, quos *Donatistas* vocant, vt baptismum sacrosanctum, mysteriis recalcatis, temeritate noxiâ, iterent, & homines semel, vt traditum est, munere diuinitatis ablutos, contragione profanæ repetitionis infecerint: ita contigit, vt hæresis ex schismate nasceretur. Inde malè credulas mentes ad spem secundæ indulgentiæ blandus error inuitat: Facile est enim

enim persuadere peccantibus, veniam prius præstitam denuò posse præstari: quæ si concedi iterum eodem modo potest, non intelligimus cur tertio denegetur. Hi verò & seruos, vel homines iuri proprio subditos, iterati baptismatis pollunt sacrilegio. ¶ Quare hæc lege sancimus, *Vt quisquis post hæc fuerit rebaptizasse detectus, iudici, qui Prouinciæ præsidet, offeratur, vt facultatum omnium publicatione multatus, inopiæ penam, quâ in perpetuum adficiatur, expendat*: Ita vt filiis eorum, si à paternæ societatis prauitate dissentiant, ea quæ fuerint paterna non pereant, vt si ipsos forsitan scuitas paternæ deprauitatis in iudicantis ac reuerentiæ ad Catholicam religionem maluit, adipiscendorum his honorum copia non negetur. ¶ Ea præterea loca seu prædia, quæ feralibus sacrilegiis deinceps constiterit præbuisse secretum, filii viribus applicentur, si tamen dominus aut domina, aut præsens fortè fuisse, aut consensum præstitisse probetur, quos quidem iuxta etiam præsentiam notauit infamia. ¶ Si verò his nesciis per Conductorem Procuratoremve eorum in domo agitatum huiusmodi facinus comprobatur, præiudicio à prædiorum publicatione suspensio, impliciti sceleris auctores coërciti plumbo, exilium, in quo omni vitæ suæ tempore afficiantur, accipient. ¶ Ac ne forsitan sit liberum conscientiam piacularis perpetrati intra domesticos parietes silentio celare secreto, his qui forsitan ad rebaptizandum cogentur, refugiendi ad Ecclesiam Catholicam sit facultas, vt eius præsidio, aduersus huius criminis & societatis auctores, attributa libertatis præsidio, defendantur, liceatque his sub hac conditione fidem tueri, quam extorquere ab inuitis domini temptauerint; nec adsertores dogmatis Catholici ea, quæ ceteros qui in potestate sunt positi, oportet ad facinus lege constringi; & maxime conuenit omnes homines sine vilo discrimine conditionis aut status infusæ cœlestis sanctitatis esse custodes. ¶ Sciant ij verò qui à supradictis iterare baptismum non timuerint, aut qui consensendo hoc facinus propriâ huius societatis permixtione damnauerint, non solum restandi sibi, verùm adipiscendi aliquid sub specie donationis, vel agitandorum contractuum in perpetuum copiam denegatam, nisi prauæ mentis errorem reuerendo aduersus fidem consilio emendatio correxerit. ¶ Illos quoque par nihilominus pœna constringit, qui memoratorum interdictis cœcibus seu ministeriis præbuerint conhibentiam: Ita vt Moderatores Prouinciarum, si in contemptum sanctionis huiusmodi consensum putauerint commodandum, sciant se viginti librarum auri multandos: Officia etiam sua simili condemnatione subiuganda: Principales vel Defensores ciuitatum, nisi id quod præcipimus fuerint executi, vel his præsentibus Ecclesiæ Catholicæ vis fuerit inlata, eadem multa se nouerint adtinendos. Dat. Prid. Id. Febr. Rau. Stilichone II. & Anthemio COSS. [405.]

NOTÆ.

- * Et hanc legem Annalibus suis inseruit Baronius Anno D. 405. num. 25. 26. Iungenda autem huic lex 5. *prox. infr.* Imò & l. 3. *supr.* & l. 38. *infr. de heret.*
"vetus Codex in *ordicendum*, quod non probo.
"hæc scilicet.
"quæ ne heresis vocaretur: Et ita ex Pithæano vel Corbeicenti edidit Sirmondus in *Append. Cod. Theod. n. 12.* vel ante-
"quam heresis.
"quæ appellacionem.
"semel apud Catholicos traditum. Hæc Sirmondus hoc loco ex prædictis Codicibus addidit.
"recalcatis: ita nonnulli, & in his Sirmondus. Male: *recalcatis*, id est, iterum calcatis.
"vid. quæ notauit ad l. 2. *supr.*
"Munus diuinum est baptismum. Ita pariter Imperator in alia constitutione aduersus Donatistas latâ, referente Augustini, *epist. 166.* Et *fides nostra non ex nostre voluntatis arbitrio, neque ex diuini muneris gratia, sed ex meritis Sacerdotum & Clericorum qualitate pendebit.*
"Arnobius *lib. 7. p. 271.* *Crescit multitudo peccantium cum redimendi peccati spes datur: & faciliè iter ad culpam, ubi est venalis ignoscendum gratia.*
"Hæc repetuntur l. *prox.* Prima autem hæc & secunda huiusce l. sententia est: de offerendis Iudici Donatistis, deque Bonis eorum.
"rebaptizasse d. l. *prox.*
"Hæc sententia de *Filiis Donatistarum*, pendet à superiore.
"Et.
"quæ scuitas: vide *Glossarium.*
"deprauitas, pro ingenti prauitate: vide *Glossarium.*
"Locus hic corruptissimus cum sic restituo: *implicitè, vel inquinatis, vel inludificatis, ac reuertit nunc ad de quo mox.*
"Sane Sirmondus è Pithæano vel Corbeicenti ita edit. *deprauationis implicitè ac reuertit ad, &c.*
"Tertia sententia de *Locorum*, in quibus baptismum à Donatistis iteratum, confiscatione.
"prodeur, ita edidit Sirmondus. Hoc nostrum probum.
"Ec qui tentabat *intra*: Sirmondus ita edidit: *quos quidem istam etiam per sententiam notabit infamia.* Quod non respondet: nisi quod *intra* potius placet: vel etiam *intra*.
"prestantissima.
"Quarta sententia de *Conductoribus* & Procuratoribus, conseq.
"Auctores: vid. *Gloss. Theod.*
"accipit: Sirmondus, male.
"Quinta sententia, de *seruis* & colonis, deque perfugio eis ad Ecclesiam concessio.
"Flagitij: hanc vocem addit Sirmondus. Seruis.

"Secunda sententia de iure testandi, donationum, contractuum Donatistis denegato.

"29. è ex. ita Sirmondus.

"non damauerint: Locum hunc ita edidit Sirmondus: aut qui consentiendo hoc faciunt propriam huius societatis permissionem damnauerint.

"errorem reuerendam aduersus fidem, consilij emendatio: vel reuertendo rursus ad fidem, consilij emendatio. Sirmondus ita: nisi praua menti errorem reuertendo ad veram fidem consilij emendatione correxerint. Quidam ita, errorem reuertendo ad veram fidem consilio, emendatio correxerit.

* Postrema sententia, de conuentionibus Magistratibus.

"29. constringet, constringat Sirmondus.

"Pœna esse multandos, ita.

"persecuti, al.

¶ Tertia HONORII lex in rebaptizantes.

v. * Idem AA. Adriano PP. P.

NE diuinam gratiam, sub repetito baptisate pollutam, Donatistarum secreta violarent, & fallendi occasionem, seueritate huius præceptionis, abolemus, statuentes, vt cetera huiusmodi homines pœna sequatur, legisque censuram experiantur vtricem qui in Catholicam religionem peruerso dogmate commississent. ¶ Iubemus igitur, vt * si qui posthac fuerit rebaptizare detectus, Iudici qui Prouinciæ præsidet offeratur, vt facultatum omnium publicatione multatus inopia pœnam expendat, &c. Dat. Prid. Id. Febr. Rauennæ, Stilichone & Anthemio COS. [405.]

NOTÆ.

* Iungenda, vt dixi, hæc lex superiori, &c. quinimò & pars huius leg. ex superiore descripta.

"Gratiam, de baptisate hæc leg. & l. 1. 2. supr. hoc tit. l. 5. infr. de Apostatis.

"an, violent, vel violare audeant.

"id est, etiam.

"Cetera pœna in singulari pro cæteris pœnis: nisi quis malit, certa: Certa, autem mox vt subiicit: Iubemus igitur, &c.

Quod non puto.

* Hæc vt dixi ex l. super. descripta.

"rebaptizasse d. l. super.

COMMENTARIVS.

HONORIANÆ constitutionis, ad Adrianum PP. emissâ, aduersus anabaptisum Donatistarum, eorundemque hæc parte vim & fallaciam, Anno D. 405. latæ, hæc duæ partes sunt: & quidem eodem die finèque emissæ, quo Honorium edictum, cuius pars est lex 3. supr. & l. 38. supr. de hæreticis, quibus proinde hæc duæ quoque coassandæ veniunt. Nempe, quod ad d. l. 3. quoque iam indicauimus, eodem semper fine & Honorium Edictum ad populum per Africanas Prouincias propositum, Donatistis ad unitatem adducendis, inuitandis: & hæc constitutiõ nostra, ad frangendam eorum contumaciam, audaciam, fallendique occasionem (vt l. 5. dicitur) præcidendam. Hæc scilicet duplici via Honorius Donatistas hoc tempore adgredi instituit, & Edicti monitorio, & pœnatum seueritate, vt expressè dicitur l. 5. emissâ constitutione ad Adrianum PP. qui seueritatem huius leg. exerceri curaret, per Moderatores Prouinciarum: Officiales, Principales, Defensores: de quo sine leg. Mirum tantum ab huic Codicis conditoribus in duas leges eam constitutionem hic disceptam: & posteriore quidem, eandem sanctionem totidem verbis repeti, quæ priore iam continebatur.

¶ Antequam ad ipsam constitutionis dispositionem accedo, duo præstanda præmittendæque sunt. Primum tenendum, hanc constitutionem, vt & Honorium illud Edictum, emissâ ab Honorio Imper. ad Legationem Concilij Carthaginensis quod habitum fuit Anno superiore 404. Honorio A. VI. & Aristæneto Coss. 6. Kal. Iulias. Quod vt ipsa temporum ratio suadet, ita fidem omnino

faciunt capita Legationis istius, eaque quæ ab Imp. Honorio Legatis petenda commissâ fuerunt comprehensa eo Commonitorio quod extat in Codice Canonum Ecclesiæ Africanæ c. 93. postea ostendemus.

Secundo loco spectanda nobis ea veniunt, quibus confodere, & confundere nititur Honorius his legibus Donatistas & eorum anabaptisum; contra quibus fidem Catholicam, legitimumque & singularem baptisum vsum commendatum it: atque adeo rationes quibus eum adstruit.

¶ Singulares ante omnia, variâque baptisatis appellationes, quæ hinc vsurpantur, colligere in vnum iuuat. Vocat scilicet id 1. *Mysterium*. 2. *Munus diuinitatis* 3. *Indulgentiam* 4. *Infusam cœlitus sanctitatem* 5. *Diuinam gratiam*: (de quâ gratiâ appellatione dixi iam ad l. 1. supr.)

¶ Procedant dein ea quibus odium suum Honorius aduersus Donatistarum sectam & anabaptisum passim profertur, verborumque adeo atrocitate ea confodit: Vocat eos, Aduersarios Catholicæ fidei: Eos extirpare huius decreti auctoritate prospexisse se: Intercidendam (non inuicendam, vt quidam reponunt) specialiter eam sectam; Scelus, temeritatem, noxiam prauitatem eis tribuit; Contagione profana repetitionis ablutos inficere ait: Iterati baptisatis sacrilegio pollueri: Scœuitatem deprauitatis impotar, feralia sacrilegia, facinus, piaculare perpetratum, crimen, prauæ mentis errorem, gratiam sub repetito baptisate pollutam, peruersum dogma.

¶ Iam, summopere notandum quod ad historiam Donatistarum pertinet, simul & ad hære-

seos & schismatis differentiam. Nempe ait, Donatistas *sectæ suæ prætulisse appellationem schismatis*, & reuera tamen *hæresim ex schismate ortam*, dum anabaptisum inuehant. Quod hæreseos & schismatis differentiam attrinet, est ea iam satis nota, ex obuiis veterum testimonis, Cypriani in his, Augustini & Balsamonis, Verus saltem Auctor dialogi seu Consultationis aut altercationis author inter Apollonium Philosophum & Zachæum Christianum lib. 2. de Nouatianis agens. *Fuerunt hi aliquando nobiscum, sed Nonato quodam auctore disrupti sunt: non tamen hæreticis aequandi, quia non à confessione Catholica, sed à charitate dissentiunt, atque in solam pietatem rebelles Dei misericordia subtrahunt, quos semel inimici laqueis irretitos restitui non admittunt, mundos se, atque vi ipsorum verbo utar, Catharos vocant, & conuentus extra Ecclesiam contrahunt.* Par ratio Donatistarum, & schismatis eorum: de quo videndus vel Optatus Milenitanus. Sed enim, vt hæc leg. dicitur *hæresim ex schismate nata est*, vt fermè aliâ adsolet. Nempe notum, Donatistas nullo primùm de religione seu capite dissidio, ab Ecclesia tantum Catholica, & sic à corpore recessisse: verum postea schismati hæresim & oblationem, anabaptismo inuesso, odio Catholicorum, superinduxere & in tantum sceleris progressi sunt, quod & Augustinus non vno etiam loco tradit: inter alia epistola 164. vbi ait: *eos schismatis crimen, etiam hæresim, malè perseuerando fecisse.*

¶ Notandæ etiam Honorij *Rationes* è mediâ Theologia in anabaptisum, ab Episcopis quos proculdubio in consilium adhibuit suggestæ: præter generales, quæ etiam aliis legibus continentur, ista planè Theologica: *Inde, inquit, malè credulas mentes ad spem secunde indulgentiæ blandus error inuitat: facile est enim persuadere peccantibus, veniam prius præstitam demum posse præstari: quæ si concedi iterum eodem modo potest, non intelligimus, cur tertio denegetur.* Huc pertinet illud Tertuliani lib. de baptisimo. *Semel baptisimum inimus, semel delicta diluuntur, quia iterari ea non oportet.*

¶ Antequam etiam de mediis agimus, atque idè de iusta Honorij his legibus seueritate ad cohibendum anabaptisum, videndum quovisq; Donatistarum scelus seu facinus vel fallacia hæc in re processerint. Nempe domos, loca seu prædia seligebant, quæ feralibus ipsorum sacrilegiis præberent secretum; idque si non dominis, at Conductoribus, Procuratoribus eorum consentientibus, quos in partes suas trahebant: & sic conscientiam piacularis perpetrati intra domesticos parietes silentio celabant secreto: seruos item suos ad id inuitos cogebant: tandem & coniucentes sibi sæpè in officio constitutos habebant. Hæc tres fallaciæ rebaptizantium erant.

¶ His igitur, horumque temeritati, imò omni fallendi occasione, vt dicitur l. 5. hoc tit. iustam seueritatem & prouisionem opponit his Legibus Honorius, septemque adeo mediâ & remedia: cui omnino similis est eiusdem Honorij lex biennio post 40. supr. de hæreticis, in Manichæos, Frygas, Priscillianistas. Primum, publicam hanc accusationem facit, dum in vtraque l. 4. & 5. statuit, eos qui rebaptizasse detecti fuerint, Iudici qui Prouinciæ præest offerendos: & mox addit, maximè conuenire omnes homines sine vllò discrimine conditionis aut status, infusæ ecclitius sanctitatis esse custodes: de quâ publicâ hæreseos, vt & Apostolice accusatione, suis titulis. Et sic humanum quodammodo genus omne in hos animat. Secundo, rebaptizantes, bonis suis multari iubet, quæ sisco

adquirantur, nisi filios iam Orthodoxos habeant, vel qui fieri seridè velint.

Tertio, loca in quibus rebaptizatio facta fuerit, domino sciente, consentiente confiscari imperat: imò & dominum infamiâ notari. Quarto, Conductores, Procuratores confisos plumbatis cæfos, in perpetuum exiliû dandos. Quinto, Seruis & Colonis, quos domini ad anabaptisum cogere velint, Ecclesiæ per fugium parere debere, & ad libertatem idè peruenire, seu, vt loquitur, *tribus libertatis presidio defendi.* Quod quidem adiectum videri possit, propter Crispinum Calamensem Donatistarum Episcopum, qui Colonos quosdam mercede attractos rebaptizauerat: de quo Augustinus epistola 173. & contra literas Petilianæ, cap. 88. Et hic interim casus aliis addatur, quibus Serui & Coloni pro præmio libertatem adipiscuntur. Sexto, testandi, adipiscendi aliquid ex donatione, vel contrahendi ius rebaptizantibus, quique eorum cœtibus seu ministeriis præbuerint coniuentionem, in errore permanentibus, adimit. Quod ad Patrum Africanorum petitionem & Legationem sancitum: sic enim illi in comonitorio Legatis dato, *Petendum etiam, vt Lex quæ hæreticis, vel ex donationibus vel ex testamentis aliquid capiendi vel relinquendi denegat facultatem, ab eorum quoque pietate hæcenus repetatur, vt eis relinquendi vel sumendi ius adimat, qui pertinacia furore cœcati in Donatistarum errore perseuerare voluerint. Ceterum illis, qui consideratione unitatis & pacis se corrigere voluerint, absque interdito huius legis capiendi ius hereditatis pateat, si adhuc in errore hæretico constituti aliquid ante donationis vel hereditatis obuenerit: vbi vides eandem quoque Exceptionem: Nisi, inquit, Honorius, prauæ mentis errorem reuertendo rursus ad fidem consilij emendatio correxerit.* Ergo reuertentibus ad fidem Catholicam & ipsis, & eorum filiis supra venia data: Et sic post propositas pœnas seuerissimas veniæ spe, Donatistarum perniciam frangi posse credidit Honorius: Et limitatio tamen quædam addita à Patribus Africanis: *his sanè exceptis, qui lite pulsati putauerint ad Catholicam transfundendum: quia de talibus credibile est, non mentis celestis iudicij potius, quam terreni commodi auiditate unitatem Catholicam præcipisse.* Quod tamen Honorio displicuit Anno 407. in l. 41. supr. de heret. quæ hanc in rem est elegantissima & humanissima.

¶ Postremò Rectoribus Prouinciarum, Officialibus eorum, Principalibus, item & Defensoribus hanc curam iniungit, multamque adeo minatur Honorius, huic rei coniuuentibus, vel vim non arcantibus. Quod tralatitium, & quidem eident Honorio geminâ germana leg. ab eodem Honorio Imp. l. 40. supr. de heret. similiter in negotio Manichæorum Phrygum, siue Priscillianistarum vsurpatum, vt & l. 45. eod. tit. & l. 46. similiter vt iisdem iniunxit vt vim à Iudæis & Gentilibus amolirentur, in quiete degentibus, l. 24. infr. de Paganis, ita & à Patribus Africanis postulatam: sic enim in Comonitorio. *Sed nos illud poscimus vt Catholicis Ecclesiæ Ordinum (& sic Principalium) per Civitates singulas, & vicinorum quorumque Possessorum per diuersa loca sine vllâ dissimulatione Tutio præbeatur.* Et mox. *Ad hæc autem omnia præsidio opus est Potestatum suarum quarumcumque Prouinciarum.* Quatuor hæc scilicet hominum genera in Prouinciis erant, qui oppressis Tutionem præbere debebant quosque vigilare oportuit, ne quid aduersus leges admitteretur: de Defensoribus, vid. quæ in Paratitlon tit. de Defensorib. congesta sunt: de Principalibus, vide Paratitlon de Decurionib.

¶ THEODOSII Iun. constitutio in anabaptismum.

VI. * Imp. Honorius & THEOD. AA. ad Anthemium PP. P."

VLIVS rebaptizandi scelus adripiat, nec eos qui Orthodoxorum ritu fuerint initiati cœno profanatarum religionum hæreticorumque sordibus polluere moliantur: Quod licet fidam metu seuerissimæ terminationis à nullo penitus, ex quo interdictum est, fuisse commissum, tamen, vt prauæ mentis homines ab illicitis temperent vel coacti, volumus renouari; Vt si quis rebaptizasse, ex quo Lex lata est, quempiam de mysteriis Catholicæ sectæ fuerit detectus, vnâ cum eo qui piaculare crimen commisit, si tamen criminis per ætatem capax sit, cui persuasum sit, statuti prioris supplicio percussatur. ¶ Illud etiam, quod à retrò Principibus dissimulatum, & in iniuriam sacræ legis ab execrandis hominibus agitatur, & ab iis potissimum qui Nouatianorum collegio desertores ac refugæ, auctores se quàm potiores memoratæ sectæ haberi contendunt, quibus ex crimine nomen est, cum se Protopaschitas appellari desiderant, inultum esse non patimur, Sed si alio die Nouatiani, quam quo Orthodoxorum Antistites prædicandum ac memorabilem in sæculis diem Paschæ duxerint celebrandum, auctores illius conuentionis deportatio pariter ac proscriptio subsequatur: contra quos acrior etiam pœna fuerat promulganda: si quidem hoc delictum etiam hæreticorum vesaniam superet, qui alio tempore, quàm quo Orthodoxi Paschæ festiuitatem obsequantes, alium penè Dei Filium, non quem colimus, venerantur. Dat. XI. Kalend. April. CP. LUCIO V. C. C O S S. [413.]

NOTÆ.

- * Meminit huius quoque leges Baronius, Annalibus Anno 413. num. 28. seu vltim. Porro iungendam censo cum l. prox. 7. inf.
- ¶ Orientis.
- ¶ fide imbuti l. prox.
- ¶ confidam.
- † Quamam lex illa, cuius mox rursus mentio fit?
- * Lex 12. Cod. hoc eod. tit. hinc desumpta est.
- ¶ rebaptizata, Cod. Iustin.
- ¶ ex quo lex lata est: velut *ἀνομιὰς* hæc absunt à Cod. Iust.
- ¶ ministris, Cod. Iust. malè: nam & in aliis nonnullis rectè mysteriis. de mysteriis autem, id est, Orthodoxorum ritu initiatum: vt initio leg. fide imbutum, l. 7. prox. & apertè l. 65. sup. de hæretic. qui Orthodoxorum sunt initiati mysteriis: de hæc mysteriorum voce plura ad l. 6. sup. de hæretic.
- ¶ id est, cum his qui rebaptizantur, vt l. prox. quæ hanc indicat.
- ¶ Et hic cui: ita Cod. Iust. quod nil opus erat, imò hunc versiculum qui cohæret debet versiculo, si tamen, malè diuellit.
- ¶ ultimo supplicio: ita Cod. Iust. & rectè vt puto.
- * Fugitiua & hæc huius leg. pars, & ad tit. de hæreticis, referri debuit.
- ¶ Ita l. 5. sup. de lustrali conlat. Potiorum quoque homines vel potiores, & mox cum potiorum quisque, &c. vbi vide quæ dixi: vid. Item l. 2. sup. de publ. comparat. Et quid si hic legamus, portiones?
- ¶ in sacula.
- ¶ cœtus, conuenticuli.

COMMENTARIVS.

THEODOSII Iun. duæ constitutiones sequuntur, & quantum quidem existimo inter se coniungendæ; quibus & hoc commune est; vt potissima eorum pars ab hoc titulo fugitiua sit, atque in titulum de hæreticis conici potius debuerit. Hæc lege constituntur. Primum P O E N A seu supplicium in iterantes baptismum vel iterari consentientes, recentatur: & quidem seuerissimum, anteriore quadam lege constitutum fuerat, quæ mihi lex illa videtur, eiusdem Theodosij Iunioris, vnde lex 49. & 50. sup. de hæretic. desumpta sunt. Nam & ea ipsa de Eunomianis est, Histapodibus, baptismum iterantibus, ad quas vtique hæc lex pertinet pariter, vt lex proximè sequens, quanquam & Nouatianis aptari ea possit, vt apertè alteram huius leg. caput de iis est.

De cætero obseruandum, hanc pœnam imponi seuerissimam, non omnibus baptismum iterantibus, verùm his qui Orthodoxorum ritu seu mysteriis iam initiatos baptizarent; quod præter hanc

legem & sequ. docet insuper eiusdem Theodosij Iun. Constitutio, putà l. 65. sup. de hæretic. proculdubio enim impudè cessit rebaptizantibus, si quos ex hæreticis, veluti Arianis ad sectam suam concedentibus rebaptizassent; quod Eunomianos fecisse ostendi, ad l. 17. sup. de hæret. Tandem ne de Eunomianis plura dicam, huc accessi oportet, quæ ad eam legem plenius dixi.

Secundo capite, quod ab hoc titulo fugitiuum est, NOVIATIANI potissimum perstringuntur, atque in his Protopaschita: quanquam & omnes alij hæretici, qui in venerabili die Paschæ à Catholicis dissentiebant, & notanda mira Theodosij hunc errorem perstringentis atrocitas, cum ait, hoc delictum etiam hæreticorum vesaniam superare, cum alio tempore, quàm quo Orthodoxi Paschæ festiuitatem obseruantes alium penè Dei Filium, non quem colimus venerentur. Quinimò & eo nomine retrò Principes fuggillar, qui hæc in iniuriam sacræ legis ab execrandis hominibus agitari dissimula-

simulauerint: Quanquam contra stat Theodosij M. lex 9. in fine sup. de hæreticis. Quæ sanè est Theodosij Iun. nimicitas quædam. Quanquam & hæc de Pascharis die controuersia veterem Ecclesiam sæpè collisit. Hactenus quidem crimini id rectè deputatur, quod in diuersa ab Ecclesia ire & ita sehisma inuehere, Ecclesiæ vnitas non patitur.

De NOVIATIANIS interim & PROTOPASCHITIS istis (qui & Sabbatiani) de quibus est etiam lex 24. inf. de Paganis, & lex 59. 65. inf. de hæreticis: & de quibus fusè agunt Socrates lib. 5. cap. 20. & lib. 7. cap. 5. 12. 18. 25. & Sozomenus lib. 7. cap. 18. ex hac lege, quæ omnium antiquissima est, hæc obseruentur. Primum, Protopaschitas istos fuisse sectam Nouatianorum & ex Collegio desertores ac refugas fuisse, quod certè de Sabbatiani Socrates & Sozomenus aiunt. Nempe Sabbatiani à Sabbatio, de quo Socrates & Sozomenus. Protopaschita ex errore, quibus inquit

hæc lex ex crimine nomen est. Nempe error eorum circa Pascha erat: nam morem Iudæorum circa azyma seruabant & Pascha eodem die cum Iudæis celebrabant: ducto iam inde initio huius erroris à Valentis temporibus ex Concilio, quod habitum à paucis Nouatianis in Pazo vico Phrygiæ ad Sangarium fluium, teste Socrate & Sozomeno, qui renouatus à Sabbatio sub Theodosio M. Et proculdubio primum Protopaschita audierant (vt hæc lex docet) mox post mortem Sabbatij, quem præcipuo honore habuerunt, Sabbatiani, de cuius morte & honoribus ei delatis est historia Anno 423. (quo & ipso data dist. l. 59. sup. de hæreticis:) vide Socratem lib. 7. cap. 25. Cur autem Protopaschita appellari desiderabant? Nempe quia antequam Christianorum aliorum Pascha & quidem vt illi volebant ex primo omnium instituto: aduersus quod vide quæ Socrates & Sozomenus.

¶ Secunda THEODOSII Iun. constitutio in anabaptismum.

VII. * Idem AA. Anthemio PP. P."

EFARIOS Ennomianorum cœtus, ac funesta conuenticula, penitus arceri iubemus. Eos qui, Episcoporum, seu Clericorum, vel Ministrorum nomine vsurpato, huiusmodi cœtibus præfunt, quorumve in domibus seu in agris conuenticula Eunomianorum celebrantur illicita, (si non ab hoc facinore ignorance defendantur,) cum in hoc fuerint scelere deprehensi, stilum proscriptionis incurere & bonorum amissione coerceri. ¶ Eos vero qui fide, vt dictum est, imbuos immani furore rebaptizare deteguntur, cum his qui rebaptizantur, si hac sint ætate cui crimen possit opponi, &c. Dat. IV. Kalend. April. LUCIO V. C. C O N S. [413.]

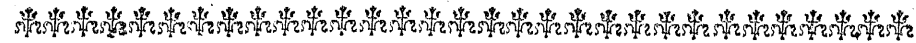
NOTÆ.

- * Meminit quoque huius leg. Baronius Anno D. 413. num. vlt. Et iungenda huic lex superior.
- ¶ Fugitiua est potissima huius leg. pars: nam etiam Nouatiani & ipsi de anabaptismo notabiles essent, tamen vltimus tantum huius leg. versiculus eo pertinet.
- ¶ vid. l. 36. in fin. sup. de hæreticis, quæ & ipsa est de Eunomianis.
- ¶ Repetendum èno τὸ ἔργον, iubemus.
- ¶ Hæc verba relatiua, euincunt, hanc leg. cum superiori coniungendam.
- ¶ Ita quoque superiori l. si tamen criminis per ætatem capax sit, cui persuasum sit.
- ¶ quæ scilicet superiori leg. continentur, quæque hic repeti frustra poter.
- ¶ Alterutrus leg. subscriptio emendanda: quanquam huius potius.

COMMENTARIVS.

ENNOMIANOS hæc pariter vt superior, est Theodosij Iun. constitutio: imò vtraque ex eadem constitutione desumpta est, & Codicis huius conditores osecitantæ cuiusdam arguit, & quidem duplicis dum eadem sine legis repetuntur, quæ iam superiore leg. dicta fuerant, gemino errore, qui ab iisdem admissus circa l. 4. & 5. sup. hoc ipso titulo: & dum fugitiuum po-

tissimâ sui parte legem in hunc titulum coniecerunt; de cœtibus Eunomianorum prohibitis, deque proscriptionis pœna Antistitibus eorum, domumve his præsentibus imposta, quæ in titulum de hæreticis coniecta oportuit. Quod Eunomianorum baptismum attinet iam ad l. super. de eo quoque esse videntur lex 31. 32. sup. de hæreticis.

DE APOSTATIS.

TITVLVS VII.

I. COD. IVST. VII. Addenda huius tituli Legibus (Paratitli vice) *lex 1. in fin. infr. de Iudæis: lex 7. d. tit. de Iudæis*, (quæ est in Cod. Iustin. *lex 1. hoc tit.*) & *lex 11. supr. de fide testium*, (quæ desumpta est ex *l. 4. hoc tit.*) Subiicitur autem hic titulus superiori, ob hanc quoque causam, quòd Apostatarum nonnulli, & maximi quidem, baptisma profanarent: vt docet *lex 2. 4. hoc tit.* Sed & medio loco, inter hæreticos, Iudæos, & Paganos hic titulus positus est, quia Apostatæ in hos tres ritus transeunt.

PARATITLON.

POSTATÆ, Rubr. & *ultim. hoc tit.* dicuntur violatæ atque deserta Christianæ religionis rei *l. 3. hoc tit.* eorumque crimen *præuocationis* nomine designatur *d. l. 3.* Sacrilegum nomen eorum dicitur *l. ult. hoc tit.*

¶ Trium porrò generum Apostatæ reperiuntur, pro ratione status videlicet, ad quem transirent (quâ causa vt iam dixi, titulus hic positus est in medio titulorum *de hæreticis, de Iudæis, & de Paganis.*) I. Alij quippe ex Christianis *Pagani* fiunt, de quibus agitur omnibus huius tituli legibus: qui scilicet ad Paganos ritus cultusque migrant, *l. 2. venerabili religione neglecta ad aras & templa transeunt d. l. 2. in sacrilegia templorum transeunt l. 3. hoc tit.* nomen Christianitatis induti sacrificia faciunt *l. ultim. hoc tit.* à sacrosanctæ religionis cultu & reuerentia desciscunt, ac se sacrificiis mancipant *l. 5. idolorum superstitione impiâ se maculant l. 6. hoc tit.* II. Alij Apostatæ sunt, qui in ritus *Iudaicos* transeunt, seu qui Christianæ religionis & nominis dignitate neglecta Iudaicis semet polluunt contagiis *l. 3. hoc tit.* quòd etiam pertinet *lex 1. & 7. infr. de Iudæis.* III. Tertium Apostatarum genus censetur eorum, qui ex Christianis *Manichæorum* nefanda secreta & scelerosos sectari malebant secessus *l. 3. hoc tit.*

¶ Ratione verò status, à quo Apostatæ transeunt, duo genera Apostatarum erant: Vnum eorum, qui ex *Fidelibus* Apostatæ fiebant: *l. 2. hoc tit.* id est, qui iam baptizati à fide Christiana recedebant, & sanctum baptisma profanabant, qui sanctam fidem prodere dicuntur *d. l. 4. fide deuij desciscere d. l. 5.* quorum etiam maius crimen & pœna erat: de quibus *l. 2. 4. hoc tit. & l. 1. 1. supr. de testium*: Alij verò *Catechumeni* tantum, qui scilicet nondum baptizati deficiebant *d. l. 2.*

¶ PœNÆ in Apostatas Christianorum Impp. constitutionibus variæ constitutæ fuerunt. Pœnas meritas in genere comminatur Constantinus Magnus iis qui ex Christianis Iudæi fierent *l. 1. in fin. infr. de Iudæis.* Iisdem bonorum proscriptio pœnam imposuit Constantius *l. 7. infr. de Iudæis.* Theodosius Magnus Apostatis qui ex Christianis Pagani fierent testamenti condendi, exque testamento capiendi ius ademit *l. 1.* sub quadam tamen distinctione *l. 2. hoc tit.* vt & Valentinianus Iun. omni Apostatarum generi: & insuper vt inestabiles essent *l. 3. 4.* & perpetua infamia inulti omni dignitate spoliarentur *l. 5. hoc tit. & l. 1. 1. supr. de fide testium*: ac nominatim ex Christianis Pagani facti, vt testandi ius non haberent in alios, constituit Arcadius *l. 6. hoc tit.* Quinimò Valentinianus III. *lege 7. seu ultim. hoc tit.* vt nec donandi nec vendendi in fraudem legis ius haberent. Accusatio denique Apostasiæ cum temporaria initio fuisset *l. 3.* tandem perpetua facta est *d. l. ult.* Tandem, cum nouem omnino in Apostatas constitutiones hoc Codice occurrant, est 1. Constantini Magni *lex 1. infr. de Iudæis.* 2. Constantii *lex 7. de Iudæis.* 3. Theodosij Magni *l. 1. 2. hoc tit.* 4. Valentiniani Iun. *l. 3. 4. 5. hoc tit.* 5. Arcadij *l. 6. hoc tit.* 6. Valentiniani 3. *l. 7. seu ult. hoc tit.*

¶ THEODOSII Magni prima constitutio, in Apostatas, qui ex Christianis PAGANI facti sunt.

I. * Imppp. Gratianus, Valentinianus & THEOD. AAA. ad Eutropium PP. P."

¶ Iis qui ex Christianis Pagani facti sunt, eripiatur facultas iusque testandi: Omne defuncti, si quod est, testamentum, submotâ condicione, rescindatur. Dat. vi. Non. Mal. CP. Syagrius & Eucherio COSS. [381.]

INTERPRETATIO" *Vt testandi licentia denegetur, qui Christiana religionis & nominis dignitatem neglexerint.*

NOTÆ.

* Hanc legem Annalibus suis Ecclesiasticis rectè inseruit Baronius Anno 381. num. 80. Omisit eam Tribonianus, patet vt *legem secundam* & potissimam partem *legi 3.* prælatâ Valentiniani Iunioris *l. 4.* (quæ est *Cod. Iust. lex 3.*) Iungenda porrò ei videtur *lex 7. supr. de hæreticis*: dies tantum alterutrum emendandus venit. "Eutropius hic Præfectus Prætorio Orientis erat sub Theodosio M. Eadem, vt omittam complures alias leges, inscribuntur hoc ipso anno *lex 6. & 7. supr. de hæret.* Ad hunc extant quoque duæ Gregorij Nazianzenii epistolæ, *papa 137. 138.* quibus clarè ostendit, cum Præfectum Prætorio fuisse: virtutemque eius commendat. "P. III. Id. Maij d. l. 7. "Hanc Interpretationem inseruit auctor epistolæ 1. Anaclei p. 103. Eutychis *epist. 2. p. 373.* Felicis 2. *epist. 1. p. 507.*

COMMENTARIVS.

¶ THEODOSII Magni hæc & proximè sequens per Orientis Imperium in Apostatas constitutio est: ac nominatim in eos qui ex Christianis Pagani fierent. Et hæc quidem data Anno D. 381.

¶ Inquis, nullæne ergo ante Theodosium Magnum in hoc genus Apostatarum, qui ex Christianis Pagani facti fuissent Imperatoribus constitutiones promulgatæ fuerunt? Nullæ, inquam, mihi occurrunt: & Theodosius Magnus ni fallor, primus Imperatorum Christianorum eos constitutionibus infectatus est. Constantinum Magnum equidem & Constantium in eos qui ex Christianis Iudæi fierent censuram suam exercuisse reperio *l. 1. & l. 7. infr. de Iudæis.* Rursus eosdem in ritus Paganos inuectos liquet: ipsos verò Paganos, vel in Paganorum ritus transeuntes, pœnis infectatos nusquam deprehendo. De Iuliano res adhuc clarior, vt ipse qui Apostata ipse etiam alios in Apostasiam pertrahere studeat: De Ioniano, Valentiniano & Valente idem sentiendum, quandoquidem hi Principes vnicuique quod imbibisset, libuisset colendi liberam facultatem dedere: vt *lex 9. supr. de maleficiis.* Themistius *orat. 12.* & alterâ Latinè editâ. Ammianus Marcellinus, *lib. 30.* Symmachus, *lib. 10. in relatione*: Socrates, *lib. 3. cap. 21. in fin.* Theodoretus, *lib. 5. cap. 10.* de quo prolixè ad *l. 7. infr. de Paganis*, (quæ hoc ipso Anno 381. data est.) Ergo primus Theodosius Magnus non tantum in Paganorum ritus, quod alij superiores ætate Principes fecerant, hoc ipso Anno 381. insurgendum sibi putauit (quod docent quinque eius constitutiones infra: *titulo de Paganis*, puta *lex 7. 8. 9. 11. 12.*) Verum etiam, quod alij nondum fecerant, in Apostatas è Christianis ad Paganorum ritus transeuntes. Neque dubium mihi, per grauissimam nuperamque in Christianos Catholicos sub Valente persecutionem, tum à Gentilibus & Iudæis, tum ab hæreticis exercitam, quibus licentiam omnem Valens Imp. fecerat (quod Theodoretus scribit, *lib. 4. cap. 22.*) nonnullos è Christianis, quâ vi quâ sponte Paganos factos: præsertim cum historia Ecclesiastica doceat, Gentili-

um licentiam eò tum processisse alicubi, veluti Alexandriæ; tempore persecutionis Lucij Ep. Ariani, vt Catholicos ad Deorum cultum cogere præsumerent. Valente igitur iam mortuo Theodosius Imp. statim vt in Imperium adscitus fuit, etiam eradicandæ gentilitiæ superstitioni haud statim animum, ceu impos, intenderit, de quo dicam ad *d. l. 7. infr. de Paganis*, attamen sufflaminandæ rei Christianæ vndiquaque animum adiciens, etiam Apostatas pœnis coercendos credidit; tum *hâc lege* tum proximâ. Et quidem *hâc leg.* (quod obseruandum) circa ipsum secundum Concilij Constantinopolitani œcumenici tempus: TESTAMENTI igitur condendi ius his Apostatis adimit Theodosius Magnus; atque eatenus inestabiles eos facit. Quæ quidem in Apostatas pœna placuit etiam deinceps Valentiniano Iun. *l. 3. 4. infr.* Arcadio *l. 6.* vt & Valentiniano Tertio *l. 7. seu ultim. huius tit.* Imò placuit eam quoque eidem Theodosio Magno imponere Manichæis, *l. 7. infr. de hæreticis*; (quam legem ceu eiusdem constitutionis partem huic constantiam censeo) quomodo & alijs Manichæi, atque Apostatæ iisdem sæpè pœnis subiactuere, & verò subiiciuntur à Valentiniano Iun. *l. 3. infr. hoc tit.* Imò & eadem pœna propagata postea ad alios hæreticos: de quo ad *d. l. 7.*

¶ Notandæ interest hæc, sic vt dicam *Inestabilitatis* pœna; cuius quænam ratio, quæ proportio cum hoc Apostasiæ crimine sit, merito queri potest: aut cur non potius alia imposita fuerit? Verum eam iudicare videtur ipsemet Theodosius Magnus *l. 2. infr. verbis illis, vt sint absque Iure Romano*: Nempe, Theodosio Magno Apostatis superstibus bonorum suorum dispositionem adimere minus è re visum, quâtdiu scilicet pœnitentiæ (quam tamen Valentinianus Iun. postea non admittit *l. 4. infr. hoc tit.*) spes aliqua superesset: tum demum id adimere visum, cum iam in Apostasia decederent: & verò eos pletere visum eo iure, quod ciuium Romanorum proprium erat. Hoc sensu dicitur *l. 2. infr. vt sint absque Iure Romano*: Quomodo & *l. 7. de hæreticis*; (quæ huic legi iungenda est) *de Manichæis, vinendi Iure Romano eripi-*

pinus facultatem : & l. 17. *supr. de heretic.* de Eunuomianis, nihil habeant commune cum reliquis, & l. 18. *de heretic.* de Manichæis, nihil sit commune cum mundo, & l. 40. *de heretic.* de Manichæis, &c. huic hominum generi, nihil ex moribus, nihil ex legibus sit commune : Nempe ius Romanum seu ius civium Romanorum in testandi iure potissimum constitit, potissimoque loco habitum. Quare eos qui Ecclesiam & civitatem Dei desererent, civium Romanorum iure potissimo multandos Christiani Principes, atque eatenus in peregrinitatem redigendos crediderunt. Quod & ceteroquin potissimum solatium est morientibus repositum, videlicet ut supremæ voluntatis, postquam aliud iam velle non possunt, liber sit stilus & licens quod amplius non redit arbitrium, ut eleganter Constantinus Magnus l. 4. *infr. de Episcop. Eccles. & Cleric.* Hinc interim videmus, primò in Apostatarum Defunctorum pœnam tantum itum: Mox paulatim & viui pœnis nonnullis adfecti, ut ab ipsomet Theodosio Magno l. 2. *infr.* ita & à Valentiniano Iun. l. 4. 5. *infr.*

¶ Ceterum Theodosius Magnus hâc lege, ita Apostatis istis testandi ius adimit, ut adimat, *submota conditione*, id est, (ut equidem accipio) nulla distinctione facta testantis, nulla eius in cuius fa-

uorem testamentum conditur : Testantis inquam, siue is ex fideli iam, id est, baptizatus, Apostata factus fuerit (quo sanè fidelium numero iam erat hoc tempore ipse Theodosius Magnus, ut vtpote superiore Anno 380. iam baptizatus, quod testatur Socrates lib. 5. cap. 6.) siue ex Catechumeno tantum, id est, nondum baptizatus. Cum tamen postea aliqua hac parte distinctio facta fuerit, tum ab ipsomet Theodosio Magno l. 2. *prox.* tum à Valentiniano Iun. l. 4. *infr.* vbi dicam plura. Rursum ait, Theodosius Magnus hâc leg. *submota conditione*, id est, distinctione nullâ factâ eius in cuius commodum Apostata testatus fuerit, siue is propinquus, siue coniux, siue benemeritus, siue filius eiusdem criminis particeps fuerit : quomodo id etiam de Manichæis, pariter cauetur d. l. 7. *infr. de heretic.* (quam huic vti dixi, coassandam censeo) cum tamen distinctio quædam hac parte postea facta fuerit ab ipsomet Theodosio Magno d. l. 2. *infr.* & ab Arcadio filio eius l. 6. *infr.* Ad Theodosij sanè mentem in commune facit istud Tertulliani cap. 6. *de penitentia.* Nemo sibi adulter, quia inter Auditorum Tyrocinia deputatur, quasi etiam nunc sibi delinquere liceat. Quid autem te à perfecto Dei seruo separas ? An alius inuictus est Christum, alius audientibus ?

¶ THEODOSII Magni Secunda constitutio, in Apostatas qui ex Christianis PAGANI facti sunt.

II. * Iidem AAA. Posthumiano PP. P."

CHRISTIANIS ac' Fidelibus, qui ad Paganos ritus cultusque migrarunt, omnem in quamcunque personam Testamenti condendi interdiximus potestatem, ut sint absque iure Romano. His verò qui Christiani & Catechumeni tantum venerabili religione neglectâ ad aras' & templa transferint, si filios vel fratres germanos habebunt, hoc est suam' aut legitimam successionem, testandi arbitrato proprio in quaslibet alias personas ius adimatur. ¶ Pari & circa eorum personas in, capiendo custodienda forma, & præter suas & legitimas, quæ iisdem ex parentum vel germanorum fratrum bonis peruenire poterint successiones, iudicio' etiam, si ita res ferant, conditæ voluntatis, nulla omnino in capiendis hereditatibus testamenti iura sibi vindicent. Et indubitatè ab omni testamentorum debeant, non solum condendorum, sed etiam, sub adipiscendæ pontificio' hereditatis, vsurpandorum potestate excludi. Dat. XI II. Kalend. Iun. CP. Merobaude & Saturnino C O S S. [383.]

NOTÆ.

Abest & hâc lex à Cod. Iustin. Memorat eam quoque Baronius Anno D. 383. num. 33.

'Orientis. Eidem Posthumiano Præfecto Prætorio, ut omittam plures alias leges, insertitur hoc ipso Anno L. II. & l. 2. *supr. de heretic.* Ad hunc scribit Gregorius Nazianzenus *epist. ad Euphros.* 71. vbi Præfecturam eius indicat & merita Christianumque fuisse ostendit.

'simul &.

'ad Aras & Templa transire hâc leg. & l. *prox.* pro ad superstitionem gentilitiam transire. Nempe duo hæc præcipua superstitionis gentilitiæ symbola & Sacramenta fuere. Contra Christiani hæc potissimum auerfati, inque his Gentiles culpauere: videndi qui Apologias pro Christianis scripsere.

'Sua successio est filiorum: Legitima fratrum & quidem germanorum.

'26. ut.

'Iudicium auditæ voluntatis, id est, testamentum.

'Pontificium, hâc & l. 3. *supr. de fide Cathol.* est ius, potestas, facultas, prærogatiua: vide *Cliff. Theod.*

COMMENTARIUS.

THEODOSII Magni hæc altera constitutio est, per Orientis Imperium Anno D. 383. in Apostatas, qui ex Christianis Pagani facti sunt: superiori legi partim derogans, partim verò adiciens: Derogans inquam, nam cum superiori lege indistinctè, & vti dicitur, *submota conditione,*

omnibus Apostatis testandi ius Theodosius M. ademit, hâc constitutione sua iam quandam conditionis distinctionem inducit: puta differentiam factâ inter *Fideles*, & *Catechumenos*, in Apostasiam prolapsos. Quæ Apostatarum diuisio ratione status, à qua transierint, sola hoc æuo obtinuit:

nuit: (Nulla, qualis hodie in Apostatas fidei, obedientiæ, religionis:) Populus scilicet Christianus seu Christiani olim diuidebantur in fideles & Catechumenos: Fideles *μετὰ* vocabant, qui iam baptizati seu intincti erant: Ambrosius lib. 1. *de Sacramentis*, cap. 1. *Rome*, inquit, *Fideles dicuntur, qui baptizati sunt*: vide & Chrysostomum passim: inter alia *homilia* 25. ad Hebr. *edit. Commel.* p. 1917. Catechumenos verò, qui nondum baptizati, *ἀποκρίτοι*: etiam Monachi nonnulli, teste Chrysostomo d. loco, verum baptizandi & *συνήγοροι* (qui & ipsi subdiuini in Audientes seu Auditores, & Competentes.) Quod vt passim notum aliunde, ita & ex hâc quoque leg. discere licet: & ex l. 4. *infr.* Ergo, vt magnum ceteroquin inter Fideles & Catechumenos discrimen disciplina Christiana instituit, ita quoque fidelium quam Catechumenorum delicta grauiora habita: de quo extat quoque locus Chrysostomi *homilia* 75. *Gr. Comel.* l. 76. in *Matth.* p. 651. ac nominatim (quod ad hanc leg. & ad d. l. 4. proxime facit) si lapsi essent, alio atque alio pœnæ genere defungebantur. Idque non vnâ ratione: tum ne Catechumeni intolerabili quodam pœnarum iugo à proposito religionis detererentur, tum quia Catechumeni nondum plene aut perfecte Christiana religione instituti, imbuti, neque baptismo obliquati erant, quo peccata omnia atque exinde pœnas aboleri atque expungi censebant, vt proinde omni potius lenitate eos habendos censerent. Hinc adeo *canone* 11. *Nicano*, fideles *μετὰ* lapsos prolixâ duodecim annorum penitentia castigari videmus: at *canone* 14. Catechumenos nonnulli triennij penitentia: Videndum in id & Concilium Pseudo-Eliberinum *canone* 2. 3. 55. & Neocæsariense *canone* 5. Eoque pertinet exceptio illa dicti Concilij Eliberini: *si tamen sit fidelis, vel si sit fidelis.* Hoc igitur exemplum in sanctionibus quoque suis in Apostatas secuti Principes Christiani: & in his quidem Theodosius Magnus hâc leg. Qui in fide-

libus, in Apostasiam prolapsis, superioris constitutionis suæ; id est, *leg. 1. supr.* seueritatem abscisse seruari iubet, videlicet vt his omnino in quamcunque personam testamenti condendi potestas submota conditione interdicitur: Atenim Catechumenis in Apostasiam prolapsis, testandi in filios saltem suos & fratres germanos licentiam concedit; (quæ filiorum & fratrum germanorum prærogatiua notanda est, de quo ad l. 6. *infr.*) Verum Arcadius postea fideles Catechumenis hac parte exæquasse videtur, tum alias in super personas, in quas Apostata testari possent, expressit, & adiecit l. 6. *infr. hoc tit.* Et hæc tamen quidem de priore huius legis capite, quo superiori derogatur.

Secundo capite, superiorem legem suam ampliat Theodosius Magnus. Nempe vt testandi ita & capiendi quoque ex Testamento ius sub eadem distinctione personarum Apostatis denegat vel permittit. Quod superiore constitutione expressum non videmus, de iure inquam capiendi pariter his denegato, Et si id expressum fuisset ad eodem Theodosio Magno, tum de Manichæis ageret l. 7. *supr. de hereticis*; quæ tamen illi *legi 1. supr.* vbi dixi, coassanda videtur.

¶ Vno verbo igitur Testamenti factio à Theodosio Magno Apostatis illis tum actiua tum passiva sub certa conditione hâc leg. denegatur.

¶ Tandem illud obseruari cupio, eodem Anno latam in Apostatas & hanc legem à Theodosio Magno per Orientem & à Valentiniano Iun. per Occidentem l. 3. *infr.* & quidem intra biduum (vno quippe die hæc illam anticipat) vt proinde exinde colligatur, Magnum hoc tempore per Orientem & Occidentem Apostatarum prouentum seu numerum fuisse: cui malo quasi conspiratione facta obuiare necesse habuerint Principes illi duo: Qui ceteroquin eradicandæ Gentilitiæ superstitioni maxime incubuere: de quo *tit. de Paganis.*

¶ VALENTINIANI Iun. prima constitutio in Apostatas TRIVM generum.

III. * Iidem AAA. ad Hypatium PP. P."

CHRISTIANORVM ad aras & templa migrantium, negatâ testandi licentiâ, vindicamus admissum. ¶ Eorum quoque flagitia puniantur, qui Christianæ religionis & nominis dignitate neglectâ, Iudaicis semet polluere contagiis. ¶ Eos verò qui Manichæorum nefanda secreta, & scelerosos aliquando sectari maluere secessus, ea iugiter atque perpetuò pœna comiterur, quam vel Diualis arbitrij Genitor Valentinianus † adscripsit, vel nostra nihilominus sapius decreta iusserunt. ¶ Auctores verò persuasione huius, qui lubricas mentes in proprium deflexerant consortium, eadem quæ reos erroris huiuscemodi pœna comiterur: Quin etiam grauiora plerumque pro motibus Iudicum, & qualitate commissi, extra ordinem promi in nefarios sceleris huius artifices supplicia censemus. Sed, ne' vel mortuos perpetua vexet criminationis iniuria, vel hereditariæ quæstiones, temporum varietate longorum profus emortuæ, in rediuuos semper exagrentur conflictus, huiuscemodi quæstionibus metam temporis adscribimus, vt si * qui defunctum violatæ atque desertæ Christianæ religionis accusat, eumque in sacrilegia' templorum vel in ritus Iudaicos, vel' ad Manichæorum dedecus, transisse contendit, eaque gratia' testari minimè potuisse confirmat, intra * quinquennium iuge, quod inofficiosus' actionibus constitutum est, proprias exerat' actiones, futurisque iudicij huiuscemodi fortitur' exordium, vt' eodem in luce durante, cuius præuaricatio' criminanda est, flagitij huius & sceleris particeps fuisse doceatur publicâ' sub testificatione testatus, probet indicium: ne-

que, quam superno nomini tacitus præstitit perfidiam, sceleribus adquefcens: præuaricatione deinceps, tanquam ignarus accuset. Dat. x. i. Kalend. Iun. Pataui, Mero- baude 11. & Saturnino c o s s. [383.]

Hæc lex Interpretatione non eget. Reliqua pars de Manichæis idè facta non est, quia in Nouellis euidentior inuenitur.

NOTÆ.

- * Abest huius legis potissima pars à Cod. Iust. prælatâ lege ult. hoc tit. quâ duæ limitationes huius legis abrogantur, tum & grauioræ pœnæ super addiuntur. Interuit eam rectè Annalibus suis Baronius Anno D. 383. n. 21. vbi tamen perperam eam Gratiano tribuit.
- * Italicæ scilicet Hyparij, huius geminam Præfecturam memorat quoque Ammianus Marcellinus, lib. 29. p. 421.
- * Eodem scilicet pœnæ genere, quo superiores Apostatæ.
- * Reliqua pars de Manichæis idè facta non est, quia in Nouellis euidentior inuenitur. Hæc add. in Anianis Codicibus rectis sequentibus.
- † Intelligit vt existimo legem 3. supr. de hæreticis, vel saltem integram Valentiniani constitutionem, cuius illa verba sunt.
- * Non extant hæ Valentiniani Iun. constitutiones in Manichæos.
- * Intelligit Auctores huius persuasionis & illius.
- * Hic locus arguit genium & ingenium Valentiniani Quæstoris.
- * Lex 2. Cod. de Apostatis: hinc desumpta est.
- * Propria hæc vocabula seu attributa: Temporum sacrilegia: Iudaici ritus, Manichæorum dedecus.
- * vel ad Manichæorum dedecus: hæc recidit T. 1. 2.
- * id est, eam ob causam.
- * Lex 5. supr. de inoffic. test. hinc desumpta est, nonnullis tamen auctior.
- * Hæc vox abest à d. l. 5.
- * Ita quoque in d. l. 5. & in l. 1. eod. tit. at in Cod. Iust. de inofficiosis actiomb. de quo vide quæ dixi ad d. l. 1.
- * exigat. Ita Cod. Iust. editus: membranæ enim rectè habent, vt hic extat, vel cetera cetera, vnde facilè officias exerat: vide Secu. in Vegetij lib. 1. cap. 8.
- * q. fortiat, vt etiam habetur Cod. Iust.
- * Sententia hæc intricata, quam tamen illustrat lex ult. infr. hoc tit. v. Nec illud patiemur ob stare: de quo mox. Hic tantum excidit vox s: vt s.
- * Præuaricatio hic est Apostasia magis: quomodo etiam interpret canonis Nicani 11. vbi in Græco extat τῆς πρῶτης ἀποστασίας, vertit de his qui præuaricati sunt. D. Ambrosius, in Psalm. 18. serm. 15. p. 138. Præuaricator dicitur, qui dicitur à Domitio: denique Græcè à discendo Apostata nominatur. Et mox. Sed non solus ille præuaricator est, qui prohibita Ecclesia ad cultus transgreditur Idolorum: sed etiam quicumque legis mandata non seruat. Nomen commune, sed merita diuersa delictorum & prætia ergo diuersa culparum. Alio verò, nec tamen ab simili sensu sine huius legis præuaricatio de hærede, modo probantis, modo improbantis defuncti iudicium.
- * Reponat quis, restat probet iudicium. Quod non admitto: de quo mox.
- * an iudicium, id est testamentum? vide quæ noto ad d. l. 5. supr. de inoff. test.
- * q. superno Numini: de quo mox.
- * Patani quoque data hoc ipso anno lex 14. supr. de accusat.

COMMENTARIVS.

VALENTINIANI Iun. tres ordine sequuntur in Apostatas per Occidentis Imperium Leges: ita quidem, vt hæc prima (quam vno tantum die post legem Theodosianam l. 1. sup. promulgauit) non eos tantum Apostatas complectatur, qui ex Christianis Pagani fierent vt lex 1. & 2. supr. Verum etiam eos qui Iudæi & Manichæi. In his scilicet tribus generibus Apostasiæ fidei crimen vertitur, atque adeo & b. l. ducitur: ratione status scilicet in quem transitur: Cum aliquando certisque casibus Apostatarum nomen ad priores tantum, & p̄v̄v̄v̄ quidem restringi videamus, veluti à Valentiniano Tertio in specie leg. ultim. hoc tit. Ergo & in his quoque, qui ex Christianis Iudæi fiunt Apostatarum crimen & nomen censetur. De quo Apostatarum genere sunt duæ præterea hoc Codice constitutiones: purâ Constantini Magni l. 1. infr. de Iudæis: Constantij lex 7. infr. d. tit. de Iudæis: Hæc Valentiniani Iun. omnium vltima: Hæc scilicet tres, neque plures, hoc Codice constitutiones occurrunt in Apostatas, qui ex Christianis Iudæi fiunt. Alio atque alio etiam pœnarum genere in hoc sancito. Constantinus Magnus quippe d. l. 1. pœnas meritis his comminatur, neque tamen satis pœnæ genus exprimit, de quo ad eam legem. Constantius verò pœnam bonorum proscriptio comminatur dicit. l. 7. at Valentinianus Iun. hæc leg. pœnam Intestabilitatis pariter vt aliis Apostatis. Et hæc de Apostatis qui ex Christianis Iudæi fierent. Ex quibus apparet, haud infrequens hoc Apostasiæ genus sub Christianis Principibus fuisse, sub Constantino, Constantio & Valentiniano Iun. Quibus

idè tribus legibus illis occurritur: contra quam Grotio visum, Observationibus in Nouum Testam. c. 31. p. 240. 241. qui Constantio tantum l. 7. infr. de Iudæis, vidit, & allegat: (ex hoc etiam tantum Codice, cum ea quoque exister Cod. Iustin.) vt probet paucos fuisse, qui Christianorum pietatem desererent, vt in Iudæorum numerum nomina sua darent:

¶ Sed & Apostasiæ crimen in his quoque hæc leg. censetur, qui ex Christianis Manichæi fierent. Præcipuo scilicet olim inter hæreticos odio habiti fuere Manichæi, vt pote qui ad imam vsque scelerum nequitiam peruenerant, quorumque in- cessa peruersitas religionis nomine lupanaribus quoque ignota vel pudenda committebat: de quo plenè dixi ad l. 3. supr. de hæret. Hoc primum igitur in hæc leg. Valentiniani notandum est.

¶ Alterum est, non distingui iam in hæc leg. fideles seu baptizatos à Catechumenis (cuiusmodi sanè erat ipsemet Valentinianus Iun. huiusce legis auctor, vt docet Ambrosius in orat. funebr. super eo habita.) Quomodo alioquin in hoc argumento distinguuntur à Theodosio Magno l. 2. supr. vnico tantum die ante hanc legem, imò ab ipsemet Valentiniano Iun. l. 4. infr.

¶ Tertio obseruandum, Valentinianum Iun. pœnam Intestabilitatis communem facere hæc leg. etiam iis, qui Christianos vel ad Paganorum vel ad Iudæorum vel ad Manichæorum sectam persuasionibus suis pertraxissent. Pari scilicet pœna plecti voluit Apostatam & Apostasiæ auctorem. Imò vt extra ordinem pro motu Iudicium grauiora in hoc supplicio promi vult. Quomodo sanè

sanè Theodosius Iun. postea Nonella 3. de Iudæis, eos qui seruum vel ingenuum inuitum vel suasio- ne plectenda ex cultu religionis Christianæ in nefandam Iudæorum sectam ritumve traduxisset, dispensio fortunarum, capite puniri voluit. De qua questione & pœnâ inquam auctorum Apo- stasiæ: vide Farinacium, de hæresi quest. 178. n. 141. & quest. 183. num. 21. Ergo maiori pœnâ Apostasiæ & defectionis Auctores puniri voluerunt Va- lentinianus Iun. & Theodosius Iun. quam ipsos Apostatas: quos sanè capitis supplicio affici no- luerunt, vt proinde labatur Menochius, qui à forti- ori Apostatis ipsis indictam à Theodosio & Va- lentiniano pœnam mortis vult. Ex quo interim loco liquet, Valentinianum Iun. nondum Manichæis in commune testandi ius hoc tempore ad- misisse: quod postea demum ab eo factum est l. 18. supr. de hæretic. quod & antea iam placuerat Theo- dosio Magno l. 7. d. t.

¶ Nunc de ipsa legis sententia. Testandi ius Apostatis (& quidem omnibus) denegat hæc leg. Valentinianus Iun. pariter vt alij Principes, de quo ad l. 1. supr. imò ipse rursus l. 4. infr. Atque adeo testamenta eorum eneri & rescindi posse à suis & legitimis successoribus definit. Illa scilicet sunt propriæ actiones, quas exeri posse hac lege ait: Propriæ actiones sunt, quæ suis & legitimis suc- cessoribus ab intestato venientibus competunt, de quo vide & l. vlt. infr. quibus opponuntur alieni in l. 6. infr.

¶ Apostatarum igitur testamenta à suis & legi- timis hæredibus rescindi posse definit hæc leg. Valentinianus Iun. sub duplici tamen limitatione, vnâ temporis, personarum altera. Quæ limitatio- nes hæcenus non obtinebant, vt proinde Valen- tinianus Iun. Theodosio Magno hæc parte minor fuerit. Qui postea l. 4. & 5. aliâ parte acriores pœnas intendit: è contra vtramque huiusce legis limitationem postea Valentinianus Tertius sustu- lit l. vltim. Prior limitatio est temporis, intra quod videlicet hæc actio rescissoria institui possit, nem- pe intra quinquennium iuge tantum, à morte eius qui Apostata decessisse dicitur: exemplo sci- licet actionum de inofficioso: quæ huius legis sententia idè repetita extat, & plenius etiam, l. 5. supr. de inoffic. testam. (vbi prolixius) ratione hæc additâ elegantissimis verbis: ne vel mortuus perpetua vexet criminatiois iniuria, vel hereditarie quæstiones temporum varietate longorum prorsus emor- tue in redinuis semper agitentur consiliæ: quam alioquin rationem expendi iam ad l. vltim. supr. de raptu virginum. Ergo temporalem hanc actionem & accusationem, & quinquennalem quidem, seu præscriptionem quinquennij obnoxiam, fecit Va- lentinianus Iun. hæc l. postea continuam seu perpetuam reddidit Valentinianus Tertius, l. vlt. infr. abro-

gatâ hæc leg. Altera, vt dixi, limitatio est, ratio- ne personarum: Nempe definit Valentinianus Iun. hæc leg. hanc actionem rescissoriam non com- petere ei qui viuo Apostata, conscius eius Apo- stasiæ, flagitiique huius & sceleris particeps, ta- cuerit. Quam huiusce legis sententiam tum ipse- met verba, quamlibet intricata & corruptissima, ingerunt, tum apertissimè d. lex vltim. infr. vbi hæc altera limitatio pariter abrogatur: Nec illud, inquit, patiemur ob stare, si nihil in contestationem profano dicatur veniente perductum. Quare totum hunc locum ita constituo: Futurique iudicij huius- modi fortiat exordium, vt ni eodem in luce duran- te, cuius præuaricatio criminanda est, flagitiij huius & sceleris particeps fuisse doceat: nec publica sub testificatione testatus, probet iudicium: (vel, vt ead- em in luce durante, cuius præuaricatio criminanda est, flagitiij huius & sceleris particeps fuisse doceat- tur, publica sub testificatione nil testatus, probet iu- dicium:) neque quam superno Numini tacitus præ- stitit perfidiam, sceleribus adquefcens, præuarica- tione deinceps tanquam ignarus accuset. Ait lex, futurij iudicij huiusmodi fortiat exordium: quomo- do d. l. vltim. Vniuersis ab intestato venientibus etiam post mortem peccantis absolutam vocem insimulationi congruæ non negamus: & Pau- lus 4. sentent. tit. 5. §. 8. pactio talis, ne de inoffi- cioso dicatur, querelam super iudicio futuram non excludit. Ait lex: Nec publica sub testifica- tione testatus, vel, publica sub testificatione nil testa- tus, vt dicit lex vltim. nihil in contestationem per- ductum. Ait lex probet iudicium, nam ita repono: id est, approbare cogatur testamentum: in specie enim hæc hæres ab intestato Apostatæ testamen- tum nullum dicebat. Iudicium pro testamento pas- sum, vt l. 5. 6. de inoffic. test. l. 9. de infirm. his qui sub Tyrann. l. 9. 20. de Episcopis: (vt l. vnic. supr. de Imaginibus Imper.) Denique reposuimus superno Numini tacitus præstitit perfidiam, id est, adner- sus Deum, Apostasiam reticendo. Cum quo non rectè componitur quod Iurisconsultus scribit l. pe- nullum. §. vltim. de inoffic. testam. repellendum ab accusatione seu querela inofficiosi, cum qui in testamento adscripsit, post mortem patris con- sentire se. Expressus quippe consensus..... alieni sibi noxio adhibitus, ibi..... hoc casu taciturnitas suf- ficat..... Sed scilicet eius iudicium impugnat, qui perfidiæ & sceleris particeps fuit, id reticendo. Qua ratione sanè Valentinianus Iun. Apostatarum delatores elicere voluit. Cum contra Va- lentinianus Tertius hoc caput, vt & superius, ali- quando d. l. vltim. infr. odium suum in Apostatas perpetuum profiteri maluerit. Et sic verque Imp. alio atque alio tantum heurematico, ad eun- dem scopum collinearunt.

¶ VALENTINIANI Iun. Secunda constitutio, in duas Leges dis- cerpta, in Apostatas PAGANOS factos, & quidem ex FIDELIBVS.

IV. * Imppp. VALENTINIANVS, Theodosius & Arcadius AAA. Flauiano PP. P.

I* qui sanctam fidem prodiderint, & sanctum baptismam profanauerint, à consortio omnium segregati, sint à testimoniis alieni, testamenti, (vt ante iam sanximus, non habeant factionem: Nulli in hæreditate succedant: à ne- mine

mine scribantur heredes: Quos etiam præcepissimus" procul abici, ac longius amandari, nisi pœna visum fuisset esse maioris, versari inter homines, & hominum carere suffragiis. ¶ Sed nec vnquam in statum pristinum reuertentur: Non flagitium morum obliterabitur pœnitentiâ, neque umbrâ aliquâ exquisitâ defensionis, aut muniminis obducetur: Quoniam quidem eos, qui fidem, quam Deo dicauerant" polluerunt, & prodentes diuinum mysterium" in profana migrarunt, tucti, ea quæ sunt commentitia & concinnata non possunt: Lapsi etenim & errantibus subuenitur: perditis verò (hoc est, sanctum baptisma profanantibus,) nullo remedio pœnitentiâ, quæ solet aliis criminibus prodesse, succurritur. Dat. v. Id. Mal, Concordiæ, Tatiano & Symmacho c o s s. [391.]

NOTÆ.

- * Lex 3. hoc tit. Et hanc legem Annalibus suis inseruit Baronius Anno 391. num. 5. vbi tamen Theodosio M. eam perperam tribuit, pariter vt proximam legem 5. Iungenda porrò huic lex 5. prox. inf. hoc tit. ceu eodem die data ad eundem, & lex 11. supr. de fide testium: quæ ex huius legis principio desumpta est.
- * Flavianus PP. Illyrici & Italiæ: vt hoc ipso anno discretè præfert inscriptio legis 2. supr. de consil. Princip. lex, dudum 6. supr. de contrah. empr. lex, si vindicari 13. supr. de pœnis: de hoc eodem Flauiano Præfecto Prætorio vide Symmachum lib. 2. epist. 27. 33. 75. Sozomenum lib. 7. cap. 22. Paulianum in vita Ambrosij: vid. & Prologogr. nostram.
- * Lex 11. inf. de fide testium: hinc desumpta seu delibata est.
- * Ita quoque d. l. 3. C. hoc tit. ac d. l. 11. Sacrum.
- * hæretica superstitione: hoc addit à Triboniano ineptè, vt mox ostendetur.
- * profanarunt d. l. 11. profanarunt d. l. 3. Cod. Iust.
- * Hactenus lex 11. supr. de fide testium.
- * Legem 3. supr. intelligit, quæ lata est ante octennium: errant enim grauitè, qui his indicari tradunt legem Eunomiani spædonis supr. de hæretic.
- * præcepissimus Cod. Iust. d. l. 3.
- * nec flagitium horum: ita Cod. Iust. non ita eleganter.
- * Exquisitâ, id est, excogitata, anxie quaesita, demonstratæ.
- * dicauerant, Cod. Iust.
- * id est, baptisma.
- * migrarunt, Cod. Iust.
- * adesse, Cod. Iust. non ita rectè.
- * prope Aquileiam.

v. * Iidem AAA. Flauiano PP. P."

I quis splendor conlatus" est in eos, vel" ingenuus, dignitatis, qui fide" deuij, & mente cæcati, sacrosanctæ" religionis cultu & reuerentiâ descuiissent, ac se sacrificiis mancipassent, perdant, vt de loco" suo statuque deiecti perpetuâ vrantur" infamiâ, ac ne in extremâ quidem vulgi ignobilis parte numerentur. Quid enim his cum hominibus potest esse commune, qui, infandis & feracibus mentibus, gratiam" communionis exosi, ab hominibus recesserunt? Dat. v. Id. Mal, Concordiæ, Tatiano & Symmacho c o s s. [391.]

NOTÆ.

- * Abscît hæc lex à Cod. Iust. Inseruit eam Baronius Annalibus suis Anno D. 391. num. 6. Iungenda ei lex super. prox. 4. ceu eodem die data ad eundem & quæ inde desumpta est lex 11. supr. de fide testium.
- * Illyrici & Italiæ: vt ad superiore legem ostensum.
- * Dignitas alia collata, alia ingenua.
- * à fide.
- * à sacrosanctâ.
- * eum perdant.
- * Locus de dignitate: vide Gloss. Theod.
- * inurantur.
- * de hæc Gratiz voce mox dicam.

COMMENTARIUS.

VALENTINIANI Iunioris secunda & tertia hæc in Apostatas hoc titulo lex est, non Theodosij Magni, quod putauit Baronius. Est verò vtraque vnus & eiusdem constitutionis Valentianæ pars, atque ad eundem se coassandæ, ductimque atque vno spiritu interpretandæ veniunt, vtpote cum eundem diem præferant & ad eundem Flavianum PP. datæ sint, vnâ cum l. 11. supr. de fide testium, quæ excerpta est ex priore lege 4. Quæ & idè diligentè retractanda nobis venit, quòd hactenus à Codicis Iustiniani interpretibus minus intelligitur: præsertim ob ineptum Triboniani quædam. Quo factum est, vt de Ca-

tholicis ad hæresin desectentibus vel tota vel pars eius accipiatur: Ab aliis verò de Paganis, qui ad Christianam religionem accesserant, mox ad Paganam superstitionem redeuntibus (quod Baronius facit.) Alij nominatim ad Eunomianos eam referunt: Imò & absurdè admodum de excommunicatione ad eam tractetur.

¶ Primò igitur obseruandum est, hanc constitutionem seu has duas leges esse nominatim de Apostatis, qui ex Christianis Pagani facti essent, pariter vt cæteræ omnes huius tituli leges, vna tantum l. 3. supr. excerpta, quæ communis est omnibus Apostatarum generibus: vt proinde, quod iam

iam dixi, fucum fecerit Tribonianus qui vt ad desectentes in hæresin Legem 4. traduceret, emblema istud, hæreticâ superstitione, inseruit. Secundo notandum, has leges esse de eo Apostatarum genere, qui ex fidelibus Apostatæ facti essent. Apostatarum scilicet discrimen quod fit l. 2. supr. idem & his legibus ingeritur: Quod quidem apertissimè colligitur ex illis legis 4. verbis: qui sanctam fidem prodiderint & sanctum baptisma profanauerint. Et mox: Sanctum baptisma profanantibus. Item ex illis: Qui fidem, quam Deo dicauerant, polluerunt, & prodentes diuinum mysterium, in profana migrarunt. Tandem, qui gratiam communionis exosi. Quæ verba omnia non hæreticorum anabaptismum adsignificant (quod Iustiniani Interpretes opinantur, à Triboniano, vt dixi, in errorem inducti illo duarum vocum emblemate: hæreticâ superstitione) verum Apostasiam fidelium iam baptizatorum: Etiam postrema illa, prodentes diuinum mysterium in profana migrarunt. Diuinum scilicet mysterium, ibi est baptismus: Nempè de Sacramento passim propriè mysterij vox vsurpata, frequentissimè apud Patres, & quidem signatè de Sacramento baptismatis: pariter vt hæc l. 5. per gratiam communionis baptismum intelligendus est: Nam & ira Gratia absolutè & diuina Gratia pro baptismo vsurpatur l. 1. 2. 5. supr. ne sanctum baptisma. Imò & discretè (pariter vt hæc leg. 5.) gratia communionis eodem sensu in Concilio Toletano apud Gratianum de consecrat. dist. 4. cap. 2. Est enim baptismus restera communionis fidelium & sanctorum. Et communionis Gratia hic opponitur Apostasiz, per quam Apostata, sicut à communionis gratia excidit, ita & à communione humanâ, vt proinde cum hominibus ei nil possit esse commune: Breuiter, qui fidelium communionem, & sic baptismum eierat & communionem hominum idem indignus iudicatus est.

¶ His ita positis, de harum duarum Legum sententia videndum est. Valentianus scilicet Iun. (qui ipse Fidelium numeros, seu baptizatos non erat) in Apostatas ex fidelibus factos varias pœnas his legibus cumulat: & ætiores quidem quàm antè: Et verò numero tres: quarum duæ priores continentur l. 4. tertia l. 5. Prima pœna est, quod Instabilis eos vnde quaque faciat, non modo testandi vel capiendi iure his interdicto (quod iam Theodosius Magnus cauerat l. 1. & 2. supr. imò & ipse Valentianus l. 3. supr.) Verum etiam testimonij dictione, quæ sententia repetita extat l. 11. supr. de fide testium (de qua Apostatarum pœna: vide Farinacium quest. 173. num. 46.) & sic in infamiâ & instabili numerum eos redigit. Quod magis & magis elucebit ex tertia pœna. Atque id est quod ait à consortio omnium segregatos: vel vt dicitur l. 2. supr. de testandi iure Apostatis adempto absque iure Romano esse oportere. Erant enim qui verbis illis nescio quam pœnam intelligunt, maiorem pœnâ deportationis vel relegationis, quæque similis sit pœnæ excommunicationis, qua excommunicatus priuatur consortio commercioque hominum. Et sanè tantum abest, maiore aliquâ quam deportationis & relegationis pœna Valentianus Iunior hæc lege Apostatas affici voluerit vel etiam mortis (quod rectè de iure Ciuili, ac nominatim de hæc leg. negatut Nicolaus Arclantensis, Alphonsus de Castro,) vt contra discretè proficitur nolle eâ pœna eos affici. Cæterò quoniam vtrum Apostatæ non tantum relegandi sint, verum etiam morte naturali afficiendi, ac maximè Clerici: vide id affirmantes Hostiensem in Summa, de Apostatis, qualiter pu-

niantur, num. 3. Alciatum resp. 478. Farinacium quest. 183. num. 16. 50. 51. Menochium de arbit. 2. cent. 6. casu 546. num. 3. & 6. & 15. 16. 17. & lib. 5. presumpt. 6. num. 34. Rationem porrò subiicit Valentianus, cur exilio Apostatas istos multari noluerit, quia pœna maioris id visum sibi, versari hæreticâ Apostatas inter homines, hominum carere suffragiis. Atque autem suffragiis, id est: consortio (vt antè dixit commercio & beneficio.) Quam in sententiam quoque illud est Socratis inter alia dei..... in fin. πάλυ ἀδελιώτερον..... τοῖς ἀπὸ πολιτίας ἠπαυεσθὸν δικάειν, ἢ παρ' ἐτέροις μετακίειν. In quam sententiam & Iulius Cæsar differuit, cum de puniendis Catilinariæ coniurationis focis ageret, apud Sallustium. Et hanc quidem rationem per occupationem ab eo aditici notandum est, Quos etiam, inquit, præcepissimus procul abici ac longius amandari, nisi pœna, &c. Nempè fuerant proculdubio à Patribus, atque alij, qui in consilio erant, qui Valentiano Iun. suaderent, huiusmodi Apostatas exilio multari & quidem longinquo: Quo certè pœnæ genere affecti ex hæreticis nonnulli, vt docet inter alias lex 52. 53. 57. supr. de hæretic. ne scilicet præsentia & contagione horum, alij in Apostasiam traherentur. Quod tamen Valentiano eâ quam dixi, ratione minus placuit. Et hæc de primâ pœnâ.

¶ Secunda pœna hæc est, quod ne Pœnitentibus quidem gratiam se facturum comminetur, atque adè indulgentiæ spem omnem in futurum hic præcidit. Cum tamen aliàs pœnitentiæ locus sic in hæreticis conuersis, vt docet lex 41. supr. de hæretic. Quæ verò Patrum, Conciliorum, hæc iure sententia fuerit, vtrumne inquam Apostatis pœnitentibus venia danda esset in Ecclesiâ, discretè est, ex canonibus variis Conciliorum, scriptoribusque variis: quæ hic cumulata nolo. Vnus Ambrosius Ep. Mediol. horum ipsorum temporum scriptor, libris 2. de pœnitentiâ, quibus Nouatianos passim pestringit, huic rei sufficit. Nos ad Valentianum Imp. redeamus. Et idem tamen Valentianus Iun. hæc leg. lapsi & errantibus veniam pollicetur. Quibus verbis non hæretici designantur, quod Cujacius etiam volebat, putans hanc dispensationem constitui inter hæreticos & Apostatas, verum Valentianus (& ipse Catechumenus) Catechumenos lapsos intelligit: atque ita fideles in Apostasiam prolapsos, à Catechumenis lapsis, distinguit; pariter vt distinguunt à Theodosio Magno l. 2. supr. cuius differentiæ rationem etiam ipsis appellationibus satis aperit: Nempè illos perditos vocat, hos lapsos tantum & errantes: de cuius differentiæ ratione ad d. l. 2. supr. [Et verò in illos idè tam graues pœnæ sancitæ, quod hac tempestate non nisi adulti firmè fidemque professi baptizabantur, neque infantum adhuc baptismus planè inoluerat, et si alicubi vsurparetur, & Patrum quoque sententiæ vgerent: de quo præter Cyprianum & Origenem superiore seculo, hoc nostro Athanasius quest. 124. Gregorius Nazianzenus orat. 3. in sanctum lauacrum, Ambrosius lib. 2. de Abrahamo, cap. 11. & lib. 10. epist. 84. Hieronymus lib. 3. dialogorum aduersus Pelagianos & aduers. error. Ioan. Hierosolym.] Facile scilicet venia data Catechumenis ceu lapsis & errantibus, ac fidelibus haud æquè, ceu perditis: de quo ad d. l. 4. supr. Indistinctè sanè Canone X. I. Nicæno cautum fuerat, de his qui præuicari sunt, licet misericordia indigni sint, benignitate tamen in eos vtendum, & ad pœnitentiam admitteandos. Atenim ante Concilium Nicænum Apostatas nec in morte absolutos qualibet pœnitentiâ

fungerentur, testis Cyprianus *epist. ad Antoninum. Apostata verò, & desertores vel adversarij & hostes Christi Ecclesiam dissipantes, nec si occisi pro nomine foris fuerint, admitti secundum Apostolum possunt ad Ecclesiam pacem, quando nec spiritus nec Ecclesia tenuerunt unitatem.* Quà de re plura erudite Aurelianus Ep. *lib. 2. sacrar. Observat. cap. 9. 10. 11. 12.* & nos etiam quaedam obseruabamus hatid ita pridem ex Tertulliani *lib. 1. ad Nationes, cap. 5.* Igitur cum alijs lapsis pœnitentibus venia daretur, Apostatis ex fidelibus denegata, vt in Ecclesia à Valentiniano Iun. Qui idè his omnem omnem pœnitentiam frustra cessuram comminatur, quam exquisita ea esse possit: *Neque umbra, inquit, aliqua exquisita defensionis aut minimis obducitur, & mox tueri ea qua sunt commentitia, & concinnata non possunt.* Quantaunque scilicet pœnitentia sit, quamlibet plena instave, vt eam passim vocat Cyprianus *lib. 1. ep. 2. & 11. & libello de lapsis lib. 3. epist. 8. & lib. 4. epist. 2.* quam scilicet exquisitis iudicijs, fletibus, ieiunijs animi dolorem præferat, quantumuis longa & per

quatuor pœnitentiæ gradus *περὶ τὴν αἰσῶσι, ἀποστασιος, ἀποστασιος, οὐκ ἀποστασιος* decurrat. Hic inquam huius legis sensus est, atque adè verborum quæ modo vgebam. Inanis enim est cuiusdam sententia, qui censet illa accipiendâ de pœnitentia ficta & commentitia. Quæ verò hâc parte Doctorum hodie sententia sit super hâc quæstione, vtum pœnitenti, Apostatæ ignoscendum sit, vide Menochium 2. *de arbitr. 6. cap. 5. 46. num. 19. 20. 21.* de Hæreticis verò pœnitentibus, num his venia data: vide *l. 40. 41. supr. de hæreticis, l. 4. ne sanctum baptismum.*

¶ Tertia seu vltima pœnarum, quam hâc constitutione sua Apostatis istis Valentinianus Iunior comminatus est; Dignitatum omnium quâ ingentiarum, quâ collatarum priuatio: atque adè infamiæ perpetuæ (vt cæteroquin infamibus non patent portæ dignitatum, de quo passim sunt obseruationes.) De hac porro infamiæ, & dignitatum priuationis pœnâ Apostatis indictâ: vide Farinacium *de hæresi quest. 173. num. 43.*

¶ *ARCADII constitutio, in Apostatas, ex Christianis PAGANOS factos.*

VII. * Impp. ARCADIVS & Honorius AA. Cæsario PP. P."

POs, qui, cum essent Christiani, idolorum se superstitione impiâ maculauerint, hæc pœna persequitur, vt testandi in alienos non habeant facultatem, sed certa his generis sui propago succedat, id est pater ac mater, frater ac soror, filius ac filia, nepos ac neptis: nec vltèrius sibi progrediendi quisquam vindicet potestatem. Dat. x. Kalend. April. CP. Arcadio I V. & Honorio I I I. AA. COSS. [396.]

NOTÆ.

Abeſt hæc lex à Cod. Iust. Eius meminit quoque Baronius Anno D. 396. n. 10. *Cæsarius* sub Arcadio PP. Orientis scilicet. Eidem Cæsario Præfecto Prætorio & alijs complures Arcadij constitutiones inscribuntur, ac inter alias Ecclesiasticæ sequentes, putâ anno superiore 395. l. 27. *supr. de hæreticis*: hoc ipso Anno 396. l. 14. *infr. de Paganis*: lex 31. 32. *supr. de hæreticis*. Anno 397. lex 13. *de Iudæis*, Anno 398. lex 32. *supr. de Episcopis*. *vide & l. 13. supr. de Paganis, sacrif. & templis.* persequatur. Quamquam & illud sustineri possit. *Alteri sunt extranei: quibus opponuntur ij quibus propriæ actiones competunt l. 3. in fin. supr.* *Ex testamento & ab intestato.*

COMMENTARIUS.

ARCADII hæc vnica per Orientem in Apostatas constitutio est, de iure testandi Apostatis denegato, de qua interdictione iam ad superiores leges omnes actum est. Et quidem est hæc lex de Apostatis indistinctè quibuscumque, nullo Apostatiæ discrimine factò, vtum videlicet ex fidei, an verò ex Catechumenis tantum Apostatæ factæ fuerint. Pariter vt nulla facta fuerat à Theodosio l. 1. *supr.* Valentiniano Iuniorè l. 3. *supr.*

¶ Et nouum porro ius aliquod hâc leg. inducit Arcadius circa hoc testandi ius: & mitius quidem quam Theodosius Magnus pater eius aliquando, qui primùm submotâ omni conditione omne omnino testandi ius Apostatis ademerat l. 1. *supr.* mox, ex fidelibus Apostatis factis tantum l. 2. Catechumenis testandi iure aliquo relicto in filiis scilicet & fratre germanos. Sed & Valentinianus Iun. quoque abscisè testandi licentiam denegauerat l. 3. & 4. *supr.* Apostatis ex fidelibus, At nunc benignior & lenior paulò his omni-

bus est Arcadius Imperator, ac nominatim lenior quam Theodosius Magnus *d. l. 2. supr.* (cui legi abrogandæ hæc lata mihi omnino videtur.) Lenior verò in duobus, tum in eo, quod nullo Apostatiæ & Apostatarum discrimine factò, testandi ius aliquod, etiam Apostatis ex fidelibus, facit; tum in eo, quod testandi ius concedat non tantum in filios vel fratres germanos, vt Theodosius fecerat *d. l. 2.* verum & in alios prætereà. Primò, quidem in Patres & Matres quoque, quorum successio antè non tam fauorabilis Theodosio Magno visa *d. l. 2. supr.* quæ etiam dubitandi ratio fuit in l. 5. *supr. de inoffic. test.* quæ desumpta est ex parte ex l. 3. *supr. hoc tit.* sed eadem visa Arcadio hac lege. Secundo, etiam in fratres, et si non germanos: Cum Theodosius tamen id de germanis diserte cauisset *d. l. 2. supr.* vt alijs in alijs iure attulicis germanorum fratrum potior aliquando ratio visa, veluti in querela inofficiosi aduersus fratrum testamenta l. 1. *supr. de inoffic. test.* quia germani soli agnati essent & legitimi successores: Vterini non

non item, quod etiam Ambrosius testatur *epistola 66.* Tertio, etiam in sorores, cum Theodosius *d. l. 2.* non nisi in patres diserte testandi licentiam Apostatis & Catechumenis tribuisset. Quar-

to, etiam in nepotes & neptes, cum Theodosius non nisi in filios tribuisset *d. l. 2.* Denique, vt verbo dicam, ab Arcadio hæc lex lata viderit ampliandæ & abrogandæ Patris Theodosij M. legi 2. *supr.*

¶ VALENTINIANI Tertij in Apostatas constitutio, qui ex Christianis PAGANI facti.

VII. * Impp. Theodosius, & VALENTINIANVS AA. Basso PP. P." Post alia.

APOSTATARVM sacrilegum nomen singulorum vox" continuæ" accusationis incesset: & nullis finita temporibus huiusmodi criminis arceatur indago: ¶ Quibus quamuis præterita interdita sufficiant, tamen etiam illud iteramus, ne quam, postquam fide deuiauerint, testandi aut donandi quippiam habeant facultatem: sed nec venditionis specie facere legi fraudem sinantur, totumque ab intestato Christianitatem sectantibus propinquis potissimum deferatur. ¶ Intantum autem contra huiusmodi sacrilegia perpetuari volumus actionem, vt vniuersis ab intestato venientibus, etiam post mortem peccantis, absolutam" vocem infimulationi" congruæ non negemus: Nec illud" patiemur obstare, si nihil in contestationem profano dicatur viuentè perductum." ¶ Sed ne huius interpretatio criminis latius incerto" vagetur errore, eos præsentibus insectamur oraculis, qui nomen" Christianitatis induci sacrificia fecerint." Quorum etiam post mortem comprobata perfidia hac ratione plestenda est, vt donationibus testamentisque rescissis, ij quibus hoc defert" legitima successio, huiusmodi personarum hereditate potiantur. Dat. v i i. Id. April. Rauennæ Theodosio x i i. & Valentiniano i i. AA. COSS. [426.]

NOTÆ.

* Lex 4. Cod. hoc tit. Omisit eam Baronius in Annum & Annales suos refertre. Iungenda autem ei lex 28. *infr. de Iudæis.* *Basso* PP. sub Valentiniano III. Eidem Basso Præfecto Prætorio & alijs plures leges inscribuntur: quas v. in *Protopogr.* Ita mox, *vocem infimulationi congruæ non negemus.* Scilicet vox propriè de accusatione & querela *his locis & l. 2. supr. de nuptiis, l. 5. supr. ad L. Iul. de Adulter. l. 1. supr. de offic. rectoris prou. l. 3. 4. vlt. supr. de præter crimem maiest. vide plura in Gloss. Theod.* *Continua* accusatione: in nonnullis Codd. Iustin. Sed rectius habent alij, vt hic, *vocem continuæ accusationis.* *Continua*, id est, perpetuæ hâc leg. vt & supposititia *l. vlt. infr. de Episcop. Iud. continuæ lege sancimus.* Itaque in sequentibus mox *perpetuari volumus actionem*, item *nullis finita temporibus.* *Abeſt hæc vocula à Cod. Iust.* *Absolutam*, id est, liberam. *id est* accusationi: Id Cod. Iust. malè *infimulationis.* *id.* Cod. Iustin. *productum*, Cod. Iust. male: *in incerto*, Cod. Iust. *nomine*, Cod. Iust. *sacrificia sacrilega vel fecerint, vel faciendâ mandauerint*: ita Cod. Iust. *deserret*, Cod. Iustin. *VII. d. l. 28. infr. de Iudæis.*

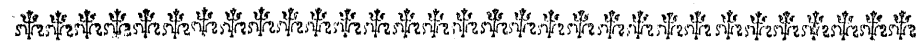
COMMENTARIUS.

VALENTINIANI Tertij Placidij filij (qui ex Cæsare recens Imperator factus fuerat) grauis hæc & seuera per Occidentem in Apostatas lex est: cui etiam coassanda venit (ceu ex eadem constitutione desumpta) lex 28. *infr. de Iudæis*: quæ & ipso argumento huic respondet. Nam vt hæc lex est de his qui ex Christianis Pagani facti sunt: ita contra illa de *proselytis* qui ex Iudæis Christiani fierent: Rursum, quodammodo illa lege multa continentur in fauorem eorum, qui ex Iudæis Christiani fierent: ita vicinensâ graues pœnæ hac lege continentur in eos qui ex Christianis Pagani facti essent. De hoc quippe Apostatarum genere est expressè hæc lex, & in iis tantum huiusce legis pœnis locum esse vult diserte Valentinianus Tertius, proposita eorum distinctione seu descriptione: ibi, *Sed ne huius interpretatio criminis, &c.*

¶ Ergo cum alijs Apostatiæ criminè, atquæ adè pœnæ in Apostatas constitutæ, in eos quoque qui ex Christianis Iudæi vel Manichæi sunt, cadere solent: (quod docuit Valentinianus Iun. *lex 31. supr. hoc tit.* & Constantini Magni *lex 1. infr. de Iudæis*, & Constantij *lex 7. eod. tit.*) Valentinianus Tertius pœnâs hâc constitutione sua comprehensas iis qui ex Christianis Pagani facti essent proprias esse voluit. Inquies, quidnam igitur Valentinianus senserit de altero illo Apostatarum genere qui ex Christianis Iudæi effecti essent, de quibus sanè hâc constitutione eum aliquid caussè oportet; quandoquidem & contrario casu aliquid cauendum putauit *d. l. 28. infr. de Iudæis*; putâ de *proselytis* Christianis ex Iudæis effectis? Mihi mens ea, Valentinianum Tertium hâc leg. abrogatum iuisse Valentiniani Iun. *leg. 3. supr.* Sic quidem, vt pœnâs eâ lege sancitas manere voluerit

in his qui ex Christianis Iudæi effecti essent, & sic mitius cum his egisse: at enim grauiores iam pœnas iis qui Pagani facti essent indixisse; Grauiores inquam pœnas, in hisce duobus: Tum quoad accusationem huius criminis: Tum quoad pœnas. Quoad *Accusationem* in duobus abrogata d. l. 3. Primò, scilicet perpetuam huiusce criminis *Accusationem* post mortem Apostata facit, seu vt *hæc leg.* dicitur *continuum* accusationem & *perpetuari* actionem: denique *absolutam* vocem in simulationi non negandam, sic vt Apostatae crimen non præscribitur, cum temporariam tantum & quidem quinquennalem esse voluisset Valentinianus Iun. d. l. 3. & l. 5. *supr. de inoffic. test.* exemplo querelæ inofficiosi testamenti, de quo ad *eam legem*. Quo mirum magis, Tribonianum utramque constitutionem & *distam* l. 3. inquam, & hanc in Codicem suum (puta in l. 2. & 4.) coniecisse, quæ aded inter se contrariæ sunt, nullaque satis comoda ratione conciliari possunt, quicquid tandem

alij distinguant. Secundò, hanc actionem, competere vult ab intestato venientibus, ad rescindenda Apostatarum testamenta etiam iis qui viuo Apostata consenj eius Apostatas tacerint, cum tamen antea Valentinianus Iun. id eis denegasset d. l. 3. Ergo Valentinianus Tertius quoad accusationem duas limitationes propositas à Valentiniano Iun. *dist.* l. 3. *hæc leg.* dilertè abrogatum iuit quoad accusationem. 2. Quod *Pœnas* attinet, & eas pariter *hæc leg.* auctum iuit: Nam cum antea non nisi testandi iure Apostatis his interdictum fuisset, & quidem à Valentiniano Iun. d. l. 3. *hæc leg.* à Valentiniano Tertio etiam donandi inter viuos iure interdicatur, imò & vendendi in fraudem huiusce legis. Et sic cum antea testandi tantum solatio interdictum fuisset, atque sic solatio morientibus propositum, etiam viuis hæc interdicta. Ac proinde hæc parte iam valet argumentum negatiuum à iure testandi, ad ius donandi & vendendi.

DE IVDÆIS, COELICOLIS ET SAMARITANIS.

TITVLVS VIII.

I. COD. IVS T. IX. DE IVDÆIS, & COELICOLIS: nullâ Samaritarum mentione factâ. Quare & omissa Cod. Iust. *lex* 16. & 28. *hoc tit.*

"de Coelicolis dicam ad *legem* 19. *hoc tit.*

"Samaritanorum præter Rubricam fit prætereà mentio l. 16. vbi de iis dicam & l. 28.

PARATITLON.

I. VDÆORVM secta l. 1. 8. 9. religio, l. 10. 13. 23. *lex*, *leg.* 28. & l. 2. *supr. de metatis*, l. 99. *supr. de Decurionibus*, corpus, l. 118. *supr. de nauticulis*. Et si dicatur secta feralis l. 1. & nefaria d. l. 1. superstitio, item l. 10. *supr. de iurisdic.* l. 24. 28. *hoc tit.* l. 157. 158. *supr. de Decurionibus*. flagitiâque his tribuantur l. 6. & turpitudinis d. l. 6. vt & peruersitas l. 24. illi impudentur, sub Christianis tamen Imperatoribus lata fuit l. 9. Iudæique passim per Imperium Romanum dispersi fuere, tam in Oriente per Præfecturam Prætorianam Orientis d. l. 10. *de iurisdic.* & l. 158. *supr. de Decurionibus*, l. 4. 5. 8. 9. 10. 13. 15. 18. 22. 25. 26. 27. *hoc tit.* (puta per dioccesin Orientis l. 9. 11. *hoc tit.* per Ægypti dioccesin d. l. 18. *supr. de nauticular.* l. 2. *supr. de his qui ad Eccles. conf.* in vtraque Palæstinâ l. *ultim.* & per Præfecturam Illyrici l. 12. 21. *hoc tit.*) quàm in Occidente l. 23. (puta per Præfecturam Italix l. 7. 14. 16. 17. 19. 20. 24. 28. *hoc tit.* l. 99. *supr. de Decurionibus*. l. *ultim.* *supr. de feriis*, & l. 8. *supr. de section.* per Apuliam & Calabriam, nominatim l. 158. *supr. de Decurionibus*. per Galliam Belgicam, Agrippinæ l. 3. *hoc tit.*) Qui omnes (vt hodie) vilibus fermè commerciis occupati fuere: vide l. 18. *supr. de nauticular.* Quâ verò conditione lati fuerint, mox ostendetur. Prius enim videndum est eorum regimen.

¶ Igitur Iudæis, hoc æuo summò loco præfuerunt Patriarchæ de quibus agitur l. 8. 11. 13. in *princ.* l. 14. 15. 17. & l. *ult.* *hoc tit.* & eò ad eos denique pertinet *lex* 22. quæ data est Anno Domini 415. Iique summâ dignitate. Hinc aded viri clarissimi & Illustres vocantur l. 8. 11. 13. & spectabiles d. l. 15. nisi hæc *lex* sit de minoribus Patriarchis, sic quidem etiam vt sub Theodosio Iun. in l. 22. Anno Domini 415. Gamalielis cuiusdam [Patriarchæ scilicet] mentio fiat, honoratè Codicillis honorariæ Præfecturæ. Hi Patriarchæ Apostolos adesse suos habuere l. 14. *hoc tit.* Ab his præpositi alij Iudæis qui his præessent l. 15. *hoc tit.* Primates scilicet Iudæorum l. 8. *hoc tit.* Horum ditioni subiecti erant, Archisynagoga

Archisynagoga, Patriarchæ, Presbyteri aliique l. 13. *hoc tit.* de quibus mox. Tandem Patriarchæ esse desierunt iam Anno D. 429. l. *ultim.* *hoc tit.*

¶ Post Patriarchas igitur & sub his fuere in SYNAGOGIS, Primates l. 8. 1. Hierci l. 4. *hoc tit.* vbi de his dicam. 2. Archisynagoga l. 4. 13. 14. Patres Synagogarum *dist.* l. 4. qui Legi præsidere dicuntur l. 2. alii qui Synagogis deseruiunt l. 4. à Patriarchis præpositi l. 15. In his & Didascali l. 3. *hoc tit.* & l. 3. *infr. tit. prox.* Maiores l. 1. *hoc tit.* d. l. 3. & d. l. 23. Presbyteri l. 2. 13. 14. Fit & post Presbyteros apud Epiphanium mentio *Archisynagoga*, qui apud eos Diaconi & ministri fuere: *Πρεσβυτέρων*, inquit, & *ἱεροδιδασκάλων* & *ἐπιτροπῶν*. Iique comprehenduntur & l. 4. *hoc tit.* his verbis, *ceterisque qui in eodem loco, seu synagogis deseruiunt*, & l. 13. his verbis, *ceterisque qui in eius religionis Sacramento versantur*.

¶ In SYNEDRIIS verò erant Primates singulis Prouinciis præpositi l. *ultim.* Patriarchæ, scilicet minores l. 1. 2. 13. *hoc tit.* l. 10. *supr.* de iurisdictione (qui Archisynagogis postponuntur d. l. 13. pariter vt Patriarchia Synagogis l. 3. Presbyteris præponuntur d. l. 3. & 13. & maioribus iunguntur d. l. 13.) Proceres singulis ciuitatibus l. 10. *hoc tit.* Nisi hi duo idem si nt. Hi pretia rerum venalium Iudæis statuebant d. l. 10. *hoc tit.* disciplina Iudæorum & modestiæ inspectores erant d. l. 1. & 23. *hoc tit.* eorumque velut Syndici l. 3. *infr. tit. prox. ne Christianum mancipium*: suâ de religione sententiam habuere arbitrio Patriarcharum l. 8.

¶ Iudæis itaque (vt sub vniuersi conspectum proponam quis Iudæorum status sub Christianis Imperatoribus fuerit) vt sui Primates fuere, de quibus modo, suisque adstricti carimonis extitere l. 13. 1. Ita & sua illi Synedria habuere l. *ultim.* seu Conuenticula l. 20. suas Synagogas l. 2. 9. 12. 14. 20. 21. 22. 25. 26. 27. *hoc tit.* & l. 2. *supr. de metatis*: aliâque religiosa loca d. l. 2. *supr. de metatis*: Patriarchæa & Presbyteria, l. 3. *hoc tit.* 2. Conuentusque in his ac tempestate liciti fuere l. 9. 3. *Ferias* item suas & festiuitates exercere nullo interurbante, potuere l. *ultim.* *de feriis* *supr.* l. 8. *supr. de exsect.* l. 18. 20. *hoc tit.* veluti Sabbathum d. l. *ultim.* & l. 8. Solemne item quo Aman incendunt l. 18. *hoc tit.* & alios dies: sic quidem his diebus exigi, conueniri non possent: ne quidem fisci nomine d. l. 4. *Synagoga* item eorum à metatione immunes fuere l. 2. *de metatis*: neque Christianis eas violare, inuolare, destruere, exurere licuit l. 9. 12. 20. 21. 25. 26. 27. *de Iudæis*, donariave expilare d. l. 25. 5. Ipsos Iudæos obtinere vel lædere contumeliave afficere, manûque inferre impunè non licuit, l. 21. 26. *de Iudæis*, l. 24. *de Paganiis*, vt & eorum bona diripere d. l. 24. multo minus Illustrium Patriarcharum contumeliosam in publico facere mentionem l. 11. d. *tit. de Iudæis*. 6. *Disciplina* quoque his sua seruata relictaque. Proiecti quippe à Primatibus suis vtreciperentur rursus à Iudicibus cogi non potuere l. 8. *de Iudæis*. Confugientes etiam ad Christianam religionem ad euitanda tantum crimina aliâque necessitates, recuperauere, l. 23. *de Iudæis*, l. 2. *de his qui ad Eccles.* 3. 4. *ultim.* 7. *Præuilegia* etiam Archisynagogis, Patriarchis & ceteris in huius religionis Sacramento versantibus eadem, quæ Clericis concessa fuere l. 13. 15. *de Iudæis*: puta ciuiliū, censuram, personalium munerum immunitas l. 2. 4. 13. *de Iudæis*. 8. Primatum item & Patriarcharum de religione, seu quæ ad eorum superstitionem pertinent, sententia seu iudicium fuit l. 8. *hoc tit.* & argum. l. 10. *de iurisdic.* De ceteris, vt & si inter Christianos & Iudæos contentio esset, Rectoris Prouinciæ forum sortiti d. l. 10. & l. 22. *hoc tit.* 9. *Pretium* rerum venalium his, non discursores, moderatores statuere, sed ipsorum proceres l. 10. *hoc tit.* 10. Liberalibus etiam studiis instituti exercendæ *Adnotationis* licentiam habuere l. 24. *hoc tit.* 11. Postremum Apostolatus seu auri coronarij Hierosolymam ex omni orbe Romano ad Patriarchas & ad Primates exigendi mittendique ius eis fuit l. 14. 17. *ult.* *hoc tit.*

¶ Viceuersa, Iudæorum audaciæ l. 44. *de hæreticis*: ne aut increfcerent, aut in Christianos fortè insolescerent varia subinde in hos constituta: 1. Synagogas scilicet nouas condere prohibiti l. 22. 25. 27. *hoc tit.* 2. Nuptiæ item inter Christianum & Iudæum vetitæ l. 6. *hoc tit.* l. 2. *de nuptiis*, l. 6. *ad L. Iul. de adult.* 3. Militia item omni Palatinâ, armata ab Honorio exclusi l. 16. 24. *hoc tit.* 4. Muneribus vicissim publicis, curiis, corporibusque obnoxij erant & ad ea vocari poterant l. 2. 3. 24. *hoc tit.* l. 99. 157. 158. 165. *de Decurionibus*. Inter alia idonei facultatibus ad functionem nauticulariam vocari poterant l. 18. *de nauticular.* 5. Etiam quoad nuptias contrahendas: de quo est *lex* 7. *Cod. de Iudæis*, Romano & communi iure viuere iussi l. 10. *de iurisdic.* 6. Iudicandi in Christianos Patriarchis copia non fuit l. 22. *hoc tit.* 7. Ex Christianis Iudæi effecti, pœnis affecti l. 1. *hoc tit.* veluti bonorum proseriptionis l. 3. *hoc tit.* vide & l. 7. *de Apostatis*. 8. Contra Christianæ religionis odio, filium Christianum ex Iudæo factum pater, ideò ex hæ-

redare non potuit: imò quamlibet ingrato Falcidiam relinquere tenebatur *l.28. hoc tit.* Sed & alium ex Iudæo Christianum factum iniquitantes supplicio affecti *l.25. hoc tit.* 9. Veriti item Christianum circumcidere *l.22. 26. hoc tit.* 10. imò Christianum mancipium habere *l.22. d. tit.* de quo *tit. specialis prox.* 11. Denique veriti quidquam in Christianæ religionis contempnum admittere, veluti Crucem incendere in solemnitate Amanis *l.18. vel quicquam præceptis in Christianæ cultionis reuerentiam admittere l.21. infr. hoc tit.*

II. *Cælicole* quoque erant de quibus agitur in *Rubrica, hoc tit.* (vbi medio loco positi hi inter Iudæos & Samaritanos:) & tribus legibus huius Codicis, putà *l.19. hoc tit. & l.40. 44. de hæreticis.*

III. *Samaritani*; de his agitur, præter Rubricam, tribus legibus: putà *l.16. 28. hoc tit. & l.18. supr. de nauicular.*

Cæterum quorum Imperatorum de Iudæis vel in Iudæos constitutiones hoc titulo extent aliæque quæ hoc Codice occurrunt, hoc syllabo exhibere iuuat: vt ita hystoriae Iudaicæ pars inde iam confici possit.

Constantini Magni est *lex 1. 2. 3. 4. 5. hoc tit. l.1. infr. tit. prox.*

Constantij *lex 6. 7. hoc tit. l.2. tit. prox.*

Valentiniani Senioris *lex 2. supr. de metatis.*

Valentiniani Iun. *l.99. supr. de Decurionib. l.3. de Apostatis.*

Theodosij Magni *lex 8. 9. hoc tit. l.18. supr. de nauicular. l.2. de nuptiis, l.5. ad L. Int. de adulter. adde & l.7. Cod. de Iudæis.*

Arcadij *lex 10. 11. 12. 13. 15. hoc tit. l.10. supr. de Iurisdic. l.2. de his qui ad Eccles.*

Honorij *lex 14. 16. 17. 19. 20. 23. 24. hoc tit. l.158. supr. de Decurion. l.8. supr. de execut. l.ultim. supr. de feriis. l.3. tit. prox.*

Theodosij Iun. *lex 18. 21. 22. 25. 26. 27. 29. seu ult. hoc tit. l.24. infr. de Paganis: l.4. 5. infr. tit. prox.*

Valentiniani Tertij *lex 28. hoc tit.*

Et sic in vniuersum sunt hoc Codice quadraginta sex constitutiones de Iudæis, ex quibus, vt dixi *Historiæ Iudaicæ* partem breuèque *Chronicon* centum quindecim annorum, ab Anno D. 315. ad 429. conficere licet.

I. * Imp. CONSTANTINVS A. ad Euagrium."

IUDÆIS," & Maioribus eorum, & Patriarchis, volumus intimari," quòd si qui, post hanc legem, aliquem, qui eorum feralem" fugerit sectam, & ad Dei cultum respexerit, faxis aut alio furoris genere, (quod nunc" fieri cognoscimus,) ausus fuerit ademptare, mox flammis dedendus & cum omnibus suis participibus concremandus. ¶ Si * quis verò ex populo" ad eorum nefariam sectam accesserit, & conciliabulis eorum se adpaucauerit, cum ipsis pœnas meritas sustinebit. Dat. xv. Kalend. Nou. Murgillo," Constantino A." I V. & Licinio I V. C O S S. [315.]

NOTÆ.

* *Lex 3. Cod. eod. tit.* hinc desumpta est. Hanc Annalibus quoque suis inseruit rectè Baronius Anno D. 315.

* P. P. Ita Codex Iustin. vt lege supr. de Centonar. & Dendrof. quæ hoc ipso anno data est ante mensem. Et ex his tamen legibus discere non licet vilo argumento, quamnam Præfecturam gesserit. Si vera est coniectura eorum, qui hanc legem ad Iosephum ex Iudæo Christianum effectum referunt, cum dicendum fuerit, Euagrium hunc PP. Orientis fuisse, in quâ & Palestina erat.

* Et *Cælicolæ*, hæc verba addita in *Cod. Iust.* etsi à quibusdam manuscriptis absint. Sanè Constantini seculo hæc non conueniunt, vt ad *l.19. infr.* notabitur.

* *Feralis* secta Iudæorum, similiter Theodosius *Novella de Iudæis & Samaritis 3. vers. Quamobrem*: vt mox *infr. nefaria.*

* postea quam nos Christianæ fidei vexillum creximus.

* Secundum caput: quod recidit Tribonianus & à Codice suo abesse voluit: propter *l.7. infr. hoc tit. & l.ultim. supr. de Apostatis*, quas prætulit.

* Populo Christiano tantum, an verò & Gençili? Illud puto. Sanè & Doctorum constans est sententia, Apostatam dici non posse, si quis ab improba secta ad altam reprobam se transferat: veluti de Iudaismo ad Paganismum: & viceversa, vt de facto responderunt... *consil. & Alcianus, consil. 478.* quibus assentitur Clarus, in *præci crim. l.1. ult. q.7. n.4.* Alber. in *Rubr. Cod. de Iudæis, n.1.* Campegius de... *q.7. vers. ex his.*

* *Murgillo*: quod in Panonia superiore, prope Mursam eius meminit Antoninus in *Itinerario p.146.* *Murgillum* est *Mursilla minor*, vt vocatur in *Itin. Pening.*

* Ita quoque habet subscriptio *Cod. Iust. d. l.3.* vt mirer, vnde, aut quo argumento, Baronius Anno D. 327. n.35. hanc subscriptionem exhibet. *Dat. XV. Kal. (.) Nou. Constantinopoli Constantino A. VII. & Constantino VI. COSS.* Ex qua tamen colligit, hanc legem hoc quidem tempore primum emanatam, postea verò relatum & quidem Constantinopoli; (quæ tamen etiam eo tempore tum nullâ erat.)

COMMENTARIVS.

CONSTANTINI Magni tum in Iudæos, tum pro Iudæis, quinque priores huius tituli sunt constitutiones; quibus addenda & sexta eiusdem *lex 1. infr. tit. prox.* septimam non admitto, quam alioquin memorare videtur *lex 22. hoc tit. vt ad eam leg. ostendo.*

¶ Sanè omnes illæ leges Constantini Magni studium arguunt tum in propagandâ Christianâ religione, viceversa in pessundanda Iudæorum superstitione, iam inde à primis susceptæ à se fidei Christianæ primordiis, tum in retundenda Iudæorum audaciâ: partim denique, quia simul & semel extirpati non poterant, in tuendis & protegendis Iudæis, quantum noui Imperij, de quo nouo susceptæ religionis ratio vel desiderabat vel ferebat.

¶ Inter cætera verò, bonæ etiâ mentis & ad fidem Christianam conuersionis & in ea manendi, sic vt dicam, impedimenta quædâ Constantinus M. è medio amolienda credidit, quòd pertinet hæc *lex & lex 5.* Huius legis duo sunt capita. Primum cauetur, vt si quis Iudæus, Iudæum ἐπιφύλον PROSELYTVM, id est, ex Iudæo, Christianum factum, faxis, vel alio furoris genere appetierit, tum factum flammæ supplicio puniatur: Cui similis constitutio est *l.5. infr.* Secundo capite viceversa, APOSTATAS, id est, ad Iudæorum sectam ex populo Christiano accedentes, meritis pœnis cum ipsis affici iubet. De quo *Apostatarum* genere est quoque Constantis *lex 7. infr. hoc tit.* (quæ alioquin prima est *Cod. Iustin. de Apostatis*;) vt & Valentiniani Iun. *lex 3. supr. de Apostatis.* Neque plures, quam hæc tres constitutiones hoc Codice occurrunt de hoc Apostatarum, qui scilicet è Christianis Iudæi sunt, genere: Cum autè ait Constantinus M. *meritis pœnis* hos Apostatas afficiendos, arbitriam pœnam constituit: Verùm postea mitior aliquanto certaque pœna placuit Constantio *d. l.7. infr. hoc tit.* nempe honorum proscriptio: vt & Valentiniano Iun. *l.3. supr. de Apostat.* qui eos in intestabilium numerum redegit. Et has quidem leges Iustinianus prætulit, omisâ hac huius l. parte.

¶ Ad primum huius legis caput redeamus. Ex hæc constitutione & *l.5. infr.* (quæ eiusdem Constantini Magni est:) videre licet, quanto Iudæi furoris (ipsi *iudicium zeli* vocabant: de quo Seldenus *de Iure nature & gentium secundum Hebræos. V. l. 4.*) hæc tempestate ferrentur, Christianæ religionis incrementis indolentes, & ad eam passim, Iudæis quoque ipsis meliore consilio transeuntibus: tantâ etiam procaciâ, vt quemadmodum cæteroquin profelytos ἐπιφύλους Iudæi atrociter semper insecti sunt, quam Gentiles Christianos ex Gentilibus factos, vt testatur Chrysostomus in *cap. 2. epist. ad Galatas ad Cornel. pag. 989.* sub Constantino M. furentibus propiores, faxis aliove furoris & iniuriarum genere hos appetere. Sanè Epiphanius quoque in *heresi Ebionitarum 30. n. 4. & 11. & 12.* eius rei exemplum apponit, sub hoc ipsomet Constantino, nempe Iosephi cuiusdam ex Apostolo Iudæorum: (de quo munere dicam ad *l.14. infr.*) ad Christianam religionem inclinantis, mox & conuersi, vatis appetiti à Iudæis iniuriis. Locus dignus est, qui totus legatur. Nam & ex eo apparet, Constantinum Magnum hosce profelytos dignitatibus auxiliè. Quinimò sunt, qui haud improbabiler censent, eundem Iosephum huius leg. ferendæ Constantino causam præbuisse.

¶ Nunc de Maioribus & Patriarchis Iudæorum, quorum hæc leg. mentio fit, dispiciendum est. MAIORES Iudæorum, non hic tantum memorantur, verum & in inscriptione *legis 23. infr. hoc tit. & l.3. infr. ne Christian. mancip. Iudæus hab.* vbi Didascalo proximè subiiciuntur *dicit. l.23. & d. l.3.* his verbis, *Annati Didascalo & Maioribus Iudæorum.* Vnde apparet, maiorem Didascali fuisse dignitatem inter Iudæos, minorem fuisse Maioribus. Quid autem muneris eorum fuerit, hæc leges ex parte edocent; nempe, fuisse eos Iudæorum disciplinæ & modestiæ inspectores, & quotidianis Iudæorum actibus præfuisse. Idè scilicet hanc constitutionem Constantinus huius intimari iubet, qua Iudæorum furori, profelytos, id est, ex Iudæis Christianos iam factos appetentium, occurritur. Hinc vt Didascalo, ita & Maioribus Iudæorum duæ illæ leges inscribuntur, quibus eis permittitur, criminis tantum aliarumve necessitatum extirpandorum causa, Iudæos ad Ecclesiam simulatè transeuntibus, retrahere ad propriam legem: iisdemque hoc negotij datur, vt ne Christianos seruos à Iudæis dominis à Christiana religione adduci patiantur. Sanè & Interpretes ad *l.10. supr. de Iurisdic. l.10. supr. de Iurisdic. l.10.* Iudices eorum fuisse ostendit *Maioribus*, quæ ad religionis disciplinam pertinebant. Quamquam ibi eâ appellatione abutitur. Igitur fuerunt hi pars Synedrij Iudaici, neque dubito eisdem videri cum iis, qui *Proceres Iudæorum* vocantur, *l.10. infr. hoc tit.* quorum muneris id quoque erat, vt Iudæis pretia statuerent, cum venalia proponerent. Et hæc de *Maioribus* Iudæorum; quos cum *Presbyteris*, de quibus ad *l. prox.* æquari non fero: etsi alioquin Presbyteros & Maiores dictos scio, vt apud Cyprianum *ad Quirinum, cap. 76.* & Interpretes *ad Timoth. & can. 7. Cod. Africani.* Videndus & Suidas, item Benedictus Leuita *lib. 5. cap. 107.* & Flotilda in *visionibus.* Maiores enim fuerunt pars vt dixi Synedrij: Presbyteri verò pars Synagogæ vt probatur *l.2. 13. 14. infr.* Sanè & hæreticis quoque nonnullis sui Maiores fuere: vt apud Phryges *οι μαγιστροι λεγομενοι* vt testatur *can. 8. Laod.*

¶ Sequuntur hæc leg. PATRIARCHÆ Iudæorum: quorum multa hoc titulo, & quidem decem legibus mentio fit: putà *hæc leg. & l.2. 8. 11. 13. 14. 15. 17. 22. ultim. hoc tit.* ac præterea *l.10. supr. de Iurisdic.* qui & *Principes* Iudæis ipsis dicti ΔΙΝΩΝ. Quomodo Origenes *ad ap. 2. lib. 4. cap. 1.* & Hieronymus eos vocat, *lib. 2. comment. in Esaiam.* De Patriarchis inquam hæc leges omnes sunt. Atenim, quod primo omnium loco obseruandum est, non vnum Patriarcharum genus fuit, alij aliis superiores: alij contra ditioni aliorum subiecti, quod ostendit disertè *lex 13. infr. hoc tit. Præuilegia*, inquit, *his, qui in Iudæis Patriarcharum ditioni subiecti sunt Archisynagogis, Patriarchisque, ac Presbyteris ceterisque qui in eum religionis Sacramento versantur, nunc nostri numinis perseuerem ea, que veneranda Christianæ legis primis Clericis sanctimonia deseruunt.* Minores igitur hi Patriarchæ seu Pismi sub illustrium Patriarcharum ditione fuerunt: nempe Archisynagogis inferiores, Presbyteris Superiores; denique similes primis inter Christianos Clericis. De iisdem Patriarchis Minoribus accipio & hanc ipsam legem, vbi Maioribus Iudæorum coniunguntur. De iisdem accipio & *legem 2.* vbi pariter Synagogis, Patriarchis, Presbyteris dediti coniunguntur, haud aliter atque *dicitur lege 13.* eodem prioris ordine

& in eodem argumento. Qui, inquit, deuotione tota Synagogis Iudaeorum, Patriarchis, vel Presbyteris se dederunt, & in memorata secula degentes Legi ipsi praesident, immunes ab omnibus tam personalibus, quam ciuilibus muneribus perseuerent, &c. cum oporteat istiusmodi homines a locis in quibus sunt, nullam compellitatione discedere. Ex his iam apparet, errasse Virum Doctum, qui ex d.l. 13. Patriarchas illos submouendos putabat sollicitata eius legis lectione.

Ex hac interim quoque lege apparet, vt Synagogas ita & Patriarchas & Presbyteria localiter dicta. Itaque mox a locis in quibus sunt. Nempè Patriarchatum horum certus districtus fuit: certis apud eos & πατριάρχαι praepositi erant. Atenim de Maioribus Patriarchis intelligenda est lex 8. 11. 13. in princ. 14. 17. & lex 29. seu vltim. hoc tit. de quibus sequentia obseruentur, praeter id, quod de eorum munere, docuit iam Paratilon. Primum, magnam eorum sub Christianis Imperatoribus dignitatem fuisse, vnde Clarissimi & Inlustres Patriarchae vocantur l. 8. 11. 13. vel etiam spectabiles l. 15. aded quidem, vt Gamalielis Patriarchae mentio fiat l. 22. hoc tit. fastigio dignitatum erecti, collatis ei codicillis honorariae Praefecturae. Quinto Iulianus Imp. in Epist. ad Iudaeos, suo semper sine Patriarcham solum fratrem omni obseruatione dignum vocat: τον ἀδελφον οὐτον τον ἀδελφωτάτων Πατριάρχων αὐθνήσα. Secundo notandum, horum Patriarchatum arbitrio Synagogas paruisse, constitutoque ab his Primates legis Iudaicae l. 8. hoc tit. id est: horum ditioni subiectos fuisse Archisynagogos, Patriarchas. (Minores scilicet: de quibus Imp.) ac Presbyteros ceterosque qui in eius religionis Sacramento versabantur, vt docet lex 13. infr. hoc tit. eius missionibus paruisse, vt docet lex 14. 17. & vltim. hoc tit. ab his praepositos, qui ceteris praesent l. 15. hoc tit. Tertio tenendum, adfessores suos habuisse, quos Apostolos vocabant, vt docet l. 14. hoc tit. vbi de his Apostolis dicam plenissime. Sed & Epiphanius in haeresi Ebionitarum 30. Quarto tenendum, certo tempore hos Patriarchas a singulis Synagogis certam summam exegisse amminerario canone auri coronarij nomine: ita quidem, vt cum Patriarchae hi in Oriente essent, nihilominus ex Occidentalibus partibus id exigerent, vt docent tres huius tituli constitutiones, puta lex 14. 17. vltim. hoc tit. de quo, vbi ad eas ventum erit, dicam prolixè. Quinto, Patriarchas in sola Palaestina fuisse, docet d. l. vlt. infr. hoc tit. non alibi in Oriente, multo minus in Occidente, quod tamen ex l. vltim. hoc tit. malè nonnulli colligunt, de quo ad eam legem, quod etiam Doctissimus Marca de concordia Sacerdotij & Imperij, rectè monuit p. 27. Et inanis est obseruatio Scriptoris nuperi, qui Patriarcham Huilium cuius ex Origene meminit Hieronymus Apologia aduersus Rufinum, Alexandriae nominatim Patriarcham fuisse scribit. Item Helleli (qui sub Constantino Magno) & Iudaei Tiberiadensium Patriarcharum meminit Epiphanius 21. Ebionitarum, vnde etiam discere liceat, Ciliciam attributam fuisse Praefecturae Patriarchae Tiberiadensium: quorum neutrum tamen aut ab Hieronymo, aut ab Epiphanio dicitur. Sexto tenendum, ab initio nonnisi vnum fuisse & Catholicum, sic vt dicam, Patriarcham, & quidem adhuc Anno D. 399. vt docet lex 14. infr. Quod Hadriani Imp. epistola aperitissime ostendit apud Phlegontem referentè Vopisco in vita Saturnini: cuius haec sunt verba, de Aegypto agentis: Illi, inquit, qui Serapim colunt, Christiani sunt, & deuoti sunt Serapi, qui se Christi

Episcopos dicunt. Nemo illic Archisynagogus Iudaeorum, nemo Samarites, nemo Christianorum Presbyter, non Mathematicus, non Aruspex, non Aliptes. IPSE ILLE PATRIARCHA, quum Aegyptum venerit, ab aliis Serapidem adorare, ab alijs cogitur Christum. Vides pntas ipse ille Patriarchas, quod nonnisi de vno rectè dicitur. Qui, quod quintae obseruationi addendum, etsi in Palaestina sedem suam haberet; attamen vicinas Prouincias subinde perlustrabat, ac nominatim Aegyptum, vt docet insignis ille Hadriani locus. Ipse ille, inquit, Patriarcha cum Aegyptum VENERIT. Itaque ita locus ille deinceps intelligendus est, quem Viri Docti fermè non cepere. Vnus Philippus Berterius hac parte cepit. In eo sanè vel maximè hallucinati sunt, quod haec accepere de Patriarcha Christiano Episcopo Alexandrino. Nam vt omittam argumenta alia, certissimum est, Patriarcha nomen in Ecclesia Christiana nonnisi diu post Hadriani tempora in Ecclesia auditum, quod alibi pluribus ostendi. Sanè & Origenes ad epistolam lib. 4. cap. 1. aperte vnum Patriarcham fuisse indicat. Dicunt permanere adhuc Principem ex genere Iudaei istum videlicet qui est gentis eorum Princeps, quem nominant Patriarcham. Septimo notandum, inter varias hoc Codice constitutiones, praeter Hadrianum, Epiphanium, Origenem, Patriarcharum meminit & alios. Hieronymus, Apologia aduersus Rufinum ex Origene Patriarcham Huillum memorat: Ceridè, inquit, etiam Origenes Patriarcham Huillum, qui temporibus eius fuit, nominat. Atenim fallitur Vir Doctissimus Canonum Isagogicorum lib. 3. pag. 297. qui hunc Origenis Huillum miscet cum Hellele, cuius meminit Epiphanius in haeresi Ebionit. Nam tempore omnino restagantur. Sanè lex vltim. infr. plures fuisse Iudaeorum Patriarchas innuit, vt & Theodoretus in aegretho. Erant Patriarchae Iudaeorum Babylonenses, Tiberiadenses, de quibus Sederolam, Rabbi Abraham, Rabbi Dauid in Zemach, Benjamin Itinerario. Octauo, neque illud ex Epiphanio omittendum; Patriarchas non delectu, verum generis successione hanc dignitatem sortitos, natos aut factos, aut creatos: Sic vt filius Patrem exciperet etque succederet, etiam puer, quod Epiphanius testatur tutoribus ab eo acceptis forte Apostolis. Nondè, istos Patriarchas videri voluisse esse de tribu Iuda, rectè Origene lib. ad epistolam 4. cap. 1. Quod Cyrillus catechesi 12. negat, vt & Theodoretus, qui eos ad stirpem Herodis refert. Epiphanius ad Gamalielè, & quidem eius, cuius mentio fit in Actis Apostolorum, refert. Neque illud quod idem addit de Iuda Patriarcha luxu & deliciis dedito: Quod Hieronymus in commune de Patriarchis scribit comment. in 3. Esaiam, ad haec verba & effeminati dominabuntur eis, Consideremus, inquit, Patriarchas Iudaeorum & Iuuenes sine Pueros effeminatosque, ac deliciis affluentes & impletam Prophetiam esse cernemus. Sed & Chryostomus, orat. 3. aduersus Iudaeos, p. 342. Patriarchas Iudaeorum caupones, negotiatores, atque omni iniquitate plenos vocat, & πικρὸς, ἐμπόρος, ἢ πάσης ἀνεπιεικείας γέμοντος. Non igitur de Iuda solum id verum, verum etiam de alijs, vt proinde Vir Doctus perperam id ad Iudam restringat, qui forte ne de Iuda quidem sensit, qui Constantini Magni temporibus fuit. Quae causa etiam forte abolerentur illorum, de quo ad l. vlt. infr. Non omittendum hinc quod Chryostomus superioribus subiicit, de hisce Patriarchis Iudaeorum: ἵνα μάθωσιν ὅτι οὐκ εἰσι οὐκ Πατριάρχαι παρ' ἡμῶν λεγόμενοι, ἐκ ἱερῆς εἰσιν, ἀλλὰ ἱερῆς ἀποκρίνονται, ἢ παρ' ἡμῶν καὶ θάπτεται οὐκ εἰσι.

αὐτῶν: μάλλον ἢ εἰδὲ ἀποκρίσιν διατηρῆσαι δύνανται: τούτων ἐκ τῆς ἀληθείας μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀποκρίσεως αὐτῶν ἐξυποκρίσασθαι: & haec quidem d. pag. 242. nam deinceps id repetit postea rursum, & in sequentibus pluribus argumentis probat pag. 343. vbi & de nouo de his: ὅρας πῶς τὸ παλαιὸν οἱ ἱερῆς ἐχειροτονήθη, καὶ ἢ παρ' ἡμῶν τὰ ἑδὰ ἰουδαίου παρ' ἡμῶν, καὶ γέλωτος, καὶ ἀρχαίων, καὶ κυρίας μετὰ ἑθνοποιίας. Quinto nec illud omittendum, errorem esse quoque Viri Docti, qui suos Gentilibus quoque Patriarchas fuisse praedidit. Nam Gamaliel Patriarcha, cuius mentio apud Marcellum Empiricum cap. 23.

is non alius est, quam Patriarcha Iudaeorum, vt & nomen eius ostendit, quod vtiq; inter Paganos nunquam usurpatum est. Et verò is ille Gamaliel est, qui memoratur sub Theodosio Iuniorè l. 22. infr. hoc tit. & cuius etiam Hieronymus meminit epistola ad Pammachium 101. tom. 3. fol. 166. lit. D. Sed & alij passim Gamaliel non tantum inter Didascalos, cuiusmodi est ille de quo Acta Apostolorum, verum etiam Patriarchae Iudaeorum fuisse, vt is quoque cuius meminit Epiphanius in haeresi Ebionitarum, 20. n. 4. Verum de eo ad l. 22. infr. plenius.

II. * Idem A. ad Ablaium PP. P.

Vt deuotione tota Synagogis Iudaeorum, Patriarchis, vel Presbyteris se dederunt, & in memorata secula degentes Legi ipsi praesident, immunes ab omnibus, tam personalibus, quam ciuilibus muneribus perseuerent: Ita vt, illi qui iam forsitan Decuriones sunt, nequaquam ad prosecutiones aliquas destinentur: cum oporteat istiusmodi homines a locis in quibus sunt, nullam compelli ratione discedere. Hij autem, qui minimè Curiales sunt, perpetuam Decurionatus immunitatem potiantur. Dat. 111. Kalend. Decembr. Constantinop. Gallicano & Symmacho COS S. [330.]

NOTAE.

- Aest haec lex à Cod. Iust. Meminit eius Baronius Anno D. 315. n. 9. § 13. Hanc legem quoque indicat Arcadius l. 13. infr. hoc tit. Ποτὸ ὕστερον πρὸτερον hic admittum ab huius Codicis concinnatoribus: haec enim lex, tertia hoc titulo esse debuit: tertia verò in hunc locum reuulsi.
- Ablaium hanc Praefectum Praetorio fuisse comperto ex varijs huius Cod. constitutionibus, iam inde ab Anno D. 326. in Annum vsque 333. de quo mox plura.
- Patricius: & mox quoque Presbyteris. Respondent enim haec Synagogis. Quare mox sequitur à locis in quibus sunt, &c.
- Cujaciana editio habebat, memoratus fectus.
- de gentis Legi ipsi praesident, ita emendabat Doct. Petitus 2. var. 10. p. 149. 160. minus rectè.
- Prosecutiones de his suo tit.
- al. designantur.
- id est Synagogis, Patriarchis, Presbyteris.
- Prima haec omnium constitutionum Constantinopoli data: ac proinde primum hoc isto Codice vestigium Constantini moræ Constantinopoli exstat. Sanè Eucænia Constantinopolis in huius Anni 330. mensis Maium incidunt, de quo vide Consultaria Theodosiana.
- al. Basso: malè.

COMMENTARIVS.

RESIDENTES Legi Iudaicae, veluti Archisynagogos, Patriarchas, Presbyteros, aliisque, ab omnibus omnino muneribus ciuilibus & personalibus manere, atque à curiali functione omni immunes, hac constitutione Constantinus Magnus iubet: & rursum l. 4. infr. imò & l. 3. quadamtenus. Quas Constantini Magni constitutiones intelligit Arcadius, l. 13. infr. hoc tit. Quod & ipsum iusserunt postea Constantinus, Valentinianus & Valens, quorum constitutiones hoc Codice desiderantur, quarum tamen eadem lex 13. meminit. Imò & Theodosius M. vt idem Arcadius docet l. 15. hoc tit. cum alijs Iudaeos Curiales in Curia retineri voluerit l. 99. supr. de Decurionib. Denique & Arcadius ipse d. l. 13. & 15.

Iudaeorum Primatibus tributum: Quo vtiq; ipso supponitur Iudaeos muneribus publicis, Curisque obnoxios, conditioni suae inhære oportuisse: de quo praeter hanc leg. & proximam § 4. infr. testes quoque sunt lex 99. 157. 158. 165. de Decurionib. & Nouella Theodosij de Iudæis, 3. vers. & quoniam vbi Theodosius: Ne videamur, inquit, hominibus execrandis contumelioso arbitrio immunitatis beneficium praestitisse, quos volumus huius Constitutionis auctoritate damnare.

Et hoc quidem privilegium his quos dixi in futurum tribuit Constantinus Magnus in tantum, quæ Ampliatio hic adicitur, vt si qui ex illis iam Decuriones sint, à prosecutionis onere tamen immunes esse velit, de quo prosecutionis onere Curialibus imminente, fidem quoque facit lex 161. supr. de Decurionib. & de eo plenissime dictum supr. lib. 12. tit. de auri publici prosect. Ratio hic assignatur, cuius aperta sententia est, quæque etiam ex parte edocet, quod sit prosecutionis onus. Privilegium hoc igitur Immunitatis Tom. V. I.

Nunc de Praesidentibus illis Legi ipsi, videndum est: (nam ita retinenda hinc lectio est.) In his memorantur Archisynagogi, qui fuisse & ante διακονῶν vltimam, vt patet ex historia Euangelicâ & Actibus Apostolorum, cap. 13. vers. 15. vbi munus & officium eorum satis indicatur, vt & Luca cap. 13. vers. 14. In magnis Urbibus plures erant Synagogæ & singulis sui Archisynagogi: quomodo & olim in maximis Urbibus, veluti Romæ, Antiochiæ, exceptâ Alexandria, plures fuere Episcopi, pro diuersis Urbium regionibus, vt restatur Epiphanius, quod in posterum vetuit Nicaena Synodus: etsi quidem aliud nonnullis alijs placet. Notum est autem Synagogæ Iudaicae praepositos fuisse viros spectatae probitatis, qui Chaldaico vocabulo dicebantur, quod volebat πραιποσίτων, Archisynagogi, Act. 13. 15. vbi plurimum Archisyna E e

Archisynagogorum vnus eiusdemque Synagogæ firmentio. Sed inter eos eminebat vnus eruditionis nomine cæteris prælati, cuius proprium munus erat legem interpretari, & Preces concipere, vt Iustinus aduersus Tryphonem nos docet: de quo vide plura apud Grotium in N. T. p. 187. De Archisynagogis nominatim fit mentio in Hadriani ad Seruanum C o s. Epistola apud Vopiscum in Saturnino: tribus præterea hoc tit. legibus, putà l. 13. 14. Sanè hi Presbyteris, vt hanc leg. ita d. l. 13. & 14. præferuntur: imò & Patriarchis (minoribus scilicet) vt hanc leg. ita & dist. l. 13, in quâ idem ordo eademque sententia occurrit: Archisynagogis, inquit, Patriarchisque ac Presbyteris, cæterisque qui in eius religionis Sacramento versantur. Quinimò & Patribus Synagogarum præmittuntur, tum in inscriptione, tum in corpore legis 4. infr. hoc tit. qui Patres quinam fuerint, inquiri ad eam leg. Atenim iidem subiiciuntur Hierois d. l. 4. Quidam ita hos distinguunt: Archisynagogos, Principes fuisse Synagogarum omnium totius Prouinciæ, hand aliter atque Archiepiscopi totius Prouinciæ Principes & Exarchæ: nam Iudaicam Ecclesiam imitata est Christiana: Patriarchas verò (Pisinnos videlicet) eosdem cum Patribus Synagogarum fuisse, id est, sic vt dicam, Regionarios, qui scilicet vni alicui regionis seu Prouinciæ parti præerant. Et verò hæc eiusce nominis ratio: πραις enim regionem significat, quod iam est notissimum. Tandem Presbyteros (de quibus & l. 13. 14. quorum meminit quoque Iustinianus Nouella 146. pariter vt apud Christianos, qui Iudæos hac in re imitari de quibus 11. Act. 30.) fuisse aiunt qui singulis Synagogis per ciuitates præerant, qui dicti Iudæis ἑπιστάται illorum dialecto. Epiphanius in hæresi Ebionæorum 30. numero 11. de his quoque Presbyteris agit in historia, quæ iis Constantini temporibus congruit: πολλὰν ἡν κακῶν κατησθέντων Ἀρχισυναγωγῶν, ἡ Ἰερῶν, ἡ Πρεσβυτέρων, ἡ Ἀζαντῶν παρ' αὐτοῖς διακίον ἐμμελοδορῶν ἢ ἄσκητων. Sed Petrus 2. var. 10. pag. 163. 164. hos Presbyteros eosdem facit cum Senioribus, de quibus Tribonianus l. 15. Cod. de Iudæis, & nobilissimos ait fuisse & sapientissimos, qui vnâ cum suæ Synagogæ Archisynagogo, patre Synagogæ, Archiepiscopo & Hiero, Synagogæ suæ præerant, respondebátque illis qui de populo in Synedrium 72. legebantur, vt constat ex Maimonide. Grotius item Presbyteros, quorum in Nouo fœdere fit mentio, Senatores ἢ σωεστῆς interpretatur, quomodo & σωεστῆς Πρεσβυτέρων vocatur Act. 20. 5. Luc. 22. 66. vid. & 1. Macc. 12. 35. & 14. 20. Epiphanius quoque Ebionis suos fuisse Πρεσβυτέρους ἡ Ἀρχισυναγωγῶν restatur.

Tandem agendum nobis est, ad quem annum hæc lex referenda sit. Nam si ipsarum legum ordini, qui hoc tit. obseruatus, standum est, tum dicendum fuerit, hanc legem deferendam ad Annum 317. ac maximè, cum Auctor Factorum Siculorum, siue Chronici Alexandrini Anno 317. eos ipsos Coss. designet, putà Gallicanum & Symmachum, qui huic legi subnotati sunt. Verum sicut Auctor Chronici Alexandrini in eo lapsus est, cum assignare debuerit Gallicanum & Bassum C O S S. (& simili lapsu in eo incurrerant huius Codicis conditores) ita hanc legem ad Annum 330. referendam, & sic præposterationem ab huiusce Codicis conditoribus admissam, hic non vno argumento mihi liquet. Primum ex Ablauij P. P. nomine & dignitate id confitio: ea quippe dignitate functus Ablauus circa hæc tem-

pora, vt ex huius Codicis legibus compluribus liquet: Atenim illis temporibus Ablauus non nisi Vicarium fuisse suadet lex 1. supr. de aliment. que inopes parentes, &c. De hoc alioquin Ablauio plura apud Eunapium, in vita A. d. s. j. apud Zosimum lib. 2. Hieronymum in Chronico. Secundò, id docet quoque ipsa legis subscriptio quæ dicitur data Constantinopoli, cuius vtique Encænna, antea nuspiam, in hunc Annum 330. incidunt, & quidem V. Id. Maij, vt docent Fasti Siculi aliisque. Tertium argumentum educo ex ipsa lege, collata cum lege 3. prox. infr. Nam cum ad eius legis tempus vtique Iudæi à Curia immunes fuerint, quod illa primum lege abrogatum est, vtique hanc legem illâ posteriorem esse omninò necesse est: quandoquidem hæc leg. præsupponitur, id priuilegium, iam Iudæis in commune ademptum, cum Archisynagogis tantum & Patriarchis & Presbyteris id pro singulari priuilegio deferatur. His addatur & postremum argumentum, quod educi potest ex iis, quæ ad legem prox. dicam. Tandem si bene iudico, videri possit Constantinus Magnus hæc quoque inter cæteras ratione, replenda ciuitati suæ Constantinopolitanæ prospexisse: quò libentius videlicet Iudæorum Patriarchæ, Presbyteri Constantinopoli manerent.

¶ Duo interim ad hanc legem obseruentur. Primum, hac lege legendum: Patriarchis vel Presbyteris se dediderint. Secundò, hæc leg. dici omnes illos in Iudæorum scclâ degentes legi ipsi præsidisse: Quomodo & Clerici inter Christianos legi præsidere dicti s. Quare hunc locum sollicitate non debuit, eumque ad iudicia referre Vir Doctus Petrus 2. var. 10. pag. 149. 160. Archisynagogi enim, Patriarchæ, Presbyteri, omninò Legi Iudaicæ præsidebant: Legi, id est, scclæ Iudæorum, quod Petrus fugit: qui aded putauit Legi præsidere esse iudicia reddere. Quando verò prima nobis hæc Synagogarum hoc titulo mentio occurrit, non opportuniore occasione per excessum, locum Actorum 6. de Synagogis quæ Hierosolymis erant, illustrare & emendare mihi posse videor. Memorantur ibi scilicet Synagogæ dicte, Λιβερτινων, ἡ Κορινθίων, ἡ Ἀλεξανδρέων, ἡ Ἰσραηλιτικῆς, ἡ Ἀσιας: vbi hætenus fermè etiam à Chrysofomo, nescio quid de libertinis, qui ex seruis liberi facti, ad illam Libertinorum Synagogam referuntur. Quod nunquam mihi placere potuit: multo minus, ea quæ de Transiberinis Iudæis libertinis Romæ adferuntur, ex Philone legat. ad Caium. Alij certè, hominis alicuius, & fortè conditionis, exemplo eius quæ à Centurione condita dicitur Synagogæ, Lucæ 25. ibi latere putant, quod Interpretes Syrus & Arabs credidè. Franciscus Iunius nescio quid suspicatus est de Labris de quibus Epiphanius (atque aded de Labratis) qua voce tota παροικία indicetur: quasi scriptum ibi fuerit Labratorum. Quod rectè Petrius refellit. Melius illi, qui populi seu gentis nomen ibi latere crediderunt: Quod omninò suadent aliæ Synagogæ ibi nominatæ. Et hoc verò primum argumento, multa indaganti mihi illud succurrit, reponendum ibi, locò Λιβερτινων, vocem Λιβυτινων, id est, Λιβυτινων: nam ap (id est vs) & vs. (id est, is) in MSS. eodem fermè modo exprimuntur: Λιβυτινοι portò Iudæi nihil aliud sunt, quam Libyenses, ex Libya orti. Nam vt Stephanus docet, in voce Λιβυς à Λιβυς, Λιβυ, pleonastico ἢ s dicitur Λιβυτινων, & Λιβυτινων & Λιβυτινων, & Λιβυτινων, &c. Sic & Libyftinus Apollon, à Libya apud Macrobiūm 1. Saturnal. 17. p. 228. Sic Libyftini, Auieno in descript. ora maritima. Eadem formâ Libyftis vsq. duobus locis apud Virgilium

Virgilium lib. 5. & 8. Æneid. Egredie verò id huc conuenit: Nempè cum post reditum à Babyloniâ Iudæi peregrini per vicinas Prouincias dispersi, peculiâres nihilominus Hierosolymis suæ cuiusque gentis Synagogas haberent, & τὰ ἑθνη ἕχον Συναγωγῶν, inquit Chrysofomus, ad hunc locum, & μοχ: ὡς περ ἡ ἑθνη ἐκεῖ πολλοὶ ἔθνοι, ἢ τῶν Συναγωγῶν ἕχον ἕνθα ἐδεῖ τὸν νόμον εὐαγγελιστικῶν, ἡ ἕχον ἕθνη: Sic quidem etiam vt in vniuersum 480. Synagogæ à Rabbinis memorentur, vt testatur Sigonius de republ. Hebraeorum, lib. 2. cap. 8. inter alias gentes suas ibi Synagogas habuere è proximioribus Prouinciis, Hierosolymam & Iudæam à dextra & à sinistra ambientibus: putà Libyenses seu Libyftini, Cyreneses, Alexandrini, Cælicoles, Asiatici: Libyftini, inquam Libyæ siccæ Ægypto proximæ, quæ & ipsa vnâ cum Cyrenaica postea Ægypti diuicæ adiecta. In has sanè tres Prouincias prifcis temporibus Ægyptum diuisam, docet vel Ammianus Marcellinus, & canon 6. Nicænis. In has etiam Prouincias Iudæi sub Alexandro Magno & Prolomæo Lagi transiit, in Ægypti, inquam Alexandriam, Cyrenem, Libyam, &c. vt discimus ex Iosepho, lib. 12. Antig. cap. 1. & contra Apionem lib. 2. pag. 1063. vide & Cunæum de Republ.

Hebraeorum, lib. 2. cap. 23. à pag. 316. qui addit pag. 326. 327. Iudæos hos, etsi quotannis venirent vel inirent, cum donariis Hierosolymam, tametia efficere non potuisse, vt communes haberent Synagogas, odiūque auxisse patriæ linguæ neglectum, & Græcæ vsu, vnde Hellenista dicti. Noui ternerè verò est, quod Synagogarum istarum Iudæi, in Stephanum insurrexerunt, eumque accusauerunt, quod verba blasphemia aduersus locum hunc sanctum, Hierosolymam, inquam & legem protulisset, & quod Iesus Nazareus destructurus esset hunc locum & mutaturus ritus quos Moses tradiderat, vt ita scilicet quamlibet peregrinam Iudæis Hierosolymitanis ostenderent, quam Zelotæ essent & Vitis Hierosolymitana & legis Mosaicæ, atque ita palpum ipsis iniicerent. Ex his tandem apparet, quàm malè plerique hoc Actorum loco vnâ tantum Synagogam ex tot illis generibus collectam fuisse putant. Item quàm inanis labor sit eorum qui quærent, cur primi ex istis à status conditione cognominentur, reliqui verò à Patria. Post hæc ita scripta in Diocetiff. Cornelium à Lapide, qui & ipse ita à nonnullis hunc Actorum locum, vt ipse feci, emendari tantum refert.

III. * Idem A. Decurionibus Agrippinensibus."

V N C T I S Ordinibus" generali lege concédimus, Iudæos vocare ad Curiam: Verum, vt aliquid ipsis, ad solatium pristinae obseruationis, relinquatur, binos vel ternos, priuilegio perpeti, patimur nullis nominationibus occupari. Dat. 111. Id. Dec. Crispo 11. & Constantino 11. CC. C O S S. [321.]

NOTÆ.

- * Et hanc legem Tribonianus omisit: omisit & Baronius in annum suum referre. Iam supra autem ostendimus, hanc leg. superiori prælatam oportuisse.
" Agrippinensibus: ita omnes editiones, vnica Parisiensis postrema excepta.
" Ordinibus, id est, Curias.
" Ita omnes editiones, vnica Parisiensis postrema excepta: neque quicquam hic imitandum, priuilegio perpeti, id est, quod perpes esse & stare volumus, vt stetit hætenus. Sollicitandum hunc locum, idè nonnulli crediderunt, quia perpeti hic pro pati accipere. Quare & interpungendus hic locus, vt feci, & patimur nullis, pro non patimur vlla.

COMMENTARIVS.

VRIA seu Decurionatu Iudæi iam olim IMMVNES fuere; pristina, vt loquitur hæc lex, obseruatione: Sanè ab Vlpiano refertur in l. 3. §. vltim. c. de Decurionib. Severi & Antonini constitutio, quâ, iis, qui Iudaicam superstitionem sequuntur, honores adipisci permiserunt, sed & necessitates eis imposuerunt, quæ superstitionem eorum non læderent. Imò & Lampridius scribit, Alexandrum Severum Iudæis priuilegia seruasse. Fuit igitur hoc priuilegium, vt hæc lex loquitur, perpes, vt ne ad honores Curiales Iudæi adigi possent; si vellet, honores eis municipales adipisci permissum erat.
¶ Atenim priuilegium hoc pristinum, hac Constantini Magni constitutione Anno Domini 321. Iudæis non adimitur, proculdubio non tantum ob Curialium infrequentiam, verum ac potissimum quidem, Iudaicæ superstitionis odio fatigandis proinde Iudæis, & sic

peffundandæ paulatim eorum superstitioni.
¶ Duos tantum vel tres qui hoc priuilegio perpeti, pristinoque potiri possent, excipit in vna ciuitate. Quæ verba postea indefinita neque expressa satis visa sunt. Itaque idem Constantinus clarius & laxius de hoc constituit l. 2. supr. & l. 45. infr. vbi vide.
¶ Singularis autem & hæc lex eo nomine est, quod ad Gallicanam historiam spectat, & ad Iudæos, ac Curiam celeberrimæ ciuitatis Agrippinensis, quæ Colonienfis, hodie audit. Exinde interim liquet; Iudæos, per Gallias hæc adhuc tempestate, & quidem per Galliam Belgicam fuisse. Eodémque pertinere, putò legem 2. supr. de metabis: Cæteroquin ex eadem Vrbe Agrippinâ Anno D. 312. data ab eodem Constantino M. lex 1. supr. sine censu vel religione: Quinimò & à Valentiniano ibidem data lex vnica supr. de damnatis Prouincialibus.

v. * Idem A. Hiercis, Archifynagogis, & Patribus Synagogarum, & ceteris, qui in eodem loco" deferuiunt.

HIEREOs, & Archifynagos, & Patres Synagogarum, & ceteros qui Synagogis deferuiunt, ab omni corporali munere liberos esse præcipimus. Dat. Kalend. Decemb. Constantinop. Basso & Ablatio c o s s. [331.]

NOTÆ.

* Et hanc legem Tribonianus omisit: omisit & Baronius in annum suum referre. "id est, Synagogis, vt in ipso legis corpore est. Ita quoque l. 2. supr. à locis in quibus sunt.

COMMENTARIVS.

DE HIEREORVM, ARCHISYNAGOGORVM & PATRVM Synagogarum, immunitate, hæc iam tertia Constantini Magni constitutio est. Nam de eadem fuit quoque eiusdem lex 2. 3. supr. vbi & de Archifynagogis, iam dictum fuit. Itaque de Hiercis, & Patribus Synagogarum agendum superest.

Sanè Hiereorum hoc Codice hac tantum lege mentio fit, ita tamen vt eadem ostendat, potiores eosdem fuisse Archifynagogis, & Patribus Synagogarum; quandoquidem iis præmittuntur, non tantum in corpore legis; verum in ipsa legis inscriptione, quod vtique prærogatiuæ certissimum est argumentum. Et si Epiphanius Archifynagogos primos nominet, & Hiercis præmittat. Quare exinde adparet, labi eos qui Hiereos cum Presbyteris eosdem faciunt, qui sanè Presbyteri Archifynagogis cedunt, vt docuit iam lex 2. supr. docebit lex 13. 14. infr. hoc tit. Alioquin Archierei fit mentio apud Lampridium in Alexandro, qui Syrus erat. Lacesiuerant, inquit, eum comitiis, Synarum Archifynagogum eum vocantes, & Archiereas. Et verò Epiphanius hæresi Ebionit. 30. apertissimè

Hiereos & Presbyteros distinguit num. 11. vbi de Patriarchâ Iudâ deque Iosepho Apostolo in Cilicia versante loquitur: πολλὰς ἡδὲ κληρῶν κληρικῶν τῶν Ἀρχισυναγῶγων, καὶ ἱερέων, καὶ πρεσβυτέρων, καὶ Ἀζανιτῶν ἡδὲ αὐτοῖς Διακόνων ἐπισημανομένων, ἢ ὑπαρχόντων, καὶ μετακινῶν τὰ ἀξιώματα ἑκ πολλῶν ἐνεκοίτητο, id est, multos improbos Archifynagogos, & Hiereos, & Presbyteros, & Azanitas, qui Diaconos apud ipsos significant, seu ministros deponens & ab officio remouens multorum in se odia conuertit.

Porò plenissima hæc est Constantini Magni hoc in argumento constitutio. Nam non Hiercis tantum & Archifynagogis, Patribusque Synagogarum immunitatem tribuit, verum etiam ceteris qui in eodem loco deferuiunt, vt habet inscriptio Legis, vel vt ipsa lex, ceteris qui Synagogis deferuiunt. Quibus verbis intelligendi proculdubio sunt Azanitæ, id est, vt interpretatur Epiphanius, hæresi 30. Ebionitarum, δῆλον δὲ ὑπαρχόντων, sic & infr. l. 13. Exterisque qui in eius religionis Sacramento versantur: vide quæ notantur ad l. 8. infra.

v. * Idem A. ad Felicem PP. P." Post alia."

VM, qui ex Iudæo Christianus factus est, inquietare Iudæos, non liceat, vel aliquâ pulsare" iniuriâ: pro qualitate commissi istiusmodi contumeliâ puniendâ, &c. Dat. xi. Kalend. Nouemb. Constantinop. PP. V I I I. Id. Mal." Nepotiano & Facundo c o s s. [336.]

INTERPRETATIO: Hac lex interpretatione [al. Explicatione] non eget.

NOTÆ.

* Et hanc legem Annalibus suis rectè inferuit Baronius Anno D. 336. n. 71. Iungenda autem huic lex 1. infr. ne Christiani mancip. Iudæus habeat. Ex hac vtraque lege conflata, seu interpolata est farrago, quam ex Codice Aniciensi ad me olim transtulit Cl. Puteanus noster, postea edidit Sirmondus, in Append. vt vocat Theod. n. 4. "Italiæ scilicet; in quâ Præfectura Africa erat, vt ostendit disertè lex 21. supr. de Decurion. & quæ dicam ad subscriptionem: vide & quæ dixi ad l. 1. supr. de excusat. arific. & l. 6. supr. de nauicul. "Quæ continentur d. l. 1. cui hæc subiicienda sunt. "melius, Iudæi: Sed tamen & hoc rectum. "Pulsare iniuria: de hac formula vide Gloss. Theod. "X I I. in dicta farragine. "V I I. Id. Marius in Cod. Anic. seu farrag. prædicta. In aliis PP. Prid. Mai. "Supplenda hic vox Carthag. ex d. l. 1. quæ huic, vt dixi, coniungenda est. Quod & in Cod. Aniciensi additum. Vnde etiam apparet, quod initio dixi, Felicem P. P. cui hæc lex inscribitur, fuisse P. P. Italiæac præterea hanc leg. ad Africam spectare, & Iudæos, qui in Africa erant.

COMMENTARIVS.

INIURIA Iudæorum Christianos per Africam hæc constitutio, & lege 1. infr. ne Christiani mancip. (quæ huic coniungenda est, eodemque collineat) Constantinus Magnus Anno 336. vindicatum it. Ac nominatim,

hæc prolixioris constitutionis particula, P R O S E L Y T O S, id est, ex Iudæis Christianos factos à Iudæorum contumeliâ vindicari: pariter vt lege 1. supr. hoc tit. iam vindicauerat. Fallitur enim Baronius, qui conuersum seu contrarium planè sensum

sum huic legi affingebat, quasi à Profelytorum iniuriâ Constantinus Iudæos hæc leg. vindicaret; cuius rei factique vt nulla fatis ratio fingi potest, cur videlicet conuersi ad fidem ex Iudæis, persecutionem in Iudæos excitare voluerint, ita refutat eum non tantum, quod Epiphanius hæresi 30. Ebionitar. de Iosepho quodam sub Constantino Magno scribit, de quo ad l. 1. supr. non tantum argumentum d. legis 1. supr. hoc cod. tit. verum etiam arg. d. legis 1. infr. ne Christiani mancip. ex quâ, cum hæc leg. coniuncta, de Constantini mente fatis liquere potest. Nam & ibi à Iudæorum iniuriâ Christiana mancipia vindicat: Si quis Iudæorum Christianum mancipium, vel cuiuslibet alterius sectæ mercatus, circumciderit, minimè in seruitute retineat circumcisum: sed libertatis primilegiis, qui hoc susti-

nuerit, potiat. Sed Baronium in errorem induxit insolens constructio, quæ tamen nihil vitij continet, si modo eum in modum, vti feci, interpungatur, & verba, non liceat, impersonaliter accipiantur. Quomodo Plautus in Pseud. Act. 1. Scen. 1. vers. 14. licet me id scire quid sit. Et Virg. lib. 5. Æneid. Me licent casum miserari infantis amici. Mitto nunc alia. ¶ Poena tantum huius leg. notanda venit alia, quam lege 1. supr. Illâ scilicet nominatim grauissimum ignis supplicium Constantinus mimitatur: hæc iam verò arbitraria & extraordinaria, indicit, pro qualitate commissi. Illam priorem protulit Tribonianus quò sit, vt hæc leg. spreta, illam in Codicem suum intulerit.

VI. * Imp. CONSTANTIVS" A. ad Euagrium." Post alia."

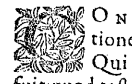

OD ad mulieres pertinet, quas Iudæi in turpitudinis suæ duxere confortium, in gynæcio nostro ante versatas, placet easdem restitui in gynæcio: idque in reliquum obseruari, ne Christianas mulieres suis iungant flagitiis: vel, si hoc fecerint, capitali periculo subiugentur. Dat. Id. Aug. Constantio A. II." CONS. [339.]

NOTÆ.

* Meminit & huius legis Baronius Anno 339. num. 11. Iungenda autem huic est lex 2. infr. ne Christiani mancip. "Constantinus in nonnullis, malè. "V. P. vide Anno 336. legem 21. supr. de Decurion. "Quædam continentur d. l. 2. quam huic coniungendam dixi. "Et Constantio C O S S. ita MS. nonnulli.

COMMENTARIVS.

ONSTANTII duæ tantum constitutiones in Iudæos hoc titulo sequuntur. Qui & ceteroquin in Iudæos iniquior fuit quod testatur quoque Iuliani cap. 25. Eius sanè hæc leg. & l. 2. infr. ne Christiani mancip. (quæ huic coniungenda est, & cuius meminit Sozomenus, Cedrenus, anno Constantij III.) mens & intentio fuit, inter Christianos & Iudæos commercio interdiceret, vnde iustus metus exoriretur, ne Christiani ad Iudæicam superstitionem adigerentur. Quare & mancipium Christianum Iudæo mercari seu comparare d. l. 2. interdicit sub poena bonorum proserptionis, ac multò magis emptum circumcidere propositâ poenâ capitali. Et hac lege eadem capitali poena proposita N V P T I A S contrahere Iudæum cum Christiana interdicta. Iudæum, inquam, cum Christiana. At non exprimit

trum & Christiano Iudæam ducere liceat. Et verò si Constantij mentem bene capio, id haud æquè prohibuisse videtur, hæc vt puto ratione, quod hic seductionis metus cessare videatur, qui vtique iustus est, Christiana Iudæo nubente, & sic maritali vi facilè cessura, haud aliter atque feruum Christianum potestati dominicæ cessurum metus est. At non tam facilè est, vt vxorius ambitus virilem subigat vigorem. ¶ Quicquid huius sit, id ex æquo postea prohibitum verbis discretis à Theodosio Magno Christianæ honestatis religiosissimo l. 1. supr. de nuptiis, quæ & repetita totidem verbis l. 1. supr. ad L. Iul. de adulter. vbi hanc ad rem plura notauit. ¶ Quod hypothese huius leg. attinet, id est, Gynæciarias mulieres Christianas à Iudæis abductas, lucem capiet ex tit. de mulilegulis & gynæciariis.

VII. * Idem A. & Iulianus Cæs. ad Talassium PP. P."

I quis, lege venerabili constitutâ, ex Christiano Iudæus effectus, sacrilegis cœtibus adregeretur, cum accusatio fuerit comprobata, facultates eius" dominio fisci iustissimus" vindicari. Dat. v. Non. Iul. Mediol. Constantio A. I X. & Iuliano Cæs. II. C O S S. [357.]

Hæc lex Interpretatione [vel Explicatione] non eget.

NOTÆ.

† Lex 1. Cod. de Apostasi. Hanc legem in annum suum non retulit Baronius. "Talasij huius Præfecti Prætorio in gestis A. D. 335. & 354. meminit Amm. Marcellinus, lib. 14. p. 3. & 18. vnde etiam adparet P. P. Orientis fuisse. Meminit eiusdem Talasij Epiphanius, hæresi 71. vide plura in Protopogr. "Constitutus, ex Christiano Iudæus effectus. Ita in omnibus Cod. Iust. De huius loci restitutione mox. "Approbata, Cod. Iust. "eiusdem, Cod. Iud. "inbemus, Cod. Iust. "at non & Iulianus C. csi pro more tunc recepto, huius quoque nomen legi inscribatur.

COMMENTARIUS.

APOSTATAM, ex Christiano Iudæum effectum, bonorum proscriptioe hanc lege multari iubet Constantinus Imp. Anno D. 357. de quo alioquin Apostatarum genere fuit quoque Constantini Magni lex 1. in fin. supr. hoc tit. quæ pœnas meritas eis imponit. Est & tertia & postrema omnium hoc Codice Valentiniani Iun. ex parte lex 3. supr. de Apostatis: ubi testandi tantum ius eis adimitur. Quare rectè etiam hæc lex collocata Cod. Iust. sub tit. de Apostatis: sic quidem, ut hanc leg. illi l. 1. Iustinianus prælatam, velot mitiorem, voluerit, quæ capitalis videlicet pœna sancita videtur à Constantino Magno aduersus hoc ipsum Apostatarum genus.

¶ Cæterum obseruandum, hanc leg. Anno Domini 357. emissam ad Talassium PP. de quo cum alia & plura habeat Profopographia, illud hæc tenus notandum, eiusdem Talassij meminisse Epiphanium, hæresi 71. in negotio Photini, quo tempore Synodus Sirmij habita fuit, hoc ipso Anno 357. cui interfuit vnà cum Datiano, Cereale, & Tauro. Quomodo verò vtrumque hoc etiam hæc leg. & in Epiphaniij loco stare possit, cum Ammianus Marcellinus lib. 14. cap. 18. hunc Talassium PP. obisse lege communi Anno Domini 354. scribat, si eum locum ut nuper edidit Doctiss. Valesius, legendum putemus. Verùm lectioni veteri standum omninò puto, ubi legitur: Quem mouisse compererit, lege communi scribens ad Casarem blandius. Mouisse scilicet ait, proptiè, aduersus Perfas, ut docent ea, quæ dicuntur pagina prox. 17.

lege verò communi scribens, id est, ut alioquin adsolet familiariter.

¶ Ad hanc quoque Legem pertinentia nonnulla vide: quæ notari ad l. 3. supr. de Apostatis. De huius legis lectione postremum videamus: quæ corrupta videtur: ibi, si quis lege venerabili constituta: Pro quo Codex Iustin. habet: si quis lege venerabili constitutus. Nihilò melius: quid enim est illud constitutus lege venerabili: aut quæ ratio Grammatica id sustineat? Itaque putet quis his legendum profutura, vel destituta quod omnium probabilissimum; vel constituta, pro destituta, sic sanè supra l. 2. de Apostatis, venerabili religione neglecta: & l. 3. eod. tit. Christianæ religionis & nominis dignitate neglecta. Neque enim placet, quali constituta sententia Imperator, pro apud se firmiter semel proposita, obfirmatâ animo susceptaque: quo sensu constituta res & definita dicitur propositaque, & sic lege venerabili constituta id est, posteaquam semel eam obfirmato animo suscepit: posteaquam sanctissimæ religionis & in perenne seruandæ Christianæ legis secretorum reuerentia suæ fidei vindicauit l. 9. de seniciis. Quod si ita est, tum fideles hæc voce indicentur, Catechumenis oppositi. Quomodo sanè hi in argumento Apostatae distinguuntur: l. 2. 4. 5. supr. de Apostatis: ubi plenè dixi: Fideles, inquam, qui scilicet fidem Deo iam dicauerant d. l. 4. qui gratiam communionis adepti d. l. 5. qui sanctam fidem professi, qui sanctum baptismam iam acceperunt, d. l. 4. denique fideles iam dicuntur d. l. 2.

VIII. * Imppp. THEOD. Arcad. & Honor. AAA. Tatiano PP. P."

VDÆORVM querelæ, quosdam "auctoritate Iudicum" recipi in sectam suam, reclamantibus legis suæ Primatibus, adseuerant, quos ipsi iudicio ac voluntate proiciunt. Quam omninò submoueri iubemus iniuriam: Nec eorum in eâ superstitione sedulus cœtus aut per vim Iudicum, aut Rescripti subreptione, inuitis Primatibus suis, (quos, Virorum Clarissimorum & Inlustrium Patriarcharum arbitrio, manifestum est habere suâ de religione sententiam) opem reconciliationis mereantur indebitæ. Dat. xv. Kalend. Mai, Constantinop. Arcadio A. 111. & Rufino Coss. [322.]

NOTÆ.

- * Absit hæc lex à Cod. Iust. Omisit quoque hanc legem Baronius. Iungenda ei autem est lex 2. supr. de Monachis.
- * Tribuenda hæc lex Valentiniano THEODOSIO & Arcadio.
- * Tatianus PP. sub Theodosio M. Orientis scilicet: vid. Profopogr.
- * Ex gregalibus suis & Iudæis.
- * Secularium & Christianorum.
- * Lex Iudæorum hic, & l. 2. supr. de metatis, & l. 9. supr. de Decurion. & Theodosius Nou. 3. vers. Quamobrem.
- * id est, proicere solent. Proiciendi vox hæc propria: vid. Gloss. Theod.
- * Ne qui eorum, in eâ superstitione seduli cœtus opem reconciliationis mereantur indebita: sensu iam apertissimo.
- * Seduli cœtus ut supra dixi: cæterum opponitur hic sedulus cœtus, proicecti sine ciectis ex cœtu, qui etiam quamlibet postea restituit, non tamen seduli in eo cœtu fuerunt.
- * Inlustres Patriarchæ hæc leg. & l. 13. infr.
- * id est, auctoritatem.

COMMENTARIUS.

THEODOSII Magni duæ de Iudæis constitutiones sequuntur. Quibus addenda & tertia, putâ lex 18. supr. de nauicular. & quarta, putâ lex 5. supr. de contrab. empr. & quinta, putâ lex 99. supr. de Decurion. Hæc in Iudæos, at tertia illa & duæ huius tituli leges pro Iudæis. Porro obseruandum nullas hic de Iudæis Iouiani, Valentiniani, Valentis, Gratiani, Valentiniani Iun. consti-

tutiones referri, & tamen infr. l. 13. mentio fit constitutionum Valentiniani & Valentis. De Valente certè Cedrenus ait, eum Iudæos in honore habuisse. Nunc de huiusce legis sententia.

ΑΠΟΣΤΑΤΩΓΟΙ igitur, id est, Synagogæ ciecti motive Iudæi, & (ut proprio verbo vtar, quo vtitur Ammianus Marcellinus in simili re lib. 22.) proiccti (quæ vox hæc quoque lege vsur-

patur) ciecti l. 15. supr. de Pistorib. abiecti, l. 18. supr. de agentib. in reb. l. 15. supr. de Palatinis S. L. Iudæi, Primatum legis suæ iudicio, voluntate & sententia, vi Iudicum, aut Principalis Rescripti obreptione in sectam suam, reluctantibus Primatibus suis, recipi, & sic opem reconciliationis mereri hæc Theodosij Magni constitutione prohibentur. Scilicet, quibus sua relinquatur religio, & sua constare debet disciplina, neque vilo potentioris interuentu inturbari: non Principis Rescripto, non Iudicis cuiuscunque vi vel iniuria, cui simile aliquid vide in l. 53. supr. de appellationib. Quod & ipsum altero capite, putâ l. 2. supr. de Monachis, (quæ huic nostræ coniungenda est) Theodosius quoque sancit, dum videlicet Monachis, quibus ciuitatum ingressum ipse interdixerat, dum iudiciariis, inquit ea lex, aguntur iniuriis, in pristinum statum restituit, liberos in oppida seu ciuitates ingressus largitur. Sed neque Ecclesiæ obrentu sua Iudæis disciplina infringi debet l. 23. hoc tit. & l. 2. de his qui ad Ecclæf.

¶ Secundo, notetur hæc lege de Aposynagogismo Iudæorum, qui per primates fiebat, cuius mentio fit quoque apud Ioannem non vno loco, quam excommunicationis speciem Niddai ipsimet Iudæi dixerunt, cuiusque causas 24. assignarunt: vide Eliam in Thepsi. Haud absimilis porò huic in Ecclesiâ Christiana canon fuit, ne ab aliis proiccti διαβεβαιώσοι, ἀποβληθέντες, & κενώοντο, ab aliis in communionem reciperentur vel defenderentur: de quo vide canonem Nicænum 5. & epistolam

Synodicam Concilij Africani ad Cœlestinum Papam & can. 6. Constantinopolitanum in fin. & cap. 62. Cod. Africani. Eodem pertinet & lex 35. supr. de Episcop.

¶ Rursum notetur, & ex hac lege liquere, pariter ut ex superioribus nunc primum citatis, ita iam olim & inter Christianos & inter Iudæos perperam vsurpatum, ut disciplina Ecclesiasticæ refractarij, ac legitima cognitione proiccti, ad secularis iudices, imò Principes, irent, contra custodiam & contra quietem publicam, ut loquitur d. l. 35. non velint appellantes, quod quidam scribunt, vel appellationis remedio, verùm auctoritatem, vim, opem, (quibus tribus vocibus hæc lex vtitur,) eorum implorantes ad reconciliationem. Ex his patet quoque veram non esse sententiam Seldeni, qui de iure naturali & gentium, lib. 2. cap. 23. pag. 150. 151. hanc leg. nominatim accipiebat de profelytorum Iustitiæ, inter Iudæos, ut vocabant, admissione & reiectione. Nam imò est hæc lex de ἀποσυναγωγισμῷ Iudæorum, quos Synagogæ verrat Imperator ciectos, in Synagogam rursum intrudi reclamantibus primatibus Iudæorum.

¶ Postremò notanda hæc leg. duo de Patriarchis: nempe titulus Illustrium qui pariter eis tribuitur l. 13. infr. Item Primates ab his institutos, de quo iam supr. Tandem manifestatius error est Petit 2. var. 10. pag. 145. qui de minoribus Patriarchis qui singuli certæ Prouinciæ aut ἀποδοριῶν præerant, vsurpatum ait.

IX. * Idem AAA. Addeo" Com. & Magistro vtriusque" militiæ per Orientem.

VDÆORVM sectam nullâ lege prohibitam, satis constat. Vnde grauius commouemur, interdictos quibusdam locis eorum fuisse conuentus. Sublimis igitur Magnitudo Tua hæc iussione susceptâ, nimietatem eorum, qui sub Christianæ religionis nomine illicita quæque præsumunt, & destruere Synagogas adque expoliare conantur, congruâ seueritate cohibebit. Dat. 111. Kalend. Octobr. Constantinop. Theod. A. 111. & Abundantio Coss. [323.]

COMMENTARIUS.

- * Absit & hæc lex à Cod. Iust. Meminit eius Baronius Anno D. 393. n. 23. Ad eius historiam pertinet Ambrosij Epist. 29. ad Theodosium M. &c. de quo mox.
- * Addeo huic Comiti & Magistro vtriusque militiæ inferibitur hoc ipso Anno Lex 4. Cod. Iust. de inoffic. P. P. Orientis: quæ ipsa ad eandem historiam pertinere videatur: & Anno 395. lex 6. supr. de domesticis. Eundem indicat Ambrosius allegato loco.
- * parâ, pedestris & equestris Militiæ.
- * Ita omnes Editiones, vna postrema Parisiensis exceptâ, quæ habet Decembr.

COMMENTARIUS.

TCONVENTVS, ita & SYNAGOGÆ Iudæorum hæcenus licitæ fuerunt, nullâque lege prohibitæ, etiam sub Theodosio Magno, quod hæc eius lex ostendit. Quare conuentus eorum quorundam feruentiorum nimietate, qui sub Christianæ religionis obrentu illicita præsumebant, interdici, vel Synagogas eorum destri, expoliari Christiani Principes vetuere: quod præter hanc legem docet quoque lex 12. 20. 21. 25. 26. 27. hoc tit. Docet quoque Theoderici R. epistola ad Senatam Urbis Romæ apud Cassiodorum 4. var. 43. Et verò hæc leg. nominatim Theodosius Magnus, id alicubi factum per Orientem agrè fert, & disciplinæ specie à Comite & Magistro militum per Orientem se-

ueriter cohiberi iubet. Quem ideò Comitem Orientis militarium partium vocat Ambrosius, id est, Comitem & Magistrum militum per Orientem, ad discrimen alterius Comitis Orientis civilium partium, quem deseribit Zosimus l. 5. & sub cuius dispositione erant quindecim Prouinciæ quas memorat Notitia Imperij. Distinctæ scilicet hæc dignitates fuerunt Comitis Orientis, & alterius Comitis Orientis militarium partium: nam & hæc leg. dicitur Comitis & Magistri vtriusque militiæ per Orientem. Et sic Ambrosius Comitem Orientis militarium partium dixit, pro Comite & Magistro militiæ per Orientem. Erroneum proinde est quod Vir Doctus credidit 3. Obseru. 3. hunc Addeum non tantum fuisse Comitem, civilium

lym scilicet partium, sed etiam Magistrum militum per Orientem; & sic utramque potestatem in eundem collatam. Idemque putat excidisse literam M. Magistro apud Ambrosium in illis verbis: *Relatum est à Comite Orientis M.* (militarium partium): Nam imò Addeus non nisi Magister militum fuit per Orientem, non verò simul Comes Orientis civilium partium: Comitis enim illi titulus, non quasi alterius coniunctæ dignitatis titulus additur, verum ceu annexæ Magistro militum dignitatis: sic enim passim Comites & Magistri militum, etiam l. 8. 9. *supr. de re milit. l. 3. vit. de pascuis, l. 8. de motis, l. 1. no Comitibus, l. 16. de desertor. l. 3. de dinerf. offic. l. 78. 113. 128. de Decurionib. l. 9. de adulter.* Imò & iidem absolute Comites l. 17. *de re milit. vid. l. vlt. de infirm. hoc tit. l. 23. de erogat. milit.* plura vide in *Notit. dignit. Theodosian.* Ad rem. Hæc verò illa lex est, ad cuius historiam pertinet, argumentum (quod Ambrosius *Epist. 29.* ad ipsammet Theodosium M. scribens tractat) cui proinde epistolæ hic Annus 393. adscribendus est: Sic ut hæc ipsa lex videri possit pars esse integræ illius legis seu epistolæ, quam *vindictæ* plenam ad relationem eiusdem Comitis militaris per Orientem Theodosium Magnum promulgasse Ambrosius scribit, qui ad eum rescribat de Synagoga Iudæorum incendio destructâ spoliataque in Castro Callinico: cuius rei historiam exsequitur etiam Paulinus, in *vita Ambrosij*, (quod quidem Castrum fuit in Ostrœnâ Orientis Prouinciâ) cuius meminit Ammianus Marcellinus *lib. 23.* Zosimus, *lib. 3.* & Notitia Imperij in *Duce Ostrœnâ*, & *lex 4. Cod. de commerc. & mercatoribus*, & subscriptio epist. Episcoporum Ostrœnâ ad Leonem Imp. parte 8. Actorum Concilij Chalcedonens. & Procopius *lib. 1. & 2. de bello Persico*, & *lib. 2. & i κρηματων* (quæ alioquin Ostrœnâ Iudæorum plena fuisse videtur.) Sanè eadem Imperij Notitia sub eodem Duce Ostrœnâ meminit cuiusdam munimenti, quod vocat *Synam Iudæorum.*

¶ Procedat nunc Ambrosij locus ille, qui ad

hanc legem omnino pertinet (quod Baronium alioquin fugit) *Relatum est*, inquit, à COMITE ORIENTIS *militarium partium, incensam esse SYNAGOGAM, idque Auctore factum Episcopo. Iussisti vindicari in ceteros, Synagoga ab ipso edificari Episcopo.* Mox: *Si edificio incenso moueris villissimo (quid enim in tam ignobili CASTRO esse potuit?) non recordaris Imperator, quantum Roma domus Præfectorum incensa sunt & nemo vindicauit.* Mox: *Quid igitur dignius ut CALLINICI Castrum in parte aliqua edificiorum incendiū, an Urbis Romæ vindicandum existimaretur si oportet?* Mox. *Sed refertur cognitionem mandatum Iudici, scriptumque, Eo quod non referre debuerit, sed VINDICARE: REQVIRENDÂ quoque sublatâ DONARIA, & omittam alia, &c.* Plura ibi Ambrosius, atque ingens de illo rescripto querela, reuocari id postulant. Quæ cum ita sint, adparet huius rei historiam, quod fecit Baronius, ad Annum 388. male relatum. Apparet itera quid sentiendum sit de Cedreni narratione, qui rem longè aliter narrat *pag. 268.* qui inquam ad Urbem Constantinopolitanam & ad Honoratum Præfectum Urbis hæc refert. Similem porro Theodosij Iun. constitutionem de reddendis Antiochiæ Synagogis Iudæorum, quas Christiani occupauerant, quæ Symeonis Scilitæ admonitione mox reuocata fuerit, memorat Euagrius *lib. 1. cap. 13.* & ex eo Nicephorus *lib. 14. cap. 57.*

¶ Interim de huius Codicis conditoribus illud observandum, eos leges quamlibet à nonnullis Episcopis damnatas in hunc Codicem referre sustinuisse. Quamquam in hac legis parte nihil adeò atrox, neque cætera illa atrociora continentur; de quibus maximè querebatur Ambrosius, ut putet, quis, hanc legem nostram non esse partem illius Epistolæ, quam adeò configit Ambrosius, verum posterioris, quam Theodosius Ambrosio suggerente, reuocanda prioris nimis atroci dictauerit & emendauerit. Verum prioris sententiæ adhæreo.

X. * Imp. ARCAD. & Honor. AA. ad Iudæos.

NEMO exterus religionis Iudæorum Iudæis pretia statuet, cum venalia proponentur. *Iustum est enim sua cuique committere.* Itaque Rectores Prouinciæ vobis nullum discussorem, aut moderatorem esse concedent. Quod si qui sumere sibi curam, præter vos Proceresque vestros, audeat, velut aliena adpetentem, supplicio coherceri festinent. Dat. i. v. Kalend. Mart. Constantinop. Arcad. i. v. & Honorio i. i. AA. C O S S. [396.]

NOTÆ.

* *Lex 9. Cod. de Iudæis.* Hanc legem omisit Baronius in annum suum referre.
"ab his scilicet, *Proponunt*, Cod. Iust.
"Prouinciarum, Cod. Iust.
"hanc scilicet.
"Eum, Cod. Iust.
"Cohercere, Cod. Iust.

COMMENTARIVS.

ARCADII quinque constitutiones de Iudæis sequuntur: puta, præter hanc legem, *lex 11. 12. 13. 15. infr.* quibus addendæ & duæ præterea Paratili vice extra hunc titulum: puta *lex 3. supr. de Iurisdic. & lex 2. supr. de his qui ad Eccles. confug.* Ex iis sanè omnibus, discere licet, quam enixo studio *Arcadius* Iudæos, eorum-

que priuilegia, ut & Patriarcharum procerumque eorum tuitus sit; inde verò certum his modum dixerit, aduersus eorum usurpationes.

¶ Huius hæc sententia est: *PRETIA* rerum venalium, quas Iudæi publicè proponunt, vendendas, à *Proceribus Iudæorum* statui oportere, non autem à Christianis discussoribus vel Moderato-

ribus, quos Rectores Prouinciarum fuerint: Basilica ita exprimitur: *κρηματων ἐποφθησθη τῶν Ἰουδαίων.* Et rationem addit *Arcadius, Iustum scilicet esse, cuique sua committere.* Quæ ratio etiam apertum sensum habeat, cui etiam similes in Iure plures occurrunt, ubi tamen annonæ vexandæ metus subesse potest, hæc æquè obtinet: qui utriusque metus sicubi, sanè à Iudæis est, Dardanariis atque hominum generi in id nato, ut annonam flagellent: & cæteroque publica Magistratum sollicitudinis pars est, neque infima, dispicere statueretque uti iusto pretio quæque res vendantur: *l. 1. §. cura 11. ff. de offic. Præf. Urbis, & l. vltim. ff. de annonâ.*

¶ Quare horum fermè metu sunt, qui hanc legem accipiunt, de rebus inter Iudæos ipsos venalibus; at non etiam, si Christiano Iudæus quid venditurus sit. Sunt alij qui verba illa, *præter vos Proceresque vestros*, ita exaudiunt, Christianis non licere pretia statuere Iudæis rerum ab ipsis venalium, nisi auditis prius Iudæorum allegationibus. Quod non admitto: Apertè enim hic remouentur proflus exteri religionis Iudæorum. Quid igitur? Nempe ipsa rerum experientiâ compertum fuit, Iudæos, ut cæterorum summo odio apud Christianos flagrabant, vilibusque fermè commercij occupati erant, (quod docet etiam *lex 18. supr. de nauicul.* quibus vitam tolerabant,) ita à Iudæicæ sectæ osoribus, iniquissimo pretio

reculas suas friuolæque vendere coactos: Igitur iniquum id visum Principibus, per quos Iudæis esse licebat: ac nominatim hæc lege *Arcadio* Imperatori. *Quibus scilicet esse licet, ea quoque licere oportet, sine quibus iam esse non licet.*

¶ Cæterum illi errant quoque, qui *discussorem*, cuius hæc lege mentio fit, cum eo *Discussorum* genere miscent, de quibus *suprà lib. 11. tit. 26.* Illi quippe ad rem tributariam pertinent, non ad forum rerum venalium.

¶ De Proceribus Iudæorum, qui & Maiores *l. 1. supr.* iam superius dictum fuit, quos *Socrates lib. 7. cap. 13.* τῶν Ἰουδαίων ἀρχαίων vocat, *Chrysostomus ἀρχοντας serm. 27. de natiuitate Ioannis Baptistæ*, ubi ait; Iudæos mensè Septembrem nouum annum nuncupasse eoque sibi Magistratus designasse, quos ἀρχοντας vocant.

¶ Illud ferri non potest, quod *Petitus 2. var. 10.* vir eruditus nuper scribebat, *hanc leg.* antiquatam *l. 10. supr. de Iurisdic.* quæ nihil cum hac commune habet. Est enim hæc de pretio rerum venalium, illa verò de re iudiciariâ.

¶ Ad huius leg. rationem proximè facit, quod *Athalaricus* Rex apud *Cassiodorum 9. var. 14.* in Comite *Syracufano* reprehendit, quod mercium aduectarum pretia definiret: addito, pretia debere communi deliberatione constitui: quia non est delectatio commercij quæ iubetur inuitis: vide & *l. 17. supr. de Iust. coll.*

XI. * Iidem AA. ad Claudianum Com. Orientis.

SI quis audeat Inlustrium Patriarcharum contumeliosam per publicum facere mentionem, vltionis sententiâ subiugetur. Dat. v. i. Kalend. Mai. Constantinop. Arcad. i. v. & Honorio i. i. AA. C O S S. [396.]

NOTÆ.

* *Hanc legem* omisit Baronius, quæ ipsa & à Cod. Iust. abest.
"Ita habent omnes. Edd. Parisiensis polt. m. excepta in quâ habetur *Claudianum*, si quid video, pro *Claudio* hic ipse *Claudianus* est *Poëta*, qui & hoc ipso anno in tertium Consulatum Honorij Panegyricum scripsit & quidem Mediolani, vnde mox ad Comitium Orientis profectus. Sane ut tempora congruant, & natales Poëtae subscribunt.
"Ita & aliis nonnullis locis pro *sententiâ*: nisi hic malis *vltionis sententiâ*.

COMMENTARIVS.

PATRIARCHAS Iudæorum, (de quibus plenissime dixi *lege 1. supr. hoc tit.*) *CONTUMELIOSA* publicè afficere Christiani ab *Arcadio* hac lege prohibentur: contumeliosa eorum forè mentione factâ. Nempe ut cæteroque Christianorum contumelias Iudæi expositi hac etiam tempestate fuerunt, quod & *Arcadio leg. prox. 12.* & *Theodosio Iuniori* postea reprimere visum *l. 21. & 26. infr.* ita testatas inimicitias aduersus Patriarchas eorum nominatim plerique exercere; quod etiam liquet ex eo, quod me-

morat *Hieronymus Epist. 101.* *Dudum*, inquit; *Hefychium* virum consularum; contra quem *Patriarcha Gamaliel grauissimas exercuit inimicitias, Theodosius capite damnavit*, quod sollicitato *Notario chartas illius inuasisset.*

¶ Ad dignitatem Patriarcharum quod attinet, *Illustres* pariter; ut *hæc lege*, ita & *lege 8. supr. & l. 13. infr.* vocantur, ac nominatim *Gamalielis* mentio fit *lege 14.* honorati Codicillis honorariæ Præfecturæ: *Spectabiles* vocantur *l. 15. infr.*

XII. * Idem AA. Anatolio P. P. Illyrici.

EXCELLENS Auctoritas Tua; Rectores conteneri præcipiat, ut percepta notatione cognoscant, oportere à Iudæis inuentum contumelias propulsi, eorumque Synagogas in quiete solita permanere. Dat. xv. Kalend. Iul. Constantinop. Cæsario & Attico C O S S. [397.]

NOTÆ.

* Et hanc legem omisit Baronius, pariter abest à Cod. Inft.

"pe. perfecta.

"Adnotatione.

"In eadem re eadem voce vritur lex 2. supr. de metatis.

"Hac eadem die de Iudæis patiter data lex 6. supr. de his qui ad Eccles. conf. sed ad alium Magistratum; putà, ad Archelaum Præfectum Augustalem, id est, Ægypti.

COMMENTARIUS.

A CONTUMELIIS & TURBATIONE Iudæi eorumque Synagogæ ceu cœtus per Præfecturam & Prætorianam Illyrici & sic per Diœcesin Macedoniæ & Daciæ hæc Arcadij constitutione vindicantur, eo quod passim in eos impetus fieret, cœtusque eorum tur-

barentur, atque in eos ipsos irueretur. Quod rem ipsam attinet, seu Iudæorum Synagogas, in quas irui Imperatores noluerit, concordant multæ aliæ leges huius tituli, de quibus ad legem 12. supr. & lex 2. supr. de metatis, vbi dixi.

XIII. * Idem AA. Cæsario PP. P."

V DÆI sint obstricti carimoniiis suis: Nos interea in conseruandis eorum priuilegiis Veteres imitemur, quorum sanctionibus definitum est, vt priuilegia his qui Industrium Patriarcharum ditioni subiecti sunt, (Archisynagogis, Patriarchisque, ac Presbyteris, cæterisque qui in eius religionis Sacramento versantur,) nutu Nostri Numinis perseuerent, ea quæ venerandæ Christianæ legis, primis Clericis sanctimoniâ deferuntur. Id enim & Diui Principes, Constantinus, & Constantius, Valentinianus & Valens, diuino arbitrio, decreuerant. Sint igitur etiam à Curialibus muneribus alieni, pareantque legibus suis. Dat. Kalend. Iul. Cæsario & Attico C O S S. [397.]

NOTÆ.

* Et hanc legem omisit Baronius, haud aliter atque ea abest à Cod. Inftim. Eam indicare mihi videtur Honorius leg. 158. supr. de Decurion.

"Cæsarius PP. sub Arcadio Orientis scilicet: vid. Prosopogr.

"Carimonia, de Iudaicâ religione. Sic & de hæresibus carimonia vox l.48. supr. de hæresibus.

"id est, Principes anteriores Christiani: putà, vt sine legis exprimitur, Constantini, Constantij, Valentiniani, Valentis.

"Locum hunc ita restituo, Quorum vt sanctionibus definitum est, ita priuilegia, &c.

"Inlystres Paatiarchæ hæc leg. & l.8. supr.

"id est, Legi suæ Primates sunt, de quæ religione sua sententiam habent, vt loquitur lex 8. vt 21: l.2. qui deuotione totâ, &c. in sectâ Iudaicâ degentes, Legi ipsi prædident: plura ad d.l.8.

"Purâ lege 3. & 4. supr.

"Huius constitutio talis nulla extat.

"Neque horum constitutiones super hoc extant.

"Arbitrium diuinum, de Imperatoriâ iussione passim hoc Codice: sic & apud Symmachum, arbitrium Imperiale lib.10. epist. 53.

"al. decreuerunt, vt in Til. edit.

COMMENTARIUS.

PRIUILEGIA, ARCHISYNAOGIS Iudæorum PATRIARCHIS, Presbyteris, & cæteris in ea religionè versantibus (de quibus dictum ad l.1.2. & 4. supr.) veterum exemplo Principum Christianorum, putà Constantini Magni (quod etiam docet lex 2. & 4. supr.) item Constantij & Valentiniani & Valentis, hæc Arcadij Constitutione confirmantur; ac nominatim, immunitas à muneribus Curialibus. Rursum eodem exemplo, quo eadem priuilegia primis Clericis Christianis deferuntur: Primi Clerici sunt Episcopi, Presbyteri & Diaconi, quomodo etiam designantur lege 24. supr. de Episcop. separatis. Cæteri dicuntur inferioris loci lege 41. supr. de Episcopis, & Ministri. Verùm de hoc Clericorum priuilegio pluribus dictum eo titulo de Episcopis.

¶ Illud singulare hac lege est, Arcadium hac constitutione inter cæterorum Principum constitutiones, non & Patris sui constitutiones aut Valentiniani Iunioris aut Gratiani memorare, quas alioquin subinde memorare, atque his sese efferre solet: & verò effert l.15. infr. Quare hæc totâmp-

legem spectanti, certissimum Theodosium M. & Valentinianum Iun. & Gratianum hæc priuilegia immunitatis à muneribus Curialibus Iudæorum primatibus ademisse, & sic Curialibus muneribus eos obnoxios fecisse (pariter vt nauiculariæ functioni obnoxij fuerunt l.18. supr. de nauicular.) Et sanè id expresse probat Valentiniani Iun. lex 99. supr. de Decurionibus: & Valentis Anno D.383. data hæc verba sunt ad Hypatium Præfectum Prætorio. Iussio, inquit, quâ sibi Iudææ legis homines blandiuntur, per quam eis Curialium munerum datur immunitas, rescindatur: Cum ne Clericis quidem liberum sit, prius se diuinis ministeriis mancipare, quàm patriâ debita vniuersa persoluant. Quisquis igitur verè Deo dicatus est, alium instructum facultatibus suis, ad munera pro se complenda constituat. Quare rursum hinc sequitur, recentiorum Principum, Gratiani, inquam, Valentiniani Iun. & Theodosij hac parte leges ab Arcadio hæc leg. infirmari: vicuersâ in vltim reuocari vetustiorum Principum iussiones: In conseruandis, inquit, eorum priuilegiis VETERES imitemur.

temur. Quibus verbis Imperator aperte submouet recentiorum Principum iussiones.

¶ Cæterum hoc in argumento octo in vniuersum hoc Codice constitutiones versantur. Constantinus Magnus scilicet Hiereos, &c. tantum à Curialibus muneribus immunes esse voluit l.2.3. supr. hoc tit. mox l.4. Valentinianus Iun. ne hos quidem l.99. supr. de Decurionibus. Arcadius primum Hiereos excepit hæc leg.13. postea omnes Iudæos Curia obnoxios, Curia mancipari voluit l. d. tit. de Decurionibus. Honorius pariter omnes l.24. infr. hoc tit. & l.157.158. supr. de Decurionibus: His addatur Iustiniani Nouella 45.

¶ Singularis & eo quoque nomine est hæc lex, quòd ea distincta edocet duo Patriarcharum genera fuisse: de quo alioquin vide qua: semel dixi ad l.1. supr. Neque audiendus est vir eruditus Petitus 2. var. 10. p.146. qui hunc locum sollicitabat: loco istorum Archisynagogis, Patriarchisque ac Presbyteris, è literarum, vt ipse aiebat, ductu, re-

ponebat, Archisynagogis, Patri, Hierois ac Presbyteris, & sic loco Patriarchisque, substituebat Patri Hieroisque. Quod si admittatur, quis locus iam ab emendatione, quæcumque in mentem venerit, immunitas erit? Probabilius quis reponeret, Archisynagogis, Archihieroisque: hi enim duo ita iunguntur apud Lampridium in vita Alex. Seueri.

¶ Ergo, vt hanc ad legem redeamus, Arcadius Archisynagogos & cæteros à Curialibus muneribus immunes facit, vt seruire possint legibus suis: Pareantque, inquit, legibus suis. Quibus verbis opponitur Curialibus munerum onus, patientiæ legibus Iudaicis, id est, ministerio legis Iudaicæ. Quare grauis error est viri eruditi Petiti, 2. var. 10. pag.148. qui his verbis id indicari putauit, primates Iudæis suis hoc tempore ius dixisse in his quæ ad forum & Leges ac iura pertinent, quod Anno proximo 398. his ademptum fuerit lege 10. supr. de Iurisdictione: de quo ad eam legem plenius.

XIV. * Idem AA. Messala PP. P."

SUPERSTITIONIS indigna est, vt Archisynagogi, siue Presbyteri Iudæorum, vel quos ipsi Apostolos vocant, qui ad exigendum aurum adque argentum à Patriarchâ certo tempore diriguntur, à singulis Synagogis exactam summam adque susceptam ad eundem reportent. Quâ de re, omnino quidquid consideratâ temporis ratione confidimus esse collectum, fideliter ad nostrum dirigatur ærarium. De cetero autem nihil prædicto decernimus esse mittendum. Nouerint igitur populi Iudæorum remouisse nos deportationis huiusmodi functionem. Quod si qui ab illo depopulatore Iudæorum ad hoc officium exactoris fuerint directi, Iudicibus offerantur, ita vt tamquam in legum nostrarum violatores sententia proferatur. Dat. 111. Id. April. Med. Theodoro v. c. CONS. [399.]

NOTÆ.

* Hanc legem Annalibus suis insensit Baronius Anno D.399. num.79. de qua & seq. num.80. agit. Eam idem Historiis memorat & abrogat l.17. infr. vide & l.101.

"Italix scilicet.

"Patriarcham.

"Ita mox deportationis functio dicitur.

"Bene habent hæc, quod etiam ita accipere possit, pro quamobrem.

"Patriarchæ. per Occidentem.

"Deportationis, id est, transmissionis & Apostolatibus, de quo mox: Tiliam malè habebat, de prædationis.

"Patriarchâ.

COMMENTARIUS.

HONORI Imper. hæc lex est de Iudæis: cuius sunt de Iudæis sex præterea hoc titulo Constitutiones, putà lex 16. 17. 19. 20. 23. 124. & tres præterea per alios sparsæ titulos; putà lex 158. supr. de Decurionibus. l.8. supr. de execut. lex vltim. supr. de feriis. Hæc lege Honorius Imp. Apostolatium, seu collationem & deportationem AVRI CORONARI (vt vocatur l. vltim. hoc tit.) de quo agitur duabus præterea legibus l.17. & l. vltim. hoc tit. cuius anniuersarius canon erat, in Orientem ex Præfectura Prætoriana Italix quoque deserti, deportati solitam, submouet; Anastasio tum Vrbi Romæ Episcopante. Quam Constitutionem idem postea indicat & abrogat quinquennio post, sub Innocentio PP. l.27. infr. reuocato veteri iure.

¶ Quod vt intelligatur, quatuor sunt obseruanda. Primò, stante olim Ierosolyma à Iudæis quotannis, stato tempore, ex omnibus Prouinciis, per quas sparsi erant, ad eam Vrben Templumque, aurum, *σὶδ ἐργασίον* iuxta Legem, cuius etiam mentio extat in Euangelio, missam & deporta-

tum, quod Templo inferretur seu ærario publico. Quod Cicero pro Flacco testatur his verbis, *Cum aurum inquit, Iudæorum nomine quotannis ex Italia & ex omnibus vestris Prouinciis Hierosolymam exportari solet.* Et Iosephus lib.16. Antiq. cap.10. recitat literas (& decreta) Augusti, Agrippæ, Norbani, item Flacci, Iulij Antonij ad Cyrenenses, Ephesios, Sardos, atque ad alios missas, in quibus scriptum erat; vt Iudæi qui ibi habitabant, dona pecuniâque in vltim Templi & sacrorum mittere Hierosolymam prohiberentur: de eodem idem Iosephus lib.14. cap.18. Eoque peractum tractatus de *Schekalim*, seu de siclis in Talmud parte 11. quæ vocatur *Seder Moed*; l.4. quæ octo capita in se continet: vbi dicitur primo die Februarij publicâ proclamatione moneri solitum populum, vt singuli in tempore siclum adducerent: ante principium verò *May*, (quo appetente certè hæc lex lata est) id exsolui oportuisse: cumque magno numero ex remotioribus locis hoc tributum mitteretur, commutate id licuisse in *Darchonos*, qui erant numeri aurei onctis leuandi

causa. At enim, quod secundum obseruandum, post excidium iam templi Hierosolymitani in vicem superioris collationis aurique, Patriarcha Iudaeorum ex omnibus Orbis Romani Prouinciis tributum quoddam a superiore diuersum, contra quam Cujacius credebat, annuum seu pensionem Coronarij auri nomine a singulis Synagogis accipit mox & exegit; & quidem etiam sub Christianis Imp. diuiso quamlibet etiam Imperio in Orientale & Occidentale. Quod praeter hanc legem 17. & vltim. infr. docet quoque Epiphanius haereti Ebionit. 30. & Iulianus Imp. epist. 25. quorum verba postea consignabo. Meminit & Hieronymus aduersus Vigilantium in sm. fol. 57. tom. 6. Tota, inquit, mente festinat (Paulus) ut Hierosolymam & ad sancta loca cedentibus pecunia dirigatur. Mox. Hac in Iudaea atque hodie persenerant consuetudine: non solum apud nos, sed & apud Hebraeos, ut qui in lege Domini meditantur die ac nocte & partem non habent in terra nisi solum Deum, Synagogarum & totius orbis foueantur ministeriis. Patriarche igitur vniuersali, sic vt dicam, hic canon pendebatur: error enim est Viri Docti 2. var. 10. pag. 151. asserentis anniuersarium hunc canonem singulas Synagogas Patriarchae suo, quae ditionis illius erant persoluisse. Idque auri Coronarij nomine de cuiusmodi auro Coronatio fuit supra titulus lib. 12. Tertio, obseruandum ab Archi/synagogis siue Presbyteris Iudaeorum, vel ab Apostolis (de quibus mox) a singulis Synagogis hoc aurum exactum. De Archi/synagogis iam antea dixi: illud hinc de iis discimus eos singulis Synagogis praefuisse & exactum ab his hoc aurum: Quod postremum docet & scriptor vitae Chrysofomi, qui & mutatos saepe a Patriarchis Archi/synagogos ait, si non satis conferrent. Quarto obseruandum est, Patriarcham quosdam habuisse suos, velut Adseffores, atque Agentes in rebus, quos missibus, atque inter alia huic tributo seu auro Coronario & Apostolatu exigendo, certo tempore dirigebat, destinabat, qui Apostoli vocabantur: vt praeter hanc legem docet quoque Epiphanius disto loco pag. 24. vbi de Iosepho quodam, huius generis Apostolo, loquitur: & τὸ ἰωσήφῳ ἦν παρ' αὐτοῦ ἀξιωματικῶν ἀνδρῶν ἐπιβίβως ἦν. εἰς τὴν ἑσπέρην τὴν Πατριαρχίαν. ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ καλεῖσθαι, ἀποστολῆσαι τὴν Πατριαρχίαν καὶ αὐτῶν πολλῶν, καὶ ἐν νυκτὶ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ διακρίσει διατὸ συμβουλευτικῶν καὶ ἀκαθάρτων αὐτῶν τὰ κατὰ τὸν νόμον, id est, Hic Iosephus inter dignitate praestantes apud ipsos viros connumeratus erat: Sunt autem hi post Patriarcham APOSTOLI appellati, assidueque Patriarcha & cum ipso saepe assidue nocte ac die agunt, consulendi gratia, & vt referant ad eum ea quae ad legem spectant. Et Eusebius ad Esaiam 18. vers. 2. in Carina Patrum nondum edita, de Apostolis agens, qui a Iudaeis Hierosolymae agentibus, ad caeteros missi, vt doctrinam Domini vt nouam ac erroneam traducerent, (quem locum Eusebij memorat Hieronymus in d. c. Esaiam) de quo etiam Iustinus dialogo adu. Tripthon, inter alia: Αποστόλοι ἢ ἀσπίτες, εἰς τὴν Ἰουδαίαν ὀνομάζονται τὰς ἐκ κλητικῶν ἡμετέρων ἢ ἀρχόντων λατῶν ἀνακατασκευάζοντες. Item destinatos eos velut commissarios & censes eorum qui in officio aliquo inter Iudaeos constituti erant Epiphanius quoque docet num. 11. ἐπεὶ ἔτι οἱ Ἀποστολῶν (ὅτι παρ' αὐτοῦ, ὡς ἔστιν, τὸ ἀξιωματικῶν) ἐμπεριέσταντο καὶ καθάρων δὴ τῶν τὰ εἰς ἡμετέρας ἐνομοματίας ὄντων ἀπὸ τῶν παλαιῶν, πολλοὶ ἦν καὶ τῶν ἡμετέρων ἀρχισυναγωγῶν, καὶ ἱερέων καὶ πρεσβυτέρων, καὶ Ἀρχιεπίσκοπων ἦν παρ' αὐτοῖς διακρίτων ἐρημιτοδοξῶν, καὶ Ἰσχυρετῶν, καὶ καθάρων τε καὶ ματικῶν τὰ ἀξιωματικῶν καὶ

πολλῶν ἐνομοματίας. Quo loco verba illa ὄντων ἀπὸ τῶν παλαιῶν καὶ τῶν ἡμετέρων significant eam ad rem praestandam destinatum Iosephum, id est, ad censuram agendam de Presbyteris, &c. Neque enim ea sollicitare, inque alium sensum trahere debuit Vir Eruditus lib. 2. var. cap. 10. transpositis ita verbis ὡς ἐκ ἀπὸ τῶν παλαιῶν καὶ τῶν ἡμετέρων. De his Apostolis est & hic Hieronymi locus, in epist. ad Galatas v. 1. tom. 9. fol. 79. lit. F. usque hodie a Patriarchis Iudaeorum Apostolos mitti. Ad distinctionem itaque eorum qui mittuntur ab hominibus & suis; qui sit missus a Christo, tale sumpsit exordium Paulus apostolus, non ab hominibus neque per hominem. Alioquin apud Eusebium quoque ἀποστολῶν οἱ ἀποστολῶν, μεσῆται, Ἀποστολοι. Sic & olim iam his similes fuere Apostoli, qui decimas atque alia percipiebant & ad Leuitas deferebant, οἱ τὰς θυσίας ἀναγόντες, vt eos vocat Philo, in Legatione. Augustus in edicto vocat eos ἀποδοχῆας: Philo etiam ἀποδοχῆας καὶ χρημάτων ἀποδοχῆας ἐπισημαίνοντας. Et ad id exemplum, prima Christianorum aetate, qui ad perferenda vitro citroque Ecclesiarum munera ab Ecclesiis mittebantur, dicti sunt Ἀποστολοι 2. Corinth. 8. 23. Philipp. 2. 25.

¶ Caeterum ab ipsis Iudaeis ita vocatos, & haec lex docet illis verbis, Quos ipsi Apostoli vocant: & Epiphanius istis εἰς τὴν ἑσπέρην τὴν Πατριαρχίαν Ἀποστολοι καλεῖσθαι. Item: Ἀποστολοι (ὅτι παρ' αὐτοῦ ὡς ἔστιν τὸ ἀξιωματικῶν καλεῖται). Et Iulianus illis quae de Apostolatu mox dicam. Vt mirer Virum Doctum aliter sentientem. Quae cum ita sint non debuit Vir Doctus, pro Apostolis hic reponere Apostolicos: quomodo Zonaras in Heraclio Hierosolymitanum Patriarcham Iacobitarum Apostolicum vocat. Atenim admitto eiusdem sententiam, vt Patriarcharum & similia, ita & Apostolorum vocabula inter Iudaeos non nisi post urbis excidium usurpata. Ab his suscipiebatur, deportationem, & deportationis functionem haec leg. vocari, & Apostolatum, Ἀποστολή: quod & Iulianus Imp. epist. 25. ad Iudaeos docet: & Epiphanius d. haereti Ebionit. 30. num. Iuliani verba: Ἰουδαίων τῶν κατὰ τὴν ἀδελφῶν Ἰουδων [καὶ Ἰουδαίων] τὸν ἀδελφῶν Πατριαρχίαν ἀποδοχῆας, καὶ τῶν λεγομένων παρ' ἡμῶν Ἀποστολῶν καλοῦσθαι: καὶ μικρῆν δαμάσκη τὰ πᾶσι ἡμῶν πρὸς ἀδελφῶν τοιαύτους φέρων διακρίσεις, ὡς πανταχόθεν ἡμῶν τὸ ἀμείριμον παρῆεν τῆς ἡμῶν βασιλείας, id est Fratrem Iulianum (καὶ Iulianum) Patriarcham omni obseruantia dignum hortatus sum, vt etiam tributum quod Apostolatus apud vos vocatur, prohibeat & in posterum nemini liceat populos vestros huiusmodi tributis exactio-nibus ledere, quo vobis securitas vndique in meo regno sit. Epiphanius sunt ista: συμβέβηκε δὲ αὐτῶν τὸν ἰωσήφῳ τὸ ἀδελφῶν τὸν Ἰουδαίων τὴν Πατριαρχίαν ἀποδοχῆας (τὰ κατὰ τὸν νόμον ἐλέγχετο) ἀμοιβῆς ἕνεκα γέγραπται ἰωσήφῳ τῆς Ἀποστολῆς δὲ τῶν ἐπισημαίνων: καὶ μετ' ἐπισημαίνων ἔτι ἀποδοχῆας εἰς τὴν Κιλικίαν ἦσαν: ὅς ἀδελφῶν ἐκείσων ἀπὸ ἐκείσων πόντος τῆς Κιλικίας, τὰ ἐπισημαίνοντα καὶ τὰς ἀπαρχὰς ἔδειξεν ἡμῶν τῆς ἐπαρχίας Ἰουδαίων εἰσεσφάσσειν, id est, Per idem tempus, cum iam Patriarcha Iudas, quem diximus (ita enim forte vocabatur) ad robustam aetatem peruenisset, Iosephum praemij loco Apostolatus (dignitatis id nomen est) honore ac commodis exornat. Inde cum literis in Ciliciam proficiscitur. Quo cum accessisset, ut quoque ex oppido decimas ac primitias a Prouincialibus Iudaeis exigebat. Ita enim locus his explicandus, in quo interpretando Cornarius non semel lapsus: ἀποστολῆς ἐπισημαίνοντα, est Apostolatus exigendi cura seu functio. Apostolatus, id est, deportationis auri Coronarij, pensionis largitatis. Sanè & apud Graecos ἀποστολή, ἀποδοχῆς, ἢ ἀποδοχῆς, quae ad amicos mitte-

bantur:

bantur: vide Aristotelem 4. Nicomach. Vlpianum apud Demosthenem, Suidam, Auctorem lib. 1. c. 2. Macchabaeorum. Porro fuit hic canon anniuersarius, vt vocatur vltim. ex consuetudine praebatur l. 17. hoc tit. pensionis nomine vltim. Coronarij auri nomine d. l. vltim. (de cuius nominis ratione ibidem) sic vt ad exigendum eum certo tempore Apostoli a Patriarcha dirigerentur haec leg. consistebat verò in auro & argento haec leg. & exigebatur ab omnibus Synagogis l. vltim. hoc tit. sic vt ab Occidentalibus quoque partibus dirigeretur in Orientem haec leg. & l. 17. & l. vltim. vnde deportationis functio haec leg. vocatur. Quare erronea est obseruatio viri eraditi, qui singulis ditionibus & Praefecturis illustres Patriarchas tribuens, aurum istud atque argentum ex Synagogis eorum ditioni subiectis pensitari solitum scribit: quem refutat haec leg. & l. 17. & l. vltim. infr. Sed & erronea sententia eiusdem h. 2. var. 10. p. 157. 158. putantis tribus vicibus hunc canonem exactum (quod sanè alioqui verum est de tributis quae fisco pensitabantur) nam & vltim. anniuersarius canon, nullo praeterea addito vocatur, & haec leg. non diuisis vicibus, verum certo tempore Apostolos ad exigendum aurum atque argentum a Patriarcha directos. Neque argumentum vllum desummi potest ex subscripto huic legi III. Id. April. non magis quam ex subscripto legi 17. VIII. Kalend. Aug. aut vltimae III. Kal. lun. quae tres constitutiones de isto auro Coronario & Apostolatu sunt.

¶ His ita cognitis, de huius legis sententia, atque adeò de Honorij mente accuratius videndum est. Nempè cum Patriarcha, qui in Oriente praesidebat, Occidentis Imperio iam ab Oriente diuiso, hanc functionem seu hoc Apostolatus deportationisque tributum ab Occidentalibus quoque Iudaeis, seu vt ipse Honorius ait d. l. 17. hanc legem recantans istarum (Occidentalium sc.) primum porro exigeret, Apostolis in id missis, indignum, seu vt ipsemet Honorius loquitur, superstitionis indignum visum, id fuit Honorio permittere. Nempè indignum visum, cum Occidentis Imperium nec quicquam Orientali subesset, Patriarcha

Orientali & sic in alio seu Occidentali orbe constituto, licere ius quoddam supremæ potestatis in eo & in his constitutis exercere, & aurum Coronarium seu tributum ab his partibus exigere. Quod exemplum & alibi alia in re obseruatum vtiliter alio traduci potest.

¶ Sanè vt alius penetremus, proculdubio & haec lex indicium est & vestigium simulatis fraternæ inter Arcadium & Honorium: cuius auctor & origo primum Rufinus existit, teste Claudiano in Rufin. lib. 2. & lib. 1. in Eutropium. Mox Eutropius, huius etiam anni consul cum Theodoro: vt testatur Claudianus lib. 1. in Eutropium.

Arma relinque viris: Geminam quid diuisis autam?

Cornarijque pios odis committere fratres?

Te magis, ab demens, veterem si respicis artem,

Conciliare decet: Gestis pro talibus annum

Flagitat Eutropius.

Igitur ab ea simulate id quoque profectum quod haec leg. vetatur. Et hoc quidem, vt dixi, sine Honorio per Occidentem Apostolatum exigere vetuit. Alio enim sine Iuliano olim d. epist. 25. in totum exigere vetuit. Ex his, interim apparet, labi eos qui in totum haec leg. Apostolatus functionem interdictam scribunt, mox & generaliter restitutam l. 17. infr. cum in Occidente tantum interdicta fuerit haec lege mox restituta d. l. 17.

¶ Et haec quidem ita haec leg. Honorio, tribus etiam enixæ voluntatis suæ indicis additis: nam 1. & superstitionis indigna id vocat. 2. & Patriarcham hoc tributum exigentem depopulatorem 3. & Apostolos ad id missos Iudicibus offerri, puniri que iubet.

¶ Atenim Honorio reconciliata iam inter se & Arcadium gratiâ post quinquennium Romæ positus sub Innocentio Episcopo Romano, sententiam recantauit l. 17. infr. hoc tit. & consuetudine secundum veterum Principum statuta reducta, Iudaeis Occidentis orbis sui, mittendi huius auri Coronarij copiam fecit. De hac ipsa re tantum erit & lex Theodosij Iun. l. 7. infr. hoc tit. (vbi dicam adhuc) quae pariter ostendit, ab Occidentalibus partibus, Patriarchis id conferri consueuisse.

x v. * Idem" AA. Eutyichiano PP. P."

V N C T A priuilegia, quae Viris Spectabilibus Patriarchis, vel his quos ipsi ceteris praeposuerunt, diuæ memoriæ Pater Noster, atque retrò Principes detulerunt, suum robur tenere censemus. DAT. 11. NON. FEBR. CONSTANTINOP. HONORIO A. VI. & ARISTANETO COS. S. [404.]

NOTÆ.

* Abest & haec lex à Cod. Ius. Eandem Baronius in annum suum non retulit. Tribuenda haec lex ARCADIO, Honorio & Theodosio. Eutyichianus PP. sub Arcadio Orientis scilicet: vid. Protopogr. vide quae dixi ad l. 11. supr. Qui Patriarchatum arbitrio, habent suam de religione sententiam l. 8. supr. qui Patriarchatum ditioni subiecti, & in religionis Sacramento versantur l. 13. supr.

COMMENTARIUS.

PATRIARCHIS Iudaeorum, & caeteris qui ab his praepositi sunt, quae priuilegia a Theodosio Magno patre suo, aliisque retrò Principibus tributa fuerant, haec leg. confirmat rursum Arcadius. De quo vide l. 2. 4. 13. supr. quae postrema est eiusdem Arcadij. Quod autem de priuilegiis a Theodosio Magno tributis haec leg. dicitur, non est conuentionum iis, quae ad d. l. 13. dixi:

Priuilegia enim ista alia fuerint necesse est, quam de quibus agitur d. l. 13. vel saltem Patriarchis summis delata, non etiam his, qui Patriarchatum ditioni subiecti: de quibus est exerte d. l. 13. Ex hac interim leg. colligat quis, aliquo tempore sub Arcadio ante hanc legem post d. l. 13. priuilegia illa Iudaeis detracta fuisse.

¶ De quibus autem Patriarchis accipienda sit ff 3 haec

hæc lex, quæri potest? Ego cum Petito 2. var. 10. p. 145. de minoribus accipio. Et quidem duobus argumentis. Primò, tituli *Speſtabiliſſimum*, ſummis enim Patriarchis Virorum *Clariffimorum*, &

Illuſtrium titulus l. 8. ſuprà & 13. conceditur. Alterum iſtud eſt; quod hæc ipſa privilegia minorum Patriarcharum memorantur & confirmantur d. l. 13.

XVI. * Idem" AA. Romuliano PF. P."

DVÆOS, & Samaritanos," qui ſibi Agentum in rebus priuilegio blandiuntur, omni militiâ priuandos eſſe cenſemus. Dat. x. Kalend. Mal. Rom. Honorio A. VI. & Ariſtæneco CONS. [404.]

NOTÆ.

- * Ab eſt & hæc lex à Cod. Iuſt. eandemque Baronio omiſit. Ei concordat lex 24. infr.
- "99. Idem A.A.
- "Hic idem videtur, qui Anno Domini 398. *Præſectus Urbis* Conſtantiop. erat, quod docet lex 47. ſupr. de re milit. vid. *Proſopogr.*
- "*Samaritanorum* præter hanc leg. & Rubr. ſupr. ſit præterea mentio l. 28. infr. hoc tit. & l. 13. ſupr. de nauicul. & vbi que Iudæis ſubiiciuntur, de quibus mox plura.
- "*Roma* hoc tempore conſtitutus Honorius, vt præter hanc legem docet quoque lex proximè ſequens & l. 5. ſupr. de curſu publ. lex 2. ſupr. de exaltion. l. 4. ſupr. de Decuriis Urbis Roma: & Claudianus Panegy. in VI. Honorij conſulatum in id expreſſo.

COMMENTARIVS.

MILITIA AGENTVM in rebus Iudæi & Samaritani fungi hoc adhuc æuo poterant: cum tamen aliis militiis interdictum eis eſſet. *Agentum*, inquam, in rebus, de quibus ſuo titulo plenius. Atquin Honorius iam Romæ poſitus ſub Innocentio Epifcopo Romano, etiam Agentes in rebus eos eſſe hæc conſtitutione prohibet. Quod & ipſum poſtea ruruſum conſtituit de Iudæis l. 24. infr. vbi vide quæ dicam.

¶ Cæterum de Samaritanis hic aliquid dicendum. Fit eorum mentio, præter hanc leg. & Rubr. huius tituli, duabus inſuper legibus: puta l. 28. infr. hoc tit. & tertiâ adhuc l. 18. ſupr. de nauicul. & vbi que Iudæis ſubiiciuntur, pariter vt Nouella Theodoſij III. ſimiliter concepta, de Iudæis, Samaritanis, &c. Deque vtriſque idem ſemper hoc Codice conſtituitur, cum Iuſtiniani æuo poſtea Samaritani deteriore conditione fuerint: vide l. 21. Cod. de hæreticis: vide & Nou. 129. 144. Fit & eorum mentio in ſolemni illa Adriani Epiftoſa, quæ apud Voſiſcum, vbi de Ægypto: *Nemo, inquit, illis Archiſynagogus Iudæorum, nemo Samaritanus, nemo Chriſtianorum Preſbyter, non Mathematicus, non Aruſpex, non Alipies.* Et eodem loci ipſe Voſiſcus de iſdem Ægyptiis. *Sunt enim, inquit, Ægyptij çiri venoſi, ſuribundi, iactantes, iniurioſi, atque adeò vani, liberi nouarum rerum vſque ad conſulenas publicas cantantes, verſificatores, Epigrammatarij, Mathematici, Aruſpices, Medici. Iam &*

Chriſtiani & Samarita, quibus præſentia ſemper tempora cum enormi libertate diſpliceant. Ita enim locus ille conſtituendus eſt. Nempe id vult Adrianus: *Samaritas* rerum nouarum cupidus, quod vulgare crimen Chriſtianorum olim fuiſſe, quaſi ſeculi oſores eſſent, paſſim obſeruat. De Samaritanis hiſ eſt quoque præter d. Nouell. Theodoſij III. Nouella Iuſtiniani 129. & Iuſtini 144.

¶ Porrò notum, *Samaritas* inter Iudæos tales primùm fuiſſe, quales inter Chriſtianos Schiſmatici, vt qui de loco & templo, vbi ſecundum legem Moſis Deus eſſet adorandus, cum Iudæis certarent: hiſ in Vrbe Hieroſolymitana, illis in monte Garizim contententibus. Cuius controverſiæ ſtatum Iosephus explicat, lib. 13. cap. 6. & quibus momentis liſ tota à Rege Ptolomæo, qui Iudæx acceptus, liberata fuerint. Imò tamen Samaritani quoque Iudæorum hæretici fuere, Auguſtinus lib. 1. contra Creſconium, cap. 31. quorum hæreſis hæc fait, quod ipſi ſolum Pentateuchum è tribus voluminibus ſacri Codicis ſuſcipiebant, & Prophetas reiiciebant. Ad hæc negabant reſurrectionem poſtquam idololatræ eſſe deſeruit. Sparſi autem Samaritani fuere poſſimùm per Ægyptum, quod ſuperiora loca oſtendunt: oſtendit & lex 13. ſupr. de nauicul. Sparſi tamen fuere & per Occidentem, quò pertinet hæc lex & lex 28. hoc tit. imò & Romæ fuere deinceps Theodoſij R. æuo: teſtis Caſſiodorus, 3. var. 45.

XVII. * Idem" AA. Hadriano PF. P."

DVVM † iuſſeramus, vt ea, quæ Patriarchis à Iudæis iſtarum" partiâ ex conſuetudine præbebantur, minimè præberentur: Verum nunc, amotâ primâ iuſſione ſecundum Veterum Principum ſtatuta priuilegia, cunctos ſcire volumus, Iudæis mittendi copiam à Noſtrâ Clementiâ eſſe conceſſam. Dat. VI. Kalend. Aug. Rom. Honor. A. VI. & Ariſtæneco CONS. [404.]

NOTÆ.

- * Et hæc lex à Baronio omiſſa eſt.
- "99. Idem A.A.
- "Italiæ: vide Iudicem Perſonarum & Chronicon vide & Claudianum.
- † Ante quinquennium ſcilicet lege 14. ſupr. Anno D. 399.
- "id eſt, Imperij Occidentalis: vid. & legem ult. infrâ.

COMMEN

COMMENTARIVS.

POSTOLATVM, ſeu aurum Coronarium, quod ante quinquennium ab Imperij ſui Occidentalis Iudæis Honorius Imp. exigì veterat l. ſuperſtitioſis 14. ſupr. quo ſcilicet tempore ei cum Arcadio fratre non conueniebat, de quo diſſidio ad eam legem dixi, cum nunc, redintegratâ inter ſe & Arcadium gratiâ & concordia, cuius meminit quoque Symmachus lib. 4. epif. 4. ad Stiliconem, Romæ poſitus, ſub Innocentio Epifcopo Romano, hæc lege reſtituit, amotâ ſeu abrogata præcedenti iuſſione. Idque ſecundum Veterum Principum ſtatuta, de quo ad eam legem plenius dictum eſt. De eodem ſanè eſt & lex ultim. infr. vbi vide etiam quæ dicam. Neque dubium mihi, Innocentio Epifcopo Romano ſaltem adlubente hæc legem ab Honorio latam. Hoc ſanè ipſo etiam tempore, imò hoc ipſo anno & tempore ætino Ludi ſæculares Romæ habiti; quod teſta-

tur Claudianus, in VI. Conſulatum Honorij pagina 158. Et Innocentio alioquin Epifcopo varia olim imputata ſcimus: veluti quod Nouatianus ab eo primùm Româ eiecti fuerint, quod narrat Socrates, lib. 7. cap. 9. Item quod Anno 409. Aruſpicibus Tuſcis gentilitia quædam ſacra molientibus ad ſoluendam vrbis obſidionem conuenientiam præberet, quod Zoſimus Chriſtiani nominis olor narrat lib. 5. cum tamen nil tale memoret Sozomenus, lib. 9. cap. 7. eſſi Tuſcorum conatum illum deſcribat.

Hoc ſanè huius legis, & d. l. 14. 17. exemplum haud abſurdè afferri poteſt, ſi quando quaſti oriatar, vtrum diuiſo Imperio, quod antea iunctum fuerit, alterutrius orbis Patriarcha poſſit adhuc in altero orbe priſtinum ius ſuum in altero exercere.

¶ FESTIS, ſeu ſolemnibus & iocis ſuis, ne Iudæi in contemptum Chriſtiana religionis quid faciant: veluti ne CRUCEM exurant feſto Amanis.

XVII. * Impp. Honorius & THEOD. AA. Anthenio PF. P."

DVÆOS, quodam" feſtiuitatis ſuæ ſolemni, Aman, ad pœnæ quondam recordationem, incendere, & ſanctæ" Crucis adſimulatam" ſpeciem in contemptum Chriſtiana fidei ſacrilegâ mente" exurere, Prouinciarum Rectores prohibeant: ne" locis" ſuis fidei noſtræ ſignum inmiſceant, ſed ritus ſuos infra" contemptum Chriſtiana legis retineant: amiſſuri ſine dubio permiſſa hætenus, niſi ab illicitis temperauerint. Dat. IV. Kalend. Jun. Conſtantiop. Baſſo & Philippo CONS. [408.]

NOTÆ.

- * Lex Iudæis 11. Cod. eod. tit. Eam quoque memorat Baronio Anno D. 408. n. 29.
- "Anthemius PP. Orientis ſub Theodoſio Iun. vid. *Proſopogr.*
- "In nonnullis Cod. Iuſt. quorundam male.
- "Ita quoque meliores Codd. Iuſt. de quo mox.
- "De Cruce & eius attributis dicam plena manu ad l. ult. infr. de Paganis.
- "Adſimulatam vel Adſimulatam, id eſt, eſſicetam: vide *Gloſſarium.*
- "99. contemptum, vt haber etiam Codex Iuſt.
- "id eſt, animo contumelioſo.
- "novo Cod. Iuſt.
- "Ita quoque Cod. Iuſt. Sed omninò reponendum Iocis: de quo mox.
- "Ita quoque manuſcripti nonnulli Codices Iuſt. Nam vulgati exhibent citra.
- "An potius Iam.

COMMENTARIVS.

HEBODOSII Iun. in Iudæos, vel de Iudæis, ſeptem conſtitutiones ſequuntur: puta hæc lex 18. lex 21. 22. 25. 26. 27. 29. ſeu ultim. quibus addenda & octaua lex 24. infr. de Paganis, nona, puta Nouella eius Tertia de Iudæis Samaritanis, &c. Hæc lege in commune à CONTEMPTV Chriſtiana religionis FEſTIVITATES & ſolemnia ſeu ſolemnitates & celebritates Iudæorum vindicat. A qua ipſa mente eſt quoque euſdem Imperatoris lex 21. infr. hoc tit. Hætenus ſcilicet ritus ſuos retinere, exercere Iudæis permittendum permiſſumque, vt infrâ contemptum legis Chriſtiana conſiſterent. Quod tamen hæc tempeſtate facere ſoliti, in hæc, quæ ſequitur, hypothefi. Noſtiſſimum eſt, ex libro *Eſtheris* & exinde ex lib. 11. Iosephi cap. 6. Amanis ſupplicium, in eo ipſo patibulo, quod Mardochæo paraucrat: poſt

quod ſupplicium deinceps vindicati Iudæi, eorum ſalus in tuto locata. Quare in huius rei memoriam inſtituta feſtiuitas decimâ quartâ & decimaquinta menſis duodecimi Adar, qui Februario & Martio noſtræ reſponder: *Quam Purim*, id eſt, fortium dixere: nempe à forte, quam Aman ad temporis huic rei pattandæ proſperè, pro mora Perſarum & vicinarum gentium, explorationem, quo Iudæi perendi erant, iactari curauerat *Eſther* 3. Nam Iosephi interpretis, grauis error eſt, qui non inſpecto ſacro Codice, dies iſtos *ppurimus* dictos, & conſervatoria feſta interpretatus eſt: Ibi quippe legendum *ppurimus*, pariter vt in additamento Græco ad hitoriam *Eſtheris* legendum *ppurim* non *ppurim*. Dies quoque vocantur (2. *Maccabæorum* ultim. v. 37.) *Μαροδοχικαὶ ἡμέραι*. Quod feſtum inſtitutum à Ioachimo (de quo *Nehemiæ* cap. 12.)

cap. 12.) Vicatio Pontifice Summo, teste Philone: Mardochei & Estheris auctoritate; Estheris c. 9. Hæc etsi verissima sint: atramen verius, non de iis diebus hic agi, verum intelligi propriè Festum separatum à Festo illo Purim Sorvium; quod videlicet ad liberationis populi Iudaici memoriam institutum; Nempe quod separatim ad pœnæ Amanis recordationem institutum, quod in mensem Maium Sinam incidit, vt liquet ex Estheris c. 7. 8. Et verò hanc legem appetente mensè Iunio latam notandum est. Nisi putemus Amanis recordationem in Purim seu Mardocheiacos dies translata.

¶ Sanè Festum istud cum gaudio læticia & iocis & conuiuio seu epulis celebratum, sic vt Bacchanalia Iudæorum essent vt & hodie sunt; quin & numerum missationibus, Esther. 9. & apud Iosephum: de quo vide Anton. Margaritum baptizatum Iudæum l. de ceremoniis Iudæorum: Hoc Festo noctu candelæ testandi gaudij causâ accenditur, & historia Estheræ per ædituum legi solet, cui lectio mulieres & pueri adsunt: & quoribus Amanis fit mentio, pugnis & malleis scamna Iudæi pulsare solent, Amanemque maximo strepitu explodunt; cui similem consuetudinem retinet hodie Ecclesia Romana ipsa Passionis Dominicæ nocte in Iudæa detestationem. Omitto alios ritus; certè festi illi dies iocis, vt dixi, transacti: Iocis, inquam, nam ita hic reponendum pro iocis: ibi, ne iocis suis fidei nostræ signum immisceant, quod Burgius quoque iam indicauit, Ele. 15. nempe Iudæi vt dixi Festo Aman solebant gaudio & lætitiâ operari, vt traditur libro Esther cap. 11. iocifque: vnde Socrates in simili re μάγνια dixit, (cui similem planè errorem sustulit lib. 1. Tertulliani cap. 10. Ibi, dispicite apud vos Lentulorum & Hostiliorum sacrilegas venustates, vtrum Mimos an Deos vestros in styphis & iocis rideatis, (vbi MS. habebat iocis) quod confirmat Apologetici cap. 15.) Inter cætera verò solemnia iocifque docet hæc lex, Iudæos solitos ad pœnæ recordationem Amanem incendere, & ad simulatam sanctæ Crucis speciem, seu patibulum quoddam exurere. Amanem, inquam, incendere; vbi malit quis ascendere, id est, in crucem agere, suspendere, sustollere, lenare, erigere effigiem Amanis; in aras tollere, vt Prudentius: in cruce scilicet excelsa tollere, quæ vtrique Mardocheo parata erat 50. cubitorum Esther cap. 6. 7. Denique Crucifixi alti, ἄλλοι δὲ σαυραδαίς, Artemidorus. Certè apud Plautum dicitur quis ascendere crucem; sic & apud Prudentium ascendere in patibulum; & insilire in crucem, & inde Crucifixus in Bacchidibus. Fortè etiam hic incendere, pro celebrare accipiat quis, quo alioquin sensu vocem incendere, accipi aliquando ostendit Iosephus Scaliger in Aetnam pag. 364. Verum nihil mutandum: Incendere est incendio cremare apud Victorem Vticensem non semel, & quidem lib. 2. Ergo Iudæi solemnè isto Amanem in crucem agere soliti, mox crucem exurere; præ se quidem ferentes, id fieri ad recordationem pœnæ Amanis, publici quoddam hostis sui, interim verò & sacrilegè mente, vt hic dicitur occultâ malitiâ, in contemptum Chri-

stiana fidei & per hoc Christo velut alteri hostis gentis suæ, illudentes, vt pote cruce exultâ, in qua Saluator noster pendit: De qua duo præterea hic dicuntur: Nempe fidei Christiana signum, de quo plura ad l. vltim. infr. de Paganis. Item sancta crux & hic dicitur, commutatis pro more nominibus signi & signati. Sanè & ab eadem mente est, quod crucis supplicium omnino sustulit Constantinus M. sicut & nunc eam iocis Iudæorum misceri Theodosius Iun. vetat.

¶ Huc tandem omnino facit, imò fortè illud ipsum est, quod huic legi occasionem dedit, quod memorat Socrates, lib. 7. cap. 16. Εὐθυμῶς (ἢ Ἐμμῶς) ἔπο κλημῶν τῶν πῶ, δὲ κῆται ματαῖον Χαλκίδος ἢ Ἀποχέας τῆς ἐν Συρίᾳ Ἰουδαίου συνήθης λαοῦ ΠΑΙΝΙΑ ἐπετέλαν πῶ: ἢ πολλὰ ἐν τῷ ΠΑΙΖΕΙΝ ἄλσῃ ἐποιήντο ἕως μέθης ἐξαρθῆντες Χριστιανῆς, ἢ αὐτῶν τῶν Χριστῶν ἐν τῆς ΠΑΙΝΙΟΥΣ δέσπορον: γελῶντες ἢ τῶν ΣΤΑΤΡῶΝ ἢ τῆς ἐμπικύτας ἐπὶ τῷ ἐσαυραμῶν, &c. quæ illic recitat de puero Christiano cruci alligato, & ab his ad necem verberibus cædi solito: vt & de exitu eius sceleris: & quomodo Imp. ad Prouincia Magistratus scripserit de facinoris huius authoribus conquirendis puniendisque. Et certè hæc quoque leg. Rectores Prouinciarum hæc prohibere & vindicare iubentur.

Cæterum qui videre vult, quâ licentia inuolent nonnulli in huius Codicis leges, quàmque misere eas vrant secèntque, is videat Franc. Hautelerte, in canones Cresconij p. 166. vbi hanc legem miserrimè lacunis defœdaram ait, & ipse sic emendar. Iudæos quondam festiuitatis suæ solemnè Aman ad pœnæ quondam irrogatæ recordationem incendere, & sanctæ crucis ad simulatam speciem in contemptum Christianæ fidei sacrilegè mente exurere audiuit, & quod Prouinciarum Rectores prohibeant: ne sacris suis fidei nostræ signum immisceant, sed ritus suos circa contemptum Christianæ legis obtineant, amiseri, &c.

¶ Tandem vel ex hæc leg. discant Codicis huius spectores, quantum illi debeatur ad Iustinianè illustrationem, veramque lectionem: nam cum ibi vulgò legatur solemnè, &c. omiſſa voce Aman, (etli iam meliores Codices eam habent:) atque aded Glossa solemnè ibi seu solemnè nugas agat: hic vera lectio continetur solemnè, Aman: quam & ipsam Paratitla Græca exhibent: οἱ Ἰουδαῖοι μὴ ἐν γῆρας τῆς Ἀμῶν τῶν πῶν τῶ σαυρῆ κῆρτοσαν. Quod mendum diu est cum rectè sustulit Cujacius 2. Obseru. 3. & post eum Leunclæuius lib. 1. Notat. in Græc. Paratit. pag. 20. Mirum verò quod idem Leunclæuius addit, Codicem Theodosianum hæc leg. præferre solem Aman, cum tamen constanter omnes editiones Codicis Theodosiani Tiliæna, Cujaciana, Parisiensis habeant discretè solemnè Aman, vel solemnè Aman. In eo quoque grauior peccat Hugo Grotius Adnotatis ad Esther cap. 3. pag. 391. vt adnot. ad Estheris addit. cap. 10. pag. 30. cum dies Purim ab Aman Aman vocatos esse discere nos ait ex hæc leg. nam sanè ipsa Amanis persona hic designatur.

XIX. * Idem AA. Iouio PP. P.

ÆLICOLOARVM nomen, inauditum quodammodo nouum crimen superstitionis vindicauit. Hij nisi infra anni terminos ad Dei cultum venerationemque Christianam conuersi fuerint, his legibus, quibus præcepimus hæreticos adstringi, se quoque nouerint adtinendos. Certum est enim, quidquid à fide Christiano

Christianorum discrepat, legi Christianæ esse contrarium. ¶ Quam quidam adhuc, vitæ suæ etiam & iuris inmemores, adrectare ita audent, vt de Christianis quoddam scædum cogant retrumque Iudæorum nomen induere. Et quamuis qui hæc admiserint, priscorum Principum legibus iure damnati sint, non tamen pœnitent sapius admonere, ne mysteriis Christianis inbuti, peruerſitatem Iudaicam, & alienam Romano imperio, post Christianitatem, cogantur arripere: Ac si quisquam id crediderit esse temptandum, auctores facti cum conficiis ad pœnam præteritis legibus cautam præcipimus constringi: Quippe cum grauius morte sit, & inimitius eadē, si quis ex Christianâ fide incredulitate Iudaica polluat. Et idcirco iubemus, ne Ecclesiis quisquam nocens, vel cuiusquam abducere fideli ac deuota Deo præceptione sancimus: sub hac videlicet definitione, vt si quisquam contra hanc legem venire temptauerit, sciat se ad maiestatis crimen esse retinendum. Dat. Kalend. April. Rau. Honorio VII. & Theod. III. AA. COSS. [409.]

NOTÆ.

- * Lex 12. Cod. eod. tit. hinc desumpta est. Eius quoque meminit Batonius Anno D. 409. num. 21.
* Iouina sub Honorio, PP. scilicet (cuius diæcesis inter alias fuit Africa.) vide Zollinum lib. 9. cap. 7. vide Præfopogr.
* Intelligit legem 43. 44. & 46. supr. de hæretic. quarum duæ priores etiam ad Cœlicolas pertinent.
* Vel quantilibet minimum.
* Legem scilicet seu fidem Christianam. Porro dubium, num hæc huius legis pars de Cœlicolis accipienda sit: an verò de aliis qui Apostatas facerent ex Christianis Iudæos, de eo mox.
* Ita omnes Editiones huius Codicis, vnicâ postremâ Parisiensis excepta; in qua vox scædum omiſſa, & pro retrumque expelluntur.
* Intelligit inter alias legem 1. infr. & l. 1. & l. 3. supr. de Apostat. Nisi & aliæ expressiores fuerint.
* Reperita legis exemplum oblerua, vt & l. 2. 6. infr. hoc tit. de quo in Prolegom.
* Lex 2. Cod. de his qui ad Eccles. confug. hinc inter polata est, atque in alium planè sensum traducta; ambiguitate vocis abducere. Sed & qui hæc sententia corruptissima est, quam sic interim restituo: Et idcirco iubemus ne quisquam de Cœlicolis nocens, velit quousquam abducere Fidelem à deuotâ Deo præceptione; sancimus sub hac, &c. E Cœlicolis, pro Ecclesiis: Velit abducere, formula legum solemnè, de qua ad l. 2. supr. de infirm. his que sub Tyrann. vbi similem mentem sustulit. Fidelem pro fideli.
* Maiestatis crimine: ita Cod. Iust. d. l. 2.

COMMENTARIVS.

IN CœLICOLAS, eos qui Christianos ad superstitionem Iudaicam adigebant est hæc Honorij constitutio data Anno D. 409. De Cœlicolis istis videamus. Cœlicolarum, quorum noua hoc tempore (superstitio) fuit nouum superstitionis crimen, præter Rubricam huius tituli, duabus tantum hoc Codice istque eiusdem Honorij Imp. legibus expressim mentio fit, puta Anno D. 498. l. 43. de hæreticis, & hæc leg. Anno D. 409. Quamquam & eodem pertinet lex 44. eod. tit. de hæreticis. Quinam verò hi fuerint, anxie hætenus inquirunt. Nos hic veritatis vestigia gradatim prememus: ad quæ eruenda non aliud nobis subsidium superpet, quàm ex huius tituli Rubrica & duabus illis quas dixi legibus, & tertia insuper, quæ ad eodem pertinet, puta lex 44. supr. de hæret. tandem ex Augustini epist. 163. Hæc scilicet quinque loca tantum de Cœlicolis mihi hætenus occurrunt. Nam quod Cœlicolarum quoque mentio fit in l. 3. Cod. Iust. de Iudæis, id vel Triboniani vel librarij ἑμβλημα est; vnde tamen multa absurda & historica veritatè repugnantia Viri alioquin docti efficiunt: quæ illud quoque Baronij, quod maiores in eâ leg. Cœlicolis tribuantur, sicut Patriarchæ Iudæis, quod vt ex eâ leg. non efficitur, a falsum est: Maiores enim quoque Iudæis fuere, ostendit lex 1. & 23. hoc tit. & l. 1. ne Christian. amip. Iud. hab.

Catholicæ fidei Sacramenta turbarent: de quo mox.

Secundò, Cœlicolas hæreticis affines fuisse docent duæ de his leges sub titulo de hæreticis supr. collocatæ, puta lex 43. & 44. docent & Basilica, in quibus sub titulo de hæreticis, Manichæis, Samaritanis, de istis agitur. Sanè hæc leg. quoad pœnas cum hæreticis coniunguntur.

Tertiò, Cœlicolæ cum Donatistis nominatim inter alios hæreticis coniunguntur d. l. 43. & 44. supr. de hæreticis, istisdemque in pœnis exæquantur d. l. 43. Ed quod vtrique circa baptismum errarent de quo mox. Neque frustra etiam est, quod hic titulus de Iudæis, Cœlicolis & Samaritanis postus est ordine post tres titulos de hæreticis, de sanctum baptismum iurantibus & de Apostatis. Nam & hæc tria vel saltem ad finem his conueniunt.

¶ Et hæc de Cœlicolis in genere, vnde videlicet prodierint & cum quibus affinitatem habuerint.

¶ Nunc videndum est de Tempore, quando ij prodierint: Igitur sub Honorio Imp. primum exortos hos Cœlicolas docent tres eius leges, puta hæc lex & lex 43. & 44. supr. de hæretic. Cœlicolarum, inquit hæc lege Honorius, nomen inauditum quodammodo NOVVM crimen superstitionis vindicauit. Idem lege 43. Anno 408. Cœlicolarum, inquit, adificia, quæ nescio cuius dogmatis NOVVM conuentus habent. Idem Honorius lege seq. 44. de hæretic. Iudæorum, inquit, NOVVM atque iniustitiam detexit audacia, quod Catholicæ fidei velint Sacramenta turbare. Nam quod Cœlicolarum mentio fit, vt iam monui in l. 3. Cod. de Iudæis, (quæ alioquin Constantinum Magnum authorem habet & desumpta est ex lege 1. hoc tit.) id vt dixi, à mala Triboniani vel librarij manu est, vt docet lex 1. hoc tit. vnde illa desumpta est. Tertiò, Vbi hæc

Cœlicolarum superstitio prodierit, docent quoque eadem Honorij constitutiones: Scilicet per Africam hos Cœlicolas fuisse expressissimè docet, præter argumentum huius legis, & legem 43. de hæretic. lex 44. eiusdem tit. quæ Donato (Proconsuli Africa) inscribitur. Docet idem & Augustinus sub fin. epist. 163.

¶ Iam tenemus igitur & tempus, & locum quo Cœlicolæ innotuere vel inualuere: tenemus eos Iudæis, Samaritis, Hæreticis, Gentilibus proximis fuisse, imò Iudæos.

¶ Superfunt igitur duo inquirenda: cuiusmodi ea secta, & unde nomen ei inditum fuerit.

Primum igitur generaliter inclauisæ eos nouo dogmate, ait l. 43. supr. de hæretic. nouo superstitio- tionis crimine, ait hæc lex: noua atque inusitata audacia l. 44. supr. de hæretic.

Secundò, Christianos sese esse simulasse docere videtur dicta lex 43. de hæretic. Quamuis, inquit, Christianos esse se simulent.

Tertio, Catholicorum communionem refugisse dicta lex 43. docet. Catholice sectæ contrarium, aduersum tentasse d. l. 44. à fide Christianorum discrepasse hæc leg. generalitas quoque ostendit. Item peculiare à Catholicis conuentus habuisse d. l. 43.

Quartò specialius, Scenam religionem vocat d. l. 43. vt proinde atrox crimen fuerit necesse sit. Quare & pestem & contagionem vocat d. l. 44. & atrocibus pœnis eos leges illæ omnes inflectantur.

Quintò, Cœlicolarum crimen & superstitio Dei cultui & uenerationi Christiana opponitur.

Sextò, circa Catholicæ fidei Sacramenta hanc, superstitutionem versatam docet pariter vt Donatistarum hæreticorum d. l. 44. supr. de hæret. ibi: quod Catholica fidei uelint Sacramenta turbare: vbi tamen Sacramentorum vox pro articulis, vt loquuntur, quibus finis fidei Christianæ accipi possunt. Et Augustinus Epist. 163. nominatim circa baptismum superstitutionem eorum versatam ostendit. Iam miseramus, inquit, ad Maiorem Cœlicolarum, quem au- dieramus NOVI apud eos BAPTISMI instituto- rem instituisse, & multos illo sacrilegio seduxisse.

Quare & Donatistæ & Cœlicolæ eiusdem crimi- nis & hæreseos circa baptismum videlicet rei fue- re quæ causa & coniunguntur & crimine & pœ- nis. Neque enim audiendus est Filefacus, Selecto- rum 12. qui ita Augustini uerba accepit, quasi Ma- ior Cœlicolarum ille apud Donatistas, & inter eos nouum induxisset baptismum. Quem Vossius iam lib. 18. de baptismo cap. 1. rectè refutauit. Iam tene- mus igitur præcipuum; huius criminis & supersti- tionis titulum seu reatum, nempe Sacramenta, ac nominatim baptismum, ab iis turbatum. Quan- quam neque hoc sine sterisse inducant illa huius legis. Nisi, inquit, ad DEICVLTVM, vene- rationemque Christianam, conuersi fuerim. Quare im- pegnisse eos oportet in Dei Christianique cultum.

¶ Tertia iam sequitur inquisitio de nomine Cœlicolarum. Nonnulli ita dictos arbitrantur à cultu Cœlestis Deæ. Petrus 2. var. 11. p. 178. sus- picatur ob immutatam baptismi figuram: nempe quod contra præceptum Christi, quo baptizari iussit in nomine Patris Filij & Spiritus sancti, Cœli- colæ baptizauerint in nomine Cœli, id est, Dei qui per Cœlum intelligitur: vel etiam, quia Deum colerent, vt ab eo calitus præceptum fuerat per Moysem, & simul secundum noui Fœderis & Euangelij præcepta. Et addit quædam isti conie- cturæ firmandæ. Fortè ita dicti à cœli vel Dei cœli cultu: Quasi mediâ quadam sententiâ & dogmate

inter Iudaismum & Christianismum, stauerent, non Iouam, aut Christum, verum Deum cœli inuo- candum, miscellâ religione conflata ex Christiana & Iudaica, forte & Paganâ. Vt proinde de his iam verè dictum fuerit, quod olim de Iudaica religione ipsâ in vniuersum olim falsò à Strabone lib. 6. Diodoro lib. 4. in Eclogas, & à Iuuenalè Satyrâ 14. vers. 96.

Quidam sortiti metuentem Sabbathæ patrem Nil præter nubes & COELI Numen (est qui legat, Lumen) adorant.

vbi vetus Scholiastes, nuda contemplatione colemes. Petronius quidam in Caralectis:

Iudæus licet porcinum numen adoret, Et cœli summas aduocet auricular.

(Quantum sunt, qui ibi legant non cœli, verum cilli, & Dorice idem cum & indèque Κωκωνίδι αγαθò.) Quod quidem de Iudæis in commune olim proditum. Alij quidam arbitrantur, vt Seldenus de iure naturali, lib. 2. cap. 1. pag. 136. quod so- lemni Hebræorum locutione numen sanctissimum quod solùm volebant adorandum וַיְיָוּ, id est, cœlum fit nuncupatum: vt & in fœdere nouo Matth. 21. 35. Luc. 15. 18. Peccavi in cœlum, per metonymiam scilicet continentis pro contento: unde intellecta malè vox hîc in causa fuit, cur numen iis esse Cœlum, gentes dicerent. Scimus sanè Iudæos aliquando militiæ cœlesti aras erexisse & dedicasse, quos etiam Sophonias & passim Prophe- tæ ob hanc idololatram reprehendunt, quod eorum profane essent & sacrificia, seu preces funderent sub dio in aperto, vide Epiphanium in Massalianâ hæresi, Tertullianum de pudicitia cap. 16. Cum omissis, inquit, templis per omne litus, quocumque in aperto, aliquando iam precem ad COELVM mittunt: cuius rei ratio repetenda ex 1. Reg. 8. vide & exemplum in Daniele cap. 6. Ita Iacobus, quia verum cœlorum Deum adorabat, idè forsan & Iudæi dictus est, Philoni Bibliensi apud Eu- scribium, de prepar. Euang. lib. 1. p. 23. Sanè & So- phonias cap. 1. vers. 5. Iudæos olim reprehendit, quasi militiam cœli colentes. Tandem & Cœli- colas Synopsi Basil. & Paratita Græca τὸν ἐγγὺν οὐρανόθεν uertunt. Sed tamen cum his Cœlicolis nil commune habent illa Iuuenalis & Petronij loca, præsertim cum Cœlicolæ exorti primùm sunt sub Honorio Imp. Quantquam neque audiendū sunt qui rem hanc ita expediunt: Olim quidem Iudæos accusatos quod cœlum, eòsque qui in cœ- lo sunt Angelos venerarentur, quod Celsus his obtreclabat, ἡρώτων μὲν οὐκ ἔστιν ἰουδαίων θαυμάζειν ἄξιον, ἢ τὸν μὲν ἐγγὺν ἢ τὰς ἐν τῷ οὐρανῷ ἀγγέλους σέβειν. At negabat Origenes, ἦν αἱ χεῖρὶ τὸν Μωϋσεως νόμον βίνοντες ἰουδαῖοι τὸν ἐγγὺν ἢ φήσουσι θεῶν, ἢ δὲ σὺν ἑσέβου τῷ θεῷ τὸν ἐγγὺν. Additque, hunc morem fuisse ἀποβαντὸν τῷ νόμῳ. Igitur putant illi fuisse alios Iudæos, qui de illâ in quam maiores eorum sæpè ceciderunt superstitio: (vide Amos 5. 25. Ierem. 7. v. 17. 19. v. 3. Actor. 7. cap. 42.) multum retinebant: fortèque illos esse, quos in Ægypti descriptione Ἰουδαῖοι vocat Benjaminus Tudelenis: absque his ortum habuisse uideri Elcesaitas & Samæos, quo- rum meminit Epiphanius.

¶ Ex his tandem conficitur, Iudaica, & Chri- stiana religione commixtam fuisse superstitutionem denique miscellam: & ipsos proculdubio Iudæos Sacramentis Ecclesiæ Catholicæ perturbatis, si tamen vt se Christianos simularent.

¶ Ex quibus simul, apparet, Cœlicolas noi fuisse, quod Baronius credidit, eos qui ex Christia- na fide ad Iudaismum transibant, & sic Apostata non fuisse, idque 4. argumentis. Nam & de hi- alioquin

alioquin superiore titulo actum oportuisset; ne- que enim peculiari nomine, & hoc quidem quo nil tale indicatur ad eos designandos opus fuisset, neque nouum dogma id rectè diceretur, aut nouum crimen superstitiois, cum Iudaismus non esset dogma nouum, aut nouum crimen superstitiois. Tandem Cœlicolas apertè à Iudæis separat hic titulus. Neque quidquam facit, quod Baronius ad- dit, idè Cœlicolas potius dici se uoluisse quam Iudæos, vt Iudaicum tantum nomen, cunctis abo- minabile euitarent. Id enim est quod negatur. Et tamen Iudæis proximis fuisse hinc liquet. Rur- sum liquet, neque Gnosticos hos fuisse, aut Sa- turnilianos qui innumeris cœlis, non sine ænigma- te, fictis, supremum eorum ipsum esse Deum Opt. Max. nugabantur: utraque quippe hæresis sub Honorio noua & inaudita non fuit, verum eius tempora longè antecertit. Imò liquet, neque Chri- stianos fuisse, neque hæreticos propriè. Error enim est uariarum lectionum scriptoris nuperi, lib. 2. cap. 11. p. 176. qui Hæretico-Iudæos uocari scripsit l. 44. supr. de hæretic. interpunctâ malè l. illâ: nam illâ l. non Iudæi Hæretici, sed Donatistæ hæretici uocantur: Donatistarum, inquit, hæreticorum, Iudæo- rum noua, &c. Nempe, quod laicit uirum illum Doctum, idè hæreticorum nomine Honorio vi- sum Donatistas eâ lege donare, pariter vt tribus alijs legibus l. 39. 41. 46. eod. tit. quò scilicet le- gem in hæreticos promulgatam ad Donatistas hæreticos expressè extendere. Quod egregiè ostendit Augustinus epist. 60. p. 127. & Possidonius in uita Augustini cap. 12. quorum uerba retuli ad d. l. 39. & 46. Igitur tandem conicere datur, Cœ- licolas fuisse, quasi inter Iudæos & Christianos medios seu eresciundos. Deum cœli, & utrius- que legis Sacramenta adsciscabant, Circumcisio- nem & Baptismum, unde & nouum Baptismum eis tribuitur. Tandem Mahometismo proxima super- stitio fuit. Ab his quoque non multum differre uidentur ἰουδαῖοι, quibus ἡ ἀρχαία τῆς μὲν οὐ- ρανῶν, de quibus Gregor. Nazianzenus, orat. 19. p. 289. & in eius uita Gregorius Præbyter, quo- rum sectam absurdum ait coagmentum fuisse συνκρησθῆναι ex duobus inter se contrariis, putâ ex Gentili errore & legali uanitate, quarum utriusque partes quædam fugiens ex partibus nonnullis conflata erat. Etenim illorum idola & sacrificia reiciunt, ignem & lucernas inquit, colunt: τὸ πῦρ ἢ τὰ λύχνα πῶσι: horum autem Sabbathum, ἢ τὸ σάββατον τῶν ἰουδαίων, id est, ieiuniam quandam à nonnullis cibis abstinentiam uenerantes Circumcisio- nem aspernantur. Hypsistarij, quasi diceret Supremi- cola. Sic & Nazæarorum hæresis miscella fuit, qui uolebant esse Iudæi & Christiani. Nam & Dei fi-

lium confitebantur esse Christum & omnia uete- ris legis obseruabant & circumcissionem Iudæo- rum habebant, simul & baptismum Christianum vt testantur Augustinus & Hieronymus. Illud ad- monere operæ pretium Cœlicolas à Cœli cultu dictos, aliter atque Dij Cœlicola à cœli incolatu. Nempe Theologi Gentiles Deos suos diuidebant in ἡεριστοῦς seu ἡερετυῖους & ἡνοοῦς, vt ex Sallustio liquet cap. 6. & Proclò c. 10. seu in ultra- mundanos, seu supracœlestes, & intramundanos; quos postremos Apuleius Cœlicolas uocat, nempe alia cateraque numina quæ mundum condiderunt, qui & Conseres & complices ex Etruscorum disci- plina Romanis: de quo plenè Salmastius in epist. ad Menagium: eiusdem uerò sententia non placet, qui putat Iudæos omnes Cœlicolas appellatos, quod in profane sine teste ad cœlum manus tollerent: posteaque notat hoc peculiariter Samaritanis ceu vni generi Iudæorum adhæsisse, qui in solis pro- feuchis sub dio parentibus semper orarent. Tan- dem Samplici de quibus Epiphanius hæresi 33. cum his aliquid commune habebant: Samplicæ enim ἡλιακοί, ἡλιακοῦται, solicolî, sic dicti, quod sole- rent τὸν ἥλιον ἀνιχνοῦντα ἰκτεῖναι, cique vt facilius occideret παρῆς ἐρχῆς funderent, Epiphanius hæ- resi 50. Ioseph. ἀνὰ π. lib. 2. c. 112.

¶ Nunc ad ipsam legis sententiam. Nempe Honorius Cœlicolis anni spatium indulget ad Catholicam fidem amplectendam, alioquin ead- em pœna plectendis cum hæreticis. Addita ra- tione, quæ non aded serâ uideri possit, quin po- tius inanis ἀπολογία, cuiusmodi plures collegit peculiari capite R. Fornerius 3. Quotid. 13. Quis enim dubitat, quicquid à Fide Christianorum dis- crepat, legi Christianæ esse contrarium? Verum eius hic vt puto sensus est: Hæreticis Cœlicolas haud malè connumerari, etsi non in præcipuis religionis capitibus à Catholica fide dissentiant. Huius rationis sensum alium prodit Leoninus 1. Emend. 17. num. 10.

¶ Altero capite multis uerborum ambagibus Iudæorum & Cœlicolarum audaciam Christianos ad superstitutionem suam adigentes Honorius sic damnat, vt maiestatis pœnam intenter: maiestatis inquam, id est sacrilegij. Cæterum error est Baro- nij, qui hanc alteram quoque huius leg. partem ad Cœlicolas pertinere putabat. Nam imò seim- ctum hoc alterum caput est à priore. Et certè quod Vir Doctus nuper rectè monuit, non agitur hæc postremâ parte de Cœlicolis, præscorum enim Principum Leges hæc parte allegat Honorius: quæ neque in Cœlicolas conueniunt, cum nouum dogma, nouum superstitiois crimen Cœlicola- rum fuerit, quod disertè idem Honorius scribit hæc leg. 19. & l. 43. supr. de hæret.

XX. * Idem AA. Ioanni PE. P."

Væ Iudæorum frequentari conuentibus constat, quæque Synagogarum uocabulis nuncupantur, nullus audeat violare, vel occupata detinere: cum, sine intentione religionis & cultus, omnes quieto iure sua debeant retinere. ¶ At cum uerò Iudæorum memorato populo sacratum diem Sabbati uetus mos & consuetudo seruauit, id quoque inhibendum esse censemus, ne sub obtentu ne- goij publici, vel priuati, memoratæ Obseruationis hominem adstringat uilla conuentio: cum reliquum omne tempus satis publicis legibus sufficere uideatur: sitque sæculi mo- deratione dignissimum, ne delata priuilegia uolentur: quamuis retrò Principum ge- neralibus constitutis facis de hac parte statutum esse uideatur. Dat. vi. Kal. Aug. Rau. Honor. ix. & Theod. v. AA. C. O. S. S. [412.]

NOTÆ.

- * Abest hæc lex à Cod. Iust. quia in eum relata est *lex die Sabbathi 3. supr. de feriis*, (quæ huic quoque iungenda est.) Sed & hanc legem omisit Baronius in annum suum referre. Iungenda denique huic *d.l. die 3. seu ult. supr. de feriis*, quæ repetita alio titulo, ubi est *lex 8. supr. de executor.*
- "Ioannes PP. sub Honorio Italia post Meletium, hoc anno: vide plures ad eum constitutiones.
- "Sustineri potest & debet hæc vox: Nempe hoc vult, non idèo Iudæorum religionem & cultum probari: vel pro sine differentia.
- "Scribitur.
- "id est Conuentionibus, & actionibus.
- "Deferentia habet postrema Parisiensis editio: sed ut puto, mendo Typographico.
- "Seculi sui moderationem efferunt sæpè Principes, ut hic Honorius.
- "Non extant hæc veteres constitutiones: Nam & quæ *lex 2. Cod. de Iudæis*, hodie est, non alia est à *lege die 13. eiusdem tituli*, quicquid apud Photium in *Nomocanone tit. 7. c. 4.* velut secunda allegatur.
- "*d. l. ultim. & d. l. 8. VII. & Theod. III.* Verùm illarum legum subscriptiones ex hac emendanda. Ioannes enim cui leges hæc inscribuntur post Meletium Præfectum Prætorio fuit hoc anno, vide plures ad eum constitutiones hoc ipso anno.

COMMENTARIUS.

SYNAGOGAS Iudæis suas, suum item SAB-
BATUM hæc constitutione Anno D. 412.
Honorius Imp. relinquit: hæc leg. & *l. ultim. de feriis*, & *l. 8. infr. de executoribus*, quæ huic con-
iungendæ sunt.

Synagogas, inquam, suas, arque idèo violari eas
vel occupari vetat: pariter vt Theodosius Magnus
vetuit *l. 9. 12. supr.* & Theodosius Iun. *l. 2. 1. 2. 5. 2. 6.*
infr. Et rationem addit, quod sine intentione reli-
gionis & cultus omnes quieto iure sua debeant
retinere, id est, vt maxime religio & cultus ali-
quis publicè concessus, non tamen receptus sit,
semel tamen concessam religionem suam quieto
iure retinere debere. Quæ ratio obseruanda
est.

¶ *Sabbathi* pariter diem, quem pro veteri more
obseruant, Iudæis relinquit *hæc leg.* Honorius:
sic ait; eo die conuenire Iudæi, neque publicè
neque priuatim possint, quod ipsum adhuc ex-
pressius in sequentibus Honorius expresserat: *dist.*
l. ultim. seu d. l. 8. quæ huic subiicienda est: Vbi
& alij dies festi Iudæorum adiunguntur, eodè-
que iure haberi iubentur. *Die Sabbathi, ac reliquis*,
inquit, *sub tempore quo Iudæi cultus sui reuerentiam*
seruant, &c. Et duas rationes addit. Prima, quòd
abundè dierum aliorum sit, quibus Iudæi con-
ueniri possint. Secunda, à moderatione sæculi
atque Imperij sui, vt ne cuiquam privilegia se-
mel concessa ab anterioribus Principibus detra-
hantur.

x x i. * Idem AA. Philippo PP. P. per Illyricum.

VLLVS tamquam Iudæus, cum sit innocens, obteratur, nec exposi-
tum eum ad contumeliam religio qualiscunque perficiat. Non passim eor-
um Synagogæ, vel habitacula concrementur, vel perperam sine vlla ra-
tione lædantur: cum alioquin, * *etiam, si sit aliquis sceleribus implicatus,*
idcirco tamen iudiciorum vigor, iurisque publici tutela videtur in medio constituta,
ne quisquam sibi ipse permittere valeat ultionem. ¶ Sed vt hoc Iudæorum perso-
nis volumus esse prouisum, ita illud quoque monendum esse censemus, ne Iudæi
fortitan insoleant, elatique, sui securitate, quicquam præceptis in Christianæ reue-
rentiam cultionis admittant. Dat. v i i i. Id. Aug. Constantinop. Honorio I x. &
Theod. v. AA. C O S S. [412.]

NOTÆ.

- * *Lex 14. Cod. eod. tit.* Hanc legem omisit Baronius in annum suum referre.
- "Philippus PP. Illyrici sub Theodosio Iun. Eidem inscribitur Anno 421. *lex 45. de Episcop.*
- "*Implicatus*, Cod. Iust.
- "*ipsi*, Cod. Iust.
- "*in hoc Cod.*
- "*Id.* Cod. Iust.
- "*Præcipites*, Cod. Iust.
- "*ultionis*, Cod. Iust. malè.
- "Consultatus hic malè adsignatus est. Extat enim altera eiusdem Theodosij Iun. constitutio ad eundem Philippum PP. Illyrici data Anno 421. Quare referam hanc legem ad Annum Domini 418. Honorio X I I. & Theodosio V I I. AA. C O S S.

COMMENTARIUS.

THEODOSII Iunioris secunda hæc hoc
titulo, de Iudæis constitutio est eaque per
Illyricum Orientalem (id est, Macedoniam
& Daciam) pariter vt Arcadij *l. 12. supr.* partim ad
eorum tutelam, partim seu retrò aduersus eorum
insolentiam. Prius tum ad personarum ipsam tu-
telam, tum ad Synagogarum.

¶ Nempe primo loco. Nullum tanquam Iu-

dæum, cum sit innocens obteri vult, nullum sine
vlla ratione & perperam lædi. Et rationem addit,
argumento desumpto à minori ad maius: quæ
est aperta habeat sensum, sui tamen elegantia
sefe commendat: *Cum alioquin*, inquit, *etiam si sit,*
aliquis sceleribus implicatus, idcirco tamen iudicio-
rum vigor iurisque publici tutela videtur in medio
constituta, ne quisquam sibi ipse permittere valeat
ultionem.

ultionem, de quo affatim alibi. Quintiliani locus
declamator. 12. non abludit. *Non idèo Magistratus*
legisque à maioribus vestris accepimus, vt sui quisque
doloris Iudex sit & affidue scelerum causa se resellant,
si ultio crimen imitabitur. Damnum accepistis; erat
lex, forum, Iudex, nisi non iure vindicari pudet.
Similis ille apud Cassiodorum *4. var. 10.* *Hinc est*
quod legum reperta est sacra reuerentia, vt nihil ma-
nu, nihil proprio ageretur impulsu. Iam olim Lu-
cretius,

Acrius ex ira, quod enim se quisque parabat

Ploisici, quam nunc concessum est legibus æquis:

Hanc homines ob rem peritum est incolere æuum.

Et hæc tenus quidem de ipsorum Iudæorum tutela
aduersus iniurias, pariter vt Arcadij *lex 12. supr.*
Secundò, Synagogarum quoque tutelæ *hæc leg.*
consulte Theodosius Iun. vetito ne Synagogis
ipsorum vel habitaculis iniuria fiat à Christianis;
incendendo fortè eas, quod insaniente plebe in-

terdum factum discimus non tantum ex *hæc leg.*
verum etiam ex *l. 25. infr. & 26. Ambrosio lib. 1.*
Officiorum cap. 20. & ex Cassiodoro *4. var. 43.* de
quo plenius ad eiusdem Theodosij Iun. *l. 25.* Vel
perperam sine vlla ratione eas lædendo, veluti
destruendo, expoliando, violando, occupando, eri-
piendo, Ecclesiis vindicando. Quod omne sæpè
vetitum non hæc tantum lege, sed & *l. 9. 12. 20.*
supr. l. 25. 26. 27. infr. De quo semel ad *d. l. 9.* Vice-
uersà A V D A C I A Iudæorum occurritur *hæc*
leg. ne videlicet insolescentes elatique sui securi-
tate quicquam præceptis in Christianæ cultionis,
id est, religionis reuerentiam admittant; cuius-
modi hoc ipso tempore, post Annum Domini 415.
ante Annum 419. Iudæorum factum aduersus
Christiani cultus reuerentiam in loco quodam
interiacente inter Chalcidem & Antiochiam me-
morat Socrates *lib. 7. cap. 16.*

x x i i. * Idem AA. Aureliano PP. P."

QVONIAM Gamalielus existimauit, se posse impunè delinquere, quod ma-
gis est erectus fastigio dignitatum, Inlustri Auctoritas Tua sciat, Nostram Se-
renitatem ad Virum Inlustrem Magistrum Officiorum direxisse præcepta, vt ab eo
codicilli demantur honoraria Præfecturæ: ita vt in eo sit honore, in quo ante Præ-
fecturam fuerat constitutus: at deinceps nullas condi faciat Synagogas; Et si quæ sint
in solitudine, si sine seditione possint deponi, perficiat. ¶ Et vt Christianos nul-
lam habeat copiam iudicandi: Et si * qua inter eos ac Iudæos sit contentio, à Recto-
ribus Prouinciæ dirimatur. ¶ Si Christianum, vel cuiuslibet sectæ hominem inge-
nuum seruumve, Iudaica nota foedare temptauerit, vel ipse, vel quisquam Iudæorum,
legum seueritati subdatur. ¶ Mancipia quoque Christianæ sanctitatis, si qua apud se
retinet, secundum Constantianam legem Ecclesiæ mancipentur. Dat. x i i i. Kalend.
Nou. Constantinop. Honor. x. & Theod. v i. AA. C O S S. [415.]

NOTÆ.

- * *Hanc quoque leg.* Annalibus suis inseruit Baronius Anno 415. n. 50.
- "id est secundum, seu secundâ vice, pariter vt *l. vlt. supr. de crim. peccat. l. 8. supr. de donation. l. 4. supr. de incest. nupt. l. 57.*
& *58. supr. de heret.* hoc ipso anno.
- "Patriarcha, vt & sequentia ostendunt, & in sequentibus ipse ostendunt.
- "*29. quòd*: Similem mendam Iustini *lib. 1. ad Nationes cap. 7. p. 88.*
- "Præfectura, fastigium dignitatum: de quo iam alibi sæpè.
- "id est Helionem, hic enim hæc tempestatem Magister Officiorum fuit: quod docet *lex 17. 18. supr. de medicis: & l. 17. 18.*
19. 20. supr. de Agentibus: l. vnic. supr. de decanis: l. 17. de proximis: lex 14. de metat.
- "*Efficax hæc Magistratus* & cui pleraque huiusmodi à Principe committebantur, vt pote sub quo Agentes in rebus essent
vid. lib. 6. supr.
- "vide quæ scripsi ad *l. 4. 6. infr. de Paganis.*
- * *Lex si qua 15. Cod. ead. hinc desumpta est.*
- "non à Senioribus Iudæorum, sed ab Ordinariis Iudicibus dirimatur. Ita Cod. Iust.
- "id est, Circumcisione.
- "*29. Constantiana.*
- "Honorio X I I. & Theod. I V. Cod. Iust. malè.

COMMENTARIUS.

PATRIARCHÆ GAMALIELIS variis
delictis, auisibus, & variis aduersus religio-
nem Christianam admissis, Theodosius Iu-
nior hæc constitutione Anno D. 415. enixè occur-
rit, audaciâque eius reprimit: in quam sese eri-
gere, atque adèdè impunè delinquendi sibi com-
meatum facere is ausus fuerat, eò quod honoratus
fuisset Codicillis Præfecturæ honorariæ, quod fasti-
gium dignitatum vt fuit (quod alibi probatum) ita
& hic vocatur. Quod & ipsum argumento est,
maximè dignitate Patriarchas hos in commune
habitos. (De quo plenissimè dixi ad *l. 1. hoc tit.*)
& hunc Gamalielē nominatim maximè digna-
tione apud Theodosium Iun. extitisse, eaque

etiam delinquendi ei occasio fuit cum vix quic-
quam contra hiscere auderet.

¶ De ipso primum Gamalielē isto videndum
est. Hic igitur ille ipse Gamaliel Patriarcha Iu-
dæorum est: cuius meminit Marcellus Empiricus
coætanus, paulò antè Magister Officiorum
(quod etiam ostendit *lex 8. supr. de curiosis*, quæ
Anno D. 395. ei inscripta est) *cap. 23.* his verbis.

Errant enim, quod & antè ostendi ad *l. 1. supr.*
qui Patriarcham illum Paganorum fuisse tradunt.
Nam vt Paganorum Patriarchæ nulli fuisse: ita
non alius ille Marcelli Gamaliel est, quam is ipse
cuius *hæc lege* mentio fit: quod tempora osten-
dunt. Imò eiusdem meminit & Hieronymus *epist.*

ad Pamphacium 101. tomo 3. fol. 166. litt. D. Du- dum, inquit, Hefychium virum Consulare, contra quem Patriarcha Gamaliel gravissimas exercuit ini- micicias Theodosius Princeps capite damnavit, quod sollicitatio Notario, chartas illius inuassisset. At enim alius ab hoc & anterior fuit Gamaliel, & quidem ante Constantinum Magnum, cuius Epiphanius meminit heresi Ebionitar. 3c. d. h. Πατριάρχης κατ' ἐπινοίαν καὶ ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἰερουσαλὴμ ἐπέστησε τὸν ἀπὸ τοῦ Θεοδοσίου Πατριάρχου: ἐστὶ δὲ διασημώτατος ὡς καὶ ἄλλοι ἄνθρωποι ἐπέθεοντο, ὅταν ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἰερουσαλὴμ συμβεβηκέναι τὸν ἀπὸ τοῦ Θεοδοσίου Πατριάρχου πρεσβυτέρου: ἡ δὲ ἐκκλησία ἀρπαξέει τὰς ἀρχαίας ἀρχαίας τῶν Ἰουδαίων, ἀλλὰ ἡδὲ κατέχει διὰ τὴν εὐχρίαν. Sed & Hieronymus Iuvenes sine pueros, effeminatosque ac deliciis affluentes Patriarchas dixit.

¶ Nunc de ipsis Patriarchæ istius Gamalielis aulibus, & quomodo eos Theodosius Iun. hanc leg. reprimat. Ante omnia igitur, quia dignitate sua Præfectoriâ abusus fuerat, eam ei adimi iubet. Et quidem per Magistrum Officiorum, qui ei adimeret Codicillos Præfecturæ, quod quidem aliis Magistri Officiorum titulis addendum est: nempe ut per Magistrum Officiorum, si qui dignitate aliqua summa spoliarentur, exuerentur; fuit enim ad hæc efficax Magistrum, (ut vocatur l. 2. de Magistr. Offic.) qui que sacratio Principis explorata sedulitate obediebat: l. 2. d.) subque eius dispositione erant Palatina Officia, de quo ad illum titulum fuisse semel: Hoc primum. Secundò, idem Patriarcha Synagogas novas condi fecerat, (quod utri- que Iudæis interdictum fuisse ostendit præterea lex 25. 27. infr. hoc tit.) Igitur deinceps id ab eo fieri vetat Theodosius Iun. hanc leg. quin & in solitudine positas Synagogas deponere iubet, si sine seditione possint deponi: cui similia vide circa Paganorum templa l. 16. infr. de Paganis, veteres proinde tantum Synagogas tuere seu rescere permittitur, quomodo & Theodoricus Rex Iudæis Genuentibus permittit apud Calliodorum 2. variar. 26. Tertiò, iudicare inter Christianos & Iudæos Patriarcha hic præsumperat; fortè quando Iudæus reus erat, ut ita Christianus cum Iudæo litigans rei forum sequi necesse haberet. Quare id ei de cætero interdicitur; ac proinde si qua inter Christianos & Iudæos sit contentio, Rectoris Prouinciæ hæc cognitio sit. Et probò, quod Saly- cetus ait, Iudæum etiam reum forum sequi Chri-

stiani, quod hæc lex, omnino indicat: Sed & ratio: ne alioquin Patriarchæ in suos gratiosi sint, ut facturos eos omnino verisimile est. Denique Christianus Iudæi forum nunquam fortitur, sed fori Christiani præscriptionem habet.

¶ Cæterum interpolatione sua Tribonianus multum detraxit huic sententiæ: Nam quod ille in l. si qua 15. Cod. de Iudæis, (quæ hinc alioquin desumpta est) ait, contentiones inter Christianos & Iudæos à Senioribus Iudæorum dirimi non posse: de eo nunquam dubitatum, neque id à senioribus attentatum reperio, verum à Patriarcha tantum. Quod hæc lex ostendit: Cuius & inter Christianos, haud vilis dignitas fuit: quod docuerunt iam lex 8. 11. 13. 15. infr. hoc tit. Quare quæ ex l. 5. Cod. Iust. quæ hinc desumpta est, alia nuper colligebat vir eruditus lib. 2. var. l. 5. c. 10. p. 148. omnia sunt, ac nominatim quasi ex illa l. id con- flet, ubi inter ipsos Iudæos est contentio, à Iudæorum primatibus, eam dirimi posse; atque aded hanc leg. abrogata sit lex 10. supr. de Iurisdictione. Primum enim de solo Patriarcha hic agitur. Secundo, huic ipsi denegatur omnis iurisdic- tio, omne iudicium in Christianos: cum contra ali- quod saltem inter Iudæos dari possit in rebus scilicet, quæ ad superstitionem eorum pertinent.

¶ Quarto, idem Gamaliel ut Christiani aliqui circumciderentur curare ausus fuerat, & eius etiam, ut videtur exemplo, alij: Quod ipsum seueriter hanc leg. prohibetur, legumque aded seueritati subdi id facientes iubet. Quod & ipsum idem & l. 2. infr. interdicit, proposita penâ bonorum proscriptio & perpetui exilij. Imò & tertiâ constitutione sua Nouella de Iudæis, &c. 3. sub penâ capitis & bonorum proscriptio.

Postremo, & Christiana mancipia apud ser- uauerat. Verum hos Ecclesiæ mancipari iubet Theodosius Iun. Secundum Constantinianam legem, inquit: Et tamen nulla huiusmodi Constanti- ni lex fuit. Sed l. 5. quæ huius ipsius Theodo- sij Iun. est, & quarta quidem, proximo ab hinc anno lata. Ergo neque Patriarchæ Christiana mancipia habere licuit. Quod pertinent etiam fortè illa Theodosij Magni l. 5. supr. de contrah. empr. Ne quis O M N I N O Iudæorum Christianum comparet mancipium, &c.

¶ Ad hanc legem omittit non possum, Iudæos circa hæc tempora Alexandria pulsos, de quo vide Socratem lib. 7. cap. 13. 15. 16. Quod fortè, hæc ipsa lex pertinet.

Tandem in hoc Gamaliel Patriarchas defecisse autumo, de quo ad l. ult. infr.

NOTÆ.

* Hanc legem omisit Baronius in annum suum referre. Concordat huic lex 1. sup. de his qui ad Eccles. confug. quæ est Arcadij Anno 397. Eadem inscriptio superiore anno legi 3. infr. ne Christian. mancip. Iud. hab. si quid hic immutandum. De Maioribus Iudæorum dixi ad l. 1. supr. hoc tit. 26. Vr. Sed & fratris Arcadij d. l. 2. supr. de his qui ad Eccles. religioni. 26. Nec. 26. simulantium. 26. inde vel ided. Erubam aliquando, reminare, veteri vocabulo: tunc quib & reuocare aut retrahere.

COMMENTARIUS.

ONFUGIENTES ad Ecclesiam Iudæos, simulatæ tantum professione religionis Christianæ & criminum euitandorum, vel aliarum necessitatum defugiendarum causa, & sic non constantiâ religiosæ confessionis: (de quo apud Honorium Imp. hoc tempore Annas Didascalus & maiores Iudæorum conquesti fuerant) Rectores Prouinciatarum ad suam & Iudæicam legem retrahere, reuocare iubentur: de quo plenius aliquantum dixi ad l. 2. supr. de his qui ad Eccles. confug. quæ huic omnino concordat, adnotato etiam loco ex Socrate lib. 7. cap. 17.

¶ Tria tantum hanc leg. obseruanda. Primum, super hac ipsa re & veteres & alias Honorij constitutiones promulgatas, quarum alibi nullum, sciam, præterea vestigium occurrit. Sanè exinde liquet, sapius huic fraudi occurrendum fuisse. Secundò, Ratio hic addita notetur: Quia magis Christianitati consultur. Non expedit scilicet hos in Ecclesia ferri, qui Ecclesiam matrem reuera

non agnoscent. Postremum, obseruetur Iudæos ad fidem Christianam accedentes, non antea te- mere, de fide sua fidem fecerit, quàm baptis- mare & mysteriis imbuti fuissent: quod pertinet etiam exemplum illud, quod apud Socratem extat.

¶ Notetur tandem in inscriptione Didascalus inter Iudæos nomen, quod & Maioribus Iudæorum sociatur hanc leg. & l. 3. infr. ne Christian. mancip. Quem cum Hiero confudit vir aliis eruditus. Nam Hiero sacra celebrabat, Didascalus verò docendi munere fungebatur: qui ided ad curam suam reuocabat, ne qui reuera confessione Iudæi erant, vilo obtentu à lege sua abduce- rentur. Hæc inquam causa est, cur Didascalus & Maioribus Iudæorum hæc lex inscribatur: pariter ut inscribitur l. 3. infr. ne Christian. mancip. quæ Iudæis seruos Christianos habere permittitur, dummodo ne à Christiana religione abducerentur per ipsos dominos, vel Didascalos.

XXIV. * Idem AA. Palladio PP. P."

I N Iudæicâ superstitione" viuentibus ademptandæ decreto Militiæ aditus obstruatur. ¶ Quicumque igitur, vel inter Agentes in rebus, vel inter Palatinos militiæ Sacramenta sortiti sunt, percurrendæ eius & legitimis stipendiis terminandæ remittimus" facultatem, ignoscentes facto potius, quàm fauentes: In posterum verò non liceat, quod in præsen- ti paucis volumus relaxari. ¶ Illos autem, qui, gentis huius peruersitate deuincti, armatam probantur adpetisse militiam, absolui cingulo sine ambiguitate decernimus, nullo veterum meritum patrocinante suffragio. ¶ Sanè Iudæis, liberalibus studiis institutis, exercendæ Aduocationis non intercludimus libertatem: & uti eos Curialium munerum honore permittimus, quem prærogatiua natalium, & splendore familiæ sortiuntur. Quibus cum debeant ista sufficere, interdictam militiam pro- notâ non debent æstimare: Dat. v. 1. Id. Mart. Rauennæ Honorio XII. & Theod. VII. AA. CONS. [418.]

NOTÆ.

* Meminit & huius leg. Baronius Anno D. 418. num. 73. Italia. Superstitio, de Iudæicâ hanc leg. & l. 18. l. 157. 158. supr. de Decurion. l. 10. supr. de Iurisdic. & iam olim Iuriconsulti id l. qui ad tempus supr. de Decurionib. Quintil. 3. 8. Remittimus, permittimus, relaxamus, indulgemus: ut mox relaxari.

COMMENTARIUS.

MILITIA Agentum in rebus (pariter ut l. 16. supr.) ut & Palatinâ & Armatâ Iudæi hanc Honorij constitutione in posterum prohibentur. Anno D. 418. Ita quidem, ut & eos qui in præsen- ti armatam militiam gerunt, cingulo absolui iubeat, quocumque tandem meritum suffragio accedente. Augustini locus Dialogo de altercatione Ecclesiæ & Synagoge. Tributum, inquit,

solutis, ad Imperium non accedis, habere non potes Præfecturam, Iudæum esse Comitem non licet, Senatuum tibi introire prohibetur, Præfecturam nescis, ad militiam non admitteris, &c.

¶ Tria tamen istdem permittit hanc leg. Honorius. Primum, iis qui in præsen- ti Agentes in rebus vel Palatini sunt, percurrendæ eius militiæ & legitimis stipendiis terminandæ facultatem permittit:

XXIII. * Idem AA. Annati" Didascalo & Maioribus" Iudæorum.

ET veteribus, & nostris sanctionibus, constitutum est, cum propter eui- rationem criminum, & pro diuersis necessitatibus, Iudæicæ religionis" ho- mines obligatos, Ecclesiæ se consortio sociare voluisse didicerimus, non" id deuotione fidei, sed obreptione simulandum" fieri, unde Prouin- ciarum Iudices, in quibus talia commissa perhibentur, ita nostris famularum sta- tutis deferendum esse cognoscant, ut hos, quos neque constantia religiosæ con- fessionis in hos eodem cultu inhærere perspexerint, neque venerabilis baptis- matis fide & mysteriis inbutos esse, ad legem propriam (quia magis Christianitati con- sultitur) liceat remeare." Dat. v. 1. 1. Kalend. Octobr. Rauennæ Theod. A. VI. I. & Palladio COS. [416.]

NOTÆ.

permittit: facti potius gratiam faciens, quam fauens. Secundo, Aduocationis munere Iudæis fungi permittit Liberalibus studiis institutis. Cum tamen aduocatio Seminarium sit dignitatum. Ex quo interim apparet, Iudæos hac tempestate non artium rudes fuisse: verum artibus & studiis imbutos, etiam Iuris disciplina: quinimò & Socrates lib. 7. cap. 13. meminit Adamantij Iudæi Alexandriæ qui medicinam docebat, ιατρικῶν λόγων σπουδῆς. Tertio, Curialium saltem munere fungi iis permittit: de quo ad l. 2. 3. 13. supr. & l. 157. 158. de Decurion. quæ & ipsæ Honorij Imp. sunt.

¶ Ex his interim & ex hac leg. tota apparet, quantopere hac adhuc tempestate, Iudæorum ratio habita fuerit: vt qui ad omnes promiscuè militias admitterentur: vsque quo id rursum Honorij hac leg. prohibere necesse habuit: imò quibus & ipse non in totum maneribus publicis interdixit, verum nonnulla reliquit: idque satis timidè. Quibus cum debeant, inquit, ista sufficere, interdixit militiam pro nota non debent asstimare. Quare & huc facit, quod Rutilius Numatianus Itinerarij lib. 1. hoc ipso tempore scribit, cum agit de Faleria, cuius loci curam Iudæus agebat, Atque vinam nunquam Iudæa subacta fuisset,

Pompeij bellis, imperioque Titij. Latius excise pestis contagia serpunt. Victoresque suos Natio victa premit. Quem Rutilij Numatianum locum qui de Christianis accipiunt, & per latas Iudæorum Christianos peti credunt, à vero aberrant. Quod Baronius de Iudæis Insulæ Minoricensis, & de Theodoro Iudæo summa auctoritatis etiam inter Christianos, belloque inter Iudæos & Christianos conflato hoc ipso anno memorat, ex Vaticanæ Seueri Epistola, non aded hinc ablutit. De Iudæis qui olim immunitatem à militia subinde non vnà causâ vel sub certâ lege postularunt, alius dicendi locus est: videndus Iosephus.

¶ Interim notanda hæc leg. duæ singulares differentia. Prior, inter Palatinam militiam & armatam: illam Iudæus retinere, & terminare potest: hanc non item. Posterior, inter militiam quamcunque siue Palatinam siue militarem, & Aduocationis Curiaque munus: illa Iudæus arceatur, ac non ista. Et postea tamen Catholicæ religionis mysterijs non imbuti, at proinde Iudæi, & Samaritani ad Togatorum consortium accedere vetiti l. ultim. Cod. de postul. l. 15. Cod. de Episcopali aud. Nouellâ Iustini de Samaritanis 144.

x x v. * Idem AA. Asclepiodoto PP. P."

RLACET, in posterum nullas omninò Synagogas Iudæorum, vel auferrè passim, vel flammis exuri. Et si quæ sunt post legem, "recenti molimine," vel erepta Synagogæ, vel Ecclesijs vindicata, aut certè venerandis mysterijs consecrata, pro his, loca eis in quibus possint extruere, ad mensuram videlicet sublatarum, præberi. ¶ Sed & Donaria, "si qua sunt sublata, eisdem, si necdum sacris mysterijs sunt dedicata, reddantur: Sint redditionem" consecratio veneranda non finit, pro his eiusdem quantitatis pretium tribuatur. ¶ Synagogæ deceterò nullæ protinus extruantur: veteres in suâ formâ permaneant. Dat. xv. Kal. Mart. Const. Asclepiodoto & Mariniano c o s s. [423.]

NOTÆ.

- * Hanc legem alieno loco Baronius retulit, putâ Anno 418. num. 74. huius idem Theodosius hoc ipso anno meminit lege 24. infr. hoc tit. Iungenda autem huic est lex ult. supr. de itin. re muniendo: & forte etiam lex 35. seu penult. supr. de erogat. militaris annonæ.
- "Quam legem intelligit? An legem suam 71. supr. verum ea ad Illyricum pertinet, hæc ad Orientem: quare similis altera quaerenda est: & potest intelligi Theodosianam l. 9. supr.
- "Donaria, hæc leg. & l. 57. supr. de hæreticis: vbi dixi.
- "id est, restitutionem.
- "Protinus, id est, omninò.

COMMENTARIVS.

DE SYNAGOGIS Iudæorum & earum DONARIIS est hæc Theodosij Iun. constitutio. At in vniuersum hæc lex cum duabus sequentibus hoc Anno 423. (quæ ad eundem Asclepiodotum PP. datæ sunt) ad miserabiles preces seu querelas Iudæorum à Theodosio Iun. latæ sunt, quos passim Christiani hac tempestate lædebant, persequebantur, Synagogas eorum exurebant (quod etiam testatur lex 21. supr. lex 26. infr. de quo ad d. l. 221.) auferebant, Ecclesijs vindicabant, in Ecclesijs vertebant, donaria eorum expulabant. Quæ Christianorum nimietas multis Principibus visa: & ided subinde repressâ à Theodosio Magno l. 9. ab Arcadio l. 12. ab Honorio l. 20. ab eodem Theodosio Iun. & l. 21. supr. hoc tit. & hisce tribus legibus. Sic tamen, vt & ipsis vicissim Iudæis modum imponat. Huiusmodi verò Theodosij Iunioris constitutionem memorat Euagrius histor. eccl. lib. 1. cap. 13. mox & ab eo abrogatam, consilio Symeonis Scilicet: τῆτι ποδῆτι ἢ τῆς

δέας χάριτι ἐπέκρινε δ' αὐαμι, ὡς ἢ Θεοδοσίῳ τῷ αὐτοκράτορι τε διαπιστώσει τῆς κατὰ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἰουδαίων ἀποβλήσει τὰς σφῶν Συναγωγὰς, ἀσπρὸν ἔρησαν [ἐρηπίσαν] ὡς ἢ Χριστιανῶν ἀσπρημένοι, ὑποπαρρησία γέγευον, ἡτοσφοδῶς ἐπετίμισε, μόνον τὸν ἴδιον βασιλεῖα ἐλαβήμεν, ὡς ἢ τὸν βασιλεῖα Θεοδοσίῳ τὰς ἰδίαις ἀικαυλασάμενον κελύσει, καί τε κατὰ χάριτι Χριστιανῶν ἐκπληρώσει: καὶ ἐλαβήσαι ἢ τὸν σφῶν τὸν τὰ τε διὰ δ' ἄλλα τῆς ἀρχῆς ἐκπληρώσει καί τε τῆς συναγωγῆς ἀερία μαρτυροῦν ἢ ῥήματα ἢ ἐκτενεῖται ἢ ἐνχεῖται κατὰ τὸν ἴδιον, ἢ τῆς οἰκείας ἐκλογίαις μαρτυροῦν, ἢ ἰδ est, Vt ita porro diuine gratia tam penitus in istum infudit animo, uti ad Imperatorem Theodosium per legem iubentem, vt Iudæis Antiochiam incolentibus ipsorum Synagoga, quas ante Christiani ab illis abstulissent, redderentur, adeo liberè scripsit, adeoque acriter eum propterea increpauit (solum namque suum Imperatorem Deum veritum est) vt Imperator Theodosius, quo Christianorum satisfaceret volumati, sua mandata reuocaret, Prefectumque qui ipsum de Iudæorum Synagogis reddendis docuerat, abdicaret Magistrum,

Magistrum, & sanctissimum ac ærium oraret martyrem, uti nominatim pro ipso Deum obsecraret obtestareturque, atque suâ ipsam imperiret benedictione.

¶ Summa verò huius legis hæc est. Pro ereptis Synagogis loca alia his vicissim esse restituenda, in quibus ipsi possint alias extruere, non tamen, quæ limitatio additur, vltra mensuram sublatarum: item Donaria τὰ ἐρὰ κειμήλια erepta iisdem restitui iubet, vel sanè eorum pretium, si Donaria illa Iudæorum iam Christianis factis & mysterijs fuerint dedicata. Ex his interim apparet, hoc iam æuo Synagogas & donaria Synagogarum in Ecclesijs Christianas alicubi translata, denique rem & supellestem sacrorum. Nam de ritibus exinde pariter traductis alius est dicendi locus. Quomodo & sub hoc ipso Theodosio Iun. Cyrillus Ep. Alexandrinus Ecclesijs ad Nouatianos pertinentes occlusisse, donariaque τὰ ἐρὰ κειμήλια inde

abstulisse memoratur à Socrate lib. 7. cap. 7. Similis verò huic est Theodorici Regis epistola apud Cassiodorum 37. lib. 5. quæ ea quæ ad Synagogam Iudæorum Mediolan. pertinebant peruersa occupata his restitui iussit. At vicuerit, & nouas extruere Synagogas iidem prohibentur; sed & veteres in sua forma possidere iubentur: Quod iterum à Theodosio Iun. hoc ipso anno l. 27. cauetur, quæ huius summam repetit: Neque nouas, inquit, unquam Synagogas extruere permittuntur, neque auferendas sibi veteres pertimescere debent. Et tertium adhuc Nouellâ, de Iudæis, 3. vers. Illud etiam.

¶ Ex coniunctione interim l. ultim. supr. de Iiue. muner. apparet, Theodosius Iun. Ecclesijs Christianis modum quandam imposuisse: tum ne sanctitatis obtentu, in aliena iura innolarent: tum ne immunitatis Ecclesiasticæ obtentu, utilitas publica destitueretur.

x x v i. * Idem AA. Asclepiodoto PP. P.

NOTA sunt, adque omnibus diuulgata, nostra maiorumque, decreta, quibus abominandorumque Paganorum, Iudæorum etiam, adque Hæreticorum spiritum audaciâque compressimus: Libenter tamen rependendâ legis occasionem amplexi, IVDÆOS scire volumus, quod ad eorum miserabiles preces nihil aliud sanximus, quam vt hi, qui pleraque inconsultè, sub prætexu venerandæ Christianitatis, admittunt, ab eorum læsione persecutioneque temperent: vtque nunc ac deinceps Synagogas eorum nullus occupet, nullus incendat. Tamen ipsi Iudæi, * & bonorum proscriptione, & perpetuo exilio damnabuntur, si nostræ fidei hominem circumcidisse eos, vel circumcidendum mandasse confiterentur, &c. Dat. v. Id. April. Constantinop. Asclepiodoto & Mariniano c o s s. [423.]

NOTÆ.

- * Et hanc legem in annum suum Baronius non retulit. Huius etiam meminit idem Theodof. Iun. hoc ipso anno lege 27. prox. seq. Iungenda huic est lex ult. infr. ne Christian. mancip. Iud. hab. & lex 22. infr. de Paganis & l. 59. supr. de hæretic.
- "de Repetitâ, legibus eiusque rei causis? dico plenè in Prolegom. vid. & l. 19. supr.
- "Miserabiles preces.
- "Sub Christianæ religionis nomine l. 9. supr. hoc tit. Religionis auctoritate abusi, l. 24. infr. de Paganis.
- "Lex, Iudæi 16. Cod. eod. tit. hinc desumpta est.
- "vitiosa Codicis Iust. subscriptio hinc emendanda est.

COMMENTARIVS.

GENERALIS Theodosij Iun. constitutio, quam non in Iudæos tantum, verum & in Paganos, & hæreticos promulgandam credidit, cuiusque præfatio hic nominatim continetur, hæc pars & prima quidem est. Scilicet hæc, pariter vt lex ultim. infr. tit. prox. ne Christian. mancip. quæ huic coniungenda est, de Iudæis sunt, vt lex 22. tit. abhinc altero, de Paganis est, lex 59. supr. tit. 5. est de hæreticis, quæ & ipsæ huic sunt coassandæ. ¶ De Iudæis nunc, nempe vt lædi eos aut per-

secutionem sufferre, aut Synagogas eorum occupati aut incendi quod sæpè fiebat, vt præter hanc legem testatur l. 25. & 26. supr. ita vicissim circumcidi Christianum ab his, proposita pena bonorum proscriptionis & perpetui exilij hac lege prohibet, quod mutarum postea ab eodem Theodosio capitis penâ, Nouellâ eius 3. de quo ad l. 22. supr. vt & mancipia Christiana comparari d. l. ultim. infr. ne Christ. mancip. quam huic coniungendam docui.

x x v i i. * Idem AA. Asclepiodoto PP. P.

VÆ nuper" de Iudæis & Synagogis eorum statuimus firma permaneant: scilicet, vt nec nouas vnquam Synagogas permittantur extruere, nec auferendas sibi veteres pertimescant. Cetera verò vetita in posterum sciant esse seruanda: quemadmodum nuper" constitutionis latæ forma declarat, &c. Dat. v. Id. Iun. Constantinop. Asclepiodoto, & Mariniano c o s s. [423.]

NOTÆ.

* *Huius legi meminit Baronius suo Anno 423. num. 6. Iungenda autem huic est lex 60. supr. de hereticis, & l. 23. c. 24. infr. de Paganis.*
 ** *Intelligit legem 25. supr.*
 *** *Intelligit leg. 26. supr. & l. ultim. infr. ne Christian. mancip.*

COMMENTARIUS.

ENERALIS alterius eiusdem Theodosij Iunioris constitutionis eodem Anno 423. lata ad eundem Aselepiodorum P. P. in Iudæos, Hæreticos, Paganos, & hæc pars est, cui iungendæ duæ illæ, quas dixi leges. Hac nihil aliud agitur, quam vt priore eius sententia confirmetur lex 25. supr. posteriore verò lex 26. prox.

Ex his tot interim repetitis legibus, & quidem tam modico intervallo, liquet, ab vna parte, (quod etiam testatur lex 26. supr.) quàm pertinaces Iudæorum spiritus, quanta audacia hac tempestate fuerit: parte altera, quam varia subinde Christiani in hos moliti sint.

XXVIII. * Imp. Theod. & VALENTINIANVS AA. Basso PP. P.

Iudæi, vel Samaritæ filius filiae, seu vnus aut plures, ad Christianæ religionis lucem, de tenebris propriæ superstitionis, consilio meliore, migraverit, non liceat eorum parentibus, patri vel matri, auo vel auix exheredare, vel in testamento silentio præterire, vel minus aliquid eis relinquere, quam poterant, si ab intestato vocarentur, adipisci. Quod si ita forsitan euenierit, iubemus, eum ab intestato, rescisâ voluntate, succedere; libertatibus, quæ in eodem testamento datæ fuerint, si intra legitimum numerum sunt, suam obtinentibus firmitatem. Si quid maximum crimen in matrem patremve, auum vel auiam, tales filios vel nepotes commisisse aperte potuerit conprobari, manente in eos ultione legitima, si accusatio interea iure processerit, parentes tamen, sub tali elogio, cui subpeditabunt probabilia & manifesta documenta, solam eis Falcidiam debitæ successionis relinquunt: vt hoc saltem in honore religionis electæ meruisse videantur: manente (vt diximus) crimine, si probata fuerint, ultione, &c. Dat. vi. Id. April. Rau. Theodosio II. Valentiano II. AA. COSS. [426.]

NOTÆ.

* *Et hanc legem omisit Baronius in annum suum referre. Iungenda autem illi lex vlt. supr. de Apostatis.*
 ** *De Samaritâ dictum fuit ad l. 16. supr.*
 *** *seu nepos vnus aut.*
 **** *Ita consilij emendatio l. 4. supr. ne sanctum baptism.*
 ***** *Singula singulis ita respondent: exheredandi vox, ad Patrem & Auum spectat; præterendi, ad Matrem & Auiam. id est, quam legitimam.*
 ***** *Legis Caniniæ videlicet, cuius est hoc inter cætera vestigium.*
 ***** *quod.*
 ***** *Maximum crimen esse oportet, cuius causa filius exheredetur.*
 ***** *Nempe probatio exigitur ab hæredibus institutis, quo pertinent & illa mox, elogio suppeditabunt probabilia & manifesta documenta.*
 ***** *Elogium vocat exheredationem, pariter vt l. 4. supr. de legit. hæreditatibus: vbi plenius adhuc elogium inuendum dicitur.*
 ***** *Falcidia voce hic abutitur pro legitima, vt nonnullis Iuris locis inter cætera l. 8. §. vnde, ff. de inoffic. testam. l. 31. Cod. eod. &c.*
 ***** *29. XLI. vt etiam MSS. nonnulli habent.*

COMMENTARIUS.

ROSELYTIS, id est, ex Iudæo Christianis effectis, filiis, circa parentum successiones duo priuilegia singularia à Valentiniano III. Placidia filio hac constitutione tribuntur. Vt ita & huiusce legis humanitate à fide Christiana alienos ad eam prouocaret, vt vicuerit legi vltim. supr. de Apostat. (quæ huic coniungenda est) seueritate, Christianos in fide continere satagit, & quidem quod notandum, vtraque lege bonorum rationem & successiones respiciente: Quorum vt amittendorum metus multos in officio sæpè continet & fide: ita eorum spes certa ad fidem amplectendam audentiores sæpè reddit.

¶ Igitur huius legis sententia duo priuilegia filiis tribuntur Prolelytis in paternâ successionem.

XXIX. * Iidem AA. Ioanni Com. s. L.

DVÆORVM Primates, qui in vtriusque Palæstinæ Synedriis nominantur, vel in aliis Prouinciis degunt, quæcunque, post excessum Patriarchatum, pensionis nomine suscipere, cogantur exsoluere. In futurum verò, periculo eorumdem, anniuersarius canon de Synagogis omnibus, Palatinis compellentibus, exigatur, ad eam formam, quam Patriarchæ quondam Coronarij auri nomine postulabant: Quæ tamen quanta sit, sollerti inquisitione discutias: Et quod de Occidentalibus partibus Patriarchis conferri consueuerat, nostris largitionibus inferatur. Dat. III. Kalend. Iun. Constantinop. Florentio & Dionysio COSS. [429.]

NOTÆ.

† *Lex Iudaorum 17. Cod. eodem titulo. Sed non vno loco interpolata. Eam in annum suum referre omisit Baronius. Hic verò est, cuius memoria extat in actis Orientalium post Synodum Ephesinam: Theodosij scilicet Imp. epistola ibi extat ad Synodum missa per Ioannem Comitem sacrorum, cui deinde subdita est epistola eiusdem Ioannis Comitis Sacrensis ad Imperatorem, in quâ narrat, se Nestorium custodiendum tradidisse Candidiano Comiti domesticorum, Cyrillum & Memnonem Comiti & Præposito quattuor Scholæ: De eodem sensu & Facundus lib. 7. cap. 4.*
 * *Comiti S. L. cur hæc lex inscribatur, ipsa docet.*
 * *Atqui tres Palæstina fuerunt? De eo mox.*
 * *Ita quoque Codices veteres Iustiniani: & Tiliana edit. quanquam hodie legitur, dominantur. De quo mox.*
 * *Hæc quæ sequuntur vsque ad periculo, recidit Tribonianus: quia in præteritum spectant.*
 * *De his dixi ad l. 1. supr. hoc tit.*
 * *in Til. edit. competens: malè.*
 * *facris largitionibus.*
 * *Primarum.*
 * *id est, Tributum ordinarium.*
 * *Palatinus, id est, Officialibus Comitum S. L. de quibus peculiaris est supr. lib. 6. tit. 30.*
 * *exigant Cod. Iust. malè: neque enim ipsi Primates exigebant.*
 * *Formam, id est, quantitatem: Nam mox sequitur, quæ tamen quanta sit, &c.*
 * *De Auro Coronario fuit supr. tit. 13. lib. 12. vbi plenè dixi.*
 * *Hæc sententia à Tribon. rescisa. Quia temporis adstricta & æuivoca.*
 * *Et hoc quod, ita Cod. Iust.*
 * *Et hæc vox partibus abest à Cod. Iust. & idèd locus hic ita hodie ibi legitur: de Occidentalibus Patriarchis, ineptè sensu de quo mox.*

COMMENTARIUS.

DE AVRO CORONARIO seu de APOSTOLATV (vt vocabatur de quo fuerunt iam supra duæ Honorij leges, puta l. 14. & 17. supr.) est hæc tertia hoc titulo, verum Theodosij Ion. vnica hæc, & singularis admodum ad Iudaicam huius æui historiam maximè faciens Constitutio A. D. 429. vel vt huc lege vocatur de Pensione & Annuersario canone, quem *εραριστήριον κλονα* vocant hic Græci.

¶ De quo hæc lex duo indicat: Primum, eum canonem quondam Patriarchas Coronarij auri nomine de Synagogis omnibus etiam Occidentalium partium (de quo vide quæ iam dicta sunt ad l. 14. & 17. supr.) exegisse. Sed, quod secundum, post excessum Patriarchatum Primates Iudæorum hoc æuo hanc pensionem suscepisse, & totum quidem non verò, quædam tantum pensionis nomine, vt volebat Petrus 2. var. 1. pag. 159.

¶ Vnde ex hac lege singulari admodum, quod secundum colligo, quod & postea quoque notasse deprehendi Petrus 2. var. 10. pag. 158. 159. Blondellum de primatu: pag. 532. Patriarchas Iudæorum nullos amplius hac tempestate fuisse, electosque deinceps Primates: sic vt cum successionis iure & *παριστήριον* Patriarchatus deferretur: (quod ex Epiphano liquet, hæresi Ebionit. 30.) Primates isti iam in Synedriis nominarentur, id est, electionis iure hanc Primatiam fortirentur. Ita enim hic rectè legitur, nominantur: non dominantur, vt quidam Cod. Iust. habent & Cunæus probabat, qui inde colligebat lib. 2. de republ. Hebræor. cap. 23. pag. 331. Iudæis in ipsis auitis sedibus, Palæstina scilicet paulò plus priuilegij concessum fuisse: Quem etiam refutante illa, vel in aliis Prouinciis degunt Primates igitur electiui Tom. VI.

suffecti hæc tempestate, Patriarcha desito. Quod quatuor huius legis locis probatur. Iudaorum, inquit, Primates, qui in Synedriis NOMINANTVR: Item, quæcunque post EXCESSVM Patriarchatum Pensionis nomine successere. Quæ verba recidit Tribonianus, quæ tamen hæc expressissima sunt, vbi etiam EXCESSVS est extinctio Patriarchatum, non vnus fortè Patriarchæ à vita excessu seu mors. Mox: Ad eam formam, quam Patriarchæ QVONDA M Coronarij auri nomine postulabant. Tandem: Quod de Occidentalibus partibus Patriarchis conferri CONSVENERAT. Quo postremo etiam loco malè in Cod. Iust. vox partibus omisam, & ita expressum, de Occidentalibus Patriarchis, contra veritatem historicam, & huiusce legis sensum, & ineptè, cum Occidentales Patriarchæ nulli fuerint, vt ostensum est ad l. 1. supr. Quæ tamen lectio Viro Docto fraudi fuit, vt crederet Occidentis Prouinciis Patriarchas Iudæos præfuisse. Tantum scilicet interest, leges Codicis Iustiniani ad huius Codicis Theodosiani authenticum exigere. Verum ad rem. Sanè Theodoretus quoque 1. Dialogorum, quos scripsit contra Eutyrianos post Annum 451. suâ ætate nullos amplius Iudæorum Patriarchas fuisse scribit, *ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ ἡγουμένων ἐκείνων ἐκείνων, ἐξ ἧς ἡγεμονία τῶν πλείων ἐδέξατο.* Si quid autem iudicij mei est, vt Patriarchatum desitorum plures assignari possunt rationes, ita duæ potissimæ videntur: Prior, extinctio stirpis Patriarchalis: Dein (quod præfero) ipsorum Patriarchatum improbitas, ceruices alijs erigentium, de quo vtroque dixi ad dict. l. 1. & ad l. 22. supr. quæ data est Anno D. 415. Chrysofomi etiam supr. quæ data est Anno D. 415. Chrysofomi etiam Tom. VI. loco

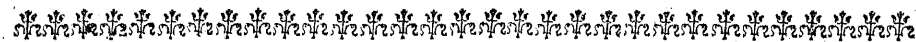
loco adducto, ubi eos vocat...

Atque ut ipsi Patriarchae sublata ita & Pensionis istius annua...

Coronarium verò aurum hoc quoque dictum, similitudine alterius...

Atque ea est huiusce legis sententia, quae in hunc usque diem commodum nata interpretetur non est.

Vbi quaedam adhuc singularia notanda veniunt.

NE CHRISTIANVM MANCIPIVM

I V D A E V S H A B E A T .

T I T V L V S I X .

I. COD. IVS T. X. plenior Rubrica: Ne Christianum mancipium haereticus vel Iudaeus vel Paganus habeat, vel possideat, vel circumcidat...

I. * Imp.

I. * Imp. CONSTANTINVS A. ad Felicem PF. P."

I quis Iudaeorum Christianum mancipium, vel cuiuslibet alterius sectae, mercatus, circumciderit...

INTERPRETATIO. Si quis Iudaeorum servum Christianum, vel cuiuslibet alterius sectae emerit, & circumciderit...

NOTAE.

- * Abest haec lex à Cod. Inst. Insevit eam Baronius Annalibus suis Anno D. 336. num. 71. Eique iungenda est lex 5. supr. de Iudaeis.

COMMENTARIVS.

CONSTANTINI Magni haec constitutio est, data Anno D. 336. septem ante obitum eius mensibus...

mul & iudicium de auctore vitae Constantini. Et verò Constantini Magni instituto, nil amplius quam quod haec leg. continetur conuenit...

II. * Imp. CONSTANTINVS A. ad Euagrium."

I aliquis Iudaeorum mancipium sectae alterius, seu nationis, crediderit comparandum, mancipium fisco protinus vindicetur.

NOTAE.

- * Lex 1. Cod. eod. tit. Memorat hanc leg. Sozomenus lib. 3. cap. 16. & ex eo Cedrenus, Nicephorus. Imò de hac quoque accipio id quod dicitur l. 2. supr. tit. prox. Ex hac leg. & l. 4. infr. hoc tit. constata est. Recitat & hanc leg. Baronius, verum alieno loco & velut Constantini Magni Anno Domini 336. numero 71. Iungenda autem huic est lex 6. supr. de Iudaeis.

22. CONSTANTIVS, & docet etiam d. lex 6. qua huic coniungenda est. Sed & ea qua mox ex Sozomeno, hic notabo. Et tamen Theodosius Iun. quoque hac parte in errorem inductus fuit l. 22. supr. ut prox.

COMMENTARIVS.

CONSTANTII Imp. hac constitutio est: qua EMERE seu MERCARI quoque, non circumcidere modo Christianum mancipium vel alterius sectae, aut nationis vetat: capitali poena circumcidenti imposta: Nempe Constantius, robustior hac iam parte, patre Constantino, Iudaeis etiam commercio seruo nisi suae sectae nationis interdicendum putauit: nempe quia iustus metus semper subest, ne Christiani serui ad Iudaicam superstitionem adigerentur. Quae causa & nuptiarum commercium Iudaeo cum Christiana idem Imp. interdixit, lege 6. supr. de Iudaeis, quae huic nostrae coniungenda est. Nominatim autem mercari, id est, deinceps & de nouo acquirere Constantius prohibuit, pariter vt Theodosius Iun. l. 4. & l. vltim. infr. hoc tit. At non iam emptos & ex antiquo possessos, pretio eorum oblato Theodosij Magni constitutione l. 5. supr. de contrahent. empti. Porro huiusce legis meminit, & eam quam dixi Constantij mentem exprimit Sozomenus lib. 3. cap. 16. & ex eo Nicephorus lib. 9. cap. 20. vide & Cedrenum anno Constantij III. oi Βασιλεῖς (Constantini liberi) Ιουδαίων ἐνομιθέτησαν μηδὲν εὐδαιμονίας ἀνάδωξ, τὴν δὲ ἑτέρας αἰρέσεως: εἰ δὲ ἕως τῆς ποιήσεως ἀμύμονος δικάτην. ἢ: εἰ δὲ ἡ ἀπειθήνη καὶ Ιουδαίους δέμις,

εἰς μαθὰν εἶναι τὸν κίνδυνον, ἢ ἀφάρτην τὸν ὄντων: ἐπεὶ δὲ τῶν θρησκείων παύσθην αὐξάν, ἠβόλοντο: ἢ τέτυκτο ἀπονοίας ἐπισησαστο, ὅσα καὶ ἀλλῶς εἰς Ιουδαίωδον ἀσπυρίσθη τὲς καὶ ποίετες ἐν ἧνους ὄντων: φυλάττει δὲ τῆς ἐκκλησίας ἢ τὲς ἐκπίδω Χριστιανισμῶ ἐρχονται: μάλιστα δὲ ἐν τῶ ἐλληνικῆ πλῆθος ἐπιδίδω θρησκεία. In eo tantum lapsus est Sozomenus, quod distinctionem huius legis non obseruauit. Nam ita distinguit Constantius: Si alterius sectae vel nationis quam Christianae seruum Iudaeus emerit, mancipium confiscari: si vero Christianum emerit, bonis praeterea suis omnibus praeterea multari. Eo vero nomine singularis est Sozomeni locus, quod rationem adsignat, cur etiam alterius sectae vel nationis seruum, id est Paganum, etiam quemcunque Iudaeus emere prohibitus fuerit. Tandem haec illa ipsa lex videtur, quam Constantino tribuunt Theodosius Iun. l. 22. supr. de Iudaeis: & auctor vitae Constant. lib. 4. cap. 27. forte eo lapsi, quod haec lex Constantini nomen praefert: verum perperam, vt ostendi in Notis. Quamquam adhuc in eo diuersitas est, inter hanc legem, & id quod Theodosius Iun. ait: nempe enim ait, Constantinianam legem seruum Ecclesiae mancipatum. Quod hanc legem, non dicitur. Auctor certe vitae Constantini hanc legem expressit.

III. * Imp. Honor. & Theodosius AA. Annati Didascalo & Maioribus Iudaeorum.

BSQVE calumniam praecipimus Iudaeis dominis habere seruos Christianos: hac dumtaxat condicione permitta, vt propriam religionem eos seruare permittant. Ideoque Iudices Prouinciarum, fide publicationis inspecta, eorum insolentiam nouerint reprimendam, qui tempestiuus precibus insimulandos esse duxerint: Omnisque subreptiones fraudulenter elicitas, vel eliciendas, vacuandas esse censemus. Si quis contra fecerit, velut in sacrilegum ultio proferatur. Dat. v. 11. Id. Nouembr. Rauennae Honorio x. & Theodosio vi. AA. COSS. [415.]

NOTAE.

* Abest haec lex à Cod. Inst. De causa mox viderimus. Eam Baronius in annum suum non rettulit. Eadem inscriptio occurrit anno proximè sequente 416. in l. 23. supr. de Iudaeis: vbi vide quae dixi. 22. praemissa, id est addita. de hac publicationis voce mox. 22. tempestiuus. siue insimulandos, eos Iudices scilicet. Nil temerè muto. quibus scilicet serui Christiani Iudaeis dominis eripiuntur vel erepti sunt.

COMMENTARIVS.

HONORII Imp. hac constitutio est, data Anno D. 415. qua Iudaeis Christianos seruos, & indistinctè quidem, & sic emptos quoque securè possidere, habere permittit: contra quam anterioribus Principibus visum fuerat: Honorij, inquam, haec constitutio est, vt ex subscripto loco Rauennae, apparet: Quo quidem Principe nullus in Iudaeos indulgentior exstitit, ac nominatim post A. D. 404. Quod ostendunt superiore titulo quoque lex 17. 20. 23. 24. & lex vlt. supr. de feriis: lex 8. supr. de executorib. sub quo etiam Imperatore, imò

circa huius ipsius leg. tempora, Rutilius Numatianus Itinerarij lib. 1. querebatur de Iudaeis. Latius excise pestis contagia serpunt. Victoresque suos Natio victa premit. Et certè ex hac leg. discimus, quod secundo loco hic notandum, perlatas hoc tempore à multis querelas de eo quod magno, inquam, numero Christianos Iudaei seruos haberent: eaque de causâ preces oblatae accusatiueque Iudaei. Verum Imp. hac leg. iubet eos, absque calumniâ, id est, securè repressâ, cessante delatione & accusatione omni, seruos Christiani

Christianis potiri contraque id elicta nullo loco haberi: Quin, quod tertium, Iudices seu Rectores Prouinciarum illorum insolentiam reprimere iubet, fide publicationis inspecta; qui tempestiuus precibus Iudaeos accusandos duxerant: Vbi, publicationis fides, est delationis fides seu notitia breuis delatorum: pari notione, quo prox. 4. publicandi vox effertur. Tandem & sacrilegij poenam his minatur, qui quid contra fecerint: id est, eam poenam quo Legum violationibus imponi solet: de quo alibi passim. Quae omnia enixi Honoriani in Iudaeos studij argumenta sunt. Neque ambigo hac Imperantium strage seruos Chri-

stianos in Iudaeorum dominia passim migrasse, vrgente necessitate. § Conditio tantum hac leg. additur, quae altera huius leg. pars est, qua Honorius hanc in partem religioni Christianae consulendum putauit: nempe, ita seruos Christianos Iudaeis habere licere, vt tamen propriam eos religionem seruare permittant. Quae cautio aliis Principibus insufficiens visa, & Iustiniano seu Triboniano quoque ipsi, qui ideò hac leg. repudiata, legem 1. & 4. huius tituli praetulit, exindeque legem 1. Cod. eod. tit. conflauit. § De huius tandem Legis inscriptione, dixi iam ad l. 23. supr. de Iudaeis.

IV. * Idem AA. Monaxio PF. P.

VDVS seruum Christianum nec comparare debet, nec largitatis titulo consequi. Qui non hoc obseruauerit, dominio sibi petulanter adquisito careat; ipso seruo, si quod fuerit gestum suâ sponte duxerit publicandum, pro praemio libertate donando. Verum ceteros, quos rectae religionis participes constitutos, in suo censu nefanda superstitio iam videtur esse sortita, vel deinceps hereditatis seu fideicommissi nomine fuerit consecuta, sub hac lege possideat, vt eos nec inuitos, nec volentes caeno proprietate confundat: Ita vt si haec forma fuerit violata, sceleris tanti auctores capitali poena, proscriptioe comitante plectentur. Dat. i. v. Id. April. Constantinop. Honor. A. xi. & Constantio v. c. III. COSS. [417.]

NOTAE.

* Lex 1. Cod. eod. tit. ex hac leg. & lege 3. supr. interpolata est. Et hanc legem omisit Baronius in annum suum referre. Vel alio quocunque titulo. Hoc additum à Triboniano d. l. i. contra huius legis sententiam.

COMMENTARIVS.

THEODOSII Iun. è duabus hoc titulo constitutio est: qua Iudaeus EMERE vel donationis titulo consequi seruum Christianum prohibetur: quod & ipsum de emptione confirmatur ab eodem lege prox. seq. Seruo alioquin ei eripiendo & si ipse rem prodiderit, libertatem donando. Donationis inquam, titulo quoque consequi prohibetur eadem prorsus ratione qua & emere, tum & quia emptioni imaginarius donationis titulus obtendi facile poterat. Vt & haec duo à Theodosio Iun. prohibentur, ita duo vicissim permittuntur. Primum, eos, si quos iam habeant, in suo censu retinere. Secundò, hereditatis aut fideicommissi nomine consequi. Quae donationis inter viuos & testamentariae differentia obseruanda est, cuius haec ratio: quod ius aliter statui non potuerit, nisi cum euidentissima fideicommissarij

aut haereditis iniuria: Fideicommissarij inquam, vniuersalis, eo quod exploratis non nisi haereditatis directae vel fideicommissariae vitibus, quarum saepe portio vel maxima seruit, haereditas adiri solet, atque eius onera subiri, qui si ex haereditate subducerentur, defunctus sine haerede fortè futurus esset, quae infamiae species cuiusdam. Quare etiam obseruandum, non idem dici hac lege de legato, quem largitatis titulum proculdubio & hic submotum Theodosius voluit, cuius non eadem ratio, quae haereditatis directae aut fideicommissariae. Quamquam & hac parte religioni cauissè visus est, cum hanc legem & conditionem adponit, vt ne quidem volentes huiusmodi seruos sectae suae caeno confundant, capitali & bonorum proscriptioe poena imposita.

V. * Idem AA. Asclepiodoto PF. P. Post alia.

CHRISTIANA mancipia Iudaeorum nemo audeat comparare. Nefas enim aestimamus, religiosissimos famulos impiissimorum emptorum inquinari dominio. Quod si quis hoc fecerit, statutae poenae absque omni erit dilatione obnoxius, &c. Dat. v. Id. April. Constp. Asclepiodoto & Mariniano COSS. [423.]

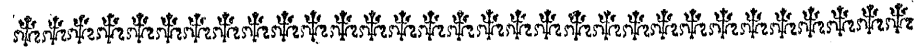
NOTAE.

* Et hanc legem omisit Baronius in annum suum referre. Iungenda autem huic est lex 26. supr. de Iudaeis, lex 22. infr. de Paganis, l. 59. supr. de haereticis.

COMMENTARIUS.

MARE feruos Christianos Iudæi rursus ab eodem Theodosio Iun. vetantur, ratione addita, quæ & ipsa fermè apud auctorem vitæ Constantini lib. 4. cap. 27. redditur, & confirmata pœna legis superioris. Illud hæctenus hic ob-

seruandum, hæc legem generalis constitutionis Theodosianæ in Paganos, Iudæos, hæreticos latæ caput esse, pariter vt tres illæ constitutiones quas initio notauimus, quæque huic coniungendæ.

DE PAGANIS, SACRIFICIIS, ET TEMPLIS.

TITVLVS X.

I. COD. IVST. XI.

Ita titulus hic interpungendus est, de Paganis Sacrificiis, & Templis. Et verò ita quoque interposita coniunctione, & in Codicibus Iustinianeis omnibus: etiam editis, de Paganis Sacrificiis & Templis. Quin & in Synopsi Basilicorum disparati sunt tituli *περὶ ἑθνικῶν, ἢ περὶ θυσιαῶν*. Et si aliter Græca Paratitla, quæ Leoncladius de Græcis Latina fecit: vbi monettitulum ita expressum, *περὶ ἑθνητικῶν θυσιαῶν ἢ ἱερῶν*. Malè: Nam etsi pars melior Constitutionum huius tituli in eo potissimum labore, vt posteaquam iam orbis ad Christianos Principes harum legum auctores peruenisset, clausis exinde vel dirutis templis Sacrificia Pagana abolerentur (quod Leoncladius pro ea lectione tuenda notauit:) Attamen & Paganos ipsos tantum personaliter, sic vt dicam, nonnullæ constitutiones respiciunt; non modo lex 20. & sequentes 21. 22. 24. verum & lex 14. vt & aliæ prætereà sparsim hoc Codice constitutiones. In ipsis Basilicis nullus talis titulus extat verum in Paganos & Sacrificia constitutiones positæ sunt lib. 1. tit. 1. sub titulo de summa Trin. & fide Cathol.

NOTÆ IN TITVLVM.

- ¶ P A G A N O R V M nomen de Gentilibus, seu de idolorum cultoribus, quando primum auditum, quæ ratione inductum fuerit, hoc titulo nunc potius quam alibi, disquirere libet.
- ¶ Sub Christianis sanè primum Impp. Paganorum appellationem hanc cœpisse constat. Verum antiquissima, quæ quidem mihi etiamnum occurrit, eiusce nominis mentio sub Imperij Valentiniani & Valentis initia seu in Annum D. 365. incidit: & quidem in lege 18. supr. de Episcopis: (quæ lex ad Proconsulem Africæ lata est.) Et hæc quidem à me iam ita aliquot ante annos scripta fuerunt. Nempe mentionem antiquissimam Paganorum pro Gentilibus hunc in annum incidere. Nam sub quo Imperatore seu quo anno præcisè cœperit, neque tum definire libuit, ac multo minus exinde mihi liquere ostendi. Neque etiam antiquior est illa Paganorum mentio, quæ ex Mario Victorino repetitur, lib. de *ἑνομοσίω* recipiendo, vbi ita scribit: *Græci, quos Ἕλληνες, vel Paganos vocant, multos Deos dicunt*: Ipse Victorinus enim ad sua, cum illa scriberet, tempora, à Concilio Nicæno 40. annos, vt minimum, computat: quot sanè anni sunt ab Anno D. 326. (quo Concilium illud habitum fuit) ad annum vsque D. 365. De eo quippe Concilio agens, id celebratum sensit, ANTE QVADRAGESIMVM ANNVM: Quæ verba tantum abest, deductiorem seu MINOREM QVADRAGESIMO numerum significant, vt contra etiam vltiorem suadeant. Neque quicquam

quam his obstat, quod idem Marius Victorinus lib. 2. de Trinitate, Constantinum Imp. Imperatoris sui patrem vocat, cum de Nicæno Concilio agens, ait: *probatum illud ab Imperatore Imperatoris nostri patre*: Quia, verum quidem est, libros ipsos de Trinitate aduersus Arianos sub Constantio à Victorino scriptos, (quod Baronius rectè obseruauit, Anno 562. num. 301.) Atenim lucubratiuncula de recipiendo *ἑνομοσίω*, quæ nihil aliud est quam Epitome librorum de Trinitate, posteriùs ab eo scripta fuit. Maneat igitur adhuc, antiquissimam huiusce nominis mentionem in Annum 365. incidere. Quamquam legem 18. supr. de Episcopis, non ad Annum 365. quem tamen vulgo hæctenus Characterismum præfert, verum ad Annum 368. referendam ibidem ostendam. Neque ex illo Marij Victorini loco colligi satis potest, eum tanquam vocabulo P R I D E M recepto vt: Quos, inquit, Paganos vocant. Quidni enim & de recenti satis appellatione scripsisse hæc Victorinus potuerit, non pridiana, sic vt loquar? Quis enim nescit, hæc vulgi dictoria & cognomina simul vt reperiuntur, ita & inolescere solere.

- ¶ Sequitur iam Altera quæstio, de ratione nominis istius, seu vnde enata sit eiusmodi appellatio, de quo anxie quæritur, neque certi quicquam adhuc definitur. Aliis cententibus de numero, aliis contra de paucitate Paganos dictos: etsi à P A G O dictos omnes fatentur, vel saltem omnes fateri necesse habent. De illo saltem quoque liquere debet, fuisse hanc vulgi, atque à vulgo vsurpatam appellationem. quod lex 46. supr. de hæreticis, ostendit. Gentiles, inquit, quos V V L G O Paganos appellant. Vsitatum quoque idèd nomen. Augustinus 2. Retract. 43. vocat. Deorum falsorum, inquit, mutorumque cultores quos V S I T A T O N O M I N E Paganos vocamus. Idèdque de his ita loquitur: de opere Monach. cap. 11. Quis utique non nisi Gentiles, quos Paganos dicimus, vult intelligi. Et cap. 11. si Græcos, quos etiam Paganos dicimus.
- ¶ Sequentes è pluribus maximè blandiri videantur sententiæ. Prima, vulgus Christianorum Gentilibus hoc Paganorum nomen reposuisse: (quæ iam verba olim in vsu fuerunt,) quasi simplices Rusticos, Agrestes atque Idiotas, dicerent: Nam hoc sensu vocem *παγανός*, disertè explicat Helychius: *παγανός*, inquit, *ιδιώτης, ἀφρων*. Alio verò sensu & communi, vetus Glossarium Cyrilli, *ιδιώτης, ὁ κενός, Priuatus, Paganus, Plebeius*. Eo quippe loco Paganus eodem sensu, quo priuatus accipitur, id est, *ἀνεχάρτης*, non miles. Quare mox in eodem Glossario, à Pagano, quæ priuatum designat, separatur *ιδιώτης, ὁ μὴ νοήμων, Rusticus rudis*. Dixi reposuisse videri hoc nomen Christianos Gentilibus: Nempe, vt olim Gentiles Christianos variis dictoriis seu appellationibus prosequi soliti, quod Tertullianus persequitur, *Apologetici cap. 42.* ita inter cætera, *rudes*, atque *ιδιώτας* vocauerit: Quod vt è Gentilibus Lucianus in *Peregrino*, ostendit, ita è Christianis Scriptoribus produnt Iustinus, Tatianus, Origenes, Theodoretus, & alij. Apud Minutium Felicem quoque Cæcilius: *Studiorum*, inquit, *rudes, expertes artium, nisi solidarum*. Arnobius lib. 3. aduersus gentes: *Hocine est illud fastidium vestrum, sapientia hæc arrogans quæ desinitis nos vt rudes*. Omitto alia. Ita quoque Valentini Hæretici quondam Catholicos haud absimili dicterij genere simplices vocare soliti: quod Tertullianus cap. 2. 3. aduersus eos scribens ostendit. Neque reclamatur (quod quidam opinatus est) priscorum Christianorum siue mos, siue modestia, quasi hi sese huiusmodi dictoriis vlscisci noluerint. Quid enim aut aded à modestia Christianorum hoc nominis alienum? aut quid à vulgo, non prisci etiam, verum lasciuientis sæculi iam semorum? imò videas & à modestioribus vulgo nominatim & vsui hanc appellationem tribui & pro Gentilibus fidentius vsurpari, retineri. Et hanc quidem sententiam quam pridem indicaueram, amplexum postea video eruditissimum Virum Carolum Hannibalem Fabrorum: quin & ex parte alium quoque Virum Doctissimum,
- ¶ Altera sententia hæc videri possit, Paganos à Catholicis Christianis, quorum proprium est, vel saltem esse debet, *τὸ ἐν Φρονεῖν & ἐνωπιὸν* spirare, dictos, quasi non vbiqve vnum idem sentientes, *μὴ τὸ ἐν Φρονεῖντες, ὅτι ΧΕΝΩΤΙΚΟΤΕΣ*, verum pro Pagorum diuersitate sacris quoque inter se diuersos, *ἑτεροδοξοὺς*. Siculi Flacci, de conditionibus agrorum locus huc faciet. Prætereà regiones solent etiam DIVERSA AGRÀ facere: ita videndum erit qualiter P A G I sacra faciant. Et hinc sacra Paganorum auctori de limitibus capite de paludibus, & Innocentio de casibus literarum quatuor locis, & Latino V. P. Togaro. Verum dux hæc sententiæ mihi nunc minus placent.
- ¶ Vti que Tertia, quæ multis in mentem venit, videri scilicet eodem sensum Paganum dici, quo *ἀνεχάρτης* dictus Paganus, qui Christo non militaret. Non enim hæc vox per similitudinem Gentilibus tributa fuit: verum à Pago, suo significato, deriuata, quod ex Prudentio & Orosio colligere licet.

¶ Multo minus quarta viri alioquin eruditi, qui ad Paganorum nominis rationem trahit id quod Constantinus *de administrando Imperio, cap. 29. & 36.* Sclauorum lingua *Paganos* dictos vult, qui baptizati non sunt. Nempe enim à Sclauis Romani hanc vocem mutuati fuerint, quorum ne nomen quidem longo post interuallo auditum est? Imò quis iam nescit, quot à Romanis voces Sclauu mutuati fuerint?

¶ Quinta est sententia nonnullorum, & in his Pancirolli *2. variar. 181.* existimantium, Paganum idem planè significare quod Gentilis *ἔθνος*: quod *Pagus* idem significet ac *ἔθνος* vel *Gens*: nempe amplum regionis tractum, vnde Glossis *Pagus, τὸ παρὰ τὴν πόλιν, ἢ τὸν ὄρειον*. Quomodo Helueticorum tota gens in quatuor olim Pagos diuisa apud Cæsarem. Nollem ego id eos existimasse, siquidem & Pagi vox eo significato non est Latina, sed Barbara, quo tempore hæc appellatio enata, rari Pagani erant nantes in gurgite vasto. Quinimò si inde Pagani dicti, verisimilius est à Pagis, id est, à regionibus eos dictos potius, quasi Barbari, à *Pagis Barbaricis*: quò pertineat illud Prudentij *lib. 1. aduersus Symmachum*.

Sunt hæc Barbaricis Gentilia numina Pagis.

¶ Sextò, opinatur Vir quidam Doctissimus, *Paganos* eadem ratione dictos, quàm Gentiles & Ethnicos, quod pleræque & omnes ferè gentes superstitionem illam sectabantur: Verùm, cum liqueat sub Christianis Imperatoribus, neque statim etiam hoc nomen enatum, Christianorum horum temporum statum nesciat omninò necesse est, qui id ita prodat. Verùm eiusdem peritiæ est, cuius quod ex Augulino id probare nititur, antiquiorem esse, quàm nos facimus, huius appellationis vsu.

¶ Imò sincerior sententia foret, Christianos, quemadmodum cùm initio pauci essent, Idololatrias, Nationes & Gentiles seu Gentes à multitudine seu numero potiore vocauerunt, ita viceversa cùm pauci atque intra Pagos ferè essent, Paganos dixisse.

¶ Est & Vigilij sententia, quasi *Pagani* idè dicti fuerint, quod à Paganis, id est ciuitibus, non verò à militibus repetita sub Christianis Imp. idolorum sacra fuerint.

¶ Tandem verissima hæc mihi sententia videtur, ad quam accedit Baronius, *Paganos* dici cœpisse sub Christianis Imperatoribus, eo modo quo dicitur etiam *lex Paganæ* apud Plinium *lib. 28. cap. 2.* quæ in Pagis obtinebat; & *Paganalia sacra*, quorum peculiaris etiam ratio fuit, & de quibus Dionysius Halicarnasseus, *l. 4. Paganorum sacra*, de quibus *sup.* Nempe vt prima, & antiquissima, antequam in vrbes populi contributi essent, templa Deorum Pagatim sacra habebantur, teste Licio *dec. 4. l. 1.* duobus locis; frequentissimæque adè per vicos & Pagos ea erant: ita vltima in his stetit Gentilium hoc æuo supersticio: sic vt pro hisce saltem templis & ritibus Gentiles hoc tempore contumaciter contenderent, sacrificiis per vrbes iam interdicitis. Locus est insignis Libanij in eâ oratione, quam *pro Templis* habuit, quàmque nos edidimus *ὑπὲρ τῶν ἱερῶν* ad Theodosium Magnum Imp. ne ea, ac nominatim ne Templa, quæ in Agris erant excinderentur: addita etiam ab agriculturæ reique rusticæ vtilitate ratione, quod omnis Agricolarum spes, agrorumque anima in his templis Paganis sita esset: *ταλαιὰ μὲν ἔν κοινῇ ταῖς πόλεσιν, ἢ πολὺ δὲ ἐν τοῖς ἀγροῖς, καὶ πολλοὶ μὲν οἱ καθ' ἑμάσον πολέμιοι.* Et mox: *χωρεῖσι ταῖσιν ἀγρῶν τῶν ἀγρῶν ὡσπερ χεῖμα ἔρπον, καὶ τὰς ἀγρῶν τῶν ἱερῶν τῶν ἀγρῶν: ὅτε ἂν ἂν ἱερῶν ἐκκινῶσιν ἀγρῶν, τέτρα τετύφλω) τε καὶ καὶ) καὶ τῆς ἀγρῶν: ψυχῆ ἡδ, ὡ βασιλῆος, τοῖς ἀγροῖς τὰ ἱερῶν περιόμια τῆς ἐν τοῖς ἀγροῖς κτήσεως γενημένη, καὶ ἀπὸ πολλῶν ἡμεῶν εἰς τὰς νῦν ὄντας ἀφινῆμθα καὶ τοῖς γεωργῶσιν ἐν αὐτοῖς αἰ ἐλπίδες ὄλαι παρὶ τε ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ τέκνων καὶ βοῶν καὶ τῆς ἀεροειδῆς γῆς πεφυττομένης ὅ ἢ τῶν ἀποποιθῶν ἀγρῶν ἀπολαλέε καὶ τῶν γεωργῶν μετὰ τῶν ἐλπίδων τὸ πῶσθαι: μάτην ἡδ ἡγῶν) ποιήσεν, τῶν εἰς δέον τῶν πόνων ἀγόντων ἐστρημῶσι θεῶν, &c.* quæ sequuntur. Vides qua animi contentione Libanius pro templis agrorum seu Pagorum contendat: quod scilicet Gentiles in agrorum templis positam esse crediderint spem omnem, animamque agrorum: Quare, quod pro Pagorum religione maximè contenderent Gentiles, vrbana ferè superstitione & sacrificiis profligatis, & verò his aliquandiu sua Pagorum supersticio relicta fuerit, inde *Pagani* omninò dicti fuere. Hinc iam rectè Orosius præfat. *lib. 1. Paganos* vocatos scribit, *locorum agrestium compitis & pagis.* Hinc Prudentius *hymno 14. deditum pago*, & idem sine *lib. 1. aduersus Symmachum: pago implicitum* pro Pagano dixit. Ergo quod extra ciuitatum muros proque pagorum superstitione maximè contenderent Gentiles in istisque diutius supersticio Gentilium tolerata fuerit, inde iam ipsis *Paganis* nomen. Quod videre est etiam è *lex* huius tituli legibus *l. 3. 10. 12. 14. 16. 19. infr.* ad quas singulas vide quæ notabo. Quomodo & haruspicinæ vsus in agrestibus quoque locis aliquandiu toleratus *l. 2. supr. de maleficis.*

¶ Tertium, adhuc hæc obseruare iuuat, nempe Paganorum nomen Ethnicæ superstitioni

tionis tributum eo tempore eaque occasione videri, quod iam Barbaræ nationes Imperio Romano circumflux *Gentilium* appellatione designarentur: de quo ad *l. vnic. supr. de nupt. Gentil. & l. 5. supr. de Legatis.* Itaque vt supersticio Gentilitia ab his distingueretur, nomen Paganorum Idolorum cultoribus tributum videri.

¶ Prohibitis videlicet, & permittis: istisque vel domesticis *l. 1. 4. 12. hoc tit. vel publicis l. 1. 2. supr. de maleficis.* Rursum vel diurnis vel nocturnis *l. 5. & 7. hoc tit.* Adde & Lustrorum sacrificia *l. 5. supr. de Episcopis.* Consultoria *l. 7. 8. 9. hoc tit.* Nam de ritibus sacrificiorum aliquot quidem hoc titulo stricturæ, sed non huius adeo loci.

¶ *Templis*, Paganorum videlicet; quæ mox Gentilitiis conuenticulis designandis apud Christianos propria. Adè quidem, vt *Templorum* appellatione vniuersus Gentilium cultus intelligatur *l. 11. 2. supr. de Decurion.* Atque vt Ecclesiæ vocabulum de Christianis, ita propriè *templum* de Gentilitiis, vt innumeris huius Codicis Constitutionibus, ita passim apud Patres: Et Christiani templi appellationem destinato defugerint iam olim. Verùm Christianorum quoque Ecclesiæ eo nomine paulatim censerî cœpère: non modo Anastasij Imp. temporibus, quod alioquin ostendit *lex 10. Cod. de hæretic.* Verùm iam sub Theodosio Iun. octoginta ante annis *l. 4. supr. de his qui ad Ecclesiam confugiunt*, vbi Ecclesiæ *Summi Dei Templum* vocantur: pro quo in Græca constitutione *οἱ ναοὶ τῆς μεγάλης ἐκκλ.* Imò iam Ambrosius *lib. 5. Epist. 33. Basilica*, inquit, *noua, hoc est intra murana petebatur: Respondi, Templum Dei tradit à Sacerdote non posse.* Cæterum *Templorum* appellatione hic continentur & fana & delubra, de quibus Consule Paratitlon: quæ alioquin separari solent: At quomodo differant, non huius est loci exponere: vt nec quam *πολύσημον* sit *Ecclesia* nomen. Eam quippe mihi perpetuam hoc opere legem dixi, nequid alieno loco notarem.

¶ TOPOGRAPHIA huius tituli ad Historiam istius, de abolita Paganorum superstitione, cognitionem vtilis.

- Ad Urbem ROMAM pertinent *lex 1. 3. 5. 10.*
- Ad Præfecturam Prætorianam ITALIÆ, *lex 2. 4. 10.*
- Ad Præfecturam Prætorianam Orientis *lex 9. 12. 13. 14. 21. 22. 23.*
- Ad Odroënam *lex 8.*
- Ad Ægyptum *lex 11.*
- Ad Hispanias & Quinque Prouincias [GALLIARUM] *lex 15.*
- Ad Phœnicen *lex 16.*
- Ad Africam, *lex 17. 18. 19. 20.*
- Ad Præfecturam Prætorianam Illyrici *lex vlt.*

¶ AVCTORES Legum qui?

- CONSTANTINI Magni est *lex 1.*
- CONSTANTIS *lex 2. 3.*
- CONSTANTII *lex 4. 5. 6.*
- THEODOSII Magni *lex 7. 8. 9. 11. 12.*
- VALENTINII Iun. *lex 10.*
- ARCADIJ *lex 13. 14. 16.*
- HONORII *lex 15. 17. 18. 19. 20.*
- THEODOSII Iun. *lex 21. 22. 23. 24. 25.*

P A R A T I T L O N.

I. **P**AGANI, quos vulgo appellant *l. 46. supr. de hæreticis*, antiquiore (inter cætera) vocabulo *Gentiles* nominabantur *l. 4. 3. 46. 63. supr. de hæreticis*, & *l. 21. hoc tit.* vnde Gentilitia quoque supersticio *l. 1. 2. hoc tit.* Superstitiones Gentilium *l. 63. supr. de hæreticis.* Professiones Gentilitiæ *l. 20. hoc tit.* dicuntur. At *Paganorum* (quod sub Christianis primum Imperatoribus nomen cœpit,) antiquissima mihi mentio occurrit sub Valentiniano Seniore Anno Domini cccclxv. Si modò ad eum annum ea referenda est in *l. 18. supr. de Episcopis.* Frequens inde nominis eius hoc Codice mentio (*Rubrica*, & *l. 13. 19. 21. 22. 23. 24. 25. hoc tit.* & *l. 26. supr. de Indeis*, & *l. 1. & 2. supr. de Apostatis*) Indèque etiam *Paganitas* *Pagana* supersticio *l. 20. hoc tit.* *Pagani* vel *Paganorum* ritus *l. 19. 21. hoc tit.*

¶ Inter Paganos autem seu Gentiles, qui huic ritui administrare solebant *l. 2. supr. de maleficiis*, non pauci hoc Codice memorantur. Omnes certè, Professionum Gentilitiarum in *l. 2. hoc tit. seu Professionis damnatae l. 14. hoc tit.* nominibus designantur. Eorum qui Romæ erant, hi tantum hoc Codice memorantur. Pontifices *l. 3. supr. de sepulchro violato*; & Virgines Vestales *l. 8. supr. de Medicis*: quæ suos medicos à popularibus separatos habuere *d. l. 3.* At per Prouincias qui erant SACERDOTALES communi nomine vocabantur *l. 77. 145. 176. supr. de Decurionibus: l. ultim. supr. de tyronibus: l. 10. supr. hoc tit.* Attamen hi adhuc speciatim recensentur: SACERDOTES propriè dicti *l. 14. hoc tit. l. ultim. supr. de tyronibus: & l. 60. & 166. supr. de Decurionibus.* Vnde & Sacerdotium *l. 1. supr. de Spectaculis*, & *l. 21. 46. 77. 166. supr. de Decurionibus*, & Sacerdotis munus *l. 176. supr. de Decurionibus.* Erant autem hi Sacerdotes singulis & solidis Prouinciis præpositis. Vnde Prouinciæ Sacerdotes *l. 38. supr. de Episcopis: l. 46. 148. supr. de Decurionibus.* & *Nonella Martiani de Matrimonio Senator. 4.* Et Prouinciæ seu Prouinciarum Sacerdotium *l. 75. & l. 174. supr. de Decurionibus.* Prouinciarum, inquam, veluti per Africæ Diocæsin, vnde Africani Sacerdotes *d. l. 145. supr. de Decurionibus.* (ad quos propriè pertinet *lex ultim. supr. de Tyronibus*, & *d. lex 61. 46. 166. 174. 176. supr. de Decurionibus: l. 2. supr. quemad. mun. civil. l. 52. 54. supr. de hereticis*: & ad Byzacenæ nominatim in Africa Prouinciæ Sacerdotes spectat *l. 60. supr. de Decurionibus.*) Itémque per Galliarum Præfecturam *l. 75. & 148. supr. de Decurionibus.* Indèque etiam Sacerdotes ipsi à Prouinciis, nomina sortiti veluti Asiarchæ & Syriarchæ *l. 2. supr. de exp. ludor.* (quomodo & Syriarchia quoque pro Syriæ Sacerdotis munere *l. 103. supr. de Decurionibus*, accipitur: de quo *infr.*) Sanè, id Antiochenæ quoque vrbs in Syriâ dignitati tributum fuit, ut suum propriumque Sacerdotem haberet: qui *Asiarcha* dicebatur, vt *lex 22. supr. de iure fisci*, & *d. l. 21. supr. de exp. ludor.* docent.

ELIGEBANTVR autem promouebantur seu creabantur Sacerdotes ex *Curialium* corpore *l. 21.* vbi dixi *46. 75. 77. 103. 112. 145. 148. 166. 174. 176. supr. de Decurionibus*: aliquando ex solo Aduocatorum consortio *d. l. 46. supr. de Decurionibus.* gradatim & per ordinem *d. l. 75. & 77.* publico Prouinciæ tractatu habito *d. l. 148. idonei d. l. 166.* seu dignissimi meritis & facultatibus *d. l. 14. 8.* probatis actibus consona ciuium fama, & publicè ab vniuerso ordine comprobati *d. l. 75.* sicut in consequendo hoc honore potior esset is qui Patriæ plura præstitisset *d. l. 112.* Et erat tamen munus hoc voluntatis, non necessitatis ex *d. l. 103.* Sic vt nec filij eorum ad Sacerdotium inuiti eligerentur *d. l. 166.* Principis quoque iudicio confirmatos eos docere videtur *l. 211. supr. de Decurionibus.*

Ad Sacerdotum CURIAM primùm templa, templorumque solemnità pertinebant *d. l. 112.* Magnis præterea expensis fatigabantur *l. vlt. supr. de Tyronibus.* Tyronum quippe etiam præstationi (excepto tantum Africæ Prouinciæ Sacerdote) obnoxij erant *d. l. vlt.* Deinde Agonothetæ erant *l. 2. supr. de expens. ludor.* eorumque nomen (vt loquitur *d. l. 2.*) votiua festiuitatis solemnità dedicauerat, id est, editiones seu spectacula eorum expensis ac sumptibus procuranda erant *l. 1. supr. de Spectaculis*: vbi dixi, vnde Agonothetæ *l. 109. supr. de Decurionibus*: Sacerdotiorum editiones *d. l. 1.* dicuntur. Et à Prouinciæ pariter (vt Sacerdotes de quo supra) ipsius nomine Syriarchia pro munere seu ludis à Syriarcha seu Syriæ Sacerdote exhibitis *l. 1. supr. de prædiis Senator.* & *l. 103. supr. de Decurionibus.* dicitur. Festis porrò ac legitimis diebus editiones istæ summâque pompa peragebantur *l. 176. supr. de Decurionibus.* Et in ciuitatibus aut locis quæ antiquitas delegerat *dict. l. 1.* vt puta in Metropolitanis vrribus, veluti Carthagine *l. 145. & d. l. 176. supr. de Decurionibus.* & *l. 20. hoc tit.*

At non modica inuicem Sacerdotibus PRIVILEGIA antiquo Iure constitutisque maiorum concessa seu delata erant (vt loquitur *l. 12. supr. de iure fisci: l. 14. hoc tit.*) quæ sub Christianis etiam Principibus illis aliquandiu relicta fuere. Vnde & honor Sacerdotij *l. 21. supr. de Decurionibus*: dignitas, *d. l. ultim. in fin. supr. de tyronibus.* Ipsique honoribus splendere *d. l. 21.* honoribus intra Prouinciā mancipati *l. 46. supr. de Decurionibus*: honore decorati *l. 176. supr. de Decurionibus*, dicuntur. Et inter maioris meriti & gradus Curiales numerantur *d. l. 21.* inter primos honores *d. l. 77. supr. de Decurionibus.* Insignes apicibus Sacerdotes Pacato Panegyri. *cap. 37.* Immunisque erant, etiam post Sacerdotium (qui in *l. 2. supr. quemadm. mun. civil.* propriè *Sacerdotales* dicuntur) otioque fruebantur *d. l. 75. supr. de Decurionibus.* Immunè inquam à muneribus ciuilibus omnibus, etiam ab annonæ præpositura *l. 2. supr. quemadm. mun. civil.* & præpositura mansionum *l. 21. supr. de Decurionibus*, & inferioribus muneribus *d. l. 2.* Corpus insuper eorum ab iniuriis (id est, à quæstione) liberum erat *d. l. 75. supr. de Decurionibus.* Honor quoque eis Excomitibus addebatur *d. l. 75.* Alyarchæ vrbs Antiochenæ nominatim priuilegium istud erat, vt vnam

vnam Cupressum ex luco Daphnensi excindere & plures inuicem plantare posset *l. 12. supr. de iure fisci*, videor etiam mihi priuilegium aliud quoddam Sacerdotum per Hispaniam aliquando eruere ex *l. 10. supr. de Senator. & gleb. coll.* collatâ cum Symmachi *epist. 62. lib. 4.* Verùm Sacerdotum priuilegia Arcadij constitutione postea Anno 399. per Orientem aboleri *l. 14. hoc tit.* iussa sunt.

Post Prouinciarum Sacerdotes erant FLAMINES, qui etiam *Sacerdotes* vocantur *l. 60. supr. de Decurionibus*: & nominatim quidem per Africam *l. 2. supr. quemadmodum mun. civil. l. 20. supr. de Decurionibus*, vbi dixi: per Byzacenam *d. l. 60.* vnde Flamen municipalis & Sacerdos Prouinciæ *Nonella Martiani 4.* Sacerdotales & Flamines perpetui *d. l. 2.* Flaminij honor & Sacerdotij insignia *d. l. 21.* iunguntur. Erant autem Flamines in singulis municipiis: vnde Flamen Municipalis *d. Nonella Martiani 4.* dicitur. Renerendi municipali purpurâ Flamines Pacato in Panegyri. *cap. 37.* Horum quosdam ad tempus, alios perpetuos fuisse *d. l. 2. supr. quemadmodum munera civil. & d. l. 25.* docent. Eligebantur autem sicut & Sacerdotes ex Curialium corpore, vt ex *d. l. 21.* & fortè etiam ex *l. 60. supr. de Decurionibus*, apparet. Iisdemque priuilegiis ea *l. 21.* honorantur, de quibus alioquin agit *d. l. 60. & d. l. 2. supr. quemadm. mun. civil.* Quinimò pleraque quæ superius de Sacerdotibus notata & ad hos pertinent.

Præter Sacerdotes & Flamines erant & MINISTRI PRÆFECTI ET HIEROPHANTÆ AGRORVM (fortè *sacrorum*) per Orientem *l. 14. hoc tit.* Erant & per Africam in oppidis, qui Frediani & Dendrophori dicebantur *l. 20. hoc tit.* Erant denique & Chiliarchæ & Centonarij quique plebis distributionem sibi vsurpabant *d. l. 20.* Item Viuitarij Nemesiaci Signiferi Cantabratij *l. 2. supr. de collegiatis.* Societas confortiumque Lamentum & Decuria Herculea *l. 46. supr. de cursu public.* Præter hos omnes, tam in Prouinciis quam in vrbe erant, & HARIOLI, AVGVRES, VATES, CHALDÆI, *l. 4. 5. 6. supr. de Maleficiis*, MALFICI, MATHEMATICI, & *d. tit. de Maleficiis*, denique *l. 1. hoc tit.* & *l. 1. 2. 4. supr. de maleficiis*: (vnde & Haruspicina *l. 9. supr. de Maleficiis*) à quibus scilicet quid quodque (veluti fulgura publica priuatâque) portenderet, requirebatur *d. l. 1. hoc tit.* Quibus omnibus diuinandi curiositas erat *d. l. 4. 4.* Hi, vt consuli *d. l. 4.* ita eorum responsa ad consultationes *l. 9. hoc tit. interpretationes seu denunciations* dicebantur *d. l. 1. hoc tit.* Et hæc de Professionibus Gentilitiis & Collegiis Paganis.

RITVS & religio Gentilium, seu vetus obseruantia *l. 1. hoc tit.* vetus consuetudo *l. 17. hoc tit.* vocantur in *l. 112. de Decurionibus*, Templorum solemnità: Consuetudinis Gentilitiæ solemnità *l. 2. supr. de Maleficiis.* Solemnitas *l. 19. hoc tit.* Error, & error veterum, profanus ritus *d. l. 17. hoc tit.* Sacrilegus ritus *d. l. 19. hoc tit.* Nefarij ritus *Novell. Theod. 3.* Superstitio *l. 2. 3. 16. 20. damnabilis d. l. 17. damnata l. 20. deterrima d. l. 20. impia l. 6. supr. de Apostatis*, Pagana superstitio *l. 2. hoc tit.* dementia *d. Nouell. Theodos. 3.* Pagani ritus *l. 21. hoc tit.* cultus *d. l. 2.* stolidæ Paganitatis error *l. vlt. supr. de Spectaculis*, funestæ superstitionis errores *d. Nou. 3.* Et ipsi Pagani ea re abominandi *d. l. 26. supr. de Indeis.*

II. Consistebant autem Gentilitij ritus potissimum in SACRIFICIIS Rubric. & *l. 1. 4. 6. 8. 15. 17. 18. 20. celebrandis l. 2. 17. faciendis l. 9. hoc tit. & l. ultim. supr. de Apostatis.* Sacrificiis operam dando *l. 6.* quæ & *Sacra* dicuntur *l. 11. 17. hoc tit.* vnde Sacrificiis se mancipare *l. 5. supr. de Apostatis*, Sacrificia facere *d. l. vlt. pro, Paganum fieri.*

¶ Horum Sacrificiorum alia dementia erant *l. 1. & 4. hoc tit.* (quæ secretioris piaculi appellatione in *l. 12. hoc tit.* indicantur) alia verò publica *l. 1. & 2. supr. de Maleficiis*, alia diurna *l. 7. hoc tit.* nocturnalialia *l. 5. & d. l. 7. hoc tit.* Ludorum Sacrificia quædam *l. 5. supr. de Episcopis*: quæ scilicet votis publicis & cum festa conuiuia inirentur ludique exhiberentur fieri solebant, *l. 17. hoc tit.* Alia ad incertorum, id est, præsentium futurorumque veritatem explorandam *l. 7. 9. hoc tit.* quæ dirorum carminum *d. l. 7.* Veitorum Sacrificiorum *d. l. 7.* prohibitorum Sacrificiorum appellatione *l. 8.* speciatim designantur.

Hæc omnia execranda Dæmonum sacrificia vocantur *l. 23. hoc tit.* execranda hostiarum immolationes *l. vltim.* abominanda Sacrificia *l. 13. funesta l. 7. supr. de Maleficiis.* Et Sacrificiorum inde infania *l. 2.* nefaria licentia *l. 5.* nefarij Sacrificiorum ritus *d. Nouell. Theod. 3.* Sacrificiorum porrò ritus sequentes hoc titulo narrantur: Hostias immolare victimas cedere *l. 10. 12.* spirantia exta consulere *d. l. 12.* vnde inspectio Iecoris extorumque (quorum præfatio spem alicuius promissionis accipiebant) *l. 9.*

Consistebant Gentilitij ritus in cultu SIMVLACRORVM *l. 6. 8. 10. 12. 20. hoc tit.* quæ & mortali opere formata factave æuümque passura Simulacra *l. 10. & 12.* sensu carentia *dict. l. 12.* dicuntur. Item idola *l. 15. hoc tit. & l. 6. supr. de Apostatis*, vnde & impia Idolorum superstitio *dict. l. 6.* pro Paganâ, quâ Christianis opponitur. Vanæque imagines *dict. l. 12.* Inde simulacra suspicere *l. 20.* venerari *l. 12.* colere *l. 6.* imagines

honorare *d.l. 12.* (quorum quædam publicis quoque operibus adhærebant non modo in templis) *l. 15. hoc tit.*

¶ Hic porro imaginum seu simulacrorum atque adedò Numinum cultus varius erat: Larem quippe inter cætera, igne: mero, Genium: Penates, nidore venerabantur. In horum honorem lumina accendebant, thura imponebant: (vnde thuris vapore fumare loca dicuntur) serra suspendebant, arbores vittis redimebant, aras effossis cespitibus erigebant, vt de his omnibus *lege 12. hoc tit.* fidem facit.

Erant & præterea inter alia Paganorum consuetudinis solemnia seu solemnitates *VOTORVMQUE* celebritates *l. 8. hoc tit.* seu publica vota *l. 17.* in quibus & iustra *l. 5. supr. de Episcopis*, quibus voluptates seu spectacula populo exhibebantur, id est, ludi quæ festis Christianorum diebus edi prohibentur *l. ultim. supr. de Spectaculis*. Coniuitia item exercebantur seu inibantur. Vnde festi conuentus vrbium, ciuium, communisque læticia dicitur *d. l. 8. & 17.* quibus & Sacrificia adhibita fuisse docuimus ex *l. 8. 17. hoc tit. & leg. 5. supr. de Episcopis*, signaque & cantabra per vrbem circumlata *l. 2. supr. de collegiatis*.

III. Loca in quibus Gentilitia sacra celebrabantur, & aræ simulacræque erant, funesta loca *l. 19.* polluta *l. 11.* vocantur. Et erant hæc: *TEMPLA*, *Rubr. & l. 4. 8. 16. 19. hoc tit. l. 8. supr. de iure fisci, l. 4. 5. supr. de locat. fund. suris emph. & reip. & Templorum, l. ultim. supr. de contat. donatar. l. 24. 32. supr. de petitionib. l. 1. supr. de fide Catholica, l. 112. supr. de Decurionib. l. 3. 41. supr. de operibus publicis. l. 2. 3. supr. de Apostatis*, quale Romæ Pantheon, *l. 10. supr. de pictorib. in subscript.* quæ & ædes templorum dicuntur *l. 3. hoc tit.* ædes absolute *l. 8. ædificia templorum l. 16.* Vnde & templorum solemnia *d. l. 112.* Item *fanæ* vnde *fanæ* & templa coniunguntur *l. 17. 12. 13. 19. 25. hoc tit.* Delubra *l. 2. supr. de Maleficiis*: (vnde delubra & templa *l. 10. 11. hoc tit.* denique *fanæ* templa, delubra, *l. ultim.* coniunguntur)

¶ Tempora porro hæc fanæ erant partim publica, priuata partim *l. 12.* tam in oppidis quam in ciuitatibus *l. 10. 19.* Item extra muros ciuitatum veluti Vrbis Romæ posita *l. 3. & l. 41. supr. de operibus publicis*, vt & extra oppida *l. 9.* postremo & in agris *l. 16.* in itinere *l. 10. hoc tit.* & in possessionibus tam Principis quam priuatorum *l. 19. hoc tit.*

In his locis (præter simulachra, de quibus antea dictum) erant *ARÆ* de quibus *l. 12. 19. hoc tit. & l. 2. 3. supr. de Apostatis*: quarum aliæ ratione loci publicæ dicuntur *l. 2. supr. de Maleficiis*: aliæ ratione materiæ, erectæ effossis cespitibus aræ, *d. l. 12.* ad publicorum templorum custodiam appositæ erant custodes quidam *l. 1. supr. de fide Catholica*. Cæterum *Templorum* appellatione quandoque vniuersus cultus Gentilitius indicatur, vt *l. 12. supr. de Decurionib.* vnde in sacrilegia templorum transire, pro Paganum fieri *l. 3. supr. de Apostatis*, vel *templorum & ararum*. Hinc ad aras & templa transire, migrare pro Paganum fieri *d. l. 2. 3. supr. de Apostatis*. Tempora porro intacta, incorruptaque manere voluit extra muros Vrbis Romæ Constans *l. 3. hoc tit.* Etsi templa claudi voluerit *l. 4.* Theodosius Magnus adhuc patere voluit *l. 7.* Ædem Ædesenam cæui & populo quoque communem esse voluit, veterumque celebritati inferuire *l. 8.* Idem templa postea omnia adiri vetuit *l. 11.* vt & Arcadius Filius eius *l. 11.* mox templa in agris dirui sine tumultu *l. 16.* Honorius publicorum operum ornamenta stare voluit *l. 15.* ædes illicitis rebus vacuas eueri vetuit *l. 18.* Tempora ad vsum publicum vindicari voluit *l. 19. 20.* Theodosius Iun. destrui & conlocatione venerandæ Christianæ religionis signi expiari voluit *l. ultim.*

His porro templis, fanis, delubris, sacrificiis, Sacerdotibus, coniuiis publici sumptus deputati erant *l. 20. hoc tit.* quæ & *ANNONÆ* Templorum *d. l. 20.* & expensæ ad superstitionem pertinentes *d. l. 20.* dicuntur. Erant enim & loca quædam, prædia, possessiones, fundi, ædificia, iuga seu capita in iure templorum *l. 8. supr. de iure fisci, l. ultim. supr. de contat. donatar.* quæ sacris error veterum deputauerat *d. l. 20.* sacris epulis vel sumptibus deputata *d. l. 20.* Hinc & Agonotheticæ possessiones *Nonell. Mart. 3.* (iura templorum Ambrosio *orat. de obitu Valentin. p. 6.*) Hinc templorum Iuris seu de Iure Templorum fundi possessiones *tit. de locatione fundorum Iuris Emphyteutici & Reipublicæ & Templorum*, & nominatum *l. 45. illius tit. d. l. 8. supr. de iure fisci, l. 24. & 32. supr. de petitionibus*, & *Nonell. Mart. de indulgent. reliquor. 2.* ædificia iuris templorum *l. 41. supr. de operibus publicis*. Iuga seu capita iuris templorum *l. ult. supr. de contat. donatar.* Verum postea ea à Christianis Principibus templis & sacris Gentilium detracta varios in vsus. 1. Alia rei priuatae Principis incorporata *d. l. 4. & 5. de locat. fund. & d. l. 8. de iure fisci.* 2. Nonnulla expensis militaribus nominatim assignata *l. 19. hoc tit.* 3. Alia donata: idque aut priuatis

priuatis *d. l. 4. & 5. & l. 20. hoc tit. & l. 24. 32. supr. de petitionib. l. 8. supr. de iure fisci, l. ultim. de collat. donat. Nouell. Mart. 3.* aut Ecclesiis *l. 20. hoc tit.* 4. Denique & priuatis vendita *d. l. 8.* Fuerunt & à priuatis nonnullis propria autoritate occupata *l. 24. de petitionibus* quod etiam pertinet *lex 19. illius tit. & l. 20. hoc tit. & insignis Aggeni locus, p. 78.*

¶ De HARVSPICINÆ vsu Romæ circa FVLGV RV M interpretationem, Constantini M. constitutio.

I. * Imp. CONSTANTINVS A. ad Maximum."

SI quid de Palatio Nostro, aut ceteris operibus publicis, degustatum fulgore esse constiterit, retento more veteris obseruantia, Quid portendat, ab Haruspibus requiratur, & diligentissimè scriptura collecta ad Nostram Scientiam referatur. Ceteris etiam vsurpanda huius consuetudinis licentiâ tribuendâ: dummodò sacrificiis domesticis abstineant, quæ specialiter prohibita sunt. ¶ Eam autem denunciationem adque interpretationem, quæ de tactu Amphiteatri scribita est, de quâ ad Heraclianum Tribunum, & Magistrum Officiorum scripseras, ad nos scias esse perlatum. Dat. xvi. Kal. Ian. Serdicæ Acc. viii. Id. Mart. Crispo II. & Constantino II. cc. coss. [321.]

NOTÆ.

- * Abest hæc lex à Cod. Iust. velut abolita & *apocrypha* etiam Baronius eam Annalibus suis inseruit: de qua eâ prolixius egit *Anno D. 321. num. 18. 19.* Concordant huius duæ similes eiusdem Constantini M. constitutiones, & quidem anteriores, patet *l. 1. & 2. supr. de maleficiis*, in quem titulum hæc lex melius coniecta fuisse.
- * Maximum, Præfectum scilicet Vrbis Romæ: quod docet verus auctor Notitiæ P. V. apud Guspianum, Peyrescium Bochellum, vbi & integro nomine *Valerius Maximus* vocatur: vide & Consularia Theodosiana *Anno 319. & 321.* ac nominatim vide *legem 11. supr. de appellationibus, & l. 1. supr. de maleficiis*, quæ pariter de *Aruspibus* est. Et verò res hæc Romæ ad Præfecti Vrbis curam pertinuit: vide Zosimum, *lib. 5. p. 816.*
- * Palatium: de hoc Palatio V.R. vide Commentarium.
- * veluti *Senatu* seu *Curiâ: Gymnasio*, item Amphiteatro.
- * vnde publicum fulgur.
- * Degustatum: vide Commentarium.
- * Fulgore, de quo mox.
- * Alio sensu, *Aruspium veteris amicitia cum priuato scienda* dicitur *l. 1. supr. de maleficiis*: Alio sensu hîc *mos veteris obseruantia*, haruspiciæ ipsius respectu.
- * Obseruantia: de hæc voce in Commentario.
- * portendat: de quo mox.
- * id est, requirere liceat: sunt enim hæc verba indulgentis Principis, non imperantis.
- * Scriptura collecta: vide Commentarium.
- * Priuatis.
- * Consuetudo: de hæc voce mox.
- * Iam *l. 1. 2. supr. de maleficiis*.
- * Denunciatio: de hæc quoque voce: vide Commentarium.
- * Tactus: de hoc mox.
- * Amphiteatri: de hoc mox plura.
- * Ita & *supr. l. 1. de distrab. pignoris* Anno D. 323. *Quoniam decessoris tui litera missa ad Proculianum Tribunum & Magistrum officiorum continet, &c.* vide quæ dixi.
- * Ita omnes editiones constanter, neque quicquam temerè mutem.
- * Anno D. 321. Consulatus enim qui mox subicitur pertinet, non ad datam, verum ad tempus, quo lex hæc accepta fuit. Cui tamen contrarium Baronius scripsit, quando hanc legem scriptam sub finem huius Anni 321. proponit: de quo mox.
- * Romæ scilicet.

COMMENTARIVS.

CONSTANTINI M. vnica hæc hoc titulo constitutio est; eaque non in Paganos, imò contrà, pro Paganis, de licito videlicet adhuc HARVSPICINÆ vsu (de qua quidem in genere vago & communi principio aliquid hîc notare *de arzo divinat. puro*) Et Romæ quidem: vbi Haruspiciæ ita frequens & promiscuus vsus erat, vt simulac de cælo icisset, Haruspicum quærent & consulerent, vt apparet vel ex Varronis loco, in *Trihodie*, apud Nonium Marcellum, *cap. 10. v. trise*. Igitur, Constantinus Magnus hæc leg. Haruspices (gnaros scilicet prodigialium rerum, vt loquitur Amnianus Marcellinus, *lib. 23. pag. 264.*) consulendi Romæ, ac nominatim de Fulguris tactu (vnde etiam *Fulguratores Haruspices* dicti, quorum scientia circa hæc tria versabatur, circa Extâ, Fulgura, & Omnia teste Cicrone *lib. 2. de*

divinat.) potestatem seu licentiâ tum Senatui, tum priuatis facit, Anno D. 321. quo tempore Syluester Pontificatum Romæ obtinebat. Quæ & ante biennium fermè quoque mens eidem Constantino fuit, *l. 1. & 2. supr. de maleficiis*: quarum prior etiam eidem Maximo (Præfecto Vrbis) cui hæc lex, inscribitur. Eodem scilicet exemplo, quo & Magicas idem artes innoxias, hoc ipso anno, Romanam pariter per Præfecturam, exercebat, impunè permiserat *l. 3. dist. tit. de maleficiis*. Quod vtrumque iure miteris in Principe, per nonennium iam (ab Anno scilicet 312.) Christianam fidem (quâ in Galliis primùm imbutus fuerat, teste Sozomeno, *lib. 1. cap. 5.*) amplexo, & in alios quoque propagante: imò iam inde à Christiana fidei primordiis Haruspicum monita contemneret: quod disertè testatur incertus Panegyristes, ad cum

eum ipsum scribens, cap. 2. vbi de bello aduersus Maxentium: Quisnam te Deus, quae tam praesens horrida est Maestas, ut contra consilia hominum, contra Haruspicum monita, ipse per temet liberanda Urbis tempus venisse sentires? Habes profecto aliquid cum illa mente diuina Constantine secretum, &c. Quare de Zosimi fide, Constantino Magno passim obrectantis, non vti que dubitandum esse hoc saltem huiusce legis argumento, quis putet, cum is Constantinum Magnum post Licinium interfectum (id est, triennio post hanc legem latam) vartibus adhuc fidem habuisse tradit, lib. 2. pag. 685. εχρητο δὲ, inquit, ἡ ἐπὶ τοῖς πατέροις ἱεροῖς, ἡ πρὸς τοῖς μάλλον ἢ τοῖς ἑτέροις, ἡ ἡ ΜΑΝΤΕΣΙΝ ἐπιθετο πειρηθείσας, αἰς ἀληθῆ ἀπειρηθεῖσιν ἐπὶ τοῖς κερταρ-δωμένοις αὐτῶν; vide eundem & seq. pag. 686. Aded, (quod alicubi Varro scripsit) consuetudo male im- portata, inextinguibilis est: ἡ τὸ μακάριον ἀκούειν χυλε-σώπων, quod Chrysostomus ait. Imò, quod grauius est, Baronius hinc colligebat contra omnium veterum scriptorum fidem, qui de Apostasia Constantini nullibi meminere, ob hoc Rescriptum Constantinum Magnum à Christiana fide & reli- gione desciuisse & ad relictam auitam superstitionem rediisse visum, atque aded hanc occasionem Gentiles elatos in Christianos insolenter egisse, argum. l. 5. sup. de Episcopis. Verum rem propius intuenti, aliud iudicium placiturum puto: Nempe & falsa ea esse quae Zosimus tradit, & ea omnia quae d. l. 1. 2. sup. de maleficiis, vt & hanc lege, his tribus inquam legibus constituuntur, non esse haruspicinam probantis Constantini, verum in aliis haecenus permittentis, cui tum abolendae par non- dum erat. Non enim haec apertissima sunt Con- stantini verba, in d. l. 1. sup. de maleficiis, ad eun- dem Maximum (Praefectum Urbis) SPERSTI- TIO NI ENIM SV AE seruire cupientes poterunt publice ritum proprium exercere? Audis superstitia- nem hanc à Constantino Magno vocari. Non haec d. l. 2. ad populum: Qui verò id vobis EXISTIMA- TIS conducere, adite aras publicas atque delubra: & CONSVETVDINIS VESTRAE celebratae SO- LEMNIA: NEC ENIM PROHIBEMVS PRÆ- TERITAE VSVRPATIONIS officia libera- luce tractari? Non haec, inquam, aperte Constantini fidem animumque ab omni superstitione auer- sum, vel semotum arguunt? In quam sententiam quoque plura post haec à me scripta ex professo. Morinus, histor. de liberata Eccl. lib. 2.

Et sanè quae Constantinus mox hoc ipso anno Ecclesiae bono sanxit, l. 4. sup. de Episcopis, hanc suspicionem eluunt: quae inquam constituit de testamenti factione passiuà Ecclesis tributà, & quidem Edicto ad Populum Romanum emisso, vnde opes potissimum in Ecclesiam confluerunt: Quod quidem Edictum (vt ad eam legem probauit) hoc anno datum fuit post hanc legem, quae data est superioris anni sine, accepta demum hoc anno cum hac lege. Tandem id obseruo, Constantinum Magnum toto hoc quadriennio, putà Anno Do- mini 319. 320. 321. 322. Sarmatico bello ferè illigatum, atque in Pannonià, Dacià, Mysia, vel etiam Aquileià consistentem, frequentibus non tantum constitutionibus, verum etiam Edictis, ad populum Romanum nominatim emissis, Romae- que propositis, Syluestro Romae Episcopante, mo- res populi Romani in melius ad humanitatem omnem, pietatemque verum fuisse: quod docent tot aliae constitutiones per quadriennium istud ab eo latae: de quo dixi ad d. l. 4. sup. de Episcopis: Et quidem etiam anno proximo l. 2. sup. de aliment. quae inop. parent. quam aliquin indicat Baronius,

vt calumniam Zosimi reuincat de Constantini M. circa rem tributariam acerbitate. Ego aduersus eum induco, ad vindicandum eiusdem animum verè Christianum. Verum & haec inter alias, ni fallor, xpi-fer est, vt paulatim fabulosis Syluestri actis fides, si pote, adfruat. Quae vt Viri Docti omnes ita & nos alibi plenà manu profligamus. Quid igitur statuendum? Duo haec videlicet. Pri- mum, Constantinum Magnum, vt caeteroquin Gentilibus ἐδελοδρησάσαν Religionis suae ritumque suos per Imperij sui initia relinquere coactus fuit, antiquandis videlicet illis simul & semel longè tum impar, ita Haruspicina quoque exercendae, ac nominatim Romae, hanc leg. potestatem adhuc fecisse: Romae, inquam, quae vt caeteroquin vete- ris obseruantiae, moris, & superstitionis retinuerit, contumaciorem sese praebuit, ita Haruspicinae plurimum tribuit: (de quo dixi sine legis 2. sup. de maleficiis,) quod de vniuersa alioquin Italia He- rodotianus lib. 8. p. 612. scribit: μάλα, inquit, τῆ σκέλει τῶν τῆ πνεύσει οἱ Ἰταλιῶν.

¶ Atenim, quod secundum idemque huius legis arcanum est; ne hoc libertatis obtentu velò- que illicitis opera daretur, in suam videlicet vel Reipublicae necem, duabus rationibus, suae & Rei- publicae salutis & securitati idem consultum iuit: pariter vt Magis artibus permittis, priuatorum salutis prospexit l. 3. sup. de maleficiis. Primum enim & hanc leg. & d. l. 1. & 2. sup. de maleficiis: PVBLICE tantum, apud aras publicas & delubra, liberaque luce hac tractari, seu Aruspices consuli, eosque respondere voluit, ac non etiam intra domos seu limina priuata; de quo, eiusque rei ratione, plenissi- mè dixi, ad eam l. 1. & 2. seu de maleficiis, etiam ex Firmico. Secundò, scripturam collectam, id est, responsa, denunciations, interpretationes Haruspicum de publicis fulgoribus consultorum (de quo mox) ad suam scientiam seu ad se Imp. referri voluit Constantinus Magnus, non quasi his quic- quam delaturus fidemque habiturus (quod Zosi- mus alioquin scribit, eaque fortè vel praecipua erroris illi causa fuit) neque ranquam ad Pontifi- cem Maximum (nam Imp. Christianos Pontifi- ces maximos nunquam fuisse contra Zosimum ostendimus peculiari diatribà) verum vt hanc rati- one suae ac Reipublicae salutis consuleret, vide- retque, num quid Haruspices hisce responsis suis in suum vel Reipublicae detrimentum, consulto- ribus responderent. Nam praeterquam quod genus hoc hominum sperantibus fallax, potentibus in- fidum esse solet, peculiare, eos vel suspèctissimos habendi causas Constantinus habuisse videtur: Nempe Gentilibus ob profectum Religionis Christianae vbique indolentibus & ingemiscen- tibus. Igitur Constantinus Magnus non quasi Haruspicinam ipse probaret fidemve ei accommoda- ret, verum probandae ipsorum fidei ad suam scientiam Haruspicum responsa referri voluit: Imme- diatè videlicet: quomodo ad Senatam olim de lo- cis tactis referri solitum ex Cicerone discimus; non mediatè, quomodo haecenus fiebat: & verò factum in sp. huius leg. vbi Maximus Praefectus Urbis ad Amphiteatri Titiani fulminis tactum, responsum Haruspicum ad Heraclianum Tribu- num & Magistrum Officiorum, miserat, per quem demum ad scientiam suam Constantinus id perlar- tum scribit: Responsum, inquam, quo interpretati fuerunt Aruspices tactum Amphiteatri aliquid Reipublicae portendere seu denunciare, tristes iras, vt in illo Virgilij:

Prodigium canit & tristes denunciat iras. (De qua voce mox plura.) Notandum videlicet duo

duo fulminum genera Haruspices constituisse: Priuatis, quae priuatis: Publicas, quae Reipublicae aut Principi aliquid portenderent, siue denunciarent, vt ex Seneca, 2. Natural. Plinio, lib. 1. cap. 52. & Iuuenali Satyra 6. constat: tum videlicet cum opera publica fuissent fulmine degustata seu tacta, veluti Palatia, 2. Senatui item, seu Curia, vbi victoriae ara & simulacrum erat: quae cum fulmi- ne tacta alas suas amisisset, Pompeianus sic inter- pretatus est

Roma caput rerum, nunquam tua gloria abibit: Nam victrix Dea te haud deseret inuolucris.

3. Gymnasium, vt sub Nerone apud Tacitum lib. 5. Annal. 4. Amphiteatrum, vt in sp. huius leg. Ac illud maxime Principibus & summae rei ominosum vi- sum, si globus fortè deiectus, ictus, aut literae de nomine degustata fuissent. His verò casibus ob fulgura scilicet publicè consulti libri fulminales & Etrusci vates adhibiti, teste Liuius, l. 1. & Clau- dianus 1. in Eutropium. Verum hanc disciplinam omnem continebant olim libri fulgurales, quorum mentio apud Cicronem lib. 1. de diuinatione, & Ammianum Marcellinum, lib. 23. pag. 264. quos Fulminos libros vocat Claudianus 1. in Eutro- pium, cuiusmodi liber Figuli de θρονιστικῆ ex Thageti & Tuscorum disciplina, ad vsum Urbis Romae, cui accessit postea interpretatio Ioannis Laurentij Lydij. Sanè Seruius quoque notat, Nym- pham quandam Bygo in artem fulguralem scri- pisse.

¶ Atque ita Constantinum eà inuidia, quae per Zosimum & Baronium laborat, liberatum puto, huius etiam legis occasione. Sed enim idem Con- stantinus postea fidentior, iam qui Haruspicinam aliquandiu tolerat, penitus sustulit: Quod idem Zosimus, lib. 2. pag. 686. testatur, & auctor vitae Constantini lib. 2. cap. 44. & Sozomenus, lib. 1. cap. 8. pag. 204. Quod Patris exemplum secutus postea Constantinus l. 4. hoc tit. & l. 4. sup. de Ma- leficiis, & vtrumque Valens Imp. l. 8. eod. tit. At non etiam Valentinianus: His enim Princeps restitutus paulo ante à Iuliano Gentilitiis ritibus inter Religionum diuersitatem medius (vt de eo censet Ammianus Marcellinus, lib. 30. deque eo plura mox ad l. 7. infr.) Haruspicinam ne nocenter exerceret, haecenus, neque ultra vetuit.

¶ Nunc perspectà legis sententià, singularia quaedam quae in eà occurrunt, sectemur. Ac pri- mum quidem ex fine legis obseruetur, Tribunos & Magistros Officiorum hanc Constantini Magni rempessate in summa dignitate, atque intra Pala- tium auctoritate fuisse, atque aded eos à Magistratibus, Urbanis, Prouincialibus, si quid ad scientiam Principis perferendum esset, si quid ad salutem Principis aut Reipublicae spectaret, relatum. Quod iuxta hanc legem docet quoque lex 1. sup. de distrabendis pignoribus: Quoniam Decessoris tui sui litera misse ad Proculianum Tribunalum & Magi- strum Officiorum continent quorundam mancipia ab- ducta pro pignore sub officio retineri, &c. ad quam legem dixi plura de Tribuno & Magistro Officiorum.

¶ Secundò, obseruetur hic agi, de Palatio Ro- mano: quod Principum Romanorum fuit portòque esse perstitit, & quando Romam venissent, sedenti eis praebuit: Constantino etiam nostro: quod in- certus Panegyristes testatur ad ipsummet Con- stantinum scribens. Ausi, inquit, etiam quidam vt resistentes poscere, & quia tam cito accessisses Pala- tium & cum ingressus esses non solum oculis sequi, sed pane etiam sacrum limen irrumperere, inde omnibus circumfusis vt inde excederes operire, prospicere, opta-

re, sperare vt viderentur eum à quo obsidione liberati fuerant, obsidere. Eodem pertinet subscriptio Con- stantinianae legis 3. sup. de bonis vacantibus, quae data est Anno D. 326. & inscribitur Seuero Prae- fecto Urbis Romae. Recitata III. Non. Aug. in Palatio, Constantino V. I. & Constantio C. O. S. S. quo sanè tempore Constantinus ipse Romae erat: de quo vide Chronicon nostrum. Exinde idem Palatium secutus quoque Principibus sedem praebuit, veluti Constantio: de quo Ammianus Mar- cellinus lib. 1. pag. 77. Alloquutus Nobilitatem in Curia populūque pro Tribunali in PALATIUM acceptus fauore multiplici. Honorio item: de quo vide Claudianum in 6. Honor. cof. Valentiniano Tertio: quod Cassiodorus, Victor Tununensis, Marcellinus, Aetio & Studio C. O. S. S. scribunt. Petronio Maximo, Sidonius lib. 2. epist. 12. Seuero, Cassiodorus. Arminero & Basilisco C. O. S. S. vt proinde inanis fabula sit, de Palatio Syluestro Ep. Romano à Constantino donato, derelicto.

¶ Tertio notetur, agi hinc de Amphiteatro Ro- mano; nempe quod vbe medià amplissimum erat: de quo Suetonius, Marcialis, Victor Schotti, vete- res Urbis descriptiones, & Xiphilinus. Quod qui- dem saepè igne casuue alio degustatum, & instauratum saepè: à M. Antonino, testis Capitolinus: ab Heliogabalo, Lampridius: sub Gordianis, Capito- linus. Mentio eius & apud Ammianum Marcellini- num lib. 16. in rebus Constantij Anno Domini 357. pag. 77.

¶ Tandem sub vnum conspectum date, atque aded etiam illustrare iuuat, omnia illa Fulguralis potissimum Tuscorum disciplinae & Haruspicinæ siue vestigia siue vocabula, quibus haec lex tota scatur. Primò obseruandum Palatio nominatim fulmine tacto, rem hanc ad Rempublicam perti- nere visam atque aded relatione ad Principem dignam. Certè Principi ipsi fatum imminere eà re vulgo creditum. Ita etiam Constantinus, si cre- dere par est, ipse, orat. ad sanctorum caetum, vbi mor- tem Diocletiani describit, meminit Palatii quod fulmine tactum fuerat. Ammianus Marcellinus quoque l. 30. pag. 458. inter prodigia mortis Va- lentiniani memorat, apud Sirmium repentino fra- gore nubium fulmen excussum, Palatii & Curia partem incendit & Fori. Zosimus pariter lib. 4. p. 748. me- morat Valentiniano Imp. defuncto, Sirmij fulmine τὰ βασιλῆα 1. Palatium, Forumque, concremata fuisse, visumque harum rerum peritio, haud prosperum reip. portentum hoc esse: ἰδὲ δὲ τῆ τοῖς τὰ τοιαῦτα κριναὶ δεινός, ἢν αἰὼν τοῖς κοινῶς ἀπάρηταιν ἦν τὸ τέρας. Secundò, degustandi vox obseruanda: degustatum κριπός, pro tactum, dissectum, derasum, exustum, delibatum: Haruspicina vocabulo, ni fallor proprio: Quod & Lucretius (opera priores in specimine nostro dudum edito vtirosè Lucanum sustituerant) lib. 2. vers. 192. inde transtulit.

Nec cum subsiliunt ignes ad tecta domorum, Et celeri flama DEGUSTANT tecta tra- bésque.

Pro quo idem lib. 5. Ambesse, id est, ambedere, dixit.

Ignis enim superauit & AMBENS, multa perussit.

Vt & Lucanus lib. 6. v. 266. Frangentem fluctus scopulum ferit, aut latus alti Montis ADEST.

Eodem sensu Virgilius lib. 22. de lancea in fixa: sumnum DEGUSTAT vulnere corpus.

Omitto similia, vt Lambere, & Ambustum, ἀπὸ φλεγμῶν, ἀκαυτῆς: de qua voce vide Cl. Salmat. in Solinum p. 840. Textid, Fulguriū vox hic nocetur: Tom, V. l. K. k. v. b. i.

vbi & Fulgore positum pro fulgure: & vtrumque pro fulmine seu νεφελωβολίω, ex Angulari etiam disciplina Glossæ Fulgor, ἀστέρη. Fulgurat, νεφελωβί. Sic & Suetonius Octavio cap.27. Cùm læticiam eius fulgur perstrinxisset: & in Domitiano, Tot fulgura facta auditæque sunt. Sæpè ita Plinius & alij. In Glossario νεφελωβόλον ἡμερῶν, Fulgur diurnum. Item νεφελωβόλον ἀπὸ ἀστροῦ, νυκτερινὸν, fulgur submanum.

¶ Quarto, Observantia vox non transmittenda. Observantia quippe seu observationis, quam Græci in eodem argumento ὀψήριον vocant, vox hac in re propria quoque: Id quod testatur titulus capituli 52. lib.2. Plinij de Observationibus, quo de fulminum generibus, portentis & Diis fulmina emittentibus tractat & cap.54. Cicero quoque lib.2. de divinatio, non vno loco: inter cætera: Palet autem in fulguribus Observatio diuina: in ostentis ratio, plerumque coniectura adhibetur. Quid est igitur quod observatum sit in fulgure? Et paulò post: Natta verò statuta aut ara legum de cælo tacta, quid habent observatum aut vetustum. Simplex etiam servandi vox eodem pertinet, servandi de cælo cum icisset vel tonisset.

¶ Quinto, Portendenti vox attendenda, non in commune, id enim vulgo notum, verum in Haruspicinâ & fulgurali scientiâ Plinius lib.2. cap.52. Existimant non ultra decem annos portendere privata fulmina: publica non ultra trigessimum annum, & cap.54. cum à prima cæli parte venerint & in eandem concesserint. Summa felicitas portenditur. Sexto, verba hæc expendenda Scriptura collecta: Responsa scilicet, iudicia, sententias, prædictiones Haruspicum diligentissimè & scrupulosissimè olim in Scripturam redacta non conicio, verum comperio; quomodo & mox hæc ipsa leg. dicitur Interpretatio, de statu Amphitheatri scripta. Cicero de haruspicum responsis: Quod in agro Latinensi, &c. SCRIPTVM est, postulat esse Ioni. Ita & de oraculis interpres Sophoclis in Trachiniis: ἔδοξε δὲ τὰς χειρῶν ἀρχαίων ἀρχαίωρα γὰρ ἴνα μὴ λάθω. Et Philostorgius lib.7. cap.12. τὰς ἡδὲ χειρῶν ἀρχαίων ἀρχαίωρα memorat. Porro COLLECTA scriptura rectè dicitur, de re scrupulosa, quæque ad ad numeros agitatur, & propriè quidem, quod minus notum. Ita l.25. sup. de susceptoribus: facultates diligenti descriptione collectæ ad officij notitiam deferantur. Et apud Scriptores alios; apud auctorem de coloniis p.92.99.111.117. collectus ingerationis modus, collecta territoria, id est, agri mensura collecta, descripta in scripturâ redacta. Sed & l.47. sup. de appellat. collecta gesta, id est, in scripturam redacta. Imò Apotelesmaticæ doctrinæ vox hæc propria, de Mathematicorum & Aruspicum decretis. Et scriptura collecta nil aliud est quam ἀποτελεσματογραφία. Ita apud Spartianum in Vero pag.15. Quid si non rectè constellation eius collecta est, quem credimus esse viduum? Apud Ammianum Marcellinum pariter lib.29. Quamobrem constellationem Principis collegisset. Et Firmicus 2. Mathes. cap.23. Hæc omnia si diligenti ratione fuerint COLLECTA, & si benevolarum malevolarumque stellarum mixtura, locorum vim & signorum & partium potestates sociaverit. Imò, idem Firmicus passim toto opere hac voce hoc sensu vitur. At enim cum insolens hæc mihi quoque aliquando dicendi ratio videretur, scriptura collecta, vel tentabam hic, non & assueveram reponendum, scriptura collectum, vel strictura collecta. Nempe ex haruspicinâ dispersas & dissipatas ful-

mine stricturas seu reliquias in aceruum diligenter collectas, sacrificio factò condidit solitas notum est, Lucani lib.1. v.606. de eo locus insignis

Arms dispersi fulminis ignes Colligit & terrâ tacito cum murmur condit. Quem locum verus etiam Scholiastes Iuuenalis Satyra 5. vers.585. enarrat. Acron quoque ad finem libri de arte Poëtica, reliquias fulminis vocat. Reliquias, inquit, fulminis Pontifices cum sacrificio sepeliebant. Sanè & colligendi verbo vitur Seneca 1. declam.4. Equis Regum erit intus, cuius non membra Aruspices colligant? Reliquias igitur istas stricturas dixisse fortè coniciebam Constantinum, proprio & ἰστέχη vocabulo: Qualia pleraque hac lege occurrunt: Degustandi, Fulgoris, Observantia, Portendendi, Consuetudinis, Denunciatio- nis, Interpretationis, Tactus. Certè etiam Suetonius Octavio cap.29. perstringendi vocabulo hac in re ceu proprio vltus. Cum læticiam eius fulgur perstrinxisset, servumque prælucem exanimasset. Seneca 2. Natural.44. Voluerunt admonere eos, quibus aduersus peccata hominum fulminandum est, non eodem modo omnia esse percipienda: quadam frangi debere, quadam elidi & DISTINGUI, quadam admoneri. Vbi etiam quidam Codex pro frangi habet STRINGI: vide & cap.52. Et alioquin quid stringere, ferrique strictura sunt, ex Virgilio, Plinio, Nonio, Glossis iam notum est. Item quo sensu Virgilius lib.8. dixerit Tiberim stringentem ripas & pingua culta secantem, id est, exedentem, imminuentem. Et hæc quidem etiam non improbabilia visa nonnullis: cum quibus tamen quod de fulguritis addunt nihil commune habet. Verum retinenda isthæc omninò lectio, scriptura collecta.

¶ Septimò notetur, consuetudinis vox, quæ & ipsa hic propria: vt l.2. in fin. sup. de maleficiis.

¶ Octavo, Denunciatiois vox: quæ & ipsa non in genere tantum omnibus prodigiis communis, vt in superiore illo Virgilij, Prodigium canit, & vltis denunciat iras, verum & Fulguralis disciplina & Haruspicinæ propria fuit. Seneca 2. Natural. cap.34. Quicquid fulmine denunciatum est. Ammianus Marcellinus lib.30. p.455. Sortem DENUNCIABAT ei supremam prodigiis ingruentibus multis. Nam apud Sirmium EVLMEN excussum PALATII partem incendit, &c. Nuntiare, denunciare, pronuntiare dicti Haruspices & libri fulgurales. Vide Suetonium Octavio cap.29. & Ammianum Marcellinum lib.3. p.264. Victorem Schotti c.26. p.132. c.28. p.134. & nuntiare: vide apud auctorem coll. legum Mosiac. Ἀποτέλεσμα Græcis, vt & ipsi diuinandi artem exercentes dicuntur ἀποτελεῖν apud Prolemaum & eius interpretem.

¶ Nonò, Interpretationis quoque vox resque propria, signatæque locutio: Cicero 1. de divinatio. aut fulgura interpretantur, &c. prædictione moneatur. Tactus lib.15. Annalium. Vis fulgurum non alias crebrior. Et mox: Secutaque haruspicum Interpretatio, & Plinius lib.2. c.53. In fulgurum interpretatione ed profecit scientia, vt ventura alias finio die præciant: vide & Symmachum lib.6. epist.40. Vnde & ipsi interpretes, Ammianus Marcellinus lib.3. p.264. Dicta & sententia. Verus inscriptio Romæ p.21. num.4. DEO FVLGVRTORI ARAM ET LOEVVM HVNC RELIG. EX HARVSPICE. SENT. Q. PVBLICIVS FRONT. POS. ET I. DD. &c. Postremò, & Tactus, vox hic propria. Sed cuius testimonia passim obuia.

¶ CONSTANTIS Imp. lex aduersus Sacrificia.

I I. * Imp. CONSTANTINVS A. ad Madilianum agentem vicem PP.P.

ESSET superstitio: Sacrificiorum aboleatur infania. Nam quicumque contra Legem ¶ Diui Principis Parentis Nostri, & hanc Nostræ Manufactudinis iussionem, ausus fuerit sacrificia celebrare, competens in eum vindicta, & præfens sententia exeratur. Acc. Marcellino & Probrino C O S S. [341.]

NOTÆ.

- * Abest & hæc lex à Cod. Iust. Memorat eam rectè Baronius Anno D.341. num.60. seu vlt.
* Constantij & Constantis nomina reponenda hic: vide Consularia Theodosiana.
* Cujaciana editio habet Madalianum: Tiliiana habet Madalianum.
* Superstitiois voce Idolorum cultus fermè indicatur: Ita quoque l.c. inf. hæc duo iunguntur operam sacrificiis date; vel colere simulacra. Et lege prox. Quamquam omnis superstitio eruenta sit.
* Favar Minutio Felici p.55. Infania, de iis dicitur quæ cur fiant, ratio nulla est, quæ, vt vel ex Eusebio constat, à Maiestate diuinâ abstrahit, imò per quæ initia fit Deo: legendus est lib.7. Anobij. Quare hoc infania verbo non animales tantum hostiæ vel humana sacrificia traducuntur, sed quæcumque tandem sacrificia.
† Lex Constantini M. notetur qua is sacrificia vetuit, quæ hic abest: de quâ mox.
* Constantini Magni.
* Celebrare sacrificia: vide & Anobium, lib.7. p.267.269.
* Præfens sententia, id est, supplicium præfens sine dilatione aut veniâ.

CONSTANTIS Imp. lex, de TEMPLIS extra muros Urbis Romæ positis non excindendis.

III. * Idem A. ad Catullinum P. V.

VAMQVAM omnis superstitio penitus eruenta sit, tamen volumus, vt Ædes Templorum, quæ extra muros sunt positæ, intactæ incorruptæque consistant. Nam cum ex nonnullis, vel Ludorum, vel Circensium, vel Agonum origo fuerit exorta, non conuenit ea conuelli, ex quibus Populo Romano præbeatur priscaurum sollempnitas voluptatum. Dat. Kalend. Nouemb. Constantio I V. & Constante I I I. AA. C O S S.

NOTÆ.

- * Abest & hæc lex à Cod. Iust. Retulit eam Baronius quoque, verum minus rectè ad Annum D.346. n.10.
* Et hic reponendi sunt duo Imp. Constantius & CONSTANS AA. Ceterum CONSTANTII, vt prope Romam tenenti, tribuenda hæc lex est, pariter vt superior; non Constantio, vt quidam putant & inscriptio quoque perperam præfert.
* Catullinus hic P. V. Romæ fuit, sub Constante Imp. vide quoque veterem Notitiam Præfectorum Vrbis A.D.342.343. & Prosopogr. nostram.
* Superstitio Ara, simulacra, idola, quibus superstitio deferebatur.
* In Tilianâ erat, audienda: vnde facias, eradenda. Quod non admitto.
* Vbis Romæ.
* Ludorum, id est, ludorum sceniorum: vide vel legem 2.6. sup. de Spectaculis, ex qua posteriore interpolata est lex 27. Cod. eod. tit. sed plenè vide G L O S S A R.
* voluptatum vox propria de ludis: vid. Gloss. Theod.
* Si bene hæc habentur, tum Anus Domini 346. hic adscribendus fuerit, quod & Baronio visum: Verum reponendum hic omninò, Constantio I I I. & Constante C O S S id est, Anno Domini 342. siquidem Catullinus, cui hæc lex inscribitur, Præfectus Vrbis fuit Anno Domini 342. 343. 344. non autem Anno 346. vt docet veteris illa Notitia Præfectorum Vrbis.

COMMENTARIVS.

CONSTANTINI Magni liberorum quinque leges ordine, aduersus Gentilium superstitutionem, sacrificia, & Tempa sequuntur: putà duæ CONSTANTIS lex 2. & 3. tres CONSTANTII: putà lex 4. 5. 6. quibus omnibus superstitutiones Gentilitiæ, Sacrificiæque (de quibus vt & de hostis in genere hic agere à cæro dicitur) prohibentur. Templæque (de quibus in genere, vt & de Templis Christianorum, agendi pariter locus non est) occludi iubentur; at non & destrui: Idque quantum ad superstitutionis & sacrificiorum prohibitionem attinet (quod Constant l.2. proficitur) exemplo Constantini Magni Patris sui, qui sacrificia Tom. VI.

Idolorumque cultum sustulit; quod certè præter d. l.2. hoc tit. Eusebium, & Theodoretum lib.5. cap.20. testatur quoque Cyrus Monachus, & αἰχμῶν ἢ ἑσπερῶν ἐναγισμῶν ὄργων ἑσπὴν κατεψόφατο ἢ πᾶσι βέλους. Nam Zosimi locus lib.2. p.686. quem hic aliis nonnulli referunt, ad Aruspices propriè pertinet, quod ad l. super. iam ostendi. Quin & Tempa Gentilium Constantini Magni edicto, excisis prius Aris & Scholis occlusa fuisse, præter Orosum, lib.7. cap.28. in fin. Theodoretum, lib.5. cap.20. scribit idem Cyrus Monachus ἔτῳ κατέλετο τὰς βωμὰς ἐκλεισθῆναι τὰ τεύχεα. Imò Hieronymus Chronico, etiam Gentilium templis auctis K k a ab

ab eo fuisse scribit. Quod & Cedrenus Anno eius 26. & 27. factum scribit: πάλω κτλ... Et verò Eunapius quoque, in vita Eusebii 37. celeberrima templa à Constantino euerfa fuisse diseris verbis tradit: Κωνσταντίνου, inquit, τότε μόνον ἱερῶν ἐπιφανέστατα κατασφράσσει. Et tamen Theodoretus d. cap. 20. Constantinum templa demolitum abscisè negat. Verùm de hoc plenè ad l. 2. de sepulchro viol. vbi ostendi, factum id demum circa extrema Constantini, à Consalatu Dalmarij & Zenophili, id est, A. D. 333. Libanius sanè ipse tale aliquid indicat, in orat. Apol. 26. pag. 391. Spoliatos equidem à Constantino Deos, τὸ πάτε, at non & sacrificia cum prohibuisse vel templa euertisse, sed Constantium. Et orat. κτλ ἱερῶν, quam edidi, vbi de Constantino Magno, ait: τοῖς ἱεροῖς ἐρχόμενον χεῖμασιν, τίς κτλ νόμος ἢ θεοπραγίας ἐκλίνασεν ἔδωκεν, ἀλλ' ἦν μὲν ἐν τοῖς ἱεροῖς, πῶς ἄρα ἢ ἕγεν ἅπαντα τὰ ἄλλα πληρέμεθα. Et mox rursum: ὅταν πόλιν κτλ πᾶσι συνηκότως (Constantinum Magnum intelligit) μηχανεύουσι, τὸ μὲν οἷς ἐκ ὀμίας δυοῖας ἀεθλοῦ, ἀπαρτίδου: ἀλλὰ τίς ὕπο μανθάνει πλὴν τοῦ πᾶσι ἱεροῦ χεῖμασιν δέδωκε δῖλους &c. Et hæc quidem de Constantino Magno. Quod sacrificia attinet, Libanius in eo falsus, quod ea à Constantino Magno vetita negat: apertè enim id profitetur Constantianus filius eius hæc lege. 2. hoc tit. Id verò factum vt dixi sub extremis Imperij eius annis.

¶ Patris igitur exemplum secuti Constantius & Constantis, quod Sozomenus etiam scribit, lib. 3. cap. 16. in sacrificiis abolendis, aris idolisque exciscendendis & templis occludendis: κτλ τοῖς ἀποκόμις νόμοις ἐπιφορῶμενοι κτλ δικαίως τὴν ἐκείνους νόμος, κτλ ἢ δύναι ἢ ἔδαμα δεσπεύουσαν, ἢ ἀλλως ἐδδλυκῶς θρησκείων, ἐπιχειρήσαν, &c. De Constantio viderimus ad eius leges.

¶ Nunc de Constante. Sanè ipsemet proficitur l. 2. sese Patris exemplum hæc in se sequi, in superstitione inquam gentilitia prohibenda. Ergo Constantis vtraque lege Romæ omnem superstitionem cessare, sacrificia aboleri, imò per Præfecturam Urbis nominatim l. 3. superstitionem omnem erui, id est, aras & idola excindi voluit: at non & ardes seu ædificia ipsa templorum dirui; de quo posteriore postea: Sanè de Aris excisis, fidem facit quoque, Ara Victoria, in Senatu seu Curia Urbis Romæ, Constantis Imperio diruta: de quo queritur multo post Symmachus, relatione ad Valentinianum, seu epist. 54. lib. 10. Nam de ea restituenda agens, & exempla in vtramque partem Principum colligens: Merito, inquit, Divi Constantis factum dñi non stetit: omnia vobis exempla vitanda sunt, quæ mox remota didicistis: Quo loco Symmachus Magnentij factum tacitè opponit, qui vt sacrificia nocturna, ita & Aram proculdubio victoriæ, restituerat. De Templis quoque à Constantini filiis occlusis fidem facit Theodoretus, d. cap. 20. Κωνσταντίνου τὸς ναῖς βεβήλους ἔειπε σφραγίσαι, κτλ μὲν οἱ οἱ τότε πᾶσι τοῖς ἀποκόμις νόμοις ἐρχόμενοι: & Sozomenus lib. 3. cap. 10. de quo dicam ad l. 4. infr. Sed & huc omninò referendum est, quod Iulius Firmicus Maternus, hoc ipso tempore ad Constantium & Constantem scribens. P O S T E X C I D I A, inquit, T E M P L O R V M, in manus Dei virtute estis pronecti, vicistis hostes, propagastis Imperium, & mutato ac contempro temporum ordine, hyeme rumentes ac sanientes undas calcaistis Oceani sub remis vestris: incogniti iam nobis prope maris undas contremuit & insperatam Imperatoris faciem Britannus expavit. Qui locus ad Constantem, harum legum auctorem, propriè pertinet: Hic enim (vt id obiter moneam) hoc ipso Anno 342. quo data

est lex 3. FRANCOS υψήσας κατασφραγίσας Ρωμαίους ἐπέμπε: & post Francos deuictos (sequentis Anni 343. principio) cæuà hyme BONONIA, Galliarum vrbe, digressus, in Britanniam nauigauit: vt ex Libaniij βασιλικῶν, Ammiano Marcellino, initio lib. 20. Socrate, lib. 2. cap. 10. Sozomeno lib. 3. c. 5. Hieronymo, Chronico & subscriptione legis 5. supr. de extraordinar. munerib. liquet: quod tamen Annalium quoque Ecclesiasticorum Conditorum fugit. Excidia autem Templorum vocat Iulius Firmicus, propter ea occlusa, eorumque aditum præclusum, aras & imagines excisas.

¶ Ergo Constantis studium magnum fuit in omni superstitione penitus eruenda, quem vt Catholicum, cuiusque fidem aliàs extollit, & inter cætera Ecclesias donariis repleras ab eo commendat Athanasius Apol. ad Constantem p. 525. 528. At in ædibus templorum euertendis, ac nominatim Romæ, Iulio ibi Episcopatum tenente, vel ad Romanam, Constantini Patris exemplum hæc leg. 3. Constantis secutus non est: quanquam non desisset, qui per hæc ipsa tempora profanarum ædium quoque ruinas serid suaderent, quod propositum fuit Iulio Materno, libro de errore prophanarum Religionum, vt ad Constantium ita & ad Constantem hunc ipsum scripto: vide nominatim p. 68. 96. 97. Et verò id à Constantio factum ex Libanio liquet, oratione funebri in Iulianum, p. 253. ἱερὰ ἢ κτλ τὰς μὲν ἔκλεισε, τὰς ἢ κατασφραγίσαι, τὰς ἢ βεβήλους ἀποκόμις ἀπορροῖς ἐσομένην ἔδωκε. Et ex altera orat. κτλ ἱερῶν: de quo ad l. 4. infr. At Constanti mens alia fuit hæc leg. 3. in Præfectura certè Urbis Romæ, pariter vt per eandem Præfecturam Urbis Romæ sepulchra destrui vetuit, ante biennium l. 1. supr. de sepulchro violato. Ita quidem, vt nec eas Ardes Templorum, quæ extra muros Urbis Romæ essent positæ, dirui velit. Extra oppida scilicet & ciuitates, in agris, in itinere, frequentia templa fuere: de quibus quinque insuper aliis tituli Legibus agitur: puta l. 10. 12. 14. 46. 19. infr. hoc tit. De iisdem est & hic Libaniij locus, orat. κτλ ἱερῶν, ad Theodosium Magnum: πολλὰς μὲν ἐν σακρίαῖς, πολλὰς ἢ ἐν πόλεσι ἐφάμεθα: ἐν ἐκάστῃ ἢ μὲν τὸ τελεῖται, ἀρχὴ τὸ λοιπὸν σώματα ἱερὰ κτλ νεῶ: ἀρχὴ ἢ δὴ τὸ τελεῖται κυβερνητῶν ἡγῶντο μάλιστα αὐτοῖς κτλ πλὴν ἀσφάλειαν ἐπέδωκε: καὶ ἐπέδωκε πλὴν ἡμῶν ἀπασαν, καὶ οἱ Ρωμαῖοι νέμονται, πανταχῶς τὰ ἐπι ἐπιφανῶν: vbi vides etiam rationem horum templorum extramuranorum. Sed idem pluribus mox templorum excidia in agris deplorans, πολλὰ τὰ μὲν οὐκ ἐκ τῶν πόλεων, τὸ πᾶσι ἢ ἐν τοῖς ἀγροῖς. Et mox: χεῖρα πόλιν δια ἢ ἀρχῶν ὡσανεὶ χεῖμασιν, κατασφραγίσαντες δια ἢ ἱερῶν τὰς ἀρχῶν: ὅ, τι γὰρ ἀἱ ἱερῶν ἐκκλήσασιν ἀρχῆ, τὴν τε περὶ φλοιστὰν τὴν κτλ καὶ τῶν, κτλ τὴν κτλ, ὅ βασιλικῶν, τοῖς ἀγροῖς τὰ ἱερὰ, ἀποκόμις τῆς ἐν τῆς ἀρχῆς κτλ τῶν γενηθησάμενα, κτλ δια πολλῶν ἡμεῶν εἰς τὰς γὰρ ἡμεῶν ἀφιγμένον, κτλ τοῖς γεωργῶν ἐν αὐτοῖς εἰ ἐκπίδες, ὅσαι πᾶσι τῶν ἀφῶν κτλ γυναικῶν κτλ τέκνων κτλ βωῶν κτλ τῆς ἀπειρομάχης γῆς κτλ τῆς περὶ φλοιστῆς: ὅδε τὰ τοιαῦτα... ἀρχῶν ἀποκόμις κτλ ἢ γεωργῶν κτλ ἢ ἐκπίδες τὸ ἀποκόμις: μάτην γὰρ ἡμῶν πονήσαντες ἢ εἰς δέον τὰς πόλεις ἀγῶντων... δέων. Vbi vides rationem horum templorum in agris positorum, in quibus spes omnis rusticorum fuerit.

¶ Ac vt in aliis vrbibus, ita & extra muros Urbis Romæ frequentia templa fuere: vno verbo extramuranam (quomodo Ambrosius epist. 33. extramuranam Basilicam dixit): In viis scilicet Romanis, seu in ITINERE (vt vocatur l. 10. infr.) Romano. Memorat Cicero, lib. 2. de legibus EXTRA PORTAM Collinam ædem Honoris: Festus, siue Paulus, Nænia Deæ sacellum vel ædiculam EXTRA PORTAM Viminalem. Idem Festus, in verbo Pudi-

citia, in VIA Latina, Fortunæ Muliebris. Ouidius 6. Fastorum, Asconius Pedianus & Scriptores Urbis Romæ, EXTRA portam Capenam ædem Camænarum, Lilius, Festus, in verbo Manalem, extra eandem portam, Martis ædem: de qua & Ouidius

Lux eadem Marti festa est, quem prospicit EXTRA

Appositum recte porta Capena via. Item Bonæ Deæ sacellum, Ædem Honoris, Virtutis, Tempestatis, Valerius Maximus, Ouidius. In via Latina, Herculis Templum, vide Martialem lib. 9. epig. 65. 104. Suburbanæ templum memorale Dianæ, Ouidius de arte. Fuere & sua per hæc tempora Christianis Basilicæ, EXTRAMURANÆ. Veluti extra muros Urbis Romæ Basilica D. Petri in via Triumphali, vti notatur in Itinerario Peutingiano, cuius mentio fit, claræque memoria fuit sub hoc ipso Constante, vt docet Socrates lib. 4. cap. 18. & Athanasius, epist. ad solitariam vit. ag. pag. 645. cuius etiam meminit postea Sidonius lib. 1. epist. 5. Inter hæc patuit Roma aspectui, vbi priusquam vel pomeria contingerent TRIVMPHALIBVS APOSTOLORVM LIMINIBVS assusus est. &c. & Imp. H. Lotharius 1. lib. 3. Longobardicarum tit. 11. Capitula que Imp. Lotharius addidit ad limina B. Petri Apostoli IVXTA ciuitatem Romanam tempore B. Eugenij Papa. Nec Romæ tantum, Ambrosius 5. epist. 33. Nec iam Porriana, hoc est EXTRAMURANA, petebatur, sed Basilica noua.

¶ De templis igitur Extramuranis tantum in spec. huius leg. 3. quærebatur, vtum hæc saltem demolienda essent: nam de intramuranis quæsitum non fuit: nempe quod in his decor ciuitatis confisteret. Atenim extramuranorum non eadem ratio videbatur: quin potius (quæ ratio indicatur initio huius legis) hac ratione supersticio penitus eruenda videbatur, quod etiam Arcadio

placuit postea l. 16. infr. cum iam etiam in vrbis muris profligata essent. Atenim Constantis hæc lege contra, voluptatis Populi Romani seu lætitiæ publicæ rationem obtendit, ne & hæc diruantur. Nempe quod ex nonnullis origo ludorum exorta fuerit. Quam rationem illustrat & hic Lactantij locus, lib. 6. cap. 20. Ludorum, inquit, celebrationes Deorum festa sunt: siquidem ob natiuitates eorum, vel TEMPLORVM NOVRVM DEDICATIONES sunt constituti. Item hic Dionis lib. 60. ἐν γὰρ δὴ τῆς Αὐγύστου γενεῆς, ἐν ἣ ἐταχθῆντο, ἠγωνίζοντο μὲν ἵπποι, ἢ δὲ ἐκείνων δέ, ἀλλ' ὅτι ἡ γὰρ ἄρατος γὰρος ἐν ταύτῃ ἐταχθῆσαν, κτλ διὰ τὸ οὐκ ἴσθαι ἀγῶνας ἐτελέσαντο. Ecce annis Agonibus diem Natalem Martis templi transfactum cultum ait Dio. Et alioquin notum, Natales templorum festos fuisse. Neque abscedit, quod Ethicus Cosmographia memorat: Tiberis insulam facit inter Portum Urbis & ostium ciuitatem, vbi POPVLVS ROMANVS CVM VRBIS PRÆFECTO vel Consule CASTORVM celebrandum causa egreditur SOLEMNITATE iucunda. Suidas Manum hanc vocat: ibique ait, ἡδυσταθῶν ἡνάρχον ἐν τοῖς θαλάσσις ἀλλήλους ἐμβαλλόντες.

¶ Vt ad huiusce legis sententiam redcamus, Ergo Constantis voluit Templa etiam extra muros Urbis posita, dirui. Ratio dubitandi hæc videbatur, præter causam religionis, quod videlicet his dirutis, publico ornatui nil detraheretur: quomodo aliàs per vrbes ipsas Templa ornatui publico conducere videbantur, atque aded non destruenda. Rationem verò hanc decidendi reddidit Constantis, à voluptatibus publicis desumptam. Quod cum ex nonnullis Ludorum origo fuerit exorta, non conueniat ea conuelli, ex quibus Populo Romano priscaurum solemnitas voluptatum præbeatur. Quæ quidem sententia ferri sæpè potest, atque aded voluptatis ratio haberi, si supersticio aliàs absit.

¶ CONSTANTII Prima hoc titulo lex de TEMPLIS occludendis, & SACRIFICIIS prohibendis.

IV. * Idem A." ad Taurum PP. P."

PLACVIT, omnibus" locis adque vrbibus vniuersis claudi protinùs Templa, & accessu vetitis omnibus, licentiam delinquendi" perditis" abnegari. Volumus etiam cunctos Sacrificiis abstinere. Quòd si quis aliquid forè huiusmodi perpetraverit, gladio vltore sternatur. Facultates etiam perempti fisco decernimus vindicari: & similiter adfligi Rectores" Prouinciarum, si facinora vindicare neglexerint. Dat. Kalend. Decembr. Constantio IV". & Constante II. AA. CONS.S.

NOTÆ.

* Lex 1. Cod. eod. tit. Sed & hanc legem memorat Bazonius Anno D. 346. num. 10. 11. Absc ea à Basilicis, teste Photio, Nomocanonis tit. 12. cap. 4. quod nulli fermè Pagani in orbe Romano superessent: Continetur tamen Paratitilis Græcis: lib. 1. tit. 11. §. 1. Constantino hæc lex male tribuebatur in editis Codicibus Iust. quod in vltimâ editione emendauit. Taurus PP. Italia sub Constantio Imp. vt docet vel lex 2. supr. de erog. mil. ann. lex 8. supr. de exactionib. Fuit autem Præfectus Prætorio ab Anno D. 353. ad Annum 361. vide Notitiam & Consular. Theod. πανταχῶς, ἐν πόλεων, ἐν ἀγροῖς: Sozomenus. Delinquendi, id est, Consulendi, diuinandi vel etiam sacra celebrandi: vide Commentarium. Perditos, quos hic vocat, vesanos vocat lex 7. infr. de qua voce mox. qui sub dispositione Præfecti Prætorio fuere. * Constantio IV I. id est, Anno D. 353, quia ab eo demum anno cœpit Taurus Præfectus Prætorio esse.

CONSTANTII Imp. tres constitutiones sequuntur. Et hanc quidem leg. TEMPLA Gentilium ubique claudi, eorumque aditus omnibus praecludi iubentur, & SACRIFICIA omnibus interdiciuntur, constitutione ad Taurum Praefectum Praetorio Italiae Anno D. 353. omnia: cuius proinde hypothesis non ad omnia loca quae Imperio Romano gubernabantur, pertinet.

Sacrificia sane ab eodem saepe prohibita iam ad l. 2. supr. ostendi & fidem facit lex 5. 6. infr. ubi dicitur Sed & Libanius orat. 2. de orat. quam edidit: ubi iussisse eum ait, μηκέτι θεῶν εὐαγγέλιον. At de Templorum occultatione nunc videamus. Tempora igitur Gentilium, ut à Constantino Magno, ita & à Filiis eius occulta fuisse praeter Theodoretum, lib. 5. cap. 20. (cuius verba retuli ad l. 3. supr.) Sozomenus quoque lib. 3. cap. 16. restatur, vult, inquit, ἀπαρτιζέμεν καὶ τὰς ἐκκλησίας, ἵνα ἀγροῖς καὶ κτησὶν ἀποστέλλωμεν. Quibus verbis dubium nullum, quin Sozomenus ad hanc quoque legem respexerit. Quinimodò & euerfa ab eo templa nonnulla & Libanius ostendit orat. funebri in Iulianum, pag. 253. ἱερὰ ἃ καὶ νεὸς τὰς πόλεις ἐκείνας, τὰς ἃ κατέκαυται, τὰς ἃ βελήμενος ἀποφύλαξαι πάρουσ ἐνοικίον ἄδωκεν. Et oratione 2. de orat. de eo agens, κατέβηκε, inquit, νεὸς, ubi addit magno labore constituisse his templorum excidia propter eorum insignem structuram. Item donata ab eo templa Palatinis aulicis: ἀνεῖναι ἃ ἢ ἢ δ' ἔσονται καὶ οὐκ ἀμφοῖν ἐν τῷ αὐτῷ ἱερῷ, ἢ ἀνεῖναι ἢ ἀνεῖναι, ἢ κινῆσαι φασὶν ἕως οὖν.

Causam seu finem occultandorum templorum hanc reddit Constantius: Ut accessu veteris omnibus, licentia delinquendi perditis denegeretur. Sufpicatus iam olim sum, cum in hunc titulum scriberem δυσφημίαν, & hic euitasse Constantium, quam euitare soliti Principes saepe, ubi curiositate & consulendi artes perfrinxere. Ita Constantinus leg. 1. supr. de maleficiis. Nullus Aruspex limen alterius accedat, Nec ob alteram causam. Et Valentinianus l. 2. supr. de quaest. lib. 2. de iust. tantummodo reos & Quae nefanda dicta sunt consilio aut molientes. Nisi quis mallet pro delinquendi, hinc de sine quaerendi legere, ut in hac eadem re l. 12. infr. finem quaerere salutis alieno dicitur, & Horatius l. Carm. 11.

Tu ne quaesieris scire nefas, quem mihi, quem tibi Finem Di dederint Leucorhoi. Et Tacitus lib. 12. Scribonius in exilium agit, quasi finem Principis scrutatum. Pro quo alibi dicitur super seu de salute, & de capite consulere apud Tertullianum Apolog. cap. 35. Paulum 5. sentent. tit. 21. Spartianum Seneca & l. 12. infr. Item Fata scrutari Tacito lib. 16. & de vita interrogare & respondere Firmico Mathes. lib. 2. cap. ult. verum nihil hic mutandum, quin priori sententiae adharendum: Nempe delinquendi perditis appellatio illud ipsum indicatur, quod de sine Principis consulere. Nam quod quidam putat hoc velle Constantium, templa claudi consultius esse, ne superstitionibus nondum salutis simulacra Deorum venerandi rapiant occasionem, hinc alienum profusum est.

Quod Perditorum nomen attinet, eo nomine Christianos quondam Gentiles infectati. Ter-

tullianus Apolog. cap. ult. Propere enim deservati & perditii existimantur: Quia salutis suae curam nullam habent, ἀδικαδοντες, ἀπορρονοῦντες, δεσπερῆζ. Ingenium velox, audacia perditia, Poëtae. Kupios etiam de his qui in dominos quid moliantur. Tertullianus Apolog. cap. 27. vice rebellantium ergastulorum, &c. erumpunt adversus nos, in quorum potestate sunt, certe impares se esse & hic magis perditii, &c. Atque hoc sensu hoc loco id accipiendum. Generalius verò apud Iulium Firmicum de error. profan. relig. Hic sunt elementa à perditis hominibus consecrata. Idem perditos homines religioso sermone conuenio, & mox mens perditia. Quamquam & perditos eo sensu dixerit, quia à Domino Deo ad Idola sese conferent. Atenim verba ista Firmici annis perditorum comminationibus, ad diuinationes omnium pertinent. Idem Math. 2. cap. ult. Mathematicum informans & instruens, quomodo castè artem suam exercere possit; Non enim oportet, inquit, perditas mentes hominum diuinis initiari ceremoniis, sed nec occupari animo & perditia cupiditate pollui.

Igitur, cum Sacrificia prohibita iam, templaque occludi iussa fuissent, attamen (quod hæc lex indicat) Iudicum coniuuentia, & Tempa nihilominus alicubi adhuc patebant, & sacrificia porò quædam clam agitabantur, atque ita perditis quibusdam delinquendi occasio, id est, de sine Principis Magos, &c. consulendi, quaerendi patebat: A quibus alioquin variis sese subinde legibus vindicare Constantius necesse habuit. Inter alias l. 4. 6. supr. de maleficiis: ubi hæc verba notentur: si quis Magus, &c. aut certè aliquid horum simile exercens in Comitatu meo vel Caesaris (Iuliani) fuerit deprehensus; Ammianus Marcellinus lib. 16. p. 72. in Anni 356. gestis. In Castris Augusti, per simulationem tuenda Maiestatis Imperatorie, multa & nefanda perpetrabantur, si quis super occentu sericis, vel occusu mustela vel simili signi gratia CONSVLPISSSET quonquam PERITVM. Quod & Theodosio Magno euenit, antequam sacrificia penitus prohiberet: vide l. 7. 8. 9. infr. Itaque hæc rursus prohibere Constantius necesse habuit hæc leg. sub feuerissima poena capitis & proscriptionis bonorum, etiam Receptoribus Prouinciarum coniuuentibus imposita.

Porrò, si quis coniecturæ locus, atque hæc lex rectè ad Annum 353. à nobis refertur, tum eadem eius ferendæ occasio fuerit, quæ legis prox. 5. Magnentij, inquam, tyrannis seu tempora: Atenim fallitur Alciatus 1. Parergon 13. qui occasionem huius legis, atque hanc legem ipsam putat, quam Cassiodorus: (imò antiquior eo Sozomenus, lib. 4. c. 9.) memorat: Pertinet enim ea lex ad Egyptum & Alexandriam. Atqui hæc lex data est ad Taurum PP. Italiae scilicet, & ad Italiae Praefecturam pertinet: Omnia scilicet loca atque vrbes hæc leg. sunt, quæ per eam Praefecturam erant, non omnes quæ Romano Imperio gubernantur, quod nonnemo alioquin prodidit. Nempe ad inscriptiones suas coardandæ sunt ita, & ex iis explicandæ leges, quod docuimus ad l. cunctos populos supr. de fide Catholica. Quamquam non nego hoc ipsum & per Egyptum à Constantio factam.

CONSTANTII Secunda hoc titulo lex adversus Nocturna sacrificia Roma.

v. * Idem A. ad Cerealem p. v."

BOLEANTAR sacrificia nocturna, Magnentio auctore permiffa, & nefaria deinceps licentia repellatur, &c. Dat. 1 x. Kalend. Decembr. Constantio A. VI. & Constant. Cæf. 11. COSS. [353.]

NOTÆ.

* Abest hæc lex à Cod. Iust. velut 220111. Inseruit eam rectè Annalibus suis Baronius Anno D. 353. n. 32. Cerealis P. V. Romæ sub Constantio: vide & legem 2. supr. de indulg. crim. & l. 9. quorum appellat. quæ eidem inscribitur hoc ipso anno, & auctorem ignotum de Praefectis apud Cuspinianum: & Profopogr. nostram. Arelato datam hanc Constitutionem oportet ex iis, quæ Ammianus Marcellinus narrat lib. 14. p. 9. Arelate hyemem agens Constantinus ad diem sextum Idus Octobris, & pag. 25. Cæli reserato tepore Constantium Consulatum suo septies & Caesaris iterum (hic est annus proximè sequens 354.) egressus Arelate Valentium petiit.

COMMENTARIUS.

NOCTURNA SACRIFICIA Magnentio Tyranno auctore, per Praefecturam Urbis Romæ, permiffa, hæc Constantij Imp. constitutione abolentur Anno D. 353. quo tempore Liberius Pontificatum ibi tenebat. Antequam ad ipsius legis sententiam accedo, de Magnentio primum hanc ad rem pauca notanda sunt. Magnentius igitur, Constante Galliarum Imp. cæso, Sergio & Nigriniano COSS. (id est, Anno D. 350.) 15. Kal. Februariarum tyrannidem assumpserat: auctor Socrates, lib. 2. cap. 27. & lex 2. supr. de indulg. crimin. id ostendit: Sic quidem, ut Praefectos Urbis praefecisset eum auctor peruetustus Notitiæ Praefectorum, & Ammianus Marcellinus lib. 16. (ubi de Adelphio Praefecto Urbis agit) prodant. Verum Constantius Anno 352. (Constantio v. & Constante Cæf. COSS.) in Pannonia agens, & Sirmij quidem, (ut praeter Socratem d. lib. 2. cap. 27. & Sozomenum lib. 4. cap. 3. docet hoc ipso Codice l. 8. supr. de petitionib. & l. 6. supr. de Veteranis, & Codice Iustiniano l. 5. qui testamenta facere) Magnentium à Pannonia (quod se contulerat: de quo vide etiam Iulianum, orat. 1. p. 120.) Mursensi praelio sub autumnii exitum in Italiam fugauit. Verum ex Italia rursus in Galliam recipere se coactus à Constantio Magnentius, vide d. Iuliani orationem, p. 134. Sic Vrbe Romæ Italiæque Constantius potitus est. Quare à Magnentio contra ius gesta protinus infirmavit l. 5. supr. de infirm. his quæ sub Tyranno. Mox autem (Constantio v. 1. & Constante Cæf. 11. COSS. id est, Anno D. 353.) Magnentium in Galliam persequutus, apud Lugdunum eum 18. Kal. Septembris. profligauit, ut Socrates lib. 2. cap. 27. memoriæ prodidit: cum tribus videlicet annis & sex mensibus integris (Zosimo, lib. 2. p. 701. & Eutropio lib. 10. & Victore altero qui eum quadragesimo secundo mense Imperij ait explorasse, testibus) impetrasset. Hinc est, quod hoc ipso Consulatu paucis post eam victoriam diebus, 8. Id. Septemb. lex 2. supr. de indulg. crim. LVGDVNO data hoc Codice proponitur.

Post hanc itaque Victoriam, cum Constantius Imp. abolendis, quæ Magnentij tyrannidis inuenerat, intentus esset, quod Ammianus Marcellinus lib. 14. p. 9. ostendit, in hunc finem praeter legem prox. 4. supr. duæ nominatim ad Cerealem Praefectum Urbis Romæ ab eo promulgatæ constitutiones fuerunt: nempe d. lex 2. & hæc lex 5. Quæ quidem Neratium Cerealem à 6. Kalend. Octobris superioris Consulatus (scu Anni 352.) ad

6. Id. Decembris huius Anni 353. Praefectum Urbis fuisse veteris Praefectorum Notitia testatur. De quo eodem & verus Inscripção hæc occurrit, quæ & ipsa ad Magnentij tyrannidem spectat:

RESTITVRORI VRBIS ROMÆ ATQVE ORBIS ET EXTINGTORI PESTIFERÆ TYRANNIDIS DN. FL. IVL. CONSTANTIO VICTORI AC TRIVMFATORI SEMPER AVGVSTO NERATIVS CEREBALIS V. C. PRAEFECTVS VRBI VICE SACRA IVDICANS D. N. M. QVE EIVS.

De hoc Cereali P. V. in Profopographia plura. Inter alia porò, ut ad legem nostram accedamus, quæ Magnentius etiam Romæ, firmandæ scilicet dominationi, inuenerat vel permiserat, Nocturna etiam sacrificia (diurna enim fortè palam ausus non fuerat) erant. Quod hæc leg. ostenditur. Cui proximum est, quod Athanasius Apologia ad Constantium, p. 528. ait, Magnentium magis & incantationibus contra Dei iussa attēdisse. Sanè etiam reperio à Libanio Scriptore Gentili, orat. funebri ad Iulianum, p. 268. Magnentium, etsi alieni Imperij incubatorem, commendari, quod imperaret μὲν φουλακίς τῆς ἡμέρας: Quod sanè à Gentili Scriptore dictum ob sacrificia aliquatenus saltem restituta vel permiffa, quæ Constantius nunc aboleri iubet. Quo exemplo Constantinus Magnus quoque denicō Maxentio Tyranno nocturna Romæ sacrificia sustulisse argum. l. 3. supr. de infirm. his quæ sub tyrannis, videtur: Et Valentinianus postea, cum diurna non prohiberet, nocturna saltem sacrificia in quibusdam Imperij sui partibus perniciosius inuecta prohibere necesse habuit l. 7. supr. de maleficiis, Zosimus lib. 4. p. 735. Nisi quod ea per Græciam & Eleusinia nominatim mysteria restituere, Praetextato Achaïæ Proconsule id agente, coactus, si eidem Zosimo credimus.

De Nocturnorum sacrificiorum prohibitorum ratione, etiam cum diurna licita essent, monere plura nil attinet. Certè in spec. huius leg. non aliâ ratione ea prohibita quam diurna: quare quæ de nocturnis sacris ex Paulo & Marcellino ad hanc leg. notantur ἀποστέλλουσα sunt. Illud maioris adhuc sepepius est, quod quidam hic norant, de nocturnis Christianorum conuentibus: non planè autem ἀποστέλλουσα quod Firmicus 2. Math. cap. ult. in fin. Mathematici conditionem instruens, inter cætera

cetera, eum moner, Vt nunquam nocturnis sacrificiis intersit, siue illa publica, siue priuata dicantur; sed puram sub conspectu omnium istius diuina aris exerceat disciplinam. Tandem obseruandum, quod Theodoretus, in δευτερον 8. pag. 116. ait, sacrificia pro defunctis suo adhuc æuo per noctem fieri solita ειν εχ χειρος τοις τηνειων προσεφερον, ημερω εχ υμας οι νυκτωρ ταυτας εφεδ, τεις νυμυς τοιμων τει.

¶ Illud vltimum notari cupio, datam hanc legem ad Cerealem Præfectum Urbis, proculdubio ad eius suggestionem, quem Christianæ religioni addictissimum fuisse credere licet. Sanè id satis indicant ea, quæ de Cereali hoc memorat Hieronymus, epistola 16. tomo 1. folio 54. ambitiosius petente Marcellam viduam in vxorem.

¶ CONSTANTII Tertia hoc titulo lex aduersus SACRIFICIA cultumque SIMVLACRORVM.

VI. * Idem A. & Iulianus Cæs.

POENA" capitis subiugari præcipimus eos, quos operam sacrificiis dare, vel colere simulacra, contigerit. Dat. x i. Kalend. Mart. Med. Constantio A. VII. & Iuliano Cæs. c o s s. [356.]

NOTÆ.

* Abest & hac lex à Cod. Iust. Inseruit eam rectè Baronius Annalibus suis, Anno D. 356. num. 1. eiusdemque rursus meminuit num. 116. "pro pena: Pariter vt l. 2. 3. infr. Sic sententia subiugari, l. 11. supr. de Iudai. "Superfluo hæc proprie l. 2. supr.

COMMENTARIVS.

SACRIFICIA & SIMVLACRORVM cultus hæc Constantij lege sub capitis penâ rursus inhibentur: Quare & Ammianus Marcellinus, lib. 16. in huius ipsius Anni 356. gestis Iulianum OCCVLTE Mercurio supplicasse scribit, Quinimò victoriæ aram, per hæc tempora à Constantio Romæ sublata Symmachus, relatione ad Valentinianum, lib. 10. & Ambrosius quoque, lib. 2. contra Symmachi relationem restantur.

etiam quod de solemnibus eius sequenti Anno 357. Romam ingressu iuxta Symmachum Ammianus Marcellinus d. lib. 16. narrat.

¶ Caterùm toties iterandæ huius prohibitionis, & tam grauibus quidem penis propositis, hoc nominatim anno, Constantio non alia occasio fuisse videtur, quam ea ipsa, quam & l. 4. indicari ostendi & ab eodem diuinandi Vateque consulendi curiositas ab eodem prohibita, eadem pena proposita l. 4. 6. supr. de maleficiis & Mathematicis. Nèmpè quia, quod Ammianus Marcellinus lib. 16. plenè exequitur, in huius ipsius Anni 356. gestis, semper se feriri sperabat, id est, timebat.

¶ THEODOSII M. Prima hoc titulo lex aduersus SACRIFICIA, templorumque in id ingressum.

VII. * Imppp. Gratianus, Valentinianus & THEODOSIUS AAA. Floro PP. P."

S I qui vetitis" sacrificiis, diurnis nocturnisque, vel vxanus" ac sacrilegus incertorum" consultorum, in miserit, fanumque sibi aut templum" ad huiusmodi sceleris excusationem adsumendum, crediderit, vel putauerit adendum, proscritioni se nouerit subiugandum: Cum nos iustâ institutione moneamus, Castis" Deum precibus excolendum, non diris carminibus" profanandum. Dat. XI. Kal. Ian. Constp. Eucherio & Syagrio c o s s. [381.]

NOTÆ.

* Abest & hac lex à Cod. Iust. Inseruit eam rectè Baronius Annalibus suis Baronius, Anno D. 381. num. 10. "Florus PP. Orientis fuit sub Theodosio Magno: vide legem 3. supr. de primiceriis & Notariis, & plenè in Prosopogr. "Hinc colligit quis, Non omnibus sacrificiis, verùm Consultoriis tantùm Theodosium hac lege interdixisse: vide & legem 8. 9. infr. de quo rament mox. "de Nocturnis sacrificiis dixi ad legem 5. supr. "Puta de Itaru Reipublicæ & de salute Principis. Ita Vlpianus apud Auctorem collationis legum Mosaicarum tit. 15. Senatusconsultum, inquit, factum, quo cauetur, ut Mathematicis, Chaldeis, Atrolis & ceteris qui similem incertum fecerunt: aqua igni interdicatur: ubi pro incertum repono incertorum artem vel incerti quæstum. "2e. Consultor animus: vel simpliciter consultor, 1962 propria; error natus ex terminatione vocis superioris incertorum.

Templa

"Templa igitur cæteroque hoc tempore adhuc patebant: de quo mox. "Castis precibus, diris carminibus opposita: contra, precibus nefariæ in eadem re l. 7. supr. de malef. "Suffragia dicuntur l. 3. supr. de maleficiis: contamina l. 5. dist. iiii. pro quo in Cod. Iust. repositum, vt hic carmina, nefaria precibus magici apparatus l. 7. dist. vide Apuleium, Arnobium & alios. "XII. in Tit. edit.

COMMENTARIVS.

D THEODOSII Magni constitutiones, quæ sex numero hoc titulo occurrunt, putà lex 7. 8. 9. 10. 11. 12. à Constantio Imp. magno Principum & annorum (25. scilicet) hiatu, nunc prouehimur: nullis Iuliani, Iouiani, Valentiniani, Valentis, Gratiani, aduersus Paganos & sacrificia, legibus hunc in titulum relatis. (Quam hoc loco obseruationem siue excusum meum aliis probatum, atque imitationi fuisse video) cui similis etiam hiatus occurrit titulo de Iudeis supra. Huius verò rei causa hæc est: Quia (verba sunt Symmachi in Relatione ad Valentinianum, hanc in rem singularia) se numeratur hi (quos modo dixi) Principes, vtriusque sectæ, vtriusque sententiæ, proximorum ceremoniarum patrurum, (id est, Gentilium) coluit; recentior non remouit. Dissimulationem, idè & contumaciam horum postriorum Principum Symmachus laudat; memorat & Ambrosius lib. 1. c. 2. aduersus Symmachum.

id quoque Themistij oratio, quæ à Dnditio Episcopo Latine tantùm vulgata est. Denique & Agonem Constantinopoli; Suis & panyras Valentem restituisse Hieronymus Chronico, & Cedrenus anno Valens 7. id est, Anno D. 370. testantur. Et historia Ecclesiastica docet, Valentis istius temporibus Gentilium licentiam ed processisse; vt alicubi etiam, Alexandria putà, Catholicos ad Deorum cultum cogere præsumperint, tempore persecutionis Lucij Episcopi Ariani. Sed tandem & Valentinianum & Valentem non dūen venisse: at non & τὸ λιβανωτῶν scribit Libanius orat. 1. c. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. quam edidi.

Enimverò IULIANVS (quod omnes norunt) in Apostasiam prolapsus Deorum templa, cultumque restituit, loca prædiæque templorum in iura templorum retraxit, & in Gentiles à Constantino, Constante, & Constantio facta sancitæque reuocauit; de quo vt innumera sunt veterum testimonia, ita complures constitutiones fidem faciunt. Hic itaque est ille, quem Symmachus Gentilium sectæ & sententiæ patrurum ceremonias coluisse tradit.

Supereft ex his quos initio recensui, GRATIANVS. Hunc Victorix quidem aram Romæ rursus diruisse, priuilegia, stipendia, prædia seu agros Vestalium, locaque quæ sacris error veterum deputauerat, adempisse lex 20. hoc tit. & Symmachus in Relatione, vt Ambrosius duobus locis testantur. Neque tamen idè Gentilitios ritus nominatim Gratianus lege prohibuit: Quinimò sacrificiorum vsus porro Romæ sub eo stetit ad Annum vsque 391. vt discere est ex Libanij dista orat. & l. 10. infr. Neque eo tamen pertinet quod Socrates scribit lib. 1. cap. 1. Gratianum lege sanciuisse, vt vnaquæque religio licitè sacra celebraret, quod ex eo quoque habent Epiphanius, Tripart. lib. cap. 2. Nicephorus lib. 12. c. 1. 2. 3. 26. id enim ad Christianorum sectas pertinet.

Iulianum IOVIANVS sequutus est. Is, etsi Christianus, idè εὐσεβιστικῶν nihilominus, retum necessitati cedere coactus, inuexit: quo nomine à Themistio oratione 12. (quæ Ἰουλιανῶν inscribitur habita Anno D. 364.) & cuius etiam meminit Socrates, lib. 3. cap. 21. in fine multis commendatur, vt proinde Theodoro lib. 5. cap. 20. qui similem excusum habet, non vsquequaque fides habenda sit, qui Iouianum, idolorum cultum inhibuisse scribit.

His, quæ nunc prolixius diserui, constat quod Symmachus, Principum recentiorum Patrurum ceremoniarum non remouisse, scripsit, id de Iouiano, Valentiniano & Gratiano accipiendum esse: Etsi operosissimorum Annalium conditori longè aliter visum. Quo etiam temporis intervallo nullum ferme scriptorem reperio, qui aduersus Gentiles scripserit.

Valentinianus Sen. pariter inter religionum diuersitates medius (vt ex Ammiani Marcellini lib. 30. iam ante ad l. 1. diximus) leges in Imperij sui exordio dedit, quibus vniciueque, quod animo inhibisset colendi liberam facultatem tribuit: vt totidem verbis ipsemet in l. 9. supr. de maleficiis, profitetur. Et Symmachus quoque Relatione ad filium eius in fin. Spectat, inquit, senior ille Diuus parens calminis vestri ex arce sydereæ lachrymas Sacerdotum, & se culpatum putat more violato, quem libenter ipse seruauit. Vnde & in Sacerdotibus creandis & in priuilegiis, quæ iisdem deferebantur, veterem morem seruari voluit l. 60. supr. de Decurionib. Nocturna tantùm & malefica sacrificia Valentinianum sustulisse lex 7. c. 9. supr. de maleficiis, vt Zosimus lib. 4. ostendunt. Quæ à Iuliano restituta diseretè docet Libanius orat. in Iuliani necem p. 253. vt & loca prædiæque Templorum rei priuaræ sociasse seu confiscasse eum docet lex 8. supr. de iure fisci.

Sequitur proinde nunc THEODOSII M. Constitutiones. Hunc sanè Principem, in superiorum duorum Annorum 379. & 380. gestis Zosimus, lib. 4. p. 755. hoc adhuc tempore, Gentilibus templa aduendi, patriæque ritibus Numina placandi potestatem fecisse memoriæ prodidit: εἰς τὸ β, inquit, ἢν αὐτοῖς ἀδεια τῶ φοιτητῶν εἰς τὰ ἱερὰ εἰς τὰ δῆα καὶ τὸς πατρίους θεοῖς ἐπιμαρτυρεῖται. Atenim, mox Anno 381. Templis bellum indictum, vt testatur Zosimus, lib. 4. p. 758. Rectè. Sanè enim hæc lege 7. imò & l. 8. c. 9. τὸ δῆεν seu sacrificia per Orientem inhibentur, at non etiam templorum aditus & τὸ λιβανωτῶν. Quod Libanius ad Theodosium ipsam quoque diseretè scribit, orat. 1. c. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. quam edidi, pag. 10. Εκαθάσει, inquit, πνεύ τῶν ἀδελφῶν [τὸ δῆεν] ἀλλ' ἔ τὸ λιβανωτῶν: ἀλλὰ ταῦτ' οὐκ εἰς τὸ εὐσεβείως νύμει, ἀπὸ μὴ μάλλον ἀλλ' ἵνα ἡμεῖς οἱ ἀφ' ἑαυτοῦ ἢ χάριν εἰδέναι ἢ συγκυρομενδίων. σὸ εὐδ' οὐκ εἰδ' ἱερὰ καλλεῖς, ἢ τὰ μνησθέντα προσένοι, ἢ τὰ πύρ, ἢ τὰ λιβανωτῶν, τὴν εἰς ἐξήλασαι ἢ τὸν νεῶν, ἢ δὲ ἢ τὸν βασιλῶν, &c. de quo plura ad l. 11. 12. iis enim demum legibus Templa quoque à Theodosio Magno occludi iustaz, omnique templorum aditus, honorque & cultus Deorum, λιβανωτῶν etiam, inhibita. Hac itaque interpretatione emolliendum venit, quod Sozomenus, lib. 7. cap. 20. Theodosium ἀφ' ἑαυτοῦ βασιλέων τὸ θεοσενοειδῶν παρ' ἑλλήνων τῶν ἐπιμαρτυρεῖται prohibuisse, scribit. Item quod Chronicon Alexandrinum

Ac vt per Occidentem Valentinianus, ita per Orientem quoque VALENS malefica tantùm primò sacrificia l. 8. supr. de maleficiis, prohibuit. Imò & liberam similiter, quod Theodoretus ait d. lib. 5. cap. 20. Principatus sui initio religionis eniisque amplectendæ potestatem fecit; & docet Tom. V. l.

L I d r i n u m

drinum Anno 379... inquit, τὴν ναὴν ἐλλήνων... Sed & statim vt ad Imperium peruenit, Agonotheticas quoddam possessiones Paganis detraxit...

Anno D. 391. & 392. demum factum fuisse lex 11. & 12. infr. docebunt.

¶ Ac vt maximè Theodosius inter initia Imperij non in Paganos insurrexerit: attamen ne Christiani ad horum ritus deflecterent, sategit: latis constitutionibus in Apostatas: putà L. 1. & 2. supr. de Apostatis.

THEODOSII M. Secunda hoc titulo lex, de TEMPLO quodam simulacris insigni in Osdroëna: quod populo patere iubet, dummodo sacrificiis abstinetur.

VIII. * Idem" AAA. Palladio Duci Osdroënae."

ÆDEM" olim frequentia" dedicatam, cœtui" etiam, populo quoque communem, in qua Simulacra feruntur posita, artis pretio" quam" diuinitate metienda, iugiter patere, publici consilij auctoritate" decernimus: Neque huic rei obreptium officere sinimus oraculum," vt conuentu" Vrbs, & frequentia cœtui videatur. * Experientia Tua, omni Votorum celebritate seruatâ, auctoritate nostrâ" ita patere Templum" permittat oraculis," ne illic prohibitorum vñs sacrificiorum, huius occasionis" aditus, permissus esse credatur. Dar. Prid. Kalend. Decembr. Constantinop. Antonio & Syagrio c o s s. [382.]

NOTÆ.

- * Inferuit hanc legem rectè Annalibus suis Baronius Anno D. 382. num. 67. pro Idem: putà, Gratianus, Valentinianus & THEODOSIVS. De Osdroëna Prouinciâ, vide & Valentis l. 79. supr. de Decurionibus, & alteram Theodosij Magni l. 105. di. ii. de Decur. & Theodosij Jun. l. 2. supr. de grad. & mancip. Curialium: & Veterem orbis descrip. sub Constantio & Constante cap. 16. Ammianum Marcellinum non vno loco: Indicem Prouinciarum Sconhoianum, Sextum Rufum Festum, & Notitiam Imperij, Procopium 1. Persicorum, Suidam. Nouellam Iustin 8. Tentabam aliquando Adessiam, ad eam: suadebat mox Vrbs mentio. Poteit Ædem hic accipere pro Templo, vt mox sub fine leg. vocatur. (Eodemque sensu ades l. 18. infr. ades templorum l. 3. supr. hoc tit. ædificia templorum l. 16. infr.) Non verò Basilicam, in quam negotiorum causâ coibatur, vt voluit Baronius. si de frequentia hominum id intelligendum, tum eodem sensu id accipiendum, quo apud Rufinum lib. 10. cap. 17. Arsenius Laëtor ob culpam correptionem veritus, frequentia sese subtraxerat. Si verò quid hic mutandum, cum reponam frequentia Deum dicatam: de quo mox. Certè Templum discretè vocatur infr. Reponat frequentia dedicatam cœtui, & iam populo. Ego malo. Cœtui iam, & populo quoque communem. artis concinnitate. Minutius Offianio p. 53. id est: Ædem magis: Quare error est reponentis hic non, pro quam. Exempla similitum in d. c. p. v. in Gloss. Hac alioquin facit locus Quidij 6. Factorum, vbi de ara Iouis Pistoris. Nominem quam pretio celebratiorem Tentabat hic Vir Doctus, quandam diuinitatem mentiendâ. Quod non admitto. Oraculum hic & mox infr. rursus, pro Rescripto: vid. Gloss. & Parat. de diuers. reser. Conuentus hic propriè, vt l. 17. infr. v. Gloss. Rectè videatur. Videri passim pro adiri, vt L. vnic. supr. de offic. Iud. ciuil. etiam apud Historic: Augustinæ scriptores: v. Gloss. Quare istud non muto in adatur, nisi mox vox aditus vsurpetur. Mutius hic locus videri possit: & supplenda vox Igitur, vel tale quid. Verùm & hoc sustineri potest. rectè nostri, oraculi scilicet, quare non probò reponentes hic nostrâ. oraculi: & locanda hæc vox superiori nostri. occlusionem.

COMMENTARIVS.

SECUNDA hæc hoc titulo Theodosij M. constituto est: & hæc quidem in argumento de Templis Paganorum versans: ac nominatim de Templo quodam, in Osdroëna Prouinciâ vrbe quadam, celebratissimo, quam ego Adessiam ciuitatem puto, quæ Osdroëna metropolis erat, vt docet Ammianus Marcellinus, & veteris orbis descriptio: de qua agit & l. 79. 86. 105. supr. de Decurionibus. Templum igitur istud, quamlibet sacrificia prohibita essent, quod ad profanos vsus iam traductum fuerat, putà ad cœtus, ineundis videlicet publicis tractatibus (quod etiam suadet lex 12. 13. supr. de legatis) quinimò & populo quoque commune factum fuerat, peragendis festiuitatibus popularibus, & votorum celebritati, iugiter, id est, porro & deinceps quoque patere iubet conuentui vrbs, & frequentia cœtui hanc leg. Theodosius M. De quo tamen in consilio eius dubitatum fuerat:

nonnullis contententibus, ocludi oportere, duobus argumentis. Primò, quidem, præiudicio Rescripti cuiusdam, quo id ocludi iussum fuerat: deinde hoc argumento, quod simulacris id templum reseruum esset, quæ proinde peccandi illecebram adhuc præberent. Quæ quidem argumenta Eulogij Episcopi Adesseni (nam is hoc tempore ibi Episcopus erat) fuisse videntur. Verùm contra contententibus aliis, ac nominatim Gentilibus, quorum magnus tum in Palatio seu Comitatu Theodosij Magni numerus erat, réque in consilio agitatâ, de que consilij publici auctoritate, vt hic loquitur Theodosius Magnus, id templum porro quoque patere voluit: abolito hinc, quod contra impetratum fuerat, rescripto: inde verò submotòque argumento, atque aded periculo quod à simulacris metuebatur: Nempe nullum à simulacris illis periculum subesse, si modò à sacrificiis abstineatur:

neatur: contra publici ornatus interesse, vt ea publice starent: siquidem simulacra magnorum artificum ibi posita, artis pretio non diuinitate metienda essent.

Fuit hæc scilicet Theodosij Magni hanc in partem nunc sententia: satis scilicet esse, si sacrificiorum vsus ibi prohiberetur, & sic ne aditus in hunc finem occasio rursus inualesceret: Quare sublato sacrificiorum metu, ornatui & voluptatibus publicis consuli posse, si templum istud simulacraque ibi posita publicis aspectibus paterent. Quæ & ipsa sententia stetit Honorio l. 15. 18. 19. hoc tit. at non & Arcadio circa templa agrorum l. 16. infr. nempe quod deiectionis his & sublatis, omnis superstitionis materia consumeretur. Vnde quoque patet, non statim vt sacrificia prohibita fuerunt, & templa ideò occlusa dirutaue. Quicquid tamen hanc in partem nunc senserit Theodosius Magnus: certè postea & alia templa & istud ipsum sub eodem Theodosio, diruta queritur percolari in id oratione Libanius... Nam et si Adessa nominatim ibi non meminerit, neque templum Adessenum nominet, non magis quam hic; attamen indubiè id indicat, cum magnificentiam eius pluribus commendat, & finibus Perfarum vicinum fuisse ait, referuntque innumeris simulacris: id tandem euersum pluribus deflet: τί γὰρ τοῖς θεοῖς ἀποθεῖσθαι, ἐπεὶ τὸ θεῖον ἐπιμαρτυροῦνται; αὐτὸς δὲ ἐκ ἀγροῦν φρατόπειρον πολέμην λίδας οἰκείας, καὶ φρατήρων ἐφ' ἐπινοῦν ἐδραμαλὸν καὶ ἄλλο παλαιὸν πολλὴν αἰὲς ἔβλεπον ἀνακαταπύων, ὡν τὸ πλεονεξία ἵστορίαν οὐκ ἔστ' ἀνακαταπύων ἐδραμαλὸν καὶ ἄλλο παλαιὸν πολλὴν αἰὲς ἔβλεπον ἀνακαταπύων, ὡν τὸ πλεονεξία ἵστορίαν οὐκ ἔστ' ἀνακαταπύων... Ergo Theodosius Magnus hæc leg. templum istud nunc patere voluit, cœtui populòque: & vt mox ait votorum celebritati. Votorum celebritas, seu vota publica l. 13. infr. (quorum causa Templum istud patere populo vult Theodosius) sunt: Primò Ludi (quorum etiam originem ex Templis nonnullis exortam iam ex l. 3. supr. didicimus.) Etiam his quidem Maium Spectaculum de quo suo tit. dicetur. Secundò, Coniunctio seu festa coniuncta (vt in d. l. 17. & 19. appellantur.) Tertiò, Calendarum Ianuariarum, per hæc adhuc tempora, solemnitas, quæ & festis coniuuiis peragebatur, vt horum temporum Scriptores Ambrosij Sermone 17. Asterius Amalæc. Flomilia 4. de festo Calendarum Prudentius lib. 1. contra Symmachum testantur. Quartò, vota publica dicebantur (& quidem Votorum appellatione καρίως in Synodo Trullens, at non & in L. vnic. supr. de oblatione votorum, designata) quæ tertio die Ianuarij pro salute Principis in templis suscipiebantur, festisque pariter coniuuiis & euochiis peragebantur. Quod (ne vultiora huc arcessam) sub hoc eodem Imp. Theodosio (cuius hæc lex est) factitatum in Asia nominatim σύγχροισι scriptoribus Eunapius, in v. Maximè sub fine testatur. Erant hoc præterea votorum publicorum numero ea, quæ canon 62. Synodi in Trullo συγκλήσια, id est, Bromialia in honorem Bachi (vt Balsamon & Tzetzes ad lib. 2. ἐργων Μεσσιόδ testantur) celebrabantur.

multiplici diuinitate censebantur: Theodosius verò ædem iam non frequentia Deorum, sed hominum frequentia patere vult cœtuique populòque communem esse, Conciliis fortè Prouinciaria celebrandis: de quo vide quæ dico ad l. 12. 13. supr. de Legatis, vel conuentibus curiarum, quo sensu cœtus vox accipitur sæpè: vt l. 42. 66. de Decurion. Quomodo & alia sæpè templa in publicos alios vsus conuersa: de quo conuersionis genere omnibusque aliis dico ad l. 19. infr. simulacra item, non diuinitate, verùm arte metienda esse desinit. Quam sententiam in consilio Theodosij procalubio Gentiles obtinere: quò pertinent illa, patere publici consilij auctoritate decernimus. Quibus etiam verbis opponit Theodosius, hanc constitutionem, de publici consilij sententia seu maturâ deliberatione latam (vt loquitur lex. supr. de consilij. Principum) contrario oraculo seu rescripto obreptio; per obreptionem à se impetrato. Vnde interim apparet, hanc rem in consilio Theodosij Magni multumque agitatum. Fuit verò hæc Theodosij Magni cogitatio, posse & religioni consuli, sacrificiis videlicet prohibitis, neque interea voluptatibus, atque ornatui publico quicquam detrahendum. Quo etiam ornatus publici tuendi argumento Gentiles & in his Libanius hoc ipso tempore Imperatorem Theodosium dehortatus est à templorum strage. Verùm vbi rerum experimentis contra euenit, eidem necessarium visum ad eradicandam superstitionem, Templa occludere, vel etiam excindere. Quod quidem etiam non semper Principum auctoritate iussu factum, verùm Ecclesiasticorum Monachorumque zelo: vt factum queritur Libanius cæ orat. ἐπεὶ ἡμεῖς ἐπ' ἐργον. Ergo Theodosius Magnus hæc leg. templum istud nunc patere voluit, cœtui populòque: & vt mox ait votorum celebritati. Votorum celebritas, seu vota publica l. 13. infr. (quorum causa Templum istud patere populo vult Theodosius) sunt: Primò Ludi (quorum etiam originem ex Templis nonnullis exortam iam ex l. 3. supr. didicimus.) Etiam his quidem Maium Spectaculum de quo suo tit. dicetur. Secundò, Coniunctio seu festa coniuncta (vt in d. l. 17. & 19. appellantur.) Tertiò, Calendarum Ianuariarum, per hæc adhuc tempora, solemnitas, quæ & festis coniuuiis peragebatur, vt horum temporum Scriptores Ambrosij Sermone 17. Asterius Amalæc. Flomilia 4. de festo Calendarum Prudentius lib. 1. contra Symmachum testantur. Quartò, vota publica dicebantur (& quidem Votorum appellatione καρίως in Synodo Trullens, at non & in L. vnic. supr. de oblatione votorum, designata) quæ tertio die Ianuarij pro salute Principis in templis suscipiebantur, festisque pariter coniuuiis & euochiis peragebantur. Quod (ne vultiora huc arcessam) sub hoc eodem Imp. Theodosio (cuius hæc lex est) factitatum in Asia nominatim σύγχροισι scriptoribus Eunapius, in v. Maximè sub fine testatur. Erant hoc præterea votorum publicorum numero ea, quæ canon 62. Synodi in Trullo συγκλήσια, id est, Bromialia in honorem Bachi (vt Balsamon & Tzetzes ad lib. 2. ἐργων Μεσσιόδ testantur) celebrabantur.

¶ Aded autem publica, quæ recensui, vota Gentilibus, aliquandiu & diutius relicta fuere, vt Christianos ad ea quoque celebranda cogeret, vt lex 5. supr. de Episcopis, & canon 60. & 61. Cædici Africani testantur: Partim verò sponte contagione quadam à Christianis quoque recepta fuerint: de quo sunt Augusti epist. 64. ad Anavianum; & Ambrosij d. serm. 17. vt & Petri Chrysologi serm. 255. querelæ: Sicut Synodi quoque ea prohiberi Tom. V. l. I. l. 2. bera

bere necesse habuerint, & in his nominatim Synodus, quam dixi, in Trullo, Καλαβρίας, & Βολά (ait d. canon 62.) & Βρυμάλια, & η τε πρώτη τῶ Μαύου παμψηφισ τῆς ἑσπέρων πολιτείας ἀποκαταστάσαν: vbi Balsamo ioculatiter lapsus est, qui τῶ Βολά ἀπὸ ἑσπέρων, id est ἀπὸ ἑσπερίων deduxit, & festum id in Panis honorem agitari solitum prodidit.

¶ Ex hac interim quoque lege & l. 17. infr. in fin. apparet, votorum publicorum celebritatibus, veluti lustris, sacrificia adhibita fuisse. Quæ quidem sacrificia dicitur. s. sup. de Episcopis, vocantur. Neque mirum, votorum quippe celebritates hæ seu ludi in Deorum fœmè honorem instituti fuerant: vt Tertullianus lib. de Spectaculis, pluribus exequitur & nos alibi dicemus. Itæmque conuiniarum: de quibus l. 17. 19. infr. Porro huc omninò facere videtur Libanij locus ex orat. eius 13. ἐν τῶν Διαλλαγῶν ad Theodosium Magnum Imper. pag. 413. 414. vbi de EDessa & Edessenis Festiuitatibus publicis seu votorum solemnitate, & in his iocorum & factorum licentia, sed & de statutis Imperatorum egit: Et si corruptè ibi habeat textus ἑμέσων pro ἑδέσων: Quod tum alter eiusdem Libanij locus disertè ostendit, de eadem re agentis orat. 12. ad Theodosium, pag. 400. tum quod Libanius hoc ipso loco ait hanc Urbem ἐν τῆς ὁμοῦ τῆς Συρίας fuisse, non verò in Syriâ ipsâ: porro in Syria quidem (Phœnice scilicet) fuit Emesæ: at in Osiroëna, Syriæ finitima seu ὁμοῦ Edessæ: vt docet præter Ammianum Marcellinum aliòsque, lex 79. sup. de Decurionib. Libanius igitur Theodosij Magni clementiam prædicans erga Antiochenos qui statuas euerterant, eamque effrens supra Constantij clementiam, cuius statua quoque traxta & contumeliis affecta fuerat Edessæ, hæc scribit: οὗτος τίνα δὴ σὲ λαίπριν ἐξέτασαν, ἢ οὗτος τὸν ἐν τῆς ὁμοῦ τῆς Συρίας δὲ ἀκόντο, & αὐτὸν ὑπεριστάσαν.

THEODOSII M. Tertia lex: quæ SACRIFICIA & quidem diminutoria vetantur.

IX. * Idem AAA. Cynegio PP. P."

NE quis mortalium ita facienda sacrificij sumat audaciam, vt, inspectio- ne iecoris, extorumque præfatio, vanæ spem promissionis accipiat, vel (quod est deterius) futura sub execrabili consultatione cognoscat. Acertioris etenim imminet supplicij cruciatus eis, qui, contra vetitum, præsentium vel futurorum explorare temptauerint veritatem. Dat. VI I. Kalend. Iun. Constp. Arcadio A. I. & Bautone V. C. C O S S. [385.]

NOTÆ.

- * Lex 2. Cod. Iud. eod. tit. Baronius quoque hanc legem rectè inseruit Annalibus suis Anno D. 385. n. 37.
- * Malè. Iam enim Gratianus (superiore Anno 384. 8. Kal. Septemb. cæsus, & Arcadius Augustus creatus fuerat. Itaque tribuenda hæc lex Valentinianno, THEODOSIO & Arcadio.
- * Cynegius hic Præfectus Prætorio Orientis fuit, ab Anno Domini 384. ad Annum 389. de quo alibi sæpè & mox: vid. & Prosopogr.
- * Nota ITA. Non omnia itaque sacra inhihentur hæc leg. de quo mox.
- * Paulus 5. sentent. 2. 3. ne publici mores ad SEM alicuius rei corrumpentur: vide & Tertullianum Apol. c. 35.
- * Incerta lege 7. sup.
- * Haruspicum, Augurum, Vatum, Chaldeorum, Magorum, &c. vide legem 1. sup. & legem 7. sup. de maleficiis. Eadem porro vox apud Vlpianum referente auctore collationis legum Moisaic. tit. 15.
- * Eusebium rerum, in Til. ed.

COMMENTARIUS.

SACRIFICIA rursus animalium per Orientem à Theodosio Magno, sub captivitate pœna, hæc Constitutione prohibentur Anno D. 385. curâ eius rei CYNEGIO Præfecto

Prætorio Orientis data. Quam quidem constitutionem indicate mihi videtur Libanius, orat. de Templis, cum ait, Theodosium Lege sua sacrificiorum quidem vsu τὸ θύειν interdixisse, thurificatio-nem

nem verò τὸ λαβανῶν concessisse. Quæ & ipsa postea ab eo vetita Anno 392. l. 12. infr. Atque eò pertinet vox ITA hæc leg. quâ animalium scilicet sacrificia vetantur. At non & thurificatio seu λαβανῶν, vt disertè scribit Libanius.

¶ Imò & (Zosimo teste lib. 4. pag. 762.) prohibendis sacrificiis & occultandis templis Cynegius hic ipse à Theodosio Magno missus in Ægyptum & Orientem fuit: ΚΤΝΕΓΙΩ, inquit, τῆς τῆς ἀλλῆς ἀπαρχῆς παραπομπῆς καὶ τῶν ἁγίων πνευματικῶν τε πᾶσι τῶν εἰς τὰ θεῖα θρησκείαν ἀναγορευθῆναι καὶ κείθε καὶ τῶν ἁγίων καὶ τῶν ἁγίων ἀποσταντῶν καὶ αὐτῶν τῶν ἀλεξανδρείαν ἀπέλειπε τὰς εἰσόδους, τοὺς δ' ἔρχε, τὰς δὲ αἰῶνας νενομισθείας καὶ πᾶσαν παρῆσαν ἀγίσταν. Idacium: locum hunc vide ampliore apud Petavianum in Chronico Anno 388. A. Theodosij 10. id est, Anno D. 388. adhuc confusus. Cynegius Præfectus Theodosij habetur in lustris, qui factis insignibus præditus & vsque ad Ægyptum penetrans gentium simulacra subuertit.

Hunc eundem puto, à quo templum Adessenum in Osiroëna (de quo lib. sup.) destructum ait Libanius orat. cæp. 7. ἑσπέρων à me edita. Verùm hæc post hanc legem accidere. Cynegium quippe hunc Anno demum Domini 387. Alexandriae mortuum indicat indubiè lex 19. sup. de petitionibus, & inde reuertentem diem in itinere obiisse, ait Zosimus lib. 4. pag. 769. Anno Domini 388. cui suffectus Tatianus. Quicquid tandem hic Cynegius hanc in partem in Ægypto præstiterit, sanè mox alia constitutione per eandem Ægyptum opus fuit. Itaque Anno Domini 391. l. 11. infr. emissa constitutio ad Euagrium Præfectum Augustalem & Romanum Comitum Ægypti, quâ sacrificia templorumque aditus in Ægypto inhi-bita fuere, ad quam plura dicam.

¶ Quod pœnam hæc leg. propositam attinet, imponit ea acerbioris supplicij cruciatum: Quod Balsamon Scholio ad Nomoc. Phot. 2. 9. c. 25. p. 88. malè de crucis supplicio accepit: quod à Constantino iam diu sublatum fuerat.

THEODOSIO-VALENTINIANEA lex aduersus SACRIFICIA.

X. * Idem AAA. ad Albinum PP. P."

NEMO se hostijs polluat, nemo infontem victimam cædat, nemo delubra adeat, templa perlustret, & mortali opere formata simulacra suspiciat. ne diuinis adque humanis sanctionibus reus fiat. Iudices quoque hanc formam contineant, vt si quis profano ritu deditus templum vsquam, vel in itinere, vel in Vrbe adoraturus intrauerit, quindecim pondus auri ipse protinus inferre cogatur: necnon Officium eius parem summam similitudine dissoluat, si non & obstitit Iudici, & confestim publicâ adestatione retulerit: Consulares, fenas, Officia eorum, simili modo: Correctores, & Præsides, quaternas: Apparitiones illorum similem normam æquali forte dissoluant. Dat. 11. Kal. Mart. Med. Tatiano & Symmacho C O S S. [391.]

NOTÆ.

- * Abest & hæc lex à Cod. Iust. Eam Annalibus suis inseruit Baronius Anno 391. num. 2.
- * Qui sup. lege 9. prox.
- * An potius P. V. quod octo constitutiones Anni 389. suadent & duæ insuper Anni 390. vid. legem 27. sup. de operibus publicis. Item ea verba huiusce legis vel in vrbe. Verùm nil mutò. Albinus hic scilicet ex P. V. factus fuit P. P. cique in Præfectura successit Alybius: vid. legem 2. sup. de priuil. corporatorum P. R.
- * vid. legem 12. infr. Hac pertinet illud. Cum sis ipse nocens, moritur cur vicinia pro te: vide hanc ad rem omninò Arnobium lib. 7. Heraldiane editionis p. 271. 272. 273. &c. vbi similiter innoxia animantia vocat.
- * Delubra quorundam mentio fit hæc leg. & l. 11. ultim. infr. & l. 2. sup. de maleficiis. sunt cellæ Deorum de quibus & Illud Varonis de vita Populi Romani hæc adu qua nunc est multis amittit facta fuit in qua omnia [alia legunt inibi tria] Regis temporibus delubra facta. Publius Victor Templum Iouis Opt. Max. cum tribus delubris. Græci omnes dixerunt. Delubrum etiam locus consecratus in villâ. Apuleius Apol. p. 271.
- * vide legem 2. sup. de maleficiis.
- * Peruolet Apuleio lib. 8. Græci ἀπαρχῶν dixerunt, Polybius lib. 9.
- * Rectè: non vt quidam tentant, Metall. Lactantius lib. 2. cap. 2. Nam ista Mortalium digitorum ludicia ex fragillâ signmentia. Mortali autem opere formata siue fictorem inspicias, siue materiam & substantiam: vide saltem Arnobium lib. 6. p. 250. 251. 252. &c.
- * Ita lege 1. prox. infr. Delubra suspiciat, ita enim ibi restitui, suspiciat, id est, adoret. Lactantius d. c. 2. Cum hæc tamperò suspiciat, fabros qui illa fecere contemnunt.
- * Iudices quoque hæc forma contineat: Iudices, id est, Proconsulem, Vicarium quod sanè insolens, vt hi foli Iudicium appellatione veniant. Quare legem hic: Iudicem s. id est, Iudicem spectabilem. Nam postea sine legis de clarissimis agitur, id est, de Consularibus, Correctoribus, Præsides.
- * ritui.
- * vide Apuleium initio primi Floridorum: in Ithère, id est, in agris extra urbem quancunque, extra muros vrbis l. 3. sup. vbi plenè dixi. Onidius 4. Fastor.
- * Hæc mihi Nomeno Romanum cum luce redirem, Obsistit in media candida turba via.
- * Quancunque. id est, Officiales.
- * Officiales Iudici aduersus legem quid admittenti obtare debent.
- * velut Æmilia & Liguria.
- * libras scilicet.
- * Veluti Lucania & Bruciorum. Interim nota dignitatum ordinem: Iudices, Spectabiles, Consulares, Correctores, Præsides (qui tre. postremi clarissimi erant.) Idemque ordo in Noritia Impetij, ac nominatim in Noritia Occidentis, vbi ita quoque Coniuris Campaniæ, Corrector Apulici & Calabriae, Præsides Dalmatiæ, ordine ponuntur, & Præsides vitium loco patitur vt l. 3. sup. de cohortalib.

Id est, Apparitores. Id est, summam ut sup. & l. 11. inf. parem summam. VI. in Tit. ed. Mediolani hoc tempore constitit Valentinianus Iun. vide Consulare Chronicon Theodosianum.

COMMENTARIUS.

SACRIFICIA hostiarum seu victimarum, TEMPLORVQVE ingressus, SIMVLACROVRVM denique cultus, hac constitutione Anno D. 391. profus inhibentur.

Quinam autem Imperatori ea accepto ferenda sit, & ad quamnam orbis Romani partem ea spectet, ex Albini Praefecti Praetorio nomine, cui hac lex inscribitur, satis liquet. Quare ea mens mihi, eam Theodosij equidem consilio (qui vna cum Valentiniano Iun. Mediolani, vnde hac lex data est, hoc tempore constitit, ut testatur Chronologia legum, cuius nutu pleraque gerebantur) verum à Valentiniano Iun. Occidentis Imp. latam. Nam quae Prudentius Anno D. 403. de Theodosij Magni constitutione narrat, qua sacrificia Romae prohibita fuerunt, seu, ut ait, Urbem vetuit Taurorum sanguine tingi, deque Senatus adensu (quanquam in hoc vltimo reclamet Zosimus lib. 4. p. 779. & lib. 5. p. 814.) id à Theodosio Magno posteriùs factum, mortuo iam Valentiniano Iuniore, & post Eugenium iam casum, sub quo sacrificia rursus reuocata fuerant post hanc legem.

Sanè ab eodem Valentiniano Iun. paucos ante annos Anno D. 384. pars Senatus Romani Aram victoriam à Gratiano dirutam, privilegia item praedictaque Vestalium Virginum restitui (petitionem eius prosequente Symmacho Praefecto Urbis) impetrare non potuerat. Ergo hac primùm post

Constantinum, Constantem & Constantium Valentiniani Iun. constitutione, sacrificia Romae (atque in Italia) prohibita. Quae paulò ante hanc legem Romae sterisse Libanius disertè testatur oratione, quam edidi in h. l. i. p. 762. quae scripta est Anno D. 387.

Sedenim hac lex paucis annis labentibus ab Eugenio Tyranno, vti iam dixi, delusa fuit. Quin & inter caetera quoque Ata Victoriam impensaque templorum Romae restituta fuerunt, ut Ambrosij epistol. ad Eugenium, & Paulinus in vitæ Ambrosij testantur. Tandem, vt dixi, Theodosius caelo Eugenio eam Romae retulit, seu sacrificia rursus Romae prohibuit Anno D. 394. Quod & Zosimus & Prudentius memorant.

Hac interim lege obseruanda multa. Primò causa, quibus à Pagano cultu abstinendum Valentinianus indicat: Nam & hostiis pollui sacrificantem ait, & infontem victimam cadi (quod iam in Notis illustraui) item simulacra mortali opere formata, quae omnia & Theodosius Magnus l. 12. inf. indicat, vbi dicam, vnde liquet ex eodem ludo vtramque legem profectam. Secundò, obseruandus ordo Iudicum, cui similis in Notitia occurrit. Tertid, poenarum proportio notanda: Spectabili Iudici, quindecim pondo auri poena imponitur: Consulari, senae. Correctori & Praefidi, quaternae. Quarto, Officiales Iudicibus quid contra leges admittentibus obstare & resistere posse definitur: de quo complurimae aliae sunt leges.

THEODOSII M. Quinta hoc titulo lex per Aegyptum: qua SACRIFICIA, aditusque TEMPLORV interdicuntur.

XI. * Idem AAA. Euagrio PP. Aug. & Romano Com. Aegypt.

VLLI sacrificandi tribuatur potestas; nemo Tempora circumeat, nemo delubra suscipiat, interclusos sibi nostrae legis obstaculo profanos aditus recognoscant: aded, vt si qui vel de Diis aliquid, contra vetitum, sacrificque molietur, nullis exuendum se indulgentiis recognoscat. Iudex quoque, si quis tempore administrationis suae, fretus privilegio potestatis, polluta loca sacrilegus temerario intrauerit, quindecim auri pondo, Officium verò eius nisi conlatis viribus obuiarit, parem summam aetario nostro inferre cogatur. Dat. xv. Kalend. Iul. Aquil. Tatiano & Symmacho COSS. [391.]

NOTAE.

* Abest & haec lex à Cod. Iust. Et hanc legem rectè Annalibus suis inseruit Baronius Anno D. 391. num. 4. Augustali, id est, Aegypti. Teullianus de cultu faminarum cap. 1. e Gentilibus Christianas factas alloquens: Nec templa circuitis, nec templa postulat, nec festos dies gentiliū nostis. Perlustret l. 10. sup. peruolct: quae vox hac in re propria. Limina ipsa osculis conterendo. 20. Suspicat, vt l. 10. sup. Simulacra suscipiat, id est, veneratione prosequatur. Nam & in delubris simulacra fuere. Quamquam suscipere hoc eodem sensu non vno loco apud Ammianum Marcellinum ex MSS. tuerit Doctissimus Valerius pag. 19. vt polluit Paganorum mentes. Intelligit Consulares, Praesides, quorum multi Pagani adhac hac tempestate erant, vt ex lege prox. quoque patet. Nam de Theodosio Magno huius legis auctore id nominatim proditum, cum Genriles ad dignitates euectis, Libanius, in h. l. i. p. 762. & Prudentius aduersus Symmachum. Aquileia hoc tempore Theodosius constitit, reditus mox aduersus Maximum bello defunctus ex Italia Constantino-polim, vt docet praeter hanc legem lex vnic. sup. de possession. ab eo, &c.

COMMENTARIUS.

SACRIFICIA, TEMPLORVQVE aditus, omnique DEORVM per sacrificia CVLTVS per Aegyptum à Theodosio Magno Anno D. 391. sub poena capitis hac constitutione in totum prohibentur: dato eiusce rei exequenda negotio Euagrio Praefecto Augustali & Romano Comiti Aegypti. Quod ipsum penè negotium paulò ante Cynegio Praefecto Praetorio datum fuerat, vt ex Zosimo, lib. 4. p. 762. & Idacio, ad l. 9. sup. probatum est.

Et hac quidem ita hac leg. Theodosius M. Atenim; quod huic legi illustranda plurimum facit, quodque amplius est, Theophilo Alexandrino Episcopo satagente (cuius etiam Episcopi mentio fit l. 6. sup. de his qui super religione) templa ab hoc ipso Euagrio, & Romano, quibus hac lex inscribitur (& in his quidem famosissimum Serapium, seu Serapidis templum) Imperatoris iussu destructa fuisse testantur Socrates, lib. 5. cap. 16. Sozomenus lib. 7. cap. 5. Theodoretus, lib. 7. cap. 20. & 22. Rufinus lib. 2. cap. 23. &c. Prosper Aquitanicus in hoc Imperatoris Theodosij, post Gratiani caedem, anno octauo, id est, Anno Domini 391. Hieronymus comm. in Esaiam lib. 7. Tripartitæ historiae anthor, lib. 9. cap. 20. Nicephorus, lib. 17. cap. 15. Denique qui tempore hos omnes scriptores antecuerit Eunapius Sophista Gentilis, in vitæ Aedessij, p. 73. & 77. Θεοδοσιος, inquit, τότε βασιλεύοντι, Θεοδωσίου ἢ Μεγαλειότητος, Εὐαγρίου ἢ [legendum ΕΥΑΓΓΡΙΟΥ] τῷ πολιτικῷ ἀρχῶν ἀρχιεπίσκοπῳ, ΡΟΜΑΝΟΥ ἢ τῆς κατ' Ἀιγυπτίον στρατιῶνς πραιποσίτου, ἕνεκεν τῆς Σεραπείου κτελευμήσαντο, &c. Quo loco lapsus est humaniter interpres, qui quem (Euagrium scilicet) Praefectum Augustalem vertere debuerat, Praefectum Urbis reddidit: vt praeter inscriptionem huius legis, Sozomenus quoque dicit. l. 7. cap. 15. arguit: Εὐαγρίου, inquit, ὑπαρχοῦ τῆς Ἀλεξανδρείας ἡγούμενου: & Socrates quoque, cum (d. lib. 5. cap. 16.) Ἀλεξανδρείας ὑπαρχοῦ nominat, hunc ipsum Euagrium intelligit, vide cap. 2. de Suburbicariis Ecclesiis.

Sed neque felicior idem interpres fuit, cum eodem Eunapij loco hac verba, Θεοδωσίου Μεγαλειότητος sic vertit, Theophilo Praetory Praefecto: cum debue-

rit, Theophilo Episcopante, vel Antistite, vel Praesidente: Episcopi namque Graecis Μεγαλειότητος quoque ἡ Μεγαλειότης, vt Latinis Praesidere, Praesides, Praesidentes, Praesules, Praesites, Antistites, dicit, quod notum. Zosimus sanè, & ipse Gentilis hanc quoque Theophilo Episcopo instante Templorum, per Aegyptum stragem lib. 5. pag. 779. perstringit ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας, inquit, τῆς ἐν Αἰγυπτίῳ ἐπίσκοπος, ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἀλεξάνδρου τῆς κατ' Αἰγυπτίον ἡγεμόνος κτελευμήσαντο. In commune verò de hac Serapij strage vide & Marcellinum, Chronico Anno Domini 389. Tandem hac lex quoque de eorum numero est, quibus Sozomenus lib. 7. cap. 20. poenam capitis statutam sacrificantibus ait.

Tandem ex his discimus hoc demum tempore Serapidis templum sacræque excisa Alexandria fuisse; cum & sub Constantio adhuc ea steterissent, quod testatur vetus orbis descriptio sub eo scripta quam ipse edidi: imò & sub Theodosio Magno adhuc huius legis auctore Anno D. 388. vel 389. vt testatur Libanius Oratione super Theodosium, quam & ipse extulit; quo ipso tempore & Romae quoque sacrificia sterisse docet. Quo ipso docemur etiam orationem habitam ante hanc legem, vt & superiorem, qua sacrificia Romae prohibentur, & sic ante Ann. D. 391. Quin & cum Ammianus Marcellinus scriberet, id sterisse adhuc ex eo clarè apparer. Ioannes Chrysostomus quoque Presbyter Antiochia ab Anno Domini 386, quo tempore homil. 8. in Math. habuit, testatur Gentilitiae superstitionis reliquias in Aegypto steterisse.

Quo anno verò hac Serapæa strages euenerit videndum est. Sanè Marcellinus in Chronico, biennio ante hanc legem id assignat, Timefio videlicet & Promoto COSS. id est, Anno D. 389. quam sententiam secutus quoque Baronius. Atquin ex hac lege eiusque circumstantiis & superscriptione, quam modo illustrauimus certissimè colligitur hoc Anno demum 391. id factum. Certè eo quoque adhuc tempore, quo Chrysostomus scribebat, ὡς τῆς Ἰουδαίας steterisse id templum discimus ex iis quae scribit pag. 373.

THEODOSII Magni Sexta constitutio hoc titulo qua CVLTVS omnis GENTILITIVS inhibetur.

XII. * Imppp. THEODOSIVS, Arcadius & Honorius AAA. ad Rufinum PP. P.

VLLVS omnino, ex quolibet genere, ordine hominum, dignitatum, vel in potestate positus, vel honore perfunctus, siue potens sorte nascendi, seu humilis genere, condicione, fortunâ: in nullo penitus loco, in nullâ Vrbe, sensu carentibus simulacris, vel infontem victimam caedat: vel, tectiore piculo, Larem ignem ero Genium, Penates nidore veneratus, accendar lumina, inponat tura, ferta suspendat. II. Quòd si quispiam immolare hostiam sacrificaturus audebit, aut spirantia exta consulere, ad exemplum Maifestatis, reus, licitâ cunctis accusatione, delatus, excipiat sententiam competentem, etiam si nihil contra salutem Principum, aut de salute quaerit: Sufficit enim ad criminis molem, naturæ ipsius leges velle rescindere, illicita perferuari, occulta recludere, interdita temptare, finem, quærerere salutis alienæ, spem alieni interitus polliceri. III. Si quis verò mortali opere facta, & æuum passura simulacra imposito ture venerabitur,

ac (ridiculo exemplo metuens subitòque ipse simulauerit) vel redimira vittis arbore, vel erecta effolis arâ cespitibus" vanas" imagines, humiliore licet muneris præmio, tamen plenâ religionis iniuriâ, honorare" temptauerit, is, vtpote violatâ religionis reus, eâ domo seu possessione multabitur, in quâ eum Gentilitia constititit superstitione famularum." Namque omnia loca, quæ turis constititit vapore fumasse (si tamen ea in iure fuisse thurificantium" probabuntur) fisco nostro adfocianda censentur. ¶ IV. Sin verò in Templis fanisve publicis, aut in ædibus agrisve" alienis, tale quispiam sacrificandi genus exercere temptauerit, si ignorante domino usurpata constititit, & xv. librarum auri multa nomine cogetur inferre: coniuuentem verò huic scelcri par ac sacrificantem pœna retinebit. Quod quidem ita per Iudices, ac Defensores, & Curiales singularum vrbium, volumus custodiri, vt ilicò per hos" comperta in Iudicium" deferantur: per illos" delata plectantur. Si quid autem ij" tegendum gratiâ, aut incuriâ pratermittendum esse crediderint, commotioni Iudiciariæ subiacebunt: Illi" verò moniti" si vindictam dissimulatione distulerint, xx. librarum auri dispendio multabuntur; Officiis quoque eorum damno parili subjugandis. Dar. vi. Id. Nou. CP. Arcadio A. 11. & Rufino c o s s. [392.]

NOTÆ.

- * Et hanc legem rectè memorat Baronius Anno 392. num. 25. & 26.
- † Rufinus hic PP. fuit sub Theodosio, Orientis: Qui Tatiano his C o s s. suffectus fuit: vide Zosimum, lib. 4. p. 774. & Ambrosium Epist. 53. quem etiam Zosimus insectandum non alia de causâ putauit, quam quod Gentilitia superstitioni insectus esset: vt vicererit Tatianum laudatum in p. 769. quia Gentiles cum indulgentiorem haberent.
- ‡ Plebeio, Senatorio, Equestri, Perfectissimatus.
- § Illi vltres, Spectabiles, clarissimi.
- ¶ 29. larem igne, mero genium: de quo mox.
- ‡ Criminis scilicet & reorum. Porò de hac publica inquam accusatione Maiestatis reorum: vide suos titulos supra: dixi sup. tit. de Maleficiis & Mathematicis.
- ‡ vide Glossar. & interea legem vnicam sup. in fine. Ius & Nouellam Theodosij tertiam.
- ‡ ita sup. l. 5. de Maleficiis. Magi naturæ peregrini vocantur.
- ‡ vide notata ad legem 4. sup.
- ‡ id est, senium occasum & interitum.
- ‡ Sic supra, imponat tura.
- ‡ 29. Subito qua. Tentabat Marcilius ad Pess. c. 5. omnia voce simulauerat, quod ea in vltima Parisiensis deerat, subiduoque, id est exemplo, quale sus aut suillus aliquis imitetur: & quod Latini subidum dixerint hominem, qui non plus saperet, quam occisa olim sus: Eodemque sensu in subidum dici: valdè subidum & suillum. Quæ omnia ne mepporari quidem digna sunt. Nam cur vox hic subito addita fuerit mox dicam.
- ‡ Hæc vox in vltima editione Parisiensis interdidit. Inde simulacra: vide & Lactantium lib. 2. c. 3. & 29. Simulare & effigiarum idem: quomodo Minutius Felix & Apuleius & Sidonius lib. 6.
- ‡ malè hic Marcilius reponit, redimiram vittis arborem. Nam non arborum hic cultus designatur, sed honoris modus qui imaginibus tribuebatur.
- ‡ Et hæc vox propria: vide Glossar.
- ‡ vide Tertullianum de idololatria, cap. 5.
- ‡ de Templis in agris plenè dixi ad l. 3. & 10. sup. l. 14. 16. & 19. infr.
- ‡ Priuatis vel Principis vel Publicis.
- ‡ id est, tenebit obnoxium: vide Glossar.
- ‡ vide Paratilon, de defensoribus ciuitatum lib. 1. sup.
- ‡ Fuit Defensores & Curiales, quorum muneris erat in iudicium, seu ad Iudices deferre comperta crimina: vide d. Paratilon, & quæ dixi ad l. ult. sup. de superexactionib. & leges nonnullas tit. de heret.
- ‡ id est, ad Iudices.
- ‡ Iudices scilicet.
- ‡ Defensores scilicet & Curiales: & forè hic legendum hij, id est, hi.
- ‡ Iudices scilicet.
- ‡ a Defensoribus & Curialibus.

COMMENTARIUS.

SACRIFICIA omnia, omnisque alius DEORVM CVLTVS personis omnibus & locis per Orientem vniuersum hæc Theodosij Magni constitutione, ad Rufinum Præfectum Prætorio emissâ Anno D. 392. pariter vt l. 11. sup. interdicitur. Et sic λιβρωτων quoque iam non minus quam τὸ δὲν inhibetur. Denique omnis idolorum cultus, omnes carimoniarum Gentilitia. Quod pertinet quod Ambrosius Oratione, de exitu Theodosij Magni, pag. 53. (quæ triennio post hanc legem habita omnino Anno Domini 395.) de Theodosio scribit. Qui abscondit SIMULACRA Gentium: Omnes enim CVLTVS idolorum fides eius abscondit: omnes enim CERIMONIAS obliuauit. Item pag. 59. qui sacrilegos remouit errores, clisit templa, simulacra destruxit. Et hæc quidem ita nunc Theodosius M. hæc leg. & superiore, cum antea, neque templorum aditu, neque alio Deorum cultu interdixisset, ac nomi-

natim non igne, non nidore seu thure, λιβρωτων, non πνεύς ἀπὸ τῶ ἀλλων θυμωμάτων (quod ipsum sanè hac lege nominatim prohibetur.) Quod ante hanc legem Libanius testatur, ad ipsummet Theodosium Magnum scribens, Oratione, quam ipse edidi, καὶ τῶ ἱερῶν, verbis quæ iam retuli ad l. 7. sup. Qui quidem gradus ad abolendam Gentilitiam superstitionem sub Theodosio Magno notandus est: Primùm enim sacrificia prohibita fuerunt, insignioraque Tempia diruta vel donata confiscata: At ceteri Deorum cultus λιβρωτων, Templorumque aditus, non idèd inhibiti, neque ornamenta his detracta: quod secundo tertioque pedato factum. Postremùm tandem, Tempia quoque in pagis seu agris passim diruta, vbi cultus diutius hæsit.

¶ Cæterùm, si quid coniecturâ assequor, huic legi fœdè Tatianum causam præbuisse existimo, qui ante Rufinum PP. Orientis fuerat. Zosimus certè

certè Gentilis scriptor, non aliâ de causâ Tatianum hunc laudibus efferre, Rufinum verò conuictiis profcindere videtur, quam quod ille Gentilibus æquior fuerit, hic verò eorum superstitioni aduersus maximè.

¶ His ita præcognitis de huius legis sententiâ nunc plenius videamus. Huius igitur legis quinque capita facio.

Primo capite ipsa Interdictio continetur: eaque vniuersalis seu generalis, tum ratione personarum, tum ratione locorum, denique quo ad omnem cultus siue superstitionis Gentilitiæ speciem, de quo postremò sigillatim postea: Quod personas igitur atinet, omnibus cultu Gentilitio interdicit hæc leg. Theodosius Magnus, Nullus omnino ex quolibet genere, ordine hominum, dignitatum, vel in potestate positus, vel honore perfunctus, siue potens forte nascendi, seu humilis genere, conditione, fortunâ. Qui interim personarum recensio obseruandus venit, quo omnia hominum genera continentur. Quod loca atinet: In nullo, inquit, penitus loco, in nullâ vrbe. Est igitur hæc lex & interdictio generalis & ratione personarum, & ratione locorum, & ratione ritus omnis Gentilitij, de quo postea.

Secundum caput est propriè in sacrificantes eadèque hostiarum consulentes. Eos verò velut Maiestatis reos puniri iubet: Maiestatis, inquam, etiam humanæ: Quod de hereticis quandoque cantum: vide sup. tit. de hereticis: Et quidem sub duplici ampliacione; primò quidem accusatione omnibus indultâ, idque etiam exemplo Maiestatis reorum: de quo lib. 9. quod & ipsum de hereticis quoque cautum l. 40. sup. de hereticis: deinde distinctione sublatâ, vtrum videlicet aliquid contra salutem Principis vel de salute eius quaesitum fuerit vel non: cum alioquin Consultoria de Principis salute sacrificia nominatim tantùm aliquando prohibita fuissent: de quo ad leges superiores, & ad tit. de maleficiis & mathematicis. Et rationem addit, egregio verborum ambitu: quod scilicet sufficiat ad criminis molem, seu ad exaggerandum crimen hoc natura ipsius Leges velle rescindere, illicita perferuari, occulta recludere, interdicitur temptare, sinem querere salutis aliene, spem alieni interitus polliceri. Quæ quidem vt satis illustrantur ex his quæ ad l. 4. sup. notauit, ita ex communi quoque Gentilium Philosophorum sententiâ deoptomptit Theodosius: qui illicita vel occulta perferuari, deque sine aliene salutis quæri, denique spem alieni interitus promitti noluerunt.

Tertium caput est, de his qui Cultum quemcumque alium Diis detulerint, cuius species mox persequamur: nempe hos velut violatæ religionis reos, eâ domo siue possessione, vbi cultus ille exhibitus fuerit, multari iubet Theodosius. Quæ tratatitia alioquin pœna est publicæque improbatum cultum exercentium: cuius exempla passim obuia sup. tit. de hereticis.

Quartum caput est, de Cultu Gentilitio exhibitò, exercitò in Templis fanisve publicis aut in ædibus agrisve alienis: Nempe hoc casu sacrificantem 25. libris auri multandum; coniuuentem verò huic scelcri pari cum sacrificante pœna plectendum.

Postremo capite id agit Theodosius Magnus multiplici ratione, vt Cultus ille inhibetur, atque adèd lex hæc executioni tradatur: excitato videlicet in id trium generum personarum officio. Primò, scilicet Defensoribus & Curialibus singularum vrbium hanc curam iniungit, vt ilicò comperta in Iudicium deferant, id est, si quid tale ad-

missum scierint, Iudicibus notum faciant: Alioquin si quid illi tegendum gratiâ, vel pratermittendum incuriâ esse crediderint, id est, celauerint vel deferre neglexerint & dissimulauerint, commotioni Iudiciariæ subiaceant, id est, pro motu Iudicis seu Rectoris Prouinciæ puniantur. Nempe Defensoribus & Curialibus Principalibus id quoque iniunctum: pariter vt ne hereticos ritus exerceri paterentur: vt fidem facit lex 40. & 45. infr. de hereticis: & lex 4. ne sanctum bapisma. Secundò, Iudices, id est, Rectores Prouinciarum, eorumque Officiales si moniti vindictam dissimulatione distulerint, 30. libris auri multari iubet. Quod & aliàs factum: vide sup. tit. de hereticis.

Nunc duo potissimum quibus hæc lex solemnitas est, persequamur. Primò, quidem Ritus Gentilitios, quibus plenissima hæc inter omnes lex est, de quibus singulis tamen intra modum dicam. Hi verò præter publicam Victimarum & hostiarum immolationem, & simulacrorum cultum, hic decem memorantur. Et quidem plerique secretiore quidem piaculo, seu intra familiarum domumque domestico cultu & familiarum.

Primò igitur ait; Larem, igne venerari solitos Gentiles: mero Genium: Penates nidore, &c. Ita enim hic locus restituendus toridem literis retentis, quod Viri Docti multi iam indicauerunt, notumque vel iis qui hunc Codicem vel à limine salutarunt: Larem igne, mero Genium, &c. compulsa videlicet litera M. vltima in voce ignem, in vocem sequentem: ne quis sibi hic ignem erogentium fingat, quod sibi finxit Iudicis Theod. auctor. De his tribus primùm: de Lare, de Genio & de Penatibus. Lares de quibus alibi passim, domuum Genij habebantur, & idèd Ausonius eos sic quoque vocat, & Ouis terminidit Philoxenus & Priscianus vertunt. Domesticos, inquit Tertullianus, Apolog. c. 13. Deos quos Lares dicunt: Rectorum domuumque custodes Arnobius lib. 3. Præstitos, Onidius: familiares Lares, Plautus alique. At Genij singularum hominum custodes habit, & verò ita ab Apuleio libro de Deo Socratis nominantur. Penates tandem quoque domestici Dij seu priuari fuerunt: quare & Tertullianus pro illis quæ modo ex Apologetico retuli, libro ad Nationes, cap. 10. Priuatos enim Deos, inquit, quos Lares & Penates domestica consecratione perhibetis: & quos verò priuati propriè Penates Græci vocauerunt: vide Gloss. Philoxeni & Cyrilli: & Dionys. Halicarnass. lib. 1. pag. 54. & 55. Lares paterni Iuuenali. His ita distinctis. Nunc de cultus diueritate: Igitur Larem igne, Genium mero, Penates nidore cultos, ait Theodosius.

Primò, Lar, inquam, igne cultus, cui cura foci & familiarum, id est seruorum, qui etiam in foco tanquam præsentia Dei sui cibum sumebant. Plautus Aululariâ. Hæc imponentur in foro nostro Lari. Cato de re rust. cap. 143. Villica focum purum circumuersum quotidie prinsquam cubitum eat, habeat. Kalendis, Idibus, Nonis, festus dies cum erit, CORONAM IN FOCVM INDAT, pèrque eos dies Lari familiari pro copia supplicet. Quid. Amox. 3. eleg. 3.

Et quisquam pia thura foci imponere curet. Iuuenalis Satyr. 9.

O parui nostrique Lares quos TVRE minus, Aut farre & tenui sole exornare coronâ. Capitolinus Pertinace. Et cum apud Lares sacrificaret carbones vniuersissimi extincti sunt.

Secundò, mero verò Genius cultus. Vel illud Persici protritum, Funde merum Genio. Cur autem id factum, vt merum fundendum Genio, non hostiâ

faciendum putaverint, ex Varone disquirat Censorinus de die Natali, cap. 2.

Tertio, quod nidorem atinet, nidor hic est vitæ turis & similitum, καύωσις. Lar familiaris prologo Aulul. Aut TURIS aut VINO aut aliqui semper supplicat. Iuvenalis Satyra 12. LARIBVS PATERNIS Tura dato. Pabula nidoris vocat Tertullianus: nidor altarium Minucio Felici p. 63. Arnobius lib. 6. Nidorem consertantur & fumos. Quare non mutanda hæc vox in Odore, quomodo tamen etiam Tiliiana ed. habet. De nidore hoc seu vitæ multa habet Ricardus ad Procli orat. 13. pag. 416. 417.

Quarto, sequitur accenso Luminarium, Lumina scilicet Diis accendebantur, Lactantius, lib. 6. c. 2. Accendunt, inquit, lumina, velut in tenebris agentis, quod etiam Seneca irridet epist. 96.

Quinto, post hæc Turis impositio; cuius tribus locis fit mentio hæc leg. vbi & propria vox imponendi turificantiæ, turis vapore fumare. Ovidius Amorum 3. eleg. 3.

Et quisquam pia tura focis imponere curet. Lactantius, lib. 5. cap. 21. Et animas suas cum ture ipso cremandas aris detestabilibus imponunt. Aristophanes in Vespis, ἀρετὴν ἀβυστῶν ἑμῶν δὲ οὐκ ἐπιθυμῶ.

Sexto, inde ferta suspendi solita ait. Serris scilicet Deos ornatos passim observatio est: videndus Arnobius, lib. 7. pag. 298. Etiam Dijs SERTIS, coronis afficiuntur & floribus.

Iuvenalis, Satyr 12. Sertique delubris & farra imponite cultis.

Vbi Scholiastes, Frondibus, inquit, ornabant templa. Tibullus lib. 1. eleg. 1.

Nam veneror, seu stipis habet desertus in agris: Seu veteri in trivio florida ferta lapis.

Atque hoc nomine damnata olim à Christianis coronæ: vide Terrull. Nominatim vetè templorum postes fertis ornati, l. 7. Cod. de Paganis. Absit ut saculo nostro redimiri fertis templorum impios postes. Aræ item & simulacra. Sed & Lari nominatim in focis imposita: de quo supr. Et capiti colligere simulacris ferta imposita. Tibullus 1. eleg. 7.

Illius è nitido stillent unguenta capillo. Et capite & collo mollia SERTA gerant. Iphis Laribus Iuvenalis Satyra 9.

O parvi nostrique Lares, quos ture minuto, Aut farræ aut tenui sole exornare CORONA. Plautus Trinummo Actu 1. sc. 2. in princ.

Larem CORONA nostrum decorari volo Lar familiaris ipse Aulularia. Dat mihi CORONAS Sed, cui non dictus Hylas?

Septimo, sequuntur illa: spirantia exta consulere: propriè, Virgilius ea imitatione 4. Æneid.

— peccatumque reclusis Pestoribus inhians spirantia [trepidantia] consulis exta.

Notissima verò hæc Extispicina ἀναγχαδία. Octavo, Redimita quoque vitis arbore imagines honoratas, ait Theodosius. Statius 2. Thebaid. as arbore casta Nestunt purpureas niveo discrimine vitas. Prudentius 2. contra Symmachum vers. 1010. Et que fumificas arbor vitata lucernas Seruabat, Arnobius lib. 1. aduersus gentes: Venerabar, inquit, nuper veternostis in arboribus canas. Idem lib. 10. Quid lanarum, inquit, vellera, quibus arbores colligatis & circumuolutis stipitem. Et mox: Quid compiti violaceis coronis & REDIMITI ARBORIS RAMVLIS? Prudentius hymno 14. Ignescio fatis hæc tantum vulgaribus, quos lana terret discolor in stipite, Apuleius 6. Metamorph. Videt Dona speciosa & LACINIAS auro literas ramis arborum possibilibusque sufficit, Apuleius Apolog.

Negant vi disse se qui fuerunt unum saltem in senibus eius lapidem vinctum aut Ramum coronatum. Adde & Ouidium 8. Metamorph. Plinium lib. 12. cap. 2. Senecam epist. 47. Scholiastes Aristophanis Pluti, ἰὸν ἄρ' ἐνδύων παραχρῆσιν ἐν τοῖς ἱερῶν ἀετῶν ἀνεύσασθαι τὰ ἀσπίδια. Certè mos hic postea diu mansit, ad arbores adorandi; & quidem in Italia, vt Gregorius Papa lib. 7. epist. 20. in Africa, vt Concilium Carthagenense (habitu Anno 401.) seu Canon. 84. Codicis Africani, & D. Augustinus sermone de tempore 241. restantur, Et per Galliam Sulpicius Severus in V. S. Martini docet; vt & Concilium Arelatense 7. Altisiodorensis, Nannetense, Agathense & Capitularium lib. 1. tit. 64. & lib. 7. tit. 236. Dictæ hæc arbores Sacrine, vt ex cap. 3. Concilij Altisiodorensis; & Legibus Longobardicis lib. 2. tit. 38. d. 1. apparet.

¶ Nonò, Erecta item aræ effosis cespitibus imagines honoratas hæc leg. dicitur. Ara cespitiæ quoque Gentilibus & Subitanæ ex cespitibus erectæ, quas Iamblichus lib. 1. de vita Pythagoræ, cap. 3. pag. 35. βαρῆς ἀνορέδους vocat. Virgilius 12. Æneid. Aras gramineas, vbi vide Seruianus Tibullus.

— factas extruit aliè Cespitibus mensas

Ovidius Fastorum 1. Ara dabat fumos herbis contenta Sabinis. Et lib. 4. Metamorph.

Dis tribus ille focos totidem de cespite ponit. Tacitus 4. hist. Apuleius ideò lib. 1. Floridor. in pr. Cespitem libamine humigatum, dixit: & lib. 7. Metamorph. Aram, inquit, cespitè virenti Marti Deo faciunt. Tertullianus Apol. Frugi religio, temeraria de cespite altaria, & de corona c. 7. Capitulinus in descriptione Hecarombes: Ctenum aræ, inquit, vno in loco cespitiæ extruuntur. Pollio in Claudio, Et centum aræ cespitiæ extruuntur: memini & Hieronymus in cap. 65. Esaiæ. Quem cespitem virentem Apuleius vocat, Horatius viuum Cespitem dixit 1. Odar. 14. & 3. Odar. 8. Festum cespitem; Iuvenalis Satyra 12.

Quæ festis promissa deis animalia cespes Expectat, nincam regine cedimus agnam. Silius Italicus l. 16.

Et simul extructis CESPES surrexerat avis, Victimæque admotæ stabat subiecta securi. Calpurnius Ecloga 2.

Sepè vaporato mihi cespitè palpitat agnus. Prudentius in hymno Romani.

— quas ad artes præcipis Veruice caso fumet, vt cespes meus.

Et in hymno S. Laurentij. Stat ara thure & cespitè; Precanda iam nunc est tibi.

Ausonius in Ephemer. Foculisque vini cespitis Vanis relinquo altaribus.

Lactantius 1.6. cap. 24. Ad quod sacrificium neque verbena opus est, neque fibræ, neque cespitibus, quæ vitæ sunt vanissima. De his aris & similibus etiam accipiendum quod Augustinus sermone 41. scribit: Quicumque in agro suo aut villa aut iuxta villam aliquam ARBORES aut ARAS vel qualibet sana habuerit, vbi miseri homines solent aliqua vota reddere, &c. Ex his apparet interim retentam diutius in agris & priuatis possessionibus, quamlibet locis exterminatam superstitionem: Idem Augustinus sermone 6. de verbis Domini, de idolis loquens: Multi, inquit, Paganæ habent istas abominationes in fundis suis, nunquid accedimus & constringimus? His adde Porphyrium de Nympha-

rum antro. Eutipidis Scholiasten in Phœnissis: de cespitè sepulcrorum, vid. legem 5. supr. de sepulcra. Sed quid moror plura, cum exstet Berthaldi liber singularis de aræ, qui tamen hunc Codicis Theodosiani locum non obseruauit.

Decimo, turis tandem (de quo etiam supr.) vapore fumasse loca, ait. Quomodo Virgilius 11. Æn. — & templum ture VAPORAT.

Prudentius lib. 1. contra Symmachum v. 363. Aut ornat redimina rosis aut ture VAPORAT. Calpurnius Ecloga 2.

Sepè vaporato mihi cespitè palpitat agnus.

¶ HACTENVS de ritibus Gentilitiis qui hæc leg. memorantur; nunc secundo loco sequuntur, quod obseruatione magis dignum, quoque solemnis & notabilis maximè hæc lex est, & Theologiam merè spirans, Argumenta scilicet ex Theologia petita, & sacra Scripturâ, quibus Theodosius Magnus Christianique Scriptores (qui aduersus Gentes sine Nationes scripsere) Gentilitium cultum traducere & simulacra ludibrio exponere soliti, & sic mortuam sequuntur. Quæ quidem vnicâ sæpè voce perstringuntur, pariter vt Valentiniiani l. 10. supr. Omitto quæ de futurorum persecrutione iam supra dicta: sequuntur autem quinque de simulacris sine Imaginibus.

Primo, sensu carentia simulacra dicuntur: Sic Origeni contra Celsum 8. pag. 403. ἀπειθῶν θεῶν: quomodo & alia simulacra statuæque Ammianus Marcellinus l. 14. p. 12. figmenta aræ sensu carentia vocat, Romanis statuatum cupiditate improbrans: Sic Tertullianus lib. 2. ad Nationes extremo; sed quia nihil sentiunt, impunè leduntur: vel vt est in Apolog. cap. 25. Tam impunè leduntur, quam frustra coluntur. Imò Varro apud Arnobium, qui & ipse ait, Carent enim sensu, initio l. 7. Quis est peioris tam obtusi, qui aut rebus carentibus sensu inertia cadat aut Victimis? Idem ipse Arnobius l. 6. inertia signa, dixit, nullius sensus. Item, non ignorasse antiquos nihil habere Numinis signa, neque vllum omninò inesse his sensum, Augustinus Epist. ad Deo-gratias: Et idola quidem omni sensu carere quis dubitat? Zeno Veronenfis, serm. de Iona, Stupida appellat, Lactantius lib. 6. c. 13. Insensibilia adorant ergo; &c. quæ quia inuoluntum sunt imagines, similia mortuis sunt, omni enim sensu carent.

Secundo, mortali opere facta simulacra, ait: pariter vt d. l. 10. supr. mortali opere formata. Lactantius lib. 2. cap. 2. Nam ista mortalium digitorum

ludicra & fragilia figmenta, &c.

Tertio, eorum passura simulacra, id est, senium & occasum, sic Arnobius lib. 6. pag. 253. Ita enim non videtis quemadmodum seculi longioris incuria perdam situm.

Quarto, ridiculo exemplo à Gentilibus honorari subito que ipsi simulauerint (inde simulacra dicta) id est, effinuerint. Quod argumentum exequuntur qui aduersus Gentes scripsere ferè omnes, Minutius, Arnobius, Lactantius. Prudentius lib. 1. contra Symmachum.

Deponas iam festa velim puerilia, ritus RIDICVLOS.

Et in Apotheofi. Et quis in idolio recubans inter sacra mille, RIDICVLOSQUE Deos venerans salè;

cespite, ture. Lucanus: Que sinxere timent Sedulius lib. 1. p. 39.

— Et que fecere verentur.

Et alioquin metus Deos ipsos finxit: Primus in orbe Deos fecit timor Petronius; vide & Lucretium lib. 5. Minutius Octauio: Quod si animum quis inducat, tormentis quibus & quibus machinis simulacrum omne formetur, erubescet timere se materiam ab artifice, vt Deum faceret, illusam. Quod autem addit subito honorari ea que simulauerint, ad ridiculum magis pertinet: nempe; quod honorarent ea que ipsi MODO meram materiam viderant; tam subito scilicet & momento turbinis è ligno erat Deus, quò pertinet etiam quod Horatius, ait lib. 1. Sat. 8. Olim truncus eram, &c. Item Vanas Imagines vocat: Quomodo & ritus circa eas vani. Inde & Arnobius lib. 6. agere vos nihil & circa res castas officiorum impendere vanitates. Tandem Theologicè enunciat Theodosius Magnus, quamlibet vili aliquo munere Imagines seu simulacra honorantur, at tamen plenè in religionis iniuriam id cedere: vel, vt eleganter ait: Humiliore licet muneris premio, tamen plenà religionis iniurià honorari. Vbi & muneris vox propria est de his quæ Diis & simulacris offeruntur: mox plenam religionis iniuriam opponit humiliori munere seu premio. Nempe; nil tam minimum cultui Deorum vano-rum deferre possis, quin PLENA seu ad plenam hæc verè religionis Deique veri iniuria sit. Propria etiam hic voce honorandi; pariter vt honoris vox, pro sacrificio passim apud Scriptores effertur, quorum testimonia collegit Iuretus, in lib. 8. Symmachus epist. 26.

¶ ARCADII è tribus Prima lex in Paganos, Templa, & sacrificia.

XIII. * Imp. ARCADIVS & Honorius AA. Rufino PP. P."

TATVIMVS, nullum ad fanum, vel quodlibet Templum, habere quempiam licentiam accedendi, vel abominanda Sacrificia celebrandi, quolibet loco vel tempore. Igitur, vniuersi, qui à Catholicæ religionis dogmate deuiare contendunt, ea quæ nuper decreui properant custodire, & quæ olim constituta sunt, de Hæreticis, vel de Paganis, non audeant præterire: Scituri, quidquid Diui Genitoris nostri legibus est in ipsos vel supplicij vel dispensij constitutum, nunc acris exsequendum. ¶ Sciant autem Moderatores Præuinciarum & his Apparitio obsecundans, Primates etiam ciuitatum, Defensores necnon & Curiales, Procuratores possessionum nostrarum (in quibus sine timore dispensij cæcus illicitos hæreticos inire comperimus, eò quod fisco sociari non possunt; quippe ad eius dominium pertinentes) si quid, aduersus scita nostra tentatum, non fuerit vindicatum, atque in vestigio ipso punitum, omnibus se derimentis & supplicijs subiugandos, quæ scitis sunt veteribus constituta. ¶ Speciatim verò hæc in Modera-

Tom. VI.

M m a torcs

torés austeriora sancimus & decernimus : namque his non custoditis omni industria atque cautela , non solum hanc multam , quae in ipsos constituta est , exerceri , verum etiam quae in eos praefinita est qui commissi videntur auctores : Nec his tamen remissa quibus ob contumaciam suam iuste est inrogata , Insuper capitali supplicio iudicamus Officia coercenda quae statuta neglexerint . Dat. vii. Id. Aug. cr. Olybrio & Probino c o s s . [395.]

NOTAE.

- * Et hanc legem Annalibus suis recte inseruit Baronius , Anno D. 395 . n. 12 .
* Rufinus PP. Orientis scilicet vt l. 12 . sup. sub Arcadio & Procopo .
* malo quamquam , quamquam & illud sustineri possit .
* ita & l. 42 . sup. de hereticis .
* sine superioris anni l. 24 . sup. de hereticis : hoc ipso anno l. 25 . 26 . (& haec specialius) sup. de hereticis : Quae tres leges etiam eidem Rufino PP. inscribuntur .
* Theodosij Magni .
* vide l. 11 . 12 . sup.
* Confiscationis puta loci in quo titulum exercuerint d. l. 12 . sup. & haec ipsa leg. mox . Fortè etiam intelligit multam aurariam decem librarum de qua l. 21 . sup. de hereticis .
* id est , Apparitores iudicium .
* id est , Principales Curialium .
* vi de sup. Paratitlon de Defensoribus .
* Et Procuratores , &c. de quibus suo tit. lib. 10 . tit. 4 . sup.
* Et possessiones scilicet .
* iam pertinentes .
* vid. sup. tit. de hereticis . & nominatim legem 21 . quae est de multa auraria .
* fortè exercebit , vel à no tō igitur repetere decernimus , nisi pro namque legat quis nempe .
* eam scilicet poenam .
* id est , sunt .
* id est , qui ipsi sacrificia fecerunt aut conuentus haereticos habuerunt .
* id est , Officialcs .

COMMENTARIVS.

ARCADII tres constitutiones in Paganos , sacrificia & Tempia sequuntur , puta lex 13 . 14 . & 16 . Hae sanè SACRIFICIA , Templorumque aditum per Orientem prohibet : Paritque Theodosij , suaque aduersus Paganos simul & haereticos leges confirmat . Et maximè quidem aduersus haereticos : vt potissimam proinde legis huiusce partem rectius in titulum de haereticis coniectam oportuerit : Nam & his quoque verbis ea qua nuper decreuit , legem 24 . 25 . 26 . eius tit. de hereticis , hoc ipso anno (ad eundem Rufinum P. P. cui & haec lex inscribitur datas) accipi oportet . Ex hac quoque leg. pariter vt ex dist. l. 24 . 25 . 26 . colligimus Rufini in haereticos odium : de quo dixi semel ad d. l. 25 . 4 . de qua Eunomiano-

rum ided in eum odio & in his Philostorgij .
¶ Quod Paganos attinet . Neque etiam hinc abluat Sozomeni locus lib. 8 . cap. 1 . vbi ait , Theodosio mortuo filios eius Arcadium & Honorium patris exemplo prioribus Imperatoribus super Ecclesiis visa sancita propensius confirmasse . Quamquam ad Ecclesiarum priuilegia potius respicere videatur .
¶ Sed nec omitterendum quod idem subiicit tum factum , vt Pagani etiam & Haeretici Imperatorum exemplo certatim ad Ecclesiam Catholicam accederent . Quamquam viceuersa Apostatas nonnullos extitisse docet seq. Anno 396 . lex 6 . sup. de Apostatis : in quos ided Arcadius censuram suam crexit & exeruit .

ARCADII Secunda lex hoc titulo qua PRIVILEGIA Sacerdotum , &c. Paganorum abolerentur .

XIV. * Idem AA. Caesario PP. P."

PRIVILEGIA , si qua concessa sunt antiquo iure Sacerdotibus , Ministris , Praefectis , Hierofantis agrorum , siue quolibet alio nomine nuncupantur , penitus abolerantur : Nec grauentur se priuilegio esse munitos , quorum professio per Legem cognoscitur esse damnata . Dat. vi . Id. Dec. cr. Arcadio I V . & Honorio I I I . c o s s . [396.]

NOTAE.

- * Meminit huius legis Baronius Anno 396 . num. 10 .
* Caesarius , sub Arcadio , PP. Orientis scilicet : vide legem 14 . sup. de bonis proscripctorum , legem 11 . sup. de Maximiano .
* sup. de indulgentiis criminum , hoc ipso Anno 396 .
* id est , quaecunque .
* inde palamati puii Sozomenus , lib. 1 . c. 3 .
* Quomodo hi inter se differant mox dicam .
* sine Sacerdotum : vide comment. Nil mutuo .
* al. P. 7 .

COMMENTARIVS.

PRIVILEGIA SACERDOTVM Paganorum per Orientem ab Arcadio hac leg. Anno 396 . penitus aboleri iubentur : Quae per Occidentem iam antea à diuersis retro Principibus & à Gratiano Romae nominatim , sublata fuerant ; vt Symmachi ad Valentinianum relatio , & Ambrosius lib. 1 . Symmacho respondens , & Oratione funebri de obitu Valentiniani Imp. restatur . Imò & à Theodosio Magno , vt indicat lex 145 . sup. de Decurion .

¶ De duobus tantum hac leg. videndum est . Primum , de Sacerdotibus illis quorum hac lege mentio fit qui vt non omnes hic nominantur , ita quatuor sanè recententur : Sacerdotes , Ministri , Praefecti , Hierophanta agrorum . Huc pertinet sanè Sozomeni locus lib. 4 . cap. 3 . vbi de Iuliano Apostata agens μύσαις ἢ ἱερῶσι , ἱεροφάνταις τε ἢ πῶς ἢ ἑσώων διαεργουταῖς τὰς παλαιὰς μύσας ἀπέδωκε , ἢ τὰ ἑσώ ἢ ἀπὸ τῶν βασιλέων κειροδοτηθεῖσα ἐπ' αὐτοῖς ἐνώρων : λειτουργῶν τε ἢ ἄλλων ἀν' ἑἴρον τῶν ἀτέλειαν ἐπιφύλαττο , ἢ τὰ ἀπαρθεῖντι ἢ νεοδόνων σιτηρέσια ἀπέδωκε , &c. id est , Sacerdotibus & Hierophantibus , & idolorum ministris vetera priuilegia reddidit , à superioribus retro Principibus super his statuta confirmauit . immunitatem munerum aliorumque quam prius habebant ianciuit & ablatas ministris annonas reddidit . Alioquin tres ferme gradus seu tria nomina constituere : quorum tertij , Ministri Manlius Theodosius lib. 5 . Quos potius finges artus , quam templa colentes . Atque auctoritas in tertia iura ministrorum , Ministrorum mentio & in Arceliano Vopiscij : Decreuit etiam , inquit , emolumenta fartis telis , & ministris . Hierophanta apud Atticos inter ἱεροφάντων τῶν Πόλλυος Pollucij lib. 1 . cap. 11 . recententur . Erant itaque qui sacra docebant & aperiebant : praeter Laertium in Aristippo p. 84 . Helychius & Suidas : ἱεροφάντης , μυσταγωγός , ἱερεὺς , ἢ τὰ μυστήρια δεικνύων , & Plutarchus in vita Alcibiadis ἱεροφάντης δεικνύων τὰ ἱερά . Hierophanta apud Atticos meminit & Arnobius 5 . adu. gentes , & Eunapius in Maximiano , vt Hieronymus ad Gerontiam , & lib. 1 . contra Iouinianum , & Hierophanta Archiae nominatim Demosthenes in Neoram pag. 533 . 534 . Quem Hierophantam Plutarchus in vita Numa , idem , quod Pontificem Maximum Romae , munus obijisse putat , ὁ Μέγιστος ἢ ποντοφίλων ἱεροφάντης τὰ ἑν ἐπέχει . Tertullianus quoque 1 . aduers. Marcionem cap. 13 . Aegyptiis Hierophantas sic tribuit , vt Magos Persis & Indis Gymnosophistas . Persarum , inquit , Magi & Aegyptiorum Hierophanta & Indorum Gymnosophista . Iamblichus 1 . de vita Pythagorae c. 3 . p. 33 . Phoenicum Hierophanta meminit . Eunapius in Proaeseio p. 161 . aperte ostendit Hierophantas praetulisse τὸ μέλλον ἢ πένοντα . Vide & Zosimum lib. 4 . p. 745 . & Harpocracionem in voce Hierophantis . Theodoretus Graecorum affectio-num 1 . pag. 18 . manus eorum ita quoque rectè describit , οἱ ἢ μεστὰ γορευόμενοι ἱερεῖς , πῦν ἢ δργίων ἐπιτελοῦντες : ὁ ἢ ἱεροφάντης μόνος αἰθε ἢ γινώσκων πῦν λόρον , ἢ οἱ αἰ δνιμάστη καπιμύων . Clemens quoque in proreptico p. 55 . ostendit Hierophantas mystas suos obsignasse & illuminasse ἱεροφάντης ἢ τῶν μύσων σφεγγεῖς . De Hierophantis & Hierophantibus Hecates videnda veteres inscriptiones . Ex his iterum omnibus haud immeritò cenfeat quis maiorem Hierophanta dignitatem fuisse , quam vt in agris relegandus videatur : Ideoque sic existimet quod & ipse aliquando existimauit in hac leg. pro Hierofantis agrorum & templorum , quae

in agris (de quibus dixi plenè ad inscriptionem & ad c. 3 . sup.) legendum Hierofantis agrorum : vt ita vox ea agrorum , Praefectis etiam & ministris paulo prius nominatis conueniat : Nam Praefectos & Ministros agrorum fuisse dictos iam notum est . Sanè & Theodoretus Myspion Hierophantas pariter dixit . Verum nil temerè mutò : nempe Hierophanta agrorum fuisse videntur , quomodo & Clerici potissimum Vicani : item & Haruspices Vicani fuerunt : de quibus vid. Turnebum . Sic & Praefecti pagorum seu agrorum fuerunt : de quibus ad legem 1 . sup. de pignoribus . Denique ita sentio Sacerdotes & ministros , ad ciuitates pertinere : Praefectos & Hierophantas , ad agros .
¶ De ipsis nunc Priuilegiis Sacerdotum , quae ab Arcadio hac leg. abolerunt videndum est : Quae nam sanè ea fuerint ex huius tituli Paratitlo disci potest : de quibus videnda nominatim l. 21 . 60 . & 75 . sup. de Decurionib. item l. 2 . sup. quemadmodum . munitio . puta inter caetera , immunitas à muneribus publicis de quibus illis quas dixi legibus agitur . Et est praeterea Sozomeni locus ille , quem initio protuli lib. 5 . c. 5 . Eorundem priuilegiorum meminit & Symmachus lib. 4 . epist. 62 . qui & à Glebali praestatione Sacerdotes immunes habendos putabat . Adice , inquit , si placet , securitati eius Sacerdotij priuilegium & vnus hominis munimenta multiplicia : Sed velim noueris quastores gleba Senatoria proimus affuturos , &c. In quo tamen Symmachus falsus fuit , vt docet l. 10 . sup. lib. 6 . tit. 2 . ad eam ipsam speciem , quam Symmachus tractat , & ad eundem quoque Felicem PP. Galliarum (cuius ea videlicet Symmachi epistola quoque mentio fit) emissa . Meminit & Sacerdotij priuilegiorum verus haec apud Cujacium inscriptio CVM PRIVILEGIO SACERDOTII CANNINENSIS MVNITVS POTVISSET AB HONORIBVS ET MVNERIBVS FACILE EXCVSARI . Et de Virginum Vestalium priuilegiis nominatim (praeter innumeros alios) Symmachus in relatione ad Valentinianum , & Ambrosius agit . Ab his priuilegiis diuersa sunt purpurae aliisque vestis insignia Sacerdotum : vt ea Ambrosius rectè distinguit 2 . contra Symmachum : diuersa & Sacerdotum nobilitas : diuersa militiae vacatio , praeterquam tumulta Gallico , quae neque horum temporum , neque loci huius est ; diuersa iura templorum ipsorum , de quibus & Paratitlo , & l. 19 . infr. Quae & Ambrosius orat. funebri de obitu Valentin. Imp. rectè distinguit : Miserat , inquit , propter recuperanda templorum iura , Sacerdotiorum profana priuilegia , cultus sacrorum suorum , Roma legatos . Hae porro lege , et si Sacerdotum priuilegia per Orientem penitus aboleri iubeantur , nonnulla tamen deinceps adhuc remansere , puta quae propter ludorum festiuitate data : pariter vt factis quamlibet prohibitis , ipsi Sacerdotes mansere , sic , vt eorum nomen votina festiuitatis solemnitas dedicaret , vt loquitur lex 2 . sup. de expensis ludor . Itaque Alytarchae Urbis Antiochenae priuilegium , Cupressi videlicet vnus ex luco Daphnensi excindenda , de quo l. 12 . sup. de iure fisci . Id enim à Theodosio Iun. demum abolitum fuit l. 2 . Cod. Iustin. de Cupress. ex luco Daphnen. excid. A Theodosio inquam Iun. non vt prior editio per operatum iniuriam habebat Iustiniiano , non vt posterior Fabroti à Valentiniano . Nam quod illi legi Valentiniani quoque nomen inscribitur , non ided Valentiniano tribuenda est : Verum inscriptum

eius nomen, pro more tum recepto de quo alibi plenè dixi.

¶ Illud adhuc addo: sicut hæc leg. ad Casariam

PP. data privilegia Sacerdotibus Gentilium detractantur: ita & fundos templorum detractos: de quo est lex 4. C. de div. prad. ad eundem Casarium PP.

HONORII Prima hoc titulo lex, de SACRIFICIIS prohibitis, contra de ORNAMENTIS publicorum operum non evertendis.

xv. * Iidem AA. Macrobio PP. Hispaniarum, & Procliano Vic. quinque Prouinciarum.

ICVT sacrificia prohibemus, ita volumus publicorum operum Ornamenta servari. Ac ne sibi aliqua auctoritate blandiantur, qui ea conantur evertere, si quod Rescriptum, si qua Lex fortè præterdatur, erunt huiusmodi chartæ ex eorum manibus ad Nostram Scientiam * si * inlicitis euectiones aut suo aut alieno nomine potuerint demonstrare, quas oblatas ad nos mitti decernimus: Qui verò talibus cursum præbuerint, binas auri libras inferre cogantur. Dat. iv. Kalend. Febr. Rau. Theodoro v. c. CONS. [399.]

NOTÆ.

- * Lex 3. Cod. Inst. eod. tit. Et hæc lege rectè auxit Annales suos Batonius Anno D. 399. n. 5.
Honorio Imp. tribuenda hæc lex.
id est, Proprefecto Hispaniarum: vide Commentarium.
Quinque Prouincia hæc quænam sint, mox dicam.
Sacrificia templorum: ita d. l. 3. Cod. Inst.
Veluti lauacrorum l. 20. infr. partium, Palatiorum, &c.
id est simulacra, signa vide Glossar. Commentarium. Errant enim qui istud de templis referunt.
Rescripti alicuius aut legis: quibus omnis supersticitio penitus erui iussa.
† vide legem 18. & l. 19. infr. ibi cum hoc. &c.
obrepit, Cod. Inst.
charta, de Imperialibus: vide & Optatum lib. 1.
Vox perferantur hic supplenda: vel vt Codex Inst. habet referantur.
Abiant sequentia à Cod. Inst. Non tam quia huiusce legis pars est. de cursu publico conuenire magis videri possit, quam quia contaminatissima ea est & corruptissima. Ego ita restitui, quomodo mox dicam.

COMMENTARIVS.

HONORII Imp. quinque constitutiones de Paganis, sacrificiis & templis sequuntur, puta hæc lex, & lex 17. 18. 19. 20. Quarum hæc ad Hispaniam & ad Gallias pertinet, cæteræ verò ad Africam. Hæc lege data quæ est A. D. 399. vt ab vnâ parte Sacrificia prohiberentur, ita contra ORNAMENTA publicorum operum per Hispanias & quinque Prouincias dirui seu euehi vetantur: non obstante contrario Rescripto aut lege aliqua: non obstante item euectione: vt maxime scilicet sacrificia, seu ritus Gentilitios abolitos ibi voluerit Honorius, ab ornamentis tamen publicis abstinere ibidem voluit. Nempe quod in his ornatus publicis consisteret. Eadem verò sententia mensque stetit Theodosio Magno l. 8. supr. Eademque ratione Valentinianom Iuniorum cultum spoliatorum mœnium Romæ inuestigari à Præfecto Vrbis iussisse scribit Symmachus, lib. 10. epist. 34. Quæque pertinet & illud apud Prudentium 1. contra Symmachum à vers. 505. sub eodem Honorio, qui huius legis auctor est, scribentem: O Proceres liceat statuas consistere paruas Artificum aduersum Opera: Hæc pulcherrima nostra ORNAMENTA cluam parua: nec decolor vsus In vitium versa monumenta coinginet artis. At Prudentius sub eodem vt dixi Honorio. At Christiani fermè ad idololatriam pessundandam, vt in templa passim iudere (de quo dictum iam ad d. l. 8. supr.) ita & in alia quoque ornamenta (quibus supersticio aliqua olim tributa) & quidem publica iam lege & rescripto: quod hæc lex indicat, simul & inhibet.

Et alia tamen mox eidem Honorio l. 18. 19. 20. per Africam mens fuit, putà vt simulacra non à templis aut fanis tantum euellerentur, verum etiam alibi, putà à lauacris & publicis aspectibus: Ne (vt nominatim dicitur d. l. 20.) illicebant errantibus præstarent. Ornamenta operum publicorum, quæ hæc leg. & apud Prudentium dicuntur, sunt simulacra operibus publicis affixa: vt bi grati lauacrorum seu balnearum simulacra d. l. 20. infr. vbi dicam: simulacra item, quæ in Foro erant: Ἀγάλματα (inquit Xenophon lib. 4.) ἢ ἐν ἀγορῇ θεῶν. Vnde Θεοὶ ἀγορῆς ἐπιτοκοῦς Æschilo in Thebaide. Inde ἀγορῆς. Ammianus ἀγορῆς ἢ ἀγορῆς πομπῆς σημαίνει τὸν ἐν ΑΓΟΡᾷ κηρόβιον: vide & Plautum Bacchidibus & Prudentium in Agone Romani. In plateis & compitis quoque simulacra fuisse docet Lucianus, in Prometheus, περὶ δὲ Διὸς πάσαις δὲ ἀγορῆς, πάσαις δὲ ἀγορῶν ἀγορῆς. De omnibus his, & aliis, Tertulliani locus hic, de spectaculis cap. 8. norandus maxime. Ceterum & plateæ & forum & balneæ & stabula sine idola non sunt. Ambrosius aduersus Symmachum lib. 2. Non illis satis sunt lauacra, non porticus, non plateæ occupatæ simulacris: Huc pertinent & sequentia loca Athenagoræ περὶ εἰκόνων pag. 30. εἰ μὴ ἐν εἰκόσι ἀδελφάτους τῶν Νερουλίων, ὁμοιοῦντα εἰς ἀγάλματα (εἴθε καὶ τῆτοις κοσμηθῆ) πάλαι εἰς τὸ ἁπλῶν χειματῆρον καὶ πᾶσι ναυκῆ). Theodoretus, lib. 7. de Greco. affectionib. curand. pag. 103. Καὶ τὸ ἦν ἰδωμένων ἐμῶν τὰ πύων πᾶσι πᾶσι, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀγορῆς καὶ τὰς ἀγορῆς, καὶ τὰς ἀγορῆς καὶ τὰς ἀγορῆς. Quin

& statuarum in foro mentio apud Lucianum in Anacharsi: & Sidonij Apollinaris lib. 1. Ep. ad Monium. Imò & si Cujacio credimus, in lege Fulcinus, hinc illud sciendum d. ex quibus causis in possess. eat. Imò & de stabulorum simulacris est quoque Apulei locus. Tandem totæ vrbes idolis refertæ erant. Vnde Lucas Act. 17. 16. Athenas vocat ἀγάλματα πόλις: quomodo κατὰ τὰς πόλεις loci arboribus & vineis confiti & id genus alia: Eaque etiam causa, cur Pauli per Athenas incedentis animus commoueretur, vbi tot locis simulacra occurrerent.

Nunc de inscriptione huius leg. videndum est, quæ duo obscura habet: primum in eo quod peculiarem Hispaniarum Præfectum Prætorio memorare videatur, cum tamen Hispania vna cum tribus dicecesibus dispositioni Præfecti Prætorio Galliarum supposita fuerit. Et certè notæ hæc P. P. Hispaniarum, non interpretandæ sunt Præfecto Prætorio Hispaniarum, verum sic explicandæ sunt, Proprefecto Hispaniarum, id est, Vicario Hispaniarum: Vicarij nempe Proprefectis diceceses sibi creditas temperare dicuntur l. 4. hoc eod. Cod. supr. de proxim. com. dist. Proprefecto regere Aurelius Victor in Constantino: Proprefectis diceceses regere, curare apud Ammianum Marcellinum lib. 23. vbi de Alypio & lib. 27. vbi de Ciuili agit. Proprefecto Prouincias regere apud eundem lib. 14. p. 11. vbi de Martino Vicario Britanniarum. In veteri denique inscriptione: SYMMACHVS PROPREFECTVS PRÆTORIO IN VRBE ROMA FINITIMISQVE Prouinciis. Ideoque & apud Symmachum lib. 10. epist. 36. Vicarij secunda iudicia vocantur: & Vicarij dignitas apud Aufonium in Mosella loco vexato, Præfecturam titulus secundus dicitur. Ergo hæc notæ PP. ita vt dixi interpretandæ sunt: patiter vt in inscriptione l. 1. supr. de gladiatorib. vbi v. quæ dixi.

Cur autem Notæ hæc PP. in huiusce legis inscriptione Præfectum Prætorio denotare non possint, causa non vna est. Primò, quidem Hispaniæ Vicarium, non PP. habuerunt, qui Vicarius, vnâ cum Hispania sub dispositione PP. P. Galliarum erat: vt ex veteri inscriptione p. 28. num. 2. Zosimo, Sulpitio Seuero lib. 2. sacre Historie (qui anno fermè post hanc leg. circa Annum 400. Historiam suam conscripsit) & ex Imperij Notitia, & l. 1. supr. de burgariis, & l. 10. supr. tit. 7. lib. 6. certissimum est. Sed & Claudianus quod notandum maxime, hoc ipso Consulatu seu Anno 399. testis locupletissimus, de Manlio Theodoro PP. Galliarum agens: HISPANIA, inquit, tibi Germanique Thevis Paruit, & nostro diducta Britannia mundo, Diuersoque tuas coluerunt gurgite voces, Lentus Arar, Rhodanisque celer & diues IBERVS: O quoties doluit Rhenus, quæ Barbarus ibat, Quod te non geminis fueretur Iudice ripis. Et à successore eius in Præfecturâ Prætoriana Galliarum Vincentio Symmachus lib. 9. epist. 23. petit, vt literis & Apparitore decreto imare dignetur curam suorum, quibus emendas ex HISPANIA curules minuit. Secundò, argumento à coniuncto colligi possit, Macrobius istum non Præfectum Prætorio, verum Vicarium tantum fuisse. Nam in inscriptione ei iungitur Vicarius quinque Prouinciarum. Ceterum ad æqualis fermè dignitatis viros, ad istiusmodi constitutiones institutus quoque Imperatores emisere, vt l. 11. supr. Verum hoc argumentum eludi posse video, argumento aliarum legum, quarum subscriptiones diuersæ dignitatis viros continent; veluti... Sed quid, quod tertium, verbis opus, aut peremptorium argumentum vltra moramur, cum hoc eodem Codice altera constitutio extet, quæ

Macrobius hunc hoc tempore Proprefecto seu Vicarium P. P. [per Gallias scilicet] fuisse disertis verbis ostendit? Ea est lex 61. supr. de cursu publico, quæ Vincentio Præfecto Prætorio [Galliarum] sequente Anno proximo 400. inscribitur. MACROBIUM, inquit, inlicitâ presumptione euectiones fecisse constitit, cum necessitas publica non flagigaret, quique nullam temeritatis excepit. Ne autem idem in futurum coningat, Sublimitas Tua Vicarios aduonebit, vt ab huiusmodi usurpatione mouerint abstinentum. Quæ lex etiam ad illustrandam postremam huius legis partem omnino facit. Quare erant qui censent, Hispanias suam peculiarem aliquando Præfectum Prætorio & hoc quidem tempore habuisse argumento inscriptionis huius legis, cuius rei inanem rationem reddit Pancirolus, quam Blondellus rectè refutat, p. 706. Item eo argumento, quod iam Doctiss. Blondello in eodem errore versanti placuit p. 707. quod & ita quoque peculiari Præfectus Prætorio Illyrici & Africae aliquando fuerit: Par error est Lazij, qui lib. 2. Comment. 2. ita quoque has notas PP. H I S P. C I T. in inscript. p. 277. num. 7. interpretatur, pro Præfecto Prætorio Hispaniarum: quem refutat altera mox p. 278. num. 7. vbi idem Valentinianus sub Caro Imp. expansis literis vocatur PRO PR. P R O V I N C I Æ H I S P A N I Æ C I T E R I O R I S, quod à Gutherio rectè notatum 2. de offic. don. Aug. 7. Vicenera erat Doctissimus Berterius l. Pithanon 5. p. 62. & post eum Geographiæ sacræ auctor p. 172. triplici errore. Primò, cum vocetur Hispaniarum hic in textum irrepsisse censet. Secundò, cum Macrobius P. P. Galliarum hic indicari putat. Tertio, cum hac lege, Hispanias, quarum quinque Prouinciæ fuerunt, quinque Prouinciarum appellatione comprehendi censuit (de quo mox.) Tandem ex his liquet, vel in inscriptione, ne has notas PP. significare Proprefecto Prætorio, vel rescribendum vnico p. addito PPP. id est, Proprefecto Prætorio. Est igitur & alius Gutherij error, qui Proprefectorem hic interpretatur. Cuiusmodi sanè nullus hæc ætatè fuit Hispaniæ Proprefector, qui sub Caro Imp. equidem fuit, vt restantur inscriptiones illæ. Et hæc de P. P. Hispaniarum & de Hispaniis. Quamquam & illud non abs re fuerit monere, hoc ipso anno Toleti Synodum aduersus Priscillianistas habitam, testis Idacius Chronico.

Nunc de Vicario quinque Prouinciarum, qui Macrobio itidem Vicario in inscriptione iungitur, quisnam sit; ac primum quidem quænam illæ quinque Prouinciæ fuerint, nunc porro videndum est. Fuit tempus, cum ipse crederem, Britannias designari: tum ex adiuncta Vicarij Hispaniarum appellatione, tum quia Britanniam in quatuor aliquadiu Prouincias (Sexto Rufo teste in Breuiario) diuisam, quintâ, Valentia scilicet, (circa Ann. Domini 374.) auctam fuisse Ammianus Marcellinus lib. 28. docet. Denique quia Imperij Notitia sub Vicario Britanniarum disertim quinque Prouincias (& has quidem, Maximam Cæsariensem, Valentiam, Britanniam primam, Britanniam secundam, Flauiam Cæsariensem) fuisse restatur. Verum hæc interpretatio, quam alioquin & v. C. Camdenus, datis aliquando ad me literis, probauerat, deinceps displicere mihi cœpit. Nouum enim id & inauditum, nullòque satis authore defendi potest. Secunda eorum est sententia, qui Hispanias, quinque Prouinciarum nomine comprehendunt: quos refutant ea quæ superius dicta fuerunt. De Macrobio Vicario Hispaniarum, qui vtrique à Vicario quinque Prouinciarum hic distinctè separatur.

ratur. Quare & terra eorum sententia concidit Pancioli & Massonij, qui Hispaniarum partem vltiorem trans Iberum, quæ Romanis post Vandalos & Alanos reliqua fuit, hic intelligunt: quos & hæc præterea ratio refutat, quod Vandali & Alani non nisi vndecennio ferme post huius legis æram Hispanias inualescent, teste Idacio quod Blondellus quoque obseruauit pag. 707. qui aliis adhuc rationibus id rectè refutat. Quare superest, per Gallias has quinque Prouincias, (ad quas etiam refero legem 23. supr. de Episcopis) earumque hunc Vicarium, fuisse, & nominatim quidem intelligendas, non Narbonenses duas, Viennensem & Alpes maritimas, (quæ aliàs Doctiss. Berterij sententia est) verùm duas Aquitanicas & tres Lugdunenses.

¶ Id vt probem, sternenda sunt prius hoc loco omnia huius quinque Prouinciarum appellationis testimonia. Primò, mentio occurrit in præfatione Concilij Valentini, vbi Synodus coacta dicitur, ex Gallijs & quinque Prouincijs, Anno D. 374. Secundò, in Maximi Tyranni Epistola ad Syricium Episcopum Anno 385. Quorum conuentum ex opportunitate omnium vel qui intra Gallias, vel qui intra quinque Prouincias commorantur, in id elegerint verbè constitutum. Tertio, Symmachus quoque harum quinque Prouinciarum meminit: vbi Treuiros & quinque Prouincias coniungit lib. 4. ep. 30. ad Protadium. Tu, inquit, non isdem sedibus immoraris, dum aut Treuiros ciuica religione, aut quinque Prouincias otij voluptate commutas: mihi est Roma iugis statio. Quæ quidem epistola per hæc ipsa tempora data est, & fortè hoc ipso anno. Quarto, harum quinque Prouinciarum mentio occurrit, in Concilio Taurinensi eodem Anno D. 399. quo hæc lex data est, vbi decreta eius mittuntur Fratribus per Gallias & quinque Prouincias constitutis Episcopis. Item Fratribus dilectissimis per Gallias & quinque Prouincias constitutis. Quintò, Philastrius (qui Anno 400. sequente scribebat) earum meminit: qui, vt hic Hispaniæ & quinque Prouinciæ coniunguntur, simul & duo Vicarij earum Prouinciarum, ita quoque eas coniungit in hæsi Manichaorum 62. de Priscillianistis agens. Vt latrones, inquit, iam sub figura confessionis Christiane multorum animas mendacio ac pecudiali turpitudine non desunt captiuare, qui & in Hispania & quinque Prouincijs laterè dicuntur, multisque hac quocidie fallacia captiuare. Sextò, in Notitia Imperij (quæ conscripta fuit 28. Annis post hanc legem) sub dispositione Comitum rerum priuatarum quinque Prouinciæ, ita designantur. Rationalis rei priuata per Hispanias: Rationalis rei priuata per Gallias: Rationalis rei priuata per quinque Prouincias: Rationalis rei priuata per Britannias. Et rursum, Septimò, sub dispositione Comitum S. L. Rationalis summarum Hispania: Rationalis summarum quinque Prouinciarum: Rationalis summarum Galliarum: Rationalis summarum Britanniarum.

¶ Testimonijs omnibus (vno excepto ex eadem Notitia Imperij desumpto, quo hanc inquisitionem sine huius lationis claudemus) quibus quinque Prouinciarum, de quibus nunc quæritur, mentio fit, consignatis. Primùm apparet, quinque Prouincias quas Iustinianus coniunxit Nonell. 50. quasque Bono Quæstori subiicit, huc nulla ratione spectare, quas & ibi nominat, Scythiam, Mysiam, Cariam, Cyclades, Cyprium. Secundò, ex Notitia Imperij liquet non quinque Prouincias Britanniarum: non quinque Prouincias Hispaniarum accipi posse, verùm quinque Prouincias per Gallias. Tertio apparet, non vniuersas Gallias hic

eà appellatione intelligendas, verùm partem Galliarum tantùm, eamque adhuc à Generali Galliarum appellatione distinctam: Nempe, Galliarum appellatio aliter arque aliter hoc tempore accepta fuit, ac nominatim ab Aquitania distincta, vt ex Sexto Rufo, Aufonio in Arel. Ammiano Marcellino, Seuro Sulpitio lib. 2. Olympiodoro, Renato Frigerido, Antonini Itinerario discere liquet. Quarto apparet, ex Symmachi loco, neque Belgicam in qua Treuiri sunt, quinque Prouinciarum appellatione comprehensam fuisse. Quintò, ex Synodo Valentina apparet, Viennensem (saltem primam & secundam) in qua Valentia, Narbona, Massilia, Vienna, harum quinque Prouinciarum numero non fuisse, vt pote cum non alibi quærendas quam in Gallijs appareat ex scopo ipso Maximi Tyranni, Concilij Valentini & Taurinensis. Maximus agit de Concilio quod agi debebat in iudicio Agroëtij Presbyteri Gallicani: Concilium Valentinum mittens decreta sua in Gallias eas diuidit in Gallias & quinque Prouincias. Concilium Taurinense quod à Concilijs Gallicanis ignotum erat, rationem reddit iudicij sui. Sextò, igitur apparet Aquitanicas primam Prouincias hæc quinque Prouinciarum appellatione contineri, quod Seueri Sulpitij locus cum Philastrii testimonio collatus ostendit. Nam quod Philastrius ait, Priscillianistas (nam de his sentit) in Hispania & quinque Prouincijs latuisse, Seuerus Sulpitius eodem tempore de Aquitania id refert, His inter alia verbis de Instantio Saluiano & Priscilliano Synodo Cæsaraugustanâ in Hispania condemnatis, & Romanam atque Italianam proficiscentibus. Sed iter eis præter interiorem Aquitaniam fuit, vbi tum ab imperitis magnificè suscepti stansere perfidia femina maximeque Elusianam plebem sanè tum bonam & Religioni studentem prauis predicationibus pervertere, à Burdigala per Desionum repulsi: tamen in agro Euchrocia aliquantisper morati infecere nonnullos suis erroribus. Inde iter cœptum ingressi sanè turpi pudibundoque comitatu, cum vxoribus arque alienis etiam feminis, in quibus erat Euchrocia ac filia eius Procula, de qua fuit in sermone hominum Priscilliani stupro granidam, partum sibi graminibus abegisse.

¶ Quare tandem, cum neque Belgica neque Viennensis harum quinque Prouinciarum numero fuerint, fuerit Aquitania, superest, præter duas Aquitanicas harum quinque Prouinciarum numero fuisse tres præterea Lugdunenses Prouincias. Quare tandem, quinque Prouinciæ sunt, Aquitania prima & secunda Lugdunensis, Senonia (in qua Parisii) secunda Lugdunensis & tertia. Et verò hoc iam est, quod Notitia Imperij exerte docet, cum de Duce tractus Armorici & Nervicani limitis agit. Extenditur, inquit, tractus Armorici & Nervicani limitis per Prouincias quinque; per Aquitaniam primam & secundam, Senoniam, secundam Lugdunensem & tertiam. Quo testimonio nil clarius, vt mirer, Viros Doctos in hæc inquisitione ad hunc locum non attendisse, atque idèd grauiter lapsos: in quibus sanè sunt & qui quinque Prouincias Galliarum Narbonensis hic accipiebant.

¶ Ex his etiam verùm illud iam & immotum deinceps est, non vnum per hæc tempora Vicarium per Gallias fuisse, quicquid contra Scaligerum nonnulli asserant, quos huius legis inscriptio refutat. Etsi fateor postea vniuersas, quæ Romanis tum supererant, Gallias in vnam rursum Vicariam coaluisse: quod sanè Notitia Imperij docet. De septem Prouincijs

quincijs Galliarum, alius erit dicendi locus.

¶ Quam autem ratione vel occasione quinque hæc, quas dixi, Prouinciæ Galliarum peculiarem Vicarium habere ceperint difficile dictu. Sanè, cum antiquissima harum quinque Prouinciarum mentio occurrat in Synodo Valentina Anno Domini 374. inque Maximi Tyranni tempora incidat, ab illis temporibus hoc repetendum puto. Et quidem ab Anno Domini 383. quo Maximus Tyrannus in Gallias, ac nominatim Armoricam, vt voluit, transgressus est. Cuius Armoricani alioquin transitus Historia, fabulis contaminatissima est.

¶ Hæc cum ita sint, iam intelligimus hanc legem, vt ad Hispanias ita & ad Galliarum partem pertinere, simulque intelligimus, quantum incuberint hoc tempore etiam Galliarum & Hispaniarum Episcopi ad eradicandam Gentilitiam superstitionem. Quod speciatim alioquin

de B. Martino Turonensi in Lugdunensi verba, quæ de quinque Prouinciarum numero quinquata fuit, Episcopo, per hæc ipsa tempora memorie proditum: vide Senerum in vita S. Martini, cap. 10.

¶ Vt ad huiusce legis sententiam, eamque postremam redeam. Verat hæc lege Honorius templorum ornamenta detrahi & transferri, rescriptis in id euacuatis, & euectionibus cursus publici prohibitis. Hæc enim est vltima huiusce sententiæ mens, quam & ita totam restituo: Erunt huiusmodi chartas ex eorum manibus ad nostram scientiam, vt & si quas illicitas euectiones aut suo aut alieno nomine potuerint demonstrare, eas oblatas ad nos mitti decernimus. Nempe, quamlibet euectione munitos, ad huiusmodi ornamenta transferenda admitti vetat: vt ceteroquin euectiones usurpatæ ad matiora transferenda l. 15. supr. de cursu publico.

ARCADII Tertia hoc titulo lex; de TEMPLIS per agros diruendis.

XVI. * Iidem AA. Eutyichiano PP. P."

I qua in agris templa sunt, sine turba ac tumultu diruantur: His enim deiectis atque sublatis omnis superstitionis materia confumetur. Dat. 11. Id. Iul. Damasco, Theodoro v. c. c. n. s. [399.]

NOTÆ.

* Et hanc legem Annalibus suis rectè inseruit Baronius, Anno D. 399. n. 57. Meminit eius Theodoretus, lib. 5. cap. 29. & Georgius, in vita Ioannis Chrysoctomi, n. 23. Eutyichianus sub Arcadio PP. Orientis scilicet: vide sup. l. 33. de hæreticis, l. 3. de censuris. l. 25. de erog. mil. ann. l. 57. de appellat. l. 1. de nauibus non excois. v. Presopogr. & quæ dixi ad L. conic. supr. ad l. Com. de fcar. vide & l. 18. 19. inf. pro proposita vel publicata. Erat enim Arcadius Imperator hoc tempore Constantinopoli, vt probat l. 36. supr. de hæret. Et sanè hanc legem ad Phœnicem pertinere mox ostendam.

COMMENTARIVS.

ARCADII tertia hæc seu vltima hoc titulo constitutio est. Et hæc quidem, de templorum euectione. TEMPLA scilicet (cuiusmodi per Orientem quædam ante biennium iam Arcadij constitutione destructa fuisse docet lex 36. supr. publ. oper.) hac lege (per Phœnicem nominatim Libani mox vt ostendam) & quidem in agris posita ab eodem Arcadio Imp. sine tumultu dirui nunc iubentur. Quæ quidem lex pertinet proculdubio ad id, quod Theodoretus, lib. 5. c. 29. & Georgius in vita Chrysoctomi, num. 23. & Anonymus, in eiusdem vita num. 100. & Simeon Metaphrastes num. 18. de Ioanne Chrysoctomo agens (qui superiore Anno 398. Episcopus ordinatus fuerat, vt Socrates lib. 5. c. 2. & Georgius in eius vita testantur) scribit: μαθὼν δὲ τὴν ΦΟΙΝΙΚΗΝ ἐπὶ αὐτῆς τὰς ἑτάρας τελέτας μαμαγέται, ἀσκητὰς καὶ ἄλλοις δὲ ἐπιτολίαις ἐπιπέταται, ΝΟΜΟΙΣ δὲ αὐτῶν ἐπιπέταται ΒΑΣΙΛΙΚΟΙΣ καὶ ἐπιπέταται ἐξέταται. Et mox: τὴν ἐπὶ ἐν Ἰουδαίᾳ ἐπιπέταται ἑτάρας ΖΗΚΟΤΕ ἐν βάρων ΑΝΕΣΠΑΣΕΝ. Idèdque lex hæc dicitur data (id est, proposita seu publicata) DAMASCIS: quæ Vrbs Metropolis erat Phœnicis Libani, ἀξίολογος ἡ ἀμφοτέρων, vt eam Strabon vocat, lib. 16. vt etiam auctor libelli (qui Hieronymo falsè tribuitur) de locis Hebraicis in Actis Apostol. ostendit: Eadem ratione qua lex 33. supr. de Decurionib. & l. 9. supr. de filiis milit. apparitor. Petro Consulari Phœnicis Damasco scriptæ dicitur. Tom. VI.

cuntur. Sic enim solitæ leges in Metropolitibus proponi, vt facilius innoscerent, & Magistratus quoque Prouinciarum in Metropolitibus sedem constituere, vt proprio in id loco fustus à nobis dicitur. Damascenos sanè Deorum cultui in primis addictos fuisse liquet. Vnde & PIA Damascus Statio lib. 1. Siluarum Calend. Decembr. Quod ramis pia germinat Damascus. Quod autem Scriptores superiores in sp. huius legis templa in agris diruta δὲ ἀσκητῶν per Monachos Episcopi autoritate scribant: id ipsum etiam sub Theodosio Magno factum queritur Libanius oratione κατὰ τὴν ἑτάραν, quam ipse edidi, vbi Monachos μακαριμωπέτας vocat & Episcopos ποιητάς; multa in eos scribens.

¶ Cæterùm Arcadius hac lege Templa in agris Phœnicis sine tumultu dirui iubet: vt postea quoque Theodosius Iun. Iudæorum Synagogas in solitudine, si sine seditione fieri posset, deponi iussit, l. 22. supr. de Iudæis. Verùm euentus huic rei minus respondit: Vt pote tumultu maximo per Phœnicem ob id exorto, plurimis Monachorum vulneratis, nonnullis etiam cæcis, vt ipsemet Chrysoctomus epist. 123. & 126. testatur. Agricola scilicet sua sibi Templa seruari enixius contendebant, iis rationibus, de quibus Libanius dicit. orat. κατὰ τὴν ἑτάραν. De Templis alioquin in agris in genere dixi semel ad Rubricam, & ad l. 3. supr. De templis verò in agris per Africam & Præfecturam

ram Prætorianam Italiz dicitur ab Honorio iussis: vide L. 18. 19. infr.

¶ Cæterum, ex his, quæ de historico huius legis argumento diximus, tum inscriptionis præsidio, quæ hanc legem ad Estrychiatum Præfectum Pratorio (Orientis scilicet) datam præfert, tum subscriptionis, ubi hæc lex Damasco data, id est recepta, publicata dicitur, apparet hanc legem

pertinere ad Orientem, & nominatim ad Phœnicem: Proinde liquet, quàm malè Baronius hanc legem putauerit datam ad Patrum Africanorum legationem: alique pariter Viri Docti hanc legem spectare censuerint ad eum canonem Africanum: de quo antea; cum Africa non Arcadio Imperatori, (cuius hæc lex est,) verùm Honorio paret.

¶ HONORII Secunda hoc titulo lex; quâ FESTI conuentus Ludique & Coniunia permittuntur, idque per Africam.

XVI. 1. * Iidem AA. Apollodoro Proc. Afri.

Profanos ritus iam salubri Lege submouimus, ita festos Conuentus ciuium, & communem omnium lætitiarum, non patimur submoueri: Vnde absque vilo sacrificio, atque vlla superstitione damnabili, exhibere populo voluptates, secundum veterem consuetudinem: inire etiam festa Coniunia, si quando exigunt publica Vota, decernimus. Dat. xiiii. Kalend. Sept. Patavio, Theodoro v. c. CONS. [399.]

NOTÆ.

- * Lex 4. Cod. Inst. cod. tit. Inseruit & hanc ipsam Annalibus suis Baronius Anno D. 399. num. 56. Iungenda autem illi lex 1. infr. de religione: imò & lex prox. 18. quæ eidem Apollodoro Proconsuli Africæ inscribitur, & Patavii pariter data est. Dies tantum discrepat. III. Kalend. Sept. cum hæc, & d. l. i. de relig. habeant X I I. Kal. Sept. Verùm illa ex his duobus emendanda venit.
¶ Apollodoro hunc Proconsulem fuisse docet quoque Symmachus, epist. 13. lib. 8. & quidem Africæ, epistola 14. & 48. lib. 9.
¶ Profanos ritus, id est Sacrificia, aliãque damnabilem superstitionem (idolorumque cultus) vt hac ipsa lege mox dicitur.
† Hæc Honorij lex, quâ sacrificia ab eo prohibita, non extat.
Conuogus Urbis l. 8. supr. vide Glossar.
¶ Latissimi id est, ludos & coniunia: κενήν τε & κενήν εὐφροσύνην. Ateius Homilia in Festum Kal. quam habuit Ann. 400. κενήν τε & κενήν εὐφροσύνην, in Euphemiam Martyrem. Publicum gaudium, Tertullianus Apolog. c. 35.
¶ Exhiberi Cod. Iust. quatenus & hoc sustineri potest.
¶ Populorum, habet. Ita Cod. Iust. malè.
¶ voluptates, id est ludos: vide Glossar.
¶ Ministrari, in Cod. Iust. Quâ mutatione nil opus erat.
¶ vide L. 19. & 20. infr.
¶ Abest hæc vox si à Cod. Iust.
¶ vide legem 8. supr. & l. 5. supr. de Episcopis.

COMMENTARIUS.

ESTOS CONVENTUS LUDOSQUE, & CONVIVIA per Vota publica (de quibus ad l. 8. supr. plenius actum fuit) id est, in festiuitatibus publicis, agitari, per Africam nominatim, Honorij hæc constitutione A. D. 399. permittit. Citra vllum tamen sacrificium, & citra aliam superstitionem damnabilem, quam sese iam antea lege sua submouisse ait, cuius tamen legis nulla alibi memoria mihi nunc occurrit. Quæ alioquin sacrificia festiuitatibus istis publicis fieri solita à Gentilibus, vt præter hanc legem docuit quoque lex 8. supr. hoc tit. & l. 5. supr. de Episcopis. Et verò hac de causa postea idem Honorius coniuuia hæc exerceri & solemnitates has agitari prolixus vetuit Anno 408. L. 19. infr. vbi dicam.

¶ De ludis per vota publica iam superius dictum fuit ad d. l. 8. De festis Coniuiiis & epulis per vota publica, obseruandum, ea inita quandoque in ipsi templis, quod indicare videtur lex 19. infr. quâ vetantur Paganis in honorem sacrilegi ritus PVNESTIORIBVS LOCIS exercere coniuuia vel quidquam solemnitatis agitare. Eoque pertinet dictum Apostoli 1. ad Corin. 8. vers. 10. Nempe solempne apud Gentiles in templis coniuuari id quod docet Vopiscus in Tacito, alique plures, Ammianus Marcellinus lib. 22. p. 242. Tertullianus de coniuuiis: Et exculchabit pro Templis qui-

bus renunciant, & conabit illic vbi Apostolis non placet. Item coniuuia hæc in publico & vicatim inita. Vnde publica coniuuia Minutio Felici p. 28. Iuuenalis quoque de his Satyr. 15.

Nec magna gaudia cœna Sentirem positis ad templa & compita mensis. Tertullianus de voris his publicis agens c. 35. Apolog. Grande videlicet, inquit, officium, fœcos & toros in publicum educere, vicatim E P P L A R I, ciuitatem taberna habitu obolefacere, vinum luto cingere. Et mox: Cur enim vota & gaudia Caesarum casti & sobrii & probi expungimus. Idem cap. 42. Non in publico liberalibus discumbo, quod bestiaris suprema cœnantibus mos est. Tacitus lib. 25. Annalium. Ipse quò fidem acquireret, nihil usquam perinde letum sibi ac publicis locis styvere coniuuia, totaque vrbe quasi domo vti. Insignis quoque Iosephi locus, lib. 7. de bello Iudaico, cap. 10. vbi aduentum Vespasiani describit: κένος δὲ τὰ πλῆθη καὶ εὐαχίαν καὶ ἄλλον καὶ γαστρονίαν ποικίλους τὰς ἐσθίας ἕχοντο τὸν δὲ εὐφρανόντες, αὐτὸν τε ἐπὶ πλείων χρόνον οὐσεσσομένων ἐπαμείναν τῆ Παλαιῶν ἡγεμονίᾳ. Nempe ait, per familias & vicinas publicè coniuuiatum, ibique Diis libatum. Inde factum scilicet, vt ab eiusmodi EPVLIS Christiani iam olim abstinerint. Græci θῆνας, εὐαχίαν, παρδωνίας, παρδωνίας, θυμοθῆνας dixerunt: vide Aristotelem & Athenæum. In

In Glossis Philoxeni diuulgatio ἐξαγωγή, ἀμωδονία. Theodoretus quoque δεσποδική 7. pag. 108. τίμωσι καὶ εὐραῖς καὶ πικρῶν, καὶ ἀμωδονίας ἐπαμείναν. De iisdem epulis & sumptibus ad eas deputatis, vide L. 20. infr. vbi dicam. De his ipsis coniuuiis, & quidem sub Theodosio Magno permittis, insignis occurrit Libanij locus καὶ τὸ ἱερὸν, vbi Christianorum obiectioni huic, Αλλ' ἐκ ἀρκείας τὸ τοῦ βασιλέως: ἐκ εὐσαν ἔν, ἐρήσειται πρὸς παύσει: ἀλλ' ἐπὶ δούλῳ καὶ ἀρκείας καὶ εὐαχίαν: ita responderet, καὶ βοῶν ἀλλὰ καὶ σπαθημοσύνην: βασιλεὺς δὲ ἴδενος τὸ αἶμα δευροβίου, ἐδὲ μέγιστος ἐδὲνδρος κειρομένης ἐδὲ ἔλῳν ἡγεμονίας, ἐδὲ αὐτοῦ αἰκωδύτης: ἐδὲ δὲ πρὸς σωκεθόντες εἰς τὸν παρδὸν χροῖον μωρὸν καὶ ἀρκείας, ἢ ἀρκείας δούσαντες, τὰ μὲν ἐδὲ ἱεράτους, τὰ δὲ ἀρκείας κερτασεθόντες ἐπὶ τῆς γῆς ἐπαρῶν, ἐκ οἰδ' αἰπνάς ἐπὶ παρδὸν ἱεράτων, ἐδὲ δὲ κερτασεθόντες τὰυτῶν, ἢ βασιλέως, νόμος: ἀλλ' ἐν ἐπῶν δ' αὐν μὴ ποιεῖν, ἢ ἄλλα καὶ ἀρκείας, αἰσ' ἐκ αὐτῶν θυριαιμῶν σωκεπῶν, ἢ παρδὸν νόμον, ἐδὲ γε ἐκ παρδὸν ἐν ταῖς φιλοτιμίαις ἴδεν τε καὶ ἐπαμείναν δ' εὐδ' ἐκ μὴ καὶ τῶν οἰκωδύτων ἡγεμονίας ἐκαστῶν οὐλοφαντῶσι, ἢν ἐδὲ πάλαι ἐκρῆθι εἰς τὰς ἡγεμονίας ἐκαστῶν ἐκαστῶν ἐν ταῖς ἐσθίας δούσαντες εἰτα εὐαχίαν: τὸ δὲ ἡνίκα ἐδὲ πῶν ἐπῶν, καὶ τῶν πάλαι τὸ δούσαν ἢ πῶν τὰ ἄλλα ἐμειναν ἐδὲ ἡνίκα τῶν πῶν τῆς εὐδίας ἡμέρας ἡπῶν, καὶ αἰσ' ἀρκείας ἐδὲ ἡνίκα τῶν πῶν καὶ τὸ ἐδὲ. Ex hoc Libanij loco discimus, hæc coniuuia in festiuitatibus quibusdam agitata, & in his aliquando fumigatum, Dissaque carmina dicta: denique ex multis agris in vnum celebriorem, conuentum; (idque est quod vicarim epulatos ex aliis scriptoribus iam ostendi.) Ergo vbi ad Christianos Principes deuentum est, hæc quidem coniuuia Gentilibus aliquandiu relicta fuere, etiam sub Theodosio Magno, de quo est superior Libanij locus καὶ τὸ ἱερὸν. Imò & ad hæc Christianos compellere Gentiles soliti: quod prohiberi Patres Africani petiere, vt docet canon 60. Cod. African. de quo mox. Cùm iam antea ad Iustorum sacrificia Christiani celebranda compelli vetiti fuissent: L. 5. supr. de Episcopis, & ad archierosynam L. 12. supr. de Decurionib. & ad custodiam templorum admoueri: L. 1. supr. de fide Cathol. Ergo vt maximè Gentilibus sacrificia interdita forent, ritusque alij profani, coniuuia tamen agitare permitti, & quidem hæc Honorij lege. Pariter vt sub Theodosio Magno. Tandem verò decennio post Anno D. 408. idem Honorius & hæc ipsa coniuuia illis ademptum iuit, l. 19. infr.

¶ Ex his interim liquet, quibusnam gradibus Gentilitia supersticio pessundata fuerit. Primum, quidem sacrificia tantum prohibita: mox & alij ritus Gentilitij veluti τὰ ἱεράτων: tandem etiam & coniuuia solemnitateque alix vetita. Et prohibita tamen, nihilominus mansere, sic quidem etiam vt in Christianos quoque ritus hi Gentilitij transferunt, & quidem in Africa: hi ipsi, inquam, vt liquet ex Augustino epist. 64. Theodoro to, extremo lib. 8. contra gentes; & multo post, ex Gregorio Magno lib. 9. epist. 71.

¶ Vt ad historicam nunc huius legis occasionem descendam, ita omnino censo latam hanc ab Honorio per Africam constitutionem, occasione decreti illius & petitionis Patrum Africanorum, qui ab Honorio petendum decreuerant, vt Paganorum coniuuia & ludos festis Christianorum diebus prohiberet, vt habetur dicto canone 60. & 61. Codicis Africani, sen canone 5. & 6. Concilij Carthaginensis, quod Quintum dicitur. Canonis quinti seu sexagesimi verba sic habent, de Paganorum coniuuiis. Illud etiam petendum, vt quoniam contra precepta diuina CONVIVIA multis in

locis exercentur, quæ ab errore Gentili attrahunt, ita vt nunc à Paganis Christiani ad hæc celebranda cogantur, ex quâ re temporibus Christianorum Imperatorum persecutio altera fieri occultè videatur, veterari talia iubeant, & de ciuitatibus & de possessionibus imposita pena prohibere: maximè cum etiam in Natalibus beatissimorum Martyrum per nonnullas ciuitates, & in ipsis locis sacris talia committere non reformident. Quibus diebus etiam, quod pudoris est dicere, saltationes sceleratissimas per vicus atque plateas exercent: vt matronalis honor, & innumerabilem feminarum pudor deuotè venientium ad sacratissimum diem iniuriis lasciuieque appetatur: vt etiam ipsius sanctæ religionis penè aufugiatur accessus. Canonis 6. seu 61. verba sic habent, de spectaculis. Nec non & illud petendum, vt spectacula theatrorum caterorumque P V D O R V M die Dominica vel ceteris religionis Christiana diebus celeberrimis amoueantur: maximè: quia sancti Pasche Octauarum die populi ad Circum magis, quàm ad Ecclesiam conueniunt, debere transferri quoniam quinquam Christianorum cogi ad hæc spectacula: maximè, quia in his exercendis quæ contra Præcepta Dei sunt, nulla persecutionis necessitas à quouam adhibenda est: sed vti oportet, homo in liberâ voluntate subsistat sibi diuini concessa. Corporatorum enim maximè periculum considerandum est, qui contra præcepta Dei magno terrore coguntur ad spectacula conuenire. Hæc quidem fuit Patrum Africanorum postulatio in illo Concilio Carthaginensi quinto, quod habitum non Anno 401. vt præfert, verùm 399. Verùm quam Honorius hoc tempore elusit: hæc lege; non patimur, inquit, quomodo & lege prox. pariter eam elusit: nostrorum beneficio sanctionum ne quis conetur euertere. Sed grauius error est eorum qui scribunt, cùm permittitur adhuc essent hæc leg. 17. huiusmodi coniuuia & conuentus, religiosissimos Principes, quique illis fucere à consiliis, censuisse, posse Christianos bonâ conscientia iis interesse: Quibus refutandis vel hæc lex sufficiat. Eorundemque similis est error, cùm credant, Christianos veteres non abstinnisse à collegiis superstitionis Centenariorum & Dendrophorotū, quos refuto ad L. 1. supr. de Centenariis & Dendrophoris. Est & eorundem grauissimus error, cùm Asarchas, de quibus Actorum c. 19. v. 35. pios & Christianos fuisse censent: Quasi verò non ibi cõque tempore Gentiles Paulo Apostolo salutare consilium dedisse potuerint, pacis utpote studio. Tandem hanc ad rem pro magno esse debet integer Tertullianus liber de Idololatriâ, ac nominatim c. 14. vbi de Paulo agens: Nimirum, inquit, Saturnalia & Kal. Ianuar. celebrans hominibus placebat? an modestia, & patientia, an grauitate & humanitate, an integritate? Proinde cum dicas, omnia omnibus factus sum, vt omnes lucrificiam, nunquid Idololatrias Idololatrias, nunquid Ethnicis Ethnicis, nunquid secularibus secularis? Ibid. Quibus nobis sub barba extranea sunt & neomenia & feria ali-quando à Deo dilecta; Saturnalia & Ianuarie & bruma & matronales frequentantur, munera commendant, strenua consonant, iustus coniuuia persprepunt. O melior fides nationum in secliam suam, quæ nullam solemnitatem Christianorum sibi vendicat, non Dominicum diem, non Pentecosten! etiam si nouissem, nobiscum non COMMVNICASSENT, timerent enim ne Christiani viderentur. Nos ne Ethnicis pronunciemur, non veremur? Vt & Augustini illud sermone 6. de verbis Domini. Si queritis vnde vincantur Paganis, vnde illuminentur, vnde ad salutem

adducantur? Deserere omnes solemnitates ipsorum: deserere nugas eorum: Et si non consentiant veritati saltem pudeat paucitatis sue.

¶ Illud nunc probandum superest, huius legis ætam cum Concilij illius æra congruere. Sane de Synodi istius quintæ tempore seu æra graues sunt admodum controuersia: variæque sententiæ. Acta quidem ipsa Synodalia in collectione Isidori Mercatoris & Codex Africanus & Theodorus Balsamo adnotatum habent annum. *Post Consulatum Fl. Stilliconis XVI. Kalend. Iul.* id est, Anno D. 401: Quod etiam tuetur Doctissimus Instellus *præfat. in Cod. African.* & Card. Perronius *lib. posthumo aduersus R. S. B.* Et tamen Baronius Anno D. 398. num. 33. ex scripto Codice annum *Post Consulatum Casary & Aetici VI. Kalend. Iun.* notat. id est, Anno D. 398. Et verò, nisi id omnino ad hunc ipsum Annum 399. referendum est, istud longè verius: Argumenta hæc ipse habeo. 1. Quod Anno Domini 399. hoc Codice non vna modo Honorij Constitutio, puta *lex 18. prox.* (quod argumentum Baronius rectè adnotauit) verùm **TRES** omnino constitutiones occurrant, quæ quatuor istius Concilij canonibus, seu petitionibus apud Imperatorem Honorium emerendis è lex in vniuersum ordine respondent: Nempe Primò, *lex 18. hoc tit.* sequens respondet *canoni 3. seu 38.* Secundò, *lex 1. de religione*, canoni 4. seu 59. Tertio, hæc *lex 17.* canonibus duobus 5. & 6. seu 60. & 61. Mox & Anno proximo 400. *lex 35. supr. de Episcopis*, canoni 62. & 65. Ex quibus tres, puta hæc *lex & prox. & lex 1. de religione*, ad Apollodorum Proconsulem Africæ datae sunt, atque ad eum inter se committendæ veniunt ceu vnius constitutionis partes. Ita quidem, vt Honorius Imp. tribus illis capitibus quatuor quæ Patres Africani petierant, deneger.

¶ Vt proinde incunctanter hæ tres constitutiones ad illud Concilium respectum habeant & referendæ deinceps sint: & viceversa ex harum Constitutionum subscriptionibus, æra illius Concilij restituenda veniat, anterior aliqua his legibus. Vt autem superius dicta eo maiorem fidem mereantur, hæc subiicere visum. *De illis* canones quos dixi quatuor, totidemque constitutiones Honorij quæ iis respondeant.

CONCILII CARTHAGINENSIS. Quinti Canones.

3. **I**stant etiam aliæ necessitates à religiosis Imperatoribus postulandæ: Vt reliquias *Idolorum* per omnem Africam iubeant penitus amputari: nam plerique in locis maritimis, atque possessionibus diuersis, adhuc erroris istius iniquitas vigeret: vt præcipiantur & ipsa delecti, Et *Templa* eorum, quæ in agris vel in locis abditis constituta nullo ornamento sunt, iubeantur omnimodo destrui.

4. Petendum etiam, vt statuerentur, vt si forte in Ecclesiâ quamlibet *causam* iure Apostolico Ecclesiis imposito, agere voluerint, & fortasse decem Clericorum vni parti displicerit, non liceat Clericam in iudicium ad testimonium deuocari eum, quia cognitor vel præfens fuerit, vt nulla ad testimonium dicendum Ecclesiastici cuiuslibet persona pulsetur.

5. Illud etiam petendum, vt quoniam contra præcepta diuina *Commissa* multis locis exercentur, quæ ab errore gentili attracta sunt, ita vt nunc à Paganis Christiani ad hæc celebrandæ cogantur,

ex qua re temporibus Christianorum Imperatorum persecutio altera fieri occultè videatur, vetera talia iubeant, & de ciuitatibus & de possessionibus imposita pœna prohibere: maximè cum etiam in natalibus beatissimorum Martyrum per nonnullas ciuitates, & in ipsis locis sacris talia committere non reformidant: Quibus diebus etiam, quod pudoris est dicere, saltationes sceleratissimas per viros atque plateas exercent, vt matronalis honor & innumerabilem foeminarum pudor deuorè venientium ad sacratissimum diem iniuriis lasciuientibus appetatur, vt etiam ipsius sanctæ religionis penè fugiatur accessus.

6. Nec non & illud petendum, vt *spectacula* Theatrorum cæterorumque ludorum, die Dominica vel cæteris religionis Christianæ diebus celeberrimis amoueantur: maximè quia sancti Paschæ octauarum die populi ad Circum magis quam ad Ecclesiam conueniunt, debere transferri deuotionis etiam dies si quando occurrerint. Nec oportere etiam quenquam Christianorum cogi ad hæc *spectacula*: maximè quia in his exercendis quæ contra præcepta Dei sunt, nulla persecutionis necessitas à quoquam adhibenda est; sed oportet, vt homo in libera voluntate subsistat sibi diuinitus concessâ. Corporatorum enim maximè periculum considerandum est, qui contra præcepta Dei magno terrore coguntur ad *spectacula* conuenire.

7. & 10. De Clericis damnatis, & de Equitio damnato Episcopo.

HONORII Imp. constitutionis ad Apollodorum PC. Africa capita.

Ades illicitis rebus vacuas, nostrarum beneficio sanctionum ne quis conetur euertere: Decernimus enim vt ædificiorum quidem sit integer status: si quis verò sacrificio fuerit deprehensus, in eum legibus vindicetur: depositis sub officio *Idolis*, disceptatione habita quibus etiam nunc patuerit cultum vanæ superstitionis impendi, l. 18. *C. Th. de Paganis.*

Quotiens de religione agitur, Episcopos conuenit iudicare: Cæteras verò causas, quæ ad Ordinarios Cognitores, vel ad vsum publici iuris pertinent, Legibus oportet audiri, l. 1. *C. Th. de relig.*

Vt profanos ritus iam salubri Lege submouimus, ita *festos conuentus* ciuium & communem omnium *leuitiam* non patimur submoueri: vnde abique vilo sacrificio, atque vlla superstitione damnabili, exhibere populo *voluptates* secundum veterem consuetudinem: inire etiam festa *Commissa*, si quando exigunt publica vota decernimus, l. 17. *C. Th. de Paganis.*

Respondere videtur *lex 35. C. Th. de Episcopis*, data Anno 40.

Ex hoc iam *ἑπισημασμένη* liquidè apparet, Concilium illud Carthaginense, quod *Quintum* dicitur, retrahendum vel ad Annum D. 398. vel ad initium Anni D. 399. Neque quidquam contra mouet, quod Cardinalis Perronius contra Baronium contendit, rectè huic Concilio adnotari Annum D. 401. cuius tria argumenta vno impetu ruunt, vt ipse quæ perperam desumpta sunt è sexto Concilio Carthaginensi, quod habitum Anno D. 461. quodque is improvidè satis cum Quinto confudit. Primum ex eo quod dixerat Baronius, *legem 18.* huius tituli lacram Ann. D. 399. atque inde colligi Concilium illud Carthaginense præcessisse, quo decretum fuerat, non tantum ab Imp. postulandum,

vt reliquias *Idolorum* per omnem Africam auerbet penitus amputari, qui sanè tertius canon est quinti Concilij: (Quodque argumentum ipsi modo comprobauimus) verum etiam, vt reliquias *Idololatriæ* non solum in simulacris, sed & in quibuscumque locis vel lucis vel arboribus omnimodo deleantur. Atqui Perronius hinc colligit, canonem patrum Africanorum *cæ leg.* posteriorem esse, quandoquidem Imperatores, d. l. 18. tantum cauissent, vt *sacrificia* è templis tollerentur, & *idola* sub officio deponerentur, (quæ & ipsa verba minus intellexit) postea patres Africani illud posterius insuper petierint. Verum hic Baronij & Perronij error est, Concilium Carthaginense sextum cum quinto confundendum, quod reuera habitum fuit Anno D. 401. Atque ita Perronij hic grauis error est & *ἀβελβία*. Eodemque errore duo similia argumenta ex Augustini, epistolis duabus vna ad *Quintianum* 235.

altera ad *Xantippum* 236. desumuntur; qui cum duorum canonum ex eo Concilio meminerit, Annòque 402. eas epistolas scripserit, apertè testatur canones istos recenti Concilio sancitos fuisse, ac proinde omnino Concilium istud Carthaginense habitum Anno Domini 401. verum enim est, duos illos canones, puta *de Clericis qui intra annum causam suam agere non procurarint*; & alterum, *vt de alieno Monasterio susceptos, nec præpositos Monasterij, nec Clericos ordinare liceat*, contineri sexto Concilio Carthaginensi, vbi 14. & 15. locum occupant. Et sic concidit omnis Perronij labor, Quintum Concilium Carthaginense cum Sexto confundentis, quæ sanè duo distincta Concilia fuere: non etiam, quod Doctiss. Instellus quoque credit, Quintum collectum ex his duobus.

HONORII Tertia hoc titulo lex: de TEMPLIS non euertendis, de SACRIFICIIS prohibendis, & de IDOLIS deponendis, per Africam.

XVII. * Idem AA. Apollodoro Proc. Afric.

ADES, "illicitis" rebus vacuas, nostrarum beneficio "sanctionum", ne quis conetur euertere: Decernimus enim, vt ædificiorum quidem sit integer status, si quis verò sacrificio fuerit deprehensus, in eum legibus "vindicetur": Depositis sub Officio "idolis", disceptatione habita, quibus etiam nunc patuerit cultum "vanæ superstitionis impendi. Dat. 11. Kalend. Septemb. Pataui. Theodoro v. c. c. o. n. s. [399.]

NOTÆ.

- * Et hanc legem Annalibus suis rectè instruit Baronius Anno D. 399. n. 55. Iungenda autem illi vt i am monui lex super. *prox. l. 17. & l. 1. infr. de religione.*
- "Publicas, Priuatas, item templorum.
- "Pura Artis & simulacris.
- "id est, Prætextu seu obtentu legum quibus simulacra vbique eueriti seu deponi iussa fuerant.
- "Eadem mens Majoriano Nouell. 6.
- "in sacrificio.
- "Iam antea latas, ac proinde capitali pœna: de quo mox & ad l. 23. *infr.*
- "id est Officialium, diligentia: vide *leg. prox. infr.* & quæ mox dicam.
- "Ritum l. 19. *infr.*
- "Fortè XIII. vt ita hæc lex superiori coniungatur. Et verò ita nonnulli habent.

COMMENTARIVS.

TEMPLA destrui hæc Honorij constitutione Anno Domini 399. per Africam *vetantur*: Atenim & SACRIFICIA rursus inhiberentur & IDOLA seu simulacra deponi, iubentur. SACRIFICIA scilicet ab Honorio per Præfecturam Prætorianam Galliarum prohibita penitus fuisse ex l. 15. *supr.* iam vidimus: Per Præfecturam Prætorianam Italiæ & Africam nominatim sicut ex proxima *supr. l. 17.* sic & ex *hæc lege* rursus discrete licet: & quidem sub pœna capititis quod etiam Augustinus *epist. 48.* docet. *Quis nostrum*, inquit, *quis vestrum non laudat leges ab Imperatoribus datas aduersus sacrificia Paganorum?* Et certè longè ibi pœna *seuerior* constituta est; illius quippe impietatis capitalis supplicium est. Idem rursus lib. 1. *aduersus Peritilianum Parmenian.* c. 7. *Iussa sunt recentibus legibus inhiberi etiam sacrificia sub terrore capitali.* Simulacra item seu idola quibus cultus à Paganis impenderetur deponi Honorium iam ante iussisse, hæc & sequens *lex 19.* ostendunt, & de Africa nominatim iuxta hanc legem Augustini *dist. lib. 1. aduersus Ep. Parmenian.* lib. 1. c. 7.

(hoc ipso anno scribens, vt quidem existimo) confirmat. *Paganorum*, inquit, *simulacra euerterentur atque confingi iussa sunt recentibus legibus, inhiberentur etiam sacrificia sub terrore capitali.* Et mox: *Dæmones istam patiuntur persecutionem per Imperatores Christianos, vt penè toto orbe terrarum euerterentur, idola comminuantur, sacrificia subtrahantur, quos eos honorant, si depreheni fuerint puniantur.* Et rursus *epist. 120.* *Leges*, inquit, *quæ de Idolis confingendis vno Stillicone in Africam missæ sunt ex voluntate Imperatoris constitutæ, &c.* At verò hæc lege Honorius, *depositis sub Officio idolis; depositis*, id est eueritis, *sub Officio*, id est, Officialium Magistratum diligentia. Quod etiam discimus ex *l. prox.* non quod Cardinalis Perronius putauit, posthumo *aduersus S. R. B. pag. 404.* duplici errore; depositis inter manus Officialium Imperatoris.

¶ At ædificia ipsa nihilominus hoc prætextu ditui Honorius *hæc leg.* vt & l. 19. & l. 20. *infr.* vetat. Et Diuus Augustinus tamen non superiore tantum loco, verum etiam *lib. 18. de ciuitate Dei. cap. vltim.* & quidem hoc ipso Consulatu 399.

paucis ante hanc legem latam mensibus, Tempia Carthagine euerfa fuisse testatur. *Consule Manlio Theodoro*, inquit, in ciuitate notissima & eminentissima Carthagine Africa, Gaudentis & Iouius Comites Imp. Honorij XVI. Kalend. April. falsorum Deorum templa euererunt, & simulacra frugerunt. Quem alioquin locum Prosper lib. de promissionib. Dei parte 3. enarrans, templa tantum expoliata (at non etiam euerfa) fuisse scripsit. Deinde etiam in eo lapsus est Prosper, quod Theodosij Imperio factum id tradidit, vide & Consularia Idacio subdita.

¶ Et verò tandem dubium mihi nullum, non tantum id quod Augustinus narrat, à Gaudentio & Iouio Honorij Imp. Comitibus, templa his C O S S. ante quinque menses, & quod excurrit, euerfa, huic constitutioni ferendæ occasionem præbuisse; Verum & hac lege Honorium diserte Patrum Africanorum legationem ad se decretam quo ad idola quidem attinet probatam, quoad Tempia repulisse; quæ scilicet decreuerant ab Imp. postulandum, vt haberetur *canone 58. Cod. Africani* seu tertio Concilij Carthaginensis Quinti. *Vt reliquias IDOLORVM per omnem Africam inbeant penitus amputari: Nam plerisque in locis*

maritimis atque possessionibus diuersis adhuc erroris istius iniquitas viget: vt præcipiantur & ipsa deleta & TEMPLA eorum que in agris vel in locis abditis constituta nullo ornamento sunt, inbeantur omnimodo destrui. Id enim Concilium Carthaginense ad hunc Annum referri oportere ad *legem super. 27. pluribus ostendi, quæ huic coassanda est vna cum lege 1. infr. de religione.*

¶ Sanè ad templa in agris destruenda tria blandiebantur maximè. Primum, quod superstitio aliter aboleri non posset, vt *lex 16.* quoque docet, quæ & in agris, seu pagis, vnde Paganorum nomen, diutius hæsit. Deinde, quod ornatui publico, dirutis iis vix quicquam detraheretur *dist. can. 58.* Denique quod non tantus tumultus alicuius metus esset, quantus in urbibus, si ibi destruerentur *d. l. 18. supr. vide & l. 22. supr. de Iudeis.* Et verò id lege sequenti postea ab Honorio iustum, ibi, *omniæque templa domini destruerentur.* Sanè hoc ipso Anno ab Arcadio templa in agris dirui iussa *d. l. 16. supr. ostendit.*

¶ Quicquid verò de Idolis *hæc leg. & aliis pluribus* quod ipse testatur, statuerit Honorius, attamen non idè sedibus suis omninò euulsa: quod idè repetita *lege 19.* iubere necesse habuit.

¶ HONORII Quarta hoc titulo lex, I de ANNONIS templorum, ad annonam militarem transferendis: 2 de SIMVLACRIS 3 & ARIS euellendis: destruendis: 4 de TEMPLIS ad vsum publicum vindicandis: 5 de CONVIVIIS & SOLEMNITATIBVS prohibendis.

XIX. * Imppp. Arcadius, HONORIVS & Theodos. AAA. Curtio PP. P. Post alia."

TEMPLORVM "detrahantur Annonæ," & rem annonariam iubent," expensis deuotissimorum" militum" profuturæ. Simulacra, si qua etiam nunc" in Templis fanisque consistunt, & quæ alicubi" ritu" vel acceperint vel accipiunt Paganorum, suis sedibus" euellantur:" cum hoc repetita sciamus sapius sanctione deererum. *Ædificia ipsa Templorum*" quæ in ciuitatibus, vel oppidis, vel extra oppida" sunt, ad vsum publicum vindicentur, aræ locis omnibus" destruantur; Omniaque Tempia possessionibus nostris, ad vsum ad commodos transferantur; domini" destruere cogantur. ¶ Non liceat omninò in honorem facilegi ritus funestioribus locis" exercere" conuiuia, vel quidquam sollempnitatis" agitare. ¶ Episcopis quoque locorum hæc ipsa prohibendi Ecclesiasticæ manus tribuimus facultatem; Iudices autem xx. librarum auri poena constringimus, & pari forma Officia eorum, si hæc eorum fuerint dissimulatione neglecta. Dat. xv i i. Kalend. Dec. Romæ" Basso & Philippo C O N S. [408.]

NOTÆ.

* Et hanc legem Annalibus suis rectè inferuit Baronius Anno D. 408. num. 24. Iungenda huic est *lex 43. 44. supr. de hæreticis.* Insera & hæc farraginis constitutionis (pariter vt *d. l. 43.*) ad Curtium Præfectum Prætorio quam ex Cod. Lugd. & Anic. edidit Sirmundus in *Append. Cod. Theod. n. 12.*

¶ Arcadij nomen hic inducendum est: Iam enim is Kalend. Maij huius anni 408. obierat: de quo vide Consularia, seu Chronologiam Theod.

¶ Curtius sub Honorio PP. Italiae scilicet: vide *l. 5. supr. de Decurijs V. R. & Prosopogr.*

¶ Verba hæc indicant hanc legem desumptam ex lege, quæ plura capita, & quidem anteriora, continebat: Et verò subiungenda hæc *lex d. l. 43. supr. de hæreticis.*

¶ Iura etiam Ambrosio dicuntur *Oratione funebri de obitu Valentiniani.*

¶ *De. libent.* id est, inueniunt. Ita *lege 6. supr. de Iustitiam collatione: Aurum mercatoribus atque argentum, qui erogatio publica iubetur, pro inueniunt.* Eodem sensu est, qui huic reponat subueniuntur ex *lege seq.* Sed illud verissimum.

¶ *Deuoti* milites proprio vocabulo, vide *Glossar. Valens in l. 17. supr. de erog. ac deuotissimæ militis, &c.*

¶ Hæc verba suadere videntur hanc legem pertinere ad id quod Zosimus narrat, *lib. 5. p. 87.* de quo mox post anteriores leges, in quibusvunque locis vel lucis, vel arboribus: vt haberetur *canone 84. Concilij Africani.*

¶ Vbiunque etiam in publicis & priuatis ædibus: vide *l. 18. supr.*

¶ *De. ritum.* vt *l. 18. supr. cultum.*

¶ De hæc sedibus voce mox.

¶ *Euelli* sedibus suis simulacra.

¶ vide *legem 15. supr.*

¶ *Extra oppidana templa:* de quibus dixi plenè semel ad *Rubr. & l. 3. supr.*

¶ *Publicorum,* vt docet *vers. Omniaque.*

¶ *Ecclesiæ* verò hæreticorum Catholicis Ecclesiis vindicari iubentur *dist. l. 43. supr. de hæreticis,* quæ huic coniungenda est.

¶ *Publicis Priuatis.*

¶ *Possessionum,* in quibus templa sunt, & sic templa sua; vide *legem 8. & 17. supr.*

¶ *An iocis?* non: vt, quæ dixi ad *l. 17.*

¶ *exigere* in *Append. Cod. Theod.*

¶ *Solemnius xpias* pro ludis: vide *Glossar. & quæ dixi ad l. prox. 20. infr.*

¶ Ita quoque *d. l. 43. de hæreticis.* At *VIII. in Cod. Anic. & d. l. 44. de hæreticis.*

¶ *Proposita Carthagine in foro sub Programmato Porfiri Proconsulis Non. Iunij:* ita Codex Anicianus, quomodo & edidit Sirmundus. Sanè vt vitiosum id videtur, ita *data Romæ* hic pro reddita, & *proposita* accipi debet. Nam hoc tempore Honorius Raucanæ confislabar, vt præter Chronologiam Theodosianam docet quoque Zosimus.

COMMENTARIVS.

QVINQVE ad eradicandam superstitionem gentilitiam hæc leg. constituantur ab Honorio Imp. Anno D. 408. per Præfecturam Prætorianam Italiae, ac nominatim per Africam, vt sequentia docebunt. Primum, ANNONA templorum his detractæ annonis militariibus deputantur. Secundò, *Simulacra*, quibus cultus adhuc impendebatur, non tantum in templis, verum vbiunque ea essent (veluti in lucis, vel in arboribus, quod Patres Africani ab Honorio huius legis auctore peti contra hæc leg. decreuerant *canon 84. Cod. Afric.*) euelli. Tertio, *Aræ* vbi que destrui. Quarto, *Templa publica*, vbi sub publicis vindicari: In possessionibus Principis constituta, ad alios vsus transferri: In priuatorum fundis seu agris extantia, à dominis destrui iubentur. Quintò, *Conuiuia denique & Iudi* Gentilitij prohibentur: In his videlicet quinque, & per hæc stabat hoc adhuc æuo Pagana superstitio: quæ omnia idè adimi, detrahi, inhiberi voluit Honorius. Quorum omnium nonnulla antè ab Honorio quoque iussa fuerant, alia & pleraque de nouo nunc constituuntur: Coniungenda autem huic legi est *lex 43. supr. de hæreticis:* ceu eiusdem constitutionis pars quæ hac occasione. Stilichone hoc ipso A. 408. 10. Kalend. Septemb. (vt Zosimus *lib. 5. pag. 81.* testatur) cæso, illicò Pagani & Hæretici iactare cœperant, leges contra se ritusque suos, ante hos annos ab Honorio promulgatas, vt putat *leges 17. & 18. supr. & l. 35. 37. 38. 39. 40. 41. supr. de hæreticis.* similesque alias, non ab Imperatore ipso, verum à Stilichone magis profectas, cœque vna cum cæteris Stilichonis actibus, eas quoque leges rescindendas. Idè & Patres Africani quoque hoc anno 3. Id. Octobr. (quod Africanus Codex docet) Legationem ad Honorium contra Paganos & Hæreticos decreuere: & D. Augustinus nominatim *epist. 119. ad Olympium Magistrum Officiorum;* (cuius etiam Olympiodorus apud Photium meminit) scribendum sibi putauit, quo videlicet leges illæ, quas dixi, confirmarentur. Itaque, ipso Olympio instante, huius anni fine, & principio sequentis leges aduersus Paganos & Hæreticos latæ, confirmatæ ab Honorio fuerunt *hæc leg. & l. 43. 44. 45. 46. supr. de hæreticis,* è quibus *l. 19.* huic coniungenda est. Quinimò & feuerius cum his agendum credidit. Nam & ab eo (constitutione ad prædictum Olympium Magistrum Officiorum data) Catholica sectæ inimici (id est, Pagani & Hæretici) intra Palatium militare prohibiti fuere: *l. 42. supr. de hæreticis.* Cuius legis Zosimus quoque *lib. 5. pag. 820.* meminit, de qua & ad *eam leg. & ad l. 11. infr.* dicetur. Sed & alia nonnulla, quæ Patres Africani antea viuo Stilichone petierant aduersus Paganos, denegata, purà Coniuiorum, ludorum Paganorum prohibitionem, & templorum demolitionem, vt docet *canon 58. 60. 61.*

Codicis Africani, ea nunc omninò indulget & sancit hæc leg. Quare & annonas templis detrahit, conuiuia ludosque prohibet, templa etiam alicubi destrui iubet; & simulacra quod antè iusserat, districtius euerti iubet. De singulis aliquid.

¶ *Annone* igitur templorum, seu (vt à Tertuliano in *Apologético, cap. 2. & de Idololatria, c. 7.* vocantur) *Templorum vestigalia* erant ea, quæ epulis & sumptibus coniuuiorum, ludorum Gentilitiorum, hoc æno adhuc deputabantur *l. 20. infr. Templorum iura* ab Ambrosio *Orat. funeb. de obitu Valentiniani, cap. 1. & lib. 2. aduersus Symmachum,* dixi *sup. ad l. 14.* In eum certè finem loca quædam seu ædificia & possessiones destinatæ erant, vt iam in Paratiglo diximus, & de his dixi ad *l. 8. supr. de iure fisci,* & dicam ad *l. 20. infr. Vestigalium* idè agrorum Virginibus Vestalibus & Sacerdotibus ad signatorum Hyginus & incertus alius auctor *de limitibus & Siculus Flaccus de condit. agror. & Frontinus de Colonis* meminere: & insignis quoque extat apud Strabonem *lib. 12.* locus de Sacerdotalibus & tēplorum per Cappadociam redditibus: quibus postea fisco vindicatis administrandis præpositus (vt existimo) *Comes domorum per Cappadociam,* vt ad *l. 2. supr. de Palat. S. L.* dictum, Neque tantum ex fisco, sed ex priuatorum quoque liberalitate, redditus hi proficiscerantur, vt ex Symmachi relatione constat. Hæ igitur Templorum annonæ seu redditus hac Honorij lege, Theodosij patris, Gratianique, & Valentiniani, vide *l. 8. supr. de iure fisci,* exemplo tolluntur. Nam & à Gratiano publicos sumptus annonæque Templorum prædiæque sacris deputata variis locis (Romæ etiam) detracta fuisse, & Symmachus *relatione ad Valentinianum,* & Ambrosius Symmacho respondens, & *Oratione funebri de obitu Valentiniani, p. 6. & l. 20. infr. hoc tit.* vbi dicam fufius, testantur. Et Theodosius postea Eugenio cæso (qui annonas Templorum Flauiano PP. & Arbogaste petentibus concesserat, vt Paulinus in *v. Ambrosij, & Ambrosius ipse in Ep. ad Eugenium* tradunt) ea rursus detraxit, vt ex Zosimo *lib. 5.* constat: militariibus videlicet annonis profutura, vt idem Zosimus *sine lib. 4.* prodit. Ergo eradicandæ superstitioni Gentilitiæ optima inter alias ratio viua Honorio, si *annonæ, id est,* redditus Gentilitij detraxerentur: quas & in annonas militares conuersas hæc notandum est, quod conuersionis genus vt notabile, ita & laudabile.

¶ Secundò, *simulacra* sedibus suis euelli, quod & antè iustum fuerat, iubentur. Id verò hoc ipso anno factum testatur Zosimus, *lib. 5. p. 817.*

¶ *Templa publica* tertio loco in vsus publicos conuerti iubentur. Quod sanè etiam Gentiles hæc tempestate vrgebant seu malebant, quàm ea destrui, quod Monachi volebant: vt discimus ex Libanij oratione quam nos edidimus *æd. 7. i. p. 80.*

Alioquin

Alioquin etiam templa nonnulla in Ecclesiis conuersa, de quo *l. ultim. hoc tit.* Neque Tempora tantum in ciuitatibus vel oppidis, vel extra oppida posita publicis vrbibus vindicari iubentur, sed & in possessionibus Principis posita in alios vsus conuerti, in priuatorum vero fundis locata à dominis destrui iubentur. Tandem prohibentur & Paganorum festa Coniunia solemnitateque in honorem ritus Gentilitij hac Honorij lege, contra quam anterioribus adhuc legibus, puta *l. 8. & 17. supr.* visum fuerat, & quidem eidem Honorio *dist. l. 17.* quod perierant tamen patres Africani, vt ex *canon. 60. 61. Cod. Afric.* constat, de quo ad *eam l. 17.* Quod pertinet quod D. Augustinus *epist. 202.* ad Nestorium, scribens: *Contra recentissimas, inquit, leges Kalendis Iuniis, die festo Paganorum sacrilega solemnitas agitata est, &c.* Quo loco idem leges has, *leges notissimas* vocat.

¶ Quinque interim obiter hic notanda. Primo, obseruandus hic mos triplex conuersionis seu mutationis rerum Gentiliticæ superstitioni seruientium. Primo, in vsus militares, Secundo, in alios publicos vsus. Tertio, in vsus Principis priuatos: Annonæ scilicet Templorum, in Annonas militares conuersæ: Tempora publica in alios vsus publicos, cuius exemplum extat in *l. eadem 8. supr. hoc tit.* Tempora vero in Principis possessionibus in alios Principis vsus: his adde & quarto loco, in Ecclesiis vsus, de quo ad *l. ultim. hoc tit.* quomodo & Ecclesiæ hæreticorum Catholicis Ecclesiis vindicari iubeantur, vide *l. 43. de hereticois*, quæ huic coniungenda est. Secundo, notanda tria Templorum genera, seu loca in quibus ea posita erant: Publica, in ciuitatibus vel oppidis vel extra oppida: In Principis possessionibus: In priuatorum fundis. Tertio notandum est, Tempora in priuatorum fundis posita, à dominis destrui iussa: Nempe in alijs siue publicis siue in Principis possessionibus publicis deor aliquis adhuc constabat: non vero aded in iis quæ in priuatorum possessionibus posita erant, quæ & ideo dirui iussa: vt ita Gentilitia superstitione aboleretur, quæ ibi adhuc facilius seruari poterat.

¶ Quarto notandum, Honorium Imper. hos Gentilitios ritus prohibendi curam cum maximè Ecclesiasticis iniungere & verò ad id asséquen-

dum *Ecclesiastica manus* facultatem tribuere. Hand ab similitè Concilio Sueuionensi sub Pipino R. Francorum. *Vnusquisque Episcopus in sua Parochia sollicitudinem habeat, vt populus Christianus Paganismum non faciat.* Synodo item Francica, sub Carlomanno, *5. capitul. 2. Vt secundum Canones vnusquisque Episcopus in sua Parochia sollicitudinem habeat, adiunxerunt Graphione, qui defensor Ecclesiæ est, vt populus Dei Paganus non faciat, &c.* vide & capitul. *lib. 7. cap. 236.* Quid autem per *Ecclesiasticam manum* hic intelligendum? An manus militaris, quam Iudices Episcopis & Ecclesiasticis præbere oportebat. Certè *lege 2. supr. de Lenonibus*, quoque cauetur, *vt si lenones, patres & domini filiiab suis vel ancillis iniungant peccandæ necessitatem, liceat eis Episcoporum, Iudicum etiam Defensorum implorato suffragio, omni miseriarum necessitate absolui.* Ad quam *leg.* plura dixi de Episcoporum interuentu & intercessione in actibus extra Ecclesiam. An potius manus & drungi Ecclesiasticorum, quomodo in templis excindendis drungos Monachorum incubuisse nos docet Libanius *Oratione Sæp 7. Iepw*, sic & Augustinus *epist. 259. ad Cæcilianum Virum illustrem*, de quibusdam criminum reis agens: *Nos interea quoniam memor erat, quod Ecclesiastica manus possit eos eripere, &c.* de quâ alioquin Ecclesiasticâ manu ad *tit. de penis supr.* Quinto, de *sedibus* simulacrorum, quæ hic memorantur, obiter notanda. Nos eas *niches* vocamus. Alio sensu Tertullianus *de Spectaculis, cap. 7. De simulacrorum*, inquit, *serie, de sedibus, de coronis, de exoniis.* Nam ibi *sedes* sunt folia & throni, quibus simulacra circumlata in pompa. At hic *sedes* sunt loca in quibus fixa erant. Lucretius *lib. 6.*

*Postremo cur sancta Deum delubra, suaque
Discunt infesto præclaras fulmine S E D E S,
Et benefacta Deum frangit simulacra.*

Tibullus:

Num feror incestus sedes adisse Deorum,

Sertaque de sanctis deripuisse focis?

Arnobius *lib. 6. Et custodia perennaci suas sedes simulacraque tutari.* Græci *ἱερὸν θεῶν.* In Glossis veteribus Vulcanij *ἀνοδῶν* Dei solium. Vitruuius præfat. *lib. 7.* vocare videtur *sessimonium.*

est, hoc errore submoto, compendia nostræ domus subleuare. ¶ Sanè * quæ quondam sacrata sacrificiis deceptionem hominum præstiterunt, ab vrbibus lauacrorum vel publicis affectibus separentur, ne inlecebram errantibus præstent. ¶ *Chiliarchas* * insuper, & *Centonarios*, vel qui sibi plebis distributionem vsurpare dicuntur, censuimus remouendos: ita vt capitale sententiam non euadat, si qui aut volens ad huiusmodi nomen accesserit, aut passus fuerit vel inuitum se huiusmodi præsumptioni atque inuidiæ deputari. Dat. III. Kalend. Septembr. Rauennæ Honor. x. & Theod. vi. AA. C O S S. [415.]

NOTÆ.

- * *Lex 5. Cod. mod. tit.* hinc de supra. Meminit huius legis Baronius *Anno D. 415. n. 62.*
- * Populo Karthaginensi hoc additum Cod. Inst. quod improbum, & malum (arg. vers. quod non, &c.) hanc legem inlecebram putare Præfecto Prætorio Italiae.
- * *Prima* sententia, de *Sacerdotibus.*
- de hoc mox dicam.
- * Karthagine Sacerdotales Prouinciæ Proconsularis editiones, seu Iudi exhibiti, vide *legem 176. supr. de Decurion.*
- * Non modo Proconsularem, verum per totam Africam Diocesin.
- * De Metropolitans Vrbibus: vide Notitiam nostram.
- * *Secunda* sententia de *locis & annoniis* templorum.
- * id est sacrificiis, festis conuiujs seu epulis & ludis.
- ¶ *Gratiani* Constitutio, quâ loca sacris deputata rei priuatæ sociari iusserat.
- id est, priuatæ rei Principis.
- ¶ à Gratiano.
- * Putabam aliquando *veterrimè* scribendum, quomodo Victor loquitur; verum nil muto.
- * De hac *excubatoris* voce: vide *Glossas.*
- * id est, ea conditione.
- * vt quodeunque.
- * vide *l. 2. 4. 32. supr. de petitionib. legem 8. supr. de iure fisci, legem ult. supr. de collat. donatar. legem 41. supr. de operib. publicis, legem 5. supr. de collat. fundor.*
- * Occidentali scilicet. Est enim hæc lex Honorij Imp. non in orbe Romano toto.
- * id est, iudicabit.
- * id est, medijs temporis à Gratiani Constitutione ad hoc tempus.
- * De his mox dicam, vt & de *divdiphis.*
- ¶ *quæque.*
- ¶ *Epulu* pro *Epulu* de quo mox plura; verus habet, *estholu.*
- * Sacrorum ludorum, vnde Agonothericæ possessiones: Nouell. Majoriani 3.
- ¶ *fas sit.*
- * *Tertia* sententia de *simulacris.*
- * Sacrata simulacra scilicet, vel sacrata: imagines scilicet.
- * Homines in errorem induxerunt, Atrobis *lib. 6. p. 249.* Atque ita perducta est res eò, vt pro Dijs immortalibus facta meretricibus fierent & infelix religio signorum fabricationibus falleretur.
- * Sustineri hæc vox potest, quanquam malim *abusibus*, vel quod omnium maximè malim *abusibus*, id est, quomodo mox sequitur aspectibus.
- * id est, Balnearum.
- ¶ *aspectibus*: vide *Glossas.*
- * *Quarta* seu postrema sententia de *Chiliarchis & Centonariis.*

COMMENTARIVS.

HONORII postrema hæc hoc titulo constitutio est data Anno 415. quâ vt **L**VDOS Gentilitios Sacerdotales per Africam nominatim permittit, ita **E**RRORES, atque omni errandi illecebræ enixè occurrit. Cuius quidem constitutionis quatuor sunt capita. Primo capite, SACERDOTALES Africæ, emenso certo tempore, post Sacerdotales in Metropolitanis Vrbibus Ludorum editiones, cum quas de more conuenerant: ad proprias seu originarias ciuitates redire iubentur. Quæ & ipsa *legis 176. supr. de Decurionib.* ante biennium latæ sententia est. Ratio verò non vna huius rei tentari potest. Primum, ne Curiarum, è quibus Sacerdotes eligebantur, (vt docuit *lex 21. 46. 75. 77. 103. 112. 143. 148. 166. 174. 176. supr. de Decurionib.*) decus hæc ratione, absentia inquam Sacerdotalium suorum immiuerunt. Fortè an etiam ad obseruandos seditionum aditus, quomodo *l. 37. supr. de Episcopis*, Episcopi Clerici peregrini Vrbe pelli iubentur. Tandem, quæ vel potissima mihi ratio videtur, ne Sacerdotalibus huiusmodi cum purpura & insulis suis in Vrbibus Christianis diu consistentibus, non tantum illicitum quid molendi ansa præbaretur, verum & sola ipsorum præsentia diutina ante ora Ecclesiarum & fidelium Vrbium Christianarum & Metropolitanarum veluti Principis Karthaginensis aspectus defœderetur, & quasi

Tom. I.

religio contaminaretur, cui rei præstat aliquod argumentum *can. 60. Codicis Africani.* Tria certè hinc notanda sunt: Primo, Sacerdotum cura ludos exhibitos de quo plenè docuit *Paratilon.* Secundo, ludos illos in Metropolitanis Vrbibus veluti Karthagine editos, quod præter hanc legem docet *l. 145. & d. l. 176. supr. de Decurionib.* Tertio, ex hac lege coniuncta *d. l. 176.* colligi posse videtur & tempus huiusmodi editionum. Nam cum *d. l. 176.* iubentur Sacerdotes, qui *propter Pompam illius diei* Karthaginem conuenerunt, intra quinque dies redire ad propria, hæc verò lege iubeantur *intra diem Calend. Nouembr.* recedere, vtique mense Octobr. & quidem extremo VII. Kal. Nouemb. ludos hos exhibitos colligitur. *Secundo* capite *huius leg.* **L**OCA sacris Gentilium deputata & reditus seu annonæ exinde priuatæ rei sociari hæc *leg.* iubentur, pariter vt *l. 19. supr.* Exceptis tantum iis, quæ aut priuatæ aut Ecclesiis à Principibus vel etiam à se ex his donata fuerant. Qua parte plurima obseruanda sunt. Primum certa *locas Templorum* solemnibus sumptibus dedicata fuisse, de quo docuit plenè *Paratilon.* Secundo, memoratur hic Gratiani constitutio, qua loca ista templorum priuatæ rei sociari iussa fuerant. Et verò Symmachus *relatione ad Valentinian.* & Ambrosius Symmacho respondens & *Orat. funebr. de obitu Valentiniani, pag. 6.* id ipsum de Gratiano testatur.

Q

Tertio,

¶ HONORII Quinta hoc titulo lex.

XX. * Imp. HONORIVS, & Theodosius AA....."

SACERDOTALES * Paganæ superstitionis competenti coërcitioni subiaccere præcipimus, nisi intra diem Kalend. Nouembrium de Karthagine decedentes ad ciuitates redierint genitales. Ita vt simili quoque censurâ per totam Africam Sacerdotales obnoxij teneantur, nisi de Metropolitanis vrbibus discesserint & remearint ad proprias ciuitates. ¶ Omnia * etiam loca, quæ sacris error veterum deputauit, secundum Diui Gratiani constitutiua, nostræ rei iubemus sociari; ita vt ex eo tempore, quo inhibitus est publicus sumptus superstitioni deterrimæ exhiberi, fructus ab incubatoribus exigantur: Cum coire, vbicumque ad singulas quasque personas vel præcedentium Principum largitas, vel nostra maiestas, voluit peruenire, id in eorum patrimonijs æterna firmitate perduret. Quod non tam per Africam, quam per omnes Regiones in nostro orbe positas, custodiri decernimus. Ea autem, quæ multiplicibus constitutis ad venerabilem Ecclesiam volumus pertinere, Christiana sibi meritò religio vindicauit: Ita vt omnis expensa illius temporis ad superstitionem pertinens quæ iure damnata est, omniâque loca quæ Frediani, quæ Dendrophori, quæ singula quoque nomina & professiones gentilitiæ tenuerunt, epholis vel sumptibus deputata, fas est,

Terris, loca seu iura templorum nonnulla priuat...

Inno etiam, inquit, celebri de mense litatur...

Heu miseri, sub honore agitant, & gaudia ducunt...

Minutus Felix pag. 72. Coniuiua colimus sobria, nec...

Sed ramen tueti possumus & vulgatae ha-

diarij, verum omnium anni dierum vsu praesta-

Non habilis cyathis & inutilis vna Lyco,

Ad alia transcamus. Dendrophori in honorem...

Egregios proceres, currum seruare Cybelle

Sanè & Siluanus ipse Dendrophorm dicitur in ve-

SILVANO DENDROPHORO SACRYM

Virgilius.

Et teneram ab radice ferens Syluane Cupressum.

De Fredianis nulla alibi mentio occurrit.

solemni Pompa in honorem Deorum, quasi & p-

Attin castratum subito praticere solem

Succollat quando liber erit & quando deponit

Verum de hoc plenius ad eam legem secundam.

Tertiū huius legis sententiā simulacra à lau-

THEODOSII Iun. Prima hoc titulo lex; de Paganis à MILITIA

et HONORIBVS arcendis.

XXI. * Iidem AA. Aureliano PP. P. Post alia.

VI profano Paganis ritus errore seu crimine polluuntur, hoc est Gentiles, nec ad

NOTÆ.

* Inferuit & hanc legem Baronius Annalibus suis Anno D. 416. num. 37.

COMMENTARIVS.

HEODOSII Iunioris: quinque in Paga-

Hæc verò constitutione, MILITIA & admini-

in rem de Theodosio Magno insignis haecenus notus. Sacrificiis, inquit, summos importat honores Dux bonus, Et certare sinit cum laude suorum: Nec pago implicitos per debita culmina Ire viros prohibet: quoniam caelestia nunquam Terrenis solitum per iter gradientibus obstant, &c. Accedat rursus nouus Libanij locus de eo, Oratione τὸς 7 ἐπαρ: vide & l. 11. sup. hoc tit. ibi Iudex quoque. Primus Honorius Theodosij quem dixi, filius per Occidentem Catholicæ sectæ inimicos, non hæreticos tantum; sed & Paganos intra Palatium & inter Scholas Palatinas & Domesticos militare. Anno 408. prohibuit, vt docet lex 42. sup. de hæretic. vbi vide quæ dixi. Cuius vtique legis Zosimus quasi in Paganos latae lib. 5. pag. 870. meminit: Νόμος, inquit, ἐστὶν ἡ τοῦ Θεοδοσίου ἐπιταγή ἐν τοῖς βασιλείοις ἐχθρὸν ἀπαγορεύει. Verum addit idem scriptor, eam legem mox abrogatam. Alio autem pertinet quod in Actis Africani Concilij eo Anno 410. habiti verbis his continetur. Eo tempore lex data est vt libera voluntate quis cultum Christianum exciperet. Et tulerat eam legem Honorius, summa quoque Paganorum (eo Anno 408.) iniquitate coactus: vt pote qui Eucherium Stilichonis filium Paganum & Christianorum persecutionem meditantem, se (Honorio) Imperij sede deiecto

Cæsarem ordinare moliti fuerant: vt ex Orofio lib. 7. cap. 38. & Marcellini Chronico constat. Neque ab simili proculdubio ratione Theodosius Iunior perimtus ad hanc legem promulgandam descendit. Recentissimum certe hoc ipso Anno 416. Paganorum & Attali aduersus Honorium patruum suum facinus: (de quo inter alios Sozomenus lib. 9. cap. 9.) cautiore cum hac parte reddere debuit. De hæreticis à militia pariter prohibitis dictum suo loco ad legem 25. 29. & dist. l. 42. 48. 58. 61. sup. de hæret.

¶ Illud omittere non possum, perperam Cædrenum inter alias Constantini leges & hanc memorare, ἡγορευτὸς νόμος ἐπαρτέως ἐδρῶν τῆς ἐκκλησίας ἀρχαίων. Nulla enim talis lex Constantini à veteribus memoratur: illud tantum memorant auctores, insigniores Prouinciarum Præfecturas Christianis creditas, auctor inquam vitæ Constantini lib. 2. cap. 63. & Sozomenus lib. 1. cap. 8. Verum hæc posterioris & sequioris seculi siue barbaries siue adulatio fuit, vt ab aliis Christianis Principibus constituta, Constantino Magno accepta passim ferrent. De Christianis alioquin & Orthodoxis tantum honoribus præficiendis est Observatio 8. lib. 6. quotidianarum, Fornerij.

¶ SECUNDA Theodosij Iun. lex in Paganos.

XXII. * Iidem AA. Asclepiodoto PP. P. Post alia.

PAGANOS qui supersunt, quanquam iam nullos esse credamus, promulgatarum legum iam dudum præscripta compellant, &c. Dat. v. Id. April. CP. Asclepiodoto & Mariniano COSS. [423.]

NOTÆ.

- * Inseruit & hanc legem Baronius Annalibus suis Anno 423. n. 6. Iungenda autem huic est l. 59. sup. de hæretic. l. 26. sup. de Iudæis: & l. 5. sup. ne Christianum Mancipium Iudæus.
" Asclepiodotus sub Theodosio Iun. PP. Orientis vide l. 2. sup. de prædiis & Mancipiis Curial.
" Similiter l. 23. inf.
" Atque adeo à sacrificiis ritibusque suo arceant.

COMMENTARIUS.

IN PAGANOS, Hæreticos & Iudæos promulgatæ antea leges hæc secunda Theodosij Iun. l. & l. 26. sup. de Iudæis, & l. vltim. sup. ne Christianum mancip. Iudæus, & l. 59. sup. de hæretic. confirmantur: Quæ quidem leges omnes sunt vnus Theodosianæ constitutionis portiones: ac proinde inter se coniungendæ. Hanc sanè legem 22. Theodoretus lib. 5. & 36. pag. 174. intellexisse mihi videtur, cum à Theodosio Iuniore Paganorum superstitionem aded profligatam scripsit, ὡς τὸς μὲν ὑμᾶς ἰσορροῦς, καὶ ἐν ἑξῆσι τῆς αἰετέως ἐξαρτῆτος δεδραδῆς. Et addit, τὸ ὅ

δαυοῦν, τὸ ὅτι τῶν ἐνθάδε ΝΟΜΩ. Eademque ex Theodoretis leges apud Nicephorum lib. 14. cap. 3. Sanè his omnino respondent illa, hæc leg. Paganos qui supersunt, quanquam iam nullos esse credamus, & l. prox. similia, Paganos qui supersunt, & l. dominico vltim. sup. de Spectaculis: Si qui etiam nunc stolidæ Paganitatis errore atque insania detinentur. Vnde apparet, quoniam hoc tempore conciderit status Paganorum sub Theodosio Iuniore, imò ad quam paucos illi reducti fuerint, Templis, quæ reliqua erant, euerfis (de quo vide l. vlt. inf.)

¶ TERTIA Theodosij Iun. in Paganos sacrificantes lex.

XXIII. * Iidem AA. Asclepiodoto PP. P. Post alia.

PAGANOS qui supersunt, si aliquando in execrandis dæmonum sacrificiis fuerint comprehensi, quamuis capitali pœna subditi debuerint, bonorum proscriptione & exilio coërceri. Dat. vi. Id. Iun. CP. Asclepiodoto & Mariniano COSS. [423.]

NOTÆ.

NOTÆ.

- * Et hanc legem Annalibus suis inseruit Baronius, Anno 423. num. 7. Quenam verò leges aliæ huic iungendæ sint mox dicam.
" Similiter l. 22. sup.
" Pro pœna pariter vt l. 6. sup. pœna capitis subiugati præcipimus.
" Præcipimus scilicet repetita hac voce ἀπὸ τῆς κοινῆς, & quidem ex d. l. 60. sup. de hæretic. cui hæc subiicienda est.

COMMENTARIUS.

TERTIA hæc Theodosij Iun. hoc titulo in Paganos sacrificantes lex est: quæ pars est prolixioris constitutionis Theodosianæ, partim in Paganos, Iudæos, hæreticosque: partim pro Paganis & Iudæis promulgatæ: vnde tres præterea leges supersunt, lex 24. proximè sequens, lex 26. sup. de Iudæis, imò l. 60. sup. de hæretic. emendata eius subscriptione, quæ proinde omnes huic coallandæ sunt, vclut vnus & eisdem constitutionis partes. Ergo hæc lex est de Paganorum sacrificantium pœnâ, bonorum scilicet proscriptionis & exilij, cuius ipsemet meminit Nouellâ suâ de Iudæis 3. SACRIFICANTIVM pœna Constantij constitutione capitalis seu gladij capitique fuit l. 24. 6. sup. Valentiniani Iunioris pariter constitutione, sacrificantes diuinis atque humanis sanctionibus rei pronunciantur: l. 10. sup. Theodosij Magni legibus quoque nullis exuendi indulgentiis dicuntur l. 11. & maie-

statis rei constituuntur l. 13. Honorius idem leges paternas in eos exerceri voluit, & sic terrorem capitalem iniecit l. 18. At Theodosius Iunior capitali pœna abrogata bonorum proscriptionis & exilij pœnam iis hæc lege imponit: Et in hac tamen mitiore sententia non perdurauit: vt pote mortis pœna postea reducta l. vltim. inf. & d. Nouellâ de Iudæis 3. cap. Hinc perspicitur: vbi elegantissimis verbis Paganorum audaciam configit: quamque operæ est totam videre.

¶ Cæterum & hæc lex generalis Constitutionis pars est in Iudæos Hæreticos Paganos Manichæos latae, vt ex iis quæ dixi legibus cum hac coniunctis liquet. Quæ quidem à Theodosio Iun. duobus mensibus post superiorem generalem pariter ad eundem Asclepiodotum lata. Et si eadem sententia: Specialior tamen & enixior & expressior, quod proximè sequens lex manifestius adhuc ostendit.

¶ TERTIA Theodosij Iun. hoc titulo lex 1. in Manichæos, & Papyritas, Nouatianos 2. & in Christianos, Iudæis & Paganis quietis manus intentantes, bonarum eorum diripientes.

XXIV. * Iidem AA. Asclepiodoto PP. P. Post alia.

MANICHÆOS, illòsque quos Papyritas vocant, necnon & eos qui omnibus hæreticis hæc vnâ sunt persuasione peiores, quòd in venerabili die Paschæ ab omnibus dissentiant, si in eadem amentia perseverant, eadem pœna multamus, * bonorum proscriptione atque exilio. * ¶ Sed hoc Christianis, qui vel verè sunt, vel esse dicuntur, specialiter demandamus, vt Iudæis ac Paganis in quiete degentibus, nihilque tentantibus turbulentum legibusque contrarium, non audeant manus inferre, religionis auctoritate abuti: nam si contra securos fuerint violenti, vel eorum bona diripuerint, non ea sola quæ abstulerint, sed conuenti, in triplum & quadruplum, quæ rapuerint restituere compellantur. Rectores etiam Prouinciarum, Officia & Prouinciales cognoscant, se si fieri permiserint & eos qui fecerint puniendos. Dat. vi. Id. Iun. CP. Asclepiodoto & Mariniano COSS. [423.]

NOTÆ.

- * Meminit huius legis Baronius Anno 423. n. 5. Iungenda autem huic, vt iam monui, lex superior, & l. 60. sup. de hæretic. & l. 27. sup. de Iudæis.
" Ac nominatim post l. 23. sup. cui hæc cohaeret.
" Fugitiua hæc huius legis pars prior est.
" Papyritas, vt l. 59. sup. de hæretic. hoc ipso anno ante duos menses.
" Nouatianos Protospaschitas seu Sabbatianos intelligit de quo mox.
" Hæreticorum vesaniam sperant l. 6. sup. ne sanctum bapt.
" Quæ Paganos scilicet: Relatiua quippe hæc vocula, ad superiorem proximè legem 23. quam huic coniungendam dixi.
" Quæ Asteriscis inclusa sunt ea irrepticia puto.
" Lex 6. Cod. Iust. eod. tit. huic desumpta est.
" Quiete, Cod. Iust.
" Sub Christianæ religionis nomine l. 9. sup. de Iudæis: sub pretextu venerandæ Christianitatis l. 26. d. tit. de Iudæis.
" In duplum Cod. Iust. de quo mox.
" Principales, vt habet quoque C. Iust. & Græci agnoscunt, cum πολιτοδοκῆς reddunt: πολιτοδοκῆς enim sunt Municipales & Curiales, quorum Primi sunt Principales, de quibus tit. de Decurion. Et sanè iuncta his Curialibus cetera hæc ab Honorio vis amoliendæ à Iudæis & Gentilibus in quiete degentibus: sicut & contra, vim & cæcus eorum cohibere iussit l. 40. 45. sup. de hæretic. & l. 4. inf. ne sanctum bapt. Quare erant qui in Cod. Iust. legunt, Officia Prouincialium Leuclauis etiam malè p. 209. Municipales, pro Principales reponerat.
" P. quomodo etiam habetur Cod. Iust.

QUARTA hæc iam Theodosij Iun. hoc titulo lex est; eaque pars prolixioris Constitutionis latae partim in Paganos, Iudæos, hæreticos; partim pro Iudæis & Paganis. Prior pars ab hoc tit. fugitiua est: posteriore verat Paganos, vt & Iudæos, in quiete degentes à Christianis inquietari, pariter vt l.9. hoc tit. & l.26. *supr. de Iudæis*: quæ postrema hoc ipso anno ad eundem Asclepiodorum data est. Inquietare, inquam, siue manus eis inferendo, siue bona eorum diripiendo, pœnâque his, vt & Rectoribus, Officialibus, Principalibus, id permittentibus, comminatur; nempe, Rapta ab his in triplum & quadruplum restitui iubet: quæ ordinaria vi raptorum bonorum pœna est. Et Tribonianus tamen, quasi Iudæo facta vel Pagano minore iniuriâ, id duplè pœna immutauit l.6. *Cod. Iustin. de Paganis*, quam ex hæc nostra alioquin desumpserit. Dupli inquam: nam ita ibi rectè legi ostendunt quoque Basilica *ἐκ τῆ ἀπλοῦ ἐλεγχόμενοι τῶν τε ἀποδόσεων: ἀλλ' ἐν διπλασίονι*: & Paratita Græca, τὸ ἀπαραγὰν ἀποδόσθαι διπλαῖν. Principes scilicet Romani hanc Christianorum nimietatem, qui sub Christianæ religionis nomine seu obtentu, in homines alienæ sectæ quos Principes in Imperio suo ferrent, insurgerent, eosque afflicterent, bonave eorum diriperent, semper auerfati sunt, eosque sæpè constitutionibus suis repræsente, vt præter hanc legem ostendunt *lex 9. 11. 12. 20. 21. 25. 26. 27. supr. de Iudæis*: vide & l.57. *in fine supr. de hæreticis*. E quibus dicta *lex 26.* ad eundem Asclepiodorum data est ante bimestre fermè eodem sine. Neque ipsos tantùm qui tale quid perpetrarent pœnis insecti sunt; verùm & Rectores Prouinciarum, Officiales & Principales qui id fieri permisissent, eadem pœna puniri voluerit, vt Theodosius Iun. *hæc leg. Principales*, inquam, nam ita hîc reponendum, loco *Prouinciales*: quomodo etiam Codex Iustinianus rectè habet: & Basilica rectè *ἐπιτίμων τε καὶ ἀπλοῦ* interpretantur, & Græci *πολιτάρχαι, πολιτάρχων* sunt non modo municipales, sed & Curiales, quorum primi sunt Principales: de quibus plene *suo tit. de Decurionib.* Et certè vt Rectoribus Prouinciarum, eorumque Officialibus, ita & his Principalibus iniuncta hæc inter alias cura. Et quidem etiam ab Honorio Imp. vis inquam amoliente à Iudæis & Gentilibus in

quiete degentibus: vt retrò hæreticorum vim & cœtus iidem cohibere iussit l.40. 45. *supr. de hæreticis*: l.4. *supr. ne sanctum baptisma*. Denique ita passim videas hos tres coniungi Rectores, inquam Prouinciarum, Officiales & Principales. Quare errant, qui in Cod. Iust. legunt *Officia Prouincialia*. Vt & malè Leonclanius, qui pag. 209. vocem *Municipales* pro *Prouinciales* reponerat. Et hæc quidem de posteriore *huius legis* parte seu capite, quod ad hunc titulum propriè pertinet, ideòque etiam priùs illustrauimus.

Prior *huius legis* pars, non minùs quàm potissima pars *legis 13. supr.* vt & postrema pars *legis 15. supr.* ad hunc titulum non pertinet, verùm ad *tit. de hæreticis*. Cuius generis errores ab huius Codicis conditoribus plures admissi: de quo semel dixi in *Prolegomenis*. Est scilicet hæc pars prior *de hæreticis*, ac nominatim de tribus hæreticorum generibus, Manichæis scilicet Popyzitis, & tertius de quibus mox: quibus Theodosius Iun. initio *huius legis* bonorum proseriptionis, & exilij pœnam minuitur in hæresi persequantibus. Quæ eadem pœna proposita ab eodem Paganis sacrificantibus *dist. l.23. supr.* cui hæc nostra coheret: quoque se hæc refert his verbis: *Eadem pœna multarum*, quæ & ipsa altera iam *ἀβελήσα* est huius Codicis conditorum, de quo ipso in *Prolegomenis*. Hæc porrò parte multa notanda veniunt. Peculiaris primùm ratio seu peculiare odium Imperatorum, & in his Theodosij Iun. in hæc tria hæreticorum genera: Manichæos, inquam, Popyzitas & Nouatianos: de quo vide *tit. de hæreticis*. Dixi *Popyzitas*, quod secundò notandum vel *Popyzitas*: nam ita reponendum loco *Popyzitas*: de quibus agitur & nos egimus l.59. *supr. de hæreticis*, (quæ ante trimesstre hoc ipso anno data est) l.5. *Cod. Iustin. de hæreticis*. Epiphanius in *Panario*, Sozomenus *lib.7. cap.18*. Sequitur, quod tertio notandum, tertium hæreticorum genus, quos ita designat hæc lex, *qui in venerabili die Pasche ab omnibus dissentiant*. Sunt autem hi, Nouatiani Sabbatiani, vt apparet ex l.6. *supr. ne sanctum baptisma*: l.59. *supr. de hæreticis*, ex Socrate, *lib.5. cap.20. lib.6. cap.17. lib.7. cap.5. 12. 18. 25.* Sozomeno, *dist. cap.18*. Cur autem eos omnibus hæreticis hæc vnâ persuasione peiores esse dicat, id iam explicauimus ad *d.l.59.*

¶ **POSTREMA** Theodosij Iun. hoc titulo, in Paganos constitutio.

XXV. * Imp. THEOD. & Valentin. AA. ISIDORO PP. P."

MNI BV S sceleratæ mentis Paganæ, exsecrandis hostiarum immolationibus, damnandisque sacrificiis, ceterisque antiquarum Sanctionum † auctoritate prohibitis, interdiciamus: Cunctaque eorum fana, templa, delubra, si qua etiam nunc restant integra, præcepto Magistratum destrui, conlocationeque venerandæ Christianæ religionis signi expiari præcipimus: Sciensibus vniuersis, si quem huic legi apud competentem Iudicem idoneis probationibus inluisse constiterit, eum morte esse multandum. Dat. XI. Kal. Decemb. CP. Theod. XI. Valent. IV. AA. COSS. [426.]

NOTÆ.

* Isidorus sub Theodosio Iun. PP. Et hanc Legem rectè inseruit Baronius Annalibus suis Anno 426. num. 5. † Illyrici scilicet: vide l.4. *supr. de Spectaculis*, l.33. *supr. de annona & tribus*. † Paganis.

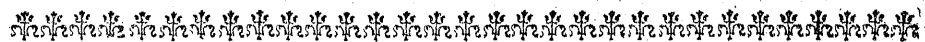
† Sanctiones

† Sanctiones veteres nota. † id est, Crucis. † Sacrificiis operam dedisse. † ps. 11.

SACRIFICIA hæc lege à Theodosio Iun. Anno D. 426. per Illyricum Orientale, & quidem sub pœna mortis interdiciuntur: Templa item, quæ superessent destrui iubentur: quod & Theodoretus memorat *lib.5. hist. Eccles. cap.36. pag.174.* & conlocatione Crucis, *σαωσοντι* expiari.

¶ Vbi tria tractanda veniunt, notandaque: Primò de *Cruce*, & initio quidem de eius appellationibus & adiunctis. Nempe Theodosius Iun. *hæc leg.* eam signum venerandæ religionis Christianæ vocat: vt & in l.18. *supr. de Iudæis*, signum fidei nostræ: & in l. *unic. Cod. Iustin. nemini licere signum*, &c. signum Saluatoris dicitur. Chryostomo dicitur, *σημαυτήριον πασῶν τῶν δεινῶν τῶν ἀνθρώπων*: signum salutis nostræ Nouellâ *Iustin. 5. cap.1. pag.76.* vocat, venerandum signum crucis: sanctam vocat idem Theodosius Iun. *d.l.18. supr. de Iudæis*: & post eum Leo, l.26. *Cod. de Episcop. venerabilem*, vt & *l.ultim. §. in autem dubius, Cod. de iure deliberandi*: factosanciam, honorandam Iustinianus *Novella 5. cap.1. 125. cap.32.* Imò & adorandam *Novella 15. cap.1.* Quæ omnia quando & quo sensu dicantur vidimus ad *d.l.18. supr. de Iudæis*. Hæc de Cruce ipsâ. Secundo loco hîc notandum, conlocatione Crucis profana loca expiari, Deòque consecrati hoc æuo iam solita: quod iuxta hanc legem docet quoque *d.l. decernimus 26. Cod. de Episcopis*. Nouell. *Iustin. 5. cap.1. & 67. cap.1. & 131. cap.7.* quomodo & in instrumentis pro fide & subscriptione eadem cessit: *l.ultim. Cod. de iure deliber. & Novella 73. cap.8.* Litaniisque prælata *Novella 123.* De expiatione sanè templorum Gentilitiorum est quoque locus Theodoretici, *sermone de martyribus*. Quem autem in finem vsúmque expiari hæc leg. Paganorum templa voluit Theodosius Iun? An, vt in Ecclesiis Christianorum ipsa conuerterentur? Quomodo sanè stauropégio dedicata Ecclesiæ iam

olim, quod notissimum vel ex Iustin. *Nouell. 5.* Certè, hoc æuo ipso iam Paganorum templa quamplurima in Ecclesias Christianorum conuersa liquet. Sic Theodosius Magnus templum Heliopolitanum, quod Balanij dicebatur, ingens & celeberrimum, in Christianorum Ecclesiam conuertit, *ἐποίησεν αὐτὸ ἐκκλησίαν χριστιανῶν*: parique modo & templum Damasci: teste vel auctore Chronici Alexandrini Anno 379. sic & Theodoretus sub Theodosio Iun. *sermone de martyribus 8. in fin.* templa idolorum vel diruta vel ea ipsa eorumve materias in Ecclesias mutata testatur: idque, vt hic cauetur, expiatione præcedenti: *αὐτὸν τὸν ἕνα καθωσθησάν τοῖς ἰσομαρτύριον αὐτοῖς*. Theodosius certè Iun. *hæc lege* templa Paganorum destrui & expiari iubet. Verùm *destruendi* vox accipi commodè possit, pro superstitione sua spoliari, vt videlicet mox expiata in Ecclesias conuerterentur: sub Theodosio Magno sanè Pagani ipsi templa sua dirui agrè ferentes, ea alios & publicos in vsus saltem mutari volebant, quod fermè argumentum est orationis Libanij *pro templis*, pag. 26. vide & Augustinum *epist. ad Maximum Madauerensem*: Et verò mutata eã in eos vsus ostendit *lex 19. supr.* Tandem hîc notandum, *fana, templa, delubra* hîc coniungi & distingui. Quid verò inter ea sit si quæras breuiter accipe. *Fana* erant quæcunque tandem consecrata, effata Diis loca: quorum mentio quoque l.12. 13. 17. 19. *supr. Delubra*, quorum mentio quoque l.2. *supr. de maleficiis*, & l.30. (vbi aliquid dixi) & l.11. *supr.* quid sint vide Varronem *8. diuinarum* apud Macrobius *3. Saturnal. 4.* Sernium in *2. Enaid.* denique erant cellæ Deorum ad templa additæ, vt ex Varrone *de vitâ Pop. Rom.* liquet, & ex P. Victore: Capellæ his similes. Postremò notandum *Templa* iuberi destrui *præcepto Magistratum*: vt ita scilicet sine turba ac tumultu diruantur, vt l.16. *supr.* non priuatorum impetu, de cuiusmodi Monachorum impetu queritur Libanius.

DE RELIGIONE.

TITVLVS XI.

PARATITLON.

RES, sic vt dicam, formulæ formæque iudiciales in negotio religionis hoc titulo continentur. Primò, *IVDICIVM* causarum de Religione ad Episcopos pertinere: cæteras causas Iudices ordinarios habere *l.1. hoc tit. & 11. & l.ultim. infr. tit. subdititio de Episcop. Iud. & Valentiniani Nou. 12.* vide & l.12. 23. 41. *supr. de Episcopis*. Secundò, Edictum de *VNITATE* aliquando ab Imp. pacis Ecclesiæ studiosis promulgatum & propositum, quo ad vnâ & veram omnes inuitabant, vt ab Honorio factum per Africam aduersus Donatistarum & Manichæorum dissidia l.2. *hoc tit.* vide & l.38. *supr. de hæreticis*: l.3. *supr. ne sanctum baptisma*. Tertio, in *COGNITIONE* de Religione & super fide Catholica id custodiendum Cognitori, quod olim ordinauit antiquitas, quodque Principum auctoritas religiosa constituit, *l.ultim. hoc tit.* nouellâ subreptione submota, *d.l.ultim.* His adde ex aliis titulis. Quartò, de Religione deque fide Catholica eius norma & formula

l. 2. & 3. supr. de fide Catholica. Quinto, in summam de religione tenenda hæc sententia. Quod in religione diuinam committitur in omnium ferri iniuriam, l. 40. de hereticis. Sexto, de libertate Religionis, vide l. 9. supr. de maleficiis. Septimo, Christianæ religionis favore & veneratione multa sancita: vide l. 62. 8. supr. de Iudæis: l. 1. 8. 9. de scenicis: l. 2. de nuptiis: l. 5. de adulteriis: l. 112. de Decurionib. l. 1. de fide Catholica: l. 1. de Lenonibus. Viceuerfa, ne Religionis obtentu Respublica læderetur, subinde cautum: veluti l. 12. de Veteranis: l. 1. 2. de his qui ad Ecclef. l. 33. de annonæ. Et è contra nemo religionis obtentu inquietandus, l. 9. 11. 12. 10. 21. 25. 26. de Iudæis: l. 24. de Paganis.

¶ De Foro Ecclesiastico, & ubi causas agitari oporteat.

I. * Impp. Arcad. & Honor. AA. Apollodoro" Proc. Afric."

Q VOTIENS de religione agitur, Episcopus conuenit iudicare: ceteras verò causas, quæ ad Ordinarios" Cognitores, vel ad vsum publici" iuris pertinent, Legibus oportet audiri. Dat. x i i 1. Kalend. Septembr. Patavi, Theodoro v. c. CONS. [399.]

NOTÆ.

* Omisit Baronius hanc legem in annum suum referre: Iungenda autem ei l. 17. supr. de Paganis: imò & l. 18. eod. tit. ut iam ad d. l. 17. notauit. Laudatur hæc ipsa lex, Nouella Valentiniani de Episcopali iudicio 17. Apollodorum, hunc Proconsulem fuisse docet quoque Symmachi epist. 15. lib. 8. & quidem Africæ epist. 14. & 48. Obseruandum omnes huius tit. constitutiones ad Africam proprie pertinere. Ordinarij, Iudices, vide Glossar. Theod. Ita d. Valentiniani Nouella 12. quæ huius sententia expressa: agant publicis legibus, & iure communi. Ita quoque d. l. 17. supr. de Paganis. At d. l. 18. eod. tit. 11. Kal. Septembris.

COMMENTARIUS.

DE FORO Ecclesiastico est hæc Honorij lex, quæ pars est maioris constitutionis Honorianæ: ex quâ defloratæ sunt quoque duæ aliæ putâ lex 17. & 18. supr. de Paganis: quæ proinde huic coassandæ veniunt. De foro inquam Ecclesiastico est hæc lex, de quo sent in vniuersum quinque hoc Codice constitutiones: putâ, præter hanc legem, lex 17. 23. 41. ultim. supr. de Episcopis, quibus addenda sexta, putâ Nouella Valentiniani 3. de Episcop. iud. 12. Quas singulas suo qualisque loco prolixius expendi & explicauit.

Huius sanè apertissima & abscessa definitio & distinctio hæc est: Causas sue quæstiones de Religione coram Episcopis agitandas: ceteras causas, coram Iudicibus ordinariis. Ita verò huius constitutionis sententiam expressit Valentinianus Tertius d. Nouellâ de Episcop. iudicio 12. Constat Episcopos & Presbyteros forum legibus non habere: NEC DE ALIIS CAUSIS, secundum Arcady & Honorij diuina constituta, quæ Theodosianum corpus ostendit, P R Æ T E R R E L I G I O N E M posse cognoscere: Si ambo eiusdem officij litigatores nolint, vel alteruter, agant publicis legibus & iure communi. Sin verò petitor laicum seu in civili seu in criminali causa cuiuslibet loci Clericum aduersarium suum, si id magis eligat per auctoritatem legitimam in publico iudicio respondere compelli. Gratiani similis distinctio d. l. 23. Qui mos est, inquit, causarum civilium, idem in negotiis Ecclesiasticis obtinendum, ut si qua sunt ex quibusdam dissensionibus leuibusque delictis ad R E L I G I O N I S obseruantiam pertinentia, locis suis & à sua Diocesanos Synodis audiantur: Exceptis, quæ actio Criminalis ab Ordinariis, Extraordinariisque iudicibus aut Inlustribus potestatibus audientia constituit. Eadem mens & distinctio l. ultim. infr. de Episcopali iudicio, quæ Theodosio Iuniori subicitur, ubi de Ecclesiasticis. Nec quocquam his publicis communi sit cum legibus. Quantum ad causas tamen Ec-

clesiasticas pertinet, quas decet Episcopali auctoritate decidi. Quibuscumque igitur nota fuerit quæstio, quæ ad Christianam pertinet sanctitatem, eos decebit sub eo iudicio litigare qui Præsul est in suis partibus omnium Sacerdotum. Imò & mens eadem Valentiniano Seniori: vt testatur Ambrosius epist. 32. ad Valentinianum Iun. Augustæ memoria Pater tuus non solum sermone respondit, sed etiam legibus suis sanxit, in causâ fidei vel Ecclesiastici alicuius ordinis eum iudicare debere, qui nec munere impar sit, nec iure dissimilis: Hæc enim verba rescripti sunt: hoc est Sacerdotes de Sacerdotibus voluit iudicare. Quin etiam si alias quoque argueretur Episcopus & morum esset examinanda causa, etiam hanc voluit ad Episcopale iudicium pertinere. Ergo Honorius hanc legem non nisi de religione coram Episcopis agi vult: de cæteris causis iure publico apud ordinarios Iudices Cognitores: Cùm tamen liberalius aliquantum nonnulli Principes etiam nonnullas alias causas præter religionem, coram Episcopis singulari priuilegio agitari permiserint, alioquin ad sæculares Iudices spectantes: veluti pecuniarias & priuatam iniuriam continentes, si videlicet litigatores consentirent, quod Constantino Magno placuit, vt testatur Sozomenus lib. 1. c. 9. & Arcadio lib. 4. Cod. de Episcop. aud. imò Honorio ipsi, vt Valentinianus suadet d. Nouellâ 12. & fidem facit l. 8. Cod. de Episcopali audient. Anno 408. (quæ lex non abluat à canone 96. Codicis Africani.) 2. Item, Leuia Ecclesiasticorum delicta ex quibusdam dissensionibus ad religionis obseruantiam pertinentia & in causas de religione incidentia, coram Episcopis agitari Gratiano placuit l. 23. supr. de Episcopis. 3. Denique morum Ecclesiasticorum causas: quod Valentiniano Seniori placuisse Ambrosius testatur. Morum inquam, id est, Leuium delictorum; hinc vt d. l. 23. leuia delicta actioni criminali opponuntur: ita in rei vxoriz actione, crimina & mores l. 2. supr. de repudiis, ubi & modicores

dioces culpæ vocantur. Atenim nullus Principum indiscretim sæcularibus Iudicibus Ecclesiasticos & Ecclesiasticas causas exemit: non Constantius l. 17. supr. de Episcopis: non Honorius (huius legis auctor, & l. 8. Cod. de Episcopali aud.) l. 4. d. tit. de Episcopis: non Valentinianus Tertius (auctor Nouellæ 12.) l. ultim. supr. de Episcop. vt ad eas leges prolixè ostensum est.

In tantum verò aliarum cognitionem causarum præter religionem alienam ab Episcopis hæc leg. definit Honorius, vt quamlibet partes laicæ in eos consenserint, ab his tamen appellari ad huc possit: eisdemque Episcopis postea, si vsus tulerit, testimonium eam in rem denunciari queat; imò in totum causarum extra religionem cognitionem eis interdiceret videatur. Eò quippe hanc legem spectare censo: repulsa hac parte pariter vt repulsi duobus aliis capitibus, putâ l. 17. 18. supr. de Paganis: (quæ huic coassandæ sunt) postulatione Patrum Africanorum in Concilio Carthaginensi 5. quæ decreuerant (vt habetur canone 59. Codicis Africani) petendum ab Imp. Vt si quis forte in Ecclesiâ quamlibet causam, iure Apostolico Ecclesiis imposto, agere voluerint, & fortassis decidum Clericorum vni parti displicuerit, non liceat Clericum in iudicium ad testimonium deuocari eum, quia cognitor vel presens fuerit, vt nulla ad testimonium dicendum Ecclesiastici cuiuslibet persona pul-

setur. Vbi quod aiunt Patres iure Apostolico Ecclesiis imposto, Balsamo ita rectè interpretatur de dicto Apostoli, τὸ μὲν τὸ ἴδιον ἐστὶν ἐξουσίαν ἔχειν ἐπιθεῖν ἐν τῷ ἀδελφῷ ἢ ἐν τῷ ἀδελφῷ: vide & Augustinum ad Psalm. 118. concione 24. & Chryostomum pluribus eod. ieronymus: Scilicet vt in vniuersum Concilium illud Anno Domini 399. habitum ostendit ad d. l. 7. supr. de Paganis: ita sanè tres huius Codicis constitutiones quatuor illius Concilij Canonibus respondere ibidem docui. De cæteris igitur negotiis præter religionem Ecclesiasticis iudicium saltem absolutum, etiam ex compromisso inter laicos tribui Honorius hæc leg. noluit absolutum inquam, vt citra appellationis, ita & testimonij denunciandi ius. Quod tamen Arcadius iam antea concesserat, si fides legi 7. Cod. de Episcopali audientia. Quin etiam vt pleraque quæ Patribus Africanis Concilij illius Carthaginensis Honorius denegauerat, Anno Domini 399. postea Anno Domini 408. concessit: vt apparet ex collatione l. 17. 18. cum l. 19. supr. de Paganis: ita & istud quod hæc lege denegauit, eodem Anno 408. postea l. 8. Cod. de Episcopali audientia, constituit: nempe vt Episcopale iudicium ratum esset omnibus qui se audiri à Sacerdotibus elegerint, sic vt ab his non liceret prouocare, quin per Iudicum officia Episcopalis cognitio definitioque executioni tribueretur.

¶ De EDICTO Vnitatis per Africam proponendo Honorij lex.

II. * Imppp. Arcadius Honorius, & Theodosius AAA. Diotimio" Proc. Africæ.

EDICTVM, quod de Vnitate per Africanas regiones Clementia Nostra direxit, per diuersa proponi volumus, vt omnibus innotescat, Dei Omnipotentis vnam & veram fidem Catholicam, quam recta credulitas" constiterit, esse retinendam. Dat. 11. Non. Mart. Rau. Stilichone 11. & Anthemio COS S. [405.]

NOTÆ.

* Et hanc legem Annalibus suis rectè inseruit Baronius Anno D. 405. n. 27. Variè huius nomen hoc Codice expressum duabus alijs legibus, quæ hoc ipso anno postea ad eundem datæ sunt nempe l. 62. supr. de appellationibus, Diotimus, dicitur l. 39. supr. de heret. quæ & ipsa aduersus Donacitas est, Diotimus, hic Diotimus. Cuius pars est lex 38. supr. de hereticis: & l. 3. supr. ne sanctum baptisma. Eodemque pertinet lex 4. 5. supr. ne sanctum baptisma. Credulitas, bono sensu: vide Glossar.

COMMENTARIUS.

EDICTVM DE VNITATE, seu vnitatis, missum ab Honorio Imp. in Africam aduersus Manichæos, & Donatistas fuerat hoc ipso Anno 405. mense superiore Februario. Quod Idacij quoque Consularia testantur Stilichone 2. & Anthemio. His COS S. inter Catholicos & Donatistas Vnitatis facta. Cuius quidem Edicti Henotici pars est lex 38. supr. de hereticis, & lex 4. supr. ne sanctum baptisma. Eiusdemque mentio fit trienio post in Concilio Carthaginensi decimo Anno 407. canone 99. Codicis Africani.

¶ Huic igitur Edicto exequendo vt eodem

die simul specialia ab Honorio mandata ad Hadrianum P. P. Italiae (sub quo Africa erat) missa fuere, (quæ continentur l. 4. & 5. ne sanctum baptisma iter.) ita vno mense post Martio inquam, peculiati hæc ad Proconsulem Africæ lege, edictum istud per Africam Honorius proponit iubet: quò omnibus innotesceret. De quo proponendorum Edictorum more & ratione alibi dictum plenè.

¶ Cæterum de Henotico hoc, aliisque Henoticis, vide quæ dixi plenius ad d. l. 38. supr. de hereticis.

¶ MANDATORVM pars de Officio COGNITORIS, secularis
à Principe dati, in COLLATIONE de religionē,
inter Catholicos & Schismaticos.

III. * Imp. HONORIVS, & Theodosius AA. Marcellino"
suo Sal.

LA, quæ circa Catholicam fidem" vel olim ordinavit Antiquitas," vel Paren-
tum" nostrorum auctoritas religiosa constituit, vel Nostra Serenitas roboravit,
nouellâ" superstitione" summotâ integra & inuiolata custodire præcipimus." Dat. iv. Id.
Octobr. Rauennæ Varanæ" v. c. CONS. [410.]

Ista lex interpretatione non indiget.

NOTÆ.

† Et hanc legem Annalibus suis rectè inseruit Baronius Anno 410. num. 50. integra Mandata, quorum hæc lex pars est,
extant in Collatione Carthagenensi, quæ mox integra exhibeo. Extrat ea, quoque in Capitularibus lib. 6.
cap. 282.

"Fl. Marcellino, Tribuno & Notario, qui cum Mandatis his Cognitor ad Collationem Carthagenensem, inter Catho-
licos & Donatistas, (quæ sequente Anno 411. habita est) profectus: de quo vide plura l. 55. sup. de hæreticis: ubi eius
pariter mentio fit.

"Legem: ita utrobique in actis Collationis Carthagenensis.

"Donatistarum, l. 55. de hæreticis.

"Patrum & Synodorum, siue Romæ, siue Mediolani, siue Atelate.

"In his Constantini Magni.

"Subreptione, ita utrobique in actis Collationis Carthagenensis: de quo mox.

"custodire te f. Custodiri. At custodias utrobique in actis Collat.

"Pridie Idus: ita utrobique in actis Collat.

"Ita rectè: In Tiliânâ, Cujaciana, Quarantâ editione malè Bantone: scribendum fuit Baranæ.

¶ MANDATA integra: prout habentur in Collatione Carthagenensi, bis:
Cognitione I. & 3.

Imperatores Cæsares Flavius HONORIVS & Theodosius Pij,
Felices, Victores, ac Triumphatores, Augusti,
Flauio Marcellino suo S.

INTER Imperij nostri maximas curas, Catholicæ legis reuerentia, aut
prima semper, aut sola est. Neque enim aliud aut belli laboribus agimus, aut
pacis consiliis ordinamus, nisi ut verum Dei cultum orbis nostri plebs deuota
custodiat: ut etiam Donatistas vel terrore vel monitu olim à implere conuen-
erat, qui Africam, hoc est Regni nostri maximam partem, & secularibus
officiis fideliter seruientem, vano errore & dissensione superflua decolorant. Nos tamen ea-
dem frequentius non piget replicare, quæ omnium retro PRINCIPVM deuota in Deum
definiuit AVCTORITAS, ne temporibus nostris, si quid forte in iniuriam legis Ca-
tholicæ fuerit generatum, iusto iudicio hoc nobis possit imputare posteritas. Nec sanè lateat
conscientiam nostram sermo celestis Oraculi, quem errori suo posse proficere seana Dona-
tistarum interpretatio proficitur, qui quamuis depravatos animos ad correctionem mitius inuitaret,
aboleri cum tamen etiam ante inuisimus, ne qua SUPERSTITIONIBVS
præstaretur occasio. Nunc quoque excludendam subreptionem simili auctoritate censemus.
Illudque meritò profitemur, libenter nos ea quæ statuta fuerant submouere, ne in diuinum
cultum nobis se quisquam auctoribus astimet posse peccare. Et quamuis una sit omnium &
manifesta sententia, Catholicæ legis plenam veritatem recto hominum cultu & celesti
sententia comprobata, studio c pacis & gratia, Venerabilium Virorum Episcoporum Le-
gationem libenter admisimus, quæ congregari Donatistas Episcopos ad cæterum celeberrima de-
siderat Cinitatis, ut electis & etiam Sacerdotibus, quos pars utraque delegerit, habitis
disputationibus, superstitionem ratio manifesta confutet. Quam rem intra quatuor menses
præcipimus explicari, ut conuersos animos populorum etiam Clementia Nostra, sicut desiderat,
celerius possit cognoscere. d Quod si intra præstitutum tempus studiosè Donatistarum
Episcopi declinauerint conuenire, irini edicti e vocatione contumacium tempora conclu-
dantur. Quibus emensis atque transactis, si prouocati adesse contempserint, cedat cum Eccle-
sîi populus, qui Doctores suos silentio cognouerint superatos, & victum se aliquando gratu-
lectur,

lectur, sciâtque si non præceptis nostris, vel Catholicæ legis veris imperiis seruendum. Cui
quidem disputationi Principe loco te Iudicem volumus residere. Quicquid etiam ante in MAN-
DATIS ACCEPERIS, plenissimè meministi, omnemque vel in congregandis Episcopis,
vel euocandis, si adesse contempserint, curam te volumus sustinere: ut & ea quæ ante
MANDATA SVNT, & quæ nunc statuta cognoscis, probata possis implere solertia; Id
ante omnia seruaturus, VT EA QUÆ AD CATHOLICAM LEGEM, * VEL OLIM
ORBINAUIT ANTIQVITAS, VEL PARENTVM NOSTRORVM AVCTO-
RITAS RELIGIOSA CONSTITVIT, VEL NOSTRA SERENITAS
ROBORAVIT, NOVELLA SUBREPTIONE * SVBMOTA, INTEGRA
ET INVIOLATA CVSTODIAS. Ut sanè adminicula competentis actibus suis
deesse non possint, Viros Spectabiles, Proconsulem, atque Vicarium, Serenitas Nostra commouit,
ut si propriarum dignitatum statum cupiunt retinere, si Apparitionem suam extrema declinare
supplicia, tam ex propriis Officiis quam ex omnium Iudicum Apparitione, abundè necessariis
faciant deputari. Erit iam sollicitudinis tue, si quid vlla cognoueris arte differri, missis Re-
lationibus indicare, ut negligentes puniat digna correctio. g Omnia sanè quæ vel in vnum
Episcopis congregatis, disputatio completa firmauerit, vel desistentibus forè statuerit circa
contumaces lata sententia, te conferre h conueniet, ut quid ad confirmandam Catholicam
fidem præceptio nostra profecerit, celerius possimus agnoscere & diuina manu: Vale Marcellinus
charissime nobis. Data Pridie Idus Octobris, Rauenna.

a olim iam in 3. Collat.

b vox hæc abest à 3. se Collat. Cognit.

c studio tamen in 3. cognit.

d lectis in 3. cognit.

e agnoscere in 3. cognit.

f euocationem volumus custodiri: Ita ut vicenis diebus in euocatione, &c. ita pleniùs & rectè in 3. cognit.

* FIDEM in Cod. Theod.

* SUPERSTITIONIS in Cod. Theod.

g correptio in 3. cognit.

h referre.

COMMENTARIVS.

IN COLLATIONEM Carthagenensem
inter Catholicos & Donatistas (quæ de eius-
demque Actis fuit supra lex 55. sup. de hæreti-
cis) missus fuit ab Honorio Imper. Cognitor
Marcellinus Tribunus & Notarius, Varanæ Co s.
id est, Anno Domini 410. de quo ad eam legem 55.
vberius dixi. Cæterum & hic ed missus, pro more
Mandatis instructus fuit, tam aliis, & quidem an-
terioribus pro congregandis & euocandis Episco-
pis, tum iis quæ integra extant in Actis Collatio-
nis Carthagenensis, & his quidem repetita: prima
cognitione num. 4. & tertia cognitione num. 29. Quæ
& hic integra exprimi volumus, quibus officium
eius in Cognitione instruebatur.

¶ Inde igitur, seu ex iis Mandatis hoc caput
exceptum, quod hæc leg. continetur superius
Et vel potissimum quidem quoque formula futu-
ræ cognitioni præscribitur: Id ante omnia, in-
quit, seruaturus, ut ea quæ circa, &c. Eo igitur capi-
te cognitionis futuræ inter Catholicos & Dona-
tistas formula Marcellino præscribitur, in Colla-
tione super religionis negotio. Et triplex quidem;
vt, inquam is Cognitor circa Catholicam fidem
in religionis negotio 1. Antiquitus ordinata, 2. &
superiorum Principum, 3. suâque ipsius consti-
tutionis, in cognoscendo custodiat, & in decer-
nendo sequatur, Nouellâ superstitione submotâ.
Quæ postrema verba, etsi quoque defendi possint,
vt ita quoque Codicis Theodosiani Conditores
expressisse videantur: cum & in Mandatis integris
hæc contineantur: Ne qua superstitionibus præsta-
retur accessio: & rursum, habitis disputationibus
superstitionem ratio manifesta confutet: Et idem
Honorius expressè l. 30. sup. de hæreticis, Dona-
tista superstitionis hæreticos vocet: Attamen hoc
loco utrobique in vtraque Cognitione constan-
ter, ea sic leguntur, Nouellâ superstitione submotâ.
Tom. VI.

Quibus utique verbis Honorius, vt ex iisdem
Mandatis discere est, indicat, Oraculum seu Re-
scriptum quoddam suum, quo hæreticis rituum
suorum exercendo, conueniendique seu coenn-
di publicè potestatem fecerat: quod vt l. 51. sup.
de hæreticis, ante mensẽ illis Mandatis profite-
tur, ita & hæc parte rursum abrogat. Nec sanè la-
ret, inquit, conscientiam nostram sermo celestis
Oraculi, quem errori suo posse proficere seana Do-
natistarum interpretatio proficitur, qui quamuis de-
pravatos animos ad correctionem mitius inuitaret,
aboleri tamen eam etiam ante (puta d. l. 51.) iussimus,
ne qua superstitionibus præstaretur occasio: nunc
quoque excludendam superstitionem simili auctori-
tate censemus: illudque meritò profitemur libenter,
nos ea quæ statuta fuerant submouere, ne in diuinum
cultum nobis se quisquam auctoribus astimet posse
peccare.

¶ Nunc ad formulam istam redeamus: scilicet
in hæc Collatione: Cognitorem Marcellinum
Cognitorem, inquam, secularis ANTIQVITA-
TIS ordinationem, & anteriores suâque Consti-
tutiones custodire iubet Honorius; NOVIATÆ
submotâ: Et iure quidem duabus de causis. Primò,
quod facti quæstio ibi verteretur, atque aded
secularis Cognitor de facto tantum datus esset
Marcellinus, qui scilicet facti quæstionem discin-
geret, non iuris seu de fide Quæstitor: cui notio
& cognitio data erat, vnde & Cognitor dicitur
l. 55. sup. de hæreticis: non iurisdicctio; denique
Cognitor seu iudex cum formula, non iuris arbit-
ter. Causa scilicet collationis istius fuit, non de
fide, verum, quod (vt Augustinus disertè ait, lib. 3.
contra Iulianum.) Id quod ante centum ferme annos
Maiores nostri [Catholici] cum iis [Donatistis]
egerant iam populorum memoriam non tenebat.
Hæc igitur, addit, necessitas compulit, vt saltem gesti-
pp a nostra

nostra Collatione confectis eorum contunderemus inuerecundiam & reprimeremus audaciam. Porro, quod secundum, Quæstio omnis erat, non de Capite Christo, & sic non de fide proximè dicta, etsi ea vox hac lege occurat, pro quâ etiam in ipso authentico Collationis ipsius Carthaginensis habetur Legem; neque de hæresi, verùm de Corpore, id est, de schismate & secessione, de quâ successione Ecclesiarum, denique de Ecclesia, ut disertè Augustinus de dissidio Donatistarum scribit, lib. de unitate. Et simili quoque tamen Antiquitatis præscriptione Patres passim hæresibus præscripsere, Tertullianus, Vincentius Lirinensis, alij. Quare quis sanus iam ISTRIVS Antiquitatis ORDINATIONEM, ἀποδεν εἰς ἀρχὴς, insuper habere aufit, de quâ constanter aded cogitatur illi, & ad quam subinde imò semper iure prouocatum?

¶ Hinc verò formulæ, præter Antiquitatis ordinationem, Honorius Imperator, constitutiones insuper & auctoritatem anteriorum Princi-

pum suâque sequendas Cognitori seculari proponit: Cuiusmodi sanè in Donatistas, ut anteriores superiorum Imperatorum, ita & Honorij ipsius constitutiones occurrunt titulo de hereticis supra, octo: puta, lex 37.38.39.40.41.42.43.44.45.

¶ Est hæc igitur formula summopere notanda: quâ Cognitoris secularis officium instruitur Cognitoris, inquam, de factò, inter partes controuerso: ut in sp. huius legis inter Catholicos & Donatistas: vbi agebatur, de his potissimùm quæ gesta olim fuerant sub Constantino Magno, in Synodo Romanâ, Arelatensi, Proconsulari iudicio, denique & in Cognitione ipsiusmet Constantini, in causâ Cæciliani & Felicis Aptungitani. Quare horum omnium Ordinationes sequi nunc iubet Honorius Cognitorem Marcellinum: & consequenter, auctoritatem quoque & constitutiones Principum, quæ post hæc secutæ sunt, eaque raboauerunt: nouellis oraculis seu scriptis quæ per subreptionem elicta fuerant, submotis.

FINIS CODICIS THEODOSIANI.

Deo sit laus, honor & gloria.

EXTRA

EXTRAVAGANS,
SEV
SUBDITIVS TITVLVS,
DE
EPISCOPALI IVDICIO.

* Hunc titulum ceu XII. lib. 16. Cod. Theod. laudat auctor Capitularium lib. 6. tit. 281. & exinde Gratianus II. q. 1. vbi undecimus dicitur. Et tamen non est hic titulus verè Codicis Theodosiani, mox ut per partes ostendam. Etsi in breuiariis Cod. Theod. hoc titulo omninò extet. Imò, etsi Sirmundus quoque testetur has tres Leges huius tituli, & cæteras quoque Leges octodecim numero; quæ continentur in Appendice Cod. Theod. ab eo edito, huius tituli Legibus in Scintillis seu Breuiariis Cod. Theod. cohæsisse. Illud adhuc inficetum magis quod 17. & 18. illius Appendicis dicuntur de sumptæ, ex Theodosiano sub Titulo XXVII. de Episcopali definitione. De Episcopali porro iudicio est quoque Maioriani Nouella: at in Cod. Iust. titulus ita conceptus de Episcopali audientia in Cod. Lugdunensi.

¶ I. DE ELECTIONE Iudicij Episcopalis cuius indulta, de quæ sententia eius vi: 2. ut de TESTIMONIO vnus Episcopi admittendo.

I. * Imp. Constantinus A." Ablauio PP. P."

RELIGIONIS" est, Clementiam Nostram sciscitari" voluisse, Quid de sententiis Episcoporum, vel ante moderatio" nostra censuerit, vel nunc seruari cupiamus. Ablauo Parens Karissime. Itaque, quia à nobis instrui" voluisti, olim prærogatæ * legis ordinem salubri rursus imperio propagamus: Sanximus" namque, sicut Edicti" nostri forma declarat, Sententias Episcoporum, quolibet genere" prolatas, sine aliqua atatis discretionem, inuiolatas semper incorruptasque seruari: scilicet, ut pro sanctis semper ac venerabilibus habeantur, quidquid Episcoporum fuerit sententia terminatum: Siue itaque inter minores, siue inter maiores, ab Episcopis fuerit iudicatum, apud vos qui iudiciorum summam" tenetis, & apud ceteros omnes Iudices, ad executionem volumus peruenire. ¶ Quicumque * itaque litem habens, siue possessor, siue petitor erit, inter initia litis, vel decursis temporum curriculis, siue cum negotium peroratur, siue cum iam cœperit promi sententia, iudicium eligit sacrosanctæ legis Antistitis, ilicò, sine aliqua dubitatione, etiam si" alia pars refragatur, ad Episcopum cum sermone" litigantium dirigatur: Multa enim, quæ in iudicio captiose præscriptionis vincula promi non patiuntur, inuestigat & promit sacrosanctæ religionis auctoritas. ¶ Omnes itaque causæ, quæ vel Prætorio iure vel Ciuili tractantur, Episcoporum sententiis terminatæ perpetuo stabilitatis iure firmentur: nec liceat vterius retractari negotium, quod Episcoporum sententia

sententia deciderit. ¶ Testimonium etiam, ab vno licet Episcopo perhibitum, omnes Iudices indubitanter accipiant, nec alius audiatur, cum testimonium Episcopi a qualibet parte fuerit repromissum: illud est enim veritatis auctoritate firmatum, illud incorruptum, quod a sacrosancto homine conscientia mentis inlibata protulerit. ¶ Hoc nos Edicto salubri aliquando censuimus, hoc perpetua lege firmamus, malitiosa litium semina comprimantes: vt miseri homines, longis ac penè perpetuis actionum laqueis implicati, ab improbis petitionibus, vel à cupiditate præpropera, maturo sine discedant. ¶ Quidquid itaque de sententiis Episcoporum Clementia Nostra censuerat, & iam hæc sumus lege complexi, Grauitatem Tuam, & ceteros, pro vilitate manium laram, in perpetuum obseruare conueniet. Dat. i i Non. Maij, Constantinopoli,

NOTÆ.

- * Adest hæc lex à Cod. Inst. Habet eam Baronius, qui eam Annalibus suis indidit Anno 314. num. 3. Habetur ex parte ad calcem Synodi Valentianæ Tertie; in Capitularibus lib. 6. c. 281. Habet quoque eam ex parte Gratianus c. quinquaginta 35, vbi Theodosio eam tribuit & can. omnes 36. e. volumus 37. Innocentius c. nouit 13. ex. de Iudiciis 11. q. Iuno p. 16. cap. 312. Anselmus lib. 3. cap. 108. Panormitanus lib. 5. cap. 22. Sirmondus quoque eam edidit in Appendice Cod. Theod. num. 1.
In Veteribus quibusdam, Vespertino, alii que Imp. Arcadius, Honorius & Theodosius A.A.A.
De Ablatio PP. v. Profopogr. Ducem vocant in eptē Capitularia, Gratianus, &c.
Prærogata, pro ante rogata lataque: de quo mox.
de hac Prærogata di voce mox.
Lata, in Append. Cód. Theod.
Mira & inaudita hæc constructio, de qua mox.
Iudiciorum summam Præfectus Prætorio tenere dicitur: pariter vt summā iudicij potiri à Symmacho, lib. 1. epist. 18. Rectum funema ei commissa l. 117. de Decurionib. vbi plura, vt & in Notitia Dignitatum.
in MSS. nonnullis pertinere quod etiam Iurecus testatur in Symmachi lib. 2. epist. 13. quomodo etiam edidit Sirmondus, in Append. Cod. Theod. n. 1. Cuiusmodi locutiones plures similes exhibet Glossar. in v. Persinere. Neque tamen hæc vox ea admittenda: imò melius, ad executionem peruenire.
Hinc desumptum est, quod in Capitularibus & in Decreto 11. q. 2. c. 35. 36. sub Theodosij nomine insertum est: & quò respexit Innocentius d. c. nouit.
Est qui hic tentat: si tamen alia pars non refragatur. Quod hic non admitto, mox vt ostendam.
eum allegationibus, Glossa Decreti, & sic dnyngymnã causa.
Accipiant, pro recipiant, admittant.
id est, Episcopo.
laram: vt etiam postea reddit Sirmondus.
Maias: in Append.
de Consulatu quem hic nonnulli subiiciunt mox.

COMMENTARIUS.

DE IUDICII Episcopalis, priuatis quibuslibet quandocunque indulta ELECTIONE in causis ciuilibus: deque SENTENTIÆ huius Episcopalis vi: vt & de TESTIMONIO vnus Episcopi admittendo est hæc constitutio: Quæ sub Constantini, nomine ambulat, & ad Ablautium PP. directa dicitur: idque ad eius, si Deo placet, seiscitationem: & iuxta anterius aliquod eâ de re eiusdem Principis Edictum. Quam quidem legem veri Codices Theodosiani non magis quam duas reliquas huius tituli habent. Et si vt dixi iam exinde allegatur in Capitularibus, & in Breniariis Codicis Theodosiani ex superiori titulo subiiciuntur. Et si item Seldenus in uere Hebraea lib. 3. c. 28. pag. 564. & de Synediis lib. 1. cap. 10. pag. 318. eam in Codice suo MS. qui Guillelmi Monachi Malmeburyensis fuit, vt & reliquas duas huius tituli, ad titulum libri decimifexti secundum, qui de Episcopi & Clerici est, attinere, sparsimque ibi interspersas scribat, & reueta Constantini esse certissimum esse dicat: quâ de re etiam alibi plura se scribere, ait in dissertat. ad Eletam cap. 5. §. 6. Et habetur ea ex parte in calce Synodi Valentianæ 3. quæ habita fuit Anno Domini 855. Bonam quoque eius partem Carolus Magnus ad verbum inseruit Capitularium, lib. 6. cap. 281. Gratianus quoque in Decreto cap. 35. §. 37. 11. q. 1. Innocentius c. nouit 13. de iudice: vbi Theodosio eam tribuit: quomodo in MSS. nonnullis inscriptio præfert Arcadium, Honorium & Theodosium A.A.A. alii que Decretorum Collectores Iuo, Anselmus, Panormitan. Sed & Baronius quoque eam indidit Annalibus Ecclesiasticis anno Constantini 9. al-

tero statim post fidem Christianã susceptam, putã Anno 314. num. 1. Contra, Adest ea à Codice Iustiniano, neque eius mentio vlla apud historię Ecclesiasticæ Scriptores, occurrit, et si subtempe illi aliquod ex Sozomeno lib. 1. c. 9. de quo postea. Et certè est ea planè supposititia fictaque, quod iam alius quoque nonnullis suboluit, inque mentem venit. Est inquam hæc quoque lex de earum Constitutionum numero, quas falsarij miscelliones nonnulli, sequiore æuò è variis centonibus confutas effinxere: cuiusmodi sunt omnes illæ, quas habet Appendix Codicis Theodosiani à Sirmondo pro genuinis editas: de quo iam in Prolegomenis huius Codicis. Quidquid à Pseudolo huic ipsi adhibita variæ artes fuerint, vt inter bonas merces ambulare posset: & similitudinem veritatis imitaretur, vt loquitur l. vnic. si cert. per. de c. h. r. Eam in rem scilicet Constantini bonum nomen ementium: Ablautius PP. inscriptus, quem vti que sub Constantino Magno PP. fuisse liquet. Additus & character loci, Dat. Constantinopoli: vt mensis & dies: Consulatum tantum nomen omisum, Quod tamen etiam suppleere vel diuinare nonnulli conati. Inter hos Auctor Chronologiæ prioris Codicis Theodosiani eam reiecit post Consulatum 2. Constantij & Constantis primum AA, qui tertius annus est post Constantini Magni obitum, id est, Anno Domini 339. Gemino etiam errore: nam & Constantini nomen hæc lex aperte præfert, & Ablautius ante eum annum iam è medio sublatus fuerat: de quo in Profopogr. ex Eunapio, Zosimo, Hieronymo. Hæc inquam ad verã speciem addita: vt & illud, quod more quorundam aliorum

aliorum impostorum, in quibus auctor Constantinianæ donationis & reliquarum constitutionum, quæ Appendice Cod. Theod. continentur artifex, quater vel quinquies anteriora Edicta sua fœ Leges commemorat, ne nouum ius nunc primum inducere videretur. Imò & Ablautium seiscitantem inducit, quidnam in argumento proposito Constantinus antea cauerit: Quæ tamen, ipsa, vt postea ostendam, imposturæ sunt indicia certissima. Adde multa alia ad veri speciem adhibita, vt quod de Præfecto Prætorio dicitur, eum iudiciorum summam tenere, quibus omninò similia occurrunt l. 117. de Decurionib. & apud Symmachum lib. 1. epist. 8. vt iam in Notis indicauim. Accedant, quæ vt religiosum Ablautij Præfecti Prætorio seiscitantia & huius sanctionis finem respiciunt: Ad malitiosa, inquit, litium semina comprimenda, unde salubre etiam hoc Imperium, salubre Edictum, lex pro omnium utilitate lata dicitur. Adice rationes haud vbi que sensu inelegantes: Multa enim quæ in iudicio captiosa prescriptionis vincula promi non patiuntur inuestigat & promit sacrosanctæ religionis auctoritas: Cui affine est quod Basilius Cæsaricensis epist. 477. ad Commentariensem quendam scribens, pro remittendis ad se quibusdam, qui vestes pauperum suffurati ab Ecclesiasticis detecti fuerat, ait: à δ' αὖ ἀνδραστήριον ἀληθῆ ἢ ἐργαζόμενος, τὰ ἑαυτοῦ ἔργα πλεονάζει τὰ φρονα δὲ κριματὰ τῶ κριμῶν ἐπιβόηται. Sed & Philonis locus de creatione Principis p. 562. Altera ratio: Illud est enim veritatis auctoritate firmatum, illud incorruptum, quod a sacrosancto homine conscientia mentis inlibata protulerit. Item illam vt miseri homines longis ac penè perpetuis actionum laqueis implicati ab improbis petitionibus, vel à cupiditate præpropera maturo sine discedant. In quibus et si scoria multum, bonæ tamen frugis quoque multa intermicant. Adde (quod rem ipsam attinet) similes, vel proximas saltem constitutiones plures: de Episcopali, inquam, inter priuatos iudicio, occurrere. Prima est ipsius Constantini, quam memorat Auctor vitæ Constantini, lib. 4. cap. 27. quidquid Seldenus dicat d. p. 328. (est enim ea de Synodalibus decretis) quod Sozomenus lib. 1. cap. 9. affirmat: τακμήριον δὲ κακῆς μέρους τῆς τῶ βασιλέως ἀεὶ τῶ δ' ἀρχειῶν ἀδελφῶν, ἢ δ' ἀποστόλων ἐπιβόηται τῶ κριμῶν ἐπιβόηται τοῖς δικαστέοις, ἢ βέλτων τῶς πολιτικῆς ἀρχῆς ἀδελφῶν, κριμῶν δὲ τῶ τῶ ἀπὸν ἄλλων ἢ κριμῶν τῆς ἄλλων δικαστῶν, ὡς ἀναισθητοῦ τῶ βασιλέως ἐρεθεθῆσαν, εἰς ἔργον δὲ τῶ κριμῶν ἀδελφῶν τῶς ἀρχῆς, ἢ τῶς δικαστέοις ἀπὸν φραπῶται, id est, Argumentum verò est illud maximum reuerentia Imp. erga Religionem, quòd iudicio contententibus seu litigatoribus potestatem fecit, Episcoporum iudicium innocare, neglectis si vellent, ciuilibus Magistratibus: & vt sententia eorum rata esset, & potioris auctoritatis quàm aliorum iudicium, atque si ab ipso Imperatore prolata fuisset: vt quæ Indices seu Magistratus iis que ministrantes Apparitores iudicata ab his executioni traderent. Secunda est Arcadij l. si qui ex consensu 7. Cod. de Episcopali audient. (quæ tamen à Tribonianij facinore immunis non videtur, vt colligo ex l. 10. sup. de Iurisdic.) quâ sancitur, Vt si qui apud sacra Legis Antistitem litigare voluerint, non uentur, sed experiantur illius in ciuili negotio more arbitri sponte residentis iudicium. Tertius est Honorij lex Episcopale 8. Cod. eod. tit. quâ cauetur, vt Episcopale iudicium ratum sit omnibus, qui se audiri à Sacerdotibus elegerint: eaque illorum iudicationi adhibenda esse reuerentia iubetur, quàm Præfectorum Prætorio deferri necesse est potestatibus, à quibus non licet pronocare: denique cauetur, vt per iudicium quoque officin, ne sit cassa Epi-

scopalis cognitio, de finitioni executio tribuatur. Quòd vti que ad hanc legem proximè accedere videatur. Quarta est Valentianij III. Nouella 12. de Episcopali iudicio: quâ & ipsâ lege licentia indicandi Episcopis tribuitur inter litigatores priuatos. Omitto alias leges non inter priuatos solos, veluti l. 13. Cod. de Episcopali audient. Accedat frequens, horum temporum praxis: (de superioribus non dico, vbi et si ad Episcopos eundi vsurpatus mos, attamen ea vis esse non potuit Episcopatum iudiciorum, vt à Iudicibus executioni tradì oporteret:) post Constantini Magni scilicet tempora quibus Episcopi passim ἡ δ' ἀποστόλων ἀμφοτέρωθεν ἀ Christianis delecti iudices: fides facit Basilius ep. 247. & exemplo suo Gregorius Neocæsar. quod in eius v. memorat Gregorius Nyssenus: Omisso Ambrosij exemplum epist. 24. quia ibi non tantum partium consensus interuenit, verum & quia de Episcopi negotio agebatur. Facit sanè Angustinus, qui laicorum lites ad fastidium vsque indicasse se profiteretur in Psalm. 118. Suis vitiosis & negotiosis cupiditatibus adiuuandis vt occupemur, & eis nostra tempora impendamus (maligni homines) esslagitant, aut certè infirmos premunt vt causas suas ad nos deferre compellant: quibus dicere non audeamus, dic homo, quis me constituit iudicem aut diuisorem inter vos? Constituit enim talibus causis Ecclesiasticis Apostolus Cognitores, in foro prohibens iurgare Christianos. Ne illis quidem, qui non aliena rapiunt, sed sua cupidè repetunt, dicimus: Cauere ab omni cupiditate, constituentes eis ante oculos hominem cui dictum est: Stulte hæc nocte auferetur à te anima tua, que preparasti cuius erunt? quia & quando dicimus, non recedunt, non declinant à nobis: Sed instant, urgent, precantur, tumultuantur, extorquent, vt ipse potius ad ista que diligunt, quam scrutandis Dei mandatis que diligimus, occupemur. Et infra: Obedientes fideles, qui pro suis secularibus causis rarò nos querunt, & iudiciis nostris facillimè acquiescunt: nec nos conterunt litigando, sed obtemperando potius consolantur. Certè propter eos, qui & inter se pertinaciter agunt & quando bonos premunt, nostra indicata contemnunt, faciuntque nobis perire tempora rebus eroganda diuinis: certè inquam propter istos & nobis liceat exolamare in hac voce corporis Christi: Declinate à me maligni, &c. Idem Augustinus, lib. de oper. Monach. cap. 20. & homil. de Pœnit. 50. cap. 12. & epist. ad Proculianum Donatistam 147. Et homines quidem causas suas seculares apud nos finire cupientes, quando eis necessarij fuerimus, sic nos Sanctos & Dei seruos appellant, vt negotia terre sua peragant: Aliquando agamus & nos negotium salutis nostræ, & salutis ipsorum: non de auro, non de argento, non de fundis & pecoribus, pro quibus rebus quotidie summissio capite salutamur, vt dissensiones hominum terminemus, sed de ipso capite nostro tam turpis inter nos & perniciose dissensio est. Quantumlibet capita submittant, qui nos saluant, vt eos concordés in terrâ faciamus, de celo vsque ad Crucem submissum est caput nostrum, in quo concordés non sumus. Et epist. Nebridij inter Augustinianas 114: Et singularis historia, quam de Syluano Troadis Episcopo memorat Socrates lib. 7. cap. 36. & ex eo Nicephorus lib. 14. c. 39. Ambrosius quoque lib. 2. officior. cap. 24. Si offensam, inquit, uereri, non RECIPIAS iudicium: si Sacerdos es aut si quisquam alius, non laceffas: licet tibi filere, in negotio dumtaxat pecuniario, quanquam sit constantia, adesse agitati. Non etiam lib. 3. cap. 9. ibi enim non de iudicio, sed de interuentu & intercessione Episcopi agitur. Ideoque in causis pecuniariis interuenire non est Sacerdotis, in quibus non potest fieri quin frequenter

vbi *λόγος* : rectè *fidem publicam* verit Julianus, Haloander, *securitatis promissionem* : malè vetus Interpres *insurandum*. Ergo, *sermo litigantium* est ἀποφασις, securitas, saluus conductus, qui dabatur litigantibus in causis civilibus & priuatis, non verò in publicis veluti tributorum exactionibus, vt ex Edictis illis Iustiniani constat. Quem quidem etiam sermonem seu *λόγος*, vbi dare fas erat, non nisi Episcopi quandoque consensu dari oportebat, vt ex Edicto Iustini. l. 7. cap. 10. discimus. Eiusque sermonis finis duplex erant, ne litigantes à quoquam infestarentur, & vt in eo tantum foro causa eorum decideretur: Qui duplex etiam finis fuit sermonis Regij seu titutionis & Mandeburdus Regiæ Episcopis, Abbatibus, Ecclesiis, Monasteriis tribui solitæ, nempe à quibuslibet infestarentur, atque etiam vt eorum causa in Palatio tantum deciderentur. Ergo hoc sensu possessor vel petitor vel vterque hic ad Episcopum cum sermone litigantium dirigi iubentur: litigantium inquam, id est, qui litigantibus tribui solet: & quidem in l. p. *huius leg.* sub *λόγος ἀουλιος* Episcopi. Ad alia pergamus.

Decimotertio, eiusdem quoque elegantia sunt, *Capitosa præscriptionis vincula, que in iudicio multa promi non patiuntur.*

Decimoquarto, Egregia etiam formula, *perpetuo stabilitatis iure firmatum.* Ita quoque sanè, in epistolis Pauli PP. I. *firma stabilitate.*

Decimoquinto, quid est etiam, *testimonium repromitti?* Nempe, quod antea dixi.

Decimosexto, neque minor venustas in illis: *illud est veritatis auctoritate firmatum.*

Decimoseptimo, vt & illud, *quod à sacrosancto homine conscientia mentis illibata promulerit. Proferre scilicet quid conscientia mentis ab homine dicitur: & conscientia mentis.*

Decimo octauo, huc referantur & illa aliquando censuimus, pro olim: *Cupiditas præpropere: discendere maturo sine.*

Decimonono, *semina comprimere*, pro reprimere. *Vigilando, accipere testimonium* pro recipere. *admirere.*

III. Iam *Vincula orationis* non propalam cla-

mant, *hanc leg.* neutiquam Constantiniani æui vel prioris alicuius latinitatis esse, verum summam barbariem redolere; & ab eodem fonte proficisci, quo fabulosam Constantini donationem, & Pseudo-epistolas primorum Pontificum? Primò, *Sancimus namque.* Secundò, *scilicet vt pro sanctis.* Tertio, noua item periodi & sententiæ quique eodem vinculo vocis. Itaque cum superioribus nexa: *Itaque, quia à nobis, &c. sine itaque. Quicumque itaque: Omnes itaque. Quidquid itaque.* Itaque quoque passim in Pauli I. PP. & Stephani quartæ Epistolis: ita quoque in Constantini donatione tribus locis. *Prima itaque die: Construximus itaque Ecclesiam: Deceimus itaque & hoc.* Imò & in l. 2. *prox. infr.* quæ & ipsa supposititia. *Sancimus itaque.*

IV. Tandem quid est, quod cum duo sint *huius legis* capita, de *Iudicio* inquam *Episcopali*, & de *que Testimonij dictione*, sanctio tamen *huius leg.* non nisi prius illud respiciat, obseruantiamque eius commendat de sententiis, inquam, Episcoporum?

Et ita quidem glaucocomam Lectorum oculis hæcenus obiectam, leuallè mihi abundè videtur: vnde sibi studiosi deinceps discant cauere, ne potè huiusmodi sublestitis commentis fidem facile commodent. Neve *huius legis* vlla ratio potè habeatur, vbi de *foro Episcopali* agitur: Quod tamen hæcenus sit: vnde in *historica* enarratione de *foro Episcopali* multæ perplexitates & confusiones ortæ, dum huius quoque ibi ratio habetur. Et post hæc omnia, vt ex aliis & genuinis Legibus apparet, ita & ex hæc quoque (si & ipsa *γινώσκω* foret) appareret, hoc quidquid privilegij est, totum siue à Principum indulgentiâ & prouidentia manasse: siue partium vel alterutius saltem voluntate Episcopis tributum: non verò à iure diuino manasse: vel perpetui id iuris fuisse: aut Episcopos suo sibi iure id vindicare potuisse, et si officij alioquin Episcopalis pars sit, quod & Conciliis statutum est, vt Ecclesiastici operam nauent, in exhortandis litigatoribus ad pacem & concordiam. Sed exitiosior adhuc eorum error est, qui *hanc leg.* ed trahunt, vt Episcopos *ἀνευδούως* sæcularibus potestatibus nobis faciant.

I I. * Imppp. Arcad. HONOR. & Theod." AAA. Adriano PP. P."

T * veneratio" Sacerdotibus debetur innoxiiis, ita & poena moderata" inquietis atque deiectis." Quemadmodum enim Deo seruientes, & diuini Sacerdotij integritate lucentes, non solum vitam suam proprio præstant ornamento, sed" etiam subiectæ" plebis atque obedientis exemplo: ita ij, quorum indigniora" sunt sub integritatis professione peccata, si exclusi deprauatique" ab Episcopis comprobentur, qui resupinos" spiritus aduersum definita retulerint, separati ab his vrbibus, quas errore proprio tenuerunt, & sibi debent esse partii" & aliis constituta" ablegatione terrori: Plurimos enim bonos" faciunt, & veneratio optimorum Sacerdotum, & notabilis reprehensio pessimorum. ¶ * Suggestentibus Episcopis" didicimus, quosdam Sacerdotes Christianæ legis, quorum delicta cæru Episcopali deprehensa fuerint, iterum sententiâ vindicata, in sinu earum vrbium, in quibus talia commissa sunt, permanere, &" quærere turbas populi, conuocare turbatores quietis, existere tumultus popularis auctores, innocentes se post iudicium dicere, plebem colligere, & velut adhuc Episcopos salutaris, Comitatum sacrum petere, mereri mendacis oracula, & futura rescripta. ¶ Sancimus * itaque hæc lege, vt QUI CVM QVE * residentibus Sacerdotibus fuerit Episcopali loco detrusus & nomine, si aliquid vel contra sententiam, vel contra quietem" moliri fuerit deprehensus, rursusque Sacerdotium petere, à quo videtur" exclusus, procul ab eâ vrbe quam indignus" infecit, secundum legem Diuæ memoriæ Gratiani, c.

ni, c. milibus vitam agat: Sic ab eorum cœtibus separatus, à quorum est societate discretus: Careat" vrbe quam tenuit, segregetur" quam mentitus vitæ præceptor" infecit. Sitque" huiusmodi personis, tenore huius legis, illicitum, sacra nostra adire Secreta, & impetrare Rescripta: omnibus" abiectis per culpam Sacerdotio personis, quæ impetrata sunt infecta permaneant. Scituris his quorum defensione nituntur, absque sui reprehensione non futurum, si hoc eis polliceantur" suffragium, qui diuinum non videntur meruisse rescriptum, Hadriane Parens Karissime & amantissime. ¶ Hanc * igitur legem Sublimis Magnificentia Tua cunctas" per diœceses" sibi creditas publicabit Edictis, vt id quod pro quiete repertum, pro iudicij Episcopalis confirmatione constitutum, pro reprimendis culpis inuentum est, ab omnibus excolatur, à Sacerdotibus reseruetur." Dat. Prid. Non." Febr. Rauennæ Stilichone I I. & Anthemio C O S S. [405.]

NOTÆ.

- * Abest & hac lex à Cod. Iust. Neque Baronius in Annales suos, quod sciam, eam retulit, est duas alias huius tituli retulerit.
- " Tertium hoc Theodosij nomen abest in l. 35. de Episcop. cuius legis verba huic infarta sunt.
- " Adrianus PP. Italice de quo v. Prosopogr.
- * P R A E F A T I O.
- " sic mox, veneratio optimorum Sacerdotum: Sanè, in l. 7. *supr. de sepulchr. viol.* sanctorum veneratio dicitur.
- " Moderata poena, vt moderata vitio in Honorij l. 41. de Episcop. id est, delicto proportionata.
- " Deiecti, Sacerdotio scilicet mox, abiecti, detruiti: Proiecti eodem sensu apud Ammianum Marcellinum. Reiecti l. 1. de defen. ciuit.
- " vide Chrysolomum *ad Isaacum.*
- " subiecta plebi atque obedienti sunt exemplo.
- " f. de gradatibus: quomodo etiam habet Sirmondi editio.
- " Resupinos spiritus reseruo: v. l. 6. de custod. reorum.
- " partii, in edit. Sirmondi: nullo sensu: malum separati.
- " constituta, pro inflicta.
- " Haud obliuiscit Vlpiani dictum l. 1. §. 3. de iust. & iura.
- * Secundum caput, quo continetur N A R R A T I O seu occasio, si Deo placet, Legis.
- " fuerunt.
- " Sententia vindicata: quid? violatane, conculcata? An *γενήσθω* Sacerdotio vindicato. Sirmondus ita edidit, & deprehensa fuerint, & eorum sententia vindicata.
- " Sequentia, ita vt fecimus, interpungenda sunt, quæ miram verborum congeriem & *αυαδυσωδον* continent.
- " Auctores, in Cod. Anic. malè. Auctores, qui alias concitatores: sic & l. 1. de his qui sup. relig. de hac voce v. Sauar. in Sidon. lib. 1. epist. 11. vide etiam *tit. de his qui plebem audent.* &c.
- " Est qui hic alludi tentat ad formulam illam *απορωδωσθαι*, quæ apud Isidorum Pelusiotam occurrit 1. epist. 490. quæ Episcopum à fidelibus obuium saluari solitum colligunt ex eo loco. Quod non admittit: Nam & hæc lex characteres Occidentis præfert, neque Isidorus hanc solemnem formulam fuisse indicat.
- * Tertium caput: vbi iam C O N S T I T V T I O ipsa continetur. Eaque desumpta ex d. l. Quicumque 35. de Episcopis infarta est.
- " custodiam d. l. 35.
- " publicam: add. d. l. 35.
- " expulsus d. l. 35.
- " Vox hæc hic add. quæ non habetur in d. l. 35.
- " Hoc colon hic additum, quod non habetur in d. l. 35.
- " à plebe: hoc amplius habet Codex Aniciensis: quomodo etiam postea edidit Sirmond.
- " Episcopum vitæ præceptorum dici nota: quò pertinent & illa supra *vitam suam præstant subiecta plebi exemplo.*
- " sit, simpliciter Sirmondi editio.
- " sanus hic locus, vt in d. l. 35. aliter tamen Sirmondus *omnia deiecti, &c.*
- " pollicentur d. l. 35.
- " iudicium d. l. 35. & in Cod. Anic. & in edit. Sirmond.
- * Postremum caput: quo continetur R A T I O proponendæ legis & I V S S I O.
- " De isto mox.
- " De hoc publicandarum Legum propositis Edictis à Præfecto Prætorio more: vide quæ ad l. vnic. si per obrept.
- " Mutatus hic Consulatus: Stilichone & Aureliano C O S S. id est, Anno D. 400. in d. l. 35.

COMMENTARIVS.

DEIECTVS seu detrusus semel Episcopatu ob culpam aliquam à Synodo Episcopali: turbata disciplina Ecclesiastica, & publica quiete, & conculcata sententiâ Episcopali, Episcopatum iterum repetens, ultra centesimum ab Vrbe cuius Episcopatum gessit miliarium hæc constitutione, quæ Honorij nomen, & Consulatum Anni 405. præfert, relegari iubetur: supplicandi, aliisque eos defendendi suffragiumque his præstandi facultate adempta. Quæ quidem & ipsa lex de fictitiarum miscellarumque numero est, & ex variis conflata centonibus, Et si ad fucum faciendum multa adscita. Imperatorum primum Arcadij, Honorij & Theodosij nomina, vt & Adriani Præfecti Prætorio, Consulatus item Stilichonis & Anthemij, quæ duo his temporibus vitique conueniunt: Conuenit & loci adscriptio *Rauenna*, inquam, eidem Tom. P l.

Consulato: vt de his omnibus fidem facit tuta Chronologia tum Prosopographia nostra. His adde & varias hoc ipso tempore constitutiones, ab Honorio datas, de rebus Ecclesiasticis: puta l. 38. de hereticis: l. 3. 4. 5. ne sanctum baptisma: l. 2. Religione: (& duæ quidem postremæ ad eundem Hadrianum PP.) Quæ quidem omnia imperitis fucum facile facere possent, quandoquidem hæc ita congruentia sunt.

Secundo loco respice mihi sis totam *huius leg.* dispositionem haud infabrefactam: constat ea ordine seruato quatuor capitibus, Præfatione, scilicet graui, Narratione occasionis quæ *huius legi* ansam præbuit, Constitutione ipsâ: Ratio tandem proponendæ legis subnectitur.

Tertio adice. Sententiarum pondus, quæ præfatione continentur: & quidem quatuor numero, quæ

quæ similibus exornari facile possent: atque inter cæteras illa. Quorum indigniora sunt sub integritatis professione peccata. Ita enim quique Chrysolomus non tantum d. loco: sed legimus, verum etiam in Psalm. 6. ...

Omne animi vitium tanto conspectius in se crimen habet, quanto maior qui peccat habetur. Similiter Theodosius leg. 10. sup. de fide test. Multo magis panâ sunt digni, quibus cum plurimum per nostram iustitiam delatum fuerit, occulto inveniuntur in crimine. Sic Valentinianus, Novellâ de sepulchris s. Clericos dignos credimus maiori supplicio. Vehementius enim coercendus est, quem peccasse videris. Scelus omne gravitate facit claritate persone: intolerandum nimis, execrabile, non ferendum induere nomen, & titulum sanctitatis & abundare criminibus. Honor auget reatum l. 1. Cod. ubi Senatores. Vide & Saluvianum duobus locis.

Quartò, fucum facere & vel maximè posse videatur: quod eadem constitutio quæ tertio capite continetur, totidem verbis extet in l. 35. Cod. Theod. de Episcopis: sic ut hæc lex videri cui possit tribus reliquis capitibus auctior hic, velut ex sermone publicis desumpta huc relata.

Postremò, optimè Adriano PP. diœceses creditæ dicuntur, & à Præfecto Prætorio Edictis constitutio publicari iubetur, melius quam in quarta subditicia Append. Cod. Theod. quæ data ad Felicem PP. per diœcesim sibi creditam. Nempe enim, & aliis compluribus legibus hoc postremum iuberi videmus: de quo tit. de Constitutionibus, & prius illud verissimum, plures scilicet diœceses à Præfecto Prætorio in commune rectas, de quo vide Leges in Geograph. & Notitiam nostram coniectas: ac nominatim sub Hadriano PP. qui Præfectus Prætorio Italiæ erat; sub cuius dispositione erant hæc tres diœceses, Italia, Illyricum, Africa: de quo vide Notitiam Dignitatum.

Verùm alia sunt, quæ huic personatæ fidei que legi larum detrahunt: fictitiâque arguunt. Primum enim illa ipsa Constitutio, quam contineri diximus d. l. 35. huic infarsa fidem facit, eam esse de illarum miscellarum legum numero, quæ sequiore ævo effictæ, & ex variis centonibus conflata fuerunt additis vel mutatis nonnullis: cuiusmodi sunt fermè omnes illæ quæ Appendice Codicis Theodosiani continentur, quas pro veris tamen & legitimis nobis obtulit Sirmondus emunctæ aliquin naris vir: de quo in Prolegomenis nostris. Vt factum in hac ipsâ constitutione, quod per partes iam ostendimus in Notis. Quod quidem feliciter satis cessit Pseudolo nostro in his etiam quæ vel subtilissima sunt: veluti, quod retenta eadem constitutione, quæ extat d. l. 35. Theodosij Imp. nomen in inscriptione additum iuit: & Consulatum mu-

tauit, loco videlicet Scilichone & Aureliani, substituit Scilichone 11. & Anthemio Coss. Quæ profecto inter se congruunt.

Secundò, illa ipsa graues in speciem sententiæ quæ initio legis continentur, tot sciant aliis fordidibus, quæ gravitati sententiarum minus respondent & leuioris aui loquendi genus redolent. Omitto alia: veluti vocem deieclis, pro depositis, detruis: vide similiter in epist. Felicis p. 131. Appendice Cod. Theod. Id genus sunt: Vitam suam proprio præstare ornamento, & subiecta plebis atque obediens exemplo. Item quorum indigniora sunt, S V B integritatis professione peccata: Item exclusi depravati que ab Episcopis, (si lectio rectè habet.) Item, qui resipinos spiritus adversum desinita R E T U L E R I N T, Item, separari ab his orbibus: Item, ab his orbibus quas errore proprio T E N E R V N T. Item, sibi debent parvi. Item, aliis debent esse C O N S T I T U T A ablegatione terrori. Item, plurimos bonos F A C I V N T. Item, bonos faciunt & veneratio optimorum, & notabilis reprehensio pessimorum: ubi notabilis inter alia locutio, notabilis reprehensio, ut & pessimorum, sic & in 14. Append. p. 41. erant add. & audacie pessimorum. Hæc elegantia sunt primi capitulis.

Secundo capite, hæc quorum delicta C O B T V Episcopali D E P R E H E N S A fuerint: pro in cætu, & probata: Item, iterum sententia vindicata, pro neglecta, insuper habita: Item, in sinu earum orbium permanere: Item, querere turbas, & commovere turbatores quietis. In ipsâ constitutione addita hæc miræ elegantia: Caveat orbe quam tenuit, segregetur quam ut mentitus vita præceptor infecit. Sic & in 14. Append. de Episcopo pariter præceptor indulgentia, p. 40. Item secreta Principis pro Comitatu aut seriniis. Quod inauditum.

In epilogo, pro reprimendis culpis inveniuntur: Item ab omnibus excolatur. Item, ab omnibus reseruetur, pro seruetur. Omitto veneracionis vocem non vno loco: & Sacerdotum pro Episcopi semper, ut in similibus Appendicibus.

Postremum quod vincula orationis atinet: nullum ibi apparet, quo secundum caput priori coherereat, suggerentibus Episcopis didicimus: ut fermè in similibus quæ Append. continentur. Contra additum vinculum non necessarium quo tertium secundo subiicitur, nec itur sancimus, I T A Q V E. Quod quidem vinculum etiam & superiori leg. & proxima sapius repetitum vel superflue vel inepte.

Ergo & hæc lex supposititia est. Quare iam hariolari quoque desinant, qui hanc leg. contra Chrysolomum latam censent. Quos insuper refutat vel huius legis subscriptio. Dat. Ravenna, & inscriptio Adriano PP. quæ utique Occidentem hanc legem vindicandam suaderent, si ea γνησθ foret.

III. * Imppp. Valentinianus, THEODOSIUS, & Arcadius AAA. ad Optatum" PP. Augustal.

RAVITER admodum nota est Nostra Clementia, quædam, ab his qui Episcoporum sibi nomina vindicant, perpetrata, & contra leges, non minus divinas quam humanas, improbâ temeritate commissa: vexatos etiam nonnullos Orthodoxorum Clericos, quorum ætas huic iniuriæ à Sacerdotio repugnabat: flagitatos itineribus, Quæstionariis deditos: atque hæc omnia per eos commissa, qui ad tegumenta frontis, Sacerdotij nominis titulos præferbant. Denique Lectis in Consistorio precibus, quibus Episcopalis pietas aliquid postulans refragatur

tur denegatque, idcirco continuâ lege sancimus, nomen Episcoporum, vel eorum qui Ecclesiæ necessitatibus serviunt, ne ad iudicia siue Ordinariorum siue Extraordinariorum iudicium pertrahatur: Habent illi Iudices suos, nec quisquam his publicis commune cum legibus, quantum ad causas tamen Ecclesiasticas pertinet, quas decet Episcopali auctoritate decidi. Quibuscunque igitur nota fuerit quæstio, quæ ad Christianam pertineat factitatem, eos decebit sub eo Iudice litigare, qui Præsul est in suis partibus omnium Sacerdotum, id est, per Ægypti diœcesim, Optate Karissime ac Iucundissime. Quare Laudabilis auctoritas tua, arbitrio temperato quidquid negotiorum aliunde incidet, terminabit: habituro Pontificium sacræ disceptationis Timotheo Episcopo, quem sibi omnes etiam suo iudicio prætulere. Est enim vir, cum omnium Sacerdotum susceptione venerandus, tum etiam nostro iudicio approbatus.

NOTÆ.

- * Abest & hæc lex à Cod. Iust. eam Annalibus suis inseruit Baronius Anno D. 385. num. 31. Inscruis & tertiam ordine in Appendice Cod. Theod. Sirmondus.
* Optati Præfecti Augustalis nulla mihi mentio occurrit. Ad Optatum equidem extant duæ Libanij epistolæ, in Cod. Vaticano: lib. 5. epist. 188. & lib. 6. epist. 38.
* Hic in MSS. eodem nullis veluti in Seldeniano de Synedriis lib. 1. c. 10. p. 348. infusa illa lectis in Consistorio precibus quibus Episcopalis pietas aliquid postulans refragatur.
* Etas, pro Senili.
* Optate Sacerdotium. Sanè vocem ac habet quoque Codex Anic. & editio Sirmondi. Seldeni Codex, ipso teste de Synedriis lib. 1. c. 10. habet, quorum utas & Sacerdotium hinc iniuria repugnabat.
* Legam fatigatos: vide quæ dico ad l. 60. de Decurion. Græci ἐκδιδοῦν τὰς ἰδέας: vide not. ad l. 2. de off. Iud. omn. ubi & Interpres quorum fatigatos consulimus. Et ita postea comperi habere MS. Seldeno ipso teste de Synedriis lib. 1. c. 10. p. 348. vide & Gloss. Theod. de hac voce.
* Quæstionarius, id est, tortor Gl. Cyrilli βασιλευς ὠπρωτος, Quæstionarius.
* Frontis, id est, impudentia MS. Seldeni, furoris, ipso teste d. p. 348.
* pro Sacerdotali.
* Egregium vinculum: quod abest à MS. Seldeniano hic, pariter ut quæ sequuntur lectis, &c. ad initium legis ibi retrahit iam indicavimus: de quo mox.
* Est qui reponat postulantibus pariter ut mox, idcirco continuâ lege sancimus.
* in eo atque idcirco, Cod. Theod. Anic. In MS. Seldeniano. Atque idcirco perpetua lege, &c.
* Continua, an pro æterna, perpetua (ut habet MS. Seld.) & ut l. ult. de Apostatu?
* ut nemo, ita MS. Selden. Hinc interrim desumptus c. continua 5. l. 1. q. 1. Reclata eadem sententia apud Pol. Anselm. lib. 3. c. 109. Pol. lib. 1. c. 19. de eo mox.
* vel pro cō.
* id est, cæterorum Clericorum.
* abest à MS. Selden.
* vide l. 23. de Episcopis, in eodem argumento.
* quæ quicquam: quomodo etiam habet Sirmondus p. 9. & MS. Seld.
* qui præsul eius legis fuerit recitit cæteris vsque ad Optate in MS. Selden.
* Partes, pro diœcesibus, ut mox etiam sequitur v. Geograph.
* Noua hæc & insolens compellatio.
* à πρὸ τῆς ἑξῆς, id est, præter Ecclesiasticas causas MS. Selden. habet talium.
* omnium Sacerdotium iudicio terminabit: ita MS. Selden.
* Pontificium, pro potestate, iure, facultate, prærogativa: vide Gloss. Theod.
* Timothei Ep. Alexandrini mentio in l. 3. de fide Cathol.
* per Ægypti diœcesim. Ita hic MS. Selden.
* Sequentia absunt à Cujaciana edit. & quæ eam secuta est in Quarto.
* Susceptione in Cod. Anticenti: quomodo etiam edidit Sirmondus f. inuerti licet susceptione. In MS. Seld. susceptionis: iam probatus. Ita Sirmond. In MS. Selden. rum & nostro iudicio iam probatus.
* In Codice etiam Anticenti & MS. Seld. hæc subscriptio additur. Dat. Prid. Non. Februariæ Constantinopoli, & Seldenus suspicatur ante Ann. 385. quo mortuus Timotheus teste Socrate lib. 5. cap. 12.

COMMENTARIUS.

DE FORO Episcopali & Ecclesiastico est hæc, sub Valentiniani, Theodosij & Arcadij Imperatorum nominibus scripta constitutio: quæ superiorem, si γνησθ foret, ordine antequere debuerat. Quo quidem alioquin in argumento ipso, in Codice Theodosiano versantur genuinæ leges, quinque numero: putâ lex 12. 23. 41. ult. tit. de Episcopis. l. 1. de religione: his adde & eiusdem commatis & fatinæ legem 1. sup. Summa huius legis hæc est: Ecclesiasticas Episcoporum & Clericorum causas, ad forum Episcopale pertinere, & Episcopali auctoritate decidi oportere: & quidem in ficta huius legis hypothesi per Præfecturam Ægypti, ab Episcopo Alexandrino: alia verò negotia, seu ut hic dicitur, aliunde incidentia ad sæculare iudicium, Præfecti Augustalis, pertinere.

Quæ quidem lex plura habet quæ ad veri speciem accedunt. Primò, quidem Timothei Episcopi Alexandrini nomen congruit, non tantum Gratiiani, Valentiniani & Theodosij (ut fidem facit lex ult. de fide Cathol.) verum etiam Im-

perio Imperatorum qui huic legi inscribuntur, Valentiniani, Theodosij & Arcadij: mortuus enim Timotheus Anno D. 385. ut testatur Socrates, lib. 5. c. 12. Secundò, verum est, quod de Episcopo Alexandrino dicitur, eum Præsulem fuisse in suis partibus omnium Sacerdotum, id est, per Ægypti diœcesim: eumque cæteris Episcopis per Ægyptum prælatum: de quo ad d. l. ult. Verum est & illud, Timotheum Theodosij Imp. iudicio adprobatum: de quo fidem facit d. lex ult. Sed & quarto loco consona omnino est huius leg. dispositio constitutionibus γνησθ: quas in hoc argumento versari dixi: putâ cum de foro Episcoporum & Clericorum agitur distinguendam inter Ecclesiasticas causas, & alia negotia, quæ aliunde incident: causas inquam Ecclesiasticas, & ut hic dicitur, ad Christianam sanctitatem pertinentes, seu sacræ disceptationis: alia negotia aliunde accidentia, id est, pecuniaria γνησθ, & criminalia ἐγκληματα; de quâ distinctione semel plenè dixi ad l. 23. de Episcopis. Eandemque firmat quoque Iucundus

tum exemplum apud Gregorium Nazianzenum *epist.* 175. Verum hæc ad veri speciem tantum accommodata. Alia enim sunt quæ hanc leg. falsi commatis esse perspicue ostendunt. Primum, quod *Optatum Prefectum Augustalem* atinet, ad quem hæc lex scripta dicitur, nullus talis Præfectus Augustalis hoc tempore, quo Timotheus Episcopus Alexandrinus erat, comparat. Imò Notitia Præfectorum Augustalium, quam edidit Scaliger, etsi perturbatam (vbi Præfecti Augustales Consulatus adsignatis apponuntur ad Annum Domini vsque 385. quo mortuus est Timotheus) Florentium Augustalem eo Anno 385. nominat. Et verò ad eum constitutiones nonnullæ extant datæ non tantum Anno 384. putà *lex 1. de his qui plebem aud. l.9. de fide testium*, sed & iterum Anno 386. *l. 112. de Decurionib.* Denique Paulinus Anno 385. & 386. Præfectus Augustalis fuit, vt ex Codicis Theod. legibus discimus, *l. 10. de fide test. l. 12. de de susceptorib.* Secundò, dicendi character idem qui in superioribus legibus. Nam & idem Præfationis genus, eadem querelarum commemoratio, seu historica in speciem narratio. Eadem verborum spurcitiæ & nouitas. Eadem vinculorum orationis elegantia: veluti. 1. *Denique lectis in Consistorio precibus.* 2. *Mox, idcirco continua lege sancimus.* 3. *Item, Quibuscumque igitur mota fuerit questio.* Quæ passim in supposititiis aliis, etiam Pontificum Epistolis & Constantini donatione. Tertio, eadem in MSS. *huius leg.* vbiq; varietas. Quarto, neque sibi magis hæc lex quàm aliæ cõstat. Ipsa enim legis dispositio, quæ Episcopis & Clericis consulere videtur, deposcebat, vt initio legis Iudicibus sæcularibus intonaret, non vt id habet, Episcopis. Postremo, quisnam est, qui commolum hæc verbis in initio dispositionis sensum

accommodare possit: *Denique lectis in Consistorio precibus, quibus Episcopalis pietas aliquid postulans refragatur, denegaturque; idcirco continua lege sancimus?* Quæ ipsa nihilo magis intelligi possunt, etsi ad initium legis, vt Manuscripti nonnulli habent, ea retrahantur. Cuiuscunque tandem auctoris hoc figmentum sit, certè ea abutuntur, qui eius vim eò trahunt, quasi indistinctè, sed indistinctim Ecclesiasticarum personarum sæculares Iudices nunquam legitimi Iudices esse deberent; cum tamen, vt dixi, contrarium hic definiatur, verbis apertissimis. *Quarum ad causas tamen Ecclesiasticas pertinet quas decet Episcopali auctoritate decidi. Quibuscumque igitur mota fuerit questio que ad Christianam pertinent sanctitatem eos decebit sub eo Iudice litigare qui presul est in suis partibus omnium Sacerdotum.* Item illis. *Laudabilis auctoritas tum arbitrio temperato. Quidquid negotiorum aliunde incidet, terminabit: habitum Pontificum sacra disceptationis Timotheo Episcopo.* Et ita tamen Gratianus quoque *c. continua 5. 11. q. 1.* qui hinc desumptus est, lectori persuasum voluit, decurrata huius leg. sententia: & his tantum eò relatis: *Continuà lege sancimus, vt nullus Episcoporum, vel eorum qui Ecclesie necessitatibus seruiunt ad iudicia, sine Ordinariorum, sine Extraordinariorum Iudicum pertrahatur. Habent illi suos Iudices: nec quicquam his publicis est commune cum legibus.* Hactenus Gratianus, cæteris resecatis: & his nominatim taxatiuis; quæ illis coherent immediatè, quantum ad causas *T A M E N Ecclesiasticas pertinet.* Quinimò subtexto huic sententiæ suppositio illo æquè Constantini dicto Nicæno: *Vos à nemine iudicari potestis: quia ad Dei solius iudicium referuamini.* Idemque facinus est Anselmi, *lib. 3. cap. 109. & Pol. 1. tit. 19.*

NOTITIA DIGNITATVM,

SEV

ADMINISTRATIONVM tam Ciuilium quàm Militarium,

IN PARTIBVS ORIENTIS ET OCCIDENTIS:

CONFECTA

E' CODICE THEODOSIANO,

Ab Anno Domini 312. ad Annum D. 439. Et conferenda

CUM NOTITIA IMPERII.

MONITIO AD LECTOREM.

TSI Notitia Dignitatum libro sexto huius Codicis contineatur; attamen, quia in aliis variisque extra librum illum Constitutionibus multa ad pertinentia sparsim occurrunt, neque de singulis Dignitatibus & Officiis ibi agitur; malui, omissis ibi Paratulis, omnem hanc de Dignitatibus & Administrationibus materiam iusto Tractatu hic includere, generalique Notitiâ complecti: quæ cum Notitia Imperij sub Theodosio Iuniorè, & Valentiniano III. ut ipse supputo Anno Domini 427. optimè componi, etique Commentarij cuiusdam vice egregiè apponi posset: Omissis hic interim quæ de Dignitatibus in genere eorumque speciebus, deque Senatoribus, Prætoribus & Quæstoribus; Gradibus, Ordineque Dignitatum, eo libro cumulauimus: ut & quæ de Consulibus & Patriciis ibi congesta sunt: de Dignitatum item Confociatione & Adæquatione: ut & de variis Comitum ordinibus, & Comitua alterius dignitatis; administrationis, professionis & ceterum: Tandem & de honorariis codicillis: Nam ut ea dicto libro sexto plenè tractata sunt, ita nobis hic prædicta Notitia exemplo eas tantum dignitates persequi animus est, quæ cum Administratione aliqua coniunctæ erant. Quod verò Magistratus Municipales attinet, habes ea omnia quæ ad eos spectant, Paratulo de Decurionibus. Ordinem porro Dignitatum & Magistratum præbet series titulorum libri sexti huius Codicis: Haurire licet & ex l.vnic. qui à præbit. tyronum; l. 5. de fide testium, l.vlt. de Princip. Agentium in rebus: & l. 52. de hæreticis: tandem & Notitiâ Imperij.

¶ Ab Illustribus incipiendum est, de quibus passim & inter alias, l. 52. de hæreticis: quæ Summa fastigia dicuntur l. 14. de metatis, Inchyta potestates, l. 14. de accusat. In hoc censu ab Præfectis Prætorio, quæ summa omnium Dignitas, & Administratio erat; initium ducere oportuit.

NOTITIA PRÆFECTORVM PRÆTORIO IN GENERE.

DE PRÆFECTIS PRÆTORIO ipsis sunt tres tituli hoc Codice: libro 1. titulus de officio Præfecti Prætorio, tit. superior. de Consulibus, Præfectis Magistris militum & Patriciis, & hic noster: de eorum Officialibus tit. 10. lib. 12. Ne Præfectianus, &c. Ab his officium eorum dictum Præfectura Prætoriana, vel absolutè Præfectura, vt l. vltim. ne conl. transl. l. 9. de Legatis. Et è contrà absolutè Prætorij dignitas illustribus meritis, l. 10. de Prætorib. Prætorij Codicilli, l. 23. de Prætorib. Tribunus Prætorialium Notariorum, l. 3. de Primic. & Not. Dignitas autem eorum summa erat: Fastigium dignitatum, l. 22. de Iudeis. Summum dignitatis fastigium, l. 3. de metatis, & l. vltim. de honor. Codic. Sublimis apex Præfecturæ, l. 7. de honor. Codic. Apex dignitatum, l. vltim. de metatis, l. vltim. de honor. Codic. Summam iudiciorum tenere Præfectus Prætorio dicitur, Subditia l. 1. de Episcop. aud. Recum summa ei commissa propter loci dignitatem, l. 117. de Decurionibus. Amplissima sedes Claudio in Theodori C. O. S. V. 22. Illustres scilicet viri erant, l. 6. de Executorib. l. vltim. de Decurion. & silent. l. vnic. qui à præbit. tyron. l. 2. de exhib. reis: l. vltim. de patrocini. vicor. l. 9. de metallar. l. vnic. si quacunq; prædit. potest. l. 31. de nautic. l. 10. de Prætorib. l. 10. de diuers. offic. l. 31. de appellat. l. 22. de Iudeis: l. 25. 32. de erog. mil. ann. l. 2. ad L. Jul. repetund. l. 12. de Legatis: l. 56. de cursu: l. 17. de cohortalib. Illustrissima Præfectura, l. 1. ne quis in Palat. man. In- Iustribus meritis Prætorij dignitatem mereri, l. 10. de Prætorib. Sequentibus etiam titulis ornati & compellati. Amplissimi Iudices vocantur, l. vltim. de censu. Amplissimæ potestates, l. 16. de panis: l. omnes 8. de iis qua administr. Amplissimæ præceptionis auctoritas, l. 3. de Decurionib. & silent. Amplissima Præfectura, l. 2. de publ. compar. l. vltim. de conl. don. l. vltim. de cohortalib. l. 16. de indulgent. debitor. l. vltim. de pascuis: l. 188. de Decurionibus. Prætoriana amplissima Præfectura, l. 30. de susceptorib. Amplissimæ Præfecturæ culmen, l. 32. de erog. mil. ann. Amplitudo tua, l. 67. de appell. l. 9. de diuers. offic. l. 7. de honor. Cod. l. 4. de executorib. Auctoritas tua, l. 5. de cursu, excellens, l. 2. de pascuis: l. 16. de cursu: l. 12. de Iudeis: Inlustris auctoritas tua, l. 31. de appellat. l. 12. de Iudeis: l. 25. de erog. mil. ann. l. vltim. de Decurion. & silent. Magnifica auctoritas tua, l. 11. de extraordin. Sublimis auctoritas tua, l. 15. de Episcopis: l. 139. de Decurion. l. 35. in fine de cursu Celsissimum officium tuum, l. 11. de Numer. Celsitudo tua, l. 8. de extraordin. l. 23. de cursu: l. 32. de nautic. l. 10. de Legatis: l. 2. de sepulchr. viol. Illustris & magnifica celsitudo tua, l. 15. de accusat. Sedes vestre vel tuæ celsitudinis, l. vnic. de quadri. breu. l. vnic. de Irenarchis. Clarissimus Vir Præfectus Prætorio l. 7. de extraor-

din. l. 1. de pascuis: l. 15. de Prætorib. Vir clarissimus & Inlustris, l. 19. de petition. l. 12. de extraordin. l. 6. de ann. & trib. Culmen ei tribuitur. Culmen tuum l. 32. 35. de erog. mil. ann. l. 4. de domesticis: l. 5. vers. Sanæ de collat. donat. l. 6. de censorib. l. 4. de spectac. l. 10. de diuers. offic. l. 18. de cohortalib. Sedes culminis tui, l. 5. de conlat. don. Ita culmen honorum Antonio ad Syagrium: Prætorianum culmen Symmacho, lib. 4. epist. 69. Summum culmen honorum Antonio in epicedio patris de se: Claudianus Panegyrico in Conf. Theodoti, de Consulatu & Præfectura Prætoriana.

Culmen vtrumque tenes. Mox idem, cacumen vocat, vers. 62. Eminentia tua, l. 32. de susceptorib. l. 13. de nautic. l. 1. de firm. Alex. l. 10. de tyronib. Eminentissima Præfectura Prætoriana, l. vnic. de præpos. S. Cub. excellens eminentia tua, l. 38. de operib. publ. l. 9. de indulgent. crim. Sedes tuæ eminentia l. 3. de Legatis. Eminentissima sedes tua, l. 4. ne conlat. transl. Eminentes potestates, l. 16. de diuers. offic. Excellentia tua, l. 10. de Legatis: l. 24. de erog. mil. ann. l. 5. de patrocini. vic. l. 29. de cohort. l. 2. de sepulchr. viol. l. 2. de bis qui per metum Iudicis: l. 173. de Decurion. l. 5. de susceptorib. l. 43. de operib. publ. l. 3. quib. equ. vsus: l. 6. de Palat. S. L. l. 3. de re milit. Excellens eminentia tua, l. 9. de indulgent. crim. l. 38. de operibus publ. Excellens auctoritas tua, l. 16. de cursu. Grauitas tua, vel vestra l. 11. de erog. mil. ann. l. 1. de Centon. & Dendros. l. 3. de cursu publ. l. 5. in fine de silent. mil. app. & subditicia l. 1. in fine de Episcopali iudicio. Magnificentia tua, l. 2. de litor. & vin. cust. l. 5. de extraordin. l. 5. de executor. l. 12. 17. de Agentib. l. 7. de curiosis: l. 32. de susceptorib. l. 5. de Legatis: l. 16. de diuers. offic. l. 11. de medicis: l. 12. de cohortalib. Inlustris Magnificentia tua, l. 2. ad L. Jul. repet. sublimis Magnificentia tua, l. 30. de oper. publ. l. 32. de heret. l. 1. de grege dom. l. 2. de Episcop. ind. Magnitudo tua, l. 51. de oper. publ. l. 183. de Decurion. l. 5. de susceptoribus: l. vnic. de Classicis: l. vltim. de postul. l. 3. ne conlat. transl. l. 61. de cursu: l. 63. de appell. l. 42. de Episcopis: sublimis magnitudo tua, l. 52. de cursu. Parens Karissime & amantissime, l. 2. de Episcop. ind. Præstantia tuæ potestatis præstantia, l. 8. de desertorib. Inlustris præstantia tua, l. 10. de diuers. offic. Prudentia tua, l. 2. de sepulchr. viol. l. 38. de Decurionib. l. 8. de cursu, l. 7. de diuers. offic. Mira prudentia tua, l. 2. de curiosis. Sacra vice soli verè cognoscetes l. 16. de appell. Sacræ cognitionis auditor, l. 7. de repar. appell. Sedes vestra tua, l. 139. 173. in fine de Decurion. l. 32. de nautic. Amplissima sedes, l. 26. de cohortalib. l. vltim. de conlat. don. l. 8. de Numerariis: l. vnic. de superindictio. & Claudianus ad Theodorum PP. Italia. Eminentissima sedes l. 4. ne conlat. transl. Excella sedes, l. vnic. de Comitib. qui Inlustr. l. 3. de Indiction. l. 17. vltim. de Numer. l. vltim. de indulg. debitor. Inlustris vestra sedes, l. 12. de Legatis: sedes Inlustrum Præfectorum, l. 56. de cursu: Magnifica

Magnifica sedes l. 19. de cursu publ. l. 172. de Decur. l. 4. de pascuis: Magnificentissima sedes, l. 4. de Legatis: Præcella sedes, l. 26. de cohortalib. Sedes culminis tui, l. 5. de collat. donat. Sinceritas tua, l. 1. de defens. civ. l. 7. de metallis: l. 1. de Trætoriiis: l. 35. de cursu: l. 15. de susceptor. l. 8. de sil. mil. app. l. 39. de Decurionib. l. 8. de desertor. l. 23. 35. de cursu: l. 10. de diuers. offic. l. vnic. si per obrept. l. 1. ne opere à conlat. Laudanda sinceritas tua, l. 22. de cursu: Præcella sinceritas tua, l. vltim. de aduoc. fisci. Solertia tua, l. 3. de Numerariis, quæ est Constantini Magni. Sublimitas tua, l. vnic. de off. Prof. Prætor. l. 37. 49. de operib. publ. l. 9. 12. 13. 14. 18. 60. 61. de cursu: l. 23. de erog. mil. ann. l. 21. de diuers. offic. l. 27. de appell. l. vltim. vers. quidquid de patrocini. vic. l. 33. 26. 36. de annona: l. vltim. de Suariis: l. 87. 98. 119. 180. de Decurion. l. 7. 15. 29. de hereticis: l. 32. de susceptor. l. 17. in fine de panis: l. 1. de excus. artif. l. 14. 15. vltim. de Legatis: l. 21. 22. de diuers. offic. l. vltim. de Præd. Senat. l. 4. de Prætorib. l. 1. de primic. & Notar. l. 2. de sent. ex peric. l. vltim. de conlat. donat. l. 25. de petitionib. l. vltim. de Indictionib. l. 10. de Censorib. l. 1. de desertor. l. 20. de cohortalib. Laudabilis sublimitas tua, dl. 29. Miranda sublimitas l. 9. de cursu: Sublimissima administratio, l. 44. de cursu publ. Sublimis Præfectura, l. 41. de operibus publ. l. vnic. qui à præbit. tyron. Sublimis potestates, l. 6. de indulgent. debitor. l. 2. de bis qua ex publ. collat. Summam iudiciorum tenere, l. 1. de Episcop. ind. Summa rerum his commissa, propter loci dignitatem l. 117. de Decurionib. & Ammianus Marcellinus lib. 17. p. 98.

Quam magna eorum dignitas esset ostendunt & sequentia. Pluribus ij dicecesibus præerant, l. 11. de Medicis & Profess. l. 2. in C. de Episc. iud. Quamquam & vni aliquando dicecesi præfuisse indicatur videtur l. 4. de Prætorib. Sub horum dispositione & censura erant Proconsules l. 4. de cursu, Vicarij, qui diceceses singulas regebant l. vltim. de aduoc. fisci: l. 20. de petition. Iudices seu Rectores Prouinciarum, l. 108. de Decur. l. 3. 16. 18. 20. 21. de oper. publ. l. 4. 6. de Palat. S. L. l. 12. de Agentib. Quos idè officij sui literis monere iuebantur dl. 112. l. 3. de Numerar. l. 18. de accusat. l. vltim. de aduoc. fisci. l. 108. de Decurion. l. 20. de petition. l. 16. in fine de diuers. offic. l. 5. 22. de cursu: l. vltim. de questionibus: l. 12. de cohort. l. 4. de extraordin. l. 18. de exactioib. l. 2. 3. 34. de operibus publicis: l. 4. de cursu, conuenire, l. 23. de panis: l. 1. 2. de pascuis: l. 31. de appellat. Leges his intimare, l. 18. de panis: l. vltim. de itin. mun. Inlusiones Principum nuntiare l. 13. de cursu, indicare l. 13. de cursu: vniuersos Prouinciales Edictis conuenire l. 3. de metatis, innotescere l. 9. de indulgent. crim. Inlustrare præceptiones, l. 11. de Censorib. Literis virgete l. 5. de susceptorib. Propositis Edictis minimis maximisque monere l. vnic. de grege dom. cunctas faciebant per omnes Prouincias diuulgare constitutiones, l. 14. de bonis proscript. functiones propositis Edictis diuulgare, vt ad Prouincialium Iudicum notitiam peruenirent, l. 16. de cohort. præceptis ad vniuersas ciuitates & Iudices Præfecturæ suæ transmissis, notum aliquid facere, l. 4. de Spectaculis.

Ne qua cui à Vicariis vel Rectoribus Prouinciarum oppressio fieret inspicere, l. vnic. si quacunq; præd. pot. Iudicibus ciuilibus imminere, l. vnic. de off. Iudic. ciuil. De Officialium & Præsidis conuulsionibus cognoscere, atque idè apud hos de iis conuulsi Prouinciales, l. 1. de offic. Rector. Prou. A Iudicibus seu Rectoribus Prouinciarum ad eos de reis Senatoribus referebatur, l. 13. de accusat. l. 2. de exhib. reis: l. 5. de Veteranis: de vnguentibus necessitatibus, l. 7. 8. de extraordin. consule-

bantur à Iudicibus, si indicandi difficultas exigeret, l. 41. de operibus publicis. à Iudicibus ad eos appellabatur, l. vnic. de off. Præf. Prætor. non admittà à Iudice appellatione appellator, tanquam appellatione suscepta Præfectum Prætorio adire poterat, & apud eum de integro litigare, l. 16. de appell. Imò & si quis per metum Iudicis qui vice sacræ iudicabat, purà Præfecti Urbis, Proconsulis, se non appellasse diceret, Princeps quandoque Præfecto Prætorio hanc cognitionem impertiebat, l. 1. 2. de his qui per metum Iud. sine iussu Præfecti Prætorio Iudices nonnulla agere non poterant, l. 37. de operib. publ. Edicta proponebant, inter alia his publicabant, quos ex officio suo eiecerant, & diuersis muneribus inhæere iusserant, l. 10. de diuers. offic. Edictis Prouinciales conuenire iuebantur, l. 7. de metallis. Rescriptum impetratum allegabatur Præfecto Prætorio, aliter quandoque à Iudicibus suscipi vetabatur, l. 26. de cohort. Ad hos missa rescripta, quibus loca publica ciuitatum concedebantur, l. 43. de operibus publ. Statuta Principum Edictis propositis ad omnium notitiam peruenire faciebant, seu iuebantur l. vltim. in fine de Decurion. & silent. prælata Oraculi auctoritate Legibus cauta firmate, l. vnic. si per obrept. Hæc pertinent subscriptiones hæ: Data Epistola Præfecto, cui hæc sacra fuerat antelata, l. 6. de cohort. Missa à Præfecto Prætorio lex 3. ne quid publ. Dar. Epistula PP. l. 8. de Numerariis. Appellati ab his non poterat, l. 16. de appellat. De Honoribus qui Præfectoriis delati: vide l. 12. de Legatis. Cursu publico suo arbitrio vti poterant, l. 3. 35. 62. de cursu. Euectionis, id est, cursus publici alius licentiam facere poterant, l. 3. 4. 5. 8. 9. 11. 12. 13. 14. 16. 18. 23. 26. 28. 30. 34. 35. 36. 38. 39. 40. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 50. 52. 53. 54. 58. 59. 60. 61. 62. 65. & vltim. de cursu publ. Immunes erant à tyronum & equorum præstatione, l. vnic. qui à præbit. tyronum, etiam ex Præfectis à metati onere, l. 3. de metatis. Coercendi Agentes in rebus cursus publici sollicitudinem sustinentes, his ius erat, l. 3. de Curiosis. Militaris annonæ cura ad eos pertinebat, l. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 11. 14. 15. 16. 17. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 35. de erog. mil. ann. l. 2. de excus. & transl. ann. l. 1. 2. 3. 5. de milit. veste. Annonarum & capitis præbendi Palatinis veluti domesticis eorum gerebant, l. 1. de domest. & protectorib. Censuræ emendabant, l. vltim. de censu. Censuræ & Capitulationis cura ad eos pertinebat, l. 3. de Numerar. Tributariæ rei seu annonariæ functionis cura & dispositio, l. 3. 6. 9. 14. 15. 20. 21. 22. 23. 26. 31. 33. 35. 36. 37. de annona & trib. l. 4. de pascuis, l. 12. 24. de indulgent. debitor. Tyronum exactio, l. 1. 5. 6. 7. 9. 10. 13. 21. vlt. de tyronib. Extraordinariorum quandoque munerum, collationum imponendorum potestas fuit l. 7. 8. de extraordin. vide & Ammianum Marcellinum 17. p. 97. 98. l. 3. de Decurion. & silent. Quadrimestri breues erogationis faciendæ & factæ à PP. examinabantur, l. vnic. de quadrimestr. breuib. Defensores probatissimi vt eligerentur inuigilabant, l. vltim. de Defensor. ciuit. Legationum decreta antequam ad Principem perferrentur, mitti ad eos oportuit, l. 3. 4. 8. 10. 14. 15. de Legatis, quò scilicet impudentiore petitionem refutarent, & quæ eorum auxilio protinus implenda essent despicere, cæteris Principi reseruatis, dl. l. 3. 4. 8. 10. 12. 14. 15. Disciplina spectaculorum, & spectacula ad eorum curam pertinebant, l. 12. 34. 5. de Spectaculis: l. 1. 1. de Maiuma: l. 10. 11. 12. de scenicis: l. 2. de expensis ludor. l. 1. de gladiatoribus. Metallis & metallariis præerant, l. 6. 7. 10. 11. 13. de metallis. Pabula stationibus sine mutationibus

ne deessent curare debebant, itémque moderatum pretium, ut pabulis statueretur, l. 60. de cursu. Opem publicorum curam gerere, l. 2. 3. 14. 16. 18. 21. 23. 24. 26. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 37. 38. 40. 41. 42. 43. 49. 51. de operib. publ. Viarum item, l. 3. 4. 56. de itin. mun. Desertores à iudicibus interrogati, ad eos directi, l. 8. in fin. de desertorib. vel de his ad eos relatum subditis confessionibus, l. 12. de desertorib. Limitata tamen eorum aliquatenus potestas erat; super designationibus Prætorum à Senatu factis non erat ad eos referendum, l. 15. de Prætorib. In Palatinos ius nullum habuere, l. 6. de Palatinis S. L. Referre quandoque ad Principem solebant & debebant, ut l. 4. de Spectaculis. Indicare vel superindicare iniussu Principis nil potuere, l. unic. de superindicto. l. 23. de ann. & trib. solique Principi id referuatum, l. 10. 11. de extraordin. d. l. unic. & d. l. 23. etsi aliquando aliter obseruatum, l. 7. 8. de extraordin. Arca peculiaris Præfectorum Prætorio fuit: de qua l. 3. 6. 9. 16. 17. de indulg. debitor. l. 5. de executor. ab utroq; ærario seu largitionibus diuersa. De foto Præfectorum Prætorio, vide l. 3. seu vltim. de postulando: l. vltim. de cohort. l. 188. de Decurion. l. 2. de Aduocato fisci: de que auditorio l. 10. de Legatis. In eo Adfessores suos habuere, l. unic. de Adfessor. qui Inlustr. ag. Aduocatos, seu Togatos, l. vltim. de Senatorib. & gleb. coll. d. l. vlt. de postul. l. 118. de Decurionib. Nouella Theodosij de postulando 16. Vt & fisci nominatim Aduocatos, l. 2. de Aduoc. fisci: vide & Nouell. Theod. de postul. Qui omnes supra cæteros Iudicum Adfessores. Aduocatos pariter vt eorum Officiales, de quo postea, aliquando præcipuo iure habiti. Arbitri quoque ad his dari, l. 63. 67. de appellat. l. vltim. de repar. appell.

De Ex-Præfectis, vide l. 2. de Præf. Prætor. l. 7. de honor. cod. l. 3. de metatis: l. 25. de Decurion.

Officium Virorum Illustrium Præfectorum Prætorio. Officium Præfecturæ Prætorianæ, l. 13. de ann. & trib. Officium Prætorianum, l. 9. de executor. Apparitio Prætoriana l. 47. de Decurionib. Præfecti Prætorio l. 4. de executorib. l. 18. de cohort. Præfectiani l. 19. de diuers. offic. Inlustrium Virorum Apparitores l. 6. de executorib. Inlustrium potestatum l. 7. eod. Apparitio l. 5. de executor.

De hoc Officio, seu de Officialibus & Apparitoribus, vide l. 1. de primicerio & Notar. l. 1. quis in gradu Præf. l. 2. 8. 9. 11. 13. 17. seu vltim. de Numer. l. 5. de Veteranis: l. 7. 8. 9. 10. 16. 19. 21. 22. de diu. offic. l. 14. de exactionib. l. 119. 147. 173. de Decurion. l. 14. de primil. eor. q. in sp. l. unic. de Classicis: l. 1. 17. 18. 25. de cohort. l. 11. 32. de erog. mil. ann. l. vltim. ne conlat. transl. l. 13. de amona: l. 4. 6. 9. de executor. l. 1. alim. que inop. par. l. 2. de Curiosis: l. 2. de lucr. offic. Ab initio hi Cohortales dicti l. 1. de cohort. quod postea mutatum: Cohortales enim & Cohortales Iudicum seu Rectorum Prouinciarum dicti, Præfecti Prætorio verò Apparitores, l. 18. 24. 25. de cohort. & l. 14. de prim. eorum qui in sp. p. Hi à Principe probabantur, prouehabantur, l. 7. 21. 22. de diuers. offic. Eodem aliquando iure censiti, quo cæterorum Iudicum Officiales, verum postea vt nominibus, ita & conditione secreti, l. 9. 11. de Numerar. Missi hi quandoque ad aurum exigendum, l. 14. de exactionib. Quindecennali militià à Curia liberabantur, l. 14. de primil. eorum qui in sp. p. Quidam ex his Militià perfuncti, ad adorandam Principis purpuram admittebantur, l. 11. de Numerar. l. 8. 9. de diuers. offic.

Princeps. De eo vide Auson. de Professor. in Attico Tirone Delphidio.

Cornicularij: l. 8. 9. de diuers. offic. Corniculos transigere dicuntur, d. l. 8. Annis singulis ex numero Deputatorum quidam exibant, d. l. 8.

Immunes à muneribus erant, d. l. 8.

Præfecti ad adorandam purpuram Principis admittebantur, d. l. 8. 9. 16.

Adiutor, l. 8. de Numerariis.

Commentariensis, l. 21. de appell. vbi Commentarij appellantur. Ad hos destinati qui in causis fiscalibus perperam appellassent.

Chartas ac ratioecinia publica qui tractabant, l. 11. de diuers. offic.

Numerarij l. 1. de Primicerio & Notar. l. 5. 8. 11. 13. vlt. de Numer. l. 5. de his que admin.

Hi Conditionales primo fuere, vt aliorum Magistratum Numerarij seu Tabularij d. l. 11.

Per quinquennium fuere, d. l. 8. postea per triennium, d. l. 13. vlt.

Interea ad nullam adspirare poterant militiam, veluti domesticorum, d. l. vlt.

Exacto triennio, purpuram Principis adorabant, d. l. 13.

Inter eos erant quidam primi & Magistri, d. l. 13.

Scriniarij l. 3. de Indictionibus: In his Primicerius Officij l. 4. de executionib.

Præfecti Prætorio annuales.

Euectiones non habebant, sed ipsi emittebant, l. 3. 4. 5. 8. 9. 11. 12. 13. 14. 16. 18. 23. 26. 28. 30. 34. 35. 36. 38. 39. 40. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 50. 52. 53. 54. 58. 59. 60. 61. 62. 65. vlt. de cursu publ.

Nunc de singulis Præfectis Prætorio: qui quidem plerumque hoc Codice memorantur: etiam de quibus dubitari potest, an Præfecti Prætorio fuerint, errore admissio in Legum Inscriptionibus. Aliquam multi ex his quibus Præfecturæ ipsius nomen non additum: Et ex his tamen nonnulli, quibus ea restitui potest quibusdam argumentis. Nos eos hic primum memorabimus, de quibus nil certi definiti potest, etiam quâ Imperij parte fuerint: Deinde eos, de quibus hoc postremum saltem sciri potest.

¶ I. PRAEFECTI PRAETORIO, de quibus nihil certi sciri potest, nisi sub quo Imperatore fuerint, & quo anno.

Sub CONSTANTIO M.

A. 315. Constantius.	326. Ablauis.
315. Euagrius.	326. Euagrius.
317. Leontius.	326. 328. Secundus.
320. Rufinus.	327. Bassus.
f. ad Ann. 352.	318. Æmilianus.
319. 320. 321. Bassus.	331. Bassus.
320. 321. 322. Seuerus.	331. Euagrius.
321. 322. Maximus.	332. Leontius.
323. Leontius.	333. Maximus.
324. 325.	336. Euagrius.
326. Constantius.	
326. Rufinus.	

Sub CONSTANTIO.

342. 346. 347.
353. — Philippus.
352. 354.
356. — Rufinus.

Sub

Sub CONSTANTIO, in Oriente.

338. 343. 344. Leontius.
340. Marcellinus.
344. Placidus.
349. Rufinus.
348. Eustathius.
349. Limenius.

Sub CONSTANCE, in Occidente.

338. 339. 341. Celsinus.
340. Marcellinus.
344. Placidus.
349. Rufinus.
348. Eustathius.
349. Limenius.

Sub THEODOSIO M.

380. 381. Neoterius.
380. 381. 385. Euagrius.

¶ II. PRAEFECTI PRAETORIO, de quibus illud tantum sciri potest, in qua Imperij parte fuerint.

¶ Sub CONSTANTIO: in Oriente.

330. 331. 333. Ablauis.

Sub GRATIANO & VALENTINIANO in Occidentis partibus.

379. Siburius.	380. 381. Neoterius.
382. Senerus.	380. 382. 385. Euagrius.
383. Hilarius.	384. Clearchus.
384. Atticus.	
484. 385. Neoterius.	
384. Prætextatus.	

Sub ARCADIO, in Orientis partibus.

396. Simplicius Maximus.	Sub HONORIO, in Occidentis partibus.
	396. Hilarius.
	400. Romulus.
	404. Romulianus.
	407. 408. Curtius.
	407. Senator.

Sub HONORIO, in Occidente.

410. 413. Faustinus.	Sub THEODOSIO, in Orientis partibus.
410. 412. Melitius.	420. 422. Eustathius.
412. Liberius.	
415. 416. 417. 418.	
419. 420. 421. Palladius.	
422. Ioannes.	
422. Marinianus.	
423. Venantius.	

Sub VALENTE III. in Occidente.

Sub THEODOSIO Iun. in Orientis partibus.

426. Albinus & Bassus.	425. Aëtius.
428. 429. Volusianus.	426. Cyrus.
431. 433. Flavianus.	

Sequitur Notitia Præfectorum Prætorio, quorum Præfectura vel expressè designatur, vel ceris argumentis erui potest.

Præfectus Prætorio ORIENTIS.

Præfecturæ Prætorianæ Orientis fit mentio vltim. de cohort. l. 188. de Decurion. Sub dispositione Virorum Illustrium Præfecto-

rum Prætorio Orientis diceceses infra scriptæ quinque l. 3. de milit. veste: l. vlt. de fide Cathol. Thraciarum. In eâ Prouinciâ Scythia, & Myſia, d. l. 3.

Ægyptus, d. l. 3. l. 1. de nauibus non excus. l. 1. 4. 6. de patrocin. vicor. l. 31. de erog. mil. ann.

Orientis partes seu Prouinciæ, d. l. 3. In his Odroëne, Mauria, d. l. 3. de mil. veste: Cilicia, l. 5. de susceptorib.

Asiana, d. l. 3. l. 2. de expensis ludor. In eâ Lycia Prouincia, l. 9. de indulg. crim. Syria, l. 1. de prad. Sena. l. 169. de Decurion. l. 2. de expensis ludor.

Antiochia (quæ caput Orientis) l. 2. de expensis ludor.

Pontica dicecesis, d. l. 3. de mil. veste: in ea Bithynia, l. 119. de Decurion.

Prouinciarum regionum in vniuersum, quæ sub dispositione Præfecti Prætorio Orientis fuere mentio in l. 25. de erog. mil. ann. l. vlt. de itin. mun. l. vlt. de defensor. civit. vt & Rectorum Prouinciarum, l. 19. 31. 34. de operibus publicis: l. 108. de Decurionib. l. vltim. de itin. mun. l. 3. de Spectaculis.

1. A Proconsulibus, Comite Orientis, Præfecto Augustali, Vicariis in criminalibus ad eum appellabatur, l. 16. de pen. l. 57. de appellat. Comes quoque Ægyptiaci limitis sub eo fuit, l. 5. de cursu. Ciuitates sub PP. Orientis: vide in Notit. Urbium. Antiochia, Berythus, Constantina, Constantinopolis.

2. Tituli eius, vt aliorum Præfectorum Prætorio, ac nominatim Viri Illustris, repetendi ex Partitilo generali lib. 6. de Præf. Prætorio. Amplissima Præfectura Prætoriana Orientis, l. vlt. de cohort.

3. In Foro PP. Orientis Aduocati d. l. vlt. de cohort. l. 188. de Decurion.

4. Officium Præfecti Prætorio Orientis, l. vlt. de Classicis: l. 18. de cohort. l. 119. 173. de Decurion. l. 21. 12. de diuers. offic.

Ex his quidam Consulari Officio deputati erant, d. l. 18.

Scriniarij Præfecti Prætorio l. 3. de Indictionib.

Indiculus Præfectorum Prætorio Orientis.

- ¶ 1. Sub Constantino Magno.
Maximus, vt puto, ex-Vicario Anno D. 315.
333. 337.
Ablauis Anno D. 330. 331. 333.
¶ 2. Sub Constantio.
Acindynus, Anno D. 338. 340.
Philippus, Anno D. 340. 446. 349.
Musonianus post Domitianum Anno D. 354.
356.
Thalassius Anno D. 357.
Helpidius Anno D. 358. 359. 360.
¶ 3. Sub Iuliano.
Secundus seu Sallustius Anno D. 362. 363.
¶ 4. Sub Iouiano.
Idem Secundus, Anno D. 364.
¶ 5. Sub Valente.
Modestus Anno D. 365. 366. 370. 371. 372.
373. 377.
Auxonius Anno D. 368. 369. 370.
¶ 6. Sub Theodosio Magno.
Eutropius Anno D. 380. 381. 382.
Florus Anno D. 380. 381. 385.
Neoterius Anno D. 380. 381.
Tatianus Anno D. 380. 385. 386. 388. 390.
391. 392.
Postumianus 383.

Cynegius 384.385.386.387.388.389.
Rufinus 386.392.393.394.
¶ 7. Sub Arcadio.

Rufinus 395.
Cæcilius 395.396.397.398.
Aurelianus 396.399.
Eutychianus 396.397.398.399.405.
Anthemius 405.406.407.408.
¶ 8. Sub Theodosio Iuniore.
Anthemius 408.409.410.411.412.413.414.415.
Monaxius 412.414.416.417.418.419.420.
Aurelianus PP. II. 415.416.
Eustathius 420.422.
Aclepiodorus 423.424.425.
Hierius 425.426.427.428.432.
Eudoxius 427.
Antiochius 427.430.431.
Florentinus vel Florentius 428.429.
Taurus 433.434.
Isidorus 435.436.
Darius 436.437.
Florentius 435.438.

Notitia Praefectorum Prætorio ILLYRICI.

Praefectura per Illyricum mentio fit in l.17. de cohort. quæ data Anno 389. & ult. de cohort. & l.188. de Decurion.

Sub dispositione Virorum Illustrium Praefectorum Prætorio per Illyricum Dioceses infra-scriptæ
Illyricum.

Et Diocesis Macedonica l.7. de metallis.
Officium eorum memoratur l.32. de erog. mil. ann. l.57. de cohort. l. ult. ne conlat. transf.
Advocati in foro eorum, l.188. de Decurion. l. ult. de cohort.

Indiculus Praefectorum Prætorio Illyrici, seu per Illyricum.

Sub CONSTANTINO. Anatolius 346.349.
Sub VALENTINIANO. Probus 368.
Sub THEODOSIO M. Apodemius 392.
Sub ARCADIO. Anatolius 397.398.399.
Sub HONORIO. Herculus 408.410.412.
Leontius 412.413.
Strategius 415.
Philippus 412. [imò 418.] 411.
Eubulus 436.

Notitia Praefectorum Prætorio ITALIÆ.

Eorum mentio l.12. de extraordinar.

Tituli Praefecti Prætorio Italiæ, ut aliorum Praefectorum Prætorio.

Sub dispositione Viri Illustris Praefecti Prætorio Italiæ Dioceses quatuor infra-scriptæ.

Italia omnis, seu Italiæ regiones, l. vnic. si per obrept. l.28. de cursu: l. i. quib. equor. vsus: l.9. de ann. & trib. etiam Roma: vbi PP. & Acc. leges, quæ ad PP. Italiæ datæ, l.1. de lustrali: l.28. de appellat. Fidem facit & lex vnic. de equ. dign. l.1. de ann. cin.

In eâ Provinciæ, Apulia, Calabria, l.158. de Decurionib. l.1. quib. equ. vsus: Campania, l.8. de Aqueductu: & in ea Capua, l.25. de appellat. Picenum, Flaminia, Brittij, Lucania, Sannium, d. l.1. de quib. equ. vsus: Sicilia & Sardi-

nia, l.12.16. de cursu. Quare & appellatum inde, vt & ex Emilia, Venetia ad PP. Italiæ, l.27. de appellat.

Vrbicariæ Regiones, vel Suburbicariæ: l. vnic. si per obrept. l.9. de ann. & trib. l.12. de indulg. debitor. l.9.12. de extr. ordin. mun. l. vnic. si per obrept. Nouell. Valent. de Tyronib. 44. In his Picenum & Tuscia, d. l.12. de indulgent. debitor.

Africanæ regiones, seu Africa dioceses, l.13. de amm. l.2.3.33. de erog. mil. ann. l.8. de exactionib. l.10. de metatis: l.1. de milit. veste: l.4. de susceptorib. d. l. vnic. si per obrept. In his Africa Provincia, l. ult. de susceptorib. Karthago, vbi Acc. vel PP. leges ad PP. Italiæ datæ, l.2.7. de lustrali coll. l.1. de excus. arific. l.2. de nauic. Byzacena, l. ult. de susceptor.

Illyricum seu Illyrici partes, l.25. de petitionib. l.28. de cursu: l.8. de Numer. l. vnic. si per obrept. Compone Claudianum Panegyrico Theodori PP. & COS. & in COS. Olybrij & Probini. In his Dalmatia, l. ult. de Curiosis.

Rectores Prætoriarum sub dispositione PP. Italiæ.

Proconsul Africa, l.4. de susceptorib.

Vicarij l.3. de Curiosis.

Iudices seu Rectores Prætoriarum in genere, seu Praefides l.2. de Iurisdict. l.21.37.41. de operibus publicis: l. vnic. de offic. lud. civil. l.4. in fin. l.1. de desertorib. l.2. in fin. de postlim. l.7. de cohort.

Consulares, l.8. de cohort.

Ciuitates sub PP. Italiæ: vide Notit. Urbium. Roma, Karthago, Sirmium, Aquileia, Capua, Syracusæ.

Rationales per PP. Italiæ, l.11. de Iurisdict.

Officium Viri Illustris Praefecti Prætorio Italiæ, l.13. in fin. de annona: l.4.9. de executor. l.25. de cohort. l.1. de alim. qua inop. par. l.1. de Curiosis: l.2. de lucris offic. l.11. de erog. mil. ann.

Comicularij l.8. de din. offic.

Numerarij l.8. de Numerar.

Primiscrinij officij l.4. de executor.

Indiculus Praefectorum Prætorio ITALIÆ.

Sub CONSTANTINO. Menander 321.
Felix 334.335.336.
Gregorius 336.

Sub CONSTANTINO. Mecilius Hilarianus 352.353.
Lollanus 353.
Taurus 354.355.356.357.358.359.360.361.

Sub IULIANO. Mamertinus 362.363.

Sub VALENTINIANO. Mamertinus 364.365.367.
Rufinus 365.366.397.
Probus 365. [imò 368.] 366.369.370.371.372.374.

Maximinus vel Maximus 374.

Sub GRATIANO & VALENTINIANO IUN. Maximinus vel Maximus 376.

Antonius 377.378.
Hesperius 376.377.378.379.380.

Probus 380.383.384.
Syagrius 380.382.

Hypatius 382.383.
Flavianus 383.

Principius 384.385.386.
Eufignius 386.387. Symmach. lib.4. ep. 70.71.73. Sub

Prætextatus 387. In veteri inscript. PP. Italia & Illyrici.

Sub VALENTINIANO IUN.

Trifolius 388.388.

Polemius 390.

Tatianus 391.392.

Apodemius 392.393.

PP. II. Illyrici & Italiae.

Dexter 395.

Eusebius 395.396.

Sub HONORIO.

Messala 396.397.399.

Theodorus 397.398.399.

Hadrianus 400.401.403.405.

Longinianus 406. v. Zosimum, lib.5. p.809.

Senator 407.

Curtius 407.408.

Theodorus II. 408.409.

Cæcilianus 409. v. Zosim. lib.5. p.818.

Ionius 409. Sozom. lib.9. c.9.

Ioannes 409.412.

Faustinus 410.

Palladius 410.

Melitus 410.412.

Liberius 412.

Felix 412.

Faustinus 413.

Ioannes 413.

Seleucus 412.414.415.

Hadrianus 412.414.416.

Palladius 415.416.417.418.419.420.421.

Ioannes 422.

Proculus 423.

Volusianus 428.429.

Theodosius 430.

Sub VALENTINIANO III.

Theodosius 430.

Notitia Praefecti Prætorio GALLIARVM.

Sub dispositione Viri Illustris Praefecti Prætorio Galliarum: de quo est quoque lex 10. de diuers. offic. l.9. de metall. Dioceses infra-scriptæ. (Illustris erat: d. l.9. de metallis. Iungitur imò d. l.9. & præmittitur PP. Italiæ.)

Hispaniarum, l.61. de cursu publ. iuncta: l.15. de Paganis: l.10. de Senatorib. l. vnic. de Burgariis: vide & Symmachum, lib.4. epist.62. Claudianum, in Manly Theodori Consulatum.

Galliarum: & in his quinque Provinciæ [Galliarum] argumento inscriptionis & in eâ coniunctionis Macrobij Pro-Praefecto Hispaniarum d. l.15. de Paganis.

Vbi & sedem habet: vnde Treuiris data, id est, reddita lex ad eum data l.5. de proximis: vide & l.7. de cursu publ.

Provinciæ sub PP. Galliarum l.26. de annona & trib. l.75. de Decurionib.

Sacerdotes Prætoriarum quæ sub PP. Galliarum fuere, l.75. & l.48. de Decurion.

Vicarij sub eo, l.61. de cursu publ. ac nominatim Vicarius Hispaniarum, d. l.61.

Iudices seu Rectores sub eo, l.4. de offic. Re-
tor. Provinc. l.10. de diuers. offic. l.3. de relationib. v.

Treuiris sedem habuit l.1. de his que ex publ. coll. l.5. de Veteranis: l.2. de Numerar. l.5. de proximis: l.50. de cursu: vide plura in Treuiris.

Officium Viri Illustris Praefecti Prætorio Galliarum, l.9.10. diuers. offic.

Cornicularij, l.9. de diuers. offic.
Chartis ac ratiociniis publicis obnoxij, l.11. de diuers. offic.

Indiculus Praefectorum Prætorio Galliarum.

Sub CONSTANTINO M. Maximus A. D. 328.
Tiberianus 337.

Sub CONSTATE, Titianus, vel Tatianus 340.
vide Hieron. Chron.

Sub CONSTANTIO, Rufinus, 354.356. Honoratus 359. Florentius 357.358.359.360. Nebri-
dus in locum Florentij.

Sub IULIANO, Sallustius, 362.

Sub VALENTINIANO, Germanianus, 366. Flo-
rentinus, 367. Viuentius, 368.369.370.371.

Sub GRATIANO, Anonius, 376.377.370. Euo-
dus V. Sulpitium Senectum l.2. hist. sacr.

Sub MAXIMO Tyranno, Anonius 378. Sya-
grius 381.

Sub VALENTINIANO IUN. Constantinus, vel
Constantianus 389.390. Theodorus, 395. Fe-
lix, 398. Vincentius, 397.398.399.400. Lime-
nius, 407. Dardanus, 409. vel 412.

Leges ad singulos datas repetere ex Indice Per-
sonarum.

Notitia PRÆFECTORVM Vrbis ROMÆ.

II. PRÆFECTVS VRBIS: A quo Officium ipsum, Urbanum iudicium, l.9. in fin. de Suariis: Urbana sedes l. vltim. de Suariis: l.13. de accusationib. Urbana Praefectura, l.3. de Suariis: l.10. de maleficiis: l. vltim. de nauicular. l. vnic. de præpos. S. Cubic. l.7. de priuileg. eorum qui in f. p. l.1. de frum. v. Constantinop. l.183. de Decurionib. Vrbicaria Praefectura l. vltim. de Senatorib. l. vlt. de frum. v. Const. l.2. de conditio in publ. horr.

Dignitas eius summa fuit iuxta Praefectos Prætorio. Illustris erat. Hinc, Illustris auctoritas tua, l.8. de Suariis: l.7. de scenicis: l.14. de Numerar. Illustris Praefectura Urbana, l.183. de Decurionib. Illustris Magnificientia tua, l.12. de annon. cin. l.25. in fin. de Prætoribus. Illustris sedes, l.14. de annon. cinic. l.16. de appellat. l. vltim. de Pistoribus. Sequentibus etiam titulis ornatus & compellatus. Auctoritas tua, excellens, l.5. de penis: Illustris l.6. de Suariis: l.7. de scenicis: l.14. de Numerariis: Culmen tuum, l.1. de frum. v. Const. Eminentia tua, l.9. de iure fisci: Eminentia tua sublimis, l.49. de appellat. l.5. de Suariis: l.9. de annonis cinicis: Eminentissima Praefectura Urbana, l. vnic. de Præpos. S. Cubiculi: Grauitas tua, l.2. de Suariis: l. vnic. de his que ven. atat. l.13.18. de appellat. Magnificientia tua, l.13. de medicis: l. vnic. de saccar. portus: l.14. vltim. de annon. cinicis: l. vltim. de operibus publ. Illustris magnificientia tua, l.12. de annonis cinic. l.26. de Prætorib. Magnitudo tua, l.27. de operibus publ. l.13. de annon. cinic. l.2. de lucris officior. Sedes tua, l.1. de frum. v. Const. l.9. de accusat. Illustris sedes, l.14. de annon. cinic. l.61. de appellat. l. vltim. de Pistorib. Magnifica sedes tua, l.19. de cursu. Sinceritas tua, l.4. de Princip. Agent. l.1. de Equis Curulib. l.16. de lustrali coll. l.18. de Prætorib. (eadem vox repouenda loco Serenitas l.2. de pactis: l.9. de medicis: l.9. de accusat. l.22. de cursu: l.8. de Pistorib. l.1. de stud. lib. V. R. l.18. de Prætorib. Laudanda tua sinceritas, d. l.22. de cursu: Magnifica sinceritas, l.1. de prin. corp. V. R. Præcella sinceritas tua, d. l.1. de stud. Sublimitas

Sublimitas tua, l. 1. de Decurionib. P. R. l. 13. 29. de nauticular. l. 3. 6. de appellat. l. 2. de gladiatorib. l. 1. 1. de appellat. l. 188. de Decuri. l. ultim. de stud. lib. P. R. l. 30. de hereticis: Compellati & his verbis, Patens Karissime atque Eminentissime l. 2. de pablis.

Horum sententia, dicitur sententia facti auditorij, d. l. 2. auditorium factum, l. 13. 67. de appellat. Vice sacra iudicabat: Cognitionibus Principis vicem representabat l. 1. 1. de appellat. vbi vide quæ notant, Princeps ei suam vicem commiserat, l. 13. eod. Sacre cognitionis examen ei tributum, l. 3. de repar. appellat. Cognitor facti auditorij dicitur l. 4. 4. de appellat. & Symmacho, lib. 2. epist. 30. Sententia eius, sententia facti auditorij, l. 2. de pablis. Imaginem principalis disceptationis acceperat, d. l. 1. 1. de appellat. Et ad vicem Principis delata iudicatio, l. 18. eod. tit. Sacra vice audientiam præbebat l. 6. 1. de appellat. Cognitionibus Principis vicem representabat, d. l. 1. 1. Ab eo tamen appellati adhuc poterat, l. 2. de his qui per metum Iud. l. 1. 23. 30. de appellat.

Quænam eius potestas, Iurisdictio, Officium fuerit, ex sequentibus discere est. Annonæ Urbis Romæ cura ad eum pertinuit, l. 1. 2. 3. trib. in ipf. spec. l. 1. de condit. in publ. horreis: l. ultim. de nauticular. seu Canonis frumentarij, l. 1. de can. frum. P. R. Idem sub eius dispositione fuit Præfectus annonæ. De eâ tamen nil disponere potuit, sine Præfecto annonæ, d. l. 1. de condit. & annonæ Præfecti Officiales tantum, non etiam Præfecti Urbis necessitatibus annonariis sese immiscebant, d. l. 1. Frumento admittendo, custodiendo, æstimando arbitrio Præfecti Urbis cultos & mensor idoneus præponebatur, d. l. 1.

Annonatum ciuitarum erogandarum cura ad eum pertinuit, l. 1. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. de annonis ciuitatis: l. 2. de condit. in publ. horr. Pretia porcinæ tamen in Campania non ab Officialibus P. V. verum ab Officialibus Consularis exigebantur, l. 3. de Suariis. In pistrinum Urbis Romæ dammati præfente Præfecto Vrbi pistoribus consignabantur, ne fortè collusione Commentariensium elaberentur, l. 5. de panis. Portus Urbis Romæ & horreorum in eo fiscalium cura ad eum pertinuit, l. 12. de operib. publ. Extra ordinem idem aliquando Præfectus Vrbi ipse ad Portum proficiscebatur canonis frumentarij causa, l. ultim. de nauticular. vide & exemplum Tertulli apud Ammianum Marcellinum lib. 19. Appellatum ad eum à Rationali Urbis Romæ, l. 18. de appellat. certis videlicet casibus, d. l. 18. & l. 49. eod. Vt à Vicario Urbis Romæ quandoque l. 6. 1. eod. Ex quibusdam etiam Prouinciis nonnullis Iudicibus inferioris gradus ad eum appellatum, l. 13. 27. eod. tit. Nouella inter Theodosianas 23. sub fin. & Cassiodorus 6. variarum 4.

Aquæductus Urbis Romæ sub cura eius, l. 5. de Aquæductu: l. 2. 4. de aquæductu. Corporati Urbis Romæ sub eius dispositione erant, l. 1. 2. 3. 4. de priu. corpor. P. R. Decuriales item l. 2. de Decurion. P. R. Euectionum faciendarum ius in publicis tantum causis habebat; non in vsus suos vsurpare poterat, l. 19. 55. de cursu. Spectacula, ludi Romæ, ad curam eius pertinebant, l. 1. 4. 5. 6. 7. 8. de scenicis: l. 1. 2. de Equis Curulib. l. 2. de gladiatoribus: vide & tit. de Prætorib. de Agitatoribus tamen supplicium sumere non potuit in ipso certamine, l. ult. de scenicis. Operum publicorum Romæ cura ad eum spectabat, l. 1. 2. 3. 4. in fin. de Calcis coctoribus: l. 13. de Prætor. l. 11. 12. 25. 27. 39. 44. 45. 46. 47. 48. 50. 52. 53. seu ultim. de operibus publicis: noua, tamen opera in Vrbe Roma moliri non debebat, sed veteribus

excolendis animum attendere, l. 19. de operibus publicis.

Ad eius Officium Prætores absentes per Procuratorem pecuniam debebant in opera publica expendendam, l. 13. 21. de Prætorib. Parentum de liberis querelas audit l. unic. de ingrat. liber. vt & patronorum de libertis, l. si unquam, de reuoc. donat. vide & l. 1. § 2. 10. π. de offic. P. P. Pistoris Urbis Romæ sub eius dispositione erant, l. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 13. 16. 18. 22. de pistoribus: l. 4. § 9. de panis: l. 3. de nauticul.

Prætores nominati defensiones, allegationes suas coram eo & electis nonnullis ex Senatorum ordine exponerent, l. 12. de Prætorib. Liberalitati Principis, si quis dominum se dicens sese Romæ opponeret, Præfecti Urbis iudicium seu examen erat, l. 3. de bonis vacantibus: & Symmachus, lib. 10. epist. 55. Senatus & Senatorum Præsul & Iudex erat: vide l. 3. 4. 5. 9. 12. 15. de Senatorib. & de glabal. cont. l. 1. 3. de præd. Senat. l. 1. 2. 7. 17. 18. 20. 21. 26. 29. ult. de Prætorib. l. 7. de priu. eorum qui in S. Pal. l. 10. de maleficis: l. 4. de infirm. his que sub Tyr. l. 23. de appellat. l. unic. de his qui veniam atar. l. 4. de Iurisd. l. 180. 183. de Decurion. l. ultim. de vsuris: de capite Senatorio Iudex erat, l. 10. de panis: l. 12. de Iurisd. l. 13. de accusat. quibus legibus forma iudicij huius præscribitur: ab eius sententia aliquando Senatoribus appellare non licuit, l. 23. de appellat. vbi id abrogatur. Apud eum Senator qui veniam ætatis impetravit, de suis moribus & honestate perdocere debebat ad l. unic. de his qui veniam atar.

Strenæ Principi ineunte anno à S. P. Q. R. per Præfectum Urbis oblatæ l. unic. de oblat. votor. Symmachus 10. epist. 28. Suarij sub eius dispositione erant, l. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. de Suariis: successioem, Testamentorum cura ad eum pertinuit Romæ, l. unic. unde liberi: l. 1. 2. 4. 6. de testam. l. 1. de natural. filiis. Tutores dabat quibusdam: in confessu decemuirali, l. 3. 4. de tutor.

Limitata tamen eorum in quibusdam Romæ potestas. De annonâ Urbis Romæ sine Præfecto annonæ nil disponere potuit, l. 1. de condit. in publ. horr. Officiales eius annonariis necessitatibus se immiscere non poterunt, d. l. 1. Appellari ab eo potuit, l. 11. 23. 30. de appellat. l. ultim. de his qui per metum Iud. Euectiones seu cursum publicum in vsus suos vsurpare non poterat, l. 55. de cursu publ. De agitatoribus in Circo supplicium sumere non potuit l. 7. de scenicis.

A Rationali Urbis Romæ ad eum appellatum, si videlicet is inter priuatos iudicasset vel officij necessitate poscente, vel ex Rescripto, l. 18. de appellat. Item à Rationali rei priuatæ Romæ, si 200. auri libras causas non excederet, l. 48. de appell. Appellationibus ex Sardinia, Sicilia, Campania, Calabria, Brutijs, Piceno, Emilia, Venetia, & cæteris Italiæ Prouincijs abstinere iussus, l. 27. de appell. De rebus priuatis quidquam alienare incito Comite R. P. non potuit, l. 9. de iure fisci. Noua opera in Vrbe Roma moliri non debebat, l. 19. de operibus publ. Relationes ad Principem faciebat l. 55. de cursu.

De Foro, & Togatis seu Aduocatis in foro P. V. vide l. ultim. de Senator. l. 2. de postulando: l. ult. de cohort. Concursum Iurisditionis erat quandoque inter eum & Præfectum annonæ, & Vicarium V. R. l. 36. de appell. Iurisditioni eius referuata, præ Præfecto annonæ, l. 9. in fin. de Suariis: Cognitioni eius forma quædam præscripta, sic vt solus cognoscere non posset de aliquâ re. Veluti de capite Senatorio quinque Viris adhibitis cognoscere debebat, vnde quinquevirale iudicium: de quo l. ultim.

l. ult. de Iurisd. l. 13. de accus. de Diametro etiam nauiculariorum, adhibitis tribus Inlustribus Viris, & præfente Præfecto annonæ l. ult. de nauticul. Inlustris Urbana sedes, l. ultim. de Pistorib. l. ult. de Suariis.

Præfectura sedis Urbana, l. 13. de accusat. Inlustre Urbane iudicium, l. 9. in fin. de Suar. Sub dispositione Viri Illustris Præfecti Urbis Romæ: de quo est quoque l. 16. de diuers. offic. habebantur Administrationes infra scriptæ & Iudices, l. 1. de scenicis: l. 11. de operibus publicis: l. 8. de panis.

Præfectus annonæ: de quo peculiar. capite. Præfectus Vigilum: de quo l. 3. de infirm. his que sub Tyrann. l. unic. de his qui veniam atar. Magister Censur: de quo l. 1. de stud. lib. P. R. pariter vt agit de Magistro censur in v. Const. l. 8. de donat.

Consularis aquarum: de quo & officio eius, vide l. 1. de din. offic. l. ultim. de Aquæductu: è quibus lex. 1. pertinere videtur ad v. Const. Prætores, Quæstores, vide l. 1. 2. 7. 13. 17. 18. 20. 21. 22. 29. 33. de Prætor. & Quæstor. Tribuni plebis, l. 74. de Decurionibus: & in inscriptione l. 1.

Dicecessus eius intra centesimum Urbis miliarium, seu Vrbarias vel Suburbicarias regiones. De Suburbanis Prouincijs & à Iudicibus eorum, de capite Senatorio V. R. ad P. V. referrebat, l. 13. de accusat. Campaniam sub dispositione eius fuisse ostendere videtur, l. 68. de Decurion. l. 3. de Suariis: l. 2. de Equis Curulib.

Officium, seu Officiales, Apparitio, Apparitores Præfecti Urbis Romæ, Urbana sedes, quod Urbanum Officium dicitur, l. ult. de nauticular. Officium Vrbariarum Præfecturæ l. 2. de cond. in publ. hor. Urbaniciani Officiales, l. 1. de cond. in publ. hor. Præfectiani, l. 1. 20. de diuers. offic. Apparitores, l. ultim. de Pistorib. De his l. 4. 6. 15. 16. 20. de diuers. offic. l. 2. de lucris offic. l. 38. seu ultim. de nauticular. l. 1. 2. de condit. in publ. l. 2. de gladiatorib. l. 7. de priu. eorum qui in S. P. l. 27. de operib. publ. l. 4. de Princip. Agentium: l. vn. de his qui ven. atar. l. 21. 22. de Prætorib. l. 3. 6. de Suariis: l. 3. in fin. de Calcis coctorib. l. 8. ult. de Pistorib. Inter hos Primifcerinius, l. ult. de Suariis. Centuales l. 1. de stud. lib. P. R. De horum priuilegijs & Immunitatibus l. 6. 16. de diuers. offic.

Indiculus seu Notitia Præfectorum Urbis Romæ ex Cod. Theod.

Sub CONSTANTINO M.

Maximus" A. D. 314.
Volusianus 314. 315.
Vettrius Rufinus 315.
316.

Cassius 316.
Maximus" 316.
Bassus 317. 319.
Maximus 319.
Iannarinus" 319.
Aelianus" 320.
Seuerus" 320.
Bassus" 321.
Seuerus 321.

Maximus 321. 322. 323.
Verinus 324.
Seuerus 325.
Tom. P. 1.

"non meminit huius Notitia Præfectorum Urbis edita primùm à Cuspianiano.

"Neque huius mentio in Veteri Notitia.

"Neque huius mentio in Veteri Notitia.
"Neque huius.
"Neque huius.
"Neque huius.

Maximus" 325. 326.

Anicius Iulianus 326.
327.

Pacatianus" 332.
Sub CONSTATANTE.

Anicius Iulianus"
339.

Tatianus" 340.
Celsinus 341.
Carullinus 342.
Seuerus" 343.
Rusticus 345.

Sub CONSTATANTIO.

Cerealis 353.
Euagrius" 353.
Orfitus" 354. & 355.
Leontius 356.
Orfitus II. 357. 358.

359.
Sub IULIANO & IOVIANO.

Fl. Apronianus" 363.
364.

Sub VALENTINIANO.

Symmachus" 364.
365.

Prætextatus 366.
Viuentius" 367.

Prætextatus" 367. &
368.

Olybrius 368. 369.
370.

Principius 370.
Ampelius" 371. 372.

Bappo 372.
Olybrius 373.

Eupraxius 374.
Claudius" 374.

Sub GRATIANO & VALENTINIANO IUN.

Probianus 377.
Hypatius 379.

Arboreus 380.
Paulinus" 380.

Valerianus 381.
Seuerus 382.

Sub VALENTINIANO IUN.

Symmachus 384.
Sallustius 386.

Pinianus 386. 387.
Sub VALENTINIANO IUN. & THEODOSIO MAGNO.

Albinus 389. 390.
Alypius" 391.

Sub HONORIO.

Basilius" 395.
Andromachus 395.

Florentinus 395. 396.
397.

Flavianus 399. 400.
Andromachus 401.

Decius 402.
Epiphanius 407.

Hilarius 408.
Bonosianus 409. 411.

Palmarus 412.
Eutychianus 414.

Albinus 414.
Gracchus 415.

Probianus 416.

"Neque huius meminit huius annis vetus Notitia.

"Expungendus: fuit enim PP.

"Refer ad Annum 326.

"Titianus.

"Expungendus: fuit enim PP.

"Expungendus: fuit PP.
"Hic definit vetus Notitia."

"v. Amm. Marcell. lib. 26. pag. 336. 337. & lib. 27. p. 360.

"v. Amm. Marcell. lib. 27.

"v. Am. Marcell. lib. 27. p. 361.
"v. Am. Marcell. lib. 27. p. 371.

"v. Am. Marcell. lib. 29. p. 326.

"v. Am. Marcell. lib. 27. p. 360.
& sine lib. 29.

"v. vet. Inscripte"

"v. Zosimum lib. 5"

Sub VALENTINIANO III.

Faustus 415.
Albinus 426.

Notitia PRÆFECTORVM ANNONÆ.

PRÆFECTVS ANNONÆ VRBIS ROMÆ, cuius mentio l.1.12.14.15.21. ultim. de Pistorib. l.unic. de his qui veniam: l.1. de contrab. empt. l.8. de exactionib. l.2. de Relationib. l.24. de susceptorib. l.ult. in princ. de nauticul. l.2.4. de canone frum. V. R. l.9. in fin. de Suariis: l.1.5. de pred. nauticul. l.1. de condit. in publ. hor. l.2.3.6. de annonis ciuicis: l.3.6. de pœnia. Qui & Annonarius cognitor dicitur, d.l. ultim. de nauticul. Annonaria potestas, l. ultim. de Pistorib. Præfectura annonaria l.1. de condit. in publ. hor. Potestas Præfecturæ annonariæ l.4. de canone frum. V. R. Spectabilis erat, l.24. de susceptorib. Vir Clarissimus l.15. de Pistorib. l.9. in fin. de Suariis. Compellatus & hoc titulo, Grauitas Tua, l.5. de pred. nauticul. l.1. de Pistoribus. De annonâ, Præfectus Vrbis sine Præfecto annonæ nil disponere poterat, l.1. de condit. in publ. hor. Annonarum ciuicarum erogandarum cura ad eum pertinet, l.2.3. de annon. ciuic. Canonis frumentarij Vrbis Romæ cura ad eum spectabat, l.2. de canone frum. V. R. Itaque ad Portum Vrbis Romæ certo tempore se conferre tenebatur inspicendi canonis causâ d.l.2. & l.ult. de nauticul. vide & Sidonium, lib.1. epist.10. Urbicarij canonis susceutores horreorumque præpositi, Vicario Vrbis Romæ & Præfecto annonæ præsentate susceptorum specierum expensionis rationem singulis annis reddere debebant, l.24. de susceptorib. sub dispositione eius fuerunt Nauticularij, l.1.5. de pred. nautic. Et idem inter alia nauticularij qui veniam ætatis impetrauerant, apud eum de suis moribus & honestate perdocere debebant, l.unic. de his qui veniam ætatis. Fuerunt & candidarij & mentores, l.9. in fin. de Suariis. Pistorum Vrbis Romæ, l.1.3.12.14.15.21.22. de Pistoribus: l.3.6. de pœnia: l.4. de canone frum. V. R. v. Calfiodorum form. l.8. var.6. Suarij item l.9. in fin. de Suariis: Venditionum & emptioinum curam gerabat ne quis videlicet annonam flagellaret, l.1. de contrab. empt. ne commentitijs venditionibus pistorum conditionem suam delererent, l.1. de Pistorib. quæ duæ postremæ leges inter se iungendæ sunt. Modus aliquis ei iniectus: nempe in singulis tres primos patronos corporum singulorum (si aliquin suppositorum) ius corporalis iniuriæ non habuit, l.9. in fin. de Suariis.

Officium eius seu Officiales, seu Apparitorés, l.6. de pœnia: l.2.1. ultim. de Pistorib. l.unic. de mensis olear. l.1. de condit. in publ. hor. l.4. de canone frum. V. R. l.2.3. de annonis ciuicis: V. R. l.4. de appellation. l. ultim. de Nauticular. Officium annonarium d.l. ult. Tabularij Præfecti annonæ Africæ, l.13. de annonæ & trib. Fuit alius ab hoc Præfectus annonæ Africæ: de quo d.l.13. de annon. & trib. l.8. de exactionib. l.4. de appellat. l.2.3.12. circa med. 36. 38. de Nauticul. l.2. de naufragiis. Fuit & tertius Præfectus annonæ Alexandriæ, l.3. de susceptorib.

Indiculus seu Notitia Præfectorum annonæ Vrbis Roma vel Africa.

Amabilianus" 315.319. "qui alicubi Præfect. Africæ Præfaturus 319. vocatur, l.4. de appell.

Cerealis 328.
Aurelianus 367.
Maximus" 365.370.
Demetrianus Præf. annonæ Africæ 369.
Iulianus 366.
Vificianus" 372. postea 373.
Gregorius 377.
Vitalis 403.

"vide & Am. Marcell. lib. 28. à p. 381. p. 384. 387. Hieron. Chronico. Rubinum lib. 2. c. 10.

Vicarius V. R. vid. Ammian. Marcell. 28. p. 389.

Notitia Præfectorum Vrbis CONSTANTINOPOLITANÆ.

DE Illustri Vrbana hac Præfectura, vide l.67. de appellat. l.183.188. de Decurionib. Tuum culmen l.1. de frum. v. Constantinop. l.37. de Episcopis. Tribunal Præfecturæ Vrbanae d.l.1. Tuæ sedis auctoritas, d.l.1. Administratio Vrbicariæ potestatis, l. ultim. d. tit. Magnificencia tua, l.14. & l. ultim. de annon. ciuic. Inlustris sedes Magnitudinis tuæ, d.l.14. Sublimis Eminencia tuas, l.25. de operibus public. Sublimis Magnificencia tua, l.30. de operibus publicis. Sublimitas tua, l.30. de heret. Inlustris l.3. ult. de tutorib. Officium, l.30. de heret. l.7. de sepulchr. viol. l.13. de Pratorib. l.3. de Aqueductu. Princeps Officij, l.5. de Princip. Agent. Centuale Officium, l.4. de Testam. Dignitas eius aucta, l.13. vers. nec vlla de Prætoribus.

Indiculus seu Notitia Præfectorum Vrbis Constantinop.

Honoratus primus Constantinopoli P. V. Anno 359. (vide Chronicon nostrum: & notata ad l.16. de Pratorib.) Iouinus vel Iouius 364. Clearchus" 370.372. "v. Eunapium, Hieron. Chron. Suidam, alios. Pancratius 379. Restitutus 380. Pancratius 381. Clearchus" 382. 383. "v. Hieron. Chron. 384. Nebridius 386. Proculus 389. Pancratius 389. Proculus" 391.392. "v. Asterium, Zosimum, Chronicon Alexandr. Aurelianus 393. Theodorus 395. Africanus 395.396.397. Claudius 396. Optatus 398. Romulianus 398. Seuerus 398.399. Clearchus 399.401.402. Stadius 404. Optatus" 405. "vide Socrat. lib.6. c.16. in fin. Amilianus 406. Monaxius 408.409. Isidorus 410.411. Priscianus 413. Monaxius 414. Vetus 415.416. Aëtius 419. Florentius 422. Seuerinus 424. Constantius 424. Theophilus 425.426. Proculus 428. Heliodorus 432. Leontius 434.435.

Notitia

Notitia Magistrorum MILITVM.

DE his plenè in Paratitlo de re militari. Magistri militum in genere. De his tit.6. lib.6. & 8. tit.3. l. ultim. de Comitib. rei milit. l.1. ne Comitib. & Tribun. l.2. de exhibendis reis: l.18.175. 181. de Decurionibus: l.11. de defertor. l. ultim. de pascuis: l.11. de Veteranis: l.10. ultim. de re milit. l. ultim. de Veteranis. Magisterium militare, l.unic. de Præposit. S. Cubic. Magisterium equitum peditumque l.2. de Præf. Prætor. l.44. de cursu, quæ est lex Constantini Magni. Magisteria potestas, l.unic. de priuileg. apparit. Magist. P. l. ultim. de metatis. Magisteria absolutè, l.2. de Quæstorib.

Comes & Magister militiæ, l.5. diuers. offic. l.18. de tyronib. l.26. de defertorib. l.8. de re milit. Comes & Magister vtriusque militiæ, l.128. de Decurion. l.13. de re milit. l.18. de erog. mil. ann. l.1. de excoctione: l.3. de pascuis: l.13. de Veteranis: l.12. de filiis mil. appar. l.1. de calumniis: l.8. de re mil. l. ultim. de pascuis. Comites & Magistri militum, l.1. ne Comitib. & Tribun. l.78.112.128.175. de Decurionib. l.9. de Indeis: l.18. de tyronib. l.16. de defertorib. l.7. ad L. Iul. de repet. l.9. de adult. l.8.9. de re milit. l.1. de excoctione: l.3. de pascuis: l.8. de Metatis. Comes & Magister Equitum & peditum, l.2. de re milit. l.78.113. de Decurion. Comites vtriusque militiæ, l.12. de Veteranis: l.3. de Salgamo. Comites absolutè, l.17. de re mil.

1. Magistri equitum qui & Comites & Magistri equitum, l.10. de Numerar. l.9. de re milit. l.unic. de nuptiis: l.44. de cursu: l.2. de gladiatorib. l. ultim. de metatis, l.6. de domesticis, l.34.78.113. de Decurionib. l.4. de honor. Codicillis, l.1. de Comitib. rei milit. l.8. de tyronib. l.1. de annonæ & trib. l.2. de gladiatoribus: l.4.5. de diuers. offic. l.unic. de priu. appar. mag. l.6. de susceptorib. l.5. de sentent. ex periculo recit. l.9. de Præf. Prætor. sine Vrbis. Magister militiæ equestris, l.48. de cursu. Comes & Magister equitum, l.5. de sentent. ex periculo recit. Per Orientem l. quemadmodum. mun. ciuili.

2. Magistri peditum, l.unic. de Præf. Prætor. sine Vrbis, l.30.43.44. de cursu: l.38.78.113. de Decurionib. l.8. de tyronib. l.2. de gladiatorib. l.3. de metatis: l.4.5. de diuers. offic. l.unic. de priu. appar. mag. l.6. de susceptorib. Pedetris militiæ Magister, l.43. de cursu.

Comes & Magister militum per Orientem, l.8. de metatis, l.1. ne Comitib. & Tribunis, l.3. de diuers. offic. Comes & Magister vtriusque militiæ per Orientem, l.8. de metatis. Comes & Magister vtriusque militiæ per Africâ, l.9. ad L. Iul. de adult.

Tituli Magistrorum militum: Magnifica auctoritas tua, l.12. de erog. mil. ann. Insignis auctoritas tua, vel simpliciter Auctoritas tua, l.56. de cursu. Illustris magnificencia vestra, l.113. de Decurion. quos Magistri equitum & peditum pompa sublimat, l.44. de cursu publ. Comites Viri Illustris l.17. de re milit. Illustris Viri, l.33. de cursu. Illustris, l.8. de metatis: l.1. ne Comitib. & Tribun. l. ult. de Comitib. rei milit. l.78. de Decur. l.17. de re milit. Sub his Ducis, Præpositi, Tribani, l.113. de Decurion.

Ad eos referebatur de reis si militares essent, l.2. de exhib. reis. Ex-Magistris Equitum & peditum, l.3. de metat. l.1. de ann. & trib. Officium Magistrorum militum, l.10. de re milit. l.6. in fin. de cursu: l.4. de diuers. offic. l.unic. de priu. appar. Magist. pot. l.6. de susceptorib. l.175. Tom. VI.

de Decurion. l.3. de pascuis: l. vn. de lusor. Danub. l.15. de Numerar. Princeps Officij, l.15. de Numerar. Chartularij, l.5. de diu. offic. Scriuarij, l.15. de Numerar. Actuarij, l.5. & 15. de Numerar. Dioceseon certarum Magistri militum memo- rantur: veluti per Africam Gildo Comes & Magister vtriusque militiæ Ann. 393. l.9. ad L. l. de adulter. Per ORIENTEM. Addeus Comes & Magister vtriusque militiæ, 393. 395. Lupicinus Comes & Magister militum, 412. Hypatius Magister militum, 415. Procopius, Magister militiæ, 424. Per THRACIAS Constans Magister militum, 411. vel 412. l.unic. de lusor. Danub. hic Limiti Myfiaco & Scythico præerat, d.l.unic.

Indiculus seu Notitia omnium Magistrorum militum, quorum memoria extat in Cod. Theod.

Sub CONSTANTINO M. Eusebius ex-Magistro Equitum: fit mentio eius Anno D. 315.

Sub CONSTANTIO, & CONSTATE. Bonofus Magister Equitum al. militum, 347. Siluanus Comes & Magister Equitum & peditum Anno 349.

Sub VALENTE. Victor Magister militum, 364.

Sub VALENTINIANO Sen. Equitius Com. & Magister militum, 365. Iouinus Magister Equitum, 365. 367. Dagalaiphus Magister militum, 366. Seuerus Magister militum, 371. 372.

Sub THEODOSIO M. Hellebicus Comes & Magister vtriusque militiæ, 383.

Timasius Comes & Magister equitum, 380.

Sub VALENTINIANO Iun. & THEODOSIO M. Richomerus Comes & Magister vtriusque militiæ, 391.

Gildo Comes & Magister vtriusque militiæ per Africam, 393. sub Valent. Iun.

Abundantius Comes & Magister vtriusque militiæ sub Theodosio M. 392. 393.

Addeus Comes & Magister vtriusque militiæ sub Theodosio M. in Oriente 393. 395.

Stilicho Comes & Magister vtriusque militiæ sub Theodosio M. in Oriente 393.

Sub ARCADIO. Simplicius Magister militum, vel Comes & Magister vtriusque militiæ, 396. 398.

Sub HONORIO. Stilicho Comes & Magister vtriusque militiæ, 398. 399. 400.

Sub HONORIO. Macedonius sub Honorio & Theodosio Magister militum, sine Cos.

Gaiso Comes & Magister militum, 412.

Constantius Magister militum, 412.

414.

Crispinus Comes & Magister Equitum, 423.

Sub THEODOSIO Iun. Lupicinus Comes & Magister militum peditum per Orientem, 412.

Constans Magister militum per Thracias, 411. vel. 412.

Hypatius Magister militum per Orientem, 415.

Procopius Magister militiæ per Orientem, 424.

SS a His

His adde Proximos qui quandoque vices Magistri militum agebant, l. ultim. de Comitib. rei milit. & l. 1. de venat. fer. vt Comes domesticorum Maurianus d. l. 1. de venat. ferarum. Vt & his addi possunt alij Comites qui extra ordinem per Africam militiæ præficiantur.

Notitia PRÆPOSITI S. CUBICULI.

De eo tit. 8. lib. 6. vbi lex vnica extat.

Svb dispositione Viri Illustris Præpositi S. Cubiculi, l. vnic. de Præp. S. Cub.

Hic inter primas positus dignitates fuit, ob tantam & tam adiduum Principis curam, l. 3. de metatis.

Gradus fastigij ei tribuitur, d. l. vnic. de Præpof. S. Cubiculi.

Tituli ad domum sacram pertinētes seu diuinæ domus, l. 9. de indulgent. debitorum: Sic & in Notitia Imperij Orientem dicitur, sub dispositione Viri Illustris [Præpositi] S. Cubiculi, domus diuina per Cappadociam. De quo vide quæ notauit ad l. vnic. de Præpof. S. Cubiculi.

Tres tantum Præpositi S. Cubiculi memorantur Cod. Theod.

Sub Arcadio Eutropius, l. 17. de pænis.

Sub Theodosio Iun.

Mufellius 414. l. 9. de indulg. debitor.

Macrobius 422. l. vnic. de Præpof. S. Cubiculi.

Ex-Præpositus S. Cubiculi, l. 3. de metatis.

Notitia MAGISTRI OFFICIORVM.

MAGISTER OFFICIORVM: de quo est tit. 9. lib. 7. l. 1. de Quæstor. mag. offic. l. 6. de proximis: l. 3. 4. 9. 14. & aliis seq. de Agentib. in reb. l. 6. de curiosis: l. 4. 9. de cursu publ. l. 17. 18. de Medicis & Profess. l. 3. 4. 5. de fabric. l. 9. 22. de cursu, qui & Magister simpliciter l. 4. de Primicerio, l. 3. in fin. de Agentibus in rebus: (vnde & Magisteria de eius munere, l. 2. hoc tit.) sub Constantino Magno Tribunus & Magister Officiorum dictus, l. 1. de distrab. pignor. l. 1. de Paganis. Comes Officiorum l. 2. de metallis. Comes & Magister Officiorum, l. 10. de curiosis: d. l. 8. de cursu: l. vnic. de Decanis: l. 15. de metatis: l. 11. de indulgent. debitor. Comes Officiorum l. 2. de metallis. Clarissimus Vir, l. 8. de cursu, dicitur Spectabilis, l. 35. de cursu publ. Illustris fuit & dicebatur, l. 20. ultim. de Agentib. l. ultim. de Primicerio & Notariis: l. 10. de Curiosis: l. 22. de cursu: l. 20. de Decurion. l. 22. de Iudeis: l. vnic. qui à præbit. tyr. Hinc illustris summitas Magistri dicitur d. l. ultim. de Primicerio: Illustris auctoritas, l. 18. de Agentib. l. 29. de hereticis. Magnificencia, l. 17. de Agentib. Hinc pro præmio Magistri dignitate honorabantur ex Primiceriis Notariorum, l. ultim. de Primicerio & Notar. Hinc denique Proconsulibus prælatus, & cum Quæstore, Comitæque S. L. & R. P. compositus l. 1. hoc tit. & Præfectoriis æquatus l. 2. hoc tit. Hic in Comitatu Principis erat, l. 1. de distrab. pignor. l. 1. de Paganis: in Consistorio Principis vna cum aliis summis dignitatibus adstabat, l. 2. de fide test. Sacrario Principis explorata sedulitate obediebat, l. 1. hoc tit. Ad eum relatum à Magistratibus, si quid ad Principis scientiam, quod ad rem publicam face-

ret, referendum esset, d. l. 1. de distrab. pignor. l. 1. de Paganis. Codicillos honorum quibus adimendi erant, ex præcepto Principis adimebat, l. 22. de Iudeis. Gubernabat is officia Palatina, l. 2. de gladiatorib. l. 4. de his qui super relig. Palatini ad hunc puniendi mittebantur, d. l. 2. Nempe enim Sub dispositione Viri Illustris Magistri Officiorum erant.

Schola Agentium in rebus, l. 3. 4. 7. 8. 9. 11. 14. 15. 17. 18. 19. 20. 27. seu ultim. de Agentibus: l. 8. de Princip. ag. in rebus: l. 2. de Commeatu: l. 29. de hereticis. Horum adsciscendorum ius non habuit Magister Officiorum, inconsulto Principe, vt nec designandorum, l. 11. 17. de agentib. etfi hoc ei tributum, l. 18.

Mentores, & metatorum cura, l. vnic. de mentoribus: l. 2. 3. 4. 5. 8. 14. 15. 16. seu ult. de metar. l. 18. de Medicis & Profess.

Scrinia, l. 6. 11. 17. de proximis Comitib. l. 29. de hereticis. Memoria scilicet Epistularum, Libellorum, d. l. 17. Et in his Proximi; seu in capite constituti, d. l. 6. 11. 17.

Decani, l. vnic. de Decanis.

Fabricæ & fabricenses, l. 3. de fabricensibus, l. 8. de metatis.

Cursus publicus, l. 8. 9. 22. 35. 49. de cursu publ. Euectiones faciebat Principis nomine, d. l. 9. 12. 35. de que eius nomine, qui sine euectione iter faceret, ad eum referebatur d. l. 8. eaque causa est, cur eo tit. lex 49. Magistro Officiorum inscribatur.

Officium superscripti Viri Illustris Magistri Officiorum: Mentio eius, l. 4. de his qui super religione.

Adiutor.

Subadiuu, l. 3. 20. 21. de Agentib.

Adiutoris dignitas, d. l. 20. 21. Haud leuis: quandoquidem ex-Vicariis & Principi Agentium in rebus exæquabatur. Eius Officium sanctiones Magistro intimare, d. l. 3.

Ex his iam apparet, cur & Officiorum Magister dictus fuerit, & munus eius, Efficax Magisteria l. 2. hoc tit. Cassiodorus eius Officium egregie describit 6. var. 6.

Indiculus seu Notitia Magistrorum Officiorum qui hoc Codice memorantur.

Ante diuifum Imperium. Sub CONSTANTINO Magno Tribuni & Magistri Officiorum. Heraclianus 321. l. 1. de Paganis. Proculianus 323. l. 1. de distrab. pignor. Post diuifum Imperium.

Table with 2 columns: ¶ in Oriente and ¶ in Occidente. Lists names of officials like Anatolius, Musonius, Remigius, Syagrius, Florus, Palladius, Theodorus, Marcellus, Osius, Amilianus, Anthemius, Helio, Ioannes, Valerius, etc.

Valerius 435. "Paganus" 435. Vide Marcellinum Chironico, Anno 440.

Notitia QUÆSTORIS.

De hoc tit. 9. lib. 6.

Quæstor ab initio, & quidem sub Valentiano Sen. adhuc, etfi ante Proconsules, l. 1. hoc tit. nondum tamen Illustris erat, vt eadem lex docet: postea enim Illustris factus l. 17. de proximis. Hic quoque in Consistorio Principis adstabat, l. 5. de fide testium. Sacrario Principis explorata sedulitate obediebat, d. l. 1. Munus eius describitur Claudianus Panegy. vbi de Manlio Theodoro Quæstore agit. Notitia Imperij, Zosimus, lib. 5. pag. 809. Symmachus: Cassiodorus passim 1. variar. 12. 5. var. 14. 8. var. 13. omnium maximè in formula Quæsturæ 6. var. 5.

Officij eius seu Officialium Quæstoris nulla hoc Codice mentio: & verò nullum Officium habuisse eum testatur Notitia Imperij.

Scrinia certè quoque, memoria epistularum, libellorum ad eum non minus quàm ad Magistrum Officiorum pertinuisse testatur lex 17. de proximis.

Duo tantum Quæstores hoc Codice in Oriente memorantur.

Iouius l. 5. de fide test. Sub IULIANO.

362. Eustathius lex 17. de Sub THEODOSIO Iun. proximis. 416.

Notitia COMITIS SACRARVM LARGITIONVM.

De eo tit. 9. lib. 6.

Comites duo largitionum l. 1. de Quæstoribus. Comites sacri ac priuati ærarij Illustris, l. vnic. qui à præbit. tyron.

Illustris Viri ærarij Comites l. 32. de susceptorib. Comites largitionum Magnifici Viri, l. 3. de iure fisci.

Comites S. L. & R. P. nullos sub Constantino reperio.

De vtrisque sæpè iunctim agitur. Hinc duo Largitionum Comites l. 1. hoc tit. l. 3. de iure fisci. Sacrarum & priuatarum remunerationum Comites, l. 2. de Commeatu: æquali dignitate erant, l. ultim. de Palatinis, qui à se inuicem ita alioquin distincti: quia & aurum & argentum aliud facrarum largitionum erat, aliud priuatarum, l. 48. de cursu: seu duplex ærarium: vnde & Comitua vtriusque ærarij, l. 2. hoc tit. Horum vtrorumque summa dignitas erat: vnde Sublimes potestates dicuntur, l. 2. de his que ex publ. collat. Magnifici Viri Largitionum nostrarum Comites, l. 13. de iure fisci. Illustris, l. vnic. qui à præb. tyron. l. 32. de susceptoribus: l. 9. de executoribus. De vtroque sigillatim.

COMES S. L. l. 1. de his qui ad Eccles. & aliis quamplurimis: à quo & Comitua sedes, l. ultim. de conlat. aris, l. 9. de executorib. Comes sacri ærarij, l. vnic. qui à præb. tyron. Comes sacrarum absolutè, l. 120. de Decurionib. Comes sacrarum remunerationum, l. 41. de appellat. Comes largitionum ab-

solutè, l. 14. de priuileg. eorum que in S. P. l. 7. de extraordin. Vir Clarissimus, l. 7. de extraordin. Illustris erat, l. vnic. de auri publ. profector. l. ultim. de Palatinis S. L. l. ultim. de murilegulis: l. ultim. de Immunitate: l. vnic. qui à præb. tyron. l. 4. de executorib. in fin. & l. 9. eod. Sed & his titulis cohonestatus & compellatus. Amplissima sedes tua, l. 16. de murilegis: præcellens auctoritas tua, l. 1. de his qui ad Eccles. Celsitudo tua, l. ultim. de proximis. Culmen tuum, l. 23. & ultim. in fin. de Palat. S. L. Magnificencia tua, l. 10. de Curiosis. Magnitudo tua, l. ultim. de diuers. offic. Præstantia tua, l. 12. de extraordin. l. 39. de appellat. Sublimitas tua, l. 10. de Curiosis, l. 2. de domib. ad rem priu. pert. l. 13. & 23. de Palat. S. L.

Hic in Consistorio Principis adstabat, l. 5. de fide testium. Vice Principis cognoscebat, l. 21. de appellat. Vice Principis cognitionibus præsidebat, l. 28. eod. Auditorij sacri iudicium ei tribuitur, l. 40. eod. Sacri auditorij Cognitor dicitur, l. 64. eod. Sub eius literis proponebantur publicè nonnullæ constitutiones, l. ultim. de Immunitate. Ad eius inter alia curam pertinebat ne species illicitæ exportarentur: eam in rem curiosos litorum portuamque emittebat, commonitoriis & mandatis instructos, l. 10. de Curiosis. Ad suggestionem Comitum, & eorum qui largitionibus præerant ad inlationem specierum largitionalium Vicarij, vel his absentibus Rectores Prouinciarum Euectiones faciebant, l. 13. de cursu. Domus Principis sub eius dispositione erat, l. 11. de Senatorib. & gleb. collat.

Sub dispositione Viri Illustris Comitum S. L. Comites largitionum, de quibus l. 7. de extraordin. l. 5. de exactionib. l. 1. de domib. ad rem priu. & Comes absolutè, l. 28. de appellat. A Rationali ibi distinctus qui V. C. dicitur d. l. 7. V. P. d. l. 5. de his vide & l. 1. in. regund. Qui & Comites ærarij, l. 39. de appellat. Et simpliciter Comites, l. 28. de appellat. Comes Italicianorum: de quo l. vnic. de Consularib. & Præsid.

Comes Gallicianorum, de quo l. vnic. Comes Orientis, qui memoratur in l. 63. de Decurionibus, est fortè Comes largitionum Orientis.

Comes ærarij per Africam, d. l. 39. de appellat. Comitès Thefaurorum & eorum Officiales, Scriniarij, l. 14. ultim. de diuers. offic.

De his notandum, 1. Officiales eorum Thefaurales dictos, d. l. 14. 2. Interfuisse qui custodiam Thefaurorum habebant, d. l. 14. 3. alios Scriniarios, d. l. 14. 4. huic conditioni perpetuè adnexos fuisse, d. l. 4. 5. contra semel euerfos ad eandem & ad aliam dignitatem aspirare non potuisse, d. l. 14.

Rationales, l. 3. de cursu publ. l. 41. de appellat. l. 1. de domib. ad rem priu. Rationales sacri ærarij, d. l. 41. Quare à Rationali ad Com. S. L. appellatum d. l. 39. 41.

De his porò Rationalibus hic omnia congerere iuuat quæ hoc Codice occurrunt: de his inquam Rationalibus qui sub dispositione Comitum S. L. fuerunt: alij enim fuerunt Rationales rei priuatar: Etfi operosum sæpè sit distinguere, de quibus Rationalibus agatur. Nos vt quæ certissima sunt & perspicua apponemus, vel etiam quæ vtrisque communia esse possunt: ita in cæteris animi nostri ductum sequemur.

Igitur Rationales memorantur sequentibus legibus l. 1. de domib. ad rem priu. pert. l. 18. 28. 39. 41. de appellat. l. 5. de nauicular. l. 3. de cursu publ. l. 2. de

Princip. Agentium: l. 23. de cursu: l. 3. de honor. Codic. l. 1. de his qui cum dispens. l. 7. de cohort. l. 4. de Palat. S. L. l. 1. de metallis, &c. Dicuntur & Rationales summorum, l. 7. de iure fisci: à quibus & Officium summæ rei, l. 2. de de distrab. tyronib. Rationales, sacri ærarij causis Præsidentes, l. 41. de appellat. Fuere per singulas Prouincias.

Hinc Rationalis Urbis Romæ, l. 8. 14. 18. de appellat. cuiusmodi fuit Victor Anno 327. dist. l. 14. De appellationibus ab eo agitur dictis legibus. Officium eius memoratur dist. l. 8. in fin.

Rationalis trium Prouinciarum, & in his Sardinia, l. vnic. de communi diuid. l. 2. de susceptoribus: l. 1. de ponderator. l. 5. de petitionib. cuiusmodi tres memorantur sub Constantino M. & Constante.

Eufraxius 325. d. l. 1. de ponderatorib. l. 2. de susceptorib.

Gerulus 334. d. l. 1. communi diuid. Calleptus 340. d. l. 5. de petitionib.

Rationales per Africam l. 8. de exaction. Africæ, l. 33. de appellat. l. 2. de iure fisci: l. 1. de metallis: vide Anson. in parentalib. de Pantino 24. l. 2. de alim. que inop. par. cuiusmodi duo memorantur.

Seuerus 319. l. 2. de iure fisci. Maximus 320. l. 1. de metallis.

Rationalis Numidiæ.

Iuuenalis 346. l. 4. de bonis vacantib.

Rationales Hispaniarum: inscribitur iis Anno 317. l. vnic. de his qui se deferunt: veluti Rationalis Beticæ, l. 2. de distrab. pignor.

Officium eius, (quod & dicitur Officium summæ rei) memoratur, d. l. 2. de distrab. pignor. & d. l. vnic. Deuotionis titulus ei tribuitur d. l. vnic.

Rationales incertæ Prouinciæ.

Æmiliius 313. l. 1. de bonis vacantib.

Florentius 320. l. 1. de custod. reor.

Priscus 319. l. 2. de bonis vacantib.

Verecundus Rationalis summorum 357. l. 7. de iure fisci: quæ dicitur P. P. Vallis.

Muneris Rationalium fuit in genere Fiscalis commodi curam gerere, l. 28. de appellat. Sacri ærarij causis præsidere l. 41. de appellat. Etiam metallorum, l. 1. de metallis.

Gratus eorum. Cum Præsidibus componebantur, l. 3. de honor. codicill. Præsidibus tamen cedebant, l. 2. de Princip. Agent.

Stipendia. De publico annonæ & alimenta pecoribus accipiebant, l. 3. de cursu publ. Idem suis sumptibus non fisci, non Prouincialium collatione mouere eis cursum licebat d. l. 3.

Genera. Fuerunt & honorarij, l. 23. de cursu.

Inter priuatos iudicare non poterant, nisi aliquando ex prerogatiua Rescripti, vel Officij necessitate poscente, l. 18. de appellat.

Dignitate functi à muneribus publicis quæ aliàs dignitate functis imponebantur, immunes erant, l. 3. de honorar. Cod.

Officium seu Officiales horum Rationalium memorantur l. 4. de Palat. S. L. l. 2. de distrab. pignor. l. vnic. de his qui se deferunt: l. 2. 7. de iure fisci: l. 1. de domib. ad rem priu. l. vnic. de his qui cum dispens. l. 7. de cohort. Id debiti, id est, tributorum reos ad solutionem cogebat, d. l. 4. fiscalium exactio debitorum ei imminerebat l. 4. de Palat. S. L. d. l. 2. de distrab. pignorib. domorum Principis in ruinam lapsum actionem instituebat, d. l. 1. de domib.

Præpositi Thefaurorum per Occidentem, l. 3. de indulgent. debitor.

Præpositus largitionum, l. 8. de cursu.

Procuratores de quibus in genere, l. 2. de distrab. pignor. veluti

Procuratores Gynæciariorum, l. 3. de indulg. deb. Et Monetarium, d. l. 3.

Monetarij, l. 16. de murilegulis monetar. l. 7. 8. 9. de falsa mon. l. 3. de indulg. debitor.

Gynæciarij, l. 3. 7. 13. 16. dist. de murileg. gynæciariorum per Occidentem l. 3. de indulg. debitor.

Murileguli seu Conchylioleguli, l. 5. 14. 15. 16. 18. eod. tit.

Lintearij seu Lynifarij, Linteones, Lynifi, l. 8. 16. eod. tit.

Lineæ vestis opifices contextendæ, seu textrina linteæ vestis l. 6. 9. eod. tit.

Baphia, l. 13. 18. eod. tit. vt Phœnices, d. l. 18.

Barbaricarij qui cassides & buclias tegebant argento & deaurabant, l. 1. de fabricensib.

Bastagarij, l. 11. de murilegulis, &c.

Metalla & metallicæ canon. l. 4. 12. 14. 15. de metallis. Quibus per Illyricum suus peculiaris Comes præerat, l. 3. de metallis.

Vestes militares, Imperiales, species earum, susceptio, custodia & erogatio, l. 2. 4. vltim. de militari veste: l. vltim. de proximis: l. 10. de Curiosis: l. 11. 13. 30. de susceptorib.

Corpora denique omnia ad diuinas largitiones pertinentia, l. 16. de murilegulis.

Officium hoc describit Claudianus, vbi agit de Manlio Theodoro Comite S. L.

Officium Viri Illustris supra scripti Comitris S. L.

Eius mentio, non vno loco. Hi sunt Palatini S. L. l. 5. de executoribus: de quibus est titulus 30. lib. 6. vbi v. Paratilon. Dicitur.

Officium largitionum l. vlt. de Palatinis.

Officium Palatinum, l. 3. de indulg. debitor. l. vlt. de immunitate, l. 17. de Palatinis, l. 5. de locat. fund. iur. emphyt. Largitionales, l. 1. de Agent. Largitionales, l. 13. de susceptor. Comitatenles, l. 6. de diuers. offic.

Officium quod iustionibus Comitris S. L. obsecundat l. 13. d. tit. de Palatinis S. L.

Ociales Comitris Largitionum, l. 6. de diuers. offic.

Ex adnotatione Principis habebant, l. 15. de Palatinis.

Militia 25. annorum Curia liberabantur, dist. l. 6. de diuers. offic. 20. ex l. 1. de Agentib.

Promoti Natali Principis, l. 21. de Palat. S. E. l. Primitarius totius.

Officij, l. 19. de Palatinis S. L. qui & Primitarius sacrarum largitionum.

Primitarij singulorum Scriniorum, l. 3. 14. 19. 21. eod. tit. hi triennales fuere, d. l. 3. mox biennales, l. 14. annui tandem l. 23.

Ex-Primitarij Scriniorum Exconsularibus inter adlectos æquati d. l. 19.

Scriinia Comitris S. L.

l. 3. 7. 14. 15. 19. eod. de Palatinis, quæ dicuntur Scriinia largitionum Comitatenfium, d. l. 7. eod.

Erant autem hæc.

Scriinium Exceptorum, l. 3. 7. 22. eod. & in eo Primitarius Exceptorum, l. 3. eod. tit.

Scriinium Tabulariorum, d. l. 7. & l. vltim. de murilegulis. Hi species sacris largitionibus illatas suscipiebant, d. l. 13. Septimus in hoc Scriinio memoratur, dist. l. vltim. Priores quidam erant eius Officij, d. l. 13. Scriinium

Scriinium Canonum, d. l. 7. & l. vltim. de murilegulis.

Scriinium Numerorum d. l. 7.

Seu Numerorum, l. 4. de executorib.

In his Scriiniis varia erant Officia.

Centenarij, l. 7. 8. 9. eod. tit. de Palat.

Epistularij d. l. 7.

Ducenarij d. l. 7. 8. 9.

Mitendarij, l. 1. 4. 7. 8. 9. 22. eod.

Adiutores Officij Palatini Comitris S. L. qui matriculas tractabant, l. 16. 17. 20. eod. tit. l. 4. de executorib.

Indiculus seu Notitia Comitris S. L. que hoc Codice memorantur.

¶ Per Occidentem.	¶ Per Orientem.
Sub CONSTATE.	Sub IULIANO.
Marcellinus 340.	Felix 362.
vide Zosimum lib. 2. p. 692.	Sub VALENTE.
Sub VALENTINIANO	Felix 365. imò 368.
Sen.	vel 370.
Florentius 364. 365.	Archelaus 369.
366.	Tatianus 374.
Germanianus 367.	Sub THEODOSIO M.
Filematius 471. 372.	Palladius 381.
Sub GRATIANO &	Darius 382.
VALENTE Iun.	Cyngius 383.
Basilius 379. 383.	Trifolius 384. 385.
vide & Symmachum	Proculus 386.
lib. 10. ep. 47.	Valerius 386.
Macedonius 381.	Romulus 392.
Meminis Seuerus Suspi-	Sub ARCADIO.
tus. Hic idem vide-	Osius 395.
tur, ad quem extant	Martinianus 396.
epistolæ lib. 7. puta	Constantius 399.
quatuor Symmachi	Filometor 406.
epist. 26. 27. 28. 29.	Sub THEODOSIO Iun.
Florentius 385.	Martianus 414.
Sub HONORIO.	Synesus 411.
Eusebius 395.	"ad alium annum.
Firminus 398.	Anylius 416. 419.
Longinianus 399.	Asclepiodorus 422.
Troilus 401.	Maximinus 424. 425.
vide Synesum.	Acacius 426.
Vesicius 405.	Valerius 427.
Innominatus 408.	Ioannes 429.
Probus 411. 414.	Apollonius 436.
Rufinus 423.	

Notitia COMITVM RERVM PRIVATARVM.

De his lib. 6. tit. 9.

Comes rerum priuatarum passim. Comes rei priuatae l. 27. de petitionib. Comes priuati ærarij, d. l. vnic. qui à præb. tyron. priuatarum remunerationum Comes l. 2. de commætu. Comes priuatarum absolutè, l. 120. de Decurion. l. 14. de priu. eorum qui in s. p. l. vltim. de locatione fundor. iuris emphyt. Comes priuatarum largitionum, l. vltim. de incorpor. Comes absolutè, l. 31. de petitionibus: l. 2. de bonis vacans. Vnde Comitua priuatarum,

l. 49. de appellat. Comitua rei priuatae l. 9. de executorib. Vir Clarissimus l. 13. de petitionib. Perfectissimus Comes & amicus noster à Constantino vocatur, l. 2. de bonis vacantib. ab hoc multum diuersus Illustris Vir erat, l. 27. 30. 32. de petitionib. l. vlt. de incorpor. l. vlt. de locat. fund. l. vlt. de Palat. S. L. l. 4. in fin. de executorib. Inlustre eius iudicium, l. 30. de petition. Culmen ei tribuitur, l. vltim. in fin. de Palatinis. Laudanda experientia tua, l. 16. de petitionib. Magnificentia tua, l. 3. vnde vi. Præstantia tua, l. 12. de extraordim. Sinceritas tua, l. 4. 1. 45. de appellat. l. 11. de exactionib. Spectabilitas tua, l. vlt. repetund. Sublimitas tua, l. 2. & l. vlt. de incorpor. l. vltim. de iure fisci: l. 7. de petitionib. Simili iugiter infularum splendore cum Comite S. L. decorabatur, l. vltim. de Palatinis. In Comitatu Principis seu Imp. versabatur, l. 27. de petitionib. Patrimonium seu res Principis sub eius erat dispositione, l. 2. 12. 14. de tyron. l. 8. de iure fisci, domus Principis, l. 2. de tyronib. fundi perpetui iuris, l. 10. de infirm. his qua sub Tyran. quin & Palatia & luci, l. 1. de Aquaductu: l. 12. de iure fisci.

Bonorum etiam seu rerum fisco delatarum patrimonio Principis vindictio, incorporatio ad eius sollicitudinem spectabat, l. 7. 8. 11. 12. 13. 14. 16. 18. 21. 22. 23. 30. 31. 32. vltim. de petitionib. l. 8. de iure fisci: l. 1. 2. 3. seu vltim. de incorporat. l. 2. vltim. de bonis vacantib. proscriptorum, vacantium, l. 13. 17. de bonis proscriptorum. Locandorum item cura, l. 3. 4. 6. de locat. fundorum. Alienari de rebus priuatis Principis infcio eo nil potuit, nequidem à Præfecto Urbis, l. 9. de iure fisci. Rescripta donationis à Principe bonorum, quæ fisco delata, impetrata apud eum allegabantur, & delatores simul inducebantur, l. 12. 13. de petitionib. Instruetam prius petitionem ab officio Comitris R. P. oportebat, quàm quid vtiliter à Principe impetraretur, id est, descriptionem omnium bonorum Principi insinuati, l. 11. 14. 16. 23. 26. de petitionib. l. vltim. de bonis vacantib. & Symmachus, lib. 10. epist. 15. Ad eum appellabatur à Rationalibus, l. 41. 45. 49. de appellat. quo casu si mediocritas negotij aut longinquitas regionis litigatores ad Comitrem R. P. venire non poterat, poterat appellationis causam cognoscendam Reftori Prouinciæ delegare, d. l. 45. Arcarij, id est, susceptores reddituum domus Principis sub eius dispositione erant, l. 11. de iure fisci: l. 14. de susceptorib.

Rationales rei priuatae in singulis quibusque Prouinciis commorabantur, l. 1. de incorporatione. Erant

Rationales rei priuatae per Præfecturam Italiae, l. 11. de Iurisdic. l. 7. de bon. proscript.

Rationales rei priuatae per Africam, l. vltim. appellat. l. 2. de alim. que inop. par.

Rationales rei priuatae in diocesi Macedoniae, l. 2. de Iurisdic.

Titulus V. P. l. 1. de bonis vacantib. vbi vide quæ dixi.

Rationalis rei priuatae Romæ, l. 49. de appellat.

Gratias tua, l. vnic. de his qui se defer.

Officium seu Officiales Rationalis memorantur, l. 2. de bonis vacantib. d. l. 7. de bonis proscript. l. 6. de diuers. offic. l. 7. de cohort.

25. annorum militiae Curia liberabantur, d. l. 6. ab eo bona vacantia occupabantur, l. 2. de bonis vacans.

Erant sub Comite R. P. l. 10. de infirm. his qua sub Tyran. l. 11. de exactionib.

Munera eorum hæc. Bona fisco delata per Rationales rei priuatae inquirebantur, & fisco

fisco vindicabantur, l.7. de bonis proscript. De bonis vacantibus cognoscebant, l.1.2.4. de bonis vac. l.1. de incorp. Donata à Principe è fisci patrimonio reuocare quadoque iussit, l.2. de iure fisci. Domorum Principis cura ad eos pertinebat, l.1. de domib. ad rem prin. fundi patrimoniales & emphyteutici, l.unic. communi diuid. Eorum quæ ex Thefauris repetitis, vindicandorum cura ad eos pertinebat, l.1. de Thefauris: si quis rem Principis apud Iudicem lite pulsaret, Rationali præfente & defendente id fiebat, l.5. de Iurisdic.

Et tamen fundi perpetui iuris tradi non à Rationalibus, sed ab ordinariis Iudicibus debebant, l.10. de infirm. his qua sub Tyrann. Reum item è domo Principis emere inque eum statuere nullo interposito Rationali Iudex Provinciæ poterat, l.11. de Iurisdic.

Ab iis ad quos appellatum vide l.41.45.79. ult. de appellat.

Sub dispositione Viri Illustris Com. R. P. Comes domorum per Cappadociam, vel alibi sub Comite R. P. Orientis, l.2. de Palatinis, l. ult. ad L. Iul. repet. Qui & ipse Officium suum habebat, eiusque Officij Principem, d.l.2. è numero Mittendariorum singulis annis à Comite R. P. electum, d.l.2.

Rationales rei. priuatæ seu rerum priuatarum, l.11. de Iurisdic. l.41.45.49. de appellat. l.2. de iure fisci: l.14.26. de Decurion. l.10. de infirm. his qua sub Tyrann. l.1.2.4. de bonis vacantib. l.7. de bonis proscript. l.11. de exactionib. l.1. de domib. l.unic. communi diuid. l.5. de Iurisdic. l.1. de Thefauris, l.6. de diuers. offic. Eodem pertinet, l.2. de domib. ad rem prin. Actor dominicus pro Rationali, l.21. de Iurisdic. Officium Rationalis rei priuatæ, l.7. de bonis proscript. l.2. de bonis vacant. l.4. de Palatinis: l.3.2. de appellat.

Magistri rei priuatæ post Rationales, l.1.4. de iure fisci, l.1.4. de conlat. fund. patrim. l.14.26. de Decurion. l.1. de conlat. fund. patrim. l.3.3. de appellat. vel absolute Magistri priuatæ, l.14. & 26. de Decurionib. veluti Africæ, d.l.4. quæ inscribitur Dometio Dracontio Magistro rei priuatæ Africæ, &c.

Procuratores l. vltim. repetend. rei priuatæ, seu rei dominicæ, l. vltim. de iure fisci. Procurator patrimonij, & Officium eius per Bæticam, l.3. de bonis proscript. Comes & Procurator diuinæ domus, sub cuius dispositione erant bona Gildonis, l.16. de bonis proscript. quibus suis postea Comes præfuit: vide Notit.

Præpositi Gynæceo, l. vlt. ad L. Iul. repet. Officium: de eo agitur tit. de Palatinis S. L. & R. P. l.1.16.18.21. vltim. & l.3. in fin. vnde vi.

Hi sunt Palatini de quibus eo tit. Priuatiuum Officium dicitur l. vltim. de Palatinis S. L. & R. P. Huius quoque Officij mentio, l.50. de hereticis: l.3. vnde vi: l.1. de Agentib. in reb. l.7. 14. 16. 22. 29. 30. de petitionibus: l.4. de conlat. donat. l.11. de bonis proscript. l. vltim. de bonis vacant. l.6. de locat. fund. iur. emphy.

Scrinia l.4. de conlat. donat.

Primates Scriniorum d. l.4. Principatus Scrinij, l.5. de Palatinis.

Scrinium beneficiorum. Inducitur d.l.4.

Scrinium Exceptorum, d.l.5. de Palat.

Numerarij, l.4. de executorib.

Adiutores Officij Comitum R. P. d.l.4. de executoribus.

Adiutor Officij qui matriculas tractabat, l.16. de Palatinis.

Indiculus seu Notitia Comitum R. P.

Per Occidentem. Per Orientem.

Eusebius 342.
Eustathius 345.
Orio 353.
Cæfarius 364.
Florianus 364.365.
Theodorus 380.
Pelagius 385.
Gorgonius 386.
Messianus 389.
Seuerinus 390.
Messianus 395.
Eulogius 395.
Apoliodorus 396.
Hyperochius 397.
Mineruius 397.398.
Eulogius 398.
Firminus 398.399.
Saluinus 400.
Macedonius 410.
Vrsacius 416.417.
Venantius 422.
Proculus 422.
Trigetius 423.
Basilus 425.
Alexandrinus 367.369.
Fortunatianus 369.377.
Pancratius 379.390.
Nebriidius 382.383.
Drepanius 383.
Laurentius 396.
Nestorius 401.
Studius 401.
Nestorius 405.
Strategius 410.
Taurus 416.
Patricius 420.
Valerius 425.
Thalassius 430.
Hierocrates 435.

Comites R. P. de quibus non liquet, per Occidentem an per Orientem fuerint.

Florentinus 369.

Amvianus 383.

Maximus 415.

DE SPECTABILIBVS.

Post Illustres, sequuntur Spectabiles. De hac Spectabilium dignitate, vide l.187. de Decurionib. seu gradu, d. l.87. & de Spectabilibus, passim, inter alia l.52. de hereticis.

Notitia COMITIS DOMESTICORVM.

Comitis Domesticorum firmentio, l.2.3.5. de Domesticis & Protectoribus: l.38. de Decur. l.1. de venatione ferar. l.42. de hereticis. l.unic. qui à præbit. Tyronum.

Vir Clarissimus vocatur, l.38. de Decurionib. Iungiturque Viris Illustribus Præfectis, Magistris militum: præmittiturque Præposito Cubiculi, Magistro Officiorum, Quæstori, & Comitibus S. L. & R. P. in Constantij, d.l.38. de Decurion. & Honorij, d.l.unic. qui à præbit. tyronum. Aliter atque in Notitia Theodosij Iun. vbi his omnibus postponitur. Iuxta cum illis omnibus immunes erant à præbitione tyronum & equorum, d.l.unic. à præbit. tyron.

Sub eius dispositione erant Domestici, & Domesticorum scholæ, d.l.2.3.5. de domesticis: l.1. de venat. ferar. l.42. de hereticis. De quibus domesticis horum alij Equites, alij Pedites erant, suo titulo lib.6.

Hic quandoque vices Magistrorum militum agebat: vt Maurianus Comes domesticorum, l.1. de

de venat. ferarum. Missique aduersus Barbaros Comites domesticorum, d.l.unic. qui à præbit. tyron. Ita Comitem Domesticorum aduersus Francos missum Frigeridus scribit apud Gregorium Turonensem lib.2.c.9 eo ipso fortè anno, quo lex ea vnic. lata fuit. Vnde de his pariter vt à Magistris militum dicitur, d.l.unic. eorum virtutem Triumphis Principis subiugare de hoste captiuos.

Indiculus seu Notitia Comitum Domesticorum quorundam per Occidentem, & Orientem.

Seuerus 464. sub Valentiniano Sen. l.2.3. de domesticis. Meminit Amvianus Marcellinus, lib.23.p.371. in gestis Anni 367.
[Richomeres 377. idem Marcellinus, lib.31. p.479.490.]
[Mellebaudes 377. vel 378. Marcellinus, lib.31. p.485.]
Addeus 393. Comes domesticorum in Oriente sub Theodosio Magno, l.5. de domesticis.
Valens 408. sub Honorio, l.42. de hereticis.
Maurianus 414. sub eodem, l.1. de venatione ferarum.
[Castinus; cuius meminit Frigeridus.]

CASTRENSIS SACRI PALATII.

Castrensis fit mentio, l.38. de Decurionibus: l.12. de Palatinis S. L. l.1.2. de Castrensi-
nis: l.1. si petitionis socius: l.3. de priuil. eorum qui in S. Pal. l.unic. qui à præbit. tyron. Castrensis simpliciter vocatur, d.l.38. Comes & Castrensis, d.l.12. de Palatinis. Comes & Castrensis sacri Palatii, l.1. & 2. de Castrensi-
nis: l.1. si quis petitionis socius.
Spectabilis erat & vocabatur, l.1.2. de Castrensi-
nis. Compellabatur Spectabilis vestra, d. l.1. de Castrensi-
nis.

Sub dispositione eius erant Castrensi-
ni: de quibus est titulus 2. lib.6. id est, Palatini intra aulam obsequiis deputati, dicit. l.12. de Palat. S. L.

Officium suum peculiare habuit, d. l.1. de Castrensi-
nis.

Sub dispositione Illustris Præpositi S. Cubiculi eum fuisse colligo ex l.unic. qui à præbit. tyron.

Indiculus seu Notitia quorundam Castrensi- um S. Palatii quatuor numero.

In Occidente.
Mygdonius 315. sub Constantino M. Inscribitur ei lex 1. si perit. socius.
Seuerus 390. sub Valentiniano Iun. & Theodosio Magno, l.12. de Palat. S. L.
In Oriente.
Narfes 416. sub Theodosio Iuniore; l.1. de Castrensi-
nis.
Scholasticus 422. sub eodem, l.2. eod. tit.

PRIMICERIVS NOTARIORVM.

Vide lib.6. tit.

Primicerij Notariorum fit mentio, Rubrica, & l.2.3.4. de Primicerio & Notariis, lib.6. & l. pen. seu 14. de Senatorib. & globali collat. l.unic. Tom. V I.

qui à præbit. tyron. Nouella Theodosij 32. de Præteritis. De eo plura ad l.1. d. tit. de Primicerio. Spectabilis erat, d.l.unic. qui à præbit. equorum: & d. Nou. 32.

Is si de Conistorio Principis sine administratione aliquâ discederet, Vicariis anteponebatur, & Proconsulibus æquabatur, d. l.2. & 3. At si Magistri Officiorum honorariâ dignitate decoraretur, eodem nihilominus iure & priuilegio fruebatur, quo ij qui reipsa hanc dignitatem impleissent, d.l. vltim. & d. Nou. 32.

Per hunc recitari aliquando in Senatu Principum Orationes, d.l.14. de Senatoribus, cui iungenda lex 33. de petitionib. & lex 2. de conducto-
domus Aug.

Magistros Scriniorum præcedebat, vt apparet ex positione tit. 10. de Primicerio: & tit. de Magistris Scriniorum.

MAGISTRI SCRINIORVM.

De his est tit. 11. lib.6.

Proxima hæc dignitas, post Primicerium statim Notariorum, vt ex serie titulum appareret: & ex Notitia Imperij. Supra Vicarios erant, l.unic. hoc tit.

De Scriniis his & Magistris horum Scriniorum, memoriæ scilicet, Epistularum & libellorum dixi plenè ad l.unic. & ad tit. de proximis, Comitib. d. i. p. s. f.

Adde his Dispositionum Magistrum, l.10. de proximis.

Fit mentio Scriniorum: de quibus Legationes Provinciarum recitabantur, l.10. de Legatis. Id verò Scrinium erat Epistularum, vt docet Notitia Imperij.

Magistri Scrinij memoriæ fit mentio Nouella Valent. III. de homicidiis.

Spectabilis Vir erat & dicebatur d. Nouell.

COMES STABVLI, vel sacri Stabuli.

Tribus legibus fit eius mentio, l.3. de Equorum conlat. l.29. de annonæ & trib. l.unic. qui à præbit. tyron.

Vir Clarissimus d.l.3. de Equorum conlat. Spectabilis, d.l.unic. qui à præbit.

Aliàs, Tribunus stabuli: vide l.unic. de Comitib. & Tribun. schol.

In Africa; d. l.3. & l.29. in fin. de annonæ & trib.

Pro equis quippiam (portularum nomine Comitum stabuli datum, putà duos solidos, d. l.3. quod abrogatum, l.29. in fin. de annonæ & trib.

Gradus Comitum stabuli. Post Scriniorum Magistros, Tribunos & Notarios, & Spectabiles Comites Archiatrorum, ante Curam Palatii, & Proximos Scriniorum Comitisque Dispositionum, d.l.unic. qui à præbit. tyr.

DE PROCONSVLIVS IN GENERE.

In genere de Proconsulibus. Sublimis Præfecturæ apicem ordo Proconsularium dignitatum sequitur, l.7. de honor. codicillis. Granitas Tua, l.3. de falsis. Ante Comitum Orientis, & Præfectum Augustalem, d.l.15.16.

T r Pro

Proconsoles, Comites Orientis, Præfeti Augustalis Vicarij, Iudices ordinarij, l. 15. 16. de pœnis.

Proconsoles, Consulares, Correctores, Præsides, l. 8. de cohort.

Proconsoles, Rectores Prouinciarum, l. 4. de cursu.

Inuerso ordine in l. 13. de accusat. Præsides, Correctores, Consulares, Vicarij, Proconsoles.

Ante Vicarios, l. 2. de Primicerio: l. vnic. de superinducto: l. 4. ad L. lul. de ambitu, d. l. 15. 16. l. 54. de hereticis.

Ante Comites rei militaris, l. 1. de Comitib. rei milit.

Æquabantur Proconsularibus Comites Consistoriani, l. vnic. de Comitib. Consistorianis.

Notariorum Primicerij Proconsularibus æquabantur, l. 2. 3. de Primicerio.

Præferbantur his qui honorarios Magistrorum Equitum codicillos adepti erant, l. 4. de honor. codicillis.

Spectabiles erant, vide inf. in singulis Proconsularibus.

Separantur passim à Rectoribus Prouinciarum, seu Ordinariis Indicibus, l. 4. de cursu: l. 24. de cohortalib.

Proconsulari honore succincti dicuntur, l. 54. de hereticis. Proconsulari honore sublimes, l. 12. de Prætorib. Proconsularis potestas, l. 4. ad L. lul. de ambitu. Proconsularis apicis dignitas, l. 3. de Princip. Agentium. Hac dignitate Proconsulari alij decorati veluti Principes Agentium in rebus, d. l. 7. Honorarij Codicilli Proconsulares, l. 5. de honor. codicill.

Insignia eorum, l. 4. de honor. codicill. l. 1. de Comitib. rei milit. Secures & fasces, l. 7. de honor. codicill. Fasces cum cutulibus, l. 3. de Primicerio.

Officia Proconsularia, l. 7. de cohortalib. seu Proconsularis militia, l. 23. de cohortalib.

Officium Proconsulare, l. 24. ead.

Iterare Proconsularem potestatem vetitum, l. vlt. ad L. lul. de ambitu. Ex-Proconsule quis ad Præturam vocari poterat, l. 15. de Prætorib.

Iudicabant vel ex delegatione, vel ex appellatione, vel ex ordine, l. 16. de appellat.

His vicem Examiniis sui mandasse dicuntur Principes, in iudicandis appellationum causis, l. 3. de appellat. seu sacrum horum examen dicitur, l. 62. de appellat. Ab iis appellabatur, l. 2. 16. de Appellationib. l. 2. de his qui per metum: ad Principem d. l. 16.

In Oriente Proconsoles duo fuere, Achaiae & Asiae, qui duo Proconsulum appellatione intelliguntur, l. 4. de patrociniis vicorum: ad certium aliquando, Palaestinae. Vnus in Occidente Proconsul Africae fuit.

Ex-Proconsularibus, l. 7. de honor. codicill. l. 4. de patrociniis vicorum.

PROCONSVL ACHAIÆ.

Spectabilis Vir, l. vltim. de bonis vacantibus.

Sedes eius Corinthus, l. 2. de accusat.

Fisci Aduocatus in eius foro, d. l. vltim. de bonis vacantibus.

Officium eius. Princeps, ex scholâ Agentium in rebus, l. vlt. de Princip. Agent.

Indiculus seu Notitia duorum Proconsulorum Achaia.

Seuerianus 349. l. 9. de Episcopis: quanquam alibi dicitur Proconsul Asiae.

Hesychius 435. l. 8. de Princip. Agent.

PROCONSVL ASIÆ.

Vit Spectabilis, l. 21. de diuers. offic. Experientia tua, l. 28. de hereticis.

Ante Comitum Orientis, Præfectum Augustalem & Vicarios, d. l. 21. de diuers. offic.

Officium Proconsulis Asiae memoratur, d. l. 21. de diuers. offic.

Indiculus seu Notitia Proconsulorum Asiae sub Theodosio Magno & Arcadio.

Auxonius 381. Huc fortè pertinet quoque Symmachi epist. 38. lib. 1.

Flavianus 384. Ad hunc quoque pertinere videtur epist. 24. lib. 2. Symmachi.

Victorius 392. 393. 394.

Aurelianus 395.

Eternalis 396.

Nebrius 396.

PROCONSVL PALÆSTINÆ.

Indiculus trium Proconsulorum Palaestinae sub Theodosio Magno.

Eucharis 383.

Agrestius 384.

Florentinus 385.

PROCONSVL AFRICÆ.

Eius quoque mentio fit, l. 7. de pactis: quæ ad mulierem quandam data est. Ad eundem spectat, l. 15. de cursu: l. vltim. de appellat.

Vir Spectabilis, l. 1. de milit. veste. Spectabilitas tua, l. 185. 186. de Decurionib. Vir Clarissimus, l. 4. de susceptorib. d. l. 7. de pactis. Amicus noster, d. l. 7. Excellentia tua, l. 7. de cursu. Sublimitas tua, l. 24. de annona & trib. l. 149. de Decurion.

Dicatio tua, l. 21. de appellat. Grauitas tua, l. 3. ad l. Corn. de falso. Fortè etiam l. 44. de hereticis.

Laudabilitas tua, l. 166. de Decurion. Prudentia tua, l. 10. quorum appellat. Sinceritas tua, l. 2. de scenicis.

Cognitor, de Proconsule Africae, l. 34. de annona. Proconsul absolutè, pro Proconsule Africae, l. 2. de his qui per metum Iudicis: quæ lex inscripta Præfecto Prætorio Italiae.

Vice sacra seu vice Principis iudicabat & auditorium eius, l. 3. 62. de appellat. l. 3. quorum appellat. Principis auditorium, d. l. 3. quorum appellat.

Appellationum causas cognoscebat, de appellat. Gentilium scilicet & Præfectorum eorum per Africam, l. 62. de appellat.

Item à Rationali rei priuatæ per Africam, l. vlt. de appellat.

Mancipum cursus publici dispositio formâ eius tenebatur, l. 15. de cursu publ.

Sub Præfecti Prætorio Italiae dispositione erat, l. 4. de susceptorib. & d. l. 2. de his qui per metum.

Fisci

Fisci Aduocatus in foro Proconsulis Africae memoratur, l. 1. de Aduoc. fisci: l. 1. de concess. Aduoc.

Sub dispositione eius fuit quoque.

Itinerum per Africam cura, l. 1. de itinere mun. Cursus publici, & mancipum per Africam, l. 15. de cursu.

Sedes eius ordinaria, Karthagine, l. 20. de exactionibus: l. 32. de ammon. & trib. l. 9. de murilegular: l. 1. de concess. aduoc. l. 3. 10. quorum appell. l. 1. de extraord. l. 2. de famos. libell. l. 9. de Decurion. vide & Saluanum lib. 7.

Aliquando Hadrumeti, l. 1. de panis: l. 2. de appell. l. 1. quorum appellat.

Officium Proconsulis Africae seu Proconsularis. Eius mentio l. 1. de milit. veste: l. 4. 31. de susceptoribus: l. 3. ad L. Corn. de falso: l. 2. de famos. libell. l. 13. quorum appellat. l. 8. & 23. 24. de cohort. l. 21. de appellat. l. 176. de Decurionibus: l. 34. de cursu: l. 12. de Pistorib. l. 2. ad L. lul. de ambitu.

Princeps, & Primates Officij memorantur, d. l. 2.

Largus 415. 418.

Georgius 425.

Celer. 429.

COMES ORIENTIS.

Alius à Vicario Orientis.

Comitum Orientis fit mentio, l. 15. de panis: l. vltim. de Princip. Agent. l. 7. de iurisdic. l. 33. 63. de Decuri. l. 21. de diuers. offic. l. vnic. de Prab. Sal. l. 30. de appell. Comes absolutè dicitur, l. 4. de patrociniis vicorum. Comitum Orientis, l. 11. de Censitorib. l. 3. de Primicerio. Infula eius, d. l. 3.

Tituli eius: Spectabilis Vir, l. 21. de diuers. offic. Grauitas tua, l. vnic. de prob. salar. (emendata inscriptione.) Sublimitas tua, l. 33. de Decurion. quæ est Constantij Imp.

Post Proconsoles, l. 21. de diuers. offic. l. 15. 16. de panis.

Iungitur cum Ægypti Præfecto seu Augustali Præfecto, imò & præmittitur, d. l. 3. de Primicerio: d. l. vlt. de Princip. Agent. l. 21. de diuers. offic. l. 15. 16. de panis. Post Proconsoles, ante Præfectum Augustalem seu Ægypti, d. l. 3. l. 16. de panis: d. l. 21. Post Comitum Ægypti, d. l. vltim.

Sub dispositione eius fuerunt. Inter alias Syria, l. 103. de Decurion. & Antiochia (totius Orientis vertex) l. 51. de Decurionib. vbi & sedes eorum erat: vide Zosimum lib. 5. p. 781. & Berythus, l. 41. de cursu: l. 63. de Decurion. (nisi vt dixi, de alio Comite id accipiendum.) Aqueductum ibi cura ei incumberebat, l. 7. de Aqueductu: l. 36. de operibus publicis. Metallis & metallariis per Orientem præerat, l. 2. de metallis.

Extra ordinem per Ægyptum emendorum nonnullorum negotium ei datum, d. l. 63. de Decurion. nisi de alio Comite Orientis, puta largitionum Comitatus accipienda sit: vide quæ ad eam leg.

Officium Viri Spectabilis Comitum Orientis. Memoratur id l. 21. de diuers. offic. Comitiani dicuntur, l. 18. de cohort.

Princeps de schola Agentium in rebus, l. vltim. de Princip. Agent. vnde Principatus Officij, l. 14. de cohort.

Asterius 397. 398.
Sub THEODOSIO Iun.
Aurelianus 415.
Imò fuit PP. Orientis.
Abtharitus 435.

PRÆFECTVS AVGVSTALIS.

Præfectus Augustalis: absolute Augustalis, l. 190. 191. de Decurionib. l. 4. de patrocini vicor. l. 57. de appellat. vnde Augustalitas pro manere Augustalis præfecti, l. 11. de Censurorib. & Augustalianum iudicium, l. ultim. de patrocini vicorum: quomodo & Augustalianum Officium, l. 3. de iudictionib.
Spectabilis Vir, l. 21. de din. offic. l. 15. de Legatis: l. 42. de Episcopis: l. 190. de Decurionib. Experiencia tua, l. 12. 6. de Decurion. Grauitas tua, l. 80. de Decurionib. Laudabilis auctoritas tua, in supposititia, l. ultim. de Episcop. indic. Sedis tua iudiciaria potestas, d. l. 126. de Decurion. Post Comitum Orientis, l. 21. de din. offic.
Sub dispositione Viri Spectabilis Præfecti Augustalis fuere Indices diuersarum Prouinciarum, iudices ordinarij, l. 9. de Iurisdic. l. 80. de Decur. atque adeo variæ Prouinciæ.
Varia eius munia, l. 2. de defensorib. ciuit. l. 190. ult. de Decurion. Multa grauis ei imposita quandoque veluti 25. auri librarum in s. p. l. ultim. de Decurion.
Sedes eius Alexandria, l. 1. de Alexandr. pleb. primariis.
Officium eius: cuius mentio, l. 21. de diuers. offic. l. 1. de Alexandr. pleb. primar. l. 22. de susceptorib. l. 126. de Decurion. l. 3. de iudictionib.
Princeps de schola Agentium in rebus: l. ultim. de Princip. Agent.

Indiculus seu Notitia Præfectorum quorundam Augustalium seu Aegypti, ab Anno Domini 354. ad Annum Domini 435. de Codice Theodosiano.

Præfecti Aegypti dicuntur sequentes.
Longinianus 354.
Ecdicius 362.
Tatianus 367.
Iulianus 380.

Præfecti Augustales.
Palladius 382. Euagrius 391.
Hypatius 383. Hypatius 392.
Florentius 384. Potamius 392.
Paulinus 385. 386. Remigius 396.
Florentius 386. Gennadius 396.
"v. Claudianum & Synes.
Erythrius 388. Arachelans 397.
Alexander 390. Cleopater 435.
Cum hæc Præfectorum Augustalium serie conferri & ex ea restitui debet Chronicon Alexandrinum, quod Scaliger edidit.

DE VICARIIS IN GENERE.

DE Officio Vicarij est titulus 6. libri primi. De Vicariis est etiam lex vnic. quacunque præd. potest. l. 12. 13. 38. 61. de cursu: l. 11. de accusat. Ab his Vicaria potestas, l. 13. in fin. de Prætorib. l. 1. de

annon. & trib. l. 17. de proximis: l. 12. de cursu: l. 10. de proximis Comitib. l. omnis 5. de iis que administr. l. vnic. de Comitib. qui inlustrib. Agent. ad sid. l. ultim. de Suariis: l. 4. ad L. lul. de ambitu: l. 9. de Legatis. Vicariana potestas, l. 11. de Censurorib. l. vnic. de Magistris Scriuorum. Vicaria potestatis administratio, l. 7. de honor. cod. Præsident Vicaria potestatis, l. 9. de Legatis. Vicarianus honor, l. 54. de hereticis.

Erant autem Vicarij Præfectorum, l. 6. de diuers. offic. Vicarij Illustrissimæ Præfecturæ, l. 1. ne quis in Palat. l. ultim. de aduocato fisci. Vicarij Præfecti Prætorio, l. 4. de extraordin. Vicarij sedis excellentæ, l. vnic. de Comitib. qui inlustrib. agentib. ad sid. Agentes Vicariam Præfecturam, l. 3. de famosis libell. l. 6. de cursu publ. l. 3. de sponsalib. Agentes vices Præfecti Prætorio, l. 2. de Paganis: l. 1. de usuris. Pro Præfecto vel Propæfectis in inscriptione, l. 5. de Paganis. Vice Præfectorum cognoscences, l. 16. de appellat. Indecque Vicaria Præfectura, d. l. vnic. de Comitib. qui inlust. Agent. l. 15. de Prætoribus. Nempe pro-Præfectis plures Prouincias administrabant de quibus est, & l. quicunque 6. in princ. de iis que administr. Dioceses sibi creditas temperabant, l. 4. de proximis, dioceses fortiebantur, l. 1. ne quis in Palat. Dioceses regabant, l. 9. de Legatis: l. 33. de cursu publ. Vnde Vicarij huius vel illius dioceseos, l. 66. de Decurionib. l. 42. de cursu: l. 94. de Decurionib. l. 10. de hereticis: l. 7. de defensorib. l. 12. de exactionibus. Ideoque passim adduntur Reçtoribus singularum Prouinciarum seu ordinariis Cognitoribus, vel Potestatis, l. 20. de petition. l. ultim. de aduoc. fisci.

Grauitas tua, l. 4. de priuil. eorum qui in s. p. l. 29. de appellat. Sinceritas tua, l. 31. de cursu: l. 2. de libellis fam. l. 5. 16. de panis, l. 7. de honor. Codic. l. 2. de Primicerio: l. 40. ad L. lul. de ambitu: l. 54. de heretic.

Spectabiles erant & dicebantur, l. vnic. de off. Vicarij: l. 21. de diuers. offic. l. 60. 61. de appellat. l. 24. de susceptorib. l. 10. de Suariis: vide & Symmachum lib. 10. epist. 36. & 46. Laudabilis, l. 22. de diuers. offic. A cæteris Iudicibus separabantur, l. ultim. de canon. frum. V. R. id est, à Reçtoribus Prouinciarum singularum. Imò sub his Indices fuere, l. 1. de offic. Iudicum omnium: l. vnic. si quacunque præd. potest.

Quod Gradum eorum attinet Proconsulibus inferiores erant. Exæquati Proximis Scriuorum & Magistris dispositionum, l. 2. de proximis. Comitum dignitate auctis, l. 10. de proximis. Ex-Proximis exæquati, l. 11. 17. de proximis, vt & Comitibus Orientis, Præfectis Augustalibus, d. l. 16. de panis, & Magistris Scriuorum l. vnic. de Magistris Scriu. & Notariorum Primicerijs, l. 2. 3. de Primicerio & Notar. Notarij & Tribuni, l. 2. de Primicerio. Inter Vicarios, Duces & eos qui Comitum primi ordinis mernerant, ni hil intererat, l. vnic. de Comitib. & Archiatris. Adfessores Virorum Illustrium in actu postorum his æquati, l. vnic. de Comitib. qui inlust. ag. adfess. Archiatris item intra Palatium militantes, d. l. vnic. de Comitibus & Archiatris: vtique hi, si videlicet Comitum primi ordinis honorati essent, d. l. vnic. vt & Professores Constantinopoli post 20. annorum obsequium Comitum primi ordinis ornati, l. vnic. de professorib. qui in V. C. Vicariana dignitas Primariis Agentium in rebus data, l. 20. 21. 22. de Agentib. aliisque, vide l. ultim. de Senatorib.

Muneris eorū fuit: Annonarum & Tributorum cura, l. vnic. de offic. Vicarij: l. 1. in fin. de annona & trib. Eodemque refero & l. 1. de offic. Iudic. omn. conlationis

tionis ac transmissionis totius cura, d. l. vnic. Eoque sine Iudicibus seu Reçtoribus Prouinciarum immine, d. l. vnic. de offic. Vicarij, inque eos vindicare quorum indenotio cognita fuerit in illatione vel transmissione, d. l. vnic. Neque quidquam de annonis alicui remittere, l. 1. de annon. & trib. Comes rei militaris species annonas de conditis vsurpare non poterat, nisi Vicarius Comitibus vsurpare non poterat, nisi Vicarius Comitibus vindicare & vicissim, l. vnic. si quacunque præd. potest. vagos & desertores corrumpere, & custodire, donec de his ad Principem referretur, l. 16. de re militari. Palatia à transeuntium iniurijs & à seniq vindicare, l. 1. ne quis in Palatijs. Metallatis etiam præcant, l. 9. de metall.

¶ Quod Iurisdictionem eorum attinet, non tantum ex ordine indicabant, verum etiam ex appellatione, quandoque ex delegato, l. 16. de appellat.

Quod Cursum publicum spectat: Euectiones facere seu cursus publici vsurpandi licentiam facere non potuerit, l. 12. 38. de cursu: nisi pro translatione specierum largitionalium, l. 13. 18. 20. 33. 40. 61. de cursu. Ipsi Vicariis Princeps manu sua euectiones perscriptas denas vel duodenas annuas ad implendas necessitates publicas faciebat, l. 12. de cursu. Et Vicario proficiscente, 30 tantum asini, veredi decem moueri poterant, l. 38. de cursu. Vicarij autem alij administratione functi, perfuncti, l. 15. in fin. de Prætoribus: alij Epistulas, id est, honorarios codicillos Vicariorum adepti, l. 5. de honor. codicillis. Aduocati fisci in foro Vicariorum fit mentio, l. 9. ult. de Aduocato fisci. Qui ex-Vicariis erant, ad Præturam vocari poterant, l. 13. 15. de Prætorib. Vicariam potestatem repetere seu iterare prohibetur, l. ultim. ad L. lul. de ambitu. In salutandis iis certus ordo seruatus. Ofculandi eos in salutationibus ius fuit Domesticis ac protectoribus, l. 4. de domesticis.

Officium Vicariorum. Eius mentio, l. 2. de Curiosis: l. 8. 61. de cursu: l. 6. 16. 21. de diuers. offic. l. 2. de fam. libell. Officiales Præfectorum Vicariorum, l. 6. de diuers. offic. Officiales Vicarij militia perfuncti, ad adorandam Principis purpuram admitti, l. 16. de diuers. offic. Item Officialis 25. annorum militæ Curia liberabantur, d. l. 6. diuers. offic.

Chartas ac ratioeina publica quidam in Officio Vicarij tractabant, l. 11. de diuers. offic. Numerarij Vicarij, l. omnis 5. de iis que administr. Officij tempore quidquam comparare prohibiti, d. l. 5.

Indiculus & Notitia Vicariorum incertæ dioceseos.

Ianuarius 320.	Seuerus 319.
Magdalianus 341.	Valerianus 330.
Marcianus 384.	Volusianus 365.
Magnus 326.	Vrsus 314.
Imò 354.	[nisi Verus Vicar. sol. Africa: supponatur.]

VICARIVS ASIÆ.

Vicarius dioceseos Asianæ idem dicitur, l. 69. de Decurion. Ante Vicarium Ponticæ nominatur, l. ultim. de Princip. Agent. Officium eius memoratur, l. 16. de re militari. Princeps de schola Agentium in rebus, l. ultim. de Princip. Agent.

Indiculus seu Notitia Vicariorum Asiae.

Beronicianus 334. 354.
Sub VALENTE.
Clearchus 365.
Auxonius 365.
Sub THEODOSIO Magno.
Menandrius 385.
Desiderius 385.
Sub ARCADIO.
Euthymius 396.
Theophilus 398.
Sub THEODOSIO Iun.
Eustathius 435.

VICARIVS PONTICÆ.

Vicarius dioceseos Ponticæ dicitur plenius, l. 42. de cursu publ. l. 7. de defensoribus. Post Vicarium Asiae nominatur, l. ultim. de Princip. Agent. in reb.
Grantatis titulus ei tributus, l. 94. de Decurion. Munus eius. Cursus publici cura, d. l. 42. Exactiones, l. 12. de exactionib. Decuriones ad Curiam renocare, d. l. 94. de Defertores & Latrones eructe, l. 7. de defensorib. Hæreticorum cætus impedire, l. 10. de hæreticis.
Duo Vicarij Ponticæ hoc Codice memoratur, Constantianus 382. 383. sub Theodosio M. Nestarius 435. sub Theodosio Iun. Princeps Officij de schola Agentium in rebus, l. ultim. de Princip. Agent.

VICARIVS THRACIARVM.

Vnus memoratur Philoxenus Vicar. Thraciarum sub Theodosio Magno, Anno 392. l. 124. de Decurionib.

VICARIVS MESOPOTAMIÆ.

Vnico memoratur loco Vicarius Mesopotamiæ in Constantij l. 4. de cohort. Anno D. 349.

VICARIVS ORIENTIS.

Alius à Comite Orientis.

Vnus Vicarius Orientis memoratur hoc Codice, sub Constantino Magno Maximus Anno D. 25. l. 12. de Decurion. & l. 1. Cod. in quibus causis coloni, lib. 11.
De eodem accipio, & l. 1. de gladiatoribus, quæ dicitur PP. Berytho.
Dracilianus, qui dicitur agens vices Præfecti Prætorio, cuius dioceseos fuerit sub Constantino Magno inquiri ad l. 1. de usuris, & ad l. 1. de hereticis, quæ ad eum data sunt.
Sub Vicarij Orientis dispositione fuerunt Syria Coele. Phœnice, arg. d. l. 1. de gladiatorib.

VICARIVS MACEDONIÆ.

Duo tantum Vicarij Macedoniæ hoc Codice memorantur.
Felix 365. l. 5. de Iurisdic. Albucianus 380. l. 4. de Questionib.

VICARIUS VRBIS ROMÆ.

Vicarius Urbis Romæ, l. 3. 4. de ryonib. l. 6. de adulter. l. ultim. quib. equorum usus: Vicarius Urbis l. 2. de in c. nupt. l. 2. unde vil. 2. de Princip. Agentium: l. 61. de appellat.
Spectabilis, l. 61. de appellat. l. 2. 4. de susceptoribus: l. ultim. de Suariis: l. ultim. de Decuriis P. R. Spectabilis Vicaria potestas, l. ultim. de Suariis: De quibus appellationibus in criminalibus cognosceret, vide l. 61. de appellat. Gratuitas tua, l. 29. de appellat. Spectabilitas tua, l. 162. de Decurionibus.
Sub dispositione Vicarij Urbis Romæ Prouinciæ infra scriptæ inter alias, Valeria,
Et Picenum l. ult. quibus equorum usus.
[Campaniâ, inque ea] Anellinates, l. 68. de Decurionibus.
Officium.
Primiticrius, l. ultim. de Suariis: l. 2. de executorib.

Indiculus seu Notitia Vicariorum Urbis Romæ.

Ianuarius 320.	Potitus 379. 381.
Volutianus 355.	Auridius 381.
Hymenius 362.	Hellenius 386.
Seuerus 364.	Orientius 390.
Magnus 367.	Varus 398.
Probus 372.	Benignus 399. 400.
Simplicius 393.	

VICARIUS ITALIÆ.

Gratuitas tua, l. 4. de priuil. eorum qui in S. Pal.
Sub dispositione Vicarij Italiæ fuerunt Prouinciæ variæ: Venetiâ, inter alias: vt docet l. 2. ne opera à cõlat.

Indiculus seu Notitia Vicariorum Italiæ.

Iulius Verus 321.	} Repete ex Profopogr. leges ad hos datas.
Bassus 326.	
Fauentius 365.	
Cataphronius 370.	
Italicus 374.	

VICARIUS AFRICÆ.

Vicarius Africæ, ad quem variæ constitutiones datæ sunt, memoratur quoque l. 3. de erog. mil. ann.
Spectabilis erat & vocabatur, l. ult. de Decurion. P. R. Sed tamen lex illa potius referenda ad Vicar. Urbis.
Compellabatur, Sinceritas tua, l. 13. de annon. l. ultim. de actionib. Procurator. l. 17. de Pistorib. l. 9. de exactionibus. Solertia tua, l. 13. de annon.
Sub dispositione Vicarij Africæ fuerunt. Iudices seu Rectores Prouinciæ varij: de his l. 1. de officio Iudicum omnium: l. 17. de Pistoribus.
Consulares, inquam & Præfides, l. 9. de exactionibus.
Præfectus annonæ Africæ, l. 13. de annon.
Inter alia viarum cura per diocesium Africæ ad eum pertinuit, l. 2. de in. muner. Conditorum

militarium cura: neque ex his quidquam Comes Africæ vsurpare poterat citra Vicarij arbitrium, l. 3. de erog. mil. ann. Nauicularij Africani sub eius dispositione fuerunt, l. 36. de Nauicul. l. 3. 4. de præd. nauicular.
Aduocatus fisci in foro huius l. 3. de Aduocato fisci.

Sedes eius Karthagine, vbi leges quæ ad eum datæ, Acceptæ: putà l. 9. de exactionib. l. 24. de Decurionib. l. 13. de annonæ: l. 1. de indulgent. debitor. l. vnic. de parricidio.
Propositæ, l. 84. de Decurion. l. 9. de metatis: l. 1. de famosis libellis.
Acceptæ & nonnullæ Constantinæ, l. 9. de susceptorib. Hadrumeti, l. ultim. de fide haste: vide & l. 10. de iure fisci. Tacapis, l. 33. de appellat. Tamugadi, l. 2. de honor. codic.
Propositæ & Thebeste, l. 5. 6. de appellat.
Officium quod habebat Vir Spectaculis Vicarius Africæ memoratur l. 33. de appellat. l. 13. de annonæ: l. 2. de famosis libellis.

Indiculus seu Notitia Vicariorum Africæ.

Domitius Celsus 315. 316.	
Petronius Probianus 316.	
Locrius Verinus 318. 319.	
Catullinus 338.	
Anatollus 339.	
Perronius 340.	
Eubolides 344.	Titianus 380.
Martinianus 358.	Camerius 381.
Auitianus 362. 363.	Magnillus 392.
Dracontius 364. 365.	Hierius 395.
367.	
Musufilus 368.	Dominator 399.
Crescens 370. vel 373.	Sapidianus 399.
371.	
Chilo 374.	Strategius 403.
Flauianus 377.	Sapidianus 406.
	Gaudentius 409.

VICARIUS HISPANIARVM.

De eo l. 5. de sponsalib. l. 5. de appellat. non recip. l. 3. de offic. Reçtor. pron. l. 4. de custod. reor. l. 1. de discussorib. l. 2. de tabulariis: l. 14. de accusat. l. 1. quorum bonorum: l. 15. de Decurionib. l. 5. unde vi: l. 15. de Paganis: (ibi quippe PP. Hispaniarum, est Propræfecto Hispaniarum): l. 61. de cursu publ.
Vir Clarissimus, l. 4. de custod. reor.
Sub dispositione Præfecti Prætorio Galliarum fuit, l. 61. de cursu publ.
Iudices sub eius dispositione, eorumque officia, l. 3. de diuers. offic.
Sedem suam Hispali habebat, l. 5. de sponsalib.

Indiculus seu Notitia Vicariorum Hispaniæ.

Tiberianus 336.
Albinus 341.
Valerianus 365.
Artemius 369. 370.
Marinianus 383.
Petronius 395. 396. 397.
Macrobius 399. 400.

VICARIUS GALLIARVM.

De eo accipio l. 11. de diuers. offic.

VICA

COMES AFRICÆ.

Comes Africæ seu per Africam: de quo l. 13. de diuers. offic. l. 5. 1. 56. de hereticis, seu Comes rei militaris per Africam, l. 3. de erog. mil. ann. Comes rei militaris per transmarinas Prouincias, l. 1. de Comitib. rei milit.
Spectabilis Vir l. 31. in fin. de Episcopis.
Prouinciatarum Rectores monere debebat, l. 15. de Decurionib. de Conditis citra Vicarij arbitrium quidquam vsurpare vocabatur, d. l. 3. de erog. mil. ann.
Sedem habebat Karthagine, colligo ex subscriptione, l. 15. de Decurionib.
Officium eius. Dicitur armata apparitio Comitibus Africæ, l. 31. in fin. de Episcopis.

Indiculus seu Notitia Comitum Africa.

Sub CONSTANTINO M.	Annius Tiberianus 326, 327.
Sub VALENTIN. SEN.	Romanus 372. "vide & Ann. Marcellin. lib. 28. non semel. Zosimum lib. 4. p. 744.
Sub VALENTIN. IUN.	Gildo 386. "vide Claudianum de bello Gildonico. " & 393. l. 9. de adulter. vide & Symmachum, Zosimum, Claudianum. "De eodem vide & l. 16. de bonis proscript. l. 7. de metar. l. 19. de bonis proscript. l. 19. de panis. l. 9. de metar. Marchatidius. "vt puto, si que Gildoni suffectus mox & proscriptus, 401. l. 18. de bonis proscript. Barhanarius 401. d. l. 18. "Memini & Zosimum lib. 5. p. 813. in gestis Ann. 408. Heraclianus 410. "l. 51. de hereticis: Eadem lex rursum proposita A. 415. l. 56. de hereticis. vide & Zosimum in gestis Anno 408. lib. 5. Orosium, Marcellinum Chronico. De eodem est lex 13. de infirm. huius qua sub Tyran. l. 11. de panis.
Sub HONORIO.	

COMES HISPANIARVM.

De eo agitur l. 4. de Decurionib. l. 1. de accusat. l. 2. de fide testium: l. 5. de donationib. l. 3. de maternis bonis: l. 8. de nauicul.
Sublimitas tua, d. l. 4. de Decurion.
Sedes Comitibus Hispaniarum, Corduba, arg. l. 1. de accusat.
Sub Constantino Magno tantum eius mentio.

Indiculus seu Notitia Comitum Hispaniarum.

Octavianus 317.
Seuerus 333. 334. 336.

COMITES per GALLIAS, ad Rhenum.

Fit eorum mentio, & quidem ad Rheni limitem in Valentini Sen. l. 9. de re milit. Anno 367. Huiusmodi

VICARIUS QVINQUE ProuinciARVM.

Vicarius quinque Prouinciæ vnicæ, l. 15. de Paganis Anno 399. memoratur: vbi disquiri quænam illæ quinque Prouinciæ fuerint: nempe Duæ Aquitanie, & tres Lugdunenses.
Coniungitur & subiicitur Propræfecto Hispaniarum, d. l. 15.
Proclianus Vicarius quinque Prouinciæ ibi nominatur.

VICARIUS BRITANNIARVM.

Vnius tantum Vicarij Britanniarum mentio nominè extat Codice Theodosiano: nempe Pacatianus, ad quem data Constantini l. 2. de exactionib. Anno D. 319.

De COMITIBVS rei militaris in genere.

DVcibus potiores l. 11. de diuers. offic.

COMES ÆGYPTI.

De Comite Ægypti agitur l. 52. de cursu: l. vnic. de Comitib. & Tribun. scholar. l. 3. de patrocin. vicorum: l. 8. seu ultim. de Princip. Agent. in reb. l. 1. 1. de Paganis. Dicitur & Comes Ægyptiaci limitis, d. l. 52. de cursu. Inde Ægypti Comitua, l. 3. de Primicerio & Notar.

Sub Præfecto Prætorio Orientis erat, d. l. 52.
Par dignitate cum Comite Ponticæ dioceseos, ante quem tamen nominatur, l. vnic. de Comitib. & Tribun. scholar. Infulæ Comituiæ Orientis, siue Ægypti, d. l. 3. de Primicerio.
Euectionum faciendarum ius ei ademptum, d. l. 52. de cursu. Eius prærogatiua, d. l. vnic.
Officium eius memoratur l. 3. de patrocin. vicor. Princeps de schola Agentium in rebus, l. ult. de Princip. Agentium.

Indiculus seu Notitia Comitum Ægypti.

Romanus 391. sub Theodosio Magno, d. l. 1. 1. de Paganis.
Heraclianus 395. sub Arcadio, l. 3. de patrocin. vicor. vide Synesij epp. decem à 137. ad 146.
Theodorus 435. sub Theodosio Iun. l. 8. seu ult. de Princip. Agent.

COMES PONTICÆ DIOCESEOS.

Fit mentio l. vnic. de Comitib. & Tribun. scholar. Iungitur Comiti Ægypti, d. l. vnic.
Prærogatiua eius, d. l. vnic.

COMES MACEDONIÆ.

Vnicæ de eo l. 2. sine censu: & vnici Acacius Comes Macedoniæ sub Constantino Magno 327. cui inscribitur d. l. 2.

COMES ASIANÆ DIOCESEOS.

Vnicæ eius mentio sub Constantino Magno, l. 1. finium. regundor. 330. quæ data ad Tertullianum V. P. Comitem Dioceseos Asiæ.
Vir Perfectissimus, d. l. 1.

l. 15. de pœnis : l. 11. de extraordin. l. 3. de indulgent. debet. Iudices Prouinciarum, l. 5. de censu.

Ordinarij Iudices (quam vocem etiam retinuit Synesius epist. 144.) l. 9. de Senatorib. l. 10. de infirm. his que sub Tyrann. l. 8. de desertorib. l. 3. de Legatis : l. 25. de appellat. l. 16. de cohort. l. 41. de operibus publicis : l. 3. de Suariis : l. 6. de metatis : l. 2. ne quis in Pal. l. 7. de petitionibus : l. 57. 68. 108. 117. 118. de Decurionib. l. 5. 16. de proximis : l. 11. de extraordin. l. 9. de diuerso offic. l. 8. seu ult. de censu : l. 59. de cursu : l. 3. de repar. appellat. l. 1. 2. de domib. ad rem pr. l. 6. de offic. Reçtor. Prouinc. l. 2. 9. 11. de Iurisdic. l. 3. de donat. l. 12. de Agenib. l. 9. de Senatorib. l. 3. de Legatis : hinc & ordinaria sedes l. vnic. si quacunq.ue præd. potest. l. vltim. de his qui cond. propr. Ordinaria potestas, l. vnic. si quacunq.ue præd. potest. Cognitor ordinarij, l. 12. de Legatis : l. 1. de relig. Ordinarij Rectores l. 2. si vagum. Amplissimis oppositi, d. l. vlt. censu. Spectabilibus, l. 16. de proximis. Proconsulibus, Comitibus, Præfecto Augustali, Vicariis, l. 15. de pœnis : l. 4. de cursu : l. 2. 4. de cohort. Vicariis, l. 20. de petitionib. l. vnic. si quacunq.ue præd. pot. l. vlt. de Aduoc. fisci. Rationalibus, l. 1. de domib. ad rem pr. Extraordinariis Iudicibus & Insultribus potestatis, l. 23. de Episcopis. Iudicantes, l. vltim. de falso.

Iudices ad Prouinciã destinati, l. 20. de operib. publ. Iudices Prouinciarum, l. 3. de Decurion. & silent. l. 11. de desertorib. l. 30. de susceptorib. l. 3. de operibus publicis : l. vltim. de iun. mun. l. 17. de nauicul. l. 1. de naufrag. l. vltim. de questionib. l. 3. ne Christ. mancip. l. 23. de Iudeis : l. 9. de metallis : l. 3. 37. de operib. publ. l. 1. 80. de Iurisdic. l. 4. de tutor. & cur. appellat. l. 5. de censu : l. 3. in fin. de Decurion. & silent. Iudices qui Prouinciis præsentent, l. 4. 5. ne sanctum baptisma. Præfidentes, l. 13. de diuers. offic. Præfides l. 3. fin. regund. Iudices Prouinciales, l. 13. de accusat. l. 8. de domib. l. 8. de censu : l. 6. de Censurib. l. 12. de hereticis : l. 1. de stud. lib. V. R. Iudices qui in Prouinciis iura restituant, l. vltim. de tutorib. Iudices, quibus reddendi iuris in Prouinciis permessa est facultas, l. 1. de sentent. ex per. recit. Qui Prouincias moderantur, l. 7. de Legatis. Moderatores (quamquam eã voce quoque Proconsules quandoque comprehensit) l. vnic. ne sine iussu : l. 25. de cohort. Moderatores Prouinciarum, l. quandam & l. vltim. de offic. Reçtor. Prouinc. l. 32. de susceptorib. l. 161. 164. 175. 181. de Decurionib. l. 31. de Episcopis : l. 32. de petitionib. l. vltim. de fabricensib. l. 4. ne sanctum baptisma : l. 13. de Paganis. Iudices locorum, l. 2. de sepulcr. viol. Grauitas tua, l. 3. de cursu. Sinceritas tua, l. 8. de Iurisdic. & d. l. 33.

Hi quandoque Comitibus quoque primi ordinis erant, l. vnic. de Comitibus qui Prouincias regunt.

Sub dispositione Præfectorum Prætorio erant : hinc aded censuræ eorum obnoxij erant, l. 16. 18. 20. 21. de operibus publicis. Ab his commonebantur ; & commoneri iubebantur, l. 1. 3. de operibus publicis : l. 1. 2. de pascuis.

Cognoscebant ipsi de quibusdam, in aliis Arbitros dabant, l. 2. 8. de Iurisdic. l. 3. fin. regund. & l. vltim. l. vnic. de religiosis. Leges Prouinciarum Iudicibus per Præfectos Prætorio intimabantur, l. vltim. de iun. mun. Ipsi Præfectos Prætorio consulebant, l. 41. de operibus publicis : & ad eos referebant, l. 5. de Veteranis. A Iudicibus ad P. P. appellabatur, l. vnic. de offic. P. P.

Erant & sub Vicariis, l. vnic. de offic. Vicarij. Et nonnulla his in defectu Vicariorum, competeabant, vt l. 33. de cursu.

Quæ ad Officium & munus eorum pertinebant,

ea habes in Paratitlo de Officio Reçtoris Prouincie. Gladij ius habebant, l. vnic. ne sine iussu. Quædam his vetita, vt l. vnic. si Prouincie Reçtor. l. vnic. quacunq.ue præd. potest. tit. de his que administrant.

Comitiuã primi ordinis quandoque decorabantur : qui post depositam administrationem Vicariis exæquabantur, l. vnic. de Comitibus qui Prouincias regunt.

De Prætorij Iudicium, vide l. 2. ne quis in Palat. l. 1. de domib. ad rem priu. l. 6. de metatis : l. 3. de offic. Iudic. omnium : l. 8. 35. de operibus publicis, quæ & domus Iudiciariæ, d. l. 8.

De Secretariis Iudicium (quod & ipsum commune Spectabilibus aliisque Magistratibus) l. 5. de pascuis : l. 20. de exactionib. l. 8. in fin. de Iurisdic. l. 1. de Præfecti Prætorio : l. 16. de proximis : l. 5. 7. de proximis : l. 1. & 2. de offic. Reçtor. Prouinc. quæ & publica Secretaria, l. vltim. de denuntiati. Fores Secretarij, d. l. 2. Velum erat ad fores Secretarij, d. l. 1. de offic. Reçtor. Prouinc. l. vltim. de naufragiis. Tribunal : de eo vide l. 2. de offic. Reçtor. Prouinc. Ingressus in Secretarium Iudicis, inque eo considendi ius quibus pateret, vide l. 5. & 7. 16. de proximis : l. vnic. de offic. Iudicium ciuilium.

De Aduocatis fisci in eorum foro, vide l. 3. 32. de petitionibus : l. vltim. de Aduoc. fisci.

De salutationibus Iudicium & ordine in iis seruato, l. 1. de Præfecti Prætorio : l. vnic. de Comitibus : l. vnic. de prepos. S. C. l. 4. de donat. l. 5. de proximis : Et osculandi in his salutationibus iure, d. l. 4. de domesticis : De consedendi iure in Secretario cum his l. vnic. de offic. Iudic. ciuilium : l. 5. 7. de proximis.

De Transitu Iudicium per Prouinciã, l. 4. 8. de offic. Reçtor. Prouinc. l. 2. ne quis in Palat.

Officia seu Officialia Iudicium seu Reçtorum Prouinciarum : De his l. 2. de exhib. reis : l. 12. de exactionibus : l. vnic. ne damni : l. 43. de indulgent. l. 4. de extraordin. l. vltim. de præd. Senat. l. 31. de diuers. offic. l. 1. 3. de offic. Reçtor. Prouinc. l. 43. de operibus publicis : l. 1. 2. 3. 4. ne quid publ. let. l. 15. de accusat. l. 5. 6. vltim. de custod. reorum : l. vnic. si quis eam cuius tutor. l. vnic. de mulier. que se feruis : l. 2. vltim. ad L. lul. de ambitu : l. 8. 10. de priuileg. eorum qui in S. Palat. l. vnic. de offic. Iudic. ciuili. l. vltim. de adfessorib. l. 6. 8. de Iurisdic. l. 47. de Decurionib. l. 25. 51. 58. 59. 60. de appellat. l. 3. vltim. de Aquæductu : l. 1. 2. de venatione ferarum : l. 2. de gladiatoribus : l. 3. de præd. Senator. l. 4. de Princip. Agent. l. 13. de erog. mil. ann. l. 40. de cursu : l. 25. de appellat. l. 1. de desertoribus : l. 3. in fin. de Decur. & silent. l. 10. de Palat. S. L. l. 20. de extraordin. l. 13. de Prætoribus. Ordinarium Officium, l. 7. de bonis proscript. Prouinciale Officium, l. vltim. de his qui cum dispens. l. 41. de operibus publicis : l. 40. in fin. & 58. de hereticis. Officium Prouinciarum, l. 21. de Prætoribus. Officium Prouinciale, l. 22. de cohort. l. vnic. de quadrimestrijs breuib. Officia Reçtorum, l. 1. si quis pecun. cons. l. 8. in fin. de desertoribus. Reçtorum Prouinciarum, l. 12. de cohort. Officium Reçtoris Prouincie, l. 2. de milit. veste. Officialia Reçtorum, l. 21. 22. 23. 24. 25. 28. de cohort. Officia Iudicium, l. 3. de exactionibus. Qui Prouinciarum Reçtoribus obsequuntur, l. vnic. ne damni. Prouinc.

Apparitiones Iudicium, l. 15. de proximis. Apparitio Prouincialis, l. 4. ne contat. transl. Apparitio moderatoribus obsecundans, l. 13. de Paganis. Apparitio

Apparitio Prouinciarum Reçtorum, l. 4. de Decur. silent. Apparitores Reçtorum Prouincie, l. 1. 4. de pœnis : l. 1. de fide Cathol. Apparitores, l. 2. de præd. Senatorum. Apparitores Iudicium, l. 11. de Curiosis : l. vnic. si quacunq.ue præd. potest. Cuiuslibet Iudicis, l. 19. de diuers. offic. Ciuilibus apparitio, l. 12. de Veteranis : l. 31. de Episcopis.

Cohortales seu cohortalini : de quibus vide Paratitlon de cohort. lib. 8.

Militia Iudicium, l. 23. de cohort. Apparitor Prouincialis, l. 4. de Palatinis S. L. l. 26. de cohortalibus. Apparitores Reçtorum, l. 2. in fin. de postliminio.

Per hos statuta complebantur, & necessaria peragebantur, l. 1. de habitu. Erant autem hi perpetui in Prouinciis, l. 59. de appellat. Neque Iudicem suum deserere poterant, l. 16. de Palatinis S. L. Annonas consequentur à fisco, l. 3. de Numerariis : l. 19. de erog. mil. ann. exceptis Exceptoriibus, l. 17. de diuers. offic.

Vestis eorum seu habitus : penulati erant, l. 1. de habitu quo vti oportet : discoloribus palliis peçtoris contegebant vt ex his dignoscantur, obseruabantque seu obfirmabant cingulis interiorum vestium, d. l. 1. de habitu. Suggestere Iudicibus Leges, eisque obstitere peçteram agentibus & ab iudicibus deducere debebant, alioquin puniebantur, l. 16. de nauicular. l. 10. 11. de Paganis : l. 15. de pœnis : l. 5. de relationibus : l. 15. de accusat. l. 12. in fin. 21. de Pistoribus : l. 3. in fin. de Agentibus : l. 64. de appellat. l. 85. in fin. de Decurionibus : l. 16. de nauiculariis : l. 8. in fin. de appellat. l. 34. 58. in fin. 59. de appellat. l. 46. de hereticis : nominatim Adiutor & Subadiuu, d. l. 2. in fin. de Agentibus.

Muneris seu officij eorum erant hæc. Ordines dignitatum seruandi cura, l. 10. de Agentibus. Locorum à Principe donatorum possessionem donatariis tradebant, l. 41. 43. de operibus publicis. Ad separatas Prouinciarum secretasque partes necessarios ex causis aliquando dirigebantur, inque eum finem, binas annuas euectiones iis Præfectus Prætorio faciebat, l. 12. de cursu. In munus aliquod nisi Principe [Officij] ordinante mitti non poterant, l. 1. 2. de Principis Agentibus. Exigebant tributa, l. 15. de proximis. Tyrones, l. 20. de tyronibus : potentiorum possessorum domos, l. 12. de exactionibus. Senatorias functiones, l. 2. 3. de præd. Senator. quod abolitum, l. vlt. eod. tit.

Mancipes curtias publici electi, l. 42. de cursu : mancipatus cura ad Officialia Iudicium veteranos seu emeritos quandoque reducta, l. 23. 26. 34. 46. de cursu. In subsidium ad Curiales, dicit. l. 26. ad Curiales id reductum, l. 58. eodem titulo. Compulsiores, l. 4. ne contat. transl. Susceptores & præpositi horreorum, l. 5. 6. 7. 9. 31. de susceptoribus. Susceptores vestium, l. 1. de milit. veste.

Vetita his sequentia. Debiti reum, quem Rationalis Officium ad solutionem cogit, abducere vetiti, l. 4. in fin. de Palatinis S. L. Ad matrisfamilias domum, ad eam extrahendam, etiam ob tributa publica mitti, l. 1. de officio Iudicis ciuilium. In Curiales, nauicularios & cætera corpora Africa quid eis licere vetitum, l. 11. de Curiosis.

Corruptela & peccata eorum varia fuere. Ex collecta Prouincialium prædã ad maiores militias festinabant, l. 11. de Curiosis. Periculo eorum multa erant, dicit. l. 1. de milit. veste : l. 41. de operibus publicis. Pistores prædia quæ priuata

Tom. V I.

to iure possidebant vendere, transferre in Officiale non poterant, cum in alios possent, l. 3. de Pistoribus. In Constitutionibus Officiis quoque pœnæ comminatio de more fiebat, si quid neglexissent : vide vel l. 25. 29. 32. 34. 48. 51. 59. 64. de appellat. vide & Symmachum lib. 9. epist. 121. sub Custodia eorum rei continebantur, l. 2. de exhib. reis. Denique Officialia militia Curia non liberabat, l. 13. 22. 31. 42. in fin. 82. 83. 96. 113. 134. 137. 147. 175. 181. de Decurionib.

Genera & Ordo Officialium.

Primores Officij, l. 6. de Iurisdic.

Princeps Officij, l. Princeps 3. omnes 5. de iis qua administratur, l. 1. de officio Reçtoris Prouinciarum : l. 5. de proximis : l. 6. de Principibus. A quo Principatus l. vnic. ne damna. Is litigatores in Secretarium inducebat, dicit. l. 1. de officio Reçtoris Prouinciarum. Ad hunc pertinebat salutationum & confessus cura, dicit. l. 5. de proximis. Leges Imperatorie, præceptiones Iudicium, sine notione eius impleri non poterant, l. 6. de Principibus Agentium. Agentes in rebus dirigebantur, dicit. l. 6. Gubernare officia dicti dicit. l. 6. Verum plene de vis vide Paratitl. de cohort. Principibus.

Capita Officij, l. 5. de proximis : l. 4. de extraordinariis. Primates Officiorum, lex 30. de susceptoribus : lex 46. de hereticis : l. vltim. de officio adfessorum : l. 16. de pœnis. Primores Officij, l. 6. de Iurisdic. l. 4. in fin. de desertorib. Proceres, l. 10. de metatis.

Adiutores Officiorum seu Principum, l. 1. de officio Reçtoris Prouincie : l. 8. 16. de Numerariis : l. 10. de cohort.

Cornicularij, dicit. l. 10. de cohortalibus : l. 32. de erog. mil. ann. l. 5. de proximis : l. Princeps 3. de iis qua administratur. Qui Corniculum gerunt, dicit. l. omnis 5. de iis qua administratur. De his est pars tituli 4. lib. 8. vbi vide Paratitlon. Hos salutationum & confessus cura respiciebat, dicit. l. 5. de proximis : vide & l. vnic. de Comitibus vac.

Habebant & hi Auditores suos, l. 10. de cohort. Chartas ac ratiocinia publica tractabant, l. 11. de diuers. offic.

Commentarienses, l. 5. de custod. reorum : dicit. l. Princeps 3. & d. l. omnis 5. Adiutores Commentariensium, d. l. 5. de custod. reorum.

Tabularij Prouinciarum, & Verbum singularium, d. l. omnis 5. Tabularij Reçtorum Prouincie, l. 4. de Numerariis : vide titulum de tabular.

Numerarij l. domus 2. dicit. l. Princeps 3. dicit. l. omnis 5. l. de Princip. & Notar. vide in Ducib. vide tit. de Numerariis. Sic antea vocabantur, l. 9. de Numerariis. In eã Prouincia peregrini, d. l. 9. Duo in Prouinciis singulis, l. 16. eodem tit. quorum vnus fiscalis arcæ ratiocinium, alter largitionales titulos tractabat, dicit. l. 12. Debitorum ac reliquorum modum frequenter Iudicibusingere debebant sub actorum restificatione, dicit. l. 9. Triennales erant, dicit. l. 9. Biennio post administrationem in Prouinciis residere debebant ad rationem edendam torporis, dicit. l. 9. Tormentis obnoxij erant, dicit. l. 9.

Speculatores, l. 16. de cohort.

Domestici & Cancellarij quoque Iudicium quidam fuerunt, ab Officiis diuersi : de quibus est

V u 2

ex

ex parte titulus vicinus *lib. 1. ac nominatim ultim. eius tituli.*
 Ordinarij, *d. l. Princeps 3. de iis qua administ. l. 16. de cohortalibus*: qui scilicet post Principem, Cornicularium, Commentariensem, Numerarium erant.
 Ab actis, qui iurgantibus acta restituebant, *l. 1. de offic. Rectoris Provinciae.*
 Exceptores, *l. 17. de divers. offic. l. 12. de Palatinis S. L.*
 Centuriones, *dist. l. 1. de officio Rectoris Provinciae.*

De CONSULARIBVS in genere.

DE Consularibus est *titulus 18. lib. 6. l. 2. 3. de Principio*: *l. 7. 8. de proximis*: *l. 7. de honor. codicillis*: *l. 5. 6. 10. de Agentibus*: *l. 8. 9. 10. de domesticis*: *l. vnic. de Praepositis laborum*: *l. 19. & ultim. de Palatinis*: *d. l. 12. de cursu*: *l. 13. de accusat. l. 4. seu ultim. ad L. Jul. de ambitu*. Titulis his compellati, Grauitas Tua, *l. 27. de cursu*: *l. 8. quorum appellat. l. 10. de Paganis.*
 Inter ordinarias potestates, *l. 7. de honor. codicill.* Provincias regebant & gubernabant, *l. vnic. de Consularib.*
 Praesidibus & Correctoribus potiores erant, isque adeo praemittebatur, *tit. de Consularibus & Praesidibus*: *l. 8. de cohort. l. ultim. ad L. Jul. de ambitu*: *l. 10. de Paganis*. Aliquando tamen postponuntur, *l. 12. de cursu.*
 Consularis dignitas, *l. 7. de honor. codicill. l. 10. de Agentibus*: *l. vnic. de Consularibus*. Administratio Consularis, *d. l. 17. Falces Consularitatis, d. l. ult. de ambitu.*
 Seuerius seu grauiore multa puniti quam Correctores & Praesides, *d. l. 10. de Paganis.*
 Honorarij Consulares quidam *l. 23. de Pratoribus*: *l. 5. de honor. codicill.* Alij item inter Consulares adlecti: de quibus multa mentio *lib. 6. cum Consularibus compositi nonnulli, l. 2. de Primicerio.*
 Insignia Consularium, *l. 5. de honor. codicill. l. 2. de Senatorib. & gleb. col. Falces, l. ultim. ad L. Jul. de ambitu.*
 Iterare id munus non licuit, *d. l. ult. ad L. Jul. de ambitu.*
 Officia Consularium, *l. 8. de cohort. l. 12. de cursu*, seu Consulare Officium, *l. 18. de cohort.* Vnde sumpti hi per PP. Orientis, *vide d. l. 18.*
 Tabularij, *l. 9. de Numerariis*. Ante Numerarij vocabantur, quod *lex illa 9. abolet*, inducto Tabulariorum nomine.
 Ex Consularibus erant Senatores, sed immunes erant a Senatoriis oneribus, *l. 8. 9. 10. de domesticis*: *l. vnic. de Praepositis laborum*: *l. 7. 8. de proximis*: *l. 5. 6. de Agentibus*: *l. 19. ultim. de Palatinis S. L.*
 Consularis PHOENICES.
 Trium hoc Codice memoria extat.
 Iulianus 362.
 Leontius 372.
 Petrus 380.
 Sedes eius & ad eum scriptae leges PP. vel Acc. Tyri, *l. 52. de Decurionib.*
 Beryti, *l. 9. de iust. i. conlat.*
 Damasci, *l. 9. de fil. mil. appar. l. 83. de Decurionibus.*

Consularis [vide supra Praefectus] PALAESTINAE.
 Vnius Consularis Palaestinae fit nominatim mentio Leontij: ad quem data *l. 55. de Decurionibus*. Anno D. 363.
 Consularis SYRIAE COELEBS.
 Hierocles 344.
 Theodorus 347.
 Hierocles 348.
 Festus 365.
 De eodem Consulari accipe, *l. 2. de Aquaeductu*: & *l. 11. de cohort.*
 Cohortales eius, *d. l. 11. de cohort.*
 Consularis LYDIAE.
 Pallius 381. sub Theodosio Magno: ad eum data *l. 17. de petition.*
 Consularis PANNONIAE SECVNDAE.
 Grauitas tua, *l. 72. de cursu.*

Indiculus seu Notitia horum.

Helpidius 352. *l. 6. de Veteranis*: vbi dicitur simpliciter Consularis Pannoniae.
 Africanus 355. 356. Ammianus Marcellinus, *lib. 15. p. 39. & lib. 16. p. 72.* Erat Pancitolus qui Helpidium Africano posteriorem facit.
 Victor 361. Ammianus Marcellinus *lib. 21. p. 205.* [Hic est Sex Aurelius Victor, qui Caesarum vitas scripsit.]
 Fortunatus 365. *l. 27. de cursu.*
 Consularis NVMDIAE.
 Valentinus 330.
 Ianuarinus 399.
 Consularis BYZACENAE. Hinc Consularis Provincia Byzacena, *l. 12. de divers. offic.*
 Aginatus 363. qui postea Vicarius V. R. factus: de quo Ammian. Marcell. *lib. 28. in gestis Anno 369.*
 Consularis TRIPOLITANAE indicatur, *dist. l. 12. de divers. offic.*
 Consularis A Q V A R V M.
 Verfennius Fortunatus 315.
 Maximilianus 330.
 Consularis CAMPANIAE.
 De eo, *l. 3. de Suardis*: *l. 12. de panis*: *l. 5. ad S. C. Claud.*
 Grauitas tua, *d. l. 5. ad S. C. Claud.* Vir Clarissimus, *d. l. 3. de Suardis.*
 De eius Iurisdictione intra Provinciam suam, & in loco cum conditione finito, *vide l. 12. de panis.*
 Officium eius, *d. l. 3. de Suardis.*

Indiculus seu Notitia Consularium Campaniae.

Barberius Pompeianus 339.
 Buleforus 364.
 Felix 365.
 Amphiloehus 370.
 Gracchus 397.
 Consularis PICENI.
 Karissime, *l. 5. de publicis. Sinceritas tua, l. 17. de operibus publicis.*
 Urbium quibus is praerat, mentio *d. l. 17.*

Indiculus.

Valentinus al. Valentinianus 365.
 Sophronius 370.
 Consularis S V B V R B I C A R I V Regionum.
 Anatolius

Anatolius *l. 9. de amona & irib.*
 Iudicum Suburbanatum Prouinciarum fit mentio, *l. 13. de accusat.* Ab his ad Praefectum Urbis referebatur, *d. l. 13.*
 Consularis TVSCIAE.
 Olybrius 370.
 Claudius 389.
 Consularis VBNETIAE.
 Florianus 365.
 Consularis SICILIAE.
 Domnus 368.
 Consularis BERTICAE.
 Coelestinus 357.
 Consularis AEMILIAE & LIGVRIAE, vel simpliciter Aemiliae & simpliciter Liguria.
 Iunius Rufinus 321.
 Flavianus 323.
 Dulcius 357.
 Romulus 385.
 [Ambrosius, ante Ann. 392. v. Paulinum in eius v. & Symmachum *lib. 3. epist. 147.*]
 Artianus 396.

De CORRECTORIBVS.

Correctorum mentio fit inter alia *l. 13. de accusat. l. 10. de Paganis.*
 Consularibus inferiores, Praesidibus vero potiores, *d. l. 10. l. 8. de cohort. & in Notitia Imp.*
 Correctorum sub PP. Italiae Officia, *dist. l. 8. de cohort.*
 Corrector TVSCIAE, *l. 6. 8. de accusat. l. 4. de Iurisdictione*: *l. 61. 65. de Decurionibus*: *l. 8. de accusat.*
 Sedes eius, Florentia, arg. *l. 8. de accusat.*
 Numerarij eius, *l. 6. de Numerar.*

Indiculus seu Notitia.

Auxonius 362.
 Terentius 364. 365.
 Maximus 366.
 Corrector LVCANIAE & BRITTIORVM, vel Brutiorum.
 Eius mentio *l. 1. de priuil. appar. Magist. potest. l. 6. de priuil. eorum qui in s. p. l. 1. de relat. l. 1. de appellat. l. 1. de falsis*: *l. 3. de Decurionibus*: *l. 1. de fil. mil. appar. l. 2. de Episcopis*: *l. 25. de cursu.*
 Rhegium sedes eius, arg. *l. 1. de fil. mil. appar. l. 1. de relationib. iunge l. 1. de appell.*

Indiculus seu Notitia.

Claudius Plotianus 313. 314.
 Mechilius Hilarianus 316.
 Oclavianus 319.
 Artemius 364.
 Symmachus 365.

De PRAESIDIBVS in genere.

DE Praesidibus est *tit. 19. lib. 6.* Horum mentio fit *l. vnic. de offic. P. P. l. 1. de offic. Rectoris Provinciae*: *l. quaedam eodem tit. l. 3. fin. regund. l. 3. 12. 18. de cursu publ. l. 13. de accusat.* quam & nonnullis legibus Praesidum & similibus appellationibus Rectores Prouinciarum

intelligendi. Ab his Praesidatus, *l. 2. de Princip. Agent.* Praesidialis administrationis dignitates, *l. 7. de honor. cod.* Praesidialis industria, *l. 1. de offic. Rect. Prouinc.* Prouincias Praesidentes, *l. 11. de exactionibus*. Prouincia meritis horum credita, *l. vnic. ne Praefect. vegebant & gubernabant* Prouincias, *l. vnic. de Consular. & Praesid.* Praesides diuersorum Officiorum, *l. 18. de cursu publ.*
 Inter ordinarias potestates, pariter vt Consulares, *l. 7. de honor. cod.* Sed omnium postremi: Consularibus proinde & Correctoribus inferiores, *d. l. 7. l. 8. de cohort. & l. ult. ad L. Jul. de ambitu. l. 10. de de Paganis.* Rationales praecedebant, *l. 2. de Princip. Agent. & Principatu Agentium* functos, *d. l. 2.*
 Vexilla Praesidalia, vt Consularitatis fasces memorantur, *l. vltim. ad L. Jul. de ambitu.*
 Ducis & Praesidis Officio simul quidam quandoque functi, *l. 3. ad L. Jul. reper.*
 Tituli Praesidum, V. P. id est, Vir perfectissimus, *l. 4. de panis*: *l. 2. de censu.*
 Grauitas tua, *l. 2. de tempor. cursu. V. C. id est, Vir Clarissimus, l. 1. de temporum*: *l. 3. de protesta. l. 1. de stratorib.*
 Sinceritas tua, *l. 3. de panis.*
 Honorarij quidam Praesides fuere, & pro praemio Praesidatus collata praerogatiua, *l. 4. de Decurion. l. 23. de cursu*: *l. 4. de Decur.*
 Praesidatu functi, dicti ex-Praesidibus, *l. 26. 36. 40. 42. de Decurion.*
 Immunes a muneribus quae aliis dignitate functis imponi solita, *l. 3. de honor. cod.*
 Cognitio Praesidis ipsius in quibus causis, *l. 3. in fin. finium regundor. l. vnic. in fin. de litigiosis.*
 Ius gladij habuerunt, *l. 1. ne sine iussu Principis.*
 Anonas de publico, & alimenta pecoribus accipiebant, *l. 3. de cursu publ.* Ideo suis sumptibus non ficti, non Prouincialium collatione mouere iis cursum licebat, *d. l. 3.*
 Euectiones facere non potuerunt, *l. 12. de cursu.* Euectiones binas annuas Praesidibus faciebant Praefecti Praetorio; quibus ad separatas Prouinciarum secretasque partes necessarii ex causis Officiales suos dirigere possent, *l. 12. de cursu.* Ac praeterea Princeps singulas his euectiones dabat, vt ad se referre possent, cum id fieri necessitas quaedam exigeret, *d. l. 12.*
 Sub Dispositione Praefectorum Praetorio erant, *innumeris Legibus.*
 Ex-Praesidibus, *l. 26. 36. 41. 42. de Decurion. l. vnic. de oblat. equ.*
 Officium Praesidum, *l. 8. de cohort. l. 12. in princ. de cursu*, seu Officiales Praesidum, *l. 1. de cohort. l. 12. in fin. de cursu.* Praesidiale Officium, *l. 2. de Veteranis*: *l. 6. de fil. mil. appar. l. 134. de Decurion. l. 2. de venat. ferar. l. 4. 6. in fin. 8.*
 Praesidiale vna litera amplius apud Ammianum Marcellinum *lib. 28.* sicut Praesidialis apparitor eidem *lib. 17.*
 Officium id non inter illustria; hinc Praesidialis Officij obscuritas, *l. 134. de Decurion.*
 Tabularij Praesidum, *l. 9. de Numerariis*, qui antea numerarij vocabantur, *d. l. 9.*
 Praeses ARABIAE.
 Theodorus 346. *l. 4. de panis.*
 Praeses AVGVSTAMNICAЕ.
 Auxentius 342. *l. 34. de Decurion.*
 Titulus, Prudentia tua, *d. l. 34.*
 Praeses CILICIAE.
 Eius mentio *l. 5. de susceproib.*
 Sub Dispositione P. P. Orientis, *d. l. 8.*

Indiculus Praefidum Ciliciae.

Procopius 348. Ad eum data, l. 24. de appell.
Maximus 358. Ad eum data, l. 1. de inoff. dotib.
Innominatus 365. Ad eum data, d. l. 5. de sus-
ceptoribus.

Præses EUPHRATENSIS.
Officium Praesidale Eufatense, l. 2. de venar.
ferarum.

Præses OSDROENÆ.
Eius mentio, l. 105. de Decurionib.
Officium eius, d. l. 105.
Princeps Officij, d. l. 105.
Primiularis, d. l. 79.

Præses SYRIÆ PALÆSTINÆ.
Nam ita legendum in l. 3. de protostasia, loco
Frygiæ Palæstinæ: vide Ammianum Marcel-
linum, lib. 14. p. 22.
Grauitas tua, d. l. 3.

Præses LYCIÆ & PAMPHYLIAE.
V. P. l. 2. de Censitorib. seu Cohors, l. 79. de De-
curionibus.

Eusebius 313. d. l. 2.

Præses INSULARVM.
Fit eius mentio Anno 409. in l. 32. de Nauticul.

Præses DACIAE.
Claudius 321. l. 2. de inoff. test.

Præses EPIRI NOVÆ.
Grauitas tua, l. vnic. de Stratorib.
Sedes eius Apolloniæ, arg. d. l. vnic.
Officium eius, d. l. vnic.

Indiculus seu Notitia.

Zofimus 365. l. vnic. de Stratorib. & 373. (for-

tè 370.) l. vnic. ne Praefect.
Paulinus 372. l. 22. de Episcopis.
Præses SARDINIÆ.
Sub PP. Italiae, l. 16. de cursu.
Sedes eius Caralis, arg. l. 1. de cursu.
Sinceritas tua, l. 3. de pœnis.
Officium eius, d. l. 16. de cursu.

Indiculus seu Notitia.

Constantius 315.
Festus 319.
Heliadius 321.
Bibulenus Restitutus 355.
Laodicius 375.
Dux simul & Præses.
Matronianus 382.
Præses CORSICÆ.
Grauitas tua, l. 2. de tempor. cursu.
Felix Anno 319. d. l. 2. de tempor. cursu.
Præses LYGDVNENSIS primæ.
Antonius 319. l. 1. sine censu.
Præses BÆTICÆ.
Incertus, ad quem Anno 324. datae, l. 1. de
distr. pign.
Egnatius Faustinus 337. l. 2. de distrab. pign.
Præses TARRACONENSIS.
Iulianus: ad quem data Anno 316. l. 1. de
temporum cursu.
Præses TRIPOLITANÆ.
Simplicius 399. ad quem data, l. 59. de
appellat.
Præfides incertæ Prouinciæ.
Florianus 318. l. 1. de Veteranis.
Iulianus 334. l. 3. de fide testium.
Atgyrius 349. l. 2. de longi temp. praeser.

PROSOPOGRAPHIA

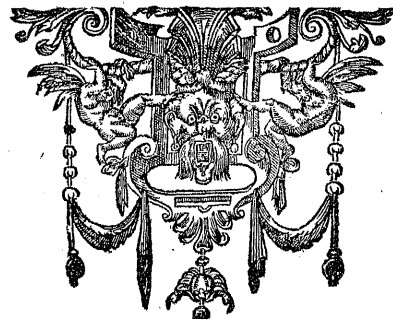
SEV

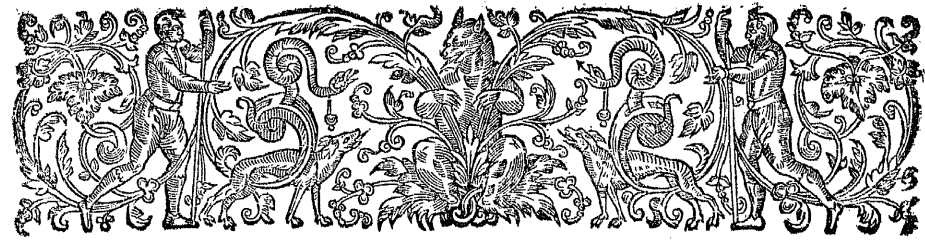
INDEX PERSONARVM OMNIUM, QVARVM

FIT MENTIO

IN CODICE THEODOSIANO. NUMERO CIRCITER DCCL.

Ab Anno Domini 312. ad Annum Domini 439.

PROSOPOGRAPHIA CODICIS THEODOSIANI, ORDINE ALPHABETICO.

A

BLAVIVS sub Constantino M. sine dignitate Anno D. 315. Constantio A. IV. Licinio IV. Coss. *l. 1. de alimentis qua inopes parentes.* Inbetur hæc lex proponi per omnes ciuitates Italiæ. PP. 326. Constantino VII. & Constantio Cæs. *l. 6. de Episcop.* *l. 5. de nauicular.* 330. Gallicano & Symmacho Coss. *l. 2. de Iudeis.* 331. Basso & Ablauio Coss. *l. 1. de repudiis.* Consul cum Basso Anno 331. PP. 333. Dalmatio & Zenophilo Coss. *l. 5. de filiis milit. appar.* sine Consule Subditicia *l. 1. de Episcopi iudicio.* De hoc Ablauio PP. sub Constantino Magno Eunapius in *v. Aedesi* p. 40. vbi genus eius, patriam, potentiam multis persequitur, Ammianus Marcellinus *lib. 20. p. 186.* Hic omnino non Ælasius, sed Ablauius videtur, ad quem extat Constantini ep. Anno 314. super Concilio Arclatensi. Filia eius Olympias sponsa primùm Constantis, dein coniux Arfacis Armeniæ Regis, Marcell. *d. p. 186.* Domum eius Constantinopoli (quæ postea Placidia Arcadij sororis fuit) memorat Synesius *epist. 6.* meminit & fortè Libanius *epist. 829.* Eiusdem Ablauij *ἐπιτομή* meminit Palladius in *Lausiaca*, in *v. Olympius* p. 139. Consulis Ablauij distichon memorat Sidonius Apollinaris, *lib. 5. epist. 8.* Interfectus is mox post mortem Constantini, vt testatur Eunapius in *vita Aedesi* p. 44. & 47. vt & Zosimus *lib. 2. p. 692.* Hieronymus *Chronico.* Menologium Græcum VIII. Kal. August. Idem & Capitularium *lib. 6. tit. 281.* pro more sæculi illius, Dux Ablauius vocatur. Abtharitus vel Abthartius (fortè Autharicus,) sub Theodosio Iun. Comes Orientis Anno D. 435. *l. 8. de Princip. Agent.*

Abundantius, sub Theodosio Magno, Comes & Magister vtriusque militiae 392. *l. 128. de Decur.* 394. *l. 3. de Salgamo hospitibus non prob.* Datæ Constantinopoli. *l. 18. de erogat. mil. ann.* Consul fuit cum Theodosio III. Anno D. 393. De hoc Abundantio Claudianus *lib. 1. in Eutropium & Zosimus lib. 5.* in Arcadij rebus p. 788. qui nominatim ait eum *ἐπιτομή* Theodosii *ἐπιτομή* *ἐπιτομή* *ἐπιτομή*, Hieronymus Epitaphio Nepotiani *fol. 18.* Alius ab hoc is, de quo Socrates, *lib. 7. cap. 7.* De eodem sentit Asterius homil. in fest. Kal. p. 60. in *prim.* De eiusdem exilio agit Hieronymus in *Epitaph. Nepotiani.*

Tom. V. l.

Acacius, sub Constantino Magno, Comes Macedoniæ, Anno D. 327. *l. 2. sine censu vel reliquis,* quæ lex data dicitur *Thessalonica.* Hic idem Acacius, cuius mentio fit in epistola Constantini Magni apud scriptorem vitæ Constantini, *lib. 3. cap. 51. & 60.* data Constantinopoli, quam memorat Baronius Anno 326. m. 67. Hic postea in Palæstinâ fuit.

Acacius alius sub Theodosio Iuniore Comes sacr. largitionum, Anno D. 426. *l. 16. de murilegibus.* Data Constantinopoli. *l. ultim. de diuersis officiis.* Data Nicomediæ. *l. ultim. de proximis sacr. Scrim.*

Acindynus, sub Constantino Magno PP. Anno 326. *l. 3. de cursu publ.* quam legem tamen malim referre ad Annum D. 399. sub Constantio PP. Orientis Anno 338. *l. 4. seu l. ultim. de temporum cursu.* Data & PP. Antiochiæ. Anno 340. *l. 3. de custodia reorum.* In hunc Acindynum extat Symmachi eplgramma, *lib. 1. ep. 1.* vbi inter alia cum Præfectum Prætorio Orientis fuisse indicat. *Aurora in populis Regum Prætoriorum rexi.* Sed & Augustinus, *lib. 1. de sermone Domini in monte.* p. 1172. 1173. vbi Antiochia eum constitutum fuisse docet pariter vt *lex ultim. de temporum cursu.* Præfectum & Consulem vocat, illiusque iudicium quoddam memorabile in causâ adulterij prolixè memorat, Consul fuit eum Proculo Anno D. 340. v. Fastos. Symmachus quoque *d. epist. 1.*

Sed fasces pictura tacet: in respice fasces.

Item

Hic Consul clarum produxit Acindynum eunus
Adde Augustinum loco quem modo laudau.

Aconius sub Constantio & Constante 338. *l. 2. de honor. codicill.*

Aconius Catullinus, vide infra *Catullinus.*

Addus, sub Theodosio Magno Comes Domesticorum Anno D. 393. *l. 5. de Domesticis & prætoribus.* Dat. Constantinopoli. *l. 4. Cod. de offic. Præf. Prætor.* Comes & Magister vtriusque militiae per Orientem Anno D. 393. *l. 9. de Iudeis.* Data Constantinopoli. 395. *l. 6. de domesticis.* [vbi omissum, per Orientem.] Dat. Constantinopoli.

Adrianus, vide infra *Hadrianus.*

Ælianus, sub Constantino Magno Proconsul Africae Anno D. 313. 314. *l. 2. de annona & tributis* *l. 1. de exactionib.* Dat. Kalend. Nou. Hactenus hæc leges malè referantur ad Annum D. 315. *l. 1. de concussion. aduocator. l. 1. de aduocato fiscal.*

X x Dat.

Dat. 6. Idus Nou. Anno D. 313. Acc. X. V. Kal. Mart. Karthag. nempe Anno 314. Eodem die X. V. Mart. Alianus de causa Felicis Aptungitani cognouit: Hæ leges hætenus malè ad Annum D. 315. referuntur. Alianus hic Proconsul Africa est qui Anno D. 314. de vita Felicis Aptungitani cognoscere iussus à Constantino Magno cum innocentem sententiã suã pronuntiauit. Videndus de eo Opratus Afer Mileuitanus lib. 1. p. 12. b. Acta Collationis Karthaginensis die 3. num. 555. 559. Gesta purgationis Cæciliani Anno 314. Volusiano. de Aniano C o s s. X. V. Kal. Mart. Augustinus post collat. cap. 32. & 33. & lib. 3. contra Cresconium, cap. 70. & epist. 152. p. 698. 699. epist. 166. p. 757. 320. Constantino Aug. V. I. & Constantino C. C o s s. l. 1. de Pretorib. vbi perperam editum P. V. pro P. C. Dat. VII. Id. Mart. l. 2. de famosis libellis, P. P. Karthag. P. Kal. Mart. vbi Helianus vocatur, l. 3. quorum appellat. P. V. Kal. Maij Karth. videtur hæc lex referenda ad Annum D. 320. quæ alioquin præfert Constantinum V. II. Cos. Anno 326. sine die & C o s. l. 1. de officio Proconsulis & Legati, eidem inscribitur.

Emilianus sub Constantino Magno PP. A. D. 328. l. 4. de extraord. sine sordid. num.

Emilianus sub Arcadio Imp. Magister Officiorum Anno D. 400. l. 8. de metatis. Dat. Constantinop. 405. l. 1. de mensuris. Dat. Ancyra. Præfectus Vrbi Anno D. 406. Arcadio A. 6. & Probo C o s s. l. 4. 4. 4. 5. 4. 6. de operibus publ. Dat. Constantinop. l. 6. de denunciationse. Dat. Constantinop. Huius Emilianus P. V. Constantinopol. meminit auctor Chronici Alexandrini his ipsi Consulibus Anno 406.

Emilius sub Constantino Magno V. P. Rationalis 313. l. 1. de bonis vacantibus.

Eternalis sub Arcadio Imp. Proconsul A. Gæ 396. l. 12. de fide testium: l. 3. de testamentis.

Ætius, sub Theodosio Iun. Imp. P. V. [Constantinopol.] Anno D. 419. Monaxio & Plinta C o s s. l. ultim. de calvis costoribus. Dat. Constantinop. Meminit huius Ætij P. V. his ipsi C o s s. Auctor Chronici Alexandrini. PP. al. P. V. l. 5. Cod. Iust. de commerciis. Agitur hæc leg. de copotatis seu collegiatis. PP. 425. l. vnic. de Imaginibus Imperialibus. Consul cum Valerio Anno D. 432.

Africanus V. C. sub Constantino Magno Anno Domini 326. l. 1. de adulteriis: vbi vide quæ dico.

Africanus sub Arcadio Imp. P. V. 395. l. 6. de Aqueductu. PP. Constantinop. 396. l. 13. de amoniscibus. PP. Constantinop. l. 152. de Decurionibus. PP. Constantinop. l. 3. de pradiis Senatorum. l. vnic. de dilat. ex consensu. Dat. Constantinop. 397. 6. Kalend. Octobr. l. 4. de testamentis: ad Africanum Præsidem extat Gregor. Nazianzeni epist. 65.

Agapius peræquator, 416. l. 13. de censoribus.

Aginatus sub Iuliano Imp. Consularis Byzacena, Anno 364. l. 1. de conlatione domarum. Hic idem Aginatus puto est, quem postea Vicarium Vrbi Romæ fuisse scribit Ammianus Marcellinus, in gestis Anno D. 368. 369. 370. lib. 28. p. 387.

Agrestius sub Theodosio Magno Proconsul Pa. l. 2. l. 3. 4. l. 4. 2. de appellat.

Agriocanus sub Constantino Magno, sine dignitate 322. l. 3. de accusat. vbi vide quæ dico.

Agrippa sub Constantino Magno sine dignitate, sine die & Cos. l. 1. de his quæ administrantibus.

Albinus, sub Constantino Magno Consul cum Constantio Anno D. 335.

Albinus, sub Constante Imp. Vicarius Hispaniarum, Anno 341. Marcellino & Probino C o s s. l. 5. quorum appellat. non recip. Consul cum Amanatio Anno D. 345. Hic integro nomine vocatur Ceionius Rufinus Albinus in Fastis Capitolinis. De hac Ceioniorum Albinorum familiã sub Constantino vide vitam Clodij Albini p. 80.

Albinus, sub Valentiniano Iun. & Theodosio M. P. V. Romæ 389. l. 18. de hæreticis. Dat. Romæ, l. 49. de appellat. Dat. Rom. l. vlt. Cod. Iust. de feruis fugitiuis. Hæ duæ sunt iungendæ, l. 2. de feruis. Dat. Romæ, l. 1. de Mancipibus. Dat. Romæ, l. 11. de maleficiis. Dat. Romæ, l. 5. & 6. de Suaris. Dat. Romæ, l. 5. de Aqueductu. Dat. Romæ, 390. l. vltim. ad L. Iul. de vi. Dat. Med. l. 27. de operibus publicis. Dat. Med. Huius Albini P. V. sub Valentiniano mentio in veteri inscriptione Romæ, p. 285. num. 8. vbi integro nomine Ceionius Rufinus Albinus, nisi ad Valentiniani III. tempora referendum. Hic idem videtur, ad quem extat Symmachi, epist. 25. lib. 8. PP. 391. l. 10. de Paganis sacrif. & pag. Dat. Med. Et hic quoque in huius leg. inscriptione reponendum existimo P. V.

Albinus sub Honorio Imp. P. V. 414. l. vltim. de nauiculariis. Dat. Rau. Meminit huius Albini P. V. Rutilius Claudius Numatianus, Itinerarij lib. 1. à versu 466. & Olympiodorus, apud Photium in Biblioth. Mentio eiusdem in veteri inscript. p. 286. num. 8. vbi integro nomine Cæcina Decius Aginatus Albinus vocatur: & p. 287. n. 2. vbi, Cæcina Decius Albinus. Hic idem quem Macrobis in Saturnaliis loquentem inducit, & Cæcinam Albinum vocat.

Albinus sub Valentiniano III. Imp. PP. 426. l. 7. de legitimis hereditatib. Dat. Romæ.

Albucianus, sub Theodosiano Magno Vicarius Macedonia Anno D. 380. l. 4. de Questionibus.

Alexander, sub Theodosio Magno Præfectus Augustalis, Anno D. 390. l. 18. de nauiculariis. De Alexandro Syriæ rectore sub Iuliano Imp. vide Libanij epistolas. De alio quodam sortito Prouinciam Præsidiale vide Symmachum lib. 1. epist. 101. Est eiusdem ad Alexandrum epist. 25. & 67. lib. 9. Qui omnino & Sulpitius Alexander est historicus, cuius nonnulla extant apud Gregorium Turonensem. De hoc verò Alexandro PF. Augustali accipienda videntur quæ Libanij epist. ad Africanum 779. Ad Alexandrum Libanij plures in Codice Regio epistolæ extat 272. 289. 632. 668. 669. 734.

Alexandrinus vel Alexandrianus, sub Valente Imp. Comes R. P. 367. l. 1. de equorum conlat. Dat. Marcianop. l. 11. de iure fisci. Dat. Dorostori, l. 14. de susceptor. Dat. Dorostoli, 369. l. 11. de petitionibus. Dat. Marcianop.

Alypius, sub Theodosio Magno & Valentiniano Iun. P. V. 391. l. 2. de privilegiis corpor. Vrbi Romæ. Dat. Aquil. De hoc Alypio P. V. inscriptio vetus, p. 286. num. 6. D O M I N O N O S T R O F L. T H E O D O S I O A V G V S T O F A L T O N I V S P R O B V S A L Y P I V S V. C. P R A E F. V R B. vide & alteram, vbi Olybrij frater. Ad Alypium hunc extant sex Symmachi epistola lib. 7. putatà 66. 67. 68. 69. 70. 71. ita quidem vt epist. 70. hanc Alypij Præfecturam indicari existimem. Hunc ipsum quoque Alypium censeo, de quo Symmachus lib. 2. epist. 83. ad Flavianum, Memoratur & à Palladio in Ioanne Lycopolita pag. 98. Alypius ἀλπίου τῆς χόρας. De Alypio Antio

Antiochensi Vicario Britanniarum eiusque filio Hierocle Ammianus Marcellinus, lib. 23. pag. 255. & lib. 19. pag. 118. Item de alio lib. 28. pag. 885. Alypius Olympij Grammatici patrem memorat Basilius Seleucia in V. Theclæ cap. 2. Ad Alypium quendam extant Gregorij Nazianzeni epistola quinque, 148. 149. 150. 151. 152. Alypij Hieroclis nepotis meminit Libanij ad Basilium, epist. inter Basilianas 145. Libanij eiusdem epistola extat ad Alypium 314. vbi Hieroclis quoque meminit. Verum hic Alypius alius ab illo.

Amabilianus sub Constantino Magno Præfectus annonæ 315. l. 2. de nauiculariis. 319. l. 3. de nauiculariis. Præfectus annonæ Africae, 315. l. 4. de appellat.

Aman. Eius mentio fit in l. 18. de Indeis.

Amantius Consul cum Albino sub Constantio & Constante Anno D. 345.

Ammianus, sub Valentiniano, Theodosio & Arcadio Comes R. P. 385. Merobaudes 2. & Saturnino. PP. l. 41. de appellat. Agitur in hæc lege de transmatina appellatione. Au is de quo Symmachus lib. 10. epist. 49.

Ampelia sub Valentiniano Imp. Sen. 364. l. 7. de pactis. Dat. Sirmio.

Ampelius, sub Valentiniano Sen. Proconsul Africae, 364. l. 10. de nauicul. Meminit Ampelij Proconsulatus, & quidem gemini, postea verò Præfecti Vrbi Ammianus Marcellinus, lib. 28. p. 396. Meminit & huius Ampelij ἀμπελίου Himerius Sophista apud Photium, n. 165. P. V. Ad hunc Ampelium P. V. extant tredecim leges. 371. l. 3. de denunciationse, (vbi perperam editum PF. P.) Dat. Contionaci, l. 1. de equis Curulibus, l. 21. de Episcopis, (vbi malè P. P. editum,) l. 1. de naturalibus filiis. Dat. Contionaci, l. 10. de maleficiis, l. 32. de cursu publ. Dat. Triuer. sine die & C o s. l. 2. Cod. Iust. de officio P. V. Imp. Valentinianus & Valens inscripti: referenda ad Annum 372. vel 373.

372. l. 3. de hæreticis, (vbi malè editum PP.) Dat. Treuer. l. 4. de honor. codicillis: l. 1. de Præfectis Praetorio: sine Vrbi l. 5. de Questionibus: l. 1. de Magistris Scriuarior. l. 1. de Comitibus rei milit. Huius Ampelij P. V. post Olybrium, meminit Ammianus Marcellinus, lib. 28. p. 386. in Anni 371. gestis, & pag. 396. Symmachus quoque meminit Ampelij Illustris Viri, lib. 5. epist. 62. 66. quem de summatibus Senatus fuisse dicit, & Senatorem clarum, & illustri recordationis. Imò & epist. 54. Præfecturam eius disertè indicat.

Amphilochius, sub Valentiniano Sen. Consularis Campaniae. 370. l. 71. de Decurionibus.

Amphilochius, sub Theodosio Magno Episcopus Iconensis, 381. Fit eius mentio in Theodosij, l. 3. de fide Catholica, vide de eo Centuriatores Centur. 4. cap. 10. pag. 993. 994. Nuper in vnum collecta prodierunt eius opera, vide & elogia eiusdem.

Anatolius. Ad hunc extant sedecim Basilij epistolæ, ab epist. 391. ad 406. sub Constantio Vicario Asiae. 339. l. 19. de appellationibus. l. 28. de Decurionibus. PP. 346. l. 39. de Decurionibus. Dat. Antiochia. 349. l. 38. de Decurionibus. Dat. Cæsena. Anatolius PP. Illyrici fuit Anno Domini 383. 359. vt disertè aiunt Ammianus Marcellinus lib. 19. pag. 160. in gestis Anni 359. & lib. 21. p. 200. in gestis Anni 360. Victor item Schotti (Constantij temporum æqualis) in Traiano & Eunapius in Proæresio p. 149. 150. Tom. VI.

Himerius apud Photium, Orati peculiatii ad Anatolium ὑπαρχου apud Photium, vbi eum miris laudibus extollit: Phoenix Berytius fuit & magnus Iurifconsultus. De eo eiusque laudibus, dignitatibus ab eo dekursis, Libanij, epist. 15. 451. 572. Mortuus est Anno 360. testis Ammianus Marcellinus, lib. 21. p. 200. Ad Anatolium hunc PP. Illyrici plures extant Libanij epistolæ in Codice Vaticano, lib. 2. epist. 1. 2. lib. 3. epist. 257. 258. 260. in Parisiensis epist. 15. 19. 72. 73. 202. 285. 293. 301. 304. 323. 329. 338. 353. 354. Tandem de hoc Anatolio vide quæ Valerius ad Marcellinum, lib. 19. p. 166. 167. vbi videbis quomodo hic Anatolius ab illo sit distinguendus.

Anatolius sub Iuliano Magister Officiorum Anno D. 362. l. 5. de fide testium. Meminit huius Anatolij Magistri Officiorum sub Iuliano iam Cæsare Ammianus Marcellinus, lib. 20. p. 185. & l. 25. p. 311. Libanij, pro Aristophane p. 214. Zosimus lib. 3. in Iuliani morte p. 729. vbi & eum occidisse ait in prælio: Ἀνατόλιος ὁ ἑπὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἡγούμενος τὰς ἐξουσίας, ὃν κερδισὶν Παυλῶσι Μαγιστροῦ. Vbi tamen malè Ἀνατόλιος, pro Ἀνατόλιος, vt seq. pag. 730. disertè vocatur.

Anatolius sub Valentiniano Sen. Consularis Suburbicatarum regionum. Fit huius mentio Anno D. 365. l. 9. de annonæ & tributis, quæ ad Martertinum PP. data est Treuiris.

Anatolius sub Arcadio Imp. PP. Illyrici Anno 397. l. 12. de Iudæis: l. 3. seu vltim. de conditis in in publ. borr. 398. l. 6. ad S. C. Claudianum. 399. l. 6. de Principibus. Agent. in reb. Ad Anatolium ὑπαρχου extat Chrysothomi epistola inter Frontonianas 205.

Andromachus sub Valentiniano, Theodosio & Arcadio Comes R. P. sine die & Consule l. quib. contra 4. Cod. de incestis nuptiis. Agitur hæc leg. de confiscatione. Sub Honorio Imp. P. V. [F. P. P. & quidem Galliarum] Anno 395. Olybrius & Probino C o s s. l. 9. de infirmis. his qua sub tyrannis. Dat. XI. Kal. Maii. l. 11. eod. tit. Dat. XV. Kalend. Iun. l. 15. de appellat. l. vltim. de comitatu: l. 6. de Cognitor. & Procurat. [al. PF. P.] l. 7. de executoribus. Dat. Mediol. 401. Vincentio & Frauitta Coss. l. 3. de indulg. debitorum. Dat. Med. Andromachi meminit Symmachus, lib. 2. epist. 79.

Andronicus sub Constantino Magno sine dignitate, Anno 334. l. 2. de officio omnium Iud.

Anicius Iulianus, vide infra Iulianus.

Anisius, vide infra Anisius.

Annius Tiberianus, vide infra Tiberianus.

Annas Didascalus sub Honorio Imp. 415. l. 3. de Christianum mancip. Indeus. Dat. Rau. 416. l. 23. de Indeis. Dat. Rau.

Anthemius sub Valentiniano Sen. Præfes 364. lex 2. Cod. de conditis in public. bareis. Dat. Atelate.

Anthemius, Magister Officiorum sub Arcadio. 404. l. 4. de his qui super relig. cont. Dat. 4. Kal. Febr. l. 14. de Agenibus. Dat. Prid. Kal. Iul. l. 5. de Fabricenibus. Dat. 3. Kalend. Aug. Constantinop. Consul, cum Stilichone 2. Anno D. 405. PP. sub Arcadio 405. Stilichone 2. & Anthemio Coss. l. 1. ne quis in Palatio man. Dat. Ancyra 6. Idus Iulias, l. 24. de petitionibus. Dat. 8. Id. Nou. l. 63. de appellationibus. Dat. Constantinop. 14. Kalend. Ian. l. 2. Cod. Iust. de naturalibus lib. Dat. Id. Nou. l. 5. Cod. de offic. P. P. Orientalis. Dat. Idib. Decemb. l. 26. Cod. de procurator. Dat. pridie Kal. Octobr.

406. Arcadio 6. & Probo C o s s. l.27. 48. de erog. mil. ann. l.10. de famosis libellis : l.167. de Decurionibus : l.1. ne Comitibus & Tribunis : l.1. de priuil. domus Aug. Dat. Constantinop.
 407. l.3. de maternis bonis : l.20. de cohort. l.29. de erog. mil. ann. l.66. de cursu : l.2. ne quis in Palatio. Dat. Constantinop.
 ¶ Sub Theodosio Iun. A.D.408. l.vlt. de Quaestionib. Dar. V. Kal. Mai. Agitur hac leg. de Isauris latronibus. Fortè hæc lex tribuenda adhuc Arcadio, qui mortuus est Kal. Maij his Coss. teste Socrate, l.18. de Iudæis : l.14. de Legatis : in cuius leg. inscriptione additum, Et Patrioio. l.17. de exactionibus. Dat. Constantinop.
 409. Honorio A.8. & Theodosio III. C o s s. l.32. de nauiculariis. Dat. l.11. de Censitoribus : l.2. de expensis ludorum : l.30. de erog. mil. ann. l.168. de Decurionib. l.4. ne conlat. transl. Dat. l.33. de nauiculariis. Dat. Constantinop. l.1. de auri profecutor. Dat. l.2. Cod. Inst. de officio ciu. iudic. l.3. de Spectaculis : l.1. de Nili aggeribus. Dat. Constantinop. l.2. quis in gradu pref. l.169. de Decurionibus : l.18. de exactionib. Fir hac leg. mentio Achiuorum, l.31. de erog. mil. annon. Agitur hac leg. de Oriente & de Ægypto, l.1. de Irenarchis : l.16. Cod. de Episcopis. Dat. Constantinop.
 410. l.48. de hereticis. Dat. Constantinop. l.49. eod. tit. Agitur hac leg. de Eunomianis, l.21. de cohortalib. Dat. Constantinop. Agitur hac leg. de Polychronio, l.2. de litorum & itin. custod. Meminit hac leg. Theodosius Honorij patrii sui. Dat. Constantinop. Iungendæ hæc duæ leges, sine die & C o s s. l.4. de commerciis.
 410. l.20. de lustrali conlat. Dat. l.173. de Decurionib. Dat. Constantinop.
 412. l.1. de fumento Alexandrino : l.6. de fabricantibus : l.5. de itinere muniendo. Fir hac leg. mentio Bithynæ. Dat. Constantinop.
 413. Lucio V. C. Cos. l.6. & 7. ne sanctum bapt. Dat. Constantinop. l.51. de operibus publ. Dat. Agitur hac leg. de Turribus Muri noui Urbis Constantinop. vide Socratem, lib.7. cap.1. & Nicephorum. l.unic. de pretio piscis. Dat. l.16. de Agentibus in rebus. Dat. l.6. Cod. Inst. de Iurisd. omn. iudic.
 414. l.9. de indulgent. debitor. Dat. Constantinop. Meminit hac leg. Theodosius Iun. Honorij patrii sui, & Prouinciæ Orientis item tritum metallorum, Docimeni, Proconensis & Troadenfis.
 415. l.26. de cohort. Dat. Constantinop. Ad hunc Anthemium extat Chrylostomi epistola 11. tomo 7. vel 147. vbi Consulatus eius & Præfecturæ simul meminit de quæ utroque honore ei simul gratulatur : ἀλλοι μὲν σε τῷ δαμνασόντι & τῷ καταείας & τῷ ἐπαρχόντι & σωήδονται. Et mox, ἰδὲ τὸν ὑπαρχὸν & ὑπατον ἡμᾶς φιλέω, ἀλλὰ τὸν δεσπότην μὲν τὸν ἡμερώτατον ἀνδρῶν, &c. Meminit eius & Synesius epist. 47. 49. 73. 75. & initio Catastaseos, quibus locis omnibus magnum Anthemium vocat. Auctor Chronici Alexandrini in Anno 406. Socrates, lib.7. cap.1. sub Theodosio Iun. in Anno 408. qui eum mirificè commendat ; quo loco tamen Petauis notis in Synesium, pag.79. perperam Præfectum Urbis interpretatur. Sidonius quoque Apollinaris, Carmine 2. v.94. de Anthemij Imp. patre agens, Hinc sacer Anthemius, Præfectus, Consul & idem, Iudicis populos, atque annum nomine regit. Sed & Theodor. hist. sanctorum Patrum, c.8.
 Antidius, sub Valentiniano Iun. V. C. Vicarius,

381. l.6. de indulg. criminum. Recitata Rom.
 Antiochus, sub Constantino Magno Præfectus vigilum. 326. l.3. de infirm. his quæ sub tyrannia. Dat. Rom.
 Antiochus, sub Theodosio Iun. PP. 427. l.2. Cod. Inst. de officio eius qui vicem alterius Iudicis.
 430. Theodosio XIII. & Valentiniano III. C o s s. l.6. de conlat. donatar. Dat. Constantinop. Meminit hac leg. Theodosius Iun. aui sui (Theodosij Magni) & Arcadij genitoris sui.
 431. l.5. de his qui ad Eccl. confug. Dat. Constantinop. vbi in Græcâ constit. μετὰλοπερῆσαι & ἐπαρχὸν & ὑπατὸν, dicitur. Consul cum Basilio Anno 431. de hoc Antiocho Præfecto Prætorio Eunucho, vide & Nouellam Theodosij 1. in fin. & 33. Anno D.444. quo Anno iam mortuus fuisse indicatur ; Marcellinum, Chronico Anno D.448. Suidam, in voce Ἀντιόχου, in v. ἐπιπέδου, in v. ἐπιπέδου. Ad hunc extat Theodoretii epistola 95.
 Antonius sub Constantio. Dux Mesopotamiæ. 349. l.4. de cohort. l.6. de filiis mil. appar. Iungendæ hæc duæ leges.
 Antonius, sub Gratiano Imp. PP. Galliarum 376. l.11. de medicis & Professor. Dat. l.2. de quaestionibus. Dat. Treu.
 PP. 377. l.6. de officio Rectoris Prouinc. Dat. Moguntiaci.
 378. l. vnic. victum ciuilitèr. l.7. de fide testium. Dat. Treu. l.2. Cod. Inst. de aduoc. diu. Ind. Dat. Rauennæ (id est, reddita) l.12. de penis. Dat. Treu. Agitur hac leg. de Campaniâ : quare hunc hoc tempore PP. Italiæ fuisse oportet. l.1. Cod. de officio Vicarij. Dat. Quæ lex Imp. inscriptos habet Valent. Valerem & Gratianū. Ad hunc Anonium quinque extant Symmachii epistola libro 1. ab epist. 83. Inter alias verò epistola 83. 86. eam Magistrum sacrorum Scriuorum fuisse testatur 86. publicis curis eum occupatum fuisse scribit : & ep. 84. Marinum ex Consulati Suburbanæ cuiusdam Prouinciæ ei commendat. Error verò est Scalligeri in Ausonianis lectionibus 2. c.17. Antojij huius nomen in Auxonij vbi que mutantis. Consul cum Syagrius, Anno D.382.
 Anysius, sub Theodosio Iun. Comes S. L. 416. l.21. de Palatinis S. L. Dat. Constantinop.
 419. l.22. de Palatinis S. L. Dat. Constantinop. Anyfj quoque huius Comitiss S. L. fit mentio Anno 436. in l. vltim. de marilegulis. An verò hic idem est, cui inscribitur Synesij epist. 6. l.4. 37. 59. 77. 78. 94. qui tum iuuenis adhuc Dux Libyæ fuit. In quem & peculiare elogium scriptum p.304. de quo & agit initio Catastaseos, & epist. 57. aduersus Andronicam ?
 Apodemius, sub Valentiniano Sen. 369. Valentiniano NB. P. & Victore C o s s. l.4. de relationibus. Dat. Treu.
 Sub Theodosio Magno PP. Illyrici & Afticæ. 392. l.21. de nauiculariis. Dat. Constantinop. vide quæ ad eam l. notio.
 PP. per Illyricum 392. l.12. & 13. de Legatis. Dat. Constantinop.
 PP. 11. Illyrici & Ital. 393. l.51. de appellationib. Dat. Constantinop. vide quæ dico de hac Apodemij Præfectura ad l.2. de Constit. Princ.
 Apollodorus sub Honorio Imp. Comes R. P. Arcadio I V. & Honorio III. Coss. 396. l.32. quorum appellation. Dat. Med. Procol. Africæ. 399. Theodoro Cos. l.1. de religione : l.17. & 18. de Paganis. Hæc leges inter se coniungendæ sunt. 399. l.16. de iure fisci. In huius leg. inscriptione

ne omiffus titulus dignitatis. Proconf. Africæ. 400. Stilichone & Aureliano C o s s. l.2. de superexactoribus. Ad hunc Apollodorum extant Symmachi epistola aliquot : lib.8. epist. 14. & lib.9. epist. 14. & 48. quibus eum Proconsulem Africa fuisse apertè indicat.
 Apollonius, sub Theodosio Iun. Comes S. L. 436. l. vltim. de murilegulis. Dat. Constantinop. Ad Apollonium Comitem extat Theodoretii epistola 103. & dignitate omiffa epist. 73. quanquam ibi Magnificentiæ titulum ei tribuit. Zenoni aliàs malè hæc lex tribuitur. PP. l.16. C. de dignit. l.3. Cod. de discussionib.
 Appius, sub Gratiano Episcopus in Galliis ni fallor 376. l.23. de Episcopis. Dat. Treu.
 Fl. Apronianus, sub Iuliano Imp. sine dignitate 363. Iuliano IV. & Sallustio Coss. l.3. de Suariis. Huius legis inscriptio ita habet, Aproniano suo salutem. In eâ leg. fit mentio Vibis Romæ & Campaniæ.
 Hic idem Apronianus indicatur, l.4. eod. tit. Hic est L. Turcius Secundus Apronianus ille P. V. cuius auctoritas de consuetudine micandi sublatâ iam notiffima est, quæ extat in corpore inscripte. pag.647. num.6. 7. vt & alteram eiusdem editam de Suariis, d. p. 647. num.7.
 Eiusdem inscriptio alia extat p.1080. num.9. & quarta inscriptio Tauri fortunæ, p.105. n.2. vide & inscript. 476. num.7. Eiusdem Aproniani P. V. quem Iulianus ipse ordinauit ; meminit Ammianus Marcellinus in huius Anni 363. gestis & 364. lib.23. p.235. 258. lib.26. p.336. 337. vbi vide eius elogium lib.27. p.360. Fir quoque eius mentio in Spoletinâ inscriptione : vide & Martyrologium Romanum 23. Iunij. & ibi Baronium. Eidem inscribitur Anno D.372. l.5. Cod. Inst. de officio Rectoris Prouincio : Nisi ibi Ampelius pro Aproniano substituendus. P. V. 372. sub Valentiniano & Valente, l.5. Cod. de officio Rectoris Prouincio.
 Arbitrio sub Constantio Imp. vel Arbetio Consul cum Lolliano A. D.355. de hoc Arbetione ex-Consule Marcellinus lib.26. pag.352. Hic idem Arbitrio est Magister militum sub Constantio : de quo multa Ammianus Marcellinus. De huius nomine Valefius in Marcellinum p.90.
 Arbroius sub Gratiano & Valentiniano Iun. P. V. 380. Gratiano V. & Theodosio I. C o s s. l.9. de priuileg. eorum qui in sacro Palat. Dat. Triburi l.16. de Pistoriibus. An hic est, cuius meminit Sulpitius Seuerus dialogo 3. cap.14. De eodem Paulinus in fin. lib.2. de vitâ B. Marini. Id nomen per Gallias nobilissimum fuisse testatur Aulonius in Paulinum carm. 4.
 ARCADIVS Imperator, eiusque Consulatus lex. 1. A.385. cum Bautone. 2. A.392. cum Rufino. 3. A.394. cum Honorio II. 4. A.396. cum Honorio III. 5. A.402. cum Honorio V. 6. A.406. c. a. Probo.
 Archelaus sub Valère Imp. Com. Or. [32. Com. S. L.] 369. l.2. de fisci debitoribus : l. ex praestatione 7. Cod. Inst. de vecligal. quæ legi illi 2. coniungenda est.
 Comes S. L. 369. l.7. de falsa moneta : l.1. de vestibus oloneris : Sub Constantino Magno Archelaus Comes Orientis memoratur in actis Concilij Tyrrij. Archelai Comitiss Orientis sub Constantio meminit & Rufinus lib.1. cap.26. ad quem extant aliquot Libanij epistole in MS. Regio 106.850.
 Archelaus sub Arcadio Præf. Ans Augustalis 397. l.1. de his qui ad Eccl. conf. Dat. Constantinop.

l.9. de Iurisdictione. Dat. Constantinop. Huius meminit Hieronymus ad Pammachium adu. errores Ioannis Hierosol. fol.82.
 Argyrius sub Constantio Præfes. 349. l.2. de longi temporis praescript.
 Arintheus sub Valentiniano & Valente Consul cum Modesto Anno D.372. Ad Arintheum PP. est lex Gratiani, Valentiniani & Theodosij sine die & C o s s. l. vltim. Cod. de Veter. numifia. po. Hic ille Arinthus cuius multa mentio apud Ammianum Marcellinum. De huius morte & elogiis Basilius epist. 186. ad viduam eius, & 202. Extat eiusdem ad Arintheum epist. 380. Meminit & Claudianus in Eueporium.
 Arionindus sub Theodosio Iun. & Valentiniano III. Consul cum Aspare, Anno D.434. Ad Arionindam Patricium est Theodoretii epist. 23.
 Artilænetus Consul cum Honorio Anno 6. Anno D.404.
 Arxianus sub Honorio Imp. Consularis Liguria, A. D. 396. l.4. unde vi. Dat. Mediolani.
 ARSACES Rex Armeniorum sub Constantino Magno, vel sub Constantio l.1. de annonâ & tributis.
 Arscius sub Arcadio Imp. Episcopus [Constantinopolitanus] Anno D.404. Honorio VI. & Ariftaneto Dat. Constantinopol. XIV. Kalend. Decembr. l. vltim. de his qui super religione. Frater Nestarij, qui his Coss. Ep. Constantinopol. creatus in locum Ioannis Chrylostomi Cucufum pulsi, vide Chron. Alexand. his C O S S. vbi malè ἐφοδῶν.
 Arscius cum Valerio & Theodoro Inspector. Eius fit mentio in Theodosij Iun. constitutione Anno D.415. l. vltim. de patrocinij vicorum.
 Arsenius, sub Constantio Imp. ex Vicariis Præfecti Anno D.359. Eius fit mentio, simul & exemplum proponitur in l.15. de Praetorib.
 Artemius Episcopus sub Gratiano Anno D.376. l.23. de Episcopis. Dat. Treueris. Ad quam legem vide quæ dico.
 Artemius, sub Valentiniano Sen. sine dignitate. 364. l.6.7. de de penis. Dat. Naiffio. l.21. de cursu. l.6. de priuileg. eorum qui in S. Palat. l.2. de officio Rectoris Prouinc. Dat. Aquileiæ. Corrector. 364. l.emic. de priuileg. apparit. Mag. potestatis. Dat. Aquileiæ, & Acc. S A L E R N I. Vicarius Hispaniarum 369. l.1. de discussoribus. 370. l.2. de tabulariis. Dat. Triu. Alius ab hoc Artemius Dux Ægypti, qui & sub Iuliano capite truncatus : de quo Iulianus epist. 10. Theodoretus 3. Eccl. hist. 17. Chronicon Alex. & Nicephorus. Item alius Artemius Vicarius V. Romæ, sub Constantio, de quo Marcellinus, lib.17. p.112.
 Asclepiades sub Theodosio Iun. Episcopus Chersonesitanæ ciuitatis A. D. 419. l. vltim. de penis. Dat. Constantinop.
 Asclepiodotus, sub Theodosio Iun. Comes S. L. 422. l.23. de Palatinis S. L. Dat. Constantinop. Consul ordinarius cum Martiniano, Anno Domini 423.
 PP. 423. Asclepiodoto & Martiniano C o s s. l.35. de erog. mil. ann. l.6. de itinere muniendo : l.25. de Iudæis : l.2. de Terris limitaneis : vbi titulus ita habet, Asclepiodoto PP. & Consili ordinario l.5. de militari veste : l.2. de fructibus & liuum exp. l.67. de appellationib. l.9. de reparat. appellat. l.28. de cohort. l.3. de adfessurib. Dat. Constantinop. l.26. & 27. de Iudæis : l.22. 23. 24. de Paganis : l.59. 60. 61. de hereticis : l.2. de praediis & mancip. Curial. l.5. ne Christianum mancip. X x 3 1184.

1184. de Decurionibus : l. 14. de priuile. eorum qui in sacro Pal. Dat. Constantinop.
 424. Viatore V. C. Cos. l. 7. de testamentis: l. 7. de offic. testam. l. 5. de conlat. donat. l. 7. de Cognitor. & Procurator. l. 1. de actionib. certo temp. fin. Data Constantinop.
 425. l. 5. de Spectaculis.
 Afella vel potius Afellus, sub Gratiano, Valentiniano & Theodosio ... 379. l. 1. de Palatinis S. L. Dat. Sirmio.
 An hic Fl. Eugenius Afellus Præf. Vrbi in vet. inscript. Romæ in Basil columnæ, p. 193. num. 6.
 Aspar Consul cum Ariouindo A. D. 434.
 Ad Asparem Consulem & Patricium est Theodoretus epist. 149.
 Asterius, sub Arcadio Comes Orientis 397. l. 36. de operibus publicis : l. 7. de Aqueductu. iungendæ sunt inter se.
 398. l. 1. si secundo nups. mulier. Dat. XVI. Kal. Marr.
 Asterij huius Comitris Orientis hoc ipso Anno 398. imò & mense Februario, meminit Sôzomenus, lib. 8. cap. 2. vbi eius industriâ factum narrat, vt Ioannes Chrylostomus Antiochiâ Constantinopolim transferretur. Quam ipsam rem memorat & Palladius in vitâ Chrystostomi, & Georgius Alexandrinus in eiusdem vitâ, & Leo Imp. in eius vitâ, cap. 11. & Simeon Metaphr. cap. 15. vbi eum quidem de nomine non designant, verum per Comitrem Antiochia indicant.
 ATALYS, & Attali Tyrannis sub Honorio indicatur A. D. 410. l. 2. de litornm & itin. custod. l. 11. l. 2. de indulg. criminum.
 Atticus [F. Auitianus] sub Iuliano sine die & Cos. l. 1. Cod. Inst. de din. præd. Vrbanis.
 Atticus sub Gratiano, Valentiniano & Theodosio PP. 384. Richomere & Clearcho Coss. l. 12. de luctuarii conlat. Dat. Med. Sub Arcadio & Honorio Consul vna cum Casario 397.
 Ad hunc Atticum extant Symmachi epistola quinque 7. putâ epist. 30. 31. 32. 33. 34. qui & de epist. 30. Consulatus eius meminit.
 Auitianus sub Iuliano Imper. Vicarius Africæ A. D. 362. l. 1. de indulgent. debitor. l. 15. de cursu publ. l. 2. de itinere muniendo : l. 7. Cod. Inst. de edific. priuatis. Hæ leges inter se coniungendæ sunt. Acceptæque A. D. 363. Iuliano & Sallustio Coss. Fortè ad eundem data l. 1. Cod. de din. præd. Vrbanis : quæ præfert ad Atticum.
 Auitiani huius Vicarij (Africæ scilicet) meminit Ammianus Marcellinus, lib. 27. p. 369. in gestis Anni 367. Auitianus Comes apud Sulpitium Seuerum dialogo 1. cap. 5.
 Aurelianus sub Valentiniano Sen. Præfectus annonæ, 367. l. 5. de prædiis nauicular.
 Aurelianus, sub Theodosio Magno P. V. 393. Theodosio III. & Abundantio l. 4. de Senatoribus & glebali collat. l. 11. de annonis ciuicis: l. 29. & 30. de operibus publicis : l. 26. de Prætoribus: l. vltim. Cod. Inst. de Tutoribus & Curatoribus Illustrium. Dat. Constantinop. l. 3. de Constitutionibus Principum. PP. 393. l. 30. de Decurionibus : l. 13. d. tit. vbi de Antiochia, & Tatiano, l. 32. 38. d. tit. l. 1. de prædiis Senatorum.
 Aurelianus sub Arcadio Imp. Proconsul Africæ 395. l. 28. de hereticis.
 Aurelianus sub Arcadio Imp. PP. 396. l. 4. de legitimis hereditatibus. P. V. 396. l. 1. vnde liberi. Dat. Constantinopol. & iungendæ inter se. PP. 399. l. 17. de penis: l. 2. de Maiumâ.
 400. Consul cum Stilichone: Ad hunc Aurelia-

num sunt Synesij epistola 31. 34. 38. vbi ep. 31. & 34. vocat: eidemque ait omnes ciuitates ob merita gratias agere. Huius eiusdem Aureliani Σαυῆρος meminit & Philostorgius lib. 9. Eccl. hist. cap. 6. in fin. in iudicio de Eutropio Anno D. 399. vide & Chronicon Alexandr. A. 406. 414. 415. De eodem est & vetus epigramma 4. ἀδολ. de quo ad l. 4. de Senatoribus & glebali collat.
 Aurelianus, sub Theodosio Iun. Com. 29. PP. Ori. A. D. 415. l. 1. de Decurion. & silent. Dat. Constantinop. In Cod. Inst. editum malè, Com. Ord. pr. Iungitur in huius legis inscriptione secundo loco inter Vrsulum P. V. & Strategium PP. Illyrici.
 PP. 11. 415. l. vltim. de peculari: l. 8. de donationibus : l. 10. de indulgent. debitor. l. 4. de pascuis: in cuius leg. inscriptione additur & Patricio. l. 22. de Iudæis : l. 57. 58. de hereticis : l. vltim. de patrocinij vicorum : l. 4. seu vltim. de incestis nuptiis.
 Aureliani II. PP. 416. l. vltim. de Salgamo : l. 21. de Paganis. Post alia. PP. sine die & Consule l. 14. Cod. de omni agro deserto. Huius Aureliani II. PP. meminit Anno 414. & 415. Chronicon Alexandrinum: ὡς ἀποφραζομένου, inquit, die ἐπαφῆς ἢ ἐπέων ἀποφραζομένων ἢ παφῆς.
 Ausonius sub Gratiano PP. [Galliarum] 378. l. 35. de cursu. Dat. Triuer.
 Ausonij Præfecturam Prætorianam indicat Symmachus lib. 1. epist. 12. 16. 20. ad eum scribens, cuius verba ibi ad Ausonij Consulatum malè nonnulli referunt. Ipsemet Ausonius Præfecturam suam memorat, & in Gratiarum actione, & Præfectus, inquit, Gallis, & Lybia & Latio: ac nominatim Præfecturam Galliarum hoc ipso tempore, in dictâ Gratiarum actione ad Gratianum, memorat: Agam pro me gratias voces omnium Galliarum, quarum Præfecto hanc honorificentiam deculisti. Consul cum Olybrio, A. D. 379. Symmachus quoque huius Ausonij Consulatus meminit lib. 1. epist. 4. & 15.
 Autharitus, vide supr. Abbaritus.
 Auxentius sub Constantio Imp. Præses Augustanica 342. l. 34. de Decurionibus. Dat. Antiochia.
 Auxonius sub Iuliano Imper. Corrector Tusciæ A. D. 362. l. 6. de Numerariis, sub Valente Vicarius dicecesos Africæ Anno D. 365. l. 69. de Decurionibus. In hæc lege perperam Iuretus in Symmachi epistola 53. lib. 3. Ausonij nomen reponit.
 PP. 365. [imò A. D. 368.] l. 1. de fisci debitorib. l. 2. de militari veste : l. 4. de murilegulis. Dat. Marcianop.
 369. l. vnic. de classicis. Dicitur data Indictione XII. Eaque leg. agitur de classe Seleucenâ, de Comitris Orientis & de fluio Oronte. l. 15. de erog. mil. ann. Dat. Marcianop. In eâ lege sit mentio Betorinorum castrorum. l. 2. de legitim. hereditat. Dat. Constantinop.
 370. l. 2. de patrocinij vicorum. Referendam puto hanc legem ad A. 368.
 Hic Auxonius planè alius est ab Ausonio quos tamen commiscet Viri Docti etiam Iuretus. Meminit huius Auxonij PP. qui à Valente Marcianopoli Sallustio PP. suffectus, Eunapius in vitâ Maximî p. 109. Zosimus, lib. 4. p. 741. Philostorgius, lib. 9. histor. Eccl. c. 8. & 11. cui Modestus in Præfecturâ suffectus, eodem Philostorgio & Zosimo teste.

Auxonius

Auxonius sub Theodosio Magno Proconsul Africæ 381. Eucherio & Syagrius Coss. l. 3. de fide Catholica. Et hic Auxonius cum Ausonio à nonnullis perperam commiscetur.

B

Bappo sub Valente P. V. 372. Modesto & Arintheo Coss. l. 21. de Prætoribus. Dat. Nafonaci.
 Bapponis Tribuni meminit Marcellinus, lib. 15. p. 41. in A. 355.
 Basilus sub Gratiano & Valentiniano Iun. Consul [25. Com. Sa. L.] 379. l. 1. qui bonis cedere. PP. Rom.
 Comes S. L. 383. Merobaude 2. & Saturnio Coss. l. 101. de Decurionib. Dat. Rom. l. 40. de appellat. Dat. ... Hic est ille Basilus, de quo A. 384. Symmachus, lib. 10. epist. 47.
 Basilus sub Honorio P. V. 395. Olybrio & Probino Coss. l. 1. de oblatione votorum. Dat. Med. II. Non. Marr.
 Basilus sub Arcadio & Honorio Com. S. L. 407. l. vltim. de immunitate concessâ, quæ lex in subscriptione dicitur, Præfata literis Viri Illustris Comitris sacrarum largitionum.
 De hoc accipiendum videtur, quod Zosimus scribit lib. 5. in gestis Anni 408. pag. 815. quem & Hispanum facit.
 Bassus sub Constantino Magno. 313. PP. l. 3. Cod. Inst. si contra ius. Dat. Kalend. Octob. Constantino A. III. & Licinio Cæf. III. Coss. Fortè referenda ad A. 319. PP. al. P. V. 316. Sabino & Rufino Coss. l. 1. Cod. Inst. de lenibus. Dat. III. Non. Decemb.
 P. V. 317. Gallicano & Basso Coss. l. 2. ad L. Iuliam de vi publicâ. Dat. VI. Id. Mart. 27. Maij Rom. l. 1. de appellat. Dat. VIII. Id. Iun. Sirmio.
 319. Constantino. A. V. & Licinio Cæf. Coss. l. 8. de appellat. PP. I. V. Kalend. April. Rom. 319. l. 1. de emendat. seruorum. Dat. 5. Id. Maij Rom. l. 1. de his qui à non domino. Prop. Idibus Iul.
 P. V. 319. l. 3. ad L. Iul. de vi publicâ. PP. Prid. Non. Octobr. Rom. l. 4. de donationibus. Dat. Non. Octobr.
 l. 23. Cod. de Procuratorib. Dat. XIII. Kal. Iul. Bassus hic integro nomine Septimius Bassus fuit. P. V. ab Idibus Maij Anni 317. ad Kal. Sept. 319. vt discere est ex Notitiâ veteri Præfectorum Vrbs.
 PP. 319. l. 1. de Tutoribus. Dat. I. V. Id. Octobr. Aquileia. 320. Constantino A. VI. & Constantino Cæf. Coss. l. 3. de Episcopis : l. 1. de postulando : l. 2. Cod. Inst. de adfessoribus, quæ leg. agitur de Præsidibus. Malè ibi P. V. editum.
 P. V. [28. PP.] 321. l. 3. de temporum cursu : l. 1. si pendente appellat. l. 3. de maleficiis : l. 1. de legitimis hereditat.
 PP. sine die & Coss. l. vltim. de ordine cognit. Hic idem Bassus videtur, cuius meminit Porphyrius in Panegyrico.
 Bassus sub Constantino Magno Vicarius Italiæ: 316. l. 1. si quis eam cuius tutor. Retraho hanc leg. ad A. 320. 326. l. 2. de hereticis. Dat. Spoleti.
 Præfectus Prætorio, expansis literis. 327. l. vlt. Cod. comminationes, epistola. al. P. V. malè. Subscriptionem habet Constantio A. VI. & Maxim. 329. l. 2. de integræ restitutione.
 P. V. [malè] 330. l. 2. finium recondorum.
 PP. 331. l. 2. de liberali causâ : l. 1. de offic. Præfecti Prætorio.

PP. ... l. vlt. Cod. de ordine cognitionum.
 Consul cum Ablauio Anno Domini 331.
 Vbiq. Anno 327. 329. 330. 331. retinendum vel restituendum PP. neque enim Bassus per eos annos Præfectus Vrbi fuit, verum alij quos memorat vetus Notitia Præfectorum Vrbs.
 Bassus sub Honorio Imp. Consul cum Philippo Anno D. 408.
 Bassus sub Valentiniano III. Cæsare Comes R. P. 425. l. 64. de hereticis : l. 47. de Episcopis. Dat. Aquil. Sub Valentiniano III. Imp. PP. 426. l. 1. de conductor. & hominibus domus Augusta. l. 3. seu vlt. de liberis : l. 7. de Apostatis : l. 28. de Indois. Dat. Raucennæ: sine die & Coss. l. 4. castigato 28. Cod. Inst. de nuptiis.
 Coss. 431. l. 24. Cod. de dignitatib. cum Antiocho.
 Bathanarius, sub Honorio Imp. Comes Africæ Anno D. 401. Vincentio & Frauitra Coss. l. 18. de bonis proscriptorum. Meminit huius Bathanarij Comitris Africæ Zosimus, lib. 5. in gestis Anni 408. p. 813. qui cum ἄλλοις ἐν τῇ μεγάλῃ Αἰβὴν ἐστρωτῶν [ἰγῆρα] difertè facit. Cuius & vxorem Stilichonis sororem fuisse ait : Eidemque, post Stilichonem cæsum, occiso Heraclianum in eâ dignitate suffectum scribit.
 Ælia Bauonia, sub Valentiniano Sen. 365. l. 6. de pactis. Inter cetera.
 Bauto Consul cum Arcadio A. I. Anno D. 385. Huius Consulatus Bautonis meminit Symmachus ad eum scribens, lib. 4. epist. 15. ad quem alteram quoque epistolam scribit, putâ 16. & Augustinus lib. 3. contra literas Periliani, c. 25. De hoc Bauto Franco dixi ad Philostorgium lib. 11. cap. 6. egit & Valesius lib. 2. de gestis vet. Francorum pag. 62. 63. 64. Iuretus in Symmachi lib. 4. epist. 15.
 Benagius, sub Theodosio Innio Melloproximus, vt videtur Scrinij Memoria 416. l. 173. de proximis. Dat. Constantinop.
 Benignus sub Honorio Imp. Vicarius Vrbs Romæ 399. l. 162. de Decurionibus : l. vltim. quibus equorum vsus.
 400. l. 26. de susceptioribus, ex Præfide Sardinia; vt existimo : de quo Symmachus, lib. 9. ep. 32.
 Beronicianus, vide infr. Veronicianus.
 Bonofus sub Constantio Imp. Magister Equitatis [militum in aliis] 347. l. 1. de bonis militum. Dat. Hierapoli.
 Bonofianus sub Honorio Imp. P. V. 409. l. vlt. de decurijs Vrbs Romæ. 411. l. 48. de operibus publ. Dat. Rau.
 Braxius sub Constantio Imp. Proconsul A. 356. in subscriptione l. 8. & 9. de Prætorib. Dat. Med. Lecta à Braxio Proconsule.
 Bubulcus sub Valentiniano III. Comes Spectabilis Legatus Proconsularis Prouinciæ: 429. l. 186. de Decurionib. Dat. Rau. Eiusdem mentio fit eodem Anno 429. l. 34. de annonâ & trib. quæ data est ad Celerem, Proconsulem scilicet Africæ.
 Buleforus, sive Bulephorus Rationalis summæ rei. Dat. XVI. Kal. Mart. Licinio Coss. l. 7. Cod. Inst. vbi casus fiscales.
 Sub Valentiniano Imp. Consularis Campaniæ. 364. l. 1. quorum vsus interdicitur : l. 2. quibus equorum vsus.
 365. l. 24. de cursu publico.

C

Cæcilianus sub Constantio PP. 359. l. 47. de Decurionib. Verum error ibi admissus sub Honorio

Profopographia

Honorio Imp. Vicarius 404. l. 4. Cod. Inst. de ad-
fessurium. Fortè hic est ad quem exrat Symma-
chi epistola 47. lib. 9. cuius sine Iudicem eum
fuisse indicat. PP. 409. Honorio VIII. & Theo-
dofio III. C o s s. l. 8. Cod. de defensorib. civit.
vbi malè editum Cæcilio PP. l. vlt. de maleficiis:
l. vltim. de abolitionib. l. 5. & 6. de exhibendis reis:
l. 7. de custodiâ reorum: l. 2. vt intra annum crim.
nif. l. 3. de superexactionib. l. 1. ne pastoribus dena-
tur: l. 15. de fide testium. Eiusdem quoque fit
mentio Anno 414. l. 33. de erogat. mil. ann.
Meminit huius Cæcilianus PP. in gestis Anni 309.
Zosimus, lib. 5. p. 818. ἡγάριος ἑξελύσας Θεόδωρον
πῦρ τῆς Καιάρων ἀρχῆς Κακίλιαν τούτου παρέδωκεν:
vbi Interpres Præfecturam Urbanam, malè vertit.
Hic paulò ante à Senatu Romano ad Hono-
rium Imp. missus fuerat Rauennam, vnà cum
Artalo & Maximiano, deplorando Urbis Romæ
statui, Zosimus, d. loco. Ad hunc quoque extat
Augustini epistola 60. pag. 398. vbi perperam
Præles vocatur. Hic & Præfectus annonæ antea
fuisse videtur: de quo Symmachus, lib. 3.
epist. 36.
Cælestinus sub Constantio Imp. Consularis Be-
ticæ 357. l. 3. de bonis proscripi.
Cæcilius, sub Valentiniano Imp. Comes R. P.
364. l. 8. de iure fisci.
Gregorij Nazianzeni frater hic fuit: cui is ex-
probrat epist. 17. seu 51. quod honorum & pe-
cuniarum amore delinitus Comes R. P. factus
fuerit sub Iuliano Apostatâ, sed & apertè idem
Oratione in Cæsarium fratrem, & in carmine de
vitâ suâ, vt & auctor vitæ Gregorij, ἐπισταν τῶν
ἐπὶ δημοσίων eum fuisse ait, seu τὰς αἰτίας τῆς δημο-
σίων ρημάτων: eamque dignitatem vocat, p. 167.
πῶς ἐ πολλοῦ ἀπὸ βασιλέως ὑψηλῶ. Idem queritur
epist. ad Sophronium ὑπαρχον 18. seu 52. de di-
reptis eius mortui bonis. Cæsarium quoque
hoc tempore eum Procopius tyrannidem arri-
puisset, Præfectum Urbis Constantinop. fuisse
aiunt Ammianus Marcellinus, lib. 26. pag. 346.
in gestis Anni 365. Zosimus, lib. 4. p. 737. Ad
eundem extat Basilij epist. 362.
Cæcilius sub Theodosio Magno Magister Offi-
ciorum Anno Domini 389. Timasio & Promo-
ro C o s s. l. 49. de cursu publ. Dat. Valentie. Hic
est ille Cæcilius Magister Officiorum, qui in
negotio seditionis Antiochenæ à Theodosio
Magno Antiochiam missus fuit: de quo Theo-
doretus lib. 5. cap. 19. Chrysostomus ἀδριαν. ἰ.
p. 574. como 6. Ad hunc ipsum Cæcilius Mag-
istru super hâc ipsâ re extat Libanij ora-
tio 20. p. 515. Sub Arcadio PP. 395. Olybrio &
Probrino C o s s. l. 27. de heretic. l. vnic. de grege
dominico. Dat. Constantinop. l. 150. de Decurion.
Dat. Constantinop.
396. Arcadio IV. & Honorio III. C o s s.
l. 14. & 15. de bonis proscripi. l. 1. de iure libero-
rum: l. 2. de prædiis Senatorum: l. 9. de indulgent.
criminum: l. 14. de Paganis. Dat. Constantinop.
l. 34. de operibus publicis. Dat. l. 35. de operibus
publicis. PP. Regio. l. 7. de proximis. l. 10. de Agen-
tibus: l. 6. de Apostatis. Dat. Constantinopol.
l. 21. de erogat. mil. ann. Dat. l. 31. 32. de heretic.
l. 1. de Mainima. Dat. Constantinop.
397. Cæsario & Attico C o s s. l. 1. de ambitu.
l. 1. de superexact. l. 9. & 10. de proximis: l. 8. de
Senatoribus & glebalis collation. l. 13. de Iudæis:
l. omnes, de his que administr. Dat. Constantinop.
398. Honorio A. I V. Eutychiano C o s s. l. 32.
de Episcopis. Dat.
400. Stilichone & Aureliano C o s s. l. 1. de

adessoribus. Dat. Constantinop.
401. Vincentio & Frauita, l. 62. de cursu publ.
sine die & C o s. Dat. Constantinop. l. 2. Cod.
Inst. de alluionibus.
Tribuitur Arcadio, Honorio & Theodosio.
Agitur hâc leg. de Nili fluminis inundatione, l. 4.
Cod. de diuersis præd. Agitur hâc leg. de fun-
dis Templorum, Huius Cæsarij PP. qui Rufino
successit, meminit Philostorgius lib. 11. cap. 5.
hîstor. Eccles. Consul fuit cum Attico Anno
D. 397.
Calpepius, sub Constante Rationalis trium Pro-
ninciarum, Anno D. 340. l. 5. de petitionibus.
Dat. Naiffo.
Camenius, sub Valentiniano Iun. Vicarius Africæ.
381. l. 84. de Decurion.
Cassius, sub Constantino Magno P. V. 316. l. 3. de
donation. Hic est Iulius Cassius, qui vice Septi-
mij Bassi P. V. cognouit ex die 3. Idus Iulij in
Idus Augustij, vt refert Verus Notitia Præfecto-
rum Urbis Anno 318.
Catafronius, sub Valentiniano Imp. Vicarius Ita-
liæ 370. l. 31. de cursu publico: l. 2. ne opera à
colat.
Sine dignitate 377. l. 24. de Episcopis.
Caterius sub Gratiano, Valentiniano & Theo-
dofio Comes S. L. 379. l. 3. de Palatinis S. L.
Dat. Bauxare,
Catullinus sub Constantino Magno, sine dignitate
314. l. 2. de appellat. l. 1. quorum appellationes: l. 1.
de pœnis.
Proconsul" Africæ sine Anni 315. l. vnic. de fru-
mento Karthag. Anno 316. l. 2. de donationibus.
Aconius Catullinus vocatur bis l. Anno 317.
l. 1. de vi publicâ, &c. 319. l. 14. Cod. de dilati-
onibus: l. 1. de extraordin. mun. Referam hâc l. ad
Annum 315. sub Constante Vicarius Africæ.
338. l. 24. de Decurionibus. Acc. Karthagin.
Aconius Catullinus vocatur hâc leg.
l. 26. de Decurionib. Catullinus simpliciter hâc
leg. vocatur.
l. 2. de honor. codicillis. Aconius simpliciter vo-
catur hâc leg. & dicitur Acc. Thamugadi.
338. l. 5. de operibus publ. Inscriptio sic habet.
Hanc Catulline K. NB.
339. l. 4. quorum appellationes. Dat. Sirmij. Ca-
tullinus simpliciter hâc leg. Vicarius... sub Con-
stante l. negotiantes, Cod. de excusat. Constantini
nomen malè præfert. PP. 341. l. 1. de Sabularijs:
l. 31. de Decurionibus. Eadem hæc lex est, verùm
bis repetita.
P. V. 342. l. 3. de Paganis. Consul cum Limenio
Anno D. 349. Aconius Catullinus P. V. fuit à
pridie Nonas Iunias Anno D. 342. ad 3. Idus
April. 344. vt testatur verus Notitia Præfecto-
rum Urbis. Aconij Catullini ex Præfecti & Con-
sulis Ordinarij mentio in veteri inscriptione.
Fabie Aconie Pauline filie eius p. 309. n. 2.
Sub Constantio Proconsul Africæ 354. l. 3. Cod.
ad S. C. Tertullianum.
Catullinus sub Honorio V. C. eius mentio fit An-
no 412. l. vltim. de iure liberorum. Dat. Rau-
celæ, sub Valentiniano III. 429. [Dignitatis ti-
tulus ommissus, sed supplendus facilè.]
l. vltim. de appellat. Dat. Rau. Agitur hâc leg.
de Proconsule.
l. 34. de annonâ. Dat. Agitur hâc leg. de Afri-
cano possessore & de Capitolio. Proconsul
Africæ 429.
l. 185. de Decurionibus.
Hinc desumpta l. 2. Cod. de apochij publicis. l. 186.
de Decurionibus.

Ex

Ex huius legis posteriore parte desumpta est
lex 17. Cod. de omni agro deserto. Ad hunc
extant duæ Augustini epistolæ: putâ epist. 210.
& 237.
Celsinus, sub Constante PP. 338. l. 4. de petitionibus
honor. Dat. Viminaci.
Sine dignitate 339. l. 27. de Decurion. Dat. Treu.
Inscriptio sic habet, Hæc Celsine K. NB. In
eâ leg. fit mentio Karthaginis & Africæ.
341. l. 6. de donationibus. Dat. Aurelius Celsinus
fuit P. V. à V. Kalend. Martij Anno D. 341. ad
Kal. April. 342. vt testatur vetus Notitia Præ-
fectorum Urbis.
Domitius Celsus, sub Constantino Magno Vi-
carius Africæ 315. l. 1. ad L. Fabiam.
Vicarius... 316. l. 1. de officio omnium Iudicum.
Ad hunc Domitium Celsum Vicarium Africæ
extat Constantini Magni epistola adactus Do-
natistas: vt & altera ad eundem Petronij Præ-
fecti Prætorio, quas à P. Pithæo elatas Baronius
refert Anno 314. n. 66. & n. 70.
Cerealis sub Constantino Magno Præfecti anno-
næ 318. l. 1. de mensis oleariis.
Sub Constantio P. V. 352. l. 9. quorum appellat.
l. 5. de Paganis. l. 2. de indulg. crimin. Netatius
hic Cerealis P. V. fuit à 6 Kalend. Octobr. 352.
ad 6. Idus Decembr. Anni 353. vt refert vetus
auctor Notitiæ Præfectorum Urbis. Meminit
huius Cerealis Præfecturæ Am. Marcell. lib. 14.
p. 33. Fit & mentio in veteribus inscriptionibus
p. 181. n. 3. & p. 280. n. 6. p. 441. n. 3. vbi pariter vt in
notitia Præfectorum Urbis, integro nomine Ne-
ratius Cerealis vocatur. Et vetus Interpres Impe-
rialis ad Saryram 6. Consul cū Dariano A. D. 358.
de Cereali C o s s. idem Marcellinus d. loco, &
Hieronymus in Epitaphio Marcellæ, p. 54.
Chilo, sub Valentiniano Imp. Vicarius Africæ.
374. l. vlt. de excusat. artificum. 375. l. 16. de sus-
ceptoribus. PC. Africæ. 375. l. 7. de prædiis na-
mularijs. Chilonis ex. Vicario meminit quo-
que Ammianus Marcellinus, lib. 28. p. 383.
Chronopius, sub Valentiniano Imp. Episcopus,
369. Mentio eius in l. 10. quorum appellat. non
recip. quæ lex data est ad Claudium P. V.
[38. PC.]
Claudianus sub Arcadio Comes Orientis, 396.
l. 11. de Iudæis. Hunc eundem cum Claudiano
Pœta, putat Seldenus de iure naturali gentium,
&c. lib. 2. cap. 2. cap. 9. p. 243.
Claudius, sub Constantino Magno Præfes Daciæ
321. l. 2. de inoffic. testam.
Claudius, sub Constantio Imper. Præfectus an-
nonæ Alexandriæ 349. l. 3. de susceptorib.
Claudius, sub Valentiniano Sen. Proconsul Afri-
cæ 368. l. 18. de Episcopis. Dat. Triu. l. 12. de
Pistoribus. Dat. Triu. Malè, hæc duæ leges ad
Annum 365. referuntur. Possis & eas referre ad
Annum 370.
369. l. 6. de Legatis: l. 20. quorum appellationes non
recip. Huius leg. in scriptio perperam præfert ad
Claudium P. V. loco PC.
390. l. 8. de Iustali collatione. Eidem Claudio vt
puto inscribitur, l. 2. Cod. Inst. de priuil. domus
Augustæ.
P. V. 374. l. 22. quorum appellationes non recipi.
Claudij huius P. V. meminit Ammianus Mar-
cellinus, lib. 27. p. 360. & lib. 29. extremâ in gestis
Anno D. 374.
Claudius sub Valentiniano Iun. Consularis Tus-
cia 389. l. 5. de denunciatione. Hic Claudius pa-
ter est Kotilij Claudij Numatiani, qui in Itine-
rario ita de eo.
Tom. V. I.

Namque pater quondam Tyrrenis præfuit armis,
Fascibus, & Senis credita iura dedit
Narrabat memini, multos emensus honores,
Tuscorum regimen plus placuisse sibi:
Nam neque opum curam, quamuis sit magna scæ-
rarum,
Nec ius Quæstura grata fuisse magis
Ipsam si fas est postponere Præfecturam,
Pronior in Tuscos non dubitabat amor.
P. V. sub Arcadio Imp. 396. l. 8. de proximis: l. 1.
de usu sellarum. Dat. Constantinop. Meminit
huius Præfecturæ filius eius superiore loco.
Claudius Plotianus, vide infra Plotianus.
Clearchus, sub Valente Imp. Vicarius Asiæ 365.
l. 1. ne colonus inficio dom. 365. l. 9. de Numerar.
Dat. Constantinop. In inscriptione huius legis
in Cod. Inst. additum PP. Hæc lex ad alium an-
num referenda est. Huius Clearchi Vicarij Asiæ
meminit Eannapius, in v. Maximi p. 105. qui &
Mufonium, de quo Marcellinus lib. 17. ei succel-
sille ait.
P. V. 370. l. vnic. de iure Italico Urbis Const. Dat.
Hierapoli. Hic legi perperam ad signatur An-
nus 365.
372. l. 7. de annoniis ciuicis. Dat. l. 2. de studiis
de liberalibus. l. 20. de Prætoribus. Iungendæ hæc
duæ leges, in d. & tertia superior. Fortè hic
idem cui inscribitur l. 5. Cod. de dignit. Huius
Clearchi P. V. & aquæ ductus tubique ab eo ex-
structi meminit Socrates, lib. 4. cap. 8. Hierony-
mus Chronico Anno 374. ad Clearchum Liba-
nij extant in Cod. Regio epistola decem 1. 2. 4.
46. 60. 83. 230. 243. 566. 708. in Latina editione
quinque lib. 1. ep. 40. 86. 87. lib. 3. ep. 132. 147. Sub
Theodosio Magno P. V. 382. l. 3. de Aquæ ductu.
Dat. Constantinop. l. 2. & 3. de sententiis ex peri-
culo recit. Dat. Constantinop. legis 3. in scriptio
malè præfert PP. l. 93. de Decurionibus. Et hic
malè PP.
383. l. 1. vt dignitatem ordo. Dat. Constantinop.
384. l. 3. ne Senatoribus & glebalis coll. Dat. Con-
stantinop. Inscriptio malè præfert PP.
Sine dignitate, sine die & C o s s. l. 5. Cod. Inst.
de dignitatibus. Agitur hâc leg. de Præfecto Urbis
PP. l. 8. Cod. Inst. de fundis patrimonial. Agitur
in hâc leg. de limitaneis fundis per Mesopotamiam
& Osdroënam & vt in quibusdam MSS.
est, Sophenam. Sub Arcadio P. V. 396. l. 30. de hæ-
reticis. Data Constantinop. Comes Confisto-
rianus 399. l. vnic. de Comitibus Confistor. Data
Constantinop. P. V. 399. l. 16. de Iustali collat.
401. l. 12. de proximis.
402. de amoniis ciuicis. Dat. Constantinop.
Cleopater sub Theodosio Iuniore Præfectus Afi-
gultalis. 435. l. 8. de principibus Agentium in
rebus.
Clicherius sub Theodosio Magno C o nes Orien-
tis 381. l. 8. de heret.
Comasius sub Arcadio Imp. Vir Spectabilis Com-
mes Confistorianus; 99. l. vnic. de Comitibus
Confistorianis. Dat. Constantinop.
CONSTANS Imperator.
Constans sub Theodosio Iun. Magister militum
per Thracias. 411. vel 412. l. vnic. de Iustaliis Da-
nubij, Theodosio A. V. 79. I V.
Constantianus Vicarius diceceseos Ponticæ sub
Theodosio Magno 381. l. 42. de cursu publico.
383. l. 9. de Decurionib. l. 12. de exactionib. l. 10.
de hereticis: l. 7. de desertoribus. In hâc leg. voca-
tur Constantinus. PP. Galliarum sub Valenti-
niano Iun. 389. l. 8. de infirmantibus his que sub
Tyr. l. 4. de legitimis hereditatib. l. 5. de proximis.

Y y Galliarum

Galliarum vox hic intercidit, quam tamen habet Codex Iustin. ubi ea repetita l.2. *Cod. eod. & l. ultim. Cod. de offic. diu. Indicum.* 390. l.50. *de cursu publico.*

CONSTANTINVS Magnus Imperator Consul Anno 313. cum Licinio I II. Anno 315. cum Licinio I V.

CONSTANTINVS Iun. Imp. filius Constantini Magni.

CONSTANTIVS Imper. filius Constantini Magni.

Constantius, sub Constantino Magno & Licinio. PP. 315. l.1. *de cohort. 315. l.1. de cursu publico.* Acc. Caralis, Sub Constantino Magno PP. 324. l.1. *de infirm. his que sub Tyr.* 325. l.11. *de Decurionib.* 327. l.2. *de de famil. ercise.* Consul cum Albino 335. Hic est Iulius Constantius Patricius Constantini Imp. frater, vt testatur Athanasius *Apol. ad Constantium.*

Constantius, sub Valentiniano Imp. 374. l.33. *de cursu publico.* Dat. Robore. An hic ad quem scribit Libanius *epist. 71. 12.* Non puto.

Constantius, sub Arcadio Imp. Comes S. L. 399. l.25. *de Palatinis S. L.* Dat. Constantinop.

Constantius, sub Honorio Imp. genere Illyrius fuit, Olympiodorus: è Panæo Vrbe. Iam inde à Theodosij Magni temporibus militiæ munera obiit, teste eodem Olympiodoro.

- Magister militum 412. *l. ultim. de desertorib.* Dat. Raunenæ. *Hæc leg. sit mentio Africæ.* 414. l.34. *de erogat. mil. ann.*
- Consul à parte Honorij Imp. cum Constante Anno D. 414. Constantinopolitanus scilicet, v. Olympiodorus apud Phorium p. 185.
- Comes & Patricius 416. *l. ult. de infirm. his que sub Tyrannis.*
- Consul 2. cum Honorio II. 417. v. Olympiodorus apud Photium p. 192.

IMPERATOR cum Honorio & Theodosio Iun. A. D. 421. Huicque Placidia nupit, v. de hoc Constantio Olympiodorus.

Constantius, sub Theodosio Iun. Præfectus Vrbi [Constantinop.] 425. l.53. *de operibus publicis.* Dat. Constantinop. *l. ultim. de studiis liberalibus.* Iungendæ hæc duæ leges. Eidem inscribitur *l. ult. Cod. de officio P. V.* (vbi vocatur Constantinus) sine die & C o s.

Crescens sub Valentiniano Sen. Vicarius Africæ. 371. Gratiano II. & Probo, l.17. *de annonæ & trib. Valentinianus, Valens & Gratianus inscripti.* 365. *l. ultim. de actorib. & procurator. rei pr. Valentinianus & Valens inscripti.* [Imò 368. vel 370.] Huius *Crescentis* Vicarij Africæ meminit Ammianus Marcellinus, lib. 28. p. 408. in gestis Anni 371.

Cresconius sub Valentiniano Sen. Comes metallorum 365. l.3. *de metallis.* Dat. Parisiis.

Cretio sub Constantio Imp. V. C. Comes 350. l.4. *de re militari.* Meminit Ammianus Marcellinus, lib. 21. p. 201. in gestis Anni 361. & lib. 26. p. 341. Comes hic rei militaris Africæ erat, vt ex Marcellino liquet.

Crispinus, sub Constantino Magno, sine dignitate 315. l.2. *de Decurionibus.* 320. l.10. *de appellationibus.*

Crispinus, sub Honorio Imp. Comes & Magister equitum. 423. l.1. *de rei vindicatione.* Dat. Raunenæ.

CRISPVS Cæsar, filius Constantini Magni, 322. De eo vt & de Helena agitur, l.1. *de indulgent.*

criminum. Consul I. cum Licinio V. A. D. 318. II. cum Constantino II. A. D. 321. III. cum Constantino III. A. D. 324.

Curtius, sub Honorio Imp. PP. [Italix] 407. Honorio VII. Theodosio II. C o s s. l.5. *de decurionibus Vrbi Rome.* Dat. Rau. 408. *l. unic. de officio iudic. ciuil. l.43. de hereticis: l.19. de Paganis.* Dat. Romæ.

Cynegius, sub Theodosio Magno. PP. 381. Encherio & Syagrio C o s s. l.1. *Cod. Inst. ne fideiussor dotium.* Dat. 8. Non. Septemb. Comes S. L. 383. Merobaude II. & Saturnino C o s s. l.12. *de priuil. eorum qui in sacro Palat.* Dat. Constantinop. 3. Non. Mart. 1.97. *de Decurionib.* Dat. Constantinop. 8. Idibus Mart. Agitur hæc leg. de dicecisi Ægyptiacâ. PP. post Posthuanianum qui adhuc PP. erat sine Anni 383. per Sexennium, à medio iam mense Ianuario Anni 384. ad Annum 389. 384. Richomere & Clearcho C o s s. l.5. *de auro corenario: l.23. de operibus publicis: l.13. de hereticis.* Dat. Constantinop. X V. Kal. Febr. l.44. *de cursu publico: [v. & l.11. Cod. de cursu publ.] l.12. de re militari. l.45. de cursu publico.* Dat. Constantinop. l.105. *de Decurionib.* Dat. Constantinop. Agitur hæc leg. de Adelenis & Osdroëna. l.106. *de Decurionib.* Dat. Heraclææ 8. Id. Iul. l.107. *de Decurionibus.* Dat. Veronæ. Prid. Kal. Sept. l.5. *de contrab. empr.* Acc. Regio X. Kal. Oct. l.11. *de metallis.* Dat. Constantinop. 3. Non. Octob. l.108. *de Decurionib.* Dat. Constantinop. 8. Id. Nouemb. 385. Arcadio A. I. & Bauto C o s s. l.24. *de operibus publicis: l.46. & 47. de cursu publico: l.109. de Decurionibus: l.15. de accusationibus.* Vbi Cynegius hic laudatur à iustitiâ & æquitate. l.9. *de Paganis: l.10. de scenicis: l.21. de annonâ & tributis: l.4. de adulteriis.* 386. Honorio NB. P. & Eudodio C o s s. l.9. *de famosis libellis: l.47. de appellationibus: l.7. de sepulchro violato: l.3. de Principibus Agentium in rebus: l.48. de cursu publico: l.5. de Agentibus in rebus: l.2. de Censoribus: l.15. de iustit. collat. l.111. de Decurionibus: l.4. de proximis: l.1. de qui ad statuas conf. l.22. de annonâ & trib. l.2. de vsuris: l.20. de susceptoribus: l.2. de fugitiuis colonis: l.1. de pradiis & mancip. Curialium: l.21. de susceptoribus.* Agitur hæc leg. de Armeniâ. l.115. *de Decurionibus: l.7. & 8. Cod. Inst. de officio Rectoris Prouinciæ: l.7. Codicis de fundis patrimon.* 387. Valentiniano A. III. & Eutropio C o s s. l.43. *de Medicis & Professoribus: l.116. 117. 118. de Decurionibus.* Fit quoque huius Cynegi PP. mentio hoc ipso anno l.19. *de petitionibus*, quæ lex inscripta est Senatoribus ciuitatis Alexandrinæ.

388. Theodosio A. II. & Cynegio C o s s. l.14. *de hereticis: l.1. de nuptiis: l.5. de adulteriis: l.16. de hereticis.* 389. Timasio & Promoto C o s s. l.5. *seu ult. tributa in ipsi speciebus: l.23. de susceptoribus: l.17. de cohortalibus: vbi nominatim Cynegius PP. per Orientem vocatur.* Eidem Cynegio PP. sine die & C o s s. inscribuntur Cod. Inst. sex leges. l.10. *Cod. Inst. de agricolis & censitis: vbi inter alia mentio fit Armeniæ 2. Helenoponti, & Cappadociæ 2. l.1. Cod. de colonis Palastinis: l. fratris uxorem 5. Cod. de incestis nuptiis.* Puto hanc legem referendam ad Annum 384. eandemque illi coherens, quâ *Copsobrinorum* nuptiæ vetitæ. l.6. *Cod. de*

officio Rectoris Prouinciæ, vbi de ciuitate Phodiocum agitur & de quinque Vrbiibus, quæ cæteris potiores erant, l.11. *Cod. de cursu publico: l.4. seu ultim. Cod. de mancip. & colon. parimon.* De hoc Cynegio PP. Orientis. Libanius, *Oratione, & ἡ ἀριστοῦ*, p. 97. 100. vbi dixi. Zosimus, lib. 4. p. 762. 669. Idacius, in *Chronico*, Anno D. 388.

Cyrus sub Theodosio Iun. P. D. [al. P. V.] 426. l.5. *Cod. de aduoc. diu. Iudiciorum.* de Cyro PP. sub Theodosio Iuniore Euagrius lib. 1.

Cyrus sub Theodosio Iun. Afrodisensium Episcopus 436. Mentio eius sit *l. ultim. de annonâ & tributis.*

D

Dagalaiphus sub Valentiniano Sen. Magister militum 366. l.9. *de Veteranis.* Dat. Veronæ. Dagalaiphus hic antea Comes domesticorum fuerat sub Constantio, Iuliano, Ioniano: testis Ammianus Marcellinus, lib. 21. pag. 203. De eodem & lib. 25. p. 317. cuius inter alios opes, consilio Valentinianus Imperator factus est, teste Philostorgio, lib. 8. cap. 8. Inde Magister militum sub Valentiniano, Ammianus Marcellinus, lib. 26. p. 337. 338. 340. idque per Gallias, p. 340. Etiam hoc ipso Anno 366. Parisiis lib. 27. p. 358. vide & de eo Zosimum lib. 3. pag. 722. Consul cum Gratiano NB. P. Anno 366.

Dalmatius sub Constantino Magno. 324. vel 327. l.1. *de his qui numero liberorum.* Consul cum Zenophilo Anno D. 333. Dalmatius Constantini Magni frater fuit & censor dictus. Eiusdemque filius eodem nomine Dalmatius dictus: postea & Cæsar fuit, in Oriente, putâ Syriâ, Mesopotamia: vide Athanasium *Apologia 2. p. 607. c. 1.* Socratem lib. 1. cap. 20. *Chronicon Alexandrinum*, A. 335. 337. nulla dignitate addita. 337. *l. vxor 7. Cod. Inst. de repudiis.*

Damasus Episcopus Vrbi Romæ sub Valentiniano Imp. 370. l.20. *de Episcopis.* Lecta in Ecclesiis Rom. & sub Theodosio Magno 380. *l. cum electos populos 2. de fide Cathol.*

Dardanum sub Honorio Imp. PP. Gilliarum 409. [f. 412.] l.171. *de Decurionib.* Ad hunc Dardanum extat Hieronymi *epist. tom. 4. fol. 29. & 30.* vbi in fine duplicem eius Præfecturam memorat. De hoc eodem Dardano PP. Galliarum Sardonius Apollinatis, lib. 5. *epist. 9.* Prosper, in *Chronico.*

Darius sub Theodosio Magno Consul [sive Com. S. L.] 382. l.91. *de Decurionibus.* Data Constantinop.

Darius sub Theodosio Iun. PP. 436. *l. ultim. de annonâ & trib.* Dat. Apameæ. In hæc lege fit mentio Cyri Afrodisensium Episcopi, *l. ultim. de Indictionibus.* Dat. Apameæ. PP. Orientis. 437. l.4. *seu ultim. de Decurionib. & silentariis.* Ad Darium v. Illustrem extat Augustini, (qui decessit A. 430.) *epist. 262. 264.* & ipsius Dario ad Augustinum *epist. 263.*

Datianus V. C. Patricius sub Constantino Magno 315. Imò sub Constantio A. D. vt ad eam leg. probo, l.1. *de annonâ & tributis.* Huius Dariani Patricij meminit in Ioniani Imp. & Valentiniani rebus Philostorgius, lib. 8. cap. 8. De eodem accipio & Libanij *Orat. ined. τὸ ἐπὶ Ἰονασιῶν.* Consul cum Cereale sub Constantio A. D. 358. v. Epiphanium *heresi 71.*

Decius, sub Honorio P. V. 402. l.15. *de tyronibus.*

Dat. Rau. Ad hunc Decium extant 25. Symmachi epistolæ lib. 7. ab *epist. 35.* ad 59. inclusiue, qui de honoris gradu Præfecturæque eius Urbana iudicium facit *epist. 47. 48. 50.* Inque eâ Flauiani successorem eum fuisse, *d. ep. 50.* Hunc quoque Macrobius collocutorem inducit.

Demetrianus, sub Valentiniano Sen. Præfectum annonæ Africæ 369. l.12. *de nauiculariis.* Sine die & C o s s. l.2. *de naufragiis.* Acc. Aquileiæ. Lecta actis.

Desiderius, sub Theodosio Magno Vicarius Asiæ 383. l.1. *ve intra annum crim.*

Dexter sub Theodosio Magno Comes R. P. 387. l.1. *Cod. ne rei dominice vel temporum.* Sub Honorio PP. 395. l.53. *de cursu publico.* Dat. Med: l.1. *de indulg. debitor.* Dat. Mediol. *Hæc leg. mentio sit Campaniæ.* l.2. *si quis pecun. const. l.54. de cursu publico: l.5. de executoribus: l.148. de Decurionib.* Dat. Med: l.27. *de Prætorib.* Dat. Brixia.

Dextri huius PP. meminit Hieronymus 2: *Apologia aduersus Rufinum fol. 101. D. Ante annos ferme decem cum Dexter amicus meus, quæ Præfecturam administravit Prætorij me rogasset, &c.* Hic idem est quem idem Hieronymus *libro de scriptorib. Eccl.* (quem scripsit is Anno 392.) clarum apud seculum vocat, fideique deditum, eundemque ad se omnimodam historiam reuixisse scribit.

Diodorus sub Theodosio Magno Episcopus Tarcentensis. 381. l.3. *de fide Catholica.*

Diogenianus, sub Honorio Imp. V. C. Tribunus voluptatum. 413. & 414. *l. ultim. de scenicis.* Dat. Rom [vel Rau.] Acc. à Tribuno voluptatum Karthagine.

Dionysius sub Constantino Magno Vicariam Præfecturam agens. 314. *l. ultim. de longi tempor. preser. qua pro lib. 314. l. placit. 8. Cod. Inst. de iudiciis. 328. l.4. de famosis libellis.* PP. Tyro. Hic ille *Dionysius* Comes est, qui in Synodo Tyriâ sub Constantino Magno præfedit, Anno 355. de quo Athanasius, *Apologia 2. p. 581. 611. 618. 619.* Constantini Imp. epistola ad Synodum Tyri apud Auctorem *vine Constantini, lib. 4. cap. 42.* Socrates, lib. 1. cap. 28. Theodoretus, lib. 1. cap. 29. Sub Constantio. 339. l.4. *de maternis bonis.* PP. Heliopoli. l.8. *Cod. Inst. qui admitti ad bonorum possess.* Iungendæ inter se sunt hæc leges.

Diotimus vel Diotimus sub Honorio P. C. Africæ 405. l.2. *de religione: l.62. de appellation. 405. l.39. de hereticis:* cuius inscriptio sic habet, *Diotimo suo salutem.*

Dometius Dracontius, vide *inf. Dracontius.*

Dominator sub Honorio Vicarius Africæ 399. l.35. *de hereticis.* Proconsul Africæ, sine die & Consule, l.2. *Cod. Inst. de apparitoribus Proconsulis.*

Dominus, [f. *Dominus.*] sub Arcadio Primitius Officij S. L. 408. Fit eius mentio l.19. *de Palatinis S. L.* Dat. Constantinop.

Domitius Celsus Vicarius, v. *suprà Celsus.*

Domnus, Consularis Siciliæ sub Valentiniano Sen. 367. & 368. l.29. *de cursu publico.* Domnum quendam commendat Libanius, lib. 3. *epist. 260.* ex editis Latinis. Ad eundem scribit *epist. 276.* vbi eum Iuriconsultum fuisse, ostendit & inter Regias *epist. 80. v. & epist. 769.*

Donatus sub Honorio, Proconsul Africæ 408. l.18. *de panis. 408. l.44. de hereticis:* cuius inscriptio sic habet, *Habe Donate. K. NB.* Ad hunc Donatum Proconsulem Africæ extat Augustini

gustini epistola 427. (quæ ad l.44. de hereticis, interpretationem omnino pertinet) & ep. 128. Dracilianus sub Constantino Magno. Agens vice Præfeci Prætorio 325. l.1. de usuris. PP. Cæsareæ. 326. l.1. de hereticis. PP. Generatio. Huius Dracilianus mentio in epistolâ Constantini Magni ad Macarium Hierosolymitanum apud Socratem, lib.1. c.9. p.520. Theodoretum, lib.1. c.17. Domitius Dracontius sub Constantino Magno Magister rei priuatae Africæ 320. l.4. de iure fisci. 321. l.1. de conlatione fundorum patrim. Sine dignitate, sine die & C o s s. l.2. Cod. de fundis patrimon. Hæc lex proculdubio iungenda est cum l.1. de conlat. fund. patrimon. Dracontius sub Valentiniano Sen. Vicarius Africæ 364. Dino Iouiano & Varroniano C o s s. l.9. de exactionibus: l.33. de appellationibus. Acc. Tacapis. 365. l.15. de operib. publ. In inscriptione dignitas eius omittitur. l.10. de cohortalib. l.9. de susceptoribus: l.10. de iure fisci: l.10. l.11. l.13. de annonâ & tributis. 367. l.4. de prædiis nauicular. l.3. de ponderatoribus: l.16. de annonâ & tributis: vide quæ dico ad hanc leg. Drepanus sub Valentiniano Iuniore, & Theodosio Magno Proconsul Africæ 390. l.4. de exhib. reis: vide quæ dico ad hanc leg. Comes R. P. 393. l.3. de bonis proscripior. Dat. Constantinopoli. In hâc lege fit mentio Tattiani. Dulcitius, sub Constantio Consularis Æmilie 357. l.3. de censu. Decennio ferme post Dulcitius Dux in Britannia memoratur ab Ammiano Marcellino, duobus locis. Ad Dulcitium extat Libanij epist. 273. De Dulcitio idem agit Orat. ineditâ ἐπιτομὴ δαλατώ, qui Phœnicæ & Ionie præfuit.

E

Ecdicius sub Iuliano Imp. Præfectus Ægypti 362. l.8. & 9. de operibus publicis. 4. Non. Decembr. Ad hunc Ecdicium extant Iuliani Imp. epistole 6. & 9. & 50. 56. Ἐκδικίω ἐπεφύρο ἀγύμνω. Egnatius Faustinus, vide infra Faustinus. Ellebichus, vide infra Hellebichus. Elpidius, vide infra Helypidius. Ennoius sub Honorio Imp. Proconsul Africæ 395. l.141. 142. 143. 144. 145. de Decurionibus. Ennoio suo salutem. 395. l.24. de annonâ & trib. vbi Karchaginensis mentio fit l.149. de Decurionibus. l.25. de nauiculariis, vbi scriptum, Ennodio. Epiphanius sub Honorio Imp. P. V. 407. imò 412. l.14. de proximis. 412. l.unic. de Comitibus uacantibus. 414. l.7. de domesticis. Dat. Rauennæ. De hoc Epiphanio P. V. vetus inscriptio, p. 170. num. 5. vbi integro nomine vocatur, Flauius Annius Eucharis Epiphanius: & characterismus Imp. additur, Honorio & Theodosio Principibus. Equitius sub Valentiniano & Valente, Comes & Magister & militum 365. l.8. de re militari. Sine die & C o s s. l.3. Cod. Iust. de agricolis & mancip. dom. Hæc lex perperam Constantino inscribitur. Huius inscriptio ita habet: Ad Equitium Magistrum Equitum & Peditum. Equitius hic primum Comes Illyricano exercitui præpositus à Valentiniano, Marcellinus, lib. 26. pag. 339. Magister militum, Ammianus Marcellinus, in gestis Anno D. 363. l.26. pag. 340.

Zosimus, lib. 4. pag. 746. Victor, Epitome. Hieronymus, Chronico Anno 373. Socrates, lib. cap. Idacij facti A. Chronicon Alexandrinum A. fit mentio & in veteri inscriptione quæ Viennæ in Austria, pag. 164. num. 3. vbi assignatus Consulatus Valentiniano & Valente I I I. id est, Anno D. 370. De eodem est & altera pag. 164. num. 4. Consul cum Gratiano Anno Domini 373. Erythrius sub Theodosio Magno Præfectus Augustalis 388. l.1. de priuati carceris custodia. Euagrius sub Constantino Magno, sine dignitate 313. l.1. de Decurionibus. l.1. de Iudæis. PP. 313. l.1. de Centonariis & Dendrophoris. Dat. X I I I. Calend. Octobr. Acc. V I I I. Id. Octobr. Sine dignitate 326. l.2. de custod. reorum, in Cod. Iust. additum, Præf. Prator. PP. 326. l.2. de adulteriis: l.31. de Decurion. l.11. Cod. de his quæ vi metusue causâ. Sine dignitate 331. l.19. de Decurionibus. l.3. de filiis mil. apparit. PP. 331. l.20. de Decurionibus. 336. l.22. de Decurionibus. Sub Constantio, sine dignitate 339. l.6. de Iudæis: l.2. ne Christianum mancip. Dat. Constantinop. P. V. [39 P. P.] 353. l.7. de Veteranis. Euagrius sub Theodosio Magno Præfectus Augustalis 391. l.11. de Paganis. Huius Euagrii Præfeci Augustalis meminit Eunapius, in v. Ædesij pag. 73. vbi malè hætenus editum Eueris loco Euzypis, & Sozomenus, lib. 7. cap. 15. De eodem sentit & Socrates, lib. 5. cap. 16. Fortè hic idem ad quem Gregorius Nazianzenus epist. 153. scribit. Eubulides [Eubolides Cod. Iust.] sub Constantio & Constante V. C. Vicarius Africæ 344. l.2. de concuss. aduoc. Eubulus sub Theodosio Iun. PP. Illyrici 436. l. ult. de cohort. l.187. de Decurion. Eucharis sub Constantino Magno, Proconsul Pælatinæ 383. l.28. quorum appellat. non recip. Eucharis sub Honorio Proconsul Africæ 412. l.19. 20. de exactionibus: l.32. de annonâ & tribut. l.23. de cohort. l.9. de curiosis: l.174. de Decurionibus: l.4. de concuss. aduocator. Sine dignitate 412. l.31. de susceptoribus. Agitur hâc leg. de officio Proconsulari. l.21. seu ult. de exactionibus. Dat. Rau. Eucherius sub Gratiano & Valentiniano Iuniore, sine dignitate 380. l.9. de murilegulis. PP. Karchagine. Consul cum Syagrius 381. Eucherius Stilichonis filius indicatur, Anno 408. l.22. de bonis proscripior. Eudoxius sub Theodosio Iun. PP. 427. l.1. Cod. nemini licere signum saluatoris, sine die & C o s s. l.2. Cod. de cupressis ex luco Daphn. Eufraxius sub Constantino Magno Rationalis trium Prouinciarum 325. l.1. de ponderatoribus: l.2. de susceptoribus. sine Eufraxius, quomodo apud Symmachum Eufrastrus alter, vel Euprazymus. EUGENIVS Tyrannus. Ad hunc refero l.11. 12. de infirm. his quæ sub Tyrann. Euegrammus sub Valente Imp. 364. l.1. ne quid pub. ler. Dat. Constantinop. Eulogius sub Honorio Imp. Comes R. P. 395. l.10. de infirm. his quæ sub Tyr. Dat. Med. Agitur in hâc leg. de Maximo Tyranno, l.2. de incorporat. Dat. Med. 398. l.unic. qui conductores rei prin. Dat. Med. Eumelius sub Constantino M. Vicarius Africæ, vide

vide quæ ad eam legem noto... 315. Constantino A. I. V. & Licinio I. V. C o s s. l.2. de panis. Dat. Cabilluno 12. Kal. April. Eupraxius sub Valentiniano Sen. P. V. 374. l.5. de relationibus: l.36. de appellat. l.21. quorum appell. PP. Huius Eupraxij P. V. meminit Symmachus, lib. 10. epist. 45. vbi perperam editum Cuprasio. Hic antè Magister memoriae, mox Quæstor fuit: de quo Ammianus Marcellinus, lib. 27. p. 368. 370. lib. 28. p. 386. qui eum Cæsariensem Maurum faciunt. Euresias hereticus in Asiâ sub Arcadio Imper. 395. Fit eius mentio l.28. de hereticis, quæ lex inscripta Aureliano Proconsuli Asiæ. Euridicus sub Gratiano Episcopus in Gallia, vt puto 376. l.23. de Episcopis. Dat. T'reu. Eusebius sub Constantino Magno V. P. Præf. Lyciæ & Pamphylie. 313. l.2. de Censib. Eusebius sub Constantino Magno Ex-Consule & ex-Magistro Equitum. Fit eius mentio in Constantini Magni, l.1. de annonâ & tributis. A. 315. Fuit Consul A. D. 311. vide Notitiam Præf. Vrbi. Eusebius sub Constantio Comes R. P. 342. vel 352. l.6. de petitionibus. Dat. Subaricæ. Huius Eusebij Ex-Comite priuatarum meminit Marcellinus in gestis A. D. 355. lib. 15. p. 42. 44. Consul cum Hypatio Anno 359. Eusebij Eunuchi qui sub Constantio Præpositus fuit cubiculi Anno D. 354. 359. meminit Athanasius, ad solitar. vitam agen. p. 644. 645. Marcellinus, lib. 14. & lib. 18. pag. 129. lib. 22. p. 223. Philostorgius, lib. 4. cap. 1. Sozomenus, lib. 2. cap. 1. Ἐυσεβίου ὁ ὄνομα τοῦ βασιλικῆς δούλου Ἐυσεβίου, quem locum non cepit Interpres: & ex Sozomono Tripart. auctor, lib. 6. cap. 1. Meminit & Palladius in Lausiaca p. 150. Perstringit eum & Iulianus, in Misopogone. Eusebius sub Honorio Imp. Comes S. L. 395. l.32. de operibus publicis. Dat. Med. Rectè in editione quæ in quarto prodit & in Cod. Iust. inscriptio huius leg. habet Comes S. L. Malè in Parisensi edit. Consulari Sicilia. PP. 395. Olybrio & Probino C o s s. l.12. de infirm. his quæ sub Tyr. Dat. Med. 396. Arcadio I. V. & Honorio I I I. C o s s. l.26. de nauicular. Dat. Med. l.7. de Censitoribus. Dat. Med. l.19. de Pistoribus. Agitur hâc leg. de Pistoribus Vrbi Romæ. Ad hunc pertinere videtur Symmachi epist. 52. lib. 9. & lib. 8. ep. 34. Huius Eusebij Præfeci meminit Paulinus in v. Ambrosij p. 3. b Eufignius sub Valentiniano Iuniore, Proconsul Africæ 383. l.95. de Decurionibus. Dat. Med. l.1. de Mandatis Principum. Dat. Veronæ. PP. [Italica scilicet] 386. l.4. seu ultim. de fide Catholicâ. Dat. Med. l.1. de his qui super reb. Data Constantinop. Iungendæ hæ leges. l.11. de Legatis. Dat. Ticini. l.18. de diuers. offic. Dat. Mediol. l.114. de Decurion. l.unic. si de momento fuerit appell. Dat. Mediol. l.4. de executoribus. Dat. Mediol. 387. l.3. de itinere municendo: l.1. de defensoribus. l.4. de domesticis. Dat. Mediol. l.3. ne conlationis trans. l.48. de appellationibus. Dat. Mediol. Eidem inscribitur l.1. Cod. de offic. Magistrum milium. Imp. Valentinianus, Gratianus & Theodosius inscripti, l.4. Cod. de metallariis. In hâc lege agitur de Macedonia, Dacia, Mæsia, Dardania, & de metu hostili. Ad hunc Eufignium PP. extant Symmachi nouem posteriores epistolæ ab epist. 67. Ita quidem, vt sub

Valentiniano Iuniore eum in dignitate positum fuisse ostendat epist. 68. & discretè quidem Præfectum Prætorio Italiae epist. 69. 70. 71. 73. vbi Aquileiensis Vrbi & meminit & Romæ & Africæ epist. vlt. Eulathius sub Constante Imp. Comes R. P. 345. l.7. de petitionibus. Dat. T'reu. Huius Eulathij Comitibus R. P. apud Constantem Imp. Ἐυλαθίου, meminit Philostorgius, histor. Eccl. lib. 3. cap. 12. vbi vide quæ dixi. Eustasius in hâc leg. vocatur. PP. 349. l.1. de Iurisdictione. Dat. l.6. de exactione. Dat. Romæ. Eustathius sub Theodosio Iun. V. Illustris Quæstor. 416. l.17. de proximis. Dat. Constantinop. Eusthatij Quæstoris sub Arcadio, Anno D. 404. in rebus Chrysothomi, meminit Georgius Alexandrinus num. 64. Theodorus Diaconus, apud Palladium in Dialogo. PP. 420. l.ultim. de litterarum & itin. custod. Dat. Constantinop. Theodosio A. 9. & qui fuerit nuntiatum C o s s. cum Agricola A. D. 421. PP. 422. l.13. de metatis: l.3. de postulando: l.2. de adfessoribus: l.27. de cohortalibus. Dat. Constantinop. Sine die & C o s s. l.15. Cod. Iust. de dignitatibus. In nonnullis dicitur Eustasius. Hunc Eustathium vt puto loquentem inducit Macrobius in Saturnalibus. Eustathius sub Theodosio Iun. Vicarius Asiæ 435. l.ultim. de Principibus Agentium in rebus. Euthymius sub Arcadio Imper. Vicarius Asiæ 396. l.4. seu vlt. de protofasiâ: l.19. de cohort. Entropius sub Theodosio Magno PP. [Oriens scilicet] 380. l.4. Cod. de modo mutarum: l.7. de Legatis: l.21. de operibus publicis: l.6. de custodia reorum: l.3. de exhibendis reis. Dat. Thessalonica. l.15. de petitionibus. l.1. Cod. de secundis nuptiis: l.4. Cod. ad S. C. Tertullianum: l.1. de usuris rei indicata: l.11. ad L. Iul. repetundarum: l.1. de Primicerio: l.8. & 9. de bonis proscripior. l.6. de sponsalibus. l.unic. si Prouincia Rector. l.16. Dat. Thessalonica. In huius leg. inscriptione dignitatis nomen interdicit, Cod. de testamentis. 381. l.6. de hereticis. l.11. de priuili. eorum qui in S. Pal. l.1. de Apostatis: l.7. de hereticis. l.1. de Censitoribus. Dat. Constantinop. l.85. & 86. de Decurionibus. Dat. Heracleæ. l.10. de tyronibus. Dat. Hadrianopoli. l.1. de secundis nuptiis: l.40. Cod. de transactionibus. l.12. Cod. qui dare tutores. 385. l.4. Cod. de crimine sacrilegij. Ad hunc Eutropium PP. sed tum Præfectorum defunctum extant duæ Gregorij Nazianzeni epist. 137. 138. quibus clarè ostendit, eum PP. fuisse: nam & ἀρχὴς eius meminit, μέγαν vocat & ἀρχοντα: & ὑποστάτων ὄφειον habuisse. Quod de Proconsule Asiæ Valeus accipiebat, in Marcellinum p. 383. Consul cum Valentiniano I I I. Anno D. 387. Sub Arcadio Consul & Patritius Anno D. 399. v l. 17. de panis, quæ data Constantinop. De eodem vide Claudianum, Philostorgium & alios. Eutychanus, sub Arcadio Imp. PP. 396. Arcadio I. V. & Honorio I I I. C o s s. l. ultim. de administr. & pericul. tutor. Dat. V I. Kal. Mart. l.3. de incestis nuptiis: l.2. si Curialis relicta ciuili. l.30. de Prætoribus: in quâ leg. Arcadius fratris sui Honorij meminit. Dat. Constantinop. 397. Cælatio & Attico C o s s. l.1. de argenti pretio: l.33. de hereticis. Dat. Constantinop. Agitur hâc leg. de Vrbe Constantinop. l.4. de prædiis Senatorum: l. Quisquis 3. de ficiariis. Dat. Y y 3 Ancyra.

Ancyra. l. 3. ne præter crimen maiest. l. 3. de usuris. Dat. Constantinop.
 389. Honorio IV. & Eutychno Coss. l. 10. de iurisdictione: l. 34. de hereticis: l. 8. de Censuribus. Agitur hac leg. de Vrbe Hieropolitana. l. 25. de erog. mil. ann. Agitur hac leg. de Epiphani ordine. l. 38. & 40. de operibus publicis. Dat. Constantinop. l. 3. ne his qui ad Eccl. l. 57. de appellacionib. l. 33. de Episcopis: l. 16. de pœnis. Dat. Anizo, vel Minizo. l. 159. de Decurionib. l. 9. de diuersis rescriptis. Dat. Constantinop. 399. Theodoro V. C. Coss. l. 163. 164. 165. de Decurionib. l. 4. de patrociniis vicorum: l. 5. dicto tit. Hac leg. agitur de Augustali. l. 1. de nauibus non excus. Agitur hac leg. de Agypto. l. 36. de hereticis. Dat. Constantinop. l. 16. de Paganis. Dat. Damasco. l. 18. de pœnis. Dat. Constantinop. Eutychnianus, sub Arcadio PP. 404. Honorio VI. & Aristarcto Coss. l. 15. de Indeis. Dat. 3. Non. Febr. l. 42. de operibus publicis. Dat. Prid. Id. Iul. Dat. Constantinop. Agitur hac leg. de Eudoxiopol. l. vltim. de his qui super relig. Dat. 14. Kalend. Decembr. Hac leg. fit mentio Arsacij, Theophili, & Porphyrij: eorumque communitio imperatur. 405. Stilichone II. & Anthemio Coss. l. celebrandis 19. Cod. de nuptiis. Sine die & Coss. l. 10. Cod. de fundis patrim. Consul cum Honorio I V. A. D. 398. Eutychniani huius Præfecti Prætorio simul & Consul, meminit Socrates, lib. 6. c. 2. *Ἐπαρτία τῆ ἐξουσίας ἐπιτέλεον ἐν τῇ Πάσχει ὁ βασιλεὺς Οὐάριος, ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει Εὐτυχίου ὁ τότε πρῶτος βασιλεὺς ὑπέρχε*: quem alioquin locum malè vertit Interpres. De eo PP. per Annum 404. exertit fidem quoque faciunt in rebus Ioan. Chrysothomi Georgius Alexandrinus num. 61. mensè Iunio Anno D. 404. Theodorus Diaconus apud Palladium in dialogo, qui huius Eutychniani tum Præfecti Prætorio (malè editum apud Palladium Prætoris, Georgius disertè *πρῶτος ἀποκαταστάτης*) meminit in historia de incendio Constantinopoli oborto, vbi nominatim memoratur ornamenta Ecclesiæ signata manu Studij P. V. & Eutychniani PP. & Ioannis Comitit thesaurorum, & Eustathij Quæstoris. Eundem verò inter initia quoque Anni 405. Præfectum Prætorio fuisse ostendit *lex celebrandis Cod. de nuptiis*: cui in ea Præfectura successisse deprehenditur iam mensè Iulio Anthemius, in l. 1. ne quis in Palat.

Eutychnianus P. V. fit eius mentio Anno 414. l. 1. de metatis.

Eutychnus sub Constantino & Licinio Præfes Cappadociæ, l. 41. Cod. de liberali causa. al. ad Ticianum.

Exuperantius, Iulius & cæteri decuriales, sub Honorio Imp. Anno 404. l. 4. de decuriis Urbis Romæ. Dat. Rom.

F

Faustinus sub Constantio Ex Proconsule 359. Fit eius mentio, eiusque simul exemplum aduocatur, l. 15. de Prætoribus, quæ ad Senatam [Vrbis Constantinop. scilicet] data Sirmio. Faustianus sub Valentiniano Sen. Vicarius Italiæ 365. l. 12. de annonâ & trib.

Pompeianus Fauonius sub Valentiniano Sen. sine dignitate 365. l. 5. de pœnis. Allegata in Basilica Thermarum Comm.

Egnatius Faustinus sub Constantino Iuniorè Præ-

ses Baticæ 337. l. 2. de distrahendis pignori. Faustinus sub Honorio Imp. PP. 410. l. 34. de nauticulariis. Post alia. Dat. Rau. l. vltim. Cod. Iust. qua res venire. 413. l. 16. de proximis. Dat. Rau. Ap. Pompeius Faustinus Præfect. Vrb. memoratur in veteri inscript. Romæ pag. 193. num. 5. An Faustinus hic, de quo Symmachus, lib. 9. epist. 108.

Faustus sub Gratiano Valentiniano & Theodosio Comes S. L. sine die & Consule l. 1. Cod. qua res venire. Fortè is, ad quem & Eusebium in Cod. Var. extat Libanij epist. 159. lib. 1.

Faustus sub Valentiniano III. P. V. [Romæ scilicet] 415. l. 62. de hereticis. Dat. Aquil. Agitur in hac lege de Vrbe Româ & de Papâ.

Felicianus Consul cum Tatiano 337. Felix sub Constantino Magno Præfes Corsicæ 319. l. 2. de temporum cursu. Sine dignitate 320. l. vnic. de erroribus aduocat. vbi Eurius Felix vocatur. 325. l. 1. de erog. mil. ann. 328. l. 4. de operib. publicis. Inscriptio sic habet Habe, seu Haue Felix K. NB. 333. l. 3. de administr. & periculo rumor. 334. l. 1. de excusat. artificum: l. 6. de de nauticulariis. PP. Karthagine. Hac leg. Felici isti sublimitatis titulus tribuitur, & Prouinciarum Africanarum fit mentio. PP. 335. l. 21. de Decurionib. In hac leg. fit mentio Astorum. 336. l. 5. de Iudeis: l. 1. ne Christianum mancip. PP. Karthagine. Sine die & Coss. l. 4. seu vltim. Cod. veltigalia noua. Procurator rei priuatæ, sine die & Coss. l. 2. Cod. de murilegulis.

Felix sub Constantio Imp. Episcopus [Vrbis Romæ.] 354. Ad eum data est lex 18. de Episcop. Quæ dicitur, data V. III. Id. Decembr. Med. Lecta V. Kal. Ian. apud athen. Constantio A. I X. & Iuliano Caf. II. Coss.

Felix sub Iuliano Comes S. L. 362. l. 5. de bonis proscript. l. 5. de fide testium. De hoc Felice Comite S. L. eiusque Apostasi & morte, Ammianus Marcellinus, lib. 23. pag. 256. Iulianus Misopogone p. 125. Libanius, pro Aristophane, p. 218. & ep. lat. 29. ad Iulianum. Hic idem puto, ad quem extat C. Var. Libanij ep. 262. lib. 5. Theodoretus lib. 3. cap. 12. Philostorgius, lib. 7. cap. 10. Chrysothomus Orat. 2. de S. Babylâ, item orat. contra gentiles & in laud. Pauli homilia 42.

Felix sub Valente Comes S. L. 365. Refer vel ad Annum D. 368. vel 370. l. 2. de fide iurata. Dat. Marcianop.

Felix sub Valentiniano Consularis Campaniæ 365. l. 5. ad S. C. Claudianum.

Felix sub Valentiniano Vicarius Macedoniæ 365. l. 5. de iurisdic.

Felix sub Valentiniano & Valente Consularis. Fortè Comes S. L. agit. Agitur enim hac leg. de seruo fiscali: Nisi Consularis Campaniæ hic accipiendus, ad quem scripta lex 5. ad S. C. Claudianum. 371. l. si quis seruum. Cod. de seruis fugitiuis.

Felix, sub Theodosio Magno Comes Orientis 380. l. 19. de filiis milit. apparit.

Felix sub Honorio Imp. P. V. 398. Honorio IV. & Eutychno. l. 10. de Senatoribus & glebalis collat. Dat. Mediol. Hac leg. fit mentio Hispaniarum. An reponendum PP. (Galliarum scilicet) De hoc Felice Symmachus, lib. 4. epist. 62. quæ ad d. l. 10. omnino pertinet, vbi & Illustrum Virum vocat pariter, vt lib. 7. epist. 58. vbi eum quoque & Mineruam virtutum & literarum Sacerdotio præditum vocat. Ad eundem Felicem extant

extant eiusdem epistolæ o&o lib. 5. ab epist. 47. ad 54. quæ Epistola Amplitudinis titulum ei postrema tribuit, & collegam Ampelij (qui sanè P. V. fuit) eum vocat & Quæstorem fuisse tum indicat superiore Anno D. 397. quo ea epistola data est.

Felix sub Honorio PP. 412. l. 13. de hereticis. Dat. Med. Agitur hac leg. de Iouiano (Iouiniano) hereticos conuentus agente extra muros Urbis Romæ: còque in Insulam Boam deportando.

Felix sub Valentiniano III. Consul cum Tauro 428.

Festus sub Constantino Magno Præfes Sardinia 319. l. 3. de pœnis.

Festus sub Valente Consularis Syriæ 365. imò 378. vel 370. l. 11. de cohort. Festi huius Consularis Syriæ meminit Libanius de vitâ suâ, pag. 51. & 52. Ammianus Marcellinus, lib. 29. p. 422.

Festus Proconsul Africa 366. l. 1. Cod. Iustim. vbi de possessione. 367. l. 3. ad L. Cornel. de falsis. Dat. Treuer. Festus Proconsul Asiæ sub Valente memoratur qui autem Consularis Syriæ ab Ammiano Marcellino, lib. 29. p. 422. (vbi in non nullis editionibus perperam Festinus vocatur) Eunapio in v. Maximi p. 112. Zosimo, lib. 4. p. 744. Suida in v. *φίσι*, & in v. *γλωσσολόγων*, & in veteri inscript. p. 464. n. 7.

Filagrius sub Theodosio Magno Comes Orientis 382. Antonio & Syagrio Coss. l. 41. de cursu publico PP. Byrito 12. Kal. Octobr. Filagrius huius Comitit Orientis sub Theodosio Magno, meminit & Libanius, de vitâ suâ, p. 64. & orat. 30. p. 638. & Orat. MS. ad Timocratem & Am. Marcellinus, lib. 21. pag. 96. Eiusdem meminit Libanius, in responsione ad cuiusdam pedagogi maled. pag. 638. Oriundus autem erat ex minore Armenia, vt discere licet ex ep. eius 101. quam ad eum scripsit. Ad eundem extant eiusdem Libanij in Codice Vaticano epistolæ vndecim: lib. 1. epist. 70. 88. 112. 157. lib. 2. epist. 79. lib. 3. epist. 295. lib. 4. epist. 219. 294. lib. 5. epist. 34. 183. 283. in Regio septem 82. 102. 122. 167. 579. 824. in exfer. Cler. Fortè idem ille, quem Patricium fuisse duobus locis testatur Sidonius Apollinaris, lib. 2. epist. 3. & Carm. 7. v. 162. Proculo Comiti Orientis successit, qui hoc ipso Anno 8. Id. Mart. erat, l. 90. de Decurion.

Filematius sub Valentiniano & Valente, Comes S. L. 371. l. 5. de murilegulis. Dat. Treu. 372. l. 7. de murilegulis. Dat. Ciliciæ.

Filometor sub Arcadio, Comes S. L. 406. l. 13. de murilegulis. Dat. Constantinop.

Filoxenus sub Theodosio Magno, Vicarius Thraciar. 392. l. 124. de Decurionibus. Dat. Constantinop.

Firminus sub Honorio Imp. Comes S. L. 398. l. vltim. de domibus ad rem pr. p. Dat. Mediol. l. vltim. de colat. fund. patrimon. Post alia. Dat. Mediol. Comes R. P. 398. l. 22. de petition. Dat. Med. 399. l. 25. de susceptorib. Dat. Med. Theodoro V. C. Coss.

Vlpianus Flavianus sub Constantino Magno Consularis Æmiliæ & Liguriæ. 323. Seuero & Rufino Coss. l. 2. de extraordinar. munerib. Lecta apud athen.

Flavianus sub Constantio, Proconsul Africa 357. Huc retraho l. 1. de operibus publicis. 358. l. 10. de cursu publico. 361. l. 14. quorum appellaciones. Sine die & Coss. l. 1. Cod. de apparitorib. Proconsulis. Hæc lex perperam Valentinianum, Theodosium & Arcadium vulgo inscriptos

haber, alibi, Constantinum.

Flavianus sub Valentiniano & Valente, Comes R. P. l. 1. de fundis rei priu.

Flavianus sub Gratiano Vicarius Africa. 377. l. 2. ne sanctum baptisum. Flavianus huius Vicarij Africa meminit Ammianus Marcellinus, lib. 28. extremo, pag. 409. Himerius in propemptico apud Photium num. 243. p. 1142. vbi Africa meminit, tanquam ab eo administratæ quod & de Flauiano P. C. Africa accipi possit. Vetus inscriptio, vbi Virius Nicomachus Flavianus vocatur: Augustinus epist. 164. pag. 748. v. & Symmachum, lib. 2. epist. 27. & 63.

Flavianus sub Theodosio & Valentiniano Iun. PP. Illyrici & Italiæ 382. Antonio & Syagrio Coss. l. si vindicari 13. de pœnis. Dat. Veronæ. 15. Kal. Septembr. Habet hæc l. inscriptos Gratianum, Valentinianum & Theodosium. Refero hanc legem ad A. 390. vel 391. PP. 383. Merobande II. & Saturnino Coss. l. 8. de desertor. l. 2. de his qui latrones. Dat. 3. Kal. Mart. Post alia.

His legibus congruit Symmachi epist. 22. lib. 2. quæ ad Flavianum filium P. C. Asiæ data est, quaque etiam beneficia Theodosij tum Imperatoris in Flavianum memorat. Imò ad eundem datæ sunt omnes, (paucis exceptis quæ ad filium datæ sunt) eiusdem Symmachi epistolæ lib. 2. quem fratrem suum vocat. Præfecturam verò eius Prætorianam nominatim memorat epist. 75. Indicat & epist. 8. 10. 27. cum ab eo animalia cur sus, scilicet publici, collocata, mansiones instructas, titulos fiscales exactos, scribit tria quippe hæc ad curam Præfecti Prætorio pertinebant. Adi & epist. 33. 41. 43. 44. 46. (vbi eum rogat & Censualium Præpositorum avaritiæ ac moræ occurrat) 62. 74. 75. 81. 87. & vltim. Meminit & lib. 3. epist. 58. 66. 69. (quæ tres epistolæ datæ sunt ad Ricomerem) 86. 89. De eodem sentit & epist. 90. vbi Quæstorem eum indigitat (de qua Quæstura & lib. 2. epist. 8.) & Rectorem Prætorianum.

Flavianus sub Theodosio Magno Proconsul Asiæ 383. l. 18. de susceptorib. Dat. Constantinop. Ad hunc Flavianum filium Proconsulem Asiæ omnino pertinet quod Symmachus scribit lib. 2. epist. 22. & 24. quarum illa ad hunc Flavianum data est, hæc ad Flavianum patrem ipsius & lib. 3. epist. 1. ad 69. Himerij, ad hunc ipsum Propempticum & *θεωπία* apud Photium, n. 165. Eiusdem Proconsulis Asiæ meminit quoque Libanius Oratione ineditâ *ἔτι ἔσται*: quem ait, ideò Magistratu depositum, quod Decutiones aduersus Theodosij constitutionem tormentis subiecesset.

Flavianus sub Theodosio Magno, & Valentiniano Iun. PP. 391. Tatiano & Symmacho Coss. l. 11. de fide testium: l. 4. & 5. de Apostatis. Dat. Concordiæ 5. Id. Mai. PP. Illyrici & Italiæ. Hanc Flavianus Præfecturam indicat Symmachus, lib. 3. epist. 81. 391. Tatiano & Symmacho Coss. l. 1. de Constitutionibus Principum: l. 6. de contrabenda eraptione. Dat. Vincentiæ. Dat. 6. Kal. Iun. PP. 392. Arcadio & Rufino Coss. l. 20. de petitionib. PP. 6. Id. April. De Flauiano PP. quomodo Anno D. 392. Eugenio tyranno adhæserit, & Christianæ religioni infestus fuerit, agunt Sozomenus, lib. 7. cap. 22. Paulinus, in v. Ambrosij, & Rufinus, lib. 2. cap. 33. qui scribit Flavianum PP. sub Theodosio Imp. fuisse Virum eximium eiusque magnam in sapientia præ

prærogativa extitisse, (quem Præfectum Urbis à Rustino indicari perperam tradit Baronius Anno 393. n. 37.)
 Flavianus quoque hunc, quem *filium suum* semper vocat, memorat Symmachus, *Eugeniana Tyrannidi* implicitum, apud Theodosium Imp. inconciliatum Præfecturâ bonisque multatum fuisse, *lib. 7. epist. 103.* verum integrata, mox ei bona ab eodem Theodosio, *lib. 4. epist. 19.* tandem & insignatum ei honorem ex Theodosij ipsius destinatione ab Honorio filio eius. Quæ omnia discere est ex *lib. 4. epist. 5. lib. 7. epist. 92. 94. 95. 103. lib. 8. epist. 29. lib. 9. epist. 44.*
 Flavianus sub Honorio P. V. 399. Theodoro C o s s. l. 3. *de habitu quo vti oportet in tra Præbem.* Dat. Brixia. Agitur *hac lege* de Urbe Româ.
 400. Stilichonè & Aureliano C o s s. l. 61. *de appellationibus.* Dat. Brixia. Agitur *hac lege* de Vicario Urbis Romæ. *l. ultim. de Aqueductu.* Dat. Mediol. Agitur *hac leg.* de Aqua Claudia. *l. 29. de nauticulariis.* PP. Romæ in foro Aproniano VIII. Kalend. Feb.
 PP. [39. PV.] sine die... *l. 24. Cod. de ex tutor.* Dat. Mediolan. III. Non. Marr. AA. C o s s. Agitur *hac leg.* de nauticulariis. Flavianus, quem *filium suum* semper vocat, Præfecturam Urbanam hac memorat Symmachus, *lib. 7. epist. 50.* & 95. Eandem perstringit & indicat *lib. 4. ep. 5. 7. lib. 5. epist. 6. lib. 7. epist. 9. 1. 94. 103. lib. 8. epist. 29.* eius meminit idem, *lib. 4. epist. 39. 51. Qui & illud indicat, d. l. 7. epist. 50.* Decium ei in Præfecturâ Urbanâ successisse, v. *suprà Decium.* De eodem est vetus inscriptio, *pag. 176. num. 5.* vbi fit mentio Secretarij Senatus ab isto instituto, dein fatali igne absumpto, postea ab Epiphano P. V. reparato & ad faciem pristinam deducto. In *l. 33. de erogat. mil. ann.* Anno Domini 414. fit mentio Flavianij & Cæciliani VV. Illustrium per Africam.
 Flavianus sub Valentiniano III. PP. 431. *l. 36. de annonâ & trib.* Dat. Rau.
 432. *l. 5. de Decurionibus & silentariis.* Data Rauennâ.
 Florentinus sub Constantino Magno, vide *infra Florentius.*
 Florentinus sub Valentiniano & Valente Comes R.P. 369. Valentiniano NB. P. & Victore Coss. *l. 1. de incorporatione.*
 Sub Valentiniano Im. Comes S. L. 385. *l. 30. quarum appellat. ...* Sine die & C o s s. *l. 46. de appell.* Florentius vocatur in *hac leg.* Dat. Aquil. *l. 4. Cod. de agricol. & mancip. dom.* In nonnullis malè ad *Florum.*
 Florentinus sub Honorio P. V. 396. *l. 5. de Senatorib.* vbi *Florentio* editum, Agitur *hac leg.* de Urbe sacratissima. *l. 7. de maternis bonis.* Dat. Med.
 396. *l. 2. de conditiis in publicis horreis.* Dat. Med.
 Agitur *hac leg.* de Urbicaria Præfectura, deque canonè antiquitus instituto [ex Africâ scilicet] complendo. *l. 55. de cursu publico.* Dat. Mediol. *l. 3. de testimoniali ex tribunis.* Dat. Med.
 397. *l. 7. de Suariis : l. 3. de priuileg. corpor. V. R. l. 19. de diuersis officiis : l. 153. 154. 155. 156. de Decurionibus : l. 9. de Senatorib. & globali collat.* Dat. Mediol. sine dignitate, *l. 1. Cod. vbi quis de Curiali.* Perperam *hac leg.* *Florus* PF. P. vocatur.
 Sine die & C o s s. *l. 12. Cod. de agricolis.* Florentinus hic P. V. ille est, ad quem Symmachus, *lib. 4.* sex epistolas scribit, putâ *ep. 5. 1. 52. 53. 54. 55. quâ epist. 52. & 54. Præfecturam eius Urbis in-*

dicat. De hoc etiam accipienda eiusdem *ep. 21. & 30. lib. 4.* vbi patet eam indicat. Gallus hic fuit Mineruij & Proradij frater. Ad Florentinum libros *de raptu Proserpine* emisit Claudianus.
 Florentius sub Constantino Magno Rationalis 320. *l. 1. de custodia reorum.* Sine dignitate 323. *l. 12. de appellationibus.* [Hic vocatur *Florentinus*] *l. 8. de Decurionibus.* In Cod. Iust. in inscriptione additur PP.
 Florentius sub Constantio Consul cum Tauro 361. Hic & Anno 357. fuit PP. Marcellino teste *lib. 16. p. 81. & 359. lib. 18. p. 124. & 360. lib. 20. p. 163. & 361. l. 22. p. 221.*
 Florentius sub Valentiniano Sen. Comes S. L. 364. *l. 6. de lustrali collatione.* 365. *l. 3. de Immunitate concessâ.* Dat. Med. 366. *l. 11. de susceptor.* Dat. Mantebri. An hic idem Florentius Constantij Imp. intimus, de quo Athanas. *ad solit. vit. agen. pag. 637.* Florentius hic alius à superiore, teste Marcellino, hic quippe Niginiâni filius fuit, Magistri Officiorum munerè antea functus, teste Marcellino, *lib. 15. p. 44. in gestis Anni 355. lib. 20. pag. 168. in gestis Anni 360. & lib. 22. in gestis Anni 361. pag. 221.* PP. Galliarum 367. Lupicino & Iouino C o s s. *l. 5. de censu.* Huius Florentij PP. Galliarum meminit hoc ipso anno Ammianus Marcellinus, *lib. 27. pag. 376.*
 Florentius sub Theodosio Magno Præfectus Augustalis 384. *l. 1. de his qui plebem : l. 9. de fide testium.* Sine die & Consule. *l. 1. Cod. de officio Præfelli Augustalis.* 386. *l. 112. de Decurion.*
 Florentius sub Valentiniano Iuniorè Comes S. L. 385. vide *Florentinus* *suprà.* Meminit huius Farrago Alexandr. *in fine* in Anno 385.
 Florentius sub Theodosio Magno Proconsul. Pælæstinæ 385. Arcadio A. I. & Bautone C o s s. *l. ultim. de fisci debitorib.*
 Florentius sub Theodosio Magno P. V. 422. *l. vnica. de Propositis S. Cubiculi.* Dat. Constantinop. Fit mentio *hac leg.* Macrobij Viri Illustris. PP. 428. *l. 2. de Leonibus : l. 65. de hæreticis : l. vnica. de imponendâ lucrativis descriptis.* *l. 1. Cod. Iust. quando & quibus quarta pars : l. 1. Cod. de præditijs Curialium : l. 29. de cohortalibus.* Dat. Constantinopol.
 429. *l. ultim. Cod. de precibus.* Dat. Constantinop. *l. 4. Cod. de hereditat. Decurion.*
 Consul cum Dionysio Anno D. 429.
 PP. 435. *l. 5. Cod. de Apostatis.* Alius annus assignandus : Florentius enim Isidori successor fuit (qui Anno 435. 436. PP. fuit) vt testatur quæque Theodoretus *epist. 47.*
 436. *Nonella 1.* Theodosij, de Theodosiani Codicis auctoritate ad hunc Florentium data est: vbi PP. Orientis nominatum dicitur. Eadem plures Theodosij Nouellæ inscribuntur 428. & 429. adde & de iureiurando Rectorum Prouinciatarum *l. ultim. Cod. ad leg. Int. de repetund.*
 Huius Florentij meminit Isidorus Pelusiora, *lib. 1. epist. 4. 3. 6.* & ad eum quoque scribit, Meminit & Theodoretus *epist. 47.* ad Proclum Episc. Constantinopolitanum, quæ est de Centitore & peræquatore. Extat & eiusdem *epist.* ad Florentium Patricium 89. Eiusdem meminit *Nonella 33.*
 Florianus, sub Constantino Magno [Præses vel P. P.] 324. *l. 1. de Pæteranis.*
 Florianus, sub Valentiniano Seniore Comes R. P. 364. *l. 20. de cursu publ.* 365. *l. 11. de exactionib.* Dat. Med. 367. *l. 2. C. de bonis liberorum.* Dat. Treu. Sine

G

Sine & C o s s. *l. 4. Cod. de fundis patrimonialib.* vbi MS. rectè habent ad Florianum Com. R. P. malè vulgo ad Florentium. Huic legi perperam inscribuntur Valens, Gratianus & Valentinianus. In MS. rectè, iidem AA. id est Valentinianus & Valens.
 Florianus sub Valentiniano Sen. Consul Venetia. *l. 1. de executorib. l. 10. de exactionibus.* Hæc lex eadem est duobus locis repetita.
 Florianus sub Valente Comes 373. *l. 10. de accusationib.* Dat. Marcianop. *l. 11. eodem tit.* Dat. Constantinop.
 Florus sub Valente, Gratiano & Valentiniano, Com. R. P. *l. 2. de cursu publ.*
 Florus sub Gratiano & Valentiniano PP. *l. 1. Cod. de locat. præd. ciuil.*
 Florus sub Theodosio Magno Magister Officiorum. 380. *l. 3. de Agentib.* Dat. Thessalonicæ. 381. *l. 6. de Curialis.* Dat. Constantinop.
 PP. [Orientis] 380. *l. 6. de his que administr.* Dat. Thessalonicæ.
 381. *l. 87. de Decurionib.* Dat. Heracleæ. *l. 3. de Primicerio.* Dat. Constantinop. *l. 6. de honorar. codicill.* Post alia. Dat. Constantinop. *l. 7. de Fagienis.* Dat. Constantinop.
 382. *l. 6. de diuersis rescriptis.* Dat. Constantinop. *l. 9. de hæretic.* Agitur *hac leg.* de Manichæis, Encratitis, Saccocotis, Hydroparastatis. *l. 38. 39. 40. de cursu publico. l. 3. de abolitionibus.* Dat. Constantinop. vnde desumpta *lex ultim. Cod. de probation.* die & Consulatu ommissis *l. 4. ad L. Int. repetundar.* *l. 10. de metallis.* Dat. Constantinop. *l. 7. de his que administr.* Dat. Constantinop. Et iungendæ. *l. 13. de Numerariis. l. 92. de Decurion. l. 2. de secundis nupt.* Dat. Constantinop.
 383. *l. 4. ne quid public. latit.* *l. 96. de Decurion. Hæc leg. fit mentio Prouinciæ Mysia.* Dat. Constantinop.
 Florus [Florentino PF. V. exponendum] PP. sub Honorio 397. *l. 1. Cod. vbi quis de Curiali.* Dat. Mediolani.
 Fortunatianus sub Valente Imper. sine dignitate 368. *l. 2. de tyronibus.* Dat. Marcianopoli. Comes R. P. 369. Valentiniano NB. P. & Victore C o s s. *l. 5. de metallis. l. 2. de Aqueductu.* Agitur *hac leg.* de Daphnensi Palatio. Data [id est redditâ] Antiochia. 377. *l. 3. de fisci debitoribus.* Dat. Hierapoli.
 Fortunatiani huius Comitib. R. P. meminit Ammianus Marcellianus, *initio lib. 4. pag. 410.* in narratione de his quæ facta ob vaticinium quoddam sub Valente exercitum, vbi Comitem vocat, *molestum flagitatore eorum que arario debebantur.* & sub eius dispositione fuisse Palatinos exigi quæ de ætario interceperant iussos: & rursum *pag. 418.* Meminit & Zosimus, *lib. 4. pag. 743.* in eadem narratione, vbi *τῶν βασιλικῶν ἐπερωτῶν παυσίων ἰπποριδῶν* vocat: Interpres parum accuratè *Imperatoris fisco Præfectum* interpretatur. Ad eundem extant in Cod. Vaticano plures Libanij Antiocheni epistolæ: putâ *lib. 2. epist. 43. 48. 50. lib. 4. epist. 31. 44. 149. 162. lib. 5. epist. 25. 36. 115.*
 Verfennius Fortunatus sub Constantino Magno Consularis aquarum. 315. *l. 1. de diuersis offic.*
 Fortunatus sub Valentiniano Sen. Consularis Pannoniæ secundæ. 365. *l. 27. de cursu publico.*
 Fraitia cum Vincentio Consul Anno Domini 401.
 Furius Felix, vide *suprà.*

Addana Theodosij Magni tempore Sarrapa Sofanenæ 387. *l. 6. de anno coronatio.*
 Gaisio sub Honorio sine die & C o s s. Comes S. L. *l. quidquid 12. Cod. Iust. de veltigalib.* vbi nonnulli habent Gaizoni.
 Comes & Magister Officiorum 410. *l. 11. de indulgent. criminum.* Dat. Rau.
 Comes & Magister Militum 412. *l. 16. de desertoribus.* Dat. Rau.
 Alius fuit *Gaisio*, sed eiusdem proculdubio gentis [Francicæ] qui Constantem Imp. iussu Magnentij interfecit, & idè ab eo Consulatus collega assumptus.
 Gallicanus sub Constantino Magno Consul Anno 317. cum Basio. Idem & Anno superiore & hoc ipso fuit P. V. vide *Notitiam Præf. Urbis* de quo & vetus inscriptio Romæ Cæstro Cæsari dicata ab eo, vbi *Quinius Gallicanus* dicitur *pag. 284. num. 7.* Anno 330. cum Symmacho.
 Gamalielus sub Theodosio Iuniorè Patriarcha Iudæorum 415. *l. 22. de Indis.* Dat. Constantinop.
 Hic idem videtur, de quo Marcellus Empiricus, *cap. 23.* Hieronymus *epist. ad Pammachium de optimo genere interpret.*
 Gaudentius sub Honorio V. C. Comes Africæ Vincentio & Fraitia C o s s. 401. Mentio eius fit *l. 3. de eorum collatione.* Vicarius Africæ 409. *l. 1. de terris limitaneis.* Dat. Rau. Agitur *hac leg.* de *Gentilibus*, & de munitione limitis & fossati.
 De *Gaudentio* hoc agit Renatus Profuturus Frigeridus apud Gregorium Turonensem, *lib. 2. histor. Franc. cap. 8.* qui vna cum Prospero Comitem & Magistrum Equitum vocat. De eodem agit & Zosimus *lib. 5.* in gestis Anni 408. *p. 812.* Hic Aëtij pater fuit.
 Gennadius sub Arcadio Præfectus Augustalis 396. *lex 1. de Alexandr. pleb.* PP. Eutychio Alexandriæ.
 Ad hunc *Gennadium* Præfectum Augustalem extat Claudiani epigramma *pag. 269.* ex quo de Præfecturâ eius Augustali liquet. Meminit eiusdem Synesius, *epist. 33. pag. 221.* vbi eum valdè commendat, & Syrum fuisse ostendit: *& initio κατασείσας, ὅτι τῆς μαρτυρίας βασιλέων ἐπέδωκε.*
 Georgius, sub Valentiniano III. Proconsul Africæ 425. *l. 46. de Episcopis : l. 63. de hæreticis.*
 Gerastimus sub Gratiano Episcopus [in Gallis vti puto] 376. *l. 23. de Episcopis.* Dat. Treu.
 Germanianus sub Iuliano PP. 362. *l. 39. de appellationibus.* Fit mentio in *hac leg. Comitib. Orientis.* Ammianus Marcellinus in gestis Anni 361. *lib. 21. pag. 202.* scribit Germanianum iussu à Iuliano vicem tueri Nebridij PP. Idem *scribit lib. 26. p. 339.* in gestis Anni 365. Germanianum potestate Præfecti rexisse Gallias Prouincias. An hic Germanus, ad quem sunt tres Libanij *epist. 194. 213. 258.*
 Sub Valentiniano Comes S. L. 365. *l. 1. de pascuis.* Dat. Rom. *l. 3. de murilegulis.* Dat. Med. vbi malè editum *Consularis* loco Comes S. L. *l. 3. de fundis patrim.*
 367. *l. 3. de susceptorib. l. 4. de metallis.* Dat. Rom. 368. Rem.
 Sine die & C o s s. & sine dignitate *l. 1. Cod. de veteris numism. potest.* quæ duobus superioribus iungenda est.
 Germanianus PP. 366. *l. 9. de diuersis offic.* Dat. Rem. Sine dignitate 366. *l. 2. Cod. de magistr. municip.*
 Z z PP. Gal

PP. Galliarum 365. vel 368. l. 39. *Cod. Inst. de Decurion.* vbi Germanus vocatur.
Sine die & Coss. & sine dignitate l. 6. *Cod. de Agriculis.* Fortè iungenda hæc lex cum l. 3. *Cod. de fund. patrim.* Agitur hæc leg. de Præsidibus Prouinciarum.
Huius Germaniani PP. sub Iuliano meminit Amm. Marcellinus, lib. 2. p. 202. & sub Valentiniano in gestis Anni 365. lib. 26. p. 339. vbi cum PP. Galliarum fuisse tum testatur.
Gerulus, sub Constantino Magno Rationalis trium Prouinciarum 334. l. 1. *de communi dinid.* Agitur in hæc leg. de Sardinia.
Gildo sub Valentiniano Iun. Comes & Magister vtriusque militiæ per Africam. 393. l. 9. *de adulteris.*
Huius proscripti sub Honorio mentio fit Anno 399. l. 16. *de bonis proscriptorum.*
400. l. 7. *de metatis*, vbi hostis publicus vocatur.
406. l. 19. *de bonis proscriptorum.*
408. Basso & Philippo Coss. l. 19. *de penis.*
409. l. 9. *de metatis.*
Videndus Claudianus, *de bello Gildoniaco* aliique, & in his quoque Symmachus, lib. 4. *epist. 4.* & Zolimus, lib. 5. pag. 788. vbi Gildonem πένος ἐργασίας τῆς τοῦ Κερκυραίων Ἀββίου τῆς ἡμετέρας vocat: & Orolius, lib. ultim. cap. 36. De Comite Gildoniaci patrimonij Notitia Imperij.
Gorgonius sub Valentiniano Iuniore Comes R.P. 386. *l. vnic. de petitoribus & defest.* Dat. Medioli.
Hic fortè Gorgonius est, cui antea thalami Cæsariani cura commissæ erat, cuius meminit Ammianus Marcellinus, lib. 15. pag. 37. Forte etiam idem ille, quem Ausonio commendat, quemque fratrem suum vocat Symmachus, lib. 1. *epist. 33.*
Gracchus sub Valentiniano Iun. PP. 376. Valente V. & Valentiniano AA. Coss. *l. vnic. ne quis in sua causâ.* Lecta Kalend. Decembr. 377. Gratiano IV. & Merobaudæ Coss. l. 3. *de Questionibus.* Dat. Treu.
Huius Gracchi meminit Hieronymus *epist. ad Lætam 7 fol. 25. b.* & Prudentius lib. 1. *adu. Symmachum*, qui P. V. fuisse ostendunt. Et verò ita in his duabus legibus reponendum est, quomodo etiam præfert Codex Iustin. in *l. vnic. ne quis in sua causâ*: vide quæ de eo plenè dico, ad l. 3. *de Questionibus.*
Gracchus sub Honorio Consulatis Campaniæ. 397. l. 1. *de collegiatis*, Præfectus Vrbis 415. l. 20. *de diuers. offic.* Dat. Rau. An de hoc sensit Hieronymus *epist. 7?*
GRATIANS Imp. & Consul.
Gregorius sub Constantino Magno PP. 336. l. 3. *de annonâ & tributis.*
Sine dignitate 336. l. 1. *Cod. Inst. de naturalibus liberis.* Dat. [id est reddita] Karthagine. Fit hæc leg. mentio Phœnicarchias & Syriarchias: Quod Triboniani emblemata est.
337. l. 2. *de contrab. empt.* Dat. Constantinopoli. Prid. Non. Febr. Hic est ille Gregorius Præfectus, de quo Optatus Mileuitanus, lib. 3. p. 32. vbi Donati in eum conuicium memorat. De eo plura ad d. l. 2.
Gregorius sub Gratiano Præfectus annonæ. 377. l. 15. *de Pistoribus.* Dat. Treu. An hic idem ad quem extant sex Symmachi epistolæ lib. 3. putà *epist. 17. 18. 19. 20. 21. 22.* vbi Quæstorem eum fuisse indicat. Memoratur & hoc tempore sub Gratiano Gregorius PP. Galliarum in causa Priscillianistarum à Sulpitio Senero *epist. 2.*

Gregorius sub Theodosio Magno Episcopus Nyf-
lenus. 381. l. 3. *de fide Cathol.*

H

Hadrianus sub Honorio Imp. Magister Officiorum. 397. l. 11. *de proximis.* Dat. Med. 399. l. 11. *de Agentibus.* Dat. Med.
PP. 400. l. 35. *de Episcopis*: l. 37. *de hereticis*: l. 3. *de conlat. donatar.* Dat. Rau.
401. l. 5. *de tabulariis*: l. 41. *de operibus publicis*: l. 16. *de exactioib.* l. 11. *Cod. Inst. de annonis.* Dat. Medioli.
403. l. 11. & 12. *de desertorib.* l. 31. *de Agentibus in rebus.* Dat. Rauennæ. l. 13. & 14. *de desertoribus.* Dat...
404. l. 65. *de cursu publico*: l. 2. *de excoct. vel trans.* l. 17. *de ludæis.* Dat. Romæ. l. 31. *de nauiculariis.* Dat...
405. l. 4. & 5. *ne sanctum baptisma*: l. 43. *de operibus publicis.* Dat. Rauennæ. Hypobolimæa l. 2. *de Episcopali iudicio.*
Sine die & Confule. l. 11. *Cod. Inst. de omni agvo deserto*: l. 4. *sen. vltim. Cod. de lucris aduocatorum.* Honorio & Theodosio tribuitur. l. 3. *Cod. de locat. præd. civil.* Arcadio & Honorio hæc lex tribuitur in libris MS. malè in editis Honorio & Theod. Extat ad hunc Hadrianum PP. Claudiani epigramma satisfactionis: vt & alterum eiusdem de Theodoro & Hadriano.
Hadrianus PP. sub Honorio 412. l. 13. *de infirmendis his que sub Tyran.* Dat. Rau. Agitur hæc leg. de Heracliano Tyranno.
414. Constantio & Constante Coss. l. 33. *de erogat. milit. annonæ.* Agitur hæc leg. de Africâ. l. 11. *de curiosis.* Dat. Rauennæ. l. 12. *de metatis.* Vbi inscriptio malè præfert *Proc. Africa*: quæ postrema vox ad initium leg. retrahenda est. 416. l. 21. *de tyronib.*
Hariobaudes, v. *infr. Tariobandus.*
Helena sub Constantino Magno: ob Crispi & Helenæ paratum (ita enim repono) indulgentia criminum data à Constantino Magno l. 1. *de indulgent. criminum.* Anno Domini 322. Inscribitur hæc lex Maximo PP. & in subscript. dicitur *Acc. Romæ.*
Helianus, v. *supr. Ælianus.*
Helio sub Theodosio Iun. Magister Officiorum per quatuor primùm Annos 414. l. 17. *de Medicis & Professor.*
415. l. 17. *de Agentibus in reb.* Dat. Constantinop.
416. l. 18. *de Agentibus in reb.* l. 17. *de proximis.* Dat. Constantinop. *l. vnic. de decanis.* vbi Comes & Magister Officiorum vocatur.
417. l. 19. *de Agentibus in reb.* Dat. Constantinop. Iterùm, per quatuor Annos.
424. Castino & Victore Coss. l. 2. *Cod. Inst. de officio Quæstoris.*
426. l. 20. *de Agentibus in rebus.* [425. Hoc anno in Italiâ fuit Helio hic, vid. *Chronol.*]
427. l. 14. *de metatis.* His duabus legibus Patricius & Magister Officiorum vocatur, l. 18. *de Medicis & Professor.* Huius Helionis Magistri Officiorum, meminit Olympiodorus apud Photium, num. 80. Helionis Patricij Socrates, lib. 7. cap. 24. *in fin.*
Heliodorus sub Constantino & Constante, si inscriptio in nonnullis Codicibus rectè habet, l. 1. *Cod. de fundis rei priuatae.*
Heliodorus sub Theodosio Iun. P. V. 432. *l. vlt. de domesticis & protectoribus.* Dat. Constantinop. Fortè is, de quo Cassiodorus 1. var. 4.

Aurelius

Aurelius Helladius sub Constantino Magno sine dignitate 325. *l. si qui aduocatorum, Cod. de postulando*: l. 1. *de fide testium.* Dat. Naillò.
Helladius sub Theodosio Magno Episcopus Cæsariensis. 381. l. 3. *de fide Catholica.*
Helladius sub Theodosio Iun. Grammaticus Græcus Constantinopoli. 425. *l. vnic. de Professorib. qui in Vrbe Constantinop.* De hoc Helladio agit Socrates, lib. 5. *hist. Eccl. cap. 15.* & Suidas in v. Βαδδῆ: ex quo vt & decem aliis Indicem suum ten Lexicon idem confecit.
Hellebicus sub Theodosio Magno Comes & Magister vtriusque militiæ 383. l. 1. *de calumniatoribus.* Dat. Constantinop. In hunc Hellebicum extat Libanij *Oratio 11.* Eiusdemque epistola in Codice Vaticano lib. 1. *epist. 2. lib. 1. epist. 166.* 190. in Regio *epist. 2. 764. 780. 794. 822.* Ad hunc eundem extat *epistola* Gregorij Nazianzenii 123. vbi aperte ostendit, eum Magistrum militum fuisse. De eodem Ελληβίχου στρατῶν Chrysostomus, *ad vicia.* 17. p. 334. & Theodoretus, lib. 5. cap. 19.
Hellenius sub Valentiniano Iun. Vicarius Vrbis 386. l. 2. *de Curatorib. Kalendarij.*
Heliadius sub Constantino Magno Agens vicem Præfecti Prætorio 321. l. 6. *Cod. Inst. de edificijs.* Dat. 6. Kal. Iun. sine dignitate 321. l. 3. *Cod. Inst. de feriis.* Non. Mart. l. 1. *de feriis.* PP. Catalis v. Non. Iun. 323. l. 5. *de Episcopis.* Dat. Sirmi. 324. l. 4. *de Nauiculariis.* Agitur hæc leg. de Portu Vrbis Romæ, de que nauibus ex Hispaniæ littoribus eò appellentibus, indeque dimittendis 329. l. 4. *de falsa monetâ.*
Heliadius sub Constantio Imp. Consularis Pannoniæ 352. l. 6. *de Veteranis.*
Sine dignitatis titulo 358. l. 4. *de erogat. mil. ann.* Dat. Dorida.
PP. 359. l. 5. *de erogat. milit. ann.* Dat. Constantinop.
Sine dignitatis titulo 360. l. 1. *de patrociniis vicorum.* Dat. Marcianop. Agitur hæc leg. de colonis per Egyptum.
PP. 360. l. 6. *de erogat. mil. ann.* Dat. Hierapoli. Indiæ. IV. id est Anno 360. l. 11. *de cursu publico.* Heliadius huius Præfecti Prætorio meminit Ammianus Marcellinus, lib. 21. pag. 200. in gestis Anni 361. qui eum Paphlagonem fuisse testatur, & aspectu vilem & lingua sed simplicis ingenij, inuentum & nitent. Eundem proferbit Libanij *Orat. adu. Polyclem p.* Eiusdem Libanij epistola extat *Cod. Vatic. lib. 1. epist. 207.* τῆς Ἐλμπίου πατρῶς: vt & in Regio. In eodem *Cod. Regio epist. 204. 445 & 507.* ad Heliadium. Meminit eius & *epist.* ad Iulianum 618 & 655. Sallustiumque ei successisse indicat. Meminit & in editis Latinè lib. 3. *epist. 258.* & in Lutetianis *epist. 199.* ad Ampelium, vbi & πατρῶς vocat & *epist.* ad Iulianum 618. vbi *πατρῶς* vocat. Meminit & eius Hieronymus in *vita Hilarij*, vbi uxorem quoque eius Aristaneten memorat: & vtrumque Christiana fidei & pietati operatum ostendit: Quæ causa fortè Marcellino fuit acrius eum perstringendi. Quare nil mirum si eum proferbit Libanij *d. Orat. & d. epist. 638.*
Heraclianus sub Constantino Magno Tribunus & Magister Officiorum. Mentio fit eius 321. l. 1. *de Paganiis sacrif. & templis*, quæ lex data est ad Maximum [P. V. Romæ scilicet.]
Heraclianus sub Arcadio Comes Egypti 395. l. 3. *de patrociniis vicorum.* Hic idem videtur cum *Herculiano*, ad quem scriptæ sunt decem Tom. V l.

Synesij epistolæ ab *epist. 136.* ad 145. quâ vltimâ vt & *epist. 144.* vel in Ægypto Magistratum egisse, aperte testatur inque officio suo habuisse & *δευκρίτους*, Officiales: & in his ἀποδωρῆσθαι ab actis seu à libellis & subadiouami Cuiusmodi sanè subadiouas habuere, Tingitanæ, Britannicæ Duces. Item Mauritanicæ Tripolitane, Pannoniæ 1. & 2. Daciæ, Sequaniæ Armericanæ, Britanniarum Consulares. Item Campaniæ, Apuliæ, Calabriæ Præsides, præter Illustres, & in his Præfecti Prætorio, Præfectus Vrbis, Proconsules, item Africæ Vicarij, Magister Officiorum, etiam Comites rei militaris, v. g. Africæ, vt docet Notitia Imperij. Idem *epist. 139.* eum corpore validum subque eo *ἰσχυροῦς ὄντος* constitutum fuisse docet.
Heraclianus sub Honorio Comes Africæ 410. l. 51. *de hereticis.* Eadem lex quinquennio post rursum proposita Anno 415. retentâ inscriptione. l. 56. *de hereticis.* Meminit huius *Heracliani* Comitis Africæ Zolimus, lib. 8. in gestis Anni 408. vbi minus rectè doctissimus alioquin Interpretres τῶν ἐν τῇ μεγάλῃ Διέσει γεγονότων ἰσχυροῦς, vertit, *militum in magnâ Lybia Magistrum.* Hic idem est qui Tyrannidem in Africa postea vsurpauit: de quo Anno 413. l. 21. *de penis*, & lex 13. *de infirmis que sub Tyrannis*: & scriptores passim Ecclesiastici, Chronographi aliique; Hieronymus quoque in *Ezechielis lib. 28. folio 224. vers. l. G.* de quo accipio quoque Philostorgium, lib. 12. c. 6.
Heraclianus sub Gratiano & Valentiniano Iuniore Proconsul Africæ 381. l. 9. *de scenicis.* PP. Karthagine.
Herculius sub Theodosio Iuniore PP. Illyrici 408. *l. vltim. de equorum collatione.* Data Constantinop. Agiturque hæc leg. de necessitatibus *Illyricianis* in inscriptione *huius leg.* in *Cod. Theod.* omiſsa vox *Illyrici*, quam habet Codex Iust. in l. 1. *Cod. de quibus munerib. nemo excus.* quæ ex d. l. vlt. desumpta est.
410. l. 172. *de Decurionib. l. vltim. ne collationis translatio.*
412. l. 49. *de operibus publicis.* Ad hunc Herculium extat Ioannis Chrysostomi epistola.
Hermocrates, vide *infr. Heterocrates.*
Hermogenes, à quo Hermogenis equi, l. 1. *de Equis Curialibus*: seu Hermogeniani *l. vnic. de grege dominico.* Hermogenes Ponticus PP. sub Constantio Musoniani successor. Memoratur Anno D. 359. ab Ammiano Marcellino, lib. 19. pag. 164. vide & de eo Libanium, *de vita sua pag. 39.*
Herodes sub Honorio. 396. Arcadio IV. & Honorio II. Coss. l. 5. *de Censitoribus*: vbi dignitatis seu officij nomen omiſsum. Sed Proconsul hic Africæ fuit, vt testatur Augustinus, lib. 3. *contra Cresconium, cap. 56.* vbi & Anno 394. iam Arcadio III. & Honorio II. Coss. eum Proconsulem fuisse ostendit. Ad quem Annum fortè hæc lex referenda.
Hesperius sub Gratiano Proconsul Africæ. 376. Valente V. & Valentiniano AA. Coss. l. 3. *de scenicis.* Dat. Triu. Hic Hesperius est Ausonij filius: cuius Proconsulatum idem memorat in *epicedio patris.* Meminit & huius Hesperij Proconsulis Africæ Ammianus Marcellinus, lib. 29. *in fin.* De eo nonnulli quoque accipiunt illud Paulini, in *Eucharistico.*
Illic vt didici ser senis mensibus actis
Sub genitore meo Proconsule.
Idem postea PP. fuit, de quo mox.

Z z z

Sub

Sub Gratiano & Valentiniano Iunior PP. 377. l. 34. de curfu publico. Dat. Triueris. Fir hâc leg. mentio Proconfulatus Prouinciæ, (id est, *Africa*) & *Cubiculariarum* regionum (de quâ voce ibi.)

378. l. 4. de hereticis. Dat. Treuer. Adsumptus C o s s. Valente & Valentiniano AA. C o s s. 379. l. 2. de desertoribus. Dat. Aquileiæ. l. 11. de laſtrali collat. Dat. Aquileiæ. Fir hâc leg. mentio *Illyrici, Italia, & Galliarum*. l. 15. de nauticariis. Acc. Constantinæ, l. vltim. Cod. quemadmod. testam. aper. Dat. Modiolani. l. 6. de maternis bonis : l. 5. de hereticis. Dat. Med. l. 4. de Palatinis S. L. Dat. id est reddita. Sirmio V III. Id. Dec. 380. l. 10. de murilegulis. Dat. Aquil.

Sine die & C o s s. l. 2. Cod. de officio Vicarij: vbi agit de relationibus Vicariorum.

Sine dignitate, sine die & C o s s. l. 3. Cod. Inst. de fidei rei priuileg. & lex 4. in quibusdam Codicibus.

Hanc Hesperij filij sui Præfecturam memorat Aufonius bis in *Gratiarum actione ad Gratianum*, quæ habita sine Anni 379. sic quidem, vt indicet in eadem Præfecturâ Prætorianâ sibi iunctam. Ad hunc Hesperium PP. extant Symmachij *epist.* 14. lib. 1. ab *epist.* 69. ad 82. sic quidem vt 82. doceat, eum Mediolani positum fuisse, quæ sedes Præfecti Prætorio Italiæ erat: *epist.* 72. vocat *summam literarum*: quomodo idem alibi Præfecturam Prætorianam vocat *Pontificium literari honoris*: Annonas item & Salarij emolumenta à Senatu V. R. Prisciano Philosopho decreta ab eo confirmari postulat *epistola* 73. quæ sanè res ad curam Præfecti Prætorio pertinuit, vide l. 11. hoc Codice de Medicis & Professores. De huius honore idem Symmachus exultat *lib. 1. epist.* 10. ad Aufonium patrem eius. Tandem ex *epist.* 71. & 73. colligitur eum publicos honores gessisse Iudicemque fuisse. Eundemque Anno D. 384. Comitum V. C. & Illustrem vocat *lib. 10. epist.* 36. Hunc verò Doctiss. Valeſius ad Marcellini *lib. 28. pag.* 376. PP. Galliarum facit; pariter vt Aufonium patrem, vnde colligit, tum primùm videri duo simul fuisse Præfectos Prætorio per Gallias. Ego verò ita cenſeo, coniunctâ potestate, & Aufonium patrem & Hesperium filium Præfectos Prætorio fuisse, Italiæ, Illyrici, Africæ & Galliarum simul: nam vt de se Aufonius,

Præfectus Gallis & Libya & Latio: Ita in l. 11. de laſtrali collat. quæ ad Hesperium PP. data est, fit mentio *Illyrici, Italia & Galliarum*: sic tamen vt Aufonius in Gallis moraretur, Hesperius in Italiâ.

Helychius sub Theodosio Iunior Proconſul Achaia 435. l. vltim. de Principibus Agentium in rebus.

Hierocrates sub Theodosio Iunior Comes R. P. 435. l. vltim. de bonis vacantibus. Dat. Constantinop. In hâc leg. agit de Achaia & Proconſule Achaia in Cod. Inst. l. vltim. cod. tit. Hierocrates, vel vt al. *Hermocrates*.

Hierius sub Honorio Vicarius Africæ 395. l. 29. de Episcopis.

Hierius sub Theodosio Iun. PP. 425. l. vnic. ne sine iussu. Dat. Constantinop. l. 4. de Primicerio. In hâc leg. expreſſè dicitur, PP. Orientis. l. vltim. de honorar. codicillis. Dat. Topiſo. In hâc leg. memorat Theodosius Iun. aui sui, Theodosij scilicet Magni constitutionem. l. vltim. de Palatinis S. L. Dat. Constantinop. 426. l. 24. de bonis proſcriptis. Dat. Constantinop.

l. 16. seu vltim. de Legatis : l. 21. de diuerſ. offic. Dat. Nicomediæ. l. 21. de Agentibus.

427. l. 10. de domesticis : l. 1. Cod. Inst. vnde vir & vxor.

428. l. vltim. de legitimis heredit. l. vltim. de nupt. l. vltim. de ſponſalib. l. vnic. de omiſſâ act. impetrat. l. vltim. de dotibus. Dat. Constantinop. l. vltim. de naturalibus filiis : l. 2. Cod. de bonis qua liberis. Dat...

432. l. 6. de bis qui ad Eccl. Dat. Constantinop. Hierij huius PP. mentio in Chronico Alexandrino Anno D. 427. vbi sic *επαρχ* vocatur, malèque Interpres Præfectum Vrbi interpretatur. Conſul Hierius cum Ardabure Anno D. 427.

Hierocles sub Constantio Imp. Conſularis Syriæ Cœles 344. l. 7. quorum appellat. non recip. 348. l. 6. de iure ſiſci. Huius vt puto Hieroclis meminit Libanius in *epist.* ad Baſilium, in Baſilianis 145. Hic idem videtur, ad quem eiuſdem Libanij *epist.* in Cod. Regio extant 336. 370. 380. 419. 468. 493. Hic idem fortè qui Apollonium Chriſto comparare auſus, & aduerſus quem ſcripſit Euſebius.

Mechilius [vide *Melichius*] Hilarianus sub Constantio Magno Correſtor Lucaniae & Brittonum 316. l. 1. de falſis : l. 3. de Decurionib.

Hilarianus sub Constantio Magno Proconſul Africæ 424. l. 9. de Decurionib. Conſul cum Pacatiano Anno 332. hic idem & Mecilius Hilarianus.

Mecilius Hilarianus sub Constante Imp. PP. 339. Constantio II. & Constante C o s s. l. 3. de Prætoribus & Quaſtoribus. Dat. V III. [Kal.] April. l. 4. dicto titulo. Dat. IV. Kal. Iul. Fir quoque eius mentio l. 7. eod. tit. Reponendum P. V. Teſtatur enim vetus auctor Notitiæ Præfectorum Vrbiſ, hunc Mecilium Hilarianum Præfectum Vrbi fuiſſe inde ab Idibus Ianuariiſ Anni ſuperioris 338. Vrſo & Polemio C o s s. ad Pridie Idus Iulias huius Conſularatus 339.

Hilarianus : Sine dignitate 341. Marcellino & Probino C o s s. l. 32. de Decurionib.

Hilarianus sub Honorio Imp. sine dignitate 396. l. 6. de Conſtoribus. Dat. Med. Et tamen hâc leg. Culmen ei tribuitur, vt proinde in Illuſtri dignitate poſitus fuerit.

Hilarius sub Gratiano & Valentiniano Iunior PP. 383. l. 3. de legitimis heredit. Dat. Mediolani in Cod. Inst. *Hilarianus P. V.* Hic Hilarius videtur, ad quem Symmachus quinque *epistolas* ſcripſit *lib. 3. purâ epist.* 38. 39. 40. 41. 42.

Hilarius sub Honorio sine dignitate 396. Arcadio IV. & Honorio III. C o s s. l. 2. de conlar. aris. Dat. Mediolani in Cod. Inst. vocatur PP. PP. 396. l. 22. & 23. de erogar. mil. ann. Dat. Med. Hic idem fortè, cuius meminit Symmachus, *lib. 2. epist.* 80. ad Flavianum.

Hilarius sub Honorio P. V. 408. l. vlt. de Suariis. In hâc leg. agit de Suariis Vrbiſ Romæ & de priuilegiis Vrbiſ Romæ.

Honoratus sub Valentiniano Conſularis Bizacij, ei inſcribitur Anno 368. l. 1. Cod. Inst. de offic. Com. R. P.

HONORIVS Imp. & Conſul.

Hymetius sub Iuliano Vicarius Vrbiſ 362. l. 29. de appellat. Hymetij PC. Africæ meminit Arimianus Marcellinus, *lib. 28. in princ.* Hymetij quoque meminit Hieronymus ad *Latam de inſitu. filia. fol.* 26. c. qui fratrem habuit Toxotium patruum Euſtochij Virginis, vt colligitur ex D. Hieronymi loco.

Hypatius,

I

Hypatius, vel Hyppatius sub Gratiano & Valentiniano Iun. Geminam hic Præfecturam geſſit, teſte quoque Ammiano Marcellino, *lib. 29. pag.* 421. quod etiam ex hoc Codice conſtat. Nempe fuit is Hypatius sub Constantio Conſul cum Euſebio Anno D. 359.

P. V. Anno 379. Quo anno ei inſcribitur *lex* 20. quorum appellat. Dat. Treu.

PP. Anno 382. quo ei inſcribuntur l. 13. de extraordin. & ſord. mun. PP. Karchag. Id. April. *lex* 15. dicto titulo : l. 3. de proximis. Dat. Pataui.

Et Anno 383. quo anno ei inſcribuntur l. 2. de Senatoribus. Dignitas ibi omiſſa. l. 99. & 100. de Decurionibus. Dat. Med. l. 4. de contrab. empr. Dat. Med. l. 3. de Apoſtatis : l. 5. de inoffic. teſt. Dat. Pataui. Ad Hypartium extat Gregorij Nazianzenij *epist.* 192. vbi & Præfecturam Prætorianam indicare videtur. Cæterum hanc Præfecturam Prætorianam Hypatij intelligit quoque Marcellinus, *lib. 29. pag.* 420. 421. de quâ velut geſtâ iam cum agat, hinc liquet, eum poſt Annum 383. ſcripſiſſe.

Hypatius sub Theodosio Magno Præfectus Auguſtalis Anno 383. quo ei inſcribitur l. 27. quorum appellat. Dat. Constantinop. l. 17. de ſuſceptoribus : quæ dicitur Dat. Constantinop. Et inſcriptio ſic habet, Habe Hypati K. NB. 392. quo ei inſcribitur l. 31. quorum appellat. l. 20. de nauticariis. Huius Hypatij Præfecti Auguſtalis meminit quoque Farrago Alexandrina quam edidit Scaliger.

Hypatius sub Theodosio Iunior Magiſter militum per Orientem 415. quo inſcribuntur ei l. 15. de Numerariis : l. 2. Cod. de offic. Magiſtri mil. Sine die & C o s s. Coniungendæ ſunt inter ſe hæ duæ leges.

Hypatius sub Theodosio Iunior Melloproximus, vt videtur Scrinij Epistolatum. Eius fit mentio Anno 416. l. 17. de proximis. Dat. Constantinop.

Hyperechius [malè Sperechius] sub Honorio Imp. Comes R. P. Anno 397. Cæſario & Attico C o s s. quo anno inſcribuntur ei l. 14. de iure ſiſci : l. 12. de Tyrionibus. Dat. Mediol. vbi Sperechius vocatur.

Hyperechij cuiuſdam meminit, quem & commendat Viſtori olim Magiſtro militum, Gregorius Nazianzenus, *epist.* 124. Ad Hyperechium quoque extat Baſilij *epist.* 367. Memorat & Ammianus Marcellinus, *lib. 26. p.* 349. Hyperechium antea Caſtrenſis Apparitorem, poſteâ sub Valente Dadaſtanæ cum copiis à Proſpero Præpoſitum. Ad Hyperechium quoque in Vaticano Codice Græco extant 13. Libanij *epistolæ* : *lib. 1. epist.* 205. 244. *lib. 2. epist.* 102. 129. 151. 173. 188. *lib. 4. epist.* 4. 255. 248. 271. *lib. 5. epist.* 20. 41. 75. in Codice Regio, Septem : purâ 215. 252. 602. 629. 650. 674. 689. de eodem agit *epist.* 711. 713. Symmachus quoque *lib. 3. epist.* 51. ad Eutropium, Hyperechium memorat ab Eutropio ſibi commendatum, quem & fratrem ſuum amicitia ſcilicet iure vocat, & iamndum inſtitutione Romanum : & ſic natione Barbarum fuiſſe indicat. Idem *epist.* 54. & 66. *lib. 5.* memorat Illuſtrem, vide Sperecium : ex quibus *epistolis* clarè hoc ipſo anno datis, de hac eius dignitate Comitiſ R. P. liquet. Omittit Hyperechium Alexandrinum Grammaticum sub Leone, de quo Suidas, vide *infra Sperechius*.

I Anuaris vel Ianuarinus sub Constantino M. sine dignitate 319. l. 2. de accusat. iudicibus. Acc. Corintho: 5. Cod. de ſeruis legitimis. P. V. 319. l. 1. de abolitionibus. Hic Ianuarinus vocatur. f. Pro P.

Agens Vicariam Præfecturam 320. l. 3. de famoſis libellis. Hic Ianuarinus vocatur.

Sine dignitate 321. l. 2. de falſa moneta. Hic Ianuarinus vocatur.

PP. sine die & C o s s. l. 2. Cod. Inst. de agricol. & mancip. don. Hic Ianuarinus PP. fortè pro Pro P. vocatur. Conſul cum Iuſto Anno Domini 328.

Infantius sub Theodosio Magno Comes Orientis 393. l. 3. Cod. Inst. de Iudeis. Modeti PP. filius, cuius meminit Libanius *epist.* Graeca 880.

Ioannes Chryſoſtomus, & Ioannita sub Arcadio. Ad hos pertinent Anno D. 404. l. 4. 5. 6. de his qui ſuper relig. l. 27. de Episcopis.

Ioannes sub Honorio PP. 412. l. vltim. de feriis : l. 8. de executoribus. Malè referuntur hæ duæ ad Annum D. 409. l. 20. de Iudeis : l. 12. de Conſtoribus : l. 3. de ſecund. nupt. Dat. Rau.

413. l. vltim. de diuerſis reſcriptis : l. vltim. de iure liberorum : l. 6. de inoffic. teſtam. l. omnium 19. Cod. de teſtam. Iungendæ hæ quatuor leges. l. 7. de indulg. debitorum : l. 20. de Palatinis S. L. l. 10. de metariis.

414. l. 2. Cod. de his qui ad Eccl. vbi alij habent Iouius alij Iobio.

Ioannis olim Tribuni & Notarij, poſteâ Præfecti meminit auctor vitæ Ambroſij p. Bb. 3. d. in ſin. de Ioanne Tribuno Zoſimus quoque in Anno 408. *lib. 5. pag.* 815. *Ἰὼάννης τῶν τριβῦνων καὶ νοτῶν ἀρχιεπίσκοπος.* Hic idem Ioannes Comes Theſaurorum eſt, de quo Ioannes Diaconus apud Palladium in dial. in rebus Chryſoſtomi. Anno 404.

Ioannes sub Honorio PP. 422. l. vnic. de pecuniâ ſequeſtrat. l. vnic. quod iuſſu : l. vnic. de peculio : l. vnic. de actionibus ad potest. l. vltim. de executor. l. 2. de pignoriſ. Dat. Rau.

Sine die & C o s s. l. 17. de agricolis.

IOANNES Tyrannus sub Valentiniano III. De eo accipiendâ eſt l. vltim. de Episcopis, quæ data eſt Anno 425. Ad eundem refero & l. 14. de Senatorib. & l. 33. de petitionib.

Ioannes sub Theodosio Iunior Comes S. L. Ej inſcribitur Anno 429. l. vltim. de Iudeis. Dat. Constantinop. Agitur hâc leg. de vtraque Palæſtinâ: ſed & Occidentales partes ei parti cui Theodoſius Iun. præerat, opponuntur.

Extat in actis Orientalium poſt Synodum Ephelinam Theodoſij Imp. *epistola* miſſa per Ioannem Comitum ſacrarum *Ἰὼάννην τῶν ἱερῶν ἀποσταλῆναι δὲ Ἰωάννην τῶν ἐκκλησιῶν ἁγίων*: cui ea ſubdita eiuſdem Ioannis Comitum Sacrenſis (vt ibi videtur) ad Imp. De eodem ſenſit & Facundus *lib. 7. cap.* 4.

Comes & Magiſter Officiorum. Huic inſcribitur Anno 430. l. 15. de metariis. Dat. Constantinop. Fir hâc leg. mentio Vrbiſ Constantinop. Putem hanc leg. datam ad Ioannem Comitum S. L. ſimul & ad Paulinum Magiſtrum Officiorum. Comes rerum priuararum, l. Cod. Inst. de Palatiis.

IOVIANVS Imperator.

Iouianus sub Honorio Hæreticus. Eius fit mentio Anno 412. l. 53. de hereticis. Dat. Med. Eâ leg. Z z 3 fit

Fit mentio quoque murorum Urbis Romæ. Vocatur potius Iouinianus.

Iouianus sub Valentiniano Sen. Magister Equitum ei inscribitur Anno 365. l. 10. de Numerar. vbi Magister Equitum tantum vocatur. l. 7. de re militari: vbi Magister Equitum & peditum, vocatur. Dat. Mediol. In vtraque malè Iouius vocatur.

367. Lupicino & Iouino C o s s. l. 9. de re milit. Dat. Remis. Fit mentio hanc leg. Ducum & Comitum & eorum quibus Rheni est mandata custodia, itémque Regalium: vocatur verò hanc leg. Magister Equitum. l. 10. dicto tit. de re militari. Dat. Remis: vocatur hanc leg. Magister Equitum.

373. [Malè refertur possit ad Annum 368. vel 370.] l. 11. de Veteranis: vbi Magister militum vocatur. Frequens huius Iouini Magistri militum, primò per Illyricam sub Iuliano lib. 22. pag. 221. postea verò sub Iouiano & Valentiniano per Gallias, mentio apud Ammianum Marcellinum, lib. 25. pag. 324. 330. lib. 26. p. 338. 359. lib. 28. pag. 396. vbi & Valens Iouinus vocatur, cuique successit Theodosius: & apud Flodoardum lib. 1. histor. Rhenensis 6. Ad Iouinum Comitum extat quoque Basilij epistola 378. De hoc Iouino plenè dico ad l. 7. de re milit.

Iouius sub Iuliano Quæstor Anno D. 362. Fit eius mentio in subscriptione l. 5. de fide testium. Meminit huius Iouij Quæstoris Ammianus Marcellinus, lib. 21. pag. 202. in gestis anni 361. & lib. 22. p. 235. nisi istud de alio accipiendum est.

Sub Valente P. V. Constantinop. scilicet. Ei inscribitur Anno 364 l. 1. de annoniis cunctis: l. 3. de his que administr. Dat. Constantinop. vocatur hanc leg. Iouinus.

Iouius sub Honorio PP. Ei inscribitur Anno 409. Honorio VIII. & Theodosio III. l. 19. de Iudæis. Agitur hanc leg. de Cœlicolis l. 47. de hereticis: l. 7. de denunciatione. Dat. Rau. l. 20. de Iudæis. In Cod. Iust. Iouio inscribitur: in Theod. Ioanni. Mentionem huius facit Zosimus, lib. 5. pag. 821. 822. 823. & lib. 6. pag. 828. 829. 830. & Sozomenus lib. 9. cap. 7. qui PP. Italiæ diserte fuisse ait. Et Olympiodorus apud Photium, qui modò Iouinianum, modò Iouinum, modo Iouinum vocat. Fortè hic idem Iouius est, ad quem tres extant Symmachi epistolæ, lib. 8. epist. 30. 39. lib. 9. epist. 56. & epist. Paulini, de fortuna & fato.

Ildorus sub Theodosio Iun. P. V. 410. l. 2. & 3. de iure liberorum.

412. l. 50. de operibus publicis.

PP. 416. l. 6. Cod. Iust. de precib. Imp. offer.

PP. Illyrici 424. l. 4. de Spectaculis. Dat. Constantinop. Agitur hanc leg. de Curia Delphorum & de Illyrici ciuitatibus. l. 33. de annonâ & tributis. Dat. Constantinop. Agitur hanc leg. de Macedonibus, Achiuis, & Ecclesiâ Theffalonicensi.

PP. 426. l. ultim. de Paganis. Dat. Constantinop.

PP. [Orientis] 435. l. 8. de Princip. Agent. in reb. Dat. Constantinop. Ildorus. hic erat hoc tempore PP. Orientis, Reginus verò PP. Illyrici, vt ex illâ leg. constat, & post Reginum Anno proximo Eubulus PP. Illyrici, vt docet l. 30. de cohortalib. & l. 187. de Decurionib.

436. l. 30. de cohortalib. l. 187. 189. (hanc lege agitur de Alexandrinis principalibus) 190. 191. 192. (Agitur hanc lege de Hypomnematographis & Augustali) de Decurionibus: l. 3. de indictionibus. Agitur hanc leg. de Ægyptiaco tractu & de Au-

gustaliano officio. l. 2. de frumento Alexandr. l. 2. de Alexandr. pleb. primatib. l. 17. de indulgent. debitor. Dat. Constantinop. Meminit Theodoretus epist. 47. ad Proclum Ep. Constantinop. huius Ildori P. P. quæ est de Censitore & Peræquatore. Ad eundem extat quoque Ildori Pelusiote epist. 299. lib. 1. Consul cum Senatore Anno 436.

Italicus sub Constante sine dignitate. Ei inscribuntur.

Anno 343. l. 5. de extraordinar. munerib. Data hæc lex Bononia [Galliarum scilicet] de quo ad eam leg. Iungenda cum seq.

Sine C o s s. l. 6. Cod. Iust. vbi causæ fiscales. Dat. Kalend. Febr. Quæ lex Constantino ibi malè tribuitur. In hæc verò fit mentio Viri Illustris Comitibus rerum priuatarum.

Italicus sub Valentiniano Sen. Vicarius Italiæ. Ei inscribitur Anno 374. l. 10. de Iustri collatione. Dat. Med.

Iulianus sub Constantino Magno Præfes Tarracoenensis 316. l. 1. de temporum cursu. Consul cum Probiano 322. 326. l. 13. de appellat. Dat. II. Non. August. Heracleæ. Refertur hæc lex ad Annum 326. Atqui Iulianus P. V. factus tantum Idib. Nouemb. huius Anni.

P. V. 327. l. 2. de Prætoribus: l. 2. de dilationibus. Prop. Romæ.

Anicius Iulianus fuit P. V. sub Constantino ab Idib. Nouemb. Anno D. 326. ad 7. Idus Sept. 329. vt testatur verus Notitia Præfectorum Urbis. In hunc Anicium Iulianum P. V. extat Symmachi epigramma, vbi de Præfecturâ Urbanâ hæc accipit:

— tum celsus honoribus, attamen illis
Grandior, æternam complebat nomine Romam
Sub Constantio P. V. 339. l. 18. de appellationib. Data II. Iul. Serdicæ. PP. VI. Kalend. Aug. Rom. Integro verò nomine Anicius Iulianus in hæc leg. vocatur.

Iulianus sub Constantino, Præfes Anno D. 334. l. 3. de fide testium. Dat. Naïso.

Iulianus: an hic Ceionius Iulianus, de quo Vopiscus Firmo p. 243. sub Constantino sine dignitate Anno 338. l. 23. de Decurionibus. Dat. Antiochiæ. An Iulianus Vicarius, de quo Marcellinus, lib. 22. p. 239.

Iulianus, sub Constantio A. sine dignitate [erat P. V.] Anno 357. l. 1. de decuriis Urbis Romæ. Dat. VI. Kal. Mart. Constantinop. Acc. Id. Maij Rom. sublimitatis titulus ei tribuitur hanc leg.

IULIANVS IMP.

Iulianus, sub Iuliano Imp. Comes Orientis. Ei inscribantur, Mamertino & Neuita C o s s. l. 51. de Decurionibus. Dat. Antiochiæ V. Kal. Septembr. l. 3. de contrabenda empt. Dat. Antiochiæ.

363. l. 12. Cod. de exceptionib. Dat. Antiochiæ. Huius Iuliani Com. Orientis (qui & Iuliani Imp. auunculus erat) meminit Ammianus Marcellinus initio lib. 23. pag. 256. Iulianus ipse hunc indicat pag. 103. & in fin. pag. 112. in Misopog. & epist. 10. ad Alexandrinos: sed & epistola eiusdem ad eum extat, 13. Theodoretus, lib. 3. c. 10. & 11. Philostorgius, lib. 7. cap. 10. 12. qui de eius morte agunt. Libanius epist. 64. 4. ad Celsum. Fortè hic idem est, ad quem extant Libanij epistolæ, ex editis, 259. 286. lib. 3. in Cod. Regio epist. 487. 571. 576. 587. 599. 623. Consulatus Phœnicæ Anno 362. l. 52. de Decurionibus. Dat. Antiochiæ III. Non. Sept. Acc. Id. Octob. Tyro. Ad hunc Libanius epistolam scripsit 214. Vbi diserte

diserte eum Phœnicæ præfuisse scribit: ἡμῶν μὲν ὅδε ἐστὶ τὸ πρῶτον ἡ φωνικὴ, τὸ δὲ αὐτὸ ἀρχαῖον ἡμῶν ἀδελφῶν πρῶτα & 638. ὃ ἐστὶ φωνικὴ ἀρχαῖον.

Iulianus sub Valentiniano Sen. Præfectus annonæ 366. l. 2. de Canone frumentario P. R. Dat. Rem. Eidem inscribitur l. 2. Cod. de veteris numismatis potest. Quæ sine die & C o s s. est: & inscribitur malè PP. quod etiam argumentum illius leg. confutat, vbi agitur de æstimatione solidi, deque pretio specierum, annonarum scilicet.

Iulianus sub Valentiniano Sen. Proconsul Africæ 371. Gratiano II. & Probo C o s s. l. 2. de scoticis. Dat. Magontiaci.

372. Modesto & Arinthæo C o s s. l. 12. de din. offic. Dat. Naffonaci.

373. fortè 370. l. 1. ne sanctum bapt. iter. Dat. Tren. Huius Rustici Iuliani antea Magistri memoriæ, postea Proconsulis Africæ meminit Ammianus Marcellinus, lib. 27. pag. 366. Integro hic nomine Rusticus Iulianus, vel vt apud Symmachum nouem epistolis, quæ ad eum datæ lib. 3. Iulianus Rusticus. Idem postea sub Maximo Tyranno, P. V. fuit: eodem Marcellino teste. Alius ab hoc Iuliano Proconsul Africæ sub Honorio.

Iulianus sub Theodosio Magno Præfectus Ægypti 380. l. 80. de Decurionib. l. 20. de operibus publicis. Iuliani ἀρχαῖοι Ἀρχαῖοι multa extant epigrammata in ἀρχαῖοι. Fortè de hoc Libanius epist. ad Anatolium 73.

Iulianus sub Theodosio Magno sine dignitate 383. l. 1. Cod. Iust. de canone largitionib. tit. Hunc credo Iulianum (ex Præfecto fortè Ægypti) Comitum S. L. (quod argumentum dl. omnino indicat) de quo & ad quem Gregorius Nazianzenus, qui in carmine ait, ei à Deo creditum φέρων τὰ δαύρων, cum antea Iustitiæ lances ei commisisset: eiusdem tres ad eundem epistolæ extant epist. 166. 167. 168.

Iulianus sub Arcadio & Honorio Proconsul Asiæ 397. l. 12. Cod. de sentent. & interloc. dicitur Dat. Mediolani, quod cum inscriptione stare non potest: Fortè reponendum Africa.

Iulianus sub Honorio Proconsul Africæ 411. l. 64. de appellationib. Dat. Rau.

II. Proconsul Africæ 413. l. 176. de Decurionibus.

414. l. ultim. vnde vis. l. 3. de integri restitut. l. 54. & 55. de hereticis.

Iulius, Exuperantius, & cæteri decuriales sub Honorio Anno 404. l. 4. de Decurionibus. P. R. Dat. Rom.

Iustus sub Constantino Consul cum Ianuarino Anno D. 328.

Iuuenalis, sub Constante Rationalis Numidiæ 346. l. 4. de bonis vacantibus.

Iuuentius sub Valentiniano Sen. P. V. vide infra Vincentius.

L

Lampadius sub Theodosio Magno sine dignitate 382. l. 2. de his que ex publ. collat. Dat. Constantinop. Huius leg. inscriptio sic habet, Hanc Lampadi K. NB. Sub Arcadio & Honorio PP. sine die & C o s s. l. 111. Cod. de vestigalibus. Hanc leg. agitur de Mancipibus Salinarum. An hic Lampadius P. V. ad quem extant duæ Symmachi epistolæ, 62. & 64. lib. 8. De quo & lib. 6. epist. 65. lib. 9. epist. 31. Alius ab eo, de quo Marcellinus.

Laodicius sub Valentiniano, Præfes Sardinia.

365. l. 12. de accusationibus. Dat. Carnuti.

Largus, sub Honorio Proconsul Africæ. 415. l. 27. de petitionibus. Restituenda hæc lex Anno Domini 418.

418. l. 3. de incorporatione: l. 28. de petitionibus. Iungendæ inter se hæc tres leges.

Latinus PP. sub Valentiniano Sen. l. 1. Cod. de fundis limitrophis: sine die & C o s s. Ita habet MS. Contij: al. ad Licinium PP.

Laurentius, sub Arcadio Imp. Comes R. P. 396. l. 2. de petitionib. Dat. Constantinop.

Leontius, sub Constantino Magno PP. 317. l. vnic. si quis solidi circulum.

Sine dignitate 319. l. 1. de Numerariis. PP. Hierapoli.

PP. 323. l. 1. Cod. Iust. de comiteatu: in Codice Theod. Leontij PP. nomen omissum l. 1. de comiteatu. 332. l. 4. de filiis militum. apparit.

Leontius sub Constantio PP. 338. l. 7. de accusat. Hanc leg. vocatur integro nomine Dometius Leontius.

343. l. 5. de falsa monetâ. Dat. Antiochiæ. l. 35. de Decurion. Dat. Hierapoli.

344. Leontio & Sallustio C o s s. l. 3. de excusat. artificum.

PP. sine die & C o s s. l. 2. de fulgamo. Refertur ad Annum 343. vel 344.

Sine dignitate 342. l. 6. quorum appellat. Dat. Antiochiæ. C o s s. cum Sallustio 344.

Leontius sub Constantio Comes Orientis 349. l. 5. de maternis bonis. An hic Leontius cuius meminit Epiphanius, heresi 75?

Leontius sub Constantino sine dignitate 357. imò 356. l. 13. de Episcopis. Dat. Mediol. Agitur hanc leg. de Ecclesiâ & Clericis Urbis Romæ. Hic Leontius est P. V. cuius meminit Ammianus Marcellinus duobus locis: lib. 14. p. 31. & lib. 15. p. 50. 51.

Leontius sub Iuliano Consularis Palæstinæ 363. l. 55. de Decurion.

Leontius sub Valente Consularis Phœnicæ 372. l. 9. de Iustri collat. Ad hunc Leontium Libanij epist. 87. vbi Phœnicæ fit mentio, 269. 287. 611. 725. 791. 939. vbi de Sidoniis & de eius Præfecturâ, 963. 973.

Leontius sub Theodosio Iuniore PP. Illyrici 412. l. 32. de erogat. milit. ann. 413. l. 177. de Decurionibus.

Leontius sub Theodosio Iun. Iurisperitus Constantinopoli. 425. l. vnic. de Professoribus qui in Vrbe Const.

Leontius sub Theodosio Iun. P. V. 434. l. 3. de frumento Urbis Const. Dat. Constantinop. l. ultim. de hereticis. Hanc leg. est aduersus Nestorium l. ultim. de Principibus Agentium in rebus. Dat. Constantinop.

Liberias sub Honorio PP. 412. l. 25. de cohortalib. l. 170. de Decurionib. l. 2. de collegiatis. Dat. Rau. Agitur hanc leg. de Vitulariis, Nemesiacis, Cantabraciis.

Licinianus Licinij filius Cæsar, & C o s s. cum Constantino A. V. Anno 319.

LICINIUS Tyrannus. De hoc extant tres Constantini Magni constitutiones: putâ Anno 324. l. 1. de infirmis his que sub Tyrannia.

325. l. 2. cod. tit.

326. l. 4. cod. tit. De Victoriis aduersus eum l. 1. de Veteranis. Consul fuit quinquies: & quidem Tertium Anno 313. cum Constantino III. 315. cum Constantino IV. 318. cum Crispo C. Licinius [fortè Viuentius] PP. sub Valentiniano, sine die & C o s s. l. 1. de fundis limitroph. MS. Contij

Contij habet ad Latinum. Fit mentio *hac lege* Tiberiani [PP. scilicet Galliarum.]
 Limenius sub Constante Coss. cum Catullino 349. PP. eodem Anno 349. l. 6. *de falsa moneta: l. 2. de sepulchro viol.* Agitur *hac leg.* de Urbis Romæ Pontificibus. Fuit hic Vlpianus Limenius simul PP. & P. V. ut testatur veteris Auctor de Præfectis Urbis. Fuit porò P. V. à Prædic Idus Iunias 347. ad 6. April. 349.
 Limenius sub Arcadio & Honorio Comes S. L. sine Coss. l. 10. *Cod. de officio Reſtoris Prou.* Anno 407. Honorio VII. & Theodosio II. Coss. l. unio. *Cod. de officio Comitum S. L.* Hic Limenius postea PP. Galliarum fuit Anno proximo 408. teste Zosimo lib. 5. p. 808.
 Lollianus sub Constantio Imp. Consul cum Arberione Anno D. 355. PP. [Italia scilicet] eodem Anno quo Consul 355. Arbitrone & Lolliano Coss. l. 1. *ne Curiosus.* Dat. Mediol. vno verò post mense Accepta. l. 25. *de appellationib.* Dat. Messadenſi. PP. Capuz. l. 11. *quorum appellationes.* Iungendæ hæ duæ leges. Eidem inscribi puto legem 21. *Cod. Iustin. mandati.*
 Hic ille *Maurolius Lollianus*, cui libros suos Astronomicorum sub Constantino Magno inscripserat Iulius Firmicus: *Qui & Lollianus præfat. operis lib. 8. cap. 15.* severitatis merito commendat. *Maurotium* Campaniæ quoque Consularis fuisse ait, deinde totius Orientis gubernacula ab Imp. Constantino tradita, & ordinarij Consularis insignia consecutum. Idem ille est, qui P. V. fuit sub Constante Anno D. 342. Constantino III. & Constante II. Coss. septem annis post Constantini M. mortem, ut testatur Auctor de Præfectis Urbis. Huius quoque Maurotj PP. mentio apud Ammianum Marcellinum, lib. 16. p. 72. in gestis Anni 356. vbi vide eius elogium.
 Longinianus sub Constantio Imper. Præfectus Ægypti 354. l. 11. *de Episcopis.*
 Longinianus sub Honorio Imp. Comes S. L. 399. l. 17. *de Palatinis S. L.* Dat. Mediol. *Longianus* in *hac leg.* vocatur. PP. [Italia scilicet] 406. l. *ultim. de navibus non excus.* l. 10. *de Censurib.* l. 15. *de desertoribus.* In *hac leg.* *Longianus* vocatur. Dat. Rau.
 Extant ad hunc Longinianum novem Symmachii epistolæ lib. 7. putà *epist.* 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. quibus omnibus perperam editum *Longiano*, Ex *epist.* certè 93. satis aperè colligitur de eius *Comitia S. L.* inter cætera, ibi: *Honor militiæ vestra dandis beneficiis eniteſcit*, ut & ex *epist.* 96. ex eo videlicet quod ab eo *vinarij tituli debita flagitata ait.* ¶ Quod Præfecturam Prætorianam attinet Zosimus disertè lib. 5. p. 809. in actis Anno 408. τῆς ἄρ τῶν Ἰταλιῶν ἀλλῆς ὑπαρχῶν vocat, cædemque eius memorat. Hic idem videtur Fl. *Macrobium Longinianum* V. C. P. V. teste veteri inscriptione de instauratis ab Honorio muris, portis, turribus Urbis Romæ ex suggestione Stilichonis apud Gruterum p. 165. num. 1. & Baronium Anno 403. num. 50.
 Lucius sub Arcadio & Honorio Comes S. L. 408. l. 30. *de susceptorib.* Consul 413.
 Lucretius Paternus, vide *infra Paternus.*
 Lucius Verinus, vide *infra Verinus.*
 Lupianus sub Theodosio Iuniore Comes & Magister militum per Orientem. 412. l. 175. *de Decurionibus.*
 Lupicinus Consul cum Ionino Anno D. 367.
 Lusianus [error in hoc nomine, fortè *Volsianus*]

PP. sine die & Coss. sub Constantino l. 1. *Cod. mandati.*

M

Macedonius sub Gratiano & Valentiniano Comes S. L. 381. l. 39. *de appellationibus.* PP. Karthagine. Meminit huius Macedonij, sed Magistri Officiorum sub Gratiano Imp. in causâ Priscillianistarum post Synodum Cæsaraugustianam Sulpitius Severus, lib. 2. p. 115. 116. Paulinus in *vita S. Ambrosij.* Hic idem videtur, ad quem extant quatuor Symmachii epistolæ lib. 7. putà *epist.* 26. 27. 28. 29. cuius eiusdem meminit lib. 2. *epist.* 42. Idemque Macedonius videtur, de quo idem lib. 10. *epist.* 58. vbi de mancipibus Salinarum agit, qui sub dispositione Comitum S. L. fuere. An idem de quo lib. 10. *epist.* 49.
 Macedonius sub Honorio Comes R. P. 410. l. 20. *de tyronibus.* Dat. Rau.
 Macedonius sub Honorio & Theodosio Magister militum, sine Coss. l. 2. *Cod. vbi de ratiociniis.* *Macedonij* epistolæ ad Augustinum duæ 51. & 53. & retrò Augustini duæ maximæ ad Macedonium 52. & 54. extant, ex quibus *epist.* 52. ostendit, eum in iudiciariâ potestate constitutum fuisse, Edictòque Donatistas ad unitatem inuitasse.
 Maximianus Macrobius sub Constantino Magno, sine dignitate 326. l. 2. *de emendat. servor.*
 Macrobius sub Honorio PP. Propræfecto Hispaniarum 399. l. 15. *de Paganis.* Vicarius sub Vincentio PP. [Galliarum] 400. Fit mentio l. 61. *de cursu publ.* Dat. Med.
 Ad eundem pertinere puto Symmachii *epist.* 24. lib. 9.
 Proconsul Africæ 410. l. 6. *de indulgent. debitor.* Dat. Rau.
 Macrobius sub Theodosio Iun. Præpositus S. Cubiculi. Mentio eius fit Anno 422. l. 1. *de Præpos. S. Cubiculi.* Dat. Constantinop.
 Magdalianus sub Constantio & Constante. Agens vicem Præfecti Prætorio 341. l. 2. *de Paganis.*
 MAGNETIVS Tyrannus, meminit eius Constantius Anno 353. l. 5. *de Paganis.* De eodem accipienda eiusdem Anno 353. l. 2. *de indulgentiis criminum.* 352. l. 5. *de infirmendis his qua sub Tyrann.*
 Magnillus, sub Valentiniano Iun. Vicarius Africæ 392. l. 3. *seu ultim. de fide & iure hasta.* Dat. Aquileiæ. Acc. Hadrumeti.
 Ad hunc Magnillum, extant 17. Symmachii epistolæ lib. 5. ab *epist.* 17. qui & Vicariatum eius Africæ indicat, *epist.* 20. 21. expressè verò eum memorat, lib. 3. *epist.* 34. ad *Ambrosium.* De eodem agit & lib. 9. *epist.* 112.
 Magnus sub Constantino Magno agens Vicariam Præfecturam 326. l. 6. *de cursu publico.*
 Magnus sub Valentiniano Seniore Vicarius Urbis Romæ. 367. l. 3. & 4. *de tyronibus.*
 Hic fortè postea P. V. fuit, quem indicare videtur Ambrosius 3. *offic.* qui & septennio post Episcopus Mediolanensis factus Anno D. 374. fuit & Magnus Comes S. L. sub Valente Anno 375. V. Scriptores Eccles. de eo fortè accipienda l. 63. *de Decurion.*
 Mamertinus sub Iuliano Imp. Consul 362. cum Neuita.
 PP. ad eum Iuliani Imp. leges octo datæ. 362. Mamertino & Neuita Coss. l. 12. *de cursu publ.* Acc. VIII. Kal. Mart. *Syractusis.* l. 13. & 14. *eod. tit.* 363.

363. Iuliano & Sallustio Coss. l. 2. *de dotibus.* l. 31. *de appellationibus:* l. 2. *de ponderatoribus.* Dat. Salona. l. 16. *de cursu publico.* Fit mentio *hac leg.* Sardinia. l. 8. *de Numerariis.* Data epistola PP. *Viminatio.*
 Sub Valentiniano Imp 364. D. Iouiano & Varoniano Coss. l. 6. *de Medicis & Professoribus:* l. 2. *de collatione donatarum:* l. 2. *de Cæsariis:* l. 57. 58. *de cursu publico:* l. 8. *de cohortalib.* l. 3. *de Legatis:* l. 2. *de auro coronario:* l. 1. *quibus equorum usus.* Agitur *hac leg.* de Piceno, Flaminia, Apulia, Calabria, Bruttis, Lucania & Samnio. l. 1. *de reparat. appellationum:* l. 1. *de Equestri dignitate:* l. 2. *de annonis civicis.* Agitur *hac leg.* de pane gradili, & de Præfecto annonæ. l. 11. *de erogat. mil. ann.*
 365. Valentiniano & Valente Coss. l. 14. *de operibus publicis:* l. 18. *de diversis officiis:* l. 70. *de Decurionibus:* l. 9. *de annonâ & tribuis.* Agitur *hac leg.* de regionibus Suburbicariis & Italiæ. l. 23. *de cursu publico:* l. 15. *de operibus publicis:* l. 4. *de passis:* l. 4. *de annonis civicis.* Agitur *hac leg.* de pane gradili & de pistoriis. l. 1. *de militari veste.* Agitur *hac leg.* de Africâ Proconsule, qui & moneri iubetur. l. 26. *de cursu publico:* l. 4. *de susceptorib.* Agitur *hac leg.* de Proconsule Africæ. l. 67. 10. *eod. tit. de susceptorib.*
 369. l. 3. *ne quid publ. lictis.* Missa ad PP. Mamertinus ipse non Consularis modo & Comitatus S. L. sed & Præfecturæ suæ meminit, non uno loco *Panegyrici sui, ad Iulianum.* Meminit & Ammianus Marcellinus, in gestis Anni 361. 362. lib. 20. pag. 209. 210. in gestis Anni 364. 365. lib. 26. pag. 339. in gestis Anni 366. lib. 27. pag. 369. Symmachus quoque sub Iuliano Anno 363. lib. 10. *epist.* 53. Fuit verò PP. Italiæ, Illyrici, Africæ, quod idem Marcellinus disertè scribit lib. 21. pag. 210. & lib. 26. pag. 339. Idque ipsum ex legibus ad eum datis colligere est: de Urbe Romæ testis l. 1. *de Equestri dignitate,* & l. 1. & 4. *de annonis civicis:* de Suburbicariis regionibus l. 9. *de annonâ & tribuis:* de Italia, l. 1. *quibus equorum usus:* d. l. 9. *de annonâ & trib. de Africâ* l. 1. *de militari veste,* & l. 4. *de susceptoribus:* de Sicilia & Sardinia. l. 12. & 16. *de cursu publ.* de Illyrico l. 8. *de numerar.*
 Sine die & Coss. Eidem inscribuntur Cod. Iustin. l. 2. *de apparitorib. Magistri milit.* fortè iungenda l. 8. *de cohort.* Anno 304. vel l. 1. *quibus equorum usus:* l. 3. *Cod. de omni agro deserto.* fortè iungenda cum l. 2. *de contat. donat.*
 Marcellinus sub Constantino Magno Præses Provinciæ Lugdunensis primæ 312. l. 1. *sine censu vel reliquis.*
 Marcellinus sub Constante, sine dignitate 340. l. 1. *de immunitate concessâ.* Hic Marcellinus est, Comes S. L. sub Constante: de quo Zosimus, lib. 2. p. 693.
 PP. 340. l. 3. *de honorar. codicill.*
 Coss. cum Probino 341.
 Marcellinus sub Constantio Præses Phœnicæ 342. Imò 339. l. 2. *Cod. Iust. de formulis.*
 Marcellinus sub Constantio Comes Orientis, cuius caput Antiochia vbi natus Apronianus Marcellinus historicus. l. 6. *de operibus publicis:* l. unio. *de præbendo salario.* In *hac leg.* malè editum, ad *Marcellinum Corr.* An hic Marcellinus, postea Magister militum sub Magnentio: de quo Petrus Patricius in exceptis p. 18. Gr. An hic Marcellinus, cuius meminit Epiphanius, *heresi* 71. Fortè pater Ammiani Marcellini.
 Tom. VI.

Marcellinus, sub Gratiano & Valentiniano Iun. sine dignitate 383. l. 5. *ad L. Iul. repetundar. cuius* inscriptio habet, *Haue Marcelline K. NB.* Eaque lex *data* dicitur *Med.* Au PP. ut ex illâ l. 5. colligi videatur: Putem, Marcellino illi negotium extra ordinem, datum ad inquisitionem facinorosorum Iudicum: Idemne cum Ammiano Marcellino?
 Marcellinus sub Honorio Imp. sine dignitate 410. l. 3. *de Religione.*
 Hic est Marcellinus Tribunus & Notarius Vir Spectabilis, qui collationi Karthaginensi præfuit Anno D 411. Et certè *lex* illa 3. pars est Mandatorum ab Honorio datorum Marcellino ad eam collationem proficiscenti. Fit eiusdem mentio Anno 414. ut & actotum quæ ab eo contra Donatistas gesta l. 55. *de hæreticis.* De eiusdem morte Hieronymus, lib. 3. *contra Pelagium,* & Orosius lib. 7. c. 42. *in fin.* De eo & ad eum ipsum multa Augustinus *passim.*
 Marcellus sub Arcadio Magister Officiorum. 395. l. 8. *de Curiosis:* l. 29. *de heret.* Dat. Constantinop. Huius Marcelli Magistri Officiorum Theodosij A. liber *de medicamentis* extat *ad filios.* Hic idem est de quo eiusque filij Libanius *epist. ad Anacolum* 393.
 Marcharidus sub Honorio in Africâ proscriptus. Eius mentio fit Anno 401. l. 18. *de bonis proscriptorum.* Videtur hic fuisse Comes Africæ, Gildoni suffectus: cui Barhanarius postea succ. fit l. 1. *de heredit. decurion.* In alijs Mästichiano III.
 Marcianus sub Constantio Præfectus annonæ III. Marcianus, sub Valentiniano Iun. Vicarius 384. l. 7. *de indulgent. criminum.* Dat. Med. XI. Kal. April. Ad hunc proculdubio extant aliquot Symmachii epistolæ lib. 8. putà *epist.* 9. 22. 53. 57. 72. Italiæ porò Vicariatium hunc fuisse contio. De quo ad *eam leg.*
 Marcianus sub Theodosio Iun. Comes S. L. 414. in suscriptione l. 9. *de indulgent. debitorum.* Dat. Constantinop. Agitur *hac leg.* de Provinciis Orientis, deque metallis Docimænis, Proconensibus & Troadensibus.
 Maronianus sub Valentiniano Iun. Vicarius Hispaniarum 383. l. 14. *de accusationib.* Dat. Pataui. Ad hunc extant septem Symmachii epistolæ lib. 3. putà *epist.* 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. De eo dico plura ad d. l. 14.
 Maronianus sub Honorio PP. 422. l. 7. *de sponsalib.* Dat. Ravenna. *Ultim. de dotibus:* l. 4. *cum aliis Cod. Iust. de secundis nupt.* Dat. Rau. Consul eum Asclepiodoto 423.
 Marmarius sub Theodosio Magno Episcopus Marcianopolitanus 381. l. 3. *de fide Catholica.* Dat. Heracleæ. Martyrius Sozomeno, lib. 7. cap. 9.
 Martianus, sub Theodosio Magno Comes Orientis 392. l. 7. *de Iurisdictione,* vbi Martianus vocatur, pariter ut *ultim. Cod. de incolis:* l. 13. *Cod. de dignit. l. unio. de fideiſſor. dotium:* vbi *Martianus* vocatur. Ad hunc extat Libanij *epist. in Codice Vaticano lib. 1. epist. 7. in Parisi.* 9.
 Martinianus sub Constantio Vicarius Africæ 358. l. 44. 45. 46. *de Decurionibus.*
 Martinianus sub Theodosio Magno, vide *suprà Martianum.*
 Martinianus sub Arcadio Comes S. L. 396. l. 4. *de militari veste.* Dat. Constantinop. Fit mentio *hac leg.* Illyrici. l. 14. *de Palatinis S. L.* Dat. Constantinop.
 Martinus sub Theodosio Iuniore Sophista Constantinopoli. Eius Meminit Theodosius Iun. A A A Anno

Anno 425. *l. unic. de Professoribus qui in Vrbe Constantinop.*
 Maxentius sub Constantino A. 314. *l. 10. Cod. de acquir. & ret. poss.*
 Matronianus sub Theodosio Magno Dux & Præf. Sardinæ. 382. *l. 3. repetundarum. Dat. Constantinop.*
 Maurianus sub Honorio Comes domesticorum & vices agens Magistri militum. 414. *l. 1. de venatione ferarum.*
 MAXENTIVS Tyrannus. Ad hunc pertinet *l. 1. de Ingeniis qui tempore Tyranni fuerunt. & l. 1. de cohortalib.*
 Maximianus Macrobius, Anno 326. sub Constantino Magno, vide supra *Macrobius.* Anno 322. Maximianus Præf. Prouinciæ *l. 2. Cod. de offic. Recl. Prou.*
 Maximilianus sub Constantino Magno Consul. Aquarum 320. *l. 1. de Aqueductu.*
 Maximinus sub Valentiano Sen. Consularis Tuscicæ. 366. *l. 8. de accusationibus.* Ammianus quoque Marcellinus, *lib. 28. pag. 383.* hunc Maximinum (qui postea Præf. annonæ, mox & P. P. fuit) Tusciam rexissetat. Præf. annonæ. 365. [refero ad 368.] *l. 3. de annonis ciuicis.*
 370. *l. 6. de amonnis ciuicis.* His duabus legibus *Maximus* vocatur, pariter vt apud Hieronymum & Rufinum. Huius Maximini Præf. annonæ multa mentio apud Ammianum Marcellinum, *lib. 28.* Meminit & Hieronymus *Chronico* Anno 371.
 Sine dignitate 371. *l. cum heredes 7. Cod. qui testam. fac. poss.* Maximus hic perperam vocatur. Hoc tempore Maximinus erat quoque Vicarius Vrbs Romæ V. Marcellinum, *lib. 28. pag. 384. 386.* quo ipso Ampelius erat P. V. PP. 374. *l. vltim. de raptu Virginum.* Sub Gratiano vbi *Maximus* vocatur. PP. 376. *l. 1. & 2. ne prætor crimen maiest. vbi Maximus* vocatur. *l. vltim. ad Corneliam de falso.* PP. Romæ. Et *hæc lege Maximus* vocatur.
 Sine Consule 1.7. *Cod. de agricolis.* Et *hæc lege Maximus* vocatur. Maximini huius Præf. annonæ, memorat Ammianus Marcellinus, *lib. 28. à pag. 389. & lib. 29. & 30.* Memorant & Præf. annonæ in negotio schismatis Vrfini Rufinus, *lib. 2. cap. 10. Socrates, lib. 4. c. 24.* quam Præf. annonæ Vrbs vocat Sozomenus, *lib. 6. cap. 22.* De hoc feroce Maximino quoque Symmachus, *lib. 10. epist. 2.*
 Maximinus sub Theodosio Iun. Comes S. L. 424. Victore V. C. Coss. *l. 3. de vestibus oloneris.* Data Constantinop. *l. vlt. de metallis.* Dat. Constantinop. *l. 14. de murilegulis.* Dat. Constantinop. *l. vltim. de conlatione aris.* Dat. Constantinopoli.
 425. Theodosio A. XI. & Valentiano Cæs. Coss. *l. 11. de murilegulis.* Sine Consule *l. 6. seu vltim. Cod. iust. de commerciis:* vbi perperam *Maximus* in nonnullis vocatur.
 Maximus sub Constantino Magno P. V. [3. PP.] 314. *l. 1. ad L. iul. Maiestatis.*
 P. V. 316. Sabino & Rufino Coss. *l. 1. de patris: l. 1. de donationibus.* Hinc desumpta est *l. 25. Cod. de donationibus.* vbi disertè subscriptio habet, *Seuero & Rufino Coss. l. 1. de administr. & periculo iuror.* quæ excerpta est ex *d. l. 1. de donationibus.* Imò referendæ sunt hæc leges ad *Seuerum & Rufinum Coss.* id est, ad Annum 323.
 Sine dignitate 319. *l. 1. de maleficiis & mathema-*

ticis. Et hic supple P. V.
 P. V. 319. *l. 2. de sponsalibus.* PP. Romæ. 320. *l. unic. de hereditat. petitione: l. 2. de falso.* his *ll.* subscriptus perperam Constantinus A. VII. & Cæs. Reponendus Constantinus A. VI. & Cæs. I. Anno D. 320.
 Sine dignitate 321. *l. 1. de iudiciis: l. 11. de appellationibus. l. 1. de Paganis sacrif. & templ.* Et in his legibus supple P. V.
 PP. 321. *l. 1. de sentent. passis: vbi editum P. P. P. V. 322.* Probino & Iuliano Coss. *l. 1. de liberali causâ: l. 5. Cod. de dilationibus.*
 PP. 322. Probino & Iuliano Coss. *l. 2. de denunciationibus. l. 1. de indulgent. criminum.*
 P. V. 323. *l. 2. de liberali causâ.*
 PP. *l. vltim. de vindicta libert. l. vltim. de liberali causâ.* Hic *Valerius Maximus*, P. V. fuit à Kalendis Septembribus Anno D. 319. *Constantino V. & Licinio Casare*, & inde *Constantino V. I. & Constantino Casare*, id est, Anno D. 320. *Crispino I. I. & Constantino II.* id est, Anno D. 321. *Probino & Iuliano*, id est, Anno D. 322. ad Idus Septembres Anni 323. *Seuero & Rufino:* vt restatur vetus auctor *de Præf. Vrbi.* Fortè idem & P. P. fuit.
 P. V. 320. vt puto *l. 2. Cod. de libertis.*
 Maximus alius sub Constantino Magno Rationalis Africæ. 320. *l. 1. de metatis.*
 Maximus, *sive* Maximianus sub Constantino Magno Præf. Prou. 322. *l. 2. Cod. iust. de offic. Reclor. Prou.*
 Maximus sub Constantino Magno sine dignitate 325. *l. 10. de Decurionibus*, quæ lex dicitur *PP. Antiochie.* Hic Vicarius Orientis.
 PP. [id est, Pro Præf. annonæ] id est, Vicarius. 325. *l. 1. de gladiatoribus.* PP. Berytho.
 Vicarius Orientis 325. *l. 12. de Decurionibus.*
 Sine die Coss. *l. 1. Cod. in quibus causis coloni censet:* vbi disertè quoque inscriptio habet ad *Maximum Vic. Orientis.*
 P. V. [Reponendum & in huius leg. inscriptione *Pro P. P.* id est Vicarius.] 325. *l. 4. de Veteranis*, quæ lex dicitur *PP. Antiochie.*
 Maximus sub Constantino Magno, sine dignitate 328. *l. 5. de Veteranis.* Dat. Treu. id est reddita. Fortè hic P. P. Galliarum fuit.
 PP. 333. *l. 3. de Numerar.*
 Sine dignitate 337. *l. 2. de excusat. artificum:* vbi dies ita subscriptus *IV. Non. Aug.* si verè, tum hæc lex Constantino Magno tribuenda non fuerit.
 Maximus sub Constantio Præf. Ciliciæ. 358. *l. 1. de inoffic. dotibus.* An hic idem Maximus est, qui Præf. annonæ Ægypti fuit Anno 356. de quo in *ἱεραπολιτικῆ* populi Alexandrini apud Athanasium, *p. 356. & alibi.*
 Maximus sub Iuliano Imp. sine dignitate 363. *l. 1. longa consuetudine.*
 Hic omninò Clytholias Maximus P. V. videtur, cuius meminit & Symmachus, *lib. 10. epist. 47.* quemque idem, vt & Ammianus Marcellinus, *lib. 1. pag. 210.* Tertullo in Præf. annonæ Vrbanæ à Iuliano submissam seu substitutum ait. Fortè & hanc Maximini Præf. annonæ intelligit Libanius *epist. ad eum 699.*
 Maximus sub Valentiano, vid. supra *Maximinus.* *l. 7. Cod. iust. de Agricolis.* ad Maximum P. P.
 MAXIMVS Tyrannus. Eius mentio fit *l. 7. & 10. de infirmendis lris que sub Tyrannis.* Ad eundem refero *l. 6. & 8. eod. tit. & l. vltim. ne quid publicitatis.* Infandissimus Tyrannorum dicitur *dicitur lege 7.*

Maximus

Maximus sub Arcadio PP. 396. *l. 18. de accusat. PP. Constantinop.*
 Maximus sub Honorio. Comes R. P. 415. *l. 26. de petitionibus.*
 Comes S. L. sine die & Coss. *l. vltim. Cod. de commerciis.*
 PP. [3. P. V.] 420. *l. 6. de legitimis heredit.* Dat. Raucennæ. Hic est *Peironius Maximus* Comes sacrarum remunerationum per triennium, idemque post Præf. annonæ Vrbs, cui statua & inscriptio posita Romæ ab Honorio, Theodosio & Constantio *p. 449. n. 7.* altera de eo inscriptio *p. 1080. num. 6.*
 Maximus sub Theodosio Iuniore Sophista Constantinopoli. Eius meminit Theodosius Iun. Anno 425. *l. unic. de Professoribus qui in Vrbe Constantinop.*
 Mecilianus sub Honorio Imp. Legatus Prouinciæ Africæ ad Honorium missus Anno D. 400. Fit mentio eius *l. 66. de Decurionibus.*
 Melitius sub Honorio PP. 410. *l. 15. de proximis Comitibus. dispos.*
 412. *l. vltim. de extraordinariis: l. unic. qui à prohibitione tyronum: l. 2. de expositis: l. 40. & 41. de Episcopis.* Dat. Rau.
 Menander sub Constantino Magno sine dignitate Anno D. 321. *l. 2. de operibus publicis. 322. l. 1. de alimenis qua inopes par.* In *hæc leg.* fit mentio *Africæ.* 326. *l. 4. de cursu publico: & sine die Coss. l. vniuersi 5. Cod. de vestigalibus.*
 Menander sub Valentiano Sen. sine dignitate 364. *lex 17. de cursu publico.* Dat. Med. Hunc Menandrum P. P. Galliarum fuisse putem, arg. *l. 28. & 30. eod. tit. de cursu publico.*
 Menandrus sub Theodosio Magno 385. Vicarius Asiæ. *l. 1. de Calumniatoribus.*
 Merobaudes sub Valentiano Sen. & sub Gratiano Consul cum Gratiano A. I. V. Anno D. 377. Iterum Consul cum Saturnino. Anno Domini 388.
 Merobaudes *ῥαξιάρχης* Magister peditum in Gallia vna cum Equitio, cuius meminit Philostorgius, *lib. 8. cap. 1.* Marcellinus, *lib. 30. pag. 55.* in gestis Anni 375. Zosimus, *lib. 4. pag. 746.* Eius operâ Valentianus Iun. ad Imperium erectus est Anno 375. Tandem iussu Maximini Tyranni mortem sibi conscitit, vt refert Pacatus, in *Panegyrico.* Dux Ægypti sub Theodosio Magno 384. *l. 43. de appellat.*
 Messala sub Theodosio Magno PP. Anno 388. *l. vltim. Cod. de modo multar.* vide quæ ad eam not. in *Chronol.* & quæ mox dicam. Sub Honorio Imp. PP. 396. *l. 55. de appellat.*
 398. *l. 9. de Censitoribus.* Dat. Med. Agitur *hæc leg.* de tercis Laticis.
 399. Theodoro V. C. Coss. *l. 8. de prædiis nauiculariorum: l. 28. de nauiculariis: l. 14. de Iudæis: l. 4. de itinere muniendo: l. 3. de his que ex publ. collat.* Dat. Med. *l. 1. de saturnianis: l. 161. de Decurionibus. l. 6. de Quæstionibus. l. 8. de contrah. empt. l. 5. de canone frum. V. R. l. 6. de canone frument. l. 15. de Exactionibus. l. 4. seu vltim. de dilationibus.* Post alia Dat. *l. 16. de Palatinis S. L.* Dat. Med. *l. 8. de Aqueductu.* Dat. Med. Agitur *hæc leg.* de Campania.
 400. Stilichone & Aureliano Coss. *l. 1. de patronis horreorum Poruenf.* Dat. Altino. *l. 1. de Consularibus.* Dat. Aquileiæ. *l. 59. de cursu publico: l. 5. de locatione fundorum.* Dat. Mediol. Agitur *hæc lege* quoque de fundis Templorum. *l. 2. de discussoribus: l. 60. de cursu publico.* Dat. Mediol. *l. 1. de his que potentiorum non.* Dat. Med.
 Tom. VI.

403. Theodosio & Rumorido Coss. *l. 3. Cod. de adfessoribus.*
 Sine die & Coss. *l. 2. Cod. de collat. fundorum fiscal. &c.*
 Ad hunc *Messalam* duodecim extant *lib. 7. Symmachi epistolæ:* qui & Præf. annonæ eius Prætorianam indicat *epist. 80. 81. 82. 87. 88. 90.* pariter vt *Rutilius Numatianus lib. 1. Itiner.*
Carmine Messala nobilitatus ager.
Elic & Præf. annonæ Prætorianæ rexerit.
Sed menti & lingua gloria maior inest.
 Messalæ quoque P. P. nomen inscribitur *l. 6. seu vltim. Cod. de modo multarum.* Anno D. 388. sed vitium in *eâ leg.* est: In *eâ* enim agitur de Comitibus Orientis & de Præf. annonæ Augustali.
 Messianus sub Valentiano Iun. Proconsul Africæ. 385. Arcadio A. & Bauto Coss. Inscribitur ei *l. 13. de iure fisci.* Huius *Messiani* mentio quoque apud Augustinum *lib. 3. contra Petilianum, cap. 25.* qui & disertè eum hoc ipso Anno Bauto Coss. Proconsulem Africæ fuisse indicat.
 Comes R. P. 389. *l. 3. unde vi.* Dat. Treuitis sub Valentiano Iun. & sub Honorio 395. *l. 20. de extraord. Dat. Med.*
 Aurelius Mimenius sub Constantio 346. *l. 4. de fide instrumentorum.*
 Minervius, sub Honorio Imp. Comes R. P. 397. Cæsario & Attico Coss. *l. 14. de tyronibus:* vbi de *Æternâ Vrbe* & agitur. *l. 1. Cod. de officio Com. S. Palatii.* Dat. Kalend. Ianuar. Mediol. 398. *l. 25. de annonâ & trib.* Dicitur hæc lex in subscriptione *PP. in programmate Vari V. C. Vicarij Vrbs Rom.* Sine die & Coss. *l. congruit 40. Cod. iust. de locat. præd. ciuil.*
 Ad hunc *Mineruium* extant quindecim *Symmachi epistolæ lib. 4. ab epist. 35.* Meminit eiusdem & *d. lib. 4. epist. 18. 20. 29. 30. & lib. 7. epist. 5. 8.* vbi eum & felicem, & illustrem Virum vocat & literarum Sacerdotio præditum. Quinimò Comitem eum R. P. fuisse apertè indicat *d. lib. 4. epist. 20. in fin. & epist. 37. 40. 42. 43.* Et natione Gallum, Protadij fratrem.
 Modestus sub Valente Imp. PP. 365. *l. 63. de Decurionibus:* vbi *Modestinus* perperam vocatur: refero ad Annum D. 373. *l. 35. de appellationibus. l. 17. quorum appellat. non recip. l. 19. de Episcopis l. 8. de maleficiis.* Referendæ hæc leges ad A. 370. vel 373.
 366. *l. 14. de annonâ & tributo.* Referenda ad Annum D. 371.
 370. *l. 6. de Tyronibus.*
 371. *l. 7. de censu: l. 14. de nauiculariis: l. 74. de Decurionibus: l. 1. de conlatione aris: l. 76. de Decurionibus.*
 372. *l. 1. ne collatio per logogr. l. 1. de naufragiis l. 6. de murilegulis.*
 Consul cum Arintho 372.
 PP. 373. *l. 6. de reparat. appellat.*
 377. Gratiano IV. & Merobaudes. *l. 3. de militari veste: l. 7. de tyronibus: l. 79. de Decurionibus: l. 17. de erogat. mil. ann. l. 8. Cod. iust. de edific. priu.*
 Modestus hic integro nomine vocatur *Domitius Modestus* apud Idacium in *Fastis A. 369.* Antea sub Constantio fuerat Comes Orientis Anno D. 359. vide Ammianum Marcellinum, *lib. 19. p. 164.* Ad eum extant quinque Libani epistolæ ex editis hactenus Latine *lib. 3. epistola 100. 102. 259. 261. 301.* quadraginta verò quinque in Vaticano Græcarum Libani epistolatum Codice: putà *lib. 1. epist. 27. 39. 77. 81.*
 A A a 2 82.

82. 86. 89. 91. 135. 144. 149. 192. 175. 177. 178. 181. 186. 187. 201. 213. 223. 258. 259. 275. 290. lib. 2. *epist.* 1. 4. 21. 30. 31. 200. 203. 213. 223. 227. 283. lib. 3. *epist.* 7. 73. 74. 79. lib. 4. *epist.* 103. 192. 203. 256. lib. 5. *epist.* 53. 83. In Regio Codice quadraginta. Meminit *epist.* 28. ad Iamblichum. *epist.* 90. vide eius elogium. De eo item Vales. in *Marcellinum*, pag. 401. Extant & Basilij ad eundem epistolæ sex: putà 274. vbi Præfecturam eius Prætorianam designat, *ἐπι τῆς πραιτοριανῆς οὐκ ἐπι τῆς πραιτοριανῆς ἐξουσίας*: *epist.* 275. vbi ἀπὸ τοῦ πραιτοριανῆς vocat, eiusque *πραιτοριανῆς* indicat, *epist.* 276. ibi, *μεγαλόθυτον ἐξουσίας*: item mox vocat *πραιτοριανῆς ἐξουσίας*: *epist.* 277. vbi *πραιτοριανῆς* ei tribuit, item *πραιτοριανῆς* vocat: *epist.* 277. vbi rogat eum vt ad Præsidem Prouinciæ mandatum emittat: *epist.* 179. *ἐπι τῆς πραιτοριανῆς ἐξουσίας*. Frequens eius quoque mentio apud Ammianum Marcellinum, lib. 29. in gestis Anno D. 370. pag. 412. & in gestis Anno 374. lib. 30. pag. 448. apud Zosimum, lib. 4. pag. 742. 743. Gregorium Nazianzenum in *Monodia Basilij*, seu *Orat.* 20. Socratem, lib. 4. cap. 13. & 14. Philostorgium, lib. 9. cap. 11. Quo anno PP. factus fuerit, disquirō ad 165. de *Decurion.*

Monaxius sub Theodosio Iun. P. V. 408. Basso & Philippo C o s s. l. 19. de *Palatinis S. L.* huius legis inscriptio præfert PP. l. 15. de *annonis ciuic.* Dat. Constantinop.

409. l. 49. de *operibus publicis*: l. 1. de *frum. Frbis Constantinop.* l. vltim. Cod. Iust. qui dari tutores: l. 16. Cod. Iust. de *Episcopis*. Monaxij huius P. V. Constantinop. meminit auctor Chronici Alexandrini Anno 409.

PP. 412. l. 12. Cod. Iust. de *offic. Reſtor. Prou.* Fortè ad Annum D. 415.

414. l. 16. de *Medicis & Professoribus*: l. 12. de *Senatoribus & glebalis collatione. Hæc lege dicitur P. V.*

416. Theodosio VII. & Palladio C o s s. l. 182. de *Decurionib.* l. 23. de *pænis*. Dat. Eudoxiopol. l. 11. de *indulgent. debitor.* Dat. Heracleæ. l. 42. de *Episcopis*: l. 15. de *Legatis*: l. 1. de *Præpositis laborum*: l. 8. & 9. de *domesticis*: l. 2. Cod. Iust. de *offic. milit. Iudiciorum.* Dat. Constantinop.

417. l. vlt. de *donationibus*: l. 4. ne *Iudeus Christ. manc.* l. 1. de *Comitibus & Tribunis*: l. 2. de *uentione ferarum.* Dat. Constantinop.

418. l. 43. de *Episcopis*: l. 183. de *Decurionibus*: l. 21. de *lustrali collat.* Dat. Constantinop.

419. l. 66. de *appellationibus*: l. 24. de *pænis*. Dat. Constantinop.

420. l. 10. Cod. Iust. de *adificiis prinatis.* Data Constantinop. Hæc leg. nominantur Prouinciæ Orientales.

Musellius sub Theodosio Iun. Præpositus S. Cubiculi 414. in subscriptione. l. 9. de *indulg. debis.* Dat. Constantinop.

Musonianus sub Constantino PP. 354. l. 5. de *curſu publico*. 356. l. 2. de *Legatis.* Hæc leg. fit mentio Auxamitarum & Homeritarum. Proconsul Achaia fuit prius, vide Libanium de *uita sua* pag. 29. post Ventracionem & Magnentium deſictos. Mox post Domitianum cæsum, PP. Anno 354. testis Libanius de *uita sua* pag. 37. & Ammianus Marcellinus, lib. 15. *extremo.* Huius Musoniani meminit quoque Valens l. 14. de *nauiculariis.* Hic antea *Strategius* vocabatur, teste Ammiano Marcellino; lib. 15. *extremo*, & Anno 356. lib. 16. pag. 74. & vtroque vide eius elogium & in gestis Anni 358. lib. 17. pag. 104. Ad *Strategium* sunt Libanij *epist.* 384. 451. 318.

vbi eum Antiochenum facit. Eiusdem meminit *epist.* 168. ad Priscianum & de *uita sua* pag. 29. Hic idem Musonianus Comes est, & Arianus qui Sardicensi Concilio interfuit Anno D. 347. cuius apud Athanasium mentio *epist. ad ſolitar. vitam ag. & Apolog.* 2. pag. 587. Hic idem antea à Constantio Proconsul Achaia factus extinctâ Magnentij factione: testis Libanius de *uita sua* p. 29. 36. 37. & *epist.* 457. ad eum Musonianum, qui & Præfecturam Prætorianam Orientis eius memorat, ibi *πραιτοριανῆς ἐξουσίας* & *ἀρχαίου ἐξουσίας*: *ἐπι τῆς πραιτοριανῆς ἐξουσίας*: ibidem eius mansuetudinem & lenitatem commendat, quemadmodum & Marcellinus. Hermogenes ei in Præfectura Prætoriana successit, Libanius de *uita sua*, p. 39.

Musonius sub Constantio Comes & Magister Officiorum. Fit eius mentio Anno 357. in l. 8. de *curſu publico*, quæ lex data est ad Taurum PP. Meminit huius & Libanius *Orat. pro Aristophane*, p. 213. Fortè & *epist.* 465. in MS. Regio. Ad eundem *epist.* 457.

Musufilus [Musofilus] sub Valentiniano Imp. Vicarius Afric. 363. imò 368. l. 3. de *prædiis nauiculariis.*

Mygdonius sub Constantino Magno Castrensis S. Palatij 315. l. 1. *ſi petitionis socius.* Dat. Antiochiæ. Mygdonio (fortè huius filio) inscribuntur duæ Libanij Antiocheni epp. in Codice Vaticano & in Regio lib. 3. *epist.* 149. 290. *epistola* 511. 501. *epist.* 456. 465.

N

N Amatus sub Honorio Magister Officiorum. 412. l. 15. de *Agentibus.* Dat. Rau.

Nartes sub Theodosio Iun. V. Sp. Comes & Castrensis sacri Palatij 416. l. 1. de *Castrenſianis.* Dat. Constantinop.

Natalis Dux [Sardinia.] Fit eius mentio à Theodosio Magno Anno 382. l. 3. ad *L. Iul. repetund.* Dat. Constantinop.

Nebriidius sub Theodosio Magno Comes R. P. 382. l. 16. de *petitionibus.* 383. l. 4. de *locat. fundor.* Dat. Constantinop. Sine die & C o s s. l. 2. Cod. de *locatione præd. ciuil.* Vbi MS. disertè habet Nebriidio Com. R. P. malè in editis Nibrio. 383. l. 18. de *petitionibus*: l. 5. de *Palatinis S. L.* & R. P. Dat. Constantinop. Sine die & C o s s. l. 4. & 5. Cod. Iust. de *fundis rei priuatae.*

P. V. 386. Honorio NP. & Eudodio C o s s. l. vnic. de *honoratorum vehiculis.* III. Kalend. Febr. l. 1. de *edilitiis actionibus*, III. Kalend. Iul. Dat. Constantinop.

Sine die & C o s s. l. vnic. Cod. Iust. de *officio Præfecti Vigilum.* Vbi inscriptio perperam habet *Nephridio Præfecto Frbis.* Ex cuius legis contextu apparet *eam leg.* Constantinopoli datam à Theodosio Imper. Nebriidij huius P. V. Constantinopoli. meminit quoque Palladius in *Lausiaca, in Olympiade* p. 139. Nebriidio quoque inscribitur in Codice Vaticano Libanij *epist.* 202. lib. 4.

Nebriidius sub Arcadio Proconsul Afia 396. l. 56. de *appellationibus.* Dat. Constantinop. Sine die & C o s s. l. 2. Cod. in *quibus causis coloni.* In cuius legis inscriptione Com. Afia; loco Proconsulis Afia; est editum. An hic, an superior Nebriidius est, de quo agit quemque prædicat Hieronymus *epist. ad Priscianum*

duam ipsius Saluinam, como 7. a fol. 33. vbi honorum culmen ei tribuit, Apparitorum cateruas, honoris infulas.

Nectarius sub Theodosio Magno Episcopus Constantinopol. Meminit eius Theodosius Anno D. 381. l. 3. de *fide Catholica*: quâ fidem eius pro Catholica fidei exemplari proponit. Ad hunc Nectarium extant quoque quatuor Gregorij Nazianzeni epistolæ: putà 51. 52. 226. 227. vt & oratio ad eundem p. 721. Frater huius Artacius, v. *suprà.*

Nectarius sub Theodosio Iuniore Vicarius Ponticæ 435. l. 8. de *Principibus Agentium in rebus.*

Nemesianus sub Constantio Comes 340. l. 30. de *Decurionib.* Dat. Bessæ. V. P. Comes Largit. 345. l. 5. de *exactionib.* Dat. Nizibi.

Neoterius sub Theodosio Magno PP. 380. l. 1. ad *L. Iul. repetundarum*: l. 3. de *Tabulariis*: l. 81. & 82. de *Decurionib.* Dat. Thessalonica. l. 9. de *tyronib.* l. 3. de *desertorib.* PP. Antiochiæ. l. 11. de *ſiliis mil. appar.* Dat. Sirmio. vbi inscriptio sic habet, Habe Neoteri K. NB. 381. l. 5. de *desertorib.* Dat. Sub Valentiniano Iuniore PP. 384. l. 43. de *curſu publico.* Dat. 385. l. 8. de *indulgent. criminum*: l. 16. de *extraord. l. 6. de iurisdictione.* Dat. Med. l. 2. ne *conlatio trans.* PP. l. 110. de *Decurionib.* l. 15. de *cohortal.* l. 2. *quid probare deb.* l. *quinque pedum 4. finium regund.* Dat. cuius inscriptio sic habet, *Neoteri P. P. O. C. N.*

PP. 390. l. 3. de *thesauris.* Dat. Constantinop. VI. Non. Mart. l. 7. de *Curiosis.* Dat. V. Kal. Iun. Consul eodem Anno 390. cum Valentiniano IV. Ad hunc Neoterium extant decem Symmachi epistolæ lib. 5. ab *epist.* 38. ad 46. è quibus ep. 39. data est post Victorium de Maximo Tyranno, id est post Annum 388. *epist.* verò 46. Anno D. 392. Idem & lib. 4. *epist.* 38. de hoc Neoterij Consularu agit.

Nestorius, sub Arcadio Comes dispositionum, fit eius mentio Anno D. 397. in l. 10. de *proximis.* Dat. Constantinop. Comes R. P. 401. l. 6. de *locatione fundorum.* 405. l. 18. de *Palatinis S. L.* Dat. Ancyra. Sine C o s s. l. 18. seu *vl. Cod. Iust. de resind. vendit.*

Nestorius sub Honorio Comes & Dux 406. Arcadio VI. & Probo C o s s. l. vltim. de *quorum appellat.* Dat. Rau. Mentio fit hæc leg. Tripolitanae Prouinciæ.

Nestorius hæreticus sub Theodosio Iuniore. De eo agit Theodosius Iun. Anno 435. l. vltim. de *hæreticis.*

Neuitra C o s s. cum Mamertino Anno D. 362. vide & Ammianum Marcellinum, lib. 21. p. 205.

Nicentius sub Valentiniano Iuniore Præfectus annonæ 385. l. 5. Cod. Iust. de *diuersis rescriptis.* Dat. Med.

Nicenus [al. Decio. al. Cynegio Malim, *Monaxio*, vel *Nicetio*.] PP. sub Theodosio Iun. Anno 418. l. 4. de *sacro S. Cub.*

Nicentius sub Valente. Meminit eius Gratianus Anno 377. l. 2. ne *sanctum baptisma*, ad Flavianum P. C. Africa. Dat. Constantinop. [vitiōsè.] Nicentij Tribuni & Notarij meminit Ambrosius, *epist.* 64. pag. 202. ad Nicentium extant in Codice Vaticano Libanij epistolæ quatuor: putà lib. 1. *epist.* 103. 174. & lib. 4. *epist.* 96. 315. Eius quoque frequens mentio in alijs epistolis etiam in Cod. Regio.

O Ctauianus: sub Constantino Magno Comes Hispaniarum 317. Gallicano & Basso C o s s. l. 4. de *Decurion.* l. 1. de *accusat.* Corrector Lucaniae & Brittiorum 319. Constantino A. V. & Licinio Cæſ. C o s s. l. 2. de *Episcopis*: l. 1. de *ſiliis militari apparitor.* Acc. Regio.

Olybrius sub Constantino Imp. Proconsul Africa 354. l. 7. de *curſu publico.* Dat. Antiochiæ. In veteri quoque inscriptione quæ Romæ p. 253. num. 2. inter alias Olybrij dignitates, Proconsulatus huius Africae mentio fit. In prædictâ veteri inscriptione Romæ pag. 353. m. 2. C. Claudius Hermogenianus Olybrius Præfectus Urbis Hermogenianus Olybrius in altera eadem pagina 353. m. 1.

P. V. 357. l. 9. de *nauicular.* ibi, *Orphyi* nomen substituendum videtur.

Sine dignitate 361. l. 4. de *inoffic. testam.* sub Valentiniano Sen. l. vnic. de *inoffic. donat.*

P. V. 365. l. 2. de *postulando.* Referenda hæc lex ad Annum D. 368. Plenior verò extat l. 3. Cod. Iust. de *postulando.*

368. l. 3. de *reparat. appellat.* l. 9. de *Pistoribus*: l. 9. de *pænis*: l. vnic. de *mancipibus ibermarum*: l. 10. de *Pistoribus*: l. 4. de *indulgent. criminum*: l. 19. *quorum appellationes.*

369. l. 2. de *Centonariis*: l. 6. de *fide testium*: l. 1. de *fructibus & lit. exp.* l. 5. Cod. Iust. de *ſeruis*: l. 13. de *Pistoribus*: l. 4. de *repar. appellat.* l. 1. de *Questionibus*: l. 13. de *Nauiculariis.*

370. l. 9. de *Medicis & Professorib.* l. 1. de *ſtudiis liberal.* V. R. l. *providendum* 7. Cod. Iust. de *postulando*: l. 17. de *Pratoribus.* Consularatus numerus non est additus.

373. l. 5. de *reparat. appellationum.* Dat. Altino. Referenda hæc lex ad Annum D. 368.

De hoc Olybrio P. V. Ammianus Marcellinus, lib. 29. pag. 396. vti accipiendus Claudianus Panegyrico in Olybrij & Probrini C O S S. v. 30. de Ampelio eius successore. De eodem Olybrio elogium eius apponit simul & agit.

Olybrius sub Valentiniano Imp. Consularis Tusciae 370. l. 72. de *Decurion.*

Olybrius Consul cum Probrino Anno D. 395. sub Honorio. Meminit Hieronymus ad *Demetriadem*, fol. 28. d. 29. c. Extat Claudianus in hunc Olybrij & Probi Consularum Panegyricus.

Olympius sub Honorio Magister Officiorum 408. l. 42. de *hæreticis.* Dat. Rau. De hoc Olympio Magistro Officiorum Zosimus, lib. 5. p. 808. 809. 810. 811. 818. 820. Olympiodorus apud *Philostorgium*, Philostorgius, lib. 12. *hisor. Ecclæs.* cap. 1. Ad eundem extant duæ Augustini epistolæ, 124. vbi de cæſo & sublimi honore ei delato gratulatur, eique causam Bonifacij commendat apud Imperatorem, & *epist.* 129. vbi & *Comes* vocatur, eumque rogat, vt confirmetur leges de Idolis confringendis & hæreticis corrigendis, quæ viuo Silichone in Africam missæ fuerant, quas nesciente Imper. latas Paganij & hæretici iactabant. Plura de eo dixi ad *Philostorgium.*

Opratus sub Constantino Magno Consul cum Paulino Anno D. 334. Opratus Patricius sub eodem memoratur à Zosimo lib. 2.

Opratus sub Theodosio Magno Præfectus Augustalis. Ad quem Hypobolimæa l. 3. de *Episcopali iudicio* data dicitur: ad Opratum extant duæ Libanij epp. in Cod. Vaticano, lib. 5. *epist.*

epist. 188. & lib. 6. epist. 38. Eiusdem mentio fit sine epist. 73. in Cod. Paris.
Sub Arcadio P. V. 398. l. 160. de Decurionibus. Dat. Constantinop. Arcadius apertè se huius legis auctorem facit. Opatius hic vocatur. 405. l. 4. de usuris. Dat. Nicæ.
Huius Optati P. V. meminit Socrates, lib. 6. c. 116. in fin. in rebus Chrysofomi in exilium abducti, & incendij eius occasione exorti (quod Anno 404. superiori congruit) Theodorus item Diaconus apud Palladium, in Dialogo.
Optimus sub Theodosio Magno Episcopus Antiochenus [Pisidiæ] 381. Eius meminit Theodosius Magnus l. 3. de fide Catholica. Ad hunc extat Basilij epist. 317. Socrates, lib. 5. cap. 8. Theodoretus lib. 4. cap. 30. & lib. 5. cap. 8. Nicephorus 1. cap. 44.
Orebius in quibusdam Coss. l. 4. Cod. Inst. de fundis rei priu. sine die & Coss. l. 5. Cod. Inst. de agricol. & cens.
Oriemius, sub Valentiniano Iuniorè & Theodosio Magno Vicarius Urbis Romæ 390. l. 6. de adulteris.
Orion sub Constantino & Constante V. C. 348. l. 2. si petitionis socius. Comes R. P. 353. l. 8. de petitionibus.
Oricus f. Atticus PP. sub Valentiniano & Valente.
Orphitus sub Constantio Imp. P. V. per sex annos fermè Anno D. 354. l. 7. de Prætorib. huic legi subnotatus perperam Consulatus Anni superioris 353. l. 1. de raptu vel matrim. sanct. 355. l. si unquam 3. de reuocandis donat. l. 7. de donationib. l. 2. de Pistoribus.
356. l. 3. de sepulchro viol. vbi dignitas omiffa.
357. l. 1. qui petant. vbi inscriptio sic habet, Orphite Kariff. Nob. l. 2. de gladiatoribus tolendis.
358. l. 4. de reuocandis donation.
359. Eusebio & Hypatio Coss. l. 1. de calcis collectoribus. Sine die & Coss. Eidem Orphito P. V. inscribuntur duæ leges Codice Inst. l. 6. Cod. de dignitatibus : l. 1. Cod. de quadriennij præscript. Constantino tribuitur.
Orphitus hic integro nomine Memmius Pirrasius Orphitus. Meminit eius & Symmachus gener ipsius, lib. 9. epist. 121. & lib. 10. epist. 47. Hic est & quem Symmachus in carmine lib. 1. epistola 1. scribit Leges dedisse Eneadis, id est P. V. foisse; quod ad Orphitum, qui Senatusconsulti Orfitiani auctor fuit, perperam nonnulli referunt: vide eundem & lib. 10. epist. 47. Primam Præfecturam hic gessit Anno D. 353. à 6. Idus Decembris: eamque continuauit toto Anno 354. vt restatur Auctor Notitiæ Præfectorum Urbis. De eadem eiusdem Præfecturâ Ammianus Marcellinus, lib. 14. pag. 11. eo ipso Anno 354. De secundâ eius Præfecturâ idem Marcellinus, lib. 16. & 17. & veteres Inscriptiones duæ pag. 38. num. 6. pag. 284. num. 8. pag. 438. n. 1. Hic postea ex-Præfecto Urbis peculatus reus factus, inque exilium missus, bonis proscriptis, à Valentiniano Anno D. 367. restitutus fuit, vt idem Marcellinus docet, lib. 27. pag. 360. 369. Decessisse tandem videtur Anno 370. vt colligo ex Symmachi epist. 121. lib. 9. & lib. 10. epist. 47.
PP. in foro Traiani, & apud auctor. coll. Legum Mosaic. tit. 4.
Osius sub Constantino Magno Episcopus 321. l. 1. de manumissionib. in Eccl.
Osius sub Arcadio Comes S. L. 395. l. 13. de Palatinis S. L. Dat. Constantinop.

Magister Officiorum 395. l. 2. de Agentibus in rebus. Dat. Constantinop.
396. l. 6. de proximis : l. 8. & 9. de Agentibus. Dat. Constantinop.
398. l. 5. de metatis. Dat. Constantinop. l. 4. de fabricensibus. Dat. Constantinop. Huius Osij Magistri Officiorum meminit Claudianus, lib. 2. in Eutropium, p. 84. cuius verba refero ad l. 4. de fabricensibus.
Otreius sub Theodosio Magno Episcopus Melitenus 381. Meminit huius Theodosius Magnus l. 3. de fide Cathol. Ad hunc Otreium Episcopum Melitenes extat Basilij epist. 316. De eodem Socrates, lib. 5. cap. 8. & Sozomenus, lib. 7. c. 13.

P

Patricianus sub Constantino Magno Vicarius Britanniarum 319. l. 2. de exactionib.
P. V. [ita Cod. Theod. Cod. Inst. P. P.] 332. l. 4. de sponsalibus.
Coss. cum Hilario 332.
PP. [P. V.] 334. l. 1. de Suaris. Dat. Romæ; id est, reddita vel proposita. Agitur hæc leg. de populo Romano, & de corpore suariorum. l. 2. de aduocat. fisci.
Sine dignitate 335. l. 1. de lucris Officiorum. Agitur hæc leg. de Reëtoribus.
Palladius sub Theodosio Magno Comes S. L. 381. l. 2. de his qui cum dispens. Dat. Heracleæ.
Sine die & Coss. l. 8. & 9. Cod. de vectigal. quibus agitur de vectigali Octauarj & Alabarchia per Ægyptum & Augustamniam. Magister Officiorum 381. l. 3. de his qui cum dispensatore. PP. Bytito.
382. l. 4. de Agentibus in rebus. Data Constantinop.
384. l. 3. de metatis. Dat. Constantinop. Ad hunc Palladium in dignitate constitutum in Mignâ Vrbe, id est, Constantinopoli sunt Gregorij Nazianzeni epistola 228. 229. 230. 231. ex quarum priore 228. apparet, eum in summo aliquo Magistratu constitutum fuisse, & Suaris ex epist. 129. cum Constantinopoli fuisse. Fortè idem ille Palladius, ad quem est eiusdem epist. 86.
Palladius sub Theodosio Magno Præfectus Augustalis 382. l. 37. de cursu publico. Meminerunt Palladij Præfecti Augustalis, verùm sub Valente Scriptores Ecclesiastici, Farrago Alex.
Palladius sub Theodosio Magno Dux Oldroënz 382. l. 8. de Paganis sacro.
Palladius sub Honorio Proconsul Africæ 410. l. 7. de Princip. Agent in reb. Dat. Rau.
PP. 410. l. 4. de indulgent. criminum. Dat. Rauen. Agitur hæc leg. de Republicâ liberatâ à Tyrannide, v. Zosimum lib. 15. in gestis Anni 408. pag. 817.
415. l. vltim. de Curiosis. Dat. Rau. Mentio fit hæc leg. Dalmatiæ & Insularum.
416. l. 2. de indictionibus : l. 4. de ambitu. Huic fortè cohæsit lex illa Honorij ad Palladium PP. quam ex Codice Theodosiano allegat Valentinianus Nouellâ 10. de confirm. his que administr. l. 181. de Decurionib. l. 183. de Decurionib. l. 6. de relationibus : l. 9. de executoribus. Dat. Rau.
417. l. 22. de Pistoribus : l. 9. de Suaris. Dat. Rau. Hæc leges manifestè ad Urbem Romam pertinent.
418. l. 24. de Indeis : l. 12. de indulgent. debitor. Dat. Rau. Agitur hæc leg. de Campaniâ, de que Piceno & Tuscâ Suburbicariis regionibus.
l. 6. de

l. 6. de testamentis. Dat. Rau.
419. l. 1. de Inquilinis : l. 10. de Suaris. Dat. Rau. Hæc lex de Suaris Urbis Romæ.
Sine die & Coss. l. 16. Cod. Inst. de Agriculis. Dignitas hic omiffa.
420. l. 44. de Episcopis : l. 3. de raptu vel matrim. sanctim.
421. l. 2. de Repudiis : l. 29. de petitionibus : l. 1. de quinquennij præscript. l. 23. de bonis proscriptor. l. 30. de petitionibus : l. 3. Cod. de requirendis rebus : l. 1. si certum petetur.
Pallius [P. Panellenius] sub Theodosio Magno Consularis Lydiæ 382. l. 17. de petitionib.
Palmatius vel Palmatus, à quo Palmari & Palmatij equi : de quibus l. vnic. de grege dominico, & l. 1. de Equis Curvilibus. De eo vide Glossar. Nomicum, de quo ad d. l. vnic. & d. l. 1.
Palmarus sub Honorio P. V. Anno D. 412. l. vlt. de priuilegijs corporat. V. R.
Paneratius sub Theodosio Magno Comes R. P. 379. l. 12. de iure fisci. Dat. Theffal.
380. l. 2. de Palatinis S. L. l. 12. de petitionibus. Dat. Theffal. l. 3. de locatione fundorum : l. 14. de petitionibus.
P. V. 379. l. 4. de auro coronario. Malim in hæc lege reponere Com. R. P.
381. l. 6. de sepulchro violato. Dat. Heracleæ.
382. l. 1. de habitu quo vii op. Dat. Constantinop. l. 3. de cognitoribus & procuratoribus. Dat. Constantinop.
389. l. 4. de Aqueductu. Dat. Constantinop.
Panellenius sub Theodosio Magno 382. Consularis Lydiæ l. 17. de petitionibus. Ad Panellenium duæ Libanij extant epist. in Cod. Regio 757-759. in Varicano lib. 2. epist. 255. 287.
Paspiphilus sub Honorio sine dignitate 395. l. 8. de Iurisdictione. Dat. Mediol. sinceritatu titulus ei tribuitur.
Lucretius Paternus sub Constantino Magno sine dignitate 329. l. 17. de Decurionib.
Paternus, sub Theodosio Magno sine dignitate 391. Theodosio A. III. & Abundantio Coss. l. 14. de metallicis. Dat. Constantinop. Paternum hunc Comitem S. L. accipio : vt ex hæc ipsâ leg. colligo. Sed & Symmachus apertè docet lib. 5. epist. 59. 62. 63. 65. 66. cuius ad eum extant nouem epistolæ. Neque dubito, quin is ipse sit, ad quem Ambrosius scribit, epist. 66. quâ inter alia agit de vetito coniugio à Theodosio inter patruos, fratres & consobrinos.
Patricius sub Valentiniano, Theodosio & Arcadio Magister Officiorum, sine die & Consule l. 2. Cod. de offic. Magistr. Officiorum. PP. Hadrumeti.
Patricius sub Theodosio Iun. Comes R. P. 420. l. vltim. de iure fisci. Dat. Constantinop. Ad Patricium Comitem extat Theodoretus epist. 34. vbi agit de Africæ & Carthaginis clade per Barbaros.
Patroclus sub Constantino Magno sine dignitate 319. l. 6. de Decurionib. Dat. Aquil. l. seu 3. Cod. de incoëstis nupt.
Paulinus sub Valentiniano Sen. Præfes Epitri nouæ 372. l. 2. de Episcopis. Dat. Treu.
Paulinus sub Gratiano & Valentiniano Iun. P. V. 380. l. 4. & 5. de scenicis. Dat. Mediol. An hic Anicius Paulinus Præfectus Urbis in vet. inscript. Romæ p. 353. n. 4.
Paulinus sub Theodosio Magno Præfectus Augustalis 385. l. 10. de fide restim. 386. l. 22. de susceptorib. Dat. Constantinop. Libanij in Cod. Regio extat epist. 5. ad Paulinum quendam, vbi

eum Iudicem fuisse indicat. Meminit huius Farrago Alexandr. verùm in Anno 302.
Paulinus sub Theodosio Iun. Magister Officiorum 430. vel 435. l. vltim. de Agentib. Dat. Constantinop. Meminit huius Paulini Magistri Officiorum in Anno D. 440. Marcellinus in Chronico & Chronicon Alexandrinum, vbi interpret malè Μαγιστρον Magistrum Palatij vertit. Hic Paulinus est, qui pomo ab Eudociâ accepto ob adulterij suspicionem à Theodosio Imp. occidi iussus est : de quo Scriptores illi alique plures.
Paulus sub Arcadio, sine dignitate 396. l. 15. de iure fisci. Dat. Constantinop. Comes dominicæ rei. l. 3. Cod. Inst. ne rei domin. quæ eadem est cum d. l. 15. l. 2. d. Cod. de fundis & salibus.
Pelagius sub Theodosio Magno Episcopus Laodicenus. Eius meminit Theodosius Anno 381. l. 3. de fide Catholica. De hoc Pelagio Episcopo Laodiceno Socrates, lib. 3. cap. 15. Theodoretus, lib. 4. cap. 13. & lib. 5. cap. 8. Ad eundem extat Basilij epist. 311.
Pelagius sub Valentiniano Iun. Comes R. P. 385. l. 45. de appellationibus : l. 29. quorum appellat. Dat. Mediol.
Peregrinus sub Honorio Comes & procurator diuinæ domus 399. l. 16. de bonis proscriptorum. Dat. Altino. Agitur hæc leg. de possessionibus Gildonis.
Pericles sub Constantino Præfes 335. l. 4. Cod. de offic. Reëtor. Pron. Dat. Nicopoli.
Petronius Probianus, vide infra Probianus.
Petronius sub Constantino & Constante Vicarius Africæ 340. l. 3. de dilationibus. Dat. Aquileiæ. l. 3. de aduoc. fisci. Subscripta Aquil. Coniungendæ sunt hæc duæ leges.
Petronius Patricius sub Valente Imp. sine dignitate 365. l. 7. de filiis militar. apparit. Comitem Orientis accipio, vt colligo ex subscriptione d. l. 7. iuncta l. 54. 63. de Decurionibus : l. 41. de cursu publico, hæc videlicet PP. Beryti. Huius Petronij Patricij meminit quoque Ammianus Marcellinus, lib. 26. pag. 342. 343. 344. in huius ipsius Anni 365. gestis qui & Valentis Imper. focer fuit.
Petronius sub Honorio Vicarius Hispaniarum 395. l. vnic. quorum bonorum.
396. l. 151. de Decurionibus.
397. l. 5. vnde vi.
PP. [fortè, pro PP. P.] sine die & Coss. l. vlt. de collatione fundorum : vbi alij habent Centronio. An hic Petronius, ad quem vna cum Patruino tres extant Symmachi epistolæ lib. 3. putà epist. 101. 102. 103. Idem meminit & lib. 9. epist. 45. Petronij ex-Consulari, cui lar apud Ariminum fuit. Hic idem Petronius Præfectus nonnullis creditur, cuius mentio fit in Constantini Tyranni epistolâ ad Agricolum.
Petrus sub Theodosio Magno Alexandria Episcopus Anno 380. Fit eius mentio l. 2. de fide Catholica. Huius multa mentio apud Scriptores historiae Eccles. Ad eundem extat Basilij epist. 320. & 321.
Petrus sub Theodosio Magno Consularis Phœnicæ 380. l. 9. de stibis milit. apparit. l. 83. de Decur. Iungendæ hæc leges.
Philagrius, vide supra Filagrius.
Philematius, vide supra Filematius.
Philippus sub Constantino Magno Vicarius Urbis 315. l. 1. de Actoribus & procurat. dom. A.
Philippus sub Constantio Imper. PP. 430. post Coss. Constantij II. & Constantis AA. l. 20. de

de *appellationib.* Malim referre ad Annum 347. vel. 352. Consul cum Salia 348.
 346. Constantio IV. & Constante III. C o s s. l. 3. ne collationis transi.
 349. Limenio & Catullino C o s s. l. 1. de doctibus: l. 1. & 2. de reuocandis donat.
 353. l. 2. de diuersis offic. Dat. Arelato 3. *Nomas Nou.* Hæc lex malè Constantino Magno tribuitur, & Consules Anni 326. præfert Constantium A. VII. & Constantium Cæf. C o s s. Sine dignitate, sine die & C o s s. l. 4. Cod. de dignitatibus.
 Philippi huius γυγνοδὸς ἐπαρχῆς Præfecti meminit Athanasius de fuga sua, pag. 547. (vbi Interpretis malè Præsidem vertit) & epist. ad solitariam vitam agend. pag. 630. & 654. & Apologia ad Constantium, & ex Athanasio Theodoretus, lib. 2. cap. 5. & Libanius de vita sua, pag. 25. 26. Mentio quoque fit Philippi huius apud Ammianum Marcellinum, lib. 19. p. 164. Zosimum, lib. 2. pag. 696. 697. 698. vbi agit de Magnentio, ad quem is à Constantio missus fuit A. D. 350. Hic illè Philippus PP. fuit Arianus, per quem Imp. Constantij iussu Paulus Constantinopoli extirpatus, atque in exilium missus fuit: Macedonius contra in sede eius collocatus, teste Sostrate, lib. 3. cap. 12. Sozomeno, lib. 3. cap. 8. Hieronymo, Chronico: Actis Pauli Constantinopol. Theodoro, lib. 2. cap. 5. Id quod tum Hieronymus Chronico, tum auctor vitæ Pauli triennio ante Synodum Sardicensem factum fuisse indicare videtur. Imò id patratum demum post Sardicense Concilium, quod & Scriptores Ecclesiastici testantur & Baronius quoque putat. Huius tandem Philippi PP. ministerio Paulus interfectus fuit, Athanasius epist. ad solitariam, & Apolog. de fuga sua. Et verò anno nondum vertente post occisum Paulum, Præfecturâ depositum moxque mortuum scribit Athanasius ad solitariam vitam agend. d. pag. 630. Cuius proinde narratio non congruit cum his quæ Zosimus de Philippo scribit, vt notat Valerius in Marcellinum, pag. 172. & rectè puto legendam apud Athanasium φιλάρχης & ἐπίσκοπος. Hic idem videtur de quo Libanius epistola ad Bassum 363. Consul fuit cum Salia Anno Domini 348.
 Philippus sub Honorio Consul cum Baso Anno D. 408.
 Philippus sub Theodosio Iun. PP. per Illyricum, seu Illyrici 412. l. 21. de Iudæis. Dat. Constantinopol. perperam: refero ad Annum D. 418. 421. l. 45. de Episcopis. Agitur hæc lege de Antistite Urbis Constantinopol. eiusque prærogatiua per omnes Illyrici Prouincias.
 Philometor, vide supra Filometor.
 Philoxenus, vide supra Filoxenus.
 Pinianus sub Valentiniano Iun. P. V. 386. l. 13. de prinil. eorum qui in sacro Palat. 387. de Medicis. Præf. 387. l. 4. de Principibus Agentium in reb. Dat. Med. v. Augustinum epist. Anno 387. n. 6. Palladium in Lausiacâ, & Baronium Anno 385. num. 6. vbi memorat rescriptum Valentiniani Iun. ad Pinianum P. V. ex Codice Vaticano de Sircij ordinatione.
 Pimanus ab aliis, interdum Alpinianus perperam dicitur.
 Placidus sub Constante Consul cum Romulo 343. PP. 344. l. 37. de Decurion. Fuit idem P. V. A. 346. & 347. vt testatur vetus Noticia Præfectorum Urbis.
 Claudius Plotianus, sub Constantino Magno Cor-

rector Lucaniæ & Brittiorum 313. 314. l. 1. de relationibus: lex 1. de appellationibus. Iungendæ hæc inter se. Dicuntur Acc. Regio.
 Polemius sub Valentiniano Iuniore, Theodosio & Arcadio. PP. 385. l. 10. Cod. Iustin. vbi causæ fiscal.
 PP. Illyrici & Italiæ. 390. l. 26. de operibus publ. l. 28. eod. rit.
 PP. Illyrici 390. l. 9. Cod. Iust. de offic. Rectoris Prouinciæ. Dat. Mediol. Agitur hæc leg. de Augustissima Urbis ingressu Rectoribus interdicto.
 Polychronius sub Theodosio Iuniore. Is Ex Primitipilari in Memorialium Scrinia irrepererat. Fit eius mentio Anno 410. l. 21. de cohortalib. Dat. Constantinop.
 Barbarus Pompeianus sub Constantino Magno Consulatis Campaniæ 333. l. 4. de diuersis rescriptis.
 Pompeianus sub Honorio sine dignitate 400. l. 27. de susceptorib. Dat. Med.
 Proconsul Africæ 400. l. 7. de metatis: l. 2. de ambitu: l. 60. de appellationibus: l. 30. de nauticariis: l. 166. de Decurionibus: l. 18. de lustrali collatione: l. 3. de Concessione: l. 28. de annonâ & trib.
 401. l. 2. de Equorum collatione: l. 29. de susceptoribus: l. 1. ne Indictionibus: l. 36. de Episcopis. Hic Pompeianus videtur: de quo Symmachus lib. 5. epist. 65.
 Pomponianus sub Constantio, sine dignitate 360. l. 2. de inoffic. dotibus.
 Porphyrius, sub Honorio Imp. Proconsul Africæ 407. Honorio VII. & Theodosio II. C o s s. l. 41. de hæret. l. 38. de Episcopis.
 Porphyrius, sub Arcadio Episcopus [Antiochenus.] Fit mentio eius Anno 404. vna cum Arcadio Episcopo Constantinop. & Theophilo Alexandrino l. vltim. de his qui super relig.
 Posthumianus sub Theodosio Magno PP. 383. l. 98. de Decurionib. l. 10. de bonis proscriptorum: l. 2. de Apostatis: l. 1. quid probare deb. l. 11. & 12. de hæreticis. Dat. Constantinop. l. 19. de susceptoribus: l. 104. de Decurionib. VII. Id. Nouemb. l. 7. de honorar. codicillis. Dat. Constantinop. IV. Kal. Ian.
 PP. iterum 383. l. 102. de Decur. Dat. XIV. Kal. Aug. Constantinop.
 Sine dignitate 484. l. 13. de lustrali collat. cuius inscriptio sic habet, *Flaue Postumiane K. NB. VII. Id. Nou. Fortè emendandus hic Consulatus: Iungendæque lex cum l. 104. de Decurion. Ad hunc Postumianum; scribit Gregorius Nazianzenus epist. ad epiphymus 71. al. 68. vbi & Christianum eum fuisse testatur & Præfecturam eius post gestos alios Magistratus indicat, cum ait ἡλθεῖς ἐπὶ τὸ ἀρχόντων τῆς ἐξουσίας, & μοχ μεγάλων τυχεῶν, & quidem Orientis, ibi ἐπι ἐπέστησε ἡμῖν ἐπιταῶν ὁ θεός, meritæque eiusdem ibi commendat, doctrinæque præstantem vtraque lingua vocat: tandem vt paci Ecclesiæ in Synodo quadam tum coacta, consulat, aduersus eos qui eam turbant, rogat. Etiam si quid asperius σφοδρότερον statuere necesse sit. Hunc eundem videtur Macrobius loquentem inducere ad Posthumianum. Extat Libanij epist. 929. vbi τὸν παλαιὸν Ρωμαίων vocat.*
 Potamius sub Theodosio Magno Præfectus Augustalis 392. l. 2. de defensor. ciuit. l. 126. de Decurionib. l. 3. de his qui super relig. l. 51. de cursu publico.
 Potitus sub Gratiano & Valentiniano Iuniore Vicarius

Vicarius Urbis 379. Ansonio & Olybrio C o s s. l. 1. de Principibus Agentium in rebus. Acc. Romæ V II. Id. Sept. l. 2. seu vltim. de re indicata. Post alia. Dat. Rom. pro Acc. l. 2. de executorib. 381. Eucherio & Syagio C o s s. l. 2. vnde vi. Potiti meminit, eundemque Ansonio commendat Symmachus, lib. 1. epist. 13.
 Prætextatus, sub Valentiniano Sen. P. V. 367. Lupicino & Iouino C o s s. l. vnic. de ingratu liberis. Dat. Ambianis. l. 10. de panis. Dat. Remis. l. 4. de Suariis. Dat. Remis. Agitur hæc leg. de foro Romano & de foro Suario. l. 7. de prinil. eorum qui in S. Palatio. Dat. Triu.
 368. l. 8. de Medicis & Professoribus. Dat. Triu. Fit hæc leg. mentio Xyfti & Virginum Vestalium. Malè refertur ad Annum 370.
 Prætextatus sub Valentiniano Iuniore P. V. [37. PP. vt habet etiam MS.] 384. mense Maio. l. 2. vt dignitatum ordo seruetur. Dat. Mediol.
 PP. expansis literis Præfectus Prætorio dicitur 384. mense Septemb. l. 5. Cod. de modo multarum. Dat. Aquileiæ.
 Hic est Vctius Agorius Prætextatus P. V. qui ita in veteri lapide vocatur pag. 86. num. 3. & 1102. num. 2. Ad eundem Agorium Prætextatum extant quoque Symmachij epistolæ duodecim lib. 1. epist. 38. Huius Prætextati Præfecturam Urbanam memorat etiam Ammianus Marcellinus in gestis Anni 368. lib. 27. pag. 373. 374. (qui & cum laudibus extollit, constitutæque ab eo Romæ memorat.) Idem & Proconsul Achaia à Iuliano factus, teste eodem Marcellino lib. 22. pag. 227. in eadem dignitate perstitit primis Valentinianis annis, vt discere est ex Zosimo lib. 4. pag. 735. qui eum pariter laudibus extollit. Huius Proconsulatus fit mentio in veteri inscriptione pag. 1102. num. 2. & pag. 486. num. 3. Præfecturam verò eius Prætorianam A. D. 384. indicat quoque disertè Symmachus, lib. 10. epist. 34. & 37. itidem & Hieronymus. Verus etiam lapis qui adnotatus habet C o s s. Valentinianum Aug. III. & Eutropium, id est. Anno D. 387. d. p. 1102. num. 2. & pag. 486. num. 3. Hunc etiam loquentem inducit Macrobius, 1. Saturn. cap. 1. De Consule eo designato, præter veterem Inscriptionem, Symmachus quoque lib. 10. epist. 25. & Hieronymus aduersus errores Ioannis Hierosolymitani fol. 78. qui decessisse eum ait cum esset Consul designatus. De eiusdem morte quam desset Symmachus, lib. 10. epist. 23. 26. 29. Hic est quem Hieronymus epist. ad Pamphacium 61. solitum refert dicere: *Facite me Romana Urbis Episcopum, & ero protinus Christianus.*
 Principius sub Valentiniano Seniore P. V. 370. l. 10. de Medicis & Professoribus. Agitur hæc leg. de Magistris & Medicis Urbis Romæ.
 Sub Valentiniano Iuniore P. V. [37. PP.] 384. l. 2. Cod. de officio diuers. iudic. Richomere & Clearcho C o s s.
 PP. 385. Arcadio A. I. & Bautohe l. 14. de panis: l. 10. de Palatinis S. L. l. 16. de diuersis officiis: l. 7. de diuersis rescriptis: l. 20. de annonâ & trib. l. 12. de murilegulis. Dat. Aquileiæ. l. 14. de lustrali collat. Dat. Veronæ. l. 10. de Legatis: l. 17. de diuersis officiis: l. 17. de extraordinariis. Data Aquileiæ.
 386. Honorio NP. & Euodio. l. 17. de nautic. l. 3. de executorib. Acc. Romæ. l. 13. de exactionib. Dat. Aquil.
 Priscianus sub Theodosio Iun. P. V. 413. l. 1. de Comitibus & Tribunis. Fit mentio hæc leg. Comitum VI.

tum Egypti & Ponticæ. l. 1. de Comitibus & Archiatris: l. 1. de Comitibus ordinis primi: l. 1. de Comitibus qui Prouincias: l. 3. de Comitibus rei militar. Fit mentio hæc leg. Comitum Egypti & Ponticæ. l. 1. de Comitibus qui illustr. Dat. Constantinop.
 Priscus sub Constantino Magno Rationalis A. D. l. 2. de bonis vacantibus.
 Probianus sub Constantino Magno Proconsul Africæ 315. l. 3. de appellationibus. Dat. VIII. Kal. Sept. Erat hic Probianus iam Proconsul Africæ post Ælianum superstitè adhuc Imper. Maximo, Anno D. 314. vt patet ex epistolâ Constantini ad eum. Ad hunc Probianum Proconsulem Africæ Æliani in Proconsulatu successorem Constantini Magni epistolam de Felice Aprungenti & Cæciliano vide apud Augustinum, lib. 3. contra Cresconium, cap. 70. & in breuiculo collat. diei 3. & epist. 68. pag. 324. In hunc vide & Symmachi patris epigramma.
 Petronius Probianus sub Constantino Magno sine dignitate 316. l. 5. & 6. de appellationibus. PP. Thebeste. 321. l. 1. de bonis proscripi. Consul cum Iuliano Anno D. 322.
 Probianus sub Gratiano & Valentiniano Iun. P. V. 377. l. 3. tributa in ipsi speciebus. Dat. Treu. Agitur hæc leg. de Urbicariis regionibus, & de popularibus V. R. commodis.
 Probianus sub Honorio P. V. 416. l. vltim. de habitis quo vti oportet intra Urbem. Dat. Rau. Agitur hæc leg. de Vrbe sacratissima.
 Fit mentio in veteri inscriptione p. 171. num. 7. & 1080. num. 11. Galinij Vertij Probiani P. V. caractere Constantiniani temporis: qui proculdubio hic Probianus est vel certè superior.
 Probinus sub Constantio & Constante cum Marcellino C o s s. 341. De hoc accipio quod Claudianus scribit Panegy. in C o s s. Olybri & Probin v. 29.
 Probinus sub Honorio Consul cum Olybrio 395. Extat in hunc Claudiani Panegyricus.
 Probinus sub Honorio Proconsul Africæ 397. l. vlt. quem munera ciuilia.
 Probus sub Constantino Magno sine dignitate 314. l. 1. ad Senatufconsultum Claudianum, sine die & C o s s. l. 9. Cod. de seruis fugitiuis. Memorat Hieronymus Lactantij [qui sub Constantino fuit] ad Probum epistolarum libros 4.
 Probus sub Constantio Proconsul Africæ 358. Datiano & Cereale C o s s. l. 13. quorum appellationes. Vetus inscriptio. SEX. PETRONIO PROBO V. C. PROCONSULI AFRICÆ, &c.
 Sub Valentiniano Sen. PP. 365. [ad Annum 368. referendæ sunt hæc leges omnes] l. 1. de his qui cum dispensatore. Dat. Treu. l. 1. si vagum mancipium pet. Dat. Treu. XV. Kal. Iul. l. 9. de cohortalibus. Dat. Triu. l. 16. de erogat. mil. ann. l. 2. si vagum mancipium pet. Dat. Treu. l. 3. de auro coronario. Dat. Salaria. l. 5. de his qua administr. Dat. Sirmio. l. 28. de cursu publico. Directa Sirmio. Fit hæc leg. mentio Illyrici Italiaque regionum. l. 2. Cod. de defensorib. ciuit.
 PP. Illyrici 165. [ad Annum 368. refero] l. vnic. ne damna Prouinc. Dat. Agrippinæ. Ad hanc leg. dico planè.
 PP. 366. Gratiano NB. P. & Victore C o s s. l. 15. de annonâ & tributis.
 sub Valentiniano, P. P. 368. Valente & Gratiano C o s s. Huc refero l. vnic. ne damna Prouincæ & l. 28. de cursu publ.

PP. 369. Valentiniano N.B.P. & Victore C o s s. l. 15. de susceptorib. PP. Sabariz. l. 7. de Medicis. Dat. Sirmio. l. 5. de offic. Reſtoris Provinc. Dat. Treuiris. l. 7. de laſtrali collat. PP. Karthagine. l. 7. de bonis proſcriptorum. Dat. Treu. l. 6. de metallis. Dat. Martiatici. Agitur hac leg. de metallis translatis in Sardiniam. l. 1. de oblatione equorum. Dat. Sirmio. l. 8. de priuil. eorum qui in S. Pal. Dat. Briſiaci. l. 2. de abolitionib. Dat. Treuiris. l. 10. de Veteranis. Dat. Triu. Memorantur hac leg. Præpoſiti Latris.

370. l. 7. de metallis. Fit hac leg. mentio Illyrici & diceceſeos Macedonica.

Conſul cum Gratiano A. II. Anno 371. vide de hoc C o s. Anſoniuſ epif. 16. ad Probum PP.

PP. 371. l. 2. Cod. Inſt. de ſententiis ex periculo. l. 5. de cuſtodia reorum. Dat. Concionaci. l. vltim. Cod. de operis libertorum.

372. l. 8. de filiis milit. apparit. PP. Rom. l. 1. de Spectaculis. Dat. Triu. l. 78. de Decur. Dat. Parauione. l. 9. de cohortalib. vide Annum 368. l. 2. de locatiſone fundorum. Dat. Triberis.

374. l. 18. de operibus publicis. PP. Sirmio. l. 1. ad L. Cornel. de Sicariis. PP. Romæ. l. 2. Cod. Inſt. de infantibus expoſitis. l. 1. de ſententiis ex periculo recit. Dat. Treu. III. Non. Dec.

Sine die & C o s s. l. vnic. Cod. Inſt. de nundinis. l. 8. Cod. Inſt. de agricol.

PP. Galliz vel Galliarum, ſine die & C o s s. l. 1. Cod. ne rei domin. vel templorum. Agitur hac lege de ſeruis, libertis & colonis rei priuata. Probi huius PP. qui integro nomine Sex. Petronius Probus multa mentio apud Ammianum Marcellinum. Eum in Vulcatij Ruſini demortui locum PP. factum ſcribit A. D. 368. lib. 27 pag. 377. vbi & iudicium de eo ſuum fert. Addit ibidem, marcuſſe eum abſque Præfecturis; quas ob iurgium ingentium familiarum capeſſere cogebatur: Item, interuallaffe eum poteſtates aſſiduas. Idem meminit huius Probi PP. & quidem Sirmij agentis Anno 373. lib. 28. pag. 387. & 29. pag. 438. Anno 374. lib. 30. pag. 447. vbi relatio eius memoratur, docentis Illyrici clades, & in geſtis Anni 375. lib. 30. pag. 453. 454. vbi que eius virtutes & vitia commemorans. Huius Probi dignitatum paginam & recensum continent veteres Inſcriptiones p. 450. vbi nominatim Proconſul Africæ, Præfectus Prætorio quater dicitur; Italia, Illyrici, Africæ, Galliarum Conſul ordinarius. Anſonij epiftoſa ad huc Probum PP. extat 16. vbi Sirmij eum egiffe initio docet; eiusque Præfecturam Prætorianam & Conſulatum memorat. Ad eandem Probi Præfecturam pertinent epiftoſe 50. 51. 52. 53. 54. 55. Symmachi lib. 1. & aperitiſſimè epif. 53. & ex epif. 55. colligitur eum PP. Italiae & Africæ fuiſſe, Meminit & Paulinus in vita Ambroſij. Claudianus quoque inter alia in Probinij filij eius & Olybrij Conſulatum,

*Acta Probi narrare queam, quot in ordine gentes
Reſerit, Italia late cum ſrana teneret,
Illyricosque ſinus & quos arat Africa campos:
Et poſt,
Vt pigeat meminiffe Probi, quo indice totam
Vidimus Heſperiam feſaſque reſurgere gentes.*

Probus ſub Valentiniano Sen. Vicarius Vrbis 372. l. 77. de Decurion. Dat. Treu.

Probus ſub Valentiniano Iuniorè l. 2. de Princip. Agentium in rebus. PP. Hadrumeto. l. 10. de priuilegiis eorum qui in ſacro Palatio. Dat. Aquil. 383. l. vnic. ſi per obreptionem. Dat. Med. Agitur

hac leg. de Italia, & de Vrbricariis regionibus Africanisque, & de Illyria.

384. l. 6. de Palatinis S. L. Dat. Med. VII. Kal. Non. Meminit Probi Præfecti Galliz hoc ipſo tempore Paulinus in v. Ambroſij.

Probus ſub Honorio Conſul cum Arcadio Anno D. 406. Meminit Hieronymus ad Demetriadem, fol. 29. c.

Comes S. L. 412. l. 14. de cohortalibus. Dat. Rau. 414. l. 11. de metatis. Poſt alia. Præſata literis ad Eutyſchianum Præfectum Vrbi. l. 8. Cod. Inſt. que res pignori. Vecantur hac leg. ea quæ ad culturam agri pertinent pignori capi.

Sine dignitate 414. l. 31. Cod. de omni agro deſerto. Dat. Conſtantinop. Argumentum huius legis fatiſ ostendit, Probum cui ea inſcribitur, fuiſſe Comitem S. L. Sine dignitate ſimul & ſine die & Conſule l. 13. Cod. de Agricolis. Inſcribuntur Honorius & Theodoſius.

Proclianus ſub Conſtantino Magno: an Probianus? Sine dignitate 315. l. 1. de annona & tribus.

Proclianus ſub Conſtantio Proconſul Africæ 354. l. 10. quorum appellat. Acc. Karthag.

Proclianus ſub Honorio Vicarius quinque Prouinciarum 399. l. 15. de Paganis. Dat. Rau.

Procopius ſub Conſtantio Præſes Ciliciz 348. l. 24. de appellacionib. Ab hoc alius Procopius Notarius, Anno D. 353. qui poſtea Tyrannus fuit ſub Valente: de quo Ammianus Marcellinus, lib. 17. extrema.

Procopius ſub Valente ſine dignitate 377. l. 11. Cod. de dignitatibus. Dat. Hierapoli. Fortè hic videtur Procopius, ad quem extant Gregorij Nazianzeni epif. 55. 56. 57. 58. 157. 158. vbi fatiſ indicat, eum in dignitate conſtitutum fuiſſe. Item is ad quem Libanij epif. in Regio Codice 826. ſeu 837. Eum fuiſſe puto Præfectum Vrbis Conſtantinopol.

Procopius ſub Theodoſio Iun. Magiſter militiæ per Orientem 424. l. 36. de erogat. milit. ann. Huius Procopij Magiſtri militum meminit Socrates, lib. 7. hiſtor. Eccleſ. cap. 20. Sidonius Carmine 2. v. 68. qui cum militum Magiſtrum factum teſtatur ante biennium poſt fœdas Perſicum

*Suſcipit hinc reducem duplicati culmen honoris.
Patricium, necnon Peditumque Equitumque Magiſter
Præſicitur caſtris, vbi Tauri clauſtra cœrens,
Ethiopsque vagos belli terrore relegans,
Gurgite pacato ſamulum ſpœſſare Orientem.*

Quibus verbis poſtremis eleganter expreſſit Orientem ſine Orientis diceceſim. Limes ſcilicet Orientis à Tauri montis iugo ad Nilum vſque porrigebatur, & Ethiopum fines quoque contingebat. Hiſtor. Tripartita, lib. 11. cap. 15.

Proclianus ſub Conſtantino Magno Tribunus & Magiſter Officiorum 323. l. 1. de diſtrahendis pignorib.

Proculus ſub Conſtantino Magno ſine dignitate 319. l. 1. de re iudicata. l. 2. Cod. Inſt. qua ſi longa conſuetudo.

Proconſul Africæ 319. l. 1. de itinere muniendo. l. 2. de priuil. eorum qui in ſp.

Proculus ſub Conſtantio Proconſul Africæ 340. l. 21. de appellacionib. Conſul cum Arcadio 340. Mentio huius Proconſulis (Africæ) Proculi apud Auguſtinum collat. cum Donatiſtis 3. diei cap. 23. Carmen quoque de hoc Valerio Proculo vetus. Idem Lybia Proconſul. In eundem eſt & Symmachi patris carmen. Inſcriptiones quoque

quoque veteres pag. 361. num. 1. & 3. & pag. 363. num. 2. vbi L. Aradius, vel Proculus vocatur, addito characteriſmo, ſcilicet C o s s. Criſtopo II. Conſtantino III. id eſt, Anno D. 321. Petronio Probiano & Anicio Iuliano C O S S. id eſt, Anno D. 322. In priore vocatur Præſes Prouincie Val. Byzacena.

Proculus, ſub Theodoſio Magno Comes Orientis. 382. Antonio & Syagrius C o s s. l. 90. de Decurionibus. Dat. VIII. Id. Marr. 383. Merobande & Saturnino C o s s. l. 14. de cohortalibus: l. 103. de Decurionibus. Dat. VI. Kalend. Aug. Hac leg. cauetur, neminem cogi poſſe ad Syriarchiz munus.

Sine dignitate 383. l. 13. de operibus publicis: vbi inſcriptio ita habet, *Hauus, Procule K N B.*

Huius Proculi Comes Orientis meminit quoque Libanius, de vita ſua, pag. 68. & Oratione ad Icarium, pag. 455. 456. 458. & in ſupplemento M. S. eius Orationis: ad eundem extant Libanij epiftoſe 719. 743. 748. 752. 781. 803. 819. 835.

Comes S. L. 386. l. 11. de Palatinis S. L. Dat. Conſtantinop. Acc. à Valerio Com. S. L.

Proculus ſub Theodoſio Magno P. V. 389. l. 25. de operibus publicis: l. 9. de annoniſ ciuicis. His duabus legibus diſertè vocatur P. V. Conſtantinop. l. 3. de Tutoribus & Curatoribus. Dat. Med. l. 2. de reſtamentis. P. P. Medioli. De hac leg. agit Symmachus lib. 2. epif. 3.

390. l. 6. de Agentibus in reb. Dat. Med.

391. l. vnic. de poſſeſſ. ab eo qui bis prouoc. Dat. Aquil.

392. l. 10. de annoniſ ciuicis. Dat. Conſtantinop.

Proculus hic antea Comes Orientis P. V. filius fuit Tatiani Præfecti Prætorio: de Præfecturâ Vrbis ei delatâ Zoſimus, lib. 4. pag. 769. Hic poſtea vno capite truncatus hoc ipſo Anno 392. VIII. Id. Decembris, vide Zoſimum, lib. 4. pag. 774 & l. 12. de annoniſ ciuicis: & Chronicon Alexandr. Hic eſt ad quem Libanij epiftoſe extant plures, & in his epif. 748. 803. 835. quibus Præfecturam eius Vrbis deſignat. Quomodo & Tatiani filium fuiſſe oſtendit epiftoſa 748. 803. 865. 915. De eodem accipio & quæ idem epif. 847. ad Prifcianum.

Proculus ſub Honorio Comes R. P. 422. l. 31. de petitionib. PP. in foro Traiani. PP. Italiae 423. l. vltim. de prædiis nauicular. Dat. Rau. Agitur ibi de Africa.

Proculus ſub Theodoſio Iuniorè P. V. 428. l. 22. de Agentibus: l. vltim. de Medicis: l. vltim. de Senatoribus & glebalis collat. Dat. Conſtantinop.

Profuturus ſub Conſtantino Magno Præfectus annonæ. 318. l. 3. Cod. de dilationib.

319. l. 2. de relationib. l. 1. de Piſtoribus: l. 1. de contrab. empt.

Promotus Conſul cum Timasio 389.

Protogenes Epifcopus 316. Sabino & Ruſino C o s s. l. 3. Cod. de his qui in Eccl. manum.

PVLCHERIA Auguſta, germana Theodoſij Iun. 418. l. vltim. de laſtrali collat.

R

ſini parte 3. cap. 46. pagina 712.

Remigius ſub Valentiniano Sen. Magiſter Officiorum, 365. Valentiniano & Valente C o s s. [ſimò Anno 368. vel 370.] l. 2. de metatis. Data Triueris.

Remigij huius Magiſtri Officiorum meminit Ammianus Marcellinus, lib. 15. pag. 48. In geſtis Anni 367. lib. 27. p. 372. lib. 28. p. 405. 409. lib. 29. pag. 427. lib. 30. pag. 446. 447. Gallum verò hunc fuiſſe & prope Magontiacum natum ſcribit d. p. 446. Eodemque tempore Magiſtrum Officiorum fuiſſe, quo Romanus Comes Africæ, d. pag. 372. qui certè fuit Anno D. 372. Tandem laqueo vitam ſuiſſe, cuiſque Leonem ſuffectum Magiſtrum Officiorum Anno 373. p. 446.

Remigius, ſub Arcadio Præfectus Auguſtalis 396. Arcadio I V. & Honorio III. C o s s. l. 8. de diuerſ. reſcript. l. 7. de contrab. empt.

Remiſtheus ſub Arcadio Dux Armeniæ 396. l. 15. de re militari. 390. l. 57. de curſu publico.

Bibulenus Reſtitutus ſub Conſtantio Præſes Sardiniz 353. l. 7. de exactionib.

Reſtitutus ſub Theodoſio Magno P. V. 380. l. 2. de Præſectis Prætorio: l. 1. de Quaſtorib. l. 8. de annoniſ ciuicis. Dat. Theſſalonicæ.

Richomeris ſub Theodoſio Magno & Valentiniano Iun. Conſul cum Clearcho Anno 384. Comes & Magiſter vtriuſque militiæ, 391. Tattiano & Symmacho C o s s. l. 13. de re milit. Dat. Vincentiæ.

Richomeris huius natione FRANCIA Conſulatus meminit Libanius, de vita ſua, pag. 67. & Symmachus lib. 3. epif. 59. 61. Comitiæ eius & Magiſteriaz militum paſſim alij: vide de eo Ammianum Marcellinum, lib. 3. Libanium de vita ſua, pag. 67. & lib. 1. epif. 21. De eo vide & Philoſtorgium lib. 20. cap. 8. Symmachus ad eum epif. 16. ſcripſit lib. 3. ab epif. 54. qui & epif. 67. iudicium facit de militari eius poteſtate: & Zoſimus, lib. 4. pag. 775. 776. In Codice Regio tres epif. 762. 866. 900. In Vaticano Codice quatuor ad eum Libanij epiftoſe extant lib. 2. epif. 258. lib. 5. epif. 231. 264. 280. Mortuus is Anno 393. tempore expeditionis Theodoſij aduerſus Eugenium, teſte Zoſimo, lib. 4. p. 776. De eo plura & diſtincta ad d. l. 13.

Romanus, ſub Valentiniano Sen. Comes Africæ. 372. l. 13. de diuerſis officiis. De hoc Romano Comite Africæ, non vno loco Ammianus Marcellinus, lib. 27. pag. 372. lib. 28. pag. 405. 406. lib. 29. pag. 426. 427. 431. Zoſimus item, lib. 4. pag. 744. Ρωμαῖος ὁ τῆς ἀφρικῆς ἐπιτοπάρχης ἐν Μαυριονόου ἀρχῆς. Eum verò inde à Iouiniani Imp. & Valentiniani initio Comitem Africæ fuiſſe teſtatur idem Marcellinus.

Romanus, ſub Theodoſio Magno Comes Ægypti 391. l. 11. de Paganis. Meminit huius Romani τῆς ὑπὲρ Ἰερουσαλὴμ ἐπιτοπάρχης τῆς ἀφρικῆς Eunapius Adreſo pag. 73. & 77. Zoſimus lib. 7. cap. 15. ἡγετὴς τῆς ἀφρικῆς ἐν Ἀλεξάνδρῃ ἐπιτοπάρχης Ρωμαῖος.

Romulianus ſub Arcadio P. V. 398. l. 17. de re milit. Dat. Conſtantinop. Sub Honorio PP. 404. l. 16. de Iudeis. Dat. Rom.

Romulus ſub Conſtantio & Conſtante C o s s. cum Placido. In ſubſcriptione l. 35. & 36. de Decurionib. vocatur Romylus.

Romulus ſub Valentiniano Iun. Conſularis Æmiliæ & Liguria. 385. l. 4. de denunciationib.

Sub Theodoſio Magno Comes S. L. 392. l. 1. de his qui ad Eccl. Dat. Conſtantinop. Agitur hac leg. de publicis debitoribus. l. 12. de metallis.

Sub Honorio PP. 400. Stilichone & Aureliano C o s s. l. 10. de indulgentiis criminum. Dat. Rau. Romuli crebro mentio in Symmachi epistolis & in his lib. 8. epist. 38. & 56. Extat & Augustini epist. 211. ad Romulum, quâ eum exhortatur ne nimium acerbus tributorum exactor sit. De eodem est Libanij epist. 797. 798. Pfidij Romuli fit mentio in inscriptione Stilichonis statuae Romae p. 412. m. 4.

Rufinus sub Constantino Magno PP. [x. PV.] 313. imo 315. l. 1. de Testimoniali & Tribunis. Hic enim est Aradius Rufinus, qui P. V. fuit inde à III. Kalend. Decembris Anni superioris 312. itémque P. V. his C o s s. vsque ad 6. Decembr. vt testatur vetus auctor Notitiæ Præfectorum Vrbi.

Vettius Rufinus sub Constantino Magno P. V. 315. Data à Constantino Magno l. 1. de maternis bonis, ad Consules, Rectores, Tribunos plebis & Senatum: quæ in subscriptione dicitur. Recitata apud Vettium Rufinum P. V. in Senatu. In subscriptione malè Constantinus A. V. loco IV. C o s s. notatus. 316. l. 1. de longi temporis prescriptione.

Huius Vettij Rufini P. V. meminit auctor de Præfectis Vrbi qui eum P. V. fuisse scribit à XIII. Kal. Sept. Anno 315. ad Pridie Nonas Aug. Anno 316.

Rufinus sub Constantino Magno Consul cum Sabino 316. Hic Q. Arcadius Rufinus est.

Rufinus sub Constantino Magno PP. 319. Constantino A. V. & Licinio C. C o s s. l. 3. de privilegiis eorum qui in s. p. l. 1. de sponsalibus. Meminit hæc lege Imperator Patris sui. l. 1. de bonis decurionum. Fortè hæc leges Constantio tribuendæ, referendæque ad Annum D. 352. vide quæ scribo ad l. 6. de annonâ & trib.

Iunius Rufinus sub Constantino Magno Consularis Emilie. 321. l. 1. de vestigalibus. 323. Consul cum Seuero. Hic Iunius Rufinus est.

Rufinus sub Constantino Magno PP. 326. l. 2. de Medicis & Professoribus.

Rufinus sub Constantino Consul cum Acyndino. 340. Hic L. Aradius Rufinus est.

Rufinus sub Constantio Comes Orientis 342. l. 33. de Decurionibus. Meminit Libanij epist. ad Nepotem eius Rufinum 721.

Rufinus sub Constantio Consul cum Eusebio Anno 347. Hic Fl. Rufinus est.

Rufinus sub Constante & Constantio PP. 349. l. 3. Cod. Inst. de hæredit. decur. 352. l. Eunuchis 5. Cod. qui testam. fac. poss. fortè l. 1. de sponsalibus.

354. Memoratur idem l. 6. de annonâ & tributis: vbi vide quæ dixi. Meminit Rufini Præfecti Prætorio, qui Galli C. auunculus erat, in Galliis hoc Anno Marcellinus lib. 14. p. 26.

356. l. 1. si quis pecunias const. Acc. Constantina. Hic Vulcatius Rufinus est, Constantij affinis, cuius soror Gallo nupsit, qui A. 350. missus est à Magnentio Tyranno & Veteranione ad Constantium, vt testatur Petrus Patricius in Elogio Legat. Huius quoque Rufini PP. meminit Ammianus Marcellinus, in Anni 354. gestis lib. 14. pag. 25. 26. & in Anni 356. lib. 16. pag. 74.

Hic idem Rufinus PP. est, cuius meminit Epiphanius hæresis Photinianov. 71. Anno 351. vt nonnulli placet, vt alijs 357.

Rufinus sub Iuliano sine dignitate 362. l. 10. de operibus publicis. Dat. VII. Id. Decemb. Aquil.

Rufinus sub Iuliano Comes Orientis (malè editum Com. Officiorum) 363. l. 2. de metallis. Hic

Arcadius Rufinus Comes Orientis est, cuius meminit hoc ipso Anno 363. Ammianus Marcellinus, lib. 23. pag. 255. in fin. vbi eum Comitem Orientis à Iuliano Impi: in locum auunculi sui Iuliani recens defuncti prouectum A. 2. De eodem accipio Libanij epist. ad Zenonem 960. & ad Aristanetum vlt. in MS. Regio vbi & de Daphne agit.

Rufinus sub Valentiniano Sen. PP. 365. [f. ad A. 366.] l. 1. de tractoriis. Missa Rom. VIII. Kal. Febr. l. 66. de Decurionibus. Dat. Rau. l. 3. quibus eorum usus. Dat. Rau. XI. Kalend. Iun. Agitur hæc leg. de Vrbariis regionibus. 365. l. 2. de pascuis. Dat. Luceria IX. Kalend. Octobr. l. 11. de numerariis. Dat. Parisiis Prid. Id. Dec. 366. l. 12. de susceptoribus. Dat. IV. Id. Nou. 367. l. 4. de advocat. s. f. i. Dat. Remis. Hic Vulcatius Rufinus est, qui Mamerino in Præfecturâ Prætoriana successit, teste Ammiano Marcellino, lib. 27. pag. 369. cui vicissim Probus successit Anno D. 368. testis idem Marcellinus eodem lib. 27. p. 377.

Rufinus sub Valente, Gratiano & Valentiniano P. V. 376. l. 3. Cod. Inst. de officio P. V. De hoc ipso Rufino P. V. accipio Symmachum, lib. 7. epist. 126. ad Patrum.

Rufinus sub Theodosio Magno PP. 386. l. 2. de spectaculis. Dat. Heraclia.

Rufinus sub Theodosio Magno Magister Officiorum. 390. l. 3. de fabricensibus. Dat. Med. Rufini huius Magistri Officiorum meminit Ambrosius, epist. 53. ad Titianum, Rufinus, inquit, ex Magistro Officiorum factus est in Consulatu Præfectus Prætorio. Zosimus, lib. 4. p. 773. Theodoretus, in narratione cædis Theffalonicensis lib. 5. cap. 17. è quibus Ambrosius & Zosimus, eum Magistram Officiorum quoque fuisse testantur Anno 391. & 392.

Consul cum Arcadio II. Anno D. 392. PP. ex Magistro Officiorum teste Ambrosio epist. 53. 392. l. 2. de tractoriis. Dat. VII. Kalend. Sept. l. 1. de crimine peculatus. Dat. IV. Id. Sept. l. 12. de Paganis. Dat. VI. Id. Nou. l. 5. finium regundorum. Dat. Prid. Non. Nou. l. 129. de Decurionibus. Dat. X. Kal. Dec. l. 7. de adulteriis. Dat. VII. Id. Decemb. 393. Theodosio III. & Abundantio C o s s. l. 1. de metallis: l. 1. quis in gradu pref. l. 52. de cursu publico: l. 3. de Censitoribus: l. 134. de Decurionibus: l. 14. de Exactionibus: l. 11. de bonis proscriptorum: l. 1. de quadrimenstruis breuib: l. 135. de Decurionibus: l. 12. de bonis proscriptor. l. 23. de annonâ & tribus. His duabus postremis legibus agit de Tatiano. l. 136. de Decurionibus. l. vltim. de falsa moneta: l. 15. de Medicis & Professoribus: l. 20. de erogat. mil. ann. l. 1. si quis Imperatori maled. l. 137. de Decurionibus: l. 22. de Numerariis: l. 11. de scenicis: l. 5. de liberali causa: l. 9. de Cognitoribus & Procuratoribus: l. 52. de appellationibus: l. 1. de Carboniano edito: l. 4. de Censitoribus: l. 8. de adulter. l. 23. de Nauticariis. Dat. Constantinop.

394. l. 2. si certum petat. de suffr. Dat. Constantinop. l. 18. de cohortalibus. Dat. Heraclia. l. 139. de Decurionibus. l. 31. de operibus publicis. Dat. Constantinop. l. 23. de hæreticis. Dat. Hadrianopol. l. 24. dicto tit. l. 12. de scenicis. Dat. Heraclia. l. 9. Cod. de omni agro deserto. Sine die & C o s s. l. 2. Cod. de offic. Pref. August. l. vnic. Cod. de colonia Thracensibus.

Sub Arcadio PP. 395. l. 1. ne quid oneri publico: lex 25.

lex 25. & 26. de hæreticis. Memorat hæc leg. Arcadius constitutionem Genitoris sui. l. si quis maior 8. de pactis.

Sine die & C o s s. l. vltimalia 10. Cod. de vtiligalibus.

De Rufino hoc PP. ex Magistro Officiorum in Tatiani locum (qui adhuc menie Iunio PP. erat) suo ipsius Consulatu 292. facto, vide Ambrosium epist. 53. Zosimum, lib. 4. pag. 774. deque eo plura apud eundem vide pag. 773. 777. 780. 782. 785. Ad eundem extant Symmachi epistolæ vndecim postremæ lib. 3. De huius nec hoc ipso Anno 395. V. Kal. Decemb. vide Claudianum, Hieronymum, vide & Zosimum, Orosium, Socratem, Sozomenum: dixi plenè ad Philostorgium lib. 11. cap. 3. & in Chronico Theodosiano. De bonis eius proscriptis, v. Anno 396. l. 13. & 14. de bonis proscriptorum.

Rufinus sub Honorio Comes S. L. 423. l. 14. de indulg. debet. Regeſta Rau. Fit mentio hæc leg. Vrbariarum regionum.

Rufinus sub Constante P. V. 345. l. 23. de appellat. PP. Rom. VI. Non. Iul. Agitur hæc lege de iure appellandi à sententia Præfecti Vrbi.

Quintus Rusticus hic P. V. fuit, inde à VI. Idus April. superioribus C o s s. ad III. Nonas Iul. his C o s s. quibus Probianus ei suffector, vt testatur vetus auctor Notitiæ Præfectorum Vrbi. Alius Iulianus Rusticus ab hoc, ad quem Symmachus lib. 3.

S

Sabinus sub Constantino Magno cum Rufino Consul Anno D. 316.

Sallustius PP. sub Iuliano 362. l. 7. de erogat. mil. ann. l. 1. de exhibendis reis: l. 2. de protostasi: l. 1. de auro coronario: l. 53. de Decurionibus.

Sub Valentiniano & Valente 364. l. 2. de cognitoribus.

C o s s. cum Iuliano I V. 363.

Hic Sallustius est, qui alibi Secundus: vocabatur enim Secundus Sallustius, quod Ammianus Marcellinus docet, initio libri 22. Breui deinde secundo Sallustio promoti Præfecto Prætorio, &c. Hinc & quæ à nonnullis Sallustio tribuuntur, ea Secundo ab alijs tribuuntur, veluti à Philostorgio, lib. 8. cap. 8. in inauguratione Valentiniani. Fære potè duo Sallustij hoc ipso tempore Anno D. 363: Sallustius putà PP. Galliarum qui C o s s. fuit eo Anno 363. & Sallustius PP. præfens in Oriente, Ammianus Marcellinus lib. 23. pag. 255. & 263. De Sallustio PP. Galliarum Marecllinus in gestis Anno 360. lib. 23. in princ. & pag. 263. lib. 26. p. 339. Eunapius etiam meminit Sallustij PP. in vita Maximi, pag. 106. & Libanij, epist. vltim. (vbi eum à Iuliano eam primùm dignitatem natum scribit, firmatūque in eâ à Valente Imp.) & epist. inter Regias ad Iulianum 638. vbi eum Elpidio successisse indicat. Zosimus, lib. 3. pag. 729. 730. 734. lib. 4. pag. 734. 735. 737. 341. Chronicon Alexandrinum Anno 369. vide & infra Secundus.

Sallustius sub Valentiniano Iun. P. V. 386. l. 18. de Pistoribus: l. 2. de decuriis Vrbi Roma. Dat. Med. Sallustius hic superioris filius (de quo alioquin Zosimus sine libri 3.) videret: Idemque esse, ad quem extant tres Symmachi epistolæ lib. 5. putà 55. 56. 57. Valentiniani Inscripsum ad hunc Sallustium P. V. de constructu B. Pauli Apostoli Basilica via Ostiensi exhibet ex Codice Vaticano Baronius Anno 386. n. 29. 30. 31.

Sallustius sub Theodosio Iuniore Questor 424. Castino & Victore C o s s. l. 1. Cod. Inst. de officio Questoris.

Salumnus sub Honorio Comes R. P. 400. l. 27. de annonâ & trib. Dat. Rau.

Hic proculdubio Salumnus est, ad quem extat Symmachi epist. 29. lib. 8.

Sapidianus sub Honorio Vicarius Africae. 399. Theodoro C o s s. l. 34. de Episcopis. 406. Arcadio VI. & Probo l. 30. de annonâ & tributis. Sine dignitate 409. l. 9. de metatis. Ad alium annum hæc lex referenda.

Ad hunc Sapidianum extat Symmachi epist. 16. lib. 9. vbi cum publica & maiora tractasse ait, deque animalibus ad ludorum apparatus præparandis agit: quæ sanè animalia ex Africa vel maximè petebantur.

Saturinus sub... Consul cum M. Robaude Anno D. 383. Ad hunc Saturninum extat non vna Gregorij Nazianzeni, epistola quibus ap. x. v. & ei tribuit. Idem fuit & Comes (Orientis scilicet) vt eum vocat Basilij epist. 315. Batnarum, seu Magistrum militum: sunt ad eundem Libanij epist. Latinae 753. & 793. & in Græco Vaticano Codice lib. 2. epist. 105. 249 lib. 5. epist. 65. in Regio 753. 793.

Scyllacius sub Constantio, sine dignitate 343. l. 22. de appellationibus. PP. Cyzico. Hæc leg. iubentur ab eo moneri Præfides. Itaque fuerit Proconsul Asia. Ad Scyllacium alioquin extant in Vaticano Codice Græco sex Libanij epistolæ lib. 4. epist. 107. 148. 158. 223. lib. 5. epistola 31. 255. Sed & Himerij Orationis ad Scyllacium, Proconsulem Græciæ eclogam vide apud Photium.

Scholasticus sub Theodosio Iuniore V. Sp. Comes & Castrensis. 422. l. 2. de Castrensis. Dat. Constantinop.

Sebastius sub Honorio Comes primi ordinis 417. l. 14. 15. 16. de Censitoribus. l. 13. de Senatoribus & glebali collat. Dat. Rau. Hinc sumpta l. 15. Cod. de omni agro deserto: l. 9. de pradiis nauticariarum. Post alia.

Secundus sub Constantino Magno PP. 326. l. 3. de operibus publicis. 338. l. 6. de accusat.

Secundus PP. sub Iuliano 362. l. 7. de numerariis: l. 10. de extraordinariis: l. 4. de iustitiam: l. 50. de Decurionibus: l. 1. de locatione fundorum. Dat. Constantinop. l. 8. de erog. mil. ann. Dat. Nicomedia. l. 1. de domesticis: l. 1. de dominio rei quæ poss. l. 1. de proximis. Acc. Naisis. Lquadam de offic. Rector. Prou. Dat. Antiochiæ. 363. l. 1. de Cognitoribus. Lecta apud acta. l. 3. sine censu. Dat. Antiochiæ.

Sine die & C o s s. l. 2. de Agentibus. PP. Beryto. l. 2. Cod. Inst. de diuersis pradiis Vrbanis. In hæc leg. agit de Ciuitatibus Pamphylia.

Sub Iouiano 364. l. 9. de erogat. mil. ann. Dat. Aedæ. l. 2. de rapin vel marim. sanctimon. Dat. Antiochiæ.

Sub Valentiniano & Valente 364. l. 5. de iustitiam collat. Dat. Constantinop. l. 7. de maleficiis. 365. l. 11. de extraordinariis. Data Constantinop. l. 5. de susceptoribus. Dat. Cætere. Fit mentio hæc leg. Præfidis Ciliciae. l. 8. d. tit. de susceptoribus.

366. l. 6. ad SC. Claudianum. Dat. Treuer. Istud stare non potest.

Secundus hic idem cum Sallustio: de quo supra: vbi vide notata. Secundus enim Sallustius dictus, vide Ammianum Marcellinum. Meminit huius & Eunapius in vita Maximi, pag. 106.

- & Philostorgius lib. 8. cap. 8. Alius verò ab hoc Saturnius Secundus, cui statua aurea à Valentiniano & Valente constituta locataque: cuius titulum, vide in corpore inscriptionum p. 465. num. 8.
- Seleucus seu Seleuchus sub Honorio PP. 412. l. 52. de hereticis. Dat. Rau. Agitur hanc leg. de Donatistis & de Africano solo. l. 1. de amonâ & tribus. Dat. Rau. Agitur hanc leg. de Africano poss. flore. l. 22. de cohortalib. Dat. Rau. l. 34. de nauticariis. Dat. Rau. Agitur hanc leg. de Canone sacratissimæ Urbis.
- 414 l. 8. de indulgent. debet. Dat. Rau. Agitur hanc leg. de Africâ.
415. l. 178. & 179. de Decurionib. l. 5. Cod. Inst. de adfforib. Dat. Rau.
- Senator sub Honorio PP. 407. l. 40. de hereticis. Dat. Rau. Fortè hic Senator, de quo Symmachus lib. 2. epist. ult.
- Senatus sub Gratiano & Valentiniano Iun. P. V. 382. l. 2. de Consularib. Putat quis rescribendum ad Senatum R. V. vel Senatum P. V.
- Seneca sub Valentiniano Sen. sine dignitate 365. l. 4. de his que administr. Defensori 365. l. 1. Cod. Justin. de defensoribus ciuitatum. Dat. Terici [re. Treueris.]
- Septiminius sub Honorio Proconsul Africæ 403. l. 29. de fuscipiorib. l. 64. de cursu publ. l. 19. de instr. di. collat. Dat. Rau. Septimini huius Proconsulis Africæ fit mentio in actis Collationis Carthaginensis, die 3. cap. 173. vbi his ipsis C o s s. continentur preces Catholicorum ei oblate aduersus Donatistas, eiusdemque ad eas responsum.
- Sergius Consul cum Nigriniano, sub Constantio Anno 350.
- Seuerianus sub Constantio Proconsul Asiæ, al. Achaïæ. 349. l. 9. de Episcopis.
- Seuerianus sub Valentiniano Dux. 366. l. 1. de postliminio. Dat. Remis. Hic Seuerianus Dux est, de quo Ammianus Marcellinus initio lib. 27. in gestis huius ipsius Anni 366.
- Seuerinus sub Theodosio Magno & Valentiniano Iun. Comes R. P. 390. l. ultim. repetundarum. Dat. Med. In hac leg. fit etiam mentio Comitum domorum, & Præpositi Gynecio.
- Comes S. L. sine die & C o s s. l. 4. Cod. Inst. de officio P. V. vbi agitur de Corporatis Urbis Constantinop. Libanij aliquot ad hunc extant epistolæ.
- Seuerinus sub Arcadio P. V. 399. l. 1. de Comitibus Consistorianis. Dat. Constantinop.
- Seuerinus sub Theodosio Iun. P. V. 423. l. Maniana 11. Cod. Inst. de adfficiis priuatis. Ibi editum Præfetto Pretoria. Memoratur in veteri lapide pag. 47. num. 2. C. Iulius Pomponius Pudens Seuerianus P. V.
424. l. 52. de operibus publicis: vbi agitur de Porticibus Zeuxippi.
- Iulius Seuerus sub Constantino Magno sine dignitate 319. l. 2. de maternis bonis. Dat. VII. Id. Sept. Med. Acc. Non. Octobris. Ad Seuerum libros 2. Epistolatum scripsit Lactantius teste Hieronymo in eius v.
- Seuerus sub Constantino Magno Rationalis Africæ 319. l. 2. de iure fisci. PP. Romæ in foro Traiani.
- Seuerus sub Constantino Magno Vicarius 319. l. 9. de appellationib. Illyrici Vicarium suspicatur Blondellus: de quo ad eum leg.
- Seuerus sub Constantino Magno P. V. [7p. P. P.] 320. l. ultim. de privilegiis eorum qui in s. p. 321.

- l. 1. de honorariis codicill. 322. l. ultim. Cod. de præd. minor. non al. Dignitatis titulus in hac leg. ommissus in hac leg. Refero ad Annum 321. vel 322.
- Sine die & Coss. & sine dignitate l. 4. C. de feriis. Dat. Sirmij alij veteres MSS. habent ad Senatum. Agitur verò hanc leg. de Constantiano Præatore. In veteri Notitia Præfectorum Vrbi per Annos 320. 321. 322. non Seuerus, verum Valerius Maximus P. V. ponitur.
- Seuerus sub Constantino Magno P. V. 325. l. 3. de diuersis rescriptis. Malè in huius leg. inscriptione alicubi PP. l. 2. de Iudiciis.
326. l. 3. de bonis vacantib.
- Sine dignitate 326. l. 1. unde vi: l. 2. de filiis milit. apparit.
- Acilius Seuerus hic P. V. Romæ fuit, à Pridie Nonas Ianuar. Anno 325. ad Idus Nouembr. Anno 326. vt testatur vetus auctor Notitiæ Præfectorum Urbis.
- Seuerus sub Constantino Magno Comes Hispaniarum 333. l. 2. de fide testium: l. 5. de donationibus. 334. l. 3. de maternis bonis.
- Sine dignitate 336. l. 8. de nauticariis. Fit hanc leg. mentio Hispaniarum.
- Seuerus sub Constantio P. V. Nullus talis P. V. hoc Anno designatur in Notitiâ Præfectorum Urbis. 343. l. 1. de Lenonibus. Dat. Hierap.
- Seuerus sub Constantio sine dignitate 355. l. 12. de Episcopis. Inscriptio ita habet, Seuerus suo salutem.
- Seuerus sub Valentiniano, Comes domesticorum 364. l. 2. 3. de domesticis. Dat. Med. Huius Seueri Comitum domesticorum sub Valentiniano meminit Ammianus Marcellinus, in gestis Anni 367. lib. 27. p. 371.
- Seuerus sub Valentiniano Vicarius Urbis. 365. l. 2. de actoribus & procur. Dat. Med. P. V. 365. l. 68. de Decurionib. Dat. Veronæ. Fit hanc leg. mentio ordinis Auellinatium.
- Seuerus sub Valentiniano Sen. Magister militum. 371. l. 11. de diuersis officiis. 372. l. 11. de re milit. Dat. Treueris.
- Huius Seueri Magistri militum meminit Ammianus Marcellinus in gestis Anno 367. 368. & 369. lib. 27. pag. 367. & 375. In gestis Anni 370. lib. 28. pag. 402. in gestis Anni 371. lib. 29. pag. 425. Est & Libanij Oratio Ἐπιτομή, vbi cum ait ἑρατώτατος ἐν τῷ ἔργῳ.
- Seuerus sub Valentiniano Iun. P. V. [7p. PP.] 382. l. 8. de Legatis. PP. Karthag. Agitur in hac lege de δόκιμοις decretorum Prouincialium: quæ ad PP. pertinebat. l. 4. de calce coctoribus. Agitur in hac leg. de calce Urbis Romæ. l. 1. de mendicantibus non inualidis. Dat. Patani. l. 2. de lucris officiorum. PP. 382. l. 6. de desertorib. PP. Rom. l. 13. de cohort. Dat. Med. Fuit igitur Seuerus hic PP. & quidem Italia & Africa, vt ex argumento & subscriptionibus legum illarum colligimus.
- Seuerus sub Valentiniano Iun. & Theodosio M. Comes & Castrensis, 390. l. 12. de Palatinis S. L. Dat. Med.
- Seuerus sub Arcadio P. V. 398. l. 14. de Numerar. Dat. Nicia. l. 39. de operibus publicis. Dat. Constantinop. Sine die & C o s s. l. 33. de Prætorib. De hoc Seuerus accipio Symmachum, lib. 7. epist. 11. & lib. 8. epist. 6.
- Syagrius sub Gratiano & Valentiniano Iun. Magister Officiorum 379. l. 2. de comenau. Ad hanc Syagrii Magisteriam Officiorum pertinere existimo Symmachii epist. 98. lib. 1. vbi ait,

Tua

- Tua virtus est, omnes qui Palatinis stipendiis onerati sunt inuare presidio. Huius quoque meminit lib. 3. epist. 19.
- PP. 380. l. 38. de appellationib. l. 4. de desertorib. PP. Rom.
381. l. 36. de cursu publico: l. 15. de diuersis officio. Inscriptio huius leg. malè habet P. V.
382. l. 88. de Decurionibus. PP. Karthag. l. 14. de extraordinariis. Lecta Capuæ. l. 89. de Decurion. Dat. Viminacio III. Non. Iul.
- Consul 381. cum Eucherio, 282. cum Antonio. Syagrii huius Præfecturam & Consulatum memorat Ammianus Marcellinus, lib. 28. pag. 393. Per Syagrium, inquit, tunc Notarium, postea Præfectum & Consulem. Aufonius quoque ad Syagrium carmen scripsit. Ad eundem Symmachi epist. 34. datæ extant lib. 1. ab epist. 88. ad ultim. de eodem agit & lib. 3. epist. 19. De Præfecturâ Prætorianâ Italiæ eius indicium ep. 96. & l. 4. de desertorib. de Præfecturâ Prætorianâ Galliarum epist. 95. 97. Integro verò nomine dicebatur Asianus Syagrius teste Sidonio Apollinari, lib. 1. epist. 7. Triplicem eius Præfecturam idem memorat lib. 7. epist. 12. At cur? Ideò quia triennio eam continuauit, ait Sirmundus, nempe Anno 380. 381. 382. A quo dissentit Gutherius 2. de offic. dom. Aug. De hoc etiam accipienda sunt illa Ambrosij in Concilio Aquileensi. Denique etiam Præfectus Italia licentis dedit, vt si vellet conuenire, in potestate haberet.
- Siburius sub Gratiano PP. 379. l. 7. de reparat. appellat. Dat. Treu. III. Non. Dec. Ad hunc Siburium extant Symmachi epistolæ tres lib. 3. putâ epist. 43. 44. 45. è quibus 43. ait eum Concilio publico iudicio Principis accessisse. De eodem Siburio accipio Marcellum, Virum Illustrem ex Magistro Officiorum, in epist. ad filios suos: vbi Illustrem Virum vocat, & Gallum fuisse indicat. Ad Siburium extant Libanij in Cod. Regio quinque epist. 859. 875. 876. 883. 908.
- Siluanus sub Constante Imp. Comes & Magister equitum & peditum 349. Limenio & Catullino C o s s. l. 2. de re militari. Dat. Sirmio. Comes & Magister militiæ 349. l. 3. de diuersis officiis. Dat. Sirmio. Hic postè Tyrannidem in Galliis adsumpsit, cæsusque est.
- Siluanus sub Theodosio Magno Dux & Corrector [7p. Com.] limitis Tripolitani 393. l. 33. de Decurion. Dat. Constantinop.
- Simplicius sub Valentiniano Vicarius Urbis Romæ 374. l. 1. de his qui latrones. PP. Rom. Simplicij huius Vicarij V. R. meminit disertè Am. Marcellinus, lib. 8. pag. 390. Mentio & in Gratiani rescripto apud Baronium.
- Simplicius sub Arcadio Magister militum 396. l. 56. de cursu publico. Dat. Constantinop.
- PP. P. 396. l. 28. de Prætorib. Dat. Constantinop. Agitur hanc leg. de his qui Ducatum administrarunt, & armatam militiam perulerunt. Comes & Magister vtriusque militiæ 398. l. 3. de pascuis. Dat. Constantinop. Agitur hanc leg. de prætis Antiochenis & Apamensis.
- Ad hunc Simplicium extant tres Synesij epistolæ, putâ epist. 24. 28. 130. ex quâ postremâ de Magisteriâ eius militum coniecturam facere licet.
- Simplicius sub Honorio Præfes Tripol. 399. l. 59. de appellat. Dat. Verona.
- Simplicius, sub Theodosio Iun. Proconsul Asiæ sine die & C o s s. l. 2. de officio Proconsulis Legati. Agitur hanc leg. de Consulari Hellepontis,

- & de Vicario Asiæ. Meminit & hanc leg. Partis sui (Arcadij scilicet) Theodosius.
- Sophronius sub Valentiniano Seniore Consulatus Piceni 370. l. 71. de Decurion. Dat. Treu.
- Meminit Ammianus Marcellinus, lib. 26. p. 345. in gestis Anni 365. Sophronij Notarij postè P. V. Constantinop. Sophronio Magistro septem Basilij epistolæ inscribuntur, putâ epistola 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. Sophronio ἑρατῶν Gregorij Nazianzeni epistola 58. seu 52. 59. & 60. Et epist. 107. & seq. Eidem Sophronio inscribitur Libanij epist. 822. ex cuius argumento discimus eum P. V. fuisse, vbi Præsidem vel Principem malè vertit Interpres.
- Sperechius sub Honorio Comes R. P. 397. l. 12. de tyrionibus: l. 14. de iure fisci. Dat. Mediol. In hac leg. Hyperechius vocatur. Huius Sperechij vel Hyperechij Illustris Viri meminit Symmachus, lib. 9. epist. 51. lib. 5. epist. 54. 66. vbi haud obscure eum Comitem R. P. indicat, & Illustrem Virum vocat. In gestis purgationis Cæciliani & Felicis sub Constantino memoratur Sperechius Sacerdos Ionis, Dunmuit in Africâ: vide reliqua in Hyperechium.
- Stilicho Comes & Magister vtriusque militiæ sub Theodosio Magno in Oriente 392. l. 18. de erogat. militar. ann. l. 3. de salgano. Dat. Constantinop.
- Sub Honorio in Occidente per Galliam, & Italiam.
398. l. ult. de filiis milit. appar. Dat. Med.
399. l. 1. de excoctione & transf. Dat. Med.
400. l. 12. de Veteranis: l. ult. de re milit. Dat. Med.
- Comes & Magister militum vocatur hanc leg. 407. l. 18. de tyrionibus. Comes & Magister militum, vocatur hanc leg. l. ultim. de Veteranis. Dat. Romæ.
- Consul 400. cum Aureliano. 405. cum Anthemio.
- Hostis publicus iudicatus Anno 408. l. 1. de litorum & itin. custod. Eius vt satellitum ipsius bona proscripita anno 408. l. 20. 21. 22. de bonis proscriptorum. Comitatu Urbis Romæ iidem prohibiti. l. 20. de panis. De Stilichone hoc passim Historici, Claudianus etiam, & nos ad Philostorgium. Ad eundem extant Symmachi epist. 14. priores lib. 4.
- Strategius sub Honorio Vicarius Africæ 403. l. 3. de ambiu. Dat. Rau. Comes R. P. 410. Varane C o s s. l. 50. de hereticis. Dat. Rau. Ita habet Paris. editio. Malè.
- Strategius sub Theodosio Iun. PP. Illyrici 415. l. 1. de decurionibus & silentariis. Dat. Constantinop.
- Strator sub Arcadio & Honorio Peræquator. Memoratur Anno 396. l. 5. de Censurib.
- Studius sub Arcadio Comes R. P. 401. l. 17. de bonis proscripi. l. 23. de petitionib. Eadem hæc lex est, & Data Constantinop. P. V. 404. l. 37. de Episcopis. Agitur hanc leg. de incendio exorto Constantinop. l. conuenientula 11. Cod. Inst. de Episcopis. Dat. Constantinop. IV. Kal. Septembr. l. 5. de his qui super religione. Dat. Constantinop. III. Id. Septemb. Ad hunc Studium P. V. extat Chrysoptomi epistola, inter Saullianas 57. tomo 7. pag. 197. Frontonianas 197. pag. 921. Ἐπιτομή ἐπιτομῶν τῆς πόλεως, quâ eum consolatur de morte fratris. De eo Theodorus Romanus Diaconus apud Palladium in dial. in narratione de exilio Ioannis Chrysoptomi, & de incendio tam Constantinopoli exorto, quo pertinent & hæc duæ constitutiones.

Syagrius,

Syagrius, vide *supra* Syagrius.

Symmachus sub Constantino Magno sine dignitate Anno D. 319. Constantino A. V. & Licinio C o s s. l. 1. de denunciatione. Dat. Sirmio. Acc. Corintho Licinio & Constantino tribuitur hæc lex Cod. Iust. l. 2. Cod. si ex pluribus tutor. l. vnic. de dolo malo. Dat. Naïso. Inscriptio ita habet, ad Symmachum P. C. In Cod. Iust. ad Symmachum Vicarium malè.

Consul cum Gallicano 330. Hic integro nomine L. Aurelius Symmachus.

Symmachus sub Valentiniano Sen. Hic integro nomine Lucius Aurelius Anianus Symmachus. P. V. 364. D. Iouiano & Varroniano C o s s. l. 3. 4. 5. 6. de Pistoribus: l. 10. de erog. mil. ann. l. 11. 12. de operibus publicis. l. 1. de priuileg. corpor. P. R. l. 1. de calcis costoribus. l. 1. de saccharis: l. 5. de panis: l. 8. de annona & tribut. l. 19. de cursu publ. l. 1. de canone frum. P. R. l. 1. de Nautis Tiberinis: l. 16. quorum appellationes: l. 34. de appellationibus. l. 6. de bonis proscriptorum: l. 62. de Decurionibus. 365. Valentiniano & Valente C o s s. l. 8. de pænis: l. 8. & l. 11. de Pistoribus. l. 2. de reparat. appellat. l. 9. de iure fisci: l. 2. de præd. nauicular. l. 12. tributa in ipsi speciebus: l. 1. de fide Catholica: l. 12. quorum appellationes. Sine die & C o s s. l. 9. Cod. de dignitatibus. In quibusdam Codicibus hæc lex Iuliano tribuitur: in aliis Valentiniano, Valenti & Gratiano: & data dicitur ad Symmachum PP. in qua inscriptione, si vera, reponendam P. P. Symmachus hic, pater fuit Symmachi epistolographi de quo mox. Hanc verò Symmachi Præfecturam Vrbanam memorat Ammianus Marcellinus, lib. 27. & vetus inscriptio, cui additus Consulatus, Gratiano IV. & Merobaude C o s s. id est, Anno D. 377. vbi & integro nomine Lucius Aurelius Anianus Symmachus vocatur.

Symmachus [filius, Epistolographus.] [Hic integro nomine C. Aurelius Anianus Symmachus in Fastis Capitolinis] Macrobius quoque & Sidonius Apollinaris hunc Quintum vocant: sub Valentiniano Seniore Corrector Lucaniae & Brittiorum 365. imò 368. l. 25. de cursu publico. Proconsul Africæ 370. vel 373. l. 73. de Decur. Dat. Treu. Symmachus ipse Proconsularem Vitum se appellat lib. 10. epist. 16. item caram sibi Africam dicit lib. 2. epist. 63. amicam lib. 10. epist. 1. iudicio & amore Karthaginis gloriatur, lib. 8. epist. 20 sibi que gratulatur ob merita laudè que suas celebratas apud Africam lib. 8. epist. 5. Tandem in carmine lib. 1. epist. 1. de se.

Hic inter inuenale decus, sed bonore senilis
Biseno celsus Symmache fasce cluis.

Sub Valentiniano Iun. P. V. 384. Richomere & Clearcho C o s s. l. 4. de appellationibus. Post alia. Dat. Med. l. 4. de sententiis ex periculo. Dat. Med. l. disputare 9. Cod. Iust. de crimine sacril. Dat. Med. Hic est ille Symmachus P. V. cuius hodie Epistolæ extant, cuius liber decimus continet feruè Relationes ipsius tanquam P. V. Meminit huius Vrbane Præfecturæ, sibi delatæ ipse lib. 10. epist. 16. Ambrosius lib. 5. epist. 31 ad Valentinianum, & epist. 88. ad Eugenium: Prudentius qui aduersus eum scripsit: Augustinus lib. 5. Confession. c. 13. Paulinus in vita Ambrosij. Consul cum Tatiano Anno D. 391. Huius Consulatus sui meminit ipse lib. 1. epist. 1. lib. 2. epistola 62. 63. 64. lib. 5. epist. 10. 15. lib. 9. epist. 120. & ultim. Anni quoque sequentis Consulatus ita notatur in l. 3. de fide & iure hæta. Post Consulatum Tatiani & Symmachi.

Symmachus [nepos, Epistolographi filius] qui integro nomine Quintus Flavius Memmius Symmachus sub Honorio Imper. Proconsul Africæ 415. l. 65. de appellat. Dat. Rau. Consul cum Victore 424. in l. 1. de actionibus certo temp. fin. Cum alias Victor solus C o s s. ponatur in aliis legibus & Fastis, neque Symmachus Victoris collega fuit, Marcellinus Castinus Victori collegam addit, cuius memoria damnata fuit.

Synelius sub Theodosio Iun. sine dignitate 411. l. 10. de curiosis. Dat. Constantinop.

Synelius hic est Comes S. L. vt vel ex d. l. 10. satis colligitur, cuius mortui mentio quoque fit in l. ultim. de murilegulis: Anno 436. cui successit Anysius: Anytio post alios, Apollonius d. l. ultim. Eiusdem meminit auctor Chronici Alexandrini: & Ζωζώνος (hæc vox tollenda est) Κόμης ἢ ἀρχιεπίσκοπος videndus & Synelius Episcopus Cyrenæus epist. 18. 35.

Syrrianus sub Theodosio Iunior Grammaticus Græcus Constantinopoli 425. Fit eius mentio l. vnic. de professoribus qui in Vrbe Constantinop. Dat. Constantinop.

T

Tatobandus sub Valentiniano, Gratiano & Theodosio Dux Mesopotamiæ, sine die & C o s s. l. 1. Cod. Iust. qua res venire. Fortè Harionbaudes de quo Marcellinus sub Constantio Anno D. 359. lib. 18. p. 124. nam & alij Cod. habent Caribandus, sine dignitate 349. l. 2. de raptis Virginum. Fortè Titianus, vide *infra* Titianus.

Tatianus sub Valente Præfectus Ægypti 367. Lupicino & Iouino C o s s. l. 1. si Curialis relicta ciuitate. Dat. Constantinop.

Tatiani huius Præfecti Ægypti mentio apud Suidam in voce Οὐδάνος: in vita Athanasij apud Photium num. p. 1450. & in Farragine Alexandrinâ, vbi dicitur, eum Lupicino & Iouino COSS. introisse in Alexandriam primùm Augustalium, VI. Kal. Febr. addunturque duo præterea de eo. Nempe, eum condidisse in Alexandria fluuium [id est, lauacrum vel Aquæductum] qui vocatur Tatianus. Item eum portas fecisse, dictas Petrinæ, auro perfusas. In eadem Farragine iterum Augustalium fuisse dicitur, A. 374. 375. 376. verùm C o s s. ibi turbati.

Comes S. L. 374. l. 8. de murilegulis. Dat. Antiochiæ. Agitur hæc leg. de Lyniis Scythopolitanis, l. 1. de fabricensibus. Dat. Antiochiæ. Agitur hæc lege de Antiochia & de Constantinopoli. l. 8. de falsa moneta. Dat. Antiochiæ. Sine die & C o s s. l. non solum 2. Cod. Iust. de commerciis. huius legi inscribuntur perpetram Gratianus, Valentinianus & Theodosius.

Sub Theodosio Magno PP. 380. l. 3. Cod. Iust. de litigiosis. Dat. Thessalonicæ. Item rursus Constantinop.

385. l. 3. Cod. Iust. de offic. Præf. Præf. Orientis. Dat. Cap. [7 p. Constantinop.]

386. l. 16. de accusationibus.

388. l. 2. de his qui super relig. cont. Dat. Stobis. l. 11. de Decurionibus. Dat. Scupis. Fit mentio hæc leg. Bythinia, & variorum in eâ oppidorum. l. 2. de fabricensibus.

389. l. 120. de Decurionibus. l. 5. ne quid publ. latit. Inscriptio huius legis sic habet, Hanc, Tatiane K. NB. l. 17. de hæreticis: l. 16. de cohortalibus. Dat. Med. Erat hoc tempore Theodosius in Italiâ. l. 8. de falsa moneta. Dat. Constantinop. id est, reddita.

reddita. Inscriptio huius legis sic habet, Hanc Tatiane K. NB. l. 5. de Quæstoribus. Dat. Foro Flamini. l. 19. de hæret. Dat. Med.

390. l. 4. de tutoribus: l. 17. de accusationibus: l. 121. de Decurionibus. l. 27. de Episcopis: l. 18. de extraordinariis. Dat. Med. l. 28. de Episcopis: l. 122. de Decurionibus. l. 1. de Monachis: l. 19. de nauicular. Dat. Veronæ.

391. Consul cum Symmacho l. 1. de patribus qui filios distr. Dat. Mediol. l. 19. de extraordinariis. Dat. Med. Difertè in inscriptione huius legis Titianus vocatur PP. Orientis. l. 4. de naufragiis: l. 123. de Decurionibus. l. 5. sine censu. Dat. Constantinop.

392. Arcadio I I. & Rufino C o s s. l. 15. de pænis. Data Constantinop. Agitur hæc leg. de Comitæ Orientis & de Præfecto Augustali. l. 1. Cod. Iust. si secundo nups. l. ultim. de defensoribus ciuitatum: l. 8. de Iudæis: l. 1. de Monachis: l. 2. de hæreticis: l. 127. de Decurionibus. Dat. Constantinop. Præf. Kalend. Iul. l. quicumque 25. Cod. Iust. de procuratoribus. Dat. XVIII. Kal. Octobr.

393. l. 19. de erog. mil. ann. Dat. Constantinop. Hanc leg. Rufino PP. inscribi oportet.

Tatianus hic PP. factus in locum Cynegij: testis Zosimus, lib. 4. pag. 769. de quo plura idem pag. 774. Eidem in PP. successus Rufinus: vide in Rufinus. De huius cæde, proscriptio Claudianus, Zosimus, Libanius in Lucianum, Asterius. Huius Tatiani mentio Anno 393. l. 12. 13. de bonis proscriptorum: l. 23. de annona & tributis: l. 131. de Decurionibus: & l. 19. de erog. mil. ann. & Anno 396. l. 9. de indulgent. criminum. Ad Tatianum extant in Cod. Vaticano plures Libanij epistolæ lib. 1. epist. 95. lib. 2. epist. 236. 243. 263. 264. 298. lib. 5. epist. 167. 176. 205. 209. 245. 249. 277. In Regio verò Codice quindecim epistolæ 109. 399. 336. 747. 751. 767. vbi multæ eius laudes congeruntur 768. 795. 806. 837. 855. 880. 884. 886. 914. De eodem agit & epistola 781. 815.

Taurus sub Constantio PP. 353. vel 354. l. 4. de Paganis. Præfert hæc lex malè Annum 342. l. 40. de Decur. Dat. Rau.

355. Arbitrione & Lolliano C o s s. l. 8. Cod. vbi causæ fiscales. Dat. Sirmij. l. 2. de erog. milit. ann. Dignitatis titulus omisus hæc leg. Agitur hæc leg. de Africâ. l. 43. de Decurionibus. Data Mediolani. l. 2. de Iurisdictione. Data Mediolani. l. 1. de Legatis. Dat. Mediolani. Agitur hæc leg. de Prouinciis Africanis. l. 8. de exactionibus. Acc. Karthag.

356. vel 357. l. 5. de diuersis rescriptis. Data Mediol.

357. l. 8. de extraordinariis. Dat. Mediol. l. 2. de curiosis. Dat. Mediolani. l. 5. de Aduariis. Dat. Romæ. l. 8. de cursu publico. Data Mediolani. l. 3. de Iurisdictione. Dat. & Accepta. l. 1. de Iustrali collatione. Acc. Romæ. l. 9. de cursu publico. Dat. Mediol. l. 3. de erog. milit. ann. Dat. Sirmio. l. 27. de appellationibus. Dat. Sirmij. Agitur hæc lege de Sardinia, Sicilia, Campania, Calabria, Bruttis, Piceno, Emilia, Venetia & cæteris, de que P. V.

358. l. 4. de bonis proscriptorum. Dat. Sirmii. Acc. l. 2. de murilegulis. Dat. Mediol. l. 6. de cohortalibus. Data Epistola PP. cui hæc sacra fuerat antelata l. 6. de maleficus. Dat. Arimini. l. 7. de diu. offic. Dat. Med.

359. l. 9. de extraordinariis. PP. Romæ. Agitur hæc leg. de Africa, Italia Vrbariis regionibus Tom. VI.

& Sicilia. l. 28. de appellationibus. Dat. Singiduno Acc. Romæ. 360. l. 15. de Episcopis. Data epistola Mediol. Agitur hæc lege de Synodo Sirmienfi, item de Italia, Hispania & Africa. l. 2. de Iustrali conlat. Acc. Karthag.

361. l. 7. de cohortalibus: l. 49. de Decurionibus: l. 4. Cod. de Episcopis. Dat. I V. Kal. Septemb. De Tauro hoc PP. per Italiam Ammianus Marcellinus, lib. 21. p. 200. 203. lib. 22. pag. 222. & Iulianus Orat. ad S. P. Q. Athen. pag. 524. Sulpitius Seuerus lib. 2. sacra historia aliique in historiâ Synodi Ariminensis: à Iuliano in exilium actus Vercellas, his ipsis C o s s. Marcell. d. p. 222.

Taurus sub Theodosio Iunior Comes R. P. 416. l. 12. de Palatinis S. L. Constantinop.

Consul Anno 428. cum Felice.

PP. 433. l. 16. de indulgent. debitorum: l. 17. seu ultim. de numerariis: l. 9. Cod. de adfessoribus domesticis, &c. Dat. Constantinop. Iungendæ autem hæc leges: omisâ dignitas in huius legis inscriptione.

PP. & Patricius 434. l. 15. de indulgent. debitor. Dat. Constantinop. l. vnic. de bonis Clericorum. Ildorus ei successit in PP. Orientis, Ildoro Florentius.

Ad hunc Taurum Patricium extat Theodori epistola 88. vbi etiam ait cum τὰς μεγίστας κοσμητικὰς ἀρχάς, & τὰς διαπραγμάτευσις ἀλλοτρίων πραγμάτων τὸ ὑψιφθ, & τὸ ἄλλ' ἠναίμων προσωτέων. Ad eundem extat Ildori Pelusiotæ lib. 3. epist. 194. vbi eum vocat ἀρχαῖς ἀρετῆς ἀφειδέων βασιλευσίων, & lib. 5. epist. 40. ἀρχαῖος τέλειον.

Tautomedes sub Valentiniano Sen. Dux Daciæ Ripensis 364. l. 13. de operibus publicis. Dat. Med. vide Teutomeres: cui inscribitur in Codice Vaticano Libanij epist. 3. lib. 4. Fortè idem Teutomeres, qui Protector Domesticus fuit Constantij, teste Ammiano Marcellino, & Francus, vt iam quoque coniecit Vales. de gestis veterum Franc. lib. 1. p. 44.

Terentius sub Valentiniano Sen. Corrector Tusciæ 364. l. 4. de Iurisdictione. Dat. Med. l. 61. de Decurionibus. Agitur hæc leg. de Vrbe Vulsiniensium. 365. l. 65. de Decurionibus. Dat. Mediolani. Terentij huius Correctoris Tusciæ meminit Ammianus Marcellinus lib. 27. p. 360.

Terentius sub Theodosio Magno Episcopus Scythiæ. 381. lex 3. de fide Catholica. Data Heracleæ.

Tertullianus sub Constantino Magno P. V. Comes dioceseos Asianæ. 330. lex 1. finium regundorum.

Tertullus sub Constantino Magno Proconsul Africæ. 326. l. 3. de falsa moneta. In huius legis inscriptione malè expressum P. P. Africa, pro P. C. Africa. An hic Tertullus idem est cum eo qui postea sub Constante Vicarius Vrbs Romæ fuit Anno 340. de quo Notitia vetus Præfectorum Vrbi: mox & P. V. sub Constantio: cuius meminit Marcellinus, libro 19. & 21.

Thalassius sub Constantio PP. 357. l. 7. de Iudæis. Data Mediolani. Huius Thalassij PP. Antiochiæ præsentis sub Gallo C. & sic PP. Orientis meminit Ammianus Marcellinus, lib. 14. pag. 3. & 18. vbi eum arrogantis ingenij vocat, meminit & in causâ Photini Epiphanius hæresis 71. quem & scribit Synodo Sirmienfi & disputationi Basilij interfuisse vna cum Datiano,

ciano , Cereale & Tauro. De eius apud Constantium auctoritate & gratia Zosimus lib.2. pag.698. in rebus Magnentij. Hic antea Comes fuerat, teste Athanasio ad solitariam vitam agen. pag.637. Idem à Constantio ad Constantem fratrem missus Perobionem, eodem Athanasio teste, Apol. ad Constantium. Ad eundem extant quatuor Libanij epistolæ in Codice Vaticano lib.2. epist. 291. lib.3. epist. 67. 77. lib.5. epist. 213. in Regio epist. 378. & 847.

Thalassius sub Gratiano & Valentiniano Iuniore Proconsul Africae. 378. l.12. de appellationib. l.23. quorum appellaciones. Dat. Treuer. l.24. dicit. l.25. dicit. Dat. Treu. Thalassius hic quem cum superiori nonnulli perperam confundunt , Ausonij gener fuit. De cuius Proconsulatu Ausonius loquitur, in Epicedio patris , sub persona patris sui.

Huius & ego natum & generum Proconsule vidit, Et in Protreptico ad Nepotem,

Et cui Proconsul genitor , Praefectus auunculus instans.

De hoc vide & Symmachum lib.1. epist. 19. & lib.5. epist. 58. Integro verò nomine Euronius Thalassius vocabatur.

Thalassius sub Theodosio Iun. Comes R. P. 430. l. ultim. de petitionibus. Dat. Constantinop. Hic Thalassius postea PP. fuit ; teste Socrate libro ultimo : & quidem per Illyricum , vt docet lex 7. Cod. Iustin. de advocat. dinerf. Iudiciorum.

Themistius sub Constantio Philosophus. Fit eius mentio in Constantij leg. Anno 361. l.12. de Praetoribus : vbi ait , eius scientiam dignitatem augere : eidemque ius tribuit Senatui & Senatufconsulto celebrando interesse. Ad hunc Themistium Philosophum qui & Praefectus Urbis Constantinopolitanae fuit , extant duæ Gregorij Nazianzeni epistola 139. & 140. plures item Libanij.

Theodorus sub Constantio P. V. Praefes Arabiae. 346. l.4. de pœnis. Consularis Syriae Cœles 347. l.8. quorum appellaciones. Alius ab hoc Theodorus Consularis Syriae , ad quem extat Chrysostomi epistola inter Frontonianas 139. De Theodoro Consulari Syriae Libanius de vita sua , pag.69. & ad quem proculdubio extant plures eiusdem epistolæ in Codice Vaticano & Regio.

Theodorus sub Gratiano & Valentiniano Comes R. P. 380. l.12. de extraordinariis munerib. Data Treueris. Agitur hæc lege de Suburbicariis partibus. Ex-Proconsule Africae, & Achaiae. Hanc Comitiam R. P. Theodori, simul & describit Claudianus Panegyrico in eius Consulatum à vers. 38.

Hinc sacra mandantur opes , &c.

Theodorus sub Theodosio Magno Defensor 385. l. in Defensorib. 4. C. Iust. de defensorib. civitatum. Dat. Constantinop.

Theodorus sub Honorio fuit PP. bis , vt docet Claudianus [Galliarum primò] 395. l. 40. 148. de Decurionibus. Data Mediolani. Memorat hanc Theodori Praefecturam Praetorianam Galliarum simulque eam describit Claudianus in C o s. huius Theodori à v. 47. Sic cum clara diu. &c. In hac P. Praetorianâ Galliarum successit Theodoro Vincentius , vide Symmachum epistola 23. lib.9. P. Italiae postea quo tempore Vincentius PP. Galliarum erat : hanc memorat & describit , & laudat Claudianus d. loco. Sic fatum , tradente Deo , &c.

397. l.21. de extraordinar. Agitur de Episcopo Vibis Romæ. l.30. de Episcopis : l.11. de extraordinariis. Dat. Mediolani. l.13. de tyronibus. Dat. Patavi. Agitur hæc lege de Amplissimi Ordinis petitione.

398. Honorio A. IV. & Eutychno C o s. l.37. de operibus publicis : l.157. de Decurionibus : l.1. de pretio panis Ostiensis : l.4. de Canone frum. Urbis Romæ : l.20. de Pistoribus : l.31. de Episcopis. Agitur hæc lege de Iudicibus Africanis, & de Comite Africa. l.11. de Iurisdictione : l.1. Cod. Iustin. de status.

399. l.58. de appellationibus : l.12. de Agentibus in rebus. Hanc eius geminam Praefecturam Praetorianam memorat & describit Claudianus Panegyrico in eius Consul.

— ipsa hac Amplissima Sedes

Orantem stupuit, BIS LAVDATVRA REGENTE M.

Item :

— eadem rursum complexa potestas

Euehit & reducem notis imponit habenis.

Et :

Sed meritis tantum redeunt, actisq; priores

Commendat repetitur honos, virtusq; reducit.

Apertè quoque eum indicat Symmachus lib.9. epist. 23. ad eundem eiusdem Symmachij 13. epistolæ extant lib.5. ab epist. 4. Consul autem Anno D. 399. in cuius Consulatum extat Claudianij Panegyricus, vt quoque meminit Symmachus lib.5. epist. 5. 6. 10. 11.

Theodorus sub Honorio PP. 408. l.4. de indulgent. debitorum. Dat. Mediolani. Agitur hæc lege de Italiâ. l.20. de pœnis : l.20. de bonis proscriptor. Data Mediolani. l.21. dicit. i. Agitur his legibus de Stilichone , eiuſque satellitibus & de Vrbe Româ. l.4. de testimonialib. Dat. Rauennæ. Agitur hæc lege de Vrbe sacratissimâ. l.2. de bonis proscriptorum. Dat. Rauennæ. Agitur hæc lege de Stilichone eiuſque filio Eucherio. l.7. de officio Reſtoris Prouincia : l.quisquis 16. Cod. Iust. si certum pet.

PP. II. 408. l.45. de hereticis. Dat. Rau. V. Kal. Decemb.

PP. 408. l.39. de Episcopis. Dat. Rauennæ. Kal. Decemb. l.1. de licorum & itiner. custod. Dat. Rauennæ. Agitur hæc leg. de Stilichone. l.25. de petitionibus. Dat. Rau. I V. Id. Decembr. Agitur hæc lege de Illyrici partibus : & Illyticum Oriensque opponitur Impertij parti cui Honorius praerat. l. ultim. de postliminio. Dat. Rau. l.8. Cod. de Episcop. and.

409. l. vnic. si nuptia ex rescripto pet. Data Rauennæ.

PP. II. 409. l.46. de hereticis. Dat. Rauennæ. PP. Sine die & C o s. l. nobiliores 3. Cod. de commerciis : l. in coniunctione 20. Cod. de nuptiis. Agitur hæc lege de Donatistis. Theodori huius PP. meminit Zosimus lib.5. pag. 808. in Anni 409. gestis : vbi & Praefecturâ eum deiectum , eique Cæcilianum suffectum scribit.

Theodorus sub Theodosio Iun. Melloproximus, vt videtur Scrinij libellorum. Huius fit mentio Anno 416. l.17. de proximis. Dat. Constantinop. Theodosius (Theodosij Magni Imp. pater) Magister Equitum sub Valentiniano & Valente Anno 365. l. vnic. de Nuptiis Gentilium. Reseram potius hanc legem ad Annum 370. vel 373. Huic eidem vindicò legem 1. Cod. qua res exportari, quæ Theodorum Magistrum militum praefert.

Hic Theodosij M. pater est, Arcadij & Honorij aaus cuius Ducis vel Comitibus multa & egregia

gia mentio apud Am. Marcell. lib. 27. 28. 29. Ambrosium de fan. Theod. Symmachum lib. 10. epist. 11. Eundemque pluribus commendat Patavus Panegyrico ad Theodosium filium eius. De hoc V. Claudianum, in III. Honorij C o s. Zosimum lib. 4. Oroſium lib 7. c. 33. Hieronymum Chronico, & alios nominatim. De gestis in Britannia antequam Magister Equitum esset A. 367. 368. 369. agit Marcellinus lib. 27. p. 370. 371. 372. & lib. 28. p. 394. 395. 396. Perstringit & Claudianus in III. Honorij C o s. v. 53. &c. & in 4. C O S. mox Magister equitum factus Anno D. 370. in locum Valentis Iouiani, teste Marcellino lib. 28. pag. 396. Eius itaque iam Magistri Equitum gesta Anno 370. in Rhetia aduersus Alamanos, memorat idem lib. 28. pag. 404. Anno 371. in Africa, lib. 28. pag. 408. & Anno 373. rursum in Africa, lib. 29. pag. 427. & seq. Perstringit & Claudianus d. loco: & in 4. C O S. & de bello Gildon. à v. 330. De eius in Africa caede (Anno vt conicitur 376) Hieronymus Chronico , Oroſius lib. 7. cap. 33. vide & Ambrosium in fun. Theod.

THEODOSIVS M. Imp. eiuſque Consulatus.

THEODOSIVS Iun. Imp. eiuſque Consulatus.

Theodosius sub Valentiniano III. Primicerius Notariorum Anno 426. in subscriptione l. 4. de Senatoribus & glebalis conlatione. Per hunc ea lex in Senatu recitata dicitur : quæ data est ad Senatuum V. R.

PP. 430. l. ultim. de susceptoribus. Dat. Rau. Agitur hæc leg. de Byzacenâ & de Proconsulari Prouinciâ.

Theodotus sub Theodosio Magno Magister Officiorum 393. l. 4. de metaris. Dat. Constantinop. 394. l. 14. de re militari. Dat. Constantinop. P. V. 395. l. 5. de Principibus Agentium. Dat. Constantinop.

Theodotus Theodorus sub Theodosio Iuniore, Comes Aegypti 435. l. 8. de Principibus Agentium in rebus. Hic est Theodorus Augustalium ad quem Iſidorus Pelusiota epist. scribit 462. lib. 3. & lib. 5. epist. 50.

Theophilus sub Arcadio Vicarius Aſiæ 398. l. 16. de re militari.

Theophilus sub Arcadio Episcopus Alexandrinus 404. l. ultim. de his qui super relig.

Theophilus sub Theodosio Iuniore P. V. 425. l. vnic. de Professoribus qui in Vrbe Constant. Dat. Constantinop. 426. l. 22. de diuersis officiis. Dat. Nicomediae. Agitur hæc leg. de regionibus Urbis Const.

Theophilus sub Theodosio Iuniore Grammaticus Latinus Sophista Constantinop. Fit eius mentio Anno 425. l. vnic. de Professor. qui in Vrbe Const.

Tiberianus sub Constantino Magno Comes per Africam 326. Constantino A. VII. & Constantino Cæf. C o s s. l. 1. quemadm. mun. ciuilia. 327. Constantino Cæf. V. & Maximo C o s s. l. 15. de Decurionib. PP. Karthag. In hæc leg. dicitur Animum Tiberianus Com. non addito diaceleſeo nomine.

Tiberianus sub Constantino Magno Vicarius Hispaniarum. 336. Nepotiano & Facundo C o s s. l. 5. de ſponſalib. Acc. Hispani. Propraefectis igitur hic Galliarum per Hispanias fuit. At Hieronymus in Chronico Anno 337. id est , hoc ipſo Anno eum Praefectum Praetorio Galliarum perperam facere videtur. In Cod. Iust. extat quoque Anno D. 332. l. cum seruum 6. de seruis fugitiuis ad Tiberianum Comitem Hispaniarum. Tiberiani denique fit mentio in Valentiniani Iunioris l. 1. Cod. de fundis limitrophis. A. 385. Tom. VI.

vbi dignitas eius non memoratur. Accursius & Cujacius Praefectum Praetorio fuisse coniciunt. Quidam nuper malè Magistrum militum , mox Proconsulem Hispaniæ facit. Inscriptio vetus in Hispania referente Ambrosio Morales, lib. 10. b. ſt. Hisp. c. 44. Ex OFFICINA HOMONI VTERE FELIX VASCONI IN CHRISTO PRO C. TIBERIANO, FACIUM EST HORREVM ET DN. VALENTINIANO AVG. TER ET EVTROPIO V. C. CONS. SCRIB. ELRFANTO. Procul dubio hic idem qui postea P. V. fuit: cuius meminit Vopiscus initio vita Aureliani, quem Iunium Tiberianum vocat.

Timasius sub Theodosio Magno Comes & Magister Equitum 386. l. 5. de ſenent. ex periculo. Dat. Constantinop. Timasij huius Magistri militum meminit Ambrosius lib. 10. epist. 89. vbi Magistrum equitum & peditum vocat, Tunc Timasius Magister equitum & peditum vocat, Tunc Timasius Monachos esse vehementior. Ad hunc extant quatuor Symmachi epistolæ lib. 3. epist. 70. (qua Castrenſes curas ei adſcribit) 71. 72. qua Felicem ei commendat probabilem , exercitatione militiæ, eius vt considerationem habeat. 73. qua & epist. 70. 72. militare eius officium indicat. De eo Zosimus lib. 4. p. 797. in gestis A. 389. eumque Peditum Magistrum vocat lib. 4. p. 772. 777. & lib. 5. p. 786. De eodem & Philostorgius lib. c. 8. Decius exitu & exitio Zosimus d. lib. 5. Asterius homilia. Sozomenus lib. 8. c. 7. Hieronymus in Epitaphio Nepotiani, fol. 8. vide & Suidam duobus locis in V. mudeta & in V. Τιμασιον. Consul cum Promoto Anno D. 389.

Timotheus sub Theodosio Magno Episcopus Alexandrinus. Fit eius mentio Anno 381. l. 3. de ſide Catholica.

Tatianus sub Constantino Magno sine dignitate 316. l. 2. de cursu publico.

Titianus sub Constante P. V. 340. l. 1. de ſepulchro viol. Dat. Med. V. II. Kal. Iul.

Titianus hic P. V. fuit Anno 339. & 340. v. Notitiam veterem Praefectorum: Vbi integro nomine Fabius Titianus vocatur. Et in veteribus inscriptionibus Romæ Tib. vel Tib. Fabius Titianus p. 193. n. 4. 7. 8. p. 407. n. 8.

Sine dignitate 343. l. 36. de Decurion. Dat. pro Acc. fontè Triueris.

PP. 349. l. 3. de re militi. De hoc Titiano PP. Galliarum Hieronymus Chronico , Anno Constantis 8. id est , Anno 344. Hic postea Magnentij partes secutus est. Sub eodem P. V. fuit A. 350. 351. vt testatur Vetus Notitia Praefectorum Urbis. Ab eodem ad Constantium legatus missus fuit, auctor Zosimus lib. 2. p. 698. vbi vocatur αὐτὸς ἄντὶ τοῦ Πάριου συγκατάθετος.

Titianus sub Valente Comes S. L. 377. l. 14. de diuersis officiis. Dat. Antiochiae.

Titianus sub Valentiniano Iun. Vicarius Africae. 380. l. 17. de Pistorib. Dat. Triu. Hic est Celsinus Titianus , ad quem extant Symmachi epist. 13. lib. 1. ab epist. 56. qui eum Vicarium Africae fuisse apertè indicat, epist. 57. 58. 59. 62. 63. 64. 67. 68. ac nominatim Nimidiæ Consularem sub eo fuisse epist. 63. & Mauritaniae Cæsaream epist. 58. vbi etiam meminit Clementis Episcopi Cæsarienses. Idem epist. 59. vbi curam Annonæ Urbicæ ex Africa Roman subuehendæ ei incumbisse significat, quod etiam optime responder l. 17. de Pistorib. De eodem accipio & Symmachi epist. 84. lib. 2. & lib. 8. epist. 67. Eundem Paganum fuisse ostendit epist. 58. & 62. 65. 67.

Toriobandus sub Valentiniano, Gratiano & Theodosio

dosio Dux Mesopotamiae, sine die & Consule
l.2. Cod. qua res venire. Fortè Hariobaudes: Nam
 alij Codices habent *Cariobandi*, de quo Marcel-
 linus sub Constantio A. 359. *lib. 18. p. 124.*
 Trifolius Comes S.L. sub Theodosio Magno 383.
l.7. de Palatinis S. L. l.11. de murilegulis. Dat.
 Heraclæe. 385. *l.8. & 9. de Palatinis S. L.* Dat.
 Constantinop. PP. sub Valentiniano Iun. 388.
l.15. de heret. Dat. Stobis. *l.6.7. de infirm. his qua*
sub tyr. Dat. Aquil.
 389. *l.3. de decuriis Urbis Romæ.* Dat. Med. Agi-
 tur *hæc leg.* de Vrbe Româ. Fuit igitur PP. Italia.
 Trifolius ex Comite S. L. sub Theodosio Magno
 sub Valentiniano Iun. PP. Italiae fuit, vide quæ
 dico ad *l.15. de heret.*
 Triquetius sub Honorio Comes R. P. 423. *l.4. de*
collat. donator. PP. in foro Traiani. Papius hic
 habet *Strategio*, malè. Triquetij cuiusdam memi-
 nit quoque Symmachus *lib.1. epist.38.* Et Paulus
 Diaconus Triquetij, in *Theodosio Iun.* qui Vanda-
 lis Africæ portionem dedit ad inhabitandum
 pace magis necessariâ quàm vtili. Sed & Au-
 gustinus *lib. de vita beata* Triquetij sæpè memi-
 nit, quem suum eiuem & discipulum vocat.
 Omitto posteriora.
 Troilus [*Troimus* editum] sub Arcadio Comes S.L.
l.11. de Senatoribus & glebalis collat. PP. Med.
 Synefij ad hunc Troilum sunt *epist.26. 73. 91.*
112. 118. 123. de eodem agit & *epist.47.* Malè
 porò in *d.l.1.* editum *Troino.* De Troilo Sophis-
 ta sub Theodosio Iun. v. Socratem *lib.7. c.1.*
 Tuscianus sub Theodosio Magno Comes Orientis
 381. *l.26. de Episcopis.* Dat. Constantinop.

V

VALENS Imperator, & Consulatus eius.
 Valens sub Honorio Comes Domesticorum
 408. *l.42. de heret.* Dat. Rau. An is Valens, de quo
 Zosimus in gestis Anni 409. *lib.8. p.819. 827.*
 VALENTINIANVS Senior: Imperator, cuius-
 que Consulatus.
 VALENTINIANVS Iunior Imperator, cuius-
 que Consulatus.
 VALENTINIANVS III. Imperator, Con-
 stantij Imperatoris & Placidiae filius.
 Valentinus sub Constantino Magno Consularis
 Numidiae. 336. *l.7. de Episcopis.*
 Valentinus sub Valentiniano Sen. Consularis Pi-
 ceni 365. *l.2. de exhibendis reis: l.4. quibus equo-
 rum usus.* Dat. Med. *l.5. de pactis: l.17. de operib.
 publ.* Meminit & Ammianus Marcellinus sub
 Constantio *lib.18. p.128.* in gestis Anni 359. Valen-
 tinni Tribuni Protectorum, mox Ducis in
 Illyrico: vt & sub Valentiniano *lib... p.* Valen-
 tinni Pannonij exulis in Britannia res nouas mo-
 lientis, Kalendarium quoque vetus Romanum
 quod Heruagius primus edidit, sub Constantio
 ferimè scriptum, *Valentino* cuidam inscribitur.
 Valerianus sub Constantino Magno sine dignitate
 317. *l.4. Cod. de seruis fugitiuis.*
 Valerianus [al. Valentinianus] sub Constantino
 Magno agens Vicarium Praefecturam 330. *l.3.*
de sponsalibus. Valerius quidam Vicarius Africae,
 ad quem Constantinus Magnus literas dedit,
 de exilio Donatistarum soluto & eorum furore
 Deo vindici mittendo, apud Augustinum *post*
collat. cap.33.
 Rateinus Valerianus sub Constantino Magno sine
 dignitate, sine die & Consule *l.1. de Perfectionis-
 matu dignitate.*
 Valerianus sub Valentiniano Sen. Vicarius His-

paniarum 365. *l.2. de offic. Reftor. Pron.* Praelata
 Verona. *l.4. de custodia reorum.* Praelata literis
 V. C. Vicarij Veronae.
 Valerianus sub Valentiniano Seniore P. V. 366.
l.9. de accusatiomb. Dat. Remis. Vbi noranda illa
Sedis Tuae.
 Valerianus sub Gratiano & Valentiniano Iuniore
 P. V. 381. *l.5. de honorariis codicillis.* Dat. Mediol.
l.2. de Primicariis. l.2. de proximis. Dat. Med. Iun-
 gendae sunt inter se hæc leges. In huius legis in-
 scriptione omiffa dignitas. *l.2. de Equis Curulib.*
 Dat. Aquil. Agitur hæc leg. de Campanorum popu-
 lo, & de factionibus in Vrbe venerabili. *l.6. de*
señicis. Agitur hæc leg. de Vrbe Româ. Dat.
 Treu. *l.7. disto tit. l.8. eod. tit.* Dat. Aquileiae. Va-
 leriani V. C. Senatoris praefectura potestatis, seu
 potiffimæ dignitatis, Anno 384. meminit Sym-
 machus *lib.10. epist.44.* cui lat in Epito erat.
 Valerius sub Theodosio Magno Comes S. L. 386.
l.11. de Palatinis S. L. in subscriptione Legis.
 Valerius sub Theodosio Iun. Inspector cum Theo-
 doro & Aftacio. Meminit Theodosius Iun. An-
 no 415. *l.6. de parociniis vicorum.*
 Valerius sub Theodosio Iun.
 Comes R. P. 425. *l.32. de petitionib.* Sine die &
 C o s s. *l. vlt. Cod. de Agricolis & mancip. dom.*
 Comes S. L. 427. *l.17. de murilegulis.*
 Magister Officiorum & ordinarius Ex-Consule
 435. *l. vltim. de Princip. Agent. l. vlt. de metatis.*
 Dat. Constantinop. Ad Valerium Virum Illu-
 strem Comitem extat Augustini Epistola. De
 eo & *lib. adn. Iulianum:* item eiusdem libri duo
 de *Nuptiis:* vbi v. initium *lib.2.*
 Varanes Consul sub Theodosio Iun. Anno D. 410.
 Annus quoque proximus 411. ita notatus *PC.*
Varanis. Hic Anno superiore 409. *epist. 261.*
 erat cum Aftacio, vt testatur Chronicon Ale-
 xandrinum. Ad Varanem extat Libanij epistola
 in *Cod. Vatic. lib.2. epist.261.*
 Varus sub Honorio V. C. Vicarius Urbis Romæ
 398. in subscriptione *l.25. de annonâ & tributis.*
 Hic Varus omniud videtur, ad quem extat Sym-
 machi *epist.16. Auctuarij:* vbi agit de Apulia &
 Campania, atque Varum Prouincialium aduer-
 sis mederi, salutarèmq; manum laborantibus
 porrigere: eundemque hortatur, vt iter ad
 Campaniam celeriter pronoueat, & vt Apulia
 subueniat à quibus frumenta posebantur. Por-
 rò Campania & Apulia inter alias Prouincias
 sub dispositione Vicarij Urbis Romæ fuere, vt
 docet Notitia Imperij.
 Venantius sub Honorio Comes R. P. 422. *l.13. de*
indulg. debitor. PP. 423. *l.2. de decurion. & silent.*
 Dat. Rau.
 Verinus sub Constantino Magno dignitatis ti-
 tulus omiffus 314. *l. vnic. de Curatorib. Kalendario.*
 PP. Kal. Febr. Hæc leg. integro nomine *Loerius*
Verinus vocatur. Verini [sic 2c.] huius Vicarij
 Praefectorum per Africam, quo tempore Aelia-
 nus erat Proconsul Africae (Anno 320.) memi-
 nit Constantinus *epist. ad Probianum PC.* Afri-
 cae apud Augustinum *epist.68.*
 Dignitatis titulus omiffus 319. *l.1. de falsa mo-
 nera: l.1. de inoffic. testam. Hæc leg.* integro no-
 mine *Lucrins Verinus.*
 Vicarius Africae [iterum scilicet] 318. & 319.
l. vnic. de parricidiis. Data A. 318. Acc. Karthag.
 Anno 319. 319. *l.1. de famosis libellis.* PP. Kart.
 Eiusdem Constantini ad Valerium Verinum
 Vicarium Africae epistola, seu Indulgentia pro
 Donatistis ab exilio relaxandis Crispo II. &
 Constantino II. C o s s. 3. Nonas Maias, me-
 moratur.

moratur. In Collatione Karthag. die 3 c. 549. ab
 Augustino in breuiculo collationis diei 3. circa fin.
p.582. post collat. cap.31. 35. & epist.152. p.698.
 Sine dignitate * 324. *l. v. his qui veniam atatis:*
l.1. familiae erfiscuinde.
 326. *l.2. de Suaris.* In hæc leg. *Lucrins Verinus*
 vocatur.
 * P. V. accipe. Fuit scilicet Lucer, vel Lucius
 Verinus P. V. ab Iribus Sept. Anno 323. toto
 Anno 324. ad Pridie Nonas Ianuar. vsque, An-
 no 325. vt testatur vetus Notitia Praefectorum
 Urbis. De hoc porò Verino extat Symmachi
 epigramma.
 Veronicianus Vicarius Asiae sub Constantino
 Magno 334. *l.4. de Numerariis.* Sub Constantio
l.2. de his qui administr. 346. l.6. de extraord. mun.
 Verfennius Fortunatus, vide *suprà Fortunatus.*
 Iulius Verus sub Constantino Magno Vicarius
 Italiae. 321. *l.4. de priuileg. eorum qui in sacro*
Palatio. PP. Id. Mart.
 Vertius Rufinus, vide *suprà Rufinus.*
 Victor sub Constantino Magno 327. Rationalis
 Urbis Romæ. *l.14. de appellat.*
 Victor sub Valente Imp. Dux Aegypti. 364. *l.5. de*
Legatis. Agitur hæc leg. de Legatis *Gemilium &*
Regulis.
 Victor sub Valente Imper. Magister militum 364.
l.12. de erogat. mil. ann. Dat. Bona mansione.
 Hic Victor factus *εργωδης*, à Iuliano, teste Zo-
 simo *lib.3. pag.713.* Inque eâ dignitate retentus
 à Valentiniano, *lib.4. p.735.* Ad hunc Victorem
εργωδης extat Baslij *epist.374. vt & Gregorij*
Nazianzeni epist.133. 134. vbi disertè dignita-
 tem seu officium eius militare designat: De eo-
 dem Ammianus Marcellinus, *lib.26. pag.339. &*
lib.27. pag.364. 366. Hunc verò Christianum &
 Orthodoxum fuisse Basilius testatur *d. epist.374.*
 & Gregorius *d. epist.133.* quæ eum hortatur ad
 procurandam pacem Ecclesiae.
 Consul cum Valentiniano NP. P. Anno D. 369.
 Ad Victorem hunc *ἀνὸς ἐργωδης* extat Baslij
epist. vlt. Ad Victorem quoque Libanij est in
 Codice Vaticano. *lib.5. epist.125.*
 Victorinus sub Constantino Magno Veteranus.
 Fit mentio Anno 320. *l.2. de Veteranis.*
 Victorius sub Theodosio Magno Proconsul Asiae
 392. *l.125. de Decurion. l.8. de reparat. appellat.*
 393. *l.50. de appellat. l.4. de Cognitorib. l.5. de*
reuoandis donat. Iungendæ inter se. *l.4. de con-*
sistunt. Principum.
 394. *l.22. de hereticis.*
 Victorus sub Honorio Proconsul Africae. 398. *l.3.*
de Calumnioribus.
 Vincentius sub Honorio sine dignitate 395. *l.33. de*
operibus publ. Huius legis inscriptio sic habet,
Hæc Vincenti K. NB.
 PP. Galliarum 397. *l.5. Cod. Iust. de Iurisdict.*
 PP. 398. Honorio I V. & Eutyichiano C o s s.
l.58. de cursu. Dat. Mediol. *l. vnic. de Burgariis.*
 Dat. Med. Hæc leg. fit mentio Hispaniarum.
 PP. Galliarum 399. Theodoro C o s s. *l.26. de*
annonâ & trib.
 PP. 399. *l. vnic. de centurionib.* Dat. Med. 400. *l.6.*
de metatis. Dat. Med.
 PP. Galliarum 400. Stilichone & Aureliano
 C o s s. *l.10. de desertorib. l.1.2.3. de his qui con-*
dit. propr.
 PP. sine die & C o s s. *l.1. vtrum vi: l.33. Cod.*
Iust. de Agricolis & censuis.
 PP. 400. *l.61. de cursu.* Fit mentio hæc leg. Macro-
 bij qui Vicarius Hispaniarum erat, vt docet *l.15.*
de Paganis.

Ad hunc Vincentium scriptæ extant tres Sym-
 machi epistolæ *lib.9.7. nona & 23.* in quâ postre-
 mæ docet, eum in Praefecturâ Prætorianâ Gal-
 liarum Theodoro suffectum; Meminit eius &
 Senectus Sulpitius *1. dialogo c.17.* Consul cum
 Frauita Anno D.
 Vindicianus sub Gratiano Vicarius 378. *l.9. de*
metallis. Agitur hæc leg. de Praefectis Prætorio
 Galliarum & Italiae, & de Sardinia. Sine digni-
 tate 379. *l.12. de Medicis.* Dat. Triuer. Comes
 Archiatrorum hic est: cuius epistola extat inter
 opera Medicorum.
 Vitalianus sub Theodosio Iun. Dux Lybiae 417.
l.16. de numerariis. Dat. Constantinop.
 Vitalis sub Honorio Praefectus annonae. 403. *l.11.*
de Pistorib. Dat. Rau.
 Viuentius sub Valentiniano Sen. P. V. 364. *l.7. de*
Pistorib. Dat. Altino. In hæc leg. Symmachi P. V.
 nomen reponendum. 367. *l.11. de pænis: l.3. de*
maulgent. crim. Dat. Rom. [5c. Remis:] Meminit
 huius Viuentij P. V. Ammianus Marcellinus,
lib.27. p.361. vbi tamen in MSS. optimis *In-*
uentius vocatur pariter vt apud eundem *lib.26.*
p.338. cuius & Iuentij P. V. sub Valentiniano
 meminit Symmachus *lib.10. epist.43.* ad filium
 eius Valentinianum Iun. Et ita hic in Codice
 Theod. reponendum cenfer Doctiff. Valefius.
 Viuentius sub Valentiniano Sen. PP. Galliarum
 365. *l.4. de censu.*
 PP. 365. *l.3. de relationib.* Dat. Treu.
 PP. Galliarum 365. *l.5. de tyronib.* Dat. Triberis.
 Referendæ sunt ad Annum 368.
 PP. 368. *l.30. de cursu publico.* 369. *l.1. ne opera*
à collationib. l.4. de officio Reftor. Pron. Dat. Treu.
l.10. de diuers. offie. Dat. Complati.
 PP. Galliarum 369. *l.1. de fide & iure baste.* Dat.
 Treu. Huius quoque nomen fortè reponendum
 loco *Licinij* in *l.1. Cod. de fundis limit.*
 PP. 370. *l.6. de censu.* Dat. Triu. 371. *l.75. de*
Decurionib. Dat. Treu.
 P. V. 371. *l.1. de scenicis.* Dat. Triu. Hic idem
 videtur qui *Inuentius* PP. perpetam apud Mar-
 cellum *lib.36. p.454.*
 Volufianus, vide *suprà Lufanus* sub Constantino
 Magno 314. Volufiano & Aniano C o s s. *l.1.*
de nauicular. l. vnic. de ingenio. PP. Romæ. P. V...
 315. *l.2. quorum appellat.* PP. V. Kal. Mart. Rom.
 Hic Volufianus P. V. fuit à V. I. Idus Decemb.
 Anno 313. toto Anno 314. & 315. ad XIII. Kal.
 Sept. vt docet auctor Notitiæ Praefectorum,
 Consul cum Aniano 314.
 Sine dignitate 321. *l.1. de Medicis & Professor.*
 PP. [7c. P. V.] sine die & C o s s. *l.2. Cod. Iust. de*
dignitatib.
 Volufianus sub Constantio Vicarius Urbis 355.
 Arbitrone & Lolliano C o s s. *l.2. de incestis*
nupt. Dat. Rom.
 PP. 355. *l.2. de his qui per metum.* Dat. Mediol.
l.26. de appellat. l.12. quorum appellat. In hæc leg.
 fit mentio Praefecti Urbis & Proconsulis (Afri-
 cae scilicet.)
 P. V. 355. *l.1. quis Imperatorem 6. Cod. qui testam.*
fac. post. Dat. Med.
 Volufianus sub Valentiniano Sen. P. V. 364. *l.1. de*
conditis in publ. borrea, fortè Aproniano inscri-
 pta. Agitur hæc leg. de Praefecto Urbis & de Prae-
 fecto annonae. Dat. V. I. Id. April.
 365. *l.22. de cursu publico.* Prolata literis XII.
 Kalend. Mart. Rom. Accepta I V. Kal. April.
 Venabrij. Hac lege iubetur Volufianus cun-
 ctos iudices monere. *l.18. de Pratoribus.* Sin-
 ceritas tua. Data I V. Kalendas Iul. *l.67. de*
 C C C 3 Decurio

Decurionibus. Data Mediolani III. Kalendar. Iul.
 Vicarius Urbis 365. l. 3. de *calcis coctorib.* Dat. Med. III. Id. Aug. Serenitas tua Patens Karissime & amantissime.
 P. V. 365. l. *unic. de secundo lapsu*. Dat. Mediol. III. Non. Sept.
 P. V. sine die & Coss. l. 1. *Cod. de officio*. P. V. Iungenda est hæc l. 1. *Cod. de apparit. P. F. ann.*
 Item, l. 1. *de conditis*.
 Mentio huius Volusiani P. V. in quinque veteribus inscriptionibus p. 28. n. 5. p. 101. n. 9. p. 285. num. 6. p. 286. n. 1. 2. & p. 387. n. 5. Vbi Ciconius Rufus Volusianus integro nomine tempore Valentis Imp. nuncupatur. Iterum Præfectum V. fuisse docent quatuor inscriptiones p. 102. 285. 286. Puto fuisse primum P. V. A. 364. ante Symmachum & iterum Anno 373. Valentinianno & Valente IV. Coss.
 P. Prætorio Anno D. 365. l. 1. *de precibus Imp. offer.* vbi subscriptio habet Dat. Rom. XV. Kal. Octobr. Vide & inscriptionem, p. 28. n. 5. l. 2. *de præscript.* 30. vel 40. ann. Dat. VIII. Kal. Aug. al. P. V. Agitur hæc leg. de Præfectorum Prætorio sententiis.
 Est & alius Rufus Antonius Agrippinus Volusianus Præfectus Urbis in veteri inscriptione pag. 193. n. 10.
 Volusianus sub Valentinianno III.
 PP. 428. l. *ult. de tyronib.* Dat. Rau. Fit mentio hæc leg. Proconsularis Prouinciæ.
 429. l. 35. *de annonâ & trib.* Dat. Rau. l. 32. *de susceptorib.* Dat. Rau. l. *digna vox* 4. *Cod. de legib.* Dat. Rau.
 Sine die & Coss. l. 5. *Cod. de executorib.* Extat ad hunc Illustrem Volusianum Augustini ep. 1. & 3. & retrò ipsius Volusiani ad Augustinum epist. 2. Eiusdem meminit Augustinus epist. 5. & Marcellinus epist. 4.
 Sub Constantio Imp. Valentinianni III. patre idem Anno 421. fuit P. V. ad quem eo Anno extat Imp. illius edictum aduersus Pelagianos

ac nominatim aduersus Cœlestinum. De huius conuersione per Proclum Ep. Constantinop. Anno D. 434. vide Baronium ex Metaphr. 31. Ianuar. Phorium *bibl. n. 52.*

Vranus sub Constantio 339. l. 5. *de annonâ & trib.*
 Vesacius sub Honorio Comes R. P. 414. l. 2. *Cod. de officio Com. S. Pal.* seu l. *ultim. Cod. de offic. Com. R. P.* 416. l. 13. *de Censitorib.* 417. l. *ult. de locat. fund.* Dat. Rau.

Vesicinus sub Valente Comes 364. Fit eius mentio in Valentis l. 12. *de erogat. mil. ann.*

Vesicinus sub Valentinianno Præfectus annonæ 372. l. 14. *de Pistorib.* Data Triu. De hoc accipiendus Marcellinus lib. 28. p. 389. quem & Vicarium Urbis Romæ post Maximinum fuisse indicat.

Vesicinus sub Honorio Comes S. L. 405. l. 19. *de bonis proscripior.* Dat. Rau. Agitur hæc leg. de bonis Gildonia.

Vetus, sub Constantino Magno Vicarius 314. l. 1. *de dilationib.* Dat. II. Non. Mart. *Vrsus* Rationalis Africa in epist. Constantini Magni, quæ data Anno 313. ad Cæcilianum Ep. apud Eusebium lib. 10. cap. 6. Itaque hic reponendum ad *Vrsum* VI. CL. vide quæ ad Annum l. *plura noto*. Sine dignitate 337. [Refero ad Annum 313.] l. 5. *Cod. vbi causa fiscales.* Sub Constantio & Constante Consul cum Polemio 338.

Vetus sub Theodosio Iun. P. V. 415. l. 1. *de decur. & silentiar.* 416. l. 180. *de Decurionib.* Dat. Constantinop. l. 2. *de frumento Urbis Const.* Viti huius P. V. meminit ter Anno 415. & 6. Chronicon Alexandr.

Z

Zenophilus Consul cum Dalmatio Anno Domini 333.

Zosimus sub Valentinianno Præses nouæ Epiri. 373. l. *unic. de stratoribus.* Data Apolloniæ [id est, reddita] l. *unic. ne Præfectianus.* Data Mediolani.

TOPOGRAPHIA
 THEODOSIANA:
 SIVE
 ORBIS ROMANVS,
 EX
 CODICE THEODOSIANO
 DE PROMPTVS.

TOPOGRAPHIA CODICIS THEODOSIANI.

PARS PRIMA, QVA CONTINENTVR

GENERALIA de Imperio Romano, cuiusque diuisione & Partibus.

I. ¶ IMPERIVM Romanum.

ORBIS appellatione notatur : quo sensu.

Romanus orbis l. ultim. de fide Cathol. l. 5. de metallis.

Terrarum Orbis l. 5. de nauticariis: omnis orbis terrarum. l. 18. de hereticis.

Totus orbis l. 6. in fin. de hereticis.

Orbis, & orbis terrarum, pro Imperio Romano: Ethicus Cosmogr. Omnis orbis terra intra annos 32 à dimensibus peragratus est. Sic apud Græcos οὐρανός; vel illo D. Lucae cap. 2. loco, οὐρανός τε καὶ ἡ γῆ οὐρανός τε καὶ ἡ γῆ: unde & Oecumenicis Conciliis nomen.

II. ¶ De Imperio Romano diuiso in Occidentale & Orientale (seu Geminos orbis: quomodo eos vocat Claudianus, idemque geminam aulam, geminos axes.)

Occidentales partes. l. 48. de heret. l. ult. de Iudeis. Occid. partes. Nouella Theod. 2. Hesperia hæc sæpè Claudiano.

Oriens l. 1. de littorum & iim. custod.

Partes Orientis l. 58. de Decurion. Ita Theodosius Magnus l. cunctos 2. de fide Cathol. intelligendus, de Oriente, cunctos populos quos clementia nostra regit temperamentum.

Ita Honorius (cui Occidentis Imperium cesserat.)

ex Oriente (inquit) ad hanc Imperij partem, d. l. 1. littorum & iim. custod.

in nostro Orbe, ait idem l. 20. de Paganis.

Occidentali, scilicet cui ipse præerat: non vniuerso Orbe Romano, vt perperam visum nuper nonnemi. Gemini quippe Orbis fuere; Claudianus, de bello Gildonico.

Conspirant GEMINI franis communibus ORBES.

Rutilius Numantianus, de veteri Româ.

Exaudi Regina T V I pulcherrima MVNDI.

Sidonius, de nouâ Româ, seu Constantinop.

regina Orientis

ORBIS Roma T V I.

Quam constat meis partibus esse damnosam: ait Tom. VI,

idem Honorius lex 158. de Decurionibus. Theodosius Iunior quoque l. 2. de littore & itin. custod. Vt nullus nostri possit Imperij regiones inreperere.

Diucto idem quoque iure Oriens & Occidens quandoque utebantur l. 58. de Decurion.

Vtriusque verò Orbis sua quædam & summa Metropolis, & Regina fuit, Roma & Constanti-nopolis, noua Roma de quo in Urbibus.

III. ¶ De DIOECESIBVS in quas diuisus uterque Orbis, & sic Imperium Romanum.

I. Mentio fit Diœceson hoc Codice l. 17. de susceptoribus: l. 34. de nauticar. l. 23. in princ. de diuers. offic. l. 3. de equorum conlat. l. 9. de Legatis l. 12. de metallis, &c. l. 11. de medicis: & aliis legibus sequentibus.

II. Diœcesis est plurium simul Prouinciæ administratio. Idem opponuntur singulæ Prouinciæ, integræ diœcesis l. 9. de Legatis: & l. 3. de equorum conlat.

Balsamo, in Can. 9. Concilij Chalcedon. Δοκίμας ὁ θεὸς ἡ τοῦ αἵματος ἐκείνου ἐκείνου ἐκείνου: vide & Noticiam Imperij, &c.

III. Synonyma diœceson.

1. Partes, pro diœcesi: veluti.

1. Ægypti partes in subdititiâ l. ultim. de Episcopali iudicio: seu Ægyptiacæ, l. 14. de nauticariis. Itaque & Alexandrinus Episcopus d. l. ult. dicitur Præsul in suis partibus omnium Sacerdotum, id est, per Ægypti diœcesim.

2. Macedonia partes: quomodo repono l. 3. de Senatorib.

3. Illyrici partes l. 25. de pethionib. seu Illyricianæ partes l. 49. de operib. publ.

4. Italia partes l. 15. de Episcopis.

5. Orientis partes l. 3. de militari veste: l. 3. de fide Cathol.

6. Suburbicaria partes l. 12. de extraordinar. munerib.

Partes etiam pro tractu quouis l. ultim. de Curiosis.

2. ¶ Tractus pro diœcesi, veluti Ægyptiacus tractus l. 3. de inductionib.

D D d. Illyrici

Illyrici tractus l.8. de metallis. Sic Orientalis tractus l. ultim. in princ. Cod. Iust. de tempor. & reparat. appellat. Am- manianus, Constantij nomine per omnes Orien- tis tractus abolito. Orientis tractus l. nul- li 13. eod. Cod. de fundis patrimon.

IV. Nomina dicecesionum singularum vide plura parte 2. in Notitia Dicecesionum.] Sub Theodosio Magno Anno D. 381.

1. Thracia, in qua Constantinopolis, Scythia, Marcianopolis.

2. Aegyptus: cuius Metropolis, Alexandria.

3. Oriens: in qua Laodicea, Tarsus.

4. Asia & Asiana dicecesis: in qua Iconium, Antiochia [Pisidia scilicet.]

5. Pontica dicecesis: in qua Caesarea [Cappadocia] Melita, Nisa l. 3. de fide Cathol. Sozomenus lib. 7. cap. 9. Quare diuisionem secuta quoque Catholica Ecclesia, cano- ne 2. Concilij Constantinopolit. vide & So- crate lib. 5. cap. 8. qui canonem illum enarrat, de quo plenè ad eam l. 3.

Aegypti Dicecesis l. ult. de Episcop. iudicio: quæ & Aegyptiaca dicecesis l. 97. de Decurion.

Africana Dicecesis l. 3. de equorum contat.

Asiana Dicecesis l. 3. de militari veste: l. 12. de metallis: l. 69. de Decurionibus: d. l. 3. de fide Cathol.

Galliarum Dicecesis l. 11. de Medicis & Profes- soribus.

Pontica Dicecesis l. vnic. de Comitibus & Tribu- nus schol. d. l. 3. de militari veste: l. 7. de deservor. l. 42. de cursu publico: l. 12. de metallis: l. 94. de Decurionibus: d. l. 3. de fide Cathol. [Socra- tes, lib. 25. cap. 8.] l. 10. de heretic.

V. Praefectis Praetorio plures regulariter diceceses parebant l. 2. in fin. de Episcop. iudicio. Itaque & in l. 4. de Praetoribus: pro Dicecesim legat quis Diceceses: nisi fortè Diceceses ibi appellatio pro integrâ Praefectura exaudienda. Et sanè in inscriptione reponendum P. V.

VI. Singulae Diceceses regebantur à

1. Comitibus. Itaque, Comitibus Diceceses, Ducibus Prouinciarum opponuntur l. vnic. de Comi- tibus & Tribunis scholarum.

2. Vicariis l. 9. de Legatis.

Vnde Vicarij dicuntur Dicecesion Vicarij l. 7. de Deservoribus: l. 42. de cursu publico: l. 12. de exactionib. l. 66. 69. 94. de Decurion. l. 9. de Legatis: l. 10. de hereticis.

Diceceses fortiti l. 1. ne quis in palat. man. Propraefectis Diceceses sibi creditas tempe- rate l. 4. de proximis Comitib. dispositio.

Itaque & Receptoribus Prouinciarum Vicarij opponuntur passim: vt d. l. 9. de Legatis.

3. Magistri militum per singulares diceceses, vide Notit. Dignit.

4. Comes thesaurorum dicecesios l. 23. seu ult. in princ. de diuers. offic.

5. Rationales singularium dicecesion, vide No- titiam Dignit.

VII. Dicecesion

1. Legationes, de quibus vide Paratilon de Le- gatis, quæ singularum Prouinciarum legatio- nibus opponuntur d. l. 9.

2. Synodi l. 23. de Episcopis. [Synodi Dicecesion sunt Synodi Episcoporum è multis Prouin- ciis sub vno Patriarchâ constitutorum: sic in actis Ephefina Concilij, ἡ συνελθῆσα συνὸς ἐν Αλεξανδρείᾳ ἐν τῇ Ἀγρυπτικῇ διοικήσει. Item, ἡ ἀγρία συνὸς τῆς Ανατολικῆς διοικήσεως, dixi fufius ad d. l. 23.]

3. Susceptores l. 17. de susceptoribus. VIII. Metropoles Dicecesion.

Alexandria, Aegyptiacæ Dicecesios Metro- polis. Ided Sedes Praefecti Augustalis fuit Alexandria: l. 1. de Alexandr. pleb. primariis.

Leges ad Praefectum Augustalem datæ pro- positæ Alexandria d. l. 1. [Theodoretus, lib. 1. cap. 4. Αλεξανδρείᾳ πόλις ἐστὶ μεγάλη, καὶ ἀγρυπτικῶν μέγιστος, ἀλλὰ καὶ θρησκείων καὶ λιβύων ὅσῃ πόλις ἀγρυπτικῶν πλεῖστον ἀπὸ πάντων.]

Thessalonica, Macedonia. Ided lex 2. sine censu, quæ inscribitur Comiti Macedoniae Thessa- lonicae data dicitur: Data, inquam, id est reddita: eo quippe tempore Constantinus in Macedonia non erat [Antipater, lib. 1. ἀποδολογ.]

Θεσσαλονίκη Μητροπὴ τῆς ἀπορίας τῆς Μακεδονίας. vide & Theodoretum, lib. 5. c. 17.]

Karthago, Africa dicecesios Metropolis. Ided Leges ad Vicarium Africæ datæ, propositæ Karthagine: vt l. 9. de metatit: l. 1. de famo- sis libell. l. 84. de Decurionib.

Ludos in eâ Sacerdotes Africani edidère l. 145. 176. de Decurion. l. 20. de Paganis.

In Africano Orbe quasi Romam Karthagi- nem vocat Saluianus, lib. 7. quem con- sule.

Vide plura in Urbibus.

Treueris, Galliarum Metropolis. Ided, Clarissima ciuitas per dicecesim Galliarum, vocatur. l. 11. de Medicis & Professorib.

Leges ad Praefectum Praetorio Galliarum da- tæ, propositæ vel datæ seu redditæ Tre- ueris: veluti, l. 50. de cursu: l. 5. de prox- mis Com. disposit. & l. 1. de his qui cum disp. l. 5. de Veteranis: l. 2. de Numerar.

Vide Ausonium, Zosimum, Ammianum, &c.

IV. ¶ De Prouinciis seu RE- GIONIBVS, in quas subdivisum Imperium.

Diceceses singulae Prouinciis pluribus constabant l. 3. de equorum conlatione: Hinc aded integra dicecesis & singulae Prouinciæ opponuntur l. 9. de Legatis.

I. Regiones & Prouincia Regio, pro Prouinciâ, etiam in l. 24. de cohortalib. l. 9. de executoribus.

Repetitio inanis in l. 10. de Curiosis, videatur: vbi scriptum, per diuersas regiones atque Prouincias. Verùm alio significatu.

Regionis appellatio eo loco accipienda: pa- riter vt l. 2. in fin. de integrè restitut. & l. ult. de defensor. ciuit.

II. Principatum Prouinciarum vna, in dicecesi obtinebat: veluti, Africa.

Africa, (ait l. vltim. de tyronibus,) omnium intra Africam [dicecesion] Prouinciarum obtineat principatum.

III. Nomen Prouinciæ, de Metropolis quando- que nomine inditum. Ita Karthago Prouincia l. 9. de Decurionibus. Sext. Rufus, in Breviario ad Valentin. Per omnem Africam sex Prouinciæ factæ sunt, ipsa vbi Karthago est Proconsularis.

Suidas Καρχηδών: ἡ Ἀφρικὴ. Dicta & Prouincia Carthagenensis.

IV. Aliæ Mediterraneæ, aliæ mari alluuntur l. 9. de metallis. Item aliæ Congruæ, eadem & transmarinæ Prouinciæ: quæ in multis diuerso iure fuere, & quæ his consti- tui.

tuti l. 2. de Praetorib. l. 13. de iure fisci: l. 27. de petitionib. l. 41. 45. 46. 64. de appellation. l. 1. de Comitibus rei militaris. vel continuæ Prouin- ciæ l. 8. circa fin. de deservorib. vnde transmarina dilatio, quæ datur ad probationes ex trans- marinâ Prouinciâ petendas. l. vlt. de dilat.

Italis, transmarinæ Prouinciæ sunt Africa- næ: & vicissim Afris, Romanæ & Italicae. Itaque passim apud Africanos Scriptores, & Canones, transmarinæ Ecclesiae, trans- marini Episcopi, transmarina Concilia, iudicia, sunt ferè Romana.

V. Termini Prouinciarum singularum: de quæ SVA CULIQUE privati Prouincia: E A D E M Q V E l. 10. de accusat. & l. 6. eod. tit. quæ ex illa ferè descripta est. l. 2. de offic. iudicum omnium.

Extra hos accusatio prohibita, d. l. 10. & l. 6. & in eâ Prouincia accusandus reus vbi cri- men admissum: etiam Senator, quod abro- gatum. l. 13. eod. vt & Euocatio regulariter ad comitatum Principis. l. 2. de off. iudicum omnium.

In Prouinciâ suâ nemo. 1. Ad sidere potest. l. 1. de adscriptorib. 2. Executoris munere fungi. l. 4. de executoribus. 3. Tabularij l. 9. de Numerariis.

4. Domestici, Profectoris, Stratoris. Agentis in rebus. d. l. 4. de Palatinis S. L. vel R. P.

In eadem Prouincia, dilaciones non tantæ. l. 41. 45. 46. de appellat. Praescriptiones aliæ, l. 2. & 3. de his quid cond. propr.

Delator bonorum ad Prouinciam vbi bona erant, dirigebatur: l. 12. 13. de petitionib.

Donationum acta intra eandem Prouinciam fieri debebant, in quâ res erant, l. 3. de donat.

VI. Metropoles Prouinciarum. De his scilicet. 5. huius partis, veluti Tyrus Metropolis Phœnicæ, vt testatur subscriptio l. 11. de tyronib. Alias repete vid Notitia Urbium.

1. Prouinciæ nomen, quandoque de eorum nomine inditum, vide n. 4.

2. Concilia Prouinciarum in his habita: vt docet inscriptio & subscriptio l. 2. quemadmodum. ciuil. l. 15. de appellation l. 12. 13. de Legatis.

VII. Præiudicia seu singularia iura quarundam Prouinciarum.

Tyronum corpora ipsa in quibusdam Prouin- ciis exigebantur, in aliis pretia. l. 2. de tyronibus.

Annonas Officiorum præstabant nonnullæ, quia transektioni publicæ, neque arcæ aliquod compendium deserte poterant. l. 19. de erogat. mil. ann.

Africæ Proconsularis Sacerdotes immunes à tyronum præstatione l. vlt. de tyronib.

Cursus publicus in quibusdam Prouinciis exhibebatur, l. 5. de cursu publico: vbi vide Paratilon.

Hispaniæ quondam priuilegium quoddam da- tum circa Glebalem collationem: quod abo- litum l. 10. de Senatorib.

VIII. Magistratus, Officia & Munera Prouin- ciarum.

Proconsules, Consulares, Correctores, Præ- sides seu Rectores Prouinciarum, vide Notit. Dignit.

Tabularij alij Prouinciarum, alij Urbium sin- gularum lex omnis 5. de iis qua administr. Et quidem duo tabularij in singulis Prou- inciis. lex 12. de Numerariis: l. 30. de sus- ceptoribus.

Susceptores item duo, d. l. 30.

Tom. V. l.

Agentes duo in rebus per singulas Prouincias curas gerebant, & cursum publicum guber- nabant: l. 2. de curiosis: postea singuli tan- tum lex 8. eodem titulo: vide & Notitiam Imperij.

Munera Prouinciarum l. 8. de contrab. emp.

Sacerdotes siue Sacerdotales singulis & solidis Prouinciis præerant: vnde Prouinciæ Sa- cerdotes. l. 46. 148. de Decurionibus: & Prou- inciæ seu Prouinciarum Sacerdotium. l. 75. 174. eod. Indèque nomina sortiti, Asiarchæ, Syriarchæ, vide Paratilon de Paganis.

IX. A. B. C. Prouinciarum, & F. A. T. V. M. seu ad- uerfa.

1. Concilia Prouinciarum, vide tit. de Legatis. Habita ea in Metropolitanis Urbibus l. 2. quemadmodum. mun. ciu.

Publicus tractatus. l. 148. de Decurionib.

2. Legationes Prouinciarum, vide titulum de Legatis.

3. Infamata quandoque Prouincia integra ob vnius cinis delictum. lex 9. de indulgentiis criminum.

4. Prouinciæ quandoque bene gesto ab aliquo munere eum honesto testimonio prosequen- bantur: & quorundam munerum vacationem ei tribuebant. l. 1. de honor. codicill. l. 25. 52. de Decurionib.

X. D. I. V. I. S. I. O. Prouinciarum.

Vna Prouincia in duas vel plures diuisa.

Hinc Dacia Ripensis, Lugdunensis. Prouin- cia prima, Pannonia-secunda, Syria Coele, Palæstinae duæ. Epirus- Noua, Mauritania- Sicifensis.

XI. ADMINISTRATIO seu Regimen Ciuille Prouinciarum.

Aliæ Proconsularibus, aliæ Consularibus, aliæ Correctoribus, aliæ Præsidiis parebant.

Quandoque vna administratio in aliam mu- tabatur.

XII. Quandoque duæ Prouinciæ iunctæ erant administratione, seu sub vno eodemque Rectore agebant: veluti in Italia. 1. Emilia, Liguria. 2. Apulia, Calabria. 3. Lucania, Bruttij, quan- doque separatos Rectores habebant.

XIII. Prouinciæ, quæ & ipsæ Regiones quan- doque dictæ, in peculiare REGIONES diuisæ: Eoque sensu accipienda Regionum vox in l. vltim. de defensoribus ciu. l. 2. de integrè restit. l. 10. de Curiosis: l. 8. in fin. & 34. de cursu pu- blico. [Quæ Græcis χώραι: à quibus & Cho- repiscopi.]

XIV. His Regionibus præstituti quidam d. l. 8. in fin.

XV. Prouinciæ aliæ, alia varios in vsu confe- rebant. l. 19. de erogat. milit. ann. lex 2. 9. de tyronibus.

V. ¶ De CIVITATIBVS, seu VRBIBVS aliisque locis.

I. Ciuitates Vrbes, ab aliis distinctæ. Hinc, Ciuitas, oppidum, vicus, castellum, muni- cipium l. 16. de Episcopis: vide Augustinum epist. 50.

Vrbes, oppida, municipia. l. 8. in fin. de cohortalibus.

Oppidum, frequens ciuitas, mansio, vicus. l. 35. de cursu.

Ciuitates vniuersæ atque Vrbes. l. 34. de heret. Ciuitates vel oppida loca. l. 17. de pænis: l. 8. de donat.

D. D. J. 2 Vrbes,

- Vrbes, vici, castella. *l. 13. de defertorib.*
 Ciuitates, municipia, vici, castella. *l. 3. de conlat. donat.*
 Ciuitates. & oppida pro eodem *l. 1. de Monachis.*
 Ciuitas & Vrbs absolutè quandoque pro Metropoli: vt *l. 9. de operibus publicis*: vide plura *num. 4.*
 II. *Respublica*, pro Ciuitate vel saltem pro eius re publica *Rubr. & l. 2. tit. de locat. fund. iuris Emphyt. & Reip. l. vnic. de preb. sal. l. 69. de Decur. l. 18. de operib. publ.*
 III. *Genera Ciuitatum*. Non eiusdem meriti. *l. 26. de operibus publicis.*
 Maiores aliæ, aliæ minores. *l. 12. de Decurionib. clariore aliæ, aliæ minores. d. l. 26.*
 Oppida & claræ Vrbes opponuntur. *l. 7. vers. Illud etiam de hereticis*: vide Ansonium *de claris Vrribus.*
 Vrbes maximæ, Roma atque Constantinopolis *l. 2. de feriis.*
 Oppida abdita. *l. 14. de operibus publ.*
 IV. *de Metropolitibus*, aliisque eminentioribus Ciuitatibus.
 Metropoleon mentio *l. 11. de Medicis*: *l. 14. de operibus publicis*: *l. 20. de tyronibus*. Cuiusmodi Tyrus Metropolis Phœnicæ *lex 11. de tyronibus.*
 Hæ Vrbes *ἑξ ὧν διέτα.* *l. 3. de Decurion. V. R.* vide *l. 4. de damno inf. p. 6. l. 1. de Ezechielis cap. 17.* vbi Hieronymus veritè *Ciuitatum maiores*. Vt & Ciuitates. *l. 1. de Spectaculis.*
 Eminentiores Vrbes. *l. 7. de Curiosis*: Frequentiores totius Prouinciæ. *l. 12. de Legatis.* Opulentiores totius Prouinciæ *l. 13. eod. frequentissimæ. l. 1. de Medicis.* Splendidissimæ. *l. 32. de operibus publ.*
 Mandata, Edicta Principum in his proponantur, vt facilius innotescerent.
 Concilia Prouinciarum in Metropoli, vel in frequentiore seu opulentiore totius Prouinciæ Vrbe habita. *l. 12. 13. de Legatis: l. 15. de appellat. l. 2. quemadmodum muner. ciuil.*
 De Professorum numero & annonis in his *l. 11. de Medicis.*
 De operibus publicis in his *l. 14. 32. de operibus publicis.*
 Tributa quædam, puta aurum argentum ibi illatum. *l. 32. 34. de annonæ: l. 2. de susceptoribus.*
 Exactores ibi ordinati in secretario Iudicis, admissio populo.
 Spectacula seu ludi ibi edita à Sacerdotibus *l. 145. 176. de Decurion. l. 20. de Paganis: l. 1. de Spectaculis.*
 Prouinciæ denominatæ de Metropoleon nomine: vt Prouincia Karthago *l. 7. de Decurionibus.*
 V. *de Ciuitatibus* in genere.
 Vrribus frequentandis arcana nonnulla, vide *in Constantinopoli.*
 Ius Italicum Vrbs Constantinopol. de eo titulus expressus *lib. 14.*
 Colonia quædam; Colonia Adrimitina, Colonia Agrippina.
 Consuetudines suæ ciuitatibus & municipiis seruandæ, *l. vnic. de impon. lucr. descript. l. 22. de susceptorib. l. 68. 101. de Decurion. seu Leges l. 51. de Decurionib.*
 Nomina Ciuitatum, de Imperatorum, eorumque

- que coniugum nominibus: vt Eudoxiopolis, ab Eudoxia Arcadij coniuge: cæque in re Vrbiū ambitio, *l. 42. de operib. publ.*
 Natales dies Vrbiū maximarum, Romæ & Constantinopoleos iudicis exempti. *l. 2. de feriis: & l. 7. Cod. eod.*
 Minoribus ciuitatibus aduersus maiores consultum. *l. 12. de Decurionibus: & l. 1. de Spectaculis.*
 De operibus publicis & ornatu ciuitatum: *tit. de operibus publicis: & nominatim l. 1. 14. 18. 26. 37. 41. 43. eod. tit.*
 Palatia Principis ibi. *l. 1. ne quis in Palat. Res, ciuitatum, res publica ciuitatis. l. 2. de Indiciis: l. 6. de Decurion. l. 38. de operibus publ.*
 Loca publica ciuitatum. *l. 9. de operibus publ.*
 Prata publica, pascua, saltus. *l. 2. 3. de pascuis.*
 Fundi *tit. de locat. fund. iuris emphyt. Reip. vel in voce Respublica.*
 Reditus ciuitatum, ex fundis vectigalibus, & ad quid destinari. *l. 10. 18. 26. 32. 33. 41. 47. 48. de operibus publicis: l. 1. de locat. fund. l. vnic. de preb. sal. l. 2. de Veteranis.*
 Pecuniæ ciuitatum, eiusque ratiocinium & dispensatio. *l. 27. 28. de operibus publ. vide tit. de Curat. Kal.*
 Fœnori collocata, eius curator, Curator Kalendarij *tit. de Curatorib. Kalendar.*
 Multæ quædam rei publicæ ciuitatis inlatæ. *l. 2. de Iudiciis.*
 Debitoribus ciuitatum *d. tit. de Curat. Kal.*
 Serui ciuitatum, seu Vrbiū *l. 3. & 4. ad Senatusconsultum Claud.*
 Persona & Partes ciuitatis. Ordines seu Curia, & incolæ *l. 32. de operib. publ.*
 Curia & collegia, seu Curiales & collegiati, Corporati *l. 146. 156. 162. 179. de Decurion.*
 Flamines in singulis municipiis & ciuitatibus, vide *Paratilon de Paganis: l. 60. de Decurion. Coetus, Concilia, Consilia l. 4. 148. de Decurion. l. 84. d. tit. l. 20. de susceptorib. l. 3. de inoffic. test. l. 15. de appellat. l. 1. de libertis.*
 de Maiore eius parte *l. 177. de Decurion. l. 12. de Legatis: de duabus partibus l. 84. 142. de Decurion.*
 Decreta, in defensoribus creandis. *l. 1. de defens. eius: in Legationibus mittendis tit. de Legat. & decret.*
 Administratio, officia, publica.
 Curiales seu decuriones. Magistratus, seu Duumviri municipales *l. 3. 8. de donat.*
 Curæ ciuitatum. *l. 1. de honor. eod. seu Curatores.*
 Defensores ciuitatum, vide *suo tit. lib. 1.*
 Curatores Kalendarij, vide *suo tit.*
 Largitionales ciuitatum. *l. v. de prinil. appar. mag. l. 3. de prinil. eor. qua in sp. l. 6. 12. 13. de susceptorib.*
 Tabularij in singulis ciuitatibus, vide *tit. de numerar.*
 Scribæ, *l. 3. d. tit.*
 Logographi *d. l. 3.*
 Decuriatum ordines *l. 1. de lucis offic.*
 Mœnia, Muri, Portæ, vide *tit. de operibus publ. l. 5. de locat. fund.*
 Metæ propriæ ciuitatis *l. 174. de Decurionib.*
 Pomercia ciuitatum *l. 5. de locat. fundor.*
 Fines *l. 2. in fin. de Indiciis.*
 Territoria ciuitatum *l. 49. 46. 8. de hereticis: l. 18. de lastrali: l. 3. de censitoribus: l. 5. de locat. fundor. l. 186. de Decur. l. 2. ne opera à conlat. Termina ciuitatis l. 60. de Decurion.*

Spectacula

- Spectacula seu Ludi in his, vide *tit. de Spectaculis: l. 145. 176. de Decurionibus: l. 20. de Paganis.*
 Præiugia. Plebs Vrba à censu seu capitatione immunitas. *l. 2. de censu.*
 Matre Curiali natus Antiochiæ Curia vindicatus *l. 51. de Decurion.*
 Intra Vrbes sepeliri vetitum *l. 6. de sepulchroviolat.*
 Ingressu Vrbiū seu oppidorum Monachi interditi *l. 1. 2. de Monachis.*
 Reparatio ciuitatum *l. 1. de locat. fund. iur. emphy. vide & Paratilon de operibus publ.*
 Remissa quandoque nonnulla ciuitatibus in commune *l. vltim. de collat. don.*
 Admissa in ciuitate grauius punita in sp. *l. 6. vers. seruè de Decurionib.*
 Postulata ciuitatum *l. 16. de Legatis.*
 VI. *de ALIIS locis* [quæ in Territoriis Ciuitatum erant.]
 de Burgis *l. 2. de his qui condit. propr. à quibus burgarij, de quibus tit. de burgariis.*
 de Castris *l. 30. de erog. mil. ann.*
 de Castellis *l. 2. de terris limitaneis: l. 13. de defertorib. l. 3. de conlatione donat. l. 16. de Episcopis.*
 de Mansionibus & Mutationibus, vide *l. 9. de*

- annon. & trib. & l. 119. de Decurionib. l. 2. de coniug. aduoc.*
 In his quoque erant Curia & Curiales *dist. l. 119. tit. de cursu publ.*
 de Oppidis, Municipiis, vide *num. 1. huius cap. Consule Paratilon de Decurion.*
 de Pagis, & præpositis Pagorum, *l. 1. de peculio: l. 49. in fin. de Decurion. l. 16. de cursu: l. 1. de iis qua administr. l. 8. de susceptor.*
 de Villis *l. 2. 21. vlt. de hereticis: l. 5. de offic. Reitor. Pron.*
 de Vicis, & Vicinis *tit. de patrocin. vicorum l. 5. de offic. Reitoris Prouinc. l. 3. de conlat. donat. l. 16. 33. de Episcopis: l. 13. de defertor. l. 35. de cursu.*
 ab Oppidis, ciuitatibus municipiis mansionibus separati *d. l. 13. de conlat. donat. & d. l. 16. d. l. 35. de cursu.* ab Vrribus & Castellis *l. 13. de defertor.*
 Inter vicos magni & celebres quidam *l. 33. de Episcopis.*
 Metrocomiæ *l. vltim. de patrocinis vicorum.*
 Ecclesiæ & Clerici in Vicis *l. 16. 33. de Episcopis.*
 Cursus publicus in Vicis, *dist. lege 35. de cursu.*

PARS SECVNDA: QVA CONTINETVR

DIOECESON & ProuinciARVM NOTITIA.

- CHAIÆ, de hac vide *l. 11. de Praetoribus: l. vlt. de bonis vacantibus: l. 17. 18. de exaction. l. 33. de amona & trib. l. 17. 18. de exactionibus: l. 11. de Praetorib.*
 Proconsulum Achaïæ Notitiam repetè ex *Notit. Dignit.*
 Corinthus, Metropolis Achaïæ, vide *Corinthus.*
 Aegyptus, Aegypti diocesis *l. vltim. de Episcopali iudicio: diocesis Aegyptiaca l. 97. de Decurionib.*
 Aegyptiacus tractus *l. 3. de Indictionib.*
 Augustamnica Aegypti Prouincia, v. *Augustamnica.* Item Libya, vide *Libya.*
 Sub dispositione Præfecti Prætorio Orientis *l. 1. de nauib. non excus. l. 31. de erog. mil. ann. l. 1. 46. de patrocin. vicorum: l. 3. de milit. veste.*
 de Comitibus, & Ducibus Aegypti, vide *Notit. Dignit.*
 de Præfecto Augustali seu Aegypti, vide *d. Notitiam*, vnde repetenda Notitia Præfectorum horum.
 de Iudicibus sub Præfecto Aegypti *l. 8. 20. de operibus publ.*
 de Colonis seu Vicinis homologis per Aegyptum, vide *l. 1. 3. 4. 6. de patrocin. vicor.*
 de Curialibus & vectigalium conductoribus *l. 97. de Decurion.*
 de Cursu publico per diocesim Aegypti *l. 38. 51. de cursu.*
 de Defensoribus ciuitatum *l. 2. de defens. ciuit.*
 de Episcopis & Clericis per Aegypti diocesim *l. 11. de Episcopis.*

- de Nilo, Nilique aggeribus per Aegyptum, *l. vnic. de Nili aggerib. non corrup.*
 Indictionis exordium in Aegyptiaca diocesi à Kal. Maij *l. 3. de Indictionib.*
 de Iudæis ac Samaritanis per Aegyptum *l. 18. de Nauiculariis: l. 2. de his qui ad Eccles. conf.*
 Limes Aegyptiacus *l. 52. de tractu.*
 de Comite limitis Aegyptiaci, v. *Notit. Dignit.*
 Familiæ militarium apud Aegyptum *l. 3. de erog. mil. ann.*
 Monazonton seu Monachorum cœtus per Aegyptum *l. 63. de Decurionib.*
 Opera publica per Aegypti diocesim *l. 20. de operibus publ.*
 de Paganis sacrificiis, templis per Aegypti diocesim *l. 11. de Paganis.*
 Disputationes de religione speciatim intra Aegyptum prohibita *l. 3. de his qui super relig. Archierosyna Sacerdotum Aegypti l. 112. de Decurion.*
 In seditiones procliuis Aegypti populus. Eò seu ad eas amolendas spectant *lex 3. de his qui super relig. l. vnic. de his qui plebem audent. l. 2. de defensor. cin.*
 de Re tributaria per Aegypti diocesim *l. 3. de Indictionib.*
 de Vicis & Metrocomiis Aegypti *l. vltim. de patrocin. vicor.*
 de Alexandria Aegypti Metropoli, vide *Vrbiū Notitiam.*
 de Colonis homologis, de Arutis *d. l. vltim. de patrocin. vicor.*

D D d 3

Amilia.

Emilia. De hac vide *l. 17. de appell. l. 2. de extraord. l. unic. de uectigalib.*
 Sub dispositione P. P. Italiae *d. l. 27.*
 Administratione modò iuncta, modò separata à Liguria, vide *Notitiam Dignit.*
 Consularis Æ uiliæ, de eo vide *d. Notit.*
 Africæ diocesis: de hac vide quoque *l. 3. de equor. conlat. l. 2. 3. de erog. mil. ann.*
 Sub dispositione Præfecti Prætorio Italiae *l. 13. de annona & tributis: l. 2. 3. 33. de erog. mil. ann. l. 8. de exactionibus: l. 10. de metasis: l. 1. de milit. veste: l. 4. de susceptor. l. unic. si per obrepe.*
 Prouinciæ diocesces Africanæ, seu Africanæ Prouinciæ vel regiones *l. 3. de equorum conlat. l. 9. de susceptoribus: l. 1. de Legatis: l. 1. de excusat. artif. l. ult. de concess. aduoc. l. 2. de relig. l. unic. si per obrepe.*
 Intra eam Africa seu Proconsularis Prouincia, Principatum obtinebat *l. ult. de tyronib. de Aduocatis per eam l. 2. de concess. aduoc. de Appellationibus per eam l. 5. 6. 3. de appell. de Censuris per eam opulentis, desertis, l. 10. ann. & trib.*
 Concilia per Prouincias Africanas *l. 1. de Legatis.*
 de Curialibus per eam *l. 15. 24. 26. 27. 44. 45. 46. 84. de Decurion. l. 2. de honor. codic.*
 de Cursu publico per eam *l. 15. de cursu publico.*
 de Donatilis per eam *l. 37. 38. 39. 41. 44. 52. 54. 55. de heret. l. 1. 2. 3. 4. 5. ne sanctum bapt.*
 Edictum Constantini ad Afros *l. 2. de cohort.*
 de Episcopis, Ecclesiis & Clericis *l. 29. 31. 34. de Episcopis.*
 Iudices *l. 5. de operibus publicis: l. 17. de Pistorib. l. 31. circa finem de Episcopis: l. 111. de Curiosis.*
 Magistratum nominationes populi suffragiis, *l. 1. quem mun. ciuil.*
 Officiales Aduocati, eorum concessiones *l. 2. de concess. aduoc.*
 de Hæreticis, per diocesim Africanæ, *l. 1. 35. 51. 52. 56. de heretic. l. 2. ne sanctum bapt.*
 Militaria per Africanæ diocesim *l. 2. 3. de erog. mil. ann. l. 1. 3. de diuers. offic.*
 Opera publica *l. 5. 15. de operib. publ.*
 de Priuata re & Magistro rei priuatæ per Africanam, *l. 1. de conlat. fundor. vide & Notitiam Dignitatum sub Comite R. P.*
 Sacerdotes seu Sacerdotales *l. ult. de tyronibus: l. 1. 45. de Decurionib. Ad eos pertinet quoque l. 21. 46. 145. 166. 174. 176. de Decurionibus: l. 2. quemadmodum mun. ciuil. l. 38. de Episcop. l. 52. 54. de hereticis.*
 Res tributaria *l. 10. 11. 13. 16. 17. 30. 31. de annona: l. 4. 8. 9. de exactionib. l. 1. de indulgent. debitorum.*
 Via & earum munitio *l. 2. de itinere mun.*
 De Vicariis Africanæ, vide & *Notit. Dignit.*
 de Comite Africanæ, vide *Notit. Dignit.*
 Africanæ Prouinciæ *l. 1. de Legatis: l. 1. de excusat. artif.*
 Africanæ Prouincia.
 Proconsularis Prouincia, pro Africanæ Prouincia, *l. ultim. de tyronib. l. 34. 63. de cursu: l. 28. de annona: l. 26. de erog. mil. ann. l. 186. de Decurionib. l. 1. 3. de indulg. debitorum: l. ult. de susceptorib.*
 Proconsulum Africanæ Notitiam repetere ex *Notitia Dignit.*
 Sub dispositione P. P. Italiae *l. 10. de metasis: l. ult. de susceptorib. l. 3. de erog. mil. ann.*

Omnium intra Africanam [id est, Africanæ diocesis] Prouinciarum Principatum obtinebat *l. ultim. de tyronibus.* Et idem maioribus expensis fatigabantur eius Sacerdotes, *d. l. ult.* Et idem Sacerdotales eius Prouinciæ à tyronum præstatione immunes *d. l. ult.*
 Ciuitates Prouinciæ Africanæ: Karthago, Hadrumetum: vide *suas locis.*
 de Appellationibus per eam *l. 2. 3. 4. 15. 21. 32. 37. 53. 60. 62. 64. 65. l. ult. de appellat. l. 1. 3. 4. 10. 13. 14. 15. 23. 24. quorum appellat.*
 Concilium Prouinciæ Africanæ: ad id data Constantini Magni *lex maritus 19. Cod. de procuratoribus: quæ dicitur Dat. [id est, PP. vel Redd.] Adrumeti.*
 de Concessionibus frequentibus per Africanam, *l. 1. 3. 4. de concess. aduoc.*
 de Curiiis, Curialibus Dammuiris, *l. 7. 9. 21. 73. 95. 141. 142. 144. 145. 166. 174. 176. 185. 186. de Decurionib. l. ult. quemadmodum mun. ciuil. l. 31. de susceptoribus: de Dammuiralibus l. 2. quem mun. ciuil.*
 de Cursu publico eiusque Præpositis, *l. 7. 10. 34. 63. 64. (si vera est inscriptio) de cursu: l. 9. de Curiosis.*
 de Desertoribus & vagis per Africanam, *l. ult. de desertorib.*
 de Episcopis, Ecclesiis & Clericis *l. 18. 35. 38. 46. de Episcopis.*
 Equorum præstatio seu conlatio per Africanam; *l. 2. de annona: l. 2. de equorum conlat. l. 2. de priuorum qui in S. Pal.*
 Famosi libelli frequentes in Africa sub Constantino Magno & Constante *l. 1. 2. 5. de famos. lib.*
 Gentiles, eorumque Præfecti per Africanam *l. 62. de appellat. l. 1. de terris limitis.*
 de Hæreticis per eam *l. 39. 41. 44. 54. 55. 63. de heret. l. 1. ne sanctum bapt.*
 Horrea fiscalia intra Africanam *l. 16. ultim. de susceptoribus: vide & Ammianum Marcellinum, lib. 28. pag. 385. & eorum Præpositi, dicta lege 16. ultim.*
 Ad instructionem Prouinciæ Numidiæ & Mauritanie ex Prouincia Africa pecunia transmissa, *l. 18. de susceptorib.*
 Itinera per eam *l. 1. de itin. mun.*
 Militaris res per Africanam Prouinciam, *l. 26. 33. de erog. mil. ann. l. 1. de Indiction.*
 Monachi intra Africanam *l. 36. de Episcopis.*
 Moneta: *l. 3. de falsa moneta.*
 Opera publica *l. 1. de operibus publ.*
 de Paganis, sacrificiis & templis, *l. 17. 18. 20. de Paganis.*
 Principales & Honorati *l. 1. de mil. veste: l. 4. ult. de susceptorib.*
 Patrimoniales fundi, & emphyteutici, resque priuata *l. 16. de iure fisci: l. 1. 2. 9. de extraord. l. 19. de exactionib.*
 Res Tributaria *l. 5. 6. 13. de indulgent. debitor. l. 2. 24. 29. 29. 32. 34. de annona & trib. l. 19. 20. ult. de exactionib. l. 2. de superexactionib.*
 Sacerdotes seu Sacerdotales Africanæ Prouinciæ, *l. ultim. de tyronibus: maioribus expensis fatigabantur, & idem à tyronis præstatione immunes erant, d. l. ultim. de Sacerdotalibus & Flaminiibus perpetuis quemadmodum mun. ciuilia.*
 Scenicæ voluptates *l. 2. 3. 9. 13. de scenicis.* Tribunus voluptatum.
 Vestium militarium collatio, susceptio, *l. 31. de susceptoribus.*

Tribunus

Tribunus stabuli in Africa *l. 3. de equorum collat. l. 29. de annona & trib.*
 Rationales Africanæ seu per Africanam, vide *Notit. Dignit.*
 Rationales rei priuatæ per Africanam, vide *dict. Notitiam.*
 Africanum solum *l. 32. de hereticis.*
 Præfectus annonæ Africanæ, & nauicularij sub eo *l. 2. 3. 12. 36. 38. de nauicularij. l. 2. de naufragiis de Latucianis & sub Africanis tit. 19. lib. 7.*
 Annona, commeatu annonariis & nauicularij per Africanam *l. 6. 10. 12. 14. 21. 24. 25. 30. 36. 37. 38. de nauicular. l. 3. 4. 6. 7. ultim. de præd. nauicular. l. 2. 3. ult. de naufragiis: l. 8. de indulgent. debitor. Quæ sub dispositione erant Vicarij Africanæ, d. l. 36. l. 3. 4. de præd. nauic. Proconsulis Africanæ *l. 20. 25. 30. 36. de nauic. & Præfecti annonæ Africanæ l. 2. 3. 12. 36. 38. de nauicular. l. 2. de naufrag. Canon frumentarius ex Africa Romam l. 3. de canon. frum. V. R.*
 Annona etiam Constantinepolim ex Africa translata *l. 2. de naufragiis.*
 Corpora Africanæ *l. 11. de Curiosis.*
 Curiales Africanæ *d. l. 11.*
 Curiosi ex Africa remoti, *l. 11. de Curiosis.*
 Episcopi ex Africa *l. 15. de Episcopis.*
 Leones *l. 1. de uenat. ferar.*
 Signa ex Africa Romam ad lanactorum usum aliisque necessitates: *l. 10. de nauic. l. 10. de nauic. l. 3. de canon. frum. V. R.*
 Marmora & marmorum metalla, *l. 1. de metallis.*
 Gentiles, ad curam & tuitionem limitis atque fossati constituti per Africanam *l. 1. de terris limit. l. 62. de appellat. de iltorum Præfectis d. l. 62.*
 Nauicularij Africanæ *l. 11. de Curiosis: vide & sup. annona.*
 Oleum ex Africa Vrbicario Canonico seu ad usum V. R. delatum *l. 3. de cap. frum. V. R.*
 Pistorum ex Africa Romam missi, *l. 12. 17. de Pistoribus. Eodem pertinet l. 2. de nauic. Possessiones Principis per Africanam, & in his Gilonis proscripta bona l. 7. 9. de metasis.*
 Honorati & possessores per Africanam, *l. 5. de indulgent. debitor. l. 31. 32. de annona.*
 Studiorum ergo adulescentes ex Africa Romam se conferebant, *l. 11. de studiis lib. V. R.*
 Tributorum exactioni per Africanam incumbant Rectores Prouinciarum, Præfectus annonæ & Rationales *l. 8. de exactionib.*
 Alpes, [id est, Alpium Prouincia.]
 Edicta duo per Italiam & Alpes, de desertoribus *l. 1. de desertorib. vbi dixi: vide Zosimum l. 5. pag. 825.*
 Apulia & Calabria sub dispositione Præfecti Prætorio Italiae, *l. 158. de Decurion. l. 7. de indulgent. debitor. l. 1. quibus equorum vsus.*
 Curia & Curiales per eas *d. l. 158. & d. l. 1.*
 Iudæi per eas *d. l. 158.*
 à Latronibus & abactoribus infestata, *l. 1. quibus equorum vsus.*
 Indulgentia quædam his tributa ab Honorio Anno D. *d. l. 7. de indulgent. debitor.*
 Arabia: latrocinis infestata Arabia *l. 4. de panis: vide & Iulianum Oratione 1. in laud. Constantij, pag. 66.*
 Castra Veterina in limite Arabico Persis opposita, *l. 15. de erog. mil. ann. vide & Notitiam Imperij.*
 Armenia: gentes diuersæ Armeniæ vicinæ, *l. 5. de cursu publico, & l. ultim. de auro coron. vide quæ scribit ad l. 5. de Legatis.**

Legatis harum ad Comitatum properantibus cursum publicam vsurpare licuit, *d. l. 57.*
 Cursus publicus per Armeniam, *d. l. 57. de cursu.*
 Ducem Armeniæ cum sine cæctione vsurpare & cæctiones facere non licuit, *d. l. 57.*
 Militia & milites per Armeniam, Ducisque Armeniæ, Remithicus Anno 396. & 397. sub Arcadio Imp. *l. 15. de remilit. l. 57. de cursu.*
 Tributaria res per Armeniam *l. 21. de susceptor.*
 Susceptoribus Armeniæ: maiora epimetra data quam alibi, quod longinqua hæc Prouincia esset *l. 21. de susceptorib.*
 Asiana diocesis, seu ASIA: cui præfuit Vicarius. De hac *l. 12. de metallis: l. 4. de Numerar. l. damus 2. de iis que administr. l. 3. de fide Catholica: l. 1. finium regundorum: l. 3. de milit. veste: l. 69. de Decurion.*
 Auri metalla & aureleguli in eâ *l. 12. de metallis.*
 Rectores diuersi in eâ *d. l. 4. de Numerar. dicta l. damus.*
 Vrbes in ea: Iconium: Antiochia Pisiðia, *l. 3. de fide Cathol.*
 Comes Asianæ diocescos, *l. 1. fin. regund. vide Notitiam Dignit.*
 Vicariorum Asiæ Notitiam, repetere ex *Notitia Dignit.*
 Asia: cui præfuit Proconsul. Asia Proconsularis ab Asiana diocesi separatur *l. 3. de fide Catholica.*
 De Clericis per hanc Asiam *l. 9. de Episcopis.*
 Sacerdos & Munerarius Asiæ, Asiarcha *l. 2. de expens. ludor.*
 Proconsulum Asiæ, Notitiam repetere ex *Notitia Dignit.*
 Attica. Doctrina Attica *l. 11. de Medicis.*
 Augustamnica: Præses Augustamnicae Auxentius, *l. 34. de Decurion. vide Notit. Dignit.*
 De hac Prouincia, vide *Notit. Imperij Ammianum Marcellinum, lib. 22.*

B

BETICA: Recta Betica à Consulari primùm, postea à Præside, vide *Notit. Dignit.*
 Patrimonij per Beticam Procurator *l. 3. de bonis proscript.*
 Tributaria res per Beticam *l. 1. 2. de distrabend. pignorib.*
 Præsides Beticæ repetere ex *Notitia Dignit.*
 Aurum & argentum contulit, *d. l. 2.*
 Castulo, Vrbes Beticæ: vide *Notit. Vrbiim.*
 Bithynia sub dispositione Præfecti Prætorio Orientis *l. 19. de Decurion.*
 de Curiiis & decurionibus per Bithyniam *l. 5. 19. de Decurion.*
 Leges municipales suæ Bithynis quædam fuere, *l. 5. de Decurionib. vide Plinium lib. 10. epist. qui ipse PC. Bithyniæ erat.*
 Vrbes Bithyniæ, Claudiopolis, Prusias, *l. 119. de Decurion. Nicomedia, Nicæa, Cyzicum, vide Vrbes.*
 Mansiones Bithyniæ, Tottaium & Votis, *l. 119. de Decurion.*
 Moneta & monetarij in Bithynia, *l. 1. de murelegulis: in Vrbe scilicet Cyzico, vide Sozomenum, lib. 5. cap. 14. in qua Vrbe & Thefauri fuere. Ammianus Marcellinus, lib. 26. pag. 349.*
 Via per Bithyniam & earum reparatio *l. 5. de itin. muner.*
 Ad Bithynos data constitutio à Constantino Magno

media (fortè *Nicromedio*) Parisij, Robur, Tre-
uitis, Vangiones, Verona, Vienna. De quibus
singulis vide *Notitiam Vrbinum*.
Paganorum status per Gallias *l. 15. de Paganis*.
Hispaniæ sub Præfectura Prætoriana Galliarum
l. 61. de cursu publico : *l. 15. de Paganis* :
l. 1. de Senatoribus : *l. vnic. de burgariis* : vide
Notitiam Dignit.
Historiæ Gallicanæ Annalium ex hoc Codice
confectorum specimen habes infra huius
Iudicis parte 4.
Græcia : vide *suprà Achaia, Attica*.
Equi Græci *l. 1. de Equis Curulibus*.
Achiui Equi inter celeberrimos, vide Gra-
tium *Cyneogetico, vers. 227. 531*. Nemesia-
num 2.242.

H

Hispaniæ : sub dispositione Præfecti Prætorio
Galliarum erant Hispaniæ *l. 10. de Senator.*
& *glebali collat. l. vnic. de burgariis* : vide & Sym-
machum *lib. 4. epist. 62*. Zosimum & *Noit.*
Imperij.
Vicarius Hispaniarum, vide *Notitiam Dignit.*
vbi 7. huiusmodi Vicarij memorantur, Ti-
berianus, Albinus, Valerianus, Artemius,
Marinianus, Petronius, Macrobius.
Annonarij commeatu ex Hispania Romam,
l. 4. 8. de nauiculariis : vide Symmachum
lib. 10. epist. ... &c.
Burgi & Burgarij intra Hispanias *l. vnic. de bur-*
gariis : vide & *l. 2. de his qui condit. propr.*
Comes Hispaniarum, vide *Notitiam Dignit.*
vbi duo memorantur.
de Curis & Decurionibus per Hispaniam ; *l. 4.*
151. de Decurion. l. 2. de Tabulariis.
de Episcopis, Clericis, Seruis, *l. vnic. de manum.*
in Eccl. l. 15. de Episcopis.
de Vestium collatione, *d. l. 1. & 2. eod. tit.*
Litora Hispaniæ *l. 4. de nauicular.*
de Municipalium gestoribus ibi forma *l. 151. de*
Decurionib.
Equi Hispani sanguinis *l. 1. de Equis Curulibus*.
Multa eorum mentio apud Symmachum, &
Claudianum.
Hos in curuli certamine debiles factos factio-
nariis vendere licuit, *d. l. 1.*
de Equorum collatione in Hispania, vide *l. 1. 2.*
de distr. pign.
Fragæ, Nauicularij, qui commeatu annonarios
ex Hispania Romam subuehebant, *l. 4. 8. de*
nauicular.
Metalla : Aurum & argentum contulit Hispa-
nia, ac nominatim Betica *l. 1. de distrabendis*
pignorib. Ad hæc tria refer illud Claudiani
in laudibus Serenæ, de Hispania,
Dines EQVIS, FRVGVM facilis, pretiosa
METALLIS.
de Paganis sacrificiis & simulacris per Hispa-
niam *l. 15. de Paganis*.
Senatores per Hispanias *l. 10. de Senator. & gleb.*
collat. l. 1. de accusat.
circa Glebalem collationem peculiaris aliquan-
do Hispaniarum ratio seu privilegium fuit:
verum eo abolito ad aliarum Prouinciarum
consuetudinem eæ redactæ, *l. 10. de Senator.*
& *glebali collat.*
Officium summæ rei per Hispanias seu Ra-
tionalis summarum Hispaniæ, *l. 2. de distrab.*
pignorib. *l. vnic. de his qui se defer.*
Procurator patrimonij, id est rerum priuata-

rum, per Hispaniam *l. 3. de bonis proscript.*
l. 2. in fin. de distrabendis pignorib. vbi Cui-
cius Iustus est, qui de Procuratore summa-
rum accepit.
Prouinciæ : Betica vide *suprà*.
Lusitania, ad Lusitanos data *l. 1. de constitut.*
Princip.
Res tributaria per Hispanias *l. 1. de discussor.*
vide *suprà* annona, aurum, argentum, equi,
vestis.
Vrbes Hispaniarum. Hispalis, Castulo, Cor-
duba, Tarraco, vide *in Vrribus*.

I

Illyricum totum *l. 11. de Prætorib.* duplex: Orien-
tale, Occidentale [de Illyrico multa Capitoli-
nus, Spartianus, Pollio, Vopiscus. Apud quos
memorantur Præfectus, Dux, Curator Illyrici,
Munimenta, Exercitus Illyrici, separatimque à
Rhetia, Thracia, Dalmatia, vide & de Illyrico
Appianum *Illyric.* Sext. Rufum, Zosimum,
lib. 2.]
Illyriciani inde *l. 25. de petitionib.*
Partes Illyricianæ, vel Illyrici partes, *d. l. 25. de*
petitionib. l. 49. de operib. publ. Tractus Illyrici.
Macedoniæ diœcesis iungitur Illyricum *l. 7. de*
metallis, seu Illyrici tractus *l. 8. eod. tit.*
Sub dispositione Præfecti Prætorio Italiæ Illy-
ricum Occidentale *l. 28. de cursu* : & *d. l. 25.*
Prouinciæ Illyrici [Occidentalis] *l. 9. de susceptor.*
l. 9. in subscript. de indulgent. debitor.
Præfectus Prætorio suus Illyrico Orientali : de
quo vide *Notit. Dignit.*
Diœceses & Prouinciæ sub eo *l. 33. de annona*
& *trib. l. 45. de Episcopis*.
Macedonia scilicet & Achaia *d. l. 33. l. 21. de*
Prætorib.
Ciuitates Illyrici *l. 4. de Spectaculis*, ciuitates
Illyrici & Italiæ *l. 26. 28. de operibus publicis*.
Ciuitates Illyrici Orientalis *l. 177. de De-*
curionibus.
Clerici intra Illyricam & Italiam : eorum im-
munitas à lustrali collatione negotiantium
in denis solidis intra Gallias, in quindenis
l. 11. de lustrali.
Iudices per Illyricum *l. 4. de Spectaculis*.
Metalla & metallarij per Illyricum auri *l. 7. de*
metallis, per Prouincias Illyrici *l. 9. in subscri-*
ptione de indulg. debitor. Lapidicinæ marmoris
l. 8. de metallis.
Itaque suus Comes metallorum per Illyri-
cum; cuius mentio in Notitia : de quo ac-
cipio *d. l. 3.*
Opera publica per Illyricum & Italiam *l. 26. 28.*
de operibus publicis.
Rei eod transmissi Romam poenam ibi luituri,
l. vnic. de mensis olear.
de Militibus per Illyricum *l. 4. de milit. veste*.
Illyrica expeditio & necessitates Illyricianæ
l. 15. 18. de extraordinar. l. vltim. de equorum
conlat. vide & *l. 49. de operibus publicis*. ad eam
parangariæ exactæ, à quibus nullus immunis
dd. ll. vt & ad constructionem murorum, &
comparationi transfectionisque specierum
vniuersi sine vilo priuilegio coartati *d. l. vlt.*
de equorum conlat.
de Barbarorum incursu in Illyrici [Occiden-
talis] partes *l. 25. de petitionib.*
Senatores per totum Illyricum, quò multi de-
clinantes Curiam V. R. sese conferebant *l. 11.*
de Prætorib.

& de Præfectis Prætorio Illyrici & Italiæ, vide
Notitiam Dignit.
Insulæ : Præfes Insularum *l. 32. de nauicul.*
Isauria : Orientis diœcesis Prouincia *l. 3. de mi-*
lit. veste.
Latrones Isauri *l. 7. de Questionib.*
Militarem vestem conferebat, non aurum com-
paratitium *l. 3. de militari veste*.
Italia, Præfecti Prætorio Italiæ, vide *Notit. Dignit.*
sub eo Italia, Illyricum, Africa.
Vicarij Italiæ. Horum Notitiam repetere ex *No-*
titia Dignitatum.
Iudæi per Præfecturam Prætorianam Italiæ,
l. vltim. de feriis : *l. 8. de executorib.*
Opera publica per Præfecturam Prætorianam
Italiæ, *l. 37. de operibus publicis*.
Italia triplici sensu. 1. Pro Italiæ diœcesi quo
sensu Vicarius Italiæ. 2. Pro tota Italia, & sic
generali appellatione complectens quoque
Vrbicarias regiones & Siciliam, *l. 9. de ex-*
traordinar.
Tertio significatu Italia & Vrbs separantur
l. 20. de tyronib.
Italia centesimo Vrbs miliario opposita,
seu trans centesimum ab Vrbe miliarium
l. 2. de integri restit.
Italiæ regiones seu Italia ab Vrbicariis seu
Suburbicariis Regionibus separantur *l. 9.*
de annona : *l. vnic. si per obrept.* *l. 9. de ex-*
traordinar.
Italia & Alpes separantur *l. 1. de desertoribus* :
vbi inscriptio ita habet *Edita duo per Ita-*
liam & Alpes.
Regionem seu Prouinciæ Italiæ, & sub P. P. Ita-
liæ *l. 28. de cursu* : *l. 26. de operibus publ.*
Italiæ Prouinciæ, Campania, Tuscia, Pice-
num, Samnium, Apulia, Calabria, Bruttij
& Lucania nominantur *l. 7. de indulgent.*
debitor. Æmia, Alpes, Apulia, Calabria,
Bruttij, Campania, Flaminia, Lucania, Pi-
cenum, Samnium, Suburbicariæ regiones
Tuscia, Valerici, Venetia, vide singulas
suas locis.
Italiæ partes *l. 15. de Episcopis*.
Edita duo per Italiam & Alpes *l. 1. de deser-*
toribus.
Italia à Prouinciis vel à cæteris omnibus Pro-
uinciis separatur *l. 13. de accusat. l. 2. de inte-*
gri restit.
Italos suos, Italiam suam, peculiari effatu Princi-
pes quidam vocant *l. 2. de extraord. l. 6. de an-*
nona : *l. vnic. de his qui sanguinolentos*.
Ciuitates Italiæ [diœcesis] *l. 1. ne opera à con-*
lator. l. 26. 28. de operibus publ. l. 1. de ali-
mentis qua inop. par.
Clerici intra Illyricum & Italiam negotiantes
in denis solidis à lustrali collatione immu-
nes erant, *l. 11. de lustrali collat.*
Cursus publicus per Italiam *l. 24. 25. 28. 31. de*
cursu publico.
Militiæ detrectandæ in Italia quidam pollices
sibi seu digitos truncabant, *l. 4. de tyronib.*
l. 1. de filiis milit. apparit. & nominatim in
diœcesi V. R. *d. l. 4. in Lucania & Bruttis,*
d. l. 1.
Opera publica per Illyricum & Italiam *l. 26. 28.*
de operibus publ.
Patrimoniales & emphyteucarij fundi per
Italiam *l. 2. 9. de extraordin.*
Immunis ab Annonariis functionibus & à gle-
bali pensione Italia aliquando reddita *l. 4. de*
indulgent. debitor.
Tom. VI.

Vinum ad Cellarij [Principis] vsus à cunctis
Italiæ possessoribus conferebatur *l. 6. de an-*
nona & tributis.
Res tributaria per Italiæ diœcesim *l. 6. 9. 12. de*
anonâ & tributis.
Comites Italicianorum [titolorum] *l. vnic. de*
Consularibus & Præsidibus.
Fluuij Italiæ, Tiberis, Liguentia.
Vrbes Italiæ : Roma, Altinum, Aquileia, Arimi-
num, Anellina, Brixia, Cæsena, Capua, Con-
cordia, Flauia Fanestri, Florentia, Forum
Flaminij Luceria, Mediolanum, Opiter-
gium, Ostia, Patavium, Portus V. R. Regium,
Salernum, Senigalia, Spoletium, Valentia,
Venabrum, Verona, Vincentia, Vulturnen-
sium Vrbs : vide de singulis *Notit. Vrbinum*.

L

Libya : de Duce Libyæ, vide *Notitiam Dignit.*
Liguria, vide *suprà Æmia*.
Lucania : administratio eius iuncta cum Bruttis ;
Corrector Lucaniæ & Bruttiorum, vide *No-*
titiam Dignitatum.
de Clericis per eam *l. 2. de Episcopis*.
de Cursu publico *l. 25. de cursu*.
Liguorum criminum rei inde in pistrinum Vr-
bis damnari, *l. 6. 7. de panis*.
Vinum conferebant Lucani & Bruttij *l. 4. de*
vsuris. Quibus id concessum, quia longè à
Româ distiti erant, vt pecuniâ dissoluere
id possent, eo ipso loco quo vinum traditum
erant, *d. l. 4.*
Indulgentiæ quædam tributorum ei data ab
Honorio *l. 27. de indulgent. debitor*.
Lugdunenſis Prouincia : prima mentio eius, vt &
Antonij Marcellini Præsidis eius in Constan-
tini Magni *l. 1. sine censu*, quæ illi inscribitur
Anno D. 312. (vt existimo) non 319.
Lusitani : Ad Lusitanos data prima omnium huius
Codici constitutio, & quidem Constantinij
Anno 322. *l. 2. de constit. Princip.*
Lycia Prouincia : Sub dispositione Præfecti Præ-
torio Orientis *l. 9. de indulgentiis criminum*.
Deuotissima *d. l. 9.*
Infamata aliquando sub Theodosio Magno ab
Tatiani cuius Lycij delictum. Verum resti-
tuta mox famæ suæ ab Arcadio *d. l. 9.*
Lycia & Pamphylia administratione iunctæ
sub eodem Præfide *l. 2. de censu*.
Lydia Prouincia : Consularis Lydiæ Palladius sub
Theodosio Magno, ad quem data *l. 17. de pe-*
tionibus.

M

Macedonia diœcesis : Diœcesis Macedonica
l. 7. de metallis.
Macedonia *l. 11. de Prætoribus* : *l. 3. de Senatoribus* :
l. 8. de metallis.
cum Illyrico seu Illyrici tractu iungitur, *l. 7. & 8.*
de metallis.
Lapidicinæ marmorum per Macedoniam *d. l. 8.*
de metallis. Auri metalla, *d. l. 7.*
Res priuata Principis in diœcesi Macedoniæ,
l. 5. de Iurisdic.
Rationales rei priuatae in diœcesi Macedoniæ,
d. l. 5.
Senatores & Macedonia in Senatum Vrbs
Constantinopol. nouiter allecti à glebali col-
latione immunes fuere, *l. 3. de Senatoribus &*
glebali collat.

Comes Macedoniae l.2. sine censu: vide *Notitiam Dignitatum*.
 Vicarius Macedoniae l.5. de *Iurisdic.* l.4. de *Quæstion.* vide *Notitiam Dignitatum*.
 De Macedonibus, Achiuis, Thessalonicensi Ecclesiâ, l.33. de *annonâ & tribut.*
 Thessalonica, Metropolis Macedoniae, vide *Urbes*.
 Constantini l.3. de *extraordinar.* ad Edictum Chalcedonenfium & *Macedonenfium* (nisi ibi alter legendum.)
 Urbes Macedoniae: præter Thessalonicam, Stobis, Scupis
 Mauritania: Ad instructionem Mauritaniae, ex Provincia Africa pecunia missa l.28. de *sufceptor.*
 Militaris res in Mauritania d.l.28.
 Mauritania Sitifensis: militaris res per eam l.6. de *re militari*.
 Mauris Sitifensibus inscripta d. l.6. & l.64. de *Decurion.*
 Mesopotamia. Dux Mesopotamiae l.4. de *cohortal.* l.6. de *filii milit. apparit.* vide *Notit. Dignit.*
 Vicarius Mesopotamiae d.l.4. de *cohortalib.* vide *Notit. Imperij.*
 Mysia Provincia: Curia & Curiales l.96. de *Decurionibus*.
 Mysia [secunda scilicet] Thraciarum Provincia l.3. de *milit. veste*.
 Dux limitis Myfiaci l.unic. de *Insar. Danub.* vide *Notitiam Dignit.*
 Urbes: Bona mansio, Viminacium.

N

Noricum: Arelape ciuitas in Norico, vide *Notit. Urb.* Emona
 Numidia: Consularis Numidiae, vide *Notitiam Dignitatum*.
 Agalones de Numidia sibi adiungere soliti stationarij per Africam: plures verò quam duos sibi adsciscere prohibiti, l.2. de *cohort.*
 de Clericis per Numidiam l.7. de *Episcopis*.
 Equorum collatio in Numidia l.15. de *naucul.* l.29. de *annonâ*.
 Milites in Numidia l.28. de *sufceptorib.*
 Ad instructionem, id est, ad sumptus militares & limitanos, Numidiae ex Provincia Africa pecunia missa, l.28. de *sufceptorib.*
 Nauicularij per eam, subuehendis comitatibus Urbis Romae, l.15. de *naucul.*
 Rationalis Numidiae l.4. de *bonis vacantib.*
 Constantina Metropolis Numidiae d.l.15.
 Thebeste in Numidia, vide *Notit. Urbium*.

O

Orientis seu per Orientem Praefectus Praetorio, vide *Notitiam Dignit.*
 Imperium Orientis, vide *suprà cap. 1.*
 Orientis diocesis: De eâ l.14. de *naucul.* l.7. de *Episcopis*: l.3. de *erog. mil. ann.*
 Seu Orientis partes l.3. de *milit. veste*: l.3. de *fide Cathol.* l.158. de *Decurion.*
 Omnis Oriens: ab Illyrico & Macedonia diocesi separatus l.7. de *metallis*.
 Orientales Provinciae l.14. de *naucul.* l.2. de *censu*: seu Provinciae Orientis l.22. de *naucul.*
 In his Ostroëne & Isauria d.l.3. de *milit. veste*: Cilicia d.l.3. de *fide Catholica*. Phoenice l.175. de *Decurionibus*. Syria l.103. de *Decurionibus*.
 Urbes in ea in genere l.22. de *operibus publicis*:

Laodicea, Tarsus dicta l.3. de *fide Cathol.*
 Antiochia l.8. de *metallis*. Berythus, vide *infra*.
 Comitum Orientis Notitiam repetere ex *Notitia Dignit.*
 Tribuni, Comites, Duces, Praepositi numerorum per Orientis diocesim sub Magistro militum per Orientem l.ultim. de *erog. mil. ann.*
 Magister militum per Orientem, vide *Notit. Dignit.*
 Classis Seleucena ad auxilium purgandi Orontis, aliâque necessitates Comiti Orientis deputata, l.unic. de *Classicis*.
 Cursus publicus per diocesim Orientis l.41. de *cursu*.
 Ecclesiae sancta loca per eam l.26. de *Episcopis*.
 Fabricae & Fabricenses l.8. de *metallis*. Antiochia nominatim d.l.8.
 Familiae militarium apud Orientem l.31. de *erog. mil. ann.*
 Mariora l.2. de *metallis*.
 Metalla in Oriente ac nominatim Docimenum, Proconense, Troadense l.9. 11. de *indulgentiis debitorum*.
 Monachi per Orientem l.1.2. de *Monachis*.
 Opera publica per Orientem lex 6. 10. 22. de *operibus*.
 Tempa Paganorum per Orientem sub Arcadio, Aterio Comite Orientis destructa l.36. de *operibus publ.* Eorumque materia ad Viarum, Pontium, Murorum refectionem ordinata d.l.36.
 de Nauiculariis Orientis, Constantinopolim annonam subuehentibus, deque eorum privilegiis l.7. 32. de *nauicular.*
 Beryto PP. lex data ad Comitem Orientis l.1. de *gladiatorib.* l.51. 54. de *Decurionib.* l.41. de *cursu*.
 Osdroëna vel Osdroëne: De hac, l.79. 105. de *Decurion.* l.2. de *praed. & mancip.* Curiali: l.8. de *Paganis*: l.3. de *militari veste*.
 Orientis dioceseos Provincia l.3. de *militari veste*.
 Dux Osdroëne d.l.8.
 Praefes Osdroëne d.l.79. & 105. Officium eius seu cohors, & in eâ Princeps Officij & Primpilaris, d.l.79. 105.
 Aedessa Urbs eius d.l.79. 105. De eadem accipio & l.8. de *Paganis*.

P

Palastina: Vetusque Palastinae mentio fit l.ult. de *Iudeis*.
 Trium, primae, secundae, & tertiae l.30. de *erog. militaris ann.*
 Castra per Palastinam Verfaninum & Mœnenum d.l.30.
 Iudaei & Synedria per Palastinam d.l.29. ult. de *Iudeis*.
 de Sanctis Palastinae locis accipiendâ l.26. de *Episcopis*.
 Proconsul, & Consularis Palastinae, eorum Notitiam repetere ex *Notitia Dignit.*
 Dux Palastinae d.l.30. de *erog. mil. ann.*
 Praefes Palastinae l.3. de *protostasia*: vide *Notitiam Dignit.*
 Pamphylia: Pamphylia & Lycia administratione iunctae: & ab vno Praefide rectae l.2. de *censu*: vide *Notitiam Dignit.*
 Pannonia: Diuisa. Pannoniae secundae, eiusque Consularis

Q

Consularis mentio l.27. de *cursu*: vide *Notitiam Dignitatum*.
 Veterani per Pannoniam l.6. de *Veteranis*.
 Cursus publicus per Pannoniam secundam, d.l.27.
 Urbes Pannoniae, Sirmium, Murfa, Sabaria, vide de *Urbibus*.
 Phoenice, Metropolis Phoenices, Tyrus, l.11. de *tyranib.* vide plura in *Notitia Urb.*
 Baphia Phoenices l.ultim. de *mullegulis*.
 Conchylioguli seu murileguli in Phoenicia Berythi, l.9. de *lustrali conlat.*
 Curiales & ordines Curiarum per Phoenicen, l.175. de *Decurionib.*
 ad Provinciales Phoenices data l.1. de *incest. nupt.*
 Consularis Phoenices, vide *Notit. Dignit.*
 Damasco scripta lex data ad Consularem Phoenices l.9. de *filii militar. apparit.* l.83. de *Decurion.*
 Tempa per Phoenicen l.16. de *Paganis*.
 de Nuptiis inter fratris vel sororis filiam, & patruum vel auunculum prohibitis ad Provinciales Phoenices, l.1. de *incest. nupt.*
 Urbes Phoenices, Berythus, Damascus, Tyrus, vide *Urbes*.
 Phrygia: Equorum greges Phrygiae, l.19. de *Praetoribus*.
 Editoribus donati certo numero à Principibus equi è Phrygia, d.l.19.
 Phrygia Palastina male in l.3. de *protostasia*, referendum vel *Hygia Palastina*: vel *Frygia Pacatiana*.
 Docimenum Phrygiae, vide *Notit. Dignit.*
 Picenum sub dispositione Praefecti Praetorio Italiae, l.7. de *indulgentiis debitorum*. Ideò Consulares Piceni, vide in *Notit. Dignit.*
 Appellatum ex Piceno ad eum l.27. de *appellat.*
 Picenum, Suburbicaria regio l.12. de *indulgentiis debitorum*.
 à Latronibus & abactoribus infestatum Picenum l.1.4. ult. *quibus equorum usus*.
 Indulgentia tributorum quaedam ei data l.7. de *indulgent. debit.*
 Opera publica per Picenum, veluti stabula, horrea, l.17. de *operibus publ.*
 Palatini per Picenum l.4. *quibus equorum usus*.
 Urbes Piceni d.l.17.
 Flauia Fanestri Metropolis Piceni l. de *paclis*.
 [Pisidia] Antiochia Pisidiae, vide Antiochia in *Notit. Urb.*
 Pontica diocesis: De eâ l.42. de *cursu*: l.7. de *desertoribus*: l.ultim. de *Principib.* *Agentium*: l.10. de *haereticis*: l.3. de *fide Catholica*: l.3. de *milit. veste*: l.12. de *exactionib.* l.12. de *metallis*.
 Tributa, & eorum exactio per Ponticam d.l.12. de *exact.*
 Possessores per eam d.l.12.
 Decuriones d.l.12.
 Defensores ciuitatum, d.l.12.
 Auri metalla & aurileguli in eâ l.12. de *metallis*.
 Comes Ponticae dioceseos, vide *Notitiam Dignitatum*.
 Vicarius Ponticae: Notitiam Vicariorum Ponticae repetere ex *Notitia Dignitatum*.
 Cursus publicus per eam l.42. de *cursu*.
 Dux Ponticae, vide *Notitiam Dignit.*
 Haeretici in Pontica, veluti Tascodrogitae, l.10. de *haereticis*.
 Urbes in Pontica diocesi, Caesarea, Melita, Nyfa, l.3. de *fide Cathol.* vide *Urbes*.
 Proconsularis Provincia, vide *Africa*.

Quattuor Regiones [in Italiâ sub Praefecto Urbis Romae.]
 Harum fit mentio l.1. de *calcis coctorib.* vbi disquiro plenè quanam eae sint. Illud eâ lege cauetur, vt ex iis regionibus, vecturariis calcis Urbis Romae 300. boues dentur.
 Quinque Provinciae [Gallarum.]
 Harum fit mentio l.15. de *Paganis*: vbi plenè disquiro, quanam eae sint.
 Vicarius harum quinque Provinciarum peculiaris, d.l.15. vbi & pro-Praefecto Hispaniarum iungitur.
 Tres Provinciae [id est Sicilia, Sardinia, Corsica.]
 Rationalis harum trium Provinciarum l.unic. *communi diuid.* l.2. de *sufceptorib.* l.5. de *petitionib.* cuiusmodi tres memorantur, vide in *Notit. Dignit.* sub Comite S. L.

R

Rhetiae: De his sunt tres leges: putà Valentiniani Iun. & Theodosij Magni l.15. & 18. de *extraordinar.* & Honorij l.ultim. de *conlatione fundorum patrum*.
 Rhetiarum limes, d.l.18. seu limes Rheticus d.l.15.
 Onerum Rhetorum pensio d.l.ultim.
 Ad limitis huius instructionem annonae militares scilicet parangariae, ab omnibus exactae d.l.15. & 18.
 Sic vt nullus immunis esset, nulla dignitas aut professio d.l.15. & 18. non patrimonialium fundorum, aut emphyteuticorum, aut priuatae rei possessores, d.l.ult. nisi quod hi dimidiam tantum onerum Rhetorum praestarent partem d.l.ult.
 Urbes Rhetiarum: Bauxara, Dinumma, Mesiatenses, vicus Augusti.
 Chronicon Anno D.355. à Constantio data *Mesiatensi* l.2. de *Iurisdic.* 8. Kalend. August. Eodem Anno 4. Nonas Septemb. *Dinumma*, l.8. de *exactionib.*
 Anno D.379. à Gratiano data 4. Idibus Aug. *vico Augusti* l.4. de *auro coron.* Et 14. Kal. Septemb. Dat. *Bauxara* l.3. de *Palatinis*.
 Anno D.382. à Valentiniano Iun. 5. Id. Dec. d.l.15. de *extraordin.* cuius sensum iam expressi.
 Anno D.390. à Theodosio Magno d. l.18. eod. tit.
 Anno D.398. ab Honorio d. l. ult. de *conlat. fundorum*.

S

Sannium Provincia: à Latronibus & abactoribus infestata sub l.1. *quibus equorum usus*.
 Sub dispositione Praefecti Praetorio Italiae, d.l.1.
 Sannium sub dispositione Praefecti Praetorio Italiae l.7. de *indulg. debit.*
 Indulgentia quaedam ei tributa d.l.7.
 Sardinia: Provincia Sardinia, l.16. de *cursu*.
 Caralis Sardiniae, vide *Notit. Urbium*.
 Rationalis vnus fuit Sicilia, Sardinia, Corsicae: de quo supra in *tres Provinciae*, vide & *Notit. Dignit.* De Sardinia nominatim fidem facit l.unic. *communi diuid*
 Praefes Sardiniae, v. *Notit. Dignit.* vide repetere.
 E E c 3 Dux

Dux Sardiniae, vide *Notitiam Dignit.*
 Sub dispositione Praefecti Praetorio Italiae, l. 16. de *curfu*. Idem appellatum ad Praefectum Praetorio Italiae ex Sardinia, l. 27. de *appellat.*
 Metropolis Sardiniae Caralis, vide *Urbes*.
 de Curfu publico in Sardinia l. 1. 6. de *curfu*.
 de Clericis Ecclesiasticis l. 5. de *Episcopis*.
 Metallatij seu Aurileguli aliarum Prouinciarum prohibiti transire in Sardiniam, l. 6. 9. de *metallis*. Cur? vide *ibi*.
 Rei leuitorum criminum in Sardinia in pistrina Urbis Romae condemnati & ad Urbem Romanam destinati l. 3. de *panis*.
 Patrimoniales fundi vel Emphyteuticarij in Sardinia l. *unic. communi diuid.*
 Portus Sardiniae diuersi l. 16. de *curfu*.
 Publicae speciei ad diuersos Portus Sardiniae angustis deferebantur, l. 16. de *curfu*, quae scilicet ab ea conferebantur.
 Tributaria res per Sardiniam, d. l. 16. & l. 2. de *susceptorib.* l. 7. de *exactionib.*
 Rustica p[ro]p[ri]etas seu pagi in Sardinia, d. l. 16. de *curfu*.
 Serui fundorum patrimonialium, vel Emphyteuticorum l. *unic. communi diuid.*
 Sauriani [35. Asturiani] & Subafranceses de his *rit.* 19. lib. 7. vbi vide quae dixi.
 Scythia: Thraciarum dicecesis Prouincia l. 3. de *milit. veste*: l. *unic. de usfor. Danubij*.
 Limes Scythicus ad Danubium in dicecesi Thraciarum, d. l. *unic.*
 Sub Magistro militum per Thracias, d. l. *unic.*
 Dux limitis Scythici, d. l. *unic.*
 Episcopus Scythiae Terentius, l. 3. de *fide Cathol.* id est, Tomorum in Scythia. Sozomenus, lib. 7. cap. 9.
 Sicilia: Sub dispositione Praefecti Praetorio Italiae. Appellatum ex Sicilia ad P. P. Italiae, l. 27. de *appellat.*
 Rationalis vnus Siciliae, Sardiniae, Corsicae, vide *Notitiam Dignit.*
 Curfus publicus per Siciliam l. 29. de *curfu*.
 Patrimoniales & Emphyteutici fundi per Siciliam, l. 9. de *extraordin.*
 Separatur ab Italia, & ab Vrbariis Regionibus, d. l. 9.
 Tyrones exacti in Sicilia l. 20. de *tyronib.*
 Consularis Siciliae, vide *Notitiam Dignit.*
 Syracusa, vide *Notitiam Urb.*
 Sofanena: Satrapa Sofanense, vide l. 6. de *auro coronario*.
 Aurum coronarium ab eo oblatum Imperatori Romano, d. l. 6.
 Suburbicariae Regiones, Suburbanae, vide & infra *Vrbicariae*: & supra *Quatuor Regiones*, vide & *Vicina Regiones*.
 Suburbicariae Regiones l. 9. de *annona & tribut.* l. 12. de *indulgent. debitor.* Suburbicariae partes l. 12. de *extraordinar. munerib.* Suburbicariae Prouinciae, Nouella Valent. inter *Theod.* 44. de *tyronib.* l. 2.
 Suburbicariae Prouinciae l. 13. de *accusat.*
 Consularis Suburbicariarum regionum, d. l. 9. de *annona*. Iudices Suburbanarum Prouinciarum, d. l. 13.
 Ab Italia & Italiae regionibus distinctae Suburbicariae, d. l. 9. seu *Vrbicariae* l. si per *obreptionem*: l. 9. de *extraordin.*
 Tuscia & Picenum Suburbicariae Regiones l. 12. de *indulgent. debitor.*
 Immunes Suburbicariae partes a tyronum praerogatione l. 12. de *extraordin.*

De capite Senatorio ab his ad P. V. relatum d. l. 23.
 Tributaria res per Suburbicarias regiones l. 12. de *indulgent. debitor.*
 Syria alibi & Syria Coele: Sub PP. Orientis l. 1. de *praed. Senat.* l. 169. de *Decurionib.*
 Sub dispositione Comitis Orientis, l. 103. de *Decurionibus*.
 Consularis Syriae Coeles, vide *Notitiam Dignit.*
 Vires. Antiochena per Syriam ciuitas l. 169. de *Decurionib.* vide plura in *Vrbibus*. Apamia, Daphne, Scythopolis.
 Senatoriae possessiones per Syriam, l. 1. de *praed. Senatorib.*
 Fiscales res & causae l. 6. de *iure fisci*.
 de Syriarchia & Syriarchis l. 1. de *praed. Senat.* l. 2. de *expens. iudic.* l. 103. de *Decurion.*

T

Tarraconensis Prouincia: Praefes eius Iulianus ad quem data Constantini l. 1. de *temp. curfu*. Anno D. 316.
 Thracia: dicecesis Prouinciae Thraciarum, l. 3. de *milit. veste*.
 In hac, Mysia, Scythia, l. *unic. de usfor. Danub.* earumque Duces.
 Vicarius Thraciae: vide *Notitiam Dignit.*
 Magister militum per Thracias d. l. *unic.* vide *Notitiam Dignitatum*.
 Aurileguli per Thraciam l. 7. de *metallis*.
 Licinius in Thracia a Constantino Magno pulsus 5. Non. Iulias l. 1. de *Veteranis*.
 Senatores a Thracia in Senatum Urbis Constantinop. allesti a glebali collatione immunes fuere, l. 3. de *Senatoribus & glebali collat.*
 Vrbes. Bessa.
 Transmarinae Prouinciae l. 1. de *Comitibus rei milit.* l. 13. de *iure fisci*: l. 27. de *petitionib.* l. 41. de *appellat.* vnde & transmarina dilatio l. *ultim. de dilacionib.*
 Ad eandem pertinet & l. 2. de *Pratorib.*
 Tripolitana Prouincia: De ea l. *ultim. quorum appellat.* l. 12. de *diuersis officiis*: l. 29. de *annona*: l. 133. de *Decurion.*
 Consularis Prouincia Tripolitana d. l. 42. de *diuersis officiis*.
 Dux Tripolitanae, vide *Notitiam Dignit.*
 Equi exacti a Tripolitani l. 29. de *annona & tributis*.
 de Reis & Appellationibus eorum d. l. *ult.* quorum appellat.
 Praefes Tripolitanae, vide *Notitiam Dignitatum*.
 Tuscia: Florentia Metropolis Tusciae, l. 8. de *accusatationib.*
 Suburbicaria Regio l. 12. de *indulgent. debitor.*
 Consularis Tusciae, vide *Notitiam Dignit.* vbi habes duorum nomina Olybrij & Claudij.
 Corrector Tusciae, vide *Notitiam Dignit.*
 Calcis 900. vches Curiales Tusci inferre ad Urbis Romae usum cogebantur per singulos annos l. 3. de *calcis colectorib.*
 Vulsinensium Vrbs in Tuscia, l. 61. de *Decur.* vbi agitur de Principalium eius Urbis priuilegio & immunitate.
 Indulgentia quaedam tributorum ei data ab Honorio l. 7. de *indulg. debitor.*

Valeria

V

Valeria Prouincia inter Italiae Prouincias. Italiae Prouincia: iungitur seu simul nominatur cum Piceno, l. *ult.* quibus equorum usus.
 Sub Vicario V. R. d. l. *ult.* quibus equorum usus.
 Pastores Valeriae d. l. *ult.*
 a Latronibus & abactoribus infestata, d. l. *ult.* & idem equorum usu ibi Pastoribus interdictum d. l. *ult.*
 Venetia Prouincia. De ea plures obseruationes historicae.
 Sub dispositione Praefecti Praetorio Italiae erat. Idem appellatum inde ad eum l. 27. de *appellationibus*.
 Fuit item sub dispositione Vicarij Italiae, l. 2. ne *opere a conlatorib.*
 Tributa & tributorum exactio per Venetiam: de ea l. 1. de *executoribus*: seu l. 10. de *exactionibus*.
 De Diei Solis obseruantia per Venetiam, d. l. 1. l. 1. & 10.
 Consularis Venetiam regebat, seu administrabat, d. l. 1. & 10. cuiusmodi erat sub Valentiano Sen. Florianus d. l. 1. & 10.
 Fluius Liquentia: & Pons eius [in Venetia] l. 1. ne *opere a conlatorib.* qui sub Valentiano Sen. reparati iussu Anno D. 370. d. l. 2.
 Ciuitates Venetiae [Opitergium, Indicatur ea, d. l. 2. Altinum, Aquileia, Concordia, Para-

uuium, Brixia, Vicentia. Vbi frequenter Imperatores constitere: variisque ibi constitutiones dedere. Ex quibus omnibus breue Chronicon conficere quisque facile per se potest ad illustrationem *historiae Venetiae*.
 Vrbicariae Regiones, vide & supra *Quatuor Regiones, Suburbicaria, Vicina*.
 De his l. 3. tributa in *ip[s]is speciebus* l. 9. de *extraord.* l. 3. quibus equorum usus: l. *unic. si per obrept.* l. 14. de *indulg. debitor.*
 Prima omnium militum mentio occurrit Vrbicariarum regionum Anno D. 359. sub Constantino, in l. 9. de *extraord.*
 Prouincialium nomine veniebant & qui Vrbicarias regiones incolebant, l. 14. de *indulgent. debitorum*.
 a Latronibus & abactoribus inquietata, d. l. 3. quibus equorum usus.
 Patrimoniales & Emphyteutici fundi per Vrbicarias regiones, l. 9. de *extraord.*
 Vinum populi Romani vltibus ex Vrbicariis regionibus conferebatur l. 3. tributa in *ip[s]is speciebus*.
 Suarj per Vrbicarias regiones l. 3. quibus equorum usus.
 ab Italia Vrbicariae regiones distinguuntur *lex vnic. si per obreptionem*: l. 9. de *extraordinariis*.
 Urbis Praefectura: Priuata res per Praefecturam Urbis Romae, l. 9. de *iure fisci*: l. 1. 4. 5. 6. 7. 8. de *scenicis*: vide *Notitiam Dignitatum*.

PARS TERTIA:
 QVA CONTINETVR
 VRBIVM NOTITIA.

A

DRUMETVM, vide *infra Hadrumetum*.
 Aedesa, vel Aedesa, Osdroena ciuitas l. 79. 105. de *Decurionibus*.
 De eadem accipio & l. 8. de *Paganis*: vbi agitur de quodam Templo.
 Curia Aedesa, & Aedesi municipes, d. l. 179. & 105.
 Iouianus Imp. Aedesa constitutus: Anno Domini 363. vnde data ab eo l. 9. de *rogat. milit. ann.*
 Afrodisenfium ciuitas [Cariae: alia fuit in Thracia] l. 37. seu *ult. de annona & tribut.* Episcopus eius ciuitatis Cyrus, cuius merita praedicantur d. l. *ultim.*
 Agrippina: Imperatores ibi constitere, legesque dedere,
 Constantinus Magnus A. D. 312. (non 319.) vbi data ab eo l. 1. *sine censu*.
 Valentinianus Sen. Anno D. 368. (non 365.) vbi data ab eo l. *unic. ne damna Prouinc.*
 Curia & Decuriones Agrippinensium. Ad hos data a Constantino Magno Anno... l. 3. de *Iudaeis*.
 Iudaei Agrippinae sub Constantino Magno d. l. 3.
 Alexandria, seu ciuitas Alexandria l. 1. 2. de *frum.*

Alex. Ciuitas absolute; de Alexandria, l. 19. de *operibus publ.*
 Diuisa, vt aliae ciuitates, in Curiam & Plebem. de Curia Alexandria: eiusque Decurionibus Primatibus, Principalibus agitur l. 189. 190. 190. 191. *ult.* de *Decurion.* l. 42. de *Episcopis*.
 Senatores ciuitatis Alexandriae l. 19. de *petition.* ad quos ea lex data.
 de Aduocatis d. l. 189.
 Plebs, de qua *rit. de Alexandrina plebs primatibus*: in varia corpora diuisa erat.
 Corporati Alexandrini, seu ciuitatis Alexandriae, l. 2. de *Alexand. pleb. primatib.* l. 42. de *Episcopis*. In his
 Artifices varij seu operarij, qui ERGASIOIARIJ dicti l. 1. d. *rit. de Alex. pleb. prim.*
 Horum Primates Archigerontes & Dicecetae dicti d. l. 1.
 Episcopi Alexandrini l. 2. 3. de *fide Catholica*: l. 42. 43. de *Episcopis*: l. *ultim. de his qui super relig. l. ultim. de Episcop. ind.*
 Petrus, l. *unic. 2. de fide Cathol.*
 Timotheus, d. l. 3.
 Theophilus, d. l. *ult.* de *his qui super relig.*
 Legatio Alexandria, ad Theodosium Imp. Anno D. 416. l. 42. de *Episcopis*: de Legatione Alexandriae, vide & l. 188. de *Decurion.*
 Sedes Praefecti Augustalis: idem PP. ibi lex quae ad eum data est, l. 1. de *Alex. pleb. prim.*
 Eutycheum,

Eutychem, locus Alexandriae, vbi PP. dicitur d.l.1.
 Hypomnematographi Alexandriae, & eorum munus l.vltim. de Decurionib. vide Strabonem, lib.17.
 Ecclesia Alexandrina venerabilis, l.vltim. de patrocini vicor. quâ vetatur illi quoque patrocini vicorum.
 Parabolani Alexandriae, qui ad curanda debiliu agrâ corpora deputati erant, num. 500. l.42. de Episcopis: vox 600. l.43. eod.
 Spectacula publica Alexandriae, ad quâ Parabolani accedere vetiti d.l.42.43.
 Nautium titulus Alexandriae l.2. de Alexandr. pleb. prim.
 Frumentum Alexandrinum, de eo titulo 26. lib.14.
 Canon gratuitus ab Imperatoribus Alexandriae Vrbis quoque concessus, qui à Theodosio auctus 110. modis diurnis l.2. de frum. Alexandr.
 Comiectus frumentarius ex Alexandria Constantiopolim. Hic Alexandrinus stolis l.7. de nauicul. Alexandria Classis l.32. d. tit. quæ ex Alexandria ciuitatis conditis frumentum transferebat, dispositione PP. annonæ Alexandr. l.3. de susceptoribus. Eum in finem frumentum Constantinopolitanæ Vrbis destinatum Alexandrinam ciuitatem conuectum, l.1. de frum. Alex.
 Crithologus & Zygostates suscipiendo & excutiendo illi admetiendoque præerant: vnde Crithologiæ & Zygostati munus, d.l.1.
 Præfectus annonæ Alexandriae d.l.3. de susceptoribus.
 Vescigal dinummium ciuitatis Alexandriae, l.2. de Alexandr. pleb. prim.
 de Legatis ad gentes Axumitarum & Homeritarum missis, Alexandria commorantibus l.2. de Legatis.
 de Ergasteriis publicis, & domibus super iis extructis, l.9. de operib. publ.
 Legationum ex Alexandria ad Comitatum Principis mittendorum forma l.15. de Legatis.
 Alta Ripa [in Galliis ad Rhenum.] Valentinianus Imp. ibi constitit Anno D.369. Data idem ibi ab eo, eo Anno XIII. Kal. Jul. l.4. de reparat. appellat. vbi dixi. Retinet hodie nomen: Inde sese Bristacum ad eandem Rheni ripam contulit.
 Alceium [in Gallia] Valentiniani Sen. lex Alrei data Anno D.365. vel potius Anno D.368. aut 370. l.3. de actor. & procur. Fortè & ibi (non Altino) data l.3. de repar. appell.
 Altinum: Valentinianus Sen. ibi constitit Anno D.364. vbi & data ab eo l.1. 2. quibus equorum vsus: l. vnic. quorum vsus interd. l.16. quorum appellat. l. vnic. de Nautis Tiber. l.7. de Pistorib. l.7. de panis.
 Honorius ibi constitit Anno 399. vbi data ab eo l.5. & 6. de canon. frum. P. R. l.15. de exactionib. l.16. de bonis prescriptorum.
 Anno 400. l. vnic. de patrocini. hoc reor. Portuens. Anno 401. l. vnic. de off. Vicarij.
 Anno 406. l.30. de annonâ & tribut. nisi hæc lex referenda ad Annum 399.
 Ambianis [in Galliis] Valentinianus Sen. ibi constitutus mense Augusto A. D. 367. quare ibi data ab eo XV. Kal. Sept. eius Anni l. vnic. de Ingravis libris.
 Ancyra: Imperatores ibi quandoque constitit;

Constantius Anno 347. vbi & data ab eo l.8. quorum appellat.
 Valens Anno D. 371. vbi & data ab eo l.76. de Decurionibus.
 Arcadius Anno D. 397. vbi data ab eo lex quisquis ad L. Corn. de Sicar. l. vlt. de præd. Senator. Anno D. 405. vbi data ab eo l.1. ne quis in Palat. l. vnic. ne mensuris. l.18. de Palatinis.
 Antigoniam fortè loco Antiochiæ in subscriptione l.1. de suscipi. quæ in Macedonia.
 Antiochia: Antiochena per Syriam ciuitas, l.169. de Decurion.
 Decora ciuitas, d.l.169.
 Imperatores Antiochiæ sæpè constitère: vnde & complures datæ ab iis leges.
 à Constantino A. D. 338. l.23. de Decurionib. l. vlt. de temp. cursu.
 339. l.1. de incestis nupt.
 340. l.5.6. de Prætorib.
 342. l.33.34. de Decurion. l.6. quorum appell. Fortè & l.7. de cursu publ.
 343. l.5. de falsa moneta.
 349. l.39. de Decurionib.
 361. l.16. de Episcopis.
 à Iuliano Anno 362. lex quadam de officio Reçtor. Prouinc. l.1. de domest. & protectorib. l.5. l.52.53. de Decurion. l.1. de dominio rei quæ possitur: l.29. de appellat. l.1. de proximis: l.8.9. de operibus publ. l.3. de contrab. empt. l.1. de indulgen. debitorum: l.15. de cursu publ. l.2. de iuner. muner. l.7. Cod. de adific. priu.
 363. l.5. de sepulchro viol. l.3. sine censu. l.55. de Decurion. l.12. Cod. de exceptionib.
 à Iouiano Anno 363. l.2. de metallis: l.16. de cursu: l.3. de Suaris: l.56. de Decurionib.
 Nam has leges Iouiano adscribo: vt pote Iuliani,
 364. l.2. de raptu vel matr. sanct.
 à Valente Anno 369. l.2. de Aquaductu. l.5. de metallis.
 372. l.19. de Prætorib.
 374. l.8. de murilegulis: l.1. de fabricensib. l.8. de falsa moneta.
 375. l.7. de tyronib. l.79. de Decurionib.
 376. l.24. de Prætorib.
 377. l.17. de erog. mil. ann. l.14. de diuersis officiis.
 Dat. [redd] Antiochiæ Anno 364. l.2. de raptu vel matr. sanct. ad Secundum PP. Anno 369. l.2. l.5. de metallis.
 Propositæ leges Antiochiæ, quæ datæ ad Vicarium Orientis l.4. de Veteranis: l.10. de Decurion. ad PP. l.9. de tyronib. l.3. de desertorib. l. vlt. de temporis cursu: l.2. de raptu vel matr. sanctin.
 Data ad Antiochenes Constantij l.16. de Episcopis. Anno 361. de immunitate Clericorum.
 Magistratus, id est, Duumviri ciuitatis Antiochenæ. Hi ludos edebant. Eorum census erectus 600. solidorum præbitione, probatûsque ab Arcadio l.169. de Decurionib.
 Alytarcha Vrbis Antiochenæ l.12. de iure fisci.
 Alytarcha simpliciter l.2. de expens. ludor. cui vnus cupressi excidendæ, plantandi plures priuilegium datum d.l.12. de iure fisci.
 Erat Sacerdos Vrbis Antiochenæ, qui ludos curabat sic vt modum ludis positum excedere possit, d.l.2.
 de Clericis in Antiochesi territorio l.16. de Episcopis.

de

de Curia seu Ordine & Curialibus Antiochenis, l.51. l.131. l.169. de Decurionib. vide & l.2. Cod. de excus. mun. Ammianus Marcellinus, lib.14. p.17.
 Matre Curiali Antiochena patre licet libero natus, Curia Antiochenæ viudicabatur, quod ius firmatum à Iuliano d.l.51. de Decurion. vel primùm institutum. Zosimus lib.3.
 Barbaticarij, id est, qui cassides & buccellas argento tegebant, & deaurabant Antiochiæ, l.1. de fabricens.
 Fabricæ & fabricenses Antiochenæ ciuitatis, l.8. de metatis, & d.l.1. de fabric. Horum domus à metato immunes, d.l.8.
 Ludorum Antiochenorum mentio l.169. de Decurionibus: de his insignis locus Herodian lib.2. pag. 501. Procopij lib.1. Persicon. Ed pertinent quæ de Magistratum ludis supra de Alytarcha.
 Prata priuatorum Antiochenorum ab animalibus militum depasci, mutilati, vetuit Arcadius l.3. de pascuis.
 Thermae Antiochiæ. Harum mentio l.131. de Decurionibus: vbi agit de earum calefactione.
 Daphne Suburbium Antiochiæ, vide infra Daphne.
 Antiochia, vbi data Anno 364. l.10. de erog. mil. ann. videtur in insula Antiochia prope Constantinopolim, in Scythia & Propontide: pariter vt Anno D.369. l.5. de metallis.
 Antiochia [Pisidiæ scilicet] in Asianâ diœcesi, l.3. de fide Cathol.
 Episcopus eius, Optimus Anno D.381. d.l.3.
 Apameia, vel Apamea: Publica prata Apamena ab animalibus militum mutilari vetuit Arcadius l.3. de pascuis, si recta ibi lectio est.
 Constitit ibi Theodosius Iun. Anno 436. data ibi ab eo l. vltim. de annonâ, & l. vltim. de indictionib.
 Apollonia: Apolloniæ data, id est, reddita Anno 373. (malè vulgò 365.) l.1. de stratorib. quæ data est ad Præsidentem Epiri nouæ.
 Aquæ: Aquis data Anno D.325. l.1. de erog. mil. ann. 333. l.4. de diuersis. Quenam hæc Aquæ ibi disquiro.
 Aquileia: Constantinus Magnus ibi constitit Anno 312. vbi tum data ab eo l.1. de maternis bonis. Anno 319. vbi tum data ab eo l.9. de appellationib. l.6. de Decurionib. l.1. de tutoribus. Anno 320. vbi tum data ab eo l.1. de raptu virgin. l. vnic. si quis eam cuius tutor. Anno 321. vbi tum data ab eo l.3. de maleficus. Anno 326. vbi tum data ab eo l. vnic. si quis eam cuius tutor: l.2. de filiis mil. apparit.
 Constans ibi constitit Anno 340. vbi data ab eo l.3. de dilationibus: l.5. de aduocato fisci.
 Valentinianus Sen. Anno D.364. vbi data tum ab eo l.4. de Legatis: l.59. de donation. l.17. de Episcopis: l.9. de petitionib. l.60. de Decurion. l.33. de appellat. l.3. de conlat. fund. patrimon. l. vnic. de priuileg. apparit. Magist. pot. l.6. de priuileg. eorum qui in sacro Palatio: l.21. de cursu: l.2. de officio Reçtoris Prouincia. Anno 365. vbi data ab eo l.11. de Pistoribus: l.13. de erog. mil. ann.
 Gratianus Anno 379. quo ibi ab eo data l.2. de desertorib. l.11. de lustrali collat.
 Valentinianus Iun. Anno 380. l.10. de murilegul. l.10. de priuileg. eorum qui in sacro Palat. Anno 381. l.2. de Equis Curulib. l.18. de annonâ.

Tom. VI.

Anno 384. l.6. Cod. de modo multarum. Anno 385. l.10. de Palatinis: l.13. de iure fisci: l.16. de diuers. offic. l.7. de diuersis rescipis: l.20. de annonâ & tribut. l.12. de murilegulis: l.10. de Legatis: l.46. de appellation. l.30. quorum appellat. l.17. de diuers. offic. l.17. de extraord. l.1. Cod. de fundis limitroph. Anno 386. l.17. de nauicular. l.3. de executoribus: l.13. de exactionib.
 Theodosius Magnus & Valentinianus Iunior simul, post Maximum Tyrannum ibi deuctum: de quo vide Chronicon nostrum. Anno 388. l.6. de infirm. bis qua sub Tyrannis. Anno 391. l.11. de Paganis: l. vnic. de possess. ab eo qui bis: l.3. de fide & iure baista: l.2. de prinil. corporat. P. R.
 Honorius Anno 400. l. vnic. de Consularibus & Præsilibus.
 Valentinianus Tertius Anno 425. l.46. vlt. de Episcopis: l.62.63.64. vlt. de hæreticis.
 Arelas [Galliarum] Constantinus Magnus Arelate Anno D.316. vnde datæ ab eo l.5. & 6. de appell. post Magnentium deuctum, Lugduno.
 Constantinus Magnus Arelate Anno D.353. vbi tum data ab eo l.2. de diuers. offic. vbi vide quæ dixi: si modò ea lex Constantij est.
 Arelape [Noricæ ciuitas] nam ita reponam in subscriptione d.l.2. de diuers. offic. si ea Constantini Magni est, vide Itineraria.
 Ibidem constitit Valentinianus Anno D.365. per Emonam: inde Aquileiam & Alinura Mediolanum pergens: vbi & data ab eo l.2. Cod. Inst. de cond. in publ. horr. vbi hætenus pariter malè Arelate.
 Ariminum: Concilij Arimini habiti, seu Atiminentis mentio l. vltim. de fide Catholica: l.15. de Episcopis.
 Dat. Arimini [pro reddita] Anno D.358. l.6. de maleficus: ibi Taurum PP. hic enim Taurus PP. Arimini tum erat.
 Auellinum, vnde oppidani Auellinates. Ordinis Auellinatium sic mentio in l.68. de Decurion. vbi & Ordinarij Iudicis sub quo Auellinates fuere [nempe Consularis Campaniæ] mentio fit sub Vicario Vrbis.
 Augustensis Sutrana [Zeugitana, vide Itinerar. Antonini] ciuitas l.1. de domibus ad rem priuatam.

B

Bauzane [25. Bauzane in Rhetia] ibi data Anno 379. à Gratiano l.3. de Palatinis S. L. vbi vide quæ dixi.
 Bersabinum Castrum in Palæstina, sub Duce Palæstinae, lex 30. de erog. militari ann. vide Notis. Imperij & auctorem de locis Hebraici, fol. 125. b
 Berœa, vide infra Verona.
 Berytus, al. Byritus, vel Byrithus, vel Byrithus, Metropolis non erat Anno 382. imò ei opponitur l.11. de tyronib.
 Conchylogleballi seu murileguli in Phœnicia Byriti, l.9. de lustrali collat.
 Propositæ ibi Leges: quæ datæ sunt ad Consularem Phœnicis l.9. de lustrali collat.
 PP. Orientis l.63. de Decurion. (quæ etiam agitur de Comite Orientis l.2. de Agentib. l.1. de naufragiis: l.1. de gladiatorib.) nisi ibi Proposito legendum.
 Comitem Orientis l.41. de cursu: l.54. de Decurionibus.

FFF

Pro

Pro-Præfectis *l. 1. de gladiatorib.* si in inscriptione PP. ita accipimus.
 ad Petronium Patricium *l. 7. de filiis mil. apparit.* (quamquam subscriptio fortè ibi emendanda.)
 ad Magistrum Officiorum *l. 3. de his qui cum disp.*
 Lex quædam quæ inscriptione caret, data Tyro Metropoli, PP. Beryto *l. 11. de tyronib.*
 Vt & aliæ leges de re tributaria sine inscriptione Dat. vel PP. Byritho: pura *l. 2. de publ. comparat. l. 4. tributa in ips. spec. l. 19. de annona & tribut.*
 Sub Constantino Magno 325. *l. 1. de gladiatorib.*
 Sub Iuliano 362. *l. 54. de Decurionib.* 364. *l. 2. de Agentibus.*
 Sub Valente 372. *l. 9. de lustrali publ. l. 1. de naufrag. 373. l. 63. de Decurion.*
 Sub Theodosio Magno 381. *l. ultim. de his qui cum disp. 382. l. 41. de cursu: l. 11. de tyronib. 384. l. 2. de publ. comp. l. 4. trib. in ips. spec. l. 19. de annona & trib.*
 Bessa [in Thracia] ibi constitit Constantius, vbi & ab eo data Anno 340. *l. 30. de Decurion.*
 Berorina castra. Mentio fit eorum in *l. 15. de erog. mil. ann. vide Notitiam Imperij.*
 Bona mansio: Valentianus & Valens è Philippo, Bonam mansionem profecti ex Thraciis in Mæciam: vnde data ab iis *l. 1. de priuil. corpor. V. R. l. 12. de erog. mil. ann.*
 Bononia [Galliarum scilicet] Constans Imp. constitit Bononiæ Anno D. 343. vbi & data ab eo *l. 5. de extraordin.*
 Bristacum: Valentianus Bristaci Anno D. 369. digressus Altaripa ad eandem Rheni ripam.
 Data idè ibi ab eo *l. 8. de priuileg. eorum qui in sacro Palat.*
 Brixia: Valentianus Iunior ibi constitit Anno D. 382. ibi data ab eo *l. 9. de Legatis.*
 Honorius Anno 396. *l. 27. de Prætoribus.* Anno 399. *l. 3. de habitu quo vti: l. 34. de Episcopis.* Anno 400. *l. 61. de appellat.*

C

Abillunum Dat. Cabilluno Constantini M. lex Anno 315. pura *l. 2. de panis: vbi vide quæ noto.*
 Cæsarea [Cappadociæ scilicet] in Dicecesi Pontica *l. 3. de fide Cathol. vide Sozomenum lib. 7. cap. 9.* (Eiusque Menopolis) Episcopus eius Palladius, *d. l. 3.* [Palæstinæ Metropolis.] Idè PP. Cæsareæ lex data ad Dracilianum Agentem vices Præfecti Prætorio *l. 1. de usuris.*
 De Cæsarea Palæstina id accipiendum, ibi doceo.
 Data Cæsareæ Anno D. 365. Valentis *l. 5. de susceptoribus,* ad Secundum PP. quæ & Præfidiis Ciliciæ mentio fit.
 Cæsena & Cæsena: Constans Imp. constitit Cæsena. Anno D. 346. vbi ab eo data *l. 38. de Decurion.* nisi eam legem referamus ad Annum D. 354. & sic ad Constantium: quod mallem. Ordo Cæsennarum, ad quem scribit Constantius Anno D. 354. *l. 6. de annona* (hic editum Cæsennarum) *l. 42. de Decurionib.* (hic dicuntur Cæsennates, vt Plinio *lib. 14. cap. 6.* & Sidonio Apollinari *lib. 1. epist. 8.*)
 Vinum ex ex collata ab Italis pecunia in cellarum Principis vsu, ibi quoque comparabatur, quod pertinet *d. l. 6. de annona.* De vino generoso, eiusque maxima copia in

agro Cæsena testis Plinius, *d. lib. 14. cap. 6. lib. 5. pag. 151.*
 Capua: Metropolis Campaniæ; hinc Accepta Capuæ Constantis *l. 1. de fulgamo: quæ data ad Prouinciales.* Lecta Capuæ *l. 14. de extraordin. quæ data ad Præfectum Prætorio.* PP. Capuæ *l. 25. de appellat.* data ad Præfectum Prætorio.
 Caralis: Metropolis Sardinia. Hinc Acc. Caralis dicitur *l. 1. de cursu publ.* quæ data ad Constantium (Præfidem scilicet Sardinia vel PP. Italia, sub quo Sardinia erat) quaque id iubetur, ne boues aratris dediti ad cursum publicum abstrahatur, vt & *l. 1. de feriis,* quæ Heliadio inscribitur, vbi disquiro quænam eius dignitas fuerit.
 Carnutum [Illyriorum:] Valentinianus Imp. Carnuti constitit: Anno D. 375. idè ibi data ab eo *l. 12. de accusat.*
 Castulo PP. Castulone dicitur Constantini M. *l. 1. de distrab. pignor. A. D. 323.* quæ caret inscriptione eius ad quem ea data est: sed proculdubio ad Præfidem Beticæ data ea: cuius Beticæ Vrbs Castulo, vel Liuius teste, vide & Strabonem *lib. 3.* Inde etiam Hannibalis vxor, nomine H. Ica, erat.
 Chalcedon. Ad Edictum Chalcedonensium & Macedoniensium data à Constantino Magno Anno D. 324. *l. 3. de extraordin. de adscriptionis forma Acc. Chalcedone Anno D. 365. Valentis, l. 14. de erog. mil. ann. Secundo PP.*
 Cirra, seu Constantina Cirtensium, vide *infra* in Gallia Belgica *Constantina.*
 Claudiopolis oppidum Bithyniæ, *l. 119. de Decurionib. vide Ptolemæum lib. 5. cap. 1. Dionem in vita Adriani.*
 Complatum. Data Complati Anno D. 369. à Valentiniano *l. 10. de diuersis officiis: ad Viuentium PP.*
 Concordia. Theodosius Magnus & Valentinianus Iun. ibi constitit Anno 391. vbi idè data *l. 11. de fide testium: l. 45. de Apostatis: ad Flavianum PP.* Inde Vincentianum profecti, mox Aquileiam: vnde Constantiopolim rediit Theodosius.
 Constantiopolis: Prima omnium lex Constantiopolitana, Anno 330. *l. 2. de Iudæis: quo ipso Anno ea dicata fuit.* Sed & eo ipso Anno eò refero *l. 1. de Aqueductu.*
 Aeterno nomine, iubente Deo donata à se ait Constantinus *l. 7. de nauicul.*
 Epitheta: Aeterna Vrbs *l. 4. de Spectaculis.*
 Alma Vrbs *l. 15. ultim. de metatis: l. 4. de his qui ad Eccl. l. 5. de iis qui sup. relig. l. ultim. de Palatinis S. L.*
 Amplissima Vrbs *l. 1. in fin. de frum. V. Const. l. ultim. de calcis coctorib.*
 Augustissima Vrbs *l. 32. de nauicul. Augustissimi nominis l. 14. de annona ciu.*
 Chara nobis ciuitas *l. 33. de hereticis.*
 Conspicua Vrbs *l. 25. de operibus publ.*
 Florentissima Vrbs *l. 4. de Aqueductu: l. 14. de metatis.*
 Incluyta Vrbs *l. 58. de hereticis.*
 Maxima Vrbs *l. 2. de feriis.*
 Vrbs nostra *l. 14. de numerariis.*
 Noua Roma: idè ad differentiam eius vetus Roma dicta *l. 45. de Episcopis.*
 Sacratissima Vrbs *l. 32. de nauicul. l. ultim. de Decurion. & silent. l. 30. de hereticis: l. 13. de metatis: l. 37. de Episcopis: l. 5. de his qui Sacratissimi nominis l. vnic. de honorat. vehio.*
 Splendidissima *l. 51. de operib. publ.*

Actuarij

Actuarij Constantinopoli ultra 50. dies morari prohibiti, sub pœna 20. librarum auri, *l. 14. de numerar.*
 Aedes Principis Constantinopoli *l. ultim. de calcis coctor.* vicinæ Amphitheatro, & D. Iuliani Portui, *d. l. ultim.* Basilicam Theodosianam accipio, octauâ Regione: vide Themist. *p. 161.* & veterem Constantinop. descript.
 Frequentandæ ciuibus & domibus Constantinopolitanæ Vrbi, varia priuilegia domos habentibus ciuibus indulua.
 A metati onere immanes fuere, nisi præsentem Comitatu, *l. 14. de metatis.*
 Ab extraordinariis item fordidisque muneribus *l. 6. de extraordin.*
 Annonæ ciuicæ seu panes de publico dati, vt ædificandi studio magnitudo Vrbs augetur, *l. 11. de annonis ciuicis,* pro extruendis domibus *d. l. 11.* his qui domus habent, *l. 11. 12. 13. d. tit. domibus l. 2. de frum. V. Const. Quod à Constantino Magno institutum, sique canon à Constantino institutus dicitur l. 9. 2. de annon. ciu. l. 2. de frum. V. Const. vide Socratem lib. 2. cap. 13. Sozomenum lib. 3. cap. 6. à Theodosio M. auctum fuit l. 2. de frum. V. Const. Vnde & auctum panes dicuntur *l. 11. d. tit. de annonis ciuicis: qui in tantum ædes sequebantur, vt vendi ædes retentis panibus non possent, d. l. 11.*
 Operibus item publicis ornandæ, Constantius ingenti studio incubuit, vide *l. 13. de Prætoribus, & quæ ibi notant.*
 Frequentando item Senatui, Senatoribus quædam data immunitas *l. 3. de Senatoribus & glebalis collat.*
 Arca frumentaria Constantinopoli, *l. 1. de frum. V. Const.*
 Amphitheatrum Constantinopoli. Eius mentio *l. ultim. de calcis coctorib.* Inter id & D. Iuliani Portum per litus maris fornaces calci coquendæ erant, *d. l. ultim.* vide Vet. descript. regione 2. & 3.
 Annona ex Africa Constantinopolim delata: vt probat *l. 2. de naufragiis,* ex Egypto & Alexandria.
 Annonæ ciuicæ Constantinopoli: de his *l. 1. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. de annonis ciuicis.* Duplex ea: vetus & solita à Constantino scilicet instituta: altera noua à Theodosio M. *l. 12. 13. 14. de annonis ciuicis: l. 2. ne frument. V. Const.* [Hinc distincta horrea Constantiaca & Theodosiana, vide Veterem descript. regione 5. & 9.]
 Apostolorum & martyrum Sedes Constantinopoli *l. 6. de sepulchro viol.* In his quoque Theodosius Magnus sepeliri vetuit, *d. l. 6.*
 Aquæductus Constantinopoli *l. 1. 3. 4. de Aquæductu: Aquæductus Theodosiacus l. 29. 30. de Prætorib.* Ad eundem refero *l. 6. de Aquæductu: l. 23. de operibus publ.*
 Expensæ à Prætoribus in Theatrales ludos faciendæ ad huius Aquæductus fabricam conuersus *d. l. 29. & 39.*
 Balneum Zeuxippi: de eo accipienda *l. 52. de operibus publ. 1.* Porticus id balneum præcurrere, quæ idè Porticus Zeuxippi quoque dicuntur *ea lege: de quibus vide & Zosimum lib. 2. p. 686. 2.* In his Porticibus plures domus cum officinis suis priuati habuere, 3. Reditus ex his domibus & officinis destinati ipsi balneo, ad luminaria, facta tecta eius, *d. l. 52. Tom. VI.**

In priuatorum quoque domibus balneæ sculacuata fuere *l. 3. de Aqueductu.*
 Barbaricarij, qui callides & buculas argento tegebant, & deaurabant, erant Constantinop. *l. 1. de fabricensib.*
 Basilica vetusta Constantinopoli *l. 50. de operibus publ.*
 Bibliotheca publica Constantinopoli & bibliothecarij, vide Themist. *orat. 13. à pag. 305.* Hæc postea Basilicæ imperio conflagrauit, Zonaras, Cedrenus.
 Capitulum Constantinopoli, in eo Porticus: & in his Porticibus exedrae, cellulae, *l. ultim. de Professoribus qui in Vrbe Const. l. ultim. de stud. lib. V. R. l. ultim. de operibus publ.* In eo docebant Professores, eorumque auditoria erant, *l. ultim. de stud. lib. V. R. l. vnic. de Professoribus qui, &c.*
 Ciues Constantinopolitani immunes erant ab extraordinariis oneribus & temonariis, *l. 6. de extraordin. item à metati onere l. 14. de metatis.*
 Classes Vrbs Constantinop. *l. 21. de diuersis offic. id est Corpora: vt puta Suariorum, Oprionum, l. 22. eod. tit.* Earum Actuarij & Cornicularij, *d. l. 21.* Nummulariorum, quoque corpora *l. 5. de his qui super religione, aliisque d. l. 5.*
 Ecclesia venerabilis Constantinop. *l. ultim. de patrociniis vicor.*
 Edictum ad populum Vrbs Const. *l. 5. de testam.*
 Episcopus Vrbs Constantinop. Eius prærogatiua, *l. 45. de Episcopis.*
 Memorantur duo, Nestorius *l. 3. de fide Cathol.* Asiacus *l. ultim. de his qui super religione.*
 Accipienda de Actico, *d. l. vnic. in nouatione 45.*
 Equi Carules Constantinopoli *l. 22. de diuersis offic. Horum Actuarij certi erant, d. l. 22. qui à Principe constituebantur, d. l. 22. vide & l. 21. eodem.*
 Frumentum Vrbs Constantinop. de eo *tit. 16. lib. 14.* vbi vide *Paraitlon.* Arca ibi frumentaria *l. 1. d. tit.* Destinata certa auri summa cõemptioni frumenti ad prohibendam famem *l. 1. & 3. de frum. V. Const.*
 Horrea publica seu Vrbs annonæ ciuicæ afferuandæ *l. 2. de frument. V. Constant. l. 32. de nauicular.*
 Magister census Constantinop. *l. 8. de donat. Ludi,* vide supr. *Amphitheatrum. Equi Curules,* vide *infra Prætores, Thymela.*
 Murus nouus Constantinopoli, *l. 13. de metatis l. 52. de operibus publ.* cuiusque Turres, *d. l. 51.*
 Natalitius dies Vrbs Romæ & Constantinopoleos otio sanctus, neque Iuridicus, *l. 2. de feriis: & l. 7. C. eod.*
 Opera publica Constantinopoli. De his *l. 25. 29. 30. 39. 44. 45. 46. 47. 50. 51. 52. 53. seu ultim. de operibus publicis.* vide singula sparsim hoc Indice: & quæ suprâ dixi de Constantij in hæc studio.
 Optiones & Suarj per omnes regiones Vrbs Constantinop. *l. 22. de diuersis offic.*
 Palatium Constantinopoli *l. 47. de operibus publ.* Id cum priuatorum ædificiis occupatum fuisset, ea dirui voluit, idque amplius fieri vetuit Theodosius Iun. *ea leg.* Anno D. 409.
 de Parapetasis, operibus publicis, priuatis, plateis, porticibus, vide *l. 39. de operibus publ.*
 Populus Vrbs Constantinopoli. Theodosij M. edictum ad eum Anno 380. *l. cunctos populos de fide Cathol.*
 Porticus *leg. 45. de operibus publicis.* Incense

FFF 2 Anno

Anno 406. d. l. 45. vide *Chron. Alexandr.*
 Porticibus adherentes exedrae, Magistrorum
 confessibus deputatae, *l. vlt. de operib. publ.*
 Porticus Zeuxippi, vide *suprà in Balneum.*
 Porticus, & in his imagines Principum Con-
 stantinopoli l. 44. *de operibus public.*
 Portus D. Iuliani *l. vltim. de calcis colorib.* Inter
 id & Amphitheatrum per litus maris for-
 maeus calci coquendae erant, *d. l. vlt. Palatium*
 Principis huic spatio vicinum, *d. l. vltim. vide*
Veter. descript. Theodosianus Portus: de hoc
est l. 23. de operibus publicis.
 Praefectus Urbis Constantinopolitanae à Con-
 stantio institutus, quando: de eo ad l. 16. *de*
Praetorib. & in Chron. Anno 359.
 Dignitas eius ab eodem aucta variis modis An-
 no 361. vide l. 13. *cod. tit.*
 Indiculum seu Notitiam Praefectorum Urbis
 Constantinop. habes in *Notitia nostra.*
 Praetores, quinque Constantinop. duo Urbis
 Constantinop. fabricis seu ad opera publica
 argentum inferebant ex Constantij l. 13. *de*
Praetorib. sic ut eorum nomina operi publico
 inscriberentur d. l. 13. Simile quid postea fa-
 ctum ab Arcadio l. 29. 30. *cod.* [à Marciano,
 vide Marcellinum *Chronico* Anno 452. & l. 2.
Cod. iust. de Consulib.] Caeteri ludis obedi-
 A Theodosio Magno plures adhuc instituti,
 l. 25. *de Praetorib.*
 Praetoris Iurisdicção quae Constantinopoli l. 16.
de Praetorib.
 Privilegia Urbis Constantinopolitanae: Veteris
 Romae praerogativa laetabatur l. 45. *de Episco-*
pis in Ecclesiasticis etiam d. l. 45.
 Publici iuris auxilium nominatim ei tributum
 quod & renouatum à Valente *l. vnic. de iure*
Italice Urbis Constant. qui id ad perpetuam
 auctoritatem publicis actibus intimari, & ta-
 bulis incidere voluit, *d. l. vnic.* Compositum locum
 Sozomeni *lib. 7. cap. 9.*
 Professores & studia Constantinopoli. De his
 sunt duo tit. *de studiis liber. V. R. & Constani-*
tinop. (& nominatim l. 3. *eo tit.*) & *tit. de Pro-*
fefforib. qui in Vrbe Constantinop. Adde & *tit.*
de Medicis & Professorb.
 In Capitolio docebant, *l. vnic. de Professor. qui in*
Vrbe: & l. 3. de stud. lib. V. R. & c.
 Quidam sub Theodosio Iun. nominantur *dist.*
l. vnic.
 Helladius, & Syrianus, Grammatici Graeci.
 Theophilus, Grammaticus Latinus.
 Martinus & Maximus, Sophistae.
 Leontius Iurisperitus.
 Proconsul: ibi à Proconsule lectae leges ad Sen-
 natum datae Anno 356. l. 8. 9. *de Praetorib.*
 Reditus, facultates, vires Urbis Constantinop.
 Multae nis quaedam inlatae l. 13. *in fin. de*
Praetorib.
 Regiones Urbis Constantinop. l. 22. *de diversis*
officiis.
 Scenici & Tabernarum Constantinop. *l. vnic. de*
usu sellarum.
 Senatus Constantinop. De eo vel ad eum
 datae ab Anno D. 340. l. 3. *de Senatoribus:*
 l. 5. 6. 8. 9. 10. 12. 13. 14. 15. 16. Ex quibus etiam
 liquet, quo honore Constantius Imp. eum
 habuerit. Venerandus coetus Senatus, l. 12. *de*
proximis 19. 24. 25. *de Praetorib. l. 5. de Princip.*
Agentium: l. 8. de metallis: l. 1. 1. de domesticis.
 Singulari privilegio Curialis vnum è tribus ma-
 ioribus filiis Senatui dando, eum Curiae ne-
 xu liberabat, l. 132. *de Decurionibus: [id*

quod abrogatum *l. vltim. Cod. iust. cod.]*
 Frequenter item Senatui, Senatoribus sese
 Senatui dantibus, quaedam immunitas data
 l. 3. *de Senatorib. & glebati collat.*
 Senatus. Lectae leges in Senatu, quae ad Sena-
 tum datae l. 8. *de metallis: l. 19. de operibus*
publicis:
 Sepeliri mortuos in Vrbe Constantinop. ve-
 nuit Theodosius Magnus etiam in Apolto-
 lorum vel Martyrum sedibus l. 6. *de sepulchro*
violat.
 Suarij & Optiones per omnes Regiones Urbis
 Constantinop. l. 22. *de diversis offic.*
 Thermæ Honorianae, & de Porticu eas praecur-
 rente l. 50. *de operibus publ.*
 Thymele Constantinop. l. 22. *de divers. offic.* id
 est, chori scenicorum mimorum, vide &
 l. 21. *cod.*
 Proposita Constantinopoli l. 152. *de Decurion.*
 l. 6. *de Aqueductu:* data ad P. V. l. 50. *de De-*
curionib. data ad P. P. Orientis & l. 40. *de lu-*
strali collat. & l. 1. de locat. fundor.
 Imperatores ibi subinde hasere: vide
 Datae quamplurimae l. 333. Constantinopoli à
 Constantino M. id est, inde ab Anno D. 350.
 Constantio, Iuliano, Valente, Theodosio M.
 Arcadio, Theodosio Iun. quas nulle labore
 Lector ex Chronologia nostra scrutata anno-
 rum serie, excerptare poterit. Imperatorum
 erga Constantinopolim studium, non tantum
 Constantini qui eam excitavit; verum
 etiam Constantij: de quo vide notitiam ad
 l. 13. *de Praetorib.* Iuliani, Valentis: de quo
 vide notitiam ad *l. vnic. de Italico iure,* Theo-
 dosij Magni: de quo vide notitiam. Dat.
 pro Acc. vel Reddita (vt existimo) l. 7. *de*
Legatis.
 Constantina Cirtensium, aliaque Constantinae:
 Constantinae Cirtensium mentio, & Ordinis
 eius ciuitatis in l. 39. *de Decurion.* quae ad eum
 data, vbi vide quae dixi: vide Victorem Schotti
 in Constantino.
 Hic ipsa Constantina est: cuius mentio fit in
 subscriptione l. 15. *de nauicul.* Acc. Constanti-
 nae: quae data ad Hesperium PP. apud
 Aethiicum, & in Non. Valent. inter Theodos. 23.
 Vrbs haec Concilio, quod inde Cirtense, ha-
 bito 412. illustris.
 Et in subscriptione Acc. Constantinae l. 9. *de sus-*
ceptoribus: quae data est ad Vicar. Africae &
 l. 15. *de nauicular.* quae data ad PP. Acc. Con-
 stantinae l. 1. *si quis pec. consl.* Anno 356. ad
 Rufinum PP.
 Contionacum [in Galliâ] Data ibi Valentiniani
 l. 5. *de custod. reorum: l. 17. de annona & tribut.*
 Anno 371. l. 3. *de denunciat.* vbi dico l. 1. *de*
nauicul. fil.
 Corduba. Acc. Cordubae lex data ad Comitem
 Hispaniarum l. 1. *de accusat.* Anno D. 316.
 Ofio [Ep. Cordubensi] inscribitur *l. vnic. de*
manum. in Eccl.
 Corinthus: Metropolis Achaiae: hinc acceptae
 dicuntur Corinthi l. 1. *de denunciat.* l. 2. *de ac-*
cusationib. quae datae proculdubio ad Procon-
 sules Achaiae.
 Cyzicum Cynaeia & familiae Cynaeij Cyzici,
 ita enim repono loco *Cilicia* in subscriptione
 l. 7. *de murilegulis.* Horum mentio apud Sozo-
 menum, *lib. 5. cap. 14.*
 Proposita Cyzico Constantij l. 22. *de appellat.*
 Anno Domini 343. quae data ad Scyllacium
 [vel PP. vel Vicarium Ponticae.] Fortè &
 ib

ibi PP. *lex 1. de Veteranis:* emendata sub-
 scriptione.
 Data Cyzico Anno 368. vel potius 370. Valentis
 l. 7. *quorum appellat.* ad Modestum PP.
 Data [id est PP.] Cyzici d. l. 7. *de murilegulis,*
 ad Filenarium Com. S. L. vbi malè *Cilicia*
 editum.

D

Damascus: Scripta Consulari Phoenices Da-
 masco Anno 380. Theodosij Magni l. 9. *de*
stilis milit. appuit. & l. 83. *de Decurionib.* quo
 tempore Theodosius Thessaloniae erat. Da-
 ta [id est proposita] Damasci, de Phoenices
 templis, l. 16. *de Paganis.* Anno 399.
 Daphne: Palatium Daphnense, l. 2. *de Aqueductu.*
 Aqueductus qui Palatio Daphnensi vsu aquae
 praestabat, d. l. 2. quae data est Antiochia.
 Lucus Daphnensis, & cupressus in eo. Pri-
 uato cupressos inde exscindere ius non
 fuit. Alytharchae tantum Urbis Antiochia
 vnam exscindere datum, plurisque iniuic. in
 eo plantare l. 12. *de iure fisci:* quod postea
 abrogatum l. 2. *Cod. de cupressis ex luco Daphn.*
exscind.

Dolphus: Curia Delphorum l. 4. *de Spectaculis.*
 Dirumina in Rhætia vel in Campis Caninis: Con-
 stantius Messatensis digressus ibi constitit Anno
 D. 355. vbi data u. n. ab eo l. 8. *de exactionib.*
 Docimium [Phrygia] vide *Itiner. Pevinger.* Vn-
 de Docimium metallum, l. 9. 11. *de indulgent.*
crimini. vbi iungitur Proconensi & Troadeni.
 Dorilaum [Phrygia] Pro Doride, in subscriptione
 l. 4. *de erogat. mil. ann.* quae data ad Heli-
 pidium [PP. Orientis] repono Dorilaum, quae Phry-
 giae ciuitas erat. Nisi ea *Doris* est in Macedo-
 nia.
 Dorostorum, vel Dorostolum data ibi Valentis
 lex Anno 367. 11. *de iure fisci: & l. 14. de sus-*
ceptoribus, data ad Com. R. P.

E

Emesa: Data Emesae à Constantio Anno D. 338.
 l. 25. *de Decurionib.* [In Syria Phoenice, Ara-
 biae vicina, vide Chronicon nostrum eius anni]
 illi l. & anno appositum.
 Emona: Pannoniae ciuitas Plinio, Ptolemaeo, Zo-
 simo, *lib. 5. pag. 304.* inter Pannoniam superio-
 rem & Noricum. Data Emonae à Valentiniano
 Sen. qui ibi è Pannonia in Italiam Aquileiam
 pergens constitit Anno D. 364. l. 1. *de auro coro-*
nario, ad Mamertinum PP. vide Chronicon no-
 strum eius anni.
 Epifanis ordo l. 21. *de erogat. mil. ann.*
 Eudoxiopolis: seu Eudoxiopolitana ciuitas. Ciues
 eius patriam suam Arcadio obtulerunt Anno
 D. 404 [vt de Eudoxia scilicet nomine deinceps
 nominaretur] l. 42. *de operibus publ.*
 Ergasteria in eâ ciuitate erant, *d. l. 42.* quae ab
 aliis peti verita *d. l. 42.* Sub PP. Orientis con-
 stituta *d. l. 42.* constitit ibi Theodosius Iun.
 Anno D. 416. vbi datae ab eo l. 182. *de Decu-*
ronib. & l. 13. de panis: l. 4. Cod. de sacros. Eccl.
 Anno D. 423. vbi data ab eo l. 61. *de haereticis:*
 l. 2. *de praed. & mancip. Curial.*

F

Flaui Fenestri [rescribendum Fanestri] Metro-
 polis, vt videtur Piceni: & quidem Annona-

rij. Idem allegata IV. Kal. Mai. Anno D. 365.
 Flavia Fenestri in Secretario l. 5. *de pactis,* quae
 inscribitur Valentiniano Consulari Piceni.
 Florentia: Metropolis Tusciae [Annonaria] vt vi-
 detur. Ibi certè Anno 366. Valentiniani l. 8. *de*
accusat. quae ad Correctorem Tusciae data est,
 Accepta dicitur.
 Forum Flaminij: Theodosius Magnus Roma Ma-
 diolanum tendens ibi constitit Anno D. 389.
 vbi tum data ab eo l. 5. *de Quaestionib.* ad Ta-
 tianum PP.

G

Generastum: Proposita Generasto lex Con-
 stantini Magni data Anno 326. ad Draci-
 lianum [Agentem viges Praefecti Praetorio, si-
 mul & Palaestinae Consulem, vt probò ad l. 1.
de vsuris:] putà l. 1. *de haereticis.*
 Gifyra: Data Gifyra à Constantio vbi tum con-
 stitit l. 12. *de Praetoribus,* ad Senatorem, Anno
 D. 361. cuius loci subscriptio supplenda in mul-
 tis legibus quae illi sociandae sunt.

H

Hadrianopoli: Imperatores ibi quandoque
 constitere. Idem datae Hadrianopoli leges
 Valentiniani & Valentis, qui ibi constitere
 Anno D. 364. l. 5. *de re militari: l. 9. de exactionib.*
 l. 58. *de Decurion. l. 8. de cohortal. l. 10. de nauicul.*
 Theodosij Magni qui ibi constitit Anno D. 380.
 l. 21. *de operibus public.* 381. l. 10. *de tyrionibus.*
 394. l. 23. *de haereticis.*
 Hadrumetum: Acceptae leges Hadrumeti, quae ad
 Proconsules & Vicarios Africae datae sunt: l. 1.
de panis: l. 2. de appellat. l. 1. quorum appellat. l. vlt.
de fide & iure haer. vt & l. 10. de iure fisci: in
 subscriptione. Dat. pro Prop. vel Acc. Dat. [id
 est reddita] Hadrumeto Anno D. 365. l. 10. *de*
iure fisci: ad Vicar. Africae.
 PP. Hadrumeto lex data ad Probum PP. l. 2. *de*
Princip. Agent. in reb. Anno 380.
 Dat. Hadrumeti l. 19. *Cod. de procuratorib.* ad
 Concilium Prouinciae Africae.
 Coloniae Adriminae (loco Coloniae Agrippinae)
 data, id est, reddita constitutio Constantini
 Magni Anno D. 332. quae discrepta in duas
 leges, putà l. 1. *de liberis,* & l. 3. *de inoffic. testam.*
 ad Concilium Bizaciorum.
 Heliopolis: Proposita ibi, vel Dat. l. 4. *de materiis*
bonis: & l. 8. Cod. qui admitti ad h. p. quae datae ad
 Diocesum [Com. scilicet Orientis.]
 Hemonia: vide *suprà Eman.*
 Heraclaea vel Heraclia [alia Vrbs Macedoniae, alia
 Thraciae] Imperatores ibi saepe constitere: Idem
 datae ibi leges.
 Constantini M. A. 315. l. 1. *de actorib. & condu-*
ctorib. Anno 326. l. 1. *ad L. Iul. de adulter. l. 2. de*
custod. reor. l. 13. de appell. [haec lex ad alium
 annum pertinet, fortè ad Annum 327. vel
 329.] 329. l. 17. *de Decurion.* Retraho etiam
 huc l. 13. *de appellat.*
 Valentis Anno 365. l. 8. *de re militari:* vbi Dat.
 Heraclaeae pro Reddita ad Comitem & Ma-
 gistrum militum.
 Theodosij Magni Anno 381. l. 85. 86. 87. *de De-*
curionib. l. 2. de his qui cum disp. l. 6. de sepulchro.
viol. l. 3. de fide Carhol. 384. l. 8. de Palatinis:
 l. 106. *de Decurionib. l. 1. de expens. ludor. l. 1. 1.*
de murilegulis: l. vnic. Cod. de Senasconsulis.
 386. l. 2. *de Spectaculis:* [fortè ad Annum
 FFF 3 D. 394.

D.394.] 394. l.18. de cohort. l.12. de scenicis.
Theodosij Iun. 416. l.11. de indulgent. debitor.
vide *Chronicon Alexandr.*
Hierapolis, vel Hieropolitana ciuitas, vt l.8. de
Censurib. l.2. de venat. fer.
In Euftracensi Prouincia d. l.2. de venat. ferar.
vide & Ammianum Marcellinum, lib. 14.
Per eam ciuitatem feræ ad Comitatum, Con-
stantinopolim à Duce transfuisse transibant,
d. l.2.
Legati ab Hieropolitana ciuitate ad Arcadium
missi, &c. l.8. de Censurib.
Data ibi leges varæ, ab Imperatoribus qui ibi
aliquando constitere: Constantij Anno 343.
l.35. de Decurion. l.1. de Lenonib. Anno 347.
l.unic. de bonis militum. Anno 360. l.6. de erog.
mil. ann. vide Ammianum Marcellinum, lib. 14.
p. 17. lib. 22. p. 244.
Valentis Anno 365. l.19. de Episcop. Anno 368.
l.3. Cod. de defensor. cit. nisi ad Annum 370.
referantur. Anno 370. l.unic. de iure Italico:
l.6. de tyronibus: d. l.19. de Episcopis: & d. l.3.
Anno 377. l.3. de fisci debitoribus: & l.3. de
milit. veste: l.1. de Senatorib. & glebali collat.
quæ lege 3. & Odroenæ, Isauriæ, & Orientis
Prouinciarum mentio fit.
Propositæ Hiearpoli Anno 319. Constanti-
ni Magni l.1. de Numerar. data ad Leon-
tium PP.
Hispalis: Accepta Hispali Constantini Magni
l.5. de sponsalibus, quæ data est Anno 336. ad
Vicarium Hispaniarum & Accepta XI V. Kal.
Maij. Vnde apparet eam Hispaniarum metropo-
lim fuisse, quod probatur ex Ausonio: vide
quæ ad eam leg. noto.

I

Iconium: In Asiana Ditecesi lex 3. de fide Ca-
tholica.
Episcopus Iconensis, Amphiloehus A. 381.
d. l.3. vide Sozomenum lib. 7. c. 9.

K

Karthago: Splendidissima dicitur à Constante
l.27. de Decurionib.
Prouincia Karthago dicta l.7. de Decurionib. ab
eius metropoli. Sic & Sext. Rufus in breuiario
ipsa ubi Karthago est Proconsularis (quan-
quam & huius loci alius sentus esse potest)
& Suidas. Alibi plenius Prouincia Kartha-
ginensis.
Curia Karthaginensis l.176. de Decurionib. seu
Senatus l.27. de Decurionib. seu Ordo ciuitatis
Karthaginis. Ad quem scripta l.31. de
appellat. l.15. quorum appellat. lex 41. de De-
curionibus.
Capitolium Karthagine l.34. de amona & trib.
Mentio eius quoque apud Cyprianum epi-
stola 55. ad Cornelium, & lib. de lapsu, cap. 6.
In hoc inferebatur aurum quod tributi no-
mine à possessoribus collatum, d. l. 34.
Concilium Prouinciæ Africæ Karthagine ha-
bitum: vt docet cum inscriptione iuncta
subscriptio l.15. de appellat. & l.2. quemadm.
mun. civil.
Exactores per Africam ordinati Karthagine in
Secretario, populo admisso, constituto tem-
pore l.20. de exactionib.
Corporati Karthaginis lex 24. de amona &
tributis.

Forum: Proposita in foro Karthagine sub pro-
grammate Proconsulis l.41. de hereticis.
Frumentum Karthaginense: de eo titulo 25.
lib. 14.
Ludi Karthagine à Sacerdotibus Africæ exhi-
biti, l.145. 176. de Decurionibus: lex 10. de
Paganis.
Ad eos conueniebant, ex alijs Prouincijs & Ci-
uitatibus Sacerdotes.
Ne illi suas Prouincias & ciuitates destituerent
diu, constitutum, vt ludi illi à Sacerdoti-
bus suo tempore seu die implerentur.
Deinde, vt post ludos editos intra quinque
dies Sacerdotales quique ad suas ciuitates
redirent, l.176. de Decurionib. & l.20. de
Paganis.
Tribunus voluptatum Karthagine, l. vltim. de
scenicis.
Sedes ea Proconsulis Africæ: vt disertè docet
l.32. de amona & tribut. & l.20. de exactionib.
Saluianus lib. 7.
Hinc & quæ leges ad Proconsulem Africæ da-
tæ sunt plures, Acceptæ Karthagine dicun-
tur l.3. 10. quorum appellat. l.1. de consensu aduoc.
l.9. de murilegulis: l.9. de Decurionibus: l.1.
de itiner. muner. l.9. de scenicis: l.2. de fa-
mosis lib.
Vicarij item Africæ: hinc & leges ad eum da-
tæ ibi Acceptæ, l. unic. de parricidio: l.24. de
Decurionib. l.13. de annona: l.1. de indulgent.
debitor. l.9. de exactionib. l.1. de famosis lib. l.9.
de metatio.
Magistri etiam rei priuatæ Africæ: ibi enim
accepta quoque l.1. de conlat. fund. patrimon.
quæ ad eum data est. Comitibus Africæ l.15. de
Decurionib.
Acceptæ item vel Propositæ leges Karthagine
ad Africam pertinentes: Quæ datæ sunt
ad Afros, l.2. de cohortalib.
ad Præfectum Prætorio: sub cuius dispositio-
ne erat Africa: putà l.27. de lustrali conlat.
l.8. de exactionib. l.13. de extraordinar. l.1. de
excusat. artif. l.6. de nauicular. l.88. de Decurio-
nibus: l.8. de Legatis: (vbi malè inscriptus
P.V.) l.5. de Indeis: l.1. in Chrif. mancip. l.1.
Cod. de naturalib. lib.
ad Comitum S. L. l.39. de appellat. quæ de Co-
mite ætarij, id est, de Comitæ largitionalium
titulorum per Africam agit.
ad Proconsulem Africæ l.1. de extraordinar. l.2.
de famosis lib. l.9. de Decurionib. l.9. de murile-
gulis: (vt exillimo) l.9. de scenicis: l.3. & 10.
quorum appell. l.4. de heret.
ad Vicarium Africæ l.24.84. de Decurion. l.unic.
de parricidio: l.1. de famosis: l.9. de exactionib.
l.13. de annona & trib.
ad Eucherium [vel Proconsulem vel Vicarium]
l.9. de murilegul.
ad Concilium Prouinciæ Africæ l.15. de appell.
l.2. quemadm. mun. civil.
ad Tribunal voluptatum l. vltim. de scenicis.
Textrina Principis seu Gynæcia Karthagine l.9.
de murilegulis: l.24. de annona & trib. vide quoque
Notitiam Imperij.
Aurum & argentum à possessoribus per Africam
Prouinciam in Vrbe Karthaginensi inferri
oportebat, l.32.34. de nauicul.

L

Ladicea [Phœnicia.] Constantius ibi consti-
tit Anno 339. vbi data ab eo lex vltim. Cod.
qui

qui admitti ad bon. poss. fortè & l.15. C. de testam.
adde & l.21. Cod. de Legatis.
Ladicea [Syria.] In Orientis partibus [dicecesi]
ea fuit l.3. de fide Cathol.
Episcopus Ladiceensis Pelagius Ann. d. l.3. vide
Sozomenum lib. 7. c. 9.
Lastrona. Data ibi Constantini Magni Anno 316.
l.1. Cod. de hered. decurionum.
Laurentum Societas consortiūque l.46. de cursu
publ. quæ data Anno 385.
Lauriacum [fortè in Batavia] Data ibi à Con-
stante Anno D. 341. l.1. de Tabularijs, quæ repe-
tetur l.31. de Decurionib. ad Catullinum PP.
Luceria [in Gallia Circumpadana.] Data ibi à Va-
lentiniano Sen. Anno 365. l.2. de pascuis.
Lugdunum: vide supra Lugdunensis Prouincia.
Constantius Imp. ibi post Magnentium peni-
tus deuictum constitit Anno Domini 353. vbi
& ab eo tum data l.2. de indulg. crimin.

M

Magoniacum, vide infra Magoniacum.
Mampsyta [quæ alias Mompuestia, Mopsue-
stia, Mompuestia] in Cilicia, Iouianus Imp.
ibi constitit; vnde data ab eo Anno D. 363.
l.1. de conlat. donatar. vide Ammianum Marcellinum,
lib. 25. p. 329.
Mantebum [in Gallia] Valentinianus Imp. ibi
constitit Anno D. 366. vbi data tum ab eo l.11.
de usurpatoribus, ad Florentium Com. S. L.
Marcianopolis: Episcopus Marcianopoleos Mar-
marius [Martyris, Sozomenus 7. cap. 9.] sub
Theodosio Magno Anno Domini 381. l.3. de
fide Cathol.
Acc. Marcianopoli Valentis lex data ad Comi-
tem S. L. putà l.1. de vestib. oloueris.
Datæ leges Marcianopoli ab Imperatoribus
qui ibi constitere.
Constantini Anno 332. l.4. de sponsalibus.
Valentis Anno 367. l.1. si Curialis relicta cin.
l.1. de equorum conlat. Anno 368. l.4. de murile-
gulis: l.2. de tyronib. l.1. de milit. veste: l.2. de
patrocin. vicor. l.35. de appellat. Fortè & ad
hunc annum referenda l.8. de famosis lib.
Anno 369. l.7. de falsa moneta: l.15. de erogat.
mil. ann. l.11. de petitionib. vide Ammianum
Marcellinum, lib. 27. pag. 365. Anno 373.
l.3. de appellat. l.10. 11. de accusat. fortè &
d. l.8. de famosis.
Acc. Marcianopoli Anno 369. Valentis l.1. de
vestib. oloueris, quæ data est Nebioduni ad
Archelaum Com. S. L.
Martiaticum: Quid si Martiaticum, vt sit Ma-
nheim? [in Gallia] Valentinianus ibi con-
stitit Anno D. 369. vbi data tum ab eo l.6. de
metallis, ad Probum PP. indèque digressus Al-
tam ripam.
Mediana Suburbanum Naissi indicari videret in
subscriptione l.13. de operibus publ. ad Ducem
Daciæ Ripensis: vt & fortè l.8. de iure fisci.
Mediolanum: Imperatores ibi subinde constitere.
Constantinus Magnus Anno 313. vbi data tum
ab eo l.1. de bonis vacantibus. Anno 326. vbi
data ab eo l.3. de falsa moneta. Et rursum
Româ digressus, vbi data l.1. vnde vi.
Constantius Anno 340. vbi data tum ab eo l.1. de
sepulchr. viol. Anno 346. quo data ab eo l.6.
de annona & tribut. l.42. de Decurionib. (quæ
leges malè referuntur ad A. 354.) Anno 348.
quo data ab eo l.2. se petit. ficius.
Constantius Anno 352. quo data ab eo l.5. de

infirm. his que sub Tyrann. Anno 354. vide
suprà Anno 346. Anno 355. quo data ab eo
l.1. de his qui per metum: l.6. Cod. qui testam.
l.2. de Pistorib. l.43. de Decurionib. l.1. de cu-
riosis: l.2. de Iurisdic. l.1. de Legatis: l.6. de
famosis lib. Anno 356. l.2. de Legatis: l.6. de
Paganis: l.2. de bonis proscript. l.8.9. de Præ-
torib. l.13. de Episcopis, Anno 357. l.45. de
maleficis: l.1. de operibus publ. l.7.8. de extraor-
dinar. l.2. de curiosis: l.3. de censu: l.4. de sepulchr.
viol. l.8.9. de cursu: l.7. de Indeis: l.5. de diuers.
reser. l.14. de Episcopis.
Valentinianus Sen. Anno 364. vbi data ab eo
tum l.2.3. de domestic. l.32. de appellat. l.6. de
bonis proscriptor. l.62. de Decurionib. Anno 365.
l.14. 15. de operibus public. l.11. de nauicular.
l.2. de prad. nauic. l.2. ne quid publ. lat. l.8. de
Pistorib. l.1. de fide Cathol. l.2. de exhib. reis:
l.8. de diuers. offic. l.10. de petitionib. l.2. de repar.
appell. l.3. de immun. conc. l.9. de iure fisci:
l.23. 24. 25. 27. de cursu: l.1. de desertoribus:
l.10. de cohort. l.1. de mil. veste: l.4. quibus equo-
rum vsus: l.10. 11. 12. de annona: l.18. quorum
appellat. l.11. de exactionib. l.10. de numerar.
l.65. 67. de Decurionib. l.7. de re milit. l.3. de
mutil. l.18. de Prætorib. l.5. ad Senatusconsultum
Claud. l.2.6. de pactis: l.3. de calcis coctorib.
l.unic. de secundo lapso: l.2. trib. in ips. specieb.
Anno 373. l.unic. ne Præfectiani. Fortè etiam
d. l.3. de calcis coctor. & d. l.unic. secundo lapso.
Anno 374. l.10. de lustrali collat.
Gratianus Anno 379. l. vlt. Cod. quem test. apero.
l.5. de heret.
Valentinianus Iun. Anno 380. l.4. 5. de scenicia.
Anno 381. l.5. de honor. cod. l.2. de proximis.
Anno 382. l.13. de cohort. l. vni. de superindicto.
Anno 383. l.unic. si per obrept. l.3. de legit. he-
red. l.95. 99. 100. de Decurion. l.8. de censu: l.5.
ad l. lul. repet. l.5. de repar. appell. l.4. de contr.
empr. Anno 384. l.12. de lustrali: l.7. de in-
dulg. crimin. l.2. vt dignit. ordo: l.6. de Pa-
latinis: l.44. de appellat. l.3. de sentent. ex
peric. recit. l.2. Cod. de crimine sacril. A. 385.
l.5. Cod. de diuers. reser. l.54. de appellat. l.29. quo-
rum appell. l.8. de indulgent. crim. l.46. de cursu:
l.16. de extraordin. l.6. de Iurisdic. lex 110.
de Decurionib. l.15. de cohort. l.4. de denunciat.
l. vltim. quid probare. Anno 386. l. vltim. de fide
Cathol. l.1. de his qui super relig. l.unic. de pe-
titor. & de fisci. l.2. de decur. V. R. l.18. de Pisto-
ribus: l.13. de priuil. eorum qui in s. p. l.18. de
diuers. offic. l.unic. si de momento: l.4. de exe-
cutoribus: l.114. de Decurionibus. Anno 387.
l.13. de medicis: l.4. de domesticis: l.48. de appell.
l.4. de Princip. Agent. Anno 388. l.7. de infirm.
his que sub Tyr.
Theodosius Magnus & Valentinianus Iun. si-
mul Anno 389. l.8. de infirm. his que sub Tyr.
l.3. de decur. V. R. l.2. de testamentis: l.4. de
legit. hered. l. vltim. ne quid publ. lat. l.5. de
denunciat. l.17. 19. de hereticis: l.16. de cohort.
l.3. de tutorib. l.120. de Decurion.
Anno 390. l.12. de Palatinis: l.26. 27. 28. de operib.
publ. l. vltim. de tutoribus: l.4. de exhib. reis:
l.17. de accusat. l. vltim. ad l. lul. de vi: lex 3.
de fabricensib. l. vltim. ad l. lul. repet. l.121. de
Decurion. l.17. de Episcopis: l.18. de extraord.
l.6. de Agentibus: l.9. Cod. de offic. Rectoris
Prouincia.
Anno 391. l.10. de Paganis: l.unic. de patrib. qui
filios: l.19. de extraord.
Honorius fermè ibi constitit Anno 395. &
deinceps,

deinceps, nisi si quando Brixiam sese conferret, vel Rauennam, Vetonam, Patanium, Altinum, Aquileiam. Ab Anno 402. Rauennam praetulit Mediolano. Idem tamen sese aliquando contulit Mediolanum vt A. 408. vbi data ab eo l. 4. de indulg. debitor. l. 20. de bonis proscript.

Valentinianus III. ab eo nulla lex data Mediolani. Praefecti Praetorio Italiae ibi constitere: vt docet l. 6. de cohort. l. 15. de Episcopis: l. 3. ne quid publ. laet. Datae quoque Mediolani, pro redditu, vel Acceptae l. 2. de bonis maternis: l. 2. de murilegul. l. 6. de cohortalib. l. 7. de diuers. offic. l. 15. de Episcopis: l. 3. quibus equorum usus, quae datae ad Praefectos Praetorio Italiae, Ciuitas Liguriae Mediolanum sub Consulari, vide Liguria.

Melanria forte pro Valentia, vide infra Valentia. Melita: in Pontica dicecesi l. 3. de fide Catholica: Episcopus Melitenus Otreius [Otroinus, Sozomeno 7. c. 9.] sub Theodosio Magno dl. 3. Mesiatense [in Rhætia, & speciatim in Lepontis] Constantius ibi constitit Anno 355. vbi data ab eo l. 25. de appellat. vbi scriptum haecenus *Mesiatense*.

Minizum: vel Muzum: data ibi Arcadio A. 398. l. 3. de his qui ad Eccles. confug. l. 57. de appellat. l. 33. de Episcopis: l. 16. de panis: in quatum nonnullis agitur de Comite Orientis.

Moennum castrum in Palaestina sub Duce Palaestinae, l. 30. de erog. milit. ann. vide & *Nouitiam Imperij*.

Mogontiacum [vel Magontiacum] Valentinianus Sen. ibi aliquando constitit Anno D. 381. vbi tum data ab eo l. 2. de sciencis: ad Proconsulem Africæ.

Gratianus quoque Anno D. 377. vbi data ab eo l. 46. de Decurion.

Mursillum [malè Murgillum] in Pannonia: Constantinus Magnus ibi aliquando egit Anno Domini 315. vbi tum data ab eo l. 1. de Iudeis.

N

Naissum [in Dacia] Imperatores ibi subinde constitere.

Constantinus Magnus Anno 315. vbi data tum ab eo l. 1. de alimentis qui inop. par. l. 1. de Cemonar. Anno 319. l. vnic. de dolo malo. Anno 325. l. 1. de fide testium. Anno 329. l. 2. de integri restium. Anno 334. l. 3. de fide testium.

Constans Anno 337. l. 7. Cod. Inst. de repudiis: vbi editum *Nesso*. Anno 340. l. 29. de Decurion. l. 5. de petitionib.

Valentinianus & Valens Anno 364. (vide Ammianum Marcellinum, lib. 26. pag. 339.) Hinc igitur datae ab iis l. 3. 4. 5. 6. de Pistorib. l. 2. de calcis coctorib. l. vnic. de Saccariis: l. 12. de operibus publ. l. 5. 6. de panis: l. 8. de annona & tribut. l. 1. de canone frum. V. R. l. 2. de annonis ciuicis.

Naisis: Accepta Iuliani lex Naisis, putà lex 10. de proximis, quae data Antiochia ad Secundum PP.

Nafonnacum, vel Nafonnacum [in Galliis, vt videtur] Datae Nafonnaci Valentiniani Leges aliquot Anno 372. l. 12. de diuers. offic. l. 1. de off. Praefect. Praet. l. 4. de honor. codicil. l. 1. de Quaestor. l. 1. de Magistr. Scrin. l. 1. de Comitib. l. 21. de Praetoribus.

Nemasia *Nemay*, prope Remos [in Gallia] Data ibi à Valentiniano Anno D. 367. l. 3. de ponderator.

ad Dracontium [Vicarium Africae.] Nicia, seu Nicea. Imperatores ibi quandoque constitere. Constantinus Magnus Anno D. 325. vbi data ab eo X. Kalend. Iun. l. 3. de diuersis rescript. [Ibi haberi coepit pridie eius diei quo haec lex data, hoc Anno Concilium Nicænum, cui & Constantinus interfuit.] Arcadius: vbi data ab eo Anno 398. lex 14. de Numerariis. Anno 405. l. vlt. de usuris. Idem ibi ab eo datae duae quas ad hunc Annum retraho, leges, vide *Chrenol*.

Nicomedia: Imperatores ibi saepe constitere Anno D. 326. l. 1. quemadm. mun. civil. 328. l. vnic. de mensis olear.

Constantini Magni victoria de Licinio apud Nicomediam l. 1. de Veteranis.

PP. Nicomediae Constantini Magni leges Anno 325. l. 4. de accusat. quae data ad vniuersos Prouinciales: & ibi PP. pro data: vel certe & PP. & data eodem loco. Ad eundem annum refert l. milites 15. Cod. de testam. mil. ab A. 334. 326. l. 2. ad l. l. de adulter. quae data ad Euagrium PP.

Iulianus, vbi ab eo data Anno D. 362. l. 8. de erog. mil. ann.

Valentinianus Sen. vbi ab eo data fortè Anno D. 364. l. 17. de cursu publ. vbi hodie scriptum *Med*. Anno 367. l. 16. de annona & trib. ad Dracontium [Vicarium Africae.] vbi Nicomedia alia à Bithynica, inque Gallia Belgica quaerenda, [fortè *Nicro medio*.] Arcadius: vbi ab eo data Anno 397. lex 32. de Praetoribus.

Theodosius Iun. Anno 326. vbitum ab eo datae l. vltim. de Legatis: l. 21. 22. 23. de diuersis officiis.

Apud Nicomediam Veterani quidam à Constantino Magno missionem meruere, quibus & certa per Edictum indulsit, vt ipse testatur l. 1. de Veteranis: vide Chronicon nostrum & dicta ad eam leg.

Ad Edictum Chalcedonensium, & Nicomediensium (ita mallem, quàm Macedoniensium) Constantini Magni l. 3. de extraordin. accepta Anno 324.

Nicopolis. Data ibi Anno 335. l. 4. Cod. de offic. Recloris Prouinc. ad Periclem Praesidem. Quenam ea sit ibi disquiri.

Nizibis, vel Nizebis. Data ibi à Constantino Imp. Anno D. 345. l. 5. de exactionib. vide *Chronicon nostrum*.

Nouiodunum, (vel Nebiodunum l. 1. de vestibibus oloueris.) Data ibi à Valente Anno D. 369. l. 1. de vestibibus oloueris: l. 2. de fisci debitor. quae datae ad Com. S. L. & Acc. Marcianopoli, vide Ammianum Marcellinum, lib. 27. p. 365.

Nyfa in Pontica dicecesi l. 3. de fide Cathol. Episcopus Nyfenus Gregorius Anno 381. d. l. 3. de fide Cathol. Sozomenus 7. c. 9.

O

Ostia, Panis Ostiensis: de eo est tit. 19. lib. 14. vide & l. 1. & 4. in fin. de canone frum. V. R.

Ostia, Panis Ostiensis: de eo est tit. 19. lib. 14. vide & l. 1. & 4. in fin. de canone frum. V. R.

Ostia, Panis Ostiensis: de eo est tit. 19. lib. 14. vide & l. 1. & 4. in fin. de canone frum. V. R.

Ostia, Panis Ostiensis: de eo est tit. 19. lib. 14. vide & l. 1. & 4. in fin. de canone frum. V. R.

Parthis.

de hac praeter alios, vide & Memnonem in *Excerptis*.

P

Paris. Valentinianus Sen. ex Italia in Gallias, quas Alamanni tum post Iuliani caedem vastabant fuit, Parisiis Anno D. 365. mense Octobri, Nouembri, Decembri: vide & Ammianum Marcellinum, lib. 26. p. 340.

Itaque datae eo Anno ex hac Vrbe ab eo tres leges: putà l. 13. de annona & tribut. l. 3. de metallis: l. 11. de numerar.

Inde Valentinianus Remos progressus.

Patauium. Valentinianus Iun. Anno 382. constitit Patauij, vbi data ab eo l. vnic. de Mendic. non inual. l. 3. de proximis: & 383. l. 3. de Apostatis: l. 14. de accusat. Honorius ibi quoque fuit Anno 397. vbi data ab eo l. 13. de tyronib. Anno 399. vbi datae ab eo l. 1. de religione: lex 17. 18. de Paganis.

Patauij, [Postauio] Data à Valentiniano A. 372. Patauione l. 78. de de Decurion. ad Probum PP. vbi disquiri quenam illa sit.

Philippis data à Valentiniano & Valente qui ibi tum constitabant Anno D. 364. l. 11. de operibus publicis.

Philippopoli data à Valentiniano & Valente, qui ibi constitabant Anno D. 364. l. 19. de cursu: ad Symmachum P. V. l. vnic. de Equestri dignit. ad Mamertinum PP. P.

Portus Urbis Romae: de eo l. 2. 4. de cau. frum. V. R. l. 12. de operibus publicis: l. 3. de calcis coctorib. tit. de Saccariis *Portus Roma*: lex 4. vltim. de nauicular.

Ed canon Urbis Romae subuehebatur à nauiculariis d. l. 4. & vltim. de nauicular. ex Africâ, d. l. vltim. ex Hispaniâ d. l. 4. vt & à priuatis l. vnic. d. tit. de Saccariis.

Horrea itaque in eo erant fiscalia, l. 12. de operibus publicis: l. 4. de canone frum. V. R. cellulaeque quae pistorio iure retinebantur, d. l. 4. Quae horrea Portuensis ideò dicta: vnde tit. de patronis horreorum *Portuensis*. In quibus scilicet canon Urbis Romae condebat: vnde & Condita Portuensis l. 9. de Suariis. Quorum etiam horreorum Patroni quidam erant, de quibus d. tit. de patronis horreorum *Port.* & mensores quoque ibi erant, qui pariter inde mensores Portuenses dicti d. l. 9. de Suariis.

Erant & ibi Caudicarij, qui à Portu annonam Romam subuehebant, l. 2. de Pistorib. l. 9. de Suariis: l. 1. de canone frum. V. R.

Erant & Saccarij, qui scilicet aduentitias species seu omnia ad Portum etiam à priuatis aduecta in horrea comportabant: de quibus tit. 22. lib. 24. de Saccariis.

Erant & in hoc Portu Faros, ad dirigendum nauiculariorum cursum l. 3. de calcis coctorib.

Ad huius vtriusque vsum siue reparationem Terracinenfes certum calcis canonem praestabant, d. l. 3.

Erant haec omnia sub curâ Praefecti Urbis, l. vltim. de nauicular. l. vnic. de Saccariis: l. 42. de operibus publ. & Praefecti annonae d. l. vltim. de nauic. qui canonis frumentarij in spiciendi causâ ed se quandoque conferebat d. l. vltim. de nauic. l. 2. de canone frum. V. R. [vide & Sardonium Apoll. lib. 1. epist. 10.] Imò & Praefectus Urbis ipse d. l. vltim. vide & exemplum Tertulli apud Ammianum Marcellinum, lib. 19.

Prusias oppidum Bithyniae, l. 119. de Decurionib.

Prusias oppidum Bithyniae, l. 119. de Decurionib.

Prusias oppidum Bithyniae, l. 119. de Decurionib.

Prusias oppidum Bithyniae, l. 119. de Decurionib.

R

Raenna. Constantius ibi constitit A. D. 353. vel 354. Ibi data tum ab eo l. 40. de Decurionibus.

Data [pro reddita vel Acc.] Anno D. 368. Valentiniani Sen. l. 66. de Decurion. ad Rufinum PP.

Data [pro reddita vel Acc.] Raennae A. 378. Gratiani l. 2. Cod. de aduoc. diu. iudiciorum, ad Antonium PP.

Honorius ibi constitit primùm Anno 399. Ibi tum data ab eo l. 15. de Paganis: dein A. 400. vbi data tum ab eo l. 35. de Episcopis: l. 37. de heretic. l. 10. de indulgent. criminum: l. 3. de conlat. donat. l. 27. de annona & trib. & deinceps feruè ab Anno Domini 402. vide *Chronologiam*.

Valentinianus III. ab Anno Domini 426. vide *Chronologiam*.

Regium in Italia [& quidem in Bruttis.] Sedes Correctoris Lucaniae & Bruttiorum. Idem Acc. Regio, leges ad eum datae: putà l. 1. de filiis mil. appar. l. 1. de relation. cui iungenda l. 1. de appell. vide & Olympiodorum apud Photium.

Regium prope Constantinopolim. De hoc accipio subscriptionem l. 5. de contrahend. empr. quae Theodosij Magni est & Accepta dicitur *Regio* Anno D. 384. dataeque ad Cynegium PP. Orientis. Et l. 35. de operibus publicis, quae data ad Caesarium PP. Orientis, dicitur *PP. Regio*. De hac eadem accipio & Hieronymi locum epist. ad Euagrium.

Remis. Valentinianus Sen. ibi Parisiis progressus propter Alemannos Gallias vastantes, constitit Anno D. 366. Datae ideò eo Anno ibi ab eo l. 9. de diuers. offic. l. 1. de postliminio: l. 15. de annona & tribut. l. 1. de canone frum. V. R. l. 8. & 9. de accusat. Et Anno D. 367. l. 4. de metallis: l. 13. de susceptiorib. [in quibus duabus II. malè haecenus editum *Rom*, loco *Rem*.] l. 9. 10. de re militari: l. 4. de praed. nauic. l. 3. de indulgent. criminum: [in hac leg. pariter editum *Rom*, pro *Rem*.] l. vlt. de aduoc. fisci: l. 5. de censu: l. 4. de Suariis: l. 10. de panis. His adde & l. 3. ad L. Cornel. de falsis, vbi perpetam habet subscriptio *Dat. Treu*.

Robur: Valentinianus Sen. Robore fuit (prope Basilicam) teste Ammiano Marcellino lib. 10. pag. 447. Quare ibi data ab eo Anno D. 374. l. 33. de cursu publ. ad Constantium, vbi vide quae dixi.

Roma. Urbis, pro Roma l. 5. 9. 14. de Senatorib. & gleb. collat. l. 3. de Praetorib. l. vnic. de Equestri dignit. l. 2. de priuileg. corp. V. R. Rubrica, de mancip. iherm. Urbis: l. 1. in princ. de studiis liberalib. V. R. l. 19. de operibus publ.

Urbis Roma, l. 3. de panis: l. 4. 7. 11. de Praetor. l. 2. de sepulcr. viol. l. 2. de naufragiis: Rubrica de decurionibus Urbis Roma: Rubr. & l. 4. de priuileg. corpor. V. R. l. 3. de Suariis: Rubrica. de calcis coctorib. V. R. l. 11. de operibus publ. l. 1. de gladiatoribus.

Æterna Urbis l. 14. de tyronib. l. 10. de panis: l. 18. de annona: l. 2. tributa in ipsis speciebus: lex 3. de decurionibus V. R. l. 23. de priuileg. corpor. V. R. l. 19. de Pistorib. l. 6. de Suariis: l. 1. de calcis coctorib. l. vnic. de Saccar. *Portus Roma*: l. 11. 12. de operibus publ. l. 14. de tyronib.

Æternabilis Urbis l. 3. de conlat. donat.

Augusta

Augusta

Augusta

Augusta

Augusta ciuitas Roma, l. 27. de operibus publ.
 Inclaya Vrbs Roma, l. 19. de operibus publ.
 Maxima Vrbs Roma, l. 2. de feriis.
 Patria communis l. 14. de Senatorib. & gleb. collat. l. 21. de Prætorib.
 Sacra Vrbs l. 3. de habitu quo uti : l. 2. 3. de canone frum. V. R.
 Sacratissima Vrbs l. 5. 9. de Senator. & gleb. collat. l. vltim. de testimonial. l. 35. de nauicular. l. 5. de decuriis V. R. l. 12. de Pistorib. l. 3. de habitu quo uti : l. 53. de hereticis.
 Venerabilis Vrbs l. 49. de appellat. l. vltim. de nauicul. l. 4. de calcis coctores : l. 2. de habitu : l. vnic. quibus milit. ad Vrberem : l. 4. de canone frum. l. 5. de scenicis : l. 2. de Equis Curulib. l. 17. de Pistoribus.
 Veneranda Vrbs l. 62. de appellat. l. 30. de nauic. l. 5. de canone frum.
 Maiestas propria Vrbi Romæ tribuitur ab Honorio l. 3. de conlat. donat.
 Vetus Roma dicta ad differentiam Constantinopolcos, quæ noua Roma dicta, eademque cum veteri Roma prerogatiua donata l. 45. de Episcopis : vide & can. 3. Concil. Constantinop. & d. l. 45.
 Reuerentia eius Constantinopoli. Romani nominis Prætorum ibi instituta, l. 25. 29. de Prætor.
 Centesimum Vrbs Romæ miliarium, cum Vrbe Romæ, eodemque iure ambulabat, & Italiæ opponebatur l. 2. de integri reuoc. l. 62. de heret.
 Italiæ & Vrbs solum separatur, l. 20. de tyronibus.
 de Suburbicariis, seu Urbicariis regionibus (supr. parte 2.)
 Ad populum (Vrbs Romæ scilicet) Data Constantini l. 1. 2. de petitionib. l. 1. de censu : l. 2. de tyronib. l. 2. de din. rescript. l. 1. de iure fisci. l. 15. Cod. de fide instrum. l. vnic. de commiss. rescript. l. vnic. de infirm. pan. col. l. 1. de rapin virginitum : l. vnic. de mulier. que se seru. propr. l. vnic. Cod. de Concubinis : l. 4. de Episcopis : l. 1. de integri restit. l. 22. Cod. de admin. tutor. l. vltim. Cod. quando decreto : l. 25. Cod. de usuris : l. 9. Cod. de precib. Imp. off.
 Constantij l. 6. de famof. libr. l. 1. de bon. proscript. l. 4. 5. de maleficiis : l. 7. de extraord. l. 4. de sepulcr. violat.
 Valentiniani Sen. l. 8. de re milit. l. 5. de annona ciu.
 Honorij l. 2. de habitu : l. vnic. de campo Mart. l. vltim. de gladiator. l. vnic. quibus milit. ad Vrberem : ad Senatum & populum simul : vide infra ad Senatum.
 Acta Lecta apud Acta Romæ : lex Constantij ad Felicem Episcopum, putà l. 14. de Episcopis.
 Ararium Vrbs Romæ, l. 27. de operibus publ.
 Amphitheatrum, Titianum scilicet. Eius mentio l. 1. de Paganis. Tactum id fulgure sub Constantino Magno d. l. 1.
 Canon frumentarius Vrbs Romæ, de eo tit. l. 5. lib. 14.
 Annona Vrbs Romæ, l. 18. de annona.
 Annonæ ciuicæ & panis gradilis erogatio, l. 1. 3. 4. 5. 6. de annon. ciu.
 ad Canonem Urbicarium ex Africâ pertinent, l. 8. 13. de annona : l. 6. 10. 12. 14. 21. 24. 25. 30. 36. 37. 38. de nauicular. l. 3. 4. 6. 7. vltim. de præd. nauicul. l. 2. 3. vlt. de naufrag. l. 8. de indulg. debitorum.
 Aquæductus Vrbs Romæ, l. 4. 5. 8. 9. de Aquæductu.

In his Augusta forma, quæ in Campania publico sumptu reparata ab Honorio, d. l. 8.
 Claudia d. l. 9. suo vlt.
 Consularis aquarum Romæ : Maximilianus, d. l. 1. 4. Verfennius Fortunatus l. 1. de din. offic. vide Nor. Imp. sub Præfecto Vrbs.
 Basilica Thermanum Commodianarum Romæ. In eâ allegata l. 3. de pælis.
 Calcis præstatio ad statum Vrbs Romæ reformandum ad mœnia seu opera publica : calcisque eius coctores : de hoc vide tit. 6. lib. 14.
 Campus Martius Vrbs Romæ, de eo tit. 14. lib. 14. Casas seu Tuguria in eo conlocare priuati vetiti, l. vnic. d. tit.
 de Ciuitatis Romanæ iure, dignitate, & de manumissionibus : vide l. vnic. de manumiss. & quæ dixi ad l. vnic. de heredit. pet.
 Mater ciuis Romana tantum à ciuibus Romanis liberis ingratu reuocanda : donationis ius habuit l. 1. de reuoc. donat.
 Clerici Vrbs Romæ, vide tit. de Episcop.
 Confinia grata locorum Vrbs Romæ l. 11. de Prætoribus.
 Corporati Vrbs Romæ. De his horumque priuilegiis est tit. 2. lib. 14. In his, Pistoris & Carabolenfes, de quibus tit. 3. lib. 14.
 Suarij, Pecuarij, susceptores vini, de quibus tit. 4. lib. 14.
 Mancipes Thermanum Vrbs, & lignorum subuectioni obnoxij, tit. 5. lib. 14.
 Calcis coctores tit. 6.
 Curia Vrbs Romæ, id est, Senatus l. 11. de Prætor. de cursu publico per Præfecturam Vrbs Romæ, vide l. 19. 22. 32. 55. de cursu.
 Decuriæ Vrbs Romæ, de his tit. 1. lib. 14.
 Dies Iuridici & feriat Romæ, l. 2. de feriis : vide & l. 7. Cod. eod.
 Ecclesiæ Romæ. In his lecta Valentiniani Sen. l. 20. de Episcopis. Anno 370.
 Episcopi Vrbs Romæ, vide Parat. de Episcopis.
 Fabricæ, vide inf. Opera publica.
 Factiones Romæ quatuor l. 2. de Equis Curulib. Earum Stabula d. l. 2.
 Fora Romæ, Aproniani. In eo propositæ leges, veluti de nauiculariis Honorij, l. 29. de nauic. Anno 400.
 Suarium. In eo proponi iubetur l. 4. de Suar. Traiani. In eo propositæ leges : cuiusmodi vndecim hoc Codice occurrunt : datæ ad populum, ad P. V. ad Rationalem Africæ, si rectè habet inscriptio l. 2. de iure fisci, ad Comitum R. P. Constantini Magni l. 2. de petitionibus : l. 2. ad L. Corn. de falso : l. 2. de iure fisci. Constantij l. 3. de sepulchr. viol. Iuliani l. 4. ad SC. Claud. Valentiniani Sen. l. 11. de prin. corp. V. R. Valentiniani Iun. l. 6. ad l. Iul. de adulter. Honorij l. 31. de petitionib. l. 4. de conlat. donat. l. 2. de habitu quo uti : l. vnic. de Campo Martio.
 Rerum Venalium l. 10. de erogat. mil. ann.
 Atrium Mineræ. PP. Romæ in Atrio Mineræ Anno D. 390. lex non patiamur, de stupratorib. quæ refertur ex hoc Codice Theodosiano ab auctore coll. legum Mosiacar. tit. 5. & eadem fuit cum l. 6. hoc Cod. de adul.
 Gradus Romæ : è quibus annona ciuicæ seu panis (qui inde gradilis dictus) distributus l. 2. 3. 4. 5. de annonis ciuicis & pane gradili.
 Haruspiciæ vsus Romæ sub Constantino M. l. 1. 2. de maleficiis : l. 2. de Paganis : sub Constantino

stantio l. 4. de maleficiis : sub Valentiniano l. 9. de maleficiis.
 Horrea Vrbs Romæ. De his l. 7. de Prætorib. l. 16. de Pistoribus : l. 12. de operibus publ. l. 1. 2. de conditis in publ. horr. l. 24. de susceptorib. fiscalia d. l. 12. de operib.
 Præpositi horum horreorum, de his d. l. 24.
 Prætores, qui editionis tempore abfissent, Vrbs Romæ horreis quinquagena millia modiorum tritici inferre compellebantur, d. l. 7. de Prætorib. de eadem condemnatione, & de necessitudinis titulo (nam ita vocatur) vide l. 1. & 5. eod. tit.
 Imperatores qui & quando Romæ fuerint.
 Constantianus Magnus, ter : Quomodo & in Kal. Heruagiano tres eius Aduentus notati. 312. Huc refero l. 2. de petitionib. & vltro dat. Primus hic Aduentus Constantini Magni ad Vrberem Romam post deuictum Maxentium mense Octobri extremo : vbi substitit & mense Nouembri, & postivâ parte mensis Decembris, 315. Mense Iulio Augusto & Septembri. Ibi tum datæ ab eo l. 3. de appellat. (si recta est subscriptio) l. 1. de iure fisci. Eodem pertinet l. 1. de din. rescript. quæ PP. Romæ dicitur. 326. Mense Iulio, Augusto, Septembri. Ibi tum datæ ab eo l. 3. de infirm. his quæ sub Tyr. ad Antiochum Præf. Vigil. Ibidemque mansit vsque ad 9. Kal. Octobr. quo die Spoletum peruenit : vbi tum eo die datæ ab eo l. 7. de hereticis. Eoque pertinet Profectio Diui notata mense Septembri extremo in Kalend. Heruagiano.
 Crispus & Helena, vt mihi quidem videtur Romæ fuerunt : Anno D. 322. quo refero l. 2. de indulg. crim.
 Constantius 357. Ibi tum datæ ab eo l. 9. de nauicul. l. 5. 5. de Numerariis. De eo vide Ammianum Marcellinum.
 Theodosius Magnus & Valentinianus Iun. vna. 389. Ibi tum datæ ab iis l. 18. de heret. l. 25. de operibus publ. l. 49. Cod. de appellat. l. vltim. Cod. de seruus fugit. l. 9. de annonis ciuicis : l. 2. de feriis : l. vnic. de mancip. l. 11. de maleficiis : l. 5. 6. de Suariis : l. 5. de Aquæductu.
 Honorius 404. Ibi tum datæ ab eo l. 65. de cursu : l. 2. de excoct. vel transl. ann. l. 16. 17. de Iudeis : l. 4. de decur. V. R. [vide Claudianum in 6. Cos. Honorij de hoc Honorij aduentu Romam : vbi error calculi est, cum scribit, intra sæculum integrum seu centum annos ter tantum Imperatores Romam aduenisse : versus 388. quod verum quidem est de trino Constantij, Theodosij, Honorij Romam intra hos 50. annos Aduentu ad hoc vsque tempus, omissis tribus Constantianicis. 3407. Ibi tum datæ ab eo l. 40. de hereticis : l. vlt. de Veteranis. 408. l. 8. de Suariis : l. 43. de heretic. l. 19. de Paganis : l. vnic. de off. Iud. ciuil.
 Valentinianus Tertius 426. Ibi datæ ab eo l. 3. de conductorib. dom. Augusta : l. 33. de petitionibus : l. 14. de Senatoribus : l. 6. de legit. hered.
 Incolæ. Multi Romæ consistentes in Africa possidebant l. 13. de annona & trib.
 Iura [seu leges] ab eâ nata l. 2. de feriis : vbi vide quæ notati plura.
 Locorum Romæ grata confinia, Senatoribus iucanda l. 11. de Prætoribus.
 Tom. V I.

Leges seu Constitutiones & Edicta Acc. Romæ, quæ data ad Præfectum Prætorio Italiæ. l. 1. de Iustali conlat. l. 1. de indulg. crim. (nisi ibi PP. pro P. V.) l. 3. de executorib.
 ad Præfectum Vrbs l. 5. de accus. l. 1. de decur. V. R. l. 2. de Prætoribus : l. 2. de postulando : vbi Rom. omissum ad Iulianum, l. 1. de decur. V. R.
 Vicarium Vrbs l. 1. de Princip. Agent. in reb.
 Præfectum annonæ Lonic. de mensis oleariis.
 Allegata in Basilicis Romæ : veluti in Basilica thermanum Commodianarum l. 3. de pælis.
 Lecta Romæ l. 4. de extraordin. In Pantheo l. 10. de Pistorib. in Ecclesiis l. 20. de Episcop. in Senatu, vide inf. Senatus.
 Missa Romam l. 1. de multorib. : data ad Rufinum PP.
 Propositæ Romæ : Idque vel loco assignato : vt in Foris, vide supra Fora : non assignato : quæ data ad populum, l. 1. de censu : (vide suppleta subscriptio l. 1. de petitionib.) l. 2. de petitionib. l. 3. ad L. Iul. de adulter. l. 4. de Episcopis : l. 2. de habitu : l. vnic. de Campo Martio : l. vltim. de gladiatorib. l. vnic. quibus militari : l. vnic. de infirm. panis colib. l. 1. de din. rescriptis : l. vltim. de gladiatoribus : l. 5. de annonis ciuicis.
 ad Præfectum Vrbs l. 2. 19. quorum appell. l. 3. de sepulchr. viol. l. 5. Cod. de dilationib. l. 1. de maleficiis : l. 8. 18. 23. de appell. l. 3. ad L. Iul. de vi. l. 2. de dilationib. l. vnic. de his qui venarar. l. 2. de sponsalib. l. vnic. de longi temp. prescript. l. vnic. de ingenuis qui temp. Tyr. l. 1. de legit. hered. si nullum ibi vitium.
 ad Præfectum Prætorio [Italiæ scilicet] l. 28. de appell. l. 4. de desertor. l. 8. de fil. mil. appar. l. vltim. ad L. Corn. de falso : l. 6. de exactionib. l. 9. de extraord. l. 1. de integri restit. l. 1. ad L. Corn. de sicar. l. 6. de desertorib.
 ad Comitum S. L. l. 5. de bonis proscript. & l. 1. qui bonis ex L. Iul. cedere.
 ad Rationalem l. 2. de iure fisci.
 ad Vicarium l. 3. de famof. libell. l. 1. de his quæ latrones : l. 25. de annona. PP. in programmate Vari V. C. Vicarij V. R.
 Data Romæ constitutiones sæpè dicuntur pro redditæ, Acceptæ, Propositæ, vt l. 1. de feriis : (fortè etiam l. 3. de donationib.) l. 2. ad L. Iul. de vi : l. 1. de emend. sem. l. 15. Cod. de fide instrum. l. 2. de falsa mon. l. 2. de alim. que inop. (nisi ibi mendum aliquod subest) l. 1. de pælis : l. 2. de admittator. l. 1. de Suariis : l. 2. de incest. nupt. l. 1. de donat. l. 1. de pascuis : l. 10. de susceptorib. l. vlt. de re iudic. l. 20. de heret. Ita quoque Datum Romæ exemplum sacrarum literarum dicitur l. 43. de heret. l. 19. de Paganis.
 Recitata Romæ leges, quæ datæ ad Præfectum Vrbs, vel Vicarium l. 6. de indulg. crim. l. 3. de vacantib. Idque in Palatio, d. l. 3. in Senatu, l. 4. de Senatorib.
 Ligna ex Africa Romam denecta ad publicas necessitates, l. 10. de nauicular.
 Ludi, spectacula, scenici Vrbs Romæ, l. 1. 4. 5. 6. 7. 8. de scenicis : l. 1. de expensis ludor. l. 1. 2. de Equis Curulibus : l. 2. 3. de gladiatoribus : l. 1. de studiis liberalib. V. R. vide & supra Factiones, infra Scenici. vide & titulum, de Prætoribus & Quæstoribus : vbi de ludis ab his ibi editis.
 Magistratus Romæ : Indices Romæ, l. 11. de operibus public. sub P. V. l. 3. de Prætoribus. Ne G, G g 2 ab

ab Vrbe abesse poterant. In Vrbe Româ Magistratibus perfuncti, ad editionibus immunes erant, *l. 1. de Prætorib.*
 Consules, Prætores, Tribuni plebis, Senatus. His iunctim inscriptæ leges: aliquot *l. 1. de maternis bonis: l. 19. de accusat. l. 21. de Iurisdict. l. 2. de Liberris.*
 Præfectus Urbis: Præfectorum Notitiam re-
 pete ex Notitia Dignitatum.
 Præfecti Prætorio quoque partes aliquæ Romæ fuere.
 Præfectus Annonæ: vide eandem Notit.
 Vicarius Urbis: vide *Notit. Dignit.*
 Consularis aquarum: vide Notitiam prædictam.
 Magister census.
 Medici seu Archiatri Romæ, *l. 8. 9. 10. 13. de Medicis.* Medici populares tot Romæ quot Regiones Urbis: & præter hos medici separati, Partus, Xysti, Virginumque Vestalium, *l. 8. de Medicis.*
 Monachi intra Episcopatum Urbis Romæ, *l. 20. de Episcopis.*
 Romæ esse prohibiti nonnulli: proscripti *l. 20. de pœnis:* & alij, de quibus *l. 21. de testimon.*
 Romæ agere iussu Senatorum editores; neque paruo tempore ab ea abesse his licitum: vide *tit. de Prætorib. ac nominatim d. l. 9.*
 Natalitius dies Urbis Romæ, feriatus, *l. 2. de feriis: vide & Sozomenum lib. 5. c. 16.*
 Muri Urbis Romæ, *l. 53. de hæreticis: l. 3. de Paganis.* Extra muros Tempia Gentilium, quæ Constantis destrui vetuit, *dicta l. 3.* Ionianus hæreticus sacrilegos conventus habebat: quod facere prohibitus, & in Boam insulam relegatus, *d. l. 53.*
 Opera publica Romæ, *l. 11. 12. 19.* fortè etiam *48. de operibus publ.* seu Fabricæ. Duo Prætores ex quinque argentum inferebant Urbis fabricis profuturum *l. 19. de Prætorib.* putà Constantiniana Prætoræ & Flauialis.
 de Paganis Romæ, *l. 1. 3. 5. 10. de Paganis.*
 Pontifices Gentilos Romæ, quorum de religiosis & sepulchris notio fuit, *l. 2. de sepulchr. violat.*
 Palatium Urbis Romæ. Huius mentio *l. 1. de Paganis: & l. 2. de bonis vacantib.*
 Summum vocat Constantinus Magnus *d. l. 1.*
 Recitata in Palatio lex data à Constantino Magno Romæ, tum consistente ad P. V. *d. l. 3. de bonis vacantib.*
 Pantheon. Lecta in Pantheo Valentiniani *l. 10. de Pistorib.* Anno 368.
 Pistrina Urbis Romæ: de Pistoribus, vide *suprà Corporati.* De his *l. 3. 5. 6. 7. de pœnis.*
 In ea leuiorum criminū rei cōdemnati quandoque ex Imperatorum præcepto, nempe cum pistorum inopia esset. Et quidem per Sardiniam, *d. l. 3.* per Præfecturâ Urbanam, *d. l. 5.* in Lucania & Bruttis, *d. l. 6. 7.* sic ut sub idoneâ prosecutione Romam mitterentur ad Præfectum annonæ, *d. l. 3. & 6.* sub cuius dispositione Pistorum erant.
 Populus. Leges ad populum datæ, vide *suprà.*
 Facultates quandoque proscriptorum, veluti Manichæorum, populo V. R. publicatæ, *l. 18. de hæreticis.*
 Populo Romano adstante, teste, audiente, Surtij reuocati ad Suariorum obsequium, *l. 14. de Suariis.*
 Priuilegium. Cum extra ordinem aliarum ciuitatum horreis, balneis, ergasteriis, domibus,

tabernis, cenaculis quid indiceretur, Roma ab hac indictione excepta fuit, ob reuentioniam propriæ maiestatis, *l. 3. de conlat. donat.*
 Professores seu Magistri Urbis Romæ, *l. 10. de Medicis & Professorib.*
 Studia liberalia Urbis Romæ: de his *tit. 9. lib. 14.* & nominatim *l. 1. illius tit.* Ed ex Africâ studiorum causa conueniebatur, *d. l. 1.*
 Leges Academicæ studiosis ibi positæ, *d. l. 1.*
 Regiones ipsius Urbis *l. 8. de Medicis.*
 Scenici, scenicæ, Thymelicæ Urbis Romæ, *l. 1. 4. 5. 6. 7. 8. de scenicis.*
 Salinæ Romæ, *l. 2. de mancip. thermar. l. 3. de conlat. donat.*
 Senatus: Mentio eius *l. 14. in subscript. de Senatoribus.*
 Lectæ in Senatu leges, vide inter alias *l. 14. de accusat. l. 18. de Prætorib. l. 19. de operibus publ. l. 8. de metallis.*
 Vel recitata in Senatu apud P. V. *l. 1. de maternis bonis.* Item, *l. 3. de conduct. domus August. l. 33. de petitionib. l. 14. de Senatorib.* Item, *l. 2. de resp. prud. l. 2. 3. Cod. de legib. l. penult. Cod. si contrarius: l. 7. Cod. de precib. l. 2. de orat. l. 8. de legit. hered. l. penult. & ult. de maternis bonis: l. 2. de bonis qua filiis. l. 21. de reuoc. don. l. 18. de iure delib.* quæ omnes sunt vnius orationis partes.
 Leges seu Orationes ad Senatum datæ: Constantini Magni *l. 1. de maternis bonis: l. 1. Cod. Iust. de præd. & aliis reb. l. 4. de infirm. his qua sub Tyrann. Valentiniani Sen. l. 2. de emend. propinq. l. 1. de nuptiis. Valentiniani Iun. l. 3. de accusat. Valentiniani III. l. 3. de conduct. dom. August. l. 33. de petitionib. l. 14. de Senator. & globali.*
 Ad Senatum & populum: Honorij *l. 27. de nauic. l. 3. Cod. quæ res venire: l. 5. de naufragiis: l. 3. de Can. frum. l. 67. de Senatorib. l. 24. de susceptor. l. 2. de Prætorib.*
 Senatus & Senatores. Dicitur & Curia *l. 11. de Prætorib.* Roma sedes dignitatis propriæ Senatorum, *l. 11. de Prætorib. de Senatu & Senatoribus:* vide *Paratilon tit. de Senatoribus.* In ipsa Urbis Roma Senatores glebalem solnere tenebantur collationem, etsi alibi possiderent.
 Stabula factionum quatuor in Vrbe Roma, *l. 2. de Equis Curulib.*
 Tempia Gentilium extra Urbis Romæ muros, *l. 3. de Paganis,* in itinere *l. 10. de Paganis,* [id est, in viis quæ Romam ducebant.]
 Thermæ Romæ seu populi Romani publicæ. De his *l. 2. de mancip. therm. Urbis Romæ: l. 3. de conlat. donat.*
 Thermæ Commodianæ, & in his Basilica *l. 3. de pœnis: vbi ea Allegata dicitur.*
 Vicinæ Urbis Romæ Urbes *l. 20. de hæretic.* Regiones *l. 21. de habitu quo vti.*
 Vinum Romam collatum: & quomodo id erogandum *l. 1. 2. 3. tributa in ipsis speciebus.* Aliud ex Urbicariis regionibus, aliud ex Prouinciis, *d. l. 3.*
 Arcæ mentio in *l. 26. de susceptorib.* id est, Arcæ vinaræ, [vide *Symmachum lib. 7. epist. 95.*]
 Virgines Vestales Romæ. Huius mentio Anno 370. sub Valentiniano Sen. *l. 8. de Medicis.* Medicos hæ separatatos à popularibus habuere, *d. l. 8.*
 Romeiana fortè accipiendi in subscriptione, *l. 3. de abolitionibus: & l. 8. de Veteranis.*

Sabaria

S

Sabaria [Pannoniæ Urbis] Imperatores subinde ibi constitere: & idè data ibi à Constantino Magno Anno 322. prima omnium huius Codicis constitutio, putà *l. 1. de constitutionib. à Constantio Anno 352. l. 6. de petitionib.* Hactenus refertur ad Annum 342. Dar. [id est, redita Acc.] lex Valentiniani Sen. Anno 368. *l. 3. de auro coronario,* ad Probum PP. Proposita ibi lex Valentiniani Sen. 369. *l. 15. de susceptorib.* quæ inscriptæ Probo PP.
 Salernum: Accepta dicitur Salerni Anno D. 364. *l. 2. de priu. apparit. Magister. por.* quæ data est ad Arthemium Correctorem, (Lucaniæ & Brittiorum, vt existimo.)
 Salona: data Salonæ Iuliani Imp. *l. 2. de ponderatoribus,* ad Mamertinum PP. Data, id est, proposita vel Accepta.
 Sardica, vide *infra Sardica.*
 Scopis, vel Scupis. Data ex eâ Vrbe à Theodosio Magno Anno D. 379. *l. 2. de Palatinis. A. D. 388. l. 19. de Decurionib.*
 Scythopolis [Cœles Syriæ Urbis] Lynisij, seu Lynisarij, obnoxij publico canoni, Scythopoli, *l. 8. de mureleg.*
 Seleucia ad Orontem: Classis ibi erat, quæ inde Classis Seleucena, quæ ad auxilium purgandi Orontis, aliâque necessitatibus Comitum Orientis deputata erat, *l. 2. de Classicis.* Quam Legem refero ad Annum D. 368. Valens Imp. constitit Seleuciæ, Anno 372. Idè Seleuciâ data ab eo *l. 2. de cautat. per logogr.* ad Modestum PP.
 Senigalia. Valentiniani lex data Senigalia Anno D. 365. *l. 16. de operibus publicis,* ad Mamertinum PP.
 Sardica, vel Sardica [in Daciâ] Imperatores ibi quandoque constitere. Et idè data ibi plures à Constantino Magno leges, Anno 316. *l. 2. de donation. l. 1. de Accusationibus. l. 317. l. 1. ad L. Iul. de vi. 319. l. 1. de abolition. 320. l. 3. ad Senatusconsultum Claud. l. 2. de hered. petition. l. 2. de infirm. pœn. cœl. l. 2. de commiss. rescind. l. 4. de iure fisci: l. 1. de custod. reor. l. 2. de mulierib. que se feruis, (quam ad hunc à retraho ab Anno 326.) l. 1. de Paganis. 321. l. 1. de bonis proscriptor. l. 1. de Paganis. Acc. hoc Anno, quæ data Anno super. *l. 2. de inoffic. testam.* quæ data est ad Claudium Præsidem Daciæ, 326. *l. 2. ad Senatusconsultum Claud. l. 1. de hered. petition. l. 1. de mulier. que se feruis,* retrahenda hæc lex ad Annum 320. *l. 18. de appellation. 327. l. 4. de exactionib. 329. l. 18. de appellat. l. 2. de his qui sanguin. l. 16. de Decurion. 330. l. 7. de Episcopis. à Valentiniano & Valente 364. l. 3. de Legatis,* ad Mamertinum PP.
 Singidunum [in Pannonia] Imperatores ibi quandoque constitere: & idè data Singiduno à Constantino Magno, Anno D. 334. *l. 2. de aduoc. fisci,* à Constantio Anno Domini 359. *l. 28. de appellat.*
 Sirmium [in Pannonia] Proposita Sirmio Anno 374. *l. 18. de operibus publ.* ad Probum PP. Anno 315. *l. 1. de testimonialib.* ad Rufinum PP. Directa Sirmio. *l. 28. de cursu publico,* ad Probum PP. Dat. Sirmio. pro reddita, vel PP. *l. 8. Cod. vbi cause fiscales: l. 7. de susceptorib. l. 2. de iis qui administr. l. 7. de Medicis: l. 2. de oblig. equor. l. 16. de erogat. militaris annonæ: l. 4. de Palatinis.*
 Imperatores ibi subinde constitere: & idè*

Data Sirmio à Constantino Magno 315. *l. 1. de pignorib. l. 2. de frum. Karthag. 317. l. 7. de appellat. 318. l. 3. & 4. Cod. de dilat. 319. l. 1. de denunciat. l. 2. de relationibus: l. 1. de filiis milit. apparit. l. 2. de bonis vacantib. l. 1. de inoffic. test. l. 3. de priu. eorum qui in f. pal. l. 1. de sponfalibus: l. 2. de temporum cursu: l. 2. de bonis decurion. 320. l. 1. de Prætoribus: l. 5. de accusationibus. 321. l. 1. de Iudiciis: l. 11. de appellat. l. 1. de honor. codicill. l. 2. de operibus: l. 1. de conlat. fund. l. 3. de temporum cursu: l. 2. de pend. appellat. l. 1. de Medicis: vbi PP. pro Dat. l. 2. de sentent. passis & restitutis. Possit quoque ad hunc Annum referri *l. 2. de his qui mun. liber. 322. l. 2. de denunciat. l. 1. de liberati causa. 323. l. 5. de Episcopis. 324. l. 2. de his qui numero liberorum. 326. l. 5. de accusat. l. 5. de iure fisci: l. 1. de integri restit. 329. l. 4. de operibus publ. à Constantio 338. l. 5. de operibus publ. 349. l. 2. de re militari: l. 3. de diuers. offic.*
 à Constantio 352. *l. 5. Cod. qui testam. l. 8. de petitionibus: l. 3. de priu. eorum qui in f. p. l. 1. de sponfalib. l. 6. de Veteranis,* ad Consularem Pannoniæ. Fortè ab Anno 319. huc retrahenda *l. 2. de bonis decurionum. 355. l. 8. Cod. vbi cause fisci.* verum ibi error aliquis. *357. l. 3. de erogat. milit. ann. l. 27. de appellation. 358. l. 1. de inoffic. doib. l. 4. de bonis proscript. l. 44. 45. de Decurionib. l. 13. quorum appellat. l. 4. de reuoc. donat. l. 10. de cursu. 359. l. 4. 1. 5. de Prætorib.*
 à Valentiniano Sen. 364. *l. 7. de pœnis: l. 2. de Casarianis,* ad Mamertinum PP. vbi *Dat. pro Acc. vel Reddita,* nisi aliud ibi emendandum. *365. l. 5. de his qui administr. & l. 7. de susceptoribus,* datæ ad Probum & ad Mamertinum PP. 369. *l. 7. de Medicis & Professorib. l. 1. de oblat. votorum. 374. l. 18. de operibus publ. datæ ad Probum PP.*
 à Gratiano 378. vel initio Anni 379. Rescriptum ibi datum à Gratiano, cuius mentio fit, quodque abrogatur *l. 5. de hæreticis. 379. l. 1. de Palatinis S. L. l. 4. de Palat. S. L. fortè Dat.* ibi pro reddita, seu *Acc. 380. l. 11. de filiis mil. apparit.*
 Solaramia (nam ita rescribo loco *Salamaria*) Data ibi 383. Theodosij Magni *l. 105. de Decurionib.* ad Proculum Com. Orientis.
 Spoletium. Constantinus Româ digressus Medianum tendens, atque inde in Pannoniam reuerturus, fuit Spoleti Anno D. 326. vbi data ab eo *l. 2. de hæreticis,* quæ agit de Nouatianis Acc. Spoletio: Iuliani *l. 5. de Medicis & Professorib.*
 Stobis. Theodosius Magnus ibi constitit A. D. 388. vnde data ab eo *l. 5. de hæretic. l. 2. de his qui super relig.*
 Syracusæ. Iuliani lex data ad Mamertinum PP. [Italiæ scilicet] Acc. Syracusis, putà *l. 12. de cursu.* Anno D. 362.*

T

Tacapis lex data ad Vicarium Africæ, putà *l. 33. de appellat.* accepta Tacapis.
 Tarraco, vide in Prouinciis Tarraconensis & in Notit. Dignit. *Præfes Tarraconensis.*
 Tarsus. In Orientis partibus, id est, in diocessi Orientis *l. 3. de fide Catholica.* Episcopus Tarsensis Diodorus Anno 381. *d. l. 3.* Sozomenus *lib. 7. cap. 9.*
 Tarracina. Terracinenfes calcem phari & Portus Ostiensis vrbibus præstabant *lex 3. de calcis coctorib.*

coltoribus : vide & Symmachum *lib. 10. epist. 52.*
Thamugadi. Accepta Thamugadi *l. 2. de honor. codicil.* quæ data est ad Vicarium Africæ Anno Domini 388.

Thebeste [in Numidia] PP. Thebeste *l. 5. 6. de appellat.* quæ inscribitur Peronio Probiano, [Vicario, vt videtur Africæ.]

Thessalonica Macedoniæ Metropolis : Idem *l. 2. sine censu*, quæ inscribitur Comiti Macedoniæ, Thessalonica data, id est, reddita dicitur, quo tempore Constantinus non erat in Macedonia.

Ecclesia Thessalonicensis immunis ab annona & tributis, *l. 33. de annona & tribut.*

Constantinus Magnus Thessalonica Anno 323. vbi data ab eo *l. 2. de liberali censu*, Anno 324. vbi data ab eo *l. 4. de nauicular.* & *l. unic. de his qui ven. etat.* quæ lex vt existimo malè refertur ad Annum 321. Anno 327. vbi data *lex 2. sine censu*. Acacio Comiti Macedoniæ. Constans Thessalonica, vbi data ab eo Anno 337. *l. 4. de annona & tributis.* 346. *l. 7. de exactiõibus.*

Theodosius Magnus Thessalonica constitit : Anno 379. vbi data ab eo *l. 12. de iure fisci.* Anno 380. *l. 1. ad L. lul. repet. l. 2. de Thefauris* : *l. 12. de petitionibus* : *l. 3. de tabulariis* : *l. cumctos populos 2. de fide Catholica* : *l. 25. de Episcopis* : *l. 20. de operibus publicis* : *l. 81. 82. de Decurionib.* *l. 12. de extraordin.* *l. 4. de Questionib.* *l. 2. de Praef. Prætor.* *l. 2. de Quæstorib.* *l. 3. de locat. fundor.* *l. 1. de Primicerio* : *l. 3. de Agentibus* : *l. unic. si quacunq. præd. pot.* *l. 8. 9. de bonis proscripi.* *l. quicunq. de iis que admin.* *l. 3. Cod. de litigiõis* : *l. 1. 6. Cod. de testam.* *l. 6. de sponsalib.* *l. 2. ad L. lul. repet. l. unic. si Prou. Restor.* *l. 6. de his que admin.* *l. unic. de vsturis rei iudic.* *l. 10. de filiis milit. appar.* *l. 8. de annõis ciuicis* : *l. 13. 14. 15. de petition.* Anno 388. *l. 14. de hereticis* : *l. 2. de nuptiis* : *l. 5. ad L. lul. de adult.* *l. 1. de priuati carcer. custod.*

Ticenum, Valentinianus Iun. ibi constitit Anno D. 386. vbi tum data ab eo *l. 16. de Legatis.*

Topiso, vel Topiro [Macedoniæ] Theodosius Iun. ibi constitit Anno D. 425. vbi data ab eo *l. ult. de Primicerio* : & *l. ultim. de honor. codic.*

Tortaium, Mansio Bythinia, *l. 119. de Decurion.* Treuiris, vel Triueris. Clarissima ciuitas vocatur à Gratiano *l. 11. de Medicis.*

Professores, Rhetores, Grammatici Latini & Græci ibi fuere, *d. l. 11.*

Salarium his vberius constitutum, quàm cæterarum per dioccesim Galliarum Vrbium & metropoleon Professoribus *d. l. 11.*

Sedes PP. Galliarum fuit Treuiris. Et idem PP. Triueris *l. 50. de cursu*, quæ data est Anno 390. ad PP. [supple Galliarum :] Quo modo & Data quædam dicuntur, eodem sensu, de quo mox.

Data innumeræ leges Treuiris, ab Imperatoribus ibi constitentibus : quas omnes habes infra in specimine historia Gallia, seruato Imperatorum & annorum ordine.

Et data tamen quædam Treuiris dicuntur, pro Acceptæ, Redditæ vt tres Constantini leges : putà *l. 1. de his que ex publ. conlat.* *l. 5. de Veteranis* : *l. 2. de Numerar.* & duæ Valentiniani Iun. Anno 389. putà *l. 3. vnde vi* : & *l. 5. de proximis* : quæ ad Constantinum PP. [Galliarum scilicet] scripta est.

roas, Metalla ibi insignia fuere : hinc metallum Troadense : quod & cum Docimeno &

Proconensi iungitur *l. 9. 11. de indulgent. debet.* Tyrus, Metropolis erat [Phœnices scilicet] *l. 11. de tyron.* quæ data Anno D. 382.

Accepta Tyro lex quæ data est ad Consularem Phœnices : putà Iuliani *l. 52. de Decurion.*

Dat. Tyro Anno 394. *l. 9. Cod. de omni agro deserto*, ad Cynegium PP. quo tempore Theodosius Magnus Constantinopoli erat.

PP. Tyro Anno D. 328. lex quæ data est ad Dionysium Comitem, qui in Synodo Tyriâ iussu Constantini Magni congregata Cognitor præfedit : putà *l. 4. de famosis libellis.*

V

Valentia : Data Valentia à Theodosio M. Anno 386. *l. 22. de annona & trib.* & *l. 113. de Decurionib.* (vbi fortè substituendum *Melania*) Anno 389. *l. 49. de cursu publico* : hæc Valentia Italiae est, inter Romam & Forum Flaminij

Valli [Zeugetanæ in Africa : vide *Itinerar.* vtrumque] PP. Vallis dicitur *Ann. Constantij Imp. lex 7. de iure fisci*, data ad Rationalem suumarum,

Vangiones : Valentinianus Sen. ibi constitit Anno Domini 368. Ibi data ab eo tum *lex 2. de præd. nauicular.* ad Mususilum Vicarium Africae.

Velouocorum ciuitas. Ibi data à Constantino M. *l. 2. de Veteranis* : fortè Velonorum : de quo plenus ad *eam leg.*

Venabrum : Accepta Venabri Valentiniani *l. 22. de cursu* : quæ & prælata dicitur literis Romæ : datæque ad Volusianum P. V.

Venetia : Ciuitatis non fit mentio, sed Prouinciæ : de qua...

Verona [in Gallis, haud procul Remis] Anno 366. Ibi data à Valentiniano Remis digressio, *l. 9. de Veteranis*, ad Dagalaphum Magistrum militum.

Verona [Italiae.] Valentinianus Sen. ibi aliquando constitit : Anno 364. Ibi idem data tum ab eo *l. 1. de reparat. appellat.* 365. Prælata literis V. C. Vicarij Veronæ, ad Vicarium Hispaniarum, *l. 3. de offic. Restor. Prouinc.* *l. 4. de custod. reor.* Eodem Anno data Veronæ *l. 67. de Decurion.* 366. Data Veronæ *l. 9. de Veteranis* [verum vt supra notauimus hæc Verona Gallica est.]

Valentinianus Iun. Veronæ Anno 383. Ibi idem data ab eo tum *l. unic. de mandat. Principum.* 384. *l. 107. de Decurionib.* nisi ibi reponatur *Verona*, id est, Berocæ, 385. *l. 14. de instrali collat.*

Theodosius Magnus Anno 390. Ibi idem tum ab eo data *l. 28. de Episcopis* : *l. 122. de Decurion.* *l. 1. de Monachis* : *l. 19. de nauic.* & vt puto hoc ipso Anno *lex, si vindicari de panis.*

Honorius Anno 399. Ibi idem tum ab eo data *l. 59. de appellat.*

Verfaunum castrum, vide supra *Bersabinum.*

Vetorina castrum, vide supra *Betorina.*

Vicus Augusti [in Rhetia] Gravianus ibi constitit : Anno 379. vbi data tum ab eo *lex 4. de auro coronario.*

Vienna [Galliarum] Constantinus Magnus ibi constitit Anno 316. quare data ibi ab eo *l. 1. de temporum cursu.*

Viminacium [in Mysia] Imperatores ibi subinde fuere,

Constantinus Magnus Anno 321. vbi data ab eo *l. 1. Cod. de edific. priuati.* 335. vbi data ab eo *l. 21. de decurion.*

Constantinus & Constans Anno D. 338. vbi data tum *l. 4. de petitionib.*

Iouiani

Iouiani epistola ibi data [id est, reddita] ad Martinum PP. Anno D. 363. *l. 8. de Numerariis* : quo tempore Iouianus in Oriente erat. Item Anno 382. Dat. [id est, reddita] Viminacij *l. 89. de Decurionib.* quæ scripta est ad Syagrium PP.

Vincentia : Theodosius Magnus & Valentinianus Iun. Mediolano & Concordia digressi ibi constitit Anno D. 391. vbi data ab iis *l. 13. de re militari*, ad Richomerem Comit. & Magistrum vtriusque militiae. Inde Aquileiam profecti : atque exinde Theodosius Constantinopolim rediit & *l. 2. de Constit. Principum* : *l. 6. de contrab. emptione.* Flauiano PP. Illyrici & Italiae. Cæterum in omnibus illis legibus clarè *Vincentia* vocatur : non vt nonnulli expriment *Vicentia.*

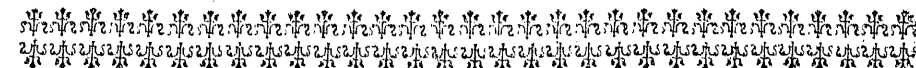
Vocorium ciuitas [in Notico] Huius nomen latere putet quis in ciuitate *Velouocorum*, *l. 2. de Veteranis* : verum ibi malo *Velonorum.*

Voris mansio Bithynia : cuius mentio, vt & Tottaia *l. 119. de Decurion.*

Vlshinensium Vrbs : In Tuscia *l. 61. de Decurionibus* : vbi vide quæ dixi, hodie *Bolsink* Principalium & Patronorum eius Vrbs fit mentio *d. l. 61.*

Y

Yscio data Constantini Magni lex Anno Domini 328. putà *lex 5. de priuileg. eorum qui in sacro pal.* ad vniuersos Palatinos. [Yscio fluuius in Itinerar. Peutinger, qui sein Daubium exonerat, non longè à Serdica.]

P A R S Q V A R T A :

Q V A

G A L L I C A N Æ H I S T O R I Æ

Annales centum Annorum, è Constitutionibus huius
Codicis sub vnum conspectum dantur :

Eorumque aded exemplo specimen datur aliarum similiter Gentium, & Ciuitatum
Annales & Historias ex hoc Codice conficiendi.

Sub CONSTANTINO M.

ANNO DOMINI 313.

ANNO DOMINI 312.

Constantino A. III. & Licinio III. COSS.

Constantino A. II. & Licinio COSS.

N O V D V N E N S I S Prouinciæ primæ Præfcs, Antonius Marcellinus. Ad quem data (prima omnium, quæ hoc Codice extet,) *l. 1. sine censu vel reliquis.* Ex Verbe Agrippina, vbi tum Consum

stantinus erat. Et pertinet lex ea ad Censum Gallicanum, seu ad rem tributariam, & ad Reliqua tributorum illius Prouinciæ : quorum causas aperit, iisdemque in futurum occurrat. [Itaque committenda prorsus lex illa cum Gratiarum actione Constantino dicta, hoc ipso anno, vel certè sine superioris anni, Augustodunensium nomine : Augustodunum enim Lugdunensis primæ ciuitas fuit : cui tam affictæ & in Reliquis hærenti Constantinus & Censum releuauit, & quinque annorum Reliqua remisit. Quod argumentum vnicum est illius Gratiarum actionis. Quam ex hæc leg. non Treueris (quod elegantissimo Liguicco visum) verum Agrippinæ habitam colligas. Agrippinensi certè Ponti in Francos faciendo occupatum per hæc tempora Constantinum fuisse idem Eumenius Panegyrico qui incipit, *Vnde mihi testatur.*]

TREVIRES hoc anno constitit Constantinus Magnus : vbi data ab eo Kalend. Nou. *l. 2. de annona & trib.* *l. 1. de exactiõib.* (quæ perperam hæctenus referuntur ad Annum D. 315.) ad Ælianum Procons. Africae. Et 3. Nonas Nouemb. constitutio ad Carulinum, cuius partes sunt *l. 1. de panis* : *l. 2. de appellat. l. 1. quorum appellat.* Item 6. Id. Nouemb. *l. 1. de aduoc. fisci*, ad Ælianum Procons. Africae. Et 3. Kal. Ianuar. lex data ad Claudium Plotianum Correctorem Lucaniae, &c. cuius partes sunt *l. 1. de appellat.* & *l. 1. de relationib.* [Zosimus, *lib. 2. pag. 677.* testatur, Constantinum rebus Vrbis post Maxentium deuictum constitit in Galliam reuersum : Ee nominatim quidem ad inferiorem Germaniæ limitem, ob repentinos videlicet Francorum per absentiam eius in Gallia motus : docet auctor Panegyrici, qui incipit *Vnde mihi, Gallus.*]

ANNO DOMINI 314.

Volusiano & Aniano COSS.

TREVIRES & hoc Anno Constantinus Magnus constitit vbi data ab eo X. I. Kalend. Febr. *l. 10. Cod. de acquir. & ret. possess.* vbi malè editum PP. Tribon. Item VII. Kal. VI. Kal. Apr. *l. 1. de administr. & periculo tuor.* Et I. V. Kal. Nouemb. *l. 1. de priuileg. eorum, qui in sacro Pal.* ad Palatinos & benemeritos suos.

ANNO

ANNO DOMINI 315.

Constantino A. IV. & Licinio IV. COSS.

CABILLVNO data l. 2. de *panis. XII. Kalend. April.* [Ante sexennium Constantinum, cum aduersus Maximianum (qui Arelaten, mox & Massiliam se contulerat) moueret, Cabillonensem Urbem & Portum cum exercitu ingressum auctor est Eumenius Panegyrico, quem Constantino ipsi dixit, hoc initio *Facerem*, vide & Ammianum Marcellinum, lib. 14. pag. 25. 26. in *gestis* Anno 354. Verum hæc lex de alio Cabilluno omnino accipienda est, vt ad eam ostendo.]

TREVERIS hoc eodem Anno à Constantino data dicitur Kalend. Iun. siue 3. Kalend. Ian. vt ita iungatur cum l. 4. de *appellat. l. 2. de nauicul.*

ANNO DOMINI 316.

Sabino & Rufino COSS.

TREVERIS hoc anno constitit Constantinus à quo data ibi l. 1. de *officio omnium iudicum. III. Id. Ian.* [Certè, hoc ipso Anno 316. **TREVERIS** dictus à Panegyriste Gallo Panegyricus, hoc initio, *Vnde mihi.* Constantino ipso præsentè.]

VIENNÆ constitit Constantinus Magnus, mense Maio, vbi data ab eo l. 1. de *temporum crisi*, ad Præsidem Tarraconensem Pridie Non. Maij.

ARELATE tandem hoc eodem anno constitit Constantinus: vbi data ab eo l. 5. 6. de *appellat. Id. Aug.* [Et in hæc sanè Arelatenſi Vrbe in lucem editus Constantinus, Constantini Magni Filius, hoc ipſo anno: de quo vide Zosimum, lib. 2. pag. 679. Post hunc annum Constantinus in Galliâ nunquam versatus est: sed missus est ab eo Crispus C. dein & Constantius.]

ANNO DOMINI 320.

Constantino A. VI. & Constantio COSS.

VELOVOCORVM in ciuitate data à Constantino proponitur, Kal. Mart. l. 2. de *Veteranis.* [Belouacorum ciuitatem accipiendam credunt plerique. Certè Serdicæ, vel in Pannoniâ Sirmij vel Aquileiæ, non in Gallia, Constantinum hoc anno constitisse complures huius anni constitutiones docent. Itaque sic fortè legendum: *Velonorum*, olim legebam, *In ciuitate vel O. Vocorio*, id est, *in ciuitate vel oppido Vocorio.* Vocorium Vrbs in Norico cuius meminit itinerarium Peutingerianum, & Ptolemæus cui dicitur *Ουαξιπτορ*: in Itineratio Vocarium, verum de hoc ad *ann leg.*

ANNO DOMINI 321.

Crispo II. & Constantino II. CC. COSS.

AGRIPPINENSIBVS decurionibus inscripta lex Constantini qui tum in Pannonia agebat: nempe, l. 3. de *Iudæis*: quâ Iudæos ad Curiam vocari posse concedit. Iudæos itaque per Galliam adhuc, & Belgicam quidem sub Constantino fuisse ex hæc leg. apparet.

ANNO DOMINI 325.

Paulino & Iuliano COSS.

TREVERIS Prid. Non. Mart. l. 1. de *his que ex publicâ conlat.* data proponitur: cum tamen hoc anno Constantinus longè à Galliâ in Oriente & quidem in Bythinâ constitit. Itaque sic existimo, *Datum*, id est, redditam Treueris Præfecto Prætorio Galliarum, qui in eâ Vrbe consistebat: nisi ibi lateat Bithyniæ locus aliquis.

ANNO DOMINI 326.

Constantino A. VII. & Constantio C. COSS.

ARELATO data III. Non. Nou. ad Philippum PP. dicitur l. 2. de *diuers. offic.* Sed illic referendum Arelape, qui locus in Norico: nisi ad Annum 353. hæc lex referenda videatur, & sic Constantio hæc lex tribuenda.

ANNO DOMINI 328.

Ianuarino & Inſo COSS.

TREVERIS IV. Kal. Ian. [Iun. Cod. Inst.] data l. 5. de *Veteranis*, ad Maximum. Sed & hic rursus *Data* pro *Reddita* accipi oportet: vt ita Maximum, cui lex illa inscribitur, PP. Galliarum fuisse mihi persuadeam.

ANNO DOMINI 331.

Basso & Ablauio COSS.

TREVERIS Kal. Iul. l. 2. de *Numerariis*, data dicitur. Certè, cum ex alijs huius anni constitutionibus constet, Constantinum Constantiâ nopolî hoc anno hæsisse, de hæc leg. idem quod de superiore iudicium faciendum: nempe datam eam ad PP. Galliarum: in quâ illa verba perpende: ab officio *Sublimitatis tue.*

ANNO DOMINI 332.

Pacatiano & Hilariano COSS.

COLONIÆ AGRIPPINÆ data dicitur VII. [vel VI.] Kal. Aug. ad Concilium Byzaciorum l. 3. de *inſtit. rest.* & l. 1. de *libertis.* [Verum, cum & hoc anno Constantinum in Oriente versatum constet, legam in subscript. illarum legum Coloniam Adrimitiâ: Colonia enim Adumetus metropolis Byzaceniæ, vide *Æthicum pag. 47. 94.*] Quare Valeſo non adhæreo, qui hinc colligebat, Constantinum hoc anno Coloniam Agrippinam petiisse, vt ipse quidem credebat, vt cum Francorum Regibus colloqueretur, quos ab Agrippinensibus Rhenus diuidebat.

¶ *Sub CONSTANTINO ARELATENSI.**Constantini Magni F. natu maximo.*

ANNO DOMINI 339.

Constantio II. & Constante COSS.

TREVERIS data à Constantino Iun. ad Celsinum, l. 27. de *Decurionib.* In quâ leg. Karthaginis & Africæ mentio fit. Vnde clagum, Karthaginem

nem & Africam Constantino in Imperij partitione obtigisse: etſi de eo postea orta contouersia inter fratres Constantem & Constantinum: vide Viſtorem Schotti, & Zosimum. [Certè, ex eâ Vrbe Constantinus hic Iun. literas illas dedit ad populam Alexandriæ Ecclesiæ, quibus munitus Athanasius, Alexandriam repetit, ipſo Athanasio teste *Apol. 2. & Socrate, lib. 2. cap. 2.*

¶ *Sub CONSTANCE.*

ANNO DOMINI 340.

Acyndino & Proculo COSS.

TITIANVS (Titianus infra Anno 343.) PP. Galliarum fuit. [Hieronymus *Chronico* Anno D. 346. *Titianus Vir eloquens Præfecturam Prætorianam apud Gallias administrat.* Itaque in inscriptione l. 1. de *sepulchro violato*, pro ad *Titianum P. P.* reponam, P. P. qui error hoc Codice frequens: vide & infra Anno 343. quanquam Fab. Titianum P. V. Anno 339. 340. fuisse testatur Verus Notitia P. V.

ANNO DOMINI 341.

Marcellino & Probino COSS.

LAURIACO data à Constante VII. Kal. Iul. l. 11. de *Decurionib.* l. 1. de *tabulariis*, ad Catullinum P. P. quem locum in Galliâ & Batauiâ quidem fuisse cenſeo.

ANNO DOMINI 343.

Placido & Romulo COSS.

BONONIÆ data à Constante non à Constantio, vt lex præfert, l. 5. de *extraordin. VIII. Kal. Febr.* [id est, Bononiæ Galliarum, non Italiæ, quod doctissimo Sigonio visum. Constantis enim post pacem cum Francis initam superiore Anno 342. teste Socrate, lib. 2. cap. 10. Sozomeno, lib. 3. cap. 5. Hieronymo, in *Chronico*, huius Anni 343. principio sequâ hyeme in Britanniam (subsidio aduersus Scotos & Pictos teste Ammiano initio lib. 20.) nauigauit: vt testatur Firmicus Maternus, ad *Constantium & Constantem* scribens, & Libanius, *βασιλεὺς*. In quam Britanniam solemniter, è Bononia transitus fuit: vide inter alios Ammianum, lib. 1. pag. 185. & lib. 27. pag. 371.

TREVERIS data ad Titianum pridie Kal. Iul. l. 36. de *Decurionib.* ad Titianum, supple PP. Galliarum, vide Anno 340. sup. & A. 349. infra.

ANNO DOMINI 345.

Amantio & Albino COSS.

TREVERIS data à Constante Id. Maij, lex ad Eustochium Com. R. P. lex, inquam 7. de *petition.* qui proinde Eustathius Com. R. P. fuit sub Occidente. Id quod diserte testatur Philostorgius 3. cap. 12.

ANNO DOMINI 349.

Limenio & Catullino COSS.

SILVANVS Comes & Magister Equitum & Tom. VI.

Peditum: seu militum cui inscripta l. 2. de *re militari*: & l. 3. de *diuers. offic.* [Hunc Magistrum militum fuisse per Gallias, & Agrippinæ versatum testatur Ammianus Marcellinus, lib. 15. Ex his interim duabus legibus apparet errare Valeſium, qui Anno demum 355. Magistrum peditum factum scribit.]

TITIANO PP. inscripta l. 3. de *re militari.* Tatiano l. 2. de *raptu virg.*

ANNO DOMINI 350.

Sergio & Nigriniano COSS.

MAGNENTIVS è FRANCIS oriundus in Galliâ Tyrannus exortus, à quo Constantis interfectus: de quo infra Anno 353.

¶ *Sub CONSTANTIO*

ANNO DOMINI 353.

Constantio A. VI. & Constante [id est Gallo.] C. II. COSS.

LYGDVNI data à Constantio VIII. Id. Sept. l. 2. de *indulgent. criminum.* [Magnentius scilicet à Constantio ex Italiâ in Galliam reuulsus apud Lugdunum XVIII. Kal. Septembris ab eodem proſtitatus fuit: vt Socrates, lib. 2. cap. 27. memoria prodidit. Itaque lex hæc paucis post eam victoriam diebus à Constantio Lugduni lata: & alia due sequenti mense in Italiâ (nempe l. 5. de *Paganis*: l. 5. de *infirm. his que sub tyr.*) abolendis, videlicet que Magnentij Tyrannis inuenerat: Magnentij, inquam, tam mortui, non vt Valeſius credidit, vixi adhuc.]

ARELATO data l. 2. de *diuers. offic.* ad Philippum PP. huc retrahenda mihi videtur. De Constantio sanè hoc tempore mora Arelate testis Ammianus Marcellinus, & Athanasius: vide plura in *Chronico.*

ANNO DOMINI 356.

Constantio VIII. & Iuliano C. COSS.

RUFINVS PP. Galliarum: vt testatur Ammianus Marcellinus lib. 14. pag. 36. in *gestis* A. 354. Itaque l. 1. si quis *pecunias const.* data ad Rufinum PP. quod de hoc Rufino PP. Galliarum omnino accipiendum. In subscriptione interim leg. nota dici eam *Acceptam Constantina.* Eaque leg. de custodia Portuum & Litorum agi, ne quis pecunias ad barbaricum transferat. Itaque fortè in subscriptione legis legendum *Accepta ad Constantia*, id est, castra, Constantia scilicet: quorum Ammianus Marcellinus meminit in *gestis* Anni superioris 355. pag. 58. lib. 15. *Mairona*, inquit, & *Seguana amnes magnitudinis gemina: qui fluentes per Lugdunensem, post circumclusum ambitu insulari Parisiorum castellum Lueticam nomine, consociatim meant, meantresque protinus prope Castra Constantia funduntur in mare.*

ANNO DOMINI 358.

Datiano & Cereale COSS.

IULIANI Cæsaris comitatus fit mentio l. 6. de *maleficiis*, in Galliis nempe: Vbi exercentes H H h Magiam,

Magiam, vel diuinandi, artem. Constantius illa leg. insequitur.

¶ Sub IULIANO A.

ANNO DOMINI 362.

Mamertino & Neuita C O S S.

GERMANIANVS PP. Galliarum, teste Ammiano lib. 21. pag. 202. in gestis Anno 361. Hoc quoque Anno extat l. 30. de appellat. ad Germanianum PP. Quamquam quod ea leg. nominatim de Praefectis Vrbs, de Proconsulibus & de Comite Orientis agitur, PP. Galliarum tum non fuisse suadere videtur.

SALLVSTIVM Praefectum Praetorio Galliarum hoc Anno fuisse & sequenti disertis verbis Ammianus Marcellinus testatur. initio lib. 23. p. 255. & pag. 263. Sallustio, inquit, Praefecto per Gallias: Item, veteris Sallustij Galliarum Praefecti suscepit Extant certè plures hoc Anno ad Sallustium PP. constitutiones: nempe l. 7. de erogat. mil. ann. l. 1. de exhib. vel transf. reis: l. 2. de protostasia: l. 1. de auro coronario: l. 53. de Decurion. Sed ex nullâ illarum colligi potest, cuiusnam Praefecturae administrationem habuerit.

¶ Sub VALENTINIANO SEN.

ANNO DOMINI 364.

D. Iouiano & Varroiano C O S S.

Menauder, cui inscribitur l. 17. de cursu publico: videatur PP. Galliarum fuisse, arg. l. 128. & 30. eod. tit. Dicitur & his C O S S. Dat. Triueris Id. Decemb. l. 11. de erogat. mil. ann. ad Mamertinum PP. verum ibi vitium haeret.

ANNO DOMINI 365.

Valentiniano & Valente AA. C O S S.

Dat. his C O S S. 7. Kal. April. l. 1. de desertorib. cuius inscriptio hæc est. Edicta duo per Italiam & Alpes: aduersus Desertores. Data item l. 7. de remilitari, ad Iouium [35. Iouinum] Magistrum Equitum & Peditum: qui hoc tempore & deinceps in Gallia fuit.

TREVERIS datæ complures hoc Anno leges proponuntur: vt & Agrippinae l. vnica de damnâ Provincialib. verum ea referendæ ad Annum Domini 368. vel 370. vel aliter ibi erratum. Valentinianus Mediolano ex Italiâ in Gallias profectus, propter Alamannos, qui post Iuliani mortem Gallias vabant Parisiis huius anni sine constitit: Prope Kalendas Nouembrii venturo Valentiniano Parisos, inquit Ammianus Marcellinus, lib. 26. pag. 140. in huius anni gestis: vide eundem & lib. 27. p. 358. 359. Itaque tres ex hæc Vrbe constitutiones à Valentiniano datæ hoc Codice extant: datæ, inquam, hoc Anno mense Octobri, Nouembri & Decembri: nempe l. 13. de annona & tributis: l. 3. de metallis: l. 11. de numerariis, ad Rufinum PP. Igitur & fides apud Parisiam ciuitatem exposita, (& Valentiniano oblata) quæ extat inter fragmenta Hilarij, ad hunc annum retrahenda est: quàm integritatis & iudicij notissimi Nicol. Faber ille, Anno 362. celebratam credidit.

CVRSVS publici hoc Anno per Gallias mentio fit l. 82. de cursu: quâ leg. id quod iam Gallis proderat circa cursum publicum ad Illyricum & Italiæ regiones extenditur.

ANNO DOMINI 366.

Gratiano NB. P. & Dagalaipho C O S S.

TREVERIS data l. 5. ad Senatusconsultum Claudianum. Pridie Non. April. quæ inscribitur ad Secundum PP. verum ibi Remis fortè rescribendum.

REMOS Lutetia Parisiorum progressus hoc anno Valentinianus ibi constitit, Remos scilicet Lutetiâ Parisiorum progressus Valentinianus (ait Ammianus lib. 26. pag. 340.) statuens inuicem usquam extra Gallorum confinia mouere. Itaque datæ hoc anno plures ex eâ Vrbe constitutiones: nempe l. 9. de diuers. offic. VII. Id. April. data ad Germanianum PP. [Galliarum] vide Ammianum lib. 26. pag. 339. & Protopogr. nostram l. 1. de postliminio XVI. Kal. Iun. vel Iul. ad Seuerianum Ducem l. 15. de annona & tributis: XI V. Kalend. Iun. l. 1. de canone frum. V. R. XVIII. Kal. Iul. l. 10. de pœnis. VIII. Id. Octobr. [Hæc lex referenda ad annum sequenti 367.] l. 8. de accusat. XV. Kal. Decemb. l. 9. de accusat. VII. Kal. Decemb. Ex his legibus l. 1. de postliminio, data ad Seuerianum Ducem, cuius meminit Ammianus Marcellinus in huius anni gestis initio lib. 27. qui apud Calidona Diuitensibus praesidebat & Tungricanis, & praelio aduersus Alamannos equo deturbatus missilique telo per os fixus fuit. Quo praelio infeliciter gesto, cuncti metu compulsi in fugam, Carietto Comes per vtramque Germaniam optiuit: Eruionim Bataurorumque vexillum direptum fuit: vt testatur Ammianus dicto loco: multique aded in captiuitatem à Barbaris (Alamannis) abducti, vt testatur dicta l. 1. de postlim. quibus ided Valentinianus ea leg. postliminij ius indulger. Datæ quoque his ipsis Coss. duæ Valentiniani leges: vna, XV. Kal. Octobr. Mantebri, purâ l. 11. de susceptor. ad Florentium Comitem S. L. altera, Veronæ VIII. Id. Decembr. putâ l. 9. de Veteranis, (ad Dagalaiphum, de quo mox.) Qui vterque locus haud procul Remis fuit, quò digressus inde Valentinianus & exinde rursus Remos sese contulit: de quo ad eas leges plenius. Dagalaiphus Magister militum fuit hoc Anno (per Gallias scilicet.) Ad quem data est hoc Anno VIII. Id. Decemb. dicta l. 9. de Veteranis. Eum clade ab Alamannis acceptâ, de quâ supra, correcturum huiusmodi gesta à Parisiis missum Ammianus Marcellinus, lib. 27. pag. 358. scribit.]

ANNO DOMINI 367.

Lupicino & Iouino C O S S.

REMIS, & hoc Anno substitit Valentinianus, ad Iunium mensem vsque. Itaque, ex eâ Vrbe datæ complures leges hoc Codice extant: nempe l. 13. de susceptoribus: & l. 4. de metallis: (in quarum subscriptione perperam legitur haecenus Rom. pro Rem.) l. 9. 10. de re militari: l. 4. de praediis nauicular. l. 3. de indulgent. crimin.) vbi pariter Rom. pro Rem. excusum:) l. 4. de aduoc. fisci: l. 5. de censu: l. 3. ad L. Corn. de falso: (vbi perperam haecenus Treu. pro Rem editum.) Iouinus

Iouinus Magister Equitum vel militum [per Gallias] hoc anno. Ammianus Marcellinus lib. 27. pag. 358. à Parisiis aduersus Alamannos missum prodit (Anni scilicet 366. principio) partaque de Alemannis victoriâ Parisios redeunt Imp. Valentinianum lætum occurrisse, cùmque postea Consulem designasse. Data ad eum hoc Anno 367. I V. Kalend. Febr. d. l. 9. de re militari: quâ l. 9. Ducum & Comitum per Gallias scilicet mentio fit, & eorum quibus Rheni est mandata custodia. Item, Regaliam, (Francorum scilicet vel Alamannorum) &c. de quibus ad eam l. 9. fusè

FLORENTIVS vel FLORENTINVS PP. Galliarum hoc anno fuit: ad quem data d. l. 5. de censu, quæ ad Censum Gallicarum pertinet. Meminit huius Florentij Praefecti Praetorio Galliarum quoque in huius ipsius anni gestis Ammianus Marcellinus lib. 27. p. 370.

NEMASIAE fait mense Augusto Pridie Non. Aug. Valentinianus, vbi data ab eo Pridie Non. Aug. l. 3. de ponderatoribus. Qui locus, in Gallia fuit Nomay. prope Remos, de quo ad eam leg.

AMBIANIS exinde mense Augusto medio huius anni Valentinianus: Itaque data ab eo ex eâ Vrbe l. 1. de ingratia liberis. [Et verò Grarianus à patre Valentiniano hoc mense IX. Kalend. Septembris Augustus renunciatus; Hieronymus, Chronico Anno 368. (metachronismo vnius anni illi solemni) Gratianus Valentiniani F. Ambianis Imperator factus. Ammianus quoque lib. 27. enarratâ Gratiani inauguratione, subiicit, pag. 370. Profectus itaque ab Ambianis, Treuerisque festinans, &c. [Valentinianus] Consules & diem quoque huius renunciationis rectè notant Socrates, lib. 4. cap. 10. & Fastrorum Siculo- rum auctor.]

REMOS reuersus Valentinianus: vbi datæ ab eo l. 4. de scenicis: & l. 10. de pœnis, quibus anni superioris Consules malè adscripti: mense Octobri.

TREVERIS Valentinianus: quo ab Ambianis profectus, vt ex superiore Ammiani Marcellini loco constat. Itaque data ex hac Vrbe III. Id. Octobr. l. 2. Cod. de bonis libert. III. Id. Octobr. Reperitur medio hoc tempore data V III. Kal. Nouemb. ad Dracontium (Vicarium Africae) Nicomediam l. 16. de annona & frum. [fortè Nicro medio.] Exinde Triueris datæ l. 7. de privilegiis eorum qui in sacro. Pal. X IV. Kalend. Decemb. & l. 29. de cursu publ. IV. Non. Decemb.

ANNO DOMINI 368.

Valentiniano & Valente II. C O S S.

VIVENTIVS PP. Galliarum: ad quem data XI. Kal. Decemb. l. 4. de censu, cuius hæc sententia, à Censu immunes esse in Virginitate perpetuâ viuentes, & viduas, de quibus ipsa mawritas atatis pollicetur nulli iam eas esse nupturas. Item, pupillos viribus sexus vsque ad 20. annos: mulieres, donec virum sortiamur. Per Gallias proinde Deotas Virgines iam per hæc tempora claret: vide quæ supra notau. Ad eundem Viuentium PP. data & l. 4. de relationibus 3. Kal. Ian. de Relationum super delictis Prouincialium, quæ à Receptoribus Prouinciarum ad Principem fiunt, formâ & quidem data Treueris.]

TREVERIS & hoc Anno constitit Valentinianus: & ided ab eo data III. Kal. Febr. l. 8. de Tom. V. L.

Medicis & Professorib. (ad hunc enim Annum retrahenda ea lex, vt alibi ostendo vt & seqq.) Item, l. 18. de Episcopis: l. 1. de his qui cum dissi. l. 3. de repar. appellat. l. 1. 2. si vagum mancipium l. 9. de coheredib. l. 9. de Pistoribus: l. vnica. de mancipibus iberm. l. 10. de exactionib. l. 1. de executoribus: l. 2. de meratis: & l. 5. de tyronibus. VI. Kal. Mai. Ad eundem Viuentium PP. l. 30. de cursu, quæ de cursu publico agit: Item l. 4. de censu: vbi quoque disertè vocatur Viuentius PP. Galliarum. Dara & ad eundem l. 3. de Relationib.

ALTEIO versatus Valentinianus: vbi data ab eo Pridie Non. April. l. 3. de Adlorib. procur. Ea Vrbs proculdubio in Gallis erat. Eodèmq; refero l. 5. de repar. appell.

VANGIONIVS quoque aliquando versatus Valentinianus hoc Anno mense Iulio, data quippe Pridie Kalend. Aug. Vangionibus l. 3. de praediis nauicular. quæ perperam haecenus Valentinianum & Valente C O S S. (id est, Anno D. 365.) subscriptos praefert. [Oppositi scilicet Vangiones Alemannis erant: aduersus quos & nominatim aduersus Alamannum Regalem Randonem, qui Magontiacum latenter irrepserat, hoc tempore Valentinianum cum Gratiano expeditionem mouisse Ammianus testatur, lib. 27. p. 374. 375. 376. 377.]

AGRIPPINAE inde constitit Valentinianus vbi data ab eo Prid. Kal. Octobr. l. vnica. de damnâ Provincialibus, quæ perperam refertur ad A. D. 365. atque ita à Valerio colligatur: qui & illud addit, credere se non ob aliud Agrippinam petiisse Valentinianum, quàm vt cum Francorum Regibus foedera antiqua ex more iniret.

TREVERIS rursus sine huius anni & sequenti Anno versatus Valentinianus: quò reuersus ille cum filio, triumpho de Alemannis obtento, Itaque data Kalend. Decemb. in eâ Vrbe l. 12. de Pistoribus, & I V. Non. Decembr. l. 29. de cursu: & III. Kalend. Ianuar. l. 3. de Relationibus. [Ammianus lib. 27. pag. 377. Hisque talè casuum diuersitate peractis milites ad hyberna, Imperatores Treueros reuenerunt. Et de hoc ingressu & triumpho accipiendus Aufonius Mosella.

— Augusta veniens (Mosella) quòd manibus Vrbs

Spectant inunctos natu patrisq; triumphos. Quod qui aliò referunt, fallunt & falluntur: de quo alibi.

ANNO DOMINI 369.

Valentiniano NB. P. & Victore C O S S.

TREVERIS constitit hoc Anno Valentinianus leges & primò quidem per primos quinque menses: quare inde datæ plures tum ab eo: nempe l. 2. de centonariis: l. 6. de Legatis: l. 1. ne opere à conlatoribus: l. 6. de fide testium: l. 4. 5. de offic. Reçtor. Prouinc. l. 1. de fructibus & litis exp. l. 7. de bonis proscriptor. l. 4. de relationibus: l. 12. de nauicular. l. 13. de Pistoribus. Idem data proculdubio l. 5. Cod. de feriis.

COMPLATI Valentinianus: vbi data ab eo X VI. Kal. Iun. [Iul.] l. 10. de diuers. offic. ad Viuentium PP. quam ego Urbem quoque in Gallia fuisse putô.

MARTIATICI Valentinianus Pridie Non. Iun. HHh 2 vnde

vnde eo die data *l.6. de metallis*. Martiaticum accipio locum ad Martianas sylvas in Alamannorum solo, vide *Itinerar. Pentinger. & Ammianum lib. 21. pag. 102.*

ALTRIP Valentinianus III. Kal. Jul. fuit: inde data quippe *l.4. de repar. appell.* [*Altra ripa* hodiernum nomen remansit: qui locus altero miliari ab Illustr. Heidelbergâ, hand longè supra confluentes Nicri: inter Nemetes & Vangiones de quibus Anno superiore. Meminit huius loci Noticia Imperij in Duce Magontiacensi: vbi hoc ordine & secundo Rheno loca hæc reterent. *Saletio, Taberna, Vico Iulio, Nemetis, Altra ripa, Vvangionis, Magontiaci.*

BRISIACI mox constitit Valentinianus: vbi data ab eo *l.8. de privilegiis eorum qui in sacro Palat. III. Kal. Sept.* [Mentio huius loci quoque in Itinerario Aethici inter Rauracos & Argenteratum. **Qui** locus in ripâ Rheni dextrâ in Alemannorum solo. Cæterum, ad huius & superioris loci hoc anno memoriam pertinet egregiè, quod Ammianus scribit *lib. 28. p. 398.* *At Valentinianus magna animo concipiens & utilia, Rhenum omnem à Rhetiarum exordio ad usque fretalem Oceanum magnis molibus communitabat, castra extollens altius & castella, Turresque adfiduas per habiles locos & opportunos quâ Galliarum extenditur longitudo: nonnunquam etiam ultra flumen edificatis postis subradens Barbaras fines. Denique cum reputaret munimentum celsum & tutum quod ipse à primis fundaret auspiciis preterlabente Nicro nomine sumio, paulatim subverti posse vndarum pulsu immmani, neatum ipsum aliorum vertere cogitavit, &c. Ex his clarum, cur Martiatici, Altra ripæ, Brisiaci Valentinianus constitit.*

TREVERIM, post Brisiacum, reuersus Valentinianus: vbi data ab eo: Pridie Id. Octob. *l.2. de abolitionibus. III. Non. Nonemb. l.1. de fide & iure haste. IV. Non. Decemb. l.13. de nauticular. X. Kal. Ian. l.10. de Veteranis.*

Vientio PP. Galliarum inscriptæ hoc Anno leges quatuor: quanquam nullibi *Galliarum* nomen additum seu expressum *l.1. ne opere à conlator.* quæ vetat Operas à collatoribus Prouincialibus exigi: sed, ad prosecutiones extraordinarias cauponâ, propolâ vel tabernariâ lucrum sectantes cogi, *l.4. de offic. Reſtoris Prouincia,* quæ vetat Reſtores Prouinciarum religiosa deuerticula sectari, *l.10. de diuersis officiis,* quâ probatur iudicium Vientij, qui iners vulgus ex officio suo eiecerat: & dicitur ea lex data *Complati,* qui locus proculdubio in Galliis fuit: vide *supra locum* Ammiani: & quæ de *Martiatico* dixi: nisi potius legendum Cambete: qui locus ad Augustam Rauracum: vide Itinerarium vtramque *l.1. de fide & iure haste,* quæ de distrahendis pignoribus Tributorum causâ est.

ANNO DOMINI 370.

Valentiniano & Valente III. COSS.

TREVERIS & hoc Anno constitit Valentinianus: vnde ab eo data hoc Anno *l.1. ne sanctorum bapt. l.1. de stud. lib. V. R. l.7. Cod. de postulando: l.6. de annoniis ciuicis: l.7. de metallis: l.6. de censu: l.6. de re milit: l.6. de Decurionib. l.8. de lustrali: l.1. de tyrannibus: l.71. 72. 73. de Decurion. l.2. de tabular. l.3. de cursu publ.* [vide Ammianum *lib. 8. p. 407.*]

ALTRIO quoque data *l.3. de actorib. & procur.*

quæ huc fortè retrahenda.

Vientio [PP. Galliarum] inscripta *l.6. de censu* cuius hæc sententia immunes à Censu esse viduas, pupillos, donec suæ tutelæ fiant, item Virgines deuotas. Item, *l.5. de tyrannibus,* (quæ perperam refertur ad Annum D. 365.) ad Vientium PP. Galliarum diserte data est, quæ est de Marcis.

Iouinus Magister militum, ad quem hoc Anno data *l.11. de Veteranis.*

ANNO DOMINI 371.

Gratiano II. & Probo COSS.

TREVERIS constitit Valentinianus: vbi ad mensam Innium vsque data ab eo *lex 1. de scenicis: l.9. de maleficiis: l.5. de indulgem. crimin. l.5. de murilegulis: l.75. de Decurionib.* quæ duæ leges datæ IV. Kal. Jul.

Vientio PP. inscripta *d. l.1. de scenicis,* sed malè ibi *P. V. pro PP.* scriptum (quæ est de scenicis in vltimo vitæ Sacramenta seu Extrema suffragia poscentibus, vt cum cognitione causæ id eis tribuatur: & conualescentes postea in scenam retrahi non possint,) *l.75. de Decurionib.* quæ est de Sacerdotum & principalium immunitate.

CONTIONACVM vel **CONTIONATVM** profectus Valentinianus: vbi mansit mense Iulio, Iulio, Augusto, datæque ab eo *l.5. de custod. reor. postero statim die III. Kal. Jul. l.17. de annona & trib. IV. Id. Jul. l.3. de denunciationib. IV. Kal. Aug. l.1. de natural. filii. XVI. Kalend. Septemb.* [*Contionacum,* in Galliâ fuerit oportet, & quidem inter Treueros & Magontiacum.]

MAGONTIACI inde versatus Valentinianus: à quo ibi data *l.2. de scenicis. VIII. Id. Septemb.* [vide Ammianum *lib. 19. pag. 426.* qui locus huc omnino pertinet.]

TREVEROS reuersus Valentinianus: vbi ab eo data *l.32. de cursu. III. Id. Decemb.* [vide Ammianum *lib. 28. p. 426.*]

Seuerus Magister militum per Gallias: vide Ammianum *lib. 28. pag. 402. & pag. 425.* qui locus propriè huc facit, ad eum data hoc anno X. Kal. Ian. *l.11. de diuers. offic.*

ANNO DOMINI 372.

Modesto & Arintheo COSS.

TREVERIS substitit & his **COSS.** Valentinianus: à quo datæ ibi *l.14. de Pistoribus: l.77. de Decurionibus: lex 3. de hereticis: l.6. de prædiis nauticul. lex 11. de re militari: lex 1. de spectaculis.*

Seuerus Magister militum (per Gallias vt & dixi superiore Anno.) Ad eum hoc anno VIII. Kal. Mai. data *l.11. de re militari:* quâ agitur de ad crescentibus in militia.

PATAVIONE data occurrit XVII. Kal. Iun. Valentiniani *l.78. de Decurionib.* quæ fortè Galliz Belgicæ ciuitas videatur.

NASSONACVM sese contulit Valentinianus: vbi data ab eo III. Kal. Iun. *l.11. de diuers. offic. & III. Non. Jul. l.1. de Præfetto Prætorio: l.1. de Questoribus: l.unic. de Magistr. scrip. l.1. de Comit. rei milit. l.4. de honor. codic.* quæ omnes vnus constitutionis partes sunt.

TREVEROS reuersus Valentinianus: vbi datæ ab

ab eo VI. Kal. Jul. *l.2. de locat. fund. iuris Emphy. l.22. de Episcopis.*

ANNO DOMINI 373.

Valentiniano & Valente IV. COSS.

TREVERIS & hoc Anno fuit Valentinianus: vbi ab eo data *l.1. ne sanctorum baptisma,* nisi ad Annum 370. potius ea referenda, referri potest & ad hunc Annum *l.6. de re militari: l.64. de Decurionibus.*

ANNO DOMINI 374.

Gratiano III. & Equitio COSS.

TREVERIS aliquando fuit his **COSS.** Valentinianus: vbi ab eo data *l.22. quorum appellat. VII. Kalend. Iun. & l.4. de excusation. arif. XII. Kal. Jul.*

ROBORE inde constitit: vbi ab eo data lex ad Constantinum [PP. Galliarum scilicet] VI. Id. Jul. putâ *l.33. de cursu.* [Ammiani locus hic singularis *lib. 30. pag. 447.* *Secuto post hoc anno Gratianus adscito in trabec societatem Equitio Consule, Valentiniano post vastatos aliquos Alemannie pagos uniuersum adificanti prope Basileam, quod appellant accolæ Robur, offertur Præfetti relatio Probi, &c.*

TREVEROS inde reuersus Valentinianus: vbi ab eo data III. Non. Decembr. *l.1. de sententiis ex periculo rec. Quod* Valentinianus post fecdas istam cum Macrisio Alemannorum Rege ad hyberna discessit Ammianus *lib. 30. pag. 448.*

ANNO DOMINI 375.

Post Conf. Gratiani III. & Equitij.

TREVERIS data V. Id. April. *l.16. de susceproribus:* inde mox Valentinianus pubescente vrè in Illyricum se contulit, teste Ammiano *lib. 30. p. 452.* relicto Treueris Gratiano *p. 463.*

Sub GRATIANO.

ANNO DOMINI 376.

Valente V. & Valentiniano AA. COSS.

TREVERIS constitit Gratianus his **COSS.** post mortem patris: vbi ab eo data leges *l.3. de scenicis: l.4. de hereticis: l.23. de Episcopis: l.2. de questionibus.*

Antonius PP. Galliarum: ita diserte vocatur ad quem, hoc Anno duæ constitutiones à Gratiano hoc Codice extant: nempe *l.11. de Medicis & Professorib. & l.2. de questionib.* data Treueris [Assentiendum non est Scaligero, qui 2. *Ausonij* leges has ad Antonium PP. Galliarum datas, aliâque duobus anis sequentibus, ad Antonium traducit: & pro *Antonij* nomine *Ausonij* nomen substituendum putat. Neque enim tam diu Antonius PP. Galliarum rexit: verum breuem, in quâ ad Consulatum euectus Anno 379. vide ipsius *Ausonij* Gratianum actionem. Gessit eam itaque Anno 378. vt probat *l.35. de cursu: vide infra.*] Ad hunc Antonium extant quoque Symmachi *epist. 5. lib. 1.*

ad SYRODVM aliquam Gallicanam pertinere

omnino cenleo dictam *l.23. de Episcopis,* quam liquido non cruo, vt nec omnes Episcopos illi leg. inscriptos, Artemium, Euridicum, Appium, Gerasimum, quanquam, vide quæ ad eam legem scribo.

DE PROFESSORIBVS per Galliarum Dicecesim omnem in Metropolitanis Urbibus, & nominatim Treueris eorumque annonis est *lex illa 11. de Professorib.* ad Antonium PP. Galliarum, elegans & singularis admodum.

ANNO DOMINI 377.

Gratiano IV. & Merobaude COSS.

TREVERIS datæ hoc Anno à Gratiano *l.3. de questionibus: lex 15. de Pistoribus: lex 34. de cursu.*

MAGONTIACVM inde (perperam editum *Morantiaco*) profectus Gratianus: vnde ab eo data lex: sique ad Antonium PP. [Galliarum scilicet] Kal. Aug. *lex,* inquam *6. de officio Reſtoris Prouinc.*

TREVEROS inde reuersus Gratianus: vbi ab eo data X V. Kalend. Octobr. *l.3. tributâ in ipsi speciebus 11. tit. 2.*

ANNO DOMINI 378.

Valente VI. & Valentiniano II. COSS.

TREVERIS & hoc Anno constitit Gratianus: vbi ab eo data *l.unic. vitium ciuiliur: lex 7. de fide testium:* vtraque pars est vnus constitutionis, data Pridie Id. Ianuar. ad eundem Antonium PP. [Galliarum] *lex 37. de appellat. & l.23. 24. 25. quorum appellat. III. Kal. Feb. l.35. de cursu: l.4. de hereticis: l.12. de penis.*

Aufonius PP. [Galliarum scilicet.] Ad eum data hoc Anno XII. Kal. Mai. *d. l.35. de cursu:* [vide ipsismet Aufonium in *Gratianum actione.* De quâ Præfecturâ Aufonius in Mosella suâ sensisse non potuit, (quod tamen Scaliger putabat) cum Idyllium illud scripserit decennio ante: nempe Anno 369.]

Præfetti Galliarum fit etiam mentio hoc Anno XVIII. Kalend. Septembr. in *l.9. de metallis:* quæ data est ad Vindicianum V. C. Vicarium, & vt ne ex Præfectura Prætoriana Galliarum metallariis in Sardiniam transire liceat.

ANNO DOMINI 379.

Aufonio & Olybrio COSS.

TREVEROS Sirmio reuersus Gratianus: Ideò data ab eo ibi *lex 26. quorum appellat. Non. April. vitium tamen ibi in mense.* De Gratiani ex Illyrico in Galliam reditu: vide Aufonium, in *Gratianum actione, Zosimum lib. 4. p. 751. l.1. de Princip. Agent. Prid. Non. Aug.*

TREVEROS inde reuersus Gratianus: quare data ibi ab eo *l.12. de Medicis & Professoribus. XVIII. Kalend. Octobr. l.7. de reparat. appellat. III. Non. Decemb.*

CLERICIS intra Galliis negotiantibus maior intra 15. solidos immunitas à lustrali collatione tributa *l.11. de lustrali contat.* intra Illyricum & Italiam, intra 10. solidos.

ALEMANNOS Gallias hoc tempore infestasse, cum Gratianus Anno 378. in Illyricum profectus fuisset, testantur Sozomenus *lib. 7. c. 4.*

Zosimus *lib. 4. pag.* Hi sunt Hostes & Perduelliones quotum mentio fit *dicta l. 7. de reparat. appellat.* data Treueris ad Siburium PP. [Galliarum] Victoriam de illis Gratiani perstringit Sozomenus *d. loco* : & vt puto Antonius Gratianum *actione* : cum ait. *Testis est vno pacatus anno. & Danubij limes & Rheni.*

ANNO DOMINI 380.

Gratiano V. & Theodosio I. COSS.

TRIVERIS potissimam huius anni partem egit Gratianus : vbi ab eo data *l. 16. de nauiculariis* : *l. 3. de naufragiis* : *l. 9. de priuilegiis eorum qui in sacro Pal. l. 12. de extraordinar. l. 17. de Pistoribus*. IV. Idus Iul. Inde Sirmium profectus.

ANNO DOMINI 381.

Eucherio & Syagrius COSS.

TRIV. data *l. 6. de senecis*, quanquam ibi forte reponendum *Triu. loco Triu. l. 2. vnde vi.* Atque hæ iam vltimæ sunt leges quas Imperatores Treueris constituti ibi dederunt. Et error est in *l. 1. vt intra ann. quæ data dicitur Anno D. 385. Treu. vt ibi ostendo.*

¶ Sub VALENTINIANO Iun.

ANNO DOMINI 388.

Theodosio A. II. & Cynegio COSS.

MAXIMO Galliarum Tyranno apud Aquileiam à Theodosio debellato, capiteque tructato, Galliarum potitus Valentianus Iun. Itaque sub eo gesta, statim per Præfecturam Prætorianam Italiæ infirmata datis legibus Aquileiæ *l. 6. de infirm. his que sub tyrannia*. X. Kal. Octobr. & *l. 7. eod. tit. VI. Id. Octobr. vide infra Anno prox.*

ANNO DOMINI 389.

Timasio & Promoto COSS.

CONSTANTIANVS PP. Galliarum. Ad hunc data, initio huius Anni, XIX. Kalend. Febr. à Valentiano *lex 8. de infirmantibus his que sub tyrannia* : quæ infirmantur quæ sub Tyranno Maximo per Gallias gesta fuerant : præ Dignitates ab eo collatæ : Iudicium sub eo sententiæ : non tamen actus voluntarij. Ad eundem Constantianum PP. Galliarum data V. Kalend. Marr. *l. 4. de legit. hereditatib.* quæ lex ad ius priuatum pertinet.

TRIVERIS data XVIII. Kalend. Iul. *lex 3. vnde vi.* quæ inscripta, ad Messianum Com. R. P. [Certè cum Valentianum hoc Anno & sequentibus aliquot liquidò constet extra Italiam pedem non mouisse, oportet Messianum Com. R. P. Treueris constituisse, credo, reuocandis iis quæ ad rem priuatam pertinentia sub Maximo tyranno usurpata fuerant, & fisco incorporandis rebus Maximæ Tyranne : quod omninò suadet lex illa terra. Proinde, in subscriptione eius *Dat. pro. reddita accipio.*] Constantiano PP. [Galliarum scilicet] rursum inscripta VI. Id. Nouembr. *l. 5. de proximis Comitibus dispositionum* : in cuius pariter subscriptione *Dat. Triueris, pro reddita accipiendum*

videtur : Valentianus enim tum in Italia, vt paulò ante dixi, versabatur : at Treueris Præfecti Prætorio Galliarum sedes fuit.

ANNO DOMINI 390.

Valentiniano A. IV. & Neotherio COSS.

PP. TRIVERIS XV. Kalend. Iul. *lex 50. de cursu* : quæ data ad PP. cuius nomen intercedit : verum & PP. Galliarum accipiendum esse ex subscriptione satis constat : & Constantianum nominatim exaudiendum quæ ad superiorem annum dicta suadent. Argumentum autem illius legis est de Cursu publico per Præfecturam Prætorianam Galliarum.

ANNO DOMINI 391.

Tatiano & Symmacho PP. COSS.

RICHOMERES Comes & Magister vtriusque militiæ : ad quem data hoc Anno *lex 13. de re militari.*

ANNO DOMINI 392.

Arcadio II. & Rufino COSS.

VALENTINIANO hoc anno apud Viennam interfecto, ad Maiorianum vsque nullum amplius Principum in Galliâ constituisse obseruat Sidonius Carmine 5. ad Maiorianum.

Ex quo Theodosius communia iura fugato. Reddidit auctoritas [Gratiani] fratri [Valentiano] cui guttura fregit.

Post in se vertenda manus : mea Gallia rerum Ignoratur adhuc dominis, ignarique seruit. Ex illo multum Perit, quia Principe [Honorio] & Valentiano III. clauso.

Quicquid erat miseri diuersis partibus orbis Vastari solebat fuit : qua vita placeret. Cum rector moderandus erat : contempta tot annos

Nobilitas iacuit : pretium Respublica forti [Actio] Retulit inuidiam. Princeps hac omnia noster Corrigit, &c.

Itaque nullæ iam amplius nobis occurrent Principum constitutiones in Galliâ datæ. Et locus ille Sidonij eximius infecuti postea Galliarum excidij causas retexens, huc inferi meruit.

¶ Sub HONORIO.

ANNO DOMINI 395.

Olybrio & Probino COSS.

THEODORVS PP. Galliarum. Claudianus Panegyrico dicto in huius postea Consulatum Anno 399.

Sic quam clara diu rerum documenta dedisses. Non te parte sui, sed in omni corpore sumpsit Imperium, cunctaque dedit tellure regendos Rectores : Hispana tibi Germanaque Thetis Paruit, & nostro diducta Britannia mundo. Diuersoque tuas coluerunt gurgite voces Lentus Arar, Rhodanusque celer, & diues Iberus.

O quous doluit Rhenus, quæ Barbarus ibat, Quod se non geminis frueretur Indice ripis.

Vnius

Vnius sit cura viri, quodcumque rubescit Occasus, quodcumque dies deuexior ambit. Hoc idem postea Anno 397, 398, 399. PP. Italiæ fuit. Ad hunc igitur Theodorum PP. [Galliarum] datæ hoc Anno leges duæ : nempe *l. 40. 148. de Decur.* quæ leges de Sacerdotibus Prouinciarum eligendis tractant.

ANNO DOMINI 397.

Casario & Attico COSS.

VINCENTIUS PP. Galliarum. Ad eum data Honorij *lex 5. Cod. Inst. de Iurisdictione*. V. Kal. Ianuar.

ANNO DOMINI 398.

Honorio IV. & Eutychiano COSS.

VINCENTIUS PP. Galliarum & hoc Anno fuit, ad quem proinde extant hoc Codice per hunc annum & tres sequentes complures constitutiones : cuius etiam mentio apud Sulpitium Senecurum *dialogo 1. cap. 17.* ad eundem est & Symmachi *epistola 23. lib. 9.* ex quâ clarè apparet Præfectum Prætorio Galliarum eum fuisse. Theodori enim eâ mentio fit (quem PP. Galliarum fuisse ostendimus) & Hispaniæ.

FELIX PP. [Galliarum.] Ad eum extat *lex 10. de Senatoribus & glebali collatione*, data IV. Kal. April. *quæ leg.* id statuitur, glebam sen glebalem Senatoriarum possessionum collationem, possessionum onus esse, non personarum : Hispaniæque in posterum eâ parte cæterarum Prouinciarum consuetudinem seruare debere. [Ad hanc legem omninò pertinet *epistola 62. lib. 4. Symmachi* ; cuius idem argumentum, quod huiusmodi legis : & in eâ lege etiam nominatim Illustris Viri Felicis Præfecti Prætorio, & Hispaniæ mentio fit : Itaque committenda illa cum hâc leg. tu vide sis eam.]

Hoc Anno igitur datæ ad eum (etsi in inscriptione legum Galliarum non additum) duæ constitutiones, quæ tamen vnus & eiusdem legis portuiculae sunt : datæ XII. Kalend. Mart. nempe, *l. 8. de cursu publico* : & *l. vnic. de Burgariis*, quæ lex de Burgariis Hispaniæ tractat. De Burgariis : vide quæ ad eum titulum dixi in subscriptione tantum harum legum, reponendum XII. Kalend. May : non Mart. Hinc interim quoque apparet, Hispanias sub Præfecti Prætorio Galliarum dispositione fuisse.

VICARIUS quinquæ Prouinciarum, Proclianus : ad quem, vt & ad Macrobius Pro Præfecto Hispaniarum, data hoc Anno IV. Kal. Febr. *l. 15. de Paganis, sacrificiis & templis* : cuius hæc inter alias sententia. Sacrificia per eas Diceceses prohiberi quidem : sed ornamenta operum publicorum, id est, simulacra intacta feruari oportere.

QUINQUE Prouinciarum mentio quoque apud Symmachum *lib. 4. epist. 30.* hoc

fermè ipso Anno : in Notitiâ Imperij (27. circiter post hanc legem annis) apud Philastrium Brixientem, (30. circiter post hanc legem annis) in *Catalogo hereseum, cap. 61. de Manichæis* : & in Conciliis Gallicanis Valentino, Taurinensi. Quibus omnibus locis modò Galliis, modò Hispaniis iunguntur ; à Britannis certè clarè separantur. Itaque certum & indubitatum, Galliarum portionem fuisse, quæ à speciali Galliarum appellatione separata erat : sunt autem hæc, quinque Prouinciæ illæ, Aquitania Prima, & Secunda, & tres Lugdunensis. De quo plenius ad illam legem.

VINCENTIO PP. Galliarum inscribuntur duæ leges hoc Anno : nempe *l. 26. de annonæ & trib.* & *l. 1. de centurionibus*. Prioris hæc sententia est : Tributa ab omnibus æqualiter agnosci oportere ; Plebem aliorum immunitate non prægrauandam : de quo tamen querelæ tum ex quibusdam Galliarum Prouinciis exortæ, vt testatur ea lex. [Geminam querelam, vide 40. post annis apud Saluanum.]

ANNO DOMINI 400.

Stilichone & Aureliano COSS.

VINCENTIO PP. Galliarum inscribuntur sex leges hoc Anno : nempe *l. 6. de metatis*, quæ est de Prætoris Iudicium à merati onere immunitibus, *l. 10. de desertoribus*, quæ de Desertoribus veteranorum filiis ac vagis requirendis agit, & ne eo prætextu Prouinciales inquietentur, *l. 12. 3. de de his qui condit. propriam* : quæ leges agunt de retrahendis Curiarum, Collegiorum, Burgorum, Possessionum, aliisque conditionis suæ refugis, *l. vnic. vtrum vi.* quæ pariter de Coloniis refugis agit, *l. 61. de cursu publico*, quæ lex vult Vicarios Præfecti Prætorio Galliarum, & in his Vicarium Hispaniarum euectiones cursus publici non facere.

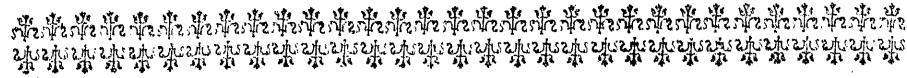
Comitum Gallicanorum fit mentio *l. 1. de Consulibus* : vbi dixi plenè.

ANNO DOMINI 409.

Honorio VIII. & Theodosio III. COSS.

DARDANVS PP. Galliarum. Ad hunc extat Honorij *l. 171. de Decurion.* data VII. Id. Dec. quæ de Principibus Curiarum in Galliis agit. [Cæterum lex hæc ided ad Annum 411. retrahenda videatur : quia Dardanus, non ante PP. Galliarum esse potuerit, quàm sublato Constantino tyranno, qui vniuersâ Galliâ (nisi quæ exteræ gentes eam iam arroserant) potiebatur. Quod certè factum Anno 411. vt testatur Prosper Chronico, & Marcellinus. Verum de hoc Dardano PP. Galliarum plura ad eam leg.

Hic finis eorum quæ ad Gallicam historiam pertinent. Nullum quippe deinceps eius vestigium ob turbatas hoc tempore Gallias, & à Barbaricis nationibus laucinatæ, occurrit in his constitutionibus.

P A R S Q V I N T A :

DE MARI, FLVMINIBVS, INSVLIS, Montibus, Limitibus, & de Barbaris gentibus.

MARE Carpathium, à quo Carpathia classis, *l. 32. de nauticariis*: in quo Insularum Prouincia. Prouincia quæ mari alluebantur, à custodibus obseruata: inter alia, ne aurileguli aliò transfretarent, *l. 9. de metallis*. Huc pertinet & litorum custodia: de qua titulus expressus *lib. 7.* Transmarinæ Prouinciæ. Earum mentio *l. 1. de Comitibus rei milit.* Singularem & præcipuum iure habitum qui ibi exercitum duxissent, *d. l. 1.* Ciuitates maritimæ, mediterraneæ, vt differunt, *l. 22. de annonæ & tributis*: ita & quæ à maritimis collata erant, ad mediterraneas demerhi, transferri non debebant, & vicissim, *d. l. 22.* In vicinum mare vel amnem proiectus parricida culeo infusus, *l. vnic. de parricidio*. Fluminum aggeres, puta Nili, vide *tit. de aggeribus Nili*, qui & Chomata, vnde & logographi Chomatum, *l. vlt. de patrociniis vicorum*. Poena eius qui eos rupisset, *dicto titulo de aggeribus Nili*. Ripæ virentes. Cùm supra virentes fluminum ripas omnis legionum multitudo consistit, *l. 13. de re militari*. Milites seu Legiones Ripareses, *l. vltim. de militari*, ripenses, *lex 14. de erog. militaris annon.* Ripenses, *lex 14. de Veteranis*: *lex 8. de siliis milit. apparit.* Ripareses Caltriciani *d. l. vltim.* In ripâ per cameos auxiliâque constituti, *lex 7. de tyronibus*: vbi Comitatusibus opponuntur. Classis & Classici in fluminibus Imperij Romani fuere: de quibus Classici titulus *23. lib. 10.* In Oronte nominatim & apud Seleuciam: de quo *d. tit.* Nomina quorundam fluminum. Danubius, limes imperij. Ad eum Scythicus, & Mysiacus limes. Itaque in eo Lusoria naues, quarum alia iudiciaria, alia agrarienses, *lex vnic. de Lusoriis Danubij.* Eufrates. Vnde Eufratenis Prouincia: Limes Eufratenis. Liguentia. Huius mentio in *l. 2. ne opera à conlitorib. vt & pontis Liguentia.* Ad cuius instaurationem omnes teneri vult ea *lex.* Nilus, de quo, eiusque aggeribus non rumpendis, deque iusta eius incrementorum mensura titulo *de aggeribus Nili non rumpendis.* Repurgandi Nili onus: ab eo Corporati ciuitatis Alexandriæ immunes erant, *l. 2. de Alex. pleb. primatib.*

Oroues. Purgando inter alia Oronti, classis Seleucena Comiti Orientis deputata erat, *l. vnic. de Classiciis.* Rhenus limes Gallie. Huius custodia mandata nonnullis, Ducibus Comitibus, *lex 9. de re militari.* Tiberis. A Portu Urbis Romæ, canon Romanam subuehebatur per Tiberim nauibus caudicariis. Hinc nauæ Tiberini, de quibus est *tit. 21. lib. 14.* Et caudicarij, de quibus *l. 2. de Pistoribus*: *l. 9. de Suardis*: *l. 1. de canone frum. V. R.* Insula, litora, stationes, *l. 8. de nautic. l. 2. de litor. & itin. custod.* In insulam relegatio, deportatio: vide *Paratilon de panis.* Boa, insula. In eam relegatio & quidem Iouiani hæretici, *l. 53. de hæretic.* Carpathus insula: vnde classis Carpathia: de qua *l. 32. de nautic.* Cyprus. In Cyprus insulam relegatio, & quidem Eutropij, *l. 17. in fin. de panis.* Dalmata litora, omnèque Insulæ *l. vltim. de Curiofis.* Oasus. Deportationis Oasensæ mentio *l. vnic. de Nili aggerib.* Portus: De custodia Portuum, *l. 5. de litor. & itin. custod. l. 1. si quis pec. const.* de Instauratione Portus, *lex 23. de operibus publicis.* Portus Constantinopoli Theodosianus *d. l. 23. Iuliani l. 5. de calcis coctoribus.* Urbis Romæ, *l. vnic. de saccharis*: *l. 2. de canone frum. V. R. l. vlt. de nautic.* vide plura in Urbium Notitiâ. Expeditionales Portus *l. 35. de nautic. l. 2. de naufrag.* Sardinia *l. 16. de cursu.* Conductores Portuum & vesticulium, *l. 3. de indulgent. debitor.* Portus diceceles cuiusque Iudicis, *l. 34. de nautic.* Prouincia Insularum, eorumque Præses, *l. 32. de nautic.* vide Sext. Rufum Festum, in *breuiario*, & Notitiâ Imperij. Insula sub dispositione Præfecti Prætorio Orientis, *l. 2. de litor. & itin. custod.* De Trium Prouinciarum, Sicilia, Sardinia, Corsicæ Rationali: vide *Notit. Dignit.* Proconnesus insula in Propontide: vbi metallum quod Proconnesse, *l. 9. 11. de indulgentiis debitorum.* Montes. Alpes memorantur & Italiae iunguntur, *l. 1. de desertorib.* Limites Imperij: fluminibus limitatum Imperium, vt Rheno, *l. 9. de re milit.* Danubio *l. vnic. de Lusor. Danub.* Euphrate, vide *mox.* Limites Imperij Orientalis nominatim *l. 5. de erog. mil. ann.* In his limitibus Castra militum, annonaque militaris condita, *d. l. 15.*

Milites,

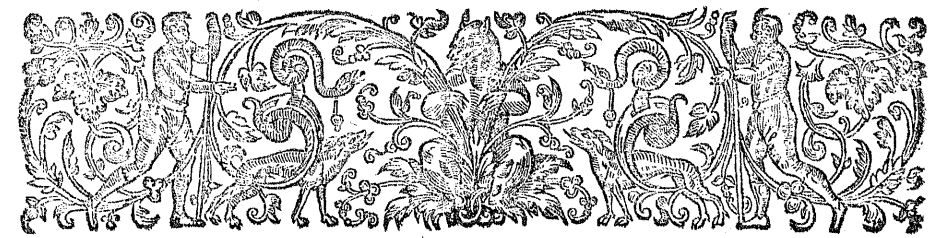
Milites, Duces limitum, *d. l. 15. & l. 13. de operib. publ. l. 2. de venat. ferarum.* Limitanei milites *l. 17. de cohortalib. v. plura Paratilo de re militari*, & Notitiâ Dignitatum. Lusoria Naues *tit. de Lusor. Danubij.* Terræ limitancæ quoque militibus traditæ & ab his excultæ: de quibus *tit. 15. lib. 7.* propter curam munitionisque limitis atque Fossati, *d. tit. 15. l. 1.* Instuctio limitis, *l. 21. de amona & trib. l. 15. de extraordin. l. 28. de susceptorib.* Ad id exactæ Parangaria, à quibus nemo immunis erat *l. 15. 18. de extraordin.* Ad limitancorum annonam Prouinciales etiam longius delegari poterant, *l. 21. de amona.* Annona transuehebatur ad limitem à possessores pro loco ac proximitate possessionum, *l. 11. 21. de amona.* Limes Mysiacus, Scythicus *l. vnic. de Lusoriis Danub.* Limes Egyptiacus, *l. 52.* Eufratenis limes, *d. l. 2. & l. 1. ne Comitib. & Tribunib. laueret.* Rheni limes, eiusque custodia: de eo est *lex 9. de re militari.* Danubij *l. vnic. de Lusor. Danub.* Rheticus limes, *l. 15. de extraordin.* seu limes Rhetianus *l. 18. eod. tit.* ad huius limitis institutionem Parangaria exacta ab omnibus *dit. l. 15. & 18.* Tripolitanus limes: cui Dux Præpositus, *l. 133. de Decurion.* Turres in limitibus per opportuna loca: veluti in Dacia Ripensis, *l. 13. de operib. publ.* De Barbatis nationibus, seu gentibus, Hostibusque Imperij Romani, de Posthumio à Barbaris reuersis, vide *tit. de Posthumio 5. lib. 5.* de Litiu reparacione, his qui per hostes & perduelliones lapsum temporis incurrebant, Itatim concessâ, *l. 7. de repar. appell.* Barbari tum priuati, tum milites plures in Urbe Romano fuere. Ique sub Atacadio factionibus opportuni, *l. quisquis ad l. orn. de Sicar.* Coniutantis cum Barbatis poena, *l. quisquis ad l. Corn. de Sicar.* Barbatis prædandi facultatem dantis, vel prædam cum eis diuidentis poena, *l. 1. de re milit.* Ad nationes Barbaras merces quædam deserti prohibita, *l. vlt. de litor. & itin. custod.* veluti pecunia, *l. 1. si quis pecun. const.* aliâque de quibus ad eam *l. vlt.* Idem etiam modus Viatico positus, *d. l. vlt.* Et in vniuersum Curiosi litorum constituti, qui merces excuterent, vide *tit. de litorum & itin. custod.* Nauium fabricandarum peritiam qui Barbaros docuere, capitali supplicio afficiendi, *l. vltim. de panis.* Auxilia gentium Barbararum fuere in exercitu Romano. Horum auxiliorum mentio, in *l. 22. de erog. mil. ann.* vbi à Legionibus separantur & vexillationibus, quæ ex Romanis fuere: vide *Paratit. de re milit.* Hi sunt Barbari, in *quisquis l. de Sicar.* Federatæ gentes, eorumque Legati, vide *tit. de Legatis.* Federati in militia Romana *l. 16. de tyronib.* Serui apud Romanos Barbari: de his *l. vnic. de adilit. Edicto*: *l. 4. de excus. artif.* Dedititij apud Romanos ex Barbaris multi, vtque in exercitu Romano *l. 16. de tyronib.* qui & ipsi seruos habebant, *d. l. 16.*

Tom. V. I.

Gentiles, inter Romanos: de quibus *l. vnic. de mptis Gentilium*: *l. 1. de terris limit.* *l. 62. de appellat.* per limitem Africae *distis legibus*, Italiae, *d. l. vnic.* ad curam munitionemque limitis, atque fossati constituti *d. l. 1.* seu tuitionem, *d. l. 1.* His terræ quædam limitancæ adsignatæ, *d. l. 1.* Cum his connubij ius non erat, *d. l. vnic. de nupt. Gentil.* his præerant Præfecti quidam, *d. l. 62.* in Africa Prouinciæ ad Proconsulem ab his appellabatur, *d. l. 62.* sub Magistro Equitum fuere, *d. l. vnic.* Ab his Gentilibus Gentilitius mos *l. vltim. de patrociniis vicorum.* Dedentes se, vel in fidem recepti, inque soluta Romanum transari Gentiles nonnulli terris adscribebantur: vt per Ægyptum, qui *homologé* coloni dicti inde: qui scilicet terras suas deserere non poterant, & functiones publicas, atque liturgos præstare tenebantur, *l. vlt. de patrociniis vicor.* Læri hi, nominatim per Occidentem dicti, *l. 10. 12. de veteranis*: indeque terræ laticæ *l. 9. de Centurionib.* Lætorum Alamannorum nominatim mentio fit, *d. l. 12.* Hi delectibus obnoxij erant, suosque & peculiare Præfectos habuerunt, *d. l. 10. & 12.* Legati Gentilium *l. 5. de Legatis*, de diuersis gentibus *l. 57. de cursu publ.* Regalium *l. 9. de re militari* per hæc tempora ad Principes seu Imperatores missi: puta Rheno vicinorum, Francorum scilicet, seu Alamannorum, de quibus accipienda est dicta *l. 9.* Armenia iterum vicinarum gentium, *d. l. 57.* Ægypto vicinarum, *d. l. 5.* His cursu publico vt licuit: annonæque & pabula ipsi eorumque animalibus, seu pecoribus præbebantur, *d. l. 9. de re militari*: *l. 57. de cursu.* Regales gentium memorantur *l. 9. de re militari*: reguli, *l. 5. de Legatis.* de Alamannis nominatim accipio *legem 7. de repar. appell.* quæ lex data Anno D. 379. Treuitis à Gratiano ad Siliu PP. (vt puto Galliciarum) quod pertinet quæ Aufonius *Ithilio 8.* vide & Sozomenum, *lib. 7. c. 4.* Zosimum *lib. 4.* quomodo & ad Victoriam de Alamannis refero *legem 2. & 3. ne quid publ. lit.* Ad eodem quoque pertinet, & ad eorum Regales *l. 9. de re milit.* Lætus Alamannus *l. 12. de veteranis.* de Armeniorum Rege Arsace sub Constantino Magno federato, qui possessiones in Imperio Romano quasdam habebat, sed immunes ab annonis & tributis, *l. 1. de amona & trib.* Gentes diuersæ Armeniae conterminæ, *l. 57. de cursu publ.* Axumitæ & Homeritæ. Horum mentio *l. 2. de Legatis.* Federati hi Romanorum fuere: & vltro citroque inter hos Legati commeaucere, *d. l. 2.* Franci ad summas dignitates promoti. Magnentius natione Francus Siluanus, Bappo, Merobaudes, Tautomeres, Bauto Ellebichus. Richomeres inter alios Comes & Magister militum *l. 13. de re militari*, idemque & Consul. Regales Francorum, de his accipio *legem 9. de re milit.* Scythæ, & Gothi. De Barbara, id est, Alariciana vastitate, vide *l. 20. de tyronibus*, seu feritate, *legem 2. de litorum*

itorum & itinerar. custod.
 De Scytharum & Gothorum in cursibus accipiendi *lex 25. de petitionibus* : & *lex 2. de Postlim.*
 Hostium, id est, Gothorum incursione vastata Campania, *l. 2. de indulg. debitor.*
 Isauri latrones : de his *l. ult. de Questionib.*
 Asturiani & Subastrenses, vide *tit. peculiarem*, de his *l. 7. lib. 7.*
 Sarmatae dilectibus obnoxij & legionibus inferendi, *l. 12. de Veteranis.*
 de Scythis & Sarmatis accipio, *legem 1. de re militari.*

Hostilis impetus, de quo *in l. 16. de tyronibus*, est Alarici, dagaisi in Italiam.
 Vastitas Barbara in Italiae siue Urbis solo est Alaricana *in l. 20. de tyronib.*
 Sofanena, cuius mentio in inscriptione *legis ultim. de auro coronario*, ut & Satrapæ Sofanensæ. Hic vna cum aliis Satrapis pro deuotione, quam Imperio Romano debebant, coronam auream Imperatori solemmiter (& singulis annis offerre tenebatur, *d. l. ult.*
 Barbaries omnis inuitata inquietata à Stilichone, *l. 22. de bonis proscript.* Gothi scilicet Vandali & Alani, Alamanni, Franci, Burgundiones.

INDEX RERVM ET VERBORVM,

SEV

GLOSSARIVM EORVM quæ in CODICE THEODOSIANO & Commentariis continentur.

Primus numerus, Tomum : Secundus, paginam : Tertius, columnam designat.

A

A B A C T I partus poena. *tom. 3. p. 85*
 Abacti animalis causa. *t. 1. p. 84*
 Abactorum supplicio teneantur, qui equis vtuntur contra legem. *t. 3. p. 224*
 de Abigeis. *t. 3. p. 227*
 Abigeus vt fur punitur. *t. 1. p. 85. c. 2*
 Abiuratum pretium est non praestitum, non solutum. *t. 3. p. 521*
 Abolitio quando rectè petitur. *t. 3. p. 261*
 Abolitio peti potest ab accusatore intra triginta dies. *t. 3. p. 264*
 Absens debitor. *t. 1. p. 213. c. 2*
 Absentes tempore editionum. *t. 2. p. 38*
 contra Absentes accusatio. *t. 3. p. 3*
 in Absentes contumaces, reos, poena, & post annum non audiuntur. *t. 3. p. 5*
 Absentium possessio aduersus vim & contra inuafores. *t. 1. p. 408. & 410*
 Absentibus commune negotium agi potest, si praesentes rem ratam dominum habiturum cauere parati sint, vel iudicatum solui satisfactione firmauerint. *t. 1. p. 147*
 Accensi id. postea additi, hoc est supernumerarij. *t. 2. p. 285*
 Acceptatio est de essentia donationis. *t. 2. p. 612. c. 1*
 Acceptio, accipio, dote sibi dicta. *t. 1. p. 305. c. 2*
 de Acclamationibus Principi factis. *t. 2. p. 423*
 Accrescentes qui nondum gerendis armis idonei erant. *t. 2. p. 259. & 285. c. 2*
 Accrescentes qui in locum deficientium & mortuorum ex matricula subrogabantur. *t. 5. p. 121. c. 2*
 de Accrescentibus. *t. 2. p. 371*
 Accusandi fiduciam gerens oportet comprobare nec occultare, quæ sit. *t. 3. p. 240. c. 1*
 Accusare alieno nomine an quis possit. *t. 3. p. 285*

de Accusationibus contra amicos Principis & Palatinos. *t. 3. p. 6. c. 1*
 de Accusationibus. *t. 3. p. 2*
 Accusatori non est tribuenda abolitio, qui reum diu vexauit. *t. 3. p. 264. c. 2*
 Accusationis promotio est accusationis formatio. *t. 3. p. 241. in not.*
 Accusatorum tria genera desertorum, moratorum & calumniatorum. *t. 3. p. 263*
 Accusator qui se laqueo legis astringit, nullum ad latebram abolitionis habet recursum. *tom. 3. p. 262*
 Accusatori praemium promittitur. *t. 3. p. 8. c. 1. 2*
 Accusatoris incerti nullam calumniam veretur accusatus vel appetitus. *t. 3. p. 239*
 Accusatoribus patientia praebenda, & famosis libellis fides non habenda. *t. 3. p. 240*
 Accusatio in Principem & inuectiua. *t. 3. p. 26. c. 1*
 Acesius Byzantij Episcopus ob vitæ integritatem Imperatori charus, et si Nouatiana sectæ addictus. *t. 6. p. 112. c. 2. & p. 213. c. 1*
 Acholius Thessalonicensis Episcopus confirmat Theodosium Magnum contra heresim Arianam. *t. 6. p. 6*
 Acholius idem Theodosio Magno gratissimus. *t. 3. p. 253. c. 1*
 Acta emendari possunt, tenore sententiæ persecrante. *t. 1. p. 396. c. 2*
 Actiõnum impetrationes sublata. *t. 1. p. 94*
 Actio ciuilis de re familiari si vindictam non continet, non extinguit criminalem. *t. 3. p. 166*
 Actualis vincit saluarium & de Actuariis militibus. *t. 2. p. 298. c. 2. & p. 309. c. 1*
 Actio grauior breuitate temporis constringitur. *t. 1. p. 159. c. 1*
 Actorum liber, est doctrina Apostolicorum miraculorum. *t. 5. p. 356. c. 1*
 Actio de dolo. *t. 1. p. 158*
 Actiones priuatae & publicae non eadem ratione

INDEX

Index Rerum

concludendæ. t.4.p.618
 Actio ab hærede non incipit, quæ non competiit testatori. t.1.p.22. in fine.
 Actiones personales triginta annorum spatio præscribuntur. t.1.p.383
 Actiones quas leges indulgent, quid sit. t.2.p.600. c.2
 Actiones quibus certum petebatur stricti iuris erant, quibus incertum petebatur bonæ fidei. t.1.p.210.
 de Actionibus certo tempore finiendis. tom.1. p.383
 de Actionibus rerum præiudicatarum. t.3.p.405
 Actus legitimos non indulgent leges, sed præscribunt. t.2.p.612.c.2
 Actus quomodo vitietur in essentialibus. tom.1. p.182.c.2
 Acta Senatus in Decuriis, vulgò *le Gresse & la Basoche*. t.5.p.141
 de Actionibus concurrentibus. t.3.p.166
 Actio partium, id est, contestatio. tom.1. p.169. in notis.
 Acta sunt commenta rerum gestarum. tom.1. p.62. c.1
 Actori non tot dilationes in criminalibus dari quot reo. t.1. p.174.c.1. & 113
 ab Actore dilatio prorogari non potest, sed à reo vt iudicium terminetur. t.1.p.114
 de Actuariis. t.2.p.417
 Acucula, acuncula, muliebris mundi. tom.1. p.313. c.1
 Adarare & adaratio. t.2.p.261
 Adarare species. t.4.p.49
 Aditamenta pro vsuris frugum. t.1.p.231.c.1
 Adaratio cum species pecuniæ taxatur. t.5.p.237. c.1
 Adaratiæ Annonæ tribunis prohibentur. tom.2. p.298. 299
 Adaratio exterioris circuli. t.3.p.181
 Adiacentia sunt quæ vicinæ & cohærentia cum ipsa re ambulant. t.3.p.417.c.2
 Adiectio quando steriles fundi ad fertiles ex eodem iure manantes, adiaciuntur. tom.4. pag.10. c.1
 Adiuutores commentariensium. t.3.p.39.c.1
 Adiuutores qui à Principe vel valetudine impediti vel multitudinem negotiorum obtinere, opem ferunt. t.1.p.41.c.1
 Adiuumentum *les Aydes*. t.4.p.152. in not.
 Adiuutor in quo totius scholæ status & Magistri securitas. t.2.p.169.c.2
 Adlecti, adlectionis honor, & qui Senatoriis dignitatem adeptus est, Senatoriis sumptibus non subiacet. t.2.p.6. & 7. & 44 & t.4.p.547
 Administrare & administratio pro principatu officij & primiceriatus. t.2.p.461.c.1
 Administrati factionum. t.3.p.97.c.1
 Administratio in patria non debet committi. t.1. p.68
 de Administrantibus & officium publicum gerentibus. t.2.p.633
 Administratorum tres species illustres, spectabiles & clarissimi. t.2.p.638.c.1
 Administrationis intra Palatium fideiussores. t.2. p.413
 Admissiones & admissionales. t.2.p.238.c.1. & 242. & 81.c.2
 Admissionum Magistrum. t.2.p.23
 Adolescentiæ circumscriptio per legem latoriam. t.2.p.61.c.2
 Adolescentia gloriosa nondum gloriæ compos, sed gloriæ affectans. t.3.p.204. in not.

Adoratio Principum est saluatio Principis genitrix, & ibi plura de adoratione. tom.2. p.82.83. & p.88.
 Ad Priso, quid. t.1.p.193.c.2
 Adsciti vel adscisci ad petitionem, id est, admitti. t.1.p.366
 Adscriptio post publicatam indictionem. tom.4. p.3
 Adscriptio fieri debet rectorum consilij & totius ciuitatis, ne libidini & commodo potiorum multitudinem mediocrium subiecta grauibz & iniquissimis afficiatur iniuriis. tom.4. pag.112. & p.504.c.1
 Adscripti milites. t.2.p.285.c.1
 Adsumptus, quid. t.1.p.193.c.2
 Adiuuere pro viuere. t.1.p.423 in not.
 Adulteratores monetæ capite puniuntur. tom.4. p.159
 Adulterij accusatio, est causa doloris. t.1.p.302
 Adulterium est si Iudæus Christianam vel e contra in coniugem accipiat. t.1.p.278
 Adulterina moneta. t.3.p.171
 Adulterium proximitatis vel necessitudinis obtentum. t.3.p.68.67.c.1
 Adulterij crimen sine inscriptione intentari potest. t.3.p.59
 de Adulteriis. t.3.p.54
 de Adulterijs pœna. t.4.p.295. & 296
 Adulterium dominæ cauponæ vel mimiltæ. tom.3. p.55
 de Adulterijs crimine vel probatione. t.3.p.62
 de Adulterio qui acculare possunt, extranei remouentur. t.3.p.57. & 58
 in Adulterijs crimine milites non habent fori præscriptionem. t.3.p.68
 Adulterio nictus non appellat. t.4.p.298
 per Adulterium cognatio, paternitas, parentela violatur & partus inde promanantis cædes oritur. t.4.p.296 & 297
 Aduocatum prauitas. t.1.p.87.c.1
 Aduocati à Curia non excusantur. t.4.p.384
 Aduocatorum patrocinia & latrocinia. tom.1. p.66. c.2
 Aduocati pœna, qui civilem causam ad militarem Iudicem transfert. tom.1. pag.87.c.1. & pag.88. c.2
 Aduocatorum peculium. t.1.p.142.c.1
 Aduocatorum simulacra sunt muti aduocati similes simulacris. t.1.p.42.c.1
 Aduocatorum cum finiuntur actiones, incipiunt dignitates. t.1.p.54.c.2
 Aduocatorum pactioes. t.1.p.138. in Parat.
 Aduocatorum laus & priuilegia. tom.1. pag.137. in not.
 Aduocatorum prærogatiuæ, opes & honores. t.4. p.427.c.2. & p.519.c.2
 Aduocati Curiales liberantur à Curia. tom.4. pagina 460
 Aduocati mouentur à Iudicibus ne lucri auaritate patronos se præbeant mulieribus, ad accusationem temerè proficientibus. t.3.p.5
 Aduocati Urbis Constantinopolitanæ Prouincialibus functionibus arcentur. t.4.p.489
 Aduocationis munere fungi poterant Iudæi. t.6. p.241
 Aduocatos suos Ecclesia peculiare habere. t.6. p.17
 de Aduocatorum meritis. t.5.p.39.c.2
 de Aduocati fiscali officio. t.3.p.423.c.2
 de Aduocatorum concussionibus. tom.5. pag.411. in l.9
 de Aduocato fiscali proponendo qui melior innocencia,

& Verborum.

centia, potior litteris; præstantior sit. tom.3. p.471
 ex Aduocatis Sacerdotes Prouinciarum fiebant. t.4.p.384
 de Adulterijs templo. t.6.p.269. & 270
 ad Adificia publica abfoluenda ex minorum Vitium reditu quid vsurpari potest. tom.5. p.302. in l.26
 Adificia noua non extruenda & vetera fastidenda. t.5.p.290
 Adificia quæ vita senio fatiscunt, repantentur. t.5. p.293
 de Adulterijs actionibus. t.1.p.258
 Agra & affecta mancipia tradio medendi, exposita. t.2.p.446.447.c.2
 Agroti possunt euocare causas ad Principem. t.1. p.58
 de Agyptiis. t.1.p.65.c.1.2
 Agyptij genus hominum controuersum & litigandi latissimum. t.1.p.219.c.1
 Aenigmata pro argenteis nummis. tom.3. p.183. & 184
 Aequitatis & iustitiæ vocabula synonyma. tom.4. p.319
 Aequitas vel æqualitas in contributionibus seruanda. t.5. p.266.c.1
 Aencum frumentum species pensitationis est. t.5. p.193
 Aeram in adificijs non tollendum à Iudicibus. t.5.p.301
 Aeria annona. t.2.p.261
 Aetis tabulis constitutiones inciduntur. tom.4. p.189.c.2
 Aetis vsus ad perpetuitatem monumentorum translatus est. t.4.p.189.c.1
 Aetienis qui aërem impurum remouet. tom.4. p.336.c.1
 Aetis militare. t.2.p.263
 Aetis Dishonestum prohibetur quod bis recoctum & conflatum & commixtum. t.5.p.159
 Aetate ius dicebatur in Prouinciis. tom.1. pag.47. c.1
 Aestimatio frumenti. t.3.p.268
 Aestimatio frugum colligitur quinquennio pro sterilitate vel fecunditate annorum. tom.4. p.47.c.2
 Aetas quintuplex. t.2.p.167.c.1.167
 Aetas imperfecta. t.1.p.265
 Aetas annorum hebdomada. t.1.p.166.c.2
 Aetas maior quatuordecim, aut duodecim annis aut viginti quinque annorum quomodo liberata, censibus. t.5.p.119
 Aetas Diaconissarum. t.6.p.61
 Aetas spectata & probata in milite. tom.2. pagina 258
 Aetas firma anno 20. ad pistriini vel panificij onus. t.5.p.155.c.1
 Aetas secularis pro triginta annorum spatio. tom.1. p.385.c.2
 Aetatis venia imperatori administrandi patrimonij gratia, qui & quomodo. t.1.p.164
 qui Aetate aut debilitate implere administrationem non potest suffragium meritorum & tranfactæ testimonium vitæ obtinere conueniet. t.4. p.501
 Afantica prædia, possessiones desertæ. tom.4.p.20. c.2
 Afanum res nihili. t.5.p.128.c.1
 Affectioes dicuntur liberi. t.6.p.19
 Afri solertiores in artificijs. t.5.p.50.c.2
 Africa nutrit Aduocatorum. t.5.p.198
 Agapetæ mulieres prohibita clericis. tom.6.p.88. c.2

Agentes in rebus vicennio Cutiam euitate, & de eorum promotionibus. tom.2. pag.166. & 167
 Agentes in rebus sub Magistrum officiorum dispositione erant. t.2.p.78.c.2
 de Agentibus in rebus & eorum priuilegio. tom.2. p.163 & 176
 Agentium in rebus direptiones, pœna dupli vindicentur. t.1.p.79.c.2
 Agentes in rebus cui iurisdictioni subiant. tom.1. p.78. & 79
 Aggagula, lenocinator, pantominus. tom.1. p.112. c.1
 Agger strata via publica lapidibus. t.5.p.344
 de Aggeribus non rumpendis ligeris, paci, *estelles*. t.5.p.233
 Aggregandus in locum defuncti archiatri approbatur. t.5.p.37
 Aitare iter. t.2.p.524
 Agitatores pro maleficijs, id est, aurigæ. tom.3. p.131
 Agitatores in circensi certamine supplicio non afficiendi. t.5.p.369
 Agminales equi. t.2.p.513
 Agonotheta est ad quem agonis seu certaminis arbitrium pertinet. t.5.p.387.c.2
 Agri occupatorij militum & assignati. tom.1. p.193
 Agrariensiles naues. t.2.p.255
 Agrariensiles lutoriæ quæ statariæ erant. tom.2. p.402.c.2
 Agricola, qui non nisi agros colit. tom.4. p.114. c.2
 Agrimenforis officium. t.1.p.201
 Agrimenforiæ artis verba & ars, erudita. tom.1. p.202.c.2
 Agraticum quod agro concessio penditur. tom.2. p.434.c.1
 de Agrorum cultura & satu. t.4.p.61
 Alba sunt margaritæ. t.5.p.314
 in Albis octaua post Pascha dicta, quia baptizati albi erant. t.5.p.355.c.2
 Albi citatio. t.1.p.81.c.2
 Alcor non dat causam repudio. t.1.p.511
 Alethina vestis quæ veram purpuram habebat. t.3. p.522.c.2
 de Alexandria. t.3.p.510.c.7. & t.4.p.522
 de Alexandrinæ Urbis primatibus. t.5.p.270
 Aliena res pignori dari non potest. tom.1. p.226. & 227
 de Alimentis, quæ inopes parentes de publico petere debent. t.4.p.188
 Alimonia incarcerationum. t.3.p.41.c.1
 de Allectis & allectionis officio, id est, de susceptoribus tributorum. t.4.p.547.c.2
 Allecti ad susceptionem, profecutores ad profecutionem, largitionales ad custodiam. t.4.p.547. c.2
 Allegare est quod continetur in mandatis. tom.1. p.28.c.2
 Allegationis officijs biennio iugi non inseruiunt, nisi superioris vinculo sollicitudinis se absoluerit. t.4.p.544
 Alternatio expeditionalis annonæ. t.2.p.303
 de Alterutro edictum, quo electio dabatur mulieri. t.1.p.346
 Alytarcha est publicæ voluptatis arbiter. tom.5. p.387.c.1
 de Amanis festo quod mense Maio fiebat. tom.6. p.234.c.1
 Ambages denunciationum. tom.1. p.103. c.1. & p.104.c.1

Index Rerum

Ambasciatores sine proregis licentia ad Principem non mittuntur. t.4.p.581
 Ambiani constitutio lata, vbi Gratianus degebat. t.3.p.301
 Ambianis Gratianus moratur. t.2.p.271
 Ambitus poena est deportatio. t.3.p.203
 Ambitus damnati Senatu & honoribus perpetuo mouebantur. t.3.p.201.c.1
 Ambitio in electione defensorum punita. tom.1. p.63.c.1
 Ambitus parietis. t.1.p.420.c.2
 Ambitus per legem calpurniam poena damnati, Senatu & hominibus perpetuo mouebantur. t.3.p.201.c.1
 de Ambitu ad legem Iuliam & de poena deportationis. t.3.p.200
 Ambitus est poena aliquid postulare supra modum conditionis suae. t.5.p.383.c.1
 Ambrosius Mediolani congressus cum Theodosio. t.5.p.306
 Ambrosius moritur anno 397. t.5.p.148.c.2
 Ambrosius Author constitutionum plurimum piarum apud Valentinianum Iuniorum. t.5.p.366.c.1
 Ambrosius ante Episcopatum Consularis Liguria fuit. t.3.p.307.c.1
 Amburbium celebrare & ambarualia. tom.6.p.28.c.2
 Amici Principum qui in deliciis erant. tom.3.p.7.c.1 & 2
 Amici Principis qui grati appellabantur Gallice, *les mignons & favoris*. t.2.p.99.c.2
 Amici non puniendi. t.3.p.317
 de Ammiano Marcellino. t.3.p.225
 Amortizatio ciuitatibus indulta, & quomodo exacta. t.3.p.399 & p.400.c.1
 Amlegetes sunt quorum agri viam tangunt. t.5.p.341.c.2
 Ancyra diuinum panem manducare dicitur. tom.3.p.90.c.2
 Ancilla esse voluit quam liberam esse poenituit. t.1.p.372
 Ancilla semel iure facta, semper ancilla manet. t.1.p.362
 Anculus est in mensa minister, inde ancilla & ancillari. t.2.p.230
 de Andrea ab Ifernina Consiliario Ioannae Reginae occiso. t.3.p.108.c.1
 de Angariis. t.2.p.506
 Angariari est cogi ad deseruendum extraordinario oneri impleto. t.5.p.10.c.2
 Angari & angariales muli, vox Persica. t.2.p.315.c.2
 Angariae erant quae in via regia, vbi cursus publicus dispositus erat bouum protelo ducebantur. t.2.p.328
 Anhelare caelium purpuram. t.2.p.86. in not.
 de Annona & tributis. t.4.p.2
 Annona pro pane, binae, ternae. t.5.p.235.c.1
 Annonas aedes sequebantur. t.5.p.238.c.1
 Annonae dignioribus tributa & cellaria. t.2.p.3
 de Annonis immensis quae agrorum redditus superant. t.4.p.37
 Annonae derelictae fisco, compendium vindicatur. t.2.p.299
 Annonae ciuicae vt edificaretur Constantinopolis. t.5.p.235.c.2
 de Annonae militaris susceptoribus. t.4.p.58
 Annonarum tres species pro popularibus, Palatinis & militaribus. t.5.p.247
 Annona aeraria. t.2.p.261
 Annonae militaris cura ad Praefectum Praetorio per-

tinebat, & ad Vicarium ipsius & ad Proconsulem. t.1.p.21.c.2
 in Annonae fraudem obventa rescripta non valent. t.1.p.20
 Annona militaris. t.2.p.260
 Annona popularis. t.5.p.237
 de Annonariis speciebus detrahendis Prouincialibus & de conditionibus. t.4.p.108.107
 Annonae temporum detractae annonis militaribus deputatae. t.6.p.289.c.2
 de Annonae caritate. t.5.p.148.c.1
 Annonae quaternae, quantum quatuor Alendis sufficit. t.2.p.133
 Annonae sunt species quas accipiebant Viri in Dignitatibus constituti in auro, argento, vestibus, capito. t.1.p.60.c.1 & 2
 Annonarij commeatus. t.4.p.165
 Annotatores sunt qui Apochas scribebant. tom.4.p.538
 Annus decemmetris erat temporibus Romuli. t.1.p.282.c.1
 ad Annum venire, id est, ad nouum Magistratum. t.3.p.218.c.1
 Annotum hebdomada. t.1.p.107.c.2
 intra Annum criminalis causa terminari debebat. t.3.p.257
 Per viginti Annos libertas acquiritur & status libertatis afficit, nec alterius necessitas est. t.1.p.367
 Annotatio non sufficit, sed rescripto opus est. t.1.p.383. in l.1
 Annotatio specialis cum ipso Princeps libello inscribatur. t.5.p.451
 de Antiochenae ciuitatis pulchritudine, magnitudine. t.4.p.500.c.1
 Antiquariis Constantinopoli Bibliothecae Codicibus componendis uel reparandis salaria data. t.5.p.37.c.1
 Antiquarij ad Bibliothecae componendos Codices. t.5.p.202
 Antistitum Prouincialium tenuitas edendi & potandi & vilitas indumentorum. t.6.p.49.c.1
 Antistes quomodo differunt ab Episcopo. t.4.p.388
 Anthemius Constantinopolim muris cingi curauit. t.5.p.323
 de Antonio Praefecto Praetorio Galliarum. t.5.p.4.c.1 & 2
 Anteferri est proponi, proposito programme. t.6.p.155. in not.
 Antistes sacrae legis sunt Episcopi. t.6.p.25
 Anus ridicula senectute difformis absolutione non potitur, cum aliud quam casta esse non possit. t.5.p.370. in l.8
 Apochae redditus annetonus. t.6.p.292.c.2
 Apochari est aurum pro speciebus inferri. tom.4.p.149
 Apochis solutio a Curtiali facta, quatuor inferri debent. t.4.p.504.c.2
 Apocatactae, qui omnibus bonis renuntiabant. t.6.p.122.c.1 & 2
 de Apochis tutorum solutorum contra falsas imaginarias & de forma earum. t.4.p.81. & p.554. & p.556. & 557.
 Apocha semel accepta, eum qui accepit in perpetuum securum reddit, & acceptae securitatis prosperitate letari. t.4.p.517. & p.551
 Apocata nihil cum hominibus habere debent commune, qui infandis & feralibus mentibus gratiam communionis exoli, ab hominibus recesserunt. t.6.p.20. & in l.5
 Apocata Imperatores. t.6.p.203.c.1
 Apocata testes esse non possunt. t.4.p.332 de

& Verborum.

de Apollatis, eorum generibus & poenis. tom.6.p.202
 Apollati dicti apud Indaeos. t.6.p.229.c.1
 Apollatici vel Apocatactae dicti, qui renuntiabant omnibus bonis. t.6.p.122.c.2
 Apparitionis in studio assiduus. t.2.p.297.c.1
 Apparatus bellicus. t.2.p.257
 Apparatus itineris ad Urbem Romam. t.3.p.267
 Apparatores exacti vel perlati auri rationes conferre debent. t.4.p.76
 de Apparitoribus. t.2.p.572
 Appellans a praedicio vel ab executione multatur triginta follibus. t.4.p.264 & 303. in l.15. & p.304
 Appellantes conuicti vel confessi multantur. t.4.p.314
 Appellans ante sententiam poenae. t.4.p.66
 Appellantis contumacia grauior est, quam praematurae, qui uenia magis dignus est. t.4.p.311
 Appellatio de momenti & celeritatis beneficiis, vel de momento. t.3.p.309.c.2 & p.316
 Appellatio in causa criminali per procuratorem non admittitur. t.4.p.305
 Appellatio litigantium intra tempus iure praescriptum suscepta nequitur Annalibus. tom.4.p.276
 Appellatio non ad contumeliam Iudicis, sed ad priuilegium iurgantis inuenta est. t.4.p.232
 Appellatio falsis monetariis denegatur. tom.3.p.172
 Appellatio non suscipitur ab executione vel a praediciis. t.4.p.301. in l.11
 Appellatio non admittitur in fiscalibus causis. t.4.p.300. in l.4
 Appellatio omnis querela est, non omnis querela est appellatio. t.4.p.234.c.1
 Appellatione interposita communicatio facienda partibus victorum. t.4.p.252.c.2
 Appellatione interposita ab eo qui sibi magis, quae pro se faciant testimonia prodelle debere affirmat, quam ea quae aduersus ipsam egerit arbitrium plenum deliberationi Principis relinquatur in crimine homicidij, adulterij, beneficij. t.4.p.292
 si Appellatione pendente mors interuenit. tom.4.p.290
 Appellationes respaentis Iudicis poena. t.4.p.266
 post Appellationem opinionis exemplum petitur. t.4.p.220
 Appellationes non recipiuntur Iudicum poena. t.4.p.273
 Appellationes non denegentur in supplicium sententiae destinatis. t.4.p.242
 Appellationes saepe iudificationes moratoriae appellantur. t.4.p.214.c.2
 Appellationi renunciare quando licet. t.4.p.265. 270
 Appellationi locus est, vbi vulneratum est ita negotium, vt non aliud remedium ordinarium superfit. t.4.p.256
 Appellationes non recipiuntur homicidiae, maleficij, ueneficij, adulterij, confessi & conuicti. tom.4.p.292
 Appellationes impediuntur ob aegritudinis morbum vel hostilitatem vel mortem. t.4.p.280
 Appellationes iniusta reptobandae. tom.1.p.36. & 37
 Appellationi si locum non facis, vindicta priuatae locum facis, si locum appellationi facis, impunitati locum das. t.4.p.305.c.1
 Appellationi frustra tanquam vulnerata causa locus daretur, cum altera vulnera sanari possit.

tom.4.p.256.c.2
 Appellationis modica dilatio ex consensu partium dari potest. t.4.p.288
 quorum Appellationes non recipiantur. tom.4.p.292
 Appellationes quando a praedicio admittantur. t.4.p.262
 Appellationis poena praedicialis multa dicitur. t.4.p.221
 in Appellationis Iudicio de qua re agi possit. t.4.p.267
 an Appellationis interponenda decendum, vel fatale consensu partium prorogari possit. t.4.p.288
 in Appellationibus refutatorij libelli dantur. t.4.p.229.c.1.2
 de Appellationibus & poenis earum. tom.4.p.219. & t.3.p.151.c.1
 Appellationis viam aperuit Tribonianus. tom.1.p.37.c.2
 Appellationum tempus datum non iuratis ad diuina uicium, vel munus publicum. t.4.p.344
 de Appellationum interponendum temporibus & fiscalium. t.4.p.275
 de Appellationum reparationibus. t.4.p.280
 Appellare est blanda oratione alterius pudicitiam attentare, vel idem quod inuitare. t.3.p.198.c.1
 Ab iis appellare non licet, qui vice sacra iudicant. t.1.p.36.c.1
 Appritio, id est, occupatio. t.1.p.194.c.1
 Aqua baptismatis, quae per mediam arcam lateranensem decurrit in baptisterium Ecclesiae saluatoris. t.5.p.339
 Aqua Claudia, Martia, Augusta. t.5.p.338
 non Aqua abuti quis debet futurius meatibus. t.5.p.337.c.2
 Aquarum possessores. t.5.p.329
 Aquae usus transit ad successores. t.5.p.337.c.1
 de Aquaeductu Theodosiano. t.1.p.67.c.1
 Aquaeductus Claudius a Claudio Imperatore constructus. t.5.p.339
 Aquaeductus ius an praescribatur. t.5.p.336.c.1
 Aquae vacantes. t.5.p.337.c.1
 de Aquaeductu Constantinopolitano & Valentiniano. t.5.p.300.c.2
 Aquaeductus a fordibus & arboribus tueri oportet. t.5.p.328
 Aquaeductus in praedictum alterius non extruendus, id est, priuatorum. t.5.p.329
 Aquaeductus Paragolius. t.5.p.338
 de Aquaeductu & plura de aquaeductibus. tom.5.p.387
 in Aquaeductuum fistulis fraus non committenda. t.5.p.333.c.1
 Aquarum inuenciones, liberatores, aquilices. t.5.p.54.c.2
 Aquila uictrices inter signa militaria. t.2.p.264
 Aquilices, seu aquae liberatores & artifices, qui institutis operum fabricaciones stringunt. t.5.p.53
 de Ara uictoriae. t.3.p.252.c.2
 de Ara uictoriae destructa. t.6.p.262.c.1
 Arabia Petraea plena latronum. t.3.p.297
 de Arcadio Iuniorum & intercessione pro Artianis. t.6.p.132.c.2
 Ardientis panis, unde dictus. t.5.p.245
 Aratores ferri vel boues non pignori. tom.1.p.224
 Aratores ferri vel boues aratorij in tributorum causis pignoris causa non abstrahendi. tom.4.p.86
 si ab Arbitro appellatur, tempora obseruentur, nisi arguendo

Index Rerum

aegritudo vel occupatio actuum publicorum, vel necessitas impeditur. t.4.p.186
 Arborea adorare soliti veteres & arbores sacrae dictae. t.6.p.276.c.2
 Arca ficalis & largitionales tituli opponuntur. t.4.p.548.c.2
 Arcadius Anno 396. interfectus. t.3.p.202.c.2
 Arcadius creatus Augustus Constantinopoli. t.4.p.606.c.2
 Arcadij Imperatoris constitutiones plures in haereticos ad suasionem Episcoporum. tom.6.p.153.c.2
 de Arcarijs fisci edebant munera. tom.1.p.60.c.2. t.4.p.555.& 548
 Arca cespitiaria. t.6.p.276.c.2
 Archiatri non quod Principes medicorum essent, sed quia medici sunt Principis. t.5.p.30.c.1
 Archiatri sacri Palatii. t.5.p.30.c.2
 Archiatri ad dignitates euecti. t.5.p.46
 de Archiatri. t.2.p.106
 Archiatri administrationes credite, & ad maiores dignitates ascenderunt. t.3.p.498.c.2
 Archiatri annona data. t.5.p.37
 de Architectis & Architectonica studiosis. tom.4.p.49
 Architectus non debet excellere in liberalibus artibus, sed eas degustasse. t.5.p.50
 Archisynagogi Principes synagogarum. tom.6.p.22.c.1
 Archihierosyna Christianis non iniungenda & quid ea sit. t.4.p.436.& 457.& 458
 Arcifinales agri. t.1.p.193.c.2
 Arcae vacantes. t.5.p.314.c.1
 Armarium vel repositarium plutium lagenarum, lata corona. t.2.p.230.c.2
 Arma militaria. t.2.p.266.& 263
 de Armorum usu. t.5.p.421
 de Aris sponfalitijs, & quomodo amittantur. t.1.p.120.c.2
 contra Arrium Constantini lex. t.6.p.191.c.1
 Arfacius creatur Episcopus Constantinopolitanus in locum Chrysothomi. t.6.p.76.c.2
 Artes praeuae sunt magicae, & de his plura. tom.3.p.118.c.2
 de Artificibus. t.2.p.112
 de Artificum excusationibus. t.5.p.49
 Artificum varia nomina. t.5.p.50
 Arurarum desertis & possessionum, *deguerpijsent*, & quae sint Arurae terrae. t.4.p.180
 Aruspices pro fulguribus consulti permittit Constantinus non Constantius. t.3.p.114
 Aruspicum poena. t.3.p.116.c.2
 Aruspicinae usus innocuus permittitur, tom.3.p.128.& 129
 Aspera legum & asperitas. t.1.p.252.c.1
 per Assensum concessus. t.5.p.157
 si Assertor defecerit in probatione in metallum detruditur. t.1.p.366
 Assessor libertatis rem saluam fore promittebat. t.1.p.357
 Assessor defuncto, quomodo conueniuntur haeredes. t.1.p.359
 Assessor in sua Prouincia non est. t.1.p.68.c.1
 Assertores sunt administrantium socij & participes. t.2.p.638. in not.
 Assertores habebant salaria licita & honesta. t.1.p.69
 Assessores & eorum munera & quales. t.1.p.66
 Assidua in studio & militia in frequenti, in promotione praefertur debet. t.2.p.297
 Assis publicae pro publicis functionibus & tributis, vulgo *les deniers Royaux & patrimo-*

niaux. t.5.p.172.c.1
 Astrologia à Vitis Doctis deridetur, vt inanis, à cordatis exploditur, vt inutilis, à legillaroribus interdicatur vt impia. t.3.p.136.c.2
 de Astrologis, aruspibus, & auguribus Magicis & Mathematicis. t.3.p.125.c.1.2
 Asyla Ecclesiarum coepta ab Eutropio. tom.3.p.105.c.2
 de Athanarico. t.3.p.99.c.1
 Atrium Mineruae & libertatis. t.5.p.65
 Attalus diademate spoliatus, & purpura exutus, & ad priuatum vitam redactus, mimicus Imperator ductus. t.3.p.285.c.1
 Atticus Episcopus Constantinopolitanus in locum Chrysothomi, illius laus, prudentia & pietas. t.6.p.104.c.1. & p.169.c.1
 Atributio aquarum maneat. t.5.p.337
 Auctopracti, qui sponte tributa inferunt, nec à compulsores admonentur. t.4.p.166.c.1
 Auctorare est vitio se ad ludum vendere. tom.5.p.399
 Auctores sunt Magistri vel Professores. t.5.p.204. in not.
 Auctoritas pro Iudicis mandato. tom.1.p.212. in not.
 Auctoritas Iuriconsultorum. t.1.p.30
 Auctoritas est Illustre prauidicium & exemplum. t.6.p.7.c.2
 Auctoritas pro functione & constitutione. tom.4.p.6.17
 Auctoritatis vox. t.2.p.221.c.2
 Auctoritatem publicam turbare. t.3.p.95.c.1
 Aucta, equi ornamentum laterale pectori substrictum. t.2.p.556.c.2
 Auertarius equus, qui porte ha Male, la Valise. t.2.p.556.c.1
 Augmentum pensionis, quod ex noua licitatione noui conductoris accedentis priori pensioni accedit. t.4.p.146.c.1
 Augures qui ex animum garritu coniecturam faciunt. t.3.p.120
 de Angusteo aquaeductu. t.5.p.338.c.1
 Aura leuitaria de tonitru & fulgure apud magos. t.5.p.122.c.1
 Auri libra, purissimi cocti venditur duodecim libris argenti. t.5.p.22.c.1
 de Auri illatione. t.4.p.546
 Auri ad argentum proportio est vnus ad quindecim vel ad tredecim. t.5.p.21.c.2
 de Auri canone & aurilegulis plura. tom.3.p.492. & 493. & 494. & 495
 de Auri erudi potestate. t.3.p.491
 de Aurilegulis. t.3.p.489. & p.499.c.1
 de Auro oblatio. t.2.p.4
 de Auro coronario quod colligebatur ex honorum venditionibus. t.4.p.599. & 601
 de Auro coronario Iudaico fisco applicato. tom.6.p.246
 de Auri coronarij triplici genere. t.4.p.601
 Aurum oblatium & glebale. t.2.p.16
 Aurum coronarium in quacumque materia debet suscipi. t.4.p.606
 Aurum exigebatur pro tyronibus. t.2.p.359
 Aurum coronarium, oblatium munus est voluntatis. t.2.p.271. & t.4.p.601
 Aurum comparatium. t.2.p.262
 de Aufonio Gratiani praepotore. t.5.p.40.c.1
 Austuriani pro Saturianis. t.2.p.417.c.1.2
 Autumnus, autumnus tempestas. tom.1.p.121. in not.
 Auxilia differunt à legionibus. t.2.p.294
 de Auxiliariis. t.2.p.371
 Auxilium

& Verborum.

Auxilium armati militis pro Ecclesijs. tom.6.p.66.c.2
 Auxilia, auxiliare cuncti. t.2.p.253
 de Auxuma ciuitate & axomitis. t.4.p.582

B

B Agaudae latrones & rebelles. t.2.p.404.c.2
 Bagaudae vel bagaudica congregatio. t.5.p.417. c.1. & 418.c.2
 de Balluca & eius etymologia. t.3.p.491.c.2
 de Balneis Constantinopolitanis. t.5.p.333
 Baptisma iterari non debet & de poenis. t.6.p.192
 Baptismus est tessera communionis fidelium & Sanctorum & Apostasia opponitur. t.6.p.209
 Baptismo initiari. t.5.p.354. in not.
 Baptismus diuina gratia dicitur. t.6.p.193
 Baptizati in Apostasia prolapsi testari non poterant, Catechumeni poterant in fauore filiorum & fratrum germanorum. t.6.p.205.c.2
 Baptizandi diuisi in audientes & competentes. t.6.p.205.c.1
 Barbari pro hostibus qui ad factiones exciti. t.3.p.99
 Barbari qui opponuntur Prouincialibus. t.1.p.306. c.2. in line.
 Barbaricarij qui cassides & bucculas, aere, argento, vel auro tegunt & decorant. t.3.p.524. & t.2.p.263
 Barbarica ornamenta ex auro. t.5.p.555.c.2
 Bardajcus cucullas. t.5.p.212.c.2
 Bargij factio. t.3.p.104.c.1
 Barreaux, Cancelli. t.1.p.71.c.2
 Barga Laodicensis ex venditore facinorosum eo progreditur, vt inter primos militaret. t.3.p.202
 Bariae & Carabellae vocantur leuamenta nauium. t.5.p.59
 Basilica Dini Petri. t.3.p.151.c.2
 Basilagarum vatij propositi. t.2.p.531.c.1
 Basilaga onus erat specierum fiscalium animalibus transuehendarum. t.2.p.531.c.1
 Basilagarum qui huic oneri vacabant. t.2.p.531
 de Bastage reparatione, vnde Gallis, *Bast, Bastage*. t.3.p.508
 Bauzanum in Rhethia vel Bauzare. t.2.p.211
 de Belgarum laudibus. t.4.p.506.c.2
 Beneficium pro beneficio. t.1.p.178.c.1
 Beneficij vox in aquaeductibus. t.4.p.152.c.2. & t.5.p.335.c.2
 Beneficium pro immunitate. t.2.p.176.c.2
 Beneficarij sunt, qui promouentur. t.3.p.172.c.2
 Beneficium quibusdam datum in collatione lustrali, plebis iniuria est. t.5.p.12
 Beneficium momenti non suspenditur. t.1.p.102.c.2
 Benemeriti qui dicuntur. t.2.p.235
 Benigni elogium. t.3.p.296.c.2
 Benis pro beffis. t.3.p.335. in not.
 Berytus legum nutritor. t.5.p.13.c.2
 Beryti laus. t.3.p.105.c.2
 de Berytiensibus Iuriconsultis. t.2.p.658
 Berytus ciuitas delitiosa & auditoria legum habens. t.1.p.68.c.1
 Beryti proponi solita leges. t.2.p.384
 de Beryti gloria. t.4.p.31
 Biarchi in Agentibus in rebus. t.2.p.172.c.1
 Bibliotheca. t.5.p.202
 Biennio memoria confiscationis detergitur & fiscalis redditur. t.3.p.345
 Binio, biniones. t.5.p.274
 de Birris quae vestes sunt humiliores. t.5.p.212
 Bitotum vehiculi species. t.2.p.197.c.1
 Blandiri sibi est alicuius rei fiducia inniti eaque sofferre & iactare. t.3.p.208. in not.

Tom. VI.

Blatta cruorem significat, grunatum seu bullam sanguinis concreti & blatreae tunicae, id est, purpureae. t.3.p.513
 Blatifer Senatus. t.3.p.514
 de Boa insula in Dalmatia, vbi exul missus Iouinianus. t.6.p.174. in l.53. & p.175
 de Bobus aratorijs cuius non destinatis. t.2.p.509
 de Bobus & eorum estimatione. t.1.p.215.c.1.2
 Bodones mouere. t.1.p.209.c.2
 Boethi sunt adiutores Principis. t.1.p.41.c.1
Boleu d'au, vmbra actio, simi. t.1.p.85.c.1
 Bona cessantis soluere pensionem subhastari possunt. t.4.p.56
 Bona Clericorum & Monachorum, quae ad Ecclesiam vel Monasterium pertinent. t.1.p.436
 de Bonis Decurionum. t.1.p.434
 de Bonis maternis. t.2.p.650
 de Bonis militum. t.1.p.438
 de Bonis nauiculariorum. t.5.p.71
 Bonis occupatis per Officiales rationalis, inuentarium fieri debet & mitti ad Comitum rei priuatae. tom.3.p.419.c.1
 de Bonorum possessione. t.1.p.329
 de Bonis proscriptorum. t.3.p.325
 de Bonis vacantibus. t.3.p.416
 Bonos facere solent praemia & poenae. t.2.p.461.c.2
 Bophoriarum portus, quasi ibi edulia exponerentur. t.5.p.189.c.2
 Boves aratorij non pignotandi ob debitum ficalae, *pour les deniers du Roy*. t.1.p.224
 Breues nauiculariorum. t.5.p.77
 de Braccharum usu. t.5.p.212
 Breuis, pictaria, *bulletin*. t.2.p.213. & 309
 de Breuibz quadrimentis. t.4.p.182
 Buccellae munda. t.5.p.224.c.2
 Buccellarij milites & buccellatum. t.1.p.304
 Bucculae sunt buccarum tegmina de casside pendencia. t.3.p.525
 Buletarum Ius Alexandrinis datam. t.4.p.522.c.1
 Bullata sunt mandata Principum. t.1.p.28.c.2
 de Burgariis. t.2.p.392. & 393.c.1
 Burgi & burgarij milites. t.2.p.257
 Burgi habitacula seu propugnacula per limitem, & parua castella. t.2.p.393.c.2

C

Caballatio in militia. t.2.p.266
 Cabillonum vel Cabillum vel Cabalis. t.3.p.295.c.2
 de Caesarianis qui erant Officiales rationalis fraudibus infames. t.3.p.414
 Caduci panes. t.5.p.203.c.1
 Caduca mortuorum ad competitores transferuntur, si nullum legitimu reliquerint haeredes. t.3.p.453
 de Caducis bonis ad fiscum nunciatis & quomodo incorporantur. t.3.p.423.c.1
 Caducorum exempla. t.5.p.239.c.1
 Tanquam caduca praedia rustica non petebantur, sed Urbana tantum. t.3.p.427.c.2
 Calere quid. t.2.p.253
 de Calcis coctoribus & de calcariensibus. t.5.p.184
 Calumniatoru poena ex lege Rhemunia. t.3.p.294.c.1
 Calumniatores repetere crimine non possunt. t.3.p.284
 de Calumniatoribus. t.3.p.284. & t.6.p.82.c.2
 de Campaniae fertilitate. t.5.p.172.c.1
 Campidoctores erant accrescentes qui inermes adhuc erant, & quibus annona non praebatur. t.2.p.185
 Canales publici, *Chemins de traverse*. t.2.p.156.c.2
 Cancellarius a cancellando. t.1.p.71.c.2
 Cancellarij non erat dignitas, sed ministerij genus. t.1.p.667.1.c.1. & 72

K K K

Cancella

+ vide infra verbo *imponere* for.

Index Rerum

Cancellarius pro quaestore. t.3.p.386.c.1
 Cancelli qui. t.1.p.71.c.2
 Cancelli ante iudicem. t.1.p.71.c.1
 Candidati pro designatis ad Praetura. t.2.p.59
 Candidus Anxur. t.5.p.188.c.1
 Candida, id est, munus candidatorum. t.2.p.60.c.2
 Canisillum argentum pro sportulis. t.5.p.385
 Canon est praefatio ordinata. t.4.p.3
 Canon est murus fidei. t.6.p.8.c.2
 de Canone frumentario Urbis Romae. t.5.p.225
 Canonici etiam militares. t.2.p.262
 Cantabrij sunt vexilliferi & Cantabra sunt aureae cruceae. t.5.p.193.c.1
 Cantamina pro carminibus & incantationibus magorum. t.3.p.125
 Capitali poena raptor punitur. t.3.p.197
 Capitalis poena quomodo intelligitur. tom.3. p.297.c.2
 Capitatio non recedit cum possessio recessit, proprietatibus caret & vectigalibus obruuntur. t.5.p.116.c.2
 Capitatio & capitatio, pro possessione quam quis possidebat solvere tenebatur non pro capite humano. t.5.p.116.c.2
 Capitula plura Romae & Constantinopoli. tom.4. p.45
 Capitularij qui turnarij dicuntur. t.2.p.237
 Capitularij & capitularia functio. t.2.p.158
 Capituleses. t.5.p.221.c.2
 Capitulum novum quid sit in appellationibus. t.4.p.267
 Capium animalis dicitur pabulum, fenum & palca. t.3.p.117.c.2
 Capium capitatio. t.2.p.266
 Capitatio vel iugatio. t.5.p.113
 Capitatio appellatio venit omnis generis collatio. t.4.p.98
 à Capitatio dicuntur captastra vel cadastra. t.5. p.113
 Capita & capitatio pro possessione, quam quis possidebat, solvere tenebatur, non pro capite humano. t.5.p.116.c.2
 Capitis & soli tributum. t.5.p.221.c.2
 Captantes aliquorum momentarias necessitates, fundos opimos comparant, ut reliqua siccis non inferant. t.4.p.52
 de Captivis. t.1.p.441.& 442
 Captivorum redemptio. t.1.p.200.c.1
 Caput pro toto homine. t.3.p.295.c.1
 Caput est id cuius nomine fenum praestatur. tom.5. p.116.c.1
 Carbonianum edictum. t.1.p.332
 Carcer, *Prisons à rez de Chaussée*. t.3.p.34.c.2
 de Carceribus diuturnis. t.3.p.39
 de Carceris privati custodia. t.3.p.78
 de Carcerum squallore & angustiis. t.3.p.36.c.2. & in l.6
 Carcer debet sexum disparem separare. t.3.p.36
 Carcer poenaliu hominum noxiorum est. tom.4. p.68
 Carcer diuturnus vicem exilij indicti habet. tom.3. p.321
 qui Carcerem privatum habuerit reus maiestatis est & maiestatis violator dicitur. t.3.p.78
 Carcerum feralibus tenebris mancipare. tom.2. p.192
 Cardinales Presbyteri, Diaconi, Episcopi, Cardinale officium. t.4.p.541.c.1.2
 de Caritate annonae. t.5.p.148.c.1
 Carpa insula, Carpathium mare & descriptio. t.5. p.85
 Carpentis rhedarum mille pondo vult tantum

superponi Constantius. t.2.p.523
 Carrucaria pro Praetura. t.5.p.44.c.1
 de Carthagenensibus ludis & de spatio Sacerdotibus ad revertendum domum praescripto. tom.4. p.58
 Carthago. t.5.p.265
 Casa parvula actio, casales mensurae, casalia. t.1. p.85.c.2
 Calarij, casati, casata singulis casis administrandis, colendis praepositi erant. t.3.p.334.c.2
 Castellanus miles. t.2.p.257
 Castellum in aquaeductibus. t.5.p.332.c.1
 Castellorum vox distincta ab Urbibus & vicis. t.6.p.44
 Castigare est libram digito percurrere, ut temperetur ut praerogatione post aequum conquiescat. t.4.p.565
 Castitas & castum de abstinentia omni à praeda & rapinis. t.2.p.606. in not.
 Castitatis victoria est facultatum cupiditates vincere, quia lucri studium testamentum pudoris est. t.5.p.119.c.2
 Castra sunt ubi Princeps est. t.2.p.247.c.1
 Castrensis panis pro domo Principis. t.5.p.269.c.2
 de Castrensis & de eorum privilegiis. t.2.p.218. c.2. & p.229
 Castriciani milites. t.2.p.257
 Castrorum appellatio. t.2.p.231.c.1
 Casus excludere & inclementem non possimus cohibere fortunam. t.5.p.110
 de Catabolensibus. t.5.p.150
 de Catabolensibus qui veterina animalia sarcinis onerabant. t.5.p.150 & 159
 Catastra vnde dicta. t.5.p.123
 Caraphractarij erant equites. t.5.p.250.c.2. & 251
 Catholiciani. t.4.p.89.c.2
 de Catholica religione mandatum. t.6.p.300
 de Catholica fide. t.6.p.1.c.2
 Catholicae sectae inimici intra Palatium non militant, nullus sit aliqua ratione conjunctus, qui à fide & religione discordat. tom.6. pag.163. in l.42
 Caudicarij nautae Tyberini vel codicarij dicti à Codicibus. t.5.p.152.& 153.c.1
 Cavae sunt loca feris detinendis destinata, portatiles vel theatrales erant. t.5.p.394.c.2
 Cavere est repromittere vel rem in tuto collocare. t.1.p.301.c.1
 Caupona meretrix. t.3.p.56
 Causa principalis, proprietatis negotium principale. t.1.p.409. in not.
 Causae minimi momenti, nec cursum temporum non observari. t.1.p.84.& 102
 Causae septem in quibus denunciationum tempora non observantur. t.1.p.103
 Causae Senatorum criminales quinquevitali iudicio terminandae. t.1.p.91.c.1
 Causata missio. t.2.p.270
 Causa civilis ad militare iudicium non est trahenda sine rescripto. t.1.p.86
 in causa sua nemo iudicet lege promiscua. tom.1. p.92
 de Causa divinae prerogativa. t.4.p.519
 Causidicorum mendicabula. t.3.p.6.c.1
 Causidici distinguuntur à Iuriconsultis. t.1.p.87.c.2
 Causidicorum rapinae. t.1.p.28.c.1. & p.223.c.1
 Cautiones pro Apochis. t.3.p.344.c.2
 Cautio certa est certa scriptura chirographum confestatum, *une cedulle reconnue*. tom.1.p.99. c.2. p.104.c.1
 Cedere hypotheca est derelinquere Gallice, *abandonner*. t.1.p.255
 Celebritas

& Verborum.

Celebritas nuptiarum & pompa. t.1.p.279. in l.3. & 280
 Cellaria consistunt in vino frumento. t.1. p.60.c.2
 Cellaria de publico tributa. t.2.p.3
 Cellulae cellularij datae Professoribus & Monachis. t.5.p.327.c.2
 Celtarum appellatione Illyrici & Epirotae veniunt. t.2.p.228.c.2
 Cenaticorum nomen. t.2.p.310
 Cenari praeter Urbem & extra Urbem manere. t.5.p.369.c.1
 Censiti qui. t.1.p.453
 Censitores. t.5.p.123
 Censitores apud quos possessores profitebantur modum possessionum. t.5.p.113
 Censuales libri & quando scribi debeant. tom.1. p.340.c.2
 Censuales, censuarius officium. tom.2. p.189.c.2. & t.2. p.474
 de Censu & adscriptione. t.5.p.112
 Censu quid sit. t.5.p.112
 Censu est substantia. t.1.p.329
 Censu, capium. t.5.p.117
 Censu Italici iuris. t.5.p.221.c.1. & 2
 sine Censu & reliquis fundum comparari non posse. t.4.p.52. & t.1.p.242. & 243
 de Centenariis ad exigenda tributa. t.4.p.66
 Centenarij genus distinguitur à centenionalibus. t.3.p.187.c.2
 Centenionalis pecunia. t.3.p.177.c.1
 Centenionales sunt maiores nummi. t.5.p.385
 Centenionalis nummus. t.3.p.185
 Centesima dabatur dividenda inter susceptores logarithos hypographos & citographos. tom.4. p.538
 Centesima vsura. t.1.p.234.c.2
 de Centenariis. t.6.p.293.c.2
 de Centenariis. t.5.p.190. & 184
 Centum in formula si certum petatur. tom.1. p.210
 Centurionum corpus quorum munus erat vigiliis obire. t.4.p.611. & 612
 Centuria fundorum ducenta iugera continebat. t.4.p.208.c.2
 Centuriones & de centurionibus. tom.1.p.41.c.1. & t.4.p.611
 de Cephaloteis qui munifices erant non rei seu muneris. t.4.p.179
 Cerussatae tabulae quae plumbo in acuto acetosiebant. t.4.p.189.c.2
 Cerussa scribendi ratio & cerussatae tabulae. tom.2. p.40
 Cessicus tutor, cessitia tutela. t.1.p.318
 Cessio bonorum fit ob naufragia, incendia vel latrocinia non ob debitum fisci. t.1.p.402
 Cessionis forma. t.1.p.404
 Chamulcis carpenti humilis genus. t.5.p.185.c.2
 Charonia praetura carbonaria, corporaria. tom.2. p.55.c.1
 Charta censuales, *Rolles de Tailles*. tom.5. p.114. c.1
 Charta famosa. t.3.p.238. in not.
 de Chirographorum recognitione vel probatione. t.1.p.213.c.1.2
 de Chirographis privati contra haeredes vel debitores. t.1.p.211
 Chirographariae pecuniae praescriptio ex duodecim annis. t.1.p.214.c.1
 de Chirographorum falsitate vel probatione. t.1. p.211
 Chirographum non requirit denunciationem exigenda pecuniae. t.1.p.99

de Chrysofomo plura. t.5.p.310. & 316
 Chrysofomi oratio ad populum de statua Eudoxia. t.6.p.75.c.1
 Christiana lex & Christianitas proprie de clericatu dicitur. t.6.p.44.c.2
 Christianus reus criminis ludo non adiudicatur. t.3.p.299
 Christiani pro Clericis. t.5.p.7. & 160
 Christianorum & Christianitatis vox & Curia pro Episcopali audientia. t.1.p.443.c.1
 Christiana plebs tributis gravabatur. tom.5. p.116. c.2
 Christiani Sacrosanctum Dei templum dicuntur & esse iubentur. t.3.p.65
 Christianae fidei quid alienum. t.6.p.235
 Christiani negotiatores qui adiuvant pauperes & positos in necessitatibus, an immunes à laustrali collatione. t.5.p.8
 si Christianus ex Iudeo efficiatur. t.6.p.223
 Christianus cum Iudaea muliere nuptias non contrahat. t.1.p.278. & 279
 Chriologi. t.5.p.267
 de Chronopio Episcopo. t.4.p.307
 Cinctus miles à iudice & cingulum. tom.1. p.143. & t.2.p.265
 Cincia lex muneris de cohibendis donationibus. t.3.p.616.c.2. & p.617.c.1. & 2
 Circare, *faire la ronde*. t.2.p.441.c.2
 Circitores. t.2.p.168.c.1
 Circitores vel circatores qui duobus equis in militia vel vna cum tercio mercant, qui binas annonas accipiebant. t.2.p.441.c.2
 Circumductio est circumlustrandae Provinciae ad assertorem quarendum potestas. t.1.p.557
 Circumcelliones Donatistae qui per nundinas & villas & circumcellas vagantes armis instructi in Catholicos saeviebant. t.6.p.74.c.1
 Circumferre oculis, id est, ostendere vel praebere legendum. t.3.p.294.c.2
 Circumspecte agere. t.5.p.3. in not.
 Citatoria causarum & personarum. t.2.p.188
 quando Civilis actio in criminalem incidat, vel è contra. t.3.p.158
 Civilis Iuris cura in Theodosio Iunior. tom.5. p.47
 Civitates obnoxii corporibus alienatis non oportet circumferri & de debitoribus Republicae, civitatis. t.4.p.574
 Civitates singulae vectigalia Imperatoribus Romanis pendebant. t.4.p.525
 Civitatis letitia seu voluptas alterius civitatis redimenda non est. t.5.p.349
 Civitatum Minorum commodis consulendum contra maiores. t.4.p.506
 Civitates ius & privilegium pignoris cuiusdam habent in possessores bonorum debitoris sui, quae possidebat eo tempore cum pecuniam mutuam sumeret, & quasi pignus diuiduum est. tom.4. p.576
 Civitates ad injuriam suam pertinere credebant, si aliae ad consilium celebrandum praerferrentur, & de civitate pro consilio eligenda. t.4.p.596.c.2
 Clabula clabulare, clabularis cursus. t.2.p.197. c.1. & p.200.c.2
 Clabularis cursus erat tardigradus, & grauis non velox. t.2.p.566.c.2
 Clabularis cursus est cursus publici species, & vnde dicitur. t.2.p.536
 Claustrinae nuptiae. t.1.p.280.c.1
 de Classe Seleucena. t.3.p.530
 de Classicis. t.3.p.530
 de Claudiano poeta. t.6.p.227

Index Rerum

Claudianus Presbyter Mammerti Episcopi Viennensis Frater dicitur. t.6.p.117.c.2
 de Claudiano Senatusconsulto & de ingenuâ matre natis, maiorum dignitatibus sociandis. tom.4. p.512
 de Clauiculariis ministris Commentariensium, vulgò clauandi *Geoliers*, quasi ianicularij. tom.3. p.39
 Clauis vel vinculi. t.1.p.359.in not.
 de Clauis carceris. t.3.p.37.c.1
 de Clausula derogatoria. t.1.p.342.c.2. & p.345.c.2
 Clausula quidquid te mihi oportet in formulis. t.1.p.210
 Clerici à Monachis solebant eligi, & de continentibus. t.6.p.88.c.2
 Clericorum bona quæ ad Ecclesiam pertinent. t.1.p.436
 Clericatus priuilegia. t.6.p.18
 Clerici pro omnibus Christianis. t.1.p.443.c.1
 Clericis obseruantiæ vox propria. tom.6.p.110. in not.
 Clericorum nomen varium. t.6.p.31.c.2
 Clericus vita insignis & innocens omni probitate debet habere patrimonium probabilis instituti, si ad Curiam vocetur. t.4.p.387
 de Clericorum degradatione, vt in ordinem laicorum reiciantur. t.3.p.373.c.2
 de Clericis negotiatoribus. t.6.p.43.c.1
 si Clerici prouisione vel mercatura honestati conscia aliquid coniecerint, pauperibus ministrari oportet. t.6.p.40
 Clerici immunes à translationibus & transuersionibus. t.4.p.123
 de Clericorum immunitate. t.6.p.33.c.1
 Clerici vel Monachi reos exhibere non debent à supplicio. t.3.p.310
 Clericus non vitur priuilegiis in functione suaria. t.5.p.179
 Clerici primi sunt Episcopi, Presbyteri, Diaconi. t.6.p.228
 Clerici Curiales à Curia non liberantur, nisi aliis substitutis idoneis & de iis. t.4.p.460 & p.503
 Clerici extraneas mulieres habere non debent. t.6.p.87
 Clerici Curias habentur immunes. t.6.p.51
 Clericis vsuræ interdicitur. t.1.p.252. & 233
 de Clericis maioribus ad Curiam retrahendis vel non. t.4.p.464
 Clerici probabilem disciplinam agere debent, non decolorati consortio lororiæ appellationis. t.6.p.86.c.1.2
 Clerici non debent diuitiis studere. t.6.p.18
 Clericis & Monachis quis locus in Ecclesia. tom.6. p.70.c.1.2
 Clerici sunt etiam ciues & partes Reipublicæ Politicæ. t.6.p.53
 Clerici apud Episcopos accusari debent. t.6.p.81. in l.21
 de Clericis ex Curialibus factis. t.4.p.496
 Clericorum immunitas à metato. t.2.p.264
 Clerici negotiari an debeant. t.6.p.33
 Clibanarij tegminibus ferreis absconditi. tom.5. p.250.c.2
 Clientes suscepti. t.1.p.139.in not.
 Clusuria in castris. t.2.p.257
 Codex pro registis publicis & Commentariis, in quibus nomina reorum notabantur. t.3.p.37
 Codex noxiarum artium. t.3.p.131.c.1
 si Codices Mathematicorum cremandi. tom.3. p.134
 de Codicillari clausula & de eius effectu. t.1.p.345. c.2. & p.346

de Codicillis. t.1.p.333
 de Codicillis honorariis, imaginariis, tom.2.p.114. & 115
 in Codicillis quinque testes desiderantur. tom.1. p.334
 de Cœnobitiis. t.3.p.312.c.2
 Cœlibatus Sacerdotibus suadebatur. t.6.p.88.c.2
 Cœlicolæ, vnde dicti. t.6.p.234.c.1.2
 de Cœlibatus pœnis infumandis. t.2.p.643
 de Cœlicolis. t.6.p.212
 Cogere aurum est in fiscum inferre. t.4.p.569
 Cogitatio sola non meretur pœnam. t.3.p.197.c.2
 Cognitoris morte non debet perire publica fides. t.6.p.178.in l.55
 Cognitor priuatarum litium. t.3.p.215
 de Cognitore. t.1.p.52.c.2
 Cognitor est presentis procurator. t.1.p.141.c.2. & 145.in Parat. & 152
 Cognitionales constitutiones & sententia Imperatorum. t.4.p.325.c.1
 de Cohortalibus. t.2.p.480
 Cohortalium & cohortalium differentia à Curialibus. t.2.p.245. & 246. & 244
 Collatio non debet fieri in globo, in Massa per auersionem ab omnibus negotiatoribus. t.5.p.19
 Collaterales Principes. t.3.p.107.c.1
 Collatio dotis ab intestato. t.1.p.331
 de Collatione glebali, vel follium & septem solidorum. t.2.p.4
 de Collatione. t.5.p.1
 de Conlatio per Logographos celebretur. tom.4. p.57
 de Collationum forma pro reficiendis ædificiis. t.5.p.309.c.2
 de Collectiis quando patroni, vel domini seruos, vel libertos exponebant. t.1.p.447
 Collatio rei mobilis in integrâ fide ac ratione cumulatur. t.1.p.220.in l.2
 Collectarius, qui ambienti honorem pecuniam dedit velut honoris pretium, punitur. tom.3. p.182.c.2
 Collectarij Trapezitæ, quibus pretium statuabatur ne super postularent. t.3.p.182
 Collecta scriptura de re scrupulosa, & quid sit colligere. tom.6.p.260.c.1
 Collector libellorum famosorum puniendus, si eos flammis non aboleat. tom.3. pag.243.c.2. & 246
 Collectores talliarum an residua exigere teneantur. t.4.p.544
 Collegiati erant Collegia deferuentia sacris. t.5. p.141
 de Collegiatis. tom.5. p.190. & 191
 Collibus est quod pro permutatione pecuniæ datur vulgò Cambium, vel aspratura Latinis veteribus. tom.3.p.181
 Colliquia regulæ vel collitiæ per quas aqua in vas defluere potest. tom.5.p.337.c.2
 Collusio tutorum & curatorum. t.1.p.412
 Collybista mensoris argentarius. t.3.p.181
 Collybus sup. collibus.
 Colobi vel colobia lati clauis superiecti vesti interiori. t.5.p.209
 Coloni homologi liturgi. t.4.p.177
 Coloni dominis litem inferre non poterant, & eorum crimina. t.1.p.454
 Coloni originales. t.5.p.118.c.1
 si Coloni ad alios fugæ vitio transferint. t.1.p.419
 Coloni qui, & de fugitiuis & eorum officiis, & variæ species. t.1.p.450.451
 Coloni non soluunt collationem pro speciebus, quæ gignuntur in agris. t.5.p.131
 Coloni

& Verborum.

Coloni rei dominicæ, qui res distrahant, quas annus vterit in dominicis possessionibus immunes sunt à collatione. t.5.p.12
 Colonorum peculium. t.1.p.460
 si Colonum alienum in re sua, vel in fuga lapsum viginti annos habuerit, suum vindicet. tom.1. p.457
 Colonus est qui agrum non excolit, sed incolit. t.4.p.114.c.2
 Color iuris est error aut iuuenilis calor, quo quis excusari & abolitionem sibi dari petit. tom.3. p.263.c.1
 Columna porphyretica iuxta Ecclesiam Eudoxiæ extracta ab Arcadio, quæ causa exilij Chrysoptomi. t.5.p.316.c.2
 Columella dicitur actor siue procurator cui summa omnium rerum credita est à domino. tom.1. p.371
 Confessio indicantibus semper est laboranda, id est Index agere debet vt reus conuictus, suum tamen crimen fateatur. t.4.p.299.c.2
 Comes & baro praefertur simplici Comiti. tom.2. p.77
 Commercium suæ rei. t.5.p.97.c.1
 Comes domorum & domesticorum. tom.2.p.209. & t.2.p.130
 Comes sacrarum largitionum & priuatarum. t.2. p.84
 Comes sacrarum largitionum disponebat de moneta & monetariis. t.3.p.168
 Comes discussionum est cui discutiendum opus publicum vel discutiendæ rationes & impensæ publicæ committuntur extra ordinem. tom.3. p.206.c.2
 Comes sacrarum remunerationum. t.4.p.86.c.2
 Comitatus est vbi Princeps est, pro eius aula. tom.1. p.58.in not. & t.4.p.590
 de Comitatus largitionibus. tom.2. p.210. & p.294.295
 Comitatus ius datum Iurifconsultis à Theodosio Iunioris. t.1.p.35.c.1
 Comites vacantes. t.2.p.91
 Comites & consistoriani Principis. t.3.p.7
 Comites Italiciani & Galliciani largitionum titulum rei tributariæ & thesaurorum. tom.2. p.110
 Comitiani officiales. t.2.p.209.c.2
 de Comitibus ordinis primi artium diuersatum. t.2.p.111
 Comites Ægypti & Ponticæ dicecescos. tom.2. p.98
 Comites militum. t.2.p.256
 Comites Rhœni vel custodes Franci. t.2.p.282
 Comitatus primi ordinis tres species. t.2.p.109
 Comitum Principis variæ cohortes & classes. t.2. p.99.c.2
 Comites Consistoriani, qui participes angusti peccatoris curas agendo clarent. tom.3. p.100.c.2. & 109
 Comites sacrum largitionum rerum priuatarum. t.3.p.100.c.2
 de Comitibus qui Prouincias regunt. t.2.p.107
 de Comitibus rei militaris. t.2.p.101
 de Comitibus & tribunis scholarum. t.2.p.96
 Comites transmarini. t.2.p.102.c.2
 Comites primi vel secundi ordinis. t.2.p.365
 Comites commerciorum apud quos naucleri & mercatores suas merces profitebantur. tom.2. p.400.c.2
 de Comitibus qui illustribus agentibus adfederunt. t.2.p.105
 Comites dispositionum. t.2.p.145.147. & 155.c.1

Comites dispositionum immunes à glebali collatione. t.2.p.23
 de Comitibus Consistorianis & eorum gradu. t.2. p.358
 Comituum honorarium adeptus Curialis rectorum Prouinciarum iussis debet obsequi. tom.4. p.487
 Comitatus ius & de comitatu Iurifconsultorum. t.1. p.35.c.1
 de Comitibus & Archiatris sacri Palatii. tom.2. p.106
 Comites Consistoriani & de eorum priuilegiis. t.2.p.94
 de Comiteatu militi non dando à tribunis & militibus. t.2.p.273
 Comiteatus cataplus & embola. t.5.p.262.c.2
 Commendare an aliud est quam mandare. tom.1. p.228.c.1
 de Commentariensibus & eorum officiis & pœnis. t.3.p.38.c.1. & 39
 Commentarij Praefectorum Prætorio. t.4.p.243.c.2
 Commercium pecuniarum prohibitum. tom.3. p.186.c.2
Commissaire nommé par le Prince pour Juge. tom.1. p.91.c.2
 de Commissoria rescindenda & quid. t.1.p.251. & 153.c.1
 Commissa hypothecæ. t.1.p.255
 Commissiones rogatoriæ. t.3.p.15.c.2
 Commissoria lex à committendo, id est, resoluendo contractu vel à committenda, id est, amittenda re. t.1.p.252.c.2
 Commissoria distinguitur à fiducia. t.1.p.256.c.2
 Committere publicos vicos est oneri agnoscere. t.4.p.182.c.2
 Commodare & mutuari. t.1.p.228
 Comoda & stipendia militum. t.2.p.265
 Commoditas publica non negligatur dum nimia largitas non tenditur. t.3.p.446
 Commodorum vox propria de re annonaria. t.4. p.35.in not.
 Commonitorium quid. t.1.p.24.c.1
 Commonitoria & secreta mandata. t.3.p.52
 Commune negotium, quibusdam absentibus agi potest si presentes rem ratam dominum habiturum cauere parati sunt. t.1.p.147.in l.2
 de Comparatione publica. t.4.p.106
 Comparatium aurum. t.2.p.262
 Comparitores fundorum pro debitis fiscalibus perpetua firmitate eos possideant. t.4.p.70
 Comparandi vox. t.1.p.425.in not.
 Compendia furtiua, *le tour de baston*. t.1.p.363. in not.
 Compendium simplicis satisfactionis est facilitas & integritas solutionis. t.4.p.546
 Compensatio dotis ob mores. t.1.p.290
 Competitionibus, id est, bonorum proscriptorum postulatores famosum fuit sæculum, vulgò *les Partisans*. t.3.p.331.c.1
 Competitor, competitio est quando bona mortuorum vel proscriptorum vacantia vel caduca à Principe impetrantur. t.1.p.387.in not.
 Competitiones sunt petitiones bonorum vacantium, caducorum, quæ à Principe petebantur. t.4.p.279
 Complacitum est adiunctio seu coniunctio. tom.4. p.127
 Complacita donatio. t.2.p.610.in l.1
 Complices qui latebram præbent telonariis vel remorariis. t.2.p.69.c.1
 Componere Prætorium est annonis & cellariis instruere, non ornare. t.1.p.61.c.1
 K K k 3 Com

Index Rerum

Compulsor, qui solutione publici debiti possessio-
ribus instabat & poena in eos. tom.1. p.48. c.1.
& 49. c.1
Compulsores erant exactores tributorum tempore
elapso quo solutio fieri debebat. t.4. p.44
Compulsorum remeritas, id est, exactorum. tom.2.
p.601. c.1
Computatio annorum à Christo nato vel à passione.
t.3. p.181. c.1.2
Conceptaculum aquarum. t.5. p.330
Conciliatrix est lana productrix, saga pretio con-
ducta. t.1. p.311.312
Concilij vox quid significet. t.6. p.25
Concilium pro consilio. t.4. p.581
Conchylioleguli immunes à collatione lustralis
aui. t.5. p.13
vbi non est Concordia non est coniugium, tom.1.
p.280. c.2
Concordare leges legibus. t.1. p.186. c.1. & seq.
Concessionum Codices flammis exurendi. t.4. p.151.
in l.4
Concessionones contra nauicularios. t.5. p.89
de Concurrentibus actionibus. t.3. p.166. c.1
Condemnatio, id est, elogium. t.2. p.287. c.1
Condemnatis duorum mensium tempus indulgetur
vel quatuor mensium. t.1. p.400
Conditionales tabularij. t.2. p.461
Conditionales sunt ministeriales publici, qui varia
ministeria praebebant publico, vt nummis auró-
que stando probando. t.4. p.567
Conditionale instrumentum vel conductio. t.1. p.451
Conditio horreorum. t.1. p.260. & 302. c.2
Conditoria sunt loca subterranea, vbi res recon-
debantur. t.5. p.242
de Conditis in publicis horreis. t.4. p.102
de his qui conditionem propriam reliquerunt. t.4.
p.617
Conditionales qui quaestioni & tormentis vitae
suae conditione subiiciuntur. t.3. p.250. in not.
Conditiones agrorum sunt qualitates. t.3. p.304
Condictio est in diem certam eius rei qua de agitur
denuntiatio. t.1. p.97. c.1
Conductio ad, triennium vel ad quinquennium
fiat. t.1. p.379. c.2
de Conductoribus rei priuatae. t.5. p.406
Conductionem recreari oportet Gallice, *Nouvelle
encheve*. t.1. p.379. in l.1
de Conductoribus domus Augusta. t.3. p.537
Conferre actiones. t.1. p.88. in not.
Confessi de aliorum conscientia interrogari ne
sint. t.3. p.14
Confessorum potior causa est quam conuictorum.
t.4. p.193. c.2
in Confiscatione aurum & argentum non dabatur
ab Imperatoribus. t.3. p.445. c.1
Confiscata bona restituta intra biennium non fil-
calia esse videntur. t.4. p.149. c.1
Confiscatio in solo crimine laesae Maestatis, tom.3.
p.332
Conforte, main. t.1. p.56. c.1
Congruus finis. t.1. p.208. c.1
Coniugati ad Sacerdotium assumpti primis Eccle-
siae temporibus. t.6. p.88. c.2
Coniuges miseri, qui de liberis desperant. tom.2.
p.647. c.2
Coniuges non extantibus proximis vel propinquis
succedunt. t.1. p.433
Coniuges lege decimaria orbi ex Testamento nihil
capiebant praeter decimam vnicam matrimonij
nomine t.1. p.434
Coniugia sola voluntate non dissoluntur. t.1. p.312

Coniunctio pro coniuge. t.2. p.391. in not.
de Connubio nouo post repudium, tom.1. p.317.
c.2
Conscientiam Principis fallere. t.1. p.373. in l.1
Consanguinitas pro agnatione vel cognatione.
t.1. p.423. in not.
Conscientia Principis. t.1. p.182. c.1
Conseij factionum. t.5. p.98. c.1
Consentes dij. t.6. p.237
Conceptum. t.3. p.370. c.2
Consensus propriè de Sacerdotibus & Episcopis.
t.5. p.157. c.1
Consignatio ad sistendas vsuras. tom.1. p.401. c.2
de Consiliariorum Principis occisoribus. tom.3.
p.108. c.1
Consilium pro Concilio, ordinarium vel extraor-
dinarium. t.4. p.581. & 598
Consistoriani Comites & de eorum priuilegiis di-
cuntur participant. t.2. p.24
Consistorium quid. t.1. p.61. c.1
Consistorium est locus, vbi cum consilio suo Prin-
ceps alloquitur. t.4. p.325. c.1
de Consobrinorum nuptiis. t.1. p.287.288
Consortes litis ad titulum de dominio rei, &c.
t.1. p.106
Consortij dilatoriam praescriptionem destruit Iu-
lianus. t.1. p.106
Consortes sunt participes quibus res in Iudicium
deducta communis est, Gallice, *Personniers*.
t.1. p.106. c.1
Consoziationes. t.5. p.197
Constans Imperator immunitates à Constantino
Arelatensi fratre suo datas reuocat quem ini-
micum appellat. t.4. p.96
Constantinus sustulit poenam crucis inscriptio-
nis in facie, & damnationis ad ludum. tom.5.
p.399
Constantini laus. t.1. p.262. c.2
de Constantino Magno. t.1. p.303. c.2. & 381. c.1
Constantini humanitas in tributarios. t.4. p.69
Constantini laus in fauorem litterarum. tom.5.
p.23
de Constantini Victoria super Licinium. tom.2.
p.420
an Constantinus Magnus aruspinae fauerit, tom.6.
p.358
Constantinopolis Urbis Romae praerogatiua lae-
tatur. t.6. p.91. c.2
Constantinopolis extructa à Constantino & no-
mine donata. t.2. p.13.14.55 & t.5. p.64. c.1
Constantinopolis filia est, sed Roma mater est &
praefertur. t.5. p.223
de Constantina Circensium. t.4. p.371
Constantinus Iunior Aquileiae caesus. t.4. p.97. c.1
Constantinus honesti amantissimus. t.1. p.301. c.1
Constans Imperator occisus. t.2. p.275
Constantius hereticis fauit. t.6. p.114. in not.
Constantius Aduis, seu Flauensium Reipub. pecu-
niam donauit ex qua faenori locata quaestum
facerent. tom.4. p.575
Constitutionum variae appellationes. t.1. p.1
Species. ibid.
Quomodo scribebantur & proponebantur.
ibid.
Mittebantur, valcbant. t.1. p.34
An sine die & consule valeant. t.1. p.56
Epitheta. t.1. p.2
Constitutio Ioannae Reginae Neapolitanae contra
factiosos pro Andrea de Ilermia occiso. t.3. p.108.
& 109
Consuetudo in tributis spectanda & exactione.
corum. t.4. p.77
Consuetudo

& Verborum.

Consuetudo male importata inextinguibilis est.
t.6. p.258. c.1
Consuetudo praesca in tributis seruanda, tom.4.
p.33
de Consuetudine in tributis, descriptionibus, veci-
gilibus negotijs Ecclesiasticis. t.1. p.451
si Consulatus & dies non apponantur omnia te-
nebris complentur. t.5. p.4 & 131. c.1
Consulatus est diuinum praemium. tom.3. p.314.
c.1
de Consulatus & praesidibus. t.2. p.110
de Consulatum priuilegijs & fastigio & praesentia.
t.2. p.73. & 74
Consulere vehementissimè est asperius & seueris-
simè cauere. t.2. p.373. c.2
Consulere in bonam vel malam partem. t.5. p.341.
in not.
Consules ordinarij vel suffecti. t.2. p.72
Consulti pro Iuriconsultis. t.1. p.293. c.2
Consultatio pro relatione ad Principem. tom.4.
p.213
Consultationes quid sint. t.1. p.23. c.1.2
Contestandae litis exordium vel initium. tom.1.
p.100. c.2
Contestatio litis fit per scripturam & publicam
conuentionem. t.1. p.100
Contestatio per preces Principi oblatas. t.1. p.22.
& 24
Contestare litis effectus. t.1. p.22. in not.
Contentia cause non debet diuidi. t.1. p.170
Contentia est series, *le contenu*. tom.1. p.337.
in not.
Contentes pro his qui priuato vitae studio ducti
celestem vitam affectabant. t.6. p.48. c.2
ex Contentijs est triduo proximo. t.1. p.145
Contrectare corpora sepulcrorum & contrectator
surdicitur. t.3. p.144
Contradictorij libelli. t.1. p.156. c.1
de Contributionibus à Curialibus faciendis tom.4.
p.504. c.1
Contumax absens non quasi plene conuictus ha-
bendus est. t.4. p.331
Contumax post annum non audiebatur. tom.3.
p.5. c.2
Contumelia fatidationis est. t.1. p.309
qui Contumacia rebellij miscuerunt pacem pu-
blicam actum perturbatione consulum non
oportet adimi debitae securitati. t.4. p.314
Contumacia dominorum in retractandis censibus.
t.5. p.126. c.1
à Contumaciali multa quod non sit patitur sen-
tentiae iudicis, appellare non licet. t.4. p.313
Conuentio inter emptorem & venditorem qua
venditor vel emptor promittit tributum pro pra-
dijs soluere. t.4. p.53. c.2
Conuentus & legationes Prouinciales, vulgò *les
Eflats*. t.4. p.598
Conuersi quo à coniugio ad coelibatum transibant.
t.6. p.88. c.2
de Conuersis. t.3. p.312. c.1
inter conuictum & confessum differentia. tom.3.
p.15
an Conuicti & confessi sit eadem causa, & an vtra-
que requiratur in atrocissimis criminibus. tom.4.
p.293. c.1
Conuicia petulantiora. t.1. p.361. c.2
de Conuicijs contra praescepta diuina. tom.6.
p.285. c.1
Copiarum sunt clerici operarij & laboratores & varia
etymologia. t.5. p.5. c.2
Copiarum sunt qui occupati infaustis defunctorum
obsequijs. t.6. p.43

de Cornicularijs & eorum etymologia, tom.2.
p.480
Coronam capite inducere Christianum militem
non debere. t.2. p.230. c.1
de Corona & coronatis clericis. t.6. p.77. c.2
Coronarium aurum. t.2. p.271. & t.4. p.601
de Coronis aureis & auro coronario. t.4. p.602
ad Coronarium aurum qui teneantur & de causis
& occasionibus illud offerendi. tom.4. p.603.
& p.605. & 606
Corona munifica. t.2. p.230. c.2
de Corporatis. t.5. p.160
de Corporatis negotiatoribus. t.5. p.17
Corporati erant obsequijs publicis deputati & an-
nona. t.5. p.141.145
de Corpore in aliud corpus poena loco damnati.
tom.3. p.300. c.1
de Corporatorum priuilegijs Urbis Romae. tom.5.
p.143. & 145
de Corporatis Alexandrinae ciuitatis. t.5. p.273
Corpora Curialium & concilia, vulgò *Conseil de
Ville*. t.4. p.336
Corpus Principis vel pars sunt Senatores. tom.3.
p.108. c.2
Corpus sine agnitione, sine nomine. t.3. p.195. c.1
Corpus totum non debet obligari, sed idoneae
personae facultatibus debent deligi, tom.5. p.75.
c.2
Corrector Prouinciae. t.1. p.255. c.1
vt Creditori liceat vendere pignus. t.1. p.255. c.1
Creditor debitum amittit, si id non recipiat ob-
commodum vsuratum. t.1. p.230. & 234. c.1
Creditorum voracitas. t.1. p.216. c.2
Creditor adigit debitorem ad necessitatem ces-
sionis. t.1. p.404. c.2
Creditores non debent suas cautiones in potentes
transferre. t.1. p.153
Cremandi vox. t.3. p.380
de Cretonibus. t.2. p.655. c.1.2
de Cretonibus hereditatis. t.1. p.331
Crimen peculatus est capitale. t.3. p.219
Crimen repeti non debet. t.3. p.231. c.2
Crimen non dicitur quod mortis adigit impulsus.
t.5. p.417. in l.14
Criminum iudicia fiunt vbi facinus dicitur ad-
missum. t.3. p.22
Criminalis actio vt intra annum terminetur. t.3.
p.257
Crimina plebilia sunt delicta improbanda. t.6.
p.117. c.2
in Crimine laesae Maestatis neino à quaestionibus
immunis est. t.3. p.248
Criminales causa, vbi disceptari debent. t.1. p.84
de Crimine laesae Maestatis. t.3. p.49
Crimes maiores interdicit honoris. t.5. p.215
de Crine faeminarum religionis obtentu non ab-
scindendo. t.6. p.63. c.1
de Crispo interfecto cum amicis. t.5. p.9. c.1
de Cruciatibus. t.3. p.81
de Cruce. t.6. p.234. c.1.2
de Crucis signo venerando. t.6. p.297. c.1
Cruata vestes erant variegato colore nec purpura
mera ardebat. t.5. p.375. c.2
Cruata vestis est bene percussa à densitate texturae.
t.5. p.375. c.1
Cruatarum artifices. t.5. p.375. c.1
Cruata prohibita mimis. t.5. p.375
Cubicularij dicti Eunuchi. t.3. p.460
de Culei poena pro patricio. t.3. p.113. c.1
Curas angustij pectoris agere. t.2. p.199. c.1
si Curatores coludant, vt causa minoris pereat.
tom.1. p.412

Index Rerum

de Curatoribus operum publicorum. t.1.p.112.c.1
 Curatores annonarum. t.2.p.300.c.1
 Curatores operum publicorum ad quindecim annos de vitio operis tenentur. tom.5.p.188.c.2. p.301
 Curatorij equi. t.2.p.236.c.1.&262
 Curia tota decreto misso accusationem instituebat. t.3.p.22
 de Curatoribus Kalendarij & fideiusforibus eorum. t.4.p.574
 Curia suum discrimen nouit. t.4.p.410
 Curia Christianitatis pro Curia Ecclesiastica, *La Cour de Chrestienté*. tom.1.p.443.c.1. tom.5.p. p.9.c.1
 à Curia nemo excusatur rescripto Principis. tom.4. p.448
 Curia nemo addicitur pœna loco. t.4.p.416
 Curia vis, ciuitatis anima est. t.4.p.387
 Curia addictio pro pœna militum. tom.2.p.269. & p.308
 Curiales procuracionem alienarum facultatum suscipere non debent. t.4.p.439
 Curiales tot tyranni erant in Urbibus & municipiis. t.2.p.30.c.2
 Curiales à fideiulis immunes sunt, non à plumbatis. t.5.p.250.c.1
 Curiales ab extraordinariis muneribus sunt immunes. t.4.p.373
 Curiales qui Ecclesiis malunt seruire, quam Curijs non decet patrimonium desiderijs occupari. t.4.p.450
 Curiales premebant Senatores in exactionibus. t.2. p.31.c.1
 Curiales Clerici ad Curiam reuocandi. tom.4. p.389
 Curiales, qui gradu meritorum ad honorariam dignitatem peruenerunt. t.2.p.262
 Curiales vocantur pro modo possessionis & ultra 25 iugera. t.4.p.374.&499.c.2
 Curiales honorarios codicillos impetrabant. tom.2. p.116.c.1
 Curiales nati prerogatiua concessa dignitatis vtuntur, & eos præstiti honoris splendor exornat, sed manere debent in sinu patriæ, & veluti dicati infulis mysterium petenne custodiunt, sit illis piaculum inde discedere. t.4.p.466
 Curiales ex quacumque militia retrahendi. tom.4. p.499.& p.518
 Curiales non actis seruitijs ad ciuitatem, vnde discesserunt retrahendi. t.4.p.500.& p.513
 de Curialium descriptionibus iuste faciendis, & quomodo. t.4.p.503
 Curiales decoctores plumbatarum visibus cedi debent. t.4.p.461
 Curiales à conductione vectigalium arcendi. t.4. p.443
 in Curialibus functionibus nihil ad reuelationem locupletum, neque inopum perniciem pertinetur. t.4.p.503
 de Curialibus plura. t.4.p.467
 de Curialibus retrahendis ex militia, & alijs causis. t.4.p.441.442. & 480.485.& 486
 si Curialis relicta ciuitate rus habitare malit. t.4. p.616
 Curialium meritorum priuilegia. t.4.p.454
 Curiales retrahendi ex officio Magistrj militum. t.4.p.507
 de Curialibus desertoribus. t.4.p.463
 de Curialibus qui ante tempus munus aliquod sponte subeunt. t.4.p.509
 Curialium immunitas à corporalibus iniurijs. t.4. p.378.& 430

de Curialium miseris deflendis. t.4.p.523.c.1
 Curia non euitatur per dignitates honorarias. t.4. p.375.& 376
 de Curialibus Senatoribus factis. t.4.p.438
 de Curialibus reuocandis. t.4.p.439.& 440
 Curialis Curia ciberatur decenniali armata militia. t.4.p.402
 Curialis pro alio non conueniendus. t.4.p.516
 Curialis qui tres nares filios habet vnum Senatui dare potest. t.4.p.474
 Curialis non liberatur Prouinciæ administratione. t.4.p.451
 Curialis pœna nomine non damnatur: nam criminofum non dignitas, sed pœna debet comitari. t.4.p.453
 Curialis non efficitur, si viginti quinque iugera non possideat. t.4.p.375
 Curialis conditio. t.2.p.103
 qui Curiarum cœtibus se inseruerunt in ea fortuna feruentur. t.4.p.502
 de Curiosis, curagendarijs, & eorum officijs, & de eorum abusibus & vitijs. t.2.p.192.& 193
 Curiosi tantum constituuntur in Urbibus eminentioribus. t.2.p.101.c.2
 in Curiosos pœna quadrupli, qui ex agentibus in rebus erant. t.1.p.79.c.2
 Curiosi oculi, quasi oculi Imperatoris. t.2.p.194
 Curiosus presentalis. t.2.p.196.c.1
 de Cursu publico & de eo plura. t.2.p.506
 Curiose visiones. t.3.p.120.c.2
 Cursus temporis mortuo litigatore obseruatur ex die petita bonorum possessionis vel adite hæreditatis. t.1.p.111
 Cursui publico opitulatum it Constantius. tom.2. p.520.c.1
 Cursus fiscalis. t.2.p.510.c.2
 Cursio moneta & constatio. t.3.p.168
 de Custodia littorum & itinerum. t.2.p.396
 Custodes Bibliothecæ. t.5.p.102
 Custodes locorum sacrorum. t.6.p.59.c.1,2
 Custodia officij aliud est, quam custodia carceris. t.3.p.29.& 265.c.1
 de Custodibus Ecclesiarum & templorum. tom.6. p.3.c.1
 Cyzici Urbis descriptio. t.4.p.244.c.1

D

De Dalmaticis. t.5.p.210
 Damascus pia, quia Deorum cultui addicta. t.6.p.283
 de Dammati Decurionis bonis. t.3.p.351
 Dammati ad supplicium eripi non debent à Clericis vel appellationis obtentu. t.3.p.308
 de Damnatorum liberatione. t.3.p.309.& 310
 de Damnatorum supplicio differendo ex Senatuf-consulto Tyberiano. t.3.p.307.c.2
 Damnatorum bona inter liberos & fiscum diuiduntur. t.3.p.351
 de Damnatorum bonis. t.3.p.325
 de Danuuij Lusorijs, *fregate*. t.2.p.401
 Daphne Constantiniana. t.2.p.273.c.1
 de Daphnensi aqueductu. t.5.p.331
 Daphnici mores pro diffluentibus & luxuriosis. t.5.p.331
 Data quid sit, & vbi apponi debeat. tom.1. p.6 & 202.c.2
 Data pro reddita. t.2.p.469. in not.
 De, particula. t.2.p.288. in not.
 Debita contracta ex mutuatitia pecunia ob necessitatem, vel vtilitatem Collegij ad omnes ex æquo sanates foretos, id est, vereres nouos collegas

& Verborum.

le gas allectos, pertinent. t.4.p.397.c.2
 Debita publica, id est, tributa. t.1.p.57. in not.
 Debita pro tributis annonis & reliquis. tom.4. p.212
 an Deditis grauato licet intrare religionem. tom.3. 362.c.2
 pro Debitis alienis alios molestari non solum legibus, sed etiam naturali æquitati contrarium est. t.4.p.398
 Debitorem languentem admonere vel morientem. t.1.p.211.& 213.c.2
 Debitores publicos occultate non debent Episcopi. t.6.p.16
 Debitores fisci bonis cedere non possunt. tom.1. p.402
 de Debitore ciuitatis non comparente, vel qui omnia sua bona consumpsit. t.4.p.576
 Debitores manifesti prouocationis suffragio non subleuantur à discussoribus. t.4.p.308
 de Debitoribus fisci. t.5.p.475
 de Debitoribus ciuitatis. t.4.p.574
 Debitoribus publicis Ecclesias patere noluit Theodosius. t.3.p.359.c.2
 Debitoribus absentibus edictum postibus esse affigendum. t.1.p.215.c.2
 de Debitoribus ad Ecclesias confugientibus. tom.3. p.358
 Debitorum nomine tributa intelliguntur. tom.1. p.20.c.1
 Debitorum calidis artibus ararij vtilitas non differatur. t.4.p.315
 de Debitorum indulgentijs. t.4.p.193
 de Debitorum fiscalium bonis sub hasta venditis. t.3.p.482
 Debitum quomodo proberetur. t.1.p.214.c.2
 Decanica sunt loca conclusa, in quibus immorigeri Clerici seruabantur. t.6.p.150.c.2
 de Decanis & eorum officio. t.2.p.232
 Decaproti qui tributa exigebant. t.2.p.168.c.2
 Decargyrus nummus qui decima tantum pars eius argentum est. t.1.p.177.c.1.& p.188.c.2
 Decem primatus, decem primi. t.2.p.138.c.2.& p.114
 Decennialia Principes celebrabant. t.1.p.381.c.1
 Decennij obliuio. t.1.p.345.c.2
 Decennio testamentum infirmabatur. t.1.p.344. & 345
 Decem vitalis lex de conuitio petulantiore. tom.1. p.361.c.2
 Decimam vnicam matrimonij nomine, & pro numero liberorum ex alio susceptorum totidem decimas soluere. t.1.p.434.c.2
 Decimaria papia lex. t.1.p.434.c.2
 Decimaria lex vel lex Iulia de capacitate coniugum. t.3.p.328.c.1
 de Decimaria lege. t.2.p.648.c.2
 Decima Semis. t.5.p.174
 Decima à metallarijs soluenda etiam in Gallia. t.3.p.500.c.1
 Decreta emendicata. t.3.p.22
 de Decretis Decurionum & de forma eorum. t.4. p.578
 Decuria suum Iudicem habere debent. tom.5. p.143.c.1
 Decuria eorum qui actis Senatus populisque vacabant. t.5.p.141
 Decuria studium litterarum & eloquentiam desiderant. t.5.p.141
 de Decurijs Urbis Romæ. t.5.p.139
 de Decurijs herculeis. t.2.p.554.c.1
 Decurionum Rector. t.5.p.140
 Decurio decoctor plumbatis ceditur. tom.4. pagina 373.c.1

Tom. P. I.

Decurio tantum nominari potest, qui ingressus est annum decimum octauum. t.4.p.361.& 362
 Decurio ad Senatum & Senatoriam dignitatem aspirare poterat, non semper. tom.4.p.358.c.2. & p.360
 Decurio fortunam quam nascendo meruit suffragijs & ambitione non mutat. t.4.p.462
 Decurio falsarius quomodo punitur, si ante tabellio fuerat. t.3.p.157
 Decurio qui subit ciuitatis necessitatem ad officium actoris publici non debet cogi. t.4.p.82
 Decuriones militum. t.2.p.257
 Decuriones immunes à fordibus muneribus, & eorum priuilegia. t.2.p.128
 Decuriones vt Christiani, id est, Clerici munia Curialia declinantes reuocantur. t.5.p.7.c.2
 Decuriones alarum, *Sergents des bandes*. tom.2. p.367.c.1
 de Decurionibus. t.4.p.336
 de Decurionum filiis, & Veteranorum ad Curiam vocandis. t.4.p.437
 de Decurionum bonis. t.1.p.434
 Decutes togæ sunt detritæ. t.5.p.375.c.1
 Dediti, deditij. t.1.p.455
 Defecta cursui inutilia prædia. tom.2. pag. 577. in not.
 Defensores ciuitatum littorum plebis. tom.1. p.61. & 62
 Defensores Ecclesiarum scholastici. t.1.p.105. in not. & p.106.c.2
 Defensores plebis ex artificum numero sumpti. t.5.p.272.c.2
 Defensores Senatorum. t.1.p.61
 Defensores Senatus, Ecclesiarum, pauperum. tom.3. p.92.c.1
 Defensores constituendi scholasticis, id est, advocatos data facultas pro defensione Ecclesiæ. t.6.p.77
 Defensores eligebantur ciuitatum decretis. tom.1. p.62
 Defensoribus & Curialibus principalibus id iniunctum, ne hæreticus ritus exerceri paterentur. t.6.p.275.c.2
 Defensorum officium aduersus latrones. tom.1. p.65
 Defendibilia vel offendibilia arma. t.5.p.421
 Definitio iuris periculosa. t.1.p.24.c.1
 Delatores deuictis tyrannis emergere soliti. tom.3. p.430.c.2
 Delatores gladio affiendi & de his plura. tom.3. p.437
 Delatores raptus per præmia euocantur. t.3.p.192.c.2
 Delatoriam artem exercentibus odium magnum indixit Honorius. t.3.p.452
 de Delatoribus & eorum mandatoribus. tom.3. p.288.c.2
 de Delatoribus, qui humani generis inimici dicuntur. t.3.p.428
 Delatorum pœna. t.3.p.431
 Delectus militum. t.2.p.257.& seq.
 Delegatio est iussio ad inferendas, & ad exigendas species annonarias & tributa. tom.4.p.397.c.2
 Delicta alia sunt communia, alia propria. tom.6. p.53.c.1
 Dilecta suos tenent authores. t.3.p.316.c.1
 Delicta leuia vel de moribus actioni criminali opponuntur. t.6.p.298.c.2
 de Delictorum Ecclesiasticorum cognitione. t.6. p.82.c.1,2
 à Denario merces denariata, vulgò *denrée*. t.5.p.274
 L.L.I. Deidro

Index Rerum

Dendrophori qui arbores diis sacras gestabant & cupressos in honorem Apollinis. t.3.p.390.c.2
 de Dendrophoris. t.5.p.184. & 190. & t.6.p.292.c.2
 Denunciatio in prodigiis. t.6.p.259
 Denunciatio probatur gestis & actis publicis. t.1.p.98.c.2
 Denunciatio trina ex Senatusconsulto Claudiano cum septem testibus. t.1.p.369. & 371
 Denunciatio cui & apud quem fiat. t.1.p.98
 Denunciatio litis pupilli vel adulti. tom.1.p.96. & 97.c.2
 Denunciatio rescripti. t.1.p.95
 Denunciatio cui & cum tutoribus facienda. t.1.p.97.c.2
 Denunciationum ambages. t.1.p.103.c.1
 Denunciationis litis origo. t.1.p.97.c.1
 de Deo pati dicebantur numinis pleni. tom.5.p.356.c.1
 Depacifici est turpiter pacifici. tom.1.p.128.c.2. & p.139
 Depacifici post sententiam non licere. t.1.p.127. in Parat.
 Depectus, id est, deceptus & in bonam partem. t.1.p.128. & 139
 Deportati filij gesta absente patre. t.3.p.355
 Deportationis nomen omnium rerum spoliatio. t.3.p.352
 Deportatorum bona intra biennium ne petantur. t.3.p.345
 Deportatorum bona post biennium fiscalia sunt & incorporata. t.3.p.345
 Deptica erant pugillares tabulae. tom.5.p.384.c.2
 Deputati milites. t.2.p.254
 Deputati sunt qui certo numero adscripti supernumerariis oppositi. t.2.p.579.c.1
 de Derogatoria clausula. t.1.p.342.c.2
 Descriptiones sunt indictiones & contributiones. t.4.p.504. in not. & p.505
 de Descriptione imponenda lucrativis. t.4.p.529
 Deserere militiam, & desertores, & desertorum occultatores. t.2.p.268
 à Desertionis crimine minimus est ad latrocinium deflexus. t.2.p.409.c.2
 Desertorem occultantis poena. t.3.p.223
 Desertores litium. t.3.p.263.c.2
 Desertores offerri debent. t.2.p.410.c.1
 de Desertoribus & occultatoribus eorum, & de poena flammatarum. t.2.p.404
 Desertum praedium à glebali collatione obnoxium, si per peraequationem adiungatur opimo, immune est. t.2.p.23.24
 Desideria Baptismi. t.5.p.562
 Desiderium in suffragiis. t.1.p.221.c.2
 Desidia indeuota in exigendis tributis. tom.1.p.38.c.1.2
 de Designatione Praetorum. t.2.p.32
 Designationis ad Praetoram tempore patrimonium transferre. t.2.p.19
 Designationum forma ad Praetoram, quae nominationem praecedebat. t.2.p.42
 Destruutores sepulchrorum qui. t.3.p.139.c.2
 Detrimendum est Diametrum. t.5.p.90.c.1
 Deuoti, deuotionis deuotissimi de militibus, & de militari obsequio. t.1.p.22.c.1
 Deuotio, id est, obsequium in tributis praestandis. t.1.p.21.c.2
 Deuotio Imperatorum. t.6.p.29.c.1
 Deuotio pro fide erga Principem & Remp. tom.1.p.22.c.1. & p.38.c.2
 Deuotissimi Domestici & protectores. tom.2.p.139

Deuotissimi qui. t.3.p.102.c.1
 Deus castis precibus excolendus non diris carminibus profanandus. t.6.p.66. in l.7
 Diacathoci sunt possessores fundorum patrimonialium, vel qui fiscales tractabant rationes. t.3.p.476
 de Diacathocis, qui fiscales rationes lacerarunt, ut eorum bona vendantur. t.3.p.475
 Diaconica sunt Ecclesiis iuncta loca quae secretaria dicuntur. t.6.p.149.c.2
 de Diaconissarum testamentis. t.6.p.64
 de Diaconissarum consecratione. t.6.p.62
 Diadota. t.2.p.262
 de Diocesibus quae per Praefecturam Praetorianam Orientis. t.6.p.111.c.2
 Diocesis significatio. t.5.p.40.c.2
 Diocesis est plurium Prouinciarum in vnam administrationem collectio, & de ea voce plura. t.2.p.37. & t.4.p.592. in not. & p.593
 Dioceta ergo statanorum, *des Entreprenets*. tom.5.p.272
 Diametrum & Epimetrum, *du desiet & de la decate*. t.5.p.174
 Diametrum est detrimentum. t.5.p.90.c.1
 Diata & Diarium vincitorum. t.3.p.41
 Dicitio publica est deuotio, quae publice debetur & praestatur. t.3.p.240.c.2
 Dichoneum aequi prohibetur. t.4.p.159
 Dictatoris vox. t.4.p.581
 Dictare iura. t.1.p.393.c.1
 Dictator nullus obsistat ceteribus, nemo consilium obloquatur. t.4.p.580
 Dictator dicitur Magister memoriae. tom.2.p.93.c.2
 Dicitio dotis à muliere à debitore mulieris, & à parente virilis sexus. t.1.p.305.c.2
 Didascali docendi munere funguntur, hierci sacra celebrant. t.6.p.241.c.2
 Didematij. t.5.p.193
 Diducere est separare. t.1.p.365.c.2
 Die Solis Fauto Christianus ab exactoribus conueniri non debet. t.4.p.74
 Diei Dominicae celebratio & veneratio. t.1.p.119
 Dies Solis. t.1.p.120.c.1
 Dies apponitur in rebus secularibus & spiritualibus. t.1.p.346.c.1
 Dies Communes festis opponuntur, & profesti sunt. t.5.p.346. in not.
 Dies dati & accepti cum amicis & inimicis, cum domesticis & procuratoribus seruetur. tom.5.p.413
 Diffamationum poena. t.3.p.245
 qui Digito amputat ad declinandum armorum usum, non euadat illa quae virat. tom.2.p.387. in l.10
 Digitus aquae est sexta decima pars pedis. tom.5.p.333.c.2
 Digma est specimen rei, *Monstre, Eschantillon*. t.5.p.179.c.2
 Dignitas Curialibus non prodest, nisi expletis patriae muneribus. t.4.p.415
 Dignitas maior est in sexu virili. t.2.p.10.c.2
 Dignitas magna Senatus. t.2.p.4
 Dignitas perfectissimatus. t.2.p.248
 Dignitates non illico semper, sed post aliquod tempus aliquando profunt. t.4.p.348.c.2
 Dignitates emptae & honorariae ad euitandam Curiam non profunt. t.4.p.368
 Dignitates seruantur per Illustres, Spectabiles, Senatores clarissimos. t.6.p.172
 Dignitatis suscepta tempus seruari debet. tom.2.p.144

Dignitatis,

& Verborum.

Dignitatis pignus. t.2.p.63.c.2
 de Dignitatibus. t.2.p.1. & 69
 Dignitatibus per ambitionem impetratis Curiales, nec filij liberantur à Curia. t.4.p.436
 de Dignitatum praerogatiua. t.4.p.348
 Dignitatum diuisiones. t.2.p.2
 de Dignitatum noticia temporibus honotij. tom.4.p.141.c.2
 Dij supra caelestes & intra mundani. tom.6.p.237.c.2
 Dilatio dari debet, si rescripto Principis causa sit euocata ad extraordinarium Principem. t.1.p.113
 Dilatio pro actore vel reo. t.1.p.115.c.1.2
 Dilaciones transmarinae. t.1.p.117.c.1
 Dilaciones. t.1.p.112
 Dilaciones in fraudem tributorum dati non debent. t.1.p.20. & 22.c.2
 Dilaciones debitoribus fisci non danda. tom.4.p.70
 Dilationum mora. t.1.p.113
 per Dilaciones ex consensu aetatis iurgantium veteriosis litibus non consenscant. tom.4.p.287
 Dilacionum suffragia. t.1.p.113
 Dimissoriae litterae. t.5.p.199.c.1
 Dinummium à praestationis quantitate sic dictum uehigal. t.5.p.274.c.1
 Dinummium uehigal pertinebat ad ciuitatem Alexandrinam. t.5.p.254.c.2
 Diphrygem artis speciem vocant. tom.4.p.160.c.1
 Directorium est iter rectum, recta nauigatio. tom.5.p.229. in not.
 Directura in arte agrimensoria. tom.1.p.22.c.2
 Disceptare de religione est disputare cum aduersario. t.6.p.101.c.2
 Disciplina militaris. t.2.p.267
 Discursus Iudicium Gallice, *Chenuachée*, vel transitus. t.1.p.46.c.1
 Discussio Aepochae super solutis tributis ab alio Iudice non retractanda. t.4.p.516
 Discussor est, qui rationes publicas examinat. t.3.p.205.c.2
 Discussores sunt, qui rationes gestionis alienae explorant. t.4.p.82.c.2 & p.185
 Discussores rerum venalium. t.6.p.227
 Discussorum negligentia puniendi quadruplo. t.5.p.131. in l.7
 Dispendium publicum. t.5.p.178
 de Dispensatoris contractu. t.3.p.532
 Dispositio est conuentio synodalis superrogando Imperatore, atque impetranda ab eo re aliqua. t.6.p.42
 Dispositionum Comites & Scrinium, in quo Principis norma & series seruabatur. tom.2.p.148
 Diui erant Imperatores, qui homines esse desierant Domini vero erant superstites. tom.1.p.385.c.1
 Diuidicula antiqui dicebant castella aquarum. t.5.p.332.c.2
 de Diuinandi curiositate prohibita, & de poena capitis. t.3.p.119. & 124
 Diuisio Imperij. t.5.p.177.c.2
 Diuisio Prouincialium Orientalium. t.5.p.116.c.1
 Diuisio bonorum à matre facta valet. tom.1.p.198
 Diuisio bonorum à patre facta inter liberos testamentis imperfecto facta, vel inter liberos valet. t.1.p.195

Tom. V I.

Diuortij causa. t.1.p.314
 Diuortij causa, si Gentilis Christianam uxorem haberet. t.1.p.303.c.1
 Doctor canonum & Theologiae praefetur simplicij Theologo. t.2.p.77
 Doctores debent excellere moribus, & facundia & ab ordine probandi. t.5.p.30
 Doctores legum & de eorum privilegijs. tom.5.p.23
 de Dolo actio & de tempore exercendae actionis. t.1.p.158
 Dolo elicta pactio. t.1.p.129
 Dolus in re est actioni aestimatoe, non rehibitoriae, nisi seruus exhibeatur. t.1.p.260
 Dolus quid sit. t.1.p.158. in Interpr.
 Domestici sunt ex quibus pro magna parte consilium pendet. t.1.p.66. & 70.c.1
 Domestici Principum officiorum ex agentibus in rebus & priuilegia. t.2.p.191
 Domestici Iudicum erant, qui non publicis actibus à Iudice supplendis, sed priuatis Magistratus actibus se immiscebant. t.3.p.35
 de Domesticijs, & protectoribus qui protegendi lateris Principis sollicitudinem habebant & de eorum officio & munere. tom.2.p.130. & 131
 Domesticorum filij aggregati, annonas habent. t.2.p.133
 Domesticus manipulatio opponitur & ministro. t.1.p.70.c.2
 de Domibus ad rem priuatam pertinentibus distrahendis vel Praetoris Iudicium reseruandis. t.3.p.395
 Domina cauponae. t.3.p.55
 Domini ministeriales, qui sub dispositione Viri Spectabilis Castrensis erant. tom.2.p.577
 Domini missi. t.1.p.28.c.2
 Dominicis diebus producuntur rei. t.3.p.40
 de Dominico die. t.6.p.285.c.2
 de Dominico die qui septimanae primus est, quomodo celebrandus sit. t.5.p.353
 de Dominis vicorum in patrocinijs praestandis. t.4.p.175
 Dominium possessionis pro usufructu, & aliud dominium proprietatis. t.2.p.654
 Dominus. t.2.p.223.c.1
 Dominus feudi non iudicat inter vassallos. tom.1.p.93.c.2
 si Dominus ex propria ancilla filium suscepit seruus est. t.1.p.366.c.2
 Dominus qui fructus capit ad tributa soluenda cogitur. t.4.p.55
 Dominus nouus statim, ut Dominus factus est nomen suum in libros censuales inferri curret, *aux Terriers, aux Cadastres*. tom.4.p.56
 Domorum cultus est decus urbium potius quam fructus. t.5.p.96
 Domorum fundamenta labefactari non debent, ut nobiliores lapides quaerantur. tom.3.p.501
 de Domorum publicarum repatione. tom.3.p.396.c.1
 Domus emolumentum pro pensione, quae ex domo colligitur. t.5.p.296
 Domus aeterna. t.5.p.142
 Domus Principis non immunis à via munienda. t.5.p.342. & 343
 Donaria si qua sunt sublata Indaeis non adhuc sacris mysterijs dedicata reddantur vel pretium. t.6.p.242

LLI 2

inter

Index Rerum

inter Donatorios duos, potior est anterior. tom. 3. p. 434
 Donatius interdictio quorum bonorum uti potest. t. 1. p. 406. c. 2
 Donatarius Principis securus est regressu domino aduersus fiscum dato dominium sibi rei donatae vindicanti. t. 3. p. 420. c. 1
 Donatio firma est remotis conditionibus inhonestis & impossibilibus. t. 2. p. 610
 Donatio à marito facta constante matrimonio ante mariti reatum valet. t. 3. p. 27. c. 1
 Donatio inter virum & vxorem reuocatur sola pœnitentia. t. 2. p. 629. & 630
 Donatio sponfalitia, etsi tradita non sit non infirmatur. t. 2. p. 172
 Donatio an requirit traditionem. tom. 2. p. 617. c. 1. & p. 619. in l. 8
 Donatio reuocatur propter ingratitudinem. tom. 2. p. 622. & 631
 Donatio perfecta non reuocatur ob susceptos liberos in puncto iuris. t. 2. p. 626
 ad Donationem requisita vel obseruantia & forma donationum. t. 2. p. 611. c. 1. 2
 Donationes inter sponsum vel sponfam quomodo valeant. t. 1. p. 263
 Donationes inter liberos & parentes traditionis necessitatem non requirunt. t. 2. p. 616. c. 2
 Donationes inter nuptias osculo interueniente vel non, vtro pœmortuo sponis quomodo restituantur. t. 1. p. 267. in l. 5
 Donationes non valebant, si quartam sibi facultatis suae donator non seruauerit. t. 1. p. 127. c. 2
 Donationes ex priori marito filiis prioris matrimonij conseruari debent, etsi vnus è filiis pœmortuarius. t. 1. p. 283
 de Donationibus ante nuptias & eius insinuatione. t. 1. p. 261
 de Donationibus & quae res donari possunt vel non. t. 2. p. 609
 de Donationis insinuatione. t. 2. p. 613. c. 1
 Donationis sponfalitiae retrahendae ius ad donatoris tantum pœmortui patrem ac matrem filiosque ex priore matrimonio pertinet, non ad vltioris gradus vel extraneos heredes, nisi aliter pactum sit. t. 1. p. 264. c. 2
 Donationum septem species. t. 1. p. 285. in not.
 in Donatis rebus potiore Constantius voluit eum quem anteriorem tempus donationis ostendit. t. 3. p. 473
 Donatistarum allegationes apud Iulianum. tom. 6. p. 156. c. 1
 de Donatistis plura. t. 6. p. 159. c. 1. & p. 172. 176. & 177
 de Donatoris hereditibus. t. 2. p. 640
 Dorsum supponere Domino equum ascendenti contumeliosum. t. 2. p. 227. c. 1
 Dos sine stipulatione exigere potest. t. 1. p. 305
 Dos ex quibus causis refundi potest manente matrimonio non perdituræ vxori. tom. 1. p. 304. in not.
 Dos & donatio propter nuptias rei litigiosa constitui potest. t. 1. p. 350
 Dos sequestratur constante matrimonio, si maritus dissipet. t. 1. p. 217. c. 2
 Dotis collatio ab intestato. t. 1. p. 331
 Dotis profectitiae & aduentitiae collatio. tom. 1. p. 332
 de Dotibus. t. 1. p. 300
 Dotium fideiussores non exiguntur ob honorem, dignitatem, nobilitatem, forum, quae consequuntur per maritos. t. 1. p. 88

Droit de seance par honneur. t. 1. p. 54. c. 2
 Drunga Ecclesiasticorum. t. 6. p. 290. c. 2
 Ducatum agere. t. 2. p. 140. in l. 1
 Ducatum honor. t. 2. p. 158
 de Ducenariis, qui breues catabulatio ciuitatis debitorum accipere debent. t. 4. p. 66. & 67
 Duces Prouinciarum. t. 2. p. 569. c. 1
 Duces factionum. t. 1. p. 27. c. 1
 Duces militum & tria genera. t. 2. p. 256
 Duces Rheni. t. 2. p. 282. c. 1
 Duciani. t. 2. p. 265
 Ducibus limitum ligna ad balnea ex aratio pro familiario decreta. t. 2. p. 365. c. 2
 Ducum tria genera. t. 2. p. 66. c. 2
 Dudum lata lex, id est ante biennium lata. tom. 4. p. 206. c. 2
 Duplicarij milites quibus ob virtutem duplicia ciuilia parabantur. t. 2. p. 441
 de Duplis fructibus. t. 1. p. 398. c. 1
 Duum viri fasces habebant. t. 4. p. 506. c. 1
 Duum virorum desertorum pœna. t. 4. p. 370
 Duum virorum potestas limitata. t. 4. p. 506
 Duum viri quinquennales, qui quinto quoque anno recurrente id munus sustinebant. t. 4. p. 359. c. 2
 Duum viuales ab annonarum pœposituris & inferioribus numeribus inuicem. t. 4. p. 332
 Dux cingebat militem. t. 2. p. 265
 de Dynamio Professore. t. 5. p. 43. c. 1

E

Ebrietas causam repudio non dat. t. 1. p. 311. c. 2
 de Ebrietate & temulentia. t. 3. p. 48
 Ecclesia Romana praefertur Africanæ. t. 6. p. 7. c. 2
 Ecclesia diues reddita. t. 6. p. 23. c. 1
 Ecclesia, martyria dicuntur. t. 3. p. 152. c. 2
 ab Ecclesiæ Catholicae Sacerdote dissidere, est ab Episcopo separatos cœtus agere. t. 6. p. 166. in l. 45. & p. 167
 Ecclesia an refici debeat de altera. t. 5. p. 296. c. 2
 Ecclesia conlat in Sacerdotibus, quibus omnis terra inclinat. t. 3. p. 374
 Ecclesia non immunis à viarum munitione. tom. 5. p. 542. c. 1
 in Ecclesia manumissiones. t. 1. p. 355
 Ecclesiasticae opes egenorum sunt patrimoniaria. t. 5. p. 9
 Ecclesiæ haereticorum opponuntur Ecclesiis perpetuae sanctitatis. t. 6. p. 108
 de Ecclesiarum tuitione. t. 6. p. 65. & 68. c. 1
 Ecclesiæ immunes à tributis & postea obnoxiae. t. 4. p. 7. c. 1
 de Ecclesiarum immunitatibus. t. 3. p. 359. c. 2
 Ecclesiarum immunitas & priuilegia. t. 4. p. 133
 de Ecclesiarum bonis & rebus. t. 6. p. 1. 17
 de iis qui ad Ecclesias confugiunt. t. 3. p. 358
 ad Ecclesias confugientibus edictum indulget. t. 3. p. 365
 Ecclesiastica officia illustria comparantur ciuilibus illustribus. t. 4. p. 519. c. 2
 ab Ecclesiasticis, fora non debent calefieri. tom. 4. p. 307. c. 2
 in Ecclesiis commissa audacia seruorum ob immanem heri sanctiam. t. 3. p. 369
 Ecclesiastica negotia & actiones celeriter audiri & definiti à Iudicibus. t. 1. p. 105
 de Ecclesiarum irruptione. t. 6. p. 67
 Ecclesiasticorum intercessio pro pistoriis damnata. t. 5. p. 166
 Echinatum piscium venditio. t. 3. p. 259
 Edictum Carbonianum quomodo deferatur. tom. 5. p. 332

Edictum

& Verborum.

Edictum de his qui ad Ecclesias confugiunt. tom. 3. p. 365
 Edictum de alterutro. t. 1. p. 346
 Edictum henricum. t. 6. p. 299
 Edictio rescripti. t. 1. p. 95. & 101. c. 1
 Edictio actorum criminalium fiebat reis sine deprecatione. t. 3. p. 11. c. 1
 Editiones Prætorum pro ludis & venationibus ferarum. t. 2. p. 33. & 38
 Editores munerum & ludorum absentes certa tritici quantitate damnari. t. 2. p. 56
 Editores absentes. t. 2. p. 40
 Educatio nascentis infantiae motas ferre non potest. t. 4. p. 188
 Efficax magisteria. t. 2. p. 86. c. 1
 de Egregiatiu. t. 2. p. 117
 Egregij qui sunt inculpati. t. 2. p. 117. c. 2
 Electio defensorum. t. 1. p. 63
 de Electione Professorum. t. 2. p. 114
 Electionem ab Imperatore factam improbare facultegium est. t. 1. p. 101. c. 2
 quem Elegerit Imperator facultegij instar est disputare, an dignus sit. t. 5. p. 38. c. 2
 Elicces & elicatores aquarum. t. 5. p. 335. c. 1
 Eligi potest Praeatus de gremio alterius Ecclesiæ. t. 6. p. 71. c. 1
 Elogium vocatur exhereditatio. t. 6. p. 244. in not.
 de Emancipato filio, an ad aui successione admittatur. t. 1. p. 429
 Emancipari liberi, parentum obsequiis magis mancipati esse debent. t. 2. p. 52
 Emancipare licet die Dominico. t. 1. p. 118
 de Emancipatione parentum, & de bonis maternis restituendis. t. 2. p. 652. & 653
 Emancipationis beneficium genuino officio, & publicae vtilitati nocere non debet. t. 5. p. 178. c. 1
 pro Emancipationis ratione regradiatio fit. t. 2. p. 415. c. 1
 de Emancipationis tempore. t. 2. p. 546
 Emancipatus qui & conferendis bonis cauere noluit, audiendus est, si velit cauere. t. 1. p. 348
 Emansores agentes in rebus. t. 2. p. 178. c. 2
 Emerere honores & potestates. t. 3. p. 215
 de Emendatione popinquoorum. t. 3. p. 83
 Emolumenta pro stauis & imaginibus. tom. 5. p. 296
 Emolumentum est structura, opera ad ædificandum seu opus molendum impensa. tom. 3. p. 497. in not.
 Emorari est ab aliquo loco diu abesse, & moram facere. t. 4. p. 586. c. 2
 Emphyteuticus pupilli ager. t. 1. p. 326
 Emphyteuticarij possessores à viarum munitione non immunes. t. 5. p. 340
 Emphyteutici fundi quomodo releuandi. tom. 5. p. 137
 Emphyteuticorum fundorum grauior pensio erat. t. 4. p. 81. c. 1
 Emprio quid sit. t. 1. p. 240
 Emprio minoris scientiam non obligat. tom. 1. p. 364. c. 2
 Encantarij libri censuales. t. 5. p. 123. c. 1
 Encantariorum forma seu catastro. t. 4. p. 114. c. 1
 Encantum factum quo decocti murtis & triticonchilij ardore paginae signabantur. t. 3. p. 162. c. 2
 Encantaria pro libris censualibus ciuitatum & prouinciarum. t. 4. p. 9. c. 2
 Encantum erat expressio litterarum quae fiebat per aduersionem & cestum. t. 4. p. 189. c. 2
 Encantum Scripturae genus duplex. t. 2. p. 240
 Encantum Scripturae genus, quae fit in vitione vel pro signatura. t. 4. p. 113. c. 2
 Entechæ populi Romani. t. 1. p. 171. c. 2

Entheca est quidquid est conditum vltus alicuius caula. t. 5. p. 288
 Entheca curabatur à patrono pistrinorum. tom. 5. p. 157
Enterier les Lettres. t. 1. p. 101. c. 2
 Entolina. t. 1. p. 28. c. 1
 de Epholis vel epulis vel apolis pro sumptibus annuis. t. 6. p. 292. c. 1
 Ephesinus legislator est Theodosius Iunior, qui Concilij Ephesini Author fuit. t. 1. p. 385
 Epidaphne Antiochia dicta vel ad aliatum Antiochiarum discrimen. t. 5. p. 331. c. 2
 de Epimetro & Diametro, *le deschet & decale.* t. 5. p. 174
 Epimetrum quod inter susceptionem & rogationem contingere solet, *la decale.* t. 3. p. 388. c. 2. & t. 4. p. 549. & 557
 de Epiphania. t. 5. p. 354. c. 2. & p. 355
 de Episcopali iudicio extrauagans. t. 6. p. 303
 Episcopalis interuentus. t. 1. p. 447. c. 2
 Episcopatus dicitur Sacerdotium. t. 6. p. 15
 Episcopi tam pauperes erant, vt nihil proprium haberent. t. 1. p. 61. c. 1
 Episcopi & Clerici canonica tributa soluebant. t. 6. p. 80. c. 2
 Episcopi Ecclesiæ Catholicae Sacerdotes dicti. t. 6. p. 15
 Episcopi de religione indicant, sed forum legibus non habent. t. 6. p. 298. c. 1
 Episcopi Praefides, Praefites, Praefules, Antistites dicti. t. 6. p. 273. c. 1
 Episcopi ignoscere debent. t. 6. p. 67. c. 2
 Episcopi munus est docere non desidem & resupinâ ceruice titulum gerere. t. 3. p. 312. c. 1
 Episcopi de pecuniariis & priuatâ causa cognoscunt, si litigatores consentiant. t. 6. p. 298. c. 1
 Episcopi carceres visitare debent. t. 3. p. 41. c. 1. 2
 de Episcopis & Clericis debitores publicos occultantibus. t. 3. p. 360. c. 1
 Episcopis nulla iudicandi potestas. t. 1. p. 89. c. 1
 de Episcoporum Christianorum ordinatione. t. 4. p. 81
 de Episcopis & Clericis. t. 6. p. 15
 de Episcoporum ab vxoribus abstinentia. tom. 6. p. 89. c. 1. 2
 de Episcoporum accusationibus. t. 5. p. 27. c. 1
 Episcopus Constantinopolitanus post Romanum. t. 5. p. 223
 Episcopus examinat causam de moribus. tom. 6. p. 298. c. 2
 Episcopus est primus Presbyter. tom. 1. p. 436. in not.
 Episcopus detrusus ab vrbe, quam infecit vitam agat centum millibus. t. 6. p. 309
 Episcopus, nec honore, nec legibus ad testimonium flagitur: nam persona dehonozatur & dignitas Sacerdotis excepta confunditur. t. 4. p. 327
 Epistolæ, epistolarij. t. 1. p. 28. c. 1
 Epitiron, habet totum numerum, & partem tertiam. t. 1. p. 232
 de Epulis per vota publica & conuinis. tom. 6. p. 284. c. 1
 Equi curatoritij, vel cursatoritij, vel cursuales, vel equi canonici. t. 4. p. 134. c. 2. & p. 138
 Equi militares. t. 2. p. 262
 Equi Palmatij, vnde dicti & Capadoces. t. 3. p. 411
 Equi Spadicæ, vulgò *bates.* t. 3. p. 412
 de Equis Palmatis, Hermogeniacis, Hispanis, Capadocibus. t. 5. p. 389. & 390
 de Equis Curulibus. t. 5. p. 387
 Equites diuidebantur in alas & cuneos. tom. 2. p. 269

Index Rerum

Equivalent, iustitialis collatio. t.5.p.7.c.1
 Equorum usus concessus, aut denegatus. tom.3. p.223
 Equorum usus olim non erat in Urbibus. tom.5. p.420.c.2
 de Equorum Cappadocum nobilitate. t.4.p.585
 de Equorum oblatione. t.2.p.447
 Equos probare. t.2.p.228
 Erepti beneficium seu momenti tribuitur. tom.1. p.419.c.2
 Ergastiotani sunt operarii cuiusque artis, vulgè *Ergastiotani*. t.5.p.271
 qui super Ergasteria publica domos extruxerunt eas occidere debent. t.5.p.285
 Ergasteria sunt tabernæ mercimoniis deputata. t.5.p.315
 de Ergasteriis fuscis. t.5.p.186.c.2
 Ergastula liberorum vel serutorum. t.2.p.382.c.1
 de Ergastione militaris annonæ. t.2.p.298
 Ergastio militaris annonæ. t.2.p.261
 Errores competenti iudicio non præiudicant. t.1. p.145
 Etudita ars in Agrimenfibus. t.1.p.208.c.1
 Etiam, particula extensiva vel non. t.3.p.94.c.1
 Euectiones, copia data Episcopis ad Concilium Seleucenum vocatis. t.3.p.525.c.1
 Euectiones sunt diplomata & licentia euehendi, & earum euectiones inspicere, *les billetes*. tom.2. p.515. in not.
 de Eugenio tyranno occiso. t.5.p.412
 Eunomiani extorres è ciuitatibus pellendi, qui Deum semper similem negabant. tom.6.p.150. & 151
 Eunomianis reddita facultas testandi, & hæredes scribendi. t.6.p.140
 de Eunomianis an spadones vocandi, quod scititæ pietatis studio se castrarent vel hispadones, aut hispadones, quia pedibus salsum versus baptizabant. t.6.p.134. & p.135
 de Eunomianorum perfidia. t.6.p.120.c.2
 Eunomij libri tanquam magici cremati. tom.6. p.152.c.2
 Eunuchi sapè familiares Principum. t.3.p.7.c.2
 Eunuchus pro cubiculario. t.3.p.460.c.2
 Euocari & euocare qui possunt. t.1.p.59.c.1
 Euocari è longinquo exhiberi extra forum suum ordinari. t.1.p.58.c.1
 Euocatoria securitas. t.2.p.128.c.1
 Euocatio causarum & personarum è foro ordinario ad Principem. t.1.p.58
 de Euresio. t.6.p.147.c.1
 de Euthalio Lydiæ Præfide, qui in vno marsupio aureos nummos condiderat, & in altero aureos. t.4.p.567
 Eutropij pœna. t.2.p.312
 Eutropij factio. t.3.p.104.c.1
 Eutropius Eunuchus venit in vacuum post Rufinum sub Arcadio, & de eius vitis. t.5.p.105. c.12
 de Eutropio Præfide Prætorio. t.6.p.120.c.1
 Exactio reliquorum suspendatur donec admoniti ordinarij Iudices nominarios breues absque vlla conscriptos fraude transmittant. t.4.p.196
 Exactio Annonarum & tributorum. t.4.p.4
 Exactiones calamitosa in mercibus. t.5.p.70.c.2
 de Exactionibus. t.4.p.65
 de Exactoribus tributorum seucrioribus. tom.4. p.69.c.2
 de Exactionibus consuetis & de officialibus exactionum. t.4.p.79. & 80
 de Exactorum ordinatione, concussione & super exactione, eorum pœna & forma exigendi. t.4.p.81

Exactionationis pœna. t.2.p.269
 Excator, id est, executor vel exactor. t.5.p.129
 Exaquatō cenfuum extra ordinem fiebat per aquatoribus vel inspectores. t.5.p.113
 Examen professorum. t.2.p.114.c.2
 Exagium, exagia pro examine trutinæ. t.5.p.175
 Exceptor publicus in actis conficiendis requiritur. t.4.p.488
 Exceptores falsi procuratoris reddit iudicium retro nullum. t.1.p.148.c.2
 Exceptores sunt, qui acta & gesta publica officij excipiebant. t.1.p.460
 Exceptiones seu præscriptiones contra mandatum. t.1.p.148.c.2
 Exceptores qui acta excipiebant & iurgantibus acta restituebant. t.1.p.41.c.1
 de Exceptoribus. t.2.p.457
 Exceptores Scriptorum. t.2.p.161.c.2
 de Excusationibus artificum. t.5.p.49
 Executio celeris. t.1.p.458
 de Excusatione iniusta. t.2.p.62
 Exculpendi vox exactionibus propria. tom.4. p.75.c.1
 Excusatio à nominatione. t.2.p.61
 Executores dicuntur intercessores. t.1.p.225
 Executio rescripti vel rei iudicata. tom.1.p.18. & 19
 in Exequiis ostentatio esse non debet. tom.5.p.144. in l.5
 Executio militaris priuatorum negotiis non tribuenda. t.1.p.55
 ab Executione appellare licet, si executor sententiæ modum excedat. t.4.p.311
 Executores dicuntur intercessores, executio est intercessio. t.2.p.188.c.1
 in Executionem iudicata ducantur, si reparata tempora differuntur. t.4.p.284
 Executor differt ab arbitro. t.1.p.350.c.2
 Excuriationis pœna contra falsos monetarios. t.5. p.170.c.2
 Exedra separata & singula singulis professoribus deputantur. t.5.p.327.c.2
 Exedra pro loco vbi Philosophi disputantes sedebant. t.5.p.326.c.1.2
 Exempla potiorum inferioribus pro lege sunt. t.2. p.561.c.1
 Exemplum relationis vel consultationis litigatoribus à Iudice edebatur vna cum refutatorijs. t.4. p.213
 Exercitium militare. t.2.p.265
 Exhibere seruum. t.1.p.260
 Exilij tempore expleto nihil reus vltra sufferre debet. t.3.p.321
 Exorcistæ sunt Catechumenorum magistri. tom.2. p.57.c.2
 Expeditionalis annonæ alternatio & Portus fessera. t.2.p.303.c.1
 Expenfarum modus in Prætoris. t.2.p.66
 Expeditio militaris. t.2.p.283
 Expensæ officiorum natalitiorum, nuptialium. t.5. p.382. in not.
 Expensio à susceptoribus. t.5.p.110
 de Expensis litis. t.1.p.397
 de Expensis ludorum. t.5.p.381
 Explicare quid sit. t.1.p.221.c.2
 Exponere infantem tam nefarium est, quam necare. t.1.p.446.c.2
 de Expositis infantibus, liberis & seruis & sanguinolentis, qui voluntate misericordiæ amica colliguntur. t.1.p.445
 de Expositis liberis. t.1.p.258. & t.3.p.84
 Expuncti ad tempus. t.2.p.137.c.2
 Expunctus,

& Verborum.

Expunctus, distinctus & militia solutus. tom.2. p.585.c.1
 Extorris, Exfors. t.6.p.60. in not.
 Extraordinariis oneribus occupari Curiales non patimur, ne publica vacillet utilitas. tom.4. p.82
 de Extraordinariis siue fordidis muneribus. tom.4. p.109.c.2
 de Extraordinario munere & indictione. t.4.p.60
 Ex-Vicarij Prætorum insignibus splenduerunt. t.2. p.49. & 50

F

Fabrica calcarientium, fabricentium argentationum. t.4.p.377
 Fabricenses milites. t.2.p.263
 de Fabricentibus. t.3.p.524
 Fabri hostiensis. t.5.p.188.c.2
 Faciendi verbo quid corporale intelligitur. tom.1. p.126
 Facies, quæ ad similitudinem pulchritudinis celestis figurata est, non maculetur. tom.3. p.293. in l.2
 de Factionibus & factionum ducibus. tom.3.p.87. & 93. & 96.c.1
 Factio autigatum equorum. t.5.p.391
 Factio est plurius consensus in prauum, atque in Reipubl. necem coniuratio. t.2.p.272
 Factionarij & factiones circenses. t.1.p.45.c.1
 Factionarij qui prærant factionibus agitatorum. t.5.p.389.c.1
 Factionum mater indignatio. t.3.p.101.c.2
 Falcidia pro legitima. t.6.p.244. in not.
 Fallaciter inculcare, qui rem Iudici non probat. t.3.p.263.c.1
 de Falsa moneta. t.3.p.167
 Falsa fusione formare nummum. t.3.p.173
 Falsa monetæ pœna varia, pro qualitate & conditione. t.3.p.169. & 170
 Falsarius nihil agit, quam vt similitudinem veritatis imitetur. t.1.p.211. & t.3.p.157
 Falsarius capitali supplicio, vel deportatione puniatur. t.3.p.159
 Falsarij imitatores. t.3.p.162.c.1
 Falsi accusatio in interdico, vnde vi. t.1.p.408
 Falsi quæstio argumentis, testibus, scripturarum collatione, & alijs vestigijs veritatis indagatur. t.3.p.159
 de Falsi criminis vsu in Gallia. t.3.p.164
 de Falsi præscriptione. t.3.p.161.c.1
 de Falsis ad legem Corneliam. t.3.p.157
 in Falsi crimine quomodo Iudex agere debet. t.3. p.160.c.1
 de Falso inquisitio & argumenta. t.3.p.160
 de Falso agi potest ciuilitè vel criminaliter. tom.3. p.157. & 163
 Famam captare licet industriæ nouis molitionibus. t.5.p.298.c.1
 Familias suas in militiam ducere à Principibus concedebatur, & de familia appellatione. t.2. p.274. & 275
 Familiæ sunt liberi & vxores. t.2.p.431
 de Famosis libellis. t.3.p.237
 Fanatici qui vi numinis interiori agitari se fingebant. t.3.p.120
 Falces publici sunt libri publici, censuales, & ciuitatum Prouinciarumque encautari, quibus capitacionis modus insertus erat, *les Roolles de Taille*. t.2.p.378.c.1
 Falces & funalia in nuptiis & in funeribus. t.3. p.146.c.1

Falces tribuebantur Consularibus, Præsidibus vexilla. t.3.p.206.c.2
 de Falcibus Consularibus repetitis. t.2.p.76.c.1
 Fata causarum non facta. t.1.p.25. c.2.53. in not.
 Fatigati morbo. t.1.p.58. & 59
 Febribus interuallatis medebatur leni carmine, sed damnati, qui remedia collo annexa gestabant. t.3.p.117.c.2
 Felix Comes sacratum largitionum. t.3.p.333
 Feralis pestis, ferale officium. t.3.p.121
 de Ferarum venatione & generibus. t.5.p.391
 de Feretro Sancti Romani, *la Fierie de S. Romain*. t.3.p.309.c.2
 Feriarum Forensium numerus. tom.1. p.121. in l. omnes.
 Feriæ diuinae quæ Dei cultui dedicatae sunt. tom.5. p.91.c.1
 Feriæ diuinae & humanae. t.1.p.117. in Parat.
 Feriæ quæ æstiuæ & autumnales. t.1.p.122.c.2
 Ferari dies coarctati. t.1.p.122.c.1.2
 Ferro ligati coloni fugitiui. t.1.p.455
 Festi dies celebrandi. t.6.p.237
 Festinata solutio iurum est. t.4.p.26.c.2
 de Festis diebus obseruandis. t.3.p.256.c.1
 Festum luminum. t.5.p.354.c.2
 de Fide Catholica. t.6.p.1
 de Fide scripturæ experiri, est ciuilitè experiri. t.3.p.263
 de Fide Christianâ retinendâ. t.6.p.235
 Fidelis inspectio. t.1.p.208.c.2
 Fides est firmitas contractus & stabilitas. tom.1. p.241
 Fides maior publici contractus, seu subhastacionis esse debet quam, priuati contractus. tom.5. p.99
 Fides nulla habendæ famosis libellis, & supplicio afficiendi Authores. t.2.p.138.c.1
 Fideicommissi actio non exigit ambages. tom.1. p.104.c.2
 de Fideiusforibus dotium. t.1.p.308
 Fideiusforibus dotium, cur non dentur. tom.1. p.83.c.2
 Fideiusforis dandi necessitas remittitur propter dignitatem. t.3.p.410
 Fideles in Apostasiam prolapsi à Cathecumenis lapsi distinguuntur, alij perditii, alij errantes. t.6.p.209.c.2
 Fiduciam nulli liceat docere, emere, vendere, muticæ artis studio liceat habere mancipia. tom.5. p.371.372
 Fiducia quid & quotuplex. t.1.p.253.c.1
 Fiducia contracta res mancipabatur creditori, & dominus fiebat & de eâ re plura. t.1.p.253
 Fiducia & commissoria differunt. t.1.p.236
 Fiduciarus tutor & hæres. t.1.p.254.c.1
 Fiduciæ iudicium. t.1.p.254.c.2
 Fiducia contracta & non contracta differentia sublata. t.1.p.426.c.2
 Figere constitutiones. t.1.p.5
 Figuratum æs quod in monetam cufum est, Principum vultibus & figurâ insignitum. tom.4. p.160.c.1
 de Filiabus prætorum. t.2.p.54.c.2
 Filij Archiatrorum immunes sunt ab omnibus muneribus publicis & vxores, nec hospites recipere coguntur. t.5.p.25
 Filij à parentibus non diuidendi, nec effectus diuellendi. t.1.p.458.c.2
 Filij sequuntur conditionem matris. t.1.p.365
 si Filiofamilias delata esset hæreditas iussu patris eam cernere debebat. t.1.p.333.c.1
 Filij veteratorum. t.2.p.259
 Filij

Index Rerum

Filij Sacerdotum ad Sacerdotium non cogendi, t.4.p.498
 Filius ex consuetudine quadam matris nobilitatem sequi potest. t.4.p.393.c.2
 de Filiis naturalibus. t.1.p.350
 Filius Senatoris vel ex Senatore natus. tom.2. p.9.c.2
 de Filio Regis antequam pater regno potiretur nato. t.2.p.9.c.2
 de Filiis Senatorum ante Senatoriam dignitatem editis, ut honoribus paternis fruantur, non autem oneribus subiiciantur. t.2.p.9
 de Filiis militarium apparitorum & veteranorum. t.2.p.440
 de Filiis in bonis matris emancipat successione præ auctore emancipatore. t.1.p.426
 Fimi actio. t.1.p.85.c.1.2
Fimpori, quid sit. t.1.p.107.c.1
 Finem Principis scrutari vel quærere. t.6.p.264.c.1
 Finalis controuersia & præscriptio. t.1.p.131.c.1. & p.201
 Finitium regundorum actionis præscriptio. tom.1. p.386.c.2
 Finitis congruus. t.1.p.208.c.1
 Finitium controuersia quinque pedum de maiore spatio est de loco & proprietate. t.1.p.204.c.2
 Finitium regundorum modus. t.1.p.201
 Finitium causa modica, minimi momenti. tom.1. p.85.c.1
 de Firmo tyranno. t.2.p.582.c.2
 Fiscales causæ præscriptione viginti annorum finiuntur. t.1.p.388
 Fiscus conductor, non rectè tutor creatur. tom.1. p.324.c.1
 Fiscus actiones intra annum terminentur. tom.3. p.380
 Fiscus potior causa, ubi non est locus conditioni in pari causa turpitudinis. t.3.p.350.c.2
 Fiscus tutela non potior quam priuatorum causa est. t.5.p.473.in l.2
 de Fiscis debitoribus. t.3.p.475
 in Fiscali calculo, & fiscalibus debitis appellatio non admittitur. t.4.p.300.& 306
 Fiscales actiones quomodo terminandæ in prima vel in secunda instantia. t.3.p.390
 Fiscales causæ sub rationali aguntur. tom.1. p.80. in not.
 Fiscalis calumnia est indagatio vel actio fisci nomine. t.3.p.484. in not.
 Fiscalis arca opponitur largitionibus titulis. t.4. p.560
 de Fiscalium appellationum temporibus. tom.4. p.175
 Fiscalium actionum non institutarum suo tempore tabulas cremari iubent Imperatores. tom.3. p.379
 Fiscalium causarum dilaciones. t.1.p.115
 Fiscus debitorum cedere non possunt. t.1.p.402
 de Fisco. t.1.p.336.c.1
 de Fisco vendente iure creditoris. t.3.p.481
 Fisco præferuntur coniuges in successione mutua. t.1.p.433
 ad Fiscum pertinenter causas rationales decimat. t.1.p.113.c.2
 Fiscus est anomalus hæres. t.3.p.455.c.1
 Fiscus remitti à dominis non potest ad colonos salus regressu contra colonos, qui compulsionis sollicitudo dicitur. t.4.p.25
 Fiscus vincitur à pupillo, qui prior tempore est. t.1.p.323
 Fiscus excluditur præscriptione quinquennij, si possessor sine inquietudine vixerit pro bonis vacantibus vel caducis. t.1.p.387.& 388.c.2
 Fiscus vitur iure minorum, sed quod minor aetas non præstat Principis rescriptum, præstare non potest. t.3.p.481
 Flagella, id est, quadrigæ. t.2.p.200.c.1
 Flagitia assessorum, domesticorum Cancellariorum. t.1.p.70
 Flamines singulorum municipiorum erant Sacerdotes Prouinciæ. t.4.p.365.c.1
 Flaturarum maioriam pecuniam separato argento ab ære purgabant, vulgò *Fondeurs*. tom.3. p.176
 Flauiales Prætores. t.2.p.39.c.1
 Flavianus Proconsul Asia Magistratu à Theodosio Magno depositus, quod Decuriones verberibus affecisset, & penam euitauit confensu nauigio. t.4.p.550
 Flexabula sunt illecebræ. t.3.p.207
 de Florentia Vrbe. t.5.p.13
 Fecunditatis priuilegium. t.3.p.336.c.2
 Fœderati sunt hunni & arlani. t.3.p.387.c.2
 Fœmina non habet petitionem ad Carbonianum edictum. t.1.p.333.c.1
 Fœmina pro aliis non possunt agere, nec interuenire, sed pro se. t.1.p.149.& 150
 Fœminæ minores sine consensu mariti res suas alienare non possunt etiam iure Gallico, ibi etiam sine restitutione. t.1.p.244.in l.3.c.2.& p.245
 Fœminæ ab accusationibus remotæ. tom.3 p.5. in l.3
 Fœminarum tutela legitima consanguineo patruo deferenda. t.1.p.317
 Fœminarum tutela legitima. t.1.p.317.c.1
 Fœminarum verecundia. t.1.p.57.c.1
 de Fœminis psaltriis prohibendis. t.5.p.372
 Fœnus pro pecunia fœnerata. t.1.p.212.in not.
 Fœneratores ad iustitiam collationem tenentur. t.5.p.18
 Fœneratores sunt, qui studentes fœnori crescentis, in dies singulos pecunia latantur. t.5.p.18
 Fœneratores quadrupli, fures dupli, peiores ciues, quam fures. t.1.p.236.c.2
 Fœnei fundi sunt stiles & afantici. t.5.p.136
 de Follibus & libris argenti. t.2.p.36.c.1
 Follis pro libra argenti. t.4.p.298
 Follis significationes variaz. t.5.p.264.c.1
 Follis Senatorius. t.2.p.7
 Follium æstimatio. t.5.p.172.c.2
Des forsaures & confiscations. t.3.p.325
 Fori præscriptio. t.1.p.11.& t.5.p.69.c.1
 Fori præscriptionem quis modo allegare potest, modo non. t.4.p.497.c.2
 Fori Romani dignitas. t.1.p.91.c.2
 Forma monetæ, est in circulo solidi exteriori in vultu Principis. t.3.p.168
 Forma cessionis. t.1.p.404
 Formæ & meatus aqueductuum. t.1.p.328
 Forma iuris, edicti, constitutionum, rescripti, Senatorum. t.1.p.390
 Forma Iurisdictionis, *Reglement de Iurisdiction*. t.1.p.390.c.2
 Formæ vocantur gradus certi in singulis Scriniis vel scholis. t.2.p.214
 Formentis est qui functioni formarum aqueductuum est obnoxius. t.5.p.329
 de Foro Episcopali & Ecclesiastico. t.6.p.373.11
 Forficula qui nouit circulum solidorum adradere, vulgò *Rougnours de mannoye*, & eorum poena. t.3.p.184
 Fortuna mediocrius pensanda est. t.1.p.326
 Fortunæ verbum pro stata & conditione. t.4.p.502. in not.
 Forum

& Verborum.

Forum Senatorium. t.1.p.91
 Forum & fori præscriptio. t.2.p.184
 Forum Clericorum apud Episcopos. t.6.p.81.c.1
 Forum Senatorium in ciuilibus causis. t.1.p.79
 Forum militare in milites. tom.1. p.77. & tom.2. p.269
 Forum proprium est ordinarij cuiusque Iudicis. t.1.p.82.c.2
 Fustarii sunt Clerici operarij qui tumulum parabant. t.5.p.5.c.2
 Fossata in militibus. t.5.p.257
 de Fossatis *des tranchées*. t.2.p.395.c.2
 Franci milites. t.2.p.252
 de Francorum nuptiis. t.1.p.308.c.2
 Francorum origo. t.5.p.417.c.1
 Frangere est mollire vel deicere. t.5.p.64
 Frater sororem, nec sororem uxoris in coniugem accipere debet. t.1.p.279.c.2
 Fratres querelam inofficiosi contra testamentum, in quo seruus necessarius hæres est institutus mouere possunt. t.1.p.177.c.2
 Fratres hostilis hasta non diuidit, & ne fratres diuidantur. t.1.p.200.c.1
 Fraudes maculosæ fisco coërcendæ. t.3.p.387
 in Fraudem Prætoræ patrimonium transferebant. t.2.p.19
 de Fredianis qui professoribus gentilitis destinati erant. t.5.p.190.& t.6.p.292.c.2
 Frontinus sub Traiano vivebat, qui de aqueductibus librum scripsit. t.1.p.331.c.1
 Frequentare est iterare. t.1.p.169.in not.
 Frontes litteratæ. t.3.p.295
 de Frumento Carthaginensi. t.5.p.265
 de Frumento Alexandrino. t.5.p.267
 de Frumento Urbis Constantinopolitana. t.5.p.233
 Frumentaria emptio. t.5.p.233
 de Frumentario mensore & custode. tom.4. pagina 109
 de Fructibus & litis expensis. t.1.p.397
 qui Fructus capit ad soluenda tributa cogitur. t.4. p.55
 Fructus aridi vt faba, scenum. t.1.p.231. in not.
 Fruges humidæ, id est vinum, & oleum, arentes vero sunt messes, vt frumentum hordeum. t.1. p.230.in fine.
 de Frugum sterilitate. t.4.p.104.c.2
 Frustrationes. t.1.p.104.c.1. & p.107.c.1
 Fugax, seruus fugitiuus. t.1.p.85.c.1
 de fugitiuis colonis. t.1.p.450
 Fugitiuus seruus Barbarus vel Prouincialis idem est. t.1.p.260.c.1
 Fulgurales libri. t.6.p.259.c.1
 Fulmina degustata opera publica. tom.6. p.259. c.1
 Fulmenta, id est, columnæ. t.5.p.296
 Fundi Magistratibus, id est, perfundi. tom.2. p.44.c.2
 Functio militaris. t.2.p.258
 Functiones terrenæ, siue animales. t.4.p.157.c.2
 Functiones Senatoriæ. t.2.p.6
 Functiones annonariæ. t.4.p.5
 Fundi patrimoniales, Emphyteuticarij ab extraordinariis muneribus immunes. t.4.p.111
 Fundi perpetui iuris. t.5.p.414.c.2
 Fumo petiit Tullius familiaris Alexandri. tom.3. p.7.c.1
 Fundi steriles cum fertilibus compensentur. tom.5. p.131
 de Fundis Emphyteuticis patrimonialibus rei priuatæ perpetuariis Reipublicæ, templorum. t.5. p.397.& 398
 qui Fundos patrimoniales retinent pro his conue-

niendi sunt ad vniuersorum munerum functiones. t.4.p.144
 Furor est insania de iis quæ cur fiant ratio nulla est. t.6.p.261.in not.
 Futuina compendia, *le tour du baston*. t.1. p.363. in not.
 Futuina res venditæ vindicantur, non refuso pretio. t.1.p.243.c.2
 Fusio est illatio publica, pro indictione vsurparat. t.4.p.200.c.1
 Fustium admonitio lenior est flagellatione vel virgenda. t.2.p.512.c.1

G

Gaina factio & coniuratio. tom.3. pag.104. c.1
 de Gallis plura. t.2.p.289
 de Galliar querelatione & amore pro litteris. tom.5. p.40.c.1
 Gallia vsus in tributis. t.4.p.36.& 37
 Gallia dat robur militibus. t.2.p.218.c.2
 Galliarum appellatio quomodo vsurpata. tom.6. p.282.c.2
 Galli & Franci natandi periti. t.2.p.288.c.2
 per Gallias nulli hæretici. t.6.p.106
 Gallica pallia fibulata sunt ornamenta Professorum. t.5.p.44
 de Gamaliele Patriarcha Iudæorum. t.6. p.239. in l.22.& p.240
 Geminata conuentio eluit vitium. t.1.p.132.c.2
 Geminus pro genuinus. t.2.p.157.c.1
 per Genium Principis iurare Christiani nolebant. t.1.p.135.c.2
 Gentilium nuptia. t.1.p.306
 de Geometris. t.5.p.53.c.1
 Gestatores qui offilla & versatiles machinas ferebant solemnè pompa in honorem Deorum. t.6.p.292.c.2
 Gildonis factio & coniuratio, & de eo. t.3.p.103. c.2.& 344
 de Gildonis bonorum occupatoribus. t.3.p.347
 de Gildonis tyranni satellitum poenâ. t.5.p.318
 Gladiatorum voluntarij qui se auctorabant ad gladium, vel ludum, vel damnatij, qui gladio consumendi erant. t.5.p.396
 Gladiatorum cerramen aboluitur in Christiana religione & ludus. t.5.p.396.& 397
 de Gladiatoribus. t.5.p.395
 qui Gladij ius habet, non illico ius confiscandi habet. t.3.p.324
 Gladij poena contra desertores. t.2.p.270
 Gladij ius & potestas. t.3.p.324.c.1
 de Glebali collatione. t.1.p.31
 Glebali pensio est quam Senatores in auro glebæ possessionum suarum nomine præstabant. tom.4. p.198.c.1.2
 Glebæ Senatoriæ præstatio. t.2.p.7
 Gradus popularium. t.5.p.241.c.1
 Gradus militia. t.2.p.265
 Gradus inferior meritum superioris agnoscat. t.4. p.103
 Gradilis panis de gradibus de pistrino distribuendus. t.5.p.241
 Gradilis panis incapaces. t.5.p.246.c.1
 in Gradu quis præferatur. t.2.p.297
 Granaria sublimata pro frumento. tom.5.p.289. c.2
 Grassatores nocturni. t.3.p.86
 Gratia diuina pro Sacramentis. t.5.p.362.c.1
 de Gratiano Imperatore plura, & eius laude. t.5. p.40.& 41

Index Rerum

de Grege Dominico, vulgò *haras*. t.3.p.410
Gynæciarij vestes texebant in vsu Principis. tom.3.
p.504

H

de **H**abitu quo vti oportet intra Urbem. tom.5.
p.207
Habitus ciuilibus vel pacis vel pacificator habitus.
t.5.p.209
Harioli qui aris inhalantes mimen de nidore concipiebant. t.5.p.120
contra Haruspices accusator non delator est, sed dignus premio. t.3.p.114
Haruspicina vsus innoxius permissus. t.3.p.128
de Haruspicina vsu Romæ circa fulgurum interpretationem Constantini constitutio, & an ei fauerit. t.6.p.257
Haruspices, vide aruspices. t.3.p.114
Haruspices qui sacrificiis factis ex harugarum inspectione, id est, hostiarum & extorum de futuris iudicium faciebant. t.3.p.115.c.1
de Hastæ fide & iure. t.3.p.480
Hastæ pro oculis vel pro Imperio. t.2.p.306.c.2
Hænotica dicta sunt edicta. t.6.p.157.c.1
Hæredes Archiatrorum priuilegijs vtuntur. tom.5.
p.43
Hæreditas non adita non transit ad hæredes. tom.1.
p.423
Hæredibus patronorum liberti reuerentiam præstare debent. t.1.p.376
de Hæreditatis petitione. t.1.p.189
Hæredum pacta super hæreditate, & transactiones seruari debent. t.1.p.132
Hæres malæ fidei emptoris in vitium succedit, non qui ab hærede emit, nisi vt re careat. tom.2.
p.636.c.2
Hæresis est humana præsumptio vel errorem suum treri pernicacit animositate. t.6.p.145.c.2
Hæreses non eadem pœnarum pertica damnantur. t.6.p.113.c.2
Hæresis naualis est conditio naualis. t.5.p.99
Hæreticis Manichæis nihil ex moribus, nihil ex legibus sit commune. t.6.p.204.c.1
de Hæreticorum varijs generibus. tom.6. p.187.
in l.67
Hæreticorum Ecclesiæ abreptæ ab orthodoxis, reddendæ Catholicis. t.6.p.187
Hæreticorum vocabulo continentur, qui vel leui argumento à iudicio Catholicæ religionis, & tramite detecti fuerint deuiare. t.6.p.145.c.1
Hæretici non metu cœlestis subsidij potius, quam terreni commodi auiditate vnitatem Catholicam præoptant. t.6.p.163.c.1
Hæreticorum conuersio fera nunquam est ad euitandas pœnas propositas. t.6.p.163
in Hæreticos grauis constitutio Gratiani. t.6.p.115
Hæretici nihil publicè vel priuatum quod Catholicæ sanctitati officere possit, audere debent. t.6.p.126
Hæreticis bona paterna adempta, nisi ad Catholicam fidem redirent. t.6.p.110
de Hæreticis. t.6.p.104
Hæretici suos Clericos Sacerdotes vocabant. t.6.p.188. in not.
Hebdomada annorum. t.1.p.167.c.1
de Helena Constantini Magni filia. t.3.p.269.c.2
Heliopolitani vxores communes habebant. tom.1.
p.295
Helladius videns tot Episcopos hæreticos dicebat mundum esse diaboli, & Ecclesiam in lupanar esse conuersam, & laicum ab Arrianis venientem

recipi debere per pœnitentiam, non Clericum. t.6.p.147.c.2
de Helladio Grammatico. t.2.p.113.c.2
de Heracliani tyranni eiusque satellitum pœna. t.5.p.320. & t.6.p.179.180
Herba parietina vocatus est Traianus. t.5.p.306
de Hermogeniano Iurifconsulto. t.4.p.525
Hierci sacra celebrabant, Didascali docendi munere funguntur. t.6.p.241.c.2
de Hierceis, Archisynagogis & patribus Synagogarum. t.6.p.222. in l.4
Hierophantæ, qui sacra docebant & aperiebant apud Ægyptios & Phœnicæ. t.6.p.279.c.1
de Hilario Diacono Romano, cur Deucalion dictus. t.6.p.147.c.2
de Hippocomis. t.2.p.557
Hippocratis iuramentum obsoleuit apud medicos operam quibuscumque ægotis exhibituros. t.5.p.37
Hierarchia est cui pacis publicæ tuendæ causa commissa est, & de Hierarchis fusè, Gallicè, *Preuiss des Mareschaux*. t.3.p.394.c.1. & t.4.p.389
Hispali morabatur Vicariatus Hispaniarum. tom.1.
p.268.c.2
de Hispanis equis. t.5.p.389
Hispanis adimitur priuilegium immunitatis à globali collatione. t.2.p.22
Hispania fuere sub Præfecto Galliarum. t.2.p.22
de Hispaniarum Præfectis. t.6.p.281
Hispania dotes. t.5.p.61.c.1
Hisperius filius Aufonij. t.5.p.364. in not.
Holouera, Holobera, Holophora. t.3.p.523
Homagium potest exigi ab vno è consortibus. t.1.p.107.c.1
de Homeritis ad fidem Christianam vocandis & de eorum moribus. t.4.p.583.c.1
Homicida voluntarius ad altare confugiens, non sine consulto Sacerdotis à persecutore abstrahatur secundum vsum Gallie, Germaniæ, Hispaniæ. t.3.p.372
Homicida conuictus non appellat. tom.4. p.298.
in l.7
Homicidium dat causam repudio. t.1.p.302
de Homicidij pœnis. t.3.p.297.c.1
Homines pro tyronibus. t.2.p.257
Hominum quatuor genera in Prouincijs & Urbibus, Curiales ciues principales possessores. tom.5.
p.386. in not.
Homologi coloni in vicis. t.4.p.179.c.1
Honestioribus fides habenda. t.2.p.318
Honorabiles sunt honoribus functi. t.2.p.108
de Honorarijs Codicillis. t.2.p.114
Honor primus non est summus, sed qui primus per gradum defertur. t.2.p.170
Honorarij Principes. t.2.p.191
Honorarij non nudi, quibus absentibus sine cingulo insignia Illustris dignitatis mitteruntur. t.2.p.109
de Honorarij testimonialibus Decurionum. tom.4.
p.489
Honorati si in lite constituti tempore, quo aliorum causa ventilantur cum Iudice non resideant. t.1.p.53
Honorati Prouinciarum, non qui ex Curia corpore, sed qui administratione functi. t.1.p.53.c.1. & 54
Honorati qui honorarios & imaginarios tantum Codicillos siue administrationes consecuti erant. t.1.p.54.c.2
de Honoratis plura. t.1.p.54.c.1
de Honore mensæ Imperatoris, Honoribus

& Verborum.

Honoribus & oneribus vniuersis fungantur quos ratio municipalis exposcit, permanentibus dignitatum titulis quas eidem constat indultas. tom.4.
p.381
Honoribus venditis, ad gradus altiores venire, & & contra licitum coëmere. t.4.p.598
de Honoribus per suffragia non mercandis. tom.2.
p.114.117. & 118
Honorius Imperator Romæ, in sancti Petri adibus humatus. t.3.p.152
Honorius Imperator antiquitatis religiosus. t.5.p.114. in l.6
Honorarius Principatus. t.2.p.180.c.2
Honoris augmentum labore non ambitione ad quemque in scholis, & corporibus penne voluerunt Imperatores, neque debitum laboris premio locum ab alijs præuerti. t.2.p.156.c.2
qui Honoris incrementum adipisci capiunt præfunctos se esse muneribus actus ordinarij Iudicis debent approbare, & filij adiuuantur, si patres præmoriantur. t.4.p.403
Horrea Portuensis. t.5.p.262
Horrea sublimia apta conseruando frumento. t.5.p.289.c.2
Horrea publica. t.5.p.235
in Horreis publicis condita. t.4.p.102
Horis post Meridianis iura foræque fiebant. tom.1.
p.50.c.2
de Hospitalitate transeuntibus præbendâ. tom.2.
p.354
Hospitalitatis obseruatio est, vt nemo quidquam annona vel capiti nomine exigat à possessore. t.2.p.353
Hospitalia militaria non tribuenda medicis. tom.2.
p.264. & p.46.c.1
Hoste publico profcripto bona occultantur. tom.3.
p.447
ab Hospitibus scorta non petantur. tom.2. pagina 355.c.1
Hostilia lege actio furti siue mandato exerceri poterat. t.1.p.411.c.1
Hostilitas impedit præscriptionem triginta annorum. t.1.p.387.c.1
Hostis publicus. t.2.p.272
Hozanna contractum pro hoschihahna, id est, obsecro serua. t.2.p.423.c.2
de Huillo Patriarcha. t.6.p.216.c.2
Huiffier, Audiencier. t.1.p.41.c.1
Humanitatis ratione omnis preuocans audiri debet. t.3.p.311
Hydroparastata diuersi à Manichæis, qui aqua non vino utebantur. t.6.p.122.c.2
Hyeme ius dicebatur in Metropolitibus Prouinciæ, in Prouincijs astate. t.1.p.46.c.2
Humanitatis ad misericordiam nihil deferat, nisi quod auaritia referuauerit ad redemptionem. t.1.p.442.c.2
Hypatij Præfecti Prætorio elogium. tom.4. p.125. in not.
de Hyperocha seu de pluris valentia. tom.1. pagina 256.c.2
Hypsitarij supremicola. t.6.p.237.c.1
Hypogœum sub terra sepulchrum. t.3.p.150
de Hypomnemato grapho Alexandriæ, qui secundus erat inter principales. t.4.p.523

I

Ignobilis de corrupto homine. t.4.p.103.c.2
Ignorantia deceptæ non succurritur. tom.3. pagina 443.c.1
Ilice, id est, ire licet. t.2.p.150.c.2
Tom. P. I.

Illatio fiscalium tributorum. t.4.p.3
Illicitæ nuptiæ cum fratris vxore, & cum vxoris forore. t.1.p.298
Illorum causa & negotia quomodo tractentur. t.1.p.87. & 88.c.1
Illustres per se respondent Senatui, Curia per substitutos. t.4.p.517
Imagines Imperatorum diebus festis non erigendæ, excedens cultura superno numini referretur. t.5.p.346
Imagines pectore tenus, stacides dicebantur. t.5.p.346.c.1
de Imaginibus Imperialibus. tom.3. p.357. & t.3. p.345.c.1
Imitatores fallarij. t.3.p.162.c.1
Immattulationes. t.5.p.199
Immatura nuptiæ sunt secundæ, quas contrahit mulier ante annum luctus, duodecim mensium. t.1.p.282.c.1
Immunes qui à muneribus fordidis vt Ecclesiæ, Rhetores, Grammatici. t.4.p.127
Immunitas Medicis & Grammaticis concessa à muneribus personalibus. t.5.p.24
Immunitas ab hospitem inquietudine. tom.2.
p.128
Immunitas nulla concedenda. t.4.p.36
Immunitas & ius Italicum differunt. tom.5. pagina 221
Immunitas pupillorum viduarum à censu. tom.5.
p.120. in l.5
Immunitas pro humanitate. t.2.p.176
Immunitas nulli tribuenda à summis ad infimos sarcina decurrat ferendi oneris non leue solarium, sed in commune omnibus profuturum communi labore curetur. t.5.p.321
de Immunitate odonis, *le Maire*, Euionis maioris de Challos, *S. Mars*. t.4.p.7.c.1
de Immunitate Clericorum. t.6.p.22
de Immunitate concessa. t.4.p.96
de Immunitate officialium domesticorum Regiæ stirpis in Gallia liberorum. t.3.p.536
de Immunitate Ecclesiarum. t.3.p.359
de iis qui Immunitatem impetrandò à Principe, ei obrepunt. t.4.p.99
contra Immunitates à censu. t.5.p.121.c.2
Immunitates, seu indulgentiæ à munere Prætoræ. t.2.p.67.c.1
Immunitates tyronum. t.2.p.380.c.1
de Immanitatibus retractandis & excusationibus. t.2.p.420
Impedimenta militia. t.2.p.265
Impriso, id est, occupatio. t.1.p.194.c.1
Imperator totius orbis. t.6.p.9.c.2
Imperatorem mitissimi animi legibus præstare cæteris decet. t.3.p.193.c.1
Imperatores antecessores suos vocabant patres. t.1.p.384
Imperatores arma & armatos foris relinquunt, & diadema ponunt dum Ecclesias ingrediuntur. t.3.p.369.c.1
Imperatori si quis maledixerit, & de eorum obtræstoribus. t.3.p.42. & 44
Imperfectum testamentum non potest pro perfecto haberi. t.1.p.341
Imperfectum testamentum non valet tanquam Codicillus, nisi id expressum sit. t.1.p.149.c.1
Imperium merum nihil est aliud quam gladij potestas. t.5.p.324
Improbi vox propria in actione finium regundorum, & improba possessio. t.1.p.207.c.2
Impudentia ne vindicet quod concedere leges, & iura non possunt. t.1.p.131
M M m z Impuni

Index Rerum

Impunitatis spes magna peccandi illecebra. tom. 5. p. 232. in not. t. 3. p. 116
 de Incantamentis. t. 3. p. 116
 Incarcerati humaniter habeantur non crudeliter. t. 3. p. 41
 Incendium Constantinopolitanum eâ die qua Chrysofomus recedit. t. 6. p. 75. c. 2
 de Incensitis. t. 3. p. 531. c. 2
 Incessibus pro incensibus, id est, incensis. t. 2. p. 379. in not.
 de Incestis nuptiis vetitis, & eorum poenis. tom. 1. p. 294. & 297
 Incidere in titulum æneum. t. 5. p. 246. c. 1
 de Incolatus iure. t. 4. p. 481
 Incompetentiæ præscriptio vel exceptio. tom. 1. p. 107. c. 1
 de Incorporatione, ordine & forma. t. 3. p. 414
 de Incorporatione bonorum proscriptorum. t. 3. p. 330. & 332
 Incrementa pecuniæ. t. 5. p. 237. c. 2
 Incremendi & epimetri nomine susceptoribus aliquid datur. t. 4. p. 527. c. 1
 de Inquilinis. t. 1. p. 460. & 457. & 459
 Index in sententiis. t. 1. p. 394. c. 2
 Indeuota desidia pro mora in solutione tributorum. t. 1. p. 22. c. 2
 de Indictionum ratione in Oriente & Occidente. t. 4. p. 587. c. 2
 Indictio ad collationem faciendam. t. 4. p. 3
 Indictio nominatus calumniæ obnoxius non fit. t. 3. p. 240. c. 2
 Indictio est quidquid præter canonem indicitur. t. 4. p. 59
 de Indictionibus. t. 4. p. 58
 de Indictionibus Italicis. t. 4. p. 202. c. 2
 Indignatio factionum mater. t. 3. p. 101. c. 2
 Indignus est humanitate, qui post damnationem commisit in legem. t. 3. p. 281
 Indivisio escheatram impedit. t. 3. p. 470. c. 2
 Inducia moratoria. t. 1. p. 16
 Indulgentia crudelior esse videtur quam ipsa exactio, si ante transmittunt acerbissimos exactores. t. 3. p. 267
 Indulgentia quos liberat, notat. t. 3. p. 274
 Indulgentia est remearus, vulgò *rapel de banc*. t. 3. p. 281
 Indulgentia redditus est bonorum & dignitatis amissionum recuperatio. t. 3. p. 352
 Indulgentiæ paschales. t. 3. p. 271
 qui Indulgentiam Senatui dat, damnat Senatium. t. 3. p. 275
 de Indulgentiis criminum. t. 3. p. 266
 de Indulgentiis debitorum vel reliquorum. tom. 4. p. 191
 ob Indulgentias debitorum, aurum coronarium offerrebat. t. 4. p. 605. c. 1
 Industria hominis animosi improbam licitationem estimationis excipere non debent. tom. 5. p. 97. c. 2
 Infans est minor septennis. t. 1. p. 330. in not.
 pro Infante seruus stipulari potest. t. 2. p. 614. c. 2
 Infantes vel pueri militantes inter ultimos sternuntur. t. 2. p. 290
 Infanti remittitur cretio. t. 1. p. 331. c. 1
 de Infanticidio. t. 3. p. 84
 de Infantibus expositis. t. 1. p. 445. & 448
 de Infantibus recens natis. t. 3. p. 85
 de Infantis bonorum possessione. t. 2. p. 662
 Infetre actiones. t. 1. p. 88. in not.
 de Infirmandis iis quæ sub tyrannidis, aut barbaris gestis sunt, non actus voluntarij, vt manumissiones, mancipationes. t. 5. p. 403

Infulis ornatus Turbo. t. 3. p. 324. c. 1
 Ingenium ruris. t. 3. p. 333
 de Ingenuis qui tempore tyranni sequierunt. tom. 1. p. 443
 Ingenuitas non præscribitur, etiam sexaginta annis. t. 1. p. 444
 Ingenuitatem quæ à natura est, minor viginti quinque annis ignorare præsumitur, libertinus verò ante vigesimum. t. 1. p. 364. c. 2
 de Ingratis liberis. t. 2. p. 631
 de Ingratis liberis, & quod leuis offensâ sufficiat vt libertas reuocetur. t. 1. p. 375. & 376
 de Ingressu ad Iudices meridiano. tom. 1. p. 49. c. 1. 2
 Initiari notunt. t. 6. p. 101. c. 2
 Innocens creditur cui defuit accusator, cum non defuerit inimicus. t. 3. p. 242. c. 2
 Innocens quis erit, si accusasse sufficit. t. 3. p. 25
 Innocentiæ authoritas pro præsidio innocentiarum. t. 3. p. 254. in not.
 Innocentiam Senatorum obnoxia rumoribus, suscipio decolorare non debet. t. 3. p. 262. c. 2
 Innocentiæ vicinat festinata correctio. tom. 3. p. 282
 Inofficiosa actio quinquennio præscribitur. tom. 6. p. 205. in l. 3
 Inofficiosi querela datur matri. t. 1. p. 174
 Inofficiosi querela non datur vterinis fratribus, sed germanis. t. 1. p. 172
 Inofficiosi querela præscribitur quinquennio. t. 1. p. 180. in l. intra
 Inofficiosi querela non requirit denunciationum ambages, nec Prætoris auxilium. t. 1. p. 104. c. 2
 de Inofficiosis dotibus. t. 1. p. 186
 de Inofficiosis donationibus comparatis querelæ inofficiosi. t. 1. p. 184
 de Inofficiolo agi non potest agnitâ defuncti voluntate, & quomodo probetur. t. 1. p. 187. in l. si quis 7.
 de Inquilinis. t. 1. p. 450. 457. 459
 de Inquisitoribus datis à Præfecto Prætorio. tom. 6. p. 124. c. 2
 Inquisitio iudicis plena. t. 1. p. 169. c. 1
 Inquisitio præcedere debet impetrationem de bonis fisco delatis. t. 3. p. 438
 Inquisitores vagorum militum. t. 2. p. 268. & 411
 Infantia vox. t. 3. p. 48. c. 2
 Infantia verbum ad omnia sacrificia. tom. 6. p. 263. c. 1
 Inscribere nomina ædificiis. t. 5. p. 306. c. 2
 Inscriptio debet fieri ira sopita, & mentis tranquillitate recepta. t. 3. p. 9. & p. 12. & 19
 Inscriptio accusatoris rei Incarnationem præcedere debet. t. 3. p. 37
 de Inscriptioibus. t. 3. p. 2
 Insidiæ sunt eorum, qui calumniosè damni infecti sibi cauere postulant. t. 5. p. 313
 Insignia magistratuum. t. 2. p. 2
 Insinuare pro intimare, denunciare. tom. 1. p. 96. in not.
 Insinuatio requisita in donationibus liberorum & parentum. t. 2. p. 628
 de Insinuatione donationis ante nuptias. tom. 1. p. 271. c. 2
 de Insinuatione donationis, & vbi fieri debeat. t. 2. p. 613. c. 2 & 615. c. 1. 2
 Inspectio fidelis. t. 1. p. 202. c. 2
 Inspector idoneus reuocet, quæ male tradita aut improbè occupata. t. 5. p. 132. in l. 2
 Inspectores missi in Prouincias, vt deserta & squalida loca censibus & tributis eximerentur. t. 4. p. 20. c. 1. p. 41. c. 2

Inspecto

& Verborum.

Inspectores operum publicorum. t. 5. p. 280
 Instituta & institutiones maiorum. t. 1. p. 461
 Instituta apud Architectos, *les desseins, les plans*. t. 5. p. 54. c. 1
 Instructiones, id est acta, quæ recitantur in Iudicio. t. 3. p. 11
 Instructiones. t. 1. p. 28. c. 1
 pro Instrumento standum est pro petitore, vel possessore. t. 3. p. 159
 Instrumentum aratorum non pignorandum. t. 1. p. 215. c. 1
 de Integri restitutione, quid sit. t. 1. p. 159
 Intemperantia vina. t. 3. p. 55
 Intentio denotat perditionem, vindicationem, perfectionem omnem. t. 1. p. 207. c. 1
 Interagens, an opponatur commanenti, vulgò *en passant*. t. 2. p. 353. in not.
 Intercessio militaris est executio, & intercessores dicuntur executores. t. 2. p. 188. c. 1
 Intercessores pro executoribus. t. 1. p. 225. c. 2
 Interclusus ager. t. 1. p. 208. c. 1
 Interdicta non requirunt denunciationum ambages. t. 1. p. 104. c. 2
 Interdicti quorum bonorum definitio. tom. 1. p. 406. c. 1
 Interdicto quorum bonorum non tenentur debitores hæreditarij, sed corporum possessores. t. 1. p. 405. in not.
 Interdictum, vnde vi quid sit, & quibus comperat. t. 1. p. 407
 Interdictum recuperanda possessionis intra annum moueri debet. t. 1. p. 102. in not.
 Interdictum momentarium possessionis, vbi tractari debeat. t. 1. p. 84. & 85. c. 2
 Interficere negotium, virginitatem. tom. 1. p. 412. in not.
 Interlocutio Iudicis. t. 1. p. 413
 Internecini actio sine accusatio. t. 3. p. 114
 Internecini actio, & de testamento internecino. t. 3. p. 19. & 20
 Interuentia ad virgines sunt discursus, *Allée & venie portepaquets*. t. 3. p. 190. in not.
 Interpellare est turbare. t. 1. p. 417. in not.
 Interpellatio præscriptionis per conuentionem, vel per libellum conuentionis. t. 1. p. 386. c. 2
 Interpretatio fulgurum. t. 6. p. 260. c. 2
 Intertrimentum est detrimentum. t. 5. p. 90. c. 1
 de Interallo inter publica, & priuata ædificia. t. 1. p. 420
 de Interallo inter priuata, ædificia & horrea publica. t. 5. p. 312
 Interuenire est cognitotiam operam præstare, vbi reprehensus Cuiusius, nisi causa cognita. tom. 1. p. 150. c. 2
 Interuersorum fraudes quadruplo puniendæ, si fisco perniciosa. t. 3. p. 387
 Instabilitatis poena. t. 6. p. 203. c. 2
 Instigatorum militum bona. t. 2. p. 271
 Intimare Iudici est manifestare, non intimidare. t. 4. p. 277. in not.
 Intimare pro insinuare. t. 1. p. 96. in not.
 Intribuere, id est, conferte ad opera publica. tom. 5. p. 284
 Introductio in secretarium, inductio, ingressus. t. 1. p. 41. c. 2
 Introductio causarum. t. 2. p. 188. c. 2
 Introductio causarum. t. 1. p. 202. c. 1
 Inuasio est bonorum immobilium. t. 2. p. 168. c. 2
 Inuasionis causæ. t. 1. p. 202. c. 1
 Inuasores rei alienæ. t. 1. p. 410. c. 1. & 413. c. 2
 de Inuasoribus agrorum. t. 1. p. 203
 Inuentarium bonorum proscriptorum, quomodo

fieri debeat. t. 3. p. 333
 Inuentarium debet confici à tutoribus, & de eius forma. t. 1. p. 326. & 327
 Inuidia eminentis fortunæ comes. t. 3. p. 104. c. 2
 Inuitæ Virgines quæ Viros habere desierunt. tom. 3. p. 198
 Inuitæ nuptiæ. t. 1. p. 293. c. 2
 Inuitare est pudicitiam Virginis attentare. tom. 3. p. 198
 Inuites qui. t. 2. p. 138. c. 2
 Inofficiosi querela ex oratione pertinacis. tom. 1. p. 343. c. 1
 Ioannita dicti qui à partibus Ioannis Chrysofomi. t. 6. p. 75. c. 2
 Iouianus Imperator fuit hæreticis. tom. 6. p. 114. in not.
 de Iouino Magistro Equitum. tom. 2. p. 279. & t. 4. p. 584. c. 2
 de Irenarchis fusè. t. 4. p. 610
 Iorum gens ab antiquo latrocinii infamis. tom. 3. p. 256. c. 2
 de Itinere muniendo. t. 5. p. 340
 Iudæis priuilegia conseruantur. tom. 6. p. 218. in l. Iudæi.
 de Iudæis. t. 6. p. 212
 Iudæorum Patriarchæ. t. 1. p. 89. c. 1
 Iudæi aduocationis munere fungi poterant. tom. 6. p. 241
 Iudæi Curialibus muneribus addicti. tom. 4. p. 445. & 492. & 497
 Iudæi quibus legibus vtantur. t. 1. p. 88. c. 1
 Iudæi ad religionem Christianam conuersi non possunt exhæredari à parentibus. t. 6. p. 244
 de Iudæorum feriis. t. 1. p. 25. in l. dum.
 de Iudæorum formis. t. 1. p. 87. & p. 88. c. 1
 in Iudæos Honorius indulgentior. t. 6. p. 248. c. 2
 Iudæus cum Christiana nuptias non contrahat. t. 1. p. 278
 Iudex defes ac resupinâ ceruice se gerens, & eius poena. t. 1. p. 38
 Iudex ab immodico spectaculorum studio debet auerti. t. 1. p. 44. c. 2
 Iudex sententiam publicè proferre debet. tom. 1. p. 44. c. 1
 Iudex insinuationum. t. 2. p. 616. c. 4
 Iudex & aduocatus in eadem causâ nemo sit incontinenti. t. 1. p. 45
 Iudex quid præstare debeat, vt poenam capitalem infligere possit. t. 5. p. 292
 Iudex improbus qui venalem de iure facit sententiam. t. 3. p. 216
 Iudex discretionem seruet in audientia præbenda. t. 4. p. 315. c. 2
 Iudex si per vitium, nauicularium absoluat damnabat. t. 5. p. 111
 Iudex sui periculi est, cuius periculum in causa vertitur. t. 1. p. 393. c. 2
 Iudices qui de priuatis causis cognoscebant. tom. 1. p. 390
 ad Iudicem extraordinarium causa euocata, dari debet dilatio. t. 1. p. 313
 Iudices non vacent theatralibus ludis. tom. 5. p. 350. in l. 2. & p. 351
 Iudices diuersicula deliciosa sectari vetantur. t. 2. p. 538. in not.
 Iudices in Synodis aderant speciali mandato. t. 6. p. 55
 Iudices apertis secretarij foribus controuersas audire debent. t. 1. p. 43. ad l. 2
 Iudices ordinarij. t. 2. p. 125. c. 2
 Iudices ordinarij mutare, nec mutilare debent decreta ciuitatum. t. 4. p. 588

M Mm 3 Iudicat

Index Rerum

Iudicatus rei auctoritas. t.1.p.389.c.2
Iudicatus verecundia probatur, si superfluum recipiat prouocationem, ne interim reliquum negotium auferat. t.4.p.260.261
Iudicatarum rerum constantia. t.5.p.164
 à Iudice competente vel non prolata sententia Iudices vetantur usurpare illata à republica ex collatione. t.4.p.571.c.2
Iudices qui protelant lites. t.1.p.81.c.2
Iudicati actio non in procuratore, sed in procuratorem. t.1.p.382
Iudices seculares, an cognoscant de causis Ecclesiasticis vel contra. t.6.p.54.c.2
Iudices Eques curules, aurigas, ciues tradere non tentent. t.5.p.352
Iudices nomine operum publicorum nihil indicere debent, nisi permisso Principis, vulgò *deniers d'otroy.* t.5.p.280.c.2
Iudices qui in Urbicario canone, quid usurpant puniendi. t.5.p.232
Iudiciaria Luforia. t.2.p.402.c.1
Iudicis pœna ciuicis culpa temporis lapsus contigit. t.1.p.40
 si Iudicis desit copia, manus iniectio concessa. t.4.p.513
Iudices nummatij. t.3.p.215.c.2
Iudicis grauis est commotio, & non ferenda iracundia, quæ effusione humani sanguinis expiatur. t.4.p.302.in l.14
Iudicis constantis non est, sed infirmi à sententia dicenda metu appellationis dimoueri. tom.4. p.269
Iudicibus ordinariis iurisdicctio competit etiam in eos qui extra ordinem ex comitatu Principis in Prouincia mittuntur, & vbi delinquat. tom.2. p.610
Iudicium pro testamento. t.1.p.181
Iudicium officium in cognoscendis causis. tom.1. p.168
Iudicium pœna. t.3.p.291
Iudicium auctoritati consulendum. tom.1.p.36.c.2. & p.37.c.1
Iudicium zeli de Iudæis contra Christianos. tom.6. p.215.c.1
Iudicium execrationes initio litis fieri debent ab incompetente tamen iudice benigno iure post inchoatum negotium appellare licet. t.4.p.907
Iudicium expensis modus expositus. t.5.p.351.c.2
Iudicium quinquennale. t.1.p.61
Iuga sunt terræ modus cui colendo per annum iugo bouum opus est. t.5.p.118.c.2
Iugum iugeris quantum in die iugo bouum exerceri potest. t.5.p.118.c.2
Iulianus Imperator ius vetus renouauit, vel reuocator fuit, abolitis nouis. t.1.p.107.c.2
 de Iuliano & Iouiano Apostatis. tom.6.p.156.c.2. & p.267.c.2
 de Iuliano Imperatore renunciato Parisiis. tom.4. p.123
Iulianus Apostata Catholicos cum hæreticis, studio collisit, quidlibet sentiendi libertate cuique data. t.6.p.114. in not.
Iunctura est equus combinatus, vel iumentum subiugium. t.5.p.368.c.2
Impunitas. t.1.p.66.c.2
Iuramentum per Imperatorem. t.3.p.8.c.2
 de Iuramento Hippocratis sine mercede & promissione. t.5.p.37
 ne Iuramentum exigatur à colonis. t.5.p.125
Iurare per genium Principis, per caput. t.1.p.135. & 136
Iurata pactio & transactio non rescindenda. t.1.p.133

Iura dictare non est iudicium exercere, sed constitutiones promulgare. t.1.p.393.c.1
 de Iure confiscandi. t.3.p.324.c.1
 de Iurcurando pro desertoribus confugientibus ad templa, & aras. t.3.p.371. & 372
Iurisconsultos Adrianus habuit in consilio. tom.3. p.7.c.1
Iurisdictionis concursus inter Præfectum & Vicarium Urbis Romæ, non præuentionilocum dat, sed ius electionis debitori. t.4.p.255
 de Iurisdictione Ecclesiastica. t.6.p.311
Iurisdictionis fines & territorij per onerum præstationem probantur. t.4.p.94
 de Iurisdictione Prætorum. t.2.p.52.c.2
 de Iurisperitis, & eorum priuilegiis. t.5.p.23.203. & p.268.c.1
Iurisperiti & Professores duo qui iuris & legum formulas pandunt. t.2.p.114
Iurisprudentia & Philosophia profundiores scientiæ. t.5.p.206
Iuris Italici esse, est immunem esse à censu. tom.5. p.221.c.1
Iuris studiosi vsque ad vicessimum quintum annum ætatis suæ non auocentur. t.4.p.31.c.1
Iuris professi scientiam, separantur ab aduocatis. t.1.p.87.c.1
Iurisconsulti & iurisperiti laudati. t.1.p.30. & 31
Iurisdicctio, & vbi quis conueniri debeat, & quid sit, & quæ ad eam pertineant. t.1.p.75
Iurisdicctio in agentes in rebus. t.1.p.78
Iurisperitis ius Comitum datum. t.1.p.35.c.1
Iunctura est equus combinatus, vel iumentum subiugium. t.5.p.368.c.2
Ius liberorum. t.1.p.26.c.1
Ius antiquum pro lege decimaria. t.1.p.434
Ius liberorum est coniugium sine liberis inuicem pro loco pignorum hæreditatis alterna conscriptio. t.2.p.649
Iustitia apud eum solum locum habet, id est, fucata perfidia. t.6.p.156.c.2
Iustinianus fisci locupletandi appetens. tom.1. p.336.c.1
Iustum est sua cuique committere. t.6.p.227

K

K Alendarij curatoribus & fideiussores eorum. t.4.p.574
Kalendarium est ratiocinium pecuniæ scænebris à Calendis, quibus vententibus scænus exigebatur. t.4.p.575
Kalendarij curatoris periculo est, si debitor ciuitatis non sit solucendo. t.4.p.576.c.2
Kalendariorum nomen oleariæ arcæ & frumentariæ, id est, debitum. t.4.p.577
 à Kalendis Maij indictio Antiochona ducebatur. t.4.p.61
Kalendis Martiis nominationes ad honores, & munera fiebant. t.4.p.370

L

L abara fuerunt vexilla, quæ procedente Imperatore ferebantur. t.2.p.144.c.2
Labarum, labrata. t.6.p.30
Labarum hoc est Christi sacrum nomine, de quo plures etymologiae. t.2.p.154.c.2
Labarum vel laborum in militia. t.2.p.142
Laboriosi contra laboriosos, priuilegio, tempore vtuntur. t.2.p.138.c.2
Laboriosi præferuntur otiosis, qui matriculis exhibebantur. t.2.p.136.c.2. & p.137
Laborum

& Verborum.

Laborum præpositi pro laborum. t.2.p.143.c.1
Labrata vel laborata omnia manufacta. tom.2. p.395.c.1
Labratum dictum de quouis signo & imagine. t.2.p.608.c.1
Labrum pro vultu hominis, labium pro vultu fœminæ. t.2.p.608.c.2
Lacerare est perdere rem aliquam. t.3.p.476
Lacerationis vox est de iis qui rationes conturbant. t.3.p.205.c.1
Lactantius Crispi Magister. t.3.p.295.c.2
Lanitudo, id est, inertia & ignauias in audiendis rebus. t.2.p.22.c.1
Laticæ terræ, lati & leodes vassallorum hominum genus militia obstrictum. t.2.p.394.c.2
Laticæ terræ dictæ desertæ & incultæ. tom.5. p.132.c.1
Laticia publica. t.2.p.602
 de Latis Gallis & terris. t.4.p.179
Lati dicuntur gentiles coloni, vt Alamani, Franci, Sueui, Baraui, Lingonenses. t.5.p.132.c.1
Lati Milites, Alamani, Sarmatae. t.2.p.253
 de Latoria lege quæ quina vicenaria dicitur. t.2. p.615
Lanilla qui docebant artem gladiatoriam, vnde Doctores dicti & commentari dicebantur. t.3. p.202.c.2
 de Lapidicinis. t.3.p.488
Lapsus temporis in lite. t.1.p.120
Larem igne, mero genium, penates nidore venerari. t.6.p.275
Largitates Principum non ante firmæ erant, quam Princeps nouus ratas esse iussisset ante Honorium. t.4.p.152
Largitionibus in scænicos & in officia publica impositus modus. t.5.p.282.c.1
Lata fuga, id est, ciuitatum omnium domicilio. t.3.p.134.c.2
Lattocinia puniendi cura defensorum. t.1.p.65. & 66
Lætronis nomen attinet ad eos quos Principes necassent, purpuram inuadentes. t.3.p.351.c.2
Lætronem occultantis pœna. t.3.p.223
Lætrones nocturni. t.3.p.86
 de Lætronum pœnis. t.3.p.297.c.1. & 2
Latum clauum libertini filio tribuere. t.1.p.377
Lauacra pro militibus. t.2.p.269
Lauacra sexibus diuersis separata. t.3.p.37
Laurarij qui cædebant seruos. t.3.p.80
Laurata regum Græcorum. t.2.p.608.c.1
 de Laurenti societate. t.2.p.554.c.1
 de Lauriaco. t.2.p.475.c.2
Laus peregrina est quidquid extra Romam est laudabile. t.1.p.92.c.1
Lectionis auctoritas est dignitas. t.1.p.32.c.2
Lector libellorum famosorum puniendus, si eos non aboleat. t.3.p.243.c.1
Legari potest testi testamentario. tom.1. pag.337. & 339.c.1
 de Legatorum numero mittendo. t.4.p.588.c.2. & 590
 de Legatorum tabulis vel litteris obsignandis. t.4.p.589
Legatio ad Honorium, partum Africanorum pro templis destruendis. t.6.p.288
Legationibus non necessariis & petitionibus actus Principum turbari non debent. t.4.p.588
Legatis à latere non creditur, nisi facultatibus exhibitis cum exceptionibus. t.1.p.29.c.1. & t.4. p.589.c.2
 de Legatis & legationum decreuis, & de variis eorum generibus. t.4.p.578. & 579

de Legatis superfluis cum iniuria sui ad Prouinciã animalibus propriis remittendis. tom.4.p.590. & p.591. & 592
Legatus quomodo eligendus, & legatio destinanda, & de omnibus ciuibus conuocandis. tom.4. p.598
Legatio libera nullis mandatis adstricta. tom.4. p.599
Legati decorati semper Imperatoris aspectu. t.4. p.600
 de Lege papia. t.2.p.644
 ad Legem Corneliam de Sicariis. t.3.p.84
Leges æneis tabulis incisæ, ad quas tanquam ad præsentia remedia per fugiebant. t.5.p.237.c.2
Leges regendis moribus & frangendis vitis constituta, veterum calumniosa ambages recisæ captanda simplicitatis laqueos perdidit. t.1.p.361
Legibus leges concordare. t.1.p.286.c.1.2
Legibus tenentur Principes. t.3.p.537
Legionum caduca. t.1.p.459
Legis Corneliæ tria fuerit capita. tom.3.p.163. in not.
Legis ratio consideranda potius quam verba. t.2. p.628
Legitima præstita boni viri arbitratu facit cessare querelam inofficiosi. t.1.p.178
Legitima successiones non requirunt cretionem. t.1.p.331.c.1
Legitima personæ. t.1.p.333.c.1
 de Legitimis hæreditatibus. t.1.p.422
Legum adest suffragium, nec profanis hominum studiis deest vindicta. t.6.p.162. in l.41
Legum correctio vitanda. t.2.p.187.c.1
Lenocinium pertinet ad grauiiores mores, propter quos dotis retentio est. t.1.p.302.c.2
Lenones addicti metallis. t.5.p.379
Lenonum vectigal & meretricum, & exoletarum, in sacrum ararium inferri prohibuit Alexander, sed ad instauracionem Theatri circi. tom.5. p.315
 de Lenonibus. t.5.p.378
Leones occidere licet ad salutem, non ad voluptatem. t.5.p.392
Lettres de Satan. t.1.p.261.c.2
Lettres de surkinance. t.1.p.101.c.2
Leuamentum est pro scapha, vulgò *alege.* tom.3. p.58.c.1
Leuamentarius originalis est, qui parentes habuit leuamentarios, id est, qui in litre vel scapha naui onerata maiori adiuncta inferuebat. t.5. p.58.c.1.2
Leuatitia aura de tonitru & fulgure apud magos. t.3.p.122.c.1
Lex ad præteritum reuocatur, & in futurum cauet. t.5.p.287. in l.10
Lex de præterito custoditur. t.1.p.369
Lex Iulia tracta est ad sponsos. t.1.p.266.c.2
Lex Principis præcedebat, sequebatur edictum Magistratus. t.4.p.101.c.2
Lex sanctissima pro Christiana & Catholica religione. t.6.p.27. in not.
Libellaticum. t.1.p.81.c.1
Libellæ non pondus panis, sed nummus argenteus. t.3.p.41
Libelli contradictorij quibus reus contradicebat respondebat libello actoris. t.1.p.156.c.1
 de Libellis famosis. t.3.p.237
Libelli quorum Auctor nullus est flammis abolendi. t.3.p.240. & 241
Libellus famosus quouis in loco repertus abolendus sub pœna gladij. t.3.p.240
Libellosum

Index Rerum

Libellorum oblatio Reſtori Prouinciae, vbi fieri debeat. t. 1. p. 45
 de Liberali cauſa & iudicio. t. 1. p. 357. & 362
 Liberi dicuntur affectiones. t. 6. p. 19
 Liberaſi prator qui libertatibus dandis praeerat. t. 1. p. 319. c. 1
 Liberi Curialium ex militia patris Palatina ad Curiam vocandi. t. 4. p. 515
 de Liberos iure. t. 1. p. 26. c. 1. t. 2. p. 646
 qui Liberos numero ſe excuſant à perſonalibus muneribus. t. 4. p. 614
 Liberos ius eſt coniugium ſine liberis inuicem loco pignorum hereditatis alterna conſcriptione. t. 1. p. 181. c. 1
 Liberius Papa reſtituitur & felix opprimitur. tom. 6. p. 42
 de Libertis plura. t. 1. p. 190. c. 1
 Libertas directa vel fidei commiſſaria eligitur, ſed vna. t. 1. p. 347. c. 2
 Libertas iuſta vel imperfecta. t. 1. p. 363. in not.
 Libertatem relegere. t. 1. p. 363. in not.
 Libertati non officit manumiffio. t. 1. p. 362
 Libertini filius ad militiam admiſſus. t. 1. p. 378
 Libertini ciues Romani pro poena in Latinorum gradum degradati. t. 1. p. 192. c. 2
 Liberti in Curiam, ſeu Senatam non admiſſi, ſed libertini. t. 1. p. 377. c. 1
 Liberti contra patronum accuſatio non eſt. tom. 3. p. 53
 Liberti ad honores vel Palatinam militiam non aſpirant, ſed ad protectoris locum. t. 1. p. 377
 Libertini, Libyſtini, Libyenſes. t. 6. p. 220. c. 2
 de Libertis & eorum liberis ingratia erga patronos. t. 1. p. 375
 in Libertinos odium Principum. t. 5. p. 159. c. 2
 Libra ponderaria & Romana, *la romaine ou crochet*. t. 4. p. 565
 Libra occidua. t. 2. p. 452
 Libra occidua quid ſit. t. 4. p. 308
 Libra argenti in ſexaginta denarios diuiſa. tom. 5. p. 385
 Libram & pondo idem eſſe. t. 4. p. 298
 Librarij qui acta tranſcribebant. t. 5. p. 140. c. 2
 Libri cenſuales. t. 1. p. 340. c. 2
 Viâ, electâ, variare non licet. t. 1. p. 349
 de Licinio proſtigato. tom. 2. p. 420. & tom. 5. p. 115. c. 2
 de Licinio tyranno plura, cuius leges abrogatae. t. 5. p. 404
 Licinius Imperator infeſtus litteris fuit, quas per inſcitiam immodicam, virus & peſtem publicam nominabat, præcipue forenſem induſtriam. t. 5. p. 23
 Limites ordinare. t. 1. p. 101. c. 2
 de Limitaneis terris. t. 2. p. 393
 Limus cingulum quo ſerui publici cingebantur. t. 5. p. 211. c. 1
 Linca pura. t. 2. p. 163. c. 2
 de Linteariis & linificiis. t. 3. p. 509. & 510
 de Liqueta flumine. t. 4. p. 93. c. 2
 Lita, libana, tertia, vnde *S. Germain en Laye*. tom. 2. p. 436
 Litigatore mortuo ab aditâ hereditate currunt tempora. t. 1. p. 111. in li. quis.
 Litigator præpoſterus. t. 1. p. 413
 Litigatores meridianis horis Iudices non ſalutant. t. 1. p. 53
 Litigioſe rei alienatio non eſt nulla, ſed liſperagitur, quaſi alienatio non interuenerit. tom. 1. p. 350
 Litigioſa res poteſt dari in dotem. t. 1. p. 350
 de Litigioſis & de re litigioſa non vendenda an-

tequam litigetur. t. 1. p. 349
 Litterarij ludi. t. 5. p. 205. 1
 Litterata militia, litterarum ſtudia & eruditio in proximis. t. 2. p. 148. c. 2
 Litteratae frontes. t. 3. p. 295. c. 1
 Litterae dabantur ad eadem. t. 1. p. 29. c. 2
 Litterae apud veteres pro ſcriptura chirographo, ſyngrapha, cautione. t. 1. p. 104. c. 1
 Litterae familiares non inducunt poenam eſſe remiſſam, ſi fides non præſtetur. t. 1. p. 130
 de Littorum & itinerum cuſtodia, *des Guets ſur la coſte de Mer*. t. 2. p. 396
 de Liturgiis. t. 4. p. 179. c. 2
 Loca quae præſtationem implere non poliunt, debent adaequari, id eſt, *regaller ou deſcharger*, ſecundum ingenium loci. t. 5. p. 134
 Loca ſancta viſitare, & de eorum cuſtodibus. tom. 6. p. 59. c. 1
 de Locatione fundorum iuris emphyteutici. tom. 3. p. 397
 Loci nomen & certa conditione quomodo finiatur. t. 1. p. 206. c. 2
 Locationes vel conductela veſtigalium, durante per triennium. t. 1. p. 378
 Locorum appellatione quid veniat. t. 1. p. 206. c. 2
 Locus pro dignitate. t. 4. p. 596. in not.
 qui locum indebitum vſurpat ſacrilegij reus eſt. t. 2. p. 71
Λογογραφία modus descriptionis. t. 4. p. 505. c. 1
 Logographi chomatium qui munienda, niliſcipæ præerant. t. 4. p. 179. c. 2
 Logographi commatum pro aggetibus nili non corrupendis. t. 3. p. 235. c. 1
 per Logographos conlatio ne celebretur. tom. 4. p. 57
 de Logographis. t. 2. p. 474
 Luciferiani non tam hæretici, quam ſchiſmatici dicti. t. 6. p. 147
 de Lucio Antiocheno. t. 3. p. 389. c. 1
 Lucratia ſunt, quæ non Curialis, ex lucratia cauſa de ſubſtantia Curialis percepta. t. 4. p. 529
 Ludicrum eſt, quod ſui ſpectaculo ludum facit. t. 5. p. 366
 Ludi in templa conuerſi, t. 6. p. 263. c. 2
 Ludi poena damnata Chriſtianis non gentilibus. t. 3. p. 299. c. 1
 Ludi Theatrales, circenſes, & venationes. tom. 5. p. 350
 de Ludorum expenſis. t. 5. p. 381
 Ludorum oblectatione populus ſua triſtitia conſolatur. t. 4. p. 499
 ad Ludum gladiatorium damnati liberi manebant, quia non in perpetuum damnati erant. tom. 3. p. 156. c. 1
 Ludibrij genus in Chriſtianas mulieres. tom. 5. p. 379
 ad Ludi gladium deputare, id eſt, ad voluptates tantum populi, non etiam ad vitæ periculum. t. 3. p. 156
 de Lugdunenſi prima, ſecunda, tertia. t. 4. p. 33. c. 1
 Ludus gladiatorius pro poena plagiatorum. tom. 3. p. 156
 Luſtralis poſſeſſio eſt quinquenni poſſeſſio, & luſtrum eſt quinquennium integrum. tom. 1. p. 387
 Lugduni Magnentius ſe interficit. t. 3. p. 271
 Luſoriae ſue luſoriae Danubij vel Rheni. tom. 2. p. 401
 de Luſtrali conlatione. t. 3. p. 328
 Luſtrationis ſpecies in factis vel ventilationis. t. 3. p. 123. c. 1
 Lutetia chara & ibi plura. t. 4. p. 24
 Luxus

& Verborum.

Luxus flagicioſus. t. 3. p. 65
 Luxus immodicus circa ſepulchra coërcitus. tom. 3. p. 150
 Luxus cauſa Romani ſuas res pretioſiſſimas pignori dabant. t. 1. p. 256. c. 2
 de Lycia Prouincia fame reſtituenda. t. 3. p. 278
 Lymphiones, Lynphiones, Lympeones. tom. 5. p. 271. c. 2

M
 de Macrobio Authore ſaturnalium. t. 2. p. 82
 Magi naturâ peregrini ferali peſte abuſumendi. t. 3. p. 121
 Magiae crimen neminem excuſat à quaëſtionibus. t. 5. p. 250. c. 1
 Magicarum artium exempla. t. 3. p. 114. & 117. c. 1
 de Magicis artibus pro vindemiis aggreſſibus locis, in bribus aut grandinis lapidatione. tom. 3. p. 116. in l. 3
 de Magis plura & poenis vngulatum. t. 3. p. 124. & ſeq.
 Magiſter cenſus. t. 1. p. 340. c. 1. 2
 Magiſter armorum. t. 2. p. 279
 Magiſtrales pergulae. t. 5. p. 205. c. 1
 Magiſtrationes & cellulae in quibus Magiſtri docebant. t. 5. p. 204. in not.
 Magiſtratus pro duum viris. t. 5. p. 266. c. 1
 Magiſtratus maior conſtante Magiſtratu accuſari non poteſt. t. 3. p. 217
 Magiſtratus dum adminiſtrabant, alios ſubrogabant. t. 5. p. 266. c. 2
 de Magiſtratum iniquitate. t. 3. p. 107
 Magiſtratus qui manumittere poliunt. t. 1. p. 374. in not.
 Magiſtri pagorum. t. 2. p. 300. c. 2
 Magiſtri ſtudioſum debent excellere moribus, facundia, iudicio ordinis probandi. t. 5. p. 30
 Magiſtri diſpoſitionum. t. 2. p. 146
 Magiſtri militum non cognoscunt de prouincialium cauſis. t. 1. p. 87. c. 2
 Magiſtri militum. t. 2. p. 255
 de Magiſtris ſcriniarum. t. 2. p. 145. & 92
 de Magiſtris officiorum. t. 2. p. 84
 de Magiſtris militum. t. 2. p. 78
 de Magiſtro nauis qui nauis à nauiculario vel Domino præponitur. t. 5. p. 107. c. 2
 de Magiſtro Officiorum qui Palatinis officiis præerat. t. 6. p. 102. c. 2
 de Magnentio tyranno & eius morte Lugduni. t. 3. p. 270. & 271
 Magnentius deuictus Lugduni. t. 2. p. 372
 Magnificentiæ titulus. t. 2. p. 204. c. 2
 Magorum & Mathematicorum appellatione indicantur incantatores. t. 3. p. 120
 Maieſtatis crimine damnantur monetarij. tom. 3. p. 179
 Maieſtatis crimine vel Magicae damnatorum bona conſiſcantur in præiudicium filiorum. tom. 3. p. 129
 Maieſtatis crimine damnati bona conſiſcata peti non poliunt, ſed reus violatae legis habetur petitor. t. 3. p. 441
 ad legem Iuliam Maieſtatis. t. 3. p. 49
 de Maieſtatis crimine, & qui ſint participes, & quæ poena. t. 3. p. 87
 à Maij Calendis indiçtio Antiochena ducebatur. t. 4. p. 61
 Maior factus quomodo ratum habeat. tom. 1. p. 364. c. 1
 Maiorina pecunia. t. 3. p. 167. & 176. & 177
 de Maiuma à Maio menſe ſecundum quosdam, Tom. V l.

vel à Maiuma ciuitate maritima in littore Syriae Palæſtinæ. t. 5. p. 357. & 358. c. 2. & 359
 Maiuma aquam ſignificat, & locum aquis abundantem. t. 5. p. 359. c. 2
 Maiuma ſub Chriſtianis Imperatoribus permiffa & prohibita. t. 5. p. 360
 Maius & minus iudicium. t. 1. p. 94. c. 2
 Mala communia ciuitatum. t. 4. p. 158
 Maledicta in Principem, & in tempora. t. 5. p. 42. & 43
 Maledicta in Chriſtianos. t. 3. p. 43
 Malefici vitas inſontium labefactant. tom. 3. pagina 20
 de Maleficis & Mathematicis. t. 3. p. 113
 Mancops & mancipatus. t. 5. p. 164. & 165. c. 1
 Malefici conuictus non appellat. tom. 4. p. 298. in l. 7
 Mancipatio ad alienationes fundorum Italico- rum traditio ad fundos ſtipendiarios. tom. 2. p. 614. c. 2
 Mancipatione per æs, & libram teſtati. tom. 1. p. 335. c. 1
 Mancipationis & remancipationis vſus in fiducia. t. 1. p. 254
 Mancipes luſtralis collationis non ex Curialibus, ſed ex negotiatoribus eligendi. t. 5. p. 17
 Mancipes & procuratores curſus publici. t. 2. p. 203. c. 2. & 544. c. 2. & 546
 Mancipes ſunt quibus cura diſtributionis & exactionis iniungitur olim ſpontanei publicani. t. 5. p. 18
 Mancipes terrarum. t. 5. p. 182
 Mancipes pro piſtoribus. t. 5. p. 150
 Mancipia ruſtica ſunt membra rerum immobilium. t. 5. p. 239. c. 1
 de Mancipibus & vario eorum genere. t. 4. p. 612
 Mancipium dictum eſt piſtrum. t. 4. p. 612. c. 2
 Mandare annonarias. t. 2. p. 131. in not.
 Mandata libera vt legatus vti factus opus eſſet, ageret. t. 1. p. 28. c. 2
 Mandata Principum quæ. t. 1. p. 27
 Mandata debent eſſe in ſcriptis non in ſecretis. t. 1. p. 27
 Mandata ad quos mitterentur, & de quibus. tom. 1. p. 28. c. 1
 Mandatorum duo genera. t. 1. p. 28. c. 1
 contra Mandatum tres præſcriptiones. tom. 1. p. 148. c. 2
 Mandatum initio litis debet exhiberi. tom. 1. p. 148. c. 2
 Mandatum ad vicem donationis factum adis inferatur. t. 1. p. 146. in Interpr.
 ſi Mandatum nullum eſt nulla eſt ſententia. tom. 1. p. 148. l. 3
 Manichæi pepitæ vel pepuſitæ vocati. tom. 6. pagina 295
 de Manichæis plura. t. 6. p. 120. 121
 contra Manichæos ſenera conſtitutio. t. 6. p. 135. & 136
 Manicularius eſt infirmior ordinis miniſter & miles. t. 3. p. 212
 de Manilia lege. t. 1. p. 204. c. 2
 Manſio parata. t. 1. p. 61. c. 1
 Manſiones pro Prætoriis. t. 1. p. 61. c. 2
 Manſiones & mutationes pro annonis & tributis, & itineribus. t. 4. p. 18. c. 1
 Manſiones inſtrere & inſtaurare, erant publica diuerſoria, quæ incumbant Prouinciarum Reſtoribus. t. 1. p. 47. c. 1
 Manſiones. t. 2. p. 305. c. 2
 Manumiffio eſt legis actio. t. 1. p. 374. in not.
 Manumiffio in Eccleſiis. t. 1. p. 355. c. 1

Index Rerum

Manumissio est premium merita seruitutis, & mutata conditionis beneficium. t.1.p.354
 Manumissiones die Paschali fiebant in Ecclesiis. t.3.p.272.c.1
 Manumissionis forma & tempus. tom.1. p.356. c.1. & 2.
 Manumissionis causa siue vera siue falsa, non retractatur. t.1.p.360.c.2
 de Manumissis à non dominis. t.1.p.373. in l.1
 Manumittere licet die Dominico. t.1.p.118
 Manus Ecclesiastica quid. t.6.p.290.c.2
 Manus militaris quid. t.1.p.56.c.1
 Manus mortuæ homines. tom.1. p.455. & tom.6. p.26.c.1
 Mappæ erant lintæ scripturæ. t.4.p.189.c.2
 de Marcello empyrico. t.6.p.149.c.1
 Marcha mara, *Ecnyses*, Celtica lingua & Germanica. t.2.p.227.c.1
 Mare apertum vel clausum. t.5.p.108.c.2
 Maritorum dignitatem, honorem & domicilium fortuantur mulieres. t.1.p.83.c.1
 Maritus non repetit vires impensas, nisi quando tenus mandato vxoris eas fecit. tom.1. pagina 149
 Maritus procurator fines mandati non excedit. t.1.p.146. in Parat. & 149. in l.4.
 Marius interdictio quorum bonorum, vbi potest inter res vxorias. t.1.p.407
 de Marmoris secandi facultate. t.3.p.489. & 490. & 497
 Marpahis, id est frator. t.2.p.227.c.1
 Massa pro fundo vsurpata. t.4.p.548
 Massaliter totæ Ecclesiæ tributum sibi irrogauerunt. t.2.p.194.c.2
 Mater habet ius petendæ bonorum possessionis pro successione filij, sicut & pater. tom.1. p.330
 Mater si tutorem non petisset, vel inuentarium non fecisset testandi iure priuabatur, sed hæc lex tanquam amara reuocata est. tom.1. p.322.c.1
 de Manilio Astronomicorum Auctore. t.6.p.66. in not.
 Mater binuba tenetur fideiubere, & donationem ex ingratitudine reuocare potest. tom.1. p.285.c.2
 Materiam nomen, vbi non tam nummi, quam Massa species est. t.3.p.187.c.2
 de Maternis bonis. t.2.p.650
 de Maternæ auiæ successione. t.1.p.428
 Maternarum maiestas. t.1.p.57.c.1
 Maternorum bonorum præscriptio nulla. t.2.p.656
 Mathematici conditio vt nocturnis sacrificiis non intersit, sed puram sub conspectu omnium istius diuinæ artis exerceat disciplinam. tom.6. p.266.c.1
 de Mathematicis Vrbe Roma pellendis, & aliis & de Codicibus cremandis. t.3.p.134
 Mathematicorum tractatus prohibitus, id est exercitium. t.3.p.123
 ex Matre ingenua Cutiali nati ad Curiam vocandi. t.4.p.511. & 512
 Matremfamilias domo sua non extrahendam, nequidem ob delicta publica, leges iubent. t.1.p.57. & 58.c.1
 Matriculæ militum. t.2.p.265
 Matrimonium fœdare. t.3.p.58
 de Matris successione in bonis filij in concursu patris vel fratris filij. t.1.p.430
 de Matris successione in bonis filij. t.1.p.442
 de Matris successione in bonis filij, si fratres ei existant. t.1.p.424

de Matris successione in bonis liberorum vna cum forore defuncti. t.1.p.443
 Matris consensus quomodo desideratur in nuptiis. t.1.p.278.c.2
 Matrum tutela. t.1.p.320
 Maximiani Episcopi Catholici Ecclesiæ Vagienis cædes horrenda. t.6.p.159.c.1
 de Maximo tyranno Lugdani intercepto. tom.5. p.409.c.1
 de Maximo tyranno. t.6.p.100.c.1
 Maximus Præfectus annonæ sanus & ferax. tom.5. p.247
 Maximus Præfectus Prætorio occisus Romæ. t.5. p.297.c.2
 qui Meatum aquæ auertit quinque libris mulctatur. t.5.p.337. in l.8
 Mechanicis. t.2.p.122. & t.5.p.53.c.1
 Mediale in re lignaria est pars intima arboris, *le cœur de l'arbre*. t.5.p.52.c.1
 Medicamentum sumitur pro veneno. t.1.p.311
 Medicamentarius, id est, maleficus dat causam repudio. t.1.p.311
 Medicæ artis laus. t.5.p.30
 Medici pro artificibus vel potius pro mediacis. t.5.p.51.c.2
 de Medicis & Professoribus. t.5.p.22. & t.2.p.106
 de Medicis subrogatis vel ordinatis. t.5.p.37
 Medici abdicant curam tenuiorum. t.5.p.37.c.1
 Medici debent probari ab optimis etiam ex placito Parisiensis, contra Renaudotum Medicum. t.5.p.33.c.2
 Medici dicuntur Archiatri. t.5.p.30.c.1
 Medici à perticulantibus pro salute accipere promissa prohibiti. t.5.p.22
 Medici & eorum vxores immunes ab oneribus publicis, nec hospites militares recipiant. tom.5. p.39
 Medici Romæ ægrotantes negligebant. tom.5. p.35.c.1
 Medici puniebantur, qui non ex præceptis artis ægrotum curauissent apud Ægyptios. tom.5. p.35
 Medicis factæ donationes non valent, sed ad modum rediguntur. t.5.p.37.c.2
 quod Medicis promittitur ab ægrotis, rescinditur. t.5.p.37
 Meditatio in arte gladiatoria. t.3.p.302
 Medio omisso causa extra forum ordinari rectè ad altiore iudicem trahi non potest. t.1.p.81
 Mediolanum Metropolis Italiae. t.1.p.162.c.2
 de Melancia. t.4.p.33
 Melius est vt otiosorum sit ista sedulitas, quam ipsas quoque Vrbes tristis abductio rusticorum. t.4.p.9
 Melius est magnificentie compendium integrum petere, quam sapientia postulari. t.4.p.97
 Mello proximi qui proximo proximi erant. tom.2. p.93.c.1. & p.146. & 162
 Memoriae Sanctorum. t.3.p.153.c.2
 in Memoriam dignitatis, dominij, matrimonij. t.2.p.137.c.1
 Mendacij triplex species. t.1.p.19.c.2
 Mendicantes vagi. t.5.p.257.c.2
 Mendicantes quæstum faciunt, *la queste*, & de eorum fallaciis. t.5.p.256.257
 de Mendicantibus non inualidis. t.5.p.256
 Mensæ scriptura. t.1.p.104.c.1
 de Mensis caducis oleariis. t.5.p.264.c.1. & 263
 Mensores in re militari. t.2.p.264
 Mensuræ exactæ. t.4.p.551
 de Mensuris qui foderatij dicebantur. t.2.p.234
 ob Mensuras maiores super exactores puniendi. t.4. p.85

Mensuræ

& Verborum:

Mensuræ & pondera in stationibus collocantur, vt fraudare cupientibus fraudandi adimatur potestas. t.4.p.551. & 552
 Mente deducere est factio vel initio cogitationem suam prode sic vt actus iam allumi possit. t.3.p.203
 Mercatores Prouinciatum vel potestatum, nam qui emit tuendi. t.3.p.215
 non Mercantis persona, sed res oneri addicta est. t.5.p.97.c.1
 Merces est virtutis stipendium, & laboris remuneratio. t.5.p.50.c.2
 Merces ad nationes Barbaras ne deferantur. t.2. p.399.400
 Mercurij dies. t.1.p.120.c.1
 Meretricium vestigal. t.5.p.4.c.1
 Meretrix Capona. t.3.p.56
 Meretrices Romæ prostitulis erant à matronis distinctio. t.3.p.377
 Merita meritorum & repetita dignitatis ratio. t.2. p.76.c.1
 Merita negotiorum cause. t.1.p.47. in not.
 Meritis qui vincit, etsi tempore posterior, gradu quoque & ordine vincere debet. t.2.p.109
 Meritum dicitur de Clericorum instituto & voto. t.3.p.419 in not.
 pro Merito laborum & stipendiorum prioribus decedentibus insequentibus ad locum decedunt. t.2. p.229
 Meritorum haberi rationem oportet, & virtute, spe præmiorum accendi. t.2.p.217.c.1
 de Messis temporibus. t.4.p.61
 Metallarij decimas fisco & decimas Domino representent. t.3.p.499
 de Metallis & metallariis. t.3.p.486
 Metallum poena egenis, relegatio diuitibus indicatur. t.1.p.37.c.1
 Methalia dicuntur numismata Christianorum apud Arabes. t.3.p.183.c.2
 Metata. t.2.p.164
 à Metata onere immunes sunt professores, id est, ab hospitibus recipiendis. t.5.p.48.c.2
 Metaxa est filum quodcumque vel pro funiculo lini. t.3.p.514
 Metella cæcilia lex facit immunem à tributis. t.5. p.221.c.2
 de Metrocomis quæ erant matres pagorum vel capita inter omnes vicos vt Metropoles. tom.4. p.79.c.1
 in Metrocomis Magistri litterarum erant. tom.4. p.179.c.1
 Merus multorum sit poena vnus. tom.3. pagina 212
 Metropolis Galliarum. t.5.p.41.c.2
 Miles reus in Prouincia apud militares iudices accusatur. t.4.p.78.c.1
 Miles immundo fimo fluentis commune poculum polluere non debebat. t.2.p.28. in l.31
 Miles pro officiali. t.3.p.35.c.2
 Miles Castellanus. t.2.p.257
 Miles capite damnatus relinquebat ab intestato cognatos in bonis castrensibus ad quintum gradum, & post eos fisco. t.1.p.459.c.1
 Militantes ad Urbem accedentes vel non. tom.5. p.216
 Militares iudices de ciuilibus causis non cognoscunt. t.1.p.86.c.1
 Militares promotiones. t.2.p.267
 Militaris disciplina & corrupta. t.2.p.267.284
 de Militaribus iudiciis. t.3.p.36.c.1. & 2. & 253
 Militaris annona ante tempus non proroganda. t.4.p.558

Tom. VI.

Militaris nominis viris Præpositos vel tribunos à priuilegijs alienos esse conuenit, qui castrorum expertes habentur, nec in hostem Martio are caluerunt. t.4.p.140
 de Militum priuilegijs, differentia, gradibus, stipendijs, exercitijs, armis, operis, equis, vestibus, erogatione, annonâ, apparatu, delectu, pœnis, ætate, statura, tyrocinijs, sectis, origine, operibus fuscis in Paratilo de re militari. t.2.p.251. & seqq.
 in Milite deligendo exteriora spectari, id est, mensuram corporis & bonam corporis habitudinem. t.2.p.373.c.2
 in Milite acta requiruntur, id est, municipalia gesta. t.2.p.298
 Militia prima est in rebus, secundus in litterarum præfidijs pacis ornatus. t.2.p.146
 Militiæ Princeps. t.3.p.102.c.1
 Militibus carnes datae porcinae larida, & quomodo præparata. t.2.p.305
 Milites fescuplatij. t.1.p.232.c.1
 Milites feriati scholares. t.5.p.149.c.1.2
 Milites Salsamum exigere prohibentur, vltro tribui potest. t.2.p.359
 Milites in criminalibus causis, si miles priuati seu Pagani accusator sit iudicem militarem tantum fortitur, si accusator sit vel reus. t.1.p.77.c.1
 Milites de regiâ, & Imperatoriâ familiâ. t.2.p.230
 Milites in causis ciuilibus actores vel rei rectoris, seu iudicis ordinarij iurisdictioni subsumt. tom.1. p.77.c.1
 Milites negotijs priuatis non se immisceant. tom.2. p.369
 Milites per possessiones non vagantur. t.2.p.286
 Milites à nexu liberi esse debent. t.2.p.296
 Milites non habent fori præscriptionem in crimine adulterij. t.3.p.68
 Milites non debent esse aduocati, procuratores, cognitores. t.1.p.150
 Militia scholaris, militare forum. tom.2. p.252. & 269
 Militiæ initium erat annus decimus septimus. t.2. p.372.c.1
 Militiæ offerri debent liberi qui militatibus apti ministerijs instrum robur ostendunt. t.2.p.444
 Militis Sacramentum. t.2.p.265
 Militis præscriptio fori, quæ non impedit capturam, vel custodiam. t.3.p.29.28
 Militis intestati bonis sine legitimo hærede decedentis non fisco, sed legioni & vexillationi, & cum eo vindicantur. t.1.p.458
 de Militum bonis. t.1.p.438
 de Militum diuisione. t.2.p.428
 Militum statura quinque pedum, & septem vnciarum vsuarium. t.2.p.373.c.1
 Militum intestatorum bona ad vexillationem pertinent. t.2.p.271
 Mimarum vestis & ornatus. t.5.p.373
 Miæ accusationis non subiiciuntur turpiliano. t.3.p.10.c.2
 Mincruæ atrium. t.3.p.55
 Ministeriales Dominici, & de ministerialibus. t.2. p.229.230
 Ministeriani qui Principi familiaris in vita priuata ministrabant ad victum. t.2.p.571.c.1
 Ministerium aulicum. t.2.p.218.c.2
 si Minor se vendidit ad libertatem proclamât, & recuperat quæ donauit. t.1.p.362
 à Minore momenti quæstio non contra minorem potest exerceri. t.1.p.418
 Minores quomodo restituantur aduersus fraudes & venditiones commentitias tutorum. t.1. p.160

NNH 2

Minores

Index Rerum

Minores & mulieres quando pari passu ambulant. t.1.p.163
 Minori mulieri succurritur in Edicto de alterutro. t.1.p.348.c.2
 Minoribus etiam in lucro subuenitur. t.1.p.265
 Minoribus quotum res ob cessationem tributorum vendita sunt repetitionis facultas adimitur. t.4.p.89
 Minoris dominio tutoris negligentia non nocet. t.4.p.143.144
 Minori sponso donatio facta non renocatur ob defectum insinuationis, si patre careat. tom.1.p.265
 contra Minoris ætatis successorem curant tempora postquam tutor, vel curator solemnia suscepta definitionis impleverit. t.1.p.111
 Minores onus medio audiuntur. tom.1.p.81. in interpret.
 Minorum res sine decreto alienari non possunt. t.1.p.244. in l.3
 Minuscularij qui inter exactores tributorum erant. t.4.p.67
 Minuscularij sunt speciales, & minimi tributorum exactores, *Collecteurs particuliers*. t.4.p.197.c.2
 Myseriorum vox. t.6.p.118 in not.
 Misericordia redempta quando accusator abolitionem petit ex despectione. t.3.p.261
 Missa pro missione, t.5.p.263.c.2
 Missam facere pro missione, & de verbo missa. t.2.p.150.c.2
 Missi à militia ob morbum, & facile renocandi. t.5.p.363.c.2
 Missi dominici. t.1.p.25.c.2
 Missio honesta, causaria. t.2.p.270.& 276
 Missio honesta, vel vulnerum laudabilis excusatio absoluit à collatione lustrali. t.5.p.16
 Mittendarij sacrarum largitionum. t.2.p.209.215. 224
 Mixta pecunia, mixtum argentum, quod opponitur puro. t.3.p.177.c.2
 Moderator Prouincie. t.1.p.42
 de Modesti Præfecti Prætorio odio, & amicitia cum Basilio. t.4.p.410
 Modiatio est mensura, quæ fiebat per modios. t.5.p.84. in not.
 de Modis æneis vel lapideis. t.4.p.553.c.1
 Modicæ causæ non requirunt denunciationum ambages. t.5.p.104.c.2
 Modus & examen mensuræ, *l'essallon; essallomer, essalage*. t.4.p.551.c.1
 Mœcha dat causam repudio. t.1.p.310.c.2
 Moles pro aggeribus. t.3.p.234
 Molitio vel motio. t.1.p.209.c.1
 Momenti causa est quæstio. t.1.p.85.c.2. & 171
 in Momenti causis cursum temporum non obseruari. t.1.p.162
 Momenti actio, momentaria actio. t.1.p.407
 Momenti actio per quamcumque personam exerceri potest. t.1.p.418
 Monetarij per dignitates à conditione sua non liberantur. t.4.p.149.c.1
 Momentarie possessionis interdictum, vbi tractari debeat. t.1.p.84
 Monachus ordinari potest in Clericum. t.6.p.68. in l. si quos.
 de Monachis. t.6.p.96
 an Monachi militare coacti fuerint. t.4.p.411.c.1
 Monachi probandi erant per triennium. tom.6.p.70.c.1
 de Monachorum immunitate. t.5.p.12
 Monachi arcebantur ab ingressu Urbium. tom.6.p.97.& 98

Monachi reos à supplicio eximere non debent. t.3.p.310
 de Monachorum bonis. t.1.p.436
 de Monachorum cæde & vulneribus. t.6.p.283.c.2
 de Monasterijs virorum & mulierum. t.5.p.37
 Monaxij Præfecti Urbis pœna propter panis inopiam. t.5.p.234.c.1
 Monazones & de Monachis plura. tom.4.p.409. & seq.
 Moneta proba. t.3.p.185.c.1
 de Moneta falsa. t.5.p.167
 Moneta debet figurari tantum imagine Romani Principis. t.3.p.178.c.2
 Moneta procuratores. t.3.p.174
 Monetam probam recusare non licet quouis vultu figurata sit, nec maiore pretio vendendi nummi. t.5.p.183.c.1
 Moneta aureæ adulteri, flammæ exustionibus mancipantur. t.3.p.175
 Monetam vitare, est nummariam notam corrodere. t.3.p.171.c.1
 circa Monetam malè ambulat fides dum arroditur, vel circulus circumceditur. t.3.p.179
 Monetariis falsis appellatio denegatur. tom.3.p.172.c.1
 de Monetariis. t.3.p.304
 Moneta cudendæ ius Baronibus & Episcopis datum olim in Gallia. t.3.p.180
 Monetarij falsi pro discretione personarum. tom.3.p.174.c.2. & 175.c.1
 Monetarius falsus qui custodiam dimisit, capite punitur. t.3.p.172.c.1
 Monetarij in sua conditione semper durare debent. t.3.p.506
 Monolium est filum quo Margaritæ infertæ sunt. t.5.p.374.c.2
 de Montanistis hæreticis & Montensibus. t.6.p.153. & p.165.c.1
 de Monumentorum reparatione & sartura, quæ committebatur Pontificibus. tom.3.p.140. & 141
 de Monumentis. tom.3.p.136
 Mora dilationum. t.1.p.113
 Moratorie inducie. t.1.p.16.c.1
 Moratoria rescripta concedi possunt. tom.1.p.14. & 15
 Morator Urbicarij canonis, si intra annum quod debet non intulerit dupli pœna mulctatur, & post secundam moram quadrupli. t.4.p.30
 de Moribus actio, nec hæredi, nec in hæredem datur. t.1.p.301
 Morfus, alieni honoris est dolor & sensus acutus quem quis capit, cum alios sibi prælatos videt. t.2.p.283. in l. decima.
 Morte mandantis, procuratorum ad lites mandatum non extinguatur causa semel inchoata. t.1.p.146. in l. nulla.
 Morte cognititoris non perit publica fides. tom.6.p.178
 Mortuo procuratore lis non transit ad hæredes. t.1.p.151
 de Mortuorum chirographis. t.1.p.211
 Mortuorum bona in triplici differentia. tom.3.p.455
 Mos fidelissimæ vetustatis retinendus etiam in voluptate publica, & læticia communi. tom.5.p.349.c.1
 Mueri fines de termino moto. t.1.p.209.c.2
 Mueri arma. t.5.p.420
 Mulctarij serui, multa mancipiorum. t.1.p.357. 360.c.1

Multa

& Verborum.

Multa dicendum ias est, his quibus publicum iudicium est. t.1.p.64
 Multa frumentaria absentibus remissa. tom.2.p.34
 Multa in cursu publico. t.2.p.519 in not.
 Mulomedicorum vile officium. tom.5.p.52.c.1 & 521.c.1
 Mulier si vinum bibisset dote mulctabatur. tom.1.p.301.c.2
 Mulier non iuuatur Velleiano in donationibus. t.1.p.268.c.2
 Mulier momenti actionem exercere potest. tom.1.p.418
 Mulier post mariti obitum donata retinet pro iure oculi, *pour son oufclage*. t.1.p.268.c.2
 Mulier non potest pro alio interuenire, nec agere. t.1.p.199
 Mulier ingenua fiscali seruo iuncta libera manet, & liberi Latini sunt. t.1.p.370
 Mulier per virum, aut aliam personam respondere potest & Auctores dicuntur. t.1.p.58.c.2
 Mulier ob motes tota dote multabatur. tom.1.p.301.c.2
 Muliercularius qui mulieres affectatur, qui non dat causam repudio. t.1.p.311.c.2
 Mulieres non audiuntur, omisso medio, nisi extra ordinem subueniantur à Principè. t.1.p.82.c.2
 Mulieres tantum accusant, si suam suorumque iniuriam persequantur, nec tenentur subscribere in crimen nec turpiliano tenentur. t.3.p.5
 Mulieres non fortiantur domicilium maritum, in publicis functionibus. t.1.p.83
 de Mulieram foro. t.1.p.83
 Mulieres actis profitentur se non esse nuptas. t.1.p.320
 Mulieres sequuntur fora maritorum. tom.5.p.68. in l. 12
 Mulieres quæ se seruorum contubernio iunxerunt, & de aliis pœnis t.1.p.368
 de Mulieribus qua se seruis propriis iunxerunt, & de pœna eorum. t.3.p.80 & p.71
 Mundeburden, tuitio apud veteres Gallos. tom.5.p.87.c.1
 Munera ciuilia quomodo indicantur. t.4.p.531
 Munera fordida quæ. t.4.p.128. & p.129
 de Munere rectè exacto, non modo sine reprehensione & inuidia, sed omnium omnino amorem cum maxima gloria consecutus est. tom.4.p.47.c.1
 Mure expleto splendoris & honoris ornamenta succedant. t.4.p.502.c.2
 de Mueribus extraordinariis. t.4.p.109
 Murus candida, id est, candidatorum. tom.1.p.60.c.2
 Murex gregarius miles vel cohortalinus. tom.2.p.513
 Murex gregarij sunt qui munia obibant. tom.3.p.172.c.2
 Murex familiaris. t.2.p.230.c.1
 de Murexibus spontaneis Alexandriæ, & qui per triginta annos munera obierunt. t.4.p.521
 Murex militaris. t.2.p.257
 Murex civitatis necessitatem, & exactoris publici, non cogitur subire officium. t.4.p.82
 de Municipalibus gestis, & quis numerus Decurionum requiratur. t.4.p.488
 de Mureis & militibus qui amputatione digitorum castra fugiunt. t.2.p.374. & 375. & 373
 de Murelegulis. t.3.p.304
 Mureleguli qui despecto propria conditionis officio vetitis se infulis dignitatum munisse dicuntur ad propria artis & originis, vincla reuo-

centur. t.5.p.515
 Mutuari non tantum ad mutuum pertinet, sed inuicem quid accipere. t.5.p.96
 Mutuum vel est gratuitum vel ab initio, vel vituarium ex mora. t.1.p.104.c.1

N

Narbona sedes rex Ataulphus. t.5.p.418
 Nartex quid sit. t.3.p.370
 Nartales feriat. t.1.p.125
 Natalis domini omnium festorum Metropolis. t.1.p.125.c.2
 Natalis dies duplex genuinus & Imperij. tom.2.p.67.c.1
 Natalis genuinus dies Honorij. t.2.p.157.c.1
 Natalis nauigationis. t.5.p.108.c.1
 Natate milites nudati non debebant. t.2.p.287
 Nati conditionem matris sequuntur, non qui in utero. t.1.p.360.c.2
 Naturæ beneficium in occulto sæpe est, manifestionis beneficium manifestum est. tom.1.p.364.c.2
 Naturales filij qui. t.1.p.350
 de Naturalium liberorum successione in bonis parentum. t.1.p.353
 ad Naufragium probandum annus dabatur vel biennium. t.5.p.106.c.2
 Naufragium passu, si sit culpæ præsumptio, quomodo puniendi. t.5.p.8.c.1
 contra Naufragos defæuire crudelitatis genus quibus inopem vitam probantur iumenta pericula cessisse. t.5.p.109
 de Nauibus non excusandis. t.5.p.100
 Nauibus tituli & nomina dominorum inscribi solita. t.5.p.102.c.1
 Nauigationis tempus verno tempore. t.5.p.108
 Nauicularij immunes à pœnis legis Lulie & Papiæ decimarum. t.5.p.63 & 65.c.2
 Nauicularij non debent angariari, id est, ad alia onera cogi. t.5.p.61.c.1
 Nauicularij stillaturæ nomine aliquid delibabant. t.5.p.108
 Nauicularij non promiscuè, sed per vicissitudines leuantentis alternantis auxilij cunctorum fortunæ confirmantur. t.5.p.62
 Nauicularij possessiones alienare non debent fugiendi muneris gratia. t.5.p.93
 Nauicularij à tutela immunes. t.5.p.63. & 65.c.1
 de Nauiculariis, nauarchis, nauarchia, nauticis, & eorum priuilegiis. t.5.p.56
 Nauiculario muneris patrimonium obnoxium possidens, priuilegio non iuuatur. t.5.p.59
 Nauiculariorum fraudibus occurrendum. tom.5.p.58
 Nauiculariorum patrimonia in corporis ius & proprietatem remeant. t.5.p.93
 contra Nauicularios concussiones. t.5.p.82.c.1
 de Nauium capacitate. t.5.p.81.c.1
 de Nauium fabricandarum peritia. t.3.p.322
 Nautæ viles personæ quæstioni exponebantur ad naufragij probationem. t.5.p.106.c.1
 Necessaria in studiis pro victu annonæ & copiis. t.2.p.572
 quæ per necessitates publicas facta sunt, non obferunt ad vltra constingendum, nec profunt ad libertandum. t.4.p.511.c.2
 Negligentia tutoris quoduplex. t.1.p.325.c.1
 Neglecti milites. t.2.p.273
 Necessitudinis nomine intelliguntur liberi. tom.1.p.336.c.1
 Negotiatores Christiani non sunt immunes à iustis

Index Rerum

Atrali collatione. t. 5. p. 8
 Negotiatorem potentior defendere non debet. t. 5. p. 16
 Negotiatores Clerici non sunt immunes à Atrali collatione. t. 5. p. 17
 Nemesis, Nemefiaci ab ea Nemefi, quæ est eadem cum bona fortuna. t. 5. p. 193
 Negotiorum actio non requirit denunciacionum ambages. t. 1. p. 104. c. 2
 de Nepotum ex filia in aui materni successione in concursu auunculorum & materturum, vel agnatorum. t. 1. p. 427
 Nepotes filiorum loco habentur, vt in Macedonia & in nuptiis. t. 1. p. 351. in not.
 de Nestorij hæresi, qui Christum ex Maria hominem non Deum natum esse, sed diuinitatem esse collatam. t. 6. p. 190. c. 2
 Nero Græcis est aqua. t. 5. p. 332. c. 1
 de Nestoriani Episcopi Constantinopolitani oratione ad Theodosium Iuniorum, terram hæreticis purgatam tribue, & ego tibi cælum tribuam. t. 6. p. 189. c. 2
 Nepharchi. t. 5. p. 270. c. 2
 de Nidore thuris & similibus. t. 6. p. 276
 Nexu mancipium erat alienationis species Italici soli possessoribus propria. t. 1. p. 614. c. 2
 Nexus, meti pro pignore. t. 1. p. 226
 Neca. t. 1. p. 15. in not.
 Nili aggeres rumpens flammis consumitur. tom. 3. p. 233
 Nili mirabilis & reuerentia vetustatis. tom. 3. pagina 235. c. 2
 Nili incrementis & decrementis, & cubitis. tom. 3. p. 234
 de Nilo flauio plura. t. 3. p. 530. c. 2
 de Nilo & de fossis quibus aqua fluminis admittebatur. t. 5. p. 273
 Nilus beneuolus amnis. t. 3. p. 233
 Nobiliores natalibus & honorum luce conspicui à commercio arcentur. t. 1. p. 251. c. 2
 de Nobilium nuptiis non redimendis. tom. 1. p. 277. c. 1
 Nobilitatis decreto, id est Senatus. t. 3. p. 130. c. 1
 Nocturna sacrificia prohibita. t. 3. p. 126
 Nocentium peccata nota esse oportet. tom. 3. p. 238. c. 2
 Nomen Dominicum. t. 3. p. 339
 Nomina inscribere propria potius quam Imperatorum maiestatis crimen. t. 5. p. 305 & 306
 Nomina nostra vel nomina nostra. t. 3. p. 47. c. 2
 Nomina è factis consularibus eradebantur. tom. 3. p. 314
 Nominatis ad Curiam duorum mensium tempus datum. t. 4. p. 345. c. 1
 Nominatores Prætorum Iudices esse non debent, qui dum arbitrium suum cupiunt approbati insolentius, aliquid quam moderatio patitur sui contemplatione decernunt. t. 2. p. 61
 Nominationis læ sarcina & periculum non alienæ sustineri debet. t. 4. p. 397. c. 1
 Nominaciones ad honores & munera Calendis Martiis fiebant. t. 4. p. 370
 Nominaciones ad Præturam Senatus arbitrio faciendæ. t. 2. p. 41
 Nominaciones duum virorum vt idonei habeantur. t. 4. p. 132
 in Nominacionibus duorum virorum, quis numerus Curialium requiritur. t. 4. p. 433
 Nominatores tutorum vel eorum, qui ad munera publica vocantur, quomodo tenentur. t. 5. p. 109. c. 2
 de Nominatoribus Susceptorum & Præposito-

& Verborum.

rum. t. 4. p. 543
 Notariis & tribunis dabantur mandata mittenda. t. 1. p. 28. c. 1. 2
 de Notariis & Primicerio, & Notariorum schola, militia nobilis dicitur. t. 1. p. 87
 Notariorum munus. t. 2. p. 89
 Notariorum præclarum collegium & nobilis militia. t. 2. p. 26. in not.
 Nouariani prædamnati, & in iis Ecclesiæ relicta. t. 6. p. 112. in l. 2. & p. 183
 de Nouatianis plura. t. 6. p. 200
 Nouitatis facies adulta reddatur. tom. 5. p. 297. in not.
 Nouatus disruptit eos qui cathari dicebantur, id est mundi. t. 6. p. 199. c. 1
 si Nubar vit in scæmina. t. 3. p. 59
 Nubendi vox pro flagitioso stupro. t. 3. p. 60
 Numerariorum vorax propositum. t. 2. p. 636
 de Nummaria re. t. 2. p. 450. & seqq.
 Nummarij sunt lucri auidi & nummorum exactores. t. 2. p. 636
 de Numerariis. t. 2. p. 457
 qui Numero liberorum se excusant. t. 4. p. 614
 Nummarij Iudices, Sacerdotis nummarium tribunal. t. 5. p. 173
 Nummus argenteus denarios efficiebat. tom. 2. p. 40. c. 1
 Nummorum species. t. 3. p. 168
 Nummulariorum corpus qui autem pecuniam colligebant. t. 4. p. 566
 Nummus fallâ fustione formatus. t. 3. p. 173
 Numerarij munerum iniungendorum curam sustinebant. t. 2. p. 88. c. 2
 de Numero tredecim liberorum vel duodecim plura. t. 4. p. 400
 de Nuncupatio testamento in fauorem Principis. t. 1. p. 342. c. 1
 Nundinare est emolumentum & commodum futuum quartere. t. 3. p. 30
 de Nundinis purpuræ prohibendis. t. 3. p. 517
 Nuntij Victoriarum milites. t. 2. p. 271
 Nuper lata lex, quia non ita pridem lata. tom. 4. p. 206. c. 2
 si Nuptiæ ex rescripto petantur. t. 1. p. 287
 Nuptiæ sine consensu patris contractæ nullæ sunt. t. 1. p. 277. c. 2
 Nuptiæ impares damnandæ. t. 1. p. 280. c. 1
 inter quos Nuptiæ prohibita. t. 1. p. 280. c. 1
 Nuptiæ iniuitæ. t. 1. p. 293. c. 1
 Nuptiæ clandestinæ ibidem. t. 1. p. 280. c. 2
 in Nuptiis decem testes requisiti. t. 1. p. 282. c. 1
 à Nuptiis recedi quomodo possit. tom. 1. p. 269. in l. 6
 de Nuptiis Senatorum & eorum liberis. tom. 2. p. 9. c. 1
 de nuptiis, & eorum definitione. t. 1. p. 276
 Nutrices fauentes raptoribus liquente plumbo in os infuso puniuntur. t. 3. p. 192
 Nutricum fabulæ sunt earum affatus quibus inescantur virgines. t. 3. p. 190. in not.
 Nutrici debiti cumulum non oportere. tom. 4. p. 575. in not.
 de Oblatione equorum. t. 2. p. 447
 de Oblatione votorum. t. 2. p. 448
 Oblatium aurum, & de eius oblatione. t. 2. p. 8. 16. & 20
 Oblatio ad sistendas vsuras. t. 1. p. 401. c. 2
 de Oblatione ad euitandam commissi poenam. t. 4. p. 538. c. 2
 de Obligatione litterarum. t. 1. p. 104. c. 1
 si per Obreptionem fuerint impetrata rescripta. t. 4. p. 100
 Obryziacum aurum. t. 3. p. 167
 Obryzum, obrusa. t. 2. p. 449
 Obryza aurum recoctum. t. 4. p. 537. c. 1
 Obsecutores sacrorum Scriniarum. t. 2. p. 149
 Obsequia malimus hominum esse voluntaria, quam coacta. t. 2. p. 469
 Obsequia Palatina. t. 2. p. 237. c. 2
 de Obsequiis & obseruationibus in Fulminibus. t. 6. p. 160. c. 1
 Obuagulum ire est flagitare. t. 4. p. 328. c. 2
 de Occisoribus consiliariorum Principis. tom. 3. p. 108. c. 1
 Occultatores & clam opprimentes maleficos, & agitatos puniendi. t. 3. p. 131
 Occultatores defertorum. t. 2. p. 208
 Occultatores latronum. t. 3. p. 221
 Occultatores proscripserunt. t. 3. p. 332
 de Occultatorum laxamento & poenis. tom. 2. p. 410
 Occupare, occupatorij. t. 1. p. 194. c. 2
 Occupare est non iure acquirere. tom. 1. p. 218. in not.
 Occursus iudicij ne Iudex litiganti silentium imponat. t. 1. p. 169. in not.
 de Octauario præstando fisco. t. 3. p. 477. c. 2
 Offendibilia vel defensibilia arma. t. 5. p. 422
 Offerre est vitro indicare. tom. 3. p. 484. in not. & p. 485. c. 1
 Officia celebrata cum Magistratus auspiciantur. t. 2. p. 3
 Officia dignitatis sunt onera munia, necessitates, & quidem editioni dignitatis incumbentia. t. 1. p. 47. in not.
 Officia Palatina. t. 2. p. 1
 Officia repetere vel principatum nullus audeat. t. 3. p. 204. c. 1
 Officialis pro milite, id est miles. t. 3. p. 35
 de Officialibus diuersorum Officiorum. tom. 2. p. 574
 Officiales Iudicum & electorum erant numerarij, qui publicas actiones ciuitatum tractabant. t. 2. p. 636
 Officiales & serui pudoris non possunt dispendium sustinere. t. 5. p. 268
 Officiales maiorum potestatum solent esse Prouincialibus perniciosi. t. 5. p. 171
 Officiales circa officium delinquentes damnati non appellant, ne temporarij iudicij contemptu, & reposita procuracionis spe nihil non facere audeant. t. 4. p. 305. c. 1
 Officiales poena capitis, vel gladij afficiuntur & amputatione manus. t. 1. p. 42. c. 2
 Officiales à litigatoribus pro introitu aliquid posscebant. t. 1. p. 41. c. 1
 Officiales Curiali nexu liberabantur. t. 2. p. 576
 Officialis viagam tenebat, & vestem discolorum gestabat. t. 5. p. 211. c. 2
 Officialiam privilegium erat adorare purpuram Principis. t. 2. p. 576
 Officialis militia. t. 2. p. 278
 Officiis colere non exasperare iurgij potestates. t. 3. p. 412
 de Officiis diuersis. t. 2. p. 572
 Officina piscorum munditiam panis exigit. tom. 5. p. 151. in not.
 Officinæ singulæ. t. 5. p. 150
 de Officio Præfectorum Prætorio. tom. 1. p. 35. & 36
 de Officio Prætorum & eorum mero. t. 2. p. 46
 de Officio Vicarij in re tributoria. t. 1. p. 37. 38
 qui se Officio abdicauit, si ad idem officium redeat pristinum gradum recuperat. t. 2. p. 135. c. 2
 Officio deposito vt Iudices in Prouincia maneat, & quando tempore. t. 1. p. 73
 de Officio defensorum. t. 1. p. 64
 de Officio Iudicum omnium. t. 1. p. 53. 57. 168
 Officiorum Principes. t. 2. p. 186
 apud Officium censuale testamentum referabatur. t. 1. p. 333. & 339
 de Olei vsu & canone. t. 5. p. 230
 Oleum gratuitum populo dabatur. t. 5. p. 255. c. 1
 de Oloueris vestibus prohibitis. tom. 3. pag. 519. & seqq.
 Onus Rhedarum mille librarum, carro sexcentarum. t. 2. p. 554. 555
 Opera noua Romæ sine permisso Principis non excitanda.
 ne Opera à conlatoribus exigantur, *cornes, bobades, bouades, vinades.* t. 4. p. 90
 de Operibus publicis. t. 5. p. 275
 Opes priuatorum consistunt in iure vel in corpore. t. 3. p. 348. in not.
 Opinatores erant exactores annonæ militaris. t. 4. p. 44. c. 2. & p. 361. c. 1
 Opinatores qui extra ordinem mittebantur. tom. 2. p. 261
 Opinio agri est census, censualis professio & æstimationo agri. t. 5. p. 98. in not.
 Opinio est existimatio, fama. tom. 1. pag. 166. in not.
 Optio militaris annonæ erogator dicitur. tom. 3. p. 399. c. 2
 Opriones, qui militarem annonam à susceptore flagitabant. t. 2. p. 263. c. 2
 Opus nouum inchoari non debet, nisi inceptum absoluat. t. 5. p. 280
 Optimum, id est æquissimum. t. 1. p. 159. c. 1
 Oraciones Principum. t. 1. p. 330
 Oratorium quod quatuor murorum ceptum includitur, & dicitur nartex. t. 3. p. 370. c. 1
 de Orbitatis poenis cohibendis. t. 2. p. 643
 Ordinarij Iudices, ordinaria potestas. t. 2. p. 125
 Ordinata non est lis contestata, sed cum constituta est persona actoris, rei, & Iudicis seque partes præsumunt. t. 1. p. 147. c. 2
 Ordinis qualitas est generis prerogatiua, personæ qualitas est honoris prerogatiua. t. 2. p. 409
 Ordinarij dicti qui ordines in prælio dicebant. t. 2. p. 497. c. 1. 2
 Ordo dignitatum. t. 2. p. 2
 Ordinari limites. t. 1. p. 202. c. 2
 Ordinatio pro iurisdictione. t. 1. p. 77
 Ordinatio Principis patrimonij, est actor, procurator rei priuata. t. 1. p. 76. & 81
 Ordinis appellatio vel gradum dignitatis vel congnationem significat. t. 1. p. 319. c. 2
 Ordo Senatorius. t. 2. p. 4
 Ordo petuerus. t. 6. p. 104. c. 2
 Ordo seruandus. t. 5. p. 247
 Ordo candidatus Senatorius. t. 2. p. 62. c. 1
 Originales coloni originarij. t. 1. p. 451
 Originarius vel originaria, solum genitale repetens triginta vel viginti annorum præscriptione non repellitur. t. 1. p. 458
 Origo vadit ad inferiorem personam. t. 1. p. 365. c. 2
 Origo militum & tyronum. t. 2. p. 258
 Ornamenta seruentur, & sacrificia Paganorum prohibeantur. t. 6. p. 280
 Ornamenta ædificiorum tria signa, marmora, columnæ ab vna ciuitate ad aliam non transferenda. t. 5. p. 292
 Ornamenta

Index Rerum

Ornamenta in dignitate constitutionum. t.5.p.44
 Ornatus publici splendoris priuatum aedium non debet corrumpi. t.5.p.301
 in Os liquens plumbum infunditur, de quo heretamenta sceleris ministrata nascuntur. tom.3. p.192.c.1
 Os lacrum pro Principis facie. t.3.p.276. in not.
 Osculi ius Gallice, *auselage*. t.1.p.268.c.2
 de Osculo in sponsalibus interueniente. tom.1. p.268
 Osculum pacis. t.1.p.268.c.1
 Osculum in nuptiis. t.1.p.280.c.2
 Osculum in dignitatibus. t.2.p.3
 Ostentatio eorum qui circumferunt discipulos. t.5.p.204.
Ovina, vox, quid. t.6.p.110.c.1
 Otij vox propria possessionum agrorum & fructuonis pacificae. t.1.p.208.c.1
 Otiosi vacantes & vacui ab omni officio. tom.4. p.613
 Otiosi qui & si meritis suffragantibus in scholam adsciti, sibi viuunt. t.2.p.138.c.1
 Otium ignobile adamare. t.2.p.276

P

PAbulum est caput animalis, sumptus vero hominis. t.3.p.294.c.2
 Pacta dotalia super reddenda dote legitima. tom.1. p.302. & 303
 de Pactis. t.1.p.126
 Pactio dolo elicit. t.1.p.128.c.1
 Pactum legis commissoriae vel conuentionis. t.1. p.251
 Pactum pro conuentione nuptiali dicitur. tom.3. p.267
 Pactum de nuptiis filiae per mortem patris non infirmatur. t.1.p.171. in l.7
 Paedagogi qui scita forma & egregio cultu, *pages*. t.2.p.577.c.2
 Pagana lex & paganalia facta & superstitio. tom.6. p.253. & 252
 Pagani à militia, & honoribus arcendi & bonorum proseriptione & exilio coërcedi. t.6.p.293. & 294
 de Paganis, sacrificiis & templis. t.6.p.250
 de Paganorum Sacerdotibus ritibus, ministris, priuilegiis. t.6.p.254. & seqq.
 Παροχη est praepositura loci, pagique habere. t.2.p.635.c.2
 Palanges, Palangarij, Palangae. t.5.p.59.c.1.2
 Palans granionatus. t.2.p.282
 Palatinorum officia, alij statuti, alij supernumerarij. t.2.p.218. & 220
 Palatinorum executionibus Rectores Prouinciarum intercedere non possunt. t.2.p.208
 de Palatij cura. t.2.p.97.c.2
 Palatini honorarij. t.2.p.90.c.1
 de Palatinis sacrarum largitionum rerum priuatarum. t.2.p.207
 in Palatijs ne quis maneat. t.2.p.262
 Palatini otio donati. t.2.p.239.c.1
 de Palatinis qui sub conspectibus Principis sunt. t.2.p.246
 de Palaestina salutaris & aquis salutaribus. t.4.p.171. c.1.2
 Palmati villa, vbi optimi equi eduntur. tom.2. p.411.c.2
 Palmatij equi, quasi quod triumphantis sint & victorum, & vnde dicti. t.3.p.411.c.2
 de Pane bono ministrando. t.5.p.226
 Paneficij necessitas sumitur successionis iure. tom.5. p.153

Panes caduci. t.5.p.203.c.1
 Panes gradiles vendi non poterant à populari. t.1.p.241
 Panis gradilis qui dabatur & dispendebatur à gradibus. t.5.p.238. & 240.c.1
 Panis castrensis pro domo Principis. t.5.p.269.c.2
 Panis fordibus, acerofus, secundus panis, cumanus. t.5.p.243.c.2. & 244
 de Pantheo Romae. t.5.p.158
 de Pantomimis. t.5.p.376.c.2
 qui à Papa communione se suspendunt, pellendi. t.6.p.184
 Papae nomen proprium, primi Episcopi. t.6.p.22
 de Papiniani laudibus. t.1.p.300. & t.3.p.353
 de Papiniano Magistro Scriuorum. t.2.p.93.c.2
 Paracactae, id est, falsae monetae rei, maiestatis crimine puniuntur. t.3.p.179
 Parachataclama, paracharaximum numisma. tom.3. p.176
 Parabolanorum vox. t.6.p.83
 Parabolanorum numerus, qui ad curanda debiliu corpora destinabatur. t.6.p.82. in l.42
 Parabolatus de anima sua. t.6.p.83.c.2
 de Paragaudis. t.5.p.207
 de Paragaudis vestibus prohibitis. t.3.p.519
 de Parangariis. t.2.p.506
 Parapetalia sunt attenta & appensa, quae alijs operibus adhaerent vel suggrundia, vulgò *saillie*, *aduanee*, Appendix. t.5.p.312
 Parapetalijs vel alijs operibus platearum spatia non angustanda. t.5.p.277. & 312
 Parare, parata, parata mansio. t.1.p.61.c.2
 Paratus significat omnem cultum parationem & apparatus, quo Princeps sese parabat, & aduenientes ipsi excipi soliti. t.3.p.168.c.1.2
 Paraueredi equi. t.2.p.524
 de Paraueredorum exactione per viam transferensam, *par la transe*. t.2.p.319.c.1
 Parentes participes raptus puniendi. t.3.p.189
 Parentes vocabant Imperatores per quos Imperium acceperant. t.5.p.115
 Parentis & patris vox. t.5.p.161
 Pariare est paria facere & emere honorem & vendere. t.3.p.215
 de Parisiensi ciuitate plura. t.4.p.24
 Parisiensis Chronici pars. t.4.p.23
 Parthippij opus centum ad grauem auersam, *en maille*. t.2.p.527.c.1
 de Parricidio & eius poena. tom.3. pag.122.c.1. & 113.c.1
 Particeps iudicij. t.1.p.412.c.1
 Particeps consiliorum, participatus. t.1.p.275
 Particulares delegationes sunt notitiae, quae singulis iudicibus dantur, ex quibus annonae eis debita taxantur. t.2.p.308
 Partitio post publicatam indictionem fiebat. tom.4. pag.3
 Partitadinis futura testimonia, & adhibitis custodibus fecunditas iudicij seruetur. t.3.p.338
 de Partu supposito in bonis proseriptorum. tom.3. p.339.c.2
 Pascha non eodem die celebrabant Auidiani, & protopaschae dicebantur. t.6.p.125.c.2
 de Paschae die & diebus deuotionis non transferendis. t.6.p.286.c.2
 Paschali tempore inhietur cognitio criminalium quaestionum. t.3.p.252
 Paschalibus diebus indulgentiae non dabatur adulteris, facilegis, reis laese maiestatis, veneficis, sacrilegis. t.3.p.271. & 273
 de Paschate, de Pentecoste. t.5.p.354
 Pasqua & prata militibus concessa. t.2.p.261
 Passio

& Verborum.

Passio Apostolica Christianitatis Magistra. tom.5. p.556.c.2
 Pastores pro latronibus. t.3.p.230.c.1
 Pastores non vti equinis animalibus. t.3.p.230.c.1
 Pastoribus dentur filij nutriendi. t.3.p.231
 Patientiam Iudex debet, quae magna iustitiae pars est. t.1.p.169.c.1
 Pater filiae libertatem eripiebat, si filiafamilias iubente patre serui alieni contubernium secuta esset. t.1.p.364
 Pater binubus tenetur fideiubere, & donationem ex ingratitude reuocare potest. t.1.p.285
 Pater habet ius petendae bonorum possessionis pro successione filij. t.1.p.330
 Pater tredecim liberorum non vocatur ad Curiam, sed si sit Decurio honoratissima quiete donatur. t.4.p.398
 Pater naturalis filijs naturalibus tantum vnciam relinquere potest, si legitimos habeat. tom.1. p.426
 Pater non continebatur lege Pompeia de patricijs, qui filium necasset, sed mater. t.1.p.363.c.1
 de Paternis honoribus vel oneribus communicandis vel vitis. t.2.p.10.c.1
 Patres liberos vendere poterant, & venditione filius potestate dimittitur non tamen libertas tollitur. t.1.p.364.c.1
 Patres cur tot poenis non affligantur quot matres. t.1.p.285.c.1
 de Patribus qui filios suos distaxerint, & quomodo à libertate eriperentur. tom.1. pag.257. & 258
 Patribus ius vitae & necis datum. tom.1.p.362.c.1. & 2.
 Patrum voluntates non debent praedicare vtilitatibus ciuitatum. t.4.p.351. & 352
 Patriarchae Iudaeorum sublati ob improbitatem, & pensiones. t.6.p.246.c.1
 Patriarchae habebant assessores quos Apostolos vocabant. t.6.p.216.c.1
 de Patriarchis Iudaeorum. t.6.p.231
 Patricij dignitas alterius dignitatis accessio est. t.5.p.417. in not.
 de Patricijs. t.2.p.74.c.2
 Patrimoniales coloni. t.1.p.456
 de Patrocinijs vicorum, & de iis plura, & contra eos qui patrocinio praestant. t.4.p.172
 de Patrocinijs petentium. t.5.p.20
 Patronorum haeredibus reuerentia debetur, tam filijs, quam extraneis, ante nouellam Valentianiani tertij, & post nouellam Iustiniani 78. t.1.p.377. c.1. & 2.
 de Patronis. t.1.p.137
 de Patronis horreorum Portuensium. t.5.p.262
 Patroni non possunt accusari à libertis. tom.3. p.54
 Patronis ignorantibus coloni arua, quae subigunt alienae non possunt. t.1.p.460
 Paucorum dispositio non regat, quod in communitatem vilitatem expetit sollicitudo cunctorum. t.4.p.596
 Pauciores homines sunt obnoxij Iustriali collationi. t.5.p.9.c.2
 Pauli notae infirmatae. t.1.p.30
 Pauli sententiae valent. t.1.p.31
 Pauperes Ecclesiarum diuitijs sustentari debent. t.6.p.30 in l.6
 qui ob paupertatem se excusant à personalibus muneribus. t.4.p.614
 Paxamadia, paxamatria & paxamates panes. tom.2. p.20
 de Pecuariis. t.5.p.168

Tom. VI.

de Peculatu contra iudices qui Prouincias quaesant. t.3.p.219
 Peculatus crimen. t.1.p.20.c.2
 Peculatus in re fiscali & ciuitatis. t.3.p.219
 Peculium colonorum. t.1.p.460.c.1
 Peculium quasi castrense assessorum vindicatur mortuo patre. t.1.p.69
 Pecunias constitutas in vsu publico esse oportet. t.3.p.186.c.2
 Pecunia minorina luxui reprimendo est, & fontes liberalitatis per plures partes spargit. tom.5. p.385.c.1
 Pecunia centenionalis maiorina. t.3.p.177.c.1
 de Pecunia adrosa vel deminuta Constantini temporibus. t.4.p.566
 Pecuniam purgare est argentum detrahere. tom.3. p.176.c.2
 Pecuniam prorogare, id est, dare in antecessum, *par auance*. t.5.p.236.c.2
 Pecuniam scenebrem accipere, non licet à dispensatoribus vel exactoribus. t.3.p.532
 Pedagogi qui scita forma & egregio cultu, vulgò *pages*. t.2.p.677.c.2
 Pedanei iudices qui & de quibus cognoscant, t.1.p.43.c.1
 Pedeplana assignata non priuatis, sed militibus. t.5.p.324.c.2
 Pedeplana sunt pars illa aedificij solo proxima, quae pede plano aditur, vulgò *rez terre*. t.2.p.356
 Pensionis verbo quid in dote. t.1.p.301.c.1
 Pensio imposita ob aedificium extructum, Gallice *droit de prestage*. t.5.p.286
 Pensio imposita domibus in loco publico extructis. t.5.p.315
 Pensiones sunt quae ex emphyteuticis & patrimonialibus praedijs priuatae rei inferuntur. tom.4. p.219
 in Pensionationum causis prouocationis auxilium est inhibitu. t.4.p.302. in l.12. & 13
 Penularum vsus tempore pluuiae. t.5.p.210.c.1
 Peraequatores in Prouincias mittebantur, qui inspectis praedijs releuerent, quibus grauius onus erat adscriptum. t.2.p.24.c.1. & p.30
 de Peraequationis electione & ordinatione. tom.5. p.130 in l.6
 Peraequatorum negligentia punienda. t.5.p.131. in l.7
 Peraequatio Agapij in perpetuum maneat. t.5.p.135
 Percipere est ex beneficio aliquo capere. tom.5. p.337
 Perditi & perditia audacia, *desesperer*. t.6.p.264
 de Perduellionis crimine. t.3.p.94.c.2
 Perdurare est sine interpellatione durare. tom.1. p.365.c.2
 Peregrinationis onus est legationis ad Principem. t.4.p.522.c.2
 Peregrini qui non oriundi ex Urbe Roma, & Vrbicarijs Prouincijs. t.2.p.248
 Peregrinus erat assessor. t.1.p.68.c.2
 Peregrina laus est quidquid extra Romam laudabile est. t.1.p.92.c.1
 Peremptoria praescriptio. t.1.p.15.c.2
 Perfectissimatus dignitas. t.2.p.248
 Perfectissimus qui omnes gradus virtutis impleuerit. t.2.p.250
 Perfidiae crimen crescit officij suscepti ratione. t.3.p.80
 Perfugium ad Ecclesiam est deprecatio & intercessio Clericorum. t.3.p.373.c.1
 Pergula pictorū sunt officinae & cellae editae. t.5.p.55
 de Periculi voce vel periculi in sententijs. tom.1. p.392.c.2

OOO

Pericu

Index Rerum

Periculum nominatorum pro susceptorum creatione. t.4.p.552
 Periculi sui Iudex. t.1.p.393.c.1
 de Perisfororegia. t.5.p.269
 Perisfororegia est liberalitas vel supererogatio. t.5.p.254.c.2
 Periculum facere est tentare, ne quid per errorem fiat. t.1.p.395.c.2
 Pericula est abundantia, incrementum & augmentum. t.5.p.254.c.2
 Permutatio est compensationis species. t.2.p.563
 Periurij poenae quatuor. t.1.p.134.c.1.2
 Permutatio temporaria ius Prouinciæ non mutat. t.3.p.305.c.2
 Perpena delibatio. t.1.p.7.c.1.2
 Perpena secretior significatio. t.4.p.39.c.1
 Perpena res, id est occupata. t.1.p.194.c.1
 Perpena rigor. t.1.p.8.c.1
 Perpetui impositionem est status publicus redditus ad instar restitutionis in integrum. tom.3. pagina 156.c.2
 Pepyzita hæretici dicti à Pepuza oppido Phrygiæ. t.6.p.182.& 183
 Persona probabilis quæ fama, & moribus præstat. t.6.p.8.c.1. & p.10.c.2
 Personæ qualitas in maledictis attendenda. tom.3. p.45
 Personæ inhonestæ non annotandæ in loco honesto. t.5.p.376.c.1
 de Personis quæ ad consilium peruenire debent. t.4.p.597.c.1
 Personæ legitimæ quæ. t.1.p.333.c.1
 Pertinentiæ. t.3.p.418.c.2
 Peruenire ea dicuntur quæ ab ipso iure semel constituto acquiruntur. t.3.p.468
 Pestas est pestilentia. t.6.p.28.c.1
 Pessimus sunt repetundarum damnati, id est, in ultimum ciuium locum reiciuntur. t.3.p.210
 Pessundate est infirmum, & solo proximum locum obtinere. t.3.p.210
 Pestis pro morte. t.3.p.121.c.2
 de Petitis possessionibus. t.4.p.153
 si Petitionis socius sine herede decesserit. t.3.p.466. & seqq.
 Petito impudencior refutetur, & iustior petita commoda consequatur. t.4.p.587
 de Petendo debet esse sollicitus, qui est in impetrandi occasione curiosus. t.3.p.443
 in Petitionibus & vltro datis. t.2.p.428
 de Petitoribus & eorum auaritate. t.3.p.437
 Petitiones operum publicorum vel templorum. t.5.p.313. & 314
 Petitori non possessori probationis onus incumbit. t.4.p.333
 de Petitoribus ludificantibus contra possidentes, vt à veterosa lite se redimerent. tom.3. p.465
 Petitores honorum partiuntur cum atario Principis. t.3.p.456
 vt Petitio valeat etiam transactione facta quid. t.3.p.456
 Philosophi habitum vsurpare. t.5.p.33
 de Philippo Abbate bonæ spei. t.6.p.69.c.2
 de Phortinianorum labe. t.6.p.120.c.2
 Piaculum dicebatur sacrificium, quod porca præcidanea fiebat. t.3.p.142
 Pictores à potestate Iudicum immunes. t.5.p.36.c.1
 de Picturæ professoribus. t.5.p.49. & 54
 Pictores gratuitam operam non coguntur præstare ad pingendos sacros vultus. t.5.p.56.c.1
 de Pictorum immunitate. t.5.p.54
 Pignus dignitatis. t.2.p.63.c.2

Pignus depositum dicitur quod manu datur, ac deponitur apud creditorem. t.1.p.255.c.1
 de Pignotibus distrahendis, quæ tributorum causa tenentur à pontium instructione & reparatione nullus excusatur. t.4.p.92
 de Pignote tacito super bonis tutoris. tom.1. pagina 324.c.2
 Pistrino rei affectati. t.5.p.296
 Pistrini poena. t.3.p.298
 Pistrini dotes pro rebus pistorum corporis nexis, & quid dotale dicatur. t.5.p.162.c.1.2
 ad Pistrina declinanda non pandebatur licentia ad Ecclesias. t.5.p.59. in l.11
 Pistrini poena differt in damnato ex crimine, vel qui origine pistrinæ conditioni attingitur. t.3.p.299
 Pistorij collegij Author Trajanus. t.5.p.152.c.1
 Pistores perpetuo manent: nam substitutus alteri ob temporale impedimentum vel excusationem impedimento cessante non ideo cessat. t.5.p.156
 Pistores dilapidantes vel decoctores. t.5.p.162.c.1. & p.163.c.1
 ex Pistoribus facti Senatores, quibus optio conceditur segregari. t.5.p.154. in l.4
 Pistorum filij. t.5.p.154. in l.5
 Pistoribus non licebat mutare officinam. tom.5. p.157
 de Pistoribus & Catabolensibus. t.5.p.150
 Pistorum fraudes clandestinæ. t.5.p.168.c.1
 de Pistoribus in exemptione frumentaria. tom.5. p.236.c.2
 de Pistoribus. t.5.p.59.c.1
 Pittacium diurnum quod quis per singulos dies erogandus esset, & idem est quod breue, *buletin*. t.2.p.309.c.1.2
 de Plagiariis & eorum poena. t.3.p.154
 Plebi ne mixta dignitas inclinetur. t.4.p.595
 Plectibilia pro delictis. t.4.p.494
 Plena assertio inquisitio. t.1.p.169.c.1
 Plerumque est de more & solemniter. tom.2. p.127.c.2
 de Plumbi vsu & legato. t.5.p.164.c.1
 de Plumbatarum icibus à quibus Curiales immunes erant. t.4.p.435
 de Plumbatarum supplicio, seu verberibus & variis generibus. t.3.p.250.c.2
 de Poculo fluentis, & quod pollui non debeat. t.2. p.287. & 288
 de Poenis. t.3.p.288
 Poena sacrilegij similis pro poena sacrilegij similis. t.2.p.135. in not.
 Poena falsam monetam formantis. t.3.p.168
 Poenæ violenti possessoris. t.1.p.408
 Poena par est plecti eum qui prædam feris, vel qui factum cum hoste diuisit. t.2.p.273
 Poenæ Iudicum. t.3.p.291
 de Poenis infirmendis cælibatus. t.2.p.643
 Poena libræ per singulos obolos aquæ contra vsurpantem. t.5.p.332.c.1
 Poenæ iniusti repudij. t.1.p.312.c.1
 de Poenis temperandis. t.3.p.77
 Poena ad paucos perueniat, metus ad omnes. tom.3. p.212. in not.
 Poena grauior constituenda est, in eos qui Principis iuris sunt, & Principum debent custodire mandata. t.3.p.406
 vbi Poena ignis in lege, est quando plumbum feruens in os funditur. t.3.p.192.c.1
 de Poena culei pro parricidio. t.5.p.113.c.1
 de Poenis criminis repetundarum. t.3.p.207
 de Poenis criminis læsæ maiestatis. tom.3. pagina 102.c.1

Poenæ

& Verborum.

Poenæ est abolitio temporaria coercitio. tom.3. p.280.c.1
 Poena flammæ contra corruptores aggerum nili. t.3.p.235.c.2
 Poenæ in Paganos & Hæreticos, qui à Catholica religionis dogmate deuiant. t.6.p.277
 Poena non producit ad propinquos notos familiares amicos. t.3.p.316
 Poenæ militares regredationis, reiectionis. tom.2. p.269
 Poena capitalis. t.3.p.193
 Poena differtur per triginta dies, quæ impetrata est ab irato Principe. t.3.p.305
 Poenitudo fidelis. t.3.p.282
 Polyptica sunt ratiocinia publica, & libri publici in quos tributi exigendi modus vel soluti ratio inscribitur. t.4.p.187.c.2
 Pollinis confectio ad vsus militares. t.2.p.263
 de Pondere moneta. t.3.p.181.c.1.2
 Pondera & mensuræ in Ecclesiis seruabuntur. t.4. p.55
 de Ponderatione porcine carnis vel suariæ. tom.5. p.175.c.1.2
 de Ponderationibus & auri illatione, & de libramento. t.4.p.563
 de Ponderatorum fraudibus in trutina inclinanda. t.4.p.563.c.1
 Ponderus maximum auri & argenti non vsurpandum. t.3.p.391.c.1
 Ponderus monetae exactum ad libram & ponderatio. t.3.p.168
 Pontifex Romanus vere religionis lumen & Apostolicam doctrinam præfert. t.6.p.7
 Pontes restituebant Imperatores. t.5.p.245.c.2
 Pontificium est ius, potestas, facultas, prærogatiua. t.6.p.204. in not.
 Populares, *gens du tiers est*. t.5.p.203.c.1
 Populares annonam suam vendere prohibentur. t.5.p.18
 Popularitas & vox popularium. t.1.p.44.c.2
 Portendere in fulguribus. t.6.p.260
 Portio præcepti. t.1.p.212
 à Portorio immunita, quæ ad ædificia destinantur. t.5.p.297.c.2
 Porticeniæ horrea & Porticenses operæ. tom.5. p.179.c.1
 per Possessiones milites non vagentur. tom.2. p.286
 Possessiones quomodo diuidantur. t.1.p.199
 Possessor æqualem inlationis formam præstat. t.1.p.21
 de Possessionibus translatis peræquatatis releuatis. t.4.p.353
 Possessores noui ad quintam partem soluendam adiguntur falsis actionibus aduersus auctores. t.4.p.158.c.2
 de Possessorum querelis contra susceptores. tom.4. p.561
 Possessor non tenetur dicere, vnde possideat vel quo iure teneat. t.3.p.320. & tom.4. p.319.c.1
 de Postulando. t.1.p.137
 de Postliminio reueris & redemptis ab hostibus non transfugis. t.1.p.439
 de Potentatu & potestatis verbis. t.1.p.274.c.2
 Potentes captatis necessitatibus aliorum optimos & opimos fundos ad se pertinebant. tom.5. p.131.c.2
 Potentes potestas. t.1.p.154.c.1
 Potentia terror. t.1.p.131
 Potentiores ciues domi suæ voluptatum artifices alebant. t.5.p.567. in not.
 Potentiorum presentia accusatorum & eorum re-

Tom. V. I.

quiritur. t.3.p.133
 Potestates excellæ sunt Imperatores. t.4.p.594
 Potestatem publicam turbare. t.1.p.95.c.1
 Potestates ciuiles. t.4.p.588
 Potestate præditus inuitas nuptias petere non debet, aut inuitis parentibus. t.1.p.292
 Potestatum appellacione veniunt, tam Iudices, quam Principes. t.5.p.285.c.1
 Præbites angariarum in Prouinciis, aut præsumptores. t.2.p.134
 Præcedentia Archiatrorum & variæ sententiæ. t.5.p.38.c.1.2
 de Præcedentia. t.1.p.110. & t.2.p.79.c.1
 Præcedentia Palatinorum supra Comites. t.2.p.294
 de Præcedentia Regum & Principum, & Dignitatum & Officiorum. t.2.p.76.c.1.2
 Præcedentia Dignitatum. t.2.p.2
 Præcedentia prælatio inter eos qui eundem honorem adepti sunt. t.2.p.71.c.1
 si de Præcedentiæ iure queritur non tam loci, amplitudinis aut diæcesis ratio habenda est, quam potestatis & dignitatis. t.2.p.110.c.1
 in Præcedentiæ negotio, licet Codicillarij seu honorarij tempore priores in actu constituti *ἐπιπροσώπων* cedere solent, licet tempore posterioribus, Palatinorum priuilegium est. t.1.p.245.c.1
 Præseginum carnis militiæ erogandæ modus. t.2.p.301
 Præceptores erudiendæ iuuentutis annonas habere debent. t.5.p.39.c.2
 Præceptum est sententia Iudicis, & conditio præceptorum. t.1.p.396.c.1
 Præceptum rationale. t.4.p.119
 Præcinere est prodesse incantationibus. t.3.p.118.c.1
 Præcommodare, id est, per antecessum erogare. t.5.p.274.c.2
 Prædam suam putant alienum iurgium. tom.3. p.215
 Prædamnati, id est, iam damnati. tom.1. p.128. in not.
 Prædia stipendiaria & tributaria ab Italis distincta. t.5.p.222
 Prædia Urbana ad collationem non vocabantur ante honorarium. t.4.p.150
 de Prædiis & mancipiis Curialium sine decreto non alienandis, sine causæ cognitione apud Rectorem Prouinciæ. t.4.p.526
 Prædiorum domini actores eorum, plebs Rusticana colonorum prædiis incumbant. tom.2. p.353
 Præfationes in vltimis voluntatibus non nocent. t.1.p.398.c.2
 Prædo ad omnes expensas damnandus. t.1.p.397
 Præfecti Urbis vice sacra iudicauerunt, Proconsoles, Comites, Vicarij. t.4.p.232.c.2
 Præfecti Urbis auctoritas depressa, & Præfecti Prætorio cuncta. t.3.p.18.c.1.2
 Præfecti Prætorio dignitas. t.1.p.23.c.1
 de Præfectis Prætorio. t.2.p.77. & t.1.p.8.c.2
 ne Præfectianus exactoris, vel curiosi horreorum custodis fungatur officio. t.4.p.572
 à Præfectis Prætorio & à Præfectis Urbis, quando appellare non licuit. t.4.p.233.c.1
 de Præfectorijs Viris intra domos consulendis. t.4. p.197.c.1
 Præfectura duplex data turboni quo plus haberet auctoritatis. t.2.p.217.c.1
 apud Præfectum Prætorio precum oblatio facta litis contestationem non facit. t.1.p.23.c.1
 Præfectus Urbis Senatus præful erat. t.2.p.89.c.1
 Præfectus annona, & pistoribus præerat. tom.1. p.242

000 2 Præfectus

Index Rerum

Præfectus augustalis non fuit è numero Præfecto-
rum Prætorio. t.1.p.23. in not.
Præfectus Vrbi vice sacra iudicat, & quid. tom.1.
p.16.c.2
Præfectus Vrbi cognoscebat de querelis & accu-
sationibus officij malè præstiti. t.1.p.185.c.1
Præfertur Consul & Patricius ei qui tantum est
Consul. t.2.p.76.c.2
Præiudicialis actio excluditur decennio. tom.6.
p.47
à Præiudicio quando appellationes admittantur.
t.4.p.262
Præiudicium sanguinis est actio qua quaeritur de
alicuius ortu, stirpe & origine. t.6.p.47.c.1
Præiudicium est quod in cunctis cognitionibus, &
conflictibus abique libelli documento recitatio-
ne discernitur. t.4.p.259.c.1
Præmaturè adeptâ Senatoriâ dignitate Curialis,
nec eius liberi Curia liberantur. t.4.p.418
Præmij spe sublata ingenui humani vitio sedulitas
fermè flaccescit. t.2.p.656
Præoccupare litem est sua sponte inuadere, quod
à iudice debuerat. t.1.p.413.c.2
Præpositi pagorum horreorum, & Præfectus pagi.
t.2.p.300
de Præpositis annonatum, pagorum, mansionum,
horreorum. t.4.p.535
de Præpositis fabricæ. t.2.p.453
Præpositi horreorum in annonâ militari. tom.2.
p.261
de Præpositis laborum, & de priuilegiis eorum
qui lateri Principum adhaerebant. t.2.p.142
de Præpositis sacris cubiculi. t.2.p.81
Præposituram pagi gerere. t.2.p.635.c.1
de Præpositis arcæ vinariæ. t.1.p.403
Præpositus industriae, ac diligentiae. t.5.p.140.c.2
Præpositus litigator. t.1.p.413.c.2
Prærogatiua Consulari, ne sumptum magisterium
quæsisse videatur. t.2.p.140.c.2
Præbyteri nomen Episcopi nomini proximum.
t.1.p.437
Præbyteri Senatores Synedrj. t.6.p.220.c.1
Præbyterium p'o altari. t.3.p.370
Præbyterorum nomen proximum nomen Episcopo-
rum. t.4.p.332
Præbyterorum vocabulum proximum ab Episcopis.
t.6.p.117.c.2
Præscribi non potest ius luendi pignoris. tom.1.
p.255.c.2
Præscriptio quindecim annorum contra curatores
operum. t.5.p.301
Præscriptio est exceptio & præfixio, seu limitatio
à legibus facta. t.1.p.205. & 206.c.1
Præscriptio peremptoria & definitiua sententia
eadem vis vel consumptæ causæ vel non admit-
tendæ. t.4.p.256
Præscriptio sexdecim annorum in libertate ex
Lælia sentia, quæ mutata in decennium vel
vicennium. t.1.p.365.c.2
Præscriptio foni, *demande de rennoy*. t.5.p.28.c.2
Præscriptio quinquennij in raptu. t.3.p.194
Præscriptio non curit flagrante bello. tom.5.
p.413.c.2
Præscriptio est quadraginta annorum post litem
contestatam. t.1.p.386.c.2
Præscriptio quinquagenaria. t.1.p.100
Præscriptio iusta est creptio, quia annui damna
debet imputare, qui in perniciem suam gesta,
taciturnitate firmavit. tom.1. pag.373. in l.1.
& 374
Præscriptio temporis iuri publico non obstitit.
t.5.p.299.c.1

Præscriptio triginta vel quadraginta annorum
t.1.p.383
Præscriptio non interruptitur postulatione in iu-
dicio deposita inconuenio possessore. tom.1.
p.386
Præscriptio bimestris in peræquatione. t.5.p.137
de Præscriptione quinquennij pro administratori-
bus & eorū heredibus. t.2.p.639.c.2. & p.641.c.1
de Præscriptione triennij in litibus. t.4.p.514
de Præscriptione longi temporis in donatione Prin-
cipum. t.1.p.38. in l.1.
de Præscriptione triginta vel quadraginta anno-
rum pro conditione personarum collegatarum
vel aliarum, & de filiis eorum. t.4.p.618
Præscriptioni quæ crimina non subiciuntur. tom.3.
p.194.c.1
Præscriptionibus minor locus est, quo paciora
sunt tempora quo Mars magis coniuratus eo
maior etiam. t.5.p.100.c.2
Præsentales domestici, pleromes vel plerofimi.
t.2.p.132.c.2
Præsentes milites, qui in Vrbe Præsule Principe
versari solebant. t.2.p.292
Præsenti est illustrari, illustrem esse efferri. tom.5.
p.333. in not.
Præsente pro præsentibus. t.1.p.243.c.2
Præsidentis prærogatiua decorari. t.2.p.3
Præsidentes lege Iudaicâ immunes ab oneribus
ciuilibus & personalibus. t.6.p.219.c.1
Præsigtia verfici iuris. t.3.p.66.c.1
Præsistere pecuniam, id est, mutuo dare. t.1.p.218.
in not.
Præsumere est alieno nomine accusationem inter-
cipere. t.3.p.28
Prætenturæ militum & prætere quid. tom.2.
p.367.c.2
Præter horam, id est coram. t.5.p.370
de Prætexta præfecto Vrbi. t.5.p.312.c.2
Prætextatus Princeps religiosorum Romæ fuit.
t.5.p.36.c.1
Prætor liberalis. t.1.p.319.c.1
Prætor tutelaris. t.1.p.319.c.1
Prætoria Iudicum sunt domus iudiciariæ. tom.5.
p.185.c.1
Præfectus Prætorio in sua causa non iudicat. tom.1.
p.91.c.1
Prætoris instructio, & vbi. t.1.p.60
de Prætoribus qui è Senatorio ordine eligebantur.
t.2.p.32
Prætura triumphalis laureata & augustalis Con-
stantiniana Romana. t.2.p.64
Prætura Charonia. t.2.p.33
è Prætura nemo redimitur. t.2.p.43.c.2
Pragmaticorum abus. t.6.p.71.c.2
de Precum Principi oblatum vi & effectu. tom.1.
p.22
Precum oblatio facta Principi liti contestationem
facit in Annalibus non in perpetuis. tom.1.
p.23.c.1
Preces callida & prætentum beneficium. tom.4.
p.66.c.1
de la Præseance de Tresorier General de France,
sur le Ballif & Præsidaux. t.2.p.110
Prætia communi deliberatione debent constitui,
quia non est delectatio commercij, quæ iubetur
inuitis. t.6.p.227.c.2
Præmium specierum. t.2.p.307
Præmium non semper & vna forma est. t.5.p.170
Præmia specierum. t.5.p.227
Præmium & æstimatio monetæ. t.2.p.638. in not.
Præmium loco rei succedit. t.4.p.154. & 155.c.2
de Præmio ostiensis & fiscalis. t.5.p.258
de

& Verborum.

de Præmio piscis. t.5.p.259
Præmium formale, id est, certum & perpetuum. t.5.
p.171
Præmates quinquè corporalibus iniuriis immunes
sunt, vt voce libera commoditates patriæ de-
fendant. t.4.p.521
Præmipilares qui solemniter ad pascendos milites
ad limitem destinabantur. t.2. p.261. & 480.
& t.4.p.206.c.1
de Præmi dignitate. t.4.p.520. & 522.c.2
Præmicitas seruatorum & exceptoriorum re-
ceptoriorum. t.2.p.211
Præmicitiorum varia genera. t.2.p.222.c.1
de Præmicio & Notariis. t.2.p.87.88
Præmum omnium Notariorum. t.2.p.89.c.1
Præmiserimus. t.2.p.186.c.2
Præmores officij nihil vsurpent inconsulto Principe.
t.1.p.187.c.1
Præmors salua reuerentia maiestatis sius cum pri-
uatis non dedignatur esse commune. tom.4.
p.278
Præmors non succedit ex imperfecto testamento.
t.1.p.336
Præmors extraordinarium munus indicebat, si in-
excusabilis virgeret necessitas Præfecti Prætorio
arbitrio. t.4.p.109
Præmors militiæ. t.3.p.98.c.2
Præmors rectè ficere ciues suos faciendo docet.
t.4.p.100.c.2
Præmors & principatitatis honos. t.4.p.340.341.
& 501. & p.502. & 522
Præmors causa, principale negotium. t.1.p.409.
in not.
Præmors honorarius. t.2.p.180.c.2
de Præmorsu functorum gradu & ordine vel con-
sulari. t.2.p.170.175
Præmorsia in castris. t.2.p.265
de Præmorsibus. t.2.p.480
Præmors conscientiam fallere vel ei obrepere.
t.1.p.374.c.1
Præmors officiorum & eorum munera. tom.2.
p.189
Præmors domus glebalem collationem agnoscit.
t.2.p.22
Præmors honorarij. t.2.p.191.c.2
Præmors litteras imitari maximum crimen est. t.3.
p.161.c.1
Præmors vocari debet in translatione corporum
Sanctorum. t.3.p.152
Præmors legati relictiua valet. t.1.p.343.c.2
Præmors irati pœna in triginta dies differenda. t.3.
p.307
Præmors noui edicta confirmant. t.1.p.381.c.1
Præmors legibus subiciuntur. t.3.p.537
si Principi relictiua fuerit per Codicillos. tom.2.
p.335. & 336
Præmors officiorum inter protectores completa
militia aderant. t.3.p.527
de Præmorsibus agentium in rebus. t.2.p.185
Præmors non à coactionis tempore, sed à functio-
nis initio repetitur. t.2.p.77
Præmorsianistæ dicti à Præmorsilla, quam profectissimam
Phryges iactabant. t.6.p.161.c.1
de Præmorsata & publica vi. t.3.p.73
Præmorsiani sunt officiales comitis rerum priuatarum.
t.2.p.225. & t.4.p.71
Præmorsati militibus oppositi. t.5.p.98.c.2
Præmorsatus pro Pagano non milite. t.1.p.77. in not.
Præmorsatus in obsequio militem non retineat. tom.2.
p.291
Præmorsia militiæ & præmia. t.2.p.266
Præmorsia eorum qui omnibus patriæ muneribus

& stipendiis perfuncti erant. t.4.p.348
Præmorsia paucis concessa in perniciem plurimo-
rum in irritum deuocentur. t.4.p.100
Præmorsia Ecclesiarum & Clericorum seruari de-
bent. t.6.p.93. & 94
Præmorsia vetusta Decuriarum seruanda. t.5.p.142
Præmorsia Veteranorum. t.2.p.269
Præmorsia ab Vrbe ad Vrbes deriuatur. tom.6.
p.91.c.1
Præmorsia fecunditatis ex lege Papia. tom.3.
p.336.c.2
de Præmorsia eorum qui in sacro palatio mili-
tatur. t.2.p.234
de Præmorsia domus augustæ. t.3.p.535
de Præmorsia Corporatorum. t.5.p.145
Præmorsia inuiti non grauentur quorum profes-
sio per legem cognoscitur esse damnata. tom.6.
p.278. in l.14
Præmorsia militiam. t.2.p.258. & 295
Præmorsia equos. t.2.p.228.c.1
de Præmorsia. t.2.p.252
Præmorsia saculo disciplina est clericalis. t.6.p.86.
in not.
Præmorsia Principes ciuitatis. t.1.p.277
Præmorsia apicis dignitate Principes agentes in
rebus decorantur. t.2.p.190
Præmorsia statores habere non debet. t.3.p.35
Præmorsia mortuo lis non transit ad hæredes
actionis vel rei. t.1.p.152.c.1
Præmorsia monetarum Lugdunenſes Arela-
tenſes. t.3.p.173.c.2
Præmorsia in causis potentiorum quomodo ad-
mittuntur. t.3.p.23
Præmorsia ciuitatis fieri non potest Decurio, nisi
omnibus patriæ muneribus expletis. t.4.p.362.
& 363
Præmorsia quis. t.1.p.195. in Parat.
Præmorsia post litem contestatam potest institui.
t.1.p.132
de Præmorsia rerum priuatarum, & de eorum
degradationibus & de ignis supplicio. tom.3.
p.405
Præmorsia potentium erant, qui processionibus
dominorum, & eorum familiæ præerant aliâs
actores dicti. t.1.p.52.c.1
Præmorsia cursus publici. t.2.p.203.c.2
Præmorsia desertorum militum. t.2.p.168
Præmorsia si iniuria facta sit dominis incisi fla-
gellis ceduntur à dominis Professore iniuria
affecto præfente, si domino consentiente viginti
millibus nummorum dominus multabitur. t.5.
p.16.c.2
de Præmorsia salario vel annonâ. t.5.p.26.c.2
in Præmorsia promotionibus omnis obreptio
cessat. t.2.p.117. in l.14
de Præmorsia & Medicis, & eorum priuilegiis.
t.5.p.22
Præmorsia à metato immunes ne studia hospitum
aduentu interpellentur. t.5.p.29.c.2
de Præmorsia priuilegiis à Theodosio Iunioris
concessis. t.5.p.47
de Præmorsia, qui comitiuam ex lege metue-
runt, qui per viginti annos professi sunt. tom.2.
p.112
Præmorsia panem habebant de annonis, non de
pane gradili. t.5.p.236.c.2
de Præmorsia qui comitiuam metuerunt. tom.1.
p.102.c.1
Præmorsia priuilegia confirmantur. tom.5. pa-
gina 29
Præmorsia qui eligendi nempe calculo timorum
& exempla. t.1.p.31. & 32
Præmorsia

Index Rerum

Professorum electiones nomen Senatui prodere debet. t.2.p.114
Professores motibus & facundia excellere debeat, & ab ordine probandi, & à Principe confirmandi. t.5.p.30
Professores immunes ab oneribus personalibus. t.5.p.24.c.1
Professores honoribus fungi possunt. t.3.p.27.c.2
Profligatio, id est exactio. t.2.p.216
Proiectura viro. t.5.p.60.c.2
Promittebatur dos interrogatione seu stipulatione precedente. t.1.p.305.c.2
Promissionis moles. t.2.p.157.c.2
Promotionis ordo custodiendus est, ut primus in officio sit qui prior fuerit in consequendo beneficio principali. t.2.p.573. in l.1
Promoti militis poena ad honores per saltum & suffragium. t.2.p.278
Promotus ordine preferendus in gradu promotio per saltum & beneficium Principis. tom.2. p.298
Promotiones Ecclesiasticæ. t.2.p.298
de Promotionibus & de promoti gradu. t.2.p.173
Promotiones militares. t.2.p.166
Promotiones salutaræ. t.4.p.420. & 421
Promotionum ordo. t.2.p.231
de Promotis qui officium repetere non possunt. t.3.p.204
Promotus ad gradum aliquem. t.2.p.512.c.2
Promotiones Curialium gradatim, & seruato ordine fieri. t.4.p.425
Promotus est in gradu aliquo constitutus. tom.3. p.172.c.1
Promotionis præmium & honos duplicatus. tom.2. p.284.c.2
Promotiones in scholis Palatinis. t.2.p.152.c.1
in Promotione proferendus quis. t.2.p.297
qui Promotionis meritis in locum defuncti aggregandus, in quo ordine locari debeat. t.5.p.37
Propinquorum nomine qui veniant. t.3.p.95
de Propinquorum emendatione. t.3.p.83
Propinqui excludunt coniuges in successione mutua. t.1.p.433
Propinquorum nomine non veniunt filij. tom.3. p.316
Proponenda quæ pro mercibus exiguntur, la laude loquæ, drois de alage. t.2.p.124
Proprietatis causa. t.1.p.409. in not.
Proscripti vnus bona peti possunt non plurium. t.1.p.454
Proscriptorum bona indulgentia Principum proscriptis, & eorum liberis redduntur tanquam aliquid ingenitum. t.4.p.148
de Proscriptorum occultatoribus. t.3.p.331
Proscriptorum bona per viam iuris repetantur non sponte vindicentur. t.3.p.341
Proscriptorum bona ne petantur intra biennium. t.3.p.345
de Proscriptorum vxoribus & liberis. t.3.p.226
de Proscriptorum bonis. t.3.p.325
Proscriptorum bona quando petantur. t.3.p.452
de Proscriptorum bonis an deferantur liberis, parentibus, fratribus, sororibus. t.3.p.329. & seqq.
de Profectorebus anti publici, du Fort & Voiture des deniers à l'Espagne. t.4.p.568
Prosecutionis onus, & de officio Profectorum. t.4.p.5 & p.569
de Prosecutionibus frumenti vel annonæ. tom.5. p.109
Profelytæ sunt Christiani ex Iudæis facti. t.6.p.211. & p.244
ad Profectoris locum libertini aspirant. t.1.p.377

de Profectorem annonæ. t.2.p.307
Profectores qui ad inquisitionem vagorum per Prouincias redimuntur. t.2.p.411. & 437
Profectores admissi ad osculum. t.2.p.135.c.2
Profectores Ecclesiarum. t.6.p.77
Profectores, & de eorum munere & officio. tom.2. p.130. & seq. & p.140.c.2
de Protestatione solutionis ad euitandam commissi poenam. t.4.p.538.c.2
de Protoctasia. t.4.p.167
Protoctasia & prototopia militum & tyronum. t.2.p.259
Protoctasia munus proxi modus est patrimonij impositum fuit. t.4.p.168.c.1
Protoctator. t.2.p.27.c.1
Propterea antesignanus & primus in quacunque re. t.4.p.168.c.2
de Protomefco iure, & πρὸ τῶν ἐγείρας. t.1.p.247
de Prototypia. t.4.p.167
Prototypia munus Prouincialibus molestum. t.2. p.379
Prouinciæ nomen. t.1.p.162.c.2
Prouinciam nudare, id est spoliare. t.3.p.212
in Prouinciis ius dicebatur ætate à Rectoribus. t.1.p.46.c.2
Prouincia quæ est vnita per administrationem, vel nomine alteri non eadem sit, aut innouatur, sed alia semper permanet ad varios iuris effectus. t.3.p.280.c.2
Prouinciis pecularia beneficia indulta aduersus consuetudinem aliarum. t.2.p.22.c.2
Prouinciæ quinque Aquitania prima & secunda Senonia (in qua Parisij) secunda Lugdunensis & tertia. t.6.p.282.c.2
ne Prouincialibus damna infligantur. t.4.p.93
Prouisio nulla melior, quam vt in locis suis erogentur, quæ nascuntur ne vehiculis, aut sumptibus Republicam grauent. t.4.p.17.c.2
Proximi memoriæ epistolatum ac libellarum. t.2. p.150
Proximorum priuilegia. t.2.p.159
Proxenetæ nuptiarum damnandi. t.1.p.178
Proximatus quo tempore ducent. t.2.p.153.c.1
Proximi scriniorum, qui Magistro sunt proximi. t.2.p.93.c.1
de Proximis Comitibus dispositionum caterisque qui in sacris scrinijs militant. t.2.p.145
Proximi scriniorum immunes à glebali collatione. t.2.p.23
Pseudocomitatenses. t.2.p.294. & 295
Puberi manumisso conditionem suam ignorare non licet. t.1.p.364.c.1
Pubertas in Carboniani possessione est quatuordecim annorum completorum. t.1.p.333
de Publicatione bonorum debitoris ciuitatis ex delicto. t.4.p.576.c.2
de Pudicitia Lex Iulia. t.1.p.363.c.1
Publica vtilitas cedit priuatæ. t.4.p.619
Publicare testamentum. t.1.p.340.c.1
Puellæ consensus raptori non prodest. t.3.p.191
Pueri & puella grammaticis & litteratoribus traduntur anno 6. & 7. à duodecimo ad 14. Grammaticis & Geometris à 14. ad 25. Mathematicis & Philosophis. t.5.p.50
Pugiles pro gladiatoribus. t.5.p.396.c.2
Pulcheria præter ætatem prudens Germana Theodosij Iunioris Martiano nupsit. t.5.p.2.c.1
Pulpitum Prozenij. t.5.p.376.c.2
Pulsandi vox pro reliquorum exactione. tom.4. p.181
Pulsari pro conueniri. t.1.p.216. in not.
Pulsare est conuenire, vexare. t.4.p.152. in not.
Puluera

& Verborum.

R

Pulueraticum est merces & stipendij genus, quasi à puluere. t.1.p.387.c.2
Pupillus vincit priuilegio fiscum, si prius tempore sit. t.1.p.323.c.2
Pupillo suam conditionem ignorare licet. tom.1. p.364.c.2
Pupilli & pupillæ immunes à censu. t.5.p.118
Pupillus præscriptioni non subiicitur. t.1.p.384
Puræ lineæ, pura vexilla, scuta. t.2.p.163
Purprifum. t.1.p.194.c.1
Purpura vera & verum lumen purpuræ. tom.3. p.522.c.2
de Purpuræ mundinis prohibendis. t.3.p.517
Purpuræ vsus soli Principi dicatus erat, & insignie maiestatis principalis. t.3.p.518.c.2
Purpuram tradebant Principes iis quos allegebant. t.3.p.522
Purpuram adorare, attingere. t.2.p.83.c.1
Purpuræ Principis adorandæ pro magno, ius habitum. t.4.p.19. in l.7
Purpuram vsurpare priuatis crimen est, & calumnia legis. t.3.p.522
Punctis solatia consequi. t.1.p.142.c.2
Puncti solatia consequuntur. t.2.p.217.c.2

Q

Quadragesimale tempus. t.1.p.124.c.2
Quadragesimæ tempore spectacula non edenda. t.5.p.354
Quadragesimæ diebus sacratis nulla supplicia sint corporis, & de eius laude. t.3.p.253. & 254
Quadragesimale tempus diuersimodè obseruatum. t.3.p.252.c.1. 2. & 253
Quadrupli poena repetendarum reo interposita. t.3.p.212. & 213.c.2
Quadragesima annorum præscriptio dicitur vetustas. t.1.p.381. in l.2
Quadrantal amphora vini. t.5.p.185.c.1
Quadrantaria mater. t.3.p.338.c.1
Quadratarum distributio in electionibus. t.2.p.57
Quadrige, id est flagella. t.2.p.200.c.1
Quæstor quis dicatur. t.1.p.141.c.2
de Quæstionibus, & qui sunt iis subiiciendi vel non. t.3.p.247
Quadragesima diebus qui Paschale tempus anticipant inhibetur cognitio criminalium quæstionum. t.3.p.251.c.1
Quæstionis vox. t.1.p.64.c.2
de Quæstoribus Magistris Officiorum comite factum largitionum, & rerum priuatarum. t.2. p.84
de Quæstoribus. t.2.p.32. & t.3.p.100.c.2
Quæstus mendicantium, la queste. t.5.p.256
Quinquaginta non minus ad Senatum accedant. t.2.p.43.c.1
Quinque virile iudicium. t.3.p.17
Quinquennale Magistratus. t.5.p.11.c.2
de Quinque pedum præscriptione. t.1.p.205
Quinquennale iudicium. t.1.p.91
Quinquennio colligitur frugum æstimatio pro sterilitate & fecunditate. t.4.p.47
Quinquennales & quinquennialitij differunt à Patronis in collegiis. t.5.p.156
Quinquennij lapsu Curialis liberatur. t.2.p.278
Quinque viri Iudices fortibus eligantur. t.1.p.91
Quinquennio raptus præscribitur. t.3.p.194
Quorum bonorum interdictionum, & quomodo marito conpetat inter res vxoriarum. t.1.p.406

R
Agæ vestes. t.5.p.214
Rheni duces & Comites. t.1.p.282
Rapere non est sanctitaris negotium. t.3.p.220
Rapinæ Causidicorum. t.1.p.32.c.2
Raptor conuictus non appellat. t.4.p.298. in l.7
Raptor virginis, sui prodigus deportatur. tom.3. p.199
de Raptoribus virginum, qui intra Prouinciam, vbi facinus pararunt publicis legibus subiungantur: nam omnem honorem reatus excludit. t.3.p.3
Raptus quinquennio præscribitur. t.3.p.194
de Raptu virginum vel viduarum sanctimonialium, & de circumstantiis & poena. t.3.p.189. 191. & p.195
Rationem euertere est dilapidare, & ad soluendum non esse idoneum. t.4.p.536
Rationes reddi debent ante nouam administrationem. t.5.p.262.c.2
Rationes Principis. t.1.p.81.c.2
Ratihabitio vitium elicit pacti. t.1.p.132.c.2
de Re priuata Principis agatur coram rationali, seu ordinatore. t.1.p.80
de Re militari. t.2.p.251
Receptoris serinia, Liure de Recepte. t.2.p.211
de Rebus Ecclesiasticis. t.6.p.11
in Rebaptizantes, quia omnes homines status infusæ cælitus sanctitatis oportet esse custodes. t.6.p.196. & p.197
de Recensu & iure remouendorum agentium in rebus. t.2.p.181
Receptio in scholam agentium in rebus. t.2.p.169. & p.173
Reclamandi & retrahendi copia his qui caduca & vacantia negant, datur. t.3.p.423.c.1
Recinctus quis. t.1.p.143.c.1
Recipere, id est, retro accipere. t.1.p.252.c.2
Reciproci meritis, id est, poena Talionis. tom.3. p.10.c.1
Recitari rescripta. t.1.p.32.c.1
de Recriminatione neganda, id est, Reconuentione n'a pas lieu. t.3.p.16
Reconciliatio scænicis, vel absolutio non denegatur in articulo mortis. t.5.p.362.c.2
Rectores pro Palatinis. t.2.p.220.c.1
Rector Curiarum vox Senatus dicitur. tom.5. p.140.c.1
Rectores Prouinciarum, si sponsalia perfecerint vel donationes. t.1.p.274
Rectores Prouinciarum exacto administrationis tempore, quod annuum ferme erat, ad ratiocinia vocantur. t.1.p.38.c.1
de Rectoris Prouinciæ officio. t.1.p.39. & seqq.
Reconnaissance de Scedule. t.1.p.213
Redhibitio pro solutione. t.1.p.215.c.1
Redituum Reipublicæ tertia pars affectata ad reparationem. t.5.p.307
Recuperatores per quos vili bello rapta restituantur. t.5.p.408.c.2
Redhibitoria actioni quando locus sit. t.1.p.259
Refractatio ne peræquator modum patrimonij nosceret. t.5.p.127.c.1
Refugæ sunt qui in exilium iuerunt, vel tempus exilij non compleuerunt. t.1.p.281
Refusio est similitudo donationis. t.1.p.364
Refutatorij libelli. t.1.p.156
Regales Francorum & Alamannorum reges, & reguli. t.2.p.28. & 281. & t.4.p.589
Regalia sunt ciuitates, monetæ, teloneum. tom.3. p.173.c.1
Regesta

Index Rerum

Regesta quod in ea regerentur, seu referrentur, quae opus erat. t. 4. p. 210
 Reges Spartani de viis publicis cognoscebant. t. 5. p. 345. c. 2
Reglement de luge. t. 1. p. 85. c. 1
 Regradatus suo vicio per singula militiae equestris officia. t. 2. p. 168. c. 2
 Regradationis poena in militibus. tom. 2. p. 269. & 284. c. 1
 Regressus ob poenam depensam. t. 3. p. 397
 Regula iuris quomodo vexatur. t. 1. p. 24. c. 1
 Reicognitionis poena in militibus. t. 2. p. 269
 Rei criminis laesa maiestatis deportati. t. 3. p. 335
 Rei non detinendi in carcere. t. 3. p. 24. c. 1
 Rei titulos vel nomina potentiorum, ostendere non debent. t. 1. p. 155
 Rei audiendi intra mensem. t. 3. p. 11
 de Reis qui ad Ecclesias confugiunt. t. 3. p. 363
 de Reis exhibendis & transmittendis. t. 3. p. 26
 Relaxari debitum. t. 1. p. 16. c. 1
 Relegere libertatem. t. 1. p. 364. c. 2
 Relatio est consultatio Principis à Iudice super aliquo dubio. t. 4. p. 213
 Relationibus plena maturitas est, cum vel allegationibus refelluntur, vel probantur assensu. t. 4. p. 215
 de Relationibus. t. 4. p. 213
 Relationis ius reductum ad Principem in accusationibus. t. 3. p. 4
 Relatoriae sunt Apochae, seu securitates nauticariorum perlatis speciebus. t. 5. p. 66
 Releuatae possessiones à capitatione humana. t. 5. p. 128. c. 2
 Relaxatio quid. t. 1. p. 16. c. 2
 de Religiosorum vestibus. t. 5. p. 211. c. 2
 Religionis inuocatum nusquam debet deesse in miseris subsidium. t. 6. p. 162. in l. 41
 de Religione collatio inter Catholicos & Schismaticos. t. 6. p. 300
 de Religione Episcopi iudicant. tom. 6. pag. 297. & p. 298
 quod in Religione diuina committitur in omnium fertur iniuriam. t. 6. p. 160. in l. 40
 Relinquere est verbum generale ad institutionem, legatum & fideicommissum. t. 6. p. 26. c. 1
 de Reliquis praestandis praeteriti temporis ab emptore dum praedia à filio distracta sunt, & aliis oneribus. t. 3. p. 476. & 477
 de Reliquis Martyrum. t. 3. p. 153. c. 2
 Remancipationis vsus in fiducia. t. 1. p. 254
 Remeatus. *rapel de banc.* t. 3. p. 281
 Remedia fessis necessaria pro arbitrio decernantur. t. 4. p. 597
 de Remissionibus reorum. t. 3. p. 15
 Remis constitutio lata, vbi degerat Gratianus. t. 3. p. 301. c. 2
 Remis Valentinianns moratur. t. 2. p. 284. & t. 5. p. 271. in not.
 Remissio poenae inflictae, *rapel de banc.* tom. 3. p. 277. c. 1
 Remittendi vox. t. 1. p. 16. c. 2
 Remotarij qui Praetura defugiunt vel remotari. t. 2. p. 59
 Renunciatio suffragatorum & redhostimentum. t. 1. p. 221. c. 2
 de Renumerando pretio pro filiis distractis. tom. 1. p. 258. c. 2
 Renunciare appellationi quando licet. t. 4. p. 265
 Renunciare Senatoriae dignitati ad vitanda onera. t. 2. p. 3
 Reparatio lapsa. t. 1. p. 110
 Reparatio exercitus vt fieri debeat. t. 2. p. 377

Reparationes denunciationum. t. 1. p. 108
 Reparari causa debet mortuo alterutro ex litigatoribus. t. 1. p. 110
 de Reparationibus appellationum. t. 4. p. 280
 Repetundarum crimen constante administratione contra Iudicem intentari potest. tom. 3. pagina 217. c. 2
 de Repetundarum crimine & de poenis. tom. 3. p. 207
 Repetundatum damnatio, neque in Senatu federe, Principem salutare, nec ordinis praerogatiuam tenere, ibi varia exempla. t. 3. p. 208. c. 1
 Repetundarum crimen contra haeredes intra annum. t. 3. p. 214
 Repetundatum damnati erant intestabiles. tom. 3. p. 209. c. 2
 Repetundatum poena quadruplum. tom. 3. p. 212. & p. 215. c. 1
 Repetere per viam iuris. t. 3. p. 342
 Repositorium in cuius summo plures lagenae lata corona continentur. t. 2. p. 230. c. 2
 de Repressaliis seu de iure maruae. tom. 4. pagina 174
 de Repudiis, & eorum causis respectu mariti vel vxoris. t. 1. p. 310
 Repudij iniusti poena vel iusti. t. 1. p. 312. c. 2. & p. 313. & 314
 Repurgium Senatorum. t. 2. p. 5
 Repurgium aquarum à fordibus. t. 5. p. 329. c. 2
 Reorum stratores. t. 3. p. 35. c. 1
 Reis non statim oportet manicas ferreas, & inhaerentes ossibus mittere, sed prolixiores catenas. t. 3. p. 33
 Res iudicata. t. 1. p. 388
 Rescripta legitime à Tyranis facta valent. tom. 5. p. 405
 Rescripta quomodo haeredibus profunt. tom. 1. p. 26. c. 1
 Rescripta contra ius. t. 1. p. 32. c. 1
 Rescripta diuersa, & locum appellationis vulgare vel allegare. t. 1. p. 12
 Rescripta generalium vim iurium non habebant, nisi duobus casibus exceptis. t. 1. p. 25. c. 1
 Rescripta non finiuntur anno iure Romano, sed iure Gallico. t. 1. p. 26. c. 2
 Rescripti contempti vel dilati poena. t. 1. p. 19. c. 2
 Rescripti res iudicata non retractatur. tom. 1. pagina 389
 Rescripto Principis actionis natura non mutatur. t. 1. p. 103. c. 2
 Rescripto impetrati non debent nuptiae. tom. 1. p. 288. c. 1
 Rescriptum simplex cui solus quaestor subscribebat his verbis, quaestor legi. t. 3. p. 451
 Rescriptum edere. t. 1. p. 95
 Rescriptum ad inducias pro debitoribus non valet. t. 1. p. 20
 Resignans pristinum locum obtinet, si resignariarius non acceptauerit. t. 2. p. 137
 Retentio dotis. t. 1. p. 300. & p. 302
 Resoluere in materiam seu massam. t. 3. p. 186
 Respublica inhonestis vitis liberanda. tom. 1. pagina 378. c. 2
 Responda prudentum quae. t. 1. p. 30
 de Restituendis gratiosa missione donatis. tom. 2. p. 275. in l. 4
 Restituti filius est in patris potestate. tom. 5. pagina 352
 Retentio dotis in causa repudij. t. 1. p. 313
 Retentio ob impensas in res dotales factas, amotas, donatas. tom. 1. pagina 302. c. 1. & pagina 303. c. 2

de

& Verborum.

de Restitutione in integrum qui cognoscant. t. 1. p. 163. c. 1
 Retentor est pecuniae reliquator. t. 1. p. 403. c. 2
 Retentor, id est, possidens. t. 1. p. 112. c. 2
 Retineri plebs dicitur cum venditor agri in se recipit & retinet onus & censum colonorum nomine. t. 4. p. 37. c. 1
 Reticula pro cancellis. t. 1. p. 71. c. 2
 Retractio liberalis iudicij. t. 1. p. 360. c. 2
 Retitius Episcopus Augusto-dunensis Index deputatus à Constantino Magno, in causa Donatistarum. t. 6. p. 112. c. 2
 Retractator census est peraequator. tom. 5. pagina 126. c. 2
 Retractionis contumacia ad impediendam retractionem census apud peraequatorem. tom. 5. p. 127
 de Retractu gentilitio & feudali. t. 1. p. 249
 de renouandis donationibus ob ingratitudinem liberorum à patre vel matre. tom. 2. pag. 623. & seqq.
 de Retractu vt à ludibrio gentilium Christiana religio vindicetur. t. 5. p. 380
 Reus aduocatione vri poterat. t. 3. p. 3. c. 1. 2
 Reos eripere supplicis. t. 3. p. 96. c. 2
 Reus priuilegium conuincatur non vinciat, & ad disponendas res suas, & componendos mortuos penates triginta dies tribuantur. tom. 3. p. 29. & 32
 Reus damnatur vel conuictus vel confessus. tom. 3. p. 293
 Reus non debet pati intimae sedis tenebras, sed vsurpata luce vegetari, *le cachot.* t. 3. p. 33
 Reus sine decreto incarcerari non potest. tom. 3. p. 30. & 31
 de Rhemensis Vrbs praerogatiua. t. 3. p. 269. c. 1
 Rheda censualis. t. 2. p. 196. c. 1. & t. 4. p. 594
 de Rhetorum immunitate. t. 5. p. 24. c. 2
 de Richomere gallo plura. t. 2. p. 289
 Rimari est diligenter inquirere. t. 1. p. 169. c. 1
 Robur & habitudo corporis in milite. tom. 2. p. 59
 Rogas, formula. t. 1. p. 141. c. 2
 de Rogationum diebus. t. 3. p. 117
 Rogatoria commissiones, vulgò *Lettres rogatoires.* t. 3. p. 15
 Rogatores vnde dicti. t. 2. p. 354. c. 2
 de Roma aeternabili Vrbe & de eius maiestate. t. 4. p. 149. & 150. in not. & p. 151. c. 1
 Roma mater & magistra virtutis. t. 5. p. 140
 Roma patria communis est, & sedes dignitatis Senatoriae. t. 2. p. 25. & 45
 Roma sacratissima. t. 1. p. 303. c. 1
 Roma virtutum omnium mater, & domicilium, templum & patria. t. 3. p. 63. & 64
 Roma studiorum mater. t. 5. p. 198
 Romanae Ecclesiae praerogatiua & priuilegia. t. 6. p. 8. c. 1. & 39
 Romanae Vrbs Episcopus immunis à sordidis muneribus. t. 4. p. 134
 Rotaticum est solemne vestigialis genus in singulas seu vehicula, *rodages ou rouages.* tom. 2. p. 534. c. 2
 Rudis vacationem & immunitatem decertandi indicabat. t. 3. p. 156. c. 2
 de Rufini coniuratione, & tyrannide, & factionibus. t. 3. p. 103. c. 2
 de Rufino plura. t. 1. p. 136
 de Rufino cruciatus. t. 3. p. 342. c. 1
 de Rufino tertio Iudice & inimico interfecto Constantinopoli. t. 3. p. 279
 Rufinus legum venditor. t. 3. p. 45

Tom. V I.

Rupitani vel rupitae heretici. t. 6. p. 165. c. 2
 Rustici ne auocentur à fructuum collectione, factione, factionibus, suctionibus. t. 4. p. 116
 à Rusticis nulla zenia vel munera exigi debent per Rectores Prouinciarum. t. 4. p. 94
 de Rusticorum priuilegiis. t. 4. p. 115 & 116
 Rusticus ab opere rustico ne abstrahatur. tom. 4. p. 114. c. 2

S

de Saba Metropoli & de Regina Austria. tom. 4. p. 83. c. 2
 Sabaria vrbs Pannoniae. t. 1. p. 5. in not.
 Sabatha Iudaeorum. t. 1. p. 89. c. 2
 Sabbathiani non eodem tempore Paschas celebrant. t. 6. p. 125. c. 2
 de Saccariis Portus Romae, vulgò *crocheters.* t. 5. p. 261
 Saccophori qui saccum tantum gestabant. t. 6. p. 122
 Sacellum est locus conceptus, sine recto muro tantum clauso. t. 3. p. 370. c. 2
 Sacerdotes Prouinciarum solidarum erant, flamines municipiorum singulorum. t. 4. p. 365. c. 1
 Sacerdotes Tabellionis officium exercere prohibentur. t. 4. p. 347
 Sacerdotum filij ad Sacerdotium non cogendi. t. 4. p. 498
 de Sacerdotis Prouinciae & principalitate, & eorum priuilegiis. t. 4. p. 425
 Sacerdotes pro Episcopis. t. 6. p. 67. in not.
 Sacerdotes sunt qui interpretantur vel vaticinantur. t. 3. p. 115. in not.
 Sacra interdicia. t. 3. p. 127. c. 2
 Sacra nomina patrum filijs. t. 2. p. 653
 Sacra litterae sunt mandata Principum. tom. 1. p. 28. c. 2
 de Salario praebendo. t. 4. p. 524
 Salarium non praebendum ex viribus Reipublicae, nisi Principis iussu. t. 4. p. 524
 Salarium professoribus non tribuendum sine iussu Principis non à Decurionibus. t. 4. p. 525
 Sacri dominij loca vsurpati non posse rescipio, praescriptione, censuali professione. t. 3. p. 392
 Sacra ciuitatis funestare, si corpus in ciuitate inferatur. t. 3. p. 146. c. 2
 Sacramenta sunt suffragia extrema. tom. 5. p. 362. in not.
 Sacramentum armatum, id est militum. t. 2. p. 265
 Sacramenti religio in Imperatoribus. t. 3. p. 8. c. 2
 Sacrificia interdicit Constantius. t. 6. p. 264. c. 1
 de Sacrificiis & simulacris abolitis elegans constitutio. t. 6. p. 273. & 274
 de Sacrificiis. t. 6. p. 250
 Sacrificia nocturna prohibita. t. 3. p. 26
 Sacrilegij crimen est confundere, vel violare legis diuinae sanctitatem. t. 6. p. 57. & seqq.
 Sacrilegium est publicas pecunias in superuacua infumere. t. 5. p. 304
 Sacrilegium est violare constitutiones. tom. 2. pagina 135. c. 2
 Sacrum incaustum vide encaustum. t. 3. p. 162. c. 2
 de Sagis Hypocomorum qui curam equorum gerunt. t. 2. p. 547
 Sagaria quid. t. 5. p. 261. c. 1
 Salarium residui temporis regulariter non transmittitur ad haeredes. t. 2. p. 141. c. 2
 Salarium nulli tribuitur ex iuribus Reipublicae sine Principis iussu. t. 5. p. 283. c. 1
 Salarium residui temporis, & momenti ad liberos successores domesticorum & protectorum transmittitur. t. 2. p. 141. c. 2

P P P

Salarium

Index Rerum

Salarium discipulis datur & est non discipulatus, sed opera & laboris suscepti compensatio. t. 5. p. 50
 Salaria debent esse aequalia in commentario Principis relata, *couchez sur l'Etat*. t. 2. p. 217. c. 1
 Salaria consistebant in vestibus, argento, ministerio. t. 2. p. 217. c. 1
 Salaria licita & honesta. t. 1. p. 69. c. 2
 Salaria Antoninus Pius multis subtraxit, quos otiosos videbat accipere. t. 4. p. 586. c. 2
 Salinarum mancipes. t. 5. p. 183. c. 1
 Salmastj errores. t. 1. p. 254
 Saltatio multatum deliciarum comes est. t. 5. p. 200
 Saltuarium vincit actualis. t. 2. p. 294. c. 2
 Salua Republica & Italia florente. t. 3. p. 8. c. 2
 Salus vestra, salus nostra, acclamatio vulgaris, tom. 2. p. 423. c. 2
 Salutandi & osculandi ius proximis & comitibus dispositionum. t. 2. p. 152. c. 2
 de Salutationibus. t. 2. p. 110
 de Samaritanis. t. 6. p. 212. & 232
 Sanctiones imperatoriae in Ecclesiis legebantur. t. 6. p. 301. c. 1
 Sanctitatis nomen & titulus criminalibus abundat. t. 3. p. 22
 Sanctitas inter coniuges digna coedere coniugali. t. 1. p. 433
 Sanctitas in testamentis. t. 1. p. 431. in not.
 Sanctitudo sepulturae. t. 3. p. 140. c. 2
 Sanctimonialis sunt virgines sacrosanctae. t. 3. p. 195
 Sanctorum imagines. t. 5. p. 376. c. 1
 de Sanguinolentis. tom. 1. p. 445 & p. 446. & 448. & 449. c. 2
 Sapharia vel Sipharia sunt vexilla & vela. tom. 5. p. 326. c. 2
 Sarcina decurrat à summis ad infimos. t. 5. p. 321
 Satellites factionum. t. 2. p. 97. c. 1
 Satiates altercantium. t. 1. p. 169. c. 1
 Satis praestare debet assertor. t. 1. p. 361
 Satisfactio contumelia est. t. 1. p. 509
 Satisfactor. t. 1. p. 107. c. 2
 de Saurianis, subaffrenibus & occulatoribus eorum pro Aufurianis vel aucturianis vel auxurianis. t. 2. p. 416. & seqq.
 Sanguarde. t. 1. p. 56
 de Scenicis. t. 5. p. 360
 Scenici facti Christiani, non in theatrali spectaculi conuentione reuocentur. t. 5. p. 361
 de Scenicarum mulierum vestibus & ornatu. t. 5. p. 373
 Scenae, Scenicae mulieris descriptio. t. 5. p. 370
 Scæuola Iuriconsulti laus. t. 1. p. 337. in not.
 Scæuitas non fauitas. t. 1. p. 139. c. 2
 Schismaticus est qui coagulo pacis tantum, & charitatis soluto ab Ecclesia recedit. t. 6. p. 146. c. 2
 Schola laborare dicitur quæ incondita & superuacua turba repletur. t. 2. p. 180. in not.
 Scholæ Palatinae sub dispositione Magistri Officiorum. t. 2. p. 97. c. 2
 Scholæ quatuor immunes à glebali collatione. t. 2. p. 26
 Scholasticis militia. t. 2. p. 252
 Scholæ regessum non meretur qui cam spernit. t. 3. p. 282. c. 2
 Scholares milites feriati vagantes & scholarium annonæ. t. 2. p. 252
 Scholarium vel studiosorum priuilegia. t. 5. p. 98. & seqq.
 Scholastici iurisperiti qui preces componebant, vel defensionem suscipiebant. t. 2. p. 600. c. 2
 Scribæ publici qui acta publica scribebant quorum fidei tabulae publicæ, & periculo magistratum committebantur. t. 4. p. 347. c. 1

Scribere constitutiones. t. 1. p. 5
 Scrinia sacra memoriae, & eorum priuilegia, tom. 2. p. 145. & 186
 Scrinium sacrum. t. 1. p. 182. c. 1
 Scrinia sacrorum largitionum. t. 2. p. 214
 Scriuorum primicerij. t. 2. p. 214
 de Scriuariis. t. 2. p. 457
 Scrinium memoriae epistolarum, libellorum, dispositionum. t. 2. p. 92
 Scrinium canonum. t. 2. p. 210
 Scriptum est matricula vel possessio censualis. t. 5. p. 121
 Scriptura tamdiu vera creditur quamdiu ab aduersario non demonstratur. t. 4. p. 326. c. 2
 Scriptura suspecta debet de falso acculari, & qui a vitur veritate subnixam probare cogitur, tom. 4. p. 324. in l. 4. & p. 325. in l. 6. & 7
 Scriptura pro chirographo & litterarum obligatione. t. 1. p. 104. c. 2
 Scripturae diuersae fidem sibi derogantes nullam firmitatem habent. t. 4. p. 320
 Scripturae veritas per ipsum probatur auctorem. t. 1. p. 357. c. 1
 Scutarij. t. 1. p. 107. c. 1
 Scrupa strages de templo serapidis destructo. t. 6. p. 273
 Sculna pro sequestro. t. 1. p. 365. c. 2
 Scutulae vestes vel scutulatae. t. 5. p. 377. c. 1
 Scutula est segmentum aliquod quadratum orbiculatum vel cuneatum. t. 5. p. 375. c. 2
 Secreta mandata non obseruanda. t. 1. p. 29
 Secreta mandata quæ. t. 1. p. 30. c. 1
 Secretaria vbi vasa & vestes asseruabantur. tom. 6. p. 148. c. 2
 ad Secretum Imperiale eligebantur, in quibus reprehensionis vitium nequiter inueniri. t. 1. p. 29. c. 1
 Secretarium dicebatur, vbi Index confidebat & ius reddebat. t. 1. p. 41. c. 1
 Secretarius Episcoporum. t. 1. p. 71. c. 1
 Secretarium cancellarij commissum. t. 1. p. 41. c. 1
 Sectæ militum. t. 2. p. 259
 Sectæ vox. t. 6. p. 27. in not.
 de Secundis nuptiis & de pennis, si intra annum luctus. t. 1. p. 281. & p. 432. c. 2
 Secundus lapsus. t. 1. p. 110. c. 2
 Secundo primi priuilegia quandoque tribuenda. t. 4. p. 501
 Securitates nauiculariorum, vulgò *la descharge ou l'obligation de rapporter certifficat*, securitates pro Apochis. t. 4. p. 504. in not. & p. 517
 de Sede illustri. t. 4. p. 595. in not.
 Sedem flagitij & falsæ monetæ causæ flicus vindicat. t. 3. p. 174
 Sedendi mos in parlamentis quando Senatores litigant. t. 1. p. 55. c. 1
 Sedes, sedata, fossata, statua, casta. t. 2. p. 133. c. 1. 2
 Sedes simulachrorum. t. 6. p. 209. c. 1. 2
 Sedes æterna mortuorum. t. 3. p. 151. c. 1
 de Seditiosis qui pleben contra rempublicam audent colligere. t. 3. p. 236
 Seditiosum concitatores à factionum ducibus distinguuntur. t. 3. p. 236
 de Scellarum vsu & iure sedendi & conueniendi in publicum. t. 5. p. 402. c. 1
 Sellarum vsus admittitur plebeis, scanicis, radiis & tabernariis. t. 5. p. 402. c. 1
 Seleucus Portus. t. 5. p. 54. c. 2
 Semidecimæ. t. 5. p. 174. c. 1
 Senator in raptus crimine in Prouincia puniendus. t. 3. p. 4
 Senator in civilibus causis praescriptione fori vitur. t. 3. p. 4. c. 2
 Senator

& Verborum.

Senator criminis reus à Praefecto Urbis ad Principem referendus. t. 3. p. 300
 Senator possessionem professionem facere debet. t. 2. p. 11
 Senator quando & quibus legibus Curialis possit effici. t. 4. p. 472
 si Senator in Prouinciâ criminis reus accusaretur Iudex Prouinciæ de causa cognoscebat non tamen de capite decernebat, sed ad Principem refererebat. t. 1. p. 80. c. 2
 Senatore Romano iudicare noluit Seuerus. tom. 5. p. 407
 Senatores reos violentiæ, custodiae militares distimulata dignitate circundant. t. 3. p. 4. c. 2
 Senatores malefici rei à quo indicandi. t. 3. p. 130
 de Senatoris capite sententiam ferre vetantur Vicarij. t. 1. p. 390. c. 2
 Senatores à questionibus & tormentis immunes. t. 3. p. 251. c. 1
 Senatores non sibi vindicent vestem militarem. t. 5. p. 208
 Senatores, pars corporis Principis. t. 3. p. 108
 Senatores è Senatorum numero per Prouincias aliqui sollicitudinem habebant defendendi Scenatis. t. 5. p. 284
 Senatori Senatus moueri magnum dispendium putatur est. t. 5. p. 212
 ex Senatoria dignitate Curiales retrahendi, non enim per vnum prout conuenit vtrumque potest compleri. t. 4. p. 513. & p. 514. & 515
 in Senatoribus expectandæ patrimonij vires & honestas viuendi. t. 5. p. 407. c. 2
 Senatoribus minoribus vsuræ permissæ maioribus semissis permissæ. tom. 1. p. 236. & 237
 Senatoribus fœnus exercere prohibuit. tom. 3. p. 101
 de Senatoribus. t. 2. p. 4
 Senatorum cœtus amplissimus. t. 3. p. 27
 Senatorum criminis reorum foro. tom. 3. p. 17 & 130. c. 1
 Senatorum accusatio. t. 3. p. 27
 de Senatorum filiis & de functionibus. t. 2. p. 6
 Senatorum forum. t. 1. p. 91
 de Senatorum numero quinquaginta. t. 2. p. 47. c. 2
 de Senatorum prædiis tributis subiectis. t. 2. p. 28
 Senatorum immunitas. t. 2. p. 6
 Senatorius ordo sumptuosus dicitur & enormia patrimonij dispendia. t. 2. p. 3
 Senatorum genera, & de eorum priuilegiis & iuribus. t. 2. p. 5
 Senatorum & Senatus magna dignitas sub Arcadio. t. 3. p. 101. c. 1
 Senatorum forum. t. 1. p. 79
 de Senatorum consilio Claudiano. t. 1. p. 367
 ad Senatorum consilium legitimum quid requiritur. t. 2. p. 47
 Senatus Romanus azylum torius mundi. tom. 1. p. 31. c. 2
 Senatus decernebat, suggerebat, modum ponebat Senatorum consilio facto, Imperator vero sanctione firmabat penes quem Imperium erat. t. 3. p. 16. c. 2
 Senatus consulto Tyberiano cautum erat, vt damnationem poenæ à Senatu in Vrbe in decimum dies. t. 3. p. 295
 Senatoria Roma. t. 2. p. 4
 Senatorij q̄s. t. 5. p. 217
 Sententia si nullum est mandatum. t. 1. p. 148. in l. 3
 Sententia lecta augeri litterâ vnâ, aut minui non potest. t. 1. p. 396. c. 1. 2
 de Sententia legenda. t. 1. p. 395. c. 2
 Senator

Sententia non scripta nomen sententiæ non habet. t. 3. p. 351
 Sententia sine libello non valet. t. 1. p. 395
 Sententiæ rescripti Principis iniustæ non debent conuelli. t. 1. p. 37. c. 2
 Sententiæ gratiosæ in fraudem Curiarum reuocandæ. t. 4. p. 502
 Sententiæ sine appellatione rescinduntur. t. 1. p. 390
 Sententiæ ex periculo recitanda. t. 1. p. 390
 de Sententiæ passis & restitutis & liberis eorum. t. 3. p. 552
 Sententiam Iudex publicè ferre debet. tom. 1. p. 44. c. 1
 de Septimo anno. t. 2. p. 662
 Sepulchra dicuntur ædificia manium & domus defunctorum. t. 3. p. 143. c. 2
 Sepulchra quando intra Urbem construi cœpta. t. 1. p. 148. c. 1
 Sepulchra solebant fieri in agris incultis. t. 3. p. 142
 de Sepulchris violatis. t. 3. p. 136
 Sepulchrorum violatores. t. 3. p. 143
 Sepulchrorum destructoribus, & eorum poena. t. 3. p. 137. & 138
 Sepulchrorum violatio dat causam repudio. t. 1. p. 141. c. 1. 2
 Sepulchrorum columna & ornamenta. tom. 3. p. 141. c. 1. 2
 Sepulchrum Constantini Magni. t. 3. p. 151. c. 1. 2
 Sequestratio quid. t. 1. p. 215. in Parat.
 Sequestrationi quando sit locus. t. 1. p. 216. & 217
 Sequestrationis prohibitio vel necessitas. tom. 3. p. 214. c. 2
 Sequestres dicuntur Proxenytae, paratij in nuptiis. t. 1. p. 277
 Sequestri iudicialis definitio est, cum res ab vtroque litigante deducuntur, atque in medio iure locantur dum ad proprietatem vtroque contendit. t. 1. p. 365
 Serica blatta. t. 3. p. 514
 Sericæ sigillatae vestes. t. 5. p. 374. c. 1
 Serui extra noxam sunt si dominum sacrilegum reuelantes ad Ecclesiam Catholicam seruitio fidelitate transferunt. t. 6. p. 160. in l. 40
 Serui qui violentiam confessionibus testium fecerint. t. 3. p. 75. & 77
 Serui manu mittuntur qui Dominos fallos monetarios detexerint. t. 3. p. 170
 Serui in crimine adulterij. t. 3. p. 61
 Serui multatij. t. 1. p. 358
 Serui peculiari veste non utebantur sub Augusto. tom. 5. p. 401
 Serui coniuges diuidi non debent in locutionibus, nec separari. t. 1. p. 199
 Serui non tam viles quam nulli, non tam pauperes, quam aequae sui compotes sunt. t. 6. p. 139
 si Serui dominis accusatores intonent. t. 3. p. 51. & 52
 Serui se occidunt in Ecclesia ob sanctitatem domini. t. 3. p. 369. c. 2
 Serui sine dominorum consensu & libertate non ordinantur. t. 3. p. 373. c. 2
 Serui Urbani cum mobilibus ambulat, rustici cum fundis & possessionibus. t. 3. p. 422
 Seruire Ecclesiæ, id est, ministrare. t. 6. p. 29
 de Seruis fugitiuis. t. 1. p. 450
 de Seruis armatis in Ecclesia. t. 3. p. 373. c. 1
 Seruis orare causas fas non est, tamen restitui possessio potest. t. 1. p. 409
 Seruitia petita ad militiam. t. 2. p. 384. c. 1. & p. 387. c. 1
 qui Seruitia detestat, puniri debet. t. 1. p. 250. in l. 8
 Seruitus est *ἀγκυρα* neque magis neque minus recipit. t. 1. p. 371
 de Seruorum manu missionibus. t. 1. p. 356. c. 1
 Senator

Index Rerum

de Seruorum emendatione. t.3.p.81
 Seruus dominum accusare non potest. t.3.p.53
 Seruorum supplicium, crux. t.3.p.155.c.1
 Seruus inter personas turpes numeratur, in querela inofficiosa. t.1.p.176
 Seruus qui derexerit raptum, & detulit in publicum libertate donetur. t.3.p.189
 Seruus domini delator puniendus licet obiecta probauerit. t.3.p.443.in l.17
 Seruus fugitiuus etiam qui ex veteri vitio fugit. t.1.p.259.c.1
 si Seruus monetarium falsum prodiderit, sine crimine domini à fisco pretium domino præstat. t.3.p.172.c.1
 Seruus fit bello, vel præmio, vel pretio aut conuabio ex Senatufconsulto Claudio. tom.1. pagina 373
 Seruus Christianus à Iudæo acquisitus pro præmio libertate donatur, si id publicauerit. tom.6. pagina 247.c.2
 Seruilius actus administratus à minore vel à maiore. t.1.p.362
 De virtute luminis vel aëris. t.1.p.420
 Sesequiplum, Sesequaltera, sesquæ. t.1.p.272.c.1.2
 de Seneriano. t.1.p.441.c.1
 Seneritas habet multa quæ suuat ad faciendam publici officij disciplinam, vt abstineat tam cruentis. t.3.p.249
 Sertis dij ornabantur. t.6.p.276
 de Sexagenariis ad exigenda tributa. t.4.p.67
 de Sexratio pro mensura vini. t.4.p.553
 Sicilia & Sardinia, nutrices Romæ. t.5.p.244.c.1
 Sigilla sunt figuræ hominum aut belluarum, vnde sigillatæ vestes. t.5.p.374.c.1
 Sigillata sunt mandata Principum. t.1.p.28.c.2
 Significari qui signa Deorum ferebant in pompis. t.5.p.193.c.1
 à Signis abesse militem non oportet. tom.2. pagina 286.c.2
 Silentarij agebant ante excubias, ante cubiculum Principis, vt cum consistorianis agerent & legatis. t.2.p.129.c.2
 Siliqua vigesima quarta pars solidi est. t.1.p.234.c.2
 de Silentariis, & qui sunt immunes ab hospitibus, & eorum priuilegia. t.2.p.125.& 128
 Symmachi laus. t.5.p.147.c.1
 Simpla vsuræ. t.1.p.23.c.1
 Simulachra suspicere est venerari. t.6.p.272 in not.
 Simulachra magnorum artificum artis pretio non diuinitate metienda sunt. t.6.p.269.c.1
 qui ministeris in Republica versati sunt, sciant præclusas esse omnes dignitates. t.3.p.210
 Societatis iudicium magnos iudices exigit. tom.1. p.350.c.2
 Solarium & pensio quædam imposta domibus in loco publico excitat. t.5.p.315
 Solatia punctis consequi. t.1.p.142.c.2
 Solatia pro liberalitate & luccello. t.2.p.117.c.2
 Solatium quod quædam gratia illatio. t.5.p.85.c.2
 Solarium differt à salario. t.2.p.225
 Solemnia accusationum & inscriptionum. tom.3. p.3
 Solemnia remittantur in testamentis ad pias causas. t.6.p.26.c.1
 Solemnia inscriptionum. t.3.p.163.in not.
 Solemnibus accusationis satisfaciatur, qui nititur fidem doloris asserere. t.3.p.3
 Solidare est præbitionem septem solidorum facere. t.2.p.15
 de Solidi pretio & æstimatione ac taxatione, & de libra. t.2.p.550. & t.3.p.181.c.1. & t.4.p.547. p.564.& t.5.p.181

Solis dies. t.1.p.119
 Solis die quem dominicum vocant omnium litium quiescat intentio. t.4.p.76
 si Soluere volens à suscipiente fuerit contemptus testibus adhibitis contestationem proponet. t.4.p.536
 Solui aurum potest pro argento quod Thefauris inferri debet. t.5.p.211
 Solum amarum & incertum. t.2.p.426
 Sordida munera quæ, & qui ab his excusabantur. t.4.p.110
 Sorores duas ducere non licet. t.1.p.196.c.1
 Sors pro hereditate, vnde confortes cohæredes dicuntur. t.4.p.28.c.1
 Sors subhastaria. t.5.p.99.c.2
 Spadones sapè amici Principis, qui talibus seruiunt, vulgò qui se ferunt de tels gens. t.3.p.8
 Spatangium Echini piscis genus. t.5.p.260.c.1
 Spatium inter vicinas aedes. t.1.p.420
 Species numerorum. t.3.p.168
 Species vetustate corruptæ nouis quomodo miscendæ. t.4.p.104
 Specierum pretia. t.5.p.227.in not.
 Spectabilium dignitate decorati paruo honore & priuilegijs perfruuntur. t.4.p.507
 de Spectaculis. t.5.p.348
 Spectator qui aut materiam illatam spectabat & probabat. t.4.p.567
 Spoliatus statim restituendus. t.1.p.103.c.1
 Spolij odium. t.1.p.407
 Sponsalibus contrahendis nulla certa ætas erat definita, sed vt priuilegijs legis papie quis fruatur sponsa decennis esse debet. t.1.p.267
 à Sponsalibus quomodo licet recedere. t.1.p.269.in l.6
 de Sponsalibus non differendis ob peregrinationem. t.1.p.266
 de Sponsalibus. t.1.p.261
 si è Sponsis aliquis decesserit an res donata redeat ad heredem. t.1.p.263
 Sponsus miles non cogit sponsam expectare ultra biennium, sed vxor per quadriennium militem matitum expectat. t.1.p.267.c.2
 de Spontaneis Curialibus qui patres ciuitatis dicuntur. t.4.p.511
 Sportula quodcumque doni & munusculi genus. t.5.p.384.c.2
 Sportula pro introitu soluebantur Sacerdotij militiæ incolatus. t.2.p.134
 Stabularia matronali iure soluta erat. t.3.p.56
 de Stabulis veredorum. t.4.p.544.c.2
 Stagnum non stannum cuius vis vt metalla secernat. t.3.p.177.c.2
 Stationarij certis & designatis locis, & stationibus positi erant ad reos nuntiandos. t.2.p.195.c.2
 Stationarij sunt mercium vilissimarum inuitores, qui in foro stationes habebant. t.3.p.201
 in Stationibus singulis, vulgò Bureau de Recepte, mensuræ & pondera publicè collocantur, vt fraudare cupientibus fraudandi adimatur potestas. t.4.p.511
 Statua sunt consistendi & residendi, intercedendi loca. t.2.p.197
 Stator vel strator, id est, minister custodia rerum. t.3.p.34.c.1
 Statores sunt feralia ministeria in Prou. p.402.c.3. p.35.c.2
 de Statuis & ad eas perfugia & de et.5.ni abusu. t.3.p.357.c.1
 in Status causa quis per se agere non poterat, sed per assertorem, ne si seruus pronunciareretur ex euentu iudicij seruus retro aduersus Dominum in

& Verborum.

in iudicio constituisse videretur. t.1.p.359.c.1
 Status vox de ædificijs publicis. t.5.p.18.in not.
 Statuti & (super munerarij) Palatini. t.2.p.220.c.1
 Statutis famularum deferendus est. t.6.p.240.in l.23
 Stigmata, nota publica est fabricentium brachijs ad imitationem tyronum inflicta. t.3.p.527
 Stigmatum pena sublata. t.3.p.293.c.2
 de Sticione proscripto & filio Eucherio, & satellitibus. t.3.p.349
 de Stilihone plura & Eucherio filio. t.2.p.397
 Stipendia militaria. t.2.p.265
 Stipendia sunt distincta religionis & calliditatis. t.5.p.17
 Stipendiarij fundi ex quibus bello captis Romani tributa colligebant. t.2.p.614.c.2
 Stipendium est solarium, quod pro solo & agro penditur & differt à tributo. t.2.p.431
 Stipulatio in quibus casibus non est necessaria. t.1.p.305.c.1
 Stulus Alexandrinus est comæatus profectio, iter. t.5.p.63
 de Stratoribus & eorum munere. tom.2. p.226. & 227.c.1
 Strata via publica. t.5.p.344.in not.
 Strenas dare. t.1.p.142.c.2
 de Strenis & carum vsu. t.2.p.219.& 449
 Studiorum finis est vicissimus annus, & de studioforum atate. t.5.p.200.c.2
 Studiosi Romæ nomina profitebantur apud Magistrum census. t.1.p.304.c.1
 Studiosis studiorum liberalium Verbis Romæ censuales imminabant, & de studiorum curâ. t.2.p.18.c.1
 Studium iuris erat sexennium. t.5.p.201.c.1.2
 Stupri causa nummos promittere. t.3.p.198.c.2
 Suaria functio. t.5.p.177
 de Suarijs pecuariis & susceptionibus vini. tom.5. p.168
 Subadiua. t.2.p.168
 Subicere se penæ. t.3.p.184
 Subintroducæ mulieres clericis prohibita. tom.6. p.87.c.2
 Subiunctoria sunt vehicula quibus animalia subiunguntur. t.2.p.522
 Subrigere pro suberigere. t.5.p.156
 Subtunij infantes vel mamms appliciti. tom.2. p.275.c.2
 Subscribendarij in erogationibus militum. t.2.p.261
 Subscribendarij communiorum, siue scriptiois indicium nomine Comitum & Ducis conscriptum subcribebat. t.2.p.300.c.2
 Subscriptionis mos & ordo in subscriptionibus. t.3.p.3
 Subsignationem facultatum accipere. t.5.p.129.in l.5
 Substitentes causæ pacti. t.1.p.120.c.1. t.1.p.132.c.2
 Subortio fiebat à Prætorè in pane distribuendo. t.5.p.248
 Substantia pro fecunditate & copia. tom.5.p.121.in not.
 Substantia pro annona. t.3.p.41
 per illi iuratum Curialibus muneribus, quis non fuerat. t.4.p.498
 de Substituti de hictis an substituens teneatur. tom.4. p.519.c.1
 Subtemplaria. t.5.p.371
 Subuerbisti qui stigmatibus notabantur. tom.3. p.293.c.2
 Subustio thermarum vel balnearum calefactio. t.5.p.307.c.1
 Successio legitima & naturalis. t.1.p.433
 de Successionibus legitimis. t.1.p.421

de Successionibus Clericorum & Monachorum. t.1.p.437.c.1
 Sudatum pro vallo sudibus concluso. t.2.p.395.c.1
 Suffragandi licentia in agentibus in rebus, & quibus tribuantur. t.2.p.174
 Suffragatorum voracibus & temeritas. t.1.p.221.c.1
 Suffragia incantamenta dicuntur. t.3.p.117.c.1
 Suffragia extrema sunt Sacramenta. tom.5.p.362.in not.
 Suffragia dilationum. t.1.p.113
 Suffragia Corporatorum quibus à communi peregrinorum sorte eximuntur. t.5.p.149.c.1
 de Suffragijs plura. t.1.p.219.c.1
 de Suffragijs & intercessionibus redemptis, & de suffragationibus. t.3.p.201
 Suffragium quid sit. t.1.p.17.c.1
 de Suffragiorum numero. t.5.p.38.c.1
 Suggera vel suggeria pro præstatione. t.5.p.187.in not.
 Suggundia. t.5.p.312
 de Sumptibus victualibus. t.1.p.442.in not.
 Sumptus pro prætura. t.2.p.3.c.2
 de Superexactionibus aduocatorum in alimonijs. t.2.p.599
 de Superexactionibus, & de pænis capitalibus. t.4.p.83
 Superficies seu super ædificatum solo cedit. tom.5. p.286.c.2
 Superflua non nocent. t.1.p.338.c.1
 Superindictio & superindictij tituli. t.4.p.3
 de Superindictio, des grecis. t.4.p.73
 Superindictum est extraordinaria specierum equorum collatio cui priuata rei possessores subiecti sunt. t.4.p.146.c.1
 Super statui. t.2.p.310
 de Superstitione in periculo salutis. t.6.p.19
 Superstitio vocatur aruspicina. t.3.p.116
 Supplicium differre materia est interitus plurimorum. t.3.p.323
 Supremus est post quem nullus alius existit. tom.1. p.345.c.1
 Surrecti ad stipitem bestijs obiecti. t.3.p.155
 Suscepti clientes. t.1.p.238
 Susceptores duo vnus arcæ præest, alter sacris largitionibus. t.4.p.560
 Suscepti patrocini causa. t.4.p.174
 Susceptorum & fideiussorum bona antequam munus subeant scribi à Palatinis debent, des cautiones des Reuenus. t.4.p.556
 de Susceptorum epimetro, diametro, mantilla & superpondio. t.4.p.538
 Susceptor quid & in qua specie & ex quibus titulis & pro qua inductione acceperit rescribat. t.4.p.550
 Susceptores creabantur periculo aliorum Decurionum, seu ordinis qui eos creasset, & quinam creati possint. t.4.p.396.c.1
 de Susceptoribus præpositis & arcariis, & eorum creatione, numero, officio, modo. tom.4. p.535 & p.534
 de Susceptoribus vini seu specierum. t.5.p.168
 Susceptoris creatorem, si susceptor decoxerit, decoctionis periculo subiacere. t.4.p.535
 Susceptus vereque reus differunt paululum. tom.3. p.240.c.1
 Suspedu de son Office. t.2.p.137.c.2
 in suspensio res retinenda. t.3.p.105.c.2.in not.
 Suspensione tam eos quam crimine catere oportere iudico. t.3.p.24
 Sustinere est continuare, prorogare. t.1.p.317.c.2
 de Symmacho plura. t.3.p.298.& t.5.p.289.c.1
 Syndicus ciuitatis. t.1.p.630

Index Rerum

de Synedriis Iudæorum. t.6.p.246.c.2
 de Synodi autoritate. t.6.p.91.c.1
 Synodus Parisiensis. t.4.p.24
 Synoneton est comparatio diuersarum specierum. t.4.p.139
 Synoneton quando publico nomine pretiis comperentibus contra datis frumentum à priuatis emebatur. t.5.p.234
 Syriarchiæ munus à uolentibus suscipitur. tom.4. p.448
 Syriarchicè nomen Sacerdotij Syriarcha, Sacerdos Prouinciæ Syriæ uel pro editoribus ferarum & munerum. t.2.p.28.& 29.c.1

T

de **T**abella legere est sententiam recitare. t.1. p.392.c.2
 Tabelliones qui litteris quarunt uitæ subsidia. t.1. p.104.c.2
 Tabelliones qui contractuum & testamentorum instrumenta conferiebant & forentia, qui amanuenses & cancellarij dicebantur. t.4.p.346
 Tabellionum officium feruile dicitur. t.3.p.158.c.1
 Tabernæ cauponia ministrans lege Iulia de adulteriis soluta erat. t.3.p.56
 Tabernæ ad ius ciuiles pertinentes. t.5.p.316
 Tabernaria fuit Helena Constantini mater. tom.5. p.56
 Tabernaria. t.3.p.56
 Tabernarij inter uilissima capita censiti. t.5.p.402
 Tabula ceruffata. t.2.p.410
 Tabula legatorum gentiliū obſignari debent ne addendi facultas aperiat. t.4.p.589
 Tabularij ciuitatum per conclusionem potentiorum sarcinam ad inferiores transferunt. t.5.p.114
 Tabularij ex ordine uel corpore officij sumi debent. t.2.p.459
 Tabularij conditionales. t.2.p.461
 Tabularij serui qui tabulariam exercuerunt quaestioni exhibentur, ut actus sui rationem reddant non domini conueniunt. t.2.p.478.c.2
 Tabularij qui Ciuitatum & Prouinciarum rationes tractabant. t.4.p.347
 Tabularij administratarum suo tempore charthularum reddant rationem. t.2.p.476
 Tabularij erant qui publicas chartas tractabant, qui breues conficiebant tributorum. t.4.p.9.c.1
 Tabularius uel ſuſceptor fraudis & conuulſionis à possessore conuictus idem officium repetere non potest. t.4.p.557
 Tabularius liberum est alios à dispendio vindicare aliis indebitum manus imponere. t.2.p.475
 de Tabularijs. t.2.p.474
 Tabularius domus augustæ uel dominicus. tom.3. p.259
 Tabulis publicis quantus modus à Principe concessus ſcribebatur. t.5.p.332.c.1
 Tacitum funus est sine pompa exequiarum. tom.3. p.147.c.1
 Tallabilis & manus mortuæ homo. t.1.p.455
 Talionis pœna. t.3.p.3.& 164.c.1
 Tamiaci coloni & Dominici. t.1.p.210.c.1
 de Tapharo ciuitate. t.4.p.584
 Tascodrocitæ dicti, quia inter orandum iudicem digitum manus naso imponebant, ut animi tristitiam præ se ferrent. t.6.p.126
 de Tariano Præfecto Prætorio. t.4.p.616. & t.6. p.100.c.1
 Taxatio iusta. t.1.p.179.c.2
 Taxationes pretiorum dispendiosis occasionibus non acquiescant. t.4.p.51

Tegulæ deliciares, quæ sunt maiores in canalicularum forma. t.5.p.337.c.2
 de Themonariis. t.2.p.58
 Temonarij qui pretium uel aurum tyronicum exigebant tanquam Timonarij ἀμοιβῆς ημεῶν. tom.1. p.238.c.2
 Temonis iniuria. t.2.p.159.c.2
 de Temperandis pœnis. t.3.p.321
 Temperantes qui celibem uitam affectant. t.6.p.48
 Tempertarij uel immissores tempertatum. tom.3. p.118.c.1
 Tempia gentiliū destructa. t.3.p.138
 Tempia paganorum iubet claudi Constantius. t.3.p.263
 Tempia extra murana. t.6.p.262.c.2. & p.263
 de Templis ad usum publicum vindicandis. tom.6. p.288. in l.9
 Tempiorum partes, & an liceat in iis cibum capere, uel dare confugis debitoribus. t.3.p.371.c.2
 Templum Heliopolitanum quod balanij dicebatur in Christianorum Ecclesiam conuertit Theodosius Magnus. t.6.p.297
 Temporum obſtrectatores. t.3.p.44
 Temporalia coercitio ex sententia pœnæ est abolitio. t.3.p.280
 Tempus petenda in integrum restitutionis. tom.1. p.162
 Tentare nuptias. t.1.p.293.c.2
 Tentoria militum. t.2.p.264
 Termarum cura. t.5.p.182
 Termarum lumina. t.5.p.325.c.1
 Terminato negotio nulla actio superest de ſumpribus tocoglyphion. t.1.p.398
 Terræ vacantes uel quæ dominos non habent, uel quæ negligentes habent dominos. t.2.p.433
 Terræ limitaneæ, terrarum spatia. t.2.p.266
 de Terris limitaneis. t.2.p.393
 Territorium & meta, ciuitatis & termini idem. t.4. p.506. & t.5.p.270.c.2
 Territorium pro gleba & possessione. t.4.p.517
 Terriarum nomē ſuſtulit Theodoritus. t.5.p.270.c.2
 Testamenta quomodo aperiantur. t.1.p.340
 Testamenta cœteri non debent. t.1.p.340
 de Testamentis, & quæ requirantur. t.1.p.333
 in Testamentis ſanctitas. t.1.p.412
 de Testamentis copingum. t.1.p.334. & p.434.c.1
 in Testamentis quæ requiſita. t.1.p.338.c.2
 in Testamentis olim diem & conſulem ſcribi non hodie. t.1.p.345.c.2
 in Testamentis ſeptem teſtes deſiderantur, uel quinque. t.1.p.334.c.2
 de Testamentis Clericorum & Monachorum. t.1. p.437.c.1
 in Testamento ad pias cauſas an ſolemnia remittantur. tom.6.p.26
 de Testamento Monachi. t.3.p.355
 de Testamento filij patre deportato, & eo reſtituto. t.3.p.354
 de Testamento inofficioſo. t.1.p.172
 de Testamento nuncupatio in fauorem Principis contra ſcriptam teſtificationem. t.1.p.212
 Testamentorum & Codicillorum diuerſa nomina. t.1.p.338
 Testamentum inter liberos imperfectum ualeat. t.1. p.195. & ſeqq.
 Testamentum est iudicium auditæ uoluntatis. t.6. p.204. in not.
 Testamentum apud adā publica. t.1.p.183.c.1
 à iure Teſtandi argumentum negatiuum ad ius donandi & uendendi. t.6.p.212.c.2
 Teſtandi facultas & donandi ſubmota eſt inceſtas nuptias contrahentibus. t.1.p.298
 Teſtandi

& Verborum.

Teſtandi occasio non est laborioſa & ſumptuoſa. t.1.p.433
 Teſtatio priuata. t.1.p.99.c.1
 Teſtes in iudicio auditii debent non domi. tom.4. p.129.c.1
 Teſtes etiam ſingulares, ſi in unum effectum & rei ſinem concordantes ualeant uerbi gratia in adulterio. t.3.p.293
 Teſtes ſufficit in unum rei ſinem concinere, licet in articulis diſſentiant. t.3.p.293
 Teſtibus dandi ſunt ſumptus. t.4.p.334
 Teſtimoniales litteræ militibus datæ, id eſt, teſtimonium emeriti laboris. t.2.p.270
 Teſtimonium uocati dicimus, ſponte accuſamus. t.3.p.54
 Teſtimonium unius non admittitur. t.4.p.318
 Teſtimonium in re propria non ualeat. t.1.p.93.c.1
 Teſtis unius expectata opinionis plus momenti aſſert apud iudicem quam plures humiliores. tom.4. p.323.c.1
 Teſtis unus reprobatur, an in Episcopo. t.6.p.306.c.2
 Teſtis unus in crimine læſæ maiestatis. t.3.p.50.c.2
 Teſtis unus non facit iudicium & ſemiplenam probationem ad toruram. t.4.p.323.c.2
 de Teſtium fide pondere & pralatione. t.4.p.318. & 322
 de Theodoſij Junioris amore in profeſſores & liberales artes. t.5.p.47
 Theodoſij Magni humanitas in diſtractione ſpecierum annonariarum. t.4.p.108
 de Theodoſij Magni humanitate. t.3.p.43
 Theodoſius Chriſtianiſſimus & Catholicus imperator Arrianum hæreſim peſſundat. t.3.p.6
 Theodoſius Junior eſt author præſcriptionis triginta annorum. t.1.p.384.c.2
 Theodoſius ſiſci locupletandi non appetens. tom.1. p.336.c.1
 Theophroniani qui Deum ſemper ſimilem ſibi negabant. t.6.p.151
 Therma commodiana. t.1.p.129.c.2
 Theſauri in ſepulchris. t.3.p.144
 de Theſauris. t.3.p.484
 pro Theſauro inueniendo ſacrificia facta, & magi conſulti. t.3.p.487.c.2
 Theſaurum per famam timari. t.3.p.487.c.2
 Theſaurus Principis eſt in quo reſertur quod ad ſacram largitionem pertinet. t.3.p.114.c.2
 de Theſſalonienſi Episcopo, & eius Eccleſiæ immunitate. t.4.p.43. & t.6.p.91.c.1.2
 de Theſſalonienſi ſtrage. t.3.p.307.c.1
 Thymelici ſunt ſaltatores. t.5.p.367
 Thymelici fratres dant cauſam queſelæ inofficioſi. t.5.p.376
 Thronus ſophiſticus & regnum ſophiſticum, quo certant omnes ad audiendum confluunt. t.5.p.241.c.2
 Thuſci aruſpicinæ periti. t.3.p.135
 Timonarius uel Temonarius eſt æſtimator & æſtimationis exactor. t.2.p.381
 Tituli pro ſententiis. t.1.p.394.c.2
 Tituli Principum. t.1.p.157.c.1
 Tituli ſacri. t.3.p.339.c.1
 Titulos aſſigere prædiis patrociniſ ſpecie. tom.3. p.426
 contra eos qui Titulos prædiis aſſigunt pœna. t.1. p.157.c.1
 Titulum proprii nominis ſcribere ædificijs manentibus priorum titulis. t.5.p.298.c.1
 Titulus in uis ſinitis ſpatijs, qui inuicem cuius agri quis dominus quod ſpatium tucatur. tom.5. p.341.c.2
 Titulus eſt cauſa ſeu genus litis. t.1.p.156. in not.

Titulus æneus uel tabula ærea in quam modus panis & percipientis nomen incidebatur. t.5.p.238
 Titulus nauium ad Principem ſpectabat. t.5.p.274
 de Toga qua uel iubentur in Senatu & iudicijs. t.5.p.210
 Togata mancipia. t.5.p.210
 Togati auguſti ſunt menſores finitionum ſeu limitum. t.2.p.353.c.2
 Tutor ſub Constantio inter cætera compendia fruſtuofas petitiones memorat. t.3.p.460
 Tormenta ſunt corporales iniuriæ. t.2.p.73. c.2. & 74.c.1
 Torris terminus. t.3.p.40
 Toxiandria regio. t.3.p.303.c.1
 Trabea conſulium veſtis. t.3.p.459.c.2
 Trabeata quies, id eſt, Senatoria. t.3.p.459.c.2
 Tractare & tractatus habere eſt conſonari. tom.6. p.101.c.2
 Tractare rationes, id eſt computare. t.2.p.453.c.2
 Tractatus & tractandi uox propria Iuriſconſulti eſt de iure controuerſo in utramque partem diſſerere. t.1.p.31. in not. & t.4.p.50. in not.
 Tractoria quibus uaticum conſiciendi itinera conſueſcitur. t.2.p.270
 Tractatoria uel tractoria epiſtola Synodica. tom.2. p.570
 Traditio incorrupta ſeruanda. t.6.p.195
 Traditio ficta. t.2.p.621.c.1
 Traditio quando requiritur in donationibus tom.2. p.617.c.1
 Traditionis uim uſuſfructus retentio habet. tom.2. p.620
 Traditiones Eccleſiaſtica, quæ fidei non officiunt ſeruandæ. t.6.p.90.c.2
 Traditionis ſolemmitas remiſſa in donationibus. t.1.p.196.c.2
 Transferri militem non oportet de numero in alium numerum. t.2.p.293
 Transfuga eſt qui non hoſtilis irruptionis neceſſitate traductus, ſed ſua uoluntate cum barbaris ſuit uini comburebantur. t.1.p.440.c.1.2
 Transfugæ comburebantur. t.2.p.272.c.1.2
 Tranſlatio conuulſionis pro tranſſuſione, ut per multos exactores quis non diſtrahatur. t.4.p.163. c.1. & 2
 de Tranſlatione Clericorum. t.2.p.294
 Tranſitus ſeu diſcurſus Rectoris Prouinciæ, Gallicæ cheuauché. t.1.p.46.c.1
 Tranſmarinae dilationes. tom.1.p.117.c.1
 Tranſuſiones ſpecierum. t.2.p.403
 Treueris ſedes erat Præfecti Galliarum. t.2.p.152.c.2
 Treueris conſtitutio lata. t.3.p.309
 de Tribigildo. t.3.p.91
 Tribunal ſanguine putum & innocuæ ſecures. t.4. p.507.c.1
 Tribunal nummatium. t.3.p.215.c.2
 Tribuni ſcholarum ſacri ſtabuli, & curæ Palatiſ. t.2.p.96. & 97
 Tribuni plebis pro ſacroſanctis habiti. t.3.p.100.c.1
 Tribuni militum. t.2.p.256
 Tribunis & Notarijs mandata dabantur mittenda. t.1.p.28.c.1.2
 de Tribunis & Magiſtris Officiorum in ſumma dignitate. t.6.p.259.c.1
 Tribunus ſpectaculorum & uoluptatum. t.5.p.365
 Tributa per quaternos menſes ter in anno inferri mos erat. t.4.p.80
 an Tributa regibus penſitanda à bonis Episcopis. t.6.p.32
 Tributa in ipſis ſpeciebus inferri. t.4.p.48
 à Tributaria ſuſtentionis ſententia damnati non apellant. t.4.p.306
 Tributarij,

Index Rerum

Tributarij, tributaria fors. t. 1. p. 453
 ob Tributū noui iudicium statuta deiecit Theodosij Magni. t. 3. p. 45
 in tributis solvendis domini prædiorum tenentur actoribus morantibus. t. 4. p. 55
 in Tributis consuetudo prisca seruanda. t. 4. p. 33
 de Tributis. t. 4. p. 2
 in Tributis non persona, sed prædia conueniuntur. t. 4. p. 37. c. 1
 Tributis grauati à peræquatoribus competitionis habent facultatem. t. 5. p. 128
 Tributoria agnoscatur illatio, in eo loci quem fides censuum retinet. t. 4. p. 166
 Tributoria res vt nullas moras patitur, ita nullo auxilio retardari debet. t. 3. p. 359. c. 1
 in Tributum fraudem rescipit non valent. t. 1. p. 20. & 21
 contra Tributum exactores querela. t. 4. p. 112. & 113
 in Tributum causis dilaciones rescipit non debent. t. 1. p. 113
 Tributum modum exæquare, *faire le despartement de la Taille*. t. 4. p. 504
 Tributum solutiones per quaternos mensis fiabant. t. 4. p. 505. c. 1
 Tutio militaris priuatorum negotiis non tribuenda. t. 1. p. 55
 Tutio *λόγος ἀσφαλείας* veteres Galli, Mundeburden. t. 5. p. 89. c. 2
 Tutio militaris pro Ecclesiis. t. 6. p. 68. c. 1
 Tutio quid. t. 1. p. 56. c. 1
 Turmarum tyronibus exigendis, & probandis præerant. t. 2. p. 83. c. 1
 de Turnio familiari Alexandri, qui fumo periit. t. 3. p. 7
 Tunice Ruffula. t. 5. p. 44. c. 1
 Turpes persone. t. 1. p. 133. c. 2
 Tuscia Suburbicaria & Annonaria. t. 1. p. 80. c. 1
 Turres quæ per duces adiumentis militum extabantur. t. 2. p. 257
 de Tutela filij deportati. t. 3. p. 355
 Tutelæ actio non requirit denunciationum ambages. t. 1. p. 104. c. 2
 Tutela matris tenet medium ordinem inter tutorem legitimum, & datiuum. t. 1. p. 321. c. 2
 Tutelæ iudicium magnos iudices exigit. tom. 1. p. 350. c. 2
 de Tutela matrum. t. 1. p. 320
 Tutela cessitia, tutor cessiticus. t. 1. p. 317
 Tutela quomodo matri, auo materno, & auia delata sit. t. 1. p. 322. c. 2
 Tutelariæ Prætor. t. 1. p. 319
 Tutor legitimus consideratur in vita, atate, & facultatibus. t. 1. p. 319. in not.
 Tutor an alieno nomine accuset vel proprio. t. 3. p. 280. c. 1
 Tutor pretio redemptus. t. 1. p. 271. in not.
 Tutor ad propriam satisfactionem tenetur. t. 1. p. 358
 Tutor patris consilium & destinationem, an negligere possit. t. 1. p. 271. c. 2
 si Tutor donationem pupillo factam neglexerit, non implendo conditionem præstat periculum. t. 1. p. 325
 Tutor contumpens pupillam quomodo puniatur. t. 1. p. 69
 Tutores quid in re pupilli geratur ignorare non oportet. t. 3. p. 175. c. 2
 Tutores qui date possunt. t. 1. p. 319. c. 1
 Tutores pecunias scenerare non debent. tom. 1. p. 328. c. 1
 si Tutores colludant, vt pupilli causa depereat. t. 1. p. 301. c. 2

Turris, burgus. t. 5. p. 290
 Tutoris negligentia quotuplex. t. 1. p. 325
 de Tutoribus petendis. t. 1. p. 321
 de Tutoribus & contutoribus creandis. t. 1. p. 315
 de Tutorum administratione & periculo. t. 1. p. 322
 de Tutorum bonis pignoris iure obligatis. t. 1. p. 323
 Tutorum vitia, incuria & fraus. t. 1. p. 320
 de Tutulo. t. 1. p. 211. c. 2
 de Tyberi. t. 1. p. 261
 Tycheum templum ex octo & boni euentus siue ædes felicitatis, vbi leges legebantur. t. 5. p. 273
 sub Tyrannis actus voluntarij valent. t. 5. p. 411
 Tyranni & hostes publici qui recensentur. tom. 5. p. 405. & 404
 Tyrocinia castrensia & tyrones. t. 2. p. 264. & 267
 Tyronum collatio. t. 2. p. 177
 Tyronum probatio. t. 2. p. 371
 Tyronum ætas probata. t. 2. p. 372
 de Tyronibus plura. t. 2. p. 378
 Tzangarum vltus. t. 5. p. 212

V

Vacantes & vacui publico officio dicuntur otiosi. t. 4. p. 613
 Vacuæ hereditates, quæ iusto hærede dominoque carent. t. 1. p. 436
 de vacantibus qui primi ordinis comitiūm circa labores pretio vel gratia impetrarunt. t. 2. p. 108. c. 2
 Vacantes Comites, qui post vigilias & labores munere defuncti pro præmio, dignitate aliqua honoraria cœhebantur. t. 2. p. 91. c. 1
 Vacantia bona quomodo donentur à Principe. t. 3. p. 417. c. 1
 Vagantes milites vel vacantes, & alieno obsequio intenti. t. 2. p. 292
 Vagina pro quinquaginta vel vnus quinquagesimæ immunitas. t. 5. p. 11. c. 2
 Vagi & vacantes milites. t. 2. p. 260
 Vagina vaginula qua fructus continetur vel vognia. t. 5. p. 11
 Valenciacus aquæductus. t. 5. p. 224
 Valens principatus sui initio amplectenda, cuiusque Religionis potestatem fecit. t. 6. p. 167. c. 1
 Valens Imperator Prouinciarum æquissimus tutor. t. 4. p. 127. c. 2. & p. 174
 de Valentia Synodo habita. t. 6. p. 56. c. 2
 Valentiniani Senioris & Iunioris laus. t. 5. p. 198
 de Valentiniani morte præfagium. t. 3. p. 54. c. 1
 de Valentiniani Senioris legibus ad fustionem Episcoporum Gallicanorum. t. 6. p. 193
 Valentinianus Parisiis hæsit. tom. 2. p. 280. & 281. & t. 3. p. 299
 Valentinianus inter religionum diuersitates. tom. 6. p. 267. c. 1
 Valentinianus reprehensus, quod quærendæ vndique pecuniæ vias absque auctorum iniustorumque discretione scrutaretur. t. 4. p. 573
 Valentinianus Vienna à cubicularijs occisus fauore Argobastis Barbari. t. 2. p. 219. & t. 5. p. 412
 Vasaria publica sunt libri censuales. t. 5. p. 34. c. 2
 Vasaria pro pecunia, quæ publicè ex arario data Magistratibus. t. 5. p. 135
 Vassallus ob osculum vxori domini latum feudo priuatur. t. 1. p. 268. c. 2
 Vectigales operæ sunt, quæ vectigale soluendo obnoxia sunt vel redduntur. t. 3. p. 497
 Vectigal meretricium. t. 5. p. 4. c. 1
 Vectigal Portorium suum compendium remittere Princeps potest & solet non alienum. tom. 3. p. 498. c. 2
 Vectigalia sunt functiones quas omnes dependunt sisco

& Verborum.

sisco vel Reip. qui negotiationis habeat curam. t. 1. p. 378
 Vectigal appellacione portorium intelligitur quod pro mercibus soluitur, quæ importantur. tom. 2. p. 424
 Vectigalium non parua functio est, quæ debet ab omnibus qui negotiationi, & transferendarum mercium curam habent aqua ratione dependi. t. 4. p. 98
 Velatio plaustrum genus. t. 5. p. 85. c. 1
 Vehicularium manus priuatorum onus fuit. tom. 2. p. 20. c. 1
 Vehicularis res vehiculis honoratorum. t. 3. p. 132. c. 2. & t. 5. p. 217
 Velamenta obducere. t. 1. p. 42
 Velum patens & alleuatum pro admissione ex ingressu in Iudicium. t. 1. p. 41. c. 2. & p. 1. c. 2
 Velum prætendebatur, quo turba excluderetur à tribunali. t. 1. p. 41. c. 2
 Venale Iudicis velum. t. 1. p. 41. c. 2. & p. 71. c. 2
 Venale suffragium de venalitate suffragiorum. t. 2. p. 250
 de Venatione ferarum. t. 5. p. 391
 de Venditione rescindenda, si forma neglecta fuerit distrahendæ possessionis & curialis venditor pretium retinet & emptor impensas amittit. t. 4. p. 527. & p. 528
 Venditio quid sit. t. 1. p. 240
 Venditio libertatis facta à sciente. t. 1. p. 362
 de Veneficij crimine suspecto. t. 3. p. 20. c. 2
 Veneficium ad grauiores mores pertinet. tom. 1. p. 301. c. 2
 Veneficium pro beneficio. t. 1. p. 178. c. 1
 Veneficus conuictus non appellat. tom. 4. p. 298. in l. 8
 Ventilare apud magos pro choragio magico. t. 3. p. 121. c. 2
 Venerationis læsæ crimen erga Principem. tom. 3. p. 95. c. 1
 de Venia ætatis in masculis & feminis, quæ ratione impetranda & probanda. t. 1. p. 166. c. 1. 2
 Ventilare apud magos pro choragio magico. t. 3. p. 121. c. 2
 Vernilis cruciatus quæstio de seruis. t. 3. p. 82. c. 1. 2
 Veredarij qui veredis vtuntur non qui veredis profunt. t. 2. p. 194
 Veredarij sunt qui veredis vtuntur, & qui Principis iussa & responsa ferebant. t. 2. p. 530. c. 2
 Veredis & vehiculum ad gestationem hominis. t. 2. p. 527. c. 2
 Vero pro tamen. t. 1. p. 102. in not.
 Verum pro quin imo. t. 6. p. 40. in not.
 Vestales, si casu non consilio morti addictis occurrissent eos poenæ subducebant. t. 3. p. 309. c. 2
 Vestales agroræ mandabantur matronæ custodia, vel mittebantur inspectioni Præfecti Vrbs. t. 5. p. 36. c. 1
 de Vestalibus virginibus plura. t. 5. p. 36. c. 2
 de Vestalibus. t. 5. p. 36. c. 1. 2
 Vestiarj Comites & vestis lineæ Magistrj. tom. 2. p. 163. c. 1
 Vestigia sunt fodicationes, lacerationes. t. 3. p. 80
 Vestes crustæ, in quibus aliis admittit coloris purpuræ rubor inardescit. t. 3. p. 522
 Vestis holoserica vel subserica, aut serica. tom. 5. p. 384
 Vestis militaris. t. 2. p. 265. & 262
 Vestis proximi seriniorum & comitis dispositio. tom. 2. p. 162. & 163
 Vestis humilis exigua vilis. t. 5. p. 377
 Vesperones & vespillones, qui funeri præerant. t. 3. p. 146. c. 2

Vetera instituta. t. 1. p. 461
 Veterans quomodo immunes à collatione lustrali. t. 5. p. 6. & p. 11
 Veterans pro præmio emeritæ militiæ testimonia libus, dignitas protectorum, præpositorum, vel tribunorum dabatur. t. 5. p. 11. c. 2
 Veterani excusati ob glotiosorum vulnere cicatrices. t. 2. p. 434
 de Veteranis. t. 2. p. 439
 Veteranorum priuilegia, filij & liberi. t. 2. p. 279. & 277
 Vetustas præscriptionis quadraginta annorū. t. 5. p. 381
 Vexare est negotium exhibere. t. 3. p. 194. in not.
 Vexillationes Palatinæ & comitatenses. t. 2. p. 253
 Vexillationi vindicantur bona militis intestati. t. 1. p. 439. c. 1. 2
 à Viarum munitione nulli immunes. t. 5. p. 342
 Viaticū pro Sacramētis in articulo mortis. t. 5. p. 362
 de Vicarij officio. t. 1. p. 37. & 38
 Vicarij Præfectorum P. pluribus Prouinciis præfuerunt. t. 5. p. 350. c. 2
 Vicarij pro Præfectis dioceses sibi creditas temperare dicuntur. t. 2. p. 151. c. 1. 2
 de Vicario & de eo qui vices gerit. t. 1. p. 235
 Vicarius pro Vir clarissimus. t. 1. p. 113. in not.
 Vicarij Iudicibus imminabant, exactoribus Rectores. t. 1. p. 38. c. 1
 Vicariæ Ecclesiæ sunt, quæ in possessionibus priuatorum aut vicis non in ciuitatibus. t. 6. p. 71. c. 1
 Vicaria dignitas proximorum. t. 2. p. 150
 Vicennalia Constantini edita & celebrata. tom. 5. p. 406. & t. 2. p. 9. c. 2
 de Vicefima hereditatum. t. 1. p. 347. in not.
 de Victoria Constantini Magni. t. 2. p. 420
 an Victoria ara etadicata à Gratiano. t. 3. p. 252. c. 2
 Victum ciuilitate & criminaliter agere posse. tom. 3. p. 164. c. 1
 de Viduarum nuptiis. t. 1. p. 276
 Viduæ possunt renouare causas ad Principem. t. 1. p. 58
 Vienna gymnasium publicum habebat bonarum litterarum. t. 5. p. 291
 Vigiles vice absentium sunt. t. 1. p. 411. c. 2
 Vigiinti annis militiæ transactæ militantes in scriinijs palatij consulari honore inter adlectos habentur. t. 2. p. 154
 Villicus domus Vrbanæ per translationem ab agris ad Vibem. t. 6. p. 155. in not.
 Viliore pretio facta venditio non rescinditur. t. 1. p. 245
 per Vim deiectus potest ciuilitate & criminaliter agere. t. 3. p. 165
 per Vim pacta respuenda. t. 1. p. 129
 de Vi publica & priuata. t. 3. p. 73
 Vindemiæ tempus. t. 1. p. 21. in not.
 Vinū habens mulier dote multabatur. t. 1. p. 301. c. 2
 Vini taxatio & vinum gratuitum datum Constantinopoli. t. 4. p. 49. & 50
 Vina intemperantia. t. 3. p. 55
 Vinorum rationalis. t. 4. p. 56
 de Vincentio Præfecto Galliarum. t. 1. p. 419. & 420
 Vindictam expetere. t. 3. p. 163
 Violentiæ crimen quomodo punitur. t. 4. p. 303
 Violentiæ crimen in Prouincia, vbi patrum est. t. 3. p. 4. c. 1
 de Violatis sepulchris. t. 3. p. 136
 Virginitas laudabilior matrimonio. t. 3. p. 200
 Burgæ in Vestibus sunt via transversum, & decussatum ductæ. t. 5. p. 375. c. 2
 Virgæ sunt fetulæ lora scatica. t. 3. p. 80
 Virgines iniuræ, non quæ virum non habent, sed quæ habere desiderant. t. 3. p. 158
 Virgines

Index Rerum & Verborum.

Virgines & viduae immunes à censu.	t. 5. p. 118	de Vopisco quando vixit.	t. 5. p. 245. c. 1
Virginis pudor, viduae castimonia, & de iis plura.	t. 3. p. 196	<i>Varianis.</i>	t. 6. p. 120. c. 1
Virginum & viduarum raptus.	t. 3. p. 190	Vfusfructus à marito relictus mulieri confertur, si secundo nubat non de sponsalicia largitato.	t. 1. p. 286
de Virginum raptibus.	t. 3. p. 3	Votina & de iis plura. t. 2. p. 118. in not. & t. 4. p. 535 in not.	t. 2. p. 67. c. 2
si Virgo confenserit eadem qua raptor seueritate plectatur.	t. 3. p. 189	Votini sumptus votina expensio, functio, editio, causa.	t. 6. p. 270
Viscera sunt vires & facultates regionis.	t. 2. p. 532. in not.	de Votorum celebritatibus.	t. 2. p. 448
de Visionibus iudicium inter secretaria.	t. 2. p. 79	de Votorum oblatione.	t. 2. p. 202. c. 2
de Vituariis vel vitariis aut butinariis.	t. 5. p. 193. c. 1	Vrbes & ciuitates.	t. 5. p. 398
Vitia parua elucet magis in proximis Principum.	t. 3. p. 71	Vrbes quibus praesent describitur.	t. 3. p. 224
Vitia à maioribus contracta perdurant.	t. 1. p. 417	Vrbicariae regiones quae.	t. 3. p. 149. c. 1
Viuentium bona non esse petenda, vel quando peti possint.	t. 3. p. 452. & 454	de Vris in quibus cineres mortuorum reponantur, & de vrendis corporibus mortuorum.	t. 5. p. 401
Viuentium Chirographa.	t. 1. p. 211. & 214	de Vsu cellarum.	t. 1. p. 234. & 258. c. 2
Vuicomburij poena & contra milites.	t. 2. p. 269. & t. 3. p. 407	Vsuræ menstruae vel quadrimestrae, aut trices.	t. 1. p. 234. & 258. c. 2
Vuicomburij poena contra actores & procuratores.	t. 1. p. 77. c. 2	Vsuræ damnatae, quae dimidiam partem fortis aequant.	t. 1. p. 232. c. 1
de Vlpiano Magistro Scriuinarum. tom. 2. p. 93. c. 2. & t. 3. p. 100. c. 1		Vsuræ hemiolia quae sint.	t. 1. p. 399
Vltimus vocatur summus primicerij seu proximi.	t. 2. p. 153. in not.	de Vsuris rei indicatae, & de contestatione morae à creditoribus.	t. 4. p. 516. c. 1
Vmbra actio.	t. 1. p. 85. c. 1	ne Vsuræ cumulentur debitorum interest, ne minus soluendo fiant.	t. 1. p. 230
Vmbria, picenum.	t. 1. p. 131. c. 2	de Vsuris.	t. 4. p. 576
Vnde vi interdictum quid sit, & cui competat & pro quibus rebus.	t. 1. p. 407. & 410	Vsurariorum poena.	t. 1. p. 235
de Vnitate edictum.	t. 6. p. 299	Vsurpare quid significet mutui interuentione.	t. 4. p. 571.
de Virgularia testimonio & vestalium.	t. 4. p. 328	Vtrubi interdictum est pro rebus mobilibus. tom. 1. p. 419	
Volones voluntarij vltronei Decuriones, qui vltro nomina sua curiis addebant, & ita ad Curiam protestabantur.	t. 4. p. 397. c. 1	Vxor mariti immunitate non semper fruatur.	t. 4. p. 132. c. 2
non Voluntas, sed multos necessitas in crimen trahit.	t. 5. p. 417. c. 2	Vxores per legem Iuliam papiam intra certum tantum modum ex mariti bonis capere poterant, solidum verò iure liberorum. tom. 3. p. 461. c. 1	
Voluntatem sceleris qua effectum puniri iura voluerunt.	t. 3. p. 87		
Voluntas punitur sicut exitus secundum morem Romanum.	t. 3. p. 203. c. 2		

GLOSSARIUM NOMICVM CODICIS THEODOSIANI.

Primus numerus Legem, Secundus Librum, Tertius Titulum indicat.

A

A PROPOSITIO omiffa quorum consortio recesserunt pro à consortio l. 1. de patroc. vic. lib. 11. tit. 24.
A liberis alienare l. 3. de dotibus 1. in liberorum necem in alium alienare. 3. tit. 13.
A vigiliis & laboribus l. vlt. de primicer. & notis, id est. post vigiliis & labores. 6. t. 10.
Ab esse *quædam* ab obsequio esse l. 1. ne opera à conlato. 11. tit. 10.
Ab omnibus dispensia esse, l. 10. de Episcopis, 16. t. 2. sic & infra inter esse.
Ab omnibus bonis defuncti pro ex omnibus l. vnic. de his qui se deserunt 10. t. 11.
Ab actores quibus adnumerantur seu aquantur, qui equorum vsum sibi iure denegatum vsurpant, & coram poena l. 1. 2. 3. quibus equus 9. t. 30.
Ab acti animalis causa inter leuiotes l. 8. de iurisd. et. 2. t. 1.
Ab alienandi facultas l. 2. de secund. nupt. 3. t. 8.
Ab dicari re aliqua veluti Codicillis honorariis l. 1. de honor. codicill. 6. t. 22.
Ab dita oppida metropolibus & splendidissimis ciuitatibus opponuntur l. 14. de operibus publicis 15. t. 1.
in Abdito res conlocata l. 1. de pistorib. 14. t. 3.
Ab ducere volentem quis dicitur rapere inuitam, l. 1. de raptu virginum 9. t. 24.
Ab ducere licentiam pro auferre, adimere l. 12. de cursu 8. t. 5.
Ab horret à moribus nostris l. de alimentis. 11. t. 27.
Ab horreat à conditione seruili, id est, si alieni sint l. vnic. de perfect. dignit. 6. t. 37.
Ab iicere & abieci de his qui officio non fungentes è schola aliqua eieci, expuncti, lib. 18. de agentib. in reb. 6. t. 27. l. 9. de executorib. l. 15. de Parlatinis 5. l. Idem & eieci v. g. & proiecti vide & l. recensu.
de Abieciis Episcopatu, vide l. 35. de Episcopis 16. t. 1.
Ab iectæ pudicitia & portentosa vilitatis l. 1. in fin. de reuoc. donat. 8. t. 13.
Ab inde translatis abinde familiis l. malè abundè. Tom. V l.

Ab ire permitti l. vltim. in fin. quid prob. deb. 7. t. 2. dimitti alibi l. 27. 33. 40. de cursu publ. 8. tit. 5. malè id in abire nonnulli mutant.
Ab iurare, ne petentibus aliquid abiuretur l. 2. de banis vacantib. 10. t. 8.
Pretium Abiuratum l. vlt. de vestib. olou. 10. t. 21.
Ablegare in exilium l. 57. de heret. 16. t. 5.
Ablegatio l. 2. de Episcopis iud. 16. t. vlt.
Abnutium duplex v. l. negatiue.
Aboleri absolute pro flammis aboleri l. 3. 6. 14. de indulg. debitor. 11. t. 28.
Abolitio de abolitionibus est tit. 37. lib. 9. & l. 2. vt intra annum 9. t. 36. l. 2. ad l. lul. de adult.
Abolimandi Pagani l. 26. de Indis 16. t. 8.
Abolimanter, si quis filiam fratris fororise faciendam reddiderit abolimanter vxorem l. 1. de incestis nuptiis 3. t. 12.
Abradere mensuram circuli exterioris in solido, ita enim legendum in l. vnic. si quis solidum circumum abraserit, vel certè adrosferit: vide T. adrodere 9. t. 22.
Abrogare bona pro adimere auferre l. 3. ad l. Iul. de vi. 9. t. 10.
de Abrogatione legis l. 28. de Episcopis 16. t. 2.
Abrögata dilapidatio bonorum l. vnic. qui bon. de leg. lul. eod. 4. tit. 10. imò adrogata alibi.
Abruptè, & Abrupto ** Victor in Alexandro, Romanum statum quasi abrupto precipitanère. Ammianus lib. 14. c. 3. qua abruptè mariti fortunus crudebant, & lib. 15. damnabantur abruptè.
Abruptus homo, præceptus & mori cupidus à Tertuliano de corona milit. c. 1. Idem animos abruptos dixit de Trinit. c. 7. Idem c. 20. Erroris semper est abrupta dementia, & de Anima cap. 8. Abruptum & absurdum.
Omnes stationes nauium, portus, littora, omnes abscissus Prouinciarum, abdita, quin etiam loca & insulae l. 2. de littor. & itin. custod. 7. t. 16.
Abscissa spes id est, adempta.
Abscissa spe totius defensionis l. 9. de defensor. 7. t. 18. [similiter l. 35. π. de emission.] & apud Litium non semel.
Absentare, absentem reddere quos crimen defentionis absentat, l. 84. de Decurionib. 12. t. 1.
Absolutus Sacramento militari, cingulo militari, l. 147. de Decurionib. 12. t. 1.

GLOSSA

Absoluta dignitas quæ expletis patriæ muneribus curiali obtingit, *l. 9. de Decurionib. 12. t. 1. paulò ante liber honor vocatur.*
Evidenter atque **absolutè** iubemus *l. 20. de exord. 1. t. 16.*
Absolutè responderi *l. 13. §. ult. de amdegat.*
Ut vniuersis ab intestato venientibus etiam post mortem peccantis **absolutam**, id est, liberam vocem infimulationi congruæ non negemus, *l. ult. de Apostatis 16. t. 7.*
Abſque, ita reposui: hætenus, vbiq; his, quibus liberum commercium clementia nostra concesserit, in omnes reliquos, &c. *l. 18. de Practorib. 6. t. 4.* Hoc sensu vox hæc absque apud Viſtorem Schott. *c. 1. & 3.* ut cum ait: *Felix aded (absque liberis tamen simulque coniugio)* vt, &c. *Symmachus lib. 4. epist. 56.* absque paucis.
Quisquis in domo patrimonio suo vel qualibet **abstrusa** & longissimè à se discreta possessione, &c. *l. 9. de desertorib. 7. t. 18.*
Abſumitur usufructus, id est, finitur *l. ult. ad l. Corn. de fidei. circa fin.*
Naturali fortè abſumptus: *l. 42. de Episcopis 16. t. 2.*
Quoniam ex paucis plurima commissa non **abſurdè** suspicatur, &c. *l. 53. de Decurionibus 12. t. 1.*
Si tamen in eorum, quos pulsauerint facultatibus **abundare**, aut residere id potuerint comprobare, *l. ult. de infirm. h. q. sub Barb. 15. t. 14.*
Accedere, ita accedere ad administrationem *l. 1. §. de contr. tut. l. 5. §. de magistr. conu. l. 20. §. de admin. & peric. & tut. ad vebigal conducendum, l. 1. Cod. de tutor vel cur. ad Procuraciones vel Curas Ciuitatum, id est, fieri Procuratorem vel Curatorem ciuitatis, l. 20. de Decurionibus 12. t. 1.*
Nullum fomitem calumniæ patimur litis **accendi** *l. 29. circa fin. de petitionibus 10. t. 10.*
Accendere culpam Symmachum *lib. 1. epist. 82.*
Accepti expensæque ratio *l. 14. de iure fisci 10. t. 1.*
Accepto ferri, *l. 6. 27. 28. de operib. publ. 15. t. 1.*
Quotiescumque auri massa transmittitur, in septuaginta duos solidos libra feratur **acceptio**, *l. 13. de susceptiorib. 12. t. 7.*
Omnes publicas securitates, quæ gestis tenentur, à susceptioribus ferri **accepto**, *l. 76. de susceptioribus 22. t. 6.*
Nec in **acceptum** ei qui suscepit, referendum, *l. 28. de susceptiorib. 12. t. 6.*
Calculus nequaquam feratur **acceptus** *l. 32. de nauticis 13. t. 5.*
Accessio, fœnus, & incrementum, qui studentes fœnori, crescentis in dies singulos pecuniæ **accessione** lætantur, *l. 18. de iust. & conlat. 13. t. 1. eodem sensu l. ult. de admin. tutor. [Horatius 1. ep. 1.*
Multis occulto **CRESKIT** res **FOENORE**.
Accessio vsurarum, *l. 13. §. de SC. Maced. hinc rit. de vsuris: Erui libet & causa, & omnibus accessioneibus.*
Si qui ex-Præsidibus, vel Perfectissimatus **accessione** cumulati esse nascuntur, *l. 42. de Decurionibus 12. t. 1.*
Accipere, id est, admittere. Ita apellationem accipere dicitur Index, qui eam à se factam, admittit, *l. 4. de appellat. 11. t. 30.*
Recipere, vide **infra**, suscipere **infra**.
Accire manes *l. 5. de malefic. 9. t. 16. vide infra Mames [Sollicitare umbras Manilio lib. 1. p. 4. v. 6.]*

Accusare non sufficit, *l. 9. de fidei testium, 11. t. vlt. [Quis alioquin erit innocens.]*
Filios contumaces, qui patres vel **acerrime conuocum**, vel cuiuscumque atrocis iniuriæ dolore pulsassent, &c. *l. vnic. de ingenius, lib. 8. t. 14.*
Iniuriæ acerbitas. *Symmachus lib. 10. Poenarum acerbitas l. 2. de raptu virginum 9. t. 2.*
Scelerosi raptus acerbitas, *l. 1. de raptu vel matrim. 9. t. 25.*
Vt nullus audeat ad loca tutiora etiam **acerrime** temporis cogente succedere, *l. vltim. de curiosis 6. t. 29.*
Acerbius ad solutionem ab exactore; ita acerbus exactor *l. 33. §. de vsuris*, perurgendi, *l. 6. de diuersis rescripti. 1. t. 2.*
Vbi falsi examen incidit, **acerrime** fiat indagatio argumentis, testibus, scripturarum conlatione, aliisque vestigijs veritatis, *l. 2. ad l. Corn. de falso 9. t. 19.*
Themas Honorarias Porticus præcurat **acrie** columnarum, *l. 50. de operib. publ. 15. t. 1.*
Acrimonia testis plerumque accidit, vt aduersarij calliditas testes subtrahat, qui veritatem, audaciâ, vel **acrimoniâ** superant, *l. 7. quorum appellat. 11. t. 36.*
Aëcius Neoptolemo apud Non. *cap. 8. v. Acritus & vis veritatis atque ACRTIAS.*
Nonius *Lycurgo mei feruigenij atque animi acritus ACRTIOMONIAM.*
Aëcius Neoptolemo *vim, ferociam, animum, atrocitatem, iram, ACRTIOMONIAM.*
Minus rectè Nonius, & diluè nimis, qui animi viuacitatem interpretatur. Auſtor ad Herennianum *lib. 1.* Conuenit igitur pudorem & **Acrtimoniam** in vultu esse. [Græcorum Proverbium: τὸ ἀνδρῶν πικρὸν ἀπὸ τῆς ἀνδρῶν ἐπινοίας.]
Et erat è Stoicorum scitis hoc vnum, omnes sapientes **ACRTIOMONIA**, & auctoritate censeri. Itaque & similes, vino quod medicaminis vim obtineret, ad computationes ineptum esset. *Laërtius Zenone: φωνὴ ἀσθητικῆς πᾶντας τὰς ἀσθητικῆς, τὴν μίτη ἀντὶς αὐτῶν ἀδελφῶν ἀσθητικῆς; ἢ ἄλλως ἢ τὴν ἀσθητικῆς (τὸν σαρπ) ἀσθητικῆς λέγειν τὸ ἀσθητικὸν δινα: ἢ αὐτῶν ἀσθητικῆς ἀσθητικῆς ἀσθητικῆς ἢ ἀσθητικῆς.*
Ad hoc Stoicum dogma allusum à Persio, **Satyra 1.**
MORDACI radere viro
Auriculas 1. & Satyra 5.
Stoicus hic
Aurem MORDACI laurus aceto.
Itaque **Acrtimonia** testis hic qui veritatis studio incensus à veritatis orbita nunquam recedit. **RIGIDVS**. *Lucanus lib. 2. rigidi seruatur bonest.*
Audacia qui tormenta quæuis sufferre possunt: vide **Audacia**.
Illum describit ex Stoicorum disciplinâ quoque *Horatius 3. Carm. 3.*
Iustum, & **TENACEM PROPOSITI virum**
Non cinium ardor praua iuventium
Non vultus instantis Tyranni
MENTE quatit **SOLIDAM**, &c.
Et 1. *Epist. 16.*
Vir bonus & sapiens andebit dicere, Penbeu
Reſtor Thebarum, quid me perferre patique
INSIGNVM COGES? *Adime barua, &c.*

Debitæ

Debitæ vltionis **acrimonia**, *l. 4. de Episcopis, 16. t. 2.*
de Actorum & gestorum confectio: vide **de re liter.**
Actis legi instructiones legationum, *l. 14. de Legatis, 12. t. 12.*
Actiones cremari, id est, instrumenta actionum *l. 3. de iure fisci, 10. t. 1.*
Actio pro accusatione. **Actio** falsi *l. 2. ad l. Corn. de falsis.*
Actiones vtrique litigatori tribuuntur cognitis vtrique actionibus, *l. 1. de appellat. 11. t. 30.*
Actores dominici, vide **cap. de personis.**
Actus Iudicum, donec ab aliis enocatum locis [Consiliarium Index] suis **actibus** attribuerit, *l. 1. de assessoribus 11. t. vlt.*
Actuarij.
Actus, de artibus & suffragiis magicis, *l. 3. de maleficijs, 9. t. 16.* apparatus *l. 7.*
Qui in facultates Stilichonis & **actus** ratiocinij videntur esse versati, *l. 21. de bonis proscripi. 9. t. 42.*
Actus municipes, id est, spontanei, qui municipibus genere aut **actu** obnoxij sunt, *l. 137. de Decurionibus 12. t. 1.*
Natum patre Curiali vel initis muneribus Curia, *l. 164. actu muneris ipsius l. 177.*
Occupatio **Actuum** publicorum *Lamprid. Alex. Actibus publicis operam dabit, l. vltim. de repar. appell. 11. t. 31.*
Omnes qui Curiali obstricti sanguine diuersis se officiorum priuilegijs & **Actuum** præiudicijs adgregerunt, *l. 134. de Decurionibus 12. t. 1.*
Qui tamen in **actu** positi Reip. prouiderunt, *l. 44. cursu. 8. t. 5.*
Actus de Rationalibus *l. 3. ex honor. Codicillis.*
Quos non adumbratis honoribus, sed in actu positos immortalitati coniunximus *l. 6. de honor. codic. 6. t. 2.* vide & *l. 3. de mutat.*
Quoad in **actu** fuerint constituti, *l. 3. de numerarijs. 8. t. 1.*
Probè que in **actu** Reipublicæ diuersatis, *l. 4. de agentibus. 6. t. 27.*
Actus publici laboris, pro munere personali, *l. 36. de Episcopis. 16. t. 2.*
Actibus nullorum miscantur, *l. ult. de commentu. 7. t. 12.* vide **infra miseric.**
Acucula ἀκουστικῶν ab acu.
Si præter hæc tria crimina repudium marito miserit, oportet eam vsque ad **acuculam** capitis in domo mariti deponere, *l. 1. de Repudijs. 3. t. 16.*
Acucula in Onomastico veteri, quod Argentorati excusum.
Acus erat ornamentum muliebres, *l. 17. §. 2. π. de auro, arg. crinibus ornandis discernendis; vnde & acus crinalis Apuleio, 8. de Asino.*
In eos etiam auctoritatis **aculei** dirigitur qui, &c. *l. 35. de hereticis. 16. t. 5.*
Concitos aculeos acrioris commotionis non dubitet exerendos, *l. 38. de hereticis. 16. t. 5.*
Aculeos consultissimæ legis incurrat, *l. 1. vt intra annum. 9. t. 36.*
Competentes vigoris **aculei** exerantur, *l. 3. de inuisibilib. 2. t. 1.*
Ad ambire, ad Senatoriæ dignitatis nomen ambit, *l. 14. de cohortalib.*
Si quis ad Inlustrem Palatij nostri ambitur dignitatem, *l. 1. apud l. lul. de amb. 9. t. 26.*
Ambierit ad honores *l. 2. de testimon. ex tribun. 7. t. 2.*
Nec ad crimen vocari, *l. 14. de cursu. 8. t. 5.*

Omnis memoratis intentio ad Prouinciæ Rectorem sit, *l. 6. de executorib. 8. t. 8.* [Tribonianus hoc immutauit.]
Ad summum, id est, breuiter & in summâ *l. 17. 18. de hereticis. 16. t. 5.*
Sciat se ad **veniam** pertinere, *l. 18. de bonis proscrip. 9. t. 42.*
Adæquari loca *l. 12. de conscri. 13. t. vlt.*
Adæquare, *abomer, adenerer, assureur*, ad æris pretium redigere, Annonæ species, adæquari, *l. 28. de erog. ann. mil. 7. t. 4.*
Valerianus epist. ad ref. Procurator. Syriæ apud Poltionem Cladio. Iam cætera quæ propter minuitas suas scribi nequeunt pro moderatione præstabis, sed ita vt nihil adæretur, antea malè adderet, vt in *l. 15. Cod. Iust. de erog. mil. ann. ad hætere* pro adarari.
Adæratio, *l. 30. 12. eod. tit. l. vlt. 7. t. 6.*
Adarata annonæ *l. 31.*
Ærariæ annonæ *l. 34. 35. 36.*
Quod adarata in pretijs exhibentur, cum scilicet ærariæ annonæ in ære persoluebantur, pretio taxabantur, *dd. ll. [ῥηστικὴ πρὸς τὴν ἐπιβολὴν Græci.]*
Adpretiare dixere ἑξαρρησιμὸς, vel ἀπαρρησιμὸς, Græci. v. Gl. Cyrill. ἀπαρρησιμὸς. Adaratio dixi latè ad eam *l. 28.*
Adaratio specierum ad nummos taxatio.
Adarata species, illud prouisionis accedat, vt Lucanus possessor & Brutius, quos longæ subuersionis damna quæiebant, possint si volint, speciem **adaram**.
Adæratio, est compensatio quæ fit in pecuniâ vice specierum: ἀπαρρησιμὸς ἑξαρρησιμὸς, (ita ῥη. non moderatam) hoc est septuagenarum librarum compensatione dissoluere, *l. 4. de suarijs. 14. t. 4.*
Adarat ἑξαρρησιμὸς, ἀποζημιῶν. Ammianus, *lib. 31. p. 496.* in adarandis reliquorum debitis.
In speciebus **adaram**, *l. 19. de cohortalib. 8. t. 4.*
Quoniam trecentas penè libras blattæ fericæ clandestina fucatione non sine lætæ maiestatis crimine coloratas, & **adaram**, id est, ære æstimatorum, ac proinde venditum, atque mox, *nundinæ purpureæ dicuntur*, conchylij non minimum pondus patefactum est, &c. *l. vlt. de murilegulis. 10. t. 20.*
Equos canonicos secundum subiectam vocem iustissimus adarari *l. 3. de conlat. equor. 11. t. 17.*
Illorum tantum innoxia relinquatur habitatio, quos iam dudum fiscus adarauit, *l. 8. de desertor. 7. t. 18.*
Adarata leuius *l. vltim. circa pr. de conlat. donat. 11. t. 20.*
Qui nati origine Curiali militare munus **adamarunt**, &c. *l. 56. de Decurionibus 12. t. 1.*
Si post definitam ætatem ignobile otium **adamarunt**, *l. 5. de re militari. 7. t. 1.*
Locus fisco adcorporandis, *l. 30. de heret. 16. t. 5.*
Adcrecentes in tractatu de Censibus, *l. 3. de priuil. ann. qui in sp. 6. t. 35.* dixi tit. de censu.
Adcrecentes, *l. 7. de censu. 13. t. 10.* vbi dixi.
Adcrecentes in militiâ: vide *l. 6. de tyron. 7. t. 13.* in censibus *dl. 6.*
Adcrecentes milites, *l. 11. de re milit. 7. t. 1.* vbi dixi: vide & **Paratilon** illius, & auctorem subditum Noritiæ Imperij, *c. 5.*
Adcrecentes, *l. vnic. de classicis. 10. t. 23.* [erant, qui in quoque corpore legitimi nondum milites erant quique in promptu habebantur, vt in locum legitimorum amittorunt, si ita res tulisset subrogarentur: dixi fusè ad *l. 1. de re militari.*

Glossarium Nomicum

Ut adeptio facultatum, poenam praemissa indignationis *adumulet*, l.29. de petitionibus. 10. f. 10.

Addicere venditor, dicitur l.1. de praediis & mancip. Curial. 2. t. 3.

Aded, id est, tam necessario. Et si aded aliquid fuerit inchoandum, ab aliis ciuitatibus conueniat temperari, l.14. de operib. publ. 15. t. 1.

Adfatim ea pretia, quae in Campania per singulos annos reperiuntur, suariis Vitis Romae debent solui: ita ut periculo suariorum populo porcinae species adfatim praebatur, l.3. de suariis. 1.4. t. 4. data anno 363. [Victor Schotter, illius *λυγρον*, in Aureliano simulque usus porcinae carnis, quo plebi Romanae AFFATI M cederet, prudenter magnificeque prospexit.]

Quibus locis adfatim pro virginitate accipio: Victor vulgaris. Porcinae carnis usum populo instituit: usum gratuitum, scilicet. Gl. Philoxeni.

Adfatim, *αφαι*, usum *αφαι*, *αφαι*, ab affatu. Agroetius de orthograph. *αφαι*, de affatu dictum est.

Eodem sensu, l. vnic. de mendicantibus. validis.

Cunctis adfatim, quos in publicum quantum incepta mendicantibus vocauit, inspectus exploretur in singulis.

Adfatim, abunde, satis, l.12. de Decurionibus. 12. t. 1.

Adfectatis dolis, l.6. de heret. 16. t. 5.

Adfectiones, qui aliam adfectus, liberi, l.3. de naufragiis. 13. t. 9. & l.11. de Episcopis. 16. t. 2. Sic enim ea repono, per adfectiones, ut sequentia ostendant: non quod voluit Brugius, per adfectiones: vide infra adfectiones.

Adoptium, id est, gestis ante Curiam adfiliatum Anianus ad l.2. de legitimis hered. 5. t. 1.

Culpae adfines, l.29. de hereticis. 16. t. 5.

Cupiditatis adfines Tertulliano de patient. 7. idolorum adfines c.10.

Adflectatio iniuriarum, l.12. de appellationibus. 11. t. 30.

Exceptis his, qui crimine Maiestatis fuerint adflecti, l.8. in fin. de bonis proscript. 9. t. 42.

Si aliquis supplicio fuerit adflectus, l.9. de bonis proscript. 9. t. 42.

Remotis iniuriis iussimus Veteranis nostris, vel adgnatis licere emere, vendere, &c. l.9. de Veteranis. 17. t. 10.

Quicumque militiam, cum esset Curialis adflectus est, l.129. de Decurion. 12. t. 1.

Si qui in Archiatro defuncti est locum promotionis merito adflectendus, l.9. de Medicis. 13. t. 3.

Senatorum censibus adflectentur, l.1. de protostasia. 11. t. 23.

Merito Consularibus adflectentur, l.6. de Agentibus. 6. t. 27.

Curis adflectentur, l.5. de filiis militari apparit. 7. t. 22.

Munitis Curialibus adflectentur, l.133. de Decurion. 12. t. 1.

Curis adflectentur, l.8. de cohortal. 8. t. 4.

Si officio cohortis adflectentur, l.83. de Decurion. 12. t. 1.

Curis adflectentur, l.56. de Decurion. 12. t. 1.

Ordinibus Curiarum non adflectentur, l.66. de Decurion. 12. t. 1. mox, adflectendos.

Curialibus sine dubio muneribus, atque obsequiis adflectari, l.1. de filiis militari apparit. 7. t. 22.

Functionum ceteribus adflectari, l.10. de Praetoribus. 6. t. 4.

Domesticorum caetibus adflectentur, l.2. de domesticis. 6. t. 24.

Vestris caetibus adflectentur, l.42. de Decurionibus. 12. t. 1.

Qui venerando caetui Senatus fuerint adflectati, l.12. de pro. Com. disp. 6. t. 26.

Clericorum se caetibus adflectentur, l.15. de Episcopis. 16. t. 2.

Si quis facilegis caetibus adflectetur, l.7. de Indais. 16. t. 8.

Fisci nostri compendiis adflectendum, l.54. de heret. 16. t. 5.

Fisci nostri corporibus adflectentur, l. vnic. de Saurianis. 7. t. 19.

Fisci nostri viribus adflectari, l.21. de Episcopis. 16. t. 5.

Fisci nostri utilitatibus adflectendas, l.54. versatur, de heret. 16. t. 5.

Sciat fundum fiscalis tituli proscriptioe signarum priuaris rebus nostris adflectendum adflectendum incorporandum, l.4. de aqueductu. 15. t. 2.

Rei nostrae adflectata, l.16. de iure fisci. 10. t. 1.

Ei patrimonio, quod nostrum est, placuit adflectari, l.8. de iure fisci. 10. t. 1.

Muneribus ciuicis adflectari, l.17. de Decurionibus. 12. t. 1.

Omnnes ciuilibus necessitatibus adflectentur, l.17. de Decurion. 12. t. 1.

Eo anno quo fuerint numeris adflectati, l.7. de tyronibus. 7. t. 15.

Ciuitatum obsequio adflectantur, l.79. de Decurion. 12. t. 1.

Praedicto adflectentur obsequio, l.2. de filiis milit. apparit. 7. t. 12.

Ne Veteranorum filij officii Praedialibus adflectentur, l.6. de fil. milit. apparit. 7. t. 22.

Officiorum consortiis se adflectant, l.7. de fil. milit. apparit. 7. t. 22.

Diuersis se officiorum priuilegiis, &c. adflectantur, l.134. de Decurion. 12. t. 1.

Palatinis sunt officii adflectati, l.35. de Decurion. 12. t. 1.

Plouanis ritibus adflectati, l.41. de heret. 16. t. 5.

Eo tempore, quo iam honoratis viris ceperit adflectari, l.20. de Agentibus. 6. t. 27.

Ad necessitatem penititionis adhibeas, l.5. de lustrali cont. 13. t. 1.

Adiecta superindicta.

Neque adiectis sapius, ac praeter primum delegationis Canonem postulatis adflectantur impendiis, l.13. de extraord. 11. t. 16. *αυξανα* Synesio.

Adflectendi licentia testamenti, id est, adflectendi ex testamento, l.17. de heret. 16. t. 5.

Si publicam iudiciorum adflectionem amicitiarum forsitan impediuit affectio, l. vnic. si cert. petat. de chirograph. 2. t. 27.

Adflectio Praetor. l.1. §. numeratur, *α. de op. nou. nunc.* Inque publicis neque priuatis adflectionibus, id est, conuentibus l.12. de heret. 16. t. 5.

Adflectari fisco res alicuius l.4. de operibus publ. 15. t. 1.

Adumentum, *les Aydes*.

Si nunquam obfiterit tanta necessitas, ut aliquid in adumentum ararij nostri publica requirat expensa, aduari nos biennali pensione praecipimus, l.4. de conlat. donat. 11. t. 20.

Adiuncta, pro, iniuncta, l.10. de curiosis. 6. t. 20. de Adiutoribus inter officiales dixi ad l.10. de cohortalibus. 8. t. 4.

Adlecti, & Adlectionis, honor: vide lib. de Senatu, c. de oneribus & expensis Senatoriis.

Adlecti

Codicis Theodosiani.

Adlecti & legati l.15. 18. de extraord. Adlectio, qua Principis beneficio immunitas a Senatoris functionibus Praeturae onere: datur, quam iam functis, hinc adlectionis honos, l.10. de Praetoribus. 6. t. 4. vbi dixi.

Adlecti & immunes a Senatoris descriptionibus, l.1. de decurion. & fil. 6. t. 23.

Adlectio, l.7. de domesticis. 6. t. 24. l.7. de priuileg. cor. qui in sp. pal.

Inter Adlectos l.8. 9. 10. d. tit. & l. vnic. de praepos. l. vnic. de Palatinis, & l. vlt. Labor; nullis Senatoris numeribus adflectendi, ut explicatur d. l. 9. d. tit. ita ut a Senatoris functionibus habeantur immunes l.10. d. d.

Donationum instrumenta apud acta adlegare, l.3. de donat. 8. t. 12.

Admunicula aequitatis, ut hoc facto tanquam interposita appellatione hildem aequitatis admunicula tribuantur, l.30. de appellat. 11. t. 30. l. vlt. Cod. de his qui per merit.

Admunicula appellationum, l.11. de appellat. 11. t. 30.

Admunicula dignitatum, l.35. de erog. milit. ann. 7. t. 4. sunt officiales, ut Nouella Valent. 7.

Admuniculo ordinum & possessorum quandoque rei concepti, l.31. circa fin. de Episcopis. 16. t. 2.

Qui honestis testimonij admuniculis emittentes, talium dignitatum priuilegia insigniaque meruerunt, l.25. de Decurion. 12. t. 1.

Sextans eis ad vitam adflectae admunicula referuntur, l.6. de bonis proscriptor. 9. t. 42.

Administratio, pro Procuracionibus de Caris Ciuitatum, l.36. de Decurion. 12. t. 1.

ex Administrationibus, id est, qui Procuracionum ciuitatum Administrationibus functi: vide Administratio sup.

Qui neque ex Administrationibus sunt, & tamen ut perfectissimi delitescunt, l.1. in fin. de honor. codicill. 6. t. 22.

Administrare dicuntur Curatores Ciuitatum, & Procuratores, l.20. de Decurionibus. 12. t. 1. & Procuracionum Administrationes, l.1. de honor. codicill. 6. t. 22.

Administrationes, gubernacula Prouinciarum, l.155. 159. 160. de Decurion. 12. t. 1.

Ipsos potissimum his administrationibus perfrui iubemus, l.10. de cohortalibus. 8. t. 4.

Admissionum officium, l.3. de priuileg. coram qui in sp. p. 6. t. 35. vide Cas. in H. A. p. 355.

Admitti & flagitari ut differant, vide l.8. de fide test.

Hoc admodum sufficiente numero l.3. de tabul. 8. t. 2.

Admonere, id est, excitare, coercere castigare.

Flagro, cuius in cuspide infixus breuis aculeus, pigrescentes artus [animalium publicorum] innocuo titillo poterit admonere, l.2. de cursu publ. 8. t. 5. Nonius c.2. Admonere, percutere. Virgil. lib. 10.

Lucagus ut pronus pendens in verbera telo Admonuit biungos.

Spart. Seneca p. 100. apud Columellam lib. 2. c. 2.

Admonere flagello sagris in Valerio, lib. 1. cap. 1. de verberibus Seneca 1. de clem. 14. vide alia apud Briffonium.

Equum ipse residens supra cadaver Albini egit, expalescentemque admonuit, ut effrenatus audacter protereret. At Seneca 2. de ira 14. ita tarde confurgentes ad cursum equos, stimulis facibusque subditis EXCITAMVS.

Sensu & adfectu propria saluti admoniti, l.7. vers. his tantum hereticis. 16. t. 5.

Admonitio legis, l.20. de Episcopis. 16. t. 2.

Admonitor, l.7. de executor. 8. t. 8.

Fisco adnecti, l.12. de bonis proscript. 9. t. 42.

Adnectere gesta Consultationi, &c. l.1. de appellat. 11. t. 30. vide infra sociare.

Admitti, l.49. in fin. de Decurion. 12. t. 1.

Cum omnimodo filios conducatur admitti, ut mereantur, Sec. l.2. in fin. de maternis bonis. 8. t. 18.

Adnotare personas, id est, videre: remarquer. Neque vnquam posthac liceat in loco honesto inhonestas adnotare personas, l.12. de seauicis. 15. t. 7.

Adnotatio, rescriptum Principis: dixi est.

Adnumeratione annorum sibi adplaudere.

Nemo sibi arbitretur annorum adnumeratione adplaudendum, l. vlt. de honor. codic. 6. t. 22.

Adpetere maiestatis crimen, l.2. ne praeter crimem maiest. 9. t. 6.

Adorare purpuram, vide lib. de Principe.

Nec enim patimur alienam innocentiam securitatemque sine crimine damabili adpetitione terret, l.1. de calumn. 9. t. 39.

Adpetitor diuorum vuluum, id est Principis, l.6. de indulg. crim. 9. t. 38.

Ut ad inculantium iurgia facilis adpetitus sit vita priuata, l.6. de numer. 8. t. 1.

Nemo sibi arbitretur annorum adnumeratione adplaudendum, l. vlt. de honor. codic. 6. t. 22.

Adplicare, *συνελών* iungere, quoscunque vacuos publico inueneritis officio in complexum vestri ordinis adplicare, l.3. in fin. de naufrag. 13. t. 9.

Quaedam coloniae propter aquae commodum monti applicantur. Hygenus p. 174.

Conciliabulis eorum se adplicauerit, l.1. de Indais. 16. t. 8.

Adponi custodem, propterea, l.2. de studiis, lib. V. R. 14. t. 9. l.1. de fide Catbol. 16. t. 1. [Sueton. Tib. berio. c. 22.]

Hunc Tribunum militum custos APPOSITVS occidit: vide & Claudios. c. 2. & Martialem lib. 11. epist. 74.

Imponi Ouidio 3. Amor. 4.

Dure vir IMPOSITO tenera custode puella Nil agis, ingenio quaque tuenda suo est.

Addi aliis.

Aqueductus, qui Dafnensi Palatio usum aquae praestat, quorundam auiditate tenuatur adpositus Potare, pro potum praebere, ut in Vindiciano epist. Adpotis, pro adpotatis, ut in epist. Alexandri ad Aristotelem; nisi vasa potaria, in vulgaris potaria, maioribus fistulis, quam ex Imperiali largitate meruerunt, l.2. de aqueductu. 15. t. 2.

Ita in furto adprehendi, l. vlt. *α. de furib. balm.* in qua culpa si quis fuerit adprehensus, l.1. de erog. mil. ann. 7. t. 1.

Adprobare, pro probare, non pro assentiri quicumque Decurionis patre, atque maioribus adprobantur, l.147. de Decurionibus. 12. t. 1.

Adproperum facinus, l.6. de maleficiois.

Adripere opus lex cohibet aliquid noui operis adripere prius quam, &c. l.15. de operibus publ. 15. t. 1.

Quodcumque opus inchoandum esse necessarium viderint, id arripere non dubitent, l.18. d. t.

Horreorum vel stabulorum fabricas arbitrari proprio Prouinciarum Iudices studio laudandae deuotionis adripiant, l.37. de operibus publicis. 15. t. 1.

Adrodere, propria vox *αδρονειν*.

Empitio venditioque solidorum, quos excidunt, aut deminuunt, aut (ut proprio verbo utar cupiditatis)

Glossarium Nomicum

piditatis) *adrodum*, tanquam leues eos vel debiles nonnullos repudiantibus, in peditur, &c. l. 1. de ponderatorib. 12. t. 7. [In l. quoque *unic. si quis solidi circulum adroserit non adraferit*, legendum videtur: nisi malis, *abraferit*: vide quæ notauit ad v. abradere suos.]

Quæ ordinarij Iudicis nimia *arrogatione* gesta sunt in perniciem ordinis sine auctoritate, ac iudicio principali, l. 68. de *Decurion.* 12. t. 1.

Adrogatione illicita Prouincialium, l. 2. de *aclorib. procurator.* 10. t. 4.

Domus filii viribus *adsciscantur*, l. 3. de *heretic.* 16. t. 5.

Conlatio *adscribita*, l. 11. de *conlat. donatar.* 11. t. 20.

Adscribitio, l. 3. 26. de *annonâ.* 11. t. 1. & l. 117. de *Decurionib.* l. 3. de *extraordin.* est idem, quod *partitio* d. l. 26. de *annonâ*, seu *distributio*, l. 5. de *his qua administr.* l. 4. de *extraordin.* l. 36. de *annonâ.* [L'assiette, & *departement des Tailles.*]

Vnde & adscribitus plebis numerus, d. l. 26.

Adsentatio, pro consensu conuenientia, l. 5. in *fin. de locat. fundor. inris emphyt.* 10. t. 3.

Donatum *adsequi* l. 149. de *Decurion.* 12. t. 1.

Equos nequamquam Campanorum populus *adsequatur*, l. 2. de *equis Curialib.* 15. t. 10.

Filios sanè militarium iuxta prius præceptum, aut patris *adsequi* militiam volumus, aut si, &c. l. 8. de *Decurion.* 12. t. 1.

Causâ *adsertâ*, id est probata, l. 2. de *dilation.* 2. t. 7.

Eos petere, quos iustus *adsertos* privilegiis non poterunt obtinere, l. 136. de *Decurionibus.* 12. t. 1.

Hirenarcharum vocabula (quæ *adsmulatâ*, qui *faisant semblant de garder & defendre les sujets des Prouinces*, &c. Prouincialium tutelâ, quietis ac pacis per singula territoria haud sinunt stare concordiam,) l. 2. de *Hirenarchie.* 12. t. 14. [Paulus 5. *sentent.* 2. 1. in *pr. uaticinatos*, qui se *Deo plenos A D S I M V L A N T* form *semblant.*]

Adsimulare, pro *in simulare*, accusare.

Ex longinquo si quis est accidehdus non prius *ad simulatâ* adcommodetur *ad sensus*, quàm solemni lege se vixerit, &c. l. 3. de *exhib. reis.* 9. t. 2.

Gyrelli *ἀντιζω* *ad similo.* Quintil. lib. 7. c. 11. *Pictor accepta semel imitandi ratione facillè assimilabit quidquid acceperit.*

Adsimilata species crucis, id est, species ad similitudinem crucis factas, expressâ representat.

Et sanctæ crucis *ad similatam* speciem, potius scribendum faciem *ad similatam*, in contemptu Christianæ fidei, sacrilegâ mente exurere, l. 18. de *Iudæis.* 16. t. 8.

ἀποποίηση: *ἀποποίηση* *ad similitatio* Gl. Seruitus morti *ad similitatur* l. 59. *π. de condit. & demonstr.*

Is cui bona addicta sunt, bonorum possessori *ad similitari* debet, l. 4. p. 2. 1. 5. de *fideicom. libert.*

Adsimulatio pro *diffimulatio*.

Nec ea inani (ita *π.*) *ad simulatio* aliqua conualescant, quæ tunc decreta vel facta sunt, cum Paganorum animi, &c. l. 18. de *Episcopis.* 16. t. 2.

Insignibus Consularium emendicatis, atque *ad similitatis*, l. 5. de *honor. codic.* 6. t. 22.

Quotque sint & quales recenti *ad societate* delecti, l. 14. de *naucular.* 13. t. 5.

Vt *ad solet*, l. 1. *unic. de imaginib. Imperial.* 15. t. 4. l. 5. *circâ med. de metatis.* 7. t. 8. [IC. de *ritu nupt. si qua, ut ad solet in tabernâ cauponiâ pudori suo non parçit.*

Vt sæpè *ad solet*, l. 1. *unic. de commeatu.* 7. t. 12.

Cum infamiae *ad spargitur* vitis, l. 3. de *inoff. testam.* 2. t. 19.

Adstrictior quæstio *unic. ad l. lul. maior.* Quæstio vel cruenta in eodem argumento Ammiannus lib. 19.

Scripturam prolator affirmet, quam tamen *astrui* conueniet & *max* maioribus altrui potest conuentio longinqua documentis, l. *unic. si certum petat. de chirogr.* 2. t. 27.

Adstruxit Mecilianus legatus *adstruxit*, l. 166. de *Decurion.* 12. t. 1.

Adstruxit officia, l. 2. 1. de *cobortalib.* 8. t. 4.

Consuetâ militia l. 23. *eod.*

Adsumere, temeritatem.

Vniuersos itaque, quos tantum sibi claruerit *temeritatis adsumere*, &c. l. 1. de *patrocin. vicer.* 11. t. 24.

Quæstionem, id est, crimen animo adsumere.

Exceptâ solâ maiestatis quæstione, quam si quis sacrilego animo *adsumit*, iustè pœnam ad suos etiam posteros mittit, l. 6. de *bonis proscriptor.* 9. t. 42.

Adsumptio, nec Palatini quidem nominis *adsumptionem* huius esse volumus quæstionis exortem, l. 1. de *quæstion.* 9. t. 35.

Adtaminare, ne quis omnino Iudæorum Christianorum comparet seruum, neve ex Christiano Iudæicis Sacramentis *adtaminet*, l. 5. de *contrab. empt.* 3. t. 1.

Capitolinus, *Gordianis*, p. 239. *ut nihil quod ad eorum fortunam pertinet, adtaminaret.*

Victor. *Que in prudentiâ regenda coniugis attaminavit.*

Ambrosius, de *instit. virginis semel mundo mortuæ, ne quæso attigeris, ne attaminaueris quæ sunt istius seculi.*

Augustinus 12. de *ciuitate Dei Rabidus canis facit hominem, quem foris adtaminauerit, contagione pèstiferâ rabiosum.*

Gl. Iudori, *Attaminat, Inquinat.* Gl. Attaminatus *περιπατῶς* contra rem *inattaminatam*, dixit Tertullianus de *Coron. mil. c. vlt.*

Adtemperies, ut Iudicibus immodiè sciuentibus fræni quædam *adtemperies* adhibita videatur, l. 2. de *custod. reorum.* 9. t. 3.

Adtemperare, pro, sollicitare; si quis, non dicam raperè, sed vel *adtemperare*, sollicitare matrimonij iungendi causa sacratas virgines, vel inuitas [*π.* inuitate] ausus fuerit, &c. l. 2. de *raptu vel matrim. sanct.* 9. t. 15. vide l. 9. 10. 11. *π. de iniuriis.* Porro de *hâc leg.* vide Sozomenum lib. 6. c. 3.

Adtemptatio, inlicitum, sollicitatio *adtemptatio*, l. 5. de *locat. fundor. inris emphyt.* 10. t. 3.

Omni venientis extrinsecus, atque occultæ conductionis *adtemptatione* submorâ.

Nullius *adtemptationis* molestiam sustinere decernimus, l. 26. de *Episcopis.* 16. t. 2.

Adterere notam, singulos Iudices scire volumus, ne quis huic collegio iniuriis corporalibus tentet notam *adterere*, vel *adurare*: quamquam istud *adterere* seruat etiam Tribonianus C. familiaris res *adteri*, l. 4. de *Decurion.* V. R. 14. t. 1.

Nec patronorum vestrorum familiaris res *adteratur*, l. 1. de *Salgamo.* 7. t. 9.

Adtestatio bonorum etiam bonorum *adtestatio*, & consensus accedat, l. 4. in *fin. de Agentibus in reb.* 6. t. 27.

Propter *adtestationem* fidei, l. 2. de *donat.* 8. t. 12.

Hi qui inter *adtescentes* matriculis *adtescentur*,

Codicis Theodosiani.

Adulterina nominata, l. 1. de *falsa mon.* 9. t. 21.

Adulterina moneta l. 2. *eod.*

Adulterini solidi, l. 13. de *susceptor.*

Monetæ adulteratæ figuratio, l. 8. de *indulgent. criminum.*

Adulter solidorum, l. 5. de *falsa mon.*

Adulteratores monetæ, l. 1. de *conlat. aris, d. l. 8. de indulg. crim.*

Qui & Parachactæ, l. 9. de *falsa mon.*

Adulterini solidi subduntur sæpè pro solidis, l. 13. de *susceptorib.* 12. t. 6.

Adulterinos solidos subrogare, d. l. 13.

Adumbrata dignitas, quicumque fugientes obsequia Curiarum, affectauerint *adumbratæ* nomina dignitatis, et si eos *spes falsi* honoris inluserit, 30. argenti libras inferre cogantur, l. 24. de *Decurion.* 12. t. 1.

Qui sine administratione *adumbratarum* dignitatum Codicillis honorarios meruerint, l. 41. de *Decurion.* 12. t. 1.

Quos non *adumbratis* honoribus, sed in actu politos immortalitati coniunximus, l. 6. de *honor. codic.* 6. t. 22. [Calpurnius *Eclogâ* 1. *Iam nec A D V M B R A T I* faciem *mercatus honoris* *Nec vacuos tacitus fustes & inane Tribunal Accipiet Consul.*

Vbi *facies*, pro nuda imagine vt vocat Claudianus. Et *vacui* falces, id est casti, atque nullius potestatis, vt vacuus labor sedulo lib. 3. *obseruationes vacuæ* Apulejo lib. 9.

Oportet enim viribus vacuari; quæ in dispendium publicum *adumbratione* extorta sunt, l. 8. de *suariis.* 14. t. 4.

Aduocatio pro aduocatis, l. 3. de *exhib. reis.* 9. t. 2.

Aduocatio filci pro aduocato, hanc vocem illius loco substituit *Tribun.* l. 41. de *appellationib.* 11. t. 30.

Qui postea quàm ad Iudicem venet, *adhibita aduocatione* ius debet experiri, l. 3. de *exhib. reis.* 9. t. 2.

Ædes, id est templum, l. 8. 18. de *Paganis.* 16. t. 10.

Ædes templorum, l. 3. de *Paganis.* 16. t. 10.

Ædificare naues, v. *infra* *exadificare.*

Priuatius *adificator* l. 137. *§. item qui. π. de v. o. l. 46. de operibus publ.* 15. t. 1.

Paschæ celebras postulat, vt quoscunque nunc *agra*, vt bonarum rerum sollicita expectatio, Seneca 2. de *benef. 5. expectatio* quæstionis pœnæque formido sollicitat, absoluamus, l. 4. de *indulg. criminum.* 9. t. 38.

Æneum frumentum, l. *unic. de frumento Carthaginensi.* 14. t. 15. vbi *disquisiro* quid sit.

Æquale coniugium, l. 1. de *collegiis*, vbi dixi.

Omnèsque, ad *æquale* Prouincialium cæterorum consortium reducantur, l. *unic. si per obrept.* 11. t. 15.

Quod à nobis exemplo *æquabilè* ex iuris præsei est formulis introduclum, l. *unic. de vsuris reb. iud.* 4. t. 19.

Inter filcum meum & parentes suos *æqual lance*, l. 20. *π. de re iudic.* l. 17. *Cod. de collationib.* diuidantur l. *vlt. de metallis.* 10. t. 19.

Viuant *æquâ sorte* cum cæteris l. 2. de *conductor. & homin. dom.* Aug. 10. t. vlt.

Æquanimitas, de adquefcente æqualitati in tributis agnoscendis, l. *unic. si per obrept.* 11. t. 13.

Pax atque æqualis inlationis forma, l. 7. de *diu. rescript.*

Æquitatis ratio, l. 1. *quemadmodum muerit ciuilia.* 12. t. 5.

sur, l. 11. de *re milit.* 7. t. 1. [Auctor subditus Not. Imperij c. 5. extra hos, qui matriculis continentur.]

Nec descriptio glebalis eos idè *adineat*, l. 1. de *decurion. & fl.* 6. t. 23.

His legibus se quoque nouerint *adinendos*, l. 19. de *Iudæis.* 16. t. 8.

Ad conlationem Iuniorum res tantum oportet *adineri*, &c. l. 11. de *tyronib.* 7. t. 13.

Ad oblationem hanc *adineatur*, l. 3. de *auro Coronario.* 12. t. 15.

Multâ *adinendos*, l. 4. in *fin. ne sanct. bapt.* 16. t. 6.

Ad onus *adinendis*, l. 1. de *agueductu.* 15. t. 1.

Quos priuatorum domos, non religionum loca habitationum merito conuenit *adinere*, l. 2. de *metatis.* 7. t. 8.

Si aliquibus fortassè rationibus *adinere*ur impliciti, l. 7. de *re milit.* 7. t. 1.

Neminem pro alieni debitis territorij *adineri*, l. 186. de *Decurion.* 12. t. 5.

Exactores, pro his negotiatoribus *adinendis*, l. 12. de *lustrali conlat.* 13. t. 1.

Qui pro loco atque ordine iam pactui *adineatur*, l. 1. de *Decurion.* 12. t. 1.

Oculatores eorum ad subendam pœnam legibus *adineri*, l. 13. de *desertor.* 7. t. 18.

Ad præscriptam pœnam se nouerint *adinendos*, l. 4. de *conlat. donatar.* 11. t. 20.

Adinendis his nihilominus in officio, &c. l. 20. de *cobort.* 8. t. 4.

Nam æquitatis ratio persuadet, nisi idonei fuerint nominati, ipsos quorum est periculum, *adineri*, l. 1. *quemadmodum. ciuili.* 12. t. 5.

Ad vniuersa munia sustinenda, translationesque faciendas omnes Clerici debeant *adineri*, l. 15. de *Episcopis.* 16. t. 2.

Si eos tamen censibus constiterit *adineri*, l. 7. de *tyron.* *vers. hi verò qui.* 7. t. 13.

Adineri, adprobantibus se Sacramentis militariibus *adineri*, l. 3. de *immunitate.* 11. t. 12.

Obnoxio *adineri*, l. *vlt. de tabular.* 8. t. 2.

Ex omnibus prædiis, quæ iamdudum præstationi calcis ceperunt esse obnoxia *adineri*, &c. l. 1. de *calcis collector.* 14. t. 6.

Ipse ad redhibitionem eius æstimationis debet *adineri*, l. *unic. de secundo lapsu.* 11. t. 32.

Si quis posthac temerario & inconsiderato ausu vllum vsurpat *adiretauerit* iniuriâ, l. 128. de *Decurion.* 12. t. 1.

Quæ beneficia fuerant *adtributa* intemerata permanent, l. 4. de *im. mun.* 15. t. 3.

Ita vt cunctas petitiones cum litteris tuis vnus legatorum *aduectet*, l. 3. de *Legatis.* 12. t. 12.

Aduenarum *Aduena* iuniores sunt *ἀνοκτοι*, qui extraneæ gentis in Romano solo confident; de aduenæ voce, vide l. 239. *π. de v. 5. cœemptio* iuniorum, l. 7. de *tyronib.* 7. t. 13.

Aduentitiæ necessitatis sarcinæ, inlationi canonicæ opponitur, l. 40. de *Episcopis.* 16. t. 2.

Aduentitiæ species, l. *unic. de saccar. Portus Romæ.* 14. t. 22. quæ ex aliis Prouinciis importantur.

Aduectitium, siue aduentitium. [Ammianus lib. 14. p. 22. *Antiochia cui non certauerit alia ADVECTITIIS ita adfluere copiis & INTERNIS*, & lib. 15. p. 58. *Belga non ADVENTITIIS effeminati delictis.* Et mox: *Aquitani ad quorum litora, merces ADVENTITIÆ conuehantur*; & lib. 14. *Cum ADVECTITIVM nihil inueniretur.*

Propter *aduerfa* hiemis & calus fortuitos, l. 26. de *manicul.* 13. t. 5.

Adiuere, l. 1. de *legit. hered.* 5. t. 1. vbi dixi.

Glossarium Nomicum

In muniendis viis iustissimum equitatis cursum reliquit auctoritas, l. 2. de itin. mun. 15. t. 3.
 Equum & equum.
 Equae lance & libramenti paribus. Et mox.
 Aquis ac paribus suspensio statere momentis, l. 1. de ponderatorib. 12. t. 7.
 Tertull. adu. Hermog. c. 41. *ÆQUALIS MEMENTI* in neutram partem pronus & præceps medio, quod aiunt, agine *ÆQUILIBRATO* impetu ferebatur.
 Equatum examen Virgil. lib. 12.
 Iupiter ipse duas Equato examine lances sustinet.
 Equae lance, quod adagio cesset, l. 20. de re iudic.
 Equae lance, pariter Symmachus 1. epist. 86. & 2. epist. 56. & 10. epist. 53. Veteres *Æquilancium*.
 Gl. Isidori. *Æquilanciorum Equatio*, ubi corruptè *Æquilatium*, *Æquipondium*. Vitruuius lib. 10. c. 8.
 Sacoma vocem retinet Vitruuius; Græci enim *σάκμα* *ισόφοριαν* vocant, v. etiam Gl. Philox.
 Gl. Cyrell. *επιπέσοι* & *αερίλιβρι* *Equamentum* à Nonio Festo, & fortè in l. 5. l. 2. π. pro socio 7. Lucanus lib. 4. v. 58.
 — equatis ad iuste pondera libra
 Temporibus vicere dies
 Nemo Iudicum ex diuersis operibus æramen æramenta apud Paulum 3. sent. 7. aut etiam annonæ, vel quamlibet speciem, quæ fuisse in vsu vel ornatu probabitur ciuitatis, eripere vel aliud transferre sine iussu tuæ sublimitatis audeat, l. 37. de operibus publ. 15. t. 1.
 Qui castrorum expertes habentur, nec in hostem Martio ere caluerunt l. vnic. in fin. qui à prohib. tyronum. 11. t. 18.
 Ætatiæ annonæ, quæ adærata in pretiis exhibentur, pretio taxantur, vide supra adærata l. 34. 35. 36. de erog. mil. ann. 7. t. 4.
 Ætæ Tabulæ legum, v. *Paratilon de Constitut. & edictis*.
 Ætæ Martio incalescere in hostem l. vnic. qui à prob. tyr.
 Menfor, qui vel frumenta medio metiatur, vel iustis *æstimationibus* colligat, quanta habeantur in condito, l. 1. de conditis. 11. t. 14.
 Nonnulla opera, in quibusdam Vrbius *æstimant* extruenda, l. 7. de operib. publ. 15. t. 1.
 Ætas, Ædium.
 Ædes, ætatis l. 13. π. de tuclis propter aduersam valetudinem, vel ætatis senium, senio concassæ l. 44. de operibus publ. 15. t. 1. vide etiam infra senium.
 Chiographi discuti oportebit ætatem l. vnic. si certum petat. de chir. 2. t. 27.
 Æterna lex.
 Æterna lege sancimus, l. 2. de petition. 10. t. 10.
 Roma.
 Æterna Roma, vide Roma.
 Æternabilis domus, id est Principis, l. 5. de locat. fundor. iuris emphyt. 10. t. 3.
 Æterni Principes, v. *Princeps*.
 Æternabilis Vrbs, Roma l. 3. de conlat. donatar. 11. t. 20.
 Ænum passura simulacra, l. 12. de Paganis. 16. t. 10.
 Afantica defecta, vastata, fenca, iouina l. 3. de censurib. 13. t. vlt.
 Qui fundum aliquem velut *afanticorum* mole depressum, *conspit* aliquatenus releuari, mox.
 Vt si ad alium quenquam à memorato Principe dixerit habere *affatus*, petitoro detento sacra licetæ cum omnibus chartis signatæ ad meam

clementiam transmittantur, l. 2. de litor. & ita custod. 7. t. 16.
 Sacti *affatus*, l. 2. quis in gradu. 7. t. 3.
 Affectiones (vt repono) l. 11. de Episcopis. 16. t. 2. sunt qui alios affectus seu liberi, vide supra adfectiones.
 Si quis in parentis aut filij, aut omnino *affectionis* eius quæ nuncupatione patricidij continetur, fata properauerit, l. vnic. de parricidio 9. t. 15.
 Affectus, pro liberis, propinquis, proximis, Parentibus qui affectu præcipuo amantur.
 Ita vt, qui singulorum tantummodo filiorum probabantur esse genitores, ex integro vnico *affectionibus* cedant, l. vlt. de metallis. 10. t. 19.
 Eodem sensu charitatem eadem ratione custodiri ergastula, &c. l. 26. de Decur. 12. t. 1. Capitulinus ideo, quos alicubi *Ærodianus* *αἰδίας* *εὐνοίας*, vocat, affectus vocat.
 Quis ferat liberos à parentibus, à fratribus forores, à viris coniuges segregari.
 Inuigilandum, ne aliqua post hac querela super dimissis mancipiorum *affectionibus* perseueret, l. vlt. de commun. diuid. 2. t. 25.
 Hoc sensu quoque alia deinde in *infir. de publicid.* apud Orosium lib. 7. c. 8. Sidonium lib. 6. epist. 4. Saluanum lib. 8. epist. 8. non vno loco, & alios auctores passim, Capitulinum, Vulcanium.
 Vt scripturam prolator *affirmet*, id est probet, vide eam l. vnic. si certum petat. 2. t. 27.
 Vt actores rei pignatæ, nostræ minime necessitatibus terrentur, adque *adfluentur* iniuriis, l. 2. de actor. procur. 10. t. 4.
 Adfligere, vide supra adfligere.
 Afuerit, pro abfuerit, l. 1. 2. in fin. de conueatu. 7. t. 12.
 Agalones, ministri stationariorum l. 2. de cohortal. 8. t. 4.
 Agere, pro negotiari, Publicari quoque, vt solent agentibus super compellere, l. 2. de Veteranis. 7. t. 10.
 Ita agere, vt boni sæculi possit affectio l. de lustrali conlat.
 Agger publicus, pro via publica, v. Indice Vitruu. p. 6. l. 4. 5. de itin. mun. 15. t. 3. l. 2. ne quis in Palatiis maneat. 7. t. 1.
 In remotis ab aggere, id est, ab itinere publico, v. l. 4. 5. de itin. mun. publico ciuitatibus l. 2. ne quis in Palat. 7. t. 10.
 Gloss. *Agger, strata, via publica*, Seruius *Æng.* & post eum Isidorus 15. origin. *Agger est media strata eminentia coaggeratis lapidibus strata*: vide Ammianum lib. 18. p. 139. & lib. 19. vbi vocatur *Itinerarius agger*.
 Aggeres consecrati, pergit audacia ad busta defunctorum & aggeres consecratos: cum & lapidem hinc mouere, terram sollicitare, & cespitem vellere, proximum sacrilegio maiores semper habuerint, Iulianus l. 5. de sepulchris viol. 9. t. 17.
 Agger est, quævis restæ alteriusve rei congestio, conuentionio. Vicos, & fossas aggere complent.
 Aggeres Nili, vide titulum de Nili aggere [Aggeres] ligeris capitul. 4. t. 10.
 Agitari agitare, pro cursu publico, vt census, l. 2. de cursu publ. 8. t. 5.
 Census *agitari*, dicitur, l. 5. de censu. 13. t. 10.
 Contractus.
 Agitare contractus, l. 4. ne sanctum baptisma. 16. t. 6.
 Conuentus.
 Conuentus *agitari*, l. 34. de heretic. 16. t. 5.
 Delectus.

Tempore

Codicis Theodosiani.

Delectus.
 Tempore delectus *agitari*, l. 10. de tyronib. 7. t. 13.
 Descriptions.
 Descriptions *agitari* dicitur l. 173. de Decur. 12. t. t.
 Discrimen de tempore.
 Inter se potius volumus de tempore *agitare* discrimen, l. 6. de honor. codic. 6. t. 22.
 Examen.
 Agitare examen, l. 53. de Decurion. 12. t. 1.
 Culus examen tormentis iam cœperat *agitari*, l. vlt. de abolition. 9. t. 37.
 Exploratio.
 Vt exploratione diligenter *agitari*, l. 18. de Agentibus. 6. t. 27.
 Iudicia.
 Agitari iudicia, l. 10. de accusat. 9. t. 1. fieri l. 16. cod. Ludicræ artes.
 Ludicras artes concedimus *agitari*, l. 2. de Maiumâ. 16. t. 6. v. Iure Miscell. lib. 2. ad ep. 2.
 Mercimonia.
 Et mercimonia *agitem*, l. 7. de Veteranis. 7. t. 20.
 Munus publicum.
 Publicum munus *agitant*, id est, in publico munere constitui, l. vlt. 4. de iis quæ administr. 8. t. 15.
 Quæstio.
 Quæstionem, v. Symmachum 10. ep. 46. *agitare* Cognitor dicitur, l. 12. de accus. 9. t. 1.
 Tempus ætatis.
 Securi à molestiis munerum omnium publicorum reliquum tempus ætatis iugiter *agitabitur*, l. 4. de Medicis. 13. t. 3.
 Supplementa numeris.
 Supplementa numeris mansuetudo nostra decreuit *agitari*, l. 9. de tyronib. 7. t. 13.
 Agitare, id est, aurigæ, v. sit. de scanicis.
 Agitare, de cursu aurigarum.
 Hinc *agitari* munus, l. 7. de scanicis, vetus inscriptio, *Hic in quatuor stabulis agitauit*. Lamprid. Commodus, *voluit etiam in Circo quadrigas agitare*. Hinc & *agitatores* l. 12. de scanicis.
 Agminales equi l. 3. 6. de cursu publ. 8. t. 5. *Præsidibus*, at lex illa, & *Rationalibus* *vsurpandi agminalis*, seu *paraueredi licentia* derogetur, & mox.
 Si à publico itinere aliquæ militari viâ diuertendum fuerit, ubi *enectio* non erit, publicis vtimini *agminibus*, &c.
 Lex 6. *Ne quis agminales aut paraueredos æstimet* *postulandos*.
 Ex illis duabus legibus penitus lectis, apparet eos à Prouincialibus exactos.
 Agminales igitur aquæ sunt, qui deficiente cursu publico, ex Prouincialium agminibus vsurpantur. Horum mentio & l. vlt. §. *patrimonium*. π. de muneribus.
αἰσβάδαι. Græci *νομάδας βοσκόμενοι*, vt Suidas explicat: *αἰσβάδαι* ἵπποι equus gregarius seu agminalis, qui cum aliis pascitur. Oppianus lib. 1. v. 146. *Μομάδας ἢ αἰσβάδαι ὄπεις αὐτῶν ἵππων*: πάλαι.
 Ita *αἰσβάδαι* βίαι apud Apoll. Argon. 2. Sic *αἰσβάδαι* γυνή ἢ ποικίλοις *αἰσβαλέσθαι* ἡσσοῖσι χάρην: v. & Scholiastem Nicandri. Tatianus ἵππων *αἰσβάδαι* quoque in d. l. vlt. π. de muner. agminales equos interpretatur Cujacius, quasi quoddam agmen exercitus sequerentur conuherentque impedimenta, Gallicè *le bagage*. Græci *πυγμαλίδες*: & ab iis diuersos quos iidem appellant *ἀγχαίους*, id est, maiores equos, qui & *paraueredi*, seu *parafredi*, vt in legibus Bainuatorum.
 Agnatio, pro filiis, l. 1. de collegiatis. 14. t. 7. l. 19. in fin. de diu. offic. 8. t. 7.
 Agnatio seruorum, id est, liberi, parentes, fratres, forores, coniuges, l. vlt. de communi diuid. 2. t. 25.
 Tom. VI.

Suorum scelerum pœnas *agnoscant*, pro subeant, l. 5. de gladiatorib. 15. t. 12.
 Agon Gymnicus, l. 3. de scanicis. 15. t. 7.
 Agonothesia munus erat ludorum exhibendorum, l. 109. de Decur. 12. t. 1. Editores ipsi agonothetæ, l. 2. de expens. ludor.
 Quales erant quoque Sacerdotes Prouinciarum Metropoleon: Syriarchæ, Asiarchæ, Alytarchæ de quibus v. *Parat. de Pagan.*
 Agonothetæ, vide de Person.
 Agrarienses Naues, vide *Nautica*.
 Agraticum, l. 11. de Veteranis. 7. t. 20.
 Champart. Agrer, quibusdam consuetudinum nostratum, dixi ad eam leg.
 Agrestes vitæ, l. 1. de his qui condit. propriam. 12. t. vlt.
 Si *agrestis vitæ* sit, aut etiam *agensis* l. vnic. de off. Præf. Prætor. 1. t. 5.
 Alares & cohortales, dum militat, propria capita excusent, &c. l. 4. de Veteranis. 7. t. 20.
 Albarij l. 2. de excus. artif. 13. t. 4.
 Album, vide cap. de Scripturarum generib.
 Istit ad belli *aleam* præparatis, l. vnic. circa fin. de lusor. Dam. 7. t. 17.
 — placet *alea* facti
 Alterutrum mensura capiti.
 Lucanus lib. 6. v. 7.
 Velut ebrioso, aut *aleatori* aut mulierculatio, l. 1. de Repudiis. 3. t. 16.
 Alienare, id est, impedire quominus quis certo loco se sistant, l. 84. de Decurion. 12. t. 1.
 Alienigena, alterius fundi.
 Actor eius fundi, in quo alienigena, vel idoneus militiae vel ante iam traditus latuerit, l. 2. de desertor. 7. t. 18.
 Alienigenæ decentatores, l. 14. de mirileg. 10. t. 20.
 Hunc à conlatione iubemus esse alienum, l. 4. de conlat. donat. 11. t. 20.
 Alimonia, de annona Vrbs Romæ dicitur, &c. Vestra liberorumque vestrorum *alimonia* exsoluat Valentinianus Iunior, l. 18. de annonâ. 11. t. 1. ad populum [V. R.] vide Symmachum.
 Hac eadem voce vritur Arnobius non semel.
 Alimonia, l. 2. de alimentis que inop. par. 11. t. 27.
 Equorum ex horreis fiscalibus *alimonia* præberi decteuimus l. 1. de equis Curulib. 15. t. 10.
 Alimoniae Annonariæ, l. 2. de Legatis. 12. t. 12.
 Militares, l. 6. de cohort. 8. t. 4.
 Pauperum reorum in custod. l. vlt. de carcer. custod. 9. t. 3.
 Alimenta carceri Senecæ epist. 18. & Sallustio in car. Lepodi.
 Parentum.
 Ædificia, quæ vulgi more parapetasta nuncupantur, vel si qua aliqua nisi fortè legas, alia opera manibus sociata coheret, l. 39. de operib. publ. 15. t. 1.
 Aliquantum pro aliquot.
 Si non omnes, possunt tamen *aliquanti* cognosci, l. 31. de Episcop. 16. t. 2. Tert. 3. adu. Marcionum, c. 10. *Aliquantis enim indignis conueniet vti*.
 Et quoniam *aliquanti* aut, &c. l. 9. de Constitut. 13. t. vlt.
 Comperimus *aliquantos* relictiis muneribus Curiarum id est scribas, Logographos, &c. l. 3. de tabul. 8. t. 2.
 Antiquos in Tipolitanâ Prouinciâ reos, &c. l. vlt. quorum appellat. 11. t. 36.
 Solidorum figura *aliquantorum* fraudibus deprauata. Auctor subd. Not. Imp. c. 3.
 Non prius eidem accipiendi potestas, *aliquantorum*, id est, villo modo tribuatur, l. 2. de aquaductu. 15. t. 2.
 Aliquolibet corpore.

Glossarium Nomicum

Omnes seu Conchylioleguli seu ex aliquotibus corpore mercatores, l.9. de de lustrali conlat. 13. t. 1.
 Datanus enim V. C. Patricius, qui hanc olim gratiam fuerat consecutus, auferri sibi cum tanta instantiâ depoposcit, cum quantâ alij polcere consueverunt, l. 1. de annonâ. 11. t. 1.
 Iustinus de Scythis lib. 2. aurum & argentum perinde aspernantur, ac reliqui mortales appetunt.
 Sidonius lib. 2. epist. 13. illa refugit celeritate, diuitias deliciasque regales, quâ solent appeti.
 Allecti susceptores, vide *Paratilon tit. de suscept.*
 Allecti qui, vide *librum de officiis.*
 Gestâ, quibus est huiusmodi *allegatio* inserta, l. 37. de heretic. 16. t. 5.
 Gestâ allegationis Augustino de eadem re, de qua lex illa agens lib. 2. contra lit. Petilian. cap. 97. vide & lib. 1. contra epist. Parmen. c. 7. in fin.
 Allegationis officium, l. 11. de susceptorib. 12. t. 6. vide lib. de officiis, de allectis.
 Allegationes de refutatoriis partium, l. 3. de relationibus. 11. t. 29. vide infra Refutatoriâ.
 Allegationes partium, l. 11. de appellat. 11. t. 30.
 Interrogatione Iudicis frequenterur, nunc quid noui resideat, quod annexi allegationibus in iudiciaria contentione oporteat, l. 1. de iudiciis. 2. t. 18.
 Altaria, de Christianis, l. 27. de Episcop. 17. t. 2.
 Altaria de nostris altaribus, l. ult. de locat. fundor. iuris emphyt. 10. t. 3. vide *Princeps.*
 Nostris altaribus suggestio offeratur, l. ult. de relation. 11. t. 29.
 Alter pro alio.
 Ad altera functionis officia prohibeo deuocari, l. 2. de pist. 14. t. 3. [Tertull. de cultu fam. c. 2. expungamus nos ut **A L T E R I**, id est alij peccant.]
 Etiam illis adfectionibus remotis, quibus nonnulli amplexantur, quæ Diuorum Principum consecuti fuere permisso, l. 3. de prædiis nautic. 13. t. 6.
 Dignitatibus ampliatis, l. 12. de legatis. 12. t. 12.
 Ampliandi voce vitur & Arnobius lib. 1. Lino- ciniis ampliare.
 Et honoribus ampliati, l. 74. de Decurionibus. 12. t. 1.
 Cum nulla ratio sit, cur in pascuis saltibus rei priuatæ debeat ampliari pensio additur in Cod. Iustin. Quæ vox fortè non necessaria, v. infra v. augmenta, l. 1. de pascuis, nequaquã pro libidine ordinum augmenta facienda sunt, l. 2. de pascuis. 7. t. 7. confer. l. 2. de pascuis.
 Ita ampliari pretia l. 3. §. Diu. de iure immun.
 Amplissimi Iudices sunt, P. P. l. ult. de censu. 13. t. 10.
 Amplissimus ordo Senatus, id est Senatorius, vide de Senatu.
 Amputare licentiam, l. 16. de operibus publicis. 15. t. 1.
 Hirenarchatum vocabula radicibus amputanda sunt, l. vnic. de hirenarchis. 12. t. 14.
 Memoratum cursum penitus amputari decernimus l. 16. de cursu. 8. t. 5.
 Amputari, ne iusta pœnitentis humanitas amputetur, l. 56. de appellat. 11. t. 30.
 Amputata constitutione, l. inde dominio rei quo pascitur. 2. t. 5.
 Publicus ac noster inimicus diuersis immunitatem dederat, in eorum capitationibus & professionibus amputatis, id est, censu expunctis, & immunitibus redditus, l. 1. de immunitate. 11. t. 12.
 Omnia penitus amputentur quæ tyrannicum tem-

pus poterat habere tristissima, l. 2. de indulg. crim. 9. t. 38.
 An, pro vel, aut, nullum grani pulsatione Tribunus, Dux ille an, aut Cod. Iust. sed illud eleganter dictum: cuius exempla multa: vnum hoc è multis Mamertinus, Panegy. Duo an- tria sermè è veteri memoriâ amicorum paria proferuntur. Comes fit, Curialem Principalem contingat, l. 128. de Decurion. 12. t. 1.
 Ita etiam l. 83. de acquir. vel omitt. her. l. 11. π. vt in possess. legat.
 De Angariis & Parangariis est pars tit. 5. lib. 8. de cursu publico.
 De his vide librum de vehicul. Gl. Cyrilli ἀγαστήρια Angario.
 Eiusmodi postulatur curricula, quæ intra spa- rium lege receptum angustari nequeunt, &c. l. 2. de dilationib. 2. t. 7.
 Angustentur, quâ maris angustat fauces saxosa Carystos. Lucanus lib. 5. v. 232. angustare ad- itum, l. 19. §. si inquilinus π. locati. spatia platea- rum, l. 39. de operibus publ. 15. t. 1.
 Angustia, rerum, id est paupertas, l. vnic. de his quibus numero liberorum. 12. t. 17.
 Terrena, siue animarum descriptio, l. ult. de conlat. donat. 11. t. 20. paulò ante, capitatio humana, atque animalium.
 Animalia, l. 16. 23. 24. 64. vlt. de cursu publ. 8. 5. t. 5. l. 29. in fin. de Curiosis.
 Animalia publica (id est, censui publico de- putat.) l. 2. 10. 53. 60. de cursu publ. l. 35. de operib. publicis.
 Animalia publici cursus, l. 8. de cursu publ.
 Pro equis (vide l. 17. 24. 64. de cursu publ.) itaque animalium appellatione l. 23. 24. d. t. equi signi- ficantur mulis (vide l. 8. 53. d. t.) asinis (l. 38. 41.) bobus (vide l. 1. 11. 53.)
 Ut apud Græcos ἀλογα pro equis Glossæ Anima- lia χυχά, ζῶα ἄλογα. Hesychius ἀλόγημα ἀλόγη, Diaconus in Heraclio Romani animalia sua nocte & adaquauerunt,
 Animalia, pro, equis l. 9. de re milit. 7. t. 1. & l. 4. de murilegulis.
 Si implacabilem animum dicant, inducant. Vt nunquam inducant animum l. 1. de liber. caus. 4. t. 8.
 Horatius an ducant: vt, ducit opes animumque freno. Si qui edificandi iuxta publicas ædes animos de- derit, vel ceperit, sed locum ita restituo, si qui edificandis iuxta publicas ædes animos sum se de- derit, l. 46. de operibus publ. 15. t. 1.
 Animum intendere, l. 19. de operibus publ. 15. t. 1.
 Ne pietatis præmium apud scelestos & flagitio- sos animos permaneret, l. 2. de reuoc. donat. 8. t. 13.
 Animosus homo, qui ædes suas ad ornatum Vr- bis excitat, l. 7. de præd. nautic. 13. t. 6. [Eodem sensu Symmachus lib. 5. epist. 59. de prepara- toriis ad munus. Multum, inquit, rebus omni- bus additurus, quas civium voluptati ANIMO- SO impendio preparamus.
 Annalibus nectis.
 Hæc igitur lege sancimus, vt appellatio litigan- tium intra tempus iure præscriptum suscepta, nectatur annalibus, vt promissa relatio intra triginta dies legibus definitis ad sacra scrinia destinetur, l. 65. de appellation. 11. t. 30.
 Interrogatione Iudicis frequenterur, nunc quid noui resideat quod annexi allegationibus in iudiciaria contentione conueniat, l. 1. de Iudi- ciis. 2. t. 18.
 Religio amniuersaria obsecrationis, id est, Pas- chatis,

Codicis Theodosiani

chatis, l. 7. de indulg. crim. 9. t. 38.
 Annuerfario anno transcurso, l. 11. de susceptorib. 12. t. 6.
 Ut iudiciatione amniuersariis vicibus emissa, &c. l. 8. de extraord. 11. t. 16.
 Annona templorum, l. 19. de Paganis. 16. t. 10. vbi dixi plenè. Gl. Cyrilli ἀνάνα salarium.
 Annonaria absolute l. 1. de domesticis.
 Annonaria exactio, l. 12. de appellat. 11. t. 30.
 Annonariæ functiones, l. 14. de indulgent. debit. 11. t. 28.
 Annonariæ functionis munus intra Italiam, l. 4. de indulg. debit. 11. t. 28.
 Necessitates annouaria, l. 1. de conditiis in publ. horr. 11. t. 14.
 Annonaria res, vide lib. 11. tit. 1. de annonâ & tributis.
 Annonarij in l. 3. de annouariis. 8. t. 1. qui sint, dixi lib. de officiis.
 Annonarij census, l. vlt. de metallis. 10. t. 19. v. infra Censu.
 Nisi forte annosâ militiâ, & longa stipendiorum mole vexatus, l. 16. de Agentib. 6. t. 27.
 Annotata cornix Horatio 3. Carminum 17.
 Annotum æuum, Lucano, lib. 9. v. 359.
 Quæstio, mora annosâ Augustinus post collat. cap. 25.
 Annotitas.
 Nemo se annotitate tucatur, l. 113. de Decurionib. 12. t. 1.
 Annotitatis cursus, l. vltim. de prædiis nautic. 13. t. 4.
 Annotatores, l. 3. de susceptorib. 12. t. 6. erant ratio- nibus obnoxij, d. l. 3. qui scilicet inlatarum spe- cierum breues seu rationes conscribant: Ta- bularij, l. 2. cod. tit.
 Incorporationem bonorum anteferi competitio- nis effectui decernimus, l. vlt. de incorporat. 10. t. 9.
 Antelatæ constitutiones precibus ad Principem missis, l. 16. de nautic. 13. t. 5.
 A nullo ordine, obtentu anticipatæ per se inlatio- nis, vterius aliquid exigantur, l. 10. de indulg. debit. 11. t. 28.
 Antistites, id est Episcopi, l. 11. vltim. de Episcop. 16. t. 2.
 Antistites Episcopi, l. 20. quorum appellat. 11. t. 36. l. 49. de Decurion. 12. t. 1.
 Antistites superuæ legis, d. l. 49. in fin.
 Antistes sacrosanctæ legis, l. 45. de Episcopis. 16. t. 2.
 Christianæ religionis, l. vltim. de custod. reorum, 9. t. 3.
 Antiquarij ad Bibliothecæ Codices componen- dos, vel pro vetustate reparandos, scribendi periti, l. 2. de studiis lib. V. R. 14. t. 9.
 Antiquarius rectè Glossis, ἀρχαιογράφος, ἀντι- γράφος.
 Isidorus. Librarij autem iidem & Antiquarij vo- cantur: sed Librarij sunt, qui & noua & vetera scribunt Antiquarij, qui tantummodò vetera, vnde & nomen sumpserunt. Aulonius ad Probum, oblatâ per antiquarios morâ. Augustinus de ver- bis domini. Seru. 44. Laudat antiquarij manum admirans apicum pulchritudinem. Hieronymus, ad Florentium. Habeo alumnos, qui antiquariæ arti seruiunt: adde & Sidonium lib. 9. epist. 16. & Cassiodorus de diuinis lectionib. 15. t. 30. vbi scitè describit antiquarios.
 Hinc antiquaria ars Hieronymo, epist. ad Flo- rentium.
 Ut eiusdem vniuersis actibus antiquatis, &c.

l. 17. de panis. 9. t. 40.
 Cæterum anteriore tempore adscitos, ipsâ æquum est antiquitate defendi, l. 74. de Decur. 12. t. 1.
 Antia feralia, Ecclesiæ hæreticorum, l. 57. de hæret. 16. t. 5.
 Anus ridicula senectute deformis, l. 8. de senectis. 15. t. 7.
 Sublimitas tua det Inquisitores, aperiat forum; indices denunciatorisque sine inuidiâ dela- tionis accipiat, l. 9. de heretic. 16. t. 5.
 Super eodem conquerendi, vocem omnibus ape- rimus apud Comites cunctos Prouinciarum, l. 1. de off. Rector. Prou. 1. t. 7.
 Quando votis communibus felix annus aperitur. l. vnic. de oblatione votor. 7. t. vltim. vbi dixi fusè.
 Et cæptam arcæ discussionem volumus in aper- tum quæsitâ ratione deduci, l. 26. de susceptorib. 12. t. 6.
 Sublimis apex Præfecturæ, l. 7. de honor. codicib. 6. t. 22.
 Apex de Præfecturâ, l. vlt. de honor. codic. 6. t. 22.
 Proconularis apicis dignitas, l. 7. de Princip. agen- tum. 6. t. 28.
 Apices, vide de re literariâ.
 Et in tabulas, ei formatæ legis huius apices in- primat, l. 4. de priuil. eorum qui in sacro Palat. 6. t. 35.
 Sacri apices, vide Princeps.
 Sub quoquo apice potestates, l. quicumque 6. de iis adn. 8. t. 15.
 Diuinis impetratis apicibus, l. 2. de Castrensib. 6. t. 32.
 Siue elicitis specialiter apicibus adnotationis ex- pressæ, l. 27. de petitionib. 10. t. 10.
 Lectores diuinorum apicum & hypodiaconi, l. 71. de Episcop. 16. t. 2.
 Apochare.
 Scias inhibitam esse apochandi licentiam: ita vt ne ex præsentî, aut futuro vel Præterito sub hoc titulo nummus à Prouincialibus postuletur, l. 1. tributa in ipsis speciebus. 11. t. 2.
 Commoda cogitantes Vrbs æternæ, vini spe- ciem ita Prouinciales statimur comportare, vt apochandi præsumptione damnatâ vinâ Romam portentur, l. 2. d. t. tributa in ipsis spec. 11. t. 2.
 Apochare his duabus legibus est mutare cano- nem, vt loquitur l. 30. de annonâ: l. 5. de canonib. frum. V. R. & quasi in aliud vertere, fundere: & accipiendo pretium seu aurum pro specie- bus, apochas seu securitates emittere. Quod aliâs Aderare dicitur, vide supra aderare. Vide l. 8. de annonâ, quæ eadem Symmacho P. V. cui est d. l. 1. inscribitur: vide & d. l. 30.
 Apochæ, l. 2. 19. 22. de annonâ: l. 27. de de susceptorib. 12. t. 6.
 Cautiones apocharum, l. 16. de susceptoribus. 12. t. 6.
 Ἀπομαζωγῆς, vide Proici infra.
 Apostoli (Apostres, Lettres dimissoires:) l. 7. 20. de appellat. 11. t. 30. vbi dixi.
 Apostoli Iudæorum, l. 14. de Iudæis. 16. t. 8. vbi dixi fusè.
 Apparatus criminis.
 Cum ipsis delationum libellis, cum omni scribitur- rarum & meditati criminis apparatu, nefan- darum accusationum concrementur auctores, l. 2. ne præter crimen maiest. 9. t. 6.
 Apparatus magici.
 Ne quis deinceps nocturnis temporibus, aut nefarias preces, aut magicos apparatus, vide Kirchn. de funer. lib. 3. cap. 23. aut sacrificia fu-
 R R r 5 rectâ

Glossarium Nomicum

nesta celebrare conetur, l. 7. de maleficiis. 9. t. 16.
 Apparitio pro Apparitoribus, l. 59. de appellat. 11. t. 30.
 Apparitio ciuilibus, armata, l. 31. in fin. de Episcop. 16. t. 2.
 Apparitio Prouincialis, id est, Rectoris Prouinciae Apparitores, l. 4. ne conlat. translatio. 11. t. 22.
 Apparitiones pro Apparitoribus, l. 15. de proximis. 6. t. 26.
 Apparitores & apparitio proprie Praefecti Praetorio, l. 18. 24. 25. de cohort. 8. t. 4.
 Appellationis verbum in maioribus rebus dici oportet, l. 12. de appellat. 11. t. 30.
 Appellator, l. 2. 14. 15. 28. 56. 67. de appellat. 11. t. 30. l. 3. vlt. de repar. appell.
 Appetita innocentia, l. 41. de Episcop. 16. t. 2.
 Apud Antiochiam thermæ, id est Antiochiæ, l. 131. de Decurion. 12. t. 1.
 Ara salutaris, *ἱερὸν ἄλτιον*; l. 45. de his qui ad Eccles. 9. t. vlt.
 Aratoria, *terres labourables*, quid in vineis, oliuis, aratoriis, quæ gleba faueret frugibus Claudianus in Theodorum p. 171. b. pascuis, syluis, fuerit inuentum, l. 7. de bonis proscript. 9. t. 42.
 Aratorij boues.
 Singularis meritum *arbitræ*, l. 11. de proximis Comitib. dispo. 6. t. 26.
 Intantum humani generis inimicos *arbitræ* æquitate persequimur vt, &c. l. 10. de petitionib. 10. t. 10.
 Italici iuris auxilium *arbitræ* æquitate renouamus, l. vnic. de iure Italico. 14. t. 13.
 Artis huius peritis omne commissum sub fideli *arbitratione* iudicium, l. 4. finium negandorum. 2. t. 46.
 Quis tam inueniri iniquus *arbitræ* rerum potest, qui, &c. l. vltim. quemadmodum muner. ciuilia. 12. t. 5.
 Arbitri, pro testibus.
 Aduocatâ vicinitate, omnibusque arbitris adhibitis, quorum postea fide probabitur donatam esse rem, in l. 1. de donat. 8. t. 12.
 Arbitrium, de vltimo arbitrio, l. 4. de Episcopis. 16. t. 2.
 Arbitrium conditum, id est, vltima voluntas, l. 3. de testament. 4. tit. 4. extremum arbitrium *ibid.*
 Arbitrium morientis, id est testamentum, l. 107. de Decurion. 12. t. 1.
 Arbitrium vltimum, id est, vltima voluntas vt testamentum, l. 124. de Decurion. 12. t. 1.
 Bonorum virorum *arbitrium*, l. 1. 2. de maternis bon. 8. t. 18.
 Arbitrium faciendæ diuisionis, l. 2. mat. bonis.
 Nostra potissimum explorentur *arbitria*, l. 10. de panis. 9. t. 40.
 Arbitrium hastæ.
 Quibus res huiusmodi sub hastæ solemnibus *arbitrio* fiscus addixerit, l. 1. de fide & iure hastæ. 10. t. 17.
 Domina, id est, arbitra, id est hasta dicitur à Iuuenali.
Venale caput Domina,
Præbere sub hastæ.
 Arbitria serenitatis nostræ, l. 11. de operibus publ. 15. t. 1. id est, rescriptum.
 Arca.
 Prouinciae, quæ nec transfectioni publicæ, nec arcæ aliquod conpendium deferre possent, officiorum annonas præstabant, l. 19. de erogat. milit. ann. 7. t. 4.
 Quod refertur inconditis, vel in arcâ continetur,

l. 2. de his que ex publ. conlat. 12. t. 9.
 Arca olearea, frumentaria, l. 2. de Curator. Kalend. 12. t. 11. vbi dixi.
 Arca in l. 26. de susceptor. 12. t. 6. est arca vinaria, & ad eam illius l. speciem pertinet, 98. lib. 7. Symmachi.
 Arca vinaria, l. 3. de calcis coctorib. 14. t. 6.
 Symmachus lib. 9. ep. 121. & lib. 10. ep. 42. 47.
 Eadem intelligitur, l. 26. de susceptoribus.
 In quam referebatur pretium vini ex Campaniâ, Tusciâ exacti. v. Symmach. d. ep. 121.
 Arca ratio, seu aurariæ Principis ratio, l. 29. de susceptorib. 12. t. 6.
 Arca ratiocinia, aurum quod ad rei priuatæ rationem pertinet, l. 30. de susceptorib. 12. t. 6.
 Arca ratiocinium, ratio, arca fiscalis, l. 1. de numerar. l. 29. 30. de susceptor. Quid esset dixi, in Fiscalib.
 Quod iam dudum, vel fisco, vel Arca est vindicatum, de tuo magis conferre debere, quàm de suo reddere, Ambrosius lib. 1. aduersus Symmachum, sub inir.
 Sacri Consistorij arcana, l. 28. de Praetor. 6. tit. 4.
 Qui admitti intra Consistorij arcannum meruerunt, l. vlt. de Honor. Codic. 6. t. 22.
 Arcana Philosophiæ timari, l. vlt. de studijs lib. V. R. 14. t. 9.
 Arcarij sunt susceptores, quibus reditus domui Principis debiti tradebantur, l. 14. 32. de susceptorib. 12. t. 6. l. 11. de iure fisci. 10. t. 1. dixi de ara Tributaria. Gloss. Arcarius *ἄρκαριος* *ἄρκαριος*.
 Arcarij, etant qui reditus domui Principis debitos à colonis rei priuatæ accipiebant, l. 11. de iure fisci. 10. t. 1. l. 14. de susceptor. quæ leges eadem sunt.
 Macarius *homilia* 13. *ἔχου θὴ τὴν ὄρεον ἢ τὸν Ἀρκαρίων* *ἢ τὸν ὄρεον πὰ ποιεῖν πνεύματα*, & pauld post, *ἐγκρατισμοῦ Ἀρχαίς ἐπαρρησιάζονται, ἢ ἰσοσυνδύου βασιλικῶν πάντα τὸν ἀρκαρίων μίσητος ἔχου ἀποσπασσοῦ τὸν βασιλεῖς*, vbi pro *ἀρχαίς* rectè Briffonius *ἀρχαίς*.
 Archiatri, v. tit. de Medicis.
 Archiatria, l. 8. de Medicis. 13. t. 3.
 Archierofyna, in l. 112. de decurionibus 12. t. 1.
 Est, vt ostendit inscriptio legis Sacerdotium Ægyptiacæ Prouinciæ.
 Architeciti.
 Ardiniensis panis sordidus, l. 5. de annonis ciuicis. 14. tit. 17. vbi dixi. Tales quos Plato Comicus in Nocte longâ (Comediæ nomen est) *κικίλιος* vocat, & in Alexandro ἀρχαίος Alexis *φίλιος* Athenæus lib. 2. *πλάτων δὲ ἢ καλωδοποιεῖ, ἐν νυκτὶ μακρὰ τὴν μεγάλην ἀρτίον, ἢ ἰσοσυνδύου κικίλιος ὀνομάζει*. Theocrit. Idill. 25. *ἀρτὸν δωριδὸς* arguunt illa ἀρχαίος πὲ φοροκαφὸν ἀνδρα κικίλιος. Eiusmodi erant *orbary* apud Romanos, Villiorum Rusticorum panis, de quibus Cicero Tuscul. 1. Non. cap. 2. v. *cibarium*, Apuleium de asino aureo. Hieronymum epist. ad Paulinum. Talis panis Cumanus cuius meminit Lucilius lib. 15. apud Nonium cap. 5. v. *aurorum* 101.
 Argentaria multa, malè appellantis, l. 20. quorum appell. 11. t. 36.
 Argentarij, l. 37. de Decurion. 12. t. 1. iidem cum Barbaricariis, vide infra Barbaricarij.
 Argentariorum fabricæ, d. l. 37.
 Argumenta.
 Manilius Theodorus lib. 5. c. 121.
Quæstor scelerum veniet, vindæque reorum
Qui commissa suis rimabitur ARGUMENTIS
In lucemque trahet tacitâ latitantia fraude.

Codicis Theodosiani

In Euphemie passione. Post verbera & argumenta rotarum.
 Qui vel leui argumento à iudicio Catholicæ religionis & tramite detecti fuerint deuiare, l. 28. de hereticis. 16. t. 5.
 Ac ne alicuius fallax & arguta solertia ab huius se præcepti intentione subducatur, l. 6. de sepulchro viol. 9. t. 17.
 Arguto pectine.
 Nec eiusdem infectionis [conchylij] arguto pectine solidanda fila decurrant, l. vlt. de vestib. olouer. 10. t. 21.
 Rectè Lucas de Penna translatione, hoc ex principio Augustino septimâ indicauit:
 ARGUTO tenues percurrens PECTINE telas:
 Vbi Seruius malè Arguto, interpretatur, garnulo, stridulo, seruant: vt
 Fortè sub arguta considerat illic Daphnia.
 Apuleius 2. de Asino, & imitatus, & pectinis arguti dente tenui discriminatur.
 Argutum est celer, festinum, simili allusione Symmachus lib. 4. epist. 52. dixit, se tres literas quas acceperat omnes ARGUTO legendi transiisse percurrisse. Geminas, inquit, fratrum communium literas in cumulo extulit, tertius honor scriptorum tuorum. Itaque vt rerum bonarum difficilis est electio, paulisper hesi quam, &c.
 Iubemus insurgere leges, armari iura gladio vltore, l. 3. ad l. l. de adult. 9. t. 7.
 Armata militia, l. 12. de diu. off. 8. t. 7.
 Armata militia, l. 5. 6. de re militari. 7. t. 1.
 Armatae naues.
 Armatae naues instrumentis suis, l. vnic. de iurfor. Dam. 7. t. 17. [Panegyricus. Cum totus Armatis nauibus Rhenui instructus sit.]
 Armatum Sacramentum, l. 181. de Decurionib. 12. t. 7.
 Si colonum ad contumaciam retractationis armanerit, animanerit, l. 2. de Censurorib. 13. l. vlt.
 Arripere examen, l. 61. de appellat. 11. t. 30.
 Ars calliditatis, l. 105. de Decurion. 12. t. 1.
 Curiales plerique ad inane vocabulum militiae cucurrerunt, ac tanta arte rem gerunt, vt nec minus militaribus obsequantur, nec oneribus opprobrijs prosunt, l. 40. de Decurion. 12. t. 1.
 Primum paginam recesserem, tantum erat apud me desiderium singularum. Atrox omnes arguto legendi transiisse percurrere, ne inspectionem resistens moraret. Nec si mel legisse suffocit, vt si quid anidit as prima perstrinxerit, &c.
 Nec ad iacturam veteris dominij sub iniuriâ propeperat festinationis arctandus, l. 27. de petitionib. 10. t. 10.
 Religione iurifurandi testes arctari præcepimus, l. 3. de fide testium. 11. t. vlt.
 Ad necessitatem conlationis arctentur, l. 7. de iurfor. l. 1. de conlat. 13. t. 1.
 Ad redintegrationem specierum arctari, l. 9. de susceptorib. 12. t. 6.
 Ad solutionem debiti arctari, l. 3. ad l. l. de ambit. 9. t. 26.
 Ad simulationem iubemus arctari, l. vlt. ad l. l. de repet. 9. t. 27.
 Artes.
 Fraudulenta, l. 49. de Decurionib.
 Infidiola, d. l. 49.
 Artes magica.
 Qui magicis adincenti artibus malæ artes, l. 15. de malefici.
 Ammianus. Hispaniæ cuiusdam Artius prauis adfectu coningium, vide infra. Malæ exe-

crabiles artes à Lactantio 2. c. 17. nefandæ artes Ammiano lib. 14. p. 2. vetitæ p. 18.
 Secundum legem quæ de hoc articulo emissa, l. vnic. si secundo misserit mulier. 3. t. 9.
 Articuli causarum præiudiciaque: à quibus appellare non licet, l. 1. 3. 23. quorum appellat. 11. t. 36.
 Arctiores metæ temporum, id est breuiores, l. 1. de repar. appell. 11. t. 31.
 Præcipimus vt Veterani quibus bona mens est, aut arma versent, rus colant, cod. l. aut certè in optimis negotijs pecuniam tractent, l. 7. de Veteranis. 7. t. 20.
 Peraquatis territorijs nonam partem tantummodò præteriti assis publicarum toleret fractionum, l. 12. de indulg. debit. 11. t. 28.
 Ascodrogita, vide tit. de hereticis.
 Astacha, vide de Personis.
 Sanè, quæ quondam sacrata, sacrificijs deceptionem hominum præstituerunt, ab vñibus lauatorum, vel publicis affectibus (quæ aspectibus) separentur, ne inlecebram errantibus præstent, l. 20. de Paganis. 16. t. 10.
 Aspectus.
 Effari cognouimus cadauera per confertam populi frequentiam: quod quidem oculos hominum infaustus incestat aspectibus. Ita signorum *quænonquid* Censorinus conspectum dicit, quod Arabes & hodie passim *Aspectum* Græci inferioris vetustatis etiam *βλέψας* dixerunt. Quorum alios *infaustos* credunt, Iulianus l. 5. de sepulchris viol. 9. t. 17. Et mox liberari conuenit populi rotius aspectus.
 Sanè, quæ quondam sacrata sacrificijs, deceptionem hominum præstituerunt, ab vñibus lauatorum vel publicis aspectibus, ita reponendum iam in specimine Cod. Theod. monueram separentur, l. 20. de Paganis. 16. t. 10.
 Aspectus publicus.
 Si publicis nitoribus faciem aspectus deterioris inducit, l. 20. de operibus publ. 15. t. 1.
 Quod quidem oculos hominum infaustus incestat aspectibus, l. 5. de sepulchro viol. 9. t. 17.
 Ne publicos oculos nudatus incester, atque ita confundat aspectum, l. 13. de re militari. 7. t. 1.
 Ad scholam Agentum in rebus passim plurimæ velut ad quoddam *asylum* conuolarunt, l. 18. de Agentib. 6. t. 27.
 Asyndeta.
 Iubemus, hortamur, l. 6. ad l. l. de repetundarum.
 Aut tabescentes artus arto sanguine permixtâ sanie defluentes, l. 1. de emendar. propinq. 9. t. 12.
 Atrox audacia serui vel liberti volentis dominum vel patronum accusari, l. vnic. ad l. l. de maiest. 9. t. 5.
 Quos atrox cupiditas in scelera compulit sæuiores, l. 7. de indulg. crimin. 9. t. 38.
 Vt eosdem non asterat damno culpa temeritatis alienæ, l. 2. vnde vi. 4. t. 22.
 Is profectò debet iustis atineri ad illa præstanda, &c. l. 5. versui verò non vendita de conlat. donatur. 11. t. 20.
 Qui ex Quæstura honore aut efficaci Magisteriâ, aut Comitina vtriusque ararij nostri auitio splendore vigerunt, l. 2. de Quæstorib. 6. t. 9.
 Auctio, l. 1. & vltim. de fide & iure haste. 10. t. 17.
 Et, vt putat Cujacius, l. 1. de fisci debitoribus. 10. tit. 16.
 Auctor, id est, is à quo bona aliqua promanant, l. 107. 23. de Decurionib. 12. t. 1. l. vltim. circa fin.

Glossarium Nomicum

de conlat. donat. 11. t. 20. l. 19. de nauticular. 13. t. 5. l. 8. de prædiis nauticul. 13. t. 6. l. ult. sine censu. 11. t. 3.

Ut beneficia hæredes ab auctoribus suis impetrata percipiant. Anianus ad l. 2. de diuers. rescript. 1. t. 2.

Eodem sensu ad l. 8. eod. tit.

Succesorem auctoris sui culpa comitatur, l. 5. vnde vi. 4. t. 22. l. 1.

Peccata suos teneant auctores, l. 18. de panis. 9. t. 40.

Auctores libertatis, & l. 3. Cod. de donat. que sub modis, id est patroni, cessent liberti capitalium criminum tumultus, & nefariæ delationis indicis auctores libertatis inceslere, l. 1. ne præter crimen maiest. 9. t. 6.

Militiæ auctoramentum, l. 1. de questoribus. 9. t. 35. Auctorare.

Vniuersi, qui in Vrbe Româ gladiatorum munus impendant prohibitum esse cognoscant, sollicitandi auctorandos milites, & c. l. 2. de gladiator. 15. t. 12.

In muniendis viis iustissimum æquitatis cursum reliquit auctoritas iuris, prudentum, l. 2. de itin. mun. 15. t. 3.

Si verò domini auctoritate vel iussione vrgcantur, l. 1. de sepulchris viol. 9. t. 17.

Auctoritas, pro lege, l. vnic. de Centurion. 12. t. 15.

Auctoritas, pro rescripto, l. 31. de petitionibus. 10. t. 10.

Auctoritates, id est, probationes.

Reliqui qui superflui fuerint, Prouinciis sine dilatione datis auctoritatibus restituantur, l. 17. in fin. de publ. S. L. 6. t. 30.

Euectionis auctoritas, l. 2. de curiosis. 6. t. 29. l. 27. de cursu. 8. t. 5.

Auctoritas, pro edicto Iudicis.

Volumus creditorem editi Iudicis edictum metere, auctoritateque postibus debitoris affigere, l. vnic. si cerium petat. de chirogr. 2. t. 27. in veteri lapide, ex Auctoritate Turci Aproniani. V. C. Præfecti Urbis.

In eos iudiciorum auctoritas exlertur, l. 10. in fin. de numer. 8. t. 1.

Auctoritates, id est, regales sententiæ Iuriconsultorum, l. ult. de integri restitut. 2. t. 16. vide quæ dixi ad l. 8. de diuersis rescriptis. 1. t. 2.

Nihilque illis qui messum tempus adsolent occupari, Agratici nomini deferatur, l. 11. de Veteranis. 7. t. 20.

Dum popularem plausum alienis spoliationibus occupantur, l. 1. de spectaculis. 15. t. 5.

Audacia testis.

Plerumque accidit, vt aduersarij calliditas testes subtrahat, qui veritatem audaciâ vel acrimoniâ superet, l. 7. quorum appellat. 11. t. 36.

An vt Audax Cratinus Persio Satyra 1. cuius concordia omnium Liberrima: & conuiciis, nullo sale conditis, referta. Scholiastes Aristophanis, Κερατὶς ὁ τῆς πικρίας κωμῶδης πικρῆς, αὐτῆς τοῖς λαιδορίαις ἐστὶν: ἢ γὰρ ὡσπερ Ἀριστοφάνης ἐπιπέσει τῶν χάριν τοῖς σκώμμασι ποιεῖ, τὸ φορητὸν τῆς ἐπισημῆσεως διὰ τούτων ἀνευρῶν, ἀλλ' ἀπλοῦς καὶ τῶν παραίτων γυνῆ τῆ κερατὶς τίθησι τοῖς βλασφημίας καὶ τῆς ἐμυρῆσεντων.

Audacia hic propriè hominum quibus à tormentis & mina nullus, & c.

Ita confectores Contifices, qui se bestiis obliarent AVDACES vocat. Claudianus in Manlij Theodari COS.

AVDACES legat ipsa viros, qui colla ferarum, Arpes legat, vertè que premant venabula nifu.

Εὐδοκίμηντος τῆ τὸλμην nobilis audaciâ dixit Iustin. Nouella 105.

A Græcis eadem ratione parabolæ, & parabolani dicti, vide infra Parabolæ.

Audacia est igitur testium (& seruatorum maximè) quæ PATIENTIA seu DURITIA tormentorum, lib. 1. p. 26. π. de question. quâ quidam ita tormenta contemunt, vt falsum dicere nullo modo adigi possunt.

Furoris, l. 7. Cod. vnde vi, optatus lib. §. ὁ rabidam furoris audaciâ. Virgilius 1. contra Eutychem. Illud etiam solita furoris audaciâ reprehendere solet.

Si quis de cætero vetiti furoris audaciâ, & c. l. 4. de agueductu. 15. t. 2.

Audacia, de inuatore, l. 3. vnde vi. 4. t. 22.

Audacia, de raptu, l. 2. 3. de raptu virginum. 9. t. 24.

Nullus sibi honorem audeat vindicare quem Tyrannica concessit audaciâ, l. 6. de infirm. his que sub tyh. 15. t. 14.

Audientia Episcopalis, l. vlt. de Episcopis. 16. t. 2. Severus Sulp. lib. 2. p. 112. aliis Episcopis AVDIENTIAM ad reseruare.

Iudicis audientia, l. 2. de temporum cursu. 2. t. 6.

Nulli piosus audientia præbeatur, id est, qui causæ continentiam diuidit, l. 2. de Iudiciis. 2. t. 18.

Audientia, de Iudicibus.

Vicarij Urbis Romæ, l. 29. de appellat. 11. t. 30.

Diuerforum, l. 30. de appellat. 11. t. 30.

Aut subtractos audientia longa tabe consumere, l. 1. de custod. reor. 1. t. 3.

Tantum Sedem tuam sacrâ vice audientiam præbere sancimus ad P. V. l. 61. de appellationibus. 11. t. 30.

Mancantibus his quæ de audientia discretionis suspensionibus sunt decreta præceptis, l. vlt. quorum appellat. 11. t. 36.

Si in sacre cognitionis examine audientiam necessitas publica vel ægritudo Iudicis abnegauerit, l. 3. de repar. appell. 11. t. 31.

Prouinciarum Iudices sciant, si quas cælestes percriptiones super reddendâ militiâ elicuerit Prouincialis apparitor, quas non ante præcella sedes tua librauit, audientiam huius legis intercessionem depulsam, l. 26. de cohortalibus. 8. t. 4.

Sub tuæ sedis auditione, l. 32. de nautic. 13. t. 5.

Auditorium.

Sacrum auditorium, l. 33. 40. 44. 64. 67. de appellat. 11. t. 30. l. 4. 5. vlt. de repar. appellat. 11. t. 31. l. 2. de pactis.

Nostrium l. 3. duorum appellat. de his qui vice sacra, seu Principis iudicant.

Qui à præiudicio appellauerit, vel ab executoribus rerum antea statutarum atque alterius auditorij præpropere iudicia poposcerit, & c. l. 2. quorum appellat. 11. t. 36.

Nefanda (monstruosus nominibus auctorum) prodigia sectarum ab ipso etiam aboleantur auditu, l. 6. de heretic. 16. t. 5.

Nec vllius temporis auellet obliuio, l. 15. de Prætor. 6. t. 4.

Auerta, l. 47. 48. de cursu publ. 8. t. 5.

Est peramantica, vulga seu farcina veredatij, id est, eius qui veredo vitur, vehitur, vetus interpres Horatij, in lib. 1. Satyra 6.

Pera, mantica, auerta.

Σκῆτο vocat Suidas ἑσπιάσκαλον. Eclog. B. p. 58. ἢ ἡ ἀβέρτα τῶν πρὸς τὸ κερματῶλον ὅπερ ἐπιφέρει, καὶ τὸ νότον (καλῶς) ἢ ἀβέρτα ἐκ τῶ ἀπαραφθῆται. Aucrarius equus, l. 22. de cursu publ. Hinc & illud

Codicis Theodosiani.

Illud vt Parhippum vel AVERTARIVM nullus impunè presumat nisi cum nostræ serenitatis arbitrio aliqua necessitate cogente vir Inl. Mag. Off. reuini euectionis addiderit. Qui pro equi ornamento laterali pectori substricto, vel ancilæria, lorisque plerique omnes acceperunt turpiter lapsi sunt, vide quæ dixi d. l. 47. Gloss. Philox. Liba ἀβέρτα, qui locus corruptus: forte Lixa, qui quod sarcinas domini ferret, ἀβέρτα quoque dictus fuerit. Helychius etiam ἀβέρτα ἔπος δὲ τῶν Μανδύρων.

Auferenda absolute, censu eximenda: vt & remouenda, l. 13. de indulg. debitor. 11. t. 28.

Nec poenam conuictus aufugiat [in Codice limitem effugiat] l. vltim. finium regundorum. 2. t. 26.

Augmentum honoris, seu incrementum, l. 57. de Decurion. 12. t. 1.

Honoris augmentum non ambitione, sed labore ad vnum quemque conuenit deuenire, l. vlt. de re milit. 7. t. 1.

Augmentum honoris, l. 3. de Agentibus. 6. t. 27.

In locis rei priuatae augmenta [huius legis sensum, vide l. 3. de locatione fundorum iuris emphyt. 10. t. 2. vide & l. 2. d. tit. de pascuis: vide supra, v. ampliat.] pensionum non esse faciendâ, l. 1. de pascuis. 7. t. 7.

Is qui nutu nostro in scholâ Agentum in rebus augmenta perceperit, l. 9. de Agentibus. 6. t. 27.

Vectigalium inlibata augmenta, l. 48. de operibus publ. 15. t. 1.

Augmenta tributi, Crenè. Claudianus in 4. COS. Honorij p. 143. b.

Impia conuini cessant AVGMENTA tributi. Ammiano lib. 17. Indictionale AVGMENTUM: & apud Cassiodorum lib. 9. AVGMENTUM, proprium tributi nomen.

Augmentum & superindictum, Crenè. l. vlt. de conlat. fundor. parvum. 11. t. 19.

Augusta ciuitas Romana, l. 27. de operibus publ. 15. t. 1.

Augustæ memoriæ Valentinianus, l. 7. de proximis. 6. t. 26.

Augustales, id est, Præfecti Augustales seu Egypti, l. 4. de patrocinis. 11. t. 24. libro de Magistratibus, hinc &

Augustalianum iudicium, id est, Augustalis Præfecti iudicium, l. vlt. de patrocinis vicorum. 11. t. 24.

Officium, id est, officialis Præfecti Augustalis, l. 3. de indiction. 11. t. 5.

Auiditas, de eo qui ultra licitum Aquam ex aquæductu publico, vel rei priuatae deriuat, l. 2. 6. de aqueductu. 15. t. 2.

Competitorum auiditas super vacantibus ac caducis, cum forte largitatem nostram auiditas [cupiditas, l. 29. inhiatio, l. 15. libido, l. 25. inhiantium prædæ, l. 27.] circuit postulantium, l. 11. de petition. 10. t. 10.

Auita lex, l. vnic. de honor. codicill.

Qui auita communis haustu & lucis aspectu diu priuati sunt, l. 22. de panis. 9. t. 40.

Auraria.

Functio, l. 11. 13. 18. 19. de lustrali conlat. 13. t. 1. id est, lustralis conlatio.

Pensio, id est, lustralis conlatio, l. 3. de testimonialibus ex trib. & l. 3. de Episcopis.

Præstatio, l. 19. de annonâ. 11. t. 1. l. vnic. qui à præbitione tyronum. 11. t. 18. id est tributa, quæ in auro præstantur: vide l. 32. eod.

Auraria Principis ratio, l. 29. de susceptor. 12. t. 6. Tom. V. I.

Aurariis tamen quas tempus efflagitat iunare Rempubl. statimus expensis, l. 13. de cohort. 8. t. 4.

Aurate paragaudæ, v. de re vestiariâ.

Auspiciatus dies.

Quis enim dies est bonè auspicatus à funere? Iulianus l. 5. de sepulchris viol. 9. t. 19.

Auspiciatur, passiuè.

Post celebratam denuntiationem litis exordium auspicatur, l. 4. de denuntiatione. 2. t. 4.

Inter ipsa cognitionum auspicia, l. 6. de denuntiat. 2. t. 4.

A primi quoque honoris auspiciis, l. 4. de Agentibus. 6. t. 27.

Nihil auspiciari quenquam noni operis patieris, l. 16. de operibus publ. 15. t. 5.

Cum vterque parti eiusdem gradus niteretur auspicio, l. 2. quis in gradu præf. 7. t. 3.

Cuius exordium teitara: apud Iudicem competentem actionis nascetur auspicio, l. 2. ad l. Corn. de falsa. 9. t. 19.

Vt alterutram partem digna legum tenere possit austeritas, l. 8. de Iurisdic. 2. t. 1.

Austeritas vigoris publici, l. 3. de calcis coctioribus. 14. t. 6.

Aula graui, adque damnabili, l. 2. de his qui sup. relig. 16. t. 4.

Nec cuiquam aut [id est vel: nisi malis, vt id est, velut: Nam quod Fortnerius 3. quot. 11. ob desideriam reposuit: nil opus] delectationis delectatio erudita sceminea Musica artis studio liceat habere mancipia, l. 10. de sceniciis. 15. t. 7. nequidem haberi Plautias Theodosius voluit.

Authentica pittacia, l. 13. 16. de erogat. mil. ann. 7. t. 4.

Autoprætorum impetratio, l. 4. ne conlationis trans. 11. t. 22.

Est, vt quis sponte tributa inferat, sic vt à compulso compelli, exigi, vt ceteri non possit.

Studium spontaneæ deuotionis eleganter vocat, l. 34. de annonâ & tributis. 11. t. 1. [ἀποσπασία Græcis actio spontanea. Inter Stoica dogmata apud Laërtium: ἐλευθερία ἐστὶν ἐλευθερία αὐτοσπασίας: Δουλοία, ἑστῆναι αὐτοσπασίας. Αὐτοσπασία spontanea.]

Sponte fit, quod sine alterius interuentu vel ope fit.

Autumnis [Tribonianus, autumnos male reposuit & ad dies retulit: vide legem ipsam. Atelepiades, Ex autumnali redoles vindemia futu] factibus decerpendis, l. 2. de feriis. 2. t. 8.

Atque ita omnia suo corpori à quo sunt auulsa restituet, l. 15. de iure fisci. 10. t. 1.

Auxilia [Barbarorum] in exercitu Romano. Ea à legionibus & vexillationibus, (vtpote quæ ex Romanis compositæ) separantur, l. 22. de erogat. milit. ann. 7. t. 4. vide Festum, in v. Auxiliares.

Auxiliares cunei, l. 1. de tyron. 7. t. 13.

Auxilia, l. 22. de erogat. mil. ann. 7. t. 4.

Per cuneos & auxilia in ripâ constituti, l. 7. de tyronibus. 7. t. 13.

Auxilium prouocationis, l. 10. 13. 14. 37. de appell. 11. t. 30. & l. 1. de repar. appellat. Suffragium, suffragium, perfrugium, adminicula, iuris remedium: vide suis vocibus.

Auxilium, de iure liberorum, l. 1. de iure lib. 8. t. 17.

Martialis, lib. 2. epig. 91. Solatium: μεσομῆια Dioni lib. 55.

Glossarium Nomicum

B

Basia loca in quibus fucabatur seu tinge-
batur purpura, l.1. de murilegulis. 10. t. 20.
vbi dixi.
Pecuniarum *basulos* hinc inde produci, l. vnic. si certum
pet. de chirogr. 2. t. 27.
Balluca, l. 3. 4. de metallis. 10. t. 3. dixi, in re
Metallica.
Baluca, γάδος χρυσῶ ἀλάδριον. Gloss. [Prudentius
hymno D. Laurent.
Quod tenuitum ac sordidum
Flumis necesse est decoqui.
Crudus puluis 2. v. Persio, Satyra 66.
— & stringere venas
Feruētis massa crudo de puluere iussit.
Barbaricarij, l. 1. de fabriciensibus. 10. t. 22. & l. 2. de
excusat. artific. Erant qui arma argento & au-
ro decorabant, d. l. 1.
Barbarico scilicet opere: de quibus plura & ple-
nè ad eam l. 1. vide & Notit. Imper. & l. 1. Cod.
de prap. agent.
Hinc & Barbaricum armentarij genus: cuius men-
tio apud Simocatam lib. 5. c. 13.
Si propè in idis adegerit cruciatibus vitam lin-
quere scuitia immanium Barbarorum, l. 1. in fin.
de emendat. seruorum. 9. t. 11.
Basilica, vide Archim. v. Ind. Vitruu.
Sollicitudo *bastaga* [βασαγῆ βαγῆ. Hefychius,]
l. 11. de cohort. 4. t. 29.
Bastagarij: de his v. tit. 20. lib. 10.
Βασαγῆς Βαυλος ἀγροπόρῳ, in Corona pretiosa.
Constantinus A. dixit: magis magisque conue-
teranis meis beatitudinem augere debeo, quam
minuere, l. 2. de Veteranis. 7. t. 20.
Qui sudore bellandi stipendiorum gradus vsque,
&c. l. 7. de laustrali contat. 13. t. 1.
Si tanta Clericorum ac Monachorum audacia
est, [in retinendis reis additis ductisque ad
supplicium] vt bellum potius quam iudi-
cium futurum existimetur, l. 16. de pœnis.
9. t. 40.
Beneficium, pro immunitate, pro rescripto ad-
uersus ius commune.
Extraordinarium munerum beneficia, id est im-
munitates, l. 18. de extraordin. 11. t. 16.
Beneficium quibusdam datum plebis iniuria est,
l. 9. de laustrali contat. 13. t. 1.
Eodem sensu. Generale præceptum beneficio
speciali anteferedum est, l. vltim. de constitur.
Princip. & Nouella Valentiniani inter Theo-
dosianas 42. omni amoto priuilegio beneficio-
rum possessores sublimitas tua præcipiat vni-
uersos muneribus adstringi.
Beneficij prærogatiua, id est, rescripti ad ius
commune, l. 2. de iudiciis. 2. t. 18.
Beneficiarij, l. 5. & 7. de cohortalibus. 8. t. 4. οἱ ἐν
δέξασιν ἡμῶν μαρτυροῦντες τῶν βασιλέων. Gloss. Basilice,
ita enim legendum non μαρτυροῦντες: neque vt
putat aliquis βελαρόνων. Conquirendis homini-
bus malis criminumque reis per Præuincias
occupati erant, vt curiosi & stationarij. Ita-
que curiosi iungit & Tertullianus, lib. de
fuga in persecut. vide Eusebium histor. Eccles.
lib. 9. cap. 8. & Spartianum, Hadriano: & Ve-
teres Inscriptiones: dixi plenè ad d. l. 6. vide Ritt.
in Plin. p. 134.
Beneficij vox, de aquæ concessione ex aquæductu
publico, l. 6. de aquæductu. 15. t. 2. vbi dixi ex
Frontino.
Palatinis & benemeritis suis salutem, Constan-

tinus, l. 1. de in priuileg. eorum qui in sp. pal. 6. t. 35.
[Lamprius Alexand. Seneca p. 179. si de re
militari tractaret adhibebat milites veteres &
senes ac benemeritos.
Omnibus benemeritis Veteranis, quam voluit,
patriam damus, l. 8. de Veteranis. 7. t. 20.
& in l. 26. de annonâ.
In eo sanè larga ac benigna his licentia tribuetur,
l. 16. de operib. publ. 15. t. 1.
Blandiri sibi, id est, vani aliquid sibi in causâ sua
persuadere.
Auctoritate,
Ac ne sibi aliquâ auctoritate blandiantur, qui
ea conantur euertere, &c. l. 15. de operibus publ.
16. t. 8.
Iussione,
Iussio, quâ sibi Iudææ legis homines blandiuntur,
&c. l. 99. de Decurion. 12. t. 1.
Honore,
Nec sibi posthac de eo honore blandiantur, quo
se ipsi indignos iudicauerunt, l. 1. ad l. lul. re-
petund. 9. t. 27.
Ita vt nihil sibi ex his quos adepti fuerant hono-
ribus blandiantur, l. 1. 2. de infirm. his que sub tyr.
15. t. 14.
Statuto,
Ne eis nouelli statuti, quod fuerat elicium, pri-
uilegio transeundi ad Sardiniam spes improba
blandiatur, l. 9. de metallis. 10. t. 19.
Priuilegio,
Submoto priuilegio militari, quo sibi Acluarij
blandiuntur, l. 125. de Decurion. 12. t. 1.
Iudæos & Samaritanos, qui sibi Agentum in re-
bus priuilegio blandiuntur, omni militiâ priuan-
dos esse censemus, l. 16. de Iudeis. 16. t. 8.
Obiectu criminis,
Nemo tamen sibi obiectu cuiuslibet criminis blan-
diatur, de se in quæstione confessus veniam
propter flagitia sperans adiuncti, l. vlt. de accus.
9. t. 1.
Consensu,
Nec vllus sibi ex posteriore consensu valeat raptæ
blandiri, l. 1. de raptu vel matr. sanctimon. 9. t. 25.
[Ita Augustinus in Psalm. 98. Non sibi ergo
blandiantur, quia eos in quibusdam exaudit Deus.
Omitto alia.
Verùm huius beneficij maritis & vxoribus inter
se vsurpatio non patet, quorum fallaces ple-
rumque blanditiæ, vix etiam opposito iuris ri-
gore, cohibentur, l. vnic. de infirm. pœn. col. 3. t. 16.
Blandum ministerium delatois, alicui bona ca-
duca delata denuntiantis, quæ ipse postea à
Principe petat, l. 1. 2. de petition. 10. t. 10.
Inde malè credulas mentes ad spem secundæ in-
dulgentiæ blandus error inuitat, l. 4. ne sanctum
bapt. 16. t. 6.
Blatta purpura: dixi, cap. de Coloribus, v. Gregor.
Turon. lib. 2. c. 38.
Blatta, purpura: Inter blattas excellebat, quæ
Oxyblatta dicebatur, l. 1. Cod. qua res venire.
Cedrenus in Tiberio, σολὰς σολαμῶν ἀπὸ βλαττῆς
ἄξιως σολὰς νηγῶσας sine tabulatas, Oxyblatteas.
Blattum δὲν siue acutum, purpura scilicet ful-
gentissima quæ acumen & flos ipse.
Βλαττῆς ἄλῆς, ara salutis, l. 5. & 4. de his qui ad Eccles.
9. t. vlt. vbi dixi.
Bona mens.
Præcipimus, vt Veterani quibus bona mens est,
aut arua versent, aut certè, &c. l. 7. de Veteranis.
7. t. 20.
Bonorum cœtus, l. 9. de heret. 16. t. 5. congressus
l. 13. eod.

Æstimatione

Codicis Theodosiani.

Æstimatione, si res diuidi bonorum [ἀξία ἀνδρῶν
ἐκμάσθῃ. Gloss.] virorum arbitrio permitten-
dâ, l. 1. de maternis bonis. 8. t. 18. & l. 2. eod.
Vno tamen petitorio singulorum bonafcula iu-
betur adscribi, l. 29. de petitionibus. 10. t. 10.
[Sidonius lib. 9. epist. 6. Retractare, quantum de
BONVS CVPLIS auis paternis que sumptuo-
sis domesticis charybdis abligurisset. Ita recule
siue rescula apud Saluanum non semel, Dona-
tum, in v. Virgilij, Iuonem epist. 91. 101. in Ca-
picularibus lib. 7. c. 191.]
Præsertim cum si voluntas continuata persti-
terit, vltim. [facile, proclitac, & vt loquitur
Theodosius l. vltim. de legitimo hered. Non
ita laboriosa vel sumptuosa est restandi occasio]
nora sic recentibus vtilitatem innouare tem-
poribus, l. 6. de restam. 4. t. 4.
Breues, vide Scriptur.
Bucella mundæ.
Sunt panes mundi, l. 5. de annonis ciuicis. 14.
tit. 17.
Buccellarum, l. 6. de erogat. mil. ann. 7. t. 4. vbi dixi
fussè: dicitur &, expeditionalis annona, l. 4. 5.
d. tit.
Erat frumentum, ad diurnitatem vsus ex-
coctum, vt solet panis nauticus, du Biscuit.
Amoianus, lib. 17. pag. 107. Viginti dierum
frumentum, ex eo quod erat in sedibus con-
sumendum, ad vsus diurnitatem excoctorum,
BVCCELLATVM vt vulgò vocant, bu-
meris imposuit libentium militum: βουκελλῶν
Constans Porphyrog. de them. p. 16. & ἀπὸ βουκελλῶν
ἴσχυον.
Bucculæ, l. 1. de fabriciensibus. 10. t. 22. Cassidi-
bus eâ lege iunguntur: & sunt certa bucca-
rum cassidibus vtrinq; dependentia regi-
mina.
Buccula περὶ γυναικῶν. Gloss. Iuuenalis, Satyrâ 10.
— Fraëta de casside buccula pendens. Apuleius
6. Miletiarum.
Capitolinus Maximino p. 224.
Fecit & spatias argentea fecit etiam aureas.
Fecit & galeas gemmatas, fecit & bucculas.
Hinc & Buccula in mechanicâ apud Vitruuium,
lib. 10. cap. 15.
Regule quædam dictæ, quæ in catapultis dex-
tra & sinistra ad canalem, in quo telum, affigi
solitæ quæcumque operâ missile dextra ac sini-
stra, ne in ipsa epitoxide vacillaret, con-
tinebatur.
Burgarij, Burgus, vide titulum de burgariis 14.
lib. 7.
Pergit audacia ad busta [vide Festum in v. Bustum
& Seruum in 11. Æneid. Pro ipso sepulchro
hic vt apud Lucanum lib. 4.
— nullo contentus Curio BVS TO.
Quod Græci τὺμβον, Cicero 2. de legib. bustum
vocat] diem functorum, & aggeres consecra-
tos, Iulianus, l. 5. de sepulch. vial. 9. t. 17.
Bucularum inde structores, l. vltim. π. de iure im-
munitatis.

C

Aballatio, pro capitacione, seu capito & ca-
ballorum.
His scholaribus, quibus laborum intuitu re-
gandos numeros dederimus, de ærariis an-
nonis singulos solidos per opinatores, Ca-
ballationis quoque rationem pro administra-
to tempore debitam, quando militibus ero-
gat, sine mora præbèri oportet, l. 34. de
erogat. militari ann. 7. tit. 4. vbi vide quæ dixi
fussè.
Quod ex cuiuscunque patrimonio ceciderit [in-
de caduca, simili formâ cadere in commis-
sum. Strabo lib. 17. τῶν ἀπὸ αἰσῶν ἐν καὶ
sum, & legibus & recto iuris ordine fisci ad-
uocatis agentibus vindicetur, l. 3. de petitionib.
10. t. 10.
Caduca bona; de his vide l. vltim. de bonis va-
cantibus. 10. t. 8. l. 2. de incorporatione. 10. t. 9.
l. 11. 12. 20. 27. 30. 31. vltim. de petitionibus.
10. t. 10.
Caduca bona, damnati.
Ad beneficium legis Valentinianæ pertineant
postumi quoque puniti patris, vt bona fa-
ciant non caduca, l. 10. de bonis prescriptorum.
9. t. 42.
Caduca mensa olearia, l. vnic. de mensis oleariis.
14. t. 24. est modus olei cui Romano gra-
tuitò destinatus, qui certo casu in fiscum
cadit: vt caducus, panis, caduca popularia
caduca relicta.
Caduci panes, l. 1. de annonis ciuicis. 14. t. 17.
Caduca popularia, l. 2. de studiis lib. V. R. 14. t. 9.
sunt annonæ ciuicæ vacantes, l. 8. de anno-
nis ciuicis, quæ scilicet abeunte aliquo ex
Urbe, l. 7. d. tit. vel obeunte, dist. 18. fisci
rursus viribus vindicantur, d. l. 1. in horreo-
rum conditis referuntur, d. l. 7. mox pen-
tentibus aliis ex eodem ordine deferendæ,
d. l. 7.
Caduca popularia, l. 2. de studiis lib. V. R. 14. t. 9.
sunt annonæ ciuicæ, populares, quæ rece-
dente vel decedente eo cui præstabantur, in
fiscum cadunt: vide l. 1. 7. de annonis ciuicis,
quarum vltima iungenda d. l. 3.
Commoda popularia, l. 3. tributa in ipsis speciebus.
11. t. 2.
Alimenta popularia, l. 3. de annonis ciuicis. 14.
tit. 17.
Annona popularis, l. 7. d. t.
Caduci titulus, l. 7. de heretic. 16. t. 5.
Cadere metallum, l. 1. 2. de metallis. 10. t. 19.
Cæsariani, de his titulus lib. 10. vbi v. Paratitlon.
vsurpat & hoc nomen Attianus, lib. 3. epist. 24.
& 4. vlt.
Deficiente calamitate membrorum, l. 1. de fil. mil.
appar. 1. 22.
Calcarientes, l. 37. de Decurion. 12. t. 1. v. cap. de re
calcaria.
Qui inculpatim ad calcem terminumque mili-
tariæ peruenerint, l. 20. de Palatinis S. L.
6. t. 30.
Si intra prædicti temporis calcem suis partibus
abfuisse, l. 64. de Decurionib. 12. t. 1. Hinc &
extra calcem. Quæ locutio iam nota.
Quotiens fiscalis calculi satisfactio postulat,
l. 19. quorum appellat. 11. t. 36.
Dies solis qui repetito in se calculo reuoluuntur,
l. 2. de feriis. 2. t. 8. [l. 7. Cod. eod.]
Callida ars, de tacito fidei commissio in fraudem
legis, l. 27. de Episcopis. 16. t. 2.
Callidæ debitorum artes, l. 32. quorum appellat.
11. t. 36.
Hoc callido [l. 7. §. Prætor. ait. π. de Publicana]
consilio repererunt, vt, &c. l. 161. de Decurion.
12. t. 1.
Fraus callide molitionis, l. 161. de Decur. 12. t. 1.
Callidis litigatorum obiectionibus, l. vlt. de infirm.
his que sub Barb. 15. t. 14.
Ars calliditatis, l. 105. de Decurion. 12. t. 1.
SSC 2 Callidi.

Glossarium Nomicum

Calliditas aduersarij, *l. 7. quorum appellat. 11. t. 36.*
 Callidi fraudatores, *l. 7. quorum appell.*
 Calliditatis auxilium, *l. 9. d. 1.*
 Calliditas negotiatorum, *l. 16. de lustrali conlat. 13. t. 1.*
 Calumniæ, id est, lites, actiones improbae.
 Calumniarum facies.
 Ne igitur ea quæ aboleri ante censuimus nouis calumniarum facibus inardescant, *l. 2. de Curat. Kalend. 12. t. 11.*
 Nullum fomitem calumniæ patimur litis accendi, *l. 29. circa fin. de petition. 10. t. 10.*
 A Palatinis procul vniuersas calumnias siue nominationes iubemus esse summotas, *l. 1. de priuileg. eor. qui in sp. 6. t. 35.*
 Calumniæ species subito exigere, nec ante præmonere, *l. vlt. de indictionib. 11. t. 5.*
 Calumniari & reprobare materiem seu massam obryzæ, *l. 12. de susceptorib. 12. t. 6.*
 Canalis.
 Neque tamen sit cuiusquam audacia, qui parangarias aut paraueredes in ciuitatibus ad canalem audeat commouere, *l. 15. de cursu. 8. t. 5.*
 Sufficit duos tantummodo curas gerere, & cursum publicum gubernare, vt licet in *Canalibus publicis* hæc necessitas explicetur, numerus tamen amplior esse non debeat, *l. 2. in med. de curiosis. 6. t. 29.* [Canalis est via publica: quo sensu & apud Apuleium *lib. 6. c. 9.* & in Synodi Sardicenis *c. 21.* dixi ad eam *l. 15.*]
 Καλλις Riuus, Canalicium, Clabata. Gloss. Cyrill. corona pretiosa *καλλις*, Aquæductus, *καλλις* alioquin Canalis *πὸς οὐκ*. Gloss. Philoxeni.
 Cancellarius.
 Candidatus ordo, id est Senatorius, *l. 22. de Prator. 6. t. 4.* vbi dixi.
 Canon, *l. 19. de exactionib. 11. t. 7.*
 Canon, *Rubr. l. 3. 5. de canone frum. V. R. 14. t. 15. l. 2. de conditio in publ. horr.*
 Vbicarius *d. l. 3. c. 6.* Urbanus *l. 27. de nauicul. Frumenti: vnde Canon frumentarius d. 1.*
 Canon, pro reditu, & pensione.
 Si ciuitatis eius Respublica tantum in tertiâ parte pensionis non habeat, ex aliarum ciuitatum Respublicæ canone præsumant, *l. 15. de operib. publ. 15. t. 1.*
 Canon, pro reditu annuo ex fundis & locis cuiusque ciuitatis seu Respublicæ, *l. 33. de operibus publ. 15. t. 1.*
 Qui dempro canone possessiones cuiuslibet iuris donationis obtinent titulo, *l. 5. de conlat. donatar. 11. t. 20.*
 Canon, præstatio tributorum ordinaria, solemnis, *l. 30. 31. de amonâ. 11. t. 1. l. 8. 13. de extrâordin. 11. t. 16.* vide & *titulum, de canone frumentario V. R.*
 Hinc, canonici tituli, *l. 36. de amonâ.*
 Canonica, absolute, *l. 2. de extrâord. 11. t. 16.*
 Canonica præbitiones, vel tributa, *l. 4. trib. in ipsis specieb. vide solemnibus infra.*
 Canon.
 Ex possessionibus Gildonis, quæ ad nostrum ætarium sunt deuolutæ, *canonem* omnium titulorum ex integro solemnî more imputatâ cautione solui præcipimus, *l. 16. de bonis proscript. 9. t. 42.*
 Canon annuarius, *l. vlt. de Indeis. 16. t. 8.*
 Aurarius Canon, *l. 13. de extrâord. 11. t. 16.*
 Primus delegationis canon, *l. 13. de extrâordinar. 11. t. 16.*
 Canon frumentarius V. R. de eo *tit. 15. lib. 14.*

Canon fundorum Respublicæ, & iuris templorum, *l. 5. de locat. fundor. iuris emphyt. 10. t. 3.*
 Canon metallicus, est quod fisco ab his qui metallâ exercent, præstatur, *l. 4. de metallis. 10. t. 19.* De cuius modo, vide *l. 3. 8. 10. 11. 12. eod.*
 Canon priuata rei, *l. vlt. de his quæ ex publ. conlat. 12. t. 9.*
 Obnoxios Scythopolitanos lynifos publico canonis, *l. 8. de murileg. 10. t. 20.*
 Terracinenfis præstationis canon, *l. 3. de calcis coltor. 14. t. 6.*
 Senatorius Canon, *l. vltim. de prædijs Senatorijs. 6. t. 3.*
 Canon vestium, *l. 2. de militari veste. 7. t. 6.*
 Vestes Canonicae, *l. 1. de distrab. pignor. qua trib. caus.*
 Vestis collatio annua, *l. 3. de militari veste.*
 Canon Urbanus, *l. 27. de nauicul. 13. t. 5.*
 Canon sacratissimæ Urbis, *l. 35. de nauicular. 13. t. 5.*
 Canonica & consuetudo, quæ extraordinariis opponuntur, *l. 2. de extrâord. 11. t. 16.*
 Canonici equi militares, *l. 3. de equorum conlat. 11. t. 17.*
 Canonica indictionis tributum, *l. 14. de proxim. Comitib. disp. 6. t. 26.*
 Quod opponitur superindicto, venalicio *d. l. 14.*
 Canonica inlatio, *l. 40. de Episcop. 16. t. 2.*
 Xenia, aut munuscula, quæ canonica ex more fecerunt, *l. vn. de damna provincial. 11. t. 11.*
 Solemnes & canonica pensionationes, *l. 2. de concuss. aduoc. 8. t. 10.*
 Canonica species, veluti vestes atque equi, *l. 14. de nauicul. 13. t. 5.*
 Canonici tituli, & superindictitij opponuntur, *l. 36. de amonâ. 11. t. 1.*
 Vestes Canonicae & equi, *l. 1. de distrab. pignor. qua trib. causâ. 11. t. 9.* [Vox hæc à Græcis postcâ quoque usurpata: apud quos *κωνομακιο* tributum ordinarium & *κωνομακιο*, huius exactores.]
 Cantabrarij, *l. 2. de collegiatis. 14. t. 7.* vbi dixi plenè qui in solemnibus Gentilium, & per Africam nominatim cantabra seu vexilla per Urbem tulere: (vt Nemesiaci signiferi, qui signa Deorum.) *Banniers, ou porteurs de banniere aux processions.*
 Hoc toto iure *canatum*, [vide & *l. vlt. de pignori-bus*, sua sunt *Ιεις ἀσμελα*, carmina, id est, regulæ, axiomata, sic vsu fori receptas sententias Carmina seu Cantilenas fori dicere possis: vide & *infra de canatur*] est vt scripturam prolator asserimet, *l. vn. si certum petatur de cibirog. 2. t. 27.*
 Capacitatis priuilegium & modus.
 Et donatio maritalis ante tempus criminis ac reatus, conlata in vxorem, obseruanda est: tantum si maritus eis natura non pœna subdu-xerit, *capacitatis* priuilegio videlicet & modo inspecto [id est, quantum vxor per leges decimarias capere ex bonis mariti possit.] Et mox, in quantum capere potuit.
 Capacitas eodem sensu apud Gaium *lib. 12. ad l. lul. & Papiam in l. 55. p. de legat. 2.* vnde & solidi *capacitas* apud Vlpianum *fragm. tit. 16. §. 1.* vide quæ dixi plenius *ad c. 12. l. lul. de mari-tandis ordinib.* vt consideretur quid capere potuerit, *l. 1. de bonis proscriptor. 9. t. 42.*
 Capere, de acquisitione ex liberalitate vel testamento alicuius, *l. 20. in fin. de Episcop. 16. t. 2.*
 Capiendo vbertas, de pretio maiore tyronis ven-diditi, *l. 9. de tyronib. id est, accipiendi pretij maioris spes. Pecuniam capere.*

Sitque

Codicis Theodosiani.

Sitque omnibus æqua conditio *capessendi*, [id est acquirendi, capiendi ex bonis] quod quisque mercatur, *l. vn. de infirm. pœn. col. 8. t. 6.*
 Si quis post hæc fuerit in hæc machinatione de-pitensus, *capitaliter*, id est, capitalem rem, se fecisse cognoscat, *l. 6. de falsâ moneta. 9. t. 21.*
 Capii pignorum, *l. 7. de exactionib. 11. t. 7.* vide *tit. de distrab. pignori-bus qua tributorum causa. 11. t. 6.*
 Capita, pro animalibus & veredis nominatim, *l. 6. de curiosis. 6. t. 29.*
 Describitione factâ pro capitatione aut iugatione, *l. 1. ne quid publ. lat. 8. t. 11.*
 Plebeia capitatio, *l. 36. de Decurion. 12. t. 1.*
 Capitatio, *l. 2. de excōct. vel transl. ann. 7. t. 5.*
 Capitatio, *l. 2. 4. vlt. de censib. 13. t. 10.*
 Plebeia capitatio, *d. l. 4.*
 Exactio plebis, *l. 6. d. t.*
 Capitula legum, *l. 4. de falsâ mon. 9. t. 21.*
 Capitularij, *l. 3. de priuileg. eorum qui in spal. 6. t. 35.*
 Ne exactorum vel tarmariorum, quos capitula-rios vocant, curam subeant, vel obsequium tem-onariorum, vel prototypiæ. Symmachus *lib. 9. epist. 10. Postulam Capitularij taxationem tyronis.*
 Capitularia, *l. 14. de extrâordin.*
 Omnium vilium munus, ac totius capitulariæ, siue (vt rem quam volumus intelligi communi denunciatione signemus) temonariæ functionis fieri iubemus exortes.
 Capituli onus seu necessitas, *l. 15. de extrâordin.*
 Capituli atque temonis necessitas nulla mandetur, *l. 18. eod.*
 Temeritas siue capituli onera non sentiet.
 Pro iugorum numero vel *capitum*, quæ possidere noscuntur, adstringi cogantur, *l. 5. de itin. mun. 15. t. 3.*
 Capite censi, *l. 26. de Episcopis. 16. t. 1.*
 Capitum, *l. 7.* vbi vide quæ dixi *13. 17. de erogat. mil. ann. 7. t. 4. l. 1. de domesticis & protector. l. 10. de numerar. 8. t. 1.*
 Quod & Capitatio, *l. 8. 16. de erogat. mil. ann.*
 Erat fœnum & palea, seu pabulum animalis, dixi fuscè *ad d. l. 7.* [Ammianus *lib. 22. Pabula iumentorum, quæ vulgè distinant capita.* Hecychius, *καρπὸν, ἀδελφικὴ ἀδελφία.*]
 Captari, pro postquam captauerunt, vel captantes, vel qui captauerunt, vel qui captant
 Quod nonnulli, captati aliquorum momentarias necessitates, sub hac conditione fundos opimos comparant, &c. *l. 1. sine censu, vel reliquis. 11. t. 3.* apud Valerium M. *lib. 9. cap. 5.* legit Lipsius *speto mortali habitu diuinum captatus est*, ductu veteris Codicis: vbi legitur caput latus est. Ita ex alijs Codicibus idem *cap. 8.* reponit, *exiguo momento maxima rei casus fluctuatus est.* Huic simile apud Tertull. & Sallustium *homo ventus, & aduentus*, id est, qui venit aduenit: in *12. Sol occasus.* [Ita apud Lucretium *lib. 1. penetratum*
Ægrè admiscetur muliebrî semine semen.]
 Et tamen Tribonianus, quia hoc obscurius erat, repositit, *captantes.*
 Captio. Eiusmodi captio minimè admittantur, *l. 74. de Decurion. 12. t. 1.*
 Sic enim fiet, vt testantium successiones sine ali-quâ *captione*, id est fraude, feruentur, *l. 1. de testa-mentis. 4. t. 4.* vbi dixi.
 Quoniam inter alias *captiones* [Captio, quæ aliâs fraus, damnum, *Quia*] præcipue commissoria legis creuit asperitas, *l. vn. de commissoria re-*

sciendenda. 3. t. 2.
 Quam pœnam illi etiam sustinebunt, qui *captione* [fortè, captiosè] supplicatione delatâ, speciale rescriptum in fraudem sanctionis extorserint, *l. 33. in fin. de Decurion. 12. t. 1.*
 In iudicio *captiosa* præscriptionis vincula, *l. 1. de Episcop. iudicio. 16. t. 12.*
 Captiosum aliquid, *l. vlt. tributa in ipsis specieb. 11. t. 2.*
 Pro captu virium & mediocritate censuum, *l. 8. in fin. de cohort. 8. t. 4.*
 Atque idè calumniosissimum *caput* & personam iudicio irritæ delationis infamem deportatio sequatur, *l. 2. de calumniator. 9. t. 39.*
 Suum *caput*, patris ac matris & vxoris, si tamen eos superlites habeant, omnes excusent, si cen-sibus inditi habeantur, *l. 4. de Veteranis. 7. t. 20.* vide eadem *l. alia* adhuc exempla.
 Si oblati iunior fuerit, qui censibus tenetur in-ferretur, ex eo tempore, quo militiæ sacramenta suscepit, proprij census *caput* excuset, ac si quinquennij tempus fida obsequij deuotione conpleuerit, vxoriam quoque *capitationem* merito laborum præster immunem, *l. 8. de tyronib. 7. t. 13.*
 Vniuersi qui militaria Sacramenta suscepint, eo anno quo fuerint numeris adgregati, si tamen in suscepto labore permanserint, immunes proprijs *capitibus* mox futuri sunt: completis verò quinque annorum stipendijs, qui Comitaten-sibus numeris fuerit sociatus, patris quoque & matris, nec non & vxoris suæ *capitationem* meritis suffragantibus excusabit. Hic verò, qui in ripâ per cuneos auxiliæque fuerint consti-tuti, cum proprio *capite* vxorem suam tantum post quinque annos, vt dictum est, præster im-munes, si tamen eos censibus constititit attri-neri, *l. 7. de tyronib. 7. t. 13.*
 Claustra *carceralia*, *l. 23. de pœnis. 9. t. 40.*
 Custodia *carceralis*, *l. vltim. de custod. reorum. 9. t. 3.*
 Soluta matrimonij *caritate*, *l. 3. de sponsalibus. 3. t. 5.*
 Carmina dira castis precibus opponuntur, quæ scilicet adhibebantur sacrificijs Consultorijs, *l. 7. de Paganis. 16. t. 10.*
 [Inde nostrum *Charmes*; dicuntur suffragia, *l. 3. de maleficijs.*
 Contamina, *l. 6. d. t.* pro quo in Inst. repositum **C A R M I N A.**
 Nefariæ preces, magici apparatus, *l. 7. d. t.*
 Fremor, stridor, murmur, de quo alibi.]
 Carptim.
 Quod quidem non solum in generali iubemus bonorum petitione seruati, verum etiam si *carptim* vel vacantia rura poscentur, aliqua etiam huiusmodi quæ vitium solent obren-tu liberalitatis inuadi, *l. 12. de petitionibus. 10. t. 10.*
 Delatores, ab ipsis qui bona nobis delata, vel *carptim* suscipiunt fundos vel vacantia ru-ra, &c. *l. 13. de petitionib. 10. t. 10.*
 Carptim minutatim, à Carpere minuere, Virgil. *Carpit enim vires paulatim, vritque videndo Fœmina.*
 Caruca, *l. vn. de honor. vehicul. 14. t. 21.* vbi dixi plenè.
 Castella, militaria.
 Casarij.
 Quotve mancipia in prædijs occupatis vel Ur-bana vel Rustica vel quarum actuum generi-bus inbuta teneantur: quot sint *Casarij* [in
 SSS 3 Cod.

Glossarium Nomicum

Cod. Inst. malè censuarij] vel Coloni; l.7. de bonis proscriptor. 9. t. 42.
Casati in Capitularibus, lib. 1. c. 68. 3. c. 74. 4. c. 75. 5. c. 136. [Qui scilicet intra casam feruiunt. Casatorum Ecclesie mentio apud Iunonem ep. 29. & in vetusto lapide, dixi plura ad d. l. 7.]
Inanes umbras & cassas imagines dignitatum Codicillis honorariis sectantes, l. 74. de Decur. 12. t. 1.
Non sint cassa iudicia, l. 4. de Episcopis. 16. t. 2.
Si quis priuatorum eiusmodi rescriptione nitatur, cassa eadem sit, l. 3. de immunitate. 11. t. 12.
Cassi honoris augmentum, l. 57. de Decurionib. 12. t. 1.
Nam cum in priuatis causis, quæ contra leges fuerint elicita, cassantur, &c. l. 30. de annona. 11. t. 1.
Si quæ quolibet genere fuerint elicita vel emendicata, cassantur, l. 8. de Suariis. 14. t. 4.
Pacta per vim & metum apud omnes satis constat cassata viribus respuenda, l. 4. de pactis. 2. t. 9.
Superiore lege cassata, l. 6. de contrahend. empt. 3. t. 1.
Cassatis, quæ hoc modo impetrata sunt, l. 5. ad l. lul. de ambitu. 9. t. 26.
Cassatis, quæ pragmaticis vel adnotatione manus nostræ potuerint impetrari, l. 52. de heretic. 16. t. 5.
Castides & bucculæ, l. 1. de fabricensib. 10. t. 22.
Castella, l. 2. de territ. limit. 7. t. 15. à quibus Castellani milites, d. l. 2. vide de Imperij Romani limitibus.
Castella aquarum, vide tit. de aqueductibus, vide Vitruvianum Indicem.
Castra, l. 5. 10. de re militari. 7. t. 1. l. 1. de commeatu. 7. t. 12.
Castra, l. ult. de priuileg. eorum qui in s. pal. 6. t. 35. l. 5. de re militari. 7. t. 1.
Castrenses.
Est & alia militia regiarum familiarum: Nam & CASTRENSES appellantur, munificæ & ipsæ solemnium Cæsareanorum. Tertull. de Coronâ, c. 12.
Castrensiæ, qui sub dispositione Castrensis S. P. sunt; de quibus est tit. 32. lib. 6.
Castrensiæ mania; id est, in Palatio obita, l. 2. de tractoriis. 8. t. 5.
Castriani.
Sed ne [de] ipsi quidem Pseudocomitatensibus legionibus, seu de Ripariensibus Castrianiis cæterisque cuiquam eorum transferendi militem copiam adtributam, l. ultim. de re militari. 7. t. 1.
Aurelianus in epist. ad Vlpium Ciuicem apud Vopiscum. Hi, compressi sunt, septem milibus Hiberorum Ripariensium, & Castrianiorum & Daciscorum interemptis.
In Tribon. Cod. est Castrensiensis.
[Itaque Castriani sunt, qui in castis erant: Riparienses, qui prætendebant ad ripas fluminum.]
Vt seruetur honestas, & verecundia castis moribus persueret, l. 1. de Maiumâ. 15. t. 6.
Castæ preces.
Cum nos iustâ institutione moneamus, castis Deum precibus excolendum, non diris carminibus profanandum, l. 7. de Paganis. 16. t. 10.
Castæ preces, id est, mortem alterius non spectantes, quæ & idè diris carminibus opponuntur, quæ ab incertorum consultoribus adhi-

bita, de alterius sine querentibus, l. 7. de Paganis. 16. t. 10. [Huiusmodi enim impia nou tantum vota, sed & sacrificia, neque vlla res frequentior: & de his astrologi, haruspiceque consulti. Inuenalis Satyra 3.
motus
Asrorum ignoro, funus promittere patris Nec volo nec possum.
Et Satyra 6.
Consulit iherice lento de funere matris]
Ame tamen de te Tanaquil tua:
Quando sororem efferat & paruos, vide infra spes. Quæreere salus. Promissio.]
Nec se sub simulatione fallaciæ eorum scilicet nominum (quibus plerique vt cognominus, probatæ fidei propositi castioris dici ac signari volunt) malignâ fraude defendant: cum præsertim nonnulli ex his Encratitas, Apotactitas, &c. l. 7. de heretic. 16. t. 5.
Vt veræ ac Nicænæ fidei sacerdotia casta permaneant, l. 3. de fide Cathol. 16. t. 1.
Hæc sine pretio nuntiarum excipiuntur sancimus: gerulum iubemus esse castissimum [dixi ad eam legem] Indices nummarios esse prohibemus, l. 4. ne quid publ. l. tit. 8. t. 11. Auctor subditus Notit. Imp. c. 4. Si Pronuncias CASTI & integritatis cupidi moderentur.
Castitatis adfectus, de clericatus voto & professione, l. 44. de Episcopis. 16. t. 2.
Castitatis tempus, de Paschali, l. 8. de indulg. crim. 9. t. 38.
Vt & carimoniarum, l. 4. de question. 9. t. 35.
Castitas, sordibus & auaritiæ opponitur.
Vitruuius c. 1. nullum opus sine fide & castitate fieri potest. Ante enim inceperat auaritiã.
Eodem modo in oratione pro L. Maniliã vsurpatur.
Casus pro morte, l. 6. de legit. hered. 6. t. 1. & ita quoque Tribon. substituit in l. vbi 10. Cod. de suis.
Quod ex cuiuscunque patrimonio ceciderit in casum, l. 3. de petitionib. 10. t. 10. [Symmachus, lib. 10. relat. ad Valent. Quod nomen accipiet ablatio facultatum, quas nulla lex nullus CASPS fecit caducas?]
Catabolenses, Rubr. & l. 9. 10. de pistoriis. & catabol. 14. t. 6. Sunt, qui delatam ad Urbem Romam annonam ciuicam & ligna ad horrea veterinis comportabant. Idè pistoriibus iunguntur, d. t. [Alioquin generaliter Catabolenses sunt omnes qui vehenda veterinis onera conducebant, Chartiers imò s̄ u-π-α-β-ά-λλ-α-ν, quod est comportare. Meminit eorum quoque Cassiodorus 3. variar. 10. & 4. variar. 47. in fin. dixi planè ad d. l. 9.]
Κατάβολος etiam est nauale, emporium, quod comportantur & exonerantur merces; Suidas ἀμπύον, ἡ ἐξ ἀναλόγου ἡμερίων, ἢ ἀποσπορευτήριον, ἢ λεγόμενον κατάβολος; & statim δὲ αὐτῶν ἡ ἀπὸ πᾶσης ἐμπόρου ἢ ἀποσπορευτήριον ἢ ἀπὸ πᾶσης ἑστῆς ἐν νῆϊ ἢ πᾶσι κατάβολος καλεῖται.
Catholica.
Communio, l. 46. de heretic. 16. t. 5.
Concilium Catholicum, l. 4. de Episcopis.
Disciplina, l. 9. de hereticis.
Ecclesie Catholice, l. 3. de fide Catholice, 16. t. 1. l. 6. 47. 54. de hereticis: l. 31. de Episcopis: l. 1. de annona.
Fides Catholica, tit. de fide Cathol. 16. t. 1.
Lex, l. 1. de hereticis.
Obscuantia, l. 54. de hereticis.
Obscuatio, l. 5. d. t.

Religio

Codicis Theodosiani.

Religio, l. 61. 28. de heret.
Sanctitas, l. 4. 11. de heret.
Secta, l. 5. de Episcopis. 16. t. 2. l. 42. 44. ultim. de hereticis.
Veneratio, l. 38. de heret.
Christianorum Catholicorum nomen, l. 2. de fide Cathol. 16. t. 2. Ita & D. Augustinus 9. Confess. 1. Catholicum Christianum dicit.
Caudicarij, l. 2. de pistoriis. 14. t. 3. & l. 1. de canone suum. P. R. l. 9. de suariis.
Erant, qui caudicibus seu caudicariis nauibus annonam P. R. à Portu Urbis Romæ per Tiberim subuehebant: vide & Senecam de breuitate v. c. 13. dixi plenè ad dictas leges. Romæ amicis nauicularios Aurelianum constituisse Vopiscus refert.
Cauca ferarum l. 2. de venat. ferarum. 15. t. 11. malè Beissonius pro cauea theatri accipit.
Cauca est quod vocamus, cage. Cauca hæ portatiles: alia cauca theatrales: quibus feræ dum emitterentur, includebantur: vide Sobyau. Herodiano in Commodio ferreis aut ligneis portis obstructa: Clathros caueæ vocat Horatius sub sin. art. poet.
Neque enim de immaturo præiudicio, temporis possunt breuitate causari, l. 161. de Decurionib. 12. t. 7.
Vt si causam non tenuerit cautum legibus supplicium delator excipiat, l. 12. de petitionibus. 10. t. 10.
Causati, est causam præterdere, excipere, conquiri.
Testamenta parentum.
Liberis parentum iudicia inofficiosa causantibus, l. 5. de inoff. testam. 2. t. 19.
Quod si se forsitan causetur absentem, l. vnic. si certum petat. de chirogr. 2. t. 27.
Vt vires sibi met causetur locorum incognitas, l. 4. de contrah. empt. 3. t. 1.
Nihil sibi numeratum causetur, l. vnic. si cert. petat. de chirogr. 2. t. 27.
Causatiæ vel honestæ missiones, l. 9. de desertor. 7. t. 8.
Causatio.
Si quando causatio [causari tempestatem, vel vim flaminis, l. 21. §. si quis cautione] est de impetu procellarum, &c. l. 9. de naufragiis. 13. t. 9.
Ne qua causatio vestigalium nomine relinquantur, &c. l. 24. de nauicul. 13. t. 5. Pia causatio Symmacho 2. epist. 36. de vxoris vtero causatio epist. 2. de fruge causatio lib. 5. epist. 48.
Nulla debet esse causatio, quin solidi ex quocunque titulo congregati in massam obryzæ soliditatemque redintegrentur, l. 12. de susceptoribus. 12. t. 6.
Vniuersis causationibus pulsus, l. 2. de sponsalibus. 3. t. 5.
Causidicam profiteri, l. 188. de Decurionibus. 12. t. 1.
Causidicina, l. ultim. de cohort. 8. t. 4.
Causidicus, id est aduocatus, l. 2. de postulando. 2. t. 10.
Quem penitus liberum inquisitio tam causa deprehenderit, l. 1. quid prob. deb. ad quemcunque mil. 7. t. 2. v. illam l.
Studio causa celebritatis nouerint explicandam, l. 2. de operib. pub. 15. t. 1.
Priscarum legum cautio, l. 1. de priuileg. corp. P. R. 14. t. 2.
Cautio, pro chirographo; quod proritum, vide l. vnic. si cert. petat. de chirogr. 2. t. 27.
Cautiones.

Cum neque testibus credita pecunia probaretur, neque cautionibus quæ [breui] infecta sunt doceantur, l. 3. de fisci debitor. 10. t. 16.
Cautiones, id est Apochæ, l. 2. de annona. 11. t. 1.
Cautiones Apocharum, l. 16. de susceptoribus. 12. t. 6.
Cautiones, l. 2. de annona. 11. t. 1. sunt securitates Apochæ, vide de re liter.
Cautium nobilitas, de marmoribus, l. 14. de metallis. 10. t. 19.
Celebrari.
Contractus, vide & infra emptio.
Contractus sine vlla culpâ celebratus, l. 1. de contrah. empt. 3. t. 1.
Nec inter emptorem & venditorem solemnia in exquisitis cuniculis celebrentur, l. 2. d. t.
Cognitio.
Donec reppererit cognitio celebrata discrimen, l. 3. de exhib. reis. 9. t. 2.
Conuenticula celebrare, id est agitare, l. 37. de Episcopis. 16. t. 1.
Post celebratam denunciationem, l. 4. de denuntiat. 2. t. 4.
Celebrata descriptio, l. 173. de Decurionibus. 12. t. 1.
Distributionem celebrare, l. 4. de extraordinar. 11. t. 16.
Diuisionem celebrare, l. vnic. de his qui se deser. 10. t. 11.
Cum editio muneris celebratur [celebrari certamina, l. 21. §. Lucius, de annuis leg.] l. 1. de Prætorib. 6. t. 4.
Qui editionem celebrare censuerunt, l. 13. de Prætorib. 6. t. 4.
Emptio celebrari dicitur, l. 8. de susceptoribus. 12. t. 6.
Emptiones celebrare, l. 2. de prad. & mancip. Curial. 12. t. 3.
Exactio celebrari dicitur, l. 15. de exactiõibus. 11. t. 7.
Exactiõnem celebrari, l. 5. de executor. 8. t. 8.
Ex eo dis, ex quo iussio nostra fuerit celebrata, l. 16. de iure fisci. 10. t. 1.
Et apud Iudicem Interpellatione celebrata, l. 2. de distrub. pignor. 11. t. 9.
Quoniam vias, pontes, per quos Itinera celebrantur, l. 36. de operibus publ. 15. t. 1.
Ladis, celebrandis; l. vlt. de Prætorib. 6. t. 4.
Per quorum terras Murus celebratur, l. 51. de operibus publ. 15. t. 1.
Nominatio magistratum celebrari dicitur, l. 11. quemadm. mun. ciuil. 12. t. 5.
Nominatiõnes celebrari dicuntur, l. 84. de Decur. 12. t. 1.
Nominatio [ad Magistratum] celebrari dicitur, l. 10. de appellat. 11. t. 30.
Celebrare sacrificia, l. 2. de Paganis. 16. t. 10.
Celebrari solutio seu collatio tributorum dicitur, l. 13. de annona. 11. t. 1. & tit. ne conlatio per lo-gographos celebretur.
Celebrata est, pro celebratur, l. 15. de Episcopis. 16. t. 2.
Celebritas.
Hominum.
Qui in hominum erit celebritate versatus, l. vlt. de liberali causâ. 4. t. 8.
Paschæ.
Paschæ celebritas, l. 4. de indulg. crim. 9. t. 38.
Perfidia.
Celebritas perfidia vel solemnitas ditæ communiõnis, de hereticorum conuentibus cæteribus, l. 12. de heretic. 16. t. 5.

Votorum.

Glossarium Nomicum

Votorum.
 Celebritas votorum, l.8. de Paganis. 16. t. 10.
 Celeris reddiditio, unde vi: Reformatio, l. vnic.
 utrum vi: Executio: celeri executione reuocari,
 l. vnic. de inquil. & colon. Est autem postillio-
 nis per vim vel alio modo ablatæ interuente
 restitutio.
 In interdicto quorum bonorum, cessat licentia
 prouocandi, ne quod beneficio celeritatis in-
 uentum est, subdatat iniuriis tarditatis, l. 22.
 quorum appell. 11. t. 36.
 Studio cautæ celeritatis nouerint explicandum,
 l. 21. de operibus publ. 15. t. 1.
 Cellæ.
 Vide Vitruvianum Indic.
 Cellarium & Cellarienses species dixi plenè ad
 l. ult. de officio Iudicum omnium. 1. t. 10. l. 9. 16. de
 indulg. debitor. 11. t. 28.
 Cellarium, l. 6. de annonâ & tributis. 11. t. 1.
 Sunt species annonariæ ad Principis vsum.
 Scruus. Inter Penum & Cellarium hoc interest,
 quod Cellarium est paucorum dierum: Penum vo-
 rō longi temporis. Et lapsus Beroaldus, qui Scrui-
 um erroris arguit, quasi Cellarium nunquam
 pro ipsi rebus reconditis accipiatur.
 Annonæ & cellaria Iudicum: de his vide librum
 de Magistratibus.
 Celsiois militiæ ac fastigi j viris, l. 8. de Agentib.
 6. t. 27. Ita Celsa potestates. Ammianus, lib. 14.
 p. 3. 27. lib. 16. p. 83.
 Cenatica, l. 12. de erogat. ann. mil. 7. t. 4.
 Exactionis genus erat quoddam quod milites à
 post. floribus seu Prouincialibus exigebant.
 Superstatorum graue atque iniustum quoddam
 nomen Cenaticorum, ait lex.
 Nemini hæc ratio videtur, quod quasi pro cenâ
 exigeretur.
 Censere, pro decernere, constituere, præcipere,
 ait Icus in l. 111. t. de V. S. & Festus. Hoc sensu
 in legibus sequentibus accipienda vox ea,
 l. 4. de Medicis. 13. t. 3. l. ult. de v. s. 2. t. vltim.
 l. ult. de curiosis. 6. t. 29. l. 5. de cursu. 8. t. 5. l. 7. de
 malefic. 9. t. 6. l. 9. de indulg. crim. 9. t. 38. l. ult. de
 incorpor. 10. t. 9. l. 4. de patrocinis vicor. 11. t. 24.
 l. 2. de indulgent. debitor. 11. t. 28. l. 32. quorum
 appellat. 11. t. 36. l. 171. de Decurionibus. 12. t. 1.
 in fin. l. 176. de Decurion. 12. t. 1. l. 179. de De-
 curion. 12. t. 1. l. 190. de Decurion. 12. t. 1. l. vnic.
 de auri publ. prosecut. 12. t. 8. l. 36. de operibus
 publ. 15. t. 1. l. 7. de aquaductu. 15. t. 2. l. 4. Cod. eod.
 l. 20. de Episcopis. 16. t. 2. l. 21. de Episcop. 16. t. 5.
 l. 45. de heret. 16. t. 5. l. 1. ne sanctum baptisma.
 16. t. 6. l. 41. in fin. de heret. 16. t. 5. l. 3. de Apo-
 statis. 16. t. 7. l. 20. de Indeis. 16. t. 8. l. 3. ne Chri-
 stianum mancip. 16. t. 9. l. 16. de Palatinis S. L.
 6. t. 30. l. 14. de pænis. 9. t. 40. l. 11. de pænis.
 9. t. 40.
 Censeri honore.
 Qui Clericatus honore censentur [Passiva obser-
 uatio est, censeri, hoc est crigi, & aliquâ re æsti-
 mari] l. 44. de Episcopis. 16. t. 2.
 Martialis. Hic duo longano censentur Nestore
 fundi.
 Iuuenalis Satyra 8. Longo sanguine CENSERI.
 Omitto alia.
 Vbiunque Manichæorum conuentus vel turba
 huiusmodi reperitur, Doctoribus graui cen-
 sione multatis, domus, &c. l. 3. de hereticis.
 16. t. 5.
 Censor.
 Censor, l. vltim. de censu. 13. t. 10. qui aliis cen-
 sitor: vide titulum 11. seg. [Censor apud

Suidam πυνθής, vt in Gloss. ἀπορραφὴς ἢ τι-
 μωτής.
 Censuales functiones, l. 12. de indulgent. debitor
 11. t. 28.
 Aderit armata censura, quæ nefariorum capi-
 ta cernicisque detruncet, l. 1. de off. Rector. Prou.
 1. t. 7.
 Reddi Urbibus debita censurâ præcipimus, l. 170.
 de Decurion. 12. t. 1.
 Iudices censura P. P. subditi dicuntur, l. 108. de De-
 curion. 12. t. 1.
 Censura tua hanc Iudicibus licentiam amputa-
 bit, &c. l. 16. de operibus publ. 15. t. 1. qua in-
 scripta P. P.
 Legibus censuram experiantur vlticem, l. 5. ne
 sanctum baptisma. 16. t. 6.
 Ceteros [seruos] quos rectæ religionis partici-
 pes constitutos in suo censu nefanda superstio
 iam videtur esse sortita, vel deinceps, &c. l. 4. ne
 Christianum mancip. 16. t. 9.
 Censuræ, de eo tit. 10. lib. 13. [Census ἀπορραφὴς ἢ τι-
 μωτής. Gl.]
 Ad Censuram annonariis transire, dicuntur metallar-
 iis, qui conditione propriâ relicta, priuatorum
 nexibus implentur, priuatis censibus suum
 nomen indiderunt, l. vltim. de metallis. 10.
 tit. vlt.
 Censuræ, id est facultates, bona.
 Criminalis verò programmaticis tenor hanc tan-
 tum ferat de iure censuram, vt inter reos ad-
 notato non tam censuram debeat transferre, sed
 famam, l. 19. de petition. 10. t. 10.
 Omnes quibus est census angustia, l. 4. de Seuator.
 & globali conlar. 6. t. 2.
 Si regendis pupillaribus censibus [substantiis Tri-
 bon.] pares esse non possunt, l. 3. de Tutoribus.
 3. t. 17.
 Censuræ, pro facultatibus.
 Ne census sui quisquam intercepta lucra explo-
 ret, sed è contrario cum pulchritudine ciui-
 tatis etiam fortunas suas auctas esse laetetur,
 l. 50. de operibus publ. 15. t. 1.
 Ciniuum censum cupimus ampliari, l. 42. d. t.
 Dispar census [Tribon. patrimonium] est l. 2. de
 falsamon.
 Censuræ tenuis, id est paupertas, l. vnic. de his qui
 numero liberorum. 12. t. 17.
 Centenæ dignitas, l. 1. de Casariensis: l. 3. de cohort.
 l. 1. de iurilleg. l. 5. de Decurion. 12. t. 1. quæ leges
 inter se coniungendæ.
 De Centenæ dignitate: vide de Dignitatibus.
 Centenarij, vnde Centenæ dignitas, in scholâ
 Agentium in ecibus, l. 6. de Agentibus. 6. t. 27.
 Ducenarij, & Centenarij, l. 1. de concuss. aduoc. sine
 app. 8. t. 10. l. 1. 9. de exactionibus. 6. t. 27.
 Erant officiales Iudicum, vt dixi plenè ad d. l. 8.
 & l. de exact.
 Quos tributorum exactores Iudices mittere soliti,
 d. l. 1. & 9.
 Quod idem de sexagenariis dicendum dist. l. 1.
 & l. 2. de annon. & trib. 11. t. 1.
 Centenarij, l. 1. de exactionibus. l. 1. de concuss. aduocat.
 8. t. 10. vbi dixi.
 Centenarium ætis, vocat l. vltim. de conlar. eris.
 11. t. 21. Centum libras ætis.
 Centenionalis nummus, l. 2. si quis pecunias con-
 flau. 9. t. 23.
 Qui & Centenionalis communis, l. 1. eod. tit.
 Amatorina, seu maiore, seu decargyro separantur,
 d. l. 1. 2.
 Vtraque pecunia aliquando prohibita: d. l. 1.
 verum centenionalis rursus in conuersationem
 publicam

Codicis Theodosiani.

publicam & vsum publicum reducta, d. l. 2.
 [dixi de his numeris fusiis ad eam l. 2.
 Centesimus lapis.
 Centonarij, de his tit. 8. lib. 14.
 Dendroforis iunguntur & fabris d. t.
 De hisdem vide l. 162. de Decurion. 12. t. 1.
 Centuriæ agrorum, l. 10. de annonâ & trib. 11. t. 1.
 [vbi dixi.]
 Centuriones: de his tit. 15. lib. 12.
 Centuriones inter officiales, l. 1. de offic. Rectoris
 Prouinc.
 Cephalæotæ, l. ult. de patrocin. vicor. 11. t. 24.
 Videtur esse, capitacionis in vicis collectores:
 vel cetæ, qui capitacionis rationes & censua-
 les libros tractabant: quales in ciuitatibus Ta-
 bularij; vel, qui collectam, capitacionem ad ci-
 uitatem, cui vicus suberat, deferebant.
 Certantibus studiis deuotionis exfoluant, l. 11. de
 exactionibus. 11. t. 7.
 Earumque cernicibus inposita iuris imperia, velut
 quædam iuga solium promiscuè omnibus,
 l. vnic. de inf. pan. cal. 8. t. 16.
 Liberti si quâdam iactantia vel contumacia cer-
 nices exercent, l. 1. de libertis. 4. t. 11.
 Iudicem desidem ac resupinâ cernice [Subtilior
 itaque illa quam verior Scruij differentia. Cerni-
 cis quum numero singulari dicitur, collum signifi-
 cat: si plurali utamur, superbiam ostendimus] tan-
 tum titulum gerentem, &c. l. 6. de custod. reor.
 9. t. 3. dixi in v. Resupina.
 Cernices.
 Heraclianum hostem publicum iudicantes, dignâ
 censuram auctoritate puniri, vt eius refecen-
 tur infastæ cernices, l. 21. de pænis. 9. t. 40.
 Cernissa, l. 1. de Veteranis. 7. t. 20. v. de re scriptur.
 Erectâ effolis arâ cespitibus, l. 12. de Paganis.
 16. t. 10. [Aræ rusticæ ex cespitibus congeitis
 struebantur Horat. 3. Carm. 8.
 ——— postisque carbo in Cespite vino
 Cespes.
 Pergit audacia ad busta diem functorum & agge-
 res consecratos: cum & lapidem hinc mouere,
 terram sollicitare, & cespitem vellere proxi-
 mum sacrilegio maiores semper habuerint.
 Iulianus l. 5. de sepulch. viol. 9. t. 17.
 [Sidonius lib. 3. epist. 2. de sepulchro violato pa-
 riter agens. Quid plura? iam niger CESPES
 ex viridi, iam supra antiquum sepulchrum gleba
 recentis.
 Hieronymus ad Innocentium. Recens à Clericis
 cespes ostenditur, & dudum superiecta humus.
 Virgil. 3. Æneid.
 ——— Manesque vocabant
 Hæcœreum ad tumulum viridi quem cespite
 inanem.
 Cespes Africanus.
 Si quod prædium in quolibet cespitis Africani
 loco, &c. l. ult. de prædiis nautic. 13. t. 6.
 Legis à nobis paulò ante latæ cetera quidem
 cautio necessaria nobis admodum visa est,
 sublatâ verò, &c. l. ult. de donat. 8. t. 12.
 Vt cetera huiusmodi homines pœna sequatur,
 l. 5. ne sanctum bapt. 16. t. 7.
 Cetera [Cetera morum, Symmacho 1. epist. 17.
 terrarum, apud Festum Auien. in descr. or-
 bis. Augustino conf. lib. 9. cap. 7. Circi Cassio-
 doro 3. variar. 57. facinoris cetera Rufino in
 versiculo Iosephi de b. Iud. lib. 6. cap. 1. ve-
 ritatis Apulejo 2. de Asino] munerum publi-
 corum obire non abnuant, l. 1. de honor. codic.
 6. t. 22.
 Cetero modo suis desiderijs vindicando, l. 10. de
 Tom. VI.

metallis. 10. t. 19.
 Chaldæi.
 Charta ἀνάσ, pro famosis libellis, l. 7. de fumo-
 sis lib. 9. t. 34.
 [Sidonio lib. 1. epist. 11. famosa charta Aniano
 ad l. 1. eius tit.
 Famosa chartula ad l. 9,
 Chartula.
 Inter chartulas deportati breuis quidam adfene-
 ratur inuentus, l. 3. de fisci debitor. 10. t. 16. [&
 l. ult. Cod. eod.]
 Chiliarcha, l. 20. de Paganis.
 Chlamys, l. vnic. de habitu quo vti oport.
 Chomata, id est, aggeres Nili, aggestæ terræ mo-
 les; quibus aquas continet, Logographi Cho-
 matum, l. ult. de patroc. vicor. 11. t. 24. Heclychius
 χλωμα, ἢ ἄσπυ γῆς, ἔχθη; hinc & ἄσπυ ματὰ βο-
 Βασίλ. 22. Aggeres, moles Latinis: Gallis. chaus-
 scées, leuées. Ad septa Apulejo ni fallor, vbi per-
 peram. Adepta Coptiua, v. l. pen. π. de extraord.
 & 2. Iosephum Antiq. l. 8.
 Christianæ legis votum, pro Clericatu, l. 16. de
 Episcop. 16. t. 2.
 Christianitas, l. vlt. de spectaculis. 15. t. 5. l. vltim.
 de Apostatis. 16. t. 7. l. 19. 23. de Indeis. 16. t. 8.
 vtitur & Ambrosius sermone 10. [vt Roma-
 nitas apud Tertullianum; Paganitas, l. vlt. de
 spectaculis.
 Christianitas, pro clericatu, l. 12. de Decur. 12. t. 1.
 vt apud nos olim, Cour de Chrestienté; c'est à
 dire Cour d' Eglise, v. Pasquier, 3. des recherches,
 chap. 26.
 Christianitas, id est, religio Christiana; obserua-
 tio Christianitatis, id est, cultus, religionis
 Christianæ, l. 112. de Decur. 12. t. 1. vt Paganita-
 tas, l. vlt. de spectaculis.
 Veneranda Christianitas, l. 26. de Indeis. 16. t. 8.
 Christiani, pro clericis, l. 2. de postliminio: l. 50. 123.
 de Decur. 12. t. 1. l. 11. de pistorib.
 Christiani, pro Ecclesiasticis, l. 2. de postliminio.
 5. t. 5.
 Gloriosorum vulnere cicatrices [in milite] l. 1. 2.
 de Veteranis. 7. t. 20.
 Absolutos cingulo militiæ ad propriam functio-
 nem reduci, l. 25. de cohort. 8. t. 4.
 Absolutus cingulo, militia abiicitur, l. 9. de exe-
 cutor. 8. t. 8.
 Cingulum dignitatis alicuius, vel militiæ, l. 11. de
 annuer. 8. t. 1.
 Cinguli honore, l. 14. de priuil. eorum qui in s. pal.
 6. t. 35.
 Cingulum militare, l. 181. de Decur. 12. t. 1. l. 147.
 de Decurion. 12. t. 1.
 Cingulum militiæ, l. 18. de Palatinis S. L.
 6. t. 30.
 Nullius cingulo dignitatis vtantur l. 1. de conductor.
 & hominib. domus August. 10. t. vlt.
 Solutio cingulo matricula conuenit aboleri, l. 11. de
 indulg. crim. 9. t. 38.
 Villo cinguli obiectu frustrabuntur, l. 2. de conduct.
 & homin. dom. August. 10. t. vlt.
 Solutio militiæ cingulo, l. 16. de cohort. 8. t. 4.
 Cingulo priuari, l. 4. de his qui super religione.
 16. t. 4.
 Quisquis cinguli factamenta desiderat, l. 2. quid
 prob. deb. ad mil. 7. t. 1.
 Spoliati cingulo ad priorem statum reuocentur,
 l. 29. de cohort. 8. t. 4.
 Circitoria dignitas in militia equestri, l. 2. de fil.
 mil. appar. 7. t. 22. vbi dixi plenè.
 De Circitoribus, v. l. 3. de Agentibus in rebus. 6. t. 27.
 vbi dixi.

Glossarium Nomicum

Hinc & Circitoria dignitas, l.2. de filiis militari apparit.
 Circuire.
 Super vacantibus ac caducis cum fortè largitatem nostram auditas circuiti postulantium prius, &c. l.11. de petition. 10. t. 10.
 Nullis circulis [hæreticis] coeant nullam colligant multitudinem, nullum ad se populum trahant, l.11. de hæreticis. 16. t. 5. [Circulus Græcis. Inde CIRCULUS qui coronâ hominum cingantur: apud Ilocratem CIRCULUS ἄλλοιοι ἄλλοιοι.]
 Circulus solidi, vide tit. 22. si quis solidi circulum lib. 9. [CIRCULUS quoque Procopius 3. Gothic. vocat.]
 Circumcelliones, l. 5. de hæret. vbi dixi.
 Cui si per impugnantium profectioem circumdato ad comitatum pergere aut peruenire liberum intra curricula præfinita non fuerit, l. 27. de petition. 10. t. 10.
 Circumductio ad assertorem quærendum, l. 1. de liberali causâ. 4. t. 8. vbi dixi.
 Si parvimonio circumstuat, id est, si diues sit, l. vnic. de off. Praef. 1. t. 5.
 Circumire templa.
 Nemo Tempora circumeat, nemo delubra suspiciat, l. 11. de Paganis. 16. t. 10. [perlustrare, l. 10. eod.]
 Περιπατεῖν. Polybio lib. 10. αὐτὸν γυναικῶν ἀπειροπαθέσθαι τὰς ναῖς ἰκόντων τὰς θεῶν πικρῶσαι τοῖς κάρμους τὰ ἄλλ' ἱερῶν ἐδάφιν: τὸ δὲ αὐτῶν ἐδάφιν ποιεῖν ὅταν τις ἐλοχρηθῆ τῶν πατρίδων καταλαβάνη κίρδου.
 Arnobius lib. 1. Cum per omnia supplices irent templa, &c.
 Eadem vox in Litanis & Processionibus Christianorum. Gregorius nosker 3. c. 29. Per muros civitatis psallendo CIRCUMVIRENT.
 Ita Circumire ades sacras, l. 7. §. 1. de offic. Proconf. Suis patrimonis cum vinendi circumscripta temporibus, l. 18. in fin. de extraord. 1. t. 16.
 Non inlutor vilitatis alienæ, nec futuræ disceptationis circumscribitur occurrat, l. 27. de petition. 10. t. 10.
 Horum omnium fideli circumspetebat dilectus, l. 8. de Medicis. 13. t. 3.
 Citatores, id est proniores, l. 3. de exactionib.
 Et citam remeandi accipiant facultatem, l. 71. de re milit. 7. t. 1.
 Omnia citatoria omnium scilicet causarum atque personarum ad Principes [officij] specialiter renocari præcipimus, l. 5. de Princip. Agent. 6. t. 18.
 Civica annona: de his tit. 17. lib. 14. & sic nominatim vocantur; l. 9. 10. 11. illius tit.
 Civici honores, l. 7. de nautic. 13. t. 5.
 Civici.
 Honores, l. 4. 29. de Decurion. 12. t. 1.
 Civica.
 Munera, l. 7. 27. de Decurion. 12. t. 1.
 Oneta, l. 26. de Decurion.
 Civicum.
 Nomen, l. 46. de Decurion.
 Civiles honores, l. 5. de Decurion. 12. t. 1.
 Necessitates, l. 17. de Decurion. 12. t. 1.
 Civile ius pro Tabulis, l. 9. de bonis proscriptor. 9. t. 42.
 Civilis iuris, id est iuris Reipublicæ, l. vlt. in pr. de conlat. donat. 11. t. 20.
 Civilia munera, l. 1. 5. 17. 25. 36. 37. 46. 78. 175. 191. de Decurionib. 12. t. 1.
 Munia, l. 147. de Decurion. 12. t. 1.
 Officia, l. 37. de Decurion.

Onera, l. 36. d. t.
 Civiles partes, militari nomini opponuntur.
 Illos tantum tironum, &c. munus adstringat, quos honorarios vocavit antiquitas, vel qui fauces civium partium consecuti, nulla prius laboribus rudimenta posuerant. De ipsis etiam militaris nominis viris, &c. l. vnic. qui à prebit. tyronum. 11. t. 18.
 Tunc plures militiam sequebantur armatam. Nec dum enim CIVILIS pars florentiorem abduxerat iuventutem.
 Vegetius lib. 1. c. 5.
 Civilis causa militari iudicio opponitur, l. 8. de iurisdictione.
 Nec vllus inquirat vtrum civiliter [iure communi. Nouella Valent. 10. non minore pretio, quam ratio æquitatis poscit, l. 1. eodem tit.] rem actam constet an turbidè, l. omnis 5. de iis que admin. 9. t. 15.
 Ad exigenda debita ea que civiliter poscuntur. His verbis (in l. 1. de pignorib. 9. t. 30.)
 Anianus fiscalia debita seu tributa intelligit. Verum de privato etiam accipi posse vox Creditoris in eâ lege ostendere videtur, si retineatur.
 Civis aurigæ, sunt cuiuscunque civitatis aurigæ, l. 3. de spectaculis. 15. t. 5.
 Civitas pro Metropolitana, l. 1. de spectaculis.
 Civitatum, l. 16. de Legatis. 12. t. 12.
 Clabularis cursus, vide de re vehiculariâ: dixi plane ad l. 23. de cursu.
 Clabulariæ regiones, l. 43. d. t.
 Obreptiè aut clanculè supplicare, l. vlt. de fide Cathol. 16. t. 1.
 Quod si Clandestinis artibus putaverit inreperit, l. 7. de cohort. 8. t. 4.
 Glandestina fraus, l. vlt. de pistolib. 14. t. 3.
 Digma clandestinum, l. 9. de suarvis. 14. t. 4.
 Clandestina supplicatione, l. 27. in fin. de susceptor. 12. t. 6.
 Ut facilius accepti expensique ratio clarescat, l. 14. de iure fisci. 10. t. 1.
 Domum clarissima memorie Eusebij ex. Consule, l. 1. de annonâ & irib. 11. t. 1.
 Clarissimus, id est Senatoria dignitas, l. 180. 183. de Decurion. 12. t. 1.
 Clarissimi, l. 51. de hæret. 16. t. 5. sunt Consulares Præfides.
 Clarissimus, id est Senator, l. 23. de appellationib. 11. t. 30.
 Classes Verbis Constantinopolitanæ, l. 21. de diu. off. 8. t. 7. sunt corpora, vt docet, l. 22. eod.
 Classici, de his tit. 13. lib. 10. vbi dixi.
 Ut imminens accusatio nullis clausa temporibus petitorum possessoremve deluderet, l. 2. ad l. Corn. de falso. 9. t. 19.
 Ex die clausi renuntiati que census, l. 5. de censu 13. t. 10.
 Claustra carceris, l. 2. de custod. reor. 9. t. 3.
 Claustra carceralia, l. 23. de pænis. 9. t. 40.
 Claustrorum turamina sunt conclavia in carcere, l. 3. de custod. reor. 9. t. 3.
 Claufula.
 Donationis domus vel possessionis. Cum adjacentibus & mancipiis & pecoribus, & fructibus & omni iure suo.
 Integro statu, qui superiori æquipollet, l. 1. de bonis vacantib. 10. t. 8.
 Clibanarij scutarij, l. 9. de annonis civicis. 14. t. 17. id est, equites Cataphracti: horum mentio quoque in Notitiâ Imperij: & apud Eutropium lib. 5. Lamprid. Alexandro Vegetium lib. 3. c. 6.
 Horum

Codicis Theodosiani.

Horum descriptionem v. apud Ammianum lib. 10. & Suidam in v. δώρεξ, eos describit & Claudianus in 6. Consul. Honor.
 Qui clientelam susceperint rusticorum, l. 4. de patrociniis vicor. 11. t. 24.
 Velut castrense peculium Filiifamilias affeßores post patris obitum vindicant, si quid licitis honestisque luctis coadunare potuerint, l. 2. de affeßorib. 1. t. vlt. coadunata summæ in vnan, l. 9. §. vlt. π. de pænis.
 Ne deinde [id est deinceps] facinora impunita coalescant, &c. l. vlt. de canone frum. V. R. 14. t. 15.
 Ad solutionem debiti coarctandi sunt, l. 2. si certum petat. de suffrag. 2. t. 29.
 Coctum aurum, l. 1. de ponderator. 12. t. 7. vide quæ ad eam leg. dixi.
 Codicillariæ dignitates, l. 7. de honor. codicill. 6. t. 22.
 De Codicillis adque epistulis dignitatem: vide lib. de Dignitatib.
 Fide deij, & mente cocati, l. 4. de Apostatis. 16. t. 7.
 Cælicolæ: de his l. 19. de Iudeis. 16. t. 8. & l. 43. de hæret. 15. t. 5. dixi fusè ad l. 19.
 Infusa calicis sanctitas, id est, baptisima, l. 4. ne sanctum baptisima. 16. t. 6.
 Cælitus, id est, à Principibus.
 Iuxta formam calicis datam beneficio principali, l. 16. de murileg. 10. t. 20.
 Cælitus, id est à Principibus, l. 23. de Palatinis. 6. t. 30. l. 2. de castrens. 6. t. 32. Simili ratione cælestes literæ, &c. vide lib. de Principe.
 Monachi, cænobita, l. 16. de pænis. 9. t. 40. seu Synoditæ, vt est in l. 57. de appellat. quæ eadem est lex, dixi tit. de Monachis. [Similes monachos, οἱ τὰς ἐσῆας καὶ νύκτας ἔδωκε, & καὶ νύκτας nomen & genus inter Pythagoricos: de quo vide Iamblichum de v. Pythagor. lib. 1. cap. 6. pag. 41. cap. 18. pag. 84. ἢ Πυθαγορείων κοινὸν ἐν αὐτῶν νόμος δὲ τῶν ἁγίων, ἢ τῶν ἀμύλων ἀνα δὲ αὐτῶν ἢ ἁγῶν διατελεῖν: vide & Gellium lib. 1. cap. 9. καὶ βίος, qui Charondæ in legibus ἑσπεύουσι, ἐπιτάκται Epimenidi Cretensij.]
 Sodalitia confortia vocant Ammianus lib. 15. pag. 56.
 Erepto splendore eius [Eutropij] & Consulatu à terra inluvie & à commemoratione nominis eius & cænoßis fordibus vindicato, l. 17. de pænis. 9. t. 40.
 Nullus omnino immundo fimo sordidatis fluentis commune poculum polluat, atque ita & turbido potum cæno misceat, l. 13. de re milit. 7. t. 1.
 Eos qui orthodoxorum ritu fuerint initiati cæno profanatarum religionum hæreticorumque fordibus polluere moliat, l. 6. ne sanctum baptisima. 16. t. 6.
 Quadraginta diebus, qui auspicio cærimoniarum [Cærimoniarum hic vsu est ieiunium: vide Socratem lib. 5. cap. 21. Sozomenum lib. 7. cap. 19.] Paschale tempus anticipant, &c. l. 4. ne quæstion. 9. t. 35.
 Cætus, de Curtis civitatum, l. 42. 66. de Decurion. 12. t. 1.
 Hinc cætus Curiarum, l. 23. de Decurionibus. 12. tit. 1. Municipium ordinum, Ammiano l. p. p. p.
 Cogere, colligere, exigere, congregare.
 Cogere debita.
 Cogendis obnium debitis prouocationis suffragium, l. 39. de appellat. 11. t. 30.
 Ne cunctantes cogentur, l. 1. de liberali causâ. 4. t. 8.
 Poëta accitis alta inter limina cogit.

Cogendatum intuitu pensionum à fundis patri-monialibus, l. 17. de extraord. 11. t. 16.
 Cogere animalia, l. 2. de cursu publ. 8. t. 5. Ammianus lib. 15. initio. Equorum permutatione veloci, vt nimietate COGENDI quosdam extingueret. Eodem sensu, l. 39. π. ad l. Aquil.
 Cognatus sanguis.
 Qui venerandum cognati sanguinis vinculum profano cæcus violauit incestu, l. 9. de indulg. crim. 9. t. 38. Martialis quoque lib. 21. epist. 44. — cognatus sanguis
 Vnice COGNATO iunctum mihi sanguine nomen.
 Cognitor, Iudex, l. 4. de Iurisd. 2. t. 1. l. 10. de Iurisd. 2. t. 1. l. 2. de fructib. & lit. exp. 4. t. 18.
 Cognator Iudici opponitur, l. 5. ad l. Iul. repet.
 Cognitor priuatarum litium ad diff. Procuratoris vel Rationalis l. 5. ad l. Iul. repet.
 Cognitores, id est, Iudices & Rectores Prouinciarum, l. vlt. de administr. & periculo tutor. 3. t. vlt.
 Cognitor, præsentis Procurator: vide tit. de cognitorib. 2. t. 12. Attornes en la consume de Normandie.
 Cognitionalis sententia, l. 32. de petitionib. 10. t. 10.
 Cognoscere, pro agnoscere, l. 17. de Prator. 6. t. 4.
 Cognoscere annonas functiones pro agnoscere, l. 14. in fin. de annonâ. 11. t. 1.
 Cognoscere censum, id est, agnoscere, l. 4. de censitor. 13. t. vlt.
 Cognoscenda, absolute quæ agnoscere, subire quis tenetur.
 Iubemus eos ad moneta relicta, & ad cognoscenda coniungi, l. 129. de Decurion. 12. t. 1. [Ita defendenda, l. vnic. de Hirenarchis. 12. t. 14.]
 Functiones publicas cognoscere, l. vlt. de patrociniis vicor. 11. t. 24.
 Querimoniam, quæ finali coheret cum proprietate controuersiarum, l. 1. finium regundorum. 2. t. 26.
 Vel cohibentia [cohibet καταπέσει Gloss. Philox. καταπέσει cohibere].
 Cohibere se litigij summa intra modum præstitutum, l. 49. de appellat. 11. t. 30.
 Cohortium nomine, officia Rectorum Prouinciarum donata, l. 12. de cohort. 8. t. 4.
 Cohortalinus, l. 26. 28. de cohort. 8. t. 4. l. 184. de Decurion. 12. t. 1. l. 14. de priuilegiorum qui in s. p.
 Sunt Prouinciales Apparitores, d. l. 26.
 Ab Apparitoribus P. P. separantur, d. l. 14.
 Cohortatio inponitur, non necessitas imperatur, l. 2. de publ. compar. 11. t. 15.
 Coitiones profanæ & illicitæ hæreticorum, l. 7. de hæret. 16. t. 5.
 Coitio vetitæ congregationis, l. 12. de hæreticis. 16. t. 5.
 Collatium.
 Nullis aut equorum oblationibus, aut quibuscunque præterea de collatio omnium, postulatatis parere cogantur, l. 3. de proxim. Comitib. diff. 6. t. 26.
 Collegiati.
 Colligere, συναγειν, συνάγειν, Absolute.
 Dams copiam colligendi his qui secundum ea sentiunt, quæ Ariminenfi concilio decreta sunt, l. vlt. de fide Cathol. 16. t. 1.
 Mox, his qui sibi tantum existimant colligendi copiam contributam, &c. d. l. vlt. & repetitum, l. 1. de his qui super religione. 16. t. 4.
 Silentiam dedit colligendi, l. 21. de hæret. 16. t. 5.
 Congregationes colligere, l. 14. de hæret.
 Cohors hæreticorum colligi.
 Ne quoquam facilega cohors talium hominum colligatur, l. 20. de hæret. vide quæ scripsi ad l. 36. de hæret.

Glossarium Nomicum

Inde *Collectiones*, d.l.36. *συνάξεις* quas *Collectas* scripta Ecclesiastica sæpè vocant.
 Colligere plebem.
 De his qui plebem audent contra publicam disciplinam *colligere* [suscipere, defendere in *l. un. illius tituli*] est *tit. 33. lib. 9.*
 Colligi, *l. 20. de heret. 16. t. 5.*
 Ne quoquam sacrilega cohors talium hominum colligatur.
 De expositis *collectio*, vide *titulum lib. 7. de expositis lib. 5.*
 Summa *collecta*, *l. 1. de frum. P. CSP. 14. t. 16.*
 Cuius tota substantia 30. librarum argenti æstimatione *colligitur*, *l. 9. de pistorib. 14. t. 3.*
 Et de præterito, si qua iplis possidentibus reliqua *colliguntur* à semetipsis sciant sine aliquâ excusatione soluenda, *l. 14. de murilegulis. 10. t. 20.*
 Ad eum modum, quem habitæ concertationis impendia supputata *collegerint*, &c. *l. 2. in fin. si vagum petat. mancip. 10. t. 12.*
 Et susceptorum substantiæ & fideiussorum facultates diligenti descriptione *collectæ*, ad officij notitiam perferantur, *l. 25. de susceptorib. 12. t. 6.*
 Menfor, qui vel frumenta modio metiatur vel iustis æstimationibus *colligat*, quanta habeantur in condito, *l. 1. in fin. de conditis in publ. heredis. 11. t. 14.*
 Sciat intra anni metas debere *collectis* ratioconiis ad proprium Iudicem remeare, eique suam efficaciam ostendere, quid eius instantiâ exactum fuerit, &c. *l. 9. de executor. 8. t. 8.*
 Ex summa, quæ quinquennij perpenfis frugibus *colligitur*, *l. ult. de annonâ. 11. t. 1.*
 Ita se à coniunctis accepturum solidos nouerit, ut integri pretij modus in 36. tantummodo solidis *colligatur*, *l. 7. de tyron. 7. t. 13.*
 Litigatores quorum interest, *collectis* omnibus gestis, & ipsius Relationis exemplis, veniendi ad comitatum, *l. 47. de appellat. 11. t. 30.*
 Collecta scriptura.
 Quid portenda ab harnspicibus requiratur, & diligentissimè scriptura *COLLECTA* ad nostram scientiam referatur, *l. 1. de Paganis.*
 [Ita facultates diligenti descriptione *COLLECTÆ* deferantur, *l. 25. de susceptoribus.*
 Apud Scriptores alios de coloniis, p. 92. 99. 111. 117.
COLLECTVS ingerationis modus: *collecta* territoria: *agri mensura collecta.*]
 Colligere de tenui quæstu, *l. 10. 14. de Episcopis. 16. t. 2.*
 Colobia, vide *de re vestiariâ.*
 Collocare, vide *infra* Conlocare.
 Colonatus, *l. 3. de Decurion. 12. t. 1.*
 Color, prætextus.
 Breuis hæc videtur iniuria, quæ inani honestatis colore velatur, &c. *l. 6. de contrab. empt. 3. t. 1.*
 Nullius iuris color proficiat, *l. 3. de abolition. 9. t. 37.*
 Nihil ex his quæ instantiationi, ornatusque singulis deputant antiquitas, nullius colore occasione auferri volumus, *l. 47. de operibus publ. 15. t. 1.*
 Et si color petitionis aut ratione aliquâ aut tempore possit admitti, *l. 18. de petitionibus. 10. t. 10.*
 [Symmacho *lib. 5. epist. 54.* in hoc eodem argumento color fiscalis. *His ausibus COLOR FISCALIS* adimitur, veluti ob inquisitionem mobilium ex bonis, quæ meruit *Ensebius*, diuina domui debitorum.]

Verum is faceret petitionis hortator, qui iniquæ retentionis inuidiam aliquo necesse habuerit *colorare* velamine, *l. 2. si vagum petatur mancip. 10. t. 12.*
 Licet sub testamenti vocabulo ceteræ, cum perfectæ non sint, uanuisse videntur: tamen dispositiones vltimæ *coloratam* [si pater inter filios disponat] iuris imaginem referentes, iustius in se legum procliuem fauorem debent prouocare, *l. 1. de famil. heredit. 2. t. 24.*
 Comitari pœnæ criminolos dicuntur, *l. 180. de Decurion. 12. t. 1.*
 Sceleris tanti auctores capitali pœnâ, proscriptio-
 ne comitante plebentur, *l. 4. in fin. de Christian. mancip. Indens. 16. t. 9.*
 Scriinia largitionum *Comitatensium*, id est, Comitatus S. L. *l. 7. de Palatinis S. L. 6. t. 30.*
 Largitionales *Comitatenses*, *l. 6. de diuers. offic.*
 Officiam largitionum *Comitatensium*, *l. 3. 7. de priuilegiorum qui in pal.*
 Largitionales *Comitatenses* sunt officiales Comitatus largitionum, *l. 6. de diuers. offic. 8. t. 7.* Theodoretus *hist. Eccles. lib. 14. cap. 22.* ὁ δὲ πρῶτος κληρονομήσας τὴν ἀρχιεπισκοπὴν ἰβήνης, ἐξεπαύσθη ἐπαργεῖσθαι τὸν λαόν.
 Comitatus numerus, *l. vltim. de re milit. 7. t. 1.* & *l. 10. de numer. 8. t. 1.*
 Erant, qui in id constituti fuerant, ut Comitatum Principis sequerentur, ita ut ibi consisterent, vbi Comitatus esset, *l. 17. de re milit.*
 Horum alij, pedites erant: vnde legiones *Comitatenses*, *l. vltim. de bonis militum.*
 Alij Equites: vnde vexillationes *Comitatenses* seu cunei, *d. l. vnic. Ammianus, lib. 4. Cum Comitatensi auxilio militis pauci Theodosius Magister militum mittitur.*
 Comitatus militiæ manus, *l. 38. de Decurion. 12. t. 1.*
 Comitatus, vide *lib. de Princip. c. de Comitatu, l. 2. de officiis Iudicum omnium. 1. t. 10.*
 Comitatus, id est, vbi rerum domini sunt: vt Anianus exponit *ad l. 20. de Decurion. 12. t. 1.*
 Comitatus, *l. 18. de cohort. 8. t. 4.* sunt officiales Comitatus Orientis.
 Comitatus honoraria, *l. 150. de Decurionibus. 12. t. 1.*
 Comitatus sedes, id est Comitatus S. L. *l. vlt. de conlat. aris. 11. t. 21.*
 Quæ prædictorum se confortiis *commaculauerint*. Et mox: Illicitis memoratarum nuptiarum sceleribus *commaculati*, *l. 3. de incestis nupt. 3. t. 12.*
 Ne viduitatem stupri procacitate *commaculet*, *l. 2. de repudiis.*
 In ædibus *commaculandi* habeant facultatem, *l. 2. ne quis in Palat. man. 7. t. 10.*
 Commaculare, iter facere.
 Callida machinamenta *commaculatio* [transuentium, *l. 7.*] ac simulatæ obseruationis ingenia & fraudes depellant, *l. 6. de curiosis. 6. t. 29.*
 Nec emensis euectionibus dandam *commaculandi* cuiquam facultatem grauitas tua cognoscat, *l. 27. de cursu. 8. t. 5.*
 Qui viri & euectiones *commaculatio* exactissimâ curâ inspicere debebant, *l. 23. de cursu. 8. t. 5.*
 Vt securitas antiqua vel consistentibus, vel *commaculatio* repararetur, *l. vlt. de curiosis. 6. t. 29.*
 Quotiens eos *commaculare* per Prouinciam Sardiniam necessitas publica persuaserit, *l. 16. de cursu. 8. t. 5.*
 Quotiescunque ex diuersis Prouinciis ad sacrum manue

Codicis Theodosiani.

mansuetudinis nostræ Comitatum legationes quas institueret decreta, necesse erit *commaculare*, &c. *l. 10. de Legatis. 12. t. 12.*
 Per quorum prædia ductus *commaculat*. *l. 1. de aqueductu. 15. t. 2.* id est, vt eadem *l. paulo ante*, per quorum fines formarum meatus *transiunt*.
 Breues *commaculare* dicuntur, *l. 2. in fin. de bonis vacantibus. 10. t. 8.* cum scilicet mittuntur ad Comitatem R. P.
 Commaculatio officium, id est nauicularij, *l. 27. de nautic. 13. t. 5.*
 De *commaculatio*, vide *l. 16. de Palat. S. L. 6. t. 3.*
 Commaculatio annona, *l. vnic. de patronis heredit. Portensium. 4. t. 13.* Ne vniquam veteris erogationis ratioconiium *NOVIS COMMACULATIO* inseratur, *l. 18. de annonâ. 11. t. 1.* Eius anni atque Indictionis exordio, quæ *NOVIS* demum annona *COMMACULATIO* possit obsequium, *l. 32. de nauicul. [Commaculatio P. R. Lamprid. Alexand. p. 181.] & Gregorius. Gloss. Phil. ita enim legendum.*
 Frumentarius *commaculatio*, *l. 32. de nauicular. 13. t. 5.*
 Caro, originum 2. si in nauis putidas atque sentiosus *COMMACULATIO* onerare volebant.
 Eius anni, atque Indictionis exordio, quæ nouum demum annona *commaculatio* possit obsequium, *l. 18. de annonâ. 11. t. 1.*
 Onus frumentarij *commaculatio*, qui per Orientales nauarchos ex Alexandrinæ ciuitatis conditis debuerat transferri, *l. 2. de nauicular. 13. t. 5.*
 [Hispaniensis atque Alexandrini *commaculatio*, apud Symmachum *lib. 10. epist. 49.*]
 Macedonici, apud eundem *lib. 3. epist. 82.*
 Idem, annonarium *commaculatio* appellat, *lib. 9. epist. 114.*
 Frumentarius *commaculatio* pariter, *lib. 10. epist. 31.*
 Sæpè, apud Ammianum, vox ea co sensu, *lib. 14. 18.* & alios.
 Commaculatio maritimi nauiculariorum Alexandrinorum, Orientis, *l. 7. in fin. de nauicular. 13. t. 5.*
 Commaculatio annonarij, *l. 3. ne conlationis trans. 11. t. 22.*
 De *commaculatio*, vide *l. 15. de Agentib. 6. t. 27.*
 Vt ciuitatis Prouinciæ suæ finibus peregrinos expeterent *commaculatio*, *l. 161. de Decurionibus. 12. t. 1.*
 De *commaculatio* est *tit. 12. lib. 7.*
 Et ne ratio fieri diuersarum mercium *commaculatio*, *l. 1. de litorum & itin. cust. 7. t. 16.*
 Commemoratio criminis, *l. 2. de custod. reor.*
 Quæque antiquâ consuetudine *commendantur*, *l. vlt. de iure fisci. 10. t. 1.*
 Commentitia venditio.
 Aduersus *commentitias* venditiones & aduersus Tutorum insidias, &c. *l. 1. de integri restitutione. 2. t. 16.*
 Commentum, Cretionis.
 Commentum cretionis, *l. 1. de maternis bonis. 8. t. 18.*
 Fraudis.
 Fraudis huius *commenta* facillè comprimentur, *l. 43. de Decurion. 12. t. 1. l. 3. Cod. de exception.*
 Frustrationis.
 Frustrationis *commentum*, *l. 21. de appellat. 11. t. 30.*
 Audax.
 Abstineant patrociniis agricolæ, subiugandi supplicio, si talia sibi metadiumenta *commentis* audacibus conquiescerit, *l. 2. de patrociniis vicar. 11. t. 24.*

Detestabile, *l. 1. de pistorib. 14. t. 3.*
 Exquisitum.
 Nec exquisita *commentis* ars eiusmodi subortitur, vt, &c. *l. 15. de pœnis. 9. t. 40.*
 Fœdum.
 Fœda *commenta*, id est, emendicata ad honores vel emptæ suffragia, *l. 1. si certum petatur de suffrag. 2. t. 28.*
 Comuentariensis, vide *Paratilon, lib. 9. de custod. reorum.*
 Commentarij, pro Commentarienses, P. P. *l. 21. de appellat. 11. t. 30.*
 Aut sciant se non absque deuotionis nota, & motu honoris alieni *commilitonibus* esse postponendos, *l. 10. de re milit. 7. t. 1.*
 Communis partibus constitutis, *l. 2. de fructibus & lit. exp. 4. t. 18.*
 Vitium *commisissum*, vide *l. 3. d. t. administrat. & pericul. tutor. 3. t. vlt.*
 Commisissum offensâ *d. l. 3.*
 Commisissum legem incurere, id est, in commissum cadere. Absque omni morâ auro suscipiendo: ne quis in alienâ ciuitate sumptus faciat, vel (quod est grauius) legem *commisissum* frustrat; incurrat, *l. 2. de susceptorib. 12. t. 6.*
 Mox *commisissum* nexu liberatus.
 Commoda, de re annonariâ propriè, *l. 25. de annonâ. 11. t. 1. l. 2. 13. tribu. in ipsi. spec. l. 8. de Medicis & Professor.*
 Hinc, *commoda* annonaria, *d. l. 8. Publica, d. l. 25. Populatia, d. l. 3. Populi, d. l. 8.*
 Commoda, pro annonâ speciatim, *l. 3. de canone frum. P. R. 14. t. 15.*
 Commoda annonarum, *l. 10. 12. de erogat. mil. ann. 7. t. 4.* vbi latè ad *l. 14.*
 Commoda,
 Curiarum, *l. 43. de Decurion. 12. t. 1.*
 Publica, *l. 36. de Decurion. 12. t. 1.*
 Oppidanea, *l. 43. de Decurion.*
 Commodum publicum, *l. 8. quorum appellat. fisci, l. 10. eod.*
 Sententiæ latæ, *l. 6. eod.*
 Commoda, quæ domui nostræ debentur, *l. 32. quorum appell. 11. t. 36.*
 Fisci *commodis* iustissimè vindicati, *l. 8. de falsâ mon. 9. t. 21.*
 Qui curam fiscalis *commodi* gerit, *l. 8. de appellat. 11. t. 30.*
 Commoda fiscalia.
 Patroni fiscalium *commodorum*, *l. 3. de aduocato fisci 10. t. 15.*
 Fiscalia *commoda*, *l. 14. de Decurion. 12. t. 1.*
 Debita quæcumque Vicani fisci debebantur *commodis* intulisse, *l. 1. de patrociniis vicorum. 11. t. 42.*
 Largitionalia *commoda*, *l. vltim. de immunitate. 11. t. 12.*
 Commoda militum.
 Caesar apud milites de *commodis* eorum, non Frustrabo vos milites. Diomedes *lib. 1. p. 395.*
 Commoda.
 Ouidius
 Romule militibus scisti dare *COMMODA* sola.
 Gloss. Philoxeni. Commodum τὸ σταθιον, ita lego, vel τὸ ἐγγυρωτῶν δὲ δῶνον; editum τὸ εὐνονωσῶν: malè Valganius τὸ ἀνοσῶν reponit.
 Commoda Prouincialium, *l. 1. 3. de Legatis. 12. t. 12.*
 Commoda publica de capitatione, *l. 36. de Decur. 12. t. 1.*
 Commoda nobis visa est ea dispositio, quæ, &c. *l. 6. ad*

Glossarium Nomicum

16. de nauicular. 13. t. 5.
 Qui seruo, &c. pecuniam *commodat*: mox nisi specialiter ut pecuniam *commodet* à domino fuerit postulatus: *Item*, si fuerit *commodata* pecunia, *l. vnic. quod in usu. 2. t. 3. 1.*
 Commodatum pro mutuo, vide quæ dixi ad *l. illam.*
 Commodare cohibentiam, *l. 8. de appellat. 11. t. 30.*
 Emendendis vendendisque rebus operam *commodare*, *l. 14. de iust. conlat. 13. t. 1.*
 Commodare patientiam, *l. 13. quorum appellat. 11. t. 30.*
 Cohibentiam præbere, *l. 10. eod.*
 [Si modò culturæ patientem *commodet* autem. *Horatius.*
 Commoderata [tentet alius, cum moderata] dispositione tuâ retentis, *l. vltim. de ann. ciuicis. 14. t. 17.*
 Commoditates patriæ, *l. 190. de Decurionibus. 12. t. 1.*
 Singulatum ciuitatum ordinibus *commonendis*, &c. *l. 5. de filiis mil. appar. 7. t. 22.*
 Commonitorium, vide *de re liter.*
 Si quis dum solo *commonitorio* de suffragio nititur, bona duxerit occupanda, &c. *l. 2. si certum petat. de suffr. 2. t. 29.*
 Curiosi idonei transmittantur, *commonitoriis* competentibus atque mandatis instructi, *l. 10. de curiosis. 6. t. 29.* vide quæ dixi ad *l. 27. de erogat. mil. annon.*
 Circa hos maximè vtgenda *commotio* est, qui, &c. *l. 62. de heret. 16. t. 5.*
 Commotio iudicis, *l. 14. quorum appellat. 11. t. 36.*
 Sine vllò metu iudiciariæ *commotionis*, *l. 1. de Palatinis S. L. 6. t. 30.*
 Calumnias commouere, *l. 1. in fin. de aduocato fisci. 10. t. 15.*
 Commouere, vide *infra* *Mouere.*
 Si quis vsurpato vno vel duobus veredis quos solos euectio continebit, alterum tertiumve extra ordinem *commoneat*, *l. 14. de cursu. 8. t. 5.*
 Qui Parangarias aut peraueredos in ciuitatibus ad canalem audeat *commouere*, *l. 15. de cursu. 8. t. 5.*
 Legatos dixisse liberè, quæ illorum fuerant à *communi* fidei constantiæque commissa, *l. vlt. de Legatis. 12. t. 12.* [Symmachus *lib. 4. epist. 46. Legationem illis Campanorum Prouincialium C O M M V N E* mandauit: & *lib. 1. epist. 11. Ambrosium, ad Dominos & Principes nostros Sicilia C O M M V N E* legauit: vide *infra* in *commune.*
 Neque eos quicquam, vltra hanc formam in cursum habere *commune*, *l. 7. de curiosis. 6. t. 29.*
 Communes.
 Dies,
 Communes dies festis opponuntur, *l. vnic. de imaginib. imper. 15. t. 1.*
 Communes, id est, profani: *commune* pro profano: sic *κοινὰ χεῖρες*, communes illotæ apud D. Marcum *cap. 7. κοινὴν* Matth. 15. v. 11. Communicate, vt rectè vertit vetus interpres, id est, inquinare, polluere. Quod Tertullianus & imitatus est, *lib. de pudicitia, cap. 8.*
 Non vasculorum inquinamenti, sed eorum que ex ore promuntur hominem *communicari*, & *lib. de spectaculis, c. 17. Quæ ore prolata communicant homines.*
 Literæ, quibus vti communiter mos est: his idè

opponuntur apices seu literæ quibus scriinia Principis utebantur, *l. 3. ad l. Corn. de falso. 9. t. 19.* & Horatius, 1. sermorum 4.
Hic M V T A T merces surgente à Sole.
 Anonymus quoque auctor subditæ Notitiæ *Imp. cap. 1. Commutationum necessitatem* vocat, quam paulò ante *emendi & vendendi utilitatem* dixerat V. IC. in *l. 1. π. de contrahend. empt.* Apuleius *Apolog.* Sanè pretio mutauit. Nouella Valent. de his quæ administrat. *Commutatio* instar emptionum obrinet.
 Commune ius, *l. 23. de heret. 16. t. 5.*
 Commune poculum, vide *infra* *poculum.*
 Quod in *commune* omnibus profuturum est, *l. 1. de itin. mun. 15. t. 3.*
 In *commune* omnibus profuturum communi labore curetur, *l. 49. de operib. publ. 15. t. 1.*
 Varro 2. de vita pop. Rom. *Non IN COMMVN E spectant, sed suum quisque diuersi commodum faciliantur.*
 Catholicæ *communio*nis cultus, *l. 46. de hereticis. 16. t. 5.*
 Communionem criminis implicato, *l. 40. de heret. 16. t. 5.*
 Communionem istius muneris separentur, *l. 3. ne indulg. crim. 9. t. 38.*
 Qui merces, emendo atque vendendo, *commutantes*, *l. 8. de iust. conlat. 13. t. 1.*
Mercibus hic Italis M V T A T sub sole recenti *Rogosum piper & bene olentis grana cumini.*
 In mercimoniij *commutatione* habere pecuniam, *l. 7. de iust. conlat. 13. t. 1.*
 Ne vllis parentibus aut propinquis in capiendis ab intestato hæreditatibus præferantur coniuges, vel etiam *comparentur*, *l. vlt. de legitim. hered. 5. t. 1.*
 Comparatio publica, quæ & Synoneton: de eâ *zic. 15. lib. 11. de publicâ comparatione*, vide *ibi* *Paratilon.*
 Suffragio *comparato*, (id est parato,) *l. 5. de Decur. 12. t. 1.*
 Compendia, pro redditibus & vectigalibus cuiusque ciuitatis, *l. 26. de operibus publ. 15. t. 1.*
 Per illicitæ ambitionis *compendia* prouecti non meritò probantur esse, sed pretio, *l. 86. de Decur. 12. t. 1.*
 Fisci nostri *compendiis* profutura, *l. 179. de Decur. 12. t. 1.*
 Tricenas auri libras *compendiis* fiscalibus conferent, *l. 25. de panis. 9. t. 40.*
 Numerus ex ad crescentibus primitus reparetur, ac si *compensatio* non potuerit conuenire, &c. ita demum, &c. *l. 6. de tyronibus. 7. t. 13.*
 Diuum Iulianum hoc *competenti*ssimè decreuisse comperimus, *l. 2. de actorib. procurat. 10. t. 4.*
 Competitio, pro querela eius qui se à peræquatore prægrauatum queritur, *l. 5. de censu: & l. 4. (v. & 15.) de censurib. 13. t. vlt.*
 Si eadem per alias *competitionum* nebulas detectus fuerit amisisse, *l. vnic. de rei vindicat. 2. t. 23.*
 Quoscuque vacuos publico inueneritis officio in complexum vestri ordinis adplicate, *l. 3. in fin. de naufrag. 13. t. 9.*
 Complexum, passiuè.
 Hoc quoque legis auctoritate complexo, *l. 28. de erogat. mil. ann. 7. t. 4.*
 Complecti passiuè significatu apud Tert. quoque *adu. Hermog. c. 31.*
 Complexus Senatorij ordinis, *l. 57. de Decurion. 12. t. 1.*

Vt

Codicis Theodosiani.

Vt si vnus patruus seu duo pluresve sint, siue filius filiiue eorum vsque ad nepotem extiterint in partem tertiam *componant*, *l. 2. de legitim. hered. 5. t. 1.* vide & *l. 7. ibi* compositionisve nomine.
 Componere Prætorium est rebus necessariis instruere, *l. vlt. de offic. diuers.*
 Compositæ pacis si erit efferenda tranquillitas, *l. 4. ne quid publ. lat. 8. t. 11.*
 Comprobare, *l. 4. de accusat. 9. t. 1. 1. 2. de famos. libell. 9. t. 34.*
 Adprobare, *l. 6. ad l. Int. repetund. 9. t. 27.*
 Comprobare his de rebus, *l. 1. de famos. libellis. 9. t. 34.*
 Quos atrox cupiditas in scelera *compulit* sceleriora, *l. 7. de indulg. crim. 9. t. 38.*
 Compulsor.
 Επειχὴς Græcis, vide *Eclog. Basilicon. 9.* Horum & mentio apud Cedrenum.
 Conceptacula aquarum, *l. 2. de aqueductu. 15. t. 2.* vbi dixi.
 Quæ immixta & receptacula Vitruuio *lib. 8. c. 7.* Castella, *l. 5. eod. tit.*
 Habita *concerationis* impendia suppata, *l. 1. in fin. si vagum petat. mancip. 10. t. 12.*
 Concedas, id est remittas, *l. 17. de Prætoribus. 6. t. 3.*
 Concessa, pro remissa, indulta, *l. 3. de immunitate. 11. t. 12.*
 Ne tanta res eorum *concedat* vilitate, *l. 8. de donat. 8. t. 12.* vide *legem ipsam.*
 Conciliabula hæreticorum, *l. 2. de fide Cathol. 16. t. 1.*
 Conciliabula damnatæ dudum opinionis, id est, hæreticorum, *l. 5. de heret. 16. t. 5.*
 Funesta *conciliabula* hæreticorum, *l. 9. de heret. 16. t. 5.*
 Conciliabula Iudæorum, *l. 1. de Iudæis. 16. t. 8.*
 Quæ ex earum rerum quæbus ac fructibus *conciliata* sunt, *l. 2. de liberali causa. 4. t. 8.* conciliat *συμπολιτῆς*. Gloss. Philox. vide quæ ad *eam* legem dixi.
 In masculis, si repudium mittant, hæc tria criminosa inquiri conueniunt, si mæcham, vel medicamentariam vel *conciliari*gem repudiare voluerit, *l. 1. de Repudiis. 3. t. 16.* vbi dixi.
 Commentitia & *concinata*, *l. 4. de Apostatis. 16. t. 7.*
 Concilium sanctissimum Catholicæ, venerabilisque... Ecclesiæ Catholicorum, *l. habeat 4. de Episcopis Eccles. 16. t. 2. & l. 1. Cod. de sacros. Eccles.*
 Concitatos aculeos actoris *conmotionis* non dubitet exerendos, *l. 38. de heret. 16. t. 5.*
 Concitatore iudicij, qui inquietudinem inferre temptauerit, *l. 2. de bonis vacantib. 10. t. 8.*
 Indultum nostrum eo præcepti sine *concludimus*, vt, &c. *l. 6. de indulg. crim. 9. t. 38.*
 Cum omnis hæreditas dote dicitur exhausta, *concordare* [id est, bona occasio est] legibus quibus aliquid introductum, concordet & similes casus ad eadem utilitatem vel æquitatem tendentes, adlere, supplete, *l. nam vt ait Pedius 13. π. de legibus*] legibus promptum est, vt ad exemplum in officio testamenti aduersus dotem immodicam exercendæ actionis copia tribuatur, *l. 1. de inoffic. dotib. 2. t. 21.*
 Itaque malè Tribonianus, qui hoc sic immutauit *leges legibus concordare promptum est.*
 Concordia quietis ac pacis, *l. vnic. de herenarchis. 12. t. 14.*
 Docuit tua sublimitas, exactionem tributorum

Senatus non posse *concurrere*, aded vt in nonnullis Prouinciis Senatorij Canonis medietas in debitis refederet, *l. vlt. de prædis Senat. 6. t. 4.*
 Non perpetui exactiores in continuatâ vexandorum Prouincialium potestate veluti *concessum* dominatione, teneantur, *l. 22. de susceptor. 12. t. 6.*
 Edes aratis senio seu fortuitis *concessis* [veluti incendio, vt in *sp. d. l. 44.*] casibus, *l. 44. de operib. publ. 15. t. 1.*
 Concessum terræ motu adificium, *l. 95. π. locati.*
 Concessus paries, *l. 18. §. Sabini. π. de damno inf. Si quis à Iudice fuerit aliquâ ratione concessus, l. 6. ad l. Int. repetund. 9. t. 27.*
 Quicumque se à Comite domorum meminere esse *concessum*, *l. vltim. ad l. Int. repetund. 9. t. 27.*
 Condemnationes, *l. 47. de Decurion. 12. t. 1.*
 Facultatum suarum *condemnatione* vindicetur, *l. 16. de re militari: vide quæ dixi ad l. 12. eodem tit.*
 Condemnatio, propriè de multa *l. 38. de appellat. 11. t. 30.* confer *eam legem* cum *l. 2. in Cod. eod.*
 Condemnationes, sunt multæ, *l. vlt. de ponderatoribus. 12. t. 7.*
 Condemnatio, pro multa.
 Ipse 150. libras argenti: & eius officium parent summam *condemnationis* inferre cogitur, *l. 48. de appellat. 11. t. 30.*
 Condi decreta à Prouincialibus conciliis dicuntur, *l. 1. de Legatis. 12. t. 12.*
 Cum pondere quod à nobis moderantibus *condictum* [hactenus, *conditum*, malè] est, *l. 3. de Prætorib. 6. t. 4.*
 Sed quoniam nec *condigna* crimini vltio est, nec par pena peccato, & mox, vt cum vix par pena his possit flagitiis inueniri, neque *condignis* tantum nefas cruciatibus expiari, *l. 1. de crimine peculatus. 9. t. 28.*
 Conditæ, *l. 301. 5. de erogat. mil. ann. 7. t. 4.*
 Quæ & horreorum condita, *l. 10. de numerariis. 8. t. 1.*
 Fiscalia condita, *l. 16. de erogat. mil. ann.*
 Conditæ militaria Spartiano in *Hadriano imperatoris* conditum. Gloss. Cyrilli, *immoderata*. Nouellâ Iust. 163. sunt annonæ in horreis repositæ, reconditæ, in castris limitaneis, vide *Castra & Capitolum, Ammianum, Symmachum.*
 Conditæ, de quibus *int. de conditis in publicis horreis. 11. t. 14. l. 3. 15. de erogat. mil. ann. 7. t. 4. l. 2. de his quæ ex publ. conlat. l. 9. de finariis.*
 Fiscalia condita, *l. 16. de erogat. mil. ann.*
 Horreorum condita, *l. 10. de numerariis. 8. t. 1.*
 Sunt, quæ in horreis reposita veluti frumenta, *l. 1. de conditis.*
 Ad vsum V. R. *d. l. 1. & 2. de conditis.*
 Ad militarem vsum, vide *l. 1. 3. 5. 11. 16. 17. 32. de erogat. mil. ann.*
 Conditæ, sacræ largitiones.
 Quod refertur in *conditis* vel in arcâ continetur, *l. 2. de his quæ ex publ. conlat. 12. t. 9.*
 Horreorum condita, *l. 7. de ann. ciuicis. 14. t. 17.*
 Alexandrinæ ciuitatis condita, *l. 32. de nauicular. 13. t. 5.*
 Portuentia condita, *l. 9. de finariis. 14. t. 1.* [Vt annuariz species aut vina dicuntur *Conditæ*, & in *conditis* ea quis habere dicitur, ita pecunia in *confiscato* apud Suetonium, & Tertullianum. In occulto, apud Mautilium p. 54.
 Atque ex OCCULTO quantum contingere possit,

Peculium,

Glossarium Nomicum

[*Peculium*, rusticorum prouerbio, *Pecunia sine PECVLIO fragilis est.*]
Illam si proprio CONDIDIT horreo
Quidquid de Libyis verriur areis.
 Horatius 1. *Carm.* 1.
 Conduntur fructus geminum mihi semper in annum, Aufonius *Edyllo* 3. *αεβολω* quoque & *αφορλω* Græci. Scholiastes Euripidis Medæ: *in ημῶν αεβολω κελυβρ οἰς τὸ ζῶν, Αἴθικαι αφορλω κελυβρ.*
 Condita monilia.
 Quisquis thesauros & condita ab ignotis dominis tempore vetustiore monilia quolibet casu repererit, l.2. *de thesauris.* 10. t. 18. IC. l.3. t. in *fin. de acquir. terrar.* *Deposita* alij dicunt in hac re, CONDIDERIT sub terrâ.
 Manilius, lib. 4. p. 87. v. 30.
 — *scruari cæca metalla,*
DEPOSITAS & opes —
 Thesaurus inde l. 3. t. π. *de acquir. rerum dom. vetus*
DEPOSITO pecunia.
 Cassiodoro 6. var. 8.
 [DEPOSITIVÆ pecunia, quæ longâ vetustate competentem dominum amiserunt.]
 Conditi modij, id est, in publico conditi, locati, l. 21. *de susceptorib.* 12. t. 6.
 Conditiio præceptorum, l. vlt. *de sent. ex periculo recit.* id est, tenor, forma sententiæ & quidem militaris.
 Conditiio, de nuptiis.
 Quod si in conditionis delectu mulieris voluntas certat sententiæ propinquorum, l. 1. *de nupt.* 3. t. 7.
 Conditiio [ex eo ipso quod in territorio ciuitatis possidet ad Curiam vocatur] possidendi, est lex possessori dicta ex possidendi conditione vocatur in Curiam, l. 5. *fin. de Decurion.* 21. t. 1.
 Conditiio, l. vnic. *de rei vindicat.* qui locus accipiendus de conditione occupatoriâ.
 Donatio conditionibus faciendi ac non faciendi *suspensa*, l. 1. *de donation.* 8. t. 12.
 Conditionales, l. vlt. *de ponderator.* 12. t. 7.
 Conditionales serui, vide *de statu Personar.*
 Conditus.
 Quolibet in loco sanctorum est aliquis conditus [humatus in ius leg.] l. vltim. *de sepulchr. viol.* 9. t. 17.
 Conditor.
 Quæ legis suæ verba aliis quoque scitis clemens Conditor explanauit, l. 14. *quorum appellat.* 11. t. 36.
 Veteres Iuris voluerunt conditores, i. Iuriconsulti: (v. cap. *de Iuriconsultis*) l. 1. *de cognitoribus.* 2. t. 12.
 Quibus omnibus condonamus ne exactorum curam subeant, l. 3. *de prinileg. eorum qui in s. p.* 6. t. 35.
 Non prius otio condonetur, quàm, &c. l. 16. *de cohort.* 8. t. 4.
 Ita his quoque honorem congruum condonamus, l. 9. *de domesticis.* 6. t. 24.
 Conducibile, l. 3. *de indictionibus.* 11. t. 5.
 Damus itaque optionem, vt quod conducibile seruati videtur, eligendi habeat potestatem, l. 13. *de tyron.* 7. t. 13.
 Conducibili deuotione volumus festinare, l. 4. *de itin. mun.* 15. t. 3.
 Conductela vectigalium, l. vnic. *de vectigalibus.* 4. t. 12.
 Vicarius conferatur [exæquetur.] l. 11. *de proximis*
 Com. disp. 6. t. 26.

Per *confertam* populi frequentiam, & per maximam insistentium densitatem, l. 5. *de sepulchris viol.* 9. t. 17.
 Confessio Augurum, & Vatum. Nemo haruspiciem consulat, &c. Augurum & vatum praua confessio [id est professio, responsio] conticecat, l. 4. *de maleficiis.* 9. t. 16.
 De conuictis & confessis, v. l. 1. 7. 31. 13 *vt. quorum appellat.* 11. t. 36.
 Confessiones testium, id est depositiones, l. vlt. *ad l. lul. de vi.* 9. t. 10.
 Multi magicis artibus ausi elementa turbare, vitas infantium labefactare non dubitant, & Manibus accitis audent ventilare, vt quisque suos conficiat malis artibus inimicos, l. 5. *de maleficiis.* 9. t. 16.
 Aut proprium fortassis inimicum sub huius vindictæ nomine consilio atrocior confecerit: l. 11. *ead.*
 Catholicæ confidentia stabilita constantia, l. 37. *de hæret.* 16. tit. 5. cui opponitur Donatistarum desperatio; fucata perfidiâ.
 Eum gradum honorariæ administrationis petat, quem proximior consilio loco ordinis sui cognoscit esse contiguum, l. 7. *de honor. codic.* 6. t. 22.
 Locorum Romæ grata consilia Senatoribus, l. 11. *de Prætorib.* 6. t. 4.
 Si in consilio legitimi temporis petantur, l. 2. *de dilationib.* 2. t. 7.
 Nec constando criminacionis erit occasio, l. vlt. *de his qui ad Eccles.* 9. t. vlt.
 Criminiis constat inuidia, l. 61. *de appellationib.* 11. t. 30.
 Conflari pecunia, l. 1. *si quis pec. confluauerit*, vnde conflatores, l. 1. *de conlat. aris.*
 Conflatus, de causis & litibus, l. 40. *de appellat.* 11. t. 30.
 Quandiu priuato iurgio æquis consiliis deceratur, l. 32. *de petition.* 10. t. 10.
 Exerendum inter partes iure consilium, l. 27. *de petition.* 10. t. 10.
 Actorem, qui in perniciem fortasse domini, aut sceleris participatione consouit [desertorem] aut dissimulatione neglexit, l. 4. *de desertor.* 7. t. 18.
 Quidquid fuerit interiaccens confugas interioris templi vice tueatur, l. 4. *de his qui ad Eccles.* 9. t. vlt. *αεσοφύγυς*, l. 5. *ead.*
 Vt eos nec inuitos, nec volentes cæno propriæ sedæ confundat, l. 4. *ne Christian. mancip. Iud.* 16. t. 8. Idem hoc quod l. 22. *de Iudeis.* *Iudæica noiâ FOEDARE.* Ita l. 13. *de re milit.* 7. t. 1. *Publicos oculos nudatus incestet, & CONFVNDAT aspectum*
 Cùm supra videntes fluminum ripas omnis legionum multitudo consistit, nullus omninò abluendo equorum sudore depropetis publicos oculos nudatus incestet, atque ita confundat aspectum, sed procul à cunctorum obtutibus, &c. l. 13. *de re militari.* 7. tit. 1.
 [Ambrosius, 1. offic. 18. Quæ abscondenda accepimus, & si casu aperiantur hæ partes, confunduntur verecundia: si studio, impudentia æstimantur.]
 Qui diuinæ legis sanctitatem nesciendo confundunt, l. 25. *de Episcop.* 16. t. 2.
 Episcopum ad testimonium dicendum admitti non decet: nam & persona dehonoratur, & dignitas Sacerdotalis excepta confunditur, l. 8. *de fide testium.* 11. t. vlt.
 Confusio bonorum, id est collatio, l. 8. *de bonis scriptorum.*

Codicis Theodosiani.

Conhibente Curtiâ, l. 71. *de Decurion.* 12. t. 1.
 Si conhibentia domini patuerit, l. 21. *de Episcop.* 16. t. 5.
 Conhibentia Iudicantium, l. 24. *ne hæret.* 16. t. 5.
 Si per conhibentiam huiusmodi appellationem admiseris, l. 2. *quorum appellat.* 11. t. 36.
 Conhibente iudice, l. 77. *de Decurion.* 12. t. 2.
 Officium si conhibentiam præster Iudici, l. 59. *in fin. de appellat.* 11. t. 30.
 Coniugia, pro coniugibus, l. 3. *de re militari.* 7. t. 1.
 Coniugia Clericorum, id est, coniuges, l. 14. *de Episcop.* 16. t. 2.
 Coniunctio, pro coniuge, l. vnic. *in fin. de Burgaria.* 7. t. 14. [confer l. 58. *de cursu*, quæ illi legi coniungenda.]
 Cùm & in deliberationibus coniuentionum futurarum commodis prospiciatur hæredum, l. 149. *de Decurion.* 12. t. 1.
 Necessaria coniuentionis personæ, l. 5. *de donat.* 8. t. 12. sunt, liberi & parentes quos Paulus etiam 4. *sent. 1. coniuentionum* personarum appellatione intellexit.
 Vix enim fieri potest, vt per hæc tempora omnem testium conscientiam mors non coniuurata surripiat, l. 6. *de testam.* 4. t. 4.
 Superstitiosa coniuuratio, de hæresi, l. 53. *de hæret.* 16. t. 5.
 Inter se potius volumus de tempore agitare discrimen, quàm cum his vllâ usurpatione coniungere [committere] quos non adumbratis honoribus, sed in actu positos immortalitati coniunximus, l. 6. *de honor. codicill.* 6. t. 22.
 Qui nec paciscendi, nec conloquendi [conloquendi, id est, transigendi: vide l. vlt. *Cod. Iust. de feris.*] de negotio substantiam habuit, l. 6. *de pactis.* 2. t. 9.
 Conductio vectigalium conlocari alicui dicta, cum ei in licitatione addicebatur, l. vnic. *de vectigalib.* 4. t. 12.
 Mansionem conlocare, l. 9. *de re milit.* 7. t. 1.
 Conlocare pecuniam, id est, fœnori conlocare, l. 1. *in fin. de Curatoribus Kalend.* 12. t. 11.
 Reddatur vnusquisque patriæ suæ, qui habitum Philosophiæ indebitè & insolenter usurpare cognoscitur: exceptis his, qui à probatissimis adprobati ab hac debent conlubione [in Cod. Iust. perperam *conlufione*] scerni, l. 7. *de Medicis.* 13. t. 3.
 Iudices statuimus esse sollicitos, ne turpi conludio quærat ex miseris pretium gaudiorum, l. 4. *ne quid publ. lat.* 8. t. 11.
 Conludium *συνλαοῦς.* *Gloss. Phil.*
 Conludia fœda, l. 39. *de Episcop.* 16. t. 2.
 Absque vllius gratiæ conludio, l. 41. *de operibus publ.* 15. t. 1.
 In eorum domibus nullus hospitalitatis iure commaneat, l. 1. *de metatis.* 7. t. 8.
 Conmanere.
 A conductoribus sub quibus conmaneat, l. 5. *de hæret.* 16. t. 5.
 Ne diuturnitas conmanentium vllâ ex parte prædium vexet, l. 10. *de metatis.* 7. tit. 8. vide l. 1. *ead.*
 Neque vtilem vitam commerciis exhibent, l. 7. *de Veteranis.* 7. t. 20.
 Communium liberorum ius, l. vltim. *de iure liber.* 8. t. 17. vbi dixi: & l. 9. *de infirmantibus qua sub tyrannis.*
 Senatui connecti, l. 74. *de Decurion.* 12. t. 1.
 Tom. VI.

scriptorum. 9. t. 41. eodem sensu apud Paulum 5. *sent. 9. in fin.*
 Tubemus omnes numerarios, non eos modò, quos plebe confusâ vulgus abscondit, sed primos etiam, &c. l. 8. *de numerariis.* 8. tit. 1.
 Qui pacem publicam actuum perturbatione confusum rebelli contumaciâ miscuerant, l. 31. *quorum appellat.* 11. t. 36.
 Vt qui perperam vel petita vel erogata notaerit, confutetur, l. vnic. *de quadrim. breuib.* 11. t. 25.
 Confutatus.
 Si quis exactorum superexactionis crimen fuerit confutatus, &c. l. 1. *de superexactionib.* 11. t. 8.
 Viginti sibi antepositos cognoscant, l. 16. *de desertor.* 7. t. 18.
 Nec inputari sibi, quod exsoluerint congemescunt, l. vnic. *de quadrim. breuib.* 11. t. 25.
 Congerere, pro inferere.
 Nemo in refutatione aliquid congerat [τροχ, *ingere* vocatum] quod adferere intentione neglexerit, l. 11. *de appellationibus.* 11. t. 30.
 Si quid vel parsimonia, vel prouisione, vel mercatoriam honestati tamen conscia congesserint, l. 14. *de Episcop.* 16. t. 2.
 Cuius negligentia perniciem formæ congesserit [pro ingesserit] l. 1. *de aqueductu.* 15. t. 1. [l. 1. *Cod. eod.*]
 Sepulchri ruinas terræ [l. 57. *π. locati.*] congestione celare, l. 2. *de sepulchr. viol.* 9. t. 17.
 Conglutinari argumenta dicuntur: enim ex pluribus coniecturis, præsumptionibus argumentum deducitur.
 Plerumque accidit, vt fortuna iudicij argumenta conglutinet, quorum similitudine opprimatur reus, qui non possit verâ ratione conuinci, l. 7. *quorum appellat.* 11. t. 36.
 Curia congregentur, l. 105. *in fin. de Decurionib.* 12. t. 1.
 His abiectis de officio qui Palatino inconsiderate ac vulgo sunt congregati, l. 15. *de Palatinis S.* L. 6. t. 30.
 Species quæ in Prouinciis à possessoribus congregantur, l. 21. *de erogat. mil. ann.* 7. t. 4.
 In ipso latrocinio vel congressu violentiæ, l. 5. *de cohil. reis.* 9. t. 2.
 Congruum.
 Emendatio congrua.
 Congrua emendatio, l. 161. *de Decurionibus.* 12. t. 1.
 Si veteribus finem cum signis limes inclusus congruum cruditiâ ante præstitit, l. 4. *finium regundor.* 2. t. 26.
 Congrua obsequia, l. 49. *in fin. de Decurionibus.* 12. t. 1.
 Ad speciem pristinam, & vsum congruè utilitatis instaurant, l. 16. *de operibus publ.* 15. t. 1.
 Conhibentia, l. 39. *de Episcop.* 16. t. 2.
 Conhibentia, pro conuentione, l. vlt. *de aqueductu.* 15. t. 2.
 Conhibentia, l. 27. *de Episcop.* 16. t. 2.
 Probrosa conhibentia, de eo qui tacitam fidem accommodat. in sp. *d. l.* 27.
 Culpabilis conhibentia, l. 10. *quorum appellat.* 11. t. 36.
 Si quando damnabilem voluerit conhibentiam commodare, l. 8. *de appellat.* 11. t. 30.
 Gloss. Cyrilli conhibeo *χαμῶς*, quod à Vulcanio mutari non debuit, & post Mvæ conhibeo.
 Qui tam ignauè conhibentiam adhibuerit, l. 26. *quorum appellat.* 11. t. 36.
 Tom. VI.

Glossarium Nomicum

Connubium cum personis non potest esse seruilibus, l.6. de Decurion. 12. t. 1.
 Comparatitium aurum, l.3. de militari veste. 7. t. 6. [quod pro veste datur comparandâ.]
 Sed & his personis legem imponimus vt crimen abolitione *compefcant*, l.2. ad l. lul. de adulter. 9. t. 7.
 Corrigat propinqui iuuenis erratum & priuatâ animaductione *compefcant*, l. vnic. de emendat. propinq. 9. t. 13.
 Iudicem competentem, l. 1. de prædiis & mancip. Curialium. 12. t. 3.
 Complacitum.
 Aut suum tantum munus agnoscat, aut si conplacito opus est, magis alteri ipse societur, quam eicdem alter annexatur, l. 14. de extraord. 11. t. 16.
 Hisque penitus cognitis vel recipiantur [conditiones, pactiones] *complacita* sunt, l. 1. de donat. 8. t. 12.
 Obnoxitis municipum *complexui* relinquendis, l. 8. de cohort. 8. t. 4.
 Nec tenuiores in querellas infructuosæ *conploracionis* incurrant, l. 6. de nauiculariis. 16. tit. 5.
 Domesticos & Notarios Consularibus *componimus*, l. 2. in fin. de primicerio & Notar. 6. t. 10.
 Compulsor, l. 7. de executorib. 8. t. 8. l. 34. de *concess. advocat.* 8. t. 10. l. 34. de *annonat.* 11. t. 1. l. 15. de *exactorib.* l. 4. ne *conlat. trans.* l. 186. de Decurion. 12. t. 1.
 est, qui præterito tempore quo tributorum solutionem factam oportuit, mittitur ad compellendos Prouinciales cosque exigendos. Græcis *ἐξπλωσις*: dixi plenè ad d. l. 1. de *concess. aduoc.*
 Consumimus etiam in absentes pro competenti ultione debere *consergi*, lex 14. de *pænis.* 9. tit. 40.
 Consperta integritas, l. vnic. de *sent. pass. & restit.* 9. t. 43.
 Conquesti Prouinciales per legatos ad Principes missos, l. 2. 1. de Decurion. 12. t. 1.
 Conquiescere hæreses earumque cætus iubentur, l. 4. 5. de *heret.* 16. t. 5.
 Conquirere, de tenui quæstu, l. 14. 15. de *Episcop.* 16. t. 2.
 Abstineant patrociniis agricolæ subiugandi supplicio: si talia sibi met adiumenta commentis audacibus *conquiserint*, l. 2. de *patrociniis vicor.* 11. t. 24.
 Quod anterioris ætatis industria *conquistiuit*, l. 14. de *proximis inf.* 6. t. 26.
 Labore dignitas *conquista*, l. 14. de *proximis.* 6. t. 26.
 Consanguineus filius adoptiuo opponitur, l. 2. de *legit. hered.* 5. t. 1.
 Consanguinei, l. 5. de *suariis.* 14. t. 4. sunt filij, posterij, successio generis, l. 7. eod.
 Consanguineus, pro agnatione, l. 1. de *legit. hered.* 5. t. 1.
 Verecundæ & tacitæ *conscientiæ* remuneratione contentus, l. 177. de Decurion. 12. t. 1.
 Conscientia pro consensu, l. 27. de *operibus publ.* 15. t. 1.
 Conscientiæ fructus, l. 27. de *Episcop.* 16. t. 2.
 Mercaturâ, honestati tamen *conscia*, &c. l. 14. de *Episcop.* 16. t. 2.
 Conscientiam Principis fallere, l. vnic. de *his qui a non domino.* 4. t. 10.
 Qui vitæ uæ tempore diuersis *conscientiam* suam dicuntur polluisse criminibus, &c. l. 30.

de *petitionibus.* 10. t. 10.
 Cùm veteris iuris auctoritas, de se confessos ne interrogari quidem de aliorum *conscientia* sinat, l. vlt. de *accusat.* 9. t. 1.
 Nemo igitur de proprio crimine contentem, super *conscientiâ* scrutetur alienâ, l. vltim. de *accusat.* 9. t. 1.
 Dicat securus & bene sibi *consciens* dicat: si probauerit, &c. l. 4. de *accusat.* 9. t. 1.
 Aduocatos, qui *consecratis* depactionibus suæ opis egentes, spoliati atque denudant, &c. l. 1. de *postulando.* 2. t. 10.
 Iuniores in arma *conscribere*, l. 12. de *tyronibus.* 7. t. 13.
 Quæ sunt sanctionibus *consecrata* [id est, constituta] violant, l. 22. de *Prætor.* 6. t. 4.
 Consecræ leges.
 Vt vetustatis auctoritas & appellandi facultas & origo repetatur, scilicet *consecræ* priore lege, quâ istiusmodi potestas videtur exclusâ, l. 23. de *appellat.* 11. t. 30.
 Consiliantes, qui ad consilium conueniunt, qui consultant, l. 12. de *Legatis.* 12. t. 12.
 Horatius 3. *Carm.* 3.
 Gratum elocutâ *consiliantibus*
 Innone *Diuis* —
 Tacitus 2. *Histor.* Rediëre omnes Bononiam rursus *consiliaturi*.
 Cicero 15. ad *Atticum*, *Difficili ad consiliandum legatione.*
 Priscianus, de *præex. Rhet.* *Consiliabantur de vrbe condenda.*
 Inde & *Consiliator* apud alios,
 Consilium & *concilium* promiscuè, v. ll. 12. 13. de *Legatis.* 12. t. 12.
 Si Iudæi ad Christianæ religionis lucem de tenebris propriæ superstitionis *consilio* meliore migrauerint l. 28. de *Judæis.* 16. t. 8.
 Nisi prauæ mentis errorem reuerendam aduersus fidem *consilij* emendatio correxerit: ita lego *lege* 4. ne *sanctum baptisma.* 16. tit. 6.
 Nec enim patimur frequenter iterari, quæ *confistere* prima actione non quiuerint, l. 1. de *columnn.* 9. t. 39.
 Consistat, pro constet, l. 6. de *accusatibus.* 9. t. 2.
 Consistorium Principis, vide *lib. de Principe.*
 Consociationes, quas proximas putamus esse criminibus ait Valentinianus, l. 1. de *studiis liber. P. R.* 14. t. 9. [Consociationes sunt *quædam*.]
 Adolecens apud Plautum.
Isthoc ego mihi semper habui atati tegumentum meo
Ne penetrarem me vsquam ubi esset damni consiliabulum.
 Et *Mostallariâ. Actu. 1. sc. 1. v. 20.*
 Consolari sua tristia oblectatione (id est, ludis) l. 169. de Decurion. 12. t. 1. [Consolatio *mezvudia* de ludis.]
 Vt si sint salui *consonas* [ita repono: hæcenus, vt sint salui cum *seruias*] consequantur pœnas indulgentiæ, l. 2. in fin. de *Veteranis.* 7. t. 20.
 Consona ciuium fama, l. 75. de Decurion. 12. t. 1.
 Consors, l. vnic. de *dominio rei que possitur:* vbi dixi.
 Consortes, l. 164. de Decurion. 12. t. 1. sunt *Concuriales.*
 Habeat vnaquæque ciuitas *confortem* [mox *scicium*] munerum, quem habuit in professione collegam, l. 2. ne *conlat. trans.* 11. t. 22.
 Consortes, octos, qui cõmuniter, cõmuni nomine iunctis

Codicis Theodosiani.

ianis nominibus rem à Principe impetrant, l. 2. si *petitionis socius.* 10. t. 14.
 Illud etiam similiter definitum est, vt hij tantum à *consortibus* * segtegentur, quorum iugatio ita magna est, vt accipere non possit, adiunctum: cùm pro suo numero in exhibendo tirone solus ipse respondeat, l. 7. de *tyronibus, vers. illud etiam.* Et mox consortis nomine. * Plores coniuncti, vni tironi exhibendq, si exiguas possessores haberent.
 Vel communiõne criminis *consortium* personæ superioris optans, l. vltim. de *accusatibus.* 9. t. 7.
 Consortium Curie, l. 19. 177. de Decurionibus. 12. t. 1.
 Curiale, l. 33. 175. eod.
 Ordinum, l. 41. 42. eod.
 Consortium.
 Cùm patre mortuo sui iuris fuerit præcipuum habere eos, & sine cuiusquam consortio placuit.
 Consortium Senatus, l. 73 74. de Decurionibus. 12. t. 1.
 Consortium, pro viciniâ, & connexis ædificiis.
 Horrea ex quatuor lateribus priuatorum *consortio* [id est, ne sociata cohæreant, vt l. 39. eodem tit.] separata sunt, l. 38. de *operibus publ.* 15. t. 1. [confer & l. 4. eiusdem tituli.]
 Consortia vtrique perpenâ, l. 30. de *erogatione mil. ann.*
 Indiciorum *conspectu* segregari, id est, foro arceri, l. 1. de *postulando.* 2. t. 10.
 Sub nostris acta *conspicibus*, l. 8. de *pruul. eorum qui in sp. al.* 6. t. 35.
 Ab omnibus quacunque *conspicui* fuerint dignitate, l. 8. de *curfu.* 8. t. 5.
 Communi omnium bonorum *conspiratione*, l. 11. de *heret.* 16. t. 5.
 Constantia & fides, de legatis, l. vlt. de *Legatis.* 12. t. 12.
 Constantia definiendi in Iudice requiritur, l. 55. de *appell.* 11. t. 30.
 Iudex constans, l. 19. de *off. Præsidis*, opponitur infirmus discipator, d. l. 6. & 7.
 Rerum iudicatarum *constantia*, l. 15. de *prætorib.* 14. t. 3.
 Constantiniana Prætura, vide l. 5. 13. 25. de *Prætoribus.* 6. t. 4.
 Præsertim cum neque nouam *constitui* fabricam iusserimus, antequam vetera reformentur, l. 14. de *operibus publicis.* 15. t. 1. vt institui, lib. 16. eod. tit.
 Constituta, pro prostitutâ, conculcatâ, l. 7. de *Iudic.* 16. t. 8.
 Tum demum omnia ea quæ velle nos perspicis inquisitione *constrictâ* Rationalis rei priuatæ tradantur officio, l. 7. de *bonis proscripior.* 9. t. 42.
 Hæc pœnâ *constringimus*, l. vltim. de *aqueductu.* 15. t. 3.
 Quos diuersi mercimonij cura *constringit*, l. 19. de *lustrali conlat.* 13. t. 1.
 Officium adque ipsum Iudicem auri pondo dena *constringent.* l. 28. de *operibus publ.* 15. t. 1.
 Quos officij sollicitudo *constringit*, l. 1. de *denuntiatione.* 2. t. 4.
 Par conditio & sollicitudo *constringat*, l. 4. de *itin. mun.* 15. t. 3.
 Consuetudo, de more veteri haruspices consulendi, l. 2. de *maleficiis:* l. 1. de *Paganis.* 16. t. 10.
 Hij, quos Curagendarios siue Curiosos Prouincialium *consuetudo* [Francos quos consuetudo

salios appellant, *Ammianus*] appellat, l. 1. de *curiosis.* 6. t. 29.
 Consuetudinis solemnia, de aruspicinâ, l. 2. de *maleficiis.* 9. t. 15.
 Mos veteris obseruantia, l. 1. de *Paganis.* 16. t. 10.
 Præteritæ vsurpationis officia, d. l. 2. [d. *oum-* *dena* *πρὸς ἐδρωσ*, patiter de aruspicum & vatuum constitutionibus, *canone Ancyran.* 24.
 Consuetudines manumissionum, id est solemnia, l. 13. de *his que sub tyr.* 15. t. 14.
 Consuli haruspices, Mathematici, harioli dicti, l. 4. de *maleficiis.* 9. t. 16.
 Suetonius, *Tiberio. cap. 38.* vetuit haruspices secreta, & sine testibus *CONSVLIT*.
 Consulatus astrologus, l. 15. § *si quis. π. de iniur.*
 Consularitas, id est, Consul dignitas, l. 74. de *Decurion.* 12. t. 1.
 Consulere sibi prospicere bene vel malè.
 Singuli loca debent quæque sortiri, vt sibi *consultant* vel negligentia vel labore, l. 2. de *itinere mun.* 15. t. 3.
 Vt *vehementissimè* consulere, pro asperius & seuerissimè *καλαζεν*, cauere, apud Spart. *Eladr.* p. 6.
 Consulere spirantia extra propriè, l. 12. de *Paganis.* 16. t. 10. [Seruius in hæc verba 4. *Aneid.* *Trepidantia consulit extra*
Proprie, ait, dixit CONSVLIT: Aruspices enim extra consulere dicuntur, cum inspiciunt: vide infra Inspicere, & Romani.
 Consultâ præceptione mandauimus, l. 63. de *Decurion.* 12. t. 1.
 Consultatio, l. 3. 4. de *relation.* 11. t. 29. *Rubr. &* l. 8. 34. 35. 47. 66. de *appellationib.* 11. t. 30. l. 9. de *diuersis rescriptis.* 1. t. 2. quæ & Consultum, l. 11. d. tit. de *appellat.* 11. t. 39. [est relatio ad Principem, super aliquo dubio à Iudice facta.]
 Consultatio.
 Ne quis mortalium ita faciendî sacrificij summat audaciam, vt inspectione iecoris extorumque prælagio vanæ spem promissionis accipiat: vel (quod est deterius) futura sub execrabili *CONSULTATIONE* cognoscat, l. 9. de *Paganis.* 16. t. 10.
 [Vlpianus apud auctorem *collat. legum Mosaic.* tit. 15. sub titulo de Mathematicis & vaticinatoribus.
 Quod quidem magis per contumaciam & temeritatem eorum factum est, qui visi erant vel *CONSULERE* vel exercere. *MOX: Et vane puniunt sunt hi qui id exercuerunt, pro mensura scilicet... & CONSULTATIONIS.* Nam qui de Principis salute, &c. vide *Ammianum lib. 16. p. 72.*
 Tertull. *Apolog. cap. 33.* Non enim ea mente de *charis CONSVLITVR* quæ de dominis. Paulus 5. *sentent.* 21. *Qui de salute Principis: vel, de summâ Reipubl. Mathematicos, ariolos, aruspices, vaticinatores CONSVLIT, cum eo qui responderit, capite puniunt.* Omitto alia innumera aliis præoccupata: vide & Tacitum lib. 16. Spartianum Seuero: alij dicunt scrutari, perscrutari, interrogare.
 Consultationes Iudicum, seu relationes ad Principem: de his v. tit. de *relation.* 11. t. 29.
 Consultissimus.
Lex consultissima.
 Iuxta D. Iuliani *consultissimâ* legē, l. 20. de *curfu.* 8. t. 5.
 Aculeos *consultissima* legis incurrat, l. 1. vt *intra annum.* 9. t. 36.
 Princeps consultissimus.
 Iuxta D. Pij *consultissimi* Principis instituta, l. 4. de *donat.* 8. t. 12.

Glossarium Nomicum

Definitio consultiſſima.
 Conſultiſſima definitione ſtatuiſſus, l. 1. de *Agentibus*. 6. t. 27.
 Conſulti *ἀδῶς* pro Iuriconſultis.
 Definitione iuris, *conſultorum* * omnium conſonā reſponſione firmatur, l. 8. de *dinerſ. reſcript.* 1. t. 2.
 * *Quodam ſi credis Conſultis mancipat uſus, Horatius* 2. epiſt. 2.
 Vetus interpres Horatij 1. *Satyr.* 1. *Conſultor qui conſilium rogat: nam CONSVLTVS eſt, qui dat conſilium.*
 Gloſſ. Cyrtilli *ἀποδοῦναι* & *benefactor*, *Conſultus*.
 Conſultum, pro Conſultatione ſeu relatione ad Principem, l. 11. de *appellationibus*. 11. t. 30.
 Conſumpta cauſa, id eſt amiſſa, perempta, l. 37. de *appellat.* 11. t. 30.
 Conſumere actionem, l. 14. §. *qui enim. π. quod motus cauſa*: l. 2. π. de *privat. del.*
 Contagio, &
 Contagium (vide & Nonium *cap.* 7. id obſeruantem) Donatiſtium hæreticorum, Iudæorum noua adque inuſitata detexit audacia, quod Catholicæ fidei velint ſacramenta turbare. Quæ peſtis adque *contagio* ne latius emanet ac profluat, l. 44. de *hæreticis*. 16. t. 5.
 Rutilius *lib.* 1. de *Iudeis*.
LATIPS exciſa peſtis CONTAGIA ſerpunt,
Victoresque ſuos natio vidta premit.
 Salluſtius, *Post vbi contagio quaſi peſtilentia innafit.*
 Hæreticorum polluta *contagia* pelli vrbibus vicinis, &c. l. 20. de *hæret.* 16. t. 5.
 Quæ lex propriè ad Manichæos pertinet. Ambroſius *epiſt.* 81. *Omnes qui illos viderunt quaſi quadam CONTAGIA reſugerunt.*
 Vt nec præſentia criminoforum *contagione* [Catholicis] ſcedentur, l. 62. de *hæret.* 16. t. 5.
 Homines ſemel munere diuinitatis ablutos *contagione* profanæ repetitionis infecerint, l. 4. *ne ſanctum bapt.* 16. t. 6.
 Contagio, de hæreſi, l. 56. de *hæret.* 16. t. 5.
 Iudaicis ſemet polluere *contagis*, l. 3. de *Apoſtatis*. 16. t. 7.
 Quod diuinum præmium Conſulatus latalentum prodigium [Eutropius] *contagione* fœdauit, l. 17. de *pœnis*. 7. t. 40. Claudianus pariter in hunc Eutropium *lib.* 1. p. 72
Inquinat hic omnes CONTAGIA faſcibus, oro
Defendas ignana iuis.
 Quandoquidem hæc ſcelera velut *contagium* quoddam funeſta peſtis debeant declinari, l. 2. de *crimine pecul.* 9. t. 28.
 Contamina magica, id eſt, permutationes ſi quis magus vel magicis *contaminibus* * aduerſus, qui maleficius vulgi conſuetudine nuncupatur, l. 6. *ne maleficiis*. 9. t. 16. * in *Iuſt. malè, carminibus*: neque melius qui hoc in *contaminibus* mutant.
 Contaminari gaudia lætitiâque communem, &c. l. 8. de *indulg. crim.* 9. t. 38.
 Fotinianæ labis *contaminatio*, l. 6. de *hæreticis*. 16. t. 5.
 Contaminata religio buſtorum Iulianus, l. 5. de *ſepulchris viol.* 9. t. 17.
 Periculi ſui *contemplatione* provideant, vt, &c. l. 1. *quemad. mun. ciuilia*. 12. t. 5.
 Vel ſibi vacans vel alieno obſequio *contentus* [id eſt, contentus] l. 17. de *re milit.* 7. t. 1.

Conteſtatio, pro ſcribura, libello, l. 8. de *famoſ. libell.* 9. t. 34.
 Iure delata *contestationibus* * tempora, *Lonic. ſi certum petat. de chirogr.* 2. t. 27. * pro exceptione, & quidem *ea leg. pro* exceptione non numerata pecuniæ, v. *legem ipſam*.
 Conteſtatio, ſomnation, vide *Lonic. ſi certum petat. de chirogr.* 2. t. 27.
 Vt omnes deinceps cautiones intra duodecennium vim *contestationis* accipiant.
 Sin verò tantum neſas ſimili taciturnitate *contexerint*, l. 21. de *erog. mil. ann.* 7. t. 4.
 Contextæ, *Contextio*, contexti naucs dicuntur, *Lonic. de luſor. Danub.* 7. t. 17.
 Nonaginta recenti fabricatione *contextus* luſorias, *Lonic. de luſoris Danubij.* 7. t. 17.
 Continentia, id eſt tenor, ſeries, *Venditionis*.
 Cur enim *continentiam* (an *conticentiam*) venditionis alienæ inquitio palatina timetur? l. 29. in *ſin. de petit.* 10. t. 20. vide *eam legem ipſam. Cauſa*.
 Nulli prorsus audientia præbeatur, qui cauſæ *continentiam* diuidit, &c. l. 2. de *Iudeis*. 2. t. 18. vbi dixi.
 Continentia, id eſt, tenor, *συνεχὴ, περιεχὴ*, ita iuxta ediçti noſtri *continentiam*, l. 11. *C. de liber. cauſa*: id eſt, iuxta tenorem. Græcè illo loco *ἀκολουθία*.
 Continentes Prouincia.
Scriptura.
 Etiam ſi iſdem ſcripturæ *continentia* [id eſt, tenor: malè Alciatus hoc explicauit] non fuerit intimata, l. 3. de *teſtam.* 4. t. 4.
 Continentes, Monachi.
 Eccleſiaſtici aut ex Eccleſiaſticiſ, vel qui *continentiam* ſe volunt nomine nuncupari, l. 20. de *Episcop.* 16. t. 2. [Concil. Carthag. Anno 397. ſeu *canone* 38. *Cod. Afric. Clerici, vel CONTINENTES ad viduas vel virgines, niſi ex iuſſu vel permiſſu Episcoporum, aut Presbyterorum non accedant.*
 Scientes magis religionibus, quàm officiis & labore corporis vel ſudore noſtram Republicam *contineri*, l. 116. de *Episcop.* 16. t. 2.
 Pro rara *contingentis* muncus, l. 32. in *ſin. de nautic.* 13. t. 5.
 Apoſtatarum ſactilegum nomen ſingulorum vox *continua* * accuſationis inceſſet, & nullis finita temporibus huiſcemodi criminis arceatur indago, l. 2. de *Apoſtatis*. 16. t. 7. * id eſt, perpetuæ, vt *l. vlt. de Episcopali iudicio: CONTINVA lege ſanciuſus*, id eſt perpetua, in æternum victurâ, vt alibi loquuntur Imperatores.
 Omniûque ſit adceleratum iter & *continuum*, nec illi liceat reſidere, l. 10. de *metatis*. 7. t. 8.
 Niſi in *continua* * quacunque Prouincia, l. 8. *circa ſin. de deſertor.* 7. t. 18. * id eſt, contiguâ: ſic continua prædia, l. 31. π. de *ſeruit. præſ. ruſt.* l. 7. π. *commun. præd.*
 Contradictorij libelli, vide *Lonic. de his qui potent. nomina*: vbi dixi, 2. t. 14.
 Contrahens, ſecum trahens, vel trahens ſimpliciter.
 Curialem contrahens originem, l. 58. de *Decurion.* 12. t. 1.
 Controuerſiæ vox propria, vbi de controuerſiis agrorum agitur, l. 1. *ſinim regundorum*. 2. t. 26. vide quæ ſcripi ad *d. l. i.* vnde finalis controuerſia, *d. l. i.* 3.
 Contubernales, milites, l. 33. de *erog. mil. ann.* 7. t. 4. vbi dixi, vide & 6. *Commilitones*.

Contu

Codicis Theodoſiani.

Contubernales, id eſt, milites.
 Viceni quidem ſolidi pro ſingulis equis à Prouincialibus exigantur: ſeptem verò *contubernaliſibus* [deuotiſſimo militi, l. 3. *cod.*] miniſtrantur, l. 3. de *equorum conlat.* 11. t. 17.
 Contubernium perſonarum ſeruiliam, l. 6. de *Deurion.* 12. t. 1.
 Illas etiam ſceminas, liberâ à *contubernio* ſcænici præiudicij * durare præcipimus, l. 4. 9. de *ſcœnicis*. 15. t. 7. * id eſt, à vinculo naturalis conditionis vt paulò ante loquitur.
 Contubernium ſerui, l. 1. 3. 5. de *SC. Claudiano*. 4. t. 8. imò, pro ſeruo ipſo, *d. l. i.*
 Contubernium, de gynæciarij complexu cum ingenuâ muliere, l. 3. de *mulier. leg.* 10. t. 20.
 Horum [Officialium vel ex-Officialibus Prouincialibus] intereſt huiſmodi explorare rationem & quætere qualitatem eorum quorum ad contuendum [vide quæ pro huius loci deſenſione ad *eam legem* notauit] cura commodior eſt, l. 31. de *ſuſcepior.* 12. t. 6.
 Contumacia, quàm decus publicum ſinebat erectos l. 3. *vide vi.*
 Rebellis *contumacia* de ſeditioſis, l. 31. *quorum appellat.* 11. t. 36.
 Conſtantius A. dixit. Apertius indica, quæ ſunt maximè munera, quæ vos *contumaciter* grauant, l. 2. de *Veteranis*. 7. t. 20.
 Contumax Index dicitur, qui appellationem interpoſitam legitime recuſat, l. 59. de *appellat.* 11. t. 30.
 Contumelia.
 Nonnulli proteruè id faciunt [id eſt, accuſationem adulteriſ inſtituunt] & falſis *contumeliis* matrimonia deformant, l. 2. ad *l. Iul. de adulter.* 9. t. 7.
 Contumelia, in hac re propria: nam & *ὕβρις* & *ὕβρις* de adulterio apud Græcos: quod & *Vlpianus* ad *Demoſthenem* notauit. Ita *Ariſtoteles Nicom.* *lib.* 7. *cap.* 6. *ὕβρις ὕβρις* *ὑπερβου*. Hinc & *ὕβρις*. *Baſilius Seleucienſis orat.* 41. *ὕβρις ὕβρις ἔτερον*.
 Nec ſententiam iudicantium aut inſico patrociniſ ſui fomite iura *conturbent*, l. 1. de *conduçtor. & hominib. dom.* *August.* 10. t. vlt.
 Conualeſcere, de eo quod nunc primùm obtinet: non quaſi antea iam valuerit. Sententia ſuper hos lata ſine aliquo cunctamine conualeſcat, l. 23. in *ſin. de Decurion.* 12. t. 1.
 E viceniſimo non ampliùs lapide milites ſibi iubemus paleas *conuectare*, l. 9. de *erog. mil. ann.* 7. t. 14.
 Conuecti pabula, de tranſlatione annonæ, l. 9. de *annonâ & tribut.* 11. t. 1. [Inde, conuectio annonæ, *Amuſiano lib.* 14. pag. 26. *Aique monſtraretur quàm ob cauſam annonæ CONVECTIO ſi impedita.*] Euectionem Eumenius in *Grætiarum actione*. *Cum paucarum frugum nobis difficiliſ ſit ERECTIO, quàm ceteris plurimarum.*
 In ſecundâ nuptias non ſine patris ſententiâ *conueniant*, l. 1. de *nuptiis*. 3. t. 7.
 In ſecundas *conuenire* nuptias, l. 4. de *reuoç. don.* 8. t. 13.
 Conuenire in matrimonium, l. 15. π. de *ritu nupt.* l. 121. §. 1. π. de *V. O. Gellius lib.* 18. c. 7.
 Conueniri ad munerum ſocietatem, l. 17. de *Decurion.* 12. t. 1.
 Conueniunt hæreticorum, l. 10. de *hæret.* 16. t. 5. l. 20. de *hæret.* 16. t. 5.
 Conuenientia tumultuoſa, l. 4. 5. de *his qui ſeper religione*. 16. t. 4.

Conuentus, l. 3. 4. de *hæret.* 16. t. 5.
 Agere Conuentus, *d. l. 4.*
 Conuentus Vrbiſ, l. 8. de *Paganis*. 16. t. 10.
 Feſtos conuentus ciuim & communem omnium lætitiâ, l. 17. de *Paganis*. 16. t. 10.
 Singulis quibûſque annis ea pretia porcina poſſeſſor adnumeret, quæ uſus publicæ *conuerſationis* adulerit, l. 2. de *ſuariis*. 14. t. 4.
 In quinis denis ſolidis innumem uſum *conuerſationis* exerceant, l. 11. de *luſtrali conlatione*. 13. t. 1.
 Vt ab omni contractu eos, & propemodum Romanâ *conuerſatione* ſubmouerit, l. 48. de *hæret.* 16. t. 5.
 Es, quod dichonentum vocatur, non modò deinceps largitionibus inferatur; verùm de uſu penitus & *conuerſatione* tollatur, ac nemini publicè hoc habere liceat, l. 1. de *conlat. erie.* 11. t. 21.
 Conuerſatio dublica, eſt uſus publicus, & negotiatio.
 Centenonalem nummum in *conuerſatione* [id eſt, in uſu publico vt eſt, l. 1. *cod.*] publicâ tractari præcipimus, l. 2. *ſi ſiſi pecun. conſt.* 9. t. 23.
 Pecunia, quam habet [negotiatuſ] in *conuerſatione*, l. 72. de *Decurion.* 12. t. 1.
 Iuxta pretia quæ reperiuntur in publicâ *conuerſatione*, l. 3. de *ſuariis*. 14. t. 4.
 Omnes adoleſcentes, qui paternam frugem vel maiorum patrimonia vrbana vel ruſtica *conuerſatione* [miſſum à Triboniano] reſtitiſ gubernare cupiunt, *Lonic. de his qui ven. etatis*. 2. t. 17.
 Non ante ex eius officij *conuerſatione* [politice, adminiſtratione] remouendus, quàm vitæ finis, &c. l. 23. de *cohort.* 8. t. 4.
 Conſtantinus A. dixit: magis magiſque *Conueteranis* meis buatiitudinem augere debeo, quàm minuere, &c. l. 2. de *Veteranis*. 7. t. 20. Vt milites commilitones; ita Veteranos, *Conueteranos* ſuos vocauere Principes: vide R. in *Plin.* p. 130.
 Conuicani, *l. vltim. de patrociniſ vicor.* 11. t. 14.
 Conuicio pulſare, vel atrocis iniuriæ dolore, l. *unic. de ingrat. liber.* 8. t. 14. vide *infra Pulſare*.
 De *conuictis* & *confetiſ*, vide l. 17. 31. 32. *vlt. quorum appellat.* 11. t. 36.
 Copia de annonis ciuicis, *l. vlt. in ſin. de ſuariis*. 14. t. 4.
 [Copia, de comæatu, canone & annonâ P. Romani frequenter. Incertus auctoſ Panegyriciſ vnde mihi *cap.* 18. *ſanctæ Tibri, tu Roma tuâ altor COPIS ſubuehendis.*
 Et in commune, pro omni annonâ. *Copia manſonum* apud Eumenium: vide & *Senecam* 6. de *benef.* Omitto alia apud *Symmachum* com-plurima & alios.
 Copiæ, pro annonâ.
 Experimentis nuperrimè palam factum eſt, ædificiorum quæ horreis adhærebant, incendiis fiſcales copias laboraſſe, l. 4. de *operibus publ.* 15. t. 1.
 Copiatæ.
 Clerici verò, vel hi quòs copiatas recens uſus inſtituit nuncupari; ait *Conſtantius Ann.* 360. l. 15. de *Episcop.* 16. t. 2.
 Negotiatores omnes protinùs conuenit aurum argentumque præbere: Clericos excipi tantum, qui Copiatæ appellantur. *Conſtantius Anno* 387. l. 1. de *luſtrali conlat.* 13. t. 1. de his dixi plenè ad *eam* l. 15. ex *Epiphania*. Gloſſ.

V V u 3 Philo

Glossarium Nomicum

Philoxeni. Bispelliones, *νεποδάμω κοπιόται*.
 Exedias, quæ Septentrionali videntur adherere
 porticui: & *mox* iis verò quæ tam Orientali,
 quàm Occidentali lateri *copulatur*, &c. *l. ult. de*
operibus publ. 16. t. 1.
 Copulatio coniugij, *l. 3. de maternis bonis*.
 Quam sibi vxorem *copulauerat* affectu, *l. 6. de tyron.*
7. t. 13.
 Qualibet necessitudine *copulatus*, *l. 49. sed quoniam*
de decurionib. 12. t. 1.
 Pistorum corpori *copulentur*, *l. 10. de pistoribus.*
14. t. 3.
 Caudicatorum corpori minimè de cetero *copu-*
landos, *l. 2. de pistorib.* 14. t. 3.
 Nonnulli Curiis derelictis, domesticorum seu
 protectorum se consortio *copularunt*, *l. 37. de*
Decurion. 12. t. 1.
 Coquere, pro decoquere, interuertere; ita fortè
 accipienda vox *coquendum* in *l. vnic. de auro*
publ. profector. 12. t. 8.
 Cornicularij.
 Coronarium aurum quid, vide *Paratilon de Auro*
Coronario. 12. t. 13.
 [Sernius ad 8. *Æneid.* Ibi, *Dona recognoscit populo-*
rum. Aurum coronarium, inquit, *quod triumphan-*
ribus hodieque à VICTIS gentibus datur. Im-
ponebant autem hoc Imperatores propter con-
cessam vitam. Idè ergo dicit, dona: si hoc non
esset, spolia diceret:] vide & Gellium, lib. 5.
cap. 6.
 Coronarium aurum, quod Patriarchis præstaba-
 tur, *l. ult. de iudic.* 16. t. 8. vbi dixi: vide &
l. 14. 17. eod. tit.
 Coronati, *l. 38. de Episcop.* 16. t. 2.
 Corpora de Curialium Corporibus, *l. 70. 21. de*
Decurion. 12. t. 1.
 Militaris corporis virum, *l. 2. de Comitibus rei milit.*
6. t. 14.
 In tractoriarum corpore præfinitus quinque die-
 rum numerus adscribatur, *l. 2. de tractoriis.*
8. t. 6.
 Notas etiam Pauli atque Vlpiani in Papiniani
corpus [Homeri corpus *l. 52. 7. de legat. 3.*]
 factas præcipimus infirmari, *l. vnic. de resp. Prud.*
1. t. 4.
 Corporatitum pretijs tironum opponuntur,
l. 2. de tyron. 7. t. 13.
 Et corpóra, pro tyronibus absolute, *d. 1. 7.*
 Sic corpora seu *σώματα* pro seruis, v. Moschionem
 apud Athenæum & Epiphanius in *ἀγκυράτῳ*.
Pollucem, Harpocratonem, Aristotelem de mira-
culis audit. Demosthenem, contra Eneg. vide &
 Synmachum, lib. 16. *epist.* 43.
 Pro tironibus in corporibus postulatis, pretia
 conferri iubemus, *l. 14. de tyron.* 7. t. 13.
 Corporis iniuria, id est quæstio, *l. 39. 75. de Decur.*
12. t. 1.
 Corpora, pro bonis, *l. 3. de bonis proscriptorum.*
9. t. 42.
 Corpus, pro reo, *l. omnis 36. circa fin. de iis qua ad-*
ministr. 8. t. 15.
 Corpora, bona, facultates, patrimonium, *l. 1. de*
Curatorib. Kal. 12. t. 6.
 Corpora, pro rebus hæreditariis, *l. vnic. quorum*
bonor. 4. t. 21.
 Adrepto rerum quolibet corpore, *l. 1. de legitimis*
hæred. 5. t. 1.
 Corpora, id est, res hæreditariæ.
 Et si iniustum atque dedecus videtur mulieres ad
 Latyclauum atque insignia procedere, tamen
 corpora * eam Præturam, iuxta glebam pa-
 ternæ substantiæ cognoscere poterunt, *l. 17.*

de Prætoribus. 6. t. 4.
 * Ita lego: hætenus *carbonariam* nullo sensu.
 Corporalis contumelia, iniuria, id est, quæstio,
 contumelia, *l. 39. de Decurion.* 12. t. 1.
 Inductione corporaliter impletâ, *l. 2. de donation.*
8. t. 12.
 Corporalis traditio, *l. 1. 8. de donation.* 8. t. 12.
 Quam [dotem] se corporaliter tradidisse docuerit,
l. 15. de bonis proscript. 9. t. 42.
 Si quis post exactum comæatus diem indultum
 beneficium morando *corruperit*, *l. 3. de com-*
meatu. 7. t. 12.
 Opera corrupta defidia, *l. 2. de operibus publicis.*
15. t. 1.
 Creator, id est nominator, qui nominat ad publica
 munera alium, *l. ult. de Decurion.* 12. t. 1. *l. 1. de*
suscceptorib. 12. t. 6.
 Creatores, *l. 1. in fin. de Curator. Kalend.* 12. t. 11.
 Credere exigendum, pro exigere.
 Qui huiusmodi functiones *crediderint* exigendas,
l. 4. de spectaculis. 15. t. 5.
 Credulæ mentes malè.
 Malè *credulæ* mentes, *l. 4. ne sanctum baptisma.*
16. t. 6.
 Credulitas recta, de fide Catholica dicitur. Vnam
 & veram fidem Catholicam, quam recta *cre-*
dulitas confitetur esse retinendam, *l. 2. de relig.*
16. t. 12.
 Crescit audacia coniuuentia Iudicum.
 Nec per cohibentiam Iudicantium, &c. eiusmodi
 audacia neglegatur & *creseat*, *l. 24. de hæretic.*
16. t. 5.
 Crescere pecunia, scenore seu vsura dicitur.
 Qui studentes scenori, *crefcentis* in dies singulos
 pecuniæ accessione lætantur, *l. 18. de lustrali*
conlat. 13. t. 1. [Horatius 3. *Carm.* 16.]
CRESCENTE M. sequitur cura pecuniam,
Maioresque fames.
 Iuuenalis, *Satura* 14. v. 139.
Crescit amor nummi quantum ipsa pecunia
CRESCIT.
 Horatius rursum *1. epist.* 1.
Multis occulto CRESCIT res fenore.
 Ouidius *1. Fastor.*
CREVERUNT & opes, & opum furiosa
libido.
 Cretio.
 De Cretione vel bonorum possessione est *titulus* 1.
libri 4.
 De *cretione* sublata est pars *tituli* 18. *lib. 8.* vbi
 dixi plene.
 Cretionis
 Commentum, *l. 1. de maternis bon.* 8. t. 18.
 Observantia.
 Necessitas, *l. 4. de maternis bon.* 8. t. 18.
 Solemnitas scrupulosa, *l. 8. de maternis bonis*
8. t. 18.
 Successor maior personâ minoris cui succedit, à
 die quo *creuit* vel adit hæreditatem, bonorum
 possessionem accepit, restitutionem intra tem-
 pora petit, *l. 2. de integri restitut.*
 Moderator cuiusque officium ad *crimen* suum no-
 uerit pertinere, &c. *l. 32. de susceptoribus.*
12. t. 6.
 Criminari.
 Neganda est accusatis licentia *criminandi*, prius-
 quam se crimine quo premuntur, exuerint,
l. 11. de accusat. 9. t. 1.
 Criminatio, id est accusatio, *l. 5. de accusationib.*
9. t. 1.
 Nulli Iudicum quemquam omnino inconsulta
 nostrâ clementiâ in vilo genere *criminationis*
 tristi

Codicis Theodosiani.

tristi licet proferibitionis tempestate percel-
 lere, *l. vnic. ne sine iussu Princip.* 9. t. 41.
 Nullis verò *criminationibus* implicanda sunt, &c.
l. 3. de maleficiis. 9. t. 16.
 Ne mortuos perpetua vexet *criminationis* iniuria,
l. 5. de Apostatis. 16. t. 7.
 Si quid egerint *criminosè*, *l. 190. de Decurionibus.*
12. t. 1.
 Criminosa commercia, *l. 4. de censuribus.* 13. t. ult.
 [In iudicando *criminosè* est celeritas. Publius
Mimus.]
 Quo remotis, abiectis pessimis *criminosis*, *l. 18. in*
fin. de Agentib. 6. t. 27.
 Si apparitor diffugerit *criminosus*, *l. 15. de cohort.*
8. t. 4.
 In reos *criminosos*, *l. 11. de Iurisd.* 2. t. 1.
 Qui ad publicum deduxerint *criminosum*, *l. 2. 1. de*
penis. 9. t. 40.
 Criminosi, *l. 35. de hæret.* 16. t. 5.
 Criminosa religio, *l. 13. de hæret.* 16. t. 5.
 Vnumquemque *criminosum* non dignitas debet,
 sed pœna comitari, *l. 108. de Decurionibus.*
12. t. 1.
 Criminosum contagione, *l. 62. de hæret.* 16. t. 5.
 Facultas supplicandi *criminosissimi* patet, *l. 4. de*
penis. 9. t. 4.
 Crudelitas.
 Illud etiam obseruabitur, vt neque his qui strato-
 rum funguntur officio, neque ministris eo-
 rum liceat *crudelitatem* suam accusatoribus
 vendere, & innocentes intra carcerum septa
 lero dare, aut subtractos audientia longâ ta-
 be consumere, *l. 1. de custod. reor.* 9. t. 3.
 Cruenta.
 Conditio crudentis, de fideiculis & tormentis, *l. 2.*
de question. 9. t. 35.
 Sententia cruenta.
 Qui *cruentas* excepere sententias, *l. 31. de bonis*
proscript. 9. t. 42.
 Spectacula cruenta.
 Dicuntur, *l. 1. de gladiatorib.* 15. t. 12.
 Quæcunque spectacula in quibus humanus san-
 guis effunditur, Quæ Constantius in *d. l. 1.*
 in otio ciuili & domesticâ quiete displicere
 sibi profiteretur, scilicet in acie & bellorum tem-
 pore egregium spectaculum cadentis hostis,
Bene olere hostem occisum. Hæc huiusce legis
 sententia est; quam nemo dum viderat.
 Craor.
 Cruata vestes, *l. 11. de scenicis:* vide de vestib. Gloss.
 Cruata 3577.
 Craor conchylij, *l. ult. de vestibus olueris.* 10. t. 21.
 [Rabor muricis inardescere, *l. 11. de scenicis.*
 Cassiodorus inter alia, *1. variar.* 2. *Color, vbi*
lepore vernans, obscuritas rubens, nigredo sat-
guinea.
 Cubitus Nili, *l. ult. de aggerib. Nili.*
 Cudi pecunia, *l. 3. de falsa mon.* 9. t. 21.
 Cedi as, *l. ult. eod. tit.*
 Cusio monetalis, *l. 18. de extraord.*
 Cuique * pro cuiquam, *l. 41. de operibus publicis.*
15. t. 1.
 * nisi cuiquam reponendum putes.
 Cuiusmodi.
 Quæcunque ex cuiusmodi [ita repono: hætenus
 legitur *cuiusmodi*: ita *l. 4. eod.* (vnde hæc nona
 repetita) *ex viliori sorte*: reposerunt Fornerius
3. quot. 12. *ex humiliori*] fœce progenitæ, &c.
l. 9. de scenicis. 15. t. 7.
 Cuiusque, pro cuiusquam, *l. 3. de maleficiis.*
9. t. 16.
 Diuersa *culmina* dignitatum Consulatum cedere

decernimus, *l. vnic. de Consulibus.* 6. t. 6.
 Militare *culmen*, id est, Magistrum militum, *l. vnic. de*
Consulib. Præfectis, Magistris Militum. 6. t. 6.
 Culmen, de PP. & C o s.
 Claudians in Manlium Theodorum Cos. & PP.
 Italiae. *Culmen vtrumque tenes.*
 Culpabilis cohibentia, *l. 10. quorum appellat.*
11. t. 26.
 Si ad nostræ serenitatis notitiam *culpabilia* gesta
 peruenerint, *l. 3. de curiosis.* 6. t. 29.
 Quos vita *culpabiles*, & origo habet ignobiles,
l. 18. de Agentib. 6. t. 27.
 Christiana cultio, *l. 21. de Iudeis.* 16. t. 8.
 Cultionis diuinæ via, id est, Clericatus, *l. 49. vers.*
vel si propinquorum. de decurion. 12. t. 1.
 Qui ex rebus nostris vel paruum vel minorem
 iugerationis modum studio cultionis exercet,
l. 33. de Decurion. 12. t. 1.
 Boues *culturae* terræ inferuientes, *l. 1. de cursu*
publ. 8. t. 5.
 Cultura pro cultu, & adoratione.
 Excedens cultura hominum dignitatem super no-
 numini referretur: *l. vnic. de imagin. Imp.* 15. t. 4.
 quod paulò antè vocauerat adorationis am-
 bitiosum fastigium.
 Cultus diuinæ reuerentiæ, id est Clericatus, *l. 49.*
in med. de decurion. 12. t. 1.
 Cultus legis nostræ, id est Clericatus, *l. 21. de*
Episcop. 16. t. 2.
 Ne otiosis ædium *cultibus* Prouincialium pa-
 trimonia fortunæque lacerentur, *l. 15. de cursu.*
8. t. 5.
 Cultus domorum, *l. 7. de prediis nauicul.* 13. t. 6.
 Cùm neque excusari quiquam poteris, &c. *l. 7.*
vers. contra hæc de tyron. 7. t. 13.
 Cumque.
 Aurum siue argentum [quodcumque in *Cod. Iust.*
 quod non probo, non ad materiam collationis
 id pertinet, sed ad tempus] *cumque* à possessore
 confertur, Arcarius vel susceptor accipiat,
l. 32. de susceptor. 12. t. 6.
 Cumque pro quandoque, vide *l. 2. de susceptor.*
l. 2. de conlat. fundor. 13. t. 1. *de annonâ.*
 Collatio rei mobilis inita integra fide hac ra-
 tione *cumulatur*, *l. 2. si certum petatur de suffr.*
 vbi dixi.
 Milites recondentur commoda sua, extrinsecus
 detrimentis Prouincialium non esse *cumulanda*,
l. 12. de erogat. mil. ann. 7. t. 4.
 Comitum tertij ordinis honore *cumuletur*, *l. 9. de*
suariis. 14. t. 4.
 Si familiaris rei amplitudo *cumuletur*, *l. 13. de lu-*
strali. 13. t. 1.
 Quis peractæ militiæ labor protectoris honore
cumulauit, *l. 14. de lustrali.* 13. t. 1.
 Qui emeritæ militiæ honore *cumulati* sunt, *l. 7.*
de lustrali conlat. 13. t. 1.
 Perfectissimatus accessione *cumulato*, *l. 42. de De-*
curionib. 12. t. 1.
 Agentes in rebus, quos diuæ memoria pater no-
 ster, vnus gradus dicitur adiectione *cumula*se,
l. 7. de Agentib. 6. t. 27.
 Ne quidquam oneris velliculis publicis *cumu-*
lariis quam ratio fiscalis posceret, superpone-
 retur, *l. 20. de cursu.* 8. t. 5.
 Cumulum debiti minimè nutrirî commodum
 ipsi debitoribus, *l. 1. de Curatoribus Kalend.*
12. t. 11.
 Nihil de his viginti annis speret publicorum
cumulis horreorum, *l. 16. de indulgent. debitor.*
11. t. 28.
 Si non omnem, cui esse constructus dicitur, reli-
 quorum

Glossarium Nomicum

quorum intulerit *cumulum*, l. 25. de *annonâ*. 11. t. 1.

Cum ad dignitatum *cumulos* elati fuerint, l. 5. de *prinil. eorum qui in f. pal. 6. t. 35.*

Sententia super his lata sine vilo *cunctamine* conualecat, l. 23. de *Decurion.* 12. t. 1.

Ne *cunctantes* [vel *cunctanter*] cogentur, l. 1. de *liberali causâ*. 4. t. 8.

Indifferenter *cunclum* possessorem obnoxium videlicet publicæ functioni, compellet, &c. l. 36. de *annonâ*. 11. t. 1.

Cunei auxiliares, l. 1. de *tyron.* 7. t. 13.

Per cuneos, & auxilia in ripâ constituti, l. 7. d. t.

De cuneis, vide plura ad *l. vnic. de bonis militum.* 5. t. 4.

Cuniculi.

Quosdam operta humo esse saxa dicentes, id agere cognouimus, vt defossis in altum *cuniculis* [Gaudet in *EFFOSSIS* habitare *CUNICULVS* auvis, *Monstravit tacitis hostibus ille vias. Martialis.*]

alienarum ædium fundamenta labefactent, l. 14. de *metallis.* 10. t. 19.

Cessantibus his, quæ quibusdam *cuniculis* & sabreptionibus impetrata noscuntur, l. 3. de *protostasi.* 11. t. 23.

Nec inter emptorem & venditorem solemnia in exquisitis *cuniculis* celebrentur, sed fraudulenta venditio penitus sepulta depercat, l. 2. de *contrab. empr.* 3. t. 1.

Quod vnusquisque compulso insolenter egisset, aut *cupido*, l. 5. de *officiis Rectoris Prouinc.* 1. t. 7.

Cupiditas, de superexactoribus, l. 1. de *superexact.* 11. t. 8.

Si quis scit venalem de iure fuisse sententiam: si quis pœnam vel pretio remissam vel vicio *cupiditatis* ingestam, l. 6. ad l. *Iul. repetundarum.* 9. t. 27.

Cura ciuitatum, id est, officium curatoris Ciuitatis, l. 20. de *Decurionib.* 12. t. 1. & l. 1. de *honor. codicillis.*

Cura, speciatim pro cura & sollicitudine cursus publici, & litorum ne quis illicitas merces exportaret, l. 2. 4. 5. *vt. de curiosis.* 6. t. 29. & *l. vnic. ne Præfectianus exactoris vel curiosis.* &c.

Cura, pro potestate patriâ, vel de obsequio filiorum à quibus sese meminerint vinculis *Cura* [hactenus *Cura*, malè] exutos, l. 16. in *fin. de Prator.* 6. t. 2. vide *antecedentia.*

Sollicitudinis *curam* impendere, l. 21. de *operibus publ.* 15. t. 1.

De *Curagendaris*, vide l. 1. de *curiosis.* 6. t. 29. *Idem cum curiosis.*

Curios, quos *curagendarios* sive *Curiosos Prouincialium* consueundo appellat.

Singuli loca debent quæque fortiri vt sibi consulant vel negligentia, vel labore. Igitur eos loca iuxta morem priscum delegata *curare* oportebit, l. 2. de *itin. muniendo.* 15. t. 3. ab huius oneris *curatione*, l. 4. *eod. t.*

Curatorij equi, l. 29. de *annonâ.* 11. t. 1.

Curatoricio nomine flagitari dicuntur, l. 2. de *equorum collatione.*

[An *Curatorij* & *Curatoricio*, argumento l. 63. de *curfu publico*, quæ d. l. 29. iungenda. *Curuales* vocat l. 64. de *curfu publico*? Minimè. Ab his sanè diuersi sunt qui *Canonici* militares dicuntur, l. 3. de *equorum conlat.*]

Curia pro Curialibus, *lex* 4. de *spectaculis.* 15. t. 5.

Curia, pro Senatu, l. 10. de *Pratorib.* 6. t. 4.

Curia, pro Senatu: & quidem Vrbs CSP. in l. 48. de *Decurion.* 12. t. 1. ibi, *albo Curia.*

Ad Curiam deuocari, l. 7. de *Episcop.* 16. t. 2. non est, reum ad secularum magistratum trahi, sed ad Curiale aliquem munus eligi, nominari, deposci: qui sensus etiam l. 1. *eod. tit.* & l. 9. & c. [Labuntur, qui aliter accipiunt]

Ad munera Curialia deuocari, l. 11. d. t.

Indago *curiosior*, l. 13. de *hæret.* 16. t. 5.

Curiositas diuinandi.

Sileat omnibus perpetuo diuinandi *curiositas*, l. 4. ne *maleficiis.* 9. t. 16. *ἀειρησία.* Actorum 19. v. 19. *ἢ ἢ ἢ ἀειρησία ἢ ἀειρησία*, vbi rectè, qui *curiosè* exercentes vertunt: nam & de libris mox combustis sequitur. Hinc *Curiosi.* Catullus *epigr.* 7.

— nec pernumerare *curiosos*

Possunt, nec mala fascinare lingua.

Horatius *epod.* 18.

An que mouere careas imagines (Vt ipse nosti *curiosus*.) & Polo Deripere lunam vocibus possunt meis.

Vnde *Curiositas.* Tertullianus c. 9. de *Idololat.* vbi de Magiâ, *Angelos desertores, productores huius Curiositatis: & cap. 2. de muliebris habitu. Et incantationum vires pronulgauerant, & omnem curiositatem vsque ad stellarum interpretationem designauerunt.*

Cum semper in petendo debeat esse sollicitus, quicumque est in impetrandi occasione *curiosus*, l. 16. de *petition.* 10. t. 10.

Hoc pacto inpendiis ordinandis, vt adscriptio *currat* pro viribus singulorum, l. 34. de *operibus publ.* 15. t. 1.

Instituant auctionem hastis habitis & (Ita 78.) licitatione *currentes*, l. 1. de *domib. ad rem prin. pert.* 10. t. 2.

Quid super his gestum sit, scribitis *currentibus* instruente, l. 41. de *appellat.* 11. t. 30.

Currere ad prouocationis auxilium, pro recurrente, l. 10. de *appellat.* 11. t. 30.

Curiales plerique ad inane vocabulum militiæ *cucurrerunt*, l. 40. de *Decurion.* 12. t. 1.

Currere.

Ad legiones vel ad diuersa officia *currentibus*, l. 13. de *Decurion.* 12. t. 1.

Ad suffragia *cucurrisse*, l. 43. de *Decurionibus.* 12. t. 1.

Numero stipendiorum & *curriculis* euolutis, l. 15. de *diu. off.* 8. t. 7.

Quindecennij transeursus *curriculo*, l. 14. de *prinil. eorum qui in f. pal. 6. t. 35.*

Post 25. annorum *curricula*, l. *vt. de Princ. ag.* 6. t. 28.

Si præstituta temporis *curricula* defluxerint, l. *vt. ad l. Iul. repet.* 9. t. 27.

Intra anni *curricula*, l. 2. *vt. intra annum.* 9. t. 36.

Curricula temporum, l. 4. de *denunciat.* 2. t. 4.

Annorum moderata *curricula*, l. 17. de *Decurion.* 12. t. 1.

Eadem temporis *curricula*, l. 5. de *inoffic. testam.* 2. t. 19.

Transacto anni *curriculo*, l. 54. de *appellationibus.* 11. t. 30.

Curuales equi, l. 64. de *curfu.* 8. t. 5. redæ, l. 9. de *Legatis.*

In muniendis viis iustissimum æquitatis *cursum* reliquit auctoritas, l. 2. de *itin. mun.* 15. t. 3.

Nauicularij non promiscuè, sed per vicissitudines ritè seruatas iuges *curfus* agnoscerent & exiguos implerent, l. 6. de *nauicul.* 13. t. 5.

Currere, pro nauigare,

Stadius

Codicis Theodosiani.

Stadius *Syluam* 3.

Quos tibi *CURRENTI* præcepserat *Adria* moras.

Virgil. 3. *Æneid.*

— *Vastumque canâ trabe CURRIMVS* equor.

Propertius — *Current* lintres.

Horatius dixit

— *Currit* mercator ad *Indos.*

Per mare —

Diçta: & naues ambulatæ *Catoni de re rust.* c. 1.

An mare aut amnis quæ naues ambulat.

Et *currus* nauium, v. Gellium, lib. 10. c. 26.

Itaque & *pedes* pro remis nauibus tributis.

Hinc & *currus* pro nauē.

Catullus de nupt. *Pelci.*

Ipse leui fecit volitantem flamine *currum.*

Vt *Æschylo* in *Prometheo*, *ναυτικὸν ὄχημα*

Euripidi *Medea*, *ναυτικὸν ἄρτιον.*

De *curfu publico* est titulus lib. 8. t. 5. vbi v. *Parar.*

Curio monetalis, l. 18. de *extraord.* 11. t. 16.

Custodia, pro custode, l. 13. in *fin. de pœnis.* 9. t. 40.

Custodiæ, pro his qui in custodia quo sensu & Tertullianus *adu. gentes.* c. 9.

D

Damnabilis.

Si quando *damnabilem* voluerit conhibentiam commodare, l. 8. de *appellat.* 11. t. 30.

Elicitum *damnabili* subreptione rescriptum, l. 7. de *diu. refer.* 1. t. 2. & l. 20. de *annonâ & trib.* 11. t. 1.

Damnatio perpetua, l. 1. de *falsa mon.* pro perpetua deportatione.

Conductiue pro paupertate personis quas fors *damnanit* humilior, l. 2. de *lenonib.* 15. t. 8.

Damnosa conuentionis molestia de superindicto, l. 4. de *conlat. donat.* 11. t. 20.

Damnosa hæreditas, l. 149. de *Decur.* 12. t. 1.

Si quis ad fugienda sacramenta militiæ fuerit inuentus truncatione digitorum *damnum* [dispendium corporis, ait, l. 1. de *filii mil. appari.* 7. t. 22.] corporis expedisse, l. 5. de *tyron.* 7. t. 13.]

Iuuenalis, de castore.

— *capiens euadere DAMNO*

Testiculorum

Damnosa famæ id est infamia, l. 2. *vt. intra annum.* 9. t. 36. l. 1. *Cod. de modo multarum existimationis: l. 1. Cod. si con. mort.*

Publica *damna*, l. *ultim. de his qui condit. propr.* 12. t. *ult.*

Damnosa pudoris, id est infamia, l. 41. de *Episcop.* 16. t. 2.

Quantum deprenti *DAMNA PVDORIS* emunt. *Ausonius epist.* 39.

Si à militaribus Prouincialis quælibet *damna* pertulerint, l. 21. de *erog. mil. ann.* 7. t. 4.

Nec verò quisquam orbus habeatur: proposita huic nomini *damna* non noceant, l. *unic. de infirm. pœn. celib.*

Dare necessitatem, pro imponere, l. 1. de *fide testam.* 11. t. *ult.*

Data.

Lex. In subscriptionibus legum frequens & passim occurrit. *Suidas* *δὲ τὸν ἐξ ἐπινοίας σημασία τῆς ἡμῶν ἐξ τῆς κατὰ, ἢ τῆς ἢ ἐκ τῶν ἢ ἐκ τῶν τῶν ἢ ἐκ τῶν τῶν ἢ ἐκ τῶν τῶν.* Magno in *Notis DATO*. Data.

Loca data.

Si per errorem aut incuriam domini, loca data ab aliis possessa sunt, ipsis solis cedere debent, l. *finium regundorum.* 2. t. 26. quæ lex inscripta

Tom. VI.

Comiti *Dioçeseos* *Africanæ.*

Loca data, sunt loca & centuriæ militibus veteranisque assignatæ, vide quæ scripti ad *Lillams* vide *lin agris limitatis.* 16. π. de *acquir. rerum dominio.*

Fastis, si honor *datum* [dare nomen *Fastis* *Cassiodorus* 2. var. 1.] fuerit regalium trabeatumus l. 4. ne *quid publ. lat.* 8. t. 11.

Hinc & *data fasti* dicuntur, cum ipsorum consulum nomina efferebantur, nuntiabantur: ita enim accipio illud *Sidonij* 8. ep. 6. *Itaque, vt primum breui peracta, nec breuis sportula, Datique fasti acclamatum est, &c.*

De pro ab

Dextera leuâque de [pro quo *Tribonianus* ex: malè: melius, si ab dixisset] ipsis formis 15. pedibus intermissis arbores habeant, l. 1. de *agueductu.* 15. t. 2.

De cetero, id est, in posterum, l. 4. de *agueductu.* 15. t. 2.

De cetero, l. 14. de *Agentib.* 6. t. 27.

De futuro, l. 8. de *annonâ.* 11. t. 1.

De integro.

Vt apud eos de integro [vide quæ dixi ad l. vbi de *intexto* forte legendum] litiget tanquam appellatione suscepta, l. 16. de *appellat.* 11. t. 30.

Debiles, solidi, *Force*: non iusti ponderis, l. 2. de *ponderatorib.* 12. t. 7.

Debilitatis obrentu inconueniens bellico opeti, l. 83. de *Decurion.* 12. t. 1.

Ne paucorum absentia *debilitet*, quod à maiore parte ordinis salubriter fuerit constitutum, l. 142. de *Decurion.* 12. t. 1.

Debita, de publicis, l. 54. de *Decurion.* 12. t. 1.

Debita pro publicis, l. 39. de *appellat.* 11. t. 30.

Eodem significato, l. 3. ad l. *Iul. de ambitu.*

Debita, pro debitis publicis, l. 6. de *diuers. rescript.* 1. t. 2. vt *Rubr. lib. 11. de indulg. debitor.*

Quod nec *Anianus*, nec *Tribonianus* intellexere. Quæ causa fuit *Triboniano* interpolandæ legis illius 6. in l. 4. *Cod. Iust. de diuersis rescriptis.*

Eundem errorem erant qui in l. 2. *Cod. Iust. ex quibus causis infamia*, pro *debitorum* reponunt, *tributorum.* *Debitorum* enim vox ibi pro tributis.

Debita, pro tributorum debitis, l. 13. 7. de *exaction.* 11. t. 7. l. 26. de *erogat. milit. ann.* 7. t. 4. l. 1. de *distrib. pignor.* 11. t. 9. l. 1. de *parrociniis vicor.* 11. t. 14. Titulo & l. 3. 4. 5. 9. *vt. de indulg. debitor.* 11. t. 28.

Debitum, absolute, de tributis l. 15. 19. 31. 34. de *annonâ.* 11. t. 1.

Nec temerè *Apparitor* Prouincialis debiti teum, quem *Rationalis* officium ad solutionem cogit, abducatur, l. 4. de *Palatinis* S. L. 6. t. 30.

Debitum, de fiscali, l. 14. de *appell.* 11. t. 30.

Debitum, de publico, l. 6. quorum *appell.* 11. t. 36.

Debita & *debitores*, de fiscalibus propriè, l. 9. de *muner.* 8. t. 1.

Debitum & *debitor*, pro fiscali, l. 186. de *Decurion.* 12. t. 1. l. 1. de *ponderatorib.* 12. t. 7.

Quidve in *debitis* habetur, vel penes quos referat, l. 9. de *executor.* 8. t. 8.

Vt in nonnullis Prouinciis Senatorij canonis medietas in *debitis* [in reliquis] referat, l. *vt. de pradiis Senator.* 6. t. 3.

Debiti curiæ, id est, Curiali nexu obligati, l. 136. 139. de *Decur.* 12. t. 1.

Originales ac *debita* curiæ, l. 159. de *Decurionib.* 12. t. 1.

Debitæ functiones, l. 154. de *Decurionib.* 12. t. 1. id est, functiones Curie debite, Curiales.

X. X. X

Debitis

Glossarium Nomicum

Debitores, pro tributorum debitoribus, l. 7. 16. de exactionib. 1. 1. 7. l. 1. de discessor. 1. 1. 26. l. 3. 9. 11. 14. de indulg. debitor. 1. 1. 28.

Debitores, de debitoribus tributorum, l. 1. de exactionib. 1. 1. 7.

Decanica, l. 30. de hereticis. 16. t. 5. quæ Carceris Ecclesiastici usum præbuerit: ibi dixi plenè: vide *Novellam Iustin.* 29. & *Julianum consil.* 73. *Basilii Diaconi in libello ad Theodosium & Valentinianum*: *καὶ τὸν τῶν κληρικών ἀπολύειν ἐκ τῆς δευτέρου ἡμετέρας ἡμετέρας ὡς ἀπὸ τοῦ πῦρος ἐκείνου.*

De Decanis est tit. 33. lib. 6. vbi v. *Paratitlon*: & quæ ad Rub. iam dixi. *Ambrosius* meminit, lib. 5. epist. 33.

Iuris & legum auctoritatibus decantatur [in Cod. Iust. immutatum declaratur] per seruum vel procuratorem, colonum vel actorem seu conductorem præiudicium possessioni inuito vel infcio domino imponi non posse, l. 2. de pign. 2. t. 30. Decantari dicuntur quæ regularia: sua sunt Iuriconsultis *ἀναγιγνσκται* Carmina vt *Philosophis*: quo sensu apud *Catonem Dionysium*, *Si Deus est animus, nobis vt Carmina dicunt*: vide suprâ Cantatum ex *Lonic. scertum petatur de chirogr.*

Decargyrus nummus, idem cum maiore pecuniâ, l. 2. si quis pecun. consil. 9. t. 23. seu maiorina, quæ ex argento & ære conflata, l. 9. de falsa mon. *Δεκαργύρον* autem dictum credo, quòd decima pars eius argentum esset: sicut Electum est, *πέντημα χρυσῶν, ἢ ἀργύρου*, in quo quinta argenti portio est, teste. (*Plinio lib. 33. cap. 4.* cuius mentio & apud *Siluium lib. 1.*)

— hic omne metallum

Electri, & GEMINO pallent de semine *VENÆ*

Diuersus à Centenionali, d. l. 2. vide quæ ad eam l. 2. & 6. dixi.

Decedere administratione, l. vlt. ad l. Iul. repetund. 9. t. 27.

Decemprimatus, vide l. 7. de domesticis. 6. t. 24. & *Paratitlon* eius tituli.

Etiamsi laquos decepto ignorationis exciderit, l. 16. de peritior. 10. t. 10.

Deceptionem hominum præstare dicuntur simulacra, l. 20. de Paganis. 16. t. 10.

Index sententiam decernat, l. 5. de Iurisdic. 2. t. 1.

Nihil hic subripiendum [hinc subreptitium] decerpit ambitio, l. 19. de nauicul. 13. t. 5.

Quod si huic Archiatrorum numero aliquem aut conditio fatalis, aut aliqua fortuna decerpserit, l. 8. de Medicis. 13. t. 3.

Coniunctis in quaestione violentiæ per fugia appellationis decerpisse, l. 14. quorum appellatior. 11. t. 36. [*Symmachus in relat. Nil ille decerpit sacrarum Virginitum priuilegiis.*]

Filios quoque eorum [Veteranorum defendent decertationes, quæ in patris personâ fuerunt [fortè profuerunt] l. 2. de Veteranis. 7. t. 20.

Decessor, l. 1. de distrab. pignor. quæ trib. causa. 1. t. 9.

Decessor.

Quidquid in tempus vsque dispositionis habitæ à viro inultri decessore sublimitatis tuæ, & c. l. vlt. vers. quidquid de patroc. vicor. 1. t. 24.

Et post. Nequaquam Cephalæotis, Hirenarchis, Logographis Chomatium, & ceteris liturgis, sub quolibet patrociniij nomine publicis functionibus denegatis.

Decessores, l. 3. de operibus publ. 15. t. 1.

Decidere.

Cuius modum ponderatione certâ desiderit suarius, l. 4. de suariis. 14. t. 4.

Declinare suam Curiam, l. 5. 73. 120. de Decur. 12. t. 5.

Obsequia, l. 33. de Decurion. publicorum munera l. 16. de Decurion.

Munia, l. 50. de Decurion. & l. 4. de Iust. conlat. quæ ex illa desumpta.

Munera ciuitatis, l. 8. de decur.

Declinare functionem, l. 129. de Decurionibus. 12. t. 1.

Declinare laborem Curialis officij, l. 85. de Decur. 12. t. 1.

Declinare onera Curialia, l. 98. de Decurionibus. 12. t. 2.

Cum ius vetus ingenuas fiscalium seruorum contubernio coniunctas ad decoctionem natalium cogat, l. 3. ad S. Claud. 4. t. 9.

Decoctor pecuniæ publicæ, l. 117. de Decurion. 12. t. 1.

Decoctorum vitia, l. 15. de pistiorib. 14. t. 3.

Decolorari.

Eum qui probabilem sæculo disciplinam agit, decolorari non oportet consortio fororiae appellationis, l. 44. de Episcop. 16. t. 2.

[*Ambrosius epist. 4. Noxia sunt conuersationes cum insipientibus, & insunt sobriam mentem atque DECOLORANT.*]

Marcellinus in edicto suo quod refertur inter acta collat. Carthagini. *Africanum variorum religionum genere iniquitari DECOLORARIQUE passus non est.* *Symmachus lib. 2. epist. 75. Ne innocentiam Senatorum obnoxia rumoribus suspicio DECOLORARET.*

Omitto his similia quæ Iuretus in suis ad *Symmachum* miscellaneis præoccupauit p. 76. 77.

Decora ciuitas, Antiochia, l. 169. de Decurionib. 12. t. 2.

Ornamenta Urbium ac decora marmorum [ita marmorum decora *Symmacho 1. epist. 19.*] l. 26. de operibus publ. 15. t. 1.

Vt quos ad vitæ decora domesticæ laudis exempla non prouocant: saltem correctionis medicina compellat, l. vnic. de emendat. proping. 9. t. 13.

Nemo eorum semel in interfectione conuictus id rursus officium gerat, in quo ante decoxit, l. 27. de susceptiorib. 12. t. 6.

Si susceptores de Curia dati, aliquid vel negligentia vel fraude decoxerint, & c. l. 9. de susceptiorib. 12. t. 6.

Decreta, Rubr. l. 1. 10. 11. 16. de Legatis. 12. t. 12. erant, quæ in communi consilio, concilioque Prouinciæ, vel ciuitatis conuenerant: quæ missis ad Principem legatis fernè tradebantur.

Decreta, pro constitutionibus, edictis, sanctionibus, l. 43. de appell. 1. t. 30. confer cum l. 65. eod.

Decreta, pro reponis & rescriptis Principis, l. 8. de appellat. 1. t. 30.

Decretum in alienandis minorum bonis, l. vnic. de his qui veniam et. 2. t. 17.

Decurrere fila pectine.

Arguto pectine solidanda fila decurrant, l. vlt. de vestib. oleueris. 10. t. 21. [*Virgilius* initio septimi *Aeneidos. Percurrere.*

Arguto tenues percurrens pectine telas

Vbi *Seruius*: aut manu percurrens, aut ita pectinis: vt videmus: aut quia apud maiores stantes texebant: vt hodie linteones, videmus: est autem *Homeri* qui ait: *ἰδὲν ἐπιτοξεύων* [id est, telam percurrentem.]

Ilia etiam stantes radio percurrere telas

Erudit & rarum pectine densat opus. *Ouidius 3. Fastorum de Minerva & Quinquaribus.*

Si internis negotiis vsquequaue decursus ex euidenti clauerit, & c. l. vnic. de off. Praef. Praet. 1. t. 5.

Decursus

Codicis Theodosiani.

Decursus hastis, l. 1. de fisci debitorib. 10. t. 16. l. 2. de fide & iure basta. 10. t. 17.

Post Magister decursa insignia, l. 21. de Decur. 12. t. 1.

Ratione decursus, l. 10. de Legatis. 12. t. 12.

Sive maucipationis decursa fuerit solemnitas, l. 4. de donat. 8. t. 12.

Decursus stipendiis, l. vlt. de domesticis. 6. t. 24.

Quos decursus actus inlustrat auctoritas, l. 3. de metat. 7. t. 8.

Militiæ ordine ac labore decursus, l. 20. de Agemib. 6. t. 27.

Domorum cultu decus Urbium potius quàm fructus adquiretur, l. 7. de prædiis nauicul. 16. t. 6.

Decus sumptuosum, d. l. 7.

Contumacijs quàm decus publicum sinebat erectos, l. 3. vnde vi.

Qui inhonestè & contra decus sæculi vel honorem militiæ versabatur, l. 3. de curiosis. 6. t. 29.

Decus, pro ornamentis operum publicorum, l. 1. de operibus publicis. 15. t. 1.

Quem maximè rustica plebs, id est, pagi contra publicum decus tolerarunt, l. 16. de cursu. 8. t. 5.

Decus sumptuosum, de marmoribus quibus exornatae domus, l. 3. de præd. nauic. 13. t. 6.

Quandoquidem neque auratio canonis sub priuilegijs æstimato aliquid ex ea iubentibus nobis præbitionum diuersitate decuritur, l. 15. de extraord. 11. t. 16.

Dedecorando ambitu, l. 2. de Comitibus rei milit. 6. t. 14.

Manichæorum dedecus, l. 3. de Apostatis. 16. t. 7.

Qui docere se dicunt, quod aut nescire, aut dediscere [ita *ἠγνώσκων*] sit decorosum, l. 13. de heret. 16. t. 5.

Nempe, si quid prauum didiceris, id dediscere laudabile est. Primum est, praua nescire; proximum, dediscere.

Dedititij & foederati in exercitu Romano, l. 16. in fin. de tyronib. 7. t. 17. vbi dixi plenè.

Sit eculo deditus * vngulisque falcantibus latera perferat pœnas, l. 6. in fin. de malef. 6. t. 16.

* editus non improbabiler tentet quis. *Eucleus* enim subleuatus, & alius. *Prudentius*, in hymno Romani.

Audite cuncti, clamo longè ac prædico

Emitto vocem de catastrâ C E L S I O R!

Vnde & pensilis vir apud eundem.

Secundum virumque milites teterrimi

Aduro bisulco PENSALIS latus VIRI.

Vnde vox frequens in vitis martyrum in egnulo suspendi, leuari in egnulcum, sublimem tolli: *ἀπαρῆς* Græcis, *Sozomeno.*

Pomponius apud Nonium Marcellum. Et vbi in silui in cochleatum ecleum.

In eculo S V B I M I S, *Rufino lib. 1. c. 36.*

Ἐπὶ ἔκλῳ ἀπεκδοῦς *Theodoretus*, lib. 3. c. 10.

Strabus in *Mammæe*

— iubet alius ergo

Santum suspendi, tormentisque acerbis amens

Pulsat vrrumque latus, dum carpitur vnguibus vnctis

Nullam dat Mammæe vocem.

Deduci ignibus ferri materies vt venæ nobilis & quæ facillè deducatur ignibus seu liquecat, ferri materies præbeat; l. 2. de fabric. ensibus. 10. t. 22.

Iuuenalis *Satira 7.*

Sed vatem egregium, cui non sit publica VENA

Qui nil expositum soleat D E D V C E R E,

Deductum carmen apud *Virgil. Eclog. 6.*

Tom. V L.

Lanæ quoque & fila deduci dicuntur: *Iuuenalis Satira 7.*

Qui docet obliquò lanam D E D V C E R E ferro.

Catullus in Argon.

Dextera ium leniter deducens fila supremis

Formabat digitis

[*Plinius Mirumque cum excoquatur VENA, aqua modo LIQUARI ferrum, postea in spongiis frangi.*]

Quos in officium ministeriumque prædaturum vel capiendi vbertas vel formido simulata deduxerit, l. 9. de tyronib. 7. t. 13.

Eique qui deducendus erit, id est, & paulò ante è longinquo accersendus, exhibendus, l. 3. de exhib. reis. 9. t. 2.

Deductior paulò numerus, id est minor, l. 11. de Medicis. 13. t. 3.

Defecta.

Quotiens defectorum [antiquorum paulò ante] leuamen expocitura, vt squalidiora adque icuina culta adque opima compensent, l. 3. de censior. 13. t. vlt.

Vt si fortè defecta fuerint animalia, & c. l. 24. de cursu. 8. t. 5.

Defectæ domus, fœnei & defecti, l. 3. de indulg. debitor. 11. t. 28.

Id quod defecta possessioni inspectoris arbitrio adscribitur, l. 12. de censior. 13. t. vlt.

Defectio prædiorum.

Possessor Africanus pro destitutis possessionibus cogitur tributa dependere: quòd ne accidat, hæc definitione sancimus, nullum eorum prædiorum defectio (ita reponendum) prægrauari, l. 3. de annonâ. 11. t. 1.

Celsitudinis tuæ sedes Prouinciatarum defendenda * suscipiat, l. vnic. de hirenachis. 11. t. 14.

* i. ea quæ defensione egent: breuiter, Prouinciatarum defensiones, seu Prouinciæ defendendas.

Defendere sibi ius, & vsurpare, l. 3. de maternis bon. Exceptio defendere dicitur, l. 6. de Iust. conlat. 13. t. 1.

Defensacula fisci, l. 2. de aduoc. fisci. 10. t. 15. id est, aduocatio fisci: dicitur enim aduocatus fisci, & defensor, l. 3. de dilatione: seu, defensor domus Principis, l. vltim. de actoribus procuratorum.

Quos Clerici defendendos receperint, l. 3. in fin. de his qui ad Eccles. 9. t. vlt.

Nec quemquam præteritâ cuiuspian voluntatis priuilegio defendari, l. 17. de heret. 16. t. 5.

Si quis rem nostram ceperit lite pulsare, Rationali præsentè conflagat, quo defensione controuersia omnis agitur, l. 5. de iurisd. 2. t. 1.

Vel quocunque modo à Clericis fuerit defensatus, l. 3. de his qui ad Eccles. 9. t. vlt.

Quos non ætatis defensabit infirmitas, l. 13. de Decurion. 12. t. 1.

Nec prærogatiuâ militari defensor, l. vlt. ad l. Iul. de adult. 9. t. 7.

Sub religionis defensione, [id est, p. ætextu] l. 27. de Episcop. 16. t. 2.

Defensio legitima pro defensione seu tutore, l. 2. de distrab. pignor. 11. t. 9.

Defensor, id est aduocatus * l. 2. de postulando. 2. t. 10.

* quam vocem illius loco substituit *Tribon.*

Defensores, id est aduocati, l. 3. de dilation. 3. t. 17.

Testamentarij defensores & legitimi, l. 3. de Tutoribus. 3. t. 17.

Per inquisitionem dari minoribus defensores iubebant, l. vlt. de Tutorib. 1. t. 17.

XXx 2 Mino

Glossarium Nomicum

Minorum *defensores*, l.1. de *administ. & periculo tutor.* 3. t. vlt.
Defensores minorum, pro tutoribus & curatoribus l.1. de *denunciat.* 2. t. 4.
A conlatione tutor *defensio*que seruati præcipimus, l.2. de *conlat. donatar.* 1. t. 20.
Defessa ætas, l.12. de *Veteranis.* 7. t. 20.
Cui opponitur, solida ætas *ea lege.*
Defessa senectutis extrema, l.16. de *cohortalib.* 8. t. 4.
Deficientis voluntas, l.1. ad l. *Cornel. de falso.* 9. t. 19.
Defigere.
Qui magicis adinchi artibus aut contra hominum moliti salutem, aut pudicos ad libidinem *defixisse* * animos deteguntur, l.3. de *maleficiis.* 9. t. 16.
* reponeret alius *deflexisse*, vt antea quoque editum, sed proptia vox hæc.
Defixiones *reuoquantur.* *Gloss.* Paulus 5. *sentent.* tit. 23.
Qui *facta impia nocturnave vt quem obcamarent, DEFIGERENT,* obligarent fecerint, &c. Plinius lib. 28. c. 1. *Defigi diuis deprecationibus nemo non meruit* [omitto alia.]
Ne passim vagari Curia vel collegij *defugas* in publica damna patiantur, l. vlt. de *his qui condit. propr.* 12. t. vlt.
Illud *definiendum* esse censemus, l. 176. de *Decur.* 12. t. 1.
Hac aperta *definitione* decernimus, l. 2. de *indiction.* 11. t. 5.
Consultissima *definitione* statuimus, l. 11. de *Agentibus.* 6. t. 27.
Oraculi nostri *definitione*, l. 16. de *extraordinar.* 11. t. 16.
Quæ *definitio* si fuerit præterita, l. 4. de *Princip. agent. in reb.* 6. t. 28.
Salutari *definitione* censuimus, l. 16. de *Palat. S. L.* 6. t. 30.
Id aperta *definitione* sancimus, l. 6. de *custod. reor.* 9. t. 3.
Hac *definitione* sancimus, l. 31. de *annonâ.* 11. t. 1.
Definitio iuris, id est regula, l. vlt. *vicium civiliter, in fin.* 9. t. 20. & *initio leg.* à plerisque prudentium generaliter definitum est.
Definitione iuris, Consultum omnium consonâ *responsione* firmatur, l. 8. de *diuersis rescript.* 1. t. 2.
Vltima *definitio*, id est, sententia definitoria, l. 1. de *sentent. ex periculo recit.* 4. t. 17.
Definitiva sententia, l. 18. 29. *quorum appellation.* 11. t. 36.
Definitiva inter partes dicta sententia, l. 2. *si vatum petat. mancip.* 10. t. 12.
Euidens *functionis definitum* est, l. 123. de *Decur.* 12. t. 1.
Definitum est, l. 2. de *Iurisdictione.*
Constitutionibus perspicue *definitum* est, l. 28. de *Decurion.* 12. t. 1.
Defit. Cui defit in functionibus numerus personarum. Ita lego in l. 123. *in fin. de decurion.* 12. t. 1.
Iuxta nummaria *defixa* [id est, præfixa] *pretia* l. 29. de *erog. mil. ann.* 7. t. 4.
Nihil sibi *deflectens* à iustitiâ indignatio Cognitorum, intellegat licere, &c. l. 6. de *quæstion.* 9. t. 35.
Deflere, de Prouincialium querelis, l. 186. de *Decurionib.* 1. t. 1. l. 9. de *Legatis.* 12. t. 12.
Defluere successiones maternæ ad liberos.
Cum ad liberos maternarum rerum successiones

defluxerint, l. 2. de *maternis bonis.*
Nullis eum temporum, quæ ex rescriptum editione *defluunt*, moris esse ludendum, l. 5. de *denunciat.* 2. t. 4.
Aut tabescentes artus atro sanguine permixta sanie *defluentes*, l. 1. de *emendat. feruorum.* 9. t. 12. [Virgil. 8. *Æneid.* sanie taboque *fluentes.*]
Et ad liberos maternarum rerum successiones *defluerint*, l. 2. de *maternis bonis.* 8. t. 18.
Nam etsi omne genus accusationis necessitas inscriptionis adstringat, nonnulli tamen proteruè id faciunt [accusationem adulterij instituunt] & falsis contumeliis matrimonia deformant [initio leg. fecerunt conubia] l. 2. ad l. *Iul. de adulter.* 9. t. 7.
Eos qui amputatione digitorum castra fugiunt, tua sinceritas non sinat manus *deformatione* defendi, l. 4. de *tyronib.* 7. t. 13.
Vicarij etiam adfecti notâ *deformi*, tricenas anni libras conferent. Iudices autem ordinarij similiter *deformati*, quinas denas cogentur exsoluere, l. 15. de *pœnis.* 9. t. 40.
Quæ iam *deformibus* * ruinis intercidisse dicuntur, l. 11. de *operibus publ.* 15. t. 1.
* idèd vrbis ruinis *deformati* dicitur. Plinius lib. 10. *epist.* 55. *Locus nunc deformis ruinis:* vide *Brissouium.*
Is quem *obsequij deformitas* * militiæ fecerit, offerri militiæ non potest, l. 8. de *tyronibus.* 7. t. 13.
* sunt qui de Eunuchis accipiunt: malim de iis quidam Gynæceum aliquid pertinens tractant, vide *Vegetium.*
Sed vt cum functio vlla non teneat, conlatio non *defundet*, l. 6. de *Agentib.* 6. t. 27.
Defugere originem, l. 13. de *Decurion.* 12. t. 1.
Quisquis ex nauiculariorum corpore *defugiens* solita munia, &c. l. 11. de *nauic.* 13. t. 5.
Ingratus & *degener* ciuis, l. 18. de *annonâ.* 11. t. 1.
Qui stipendiis militaribus *degenerem* latebram præbuisse monstrantur, l. 4. de *defertor.* 7. t. 18.
Mox. Degeneri morte gladium subiturus [cuius vita probrosa fuerit, eius mortem degenerem esse non...]
Si quis militaris profapiæ *degeneri* mente officiorum se confortiis adgregauit, l. 7. de *filii milit.* *appar.* 7. t. 22.
Si non otio & tempore *degeneri* paternam exuere virtutem, l. 155. de *Decurion.* 12. t. 1.
Degustatum fulgore, *uoluptas* pro tactum, disiectum, deorsum, exustum. Haruspiciæ vocabulo, ni fallor, proprio.
Si quid de Palatio nostro aut ceteris operibus publicis *degustatum fulgore esse constitit*, ait Constantius l. 1. de *Paganis.* 16. t. 10.
[Lucretius etiam, lib. 2.
Nec cum subsiliunt igneis detecta domorum
Et celeri flammâ DEGVSTANT tigna,
trabesque.
Pro quo idem, lib. 5. *Ambeffe*, id est, ambedere dixit
Ignis enim superauit, & AMBENS multa perussit.
Vt Lucanus, lib. 6. v. 266.
Frangentem fluitus scopulum *ferit*, aut *latus alti*
Montis ADESt.
Eodem sensu Virgilius, lib. 12. de *lanceâ infixâ.*
— summum DEGVSTAT vulnere corpus.
Qui ad annos ferme duodeviginti nati, liberales litteras *degustauerint*, * l. 1. de *excus. artif.* 13. t. 4.
* medio

Codicis Theodosiani.

* mediocrem earum scientiam habeat: vide Vitruuium in eadem re lib. 1. c. 1.
Episcopum ad testimonium dicendum admitti non decet: nam & persona *dehonoratur*, l. 8. de *fid. testium.* 11. t. vlt.
Dei donum, thesaurus: vide l. vlt. de *thesauris.* 10. t. 18. dixi in v. *Fortunæ donum.*
Vt veneratio Sacerdotibus debetur innoxii; ita & poena moderata iniquitatis atque *delectis*, l. 2. de *Episcop. iud.* 16. t. 12.
Deinde, pro deinceps, l. vlt. de *canone frum. V. R.* 14. t. 15. [Victor Schotti cap. 20. sic, deinde, laborantibus secundarum iniuria, earumque auctores memoria sunt. Quem locum Vir Doctus patium accuratè sollicitat.
Nullus his iudicatis conetur inniti, quæ & tempore & auctore *delemur*, l. 3. de *infirm. his que sub ty.* 15. t. 14.
Delectus [militaris] l. 3. de *tyron.* 7. t. 13.
Delectus, Iuniorum, l. 3. 10. de *tyronibus.* 7. t. 13. dicitur haberi, d. l. 3. *igitur, d. l. 10.*
[Symmachus lib. 6. *epist.* 58. Iuniorum delectus vrbis famulibus imperatus. *Gloss.* Iud. *Delectus agitur, id est, probatio sit tyronum.*]
Inter arbitros & patronos aliquem oportet esse *delectum*, l. 2. de *postulando.* 2. t. 10.
Delegatio & *delegatoria*: vide de *re literaria.* Suidas *ἀναγκαῖον ἔστω παρὰ τὸν ἑκαστὸν τὸν ὀνομαζόμενον, ἢ ἂν ἀναγῶν μεταποιεῖται.*
Igitur eos loca iuxta morem prisicum *delegata* curare oportebit, l. 2. de *iuu. mun.* 15. t. 3.
Annonas omnes quæ vniuersis officijs adsolent *delegari* [ad signari. Mandari, l. 1. de *domesticis.*] l. 35. de *erog. mil. ann.* 7. t. 4.
Quales libet ad Prouincias *delegatorias* * de specierum præbitione petulerint, l. 22. de *erog. mil. ann.* 7. t. 4.
* sunt Principis epistolæ, quibus Prouincia iubentur species præbere.
Delegari.
Opinatoribus nihil sit cum possessore commune, cui non militem, sed exactorem, si sit obnoxius, conuenit imminere. Iudices itaque, qui Prouinciales passi fuerint opinatoribus *delegari*, * eiusdem quantitaris duplex poena retinebit, l. 16. de *excus. artif.* 11. t. 7.
* exigendos committi. Et mox, si per semet exigendos voluerint delegare militibus.
Vltra id tempus, si torlitas adferatur tunc militi [opinatori] debiti postulati *delegandam* esse rationem, l. 34. de *annonâ.* 11. t. 1.
Opinatores, quibus species in diuersis Prouinciis *delegantur*, l. 1. de *excus. artif.* & *transl.* 7. t. 5.
Mox, cum opinatores in Prouinciis *delegantur*, d. l. 1.
Tunc militi debiti postulati *delegandam* esse rationem, l. 24. de *annonâ.* 11. t. 1.
Delicatae * vestes, sed & linteamen amicetorum nostrorum vrbis necessarium, l. 48. de *curf.* 8. t. 5.
* *Delicati pueri* apud Spartianum *Hadriano*, qui Imperatori in ministerio secretiore. *Deliciae* apud Plutarchum *Antonio* & *Dorotheam* doct. 18.
Mansura poena in eos, qui ad irigationes agrorum, vel hortorum *delicias* * furtiuis aquarum meatibus abutantur, l. 7. de *agueductis* 15. t. 2. [l. 4. *Cod. eod.*]
* est qui ita tentat,
Ad irigationes agrorum vel hortorum, *deliciis furtiuis, aquarum meatibus abuntur*; de quo dixi ad *eam legem* doct. & ingeniosè: sed

non idèd verè hic. Ad hortorum *usum* dixit Frontinus.
His quos *deliciosos* nutrimentis enervatos esse perspeximus, l. 5. de *fil. mil. appar.* 7. t. 22. 1.
Dementes v&sanique hæretici, *l. cum eos populos* 2. *vide Catholica.* 16. t. 1.
Dementia Eunomianorum, l. 32. de *hæreticis.* 16. t. 5.
Hæreticorum *dementia*, l. 24. de *hæret.* 16. t. 5.
Obstinatis animi *dementia* hæresis, l. 6. de *hæreticis.* 16. t. 5.
Ex consortio Curiali ad officium *demigrasse*, l. 175. de *Decurion.* 12. t. 1.
Patrimonia nauiculariorum, quæ quolibet genere in extraneorum dominiâ *demigrarunt*, l. 2. de *prædiis nauicular.* 13. t. 6.
Ad quorum iura terrulæ *demigrarunt*, l. 51. de *operibus publ.* 15. t. 1.
Quæcunque naues ex quolibet portu seu litore *demittuntur*, nullam concussionem vel damna sustineant, l. vltim. de *litore.* & *itinerum custodi.* 7. t. 16.
Demoliri sepulchra, l. 1. de *sepulchr. viol.* 9. t. 17.
Demorari: vide nostrum, *dem. euer.*
Si in libertate esset per annos sedecim *demoratus*, l. 3. ne *liberali causâ.* 4. t. 8. vide l. 2. §. *omnes.* 7. de *iudiciis.* l. 8. *Cod. qui per tut.*
Qui licet ex Manichæis orti, sensu tamen & affectu propriæ salutis admoniti ab eiusdem vitæ professionisque collegiis parâ semet dediti religione *demonerint* tali innumes à crimine, l. 7. de *hæret.* 16. t. 5.
Denarismus, l. 107. 123. de *Decurion.* 12. t. 1. vide de *re monetaria.*
Dendrofori: de his pars tit. 8. lib. 14. de *Centonariis & Dendrophoris.*
Centonariis & fabris iunguntur *d. t.*
Horum certum corpus fuit in oppidis l. 1. *d. t.* [Multa eorum mentio in veteribus inscript. dixi plenè ad *eam legem.*]
An idem cum his Dendroforis accipiendi sint, quorum mentio l. 20. de *Paganis.* 16. tit. 10. dubito.
Dendrophori professionis gentilitiæ nomen per Africam, l. 20. de *Paganis.* 16. t. 20. vbi dixi.
Et suis apertis criminibus *denotentur*, l. 6. de *hæret.* 16. t. 5.
Denotatio, pro ignominia.
Cum denotatione Iudicum, l. 3. de *exaction.* vbi vide quæ dixi plura.
Densitas, id est frequentia.
Effertur cognominus cadauera mortuorum per confertam populi frequentiam, & per maximam insistentium *densitatem*, Iulianus, l. 5. de *sepulchr. viol.* 9. t. 17.
Denunciatio, vox haruspiciæ & fulgurales nominatum disciplinæ.
Eam autem denunciationem adque interpretationem, quæ de tactu Amphiteatri scripta est, l. 1. de Paganis. 16. t. 10. [Ammianus, lib. 30. p. 455. *sortem DENVNTIARAT ei supremam prodigiis ingerentibus multis: nam apud Sirmium FVL. MEN excussum Palatii partem incendit*] ἀποπέλασμα Græcis: vt ipsi denunciandi artem exercentes, dicebantur ἀποπελεῖν, apud Ptolemæum & eius interpretem: ὁ δὲ ΑΠΟΠΕΛΩΝ ἢ καθ' ἑλὰ ἄλλῃ ἢ ἀβελῆς ἀποπελεῖ, ἢ τὸ δὲ πικρὸν εἰς δρόπον.
Prototypæ munus, quod Prouinciarum interna *depaſcitur* ab imis, vt dicitur, radicibus etnatur, l. 7. de *tyron.* 7. t. 13.
Cum supplicans iniquè se oppressam, & post
XXX 3 sententiam

Glossarium Nomicum

sententiam sacri auditorij *depectam* esse commemorat, l. 2. de *patris*, 2. t. 9.

Depectus.
Si quis nihil cum parentibus puellæ ante *depectam*, inuitam rapuerit vel volentem abduxerit, l. 1. de *raptu virginum*, 9. t. 2. 4.

Depectio.
Vt si *depectio* [corruptionem *Anianus*, rectè] id fiat postulata humanitas præbeatur; sin aliquid suspitionis extiterit quod manifestus reus *depectio* celebratâ legibus subtrahatur, l. 1. de *abolitione*, 9. t. 37.

Aduocatos, qui consecratis *depectio*bus siæ opis egentes spoliatis atque denudant, &c. l. 1. de *postulando*, 2. t. 10.

Depector litium, Apulejo in *Apolog.*
Et frandes *depellant*, l. 6. de *decuriosis*, 6. t. 29.

Dependere de tributorum solutione.
Vt in locis propriis conlara frumenta *dependat*, l. 29. de *annonâ*, 11. t. 1.

Possessor Africanus pro destitatis possessionibus cogitur tributa *deperdere*, &c. l. 31. de *annonâ*, 11. t. 1.

Dependere, de illatione tributorum, l. 13. de *susceptorib.*, 12. t. 6.

Vt in locis propriis conlara frumenta *dependat*, l. 29. de *annonâ*, 11. t. 1.

Dependuntur,
In hâc voce frequens error vt *defenduntur* extet pro *dependuntur*: vt l. 12. de *annonis ciuic.* 14. t. 17. Item apud Saluianum, lib. 5. Si *respicias quod defendunt, abundare arbitris: si respicias quod habent, egere reperies.*

Lustralis auri depensio, l. 11. de *lustrali conlat.* 13. t. 1.

Theatralis per Prætores faciendâ depensio, l. 29. de *Prætor.* 6. t. 4.

Etiâ pretium his qui adærare voluerint, *depenfionis*, l. 32. de *erogat. mil. ann.* 7. t. 4.

Velut licitè committi frequenti læsorum *deploratione* [comploratio, l. 6. ne *naucul.* Subclamatio, l. 4. de *exactionib.*] didicimus, &c. l. vlt. de *superactionib.* 11. t. 8.

Vt si intra præfinitum tempus nulla fuerit delata querimonia, omnis post hâc *deplorationum* aditus obstruatur, l. 2. de *naufrag.* 13. t. 9.

Defensor qui absentis iustas allegationes *deponat*, l. 23. de *Decurion.* 12. t. 1.

Deponere querimoniam, l. 67. de *appellationibus.* 11. t. 30.

Sub clade Barbaricæ depopulationis, l. vlt. de *infirmit.* his que *sub Barb.* 15. t. 14.

Depopulator Iudæorum, l. 14. de *Iudæis.* 16. t. 8.

Deportationis functio, l. 14. de *Iudæis.* 16. t. 8. id est, est Apostolatus tributum (*ἀποστολὴ ἐπιναρτία, ἀποστολή*) quod totius orbis Synagogæ Patriarchæ Hierosolymitanæ exsoluebant, coronarij auri nomina: vide & l. 17. vlt. d. *tit.* dixi fusè ad d. l. 14.

Neue ex eorum facultatibus vel *deposita* denegat, vel accepta non prodar, l. 21. de *pœnis* 9. t. 40.

In deposito * conlocantur fructus possessionum, appellatione facta ab executione, l. 15. *quorum appellat.* 11. t. 36.
* idoneo collocantur, eadem l. pauld ante.

Deprædatio, l. 2. de *re militari.* 7. t. 1.

Scauitas paternæ *deprauitatis*, l. 4. ne *sanctum bapt.* 16. t. 6.

Si quis fuerit eiusmodi infortunio *deprauatus* * vt debeat subleuari, &c. l. 1. de *Decurionib.* 12. t. 1.
* tentare possit etiam aliquis *degrauatus*:

Quamque illud temerè non sollicito *Deprauatus*, id est, inutilis ad munia sustinenda redditus: nisi ad animum vt sæpius vox ea refertur.

Depræcatio, *d'èxioms*, desiderium, preces, libellus supplex, l. 6. de *accusat.* 9. t. 1.

Contestatio, quæ caput alterius contra iuris ordinem pulsat, *depressa* nostris legibus iaceat, l. 8. de *famos. lib.* 9. t. 34.

Deprimi reus aliena & propriâ voce dicitur, qui conuictus & confessus, l. 7. *quorum appellat.* 11. t. 36. vide *infra opprimi.*

Deprimere *in sublimi.*

Nec pondera deprimant, nullo examinis libramento seruato, l. 1. de *ponderator.* 12. t. 7. [*Pessundare* propriâ voce.] Ponderus ipsum, *vergere* Virgil. 12. *Aeneid.*

Depromi sententia dicitur, l. 56. de *appellation.* 11. t. 30.

Deproperare, l. 182. de *Decurion.* 12. t. 1.

Deproperus, id est, valdè properus & probrosus. Nullus omninò abluendo equorum sudore *deproperus* [cum suprâ virentes fluminum ripas omnis legionum multitudo consistit] publicos oculos nudatus inceffet, atque ita confundat aspectum, sed procul à cunctorum obtatibus, &c. l. 13. de *re milit.* 7. t. 1.

Properium Glossis Philoxeni, Cyriti. *Properium* *ὀρθοσμός*. Improperat *ὀρθοσμί*; vnde properus & deproperus.

Tribonianus cum hoc non intelligeret, reposuit ineptè *deproperans*, vt deparcus apud Suetonium *Nerone* & *Apulejum*: qui Plauto in *Perla*, *triparcus*, in *Aulularia* *parcè parcus*.

Sciânt, auditionem, huius legis intercessione *depulsar.* l. 26. de *cohort.* 8. t. 4.

Omnes omnium criminum reos vel deportatione *depulsos* vel, &c. l. 10. de *indulgent. crim.* 9. t. 38.

Dierum distinctione siue interpretatione *depulsâ*, l. 1. de *emendat. feruorum.* 9. t. 11.

Tortus dignitatis exceptione *depulsâ*, l. 92. de *Decurion.* 12. t. 1.

Id officium à quo *depulsus* est, vsurpasse, l. vlt. de *curiosis.* 6. t. 29.

Scriptura *depulsus* * l. 2. de *liberali causâ.* 4. t. 8.
* vt lacte *depulsus* Virgilio: *ἀποστακλίσθη* lacte depello, Gl. Cyril 1.

Tribonianus malè *seruante depulsâ*.

Depulsis Carialium munerum sollicitudinibus, l. 5. de *re milit.* 7. t. 1.

Eorum commodo *deputabimur*, l. vlt. de *patris.* 9. t. 2.

Ita vt decima pars, fisci nostri utilitatibus: decima, ei cuius locus est *deputetur*, l. 11. de *metallis.* 10. t. 19.

Annonas horreis antiquitus *deputatas* hos rethibere compellas, qui eas in damna publica ausi sint occupare, l. 12. de *operibus publ.* 15. t. 1.

Qui in punitatem veteris admitti non emendationi potius quam consuetudini *deputarunt*, l. 6. in *fin. de indulg. crim.* 9. t. 38.

Curæ *deputari*, l. 34. de *Decurion.* 12. t. 1.

Ludicris ministerijs *deputarentur*, l. 4. de *scenicis.* 15. t. 7.

Eorum vsui *deputari*, l. 51. de *operibus publicis.* 15. t. 1.

Nihil ex his quæ in statione, ornantibusque singulis *deputant* antiquitas, &c. l. 48. de *operibus publ.* 15. t. 1.

Deriuare.
Aquam, & aquæ vsum in suum fundum.

Aquam

Codicis Theodosiani.

Aquam ad suum fundum ex aquæductu publico *deriuando*, l. 4. de *aquæductu.* 15. t. 2. l. 2. *Cod. eod.*

Quicumque aquæ vsum putauerit *deriuandum*, l. 6. de *aquæductu.* 15. t. 2. *ἐν τῷ ἡλίῳ τῷ ὄψῳ ἐπέταξε*. Gregor. Nyssenus de *Virginc.* 8.

Fallaciter inculantibus, maxime post exhibitionem accusati, nullius iuris color, velut *deriuandâ* excusatione proficiat, non publica abolitio, &c. l. 3. de *abolition.* 9. t. 37.

In notitiam serenitatis nostræ *derinetur*, l. 26. de *operibus publ.* 15. t. 1.

Scripturæ diuersæ, & fidem sibi inuicem *derogantes*, l. 2. de *fide test. & instrum.* 11. t. vlt.

Ne diu apparitorum praua admodum venalisque perfidia in publica impudè commoda *deseruet*, censuimus, &c. l. 14. de *pœnis.* 9. t. 40.

In conditiones descendat, l. vlt. de *tyron.*

Nullâ præditos dignitate ad fordida *descendere* connubia secularum, et si videtur indignum, minimè tamen legibus prohibetur, l. 6. de *Decurion.* 12. t. 1.

Describere, id est, de descriptione seu adscriptione factâ exigere, l. 8. de *extraordinar.* 11. t. 16. itaque, *describerit vel exegerit*, ait ea lex vel *ἐξουμωσ*.

Ruticos colonosque vestros inter negotiatores *describi* non oportet, l. 3. de *lustrali conlat.* 13. t. 1.

Describibus, cui adscriptio imposita, l. 173. de *Decurion.* 12. t. 1.

Deseri, destitui, l. 82. ne *Decurion.* 12. t. 1.

Deserta appellatio, seu prouocatio quæ intra tempus non interposita, l. 14. de *appell.* 11. t. 30. [Hinc in foro nostro *Desertion d' appel.*]

Deserta centuriæ, l. 1. de *annonâ.* 11. t. 1.

Quæ & defectæ (vnde prædiorum defectio, l. 1. *eod.*)

Destituta possessiones, d. l. 31.

Inutiles, l. 4. *eod.*

Deserti agri, l. 12. *eod.*

Deserta loca & vastas solitudines sequi Monachi iubentur, l. 1. de *Monachis.* 16. t. 3.

Desertionis crimen, l. 11. de *desertorib.* 7. t. 18. l. 84. de *Decurion.* 12. t. 1.

Desertum prædium, l. 14. de *centuriis.* 13. t. vlt. *Mox* de desertis nihil postea conqueratur.

Deseruatio, vel potius *deseruitio*, de religione, & & Iudaicâ nominatum, l. 20. de *Iudæis.* 16. t. 8. [Hinc & formula illa bis in l. 4. de *Iudæis*: qui *Synagogis DESERVIVNT.*] Ita l. 4. π. de *his qui not. inf.* Qui *certaminibus sacris deseruiunt.*

Vt cuncti testituti Curiarum *munis* (ita π. non *munus*) cum omni posteritate *deseruiant*, l. 139. de *Decurion.* 12. t. 1.

Religionis obsequijs *deseruire*, l. 26. de *Episcopis.* 16. t. 2.

Nec vlli extraordinario oneri *deseruire*, l. 4. de *nauc.* 13. t. 4.

Desideria, l. 6. 7. 8. 9. 12. 16. de *legatis.* 12. t. 12. l. 9. 96. de *Decurionibus*: sunt quæ in communi *consilio* ciuitatis, Prouinciæ, Dioceseos, à Principe postulari conueniat: legatisque ad Principem missis tradebantur.

Si qui *desideria* * sua explicare cupientes ferri sibi à quoquam suffragium postulauerint, &c. l. 2. *si certum petat. de suffragijs.* 2. t. 29.
* eodem sensu Sueton. *August. cap. 5. Tantâ comitante aduentum DESIDERIA excipiens, &c.*

Desiderium, de eo qui extrema suffragia, id est, baptismum vel Eucharistiam in extremo vitæ

poscit, l. 1. de *scenicis.* 15. t. 7. vide quæ dixi ad *eam leg.* vnde & *Desiderata* pro ipso sacramento: Gloss. *Desiderata*, *λεηνογία, πικρή*. Quæ Iosephi Scaligeri obseruatio est ad *Tibullum* p. 171. Hoc idem, quia Catechumeni qui toto *κατηχησας* tempore facta Synaxi siue *καυνογία* excluderentur, diem illum *τῆς καυνογίας* multis votis ac desiderijs prosequerentur: hinc factum vt ipsa *καυνογία desiderata* diceretur.

Animos diuinâ obseruatione deuinctos non decet patrimoniorum *desiderijs* occupari, l. 104. de *Decurion.* 12. t. 1.

Decimas, fisco, decimas etiam domino representent, cetero modo suis *desiderijs* vindicando; l. 18. de *meallis.* 10. t. 19.

Qui ad se intellegit vel *desidiis* inuidiam, vel industriæ gloriam pertinere, l. 5. de *executor.* 8. t. 8.

Qui sint conuictus aliquo annum in penatibus propriis vel in quibuslibet locis *desiderijs* quiete transegerit, &c. l. 16. de *desertoribus.* 7. t. 18.

Designatio ad Praturæ onus aliasque functiones, l. 7. de *Senator.* 6. t. 2. l. 31. de *Prætorib.* 6. t. 4. vbi dixi: vide Symmachum, lib. 10. *epist.* 59.

Desolati.
Quoniam *Curias desolari* cognouimus, his qui per originem obnoxij sunt, militiam sibi *poscentibus*, l. 13. de *Decurion.* 12. t. 1.

Desolata.
Loca.
Desolata loca, l. 10. de *indulgent. crimin.* 9. t. 38. Claudianus lib. 3. de *raptu Proserp.* p. 27. b. *Dum vacuas sedes, & DESOLATA pererrat Arua.*

Staius Thebaid. 1.
— quod *DESOLATA Domorum.*
Teſta vides—

Aula desolata *desertaque* subsidijs, Sueton. *Caſig.* 12.

Desolatum rus.
Qui vicis, quibus adscripti sunt derelictis ad alios seu vicos seu dominos transferunt, ad sedem *desolati* tuis redire cogantur, l. vlt. de *patroc. vic.* 11. t. 24.

Sed sola mileris [coniugibus orbis] ad poscendum auxilium [ius liberorum] sufficiat *desperatio* liberorum, l. 1. de *iure liberali.* 8. t. 17. vbi dixi.

Donatistarum *desperatio*, * facta perfidiâ, l. 37. de *heret.* 16. t. 5. cui opponitur *Catholicæ confidentie* stabilita constantia.
* *Desperati* à Gentilibus Christiani vocati vide *Lactantium lib. 5. & Minucium Fel.*

In vet. Gloss. *Desperatus* *μειλιχία*.

Eos verd, quibus lentum regressum necessitas *desperationis* indixit, &c. l. 11. de *indulg. crimin.* 9. t. 38.

Respondere puellam pater, mater, tutor, curator, affinis dicitur, l. 4. de *ſponſalib.* 3. t. 5.

Reum carceri *deſtinare*, *lonic. de priuati carceris custod.* 9. t. 11.

Nec denegent vocem in supplicium sententiâ *deſtinatis*, l. 20. de *appellat.* 11. t. 30.

Placuit, vt potestas quidem & ius fruendi res liberorum suorum in sacris constitutorum penes patres maneat: *deſtituendorum* autem liberorum eis licentia derogetur, l. 1. de *mareris bonis.* 8. t. 18.

Et in eorum Metrocomiarum locum, quas temporis lapsus vel *deſtinit*, vel viribus vacuauit ex florentibus aliæ subrogentur; l. vlt. de *patrocinijs*

Glossarium Nomicum

patrociniis vicorum, 11. t. 24.
 Destituta possessiones, destitutio, l. 31. *de annonâ*, 11. t. 5.
 Ut sarcina destituta possessionis possit melioribus sociari, l. 14. *de censurâ*, 13. t. ult.
 Destituta copulatione coniugij principalis, id est vidui, l. 3. *de maternis bonis*.
 Quæ magnificentiam tuam probabili cunctatione desingant, l. 3. *de Legatis*, 12. t. 12.
 Placet descripta inoderatione præscribere, l. 40. *de Episcop.*, 16. t. 2.
 Quæstio descripta, l. 3. *de naufragiis*, 13. t. 9.
 Cursus publici obseruatione descripti, l. 4. *de cursu*, 8. t. 5.
 Bona quæ suariæ functioni descripta sunt, l. 1. *de suariis*, 14. t. 1.
 In illos gladij sui ius & seueritatis exerceant, in quos statim desringi ferrum iura præcipiunt, *l. vnic. ne sine iussu*, 9. t. 41.
 Quos militia armata detentat, l. 16. *de tyronibus*, 7. t. 13.
 Qui hæc loca sub conductione detentant, l. 3. *de conlat. donat.*, 11. t. 20.
 Quos ad præfens labor publicus officiumve detentat, l. 21. *de Prætor.*, 6. t. 4.
 Detentatores, *l. vltim. circa finem de conlat. donatar.*, 11. t. 20. l. 14. *de iur. iur.*, 10. t. 20. *l. vlt. de patrociniis vicor.*, 11. t. 24. l. 5. *de suariis*, 14. t. 4.
 Quod si quispiam in his locis fuerit detentator inuentus, l. 2. *de terris limitaneis*, 7. t. 15.
 Ante causam examinatum & determinatam, l. 2. *de appellat.*, 11. t. 30.
 Nexu conditionis deterrima adstringatur, l. 4. *ad SC. Claud.*, 4. t. 9.
 Superstitio deterrima, Gentilium, l. 20. *de Paganis*, 16. t. 10.
 Quibus iniustas constiterit esse notas detestabilis turpitudinis, l. 1. *de inoffic. testam.*, 2. t. 19.
 Detestabilia commenta, l. 1. *de pisto.*, 14. t. 3.
 Quæstio adducantur in publicum, ac detestati * criminosi congruâ & seuerissimâ emendatione rescantur, l. 35. *de heret.*, 16. t. 5.
 * pro detestabilibus nisi legas detestati. Cæterum de Manichæis sermo est.
 Nomen detestandum gladiatorium, l. 2. *de gladiator.*, 15. t. 12.
 Inliciti ac detestandi emptores dicuntur, qui in officio publico positi quid comparant, *l. damus 2. de his que administr.*, 8. t. 15.
 Detexit, pro emerit, detecta est, l. 44. *de hereticis*, 16. t. 5.
 Ut suspectæ scripturæ & falsæ reos esse detinendos, l. 7. *de fide testium*, 11. t. vlt.
 Nullo alio modo posse formas detineri, nisi, &c. l. 3. *de donat.*, 8. t. 12.
 Ab his concessa quædam conantur priuilegia detorquere, l. 5. *de priuileg. eorum qui in s. palat.*, 6. t. 39.
 Detorquere commodum sententiæ latæ terrore appellationis, l. 6. *quorum appell.*, 11. t. 36.
 Fidem detestare, l. 9. *in fin. de numer.*, 8. t. 1. dicuntur, qui non ex fide & officio officium gerunt.
 Vnius immunitas cæterorum est detrimentum, l. 5. *de operibus publ.*, 15. t. 1.
 Si quis super inuasis (sui iuris locis) detulerit querimoniam, &c. l. 2. *in fin. de regund.*, 2. t. 26. vt l. 2. *qui finalem venulerit questionum*.
 Si quis iter faciens ab itinere vestro deuertit [id est denariat, vt eadem lex ait] l. 25. *de cursu*, 8. t. 5.
 Iudex non deuerticula deliciofa scetur, l. 4. *de off. Rector. Prou.*, 1. t. 7.

Neque enim paulo deuerticulo [milites] abducendi sunt ab excubiis sibi pro publicâ utilitate commissis, l. 33. *de cursu*, 8. t. 5.
 Rectâ nauigatione contemptâ litora denia sectatus, l. 33. *de nauicul.*, 13. t. 5.
 Plurimi collegiati cultum Urbium deferentes agrestem vitam secuti in secreta sese & denia contulerunt, l. 1. *de his qui condition. propr.*, 12. t. vlt.
 Fide denij & mente cæcati, l. 4. *de Apostatis*, 16. t. 7. postquam fide deniauerint, l. vlt. *de Apostatis*, 16. t. 7.
 Qui vel leui argumento à iudicio Catholicæ religionis & tramite detecti fuerint deniare, l. 28. *de heret.*, 16. t. 5.
 Vniuersi qui à Catholicæ religionis dogmate deniare contendunt, *lex 13. de Paganis*, 16. t. 10.
 Ab itinere solito deniare [id est, vt mox sequitur, ab itinere recto deuerti] l. 25. *de cursu*, 8. t. 5.
 Denij errores rebaptizantium, l. 23. *ne sanctulum bapt.*, 16. t. 6.
 Deuocari.
 Ad Curiam.
 Curia consortium.
 Ad Curia consortium deuocari, l. 19. *de Decurion.*, 12. t. 1.
 Ciuilia munera.
 Ad ciuilia munera vel Curia deuocari, l. 1. *de cohortalib.*, 8. t. 4.
 Qui ad Curiam deuocati sunt, l. 7. *de Episcop.*, 16. t. 2.
 Mox, minime ad Curias deuocentur, *dl. 7.*
 Extraordinaria.
 Qui ad extraordinaria minime deuocantur, l. 1. *de iur. iur.*, 15. t. 3.
 In irritum.
 In irritum deuocari, l. 53. *de Decurion.*, 12. t. 1.
 In irritum gesta deuocentur, l. omnis 5. *de his que administr.*, 8. t. 15.
 In irritum deuocari, *l. vnic. si per obreptionem fuerit impetrata*, 11. t. 13.
 In iudicium.
 Qui alterius famam, fortunas, caput denique & sanguinem in iudicium deuocauerint, l. 11. *de accusat.*, 9. t. 1.
 Prosecutiones equorum vel præbendas operas. Neve ad prosecutiones equorum vel ad præbendas operas deuocentur, *l. vlt. de excus. artif.*, 13. t. 4.
 Conlationem negotiatorum.
 Ad negotiatorum conlationem non deuocari, *l. vlt. de excus. artif.*, 13. t. 4.
 Deuolutæ res.
 Res quæ ex matris successione fuerint ad filios deuolutæ, l. 1. *de maternis bonis*.
 Triginta annorum deuolutio curriculum, l. vnic. *de act. certo temp. fin.*, 4. t. 14.
 Executio deuota iudicum & officiorum, l. 65. *de appellat.*, 11. t. 30.
 Vniuersi que Prouincialium nostrorum arbitratu proprio & mente deuotâ species petitas hifdum pretiis quæ in foro rerum venalium habentur, libens præster ac distrahatur, l. 2. *de publ. compar.*, 11. t. 15.
 Deuotè ac strenuè militando, l. 10. *de domesticis*, 6. t. 24.
 Deuotio fidei, l. 23. *de Iudaicis*, 16. t. 8.
 Dies ferari & deuotionum, l. vltim. *de nauicular.*, 13. t. 5.
 Fidelis deuotio, l. 46. *de heret.*, 16. t. 5.
 Priuilegia Ecclesiarum omnium quæ sæculo nostro Tyrannus inuiderat, pronâ deuotione reuocamus,

Codicis Theodosiani.

nocamus, *l. vltim. de Episcopis*, 16. t. 2.
 Denotio, absolutè, l. 22. 29. 32. 34. 35. *de annonâ*, 11. t. 1.
 Et deuotio publica, l. 20. *de ann.* & l. 7. *de diu. reser.*
 De tributorum illatione, seu de deuotione debetur in collatione tributorum: vnde & deuotissimus ipse collator seu Prouincialis, l. 5. *de annonâ*.
 Deuotio publica, de re annonariâ & tributorum, illatione, l. 7. *de diuersis reseript.*, 1. t. 2. & l. 20. *de annonâ*, 11. t. 1.
 Deuotio, pro re tributariâ, vel diligentia in illatione tributorum: contra negligentiam, mora, in deuotio: vide infra *Indeuotio*.
 Deuotio.
 Vniuersos quos tantum sibi clarerit temeritatis adsumere, vt præbeant latebram, [colonis] & defensione repositâ aditum implendæ deuotionis obclaudant, &c. l. 1. *de patrociniis vicor.*, 11. t. 24.
 Considerantes Africa deuotionem, [quod in fide manserat contra Ataliam] vsque, &c. l. 6. *de indulg. debitor.*, 11. t. 28.
 Deuotionem avariciae functionis agnoscant, l. 19. *de iustit. colat.*, 13. t. 1.
 Vnius anni, hoc est, tertie indictionis, deuotione congruâ, à locorum dominis, pensio conferatur, l. 3. *de conlat. donat.*, 11. t. 20.
 In vna librâ auri solidos septuaginta duos obryziaci Principibus offerendi deuotionem animo libenti suscipimus, *l. vnic. de oblat. votorum*, 7. t. vlt.
 Deuotionis nota, l. 10. *de re milit.*, 7. t. 1.
 Deuotio, de obsequio militari, l. 10. *de re militari*, 7. t. 1. seu obsequio, quod à milite rei publicæ debetur.
 Si quinquennij tempus fidâ obsequij deuotione [tyro] compleuerit, l. 6. *de tyron.*, 7. t. 13.
 Ipsum etiam qui militauerit sunt, priuilegiis accedentibus facilius deuotio prouocabitur, l. 7. *de tyron.*, 7. t. 13.
 Habeat hanc mercedem laboris multorum munerum testimonio commendata deuotio [Principalis] l. 6. *de question.*, 9. t. 35.
 Habeant pietatis dignitates sperentque sui deuotione venturas, l. 9. *de indulg. crim.*, 9. t. 38.
 Deuotio.
 Si quis deuotionis suæ, nec salutis publicæ custodiam gerit, nomen suum profiteatur, & ea quæ per famosum prosequenda putant, ore proprio edicat, &c. l. 7. *de famos. libertis*, 9. t. 34.
 Propter inmensas vastitates viarum, certatim studia cunctorum ad reparationem publici aggeris conducibili deuotione volumus festinare, l. 4. *de iur. iur.*, 15. t. 3.
 Horteorum vel stabulorum fabricas arbitratu proprio Prouinciarum Iudices studio laudandæ deuotionis adpripant, l. 37. *de operib. publ.*, 15. t. 1.
 Soliæ deuotionis officia, de spectaculorum editionibus, l. 4. *de spectaculis*, 15. t. 5.
 Deuotionis tuæ officio obseruatum, l. 2. *de fil. mil. apparit.*, 7. t. 22.
 Tua deuotio, ad Magistratum aliquem, fortè P. P. l. 1. *de Pteranis*, 7. t. 20.
 Vniuersi, *l. vnic. de ing. g. t. Tyr.*
 Deuotio à Sarrapis Romano Imperio debita.
 Deuotio, id est, cultus.
 Omnes Sarrapæ pro deuotione * quæ Romano debetur Imperio, coronam, &c. l. vlt. *de auro coronario*, 11. t. 13.
 * quâ colunt comiter, maiestatem Imperij Romani, l. ...
 Tom V I.

Vide & Rufum Festum, vbi de Cappadocia agit. Dio lib. 53. *ἢ νῦν ἀεὶ ἀποδοῦναι τὸν κερταῖον, λέγει εὐειδὸς ἄρα, ὅτι οὐ ΚΑΘΟΣΙΩΜΕΘΑ*. Deuotio tibi sumus: sic enim reddendum. Notum iam illud D. N. M. Q. E. Seneca 3. *de benef.*, 4. *Nemo non deditum se & deuotum professus est: & si quod aliud humiliter verbum, quo se oppigneraret, inuenit.*
 Deuotissimi domestici, l. 68. *de domest. & protektor.*, 6. t. 24. *l. vn. de propof. lab.*, 6. t. 15. *Protektor.*, 6. t. 15. *Protektor.*, 6. t. 15.
 Deuotissimi milites.
 Fortissimi ac deuotissimi milites, l. 17. *de erog. mil. ann.*, 7. t. 4. [Valerianus apud Pollionem, p. 305. *Vtrum deuotissimis quibusque ac fortissimis veterum præferendum,*] l. 13. *de metat.*, 7. t. 8. l. 28. *de suscepr.*, 12. t. 6. l. 3. *de equorum conl.*, 11. t. 17. l. 19. *de Paganis*, 16. t. 10. l. 2. *de excoll. & transl. ann.*, 7. t. 5. [Nemesianus Cynegético, v. 82.]
 Et fidos ad bella duces, & milite multo Agmina, quæis fortis animas DEUOTIO mentis.
 Deuotissimæ nobis Prouincia Lyciæ priorem famam meritumque inter ceteras renouari censemas, l. 9. *de indulg. crim.*, 9. t. 38.
 Quæ specialiter à Prouincialibus deuotissimis conferenda sunt, l. 5. *de annonâ*, 11. t. 1.
 Quod ab obnoxiiis sæpè d. betur, deuotissimi quique coguntur exsoluere, l. 186. *de Decur.*, 12. t. 1.
 Deuotus.
 Principales deuoti * & nihil debentes habeant priuilegium, &c. l. 126. *de Decur.*, 12. t. 1.
 * qui sisco quod debent, soluant.
 Deuotus, qui annonas & tributa inferunt, l. 4. *in fin. de naufrag.*, 13. t. 9.
 Deuotum possessionem ab omni inquietudine liberamus, l. 10. *de metat.*, 7. t. 8.
 Qui intra apparitionis amplissimæ Præfecturæ Prætorianæ sacramenta se deuocant, l. 14. *de priuilegiorum qui in s. pal.*, 6. t. 35.
 Diacathoci, l. 1. *de sisci debitorib.*, 10. t. 16. [vnde & Diacathocia, l. 7. *Cod. Iust. de omni agro deserto*] sunt possessores patrimonialium fundorum seu priuatiæ rei perpetuo iure locatorum: de quo vide *cap. de re priuata Principis*.
 Diacathocia, l. 30. *de heret.*, 16. t. 5. vbi dixi plenè.
 Diadota.
 Nulli omnino per præpositos pistorum, & diadotas nullâ in specie præbeatur annona, nisi quem substantiam atque in præfenti constitutum postulare constitit, l. 28. *de erogatione militaris annonæ*, 7. t. 4. [*ἡ δὲ δόξα, διριβίτορ, διαιφόρ.*]
 Diametrum, *deschet, descal.*
 Si quando nauicularius extra modum cætesimatum diametrum incidisset, &c. l. vlt. *de nauic.*, 13. t. 5.
 Diametra, l. 5. *de naufragiis*, 13. t. 9. [*Quemadmodum quod τὸ μέτρον excedit, dicitur ἀεὶ ἀποδοῦναι ita, quod ei abest, δὲ ἀποδοῦναι.*]
 Harpocraton *ἡ ἀποδοῦναι, τὸ ἐλλείπον ἀπὸ τῆς ἀποδοῦναι ἀποδοῦναι, ὅτι τῆς ἀποδοῦναι ἀποδοῦναι.*
 Dicitio.
 Edictum autem continens indulgentiam nostram ad deuotionem tuam misimus, & vt tua dicitio & cuncti agnoscant quid præstitimus memoratis, l. 1. *de Pteranis*, 7. t. 20. *Imp. Constantinus Floriano Præf.*
 Qui accusandi fiduciam gerit, oportet comprobare, nec occultare quæ scierit: quoniam prædicatoris, l. 2. *de famos. libell.*, 9. t. 13.
 * id est, laudem maximam consequetur, l. 7. *cod.*

Glossarium Nomicum

Glaziam reparabit, l. 6. ad l. *Jul. repetundor.*
 Ad dicationem *αὐτὴ ἡ δίκαιον*. Gloss. Philoxeni.
 Tua *dicitio*, ad Magistratum aliquem, nescio quem l. 1. de *Veteranis*. 7. t. 20. fortè ad P. P.
 Dicationis tuæ est, ad Correctorem Lucaniæ & Bruttiorum, l. 1. de *appell.* 11. t. 30.
 Ad Dicationis tuæ officium, ad Proconsul. Afric. l. 21. de *appell.* 11. t. 30.
 Curiales maneat in sinu patriæ & veluti *dicati* infulis, mysterium perenne custodiant; sic illis piaculum inde discedere, l. 12. de *Decurion.* 12. t. 1.
 Dichonentum [*δύχωνεντον*] æs quod & figuratum, l. 1. de *conlat. aris.* 11. t. 21. id est, conflatum.
 Dictator.
 Nullus igitur obstat ceteribus *dictator*, nemo consiliis obloquatur, l. 1. de *Legatis.* 12. t. 12. vbi vide quæ dixi.
 Vtioni, quam ratio ipsa *distabit* conueniat subiugari, l. 3. de *patrocin. vicor.* 11. t. 24.
 Quod eam formam statuere possimus, quam modus facti contemplatioque *distauerit*, l. 10. de *panis.* 9. t. 40.
 De dotis *distione*, vide *tit. de dotibus.* 3. t. 13.
 Dos data aut *distia* aut promissa, l. 3. de *incestis nupt.* 3. t. 12.
 Diem functi.
 Pergit audacia ad busta *dierum functorum* [defunctorum suppositi *Tribon.*] l. 5. de *sepulchris viol.* 9. t. 17.
 Prætorum *dierum functorum*, l. 17. de *Prætor.* 6. t. 4.
 Quod se armis aut locorum *difficultate* tucatur, l. 3. de *Episcop.* 16. t. 2.
 Qui in latius *diffusis*que porrigitur, l. *unic. de Lusor. Danub.* 7. t. 17.
 Animal verò à possessore tradendum ob *digeriem* prius vnus tantum noctis icunitate, vacuetur, l. 4. de *suariis.* 14. t. 1.
 Exceptis his quos eminentissimæ tuæ sedis specialiter consideratio *digestis*, l. 4. de *conlat. transf.* 11. t. 22.
 Nisi propriâ adnotatione *digestis* Senatorium nomen agnosceret, l. 2. de *Senat. & gleb. conl.* 6. t. 2.
 Priusquam primipili paltum *digesta* ratione compleuerint, l. 16. de *cohort.* 8. t. 4.
 Ita tamen, vt singularum quoque centesimarum ratio semper euidentis scientiæ tuæ *digesta* referatur, l. 11. de *iure fisci*: l. 14. de *fiscieptor.* quæ leges eadem sunt.
 Apocharum vel securitatum *digesta* signatio, l. 19. de *annonâ.* 11. t. 1.
 Digma, indicium, specimen [*monstre, eschantillon.*] Vnus è patronis custodiam Portuentium suscipiat conditorum, clandestinum ad collegas *digma* missurus, ne quid ex specie fraus occulta vectorum [cum] pessimæ qualitatis immutet, l. 9. de *suariis.* 14. t. 4.
 [Harprocraton: *δῆγμα νομικός τὸ δεικνύμενον ἀπὸ ἐκείνου ἢ ἀπακρίβιον, ἢ ὁ τὸ πρὸ εἰς διὰ τὰ δειγµατὰ ἐνομιζέτω*: quod iisdem planè verbis Moschopulus, p. 80. Suidas, & Etymologici auctor extitibunt. Ita *ἀγρίδωµα* Polluci lib. 8.
 De loco qui Digma fuscè dixi ad d. l. 9.
 In rebas liquidis *Guffus*, seu *γῶµα*.
 Ammian. *INDICIUM* vocat, seu probam, l. 21. in *fin.*
 Ei *vehiculo insidemi*, vt *Principibus solet*, *annonæ militaris offerib. mear* *INDICIA*, vt ipsi nominant, proba: vide & l. 13. de *annonâ & trib.* & l. *vt. de superexact.*
 Quæ, dum in palatio constituti sunt, aut labore proprio, aut *dignatione* * nostrâ quæsi-

runt, l. *ultim. de privileg. eorum qui in sacro pal.* 6. t. 35.
 * donis nostris paulè ante.
 Dignissimi & meritis, & facultatibus eligendi Sacerdotes, & ad alia munera, l. 140. 146. de *Decur.* 12. t. 1.
 Dij te seruent, l. 2. de *Veteranis*: vbi dixi.
 Ne sub specie dignitatis facinora *dilabantur*, l. 2. de *exhib. reis.* 9. t. 2.
 Non absque publicâ *dilacerationis* * incommodo officia peracta repetuntur, l. 3. ad l. *Jul. de ambitu.* 9. t. 26.
 * vide *infra* *Lacerare.*
 Si dominus *dilaniauerit* pœnis publicis corpus [serui] ferarum vestigiis latera persecando, vel exutendo admotis ignibus membra, &c. l. 1. de *emendat. seruorum.* 9. t. 12.
 Nisi fortè proprium *dilapidationem* bonorum aut latrocinij interrogat, aut fortalsè naufragiis incendiisque conflatam, &c. l. 1. qui *bonis ex l. Iulianâ cedere.* 4. t. 20.
 Quadruplum deinceps etiam proprii *dilapidatione* patrimonij exoluat, l. 19. de *annonâ & trib.* 11. t. 1.
 Dilapidatis facultatibus, l. 14. de *pietorib.* 14. t. 3.
 Dilapidare, euertere rationem, l. 1. de *susceptoribus.* 12. t. 6.
 Tempora *dilatari*, id est produci, l. 4. de *denuntiat.* 2. t. 4.
 Ea quæ in competenti loco *diligentia* præparauit, l. 1. de *spectaculis.* 15. t. 5.
 Errorem suum *diligere* dicuntur, qui in suo errore perseverant, l. 2. in *fin. ne sanctum baptisina.* 16. t. 6.
 Dilucida & probatissima veritatis quæstio, l. 1. *quorum appellat.* 11. t. 36.
 Dimensio i. certa temporis dilatio, l. 2. de *dilar.* 2. t. 7. vide & l. *unic. de his qui veniam aratis.*
 De patriâ, de liberis, de fortunis, de vitâ denique *dimicare*, l. 5. de *accusat.* 9. t. 1.
 Euectiones *dimittere*, l. 33. de *curfu publ.* 8. t. 5.
 Dimoscant, l. 1. de *suariis.* 14. t. 4. [Iunen. *Satyra* 10. — *pauci DINOSCERE possunt.*
Vera bona atque illis multum diuersa remota Erroris nebula]
 Dinummium vethigal Alexandrinæ Vrhis, l. 2. de *Alexandr. plebis primat.* 14. t. *ultim.* vbi dixi: *δύκωνος* Græcè dicas: quale ad rescindendos Vrhis muros à Leone Iconomacho institutum teste Cedreno: à Nicephoro, si fides Constantiano *Manass. in Annal.*
 Dicecesis quid, vide *Topograph.*
 Diceceta, l. 1. de *Alexandr. pleb. primat.* 14. t. *ult.* vbi dixi.
 Directo * iure atque perpetuo absque omni quæstione volumus obtineri, l. 2. de *iure fisci.* 10. t. 1.
 * quod nullo iure labefactari potest.
 Directus propria vox in agrimensoriâ.
 Quod si alterutra pars moras ne possit controuersia finiri, ad locorum ordines & *directus*, agrimensor dirigatur ad loca, l. 1. *spnium regund.* 2. t. 26.
 Directura Innocentio *de casis limitum littera S.*
 Dirigi limites Aggeno.
 Directoria, id est, itinera recta, recta nauigatio.
 Vrbani etiam vsus frumeta, si quando vel fortuna vel ratio in Africa cœgerit residere litoribus, adtingere nullus audeat, aut muratis *directoriis* * quopiam, præter sacram Vrbem præscribiti vllius inuouatione transmittere, l. 3. de *canone frum.* P. R. 14. t. 15.
 * Directo

Codicis Theodosiani.

* *Directoria* sunt viæ directæ, solemaes, Itaque & in hac materiâ *δὲ ἀπεργασίαν*, quasi dicas *director viarum mansionum* (qui alias metator) qui scilicet viam *dirigit*, præparat apud Saidam: vide & *infra* *Præparare.*
 Dirigere actionem, l. 6. de *denuntiat.* 2. t. 4.
 Dirigere consultationem seu relationem, l. 1. de *appell.* 11. t. 30. l. 1. 4. 5. de *relation.* 11. t. 29. [id est, ad Principis scetina mittere: v. l. 34. 65. de *appell.* seu ad Comitatum, l. 1. 8. d. t.]
 Disceptatio Iudicis, l. 13. de *accusat.* 9. t. 1. id est, cognitio.
 Productos è custodiis reos *disceptationi* debite subdere, l. 18. de *accusat.* 9. t. 1.
 Iudicantem *disceptatio*, l. *ult. de denuntiat.* 2. t. 4.
 Disceptatio.
 Quotiens in *disceptatione* constiterit iniquè discussionem factam, l. 1. de *discussorib.* 11. t. 26.
 Disceptatio Principalis, id est, cognitio Principis, l. 1. 1. de *appellat.* 11. t. 30.
 Disceptor pro Iudice, l. 55. de *appellationibus.* 11. t. 30.
 Prætor liberale negotium *disceptor* ipse examinet, l. 16. de *Prætor.* 6. t. 4.
 Disceptare Iudex dicitur, l. 4. de *Iurisdicte.* 2. t. 1.
 Numerarij qui publicas rationes ciuitatum verutis fraudibus lacerare *didicerunt* [consueuerunt] l. 6. de *numer.* 8. t. 1.
 Discidium, de hæresi, l. 2. de *hæreticis.* 16. t. 5. [*ἰρησασία.*]
 Vt non culmine *discingantur* inæquali, sed tempore, l. *ult. de Palat. S. L.* 6. t. 30.
 Index in audiendis ac *discingendis* litibus, &c. l. 2. de *offic. Rector. Prouinc.* 1. t. 7. vide *Sau. in Sid. i. p. 131.* *Iur. in Symm. p. 277.*
 Disingere negotia, l. 64. de *appellat.* 11. t. 39.
 Disingere causam, l. 2. *quorum appell.* 11. t. 36.
 Disingere, l. 3. *eod.*
 [Rufinus histor. *Eccles. lib. 10. cap. 2. His omiffis, illa quæ ad fidem Dei pertinent, absque vllâ animorum contentione DISCINGITE*: vbi & *disinguito* alibi legitur.
 Nulli posthac sine nostræ Maiestatis auctoritate *discingendi* Agentem in rebus, nulli eximendi pareat copia, l. 17. de *Agentib.* 6. t. 27.
 Vt exploratione diligenter agitarâ, *discingendo* abicias punitioe cohercendos, l. 18. de *Agentib.* 6. t. 27.
 Quando omne huiusmodi iurgium solo præcipimus iure *discingi*, l. 4. *finium regundor.* 2. t. 26.
 Quicumque apparitores ob culpam vel negligentiam fuerint iudicato *discingenti*, l. 20. de *diu. off.* 8. t. 7.
 Apostolica *disciplina*, l. 2. de *fide Cathol.* 16. t. 1.
 Disciplina Catholica, l. 9. de *hæret.* 16. t. 5. l. 28. de *Episcop.* 16. t. 2.
 Per omnes regiones, in quibus fera & periculi sui nescia Latronum feret insania, probatissimi quique atque districtissimi Defensores adfunt *disciplina*, & quotidianis actibus præfunt, l. *ult. de defensor. ciuit.* 1. t. 11.
 Disciplina publica, id est, pax publica, quies, securitas, *tit. & l. unic. de his qui plebem audent contra publ. disciplinâ colligere.* 9. t. 33. [v. & l. 1. 8. 12. 7. de *off. P. P.* Tribonianus malè in *Remp.* mutauit.]
 Si quis contra euidentissimâ iustionem suscipere plebem & aduersus publicam *disciplinam* defendere fortalsè temptauerit, &c. d. l. *unic.* [Apuleius lib. 3. & de *laronis* huius sanguine *legibus vestris*, & *DISCIPLINÆ PVBLCÆ* *litate*, & 10. *ne de paruis indignationis elementis ad exitium disciplina ciuitatisque seditio procederet.*
 Tom. VI.

Haber feneritas multa, quæ sumat ad faciendam publici officij *disciplinam*, vt abstineant tam crucentis, l. 2. de *quæstion.* 9. t. 35.
 Disciplina publica.
 Nullus omnino Principatum, ceteraque officia repetere audeat, cum publica disciplina semel gesta sufficiant, l. 2. ad l. *Jul. de ambitu.* 9. t. 26.
 Filij de inofficioso agentes docere debent se parentibus iugiter obsecutos vt naturæ ipsius religio flagitabat, *disciplinam* illæsam inoffensamque seruasse, l. 2. de *inoffic. test.* 2. t. 19.
 Probabilis sæculo *disciplina*, l. 44. de *Episcopis.* 16. t. 2.
 Disciplina *πολιτεία*, quæ aliâs secta, vide *infra* *Secla*, conuersatio. Ita *χριστιανὸν* vel *ἄνοστον* *πολιτεία* apud Clementem Alexandrinum & Sozomenum.
 Tertullianus de *Idololatriâ*, cap. 20. *Verum enim vero cum conuersatio diuina disciplina non factis tantum verum etiam verbis periclitetur.* Et libro de *virginibus velandis* cap. 1. *Hæc lege fidei manente, cetera iam disciplina & conuersationis admittunt nouitatem correctionis.* Omitto alia.
 Cursus publici præpositos scire præcipimus, si sibi, & militiæ suæ consulunt, nihil eos contra veterem *disciplinam* debere præsumere, l. 9. de *curios.* 6. t. 29.
 Disciplina vetus.
 Teneat apparitio *veterem disciplinam*, nec à suggestionibus necessariis metu eius cui ad tempus parer, retrahatur, l. 59. de *appell.* 11. t. 30.
 Maudentibus his quæ de audientie *discretionis* superioribus sunt decreta præceptis, l. *ult. quorum appell.* 11. t. 36.
 Stabit legitima seruitutis libertatisque *discretio*, l. 33. de *petition.* 10. t. 10.
 Oportet inter eos, &c. esse *discretionem*, l. *ult. de Veteranis.* 7. t. 20.
 Hæc *discretionis* seruata, l. 7. *circa med. de honoy. cōdicill.* 6. t. 22.
 Dummodo superstitiosa coniuratio exilij ipsius *discretionis* soluatur solitariis & longo spatio inter se positis insulis in perpetuum deportatis, l. 53. de *hæret.* 16. t. 5.
 His quorum solus ad *discrimen* vocatur, l. 6. de *accusat.* 9. t. 1.
 Cuiam suum nosse *discrimen* formula interlocutionis, in sp. l. 71. de *Decur.* 12. t. 1.
 Quicumque in *discrimen* capitis accessit, l. *ult. de accusat.* 9. t. 1.
 Rerum *discrimen*, iactura existimationis, l. 76. de *Decurion.* 12. t. 1.
 Discursus, de nauibus iudicialiis, l. *unic. in fin. de Lusor. Danub.* 7. t. 17.
 Discursus nutricum redempti.
 Nutricum, quarum detestabile ministerium fuisse arguetur redemptique *discursus* * pœna imminet, vt eis, &c. l. 1. de *raptu virginum.* 9. t. 24.
 * sunt internuntia, *messages, allées & venues*: erat enim Vir Doctus Lindembr. qui pro *δραγομισῶ* accipit: Martialis, 17. ep. 38. de *saluatoribus Romæ.*
Discursus varios, vagumque mane.
 Seneca de iisdem, c. 3. de *brevit. vitæ*
Dic quantum ex isto tempore abstulerit officiosus per Vrbem DISCVRSITATIO [al. *DISCVRSATIO*.] Fortè & hoc sensu Iunen. Sat. 1. v. 86. *Gaudia, DISCVRSVS nostris est farrago libelli.*
 Quos *αὐθόνοτος* ἐν κώκῳ τῶ ἀόλῳ traducit Lucianus in *Nigriano*.
 Firmicus lib. 8. c. 6. *Ac per omnium limina matutinis*
 X X y 2 *semper*

Glossarium Nomicum

semper, salutationibus DISCREPENT.
 Discursus veredorum, &c. l. 16. de cursu. 8. t. 5.
 Ut omnium bonorum & munerum ciuiliū
discussione * perfunctus, l. 5. de Decurionibus.
 12. t. 1.
 * tenet aliquis *decursione*, id est, decurtis
 omnibus muneribus. Sed nil temere mu-
 tandum: *discussio omnium bonorum & mu-
 nerum* dici videtur de eo qui si discutatur,
 omnibus honoribus functus appareat: vi-
 de *tit. de discussoribus* simili sensu.
 Discussio pecuniarum, l. 14. de iure fisci. 10. t. 1.
 Discussores, reliquorum inquisitores exactores:
 de quibus vide *tit. de discussoribus*. 11. t. 26.
 In *discussionibus* Comitum, l. vltim. ad l. lul. de
 ambitu.
 Discutere.
 Cum accusatores serui dominis intonent, nemo
 iudiciorum expectet euentum, nihil queri,
 nihil *discuti* placet, l. 2. ne prater crimen maieft.
 9. t. 6.
 Dispendia negotiatorum, id est, tributa & colla-
 tiones quæ à negotiatoribus præstabantur,
 l. 10. de Episcop. 16. t. 2.
 Enormia *dispendia* sunt graues expensæ, l. 111. de
 Decurion. 12. t. 1.
 Dispendia pecuniaria, l. 190. de Decurion. 12. t. 1.
 Pudoris *dispendium*, l. 1. de habitu. 14. t. 10.
 Estimatio, l. vlt. Cod. de pæn. indic.
 Dispendium, l. 15. de susceptoribus. 12. t. 6. est quod
 nos Galli vocamus **D E S C A L**.
 Propterea, quod veteris [vini] *dispendiosa* videtur
 erogatio, l. 25. de erogat. mil. ann. 7. t. 4.
 Dispoliatio quinquaginta librarum auri, id est
 multa, l. 6. de sepulchris viol. 9. t. 17.
 Prædam, velut infirmi sexus *dispoliatur* inuaderet,
 l. 28. de Episcop. 16. t. 2.
 Dispositio, l. vltim. circa finem de conlat. donatar.
 11. t. 20.
 Ut reuerentissimi Sacerdotis præceptis ac *dispo-
 sitionibus* obsecudent, lex 43. de Episcopis.
 16. t. 2.
 Rectorum consilii & *dispositione* vniuersitatisque
 ciuitatis fiat adscriptio, l. 3. de extraordinar.
 11. t. 16.
 Omnia igitur, quæ consuetudo vel *dispositio* no-
 stra amplectitur, cuncti implere pariter con-
 pellantur, l. 10. de extraord. 11. t. 16.
 Salubris nostra *dispositio*, l. 8. de operibus publicis.
 15. t. 1.
 Disponere, l. 2. 3. de præd. Senat.
 Nauicularios Africanos, qui idonea publicis *dispo-
 sitionibus* * ac necessitatibus ligna conue-
 ctant * l. 10. de nauic. 13. t. 5.
 * id est, prouisionibus, necessitatibus: vide
 l. 1. Cod. Th. de proximis. Capitolin. Gordian.
 Cuius viri tanta in Republ. *dispositio* fuit
 ut, & mox. Tamum habuerat conditorum ut
 vacillare *dispositio Romana* non posset: vide
 & Ammianum lib. 19. vbi de Anatolio: apud
 apud eundem *disponere* pro ammonæ pro-
 uidere, lib. 14. Ita non semel *dispositio* hoc
 sensu apud veterem *Periegeta Interpretem*.
 * apud lauacra Urbis Romæ & alias neces-
 sitates publicas.
 In Ariminensi Synodo super Ecclesiarum & Cle-
 ricorum priuilegia tractatu habito, vsque eo
dispositio progressa est, ut iuga quæ videntur ad
 Ecclesiam pertinere à publicâ functione cessa-
 rent, l. 15. de Episcop. 16. t. 2.
 Dispositio.
 Quid nostris itineribus, quæ publica utilitate

monet, magnâ atque anxîâ *dispositione* vix vi-
 cenorum agminum numerus subministrari
 queat, l. 3. in fin. de cursu publ. 8. t. 5.
 Celebratæ descriptionis *dispositio* societur, l. 173.
 de Decurion. 12. t. 1.
 Quotiescunque quid per terrarum orbem *dispo-
 minatur*, l. 3. ne quid publ. l. 8. t. 11.
 Dissimile non est.
 Nec enim crimen dissimile est rapere, & ei qui
 rapuerit rapta seruare, l. 2. de crimine pecul.
 9. t. 28. [ἀποπτοί καὶ αὐτὸς ἡδὲ ἀποπτοὶ ἡδὲ καὶ αὐτὸς.
 Phocylides.]
 Dissipare sepulchra. *
 Eadem etiam pœnâ qui *dissipant*, vel ornatum
 minuerunt, teneantur, l. 2. de sepulchris viol.
 9. t. 17.
 * ædificium, l. 3. §. penult. de incendio.
 Qui *dissociata* * in ius diuersum mancipia tra-
 xerunt, in vnum redigere eadem cogantur,
 l. vnic. de communi diuidendo. 2. t. 25.
 * dissociata locis. Quid. 1. metam.
 Dissoluere de præstatione munerum Curtialium,
 l. 110.
 Per varias Prouincias per quas res nostra *disten-
 ditur* ad l. 12. de tyron. 7. t. 13.
 Causas appellationis euidenti adfirmatione *di-
 stinguant* [cedant, dicant distinctè] l. 30. de appell.
 11. t. 30.
 Contra delatores seueritatem Iudicum inplorare
 ferro *districte*, l. 3. de petition. 10. t. 10.
 Probatissimi quique ac *districte* Defensores
 ad ius disciplinæ, & quotidianis actibus præ-
 sint, l. vlt. de defensio. ciuit. 1. t. 11.
 Patrimonium, quod ex ordine nauiculariorum
 aduenit, prodât, pro moderatione quem *di-
 tat*, l. 149. de Decurionibus. 12. t. 1. §. pro moderat-
 tione qua eum dirat: alioquin subintelligenda
 vox is, is quam dirat.
 Diratus spoliis Prouincialium, l. 22. de cohortalibus.
 8. t. 4.
 Diualis lex, l. 74. de Decurion. 12. t. 1.
 Lege diuali, l. 2. ne sanctum bapt. 16. t. 6.
 Præceptum diuale, l. 6. de domesticis: statuta diua-
 lia, l. 5. de numerar. sanctio diualis Nouell.
 Theod. 19. ita Diuorum arbitria Ammiano
 lib. 28. p. 384.
 Diuersa.
 Operas ad prosecutionem equorum vel diuerso-
 rum * neminem Prouincialium præbere per-
 mittimus, lex 12. ne opera à conlatoribus. 11.
 tit. 10.
 * sollicitat hunc locum non nemo Merum.
 Malè: ut ad eam legem ostendi.
 Quid quod *διαφορών* appellatione (Cui res-
 pōdet *Diuersa* vox) pecuniæ intelliguntur?
 Maccabæorum 2. cap. 1. ἡ οὐκ ἐλαττωσὶν τὸ βασιλεὺς
 πικρὰ ΔΙΑΦΟΡΑ ἐλάττωσεν ἡ μετὰ τὸν, cap. 3.
 ὡσεὶ τὸ πλῆθος ἡ διαφορὸν ἀντιθέμενον ἔσθ', id est, ἡ
 χρημάτων: vide & Ecclesiasticus, c. 7. v. 20. & c. 27.
 τὸ διαφορὸν vox eo sensu sæpè apud Aristotelem,
 Dionysium Halic. alios. Ita quoque Theophras-
 tus Charact. 10. ἡ ἴσχυρος οὐσία ἐστὶ διαφορὸν τῶν
 διαφορῶν ὡς τὸν καρπὸν.
 Habeant ex vagantibus, siue ex *diuersis*, vbi elegerint,
 agros, l. 8. de Veteranis. 7. t. 20.
 Quicumque vel consistere pecunias vel ad *diuersa*
 vendendi causa transferre detegitur, &c. l. 1. §.
 quis pecunias consl. 9. t. 23.
 Diuersorum criminum rei, l. 18. de accusationibus.
 9. t. 1.
 Diuersa * culmina dignitatum Consulatu cede-
 dere decernimus, l. vnic. de Consulibus. 6. t. 6.
 * id est

Codicis Theodosiani.

* id est, alia omnia: ut mox: *Omnibus fasti-
 gis dignitatum.*
 Aduertus hæreticos & diuersi dogmatis sectato-
 res, l. 47. de hæret. 16. t. 5.
 Et ne rarior sit *diuersarum* mercium commeatus,
 l. 1. de litonum & itinerum custod. 7. t. 16.
 Hæreticis *diuersa nomina*, sed vna perfidia, l. 60. de
 hæret. 16. t. 5.
 Officio quoque Iudicum *diuersorum*, l. 16. de iure
 fisci. 10. t. 1.
 Probèque in actu Reipublicæ *diuersatis*, l. 4. de
 Agentibus. 6. t. 27.
 Diuersorium, l. 4. de offic. Rector. Prou. 1. t. 7. vide
 Nonium c. 1. vide *diuersoria*. 301.
 Hij, quibus ad exercenda metalla priuata *diues*
 marmorum vena consentit, &c. l. 1. de metallis.
 10. t. 19.
 Diui Principes à successoribus vocabantur: dixi
 in Princip.
 Quia totam inhibere non possumus ratione *di-
 uidimus*, l. 149. de Decurion. 12. t. 1.
 Diuinæ reuerentiæ cultus cultionis via, l. 49. de
 Decurion. 12. t. 1. pro Clericatu.
 Diuorum vultuum adpetitor pro falsæ monetæ
 cause reo: nempe, quia vultus Principis in mo-
 netâ, l. 6. de indulg. crim. 9. t. 38.
 Architecti, qui *diuisiones* partium incisionisque
 seruant, l. 3. de excus. artif. 13. t. 4.
 Qui aquarem inuentos ductus & modos *docili*
 libratione ostendunt, l. 3. de excusation. artif.
 13. t. 4.
 Post *documenta* fidelis obsequij, l. 8. de privileg.
 eorum qui in f. pal. 6. t. 35.
 Documentum libelli, de periculo sententiæ, l. 40.
 de appellat. 11. t. 30.
 Documenta, probationes, l. 41. de Episcopis.
 16. t. 2.
 Ad nos *documentorum* probationumque penfan-
 da libramenta mittantur, l. vnic. ne sine iussu
 Princ. 9. t. 41.
 Sciant cuncti, præmeditentur, ante præcaueant,
 eam se rem deferre debere, quæ munita sit re-
 stibus, instructa *documentis*, signis luce clario-
 ribus expedita, l. 3. de abolition. 9. t. 37.
 Catholica religionis dogma, l. 13. de Paganis.
 16. t. 10.
 Hæretici dogmatis infamia, l. 1. de fide Catholica.
 16. t. 1.
 Scæuum dogma hæreticorum, l. 19. de hæreticis.
 16. t. 5.
 Dolor in exequiis secretum amat Iulianus, l. 8. de
 sepulchris viol. 9. t. 17.
 Dolor.
 Proximis necessariisque personis tantum aduul-
 terij concessa accusatio quos verus dolor * ad ac-
 culationem impellit, l. 2. ad l. lul. de adulter.
 9. t. 7. vide & l. 9. de accusat. 9. t. 1.
 * Poëta — *exigit autem*
 Interdum ille dolor plus quam lex vlla dolori
 Permisi.
 Vide & l. 4. Cod. de adulter. in eadem re Phæ-
 drus lib. 3.
 Nihil respiciens, dicit **DOLORE** M vindicet, hinc
 & dolor maritalis, l. 15. §. ad l. lul. de adult.
 Non prius quemquam sinceritas tua iubebit, ad-
 duci, quam solemnibus satisfecerit, qui niti-
 tur fidem doloris adlerere, l. 9. de accusat. 9. t. 1.
 vbi dixi.
 Claustrinis ac domesticis fraudibus facilè quiduis
 pro negotij opportunitate fingi potest vel
 id quod vèrè gestum est aboleri, l. 5. de donat.
 8. t. 12.

Fructus *domesticos* [vide infra vernacula] suis
 possessionibus innatos, l. 12. de lustrali conlat.
 13. t. 1.
 Ut quos ad vitæ decora *domestica* laudis exem-
 pla non prouocant, saltem comestionis me-
 dicina compellat, l. vnic. de emendat. propr.
 9. t. 13.
 Non perpetui exactores in continuatâ vexando-
 rum Prouincialium potestate, veluti concussio-
 num *dominatione*, teneantur: sed, &c. l. 22. de
 susceptoribus. 12. t. 6.
 Domini, Imperatores: vide de Principibus.
 Dominicæ possessiones, id est Principis, l. 8. de
 lustrali. 13. t. 1.
 Dominica res, id est, Principis res priuata, l. 2. de
 his qui condit. propr. 12. t. vlt. l. vlt. de iure fisci.
 10. t. 1.
 Si villa *dominicæ* fuerit, l. 21. de hæret. 16. t. 5.
 Dominicus actor, id est, actor rei priuatae Princi-
 pis, l. 11. de iurisdic. 2. t. 1. l. vlt. de conlat. fundor.
 patrimon. 11. t. 19.
 Dominicus dies, vide lib. de Temporibus.
 Dominium possessionis, pro usufructu, l. 2. de mas-
 ternis bonis. 8. t. 18. [& l. 3. §. si usufruct. pet.
 Ita proprietates reddituum, l. 14. circa fin. Cod. de
 sacros. Eccl.
 Dominium possessionis, l. 1. C. Gregor. §. sub *alioquin*
 nom. res emptæ erit. tit. 7.] &c. vide quæ scripta
 ad d. l. 2.
 Dominium, pro possessione.
 Vsum aquæ veterem, longòque *dominio* consti-
 tutum singulis quibusque manere censemus;
 l. 7. de aqueductu. 15. t. 2. l. 4. Cod. eod.
 Sactum *dominium*, l. 15. de iure fisci. 10. t. 1.
 [Domanij vox Barbara in huius legitima hodie
 locum intrusa.]
 Domus ab ædificiis separantur, l. 3. de conlat.
 donatar. 11. t. 20. & quidem ampliores fuisse
 ostendit.
 Domus defunctorum, id est, sepulchra.
 Qui ædificia Manium violant, *domos* * ut ita di-
 xerim defunctorum. Constantius, l. 4. de sepulchris
 viol. 9. t. 17.
 * Portus corporis *Ennio* Domus æterna *pas-
 sim*; & Ecclesiastes, *sepulchra eorum DO MVS*
 in æternum.
 Tibullus 3. El. 2.
 Aut in marmorea ponere foca domo
 Vide quæ dixi ad eam legem, & infra Sedes, &
 Quiescere.
 Stabula cadauerum dixit. Terrull. de resurr. c. 37.
 Nec ipsa monumenta aliud quam cadauerum
 stabula.
 Nisi forte ille qui hæc perulit contemnat, &
 donec in se quod pertulit, l. 2. de abolitionibus.
 9. t. 37.
 Dotalis fundi, l. 7. de pistoris. 14. t. 3.
 Fundi pistrino affectati, qui in originem ad-
 scribiti corpori dotis nomen & speciem retene-
 rant, d. l. 13. dotis nomine & titulo nuncupan-
 tur, d. l. 13.
 Dubiæ interpretationis ambages hac sententiâ
 resolutas, l. 6. de hæret. 16. t. 5.
 Dubietatis ambiguum; l. 86. de Decurionibus.
 12. t. 1.
 Illud omnino *dubitare* non conuenit, l. vnic. de
 inoffic. donat. 2. t. 20.
 Ducatus, l. vlt. de domesticis. 6. t. 24.
 Sedulius in epist. ad Rom. cap. 2. de Mosis officio
 agens, **D V C A T V M** vocat.
 Ducenæ dignitas, l. 1. de Casusianis: l. 3. de cohort.
 l. 1. de iuril. 10. t. 20. l. 5. de Decurion. 12. t. 1.
 X Y y 3 quæ

Glossarium Nomicum

quæ leges omnes inter se coniungendæ.
 De Ducenæ dignitate, vide de Dignitatib. dixi ad l.3. de cohort.
 Ducenarij, l.8.20.21. de Agentibus in rebus. 6.1.27. [vide Ducenæ dignitas, d. l.20. 21. & l.3. de cohort. l.1. de Casarian. l.1. de murilegul. l.5. de Decurion.]
 Proximi Principibus in scholâ Agentium, dict. l.8.20.21.
 Ducenarij, vel Centenarij, l.1. de concuss. aduoc. sine apparit. 8.1.10. vbi dixi: l.1.9. de exactionib. 11.1.7. l.8. de Agentib. 6.1.27. erant officiales Iudicum vt dixi plenè ad d. l.8. & 1.
 Quos tributorum exactores Iudices mittere soliti, d. l.1. & 9.
 [Quod idem de sexagenariis dicendum, d. l.1. & l.2. de amon. & trib. 11.1.1.]
 Ducena.
 Ducente
 Fortuna.
 Eos, qui suadente numine, vel ducente fortunâ thesaurus reppererint, l. vlt. de thesauris. 10.1.18.
 Libidine.
 Ne decuriones in gremia potentissimarum domorum libidine ducente confugiant [aucillis earum se coniungendo] l.6. de Decurionibus. 12.1.1.
 Duciani apparitores, id est, ducis apparitores, l. vnic. de quadrim. breuib. 11.1.25.
 Officium Ducianum, id est Ducis, l.2. de venat. fer. 15.1.11.
 Poreftas seu Ducianus, l. vlt. de licor. & itin. custod. 7.1.16.
 Ductus [pro quo Tribonianus in l.1. Cod. eod. aqueductus reposuit] pro aqueductu, l.1. de aqueductu. 15.1.2.
 Dudum, pro, ante biennium, l.9. de Senator. 6.1.2. collata cum, l.5. eiusdem tit.
 Dum ad vixerint, l.1. in fin. de legitim. heredit. vbi dixi.
 Duodeuiginti, l.58. de Decur. 12.1.1.
 Duplorum fructuum pœna, l.12. de bonis proscriptis. 9.1.42.
 Si quis Decurionum, &c. militiæ sacramenta durasset, &c. l.12. de Veteranis. 7.1.20.
 Duntaxat, pto scilicet, l.13. de Prætorib.
 Si diuiores casus & tristiore fortunam Imperatoriâ humanitate molliamus, l.17. de bonis proscriptis. 9.1.42.
 Duum mensium spatia, l.2. de Decur. 12.1.1.
 Duum mensium tempora, l.10. de appellationib. 11.1.30.
 Duumuirales in l.2. quemadm. mun. ciuil. 12.1.5. sunt duumuiratu functi: confer. l.42. de Decur. 12.1.1.
 Quem fors militiæ in eum progressum duxerit [euexerit] l.2. quis in gradu. 7.1.3.
 Dypticha, l.1. de expensis ludorum. 5.1.9. dixi in c. de re literaria.
 Est, qui dypticha à munerariis siue editoribus ideò missa ad amicos putat, vt in his notare amici quæ vellent, siue quæ notare visa in spectaculis.
 Euponiæ euitatæ exempla à Principibus in constitutionibus suis: in l. quisquis vlt. ad l. Cornel. de scar. 9.1.14. ibi de nec E T I A M: l.1. de maleficiis. 9.1.16. ibi, nec ob alteram causam: l.4. de Paganis. 16.1.10. ibi, licentiam delinquendi perditis negari: [vide quæ dixi ad Theoph. tit. de his qui sui.]
 Euponiæ euitatæ, vide infra Euponiæ: & in v. Quod.

Maieftatis tantummodo reos, & quæ nefanda * dicto sum conscios aut molientes ex ordine municipali maneat tam cruenta conditio, l.2. de questio. 9.1.35.
 * eorum scilicet, innuit porro Magiam & maleficorum artes, & nominatim de Principis vitâ consultationes: quas etiam perfringit l.1. de maleficiis: & l.4. de Paganis: similiter duonquis euitatæ.
 Vt, filius non nominandus, l.3. in pr. de liberis & posth.
 Non nominandus coquus in Grunnij Corocotte porcelli testamento.
 Non dicendus filius apud Apulejum sub finem lib.5. homo cum gemitu nominandus apud Ammianum Marcellinum lib.28.

E

PLacet, mulieri non licere propter suas prauas cupiditates marito repudium mittere exquisitâ causâ, velut ebrioso, aut aleatori, aut mulierculario, l.1. de Repudiis. 3.1.16.
 Ecclesiastici sunt Episcopi, Clerici, l.5.20.21. de Episcop. 16.1.2.
 Ecclesiastici, id est Clerici, l.49. in med. de Decur. 12.1.1.
 Ecclesiasticus, pro eo qui officium aliquod in Ecclesiâ sustinet, l.1. de lenonib. 15.1.8.
 De Eculeo, vide Paratilon tit. de pœnis.
 Edax flamma.
 Materia diu multumque flammæ edacis examine in cã obryxâ detineatur, quemadmodum Pura videatur, l. vlt. de ponderatorib. 12.1.7.
 Ore proprio edicac. l.7. de famof. libell. 9.1.54.
 Præter eum qui edicere cogitur, vtrum pro possessore an pro hærede possideat, l.12. in fin. de fide testium. 11.1. vlt.
 Edictum, quo latens aliquis citatur tam in ciuili quàm criminali causa, l.29. de petitionibus. 10.1.1.
 Edicto, tertio vocari, l.23. de Decur. 12.1.1.
 Edictis euocari, l.119. de Decur. 12.1.1.
 Edictis vocati, l.161. de Decur. 12.1.1.
 Editio ludorum, l.1. de expens. lud. 15.1.9.
 Editiones, & editiones munerum pro ludis: vide l.1.6.11.13.14. 15. 18.19.20.21.22.25.29.32. de Prætorib. 6.1.4. vnde, Editores, l.5.7.18.31.
 Editiones pro ludis aut spectaculis, l.1. de spectaculis. 15.1.5.
 Educi rei à custodia, l.2. de custodib. reorum. 9.1.3.
 Inauditus, ac sine effectu remeare protinus iubeatur, l.11. de Legatis. 12.1.12.
 Effectui tradi, l.8. de operibus publ. 15.1.1.
 Efferrî cadauera bis, l.5. de sepulchro viol. 9.1.17. vox propria. Donatus. Efferrî propriè dicuntur cadauera mortuorum. Omitto alia. Græcis pariter expépeða.
 Compositæ pacis si erit efferenda * tranquillitas, l.4. ne quid publ. latit. 8.1.1.
 * id est, orbi nuncianda.
 Efficax Magisteria pro Magisteria officiorum, l.2. de quaestio. 6.1.9.
 Si ad quamcunq; necessitatem profligandam quis fuerit destinatus, sciat intra anni metas debere collectis ratiociniis ad proprium Iudicem remeare, eiq; suam efficaciam * ostendere quid eius instantia exactum fuerit, l.9. de executor. 8.1.8.
 * Vlpianus l. si bene collocata 33. de vsvit; in Curatore Reip. requirit, vt non verbum se

Codicis Theodosiani.

se exactorem, nec contumeliosum prebeat, sed moderatum & cum EFFICACIA benignum & cum INSTANTI A humanum.
 Eo sentit Seneca, de breuit. vite, cap.6. Ausus est gratiam suam interponere tan EFFICACI T E R, vt quædam iudicia constet ab illo rapta.
 Neque enim debet esse vnquam efficax vsurpatio, quæ possit animalibus publici cursus inferre perniciem, l.8. de cursu. 8.1.5.
 Efficere sacros vultus.
 Neve [pistores] à Iudicibus ad efficiendos sacros vultus, aut publicorum operum expositionem siue mercede cogantur, l. vlt. de excus. artificum. 13.1.4.
 [Quintilianus lib.12. cap.10. Phidias, Diis quàm humilibus EFFICACI ENDIS melior artifex traditur.] Non improbabiler tentat Vir elegantissimus Fornerius 1. Quotid. 15. effigiandos, quod etiam à M. ardo V. C. adnotatum postea vidi: vide quæ dixi ad eam leg. sic Apulejo Florid. trancus dolamine effigiatur. Minucius felix Octauio in lapides effigatos vnctos & Coronatos, Possis tamen EFFINGENDOS, legere vt l.17. de pœnis. 9.1.40. vel INFICIENDOS, vide Plinium lib.33. c.3. & Plutarchum ex ætious. Verùm nil mutandum.
 Effingenda, quæ effingenda: quæ omnes statuas, omnia simulacra, tam ex ære, quàm ex marmore, seu ex facis, quàm ex quacunq; materia, quæ apta est effingendis, l.17. de pœnis. 9.1.40.
 Gloss. Cyrilli ἀποτύρα effingo, ἀποτύρα effigies.
 Effusiones saxorum.
 Cuncti, qui per priuatorum loca, saxorum venam laboriosis effusionibus persequuntur, &c. l.10. de metallis. 10.1.19.
 De metallis auri argenti Pœta 1. metamorph. EFFODIVNTVR opes, irritamenta malorum.
 De termino excavato Iuuenalis.
 Aut medium EFFODIT sacro de limbo fuxum.
 Rescripta iis tantum negotiis opitulenter, quibus effusa docebuntur, l.9. de diuersis rescript. 1.1.2.
 Egregiatus dignitas, l.3. de cohortalib. l.1. de Casarianis: l.1. de murileg. l.5. de decur. 12.1.1. quæ leges omnes inter se coniungendæ.
 Egresso ad publicum, l.2. de his qui sup. religio. 16.1.4.
 Eminentium elati tituli dignitatum, l.74. de Decurion. 12.1.1.
 Electus testamento hæres, l.107. de Decurionib. 12.1.1.
 Elementa turbati à Magis, l.5. de maleficiis. 9.1.16. dixi in Turbare.
 Aquam elicere, l.5. de aqueductu. 15.1.2. l.3. Cod. eodem.
 Quidquid [aqua] ex rescripto fuerit elicetum, l.8. de aqueductu. 15.1.2.
 Ne quis Claudiam, interruptis formæ lateribus adque perfossis, sibi fraude elicetum existimer vindicandam, l. vlt. de aqueductu. 15.1.2.
 A te probata atque eliminata ad nos desideria perferantur, l.8. de Legatis. 12.1.12.
 Competitorem quinquennij possessor eliminat, l. vnic. de quinquennij prescript. 4.1.15.
 Exarcti sũ magis, vide infra Magis.
 Exarcti sũ Magis, l.9. de susceptorib. 12.1.6.
 Elogium, de exheredatione, l. de Iudicis. 16.1.8.
 Nisi forte auia elogia inuendat impiis nepotibus iusta semotis ratione monitauerit, l.4. de legit. hered. 5.1.1.

Quicumque in hac fraude fuisset inuentus sub elogia adiuncto idoneo executore (z. profectore) mox ad Africam atque ad V. C. P. F. ann. iudicium deduceretur, l. vltima. de nautic. 13.1.5.
 Ligatus ferreis nixibus curâ Prouincialis officij sub elogia [dixi ad l.31. de Episcopis] ad debitum mittatur examen, l.9. de executoribus. 8.1.8.
 Quæ pietatem nostram Viti spectabilis Comitris & Legati decernere coëgit eloquium, l.34. in fin. de annonâ. 11.1.1.
 [Claudianus, de Quæstore Manlio Theodoro — oracula Regis E L O Q V I O creuere tuo.]
 Sit satis immensorum cruciatuum semel eluisse supplicia, l.22. de pœnis. 9.1.40.
 Perpetuâ infamiâ inustus, vt nec speciali quidem rescribo notam vel eluere [ita repono, hætenus etuere] meratur, l.85. de Decur. 12.1.1.
 Per priuilegia emendicata dignitatis effugians, l.7. de testimon. 7.1.21.
 Dignitas emendicata, l.153. de Decur. 12.1.1.
 Affectata vel emendicata huius ordinis gratia, l.129. in fin. de Decurion. 12.1.1.
 Insignibus Consularium emendicatis atque ad similitudinis, l.5. de honor. codic. 6.1.22.
 Emendicata suffragia decretorum, l.15. de accusat. 9.1.1. l.75. de Decur. 12.1.1.
 Emendicato suffragio, lex 7. de Palatinis S. E. 6.1.30.
 Emendicato suffragio, l.19. de Agentib. 6.1.27.
 Emensis 60. annis, l.27. de Episcop. 16.1.2.
 Nec emensis euectionibus dandam commendant cuiquam facultatem grauitas tua cognoscat, l.27. de cursu. 8.1.5.
 Nec emensa militia relictae originis inuidiâ quatiatur, l.14. de priuileg. eorum qui in sacro pal. 6.1.35.
 Aut stipendia emensa, l.4. de re militari. 7.1.1.
 Tempore prouocationis emenso, l.16. de pœnis. 9.1.40.
 Vel iniuncti negotij tempus emensum est, l.15. de Agentib. 6.1.27.
 Veteranos autem, post emerita missionis epistulas, l.4. de Veteranis. 7.1.20.
 Post palman laboris emeriti, l.3. de Princip. agent. 6.1.28.
 Post emeritam missionem, l.11. de priuil. eorum qui in sacro pal. 6.1.35.
 Testimonium emeriti laboris, l.7. de re militari. 7.1.1.
 Ad finem emeriti laboris, l.3. de Agentib. 6.1.27.
 Quoties codicillis vel factis affatibus vllus ex alio ad alium gradum cum iisdem stipendiis emigrarit [ascendit] l.2. quis in gradu. 7.1.5.
 Emitti dicitur
 Appellatio.
 Emitti appellatio dicitur, l.58. de appell. 11.1.30.
 Cautio.
 Cautiones emitti dicuntur, l.1. de susceptoribus. 12.1.6.
 Euectio.
 Euectiones emittere, l.33. de cursu publ. 8.1.5.
 Securitas.
 Securitates emittit, l.27. de susceptorib. 12.1.6.
 Securitates emittit, l.32. de susceptorib. 12.1.6.
 Rei annonariæ emolumenta tractantis, vt cognoscere, &c. l.1. sine censu. 11.1.3.
 Emolumenta, id est tributa, annonæ vt perceptis congruis emolumentis opinatores impleto anno

Glossarium Nomicum

anno ad proprios numeros valeant remeare, l. 16. de exactionib. 11. t. 7.

Fiscalia emolumenta l. 3. de susceptorib. 12. t. 6.

Nemo ex nostra fessione præcipuis emolumentis * familiaris inuictur substantia, l. 1. de annonâ & tributis. 11. t. 1.

* id est, immunitate ab annonâ & tributis.

Ita rei annonariæ emolumenta, leg. 1. sine censu. 11. t. 3.

Emolumenta, de militari stipendio, l. 28. de susceptorib. 12. t. 6.

Nonum quoque opus qui volet in Vrbe moliri suâ pecuniâ, suis operibus absoluat, non contractis veteribus emolumentis, * non effolis nobilium operum substructionibus, l. 19. de operibus publ. 15. t. 1.

* emolumentis ab emoliri.

Ne hæreditariæ quaestiones temporum varietate longorum profus emortua in redituus semper exagitantur conflictus, l. 3. de Apostatis. 16. t. 7.

Emphyteutici, emphyteuticarij fundi: de his, libro de re Rusticâ.

Inliciti ac detestandi emptores, dicuntur qui in officio publico constituti quid comparant, l. d. d. 2. de iis qua administr. 8. t. 15.

Ev. d. d. d. d.

Vmbra & nomina: id est, adumbrata nomina, l. 2. de honor. codic. 6. t. 22. quam leg. confer cum l. 24. de Decurion. 12. t. 1.

Encantum, vide de re Literaria.

Encantum, l. 1. de Veteranis. 7. t. 20. l. 4. de extraord. mun. 11. t. 16. vide de re Scriptur.

Encantaria civitatum ac Prouinciatarum, l. ult. de censu. 15. t. 10.

Hij quos debilitas fortuita, aut morbus & corporis valetudo confecta ita enervauerit, vt ad vsum, &c. l. 5. de re militari. 7. t. 1.

Quos deliciosis nutrimentis enervatos esse perspeximus, l. 5. de filiis mil. appar. 7. t. 22.

Honestis testimonij à dmiculis emittentes talium dignitatum privilegia insigniaque meruerunt, l. 25. de Decurion. 12. t. 1.

Iudices tuitionem pulsatis præstare iubemus enixam, l. vnic. de quinquenni præscript. 4. t. 15.

Qui enormitatem inpendij non reculant, l. 21. de Prætorib. 6. t. 4.

Enormia stipendia, sunt graues expensæ, l. 11. de Decurion. 12. t. 1.

Vt enormium vehiculorum vsus intercidat, l. 17. de cursu. 8. t. 5.

Entheca pistrinorum, sunt dotes & instrumenta pistrinorum.

Officinam cum animalibus seruis, molis, fundis dotalibus, pistrinorum postremò omnem entheciam, l. 7. de pistorib. 14. t. 3. vide & l. 12. de operibus publ.

Entheca.

Annonas antiquitatis horreis imputatas hos rethibere compelles, qui eas in damna publica ausi sunt occupare, quorum substantiam entheca populi Romani proficere præcipies, l. 12. de operibus publ. 15. t. 1. dixi ad eam leg.

Quantum auri & argenti, vestium ac monilium, vel in specie vel in pondere, & in quibus speciebus, quidve in Enthecis [apothecis, Tribon.] sit reperitum, l. 7. de bonis præscript. 9. t. 42.

Enuoluntatis imò, vt verius dicamus, Indecorum est, imò (vt verius dicamus) inlicitum, &c. l. 12. de Decurion. 12. t. 1.

Epimetra, l. 15. de susceptorib. 12. t. 6, sunt quæ à conlatoribus, susceptoribus specterum anno-

nariatum, supra & præter modum collationis dabantur ad leuandum dispendium, pour la DESCAL; de quibus vide l. 3. 14. 15. 21. de susceptorib. 12. t. 6.

[Mantifam Latini veteres vocabant. Lucillius.]

— mantifa obsonia vincet.

Promississe solutiones epistolari rescripto, l. vnic. si certum per. de chirogr. 2. t. 27.

Equinum pecus, l. 2. quibus equorum vsus. 9. t. 30.

Equina animalia, l. ult. eod.

Quoniam Gamalielus existimauit se posse insperne delinquere, quod magis est erectus fastigio dignitatum, l. 2. de Iudeis. 16. t. 8.

Punientes, contumaciis, quam decus publicum sinebat, erectos, l. 3. vnde vi. 4. t. 22. vbi dixi.

Ceruices erigere, l. 1. de libertis.

Sexcentorum solidorum præbitionem quâ Magistratum census Antiochenæ per Syram ciuitatis, cum frequenter nutaret, erectus est, gratanter admissimus, l. 169. de Decurionibus. 12. t. 1.

Ac si quid ereptio [emptio. Cod. Inst.] factiosa compræuerit, l. 6. de hæret. 16. t. 5.

Si proximis erga nos iuuantibus codicillis reportauerit, l. 174. in fin. de Decur. 12. t. 1.

Ergastotarij, l. 1. de Alex. pleb. primatib. 14. t. ult.

Artifices Alexandrini sic dicti.

Εργαστῶτας artificis vocant Graeci: ab ἐργαστῶτας, Ergastotarij: vt à Græco ἄνωθ' limifarius, l. 16. de malef. l. 8. à Græco ἄνωθ' Parabolarij Firmico, malef. 8. [Sic ἐργαστῶτας operarios Poëtæ ἐργαστῶτας dicunt,] vt ferè credam in l. 42. 43. de Episcop. non Parabolarij, sed Parabolarij legendum quoque, quo ipso errore hæctenus in d. l. legitur ergastotarij: quod tamen Cojacijs 25. Obserru. 3. tuctur.

Ergasteria, l. 9. de operibus publ. 7. t. 1. l. 1. de metatis. 7. t. 1. l. 14. de Episcopis. 16. t. 2.

Tracta de ergastulis nomina, lex 8. de tyonibus. 7. t. 13.

Nonnunquam se altiùs erigente censurâ, l. 8. de desertor. 7. t. 18.

Mulieres honore maritorum erigimus, l. 7. de Inuisibilib. 2. t. 1.

Prouinciales pro imminentibus necessitatibus omnes inuitamus edicto, quos erigit ad militiam innata libertas, l. 17. de tyon. 7. t. 13.

Erogatio * militaris annonæ, vide titulum lib. 7. de erogat. milit. annonæ.

* Rogæ quoque stipendium militum apud Cedrenum, Caropalatem, Diaconum: & ἰσχυρότερος Caropalatæ milites stipendia facientes: ἰσχυρότερον apud Nicænum, delatum militi habeat.

Error, de Mathematicorum professione, l. 8. 12. seu ult. de malef. & mathem. 9. t. 16.

Error hæresum, l. 11. 13. 19. 20. 41. 60. 63. 64. de hæret. 16. t. 5.

Qui venerabiles formas sacrilegio eruditus impressit, l. 6. de indulg. crim. 9. t. 36.

Si veteribus finem cum signis limes inclusus congruum erudita ante præstitit, l. 4. finium regund. 2. t. 26.

Nec cuiquam erudita femina Musicæ artis studio liceat habere mancipia, lex 10. de scanicis. 15. t. 7.

Quæ [Palatinos] intentos eruditus studiis, itinerrum prolixitas & expeditionum difficultas exercet, l. vltim. de priuileg. eorum qui in spalat. 6. t. 35.

Nemo Iudicum in id temeritatis erumpat, l. 37. de operibus publ. 15. t. 1. [& l. 13. Cod. eod.]

Eructe,

Codicis Theodosiani.

Eructe, de metallario opere, lex 8. de metallis. 10. t. 19.

[Manilius, lib. 5. p. 125.]

Et coquet argenti glebis, vnamque lucentem ERVET.

Pacatus Panegy. cap. 28. Quod de montium venis, aut fluminum glareis quæstor Bessus, aut scrutator Callaicus ERVET.

Qui occultatus fuerit, eruaur, l. 9. de desertorib. 7. t. 18.

Et pro, id est: stabulis, & receptaculis animalium publicorum, l. 35. de operibus publ. 15. t. 1.

Etiam pro licet, quantumlibet initio legis 2. de publicâ comparatione. 11. t. 15. vt docet coniunctio, l. 4. tributa in ipsi spec. 11. t. 2.

Copia latius euagandi, id est, cursus publici, l. 39. de cursu. 8. t. 5.

Tribuni vel milites nullam euagandi per possessiones habeant facultatem, cum signis propriis in mansionibus solitis ac publicis maneant, l. 12. de re mil. [v. Lamprid. Alex. seu p. 199.]

Euectio, id est licentia cursus publici vsurpandi, l. 4. 5. 8. 9. 12. 13. 14. 18. 19. 20. 21. 27. 29. 32. 33. 38. 40. 41. 43. 44. 49. 52. 54. 55. 56. 57. 59. 61. de cursu publ. l. 2. de curiosis. l. 9. de Legatis: vnde euectionis dare, d. l. 12. in fin.

Emittere, d. l. 33.

Facere, l. 5. 9. 12. 13. 19. 29. 38. 43. 52. 56. 57. 61. d. t.

Præbere, l. 4. 18. pro licentiâ cursus publici, facere.

Itaque & euectio, pro ipsis literis, quibus euectio conceditur, l. 9. 14. 22. 23. 29. 35. 49. d. t.

Vnde & series euectionis, d. l. 22. textus euectionis, d. l. 22. in fin. auctoritas euectionis, d. l. 27. & l. 2. de curiosis.

Hæc euectionum mentio apud D. Augustinum, epist. 55. Seuerum Sulpitium, lib. 2. Symmachum, non vno loco, Cassiodorum 11. var. 9.

Euectio de subuectione, conuectione, transuectione nauiculari specierum annonariarum, l. 6. de prædijs nauic. 15. t. 7. [Naualis euectio apud Victorium Vitensem lib. 3. euectione nauali, de proximo confugit.] Gregorius Turonensis notiter lib. 11. cap. 109. Naualis euectione properat. Et statim: cupientes nauali euectione euadere.

Quibus locis naualis euectio est expeditio vsus omnis naualis.

Tertium genus euectionis naualis ad cursum publicum: de quo vide quæ dixi ad l. 48. de cursu publico.

Euectio, pro ipso cursu publico, l. 3. de cursu. 8. t. 5. ibi, Si à publico itinere aliquâ militari viâ deuertendum fuerit, vbi euectio non erit, publicis utemini agminalibus.

Quicumque de scriinijs, aut Agentibus in rebus, vel etiam ex officiis Palatinis, his videlicet, qui sacrarum & priuararum remunerationum Comitibus obsecundant, sex mensium spatium supra diem commeatum aut infisionem euectionis affuerit, is in inferiorem locum, &c. l. 2. de commeatu. 7. t. 12.

Euectiones publici cursus: vide tit. 5. lib. 8. de cursu publico.

Euerfor

Officialis Comitibus thesaurorum semel deprehensus euerfor, &c. l. 14. de diuersis officiis. 8. t. 7.

Euertere rationem

Si quem susceptorem euertere constiterit rationem, & ad soluendum non esse idoneum, &c. l. 1. de susceptor. 12. t. 6.

Mox. Quidquid ille dilapidauit.

Paracerdorum exactio multorum patrimoniorum, Tom. V. l.

euerit, l. 7. de cursu publ. 8. t. 5. l. 1. n. si familia furum.

Si quis sanè decurio euertere fiscalia commoda, fugiens Curiam, &c. l. 14. in fin. de Decurion. 12. t. 1.

Euidenti præceptione, consulentes, l. 5. de canone firm. V. R. 14. t. 15.

Decernimus, l. ult. eod.

Si ex euidenti claruerit, l. vnic. de offic. Præf. Præ. 11. t. 5.

Euocatoria, l. 3. de Decur. & fil. 6. t. 23. v. de re literar' Augusta iussio vocatur, l. 14. de proximis. 6. t. 26.

Qui ab hinc quinquennio desertis propriæ apparitionis obsequiis in ordines indebitos euolauerunt, l. 15. de din. offic. 8. t. 7.

Euoluta curricula, l. 4. de reparationib. appellat. 11. t. 31.

Si gemino lapsu causa fuerit euoluta, vnic. de secundo lapsu. 11. t. 32.

Si definitum tempus fuerit euolutum, l. 22. de Præ. 6. t. 4.

Euoluto anni spatio, l. 25. de amonâ. 11. t. 1.

Euolutus temporibus, l. 1. de repar. appell. 11. t. 31.

Numero stipendiorum & curculis euolutis, l. 15. de din. off. 8. t. 7.

Eas, quas melior viuendi vsus vinculo naturali conditionis euoluit, retrahi vetamus, l. 4. de scanicis. 15. t. 7.

Ευφημιστὴ formula.

Quod non optamus, l. 4. de collat. donatar. 11. t. 20. vide plura infra in v. Quod.

Sequestret pecuniam litigaturus ex * falso, vnic. si certum petat de chirogr. 2. t. 27.

* pro de falso: vel ex falso moto à se, id est, propter falsi crimen à se motum.

Ex integro, id est plenè.

Ex possessionibus Gildonis quæ ad nostrum ætatum sunt deuolutæ, canonem omnium titularum, ex integro * solemnè more in putatâ cautione solui præcipimus, l. 16. de bonis profer. 9. t. 42.

* non denuè & de nouo.

Ex integro, id est plenè, integre, l. 28. de susceptor. 12. t. 6.

Ex, pro à

Nec ab illis qui ex patre sunt, vindicentur, l. 7. de maternis bonis. 8. t. 18.

Ne diutius in perniciem Curiarum, latitandi spes, & solatium eos in paritatis exacuui, l. 16. de Decurion. 12. t. 1.

Exædificare [propria vox: vide Plautium, & Seruium ad Virgilium] Inanes, l. 28. de nauiculariis. 13. t. 5.

Et officium, in quatuor partibus multa exaggerata * constringat, l. 5. ne quid publ. lat. 9. t. 11.

* exaggeranda sententia, l. 3. n. de Decurionibus.

Exagoge: (ita enim restituo) l. 6. de nauicul. 13. t. 5. sunt euectiones nauales: euectiones nominatim vocantur, l. 6. de prædijs nauiculariorum [σύνων ἐξαγωγῆ ἢ ὅτι ἐξαγωγῆ apud Iocratem, Plutarchum.]

Commeatus, l. 7. de nauicul.

Conuectio, l. ult. de præd. nauicul.

Transuectio, l. 1. de nauib. non excus. 3. t. 7. ita ἀναγωγῆ Athenæo his verbis τὴν ἢ Σικελίας ἐν Ἐρυναι καίρις πρὸς ἔσιν ἐν κρηθῆν ἀναγωγῆς: Alianus ἀναγωγῆ vocat, 1. πικιῆ.

Examen ἐν σαθραῖς ligula, γλασσίδα Græci vocant. Nullo examinis libramento seruato, l. 1. de ponderator. 12. t. 7. [Per sicut Sat. 1.]

EXAMENVE improbum in illâ

Z Z z Castigata

Glossarium Nomicum

Cassiges trutinæ — Seruius ad 12. *Aeneid.*
Examen propriè est flum. quo trutina regitur.
 Cassianus *collat.* 23. *cap.* 3. *Vetus Schol. Petrij.*
Examen est lingua, &c.
 Virgilius 12. *Aeneid.*
Iuppiter ipse diuus, equato examine lances
Sustinet.
 Examen auri edaci flammâ: materia diu multum-
 que flammæ edacis examine in eâ obryzâ de-
 tineatur, quemadmodum pura videatur, *l. ult. de*
panderatorib. 12. *t. 7.*
 Examen, pro iudiciali cognitione, *l. 3. vnde vi.*
4. t. 22.
 Examen, pro iudicio.
 In examine poscere, *l. 1. de matris bonis, & ita hîc*
verunt flum. ex digneptis.
 Examen Cognitoris, *l. 181. de Decur.* 12. *t. 1.*
 Examen adhibere, *l. 36. de appellat.* 11. *t. 30.*
 Agitari, *l. 37. de appellat.* 11. *t. 30.*
 Examen iudicis, *l. 172. 175. de Decurion.* 12. *t. 1.*
 Iudex intendendi *examinis* & cognoscendi causas,
 habeat potestatem, *l. 18. de accusat.* 9. *t. 1.*
 Examine Præfecti Prætorio Decreta legationum
 Prouincialium subdita, *l. 4. 15. de Legatis.* 12. *t. 12.*
 (in eandem sententiam, vide *l. 3. 8. 10. 12. 14. eod.*
 Ita Concilio Sardicensi, *canone* 9. cautum. Qui
 Romæ venerit [Legatus] *Santissimo Fratri &*
Coepiscopo nostro Romane Ecclesie preces quas
habet tradit: ut & ipse prius EXAMINET
SI HONESTÆ & iuste sint, &c.)
 Militans *exautoritatem* * subibit decurio vel
 maniceps relegatione annuâ plectetur, *l. 35. de*
curfu. 8. *t. 5.*
 * *Exautorandi* vox nota: à quâ minus fre-
 quentata altera, *Exautoritas.*
 Si iudex vel in condemnationibus exprimens,
 vel in corporalibus iniuriis ultra licitum con-
 tra Curialem *exarserit*, *l. 47. de Decurionibus.*
 12. *t. 1.*
 Excellere moribus.
 Magistros studiorum; doctoresque excellere oportet
 moribus primùm, dein faciendâ, *l. 5. de*
Medicis. 13. *t. 3.* [Vegetius *lib.* 1. *cap.* 7. de Ti-
 rone. *Et genere si copia suppetat, & moribus de-*
bet excellere.]
 Excepta omni concussionione, id est exclusa, *l. ult. de*
frum. V. CSP. 14. *t. 16.*
 Exceptor publicus, *l. 151. de Decurionib.* 12. *t. 1.*
 & *Novellâ Valenti. inter Theodos.* 23. est qui
 conficiendi gestis municipalibus præerat: qui
Amanuensis vocatur apud *veterem formularum*
auctorem form. 3.
 Accipientem pudoris fortunarumque manebit *ex-*
cidium, *l. 4. ne quid publ. let.* 8. *t. 11.*
 Quibus in legum nostrarum & in religionum
excidium conhibentiam præstituerunt, *l. 29. de*
heret. 16. *t. 5.*
 Excipere.
 Cruentas sententias, *l. 13. de bonis profer.* 9. *t. 12.*
 Stilum prohibitionis, *l. 15. de bonis profer.* 9. *t. 42.*
 Publicam sententiam, *l. 17. eod.*
 Sic penam *excipere.*
 Saluanus *lib.* 1. *p.* 19. *Sententiam subiit, paradifum*
perdidit: penam damnationis EXCEPIT, & p. 37.
Excipit vim sententia, & p. 52. *Excipit iudicium.*
 Tum eum ordinis Senatorij complexus *excipiet,*
 & *l. 57. de Decurion.* 12. *t. 1.*
 [Nam si subeantur prospera castra
 Me pavidum *excipiet* tirone porta secundo
 Sidere. Iuuenalis *Satyrâ* 16.]
 In contumacem vigor iudicialius *excitetur*, *l. 19.*
quorum appellat. 11. *t. 36.*

Disquirat: In eos proculdubio vindicaturus quo-
 rum fuerit deuota desidia *excitata* * *l. vnic. de*
officio Vicarij. 1. *t. 6.* [fortè indeuota.]
 * id est cognita, perspecta.
 Excludere, erogare, promere.
 Aduarij, nisi explero 30. diem spatio, pittaciâ
 authentica confestim tradiderint, species quas
 ex fiscalibus conditis dissimularint *excludere*
 vel numero, cuius ratiocinia pertractant, super-
 federint erogare, &c. *l. 16. de erog. mil. ann.* 7. *t. 4.*
 [Educere Horatius dixit, *horreo deripere* de hor-
 reo promere 3. *Carm.* 28.
Parcis DIRIPERE horreo
Cessantem Bibuli Consulis amphoram
αεσαπῶν Græci, quod notum. Alio sensu excludi
 aqua, *l. 1. §. Niraius. de aqua & aqu. plu. arc.*
 Excolere vetera opera, *l. 19. de oper. publ.* 15. *t. 1.*
 Edificium, *l. 44. de v. s. f.*
 Officium tuum sollicitis obseruet *excubiis*, *l. 1. de*
Alex. pleb. primat. 14. *t. ult.*
 Vinciatque custodia, & *excubiis* sollicitibus vigi-
 lantè obseruet, *l. 13. de pœnis.* 9. *t. 40.*
 Au exactores, vltra quàm oportuit, de fortanis
 Prouincialium aliquid *exculpere* voluerunt, *l. 3.*
de ammon. 11. *t. 11.*
 Nihilque amplius Duces Sportulæ solemnî præ-
 texto conentur *exculpere*, *l. 9. de cohort.* 8. *t. 4.*
 Statutum multæ modum ab his mox iubemus
exculpi, *l. 65. de appellat.* 11. *t. 30.*
 Cùm si ea prouocatio aduersum leges fuerit emif-
 sa, facile post iudicium sacri *examinis* ab huius-
 modi litigatoribus multa possit *exculpi*, *l. 44. de*
appellat. 11. *t. 30.*
 E cursu clabulari singulas angustias ad exhiben-
 dam humanitatem venientibus *excuretis* [ha-
 stenus malè, *excusatis*, vide quæ ad *eam* l. dicta
 nobis:] & mox, aliquid *excurre* vltra quam,
l. 5. de curiosis. 6. *t. 29.*
 Quæ securitas ad Ordinariorum Iudicum, Offi-
 ciorumque terrorem debet *excurre*, *l. 1. de*
extraord. 11. *t. 16.*
 Excussus temporibus, *l. 7. de repar. appell.* 11. *t. 31.*
 Excreabilia mysteria hereticorum, *l. 57. de her.* 16. *t. 5.*
 Excrecabilia Manichæorum conuentus, *l. 35. de*
heret. 16. *t. 5.*
 Excrecabilia religiones & professiones, id est, hæ-
 reses, *l. 61. de heret.* 16. *t. 5.*
 Execranda sceleris temeritas de hæreticis, *l. 51. de*
heret. 16. *t. 5.*
 Exedra, *l. vltim. de operibus public.* vide Vitruu.
Ind.
 Vt quos ad vitæ decora ad domesticæ laudis
exempla non prouocant, saltem correctionis
 medicina compellat, *l. vnic. de emendat. propinq.*
 9. *t. 13.*
 Neque Curialis aut cohortalini filius conditione
 defertâ ad aliam audeat adspirare fortunam, cui
 maiorum suorum *exempla* præiudicant, *l. 28. de*
cohort. 8. *t. 4.*
 Negotium temporibus *exemptum*, *l. 1. de tempo-*
rum cursu. 2. *t. 6.* id est, cuius tempus elapsum.
 Exequi, pro consequi, *l. 5. de metatis.*
 Exequi proprias allegationes in iudiciis, *l. 45. de*
Decurion. 12. *t. 1.*
 Exercere
 Monetam adulterinam.
 Exercere adulterina moneta [*l. 6. §. 1. π. ad l. Inl.*
prinil.] *l. 2. de falsa mon.* 7. *t. 21.*
 Agros.
 Exercere agros, *l. 10. de Inl. trali conlatione.* 12. *t. 1.*
rus. *l. 5. Cod. de veltigal.*
 Studio cultionis,

Qui

Codicis Theodosiani.

Qui ex rebus nostris vel paruum, vel minorem
 iugerationis modum studio cultionis *exercet*,
l. 33. de Decur. 12. *t. 1.*
 Loca.
 Vt loca absentium squalentia, & situ dissimula-
 tionis horrentia *exerceant*, *l. 11. de Veteranib.*
 7. *t. 20.*
 Metalla.
 Exercere metalla, *l. 11. 13. de metallis.* 10. *t. 19.*
 Exercitium metallorum, *l. 3. eod.*
 [Pacatus, Panegyrico ad Theodosium *cap.* 28.
Nec enim, qui Regibus mos est, EXERCENDIS
inutilibus metallis, vt latentia natura boni in
usum arcefferet, &c.
 Opus.
 Vt sub præsentia eius opus, quod *exerceri* ceptum
 fuerit, continuatur, *l. 13. de Prætorib.* 6. *t. 4.*
 Si & censu opulenti erunt, & *exercitatione*
 quantalacunque eruditionis, *l. 8. de cohortalib.*
 8. *t. 4.*
 Exercitia terrarum.
 Quot sint casarij vel coloni, quot bonum, *exercitiis*
 terrarum atque vomeribus instructum, *l. 7. de*
bonis proscript. 9. *t. 42.*
 [Pœnis, qui rura bobus *exercet* suis-
 agros *exercere*, *l. 10. de Inl. trali collat.* 13. *t. 1.*
 Rura *exercere*, *l. vnic. de futurian.*
 Loca *exercere*, *l. 11. de Veteranib.*
 Pistrinorum *exercitium*, * *l. 6. de pœnis.* 9. *t. 40.*
 * vide Sueton. *Oct. uio c.* 4. *l. 18. §. 1. π. de in-*
stru. l. vlt. π. de excusat.
 Iudices auctoritatem suam *exerant* in contuma-
 ces debitores, *l. 16. de exactionib.* 11. *t. 7.*
 In eos vigor iudicialius *exeratur*, *l. vlt. de super-*
exalt. 11. *t. 8.*
 Pœna competens *exeratur*, *l. 1. de abolition.* 9. *t. 37.*
 Pœna *exeratur*, *l. 2. de petition.* 10. *t. 10.*
 Competens in eum vindicta & præfens sententia
exeratur, *l. 2. de Paganis.* 16. *t. 10.*
 Capitalis in eum seueritas *exeratur*, *l. vlt. de defec-*
torib. 7. *t. 18.*
 Sanctitas competens *exeratur*, *l. 8. de petitionib.*
 10. *t. 10.*
 Veritas *exerere*, *lex* 27. *quorum appellacionib.*
 11. *t. 35.*
 Exeri adfertio.
 Si plena, vt iubemus, adfertio per litigato-
 rem in iudicij *exeratur*, *l. 11. de appellacion.*
 11. *t. 30.*
 In aliquem supplicium *exeri* [pro quo Tribon.
exerceri.] *l. 1. ad l. Inl. de vi.* 9. *t. 10.*
 Exertâ auctoritate mandamus, *l. 34. de hereticis.*
 16. *t. 5.*
 Exertâ dupli animaduersione, *l. vnic. ne conlatio*
per logog. 11. *t. 4.*
 Ita vt exerto vigore Præfecti Vibis libræ auri
 pondus exactum, &c. *l. 13. de Prætorib.* 6. *t. 4.*
 Peremptoria præscriptio, totius negotij cogni-
 tionem tollere, & vires principalis negotij
exhauste dicitur, *l. 3. de diuersis rescript.* 1. *t. 2.*
 [*l. 2. Cod. de precib. Imp. off.*]
 Exhaustum spatium, id est, elapsum tempus, *l. 1. de*
repar. appell. 11. *t. 31.*
 Publici cursus *exhibitio* [id est, cura mancipatis,]
l. 51. de cursu. 8. *t. 5.*
 Humanitatis instar *exhibere*, *l. 6. de sepulchris viol.*
 9. *t. 17.* vide *infra* *Humanitatis.*
 Exhibere ludos, *l. 2. de Prætorib.* 6. *t. 4.*
 Exhibitio thermarum, id est calefactio, *l. vnic. de*
mancip. therm. 14. *t. 5.*
 Exigi, id est, celebrari.
 Editiones in his locis] debent exigi quas dele-

git antiquitas, *l. 1. de spectaculis.* 15. *t. 5.*
 Exigi, id est, censeri, æstimari, dici, constitui: cum
 èis accusationis huius licentiâ absque metâ
 delationis indultâ. Neque enim *exigi* [id est,
 haberi,] consentit proditorum, quem pro pudici-
 titiâ religionis iniurat humanitas, *l. vlt. de rapto*
vel matrim. 9. *t. 25.*
 Exigere, quandoque pro definire, constituere,
 Virgil. 4. *Aeneid.*
Decretumque mori, tempus secum ipsa modumq;
EXIGIT
 Quinque auri librarum multam *exigatur*, *l. 2. de*
mullegul. 10. *t. 20.*
 Totius multam *exigatur*, *l. 54. vers. ac ne id solnum*
de heret. 16. *t. 5.*
 Indifferetâ dignitate pœnas debitas *exigatur*, *l. 1.*
de prinil. eorum qui in sacro pal. 6. *t. 35.* vide *infra*
Pœnantur.
 Sancimus quinquaginta auri libras officium Pa-
 latinum de suis facultatibus *exigi*, *l. 22. de pe-*
tion. 10. *t. 10.*
 Si iure delata contestationibus tempora debiter
 taciturnus *exegit*, * *l. vnic. si certum petatur de*
chirogr. 2. *t. 27.*
 * id est, transit; abire fuit: hinc exactum
 pro transeuntio, præterito, vide *Nonium.*
 Deportationis exilium, *l. 1. ad l. Inl. de ambus*
 9. *t. 62.*
 Meritum *eximis* [*ἐξιμὸν πολιτείας*, Gregorius Nyf-
 senus variis locis vocat: Latini Scriptores
sublimius propositum: (vnde contra apud
 D. Augustinum, *Laicus inferioris propositi*)
 Probabilis saculo disciplina, *l. 44. de Episcop.* 1
 singulari virtutis, id est Cleticatus, *l. 16. de*
Episcop. 6. *t. 2.*
 Quorum *eximis* labor, *l. 3. de Agentibus in rebus*
6. t. 27. l. 34. π. de donation.
 Vniuersa integra in liberos proximos vel in
 quoscunque alios arbitrij sui *existimatione* [pro
 arbitrio suo] transcribant, *l. 27. de Episcopis*
 16. *t. 2.*
 Deportationis *eximium* * forriatur, *l. 5. de Decur.*
 12. *t. 1.*
 * tentet quis, *eximium.*
 Exorcista, *l. 121. de Decurion.* 12. *t. 1.*
 Conlatio Iuniorum habeantur *exortes*, *l. 13. de*
Agentib. 6. *t. 27.*
 Vt à tyronum præbitione reddantur *exortes*, *l. 2.*
de Palat. S. L. 6. *t. 30.*
 Exortes omninò volumus esse pœnarum, *l. 2. de*
quæstion. 9. *t. 35.*
 Exortes alium volumus esse pœnarum, *l. 2. de*
quæstion. 9. *t. 35.*
 Quæstionis *exortem*, *l. 1. de quæstion.* 9. *t. 35.*
 Institutio Deo atque hominibus *exofa*, *l. 12. de*
heret. 16. *t. 5.*
 Expectante populo, pro spectante, *l. 6. ad l. Inl. de*
de adulter. 9. *t. 7.*
 Eos par atque ipsos reos pœna *expectet*, *l. 1. de his*
qui latrones. 9. *t. 28.*
 Expectaretur, id est, timeretur, *l. 32. de nauicularis*
 13. *t. 5.*
 Si quis ad fugienda sacramenta militiæ fuerit
 inuentus truncatione digitorum damnum cor-
 poris *expedisse* [procurasse] *l. 5. de tyronibus.*
 7. *t. 13.*
 Expeditionalis annona, *l. 4. 5. de erogat. mil. ann.*
 7. *t. 4.* est buccellatum & acetum: vide *suprà*
 buccellatum fortè vox ea restituenda apud
 Suidam: vbi sic scriptum *ἐκωνοδία* πρὸς *Ποικίλους*
εὐκωνοδία ἐπὶ θη. Scitbam ἐκωνοδία; quam-
 quam in Glossis Basilicis *εὐκωνοδία* editum,
 Z Z z 2 Pontus

Tom. V l.

Glossarium Nomicum

Portus *expeditionales*, l. 35. de *naucul.* 13. t. 5.
 Expeditionales portus, l. 2. de *naufrag.* 13. t. 9.
 Expenſionis modum, l. 24. de *Pratorib.* 6. t. 4.
 Expenſæ vel *Expenſa* propriè de annonâ militari, l. 22. de *annonâ & trib.*
 Officiis publicis atque Militiæ muneribus *exper-*
tes, l. 6. de *honor. codic.* 6. t. 22.
 Experientia, de Parabolauorum curâ, qui curandi gerunt *experientiam*, l. 43. de *Episcop.* 16. t. 2.
 Experimentis nuperimis palàm factum est, l. 4. de *operibus publ.* 15. t. 2.
 Expectiti vocibus populi, Clerici, l. 49. de *Decur.* 12. t. 1.
 Huiusmodi scelus expectante populo flammis vindicibus expiabant, l. 6. ad l. *lul. de adulter.* 9. t. 7.
 Condignis tantam nefas cruciatibus expiati, l. 1. de *crimine peculatus.* 9. t. 28.
 Quæ legis suæ verba aliis quoque scitis clemens conditor *explamauit*, l. 14. *quorum appellat.* 11. t. 36.
 Eo tempore, quo contractus solemniter *explicatur*, l. 2. de *contrab. empt.* 3. t. 1.
 Explicare desideria, l. 7. de *Legatis.* 12. t. 12.
 Qui *explicauerit* [adplicauerit] mentionem, si fortè bones non habuerit, immorari debet, l. 1. de *curſu publ.* 8. t. 5.
 Munus *explicare*, l. 17. de *Decur.* 12. t. 1.
 Prætores qui loco primo sunt, in *explicando* munere non cogantur excedere, l. ult. de *Prator.* 6. t. 4.
 Explicare (id est peragere) necessitatem, fungi munere, l. 1. de *proſuſuſu.* 11. t. 23.
 Explicare opus, l. 21. de *operib. publ.* 15. t. 1.
 Aduerſatio ſupraſcedente quominus *explicaret* [id est, adimpleret] ea quæ ſpoponderat, l. 5. de *paſſis.* 2. t. 9.
 Explicari facris, id est, ſolui familiâ & potestate patris, l. 7. de *Decur.* 12. t. 1.
 Grauis iſta commotio est, ac non ferenda iracundia Iudicis qui æſtione humani ſanguinis *expiciatur*, l. 14. *quorum appellat.* 11. t. 36.
 Præſentium vel futurorum *explorare* veritatem, l. 9. de *Paganis.* 16. t. 10. [Valerius lib. 1. cap. 6. Solemniſque ſacrificio voluntates Deorum **EXPLORENT**.]
 Exprimere condemnationes Iudex dicitur, l. 47. de *Decurion.* 12. t. 1.
 Supplicium iuſtæ animaduerſionis *expromi*, l. 44. de *heret.* 16. t. 5.
 Placet mulieri non licere propter ſuas prauas cupiditates marito repudium mittere *exquiſitâ* cauſâ, [colore quæſito] velur ebriolo aut aleatori aut mulierculario, nec verò matris per quacunque occaſiones vxores ſuas dimittere, l. 1. de *Repudiis.* 3. t. 16.
 Nec *exquiſita* commentis ars cuiuſmodi ſubornetur, vt, &c. l. 15. de *pænis.* 9. t. 40.
 Nec inter emptorū & venditorū ſolemnia in *exquiſitis* cuniculis celebrentur, l. 2. de *contrab. empt.* 3. t. 1.
 Neque umbra aliqua *exquiſita* deſenſionis aut muniminis obducetur, lex 4. de *Apoſtatis.* 16. t. 7.
 Protrahens matrem familiâs è domo ſuâ in publicum, capitali pœnâ, vel *exquiſitis* potiùs exitiſque ſuppliciiſque plectatur, l. 1. de *officio Iudicum omnium.* 1. t. 10.
 Exquiſita luca, l. 32. in *ſin. de annona & tributis.* 11. t. 1.
 Exquiſitis pœnis, leg. 3. ad l. *Iul. de adulteris.* 9. t. 7.

Exquiſitis remediis proſpexit, l. ult. de *naucular.* 13. t. 5.
 Qui terminatam reſcribo, vel conſultatione quæſtionem *exquiſito* ſuffragio reſtituere conabitur, l. 6. de *appellat.* 11. t. 30.
 Exſecare, [marmora, lapides] de lapidicinis, l. 8. in *de metallis.* 10. t. 19.
 Secare, l. 1. *ead.*
 Exſecranda.
 Delatorum pernecies exſecranda.
 Delatorum *exſecranda* pernecies, l. 2. de *petition.* 10. t. 10.
 Exſecrabiles nuntiatores, l. 4. *Cod. eod.*
 Sacrificia dæmonum exſecranda.
 Exſecranda dæmonum ſacrificia, l. 23. de *Paganis.* 16. t. 10.
 Hoſtiarum immolationes.
 Exſecranda hoſtiarum immolationes, l. ultim. de *Paganis.* 16. t. 10.
 Exſecutio, de obſequio & officio Agentis in rebus, l. 11. de *Agentib.* 6. t. 27.
 Exſequi pro conſequi, l. 5. de *metallis.*
 Sibi quiſque obnoxium *exſequatur* [pro, perſequatur] l. 16. in *ſin. de Palatin.* 6. t. 30.
 Exſequi proprias allegationes in iudiciis, l. 45. de *Decur.* 12. t. 1.
 Exſequia.
 Dolor in exſequiis ſecretum amat. Iulianus l. 5. de *ſepulchris viol.* 9. t. 17.
 Exſequiarum pompa. Iulianus l. 5. de *ſepulchris viol.* 9. t. 17.
 In eos proximis vltio competens *exſerenda* est, l. 22. de *curſu publ.* 8. t. 5.
 Omni inquietudine ciuiliſum functionum *exſortetur*, l. 9. de *Episcop.* 16. t. 2.
 Temonarie functionis fieri iubemus *exſortes*, l. 14. de *extraord.* 11. t. 16.
 Nec hi ſanè pœnæ *exſortes* futuros ſeſe credant, &c. l. unic. de *ſaturianis.* 7. t. 19.
 Mox in ipſos capitaliter *exſurgendum*, l. 7. de *Veteranis.* 7. t. 20.
 Ecceſtiſtici, aut ex Ecceſtiſticiſ, vel qui continentium ſe volant nomine nuncupari, viduarum ac popillarum domos non adeant, ſed publicis *exterminantur* iudiciis, ſi poſthac eos ad fines earum vel propinqui putauerint deſerendos, l. 20. de *Episcop.* 16. t. 2.
 Ab ipſis etiam Vrbium mœnibus *exterminato* ſuore propelli iubemus, lex 6. de *hereticis.* 16. t. 5.
 Exterminatus genitali ſolo ad quamcunque in longinquo poſitam ciuitatem mittatur, l. 1. de *ſalſa mon.* 9. t. 21.
 Qui verò id vobis *extimatis* conducere, l. 2. de *maleficiſ.* 9. t. 15.
 Duumaurum impunè non liceat *extollere* poteſtatem ſalcium extra metas propriæ ciuitatis, l. 174. de *Decur.* 12. t. 1.
 Extorres [ſuſtineri] poteſt; etſi probabiliter admodum elegantiffimi ingenij Vir Fornerius 2. *Quotid.* 9. *extortes* reponat] ſint ab omnibus quibus inhauerant bonis, l. 27. de *Episcop.* 16. t. 2.
 Extortrem * impetratâ fortunâ, l. 6. de *cuſtod. reor.* 9. t. 3.
 * *ἐκτὸρτες* τῶν ἀξίων Γραικοί.
 Ex vel de ciuitatibus pellantur *extorres*, l. 31. 32. de *heret.* 16. t. 5.
 Extra noxam eſſe, l. 40. de *heret.* 16. t. 5.
 Extranearum ſibi mulierum conſortia interdiciſta cognoſcant [Clerici] l. 44. de *Episcopis.* 16. t. 2. [*ἑτεροειδῆς* Γραικοί *canone* 3. *Concily Nicani:* vbi

Codiciſ Theodoſiani.

F

vbi rectè Rufinus & vetus interpres *ἑτεροειδῆς*
 EXTRANEAM vertunt: eoſque ſecuti alij; plura dixi ad d. l. 44.]
 Deſeſſæ ſeneſtutis *extrema*, l. 16. de *cohortalibus.* 8. t. 4.
 Extrema ſuffragia, l. 1. de *ſcantiſ.* 15. t. 7. vide *infrâ* *Suffragia*: & quæ dixi ad *eam leg.*
 Extrinſecus.
 Nam ita eos munimus, vt nullius conuentioni patiamur *extrinſecus* ſubiaccere, l. 2. de *ſiſci debitor.* 10. t. 17.
 Saluâ poſſidentium proprietate quibus in perpetuum quæſita eſt firmitas poſſidendi, deliberationis noſtræ ſit, qualiter hiſ qui allegationes ſuas probauerint, beneficio lenitatis noſtræ *extrinſecus* debeat ſubueniri, l. 2. de *bonis vacantibus.* 10. t. 8.
 Multa quoque nomine dimidium *extrinſecus* pretij cogatur inferre, lex 20. de *Pratoribus.* 6. t. 4.
 Nec enim videtur conueniens, cum inluſtribus vicis vnam in quâ ipſi habitant domum excuſare conſeſſum ſit, alios [puta militares viros] & ſua * omnes domu *extrudere* & alienis adibus inferre moleſtiam, l. 15. de *metallis.* 7. t. 8.
 * vel, & ſuis omnibus domibus *extrudere*.
 Exuere ſe crimine.
 Neganda eſt accuſatis licentia criminandi, priuſquam ſe crimine, quo preſuntur, exuerint, l. 12. de *acuſat.* 9. t. 11. Ita quoque Chryſoſtomus, *homil. 2. in epiſt. ad Rom.* τὸ πρὸς ἑαυτοὺς ἀποδοῦναι τῆς παρὰ τοῦ αἰσίου. Imò & Latini ſæpè. Imò & Iosephus 2. *ἀνάσ. β. cap. 8.* ἀποδοῦναι τῆς αἰσίου τῆς αἰσίου αἰσίου, &c. Quare rectè locum illum Chryſoſtomi tuetur Doctiſſimi Dounezus.
 Nullis *exuendum* ſe indulgentiſ recognoſcat, l. 11. de *Paganis.* 16. t. 10.
 Antequam re conuictâ crimen agnoſcat, & *exuere* dignitatem, l. 1. de *exhib. reis.* 9. t. 2.
 Exuere poteſtate, id eſt emancipare, vt liberof ſuos exuant poteſtate, l. 16. de *Prator.* 6. t. 4. & mox, vinculis cura exutos.
 Propriis facultatibus *exuatur*, l. 5. de *parroc. vicor.* 11. t. 24.
 Eâ pecuniâ taxatione, quam dederint *exuatur*, l. omnes 5. de *his quiſ admin.* 8. t. 15.
 Exutos omni patrimonio ſuo, l. unic. de *his qui ſe deſer.* 10. t. 11.
 Exui, excuſari, liberari.
 Neque ob hoc fordido quolibet, minimove *exuatur*, * l. 153. in *ſin. de Decurionib.* 12. t. 1.
 * ita reponendum: hæc ſenſus *incatur*.
 Curiales in exitium Curiarum ſe conantur *exuere*, &c. l. 149. de *Decurion.* 16. t. 1.
 Si quis municipium militiam debitis prætererit functionibus, nullis priuilegiis, nullis poſtremo temporibus *exuatur*, l. 154. de *Decurionib.* 12. t. 1.
 Inluſtrium Virorum liberof, ſi non otio & torpore degeneri paternam *exuere* virtutem, l. 155. de *Decurion.* 12. t. 1.
 Ne clementia noſtra ob contumaciam diſſimulantium in maiore indignationem *exungat*, l. 146. de *Decurion.* 12. t. 1.
 Curia vincula non *exuant*, l. 155. de *Decurionib.* 12. t. 1.
 Præiudicio contractæ, non ſuo vitio tarditatis *exutus*, l. 27. de *petition.* 10. t. 10.

Fabrice, ſunt opera publica, l. 13. de *Pratorib.* 6. t. 4.
 Fabrica.
 Quos inuenies fabricarum, (id eſt, horreorum publicorum: de hiſ enim hæc lege agitur) deſtructionis auctores, &c. l. 12. de *operibus publ.* 15. t. 1.
 Eam fabricam, quam adminiſtrationis tempore debueras fabricare, l. 13. de *operibus publ.* 15. t. 1. loquitur de turribus in limite.
 Fabrica publica, l. 30. de *operibus publ.* 15. t. 1.
 Fabrica formæ, pro aquæductu, l. 1. de *aquæductu.* 15. t. 1. l. 1. *Cod. eod.*
 Ne aliquid nouellum adgrediantur opus, veterum inluſtrium *fabricarum* reparatione neglectâ, l. 16. de *operibus publ.* 15. t. 1.
 Fabricatio [fabricari nauis dicitur, & l. 13. §. 1. π. de *manum. teſt.* l. 3. de *vacat. & excuſ.* & locis aliis] luſuriarum, l. unic. de *luſuriis Danubij.* 7. t. 17.
 Fabricatio publica, id eſt opus publicum, l. 2. de *ſepulchro viol.* 9. t. 1.]
 Fabulæ nutritium.
 Et quoniam parentum ſæpè cuſtodie Nutricium *ſibulis* & pranis ſuafionibus deluduntur, l. 1. de *rapto virginum.* 9. t. 24.
 Ab Edicti noſtri tenore, quo tempora negotiis *facienda* [ſtatenda, præſticienda] eſſe cenſuimus, l. 7. de *iure ſiſci.* 10. t. 1.
 Facies calumniarum.
 Ne igitur ea, quæ aboleri ante cenſuimus, nouis calumniarum facibus inardeſcant, l. 2. de *Curator. Kalend.* 12. t. 11.
 Facies Principis in nummo, l. unic. ſi quis *ſolidi ciuitulium.* 9. t. 22.
 [Iuuenalis.
 Concisum argentum in titulos **FACIESQVE** minutis
 Vide *infrâ* *vultus*.]
 Facile, id eſt temerè, l. 4. de *Agentib. in reb.* l. 3. de *ſide teſtim.*
 Honorati, qui lites habere noſcuntur, hiſ horis, quibus cauſarum [ſuarum] merita vel *facta* * pandantur, reſidendi cum Iudice non habeant facultatem, l. unic. de *officio Iudicum ciuitulium.* 1. t. 8.
 * in quibuſdam Cod. Iuſt. fata, vt l. 4. *hoc Cod. de appellat.* diſceprationis fata.
 Factio de eo, qui moram iniicit alicui ne ad diem ſe ſiſtat, l. 27. de *petition.* 10. t. 10.
 Si quis Barbaris ſceleratâ *factione* facultatem depraedationis in Romanos dederit, l. 1. de *re militari.* 7. t. 1.
 Factio ſelecta, coniuſratio in Principem: quiſquis cum militibus, vel priuatis Barbaris, ſelectam inierit *factionem*, aut factionis ipſius ſuſceperit ſacramenta, &c. l. quiſquis 3. ad l. *Coras de ſcar.* 9. t. 14.
 Equos Hiſpani ſanguinis vendendi ſolitani *factionariis* copiam non negamus, l. 1. de *equis Curulib.* 15. t. 10. vbi dixi.
 Quæcunque ex cuiuſmodi * *face* progenitæ ſcænica officia declinarint, l. 9. de *ſcantiſ.* 15. t. 7.
 * ex viliori ſorte, l. 4. *ead. tit.* vnde hæc noua repetita. Ita ſcribendum, pro *huiusmodi* ab it. nimium Fornerius 3. *Quot.* 12. cum reponit *humiliori*.
 Quos origo habet ignobiles, & ex ſeculi *face*

Glossarium Nomicum

prorapiffe demonstrat, *lex 18. de Agemibus. 6.1.27.*
 Scruili *face* descendens, *l.21. de hereticis. 16.1.5.*
 De falcidia: vide & *l.28. de Indeis. 16.1.8.*
 Nonis molitionibus industria captare *famam*, *l.2. de operibus publ. 15.1.1.*
 Famæ & propriis laudibus prouidere Iudex publicis operibus debet, *l.20. de operibus publ. 15.1.1.*
 Quæ res in eam *famam* mali ingitate peruenit, *vi. &c. l.186. de Decurion. 12.1.1.*
 Tan-otâ ἀπαύς pro famosis libellis, *l.7. de famosis libellis. 9.1.34.*
 Suidas quoque in verbo φάμινα, locum ex aliquo auctore sic citat, Ἀπέκωνον ἢ ἐς Ἰσθίωνν φάμις ἢ παρὰ αὐτῶν τῶν λυγρῶν φαιώσων: & Tzetzes *hist. Chiliad. 19. cap. 489.* φάμινα ἢ ἡσ ἀέζαδξ τῆς νομοθεσίας ἦτοι τὰ ἐγγεγραμμένα καὶ ἔπι ἀρετῶν, ἀπὸ τῶν ἐπιτοῶν τῶν ἀπορῶν πῖπτοῦσιν, & Balsamon ad Phorij Nomocanonem *tit. 9. c. 36.* ποικίλων φάμινα: Ecloga Basilicon *35. ὁ δὲ φάμινασιν ἐγγεγραμμένοι.*
 Eunomiani, Macedoniani, Arriani nec non Apollinariani inter sacra religionis officia pro suis erroribus *famofa* sunt nomina, *l.13. de heret. 16.1.5.*
 Familie
 Successio familie, *l.5. de Decurion. 12.1.1.* [Eodem sensu quo in *12. Agnatus proximus familiam habeto: si agnatus nec est, gentilis familiam heres nancior.*]
 Familia.
 Conchylegulorum, *l.5. de iur. leg. 10.1.20.*
 Gyraeci, *l.7. de iur. leg.*
 Familia: de his qui circa cursum publicum destinati, occupati, *l.2.1. de cursu. 8.1.5.*
 Familie militum, *l.3. de re militari. 7.1.1.*
 Ammianus *lib. 20.*
 Codinus in *Constantinopoli.*
 Has secum ducere, nisi ex Principis auctoritate non licuit, *d. l. 3. & Ammianus d. loco.*
 Harum appellatione quid veniat: vide *d. l. 3.*
 De Militibus intra *P. P. Galliarum*, vide *l. 3. de re mil. 7.1.1.*
 Familie.
 Fortissimi ac deuotissimi milites, familie quoque, sed & ceteri quibuscumque præditi dignitariibus, *l.17. de erogat. mil. ann. 7.1.4.*
 Tam numeris, quam familiis, nec non & impedimentis, *l.28. eod. tit.*
 Ad araturam annonatum, quæ familiis præberi consueverunt, *l. 31. d. l.*
 In pabulis vel sumptu familie ministrando, *l. vlt. de iure fisci. 10.1.1.* [vide Frontinum, de *Colomis*: vide Mauriciani *2. stat. get. cap. 2.* dixi ad *eam l. 17.*]
 Si quos etiam Veterani seruulos *familiasæ* ad agrum duxerint, immunes perpetuò possideant, *l. 8. de Veteranis. 7.1.20.*
 A Prouinciarum Reçtoribus cæneatur, vt tam numeris, quam *familiis* nec non & impedimentis præter eas annonas quæ ad arantur id tantum in specie præbeatur, quod militis flagitante inspectio, *l. 28. de erogatione militaris ann. 7.1.4.*
 Familiatres * à seruis separantur, *l. 3. ne præter crimen maiest. 9.1.6.*
 * domesticos interpretatur *Anianus.*
 Et mox familiaritati & dominio inhæreret.
 Familiares literæ: vide *de re literariâ.*
 De *familiaribus* epistolis, vide *l. vnic. quod in f. 2.1.31.*

Famulantes, Curiales functionibus & muneribus Curie satisfaciendes, *l. 96. de Decurionibus. 12.1.1.*
 Functioni famulari, *l. 35. de nauicul. 13.1.5.*
 Obsequio famulata seruilis, *l. 3. ad l. iul. de adulter. 9.1.7.*
 Prouinciarum Iudices ita nostris *famulatum* status deferendum esse cognoscant, *l. 23. de Iudic. 16.1.8.*
 In quâ eam Gentilitiâ constitit superstitione *famularum*, *l. 12. de Paganis. 16.1.10.* [v. Tertull. de *Idololatr. c. 3.*]
 Vt priuatis indulti meatus mensura *famuletur*, *l. 6. de aqueductu. 15.1.2.*
 Qui tituli possint *famulatus* * nexibus liberare eum, *l. 3. de liberali causâ. 4.1.8.*
 * iugo laxatus herili, *Claudiano.*
 Fas est, sequi nos paternæ dispositionis arbitrium, *l. 11. de infirm. his que sub tyr. 15.1.14.*
 Fas erit excusari, *l. 15. de Decur. 12.1.1.*
 Fas non est, *l. 1. de operibus publ. 15.1.1.*
 Falcis ciuilium partium consecuti, nulla prius laboribus timentia posuerunt, *l. vnic. qui à prohibitione tirorum. 11.1.10.*
 Duumittum impune non liceat extollere potestatem *fascium* extra metas propria ciuitatis, *l. 174. de Decurion. 12.1.1.*
 Falcis multæ, *l. 22. de appellat. 11.1.30.*
 Falcis Consularitatis, *l. vlt. ad l. iul. de ambitu.*
 Fastibus, pro fastis.
 Ita demum de fastibus publicis hij qui ex superfluo veniunt, eximantur, *l. 7. de tyronibus. 7.1.13.*
 His Consulibus reuerentia in lectione recitantium tribuatur: qui tunc in Oriente annuos Magistratus *victoris* perpetuo, sunt *fastibus* auspiciati, *l. 9. de infirm. his que sub tyr. 15.1.14.*
 Ita vtrouique legi fastibus potest: Imò in priore debet.
 Lucanus *lib. 10.*
Nec mens Eudoxi vincetur fastibus annus:
 Quo loco Lucanum Scruili malè reprehendit Columella *10. sequor nunc Eudoxi & Merionis FASTVS Astologorum*, quem locum etiam annotauit pro Lucano contra Scruilium Ph. *Beroaldus.*
 Horatius *3. Carminum*, vt est in aliis Codicibus
Per memores genus omno fastus
 Varro, in *Ephemeride.*
Postea honoris virtutum causâ Iulij Cesaris, qui fastus porrexit, mensis Iulius appellatus est.
 Sidonius ad Maiorinum
Sic lustrò Imperij perennis actò
Quinquanalia Fastibus dicentur.
 Vide Priscianum, *lib. 6. de desinentibus in VS.*
 Cæterum *Fastorum* eum de Coss. agitur mentio signata.
 Claudianus in *6. Honorij Consulatum*
Idemque nouum FASTIS aperit felicibus annum.
 Idem Panegyri. in *Stilliconem*
FASTIS QVE suum concesserit annum
 Fastidium vel gratia cognitoris, *l. 6. de iurisdic. 2.1.1.*
 Suscipientium *fastidium*, repudiantium probam massam obryæ, *l. 12. de susceptorib. 12.1.6.*
 Ne fluctet dubitas, si de alieno [adfectoris scilicet] necesse habebit pendere *fastidio*, *l. vlt. de liberali causâ. 4.1.8.*
 Ambitiosum adorationis *fastigium*, *l. vnic. de Imaginibus imp. 15.1.4.* in Cod. Inst. *fastidium.*
 Consulatus præponendus est omnibus *fastigiis* dignita

Codicis Theodosiani.

dignitatum, *l. vnic. de Consulibus. 6.1.6.*
 Nec personæ merito nec honoris *fastigio* defendendus est, *l. 1. de erogat. mil. ann. 7.1.4.*
 Summum Præfecturæ *fastigium*, *l. vlt. de honor. codic. 6.1.22.*
 Ad Præpositi sacri cubiculi gradum *fastigij*, *l. vnic. de præpos. sacri cubiculi. 6.1.8.*
 Fastigium Presbyteri, *l. 121. de Decurionibus. 12.1.1.*
 Nec intelligunt *fastigiis* promotionis in sublime prouectos, ab immunitate legitimâ exui minime oportere, *l. 5. de priuilegiorum qui in f. pal. 6.1.35.*
 Senatorium *fastigium*, *l. 2. de Senator. & globali conlat. 6.1.1.*
 Numerariorum *fastus* vel rapaces quæstus, *l. 11. de priuilegiorum qui in sacro pal. 6.1.1.*
 Fata disceptationis.
 Ad eos eos iudices disceptationis fata transeant, &c. *l. 41. de appellat. 11.1.30.*
 Fata retractari.
 In criminalibus [causis] in quibus vitæ hominum salutisque quodammodo *fata* retractantur, appellations, &c. *l. 20. de appellat. 11.1.30.*
 Si quis eorum in *fata* concesserit, *l. 34. de erogat. mil. ann. 7.1.14.*
 Cùm in *fata* concedit, *l. 27. de Episcop. 16.1.2.*
 Sin verò *fata* munus expleuerint, *l. vlt. de metatis. 7.1.8.*
 Condicio fatalis, *l. 8. de Medicis. 13.1.3.*
 Fatalis necessitas, pro morte, *l. vnic. de bonis decur. 5.1.2.*
 Fatalis necessitas, *l. 2. de emendat. feruor. 9.1.12.*
 Si fatali forte fuerit consumptus, *l. 3. de dotibus. 3.1.13.*
 Si quis filiam Decurionis suo iunctam consortio *fatali* sorte perdidit, *l. 124. de Decurionibus. 12.1.1.*
 Fatigati vtilitas Prouincialium: de tributorum exactione.
 Ne separatim ab vno quoque auto exacto, multis & assiduis incrementis Prouincialium vtilitas fatigaret, *l. 2. de susceptorib. 12.1.6.* [Ammianus *lib. 17. p. 110.* *Militibus alimenta præbever, susceptorum (vilius more) securitatem accipiens pro illatis, quam si non ostendisset in tempore scriberet seruis ea dote FASTIGIANDEM.*
 Et diutius non oportet priuatorum siue fisci emolumenta *fatigari* [id est, eludi] *l. 4. de iure fisci. 10.1.1.*
 Ne Prouinciales rei priuatæ nostræ *fatiget* immunitas, *l. 6. de exactionibus. 11.1.7.*
 Ne publicarum rerum statum *fatigent*, *l. 3. de spectaculis. 15.1.5.*
 Lex cohibet aliquid noui operis adripere prius quàm ea quæ victa senio *fatiscerent*, repararent, *l. 15. de operibus publ. 15.1.1.*
 Ignoscentes factò potius quàm *fauentes*, *l. 24. de Iudic. 16.1.8.*
 Quodlibet *faucis* gratiam præferens, *l. 5. de appell. 11.1.30.*
 Minax *faucis* * Reçtoris Prouinciæ, *l. vnic. si quacunque præditus potest. 3.1.11.* vide *eam leg.*
 * malè in Iustinianeo *feruor.*
 Cunctos Iudices admonemus, vt ludorum quidem, quibus motus est inter fessuitati, & oblectamentis *faucem* eliciant *populorum*, *l. 2. de expens. ludor. 15.1.9.* Symmachus *lib. 6. epist. 42.* *Longè ante ludos, & ipsos iungendis equis erudire debemus, & nouitate eorum fauorem plebis allicere.*
 Mox *plausores* vocat, *l. 2. de expens. ludor. 15.1.9.*

Fauorabilis editio, *l. 145. de Decur. 12.1.1.*
 Si quando *faustorum* nuntiorum gaudia Prouincialibus intumantur, *l. 3. ne quid public. loric. 8.1.11.*
 Fecunditatis priuilegium, idem cum iure liberorum, *l. 8. de bonis prescript. 9.1.42.* vide quæ dixi ad *6.14. l. iul. de maritandis ordinib.*
 Sin aurem sola sapererit mater, Papiæ tamen legis priuilegiis destituta, neque reuò partu *fecunditatis* publicæ gratiosa, *l. 9. de bonis prescript. 9.1.42.*
 Petantur futura partitundinis testimonia, adhibitisque custodibus *fecunditas* pudica seruetur, *l. 10. de bonis prescript. 9.1.42.*
 Fecunditas, de liberorum numero.
 Principum liberi si singuli essent memoratæ ciuitatis Curialibus iungerentur: sin verò bini, diuisâ *fecunditate* singuli militiæ, singuli verò Curie ueterentur, *l. 105. de Decurionibus. 12.1.1.*
 Quando votis communibus *felix* annus aperitur, *l. vnic. de oblat. votor. 7.1. vlt.*
 Quos emeritos *felicibus* caltris, &c. *l. 3. in fin. de testimon. 7.1.21.*
 Felicis natalis nostri die, *l. 6. de curiosis. 6.1.29.*
 Felicibus pro salute Reipublicæ expeditionibus occupati, *l. 4. de metaris. 7.1.8.*
 Latum adeò *felix* neque patrimonium, *l. 11. de fl. mil. appar. 7.1.22.*
 Populus *felix*.
 Non inuidemus, sed potius cohortamur amplectenda *felicis* populi studia, gymnici uo agominis spectacula reformentur, *l. 3. de senicior. 15.1.7.*
 Qui proximè signis *felicibus* adplicati militiæ rudimenta timuunt, *l. 4. de desertor. 7.1.18.*
 Lucanus *1. v. 374.* *per signa decem felicis castris.*
 Adplicati, *l. 4. de desertor. 7.1.18.*
 Si quis Senatorium *feligium* generis *felicitate* sortitus, &c. *l. 2. de Senatoribus & globali conlat. 6.1.2.* *de prescriptis l. 1. de f. vlt.* Synesius *epist. 38.*
 Ex quartadecimâ *feliciter* futura indictione, *l. vlt. de conlat. donatar. 11.1.20.*
 Si quis *feracium* * ramorum fetus hebuerit, *l. 1. de censurib. 13.1. vlt.*
 * cultorum *feracium* multiplicantes annuos fructus Ammianus *lib. 14. p. 58.*
 Infutas culleo & inter *ferales* eius angustias comprehensus, serpentum contuberniis misceretur, *l. vnic. de parricidiis. 9.1.15.*
 Antra *feralia* Ecclesia hæreticorum, *l. 57. de heret. 16.1.5.*
 Infandæ & *ferales* mentes Apostatarum, *l. 5. de Apostatis. 16.1.7.*
 Ministri *ferales*, *l. 6. de custod. reor. 9.1.3.*
 sunt clauicularij, ministri, qui carcerem & reorum custodiam gerebant.
 Feralia mysteria hæreticorum, *l. 7. vers. illud etiam de heret. 16.1.5.*
 Feralis pestis.
 Hos [magos] quoniam naturæ peregrini sunt, *feralis pestis* absumat, *l. 5. de maleficis. 9.1.16.*
 [Vini comburium accipio: et si Græci, & Photius *9. Nomoc. c. 25.* bettiis obici: vide quæ ad *eam leg. dixi.*]
 Feralia sacrilegia rebaptizantium, *l. 4. ne sanctum bapt. 16.1.6.*
 Feralis secta Iudæorum, *l. 1. de Iudæis. 16.1.8.*
 Feralibus carcerem tenebris, *l. 1. de curiosis. 6.1.29.*
 Metallorum *ferales* officinas vocat. Tertul. *lib. de cultu sem.*

Glossarium Nomicum

Multâ feriendum, l.40. de heret. 16. t. 5.
 Quinque librarum auri multâ protinus feriat, l. 179. de Decur. 12. t. 1.
 Capitali sententiâ feriat, lex 8. de maleficiis. 9. t. 16.
 Capitali sententiâ ferietur, l. 2. de raptu vel matrim. sanctimon. 9. t. 25.
 Multa duarum librarum auri feriat, l. 5. de fabri- censib. 10. t. 22.
 Feriri damno. Anianus ad l. 5. de diu. rescript. in leg. 12. multati.
 Eadem utrumque raptorem seueritas feriat, l. 1. de raptu vel matrim. sanct. 9. t. 25.
 Quinis auri libris feriendos, l. 8. de murilegulis. 10. t. 20.
 Quæ occultatores certâ feriri pœna voluerunt, l. 162. de Decurion. 12. t. 1.
 Quinque libras auri multâ nomine feriat, l. 15. de re militari. 7. t. 1.
 Eâ condemnatione ferietur, l. 7. in fin. de bonis pro- script. 9. t. 42.
 Memoratâ multâ feriendos, l. 4. de patrocini. vicor. 11. t. 24.
 Decem libris auri condemnatione feriendum, l. 5. de Iurisdic. 2. t. 1.
 Quinque librarum auri condemnatione feriantur, l. 8. in fin. de Iurisdic. 2. t. 1.
 Capitali sententiâ esse feriendos, l. 16. de pœnis. 9. t. 40.
 Pontius in v. D. Cypriani. Sementia ex tabella re- citata est: ita Cyprianus gladio feriat. D. Am- biosus lib. 5. epist. Resistentes gladio feriri.
 Publicâ iacturâ nauium quoque dominis ferien- dis, l. 1. de nauib. non excus. 13. t. 7.
 Ultimo supplicio feriantur, l. 36. de hereticis. 16. t. 5.
 Fortunarum propriarum feriantur dispendiis, l. 34. de nauicul. 13. t. 5.
 Quinquaginta libris condemnatione feriantur, l. 5. quorum appellat. 11. t. 36.
 Feriri multa, l. 3. de aquaductu. 15. t. 2.
 Centum librarum auri multâ ferietur, l. ultim. ne conlat. transl. 11. t. 22.
 Barbarica feruas, l. 2. de postlim. 5. t. 5.
 Hoc enim & Tyrannici furoris & Barbaricæ feruitatis occasio persuadet, l. 2. de litor. & itin. custod. 7. t. 16.
 Ferri pœna: vide de Pœnis.
 Fernor, l. ult. de legit. hered.
 Per omnes Regiones, in quibus fera, & periculi sui nescia latronum feruet infania, l. ultim. de defensor. ciuit. 1. t. 11.
 Nam remedia fessis quibusque (Prouincialibus) necessaria, nostro arbitrio decernentur, l. 14. de Legatis. 12. t. 12.
 Festinâ celeritate, l. 5. de heret. 16. t. 5.
 Qui ceteros in labore postius festinâ cupiditate transferint, l. 7. de re militari. 7. t. 1.
 Festiuitas Paschæ, l. 6. in fin. ne sanctum baptisma. 16. t. 6.
 Solemnes festiuitates, id est ludi, & officia magi- stratum, l. vnic. de Preposit. sacri cubicul. 6. t. 8.
 Festiuitas de spectaculis, l. 3. de spectaculis. 15. t. 5.
 Ut ludorum intersint festiuitatis, l. 2. de expensis ludorum. 15. t. 7.
 Exceptis Alytarchis, Syriarchis, Agonothetis, irémque Afiarchis, & ceteris, quorum nomen votiuâ festiuitatis solemnitas dedicabit, l. 2. de expens. ludor. 15. t. 9.
 Principis natalium festiuitatibus, * l. 30. de Prætor. 6. t. 4.

* id est ludis, spectaculis.
 Fetus ramorum feracium, l. 1. de censur. 13. t. vlt.
 Agtorum, d. l. 1. vide infra Fœtus.
 Si quinquennij tempus fidâ obsequij deuotio- ne [tyro] conpleuerit, l. 6. de tyron. 7. t. 13.
 Fidâ peruestigatione, l. 3. de tabul. 8. t. 2.
 Fida prosecutio, l. 175. de Decurion. 12. t. 1.
 Fideles in Ecclesiâ qui: vide Sacra, & titul. de Apostat.
 Fidele, id est, firmum ratum.
 Stabit ratum ac fidele, quod iudicia nostra scribserint, l. vlt. de appellat. 11. t. 30. [ita Poëta: Perlio Satyra 2. v. 41.
 ————— corpusque FIDEL E senecta
 Quod scilicet firmum ad senectam.
 Artis huius peritis omnè commissimus sub fi- deli arbitratione iudicium, l. 4. finium regundor. 2. t. 26.
 Agrimenfor dirigatur ad loca, vt si fidelis inspe- ctio tenentis locum esse probauerit, l. 1. finium regundor. 2. t. 26.
 Fidelis arbitratio, l. vlt. d. t.
 Poëta, Quam que sunt oculis subiecta fidelibus: vide quæ notauit ad v. Inspectio.
 Fidelis obsequij bis, l. 5. & l. 8. de priuil. eorum qui in f. pal. 6. t. 35.
 Mos retinendus fidelissimâ verustatis, l. 4. de testam. 4. t. 4. vide Richt. in Plin. p. 151.
 Super fide casus, (id est, super veritate) examen agitur, l. 2. de naufrag. 13. t. 9.
 Fides Catholica: titulus de c. 1. lib. 16.
 Fides censuum, lex vltim. ne conlatio translatio. 11. t. 22.
 Patroni fiscalium commodorum fidem cum ve- ritate tueantur, l. 3. de aduocato fisci. 10. t. 15.
 Venditionis atque emptionis fidem, nullâ cir- cumscriptionis violentiâ factam, l. 1. de contrab. empt. 3. t. 1.
 Quotiens in disceptatione constitit iniquè dis- cussionem factam, & fidem facti non pote- rit adprobare disculfor, l. 1. de discussoribus. 11. t. 26.
 Fides hastæ, tit. 17. lib. 10. de fide & iure hasta. Testium & instrumentorum titulus libro 11. tit. vlt.
 Fides & constantia, de legatis, l. vltim. de Legatis. 12. t. 12.
 Fides, pro depositione, l. vlt. de fide testium. 11. t. vlt. ciuisque probatio. Fides notitia.
 Placiti fides, l. 5. de pactis. 2. t. 9. v. Symmachum.
 Fides viarum, id est, constantia.
 Claudianus de raptu lib. 2.
 ————— astra viarum
 Mutare fidem.
 Fiduciar, vide l. 1. 2. de quaestio. 9. t. 35. v. Iudorum, 5. Etym. 25.
 Qui accusandi fiduciam gerit, oportet compro- bare, l. 2. de famosis libell. 9. t. 34.
 Pignoris adque fiducia obligatio, l. 9. de infirm. bis quæ sub tyro. 15. t. 14.
 De fiducia in emancipationibus, vide l. 3. de legit. hered. 5. t. 1. vbi dixi v. Gloss.
 Filiis, pro filiabus.
 Hiis qui supererunt ex priorè suscepti matrimo- nio filiis relinquat, l. 2. de secundis nuptiis. 3. t. 8. vide ipsam legem.
 Filiis, pro filiabus.
 Lenones patres, qui suis filiis * vel ancillis pec- candi necessitatem imponunt, nec iure frui do- minij, nec tanti criminis patimur libertate gaudere. Igitur ancillis filiabusque si velint, liceat, &c. l. 2. de lenonib. 15. t. 8.

* Tribonia

Codici Theodosiani.

* Tribonianus reposcit filiabus.
 Filicon: vide infra Philicon quæ dicitur v. v.
 Vt nullus immundo simo sordidatis fluentis com- mune poculum polluat, l. 13. de re milit. 7. t. 1.
 Mox, turbido potum cœno misceat.
 Fines, pro domibus, l. 20. de Episcop. 16. t. 2. ibi, viduarum ac pupillarum domos non adeant, sed publicis exterminentur iudiciis, si posthac eos ad fines earum vel propinquè putauerint deserendos
 Lapsus enim Baronius, qui vnâ voce. Adfines vel affines legit.
 Sine vlllo ætatis sine, l. 3. de indulgent. debitorum. 11. t. 28.
 Aui nostri pro patribus firmâ lege sancerunt, l. 2. de reuoc. donat. 8. t. 13.
 Firmata ætas, l. vnic. de his qui veniam et. 2. t. 17. firmissima, d. l. vnic. vbi dixi.
 Virgilius Eclog. 8.
 Hinc vbi iam firmata virum te fecerit ætas
 Lucanus lib. 2. v. 631.
 Tunc sibi è tantâ natum, qui firmior ætas
 Affatur.
 Nemo scriptis proprium auferat robur & non scriptis sub prætextu nostri vel potentiam no- minis ingerat firmamentum, l. 5. in fin. de testam. 4. t. 4.
 Firmantes, pro affirmantes, l. 1. de his qui per me- tum iudicis. 11. t. 34.
 Vt septem vel octo annorum constitutos nomi- nasse firmenur, l. 19. de Decurion. 12. t. 1.
 Fiscalia absolute, sunt annonæ, tributa quæ fisco debentur, l. 7. de annonâ. 11. t. 1. pro quo alibi, fiscale onus, l. 17. d. t. penitatio fiscalis, l. 12. eod. [D. Ambrosius in ep. ad Romanos c. 13. Idè dicit tributa prestari, vel quæ dicuntur. FISCALIA vt subiectionem præstant, &c. Scholia Anonymi ad illa Iuliani Antecess. c. 72. tributa fisco. Nota, inquit, quando is qui nihil possidet, FISCALIA dare cogitur.
 Copia fisci, id est, annona publica reposita in horreis, l. 4. de operibus publ. 15. t. 1.
 Fiscalis panis, seu ostiensis, l. vnic. de precio panis ostiensis. 14. t. 19. qui de fiscali frumento quod Ostiæ, pistoribus vendito, confectus populo Romano vendebatur: v. l. 1. 4. de canon. frum. P. R. [Eius mentio in veteribus Glossis Perlij, ad illud Satyra 3.
 * Populi cribro decussa farina.
 Farinam, inquit, panem non deliciosus crebro dis- cussim, sed plebeium de populi annonâ, id est, FISCALIA dicit.
 Lapsus Lipsius 2. de magnitud. 10. p. 125. qui eo de Scholastic loco Fiscalem eundem cum Gradili putauit. Gradilis enim gratuitus: Fiscalis, ven- ditus, vt ex illa l. vnic. constat manifestissimè.
 Fistulæ, (quibus ex castello aqua, in priuatorum prædia ducebatur) l. 2. de aquaductu. 15. t. 2. vbi dixi: vide Frontinum de Aquaductu.
 Fixum edictum, l. 29. de petition. 10. t. 10. vt ego in eâ l. repono [Fixæ leges, quod notum.]
 Aeternam fiximus legem, ne vnquam, &c. l. 1. 1. de murileg. 10. t. 20.
 Flagellum, pro quadriga, l. 5. de cursu publ. 8. t. 5. vbi dixi.
 Singulos solidos per singulas redas, id est, quas quadrigas vel flagella appellant, percipiatis, l. 5. de curiosis. 6. t. 29.
 Flagitium, de contubernio Decurionis & ancillæ, l. 6. in medio. de Decurion. 14. t. 1.
 Flagitium morum, l. 4. de Apostatis. 16. t. 7.
 Flagitia Indæis tribuantur, lex 6. de Indæis. 16. t. 8.
 Tom. VI.

Flagitari & admitti vt differunt, l. 8. de fide testium.
 Sin verò flagitiosâ ignauâ deliteat, l. 4. de deser- tor. 7. t. 18.
 Flamines, municipiotû, ceu cuiusq; ciuitatis Sa- cerdotes, de his v. Paratit. de Paganis. 10. lib. 6.
 Flaminium, id est, honor & sacerdotium flami- nis. Post flaminij honorem & Sacerdotij, &c. l. 21. de Decurion. 12. t. 1.
 [Sidonio lib. 5. epist. 7. FLAMONIUM: Hi sunt qui in- uidei prædia Prouincialibus: flamoniam municipibus. Et Sidoti Gloss. Flamonium honor qui datur Fla- minibus.
 Inscriptiones veteres pariter, flamonium præfe- runt: vt p. 195. n. 5.
 L. FL. VALENS OB HONOREM FLAMONII B. P. D.
 Et p. 254. num. 6.
 Q. AVRELIVS Q. F. PAP. DEC. COL. PARM. OB HONOR. FLAMONI.
 Flaminium veteres: Hinc Flaminio abire Valerio Maximo lib. 1. c. 1. decedere Gellio lib. 10. c. 15.
 Flaturarij, qui pecunias conlabant, l. 6. de falsa mon. 9. t. 21. vbi dixi.
 Flauialis Prætura: v. l. 5. 13. de Prætor. 6. t. 4.
 In ipso ætatis flore, l. 1. 2. de Veteranis. 3. t. 20.
 Florentissimus cœtus, id est Senatorius, l. vlt. de vstis. 2. t. vlt.
 Florentissimis legionibus inferendus, l. 12. de Ve- teranis. 7. t. 20.
 Ne fluctet dubius, l. vltim. de liberali causâ. 4. t. 8.
 Nullus immundo simo sordidatis fluentis commu- ne poculum polluat, l. 13. de re milit. 7. t. 1.
 Et quoniam ad potentium domus confugisse quosdam relatum est Curiales, vt tam fœdas perfugia prohibeantur, multam statuimus, l. 50. de Decurion. 12. t. 1.
 Fœda commercia, sunt exordinata d. hominum suffragia, l. 1. si cert. per. de suffr.
 Ne volentibus liceat temerè fœdare * connubiâ, proximis, necessariisque personis solummodo placet copiam deferri accusandi [adulterij] l. 2. ad l. l. de adulter. 9. t. 7.
 * deformant matrimonia in fin. l.
 Iudaicâ notâ fœdare, id est circumcidere, l. 22. de Iudæis. 16. t. 8.
 Quæcunque ab his fœdantibus * honores con- sumpta sunt, l. 26. de Decur. 12. t. 1.
 * de his qui honorarias dignitates pretio consecuti,
 Dum vniuersi indebitæ dignitatis infulas fœdâ familiaris rei vexatione mercantur, l. 27. de De- curion. 12. t. 1.
 Secludimus mulierem, quæ in secundi matrimo- nij fœdus innublerit, l. 1. de reuoc. donatar. 8. t. 13.
 Ac si numero maritorum matrimonij fœdere ful- cirentur, l. vnic. de infirm. pœn. 8. t. 18.
 Fœdus coniugale, l. vlt. de legit. hered. 5. t. 1.
 Fœdus naturale, de proximis, l. 44. de Episcopis. 16. t. 2.
 Curiam cui aut necessitudinis fœdere, aut nexu sanguinis teneantur, l. 122. de Decurion. 12. t. 1.
 Fœderati & Dedititij in exercitu seu militiâ Ro- manâ, l. 16. in fin. de tyron. 7. t. 13. ad quam l. dixi fusi.
 Adulterij fœditas, l. 4. de indulgentiis criminum. 9. t. 38.
 Mancipia fœminea erudita Musicæ artis studio, l. 10. de scenicis. 15. t. 7. id est paltricia.
 Fœnci, defectiuè, qui fœneos & defectos agros possident.
 A A A A

Glossarium Nomicum

possident. Nouerint igitur officia ad se omne dispendium rediturum, si occultatis idoneis, eorum locum *funeros* * defectorum subiecerint, *l.3. de indulg. debitor. 11. t. 28.*
 * apud Ciceronem quoque, *homines funeri*, hoc est nullarum virtutum, sine ingenio, sine literis: ortum Prouerbum à pilis seu simulacris hominum ex scaeno ad proritan-dos tauros: vide Alconium in *Cornel.* Ita scaenos Imperatores, vocauit Pescennius teste Spartiano, *τῶν ἄδελφῶν ἢ ἑμιδαρῶν.*
Fœtus fœtuum ramorum hebetare, *l.1. de censu- torib. 13. t. 11.*
Fructuarij arborei fœtus Ammiano *lib.23. pagi- na 274.* & paulò post *arborum fœtus.* Cassiodoro *1. variarum 12. fœtus arborei* & 6. messiam fœtus,
Fomes.
 Iubemus quidquid ex prædictâ ratione adcreuerit, ad cumulum memorate auri quantitatis & frumentarij tituli *fomitum* redundare, *l. vlt. de frum. V. CSP. 14. t. 16.*
 Nullum *fomitum* calumnie patimur litis accend *l.29. in fin. de petition. 10. t. 10.*
 Cauendum est enim, ne inficiandi *fomitum* mini- stemus obnoxii, *l. vnic. si cert. petat. de chirogr. 2. t. 27.*
 Nec sententiam iudicantem aut inlibito patro- cinio (si *fomite* iura conturbent, *l.1. de condu- ctor. & homin. dom. August. 10. t. vlt.*
Fons *μυρταγοπηῶν.*
 Legum *fome* demanans sententia, *l.3. de pactis. 2. t. 9.*
 Inuigilantibus *forinsecus* * quoque officiis pu- blicis, *l.4. de defensor. 7. t. 18.*
 * extrinsecus reposuit *Tribon.* vocis huius elegantiam similibus exemplis rectè stabi- lit & asserit Sauro in Sidonij *lib.7. ep. 14.*
Formæ, pro aquæductibus, *l.1.8.9. de aqueductu. 15. t. 2.* & *l.3. de calcis colt. V. R.*
 Hinc & formarum meatus, *d. l.1.* (vt aquarum meatus, *d. l.8.*) fabrica formæ, *d. l.1.* repurgium formarum, *d. l.1.*
Forma, pro castello, quo aqua cum ad mœnia Romanæ Urbis venisset excipiebatur primùm: indeque per matrices fistulas in alia castella minora diffundebatur, *l.5. de aqueductu. 15. t. 2.* [Idorus *or. 15. Forma, per quas aqua per modulos certos diuidimur.*] vide & Frontinum *de aqueductu. Sidonij lib.1. epist. 5.*
Formæ primæ, secundæ, tertie in scrinijs Palatinis *S. L. l.7. de Palatinis S. L.*
Forma indicionis, *l.19. de annonâ. 11. t. 1.*
Inflationis, *l.20. de annonâ: & leg.7. de diuersis rescriptis.*
Forma iuris, *l.1.6. de Decurion. 12. t. 1.*
Legis, *l.147. de Decurion. 12. t. 1.*
Forma publici iuris, *l.2. de Decur. 12. t. 1.*
Omnes, quos olim legum *forma* complectitur, *l. omnes 8. de iis que administr. 8. t. 15.*
Forma nummi, *l. vnic. si quis solidi circulum. 9. t. 22.*
Venerabiles *forma* sunt vultus Principis monetæ impressi, *l.6. de indulg. crim. 9. t. 38.*
Oraculi nostri *forma* comprehendit, *l. vnic. in fin. de rei vindicat.*
 Non semper nec in omnibus locis vna est *forma* * pretiorum, &c. *l.2. de suariis. 14. t. 4.*
 * Hinc **FORMALE** pretium: cuius stata vna- que semper *forma* est, *l.62. ad l. Falcidiam.*
Formate nummum falsâ fustione, *l.3. de falsa mon. 9. t. 21.*

Nummus formati, *l.1. de expens. litor.*
Formare sententiam, *l.2. vi. intra annum. 9. t. 36.*
Formari, pro informari.
Cunctos *formari* placuit conueniet, vt in &c. *l.2. de publ. comparat. 11. t. 15.*
Iudicium *formidabile* ministerium, *l.1. vnde vi. 4. t. 22.*
Formido
 His qui tempore conperenti non appellant, re- dintegrandæ audientie facultas denegetur. Omnes igitur qui contra Præfectos Urbis, &c. sub specie *formidinis* prouocationem non arbi- trantur interponendam, à reuocanda lite pel- lantur, *l.30. de appellat. 11. t. 30.*
Formulas * iuris ac legum qui pandat, *l. vlt. de studiis lib. V. R. 14. t. 9.*
 * Voluntates, *Triboniam*, formulis vt pote sublati.
 Hoc sensu Iuuenalis *Satyrâ 8. v. 50.*
Qui iuris nodos & legum enigmata soluat.
 Vbi Schol. id est, *questiones obscuras.* Sidonius etiam *lib.4. epist. 1. Iuriconsulto obscurum* tribuit: vide & Nouellam *Theodosij*, & cætera quæ ad eam *l. vlt. notant.*
Iuriconsultum Cicero *1. de oratore, Formularum cautorum* appellat. Nam & horum etat formu- las componere: vide Valer. Maxim. *lib.8. cap. 2.* itaque & *formularij* qui formulas concipiebant apud *Quintil. lib. 12. c. 15. ad fin.*
Viri fortes, de militibus, *l.12. de Veteranis, l.28. de cohortalib.*
 [Hinc formula illa, quâ Imperatores milites alloqui soliti, *Fortes & fidi*: de quâ vide Am- mianum, *lib. 15. pag. 49.* & *lib. 20.*
 Etiam & Christiani in suis supplicationibus, sic orabant, *Fortis esset exercitus & fides*: vide Prudentium in *Martyrio Romani.* Tertullian. *Apologetico cap. 30.* & in epistolâ apud Vo- piscum *Aureliano. Felices ac fortes exercitus Senatus Populique Romano.* Themistius, *orat. 9. ἡ Παύλιον ἡρωὴ τῶν στρατιῶν ἐξ ἀδελφῶν ἡμῶν τῶν ἐμαυμῶν, ἢ τοῦ ἀδελφῶν.*
Fortissimi milites, *l.17. de erog. mil. ann. l.4. & l. vlt. de milit. veste.*
Fortuiti casus, pro incendio, *l.46. de operibus publ. 15. t. 1.*
Fortuna pro conditione.
 Incongrua alicui fortuna, *l.183. de Decur. 12. t. 11.*
 Miseranda fortuna, id est egestas, *l. vnic. de parrib. qui fil. distrah.*
Fortuna, pro origine, conditione, *l.14. de privileg. eorum qui in f. pal. 6. t. 35.*
Fortuna, pro conditione, *l.172. de Decurionibus 12. t. 1.*
Decurio, fortunam [conditionem] quam nascendo meruit, non mutat, &c. *l.118. de Decur. 12. t. 1.*
Fortuna iudicij, *l.7. quorum appell. 11. t. 36.*
 Experiantur iurgandi fortunam, *l.2. de offic. Iudicum omnium. 1. t. 10.*
 Si vltus fuerit in iudicio prosperiore fortunâ, vel eadem reclamante denictus, *l. vlt. de Cognit. 2. t. 12.*
Fortuna, pro seruitia maris, *l.3. de canone frument. V. R. 14. t. 15.* vide *l.5. de naufrag.* quæ iun- genda.
Fortunæ, id est facultates, *l.123. in fin. de Decurion. 12. t. 1.*
Fortunæ, pro bonis, *l.30. de bonis proscriptorum. 9. t. 42.*
Fortunæ donum thesaurus.
 Eos qui suadente numine, vel ducente fortuna, thesauros reponerent, &c. *l. vltim. de thesauris. 10. t. 18.*

[Thesau

Codicis Theodosiani.

[Thesaurus, fortunæ donum, *l.63. §. 1. r. de acquir. rerum dominio.*
Dei beneficium, *l. vnic. Cod. de thesauris: d'ōez* namque *θεῶν* dicta antiquis *τὰ πνεύμα*, id est fortuita. Plutarchus, *quomodo legendi sint. Ποῦται; τὰ πνεύμα ἢ ἀγαθῶν, ΔΙΟΣ ΔΩΡΑ κέκληται πῆλτες ἢ ἀρχῆς ἢ παύτη θλως τῶ ἐπιτῶν.*
Fortunæ munus, de bonis ex defuncti successio- ne alicui quocunque titulo delatis, *l.27. de Episcop. 15. t. 2.*
Fortunæ iniuriâ miserabiles, morbo fatigati, de- biles, *l.2. de officio Iudic. omn. 1. t. 10.*
Omnes, quos patrum miseranda fortuna [id est paupertas] in seruitium, dum victum requi- runt, addixit, &c. *l. vnic. de patribus qui filios distrah. 3. t. 3.*
Prosperioris fortuna iudicio, *l.14. de proximis. 6. t. 26.*
Forum competens cuiusque, patriæ forum seu Cognitoris proprij, *l.110. de Decurion. 12. t. 1.*
Fori præscriptionis obex, *l.164. de Decurionib. 12. t. 1.*
Fori præscriptio, *l.1. de accusat. 9. t. 1.*
Aperire forum
Sublimitas tua, det Inquisitores, aperiat forum, indices delatorisque sine inuidiâ delationis accipiat, *l.9. de heret. 16. t. 5.*
Follatum.
Munitio limitis atque fossati: *mox* cura fossati; cuiusque limitis: *mox* prouisio fossati li- mitisque, *leg. 1. de terris limitaneis. 7. t. 15.* vbi dixi.
Nisi qui aut *fractus* * senio aut membris debi- lis, aut paruitate deformis indignus consortio vitorum fortium reperitur, *l.12. de Veteranis. 7. t. 20.*
 * Sicut fortis equus spatio qui sæpè supremo. Vicit Olympia, fructus senio requiescit. *Ennius.*
 Ita vt *fractus* vitibus grandæuam proferat fene- stratem, *l.7. de sil. mil. appar. 7. t. 22.*
 Si in aliquo fraudium scelere fuerint deprehensi, *l.11. de numer. 8. t. 1.*
 Sine fraude molitionis, *l.9. de heret. 16. t. 5.*
 Deprehensus in fraudem, *l.9. de suariis. 14. t. 4.*
Callidi fraudatores
 Nec enim fas est eludendi licentiam callidis fraudatoribus relaxari, *l.8. quorum appellat. 11. t. 36.*
Fraudatorium Interdictum: vide *l.1. de integri restit. 2. t. 16.*
Fraudulentæ
Artes, *l.9. de Decurion.*
Consilia fraudulenta, *l.49. de Decur. 12. t. 1.*
Fraudulentum,
Vorax & fraudulentum [fraudes iisdem tribuun- tur, *l.8.15. eod. tit.*] Numerariorum propo- situm, *l.4. de numer. 8. t. 1.* vbi dixi.
Fraudes versutæ, *l.6. d. r.*
Fraudium futelex, *l.7.*
Fraudium scelus, *l.11.*
 Collusio à Sidonio, *lib.2. epist. 1.*
Fastus & rapaces quæstus, *l.11. de priuil. eorum qui in sacro pal.*
Frediani, possessionis gentilitie nomen per Affri- cam, *l.20. de Paganis. 16. t. 10.* vbi dixi.
Vt iudicibus immodicè sæuientibus freni quæ- dam adtemperies adhibita videatur, *l.2. de custod. reor. 9. t. 3.*
 Qui aduersus statuta huius oraculi, auida cupi- ditatis noluerit frenâ cohibere, &c. *l.6. de aqua- ductu. 15. t. 2.*
 Tom. VI.

Et crebrâ interrogatione frequentatur, * num quid noui resideat, *l.1. de Iudiciis. 2. t. 18.*
 * vide quæ dixi ad eam leg.
Vt in monetis tantum nostris eudendæ pecuniæ studium frequentetur, *l.3. de falsa mon. 9. t. 21.*
Agite igitur securi atque ita patrimonialia vestra tenete, colite, frequentate, vt boni sæculi possit affectio, *l.19. de petition. 10. t. 16.*
 Quò remotis, abiectis, pessimis, criminosis, spe- ctata militia in statum pristinum reuocata bo- norum virorum collegio frequentetur, *l.18. de Agentib. 6. t. 27.*
 Quicquid elicium fuerit, frivolum iudicetur, *l.4. de denuntiis. 2. t. 4.*
 Atque hæc omnia per eos commissa, qui ad tegumenta *frontis*, * Sacerdotij nominis ti- tulos præferbant, *l. vltim. de Episcop. iudic. 16. t. 12.*
 * ad regendam audaciam & impudentiam.
Fructus aridi, *l.15. de susceptorib. 12. t. 6.* [*l. vlt. in fin. de iure fisci.*]
Fruges arentes, *l.1. de usuris. 2. t. vlt.* sunt messes: *ἔρως καρπῶν*, Nouellâ *Iustin. 32.*
 Larido & vino opponuntur, *d. l. 15.*
 Humidis frugibus, *d. l. 1.*
Horum non tantum dispendium, quantum humi- dorum, *d. l. 15.*
Omnes adolecentes, qui honestate morum præ- diti, paternam frugem vel maiorum patrimo- nia gubernare cupiunt, *l. vnic. de his qui veniam atat. 2. t. 17.*
Frui, cum accusatio.
Integra beneficia perfruantur, *l.2. de Veteranis.*
Potestas & ius fruendi res liberorum suorum, *l.1. de maternis bonis.*
 [Veteres verbum frui seu vt loquebantur *frunisci* accusandi casui iuxtille Nonius Marcellus & A. Gellius, *lib. 13. c. 2.* testantur: Ita Caro apud eundem Gellium, *lib. 13. c. 22.* *Si quid est quod vnar, vtor: si non est est ego:* & Nonius. *Quod magno opere quaeserunt, id frunisci non queunt.* Symma- chus *lib. 2. ep. 22.* *Frui agrorum salubritatem, & in autario ep. 3.* *Autumni bona rapim fruarur.*]
Frustrâ, id est temerè.
Ex priuatorum sollicitudine contractum, qui *frustrâ* negantur, *l.29. de petition. 10. t. 10.*
Ne condudio municipum, quæ sunt iusta *frustran- tur*, &c. *l.110. de Decurion. 12. t. 1.*
Frustratorie defensiones, *leg. 16. de iure fisci. 10. t. 1.*
Frustratorie dilationes, *l.1. quorum appellat. 11. t. 36.*
Prouocationes frustratorie, *l.4.9.10. quorum appell. 11. t. 36.*
 Si qui fiscale debitum per sententiam luere iussi, appellationem *frustrationis* commento crediderint obponendam, *l.21. de appellat. 11. t. 30.*
Frustratio diuturna, *l.8. quorum appell. 11. t. 36.*
Cuiuslibet excusationis alterius *frustratione* sub- motâ, *l.33. de Decurion. 12. t. 1.*
Moratorie *frustrationes*, *l.3. quorum appellat. 11. t. 36.*
Vt omnibus *frustrationibus* amputatis in peti- torem corpora transferantur, *l. vnic. quorum bo- norum. 4. t. 21.*
 Omisâ *frustratione* teneantur, *l.1. de fisci debitor. 10. t. 16.* *ἀνυπερόπτος*
Omni *frustratione* submotâ, *l.38. de Decur. 12. t. 1.*
 Sine *frustratione* aliqua restituti, *l.139. de Decur. 12. t. 1.*
Frustratus, cui mora & frustratio iniecta, *l.2. de susceptorib. 12. t. 6.*

AAaa 2 Fucatio,

Glossarium Nomicum

Fucatio, de purpuræ tincturâ.
 Quoniam trecentas libras blattæ fericæ clandestinâ fucatione, non sine læsæ maiestatis crimine, coloratas patefactum est, *l. ult. de murilegul. 10. t. 20.*
 Ministri fucandæ purpuræ Ammiano, *lib. 14. pag. 25.*
 Fucandæ vel distrahendæ purpuræ, *l. 1. Cod. que res vendi.*
Prætextam meam purpuræ tua luce FVCATA M. Aufonius Panegyrico.
 Virgil. 4. Georg.
Vellera lucebunt saturo FVCATA colore.
 Fucatum nomen hæreticorum, *l. 13. de hæreticis. 16. t. 5.*
 Perfidia fucata * Donatistarum desperatio, *l. 37. de hæret. 16. t. 5.*
 * est illud quod Donatista Iuliano Apostata, quo videlicet ab eo restituerentur, dicere ausi sunt. *Quod apud eum solum iustitiam locum haberet*: ut testatur Augustinus variis locis: vide *eum lib. 1. contra Responso. Parmen. cap. 7. in fin. & contra literas Petil. lib. 2. cap. 97. & epist. 48. ad Vincenium*: & *epist. 166. ad Donatum.*
 Malè itaque qui vocem hîc fucata sollicitat & fugata intrudit.
 Fuci.
 Simulacra, tam ex ære, quam ex marmore s. u. ex fucis, quàm ex quacunque materiâ quæ apta est effingendis, *l. 17. de penis. 9. t. 40.*
 [Nazarius, Panegyrico. *Aboleri hic vultus non potest, vniuersorum pectoribus infixus est, nec commendatione cerâ, aut pigmentorum FVCIS veniet.*
 Malè itaque, qui ex fucis reponunt.]
 Bissula nec ceris, nec fucis imitabilis vlllo.
 Aufonius *Idyllio 7.*
 Ad Fucum iniquitatis augendum lex nostri Genitoris adscita est, *l. 14. quorum appell. 11. t. 36.*
 Fucis, pro est.
 Sed quoniam verendum fuerit ne, &c. *l. 49. vers. sed quoniam de Decurion. 12. t. 1.*
 Nec rescripta aut adnotationes ad munerum fugam prodelle permitimus, *l. 137. de Decur. 12. t. 1.*
 Causas plurimi de fugaci seruo instituentes, *l. 8. de iurisdic. 2. t. 1.*
 Ipsorum est providentiæ, militaturis potius quàm fugacibus instruere necessaria supplementa, *l. 6. de desertor. 7. t. 18.*
 Fugax.
 In locum fuga inum subrogentur, *l. 119. de Decur. 12. t. 1.* [Vt Curax apud Cajum *1C.* & Gratium *v. 89.*
Nam fuit & laqueis aliquis CVRRACIBVS vsus
 Ab administratione fugiat, neque tutor esse designat, &c. *l. vnic. de sentent. pass. & rest. 9. t. 43.*
 Quodam tempore admissum est ut non subscriptio, sed professio criminis vno sermone ex ore fugiens tam accusatorem quàm reum de vita, &c. dicere cogeret, *l. 5. de accusat. 9. t. 1.*
 Fugitiuarius, *l. 1. in fin. si vagum petatur mancip. 10. t. 10.*
 Est, qui seruos fugitios persequitur: eodem sensu in *l. si apud te 18. π. de præscriptis verbis*: & apud Paulum, *1. sentent. tit. de fugitiuis*: Florum *lib. 3. cap. 19.* Varronem, *1. de re rust. c. 14.*
 Qui variis honoribus fulcimur, *l. 1. de patrociniis vicor. 11. t. 24.*

Fulgur, pro fulgure: & vtrumque pro fulmine seu *νεφελονοξία*: *Si quid de Palatio nostro, aut ceteris operibus publicis degustatum fulgore esse constiterit, l. 1. de Paganis. 16. t. 10.*
 [Res apud veteres Scriptores obuia: vt Haruspiciam propriam vocem existimem. Suetonius bis, in Domitiano *c. 29. cum lecticam eius FVLGOR perstrinxisset, seruidumque prælucem exanimasset*: Ita Plinius quoque non semel. *Glossarium νεφελονοξίαν ἡγοῦντο fulgur dium*: vide & *Festum*: item *νεφελονοξίαν ὡπὲ ἀπὸι νεκροῦν fulgur submanum.* Capitolinus Antonino Pio *p. 20.* & *fulgur celo sereno sine noxa in eius domum venit.*
 Omnia loca, quæ turis constiterit vapore fumasse, *l. 12. de Paganis. 16. t. 10.*
 Functiones, de Curialibus muneribus, *l. 29. 87. 129. 134. 137. in fin. 139. in fin. 180. 182. & l. ult. de Decurion. 12. t. 1.*
 Functiones Curiae, *l. 72. 74. 83.*
 Curiales, *l. 96.*
 Curialium munerum, *l. 155. officiorum, l. 77.*
 Debita, *l. 134. 148. 154.*
 Municipales, *l. 172.*
 Patria, *l. 74.*
 Patriæ debita, *l. 91. 116.*
 Publicæ, *l. 119. 140. 183. & l. ult.*
 Publicorum munerum, *l. 76.*
 Functiones, de ludis & spectaculis, *l. 4. de spectaculis. 15. t. 5.*
 Functio, de tributorum præstatione, *l. 36. de annonâ. 11. t. 1.*
 Vnde & functiones annonariæ, *l. 14. eod. tit. in fin.*
 Functio publica, *d. l. 36.*
 Mania functionis, *d. l. 1. 4. in princ.* [in Glossis Palæmon quoque *functionem, Tributorum exsolutionem* exponit: functiones tributaræ Sidonio *lib. 7.*
 Functio muticis, *l. 12. de murileg. 10. t. 20.*
 Fundata actio, *l. 7. ad l. l. de adult. 9. t. 7.*
 Funestum.
 Funesta conciliabula hæreticorum, *l. 19. de hæret. 16. t. 5.*
 Funestorum Consulum (qui sub tyranno) nomina iubemus aboleri, *l. 9. de infirm. his que sub tyr. 15. t. 14.*
 Eunomianorum funesta conuenticula, *l. vltim. no sanctum bapt. 16. t. 6.*
 Funesta sacrificia.
 Ne quis deinceps nocturnis temporibus aut nefarias preces, aut magicos apparatus, aut sacrificia funesta celebrare conetur, *l. 7. de maleficio. 9. t. 16.* vide *tit. de Paganis, sacrif.* [Iulianus, *8. Originum. Arioli vocati, propter quod circa aras Idolorum nefarias preces emittunt, & FVNESTA sacrificia faciunt.*
 Funesta vox serui vel familiaris dominum accusare volentis, *l. 3. ne præter crimen maiestatis. 9. t. 6.*
 Si quis incestis sese nuptiis funestavit, *l. 3. de incestis nupt. 3. t. 12.*
 Animi furiales, *l. 12. de Episcop. 16. t. 2.*
 Furor hæreticis tribuitur, *l. 6. 25. 60. de hæreticis. 16. t. 5.*
 Furor Donatistarum, *l. 38. de hæret. 16. t. 5.*
 Furor Eunomianorum, *l. 31. 32. de hæret. 16. t. 5.*
 Intercedat furor, famosorum sæpè vt constitutum, libellorum, *l. 8. de famos. libell. 9. t. 34.*
 Quod si quis fortè Iudicum in hanc pertinaciam illiciti furoris eruperit, *l. 85. de Decurion. 12. t. 1.*
 Furor, de violentiæ crimine, *leg. 3. vnde vi: 8c*

Codicis Theodosiani.

& *l. 4. ad l. l. de vi.*
 Hoc enim & Tyrannici furoris & Barbaricæ feritatis occasio persuadet, *l. 2. de litor. & itin. custod. 7. t. 16.*
 Incundos furim existimant contractus, *l. 8. de contrab. empr. 3. t. 1.*
 Mansurâ penâ in eos, qui ad irrigationes agrorum vel hortorum delicias furinis aquarum meatibus abutuntur, *l. 7. de aqueductu. 15. t. 2. l. 4. Cod. eod.*
 Quæ de furivis compendiis obscure capta ac parta sunt, *l. 2. de liberali causâ. 4. t. 6. v.* Varronem *Eumenidibus* nundinationes.
 A fructu furivæ impetrationis arcemus, *l. 39. de cursu. 8. t. 5.*
 Furivæ rescripta, *l. 2. de Episcop. iudic. 16. t. 12.*
 Fusio, pro indictione.
 Considerantes Africæ deuotionem, vsque in initium Fuscionis quintæ vniuersa reliqua relaxari præcipimus, *l. 6. de indulg. dabitur. 11. t. 28.*
 Alioqui pro functionibus & inlationibus publicis. *Gloss. Philox. Εισφορά δημόσιον*: ita enim legendum & *mox. Fusciones σωρεύου, εισφορά*: vide & *l. 27. §. si quid cloacar. π. de usufruct.*
 Fusio nummi.
 Si quis nummum falsâ fusione formauerit, *l. 3. de falsâ mon. 9. t. 21.*
 Fustibus verberari, *l. 5. de Episcopis. 16. t. 2.* vbi de Fustario supplicio aliquam multa dixi.
 Etiam si inceperit: neque implerum esse testamentum memoretur, vel si à *suilitate* * verborum vel solemnitate iuris inanis scriptura esse dicatur, *l. 1. de famil. heredit. 2. t. 24.*
 * ita legi potest quoque: sed melius fortè à *subilitate.*
 Futuris regulam imponunt constitutiones, *lib. 3. de constitut. Principum, lib. 1. t. 1.*
 Ne quis futura sub execrabili consultatione cognoscat, * *l. 3. de Paganis. 16. t. 10.*
 * id est, cognoscere studeat. Iuuenalis *Satyrâ 6.*
Et genus humanum damnat caligo FVTVRI.
 Incerta, *l. 7. de Paganis*: vide *infra.*

G

Os qui Curialibus muneribus obnoxij honorariis dignitatibus gaudent, &c. *l. 34. de Decurion. 12. t. 1.*
 Nec tanti criminis patimur libertate gaudere, *l. 2. de lenonib. 15. t. 8.*
 Re familiari gaudentes, *l. 5. de filiis milit. apparit. 7. t. 22.*
 Gaudium, & gaudium commune de Paschali, *l. 8. de indulg. crim. 9. t. 38.* dicitur & lætitia, lætitia communis, *d. l. 8. & 6. eod.*
 Iudices statuimus esse sollicitos, ne turpi conludio quærat ex miseris pretium gaudiorum, *l. 4. ne quid publ. lat. 8. t. 11.*
 Si quando faustorum nuntiorum gaudia Prouincialibus intimantur, *l. 3. eod. tit.*
 Gemina suspitionis obnoxius, id est alterutri, *l. 11. de maleficio. 9. t. 16.*
 Generali lege sancimus, *l. vltim. de exactionibus. 11. t. 7.*
 Generale præceptum [id est constitutio, Edictum] speciali beneficio antefendum est, *l. ult. de constit. Princip. 1. t. 1.*
 Generales tituli, *l. 9. de indulgent. debet. 11. t. 28.*
 His contrariæ, vt accipio, personalia debita, *l. 3. eod.*

Generales itaque, qui non ab vno colliguntur, sed ab omnibus viris: personalia, quæ ab vno præstantur fisco: puta à publicanis, telonariis, conductoribus Portuum, vectigalium, *d. l. 3.*
 Promiscuâ generalitate [generali lege, *C. l. l.*] decernimus, *l. vnic. ne in sua causâ quis iud. 2. t. 2.*
 Genialis torus, id est conugalis.
 Inprimis maritum genialis tori vindicem esse oportet, *l. 2. ad l. l. de adulter. 9. t. 7.*
 Qui genialis tori ac lætali fuit inuasor alieni, *l. 6. de indulg. criminum. 9. t. 38.* [Apuleius, *lib. 2. Anaxu venereo hospitis tua tempora, & probè Milonis genialem torum religiosus suscipe.*] Apud Virgilium quoque *6. Aneid. Geniales tori.* Cassiodorus *epist. 37. lib. 1. Genialis tori maculam deprehendit adulteri sanguine diluisti.*
 Ciuitates gentiles, *l. 20. de Paganis. 16. t. 10.*
 Genitalis Curia, cui quis nascendi & originis iure tenetur, *l. 161. de Decurion. 12. t. 1.*
 Similis etiam condemnatio ordines ciuitatum manebit, nisi ornamentum genialis patriæ decreti huius auctoritate defenderit, *l. 37. de operibus publ. 15. t. 1.* [l. 13. *Cod. eod.*]
 Solum genitale, *l. 177. in princ. de Decurionibus. 12. t. 1.*
 Genitii.
 In ium. Parentium, *l. 90. de Decur. 12. t. 1.*
 Ciuitatum.
 [Sic apud Plantum *Casina. SC. stulticia magna Meretricium.*
 In ium. Recedentum, *l. 115. de Decurion. 12. t. 1.*
 Genitor, pro patre, *l. 7. de donation.*
 Genium mero venerati Gentiles, *l. 12. de Paganis. 16. t. 10.*
 [Persius *Satyrâ 2.*]
Funde MERV GENIO
 Tiballus *eleg. 8. lib. 1.*
 GENIVM QVE choreis
Concelebra, & multo tempore funde MERO.
 Vide Censoriorum: de die Natali, & Martianum Capellam *lib. 2.*
 Horatius ad Pifones
vinque diurno
Placari Genium, &c.
 Sospiter *lib. 1.* Genium explicat, *πῶς τόχλω ἴδ' ἐκείνου δαίμων, ὃν ἐκείνου αἰεὶ ἀρτῶν ἡ γὰρ ἡμῶν ὁ ζῶν ἔδωκεν.* M. Antoninus Imp. *lib. 5. de vita sua: ἐπιγνοῦν ἐκείνου ἀσπίδων τὴν ἐκείνου δαίμονα ἢ ἀσπιδῶναι πορεύου ἀπὸν αὐτῶν.* Atrianus in *Epist. lib. 1. cap. 14.*
 Gentilium voces à Christianis retentæ: Diuī Principes, expiari, fata, fortuna, genialis torus, lares, manes, Penates, piaculum, Venus.
 Gentiles, de his agitur, *l. vnic. de nuptiis Gentilium*: vbi dixi, *l. 1. de terris limitaneis. 7. t. 15. l. 62. de appellat.* vide de *Barbaris*: malè, Bristonius qui *Ethnicos* seu *Paganos* hâc voce accipit.
 Bona gerere, id est, administrare.
 Filiis suis Curatore (si id ætas poscit) petito, bona sua idoneis sedulâ religione gerenda committat, *l. 27. de Episcop. 16. t. 2.* [l. 23. *in princ. π. de pecul. legato.* Ita Prouincias gerere, *l. 2. 5. notissimè, π. de origine iuris: ἀρχαίαν τὰς ἐπαρχίας.*
 Populum gerere. Lucifer ad *Constant. Imp.*
 Cerulus, *l. 4. ne quid publ. lat. 8. t. 11. l. 29. 31. de appellat. 11. t. 30.*
 Gemina functio, cui quis natus est, cui opus nascendi iure tenetur, *l. ult. de finibus. 14. t. 4.*
 Geminus Natalis Principis dies, *l. 11. 17. de provinciis Comitibus. dist. 6. t. 26.*
 Genitalij Capitolino in v. *Pertinacis sub fin. p. 87.*

Glossarium Nomicum

Yevona.
Quo in lucem editus : alius à *Natali Imperij.*
Eodem sensu non semel apud *Mamertinum,*
quod hæctenus vel non intelligitur, vel cor-
rumpitur & in *geminis* mutatur. Itaque & locis
illis omnibus in quibus *V.C.* Iuretus *geminum*
tuetur, *geminum* assero : tu vide eum ad *Sym-*
machi lib. 1. epist. 12. 5.
Gladij poena : vide de *Poenis.*
Gestorum appellatio de contractibus, *l. vnic. de*
sent. pass. & restit. 9. t. 43. ibi, *Ita tamen, ut*
gesta per filium, cuius consilia legitima aras fir-
manerat, rata sint, eodem in potestatem patriam
redeunte.
Gestorum confectio : vide de *re literaria.*
Gesta *καταφύματα.* *Gloss. Philox.*
Sub restitucione gestorum, *l. 28. de susceptorib.*
12. t. 6.
Gestorum testificatio, id est, acta publica, *l. 41. de*
operibus publ. 15. t. 1. vide *c. de Actis publicis.*
Publicas securitates quæ gestis tenentur, *l. 26. de*
susceptor. 12. t. 6.
Gestis lectæ securitatis, *l. 26. de Decurionibus.*
12. t. 6.
Quas oratum *gestiens* populus primas ingredi-
tur, *l. 4. de his qui ad Eccles. 9. t. vlt.*
Gladij ius, *l. vnic. ne sine iussu Principis. 9. t. 41.*
Ordinarij Iudices habent, *d. l. vnic.*
Nisi vel antiquitate participati Senatus, vel præ-
stituti temporis prerogativa munitur, vel
ius gladij habuit, vel præconum, qui honores
concessi ceteris, & antiquum, instar Senatorij
nominis fuerint consecuti, *l. 74. de Decurion.*
De *Gleba,* & *Gleballi collatione* : vide titulum 2.
lib. 6.
Gleba possessio quæcumque, *l. 72. de Decurionib.*
12. t. 1.
Pro rata possessionis suæ *glebam* inutilem & con-
lationem eius & munera [ne] reculent, *l. vlt. de*
patr. vicor. 11. t. 24.
De *Gleballi* collatione est *titulus 1. lib. 6.* vide *P. A-*
RATIT LON.
Gleballio Senatoria, *l. 12. de Senator. 6. t. 2.*
Quantum innumeris legibus *scriniorum gloria*
decoratur, *l. 14. de proximis. 6. t. 26.*
Gloriosa adolescentia, *l. vltim. de studiis lib. V. R.*
14. t. 9.
Gloriosorum * vulnerum cicatrices [in milite]
l. 12. de Veteranis. 7. t. 20.
* vide & *§. 1. Inst. de exc. tut.*
Gradatim Curia munera explenda decurrenda,
l. 75. 77. de Decurion. 12. t. 1.
Gradilis panis, *Rubr. & l. 2. 3. 6. de annonis cunctis*
& pauæ gradili. 14. t. 17. qui de vel in gradibus
d. l. 2. 3. 4. 5. erogabatur populo palam : de quo
ad *d. l. 2.* plenè dixi.
Gratu succedere dicitur substitutus, *l. 107. de*
Decurion. 12. t. 1. ibi, quicumque hæres Curiali,
vel legitimus, vel electus testamento *graduæ*
successerit.
Gracitatis facundia, *l. vltim. de studiis lib. V. R.*
14. t. 9.
Qui noxiis quæsitæ *graminibus* & diris immur-
murata secretis mentis & corporis venena
composuit, *l. 6. de indulg. crim. 9. t. 38.*
Ita ut fractis viribus *grandanæ* proferat senectutem,
l. 7. de fil. mil. appar. 7. t. 22.
Si infractis viribus *grandanæ* præferat senectute-
tem, *l. 83. de Decurion. 12. t. 1.*
Plerique expulsi de Ecclesiis occulto tamen fu-
rore *grassantur*, *l. 2. ne sanctum baptisma. 16.*
tit. 6.

Quicumque ultra centesimam iure permissam
aliquid sub occasione, necessitate eruerit, qua-
drupli poenæ obligatione constructus, ablata
redhibebit. Hi verò, qui antea pari furore
grassanti vsipiam detegerunt, in duplum extorta
restituunt, *l. 2. de vsuriis. 2. t. vlt.*
In cuius ingenuitatem adfidua petitorum solet
libido *grassari*, *l. 25. de petition. 10. t. 10.*
Statuta in sepulchrorum violatores poena *grassan-*
tur, l. 1. in fin. de sepulchris viol. 9. t. 17.
Vsurpatione quorundam in publici cursus damna
grassante, *l. 25. de cursu. 8. t. 5.*
Gratanter admittimus, *leg. 169. de Decurionibus.*
12. t. 1.
Gratiam appellationis fuerit, id est, fecerit gra-
tiam appellationis reuocandæ, *l. 48. de appellat.*
11. t. 30.
Gratia, id est baptisma, *l. 1. ne sanctum baptisma.*
16. t. 6.
Diuina gratia, *l. 5. dt.*
Cyprianus 3. epist. 17.
Audientibus, si qui fuerint periculo præsentis, est
in exitu constituti, vigilantia vestra non desit,
implorantibus DIVINAM GRATIAM mi-
sericordia Domini non denegetur. Qui locus
committendus cum l. 1. de scanis.
Gratia communionis, *l. 5. de Apostatis* : [ita Græ-
cis *χαρις* sæpè pro baptismo & Eucharistia,
apud Cyrillum sæpius hæ locutiones occur-
runt : *τῆς θεῆς χάριτος μεταλαμβάνειν, & εὐχαρι-*
στὴν τοῦ θεοῦ τῶν ἀγαθῶν χάριτος]
Dominicæ : simillimè apud Latinos venire ad
Gratiam : vide *Optatum lib. 5.* Nec minùs sæ-
pè de baptismo : *χαρισμα, χαρις* : in 4. *Mysta-*
gogicâ Cyrilli : *εὐχαριστῶν τῆς χάριτος* est acce-
dere ab baptismum, &c. vide quæ ad *eam*
l. 1. dixi.
Gratia locorum.
Quæ etiam gratia, & quæ amoenitas sit locorum,
l. 7. de bonis proscript. 9. t. 42.
Gratiam patriæ implere principales dicuntur, iu-
bentur, *l. 171. de Decur. 12. t. 1.*
Nec infamiam criminis tollit, sed poenæ *gratiam*
* *facit, l. 5. de indulg. crim. 9. t. 38.*
* *facorum neglectorum gratiam facere.*
Symm. lib. 2. epist. 7.
Gratiola auctio, *l. vltim. de fide & iure hæstæ. 10.*
tit. 17.
Gratiola conhibentia, vel ignobili dissimulatione,
l. 1. de extraord. 11. t. 16.
Neque trino partu fecunditati publicæ *gratiolæ,*
l. 9. de bonis proscript. 9. t. 42.
Gratiola professio ordinis, cui quis se sponte &
vltro subicit, *l. 177. de Decurion. 12. t. 1.*
Gratiolæ sententiæ, *l. vlt. de suariis. 14. t. 1. l. 5. π. de*
calumniator.
Nec *gratulentur* se privilegio esse munitos, quo-
rum professio per legem cognoscitur esse dam-
nata, *l. 14. de Paganis. 16. t. 10.*
Nihil ab inuitis *gratulationis* nomine exigendum
esse decrevimus, *l. vlt. ne quid publ. latit. 8. t. 11.*
vbi vide quæ dixi.
Græue, & contra rerum ordinem iudicamus, vt,
&c. *l. vlt. de exaction. 11. t. 7.*
Gravitas tua, *l. 1. de Episcop. 16. t. 2.*
Gravitas : titulus Ducis Daciæ Ripensis, *l. 13. de*
operibus publ. 15. t. 1.
Gravis fors, pro opimo prædio, *l. 13. de Senatorib.*
6. t. 2.
Gregarij milites, *l. vltim. de militari veste. 6. t. 7.*
vbi dixi.
Damnato portentoſe superstitionis auctore Ne-
storio,

Codicis Theodosiani.

storio, nota congrui nominis eius innotatur
gregalibus, ne Christianorum appellatione
abintantur, *l. vlt. de hæreticis. 16. t. 5.* [Ita Ma-
crobio histrones eiusdem gregis *Gregales,*
lib. 2. c. 10.]
Gremia domorum
Ne Decuriones in *gremia* potentissimarum do-
morum libidine ducente confugiant [servulis
scu ancillis earum se coniungendo] *l. 6. de*
Decurion. 12. t. 1.
E grege cohortaliorum, *l. 26. de cohortalibus.*
8. t. 4.
Grege, de hæreticorum corpore, *l. 16. de hæreticis.*
16. t. 5.
Grege Donatistarum, *l. 54. vers. huiusmodi autem,*
de heret. 16. t. 5.
Ei gubernacula rerum tradenda sunt, *l. vnic. de sent.*
passis. 9. t. 43.
Gubernacula Prouinciæ, *l. 77. de Decurionibus.*
12. t. 1.
Gubernacula Vrbiu principalia administrare
dicuntur, *l. 171. de Decurion. 12. t. 1.*
Quicumque amplioſem ex re priuatâ nostrâ iu-
gerationis modum culturâ & sollicitudine pro-
pria gubernauerit, *l. 33. de Decurion. 12. t. 1.*
Gymnicus agôn, *l. 3. de scanis.*
Gynæciatij, de his : vide *tit. 30. lib. 10.*

H

Habilis
Vel armis gerendis *habiles,* *l. 4. de filiis milit.*
appar. 7. t. 22.
Habitus
Ciuitatis.
Omnibus tabularis, ad formam peristylinam ex-
citatis, ciuitatis *habitus* reuocetur, *l. 45. de ope-*
ribus publ. 15. t. 1.
Faciei
Habitus faciei, in nummo modò maior, modò
angustior expressio, *l. vnic. si quis siliidi circus-*
lum. 9. t. 22.
Philosophiæ
Habitus Philosophiæ, *l. 7. de Medicis. 13. t. 5.*
[Qui Philosophiam scitu & *HABITV* men-
tuntur. *Symmachus lib. 1. epist. 14.*
Vestis
Habitus, pro veste & cultu corporis, *l. 12. de*
scanis. 15. t. 1. vide *tit. de habitu quo vti oportet*
intra Vrbum lib. 14. tit. 1. Eo sensu frequenter
Suetonius : hinc & manipulario habitu iui
in Calig. 9.
Officium, penes quod culpam neglectæ iussionis
hæere manifestum est, *l. 10. de priuil. eorum qui*
in f. pal. 6. t. 35.
Hæresis naualis, id est conditio, functio, *l. penult.*
vlt. de præd. nauic. 13. t. 6.
Heresiotæ, id est functioni, conditioni adstricti:
Heresiotæ nauicularij.
His autem nauicularijs, qui fuerint instituti, ser-
uari priuilegia Africana decernimus, ita vt
facultatibus propriis per succedaneas hæredita-
tatum [sc. Heresiotarum] vices, perpetuò sint
obnoxij functioni, *l. 14. de nauic. 13. t. 5.*
Hæresis, functio : & de nauali nominatim, *l. 9. io.*
de præd. nauic.
Heresiotæ, id est functioni, conditioni obnoxij,
& quidem nauali : *οἱ ναυκλήτες τῆς ἀπόστολες ναυκ-*
λήτης : οἱ ναυκλήτες τῆς ἀπόστολες τῆς ἀπόστολες ναυκ-
λήτης : οἱ ναυκλήτες τῆς ἀπόστολες τῆς ἀπόστολες ναυκ-
λήτης, & apud Harpocrationem.
Vt Ergasiotæ & Ergasiotarij, *l. 1. de Alexandrini*
plebis primatib.

Et iuuat maximè, quod lex illa ad Alexandrinòs
nauicularios pertinet. Apud quos professio-
num nomina, & nauicæ nominatim rei vò-
ces Græcæ hoc Codice plures. Ita Stotus Ale-
xandrius, *l. 7. de nauiculis.*
Neminem de numinis nostri sacratio prodeun-
tem *harena* suscipiat, lanista doceat, &c. *l. 11. de*
poenis. 9. t. 40.
Haruspicina, *l. 9. de maleficiis.*
Hastâ olim in foro postâ venditiones à fisco ce-
lebrabantur : vide *titulus de fide & iure hæstæ,*
lib. 10. t. 17. & hæ formulæ
Sub hastâ distracta comparare, *l. 2. de distr. bend.*
pignor.
Hastis decursis comparare, *l. 2. de fide & iure hæstæ,*
l. 1. de fide debitor.
Hastis habitis, *l. 1. de domib. ad rem priu. pers.*
Sub hastæ sollempnis arbitrio, *l. 1. de fide & iu-*
re hæstæ.
Inde & subhastatio publica, *l. 3. dt.*
Qui auræ communis *hauktu* & lucis aspectu ditâ
priuati sunt, *l. 22. de poenis. 9. t. 40.*
Si quis sacrilega vitem falce succiderit, aut fera-
cium ramorum fetus *hebetauerit*, *l. 1. de censur.*
13. t. vlt.
[Henoticon, siue] edictum de vnitate : vide
l. 2. de religione : l. 38. de hæreticis. 16. t. 5. l. 2. 3. de
fide Catholica. 16. t. 1. [dixi plenè ad *d. l. 38.]*
ἐνωτικόν.
Herculeæ decuria, *l. 46. de cursu. 8. t. 5.*
Suffragium herculeæ decuriæ, *d. l. 46.*
Eo licet post officialem militiam indepto, offi-
cialis à manipulo cursus publici non excusa-
tur, *d. l. 46.*
Hermogeniani equi, *l. vnic. de grege dominico.*
10. t. 6. seu Hermogenis equi, *l. 1. de equis Cæsar-*
ibus. 15. t. 10. quibus locis dixi plenè.
Hierofantæ agrorum (cento sacrorum) *l. 14. de*
Paganis. 16. t. 10. vbi dixi plenè.
Hippocomus, *l. 37. 50. de cursu publ. 8. t. 5.*
Est, qui cursum publicum mouenti adiungeba-
tur, curatus animalia & reuocatus postea
veredos ad suam mutationem seu mansionem
v. & *l. 48. eod. Postillon,* de quibus accipio quod
horum saga veredarij ; in vsus suos vertere
ipsique hippocomis subtrahere vetiti, *dicitur*
leg. 37. 50.
Hippocomorum voce vititur Xenophon, Pla-
tarchus.
Holoferica vestis : vide de *re vestiariâ.*
Homo, pro tyrone, *l. 7. vers. contra hac de tyrone.*
7. t. 13.
Homines
Conductores & homines domus Augustæ, *tit.*
& l. 1. de conductor. & hominib. domus Augustæ.
10. t. vlt.
Hominis appellatione in *l. vnic. quod iussu. 2. t. 312*
intelliguntur serui, coloni, conductores, pro-
curatores actoresve possessionum, vt apud
Græcos *ἀνδραπόδοι*. Quem locum corruptit Tri-
bonianus.
Homines, id est coloni, *l. 3. de Iustali conlat.*
13. t. 1.
Homologi coloni, *l. vltim. de patroc. vicor. 11. t. 24.*
vide de *re Rustica.*
Et in Constantini *epist. ad Christum de tribus ser-*
uis ad ministrandum, ei per viam apud Eufebis
10. bist. 5.
Honestamenta, sunt bonorum prerogatiuæ *κα-*
ταστάματα, κατὰ τὴν ἀξίαν, κατὰ τὴν ἀξίαν τῆς πλῆθ. Ita vt illi
etiam, qui Præsidatum ante tempus repor-
tarunt, post expletos honores ciuicos hæ-
restis

Glossarium Nomicum

neſtamenti præſtitis potiantur, l.4. de Decurion. 12.1.1.
 [Symmachus lib. 1. epiſt. 3. Quid quod hanc liberalitatem cumulatſis ampliffimo teſtimonio. Cuius ego HONESTAMENTVM præopto numeribus. Honeſtamenta morum Apuleius, in Apologiâ. Contra, deboneſtamentum. Symmachus, lib. 10. epiſt. 39. Ex uſu operis, non in deboneſtamentum Cyriadis P. C. aſſerebat remedium huiusmodi eſſe promiſſum.]
 Et Saluſtio deboneſtamentum corporis; amicitiarum. Tacito, honorum Saluſtio 1. hiſtor. & ex eo Ammiano lib. 26. Inhoneſtamentum Apulejo in Apolog. C. Graccho apud Iſidorum 2. Etym. de figuris.
 Exceptis eminentium elatis titulis dignitatum ſi honorario nomine à [vel ac] ſummo gradu uſque ad Conſularitatem haut exiguis profectio meritis ampliffima ſibi honeſtamenta pepererunt, l. 74. de Decurion. 12.1.1.
 Omnes adoleſcentes, qui honeſtate morum præditi, &c. l. unic. de hiis qui ueniam atatis. 2.1.17.
 Læcitia populis ita relinquenda, vt ſeruetur honeſtas & uerecundia caſtis moribus perſeueret, l. 1. de Maiumâ. 45.1.6. uide & l. 2.
 Honeſta miſſio, l. 4. 3. 45. de Decurion. 12.1.1.
 Honeſtorum cæcus, id eſt aduocatorum, l. 1. de poſtulando. 2.1.10. ubi dixi.
 Honeſtiores teſtes, l. 3. de teſtib.
 Si quis filium ſuum armorum honore condignum, &c. l. 8. de re militari. 7.1.1.
 Honor,
 Faſtis ſi honor datus fuerit regalium trabearum, l. 4. ne quid publ. lat. 8.1.11.
 In honorem æternæ Urbis, l. 3. de priuil. corpor. P. R. 14.1.2.
 Honorare
 Vel redimita uittis arbore, vel erecta effoſſis arâ ceſpitiſ uanas imagines (humiliore licet muneris præmio, tamen plenâ religionis iniuria) honorare temptauerit, l. 12. de Paganis. 16.1.10. uide & quæ notabo in u. præmiu.
 Vt honorem diis haberi propriè dictum quod notum, ita & Diſ honorari Arnobius lib. 7.
 Aiunt omnino ſacra hæc HONORANDIS inſtituta eſſe cæleſtibus, & ea quæ faciunt honoris ergo facere: idem Nidoribus COHONESTATIS deos & ſuccis. Cui geminus hic locus Theodoretus in de ægyptiaca ſerm. 7. p. 104. σφιδεσ γδ οὐτὸς χαίρειν αὶ ποτιτὰς ἄσπιδι τῆς αἰσῆς τῆς αἰσῆς, τῆς αἰσῆς ἔχειν γέρεσ αὐτὸς ἐπιπέσει κέλευσ.
 Honores pro ſacris, vt Marcellus, & Seruius ad tertium Æneidis notant: apud Tacitum, lib. 16. uide Nonium c. 4. v. Honor: ſue honore, eſt ſine ſacrificio: uide & Symmachum 1. epiſt. 43.
 De honorariis codicillis eſt tit. 22. lib. 6.
 Honoraria dignitas in l. 138. de Decurion. 12.1.1. eſt Senatoria dignitas.
 Imaginarias tantum atque honorarias meruerint dignitates, l. 7. de honor. codic. 6.1.22.
 Nam hi quos honorarij tantum nominis ſuffragia proſequuntur, l. 44. de curſu. 8.1.5.
 Honorati, l. unic. de honorat. uerb. 14.1.12. ſunt dignitatibus quibuſcumque perfuncti, ciuilibus militaribus. Gloſſ. Honorati & τιμαστικῶν.
 Honoratiſſimâ quiete donetur, l. 55. de Decurion. 12.1.1.
 Horreaticæ ſpecies, quæ in horreis conditæ, l. vlt. de conditiſ in publ. horreis. 11.1.14.
 Loca abſentium ſqualida, & ſitu diſſimulationis horrenia, l. 1. de Veteranis. 7.1.20.
 Patcat inſuſtis horridus carcer aliquando lumini-

bus, l. 6. de indulg. crim. 9.1.38.
 Inſcriptionis horror, l. 8. de Iuriſdict. 2.1.1.
 Hospitalitas, l. 11. de metatiſ. 7.1.8.
 Hospitalitatis munus, l. 3. eod.
 Hoſpitij præbendi, l. 18. de Medicis.
 Hoſpitiu recipiendorum, l. 16. de metatiſ. l. 3. 10. inſ. de. medic.
 Hoſpitalis moleſtia, d. l. 18.
 Hoſpitiu inquietudo, l. vltim. de decur. & ſilent. pro metati onere.
 Infaſta hoſpitalitatis præbitio, l. 12. de metat. 7.1.8. quid ſit, uide quæ ad eam leg. dixi.
 Sint ab omni hoſpitiu iniuriâ deſenſata, l. 5. circa med. de metat. 7.1.8.
 Et poſtibus hoſpitiu nomen adſcribunt, l. 4. de metatiſ. 7.1.8.
 Hoſtis communis ſalutis, maleſicus, l. 11. de maleſicis. 9.1.16. [Hoc conuiſij genere Chriſtianos olim proſecuti Gentiles: dum publicos hoſtes uocarent: quod notum.] Ita Cicero 3. offi. Piratam COMMUNE HOSTEM omnium uocat.
 Hoſtis publicus.
 Quamuis plurimis perentibus facultates eorum qui ſub hoſte publico * egerunt, adque in prælio pœnas debitas pependerunt, liberalitas noſtra largita ſit, &c. l. 4. de bonis uacantibus. 10.1.8. data anno 346. ad Rationalem NVMIDIÆ.
 * De quo accipiendum ſit hoc mihi non liquet.
 Prælia ex Gildonis hoſtis publici & ſatellitum eius bonis, &c. l. 7. de metatiſ. 7.1.8.
 Heracliarum hoſtem publicum iudicantes, &c. l. 2. de pœnis. 9.1.40.
 Hoſtis publicus Sulico, l. 1. de litorum & iim. cuſtod. 7.1.16.
 Ita vt uetula ætate ſeruatum eſt, hucusque prærogatiuâ ueniente, leg. 1. de lucris officiorum. 8.1.9.
 Humanitatis inſtar exhibere.
 Omnia, quæ ſupra terram uinis clauſa, vel ſarcophagiſ corpora detinentur, extra Urbem delata ponantur, vt & humanitatis inſtar exhibeant, * &c. l. 6. de ſepulchr. uol. 9.1.17.
 * id eſt, prætereuntes humanæ conditionis admoncant.
 Varro 5. de lingua ſepulchra idè ſecundum uiam ſunt quò prætereuntes admoncant, & ſe fuiſſe & illos eſſe mortales: plura dixi ad eam leg.
 Humanitas, de his nominatim, quæ in fauorem litigatorum, reorum.
 [Hinc iudiciorum humanitas Symmacho lib. 7. epiſt. 82.]
 Ira.
 Pœnitentiæ iuſtæ humanitas.
 Intra triduum appellatorem habere licentiam arbitrium commutandi, ne iuſtæ pœnitentiæ humanitas amputetur, l. 56. de appellat. 11.1.30.
 Pronocationis humanitas pro alio ad ſupplicium ducto, addicto.
 Quibus in cauſa criminali humanitatis conſideratione, ſi tempora ſuffragantur, interponendæ pronocationis copiam non negamus, l. 16. de pœnis: l. 57. de appellat. 11.1.30. [uide & l. non tantum 6. de appellat.]
 [Peregrinationis longæ gratiâ litigatori factâ cum cauſa ad propiorem iudicem transfertur. Symmachus lib. 7. epiſt. 81. 82.]
 Indices omnibus dominicis diebus productos reos à cuſtodiâ carcerali uideant, interrogent,

Codicis Theodoſiani.

I

ne his humanitas * clauſis per corruptos carcerum cuſtodes denegeretur, uictualem ſubſtantiã non habentibus faciãt, l. vlt. de cuſtod. reorum. 9.1.3.
 * Vltim: id eſt, ne inhumaniter habeantur.
 Humanitas.
 Quicumque propriâ uoluntate cum quem domum receperit, neceſſariis rebus oleo, ligno, aliufue huiusmodi noluerit adiuuare, facultatem ſibi iſtius rei ſciãt eſſe conceſſam. Nec ſpontanea in uobis humanitas retardetur, &c. l. 1. de ſalgamo. 7.1.9.
 Humanitatis contemplatio
 Monachis & Clericis in cauſâ criminali pro addictis ſupplicio interponere appellatorem licet, humanitatis conſideratione, ait lex 16. de pœnis. 9.1.40. & l. 57. de appellat. quæ eadem. [Iuriſconſultus in l. non tantum 6. de appellat. Credo enim HUMANITATIS ratione omnem pronocantem audiri debere.]
 Quibus, ſi quicquam in uſum ueſtium uel alimonie impenſum eſt, humanitati ſit præſtitum l. 2. de poſſimio. 5.1.5.
 Humanitati multa tribuunt Iuriſconſulti: quæ ego hic non cogo. Conſule ſis quæ P. Daniel ad Petronium p. 88. 89.
 Neque enim exigi conuenit proditorum, quem pro pudicitia religionis inuitat humanitas, l. vlt. de raptu uel marr. ſanct. 9.1.25.
 Humanitatis neceſſitate comoniti, l. 21. de ſuſceptorib. 12.1.6.
 Humanitas, pro abolitione, l. 1. de abolitionib. 9.1.37.
 Humana capitatio, atque animalium, l. vlt. de conlatione donatar. 11.1.20. quæ paulò poſt, terrena ſiue animarum deſcriptio.
 Humani generis inimici, delatores à Valentiniano uocantur, l. 10. de petitionibus. 10.1.16. uide Inimici.
 Cum aliquis fuerit rebus humanis exemptus, l. unic. de bonis mil. 5.1.4.
 Si quis tam alienus ab humano ſenſu eſt, vt hæc indulgentiâ ad contumaciam abutatur, &c. l. 3. de exactionib. 11.1.7.
 Vnum maximum humane uitæ malum delatorum execranda pernices, l. 2. de petition. 10.1.10.
 Humaniorum placuit ſequi uiam, l. 23. de Decurion. 12.1.1.
 Humanum corpus nemo ad alterum ſecum tranſferat, l. vlt. de ſepulchr. uol. 9.1.17.
 Erariæ præſtationis adiectio, quam iura præſcam conſuetudinem Provincialium humanis Tatianus impoſuit, &c. l. 23. de annonâ. 11.1.1.
 Humili uel Pantomimus, l. 12. de ſcanicis. 15.1.7. uide de re Veſtiariâ.
 Humilitas, ταπεινωσῖς, ſtatus humilis & abiectus, baſſeſſe.
 Vt,
 Miſeræ humilitatis inclinati deſpectu, l. 41. de Epiſcopis. 16.1.2.
 Promotus regradationis humilitate plectetur, l. 2. de curſu publ. 8.1.5.
 Hybrida uox,
 Melloproximi: uide inſrâ Melloproximi: uide compulſcula exempla apud Forn. 5. Quotid. 2.
 Hypomnematographi Alexandriæ, l. vlt. de Decur. 12.1.1. [Mentio hypomnematographi Alexandrini apud Strabonem lib. 17. dixi in Alexandrinis.]
 Hypodiacoſi, l. 7. de Epiſcopis.

Actura exſtimationis, * rerum diſcrimen, l. 76. de Decurion. 12.1.1.
 * Infamix, l. vlt. Cod. de ſecundis nupt.
 Iam iamque
 Militarium filios, qui geſtis armis idonei non eſſe dicuntur, cuius iam iamque tradi oportet, l. 32. de Decurion. 12.1.1.
 Iam nunc, id eſt, ex die præſenti; continuo, ilicò.
 Priſco iam nunc ordine reuocato, l. 2. de Palatinis ſacrarum largit. 6.1.30.
 Iam nunc
 Ceſſent iam nunc rapaces officialium manus: ceſſent, inquam: nam ſi, &c. l. 1. de off. Reſtor. Pron. 1.1.7.
 Conſtantinus A. dixit: Iam nunc munificentia meâ omnibus Veteranis id eſſe conceſſum perſpicuum ſit, l. 2. de Veteranis. 7.1.20.
 Omnes iam nunc ſtudio negotiationis intenti ſeu conchylioleguli, ſeu ex quolibet corpore mercatores ad penſitationem aurî quod negotiatoribus indicitur, conpellantur, l. 9. de laſtrali collat. 13.1.1.
 Quibus tamen ternos ex ſummâ ſupradictâ iam nunc ſolidos præberi mandauimus, l. 17. de tyronibus. 7.1.13.
 Electos igitur Inſpectores iam nunc cenſuimus eſſe mittendos, l. 31. de annonâ & tribut. 11.1.1.
 Iannam adoleſcentiæ patefacere
 Cum uiceſimi anni clauſa ætas adoleſcentiæ patefacere iannam cœperit ad firmiſſimâ iuuentutis ingreſſam, l. unic. de hiis qui ueniam atat. impetr. 2.1.17.
 Ictus plumbatarum, l. 80. 85. de Decurion. 12.1.1.
 Idola, l. 13. de Paganis. 16.1.10. l. 6. de Apoſtatiſ quæ alibi imagines, l. 12. d. r.
 Simulachra, l. 6. 8. 10. 12. 20. de Paganis.
 Si res mobilis eſt, ad quam reſtituendam executoris opera fuerit indulta, appellatone ſuſcepta poſſeſſori res eadem detrahatur & idonea colloctur [in depoſito colloctur paulò poſt eadem lege, id eſt ſequeſtro] reddenda ei parti pro qua ſacer cognitor iudicauerit, l. 25. quorum appellat. 11.1.36.
 Idonei re & fide, lex 9. de ſuſceptoribus. 12.1.6.
 Tam moribus quàm facultatibus, l. 7. eod.
 Fidelis iam, & idoneus, l. unic. de patronis horrearum port. 14.1.23. ubi propriè idoneus, de eo quî facultatibus idoneus eſt.
 Iecoris inſpectio in ſacris, l. 9. de Paganis. 16.1.10. Ne quis mortalium ipa faciendi ſacrificij ſumat audaciam, vt inſpectio iecoris, extortimque præſagio uana ſpem promiſſionis accipiat. [Huius inſpectio iecoris obuia apud veteres exempla.]
 Ieiuna
 Squalidiora adque ieiuna culta adque opima conpenſent, l. 3. ad cenſor. 13.1. vlt.
 De ieiuniis ac deſertis poſſeſſionibus, l. 5. de colat. donatar. 11.1.20.
 Animal uerò à poſſeſſore tradendum ob digeſtorem prius uinis tantum noctis ieiunitate uacuetur, l. 4. de ſuariis. 14.1.4.
 Iudici, qui tam ignauè conhibentiam adhibuerit, l. 26. quorum appellat. 11.1.36.
 De ignauia latebris uel ſerâ indagatone retractus, l. 83. de Decurion. 12.1.1.
 Ignauia latebris uel ſerâ indagatone protractum, l. 7. de fil. mil. apparit. 7.1.22.
 B B b b

Quidam

Quidam ignavia sectatores, desertis ciuitatum muneribus, captant solitudines ac secreta & specie religionis cum cæcibus monazonton congregantur. Hos igitur cui è latebris, &c. l.63. de Decurion. 12. t. 1.

Ignem iarem venerati Gentiles, l. 12. de Paganis. 16. t. 10.

Si post definitam à nobis ætatem ignobile otium adamauerint, l. 5. de re milit. 7. t. 1.

Si quid eorum gratiosa cõnhibentiã, vel ignobili dissimulatione temeritas admiserit Curialis, l. 11. de extraord. 11. t. 16.

Ignoscentes facto potius quàm fauentes, l. 24. de Iudæis. 16. t. 8.

Thesauros & condita ab ignotis dominis tempore vetustiore monilia, l. 2. de thesauris. 10. t. 18. [Pocra

— V E T E R E S tellure reclusos
Thesauros I G N O T V M argenti pondus
& auri.]

Vide & l. 31. in fin. π. de acquir. rerum dominio.

In splendidissimum ordinem Senatorium, & ILLAM nobilissimam Curiam cooprentur, l. 122. de Decur. 12. t. 1.

Ad illuminandam hæreditarij debiti fidem * l. vn. si cert. petat. de chirogr. 2. t. 72. vide Iur. in Sym. p. 147.

* veritatem, l. 10. 12. Cod. de question. l. 10. §. plurimum 5. π. de questionib..

Qui ad imam vique scelerum nequitiam peruenerunt Manichæi, l. 64. de heret. 16. t. 5.

Apocha imaginaria, l. 2. de annonã. 11. t. 1.

Titulus imaginaria venditionis, l. 58. de hereticis. 16. t. 5.

Quia præuenisset imaginario eandem quam ille actu inlustrauit apice dignitatem, l. ult. de honor. codic. 6. t. 22.

Imaginas tantum atque honorarias meruerint dignitates, l. 7. de honor. codic. 6. t. 22.

Inanes vmbas & cassas imagines dignitatum codicillis honorariis sectantes, l. 74. de Decur. 12. t. 1.

Qui se aut actibus subsequuntur, aut codicillorum pati imagine fulciuntur, l. ultim. de honor. codic. 6. t. 22.

Imagines, & simulacra, vel idola pro eodem, l. 11. de Paganis.

Imaginem * principalis disceptationis accipere P. V. Romæ dicitur, l. 11. de appellat. 11. t. 30. dixi in P. V.

* Litis imago Quintil. lib. 4. cap. 1. & 2.

Imaginem nauicularij induere, l. 5. & 9. π. de iure imm.

Festus sunt leges à me in exordio Impetij mei datæ, quibus vniciue quod animo imbibisset, colendi libera facultas data est, l. 9. de maleficiis. 9. t. 16.

Imbibere pro discere.

Lucretius lib. 3.

Qui petere à populo fasces sauasque securis IMBIBIT.

Omitto sexcenta. Id postea sequior ætas præsumendi verbo extulit.

Qui fide imbutos immani furore rebaptizare dereguntur, l. ult. ne sanctum bapt. 16. t. 6.

Et pro criminum immanitate damnatos, l. 16. de pœnis. 9. t. 40.

Pari sceleris immanitate, l. 4. quorum appellation. 11. t. 16.

Inpositorum tormentorum immanitas, l. 7. quorum appellation. 11. t. 36.

Immoderatus in exactione, l. 19. de Decur. 12. t. 1.

Immoderatus venditor, l. 1. de prædiis & mancip. Curialium. 12. t. 3.

Neque ulterius cuiquam hoc loco liceat immorari, l. vn. de Decanis. 6. t. 33.

Quàm cum his villâ usurpatione coniungere.

Quos non adumbratis honoribus, sed in actu positos immortalitati [ita rescribo] coniunximus, l. 6. de honor. codic. 6. t. 22. vide quæ ibi dixi.

Immunitas operum publicorum, pro immunitate à collatione ad opera publica, l. 6. de operibus publ. 15. t. 1.

Qui noxiis quæstis graminiibus, & diris immurmurata secretis mentis & corporis venena composuit, l. 6. de indulgentiis criminum. 9. t. 38. dixi de murmure magico plenè ad legem 5. de maleficiis: vide Meursiam in Theocritum pag. 7. 8.

Impatentia litigatoris, l. 54. de appellat. 11. t. 30.

Impendia tributa, collatione.

Neque adiectis sæpius, ac præter primum delegationis canonem postulatis, adficiantur impendiis, l. 13. de extraord. 11. t. 16.

Vniuersi, qui in Vibe Româ gladiatorum munus impendunt, l. 2. de gladiatorib. 15. t. 1.

Imperfecta ætas, l. 3. de sponsalib.

Imperialis auctoritas, l. 30. de operib. publ. 15. t. 1.

Auxilium imperiale, l. vn. de hiis qui veniant aetatis.

Beneficium Imperiale, l. 5. de denunt. 2. t. 4.

Imperialis largitas, l. 2. de aqueductu. 15. t. 2.

Imperialia præcepta, l. 2. de operibus publ. 15. t. 7. [mandata quæ Iudicibus dabantur.]

Nominaciones impertiunt, l. 1. quemadmodum mun. ciuil. 12. t. 5.

Imperata (subreptitia), l. 13. de Medicis, 13. t. 3.

Cùm imperabile * huius fuerit postulatam, l. ult. de petition. 10. t. 10.

* De voce Impetrabilis: vide Durandum Casellium 1. var. 9.

Impetratio obscura, pro subreptione: v. Obscurum.

Centurionum aliorumque officialium parua magnaque poscentium intolerandi impetus obliantur, l. 1. de offic. Reclor. Prou. 1. t. 7.

Impigro quinquennij labore, l. 6. de re milit. 7. t. 1.

Impij sunt, qui patriam vitant prælato tute Curiales, l. 2. si Curialis relicta ciuit. 12. t. 18. vide infra Improbis.

Impius terminus, pro morte, l. ultim. de domestic. 6. t. 24.

Hæredes si implacabilem animum inducant, l. 1. de liberali causã. 4. t. 8.

Implere functiones, l. 140. 148. de Decurionibus. 12. t. 1.

Necessitatem solutionis implere, l. 12. de susceptoribus. 12. t. 6.

Iudicantem, nisi post sententiam dictam impleuerit * suas partes, &c. l. 31. quorum appellat. 11. t. 36.

* id est, executioni tradiderit.

Implere summam collationis tribus vicibus, l. 15. de annonã. 11. t. 1.

[Euntenius, Flauensium nomine. Desperatio perfruendi debiti: etiam id quod dari poterat imbibebat: nec erat ratio, cum non esset spes vlla COMPLENDI.]

Si sit aliquis sceleribus implicatus, l. 21. de Iudæis. 16. t. 8.

Impliciti sceleris auctores, l. 4. ne sanctum bapt. 16. t. 6.

Sese fraudibus implicauerunt [miscuerunt, l. 3. de Concil. cust. 3. tit. 1.] lex 3. de iure fisci. 10. tit. 1.

Si

Si quis simulacra imposito tute venerabitur, l. 12. de Paganis. 16. t. 10.

Impressio: vide Iur. in Symm. p. 71.

Improbitas profanorum, de hæreticis, l. 4. de heret. 16. t. 5.

Improbum, quod contra leges fit.

Improbum cœptum de eo qui citra, vel supra modum euectionis corsum publicum usurpare nititur, l. 2. et curiosis. 6. t. 29.

Improbè, de eo qui cursui præfidens prædas & rapinas exercet, d. l. 2. in fin.

Non improbum * tamen est, &c. l. 4. de cursu. 8. t. 5.

* id est, non improbatum.

Improbis, persona finium vel agrorum alienorum: ne perualionibus improborum protelandæ cognitioni præbeatut occasio, l. 5. de denuntiat. 2. t. 4.

— conuulsem iuris auiti
Improbis, aut campum mihi si vicinus ademit.
Iuuenalis Satyra 16.

Improbitas ideò incubatoris eleganter B. August. homilia 30. Raptor, fur improbus, l. 14. §. qui rem. π. quod metum causã, l. 2. §. ceterum. π. cum bon. raptor.

Improbis, qui patriam deserit.

Parui habitio generis & originis nexu plerique, manibus oppidanis improbè destitutis ad militiam confugisse dicuntur, l. 45. de Decur. 12. t. 1.

Improbis Index, l. 6. ad l. Iul. repetund. 9. t. 27.

Iuuenalis Satyra 15.

— improba quamuis
Gratia fallacis Prætoris vicerit vna

Vt miseri homines longis ac penè perperis actiõnum laqueis implicati ab improbis petitionibus vel à cupiditate præproperã maturo sine discedant, l. 1. de Episcop. iudic. 16. t. 12.

Sola sit igitur huiusmodi legibus [38. litibus] vna præscriptio, quæ improbi petitoris testanate possit inuidiam, l. 4. finium regundor. 2. t. 26.

Si intentio petitoris improba iudicetur, l. 1. de fructibus & litis exp. 4. t. 18.

Sub specie iudicati iure alienum improbã temeritate peruasit, l. 2. vnde vi. 4. t. 22.

Inlicitæ adque improba voces libertorum patronos accusantiam, l. ult. ne præter crimen maiest. 9. t. 6.

Error improvidus, l. 3. ad SC. Claud. 4. t. 9.

Crimina impunitate coalescunt, l. ult. de defensor. ciu. 1. t. 11. vbi dixi.

Si crimen apud se probatum impunitate donauerit, l. ult. ad l. Iul. de vi. 9. t. 10.

Impurius ad patriam reuertatur, id est, cum dedecore, l. 1. de studiis lib. V. R. 14. t. 9.

Imputare, alloqueri.

Susceptoribus eã summã imputandã, &c. l. 21. de erogat. mil. ann. 7. t. 4.

Viri illustres in actu positi, l. vn. de Comitibus. qui inlustr. ag. adfã. 6. t. 15.

In commune.

Quamuis adulterij crimen inter publica referatur, quorum delatio in commune omnibus sine aliqua legis interpretatione conceditur, l. 2. ad l. Iul. de adulter. 9. t. 7.

Quæ Ciuitatibus, vel Curis vel officiis in commune remissa sunt, l. ult. de conlat. donat. 11. t. 20.

Cùm omnes in commune, si necessitas exegerit, conueniat utilitatibus publicis obedire, l. 2. de nauib. non excus. 13. t. 7.

Sive integra dicecesis in commune consuluerit, siue singulari inter se voluerint Prouinciã conuenire, l. 9. de Legatis. 12. t. 12.

Tom. V I.

In commune consulere quoque Ammianus lib. 2. p. 52.

In commune.

Vt non singulis indulta personis, sed in commune dignitati vel corpori eiusmodi beneficia docebantur fuisse concessã, l. 15. de extraord. 11. t. 16.

Vbi in commune [ita 35.] cœperint conueniri, l. 10. de tyron. 7. t. 13.

Conuenticula eorum in domos, l. 58. de hereticis. 16. t. 5.

In annonatum suorum commoda, id est, pro annonarum suarum commodis, l. 10. de erogat. mil. ann.

Quibus vti non fuerint, qui in fata concedunt, l. 2. de diuers. rescript. 1. t. 2.

In fœminam, id est, instar fœminæ, l. 3. ad l. Iul. de adulter. 9. t. 7.

In functionem permanere, l. 16. de iurileg. 10. t. 20.

In lucro habere, l. 5. de operibus publ. 15. t. 1.

In Hieropolitanam Urbem relicentes, l. 2. de venat. fer. 15. t. 11.

In iud est, post mortem quoque inquisitio tendat, l. 40. de heret. 16. t. 5.

In seruilem conditionem, id est, instar seruorum, l. 1. de fugitiuis colonis.

In nuptias consortiũque conuenire, l. 8. ad l. Iul. de adulter. 9. t. 7.

In potestatem esse.

[Cicero: Quam vestros Portus, atque eos Portus, quibus vitam ac spiritum ducitis, in prædonum fuisse potestatem sciat: de quo vide Gellium lib. 1. cap. 7. in mentem esse Plautus.

In propria reuocentur officia, l. 25. de cohortalib. 8. t. 4.

Domus, in quas nefarios conuentus habitos clauerit, l. 58. de heret. 16. t. 5.

Criminibus in [de] quibus videntur argui, l. 27. in fin. de petition. 10. t. 10.

In quò

Et in quò libentius adqueant, proprio æquantimitatem docemus exemplo, l. vn. si per obrapt. 11. t. 13.

In reliquum, id est, deinceps, l. 3. de proximis.

In se ferre sententiam.

Quem si mora forsitan prolixior delectarit, nec intra anni metas ad priuatæ rei Comitibus examen occurrerit, sciat seipsum in se tulisse sententiam: nec subeundi vltra certaminis experiendam esse fortunam, l. 27. de petition. 10. t. 10.

Qui si per anni metas defuerit, in se videbitur tulisse sententiam, l. 30. in fin. eod. [vnde ad p. 70. D. Paulus ad Titum, cap. ultim. vers. 11. sibi damnatum, vertit Tertullianus. Canone 18. Eccles. Afric. si autem ad Concilium vniuersale occurrere noluerit, ipse in se damnationis sententiam dixisse iudicetur:] vide Forn. 6. Quozidian. 21. In se sententiam ferre dicuntur qui se interficiunt, cum criminis rei essent, l. 7. §. 6. π. de bonis eorum ann. seru.

Et omne in tantum inefficax sit, &c. l. 20. de Episc. 16. t. 2.

Ferri non potest in titulo militaris laudis inreperere, eos, &c. l. 1. de testim. ex Tribunis. 7. t. 11.

Gravis hæc videtur iniuria, quæ inani honestatis colore velatur, &c. l. 6. de contrab. empt. 2. t. 1.

Curiales plerique ad inane vocabulum militiæ currebant, l. 40. de Decurion. 12. t. 1.

Inanes vmbas & cassas imagines dignitatum codicillis honorariis sectantes, l. 74. de Decur. 12. t. 1.

Vacua & inanes sine naturali successione fortunæ, l. 123. in fin. de Decurion. 12. t. 1.

B B b b 2

Neque

Glossarium Nomicum

Neque inanibus immorari sinatur obiectis, l.4. de contrah. empt. 3. t. 1.
 Inaniter residere apud aliquem, quod sine causâ apud aliquem est, l.6. de pactis. 2. t. 9. vel ex non iustâ causâ, d. l. 6.
 Inaniter prouocare, l. quorum appell. 11. t. 3. 6.
 Inaptos militiæ, l. 5. de filiis militum. apparitor. 7. t. 22.
 Ne igitur ea quæ aboleri ante censuimus nonis calumniarum facibus inardescant, l. 2. de Curator. Kalend. 12. t. 11.
 In quibus alio admixtus color puri robur muricis inardescit, l. 11. de scenicis. 15. t. 7.
 Intra 20. etiam stipendia dimissus, quoniam imbecilli & debiles censibus non dedicantur, eodem beneficio vtatur, l. 4. de Veteranis. 7. t. 20.
 Mysteriis Christianis imbuti, lex 19. de Iudæis. 16. t. 8.
 Ita impetratâ largitate finatur, si in cassum se pulsari sub iudiciariâ cognitione probauerit, l. 16. de Agentibus. 6. t. 27.
 Incassum, l. 9. de Legatis. 12. t. 12.
 Quos inter incendia [initia] Tyrannidis adsumptæ fidelis penitudo reuocauit, &c. l. 11. de indulg. crim. 9. t. 38.
 Incensiti & adrecescentes, l. vnic. de classicis. 10. t. 23.
 [Incensiti sunt, qui censualibus paginis adscripti nondum erant, quique in exemptorum censu locum subrogabantur: vt l. 7. de tyronibus. dixi] vide & infra Incensibus.
 Incerta absoluit
 Si qui veteris sacrificiis diurnis nocturnisque, vel ut vltimus ac sacrilegus incertorum consultor animum [ita] inmerferit, &c. l. 7. de Paganis. 6. t. 10. [Vlpianus apud auctorem coll. legum Mosaic. t. 15. Vt Mathematicis; Chaldeis; Ariolis & ceteris qui similem INCERTVM fecerunt: aqua & igni interdicitur, vbi reponendum clarè incertorum quæstum, vel artem aut quid aliud simile.]
 Futura, l. 9. cod. tit. de Pagan.
 Incertum absolute
 Ambiguitatis
 Ambiguitatis humanæ incertum Rufino lib. 16. cap. 7.
 Antiquitatis.
 Si tamen eorum libri, propter antiquitatis incertum, codicum collatione firmantur, l. vnic. de Resp. Prud. 1. t. 4.
 Contentionis.
 Equis, quos in curulis certaminis forte, vel contentionis incertum, vel annorum series, vel diuersa ratio debiles fecit, l. 1. de equis Curulibus. 15. t. 10.
 Atatis incertum, l. 49. de fideiussores.
 Morbi. Symmacho lib. 2. epistola 36. & similia multa.
 Et sine aliquâ futuræ pristinæ conventionem incessanter stipendia meruerit, l. 28. de cohortalibus. 8. t. 4.
 Nec existimationem latentis inceisset, l. 29. de petitionibus. 10. t. 10.
 Ex incessibus * atque adrecescentibus in eorum locum qui defensi militiâ fuerint, alios præcipimus subrogari, l. 7. in fin. de tyronibus. 7. t. 13.
 * Veteri scripturâ, pro incensibus. Tertullianus adu. Praxeam. c. 8. editum olim ac cessu eius pro, ac censu eius. Incensis, vt illiberis: incensis, id est incensitis, qui censibus adfixo opponitur; de quo l. 6. eodem tit.

vide supra Incensiti.
 Qui Christiani nominis sacramenta sortitos alio rursus baptisimare non purificant, sed incestant lauacri nomine polluentes, l. 2. ne sanctum bape. 16. t. 6.
 Cùm supra virentes fluminum ripas omnis legionum multitudo consistit, nullus omninò abluendo equorum sudore deproperus publicos oculos nudatus inceisset, atque ita confundat aspectum; sed procul à cunctorum obtutibus, &c. l. 13. de re milit. 7. t. 1.
 Effriti cognouimus cadavera mortuorum per confertam populi frequentiam & per maximam insipientium densitatem; quod quidem oculos hominum insautis incestat aspectibus, &c. Iulianus, l. 3. de sepulchris viol. 9. t. 17. [Virgilius
 ——— totamque incestat funere classem.]
 Incisiones, in architecturâ, l. 3. de excusat. artif. 13. t. 4.
 Per longioris temporis interualla inelamatus, aduertat confutari debere, &c. l. vnic. si cert. petat. de chirogr. 2. t. 27.
 Quia excludere casus & inclementem non possumus cohibere fortunam, l. 5. de naufrag. 13. t. 9. [Inclemens fortuna, id est, naufragium.]
 Inclinari dignitas
 Ne plebi mixta dignitas inclinetur, * l. 12. de Legatis. 12. t. 12.
 * tentet aliquis, inquinetur, non ego.
 Misere humilitatis inclinatio despectu, l. 41. de Episcopis. 16. t. 2.
 Si veteribus finem cum signis limes inclusis congruum eruditâ arte præstitit, l. 4. finium regundor. 2. t. 26.
 Incolatus, l. 5. 46. 52. 141. de Decurionibus. 12. t. 1.
 Incolonatus, l. 52. d. t.
 Quinque librarum auri multetur incommode, l. 18. de din. off. 8. t. 7.
 Quicumque locus in Palatio huius Urbis priuatis ædificiis incommode * occupatus est, l. 47. de operibus publ. 15. t. 1.
 * Inuerecundè ita apud Ammianum eodem sensu.
 Reipublicæ incommode est Curias hominum paupertate languescere, l. 32. de Decurionibus. 12. t. 1.
 Deportationis incommode subiingeretur, l. 9. de Decurionibus. 12. t. 1.
 Ac volumus inconcussum æternumque durare, l. 6. de domesticis. 6. t. 24.
 Inconculsa æternitate, l. vltim. de censu. 13. t. 10. [δοξαλωτος. Gloss. ἀσάτωτος. inmotus, iniquassatus, inconculsus.]
 Inconculsa iure, l. 9. de operibus publ. 15. t. 2.
 Robore inconculso, l. 50. de operibus publ. 15. t. 1.
 Neminem obnoxium Curie & publicis functionibus inuolutum ad incongruam sibi fortunam deinceps aspirare, l. 183. de Decurionibus. 12. t. 1.
 Ne eos inconstitute * pertinaciæ serd pœbitur, l. 1. de conducto. & hominibus domus Augustæ. 10. t. vlt.
 * id est, imprudentis, inconsideratæ.
 Bellico operi inconueniens iudicetur, l. 7. de fil. mil. appar. 7. t. 22.
 Inconuenientia, l. vnic. in fin. de satiriarum. 7. t. 19. id est, sibi suisque vtilibus minus conuenientia.
 Cesset rescriptorum Hirenarchas circiter inconculsa simplicitas, l. vnic. de hirenarchis. 12. t. 14.
 Incorporatio bonorum fisco, seu rei priuatæ delatorum:

Codicis Theodosiani.

latorum: de hac est titulus 9. lib. 10.
 Incorrupta ordinis ad stipulatione, l. 177. de Decur. 12. t. 1.
 Incredulitas Iudaica, l. 19. de Iudæis. 16. t. 8.
 Incrementis dignitatum vilis augeatur immunitas, l. 5. de priuileg. eorum qui in sacro palat. 6. t. 35.
 Incrementum honoris, l. 57. de Decurionibus. 12. t. 1.
 Incrementa, uoluptas de his quæ ad Urbis alicuius bonum, cultum & decus addita, l. 169. de Decurionibus. 12. t. 6. [Ammianus lib. 12. p. 236. Antiochiam ire contendens reliquit Constantinopolim INCREMENTIS maximis fultam: natus enim illic, diligebat eam ut genitalem patriam & colebat.]
 Incrementa * quæ venundato tritico accesserint, l. 1. de frum. V. CSP. 14. t. 16.
 * Interpretum, Ammiano lib. 28. pag. 385.
 Et Cassiodoro 2. var. 26. & Nouella Valentiniiani 15.
 Incrementa de vsuris, l. vltim. in fin. de adminstr. tutor.
 Incrementum, l. 2. de susceptoribus. 12. t. 6.
 Incrementum obryzæ, lex 4. de auro coronario. 12. t. 13.
 Quod susceptor aurario seu solidorum supra modum collationis dabatur, propter obryzam. Vt epimetron, quod specierum susceptor; vide supra epimetron. [Symmachus lib. 4. epist. 56. Inter sæculi sui bona. Flauda moneta nequitiam decoquit larga purgatio: nullo iam Prouincialis auri INCREMENTO vniuinam spectator (id est, qui spectat & auri pondus probat) inclinat.]
 Incrementum est liberalitas. Vopiscus, in Probo, ut eius dignitas incrementis iuuetur, id est, liberalitate.
 In veteribus inscriptionibus.
 INCREMENTA PVERIS CVRIÆ ET SPARSIONEM NVCVMDENT.
 Alio sensu incrementum apud Ammianum lib. 17. pro augmento indictionali, vt idem appellat. [Incubatio diuturna, l. 15. de iure fisci. 10. t. 1. paulò ante, præscriptio longi temporis.]
 Qui post conventionem rei incubarit * alienar, l. 1. de fructibus & litis ex. 4. t. 18.
 * Tribon. incumbit.
 Incubatores, iniusti possessores.
 Ita vt ex eo tempore, quo inhibitus est publicus sumptus superstitioni detigantur exhiberi, fructus ab incubatoribus exigantur, l. 20. de Paganis. 16. t. 10.
 B. Augustinus, homil. 30. Non erit vox iusti possessoris, sed impudentis INCUBATORIS improbitas. Mitto alia quæ sunt vna vna.
 A Palatinis qui obsequiis nostris inculpta officia præbuerunt, l. 1. de priuileg. eorum qui in sacro palat. 6. t. 35.
 Qui inculpatim ad calcem terminumque militiæ peruenierint, l. 20. de Palat. S. L. 6. t. 30.
 Cùm continuos tredecim annos inculpatas excubias peregerint, l. vlt. de decurionibus. & silent. 6. t. 23.
 Incunctanter * l. 58. vers. illo de hæret. 16. t. 5.
 * l. 20. de maximo vind.
 Quorum classem incuria vetustate conlapsam Prætoriana Præfectura restituat, l. 2. de nauic. 13. t. 5.
 Lapsum temporis incurere, l. 2. de temporum cursu. 2. t. 6.
 Reciproci pœnæ incurfus, l. 7. de accusationibus. 9. t. 1.

id est, talionis pœna.
 Vt incipiat functio quam nullus incusat, l. vlt. de Decurionibus. 12. t. 1.
 Vt ad incusantium iurgia facilis adpetitu sit vita priuata, l. 8. de numerar. 8. t. 1.
 Fallaciter incusantibus, l. 3. de abolitionibus. 9. t. 37.
 Ad eos quibus cura indagandi * [Desertores] mandata est, l. 8. de desertoribus. 7. t. 18.
 * Latronibus vestigandis per Prouincias militaris statio sortitur, Tertull. Apolog. c. 2.
 Sola igitur indagatur voluntas, l. 2. de sponsalibus. 3. t. 5.
 De ignauia latebris vel serâ indagatione retractus, l. 83. de Decurionibus. 12. t. 1.
 Totum fisci nostri viribus imminenti indagatione societur, l. 7. de hæret. 16. t. 5.
 Eundem ignauia latebris vel serâ indagatione protraham, &c. l. 7. de filiis militum. apparitor. 7. t. 22.
 Sæuera indagatione per tormenta, l. 2. de quæstionibus. 9. t. 35. Strictior inquisitio, l. vnic. ad l. l. l. maieft.
 Vbi falsi examen incidit, acerrima fiat indago argumentis, testibus, scripturarum collatione aliisque vestigiis veritatis, l. 2. ad l. Corn. de falso. 9. t. 19.
 Indago, de iudice
 Etiam cõ pergat [ordinarij Rectoris] indago, vt cuncta rimando cognoscat, &c. l. 2. si vagum petat. manc. 10. t. 12.
 Si propinquo tempore cesset indago, l. 49. vers. si propinq. de decurionibus. 12. t. 1.
 Et nullis finita temporibus huiusmodi criminis arceatur indago, l. vlt. de Apostatis. 6. t. 7.
 Quod si festum publica indago compererit, l. 5. de contrah. empt. 3. t. 1.
 Quibus discussionis indago mandatur, Lomnis 5. de iis qui administr. 8. t. 15.
 Omnibus huius Urbis latebris indagine curiofiore perspectis pellantur, l. 13. de hæret. 16. t. 5.
 Tui culminis indagine, l. 1. de frumento V. CSP. 14. t. 16.
 Solliciti custodiantur indagine, l. 2. de litor. custodia. 7. t. 16.
 Indebitus honor, qui ante tempus arripitur, l. 4. de Decur. 12. t. 1.
 Indebita lucis vsurpanda mora.
 Indebita lux reis conuictis, confessis, l. 7. quorum appellat. 11. t. 36.
 Qui indeptus insignia Magistratus, l. vlt. de honoribus codic. 6. t. 22.
 Restituere indepta cogantur, l. 13. de bonis proscriptis. 9. t. 42.
 Sub occasione indepti honoris, l. 11. de Palatinis S. L. 6. t. 30.
 Senatorio necdum indepto honore, l. 74. de Decur. 12. t. 1.
 [Indipisci honores non semel Aufonius: vt Proffessor. 18.
 * Casareum qui mox indepti nomen.]
 Indepti semel Clarissimatus dignitatem, l. 74. in fin. de Decur. 12. t. 1.
 Ex quo eos splendor indepti proximitas ostentat, l. 4. de proximis Comitibus. disp. 6. t. 26.
 Etiam post aliquam indepti sint dignitatem, l. 46. de cursu. 8. t. 5.
 Qui verò indepti sunt milliones, l. 9. de desertoribus. 7. t. 18.
 Indenota desidia (ita enim fortè legèdum) pro mora factâ, in iulatione, exactione tributorum vel transmissione, l. vnic. de off. Vicarij. 1. t. 6. Gloss. Cyrilli. aduodioris indenotus, aduodioris indenotum.
 B B b 3 Indeuo

Glossarium Nomicum

Indeuotio, * de eo qui vitat & fugit patriam munera, l. 119. de Decurion. 12. t. 1.
 * Ambrosius lib. de Elia. cap. 17. *Bibamus pro salute Imperatorum & qui non biberit, sit reus INDEPOTIONE.*
 Eos verò, quibus lentum regressum necessitas, desperationis induxit, l. 11. de indulgent. crimin. 9. t. 38.
 Indicatur, imminet.
 Nec accusatori tantum quæstio incumbat, nec probationis ei tota necessitas indicatur, l. 2. ad l. Corn. de falso. 9. t. 19.
 Indicia.
 Ad officium deduci oportet, conlaturos apud acta quid transmissum quid peruectum sit: cuius rei *indicia* manere & perferri ad scriinia nostra debebunt, l. 13. de annonâ. 11. t. 1.
 [Indicia, sunt *dey para* (vide supra *Digma*) annonæ. (Digmata idem etiam vocantur, l. 9. de suariis.) quæ Principibus oblata, missa. Ammianus lib. 21. in fin. *Ei vehiculo insidemi, ut Principibus solet, annonæ militaris offerebantur INDICIA, ut ipsi nominant proba.* Indicij vox simili significato, l. ultim. de super-exactionibus.]
 Indicium
 Deprehensioque ad iudicium dirigant cum ipso commissa fraudis *indicio*, l. ult. de super-exact. 11. t. 8.
 Indicia nefariæ delationis.
 Cessent liberti capitalium criminum tumultu & nefariæ delationis indicis auctores libertatis incescere, l. 1. ne præter crimen maiest. 9. t. 6.
 His qui occitatores perfidos publicauerint, pro premio iudicij gradus vnus addetur, l. 10. de re milit. 7. t. 1.
 Indictum fuit pro interdictione, l. 1. de Commeatu.
 Indigenas, atque ipsius Prouinciæ finibus innutritos, l. 6. de tyron. 7. t. 13.
 Ne clementia nostra ob contumaciam dissimulantium in maiorem indignationem exurgat, l. 146. de Decurion. 12. t. 1.
 Indiscretâ dignitate pœnas debitas exigatur, l. 1. de priuilegiis eorum qui in sp. 6. t. 35.
 Præfectum Vibi, Præfectum Prætorio, Magistris equitum ac peditum *indiscreta* ducimus dignitatis, l. 1. de Præfectis Prætor. 6. t. 7.
 Agentum in rebus *indiscreta* merita esse non sinimus, l. 19. de Agentibus. 6. t. 27.
 Ad quam rem & fiscam nostram, & rem priuatam *indiscreta* iussimus præbere obsequia, l. 1. de alim. quæ inop. par. 11. t. 27.
 Duorum follium maneat cunctos * *indiscreta* professio, l. 2. de Senatoribus & glebalis conlat. 2. t. 2.
 * Senatores etiam possessiones non habeant.
 Indiscretum, id est passim, nulla distinctione habita, *adscriptus*. Clericos etiam, quos *INDISCRETUM* ad sacculares Iudices debere deduci infaustus præsumptor edixerat, l. ult. de Episcop. 16. t. 2.
 Id ab omnibus *indiscretum* meritis atque personis iubemus impleri, l. 18. de extraordinariis. 11. t. 16.
 Indita actus, l. 9. de appellat. 11. t. 30.
 Indubitanter, l. 29. de appellat. 11. t. 30.
 Filci viribus *indubitanter* adsciscantur, l. 3. de heret. 16. t. 5.
 His conuentione præmissâ viginti dierum condonauimus *inducias*, l. 62. de heret. 16. t. 5.
 Quatuor mensum ab edicti publicati die in-

duciis datis, l. 34. de annonâ. 11. t. 1.
 Ut hæc *indulgentia* ad contumaciam abutatur, &c. l. 3. de exaction. 11. t. 3.
 Indulgentia debitorum; partim reliquorum; partim, in futurum: vide *iii. de indulg. debitor.* 11. t. 28.
 Indulgentia, de baptisate, l. 4. ne sanctum bapt. 16. t. 6.
 Illos tantum manere feriarum dies fas erit, quos geminis mensibus ad requiem laboris *indulgentior* annus accepit, æstiuis feruoribus mitigandis, & autumnis foetibus decerpendis, l. 2. de feriis. 2. t. 8. [l. 7. Cod. eod.]
 Stacius, *pacem piger annus habet, mensisque reuerse, Dimisere forum.*
 Per nostra *indulta*, l. 5. de aquaductu. 15. t. 2. l. 3. Cod. eod.
 Industria, de aduocatis, l. 116. de Decurionibus. 12. t. 1.
 Nouis molitionibus *industria* captare famam, l. 31. de operibus publ. 15. t. 1.
 Qui nomen * Christianitatis *indui* sacrificia fecerunt, l. ultim. circa finem de Apostatis. 16. t. 7.
 * Nomen successiones induere, l. 2. §. ult. π ad SC. Tertul.
 Per hunc annum conueniendi ad illustre iudicium intemercatis facultatibus præstamus *induitas*, l. 30. in fin. de petition. 10. t. 10.
 Qui castris idoneos iuuenes studio *inertis* obsequij putauerint occultendos, l. 10. in fin. de re milit. 7. t. 1.
 Quid *iners* obsequium *câ lege*: lege ipsam legem. Ineunte æno, l. 8. de cohort. 8. t. 4.
 Si *inexcusabilis* necessitas nouum quiddam exigat, l. 7. de extraordin. 11. t. 16.
 Ægritudine, vel aliâ *inexcusabilis* necessitate impediuntur, l. 19. de Legatis. 12. t. 12.
 Summo supplicio, & *inexpiabili* pœnâ iubemus affligi, l. 9. de heret. 16. t. 5.
 Vltio *inexpiabilis* exceptura videatur, l. 9. de tyron. 7. t. 43.
 Eorumque qui iurgantibus acta restitunt, *inexpleta* audivitas temperetur, l. 1. de offic. Reft. Pron. 11. t. 7.
 Hæretici dogmatis *infamia*, l. 2. de fide Cathol. 16. t. 1.
 [Hæresis *infamia* patiter Senero Salpicio lib. 2. p. 107. b. & p. 113. b.
 Infamissima vilitas, l. 9. de Decurion. 12. t. 1.
 Infandæ & ferale mentes Apostatarum, l. 5. de Apostatis. 16. t. 7.
 Maximus *infandissimus* Tyrannorum, l. 7. de infirm. his quæ sub Tyr. 15. t. 14.
 Infausti aspectus.
 Quod quidem oculos hominum *infaustis* incessat aspectibus Inl. 5. de sepulchris viol. 9. t. 17. vide supra *Aspectus*.
 Heraclianum, hostem publicum iudicantes, dignâ censuimus auctoritate puniri, vt eius resectentur *infausta* ceruices, l. 21. de pœnis. 9. t. 40.
 Infausti damnatique conuentus hæreticorum, l. 34. de heret. 16. t. 5.
 Error *infaustus* de heresi, l. 63. de heret. 16. t. 5.
 Infausta hospitalitatis per Africam præbitio, l. 12. de metatis. 7. t. 8. quid sit: vide quæ ad eam leg. dixi.
 Infaustis defunctorum obsequiis occupati, id est, Copiatæ, l. 12. de Veteranis. 7. t. 20.
 Infaustum officium Tribunorum per Africam missorum ad vagos & desertores requirendos, l. ultim.

Codicis Theodosiani.

l. ultim. de desertoribus. 7. t. 18.
 Infaustus præsumptor, id est Tyrannus, l. ult. de Episcop. 16. t. 4.
 Inferioris loci Christianæ legis minister, id est, Clericus post gradum Presbyteri & Diaconi, l. 4. de Episcop. 16. t. 2.
 Inferioris gradus Iudices, l. 12. de appellationibus. 11. t. 30.
 Inferre litem, l. 1. de denuntiatis. 2. t. 4.
 Nemo in hac alma Vrbe, qui propriæ domus possessione latatur, alterius domum *infestare* pertemptet, l. 15. de metatis. 7. t. 8.
 Delatorum nomen *infestum*, l. 24. de petitionibus. 10. t. 10.
 Inficere; infectio.
 Tradanturque runicæ & pallia ex omni parte texture cruore *infesta* conchylij: nulla stamina subtexantur inستا conchylio, nec eiusdem *infectionis* arguto pectine solidanda fila decurrant, l. ult. de vestib. olonensis. 10. t. 21.
 Homines semel munere diuinitatis ablutos contagione profanæ repetitionis *infecerint*, l. 4. ne sanctum bapt. 16. t. 6.
 Serui *infideles*, negligentes propinqui, l. 1. unde vi. 4. t. 22.
 Infirmitas * disceptator.
 Neque enim fas est, quoddam apud *infirmum* disceptatorem definiendi constantiam prouocantis trepidatio retardauit, litigatorum sub consultationis ambiguo iugi expectatione pendere, l. 55. de appellat. 11. t. 30.
 * opponitur constanti: v. supra *Constans*.
 Ætatis *infirmitas*, l. 134. de Decur. 12. t. 1.
 Informari actiones, l. 12. de fide testium. 11. t. ult.
 Informare nouum opus, l. 11. de operibus publicis. 15. t. 1.
 Suggestione sublimitatis tæ *informata* mansuetudo nostra, l. 2. de incorporat. 10. t. 9.
 Si quis fuerit eiusmodi *infortunio* deprauatus, vt debeat subleuari, &c. l. 1. de Decurionibus. 12. t. 1.
 Nec alieni criminis *infortunio* [ἀτυχίω] stringi uxorem, l. 1. de bonis proscript. 9. t. 42.
 Desertus tradatur ei qui seruum dixerit non *infractâ*, sed dilatâ libertate, l. 1. de liberali causâ. 4. t. 8.
 Si *infractis* viribus grandævam præferat senectutem, l. 83. de Decur. 12. t. 1.
 Nemo præscriptione communi exordium adfectionis huius *infringat*, l. 9. de heret. 16. t. 5.
 Infulæ dignitatis, l. 27. 42. de Decurionibus. 12. t. 1. l. 155. de Decurion. 12. t. 1.
 Vetus se *infulis* dignitatum & cingulis penitus denegatis munisse dicuntur, &c. l. 14. de murilegul. 16. t. 20.
 Cùm gerunt *infulas* dignitatis, *l. vnic. qui à præbitiōne tyronum.* 11. t. 18.
 Ad quumiratus aliorumque honorum *infulas*, l. 19. de appellat. 11. t. 30.
 Cùm illustres Viri memoratarum Comitum dignitatum, ita simili iugiter *infularum* splendore decorentur; vt non culmine discingantur inæquali, sed tempore, l. ult. de Palat. S. L. 6. t. 30.
 Infulas adfectati honoris amittant, l. 8. de cohort. 8. t. 4.
 Nemo sibi præsumat Moderatorum Prouinciarumque Reclorum, sub quibuscunque *infulis* potestatis quemquam, &c. *l. vnic. ne sine iussu Princip.* 9. t. 41.
 Curiales maneat in sinu patriæ, & veluti dicati *infulis* * mysterium perenne custodiant: sit

illis piaculum inde discedere, l. 122. de Decur. 12. t. 1.
 * ad infulas Sacerdotales allusum.
 Infundere veneni virus, l. 1. de emendat. seruorum. 9. t. 12.
 Horatius Epodon. 5. de veneficio pariter. *Maius parabo, maius infundam tibi Fastidienti poculum.*
 Iuuenalis Satyr. 6. *Cui totam tremuli frontem Casonia pulli IN FVDIT.*
 Infundere medicamentum, l. 9. §. 1. π. ad l. Aquil.
 Arcadius de Eutropij Consulatu factis eradendo agens; nec *ingemiscant*, inquit, aut qui suâ virtute ac vulneribus Romanos fines propagant, vel qui eisdem seruandi iuris æquitate custodiunt, quod diuinum præmium Consulatus lutulentum prodigium contagione foedauit, l. 17. de pœnis. 9. t. 40.
 [Claudianus pariter, lib. 1. p. 65. b. *Vi primum vetulam texere Palatia vulpentis Quis non IN GEMVIT?* &c.
 Ingentia officia ad quæ originalis Curialis tenentur, l. 108. de Decurion. 12. t. 1.
 Ingenium, id est, natura, conditio, qualitas; Ruris. Et plena descriptio comprehendat, quod spatium & quod sit ruris *ingenium* quid aut cultum sit aut colatur, l. 7. de bonis proscriptor. 9. t. 41.
 [Virgilius 2. Georg. *Nunc locum aruorum INGENIIS, quæ robora cuique Quis color.*]
 [Arborum, apud Gellium, lib. 3. cap. 6.]
 Animalium, l. 38. §. *quæstium.* π. de adl. edicto.
 Metallum. Apulejo lib. 9. vide & Nonium, cap. 4.
 Loci apud varios scriptor. Solorrhomianum hist. 3.
 Glossæ. Ingenium *ενοπία* quæ. *Nenius.*
Ingenio arbuta consista
 Sallustio, *Ingenium loci, histor. 3.*
 Ingenium *αυτονομία*: vt Ausonio. *Ingenni fontes: crines ingenio suo flexi*, Petronio sponte aut natura flexi: Apul. in affectatum capillitium.
 Remoras quoque peragent stationes & callida machinamenta commendant, ac simulatæ obseruationis *ingenia* * & fraudes depellant, l. 6. de curiosis. 6. t. 29.
 * *Engin*: vnde *mal-engin*, pro fraudibus.
 Ingenium paupertatis.
 Si quis sacrilegâ vitem falce succiderit, aut feracium ramorum fetus hebetauerit, quod declinæ nec fidem censuum, & mentiatu callidè *ingenium*, * &c. l. 1. de censu. 13. t. ult.
 * *Ingenium*, pro machinamento apud Terullianum etiam non semel.
Hinc artium ingenia, de spectac. c. 10. Pœnarum ingenia, de resurr. carn. c. 8.
 Plurimi collegiati cultum Urbium deferentes agrestem vitam secuti in secreta sese & deuia contulerunt, sed talia *ingenia* * huiusmodi auctoritate destruiimus, l. 11. de his qui conditi propr. 12. t. ult.
 * *Vilior. Denique nactus potestatem vti talis INGENIA veteris solem anni mensibus, &c.*
 Si peccandi *ingerant* necessitatem inuitis, l. 2. de lenonibus. 15. t. 8.
 Ingerere, id est, inficere.
 Non licere refutatoris tale aliquid *ingerere*, * quop apud Iudicem non ausi fuerint publicare, l. 1. de appellat. 11. t. 30.
 * *Congerere*

Glossarium Nomicum

* *Congerere*, paulò ante.
 Meritòque his *ingerimus* * largitionales Vibium singularum, l.3. *de privil. eorum qui in sacro pal. 6. t. 35.*
 * nisi legas, *inferimus*.
 Officiis *ingerendi* [inferendi. *Cod. Inst.*] damna licentia denegetur, l. *vt. de indiction. 11. t. 5.*
 Detrimto, quod fisco *ingeritur*, l. *vt. de bonis vacant. 10. t. 8.*
 Ingerere libellos appellatorios, id est off. tre, l. *56. de appellat. 11. t. 38.*
 Id efficiunt, vt nobis eorum relationes non necessariæ & insolentes *ingerantur*, l. *13. de appell. 11. t. 30.*
 Nisi iudicibus debitorum ac reliquorum modum frequenter *ingererent* sub actorum testificatione, l. *9. de numer. 8. t. 1.*
 Nisi intra tricesimum diem semper commentariensis *ingererit* [iudici] numerum personarum, &c. l. *6. de custod. reor. 9. t. 3.*
 Inglorios esse non patimur, l. *9. de domesticis. 6. t. 24.*
 Gloss. Cyrilli *αλγος* inglorios.
 Veteranorum liberos, aptos militiæ, quorum quidam aded *ignavi* sunt, vt cum dispendio corporis militiæ velint necessitatem euadere, l. *1. de filiis milit. apparit. 7. t. 22.*
 Nec vllus qui releuandus fuerit, perpetuæ *ingruationi* addici, l. *7. vers. contra hac, de tyronib. 7. t. 13.*
 Pœnam, vel pretio remissam vel vitio cupiditatis *ingestam*, l. *6. ad l. lul. repetund. 9. t. 27.*
 Per singulos obolos, libræ vnius auri dispendiis *ingraueatur*, * l. *2. de aqueductu. 15. t. 2.*
 * id est multeretur, afficiatur.
 Et eodem officio *inbaserint*, l. *8. de numerariis. 8. t. 1.*
 Inhiatio petitorum.
 Quoniam plerumque ita in nonnullis inuerecundâ petentum *inhiatione* constringimur, &c. l. *15. de petition. 10. t. 10.*
 Vt prædæ inhiantium non dedatur, l. *87. eod. tit. [Symmachus lib. 9. epist. 117. Quæ iure ac legibus sunt relicta, alienari impetratione non possunt: Proinde remoue à te inhiationis inuidiam quæ etiam consorti opto suaderi.]*
 Sacros vultus *inhiantibus* * si fortè populis inferemus, l. *4. ne quid publ. let. 8. t. 11.*
 * vide quæ dixi ad eam leg.
 Extorres sint, ab omnibus quibus *inhiauerant* bonis, l. *87. de Episcopis. 16. t. 2.*
 Qui rebus eorum videntur *inhiasse*, l. *14. de mivil. legul. 10. t. 10.*
 Omnem sectam Catholicis *inimicam*, l. *62. de heret. 16. t. 5.*
 Sanctæ legis *inimici*, id est hæretici, l. *51. de heret. 16. t. 5.*
 Catholicæ sectæ *inimici*, l. *42. eod.*
 Omnes Catholicæ legis *inimicos* insectantur errores, l. *63. de heret. 16. t. 5.*
 Inimici humani generis vocantur delatores à Valentiniiano l. *10. de petition. 10. t. 10.*
 [Martialis lib. 1. epigr. ...
Turba gravis paci, placidaque INIMICA
quies.
 Κοινὸς ἀλάστορας τῆς χάριτος vocat Synesius, epist. ...
 Sicut malefici, l. *11. de maleficiis*, communes hostes solutis.
 Hoc nomine quoque traducti Christiani olim v. *Hæret.*
 Inimici humani generis, magi, l. *6. de maleficiis. 9. t. 16.*
 Naturæ peregrini l. *5. eod.*

Inimicus publicus.
 Publicus ac noster inimicus, l. *1. de immunitate concessâ. 11. t. 12.* [quis ille, liquidò nescio:] vide *suprà* hostis publicus.
 Iniquum, quod à modo & mensurâ recedit.
 Partitio iniqua tributorum, l. *26. de annonâ. 11. t. 1.*
 Ponderum *iniquitas*, * l. *32. de susceptoribus 12. t. 6.*
 * Iniqua pondera l. *32. de act. empt. ita iniquæ mensuræ, modij. Perlius 1.*
Frægerit heminas Areti aditis iniquas
 Mensuræ iniquæ, l. *13. §. 8. π. locati, iniusta pondera Gregorio epist. 42.*
 Quibus vel sponte *iniuriatus* est, vel retinetur confortio maiorum, l. *16. de dis. off. 8. t. 7.*
 Cùm alij necdum penè *iniuriati* Curia sacris fuerint, l. *vt. quemadm. mun. ciuil. 12. t. 5.*
 Nullus rebaptizandi scelus adripiat, nec eos qui orthodoxorum ritu fuerint *iniuriati*, cœno profanatarum religionum hæreticorumumque sortibus polluere moliat, l. *6. ne sanctum bapt. 16. t. 6.*
 Iniuria corporis, l. *39. 75. de Decurion. 12. t. 1.*
 Corporalis, l. *10. de fide testium. 11. t. vlt. l. 47. 80. 190. de Decurion. 12. t. 1. l. 6. de quæst. 9. t. 35.* id est, quæstiones.
 Iniuria quæstionis, l. *10. de fide testium. 11. t. vlt.*
 Graues iniuriæ, l. *61. de Decurion. 12. t. 1.*
 Iniuriæ, absolutè, l. *127. de Decurion. 12. t. 1.*
 Fortunæ iniuriæ miserabiles, id est, morbo fatigati, debiles, l. *2. de off. iudicum omn. 1. t. 10.*
 Maiestatis iniuria, l. *4. de indulg. crim. 9. t. 38.*
 Iniuria necessitatis, voluntati opposita, l. *4. de auro Coronario. 12. t. 13.*
 Iniuria, de carcere, tormentis verberibus, catenis, l. *2. de abolit. 9. t. 37.*
 Iniuria pro exhibitione, l. *9. de exhib. reis. 9. t. 2.*
 Iniuria exhibitionis, l. *8. de accusat. 9. t. 1.*
 Potid tenuioribus ab hac sorte *iniuriosa* necessitatis alienis, l. *1. ne quid publ. lat. 8. t. 11.*
 Iniuria, pro munere personali, l. *36. de Episcopis. 16. t. 2.*
 Nihil est tam *iniuriosum*, &c. l. *1. vt dignit. ordo. 6. t. 5.*
 Iniustus emptor, l. *1. de prædiis & mancip. Curialium. 12. t. 3.*
 Iniustum onus, dum quis à peræquatoribus prægrauatus, l. *4. de censurib. 13. t. vlt.*
 Inlatio tributorum, l. *22. 29. 32. 34. de annonâ. 11. t. 1.*
 Inlatio, pro tributorum illatione collatione, l. *7. de diuers. rescript. 1. t. 2. l. 20. de annonâ & trib. 11. t. 1.*
 Familiarium rerum carere *inlecebris*, l. *63. de Decurion. 12. t. 1.*
 Careant emolumentis, quæ ex donationibus, vel mortientium voluntate alternis solebant *inlecebris* fraude & circumuentione percipere, l. *49. de heret. 16. t. 5.*
 Quod conscientia mentis *inlibata* protulerit, l. *1. de Episcop. iudic. 16. t. 12.*
 Inligari muneribus vel officiis, l. *156. de Decurion. 12. t. 1.*
 Inligentur, l. *156. 161. de Decurion. 12. t. 1.*
 Qui manifestis Curia nexibus *inligantur*, l. *161. de Decurion. 12. t. 1.*
 Quos cohortalina militia *inligat* obsequiis & functionibus, l. *48. de heret. 16. t. 5.*
 Nullus sanè solis materni sanguinis vinculis *inligetur*, l. *137. de Decurion. 12. t. 1.*
 Includere commodis Curiarum, l. *43. de Decurion. 12. t. 1.*

Alia

Codicis Theodosiani.

Alia officia inlusurus, l. *62. de Decurionibus. 12. t. 1.*
 Curiales publicis *includere* functionibus per suam fugam cognouimus, l. *119. de Decurionibus. 12. t. 1.*
 Et si eos spes falsi honoris *inluserit*, l. *24. de Decurion. 11. t. 1.*
 Inlustrare, pro gerere.
 Quam ille actò inlustrat dignitatem, l. *vt. de honor. codic. 6. t. 22.*
 Inlustrari dicuntur, quæ probationibus inlustrantur.
 Securitatis nomen inferentis, dies, Consul, Mensis, causa & summa comprehendatur; quò & descriptionis æquitas *inlustratur*: & descriptus documentis euidentiibus falsiatur, l. *173. de Decurion. 12. t. 1.*
 Ne aliquid nouellum adgrediantur opus, veterum *inlustriam* fabricarum reparatione neglectâ l. *16. de operibus publ. 15. t. 1.*
 Erepto splendore eius [Eutropij] & Consulatu à terra *inlunite*. & à commemoratione nominis eius & cœnois fordibus vindicato, l. *17. de pœnis. 9. t. 40.*
 Non *inluser* utilitatis alienæ, nec futuræ disceptationis circumscribitur occurrat, l. *27. de petition. 10. t. 10.*
 Inmanè aurum, id est immentum, l. *7. de tyronib. 7. t. 13.*
 Aduarij pittacia prorogent, vt hoc modo *inmissis* * pittaciis species capitum annonarum ve ex horreis profertantur, l. *13. de erogat. mil. ann. 7. t. 4.*
 * Ante missis, prorogatis.
 Quos erigit ad militiam *innata* libertas, [id est, ingenuos] l. *17. de tyron. 7. t. 13.*
 Veteranorum filios Curialibus munitis *innectendos*, l. *15. de Decurion. 12. t. 1.*
 Sacramentis *innexi*, l. *105. in fin. de Decurionibus. 12. t. 1.*
 Nam & *innocens* creditur, cui defuit accusator, cùm non defuerit inimicus, l. *6. de famosis libell. 9. t. 34.*
 Nullus *innocentium* fortunarum delator occurrerit, l. *33. de petition. 10. t. 10.*
 Innocens industria rusticorum.
 Nemo negotiator muneribus publicis eximatur, exceptis his dumtaxat qui *innocenti* industriâ fructus domesticos suis possessionibus innatos simpliciter vendunt, l. *12. de lustrali conlat. 13. t. 1.*
 Innocenter adhibita suffragia nullis criminatio-nibus implicanda sunt, Constantinus, l. *7. de maleficiis. 9. t. 18.* quæ nulli nocent, contra profunt.
 Contra Valentianum, l. *9. eod. Haruspiciam nocenter exerceri vetamus.*
 Innocentiæ auctoritate securæ, l. *6. de quæstionibus. 9. t. 35.*
 Innocuo titillo admonere: vide *Titillum*.
 Nexibus municipalis ordinis *innodatus*, l. *180. de Decurion. 11. t. 1.*
 Innotescere, pro notum facere: vide *Salm. in Lamprid. 270. c.*
 Innuari tempora
 Placuit eùm de appellationibus iudicatur, altero ex litigatoribus in lite defuncto, menses quatuor *innouare* & noua tempora prorogari, &c. *l. 1. de maleficiis. 9. t. 35.*
 [Symmachus lib. 10. epist. 45. *Orta præscriptio est, quæ afferret NOVARI tempora possessora mortuo debuisse.*
 Tom. VI.]

Innubere
 Steludimus mulierem, quæ in secundi matrimonij fœdus *innubserit*, l. *1. de reuoc. donat. 8. t. 13.*
 Si qua femina perditò marito, intra anni spatium alteri festinarit *innubere* [nubere Tribon.] l. *1. de secundis nuptiis. 3. t. 8.*
 Nonius c. 2. Innubere, positum transire, quod hæ quæ nubunt ad domos maritorum transeunt.
 Lucillius Saryr. lib. 6. *suam enim innubere atque INNUBERE consent.* Vox hæc profecta à mora deducendæ seu traducendæ nouæ nuptiæ in domos maritorum.
 Licentia *inolita*, l. *21. de Prætor. 6. t. 4.* hæctenus malè ex molita.
 Quod si amarus nullis hoc suspicantibus *inopinatus* inuenit, l. *vt. de his qui ad Eccles. 9. t. vlt.*
 Si quis assertore * *inops* atque ignotus, l. *1. de liberali causâ. 4. t. 8.*
 * Emendant alij *assistoris*.
 Vel vehiculo *inormi* ac [nisi potius *enarmitate* reponendum: vt l. 17. eod. enormium vehiculorum vsus] vel ponderis, l. *30. de cursu pub. 8. t. 5.*
 Qui *inpatienter* * ab articulo appellanduum putauerint, l. *3. quorum appellat. 11. t. 36.*
 * Præpropere l. *2. eod.*
 Quod si quis corporali inbecillitate quassatus, eoque modo laboris *inpotentia*, * longam militiæ feriem tolerare non patitur, l. *19. de Agentibus. 6. t. 27.*
 * Patiens laboris, & impatiens.
 Inpedimenta, pro lixis, l. *28. de erogat. mil. ann. 7. t. 4.* [vide *Vegetium lib. 3. c. 6*]
 Hoc pacto *inpendiis* ordinandis, vt adscriptio currat pro vitibus singulorum, l. *34. de operibus publ. 15. t. 1.*
 Indices expensarum (includos nomine) non excedant duorum solidorum librata *inpendia*, l. *2. de expens. lud. 15. t. 9.*
 Vt *inpensorem* sollicitudinem adhiberi magno-pere iuberemus, l. *10. de curiosis. 6. t. 29.*
 Inpensus
 Statui publico inpensus prouidendum est, l. *2. de his qui condit. propr. 12. t. vlt.*
 Et sumprus ex fructibus *inpigre* facere, l. *1. de maternis bonis. 8. t. 18.*
 Inplicari metallo, id est, damnari in metallum, l. *6. de Decur. 12. t. 1.*
 Vnusquisque qui ordini se *inplicat* Senatorio, l. *111. de Decurion. 12. t. 1.*
 Quos in exercendis agris ingenitum iam pridem studium non retinet, sed mercandis distrahendis que rebus institutum vitæ & voluntatis *inplicuit*, l. *10. de lustrali conlat. 13. t. 1.*
 [Aulonius, *Parentalibus 5.*
Grassantis dudum fortunæ et la pauentem
Pauperis Emilia conditio I MPLI CVIT.]
 Communione criminis *inplicatio*, l. *40. de heret. 16. t. 5.*
 Inponere tuta, l. *12. de Paganis. 16. t. 10.*
 [Lactant. lib. 5. c. 21. *Et animas suas cum thure ipso cremandas aris detestabilibus I M P O N V N T.*
 Aristophanes in vespis.
 Τὸς ἄλλοις ἐπιτίθει τὸν θυμὸν ἀνίστα.
 Ὅμως ἠδὲ βαρῶν ἐπιτίθει τὸν θυμὸν ἀνίστα.]
 Conditions, quas venditor minus idoneus in se receperit *inposita* mentis arbitrio, l. *8. de præd. nauic. 12. t. 6.*
 Inposita sententia dicitur, l. *1. de repar. appell. 11. t. 31.*
 Vel ipso cultui locòque aliquid *inportet* iniuriæ, l. *31. de Episcopis. 16. t. 2.*
 Litigatorem qui tam *inportunè* appellauerit [ab aperturâ testamenti, &c.] l. *26. quor. appell. 11. t. 36.*
 C C C C Inportuni

Glossarium Nomicum

Inportunitates, l. 7. in fin. quorum appell. 11. t. 36. de frustratoris appellationibus.

Qui per *impotentiam* fundos opimos ac fertiles occupant, cum quæstuosos vberibusque, pro rata portione suscipiant in fecundos, l. 8. de censitor. 13. t. 6.

Impressionem potentium, l. 173. de Decurion. 12. t. 1.

Improba licitatio æstimationis in sp. l. 7. de præd. nautic. 13. t. 6.

Si quis modestiæ nescius & pudoris ignarus in *probo* petulantique maledicto nomina nostra crediderit lacessenda, ac remulentiâ turbulentus obrectator temporum fuerit, &c. l. unic. si quis imperatori. 9. t. 4.

Voces in *probo* vocantur in l. 22. de Prator. 6. t. 4. falso se à Præturæ munere eximere volentis.

Nec eis nouelli statuti, priuilegio, transeundi ad Sardiniam in *probo* spes blandiatur, l. 9. de meritis. 10. t. 19.

Quæ aut malè sunt tradita aut in *probo* ab aliquibus occupata, l. 9. de censitor. 13. t. 6.

Fisci patronus, si litem in *probo* * cuiquam intenderit, &c. l. ult. in fin. de bonis vac. 10. t. 8.

* Si priuatis fisci nomine calumnias commouerit, l. 1. de aduocato fisci.

Ne diutius in perniciem Caritarum latitandi spes & solatium eos in *punitatis* exacuatur, l. 161. de Decurion. 11. t. 1.

Eum qui hanc formam ausus fuerit inquietare, &c. l. ult. de finm. V. CSP. 14. t. 16.

Quibus aliquam *inquietudinem* fiscus infert, l. 5. de iure fisci. 10. t. 1.

Nefas existimamus religiosissimos famulos impiissimorum emptorum inquinari dominio, l. ult. ne Christianum mancip. Iudæum. 16. t. 9.

Census inquisitio

Si quis census inquisitione completâ grauatum se esse credat, &c. l. 5. de censu. 13. t. 10.

Ferri non potest in titulo miliaris laudis inreperere eos qui nec aciem viderint, &c. l. 1. de testim. ex. Tribun. 7. t. 21.

Ad indubitata officia fraude callidæ molitionis inreperunt, l. 161. de Decurion. 12. t. 1.

Nec ad quosdam inreperant dignitates, l. 5. de numer. 8. t. 1.

At si quispiam promotorum denuò ad id manus inreperit, quod docebitur ante gessisse, &c. l. 2. ad l. l. de ambitu. 9. t. 26.

Quod si clandestinis artibus putauerint inreperendum, l. 7. de cohort. 8. t. 4.

In nomen inreperisse militiæ, l. 3. de tabulariis. 8. t. 2.

In honores primos inreperant, l. 77. de Decurionib. 12. t. 1.

Ne locum possint, laborantibus debitum inreperere, l. 2. de numerar. 8. t. 1.

Vt nulla quæstio voluntatis possit inreperere, l. 4. de donat. 8. t. 12.

Is qui inreperor agrorum fuerit in lite superatus, tantum agri modum quantum diripere tentauit, amittat, leg. 2. finium regundorum. 2. t. 26.

Ciuium apparitionum vel aliorum necessitatibus inreperit, l. 12. de Veteranis. 7. t. 20.

Fiscus aliqua circumscriptioe fuerit inreperitus, l. 3. de aduoc. fisci. 10. t. 15.

Memoratarum conditionum laqueis inreperit, l. 28. de cohort. 8. t. 4.

In inrium deuocetur, l. 29. de cohort. 8. t. 4.

Vt cognoscant oportere à Iudæis inreperentem contumelias propulari, eorumque synagogas in quiete solitâ permanere, l. 12. de Iudæis. 16. t. 8.

Nouæ præsumptionis *insania*, l. 22. de Prætorib. 6. t. 4.

Insania sacrificiorum, l. 2. de Paganis. 16. t. 10. [Furor Minucio Felici p. 55. Insania idèd: quia neque vllâ probabili ratione fiunt: imò quibus iniuria sit Deo: vide Eusebium, Arnebium lib. 7. alios.]

Iudices Præfecti Vbi inscriptione conuenti, l. 13. de Prætorib. 6. t. 4.

Inscriptus, pro accusato, aduersus quem accusator se in crimen inscribit.

Postquam aliquid iniuriæ, merito inscriptionis inlatae tolerat in scriptus, id est, si vel carcere sustinuerit, vel tormenta, &c. l. 2. de abolit. 9. t. 37.

Si quis è grege cohortalium vrgente criminis infestatione stipendiis fuerit exemptus, l. 26. de cohort. 8. t. 4.

Quod si exacto ipatio anni eius regionis visceribus prædator *insidens* * deprehensus fuerit remorari, &c. l. 9. de executor. 8. t. 8.

* Insidians in Cod. Inst. malè.

Insidiæ venenorum, l. 4. de indulgentiis criminum. 9. t. 38.

Aduersus commentitias venditiones, & aduersus Tutorum *insidias*, l. 1. de integri restitut. 2. t. 16. vbi dixi.

Alienæ verecundiæ *insidiari* dicuntur, qui calumniosam instituunt accusationem, l. 41. de Episc. 16. t. 2.

Insidiosus artibus, l. 49. in med. de Decurionib. 12. t. 1.

Insignia dignitatum, l. 25. de Decurionib. 12. t. 1. l. 122. de Decurion. 12. t. 1.

Clare domus insignia, l. 27. de Episcop. 16. t. 1.

Insignia honoris, l. 4. de Decurion. 12. t. 1.

Palatini laboris insignia, l. 73. de Decurionibus. 12. t. 1.

Insignia Magistratus, id est duumviratus, l. 21. de Decur. 12. t. 1.

Insignia potestatis.

Consularitatis, l. 2. de Senator. & glebali conlat. 6. t. 2.

Prætorum insignia, l. 15. de Prætorib. 6. t. 4.

Præturæ insignia [honorèque dignitatèque] l. 12. de Prætor. 6. t. 4.

Insignia Præturæ, l. 74. de Decurion. 12. t. 1.

Insignitus maculâ, l. 10. de Iyron. 7. t. 13.

Si quis locus criminis *insimulatus* fuerit, l. 1. de exhib. reis. 9. t. 2.

Quia nonnulli ex ordine Senatorio maleficiorum *insimulatione* adque inuidiâ stringebantur, l. 10. de maleficio. 9. t. 16.

Insimulatio congrua, l. ultim. de Apostatic. 16. t. 7.

Litem *insinuari*, id est denuntiari, l. 1. de denuntiatio. 2. t. 4.

Insinuato iudici desiderio proficiscendi licentiam consequatur, l. 9. de Decurion. 12. t. 1.

Decreta sua Præfecto Augustali insinuare, l. 15. de Legatis. 12. t. 12.

Insinuatum est, quosdam patres, &c. l. 3. de materis bonis. 8. t. 18.

In tali volumus religione versari, quam diuinum Petrum Apostolum tradidisse Romanis religio vsque nunc ab ipso *insinuata* declarat, l. unic. de fide Cathol. 16. t. 1. [& l. 1. de Codeod.]

Ne Antistites eorumdem audeant fidem *insinuare*, quam non habent, l. 24. de hereticis. 16. t. 5.

Episcopi, populo [vel populos] Christianæ religionis doctrinæ *insinuatione* moderantur, l. 16. de pænis. 9. t. 40.

Placuit

Codicis Theodosiani.

Placuit iusta suggestio quâ *insinuasti*, &c. l. 8. de Palat. S. L. 6. t. 30.

Efferri cognouimus cadauera mortuorum per confertam populi frequentiam & per maximam *insistentium* * deulitatem Iulianus, l. 5. de sepulchris viol. 9. t. 17.

* id est, in viâ stantium.

Insistere [id est persistere] mora pestiferæ persecutionis, l. 2. de his qui super religione. 16. t. 4.

Quid vnusquisque compulso *insolenter* egisset, aut cupidè, l. 5. de off. Reçtor. Prætor. 1. t. 7.

Nemo carcerem, plumbatarumque verbera aut pondera, aliâque ab *insolentiâ* Iudicum reperia supplicia in debitorum solutionibus vel à peruersis vel ab iratis Iudicibus expauescat, l. 3. de exactionib. 11. t. 7.

Adque aduenarum cõemptio iuniorum *insolentiis* quàm conuenit, æstimatur, l. 7. de Iyronib. 7. t. 13.

Indultâ potestate per iactantiam *insolere*, l. 11. de appellat. 11. t. 30.

Intons victima.]

Nemo insontem victimam cedat, l. 10. de Paganis. 16. t. 10.

Nullus omninò insontem victimam cedat, l. 12. de Paganis. 16. t. 10.

[Cato. Cuius sit ipse *NOCENS*, moritur cur victimam pro te, &c. vide in hanc sententiam elegantèr differentem Arnebium lib. 7. p. 271. 272. 273. vbi ad locum hæc: *Quænam est ergo causa, ut alienum crimen meo luatur à sanguine, & in nefas extraneum mea vita & INNOCENTIA perducatur?* Et pòst: *Cum docuerit nos ratio neque deos irasci aliquando, neque alterum velle pro altero confici, cadi, nec INNOCENTIA sanguine abolitionem designationibus comparari.*

Agri mensuræ dirigatur ad loca, vt si fidelis *inspectio* * tenentis locum esse probauerit, l. 1. finium regundor. 2. t. 26.

* Oculis suis subiectis locis, l. 8. §. 1. eod. tit. hinc in veteribus lapidibus, & scriptoribus, IN REPRESENTI.

Aggenus, p. 79. *Inspectio artificis eam finiet.*

Inspectio iecoris.

Ne quis mortalium ita faciendi sacrificij sumat audaciam, vt inspectione iecoris extorùmque præfagio vanæ spem promissionis accipiat, l. 9. de Paganis. 16. t. 10.

[Omitto huius *insidias*, & *insinuationes*, & *insimulatioes* (cuius & Phlegon Trallianus meminit) obuia apud veteres testimonia, *Inspectionis* verbum in eâ re proprium.

Ouidius 16. metam.

Proinus ereptas viuenti corpore fibras
INSPICIUNT, mentemque D. Æm. scrutantur in illis.

Seneca, Thyeste actû 4. SC. 1.

At ille fibras tractat, ac fusa INSPICIT
Et adhuc calentes viscerum venas notat.

Inde EXTISPICVM & extispiciorum nomen: vide Tullium de diuinatione, Valerium, Senecam.

Omnium rerum ac personarum, quæ priuatam degunt vitam in publicis functionibus æqua debet esse *inspectio*, l. 3. de immunitate concessâ. 11. t. 12.

Id tantum in specie præbeatur, quod militis flagitarit *inspectio* * nulli omninò præbeatur annona, nisi quem substantant atque in præfenti constitutum postulare constitit, l. 28. de erogatione militar. annon. 7. t. 4.

* La mouste. Alioquin *συναρκωσις*; annona

Tom. VI.

militaris inspicui dicitur. Lamprid. Alexand. Sen. pag. 179. *Annona militum diligenter INSPICIT: vt & respicere.*

Inspicere, id est, agnoscere tributa, l. 2. sine censu. 11. t. 1.

Instantia: vide supra efficacia; & l. si bene collatæ 33. de vsuris.

Instantia compulsoꝝ, l. 4. ne conlat. translatio. 11. t. 22.

Priuatorum manus ab exercendo quolibet marmoreo metallo prohiberi præcipimus, vt fiscalibus *instantia* loci, liberior relaxetur; l. 13. de metallis. 10. t. 19.

Iuxta instar l. 3. de Palat. S. L. vbi malè à nonnullis lectio sollicitatur.

Instar

Qui antiquum instar Senatorij nominis fuerint consecuti, l. 74. de Decurionibus. 12. t. 1. ἀπειρονομα, specimen, INSTAR, effigies. Gloss. Cyrilli ἀριτυπον, exemplum, exemplar, INSTAR hinc adinstar.

Instar quoddam, & quasi facies quædam operis, l. 21. §. opus artem, π. de oper. vni nunciat. de hac voce vide Seruium 2. Æneid.

Instar exhibere.

Cum due partes Ordinis in Vrbe postea totius Curie instar exhibeant, l. 142. de Decurionib. 12. t. 1.

Donationis instar perspicitur obtinere, l. 3. de dotibus. Anianus rectè interpretatur, similitudo donationis est.

Humanitatis instar exhibere, l. 6. de sepulchris viol. 9. t. 17. vide supra Humanitatis.

Opera publica instaurare, l. 2. de operibus publicis. 15. t. 1.

Instauratio itinerum, l. 4. de itinere mun. 15. t. 3.

Instaurare, non tantum de operibus: sed & de rationibus.

Quidquid ille dilapidauit, ipse de propriis rebus instaurat, l. 1. de susceptorib. 16. t. 6.

Instauratio, de reparatione appellationis, l. 7. de repar. appell. 11. t. 31.

Instructus sanctæ religionis, l. 13. de exactionib. quamquam pro eo in l. 3. de execution. habetur institutio.

Quod non *institerit* huic iussioni statutæ, obnoxium tenebitur, l. 13. de erogatione mil. ann. 7. t. 4.

Instituere opera, id est inchoare, noua extollere.

Nihil auspiciari quemquam noui operis patieris, exceptis stabulorum fabricis, quæ ex vsu publico, si ita res tulerit, non prohibemus *institu* [vt constitui l. 14. d. t.] l. 16. de operibus publ. 15. t. 1.

Instituto diuina, l. 45. de heret. 16. t. 5.

Instituto profana, de hereticis, l. 3. de hereticis. 16. t. 5.

Deo & hominibus exosa, l. 12. eod.

Victorum *institutio*, Deo atque hominibus exosa, Eunomiana scilicet, &c. l. 12. de hereticis. 16. t. 5.

Institutionis vtriusque Grammatici, l. 18. de ex. traord. 11. t. 16.

Eruditionis vtriusque l. 15. eod.

Articæ Romanæque doctrinæ, l. 11. de Medicis & Professor.

Instituta, *institutions*, de factis præceptis, l. 1. 2. de sanctum bapt. 16. t. 6.

Aut, vt est plerumque liberale *institutum*, habitationem suam quis ornamento Vrbis adiecit, l. 7. de præd. nautic. 13. t. 6.

CCC 2

Archj

Architecti, qui mensuris & instituis operam fabricationi fringunt, l.3. de excusation. artif. 15. t. 4.
 Institutum vitæ & voluntatis implicuit mercandis rebus, l.10. de instrali conlat. 13. t. 1.
 Institutum publicum, id est, publica disciplina, l.4. quorum appellat. 11. t. 36.
 Instructiones, l.6.9. de appellat. 11. t. 30.
 [Instructiones necessariae, d. l. 9. Instructio vniuersa, d. l. 6.] sunt, quæcumque ad instructionem causæ pertinent, l.8. d. tit. cuncta quæ litigatores instructionis probationisque causâ recitant, d. l. 9. vniuersa quæ in negotio geruntur, l. 29. d. tit.
 Quas quidem appellatione interpositâ, vel relatione promissâ, ad Principem vel Iudicem ad quem appellatum, mitti oportebat, d. l. 6. 8. 9. 29. [Frequentia quoque moris huius vestigia apud Symmachum lib. 10. epist. 29. 37. 38. 40. 41. 43. 44. 45. 46. 53. 58. 63.]
 Instructiones legationum. (Instruction de deputez) l. 14. de Legatis. 12. t. 12.
 Legationes, quas intraxere decreta, l. 10. d. tit. [ira apud Symmachum lib. 1. epist. 11. & epist. 32. legatam & legatio instructa mandatis.]
 Instructio limitis
 Ne Paraneceorum huiusmodi viris, aut Parangatiarum præbitio mandetur (exceptis * his, quibus ex more Rheticus limes instruitur [ira repono, pro includitur] vel expeditionis Illyricæ pro necessitate vel tempore utilitas adiunatur, l. 15. de extraord. 11. t. 16.
 * Exceptis his, quas Rhetiarum limes, expeditiones Illyricæ, quas passus, translatio militaris vel pro necessitate, vel pro sollempnitate deposcunt: ita habet l. 18.
 Instructio Prouinciæ, id est, limitis in Prouinciâ & militaris annonæ instructio, copia, l. 28. de susceptiorib. 11. t. 16.
 Instructum munitionis viarum, l. 4. de iunere mun. 15. t. 3.
 Instructio viæ publicæ, l. ult. de itin. mun. 15. t. 3.
 Instructum possessionis vel domus, l. 1. de bonis vacantib. 10. t. 8.
 Instructio [id est breuis] ad Palatina serinia missa, l. 1. de Senatorib. 6. t. 2.
 Ita enim promptius instruetur vsus armorum, l. unic. de oblat. equorum. 7. t. 23.
 Instruere ædes, id est ædificare, l. 12. de annonis ciuicis. 14. t. 17.
 Instruere mansiones, l. 21. de annonâ. 11. t. 1.
 Datâ copiâ vniuersis, qui concussi fuerint, vt Præsidum instruant motionem, l. 1. de off. Rector. Prou. 1. t. 7.
 Instrumentum nauis.
 Instrumentisque suis vniuersis armata. Et mox: Cum omni suo instrumento, l. unic. de iuror. Danb. 7. t. 18. l. 3. de l. Rhod. l. ult. de instrum. vel instrum.
 Et strenuè armis susceptis insudauerit, l. 28. de cohort. 8. t. 4.
 Pareat insuetis horridis carcer aliquando luminibus, l. 6. de indulg. crim. 9. t. 38.
 iubemus insurgere legis, armari iura gladio vltore, l. 3. ad l. lul. de adulter. 9. t. 7.
 Hoc integrâ [id est seriâ: auec entiere & meure deliberation] deliberatione sancimus, l. 47. de appellat. 11. t. 30.
 Integre opinionis, l. 177. de Decurion. 12. t. 1. l. 21. de rei vindicat.
 Quis est, cuiuscumque loci, ordinis aut dignitatis, qui se in quemcumque Iudicium, Comitum,

Amicorum, vel Palatinorum meorum aliqui veraciter & manifestè probare posse confidit, quod non integrè adque iuste gessisse videatur, &c. l. 4. de accusat. 9. t. 1.
 Integro statu donatum quid significet, l. 1. de bonis vacantib. 10. t. 8.
 Intemerata
 Dignitates intemeratæ inconcussa que.
 Eorum sanè intemeratas inconcussæque dignitates volumus permanere, l. 25. de Decurionibus. 12. t. 1.
 Pactum, vel, iura.
 Qui intemerati [intemerata, C. Inst.] pacti iura seruauerint, l. ult. de pactis. 2. t. 9.
 Intemeratum apud accipientium iura persistat, l. 1. de bonis proscript. 9. t. 42.
 Intemeratæ fidei sensus, l. 6. de heret. 16. t. 5.
 Preinde etiam quæ [hæc] circa Vrbis Romæ Episcopum obseruatio intemerata custodiet, l. 21. de extraord. 11. t. 16.
 Tutores necesse habeant comprobare, quod puella sit intemerata * virginitas, l. unic. si quis eam cuius tutor fuerit. 8. t. 9.
 * id est, pudorem intactum: vide ibid. non violatam castitatem.
 Dum popularibus plausibus intemeratè * seruiunt, l. 3. de equis curul. 15. t. 5.
 * 30. intemperatè vel intemperanter, vt l. 19. de Decur. 12. t. 1.
 Quæ beneficia fuerant adtributa, intemerata permaneat, l. 10. de itin. mun. 15. t. 3.
 Frumenti integri adque intemerati, l. 1. de canone sum. V. R. 14. t. 15.
 Intemperanter
 Quoniam nonnulli diuersarum ciuitatum Curiales, intemperanter minores quibus publica tutela debetur ad Curie consortium deuocantur, l. 19. de Decurion. 12. t. 1.
 Quæ adulterium commisit, vtrum domina cauponæ, an ministra fuerit, exquiri debet, & ita obsequio famulara seruii, vt plerumque ipsa intemperantia vina præbuerit. Et mox, si portantibus ministerium præbuit, l. 1. ad l. lul. de adulter. 9. t. 7.
 Quod adpeti intempestiuus solet, l. 7. de honor. codic. 6. t. 22.
 Intempestiua conuinia.
 [Adolescentes studiosi] ne spectacula frequentius adeant, aut adpetant vultu intempestiua conuinia, l. 1. de studiis liber. V. R. 14. t. 19.
 [Intempestiua conuinia, quæ vel ante horam, vel in multam noctem, Verumque in culpâ.
 De multo, inquam die, vel in multam & intempestam noctem.
 Vtriusque vitij Pisonem culpat Cicero cum ait: Qui nunquam solem Orientem aut Occidentem viderit.
 Et Silius, Campanos.
 ————— mediòque dierum
 Regales epula, atque ortu conuinia Solis Deprensit.
 Propertius, hoc vltimum.
 Sic NOCTEM paterâ, sic ducam carminâ, donec
 Inticta radios in mea vina dies.
 Curtius lib. 6. Intempestiua conuinia & perpetuandis peruiolandisque insana dulcedo.
 Cicero pro Muræna. Intempestini conuinij, amœni loci, multarum deliciarum comes est extrema saltatio.
 Suetonius Caio cap. 45. Senatam populūque obiurgauit edito, quod Casare præstante, intempestiua conuinia

omnia circum & theatra & amenas secessus celebrarent.
 Intendere crimen, l. 3. de accusat. 9. t. 1. l. 1. de accusat. l. ult. 9. t. 1. ad l. Corn. de falsis. 9. t. 19. l. unic. ad l. lul. maiest. 9. t. 5.
 Muneribus patriæ perferendis curam sedulæ mentis intendant, l. 43. de Decurion. 12. t. 1.
 Intentata depellere, id est obiecta, l. 8. ad l. lul. de adult. 9. t. 7.
 Nemo susceptor, &c. cessionem bonorum faciens, intencionem publicæ necessitatis euadat, l. ult. de fisci de bitor. 10. t. 16.
 Quinque pedum præscriptione summotâ finalis iurij vel locorum libera peragatur contentio, l. 4. finium regund. 2. t. 26.
 Libetâ intentione, id est, accusatione aperta, l. 4. de famof. lib.
 Intentio pro actione.
 Contra quem decernenda intentio huiusmodi fuerit expetita, l. unic. de dolo malo. 2. t. 15.
 Interesse
 Neque aliud [vel aliquid] inter ceptum ambitum atque perfectum esse arbitretur, l. 1. ad l. lul. de arbit. 9. t. 26.
 Ne plures frustra litibus premerentur, si nullis intercepta metis actio tolleretur, l. 4. de censurib. 13. t. 17.
 Intercessio, interuentus, impedimentum.
 Auditionem huius legis intercessione [vide l. 1. Cod. de abolitione,] depulsam, l. 26. de cohort. 8. t. 4.
 Intercessores, sunt executores.
 Id est, qui intercessores vocantur in l. 1. de pignorib. 2. t. 30. eorum loco in l. executores 7. Cod. Inst. que res pignori. Tribonianus, executores possit.
 Militares intercessiones, l. 1. de lucris officiorum. 8. t. 9. id est executiones.
 Intercessio, pariter in l. 4. de Princip. agentum in reb. 6. t. 28. vocatur, quæ initio legis executio.
 Intercedendam specialiter eam lectam censuimus, &c. l. 4. ne sanctum bapt. 16. t. 6.
 Quæ iam deformibus ruinis intercessisse dicuntur, l. 11. de operibus publ. 15. t. 1.
 In his quæ nauicularij vendunt, quoniam intercepte contractum emendi vendendique fas prohibet, emptor, &c. l. 7. de præd. nauic. 13. t. 6.
 Aditum sibi interclusum Senatoriæ dignitatis intelligat, l. 110. de Decurion. 12. t. 1.
 Intercolunna.
 Omnibus tabulatis, tam his quæ intercolumniis adfixa sunt, quam his quæ superiores porticus diuidunt, &c. l. 45. de operibus publ. 15. t. 1. vbi dixi. Eadem forma apud Vitruuium lib. 6. c. 3. intercolumnia: & lib. 4. cap. 2. intercolumnia. Spatia inter ligna: vide Vitruuium Iudicem in Diastylis.
 Ita vt neuter reparacionem interfecti hoc pacto semel negotij audeat postulare, l. 2. unde vi. 4. t. 22.
 Plautus, Interfecta hæc res est: apud Aristophanem πὸ ἠδύθυιον τὴν ἀνέ μοι.
 Moratoris quibusdam frustrationibus interiectis, l. 3. quorum appellat. 11. t. 36.
 Intercutionis formula.
 Curia suum noat discrimen, l. 71. de Decurionib. 12. t. 1.
 Vt circa eos, quibus conlocata ac releuata sunt prædia, ad securitatem perpetuæ proprietatis interuainâ possint ætate seruari, l. 13. de indulg. debet. 11. t. 18.
 Interuainatæ pœnæ etunt obnoxij, l. 60. de heret. 16. t. 5.
 De 'aâc Vrbe peillantur sub interminatione iu-

dicij, l. 18. de hereticis. 16. t. 5.
 Sub pœnæ interminatione prohibemus, l. 30. de Episcop. 16. t. 2.
 Sub viginti interminatione librarum auri, l. 21. de dia. off. 8. t. 7.
 Pœnæ interminatione prohibemus, l. 22. de extraord. 11. t. 16.
 Ab huius interminatione præcepti, l. 6. de sepulchr. viol. 9. t. 17.
 Recenti quoque interminatione vetamus, l. vlt. de mirileg. 10. t. 20.
 Si parum profecerit in seruos interminatio constituta, &c. l. 2. de desertor. 7. t. 18.
 Curiales omnes iubemus interminatione moueri, ne, &c. l. 2. si Curialis relietâ ciu. 12. t. 18.
 Præiugia hæc interminatione sumamus, l. 36. de nauic. 13. t. 5.
 Sub hac interminatione, vt, &c. l. 2. quibus equorum vsus. 5. t. 30.
 Metu tenuissimæ interminationis, l. 6. ne sanctum bapt. 16. t. 6.
 Interminationis, quam vestra sedes statuerit, subiacet, l. 75. in fin. de Decurion. 12. t. 1.
 Grauissima pœnæ interminatione propolitâ, l. 64. de spectaculis. 15. t. 5.
 Interna causæ.
 Totius causæ interna discutiant, sollicitèque ac diligenter interrogant, &c. l. 2. si vagum petuntur mancip. 10. t. 12.
 Illibatis atque omnibus integris causæ principalis internis, &c. l. 1. unde vi. 4. t. 22.
 Si internis negotij vsquequaque decursis ex evidenti claruerit, sententiam à iure iustitiæque discedere, l. unic. de officio Præfelli Prætorio. 1. t. 5.
 Prototypiæ munus, quod Prouinciarum interna de pascitur, ab imis, vt dicitur radicibus etuatur, l. 7. de tyon. 7. t. 13.
 Internecium crimen, l. 14. de accusat. 9. t. 1.
 Eit (vt volunt) crimen, interfecti alicuius ab eo qui saluum eidem testamentum supposuit: vel homicidij & suppositi simul testamenti, crimen: de quo tamen, vide quæ scripti ad d. l. 14.
 Interponere prouocationes, l. 9. quorum appellat. 11. t. 36.
 Interpellare possessionis statum, l. 5. unde vi.
 Interponi appellationes dicuntur, l. 4. 5. 10. 13. 14. 25. 27. 30. 57. 58. 59. 62. 64. 66. de appell. 11. t. 30. obponi, l. 21. eod.
 Interpreter, pro interuentio.
 Interpreter * nuptiarum scilicet, l. 1. de nupt. 3. t. 7. In appugnationem cessent itaque sequesires, atque interpretes, taciti nuntij renuntijque corrupti.
 * Interpretes hic non est is cuius interuentu ad extraneam linguam intelligendam vitur: sed interuocatus.
 Interpretatio, vox fulgurales disciplinæ propria. Eam autem denunciationem adque interpretationem, qua de tactu Amphiteatri scribita est, l. 1. de Paganis. 16. t. 10.
 [Plinius lib. 1. cap. 53. In fulgurum INTERPRETATIONE ed profecit sciencia, vt ventura alia finito die præciant.
 Vnde & ipsi fulguratores, INTERPRETES apud Ammianum lib. . . p. 264.
 Tacitus 15. Annal. Vt fulgurum non altis crebrior. Et mox: Secundæque Haruspicum INTERPRETATIO.
 SENTENTIA in veteri inscriptione.
 DEO FVLGERATORI ARAM ET LOCVM HVNC RELIG. EX HARVSPIC. SENT. &c.]
 Interpretatio, pro executione.

Quorum delatio in commune omnibus sine aliqua legis interpretatione conceditur, l. 2. ad l. l. de adulter. 9. t. 7.

Ne quis Claudiam, *inerruptis* formæ lateribus adque perfossis sibi fraude elicita existimer vindicandam, l. ult. de aqua ductu. 15. t. 2.

Artificiosis obstaculis *interruptis* [id est, explosis atque reiectis, vt in initio eiusdem leg.] l. vnic. de dominio rei qua possitur. 2. t. 5. vide infra Ruptis.

Sine vlla gratiæ interuentione pellantur, l. 13. de heret. 16. t. 5.

Mutui interuentione * obposita inuadere, l. 1. de his qua ex publ. conlat. 12. t. 9.

* Sub specie publici creditoris, l. 2. de his qui cum disp.

Inteuersa ratione fiscalis, l. 7. de cohort. 8. t. 4.

Si autem aliquid à susceptore vel Tabulario fraudis admissum & possessor deprehendat, nemo eorum semel in *interruptione* conuictus id rursus officium gerat, in quo ante decoxit, l. 27. de susceptor. 12. t. 6.

Interruptionem pecuniæ fiscalis.

Qui in contractibus scelestis ac fisco perniciosus, interuersionem maculosis lese fraudibus implicauerunt, &c. l. 10. de iure fisci. 10. t. 1. vide supra Eueriores.

Inestabilis, l. 9. de heret. 16. t. 5.

Intestabilis, l. 54. de heret. 16. t. 5.

Nec verò sedis *intima* * tenebras pati debet inclusus, sed vsurpatâ luce vegetari, l. 1. de custod. reor. 9. t. 3.

* *ἰσχυρὰ φωνή*, Aethi. 16. Cachot: vide que ad eam leg. plenius scripti. Intima ita pars domus, l. 13. §. vlt. de usufructu.

Intimare, est docere, planum facere significare. Cum vestre sedill. [ita 78.] aliquid *intimandum*, l. 12. de Legatis. 11. t. 12.

Quæ clementiæ nostræ auribus *intimanda* videantur, l. 4. de Legatis. 12. t. 12. Gloss. *ὑποψία*, *ὑποψία*, *ὑποψία*.

Hoc singulis quibusque Iudicibus *intimetur*, l. 18. de penis. 9. t. 40.

Descriptiones apud acta Prouinciarum Receptoribus *intimantur*, l. 173. de Decurion. 12. t. 1.

Si quando faustorum nuntiorum gaudia Prouincialibus *intimantur*, l. 3. ne quid publici latit. 8. t. 11.

Si huius sanctionis nostræ normam etiam insequentibus Magistris delictum *intimare*, l. 3. de Agentib. 6. t. 27.

Concunctis pistoris *intimari* oportet, l. 1. de pistoris. 14. t. 3.

Quam legem cunctarum Prouinciarum Iudicibus *intimari* conueniet, vt nouerint, &c. l. vltim. de iura. mun. 15. t. 3.

Eo tempore quo rescriptum allegatur, ac liberalitas *intimatur*, l. 12. de petition. 10. t. 10.

Id nostræ *intimari* clementiæ, l. 7. de extraordinar. 11. t. 16.

Rerum nobis notitia *intimetur*, l. vlt. de bonis vacantis. 10. t. 8.

Cunctos per Ægyptum *intimetur*, l. 1. de nauibus non excus. 13. t. 7.

Clementiæ nostræ auribus *intimari*, l. vnic. ne Praefectianus. 12. t. 10.

Relatio tui, calminis *intimauit*, l. 4. de spectaculis. 15. t. 5.

Protinus super occupatione eorum scribitis competentibus *intimetur*, l. 3. de bonis proscriptorum. 9. t. 42.

Consultationes eorum quantocius nostris auri-

bus *intimare* cogantur, l. 66. de appellationibus. 11. t. 30.

Iudæis, &c. volumus *intimari*, &c. l. 1. de Iudæis. 16. t. 8.

Donec de his clementiæ nostræ auribus *intimetur*, l. 16. de re milit. 7. t. 1.

Eorum nominibus Viro spectabili P. F. Augustali *intimari*, l. 42. de Episcop. 16. t. 2.

Rescripto, aduersario solemniter *intimato*, l. 2. unde vi. 4. t. 22.

Etiam si iisdem scripturæ continentia non fuerit *intimata*, l. 3. de testam. 4. t. 4.

Lis *intimata*, id est denunciata, l. 1. de denuntiat. 2. t. 4.

Vniuersarum Prouinciarum Receptoribus *intimato*, l. 15. de Decurion. 12. t. 1.

Cum populo fuerit *intimatum*, l. 21. de Prator. 6. t. 4.

Ob diem Paschæ, quem *intimo* corde celebramus, &c. l. 3. de indulg. crim. 9. t. 38.

Intonare

Cum accusatores serui dominis * *intonent*, nemo iudiciorum expectet euentum, nihil quæri nihil discutit placet, l. 2. ne præter crimen misist. 9. t. 6.

* Intonalis de domino. Satyræ 6.

Et cædit donec lassis cædentibus, exi

Intonet horrendum, iam cognitione peractâ.

Intrate portum nauis dicitur, l. 4. de nauicular. 13. t. 4.

Intrepidus & securus accedat, l. 4. de accusation. 9. t. 1.

Duas domus propriæ domus *intrepidus* ac securus possideat portiones, l. 5. de metatio. 7. t. 8.

Causarum patroni ne ignorante Principe vllam postulationem *introducant*, l. 4. in fin. de Princ. agent. 6. t. 28.

Si *inualidi* & inbecilles sint, l. 5. de fil. mil. appar. 7. t. 22.

Inuerecundâ petentum inhiatio, l. 15. de petition. 10. t. 10.

Iuxta *inueteratas* leges, l. 8. de susceptoribus. 12. t. 6.

Inueterata consuetudo, l. 32. de legibus.

Licet aded *inueteratum* malum longâ ac diuturnâ meditatione nutriuerint, l. 41. de hereticis. 16. t. 5.

Non Tribunos vel Præpositos militares post testimonium *inueterate* militiæ, l. vnic. qui à probatione tyronum. 11. t. 18.

Et sub quodam potentia tenore infimos fatigari ad Iudiciorum spectat *inuidiam*, l. 6. de pactis. 2. t. 9. vide l. 9. §. 5. de off. Proconsul.

Inuidiæ lingua delatoribus tribuitur, l. 2. de petition. 10. t. 10.

Sola sit igitur huiusmodi legibus [78. litibus] vna præscriptio, quæ improbi petitoris refrenare possit *inuidiam*, l. 4. finium regundor. 2. t. 26.

Inuidia

Criminis confatur inuidia, l. 61. de appellationibus. 11. t. 30.

Nec emensa militia relictae originis *inuidiâ* quaeritur, l. 14. de privilegiis eorum qui in sacro. 6. t. 35.

Ad inuidiam non vocentur, l. vlt. de infirm. his qua sub tyr. 15. t. 14.

Per pistores, in quos totius criminis confertur *inuidia*, &c. l. 16. de pistoris. 14. t. 3.

Ab *inuidiâ* & formidine desertionis amoueantur, l. 9. de desertor. 7. t. 18.

Nec *inuidiam* metuat, qui ad publicum deluxerit criminosum, l. 21. de penis. 9. t. 40.

Cursus

Cursus publici præpositos scire præcipimus, si sibi & militiæ suæ consulunt, nihil eos contra veterem disciplinam debere præsumere: cui cum geratur *inuidia*, haut dubie sacrilegij crimine obligantur, l. 9. de curiosis. 6. t. 29.

Maleficiorum insimulatione adque *inuidiâ* stringi, l. 10. de malefic. 9. t. 16.

Inuidiosa vox, criminatio, accusatio, recriminatio.

Neganda est accusatis licentia criminandi, priusquam se crimine, quo premuntur, exuerint. Nam sanctionum veterum conditores adimendam licentiam omnibus censuerunt in accusatores suos *inuidiosam* dicendi vocem, l. 12. de accusat. 9. t. 1.

Si qua aut per fugam aut per congregationem infelicium populorum indigne *inuidiosæque* commissâ sunt, l. vltim. de infirm. his qua sub Tyr.

Cum prosperior status *inuitat*, l. 34. de nauicular. 13. t. 5.

Nam & accipientem & dantem illicitæ transactionis reatus *inuolet*, l. 4. tributa in ipsi speciebus. 11. t. 2.

Graviores exitij dominam quoque casus *inuolet*, l. 6. de desertor. 7. t. 18.

Si dominium quoque talis conscientia *inuolet*, l. 6. de desertor. 7. t. 18.

Multa & litigatorum & iudicem *inuolet*, l. 26. quorum appellat. 11. t. 36.

Parem capitis ac vitæ quæ peculatus reos consuevit *inuolet*, cogatur subire *iacturam*, l. 5. ad l. l. repetund. 9. t. 27.

Publicis functionibus *inuoletus*, l. 183. de Decur. 12. t. 1.

Functionibus *inuoletus*, l. 180. de Decurionibus. 12. t. 1.

Publicis priuatiue rationibus *inuoletus*, l. 3. de his qui ad Eccles. 9. t. vlt.

Sceleribus *inuoletus*, l. vltim. de bonis proscriptor. 9. t. 42.

Inuoluta magnis criminibus conscientia, l. 2. de Repudiis.

Nisi forte aua elogia *inuenda* impiis nepotibus inuâ semotis ratione, monstrauerit, l. 4. de legit. hered. 5. t. 1.

Probrosus *inuista* notis, l. 1. de secundis nuptiis. 3. t. 8.

Inuratur [notetur Cod. Inst.] infamia, l. vlt. de pactis. 2. t. 9.

Quibus *inuistas* constiterit esse notas detestabilis turpitudinis, l. 1. de inoffic. testam. 2. t. 19.

Perpetuâ *inuistas* infamia, l. 54. de heret. 16. t. 5.

Perpetuâ infamia *inuistas*, vt nec speciali quidem rescripto notam vel eluere mereatur, l. 85. de Decurion. 12. t. 1.

Qui in totum nihil possident ac patrimonio *inuiles* sunt, l. 11. de Episcop. 16. t. 2.

Inutilia legationis, l. 42. de Episcop. 16. t. 2.

Constantinus A. dixit: Aperiens indica, quæ sunt maxime munera, quæ vos contumaciter grauant: vniuersi veterani dixerunt. Ipsa per spiciat * *scilicet*, l. 2. de Veteran. 7. t. 20.

* Huic similis illa apud Plinium lib. 1. ep. 5. Respicis ipse.

Vt sopitâ irâ, & per hæc spacia mentis tranquillitate receptâ ad supremam actionem cum ratione veniant adque consilio, l. 5. de accusat. 9. t. 1.

Ise præcipi legati dicuntur, leg. 2. de Legatis. 12. t. 12.

Irenarchæ: de his tit. 14. lib. 12. vide inibi quæ

dixi. Gloss. *επιμαχῶν*, Pacator, Irenare hæ. An iidem fuerint cum Praefectis pacis dixi quoque ad d. l. 1.

Ita

Curiales, qui gradu meritorum vsque ad honorariam peruenerint dignitatem, nulla eorum præstatio, nec gleba Senatoria ab his poscatur, quos non ita * fecit obligatos, l. 138. de Decurion. 12. t. 1.

* Tentat tamen hic Iuretus: quos *nonitas*, de quo ad eam leg.

Ita mihi summa diuinitas semper propitia sit, & me incolumem præster, vt cupio, felicissimâ & florente Republicâ.

Constantini Magni iugurandum sanctissimum in l. 4. in fin. de accusat. 9. t. 1.

[Cui geminum hoc Augusti apud Suetonium Octauio c. 28. Quodam EDICTO, ait Sueton. Augustus his verbis testatus est. Ita mihi saluam ac sospitem Remp. sstere in sua sede liceat, atque eius rei fructum percipere quem peto, vt optimi status auctor dicar, & moriens, vt feram mecum spem, mansura in vestigio fundamenta Reipublic. qua iecero.]

Italici fundi, l. 2. de donat. 8. t. 2. vbi dixi.

Iubeo in manumissionibus vox legitima.

Cum adipisci iubeatur * patronorum iudicio sedula seruici libertatem, l. 16. de Pratorib. 6. t. 4. vbi dixi.

* hactenus, iubeat malè.

Iubemus, pro permittimus, concedimus, l. 1. in fin. de legit. hered. vt contra non iubere, pro inhiere: vide infra Non.

Iubemus, hortamur, vt si quis fortè, &c. Theodosius Magnus edicto suo ad Prouinciales, l. 6. ad l. l. repet. 9. t. 27.

Optate carissimè ac *incundissime*: ita optatum Praefecti Augustalem Theodosias alloquitur, l. vlt. de Episcop. iud. 16. t. 12.

Iudicantes, l. 109. de Decurion. 12. t. 1.

Si quis talis sub iudicatione fuerit conuictus, l. 2. de diuers. off. 8. t. 7.

Cui ad vicem postquam delata iudicatio est, l. 18. de appellat. 11. t. 30.

Quod si loca in controuersiam veniant, solemniter *indicans* [ita restituit] cognoscat, l. vlt. finium regund. 2. t. 26.

Iudicans, id est, Iudex, l. 1. de Iudiciis. 2. t. 18.

Disceptatio *indicantium*, l. vlt. de denuntiat. 2. t. 4.

Iudices, id est, Rectores Prouinciarum, l. 2. §. 7. de operibus publ. 15. t. 1.

Prouinciarum Iudices, l. 3. eod. tit.

Domus *iudiciaria*, l. 8. de operibus publ. 15. t. 1.

Iudiciaria emendatio, id est, Iudicis animaduersio, l. 153. in fin. de Decurion. 12. t. 1.

Iudiciariæ naues, l. vnic. de lusor. Danubij. 7. t. 17. vbi plenè dixi.

Iudiciaria severitas, l. 1. ad l. l. de adulter. 9. t. 7.

Iudicium Catholicæ religionis, id est, fides Catholica, l. 28. de heret. 16. t. 5.

Iudicium, pro Iudice, l. 9. 10. de Iurisdic. 2. t. 1.

Senatus, pro Senatoribus, l. vltim. de Iurisdic. 2. t. 1.

Iudicia, pro Iudicibus, l. 58. de appellat. 11. t. 30.

Iudicium, pro rescripto, l. 2. de off. omnium iudicum. 12. t. 10.

Iudicium, pro iudice, l. vltim. de superexactionibus. 11. t. 8.

Iudicium, pro Iudice seu Rectore Prouinciæ, l. 1. de repar. appell. 11. t. 31.

Adire iudicia, l. 1. de concuss. aduoc. 8. t. 10.

Nulla vrgentium rerum præceptio, quæ de iudicio

Glossarium Nomicum

iudicio [à iudice] prolata fuerit, *l.6.de Princip. agent. 6. l.28.*
Iudiciaria conuentio: iudiciorum aditio, *l.unic. si certum petat. de chirogr. 2. t.27.*
Et iudiciorum [iudicium Tribon.] oculis communis hostem salutis ostendat, *l.11. de maleficiis. 9. t.16.*
Ad iudiciorum spectat inuidiam, id est iudicium, *l.6. de pactis. 2. t.9.* vide sequentia, vide *l.9. §.5. m. de off. Proc.*
Sed nuda tantum voluntas claruerit, quæ non dubiam consilium teneat nec incertum, sed **iudicium** animi tale proferat, vt nulla quæstio voluntatis possit inreperere, *l.4. de donation. 8. t.12.*
Iudicia, vltimæ voluntates, *l.4. de Episc. 16. t.2.*
Liberis parentum iudicia inofficiosa causantibus, *l.5. de inoffic. testam. 2. t.19.*
Extremum iudicium, testamentum, vltima voluntas, *l.20. de Episcop. 16. t.2.*
Deficientium iudicium, pro vltima voluntate, *l.9. de infirm. his qua sub tyr. 15. t.14.*
Aduersus iudicium [id est testamentum] omnibus integris atque seruatis; quibus inofficiosa actio cœperit fortè competere, *l.6. de inofficio. 2. t.19.*
Earumque ceruicibus inposita iuris imperia, velut quædam **iuga** soluius promiscuè omnibus, *l.unic. de infirm. pæn. cæl. 8. t.16.*
Iugatio
 Describitione factâ pro capitacione, aut **iugatione**, *l.1. ne quid publ. ler. 8. t.11.*
Vniuersi pro portione suæ possessionis & **iugationis** ad hæc mœnia cohortentur, *l.49. de operibus publ. 15. t.1. & l. vlt. de equorum conlat. 11. t.17.* quæ, eædem penè leges sunt.
Iugatio
 Si quis conlator iugationem suam logografo commiserit, eam sisco nouerit vindicandam, & c. *l.unic. ne conlatio, per logogr. 11. t.4.*
Iuge
 Triennio iugi, *l.11. de susceptorib. 12. t.6.*
Iugi dominio possidendam, *l. vlt. de maternis bonis. 8. t.18.*
Iugis expectatio.
 Litigationem sub consultationis ambiguo **iugi** expectatione pendere, *l.55. de appellacionibus. 11. t.30.*
Post iugis militiæ tempus, *l.13. de Agentibus. 6. t.27.*
Iuge obsequium, *l.21. de Episcop. 16. t.2.*
Iugis obseruatio, *l.2. quis in gradu praser. 7. t.3.*
 Penes eos **iugem** pertinere iubeas possessionem, *l.3. de locat. fundor. iuris emphyt. 10. t.3.*
Intra hoc iuge quinquennium, *l.unic. si cert. petat. de chirogr. 2. t.27.*
Triginta annorum iugi silentio, *l.unic. de act. certo temp. fin. 4. t.14.*
Illa tempora, quæ ante nostræ Manuetudinis sanctionem **iugi** taciturnitate fluxerunt, *l.unic. de act. certo temp. fin. 7. t.14.*
Ad finiendas causas iuge tempus habeat præstitutum, *l.2. de integri restitutione. 2. t.16.*
Sed iugiter obsecutos, *l.2. de inofficio. testam. 2. t.19.*
Iugerationis modus, *l.33. de Decurion. 12. t.1.*
Iugitas [à iugando] in *l.32. de cursu publ. 8. t.5.* ni fallor pro copia cursus publici.
Quæ res in eam famam mali **iugitate** peruenit, vt, & c. *l.186. de Decurion. 12. t.1.*
Iugiter, *l.169. de Decurion. 12. t.1.*
Ea iugiter atque perpetuò pœna comitetur, *l.3. de*

Apostatis. 16. t.7.
Iugiter patere decernimus, *l.8. de Paganis. 16. tit.10.*
Iugiter obseruare præceptum est, *l.2. de canone frum. V. R. 14. t.15.*
Defertorum iugiter pretia vindicamus, *l.6. de defertorib. 7. t.18.*
Apud vnum iugiter permanente administratione, *l.1. de numerar. 8. t.1.*
Secuti reliquum tempus ætatis iugiter agitabitis, *l.4. de Medicis. 16. t.3.*
Per decennium iugiter siluerit, *l.28. de cohort. 8. t.4.*
Iugiter
Viceni & terni solidi per singulos equos, qui à colonis atque ab obnoxiiis exiguntur, ipsi magis **iugiter**, quam fraude procuratorum nostrorum equi offerantur, *l.1. de equorum conlat. 11. t.17.*
Eique inlicitè iugum * seruitutis imponere, *l.25. de petition. 10. t.10.*
 * *l.8. Cod. de postlim. reuerf. 1. ad Timoth. 6. Claudianus*
Si metuis, si praua cupis, si duceri ira,
Seruiij patere iugum, tolerabis iniquas
Interius leges.
Iumenta, pro equis, *l.9. de re milit. 7. t.1.*
Quisquis ex ea [equis Cincensibus] quamlibet commodis compendiòque priuato derivandam duxerit esse **iuncturam**, * & c. *l.6. de scanicis: vbi dixi: malè enim legitur hastenus iacturam.*
 * vide Salm. in Cap. p.104.
Iungere
Octo mulæ iungantur ad redam, *l.8. de cursu publ. 8. t.5.* vide infra **Subiungere**.
Iuniores, pro tyronibus, vide **Paratilon** tit. de tyronib. 13. lib.7.
Iuniores, pro tyronibus, *l.1.6.7.10.12.15.18. de tyron. 7. t.13. l.13. de Agentib. in reb. l.8.9. 10. 14. de defertor. l. vlt. de filiis militari apparit. 7. t.22. l.78. de Decurion. 12. t.1.* vide Ammianum & Symmach.
Augustinus 3. de Ciuit. Dei vlt. Tunc **Vtica** ex 30. millibus **IVNIORVM** qui ibi erant, decem remansisse confirmant.
Iurgantes, *l.24. de appellat. 11. t.30.*
Qui non ante in proprio foro **iurgauerint**, *l.6. de iurisdic. 2. t.1.*
Iurgantibus licentia pandatur, *l.unic. de dominio rei que possitur. 2. t.5.*
Iurgantes, *l.30. de appellat. 11. t.30.*
Iurgare
Quam vinculo legis adstrictus pari cœperit pœnæ conditione **iurgare**, *l.14. de accusation. 9. t.1.*
Iurgantes, *l.unic. de dilat. ex conf. 1. t.33.*
Iurgium, de ciuili propriè: quod & criminali opponitur, *l.29. de petition. 10. t.10.*
Iurgium
Vt tunc ciuili iurgio terminato, secunda falsi actio subderetur, *l.2. ad l. Cornel. de falso. 9. t.19.*
Iurgij vox propria de controuersis agrorum inter vicinos, *l.45. finium regundorum. 2. t.26.* vnde, finale iurgium, *d. l.1.4.5.* vide quæ scripsi ad *d. l.4. & d. l.7. XII. Tabularum.*
Omnes dies iabemus esse **iuridicus**, *l.2. de feriis. 2. t.8. h. u. p. d. l. v.*
Quæ iuridicè sententia decidi non possunt, *l.1. de relationib. 11. t.29.*
Iuris imperia, velut iuga, *l.unic. de infirm. pæn. cæl. 8. t.16.*

Iuris

Codicis Theodosiani.

Iuris ordo, *l.7. de heret. 16. t.5.*
Iuris vincula: vide infra **vincula nexu**: vide infra **Nexu**.
Iuris templorum, seu de iure templorum fundi, possessiones, ædificia, iuga, capita, tit. de locat. fundor. iuris templ. *l.24. de petitionib. l.4.1. de operibus publ. l. vlt. de contat. donatar. Nouellâ Martiani 2.*
Iuga seu capita in iure templorum, *l.8. de iure fisci.* [Hinc **templorum IVRA**, apud Ambrosium **oratione funebri de obitu Valentiniani Imper.**
Vt Pistorum IVRA. Cassiodoro 6. Formul. 18. Pro locis & prædiis ipsis quæ Templorum sumptibus, annonis, & Pistorum adscripta.]
Ius & constitutiones separantur, *l.25. quorum appellat. 11. t.16.*
Iussa, de tributorum delegationibus, *l.7.20. de extraord. 11. t.16.*
Ius, pro iure priuatorum & ciuili petitione, *l.6. ad l. lul. repet.*
Iusta infamia, *l.7. de hereticis. 16. t.5.* nisi potius legas eo loco **iustæ** infamiæ.
Instigatio
Iustæ sensu instigationis, * *l.7. de hereticis. 16. t.5.*
 * Nisi malis **indignationis**.
Merita iustæ militiæ, *l.73. de Decurionibus. 12. tit.1.*
Iusta priuilegia, (id est, actû dignitates administratæ opponuntur, & c. *l.15. de tyron. 7. t.13.*
Si probauerint, iustitiam suæ petitioni adesse, *l.1. de iure fisci. 10. t.1.*
Qui vaga mancipia iuris alieni petunt, si **iustitia** eadem probant, impetrati beneficij auctoritate potiantur, *l.1. si vagum petatur mancipium. 10. t.12.*
 [Symmachus lib. 10. epist. 55. **Annus** ferè secundus est, vt per **Defensores & Rationales Augustissima domus cum iustitiâ solemnibus oraculis scripti saugantur heredes.**]
Iuuare de suffragiis
Si Proximis, erga nos iuuantibus codicillos reportauerint, *l.74. in fin. de Decurion. 12. t.1.*
Iuari
Aurum mercatoribus adque argentum quo erogatio publica **IVBETVR**, indiximus, *l.6. de lustrali conlat. 13. t.1.*
Mox. Hanc vitilem **IVVANDÆ** Reipub. partem. Templorum detrahantur annonæ, & rem annonariam **IVBENT** expensis deuotissimorum militum profuturæ, *l.19. de Paganis. 16. t.10.*
Iuuenes, *l.10. de Episcopis. 16. t.2.* A Clericis separantur: sunt qui ἀκλήδου dicuntur: de quibus plura ad *eam* *l.10.*
 [Hesychius ἀκλήδου, ὁ νεώτερος αἰών, ἑρπύων ὁ ἀκλήδου ὁ ἀκλήδου.]

K

Kalendaria oleariæ arce & frumentariæ, *l.2. de Curatoribus Kalend. 12. t.21.*
Kalendarij Curator, est, qui ciuitatis seu Reipublicæ pecuniam scenoti collocabat, & vsuras præcipiebat: vide tit. de Curatorib. Kalend. 12. lib. 11.

L

ET succisus quasi quarundam vitium neruis felici labantur, *l.4. de annona & tribut. 11. t.1.*
 Tom. VI.

Labefactare castimoniam viduæ, *l.1. de raptu vel matrim. sanctim. 9. t.25.*
Vita infontium labefactare magi dicuntur, *l.5. de maleficiis. 9. t.16.*
Vt reparacionis gratiâ **Labentia** sepulchra deporerent, *l.2. de sepulchr. viol. 9. t.17.*
Labes
Ægri corporis labes
Ægri corporis labem, *l.16. de cohort. 6. t.4.*
Potinianæ labis contaminatio.
Potinianæ labis contaminatio, *l.6. de hereticis. 15. t.5.*
Maleficiorum labe pollutus.
Quicumque maleficiorum labe pollutum audierit, *l.11. de maleficio. 9. t.16.*
Sæculi labes
Labes sæculi, *l.17. de pœnis. 9. t.40.*
Temporis tyrannici labes.
Quos Tyrannici temporis labes infecerat, *l.12. de infirm. his qua sub tyr. 15. t.14.*
Labentia sepulchra, *l.2. de sepulchr. viol.*
Labor, de obsequio Agentium in rebus, *l.3. de Agentibus. 6. t.27.* & Nouella Valentin. inter Theodosianas 37.
Labor, de militari.
Vt laborum suffragiis incrementa militiæ consequantur, *l.14. de re militari. 7. t.1.*
Laborum præpositi, de his titulus *lib. 6. t.25.*
Labor castorum, *l. vlt. de priuilegiis qui in spal. 6. t.35.* vide Iquenal. *Satira 16.*
Si quis armatæ sacramenta militiæ impigro quinquennij labore pertulerit, *l.6. de re militari. 7. t.1.*
Ceteros in labore positos, *l.7. d. t. & testimonium emeriti laboris, d. l.7.*
Quiete post labores suos perenniter fruuntur, *l.2. de Veteranis. 7. t.20.*
Honoris augmentum non ambitione, sed labore ad vnumquemque conuenit deuenire, *l. vlt. de re milit. 7. t.1.*
Impositum militiæ laborem, *l.10. de tyron. 7. t.13.*
Qui ordine militiæ sub armorum labore decurso ad hunc honorem peruenierint, *l.1. de testim. ex Tribunis. 7. t.21.*
Is potissimum potiorum adipiscatur gradum, qui meruerit de labore suffragium, *l.1. quis in gradu præferatur. 7. t.3.*
Labores hominum, de agricultura, & rustico opere, *l.3. de maleficiis. 9. t.16.*
Frequentius hoc sensu apud sequioris æui scriptores, in legibus Salicis, Longobard. Gregorio Turon. *lib. 7. cap. 22.* itaque vox ea etiam num remansit. Ita apud Græcos ἔργα de Agricultura: vide Hesychium. Sic Callymachus *hymno 3.*
 Κτήναι φιν λοιμὸς καταβόσκῃ, ἔργα δ' ἀκλήδου.
Et *mox.*
 ———— ἑρπύων ἔργα, οὐκ ἔργα ἀκλήδου.
Hesiodus
 ———— ἔργα βοῶν ἀπόλοιστο.
Virgilius
 Siermis agros, sternit sata lata bouumque **L A B O R E S.**
Opus, alias Ouidio & Tibullo.
Laborare
Cum plerumque etiam ipsius femine aduersus commoda propria inueniatur **laborare** consilium, *l.7. de sponsalib. 3. t.5.*
Si quis tali contractu **laborat**, hæc sanctione respiret, *l.unic. de commissoria rescind. 3. t.2.*
Pro remouendis his, * quorû consortio Agentum in rebus schola **laborabat**, *l.17. de Agentibus. 6. t.27.*
 * Inconditâ turba.

DD d d

Laborare

Glossarium Nomicum

Laborare
 Palam factum est, ædificiorum quæ horreis adhærebant, incendiis fiscales copias laborasse [in periculo fuisse] l.4. de operibus publ. 15. t. 1.
 Non laborioso administrationis actu, sed honorario titulo dignitatis, l.186. de Decurionibus. 12. t. 1.
 Lacerari: vide Dilaceratio.
 Patrimonia fortunæque
 Ne otiosis ædium cultibus Prouincialium patrimonia fortunæque lacerentur, l.15. de cursu 8. t. 5.
 Plautus Mercatore *Act. 1. sc. 1.*
LACERARI valde suam rem, illius auferier.
 Quod paulo post ait, funditare ac perdere.
 Commoda publica.
 Plebeiam quoque sustineant capitationem: ne commoda publica sub umbratili suffragiorum pactione lacerentur, l.36. de Decurion. 12. t. 1.
 Rationes publicæ fiscales.
 De diacathocis quosdam comperimus ita fiscales lacerasse rationes, vt satisfieri aratio nostro sine patrimonij eorum venditione non possit, l.1. de fisci debet. 10. t. 16.
 Numerarij qui publicas [ita enim 38.] rationes ciuitatum verius fraudibus lacerare didicerunt, l.6. de numerar. 8. t. 1.
 Lacerationes, sunt vngularum fodicationes.
 Et nunc itidem sancimus conditioni eos subdit tormentorum, & eucleis adque lacerationibus subiacere, l.4. de numerar. 8. t. 1.
 [Seneca 3. de ira. 3. Apparatusque illi reddendus est suu, euclei, & fiducula. Et mox: *Varia vinculorum genera, varia panarum, lacerationes membrorum, inscriptiones foris.*]
 Prudentius quoque in Eulaliam.
Non laceratio vulnifica
Cæte tenuis, nec arata cutis.
 Dispendij lacuna, l.31. in fin. de nauticular. 13. t. 5.
 [Ætarij lacuna ita Symmacho lib. 10. epist. 33.
 Sumptuum lacuna eidem lib. 5. epist. 76.
 Famæ lacuna Gellio lib. 1. c. 3.
 Rei familiaris lacuna Ciceroni *Verrina* 4. 7.
 Lædere sepulchrum, l.2. in fin. de sepulchr. viol. 9. t. 17.
 Vt seipsum probet ab iniuriâ læsi pudoris immunem, l. vnic. si quis eam cuius tutor. 9. t. 8.
 Læti, l. 10. de Veteranis. 7. t. 20.
 Læticiæ terræ, l. 9. de censu. 13. tit. vltim.
 [dixi in FRANCICIS nostris: vide interim *Barbara.*]
 Læticiæ terræ, l. 9. de censu. 13. t. vlt. vide de lætis in *Barbaricis seu externis.*
 Lætari, id est frui.
 Honore lætari.
 Adsumpti cinguli honore lætatur, [id est fruatur] nec emessa militia relictae originis inuidiæ quaritur, l. 14. de privileg. eorum qui in sacro palat. 6. t. 35.
 Dignitate lætari
 Concessa sibi dignitate lætentur, l. 109. de Decur. 12. t. 1.
 Numero filiorum lætari.
 Quicumque maiore lætatur numero filiorum, l. 79. de Decurion. 12. t. 1.
 Lætitiæ publicæ, vide tit. xi. lib. 8. ne quid publ. læti.
 Lætitiâ communis, de Paschali, l. 8. de indulgent. criminum. 9. t. 8.
 Vnde & Paschalis lætitiâ, l. 6. de.

Dicitur, & gaudium commune, dl. 8.
 Communis omnium lætitiâ, de festis comœdibus, votis publicis, ludis, l. 17. de Paganis. 16. t. 10.
 [Publicum gaudium, Tertulliano *Apolog. c. 35.* *καὶ τὸν εὐποροῦν Ἀsterio homilia in festum Kalend.]*
 Lætitiâ de ludis
 Maiumæ lætitiâ, l. 1. de Maiumâ. 15. t. 6.
 Sub æquâ lance, l. 9. de indulgentiis debitorum. 11. t. 28.
 Nam Reipublicæ incommodum est, curias hominum paucitate languescere, l. 32. de Decurion. 12. t. 1.
 Lanigeræ oves, pecudésque, l. 2. quibus equorum usus. 9. t. 30.
 Varro *λογμαχία* apud Nonium cap. 2. *Hæc LANIGERAS detonderi docuit, tunicaræque homullum.*
 Lucretius lib. 2.
Lanigera pecudes & equorum duellica proles,
Buceraque greges.
 In agrestibus locis, ne maturis vindemiis metuerentur imbres, aut fructus grandinis lapidatione quaterentur, innocenter adhibita suffragia, l. 3. de maleficiis. 9. t. 16.
 Lapidiciæ, l. 8. de metallis. 10. t. 19.
 Lapsi & errantes in l. 4. de Apostatis. 16. t. 7, qui perditis opponuntur d. l. 4. sunt qui nondum fideles, nondum baptizati, sed tantum Catechumeni Apostatæ facti: perdit contra qui iam fideles & baptizati Apostatæ facti. Quod à Cujacio minùs animaduersum.
 Lapsus secundus, de quo titulus 32. lib. 11. qui & geminus lapsus, l. vnic. dicit. est cum causa sine appellatio semel reparata rursus intra tempus agitata non fuit. Quod quidem si Iudicis culpâ euenit, ipse ad litem æstimationem tenetur, d. l. vnic.
 Miseri homines longis ac penè perpetuis actionum laqueis implicati, l. 1. de Episcop. iudicio. 16. t. 12.
 Memoratarum conditionum laqueis inretitus, l. 28. de cohort. 8. t. 4.
 Iuuenalis *Satyra* 7.
 ——— laqueo tenet ambitiose
 Consuetudo mali.
 Etiam si laqueos deceptæ ignorantie inciderit, l. 16. de petition. 10. t. 10.
 Ne quis in laqueos nouæ constitutionis incurrat, l. vlt. de vestib. olou. 10. t. 21.
 Nostræ legis laqueis obnoxios futuros, l. 9. de filiis mil. appar. 7. t. 22.
 Ac legis laqueis implicari, l. 16. in fin. de diuers. offic. 8. t. 7.
 Nostræ sit legis laqueis implicandus, l. 6. de re milit. 7. t. 1.
 Legis laqueos non euadat, l. 35. de hereticis. 16. t. 5.
 Legis laquei, leg. vltim. de habitu quo vii. 14. t. 10.
 Iuris laqueis liberentur, l. vnic. si Prouinciâ Reftor. 3. t. 6.
 Laqueus legis, pro inscriptione in crimen.
 Accusator, qui se laqueo legis adstringit, agnoscatur nullum sibi fore ad latebram abolitionis recursum, postquam aliquid iniuriæ merito scribitionis inlatæ tolerarit inscribitus, l. 2. de abolition. 9. t. 37.
 Quicumque necessitatis huiusmodi laqueis beneficio meo eximi postulaerit, l. 2. de his qui per metum iudicis. 11. t. 34.
 Vt eius necessitudinis titulo minimè teneantur,

Codicis Theodosiani.

tur, cuius laqueis vincientur hij, qui, &c. l. 2. de Prætoribus. 6. t. 4.
 Latem igne venerati Gentiles, l. 12. de Paganis. 16. t. 10.
 Laris conlocatio, l. 52. de Decurion. 12. t. 1.
 Eos tamen esse in Vrbe sacratissimâ non vetamus, qui posuerunt illic laræm adque domicilium, l. vlt. de testimon. 7. t. 21.
 Ad eam Prouinciâ, ex quâ oriundus est, vel in quâ conlocauerit laræm bis, l. 4. de executorib. 8. t. 8.
 Qui in Prouinciis laræm fouent, l. 5. 9. de Senator. 6. t. 2.
 Extra Prouinciâ laræmque suam, l. 3. de donat. 8. t. 12.
 Et instruendi, quem deserit laris habiturus, l. 27. de petitionib. 19. t. 10.
 Ad propriæ originis stirpem laræmque reuocentur, l. vlt. de metallis. 10. t. 19.
 Etiam si administratione depositâ ad laræm propriam reuertuntur, l. 44. de...
 Quam sibi vxorem copulauerat affectu, & in priore laræ derelictam meminert, l. 6. de tyron. 7. t. 13.
 Laræm transfere familiarem, l. 1. si Curialis relicta ciuit. 12. t. 18.
 Licentia laræ ac benigna his tribuctur, l. 16. de operibus publ. 15. t. 1.
 Largè, abundè
 Certum est namque hoc numero largè abundare substantiam virtutis honorandæ, l. 9. de Prætor. 6. t. 4.
 Largitates Principis, pro annonis militaribus, l. vlt. de Salgamo. 7. t. 9.
 Largitas Principalis, l. 4. de conlat. don. 11. t. 1.
 Imperialis, l. 53. de operib. publ. 15. t. 1.
 Largitionale aurum, quod ad sacras largitiones pertinet, quod arcae ratiociniis opponitur, l. 30. de susceptorib. 12. t. 6.
 Largitionis Comitatenfes, l. 6. de diuers. offic. 8. t. 7. sunt officiales Comitatis largitionum.
 Largitionales tituli, l. 12. de numerariis: aurum largitionale, l. 30. de susceptorib. quid esset dixi in similibus.
 Latebra
 Latebræ auctor, l. 9. de desertor. 7. t. 18.
 In quibus latebram conlocauerint, l. vnic. de saturnianis. 7. t. 19.
 Metallarij, qui incolunt latebras producuntur, l. 5. de metallis. 10. t. 19.
 Qui aliquem ex familiis gynæcæi in latebris habere comperi sunt, l. 7. de murileg. 10. t. 20.
 Vt præbeant latebram, l. 1. de patrocinii vicorum. 11. t. 24.
 Si quis latebram desertori præbuerit præstiterit, l. 4. 8. de desertor. 7. t. 18.
 Qui latebram huiusmodi hominibus præbuerit, l. 7. de metallis. 10. t. 19.
 Prædiis quæ latebram præstiterunt, l. 6. de desertor. 7. t. 18.
 Adgnoscat, nullum sibi fore ad latebram abolitionis recursum, l. 2. de abolition. 9. t. 37.
 Fugæ latebris, l. 15. de cohort. 8. t. 4.
 Ignauia latebris vel setâ indagatiōe protractum, l. 7. de fil. mil. appar. 7. t. 22.
 De ignauia latebris vel setâ indagatiōe retractus, l. 83. de Decurion. 12. t. 1.
 Latebra formæ, l. vlt. de aqueductu. 15. t. 2.
 Ad diuersa semet latibula contulerunt, l. vnic. de saturnianis. 7. t. 19.
 Latrocinium, de rapacitate officialis, l. 1. in fin. de offic. Reftor. Prou.
 Tom. VI.

Latum inter partem iudicium, l. 102. de Decur. 12. t. 1.
 Lauacrum cœleste, pro baptismo, l. dominico vlt. de spectaculis. 15. t. 5.
 Lauacrum venerabile, id est baptisus, l. 5. de hereticis. 16. t. 5.
 Lauacra, pro balneis, tit. ne Comitib. & Tribunis lauacra præstentur. 7. t. 11. & l. 2. illius t. & l. 52. de operibus publicis. 15. t. 1. l. 20. de Paganis. 16. t. 10. l. 36. de conlat. donatar. dixi ad d. tit. ne Comitibus.
 Lauacra pro balneis, l. 3. de aqueductu. 15. t. 2.
 Quos emeritos felicibus castris vulnereum laudabilis excafiatio absoluit, l. 3. in fin. de testim. 7. t. 21.
 Laudabilis intentio accusare clericos criminosos, l. 41. de Episcop. 16. t. 2.
 Laudabilis titulus dicitur, viarum munitio, l. vlt. de itinere mun. 15. t. 3.
 Horreorum vel stabulorum fabricas arbitrari proprio Prouinciarum Iudices studio laudandæ deuotionis adripiant, l. 37. de operibus publ. 15. t. 1.
 Laureata Prætura: vide l. 25. 29. de Prætorib. 6. t. 4.
 Societas confortiumque laureatum, l. 46. de cursu. 8. t. 5.
 Laxamentum [rabbits, diminution] pretij, l. 2. tributa in ipsi. specieb. 11. t. 1.
 Laxiore sumptu, id est, maiore, ampliore, l. 1. 4. de lustrali conlat. 13. t. 1.
 Laxitas reliquorum, id est dilatio, induciæ, in re tributariâ, l. 4. de exactionibus. 11. t. 7. [Inducias vocat Anianus, ad l. 6. de diuers. rescript. & Nouella, *Maoriani*, de indulgentiis reliquorum.]
 LAXAMENTVM, Amuliano, lib. 16. pag. 60. *ἀνοχῆ*, laxamentum. Gloss. Cyrilli, *Απαλῶν*, laxatio, laxamentum, *ibid.*
 Lectio, est, allegatio, auctoritas.
 Vt Caium arque Paulum, Vlpianum & ceteros comitetur auctoritas lectiois quæ ex omnium opere recitatur, l. vnic. de rescript. Prud. 1. t. 4.
 Lectiones sunt auctoritates, allegationes, testimonia, textus Iuriconsultorum legum quæ adducuntur ad confirmandam aliquam sententiam: vide quæ dixi ad eam legem pleniusque: vide & l. 9. de infirm. his quæ sub tyr.
 LECTA in subscriptionibus legum.
 Inter optimas lectissimorum militum curmas, &c. l. 8. de tyron. 7. t. 13.
 Qui genialis tori ac lectulû fuit inuasor alieni, l. 6. de indulg. crim. 9. t. 38.
 Genialis lecti multa mentio apud veteres.
 Si herilem lectulum ancilla ascenderit, l. 5. de liberali causâ. 4. t. 8.
 Legendus pro allegendus & in Senatum cooptandus, l. 1. de Senatorib. 6. t. 2.
 Legionaria militia, & equestris opponuntur, l. 2. in fine, de filiis militar. appar. 7. t. 22. est enim legionaria peditum: vide *Paratilon de re militari.*
 Legitimæ ætatis filius, l. vnic. de his qui numer. lib. 12. t. 17.
 Legitimæ personæ, l. 7. de concil. apt. quæ in l. 4. de maiori ætate.
 Legitimæ dignitates honoratiis opponuntur, l. 2. ad l. Inl. rapt. 9. t. 27.
 Legitimæ itaque sunt *ἐπισημοῦ*.
 Legitimum manus, l. 1. ne quid publici lætitiâ. 8. t. 11. id est necessarium, & canonicum & ordinarium.
 DDdd 2

Glossarium Nomicum

Vt legitimum crimen, poena, quæ ordinaria, l. 3. §. 2. *de crim. scellion.*
 Legitimi gladiatores, id est, ordinarij non cateruarij, legitimæ feræ, id est ordinariæ.
 Lenitatis paternæ testis emancipatio liberorum, l. vnic. *de sentent. pass.* 9. t. 43.
 Lenitudo Iudicantis, l. 7. *de accusat.* 9. t. 1.
 Mendicatum, l. vnic. *de mendicant. non inualid.* 14. t. 18. est inertia, ignavia.
 Lenitudo nostra: vide *Princeps.*
 Lenitudo, nostra, leg. 2. *de operibus publicis.* 15. tit. 1.
 Letania, v. *sacra*, v. *infra Litania.*
 Et innocentes intra carcerum septa leto dare, l. 1. *de custod. reor.* 9. t. 3.
 Leuamen, leuamentum, de defectorum prædiorum releuatione, l. 4. & 14. *de consistoribus.* 13. t. vlt.
 Leuamentarius, l. 1. *de nauicular.* 13. t. 5.
 Est, qui in scaphâ nauis inseruicbat. Naui quippe maiori scapha adiuncta erat, leuandæ eius, si quando opus causa (Galli nos inde vocamus ALLEGRE, *Esquis égouuon*) Iurisconsulti in l. 4. §. de l. Rhodiâ. Nauis onusta LEVANDÆ causa, si quædam mercis in scapham traiccta sunt, &c. vide quæ notauit ad eam l. 1. fufius.
 Vt non promiscuè, sed per vicissitudines ritè seruatæ iuges cursus agnoscerent, & exagogas (ita repono) implerent: quod ita leuamentis alternantis auxilij cunctorum fortunæ & tenuioribus tum potissimum confirment, l. 6. *de nauic.* 13. t. 5.
 Leuato velo, l. vlt. *de naufrag.* 13. t. 9.
 Vel leui argumento, l. 28. *de heret.* 16. t. 15.
 Leuis offensæ culpa, l. 1. *de libertis.* 4. t. 11.
 Leuis nota, l. 3. *de inoff. test.* 2. t. 19.
 Vel leuis culpæ offensione detectâ, l. 1. *de primicerio & Notar.* 6. t. 10.
 Leuis Nota in hærede instituto sufficit, vt frater aduersus fratris testamentum querelam inofficiosi testamenti mouere possit, l. 3. *de inoffic.* 2. t. 19.
 Offensa in liberto sufficit vt in seruitutem reuocari possit, l. 1. *de libertis.* 4. t. 11. quæ duæ leges coniungendæ.
 Lex Catholica, l. 1. *de heret.* 16. t. 5.
 Lex simpliciter apud Ammianum lib. 15. p. 51.
 Legis Christianæ
 Reuerentia, l. 4. 9. *de scanis.* 15. t. 7.
 Christianæ legis Antistites Ammiano lib. 15. p. 51.
 Legis Christianæ votum, pro clericatu, l. 16. *de Episcopis.* 16. t. 2.
 Quoniam commissoriæ legis [id est, conditionis, conuentionis: vt perissologiâ laborent, qui pactum legis commissoris, vocant] crescit alperitas, l. vnic. *de commissoriâ rescind.* 3. t. 2.
 Lex sanctissima, id est, Christiana religio, l. 5. *de Episcopis.* 16. t. 2.
 Lex sanctissima, l. 18. *de Episcop.* 16. t. 2. vbi accipio, pro clericatu.
 Legis supernæ Antistites, id est, Episcopi, l. 49. *in fin. de Decurion.* 12. t. 1.
 Lex venerabilis, id est, Christiana religio, l. 7. *de Indais.* 16. t. 8.
 Veneranda Christiana lex, l. 13. *de Indais.* 16. tit. 8.
 Lege actum de manumissionibus, l. vnic. *de his qñi a non domino.* 4. t. 10.
 Lege agi iubebat Magistratus Princeps, d. l. vnic. vbi dixi: vide & Ammianum lib. 22. p. 226.
 Legibus oportet audiri, id est, secundum leges

& coram sæcularibus iudicibus, iurèque comuni.
 Quæ ad ordinarios Cognitores vel ad vsum publici iuris pertinent, legibus oportet audiri, l. 1. *de religione.* 16. t. 1. [vide *Nonellam Valent.* 12.]
 Legibus vti, id est, leges exercere, l. 1. *de iurisdic.* 2. t. 1.
 Leges pro actionibus legitimis, l. 4. *fin. regund.* [Seneca 3. *de benef.*]
 Habeant [Veterani] ex vagantibus, siue ex diuersis vbi elegerint agros, & à * lege habeant, vt sibi soli eorundem fructus cessuros esse cognoscant, l. 8. *de Veteranis.* 7. t. 20.
 * id est, à vicijs & immunis: ita nonnullos interpretari video: verùm manifestè legendum hac lege, quod sequentia ostendunt.
 Libella, l. vlt. *de custod. reor.* v. Vitruu. Indic.
 Si liber à rationibus fuerit, quas regebat, l. vnic. *de peculio.* 2. t. 32.
 Libera custodia, l. 3. *de exactionibus.* 11. t. 7. vbi dixi.
 Libera legatio in l. 15. *de Legatis.* 12. t. 12.
 Est, quæ certâ formulâ mandatorum decretorum, scripturæ seu literarum, inclusa non est, sed in arbitrium ac secretum legati collata. [Alio sensu legatio libera, quæ Senatoribus indulta sui negotij causa, quod maiore cum dignitate abessent]
 Liberâ luce, id est publicè.
 Nec enim prohibemus præteritæ vsurpationis officia liberâ luce tractari, l. 2. *de maleficijs.* 9. t. 15.
 Vt alijs necessitatibus absoluti eam tantummodo functionem libera * mantis nibus exsequantur, l. 2. *de pistorib.* 14. t. 4.
 * Neque enim se bona fide in multa intendere animus totum potest. Quintilianus lib. 10. c. 3.
 Duabus curis ingenium occupari non debet: vide Cassiodorum 9. *variatar.* 21. & Platonem lib. 8. *de legibus:* & l. vlt. *ead. de adfessor.*
 Libera peragatur intentio, l. 4. *fin. reg.*
 Ius liberorum tit. 17. lib. 8. *de iure liber.* vbi vide *Paratitlon.*
 Libertas, & libertatis munus pro emancipatione, l. vnic. *de ingratib. lib. 8.* tit. 14. l. 1. *de maternis bonis.* 8. t. 18.
 Libertas, de emancipatione, l. vnic. *in fin. de sentent. pass.* 9. t. 43.
 Libertas oculorum
 Pondusque porcorum trutinæ examine non oculorum libertate quæretur, l. 4. *de suarijs.* 14. tit. 4.
 Libertini à libertis separantur, l. 1. *de reuoc. donat.* 8. t. 13. vbi dixi.
 Ad libidinem prauè consulentium Iudicium; l. 6. *de Decurion.* 12. t. 1.
 Libido petitorum, l. 25. *de petition.* 10. t. 10.
 Libido potiorum, l. 3. *de extraord.* 11. t. 16.
 Libidinum omnium seruus.
 Vt furioso ac dementi itémque prodigo, libidinum omnium vitiorumque seruo non est eorum pecunia committenda, l. vnic. *de sent. pass.* 9. t. 43. [Plinius lib. 8. *epist.* 22. *Nostine hos, qui OMNIVM LIBIDINVM SERVI* scilicet aliorum vitijs trascuntur, quasi inuideant, & grauissimè puniunt, quos maxime inuidentur.]
 Libramētis paribus
 Aurum, quo d inferitur, æquâ lance, & libramētis paribus suscipiatur, &c. l. 1. *de ponderatorib.* 12. t. 7.
 Prouerbiūm

Codicis Theodosiani.

Prouerbiūm Græcorum, cuius meminit Eustath. ad 7. *liad.* *ἄνθρωπος οὐκ ἐστὶν ἐν τῷ κόσμῳ ἄνευ νόμου.*
 Clemens Alexandrinus, lib. 1. *Padagog. cap.* 10. *ἡ δὲ ἀρετὴ ἐστὶν ἡ τῶν νόμων ἀνομιαν ἀποδοῦναι ἢ τῶν νόμων ἀνομιαν ἀποδοῦναι.*
 Prudentius, *Genibus iustam positurus æquo Pondere libram.*
 Libramētis paribus
 suscipiatur, l. 1. *de ponderator.* 12. t. 7.
 Nullo Examinis libramēto seruato, d. l. 1. [i. improbo examine, vt vocat Perlius.]
 Ad uos documentorum probationumque pensanda libramēta mittantur, l. vnic. *ne sine iussu Princ.* 9. t. 41.
 Si quis præscripta moderaminis Imperatorij libramēta transcederit, l. 47. *de cursu.* 8. t. 5.
 Librariorum decurie, v. l. 1. *de lucris officior.* 8. t. 9. vbi dixi, & l. 1. *de decur.* V. R.
 Cœlestes percriptiones, quas non antea præcelsa sedes tua libranit, &c. l. 26. *de cohort.* 8. tit. 4.
 Iudices expensarum (in ludos nomine) non excedant duorum solidorum librata impendia, l. 2. *de expens. ludor.* 15. t. 9.
 Libratores aquarum, l. 1. *de excus. artif.* 13. t. 4.
 Quæ aquarum inuentos ductus docili LIBRATORIS ostendunt, l. 3. *ead.*
 [De Librationibus aquarum: v. Vitruuij *cap.* 6. lib. 8. *Fontinum, Nivellens.*]
 Vt supremæ voluntatis liber sit stilus & licentia quod iterum non redit arbitrium, l. 4. *de Episcopis.* 16. t. 2.
 Si quis citra nostræ adnotationis indultum id licentia exegerit, seuerissimæ subiaceat ultioni, l. 29. *de cursu.* 8. t. 5.
 Volumus, vt remotâ professionis licentia * ac temeritate, ad subscriptionis morem ordinemque criminatio referatur, l. 5. *de accusat.* 9. t. 1.
 * i. procacitate. Testamentorum licentia apud Suetonium Octauio, *cap.* 56. v. & Tacitum.
 Beneficio, quo sibi in ordinem splendidissimæ Curte præstitam humanitate licentiam vindicaret, l. 12. *de Agentibus.* 6. t. 27.
 Licentius.
 Vt nullus clarissimus à P. V. sententiâ prouocandi vsurparet licentiam facultatem, l. 23. *de appellat.* 11. t. 30.
 Instituant auctionem hastis habitis, & (ita γρ. non ex) licitatione current, l. 1. *de domib. ad rem pr. pert.* 10. t. 2.
 Velut licitò committi, frequenti læsorum exploratione didicimus, &c. l. vlt. *de superexaction.* 11. t. 8.
 Necnon etiam alijs quæ tuæ cognitionis limanibus exament, l. 32. *de nauicul.* 13. t. 5.
 Circa limina * Palatij nostri Comitatumve fuerit deprehensus, l. 34. *de appellat.* 11. t. 30.
 * Limina quòque, pro templis: vt limina pacis apud Martialem, lib. ... *epig.* ... limina Iani apud Statium: sic & *Limina Apostolorum.*
 Nullus aruspex limen * alterius accedat, l. 1. *de maleficijs.* 9. t. 16.
 * Mox, domum alienam, v. & l. 2. *ead.*
 Si veteribus finem cum signis limes inclusus congruum eruditâ arte præstitit, l. 4. *finium regund.* 2. t. 26.
 Limitanei milites, l. 17. *de cohort.* 8. t. 4. comitantibus opponuntur, d. l. 17.
 Vbi actio partium limitata sit, l. 1. *de iudicijs.* 2. t. 18. i. finita, terminata.

Lingua inuidiæ delatoribus tribuitur, l. 2. *de petition.* 10. t. 10.
 Linif, Linifarij: v. *infra Lynifi.*
 Lintearij, seu linteones: v. *lib. de Princip. cap. de veste.*
 Linteamen, l. 8. *de cursu publ.* 8. t. 8.
 Linum itateris, l. 1. *de ponderator.* 12. t. 7.
 Duobus digitis summitas lini retineatur.
 Litanis, l. 30. *de hereticis.* 16. t. 5. vbi dixi.
 Eius supplicio publicæ seueritati litetur, l. 12. *de petition.* 10. t. 10.
 Nec enim contractus sine vllâ culpâ celebratus litigio strepitu turbandus est, l. 1. *de contrah. empt.* 1. t. 1.
 Inferre litigium, l. 2. *de dilation.* 2. t. 7.
 Quando litigio pulsatur, l. 2. *de dilation.* 2. t. 7. *Liturgi.*
 Functiones publicas & liturgos, quos homologi coloni præstare noscuntur, l. vlt. *de patrocini.* vicorum, 11. t. 24.
 [Liturgi per Ægyptum (ed enim pertinet ea lex vlt.) sunt munera seu ministeria publica, quæ à possessoribus per colonos adscriptos vico seu terræ præstabantur: veluti, Cephaleotæ, Hirenarchæ, Logographi Chomatium, de quibus eadem l.] *Gens de seruice.*
 Sacrilegus linor, l. 2. *de Episcopis.* 16. t. 2. v. Eusebij locum, lib. 2. c. 7.
 Plerique milites secum hominem conditionis ingenue propinquitate simulatâ, vel conditione luxuriam frequenter abducant, l. 10. *de remilitari.* 7. t. 1.
 Iudices, quos potestas in excelso locat, l. 19. *de oper. publ.* 15. t. 1.
 In medio iure locatis, l. 2. *de liberali causâ.* 4. t. 8. vbi dixi.
 Si quem liberalitas locupletauerit viuētis, l. 107. *de decurionib.* 12. t. 1.
 Controuerfia de Loco: v. tit. *finium regundorum* 16. lib. 2. vbi dixi.
 Locus, de gradu militari, l. 14. *de re milit.* 7. t. 1. vbi dixi plenè.
 Locus, pro regione, tractu, l. 12. *de panis.* 9. t. 40.
 Vbi aliquis pro qualitate criminis fisco fecerit locum, l. 3. *de bonis proscrip.* 9. t. 42.
 Fisco locum facere, id est, bona alicuius proscribi, l. 1. *de Curatoribus.* *Kalendarij.* 12. t. 11.
 Si locum fisco factum esse claruerit, l. 11. *de petitionib.* 10. t. 10.
 Logographi qui: v. *lib. de officijs publ.*
 Logographi ciuitatum: de his in *Paratitlo simili,* ne conlatio per *logographos celebr.* 11. t. 4.
 Taciturnitas longinqua, * l. vnic. *si certum pet. de chirogr.* 2. t. 7.
 * id est, taciturnitas absentis creditori, à debitore.
 Auctores verò persuasionis huius, qui lubricas mentes in proprium deflexerunt consortium, l. 3. *de Apostatis.* 16. t. 7.
 Lucella, l. 31. *de susceptor.* 12. t. 6.
 Diuini Sacerdotij integritate lucentes, l. 2. *de Episcopis.* 16. t. 12.
 Lucrati Duumviratus, Curas, id est, liberatū Duumviratus & Curæ ciuitatum muneribus, l. 1. *de honor. codicill.* 6. t. 22.
 Lucratia, tit. *de imponenda lucratijs descriptione.* 12. t. 4. seu, lucratiuæ facultates, l. 137. *de decurionib.* 12. t. 1. sunt, ea quæ ex substantiâ Curialium, seu ex bonis Curialium, quacumque ex causâ lucratiuâ seu liberalitate ad alium non Curialem proueniunt, l. 107. 123. 173. *de decurionib.* 12. t. 1. l. 16. *in fin. de agentib. in rebus.*
 D D D d 3 Quinta

Glossarium Nomicum

Quinta pars eius speciei *lucratina* fisco vindicatur, *l. vn. de Saccariis portus. 14. t. 22.*
Luctamen.
 Appellationis iniuste iustave discrimen conpetenti subire *luctamine*, *l. 40. de appellat. 11. tit. 30.*
 Etiam si quod possit tribui de proprietate *luctamen*, *l. vn. quorum bonorum. 4. t. 21.*
 Luctuosa portio, quam parens ex filij defuncti bonis capit, *l. 2. de inoff. testam. 2. t. 19.*
 Ita, luctuosa hereditas, *l. vlt. Cod. de inst. & subst. luctuosum lucrum, l. vlt. Cod. comm. de success. Duræ fortunæ solatia, l. 4. Cod. ad SC. Tertull. v. & Symmachum, 1. ep. 3.*
 Si post has contestationum voces longa debitoris absentia vel redhibito protelerur, vel novatio iusta *ludatur* [eludatur], *l. vn. si certum petat. de chirogr. 2. t. 27.*
 Nullis cum temporum moris esse *ludendum*, *l. 5. de denunti. 2. t. 4.*
 Mimæ & quæ *ludibrio* corporis sui quæstum faciunt, *l. 15. de Scenicis. 15. t. 7.*
 Ludicras artes concedimus agitari, *l. 2. de Mainmâ. 15. t. 6.*
 In locum Oratoris doctor ludicrarum artium accitur Ammianus, *lib. 14. p. 15.*
 Ludicra cruenta eidem, *p. 17.*
 Si quisquam morâ *ludificante* in longum protrahere cœperit possidentem, &c. *l. vn. de petitor. & desist. 10. t. 13.*
Ludificationes.
 Moratorias dilaciones frustratoriasque non tam appellationes quam *ludificationes* admitti non conuenit, *l. 1. quorum appellat. non recip. 11. t. 36.*
 [Symmachus, *lib. 4. ep. 71. sed, vereor ne ludificationibus res iniuncta frigeat, obluente eo quem socium discessionis accepit.*
 Ludorum appellatione proprie scœnici intelliguntur, *l. 3. de paganis. 16. t. 10.*
 Ludus gladiatoris, *l. vlt. de gladiator. 15. t. 12.*
 Ad *luendum* debitam, *l. 3. de denuntiatione. 2. tit. 4.*
Luere.
 Lucre fiscale debitum per sententiam iussi, *l. 21. de appellat. 11. t. 30.*
Lunio.
 Lunio, pro transuersione, *l. 14. de nautic. 13. t. 5.*
Lumen.
 Lumen de lumine Christus Dominus noster: cui laus & gloria in æternum, *l. 6. de hereticis. 16. tit. 5.*
 Lumina accendebant Diis Gentiles, *l. 12. de paganis. 16. t. 10.*
 In *Lumen* peruenire metalla cum eruuntur, dicuntur.
 Forè enim arbitramur, vt etiam conplures saxorum nitentium venæ in *lumen* vsuque perueniant, *l. 2. de metallis. 10. t. 19.*
 [Manlius, *lib. 5. p. 125.*
 — & glebas inter deprendere gazam, *Inuitamque N O V O tandem producere COELO.]*
 Ita & Iudex in *lucem* trahere latitantia.
 Idem Manlius Theodorus, *lib. 5. p. 121.*
Quæstor scelerum veniet, vindexque reorum
Qui commissa suis rimabitur argumentis,
IN LVCEMQVE *trahit tacitâ latitantia fraude.*
 [Metallariis & Iudicib, voces multæ communes: v. & *infra Rimari.]*
Lumen.
 Quamdiu cœlestis *lumen* lauari imitantia no-

uam sancti baptismatis lucem vestimenta testantur, *l. dominico vlt. de spectaculis. 18. t. 5.*
Lusoria, naues.
 Lusoria Danubij de his *tit. 17. lib. 7. vbi dixi fusc:*
 [v. Vegetium, *lib. 5. c. vlt.*
Lustra.
 Lustrorum sacrificia, *l. 5. de Episcopis. 16. t. 2.* sunt quæ votis publicis, & cum festa conuiuia inrentur ludique exhibentur, fieri solebant: v. *l. 17. de Paganis.*
 Lustrale aurum, lustralis conlatio: v. *tit. 1. lib. 13.*
 Lutulentum prodigium, de Tyranno quod diuinum præmium Consulatus *lutulentum* prodigium [Eutropius] contagione cœdauit, *l. 17. de pœnis. 9. t. 40.*
Lux.
 Lux instructionis, *l. 26. de petition. 10. t. 10.*
 Christianæ religionis *lux* tenebris Iudaicæ superstitionis opponitur, *l. 28. de Iudais. 16. t. 8.*
 Lux baptismatis, *l. dominico vlt. de spectaculis. 15. t. 5. v. & Lumen.*
 Si munere *lucis* excesserit, *l. vn. de heredit. petit. 1. t. 22. v. & in fin. eius leg. Seneca Hippolyto.*
Cur dulce munus reddita lucis fugit.
 Signis ad probationem *luce* clarioribus expedita, *l. 3. de abolit. 9. t. 37.*
Luxuria.
 Luxuria, Paulus *5. sent. 6.* Luxuriam ramorum compescuerit. Ita vitis luxuriosa apud Columellam, *lib. 4. c. 21.*
 Gratius *Cynegetica. v. 140.*
Ergo age LVXVRIAM primo, FRETVSQVE nocentis
Detrahe, frondosâ grauat indulgentia siluas.
 V. Nonium *c. 4.*
Lynist.
 Lynist seu Lynistatij, *l. 8. 16. de murilegulis. 10. t. 20. v. lib. de Princip. cap. de veste: dixi & plene ad d. l. 8.*

M

Liberandum custodia diuturna non *maceret*, *l. 6. de custod. reor. 9. t. 3.*
 Solitudine, quam eligunt, *macerentur*, *l. 62. de hereticis. 16. t. 5.*
 Cunctis motionibus & *machinis* * amputatis, finalibus iurgis omnem modum præscriptimus, *l. vlt. finium regundorum. 2. t. 26.*
 * *Machinationibus* in C. Inst.
 Non igitur vita cuiusquam, non dignitas concussa his *machinis* * vacillabit, *l. 5. de famos libell. 9. t. 34.*
 * *Famosorum libellorum.*
 Callida *machinamenta* commentium depellant, *l. 6. de curiosis. 6. t. 29.*
 Multos declinantes obsequia *machinari*, vt priuilegia rei priuatæ nostræ sectantes, &c. *l. 33. de decurionib. 12. t. 11.*
 Machinator, heresiarcha, *l. 53. de hereticis. 16. tit. 5.*
 Tantorum scelerum *machinatores*, *l. vn. de Satrianis. 7. t. 19.*
 Detectum adque conuictum conpetenti animaduersione * *machare* perenni auctoritate censemus, *l. 7. de maleficio. 9. t. 16.*
 * *Vltimo supplicio machare*, *l. 9. π. de l. Pomp. de parricid.*
 Quicumque libidinis *maculâ* forte polluerit pudicitiam, *l. 3. de iurisdic. 2. t. 1.*
 Qui clericatus velamine religioni *maculam* conatur infligere, *l. 19. de hereticis. 16. t. 5.*

Indices,

Codicis Theodosiani.

Iudices qui se furtis & sceleribus fuerint *maculasse* conuicti, *l. 1. ad l. lal. reper. 9. t. 27.*
 Eos, qui cum essent Christiani idolorum se superstitione impiâ *maculauerint*, *l. 6. de Apostasia. 16. t. 7.*
 Qui cuiusquam præterea hominis cæde *maculatus* est, *l. 6. de indulg. crim. 9. t. 38.*
 Maculati, id est, infamiâ criminis aspersi, *l. 41. de Episcop. 16. t. 2.*
 — *ne crimine vero*
Neu dubio M A C V L E R. Poëta
 Interuorum *maculose* fraudes, *l. 10. de iure fisci. 10. t. 11.*
 Magi, vide *tit. de maleficio.*
Ἐκαστος ὁσ Magis. l. 9. de susceptiorib. 2. t. 6.
 Sileri & intelligi *Magis*, crebrum & pulchrum in oratione non Græcis tantum, sed & Latinis: vide Lipsium in *Tac.*
 Iuriconsulti nostri sæpè: veluti Martianus *l. 1. π. de more. caus. donat. Cùm quis se habere vult quàm cum cui donat. ex Homero.*
Ἀντὶ ἔργου ὅσ ἕκαστος ἐπαυρῆτο, ἢ τίνα τῶνδε.
 Magis
 Simulacra artis pretio quàm diuinitate metienda, *l. 8. de Paganis. 16. t. 10.*
 Si quas sub gratia donationis à militibus auferunt quàm merentur annonas, *l. 25. de erogat. mil. ann. 7. t. 4.*
 Quibus honorum omnium species suffragio est *magis* parca quàm merito, *l. 6. de honor. codic. 6. t. 22.*
 Magis [vide *infra potius*] *ἄντιος.*
 Contra ius rescripta non valent, quocumque modò fuerint impetratâ. Quod enim publica iura præscribunt, *magis* sequi Iudices debent, *l. 1. de diuers. rescript. 1. t. 2.*
 Magis *ἄντιος.*
 Quicumque ex Aquæductu magis quàm ex castellis aquæ vsu putauerit deriuandum, *l. 6. de aqueductu. 15. t. 2.*
 Magister pro Magistro officium, *l. vlt. de primic. & Not. vbi dixi.*
 Magisteria efficax, *l. 2. de quest.*
 Magistra falforum consuetudo, *l. 3. ad l. Corn. de falso. 9. t. 19.*
 Omnium virtutum magistra, literatura. Ita repono, *l. 1. de Decur. V. R. 14. t. 1.*
 Ingenij magnitudo virtutum omnium mater dicitur Auctori de rebus bellicis subdito *Noritia Imp.*
 Si à Nauticatio, *Magistrowe* nauis aliquid accepisse detegitur, *l. 37. de nautic. 13. t. 5.* vide & *l. 3. de naufrag.*
 Gloss. Magister nauis *καπετάνης.*
 Magister *ἑπάρχης.* Gloss.
 Aliis, Magister, gubernator. Valer. Flaccus *lib. 8. Puppe procul summa vigiliis post terga Magistri.*
 Magistrations cellulæque auditoria Professorum, Magistorum, *l. vlt. de studio liber. V. R. 14. t. 9.*
 Magistratus, pro Duumiris, *l. 8. 16. 21. 29. 39. 77. 151. 169. de Decurion. 12. t. 1. l. 1. de Medicis & Profess. 1. 1. 3. 5. de reparat. appell. 11. t. 31.*
 Qui & Magistratus municipales, *l. 1. de cursu publico.*
 Sanctionis *maiestate*, lege 80. de *Decurionibus. 12. t. 1.*
 Qui paternam frugem vel *maiorum* [auiorum possit *Tribon.*] partimonia gubernare cupiunt, *l. vnic. de his qui ventram etatis. 2. t. 17.*
 Maiorina pecunia, *l. 6. de falsa monetâ. 9. t. 21.*

& *l. 1. in fin. si quis pecun. const. 9. t. 23.*
 Erat maior pecunia: (sic enim etiam vocatur, *l. 2. si quis pecun. const.*)
 Ex argento & ære confata, *d. l. 6.*
 Eandem cum *decargyro* facio. Nam quæ maior pecunia, *d. l. 2.* dicitur, ea mox *decargyro* *nummus* vocatur diuerfa à centenionali, *d. l. 1. & 2.*
 Maituma
 Male artes, de magicis proptiè, *l. 5. de maleficio. 9. t. 16.* vt malefici proptiè magi: vide *infra Malefici*, Apuleius, *lib. 2. de Asino. Caue tibi, sed caue fortiter à malis artibus & facinorosis illecebris Pamphiles: maga primi nominis & omnis carminis sepulchralis magistra creditur.* Præter artes, Ammiano *lib. 28. p. 384.* vide & *Artes.*
 Illicite artes *August. 10. de ciuit. 9.*
 Malefici Rubr. *l. 4. 6. de maleficio & mathemat. 9. t. 16.*
 Quos ob facinorum magnitudinem vulgus * *maleficos* appellat, *d. l. 4.*
 Qui malefici vulgi consuetudine nuncupantur, *d. l. 6.*
 Maleficiorum labe polluti, *l. 11. eod. tit.*
 Malefica artis rei, *d. l. 11.*
 Qui maleficiorum insimulatione stringuntur, *l. 10. eod. tit.*
 Communis hostes salutis, *d. l. 11.*
 * [Lactantius, *lib. 2. c. 17. Sed eos magi, & quos verè maleficos vulgus appellat, cùm Artes suas execrabiles exercent, &c.]*
 Hieronymus *comment. in Daniele cap. 2. Quos nos Ariolos, ceteri ἑκαστος interpretati sunt, id est, Incantatores. Ergo videntur mihi incantatores esse, qui verbis rem peragunt. MALEFICI, qui sanguine vtuntur & victimis & sæpè contingunt corpora mortuorum.* Augustinus *10. de ciuit. Dei, cap. 9. qui quasi conantur ista discernere, & illicitis artibus deditos alios damnabiles, quos & maleficos vulgus appellat.*
 Maleficia, pro maleficiorum seu magorum artibus: hoc sensu, maleficiorum causæ, *l. 9. de maleficio. 9. t. 16.*
 Insimulatio & inuidia, *l. 10. d. t.*
 Labe, *l. 11. d. t.*
 Maleficij crimen, *l. 1. quorum appellat. 11. t. 36.*
 Vt sextantem sine aliquâ *malignitatis* interpretatione præsumat, *l. 8. de bonis prescriptorum. 9. t. 42.*
 Malitiosa litium semina comprimentes, *l. 1. de Episcop. ind. 16. t. 12.*
 Mancipes & *mancipatus*, *l. 18. de pistorib. 14. t. 3. l. 2. 3. de frument. V. Const. l. vnic. de mancipibus: [& l. vnic. Cod. Ind. de pistor.]* Sunt præpositi pistrini, & ministerium pistrini: [vide Socratis locum in signem *lib. 5. cap. 18.*
 Lapsus, etiam Cujacius, qui pistorum omnem mancipis appellatione exaudit.]
 Quicumque *Decurionum* sponte se censuali ministerio *manciparit*, *l. 4. de tabul. 8. t. 2.*
 Clericorum se consortio *manciparunt*, *l. 163. de Decurion. 12. t. 1.*
 Ordini *mancipari*, *l. 175. de Decurion. 12. t. 1.*
 Mancipari Curis, *l. 35. 49. de Decur. 12. t. 1.*
 Honoribus, *l. 46. de Decurion. 12. t. 1.*
 Propriis Vibibus, *l. 48. d. t.*
 Mancipari Curia, *l. 124. de Decurion. 12. t. 1.*
 Functionibus, *l. 125. eod.*
 Mancipari Curis, *l. 18. de Decurion. 12. t. 1.*
 Nexui Curia *mancipatus*, *l. 168. de Decur. 16. t. 1.*
 Curiarum functionibus *mancipetur*, *l. 83. de Decur. 12. t. 1.*

Custodiis

Glossarium Nomicum

Custodiis *mancipari*, l. 19. de *penis*. 9. r. 40.
Nullus ante carceris custodia *mancipetur*, quàm,
&c. l. 4. de *custod. reor*. 9. r. 3.
Obsequio *mancipati*, l. 26. de *Episcop.* 16. r. 2.
Otio *mancipati* sunt, l. 4. de *re militari*. 7. r. 1.
Tali *præmio mancipetur* [id est honoratur] l. *unic.*
de *his qui se deser.* 10. r. 11.
Capitali supplicio *mancipetur*, l. 8. de *desertorib.*
7. r. 18.
Mancipatio & traditio separantur, l. 4. 7. de *donat.*
8. r. 12.
[Mancipatio enim in Italico solo, traditio in
stipendiario: dixi ad l. 2. *eod. tit.*]
Mancipatus functio, l. *unic.* de *mancipib.* 12. r. 16.
Gloss. Nom. Sirm. *Μαυρηλαικατελωνορ.*
Quam hoc ipsum quod voluit esse delator, pœnæ
iam sit *mancipium*, l. 30. de *petitionib.* 10.
tit. 10.
Urbana *mancipia*, rustica, diuerso admodum iure
censita, l. 6. de *Decurion.* 12. r. 1.
De *Mandatis* Principum est *titulus* 3. lib. 1. vbi dixi
plene: dicta & *ἑρδωνε*: vide Luitprandum in
legat.
Mandari annonariæ, id est, delegari, l. 1. de *domesti-*
cis: vide *suprà* *Delegari.*
Etiam si antiquitus hoc onus fundum *manebat*,
l. 13. de *Senator.* 6. r. 2.
Quisquis ex desertis agris, veluti vagos seruos
fuerit consecutus, pro fiscalibus pensationi-
bus ad integram glebæ professionem ex quâ
videlicet serui videntur *manere* * l. 12. de *an-*
nonâ. 11. r. 1.
* Pro *emanere*: vel, certe legendum *emane-*
re: vel *manere*.
Manium ædificia, id est sepulchra.
Qui ædificia Manium * violant, domos, vt ita
dixerim, defunctorum Constatius, l. 4. de *se-*
pulchris viol. 9. r. 17.
* *Sepulchra* reposuit, pro his verbis Tribon.
Portum corporis Ennius appellauit.
Manes accite
Multi magicis artibus ausi elementa turbare, vi-
tas infontium labefactare non dubitant, &
manibus accitis audent ventilare, vt quisque
suos conficiat malis artibus inimicos, l. 5. de
maleficiis. 9. r. 16.
[Virgilius *Pharmacuriâ* seu *Etlog.* 8.
Hic ego sepè A N I M A S imis exire se-
pulchris
Vidi.
Horatius 1. *Epod.* 17.
Possim crematos excitare mortuos.
Prudentius, de *Mercurio.*
Murmure nam Magico tenues EXCITE
figuras
Atque sepulchrales sorte incantare fauillas.
Hinc & Magi *ἰνυαγοι* apud Tyrium, *dis-*
sert. 22. Tertull. *Apologet.* cap. 23. *Porrò & si*
Magi Phantasmata edunt, & iam defunctorum
inclamant animas, si pueros in eloquium ora-
culi eliciunt, si multa miracula circulatoris pra-
stigiis ludunt: vide Kirch. de *funer.* Roman. 3.
cap. 23.
Horatius *Satyra* 8.
— *Cruor in fossam confusus, vt inde*
Manes elicerent, animas responsa daturus;
Id est manes mortuorum euocarent, vt *vetus*
Interpres explicat.
Hoc fieri prohibemus, pœnâ *Manium* vindice
cohibentes Iulianus, l. 5. de *sepulch. viol.* 6. r. 17.
Manipularius Ducis, l. 3. ad l. *Int. repet.* 9. r. 27.
vbi dixi.

Mansio pro domo.
Cæteros, qui *mansionum* spatio angustiore susten-
tantur, l. 3. de *aqueductu.* 15. r. 2.
Mansiones: vide
Hinc & *mansionarius*, (qui alias metator) apud
Hincmarum, *epist.* 3. c. 23.
Omnes Cognitores & Iudices à pecuniis atque
patrimonii *manu* * abstineant, l. 5. ad l. *Int.*
repetund. 9. r. 27.
* *Puræ manus* in Iudice requiruntur: vide
Symmachum *lib. 9. epist.* 39. vide Iustiniani
Nouellas.
Dixi plura ad *eam* l. 5. v. & l. 1. de *off. Rect. Prou.*
Maui iniectâ retrahantur, l. 7. de *filiiis mil. appar.*
7. r. 22.
Ad Curiam velut *manu* mox iniectâ reuocandos,
l. 159. de *Decurionib.* 12. r. 1.
Et tanquam *manibus* iniectis eos de iudicio pro-
ducere, l. 8. in *fin. de appell.* 12. r. 30.
Velut *manu* mox iniectâ reuocentur, l. 3. de *his qui*
ad Eccl. confug. 9. r. vlt.
In eundem *manu* iniectione concessâ, l. 181. de
Decurion. 12. r. 1.
Rapaces Officialium *manus*, l. 1. de *off. Rect. Prou.*
1. r. 7.
Qui *manu* victum rimantur aut tolerant, figulos
videlicet aut fabros, l. 10. de *Inftrali conlatione.*
13. r. 1.
Qui parricidali furore raptus sanguine proprio
manum tinxit, l. 6. de *indulg. crim.* 3. r. 38.
Prius quàm ad perfectum *manu* ceptum perdu-
xerit, l. 3. de *operibus publ.* 15. r. 1.
Manuum defuncti probare iubeatur, l. *unic.* si *cert.*
petat. de *chirogr.* 2. r. 27.
Non solâ *manus* collatione conueniet adstrui,
l. *unic.* si *certum petatur.* de *chirogr.* 2. r. 27.
Et mox si *manum* suam fateatur obnoxius.
Manumissionum solemnia repetenda, si Consul
qui solemnia peregit, Tyrannus postea iudice-
tur, l. 8. de *Inftr. his qua sub tyr.* 15. r. 14.
Mappæ lintæ, l. 1. de *alimētis que in op. par.* 11. r. 27.
[Leges his scribitæ, propositæ. Limites agro-
rum notati: hinc *Mappa Allanenſium* in cor-
pore de *limitib.* p. 319.
Mappæ etiam mentio *eodem in corpore* p. 270-273.]
Qui castrorum expertes habentur, nec in hostem
Martio arte caluerunt, l. *unic.* in *fin. que à prabit.*
tyronum. 11. r. 18.
Obitus *maritalis*, l. 3. de *dotibus.* 3. r. 13.
Marmorum metallum, l. 13. de *metallis.* 10. r. 19.
Martio ære in hostem incalescere, l. *unic.* qui à
prabit. tyronum.
In *massam* compleri debitum omnium, l. 12. de
susceptorib. 12. r. 6.
Materia obryzæ soliditasque, l. 12. de *susceptoribus.*
12. r. 6.
Materia
[Isidorus *lib. 13. c. 3.* Omne informe, vnde aliquid
faciendum est, *MATERIA* dicitur.
Materia, * lignum, & tabulata separantur,
l. 15. de *extraord.* 11. r. 16.
* ad naues, vt existimo.
Syluarum materies lignumque apud Vindicia-
num in *epist.* ad *Valentin.*
Materia * [ædificiorum] l. 36. de *operibus publ.*
15. r. 1.
* *Materiaux*: vide l. 5. π. de *legat.* 3. &c.
vide *Brissonium.*
Materies obryzæ, l. 12. de *susceptoribus.* 12. r. 6. quæ
eâdem lege *massa* obryzæ.
Materia, auri obryza, l. 13. *eod.* [Eodem sensu apud
Manlium Theodorum *lib. 4. p. 97.*

Codicis Theodosiani.

terraque exurere venas
MATERIAMQUE manu certâ du-
plicariet arte.
Quem versum nollem ab Illustri Scaligero
p. 323. 324. expunctum. Est enim obryziacus:
purus putus Maullianus.
Materia, id est massa auri, l. 1. vlt. de *ponderatorib.*
12. r. 7. vnde & obryzæ materies, l. 12. de *suf-*
ceptoribus.
[Mamilius, *lib. 4. p. 87.*
— *scrutari cæca metalla*
Depositas & opes, terraque exurere venas
MATERIAMQUE manu certâ du-
plicariet arte.
Quem versum à Scaligero expunctum nollem]
Materia, l. 1 & 3. de *ponderatorib.* 12. r. 7. pro *massa*
auri: idem solidis opponitur, d. l. 1.
Materiæ ad conficienda nauigia, l. 14. de *nauicular.*
13. r. 5.
Quorumque differri supplicium *materia* est in-
teritus plurimorum, l. *unic.* ne *sine iussu.* 9.
tit. 4. 1.
Matrices fistulæ, l. 5. de *aqueductu.* 15. r. 2. [l. 3. *Cod.*
eod.] dixi ad *d. l. 5.* id est, primordiales & ori-
ginales quæ in capite ductus aquæ castellie ue-
positæ collocatæ sunt: ex quibus aliæ quodam-
modo prodeunt. Eodem significau.
Matrices, Arbores, Ecclesiæ, Lex, Pecudes.
Matriculæ, vide *Librum de re scripturariâ.*
Quippe tunc demum relationibus plena *matu-*
ritas [id est, plena fides constat] est, cum vel
allegationibus reselluntur, vel probantur ad-
sensu, l. 3. de *re lat.* 11. r. 29.
Mature sine, l. 1. de *Episcop. iudic.* 16. r. 12.
Meatus
Aquanum, l. 6. 7. 8. de *aqueductu.* 15. r. 2.
Formarum *ἑρδωνε*, l. 1. d. 1.
In repudio mittendo à femina hæc sola eri-
mina inquiri, si homicidam, vel *medica-*
mentarium, * vel sepulchrorum dissolutorem
maritum suum esse probauerit, l. 1. de *Repudiis.*
3. r. 16.
* id est veneficum, l. 7. *Cod. Inst. eod. tit.*
In masculis etiam si repudium mittant hæc tria
crimina inquiri conueniet, si mœcham vel
medicamentarium vel conciliatricem repudiare
voluerit, l. 1. de *Repudiis.* 3. r. 16.
Adhibenda est competens *medicina*, &c. l. 18. de
Agentib. 6. r. 27.
Vt, quos ad vitæ decora domesticæ laudis exem-
pla non prouocant, saltem correctionis *medici-*
cina compellat, l. *unic.* de *emendat. propinquor.*
9. r. 13.
Medietatem consequatur inuenti, l. 1. de *Theſauris.*
10. r. 18.
Debitori *medietas*, l. 1. de *usuſu rei indic.*
Mediocrates, l. 3. 4. de *extraord.* 11. r. 16.
Paupertate *mediocrates*, l. 14. de *cenſur.* 13. r. vlt.
Mediocritas.
Colonos, quibus terrarum erit quantulacunque
possessio, conueniet proptiæ commissos *medio-*
critati annonarium functionem cognoscere,
l. 14. de *annonâ.*
Pro capti virum & *mediocritate* [id est modo]
cenſum, l. 8. in *fin. de cohort.* 8. r. 4.
Mediocritas, id est paupertas.
Hij verò, quos forte *mediocritas* * à contuma-
ciæ excusat inuidiâ, simplam debiti, &c. l. 27. de
annonâ. 11. r. 1.
* l. 6. §. vlt. π. de *excusat.*
Si quosdam *mediocritas* [id est proceritas legitimâ
minor] proceritatis ab armatæ militiæ condi-
Tom. V L

tionem submouerit, l. 5. de *re milit.* 7. r. 1.
Licet aded inueteratum malum longa ac diutur-
nâ *meditatione* nutriuerint, l. 41. de *hereticis.*
16. r. 5.
Neminem de numinis nostri sacratio prodeun-
tem hatena suscipiat, lauista doceat, sænâ
meditatio & pugnatrice exerceat, l. 1. de *penis.*
9. r. 40.
Medio muneris sui tempore, l. *omnis* 5. de *is qua*
admin. 8. r. 15. id est, durante officio.
Adstante populo Romano dicere: vt his in *me-*
diu publicæ rationis edoctis, &c. l. 2. de *suariis.*
14. r. 4.
Idcirco iudiciorum vigor iustique publicæ tutela
videtur in *medio* constituta, ne quisquam sibi
ipse permittere valeat vltionem, l. 21. de *Iudicis.*
16. r. 8.
Melius est occurrere in tempore, quàm post exi-
tum vindicari, l. 2. ad l. *Corn. de fisco.* 9. r. 14.
Libertates quoque in *melius* reuocamus, l. 13. de
his qua sub tyr. 15. r. 14.
Melloproximi, l. 16. 17. de *proximis.* 6. r. 26. vbi
dixi.
Memoriam accensare defuncti; l. 40. de *hereticis.*
16. r. 5.
Memoriales, qui in scrinio memoriæ sunt, l. 2. de
privil. eorum qui in spal. 6. r. 35.
Cunctis adfatim, quos in publicum quæstum in-
cœpra *mendicitas* [Gueſſerie] vocant, inspectis,
exploretur in singulis, &c. l. *unic.* de *mendicantib.*
non *inualid.* 14. r. 18.
Mens peſida hæreticorum, l. 2. 5. de *heret.*
Polluta
Profana, l. 26. d. 1.
Sacriligæ *mentes* hæreticorum, l. 41. de *hereticis.*
16. r. 5.
Honorati verò & Urbibus suis eminentes ex ar-
bitrio quantum *mens* *tuleris*, largiantur, l. 9. in
fin. me quid publ. let. 8. r. 11.
Mensum, pro mensium, l. 62. de *Decur.* 12. r. 1.
Vt quid præſtare possint, *merâ* fide & integrâ
veritate scribatur, l. 12. de *cenſur.* 13. r. vlt.
Ab honoribus *mercandis* per suffragia, &c. l. 2. de
honor. codic. 6. r. 22.
Mercator Iudex, qui sententiam venalem habet.
Priuarum litium Cognitor, idemque merca-
tor, l. 5. ad l. *Int. repetund.* 9. r. 27. [Auctor sub-
ditus Notitiæ Imperij cap. 4. de *Iudicibus*: *hi*
velut MERCATORES in prouincias se missos
exilitant, &c. vide quæ dixi ad *eam* l. 5.
Solatis pro *mercedulâ* præstitis ex tributariæ
pensationis immunitate, vel ex eo quod voca-
tur Filicon, l. 12. de *nauic.* 15. r. 3.
Mercimonium, mercimonis, l. 3. 7. 10. 14. 19. de *Inf-*
trali conlat. 13. r. 1.
Mercimonis studere, d. l. 7.
[*Vt vos in voſtris vultis mercimonis.* Mercurius
apud *Plautum.*]
Si exiguis admodum *mercimonis* tenuem sibi
victum vestitumque conquirent, l. 15. de *Episc.*
16. r. 2.
Quæ operam in *mercimoniis* habent, l. 14. de *Episc.*
16. r. 2.
Mercimonis studere, l. 10. de *Episc.* 16. r. 2.
Honoris eius penitus amouentis vmbacula: ita
vt si quis id *meruit*, ac si nihil impetrauerit ha-
beat, l. 13. de *Decurion.* 12. r. 1.
Decurio, fortunam quam nascendo *meruit* [forti-
tus est] suffragiis atque ambitione non mutet,
l. 118. de *Decurionib.* 12. r. 1.
Nisi quis reuocationem iustè *meruisse* firmauerit,
l. vlt. *vers. nisi de conlat. donat.* 11. r. 20.
E E E N I S I

Nisi ex nostra adnotatione *mereatur*. Et quoniam aliquanti aut amplius quam meruerant occuparunt, l.9. de censur. 13. vlt.
Quæ ante Sacerdotium matitorum legitimum *meruere* coniugium, l.44. de Episcop. 16. t. 2.
Ac de talibus reis vltionem *mereri*, l.31. de Episc. 16. t. 2.
 Nec se existimate idem *meruisse* dignitatem, vt Iudicium præcepta despiciant, l.150. de Decur. 12. t. 1.
Transferat qui orando *meruerit* ex iudicio tæe magnitudinis, &c. l.3. ne conlat. transf. 11. t. 22.
Quod vnusquisque *meruit*, l.4. de conlat. donat. 11. t. 20.
Vt *mereatur* sententiam, l.3. de prædiis & mancip. 12. t. 3.
Oblatis precibus *meruerunt*, l.1. de lucris officior. 8. t. 9.
Omnèque, huiusmodi inimitates quacunq; ambitione *meruerunt* ad æquale, &c. l. vn. si per obreptionem fuerit imper. 11. t. 13.
Si cuiusquam ambitione plectenda inoportunitas id forte *meruerit*, l. vlt. de relat. 11. t. 29.
Qui aliquid testamento vel donatione *meruerunt*, l.10. de pistorib. 14. t. 3.
Qui metucomias possidere nostro beneficio *meruerunt*, l. vlt. de patrociniis vicorum. 11. t. 24.
Qui sine administratione adumbratarum dignitatum codicillis honorarios *meruerint*, l.41. de Decurion. 12. t. 1.
Manentibus dignitatibus quas suffragio *meruerunt*, l.42. de Decur. 12. t. 1.
Beneficio principali quod aliquando *meruerunt*, l.5. in fin. de conlat. donat. 11. t. 20.
Omnes omnino quicunque capitacionis indulgentiam immunitatemque *meruerunt*, &c. l.1. de immunitate. 11. t. 12.
Quid quid & ipsi ex indulgentia *meruerunt*, l.10. de indulg. crim. 11. t. 28.
Eos qui tem paternam vel suam à fisco recuperare *meruerunt*, l.2. de conlatione donatarum. 11. t. 20.
Qui veniam debitæ quantitatæ mansuetudinis nostræ absolutione *meruerunt*, l. vlt. de immunit. 11. t. 12.
Meritum eximia singularisque virtutis, id est, clericatus, l.16. de Episcopis. 16. t. 2. dixi in v. *Eximia*.
Etiamsi ei vel probabilis negotij *merita* suffragentur, l. vn. de his qui por. nom. 2. t. 14.
Negotij *merita*, l.46. de appell. 11. t. 30.
Negotij *merito* discussio, l.3. de pactis. 2. t. 9.
Mediocres & inferioris *meriti* domus summis opponuntur, l.3. de aquaductu. 15. t. 2.
Meriti maioris ædificia, l.30. de operibus publicis. 15. t. 1.
Atque ita vel causæ *meritum* vel personæ qualitatem ad nos referat, l.2. de exhib. reis. 9. t. 2.
Causæ *merita*, l.13. de iure fisci. 10. t. 1.
Id ab omnibus indiscretim *meritis* atque personis inebemus impleri, l.18. de extraordinariis. 11. t. 16. Neque sanè deest, vbi vel *meritorum* priuilegia vel dignitatum à commanione vindicemus. *Ibid.*
De ædificiis verd maioris *meriti* [id est pretij, vt Tribonianus maluit, l.9. Cod. eod.] l.30. de operibus publ. 15. t. 1.
Mis horis quibus causarum *merita* vel facta [re. *fata*] panduntur, l. vn. de offic. Iudicium ciuili. 1. t. 8.
Quia negotiorum *merita* partium assertionem panduntur, l.5. vnde vi. 4. t. 22.

Mero venerati Genium Gentiles, l.12. de Paganis. 16. t. 10.
 [Perlius Satyra 2.
 Funde M E R V M Genio
 Vide supra Genium.]
Intra alterius autem triennij *metas*, l. vlt. de numer. 8. t. 1.
Anni *metas* habeat litigator, l.67. de appellacionib. 11. t. 30.
Metas temporis præstituti, &c. l.22. de panis. 9. t. 40.
Intra anni *metas*, l.2. vt intra annum. 9. t. 36.
Metallica loca, l. vlt. de metallis. 10. t. 19.
Metalla, sunt vel loca in quibus metalla effodiuntur: quo sensu vox ea accipienda, l.1. t. 13. de metallis. 10. t. 19. l.9. t. 11. de indulg. debitor.
Quæ & metallica loca dicuntur, l. vlt. de metallis: vnde & metallopus, l.8. de defertor.
Vel res ipsæ, quæ secantur, l.1. de metallis, exdantur, dicta lege 1. & 2. eruantur, l.8. d. tit. exsecantur, dicta lege 8. t. 11. exercentur, d. l. 11. & 13. (vnde & metallorum exercitium, l.3. d. tit.) effodiuntur, vnde effossiones saxorum, l.10. d. t.
Metallum, de auro; & metallarj autileguli, l.3.4.6.7.9. de metallis. 10. t. 19. hinc, auri metallum, d. l. 7.
Metallarij
 De *metaris* est titulus 8. lib 7. vbi vide *Paratilon*.
Metaxa, l.13. & vlt. de iurilleg. 10. t. 20.
Est fericum in sila nondum deductum, neque rinctum: Sed ἀπορρητὸν, vt loquitur, l.70. π. de legat. 3. Hinc Achario, Aetio, Alexandro medicis ἀπορρητὸν ἀπορρητὸν: quam nos, *foye crue*.
Idem à serico blatta, id est, serico parparat tincto, dicta l.13. separatur: & à nemate, id est filo, serico, l. vlt. §. 7. π. de publ. & veltigal. dixi plenè ad d. l. 13.
Gloss. Philoxeni *Mataxa* & 29. Hispani quoque *Madexia* vel *Madexa*: vide & Suidam in v. ἄρρητ, Procopium 1. de b. Persico Moschopulum ἀπορρητὸν, Zonaram in Iustiano, Isidorum 19. orig. 29. vide Vitruu. Indic.
Metrocomia, l. vlt. de patrociniis vicorum. 11. t. 24. vide cap. de Ficiis.
Metropolis
Metuens subito quæ ipse simulauerit: de cultore simulacrorum, l.12. de Paganis. 16. t. 10.
 [Hoc argumento patres ferè simulacra, eorumque cultores tradunt.
Lactantius lib. 2. cap. 2. *Quæ* igitur *amentia* est, aut ea fingere quæ ipsi postmodum *TIMENTANT*, aut timere quæ *sinxerint*? *Quæ* fecit *TIMET*.
Arnobius lib. 6. pagina 257. *Supplicare* tenebendum fabricata abs te rei: vide & Minucium p. 53. 54.
Sedulius lib. p. 39.
 —————
 & quæ fecere *verentur*
 Quæ *sinxere* *timere*. Lucanus.]
Migrare ad Paganos ritus cultusque, l.2. de Apostatis. 16. t. 7. Ad aras & templa, l.3. d. t. dicuntur Apostatæ.
Qui fidem, quam Deo dicauerant polluerunt, & prodentes diuinum mysterium in profana *migrarunt*, l.4. de Apostatis. 16. t. 9.
Bona eius in filci iura *migrabunt*, l.1. de censurib. 13. t. vlt.
Militares, id est milites, l.7. 11. de sum. V. CSP. 14. t. 17. vide infra *Populares*.
Militares, pro militibus, l.20. 21. de erog. mil. ann. 7. t. 40.

Militares,

Militares, l.18. 32. de Decurionib. 12. t. 1.
Milites absolutè, pro opinatoribus, l.34. de anno. 11. t. 1. l.16. de ex. liction. 11. t. 7.
Militia, pro onere militis seu tyronis conferendi, l.3. 10. de Medicis & Professoribus. 13. t. 3. in tirocinium militiæ, vt loquitur, l.11. de tyronibus.
Fauor *minax* Rectoris Prouinciæ, l. vn. si quacunq; præditus potest. 3. t. 11. vide eam legem.
Minimi maximique, l. vn. de grege dominico. 10. t. 6.
Neque ob hoc fordido quolibet, *minimove* * exuatur, l.153. de Decur. 12. t. 1.
 * *minimà* quaque re.
Minister Ducum, l.3. ad l. Jul. repet.
Minister Ducis, l.3. ad l. Jul. repetund. 9. t. 27.
Minister litis Cognitor vel Procurator, l. vlt. de Cognitor. & Procurator. 2. t. 12.
Qui diuino cultui *ministeria* religionis, id est, hi qui Clerici appellantur, l.10. de Episcopis. 16. t. 2.
Ludicra *ministeria* sca nicorum, l.4. de sca nicis. 15. t. 7.
Aurel. Victor de Theodosio, *prohibuissè* que lege 2. *lascina ministeria psaltrijsque comesse*. *tionibus* adhiberi. Et forte inde quos *Mensetiers*, vocamus.
Ministeriales & paedagogiani, l.5. ad diuers. offic. 8. t. 7.
Qui in ministerio Principis erant. Horum mentio in Noticiâ: *sub dispositione Castrensis Paedagogiani, Ministeriales Dominici*. Ita & locus in quo reposita vasa, cyathj *ministerium*, qui alioquin abacus, repositorium. Gloss. Abacus, Delphica *university*, & talsum *Delphica university*. Lamprid. *Alexand. Senero* scribit *Dicentiarum librarum argenti pondus M L N I S T E R I V M* eius nunquam transisse: *vn seruice*.
Ministerium Diaconi, l.121. de Decurionibus. 12. t. 1.
Ministri, pro Clericis, l.31. de Episcopis. 16. t. 2.
Catholicæ Ecclesiæ ministri, d. l. 31.
Christianæ legis ministri, l.41. eod. tit.
Diuini muneris ministri, d. l. vlt. d. tit. Item, diuino cultui *ministeria* religionis impendentes, l.2. de Episcopis.
Ecclesiæ ministerium his tribuitur, l.39. d. t.
Ministri ferales, commentarienses, l.6. de custod. reor. 9. t. 6.
Ministri factorum, l.14. de Paganis. 16. t. 10. vbi dixi.
Minuscula corpora, l. vn. de municipibus. 12. t. 16.
Minusculatiis, l.3. de indulg. debitor. 11. t. 18. vide de re tributariâ.
[Augustinus 7. de ciuitate Dei, cap. 4. *Ridemus cum Deos videamus paritè inter se operibus distributos, tanquam MINUSCULARIOS veltigalium conductores.*
Hi, qui vacationem temporariam, vt sæpè adfolet, imperant, nihil sibi necessitatis vlturpent, nullorum actibus *miscantur*, * l. vlt. de conuatu. 7. t. 12.
 * id est, nullorum causas suscipiant vt ex conjunctione, l.1. de cognitorib. & procurat. apparet.
Miscere
[Eutropius] ad insulam Cyprum perducatur: vt ibidem peruigili cura vallatus, nequeat suarum cogitationum rabie cuncta *miscere*, l.17. in fin. de panis. 3. t. 40.
 Tom. V I.

Qui se illicitis contractibus *miscuerunt*, l.3. de contrah. empt. 3. t. 1.
Implicuerunt, l.10. de iure fisci.
Miscere dotem, id est conferre, l. vn. vnde liberi. 4. t. 2.
Qui pacem publicam rerum perturbatione confusam rebelli contumacia *miscuerant*, l.2. quorum appellat. 4. t. 36.
Fortunæ iniuriâ *miserabiles*, id est, morbo fatigati debiles, l.2. de officio Iudicum omn. 1. t. 10. l. vn. quando Imp. inter pupillos, vel viduas, vel *miserabiles personas*.
Miserabilis iniuria, ablato hippocomi sago, l.30. de cursu. 8. t. 5.
Miserabilis egestas, l.2. de aliment. qua inopes par. 11. t. 27.
Fortunæ iniuria *miserabiles*, id est, morbo fatigati debiles, l.2. de officio Iudicum omnium. 1. t. 10. l. vn. Codice Iustiniano quando Imper. inter pupillos, vel viduas, vel *miserabiles personas*.
Iniuria *miserabilis* quâ in miseriam alius incidit, l.50. de cursu. 8. t. 5.
Miserabiles preces; l.26. de Iudic. 16. t. 5. id est, quibus miserias & itatum suum deflebant querelæ, l.8. eod.
Miseranda fortuna, id est egestas, l. vn. de patrib. qui filios distr. 3. t. 3.
Miseratio cum quis à crimine alicui intentato desistit, l.1. de abolit. 9. t. 27.
Pecum miseratio cum quis precibus suas miserias deflet sicutque Principes misereri rogat, l.26. de cohort. 8. t. 4.
Miseri de reis criminum, l. omnis 6. de iis qua administration. 8. t. 15. l.14. de accusationibus. 9. t. 1.
De orbis, sola miseris (coniugibus) ad poscendum auxilium (ius liberum) sufficiat desperatio liberorum, l.1. de iure liberorum. 8. t. 17.
Misericordia de ea quam Collectores liberorum expositorum exercent, si expositos quodammodo ad mercedem voluntas misericordiae amica collegerit, l.2. de expositis. 5. t. 7.
Sanguinis misericordia, id est, quæ debetur sanguini, insinatum est quosdam patres principalis coniugij copulatione destitutos in perniciem filiorum vltra misericordiam sanguinis prosperare, l.5. de maternis bonis. 8. t. 18.
Missâ successio transmissa in vltiorem gradum, l.1. de his qui conditionis propria. 12. t. vlt.
Missio honoraria, lege 153. de Decurionibus. 12. t. 1.
Militaris missio, l.4. de re militari. 7. t. 1. & l.9. de defert. 7. t. 18.
Mittendarij Palatini officij, l.2. 5. 7. 8. 22. 23. de Palat. 6. t. 30.
Mitti in munus, nemo officialium in munus aliquod mittatur, l.1. de Princip. agent. 6. t. 28. mox in aliquod munus direxerit.
Repudium mittere: vide legem. 1. de repudiis. 3. t. 16.
Mittendarij de his l.1. 2. 7. 8. 9. 22. de Palat. S. L. 6. t. 30. de his ad d. l. 1.
Mobilia ab immobilibus distinguuntur, l.4. de bonis vacant. 10. t. 8. bonorum mobilium confiscatio, l.6. de Decurion. 12. t. 1.
Moderamen, pro temperamento, l.64. de appellat. 11. t. 30.
Moderaminis Imperatorij libramina, l.47. de cursu. 8. t. 5.

E E e e 2 Modera

Glossarium Nomicum

Moderate Rempublicam Principes dicuntur, l.30. de appellat. 11. t. 30.
 Moderator Prouincia pro Rectore, l.7. de officio Reftor. Prouinc. 1. t. 7. l. 164. de Decurionibus. 12. t. 1.
 Moderata vltio, l. 41. de Epifcop. 16. t. 2.
 Moderata definitio, l. vlt. de vfuris. 2. t. 33.
 Itineris agendi moderatio, l. 40. de curfu publico. 8. t. 5.
 Modestinus Iurifconfultus, l. vnic. de rcfponfis pruden- dentum. 1. t. 4.
 Modiatio: fi quis calcalus modulationis (ex com- meatu frumentario) dicatur tempeftate maris deperiffc, l. 3. de nauic. 13. t. 5.
 Modij lapidei, l. 21. de fufcept. 12. t. 6.
 De modis fugum, l. 1. de vfuris. 2. t. 33.
 Moenia abfolutè pro ædificiis, l. 11. de annonis ciuicis. 14. t. 17.
 Vrbs moenia, id est, publica opera seu ædificia, l. 1. de operibus publ. 15. t. 1.
 Mœtere, pro libello apud Principem de aliqua re conqueri, l. 5. de diu. reſcript. 2. t. 2. eodem fenſu deſer. l. 186. de Decur. 12. t. 1.
 Mœniana, l. 3. de erogat. milit. ann. 7. t. 4.
 Mœror folitudinis, id est, cœlibatus, l. 2. de Repud. 3. t. 16.
 Molæ publicæ Romæ poſitæ, l. 7. de piſtor. 14. t. 3. l. 2. de canone frum. 14. t. 15.
 Criminum moles, l. vnic. ne ſine iuſſu Princip. 9. t. 41. l. 12. de Paganis. 16. t. 10. vide Nouellam Theodoſij de Paganis.
 Debitorum moles, l. vlt. de fide & iure haſta. 10. t. 17. v. §. item ſe quis luſt. de ſoc.
 Stipendiorum moles longa, l. 16. de Agenibus. 6. t. 27.
 Moleſta de quacumque re moleſta & graui, de auronis & tributis, l. vlt. ſine ſenſu. 2. t. 3.
 Corporales moleſtiae, id est, quæſtiones, tormenta, l. 126. de Decurion. 12. t. 1.
 Curialis moleſtia, l. 177. de Decurion. 12. t. 1.
 Moliri, id est, attentare aliquid veluti nouum opus, l. 19. de operibus publ. 15. t. 1. l. 1. §. vlt. ff. de oper. non. nunciat.
 Moliri & molitio de magis & maleficiis, qui con- tra hominum ſalutem quid moliantur, l. 3. de maleficiis. 9. t. 16.
 Molimen pro molitione & attentatione, l. 24. de Indeis. 16. t. 8.
 Molitio pro exactiõne domus ſeu ædificij nouis molitionibus induſtriæ famam captare, l. 31. de operibus publicis. 15. t. 1. l. 7. de præd. nauicular. 13. t. 6.
 Molitio de fraude, ſine fraude molitionis, l. 9. de heret. 16. t. 5.
 Occultæ molitiones per ſuppoſitas fraude per- ſonas, l. 1. de prædiis & mancip. Curialium. 12. t. 3.
 Fraude callidæ molitionis inreperere, l. 161. de De- curion. 12. t. 1.
 Momenta in æquibus æquis ac paribus ſuſpenſo ſtare momentis, l. 1. de ponderatorib. 12. t. 7.
 Momentariæ neceſſitates, l. 1. ſine cenſu. 11. t. 3.
 De momentu actione, l. 6. vnde vi. 4. t. 21.
 Momentum pro momenti beneficio, l. 2. ad l. Corn. de falſo. 9. t. 19.
 Si de momento fuerit appellatum, eſt titulus 37. lib. 11.
 Monachi: de his eſt tit. 3. lib. 16. & lib. 5. tit. 3. de bonis Clericorum & Monachorum coetus.
 Monazones, id eſt Monachi, l. 63. de Decurionib. 12. t. 1.
 Monabantur & moneri iubebantur Rectores à

Præfecto Prætorio, l. 1. de milit. veſte. 7. t. 6.
 Moneta pro nummis iſtis, Rubr. & l. 2. de falſa moneta. 9. t. 21. & l. 1. de conlat. vris. 11. t. 21.
 Pro officina ſeu loco in quo nummus formatur, l. 3. 7. 8. de falſa mon. 9. t. 21. vnde monetæ publi- cæ, ſiſcales, d. l. 7.
 Monilia, l. 27. de Epifcop. 16. t. 2.
 Condita ab ignotis dominis monilia, l. 2. de The- ſauris. 10. t. 18. in Cod. luſt. legitur mobilia.
 Monitio diuina, id eſt, lex ſeu conſtitutio, l. 7. de heret. 16. t. 5.
 Frequenti monitione atque hortatu incitare, l. 39. de Decurion. 12. t. 1.
 Monopoliis, id eſt, ad vnius partis petitionem, l. vlt. de relat. 11. t. 25.
 Monſtrari, pro demonſtrari, probati, l. 8. de diuerſ. reſcript. 2. t. 2. l. 74. verſ. ceterum ſi de numero, de numer. & l. 105. de Decurionib. 12. t. 1. l. 12. de hereticis. 16. t. 5. d. 4. (in medio) de deſertorib. 7. t. 18.
 Montaniſta, l. 34. 48. 57. 65. de heret. 16. t. 5.
 Monſtruofa auctororum nomina de hæreticis, l. 6. de heret. 16. t. 5.
 Montenfes quoque vocati Donatiſta, l. 43. de heret. 16. t. 5.
 Monumenta veterum chartarum in cenſibus, l. 2. de indulg. debit. 11. t. 28.
 Mora dilationis, l. 18. de annonis. 11. t. 1.
 Moras necere artibus, l. 2. ſi certum pet. de ſuffrag. 2. t. 29.
 Breuis mora eſt, l. 6. de teſtam. 4. t. 4. Statius Sylua- rum §. protreptico ad Criſpinum, nec longa mora eſt aut auia tellus.
 Temporum mora, l. 5. de denuntiat. 2. t. 4.
 Moratoria cunctatio, l. 5. §. vlt. ff. de cenſibus.
 Dilationes moratorie, fruſtratoriae, l. 1. quorum ap- pellat. 11. t. 36.
 Fruſtratio, l. 3. quorum appellat. 11. t. 36.
 Præſcriptio, l. 3. de diuerſ. reſcript. 2. t. 2.
 Prouocatio, l. 4. quorum appellat. 11. t. 36. id eſt, ap- pellatio moratoria apud Paulum 3. ſent. 34.
 Morbus à quibus excuſat vel non, proprius vel alienus, l. 2. 3. 4. de reparat. appell. 11. t. 31.
 Mors, de actione de moribus, l. vnic. vitium ciuil. agere. 9. t. 20.
 Proſus honoris, l. 10. de re milit. 7. t. 1.
 Mortis metus crimen non dicitur, quia mortis adegit impuſſus, l. vltim. de inſirm. his qua ſub tyr. 15. t. 14.
 Mortali opere formata ſimulacra gentiliũ di- cuntur, l. 10. de Paganis. 16. t. 10. l. 12. eod.
 Mortifica pœna, l. vnic. ſe quis ſol. circul. 9. t. 22.
 Mortalitas, l. 11. de domesticis. 6. t. 24.
 Mortui, l. vnic. ſi certum petatur, de chirogr. 2. t. 27.
 Mos vetuſtus ſeruandus, l. 12. de iure ſiſci. 10. t. 1. l. 166. de Decurion. 12. t. 1.
 Motus arbitrij proprij, l. 10. de Legatis. 12. t. 12.
 Arbitrata Iudicum pro metu Iudicis, l. 37. de nauic. 13. t. 5.
 Motus manſuetudinis principalis, l. 54. de curſu. 8. t. 5.
 Motus æqualis Iudicis, l. vlt. de falſo. 9. t. 19.
 Seueritatis congruæ motuum excipiat, l. 9. de pœnis. 9. t. 40.
 Similia alia: vide apud Fornerium 3. quotid. 3.
 Motu noſtro, l. 60. de appellat. 11. t. 30. De noſtre plein mouement.
 Motus noſtri vltione plectendos, l. cunctos po- pulos 2. de fide Cathol. 16. t. 1. id eſt, motus animi noſtri Cod. luſt.
 Grauiores, l. 46. de heret. 16. t. 5. id eſt, itæ & ſeue- ritates. Ammian. lib. 28. Imperiali motu oppreſſi-
 Motio

Codicis Theodoſiani.

Motiones, cunctis motionibus & machinis am- putatis, l. vlt. finium regund. 2. t. 26. in Cod. luſt.
 Molitiones, fortè vox hæc agrimenſoria: quan- quam occultis molitionibus, l. 1. de præd. Curial. 12. t. 13.
 Muliercularius, l. 1. de repud. 3. t. 16. id eſt, femella- rius in gloſſ. Iſidori & Muliercarius.
 Muliones, l. 10. 14. 31. 34. de curſu. 8. t. 5.
 Mulomedici, l. 31. de curſu publ. 8. t. 5. l. 2. de excuſ. artiſ. 13. t. 4.
 Multa maxima, l. 8. de pœnis. 9. t. 40.
 Multatio pro multa, l. 2. de Prætor. 6. t. 4.
 Multa argentaria, l. 21. quorum appell. 11. t. 36.
 Multa præiudicialis, l. 50. 65. de appell. 11. t. 30.
 Multatius ſeruus, l. 1. de liberali cauſa. 4. t. 8.
 Multimoda donatio, l. 5. de ſuaris. 14. t. 4.
 Multa pecuniaria hæreticis impoſita, l. 39. 52. 54. de heret. 16. t. 5.
 Obſeruatione multimoda, l. 14. de Epifcop. 16. t. 2.
 Milidanti ius priuatis datum, l. 10. de metatis. 7. t. 6.
 Multiplicata ſcita diuina, l. 48. de heret. 16. t. 5. quæ multipliciter pro ſalute communi conſtituta ſunt, l. 47. eod.
 Mundæ buccellæ opponuntur ſeu ſeparantur à pambus ſordidis, l. 5. de annonis ciuicis. 14. tit. 17.
 Mundus panis qui opponitur ſordido & fur- furaceo.
 Mundus, pro hominum vniuerſitate: nihil ad ſum- mum his ſit commune cum mundo, l. 18. de heretic. 16. t. 5. (ita hodie dicimus, le monde.)
 Munera pro ludis, l. 1. de Prætor. 6. t. 4.
 Munerare pro honorare, honore principatus muneramus, l. 3. de Princip. Agent. 6. t. 28.
 Munerarius qui gladiatorum munus impendit, l. 2. de gladiat. 13. t. 21.
 Munera, alia Corporata, alia pecuniaria, l. 191. de Decur. 12. t. 1.
 Munera diuina, l. 3. de maleficiis. 9. t. 16.
 Munus lucis, l. vnic. de heredit. petit. 2. t. 27. id eſt, ſi exceſſerit.
 Munia de Curialibus, l. 44. 48. 50. 65. 130. 134. 155. de Decurionib. 12. t. 1. quæ & munera Ciuilia, l. 147. d. tit. ciuitatum, l. 138. 181. d. tit. Curialia, l. 15. 133. 155. Decurionatus, l. 96. Decurionum, l. 87. oppidanea, l. 45. patria, l. 63. d. tit.
 Militaria munia, l. 40. de Decurion. 12. t. 12.
 Municipales, id eſt Curiales, l. 62. de Decur. 12. t. 1.
 Ciuitatum municipales pro Magiſtratibus mu- nicipalibus ciuitatis, l. 3. de donat. 8. t. 12.
 Functiones municipales, l. 172. de Decurionibus. 12. t. 1.
 Cauſæ municipales, l. 5. de naufrag. 13. t. 9.
 Neceſſitates municipales, l. 57. de Decur. 12. t. 1. l. 1. ad l. Corn. de falſo. 9. t. 19.
 Municipalia geſta, l. 151. de Decur. 12. t. 1.
 Munera municipalia, l. 57. 172. de Decurionibus. 12. t. 1.
 Obſequia, l. 19. de Decur. 12. t. 1.
 Officia, l. 31. de Decur. 12. t. 1.
 Municipia, l. 1. de conlat. donat. 11. t. 20. l. 8. de cohort. 8. t. 4. l. 16. de Epifcop. 16. t. 2.
 Municipis, id eſt Curiales, Decuriones, l. 4. 89. 105. 110. 130. 137. 143. 144. 147. 154. de Decurion. 12. t. 1. l. 41. de operibus publ. 15. t. 1. l. 17. de luſtra- li conlatione. 13. t. 1. l. 2. quid probare debeant. 7. t. 2.
 Municipales eodem ſenſu, l. 62. de Decurionibus. 12. t. 1.
 Munificentiam principalem neſas eſt reuocare, l. vlt. de amonâ. 11. t. 1.

Munificum, id eſt, muneribus obnoxium, l. 7. de prædiis nauicular. 13. t. 6.
 Prædium munificum, l. 31. de amonâ. 11. t. 1.
 Munifici, l. vlt. de Decurion. 12. t. 1. l. 6. de ſcanicis. 15. t. 7. Symmachus lib. 8. epiſt. 87. nos pro agris noſtris functionibus publicis eſſe mu- nificos.
 Munificum ius, l. 9. de indulg. debit. 11. t. 28. Spe- ciatim quod præſtari debet tributi vel penſio- nis aut canonis nomine, l. 7. de præd. nauic. 13. t. 6.
 Munificia res, id eſt, muneri & functioni obnoxia, l. 7. de præd. nauic. 13. t. 6.
 Munifex promotio opponitur, l. 21. de curſu publ. 8. t. 5.
 Munificus pro pœnæ fiſco inferendæ obnoxio, l. 6. de ſcanicis. 15. t. 7.
 Munimina lententiarum, l. 1. de frum. Vrbs Conſt. 14. t. 16.
 Munire vias, l. 2. de itinere muniendo. 15. t. 3.
 Vias munire, l. 2. d. t. vnde viarum munitio, l. 3. d. t.
 Munitionis inſtructum, l. 4. d. t.
 Teſtibus munita res, l. 3. de abolit. 9. t. 37.
 Munitione limitis atque foſſati, l. 1. de terris limita- neis. 7. t. 15.
 Munus beſtiarum, l. vnic. ad l. Fabiam. 9. t. 18.
 Munus eſt euentum ſpectaculum beſtiarum, quod notum de veuatione.
 Dininitatis ignus, l. 4. ne ſanctum baptiſma. 16. tit. 6.
 Libertatis munus pro emancipatione, l. 1. de ma- ternis bonis. 8. t. 18.
 Publicum munus de luſtrali conlatione ſpeciatim, l. 12. 14. de luſtrali conlat. 13. t. 1.
 Munus abſolutè de donatione, l. vlt. ad Fabiam. 9. t. 18.
 Sacerdotij munus, id eſt, ludi Sacerdotales, l. 176. de Decur. 12. t. 1.
 Munuſcula canonica, l. vnic. ne damna Prouincial. 11. t. 1. Nouella Leonis & Maioriani de San- ctimon.
 Ad mureos pertinent, lex 4. & 20. de tyronibus. 7. t. 13.
 Murileguli & murex, de his eſt in parte tit. 20. lib. 10. & l. 3. de his qui ad Eccl. conf. 9. t. 44. & quidem l. 2. 5. 14. 15. 16. 17. 18. illius tit.
 Purpura de murice, l. 12. vltim. de murilegulis. 10. t. 20.
 Mutuus magicum, qui noxiis quaſi gra mini- bus & diris immurmurata ſecretis mentis & corporis venena compoſuit, l. 6. de indulgent. crim. 9. t. 38.
 Ferale arcanum Luciano lib. 6.
 Ferale murmur Apuleio initio lib. 2.
 Mutare laborem quiete, l. 1. de Primic. & Notari. 6. t. 7.
 Mutato eo, id eſt, reuocato, l. 2. ne conlat. tranſlatio. 11. t. 22.
 Mutationes, l. 34. 36. 53. 58. 60. de curſu publ. 8. t. 5. l. 9. de amonâ & trib. 11. t. 1.
 Mutefcere, id eſt, ſilere: omnia mutefcant tempora, l. 17. de pœnis. 9. t. 40.
 Mutillare de quacumque immunitione mutatio- ne abrogata, l. 175. de Decurion. 12. t. 1. l. 4. de aquæductu. 15. t. 2.
 Prata mutillare, l. 3. de pœnis. 7. t. 7.
 Mutillare priuilegia, l. 22. de extraord. 11. t. 16.
 Exactio mutillatur, l. 31. de amonâ. 11. t. 1.
 Inſuſione mutillatum, quod ante conſtitutum, l. 6. de ſuaris. 14. t. 4.
 Mutilli, qui ſpæta mutilatione digitorum declinant vſum armorum, & qui alias murci, l. 10. de tyron. 7. t. 13.

Glossarium Nomicum

Mutatur pecunia, id est locatur, l. 7. de praeiis nauicul. 13. t. 6.
 Mysterium, mysteria de religionis arcanis Dei omnipotentis, l. 2. de heret. 16. t. 5.
 Diuinum mysterium, id est baptisma, l. 4. de Apost. 16. t. 7.
 Mysteriis initiati, l. 1. 9. de Indeis 16. t. 8.
 Perennit, l. 12. de decur. 12. t. 1.
 Sacrum, l. 5. 4. vers. conductores vero de heret. 16. t. 5. l. 2. 5. de Indeis. 16. t. 8.
 Mysteria execrabilia haereticorum, l. 57. de heret. 16. t. 5.
 Fetalia, l. 7. vers. illud etiam de heret. 16. t. 5.
 Secretiora, l. 163. de decur. 12. t. 1.
 Profana, l. 36. de heret. 16. t. 5.
 Mysteriorum locus nullus haereticis pateat, l. 6. de heret. 16. t. 5. male ministeriorum, In iustimano.
 Mysteriorum simulationem ad iniuriam verae religionis aptare, l. 15. de heret. 16. t. 5.
 Mysteriis Sacrosanctis seruientes, id est Clerici, l. 123. de decur. 12. t. 1.
 Mysterij vox proprie de Baptismate, l. 4. de apost. 16. t. 7. l. 68. de heret. 16. t. 5.
 Mysterij vox figurate: curiales maneat in sinu patris & veluti dicati insulis mysteriam peccatae custodiant, sic illis piaculum inde discedere, l. 122. de decur. 12. t. 1.

N

Næuus excusationis, l. 16. de agentibus. 6. t. 27. v. Iuretum in Symmachum.
 Naturæ curiæ, l. 122. de decurionibus. 12. t. 1.
 Naturæ libertatis decus, l. 10. de muril. g. 10. t. 20.
 Natales dies urbium Romæ, Constantinopolios, l. 2. de feris. 2. t. 18.
 Natura pro sexu, l. 17. de pratoribus. 6. t. 4.
 Naturæ leges velle rescindere, l. 12. de paganis. 16. t. 10.
 Naturæ peregrini dicuntur magi & malefici, l. 5. de maleficiis. 9. t. 16.
 Naturæ religio flagitat, l. 2. de inofficiso testamento. 2. t. 19.
 Natura, id est pietas naturalis & pro haereditibus naturalibus, & naturæ restituere, id est naturali successioni, naturalibus successoribus, l. 9. de hereticis. 16. t. 5.
 De Naturalibus filiis, lib. 1. t. 6.
 Naturale nomen munus curiale, * l. 123. de decurionibus. 12. t. 1.
 * Cui quis naturæ & nascendi iure tenetur.
 Naturalis successio quæ & legitima dicitur dicta, l. 123.
 Naualis functio, l. 13. de Senatoribus. 6. t. 1.
 Nauarchi, l. 32. de nauiculariis. 13. t. 5.
 Nauarchiæ functio, l. 20. de nauic. 13. t. 5.
 De nauiculariis, lib. 13. t. 5.
 De nauiculariorum prædiis, l. 3. t. 6.
 De naufragio & naufragiis, lib. 13. t. 9.
 Nauiter seruare & custodire, l. vlt. de agentibus in rebus. 6. t. 27.
 Naua Tyberini, lib. 14. t. 21.
 Nebulæ competitionum, l. vn. de rei vindicatione. 2. t. 17.
 Nec minimè, l. 189. de decurionibus. 12. t. 1.
 Nec verò pro non ideo tamen, l. 11. de medicis & professoribus. 13. t. 3.
 Necessaria, l. 2. de tractoriis. 8. t. 16. sunt annonæ emissa.
 Necessariæ personæ testes, l. vlt. de fide testium. 11. t. 39.

Necessariæ coniunctissimæque personæ, l. 5. de donationibus. 8. t. 12.
 Necessariæ ac salutaris artis professores, l. 14. de Medicis. 13. t. 3.
 Necessitas per collatione, l. 7. de operibus publicis. 15. t. 1.
 Necessitas distrahentis seu venditoris, l. 1. de prædiis & mancipiis curialium. 12. t. 3.
 Necessitas publica seu publicæ necessitates de tributis, l. 16. de cursu. 8. t. 5. & l. 61. eod. id est tributa, l. 1. de officio.
 Iudicum omnium, l. 1. 8. l. 1. 2. de nauibus non excusandis. 13. t. 7. l. 3. de principibus agentium. 6. t. 28. l. 10. 15. 25. 29. de annona & tributis. 11. t. 1.
 Necessitas rei annonariæ, l. 29.
 Necessitas principalis, l. 11. de exactionibus. 11. t. 7.
 Necessitas statuta, l. 25. de annona & tributis. 11. t. 1.
 Necessitatem submonere, l. 35. de annona. 11. t. 1.
 Necessitates, id est functiones municipales curiales, l. 65. 171. de decurionibus. 12. t. 1. quæ & necessitates ciuiles, l. 17. eodem. curiales. l. 46. eod. curiarum, l. 89. 177. eod. municipales; l. 57. eod. & l. 1. ad l. Cornelianam de falso. 9. t. 19. oppidanæ. l. 46. de decurionibus. 12. t. 1.
 Necessitudo, necessitudines pro coniunctione & cogitatione, & quidem proxima, l. 49. vers. sed quoniam de decurionibus. 12. t. 1. l. 2. de testamentis. 4. t. 4.
 Necti pro sociari, obligari fisco seu fisci viribus, fisci rationi, l. 33. de hereticis. 16. t. 5. l. 7. de desertoribus. 7. t. 18.
 N. Et fiscalibus actibus, l. 1. de bonis proscripiorum. 9. t. 42.
 Necti militiæ curiæ, l. 105. de decurionibus. 12. t. 1. ordinibus, l. 14. eod. patrimonio principis, l. 7. de bonis proscripiorum. 9. t. 42.
 Necti præstationi, l. 12. de lustrali collatione. 13. t. 1. viribus, l. 14. de decur. 12. t. 1.
 Neetere infontibus calumnias, l. 1. de curiosis. 6. t. 29.
 Negatiuæ duæ magis negant: v. gr. nec Senatoriis minimè functionibus adstringantur, l. 189. de decurionibus.
 Neque nulla, l. 22. de cohortalibus. 8. t. 4.
 Ne quis eorum nullò munere conueniatur, l. 2. de veteranis. 7. t. 20. sustulit Tribonianus hanc elegantiam.
 Negligere publica damna, pro, conciliare damnum publico si quis aedificandi amore publica damna neglexerit, l. 4. de operibus publicis. 15. t. 1.
 Negotium, l. 2. 15. 37. 40. 49. 61. 62. de appellationibus 11. t. 3.
 Negotium appellationum, l. 3. ciuile, l. 1. 2. 55. fiscale, l. 41. principale, l. 15. eod.
 Negotium minus, l. 5. quorum appellationes. 11. t. 36.
 Negotium pro causa, litigio, iurgio, l. 4. vlt. de relatione. 11. t. 29.
 Negotium discernere, l. 64. de appellationibus. 11. t. 30.
 Negotium gerere, pro negotiationem exercere, l. 3. de veteranis. 7. t. 20.
 Negotij merita, l. 46. de appellat. 11. t. 30.
 Nefanda prædicia sectarum l. 6. de hereticis. 16. t. 5.
 Nefanda superstitione Iudaica, l. 4. ne Iudæi Christianum mancipium. 16. t. 9.
 Nefandi conatus serui vel liberti dominum, vel patronum accusare volentis, l. 1. ne præter crimen maiestatis. 9. t. 6.

Nefarie

Codicis Theodosiani.

Nefariæ preces aut magici apparatus, l. 7. de maleficis. 9. t. 16.
 Nefaria scripturæ, l. 7. de fide testium & instrumentorum. 11. t. vlt. & l. 24. de probationibus Cod. Iust. vbi pro nefarias reposuit Tribonianus suspectas & vicissim infra pro, suspectæ, nefariæ.
 Nemesiaci signiferi, l. 2. de collegiatis. 14. t. 7.
 Nepotes filiorum loco, l. 1. de naturalibus filiis. 4. t. 6.
 Nequissima secta, l. 25. de heret. 16. t. 5.
 Nequitia in tributorum solutionibus, penstationibus, l. 3. de exactione. 11. t. 7.
 Nequitia ima scelestum, ad eam Manichæi peruenisse dicuntur, l. 64. de heret. 16. t. 5.
 Nequitiam seruilis ingenij recipere, l. 2. de libertis. 4. t. 11.
 Nequitia procuratorum rei priuatæ, l. 1. de domibus ad rem priuatam. 10. t. 2.
 Nervi virium, l. 4. de amona. 11. t. 1. & succis quasi quatuorundam virium neruis reliqua lababuntur.
 N. scis modestiæ & pudoris ignarus, l. vn. si quis Imperatori maledixerit. 9. t. 4.
 Nescia sui periculi latronum infania, l. vlt. de defensoribus ciuitatum. 1. t. 10.
 Nestoriani qui & Simoniani, l. 66. de hereticis. 16. t. 5.
 Neutiquæ pro neutiquam, l. 3. de aqueductu.
 Nexus commissi, l. 2. de susceptoribus.
 Nexus condemnationis frumentariæ, l. 1. de prætoribus.
 Nexus Curia, l. 58. 64. 86. 107. 161. 168. de decurionibus. 12. t. 1. l. 177. 178. eod. municipalis ordinis, l. 180. de decurionibus. 12. t. 1. originis, 181. eod. curialis, l. 6. de re militari. 7. t. 1. l. 58. de decurionibus. 12. t. 1.
 Famulatus nexu liberare, l. 3. de liberali causa. iugo laxatus herili, Claudian.
 G. neris, & originis nexus, l. 45. de decur.
 Iuris nexus, l. 1. ad l. lul. de adult.
 Ordinum nexus, l. 48. de hereticis.
 Prædiorum nexus, nexum non faciat prædiorum nisi persona quæ iure potuit obligari, l. 2. de pignoribus.
 Sanguinis nexus, l. 122. de decurionibus. 12. t. 1. l. 16. de muril. 10. t. 20.
 Statuti nexus obligati, l. 8. in fin. de appellat. 11. t. 30.
 Nicæna fides tenenda, l. 3. de fide cath. 16. t. 1. l. 6. de heret. 16. t. 5.
 Nidor venerati penates gentiles, l. 12. de paganis. 16. t. 10.
 Pabula nidoris Tertulliano.
 Nidor altarium Minucio, p. 63.
 Nihilominus pro nihilo magis, l. 189. de decurionibus. 12. t. 1.
 Pariter vt si nauicularius originalis leuamentarius fuerit nihilominus apud eosdem, apud quos & parentes eius fuisse videntur, sumiter permanebit, l. 1. de nauiculariis. 13. t. 5.
 Nihil fecius, l. 9. de bonis proscripiorum. 9. t. 42.
 Nili aggeres, de Nili aggeribus, non rumpendis, lib. 9. t. 32.
 Nimietas, l. 9. de Indeis. 16. t. 8.
 Nisus exceptionis alicuius, sine vllis nisu exercitai renocentur, l. 1. de his qui condit. propr. 12. t. 19.
 Nisus liberæ mentis functionem vnam exsequi, l. 2. de pistoris. 14. t. 3.
 Nitentium saxorum venæ, id est marmorum, l. 2. de metallis. 20. t. 19.

Vnde & cautium mobilitas de iisdem, l. 14. eod.
 Nitor ciuitatum, l. 20. de oper. publ. 15. t. 1.
 Ciuitatum destitutæ ministeriis ciuitates splendorem quo pridem nituerant amiserunt, &c. l. 1. de his qui condit. 12. t. 19.
 Publicus nitor in operibus publicis, l. 20. & 25. de oper. publ. 15. t. 1.
 Nobiles pro Senatoribus & Senatoriis, l. 1. de nuptiis. 3. t. 7.
 Nobilitatis oblitum qui aduersus Senatorum dignitatem quid admiserunt, l. 22. de prætoribus. 6. t. 4.
 Nobiles equi victoriosi, l. 6. de Scaniis. 15. t. 7.
 Nobilitas curia, id est senatus, l. 195. de decurionibus. 12. t. 1.
 Nobilium operum subtractiones, l. 19. de operibus publ. 15. t. 1. vlt. l. 16. inlustrum fabricarum.
 Nobilissimi titulus.
 Nobilissimæ partes, filia, sorores Imperatorum, l. vn. de priuil. Domus Augustæ. 10. t. 25. l. vlt. de lustrali collat. 13. t. 1.
 Nobilitas cautium de matribus, l. 14. de met. 10. t. 19.
 Nomen delatorum pro ipis delatoribus, l. 16. 19. 24. de petitionibus. 10. t. 10. Super possessionibus æ terris quas hoc nomen, id est delatorum vique vexauit.
 Artis ac fraudis nomine, id est ergo, l. 6. de numerariis. 8. t. 1. id est propter artem & fraudem.
 Cæsariani nomen, l. 5. de iure fisci. 10. t. 1.
 Delatorum nomen, l. 19. de petitionibus. 10. t. 10.
 Inf. stum nomen Delatorum, l. 24. de petitionibus. 10. t. 10.
 Nomina Principum maledicto laceffere, id est Imperatorem ipsum, l. vn. si quis Imperatori maledixerit. 9. t. 4.
 Ne inuidia nomini principis oriatur, id est principi, l. 1. de conductoibus & hominibus Domus Augustæ. 10. t. 26.
 Militiæ nomen inferere, l. 19. de decurionibus. 12. t. 1. vel tradere, l. 45. eod.
 Orbis nomen pro orbis, l. vn. de infirmandis partibus cælibatus. 8. t. 16.
 Petitoris nomen pro petitore, l. 16. de petitionibus. 10. t. 10.
 Senatorium nomen pro Senatoribus, l. 3. de questionibus. 9. t. 35.
 Supremum nomen pro testamento, l. 3. de apostatis. 16. t. 7.
 Sacra nomina, l. 1. de maternis bonis. 8. t. 18.
 Nomen loco aduerbij, improbum pro improbo, l. 16. de petitionibus. 10. t. 10. ita nouella Valentini de Episcopi ordinatione, ne quid præter auctoritatem sedis istius illicitum præsumptio ademptare nitatur, illicitum pro illicitè.
 Nominatum, id est à singulis viris, si postquam vitium nominatumque susceperint, l. 12. de susceptoribus. 12. t. 6.
 Non dicam, l. 3. de raptu vel mat. sanctimon. 9. t. 25. vt non solum, quod eius, non dicam, domesticus sed manipularius & minister accipit, verum etiam quod ipse, &c. l. 3. ad l. Iuliam repetundarum. 9. t. 27.
 Non iubere, pro Inhibere, vide supra iubere, pastores Valeriæ prouinciæ vel Piceni, vti equis animalibus non iubemus, l. vlt. quibus equorum vsus. 9. t. 30. præsertim cum neque nouam constitui fabricam iusserimus, antequam vetera reformentur, l. 14. de operibus publ. 16. t. 1.
 Non merito sed pretio, l. 86. de decurionibus. 12. t. 1.

Non

Glossarium Nomicum

Non minus de eo quod tamen minus est. Scias te, officium tuum non minus multa quam graui poena esse compellendum, l. 22. de susceptor. 12. t. 6.
 Non nesciat, l. 17. in fin. de Din. off. 8. t. 7.
 Non fera pubertate, l. vn. de his qui ven. aet. 2. tit. 17.
 Non remnenda militia, l. 16. de agentib. 6. t. 27.
 Notæ publicæ seu stigmata, l. 14. de fabr. 10. t. 22. id est indeuotionis.
 Nota deuotionis, l. 10. de re milit. 7. t. 1.
 Infamiae, l. 11. de infirmandis his que sub tyron. 15. t. 14.
 Notæ iniuste detestabilis turpitudinis, l. 1. de inoff. testam. 2. t. 20.
 Probrosus inulta notis, l. 1. de secundis nuptiis. 3. tit. 8.
 Nota Iudæica frædare, id est circumcidere, l. 22. de Iudeis. 16. t. 8.
 Notabilis in prauum sensum, iubemus eos notabiles esse sine veniâ qui notabili popularitate, l. 37. de censu. 13. t. 10. l. vlt. ad l. Corn. de scar. 9. t. 14. l. 3. de executorib. 8. t. 8.
 Notæ Vlpiani & Pauli in P apinianum, l. vn. de resp. prud. 1. t. 4.
 Notaria apparitorum, quos stationarios appellant, l. 31. de Episcopis. 16. t. 2.
 Notare est infamare, notare dicitur indulgentia, l. 5. de indulg. crim. 9. t. 38.
 Indulgentia quos liberat, notat, l. 5. de indulg. crim. 9. t. 38.
 Notatio pro præcepto, adnotatione, l. 12. de Iudeis. 16. t. 8.
 Notatus lite perditâ abscedat, l. 16. de appellat. 11. tit. 30.
 Notio iudicis cuius de ea re notio erit, l. 26. quorum appellationes. 11. t. 36. l. quicumq. 6. de iis que admin. 8. t. 15.
 Notio & sollicitudo Marcellini Tribuni, & notarij dicitur, l. 55. de hereticis. 16. t. 5. qui collationi Carthaginensi cognitor præfuit, l. 3. de religione. 16. t. 11.
 Altrioris iudicis notio, l. 6. de iurisdic. 2. t. 1.
 Notio propria, l. 2. de iurisd. 2. t. 1.
 Notio publica, l. 9. de abolit. 9. t. 37.
 Notitia, id est breuis inuentarium, l. vn. de quadrimenstruis breuib. 11. t. 25. eodem sensu apud Cuspidorum. 12. in eadem re.
 Retum nobis notitia intimeretur, l. vlt. de bonis vacant. 10. t. 8.
 Subtrahere notitiæ, l. 4. de curiosis. 6. t. 29.
 In notitiam partis præparanda, l. 3. 4. de repar. appell. 11. t. 31.
 Notitiæ fides à testibus postularur, l. vlt. de fide testium. 11. t. 39.
 Id est, depositio eius quod norunt, sic tutor notitiæ causâ datus, l. 1. de periculo tutorum. 3. t. 19. l. 32. §. 1. ff. de testam. iur. l. 14. §. 6. ff. de solution. dicitur qui instruendi causâ datur, d. 9. 6.
 Notoriæ apparitorum, l. 31. de Episcopis. 16. t. 2. l. 9. de execut. 8. t. 8.
 Nouæ & recentes species dicuntur, licet ex præteriti anni reliquiis inferantur, l. 10. de susceptoribus. 12. t. 6.
 Nouari, pro iterari, l. vn. de oblat. equorum. 7. t. 23.
 Nouum huius anni, noui commeatus, l. vn. de patronis hor. Portuensum. 14. t. 23.
 Nouum deuo annone commeatibus obsequium, l. 18. de annona. 11. t. 1.
 Nouum de extraordinariis indictionibus, collationibus, l. 7. de extrardic. 11. t. 16. & l. 2. de

corporatis, V. R. præterita non queunt soluere, noua poterunt sustinere.
 Nouus heres pro postumo, l. vn. de Carbon. edito. 4. t. 3.
 Nouari tempora, pro innouari: V. supra innouari.
 Nouatio, de nouatione ter in chirographo, l. vn. ver. de caetero si certum pet. de chirogr. 2. 27.
 Nouatiani heretici de his, l. 2. 59. 61. de hereticis. 16. t. 5. l. 6. ne sanctum baptismum. 16. t. 7. l. 24. de Paganis. 16. t. 10.
 Nouella lex, l. 160. de decurionib. 12. t. 1. l. vlt. de Medicis. 13. t. 3.
 Professio nouella, l. 15. de iure fisci. 10. t. 1. paulo autè noui census præiudicium.
 Superstitio, l. 3. seu vlt. de religione. 16. t. 11.
 Nouellum opus, l. 16. de operib. publ. 15. t. 1.
 Statutum, l. 9. de metallis. 10. t. 19.
 Vinum, l. 25. de erogat. milit. annon. 7. t. 4.
 Nouellus possessor, l. 26. de annona. 11. t. 1.
 De nouerca superinducta, l. 3. de maier. bonis 8. t. 18.
 Nouitas decurionum, id est noui decuriones, l. 54. de decurion. 12. t. 1.
 Nouember mensis, l. 3. de nanfr. 13. t. 9.
 A nouembri nouellum vinum militi præbendum, l. 25. de erogat. milit. 7. t. 4.
 Noui curiales periculum nominationis alienæ non sustinent, l. 54. de decur. 12. t. 1.
 Supplota nouitate, l. 4. ne conlatio. transl. 11. tit. 22.
 Nox geminat custodiam, l. 1. de custodia reorum. 9. t. 3.
 Noxa, l. 18. de penis. 9. t. 40. sancimus ibi poenam esse, vbi & noxa est.
 Noxij Manichæi, l. 35. de heret. 16. t. 5.
 Nubere de viro cum vir nubit in foeminam, l. 3. ad l. Iuliam de adult. 9. t. 7.
 Nudari est spoliari priuari, ita prouinciam nudare est spoliare, l. 3. ad l. Iuliam repetundarum. 9. t. 27.
 Defensione nudari, id est priuari, prohiberi, vti nullus omnino militiae authoramento, vel generis aut dignitatis defensione nudetur, l. 1. de quaestionib. 9. t. 35. id est vti prohibeatur, vt Tribonianus.
 Militiæ nudari præditiis oppidaneis, restituantur obsequiis, l. 38. de decur. 12. t. 1.
 Nudari dicuntur qui naufragium passi spoliantur, l. vlt. de naufragiis. 13. t. 9.
 Nudi, id est vacui, l. 2. de emendatione feruorum. 9. t. 12.
 Nuditas est spoliatio bonorum, qui propriam nuditatem in extrema positi egestate lugent, vel qui gladio acerbionem stylum passi ærumnas suas nuditatem fleuerunt, l. 12. 13. de bonis proscript. 9. t. 42.
 Nomen principis nostrum: v. Iuretum in Symmachum, lib. 10. epist. 16.
 Superum nomen, id est Deus, l. vn. de imagin. Imp. 15. t. 4.
 Numerarij, de his est, liber 8. t. 1. vbi consule Paratilon.
 Numerosæ causæ, l. 8. de diuersis rescriptis. 1. tit. 2.
 Iussio numerosa, l. 5. de heret. 16. t. 5.
 Manus numerosa incolarum, l. 25. de petitionib. 10. t. 10.
 Soboles numerosæ, l. 74. de decur. 12. t. 1.
 Nugerosissima pubes, l. 10. de re militari. 7. t. 1.
 Numerositas votiuæ curialium, l. 3. quemadmodum numera ciuilia. 12. t. 5.

Numeri

Codicis Theodosiani.

Numeri militares, l. 4. 7. 16. 17. de re militari. 7. t. 1.
 Nummaria pretia defixa, l. 29. de erogat. militaris annona. 7. t. 4.
 Nummatij Iudices, l. 4. ne quid publica latitia. 8. t. 11.
 Nummularij, idque Constantinopoli, l. 5. de his qui super religione. 16. t. 4.
 Nunc vsque pro vsque nunc, l. 45. de Episcopis. 16. t. 2. l. 54. de heretic. 16. t. 5. l. 2. de frumento Alexandrino. 14. t. 26.
 Nundinare est vendere, l. 10. de cohortalibus. 8. t. 4.
 In malam partem nundinandi copia, l. 3. de exhibendis reis. 9. t. 2.
 Nundinatio pro mutui datione, aurum quod à Prouincialibus sine cunctatione persoluitur, nundinatione consumitur, l. vlt. de his qui cum dispensatore contraxerunt. 10. t. 24.
 Bono sensu nundinatio, pro pretio forensi, l. 32. de erogat. milit. ann. 7. t. 4.
 Nundinæ turpes Iudicium, l. omnis 5. de his que administr. 8. t. 14.
 Nutare priuilegiorum firmitatem, l. 2. de Decurionibus Vrbs Rome. 14. t. 1. l. 29. de operib. publ. 15. t. 1.
 Censu Magistratum nutare, l. 169. de Decurion. 11. t. 1.
 Nutrire inueteratum malum longa ac diuturna meditatione, l. 41. de heret. 16. t. 5.
 Cumulum debiti nutrire, l. 1. de Curatorib. Kalend. 12. t. 11.
 Licentia nutrita, l. 32. de erogatione milit. annona. 7. t. 4.
 Nutrices, l. 1. de raptu virginum. 9. t. 24.
 Nutus Principis, l. 9. de Agentib. 6. t. 27.
 Clementiæ nutus, l. 14. de Legatis. 12. t. 12.
 Numinis nostri nutus, l. 13. de Iudeis. 16. t. 8.
 Principalis nutus, leg. 22. de diuersis officiis. 8. tit. 7.
 Serenitatis nostræ nutus, l. 8. de Agentibus. 6. tit. 7.

O blandere, leg. 1. de patrocinis vicorum. 11. t. 24. aditum implendæ deuotionis, id est obcludere.
 Obduci umbras defensionis, aut muniminis, pro obtendi, l. 4. de Apostatis. 16. t. 7.
 Obdurata nequitia inque ea manere, l. 3. de exactionibus. 11. t. 7.
 Obedire infra obsequi.
 Obedire publicis vilitatibus ac satisfacere, l. 34. de Decurionib. 12. t. 1. l. 2. de nauibus non excus. 13. t. 7.
 Obex præscriptionum veluti fori præscriptionis, l. 164. de Decurion. 12. t. 1.
 Obicibus interiectis prohiberi, l. 2. de litor. & itin. custod. 7. t. 16.
 Obiecta inania: neque inanibus immorari sinatur obiectis, l. 4. de contrab. empr. 3. t. 1.
 Obiectio pro obtentu, exceptione, l. 12. de Veteranis. 7. t. 10. l. 3. de testimon. 7. t. 21.
 Obiectus eodem sensu debilitatis, l. 84. de Decurion. 12. t. 1.
 Sequstrationis obiectus, l. vnic. si certum petat. de chirogr. 2. t. 27.
 Prouocationis obiectus Symmachus, libro 10. epist. 41.
 Obiici appellationes dicuntur, l. 44. 58. 59. de appell. Tom. V. l.

11. t. 30. pro interici, sic obiectus prouocationis.
 Obire iudicium, l. 5. de reparat. appell. 11. t. 31.
 Oblati rei & offerri Iudicibus dicuntur, qui eruti Iudicibus dicuntur, l. 7. 8. 9. 12. de desertoribus. 7. t. 18. l. 5. de exhib. reis. 9. t. 2. l. vn. ad l. Fabiam. 9. t. 18.
 Oblationes Senatoriæ, l. 14. de Senator. 6. t. 2. l. 17. de Prætorib. 8. t. 4.
 Oblectatio de ludis, l. 169. de Decurion. 12. t. 1.
 Oblectamentum pariter eodem sensu, l. 2. de expensis ludorum. 15. t. 9.
 Obligari crimine veluti sacrilegij, l. 9. de curiosis. 6. t. 29.
 Obliterata laboris exacti consideratione, l. 11. de priuilegiorum qui in sacro pal. 6. t. 35.
 Oblationes vniuersæ, l. 17. de Prætor. 6. t. 4.
 Oblatium aurum quod à Senatoribus persoluitur, l. 5. de tyron. 7. t. 13.
 Flagitium morum, pœnitentia non obliterabitur, l. 4. de Apostatis. 16. t. 7.
 Obniti, si nostræ iussioni fuerit obniti, l. 36. de heret. 16. t. 5.
 Si obnitendum armis putauerint, opprimi hi possunt, l. 11. de desertorib. 7. t. 18. ita rectè Fornarius 2. quod. 9. reposuit.
 Obnoxij absolutè, pro debitoribus, l. 27. 28. quorum appellat. 11. t. 36. l. vnic. si certum petatur, de chirogr. 2. t. 27.
 Ne inficiendî fomitem obnoxii ministremus, & mox; si manum suam fateatur obnoxius & postea, si peregrinetur obnoxius.
 Obnoxij publici seu tributorum, l. 16. de exaction. 11. t. 7. l. 1. de equorum conlatione. 11. t. 17. hinc obnoxij publicis priuatisque rationibus, l. 32. de Episcopis. 16. t. 2. hinc & obnoxij fisco, l. 2. de fisci debiti. 10. t. 6.
 Oboli aquæ, l. 2. de aqueductu. 15. t. 2.
 Obpignorate, l. 2. de alimentis qua inopes parentes. 11. t. 27.
 Obprobrium actæ vitæ, l. 74. de Decurionibus 12. t. 1.
 Obreptio, l. 3. de aqueductu. 15. t. 2.
 Si per obreptionem fuerit impetrata immunitas, lib. 11. l. 13.
 Precum obreptio, l. vnic. si nuptia ex rescripto. 3. t. 10.
 Obreptiue aut clanculo supplicare, l. vlt. de fide Catholica. 16. t. 1.
 Obrui testibus quæstionèque reus dicitur, l. 1. quorum appell. 11. t. 36.
 Obruta vel submersa fluctibus nauis, l. 3. de naufragiis. 13. t. 9.
 Obryza absolutè de ponderatoribus, l. 4. de auro coronario. 12. t. 13.
 Obryziacum aurum, l. vnic. de oblat. votor. 7. t. 24.
 Obryzæ massa solidique, l. 12. de susceptoribus. 12. t. 6.
 Obryza auri, l. 3. de susceptorib. 12. t. 6. quæ aurum coctum dicitur.
 Materia auri, l. 1. 3. de ponderatorib. 12. t. 7.
 Materia diu (inquit lex vltima, de ponderatoribus. 13. t. 7.) multumque flammæ edacis examine in ea obryza detineatur quemadmodum pura videatur.
 Obryza est probatio auri, l. vltim. de ponderatorib. 12. t. 7.
 Obryziacum aurum vel obryziaci solidi, l. vnic. de oblat. votorum. 7. t. 24.
 Obscura interpretatio, l. 10. de operib. publ. 15. t. 1. 28. impetratio: obscura impetratio, est subterpitiæ

FFFf

Obscuri

Glossarium Nomicum

Obscuritas pro vilitate, prædialis officij obscuritas, *l. 134. de decur. 12. t. 1.*
 Obsecratio, Religio annuæ sarræ obsecrationis, id est palchatis, *l. 7. de indulgent. crimin. 9. t. 38.*
 Obsecundare functionibus municipalibus, *l. 172. de decurion. 12. t. 1.*
 Largitionibus publicis, *l. ult. de patrociniis veterum. 11. t. 24.*
 Obsecundans officij gratia, *leg. 51. de appellat. 11. t. 30.*
 Obsecundare officium iussionibus magistratum dicitur, *l. 13. de palatinis. 6. t. 30.*
 Obsecundatione seruilii damnare, *l. 92. de decur. 12. t. 1.*
 Obsecundatores sacrorum scriniorum, *l. 3. de proximis comitibus disposs. 6. t. 26.*
 Obsepere copiam ad iudicia veniendi, *l. 7. de repar. appellat. 11. t. 31.*
 Obsequela de muneribus publicis & curialibus functionibus, *l. 49. vers. quod si sobiles, de decurionib. 12. t. 1.*
 Obsequium, *l. 1. de iure fisci. 10. t. 1.*
 De opera & labore in publicis muniis obeundis, *l. 1. de iure fisci. 10. t. 1.*
 Officio & labore, *lege 11. de agribus. 6. tit. 27.*
 Apparitionis, *l. 13. de diuersis off. 8. t. 7.*
 Clericorum, *l. 84. de decur. 12. t. 1.*
 Consolationis obsequium, *l. 1. de lustrali conlatione. 13. t. 1.*
 De muneribus curialibus, obsequij vox, *l. 21. 33. 49. de decurion. 2. t. 1.*
 Hinc obsequia ciuitatum, *l. 79. 94. eod.*
 Curiarum, *l. 24. 79. curialia, l. 87.*
 Functionum, *l. 19.*
 Munerum publicorum, *l. 17.*
 Municipalia, *l. 19.*
 Oppidanea, *l. 38. 168.*
 Medicorum obsequium, *l. 8. de Medicis. 13. tit. 3.*
 Militiæ, *l. 43. de decurion. 12. t. 1.*
 Militate, *l. 2. de re militari. 7. t. 1.*
 In priuato obsequio, militem retinere, *l. 15. de re militari eodem: vide Vegetium, lib. 2. cap. 19.*
 Muniendis itineribus obsequium impendere, *l. 1. de itin. muniendo. 15. t. 3.*
 Oblationis obsequium, *l. 7. lustrali conlatione. 13. t. 1.*
 De operarum præbitione obsequij vox, *l. 1. 2. no opera à conlat. 11. t. 10.*
 Prædialis obsequia, *leg. 12. de decurionib. 12. tit. 1.*
 Religiosum diuini cultus obsequium, id est clericatus, *l. 12. de decur. 12. t. 1.*
 De tributorum functionibus, solutionibus, illatione, *l. 3. de exactionibus. 11. t. 7.*
 Ibi solutionis obsequio cum substantiæ proprietate suscepto, *l. 18. de annonæ. 11. t. 1.*
 Obsequia de officiis, honore & reuerentia: præstitutum in deferendis obsequiis ordinem, id est in salutationibus iudicum, *l. 7. de honor. codicill. 6. t. 21.*
 Obseruantia pro cultu & religione catholica, *leg. 12. 54. versiculo, igitur pro consulari, de hæreticis. 16. t. 5.*
 Religionis obseruantia, *l. 22. de extraordinariis, l. 1. de hæret. 16. t. 5.*
 Recte obseruantia cultus & pulchritudo, *l. 111. de hæret. 1. orthodoxa religio. 16. t. 5.*

Obseruare seditionis aditum, *l. 37. de Episcop. 16. t. 1.*
 Id est impedire, nisi ibi obserandi vox substituenda.
 Obseruare, id est custodire, *l. 2. de executoribus. 8. t. 8.*
 Obseruatio pro cultu & religione: Christianitatis obseruantia, *l. 112. de Decurion. 12. t. 1.*
 Diuina obseruatione animi Clericorum deuincti, *l. 104. de Decurion. 12. t. 1.*
 Obseruatio temporis, id est præscriptio, *l. ultim. finium regundor. 2. t. 26.*
 Obseruatores legis Cath. *l. 1. de hæret. 16. t. 5.* & opponuntur hæreticis & schismaticis.
 Obseruatio iuris pro solemnitate, *l. 9. de donation. 8. t. 12.*
 Obseruationis simulatæ ingenia & fraudes, *l. 6. de curiosis. 6. t. 29.*
 Obsidere, *l. 2. de inofficiso testam. 2. t. 28.*
 Insidiis aggressionis itinera obsidere, *l. 2. ad legem Cornel. de sicariis. 9. t. 14.*
 Obsonia, *l. ult. de suariis. 14. t. 4.*
 Obstacula dicuntur præscriptiones, seu exceptiones quibus litigatores iudicia protrahunt, *l. vn. de dominio rei que possitur. 2. t. 5.*
 Sine dubitationis obstaculo, *l. 22. de bonis proscriptorum. 9. t. 42.*
 Legis obstaculum, *leg. 11. de Paganis. 16. tit. 10.*
 Obstare necessitas dicitur pro ingruere, *l. 4. de conlat. donat. 11. t. 20.*
 Obstare obistere Iudici officiales debebant, *l. 10. de Pagan. 16. t. 10.*
 Obstinatus, obstinationis animi dementia hæreticis, *l. 6. de hæret. 16. t. 5.*
 Consuetudo obstinationis pertinax, *l. 7. Cod. eodem.*
 Obstinati & pertinaces spiritus hæreticorum, *l. 25. de hæret. 16. t. 5.*
 Obstructus, itineris obstructi aditus, vel obstructi, *l. 8. de cohort. 8. t. 4.*
 Obtritus debilitatis, *l. 83. de Decurionibus. 12. tit. 1.*
 Obterere innocentem, *lege 21. de Iudeis. 16. tit. 8.*
 Obutus intuentum polluere aliquid dicitur, *l. 17. de pœnis. 9. t. 40.*
 Obuiare cupiditatibus, id est obistere, *l. 161. de Decurion. 12. t. 1.*
 Ambientibus, *l. 2. ad legem Iul. de ambitu. 9. tit. 26.*
 Fraudibus, *l. 161. de Decurionib. 12. t. 1. l. 2. de nauib. non excus. 13. t. 7.*
 Latroni, militi, *l. 2. ad legem Cornel. de sicariis. 9. tit. 14.*
 Muneribus publicis obuiare multitudine fretos, *l. 3. de patrocini. vicor. 11. t. 24.*
 Conlatis viribus obuiare, officium iussum, *l. 11. de Paganis. 16. t. 10.*
 Obuium, id est, impediens contrarium, *l. 39. de appellat. 11. t. 30.*
 Obuium cogendis debitis prouocationis suffugium,
 Obiectum, sic Symmach. *lib. 5. epist. 5.* obuiæ manus, id est obuiantes, obstantes.
 Obumbrati latebris, *lex 33. de hæreticis. 12. tit. 5.*
 Occasio tribuatur pro superat facultas, *l. 3. de maternis bonis. 8. t. 18.*
 Occidere, id est finire, extingui delicta, *l. 1. de liberali causa. 4. t. 8.*

Occlaudere

Codicis Theodosiani.

Occlaudere: vide sup. Occlaudere
 Occulta delationes in *l. 4. de petitionibus. 10. tit. 10.*
 Occupari pro neçti, constringi, originalibus vinculis occupati, *l. 82. de decurionibus. 12. tit. 1.*
 Occupare de præproperâ occupatione, *leg. 12. versic. dummodo de veter. 7. t. 20.*
 Domum secundis nuptiis occupare, *l. ult. de maternis bonis. 7. t. 20.*
 Pro tenere, sic pœna aliquem occupare dicitur, *leg. ultima, ad leg. Corneliam de falso. 9. tit. 10.*
 Occurrere propriè de eo, qui suo die ad aliquid se sistit, *l. 27. de petitionib. 10. t. 10. & l. 1. de aqueductu. 15. t. 2.*
 Ne circa alias occupati repurgium formatum facere non occurrant, pro quo Tribonianus in *l. 1. Cod. eod.* non curent, satius occurrere in tempore.
 Pro sufficere, concurrere, *leg. 20. de cursu. 8. t. 5.*
 Si prædictæ numerus functioni non potuerit occurrere.
 Occursus, *l. 161. de decurion. 12. t. 1.*
 Emendationis congruæ occurfu iudicis, *l. 1. de Iudiciis. 2. t. 18.*
 Oculis, id est ante oculos conlocare, *l. 4. de conlatione donat. 11. t. 20.*
 Oculis incitare hominum, infaustis aspectibus, *l. 5. de sepulchris violatis. 9. t. 13. l. 13. de re militari. 7. t. 1.*
 Oculis Iudiciorum communis hostem salutis ostendat, *l. 11. de maleficis. 9. t. 16.*
 Ab oculis publicis recedere, *l. 21. de susceptoribus. 12. t. 6.*
 Sub oculis constitutus, *leg. 21. de susceptoribus. 12. t. 6.*
 Odium commune delictorum, *l. ult. de raptu virginum. 9. t. 24.*
 Odij professio, & odio ducti, *l. 12. 13. de petition. 10. t. 10.*
 Æconomii Ecclesiarum, *leg. 3. de his, qui ad Ecclesias. 2. tit. 45. l. unica de bonis Clericorum. 5. t. 3.*
 Offensa culpæ aut erroris, *l. 85. de decurion. 12. t. 1.*
 Vitij in re litteraria, *leg. 1. de decuriis orbis. 14. t. 1.*
 Offerre iudicis, reos, & latrones quisquis offerre iudicibus supersederit, *l. 2. de his qui Latron. 9. t. 29.*
 Offerri appellatio dicitur, *leg. 67. de appellat. 11. tit. 30. l. 6. quorum appellaciones. 11. t. 36. l. 11. eod.*
 Reos Iudicibus offerri, *l. 1. de cursu publico. 8. t. 5. l. 14. de Iudeis. 16. t. 8. l. 4. 5. ne sanctum baptisma. 16. t. 7.*
 Veluti desertores, *l. 7. 8. 9. 12. de desertoribus. 7. t. 18.*
 Inde oblatis rei iudicibus, *suprà.*
 Officia, pro officialibus iudicum, de his est titulus *7. de diuersis off. 8. t. 7.*
 Professionis religiosæ, *l. 7. in fine de hæreticis. 16. t. 5.*
 Publica, *l. 7. & ultima de honor. codicillis. 6. tit. 22. & leg. 1. de expensis Indorum. 15. tit. 9.*
 Veluti salutationes Iudicum, *dicta lege 7.*
 Salutaria officia, *d. l. 1. Tom. VI.*

Sacra religionis officia, *leg. 13. de hæretic. 16. tit. 5.*
 Officiales Iudicum Pompæ: de his vide *lib. 8. t. 1. 2. 3. 4. 7. 9. 10.*
 De lucris officiorum est, *lib. 8. t. 9.*
 Officina, de Manichæorum variis nominibus, professionibus, *leg. 9. de hæretic. 16. tit. 5.*
 Oleariæ mensæ: de his est, *liber 14. titulo 14.*
 Oliua, *leg. 7. de bonis proscriptor. 9. t. 42.*
 Oloueræ teltes, de vestibus oloueris, *lib. 10. tit. 21.*
 Omnifariam pro omnino, *l. 2. fam. ercis. 2. t. 24. l. vn. de bon. cleric. 5. t. 3. l. 21. de bon. proscriptor. 9. t. 42.*
 Omnimodis, intelligit sibi omnimodis non vsurpandum, *leg. 7. de honorar. codicillis. 6. tit. 22.*
 Omnium honorum & munerum ciuiliam diffusionem perfundus, *leg. 5. de decurionibus. 12. t. 1.*
 Opuscula incorruptæ Trinitatis indiuisa substantia *l. 6. de hæret. 16. t. 5.*
 Onus publicum, onera de Nautico, *leg. 28. de Nauticular. 13. tit. 5. leg. unica, ne quid publi. oneri imponatur. 3. tit. 8. leg. 3. 5. de Naufrag. 13. t. 9.*
 Ponderus, *leg. 4. dicta tit. l. vn. de nauis Tyberinis. 14. t. 21.*
 Operarum collatio ad opera publica, *l. 5. 28. de operib. publ. 15. t. 1.*
 Operæ, *cornées, conuoy*, ne operæ à conlatoribus exigantur, *lib. 11. t. 10.*
 Opera publica, de his est *lib. 15. t. 1.*
 Operta humo laxa, *leg. 14. de Metallis. 10. tit. 19.*
 Ope de thesauris, *leg. 9. in fine, de thesauris. 10. tit. 18.*
 Opifices vestis, & quidem lineæ, *l. 6. de privileg. 10. t. 20.*
 Opimi fundi & electi, *l. 1. sine censu vel reliquis. 11. t. 3.*
 Fertiles, *l. 8. de censurib. 13. t. 11.*
 Mox cum opimis fundis, & minus idoneos suscipiant, squalidiora arque ieiuna, culta atque opima prædia compentent, *l. 3. de Censurib. 13. t. 11.*
 Id est opimi, & electi fundi, *l. 1. sine censu vel reliquis. 11. t. 3.*
 Opinator, *l. 34. de erogatione milit. annonæ. 7. t. 4. l. 1. de exact. 11. t. 7. l. 34. annonæ & tribut. 11. t. 1. l. 16. de exactionib. eodem, lib. 186. de decurionib. 12. t. 1.*
 Opinio pro relatione, *l. 5. de relationibus. l. 6. 8. 9. 14. 16. de appellat. 11. tit. 1.* aliquando cum relatione confunditur quæ ante sententiam dubio aliquo orto à Iudice ad principem mittebatur, aliquando propriè sententia à qua appellatur. Itaque clarè separantur, *l. 8. & 11. & 16. de appellat. 11. t. 1. l. dictum est, l. 5. de relationib.*
 Agri opinio, *l. 8. de prædiis nauticular. 13. t. 6.*
 Damnata opinio, *l. 5. de hæret. 16. t. 5.*
 Dei opinio, *l. 5. de hæret. 16. t. 5.*
 Opinio pro voluntate hinc integræ opinionis, *l. 177. de decurion. 12. t. 1.*
 Opinio honestatis pro fama & existimatione Anian. *l. vn. de his qui veniam atatis. 2. t. 17.*
 Opitulata, *l. 7. de famosis libel. 9. t. 34.*
 Oppidanea commoda, *l. 43. de decur. 12. t. 1.*

F R f f 2 Munera

Manera, l. 46. de decurion. eod.
 Munia, l. 45. de decurion. eod.
 Obsequia, l. 38. 168. eod.
 Opera, l. 40. eod.
 Necessitates oppidanæ dictæ, l. 46. eod.
 Ordines oppidanæ, l. 47. eod.
 Opprimere desertores, l. 11. 13. de desertorib. 7. tit. 18.
 Reus opprimi argumentorum similitudine dicitur, l. 7. quorum appell. 12. t. 36.
 Opprobrium, v. Obprobrium.
 Opportunitas negotij, l. 5. de donat. 8. t. 12.
 Oplonia, v. Oblonia.
 Optima negotia in optimis negotiis pecuniam tractant, l. 7. de veter. 7. t. 20.
 Optimum est, quod & circa 505. optimum est custodiri, l. 173. de decur. 12. t. 1.
 Optio, l. 24. de erogatione milit. annonæ. 7. t. 4. de quo erogator annonæ siue militaris, siue civilis qui susceptam, seu exactam à susceptore annonam erogabat.
 Opulentæ desertoræ centuriæ, l. 10. de annonæ & tribut. 11. t. 1.
 Opus inconueniens, l. 183. de decurionibus. 12. tit. 1.
 Publicum opus de operibus publicis, & lib. 15. tit. 1. eod. pertinet, & t. 2. de aquæductu, t. 2. lib. 15.
 Oraculum, l. 17. 51. de heret. 16. t. 5.
 Orare causas quia huiusmodi conditionis hominibus (fernis) causas orare fas non sit, l. 1. vnde vi. 4. t. 22.
 Oratio & orationis paginæ, id est preces, l. 16. de nauicul. 13. t. 5.
 Oratorum templi, l. 4. de his qui ad Ecclesias. 9. t. 45.
 Orbitas: de infirmis, pœnis cœlibatus & orbitatis est, lib. 8. t. 16.
 Ordinare opus nouum, l. 3. de operibus public. 15. t. 1.
 Ordinarij curiales, l. 16. de nauicul. 13. t. 5.
 Ordinarij Iudices, l. 6. de officio rectoris prouinciar. 1. t. 7. sunt Iudices inferioris gradus, qui & à proconsulibus separantur.
 Ordinarij inter officiales Iudicum, seu apparitores recententur, l. 3. de his que adm. 8. t. 15. l. 16. de cohortal. 8. t. 4.
 Post principem, Cornicularium, Commentariensem, numerarium, d. l. 1.
 Speculatoribus iunguntur, d. l. 16. de cohort. 8. t. 4.
 Ordinariæ potestates, id est consulares præfides, l. 7. de honor. codicill. 6. t. 22. opponuntur Vicariis potestatibus.
 Ordinaria sedes, id est Iudicium, l. vlt. de his qui condit. propr. 22. t. 19.
 Ordinarij Iudices, l. 5. de proximis. 6. t. 26. l. 2. ne quis in palat. 7. t. 10.
 Ordinarium officium, id est officiales Iudices ordinarij, l. 7. de bonis proscrip. 9. t. 42.
 Ordinationes propriæ, sanctiones de ordine dignitatum, l. 1. de consul. 6. t. 6.
 Ordinationes sacerdotum creandorum, l. 12. de heret. 16. t. 5.
 Ordo siue gradus Presbyterorum, l. 10. de fide test. 11. t. 39.
 Ordo seu ordines, id est curiæ ciuitatum, l. 2. de passuis. 7. tit. 7. l. 6. 14. 37. 41. 42. 47. 66. 68. 75. 84. 95. 110. 120. 142. 173. 175. 177. 190. de decurion. 12. t. 1. l. 2. de quæst. 9. t. 35. l. 2. quid prob. deb. 7. t. 2.

Viri, id est ordinis curiales, l. 46. de heret. 16. tit. 5.
 Ciuitatum, l. 29. 50. 65. 110. 133. 158. 168. 175. de decurionib. 12. tit. 1. l. 4. de iust. 13. tit. 1. l. 6. de fabricens. 10. tit. 22. l. 34. 47. de operib. public. 15. t. 1. l. 15. quor. appell. 11. t. 36. l. 32. de appell. 11. t. 30.
 Curiarum ordines, leg. 66. 249. de decurionibus. 12. t. 1.
 Curiales, l. 80. 121. de decurion. eod.
 Municipales, l. 180. de decurion. eod. l. 2. de quæst. 9. t. 35.
 Oppidanæ, l. 47. de decur. 12. t. 1.
 Ordines decuriarum, leg. 1. de lucris officior. 8. tit. 9.
 Patriæ, l. 79. de decur. 12. t. 1.
 Vibium dicta, leg. 2. quid probare debeant. 7. tit. 2.
 Ordines locorum, l. 1. finium regundorum. 2. tit. 26.
 Militares, l. 10. de re milit. 7. t. 1.
 Originalia coloni, l. 14. de annonæ. 11. t. 1.
 Conditio originalis, l. 14. de priuileg. eor. qui in S. palat. 6. t. 35.
 Curiales, l. 3. 96. de decur. 12. t. 1.
 Suarij originales, l. 5. de Suariis. 14. t. 4.
 Vincula originalia, l. 82. de decurionibus. 12. tit. 1.
 Originalia, seu colona, l. 10. de murilegulis. 10. tit. 20.
 Originarium solum, leg. 22. de cohortalibus. 8. tit. 4.
 Ornamenta honoris, l. 14. de proximis. 6. titulo 26.
 Publicorum operum, leg. 25. de Paganis. 16. tit. 10.
 Sepulchrorum ornatus seu ornamenta, l. 1. 5. de sepulchris viol. 9. t. 17.
 Seu ornatus, l. 2. eod. tit. marmora columnæ, dist. l. 2. & 4. eod.
 Orthodoxæ vel orthodoxi, l. vlt. de his qui super religione. 16. t. 4.
 Ortus imperij, l. 21. de Episc. 16. t. 2.
 Oculum in sponsalibus, l. 5. de sponsalibus. 3. tit. 5.
 In salutationibus, l. 109. de decur. 12. t. 1.
 Ostentare: ex quo eos splendor indepti proximitatis ostentat, l. 4. de proxim. Comit. dist. 6. t. 26.
 Ostentatio quos militaribus aptos muniis infirmum robur ostentat, l. 9. de fil. milit. 7. t. 21.
 Dolor in funeribus, non pompa exequiarum, non ostentatio esse debet, l. 5. in fin. de sepulch. viol. 9. t. 17.
 Ostiarij, l. 24. de Episc. 16. t. 2.
 Otium de publico, otium ciuile & domestica quies pro pacis tempore, l. 1. de gladiatoribus. 15. t. 12.
 Diurnum otium, l. 4. fin. regund. 2. t. 26.
 Otio tradi de vacatione & missione militari, l. 4. de re milit. 7. t. 1.
 Otiosum & immune patrimonium pro dicta l. 7. de præd. nauicularior. 13. t. 6.
 Otiosi ad mancipatus functionem vocati, l. vn. de mancipib. 14. t. 15.
 Otiosis cultibus laerare prouincialium patrimonialia, l. 15. de cursu. 8. t. 5.
 Oviæ, l. 6. de heret. 16. t. 5.
 Oves laniforæ pecudes, l. 2. quibus equorum usus. 9. t. 30.

Pabula

P

Pabula in mutationibus, l. 60. de cursu publico. 8. t. 7.
 Pabula militiæ, l. vlt. de iure fisci. 10. t. 1.
 De pactis & transactionibus est titulus lib. 2. tit. 9.
 Pacis præpositus, l. 49. de Decurion. 12. t. 1.
 Pacatis rebus, l. 17. de tyron. 7. t. 13.
 Pactiones, id est pacta, l. 9. de infirm. his que sub tyron. 15. t. 14. l. vlt. de pactis, l. 36. de Decurionib. 12. t. 1.
 Pædagogiani & ministeriales, l. 5. de diuersis officijs. 8. t. 7. hi in domestico Principis ministerio erant.
 Paganis non militantes: si quis de Paganis vel Decurionibus ambierit ad honores protectoriæ dignitatis, l. 2. de testimonialibus ex-Tribunis. 7. t. 11.
 Paganis, id est Gentiles de his est lib. 16. t. 10.
 Paganitas solida, l. dominico vltim. de spectaculis. 15. t. 5.
 Παγεσθῆναι, l. 1. de iis que administr. 8. t. 15.
 Paginæ orationis, id est preces, l. 16. de nauicular. 13. t. 5.
 Palam fieri, l. 4. de operibus publ. 15. t. 1.
 Palatini & de dignitatibus Palatinis: vide Notitiam Dignitatum.
 Palatini numeri, l. vlt. de re militari. 7. t. 1. erant qui præsentis Principis obsequio deputati erant, l. 17. de re militari. 7. t. 1.
 Palatium, Palatia Principis: vide lib. 7. t. 10.
 Palea in annonæ militari, l. 9. de erogat. milit. ann. 7. t. 4.
 Pallia ferica, l. 3. de vestibus olou. 10. t. 21.
 Palma laboris, post palmam laboris ementiti, l. 3. de Princip. agent. 6. t. 28.
 Palmarum numero gloriosi equi, l. 6. de scancis. 15. t. 7.
 Palmati seu Palmati equi, l. vn. de grege dominico. 10. t. 6. l. 1. de equis Curulib. 15. t. 10.
 Pandere pro referare, publicare, vulgare, hinc pandere, aditus supplicandi pandatur, l. 3. de diuersis scriptis. 2. t. 2.
 Formulas iuris ac legum pandere (iuris scilicet professor dicitur, l. vltim. de studiis liberalibus Urbis Romæ. 14. t. 9. l. vn. de dominio rei qua possidetur. 2. t. 5.
 Merita causarum pandere vel facta, l. vn. de offic. Iudicum ciuil. 1. t. 8.
 Negotiorum merita pandantur, l. 5. vnde vi. 4. t. 22.
 Obfutura aliis pandere, l. 10. de Legatis. 12. t. 12.
 Testificationem gestorum pandere, l. 1. de fum. Urbis Const. 14. t. 16.
 Pandere, id est, pandendum exigere, l. 2. de lucris offic. 8. t. 9.
 Panificium, l. 4. 21. de pistorib. 14. t. 3.
 Panificij necessitas, l. 3. eod.
 Panis Ostiensis & fiscalis, l. vn. de pretio panis Ostiensis. 14. t. 19.
 Panis gradilis, l. 2. 3. 4. 6. de annonis ciuicis & pane gradili. 14. t. 17.
 Panis ardinensis, sordidus, l. 5. eod.
 Panis excoctio, l. 15. 18. de extraord. sine sordidis munerib. 11. t. 16.
 Papa venerabilis, l. 62. de heret. 16. t. 5.
 Parabolani 500. vel 600. ad curanda debiliu ægra corpora deputati, l. 42. 43. de Episcop. 16. t. 2. de eorum numero Alexandriæ d. l. 42.
 Pantomimi, l. 12. de scancis. 15. t. 7.

Paracharactæ, l. 7. de falsa moneta. 19. t. 21. falsæ monetæ rei quos vulgò Paracharactas vocant maiestatis crimine tenentur obnoxij, l. 9. de falsa moneta. 9. t. 21.
 Paragandæ æque auratæ & fericæ, l. 1. 2. de vestib. olou. 10. t. 11.
 Parangariæ de his vide partem tit. 5. lib. 8. de cursu publico.
 De Angaris & Parangariis & l. 3. & 4. de Decur. & silent. 6. t. 23.
 Parangariarum præstatio, l. 14. de Episcopis. 16. tit. 2.
 Parapetasia, l. 39. de operibus publ. 15. t. 1. ædificia quæ vulgi mora.
 Parapetasia, sic nuncupantur, l. 39. de operibus publ. 15. t. 1.
 Paratus pro apparatu itineris, l. 1. de indalg. crim. 9. t. 38.
 Paracredos, l. 3. 6. 7. 15. 16. 63. 64. de cursu publico. 8. t. 5. l. 41. de Decurionib. & silent. 6. t. 23. l. 15. de extraord. 11. t. 16. est veredus quo quis vrendi ius non habet, qui præter modum euectione comprehensum vsurpatur, equis circualibus opponitur, d. l. 84. & animalia indebita ibidem vocantur, qui & Parrhippus; vide Parrhippus.
 Parere pro apparere, si deprædator fraudium appareat, l. 32. de annonæ. 11. t. 1.
 Officium in quo parent, l. 13. de diuersis officijs. 8. t. 7.
 Parens & amicus noster, sic Præfectum Prætorio Ruffinum vocat Constantin. l. 6. de annonæ & tributis. 11. t. 1.
 Parens charissime, ad Præfectum Prætorio, l. 6. de annonæ & tributis. 11. t. 1.
 Parens Curie cui quis nascendi, & originis iure tenetur, l. 149. de Decurion. 12. t. 1.
 Parentes suos vocabant Imperatores Antecessores suos.
 Et si parentes genuini non essent, l. 9. de Veteranis. 7. t. 20. l. vn. qui conductores rei primata. 10. t. 5. l. 90. 105. de Decurionib. 12. t. 1. l. 33. de operibus publ. 15. t. 1. l. 2. de censu. 13. t. 10. l. 17. de Prætorib. 6. t. 4. l. 12. de pistorib. 14. t. 3.
 Paria concludi, l. 3. de conlat. fundor. 11. t. 19. est solutionem integram fieri.
 Paries domesticus, l. 6. de Decurion. 12. t. 1.
 Parilis maiestas, l. 2. de fide Cathol. 16. t. 1.
 Notitia parilis, l. vn. ne quadrimens. breuibus. 11. t. 25.
 Parrhippus quid, l. 18. 22. 27. 29. de cursu publico. 6. t. 5.
 Pacitas & salumæ æqua lance & libramentis paribus, mox æquis ac paribus suspensio statere momenti, l. 1. de ponderatorib. 12. t. 7.
 Παρονομασία quorum vel habendo vel habitando sibi patrimonialia præsumperunt, l. 134. de Decurion. 12. t. 1.
 Parricidium de eo eiúsque pœna, lib. 9. t. 15.
 Partes pro loco alicui (veluti Tribuno) commissio, l. 13. de re milit. 7. t. 1.
 Partes ciuiles: vide supra Ciuiles.
 Partes Orientis, id est Diœcesis, l. 3. de milit. veste. 7. t. 6. l. 3. de fide Cathol. 16. t. 1.
 Partibus suis, id est, officio suo abesse Curialis dicitur, qui Curialia munera ad aliud officium curendo fugit, l. 64. de Decurionibus. 12. t. 1.
 Illyricianæ partes, l. 49. de operibus public. 15. t. 1.
 Suburbicariæ partes, id est, regiones ad diœcesim Suburbicariam pertinentes, l. 12. de extraord. munerib. 11. t. 16.

Glossarium Nomicum

Participatus, si quis in contrahendis nuptiis in-
cestis participatum, atque concilium in ille
monstrabitur, l. 3. de incestus nupt. 3. t. 12.
Participantes angusti pectoris curas dicuntur
Comites Confortoriani, l. 3. de metallis. 7. t. 6.
Participare collegium amplissimi ordinis, l. 74. de
Decur. 12. t. 1.
Senatus antiquitate participati, l. 74. de Decurion.
12. t. 1.
Participatio sceletis, l. 4. de desertorib. 7. t. 18.
Participes, id est adscissores, l. vnic. si Provincia
Rektor. 5. t. 6. l. omnis 5. de his que admin. 8. t. 15.
l. 2. ff. de raptu virginum. 9. t. 24.
Partita cura, l. 42. de Decur. 12. t. 1.
Partitio, departement des Tailles, l. 26. de ann. 12. t. 1.
alias adscriptio: vide Adscriptio, Distri-
buitio.
Partitudo, petantur futuræ partitudinis testimo-
nia, l. 10. de bonis proscripti. 9. t. 42.
Partus trinus fecunditati publicæ gratiosus, l. 9.
de bonis proscripti. 9. t. 42.
Partus Crispi atque Helenæ, l. 1. de indulg. crim.
9. t. 38.
De partu custodiendo, l. vnic. de Carboniano edito.
4. t. 3. l. 10. de bonis proscripti. 9. t. 42.
Parua magnæque poscentes, l. 1. de officio Rectoris
Prou. 1. t. 7.
Parua ac minima contributio, l. 20. de lustrali
conlat. 13. t. 1.
Paruitas in milite spectanda, l. 12. de Veteranis.
7. t. 20.
Parui habere, l. 45. de Decurion. 12. t. 1.
Pascere milites, l. 6. de cohort. 8. t. 4.
Pascere auariciam, l. 7. de cursu publico. 8. t. 3.
Passio significatu deponentia quædam, vt auspi-
catur, l. 4. de denunciat. 2. t. 4.
Prætolari, l. vlt. de denunciat. 2. t. 4.
Pastores rei faciæ habendi equini pecoris licen-
tiam non habent, l. 2. quibus equi vsus conc. aut
deneg. 9. t. 30.
Pastores Valeriæ Prouinciæ vel Piceni non vtan-
tur equis, l. 5. eod. tit.
Pastoribus non tradantur filij nutriendi, l. vnic. de
pastor. 9. t. 31.
Pastus primipili, l. 8. 16. de cohort. 8. t. 4.
Pastus de annona militari & primipilo, l. 11. de
Decur. 12. t. 1. l. 13. de xvov. 7. t. 19.
Patamen pro patente aditus egressu, qua nullus
à platea aditus, atque egressus patamen, l. vlt. de
operibus publ. 15. t. 1.
Paterfamilias filius emancipatus, l. 1. de maternis
bonis. 8. t. 28.
Patefcere arbitrium, l. vltim. de fide Catholica.
16. t. 1.
Occasio patefcit ad publicum discceptandi, l. 1. de
his qui super religione. 16. t. 4.
Patibuli poena & patibulo affigi, l. vnic. ad l. lul.
maiest. 9. t. 5.
Patientiam commodare, l. 13. quorum appellatio.
11. t. 36.
Conhibentiam præbere, l. 10. eod.
Patientiam præbere, l. 3. de famosis libellis. 9. t. 34.
Tenere patientiam, l. 14. de desertor. 7. t. 18.
Patientiæ nomen in re cæda, omnes quibus fla-
grij vsus est vitile corpus muliebriter con-
stitutum alieni sexus damnare patientia, l. om-
nes 6. ad l. lul. de adult. 9. t. 7.
Patres conscripti, l. 10. de Prætorib. 6. t. 4.
Patres synagogarum, l. 4. de Iudæis. 16. t. 8.
Patria fortuna, l. 8. de cohort. 8. t. 4.
Patriæ ordo, l. 79. de Decur. 12. t. 1.
Functioes patriæ, l. 79. 91. 116. de Decur. 12. t. 1.

Honores patriæ, l. 69. eod.
Ministerium patriæ, l. 69. eod.
Mimia patriæ, l. 63. eod.
Stipendia patriæ, l. 57. eod.
Patricij, patriciatu de his est pars tit. 6. lib. 6.
Pattrimonium maternum, l. 1. de maternis bonis.
8. t. 18.
Patrociniatus suffragium, l. 24. de Iudæis. 16. t. 8.
Patrociniatorum fiducia, l. vlt. de lustrali conlat.
13. t. 1.
Patrocinium honorarium dignitatum, l. 24. de
Decur. 12. t. 1.
Patronus, id est Aduocatus, l. 2. de postulando.
2. t. 10.
Patronatus Curiarum honorarius, l. 92. de cursu
publico. 8. t. 5.
Patronus fisci: vide Paratilon de Aduocato fisci.
Patroni de dominis prædiorum, l. 1. de Salgamo.
7. t. 9.
Patroni, respectu libertorum, l. si vnquam de reuo-
cand. donat. 3. t. 13.
Patria communis Roma, l. 14. de Senator. & glebalis
collat. 6. t. 2. l. 21. de Prætorib. 6. t. 4.
Paulum de verticulo abducendi sunt milites,
l. 3. de cursu publ. 8. t. 5.
Pax, l. 4. de heret. 16. t. 5.
Pecora pro animalibus equis, l. 9. de re milit. 7. t. 1.
l. 3. de cursu publ. 8. t. 5.
Pectus Augusti pectoris cutas participans, l. 3. de
metallis. 7. t. 6.
Peculatus, l. 2. de abolitionibus. 9. t. 37. l. 1. de cri-
mine peculatus. 9. t. 28. l. 5. ad l. lul. repetundarum.
9. t. 27.
Peculium apparitorum, l. 16. de cohort. 8. t. 4.
De peculio, lib. 2. t. 32.
Pecunia pro facultatibus, l. vnic. de sentent. passis
& restit. 9. t. 43.
Pecunia tantum publicæ conuehi debent, l. 2. si
quis pecunias confluauerit. 9. t. 23.
Pecus equinum, l. 2. quibus equorum vsus. 9. t. 30.
Pedanei Iudices, l. quedam de officio Rectoris Prou.
1. t. 7. l. 3. de reparationibus appellat. 11. t. 31. l. vlt.
de excusat. artif. 13. t. 4.
Pede plano, l. 13. de metallis. 7. t. 8.
Pelliones, l. 2. de excusat. artif. 13. t. 4.
Penares moesti, l. 3. de cohibendis reis. 9. t. 2. & pro-
prij, l. 16. de desertorib. 7. t. 18.
Pendere iugi expectatione sub consultationis am-
biguo, l. 55. de appell. 11. t. 30.
Opera pendere dicuntur cum ccepta non perfici-
untur, l. 29. de operibus publ. 15. t. 1.
Penetralia regalis aula, l. 12. de Medicis. 13. t. 3.
Pensare, id est, ponderare allegationes, l. 55. de
appellat. 11. t. 30. dicta hominum, l. vnic. si quis
Imperatori maledixerit. 9. t. 4.
Pensiones aquæ molarum, l. 4. de canone frum.
V. R. 14. t. 15.
Pensitare & tituli pensitandi, de tributorum col-
latione, l. 8. de extraord. 11. t. 16. l. 1. 7. 35. de an-
nona & tribut. 11. t. 1. l. 15. de Episcopis. 16. t. 2.
l. 21. de Decurion. 12. t. 1.
Pensitatio, l. 1. 2. 3. sine censu. 11. t. 3. l. 5. 9. de lu-
strali conlat. 13. t. 1. l. 2. de conlat. fundor. patrimon.
11. t. 19.
Auri quod negotiatoribus indicitur, d. l. 9.
Frumenti ænei pensitatio, l. vnic. de frum. Carthag.
14. t. 25.
Ordinaria, l. 6. de extraord. collat. 11. t. 16.
Pensitationes fiscales, l. 12. de exactionib. 11. t. 7.
l. 12. de exactionib. 11. t. 7. l. 15. de Episcopis.
16. t. 2.
Publicæ l. 1. 2. 3. sine censu. 11. t. 3.

Penfi

Codicis Theodosiani.

Pensitanda substantiæ pro functionibus fiscali-
bus, l. vlt. de patrocini. vic. 11. t. 24. l. 2. de concussio-
nibus Aduocatorum. 8. t. 10.
Penula, vide de re Vestitaria.
Pepyzita, l. 24. de Paganis. 16. t. 10. l. 59. d. heret.
16. t. 5.
Per publicum conuenire, pro in publicum, l. 51. 56.
de heret. 16. t. 5.
Per se habere pondus argenti, id est in argento,
in specie, l. 9. de pistiorib. 14. t. 3. non eius æsti-
mationem.
Peraquatio, peraquatores, de iis in partem est
tit. de censuoribus, peraquatoribus, & inspectori-
bus. 13. t. 11.
Percellere, l. 15. 16. de Agentib. 6. t. 27. l. 32. de erog-
milit. ann. 7. t. 42.
Pœna percellere, l. vltim. ad l. lul. de vi. 9. t. 10.
Perceptio sua ac sibi debita, id est, pro annona seu
modus annona percipiendus, l. 17. de erogat.
mil. ann. 7. t. 4.
Percurrere militiam, id est absolucere, l. 24. de In-
dæis. 16. t. 8.
Perditi de Apostatis, in l. 4. de Apostatis. 16. t. 7.
sunt qui fideles iam & baptizati Apostata
facti. His lapsi & errantes, d. l. 4. opponuntur
qui se. Catechumeni adhuc Apostata facti.
Perditi de latronibus, l. vnic. in fin. de saturnianis.
7. t. 19. & l. 4. de Paganis. 16. t. 10.
Itaque ex hoc loco de his qui de statu publico
vel salute Principis consulunt accipio qui &
væfani dicuntur, l. 7. eod.
Perdocere, perdoceri, pro docere, doceri, l. vnic. de
rei vindic. 2. t. 23. l. 177. de Decur. 12. t. 1. l. 2. de
Decur. V. R. 14. t. 1.
Perduelliones, id est hostes, l. 7. de repar. appellat.
11. t. 31.
Perdurare in affectu libertatis cum parentibus,
l. 3. de liberali causa. 4. t. 8.
Peregrinatio & legatio, l. 9. de Legatis. 12. t. 12.
l. 189. de Decurion. 12. t. 1.
Peregrinationis onus, id est legatio, l. 189. de De-
curionib. 12. t. 1. id est, legationis ad Principis
comitatum.
Peregrinus cuius, alterius Prouinciæ ciuis, l. 1. de
adessorib. 1. t. 12.
Peregrini commeatu extra Prouinciã, l. 161. de
Decurion. 12. t. 1.
Conditio peregrinorum, l. 36. de heret. 16. t. 5.
Episcopi Clerici peregrini alterius ciuitatis vel
Prouinciæ, l. 37. de Episcop. 16. t. 2.
Peregrina iudicia vetita in specie, l. 10. de accusat.
9. t. 1.
Peregrini naturæ magi, vitas infontium labefa-
cantes, l. 5. de maleficiis. 9. t. 16. vide supra naturæ
humani generis inimici, l. 6. eod.
Peremptoria præscriptio, l. 23. 24. quorum appellat.
11. t. 36.
Perenne ararij emolumentum, l. 2. de Senatorib. &
glebali conlat. 6. t. 2.
Perennis memoriæ pater noster Constantius, de
Constantino Magno, l. 6. de cohort. 8. t. 4.
Recordationis perennis pater noster, l. 5. in fin. de
heret. 16. t. 5.
Perennes noxæ: quare perennis inuretur Iudex
notis, l. 9. de appellat. 11. t. 30.
Perennitas nostra, l. 3. de operibus publ. 15. t. 1.
Sanctiones perennes, l. 1. de proximis. 6. t. 26.
Ad perfectum perducere manu cceptum, l. 31. de
operibus publ. 15. t. 1.
Perfectissimus dignitas, de ea est titulus vltim.
lib. 6.
Perfidia nomen in commune hæreticis tribu-

tum speciatim Eunomianis, l. 6. 25. de hæreticis.
16. t. 5.
Perfidia fucata Donatistarum desperatio, l. 37. de
heret. 16. t. 5.
Perferre ductiones pro præstare, præbere, de ferre,
l. 20. de cursu publ. 8. t. 5.
Perfui, l. 5. de numerar. 8. t. 1.
Honore perfui, l. 186. de Decurion. 12. t. 1.
Præsidio muneris Principis, l. 10. de Prætoribus.
6. t. 4.
Priviligijs, l. 186. de Decurion. 12. t. 1.
Quicque, l. 4. de re milit. 7. t. 1.
Perfugium appellationis, l. 14. quorum appellat.
11. t. 36.
Prouocationis, l. 30. de appellat. 11. t. 30.
Perfugia cæda, l. 50. de Decur. 12. t. 1.
Perfunctoriæ hæc perfunctoriæ cudentur, l. 1. de
studijs liberalibus Vrbis Romæ. 14. t. 9. Idoneas
causas alienationis alleget non perfunctoriæ à
Iudice, sed verissimè requirendas, l. 2. de prædijs
& mancip. Curial. 12. t. 8.
Perfungi munus susceptionis, l. 7. in fin. de sus-
ceptorib. 12. t. 6.
Pergulæ & officina pictorum, l. vlt. de excusat.
artif. 13. t. 4.
Perhiberi, id est dici, l. vlt. de bonis vacantibus.
10. t. 8.
Perhorrescere nominationem, l. 16. de Agentibus.
6. t. 27.
Calumniam nullam perhorrescere, l. 1. de his qui
condit. propr. 12. t. 19.
Iniuriam, l. 12. de Prætorib. 6. t. 4.
Περὶ ἄλλοι, id est, oratorium templis circumiectum;
quod Ecclesias quadripartito intrinsecus pa-
rierum sepe concludit, l. 4. 5. de his qui ad Ec-
clesias confugium. 9. t. 45.
Periclitantes, id est, criminis accusat. Prei, l. 12. de
accusat. 9. t. 1.
Periclitantium furor, d. l. 12.
Periculum, pro ignis periculo & incendio, l. 46. de
operibus publ. 15. t. 1.
Pro tabella & experimento, hoc sensu de sen-
tentis ex periculo recitandis est titulus 17.
lib. 4.
Perischochoregia Περὶ ἄλλοι nomen Alexandria
accessionis cuiusdam factæ ad veterem gratuiti
frumenti præbitionem, l. 2. de frum. Alexandri-
no. 14. t. 26.
Vt paraperumata Martiani, l. 2. Cod. de ammonis ci-
nicis. 14. t. 17.
Peristylina forma, l. 45. de operibus publ. 15. t. 1.
Perlator, eo perlatore referri ad scientiam no-
stram, l. 8. de extrard. 11. t. 16. ita reponendum;
cum hæctenus legatur perfolutore:
Perlustrare templa, l. 10. de Paganis. 16. t. 10. cir-
cumire, l. 11. de Paganis. 16. t. 10. vide Circumire.
Pernicies execranda delatorum, l. 2. de petition.
10. t. 10. l. 50. de operibus publ. 15. t. 1.
Perniciosam est, l. vlt. de piscuis. 7. t. 7.
Perniciem comminatur Gratianus, l. 4. de hæretic.
16. t. 5.
Perorare causam, l. 21. de appellat. 11. t. 30.
Negotia perorare, l. 19. 64. in fin. de appellat. 11. t. 30.
l. vnic. si pend. appell. 11. t. 35.
Perorandis negotijs operam dantes, id est, Aduo-
cati, l. 46. de Decurion. 12. t. 1.
Perpensum, curâ perpensâ statutum, l. 29. de ammon.
11. t. 1.
Deliberatione perpensâ duximus sancendum,
l. 7. de metallis. 10. t. 19.
Studio perpensio prospexitus, l. 5. de susceptorib.
12. t. 6.

Longa

Glossarium Nomicum

Longâ deliberatione perpensæ constitutiones, l. 2. de de constit. Princip. 1. t. 1.
 Perpes auctoritas, l. vlt. de canone frum. Urbis Romæ. 14. t. 15.
 Firmitas, l. 4. de conlat. donat. 11. t. 20. l. 5. de Medicis. 13. t. 3. l. 2. si certum petatur de suffrag. 2. t. 29.
 Perpetim, l. 5. de hereticis. 16. t. 5.
 Perpetim habere volumus firmitatem, l. 5. de hereticis. 16. t. 5.
 Perpetuari actionem, l. vlt. de Apostatis. 16. t. 7.
 Perpetuarij fundi rei priuatæ, l. 14. de ryonibus. 9. t. 13.
 Perpetuitas, l. vnic. de act. certo temp. fin. 4. t. 14. l. 9. de annoni cinici. 14. t. 17.
 Perpetuo iure consignata prædia, l. 13. de extraord. 11. t. 16. l. 4. de actionib. cumpi summum, stru-ctum inflexibile: quod æquitati opponitur quæ flexibilis est.
 Perpetuæ sanctitatis Ecclesiæ hæreticis oppositæ, l. 2. de heret. 16. t. 5.
 Perquisiti ab omnibus vrbibus ac locis, l. 12. de heret. 16. t. 5.
 Persecrari illicita, l. 12. de Paganis. 16. t. 10.
 Persecrare: vel dilanauerit pœnis publicis corpus ferarum vestigiis latera percussando, l. 1. de emendat. seruorum. 9. t. 12.
 Probabilis emendatio persulcando, vt vngulis sulcantibus latera, l. 6. de maleficio. 9. t. 16.
 Persecutio fideicommissi, l. 7. de testamētis. 4. t. 4.
 Persoluere de præstatione munerum Curialium, l. 106. 109. de Decurion. 12. t. 1.
 Personarum diuersitates & genera, l. 12. de Paganis. 16. t. 10. l. 7. de ryonibus. 7. t. 13. l. 1. ad legem Iul. de ambitu. 9. t. 26. l. vnic. ne pastorib. 9. t. 31. l. 2. de expensis lador. 15. t. 9.
 Persona proiure personæ, maiorem sibi in rebus filiorum vindicare personam, l. 3. de maternis bonis. 8. t. 18.
 Personale debitum, personalibus debitis sacro æratio adstricti conductores portuum ac vectigulium, &c. l. 3. de indug. debitor. 11. t. 28.
 Munus personale, l. 24. de Episcop. 16. t. 2.
 Perspicitur, id est perspicuum est, quod donationis instar perspicitur obtinere, l. 3. de dotibus. 3. t. 13.
 Perspicui debitores, l. 9. quorum appellat. 11. t. 36.
 Pestrepere præscriptiones & occurrere examini dicantur, l. 7. ad l. Iul. de adulter. 9. t. 7.
 Calumnia pestrepere, l. 33. de petitionibus. 10. t. 10.
 Perstringere cura aliquem dicitur, l. 1. de alim. quæ inopes parentes, de public. petere debent. 11. t. 27.
 Persuasa professio, l. 27. de Episc. 16. t. 2.
 Persuasio de hæresi, l. 3. de Apostatis. 16. t. 7. & l. 24. de Paganis. 16. t. 10.
 Pertempere pro tentare, l. 4. in fin. de Princip. agent. 6. t. 28. l. 137. de Decurion. 12. t. 1.
 Pertentator vel retentator, l. vlt. de temporum cursu. 2. t. 6.
 Pertimescere pro timere, l. 27. de Iudæis. 16. t. 8.
 Pertinax animus, pertinaci animo latere, l. 16. de Decurion. 12. t. 1.
 Pertinaces spiritus hæreticis tribuuntur, l. 25. de heret. 16. t. 5.
 Consuetudo obstinationis pertinax, l. 7. eod. vide supra Obstinatio.
 Pertinacia Iudicis, l. 85. de Decur. 12. t. 1.
 Pertinaciter resistere Iudici, l. 58. de appellation. 11. t. 30.
 Pertinere, id est frui, gaudere, ad legum priuile-

gia volumus pertinere, l. 3. de priuile. eorum qui in sacro pal. 6. t. 35.
 Nemo possit ad indultum à nobis beneficium pertinere, nisi qui, &c. l. 13. de petition. 10. t. 10. id est, nemo possit indulto sibi beneficio frui, gaudere.
 Peruadere, l. 5. de pactis. 2. t. 9.
 Peruasio, l. 5. 6. de denunciat. 2. t. 4.
 Peruhere pro prouehere, l. 2. quis in gradu præferatur. 7. t. 3.
 Peruerrere pro inuerrere & usurpare, l. 3. de maternis bonis. 8. t. 18.
 Peruersi Iudices, l. 3. de exaction. 11. t. 7.
 Peruersitas hæreticorum, l. 20. de heret. 16. t. 5.
 Iudaica peruersitas, l. 19. 24. de Iudæis. 16. t. 8.
 Peruicacia obstinata temerè sapius appellantis, l. vnic. de possess. ab eo qui bis pronocat. 11. t. 38.
 Peruigil diligentia, l. 2. de curiosis. 6. t. 29.
 Labor peruigil, l. 6. de suariis. 14. t. 4.
 Perurgere dicitur, qui quid veluti in iudicio vret, l. vltim. ad l. Corn. de falso. 9. t. 19.
 Pes finalis, l. 3. de ryonib. 7. t. 13.
 De quinque pedum spatio, l. 3. 4. 5. finium regundor. 2. t. 26.
 Pessimique & plebei inter pessimos quosque & plebeios habeantur, l. 1. ad l. Iul. repet. 9. t. 27. id est, in vltimum ciuilem locum reiecti.
 Pessimorum secretas Vrbes elige, l. 9. de heret. 16. t. 5.
 Pestis feralis, l. 5. de maleficio. 9. t. 16.
 Funestæ pestis contagium, l. 2. de crimine peculatu. 9. t. 28.
 Pestiferum dogma de hæreticis, l. 58. de hereticis. 16. t. 5.
 Pestifera persequeratio, l. 2. de his qui super religione. 16. t. 4.
 Petaliquid, l. 14. de proximis. 6. t. 26.
 Petitiones & de petitionibus & vltro datis, lib. 10. tit. 13.
 Si petitionis focus sine hærede defecerit, lib. 10. tit. 14.
 De petitione operum publicorum, l. 10. 40. 41. 43. de operibus publ. 15. t. 1.
 Petrus diuinus Apostolus, l. 2. de fide Catholica. 16. t. 1.
 Petulans maledictum, l. vnic. si quis Imperat. maledix. 9. t. 4.
 Dicitur iurgio in aduersarium immodestius iactatur petulantiusque fufum, l. 2. de liberali causa. 4. t. 8.
 Petulanter dominium sibi acquirere, l. 4. ne Christianum mancip. 16. t. 9.
 Philicon, φιλικόν, l. 32. de nauicul. 13. t. 5. videtur idem cum vltro tributus.
 Philosophi inter professores publicos, l. vlt. de studiis liberalibus. 14. t. 9. l. vnic. de professoribus. 6. t. 21.
 Piaculum violatâ sepulchrâ religione quicquid enim attingi nefas est, non sine piaculo comparatur, Constantinus, l. 2. de sepulchro viol. 9. t. 17. Iulianus Apostata, l. 5. de sepulchro viol. 9. t. 17. ne in piaculum incidant contaminata religione.
 Piaculum, id est scelus, si quis infantis necandi piaculum adgressus, &c. l. 1. ad l. Corn. de sicur. 9. t. 14.
 Piaculum, l. 122. de Decurion. 12. t. 1. sit illis piaculum inde discedere.
 Piaculum secretius, id est, domesticum & familiare sacrificium, l. 12. de Paganis. 10. t. 10.
 Ita & qui duræ frontis obstinato piaculo locum

Codicis Theodosiani.

cum veniæ non relinquunt, Nouella Theodosij de Paganis 3.
 Peculiare de hæresi crimen & perpetratum piaculare, l. 6. ne sanctum bapt. 16. t. 7.
 Piaculi vox de hæresi apud Seuerum Sulpitium pariter non vno loco lib. 2.
 Piacularis doctrina rebaptizantium, l. 2. ne sanctum bapt. 16. t. 7.
 Pignora de his est lib. 2. tit. 30. Item titulus de commissoria rescindenda lib. 3. t. 2. vt & 1. 9. de distrahendis pignoribus quæ tributorum causa tenentur.
 Pignora pro arthris spõsalitiis, l. 6. de sponsalib. 5. t. 5.
 Pigrescentes artus animalis innocuo titillo admonere, l. 2. de cursu publ. 8. t. 5.
 Pigra senectus, l. 84. de Decurion. 12. t. 1.
 Pigrus silentium, l. 22. de Pratorib. 6. t. 4.
 De pistioribus est lib. 14. t. 3.
 Pittacium, vno pittacio petitorio plurimorum fortunas postulari, l. 29. de petitionib. 10. t. 10. l. 11. 13. 16. de erog. mil. ann. 7. t. 4.
 Placata res, l. vlt. de inf. his qua sub tyrann. 15. t. 14. fortè, pacata.
 Placet, formula solemnes, l. 26. de appell. 11. t. 30. l. 1. de Episcopis. 16. t. 2. l. 40. eod. l. 3. de donat. 8. t. 12.
 Placuit, l. 2. de famil. hercis. 6. t. 24. l. 1. de maternis bonis. 8. t. 18. l. 8. de Palatinis S. L. 6. t. 30. l. 17. de cohortalibus. 8. t. 4. l. 1. de bonis proscriptorum. 9. t. 42. l. 1. sine cons. 11. t. 3. l. 3. quorum appellat. 11. t. 36. l. 145. de Decurionib. 12. t. 1. l. 4. de Paganis. 16. t. 10.
 Placitum, pro pacto, conuentione & placiti fide, l. 5. de pactis. 2. t. 9. l. 9. de infirm. his qua sub tyr. 15. t. 14. l. vlt. de pactis. 2. t. 9.
 De plagis seruorum, l. 2. de emendat. seruorum. 9. t. 12.
 Plagas pro insidiis, ita in plagas contubernij depellere, l. 3. ad Senat. consultum Claud. 4. t. 9. si vel error improvidus vel simplex ignorantia, vel ætatis infirmæ lapsus in has contubernij plagas depulerit.
 Plagiarij de his & aduersus hos est lib. 9. t. 18. ad l. Fabiam.
 Planius quid tam, lex vnica quorum bonorum. 4. t. 21.
 Platea, l. 39. de operibus publ. 15. t. 1.
 Plausus populi qui verecundæ & tacitæ conscientie opponitur, l. 177. de Decurionibus. 12. t. 1.
 Plausorum inconflata infania, l. 2. de expensis ladorum. 15. t. 9. v. Iur. in Symm. l. 6. ep. 42.
 Plebs pro rusticis colonis, l. 26. de annonæ, 11. tit. 1.
 Plebei & humilioris conditionis, l. 1. de desertorib. 7. t. 18.
 Plebeia capitatio, leg. 36. de Decurionibus, 12. tit. 1.
 Plebeia fax, leg. 5. de bonis proscriptorum, 9. tit. 42.
 Plebeij curialibus opponuntur, l. 133. de Decurion. 12. t. 1.
 Plebs & Decuriones opponuntur, l. 2. de defensoribus ciuitatum, 1. t. 12.
 De iis qui plebem audent contra publicam colligere disciplinam est liber 9. t. 33.
 Plectendum crimen, l. 5. de petitionib. 10. t. 10.
 Plectenda importunitas, l. vlt. de relationib. 11. t. 29.
 Plectenda subreptio Cassiod. 8. var. 24.
 Plectibilis seueritas, l. 16. de Decur. 12. t. 1.
 Vsurpatio plectibilis, l. 16. de pistiorib. 14. t. 3.
 Plectibilis, l. 5. de hereticis, 16.

Plena lætitia potiri, id est, sine vilo onere, l. vlt. de Decur. & silentariis, 6. t. 23.
 Plena ætas, l. 17. de Pratorib. 6. t. 4.
 Plenaria interpellatio, l. vlt. de naufrag. 13. t. 9.
 Pleromi pro numeris, l. 1. de domesticis, 6. t. 24.
 Plumbatij, l. 2. de excusat. artificum, 13. t. 4.
 Plumbatarum ictus, l. 80. 85. 117. de Decurionibus, 12. t. 1.
 Plumbi liquentis ingestio inter pœnas, l. 1. de raptu Virg. 9. t. 24.
 Plurima rerum, l. 18. de bonis proscriptis.
 Plurima notitia, l. 6. de Senatorib. 6. t. 2. Id est plena.
 Pneumatomachi hæretici, l. 11. de hereticis, 16. tit. 5.
 Poculum commune, flumen, l. 3. de re milit. 7. t. 1.
 Pœna, l. 6. 23. de Paganis, 16. t. 10.
 Pœna subiugari, id est, (abdi, D. l. 6.
 Pœnales homines, id est, noxij quos pœna manet. Carcer pœnalia, carcer hominum noxiorum est, l. 3. de exact. 11. t. 7.
 Pœnitentia & abolitio, l. 4. ne sanctum bapt. 16. t. 7.
 Pœnitudo, id est, pœnitentia, l. 11. de indulg. crim. 9. t. 38.
 Pollentior litteris, qui melior innocentie, potior litteris, pollentior reliquis, l. 2. de aduocato fisci, 10. t. 15.
 Polliceri, spem alieni interitus polliceri, l. 12. de Paganis, 16. t. 10. eodem sensu promittendi vox.
 Pollinis conficiendi cura inter sordida munera, l. 15. 18. de extraord. 11. t. 16. blutter, sasser.
 Polluere, conscientiam polluit, l. 40. de hereticis conscientiam suam polluere carminibus, l. 30. de petitionib. 10. t. 10.
 Obtatum intuentum, l. 17. de panis, 9. t. 10.
 Poculum comune polluere, l. 3. de re milit. 7. t. 1. mox turbido potum cœno misceat.
 Pudicitiam polluere, l. 5. de Iurisd. 2. t. 1.
 Vinos polluere sepultos spoliando, l. 4. de sepulch. viol. 9. t. 17.
 Polluere hostiis, l. 10. de Paganis. 16. t. 10.
 Incredulitate Iudaica polluere, l. 19. de Iudæis, 16. t. 8.
 Sacrilégio, l. 4. ne sanctum bapt. 16. t. 7.
 Scœuitate morum dignitates polluere, l. 17. de pœnis, 9. t. 40.
 Polluere vocabulo deformi, l. 11. de infirm. his qua sub tyr. 15. t. 14.
 Polluta contagia hæreticorum, l. 20. de heret. 16. t. 5.
 Loca, templa, delubra Gentilium polluta, l. 11. de Paganis. 16. t. 10.
 Pollutæ mentes hæreticorum, l. 26. de hereticis, 16. t. 5. & paganorum nouell. Theodosij 3.
 Polyptici, l. 2. de discussorib. 11. t. 26. l. 13. de indulg. debitor. 11. t. 28. sunt ratiocinia publica, in quæ securitates etiam referebantur seu apochæ tributorum solutorum.
 Pomceria ciuitatum, l. 5. de locat. fund. iuris emphyteutici, 10. t. 13.
 Pompa de ludis sacerdotalibus, l. 176. de Decurionib. 12. t. 1.
 De pompa nuptiarum, l. 3. de nuptiis, 3. t. 7.
 De sublimi & illustri honore magistrorum militum, quos magistri equitum ac peditum pompa sublimat, l. 44. de cursu publ. 8. t. 5.
 Pondera, de plumbatarum pœnas, l. 3. de exactionib. 11. t. 7.
 Catenarum pondera, leg. 22. de panis, 9. tit. 10.
 Debitorum pondera, l. 2. de his qui ad Eccles. 9. t. 45.
 Ponderatores, de ponderatoribus est l. 12. tit. 7.

Glossarium Nomicum

Ponderatio librarum, l. 48. de cursu. 8. t. 5.
Poni in quaestione, l. ult. de tabular. 8. t. 2.
Pontificium disceptationis sacrae, l. ult. de Episcopi
pali iudicio. 16. t. 12.
Pontificiam pro Sacerdotio & ministerio oppo-
nitur, l. 13. de heret. 16. t. 5.
Pontificium, pro potestate, iure; vt hereditatis
adipiscenda Pontificium, l. 2. de Apostat. 16. t. 7.
Fruendi Pontificium, l. 1. de maternis bonis. 8. t. 18.
quod Tribonianus in fruendi facultatem im-
mutauit, l. 2. Cod. eod.
Ecclesiarum obtinendam Pontificium, l. 3. de
fide Catholica. 16. t. 1. vide Iuret. in Symmach.
lib. 7. epist. 27.
Pontifices gentilium, l. 2. de sepulchris violatis.
9. t. 17.
Pontifex Damasus, l. 2. de fide Catholica. 16. t. 1.
Pontes, l. 36. de operibus publ. 15. t. 1. l. 2. ne opera
à consularib. 11. t. 10. l. ult. de itinere muniendo.
15. t. 3.
Pontium sollicitudo inter fordida munera, l. 15.
38. de extraord. 11. t. 16.
Popularis accusatio, l. 20. de exaction. 11. t. 7.
Plausus popularis, l. 1. de spectaculis. 15. t. 5.
Populares militaribus opponuntur, l. 7. de anno-
nis ciuicis. 14. t. 17.
Populares, id est, Urbana multitudo, populus,
quo etiam sensu l. 1. §. quies popularium, ff. de
offic. Praef. Urb. eadem forma qua militares pro
militibus, d. l. 7. & 11. eod. tit. popularius anno-
nae Romae distribuebantur, l. 5. de un. ciuic.
14. t. 17.
Annona popularis, l. 7. d. t.
Caduca popularia, l. 2. de studiis liber. V. R. 14. t. 9.
vide supra Caduca.
Commoda popularia, l. 3. tributa in ipsis speciebus.
11. t. 2. l. 8. de Medicis & Professoribus. 13. t. 3.
l. 3. de canone frum. V. R. 14. t. 15. pro canone
Vrbis Romae, in populi V. R. vfum: vide in
verbo Comoda.
Popularitas, l. 2. in fin. de offic. Rectoris Prouincia.
11. t. 7.
Est spectaculorum editio, quae populi fauor &
applausus dicitur, l. 1. 3. de spectaculis. 15. t. 5.
Populatio, qui sagum hippocomorum notabili
populatione voluerit vsurpare vel depopulare,
l. 37. de cursu. 8. t. 5.
Populator quicumque & quidem nocturnus ad
agros intrauerit, l. 2. ad legem de sicariis. 9.
tit. 14.
Populi, id est multitudo, l. 6. de Episcopis. 16.
tit. 7.
Aeternae Vrbis Constantinopolitanae populus,
l. 4. & ult. de spectaculis. 15. t. 5.
Omnes populi (nos peuples) l. 2. de susceptibus.
12. t. 6.
Indaeorum populi, l. 14. 20. de Iudaeis. 16. t. 8.
Populo admisso Carthagine exactores ordinati,
l. 20. de exact. 11. t. 7.
Populi suffragia in nominationibus Magistra-
tuum, l. 1. quemadmodum munera ciuilia. 12. t. 5.
Porcina, l. 2. & 3. de suariis. 14. t. 4.
Porcinarij Vrbis Romae, l. 6. de suariis. 14. t. 4.
Porcina annonae militaris pars, l. 2. 6. de erog. mil.
ann. 7. t. 4.
Porphyriani haeretici, l. 66. de heret. 16. t. 5.
Porrigere, pro emittere, concedere, praebere pro-
uisionis emolumenta, l. 2. tributa in ipsis speciebus.
16. t. 2.
Prinilegia porrecta atque concessa, l. 1. de cohort.
8. t. 4.
Procuracionem porrigere, l. 23. de cursu. 8. t. 5.

Scripta porrigere, l. 12. de extraord. 11. t. 16. l. 78. de
Decur. 12. t. 1.
Sententiam porrigere reo, l. 134. de Decur. 12. t. 1.
Vacacionem munerum ciuiliam porrigere, l. 1. de
Decur. 12. t. 1.
Porrectura, de muliebri officio, καριόδοξ, l. 3. ad
l. l. de adult. 9. t. 7.
Portentosa superstitionis auctor Nestorius, l. ult.
de heret. 16. t. 5.
Vilitatis portentosa abiectione pudicitiae mu-
lier, l. 1. in fin. de reuoc. donat. 8. t. 13.
Porticus, l. 39. 44. 45. 50. 52. de operibus publ. 15. t. 1.
l. 12. de scanicis. 15. t. 7. etiam in sepulchris, l. 5.
de sepulchris viol. 9. t. 17.
Portio, l. 2. de extraord. 11. t. 16.
Assessor quaedam vniuersi cuiusque Iudicis portio
videtur, l. 5. de his que admin. 8. t. 15.
Portiuncula, l. 13. de Senat. 6. t. 2.
Portio luctuosa: vide Luctuosa.
Portitor praecipit, l. 7. de execut. 8. t. 8.
Frumenti, l. vnic. ne quid oneri publ. 13. t. 8.
Scriptorum, l. vnic. si cert. pet. de chirogr. 2. t. 27.
Secretum litterarum, l. 2. de lit. & iur. cust. 7. t. 16.
Portorium, l. 9. 13. de Veteranis. 7. t. 10. l. 8. de me-
tallis. 10. t. 19.
Portuensis, ad portum vrbis R. pertinens, id est,
horrea portuensis, tit. de patron. horr. portuensis.
Condita portuensis, l. 9. de suariis. 14. t. 4.
Mensores portuensis, d. l. 9.
Porta & via portuensis quae ab Vrbe Romae ad
portum ducebat, l. vnic. si quis pecunias consti-
tuerit. 9. t. 23.
Portus Constantinopolitanus, l. 5. de cabis colto-
ribus. 14. t. 6.
Portus Theodosianus, l. 2. de operibus publ. 15. t. 1.
Portuum custodes, l. 1. 2. 3. de littor. & itin. custod.
7. t. 16.
Portus custodia, l. 1. de littor. & itin. custodia.
7. t. 16.
Portus quietus, l. 16. de Agentibus. 6. t. 27.
Poscere ad officia, l. 1. 2. de erog. mil. ann. 7. t. 4. l. 2. de
nausfrag. 13. t. 9.
Reum poscere, l. 2. de Iurisdictione est reum agere.
2. t. 1.
Possessiones ieiunae & desertae, l. 5. de conlat. donat.
11. t. 20.
Possidiores, l. 9. 1. 97. de annona. 11. t. 1. l. 2. de ex-
traordin. 11. t. 16.
Post fata, l. ult. de metatis. 7. t. 6.
Post legem primitus datam, l. 7. de hereticis.
16. t. 5.
Postes & postibus affixa autoritas, l. vnic. si cert.
pet. de chirogr. 2. t. 27.
Posthumi, l. 10. de bonis proscriptis. 9. t. 12.
Postliminium, de eo est lib. 5. tit. 5.
Postliminium pro restitutionis beneficio, l. 2. de
repudiis. 3. t. 16.
Post meridianum tempus, l. 6. de offic. Rector. Prou.
11. t. 7.
De postulando est lib. 2. tit. 10.
Postulari testes dicuntur, l. vltim. de fide testium.
11. t. 39. flagitari l. 8. eod. peti l. 20. eod.
Iudices postulari, l. 2. de Iudicis. 2. t. 18.
Postulatio, id est causa, l. 4. de Princip. agentum.
6. t. 28.
Postulatus à Domino, id est rogatus, l. vnic. quod
iussu. 2. t. 31.
Potentia oppressum, l. 1. de praeiudicis & mancipiis
Curialium. 12. t. 13.
De actionibus ad potentiores translatis est tit. 13.
libri 2.
De his qui potentiorum nomina aut titulos praedi-
diis assignant, & in lite praetendunt est tit. 14.
lib. 2.
De potentioribus, l. 6. de pactis. 2. t. 9. l. 2. de officio
Iudicum omnium. 11. t. 10.
Potestates Iudicum, id est Iudices, l. 56. de cursu.
8. t. 5.
Magistratus potestas, l. 31. de Episc. 16. t. 2. quo sen-
tu & vniuersa vox in sacris litteris.
Maiores potestates, l. 3. de suariis. 14. t. 4.
Temporales potestates, qui pauld ante seculares
Iudices, l. ult. de Episc. 16. t. 2.
Ordinaria potestas, l. 1. si quacunque praeditus pote-
state. 3. t. 11.
Annonaria potestas, id est, Praefectura Annonae,
l. ult. de piscorib. 14. t. 3.
Potiores in Prouinciis pro possessoribus, l. 2. de
publ. comparat. 11. t. 15.
Potiorum patrocina, l. 1. de nauibus non excusand.
13. t. 7.
Potiri modum, l. 13. de annonis ciuicis. 14. t. 17. nisi
potius ibi legendum commodo potiat: nam
veteres verbum potiri quatto casu iunxere.
Potius inimica quam mater, l. 2. de inofficiso te-
stam. 2. t. 20. honoris locus praesumitur potius
quam tenetur, l. 1. de dignitatum ordo. 6. t. 5.
Praebere, l. 155. de Decurion. 12. t. 1. pro implere &
conferre.
Praebitio de conlatione annonaria, l. 1. de inditio-
nibus. 11. t. 5. l. 4. tributa in ipsis speciebus. 11. t. 2.
hinc & titulus de Salgamo hospitibus non pra-
bendo. 7. t. 9.
Praebitores argutiarum, l. 2. de cursu. 8. t. 5.
Praebenda angariae opera, l. 4. de extraord. 11. t. 16.
Prae-cauetur iuris ordine, l. 2. de pactis. 2. t. 9. id est,
iam ante olim cauetur.
Prae-cauere satisfactione, l. vltim. de testamentis.
4. t. 4.
Praecepta ne quicquam in Christianae reuerentiam
cultionis admittant, l. 2. de Iudaeis. 16. t. 8.
Praecedentia praelatio & de eius materiae lib. 6. à
titulo vt dignitatum ordo seruetur & lib. 7. quis
in gradu praefatur.
Praeceptum imperiale, l. 3. de incestis nuptiis. 3. t. 12.
l. 2. de operibus publ. 15. t. 1.
Praeceptum pro decreto, sententia & quidem Iu-
dicis militaris, l. ult. de sent. ex peric. recitandis.
4. t. 17. l. 28. quorum appell. 11. t. 36.
Nemo Iudex officialem ad eam domum, in qua
materfamilias agit cum aliquo praepcepto exi-
stimet mittendum, vt eandem in publicum
protrahat, l. 1. de offic. Iud. 11. t. 9.
Praeceptum pro delegatione delegatoria, seu edi-
cto & indictione, l. ult. de constitutionibus Prin-
cipum. 1. t. 1. l. 1. de superindicto. 11. t. 6. simili sen-
su praepceptio, l. 27. de annona. 11. t. 21.
Praepceptio sacra & deuota, l. 19. de Iudaeis. 16.
tit. 8.
Praepincti militantes, l. 8. de postulando. 2. t. 10.
Praecipitante auaritia, l. vnic. ne conlat. per logo-
graphos. 11. t. 4.
Praecipites, id est, affectibus in transfuersum acti,
l. 3. de petition. & delatorib. 10. t. 10.
Praecipuum quod peculiari iure pra alijs habe-
tur vt filiorum bona praecipua, l. 1. de maternis
bonis. 8. t. 18.
Emolumenta praecipua familiaris substantiae, id
est, immunita ab annonis & tributis, l. 1. de an-
nona & tributis. 11. t. 1. nemo ex uostra.
Iussione praecipuis emolumentis familiaris ique-
tur substantiae.
Praecogitare abscissum, l. 20. de cohort. 8. t. 4.
Praecommodari pecunia, l. 2. de Alexandr. pleb.
Tom. VI.

Codicis Theodosiani.

primatibus. 14. t. 27. vt praedelegatio, l. 3. de indi-
tionibus. 11. t. 5.
Praeconium administrationis, l. 52. de Decurionibus,
12. t. 1. id est testimonium, l. 1. de honore codi-
cillis. 6. t. 22. & l. 25. de Decurionibus. 12. t. 1.
quamquam & ea voce forte allusum ad praeco-
nes, quos habebant Iudices, vnde & praeco-
nij ius, gladij vel praecorum, qui honores
concessit caeteris, alij legum certis.
Praecurrere porticus thetmas Honorianas, l. 50. de
operibus publ. 15. t. 1.
Praeda, l. 5. ad l. l. repet. 9. t. 27. neque alienum
iurgium putent suam praedam.
Praedas agere, l. 29. de nauic. 13. t. 5. l. 2. de discess.
11. t. 26.
In praedam mitti possessor dicitur cum praeda
alicuius obicitur, l. 34. de annonae. 11. t. 1.
Praedammati, id est ante damnati, l. 2. de hereticis.
16. t. 5.
Praedator, l. 9. de executoribus. 8. t. 8.
Praedelegatio, l. 3. de indictionibus. 11. t. 5. id est, dele-
gatio, quae ante tempus emittitur.
Praedia, de iis est lib. 6. tit. 3.
Praedia confiscata, l. 5. de desertoribus. 7. t. 18.
Praedia Reip. l. 2. de locat. fundorum iur. emphy-
teut. 10. t. 3.
Praedia patrimonialia & emphyteutica & priuatae
rei, l. 4. de donat. fund. patrim. 11. t. 19.
Perpetuo iure consignata, l. 15. de extraordinar.
11. t. 16.
Praedia à domibus distacta, l. 9. de murilegalis.
10. tit. 20.
Urbana praedia, l. 2. de incorporatione. 10. t. 9.
Praedicabilis, praedicandus, laudandus, l. 2. 7. de
famosis libellis. 9. t. 3. l. 6. ad legem l. l. repetundor.
9. t. 27.
Praed publicus Stilico, l. 2. 2. de bonis proscriptor.
9. t. 42.
Praefecti sacrorum, l. 14. de Paganis. 16. t. 10.
De officio Praefecti Praetorio, lib. 1. tit. 5. lib. 6.
tit. 7.
Praefectiani, id est, Praefecti Praetorio officiales,
de his l. vnic. ne Praefectianus. 11. t. 10.
Praefectorij, id est, Praefectura functi, l. 12. de Le-
gatis. 12. t. 12.
Praefecti pacis, l. 1. de pignoribus. 2. t. 30.
Praeferti: vide infra Praelatus.
Praefulgere honore praeclearae Curiae, l. 3. de fide
testium. 11. t. 39.
Praejudicium quid est, vt à sententia differat, l. 40.
de appell. 11. t. 30.
Praejudicialis multa, id est, immatura appellatio-
nis multa, veluti à praedicio, l. 50. 65. de appell.
11. t. 30. l. amende de sol. appell.
A praedicio appellari possit, l. 2. 25. 39. 40. 44.
50. de appell. 11. t. 30. l. 1. 2. 3. 5. 11. 15. 16. 18. 25. 30.
quorum appell. non recipiamur. 11. t. 36.
Rescripto Principis praedicio remitti potest,
l. 3. de diuers. rescript. 2. t. 2.
Sanguinis praedicio postulari ad Curiam, l. 19.
de Episcop. 16. t. 2.
Senenicum praedicio, l. 4. 9. de scanicis. 15. t. 7.
id est, vinculum naturae conditionis.
Praedicio contractae tarditatis, l. 27. de petition.
10. t. 10.
Praelatio & quis in gradu praefatur lib. 7. tit. 3. in
verba praecedentia.
Praelato legis tenore, l. 31. de Episc. 16. t. 2.
Praelata autoritate oraculi, l. vnic. si per obreptio-
nem. 11. t. 13.
Praematura cupiditate, l. 69. de Decur. 12. t. 1.
Praemeditari, l. 3. de abolitionibus. 9. t. 37.

Glossarium Nomicum

Premium de gentiliū oblationibus diis suis, *l. 12. de Paganis. 16. t. 10. l. 7. de famosis libellis. 9. t. 34.*
 Viri fortis prœmia, *l. 28. de cohort.*
 Præoccupare violentia litem, *leg. 2. vnde vi. 4. t. 22.*
 Præparari buccellatum dicitur, *l. 2. de excoct. & transl. ann. 7. t. 5.*
 Præparare in *l. 10. de metatis. 7. t. 8.*
 Præparare animalia, maniceps cursus publici dicitur, *l. 9. de curiosis. 6. t. 29.*
 De præpositis, susceptoribus, arcariis est *lib. 12. tit. 6.*
 Præpositura, *l. unic. de præpositis & trib. schol. l. 8. de tyron.*
 Præpostera cupiditas, *l. 3. de Agentibus. 6. t. 27.*
 Ratio, *l. 12. de fide testium. 11. t. 39.*
 Præpotentes, patrocinium præpotentium in prædiis subrogandis, &c. *l. 8. de Medicis. 13. t. 3.*
 Præproperea cupiditas, id est, valde properea seu foeda, *l. 1. de Episcop. Iudic. 16. t. vlt. vide infra Properea & supra Deproperum.*
 Præproperea, *l. 2. quorum appellat. 11. t. 36.* id est impatienter eod.
 Prærogare, pro ante erogare expensas, *l. 6. de Prætorib. 6. t. 4. & l. 29. de Decurion. 12. t. 1.*
 Prærogata lex, subditiua lex, *l. 1. de Episcopis. 16. t. 2.*
 Prærogatiua nominis superflui, *l. 116. de Decur. 12. t. 1.* veteris Romæ & Constantinopolæos prærogatiua, *l. 45. de Episcop. 16. t. 2.*
 Præscribere pro perscribere, *l. 14. de exactionib. 11. t. 7.* nisi forte ibi reponendum perscribant.
 Præscriptio communis, *l. 9. de heret. 16. t. 5.*
 Occurrere præscriptiones atque perscribere examini in *l. 7. ad l. l. de adulter. 9. t. 7.*
 Ciuiles præscriptiones veluti quibus dos repetitur aut ex alia ratione debitum flagitatur, accusationem adulterij reuocare non possunt, *l. 7. ad l. l. de adult. 9. t. 7.*
 Præscriptiones, id est exceptiones, *l. unic. de dominio rei que possitur. 2. t. 5.* artificiosa obitacula dicuntur.
 De præscriptionibus sunt tres tituli libri 4.
 Præscriptiones peremptoriæ, *l. 3. de diuersis rescriptis. 2. t. 2. & l. 2. 37. de appell. 11. t. 30.* pro definitiua sententiâ.
 Præscriptiones moratoriæ, *d. l. 3.*
 Præscriptionis captiois vincula in iudicio multa promi non patiuntur, *l. 1. de Episcop. indic. 16. t. 12.*
 Cœlestes præscriptiones pro Imperialibus concessionibus, *l. 26. de cohort. 8. t. 4.*
 Præsentari, *l. 3. de bonis vacant. 10. t. 8.*
 Præsentari pro comprehendi, exhiberi rei, *l. 31. circa finem, de Episcopis. 16. t. 2.* malè Tribon. flagitari.
 Præsentari re aliqua pro publico conspectui ceu magnificentum quid exhiberi: summas domus, si lauacris lautioribus præsententur, *l. 3. de aqua ductu. 15. t. 2.*
 Præsens, in præsentem esse vel constitutum esse, *l. 28. de erog. milit. annonæ. 7. t. 4. l. 1. de scenicis. 15. t. 7.*
 In præsentem esse in comitatu Principis, *l. 1. de domesticis & prætor. 6. t. 24.*
 Præsentales inde *l. vlt. Cod. eod. tit.*
 Præsentiam sui facere, *l. 23. de Decurionibus. 12. t. 1.*
 Præsentis & administrationum honore functi opponuntur, *l. 13. de accus. 9. t. 1.*
 Præsidialis industria, *l. 1. de offic. Reçt. Prom. 1. t. 7.*

Præsidialis administrationis dignitates, *l. 5. de honor. codic. 6. t. 22.*
 Præsidiale officium, id est præsidis, *l. 2. de venat. ferar. 15. t. 11.*
 Præsidatus, *l. 2. de Princip. agentium. 6. t. 28. l. 4. de Decurion. 12. t. 1.*
 Prærogatiua præsidatus, *l. 4. de Decur. 12. t. 1.*
 Præsidentes, pro præsidibus & Rectoribus Provinciarum, *l. 13. de diuersis offic. 8. t. 7.*
 Præsidiam armata apparitionis, *l. 31. de Episcop. 16. t. 2.* Legum *l. 2. de integ. rest. 2. t. 16.* Sanctio-nom *l. 1. de integ. rest. 2. t. 16.*
 Præsidia firmissima aduersus calumnias, *l. 8. de famosis libell. 9. t. 34.*
 Militiæ præsidia ad ea confugere, *l. 11. de Decur. 12. t. 1. l. 38. eod. tit.*
 Pacis præsidium, id est, defensio pacis, pacis huiusmodi locupletioribus commissa (sedes tua) præsidia, *l. 1. de hibernar. 12. t. 14.*
 Præstantia tua, titulo hoc nonnullos Magistratus affati Principes, *l. 39. de appellat. 11. t. 30. l. 1. de lusoriis Danubij. 7. t. 17.*
 Præstricti, *l. 7. de Legatis. 17. t. 12.*
 Multæ competentis denunciatione præstrictis his, qui Provincias moderantur, *l. 7. de Legatis. 12. t. 12.*
 Præstigiæ, ne vllis præstigiis atque commentis exactio mutiletur, *l. 31. de annonæ. 11. t. 1.*
 Præstringere, id etiam huius legis autoritate præstringimus, *l. 5. de agentibus in rebus. 6. t. 27.* id est præstituimus, comminamur, denunciamus.
 Præsumere est vel ante sibi sumere vel præter solitum sumere, *l. 11. de metatis. 7. t. 8. vel l. 5. eod. tit. l. 4. de pascuis. 7. t. 7.*
 Negotium præsumptum, id est anticipatum, *l. vlt. de relat. 11. t. 29.* Indiciorum ordine neglecto, violato, litem præpropere aggere.
 Præsumptio Iudicum, *l. 14. de operibus publicis. 15. t. 1.*
 Tyrannica præscriptio, *l. 11. de indulg. criminum. 9. t. 38.*
 Præsumptor infaustus, id est tyrannus, *l. vltim. de Episcop. 16. t. 2.*
 Prætere, in locis quibus prætereunt, *l. 1. de commentis. 7. t. 12.*
 Præterito veluti quodam beneficio volare, *l. 15. de exactionib. 11. t. 7.*
 Præter circense certamen, *l. 7. de scenicis. 15. t. 7.*
 Præter pro citra, *l. 3. de Decurionibus & silentariis. 6. t. 25.*
 Præterea, id est præter, *l. 17. de proximis. 6. t. 26.*
 Prætoria Iudicium, *l. 3. de offic. Iudicum omnium. 1. t. 9.*
 Prætoriana serinia, id est Præfecti Prætorio, *l. 13. de indulg. debit. 11. t. 28.*
 De Prætoris tutelari, *l. 3. de tutor. 3. t. 17.*
 De Prætoris iurisdictione, *l. 16. de Prætoribus. 6. t. 4.*
 Præuaricatio, id est Apostasia, *l. 3. de Apostatis. 16. t. 7.*
 Præuaricatoris calliditas, *l. 3. de Aduocato fisci. 10. t. 15.*
 Præuenta liberalitate principalis, id est circumuenta, *l. 2. de bonis vacant. 10. t. 8.*
 Pragmaticum, pragmatici nostri statuta, *l. 36. de annonæ. 11. t. 1.*
 Præuitas, ab omni suspitione prauitatis alienos, *l. 9. de tyron. 7. t. 13.*
 Præua hominum voluntates, *l. 41. de hereticis. 36. t. 5.*

Preces

Codicis Theodosiani.

Preces: de precibus vide *Paratis. de diuersis rescriptis. 2. t. 2.*
 Precatio pro precibus, *l. 36. de Decurion. 12. t. 1.*
 Colorata precatio, *l. 15. de iure fisci. 10. t. 1.* paulò ante rescripta obreptionibus impetrata.
 Preces nefariæ, *l. 7. de maleficiis. 9. t. 16.*
 Premi crimine, *l. 12. de accus. 9. t. 1.*
 Presbyteri Christianorum: vide *Parat. de Episc. 16. t. 2.*
 Pridem, id est ante decennium, *l. 2. de falsa moneta. 9. t. 21.*
 Primi Clerici, *l. 24. de Episcop. 16. t. 2. l. 13. de Indeis. 16. t. 8.* sunt Presbyteri, Diaconi: vide & *l. 10. de fide testium. 11. t. 39.*
 Primarij & Curiales, *l. 39. de Decur. 12. t. 1.*
 Primates vrbium, vicorum, castellorum, *l. 13. de desertorib. 7. t. 18. l. 30. de susceptoribus. 12. t. 6. l. 3. de his qui super religione contendunt. 16. t. 4.*
 Primates, *l. 4. de Decurion. 12. t. 1. l. 4. de administr. & periculo tutorum. 3. t. 19. l. 4. de contat. donat. 11. t. 20. l. 8. de Indeis. 16. t. 8. l. 2. ad l. l. de ambitu. 9. t. 26. l. 16. de pœnis. 9. t. 40. l. 2. de Curat. Kalend. 12. t. 11.*
 Primatus officij, *l. 3. de adfessoribus domesticis. 1. t. 12.*
 Primiceriarus, *l. unic. de decanis. 6. t. 33.*
 Primicerius domesticorum, *l. 6. 8. 9. 10. 11. de domesticis. 6. t. 24.*
 Primicerij scriniorum, *l. 5. 14. 19. 21. de Palatinis. 6. t. 30.*
 Primipilum, *l. 10. de Decurion. 12. t. 1.*
 Necessitas primipili, *l. 7. de cohort. 8. t. 4.*
 Pasts primipili, *l. 8. 10. 11. 16. de cohortalibus. 8. t. 4.*
 Primitus, pro prius, *l. 12. de ann. 11. t. 1.*
 Primores officij, *l. 4. de desert. 7. t. 18.*
 Primus honor, *l. 4. de Agentibus. 6. t. 27.* non est summus, verum vltimus qui scilicet primus receptis intra scholam defertur.
 Primus Curia, *l. 127. 171. 189. de Decurionibus. 12. t. 1.*
 Primum tempus vocantur Kalendæ Martiæ, *l. 27. 105. de Decurionib. 12. t. 1.*
 De primiceriis in *Notitia Dignitatum.*
 De primiceriis in *Notitia Dignitatum.*
 Principes agentium in rebus de iis est libro 6. tit. 28.
 Principalis causa, proprietatis dicitur, *l. 15. de appellat. 11. t. 30.*
 Principalis, id est quæstio, *l. 2. de Iudiciis. 2. t. 18. l. 1. vnde vi. 4. t. 23.*
 Munificentia principalis, *l. vltima, de annonæ. 11. t. 4.*
 Principale nomen, *l. 17. de heret. 16. t. 5.*
 Sanctio principalis, *l. 29. de Prætor. 6. t. 4.*
 Principale beneficium, *l. 1. de diuersis officiis. 8. t. 7.*
 Principale pro primo, sic principale coniugium, id est primum, *l. 3. de maternis bonis. 8. t. 18.*
 Iudicium principale, *l. 14. de Decurion. 12. t. 1. l. 55. de appell. 11. t. 30.*
 Negotium principale, *l. 15. de appell. 11. t. 30. l. 3. 14. quorum appell. 11. t. 36. (premiere Instance.)*
 Principales Vrbium, Curiarum, *l. 40. de hereticis. 16. t. 5.*
 Principatus de Episcopo, Presbytero, Diacono, *l. 19. de heret. 16. t. 5.*
 Principes & principatus officiorum, de iis pro parte titulus *lib. 8. t. 4.*
 Principalitatis honor, *l. 6. de quest. 9. t. 35.*
 Principia introire, *l. 2. de Veteranis. 7. t. 20.*

Principatus honoraria dignitas, *l. 19. de Agentibus. 6. t. 27.*
 A principalibus distributionum omnium forma procedit, *l. omnis de his qui administrantibus. 8. t. 15.*
 Priuata absolute pro te priuata & rebus priuatis, *l. vlt. de locat. fundor. 10. t. 3.*
 Priuatarum Comes, *l. 120. de Decurion. 12. t. 1.*
 Prior tempore potior iure & ordine, *l. 1. de Præf. Præf. 6. t. 7.*
 Comitua priuatum, *l. 49. de appell. 11. t. 30.*
 Officium priuatarum, *l. 18. de Palatinis S. L. 6. t. 30.*
 Priuata conditionis homines eodem sensu militibus opponuntur, *l. 2. de terris limitaneis. 7. t. 15.*
 Priuati Iudices, id est arbitri, *l. 9. de infirm. bis quæ sub tyr. 15. t. 14.*
 Priuatarum litium Cognitores, id est, qui inter priuatos cognoscunt, ad differentiam eorum, qui inter flicum & priuatos, *l. 5. ad l. l. repet. 9. t. 27.*
 Dignitatis priuilegio opponitur, *l. 4. de itinere numer. 15. t. 3.* quod personale rescriptum vocatur, *l. 5. d. t.*
 Priuati, id est, officialis comes Rectoris Provincie largitionalibus oppositi, *l. vlt. de Palatinis S. L. 6. t. 30.*
 Priuatum absolute pro te priuata Principis, *l. 5. de exact. 11. t. 7. l. 12. de metatis. 7. t. 8.*
 Priuatum Tribonianus & Græci, *l. 12. de metatis. 7. t. 8.* balneum accipiunt, *l. 1. ne comitibus. 7. t. 11.*
 Priuati omnes præter Imperatores, *l. 1. de expensis ludorum. 15. t. 10.*
 Priuati militibus opponuntur, *l. 2. de falsa moneta. 9. t. 21.*
 Priuati Senatoribus opponuntur, *l. 4. de naufragiis. 13. t. 9.*
 Priuati omnes præter Principem, *l. 3. de metatis. 7. t. 6. l. 5. de operibus publ. 15. t. 1. & de exact. l. 59. de cursu publ. 8. t. 5.*
 Priuilegium priuatum dignitatis priuilegio opponitur, *l. 4. de itin. numer. 15. t. 3.* quod personale rescriptum vocatur, *l. 5. d. t.*
 Priuilegiis pro priuilegiis, *l. 7. de tyron. 7. t. 13.* vel. ipsorum etiam qui militaturi sunt priuilegiis accedentibus.
 Pro possessore, pro hærede possidere, *l. 12. in fin. de fide testium. 11. t. vlt.*
 Proba, vt ab stratoribus vnus tantum solidus probæ nomine posceretur, *l. unic. de stratoribus. 6. t. 21.*
 Probabilis sæculo disciplina, de clericatu, *l. 44. de Episcop. 16. t. 2.*
 Negotium probabile & probabilis negotij merita, *l. unic. de his qui potentiorum nomine. 2. t. 14.*
 Probabilis vitæ studium, id est Ecclesiasticæ, clericatus, *l. 7. de cohort. 8. t. 4.*
 Probabiles Sacerdotes, *l. 3. de fide Catholica. 16. t. 7.*
 Res probabiles, *l. 6. de Legatis. 12. t. 12.*
 Probabiles ex scenicis, *l. 2. de scenicis. 15. t. 7.* his qui vulgarem vitam exercent ea lege opponuntur.
 Probabile & celebrandum institutum, *l. 10. de Decurion. 12. t. 1.*
 Probabilia & manifesta documenta, *l. 28. de Indeis. 16. t. 8.* non sunt verisimilia, sed quæ probationem & fidem omnino faciunt, certa atque manifesta.
 Probabiliter, quæ Principi afferantur, *l. 9. de Legatis. 12. t. 12.*

Glossarium Nomicum

Probamenta confutare, *l. ult. de præditiis nauticular.* 13. t. 6.
 Probati milites dicuntur, *l. 25. de filiis militarium apparitorum.* 7. t. 22.
 Probata ætas pro legitima, *l. 7. de maternis bonis.* 8. t. 18.
 Probatoriæ officiorum & apparitorum, de his est in partem *tit. 7. lib. 8.*
 Probatoria ex sacris scriniis emissa, *l. 21. 22. 23. de divers. offic.* 8. t. 7.
 Probrosa conhibentia de eo qui tacitam fidem accommodat testatori in fraudem, *l. 27. de Episcopis.* 16. t. 2.
 Notæ probrosæ, *l. 1. de secundis nuptiis.* 3. t. 8.
 Probrosum atque postremum est, *l. 39. de Decurion.* 12. t. 1.
 Procacitas stupri, *l. 2. de repudiis.* 3. t. 16.
 Procax licentia, *l. 2. de Maiuma.* 15. t. 6.
 Vascina procax, *l. 14. quorum appell.* 11. t. 36.
 Procedere pro publicè quid fieri, emanare, *l. 20. de exact.* 11. t. 7.
 Auctoritas procedit, *l. 25. de nautic.* 13. t. 5.
 Indictio procedit, *l. 15. de proximis.* 6. t. 26.
 Sanctio procedit, *l. 29. de Prætorib.* 6. t. 4.
 In locum parentum procedant, *l. 9. de filiis milit. apparit.* 7. t. 22.
 Proceres sunt Senatores, *l. 1. de nuptiis.* 3. t. 7. *l. 12. de Prætorib.* 6. t. 4. *Symmach. lib. 3. ep. 63.*
 Proceres Iudæorum, *l. 10. de Iudæis.* 16. t. 8.
 Procercitas in milite, *l. 5. de re milit.* 7. t. 1. *Veget. lib. 1. cap. 5.*
 Procellus temporis, *l. 3. tributa in ipsi speciebus.* 11. t. 2.
 Procinctus bellicus, *l. 2. de domesticis.* 6. t. 24. *l. 13. de metatis.* 7. t. 6.
 Proconsularis Prouincia, id est Africa, *l. 22. de zymonib.* 7. t. 13.
 Proconsulatus insignia, *l. 1. de comitibus rei milit.* 6. t. 14. *l. 4. de honor. codic.* 6. t. 22.
 De proconsulibus in genere & de singulis proconsulibus Achaïæ, Asiæ, Africæ, Palæstinæ, Numidiæ: vide *Notit. Dignit.*
 De appellatione à proconsulibus, *l. 30. de appell.* 11. t. 30.
 Honores proconsulares, *l. vnic. de præpositis sacri cubiculi.* 6. t. 8.
 Procrastinata autoritate, *l. 8. de desertoribus.* 7. t. 18.
 Procrastinatio, *l. 28. quorum appell.* 11. t. 36.
 Proculdubio vindicare, id est, sine vlla exceptione, *l. vnic. de officio Vicarij.* 1. t. 6.
 Procuratores, de his est *tit. 12. lib. 2.*
 Procuratio cursus publici, *l. 23. 26. 28. 36. de cursu.* 8. t. 5.
 Possessionum procuratio, *l. 8. de desert.* 7. t. 18. *l. 13. de Paganis.* 16. t. 10.
 Procuratores Curiarum, *l. 32. de erogat. mil. ann.* 7. t. 4.
 Domus angustæ procuratores, *l. vnic. de prinileg. domus angustæ.* 10. t. 25.
 Rei dominicæ procuratores, *l. 13. de iure fisci.* 10. t. 1.
 De Procuratoribus rei priuatæ est ex parte *tit. 4. lib. 10.*
 Procuratores annonæ militaris, *l. 1. de erogat. mil. ann.* 7. t. 4.
 Cursus clabularij procuratores, *l. 20. de cursu.* 8. t. 5.
 Senatorum procuratores, *l. 2. quibus equorum vsus.* 9. t. 30.
 Procurari solutionem annonariam, *l. 3. de conlat. fundor.* 11. t. 19.

Procuratio pro officio, *l. 3. de cohort.* 8. t. 4.
 Prodere honorem, *l. 15. de Decurion.* 12. t. 1. dicitur qui eo abatur.
 Prodigia in annonario titulo, *l. 1. de fide & iure hasta.* 10. t. 17. sunt annonæ quæ in speciebus & annoniis à collatoribus soluebantur: veluti vinum, frumentum, de quibus *tit. de annona & tributis.*
 Prodigialis appellatio, *l. 9. de hereticis.* 16. t. 5. de Encratitis.
 Prodigium lutulentum, Eutropium, Eunuchum consulem ita vocat Arcadius, quod diuinum præmium consulatus contagione fecerat, *l. 17. de pænis.* 9. t. 40.
 Nefandum prodigium sectarum, *l. 6. de hereticis.* 16. t. 5.
 Prodigus famæ suæ, *l. vnic. de his qui potentiorum nomina.* 2. t. 14.
 Sui prodigus raptor, *l. ult. de raptu & matrim. sanctim.* 6. t. 25.
 Proditii pro editis, *l. 1. de proximis.* 6. t. 26. *l. vnic. quod iussu.* 2. t. 31.
 Proditio tutorum & curatorum, *l. 3. de administr. per. tutorum.* 3. t. 19.
 Produci pro è longinquo educi, *l. 1. de denunciat.* 2. t. 4.
 Producti è custodiis rei, *l. 18. de accus.* 9. t. 1. *l. ult. de custodia reorum.* 9. t. 3.
 Profana institutio de hereticorum doctrina, *l. 3. de hereticis.* 16. t. 5. mens *lib. 26. dist. tit. de hereticis.*
 Mysteria, *l. 36. dt.*
 Præcepta, *l. 24. dt.*
 Profanorum improbitas, *l. 4. dt.*
 Profanator atque corruptor, *l. 9. dt.*
 Profani ritus, id est, gentilium ritus, *l. 17. de Paganis.* 16. t. 10. quos vt impiati & sæculi reos necesse est te Magistro interfici, vnde libello Materni, titulus de errore profanarum religionum, *l. 21. de Paganis.* 16. t. 10.
 Profanare baptismum sanctum per apostasiam, *l. 9. de apostatis.* 16. t. 7.
 Professio publicæ functionis, *l. 3. ne conlationis translatio.* 11. t. 22.
 Professio pro ipsâ possessione, *l. 2. si petitionis socius.* 10. t. 14.
 Professio disciplina, *l. 27. de Episcopis.* 16. t. 2.
 Persuasa professio *suprà.*
 Professio pro nudâ iactatione, obrectatione improbata in criminalibus; itaque in *l. 5. de accusat.* 9. t. 1. opponuntur subscriptio & professio criminis, seu professionis licentia & temeritas.
 Odij *l. 12. de petitionibus.* 10. t. 10.
 Religiosa, *l. 7. de hereticis.* 16. t. 5. Id est, professio religionis.
 Abrupta *lib. 4. epist.* 13.
 Pro oneris susceptione, *l. 32. de nauticular.* 13. t. 5.
 Professus factæ religionis, id est, Clericatus inde professus, *l. 39. de Episcopis.* 16. t. 2.
 Professionem Clericatus interpret ad eam *leg. vocat.*
 Professa testataque scelera, *l. ult. de bonis præscriptorum.* 9. t. 42.
 De professoribus fusè propriis titulis.
 Proficere est emendare, *l. 18. de annona.* 11. t. 1. iunge *l. 4. Codicis Iustiniani* conminationes, epistolæ.
 Proffigare, exigere: Vniuersa pensationis proffigandæ quæ fuit reuiviscat solemnitas, *l. 4.*

Codicis Theodosiani.

ne conlatio translatio, 11. t. 22. Id est à compulforibus.
 Necessitatem aliquam proffigare, *l. 9. de executoribus.* 8. t. 8.
 Proffigatio debitorum, id est, exactio, *l. 10. de palat. sac. largit.* 6. t. 30.
 Profugus, de colonis profugis, *l. 7. de ann.* 11. t. 1.
 Profundere, id est, prodigere vltra statutum modum, *l. ult. de prætor.* 6. t. 4.
 Programma criminale, *leg. 29. de petition.* 10. t. 10.
 Progressus, id est, ordo promotionis, processus, *l. 2. quis in gradu.* 7. t. 3.
 Proici dicuntur qui corpore aliquo eiiciantur, *l. 8. de Iudæis.* 16. t. 8. vel quæ inhonestè donata sunt, *l. 1. si certum petatur de fuffrag.* 2. t. 27.
 Proiecti, pro expositis, *leg. 1. de expositis.* 5. t. 7.
 Prolator, id est, qui profert Scripturam, *l. vn. si certum petatur de chirographis.* 2. t. 27.
 Prolatum, pro dilatatum, *leg. 14. de exact.* 11. t. 7.
 Proluxa stipendia, id est, ampla salaria, *l. penult. de palat. sac. largit.* 30.
 Promere lagitatem, *l. 6. de his que administr.* 8. t. 15. pro conferre donationem.
 Consensum promere, *l. 49. de Decurion.* 12. t. 1.
 Promendæ indictionis tempus, *l. 8. de extraord.* 11. t. 16.
 Vltio promenda, *l. 40. de Episc.* 16. t. 2.
 Promi sententia dicitur, *l. 1. de Episcop. iudicio.* 16. t. ult. *l. 8. de infirm. his que sub tyrann.* 15. t. 14.
 Prompta lex, *l. 74. de Decurion.* 11. t. 1.
 Promereri reuelationem, id est, obtinere, impetrare, *l. 5. de conlat. Donatarum.* 11. t. 20.
 Promiscuæ fruges, *l. 3. de veteranis.* 7. t. 20.
 Promiscua generalitate decernimus, *vn. nequis in sua causa indicet.* 2. t. 2. Sed in Codice Iustiniani Generali lege.
 Promissio in vaticinatoria, *l. 9. de Paganis.* 16. t. 10.
 Eodem sensu vox polliceri, *l. 12. de Paganis.* 16. t. 10. spem alieni interitus polliceri.
 Promittere relationem, *l. 2. de relationib.* 11. t. 25. *l. 5. 8. 31. 34. 65. de appellat.* 11. t. 30. id est, spondere, *l. 5. de relationib.* 11. t. 29.
 Promotio accusationis, est probatio, *l. 4. de famosis libellis.* 9. t. 34. qui accusationis promotione confidat id est qui accusandi fiduciam gerit, vt est in *l. 2. eiusdem tituli*, qui promouere & probare accusatione se posse putat.
 Ordo promotionis seruandus, *l. 1. de diversis officiis.* 8. t. 7. In militia, non per saltum, *l. 7. de re milit.* 7. t. 1.
 Honestæ promotiones, *l. 14. de Decurionibus.* 12. t. 1.
 Promotus à milite separatur, *l. 2. de falsa moneta.* 9. t. 21.
 Promptius præcepta suscipiant, *l. 39. de Decurion.* 12. t. 1.
 Pronepotes, *l. 8. de legitimis heredit.* 5. t. 1. *l. 6. de renouandis donat.* 8. t. 13. *l. 9. de maternis bonis.* 8. t. 18.
 Pronunciatio pro sententiâ, *l. vn. de officio præfectorum prætorio.* 1. t. 5.
 Pronunciatio iudicis requisita in specie, *legis quar-ta de exhibendis reis.* 9. t. 2.
 Pronunciati delatores, *leg. 10. de petition.* 10. t. 10.

Propagare ordinem legis, pro extendere, *l. 1. de Episc. iudicio.* 16. t. 12.
 Vltio legis propagatur, id est, extenditur, *l. 3. de iurisd.* 2. t. 1.
 Tempora propagare, *l. 14. de prinilecorum qui in sacro palatio.* 6. t. 35.
 Propago generis sui succedat, *l. 6. de apost.* 16. t. 7.
 Propelli, pro pelli porto, seu longè pelli, *l. 6. de heret.* 16. t. 5.
 Propere festinationis iniuria, *l. 27. de petition.* 10. t. 10.
 Propere in alicuius fata, *l. vnic. de parricidiis.* 9. t. 15.
 Properantissimè, *l. 8. de appellat.* 11. t. 30.
 Propinqui quinam dicantur, *l. 18. de pænis.* 9. t. 40.
 Propola qui cauponâ vel propolâ vel tabernaria lucrum familiare sectatur, *l. 1. ne opera à conlat.* 11. t. 10.
 Proponere id est exponere res venales, *l. nemo 10 de Iudæis.* 16. t. 8.
 Nemo exterus religionis Iudæorum, Iudæis prætia statuet, cum venalia proponuntur, iustum est enim sua cuique committere: proponuntur in Codice Iustin.
 Proponenda pro expositis mercibus & venalibus propositis, *l. 2. de veteranis.* 7. t. 20.
 Venalium proponere, in *l. 1. Codice de numdinis.*
 Proposita bona, id est, venalia sub hasta, *l. 1. de fisci debitoribus.* 10. t. 16.
 Propositum fraudulentum & vorax, *l. 4. de numerariis.* 8. t. 1.
 Castius propositum, *l. 7. circa finem de heret.* 16. t. 5.
 Propria motio, *l. 2. de iurisd.* 2. t. 1.
 Proprium, quod perpetuo iure alicuius est, annonas alij putarunt tanquam proprias distrahendas, *l. 2. de annoniis ciuic.* 14. t. 17.
 Proprietatis actio, *l. vn. quorum bonorum.* 4. t. 2. *l. vn. si de momento.* 11. t. 37.
 Propulsare, est retro pellere, habere exceptores placet pro loco & ordine suo ad commentarios accedere & eorum administrationi subrogare, *l. 2. de numerariis.* 8. t. 1.
 Propripere, vnde cum tam furiosa formido propripuit, *l. ult. de his qui ad Eccles.* 9. t. 45.
 Prorogare, est erogare, præstare, emittere, euectiones prorogare, *l. 12. de cursu.* 8. t. 5. *l. 13. de erogat. milit. ann.* 7. t. 4.
 Prorogata iussio, *l. 2. de pascuis.* 7. t. 7. *Id est ante lata*, emissa.
 Prorogata pistracia, *l. 11. de erogat. milit. ann.* 7. t. 4. *Id est ante emissa præstita*, payer par aduance.
 Prorogari pro extendi, *l. 2. de integri restitutione.* 2. t. 16.
 Prorumpere, *l. 4. de agentibus in rebus.* 6. t. 27. nemo in schola argentum in rebus prorumpat.
 Profapia curialis, *l. 74. 177. de Decurionibus.* 12. t. 1. *l. 7. de filiis militarium apparitorum.* 7. t. 22. *l. 83. de Decurion.* 12. t. 1.
 Generis sui profapia, *leg. 16. de murilegulis.* 10. t. 20.
 Ex mancipibus profapia, *l. 6. de Episcopis.* 16. t. 2.
 Proscenium theatri, *l. 12. de scanicis.* 15. t. 7.
 Proscriptio rerum à filio venalium, *l. 2. de fide & iure hasta.* 10. t. 17. vnde & proscribere, *D. l. 2. quod & proponere dicitur.* *l. 1. de fisci debitoribus.* 10. t. 16.

Glossarium Nomicum

Prosecutio est instructio, hinc prosecutio atque
 cium, l. 5. de exhibendis reis, 9. t. 1. ibi expresso
 crimine prosecutionibus argenti necem pro-
 sequentibus aliis, l. 175. de Decurionibus, 12.
 tit. 1.
 Prosecutio Iudicis apud principem etiam tertio
 facta, l. 4. de re milit. 7. t. 1.
 Prosecutio, deductio, translatio reorum, l. 5. de ex-
 hibendis reis, 9. t. 2.
 Prosecutores & prosecutio rerum & specierum
 quæ ad largitiones dirigebantur, v. in proprio
 titulo.
 Prosecutoria, l. vn. de auri publici prosecutoribus,
 12. t. 8.
 Persecutoriarum adiumenta, l. 7. de priuil. eorum
 qui in S. Palatio, 6. t. 3. 5.
 Prosequi est facto aliquo suo quid vel aliquem
 adsumere, prouehere, promouere.
 Prosequi congruis auxiliis inuestigatores, l. 5. de
 metallis, 10. t. 19.
 Desideria ciuitatis, prouinciæ, corporis prosequi,
 l. 1. de legatis, 12. t. 12.
 Prosequi per famosum, l. 7. de famosis libellis, 9.
 t. 34.
 Prospera id est, prosperæ res, l. 4. ne quid publ. lat.
 8. t. 11.
 Prosuper flatus, l. 34. de nauicul. 13. t. 5.
 Fortuna, leg. 14. de prox. comitibus dispost. 6.
 t. 26.
 Prosperitate securus, leg. 185. de Decurionib. 12.
 tit. 1.
 Prostitutus pudor, leg. 1. de Lenonibus, 15.
 tit. 8.
 Protectoria dignitas, leg. 5. de veteranis, 7.
 tit. 20.
 Protectores, de his est pro parte titulus, lib. 6.
 t. 24.
 Protelare cognitionem, leg. 5. de denunti. 2.
 tit. 4.
 Protelari aliquem ultra præfinitum diem, l. vlt. de
 nauicul. 13. t. 5.
 Protendere laboris occasionem, l. vlt. de cognit. 2.
 t. 12.
 Protërve, l. 2. ad l. l. de adult. 9. t. 7. Id est remerè
 initio legis.
 Protestari, sanctio protestari dicitur vt cohærens
 sanctio protestatur, leg. 17. de Medicis, 13.
 tit. 3.
 Πρωτόστατος cùm pari sorte leges scelus, quam sce-
 leris puniant voluntatem, l. 1. ad l. l. de ambitu
 9. t. 26.
 Protostasia, de eâ est titulus, 23. l. 11. & lex 3. de de-
 fertorib. 7. t. 18.
 Prototypia, l. 2. de protostasia, 11. t. 24. l. 3. de priuil.
 eorum qui in S. Palat. 6. t. 35. l. 7. de tironibus,
 7. t. 10.
 Proturbari, id est, pelli viribus, l. 20. de heret.
 16. t. 5.
 Prouectiones, v. l. 23. de diu. off. 8. t. 7.
 Prouehendæ dignitatis tempus, l. 2. quis in gradu
 præfer. 7. t. 3.
 Prouenire, quibus prouenerit onus, l. 1. de suariis,
 14. t. 4.
 Prouentuum, id est, fructuum emolumenta, l. 1. de
 veteranis, 7. t. 20.
 Prouida auctoritas, ratio, leg. 13. de prætor. 6.
 tit. 4.
 Sanctio, l. 24. de erog. milit. an. 7. t. 4. l. 3. de nau-
 fr. 13. t. 9.
 Prouidentissima dispositio, l. 19. de erog. mil. ann.
 7. t. 4.
 Prouidendum, l. 54. de Decurion. 12. t. 1.

Codicis Theodosiani.

Excidium, l. 4. ne quid publ. lat. 8. t. 11.
 Pueritia prima ætas, leg. vnic. de his qui veniam,
 2. tit. 17.
 Pugnatrix & sæua meditatio gladiatorum, l. 11.
 de pœnis, 9. t. 40.
 Pulpitum scænicum, leg. 8. de scænicis, 15. ti-
 tul. 7.
 Pulfare est conuenire aliquem, iudicio percelle-
 re, l. 12. de fide testium, 11. tit. vltim. l. 5. de censur.
 13. t. 10.
 Crimen aliquem pulfare dicitur, l. 2. de exhibend.
 reis, 9. t. 2.
 Fructus pulari liberalitatis dicitur, l. 3. de bonis
 vacant. 10. t. 8.
 Iudicium pulfare, id est, apud iudicium conueni-
 re, l. 8. de iurist. 1. t. 1.
 Maiestatem pulfare est attentare, percellere, l. 6. de
 malef. 9. t. 16. Ammianus, l. 14.
 Pulfare maiestatis Imperij reus est l. 19. in fin. vbi
 maiestatas pulfata defenditur, &c.
 Caput alterius pulfare, l. 8. de famosis libellis, 9.
 tit. 34.
 Patres filij atrocis iniuriæ dolore pulfare dicun-
 tur, l. vn. de ingr. liber. 8. t. 14.
 Possessorem pulfare conuentio executoris dicitur,
 l. 4. de conlat. donat. 11. t. 20.
 Pulfare est fatigari, vexari, iniuria affici, conueni-
 ri, l. 14. de accusat. 9. t. 1.
 Facultatibus, l. vltim. de infirm. his qui sub, tyr. 15.
 tit. 14.
 Conuicij acerbitate, l. vnic. de ingr. liberis, 8.
 tit. 14.
 Fiduciaria cognitione, leg. 16. de Agent. 6.
 tit. 27.
 Iure l. 4. ad SC. Claud. 4. t. 9.
 Iudicio leg. vltim. de patroc. viciorum, 11.
 tit. 24.
 Iniuria vel iniuriis, leg. 16. de nauicul. 13. ti-
 tul. 5. l. 5. de veteranis, 7. tit. 20. l. 5. de Iudicis,
 16. tit. 8.
 Iniuriæ atrocis dolore pulari, l. vnic. de ingr. li-
 ber. 8. t. 14.
 Inquietudine, l. 80. de Decurion. 12. t. 1.
 Intentione, leg. vltim. de reparat. appellat. 11.
 tit. 31.
 Lite l. 3. de Decurionibus, Vr. R. 14. tit. 1. l. 164. de
 Decurionib. 12. tit. 1. l. vnic. de his qui pot. nom.
 2. t. 14. l. 5. de iurisdic. 2. t. 1. l. 42. de Episcopis,
 16. t. 22.
 Litigio, l. 2. de delation. 2. t. 7.
 Persecutione, leg. vnic. de act. certo temp. fin.
 4. t. 14.
 Præbitione, l. 18. de extraord. 11. t. 16.
 Iure legitimo in sede ordinaria pulari, l. vltim.
 de his qui condit. propr. 12. t. 19.
 Incassum pulari, leg. 16. de Agentibus, 6. titu-
 lo 27.
 A curia pulari, leg. 16. de Decurionibus, 12.
 tit. 1.
 Pulari, l. 27. in fin. de petit. 10. t. 10.
 Pulario, id est actio, lis, l. vnic. de action. ad pot.
 trans. 2. t. 13.
 Pularus, id est, conuentus, leg. vnic. de
 quinquennij præscriptione, 4. tit. 15. l. 27.
 de petit. 10. tit. 10. l. vltim. de prædis nau-
 cul. 13. t. 6. l. 14. de priuil. eorum qui in S. Pala-
 tio, 6. t. 35.
 Pulfare pro propulfare, leg. 33. de suscept. 12.
 tit. 6.
 Pulsis cautionibus, id est repulsis, non admissis,
 l. 2. de spons. 3. t. 5.
 Pulueraticum, l. 16. de tiron. 7. tit. 13, Merces
 Tom. VI.

quasi pro labore & puluere, quod feruis
 ad militiam euocatis præstatur, sic & pu-
 lueraticum, quod agrimenfori pro labore
 dabatur.
 Pulsis castrorum, à puluere castrorum alieni,
 leg. vltim. de priuil. eorum qui in S. Palatio,
 6. t. 35.
 Punitus, id est, pœna affectus, l. 9. 10. de bonis pro-
 script. 9. t. 42.
 Pupilli & eorum priuilegia vel tuitio, l. 4. de falsa
 mon. 9. t. 2. l. 4. de Censur. 13. tit. 10. l. vnic. de act.
 certo temp. fin. 4. tit. 13. leg. 2. de off. Iudi-
 cum omnium, 1. tit. 9. lib. 20. de Episcop.
 16. t. 2.
 Pupilli vsque ad viginti annos, l. 4. de Censur. 13.
 tit. 10.
 Para materia, l. vlt. de ponderat. 12. t. 7. l. 4. 6. de cen-
 sur. 13. t. 10.
 Parum argentum putum, quod notum.
 Murex purus, l. 11. de scænicis, 15. t. 7.
 Religio pura, l. 7. vers. his tantum de heretic. 16.
 tit. 5.
 Purgare crimina pœna solet, l. 41. de heretic. 16.
 tit. 5.
 Ratiocinia purgata, l. 1. de bonis proscript. 9.
 tit. 42.
 Aquæductus purgatius, l. 1. de aquæductu, 15.
 tit. 2.
 Purificare baptisate, l. 2. ne sanctum bapt. 16.
 tit. 7.
 Purpura principis eiusque adoratio, l. 3. 4. de do-
 mestic. 6. tit. 24. l. 4. 8. 9. 16. de diuersis, off. 8.
 tit. 7. l. vnic. de præpositis sacri cubiculi, 6. 18.
 v. Sup. adorare.
 Fucatio purpuræ, leg. vltim. de murileg. 10. ti-
 tul. 20.

Q
 Va de re pro quare, l. 14. de Metallis, 10.
 tit. 19.
 Quadragesima, dies sacrati, feriati, l. 4. 5. de
 quæst. 9. t. 35.
 Quadragesima hordei data susceptori Epimetri
 nomine, l. 21. de suscept. 12. t. 6.
 Quadratarij, l. 2. de excusat. artif. 13. tit. 4. qui
 opus quadratum faciant, v. Liuium, lib. 6. &
 Plin. epist. 254.
 Quadrigæ in cursu publico, l. 5. de curiosis, 6. tit. 29.
 l. 19. de Prætor. 6. t. 4.
 Quadrimentru breues, de his est tit. 25.
 lib. 11.
 Quærere contra salutem principis vel de salute,
 l. 12. de Paganis, 16. t. 10.
 Finem quærere salutis alienæ, d. l. 12.
 Quæritur amor nec videretur, l. 3. de adulter. 6.
 tit. 7.
 Quæsitæ dignitatis sibi vocabulum opponere,
 l. 2. de diu. off. 8. t. 7.
 Quæsitæ patrocina, id est, conquisita, l. 5. de parro-
 cin. viciorum 11. t. 24.
 Quæsitur, id est, Index arbiter, l. 3. de naufragiis 13.
 t. 9. vbi solers.
 Quæsitur dicitur, l. 2. de postulando 2. t. 10. ideo
 Tribonianus, in l. 6. eod. ex illa quoque desum-
 pra pro quæsitur posuit Index.
 Quæstiones, id est, tormenta, de his lib. 9.
 tit. 35.
 Quæsitum iudicis criminalis, l. 3. de exhib. reis 9.
 tit. 2.
 Quæstionarij, l. vltim. de Episcop. iudicio, 16.
 tit. 12.

Glossarium Nomicum

Quæstio pro verberibus, plagis, l. 2. de emendat. seru. 9. t. 12.
 Quæstio pro controuersia, absque omni quæstione volumus obtineri, l. 2. de iure fisci, 10. t. 1. sine molestia litis, l. 9. de bonis vacant. 1. t. 8.
 Quæstio, id est, cognitio, leg. 12. de accusat. 9. tit. 1.
 Quæstiones de his est lib. 6. t. 4. & 9.
 Quæstus publicus, l. vnic. de mendicantibus, 14. tit. 18.
 Qualem te reperio, talem te iudico, l. vltim. de his qui ad Eccles. 9. t. 45.
 Qualiacumque verba opponuntur legitimis, solemnibus, l. vlt. de dotib. 3. t. 13.
 Qualitas vini, frumenti, l. 9. de suariis, 14. tit. 4. leg. 2. tributa in ipsis speciebus, 11. tit. 2. Pro circumstantiis, leg. vltim. de conlat. donat. 11. tit. 20.
 Qualitates piscis, leg. vnic. de pretio piscis, 14. tit. 20. adificiorum, leg. 14. de metallis, 10. tit. 19.
 Quam audacius quam consultius, l. 28. de operib. publ. 15. t. 1.
 Quam maturissimè, leg. 3. de appellat. 11. tit. 30.
 Quam primitus, l. vltim. de conlat. fundor. par. 11. t. 19.
 Quantæcumque pro quocumque naues, l. 3. de nauicul. 13. t. 5.
 Quantitas pro qualitate, pro quantitate peccati austeri fuerit vltio preferenda, l. 10. de panis, tit. 40.
 Quantitas pro numero decurionum, l. 84. de Decurion. 12. t. 1.
 Quanti pro quot, leg. 3. de Agentibus, 6. tit. 27.
 Quantocius, l. 6. de Senat. 6. t. 1.
 Quarta, l. 4. de inoff. testam. 2. tit. 20. & quarta bonorum parte multati, l. vnic. vi intra ann. 9. t. 36.
 Quassate prouincias, l. 1. de crimine peculatus, 9. tit. 28.
 Quassatus imbecillitate corporali, l. 19. de Agentibus, 6. t. 27.
 Quatenus pro quo: v. Form. 4. quotid. 28.
 Quati condemnatione decem librarum auri, l. 3. 4. de appell. 11. t. 30.
 Damno graui, leg. vltim. de superexactione. 11. tit. 8.
 Dispendio familiari, l. 1. de frument. P. Constantin. 14. t. 16.
 Inuidiâ l. 14. de priuil. eorum qui in S. Palat. 6. tit. 35.
 Summâ leg. 30. de erogat. milit. annon. 7. tit. 4.
 Vexatione triginta librarum auri, l. 4. in fine quid publ. let. 8. t. 11.
 Quatuor viri adhiberi in cognitione à præfecto vrbi, l. vlt. de nauicul. 13. t. 5.
 Quatuor regiones in præfectura vrbi, l. 2. de calcis col. 14. t. 6.
 Quemadmodum pro donec, l. vlt. de ponderatorib. 12. t. 7.
 Querelarum cunctatio apud iudicem, l. 27. de petit. 10. t. 10.
 Querimonia & appellatio, querela propriè cum quis nominatus magistratus vel exactor refragatur, l. 2. de appell. l. 11. t. 30. l. 8. de Decurion. 12. t. 1.
 Litigatoris l. vlt. de relationib. 11. t. 29.
 Qui pro quis, si qui agens in rebus, l. vlt. de princip. agent. in reb. 6. t. 27.

De vniuersis quibusque officiis, l. 3. de Agentibus, 6. t. 27.
 Quid sibi liqueat formula, l. 2. ad l. Corn. de falso, 9. t. 19.
 Quietis otio perfrui, l. 3. de Decurion. & silent. 6. t. 23.
 Quietem publicam perturbare dicuntur veterani latrocinia exercentes, l. 7. de veteran. 7. t. 20. v. l. 3. ff. de off. presidis.
 Sepulchrorum quietes, l. 8. de indulg. crimin. 9. t. 38. Sepulchrorum violatores dicuntur qui quiescere sepultos non sinunt.
 Trabeata quietes, l. 33. de petitionib. 10. t. 10.
 Quietis decennium, id est, quietam decennium implere in confortio Clericatus, l. 19. de Episc. 16. tit. 2. Id est, per decennium interpellatus non fuit.
 Quietem honoratam eligere, l. 2. de Decurion. & silent. 6. t. 23.
 Quieta coloborum ac penularum vestimenta, quibus militaris habitus seu Chlamydis terror opponitur, l. 1. de habitu, 14. t. 10.
 Quietæ artes, l. 26. de cohort. 8. t. 4.
 Secretæ quietis vmbracula, l. 6. de honor. Codicillis, 6. t. 22.
 Laborem quiete mutare, l. 1. de primicerio, 6. t. 10.
 Quindecennium, l. 171. de Decur. 12. t. 1.
 Quinque liberi, l. v. de his qui numero liberorum, 12. t. 17.
 Quinquagena l. 7. de Inst. conlat. 13. t. 1.
 Quinque pedum præscriptio, l. 3. 4. finium regund. 2. t. 26.
 Quinquennales, leg. 1. de Medicis & profess. 13. t. 3.
 Quinquennale iudicium, l. 13. de accusat. 9. t. 1. l. vlt. de iurisd. 2. t. 1.
 Quisque pro quicumque seu quisquis, quisquam, l. 4. de off. rect. pron. 1. t. 7. l. 5. de Medicis, 13. t. 3. l. 4. de Agent. 6. t. 27. l. 1. 2. de Metallis, 7. t. 6. l. 149. de Decur. 12. l. 8. de accusat. 9. tit. 1. l. 15. de ann. 11. t. 1. l. 54. de heret. 16. t. 5. vers. Igitur proconsulari.
 Quò: adunari veterani exclamauerunt Constantine Aug. quo nos veteranos factos, si nullam indulgentiam habemus, leg. 2. de veteran. 7. t. 20.
 Quod in inuicem formulis, l. 15. de bon. proscript. 9. tit. 42. quod nefas dictum est l. 16. de Agent. 6. t. 27. quod nolimus, id est, quod absit, quod abominor, l. 4. de heret. 16. t. 5. quod non opinamur, l. 2. de excothione, 7. t. 5. quod non optamus, l. 4. de conlat. donat. 11. t. 20.
 Quoddam, in iumentum quoddam saxorum pretia aucta, l. 2. de Metallis, 10. t. 19.
 Quorum bonorum interdictum de eo, l. 4. t. 21. & l. 2. 2. quorum appell. 11. t. 36.
 Quod iussu, l. 2. t. 31.
 Quorumque officiorum, leg. 3. de filiis milit. 7. tit. 22.
 Quotiens pro quoties, l. 14. de legatis, 12. t. 14.

R

Rabies cogitationum, rabie cogitationum cuncta miscere, leg. 17. de panis, 9. tit. 40.
 Radicibus imis, ab imis vt dicitur radicibus, l. 7. de tiron. 7. tit. 13. voluntatis radicibus solis nixum, scripturæ quas nulla solemnitate adimicula defendunt, solis nixæ radicibus voluntatis, Constantinus, l. 1. de famil. erisunda, 2. tit. 24.

Radicitus

Codicis Theodosiani.

Radicitus amputanda vocabula hirenarchatum, l. v. de hirenarchis, 12. t. 14.
 Ragæ, vestis barbaricæ genus, leg. 3. de habitu, 14. t. 10.
 Rapacitas plectenda, leg. 10. de censor. 13. tit. 11.
 Rapaces manus officialium, l. 1. de off. rector. pron. 1. t. 7.
 Quæstus rapaces numeratorum, l. 11. de priuil. cor. qui in sac. pal. 6. t. 35.
 Rationabilis consilij tenore perpenso, l. 40. de Episc. 16. t. 2.
 Rationabilis dilatio, lib. 2. vt intra annum, 9. tit. 6.
 Rationibus publicis ac chartis obnoxij, l. 11. de din. offic. 8. t. 7.
 Rationia publica, alias polypica, l. 2. de discuff. 11. t. 26.
 Rationibus fiscalibus obnoxij & de proscriptorum bonis, lege 1. de bonis proscript. 9. tit. 42.
 Rationales, de his v. notitiam dignitatum.
 Rationes publicæ & priuatae, l. 32. de Episcop. 16. t. 2.
 Cinitatum, l. 6. de num. 8. t. 1. l. vlt. ad l. Cornel. de falso, 9. t. 19.
 Reatus, l. 1. de bonis proscript. 9. t. 42. l. vlt. de raptu Virgin. 9. t. 24.
 Criminis reatus, l. 1. de bonis proscript. 9. tit. 42.
 Maiestatis reatus, leg. 10. de bonis proscript. 9. tit. 42.
 Transactionis illicitæ reatus, l. 4. tributa in ipsis speciebus, 11. t. 2.
 Dicitur adstringere, leg. 3. de indulg. crimin. 9. tit. 38.
 Excludere omnem honorem, l. 1. de accusat. 9. t. 1.
 De rapta Virginum & Viduarum, lib. 9. tit. 24. 25.
 Ratio æquitatis exposcit, leg. 4. de Medicis, 13. tit. 3.
 Iuris ratio non patitur, leg. 52. de Decurionibus, 12. t. 1.
 Ratio pro modo & quantitate, l. 31. 34. de erogat. mil. ann. 7. t. 4.
 Ad omnem reatum, seu ante contractus est seu postea contrahetur, leg. 41. de heretic. 16. tit. 5.
 In reatum deduci, id est, accusati, l. 1. ad l. Inl. de adul. 9. t. 7.
 Reatu fatigati, l. 2. de his qui ad Eccles. confug. 9. t. 45.
 Rebells contumacia de seditionis, l. 31. quorum appellat. 11. t. 36.
 In rebus prima militia, secundus in litterarum præsidio ornatus, leg. 1. de proximis, 6. tit. 26.
 Recalcata, id est, repetita mysteria, l. 4. ne sanctum bapt. 16. t. 6.
 Recauere, est vice versa cauere, stylo trepidante in poenam reciprocè recauere, l. 3. de exhibendis reis, 9. t. 2.
 Recens flagitium, l. vlt. de raptu Virgin. 9. t. 24. in eadem re Sidon. lib. 5. epist. 19. calentem culpam vocat.
 Recensus seu re purgatio officiorum sæpè agitur, l. 15. 18. de Agentib. 6. t. 27.
 Iuriconsultorum recens, l. v. de responsis prudentum, 1. t. 4.
 Receptaculum animalium publicorum est stabulum, l. 25. de operib. publ. 15. t. 1.
 Tom. VI.

Receptare, l. v. de burgariis, 7. t. 14.
 Receptoria serinia, leg. 3. de palat. f. larg. 6. tit. 30.
 Receptum matrimonium, l. 3. de maternis bonis, 8. t. 18. id est, repetitum.
 Receptatores mulionum, leg. 58. de cursu, 8. tit. 5.
 De reorum receptoribus v. tit. 29. de his qui latrones, lib. 9. l. 14. eod. tit. est poena rationis.
 Recerni, l. 38. de operib. publ. nisi malis secerni, 15. t. 1.
 Recidere est, ad modum redigere, l. 2. de domesticis, 6. t. 14. v. recisus.
 Recipere appellationem seu prouocationem dicitur Index l. 16. 42. 60. de appellat. 11. t. 3. v. sup. accipere, infra suscipere.
 Reciperet pro recuperet, leg. 3. de aduocato fisci, 10. t. 15.
 Recipere matrimonium pro iterare, l. 3. de mater. bonis, 8. t. 18.
 Recipere nequitiam seruilis ingenij, l. 3. de libertis, 4. t. 11. v. Inr. in Symm. lib. 5. ep. 45.
 Poena reciproci, l. 3. de exhibend. vel transmit. reis 9. tit. 2. quæ est similitudo supplicij, l. vlt. de accusat. 9. t. 1. per poenæ conditio. l. 14. eodem.
 Reciprocus poenæ incurfus, leg. 7. de accusat. 9. tit. 1.
 Recisus modus, l. 13. de indulg. debit. 11. t. 28.
 Recisum onus census, l. 12. de indulg. debit. 11. tit. 28.
 Recitatae leges vbi & per quem v. paratilon de constit. princip. 1. t. 1.
 Reclamare, reclamandi copia, l. vlt. de bonis vacantib. 10. t. 8.
 Fortuna reclamante, leg. vltim. de cognitorib. 2. tit. 12.
 Recludere, id est, aperire aditum, l. 77. in fin. de Decurion. 12. t. 1.
 Occulta recludere, leg. 12. de Paganis, 16. tit. 10.
 Recognoscere, pro agnoscere, cognoscere, l. 49. de operib. publ. 15. t. 1.
 Recordatio cœlestis, leg. 2. vt dignitat. ordo, 6. tit. 5.
 Recreare, id est, renouare iura licitationum, conductionumque, l. v. de vestigal. 4. t. 12.
 Recriminatio, quando ei locus sit, l. 12. de accusat. 9. tit. 1.
 Recta nauigatio littoribus deuis opposita, l. 33. de nauicul. 13. t. 5.
 Rectius pro potius, multo magis, l. 30. de ann. 11. t. 1. l. 17. operib. publ. 15. t. 1. l. 32. de Episcop. 16. tit. 2.
 Rectores prouinciarum, de his est l. 6. t. 17. v. not. dignitatum.
 Recuperare debitum, id est, oblatum sibi recipere, l. de vsuris, 2. t. 33.
 Recurrere hoc est vltro citroque commeare, l. 2. de littor. cust. 7. t. 16.
 Recursus ad latebram abolitionis, l. 2. de abolitionibus, 9. t. 37.
 Recusationis prerogatiua, l. 11. de cohortat. 8. t. 4. Id est, recusandi onera sibi imposita veluti bastagæ nauiculariæ functionis.
 Redæ in cursu publico, leg. 5. de curiosis, 6. tit. 29.
 Reddere patriæ debitas functiones, l. 91. 109. 116. de Decurion. 12. t. 1.
 Reddere sacerdotium, leg. 176. de Decurionibus, 12. t. 1.

Glossarium Nomicum

Reddita bona à principe, alio iure quam donata, l. 1. 2. de conlat. donat. 11. t. 20.
 Reddi pro iniucem dari, l. 27. de oper. publ. 15. tit. 1.
 Reddi securitates, l. 19. de ann. 11. t. 1.
 Redempta vox miserationis, l. 1. de abolition. 9. tit. 27.
 Redempti nutricum discursus, l. 1. de raptu Virginnum, 9. t. 24.
 Ingressus redempti, l. 1. de off. rector. pron. 1. t. 7. l. 7. de sponsal. 3. t. 5.
 Redemptores magistratus, l. vn. de frum. Carthag. 14. t. 25.
 Redemptores calumniæ, l. vn. de his qui potent. nomina, 2. t. 14.
 Redhibere, pro reddere, soluere, leg. 5. de patris, 2. tit. 9. lib. 48. de Decurionibus, 12. t. 1. l. vnic. ne conlatio. per logogr. 11. tit. 4. l. 12. de censur. 13. t. 11. l. vlt. de Decurion. V. R. 14. t. 1.
 Ablata, l. 2. de usuris, 2. t. 33.
 Aurum l. 3. de milit. veste, 7. t. 6. 1. præstare & vice vnus rei aliam conferre.
 Debitum, l. 7. vers. sin vero aurum de tiron. 7. t. 13. 1. præstare.
 Duplum, l. 3. ne comitib. & tribunic. 7. t. 11. l. vlt. de frum. V. Constant. 14. t. 16.
 Simplam, debiti summam, l. 27. de annonæ, 11. tit. 1.
 Redhibiti, l. 53. de cursu, 8. t. 5. l. 179. de Decurion. 12. t. 1.
 Emptoribus pretium redhiberi, l. 2. de postlim. 5. t. 5.
 Functionibus debitis, l. 86. de Decurionibus, 12. tit. 1.
 Sponso eiusque heredibus, l. 2. de sponsalibus, 3. tit. 5.
 Redhiberi ad signa, leg. 14. de desert. 7. titulo 18.
 Redhibitio, id est, præstatio, solutio æstimationis, l. vn. de secundo lapsu, 11. t. 32.
 Damna redhibitionis, l. 14. de desertor. 7. titulo 18.
 Debiti vel publici vel privati, l. 3. de his qui ad Eccl. 9. t. 45. l. 29. quor. appellat. 11. t. 36.
 Multæ, l. 1. de liber. causa 4. t. 8.
 Debiti quantitaris, l. 1. qui bonis ex leg. Jul. 4. tit. 20.
 Obnoxius redhibitioni, leg. vltim. finium regundorum, l. 2. tit. 26. l. 27. quorum appellat. 11. t. 36.
 Rei, leg. 2. de fructibus & lris expedit. 4. tit. 18.
 Sumptuum damnorumque, l. vlt. de bonis vacantib. 10. t. 8.
 Prorelari redhibitio, l. vnic. si certum pet. de chirograph. 2. t. 27.
 Ad redhibitionem vrgeri, l. 7. de fisci debitor. 10. tit. 16.
 In quadrupli. redhibitionem teneri, l. 10. de iure fisci, 10. t. 1.
 Redhibitionem non finit consecratio venerandæ, l. 25. de Iudicis, 16. t. 8.
 Redhibitione celeri consulere, l. 4. unde vi, 4. tit. 22.
 Redempti ab hostibus de his, l. 2. de postlim. 5. tit. 5.
 Redimere laboribus municipalem, l. 11. de donat. 8. t. 12.
 Redimita vitis arbor, leg. 12. de Paganis, 16. tit. 10.
 Redintegrare, id est, rem integram deund si-

tere, reddere iacturam, l. 11. de susceptoribus, 12. t. 6.
 Redintegrare: solidi in massam obryzæ soliditatemque redintegrentur, l. 12. de susceptoribus, 12. t. 6.
 Redintegratio necessitudinum dissociatarum, l. vn. communi diuid. 2. t. 25.
 Redintegrare audientiam, l. 30. de appellat. 11. tit. 30.
 Rediuiua molestia, l. vltim. de præd. nauicul. 13. tit. 6.
 Lites rediuiuæ Cassiod. 4. var. 37.
 Saxa de publico rediuiua, l. 19. de operibus publ. 15. t. 1.
 In rediuiuis semper exagitentur conflictus, l. 3. de Apostatis, 16. t. 7.
 Status, nunquam in rediuiuum statum negotium redigatur, leg. vltim. de relationibus, 11. tit. 29.
 Redundare pro abundare, extendi, prorogari, l. 28. de cursu, 8. t. 5.
 Priuilegiis compluribus, leg. 14. de Episcop. 16. tit. 2.
 Redundare pro redire, l. 41. in fin. de hæreticis 16. tit. 2.
 Referre sententiam, l. 2. de offic. rectoris pron. 1. t. 7.
 Iudex dicitur proferre.
 Contrariam voluntatem referre, l. 22. de Prator. 6. t. 4.
 Referrî exceptio dicitur, l. 10. de Decurionibus, 12. t. 1.
 Referre pro reduci, l. 5. de accusat. 9. t. 1. l. 10. de extraordin. 11. t. 16.
 Referre est afferre, leg. 22. de prator. 6. titulo 4.
 Referre pro ferre & tolerare, l. 31. quorum appellat. 11. t. 36.
 Reformare est restituere, leg. 15. de pistior. 14. tit. 3.
 Rem amissam reformare, l. vnic. de rei vindicat. 2. t. 23.
 Impensam reformare, leg. 31. de oper. publ. 15. tit. 1.
 Reformare pontem, id est, reparare, l. 2. ne opera à conlat. 11. t. 10.
 Reformatio ædium, l. 19. de operibus publ. 15. tit. 1.
 Celeris reformatio, l. vnic. verum vi, 4. t. 23. l. 5. de denuntiat. 2. t. 4.
 Possessionis reformatio, l. vnic. si de momento. 11. t. 37.
 Seruos dominis reformare, l. 9. de desertoribus, 7. t. 18.
 Ingenuitatem pristinam, l. vnic. de patrib. qui st. distrax. 3. t. 3.
 Locum l. 47. de operib. publ. 15. t. 1.
 Spectacula l. 3. de scanicis, 15. t. 7.
 Starum pristinum, leg. 62. de Decurionibus, 12. tit. 1.
 Vitium operis reformari, l. 14. 31. 47. de oper. publ. 15. t. 1.
 Refricare exactiorem, l. 30. de erogat. milit. an. 7. t. 4.
 Negotia, leg. quarta, de donat. octau. titulo duodecimo.
 Quæstionem, l. 6. de appellation. 11. t. 30.
 Securitatem, leg. 185. de Decurionibus, 12. tit. 1.
 Refugæ, cui refugas occultandos putauerint, l. 21. de tironib. 7. t. 18.
 Desertores ac refugæ, l. 6. ne sanctum bapt. 16. tit. 7.
 Refundere

Codicis Theodosiani.

Refundere expensas prærogatas, l. 29. de Decurion. 12. t. 1.
 Minnetum refugio, l. 84. de Decur. 12. t. 1.
 Refundi publicis censibus, l. vlt. de Conlat. donatarum 11. t. 20.
 Refundere dotem vxori, l. 3. de dotibus 3. t. 13.
 Refutare, id est, respuere, l. vn. ne damna prouincialibus 11. t. 11.
 Refutati Iudicio, id est, confutati, l. 9. de heret. 16. tit. 5.
 Refutatoriæ preces, l. 1. 24. 28. de appellat. 11. t. 30.
 Refutatio, l. 11. de refutatorij, d. l. 1. t. 1. & l. 5. de relationib. 11. t. 29.
 Refutatorij litigantis, d. l. 1. de appell.
 Refutatorij vel refutatoriæ partium, l. 16. de eod. libelli, l. 8. 11. 24. 29. de appell. 11. t. 30. sunt allegationes, l. 3. de relat. 11. t. 29. quibus litigatores relationem Iudicis ad principem, si minus plena vel contraria videretur, refellebant, d. l. 3. & l. 1. de appell. 11. t. 30. Symm. lib. 2. ep. 30. si relatio ad fortunam negotij pertineret, & supplementa, vel refutatorios iurgantes dedissent, & lib. 10. ep. 48. cuius sententiæ meritum perennitas vestra lectis gestis ac refutatoriis coherentibus æstimabit v. tur. in Symm. lib. 2. ep. 30.
 Regales (Francorum scilicet & Alemannorum) l. 9. de re militari 7. t. 1.
 Regales trabæ, l. 4. ne quid publica lauit. 8. t. 11.
 Aula regalis peneralia, l. 12. de medicis 13. t. 3.
 Regia domus, l. 1. de conduct. & homin. domus Aug. 10. t. 26.
 Regesta, maximas prædas hoc pacto agi de prouincialibus certum est vt acceptæ semel securitates & regestæ polyptics à discussoribus vel apparitoribus denuo postulentur, l. 2. de discussor. 11. t. 26. id est, inferiæ ratiociniis publicis, relata in gesta publica seu polyptica, vnde polyptici ipsi seu libri rationum & diurna Regestæ, hinc regesta diuersorum officiorum nouellæ de Theodosiani Codicis authoribus.
 Regesta in subscriptione, l. 14. de indulg. debit. 11. tit. 28.
 Regimen prouinciarum, l. 159. de Decur. 12. t. 1.
 Regiones & prouinciæ pro eodem, l. 24. de cohort. 8. t. 4. quandoque pro prouinciarum certo tractu, l. vlt. de defensor. ciuit. 11. t. 11. l. 2. de integri restitut. 2. t. 16. l. 8. 34. de cursu 8. t. 5. hinc clabulariæ regiones d. l. 34. id est, stationes in quibus cursus clabularis constitutus erat.
 Regiones vrbis R. l. 8. de medicis 13. t. 3.
 Regulam imponere, omnia constituta, non præteritis calumniam faciunt: sed futurus regulam imponunt, l. 3. de consti. principum 11. t. 1.
 Reipublicæ proficere, l. 43. de censu 13. t. 10.
 Reide exhibendis reis est, tit. 2. lib. 9. de exh. vel transmitt. reis.
 De reorum Custodia est tit. 3. lib. 9.
 Reiectus, pro deiectus ab officio, l. 1. de defensi. ciuit. 11. t. 11.
 Relatio, l. 2. ad l. Corn. de falso 9. t. 19.
 Relationes seu consultationes Iudicum ad principem, de his, lib. 11. t. 29.
 Relatoria, l. 8. de nauicul. 13. t. 5. sunt securitates, quas nauicularij redditatum seu subuectarum à se specierum nomine à susceptoribus accipiebant.
 Relaxare, pro tribuere, concedere, indulgere, l. vlt. de incorp. 10. t. 9. l. 26. ne petition. 10. t. 10. de indulgentiis debitorum nominatim, l. 6. 11. de indulg. debit. 11. t. 28.
 Crimen relaxare, l. 15. de cohort. 8. t. 4.
 Instantiam relaxare, l. 13. de metallis 10. t. 19.

Licentiam relaxare, l. 8. quorum appell. 11. t. 36.
 Moram ac tempus relaxare, l. 27. quorum appell. 11. tit. 36.
 Necessitatem relaxare, l. 7. de donat. 8. t. 12.
 Relaxatio præscriptionis peremptoriæ, id est, remissio, l. 3. de diuersis rescriptis 2. t. 2.
 Relegatio, l. 8. de desert. 7. t. 18.
 Relegere, id est, repetere libertatem, l. 2. de liber. causa 4. t. 8.
 Releuatio κατὰ κράτος, vox rei tributariæ: hinc releuata possessiones, tit. de conlat. donat. vel releuata possess. 11. t. 20.
 Releuata iuga seu capita, l. 6. eod. releuata absolute l. 15. de indulg. debit. 11. t. 28. & nouella Martiani 2. Theodosij 33. subleuata prædicia d. nouell. 33. id est, quibus canon demprus ex parte vel interger, l. 5. de conlat. donat. 11. t. 20. quæ aliquatenus tributorum munere subleuata d. nouella 33. releuatio canonis d. l. 5. iugationis d. l. 5. releuatio nis beneficium d. l. 5.
 Releuare incommodum partitionis, l. 26. de ann. 11. t. 1.
 Releuari in omnibus titulis, l. 13. de senat. 6. tit. 1.
 Releuari, id est, immanes ab omni præstatione, l. vlt. de veter. 7. t. 20.
 Releuandus, l. 7. de tiron. 7. t. 13.
 Necessitates releuata, l. 2. de prator. 6. t. 4.
 Releuari damna l. 4. de suariis 14. t. 4.
 Relictum solum, l. 11. de veteranis 7. t. 20.
 Relictus hæres legibus ad successionem vocato oppositus, l. 5. de testam. 4. t. 4.
 De Religione est l. 16. t. 11.
 De his qui super religione contendunt est lib. 16. tit. 4.
 Religio Catholica, l. 28. de heret. 16. tit. 5.
 Religio, pro clericatu, l. 123. de Decurion. 12. tit. 1.
 Iurifurandi Religio, l. 3. de fide testium 11. tit. 39.
 Sacrosancta religio pro professione clericatus, l. 46. de cursu 8. t. 5.
 Religiosissimi famuli, id est, Christiani, l. vltim. ne Christianum mancipium Iudæa 16. t. 9.
 Religiosum, id est, æquum, l. 1. de bonis proscript. 9. tit. 42.
 Naturæ ipsius religio, l. 2. de inoff. testament. 20. tit. 20.
 Religionum libertas, l. 9. de malef. 6. t. 16.
 Voces senatus religiose, l. 1. de prator. 6. t. 4.
 Reliqua, id est, debita seu tributa præteriti temporis, quorum à principibus sæpe indulgentia data, l. 13. de ann. 11. t. 1. l. 13. 5. 6. 8. 9. 10. 11. 14. 15. 16. de indulg. debitor. 11. t. 28. rubrica sine censu vel reliquis 11. tit. 3. l. 13. de ann. 11. t. 1.
 Reliqua debita, l. 1. de fisci debitor. 10. t. 16. l. 11. de iure fisci 10. tit. 1. l. 14. de suscept. 12. t. 6.
 Fiscale debitum relictum, l. 17. de exact. 11. t. 7. l. 10. de suscept. 11. t. 6.
 Reliquorum cumulus, l. 25. de ann. 11. t. 1. & moles, l. 3. de censur. 13. t. 11.
 Reliquum ex præterito trahatur, l. 17. de exact. 11. tit. 7.
 Reliquæ sarcinarum, l. 50. de Decurion. 12. t. 1. l. 4. de iust. conlat. 13. t. 1. quæ lex eadem est cum d. l. 50.
 Reliquæ sanctorum & martyrum, l. 7. de sepulch. viol. 9. t. 17.
 Reliquæ corporum non contrectandæ, l. 4. de sepulch. viol. 9. t. 17.
 Reliquorum ratio ex centesima, l. 11. de iure fisci 10. tit. 1.
 HH h h 3 Reliquiæ

Glossarium Nomicum

Reliquiæ iracundiæ, nullis residentibus iracundiæ mentis reliquiis, &c. *l. ultim. de his qui ad Eccl. 9. tit. 45.*
 Reluctantis, id est, defensoris partes suscipere, *l. 3. de bonis vacant. 10. t. 8.*
 Reluctari nominationibus, *l. 15. de prator. 6. t. 4. l. 36. de appellat. 11. t. 30.*
 Reluctationis vocem obicere, *l. 179. de Decur. 12. tit. 1.*
 Rem saluam fore caueo, *l. 1. de liber. causa 4. tit. 8.*
 Remere, remeandi facultatem, *l. 16. de re militari 7. tit. 1.*
 Remedium iuris appellatio dicitur, *l. 15. de appellat. 11. t. 30.*
 Pœnitentiæ remedium, *l. 4. de apostatis 16. tit. 7.*
 Remedia necessaria quibus princeps fessis provincialibus succurrit, *l. 12. de legatis 12. tit. 12.*
 Humanis quæ sita corporibus remedia ex arte magica, *l. 3. de maleficiis 9. t. 16.*
 Remedia propriè de releuacione census, *l. 13. in f. de indulg. debitor. 11. t. 28.*
 Remissionem veniæ, crimina nisi semel commissa non habent, *l. 6. de indulg. crimin. 9. tit. 18.*
 Remitti in *l. 3. de diu. rescript. 2. tit. 2.* pro permitti, deferrî.
 Remotæ stationes, *l. 6. de curiosis 6. t. 30.*
 Remoueri testamenta, id est, iniusta declarati, *l. 2. de inoff. testam. 2. t. 20.*
 Remouenda & auferenda absolutè censui eximenda, *l. 13. de indulg. debit. 11. t. 28.*
 Remuneratio conscientia, *l. 177. de Decur. 12. tit. 1.*
 Remuneraciones sacræ, *l. 20. de palat. f. l. 6. t. 30. l. 41. de appellat. 11. t. 30.*
 Renouare euersiones, *l. 33. de cursu 8. t. 5.*
 Renouere debitum, est debitum non soluere, *l. 6. quorum appellat. 11. t. 36.*
 Renunciare senatoriæ dignitati quidam potuere & consulari, vt eius oneribus liberarentur, *l. 4. ult. de senator. 6. t. 1.*
 Renunciij, *l. 1. de nuptiis 3. t. 7.* qui internunciij dicuntur, *l. ult. ff. de sponsalibus.*
 Reparari securitatem consistentibus vel commecantibus reparari, *l. ult. de curiosis 6. t. 29.* possessionis amissæ iura reparari, *l. 3. ad l. lul. de vi 9. tit. 10.*
 Fetu agtorum reparati, *l. 1. de censitor 13. tit. ultim.*
 Reparata mors, *l. 5. de heret. 16. t. 5.*
 Reparatio, de animalium bastaga, *l. 4. de murilegulis 10. t. 20.*
 De appellationum reparacione est *titul. 31. lib. 11.*
 De denunciationum reparacionibus, de his est, *l. 6. lib. 2.*
 Repedare ad pristina Sacramenta, *l. 26. de cohort. 8. tit. 4.*
 Repensare, *l. 2. de tiron. 7. t. 13.*
 Repetere pro petere, momentum repetere, *l. 4. unde vi 4. t. 22.*
 Repetito calculo, dies solis qui repetito in se calculo reuoluuntur, *l. 2. de feriis 2. t. 8. l. 6. Cod. eodem.*
 Repræsentare, id est, in re præsentî præstare, soluere maternam substantiam, *l. 1. de maternis bonis 8. tit. 18.* eodem sensu *§. 13. Inst. de legatis.*
 Mancipatum debitum repræsentare, *l. 46. de cursu 8. tit. 5.*

Decimas repræsentare, id est, soluere, præstare, *l. 10. de metallis 10. t. 19.*
 Penitationes equorum repræsentari, *l. 2. 4. de priuilegiorum qui in sp. pal. 6. t. 35.*
 Repræsentatio equorum, id est, præstatio, collatio, *l. 2. de priuilegiorum qui in sp. pal. 6. t. 35.*
 Repræsentatio, id est, exhibitio reorum, *l. 3. de actor. procurat. 10. t. 4.*
 Reprehensio existimationis, id est, nota, *l. 43. de oper. publ. 15. t. 1.*
 Reprehensibilis temeritas, *l. 5. in f. de metatis 7. tit. 6.*
 Reprehensio pro pœna, in maximam se reprehensionem sciat venturum, *l. 11. de cursu 8. t. 5.*
 Repulsare iniuriam, *l. 2. ad l. lul. de vi 9. t. 10.*
 Repudium, de repudiis est *lib. 3. t. 16. vbi de causis & pœnis eorum.*
 Repurgium formarum, repurgium facere, *l. 1. de aqueductu 15. t. 2.*
 Requies, sine requie ablata redhibere, *l. 2. de vsuris 2. t. 33.*
 Rescripta principum, de his est *t. 2. lib. 1.* Item *lib. 2. tit. 4. de denunciat. vel editione rescripti.*
 Resecare emendatione congrua & fenerissima de restatos criminosos, *l. 35. de heret. 16. t. 5.* qu'ils font retanchés.
 Residere dicuntur de re quapiam cognoscentes Iudices, *l. 13. de Iure fisci 10. t. 1.*
 Sacerdotes, *l. 35. de Episcopis 16. t. 2.*
 Residere pro in reliquis hæere & reliqui nomine deberi, *l. ultim. de prædiis senatorum 6. tit. 3.*
 Quanta reliqua resedissent, *l. 1. sine censu 8. tit. 3.*
 Residere in debitum, *l. 27. de ann. 11. tit. 1.* Ita enim diuifim legendum, *l. 9. de executor. 8. tit. 8.*
 Residere, id est, inutile, desertum manere, *l. 13. de senator. 6. t. 1.*
 Resitendi facultas data legibus, *l. 2. ad l. Corn. de sic. 9. t. 14.*
 Resistentes officiales Iudicibus, *l. 3. de susceptor. 12. tit. 6.*
 Respersi, quos veteri tribunorum plebis appellatione resperfos constituit populo præfuisse, *l. 74. de Decur. 12. t. 1.*
 Respicere ad Dei cultum, est conuerti ad religionem Christianam, *l. 1. de Iudeis 16. t. 8.*
 Respirare vires, id est, facultates dicuntur, *l. 8. de censitor. 13. t. ult.*
 Responfa prudentum, de his est *lib. 1. t. 4. de resp. prud. v. Sauar. in Sid. lib. 3. ep. 10.*
 Responfo pro consensu & quidem ad nuptias, *l. 1. de raptu Virg. 9. t. 24.*
 Testium responfo, id est, depositio, *l. 3. de fide testium 11. t. 39.*
 Responfa & responfoes sc. pro rescriptis & responfis principum, *v. l. 27. de appell. 11. t. 30. v. paratitlon de diu. rescript.*
 Respublica absolutè pro ciuitate vel republica, *l. 9. de Decur. 12. t. 1.*
 Ciuitatis respublica, *l. 2. de Iudiciis 2. t. 18. l. 6. de Decur. 12. t. 1. l. 18. de oper. publ. 15. t. 1.*
 Restare vel resistere, *l. 27. de ann. 11. t. 1.* qui absoluenda rei nostræ debita restiterunt, *qui ont esté en reste.*
 Restitutio in integrum est, *l. 2. t. 16.*
 De restitutis & sententiam passis est, *l. 9. t. 43.*
 Restituere pro præstare, *lib. 16. 18. de ann. 11. tit. 1.*
 Restituere vsuras, *l. 3. de vsuris 2. t. 33.*

Reddere

Codicis Theodosiani.

Reddere pro dare vel restituere, *l. 2. si certum per. de suffr. 2. t. 27.*
 Functiones restituere, *l. 90. de Decurionibus 12. tit. 1.*
 Præsentiam restituere, *l. 9. 115. de Decurionib. 12. tit. 1.*
 Restituere securitates vel apochas, *l. 19. de ann. 11. tit. 1.*
 Restitutus in officium, *l. 5. de domest. & protect. 6. t. 24. l. 3. de agent. 6. t. 27.*
 Resultare est denegare se & subtrahere se conditioni alicui, *l. 89. & 281. de Decur. 12. t. 1.*
 Resupina ceruix, iudicem desidem ac resupina ceruice tantum titulum gerentem, *l. 6. de cust. reorum 9. t. 3.*
 Resupini spiritus, *l. 2. de Episcopali iudicio 16. tit. ultimo.*
 Retentare simpliciter, item penes vel apud se quid retentare pro simplici retinere, *l. 12. de ann. 11. tit. 1.*
 Retentator *l. ult. de temporum cursu 2. t. 6. l. 2. 3. unde vi. 4. t. 2. l. 8. de censitoribus 13. t. 11. l. vñ. qui bonis ex l. lul. 4. t. 20. l. 19. de bonis proscript. 9. t. 4. l. vñ. de auri publ. proscut. 12. t. 8. l. 7. de cohort. 8. tit. 4. l. 4. de scanicis 7. t. 15. t. 7. l. 30. de cursu 8. t. 5. l. 8. de murileg. 10. t. 20. l. 13. de pistor. 14. t. 3. l. 22. de cursu 8. t. 5.*
 Retentari pro eligi, *l. 3. de turor. 3. t. 17.*
 Retentari pro teneri, adstringi, *l. 14. in f. de desert. 7. tit. 18.*
 Retentari prohiberi, interdici, *l. 21. de petition. 10. t. 10. cæteris ab hac licentia retentatis,*
 Retentiones dotium, *l. 2. de repudiis 3. t. 16. l. 2. de dotibus 3. t. 13.*
 Redhibere v. sup. redhibere.
 Retinere pro abstinere, omnesque se ab hac nefariâ petitione retineant, id est, abstineant, *l. 24. de petition. 10. t. 10.*
 Retinere pro seruare sibi que vindicare, *l. 26. de ann. 11. t. 1. l. 16. de exact. 11. t. 7. prædia sub fisci nomine retinere, l. ult. de exact. 11. t. 7. l. 19. de bonis proscript. 9. t. 4. 2. possessiones quæ ex Gildonis in ius nostræ serenitatis retentæ sunt.*
 Retinendæ plebis ratio, *l. 26. de ann. 11. t. 1.*
 Retineri pro teneri, ad multam retineri, *l. 30. quorum appell. 11. t. 36.*
 Ad maiestatis crimen retineri, *l. 19. de Iudeis 16. tit. 8.*
 Condemnatione retineri, *l. 27. de annonæ 11. tit. 1.*
 Ad dispendia retineri, *l. 52. de heret. 16. t. 5.*
 Pœna retinere aliquem dicitur, *l. 9. de fam. libellis 9. tit. 34.*
 Ad solutionem retineri, *l. 9. de num. 8. t. 1.*
 De retrahendis personis ad suam conditionem, *l. 2. de censitor. 13. t. 11.*
 Retro principes, *l. 2. ad l. lul. de adult. 9. t. 7. l. 11. de proximis comit. dispos. 6. t. 26.* vltra omnes retro principes laudari, Pacatus ad Theodosium initio & c. *l. 4. cuiusdam retro principis, l. 15. de Iudeis 16. t. 8. l. 20. in f. de Iudeis 16. t. 8. l. 4. de conlat. donat. 11. t. 20. l. 168. de Decurionib. 12. t. 1. l. 3. de medicis 13. t. 3. l. 44. de oper. publ. 15. t. 1. l. 1. de fide testium 11. tit. ult. l. 25. de Iudeis 16. t. 8. l. 6. no sanct. bapt. 16. t. 6. l. 181. de Decurionib. 12. tit. 1.*
 Retro sanctiones latæ, *l. 16. de medicis 13. tit. 3.*
 Retulit protulit, *l. 31. quorum appell. 11. t. 36. v. sup. referre.*
 Reuelare, si aliquid fraudis eos admisisse fuerit reuelatum, *l. 34. de nautic. 13. t. 5.*

Reuerentia diuina, pro religione, *l. 56. de heret. 16. tit. 5.*
 Aeternæ vrbs reuerentia, *l. 1. de primil. corp. V. R. 14. tit. 2.*
 Cultus diuinæ reuerentiæ, id est, cleticatus, *l. 49. in medio de Decurionib. 12. t. 1.*
 Religionis reuerentia, *l. 29. 30. de Episcop. 16. tit. 2.*
 Reuerentissime depoposcit, *l. 21. de prator. 6. tit. 4.*
 Reuincere pro conuincere, *l. 11. de appell. 11. tit. 30.*
 Reuiscere solemnitas iubetur, *l. 4. ne conlat. translatio postuletur 11. t. 22.*
 Reuocari ad hæredem & originem filiorum nepotumve sollicitudinem, *l. 4. de conlat. donat. 11. t. 20.*
 Reuocare habitum ciuitatis, *l. 45. de oper. publ. 15. t. 1.* id est, restituere.
 Reuocatio, de donationibus reuocandis *8. t. 13.*
 De filiorum emancipatorum reuocatione ob ingratitudinem, *l. 8. t. 14.* Reuoluere, id est, retrahere, *l. vñ. de præpos. sacri cubicij 7. t. 12.*
 Reuolui, id est, degradari, reici, in inferiorem locum reuolui, *l. 2. de commeanu 7. t. 12.*
 Ad ordinem inferiorem reuolui, *l. 10. in f. de re milit. 7. t. 1.*
 Reuolui, id est, in se voluities solis qui reperito in se calculo reuoluuntur, *l. 2. de feriis 2. t. 8. l. 7. Cod. eod.*
 Rhetiarum vel Rheticus limes, *l. 15. 18. de extraord. 11. t. 16.*
 Rhetores inter professores publicos, *l. 11. de medicis 13. titulo 3. l. ultim. de stud. liberalib. 14. tit. 9.*
 Ridicula anus senectute deformis, *l. 8. de scanicis 15. tit. 7.*
 Ridiculum exemplum metuere subito quam ipse simulaueris, *l. 12. de Paganis 16. t. 10.*
 Rigorem legis mollire, *l. 8. de appell. 11. t. 30.*
 Rimari arcana philosophiæ, *l. ult. de studiis lib. V. R. 14. t. 9.*
 Thesaurus rimari, *l. 2. in f. de Thesauris 10. t. 18.* de metallis pariter.
 Victum manu rimari, *l. 10. de lastr. conlat. 11. tit. 1.*
 Rimari de iudicis inquisitione, *l. 1. de iudiciis 2. t. 18.* omiffum in *l. 9. Cod. eod. l. 2. si vagum per. mancip. 10. tit. 12. l. 5. de off. rect. prou. 11. t. 7. l. 9. in f. de heret. 16. t. 5.*
 De officialium inquisitione, *l. 29. in f. de puniton. 10. t. 10.*
 De ripis fluminum & ad eas militibus consistentibus, *l. 13. de re milit. 7. t. 1.*
 Riparienses milites seu legiones, *l. ult. de re milit. 7. t. 1. l. 14. de erogat. milit. ann. 7. t. 4.* Riparienses castriciani, *l. 18. de re milit. 7. t. 1.*
 Ripenses, *l. 7. de tiron. 7. t. 13. l. 4. de veteranis 7. t. 20.*
 Ripensis militia, *l. 8. de fil. mil. appar. 7. t. 22. v. d. l. vñ.*
 Ritus de aruspiciâ, *l. 1. 2. de maleficiis 9. t. 16.*
 Robur militare, *l. 7. 8. de fil. mil. app. 7. t. 22. l. 9. de desertor. 7. tit. 18. l. 13. de diuer. off. 8. tit. 7.*
 Robusta sanitas animalium, *l. 9. de curiosis 6. tit. 29.*
 Robustum, quod robur & vires obtinet, quod concessimus firmum sit atque robustum, *l. 3. de immunitate 11. t. 12.*
 Rogata lex, *l. 15. de oper. publ. 15. t. 1.*
 Romana prætura, vna ex præturis Constantinop. *l. 25. de prator. 6. t. 4.*

Rudimen

Glossarium Nomicum

Rudimenta militiæ, l. 4. de defertor. 7. t. 18.
 Laboribus rudimenta ponere, l. vi. qui à præbitione
 ironum 11. t. 18.
 Ruens grando, ne ruentis grandinis lapidatione
 quateretur, l. 3. de maleficiis 9. t. 16. in C. Iust. aut
 ventis grandinisque.
 Rugosis sinibus agitator, l. 12. de scenicis 15.
 tit. 7.
 Ruina deformis, quæ iam deformibus ruinis
 intercidisse dicuntur, l. 11. de oper. publ. 15.
 tit. 1.
 Ruinis operum publicorum quomodo occursum
 v. paratitlon de oper. publ.
 Ruptis ambagibus, l. 6. de denuntiati. 2. tit. 4. id est,
 non seruatis, vt rumpe moras: sic & interrup-
 tis artificiosis obstaculis, l. vi. de dom. rei que
 poss. 2. t. 5.
 Rus, rustica res, ingenium ruris, l. 7. de bonis pro-
 script. 9. t. 42.
 Rusticanus, l. vi. ne damna pronincial. 11.
 tit. 11.
 Rustica plebs, l. 16. de cursu 8. t. 5.
 Rustici filij nutriendi dari poterant non pasto-
 ribus, l. vi. ne pastor. 9. t. 31.
 Curialis relicta ciuitate rus habitare vetitus, l. 1.
 2. si curialis relicta ciuitate rus habitare maluerit
 12. t. 18.

S.

Abbatiani hæretici, l. 53. 65. de hereticis 16.
 tit. 5.
 Sabbatum Indicum, l. vlt. de feriis 1. t. 8. l. 8. de
 exactionib. 11. t. 7. l. 20. de iudicis 16. t. 8.
 Sabinus Iurifconsultus, l. vi. de resp. prud. 1.
 tit. 4.
 Saccarij, de faccariis portus vrbis Romæ est, l. 14.
 tit. 22.
 Saccofori hæretici, l. 7. 9. 11. de heret. 16. t. 5.
 Sacerdotes Christianorum Episcopis, l. 34.
 de fide Cathol. 16. tit. 1. l. 31. 35. 43. de Episcopis
 16. tit. 2.
 Sacerdotales, id est, Sacerdotes proninciarum, l. 77.
 145. 176. de Decurion. 12. t. 1. l. vlt. de ironibus 7.
 t. 13. l. 51. 54. de hereticis 16. t. 3. sacerdotales Pa-
 ganæ superstitionis, l. 20. de Paganis 16. t. 10. in
 l. 2. quemadmodum mun. civil. 12. t. 5. sunt sacer-
 dotio functi, confer, l. 21. de Decurionib. 12.
 tit. 1.
 Sacra nomina patrum, l. 1. de maternis bonis 8.
 t. 18. in sacris constituti liberi, l. 1. de maternis
 bonis 8. t. 18. quos postea in potestate constitutos
 eadem l. 1. vocat. liberorum quos adhuc in sa-
 cris retinet Valentinianus 3. l. 9. de maternis bo-
 nis 8. t. 18. & mox aut ex ipso filio in sacris auia
 viuente demissi [nepotes.] Ex hoc contuber-
 nio nec filij legitimi habebantur, nec in sacris
 patris erunt nec paternam vel sui suscipiunt
 hæreditatem, l. vlt. de incestis nuptiis 3. t. 12. in sa-
 cris paternæ familiæ, quibus ipse pater erat al-
 ligatus, l. vlt. quemadm. mun. civil. 12. t. 5. l. quicum-
 que 5. de iis que adm. 8. t. 15.
 Sacra absolute de Imperatoris epistol. & lege, l. 6.
 de cohort. 8. t. 4.
 Sacre absolute sunt res sacre principis, id est, res
 largitionales vel priuatæ, l. 17. de exaction. 11. t.
 7. hinc comes sacrarum, l. 120. de Decurion. 12.
 tit. 1. Palatini sacrarum l. 13. de indulg. debitorum
 11. t. 28. quod officium sacrarum priuarum,
 l. 18. de Palatinis S. L. & R. P. 6. t. 30. vt Palatini
 sacrarum remunerationum, l. 20. eod. tit. vt com-
 mitina priuarum, l. 49. de appellat. 11. t. 30. Pa-

latini sacrarum munerationum, dist. l. 13.
 Sacrum auditorium, l. 13. 40. 44. 64. 67. de appell. 11.
 t. 30. l. 4. vlt. de reparat. 11. t. 31. l. 2. de pactis 2. t. 9.
 cognitio sacra vel sacrum cognitionis examen,
 l. 62. de appellat. 11. t. 30. l. 3. de reparat. appell. 11.
 tit. 31.
 Auditor sacre cognitionis, l. 7. 8. de rep. appell.
 11. t. 31.
 Cognitor sacer, l. 25. quorum appell. 11. t. 36. l. vlt.
 de repar. appell. 11. t. 31.
 Iudicium sacrum, sacrum numinis nostri iudi-
 cium, l. 49. de appellat. 11. t. 30. sacri iudicij exa-
 men, l. 52. de appellat. 11. t. 30. vice sacra cognos-
 cere, l. 16. de appellat. 11. t. 30. audientiam præ-
 bere, l. 61. de appellat. 11. t. 30.
 Auditio sacra, l. 67. de appell. 11. t. 30.
 Sacramenta fidei Catholicæ, l. 44. de hereticis 16.
 tit. 5.
 Sacri oris imitator, id est, Imperatorij vultus &
 monetæ & sic monetæ causæ reus, l. 6. de indulg.
 crim. 9. t. 38.
 Sacri vultus, l. 4. de excusat. artif. 13. t. 4. l. vlt. si quis
 solidi 9. t. 22.
 Militiæ armatæ sacramentum, l. 42. 43. de Decur. 12.
 tit. 1.
 Religionis Iudaicæ, l. 13. de iudicis 16. t. 8. l. 5. de
 contrab. empt. 3. t. 1.
 Sacramentorum cupiditas, l. 3. de ageribus in re-
 bus 6. t. 27.
 Sacratium pro arario factum, l. 49. de heret. 16. t. 5.
 Sacratij nostri incrementis accedant, neque opus
 pro sacratij reponere sacri ararij.
 Sacratium principis pro consistorio & palatio
 principis, l. 11. de penis 9. t. 40.
 Sacrilega audacia, l. 27. de operibus publ. 15.
 tit. 1.
 Cohors hæreticorum, l. 20. de hereticis 16. t. 5.
 Dissimulatio, l. 4. in fine quid publ. lat. 8. t. 11.
 Falx, id est, sacrilega falce vitam succidere, l. 1. de
 censor. 12. t. vlt.
 Sacrilegium, l. 25. 31. de Episcopis 16. t. 2. l. 4. ne san-
 ctum bap. 16. t. 6.
 Templorum sacrilegia, l. 3. de apostatis 16.
 tit. 7.
 Arriani sacrilegij venenum, d. l. 6. de hereticis 16.
 tit. 5.
 Baptismatis iterati sacrilegium, d. l. 4. ne sanct. bap.
 16. t. 6.
 Apostatarum sacrilegum nomen, l. vlt. de apostatis
 16. t. 7.
 Iudeorum sacrilegus cætus, l. 7. de iudicis 16.
 tit. 8.
 Sacrilegij crimen, de maiestatis crimine & le-
 gum transgressorib. l. 2. in fine vt dignitatum ordo
 6. t. 5. l. 30. de erogati. milit. ann. 7. t. 4. l. 15. 24. de pe-
 tionibus 10. t. 10.
 Sacrilegium & sacrilegus, itemque sacrilegus ani-
 mus, de maiestatis crimine, l. 1. si quis pecun. 9.
 t. 23. l. 6. de indulg. criminum 9. t. 38. l. 6. de bonis
 proscript. 9. t. 42. de induotione in principem,
 l. 4. de domest. & protecl. 6. t. 24.
 Sacrilegi qui Ecclesiarum priuilegia turbant,
 l. 40. de Episc. 16. t. 2. l. 2. vlt. eod. tit. vel qui in
 Ecclesiis imperum faciunt & irruunt, l. 31. eod.
 tit. qui diem Dominicum prophanant, qui
 à religione desectant, l. 3. de executor. 8.
 tit. 8.
 Nuptiarum sacrilegi, id est, adulteri, l. 4. quorum
 appell. 11. t. 36.
 Sacrosanctæ Ecclesiæ, l. vi. de bonis proscript. 5. t. 3.
 Religio sacrosancta, l. 46. de cursu 8. t. 5. l. 123. de
 Decur. 12. t. 1.

In

Codicis Theodosiani.

In sacris agentes filij, l. quicumque de his qua ad-
 ministr. 8. t. 15.
 Cubilia sacrosancta, l. 47. de heret. 16. t. 5.
 Sæculum, sæculi decus, l. 3. de curiosis. 6. t. 29.
 Labes sæculi, l. 17. de penis. 9. t. 40. id est nota.
 Necessitates sæculi opulentos subire oportet, l. 6.
 de Episc. 16. t. 2.
 Sæculi nostri otio & pace perfrui, l. 2. de Veteranis.
 7. t. 10.
 Saga, l. 18. de cursu. 8. t. 5.
 Hippocomorum saga, l. 37. 50. de cursu publ. 8. t. 5.
 Sagacissima cura, l. 40. de heret. 16. t. 5.
 Sagacitate summa quæri ac prodi, l. 34. de heret.
 16. t. 5.
 Tota sagacitate vestigare, l. 5. de suscept. 12. t. 16.
 Sal, l. 17. de cohort. 8. t. 4.
 Salarium, de præbendo salario ex viribus Reipu-
 blicæ est tit. 3. lib. 12.
 Residui temporis salarium, l. vlt. de domest. & pro-
 tecl. 6. t. 4.
 Non debetur salarium legatis post eorum tem-
 pus, l. 2. de Legatis. 12. t. 12.
 Salaria professorum, l. 1. & 2. de Medicis. 13. t. 3.
 Architectorum salarium, l. 1. de excusat. 13. t. 4.
 Salaria medicorum, l. 8. de Medicis. 13. t. 3.
 Sine mercede pictores non cogantur ad efficien-
 dos sacros vultus vel effigandos, l. 4. de excusat.
 artif. 13. t. 4.
 Salgamum sunt necessariæ res veluti sal, oleum,
 lignum, l. 1. 2. 3. de Salgamo. 7. t. 9.
 Culcitæ, l. 2. 3. d. t. aliave eiusdem quæ comites, tri-
 buni, præpositi, l. 2. d. t. milites l. 2. & 4. militan-
 tes l. 3. à suis hospitibus l. 2. 3. poscebant, flagi-
 tabant, extorquebant, vlturpabant, quod prohi-
 bitum illo titulo.
 Salinæ Romæ, de his accipienda l. vnic. de mancip.
 them. 14. t. 5. l. 3. de conlat. donat. 11. t. 20.
 De priuatis salinis, l. 3. de conlat. donat. 11. t. 20.
 Saltum pro saltum, l. 41. de Episc. 16. t. 2. l. 7. 63. de
 heret. 16. t. 5. l. 28. de iudicis. 6. t. 8. Ita quoque in
 Nouellâ Theod. 3. vers. quamobrem.
 Saltus & pascui saltus, l. 2. de pascuis. 7. t. 7.
 Saltus Reipublicæ & eorum locatio, conductio,
 l. 1. de locat. fund. iuris emphyt. 10. t. 3.
 Salsuaræ promotiones prohibita: v. Promotiones.
 Salua reuerentia, l. 1. de maternis bonis. 8. t. 8.
 Salua reuerentia maiestatis nostræ, ius nobis cum
 priuatis non dedignamur esse commune, l. vlt.
 de appell. 11. t. 30.
 Salua Republica, l. 4. de accusat. 9. t. 1.
 Saluberrima lex, l. vnic. si secundo nupsit. 3. t. 9.
 Præceptio, l. 185. de Decurion. 12. t. 1.
 Salubre decretum, l. 29. de petition. 10. t. 10.
 Edictum salubre, l. 1. de Episc. iudic. 16. t. 12.
 Imperium salubre, l. 1. de Episc. iudic. 16. t. 12.
 Oracula salubria, l. vlt. de immunitate. 11. t. 12.
 Salubris dispositio, l. 8. de operibus publ. 15. t. 1.
 Forma salubris, l. 4. de suariis. 14. t. 4.
 Lex salubris, l. 17. de Paganis. 16. t. 18.
 Moderatio, l. 23. de annonâ. 11. t. 1.
 Salubriter cauta, l. 16. de divers. offic. 8. t. 7.
 Constituta, l. 27. 1. de Decurion. 12. t. 1.
 Ordinata, l. 3. de indiction. 11. t. 3.
 Salui, id est incolumes, lani. l. 2. de Veteranis. 7. t. 20.
 Salus priuatorum, quorum salus in discrimen vo-
 catur, l. 6. de accusat. 9. t. 1.
 Saluti parcere, l. 1. de fide Cathol. 16. t. 1.
 Communis, l. 3. de exact. 11. t. 7.
 Contra salutem Principis & de salute quætere,
 l. 12. de Paganis. 16. t. 10.
 Salutatis ars medicina, l. 14. de Medicis. 13. t. 3.
 Salutaria imperata, id est, constitutiones & le-
 Tom. V I.

ges, l. 28. de appellat. 11. t. 30.
 Salutaris opera militum maxime Reipubl. l. 5. de
 re milit. 7. t. 1.
 Salutis, l. vi. de præpositi sacri cubiculi. 6. t. 8.
 De Samaritanis est lib. 16. t. 8. l. 16. 18. de nauticul.
 13. t. 5.
 Sancire otio: Kalendarum Ianuariatum consuetos
 dies otio sancimus, l. 2. de feriis. 2. t. 8. pro quo
 Tribonianus mancipamus, l. 7. Cod. eod.
 Sancire publici officij disciplinam, l. 2. de questor.
 6. t. 9.
 Sancta lex, id est, religio Catholica, l. 51. de heret.
 16. t. 5.
 Sanctissima lex eodem sensu, l. 5. de Episc. 16. t. 2.
 Sanctior vita, l. 36. de Episc. 16. t. 2.
 Sanctimonia Principis, l. 2. de Veteranis. 7. t. 20.
 Sanctitas pollutioni opponitur, vt relinquunt in-
 columem domicilio sanctitatem, l. 6. de sepulchr.
 viol. 9. t. 17.
 Sanctitas Apostolica, l. 2. de fide Cath. 16. t. 1. l. 4. ne
 sanct. bap. 16. t. 6. Antistitem qui sanctitatem
 baptismi geminauerit, l. 1. d. t. l. 4. de Apost. 16. t. 7.
 l. vlt. de spectaculis. 15. t. 5.
 Sanctitas Catholica, l. 4. de heret. 16. t. 5.
 Christiana sanctitas, l. 22. de iudicis. 16. t. 8.
 Sanctitas coniugij, l. vlt. de legitimis hered. 5. t. 1.
 Sanctitatis perpetuæ Ecclesiæ, l. 2. de heret. 16. t. 5.
 Sanctitas legis diuinæ, l. 25. de Episc. 16. t. 2.
 Sanctitatis titulus qui competit Senatui, l. 4. de
 infirm. his que sub iur. 15. t. 14.
 Sanè nota exceptionis & casus contrarij, l. 25. de
 Decur. 12. t. 1.
 Sanguis, de equorum origine, genere, stirpe, equi
 Hispani sanguinis, l. 1. de equis curul. 15. t. 10.
 Sanguis de cognatione, hinc cognatus sanguis,
 l. 6. de indulg. crim. 9. t. 38.
 Curiali sanguine obstricti, l. 134. de Decurionib.
 12. t. 1.
 Sanguinis iura, l. 58. de heret. 16. t. 5.
 Linca sanguinis, l. 30. de petition. 10. t. 10.
 Misericordia sanguinis, id est, quæ sanguini debe-
 tur, l. 3. de maternis bonis. 8. t. 18.
 Nexu sanguinis, l. 122. de Decur. 12. t. 1.
 Ordo sanguinis, ipso sanguinis ordine, l. 1. de pri-
 uil. eorum qui in sacro pal. 6. t. 35.
 Sanguinis pœna, l. 2. de sepulchr. viol. 9. t. 17.
 Pœna sanguinis disferre, l. 51. de heret. 16. t. 5.
 Præiudicium sanguinis, l. 19. de Episc. 16. t. 2.
 Sanguine luere, l. vlt. de fide Cathol. 16. t. 1. l. 1. de his
 qui super relig. 16. t. 4.
 Vindicari sanguine, l. 2. de sepulchr. viol. 9. t. 17.
 Sanguinem expetens animaduersio, l. 20. de peti-
 tion. 10. t. 10.
 Sanguinolenti, id est recens nati, de his est tit. 8.
 lib. 5.
 Sanie permixta, artus atro sanguine defluentes,
 l. 1. de emendat. seru. 9. t. 12.
 Sarcina & onus capitacionis, l. 33. de Episc. 16. t. 2.
 Censu sarcina, l. 6. de tyron. 7. t. 13.
 Conlationis sarcina, l. 3. sine censu. 11. t. 3.
 Communem sarcinam subire, lege 5. de suariis.
 14. t. 4.
 Functionum sarcina, l. 17. de extraord. 11. t. 16.
 Glebæ sarcina, l. 12. de censor. 13. t. vlt.
 Necessitatis sarcina, l. 4. de susceptorib. 12. t. 6. l. 40.
 de Episc. 16. t. 2. id est, extraordinarium vel su-
 perindicti onus.
 Nominacionis alienæ sarcina, quam noui decu-
 riones subire debent, l. 54. de Decur. 12. t. 1.
 Officij iniuncti sarcina, l. 23. de cursu. 8. t. 5.
 Possessionis sarcina, l. 14. de censor. 13. t. vlt.
 Præstationis, l. 50. de Decur. 12. t. 1.

I I I

Potentio

Potentiorum, l.1. de censur. 13. t. 11.
 Tributorum sarcina, l. ult. de equ. conlat. 11. t. 17.
 quo à summis ad infimos vique sarcina decur-
 rente ferendi oneris, non leue solatium, l. 49. de
 operibus publ. 15. t. 1.
 Sarcophagi quibus corpora detinentur, l. 6. de se-
 pulchr. viol. 9. t. 17.
 Sarta tecta, l. 3. de calcis coctor. 14. t. 6. id est, ope-
 rum veluti publicorum refectio.
 Saururæ, lege 2. de sepulchris violat. 9. t. 17. si
 per fatturas succurrendum sit alicui monu-
 mento.
 Sarrapaz, l. ult. de auro coron. 12. t. 13.
 Satellites hostis publici alicuius aut tyranni,
 l. 7. de metat. 7. t. 8. l. 19. 21. de pœnis. 9. t. 40.
 l. 19. 20. 22. de bonis proscriptorum. 9. t. 42. factio-
 rum seu coniatorum l. quisquis ad l. Corn.
 de fcar. 9. t. 14.
 Sarcitas altercantium, l. 1. de iudiciis. 2. t. 18.
 Sationibus insunt agricolæ ad extraordinaria
 onera, l. 4. de extraord. 11. t. 16.
 Satis superque sufficit, l. 3. de legitimis heredit.
 5. t. 1.
 Sauriani & subastenses, de his est titulus 19.
 lib. 7.
 Sociare, si quem grauior condemnatio sociauerit,
 l. 22. de pist. 14. t. 3.
 Saxa, l. 4. de sepulchr. viol. 9. t. 17.
 Scœnici, de his est lib. 5. t. 7.
 Scœnum crimen, l. 44. de Episcop. 16. t. 2. in Inst.
 l. 19. cod. malè scœni mores.
 Dogma scœnum, l. 19. de heret. 16. t. 5. religio scœna,
 l. 43. de heret. 16. t. 5.
 Scœnus Imperator Ammiano lib. 29. interpre-
 tationes scœnæ Nonella Theodosij & Valenti-
 niani de libertis.
 Tempora scœna de tyranno, l. 9. de infirm. his qua
 sub tyr. 15. t. 14.
 Scœuitas deprauitatis paternæ, l. 4. ne sanctum bapt.
 16. t. 6.
 Morum scœuitas, eâ dignitates ab Eutropio pol-
 luctæ, l. 17. de pœnis. 9. t. 40.
 Iudori scœuitas, iniquitas, restituenda quoque vox
 hæc in l. 5. Cod. de postul.
 Scœuola IC. & eius scriptorum autoritas, l. vnic.
 de res. prud. 1. t. 4.
 Scœuolæ elogium, l. 34. de testam. 4. t. 4.
 Scœmna, subfella, l. 2. de contrahend. empt. 3. t. 1.
 De scalis seu gradibus, lege 45. de Decurionibus.
 12. t. 1.
 Scanfores ita 75. non scafores, l. 2. de excusat. artif.
 13. t. 4.
 Scelerofus raptus, l. 1. de raptu vel matrim. sanctim.
 9. t. 25.
 Reus scelerofus, l. ult. de defenf. ciuit. 1. t. 11.
 Scelerofus simpliciter, l. ult. de defenf. ciuit. 1. t. 11.
 l. 4. de pœnis. 9. t. 40.
 Seceffus Manichæorum, l. 3. de Apostatis. 12. t. 7.
 Scelus maleficiorum, l. 4. de indulgent. criminum.
 9. t. 36.
 Seceffa factio, l. 3. ad legem Cornel. de fcaris.
 9. t. 14.
 Seceffi contractus ac fisco perniciosi, l. 1. de iure
 fcti. 10. t. 1.
 Schedæ & authenticum opponuntur, scheda est
 exemplum & est la coppie, l. ult. de lit. & iin.
 cust. 7. t. 16.
 De schismaticis & eorum pœnis, l. 1. 62. 63. 64. de
 heret. 16. t. 5.
 Secta Donatistarum, l. 4. ne sanct. bapt. 16. t. 6.
 Scholæ gentilium scilicet & Senatorum, l. 2. de
 erog. mil. ann. 7. t. 4. à vexillationibus, legionibus

& auxiliis separantur, d. l. 22. gentilium mentio
 l. vnic. de nupt. gentilium. 3. t. 4.
 Scutatorij, l. 9. de ann. ciuit. 14. t. 17. his præposi-
 ti tribuni scholarum præstant, de quibus l. 23.
 de erog. mil. ann. 7. t. 4. & tit. 13. lib. 6. de comitib.
 tribunis schol.
 Scholæ militares, l. 10. de tyron. 7. t. 13. v. V. getium
 lib. 2. c. 21.
 Domesticorum scholæ, l. 13. 10. de domest. 6. t. 24.
 l. vnic. de præp. laborum. 6. t. 25.
 Agentium in rebus schola: v. Parat. de agentibus
 in rebus.
 Scholares seu scholæ, l. 38. de Decur. 12. t. 1. l. 24. 34.
 de erog. mil. ann. 7. t. 4. qui scholis militibus
 adscripti erant.
 His laborum intuitu regendi numeri dabantur,
 d. l. 34.
 Domesticis scholares iunguntur, l. 9. de dis. off. 8. t. 7.
 Scholastici, l. 2. de concuss. aduoc. 8. t. 10. sunt aduo-
 cati qui defensionem causarum suscipiunt fuscè
 ad eam l. 2.
 Scientes fieri Iudices pro certiorari, moneri, l. 9. de
 metallis. 10. t. 19.
 Scientiæ, quorum scientiarum professores erant:
 vide lib. 13. t. 3. de Medic. & Profess.
 Scientia dignitatem auget, l. 12. de Prætorib. 6. t. 4.
 A tempore scientiam componere, l. 10. de appell.
 11. t. 30.
 Scientiam Principis consulere, l. 2. de relat. 11. t. 29.
 Ad scientiam Principis referre, l. 1. de appellat.
 11. t. 30. l. 2. de operibus publ. 15. t. 1. l. 9. de relat.
 11. t. 29.
 Scita diuina, l. 30. de erog. mil. ann. 7. t. 4. l. 5. de sus-
 ceptorib. 12. t. 6.
 Scriba Præfecti Romæ, l. 6. de ann. ciuit. 14. t. 17.
 Scribarum Decuriæ in ciuitatibus, l. 1. de lucris
 off. 8. t. 9.
 Scribæ, l. 3. de super. xact. 11. t. 8. militare non pos-
 sunt, d. l. 1. de lucris off. 8. t. 9. & l. 3. de tabulariis.
 8. t. 2.
 Scribere pro inscribere, l. 13. de Prætor. 6. t. 4. l. 31. de
 operibus publ. 15. t. 1.
 Scrinia, scriniarij Principis & Magistrj scrinio-
 rum: vide lib. 8. t. 1. & lib. 6. t. 11.
 Scriptio de notis quæ faciei, manibus, fronti
 furis inscriptæ, l. 1. de pœnis. 9. t. 40.
 Scriptura pro chirographo, l. vnic. si certum petat-
 ur, de chirogr. 2. t. 27.
 Comitum scriptioe conuentus Vicarius, l. 3. de
 erog. mil. ann. 7. t. 4.
 Scribitionis indicium, l. 1. de erog. mil. ann. 7. t. 4. &
 breuis quò adscriptus modus annonæ.
 Scriptio pro adscriptione collationis seu descri-
 ptione, l. 12. de proximis. 6. t. 26.
 De collatione scripturarum in crimine falsi, l. 2. de
 falso. 9. t. 19.
 Scripturæ fides, l. 9. de infirm. his. 15. t. 14.
 Scripturæ veritas, si res poposcit per ipsum debet
 probari authorem, l. 1. de falso. 9. t. 19.
 Scriptura, de responsis aruspicum, l. 1. de Paganis.
 16. t. 10.
 Seripuli, l. 1. de ponderatorib. 12. t. 7.
 Sculptores, l. 2. de accus. artif. 13. t. 4.
 Scutulatæ vestes, l. 11. de scœnicis. 15. t. 7.
 Se agere viuentis hærdem, l. 8. de Episc. 16. t. 2.
 Secare marmora ex metallis, lege 1. de metallis.
 10. t. 19.
 Secerni, id est, ad singularem vsum destinari, l. vnic.
 de lusoriis Dauby. 7. t. 17.
 Seceffus insularum, l. 32. de nauic. 13. t. 5.
 Secretum, l. 1. de sepulchr. viol. 9. t. 17.
 Præbere secretum loca dicuntur, in quibus se-
 cretè

cretè quid admittitur, l. 4. ne sanctum baptisma.
 16. t. 6.
 Secreta cœlestia sunt mysteria religionis, l. 40. de
 Episcop. 16. t. 2. vide supra Mysteria.
 Confistorij Principis secreta veneranda, l. 7. de
 priuil. eorum qui in sacro pal. 6. t. 35.
 Occasione secreti, l. penult. de offic. Rector. Prouinc.
 1. t. 7.
 Dira secreta de magicis, l. 6. de indulgent. crimin.
 9. t. 38.
 Doctrinæ secreta, lege 2. ne sanctum baptisma.
 16. t. 6.
 Latiora secreta oneribus tribuere, l. 20. de heretic.
 16. t. 5. 78. latentiora.
 Secreta mandata non scripta, l. vnic. de mandatis
 Princip. 1. t. 3.
 Mentis secreta, l. vnic. de imaginib. Imp. 15. t. 4.
 Nefanda secreta Manichæorum, l. 3. de Apostatis.
 16. t. 3.
 Secreta quies, l. 6. de honor. codic. 6. t. 22.
 In secreta sese conferre, l. 1. de his qui condit. propr.
 12. t. vlt.
 Secreta sunt ab alijs disita, diuisa ab vniuersis
 Imperio secreta debentur, l. 47. de operibus publ.
 15. t. 1. id est priuari se ab Imperij & Imperato-
 ris sede secernere longè debent.
 Secreta & solitudines λαιπαι, κελεια, μαδραυ latib-
 ula Anachoretarum & Monachorum, l. 63. de
 Decur. 12. t. 1.
 Secretioribus mandatis & commonitorijs fides
 non habenda, l. vlt. de accusat. 9. t. 1.
 Secretoria Dei mysteria, l. 165. de Decurion. 12. t. 1.
 Secretæ Prouinciarum partes, l. 12. de cursu. 8. t. 5.
 Secretius piaculum, l. 12. de Paganis. 16. t. 10.
 Secretum, ex occasione secreti, l. 6. de offic. Rector.
 Prou. 1. t. 7.
 Secretum dolor in exequijs amat, l. 5. de sepulchr.
 viol. 9. t. 17.
 Secretaria, non sit infame licitationibus secreta-
 rium, l. 1. de offic. Rector. Prou. 1. t. 7. Secretaria pu-
 blica prætolari, l. vlt. de denunciat. 2. t. 4.
 Domus secretum, l. 5. de metallis. 10. t. 19.
 Iudicantium secretarium, l. 7. de proximis. 6. t. 26.
 vide Iur. in Symmach. lib. 10. ep. 36.
 Secretarij foribus apertis introcatis omnibus
 aut pro tribunali locatus controuersias audiat,
 l. 2. de offic. Rector. Prou. 1. t. 7.
 Secta Catholica, l. 5. de Episcop. 16. t. 2. l. 42. 44. de
 heret. 16. t. 5.
 Venerabilis Orthodoxorum secta, l. vlt. de heret.
 16. t. 5.
 Iudæorum secta, l. 1. 2. 8. 9. de Iudæis. 16. t. 8.
 Perfida secta, l. 15. de heret. 16. t. 5.
 Sectari lucrum familiare, l. 1. ne oper. 11. t. 10.
 Sectatores hæresum, l. 14. de heret. 16. t. 5.
 Ignauæ sectatores λουζουτες quidam, l. 63. de De-
 curion. 12. t. 1. vide supra Ignauia.
 Seculares Iudices, l. vlt. de Episc. 16. t. 2.
 Secum permixti, id est, inter se permixti, l. 3. de
 custod. reor. 9. t. 3.
 Secundarium præceptum, l. 2. de incorp. 10. t. 9.
 Secundarius notarius, l. 21. de petitionib.
 10. t. 10.
 Secundæ nuptiæ, de his lib. 3. t. 8. vide l. 1. de renoc.
 donat. 8. t. 13.
 De secundo lapsu lib. 11. t. 32.
 Secures fuscæque Proconsularis potestatis, l. 7. de
 honor. codic. 6. t. 21.
 Securitas securitates idem quod Apocha, cautio: de
 his & earum forma, l. 2. de discuss. 11. t. 27. l. 19. de
 annona. 11. t. 1. l. vltim. tributa in ipsi speciebus.
 11. t. 2. l. 173. & 185. de Decurionibus. 12. t. 1.
 Tom. V I.

l. 2. 27. 32. de susceptorib. 12. t. 6. l. 21. 26. de nauic.
 13. t. 5.
 Euocatoria securitas, l. 3. de Decurion. & silent.
 6. t. 23.
 Nimia securitas à deuotione reuocat, l. 35. de ann.
 11. t. 1.
 Securitatem possessorum vexare, attentare di-
 cuntur delatores, l. 4. 12. 19. de petitionibus.
 10. t. 10.
 Securitate innocentiam firmare, l. 4. de petition.
 10. t. 10.
 Securitas luxus muliebris, l. 3. de accusationibus.
 9. t. 1.
 Secus pro sexus, l. 3. ad legem Iuliam de adulter.
 9. t. 7.
 Sedere Iudici, id est placare, l. 37. de Episcop. 16. t. 2.
 l. 13. de indulg. debet. 11. t. 28.
 Sedendorum equorum potestas pro infidere
 equis, l. 3. quibus equorum vsus. 9. t. 30.
 De sedendi iure & potestate cum Iudicibus in
 secretario, l. 5. de proximis. 6. t. 26. l. vnic. de offic.
 Iudicum ciuiliu. 11. t. 8. l. vltim. de honor. codic. 6.
 t. 22.
 In consilio ciuitatis, l. 4. de Decur. 12. t. 1.
 Sedes Apostolorum vel Martyrum Constantino-
 poli, l. 6. de sepulchr. viol. 9. t. 17. id est sepulchrum
 conditorium Martyrum.
 Miseranda sedes Nonella Valent.
 Sedes Ecclesiæ, l. 8. de heret. 16. t. 5.
 Magistratum sedes tribuitur illustribus veluti
 Præfecto Prætorio, Verbi Præfecto: vide Nois.
 Dignis. l. 12. de Legatis. 12. t. 12.
 Sedes militares, l. 2. de domest. 6. t. 24.
 Sedes carceris, l. 1. de cust. reorum. 9. t. 3.
 Simulacrorum sedes niches simulachra suis sedi-
 bus euellantur, l. 19. de Paganis. 16. t. 10.
 Sedile, l. 12. de Legatis. 12. t. 12.
 Sedes Iudicum, vnusquisque Iudex in his locis
 sedem constituat, in quibus oportet omnibus
 præto esse rectorem, &c. l. 4. de officio Rectoris
 Prouincie. 1. t. 7. id est, siennes assises, constitue
 sa demeure.
 Seditioibus inhiendis leges lateæ, l. 37. de Episc.
 16. t. 2. tit. de his qui super religione tit. 4. lib. 16.
 lege 38. de hereticis. 16. t. 5. l. 22. de Iudæis.
 16. t. 8.
 Sedulitas officialium, l. 2. de numer. 8. t. 1.
 Iudiciaria sedulitas, l. 22. de suscept. 12. t. 6.
 Sedulitatis affectus pius, de liberorum deuotione
 & affectu, quem debent patri, l. 2. in fin. de ma-
 ternis bonis. 8. t. 18.
 Sedulæ mentis cura, l. 43. de Desur. 12. t. 1.
 Querela sedula, sedulis querelis instare, l. 110. de
 Decur. 12. t. 1.
 Seruitus sedula, l. 16. de Prætor. 6. t. 4. benemerita vt
 in formula manumissionis.
 Segrem prædandi amputare, l. 6. de custod. reor.
 9. t. 3.
 Segnitia Iudicum punita, l. 161. ff. de iure fisci
 10. t. 1.
 Segnius, nec segnius lenitudinis nostræ cura suc-
 cedit, l. 6. de donat. 8. t. 12.
 Segregari, id est, excludi, liberari, excipi cœtibus
 humanis, l. 32. de heret. 16. t. 5.
 Conuentu publico, l. 54. de heret. 16. t. 5.
 A confortibus, l. 7. de tyron. (verf. illud etiam)
 7. t. 13.
 Ab immunitate verberum, lege 2. de quæstorib.
 9. t. 35.
 Molestia, l. 23. de cursu. 8. t. 5.
 A necessitate, l. 2. in fin. de Senat. ex globali conlat.
 6. t. 2.
 Segrega

Segregatim vxores maritalis multa constringat, l. 2. de heret. 16. t. 5.
 Segreges, id est immunes, ac segreges habeantur, l. 1. de proxim. 6. t. 26.
 Scipsum iudicans *autp* l. 1. ad l. Jul. repet. 9. t. 27. l. 1. de falsâ mon. 9. t. 21.
 Seiuunctum esse ab aliquo, l. 1. de itinere muniend. 15. t. 3.
 Sellarum vsus Romæ: vide lib. 15. t. 13.
 Sella & frænum equi seu veredi, l. 47. de cursu. 8. t. 5.
 Semidecima epimetrum porcinae, l. 1. de suariis. 14. t. 4.
 Semel vnaque solutione quis soluere potest, quod per particulas soluere potest, l. 15. de ann. 11. t. 1.
 Semina litium malitiosa comprimere, l. 1. de Episc. iudic. 16. t. 12.
 Semissis, l. 8. de bonis proscript. 9. t. 42.
 Semoti pro exheredatis, l. 4. de legitimis hered. 5. t. 1.
 Semuncia, l. 8. de bonis proscript. 9. t. 42.
 Senatores, de his est tit. 9. lib. 6.
 De Senatore criminis reo, l. 1. de extraord. 11. t. 16.
 Senator pro Senatoribus, l. 5. de Iurisdict. 2. t. 1.
 Senatusconsulta seu decreta, l. 4. de Senat. 6. t. 1. l. 1. de expens. 15. t. 1.
 Senectus pigra, l. 84. de Decur. 12. t. 1.
 Senectus quæ, l. vnica, de his qui veniam atatis. 2. t. 17.
 A quibus excusat, l. 13. de Prætorib. 6. t. 4. l. 58. de cursu. 8. t. 5.
 Senatorum numerus, l. 9. de Prætor. 6. t. 4.
 Senio fractus, l. 12. de Veteranis. 7. t. 20.
 Senium de ædificiis, victa senio fatiscere dicuntur, l. 15. 44. de operib. publ. 15. t. 1. l. 3. ne quis in Palat. maneat. 7. t. 10.
 Sensus inremeratae fidei, l. 6. de heret. 16. t. 5.
 Instæ instigationis sensus (fortè etiam indignationis) l. 7. de heret. 16. t. 5.
 Salutis propriae sensus & affectus admoniti, l. 7. de heret. 16. t. 5.
 Sensu leniore conceptum desiderium, l. vlt. de legitimis hered. 5. t. 1.
 Sensu carentia simulacra dicuntur, l. 12. de Paganis. 16. t. 10.
 De sententiam passis lib. 3. t. 43. & ex periculo recitandis lib. 4. t. 17.
 Sententia, pro lege, l. 61. de heret. 16. t. 5. vide & supra Definitia.
 Ante sententiam definitivam appellare non liceat, l. 2. 50. de appell. 11. t. 30. l. 18. 25. quorum appell. 11. t. 36.
 Sententia & tractatus Iuriscultorum, l. vnica. de resp. prud. 1. t. 4.
 Sententia in latitantem edicto citatum, l. 19. de cohort. 8. t. 7.
 Senum capitum, id est, sex capita seu annonæ & pabula animalium, l. 1. de domest. 6. t. 24.
 Separati à censibus & muneribus, l. 14. in fin. de Episcop. 16. t. 2.
 Septa carcerum, l. 1. de custodia reor. 9. t. 3.
 Intra domorum suarum septa continete, l. 44. de Episcop. 16. t. 2.
 Sepulchra ferallium myteriorum vocantur hæreticorum Ecclesie, l. 7. vers. illud etiam de hæreticis. 16. t. 5.
 Sepulta penitus venditio fraudulenta depereat, l. 2. de contrah. empt. 3. t. 1.
 Sequestratio pecuniæ, de ea tit. 28. lib. 2.
 Sequestrari, id est submoueri, reiici non præscriptores sequestrari, l. 7. ad l. Jul. de adult. 9. t. 7.
 Sequestrata auctoritate legis, l. 18. de exaction. 11. t. 7. id est abrogata.

Condemnatio, l. 27. de operibus publ. 1. t. 1.
 Sequestratis, id est exceptis muneribus, l. 4. de censur. 13. t. vlt.
 Sequestres nuptiarum, l. 1. de nupt. 3. t. 7.
 Sequi, id est profequi, l. 1. de tractor. 8. t. 6.
 Sera defensio, l. 22. de Prætor. 6. t. 4.
 Indagatio fera, l. 7. de filiis militarium apparitor. 7. t. 22.
 Petitio fera l. 11. eod.
 Pubertas non sera, l. vnica. de his qui veniam atatis. 2. t. 17.
 Serenitatis titulus: vide Iuret. in Symm. 2. ep. 8.
 Serica blatta, l. 15. de murileg. 11. t. 20.
 Series annorum, lege vnica, de his qui sanguin. 5. t. 8.
 Serica pallia, l. 3. de vestib. olon. 10. t. 21.
 Sericæ Peraganda, l. 1. de vestib. olon. 10. t. 21.
 Series, id est tenor cuedtionis, lege 22. de cursu. 8. t. 5.
 Indictionis, l. 8. de extraord. 11. t. 16. Testamenti, l. 3. de testam. 4. t. 4.
 Indulgentiæ, l. 11. de indulg. debet. 11. t. 28.
 Legis, l. vlt. de prædiis Senat. 6. t. 23.
 Relationis, l. 4. de relat. 11. t. 29.
 Scribitionis famosæ, l. vltim. de famosis libellis. 9. t. 34.
 Sermo litigantium ad Episcopum cum sermone litigantium dirigatur, l. vnica. de Episcop. iudic. 16. t. 12.
 Sero ab exsecutoribus seu executionibus rerum antea statutarum appellare non licet, l. 2. 3. 11. 15. 16. 18. 25. 30. quorum appell. 11. t. 36.
 Itaque qui ab executione appellant, sero prouocare dicuntur, d. l. 3.
 Serpentes intra culleum cum parricida, l. vnica. de parricid. 9. t. 15.
 Serta suspendebant diis gentiles, l. 12. de Paganis. 16. t. 10.
 Arnobius lib. 7. etiam dij fertis, coronis afficiuntur & floribus: marmor vetus: coronæ inlatæ signaque vncta.
 Serui pœnæ, l. 2. si vagum mancip. 10. t. 12.
 Seruitium, l. 40. de heret. 16. t. 5.
 Seruitus operaria, l. 6. de am. ciuic. 14. t. 17.
 De seruorum emendatione est lib. 9. t. 12.
 Seruitus pro seruo, l. 16. de Prætor. 6. t. 4.
 Serui ciuitatis, lege 3. ad Senatusconsultum Claud. 4. t. 9.
 Serui fiscales, l. 3. & 4. eod.
 Seruulorum connubia, l. 6. de Decur. 12. t. 1.
 Seruari ordo dicitur ad centenam dignitatem, id est sociari, iungi, obseruari, l. 7. de agent. in rebus. 6. t. 27.
 De seruo necessario hærede instituendo, l. 3. de inoffic. testam. 2. t. 20.
 Serui fundorum, lege vnica, communi diuidendo. 1. t. 25.
 Serui aratores, l. 1. de pignor. 2. t. 30.
 Seruus libidinum omnium & vitiorum, l. 3. de sententiam passis. 9. t. 43.
 Seruuli infideles, l. 1. vnde vi. 4. t. 22.
 Sessio publica, l. 1. de habitu. 14. t. 10.
 Seueritas iudiciaria, l. vnica. de strator. 6. t. 31. l. 7. 12. de deferr. 7. t. 18.
 Iuris, l. 12. de accusat. 9. t. 1.
 Seueritudo par pœnæ constringat, l. vnica. ne damna prouinc. 11. t. 11.
 Sexagenarij, l. 2. de annon. 11. t. 1. l. 1. de exaction. 11. t. 7.
 Sexcenta talia sunt, quæ enumerari non possunt, l. vnica. vltimum ciuilit. 9. t. 20.

Sextans

Sextans deportator relinquitur, l. 8. de bonis proscript. 9. t. 42.
 Sextarius olei, l. vlt. de ann. ciuicis. 14. t. 17.
 Sexus separandi in carcere, l. 3. de custod. reorum, 9. t. 3.
 Sexum alienum mentiri, l. 3. 6. de adult. 9. t. 7.
 Signa, l. vlt. de priuil. eorum, 6. t. 35.
 Signacula, l. 4. de administr. tutorum, 3. t. 19.
 Signare est designare, exprimer scripto, aperta definitione.
 Signamus, l. vn. si secundo nupsit mulier, 3. t. 8.
 Decreta signantur, l. 90. de Decur. 12. t. 1.
 Denuntiatione communi signare, l. 14. de extraord. 11. t. 16. relatione l. 55. de cursu, 8. t. 5.
 Signatores in testamentis, id est, testes, l. 3. de testam. 4. t. 4.
 Signare dicuntur iudices cum quid scripto iudicant, l. 36. de oper. publ. 15. t. 1.
 Signata enumeratio, l. 18. de extraord. 11. t. 16.
 Signare iudicâ pronunciatione, l. 2. de fruct. & litium expens. 4. t. 18.
 Signatio digesta apocharum vel securitatum, l. 19. de annonâ, 11. t. 1.
 Signarij pro designati, l. 7. de heret. 16. t. 5.
 Signatum est lege nostrâ, leg. 5. de annonâ, 11. t. 1.
 Signiferi, nemefiaci & cantabrarij signiferi, l. 2. de excusat. art. 13. tit. 4. & l. 2. de Collegiatis, 14. tit. 7.
 Silentarij de his est titulus lib. 6. de Decurionibus, & silent. 2. 23.
 Silentium venale, l. 7. de iure fisci, 10. t. 1.
 Silentij cohibentia, leg. 10. de murilegulis, 10. t. 20.
 Silentij continuatio per triginta annos, l. vnica. de inquil. & colonis, 5. t. 10.
 Silere lites dicuntur, id est, locum non habere, l. 3. de iure fisci, 10. t. 1.
 Similitudo argumentorum, l. 7. quorum appellat. 11. t. 36.
 Similitudinem veritatis falsarius imitatur, l. vnica. si certum per. de chirographis, 2. t. 27.
 Honori delato ex merito opponitur, qui ad similitudinem contribuitur, l. vlt. de honor. Codicil. 6. t. 22. Id est imaginarius.
 Simpla debiti summa opposita quadruplo, l. 27. de annonâ, 11. t. 1.
 Simplex satisfactio vt solidi in massam obryzæ redacti susceptori tradantur inuentum ait lex 12. de suscept. 12. tit. 6. ad compendium simplicis satisfactio.
 Simpliciter tenere, id est, bona fide, l. 1. de fruct. & litium expens. 4. t. 18.
 Simulacra paganorum, l. 6. 8. 10. 12. 20. de Paganis, 16. t. 10. quæ alibi idola, l. 13. de Paganis, 16. t. 10. l. 6. de apoff. 16. t. 7. Imagines d. l. 12.
 Simulare, pro effingere, effigiare, l. 12. de Paganis, 16. t. 10.
 Simulatum pro imaginario, ita simulata venditio, l. 33. de Decurion. 12. t. 1.
 Simulatio pro in simulatione seu accusatione.
 Simulationum genera, l. vnica. ne sine iussu principis, 9. t. 41.
 Sinceritas tua, titulo hoc 4. compellati plures v. net. dignit.

Sinere gratiam appellationis pro facere, l. 48. de appellat. 11. t. 30.
 Singillatim, l. 1. de prædiis & mancipiis curialium, 12. tit. 13.
 Singularis virtus, id est, Clericatus, l. 16. de Episc. copis, 16. t. 2. & in v. eximia: certè monazontes singularium appellatione censiti. Sulpitius Seuerus dialogo primo, alium æquè singulare vitum vidimus paruo tugurio in quo non nisi vnus recipi posset, habitantem.
 Singuli quique, l. 7. de honor. Codic. 6. tit. 22. l. 13. de bonis proscript. 9. tit. 42. Ruffinus lib. 10. cap. 19. quia plus sibi singuli quique quam absentibus consulebant, leg. 3. de Agentib. in rebus, 6. tit. 27. l. 2. de suariis, 14. tit. 4. l. 13. de annonâ, 11. tit. 1. l. 17. de proximis, 6. tit. 26. l. vltim. de Episcop. 16. t. 2. l. 18. de panis, 9. t. 40. l. 84. de Decurionibus, 12. t. 1. l. 10. de veteranis, 7. t. 20. l. 13. de bonis proscript. 9. t. 42. l. 28. de nauticulis, 13. tit. 5. l. 4. de conlat. donat. 11. tit. 20. l. 7. de aqueductu, 15. t. 2. Tribonian. l. 4. Cod. eod. Singulis ciuibus, l. 12. de Iustra si conlat. 13. t. 1. l. 2. vt dignitatum ordo, 6. tit. 5. l. 18. 20. de cursu, 8. tit. 5. l. 2. 1. de suscept. 12. t. 6. l. 39. de Decurionibus, 12. t. 1. l. 54. de heret. 16. t. 5. Malè qui ibi quisque pro qualque reponit l. 1. de incorpor. 10. t. 9. l. 1. sine censu vel reliquis, 11. t. 3. l. 52. de heret. 16. t. 5. l. 3. de Decur. R. 14. t. 1.
 Singuli vniuersique, l. 2. de calum. 9. t. 39. l. 15. de accusat. 9. t. 1.
 Singula officia, quæ rationibus scribendis occupata fiscoque obnoxia, l. 1. de numerariis, 8. t. 1. l. 7. de suscept. 12. t. 6. veluti tabulariorum numerariorum d. l. 1. & 7.
 Singulis diebus agenda, l. 11. 13. de erogat. milit. annon. 7. t. 4.
 Sinisterius in Republici versati, l. 2. ad l. Jul. repet. 9. tit. 27.
 Sinus vrbium in l. 1. de Episc. iudic. 16. tit. vlt.
 Sinus patriæ, l. 122. de Decur. 12. t. 1.
 Sinus vestis, l. 12. de scanicis, 15. t. 7.
 Sitim suam & auariciam explorare, l. 2. de concuss. aduoc. 8. t. 10.
 Societas quorundam actuum, l. 14. 15. de numer. 8. tit. 1.
 Socianda acta seu gesta relationibus iudicum, l. 4. de relation. 11. t. 29.
 Sociata opera publicis mœnibus vel priuatis coherentia, l. 39. de oper. publ. 15. t. 1.
 Societas latronum, leg. vnica. ne pastoribus, 9. tit. 31.
 Ad societatem munerum vocati, l. 17. de Decurionib. 12. t. 1.
 Socij administrantium atque participes dicuntur adfessores, l. vnica, 5. de iis que administr. 8. tit. 15.
 Si petitionis socius sine hærede defecerit, lib. 10. tit. 14.
 De socio itineris, l. 4. de cursu pub. 8. t. 5.
 De sociis criminum, l. 1. de cust. reorum, 9. t. 39.
 Solatium portionis deficientis, l. 2. si petitionis socius, 10. t. 14.
 Solatium ex communi labore & communicato, leg. 4. de cursu, 8. tit. 5. & leg. 49. de oper. public. 15. t. 1.
 Pro beneficio & liberalitate quæ officio excurrentibus præstatur, leg. penultim. de Palat. s. l. 6. t. 30.
 Bonorum solatium, pro successione, l. vn. de cretio. ne, 4. t. 1. v. l. 3. de inoff. testam. 2. t. 20.
 Excultationis solatium, l. 4. de veteranis, 7. t. 20.

Glossarium Nomicum

Facultatum solatium, l. 123. in fin. de Decurionibus, 12. t. 1.
 Pro mercedula præstitutum solatium; l. 32. de nauicul. 13. t. 5.
 Solitudinis mæror, id est, cœlibatus, l. 2. de repudiis, 3. t. 16.
 Solitarium vocat. cœlibem interpres ad d. l. 2.
 Solertia fallax & arguta, l. 6. de sepulchr. violat. 9. tit. 17.
 Mentis solertia, l. vnic. de his qui veniam atar. impet. 2. tit. 17.
 Solertiam negotiandi exercere, l. 2. de Iustri conlation. 13. t. 1.
 Mercandi solertiam exercere, l. 5. d. s.
 Sollers cura competentium iudicium, l. 16. de nauicul. 13. t. 5.
 Diligentia sollers, l. 1. de spectaculis, 15. t. 5.
 Excubiæ sollertes, l. 3. de pœnis, 11. t. 40.
 Fides sollers & integritas, l. 36. in fin. de cursu, 8. tit. 5.
 Indago, l. 2. de litor. & itin. cust. 7. t. 16.
 Inquisitio, l. vlt. de Iudicis, 16. t. 8.
 Sollertæ quæstio, l. 3. de naufr. 13. t. 9.
 Sollertæ inquirere, l. 11. de petition. 10. t. 10.
 Sollertissima opera, leg. 40. in fin. de hereticis, 16. tit. 5.
 Sollertissime seruari oportet, l. 27. de Decurionibus, 12. t. 1.
 Soliditas massæ obryzæ solido opponitur, l. 1. de suscept. 12. t. 6.
 Possessionis, l. 4. de conlat. donat. 11. t. 20.
 Solidus pro viginti quinque libris auri, l. 2. de conlat. aris, 11. t. 21.
 De solidorum habitu, l. vnic. si quis solidi circumum, 9. t. 22.
 Soliditatem attentare, l. 5. de aqueductu, 15. tit. 1.
 Id est, perfodere.
 Solidata æternitate seruentur, l. vltim. de Episcopis, 16. t. 2.
 Constitutione solidamus, l. 1. de expensis ludorum, 15. t. 9.
 Solidare fila, l. vlt. de vestib. olon. 10. t. 21.
 Solidus pro triginta libris & pro viginti, l. v. de pretio piscis, 14. t. 20.
 De solidi æstimatione, l. 5. de falsa mon. 9. t. 21.
 Solida ætas desessæ ætati opponitur, l. 2. de veteranis, 7. t. 20.
 De solidi capacitate, inter virum & vxorem, l. 2. de iure liberorum, 8. tit. 17. leg. 7. de nauicul. 13. tit. 4.
 Solis dies, l. 1. 2. de feriis, 2. t. 8. l. 1. de executor. 8. tit. 8. l. 10. de exact. 11. tit. 7. l. 2. de spectaculis, 15. t. 5.
 Solira, de solemnibus seu Canonicis functionibus & tributis, ita soliti tituli, leg. 19. de annona, 11. t. 1.
 Solitæ species, l. 24. de ann. 11. t. 1.
 Solita absolutè Ammiano, lib. 17. Factum est tunc, vt præter solita, nemo Gallis quidpiam exprimeretur Camelasij nomine iniquè quæ paulo ante solemnia vocauerat.
 Solitaria vita, solitarij Manichæi, l. 9. de heret. 16. tit. 5. id accipiendum de Apocritarum professione.
 Solitudines & secreta μοναζήτων, l. 63. de Decur. 12. t. 1. v. Sup. secreta.
 Solemnia appellationum, leg. 5. de appellat. 11. tit. 30.
 Solemnitates, l. 14. eod. de Gentilium ritibus consuetudinis vestræ.
 Solemnia, l. 2. de maleficiis, 9. t. 16. templorum, l. 11. de Decurion. 12. t. 1.

Denunciatio solemnis, l. 3. de denunci. 2. t. 4.
 Inscriptionis solemnia, leg. 4. de custod. reorum, 9. tit. 3.
 Solemni more erogantur, leg. 11. de Palatinis. f. l. 6. tit. 30.
 De ordinariis tributis sollempnis pensatio, l. 3. t. de amona, 11. t. 1. Expensio l. 3. tributa in ipsis speciebus, 11. t. 2. Titulus l. vnic. de super indicto, 11. tit. 6.
 Solemne munus, l. 19. quorum appell. 11. t. 36.
 Solemnitas antiqua, leg. 7. de indulgent. debitor. 11. t. 28.
 Solemni lege se vincire, id est, in crimen inscribere, l. 3. de exhib. reus, 9. t. 2.
 More solemnii, l. 16. de bonis proscript. 9. t. 42.
 Solemnis opera, l. 7. de Prætoribus, 6. t. 4. in muncribus & ludis edendis.
 Pœna solemnis, l. v. de parricidio, 9. t. 15.
 Solemnis equi, id est, qui ex solemnii collatione præstantur seu Canonicis, l. 2. de primil. eorum qui in S. Palat. 6. t. 35.
 Tituli solemnnes, l. vlt. de ponderatorib. 12. t. 7.
 Solemnitas de ritu Gentilitio, l. 19. de Paganis, 16. t. 10. vel quidquam solemnitas agitare.
 Solemnitas crotationum, leg. 8. de maternis bonis, 8. tit. 18.
 Ciuiliu munus, leg. 25. de Decurionibus, 12. tit. 1.
 De collationibus & præstationibus, l. 7. de indulg. debitor. 11. t. 28.
 Consulatus, leg. 13. de infirm. his qua sub Tyr. 15. tit. 14.
 Iuris, l. 3. ad l. Iul. de vi, 9. t. 10.
 Nominationum, l. 53. de Decur. 12. t. 7.
 De sportulis, leg. 3. de domestic. & protector. 6. tit. 24.
 Pro solemnibus spectaculis, leg. 2. de spectaculis, 15. t. 5.
 Emptionis solemnia, leg. 2. de contrabend. empt. 3. tit. 1.
 Sollicitate mundum Manichæi dicuntur, l. 18. de heretic. 16. t. 5.
 Terram sollicitare & cespitem vellere, l. 5. de sepulchr. viol. 9. tit. 17. Nouella Valent. 5. quis nescit quietos sollicitari funestis ausibus manes.
 Sollicitus in petendo debet esse sollicitus qui est in imperandi occasione curiosus, l. 16. de petition. 10. t. 10.
 Sollicitè proprio officio fungi, leg. 5. de numer. 8. tit. 1.
 De sollicitatoris mulionum pœna, l. 58. de cursu, 8. tit. 5.
 Sollicitudo de cultura agrorum, l. 33. de Decurionibus, 12. t. 1.
 Sollicitudinis curam impendere, l. 20. de oper. publ. 15. t. 1.
 Soluere, persoluere, dissoluere non tantum de pecuniâ, sed & de muneribus curialibus passim titulo de Decur.
 Diem vitæ soluere, id est mori, l. vnic. de bonis decur. 5. tit. 2.
 Solutus absolutè pro militia exsolutus, l. 18. de diuin. off. 8. t. 7. Id est militia resolutus, Tribonianus discinctus, l. 20. eod. l. 10. de Decurionibus, 12. t. 1.
 Solutores, id est, conlatores, possessores, l. 3. de exact. 11. t. 7.
 Somniis enarrandis occultans artem aliquam dinuandij, l. 16. de maleficiis, 9. t. 16.
 Somnum capere confugientibus ad Ecclesias non licet l. 4. de his qui ad Eccles. conf. 9. t. 45.

Sophistæ

Codicis Theodosiani.

Sophistæ qui facundia Græcitaris pollent, l. vlt. de studiis, lib. V. R. 14. tit. 9. à Rhetoribus differant, inter professores publicos numerantur, d. l. vlt. l. v. de profess. 6. t. 21.
 Sopitâ irâ, l. 5. de accusat. 9. t. 1.
 Lis sopita ex transactione aut qualibet alia ratione, l. 32. de petition. 10. t. 10.
 Sordida connubia ferularum, leg. 6. de Decurionibus, 12. t. 1.
 Munera, de his est lib. 11. t. 16.
 Sordidus panis, l. 5. de ann. ciuicis, 14. t. 7.
 Sordidare, l. 13. de re milit. 7. t. 1.
 Soritis exemplum, in leg. 6. de fide testium, 11. tit. vltim.
 Sorores germanæ, l. 2. vlt. de incestis nupt. 3. tit. 12. l. v. comm. diuid. 2. t. 25. l. v. vnde liberi, 4. t. 2. l. 4. de legit. heredit. 5. t. 1.
 Sororia appellatio, & eius consortio dedecorari, l. 44. de Episc. 16. t. 2.
 Sorte ducti iudices, non sponte delati in specie legis 13. de accusat. 9. t. 1.
 Sors pro conditione quacumque; censualis fors, l. 1. de protof. 11. t. 24.
 Communis l. 6. de Iustri conlat. 13. t. 1.
 Deportationis l. 9. de iurisdic. 2. t. 1. l. 14. quorum appell. 11. t. 36.
 Fatali sorte mori, l. 7. de censu, 13. t. 10.
 Hamana sorte consumi, mori, decedere, l. 7. de spons. 3. t. 5. l. v. de Prætor. 6. t. 4.
 Humilior fors, l. 2. de Lenonib. 15. t. 8.
 Militiæ fors Codicillis opponitur, l. 2. qui in gradu, 7. t. 3.
 Nascendi fors, leg. 172. de Decurionibus, 12. tit. 1.
 Naturali sorte absumptus, leg. 43. de Episcopis, 16. tit. 2.
 Negotiationis fortem agnoscere, l. 10. de Iustri conlat. 13. tit. Originis l. 58. de Decurionibus, 12. tit. 1.
 Pari sorte cum cæteris, l. 13. de extraordinariis, 11. tit. 16.
 Peræquationis fors, l. 13. de Senat. 6. t. 1.
 Proscriptionis fors, l. 1. de conlat. donat. 11. t. 20.
 Subhastaria fors, l. 9. de præd. nauicul. 13. t. 6.
 Suspensa eorum fors & fortuna sit, l. 13. de pœnis, 9. tit. 40.
 Sortes pro spatiis terrarum, vt vocantur l. vnic. de rei vindicat. 2. t. 23. l. 1. de terris limitaneis, 7. t. 15. Fundis & possessionibus pro modo capitationis & sortium, l. 15. de annon. 11. t. 1. l. vlt. de locat. fund. 10. t. 3. Hinc & fors grauis pro optimo prædio, l. 13. de Senat. 6. t. 1.
 Sortito, l. 12. de iurisdic. 2. tit. 1. v. Sau. in Sidon. lib. 8. epist. 6.
 Sortiti & sortiti præturam, l. 12. 13. de Prætor. 6. tit. 4.
 Sortiti copiam abundi, l. 3. de Prætor. 6. t. 4.
 Spadones, l. 17. de heret. 16. t. 5.
 Spatangion, l. v. de pretio piscis, 14. t. 20.
 Spatia terrarum, l. vnic. de rei vindicat. 2. t. 23. l. 1. de terris limit. 7. t. 15.
 Spatium ruris, l. 7. de bonis proscript. 9. t. 42.
 Specialiter id est, expressè, præcisè, l. 176. de Decurion. 12. t. 1.
 Speccidatum euectionum cura, l. 8. de curiosis, 6. tit. 29.
 Species sunt res seu corpora quæcumque quorum vsus est aliquis in humana conuersatione & quidem quæ vel tributi annonarumque nomine fisco penduntur, l. 48. de cursu, 8. t. 5. l. 9. 10. 18. 24. de suscept. 12. t. 6. l. 1. de condicis, 11. t. 14. l. 24. de annona, 11. t. 1. l. 18. de cursu, 8. t. 5. l. 6. 17.

19. de cohort. 8. t. 4. l. vlt. de oloneis vest. 10. t. 2. l. 49. de oper. publ. 15. t. 1. l. vltim. de equorum conlat. 11. t. 17.
 Evis species, l. 4. de priuileg. eorum qui in S. Palat. 6. tit. 35.
 Species annonariæ, leg. 2. de public. comparat. 11. t. 15. l. 9. de nauicul. 13. t. 5. l. 9. de suscept. 12. tit. 6. l. 3. 15. de annona, 11. t. 1. l. 15. 8. de erogat. mil. annona, 7. t. 4.
 Pro annona militari, l. 11. in fin. de erogat. mil. annona, 7. t. 4.
 Largitionales quæ scilicet & largitiones principis, l. 13. & 47. de cursu, 8. t. 5.
 Publicæ species, l. 16. de cursu, 8. t. 5.
 Primpilares, l. 19. de cohort. 8. t. 4.
 Sericæ blattæ ac metaxæ, leg. 13. de mmilegulis, 10. tit. 20.
 Solemnes species, l. 6. de exact. 11. t. 7.
 Tributorum, l. 2. 3. 15. 24. 29. de ann. 11. t. 1. l. vnic. ne conlat. per logogr. 11. t. 4.
 Species pro marcia, l. 37. de oper. publ. 15. t. 1.
 Species pro forma vetustâ; loci species, l. 7. in fin. de prædiis nauicul. 13. t. 6.
 Spectare pro respicere, omnes mercatores spectat Iustialis auri dependio, leg. 11. de Iustri conlat. 13. t. 1.
 Spectatum, spectatâ fidelitate, l. 12. de exactio. 11. tit. 7.
 Militia spectata agentium in rebus, l. 18. in fin. de Agent. 6. t. 27.
 Spectatus labor, l. 4. de priuileg. eorum qui in S. Palat. 6. t. 35.
 Specularij, l. 2. de excusat. artif. 13. t. 4.
 Speculatores inter iudicum ordinatorum apparitores, l. 16. de cohort. 8. t. 4.
 Specula, in specula seu in speculis iudices eorumque officia esse iubentur, l. 15. de heret. 16. t. 5. l. 8. de pistor. 14. t. 3. l. 5. de reparat. appell. 11. t. 31. l. 45. de heret. 16. t. 5.
 Sperare pro timere, metnere per Catachresin ἀκρολογία; cum per Illyrici partes Barbaricus speraretur incurfus, l. 25. de petition. 10. t. 10.
 Nec sperari, nec peti, l. 13. de Palat. fl. 6. t. 30.
 Spernuid est, spretores laborum, leg. 8. de cohort. 8. tit. 4.
 Spes correctionis, l. 25. de heret. 16. t. 5.
 Honoris falsi spes, leg. 24. de Decurionibus, 12. tit. 1.
 Intectus alieni spem polliceri, l. 12. de Paganis, 16. tit. 10.
 Promissionis, vanæ spem promissionis accipiat, l. 9. de Paganis, 16. t. 10.
 Spirantia exta consulere, l. 12. de Paganis, 16. tit. 10.
 Spiritus hæreticorum pertinaces, l. 15. de heret. 16. t. 5. l. 26. de Iudæis, 16. t. 8.
 Resupinos spiritus aduersum definita referte, l. 2. de Episcopis, 16. t. 2. vt resupinâ ceruice titulum tantum gerere, leg. 6. de custodia reorum, 9. tit. 3.
 Splendidior fortuna, leg. 53. de Decurionibus, 12. tit. 1.
 Splendidissima cutia, leg. 12. de Agentib. 6. tit. 27.
 Vrbs splendidissima, l. 51. de oper. publ. 15. t. 1.
 Splendidissimus ordo, l. 175. de Decurionibus, 12. t. 1. l. 4. de pistor. 14. t. 3.
 Splendor, de honoribus propriè, l. 17. de pœnis, 9. tit. 40.
 Particiatus splendor, l. v. de consul. 6. t. 6.
 Senatorum splendor, leg. 93. de Decurionibus, 12. tit. 1.

Spolio

Glossarium Nomicum

Spolio ditatus, spoliis prouincialium, l. 2. de co-
hort. 8. t. 4.
Spoliatione indigna vexari, leg. 50. de cursu, 8.
titul. 5.
Rerum omnium spoliatio est deportatio, l. vnic.
de sent. passis & res. 9. t. 43.
Spoliari honoris indebiti dignitate, l. 44. de Decu-
rionibus, 12. t. 1.
Spoliatus ante omnia restituendus, l. 3. ad l. Tul. de
vi. 9. t. 10.
Sponsalia, de his est tit. 5. lib. 3. de sponsalibus &
ante nuptias donationibus. Sponsalia sunt quæ
sponsaliorum nomine seu titulo donantur.
Sponsione se constringere, l. 2. si certum petatur
de siff. 2. t. 19.
Sponsores aut fideiussores, l. 1. in fin. de mater. bo-
nis, 8. t. 18.
Dotis sponsores prohibiti, l. vnic. de fideiuss. do-
tium, 3. t. 15.
Spontanea deuotio opposita compulsioni, l. 34. de
ann. 11. t. 1.
Sportulæ ab ineuntibus magistratum ad amicos
mitti solebant, l. 1. de expens. l. dor. 15. t. 9.
Spurca amputatio digitum, leg. 10. de tironib.
7. tit. 13.
Spurij, l. 2. de incestis nupt. 3. tit. 12. l. 3. ad Sen.
Claud. 4. t. 9.
Squalida loca, l. 11. de veteranis, 7. t. 20.
Squalidiora adque ieiuna prædia cultis adque opi-
mis opponuntur, l. 3. de censur. 13. tit. 11. Id est
afantica, d. l. 3.
Squalior custodia, leg. 2. de custod. reorum, 9.
titul. 3.
Stabilitas census, l. 7. de Censu, 13. t. 10. ad stabili-
tatem renouare debilitata, l. 20. de Iustali con-
lat. 13. t. 1.
Stabula, leg. 16. 17. 34. 35. 37. de cursu public.
8. tit. 5.
Stare concordia pacis & quietis dicitur, l. vnic. de
hircarchis, 12. t. 14.
Stationarij, de his l. 1. 8. de curiosis, 6. t. 12. l. 2. de
cohort. 8. t. 4. l. 1. de cursu, 8. t. 5. l. 3. de Episcopis,
16. tit. 2.
Milites stationarij, l. 2. in fin. de veteranis, 7. t. 20.
ab his veteranorum filij militiam detrectan-
tes, ad principis conspectum mittebantur,
d. l. 2.
Preliminarium stationarij, leg. 2. de cohort. 8.
titul. 4.
Statio militiæ, l. 2. quis in gradu, 7. t. 3.
Stationes, l. 12. de erogat. mil. ann. 7. t. 4.
Officij, l. 24. de suscept. 12. t. 6.
Statio, de officialium administratione, l. 8. 10. de
cohort. 8. t. 4. l. 24. de suscept. 12. t. 6.
Stationes pro locis in quibus officiales suscepto-
res consistebant suscipiendis tributis & anno-
nis, l. 19. de suscept. 12. t. 6. Itaque in his men-
suræ & pondera erant, d. l. 19. in mansionibus
videlicet & ciuitatibus, vt de eadem profusus re
agens lex 21. eodem titul. docet, Bureaux ou
estappes.
Militem stationes, leg. 12. de erogat. mil. annona,
7. tit. 4.
Nauium stationes, l. 2. de litor. & itin. cust. 7. t. 16.
l. vnic. de Iustali Danubij, 7. t. 17.
Stationes, de his est tit. 6. lib. 8. De tractorij & sta-
tionis sunt mansiones, diuersoria, stationes in
quibus committentes seu iter facientes subsiste-
bant, diuertebant, ibique annonas è publico
consequantur v. prætation illius tit.
Statuarij, l. 2. de excusat. artif. 13. t. 4.

De statuis & imaginibus, lib. 9. tit. 44. & lib. 15.
tit. 4.
Status pro patriæ potestatis iure, l. 6. de legit. ha-
redit. 5. t. 1.
Statura in milite spectata, l. 5. de re milit. 7. t. 1. l. 12.
de veteranis, 7. t. 20.
Ædificiorum status, leg. 18. de Paganis, 16.
titul. 10.
Status hominis vel patrimoniorum, l. 2. de officio
rect. prou. 1. t. 7.
Functionis status, l. 149. in fin. de Decurionibus,
12. tit. 1.
Publicus status, leg. 2. de his qui condit. propr.
12. tit. 19.
Vrbis status de operibus publicis, l. 3. de calcis
coctor. 14. tit. 6. simili sensu Valent. Nouella de
pentapolis. pro tuendo statu venerandæ vr-
bis, &c.
De statu atque patrimonio, leg. 4. de delation.
2. tit. 7.
Super alienis causis vel statu, l. 3. de offic. rect.
prou. 1. t. 7.
Statutis supernumerariis & vacantibus oppositi
de his l. 15. 17. de Palatinis, s. l. 6. t. 30. l. vltim.
de Agent. 6. t. 27. l. 2. de castrensis, 6. t. 32. erant
enim in scholis supernumerarij qui in dece-
dentium locum subrogabantur d. l. 17. & l. vlt.
de Agent. 6. t. 27. & d. l. 12.
Stemmata aurore atque maiorum, l. 89. de Decu-
rionibus, 12. t. 1.
De sterilibus fundis ad fertiles adiungendis, l. vnic.
de futur. 7. t. 19.
Sterni, id est deiici, ne labores hominum & diui-
na munera sternerentur, l. 3. de maleficiis, 9. t. 16.
Id est, vindemiæ, messes imbre, grandine,
d. l. 3.
Sterni de his qui extremi, seu vltimo gradu, & lo-
co collocantur, l. 5. de domesticis, 6. t. 24. Sterni
inter vltimos, l. 14. de re milit. 7. tit. 1. de Agent.
6. tit. 27.
Gladio vltore sterni, leg. 4. de Paganis, 16.
titul. 10.
Stigmata brachijs fabricensium & tironum in-
flicta, l. 4. de fabricens. 10. t. 22.
Stillatura, l. 28. de erogat. mil. annona, 7. t. 4. Lucel-
lum quod Tribuni ex annonâ singulorum mi-
litum præmordebant septem dierum ex dist.
l. 28. sub gratia donationis, l. 29. eod.
Deportationis stilus, l. 57. de heret. 16. t. 5.
Proscriptionis stilus, leg. 7. 15. de bonis proscript.
9. tit. 42.
Stilus acerbior pro proscriptione, l. 13. de bonis
proscript. 9. t. 42.
Hinc & plenius, stilus proscriptionis, l. vltim. ne
sanctum bapt. 16. t. 6. Diligens stilus singillatim
omnia adscribat l. 1. de incorporat. 10. tit. 9. l. 7. 15.
de bonis proscript. 9. t. 42.
Supremæ voluntatis stilus liber sit, lege quartæ,
de Episcopis, 16. titul. 2. leg. 1. de incorporat.
10. tit. 9.
Stilo trepidante recuere in pœnam reciproci,
id est inscribere in crimen, l. 3. de exhibendis
reis, 9. t. 2.
Stipendia religionis, distincta sunt stipendia
religionis & calliditatis, l. 16. de Iustali conlat.
13. tit. 1.
Militum stipendia, l. 4. 5. 7. de re milit. 7. t. 1. l. 2. quis
in gradu, 7. t. 3.
Patriæ stipendia, id est munera curialia, l. 57. de
Decurionibus, 12. t. 1.
Stipendia agrorum, l. 4. 8. de veteranis, 7. t. 20.
Stipendiarij

Codicis Theodosiani.

Stipendiarij fundi, lege secunda de donation. 8.
titul. 12.
Stipes necessaria, l. 2. de alimen. qua inopes paren-
tes, 11. t. 27.
Stirps in stirpes & in capita diuisio, v. l. 8. 9. de bo-
nis proscript. 9. t. 42.
Stolus Alexandrinus, l. 7. de nautic. 13. t. 5. Id est,
classis Alexandrina vetus; inscriptio Romæ,
p. 114. num. 4.
Strangulari, delatorum pernicijs in ipsiis fanci-
bus stranguletur, l. 2. de petition. 10. t. 10.
Strangulari causis necessitatis, l. 1. de prædijs &
mancipijs, 12. t. 13.
Stratarum & pontium opera, l. vlt. de itinere mu-
niendo, 15. t. 13.
Stratores carceris & reorum custodiam qui habe-
bant, l. 1. de cust. reorum, 9. t. 3. De his est l. 4. de
executor. 8. t. 8.
Principis stratores, de his lib. 6. tit. 31.
Strenæ Palatinorum præter annonas & modus
certus earum, l. 11. de Palatinis S. L. 6. t. 30.
De strenis principis oblatis, v. tit. de oblatione vo-
torum, 7. t. 24.
Strenuæ personæ, l. 20. de exact. 11. t. 7.
Strenuus exactor, l. 5. de censur. 13. t. 11.
Streptus, de accusatione & crimine, hinc accu-
sationis exortæ streptus, leg. 1. de abolition. 9.
titul. 37.
De exactione collationum dicitur, l. 14. de Epif-
copis, 16. t. 2.
Streptum inferre, leg. 2. ad l. Cornel. de falso, 9.
tit. 19. & mox ibidem vltimus finis streptus
criminalis.
Streptu criminalis negotij terreri, l. 8. de accu-
sat. 9. t. 1.
Turbari, l. 1. de contrab. empt. 3. t. 1.
Strictior inquisitio, id est, quæstio & tormenta,
l. vnic. ad l. Inl. maies. 9. t. 5.
Stringere operam fabricacioni Architecti dicun-
tur, l. 3. de excusat. artif. 13. t. 4.
Stringid est, perstringi infortunio alieni crimi-
nis non oportet, leg. 1. de bonis proscript. 9.
titul. 42.
Insimulatione maleficiorum atque inuidiâ strin-
gi, l. 10. de maleficiis, 9. t. 16.
Structores, l. 2. de excusat. artif. 13. t. 4.
Studium artis fraudulentæ, leg. 49. de Decurioni-
bus, 12. t. 1.
Populi studia, l. 3. de scanicis, 15. t. 7.
Sollicitudinis studio faciet custodiri, l. 13. in fin. de
re milit. 7. t. 1.
Studia priuata vtilitati publicæ contraria, l. 76. de
Decurionibus, 12. t. 1. Sidon. lib. 4. epist. 25. Nec
non & illa quæ bonam publicam semper euet-
tunt studia priuata.
Studia liberalia, lib. 4. tit. 9.
Sua potestatis & nullis per prouincias functio-
nibus obligati non curiales, l. 74. in fin. de De-
curionibus, 12. t. 1.
Sua successio, l. 2. de Apostatis, 16. t. 7.
Stuprum non gaudet indulgentia, l. 4. de indulg.
crim. 9. t. 38.
Suadere dicitur furor errorem, l. 3. 32. de heretic.
16. tit. 5.
Voluntas, quo voluntas sua fuerit, l. 11. de Metal-
lis, 10. t. 19.
Suarij & suariorum corpus, de his Lib. 14.
titul. 4.
Subclamatio, quoniam subclamatone meritum
postulatis, l. 4. de exact. 11. tit. 7. forte ita
legendum coniunctim: Comploratio, l. 6. de
nautic. 13. titul. 3. Deploratio l. 3. de super-
Tom. V I.

exact. 11. tit. 8. Sub eo sine sublimitatis tuæ suc-
cedat examen, l. vnic. de off. pref. prat. 1. t. 5.
Subcresecere ararij emolumenta dicuntur pro au-
geri, leg. 2. de Senator. & glebali conlatione,
6. tit. 1.
Subcumbere aurariæ functioni, l. 18. de Iustali
conlat. 13. t. 1.
Subdiaconus, leg. 49. 161. de Decurionibus, 12.
titul. 1.
Subdi pro solidis, adulterini dicuntur, l. 13. de sus-
ceptor. 12. t. 6. vel subrogati, d. l. 13.
Subducere pro computare æstimationem rei, l. 2.
de Iudicijs, 2. t. 18.
Subfulti religione orthodoxorum, l. vlt. de his qui
sup. religione, 16. t. 4.
Palatinâ dignitate subfultus, l. 9. de priuil. eorum,
6. tit. 35.
Subhastaria fors, leg. penultim. de prædijs nautic.
13. tit. 6.
Subhastatio publica, l. vltim. de fide & iure basta,
10. tit. 17.
Subiacere hoc onete, leg. 17. de Iustali conla-
tion. 13. titul. 1. indignatione, l. 2. de Lenoni-
bus, 15. t. 8.
Subiecta innocentia, ne subiectam innocentiam
faciamus, l. vlt. de accusat. 9. t. 1. Id est suppo-
sitam obnoxiam calumniatoribus.
Persona, per subiectam personam, l. 20. de Epif-
copia, 16. t. 2.
Subiectus curiæ, id est, qui ad curiam vocari po-
test, l. 186. de Decurionibus, 12. t. 1.
Sententiæ subiectus, leg. 15. de pœnis, 9. ti-
tul. 40.
Subigere arna coloni dicuntur, l. vnic. de colonis in-
ficio Dom. 5. t. 11.
Subiicere in venditione figuratum solidum adul-
terina imitatione, leg. vnic. si quis solidi cir-
cul. 9. t. 22.
Subire hæreditatem, est hæreditatem adire eius-
que commodum consequi, leg. vnic. vnde li-
ber. 4. t. 2.
Patriæ munera subire, l. 140. 148. de Decurioni-
bus, 12. t. 1.
Subiugari propriè, leg. 19. de Prætoribus, 6. ti-
tul. 4.
Subiugari figuratè curiæ atque collegijs, l. 179. de
Decur. 12. t. 1.
Exitio vltimo, leg. vnic. de damna Prouinc. 11.
titul. 11.
Deportationis incommodo, l. 92. de Decurio-
nibus, 12. t. 1.
Legibus publicis, l. 1. de accusat. 9. t. 1.
Multa auri, l. 150. de Decur. 12. t. 1.
Obsequijs competentibus, l. 44. de Decurion.
12. tit. 1.
Periculo capitali, leg. sexta de Iudicis, 16. ti-
tul. 8.
Pœnæ, l. 4. de curiosis, 6. tit. 29. l. vnic. si quis Imp.
maledix. 9. tit. 4. l. 1. in fin. de raptu Virginum, 9.
t. 24. l. 20. de diu. off. 8. t. 7.
Proscriptioni, l. 7. de Paganis, 16. t. 10.
Sententiæ capitali, l. 7. de fam. libell. 9. t. 34. l. 2. de
his qui cum dispens. 10. tit. 24. leg. vnic. de mu-
lier. quæ se seruis propr. 9. tit. 9. l. 1. de pignor.
2. tit. 30. Seueriori leg. 2. de accusat. 9. titul. 1.
Vltionis, l. 11. de Indecis, 16. t. 8. Seueriffimæ, l. 17.
de petition. 10. t. 10.
Supplicio, l. 2. de patroc. vicorum, 11. t. 24. l. 2.
ad l. Cornel. de sic. 9. tit. 14. Grauiissimo l. 12.
de numer. 8. tit. 1. Vltimo l. 1. in fin. de falsa mon.
9. tit. 21.
Vltioni, l. 3. de patroc. vicor. 11. tit. 24.

Glossarium Nomicum

Subiungere, vox rei vehiculariæ propria, vesi. & Sup. iungere & iugitas: suo anne mulionis itineri subiungat, l. 14. de cursu publ. 8. t. 5.
 Subiunctorium priuarum, pro vehiculo priuato, l. 10. de cursu publ. 8. t. 5.
 Sublatæ pensiones, pensiones quæ deinceps sublatæ à competitoribus fuerint, l. 41. in fin. de oper. public. 15. tit. 1. Qui seront d'oresnanant leués.
 Subleuari oneribus & oblationibus, l. 16. de nauicul. 13. t. 5.
 Litem iuris remedio subleuare, id est, prouocationis remedio, l. 15. de appell. 11. t. 30.
 Sublimare: quos magistri equitum & peditum pompa sublimat, l. 44. de cursu, 8. t. 5.
 Sublime, in sublime pronectus, l. 5. de prinil. eorum qui in S. Pal. 6. t. 35.
 Sublimes potestates, id est, præfecti prætorio, l. 6. de indulg. debet. 11. t. 27.
 Sublimis vir honoris, leg. 41. de Episcopis, 16. tit. 2.
 Sublimitatis titulus tribuitur præfectis prætorio, l. 18. de Agent. 6. t. 27.
 Subnota quinque pedum præscriptione, l. 4. in regund. 2. t. 26.
 Subnotum, id est, alienum, semotum, à nostrorum temporum tranquillitate subnotum, l. 1. de conlat. donat. 11. t. 20.
 Submouere facultatem, id est, adimere, l. vnic. ne in sua causa quis lud. 2. t. 2.
 Subnixa Scriptura veritate, l. 4. de fide test. & instrum. 11. t. 39.
 Subreptiua defensione, l. vn. de mancip. 14. t. 5. l. 1. in fin. de rei vindicat. 2. t. 23.
 Impetratio, l. 11. de iur. leg. 10. t. 20.
 Rescriptum subreptium, l. 5. de princip. Agentib. 6. tit. 28.
 Subreptitium, subreptitia rescripta, l. 9. de censur. 13. tit. vlt.
 Subreptitiæ supplicationes, l. 3. ad l. In. de ambiu. 9. tit. 26.
 Subreptio precum, l. vnic. si nuptiæ ex rescript. 3. tit. 10.
 Subrogari, subiici, reddi, l. 120. 134. de Decurion. 12. tit. 1.
 Subrogationis ratione, l. 12. 21. de Prætoribus, 6. tit. 4.
 Subruu status prouincialium, leg. 16. de cursu, 8. tit. 5.
 Subruta ædificia, leg. 47. de oper. public. 15. tit. 1.
 Subscribendarij, l. 1. de erog. milit. ann. 7. t. 4. l. 8. de cohort. 8. tit. 4. coniunguntur tabularijs diurnarijs.
 Subscriptio in crimen, leg. 5. de accusat. 9. tit. 1.
 Subscriptores, testes, l. 3. de testam. 4. t. 4.
 Subsellia, l. 2. de contrab. empr. 3. t. 1.
 Subsidia euectionum, l. 20. de cursu, 8. t. 5.
 Subsidia pro annonario comæatu, l. 6. de nauicul. 13. t. 5.
 Largitionum subsidia, les aydes, l. 13. de suscept. 12. tit. 6.
 Patrimonij subsidia, l. vnic. ne sine iussu principis, 9. tit. 41.
 Subfortiri, alij in eorum locum qui eandem dignitatem (ve vram veterum verbis) subfortiri fuerant, subrogentur, leg. 12. de Prætor. 6. tit. 4.
 Substans, present & en estat, en personne, l. 28. de erog. milit. ann. 7. t. 4.

Substantia pro persona vt apud Græcos *συστασις*, l. 7. de Censu, 13. t. 10.
 Pro annona seu victu, l. 2. de alim. qua inopes parent. 11. tit. 27.
 Ex horreis substantiam protinus tribuant competentem. Victualis substantia, l. vlt. de custod. reorum, 9. t. 3.
 Pro materia & fundamento appellationis substantiam prosequi, l. 21. de appell. 11. t. 30.
 Fabricandi substantia, id est, materia, l. 3. de sepulch. viol. 9. t. 17. Materia fabricæ, l. 4. eod. tit.
 Iuris sui vel litigij substantia, Le fond & merite de la cause, l. 30. in fin. de petition. 10. tit. 10. l. 11. de appell. 11. t. 30. l. 5. quorum appell. 12. t. 36.
 Substantiam pacificendi & conloquendi habere, l. 6. de pactis, 2. t. 9.
 Panificij substantia, l. 4. de pistor. 14. t. 3.
 Rei familiaris substantia, l. 2. de alimen. qua inopes par. 11. t. 27. l. 133. de Decur. 12. t. 1.
 Substantia, pro adiectiuis: Senatus, pro Senatoribus iudicia, pro iudicibus: præfectura pro præfecto: aduocatio pro aduocatoribus.
 Substantia, id est, fecunditas, opimitas, l. 4. de ann. 11. tit. 1.
 Facultas, l. 12. de oper. publ. 15. t. 1.
 Damnatorum substantia, id est, bona damnatorum, l. 6. de bonis proscript. 9. t. 42.
 Senatorum substantia, l. 7. de oper. publ. 15. t. 1.
 Substantia virtutis honorandæ, abundare dicitur in numero 50. Senatorum, l. 9. de Senator. 6. t. 1.
 Substructiones, l. 19. de oper. publ. 15. t. 1. non effolis nobilium operum substructionibus.
 Subtexta pallia tunicæque, l. vlt. de vestibus olonevis, 10. t. 21.
 Subtilitas verborum non attenditur in sp. leg. 1. fam. ercise. 2. t. 24.
 Subuehere, subuectio vehiculorum rhedarum, l. 18. & 28. 47. de cursu, 8. t. 5.
 Naues subuehere dicuntur fiscale onus, l. 4. de nauicul. 13. t. 5.
 Subuectionem celebrate nauicularij, l. 2. de nauibus non excus. 13. t. 7.
 Subuchi, pro euchi ad altiore gradum: quos splendidior fortuna subuexit, l. 53. de Decurionibus, 12. t. 1.
 Suburbicariæ vel suburbaneæ regiones vel partes v. not. Dignit.
 Subustio Thermarum, l. 32. de oper. publ. 15. t. 5. id est calefactio.
 Succedaneæ vices, per succedaneas vices, l. 14. de nauicul. 13. t. 5.
 Succedaneus functioni paternæ, l. 64. de Decurionibus, 12. t. 1.
 Succedere pro accedere: ad loca tutiora succedere, l. vlt. de curiosis, 6. t. 29. Gallicè, aborder.
 Succensus indignatione, leg. 16. de nauicul. 13. tit. 5.
 Successio pro filiis, leg. 1. de Collegiatis, 14. tit. 7.
 Successiones pro successoribus & quidem filiis, l. 19. de diuers. off. 8. t. 7.
 Successus melior, l. 23. de Decurionibus, & silent. 6. tit. 23.
 Succedere balneas, l. 1. ne Comit. & Tribunus, 7. tit. 11.
 Succidere vitem falce, l. 1. de censur. 13. tit. vltim.
 Succisa præscriptio temporibus seu temporis, l. 5. de prædijs nauic. 13. t. 6. d. f. temporis.
 Succidi figuratè pro areri, succisos sese profecuti sunt, id est, attritos, l. 8. de censur. 13. tit. vlt.

Succinctus

Codicis Theodosiani.

Succinctus honore, leg. 54. de hereticis, 16. tit. 5.
 Succrescere v. Sup. subrescere.
 Succumbere solutioni, l. vnic. de pecun. sequestr. 2. tit. 28.
 Sudare, de labore militari, leg. 8. de re militari, 7. tit. 1.
 Sudare armatam militiam, l. 10. de veteranis, 7. t. 20. l. 8. de re milit. 7. t. 1.
 Sudatus labor, leg. 2. de Comitibus rei militaris, 6. tit. 1.
 Sudor bellicus, l. 7. de lustr. conlat. 13. t. 1.
 Scriniorum sacrorum fudoribus, l. vltim. de honor. Codic. 6. t. 22.
 Stipendorum sudoribus, l. vnic. de præpos. laborum, 6. tit. 25.
 Sufficere, id est, substituere, l. 1. quemadm. mun. ciuil. 12. t. 5. l. 161. de Decur. 12. tit. ...
 Suffragatio meriti, l. 10. de Prætor. 6. t. 4.
 Suffragari & suffragium, lib. 2. t. 29. si certum pet. de suffr.
 Suffragium ambitionis, l. 1. de numer. 8. t. 1. l. 7. de re milit. 7. t. 1.
 Decretorum, l. 15. de accusat. 9. t. 1.
 Defensionis necessariæ, leg. 22. de appellat. 11. tit. 30.
 Dignitarum, vide leg. 5. 25. de Decurionibus, 12. tit. 1.
 Dilationis, l. 2. de dilation. 2. t. 7.
 Honorarij tantum nominis suffragia, l. 44. de cursu, 8. tit. 5.
 Exquisitum suffragium, leg. 6. de appellat. 11. tit. 30.
 Episcoporum, iudicium, defensorum, l. 2. de Leonibus, 15. t. 8.
 Hominis suffragium, l. 4. de Apost. 16. t. 7.
 Iuris quod in celeri reformatione consistit, id est, momenti beneficium & interdictum, l. 5. de denuntiati. 2. t. 4.
 Laborum, l. 14. de re milit. 7. t. 1.
 Liberorum, l. 3. de legit. hered. 5. t. 1.
 Munerum, l. vlt. de liber. causa, 4. t. 8.
 Nominis, l. 44. de cursu, 8. t. 5.
 Prouocationis, l. 39. de appell. 11. tit. 30. l. 21. quorum appell. 11. t. 36.
 Stipendorum, l. 19. de Agent. 6. t. 27.
 Suffragia extrema in l. 1. de scancis, 15. t. 7. pro baptismo & Eucharistiâ: nempe quia quibuscumque scancis etiam in vltimo vitæ, necessitate cogente interitus imminet, in extremo periculo constitutis & pro salute id poscentibus indulgebantur, d. l. 1. de scancis.
 Suffragia innocenter adhibita, de magicis actibus ad salutem hominum & vindemias messeque conferuandas, l. 3. de maleficijs, 9. t. 16. Id est apparatus, l. 7. d. t.
 Emendicata suffragia dicuntur, leg. 15. de accusat. 9. tit. 1.
 Suffragari licentia dicitur, leg. 8. de Agentibus, 6. tit. 27.
 Meritis suffragantibus, leg. 7. in fin. de tiron. 7. tit. 13.
 Numerus, leg. 40. de Decurionibus, 12. tit. 1.
 Priuilegium, l. 1. in fin. de Prætor. 6. tit. 4. l. 15. de tiron. 7. t. 13.
 Vnde & suffragia, pro priuilegijs, l. 3. de corpor. P. R. 14. t. 2. Prolixitas, l. 15. eod. tit.
 Tempora suffragantia, l. 16. de penis, 9. t. 40.
 Iurgij alieni suffragium, l. 6. de cognitor. 2. t. 12.
 Suffugium prouocationis, l. 39. de appell. 11. t. 30. l. 1. de bonis proscript. 9. t. 12.
 Tom. V. l.

Suggere, l. 3. de calcis coctor. 14. t. 6.
 Suggestere alimenta, id est præbere, l. 23. de cursu publ. 8. t. 5.
 Suggestio, id est relatio, consultatio ad principem leg. vltim. de relation. 11. t. 29. l. 9. in fin. de numer. 8. tit. 5.
 Sui hæredes, de his l. 1. de famer. cise. 2. tit. 24. l. 9. de bonis proscript. 9. t. 42.
 Sulcare terras, l. 11. de veteranis, 7. t. 20.
 Latera vngulæ fulcare dicuntur, l. 6. de malefic. 9. t. 16.
 Sumere adfectum, l. omnis, 5. de iis qua administr. 8. tit. 15.
 Summa iudiciorum, leg. 1. de Episcop. iudicio, 16. tit. 12.
 Rerum summa commissa præfecto prætor. dicitur, l. 17. de Decurionibus, 12. tit. ... & apud Ammilib. 17.
 Sententiæ, l. 39. de appell. 11. t. 30.
 Summæ rei officium vel procuratoris, l. 2. de distr. pignor. 11. t. 9.
 Ad summum, l. 18. 20. de cursu, 8. t. 5.
 Summates classium, l. 32. de nauicul. 13. t. 5.
 Summates esse iubemus, id est submouemus, l. 1. de prinil. eorum qui in S. Pal. 6. t. 35.
 Sumpus pro pecunia & annonis opponitur, l. 2. de concuss. aduoc. 8. t. 10.
 Supercilij exigendi fastus, l. 1. de conduct. & hom. domus Aug. 10. t. 26.
 Super compellere, l. 2. de veteranis, 7. t. 20.
 Superbè nefariam hominum conscientiam in maiestatem animare, l. 6. de indulg. crim. 9. t. 38.
 Superexactio de hac titul. de superexactione, lib. 11.
 Superducere est ultra legitimum numerum ducere animalia, l. 53. de cursu, 8. t. 5.
 Superflua appellatio pro iniusta, quæ & multabatur, l. 39. 42. de appell. 11. t. 30. Fol appel, amena, de de fol appel.
 Superflua, l. 11. de Palat. s. l. 6. t. 30. l. 1. de vsuris, 2. t. 33. Id est, vsuræ nomina.
 Litigio superfluo vexare, id est iniusto, l. vnic. de petition. & desiffent. 10. t. 13.
 Ex superfluo venire, leg. 6. de tironibus, 7. tit. 13.
 Superflua non nocent, leg. 3. de testamentis, 4. tit. 4.
 Superfundere, quos certa priuilegia superfundunt, leg. vltim. de prinil. eorum qui in S. Palat. 6. tit. 35.
 Superfluum, quod in censu vel peræquatione alicui iniquè adscriptum, leg. 4. de censur. 13. tit. 11.
 Superindictiones, l. 5. de extraord. 15. t. 16.
 Superindictum, de eo, titul. 6. de superindictio, lib. 11.
 Super indictij tituli, leg. 36. de annona, 11. tit. 1.
 Super imposta appellatio, l. 1. quorum appellat. 11. tit. 36.
 Superior iudex pro decessore, l. 21. de oper. publ. 15. tit. 1.
 Locus superior presbyteris tribuitur, l. 10. de fide testium, 11. t. 39.
 Superna codicillorum impressio, l. 1. de honor. codicill. 6. t. 22.
 Supernæ legis Antistites, id est, Episcopi, l. 49. in fin. de Decur. 12. t. 1.
 Supernum numen, l. 3. de Apost. 16. t. 7. l. vn. de imper. imag. 15. t. 4.
 Supernumerarij in scholis certo numero præter statutos quibus opponantur, l. 17. de Pal. s. l. 6. tit. 30.

Glossarium Nomicum

tit. 30. l. 1. de Castrensis, 6. tit. 32. qui in decedentium locum subrogabantur, d. l. 17. & l. ult. de Agentibus, 6. t. 27. & dicitur. Dicitur & vacantes, d. l. ult.

Superpostulationis occasio, l. 28. de erog. mil. ann. 7. tit. 4. v. l. integram.

Superstatorum graue atque inuicatum quoddam nomen cenaticorum introductum, l. 12. de erog. mil. ann. 7. t. 4.

Superstes amor: tantum posthac maritus vel vxor sibi inuicem derelinquant, quantum superstes amor exegerit, leg. 2. de iure Liberorum, 8. tit. 17.

Spatium superstes, id est, reliquum, l. 2. de dilat. 2. tit. 7.

Superstitio absolute pro aris & simulacris, l. 3. de Paganis, 16. t. 10. quæ ipsi ædibus templorum d. l. 3. opponitur; illam erui Constantius voluit, has conuelli noluit: vt superstitio, pro idolorum cultu, l. 2. de Paganis, 16. t. 10. cesset superstitio, sacrificiorum aboleatur infania.

De haruspicinâ, leg. 1. de maleficiis, 9. titulo 15.

Ennomiana, l. 34. de heret. 16. t. 5.

Donatista superstitutionis hæretici, l. 39. de hæreticis, 16. tit. 5.

Hæretica Tascodocitarum, leg. 10. si de hæretic. 16. tit. 5.

Iudaica, l. 158. de Decur. 12. t. 1.

Suppeditare pro suppetere, leg. 28. de Iudæis, 16. tit. 8.

Supplementa militaria seu militiæ, l. 3. de tabul. 8. tit. 2.

Necessaria instruere, leg. 6. de desertoribus, 7. tit. 18.

Supplementa agitari, l. 9. de tyron. 7. tit. 13. Amm. lib. 21. Supplementa legionibus scripta sunt indicis per prouincias tyrocinii.

Supplementum pronunciationis, l. vnic. de litigiosis, 4. t. 5.

Supplicationes illicitæ, l. 6. 17. de appellat. 11. t. 30. l. 3. ad l. lul. de ambitu, 9. tit. 26. l. 36. de Decurionibus, 12. t. 1.

Festorum dierum supplicationes, l. Dominico ult. de spectaculis, 15. t. 15.

Licentia supplicandi adempta in l. 7. de maternis bonis, 8. t. 18.

Supplosa pro explosa nouitate impetrationis, l. 4. ne conlat. transf. 21. t. 22.

Supputentur merita stipendiorum, id est, in æstimationem non veniant nec ei profint, l. 154. de Decurion. 12. t. 1.

Supputare pro imputari, leg. 8. de appellatione, 11. t. 30.

Per suppositas fraude personæ emptio, l. 1. de prædiis & mancip. 12. t. 13. Merita l. 54. de Decurion. 12. t. 1.

Suprafedente aduersario, l. 5. de pactis, 2. t. 9. Id est, superfedente.

Suprema actio, id est, accusatio & actio criminalis, l. 5. in fin. de accusat. 9. t. 1.

Scriptura suprema, leg. 40. circa med. de hæretic. 16. t. 5.

Supremum nomen, pro testamento, l. 3. de Apostatis, 16. t. 7.

In ipsa supremorum sorte, id est, in extremis vitæ, l. 2. de penis, 9. t. 40.

Suscipientes, susceptio, t. 6. lib. 12.

Suscipiens pro cliente, l. 4. de princip. agentium, 6. t. 28.

In causa suscepti interpret ad l. vnic. de erroribus advocat. 2. t. 11. hinc idem ad l. 2. de postulando, 2.

tit. 10. causas, negotium suscipere ad l. 3. causarum susceptionem: item ad l. 1. de postulando, 2. t. 10. in lege ipsa suæ opis egentes v. iuratum in Symm. lib. 5. epist. 46.

Suscceptor defensorve causarum, l. 6. de cognitior. & procur. 2. t. 12.

Ambrosius ad eandem rem, 1. off. 36.

Suscipere possessionem & conducere, l. v. qui conduct. rei priu. 10. t. 5.

Suscipere actiones aduocati dicti, l. 3. de accusat. 9. t. 1.

Appellationem seu prouocationem suscipere dicitur Index l. 22. 25. 32. 67. de appell. 11. t. 30. v. Sup. accipere, recipere.

Patrocinium suscipere, l. 3. de patroc. vicerum, 11. tit. 24. qui clientelam susceperint rusticorum, l. 4. eodem.

Suscipi ab Ecclesia, id est ad Clericatum admitti, l. 17. de Episcopis, 16. t. 2. vt ad Ecclesiam confugere, l. 123. de Decurion. 12. t. 1. est ad Clericatum se conferre.

Suscipiens pro actiones suscipiente, id est reo, l. 12. in fin. de fide testium, 11. t. 39.

Suspecta Scriptura, l. 7. de fide testium, 11. t. 39.

Suspecta id est, loca in quibus thesauros quis latere suspicatur, l. 2. de thesauris, 10. t. 8.

Suspectus honos, id est amatus, æstimatus quique admirationi est l. 12. de Medic. & profess. 13. t. 3.

Suspendere appellatio dicitur l. 25. quorum appell. 11. t. 30.

Suspendi appellatione commodum sententiæ, l. 64. quorum appell. 11. t. 36. Prouocatione, l. 61. 66. de appell. 11. t. 30. l. 3. de reparat. appell. 11. t. 31. l. 13. de appell. 11. t. 30.

Suspensus stater & solum, l. 1. de ponder. 12. t. 7.

Suspiciere aurum æqua lance & libramentis partibus, l. 1. de ponder. 12. t. 7.

Simulacra, l. 10. de Paganis, 16. t. 10. delubra nemo, nemo templa circumear, nemo delubra suscipiat, l. 11. de Paganis, 16. t. 10.

Suspicio, in suspicionem quis venerit negotij criminalis, l. 2. de exhib. reis, 9. t. 2.

A suspicione alienum esse leg. 2. de fam. libellis, 9. tit. 34.

Suspicio adulterij vel stupri necessitudine & proximitate eliditur, l. 8. de adul. 9. t. 7. l. 44. de Episcopis, 16. t. 2.

Sustentare, qui mansionum spatio angustiore sustentantur, l. 3. de aquaductu, 15. t. 2. pro sustinere l. 1. de protostasia, 11. t. 24. mox ad eum numerum, quem ipsi censuali sorte sustentant.

Sustineri rebus aliquibus, quæ cultui rustico sustententur, l. 6. de Decur. 12. t. 1. Id est, quæ ad cultum rusticum tenentur & quidem de instrumento rustico propriè sustententur.

Sustinere pro durare, manere in probatâ census sarcinâ sustineat, l. 6. de tyron. 7. t. 13.

Sustollere nouum opus, l. 28. de oper. publ. 15. t. 1.

Sutelæ fraudium, l. 7. de numer. 8. t. 1.

Suo spectaculo præbere populo materiam voluptatis, l. v. de usu Sellarum, 15. t. 13.

Syluæ, l. 7. de bonis proscriptorum, 9. t. 42.

Synagoga Iudæorum, de his lex 2. 4. 9. 12. 14. 20. 21. 22. 25. 26. 27. de Iudæis, 16. tit. 8. l. 2. de Metatias, 7. t. 6.

Synceritas, v. Sup. sinceritas.

Syndici corporum, l. 42. de Episc. 16. t. 2.

Synedria Iudæorum & quidem vtriusque Palæstinæ, l. 29. de Iudæis, 16. t. 8.

Synoditæ Monachi, l. 37. de appell. 11. t. 30. qui cœnobitæ, l. 16. de penis, 9. t. 40.

De Synodis, l. 23. 46. de Episc. 16. t. 2.

De

Codicis Theodosiani.

De Synodo Nicæna, Arimineni: vide supra Constantinopolitana.

Synoneton, l. 1. de publ. comparat. 11. t. 15.

Syriarcha & Syriarchia, l. 1. de prædiis Senatorum. 6. t. 5. l. 103. de Decur. 12. t. 1. l. 2. de expunfis lud. 13. t. 9.

T

Tabellarius, de tabular. lib. 8. t. 2.

Apparitor tabularius, l. 2. de susceptor. 12. t. 6.

Ex Tabellione Decuriones fieri, l. 3. de Decurion. 12. t. 1.

Tabernacula atque ergasteria, l. 10. de Episcop. 16. t. 2.

Tabernæ famosæ & hatum ministri, l. 8. de tyron. 7. t. 13.

Tabes; longâ tabe consumere, l. 1. de custod. reorum. 9. t. 3.

Tabescentes artus, l. 1. de emendat. seru. 9. t. 21.

Tabificare corpora, l. 5. de heret. 16. t. 5.

Tabulæ emptionum, l. vnic. de his qui veniam atat. 2. t. 17.

Tabulata ab his materia & lignum separantur, l. 15. 18. de extraord. 11. t. 16.

Tabulara operum publicorum, l. 45. de operibus publ. 15. t. 1.

Tacitæ conscientiæ remuneratione contentum esse, l. 177. de Decur. 12. t. 1.

Fideicommissum tacitum, l. 17. de heret. 16. t. 5. l. 27. de Episcop. 16. t. 2. l. 20. de petitionibus. 10. t. 10. l. vnic. de his qui se differunt. 10. t. 11.

Taciturnitas seu silentium, l. vnic. si certum petat. de chirogr. 2. t. 27.

Taciturnitas dissimulationis, l. 1. ne quid publica leat. 8. t. 11. l. vnic. de actione certo tempore finienda. 4. t. 13.

Taciturnitatem habere, l. 22. de Prator. 6. t. 4.

Taciturnus debitor exigere tempora iure delata contrectationibus dicitur, l. vnic. si certum pet. de chirogr. 2. t. 27.

Tactus, vox fulguris disciplinæ propria, l. 1. de Paganis. 16. t. 10.

Terra inlujes, l. 17. de penis. 9. t. 40.

Iussio terras, l. 17. de emendat. seru. 9. t. 12.

De Talionis pœna vide l. 7. 9. 11. 14. 19. de accusat. 9. t. 1.

Tam, ἀλλοτρίος τὸν tam l. 3. de Episc. 16. t. 2.

Tarditas, si tarditas afferatur vltra tempus, l. 34. de annon. 11. t. 1.

Tarditas pœnæ solutio, l. 13. de desertoribus, 7. t. 18.

Causas tarditatis necessariæ approbare, l. 15. de Agent. 6. t. 27.

Iniriæ tarditatis subdi, l. 22. quorum appellat. 11. t. 36.

Obstaculum tarditatis alicui afferri, l. 31. de appell. 11. t. 30.

Vitium tarditatis contractum, l. 27. de petition. 10. t. 10.

Tascodrogætæ, l. 10. de heret. 16. t. 5. l. 65. qui propriè ascodrogætæ d. t.

Taxare est æstimare, l. 20. de erogatione mil. ann. 7. t. 4.

Taxari inter Vicarios, id est, haberi, censerî, l. vnic. de comitibus & archiatris sacri palatii. 6. t. 16. l. 6. de testam. 4. t. 4.

Viribus nullis penitus taxari, l. 6. de testament. 4. t. 4.

Taxatio est æstimatio, vbi agitur de taxatiōne militum, specierum, l. 17. 19. de cohortalibus. 8. t. 4.

De taxatione in auctionibus, l. 2. de domibus ad rem priuatam pertinentibus. 10. t. 2. l. omnis 5. de iis qui administrant. 8. t. 15. l. 30. de erogat. mil. ann. 7. t. 4. l. 19. de cohortalibus. 8. t. 4. l. 4. tributa in ipsis speciebus. 11. t. 2. l. 1. de excoct. & transf. 7. t. 5.

Tectum: agro tectoque suscipere desertorem, l. 5. de desertor. 7. t. 18.

Tegumentum; ad tegumenta frontis Sacerdotij nominis titulos præferre, l. vlt. de Episcopali iudic. 16. t. 12. id est, ad tegendam audaciam & impudentiam.

Telonarij & Publiciani, l. 3. de indulgentiis debiti. 11. t. 28.

Telum venenatum iniicere quoddam famosis libellis inimicis suis, l. vltim. de famosis libellis. 9. t. 34.

Temerare est violare fraudibus, l. 5. de iure fisci. 10. t. 1.

Decreta temerare, l. 2. de condit. in publico horreo. 11. t. 14.

Fines temerare, l. 5. in fin. de pactis. 2. t. 9.

Libertatem, l. 1. de liberali causa. 4. t. 8.

Possessionem temerare, l. 1. ad l. lul. de vi. 9. t. 10.

Priuiligia temerata possessionis statum iubent reformati, l. 30. de vnic. 13. t. 5. l. 17. de extraord. 11. t. 16.

Reuerentiam veram diuinamque temerare, l. 56. de heret. 16. t. 5.

Statuta temerare, l. vltim. ne conlatio translatio. 11. t. 22.

Scita nostri numinis temerare, l. 62. de cursu. 8. t. 5.

Temeraria vsurpatio, l. 85. de Decur. 12. t. 1.

Temerè ἀεμετώσ, l. 2. ad l. lul. de adult. 9. t. 7. id est, proteruè in eadem lege sub fin.

Temeritas de vi seu violentia, l. 2. de suffrag. 2. t. 27. l. 16. de iure fisci. 10. t. 1.

De crimine maiestatis, l. vnic. ad legem Int. maiest. 9. t. 5.

Temnere pro contemnere statuta, l. 3. in fin. de decur. & silent. 6. t. 27.

Temonarij erant auri tyronici exactores; eorum mentio, l. 3. de priuil. eorum qui in sacro palatio. 6. t. 35. l. 7. de tyron. 7. t. 23. vnde & temonaria functio, l. 14. de extraord. 11. t. 16.

Iniuria temonis, l. 14. de proximis. 6. t. 26. necessitas l. 15. eodem tit. onus l. 18. eodem. Idem cum capitulo siue capitularia functione d. l. 14. 15. 18.

Temperamentum Imperatoris, cunctos populos quos clementiæ nostræ regit temperamentum, l. 2. de fide Cathol. 16. t. 1.

Iudicis temperamentum, qui sententiam laturus est, hoc teneat, l. 1. de penis. 9. t. 40.

Temperare ab officio aliquo, est abstinere, l. 3. de Decurion. 12. t. 1.

Tempestas pro tempore, sic tempestate militiæ, l. 6. de domesticis. 6. t. 24.

Tempestas figuratè; sic tristis tempestas proserptionis, l. vnic. ne sine iussu Principis. 9. t. 4.

Templum pro Ecclesia, l. 4. de his qui ad Ecclesias confugiunt. 9. t. 45.

Templorum appellatione gentilia fermè notata, de his lib. 16. tit. 10. de Paganis, sacrificiis & templis, l. 4. de his qui ad Ecclesias confug. 9. t. 45.

Cultus eorum pro vniuersa gentilium seu Paganorum superstitutione, l. 11. 12. de Decurionibus. 12. t. 1. & templorum solemnia d. l. 12.

Temporalis dies l. 63. de appellat. 11. t. 30. l. vlt. de repar. appell. 11. t. 31.

Temporales potestatis, quæ pauld ante seculares

KKkk 3 lares

Glossarium Nomicum

Jares Indices, *l. ultim. de Episcop.* 16. t. 2.
 Temporis senium, *l. 16. de operibus publicis.* 15. tit. 1.
 Temporum obtricator, *l. unio. si quis Imp. maledix.* 9. t. 4.
 Temulentia, *l. unio. si quis Imp.* 9. t. 4.
 Tenax inquisitor, *l. 5. de censor.* 13. t. 11.
 Tenaciter obseruare, *l. 17. de Medicis.* 13. t. 3. l. 29. de *Decur.* 12. t. 1.
 Tendi pro extendi, sic expensio tendi dicitur, *l. 1. de conditiis in publicis horreis.* 11. t. 14. extendi Cod. Instin. largitas *l. 21. de petitionib.* 10. t. 10.
 Tenticulas pati graues, *l. unio. de cessione.* 4. t. 1.
 Tenebræ sedis intimæ eas in carcere inclusus non debet pati, *l. 1. de custod. reor.* 9. t. 3.
 Tenebræ Iudaicæ superstitionis Christianæ religionis luci opponuntur, *l. 28. de Iudeis.* 16. t. 8.
 Carcerum ferales tenebræ, *l. 1. de Decurionibus.* 12. t. 1.
 Tenere, pro obtinere, *l. 6. de indulg. crimin.* 9. t. 38. *l. 14. de defensor.* 7. t. 18.
 Patientiam tenere, pro obtinere, *l. 8. de diuersis offic.* 8. t. 7.
 Tenore edicti, *l. 7. de iure fisci.* 10. t. 11.
 Præcepti imperialis, *l. 13. de incestis nupt.* 3. t. 12. rescripti, *l. 2. de aqueductu.* 15. t. 2.
 Tentamenta, *l. 7. de operibus publ.* 15. t. 1.
 Tentoria, *l. 13. de re milit.* 7. t. 1.
 Teperè legum datarum constituta, *l. 46. de heret.* 16. t. 5.
 Tergiuersatio, sine aliqua tergiuersatione, id est corruptione, *l. 6. de pœnis.* 9. t. 40.
 Tergiuersati, *l. 21. de appell.* 11. t. 30.
 Terminat iurgium sententia, id est definitiua, *l. 15. de appelle.* 11. t. 30.
 Termini Urbis, *l. 14. de numer.* 8. t. 1.
 Terminus impius, pro morte, *l. ult. de domesticis.* 16. t. 24.
 Terrarum cultores, *lege vnica, quod iussu.* 2. tit. 31.
 Terrena siue animarum descriptio, *l. ult. de conlat. donat.* 11. t. 20.
 Terreni necessitatibus, *l. 2. de actorib. procurat.* 10. t. 4.
 Terribilis, quicunque prætextu muneris publici possunt esse terribiles, *l. unio. ne damna Prouinc.* 11. t. 11.
 Terror appellationis, *l. 6. quorum appell.* 11. t. 36.
 Chlamydis terror opponitur quietis colororum, ac penularum vestimentis; schlamys enim militaris vestis est & vocatur, *l. 1. de habitu quo vti.* 14. t. 10.
 Legum terror, *l. unio. de infirmam. pœnis calib.* 8. t. 16.
 Militaris terror, *l. 6. de executorib.* 8. t. 8. id est, opinatoris,
 Potentiæ terror, *l. 6. de pactis.* 2. t. 9.
 Territorium duplici significato, pro Urbis territorio, & pro cuiusque possessione & agrorum modo, utroque sensu accipitur in *l. 186. de Decurion.* 12. t. 1. *l. unio. de hienarchis.* 12. t. 14.
 Castellorum territoria seu loca adscripta militibus Castellaniæ, *l. 2. de terris limitaneis.* 7. t. 15.
 Decurionis & aliorum, id est possessiones, *l. 31. de annona.* 11. t. 1. *l. 2. de exaction.* 11. t. 7. *l. 34. de operibus publicis.* 15. t. 1. *l. 186. de Decurionibus.* 12. t. 1.
 Ciuium territoria, *l. 34. de operibus publicis.* 15. t. 1. *l. 12. Cod. eod.*
 Singula, id est, singularum ciuitatum territoria, *l. unio. de hienarchis.* 12. t. 14.

Terrulæ cæque demigrare dicuntur, *l. 51. de operibus publ.* 15. t. 1.
 Terrulæ fertiles vicinarum glebæ inutili opponuntur, *l. ult. de pascuis vicior.* 11. t. 24.
 Tertio edicto vocari, *l. 23. de Decur.* 12. t. 1. *adiournement à trois briefs iours.*
 Tessellarij, *l. 2. de excusat. artif.* 13. t. 4.
 Tesseræ frumentariæ nomine Imperatoris concedentis, largientis sancitæ, *l. 2. de frum.* Alex. 14. t. 26.
 Testamentum, de testamentis & codicillis est *lib. 4. t. 4.*
 De inofficioso testamento est *lib. 2. t. 17.*
 De testamento, quod deportatus filius remeante patre fecisset, *lege vnica. de sententiam passis.* 9. t. 4.
 Testamento relicta, *lege 7. de maternis bonis.* 8. t. 18.
 Testator summa, *l. 14. in fine, de iure fisci.* 10. tit. 1.
 Testata professaque scelera, *l. ult. de bonis proscript.* 9. t. 42.
 Testificatio actorum, *l. 51. de Decur.* 12. t. 1.
 Gestorum, *l. 2. de pradiis & mancip. curial.* 12. t. 13. *l. 28. de susceptor.* 12. t. 6. *l. 41. de operibus publicis.* 15. t. 1.
 Numerariorum, *l. 10. de numer.* 8. t. 1.
 Testimonialis: de testimonialibus ex tribunis & prorectoribus est *tit. 21. lib. 7.*
 Testimonialibus tantam adipisci dignitatem, *l. ult. de honor. codic.* 6. t. 22.
 Testimonium Prouinciæ, *l. 1. de honor. codicillis.* 6. t. 22.
 Testimonij admini culis honestis eniti, *l. 25. de Decur.* 12. t. 1.
 Præconium administrationis, *l. 22. in fin. eod. tit.*
 Textrina, *l. 24. de ann. & tribut.* 11. t. 1.
 Lintæ vestis mancipia tetrini, *l. 6. de murileg.* 10. t. 20.
 Textus cueditionis, *l. 22. de cursu.* 8. t. 5.
 Negotij, *l. 10. de maleficiis.* 9. t. 16.
 Petitionis impetratæ, *l. 21. de petition.* 10. t. 10.
 Theodosiana Prætura, *l. 25. de Prætor.* 6. t. 4.
 Theodosiacus aqueductus, *l. 30. de Prætor.* 6. t. 4.
 De thermarum mancipibus est *lib. 14. t. 5.*
 Theauri, de his est *lib. 10. t. 18.*
 Theauri Urbium, *l. 48. de cursu.* 8. t. 5.
 Theaufentes, *lege 14. vltima, de diuersis officiis.* 8. t. 7.
 Thymela, *l. 21. 22. de diuersis offic.* 8. t. 7.
 Theatra, *l. 12. de scanicis.* 15. t. 7. vnde ludi Theatrales *l. 2. de spectaculis.* 15. t. 5.
 Spectaculum Theatrale, *l. 1. de scanicis.* 15. t. 7.
 Profcena Theatri *d. l. 12.*
 Tignarij, *l. 2. de excusat. artif.* 13. t. 4.
 Tirocinium militiæ, *l. 11. de tyron.* 7. t. 13.
 Tirocinia castrensia, *l. 12. de Veteranis.* 7. t. 20.
 Tironatus, *l. 21. de tyron.* 7. t. 13.
 Tirones, de his & horum collatione atque auro tironico est *lib. 7. t. 13.*
 Pretium tyronis triginta solidi, *l. 20. 36. de tyron.* 7. t. 13.
 Titillus innocuus, *l. 2. de cursu.* 8. t. 5.
 Titubare, cœtus nauarchorum nauium inopia titubare dicitur, *l. 32. de nauic.* 13. t. 5.
 Si titubauerint concessa, &c. *l. 30. de petitionib.* 10. t. 10.
 Perceptio in petitorum titubare dicitur, *l. 32. in fin. de petition.* 10. t. 10.
 Si in aliqua parte titubauerint privilegia, *l. 1. de priuil. corp. V. R.* 14. t. 2.
 Titulus, pro causa debiti & præstationis, *l. 2. de Prætor.*

Codicis Theodosiani.

Prætor. 6. t. 4. *l. 11. 12. 13. 18. de susceptor.* 12. t. 6. *l. 7. de executor.* 8. t. 8. *l. ult. de ponderat.* 12. t. 7. *l. ult. de his quæ ex publ. conlat.* 12. t. 9. *l. ult. de appell.* 11. t. 30. *l. 49. de operibus publ.* 15. t. 1. *l. 1. de discuss.* 11. t. 26. *l. 8. de extrard.* 11. t. 16. *l. 11. de indulg. debit.* 11. t. 28.
 Annonarius titulus *l. 4. tributa in ipsi speciebus.* 11. t. 2. *l. 1. de immunitate.* 11. t. 12. *l. 1. de fide & iure basta.* 10. t. 17. genus functionis annonariæ, *l. 1. de discuss.* 11. t. 26. *l. 36. de annona.* 11. t. 1.
 Ficalis titulus *l. 5. de indulg. debit.* 11. t. 28.
 Ficalis titulus præscriptione signatus fundus, *l. 4. de aqueductu.* 15. t. 2.
 Ficalis debiti, *l. 17. de exaction.* 11. t. 7.
 Frumentarius, *l. 1. 3. de frument. Vrb. Constantin.* 14. t. 16.
 Laudabilis titulus *l. ultim. de itinere muniendo.* 15. t. 3.
 Ad largitiones pertinentes, *l. 3. de indulgent. debit.* 11. t. 28.
 Manifestus, *l. 32. de erog. mil. ann.* 7. t. 4.
 Meritorum titulus, *l. unio. de consul.* 6. t. 19.
 Nauium, *l. 2. de Alexandr. pleb. primat.* 14. t. 27.
 Præstationis, *l. 1. de calcis coctor.* 14. t. 6.
 Primpili titulus *l. 11. de indulgentiis debitorum.* 11. t. 28.
 Solemnis, *l. unio. de superindictio.* 11. t. 5.
 Solutus, *l. 19. de ann.* 11. t. 1.
 Canonicus, *l. 36. de ann. eod. id est, ordinariæ annonæ & tributa, quibus opponuntur superindictij tituli d. l. 36. l. 3. de decurion. & silent.* 6. t. 23.
 Titulus æneus, id est tabula ænea, *l. 5. de annoniis ciuic.* 14. t. 17.
 Titulus, id est causa possessionis, *l. 12. de fide testum.* 11. t. 39.
 Titulum inlatæ solemniter pulsationis excipere, *l. unio. de his qui potent. nomin.* 2. t. 14. pro libello quo causa litis continebatur, quem actor litem aduersatio denunciatis dabat, *l. 7. de inoffic. testam.* 2. t. 20.
 Largitionales tituli *l. 18. de exaction.* 11. t. 7. *l. 12. de numerar.* 8. t. 1. *l. 14. de indulgentiis debitorum.* 11. t. 28. *l. 40. de cursu.* 8. t. 5.
 Debiti tituli *l. 19. de ann.* 11. t. 1.
 Ad domum sacram pertinentes tituli *l. 9. de indulg. debit.* 11. t. 28.
 Generales tituli *l. 9. de indulg. debit.* 11. t. 26.
 Genera functionum publicarum, *l. vlt. de equorum conlatio.* 11. t. 17. *l. 49. de operibus publicis.* 15. t. 1.
 Publici tituli sunt publicæ pecuniæ, *l. 31. de operibus publ.* 15. t. 1.
 Vniuersi, *l. 12. de indulg. debit.* 11. t. 26.
 Tituli affixi prædiis fisci nomine seu ficales, *l. 11. 20. de bonis proscript.* 9. t. 42.
 Potentiorum, de his est *lib. 2. t. 14.*
 Omnes tituli *l. 16. de indulg. debit.* 11. t. 28.
 Togatus, *l. 10. in fin. de metatis.* 7. t. 6. *l. 152. de Decur.* 12. t. 1. *l. ult. de Senator.* 6. t. 1.
 Togati Senatores esse debebant duobus temporibus, *l. 1. de habitu quo vti oportet.* 14. t. 10.
 Tolerantia munerum foedidorum, *l. 4. de priuileg. eorum qui in sacro pal.* 6. t. 35.
 Tolerare Sacramenta sub armis militiæ, *l. 2. de iustitrali conlat.* 13. t. 1.
 Topor: otio & torpore degeneri paternam exuere virtutem, *lege 155. de Decurionibus.* 12. t. 1.
 Torporis rationem atque segnitiam edere, *l. 9. de numer.* 8. t. 1.

Torpore meritis seu otio donare, *l. 82. de Decur.* 12. t. 1.
 Torus genialis, maritum in primis genialis tori vindicem esse oportet, *l. 2. ad legem Iul. de adult.* 9. t. 7.
 Torus, pro omni; totius dignitatis exceptionem depellere, *l. 92. de Decur.* 12. t. 1.
 Tota obseruatione prouidebit, *l. 80. de Decurion.* 12. t. 1.
 Trabæ regales, fastis si honor datus fuerit regalium trabearum, *l. 4. ne quid publica lætit.* 8. t. 11.
 Trabæta quies, inuiolabilem manere decreuimus Trabætam quietem, *l. 33. de petitionib.* 10. t. 10.
 Tractare bella, *l. 16. in fin. de tyron.* 7. t. 13.
 Pecuniam in negotiis tractare, *l. 7. de Veteranis.* 7. t. 20. id est, villem vitam commercii exhibere, *d. l. 7.*
 Tractandi vox de dissertatione super religione, *l. 2. de his qui super relig.* 16. t. 4. vnde tractatores sequiori ætate, & quidem sacrorum librorum interpretes.
 Tractatus, *l. 4. 7. 9. 12. de Legatis.* 12. t. 12. *l. 14. de Episcop.* 16. t. 2.
 Tractatu habito, *d. l. 4. 7. 9. & d. l. 15.* per simulationem tractatus publici Ammian. *lib. 14.*
 Tractatus inire hæretici prohibiti, *l. 15. de heret.* 16. t. 5.
 Iurifconsultorum tractatus, *l. unio. de respons. prud.* 1. t. 4.
 Mathematicorum, *l. 8. de mal. ficiis.* 9. t. 16.
 Publici tractatus, *l. 148. de Decurion.* 12. t. 1.
 Tractatus pro dicecesi, ita Ægyptiacus tractus, *l. 3. de indict.* 11. t. 5.
 Illyrici, *l. 8. de metallis.* 10. t. 19.
 Tractoriæ, de his *tit. 6. lib. 8.* de tractoriis & stariuis vide *l. 11. de defert.* 7. t. 18.
 Tradidantur rei criminum, qui custodiendi traduntur, *l. 2. de executor.* 8. t. 8.
 Traditio & mancipatio separantur, *l. 47. de donat.* 8. t. 12. mancipatio enim Italico solo, traditio in stipendiario.
 Traditio in donationibus, *l. 1. 2. 4. 5. 7. de donation.* 8. t. 12.
 De traditione: vide *l. 2. de suffrag.* 2. t. 17. *l. vlt. de sponsal.* 3. t. 5.
 Trahere originem curialem, *l. 38. de Decur.* 12. t. 1.
 Indebitis trahere, vt nihil indebitis trahatur, *l. 2. de publ. comparat.* 11. t. 15.
 Trames, qui vel leui argumento Iudicis Catholice religionis, & tramite detecti fuerint deuiare, *l. 28. de heret.* 16. t. 5.
 Tranquillitatis titulus *l. 1. de conlatione donatar.* 11. t. 20.
 De transactionibus *tit. 9. lib. 2.* de pactis & transactionibus, *l. 32. de petition.* 10. t. 10. *l. 66. de appellat.* 11. t. 30. *lege vltima, de fide Catholica.* 16. t. 1. *l. 1. de his qui super religione.* 16. t. 4. *l. 31. de appellat.* 11. t. 30. *l. 8. de diuersis rescriptis.* 1. t. 2. *lege vnica, de comitibus consistor.* 6. t. 12. *l. 15. de Episcop.* 16. t. 2. *l. 26. de diuersis officiis.* 8. t. 7.
 Transcendere præcepta Iudex prohibetur, *l. 22. de Prætor.* 6. t. 4.
 Ad superiorem gradum, *l. 2. 3. de decurion. & silent.* 6. t. 23.
 Transcribere est transferre, sic arbitrij sui existimatione transcribere, *l. 7. de Episcop.* 16. t. 2.
 Emptiones transcribere, *l. 7. de pistor.* 14. t. 3.
 Facultates venditione vel donatione transcribere, *l. 6. de maternis bonis.* 8. t. 18.

Glossarium Nomicum

Transcurso ordine, id est, præterito, turbato præpostero, imò præcoci, non seruato, l. 182. de Decur. 12. t. 1.
 Annuersario anno transcurso, l. 11. de susceptor. 12. t. 6.
 Transfusi Curiales, l. 113. de Decur. 12. t. 1.
 Transfundere, est transmittere in heredes proprios iura sanguinis, l. 10. de amonnis ciuicis. 14. t. 17. quæ ad ipsos priuatorum institutione liberalitate vel dote, aut quolibet titulo probantur esse transfusa, l. 13. de pistorb. 14. t. 3.
 Transigere, l. 25. in fin. de Prator. 6. t. 4. transigere, id est præterire, ita transactis temporibus, par le passé, l. 172. de Decurion. 12. t. 1.
 Transfatione comparationis, l. 2. de publ. compar. 11. t. 15.
 Transire est decedere ad aras & templa, l. 2. de Apoll. 16. t. 7.
 In sacrilegia templorum descire, l. 3. d. t. est Paganum fieri ex Christiæpo.
 Iniurias inultas transire, l. 2. de concuss. 8. t. 10. pro dissimulare.
 De transiō Indicum, militum, officialium, l. 4. de officio Recltoris Prouinc. 1. t. 7. l. 6. ne quis in palat. 7. t. 10. cheuauchée, discurrere idem dicuntur l. 5. d. t.
 Translatio pro functionis seu canonis & præstationis in alium, seu aliud genus mutatione, l. vlt. de conlat. donat. 11. t. 20.
 Translatiois nauiculariæ munus, l. 18. de nauic. 13. t. 5.
 Sollicitudo translationis angariarum, l. 40. de Episc. 16. t. 2.
 Translatio s sunt Parangatiæ, l. 15. de Episcop. 16. t. 2.
 De translatione annonarum militarium est tit. 5. lib. 7.
 Translatio seu alienatio patrimonij in fraudem designationis Prætorie facta non valet, l. 7. de Senat. 6. t. 1.
 Transuectio specierum, l. vlt. de equor. conl. 11. t. 17. l. 49. de operibus publ. 15. t. 1.
 Publica transuectio pro collatione eorum qui ad largitiones Principis transuehebantur, l. 19. de erog. mil. ann. 7. t. 4.
 Species annonariæ, l. vnic. de lusoriis Danubij. 7. t. 17.
 Transuectiones, l. 32. de nauic. 13. t. 5. l. 1. de nauibus non excusand. 13. t. 7. lege 6. de nauicular. 13. t. 5.
 Euectiones, l. 6. de præd. nauic. 13. t. 6.
 Commeatus, l. 7. de nauic. 13. t. 5.
 Conuersio, l. vlt. de præd. nauic. 13. t. 6.
 Transuersa linea, l. 6. de maternis bonis. 8. t. 18.
 Tredecim annorum priuilegium in specie, l. vlt. de decur. & silent. 6. t. 23. liberorum l. 2. de Decur. 12. t. 1.
 Tremissis, tertia pars assis seu solidi, l. 4. de militari veste. 7. t. 6. l. 2. ne comitibus & tribunis. 7. t. 11.
 Trepidare fortunæ, ubi securi ac tuti domini trepidare fortunæ, l. 12. de petition. 10. t. 10.
 Trepidante stylo in pœnam reciprocæ recæcere, id est inscribere in crimen, l. 3. de exhib. reis. 9. t. 2.
 Pœnæ trepidatio, id est metus pœnæ, l. vnic. de his qui à non domino. 4. t. 10.
 Trepidatio prouocantis, quæ & iudicantis constantiæ opponitur, l. 55. de appell. 11. t. 30.
 Tribuere pro præstare, ab omni inquietudine immunes tribuantur, l. 10. de Medicis. 13. t. 3.

Sibi tribuere, id est, sibi vindicare, nec quisquam sibi spontaneam vindicandi tribuat potestatem, l. 14. de bonis proscript. 9. t. 42.
 Tribuatur occasio, pro superfit facultas, l. 4. de maternis bonis. 8. t. 18.
 Tribunus & Magister officiorum, l. 1. de distrah. pignor. 11. t. 9.
 Tribunus plebis, l. 74. de Decur. 12. t. 1.
 Tribuni scholarum, de his lib. 6. t. 13.
 Tribuni notarij, de his adl. vnic. de mandatis princ. & notar. 1. t. 3.
 Tres legati, l. 7. de Legatis. 12. t. 12.
 Tres marcs, l. 132. de Decurion. 12. t. 1.
 Tres serui, l. 48. de cursu. 8. t. 5.
 Triduum, tertius dies l. 4. de erog. militaris annon. 7. t. 4.
 Tributaria res, de his est tit. 1. lib. 11. de annona & tributis imò & sequentes omnes vsque ad tit. de Relat. 29. lib. 11.
 Tributaria rei ratio peti potest.
 Triclinia & Porticus in sepulchris, l. 5. de sepulchr. viol. 9. t. 17.
 Triplicata inlatio, l. 8. de tyron. 7. t. 13.
 Tristis abductio rusticorum, l. 1. ne opera à conlat. 11. t. 10.
 Proscriptionis tristis tempestas, l. vnic. ne sine iussu Princ. 9. t. 41.
 Triste exemplum, l. vnic. ne sine iussu Princ. 9. t. 41.
 Tristor fortuna, l. 17. de bonis proscript. 9. t. 42.
 Tristitia sua populus oblectatione, ludis consolatur, l. 169. de Decur. 12. t. 1. idem contra, lætitia pro ludis: vide supra Lætitia.
 Ludicras artes concedimus agitari, ne eximia harum restitutione tristitia generetur, l. 2. de Maiuma. 15. t. 6.
 Triticum Urbis Romæ, horreis inferendum, l. 7. de Prator. 6. t. 4.
 Trium liberorum ius, l. 9. de bonis proscriptorum 9. t. 42.
 Triumphalis Prætura, l. 5. 25. de Prator. 6. t. 4.
 De Imperatore, triumphalem patrem suum Theodosium vocat Honorius, l. vltim. de exhib. reis. 9. t. 2.
 Triumphalia scita, lege 5. de reparat. appellat. 11. t. 31.
 Triumphalis dextra, l. 14. de amonnis ciuic. 14. t. 17. l. 16. de murileg. 10. t. 20.
 Triumphalis memoria, l. vnic. si nuptia ex rescript. 3. t. 10.
 Trudi in Curiam, l. 15. de Decur. 12. t. 1.
 In metallum, l. 6. de Decur. 12. t. 1.
 Truncatio digitorum, l. 5. de tyron. 7. t. 13.
 Trutinæ examine non oculorum libertate potcinam præbere suariis, l. 4. de suariis. 14. t. 4.
 Tuguria seu casas collocare in Campo Martio, l. vnic. de Campo Martio. 14. t. 14.
 Tuitio militaris, Sauegarde, main forte, l. vnic. de officio iudic. milit. 1. t. 9.
 Tuitio deferri iubetur omnibus, qui Ecclesiis seruiunt pro eorum priuilegiis, l. 29. de Episc. 16. t. 2.
 Ad Ecclesiam confugis tuitioe quandoque consulendum, l. 4. de his qui ad Eccles. 9. t. 45.
 Tuitio locorum, l. 27. de rogatione milit. annon. 7. t. 4.
 Tuitiois præsidium à Iudice postulabatur, l. 36. de nauic. 13. t. 5.
 Quinquennij præscriptione tutis, Iudices tuitioem enixam præstare iussi, l. vnic. de quinquennij præscriptione. 4. t. 15.
 Tumultus de accusatione, l. 1. de præter crimen maiest. 9. t. 6.

Tumultuo

Codicis Theodosiani.

Tumultuosa conuenticula extra Ecclesiam, l. 37. de Episcopis. 16. t. 2. l. 4. 5. de his qui super relig. 16. t. 4.
 Thura imponere, l. 16. de Paganis. 16. t. 10. inde Thurificantes eod tit.
 Turbæ, de hæreticorum conuentibus, l. 3. 6. de hæret. 16. t. 5.
 Turbare possessorem, l. 1. unde vi. 4. t. 22.
 Turbare elementa magi dicuntur, l. 5. de maleficiis. 9. t. 16.
 Turbido potum ceno miscere, l. 13. de re milit. 7. t. 1.
 Turbidè res acta, l. omnis 5. de iis que administr. 8. t. 15.
 Turbulentum executionis suæ ministerium commodare, l. 6. de condactor. & homin. dom. August. 10. t. 26.
 Turificantes, l. 12. de Paganis 16. t. 10.
 Tutma militum, l. 8. de tyron. 7. t. 13. inde Turmarij qui tyrones exigebant, probabant, horum mentio, l. 3. de priuileg. eorum qui in sacro palatio. 6. t. 35. ne exactorum vel turmariorum, quos capitularios vocant, curam subeant vel obsequium remonariorum vel prototypia.
 Turpare aliquam macula suppliciorum dicitur, l. 8. de cohort. 8. t. 4.
 Turpiter de adulterio propriè, l. 3. de Iurisdictione. 2. t. 1.
 Turpitude Iudæis tribuitur, lege 6. de Iudæis. 16. t. 8.
 Turres, de tutibus murorum, lege 13. de metatis. 7. t. 6.
 Tutamina claustrorum sunt conclauia in carcere, l. 3. de custod. reorum. 9. t. 3.
 Tutela filii, l. 2. de aduocato fisci. 10. t. 15.
 Iuris publici, l. 21. de Iudæis. 16. t. 8.
 Publica tutela minoribus debetur, l. 19. de Decur. 12. t. 1.
 Tutores, ad hos pertinent tres tituli postremi lib. 3. de tutoribus & curator.
 Tzangæ vel Tzancæ, l. 2. 3. de habitu quo uti. 14. t. 10.
 Tyranni, de infirmendis iis quæ sub tyrannis aut barbaris gesta sunt est lib. 15. t. 14.
 De ingenuis, qui tempore tyranni seruiunt est lib. 5. t. 6.
 Tyrannorum, quorum hoc Codice mentio fit, nomina habes in Paratilo, de infirmendis iis quæ sub tyrannide lib. 5. t. 24.
 De indulgentia criminum tyrannide sublatâ, l. 2. de indulg. crim. 9. t. 38.

V

Vacantes, lege vltima, de agentibus in rebus. 6. t. 27. qui & supernumerarij, l. 15. 17. de Palatinis S. L. 6. t. 30. lege 2. de castrensis. 6. t. 32. qui scilicet in scholis præter statutum numerum, otiosi in decedentium locum subrogabantur dicta lege vltima, & dicta lege 17.
 Ex vacantibus, supplementa militiæ, l. 3. de tabulariis. 8. t. 2.
 Vacantes, id est, nulli corpori adscripti, l. 137. 179. de Decur. 12. t. 1.
 Vide Otiosi & infra Vacui.
 Agentes in rebus vacantes: quæ eorum ratio, l. vlt. de agentibus in rebus. 6. t. 27.
 Terræ vacantes Veteranis datæ, l. 3. de Veteranis. 7. t. 20.
 Vacantes agri, l. 8. cod. tit. loca absentium squa- Tom. VI.

lida & sita dissimulationis horrentia, l. 11. eod.
 Vacatio temporaria, l. 3. de commeatu. 7. t. 12. l. 135. de Decur. 12. t. 1.
 De vacatione munerum ciuiliū, l. 1. 17. 135. de Decurion. 12. t. 1.
 Vacuari propriè obreptio dicitur, l. vlt. de immunit. 11. t. 12. rescripta l. 17. de Decur. 12. t. 1.
 Subreptio vacuari, l. vlt. de locat. fundorum iuris emphiteut. 10. t. 3. l. 3. ne Christianum mancip. 16. t. 9.
 Vacuata Vrbes, lege si curialis relictâ ciuitate. 12. t. 18.
 Vacuata Curia, l. 25. de Decurion. 12. t. 1.
 Vacuæ, id est, vacantes & inanes sine naturali successione fortunæ, l. 123. de Decur. 12. t. 1.
 Vacui, publico officio vacui, l. 3. de nanfrag. 13. t. 9. qui vacantes, l. 37. 379. de Decurionibus. 12. t. 1. l. vnic. de mancip. 12. t. 16.
 Priuilegiis vacui, l. vnic. de equestri dig. 6. t. 36.
 Vefania hæreticorum, l. 5. de hæret. 16. t. 5.
 Eunomianorum, l. 25. de hæret. 16. t. 5.
 Procax vefania de violentiæ crimine, l. 14. quorum appellat. 11. t. 36.
 Vefanus ac sacrilegus incertorum consultore, l. 7. de Paganis. 10. t. 10. perditus l. 4. eod.
 Vefani hæretici, licentios populos, de fide Cathol. 16. t. 1.
 Veftra mens tyranni, l. 7. de infirmand. his que sub tyran. 15. t. 14.
 Vaga mancipia, vagi serui, de his & horum petitione est tit. 12. lib. 10.
 Vagari interpretatio incerto errore dicitur, l. vlt. de Apostat. 16. t. 7.
 Vagantes terræ, l. 4. de Veteranis. 7. t. 20.
 Vagus error qui auri metallum vago errore sectantur, l. 7. de metallis. 10. t. 19.
 Vagi pro desertoribus, de his & eorum inquisitionibus, l. 10. vlt. de desertor. 7. t. 18.
 Tyro vagus, l. 6. de tyron. 7. t. 13.
 Vagos natatus exercere, l. 13. de re milit. 7. t. 1.
 Vagari: vide Eugari.
 Valdè sufficere, cum valdè sufficiat, l. 1. unde vlt. 4. t. 22.
 De valetudine corporis aduersa: vide Aeger, morbus.
 Vallo quodammodo adeant loca, quæ hos potissimum ab humanâ communionem secludant, l. 14. de hæret. 16. t. 5.
 Vallari peruiigli Curia, lege 17. in fin. de panis. 9. t. 40.
 Excubiis vallari crebris littora & portus, l. 1. de lit. custod. 7. t. 16.
 Vana superstitio, l. 18. de panis. 9. t. 40.
 Vanae imagines, l. 12. de Paganis.
 Vana appellatio, l. 6. de iure fisci. 10. t. 1.
 Vanitas breuis alicuius, id est utilitas, l. 3. de fisci debitoribus. 10. t. 16.
 Hæreticorum, l. 46. de hæret.
 Vafaria publica, l. 12. de censitor. 13. t. 11. sunt quæ encautaria dicuntur, l. vlt. de censu. 13. t. 10. les Roolles de Tailles.
 Vastaga: vide supra Bastaga.
 Vastæ solitudines, l. 1. de Monachis. 16. t. 3.
 Vastitas barbara, l. 20. de tyron. 7. t. 13. quod de Alaticianâ accipiendum.
 Immenfæ viarum vastitates, l. 1. de in. muniend. 15. t. 3.
 Vates, in hos l. 4. de malefic. 9. t. 16.
 Vestigal, pro exercitio lapidinarum priuatarum præstatur, l. 8. de metallis. 18. t. 19. decuria l. 10. 11. d. tit. à quo immunes erant Senatores, d. l. 8.

LLII De

Glossarium Nomicum

De vestigialibus ciuitatum, reditu seu canone, pensione, viribus v. ciuitates.
 Vegetari arate, *l. de Decurionibus*, 12. t. 1.
 Luce vsurpatâ vegetari, *leg. 1. de custod. reorum*, 9. tit. 3.
 Vehatio, *l. 3. de calcis costoribus*, 14. t. 6. Vehatura Festo.
 Vehes calcis, *l. 1. 3. de calcis costoribus*, 14. t. 6.
 Vel pro, & etiam *l. 3. de erogat. mil. ann. 7. t. 4. l. 7. de proximis*, 6. t. 24. *l. ult. de Salgamo*, 7. t. 9. *l. 10. de Metatis*, 7. t. 6.
 Vel leui argumento, *l. 2. 8. de hereticis*, 16. tit. 5. Vide supra, leuc.
 De vehiculis honoratorum est *lib. 14. t. 12.*
 De vehiculis in cursu publico vide *tit. de cursu publ. 8. t. 5.*
 Velamentum priuilegij, *l. ultim. de equorum conlat.* 11. tit. 17.
 Velamine aliquo colorant inuidiam iniquæ retentionis, *l. 2. si vag. petat. mancip.* 10. t. 12.
 Velamen Clericatus, *l. 19. de hereticis*, 16. tit. 5. Qui Clericatus.
 Velamine religioni maculam conantur infligere.
 Velara corruptio veteris adiectione noui, *l. 1. de conditis in public. heredis*, 11. t. 14.
 Velati colore inani honestatis, *l. dudum 6. de contrab. empt.* 3. t. 1.
 Velit euertere, pro euertere, nemo per calumniam velit, quod sponte fecit euertere, *l. 12. de infirm. his que sub tyrann.* 15. tit. 14. Fecisse velit pro iubeat, faciat formula solemnibus in legibus.
 Velox & clabularius cursus separantur, *l. 62. de cursu*, 8. t. 5.
 Velum iudicis, non sit venale iudicis velum, non ingressus redempti, pro admissione, ingressu ad iudicem, *leg. 1. de officio Reſtoris prouinc.* 1. tit. 7.
 Velo leuato: de submersis nauibus decernitur vt leuato velo ista cause cognoscantur, *l. ultim. de naufrag.* 13. t. 9. Id est, patente velo.
 Venæ metallorum, saxorum nitentium venæ, *l. 2. de Metallis*, 10. t. 19.
 Saxorum vena, *l. 10. eod.*
 Dines marmorum vena, *l. 11. d. t.*
 Vena nobilis ferri & materia ad arma fabricanda, vt venæ nobilis & quæ facillè deducatur ignibus seu liquecat, ferri materies præbeatur, *l. 2. de fabricens*, 10. t. 22.
 Venalis perfidia, *l. 14. de pœnis*, 9. t. 40. venalis gratia *l. 4. eod.*
 Exigentium terror venalis, *l. 6. de quæstio*, 9. t. 35. Si quis scit
 Venalem fuisse sententiam, *l. 6. ad leg. Jul. repet.* 9. tit. 27.
 Venale silentium, *leg. 7. de iure fisci*, 10. tit. 1.
 Suffragium venale, *l. vnic. de perfectiss. dignit.* 6. tit. 37.
 Iudicis velum venale non sit, non ingressus redempti, non infame licitationibus secretarium *l. 1. de officio Reſtoris prouinc.* 1. t. 7.
 Venalium rerum pretia, v. pretia.
 Venalium non petatur, *leg. 14. de proximis*, 6. tit. 26.
 Vendibilis conhibentia, *leg. 15. de pœnis*, 9. t. 40.
 De venatione ferarum est *lib. 15. tit. 11.*
 Vendicare personam propriam à nexu curiali, *l. 6. de re milit.* 7. t. 1.
 Vencfici, indulgentia criminum ad eos non pertinet, *leg. 1. 3. 4. 6. 7. 8. de indulg. crim.*

9. tit. 38. appellare etiam non possunt, *l. 1. 7. quorum appell.* 11. t. 36.
 Venenum mentis & corporis, *leg. 6. de indulg. crim.* 9. t. 38.
 Sacrilegi Ariani venenum, *leg. 6. de hereticis*, 16. tit. 5.
 Veneni virus infundere, *leg. 1. de emendat. seru.* 9. tit. 12.
 Venenatum telum; vniuersi qui famosis libellis inimicis suis velot venenatum quoddam telum iniecerint, *l. ult. de fam. libell.* 9. t. 34.
 Infidiæ venenorum, *leg. 4. de indulg. crim.* 9. tit. 38.
 Venerabile Concilium, *l. 4. de Episc.* 16. t. 2.
 Venerabilis baptismus pro Ecclesia, *l. 2. de Iudeis*, 16. t. 8. Ecclesia, *leg. ultim. de denunciat.* 2. tit. 4. *l. 3. 4. 4. de Episcopis*, 16. t. 2. *l. 21. 22. de extraordin.* 11. t. 16. *l. ultim. de patroc. vicor.* 11. t. 24.
 Lex venerabilis, id est, Christiana religio, *leg. 7. de Iudeis*, 16. tit. 8. *leg. 7. de Prætoribus*, 6. tit. 4.
 Ordo venerabilis, id est, Senatus, *l. 7. de Decur. & silent.* 6. t. 23.
 Religio, id est, Christiana, *leg. 2. de Apostat.* 16. tit. 7.
 Venerabilis substantiæ prædia, id est, principis, *l. 54. de heretic.* 16. t. 5.
 Consistorij secreta veneranda, *l. 7. de priuileg. cor.* 6. tit. 35.
 Veneranda antiquitas, *l. 3. de Decurionibus*, V. R. 14. tit. 1.
 Fides, *leg. 2. ne Christianum mancipium*, 16. tit. 9.
 Leges venerandæ, *l. vn. de bon. que filiis fam.* 8. t. 19. *l. 13. de Iudeis*, 16. t. 8.
 Cætos Senatus venerandus, *l. 12. de proximis*, 6. tit. 26.
 Vibs veneranda, *l. 61. de appellat.* 11. tit. 30. *l. 30. de nautic.* 13. tit. 5. *l. 5. de canone frument.* V. R. 14. tit. 15.
 Venerandum vinculum cognati sanguinis, *l. 6. de indulg. crim.* 9. t. 38.
 Veneratio Catholica, *l. 38. de heret.* 16. t. 5.
 Christiana, *l. 9. de Iudeis*, 16. t. 8.
 Legis Christianæ, *l. 1. de Lenonib.* 15. t. 8.
 Sanctorum veneratio, *l. ult. de sepulch. violat.* 9. t. 17.
 Venerationis meritum, *l. ult. de itin. muniendo*, 16. tit. 3.
 Purpuræ veneratio, *l. 3. de numer.* 8. t. 1.
 Venia ætatis, de his qui veniam ætatis impetraverunt est *lib. 2. tit. 17.*
 Ad veniam pertinere, *l. 4. de pœnis*, 9. tit. 40. *l. 1. de infirm. his que sub tyrann.* 15. t. 4. *l. 18. de bonis proscript.* 9. t. 42. *τὸν ἐν οὐρανῶν.*
 Venalis gratia, *l. 5. de pœnis*, 9. t. 40.
 Venire in querelas, id est, conqueri, *l. 3. de bonis vacantibus*, 10. t. 8.
 Venientium, id est, futurorum est temporum disciplina instare.
 Veteribus institutis, *l. vn. de longa consuetudine pro aduenientium*, 5. t. 12.
 Venietur ad capita officiorum, id est, capite plectentur officiales, *l. 4. de extraord.* 11. t. 16.
 Ventilare suos inimicos manibus accitis, *l. 5. de maleficiis*, 9. t. 16.
 Ventilare est agere causam apud diuersos iudices.
 Quæ in vno eodemque iudicio poterat terminari, *l. 2. de iud.* 2. t. 18.

Ventilari

Codicis Theodosiani.

Ventilari cognitio dicitur, *leg. 5. de iure fisci*, 10. tit. 1.
 Iurgium ventilari, *l. vltim. de reparat. appellat.* 11. tit. 31.
 Negotium ventilare, *l. 43. de appell.* 11. t. 30.
 Vera ratio similitudini argumentorum opponitur, *l. 7. quorum appell.* 11. t. 36.
 Veraciter & manifestè probare aliquid, *l. 4. de accusat.* 9. t. 1.
 Verba qualiacumque sufficiunt ad exactiorem dotis, *l. 4. de dotib.* 3. t. 13.
 Verbera simpliciter in *l. 128. 153. de Decur.* 12. t. 1. sunt plumbatarum verbera.
 Studiosi verberibus affecti in specie *leg. 1. de studiis liberal.* 14. t. 9.
 Seruorum verbera, *leg. 1. 2. de emend. seruorum*, 9. tit. 12.
 Verberibus affecti deportati, *l. 21. de pistoribus*, 14. tit. 3.
 Verbero seruus, *l. unica. de mulieribus que se seruis propriis*, 9. t. 9.
 Coloni verberibus affecti in specie *leg. 54. de heret.* 16. t. 5.
 Verecundæ & Tacitæ conscientiæ remuneratione contentus, *l. 177. de Decurion.* 12. t. 11.
 Verecundia militari consultum, *l. 13. de re milit.* 7. tit. 1.
 Verecundiæ alienæ infidiat, dicuntur qui calumniosam accusationem instituunt, *l. 41. de Episcopis*, 16. t. 2.
 Verecundiam tangere alicuius iudicis res dicitur *l. 4. de extraord.* 11. t. 16.
 Verecundia iudicantis superflua prouocationem recipientis, *l. 42. de appell.* 11. t. 30.
 Virginalis verecundia raptor, *l. 6. de indulg. crim.* 9. tit. 38.
 Veredi sunt equi cursui publico deputati, *l. 8. 14. 16. 24. 28. 29. 30. 34. 35. 38. 47. 49. 53. 55. vlt. de cursu publico*, 8. t. 5. *l. 2. 6. de curiosis*, 6. t. 29.
 A quibus & veredarij, qui veredis utebantur, *l. 17. 50. de cursu publico*, 8. t. 5.
 Veredaria functio, *l. 8. de cohortalib.* 8. t. 4.
 Vernacula, *l. 13. de Iustrali conlat.* 13. t. 11. qui *l. 12. eod.* domestici fructus, in cuiuscumque terris & rure nata propriaque; ita vernaculum pecus.
 Vernaculi sunt serui, *leg. 2. de emendatione seruorum*, 9. t. 12.
 Veri fides, *l. 7. de famosis libel.* 9. t. 34.
 Versari in vita, *l. vlt. de Metatis*, 7. t. 8.
 Versare arma, *l. 7. de veteran.* 7. t. 20. Et ea colere, ibidem.
 Versutiæ genus quodlibet, *leg. 1. de suariis*, 14. tit. 4.
 Versutias exere, ad excogitandas fraudes & versutias exerendas moræ ac tempus, *l. 27. quorum appell.* 11. t. 36.
 Versutæ fraudes numerariorum, *l. 6. de numerariis*, 8. t. 1.
 Versuti quæstus negotiatorum, *l. 16. de Iustrali conlat.* 13. t. 11.
 Veruccina caro militi præbita, *l. 6. de collat. milit. ann.* 7. t. 4.
 Vesania in Deum miseræ conspirationis hæreticorum, *l. 15. de hereticis*, 6. tit. 5. vide supra vesania.
 Vestem & annonam muliones, carpentarij & mulomedici ex publico consequantur, *l. 31. de cursu publ.* 8. t. 5.
 De vestium militarium translatione, *l. 33. de cursu publ.* 8. t. 5.
 Vestibula carcerum pro cellulis, conclauibus, *l. 1. Tom. VI.*

de custod. reorum, 9. t. 3.
 Vestigare totâ sagacitate, *leg. 5. de susceptoribus*, 12. tit. 6.
 Vestigium mediocre facinoris vel in mediocri vestigio facinoris inuentus, *leg. 9. de hereticis*, 16. tit. 5.
 In vestigio ipso puniri, *l. 13. de Pagan.* 16. t. 10.
 Veritatis vestigia, argumenta, testes, *l. 2. ad l. Corn. de falso*, 9. t. 19.
 Vestigia, id est, notæ, fodicationes, lacerationes, v. l. dilaniauerit pœnis publicis corpus ferratarum vestigiis latera persequendo, *l. 1. in fine de emendat. seruorum*, 9. t. 12.
 Vestiri insignibus, *l. 5. de honor. Codicil.* 6. t. 22.
 Vetera ligna, in re agrimenforia, *l. quinq. pedum cod. finium regum dorum*, 2. t. 26.
 Veteratores, veteratorum calumnias non solum repetitione priuandas, verum etiam seueritate cohibendas, *leg. unica si certum petatur de suffrag.* 2. t. 29.
 Veterosæ lites, *leg. unica de dilationibus ex consensu*, 11. t. 33.
 Vetus indicatum, id est, sententia definitiua à qua appellatur, *leg. 39. in fine de appellation.* 11. tit. 30.
 Vetus ius, *leg. 1. de infirm. his que sub tyrann.* 15. tit. 14.
 Vetus Roma ad differentiam Constantinopoleos quæ noua Roma, *leg. 45. de Episcopis*, 16. tit. 2.
 Veteris iuris definitio & principum rescripta separantur à Constantino Magno, *l. 1. de fide teſtim.* 11. t. 39.
 Vetusitas, id est, quadraginta annor. præscriptio, *l. 2. de longi temp. præscript.* 4. t. 13.
 Vetus lex, *l. vlt. de naufrag.* 13. t. 9.
 Instrumenti vetustas, *l. 2. de longi temp. præscript.* 4. tit. 13.
 Sic ætates tabulariorum, petronio ætas Chirographis, *l. vn. de Chirograph.* 2. t. 27.
 Recentibus vetustatem (vetus testamentum) renouare temporibus, *leg. 6. de testamentis*, 4. tit. 4.
 Vexare audaciam insignem recenti flagitio, *l. vlt. de rapto Virg.* 9. t. 24. Vexare, id est, accusare.
 Facultates vexare, *l. 7. de oper. publ.* 15. t. 1.
 Mortuos vexare dicitur criminationis iniuria, *l. 3. de Apostat.* 16. t. 7.
 De viarum reparatione, *leg. 36. de oper. publ.* 15. tit. 1.
 Possessiones & terras vexare nomén delatorum dicitur, *leg. 19. de petitionibus*, 10. tit. 10. Id est, delatores.
 Possessores vel coloni pratorum vexari dicuntur à militibus pascua eorum de pascentibus, *l. vlt. de pascentibus*, 7. t. 7.
 Prædium vexare dicitur qui diu manet in eo merati iure, *l. 10. de Metatis*, 7. t. 6.
 Vexata fluctibus nauis, *l. 4. de naufrag.* 13. t. 9.
 Cursus publicos vexari illicita vsurpatione, *l. 53. de cursu*, 8. t. 5.
 Longa stipendiorum mole vexatus, *l. 16. de Agentibus*, 6. t. 27.
 Vexatio pro immunitate, vexatione fœda rei familiaris, id est, profusione turpi, *l. 27. de Decurionibus*, 12. t. 1.
 Calumniis vel deprædationibus vexatus, *l. 1. de Actor.* 10. t. 4.
 Vexatio pro pœna, vexatione triginta librarum auri officium quati, *l. 4. ne quid publ. lat.* 8. t. 11.
 Vexationi graui subiaccere, *l. 2. de Salgamo*, 7. t. 9.
 Vexilla præsidialia, *l. vlt. ad l. Jul. de ambitu*, 9. t. 26.
 L L L 2 Vexilla

Glossarium Nomicum

Vexillationes, *l.unic. de bonis milit. 5. t. 4. l. 22. 23. de erog. milit. ann. 7. t. 4.* Erant equitum; legionibus opponantur *d. l. 20. & 22.* quæ scilicet perditum fuerunt.

Via diuinæ cultionis, id est, Clericatus, *l. 49. v. ex. propinquorum de Decurion. 12. t. 1.*

Viaticum consuetudinis itineris, *leg. 1. de tracto. 8. tit. 6. v. militaris, leg. 3. de cursu publico, 8. tit. 5.*

Vicarij, *l. 5. de patroc. vicor. 11. t. 24.*

Vicaria mancipia reddita, *l. unic. communi diuid. 2. tit. 25.*

Vicarius dignitas, *l. 2. de Agent. 6. t. 27.*

Vicem adultetij obtinere, *l. 2. de nupt. 3. t. 7.*

Vice sacrâ iudicare, supra vide sacra.

Vicesimus lapis, *l. 7. de erog. milit. ann. 7. t. 4.*

Vici, *l. 3. de coll. donat. 11. t. 20.*

Vicinitate aduocata, *l. 1. de donat. 8. t. 12.*

Mortis vicinitas, *l. unic. si certum petatur, de obrog. 2. tit. 27.*

Vicinitas, id est, ex quatuor lateribus, *l. 4. de oper. publ. 15. tit. 1.* primata ædificia quæ coniuncta horreis publicis esse cognouerit, dirui ac demoliri præcipiet, ita ut ex quatuor lateribus priuatorum consortio separata sint ac libero spatio secerantur, *l. 38. eod. tit.*

Vicissitudo inter plures qui possessiones exiguas habent, *l. 7. de iron. 7. t. 13.*

Victa senio: prorsquam ea quæ victa senio satisfecerent, reparentur, *leg. 15. de oper. public. 15. tit. 1.*

Victrices aquilæ, *l. 9. de desert. 7. t. 18.*

Vidualis substantia, *l. vltim. de custodia reorum, 9. tit. 3.*

Vidualis sumptus, *l. 2. de postlim. 5. t. 5.*

Victoris fascibus annuos Magistratus auspicati, *l. 9. de infir. his que sub tyrann. 15. t. 14.*

Victura in æternum iussio, *l. 5. in fin. de hæreticis, 16. tit. 5.*

Videri pro adiri, *l. vn. de off. iud. ciuil. 1. t. 8.* quod ita effertur in *l. 6. de off. rector. pron. 1. tit. 7.* ne quis domum iudicis ordinarij postmeridiano tempore ingredi affectet.

Vilio prædij, *leg. vnic. de offic. rector. proninc. 1. tit. 7.*

Videris exædificare, *leg. 17. de operibus public. 15. tit. 1.*

Videri pro esse reuera, *leg. 18. de susceptoribus, 12. tit. 6.*

Afferri videtur obstacula in tarditatis, *l. 31. de appellat. 11. t. 30.*

Adhærere videntur, id est, adhærere, *l. vlt. de operibus public. 15. t. 1.*

Aufugere, *l. 7. de cursu, 8. t. 5.*

Debere videantur, *l. 109. de Decur. 12. t. 1.* esse in terra urbem seu in suburbanis, *l. 19. de hæretic. 16. tit. 5.*

Exclusa potestas videbatur, *leg. 29. de appellat. 11. tit. 30.*

Exercere videntur solertiam negotiandi vel mercandi, *l. 2. de lustrali cenlat. 13. t. 1.*

Obnoxius videbatur, *leg. vltim. de immunitate, 11. tit. 12.*

Operari videatur, *l. 37. de appell. 11. t. 30.*

Orundi videntur, *leg. vltim. de Metallis, 10. tit. 19.*

Imposita necessitas videtur, *l. 32. de appellat. 11. tit. 30.*

Manere videntur, *l. 12. de ann. 11. t. 1.*

Demanasse videntur, *l. 3. de mater. bon. 8. t. 18.*

Redundare ad culpam reorum videatur, *l. 31. de*

appellat. 11. t. 30.

Tutela in medio constituta videtur, *l. 21. de Iudicis, 16. tit. 8.*

Mortui videbuntur, *l. 7. de censu, 13. t. 10.*

Suscipisse videntur, *l. 1. de patroc. vic. 11. t. 24.*

Vidua; de raptu viduarum *lib. 9. t. 24. & 25.*

Vigilanter obseruare, *l. 13. de pœnis, 9. t. 40.*

Vigor, quos vigor & fortitudo defendendæ Reipublicæ idoneos facit, *l. 5. de fil. milit. appar. 7. tit. 12.*

Vigor iudiciarius, *l. vlt. de superexat. 11. t. 8. l. vlt. de fisci debit. 10. t. 16.*

Iudicum, *l. vlt. de abolition. 9. t. 37.*

Iudiciorum, *l. 21. de Iudicis, 16. t. 8.*

Vindictæ vigor, *l. 14. quorum appell. 11. t. 36.*

Vigoris debiti auctoritate cogi, *leg. 6. de exat. 10. 11. tit. 7.*

Vigoris publici auctoritatem ferre cogi, *l. 3. de calcis coltorib. 14. t. 6.*

Aculei competentes vigoris exerantur, *l. 3. de inrisidit. 2. t. 1.*

Vigorem experiri publicæ coercitionis, *l. unic. ne quid oneri public. 13. t. 8.*

Per vigorem officij cogi, *l. 2. in fin. de susceptoribus, 12. tit. 6.*

Vigore debito corripit, *l. 1. de cursu pub. 8. t. 5.*

Vilis histrio, *l. 12. de scenicis, 15. t. 7.* vilior persona, cui damnum famæ non sit iniuria, *l. 2. v. intra annum, 9. t. 36.*

Vile ministerium prostiruti pudoris, *l. 1. de Lenonibus, 15. t. 8.*

Sors vilior, *l. 4. de scenicis, 15. t. 7.*

Vilitas numerariorum, *l. 6. de numer. 8. t. 1.*

Vilitas infamissima de procuracione facultatum alienarum, *l. 92. de Decurion. 12. t. 1.*

Vilitatem veterem abolere, *l. 6. in fin. de numerar. 8. t. 1.* vilitatem hæcenus, malè.

Adulantis gratiæ vilitas, *l. 22. de Pratoribus, 6. tit. 4.*

Contumelia vilitatis pro reiectione ex schola, *l. 17. de Agent. in rebus, 6. t. 27.*

Villicus domus vrbane, *l. 36. de hæreticis, 16. tit. 5.*

Vincire, nullus in carcerem prius quam vincatur, omnino vincatur, *l. 3. de exhib. reis, 9. t. 2.* nisi quibusdam placeat magis, iniiciatur.

Professione vinciri, ita reponendum in *l. 2. de Senator. 6. t. 1.*

Vinculum agnationis, *l. vlt. de testam. 4. t. 4.* Inscriptionis, *l. 1. t. 14. vltim. de accusat. 19. t. 1. vltim. de exhibend. reis, 9. t. 2. l. 2. ad l. Inl. de adulter. 9. tit. 7.*

Coniunctionum vincula, *l. 3. ad Senat. sc. Claud. 4. tit. 9.*

Curialia vincula, *l. 19. 155. de Decurion. 12. tit. 1. Ordinis l. 95. eod.*

Cura, id est, patriæ potestatis vincula, *leg. 16. in fin. de Pratoribus, 6. tit. 4.* Curia hæcenus, malè.

Iuris vincula, *l. 1. ad l. Inl. de adult. 9. tit. 7.* nexus iuris ibidem.

Legis, *l. 160. de Decurionibus, 12. tit. 1. l. 61. de appell. 11. t. 30.*

Originis, *l. 14. de murileg. 10. t. 20.*

Vinculis exuere, *leg. vnic. de cretione, 4. tit. 1.* Id est, cretione & bonorum possessionis pendentia.

Ferreis vinculis onerati & constrikti, *l. 2. de gladiator. 15. t. 12.*

Originalibus vinculis occupati, *l. 82. de Decurionibus, 12. t. 1.*

De

Codicis Theodosiani.

De rei vindicatione est liber 2. t. 23. & l. 6. de præd. nauicul. 13. t. 6. l. 9. de infirm. his que sub tyrann. 15. t. 14. l. 26. de oper. publ. 15. t. 1.

A nexu curiali propriam personam vindicare, *l. 6. de re milit. 7. t. 1.*

Vindicare ab oneriscuracione id est excipi, immunem esse, *l. 4. de irin. mun. 15. t. 3.*

Vindicare fe & publicam disciplinam certis casibus licet, *l. 2. de fcar. 9. t. 14. l. 13. 14. de defertor. 7. tit. 18.*

Vindex, flammis vindicibus expiare scelus, *l. 6. ad l. Inl. de adult. 9. t. 7.*

Vindiciæ quæ competeabant corporibus ad vindicandos eos qui a corpore suo recesserant, *l. 2. de nauicul. 13. t. 5.*

Vindicta diuina, *l. cunctos popul. 2. de fide Cathol. 16. tit. 1.*

Vinum, de susceptoribus vini, *l. 14. 26. de susceptoribus, 12. t. 6.*

Violare sepulchra, v. tit. de sepulc. viol. 9. t. 17.

Violatæ castitatis apud ipsum facinus hæreticis, *l. vn. si quis eam cuius tutor fuerit, 9. t. 8.*

Res priuatas violare, *l. 9. de iure fisci. 10. t. 1.* Id est, contringere, vsurpare, imminuere.

Violentiam circumscriptio, *l. 1. de contraben. empt. 3. t. 1.*

Raptus, *l. 4. de indulg. crim. 9. t. 38.*

Violentiæ causa, id est, interdictum recuperandæ possessionis, vnde *vi. l. 3. ad l. Inl. de vi. 9. t. 10.*

Violentiæ crimen & pœna, *l. 1. quorum appellat. 11. tit. 36.*

Violentiæ nomen multa crimina continet, *l. 1. ad l. Inl. de vi. 9. t. 10.*

Vir, *l. unic. quorum honor. 4. t. 21.*

Virenes fluminum ripæ, *l. 13. de re milit. 7. t. 1.*

Vires cinitatum, id est, vectigalia, reditus, *l. 26. de operibus, 15. t. 1.*

Vibis Romæ, *l. 13. de Prator. 6. t. 4.*

Locorum, *l. 4. de contrab. empt. 3. t. 1.*

Curialium, id est, facultates fortunæ, *l. 2. de expens. lud. 15. t. 9.*

Patrimonij, *l. 4. de sen. & gleb. conl. 6. t. 1.*

Reipublicæ, sunt reditus ciuitatis, *l. unic. de præb. salario, 1. t. 2.*

Rerum vires, *l. 1. de fisci debitorib. 10. t. 16.*

Fisci vires, *l. 7. de defertoribus, 7. t. 18. l. 6. de Decurion. 12. t. 1.*

Viribus fisci addicere, *l. 58. de hæret. 16. t. 5.*

Adgregari, *l. 21. de Episc. 16. t. 2.*

Adfisci, *l. 3. de hæreticis, 16. t. 5.*

Applicari, *l. 4. ne sanctum baptisma, 16. t. 6.*

Deputari, *l. 47. in fin. de cursu, 8. t. 5.*

Inferre, *l. 1. de suffragio, 2. t. 29. l. 53. in fin. de cursu, 8. t. 5. l. 39. eod. l. 34. de appellat. 11. t. 30. l. 2. de venatione ferarum, 15. t. 11. l. 10. de Palatinis, f. l. 6. t. 30.*

Pendere, *l. 2. ne quid publica latit. 8. t. 11.*

Soluere, *l. 4. de executorib. 8. t. 8.*

Sociari, *l. 12. de defertor. 7. t. 18. l. 7. de hæret. 16. t. 5.*

Vindicari, *l. 17. de hæret. eod. l. 3. de suariis, 14. t. 4. l. 36. de Decur. 12. t. 1. l. 4. de off. rector. proninc. l. 1. t. 7. l. vn. si quis eam cuius tutor, 9. t. 8. l. 33. in fin. de Decurion. 12. t. 1. l. 8. de hæret. 16. t. 5. l. 3. de bonis proscripi. 9. t. 42. l. 1. de sepulc. violat. 9. t. 17. l. 3. in fin. ad l. Inl. de vi. 9. t. 10.*

Pro rerum viribus, *l. 1. de fisci debitor. 10. t. 16.*

Viri pro masculis, *l. 1. de Senatorib. 6. t. 1. oppositi filiabus.*

Virga qua animalia admoventur, *l. 2. de cursu publ. 8. t. 5.*

Serui virgis aut lotis castigati, *l. 1. de emendat. feruor. 9. t. 12.*

Tom. VI.

De Virginum raptu & Viduarum, *lib. 9. t. 24.*

Vitilis pars inuanda rei publicæ, *lib. de lustrali conlatione, 13. t. 1.*

Vitilis portio patris competens, *l. vlt. de raptu Virgin. 9. t. 24.*

Vitium, *l. 10. de ann. ciuicis, 14. t. 17. l. 8. in fin. de cohortalib. 8. t. 4. l. 52. de hæret. 16. t. 5.*

Vis ad leg. Iuliam de vi, publica & priuata est *l. 9. t. 10.* Est & *l. 22. l. 4. vnde vi.*

Vis debita authoritatis, *l. 1. de iurisd. 2. t. 1.*

Viscera publica, *l. 19. de cursu, 8. t. 5.*

Prouincialium, *l. 35. de erog. milit. ann. 7. t. 4.* de his qui per vin non appellauerunt, *l. 30. de appell. 11. tit. 30.*

Regionis visceribus prædator infidet, *l. 9. de executorib. 8. t. 8.*

Vrbium, *l. 48. de Decurion. 12. t. 1.*

Vitio prædij & iudicum, *l. 1. de officio Reftoris proninc. 3. t. 7.*

Vita inuentionis, id est, genus vitæ inuentionis, contra deuotionem patriæ debitam, *l. 119. de Decur. 12. t. 1.*

Merita vitæ pro summa dignitate, *l. 2. de spectaculis, 15. t. 5.*

Probitas totius vitæ, id est, probitas in omni conuersatione, *l. 12. de re milit. 7. t. 1.*

Vitium commissi, *l. 3. de administr. & periculo tutorum, 3. t. 19.*

Contemptus vel ignoracionis vitium, *l. 62. de cursu, 8. tit. 5.*

Vitium fugæ, *l. vn. vtrum vi, 4. t. 23.*

Operis publicis vitium, *l. 24. de operibus publ. 15. t. 1.*

Vicia à maioribus contracta perdurant, *l. 5. vnde vi, 4. t. 22.*

Vitriarij, *l. 2. de excusat. artific. 13. t. 4.*

Vitutiarij, *l. 2. de Collegiatis, 14. t. 7.*

Viuere, id est, facultatem habere, *l. vn. de action. cetero tempore finiend. 4. t. 13.*

Viuentis hæredem se agere, *l. 28. de Episc. 16. t. 2.*

Vltima apparicionis, ad vltima apparicionis minime deuocamus, *l. 13. de cohortalib. 8. t. 4.*

Vltimum exitium, *l. vn. ne damna proninc. 11. t. 11.*

Vitæ vltimum, *l. 1. de scenicis, 15. t. 7.*

Vltor gladius, *l. 1. de iurisd. 2. t. 1. l. 2. de bonis proscripi. 9. t. 42. l. vlt. de famosis libellis, 9. t. 34. l. 4. de maleficiis, 9. t. 13. l. 3. ne præter crimen maiest. 9. t. 6. armari iura.*

Gladio vltore, *l. 3. ad l. Inl. de adult. 9. t. 7.*

Vlterix censura, *l. 5. ne sanctum bap. 16. t. 6.*

Flamma vltrix, *l. 179. de Decurion. 12. t. 1. l. 2. de his qui latrones, 9. t. 29.*

Flammis vlticibus cremabantur, Firmicus, *lib. 8. cap. 17.*

Sententia vltrix, *l. vn. de his qui ad statuas, 9. t. 44.*

Vltro citroque, *l. 13. de lustrali, 13. t. 1.*

Vltro data, *l. vlt. in princ. de conlat. donat. 11. t. 20. de his etiam tit. 10. de pation. l. 10. & l. 15. eod. & l. 49. de hæret. 16. t. 5.*

Vmbra necessitatis, *l. 72. de Decur. 12. t. 1.*

Defensionis exquisitæ vmbra, *l. 4. de Apostatis, 16. tit. 7.*

Dignitatum vmbra, *l. 2. de honor. Codic. 6. t. 22. l. 74. de Decur. 12. t. 1.*

Potentium sub vmbra latitare, *l. 146. de Decurionibus, 12. t. 1.*

Fraudibus vmbra culum facit sæpè dignitas, *l. 8. de numerariis, 8. t. 1.*

Honoris vmbra culum, *leg. 153. de Decurionibus, 12. tit. 1.*

Quietis secretæ vmbra culum, *l. 6. de honor. Codicill. 6. tit. 22.*

Vmbra vltis præctio, *l. 36. de Decur. 12. t. 1.*

LLI 3

Vncie

Vnciæ aquæ vnciæ, l. 3. *vt. de aqueductu.* 15. t. 2.
 Pedis vnciæ, l. 3. *de tyron.* 7. t. 13.
 Hæreditatis vnciæ, l. 1. *de natur. filii.* 4. t. 6.
 Auri libræ, l. 8. *de falsa moneta.* 9. t. 21.
 Vnde domo, lege 4. *de Agentibus in rebus.* 6. t. 27.
 Vnde vir & vxor, vnde liberi, 4. t. 2.
 Vnde vi. 4. t. 22.
 Vngulæ sulcantes, l. 6. *in fin. de maleficiis.* 9. t. 16.
 Vniformis in cunctos indictio, l. *vt. de ponderat.* 12. t. 7.
 Vnitas, de ea Edictum, quod Græcis henoticum, l. 2. *de Relig.* 16. t. 11. l. 3. *de heret.* 16. t. 5. l. 2. 3. *de fide Cathol.* 16. t. 1. l. 3. *ne sanctum baptism.* 16. t. 6. vide *C. Canon. Eccl. Afric.* 6. 99.
 Vniuersitas, actiones ad vniuersitatem vniuersales, l. *unic. de actione certo tempore finienda.* 4. t. 13.
 Vocabula, pro officiis ipsis, hirenarchatum vocabula, l. *unic. de hirenarchis.* 12. t. 14.
 Vocari, pro adstringi, l. 7. *de operibus publ.* 15. t. 1. non adstringatur, id est immunis sit.
 Volumina censuaria, l. 3. *de priuil. eorum qui in sacro pal.* 6. t. 35. *Rolle des Tailles.*
 Voluntatis quæstio, l. 4. *de donation.* 8. t. 12.
 Voluptas integra, l. 3. *de spectaculis.* 15. t. 5.
 Sumptuosa, l. 2. *de metallis.* 10. t. 19.
 Et voluptates populi de spectaculis, l. *dominico vt. de spectaculis.* 15. t. 5.
 Et mox: aliud esse supplicationum nonerint tempus, aliud voluptatum, l. *unic. de vsu sellarum.* 15. t. 13. l. 3. *de Prætorib.* 6. t. 4. l. 3. *17. de Paganis.* 16. t. 10.
 Scenice voluptates, l. 29. *de Prætorib.* 6. t. 4.
 Populi, l. 13. *de Prætorib.* 6. t. 4. l. 2. *de Equis Curilib.* 15. t. 10.
 Voluptatum tribunus qualis Carthagine fuit, l. *vt. de scenicis.* 15. t. 7.
 Volutare se turpibus complexibus, l. 8. *de scenicis.* 15. t. 7.
 Vomere l. 7. *de bonis proscriptor.* 9. t. 42.
 Voracitas aperta creditorum, l. *unic. de actione ad potentior. transl.* 2. t. 13.
 Vorax & fraudulentum numerariorum & propositum, l. 4. *de numerar.* 8. t. 1. vide *supr. Fraudulentum.*
 Votua absolute expetenda, l. 1. *de feris.* 2. t. 8.
 Numerofitas votua Curialium, l. *vt. quemadm. muneracivilia.* 12. t. 5.
 Proles votua, l. 27. *de Episcop.* 16. t. 2.
 Solemnitas votua, l. 2. *de expensis lud.* 15. t. 9.
 Sumptus votui: quos votui sumptus designauit electio, l. 3. *1. de Prætor.* 6. t. 4.
 Vota deducunt in consilium commune, l. 13. *de Legatis.* 12. t. 12.
 Votum Christianæ legis & meritum eximie singularisque virtutis, pro clericatu, l. 16. *de Episcopis.* 16. t. 2.
 Votorum celebritas, de gentilitiis, l. 8. *de Paganis.* 16. t. 10.
 Votum parentum idque vertere in melius, l. 1. *de alim. qua inop. par.* 11. t. 27.
 Vota communia quando votis communibus factorum annus aperitur, l. *unic. de oblatione vot.* 7. t. 24. l. 3. *de Legatis.* 12. t. 12. *ce qui est mis en deliberation par l'aduis commun.*
 Muneris alicuius vota procurare, l. 4. *ne conlat. de translatio.* 16. t. 2. pro nuptiis l. 6. *de sponsal.* 3. t. 5.
 Votis indecentibus mater filium obsidet, l. 2. *de inofficiso testam.* 2. t. 20.
 Vota Principibus oblata, de oblatione voto-

rum est lib. 7. *tit. 24.*
 Vox accusationis, l. *vt. ad l. Inl. repet.* 9. t. 27. l. *vt. de Apostatis.* 16. t. 7.
 Accusatio publicis vocibus relaxata, l. 2. *de nuptiis.* 3. t. 7.
 Vocem insimulationi congruæ non negamus, *dicta l. vt. de.*
 Vocem intercedi, l. 3. *ne præter crimen maiestatis.* 9. t. 6. l. 4. *cod.*
 Appellationis, l. 9. *quorum appell.* 11. t. 36.
 Appellantis, prouocantis, prouocationis, l. 7. 20. 26. 40. 58. *de appell.* 11. t. 20. l. 9. *quorum appell. non recip.* 11. t. 36.
 Conquerendi vocem omnibus aperimus, l. 1. *de officio Rector. Prou.* 7. t. 1.
 Contestationum voces, l. *unic. si certum petat. de chirogr.* 2. t. 27.
 Fisci aduocati vox, l. 3. *2. de petition.* 10. t. 10.
 Funesta vox serui vel familiaris dominum accusare volentis, l. 3. *ne præter crimen maiestatis.* 9. t. 6.
 Voces illicitæ & improbe libertorum patronos accusantium, l. *vt. ne præter crimen maiestatis.* 9. t. 6.
 Populi vocibus expetiti clerici, l. 49. *de Decurion.* 12. t. 1.
 Senatus religiosi vocibus persuasi, l. 1. *de Prætor.* 6. t. 4.
 Reluctationis vocem obicere, l. 179. *de Decurion.* 12. t. 1.
 Vrbana Præfectura, l. 67. *de appell.* 11. t. 30. l. 183. *de Decur.* 12. t. 1. l. 7. *de priuileg. eorum qui in sacro pal.* 6. t. 35. l. *vt. de nautic.* 13. t. 5. l. 5. *de adulter.* 9. t. 7.
 Vrbanciani officiales arcere, l. 1. *de condit. in publicis horreis.* 11. t. 14.
 Vrbana mancipia, l. 1. *de priuileg. eorum qui in sacro pal.* 6. t. 35.
 Vrbani forum, l. *vt. de cohort.* 8. t. 4.
 Tribuni Vrbanciani, l. 5. *de Agentib.* 6. t. 27.
 His concessum semel in anno suffragari recipientis in scholam agentium d. 18.
 Vrbani iudicium, l. 188. *de Decurion.* 12. t. 1.
 Vrbani cæter, l. 27. *de nautic.* 13. t. 5.
 Vrbicarium, Vrbicarius canon, l. 3. 6. *de canone frum. V. R.* 14. t. 15. qui idem & Vrbani l. 27. *de nautic.* 13. t. 5.
 Vrbicaria Præfectura, l. 2. *de condit. in publ. horr.* 11. t. 14. l. 2. *Cod. Inst.* vbi de Senator. l. *vt. de Senator.* 6. t. 1.
 Regio Vrbicaria, l. 1. *si per obrept.* 11. t. 13. l. 3. *quibus equorum vsu.* 9. t. 30. l. 3. *tributa in ipsis specieb.* l. 14. *de indulg. debet.* 11. t. 28. l. 9. *de extraordinar.* 11. t. 16.
 Vrbicum, pistores Vrbici, l. 2. *de nautic.* 13. t. 5. Annonæ Vrbicæ apud Vopiscum.
 Vrbs, per excellentiam, de Alexandrinâ, l. 5. *de Legatis.* 12. t. 12. l. 9. *de operibus publ.* 15. t. 1.
 Vrgere commotionem, l. 62. *de heret.* 16. t. 5.
 Vrguere, pro accusare, l. 9. *de accusat.* 9. t. 1. in Inst. Cod. arguere l. 4. *1. de heret.* 16. t. 5.
 Vxi exilio perpetuæ deportationis, l. 40. *in fin. de Episc.* 16. t. 2.
 Infamâ vxi, l. 4. *de Apostatis.* 16. t. 7. vide Iuretum in Symm. lib. 5. ep. 66.
 Vrx quibus clausa corpora supra terram, l. 6. *de sepulchr. viol.* 9. t. 17.
 Vique nunc, l. 2. *de fide Cath.* 16. t. 1.
 Vualis pes & vnciæ, l. 3. *de tyron.* 7. t. 13.
 Vsuræ, de usuris est lib. 2. t. *vt.* 1. t. 36.
 Vsurpare lucem, l. 7. *in fin. quorum appellat.* 11. t. 36.

lege 1. *de custodia reorum.* 9. t. 3.
 Vsurpatio, quod aduersus definita maiorum sit, l. 2. *de Iurisdic.* 2. t. 1.
 Hæretica, l. 4. *de heret.* 16. t. 5.
 Tyranni, l. 6. *de infirmant. bis que sub tyrannide.* 15. t. 14.
 Vsurpatoria temeritas, l. 11. *de extraord.* 11. t. 16.
 Vfus armorum instrui, l. *unic. de oblat. equorum.* 7. t. 23.
 Castrorum vsus, l. 5. *de re milit.* 7. t. 1.
 Iuris publici ad vsu quæ pertinent, l. 1. *de relig.* 16. t. 11.
 In vsu metalla peruenire dicuntur cum cæduntur, l. 2. *de metallis.* 10. t. 19.
 Vt assoler, l. *unic. de auri publ. prosecut.* 12. t. 8. l. 33. *de Episc.* 16. t. 2.
 Vt ita dixerim, l. 4. *de sepulchr. viol.* 9. t. 17.
 Vt pote, pro quasi, bis, l. 177. *de Decur.* 12. t. 1. vt oportebit, prout oporteat, l. 1. *de omnibus ad rem pr.* 10. t. 2.
 Vterinus frater ac soror, l. 9. *in fin. de bonis proscriptorum.* 9. t. 42. l. 1. *de inofficiso testament.* 2. t. 20.
 Vxi legibus, pro leges exercere potestatem suam, l. 11. *de Iurisdic.* 2. t. 1.
 Vtilitas prouocationis, l. 11. *in fin. de appellat.* 11. t. 1.
 Vtilitates publicæ, pro tributariis functionibus, l. 6. *de diuersis rescript.* 2. t. 2.
 Vtilitatis fisci inferre, l. 1. *de defensorib. ciuit.* 1. t. 11.
 Vtrum vi interdictum & Vtrubi de eo lib. 4. t. 23.
 Vulgarem vitam conuersatione, & moribus exercere, l. 2. *de scenicis.*
 Vulgi appellatio in legibus vsurpata: quos ob facinorum magnitudinem vulgus maleficus appellat, l. 4. *de maleficiis.* 9. t. 16. qui malefici vulgi consuetudine vocantur, l. 6. d. tit. quos plebe confusa vulgus abscondit, l. 8. *de numer.* 8. t. 1.
 Vulnerare contumelioso nomine iniuriæ ciuem, l. 9. *de indulg. crim.* 9. t. 38.

Vulneratum negotium sententia, l. 15. *de appellat.* 11. t. 30.
 Vulnerum glorioforum cicatrices, l. 12. *de Veteranis.* 7. t. 20.
 Laudabilis vulnerum excusatio, l. 3. *in fin. de testimoniali ex. Tribuni.* 7. t. 21.
 Missio ob belli vulnera, l. 4. *de Veteranis.* 7. t. 20.
 Vultus Principis in nummo, l. *unic. si quis solidi circum.* 9. t. 12. l. 1. *de ponderat.* 12. t. 7.
 Vultus sacri inhiantibus populis illati, l. 4. *ne quid publ.* 8. t. 11.
 Vxor, de vxoribus nonnulla tit. *de nupt.* 3. t. 7. & *de repud.* 3. t. 16. l. *unic. de Burgariis.* 7. t. 14. l. 6. 7. *de tyronib.* 7. t. 13. l. *unic. communi diuidendo.* 2. t. 25. l. 10. 14. *de Episcopis.* 16. t. 2. l. 2. 4. *de incestu nuptiis.* 3. t. 12. l. 3. 10. *de Medicis & Professoribus.* 13. t. 3. l. 1. *de bonis proscripti.* 9. t. 42. l. 5. *de murileg.* 10. t. 20. l. 5. *de reuocandis donationib.* 8. t. 13. l. *unic. quorum bonorum.* 4. t. 21. l. 3. *de re milit.* 7. t. 1. l. 4. *de Veteranis.* 7. t. 20. l. 58. *de cursu.* 8. t. 5.

X

Xenia à rusticis non exigenda, neque munuscula, l. *unic. ne damna Prouinc.* 11. t. 14. vide l. 6. §. 3. *ff. de offic. Proconsulis.*
 Xystus in Vrbe Roma, l. 8. *de Medicis & Professoribus.* 13. t. 3. vbi male legitur Sixti pro Xysti, est gymnasium, ludus, locus in quo Athletæ debebant & exercebantur: Medici ibi peculiares destinati Athletis curandis.

Z

Zygoftates, l. 2. *de ponderat.* 12. t. 7. per singulas ciuitates à Iuliano constitutus, qui exortas de solidis controuersias dirimeret. Alius Zygoftates fuit Alexandriæ, qui admittendo frumento Alexandriam conuecto, præerat, de quo l. 1. *de frumento Alexandr.* 14. t. 26. Zygoftasij munus d. l. 1.

S V P P L E M E N T V M
C O D I C I S T H E O D O S I A N I,

S E V

C O N S T I T V T I O N E S C C C X X . C I R C I T E R ,
quæ è Codice Theodosiano desumptæ vel interpolatæ fuerunt,
& in solo Codice Iustiniano reperiuntur.

E X L I B R O I .

Lex, non plures 4. Cod. de sacrosanctis Ecclesiis.
Lex, quisquis censibus 16. Cod. de Episcopis.
Lex, si quis ex consensu 7. Cod. de Episcopali audientia.
Lex, Episcopale iudicium 8. Cod. de Episcopali audientia.
Lex, vn. Cod. nemini licere signum.
Lex, nemo Iudæorum 7. Cod. de Iudæis.
Lex, fideli 2. Cod. de his qui ad Eccles.
Lex, iam dudum 1. Cod. de his qui in Ecclesiis manum.
Lex, inter æquitatem 1. Cod. de legibus.
Lex, quæ ex relationibus 2. Cod. de legibus.
Lex, leges vt generales 3. Cod. de legibus.
Lex, digna vox 4. Cod. de legibus.
Lex vnica. Cod. de Senatufconsultis.
Lex 3. Cod. de precibus Imp. offer.
Lex, si quis aduersus 5. Cod. de precibus Imp. offer.
Lex, vniuersis 6. Cod. de precibus Imp. offer.
Lex, rescripta 7. Cod. de precibus Imp. offer.
Lex, puniri 3. Cod. si contra ius.
Lex, etsi legibus Cod. si contra ius, &c.
Lex, sacrilegij 5. Cod. de diuersis rescriptis.
Lex 1. Cod. de statutis & imaginibus.
Lex, si quos Iudices 3. Cod. de officio PP. Orient.
Lex, de ordinario 4. Cod. de officio PP. Orient. & Illyrici.
Lex, si qui post hac 5. seu vlt. Cod. de off. PP. Orientis & Illyrici.
Lex 1. Cod. de officio Præfecti Vrbi.
Lex, quod promulgatis 2. Cod. eod. tit.
Lex, Præfectura 3. Cod. eod. tit.
Lex, omnia 4. Cod. eod. tit.
Lex, Primicerius 5. seu vlt. Cod. eod. tit.
Lex 1. Cod. de officio Magistri milit.
Lex, Apparitores 2. Cod. eod. tit.
Lex 1. Cod. de off. quæstoris.
Lex, omnes 2. Cod. eod. tit.
Lex 1. Cod. de off. Magistri officiorum.
Lex, nemo 2. Cod. eod. tit.
Lex vnica. Cod. de off. Com. S. L.
Lex 1. Cod. de off. Com. R. P.
Lex, ad Palarinorum 2. Cod. eod. tit.
Lex, si quis Iudicium vlt. Cod. eod. tit.
Lex 1. Cod. de off. Proconsulis.
Lex 1. Cod. de off. Præf. Augustalis.
Lex 2. Cod. eod. tit.

Lex 1. Cod. de off. Vicarij.
Lex, relationis 2. seu vlt. Cod. eod. tit.
Lex, præfides 2. Cod. de off. Rectoris Prouic.
Lex, iustissimos 3. Cod. eod. tit.
Lex, in officiales 4. Cod. eod. tit.
Lex, potioris 5. Cod. eod. tit.
Lex, Ciuitas 6. Cod. eod. tit.
Lex, qui ordinariam 7. Cod. eod. tit.
Lex, ne quis 8. Cod. eod. tit.
Lex, nullus 9. Cod. eod. tit.
Lex, nullum 10. Cod. eod. tit.
Lex, omnes 12. Cod. eod. tit.
Lex vnica. Cod. de off. Præf. vigilum.
Lex 2. Cod. off. ciuil. Iud.
Lex 2. Cod. de off. milit. Iud.
Lex, singuli 2. Cod. de off. diu. Iudicium.
Lex 2. Cod. de off. eius qui vicem alicuius, &c.
Lex, Præfides 2. Cod. de adfessoribus.
Lex, Consiliarios 3. Cod. eod. tit.
Lex, Domesticus 4. Cod. eod. tit.
Lex, nemo 5. Cod. eod. tit.
Lex, si post 9. Cod. eod. tit.
Lex, Illustres 4. Cod. de modo multarum.
Lex, multarum 5. Cod. eod. tit.
Lex 6. seu vlt. Cod. eod. tit.
Lex 1. de defensoribus ciuit.
Lex, Defensores 2. Cod. eod. tit.
Lex, vtili ratione 3. Cod. eod. tit.
Lex, in Defensoribus 4. Cod. eod. tit.
Lex, Defensores 8. Cod. eod. tit.
Lex 2. de Magistratibus municipal.

E X L I B R O I I .

Lex, vbi pactum 40. Cod. de transactionibus.
Lex, si qui Aduocatorum 4. Cod. de postulando.
Lex, prouidendum 7. Cod. eod. tit.
Lex, qui necessario 2. Cod. de aduocatis diuers. iudiciorum.
Lex, quidquid 5. Cod. eod. tit.
Lex, Procuratoribus 22. Cod. de Procuratoribus.
Lex, quicumque 5. Cod. eod. tit.
Lex, in pecuniariis causis 26. Cod. eod. tit.
Lex 1. Cod. vt nemo priuatus titulos.
Lex, si per impressionem 11. Cod. de his quæ vt metulve cau.
Lex 1. Cod. de formulis.

E X L I B R O I I I .

Lex, quoniam 4. seu vlt. Cod. de ordine Iudicior.
Lex, siue pars 3. Cod. de dilationibus.

Lex,

Lex, à precedente 4. Cod. eod. tit.
Lex, omnes Iudices 3. Cod. de feriis.
Lex, à nullo Iudice 4. Cod. eod. tit.
Lex, publicas 5. Cod. eod. tit.
Lex, nemo 4. Cod. de Iurisdic. omnium Iud.
Lex, in criminali 5. Cod. eod. tit.
Lex, Magisteria 6. Cod. eod. tit.
Lex vnica. Cod. vbi de possessione.
Lex 2. Cod. vbi in rem actio.
Lex, actor vlt. Cod. eod. tit.
Lex, nemo 2. seu vlt. Cod. vbi de ratiociniis.
Lex 1. Cod. vbi quis de Curiali.
Lex, Senatores 2. Cod. vbi Senatores.
Lex, ad fiscum 5. Cod. vbi causæ fiscales.
Lex, si quis 6. Cod. eod. tit.
Lex, dominicis 7. Cod. eod. tit.
Lex, cum aliquid 8. Cod. eod. tit.
Lex, nullum 10. Cod. eod. tit.

E X L I B R O I V .

Lex, quisquis Iudici 16. quod si certum petatur.
Lex, in exercendis 15. Cod. de fide iustum.
Lex, pro auro 25. Cod. de vsuris.
Lex, in re mandata 21. Cod. mandati.
Lex, in re mandata 21. Cod. mandati.
Lex, quia nonnunquam 3. Cod. quæ res vestire.
Lex 4. seu vlt. Cod. eod. tit.
Lex 1. Cod. quæ res venire.
Lex 1. Cod. de Eunuchis.
Lex 2. Cod. de patribus qui filios.
Lex vlt. Cod. de rescind. vendit.
Lex vlt. Cod. de nudinis.
Lex, vniuersi 5. Cod. de vectigalibus.
Lex, ex præstatione 7. Cod. eod. tit.
Lex, à Legatis 8. Cod. eod.
Lex, viurpationem 9. Cod. eod.
Lex, vectigalia 10. Cod. eod.
Lex, si quis sine persona 11. Cod. eod.
Lex, quidquid 12. Cod. eod.
Lex, exceptis his 13. seu vlt. Cod. eod.
Lex, vlt. Cod. vectigalia noua.
Lex, non solum 2. Cod. de commerciis.
Lex, nobiliores 4. Cod. eod.
Lex, Mercatores 4. Cod. eod.
Lex, cessante 5. Cod. eod.
Lex vlt. Cod. eod.

E X L I B R O V .

Lex celebrandis 19. Cod. de nuptiis.
Lex, in coniunctione 20. Cod. eod. tit.
Lex, à caligato 21. Cod. eod.
Lex, qui contra 4. Cod. de incestis nupt.
Lex, fratris uxorem 5. Cod. eod.
Lex 1. Cod. de secundis nupt.
Lex, cum aliis 4. Cod. eod.
Lex, vxor 7. Cod. de repudijs.
Lex 1. Cod. ne fideiussor, vel mand. dot.
Lex vnica. Cod. de concubinjs.
Lex 1. Cod. de naturalibus liberis.
Lex, matre 2. Cod. eod.
Lex 2. seu vlt. Cod. de tutoribus Illustrum.
Lex, curator 12. Cod. qui dare tutores.
Lex vlt. qui dari tutores.
Lex, quæ tutores 22. Cod. de administ. tutor.
Lex, excusationem 24. Cod. de excusat. tutor.
Lex vlt. Cod. de prædijs & alijs rebus minor.
Lex, & sine 4. Cod. quando decreto opus.

E X L I B R O V I .

Lex, si fugitiui 3. Cod. de seruis fugitiuis.

Lex, quicumque 4. Cod. eod. tit.
Lex, maicipia 5. Cod. eod. tit.
Lex, cum seruum 6. Cod. eod. tit.
Lex, si quis seruum 7. Cod. eod. tit.
Lex, si quis publicorum vlt. Cod. eod. tit.
Lex vlt. Cod. de operis libertorum.
Lex 2. Cod. de bonis libertorum.
Lex, quicumque 8. Cod. qui admitti ad bon. poss.
Lex vlt. Cod. eod. tit.
Lex, milites 15. Cod. de testam. mil.
Lex, Eunuchis 5. Cod. qui testam. fac.
Lex, si quis Imperatorem 6. Cod. eod. tit.
Lex, cum hæredes 7. Cod. eod. tit.
Lex, quoniam 15. Cod. de testamentis.
Lex, non dubium 16. Cod. eod. tit.
Lex, omnium 19. Cod. eod. tit.
Lex, extraneum 11. Cod. de hæredibus instit.
Lex, si infanti 18. Cod. de iure delib.
Lex vlt. Cod. quemadmodum testam. aper.
Lex, si idem 7. Cod. de codicillis.
Lex, in Legatis 21. Cod. de Legatis.
Lex, matres 3. Cod. ad Senatufconsultum Terullianum.
Lex, si qua mulier 4. Cod. eod. tit.
Lex 1. Cod. de hæredit. decurionum.
Lex, si quis cohortali 5. Cod. eod. tit.

E X L I B R O V I I .

Lex, apud Concilium vlt. Cod. de vindictâ libert.
Lex, iubemus 41. Cod. de liberali causa.
Lex vlt. Cod. eod. tit.
Lex vlt. Cod. de ordine cognitionum.
Lex vltim. Cod. de longi temp. præscript. quæ prohib.
Lex 10. Cod. de adquit. & retin. poss.
Lex 1. Cod. de quadriennij præscript.
Lex 1. Cod. ne rei dominica.
Lex, vniuersas 2. Cod. eod. tit.
Lex, malè agitur 2. Cod. de præscript. 30. vel 40. annorum.
Lex, hi quos 2. Cod. de alluionibus.
Lex 2. Cod. de sententijs ex periculo.
Lex, Indices 12. Cod. de sententijs & interlocut.
Lex vlt. Cod. de pœnâ Iudicis qui malè iud.
Lex vlt. Cod. comminationes, epistolæ.
Lex, & in maioribus 20. Cod. de appellatiorib.
Lex, cum appellatio 23. Cod. eod. tit.

E X L I B R O V I I I .

Lex, si quis post hanc legem 6. Cod. de ædific. priu.
Lex, nemini 7. Cod. eod. tit.
Lex, singularum 8. Cod. eod. tit.
Lex, per Prouincias 10. Cod. eod.
Lex, Meniana 11. Cod. eod.
Lex, pignorum 8. Cod. quæ res pignori.
Lex, si quis Aduocatus 12. Cod. de exceptionib.
Lex, quicumque 3. Cod. de litigijs.
Lex, consuetudinis 2. Cod. quæ sit longa consu.
Lex, in extraneos 29. Cod. de donationib.

E X L I B R O I X .

Lex, disputare 2. Cod. de crimine sacrilegij.
Lex 3. seu vlt. Cod. eod. tit.

E X L I B R O X .

Lex, Iudices 11. Cod. de annonis & tributis.
Lex, in fiscalibus 6. Cod. de exactoribus tribut.

Lex,

Lex 1. de canone largition. tit.
Lex 2. Cod. de conditis, in publ. horr.
Lex, nati 29. Cod. de Decurion.
Lex, procuratores 20. Cod. eod. tit.
Lex 1. Cod. quando & quibus quarta pars.

EX LIBRO XI.

Lex vlt. Cod. de naufragiis.
Lex, cum Procuratores 4. Cod. de metallariis.
Lex, baphij 2. Cod. de murilegulis.
Lex, priuatæ 14. Cod. eod. tit.
Lex, velleræ 3. Cod. de vestibus oloueris.
Lex 1. Cod. de veteris numism. pot.
Lex 2. Cod. eod.
Lex 3. seu vlt. Cod. eod.
Lex 1. Cod. de priuil. Urbis Constantinop.
Lex 2. Cod. de annonis ciuilibus.
Lex 5. 6. 7. 8. Cod. de Agricolis & censitis.
Lex 10. 11. 12. 13. Cod. eod. tit.
Lex 15. 17. 19. Cod. eod. tit.
Lex 1. 2. Cod. in quibus causis coloni censiti.
Lex vnic. Cod. de colonis Palæstinis.
Lex vnic. Cod. de colonis Thracensibus.
Lex vnic. Cod. de colonis Illyricianis.
Lex 1. Cod. de omni agro deserto.
Lex 3. Cod. eod. tit.
Lex 5. Cod. eod. tit.
Lex 7. 8. 9. 11. Cod. eod. tit.
Lex 13. 14. 15. 16. 17. seu vlt. Cod. eod. tit.
Lex 1. de fundis limitrophis.
Lex 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. de fundis patrimonialibus.

Lex 1. 2. 3. 4. Cod. de mancipiis & col. patrim.
Lex 1. 3. Cod. de fugitiuis colonis.
Lex 4. 5. de collat. fundor. patrimon.
Lex 1. 2. 3. 4. 5. Cod. de fundis rei priu.
Lex 1. Cod. de fundis & saltibus rei dom.
Lex 1. 2. 3. 4. 5. Cod. de agricolis & mancip.
Lex 1. 2. 4. Cod. de diuersis prædiis.
Lex 1. 2. 3. 4. Cod. de locatiōne præd. ciuil.
Lex 1. 2. 3. Cod. de collat. fundor. fiscal.
Lex 2. 3. Cod. de priuil. dom. Aug.
Lex vnic. Cod. de palatiis.
Lex 1. Cod. de cupressis.

EX LIBRO XII.

Lex 4. 5. 6. Cod. de dignitatibus.
Lex 9. Cod. eod. tit.
Lex, Senator 11. Cod. eod. tit.
Lex 14. 15. 16. 17. Cod. eod. tit.
Lex 1. & 2. Cod. de Prætoribus & honore Præ-
tura.
Lex 1. Cod. de Consulibus.
Lex vlt. Cod. de Veteranis.
Lex 2. Cod. de filiis officialium militar.
Lex 2. Cod. de Apparitoribus Magistror. mil.
Lex 1. 2. 3. Cod. de Apparitor. Proconf. & Legati.
Lex vnic. Cod. de Apparitor. Comitibus Orientis.
Lex 2. Cod. de cohortalibus.
Lex 9. Cod. eod. tit.
Lex 1. & 2. Cod. de Apparitoribus Præf. annonæ.
Lex 3. 4. Cod. de diuersis offic.
Lex vlt. Cod. de executoribus.
Lex vlt. Cod. de lucris Aduocatorum, &c.

F I N I S.

LEGVM NOVELLARVM
 DIVI THEODOSII A.
 LIBER PRIMVS.
 De Theodosiani Codicis auctoritate.

TITVLVS PRIMVS.

Impp. Theodosius & Valentinianus A.A. Florentio pp. Orientis.

ARE nostra Clementia dubitavit, quæ causa faceret, ut tantis propositis præmiis quibus artes & studia nutrantur, tam pauci, et tunc extiterint, qui plena Juris Civiliſ scientia ditarentur: Et in isto incubationum tristi pallore, vix vnus aut alter receperit soliditatem perfectæ doctrinæ: quod nequaquã vltcrius ledula ambiguitate tractetur, si copia immensa librorum, si actionum diversitas difficultasque causarum animis nostris occurrat, si denique mole constitutionum diuulſum; quæ velut suppressa demersæ caliginis & obscuritatis vallo sui notitiam humanis ingeniis interclusit. Verum egimus negotium temporis nostri, & discussis tenebris compendio breuitatis, lumen legibus dedimus, electis viris nobilibus exploratæ fidei, famosæ doctrinæ, quibus delegata causa civilis officij, purgata interpretatione, retro principum scita vulgavimus: ne Iuris peritorum vltcrius seueritate mentita, dissimulata scientia, velut ab ipsis adytis expectarentur formulanda responsa: cum liquido patet, quo pondere donatio deferatur, qua actione petatur hæreditas, quibus verbis stipulatio colligetur, ut certum vel incertum debitum sit exigendum quæ singula prudentium detecta vigilis, in apertum lucemque deducta sunt splendore numinis nostri radiante. Nec paruum precium sibi hoc suspiciunt esse delatum, quibus diuina scita pætoris nostri mandauimus. Etenim si rectè mentis acie futura prospicimus, ad posteros vsque deuenient laboris nostri consortio. *Quamobrem deorsum nibe voluminum, in quibus multorum nihil explicantium atates arripit sunt, compendiosam diuulſum constitutionum scientiam ex D. Constantini temporibus roboramus nulla post Kal. Ian. concessa licentia ad forum & quotidianis aduocationes ius principale deferre, vel litis instrumenta componere, nisi ex his videlicet libris, qui in nostri nominis vocabulum tranſierunt, & sacris habentur in scriptis. Quamquam nulli retro Principum æternitas sua detracta est, nullius Latris occidit nomen, immò lucis gratia mutari, claritudine consultorum Augusta nobiscum societate iunguntur. Manet igitur, manebitque pro perpetuo climata gloria conditorum, nec in nostrum titulum demigrabit, nisi lux sola breuitatis. Et quamuis nostris auspiciis totius operis instauratio deberetur, attamè magis Imperatorum magisque credidimus gloriosum, si fugata inuidia, perennitatis iure memoria remaneret auctororum. Nobis ad fructum bonæ conscientie abunde quo sufficit, reuelatis legibus, inuenta maiorum, obscuritatis iniuria vindicasse. His adiciamus nullam constitutionem in posterum, velut latam in partibus Occidentis aliòve in loco, ab inuictissimo Principe, filio nostræ clementiæ perpetuo Augusto Valentiniano posse proferti, vel vim legis aliquam obinere, nisi hoc idem diuina pragmatica nostris mentibus intemerat. Quod obseruare necesse est in his etiam, quæ per Orientem nobis auctoribus promulgantur: falsitatis nota damnandis, quæ ex tempore definito Theodosiano non referuntur in Codice Exceptis his, quæ habentur apud militem sancta Principis, vel, de titulis publicis expensarum altarumque veterum gratia, quæ in regestis diuersorum officiorum relata sunt. Longum est memorare, quid in huius consummationem negotij contulerit vigilis suis. Antheocus, cuncta Sublimis ex Præfecto & Consule: 2. Quid Maximinus, vir illustris, ex Quaestore nostri Palatii, eminens omni genere literarum. 3. Quid Marcellinus, vir illustris, Comes & Quaestor nostræ clementiæ, fide interpretis. 4. Quid etiã Sperthius, 5. Apollodorus, 6. Theodorus viri specta-*

biles, Comites sacri nostri Cōsistorij; Quid Epigenius vir spectabilis, Comes & magister memoriæ: 8. Quid Procopius vir spectabilis, Comes ex magistro libellorum, iure omnibus veteribus comparandi. Quod testat, Florenti parens charissimæ & amantissimæ, Ill. magnifica auctoritas tua, cui amicum, cui familiare est placere Principibus, Edictis propositis in omnium populorum, in omnium prouinciarum notitiam scita maiestatis Augustæ nostræ faciat peruenire. Dat. * X. Kal. Martij. Constantinopoli, Theodosio August. XV. & qui fuerit nuntiatus.

INTERP. Hac lex dicit, ut Theodosiani Codicis auctoritas omni firmitate subsistat.

TITVLVS II.

De confirmatione legum nouellarum diui Theodosij.

Domino Valentiniano in chlyto, victori ac triumphatori semper Augusto filio, Theodosius pp. Augustus Pater.

POST QUAM in corpus vniuersi Codicis diuorum retro Principum constitutiones, nostrasque, redegegimus, aliam mox legem pietas nostra promulgauit, quæ iam confecto Codici vires, auctoritatemque tribueret, nec aliter in iudicio quas continent leges, nisi ex ipso proferrentur, valere præcipere. Quod si quid iuris ab altero nostrum postea condideretur, ita demum in alterius quoque principis regno vires proprias obtineret, quod generatim constitutum esset, si diuersis pro sequentibus scriptis, ad alterum principem fuisset emissum. Quia igitur diuersis emergentibus causis, per hoc transacti temporis intervallo ferri leges alias emergentium rerum necessitas persuasit, quæ nobis perpetua rerum publicarum occupatione distractis ad scientiam perferri tuæ maiestatis minime potuerunt, necessarium duximus, has nunc saltem vniuersas tuæ Serenitati, cum nostræ maiestatis subnotatione transmittere: quod subiectis, & prouinciis, & populis solenniter innotescant, earumque vis etiam in occidentis partibus incipiat obseruari. Ac sites, quas inchoatas quidem, necdum tamen finitas eo tempore quo publicantur inuenirent, secundum earum tenorem volumus terminari. Illas autem, quæ iam vel sententis distinctis, vel transactionibus decise sunt, minime resuscitari. Eas igitur Domine sacratissimi filii (Augusti) venerabilis, cum tibi ex morte factis diuulgari, & iuicem mihi, & prouincialibus, & populis Orientalibus cauenda, obseruandaque cum * sua manus adumbratione transmitti, quæcumque per id temporis spatium vestræ perennitatis generaliter promulgauit. Dat. Kal. Octob. Consip. Ardabure v. c. c. o. n. s. & qui fuerit nuntiatus.

INTERPRETATIO. Hac lex nouellarum legum constitutiones: nec præcipit obseruari.

TITV

TITVLVS III.

De Iudæis, Samaritanis, Hæreticis, & Paganis.

Imp. Theod. & Valentin. A.A. Florentio P.F. P. Orientis.

INTER ceteras sollicitudines, quas amor publicus peruigili cogitatione nobis indixit, præcipuam Imperatoris maiestatis curam esse perspicimus...

victimam meliorem vâ Christianitatis intactâ seruati. An diuinitus perferimus mutari temporum vices iratâ cali temperie...

INTERPRET. Hac lex specialiter iubet, ut nullus Iudæus, nullus Samaritanus ad cultum militiæ aut administrationis honorem possit accedere...

TITVLVS IV.

Næ curialis prædium alterius conducatur, aut fideiussoꝝ conductoris existat.

I. Imp. Theod. & Valent. A.A. Florentio P.F.P. Orientis & Exconsule.

NON dubium est in legem committere eum, qui verba legis amplexus, contra legis nititur voluntatem. Nec pœnas legibus, infertur cuitabit, qui se contra iuris sententias sola prærogatiua verborum fraudulenter excusat.

cramentum admitti, nec actionem quolibet pacto aduersus eum fideiussoꝝ competere locatori, Florenti P. carissime Augustorum.

INTERPRET. Nullus curialium in fiscali vel in priuato agro conductor accedat, nec pro aliquo conductore fideiussoꝝ existat.

TITVLVS V.

De Tutoribus.

I. Imp. Theod. & Valentinianus A.A. Florentio P. F. P. Orientis & Exconsule.

VM in omnibus rebus tum vel maximè moderamen delectatur in legibus, per quas delinquentes pro qualitate criminis conuenit emendari. Nec enim vtile est, vel à iudicibus obsequendum, quod modum emendationis excedit.

INTERPRET. Lex ista liberat matrem à pœna illa, quæ fuerat in Theodosiam Codicis corpora constituta, ut si non prouidissent filii Tutores...

TITVLVS VI.

Contra sententias præfectorum prætorio iniustas post successionem intra biennium supplicandum.

I. Imp. Theod. & Valent. A.A. Thalasso P.F. P. Illyrici.

SVGGESTIO sublimitatis tuæ & nobis non probatæ legis abrogandæ materiam ministravit, & quæ sit in exami-

mandis litigatorum allegationibus tua celsitudo monstrabit. Quid enim litigantibus in amplissimo tuæ sedis iudicio relinquitur, si post sententiam, quam nefas est appellacione suscipi, nec nostræ Serenitatis imploretur auxilium.

INTERPRET. Contra iudicem aduersus cultus potentiam non liceat appellare, iubet hæc lex, ut cum priuatus effectus fuerit, intra biennium licet cuiusque, qui iniuste oppressus est, rerum domino supplicare, ut illis iterum audientia deprecetur.

TITVLVS VII.

De paternis seu maternis bonis.

I. Imp. Theod. & Valent. A.A. Florentio P.F. P.

OFFICIUM est Imperatoris maiestatis, is etiam quod non dum nati sunt, providere, & in parentum contractibus futuris quoque liberis strictum naturæ debitum præparare. Præteritæ constitutiones, mulierem, morte mariti matrimonio dissoluto, communibus liberis extantibus, donationem ante nuptias, ræque alias certis modis ad eam deuolutas extantibus, ræque alias certis modis ad eam ex persona mulieris deuolutas, iisdem conditionibus iustas extantibus, non facientes, mori præcepit inestatas, vtpote amaran, ac matres immoderata pœna plecentem, antiquari decernimus.

à patre profectas vt paternas, à matre vt maternas accipere. Quod autem Scitis prioribus continetur, nec à filia quæ in potestate est, donationem aut nuptias patri, nec à filio dotem acquiri, eo addito confirmamus, vt defunctis his adhuc in potestate patris si liberis extantibus moriantur, ad liberos eorum eadem res iure hæreditatis, non ad patrem iure peculij transferantur, ne per nepotes auo videlicet acquirantur, Florenti Præfecte clarissime Augultorum. Illustris itaque ac magnifica auctoritas tua legem saluberrimè promulgatam edictis propofitis ad omnem notitiam faciat peruenire. Data VII. Id. Septembr. c. P. Theod. A. xvii. & Feflo v. c. coss.

INTERP. Hæc lex confirmat, vt sicut mulier post mortem peruenient, totum filijs profuturum debeat conseruare, hoc etiam pater de rebus maternis simili obseruatione custodiant, excepto quod eis fuerit filiorum morte adquisitum ea ratione sicut lex Theodof. in 8. libro declarat. Si ad fecunda uita uenerint, aut fure non uenerint, post quorum obitum si alienata, uel obligata quoquo pacto fuerint res que filijs iuste sunt reſeruata, obicunq; eas potuerint inuenire, ad suum dominium filios præcipit reuocare. Nam permisit vt mulier de specialitate donatione, quam à marito suscepit, si proprium nihil habeat, dotem exinde ipse marito post mortem obitu filij peruenient, etiam si ad alias nuptias non transferit, si mortuo hæreditatẽ filij adire uoluerint, omnia que de maternis bonis maritus quocunq; ordine habuit acquisita, filij sibi, sicut reliquis maternis facultates, apud quoscunq; inueniunt, vindicabunt. Simili ratione et mater marito mortuo, etiam si ad secundas nuptias non uenit, si hæreditatem eius filij adire uoluerint, omnia que de paternis facultatibus mater eorum quoquo modo, ut superius dictum est, acquisiuit, filij post mortem matris, cuius hæreditatem repudiauerint, ad integrum sibi vindicent, et defendant, quia iustitia inuenit constat esse prosp. tum, ut quia nihil de illius parentis rebus, qui post mortem moritur, habere dignoscitur, uel ea que ex prioris mortui parentis bonis esse constat, ad filios debeant integra peruenire. Reliquum uero huius legis in alijs legibus habetur expofitum.

TITVLVS VIII.

Ne decurio ad senatoriam dignitatem, uel aliquem honorem adpiret.

1. Imp. Theod. & Valent. A. A. ad Senatam Urbis Constantinop.

Splendidissimo cœtui uestro p. c. placere confidimus, si Scitatum commodis consulatur. Vestrum est nempe uelle ciuitates augeri. Vos Curias peculiariter prospicere consueitis; siquidem uobis nostro iudicio resp. solet gubernanda committi. Nam et si ocio frui uos quodam tempore patiamur, ne labore uideamini fatigari continuo, non tamen ideo cura uos deserit optime regenda resp. Quamobrem lege Curias profutura uobis p. c. uel maxime gratulamur. Suggestione uiri illustri acque magnifici præfeci prætorio Orientis, & ex consule Florentij comperimus quosdam Curiales iniurijs se Præsidum subtrahere cupientes, ad senatoriæ dignitatis prærogatiuam confugere. Hoc Curias enervare non debium est: Curialibus quippe præture munus impostum, patrias etiam functiones, ac suæ quemque munia ciuitatis, patriamonijs eorum eo modo consumptis, denegare compellit. Et quod motibus se iudicium reuerentia subtrahunt dignitatis, publicis commoditatibus noxiu esse perspiciunt: Cessat enim debitorum compulsio, si debitum deserat executor. Lege itaque perpetuo ualitura decernimus: Nullum posthac Curialem sibi met dignitatis senatoriæ insulas usurpare: Nulli Curiali licentiam dari clarissimo se permiscendi consortio. Sed ne prouidentissimè constituta quibusdam præteritis semiplena reliquisse noscatur, illis etiam Curialibus, qui iam senatoriam adepti sunt dignitatem, præture munus remitti decernimus, qui nondum Prætores sunt nominati, uel quos nominatos nondum amplissimi uerè cœtus sententia præture muneris mancipauit obnoxios. Dat. pridie Id. Sept. Const. Theod. A. xvii. & Feflo v. c. coss.

INTERP. Hæc lex hoc præcipit, ut nullus Curialis nam ad aliquos honores adpiret, nec dignitatem aliquam supplicando tentet adumere, nisi tantum officia Curie debita se uouerit futurum.

TITVLVS IX.

De testamentis.

1. Imp. Theod. & Valent. A. A. Florentio P. P.

VT prodest gentes barbaras nostri numinis imperio mancipari, ita nostra uictoria uidebuntur obedientibus fructuosæ, si pacis commoda legum regulis componantur. Idem diuini sensibus die nocturne res humani generis pertractantes, gratum duximus deficientium quoque uoluntatibus subuenire. Vt pro suo quisque testatur arbitrio. Vt in potestate sua suam habeat uoluntatem. Vt inuitus nemo nec tacet, nec loquatur. Illud est quippe proprie testamentum, quod testantis meram obtinet uoluntatem. Natura talis est hominum, ut quosdam diligant, alios timeant. Quibusdam sui officio gratia debitores, alios suspicient. Quorumdam fidem intelligant eligendam, alios nihil credendum existimant, nec aumen audeant de singulis qua sentiant confiteri. Ideo veteres testamenta scripta testibus offerrebat, oblatumque eis tabularum perhibere testimonium postulabant. Sed de iuris antiqui cautelam paulatim mutat posteritatis impedita præsumptio, & testes exigunt omnino que testamentum continentur agnoscere, eò res processit, ut dum sua quisque nonnunquam iudicia publicare formidat, dum testibus testamenti sui non audeat secreta committere, ne suis officio testibus inhiantes offendat, intestatus mori, quam suæ mentis arcana periculosè patiarur exprimere. Huc itaque consultissima lege sancimus. licet per scripturam conscientibus testamentum, si nullum scire uolent que in eo conscripta sunt, signata uel ligata, uel tantum inclusam inuolutamve proferre scripturam, uel ipsius testatoris, uel cuiuslibet alterius manu conscriptam, eamque rogatis testibus, septem numero ciuibus Romanis puberibus omnibus simul offerre signandam & subscribendam. Dum tamen testibus prætestibus testator suum esse testamentum dixerit, quod offeratur, etque ipse coram testibus sua manu in reliqua parte testamenti subscripserit. Quo facto, & testibus uno eodemque die ac tempore subscribentibus & signantibus, ualere testamentum: nec ideo infirmum, quod testes nesciant que in eo scripta sunt testamentum. Quod si literas testator ignoret, uel subscribere nequeat, octauo scriptore pro eo adhibito eadem seruari decernimus. In omnibus autem testamentis, que uel absentibus, uel præsentibus testibus dictantur, superfluum est, uo eodemque tempore exigere testatorem, & testes adhibere, & dicere suum arbitrium, & finire testamentum. Sed licet alio tempore dictaturam scriptamve proferatur testamentum, sufficit uo eodemque die, nullo actu interueniente, testes omnes, uidebuntur simul, nec diuersis temporibus subscribere, signareve testamentum. Finem autem testamenti subscriptiones & signacula testium esse decernimus non subscriptum namque à testibus, atque signatum testamentum pro imperfecto haberi conuenit. Ex imperfecto autem testamento uoluntatem teneri defuncti, nisi inter solos liberos habeatur, non uolumus. Perij nuncupationem quoque, hoc est, siue scriptura testamenta non alijs ualere sancimus, nisi septem testes, ut supra dictum est, simul uo eodemque tempore collecti, testatoris uoluntatem, aut testamentum sine scriptura facientis audierint, non ut suum, quod ad solet fieri, narrantes arbitrium. Hoc est, ut manifestè testari se sub illis testibus sine scriptura eo ipso tempore dicat, non feraturum suæ uoluntatis promittat arbitrium. Si quis autem testamento iure perfecto, postea ad aliud uenerit testamentum, non alijs quod ante factum est infirmari decernimus, quam id quod secundo facere testator instituit, iure facere consummatum: nisi forte in prioris testamento scriptis sit, qui ab intestato ad testatoris hæreditatem successione uenire non poterant, in secunda uoluntate testator eos scribere instituit, qui ab intestato ad eius hæreditatem uocantur. Eo enim casta, licet imperfecta uideatur scriptura posterior, infirmato prioris testamento secunda eius uoluntatem non quasi testamentum, sed quasi uoluntatem intestati ualere censemus: in qua uoluntate quinque testium iuratorum depositiones sufficiunt. Quo non facto, ualere primum testamentum, licet in eo scripti uideantur extranei. Illud etiam huic legi perspicimus inferendum, ut quoniam Græci iam testatorum concessum est legata quoque, ac directas libertates, Tutores etiam Græcis uerbis liceat in testamentis relinquere, ut ita uel legata relicta, uel libertates directæ, Tutoris uel dati uideantur, ac si legitimis uerbis ea testator dari, fieri, obseruarique iussisset, Florenti clarissime Augultorum. Illustris itaque & magnifica auctoritas tua consultissimam legem, edictis propofitis, ad omnium notitiam perferri præcipiat. Dat. pridie Id. Sept. Const. Theod. A. xvii. & Feflo v. c. coss.

INTERP. Hæc lex multa confirmat, qua de testamentis in Theodosiani corporis auctoritate conscripta sunt, Sed hoc amplius

TITVLVS XI.

De bonis decurionum, & naturalibus filiorum in curiam mittendis, hæredibusque scribendis.

1. Imp. Theod. & Valent. A. A. Apollonio P. P.

NVlla professione uirtutis, nullaque re alia potius homines Deo, quam prona liberalitate iunguntur. Nam cum beneficium fontibus genus amplificet humanum, diuinam beneuolentiam nobis credimus obligari, unde spes tota uicissitudinis expectetur. Quod si quis bene de se meritum lædat, ex amore omnium quem liberalitas meruit, communi necesse est odio condemnatur ingratus. Huius iniquissimæ rei acerbitate commotam Celsitudinem tuam à nobis remedium postulare præfens suggestio declarauit. Multi enim sæpe nullam trabentes forte maiorum Decurionatus originem, sua sponte, liberalique sententia pietatis quoddam insigne duxerunt, magnificis patriam muneribus beneficiique donare. Atq; cum extruendi publici operis nulla eis necessitas inuenerit, diuersis eam adificiorum ornantibus exulserunt. Id argentum patriæ desiderium maximis laudibus ac præconijs effundendum, alios curialibus operibus, alios discussionum laqueis implicauit. Et quod ultra omnem indignationem est, rationes liberalitatis suadere cogitur, qui luxuria non desistit. Quod nisi prouida dispositione ceteris, quoties quisque erit, tam sui, suaque uirtutis ignarus, qui uel in operibus constituendis largitatem excedere uelit, cui discolor imminet, uel in conferendo aliquo munere gloriari, cum id quod minus fuerat, incipit esse iam debitum? Qui denique sic patriam suam diligit, ut cum frui liceat opibus otiosis, iactura patrimonijs sui sollicitam redimat egestatem? Quapropter ipsis ciuitatibus potissimum consulentes, quibus suorum ciuium beneuolentiam nolumus interclusam, huius æternæ legis saluberrima ratione decernimus, ut si quis sua sponte nullique cuiusmodi oneri subditus, in qualibet ciuitate per se alterius uel personam quocumque munus ediderit, uel honorem gesserit, nullum ex uoluntaria largitate uel præiudicium sui status incurrat, uel discussionis rationibus obligetur: Nec enim pactos, cum ex uoluntate præbeatur, quod si necessitas imminet ceteris, nec gratos suæ circa patriam beneuolentia iactabit, nec excusatio relinquatur ingratis. Illi etiam patri, sollicita nobis circa res humanas prouidentia suggerente, consulendum esse credidimus, quantum fauoris, splendorisq; legitimæ proli ex legum suffragatione præstatur, tantum natura licet degeneri soboli derogatur. Nam cum de successione patriarum facultatibus quædam seueriora, quædam humaniora circa eos iura prolata sint, nulla lex adeo eis pepercit, ut eiusmodi forte conceptos saltem in aliorum loco poneret, quos naturæ coniunctione proximis inuenisset. Sed nos, à quibus solet in hominum genus semper aliquid procedere quo iuentur, una eademque saluberrima sanctione & horum, conditioni, & Curiarum commoditati subueniendum esse perspeximus, ut cum & naturalium liberorum uilitas splendidiorem fortunam, & Decurionum nobilitas multitudinem desideret auctorem, utriusque generis uilitatibus in commune perperis, ab altero commodetur, quod alteri deficit: lexque uindique temperatissima collocetur, quæ & naturæ uirtutis dignitatis impartitio desoleret, & ordinem dignitatem à corporum exiguitate defendat. Hæc igitur perpetuo duratura promulgatione decernimus, ut si cui & legitimorum, & naturalium liberorum progenies suppetat, ueterum illibata constitutionum auctoritate seruata, iustæ ac legitimæ sobolis iura nulla imminutione decreſcant. Si quis uero parentibus amissis, naturalem duntaxat fecunditatem, non etiam legitimam fortitur, seu liber ipse seu Curiaæ filii necibus obligatus, & tradendi filios, uel omnes, uel quos quamue maluerit, eius ciuitatis Curiaæ, unde ipse oritur, & in solidum hæredes scribendi liberam ei concedimus facultatem. Parentibus uero superstitibus, si naturalis pater uitæ munus impleuerit, quartam partem bonorum contemplatione gradus legitimi patri matris, auo uel auæ saluam intactamque seruamus, ut si quis eorum uel præteritus, uel partem quam ei debeatur ex legibus fuerit consecutus, mouere de inofficioso testamento querelam pro iuris ordine concedatur. Quos ex hæc nostra dispositione nec lædi credimus, nec offendi. Nec enim aliquid ex eorum iure decoquitur, cum nequeant ad quoscunq; hæredes forte transfusa, quicquam amplius ex filiorum suorum nepotumue facultatibus, præter memoratam defendere quantitatem. Nisi forte molestè ferendum sit, natura sibi coherentes, licet iure seiunctæ sint, alienissimis anteferi, rerumque esse participes quos confortes sanguinis consistunt. Quod si cui

amplius habet, ut si aliquis iure pratorio condidit testamento, id est, quod septem testium subscriptionibus confirmatur uel testamenti si literas scit, octauo ipse subscribat: Sin autem aut subscribere non potest, aut literas nescit, tunc octauum pro se adhibeat scriptorem. Nam esse subscriptores nesciant que in pagina testamenti continentur, testamentum ex hæc re non habeatur infirmum. Testamento uero nihil detrahatur, si per plures dies dicatur fuisse dictatum, dummodo una die sub presentia testatoris simul omnes rogati à testatore subscribant, ac suis sigillis subscriptum muniant testamentum. Vt nuncupationem quoque, hoc est, sine scriptura qui suam publicare maluerit uoluntatem, conuocatis simul una hora septem testibus, primum pro quare eos uoluit rogauerit, euidenter explanet, ut quia testamentum non fecit, illi apud gesta defuncti publicent, & allegent uoluntatem. Si quis autem factio legitimo testamento aliud postea uoluerit facere testamentum non aliter quod prius factum est reddatur infirmum, nisi sequens testamentum omni firmitate fuerit conscriptum, & legitimo testium numero roboratum. Nam si imperfecta fuerit fortitan deficientis uoluntas, secunda uoluntas ualeat, si in primo testamento, quod fecerat extraneos scripsit hæredes, & postea in secunda uoluntate illos infirmos, uel ad successionem uocauit, qui etiam non testatus fuisse poterant in hereditate defuncti ab intestato succedere, que tamen posterior uoluntas defuncti licet non sit perfecta, sit in omnibus que scripta sunt ualeat, ut quinque testes iurisurandi religione confirment testatorem ad hoc eos conuocasse, ut remota prioris testamento secundam in uoluntate suis, quam perferre non ualuit, condere uoluntatem, que in omnibus, uel circa omnes firma permanent.

TITVLVS X.

De alluionibus & paludibus & pascuis.

1. Imp. Theod. & Valent. A. A. Cyro P. P. & Consuli designato.

SUGgestionibus tui Culminis semper magnum aliquid recip. conferendi materiam ministratur, semper nobis aliquid porrigitur emendandum. Quanta igitur Magnitudinis tuæ prouincialium cura est, per eas quoque non dubie declarat. Alluionum, que contingere solent in prædijs, qua ripis quorundam fluminum terminantur, ea natura est, ut temper incerta possessio, incertum sit eius dominium quod possessori per alluionem accrescit. Nam quod hodie possidemus, nonnunquam altero die vicini suadi dominio, in alteram fluminis ripam translatum, acquiritur, nec tamen apud eum qui accrescit semper remanet acquisitum, sed plerumque redit ad priorem dominum cum augmento. Sæpe nec ad posteriorem manet, nec ad priorem redit, sed in arenam fluminis inundatione dissoluitur. Ideo suggestionem tui Culminis admitterent, non Aegyptiis solis, sed de Nili tantum alluionibus loquimur: sed quod salubre est, orbi terrarum, atque omnibus prouincijs pronulgamus. Et ea que per alluionem possessoris acquiruntur, neque ab arario uendi, neque à quolibet peri, nec separatim conferri, uel functiones exigi hæc perpetuo lege ualitura sancimus, ut uel alluionum ignorare uitis, uel tem noxiam possessorem uideatur indicere. Similiter nec ea quidem, que paludibus antea uel pascuis uidebantur adscripta, si sumptibus ac laboribus possessorum nunc ad frugum fertilitatem translata sint, uel uendi, uel peri, uel quasi fertilia separatim conferri, uel functiones exigi concedimus: ne doleant diligentiam operam suam agri dedisse cultura, nec diligentiam suam sibi damnosam intelligant. Huius legis temeratores quinquaginta librarum auri condemnatione cohereri decernimus. Inter quos habendum est officium quoque uæ sedis excelſæ, si aliquid eiusmodi suggesterit disponendum, uel si preces instuxerit petitoris, Cyte præfecte clarissime Augultorum. Illustris itaque & magnifica auctoritas tua suggestionem tui Culminis, ac dispositionem non admissa tantum, sed etiam collaudata, legem hæc edictis propofitis ad omnium notitiam perferri præcipiat. Dat. xi. Kal. Octob. Constantinopoli, Valent. A. v. & Anatholio v. c. coss.

INTERP. Hæc lege censum est, ut si fluuium aluenim suum paulatim, in aliam partem conuulerit, terram ille acquirat, cuius sinibus spatium terra dignoscitur contulisse. Quam rem beneficio aquæ possessoribus acquirant nullus uelut fiscallem audeat uindicare, cui rei tributum nullus addicat. Si quis etiam paludes suo studio deriuauerit, & ad usum fertilitatis adduxerit, similiter hoc is qui excoluit, sine censu perpetuo iure possideat, neque quicquam hoc audeat à nostra munificentia postulare.

sub ea conditione possessiones habere donatas concedantur, si *causam*, & pastacas, & parauerdos, & species, necnon & coemptiones secundum pristinam consuetudinem dispositione tua magnificè sedis iniungendas, & alia vniuersa sicut calculis solemniter sine mora dependant & agnoscant, aut resistente cura utilitate communi publicæ possessioni cuncti prædia refundant: sub ea scilicet obseruatione, *cum nulli* deinceps eisdem fundos liceat insidiosos & derogantibus Reipublicæ precibus emereri, aut ad sua compendia, despectis Reipublicæ utilitatibus transferre: centum pondo auri pœnæ nomine, tam his qui preces offerre tentauerint, quam scinariis, vel aliis quorum interest, si supplicationes oblatæ, aut si fuerint instructæ, ferendis. Cyre p. k. A. A. Sublimis igitur & magnificè auctoritas tua hanc saluberrimam legem edictis ex more propofitis in omnium notitiam faciat peruenire. Data vi. kal. Iul. Constantinopoli. C.*

TITVLVS XIII.

De bonis Fabricensium.

1. Imp. Theodosius & Valentinianus A. A. Aureliano.

FABRICENSIVM corpus subuenit necessitas cura bellorum, quo immortalitatis genere Principum scita custoditur, ne deficiente principio successus generes haberentur, hoc enim armat, hoc nostrum ornat exercitum. Hinc iure prouisum est artibus eos propriis inferuire, vt *exhausti* laboribus immoriantur cum sobole professioni cui nati sunt. Denique quod ab uno committitur totius delinquitur periculo numeri, vt *constricti nominationibus suis sociorum actibus, quandam speculam gerant, & vniuersa* damnum ad omnium transeat dispendium. Vniuersa itaque velut in corpore vniuersi visus decesserint, si ita res tulerit, respondere coguntur, vt viri illustres atque magnifici Magistri officiorum suggestio nostræ clementiæ patefecit. Quæ cum ita sint, presentis functione perpetuo valitura ergo si timore decernimus. Vt quisquis fabricensium sine liberis, vel legitimo hærede decesserit non cedito testamento, eius bona cuiuscumque summa sint ad eos nura nostræ mansuetudinis pertinere, qui velut creatores decedentium attinguntur, qui scilicet pro intercepto responderent coguntur. Hoc enim contigit, vt & Reipublicæ ratio salua permaneat, & fabricenses collegarum suorum solaciis persistantur, qui damnis ac detrimentis tenentur obnoxij, omni in posterum ab eorum facultatibus, ab eorum patrimonij petitione cessante Aureliano p. k. A. A. Inlustri igitur auctoritas tua post hanc legem, nullius petitionem admittat, vel instructionem fieri pariat super bonis fabricensibus defuncti. Quod si vlla processit instructio, non facia aduocatio, non diuina pragmatica habeat locum contra generalem nostri *numinis* functionem. Quinquaginta etenim auri librarum officium palatinum scilicet viribus inferre cogetur, si postquam susceperit huiusmodi diuinum oraculum vel instructionem dare tentauerit. Dat. prid. Non. Nouemb. Constantinopoli ipso a. xvi. & Faustio v. c. c. o. s. s.

TITVLVS XIV.

De amota militantibus fori præscriptione.

1. Imp. Theodosius & Valentinianus Florentino P. F. P.

VRATVR in militiæ sacramenta vt *Necessitates publica* proferuntur: sed suggestione culminis tui comperimus quodam ideo tantum fortitui militiam, vt alienorum prædiorum idonei possint fieri conductores. Quod nisi nominis nostri fuerit auctoritate correctum, in contumeliam aulæ diuinæ proficiet, si ijisdem priuilegijs maniantur qui in priuatis negotijs occupantur, quibus iure militiæ seruientes obsequiorum præmijs gloriantur. Quare presentis *lego sancimus* omnes *omnino* domesticos Agentes in rebus, quæcumque alia & præterduntur militiæ dignitas sub Moderatoribus provinciarum functionibus publicis respondere, nulla fori præscriptione valitura, si hac quæsi gignatur debita publica vt tentauerint, immo & in aliis priuatis actionibus occupatos malumus respondere qui per provincias sociantur, vel conductorum vocabulis defenduntur, siue domorum diuinarum, siue vitorum potentium seu cuiuslibet conditionis sint conductores: nisi forte commeatu ad re propria cõponedâ vnius anni inducias ostenderint accepisse. Florenti p. k. A. A. Inlustri igitur & magnificè auctoritas tua, quæ prouisionum ritualis & cõmodis publicis illustratur, nouerit presentis lege nostram clementiam statuisse, omnes conductores omnes qui per provincias sociantur, vel

luis vacant compendiis, sine beneficio (vt dictum est) commeatu, suis aduersariis agentibus respondere, ne sub prætextu militiæ priuatum seu publicum debitum deseratur (eadem forma seruata in his etiam qui in mercandum, & militandi diuialia beneficia meruerunt.) Scita sanè nostræ perennitatis edictis ex more propofitis ad omnium notitiam tua magnificèntia faciat peruenire. Dat. xii. kal. Mal. Constantinopoli, Theodosio a. xv. i. i. cons.

11. Idem A. A. Cyro P. F. P.

Omnes odiosæ sunt fraudes & hæc maxime quæ legibus sunt quæ contra *commoditatem publicam* exquiruntur. His itaque legum conuenit auctoritatem opponi. Fori præscriptiones noxia quidam interpretatione suis assertionibus *apere* festinant, qui cinguli prærogatiua iudicialis excludere posse cognitiones existimant, nescientes *veteres quoque* leges specialiter eiusmodi præscriptionibus, & *contractibus*, & *negotia gesta* & delicta subtrahere, *nec pari aliquem quis quid in quolibet provincia criminose commiserit, vel qui alicubi contraxerit, vel in quodam loco negotia gesserit aliena, memorata se posse præscriptione defendere.* Sed tua celsitudo per suggestionem edocuit quodam eorum etiam qui ad Curiam vocantur, quive cohortalibus debent dicantur officijs, vel qui debitis publicis obligantur, quive superexactionum vel concussionum criminibus inuoluuntur, in eorum audaciæ pitecessisse, vt sub specie militiæ *excessu tua quoque sedis iudicio præscriberent.* Ideo diuinis sensibus callida memoratorum resecantes incepta, hæc perpetua lege sancimus, excessu quidem tuæ sedis neminem sub specie fori præscriptionis, in quolibet negotio declinare posse sententias: sed ne provincialibus quoque iudicijs posse fori præscriptionem opponere eos qui ad Curiam vocantur, vel cohortalibus debent dicantur officijs, vel eos qui debitis publicis obligantur edoceve qui superexactiones, vel concusiones perpetrate sumatur, quive criminose quid arguuntur in provincia commisitisse, quive contraxisse vel alienum dicantur gessisse negotium in ea provincia in qua conueniuntur hæc saluberrima lege decernimus: licet talis officij videatur apparitor, quod specialiter apud suos tantum Indices respondere de nostri nominis impetravit clementia. Quod si quis cõtra tam saluberrimam legem pertinaciter voluerit impetratis sibi uel suo corpori scitis vt celsitibus, sciat tam tua sublimitas, quam Moderatorum provincialium aduersus eum tanquam in contumacem sententiam proferendam. Cyre p. k. A. A. Inlustri itaque & magnificè auctoritas tua legem hanc edictis ex more propofitis, ad omnium notitiam perferri præcipiat. Dat. xi. kal. Octobr. Constantinopoli, Valentiniano a. v. & Anatolio a. c. o. s. s.

111. Idem A. A. Cyro P. F. P.

Nos quidem cum malefate Consulatum, qua res Romana paulatim & totus vrbana iisdem scimus etiam adquisita seruari. Quis debitar suis commodis veteres Reipublicæ commodo præferentes, mundi finibus sine impostuile Romanos? Sic nos in legibus maxime promulgandis non quid forte quibusdam separatim, sed quid vniuersis in commune prodest, diuinis sensibus ponderamus, sed nonnunquam ea quæ saluberrime promulgantur, interpellatione quidam non recta deformare contendunt. Nuper * Turtis ciuitatibus, ipsis etiam provinciis consulentes, cauimus lege perpetua, non debere passim cinguli prærogatiua, vel illustrius præfecturæ, vel Rectorum provincialium declinari sententias, hanc etiam legem *de nostris militibus* quosdam comperimus dicere promulgatam. Ne itaque male interpretandi scita nostra quibusdam deur occasio, sciar sublimitas tua de scholabus nostris, Comitibus etiam ac Tribunis militibus consuetudinem obseruari velle nos hæctenus obseruatam: de cæteris vero *militibus armatis*, vel de Tribunis qui numeros agunt, prorsus legem nuper promulgatam non loqui certissimum est. Cyre p. k. A. A. Inlustri igitur & magnificè auctoritas tua, legem perpetuam valituram edictis propofitis ad omnium notitiam perferri præcipiat. Dat. xv. kal. Ian. Constantinopoli, Valentiniano & Anatolio coss.

1v. Idem A. A. Arionido Magistro militum.

Quæ de fori præscriptione nuper saluberrima lege decernimus, ipsius legis definitionibus demonstrat, sed suggestione tuæ sublimitatis ammoniti, quosdam etiam de apparitionibus magisteriæ potestatis excipi postulant, ad eam quoque partem ordinandâ diuina moderatione peruenimus. Itaque neque pulsantes ab aduersariis suis, vel in amplissima præfecturæ iudicio, vel provinciis, ad præscribendum sufficiat apparitorum se dicere magisteriæ potestatis, exceptis quos obsequijs Magistri militum deputatos, ad alia iudicia, in consilio suo Iudice, trahi non liceat. Per singula officia vitorum illustri Magistorum militum, trecentos excipi lege pridem promulgata decernimus, quos nec in provincialibus, nec in Prætoriana, vel Vibicane præfecturæ iudicio, sine permisso viri magnifici Magistri militum, ligare conuenit: cæteros omnes qui super prædictum sunt numerum, quasi nec militantes, & apud illustrius præfecturas, & apud Vecatis Rectores provincialium de quolibet negotio pulsari & conueniri, & respondere, sine cinguli præscriptione decernimus. Probari

TITVLVS XVI.

De postulando & perpetuenda aduocatione.

1. Imp. Theodosius & Valentinianus A. A. Florentio P. F. Orientis.

PROUIDENTISSIME suggestis lege saluberrima subuenimus. P Enuasse curias vel provinciarum officia effusam amplissimæ præfecturæ iudicio postulandi cupiditatem inlecebris immunitatis accensam tui culminis suggestione comperimus. Dispositiones quoque sublimitatis tuæ in hoc quoque secuti negotio, perpetuo lege valitura decernimus, Curiales qui post sexaginta quatuor priores aduocatos contra licitum in amplissimo foro postulandi sibi met vltropauere licentiam per subitutum munia suæ ciuitatis agnoscere, nulloque sacrarum Constitutionum quæ de aduocatis latae sunt, beneficio frui, nisi ad scici nostri peruenirent patronatum. Cum vero aduocationem scici susceptur, omnibus aliis perseverantur subituro curiam non fraudandis viterius neque curialis, neque cohortali aduocatorum præfecturæ consortio sociamus. Sed quod numerus, vt suggestitur, infinitus eorum qui post centum quoque & quinquaginta passim matriculis continentur, quadam valeat prouisione dimittam, nullam ad aduocationem fori culminis tui post hos qui iam matriculis continentur, iubemus accedere, nisi ad centum numerus aduocatorum peruenierit. Hunc etenim numerum, vt pote sufficientem litibus amplissimæ præfecturæ, nec minui volumus, nec augeri concedimus. Sed ne dura illis qui supra numerum veniunt contumacem longi temporis expectatio videatur, liberam eis ad alia, si voluerint, fora migrandi tribuimus facultatem, nulla à minoribus iudicijs præscriptione pellendis. Superest non solum fugiendi provincias aduocatis necessitatem extinguere, sed etiam amplectendi eas *argus* in vocationis earum officio perseverandi ministrare materiam: quod ita credimus eueoratum si ipsi quoque aduocationis præmium securitas proponatur, si factiones eorum non timeant contra quos clientibus suis fideliter adferunt, si officio amplissimarum potestatum suas non viderint subiacere fortunæ. Quamobrem nihil aduocatis provincialium vel spectabilium iudicum quis existimet iniungendum, nulla eis inspectio, nulla ingeratur peræquatio, nulla operis extractio, nulla discussio, nullam ratiocinium imponatur, nihil denique aliud eis mandetur illud præter arbitrium in ea duntaxat provincia vbi aduocationis exercere officium: quinquaginta librarum auri pœnæ officio feriendo quod regis litibus regulas temerare tentauerit. Florenti p. k. A. A. Inlustri itaque & magnificè auctoritas tua saluberrimam legem edictis propofitis ad omnium notitiam peruenire præcipiat, quo præter aduocatos vitorum illustrium præfectorum, quos ad finem aduocationis specialium priuilegiorum fructus propofita etiam palma dignitatis hortatur, sciant alij lege priore sublata postulandi sibi licentiam datam nullo tempore præscribendam. Dat. xii. kal. Maj, Constantinopoli, Conf. supra script.

TITVLVS XVII.

De repudiis.

1. Imp. Theod. & Valent. A. A. Florentio P. F. P.

CONSENSU licita matrimonia posse contrahi, contracta non nisi misso repudio dissolui præcipimus. *Solutionem enim matrimonij difficultorem debere esse fauor imperat liberrimum.* Sed in repudio culpæque diuortij perquirenda, durum est veterum legum moderamen excedere. Ideoque Constitutionibus abrogatis quæ nunc mulierem matrimonio soluto præcipiunt pœnis grauissimis coerceri, hac Constitutione repudia, culpas, culpatum coherctiones ad veteres leges responsumque prudentium renouari censemus, Florenti p. k. A. A. Inlustri itaque & magnificè auctoritas tua quæ prouidentissime constituta sunt, edictis propofitis publicare præcipiat. Dat. vi. Id. Iul. Comp. Theod. a. xv. i. & Festo v. c. c. o. s. s.

Probari autem apparitores magisteriæ potestatis, neque Curiales, neque cohortales, neque censibus volumus adscribi. Quod autem sit certum qui trecentorum numero continentur, in sententijs vel præceptis quæ apparitoribus magisteriæ potestatis exsequenda mandantur, vel in commeatibus, si forte quis eorum ad sua reuerti voluerit, commeatui virum magnificum Magistram militum subnotare sancimus, de numero trecentorum eum esse cui præcepta vel sententia mandata sunt exsequenda, vel cui ad sua per commeatum reuerti concessum est. Si quis igitur conuentus ex sententia tuæ excessu sedis, vel vrbicariæ præfecturæ, vel moderatoris provinciarum apparitorem te magisteriæ potestatis dicat, nec Magistri militum talem subscriptionem perulerit, fori eiusmodi præscriptionem in eius personam cessare decernimus. Quod si qualem diximus Magistri militum subscriptionem protulerit, siquidem ille est cui neque a curia, neque a cohortali officio de statu moueatur controuersia, nec tributa, nec functiones debere firmatur, statim dimittendus est, vt pote fori aliter litigator, quod si ab eo profertur suspecta subscriptio qui a curia, vel officio cohortali de statu patitur controuersiam, vel ab eo qui vt tributa, vel functiones debens in provincia detinetur, de eius persona & ad virum magnificum Magistram militum, cuius te apparitorem dicat, & illustrius præfecturam referri decernimus vt si intra quatuor menses non fuerit ad Magistro militum causa Rectori provinciarum delegata, tunc ex sententia culminis tui negotium vel in tuo iudicio, vel apud Rectorem provinciarum peroretur. Quod si apud illustrem atque magnificum sedem tuam postulari contra talem fuerit depofita, ab ea quoque sede ad virum magnificum Magistram militum iudicantem, causam ordine legum determinari censemus. Sed & eo casu quo apparitor magisteriæ potestatis de statu iurisdictionis in provincia patitur controuersiam, si sententia vel interlocutio Rectoris provinciarum fuerit appellatio, ne suspensa, similiter vtroque amplissimo Iudice cognoscere cauz iubemus merita ponderari, licet Magister militum Rectori provinciarum causam delegauerit perorandam. In cognitionibus cum auctorem futuris, omnes ex iure venientes actiones patribus inlibatas seruari sancimus, Arionide Par. k. A. A. Inlustri igitur & magnificè auctoritas tua legem hanc edictis propofitis ad omnium notitiam perferri præcipiat. Dat. prid. Non. Mart. Constantinopoli, Cyro v. c. c. o. s. s.

Eodem exemplo Aspari viro illustri Comiti, Exmagistro militum & Exconsuli bis ordinario.

TITVLVS XV.

De nauibus vltra duorum millium modiorum capacitate non excusandis.

1. Imp. Theodosius & Valentinianus A. A. Florentio P. F. P.

SEMINA ferendis legibus fragilitas humani generis submittitur: *repetitio vero legum nostra est humanitatis indicium.* Siquidem cum priorum aculei aduersus temeratores eorum sufficerent corrigendos, ammoneri tamen per legis repetitionem delinquentes volumus, quam pœnam exigi delictorum. Ideo calcatam legem quæ de nauigijs non excusandis olim fuerat promulgata, *suggestione* tuæ sublimitatis edocti, humanis sensibus saluberrima reperere scita compellimur, ac iubemus nullam nauem vltra duorum millium modiorum capacitate *ante felicem embolam, vel publicarum specierum transactionem*, aut priuilegio dignitatis, aut religionis intuitu, aut prærogatiua personæ, publicis utilitatibus excusari posse subtraham: nec si cœleste contra profertur oraculum, siue adnotatio, siue sit diuina pragmatica, prouidentissima legis regulas oppugnare debet. Quod etiam in omnibus causis cupimus obseruari, vt generaliter si quid huiusmodi contra ius, *constræve vilitatem publicam* quolibet negotio profertur, non valeat, cum haud dubie subreptionem arguat precatoris. Sed ne præsentis iuris videatur impunita contentio, quæquid in fraudem litis legis quolibet modo fuerit ademptum, in nauigij quod excusatur publicatione corrigimus. Florenti p. k. A. A. Inlustri igitur & magnificè auctoritas tua legem, perpetuo valituram ad omnium notitiam propofitis edictis perferri præcipiat. Dat. vii. Idus April. Constantinopoli, Theodosio a. xv. i. cons.

TITVLVS XVIII.

De lenonibus.

1. Imp. Theod. & Valenc. AA. Cyro & Alyppio P. P. P. M.

Fidem de exemplis præsentibus mereantur historiae, & omni de ambiguitate liberetur antiquitas, quæ nobis summos prætulisse Republicanam, facultatibus, indicant. Vtrum iustrem Florentium præfectura Prætoriana admini- stratione subfultum cernamus, non iam cum maiorum lau- dibus, sed cum suis magnis in Republicam meritis præ- clari animi æmula virtute certantem, ex estimationem Rei- publicæ non solum consilio suo ac providentia, sed etiam deuotione ac munificentiã pudentia turpitudinis labe atque ignominia liberasse. Nam cum lenonum calliditate dama- nibili circumuentam veterem videret incuriam, vt sub eiusdem iustrem lustralis præstationis obœntia corrupendi pudoris liceret exercere commercium, & iniuriam sui ipsam quo- dammodo ignatam cohibere Republicanam, pio circa om- nium verecundiam proposito, mansuetudinis nostræ more pudicitiaque foggellit ad iniuriam nostrorum temporum per- tinere, si aut lenones in hac licetere vide versari, aut eo- rum turpissimo quaestu ætatum videretur augeri. Ac licet nos illud aduertet exacerat cessante vicaria oblatio- ne vestigalis, tamen ne vllum ad ætatum incommodum perueniret, propriam possessionem obtulit, ex cuius redditu- bus possit accedere quod prædictum pessimum genus consu- uerat pnestitate. Vnde prouidentiam & munificentiam eius libenter amplexi, hac mansura in ætatem lege sancimus, vt si quis posthac mancipia tam aliena quàm propria aut inge- nua corpora qualibet taxatione conducta prostitueret sacri- legij temeritate tenauerit, in libertatem prius miserimiss mancipiis vindicatis, vel ingenuis personis conductio- ne impia liberatis, grauissimè verberatus huius vrbis finibus, in qua verum nefas crediderit exercendum, ad exemplum omnium emendationemque pellatur. Cyre p. k. AA. Inlu- stris igitur auctoritas tua, ea quæ tuenda honestatis decre- tumus gratia, veneratione debita iubeat custodiri, officio amplitudinis tuæ viginti librarum auri pœnam, si præcepta nostra neglexerit, iustro. Dat. v. 11. Id. Decemb. Con- stantinopoli, Theodosio A. x. v. 11. & Felto v. c. coss.

TITVLVS XIX.

De inuasoribus.

1. Theod. & Valenc. AA. Pierio P. P. V.

SI Diuulium sanctionum nulla peruasorem pœna percelle- ret, nostris proculdubio remediis esset temeritas perse- quenda, ne alieni iuris vsurpator præsumptionis suæ fructu impunè potiatur, cum ea quæ disceptationis examinatione decursa postler recuperare legibus, poscenti festino cupidita- ris ardore peruasari. Mouet siquidem serenitatem nostram viri illustri Auxiliari tam iusta quàm vindicanda conque- stio, cuius querelis & subiectorum series fidem tribuit, & magna affectu virtutis multis perennitati nostræ admini- strationibus comprobata, qui se domus suæ possessione intra urbem venerabilem postea nullius litis actione pulsatum per illustrem virum Apollodorum pæfecit esse depulsum, absentia videlicet suæ occasione captata, dum si qua pœcatio fuisset in causa non paruis temporibus Romæ in eadem domo consistens à memorato illustri viro actione proposita po- tuerit conueniri: quando hoc quod in prædicto viro illustri non perspiciamus obseruatum, possessorum præmissa conuen- tio est, quando domini * sunt denunciata litigia, & de cognito potius negotio expectata sententia: vt quæ patri- moniorum potest esse securus si totiens indidierit inuasor, quotiens possessores esse contingit absentes? Verum quia sollicitis ausibus videmus quæ sunt pro possessorum quiete salubriter constituta calcari, & frequenter pro multorum negotiis specialis querela commouit omnibus profutura de- cerni, merito præcedentia inelictorum Principum Paren- tumque nostrorum statuta renouamus. Idcirco mansura in ætatem lege sancimus. Vt quisquis inconuenio domino, non expectata vel aduersus præsentem vel in contumacem desi- nentia sententia, possessionem de prædico rustico urbanoque depulserit, possessione protinus restituta, cause totius, sicut dudum constitutum est, amissione multatus, æstimationem rei recuperatæ mox cogatur inferre: Hoc etiam coniuncto vt si iudex in huiusmodi negotiis hanc potauerit sanctionis nostræ dissimulandam ac non in executionem mitrandam

esse sententiam, quæ de inferenda æstimatione protra est, iusticia statuta taxationem, cum fuerit, accepto successore, priuatus, exsoluat. In præsentem vero causa viro illustri Au- xiliari domum restitui iubemus inuasam, omni, si qua viro illustri Apollodoro competere potuerat, actione consumpta, qui quod legibus debuerat postulari inuenio possessore peruulit: quem vltierus profectu lites causaque non pati- mur earum rerum quas aliis possidentibus non debuit com- parare, quique debet in acceptum referre quod ei æstima- tionem rei de qua agitur nostræ pietatis humanitate concedi- mus, quæ potuit multiplicium legum securitate depolci. Eas vero mulieres quas aut vendendo litigium, aut inua- sioni participando temeritatem constat negotium non habere, ne qua instaurandi litigij quaeratur occasio, omni actio- ne priuamus: non præiudicantibus contractibus, si quos occupatores fortasse cum quibuscumque personis de eadem domo in præiudicium domini inire voluerunt, quoniam res peruasa in alium transferri iure non potuit. Restitutum quoque sanctum quæcumque de rebus eius illo expulsi- onis tempore à quocumque perasa sunt. Neque enim ita remi- timus vltionem; vt diripi aut occultari aliena patiamur. Pieri p. k. AA. Quare illustri magnificentiã tua in tradi- tionem adiuu peruasatam Marcianum Agentem in rebus, vel Officium suum iubebit parere decretis, nec vllam sa- luberrimis præceptionibus nostris tarditatem sub impedi- mento cuiuscumque personæ patiatur afferri. Vt vero ea quæ pro possessorum omnium quiete sancimus in omnium poste- notitiam peruenire, hanc legem nostram amplitudo tua propolitis vulgabit edictis. Dat. v. 1d. Ian. Rau. Valenti- niano A. & Anatolio v. c. coss.

11. Idem AA. Auxentio P. P. V.

Elabet hoc institum sollicita equitatis examinatio, habet secundarum cogitationum subtilior exactiorque cura, vt si quid in legibus ferendis post impetum primum deliberatio protracta deliquerit, hoc consilio professore renouetur. Permitti enim consuetudo ipsa rerum, adimplatur immatura vicijtas exempla multas leges à suis laboribus adempta aut addita parte fessa corrigi, multas tractatu maturiore penitus abrogari. Quod nunc de abolenda Constitutione decernimus, quam non ante multos menses ad preces illustri viri Auxi- liaris promulgaueramus moti ingella nobis perualionis in- uidia. Sed quia obsecratio vici illustri Apollodoro nuper attentiores ad æstimandam iustitiam fecit, ob hoc tractatis omnibus & plena æstimatione disculis, propter illa præci- pue quæ negotij modum de quo tunc actum est, supergressa fuerant, & immerito personas mulierum pariter inligauerant, supra memoratam legem præsentis edicti auctoritate remo- uemus. Auxenti Patris Karissime AA. Vnde illustri ma- gnificentiã tua hanc qua præcepti superioris vacuatur in- cautiore definitio, programmaticis lectione euulgabit, vt agnosci ab omnibus possit, his quæ in illa displicent abo- litis, id quod solum de veritate repetitum probabile vide- tur, præcarum tantum legum definitione seruandum. Dat. vt. kal. Feb. Rau. Post Consulatum Valentiniani A.

TITVLVS XX.

De reddito iure armorum,

1. Imp. Theod. & Valenc. AA. ad Populum.

Quotiens publica potest vtilitas vniuersitatis sollicitudinem aducimus aduocandam, vt omnibus profutura implean- tur ab omnibus: nec molestum esse id provincialibus, nostris credimus quod pro ipsorum Salute disponitur, vt resistendi prædonibus cura subeat. Genfericus hostis Imperij nostri haud paruum classem de karthaginensi portu nuntiatum est eduxisse, cuius repentinis excursus & fortuita deprecatio eundem est litioribus formidanda. Et quamuis clementiã nos- træ sollicitando per diuersa loca præsidia disponat, atque inui- ditissimi principis Theodosij patris nostri iam propinquet exercitus, & ex excellentissimum virum Patrioticum nostrum Aetium cum magna manu adfote mox credamus, cumque vir illustriusimus Magister militum Sigisfundus tam militum atque federatorum tuitionem vrbibus ac litioribus non desi- nat ordinarè, tamen quia sub æstima nauigandi oportunitate satis incertum est ad quam oram terzæ possint naues hostium peruenire, singulos vniuersosque nostros monemus edicto, vt Romani roboris confidentia ex animo qno debent, propria de- fensare, cum suis aduersus hostes si vis exceperit, salua dis- ciplina publica seruatæque ingenuitatis modestia, quibus po- tuerint, utantur armis, nostrique provincias ac fortunas proprias fidelis conspiratione & incho vmbone ueantur: hac vi- delicet spe laboris proposita, vt suum fore non ambigat quic- quid hosti victo abstulerit. Et manu diuina, proponatur amantissimo nostro populo Romano, & ad latens. Dat. v. 11. kal. Iul. Roma, Valentiniano & Anatolio v. c. coss.

N. que

TITVLVS XXI.

Neque domum diuinam neque Ecclesiam aut aliquam personam quolibet publico munere excusandam.

1. Imp. Theodosius & Valentinianus AA. Maximo 11. P. F. P.

Cum publicè priuatimque in omnibus rebus ac negotiis iustitiam conseruari oportet, tum præcipuè in his re- uenda est, quæ vult galium neruos sustinent, quæ aduenaris deuotorum viribus vti equitatum luccurrunt. Quod pluri- mi respiciunt qui domesticis tantum compendij obsequentes, bonum commune desunt, quo vera ac solida vtilitas con- tinetur, melius planè ad singulos perueniens cam proficere vniuersis, maximè exigente hac tributorum necessitate, sine quibus nihil in pace aut bello curari potest. Neque vltra vale- bit perpetuas eorum manere, paucis atque defessis im- polita sarcina quam postor derectat, locupletior recusat, & validiore rei cedente solus agnoscat iustitiam. Hanc itaque iniquitatem corrigentes primo capite huius sanctionis de- cernimus, vt omnes quicumque ex iure domus Regiæ, vel pietate mea, vel à qualibet persona sacrarum necessitudinum meorum prædici adepti sunt, siue fructuaria largitate, seu donatione directæ, seu commutationis vel empionis ratione quaesita, parum cum ceteris possessoribus subeant func- tionem: in hac forte numerandis his quoque qui retento sibi vsu fructu proprietatem iuris sui venerabilium pignorum meorum, vel pietatis meæ domum conseruerunt: quos omnes ea conditione tributa volumus agnosceret, vt nihil sibi ex aurariis vel sperindictis titulis vindicent, quos ad simi- litudinem domus nostræ qualibet sacri præcepti impetrauerant sanctione. Secundo gradu huius legis cauemus, vt quicumque census illustrium dignitatum, siue Ecclesiasticus, vel in vrbe sanctissima, vel in quibuslibet provinciis ad exemplum domus nostræ quocumque præcepto diuersim sibi ab aliis ipsius census quem solvere videbatur, conditionem fecerat, privilegij exceptione sustineant, nec in arca libus, tantum ritulis, sed & his quos facti vel priuati ætarij parri- bus deputati vestitas, ita demum difficultati expensarum exactioque inopum diuinam moderationem secuti, gemina salutaris constituti remedia porrigamus. Nunc iam non dif- simile superioribus, immo cuius vtilitas penè latius patet, hac edictali lege complectimur sine vlla honorum, personarum, privilegiorum distinctione generaliter sancientes, vt itinerum reparatio aliæque munia huiusmodi certante studio, quo cum facilius tum firmius impleantur. Hæc enim superioris ætatis Principes & Diuorum parentum nostrorum liberalitas illustribus titulis redundantes opulentia secuti, minore aliorum possessorum penicie conferebant. Quod quamuis & tunc iniustum, tamen inter initia leuius videbatur. Sub difficultate autem præsentis temporis non modò rei ipsius natura iniquum, sed impossibile paucis ac tenuio- ribus constat, qui multiplicato suæ alienoquæ functionis onere deprelli procumbent penitus, nisi aliquando idoneo- rum societate respicent. An forte conrumeliosum putandum est inuentum contra rationem nomen munerum fordido- rum, quo instauratio militarium virorum, quo armorum fabricatio, quo murorum restitio, quo apparatus armos, quo reliqua opera per quæ ad splendorem distinctionis pu- blicæ prouenit, praua appellatione censentur: siue quibus nullus maximarum rerum procedit oneratus, quorum admini- cula statum pariter & decus tæsum Imperij, ac, ne singula prosequamur, sine quibus nihil necessarij operis effecti potest. Quare repetita clementiã nostræ præceptione sancimus, vt antiquitas omnibus priuilegiis quæ vel dignitatibus delata fuerunt, vel diuersa militaria collegia meruerunt, aut nomine venerandæ religionis obtentum est, omnis vbiq; censu qui non personarum est sed agrorum, ad vniuersa munia à no- na duntaxat indictione vi supra definitimus, absque vlla discretionis cogatur in quarta parte. Quò quique honora- tio aut opulentior est, ad alacriorem publicis necessitatibus animum debet, quarum sibi procuratorem magis intelligit profuturam. Maxime p. k. AA. Inlustris igitur & præcella magnitudo tua hanc legem confuetæ sibi prouisionis vigore in omnium prouinciarum populorumque notitiam perferre, & eeleriter vniuersos diu exactati remedij salubritate iube- bit potiri, vt sero saltem diffidat rerum deuotio locuple- tum pariter ac pauperum iustis à quatuor partibus libertatis ob- secundet. Dat. x. kal. Mart. Rauennæ. Accepta Prid. Idus Mart. Vbi sup. post Consulatum Valentiniano A. v. & Ana- tolio coss.

TITVLVS XXII.

De pecunia Afris credita & de fideiussoribus eorum.

1. Imp. Theodosius & Valentinianus AA. Albino 11. P. F. P.

SI adlicitis Afrorum forrunis, qui omnes facultates suas super acerbilissima supplicia amittere sunt coacti, decet Misericordiam publicam quocumque potest humanitatis generi vel singulis vel in commune consulere, quanto dignitas est infortunia eorum contra molestias improbas creditorum elemosia nostræ remediis subleuari? Quos enim constat pericula famis aliter non posse depellere, nisi ope aliena auxilioque recerentur, quàm magna acerbicatis purandum est hos ipsos inopes omnium rerum, & precario vsu egen- tes, compelli ad iniuriam restituere ea quæ improposito cla- dis impetu vis maior abstulit, vbiq; inter omnium spolia vindicabit? Et certe solet etiam salua reprofesse debitoribus si quid his calamitatis acciderit. Hic vero, vbi omnium forumarum diluuium, vbi etiam, quod per ignorantiam dominorum latere potuit, intollerabilis inquisitionum cru- ciatu extorsit, quisquam dubitare poterit quin inhumani- tatem superet hostilem, si quis quod integris & florentibus, dederat, nunc ab spoliatis, egeantibus & extorribus patris, recuperare conetur, nec eos ueretur exigere quos orbescen- dum est non inuare? Albino p. k. AA. Ob hoc illustri & præcella magnificentiã tua pragmatici nostri secuta præce- ptum, sciat misericordiam circa Afros intuitu clementiam no- strâ statuisse, vt nulli nomine chirographorum creditæ pecuniæ siue fideiussorum vsque ad recuperationem rerum suarum quo- libet pulsante teneantur pro quibus neque fideiussores neque mandatores eorum quolibet genere obligatos inquietari voluimus, qui plerunq; à creditoribus nomine debitorum con- ueniri pro arbitrij sui interpretatione conserunt. Quæ for- ma circa eos debitores seruabitur quos cum patria omnia sua amisisse constiterit, hoc est, exceptis qui alibi locupletes atque idonei non debent vti excusatione miserorum. De his quoque quæ intra prouinciam gesta sunt, in qua liberum modò non est sub quolibet caularam vel litium titulo so- litum ius à quoquam conuentionis exigere, amissis aut reli- ctis ibidem necessariis instructionibus nemo pulsabitur, nisi forte alia euidenter approbatione doceatur. Quod obseruari voluimus, sicut dictum est, vsque ad illud tempus quo qua- libet ratione atque euentu patriæ vel propriorum recuperatio oprata contigerit. Illud etiam pari iustitia ratione seruandum est, ne creditæ pecuniæ cuiuslibet temporis à personis qua- rum supra infortunia expressa sunt, vsuræ penitus postulen- tur, cum abundate debeat creditoribus, si postremum in- tegrationem ad ortem potuerit peruenire. Quæ vt inuiola- ta seruentur multa decem librarum auri dispendio ferue- tur quisquis contra statuta nominis nostri quæ circa Afros moti ærumnis protulimus, venire tentauerit. Quam rem & his ipsis rationabilem videri posse credimus, aequitatis, tra- mitem stimulis cupiditatis animum deceptantibus vel no- hnt tenere vel neficiunt. Data xlv. kal. Nouemb. Maximo 11. & Patreio v. coss.

TITVLVS XXIII.

De tributis fiscalibus, & de sacro auditorio & de cæteris negotiis.

1. Imp. Theod. & Valenc. AA. Albino P. P. P.

IN vmidarum & Maurorum Sicensium nuper acta lega- tio, quam Palladius v. c. Comes & Tribunus, & Ma- ximianus vir laudabilis probabiliter executi sunt, huius legi- bus præceptum de nostra perennitate promeruit. Proinde quia æquum est agris p. ouincialibus & publica clade vexatis hu- manitatis nostræ beneficiis supparueniri, hunc tributum modum ab his magnitudo tua sperandum esse cognoscat, vt retractis septem partibus, octauam tam priuatæ quàm emphiteuticæ glebæ possessor agnoscat: Pro qua octaua omnibus titulis ad vnum redactis quos possessor vel cuius quolibet nomine præstare consueuerant, quatuor millia ducentos tantum so- lidos & mille ducentas militares annonas & ducentum capi- sum Numidæ prouincialis exsoluat, aut prædica domus di- uinæ quæ à perpetuariis detinentur simili modo octauam partem inferant etiam argentariæ functionis. De colone verò statumimus vt quinq; centesimis dec rusi canienfes & coluane ciuitatibus

ciuitatibus tres factis largitionabilibus inferantur, de salinis, alumine, charactere herba rubea, lini maceratura & clauu vitrei tantum titulo. à factis largitionabilibus pro numero hominum & possibilitate possentur, ob hoc actu vel cura Curialibus penitus remoris, quintam omnibusque iugis etiam domus pietatis nostræ vel necessitudinum nostrarum recedit superfunditur cunctis possessoribus sit promissa summa quæ ad arcem defendentes impleatur. Quæ omnis exactio per provinciale procuratur officium à Curialibus submotâ molestia. Has autem militares annonas cum provinciales pro longinqua difficultate itineris in aderatione persoluerint, vnius annonæ adæratio quatuor per annum solidis æstimetur. Ne verò necessitatis occasione in expeditione milite constituto carioris cuiquam vendere liceat pretia necessarium rerum, sub hoc modo quo *annonam adaramus*, iubemus farris id est tritici ad singulos solidos Italicos modia quadraginta, & carnes pondus cclxx. vini sextaria Italicos ducentos, *Mauri verò Stipenses* seruatis omnibus priuilegiis dudum sibi à retro Principibus indultis pro omnibus titulis totius annonæ nomine quinque millia solidorum & quinquaginta capitum in annonis Ducis constituto tempore annua functione dependant pro octaua portione soluturi quod tributum erit, exceptis prædiis diuinæ domus, quæ tamen ex templo *Numidia provincie* conlatura sunt possessiones Desiderii verò quæ probabiliter insinuata sunt auribus nostris singillatim responsa præstamus, ne cuiquam passim titulos in prædiis propriis vel alienis, vel pietatis nostræ nomine, vel sacrarum necessitudinum nostrarum, vel cuiuslibet alterius fas sit adfigere. Itaque & si qui post recuperationem provinciarum impositi reperiantur, illico à possessore prædij deponantur, eoque hæc pœna teneat, vt si qui suo fundo adposuerit titulos, quinque libras auri silico nostro cogatur inferre: si alieno, amisso secundum petitionem quæcumque ei competit, decem libras auri qui fuerit titulos adposuisse conuictus, exsoluat. Interest etiam publicæ commoditatis ne vexatæ provincie ambitione extraordinaria subruantur. Ad has itaque provincias præter Duce[m] vel Consulare[m] & Præsidem (qui vetustatis priuilegio ordinario iudicium nomen obtinent) nec *curiosos litorem* nec quenquam sub alicuius actionis occasione illic dirigi sublimitas tua aspirare pariat. Ne quis verò de hac ipsa veritate colonorum clericus vel militiæ priuilegio se existimet exculandum, superioris legis quæ hoc inhiber formam præcipies custodiat. Præterea *Constantinensis plebi* vel Curialibus concessa dudum priuilegia debere seruari, ita vt aquam *ciuitatibus* deputatam ad priuatos vsus non liceat vsurpari. Loca quoque publica si sine legitimo præcepto ab aliquo teneant, pristino iuri oportere restitui. Aduocatis verò intra *Africam* manentibus non debere imputari ad annorum numerum tempora incurtus interrupta *Barbaricis* quæ tamen cum expleverint clarissimam honore poriantur. Illud etiam permoti iustis allegationibus libenter aduimus vt quia publico infortunio ad paucos redactus est ordinum numerus, in municipalium confectio[n]e gestorum sit firmitas, si apud tres Curiales publico fuerint exceptore præscripta. Cautiones quæ expensarum nomine *viri Othiano emissæ* sunt cognitio proces nostros causis earum, iusta ratione vacuamus. Quicumque etiam intra *provincias Africanas* ad ius nostrum pertinentes, à cuiuslibet Iudicis sententia prouocauerint (quoniam decreti antiquitus *cognitoris* cessat officium) *inlustri urbis Præfetti* examine ex appellatione se nouerit iurgaturos. Sed quia transmarinæ regionis sunt, iudicias temporis annum debere præstari, illud etiam iustitiam petitionis secuti salubriter ordinamus, vt quoniam politaris opera tunc maximè necessaria est si in limite *constituta Barbarorum discursibus* oportune semper occurrat, euagandi ex domini locis licentia denegetur: ne tamen hi quibus in *Mediterraneo* familia est atque possessio à domiciliis propriis penitus excludantur, per annum huiusmodi limitibus vnius mensis iudicias debere concedi. Erit etiam sollicitudinis Ducis provincie ne cuiquam ad occasionem vexandarum provinciarum armatos habere liceat, nisi forte his qui sub periculo proprio laudabili animositate contra hostem manus suas virisque promiserint pro *utilitate communi*, quorum animositate mite regendam esse *consuimus*, vt quicquid de præda hostium conquisierint sibi habeant, exceptis hominibus quos se provinciales docuerint perdidisse. Iudicibus verò administratione perfunctis ante exactos tres menses discedendi de provincia licentia denegetur: ita vt *ceram possitis* bene actæ rei fuerit laudibus, aut certe, si direptionis alicuius docebitur conficius, discessus celeritate se non subtrahat. Albine v. k. a. a. Inlustri & præcella magnificentia tua ad vtriusque provincie legationem beneficia præsentis legis propositionis vulgabis edictis, vt releuati concessa cognoscant, Iudices statuta custodiant, prohibiti interdictione non ambiant. Emissa. Dat. xv. Kal. Jul. Romæ Valentiniano A. vi. & Numo v. c. c. o. s. s.

TITVLVS XXIV.

De Episcoporum ordinatione.

I. Imp. Theod. & Valentinianus A.A. Aethio vir. Inlust. Comit. & Magist. vtriusque militia, & Patrio.

Certum est & nobis & imperio nostro vnicum esse præsidium in supernæ diuinitatis favore, ad quem promouendum præcipue Christiana fides & veneranda nobis religio suffragatur. Cum igitur sedis Apostolicæ *Præmaturus sancti Petri maritum, qui Princeps est Episcopalis coronæ & Romane dignitas* ciuitatis, sacre etiam *synodi* situm auctoritas, Ne quid præter auctoritatem sedis istius illicitum præsumptio adtemperare nitatur. Tunc enim demum *Eccl[esi]arum* pax vbi que seruabitur, si rectorem suum agnoscat vniuersis. Hæc cum hæctenus inuolabiliter fuerint custodita, Hilarius Arelatenis (sicut venerabilis viri *Leonis Romani* *Papa* *fideli* relatione comperimus) contumaci ausu *inlicita* quadam præsumenda tentauit, & ideo *transalpinas* *Eccl[esi]as* abominabilis tumultus inuasit, quod *recens* maximè testatur exemplum. Hilarius enim, qui Episcopus Arelatenis vocatur, *Eccl[esi]a Romane urbis* in *consulio Pontifice* *indebitis sibi ordinationes Episcoporum* *sola temeritate usurpans* inuasit. Nam alios incompetenter remouit, indecenter *alios inuitis & repugnantibus* ciuib[us] ordinauit. Qui quidem quoniam non facile *ab his qui non elegerant*, recipiebantur, manu sibi contrahere armatam, & claustra murorum in hostilem motem vel obsidione cingebat, vel aggressionem reuerbat, & ad sedem quietis, pacem prædicaturus per bella decebat. His talibus contra imperij maiestatem & contra *reuerentiam* *Apostolica* sedis admissis, per ordinem religiosi viri vrbis, Papa cognitione discussis certa in eum, ex his quos male ordinauerat lata sententia est. *Et erat quidem ipsa sententia per Gallias etiam sine imperiali sanctione* *uultura*. *Quid enim Pontificis auctoritati in Eccl[esi]is non liceat?* Sed nostram quoque præceptionem hæc ratio prouocauit, nec vltimè terius vel Hilario (quem adhuc *Episcopum* *nuncupari sola mansueti præfatis* permitit humanitas) nec cuiquam alteri, *Eccl[esi]asticis* rebus amia miscere, *aut præceptis Romani Antistitis* liceat obuiare. Quibus enim talibus fides & reuerentia nostri violatur imperij. Nec hoc solum quod est maximi criminis, submouemus: Verum ne leuis faldem inter *Eccl[esi]as* turba nascatur, vel in aliquo mini religionis disciplina videatur, hoc perenni sanctione decernimus, ne quid tam *Episcopis Galliarum, quàm aliarum provinciarum* contra *consuetudinem veterem* liceat sine *viri venerabilis* *Papa* *urbis aeterna auctoritate* *tenere*. *Sed illi omnibusque pro loco sit, quidquid sanxit, vel sanxerit* *Apostolicæ* *sedis* *auctoritas*, ita vt quisquis *Episcoporum* *ad iudicium Romani Antistitis* euocatus venire neglexerit, per moderatorem eiusdem provincie adesse cogatur, per omnia *seruatis*, que *diui parentes nostri* *Romane Eccl[esi]e* *detulerunt*. *Abi* v. k. a. a. Vnde inlustri & præcella magnificentia tua præsentis edictalis legis auctoritate faciet quæ sunt superius statuta seruari, decem librarum auri multa procius exigenda ab vno quoque Iudice, qui passus fuerit præcepta nostra violari: Et manu diuina, Diuinitas te seruet per multos annos Patens rarissime. Dat. vi. Id. Iun. Romæ Valentiniano A. vi. c. o. s. s.

TITVLVS XXV.

De pretio solidi, & ne quis solidum integrum recuset.

I. Imp. Theodosius & Valentinianus A.A. Edictum ad Populum urbis Roma.

Frequens ad nos, *Quires*, temerarij ausus querela peruenit, vt in Parentum nostrorum contumeliam, insigniti solidi eorum *nominibus*, ab omni emptore recusetur, quod diu impunitum esse non patimur. Hoc ergo edicere agnoscat vniuersitas, *capitale manere supplicium* si quisquam vel domini *patrius* *meus* *Theodosij*, vel sacrarum necessitudinum nostrarum, vel superiorum Principum solidum aureum integrum pondus refutandum esse crediderit, vel pretio minori taxauerit. Vir autem *inlustre* Præfectus vrbis eiusque officium decem librarum auri dispendio subiacet, si quemquam contra hoc statutu venisse fuerit approbatum. Quo præcepto etiam illud in perpetuum volumus contineri, ne vquam intra septem millia nūmorū solidis distrahat, emptus à collectario septem

septem millibus ducentis. *Æquabilitas enim pretij & commodum* venditoris & omnium rerum vniuersium *sanctis* custodiet. De ponderibus quoque vt frans penitus amputetur à nobis *aguntur exægia*, quæ sub interminatione superius comprehensa sine fraude debeant custodiri. Ex manu diuina, Proponatur amantissimo *nostris* *populo* Romano. & ad Ius, Data xv. Kalend. Febr. Romæ, Valenciano v. A. c. o. s. s.

TITVLVS XXVI.

De corporatis vrbis Romæ qui ad militiam vel ad clericatum transeunt, reuocandis.

I. Imp. Theod. & Valentinianus A.A. Auxentio P. F. V. i. i.

Quæcumque vtilitatem *sacratissima* vrbis respiciunt, oportet clementiam nostram salubriter ordinare. Proinde tam itaque amplitudinis tuæ & *geminis fascibus* comprobam suggestionem secuti, Auxentio v. k. a. a. Inlustri in *significanti* tua pragmatice nostri tenore comperto sciat corporatum vrbis Romæ qui non expleto ordine cepti officij priuatum ad primum iter fauos: ad locum emerit peruenit; ad militiam cuiuslibet cingulum se erudit transirendum, corporibus enim nomea suam ante dicauerat, oportere reuocari: siue etiam in *clericorum* numero reperitur vsque ad *dicionis* locum similis præcepti condicio teneatur, quatenus ne cessitatis vrbis venerabilis hoc salubri consilio restitutus ministeris consilietur. Dat. xv. Id. Kal. Maij, Romæ Valentiniano A. vi. & Numo v. c. c. o. s. s.

TITVLVS XXVII.

De negotiatoribus.

I. Imp. Theod. & Valent. A.A. Floriano.

Inter cætera queis perennitatis nostræ mansurum seculis ordinamus Imperium, hoc quoque & ararij nostri comoda tueri posse salubri suggestione probamus, quod maiestatis nostræ facimus oraculo, *ne vltioris furina negotiatio & claris vrbibus vram* *faciat mercatorum, & obscuro ac reconditis locis in damnum publicæ* *sanctionis lateat* *turba mercantium*. Floriano v. k. a. a. Idcirco inlustri auctoritas tua pragmatice nostri tenore comperto sciat iuxta suggestionem suam, omnes qui declinat vrbibus per vicos portisque quamplures possessionesque diuersas exercent negotiorum officium, pro ararij nostri commoditate recipiendos, secundum modum quem iustitia iusserit aurariam functionem cogantur agnoscere: grauis multa condemnatione propostia his qui huiusmodi negotiatores in fiscale dispendium putauerint conuocandos. Equum enim est eum qui præceptis nostris crediderit obuiandum facultatum suarum subire disctimen. Dat. vi. Id. Kal. Maij, Romæ, Calipio v. c. c. o. s. s.

TITVLVS XXVIII.

De rescindendis venditionibus rei dominicæ.

I. Imp. Theodosij & Valent. A.A. Eudoxio Com. R. P.

Amorem circa Rempublicam sublimitatis tuæ suggestio nuper oblata testatur. Quippe si obseruatione diligenti fuerit custodita, redditus nostros inhiber à diminutione perpetua. Occupationibus etenim nostris quibus pro mundi commoditate occupamur, aburi quorundam noxia cupiditas non sinit, qui paulatim canonem possessionum ad diuinam nostri nominis domum peruenientem comparantes, sub specie contractus furta in peruenientem parimoniam nostrum exhaerant. Hac itaque perpetuo lege valitura sancimus, nullum adempto canone ad comparationem Dominicæ possessionis accedere. Quod si quis post hæc legem ad interdictum contractum accesserit, eum volumus præperdere, fundos reddere, fructus restituere perpetuos, nec expensarum vel melioræ rei fructum actioni compensationem opponere, nec temporis sibi meti contra commoda præceptione blandiri. Palatinum etiam officium si quo modo contractus eiusmodi fuerit celebratus, vel si talem petito-

nem instruxerit, quinquaginta pondo auri pœnæ nomine inferre priuato nostræ maiestatis arario, nulla liberalitate nostræ clementiæ, nulla sanctione contra tanta priuaræ rei commoda valitura, licet adnotatio vel diuina pragmatice sit, quæ contra verita canonem vendi conceder, vel pœnam Palatino tement officio. Eudoxio v. k. a. a. Inlustri itaque auctoritas tua legem hæc editis propostis ad omnium notitiam perferr præcipit. Dat. xi. Id. Kal. Iun. Constanti-nopoli, Anatolio v. c. c. o. s. s.

TITVLVS XXIX.

De scolaribus, Comitibus scolarum & de domesticis eorum.

I. Imp. Theod. & Valent. A.A. Florent. Magistro Officior.

Scolarium nostrorum deuotio probata nostris precibus, Scitica nostræ maxime serenitatis affectionem inuicit. Inde quicquid ad fouenda seruandæ eorum priuilegia potuit, statim credimus admittendum. Inde suggestionem tui culminis approbantes, v. v. s. s. Comitibus scolarum vberandi regrandæ Senatores ac ducenarios licentiam denegamus. Ea namque que tali commotione digna sunt, ad tuæ sublimitatis volumus deferri notitiam. Domesticos etiam eorum à gradibus lege præterita designatis, fieri non Senatores vel ducenarios centenarijve decernimus. Quam super his obseruandis pœnam circa temeratores statutorum præmissa tua statui celsitudo, vt quinque librarum auri qui de gradibus supradictis ad indebitum domesticis accedit officium, decem librarum auri scitium Barbarorum, si tale quid vel ademptum passum fuerit vel ad præceptum contra scolarum non suggesterit, quinque etiam librarum auri v. s. Com. legem si quid aduersum hanc legem vel commiserit, vel committi coefferit, percellatur, sit man per istius quoque legis auctoritatem esse præcipimus; eum, qui contra verum ad domesticum quoquomodo temptauerit adpitare, post quinque librarum auri condemnationem, militia quoque pelli non immerito decernentes. Illud etiam obseruari non sine ratione conueniet, ne quis cui domesticum officium per militiæ gradum quinquennij tempus interdici censuimus, familiaritate Comitibus simulata, tem prohibita alieno nomine valeat vsurpare. Florenti v. k. a. a. Inlustri itaque auctoritas tua legem hæc perpetuo valituram ad deuotissimorum scolarium notitiam perferr præcipit. Dat. xv. Kal. Maij, Constantinopoli v. c. c. o. s. s.

TITVLVS XXX.

De locis Reipublicæ quoquomodo possessis, ciuitatibus restituendis.

I. Imp. Theod. & Valent. A.A. Apollonio P. F. P.

Cum summo studio totisque viribus nitamur ciuitates diuinitati nostræ subiectas in perpetua felicitate versari, nihil tam iniquum esse neque à nostris temporibus dissensum arbitramur, quam si eas aduentis quidem subsidio adiuuari uellemus, propriis uero facultatibus nudari spoliisque pariamur. Quapropter cum vocati causa per *Heracleam* ciuitatem transitum faceremus, petitionibus ciuium eiusdem maxima sumus cum miseratione commoti, qui tam multorum suorum quam aqueductus nec non etiam aliorum operum publicorum, vixit longo tempore neglectorum, curam fieri oportere nostris provisionibus flagitarunt. Et quoniam sæpe ab vna ciuitate vel homine postulatam remedium, generalem solet formam correctionis adferre, horum desideris annuantes, liberalitatem nostram ad omnes provincias ducimus propagandam. Tunc enim maxime vota proficiunt cum *status* *Reipublicæ*, *que causa* *votum* *est*, *conferatur*. Omnibus itaque consiliis diu nostro animo voluntatis, nullam salubriorem causam reuocandæ pristina beatitudinis inuenimus, quam si prædia tam vibana quam rusticana, nec non etiam tabernæ que ad ius civile pertinent, & à quibusdam quolibet modo intra triginta annos ab hinc uero numerandos, detentæ sunt, vniuersis ciuitatibus assignentur: exceptis videlicet tantum his que vel à Procuratore diuinæ domus, vel à viro inlustri Comite repta iussu nostræ clementiæ, vel communi consensu ciuitatum cum inuestigatione distractæ sunt. Nemo igitur quodcumque memorati iuris, præter ciuitates quas sui iuri volumus opibus frui, sibi deinceps existimet possidendam, ne propostum nostræ pietatis offendat, quod diuinitas nobis in mentem uenisse confidi

confidimus, & credimus quidem nostris præceptionibus deulgatis neminem tam incautum esse, vt dispositionibus nostris obuiam ducat esse veniendum. Verum quia nulla penes adeo cura atque inuoluta est contra quam hominum naturalis auiditas nonnunquam aliquid exiltimer mouendum, totius rei perfectionem amplitudini tuæ, cuius prouisionem amorisq; circa Reipublicæ commoda ipsa rerum documentis sæpe sumus experti, vnd cum viro illustri Magistro Officiorum, cuius administratio probatissima nobis est, delegamus. Appoloni p. x. A. Inlustri itaque auctoritas tua certo scitura quod tam nobis hæc causa huiusque rei efficacitas cordi est, vt omnibus eam penes alii præponamus, quæ per hanc diuinam legem sancimus, ad omnium prouinciarum notitiam edictorum propositione peruenire constituat, quatenus summa cum celeritate modisque omnibus impleatur. Dat. 11. Kalend. Jul. Prodosia- de Maximo 11. & Patricio vv. cc. coss.

TITVLVS XXXI.

De ambitu & locis limitaneis inibi redhibendis.

1. Imp. Theod. & Valent. AA. Numo Magistro Offic.

VM nulla penes adeo parua sit, quæ non plurimum prouisionis de nostra clementia consequatur, præcipuum militibus curam imperandam esse censemus, quibus maxime communitur vniuersa respublica. Hæc enim vna res diligenti- sime procurata multarum nos rerum sollicitudine relinquit, nec singulis cogemur adhibere medicinam, si generali remedio curata sanemus. Inprimis itaque Ducis limitum & præcipue quibus gentes, quæ maxime cauenda sunt, appropinquant, iudicio nostræ clementiæ prouochi volumus, quorum integritatem, fortitudinem, vigilantiam, rerum documenta commendant, capitali poena videlicet ambitus libidine res- tinguenda. Eos igitur quos nostra æstimatio sicut iam dictum est promouendos esse censuerit, in ipsis plerumque li- mitibus commorari, & milites ad antiquum honore nume- rum, imminutibus magistratibus diuturnisque eorum exercitibus inherere præcipimus: castrorum quinque ipsi luxuriantibus pro antiqua dispositione curam refectionemque mandamus, quibus cum principe ca- strorumque præpositis pro laborum vicissitudine limitanei tan- tum militis duodecimam annuam partem, distribuendam videlicet inter eos magistratibus potestatis arbitrio deputamus. De Saracenorum verò federatorum aliarumque gentium an- nonariis alimentis nullam penitus eos decipiendi aliquid vel auferendi licentiam habere concedimus. Sciant plane, quod si quid amplius quam eis ex nostra auctoritate statu- tum est, audeant usurpare, vtpote super exactæ pecuniæ violatores & ipsi facultatibus suis & tui culminis dispositio- ne limitibus assignandis penam gladij sustinebunt: & qui tanti flagitij, vel potius proditiõis publicæ ministros pat- ticipasse ediderint, pari supplicio subiacent, nullum effugium nec sacra adnotatione, nec lege pragmatice diu- nisiue mandatis, nullam spem salutis habituri. Vros autem illustres Magistros militum priorem integritatem suæ administrationis imitatos in posterum quoque ab omni li- mitaneorum militum ac fœderatorum gentium concessione temperaturos, suaque officia prohibuitos esse cõsidimus. Quod si quid huiusmodi fuerit perpetratum, apparitiones, quæ his obsequuntur quadrupli solutionem agnoscere iis- dem limitibus imperamus. Idem ipsis quoque fuitis emi- nentissimis magistris militum amicum esse non debuit, qui semper omnia sua compendia pro salute Reipublicæ con- temperant. Quis enim dubitat eos communem statum suis opibus prælaturos, qui defensione strenua bellicisque constiti- bus imperium nostrum suo sepe sanguini prætulere: vniuersis videlicet, qui hoc nefandam atque incertam facinus perpetrare tentauerint, adeo tam sacræ adnotationis quam legis pragmatice, mandatorumque nostrorum subsidio, cessi aliqua forsitan obreptione meruerint, excludendis: vt nec que intimatio licet admisa fuerit, penitus proficiat, & Du- ces seu Magistros militum, vel cuiuslibet Iudicis, qui infi- nuationi auerit officium, cum centenarum librarum auri damnatione vltius quam summam ad eorundem limitum refectionem volumus, proficere. Agros etiam limitaneos vniuersos cum paludibus, omnique iure, quos ex pica dis- positione limitanei milites ab omni munere vacuos ipsi custare pro suo compendio atque arare consueverant: & si in præsentem conuerit, ab his firmiter ac sine vilo concessione grauiamine detineri: & si ab aliis possidentur, cuiuslibet spatij temporis præscriptione cessante ab vniuersis decanta- toribus vindicatos, iisdem militibus sine vilo profusis,

sicut antiquitus statutum est, collationis onere volumus assignari. In his etiam contra eos qui præceptionibus no- stris obuiam venire tentauerint, eadem penarum accer- bitate, quæ aduersus Ducem auiditatem prolata est valitu- ra. Nam si quis forte, quod minime audere debebat, em- pitionis titulo memorari iuris possidet prædia, competens, ei actio aduersus venditorem intacta seruabitur. Id autem curæ perpetuæ tui culminis credidimus iniungendum, vt tam Trachi quàm Illirici nec non etiam Orientalis ac Pon- tici militis, Ægyptiaci insuper, Thebaici, Lybici quemad- modum se militum numerus habet, castrorumque ac lustrarum cura procedat quotannis mense Ianuario in sacro Con- stitio significare nobis propria suggestione procuret, vt vni- cuiusque tam illustria quàm defidia nostris auribus intima- ta, & strenui digna præmia consequantur, & in dissimulato- res compensens indignatio proferatur. Credimus namque quod re militari ad eum modum quem disposuimus obseruata, quocumque terrarum se hostis mouere tentauerit, victoria nobis propria secundi numinis voluntate nuntiabitur, anto- quam prælium. Nunc frater A. Inlustri igitur auctoritas tua, cuius integram fidem rebus ipsis experta est nostra perennitas, hanc generalem saluberrimamque nostræ cle- mentiæ sanctionem obseruationi perpetuæ, effectusque mancipari præcipiat, & edictis vbique propostis ad om- nium notitiam venire perficiat. Dat. prid. Id. Septemb. Constantinop. Maximo 11. Patricio coss.

TITVLVS XXXII.

De metatis.

1. Imp. Theodosius & Valentinianus AA. Numo Magistro Offic.

VM inter multa præuilegia quæ militibus deulit portionis domorum forte prosperit: nos à quibus familiare est vniuersa negotia competenti temperatione disponi, suggestione tuæ magnitudinis moti ita hospitij mili- tantium volumus esse consulat, vt tamen honore præ- dicit in exactiõnis ædium debita dignitati reuerentia conseruetur. Meminimus quippe nos diuina promulga- tione tam Consulatum vitorum quàm Præfecturæ in- fufis ornatorum ceterorumque inlustri, nec non etiam flentiariorum ceteras domos in hac sacratissima vrbe sitas metatorum præbendorum onere liberasse: cui nunc addi oportere censemus, vt his Consulatus qui auspici etiam patriciatu exultant, tæntum domorum exactiõ- nis licentia concedatur. In hæredibus etiam eorum quibus exactiõnis ius datum est, immunitatis ædium præuilegio pro tenore sacratissimæ Constitutionis que super hac re loquitur, firmiter valituro. Sed ne liberalitate nostra laxius quàm oporteat propagata, vel hospitalis commoditas militantiibus abnegetur, vel nihil emolu- menti referatur in publicum, id inprimis statuendum esse censemus, vt si quis vel ius exactandam ædium non habens, vel licet, in pluribus tamen domibus quàm sacratissima Constitutione concessum esse beneficium exactiõnis ratione res sit immunitis, seu sacro oraculo, seu quocumque modo vel iam consecutus est, vel consequetur in posterum, tertiarie partis domus, super quem oportuit numerum, exactatæ pensionem arbitrio tui culminis in rationes publicas conferre cogetur, vt aurum ex huius- modi titulo profligatum pro iussu nostri numinis cura tuæ sublimitatis, quo visum nobis fuerit, erogetur. Idque in omnibus huius alme vrbis domibus custodiri decernimus: cæteris videlicet omnibus, qui metata in suis domi- bus præstant, siue hospitia præbuerint, metatoribus, seu quolibet pacto satis eis fecerint, nullam vel pensionis vel difficultatis domus gratia molestiam sustinere cogendis. Deinde neminem volumus cuiuslibet loci vel ordinis in hac florentissima vrbe domum propriam exactantem, metatum sibi in alienis domibus præuilegio militiæ vindicare. Et his quidem quibus iam præbendi metati immuni- tatem inlustri fauor dignitatis indulst, licet vacantis mili- tiæ cingulo vsi sint vel vntant, vel honorariæ præro- gatiuæ poriantur insignibus, inuoluta, vt cautum est, exactiõnis iura largimur. In posterum verò hi quidem quibus inlustrem dignitatem ius actæ administrationis at- tribuit, domos suas pro modo quem sacratissima consti- tutio præstiniendum censuit, exactantur: cæteris verò qui- bus inlustri dignitas cum cingulo vel citra cingulum pro solo honore delata est, exactandam ædium licentiam penitus denegamus. Hoc ius in his etiam præcipimus obseruari, quos ipsa quidem administrationis condi- tio spectabiles nouit, honor tamen additus à nostra liberalitate

liberalitate reddit illustres: excepto videlicet viro spectabili primicerio notariorum, cui volumus in excusandis ædibus inlustrium magistratum præuilegium conuenire. Sed & si quis iam inlustrem dignitatem inter vacantes vel honorarios consecutus, domum postea in hac sacratissima ciuitate possiderit, hunc quoque iubemus esse præuilegiõrum excusationem alienum. Scitis omnibus, quod si quis cum sin- gulo perstruatur, & excusationem ita propriæ domus impe- trauerit, vt à pensione etiam portionis tertiarie sit immunis, & militiæ causa metatum in alienis domibus sibi crediderit vindicandum, siquidem honore prædicit excusationis ius habeat, carebit legum præuilegijs, quas fraudare conatus est. Si verò inter eos, quibus nulla suffragatur dignitas, nu- meretur, centenarum librarum auri sacratissimis largitiõ- nibus pendendam inlatione mutabitur, Nunc fr. A. In- lustri itaque auctoritas tua que per hanc diuinam legem duximus faciendâ, solemniter ad omnium notitiam per- venire constituat. Dat. xvi. Kalend. Febr. Constantinop. Theod. A. coss.

TITVLVS XXXIII.

De reuclatis; adæratis vel donatis possessionibus.

1. Imp. Theod. & Valent. AA. Hermocrati P. P.

PERFECTA est hæc plena liberalitas, quam præsens munifi- centia communit: tuncque maxime vniquisque tuto se confidit habere quod meritis, si quod singulis specialiter in- dultum est, generali præuisione firmatur. Cum itaque mul- torum possessiones meminerimus nostro beneficio aliquatenus tributorum munere subleuatas, eisque postea certam concessæ quantitatæ partem, quia id necessitas flagitabat, indictam, vt quod liberalitati nostræ derogatum est non penitentis potius videatur fuisse quàm temporis, summam quæ iam ex descriptione inlata est profligatione contentiõ- nis in posterum ab huiusmodi exactiõnis inquietudine libe- ratum: vt & præteriti temporis pro subleuatis prædijs reli- quorum exactio concedatur, & in posterum nulla talis descriptio formidetur. Hoc enim necessariò nobis hæc ge- neralis sanctione fuerat promulgandum, cum multo sit on- erosius simul & in Aggere conueniam soluere quantitatem quàm paritalitatem reddere quod debetur. Hæc tamen libe- ralitas nostra nihil dispositionis amplissimæ recordationis An- tioribus, quæ certam quantitatem ante se reuclatis possessio- nibus nomine canonis indixit, imminuit. Id enim quod iam in canonem cecidit, annuerfaria debet penititione per- solui, nec in præteritum, nec in posterum patitur esse con- cessum: nullique deinceps copia relinquatur inspectores sibi specialiter expectandi, nisi secundum sanctionem nostram quæ ad viros illustres & consulares Florent. I. suggestiõnem emissa est, ex communi ciuitatis aut prouinciæ desiderio postulerit. Indulgentiam verò memoratæ descriptionis & in anteauctum & in posterum tempus, non solum in releua- tis, verum etiam in donatis, adæratis translatisque seu quod- libet aliud nomen nonne delictiõnis excogitatum est, vo- lumus obseruari, nullamque super his vnquam exactiõnis molestiam formidari, quibus non tantum reliqua præteriti temporis relaxamus, sed nec in posterum quicquam inno- uationis aut oneris addendum esse censemus. Quod & si qua innovatio post administrationem inlustri memorie An- tioribus facta est, aut aliquid eis indictum esse monstratur, hoc inritum fieri, omnemque innovationem aut indictiõ- nem vtilibus carere decernimus. Sufficere etenim nouimus illud quod inlustri memorie Antioribus ante se releuatis, vel adæratis, vel donatis, vel translatis possessionibus nomine canonice solutionis indixit: quod suam limitatam conce- dit obtinere in possessionibus videlicet quæ ante eius admini- strationem huiusmodi beneficium meruisse noscuntur: post- eus verò administrationem, nec innovationem quandam, nec adiectiõnem, nec excogitationem contra eos, nec ali- quam dispositionem prolatam firmam esse concedimus. Ve- rum & si quis ex auctoritate nostri numinis vel præceptis amplissimæ Præfecturæ de fundis Patrimonialibus steriles sub certi canonis pollicitatione susceperit, firmiter eum volumus possidere, vel eiusdem tantum canonis solutionem quem nostræ maiestatis auctoritas, aut præceptum magnifi- cæ tuæ sedis per annos singulos soluendum esse præscripsit, nullamque eos descriptiõnem, aut adiectiõnem, aut inno- uationem in posterum sustinere: quoniam nimis absurdum est eos, qui nobis honorantibus aut magnifica Præfectura, fundos inopes atque icinuos magno labore impenso, aut ex- hausto patrimonio vix fore meliorare potuerint, vtpote de- ceptos inopinatum onus suscipere: illud quoque velut qua- dam circouentione depolci, quod si se duros præscissent, fundos minime suscipere aut etiam colere poterant. Sed vt

his qui ante legem datam ex suggestione viro illustri Flo- rent. I. possessiones suas releuarunt, magnam libertatem prospeximus, omni timore in perpetuum, sicut conuenit, absolutis: ita eos, qui post memoratæ Constitutionis reno- rem suas possessiones releuare conati sunt, nihil commodi capere volumus. Quapropter sciant omnes qui tale benefi- cium post huiusmodi Constitutionem reuerunt, infructuo- sum sibi hoc esse nullisque licere deinceps contra Diuina statuta, aut releuare suas possessiones, aut adærationem translationemque depolcere: quod & si subreptiis preci- bus fuerit impetratum, nihil valere beneficium tale sancimus. Nouerit amplissimæ tuæ sedis officium, quod si ali- quando nobis vel suggestio huic nostræ sanctioni contraria porrigatur, vel si legi sacrissimæ mandatis (si qua forte citra suggestiõnem his pijs dispositionibus aduersa manuerint) oblequatur, & aliquos tanquam debitores ex huiusmodi ti- tulo crediderit exponendos, ducentarum librarum auri se condemnatione multandum. Omnibus enim circa res pro- prias amputanda tristitia est, quibus ex salute nostra vera sensimus gaudia contrigisse, vt non minus commoditatibus domesticis, quàm hospitare latentur. Hermocrates Patens xarissimæ AA. Inlustri igitur & magnifica auctoritas tua quæ per hanc saluberrimam legem pro multorum commo- ditate statuimus, solemniter edictis vbique propostis ad omnium notitiam venire perficiat. Dat. 11. Id. Decembr. Constantinopoli, Theod. A. & Albino xix. v. c. coss.

TITVLVS XXXIV.

De postulando.

1. Imp. Theod. & Valent. AA. Faustio P. P.

GAudemus admodum hæc nobis amplitudinis tuæ infi- nuatione suggesta, quæ nostris concordare iudicij præ- uilegia dudum causidicis delata restantur: quorum vt me- rita maior beneficiorum nostrorum cumulus augetur, etiam nouis insuper amplificationem indulgentiis. Quo enim im- pares honores credimus eos quorum vitam, eloquentiam per- tor officij huiusce annos non solum priuatorum, verum etiam publicorum iudiciorum explorat auctoritas? Faustio P. x. Inlustri & præcella magnificentia tua laudabilium suggestiõnum suarum contemplatione hoc à nobis in ad- muerendis retinentur honorandisque causidicis edictali lege nouerit constitutum, vt in eo qui se causidicorum numero optat adiungi, imptimis studia, mores, natales, vel si per- fundus est muneribus quibus patriæ suæ nascendi generosi- tas debet esse munifica, neque per calamitiam neque per- fundioria examinatione quaerantur. Etenim oportet eos quos semel adieueris in seminatum dignitatum, omnino ita ad omnia esse edificatos vt idcirco digni vniuersis hono- ribus habeantur, quod aduocari esse meruerunt: quibus ad agendum viginti annos (non vt adpropinquare vige- simum sed vt explere fas sit) legis huius auctoritate decer- nimus. In prouincialibus verò fortis sedecim aut eo am- plus numero aduocari sint, & vnum ex his qui in agendo annorum numero præstari, ad Prætorianum forum si hoc præfectura iubeatur, auocari: atque omnes sine vtriusque Prætorianæ, siue vrbane præfecturæ causidicos expleo vi- gesimo, vel ad alium vitæ cursum maturius transeuntes, quinto decimo aduocacionis anno Vicariæ dignitatis ius potestatemque obtinere, ita vt in salutationibus nostris, in conuentibus publicis, omnibus qui post se Vicariæ potestatem adepti erunt, merito præponantur. Neque enim perpe- tuandam putamus huiusmodi dignitatem in his qui aduo- cacione sancti sunt imaginaria aut vacantia videri, cum eam non gratiæ singulorum, sed ipsi ordini & profectio- ni iudicia nostra restituant, quamuis tam magno, tam neces- sario & tam sancto officio si seruetur reuerentia licentiarum, etiam hoc peruium esse videatur, nisi illis saluum esset spe- rare cum omnibus, quod optimis quisque ac sibi bene con- ficiet de nostris iudicijs non frustra debet optare. Neque enim tali sine merito professionis arctamus aut futuræ spei intercludimus viam: quin præterita interim remuneratio- ne vt nullus ciuiliū officiorum oneribus, aut exactiõni- bus, aut operibus publicis, ad suggestiõnes numerarorum vel ad præceptum sacræ nostræ, huiusmodi hominum meritum, quod supra memoratos annos in quolibet Præto- riano siue vrbano foro studium probatæ defensionis im- pendit, post diutinum laborem sollicitetur quies, provide- bit amplissimæ Præfecturæ debita & iusta commoio, quæ triginta librarum auri condemnatione ab officijs prouin- cialibus vel suo illico iubebit expolci, si quemquam ex his qui prædicta obseruatione causis patrocinia præstiterunt, ad huiusmodi iniuriam suggestendum esse crediderint. His hoc etiam literarum militiæ contemplatione præstamus, vt si in familia fuerint constituti, quicquid quolibet titulo po-

fiti in aduocatione quæ fuerint, tanquam peculium castrense defendant, ne præmium laboris alieni aut in alios transferat aut sibi vindicet partem potestas. Hanc autem legem edictis amplitudinis tuæ omnibus Iudicibus ac provinciis facias innouescere. Proposita Id. August. Romæ in foro Traiani, Dioscoro Romæ v. c. c. o. n. s.

TITVLVS XXXV.

De lampadariis.

I. Imp. Valent. A. Opilioni Mag. Offic.

Merito amplitudinem tuam de statutis prædecessorum tuorum contrariis inter primicerium Lampadariorum & sequentes eius habitis videmus retulisse, vt quod pro verecunda moderatione ipse non poteras, nostra seruaret decreto. Opilio FR. AA. Inlustris itaque auctoritas tua iuxta rationabilem suggestionem tuam perpendens & breui nimis & longiora tempora, hac edictali lege nos statuisse cognoscat, vt primicerius Lampadariorum tres annos in priuatos administratione consistat, quatenus hoc labore perfunctus, sequentibus ad processum copia tribuatur, vt neque ille *diuinitate posterioribus onerosus existat, neque sequentes nimia expectatione languescant.* De abscensibus quæ amplitudinis tuæ suggestio patefecit, serenitas nostra confirmat, hoc est vt si biennium suis abserit, vnum ei, triennio duo, quadriennio tres merito propiet anteponi: si vero quinquennio, matriculis excimatur vt de sua pœna percellat, & sedulis obseruationis suæ compendia præmio concedantur. Dat. v. Non. Octob. Romæ. Valentiniano A. VI. & Albius.

TITVLVS XXXVI.

De nauiculariis amnicis.

I. Imp. Valent. Epitincano PF. V.

Pvblis commodis & sacratissimæ vrbis utilitatibus amica suggestio magnitudinis tuæ, clementiam nostram more solito prouisionis admonuit, vt nauiculariorum corpori per tot detrimenta lassato, remedia præstarem: quorum priuilegiis sufficere constituta vetera potuerunt, nisi hæc remeritas inlicitæ usurpationis infringeret. Epitincane R. K. AA. Vnde inlustris magnitudo tua hac nostri pragmatici actione cognoscat, iuxta suggestionem suam nauicularios qui munus proprium defugerunt, ad corpus suum cum agnitione & peculii reducantur, omni vel conuentionis, vel obnoxietatis, vel cuiuslibet persona priuilegio & defensione submoti: eorum qui sine hæreditibus obierunt substantiam quolibet alienatam titulo ab his vindicari qui memoratæ seruiunt functioni. Nauem nec facere nouam nec instaurare intra capacitatem quadraginta eparum liceat, quo hoc munus videtur esse susceptum: priuatum naues legitime capacitatis necessitatem huius functionis singulis curibus, minores vero binis solidis adiuuabunt: vt necessitatem huius functionis singulis curibus, minores vero bonis solidis adiuuabunt: vt necessarium corpus saluberrimæ prouisionis auxilio subleuatum, deuotionem solitam redintegratis viribus possit agnoscere. Dat. v. Id. Kal. Maij, Rom. Valentiniano A. & Auieno v. c. c. o. s. s.

TITVLVS XXXVII.

De prædiis pistoriis Afris deputandis.

I. Imp. Valent. A. Firmino PF. P. & Patricio.

Auditores suos beneficia delata respiciant, nec minus plenam gratiam mereatur qui præstanda suggestit, quam qui suggesta concedat: vnum prouidi Iudicis est, alterum munificentie principalis, & insinuatio beneuolentie titulo præstando gloriam, cumulat insinuationis affectum. Censeo igitur vt iuxta suggestionem culminis cui honoratis Afris & possessoribus hostili vastatione nudatis isto remedio consulatur, vt quod fortunæ impressio sustulit ad quantum potest largitas Augusta compenset. Dulce est remedia fessis operata largiri: *Et licet habeat inexhaustum dolorem atque æterna suspiria propriarum amissa facultatum, tamen qua in tam citi fuerint forte conlata, amissa solantur.* Igitur

intra Numidiam prouinciam ex desertis locis de quibus sicut celsitudinis tuæ suggestio loquitur, nihil emolumentum agnoscat, honoratis & possessoribus quos prædiximus XII. millia ferte centuriarum sub quinque annorum vacatione concedimus: duo millia præterea solidorum qui ex titulo vicinarum filiquarum, quæ per singulas centurias exiguntur, & superesse sisco perire dicuntur, exacta per officium magnitudinis tuæ ad arcam, ad eandem summam, quemadmodum iuxta merita personarum per ordinem annis singulis diuidi debeant, pro tua moderatione decimas. Et in Sicitensi & in Cæsariensi prouincia, Mauritania & Numidia prædia *iuris emphiteutici* & domus diuinæ quæ à *Vaculis* post Vandalicam vastationem fuerant competitæ, & à diuersis hodie possidentur, auferri ab iisdem censu, & sub eo *institutionis* modo quo nunc tenentur sub signatione cessante, honoratis Proconsulis prouinciæ *Abidiacena* porius conlocari, quos à Barbaris, subactis patrimoniis etiam de sedibus propriis constat expulsos. De pistoriis autem prædiis statu, quoniam his quos Barbaries adfixerat & ob alimoniam antè fuerant lege concessa, ad eos tantum debeant peruenire quos ab hostibus certum est facultates captiuitatis infortunio perdidisse, iisdem pulsos quos ad hoc beneficium indecenter constat admittis: nec liceat quemquam amplioribus quam eius loci ratio postulat remedijs adiuuari. Equum enim est vt quos percussis grauiori sorte contulimus, iuxta singulos distributione proficiat, penes quos saluo vrbis Romæ priuilegio, hæc humanitas permanebit, donec auspice Deo Africam redire contingat. Prædia obuentum, eiusdem scilicet, ad filios eorum quibus data sunt, successione iure perueniant, saluo tamen, vt dictum est, priuilegio vrbis æternæ: qui si defuncto fortasse non fuerint auctoritatem Iudicis huic dari præcipio cui magis consulti iusta necessitas persuadeat, maioribus enim debent beneficijs adiuuari quos dubium non est aduersa vehementiora perpeffos. Firmine P. K. AA. Itaque inlustris & præcella magnificencia tua designatos Prouinciales sub progammate suo faciat peruenire, vt quanta nobis *doralium* cura sit præfenti lege cognoscat. Dat. III. Id. Iul. Romæ, Adelfio. v. c. c. o. n. s.

TITVLVS XXXVIII.

De successione curialium.

I. Imp. Theod. & Valent. AA. Maximo II. PF. P.

In augendo statu vrbium singularum, seruata Catholica Religionis veneratione, tam præcedentia veterum parentumque nostrorum statuta renouamus, quam nostris legibus obferuanda decernimus, ne passim immittione municipum, cum numerositas ex abundantia clericatus augetur publica damna generentur. Non dubium est enim cum non expletis munitis ad obsequium venerabilis mysterij curialis admittitur, relium in paucos publicæ functionis opus nequaquam posse tolerari: & rursus migrantibus patrimoniis curialium ad personas qui functionibus municipalibus non tenentur, propriam ciuitatis nutare substantiam. Propterea præfenti lege sancimus, vt quisquis ante huius sanctionis diem suscepit clericatus officium non expletis vrbis propriæ munitis ac muneribus, in ea quidem qua meruit religionis obseruatione perduret, sed omnia per suspectum tam personalia quam patrimoniij onera cogatur agnoscere, facultates suas pro virili portione singulis filiis diuidat, sibi meti simili parte seruata. Quod si filios non habuerit duas partes facultatum suarum, præter vllam alienationis fraudem, propinquis ad curiam pertinentibus tradat. Quod si defuerint, eisdem octo vncias ordini proprio proficere debere censuimus, quoniam non minor est affectio patriæ quam parentum, tertiam sanè propriæ substantiæ seruaturus. Qui vero redditus patriæ muneribus dudum ad officium clericatus accessit, filiis, quos sibi proculdubio curia vindicet, facultatum suarum, sicut iam diximus, virilem singulis portionem tradere non moretur. Qui si filios non habuerit ea quæ superius & de patrimoniij distributione talis personæ constituta sunt, obseruare cogetur. Decet enim eum qui sacrosanctis desiderat inhære mysterijs, fide magis diuitem quam facultatibus adprobari. In futurum ad *Ecclesiastica ministeria curiales suscipi præfenti lege prohibemus*, vt fiscales, necessitates numeroitate municipum facilius implentur. Si quis sanè ad clericatus obsequium etiam contra legum vetita, animi deuotione properauit, si propriæ non compleuerit onera ciuitatis vniuersa, per suff. cum reddere compelleretur: simili leges obseruatione facultates suas sicut supra scriptum est, aut cum filiis aut cum propinquis, aut cum patria diuisurus. Quod si expletis munitis sacrosanctæ religionis fuerit ministerio coniunctus, facultates suas virilem filiis distribuere per iudicium mox cogetur, sibi meti virilem portionem inter liberos seruaturus. Qui si filios non habuerit, duas partes patrimoniij

patrimoniij sui propinquis (qui tamen curialitatis oneribus obnoxij sunt) absque vllò immittionis commento, sicut superius dictum est, sciat protinus conferenda, omnibus in medium deductis quæ posthanc rem clericatus in fraudem legis alienanda crediderit: tertiam cui voluerit proprio dispendium arbitrio. Quæ nostram ferocitatem temperasse humanitatis incuitu vetera legum constituta testantur, quibus omne patrimonium cedere ordini proprio curialis præceptus est, quotiens ad ministerium clericatus eligitur. Illam quoque patrem dispositio nostra non præterit, vt quisquis cuius vel incola deinceps in nullo obnoxius (cuius tamen substantia trecentorum solidorum non exuperet quantitatem) fuerit repperus, habeat adipiscendi clericatus liberam facultatem. Eum vero cuius patrimonium maiore quam definitiuus æstimatione censetur, liceat Curie secundum vetera statuta sociari: exceptis his qui sacris scriinijs nostris & Agencium in rebus (scholæ militanc, & alijs qui continuatæ militie obseruatione defudant, vt multis prouisionum generibus ordinum numerus suppleatur, nec tamen desint ministri venerandæ religionis obsequijs. Maxime P. K. AA. Inlustris & præcella magnificencia tua huius legis saluberrima constituta, sub edictorum promulgatione faciat in omnium noticiam peruenire, vt sacrilegij reatus inuoluat, viginti librarum auri multa percellat, quem non obediisse clauerit edictalibus Constitutis. Dat. v. kal. April. Raqennæ, Theodosio A. xv. & Felto v. c. c. o. s. s.

TITVLVS XXXIX.

In damnum publicum non valere rescriptum, nec specialia beneficia generalibus præferenda.

I. Imp. Theod. & Valent. AA. Maximo PF. P. II.

Su rerum frequenter agnouimus specialibus beneficijs generalem deuotionem grauari recedente in reliquos *tributorum sarcina*, quæ singulis quibusque subducitur, Maxime P. K. AA. Et ideo inlustris & præcella magnificencia tua pragmatici nostri secuta decretum sciat secundum suggestionem nuntiam manentibus his quæ dudum de remouendis specialibus beneficijs censuimus, omnia quæ specialiter contra veritatem imperata sunt non valere, & functionem publicam aequaliter ab omnibus oportere cognosci, vt & quod in commune statutum salubriter fuerat, perseueret, nec denuo in hæc ambigis redeat quæ icerta præceptione remouimus. Dat. v. Id. Febr. Rom. Valentiniano R. V. & Anacolio. v. c. c. o. s. s.

TITVLVS XL.

De pantapolis ad vrbem Romam reuocandis, & qui à tironum præbitione excusantur.

I. Imp. Theodosius & Valentinianus AA. Edictum ad Populum.

Vrbis Roma, quam meritis caput nostri veneramus Imperij, in tantum nos cura non deserit vt quieti eius atque abundantia modis omnibus consulamus. Græcos itaque negotiatores (quos Pantapolis dicunt) in quibus manifestum est maximam inesse multitudinem magnamque in emendis vendendisque mercibus diligentiam, vterius non patimur sacre vrbis habitatione secludi, licet eos dissentio & maxime inuidia tabernariorum, quam *venerabilis Roma* vilitas, à negotiatione submouerit. Idcirco hoc edicto singuli vniuersique cognoscat Pantapolis ad vrbem Romanam redeundi negotiandi que licentiam restitutam, vt cura periglii vbertas populo ministraret, *Et in rebus suspectis*, à maiore multitudine ciuitatis possit habitari, ita vt si quis statuta pretia non seruauerit, in eum pro qualitate facti vindicta procedat, nec ob vniuersi aut alterius delictum omnia corpus liceat excludi. Ita enim cura multorum nec abundantie decet, & profutura ciuitati augubitur multitudine. Ex illa sanè parte totam sollicitudinem omnemque formidinem vestris animis censuimus auferendam, vt huius edicti serie cognoscat vniuersitas, nullum de Romanis ciuibus, nullum de corporatis ad militiam esse cogendum, sed tantum ad *murosum portarumque custodiam*, quotiens vltus exegerit, inlustris vrbis Præfæcti dispositionibus ab omnibus obsequendum. Cuius ordinatio etiam in muris, turribus, & portis quæ sunt labefacta restituat, ita vt reparatione mu-

rorum vel omnium quæ supra dicta sunt nullus penitus excusetur. Illud quoque pro tuendo statu venerandæ vrbis decernimus, vt à conlatione tironum & ab excludendis sepretem solidis per milens nuper indictis cesses Formonis, Aëritinis, Calcatius & Viçturarius habeatur immunis, vt propitius deuotionem solitæ functionis agnoscat. Dat. v. Non. Marr. Romæ, Valentiniano A. v. & Anacolio v. c. c. o. s. s.

TITVLVS XLI.

De tironibus & occultatoribus defertorum.

I. Imp. Theod. & Valent. AA. Sigisualdo Comiti & Magistro vrbisque militie.

Frequentari sæpius constituta temeritas plectenda compellit, vt excusabilis culpa sit quam etiam recens prohibitio non emendat. Nulli enim concedi fas est si torrens verita nunc quoque feruens interdita tentauerit. Reparandi feliciter exercitus cura, conferri debere tirones à possessore censuimus. Ne qui tamen damni publici abusus occasione lucrum capere secredat de fiscali dispendio, si personam semel insignitam militari titulo ruris colendi causa, vel negotiationis exercenda gratia, aut cuiuslibet ministerij occasione detinet, P. K. A. Idcirco inlustris & præcella magnificencia tua hac nos sciat edictali lege iussisse, quisquis de tironibus aliquem, necnon prius militie virum proprios numeros & signa deferentem, rustico vrbanoque prædio crediderit occultandum, & ipsum restituat quem celauit, & tres alios aptos militie pœnæ nomine cogatur inferre. Colonus, conductor ad vrbem loci si id ætatis sit vt stipendia ferre possit, militie protinus adgregetur. Quod si nesciente domino defertor in cuiuslibet ædibus latuerit, colonum conductorem, actorem, vel qui id scierit capitali supplicio esse ferendos. Veruntamen ne occasionem calumniis dedisse videamur, si temporaliter habitandi causa miles vel tiro cuiuslibet prædium forte successerit, id seruata moderatione sancimus, vt in trigessimum diem postquam in eodem loco esse ceperit, correptum, is quem superio legis pœna constringit ad ciuitatem quamque proximam deducat, officio publico ac primoribus ciuitatis tradat sub confectione gelorum, ad prouinciæ Moderatorem protinus perducendum, vt eius cura ad signa propria reducat, & pœnis competentibus subiugatur. Iudicem sanè si *conhibentiam* in his exsequendis negligentiamque præstiterit, decem libras auri, eiusque officium similem quantitate pœnæ nomine sisco iubemus exsoluere. Quam legem nequis se ignorasse consingat per omnes prouinciarum ciuitates edictis sollempnibus diuulgabis. Dat. x. Id. Kal. April. Romæ, Valentiniano A. v. & Anacolio v. c. c. o. s. s.

II. Idem AA. Quadratio PF. P.

Disposicionem cunctis salubriter profuturam certatim debet omnium præuenire deuotio. Quid enim magis proficillius est desiderijs expetendum: quam vt adiectis viribus, per dilectum roboris militaris Romanus augetur exercitus? Quadratio P. K. A. Vnde inlustris magnificencia tua pragmatici prioris tenore quod de delicto nouo agitando datum est, Senatores vel vniuersos possessores oportere à se conueniri, vt auctores & conductores suos sine vlla tam necessitate rei dissimulatione his repræsentandos nouerint, quibus per suburbicarias prouincias tironum congregandorum munus iniunximus, quod facilius ad effectum publicæ utilitatis valeat perueniri. Quisquis vero conuentus ad eos qui id exequantur deducere gubernatores agrorum suorum aliqua cunctatione distulerit, cognoscat se decem libris auri multandum, & tirones eius aumeri qui deprehensus fuerit, nihilominus traditurum. *Aduersum quippe animam à communi defensionis studio iure tali severitas inlequitur.* Superest igitur vt nullius animus retardet iniuncta, quia quisquis in hac parte cessauerit sese quodammodo constitoret non esse Romanum. Dat. vi. Id. Kal. Iun. Rau. Maximo II. & Patricio c. o. s. s.

III. Idem AA. Hisiodora Com.

Cogit diuersarum rerum necessitas se quidem pro utilitate communi vt suggestio sublimitatis tuæ prouida nimis pro qualitate temporis esse videatur. Paruo etenim vnusquisque sperare debet securitatem futuri. Nec enim graue esse credimus quod oneris contemplatione deposcitur Hisiodore FR. A. Vnde inlustris auctoritas tua sciat secundum suggestionem tuam pragmatici auctoritate firmatam, hoc nos præfenti tantum tempore censuimus, propter

propter imminentium expensarum necessitatem, quibus sufficere ararj vires nequeunt, id quod conferentes plurimum non grauet, nos parte aliqua valeat adiuuare. Idcirco *inlustres vacantes* per omnes nostros provincias constitutos, tenent tyrones in aderatione debere persoluere. Comitres quoque consistorianos, vel primi ordinis, necnon Tribunos & Notarios, fed & eos qui administrationes ordinaras in provinciis gubernarunt, dare singulos oportere: Tribunos vero vacantes siue Comitres secundi vel tertij ordinis omnesque clarissimos tertiam partem rationis agnoscere, ita vt vnus *ironis pretium viginia* solidis taxetur: exceptis Afis qui hostili necessitate sedibus suis nuper expulsi sunt. Pro excubiis autem presentibus viginri consistorianos, Comitres triginta, Notarios immunes esse debere. Gaudere enim debent quos labor suus & defudata vigilie probabili ratione commendant. Dat. prid. Id. Iul. Rau. Theodosio A. XVI. I. & Albino v. c. coss.

TITVLVS XLII.

De palatinis.

1. *Imp. Theodosius & Valentinianus AA. ad Maximum II. PP. P.*

Palatinæ exactiois enormitas deducta sepius in querelam, necessitate nobis formandæ functionis imposuit: cuius obliuio quæ refugere debuit, agere contendit, ad hoc præteritæ impunitatis presumptione decepta vt continuo scelere grauiore *oculos severitatis* incurrent. Vnde magnificentia tuæ suggestionem *numerofis administrationibus* & virtutibus congruentem libenter accepimus, quæ *possessoribus & negotiatoribus consili generaliter postulauit*, quorum breui deuotio concidisset si quantum silico inferendum est, aut tantum, aut amplius exigendum sibi auaritia vindicaret, non dissimulandam obiectionem *nostris facultis generans*, cum deuotum publico priuatis utilitatibus, dispendia profutura comitantur. Quipropter sublimis excellentiæ tuæ saluberimam suggestionem secuti, veneranda in æuum lege sancimus, ne quisquam Palatinorum superindicti vel aurariæ ceterâque ad *vnumque ararium* pertinentes exigens functiones, vltra summam, traditis sibi iuxta præsentem censum de serinio breuibus comprehensam, commodi nomine accipiendum aliquid nouerit aut perendum: cessantibus causarum titulosque instructionibus factis, quod odio calumniarum cessare præcipimus, & quos non in vltum publicum sed in auditatis exemplum, calliditas compulso minatur: sacrilegij percellendis reatu, proscriptiois etiam supplicio condemnandis, cum huiusmodi vlturpationem probatio confutari. Quam examinationem atque vindictam si aditi *inlustres viri Comitres vrinusque ararij* fortasse neglexerint; amplitudinem tuam nobis oportet suggerere, vt neglectas iustissimas provincialium querimonias vindicemus. Tantum autem nos licentia huius cupiditatis offendit, vt inueteratam vlturpationem refarcire cupientes, Moderatores provincialium rapinis ire obuiam censeamus, & ad magnitudinem tuam sine vilo metu suæ condemnationis referre. Præterea cupctis exultationibus aditus obstruentes quibus agenda necessario aliquotiens negligunt, hoc Constitutioni nostræ adiciamus, *vt inlustres viri ararij vrinusque Comitres* à condemnationibus Iudicum & Curialium nouerint abstinentium, delicta eorum vel dissimulationem tam clementiæ nostræ quam sedi tuæ amplitudinis cum exiterint, ingerentes, quo prædictæ sedis tantum secuta correptione præsentia reciter, futura componat. Quam rem veritatis & disciplinæ publicæ amore decernimus. Maxime p. k. A. Inlustres igitur & præcella magnificentia tua edictalem legem & functionibus publicis iugiter profuturam programmate suo in cunctis vniuersitas nostro seculo improbis abusus nihil licere. Dat. Prid. Non. Iun. Rau. Valentiniano A. Anatolio v. c. coss.

II. Idem AA. Patricio PP. P.

Cum pietas nostra ad provincialium quietem tuendam, simul ad auaritiam Palatinorum, quæ causa nuper fuerat ferendæ legis, arcendam remedia quæretet, data nuper lege censuerat, vt inlustres viri sacri ac priuati ararij Comitres facultatem condemnandorum Iudicum non haberent, si milititer à defidia ordinem multanda eorum *seueritas* abstineret. Sed quia nunc suggestio magnitudinis tuæ indecorum hoc inlustribus viris, & inefficax publicis necessitatibus explicandis prouisione necessariæ suggestionis insinuat, & experiendo cognouimus nec satis prodesse id possessorum commodis, & plurimum confuetis ararij exactioibus obfuisse, abrogatam legem quam prius super his rebus obseruari statuimus, ius omne ad prædictos inlustres viros quos longo tempore iam tenebat, solibatam pristinæ censuræ auctoritate tenemus, ne qua illis moræ aut negligentie ex-

cusatio de expensarum destitutione tribuatur, quibus non solum multandorum Iudicum, sed & Curialium segnitiam condemnandi & à rationabilibus licet auferebatur facultas & tamen sub hoc præsepio nullum possessorum seu Curialium, Palatinorum mancipamus audiri. De quorum fraudibus si quæ extiterint, aut si modum veri census sub occasione eulorum ad se pertinentium supergressi fuerint & aliquid commenicium præter id quod explorata fides chartarum continet, studio deprædationis inuenierint, iubemus grauatim patere accusandi eos liberam facultatem: sed ita vt ad proprios Iudices lætorum querela perueniat, itque solis in eorum commissa permitatur inquirere, de quorum factis, si qua in reprehensionem venient, non modò presentium querelis, sed & absentium relationibus instruentur. Sanè si quid est quod vindictæ censuram exigat acrioris, erit inlustribus viris Palatinorum Iudicibus consulendæ serenitatis nostræ copia, vt genus vitionis agnoscant, sed de his duntaxat criminibus quæ contra ius stimulo inlicitæ cupiditatis admiserint, Patrici p. k. A. Inlustres igitur & præcella magnificentia tua hanc omnibus inuolere sanctionem inhiabit, remotaque ea quæ de his ordinem solitum commutauerat, huic legi, quam nunc statuimus, perpetuo valitum sciat robor impositum, quippe moderatione & status provincialium inuolatus manebit, & decus potestatis suæ ad geminos Iudices reuertetur. Dat. v. Kal. Octob. Spoleti, Dioscero & Eudoxio v. c. coss.

III. Idem AA. Fioriano Com. s. l.

Æquum est serenitatem nostrâ prouida oraculi nostri Constitutione sancire, ne aut impune quemquam temerario contemptu deferta officij sui militia licet legnis otij elegisse desidiam, aut in posterum proposita interminatione cauere, ne quis audeat inconsulto Iudicis sui testimonio militia sacramenta deponere. Floriano p. R. A. Vnde inlustres auctoritas tua pragmatice nostri secuta preceptum, sciat secundum suggestionem tuam Palatinos omnes sacrarum largitionum, qui stipendii non peractis, sine testimonio vel auctoritate Præfulis sui, ad Ecclesiastica obsequia & ad aliam transire militiam, nomine clericorum & priuilegio cinguli superioris exutos Palatino officio ac militia, quam contumaciter reliquerunt, proinus esse reddendos. Atque hoc circa vniuersos oportere seruati quos intra tricennium post militia commutationem pragmatice huius functionis forma repererit, ceteris vero non nouandam penitus quæstionem prolixioribus temporum spatij muniantur: hac in futurum præceptione seruata, ne cui liceat sine iussu & testimonio Præfulis sui, delectare vel commutare militiam. Provincialium Iudices esse cogendos atque tabularios largitionalium titulorum ad amplitudinis tuæ eodem rationis instructionibusque transmittant, nouerintque procutandis exactioibus, legibus se regunt. Dubium enim non est eum fore & nobis & legibus nostris obnoxium quibus maiestatis nostræ præcepta lentauerit. Dat. VII. Kal. Maij, Rom. Calypio Aug. v. c. coss.

TITVLVS XLIII.

Ne Duciani vel limitanei milites ad comitatum exhibeantur.

1. *Imp. Theod. & Valenc. AA. Florentio P. P.*

Orem atque auxilium nostræ clementiæ limitaneorum poscit utilitas, qui adeo quorundam querimoniis, vel exhibitionibus diuersorum Iudicum dicuntur adfici, vt inter priuatam vitam & militarem scientiam neutri nascantur. Adde quod *usum armorum didicere* compelluntur obseruatione fori civilis officij, & in vltis peregrinantur aliena, expertes litium, actionum ignari, quos inuicetanda facundia & doctrina popularis instruit. Hæc suggestio viri sublimis *Anatolij Magistri per Orientem vrinusque militia* nostris sensibus intimaui. Quapropter non vltius patimur tantæ commoditatis dissimulare iacturam, cum constet dispositione maiorum *vallo limitis ab excursionis Barbarica defensari* quicquid intra Romani nominis concluditur potestatem. Quam obrem victura in omne æuum lege sancimus, neminem Ducianum, neminem limitaneum militem per totum tractum *Orientis* ex vltimis sollicitudinibus qui exiguis solatis vix ægrè miseram famem repellant, penitus exhiberi ad nostrum sacratissimum comitatum, nec sacra nostri numinis iustione, nec diuino responso ad preces aduentis subdito, non denique perennitatis nostræ mandatis, vel cuiuslibet sententia Iudicis: dispositionibus ipsuper integri viri magnifici custodientes in posterum, quas ad utilitatem limitaneorum sedula inuestigatione constituit, remissis omnibus iam nunc ad propria sacramenta qui videntur exhibiti. Verùm ne conditionem militum in quandam arcem videamur quodammodo conlocasse peccandi concessa licentia semel exhibitionis submota formidine, sub cõpetentibus militariibus Iudicibus aduersus

TITVLVS XLV.

De honoratis, & quis in gradu præferatur.

1. *Imp. Theodosius & Valentinianus AA. Storacio P. P.*

Studiosè niti atque agere clementiam nostram decet, vt quicquid ad cumulandum Consularium titulorum nomen proficere, faciamus, quos pro sui magnitudinis ac reuerentia vestitatis, etiam nobis libenter adscimus. Et quoniam certum est lege Diuini Parentis nostri Graciani cautum (quæ amplissimis dignitatibus definitum venerabilis Constitutio ordinem dedit) vt Patriciatus honor & infule Consulares si copulara sibi vnus personæ meritis iungantur, eum cui vtrumque contigerit potiorum faciat illo qui ex his alterius honoris tantum fulgorem consecutus videtur, plenum rationis & æquitaris putauimus, vt quisquis bis Consulatus adipisci meruisset insignia, præferatur his qui semel functi sunt hoc honore. Quod alterius adiectio dignitatis hanc solam superat, quanto magis duplicata tanti suggestus infule, & curialium ornamenta gemmarum obtentis semel anferenda sunt fastibus? Storaci p. k. A. Inlustres igitur & præcella magnificentia tua hac nos generali lege sanxistis cognoscat quam propositis edictis vulgare debeat, vt quisquis *consulare fastigium secundo conscendere meruerit, illis etiam præferatur qui vno anno fastis nomen dederunt, quamuis anteriore tempore Consulatum cum Patriarchatu pariter* fuerint adepti. Ea enim dignitas quæ nomini quoque Augusto quoddam decus videtur acquirere, secundo delata priuatis personis absque superioris, iure vniuersis honoribus antecellit. Dat. III. Id. Mart. Rom. PP. in foro Traiani, Maximo II. & Patricio v. c. coss.

TITVLVS XLVI.

De officio & numerariis Præfectorum P.

1. *Imp. Theod. & Valent. AA. Albino II. PP. P. & Patricio.*

Vltimam suggestionis probamus, cuius omnis hæc mens est, ne quid *iniquum contra innocentiam malis* petentibus licere patiamur. Scimus enim quanta saepe miseris *inuidia*, quos iniquis indicantibus fastigio potestatis adfigit. Officium sedis celsitudinis tuæ, sine quo necessitates publicæ nequeunt expediri, per infortunia multa iam saucium medicinæ nostræ curationes exposcit, quæ dudum potuisset adhiberi si suggestio similis antè manasset. Hæc igitur mansura iugiter lege decernimus, vt quisquis ex officio Prætoriano prius quam militandi finem consummatis per ordinem temporibus fortitur, sub attestacione gestorum testimonio Præfecturam regentis honestam meruissimionem, seu quietis studio, siue alterius amore militiæ, nullum sustineat de non peractis stipendiis quæstionem, fiduciam perpetuæ securitatis habiturus. Præterea Numerarios Prætorianæ sedis, penes quos publicarum rationum notitia consistit, siue priuatos, siue alios militiam fortasse fortis post quinquennium discussionibus subiacere prohibemus. Intra hoc enim tempus vestigari facillè quamuis latens veritas potest. Et certe nullius tam grauis debet esse condicio, vt terminum non habeat sollicitudinis & timoris. Munimen vberius consideratio flagitat æquitaris. Officium Prætorianum expensarum colore in præiudicium cautionum veramus virgeri, in cuius perniciem nequitia creditorum frequenter excogitat, vt pecuniam publica necessitate numerarum priuatis simulent profecisse compendii: quibus hanc penam præsentem constitimus sanctionem, vt si quando merceniam suam sub tali credendam putauerint esse contractus, eius protinus amissione multentur, nihilque vel ab his quos aduerum verita deceperit, vel de publicis rationibus consequantur. Hæc officio Prætoriano saluti fortunatamque præsidia tribuisse sufficiat, cui etiam mentores, quos pridem habere desiderat, pro mansionum suarum quiete concedimus Albino p. k. A. Inlustres igitur & præcella magnificentia tua iustissimam legem propriis vulgabit edictis, vt omnibus inuolentat nostro seculo Republicæ nihil aliud amplius esse præstandum, nisi quod decet acquiri. Dat. XIX. Kalend. Ianuar. Romæ Aetio III. & Symmacho coss.

eos agentibus ianuam aperimus, cum ea videlicet definitione, vt si limitaneus fuerit confutatus in contractus seu legibus diliquisse, sumptus litis dare cogatur, etiam si hoc sententia prolata non teneat, & negotium recentorum solidorum summam excedat: eadem in actorem pena seruata si limitaneus *calculum meliorem & viderem sententiam* reportarit. *Aliiter quippe litigantium timores & exoranda iudicia iurgiorum compesci non poterunt, nisi animus exercitatus in litibus imminentis damni periculum pertimescat, vt correctionis metu compressus aeterno silentio conticeat. Quom enim auaritia terminum fortietur, quam si laqueis cupiditarum suarum circumdata intra sepe propria damnata calumnia comprimatur?* Et profecto aut hoc est remedium diu vexatis, aut si nec hoc quidem prodesse poterit, alia ratio operit, licet operare debemus ne libeat audacibus exercere litigia, vt liceat *nostris militibus oculari, quos in extrema parte Romani seculi sacramentorum legibus emendatos calumnia latentes inuenit. Quamobrem Florenti p. k. A. Inlustres* & magnifica auctoritas tua quæ statuta maiestatis Augustæ cura perugij & congruo semper sine conclusit, nunc etiam edictis propositis ad omnium noticiam faciat peruenire. Dat. v. Kal. Mart. Constantinopoli, Theodosio A. XVI. C. O. S.

TITVLVS XLIV.

De competitionibus.

1. *Imp. Theodosius & Valentinianus AA. Florentio P. P.*

Suggestionem viri inlustres *Comitis sacrarum largitionum Marcellini, vicem agentis viri inlustres Comitis rerum priuatarum* admodum conprobamus, quæ & pio nostro proposito conuenit, & in commune omnium subiectorum commoditatibus consulit. Felicissimis namque merij nostri temporibus hæc nobis præcipue cura est, quemadmodum liberalitatis nostris sine cuiusquam pernicie omnes possint diuitiis abundare. Imperatori quippe *prouisionis munus esse censimus, vt omnes nostris dispositionibus gaudeant, nemo suis iniquis nudatus facultatibus debeat. Quare* hac perpetuè lege valitura sancimus, vt nemini liceat bona defunctorum incauta, vel quamlibet rem aliam ad fiscum nostrum pertinentem, vel eam quæ ei paritur, actionem vilo modo à nostra serenitate *competere*, nisi annus ex die mortis defuncti excesserit, vel ex quo fiscus locum habuit, vel habere poterit. Et si sacrum otaculum mansuetudinis nostræ secundum hanc legem ab aliquo fuerit impetratum, nullo modo competenti iudicio intimari, nisi prius officio productum in iudicio liberæ conditionis delatore tradiderit, vel in hac alma vrbe, si res ad fiscum pertinentes hic inuentæ fuerint competitæ, quorum interest periculo sub carceralibus vinculis obseruandum, vel Moderatori provincie sub archifirma custodia transmittendum. Seruos namque nec ab initio, quasi nec personam habentes, in iudicium admitti iubemus, & si hoc ausi fuerint, continuo eos flammis tradi vel bestis. Neque verò prædicti temporis prescriptionem neque delatoris concessione, vel speciali donationis beneficio, aut sacra pragmatice iussione posse conuelli. Et si forte quisquam, quod non credimus, huiusmodi quid per subreptionem eliquerit, id à nullo Iudice admittendum esse decernimus: quod si admiserit, non modò pena sacrilegij eum esse obnoxium, sed etiam damna ei qui eius iniquitate læsus fuerit, facere. Illud etiam pro communi omnium commoditate censemus sancendum, vt si ab aliquo quicquam peritum fuerit, & semel cuius interest, officij instructio præcesserit, nullus id possit à nostra deinceps clementia postulare, neque de eadem causa denuo fieri licet instructionem: officio quod miserit, decem librarum auri pena pro tali obreptione feriendo. Florenti p. k. A. A. Inlustres igitur & magnifica auctoritas tua saluberrimam legem edictis propositis ad omnium noticiam faciat peruenire, vt sciant *provinciales nostri pro eorum quiete serenitatem* nostram iugi sollicitudine vigilare. Proposita XIV. Kal. Nouemb. Constant. Theodosio A. XVI. & Festo C. O. S.

TITVLVS XLVII.

1. Imp. Theodosius & Valent. AA. Albino P. P. P. Illyrici.

EX aff. etu publico conuenit eorum necessitatibus subue-

TITVLVS XLVIII.

1. Imp. Theodos. & Valent. AA.

CVm pietatis nostræ animo, ad querendam remedi publici

rit inlatum, quod ab eo magistratus & Curiales exigere

LEGVM NOVELLARVM Diui Valentiniiani A. LIBER I.

TITVLVS I.

De fructibus inter maritum & vxorem expensis, filiis, vel hæredibus minimè imputandis.

1. Imp. Theod. & Valent. AA. Albino P. P. P.

VICTORITATIS suæ memorem amplifimum Senatam generatèr agnouimus, cuius consilium improbis rebus semper occur-

INTERPRETATIO. Si vir vxore superstitute moriatur, fructus, quos conuente coniugio constat expensis, nullam postea à communibus filiis, seu ab hæredibus mater repetendi habeat facultatem.

TITV

TITVLVS II.

De Manichæis.

1. Imp. Theod. & Valent. AA. Albino P. P. P. II.

SUPERSTITIO Paganis quoque damnata temporibus, inimica

TITVLVS III.

De homicidio casu an voluntate facto.

1. Imp. Theod. & Valent. AA. Maximo 1. P. P. & Patrio.

CRIMINOSOS quidem auersamur omnes, & præcipue hu-

humano generi sanctionem cunctorum notitiæ publicari pro-

INTERPR. Lex ista præcipit, ut si quis ad principem con-

TITVLVS IV.

De testamentis.

1. Imp. Theod. & Valent. AA. Albino 11. P. P. P. & Patrio.

AMdudum quidem Diuus auunculus noster, testamentorum

INTERPR. Hæc lex de aliis titulis testamentorum id am-

ius dicitur liberorum: quia etiam si una charta sua condere materius voluntatem, aut inuicem se heredes scribant, qui alteri superstes extiterit, dimissam rem iuxta legis huius ordinem vindicabit: ita tamen, ut iis personis, quibus lex concedit, si fuerit de inofficiosi querela actio, referretur.

II. Imp. Theod. & Valent. A. A. Albino II. P. P. & Patricio.

Cum sciamus & Ditos principes, & Clementiam nostram condendarum legum fomitem frequenter inuenisse de precibus, iuræ ex factio quod nuper euenit, cunctis profutura faciem. Inlustrem sceminam Pelagiam cum Micee illustri femina dictare uellet heredem, sed testium copiam non haberet, per holographam scripturam eorum circa prædictam supremam prodidit voluntatis. Nam quod solum potuit secretius licere morienti, indicem iudicii sui paginam *Casario uero spectabili, Tribuno & Notario fratris sui filio secreta commisit, quem natalium decus, & propinquitatis religio fidem cogere seruare defunctæ. Nec sanè electionis suæ cura testatorem fecerit. Desideriis amicitia Casarius obsecutus chartam fidei suæ credidit, iuris & conscientiæ memor, eadem qua sumptuarum simplicitate uulgari. Sed illustris hæres ab ambitu cupiditatis aliena, nihil de successione præsumpsit, nihil de corporibus hereditatis uindicauit intra hos modesti terminos manens, ut subdito percitus ultimarum voluntatis arbitrio, non prius se putare hereditatem generi neque humano, mansura iugiter lege decernimus, ut quisquis per holographam scripturam lupremum maluerit ordinare iudicium, habeat liberam facultatem: multis enim casibus saepe contingit, ut morientibus testium numerus & copia denegetur. Quibus erit de legibus nostris inter ipsa uitæ deficientis pericula causatio, si propriæ manus literis scribere, quos uoluerint, non sinantur hæredes. Aliis testes itinere necessitas, alia solitudo uilla: imò, alia nauigatio seruis tantum comitibus expecta subducit. Aliorum testatorem prohibent esse uoluntates, qui uelut obsessos conclauibus suis silent custodire languentibus. Nostræ posthac beneficio sanctionis intelletus nemò morietur, cui fuerit sollicitudo testandi, late uiamis supremis aperimus arbitris, si holographa manu testamento condantur, testes necessarios non paramus. Scripto enim taliter sufficiet hæredi, asserere etiam sine testibus fidem rerum, dummodo reliqua congruere demonstret, quæ in testamentis debere seruari tam veterum principum, quam nostræ præcipiunt sanctiones, ut in hæreditariorum corporum possessionem probata scripturæ ueritate mittatur. Cum tamen testium præsentiam testator elegerit, legitimum numerum semper oportebit adhiberi. *Necessitatem quoque præsentem subinuenimus, quæ testatores hætenus compulsi, sub uisus diei spatio supremum, festinato nimis ordini & implere iudicium, quibus nos licentiam, tempusque largimur, ut uoluntatem, quam de rebus propriis mente conceperint, frequenter scribant, frequenter retrahant, frequenter emendent, & quot uoluerint diebus, in tanta præsentem causa meditatione, uersentur. Hæc enim deliberatio nihil immaturum relinquit, cui licet saepe dictata corrigere. Testes tamen subscriptiones suas uisus diei vel omnes patiter, vel si legitimum numerum exigam ueram fecerit, horis præbere diuersis sub obtutibus testatoris iubemus. Præterea quoniam plerique deficientium, uoluntates suas cupiunt esse secretas, nec ante uulgari, quam luce priuentur, statuimus ac iubemus, ut si testes rogari, paginæ cuius arcaua nescierint, eorum testatore subscripserint, nihil ex ignorantia testium, testamentorum similitudine derogetur, albine parens karissime Augustorum. Idcirco illustris & præcella magnificentia tua iustissimam legem, & cunctis generaliter profuturam in omnium ceteris ire noticiam propostis iubebit edictis, ut facile possit agnosci nostrarum salubritatis sanctionum. Dat. VII. kal. Iann. Romæ, Actio IV. & Symmacho VI. CC. COSS. Acc. VI. kal. Iann. Romæ, PP. V. kal. Iann. in foro Traiani Supscripsit.**

INTERPR. Hæc lex licet alia replicet, qua in aliis legibus habetur expressa, tamen hoc amplius obseruandum esse præcipit, ut si cui fuerit testandi uoluntas, & testes forsitan defuerint, uoluntatem suam propria manu præscribat, qua prolata post defuncti obitum plenam obtineat firmitatem.

TITVLVS V.

De sepulchris.

I. Imp. Theod. & Valent. A. A. Albino II. P. P. & Patricio.

Diligenter quidem legum veterum conditores prospexerunt miseris & post fata mortalibus, eorum qui sepulchra uoluerint capta persequenda. Sed quoniam noxiæ montes caeco semper in facinus uoluntate rapiuntur, & se ad penam dudum statutas exitimant non teneri, necesse est seueritatem rogari, quam uideamus hætenus impudenter contemptam: Quis enim nescit Quiritium sollicitari funestis ausibus manus? & horribilem uolentiam defunctorum cineribus inferri? Luce palam sepulchra caduntur, & quicquid religio uetat, in usum licentiæ exitit sacrilega præsumptio. Fidis malorum nec iam mortuus datur in quorum supplicia constructio miserandæ sedis eripitur. Scimus enim, nec uana fides, & solutas membris animas habere sensum, & in originem suam spiritum redire cœlestem. Hoc libris veteris sapientiæ, hoc religionis, quum ueneramus & colimus, declarat arcanis. Et licet occisus necessitatem mens diuina non sentiat, amant tamen animæ sedem corporum uolitorum, & nescio qua sorte rationis occulto sepulchri honore latentur: cuius tanta permeat uita temporibus, ut uideamus in hos uisus lupremum nimio pretiosâ montium metalla transferri, operosaque moles censu laborante componi. Quod prudentium certe intelligentia refulcet, si nihil crederet esse post mortem. Nimis barbara est & uesana crudelitas, munus extremum, luce carceribus inuidere, & diris per inexplabile crimen sepulchris monstrare cœlo corporum reliquias humanorum. Huius nefandæ sceleris inter ceteros reos uehementior Clericos querela prosequitur, quos potentis talibus immortantes frequenter alpeit dies tristiter. Ferro acerbissimè uexant sepultos, & obliuio nominis, cœlo ac syderibus præsentibus, cinerum contagione pollutas sacris altaribus manus inferunt: tanto in profundam caliginem conscientiæ suæ (supore demerit, ut reuerendis audeant interesse misteris, & post excidia funerum credant Deum posse placari, quem nocentes precantur incassum, quem uita melior exorat. Commisitorum talium fœditatem, ne diutius tempora nostra maculentur, hæc edictali lege damoamus. Quisquis igitur sepulchra, profana uoluntate uisita, & lucis ipsius hostis effoderit, quisquis ex iis quælibet marmora, aut saxa sustulerit, penam mox habeatur obnoxius. Seruos colonosque, in hoc facinore deprehensos, duci protinus ad tormenta conuenit. Si de luce tantum fuerint temeritate confessi, luant commissâ sanguine suo. Si dominos iuter supplicia nullo interrogante nexerint, pariter puniantur: ingenii quoque, quos similis præsumptio reos fecerit, si fortasse plebeij, & nullam faciant facultatem, penam morte perfoluant. Splendidiore autem, vel dignitate noti, bonorum suorum medietate multati, perpetua notentur infamia. Clericos uero, quos tam dicti operis constiterit auctores, dignos credimus maiore supplicio: uolentibus enim cohercendus est, quem peccasse mireris. Scelus omne grauius facit claritudo personæ. Intolerandum, nimis execrabile, non ferendum, indecere nomen & titulum sanctitatis, & abundare criminibus. Quisquis igitur ex hoc numero sepulchrorum uolator extiterit, illicid clericis nomen amittat, & sic filio proserptionis addictus, perpetua deportatione plectatur. Quod ita seruari oportere censemus, ut nec ministris, nec Antistitibus sacre religionis in tali causa statuamus esse parcendum. Facebant querelæ, nullius innocentem laudamus: Nocentes tantum lex nostra persequitur. Sed quoniam plerumque statucis salubribus dissimulatione uenialium iudicium negatur effectus, præsentem iubemus edicto, ut prouinciæ moderator, admodico municipum sultus, censuram nostræ legis exerceat. Et licet nemo reus possit facibus ac securibus reluctari: si quis tamen extiterit, sic superbus, sic impotens, sic rebellis, in cuius nequeat ire supplicium, amplissimas potestates directa relatione mox instruat, ne seueritas iusta lenetur. Quod si uolutores sepulchri, quos potuerint secundum formam sanctionis habere punire, neglexerint, vel de superioribus referre distulerint, facultatibus & honore priuentur. Cuius quisque, siue adhuc in potestate positi, siue priuati, propter omisiam penam uolutoris sepulchri uoluerit accusator emergere, habeat liberam facultatem. Nec delatoris formidat inuidiam, cum premio magis dignus sit, qui se constanter improbum odisse monstrauerit Albine Præfeste karissime Augustorū, illustris & præcella magnificentia tua legem, quam

quam Pietatis & Religionis amore concepimus, prouincis, prouinciarumque rectoribus celeriter innotescere propostis iubebit edictis, ut criminolis pena reddatur: Innocenter uolentes gratulatio, Pax sepulchris. Dat. III. Id. Mar. Romæ. Acc. VI. VII. Ad Kal. April. Romæ, Callipio V. C. COSS. PP. in foro Traiani, VI. Id. April. Anselata edicto Albini uiri illustris P. P. P. I. & V. aritij.

Ista lex Interpretatione non indiget.

TITVLVS VI.

De libertis & successione eorum.

I. Imp. Theod. & Valent. A. A. ad Albinum P. F. P. II. & Patricium.

Cum iuris æquitas omnibus dominis in commune permittit, fructu libertatis & premio fortunam mutare eorum, nec manumissoris posteris licet graues esse conueniat, quos meliorem iudicio tanti muneris auctor euexerit: duras nimis benemeritis sanctiones credimus, quæ sic opprimunt sub in grati actione liberos, ut ab hereditibus defunctorum præcipiant in seruitutem uocari tanquam contra iniuriarum, vel superbie reos, nulla nisi abrogandæ libertatis pena sufficit. Huius ergo statuti vigorem benignius corrigentes, mansura iugiter lege decernimus, ut si quis ex familia sua cuiuslibet sexus homines libertate donauerit, eius hæredes siue extranei, siue filij, siue filia, siue nepotes neptæque fuerint, vel propinqui cuiuscunque cognationis & nominis, manumissos non teneant ad obsequiorum necessitatem, nullamque contra ingratos habeant actionem. Sed, quod minime remur, si contumeliam forsasse perulerint, ad cohercendos iniuriarum reos uentur iure communi. Nemo sibi nostræ legis obstacula credat perire uindictam, late aduersum nrois seueritas patet. Hoc unum uolitionis genus nostro seculo, uenturique temporibus nullis prius sperare permittimus, ut in ius uocati postulet seruitutem. Iustitiam præsentis edicti, si bene sentiant, sanæ prætamus hæredum, ne uideantur non agere causam doloris, sed exorcere potius cupiditatis ardorem. De successione etiam, quas latius & obsecutus veteres portulerunt, compendium lucidæ definitionis adhibemus. Itaque liberos, qui ciuis Romani priuilegium fuerit consecutus, siue unicum pignus, siue plures cuiuslibet sexus habeat filios, cum mori cœperit, sobolis suæ omnes proprias, si maluerit facultates, supremo securus dimittat arbitrio. Quod si nulla prole gaudebit, quatuor uincias bonorum suorum manumissoris filio, vel si plures erunt, filiis derelinquat: aut si filiorum nullus extiterit, nepoti ex filio, vel nepotibus eandem deperat portionem. Filias uero manumissoris, carumque filios & nepotes impudenter prætereat, nisi forsitan aliam uiam suaserit, uoluntate morientis. Ne quid autem lauis interpretationibus calumniantium motiantur infidie, quod pro libero statuimus pari sibi munere etiam libera d. f. donat. Præterea intestatis liberos, filios si ia, nepos neptæque, vel si plures superstites fuerint dummodo liberi ciuicque Romani, pro rotius patrimonio soliditate succedant. Nam si nec filios habuerint, nec nepotes relinquerint, tamen patrem, matrem, fratrem, sororem, patri libertate gaudentes, medietatem sibi intestatæ successione hæc de iudicatis persona defendat, quæ gradu prior inuenitur. Aliam uero medietatem manumissorum seruum hæredibus, quos tunc recipit omnis hæreditas, si intestato expressa necessitudine nomina defuisse constiterit. Ipsi uero manumissoribus nihil penitus derogamus, quibus ius patronatus integrum semper manebit saluamque durabit, quicquid vel prius iuris auctoritas, uel superiorum Principum sanctiones contra ingratos detulit, e liberos. Sed ne penitus sibi reuerentiam causentur posteri negatam statuimus & iubemus, ut aduersum manumissoris filios & nepotes, liberos libertæque in nullis omnino causis testimonium dicant. Quod si licet nihil ualiturum dixerint, puniantur, Albine Præfeste Karissime Augustorum. Illustris & præcella magnificentia auctoritatis uæ propriis reuerenter edictis cunctorum censibus æquitatem nostræ legis infinet, ut quanto studio & detestetur iniustos, & libertati tribuimus fauorem, totis, ubi noster est orbis agnoscat. Dat. III. Non. Iun. Romæ, Callipio & Ardabure VI. CC. COSS. PP. in foro Traiani, V. Id. Iun. Anselata edicto Albini V. C.

INTERPR. Lex ista constituit, ut liberos qui ciues Romani effugerint, ab hereditibus manumissorum, siue filij sint, siue extranei proposita iniuria actione suo se dicant lesos pro occasione ista ingratiuitatis ad seruitutem nullatenus restocentur. Sed si talis casus emerit quasi contra alios ingenuos sic de iniuriis apud iudicem actio proponatur. De successione uero liberos, hoc est, ciuim Romanorum, id censuit obseruandum, ut liberos, siue libera, si uinum filium seu plures habuerint, ipsi facultatem suam morientis si uoluerint, integram derelinquant. Contra cuius uoluntatem nec filij ex patre, nec nepotes ex filio uia uenire poterunt ratione. Quod si liberos liber. & uo, qui defuncti fuerint, filios non habebunt, &

testari forsitan uoluerint, tertiam facultatis suæ manumissorum filio uel nepotibus, qui ex masculis nati fuerint, derelinquant. Filias uero manumissoris, earumque filios & nepotes ab hac hereditate, saluâ paginâ testamenti, securi si uoluerint præterierint: arguta femina ad istas hereditates penitus non uocantur: nisi forte illi liberos de duabus partibus pro gratia aliqua filias uel nepotes ex filia patronorum suo uoluerint conferre iudicio. Si uero liberos nec filios dimiserint, nec nepotes, si patrem, matrem, fratrem, sororem, & ipsos liberos ciues Romanos factos esse constiterit, quos superstites derelinquant, tunc medietatem sui patroni hæredes uindictent, & medietatem supra scriptis personis de gradu defuncti liberos, qui proximior inuenitur. Nam si liberos, qui ciues Romani fuerint uino manumissoris decesserint, si sine uoluntate patroni condere uoluerint testamenta penitus non ualobunt: quia auctoritati manumissorum omnia lex ista seruabit. Contra filios uero uel nepotes liberos libertæque testimonium dicere in quacunque causa non præsumant: quod si fecerint, licet recipi nulla licentia ratione, tamen quicunque liberos contra filios uel nepotes patroni contrarium testimonium dederint, puniantur.

TITVLVS VII.

De indulgentiis reliquorum.

I. Imp. Theod. & Valent. A. A. Consulibus, Praetoribus, Tribunis plebis, Senatui suo saltem dicunt.

Si uos liberique uestri ualeatis, bene est: nos exercitiisque nostri ualeamus. Licet aliæ occupationes extiterint, uita differri non potuit: apud reuerendam enim conscientiam mendacii genus est promissa tardare. Sciamus licet deuotionem possessorum fiscalia nulla uel parua debere: tamen quod in huius discussionis officio, & nullius & modici una eademque conditio est, euidenter exponimus, cur designatæ necessitati placeat subueniri. Putabitur enim conuenientia, nisi nostro studio corrigatur. Quantum ad propostum nostrum attinet, prouincialibus uindique uolumus esse consultum, & dicitur fessos incommodis, sufficientibus beneficiis adiuuare. Verum obsticit inuida plerumque subreptio, quoniam iam non potest tantum quantumlibet inuenta cogitatio, non prouideret, ut improbis etiam latentis nocendi aditus obstruantur. Diffusores ad prouincias non electi, (sicut competimus), sed ambientes ire dicuntur, quod nobis & proceribus nostris aliarum sollicitudinum mole constitit, officere inueniantur ociosi. Hoc modo facultates possessorum miserabiliter conciderunt. Ex hinc maius incommodum, unde remedia certi adhibere præsentem. Vbi trepidam prouinciam talis discussor adierit, stipatus calumniarum ministris, superbie clarus inter obsequia sumptuosa, expe. it adminicula prouincialis officij, scholares etiam saepe coniungit, multiplicato & hominum numero, & officiorum, ut quantum auaritiæ libenter terror extorqueat. Prima sunt uentis exordia, ut proferat & reuoluat super diuersis numerosisque titulis terribiles iustiones, præterea minutarum supputationum caliginis, inexplicabili obsecritate confusus: quæ inter homines uersitatum nescios hoc amplius agunt, quò minus intelligi possunt. Securitates experunt, annorum serie & uersitate consumptas, quas seruare nescit simplicitas, & fiducia nihil debentis: Reuera enim aut quoquo modo pereant, aut quasi iusta contingit occasio deprecandi. aut si extant, redimendum est, ut ferantur accepto. Ita sic ut apud improbum ei arbitrium meritò nocet, chartula cum periculis proficiat, non perisse. Innumera deinde elades, facta custodia, suspendiorum crudelitas, & uincula tormento, quæ interea lætas, & crudelitatis pertinax egregius quaestor expectat. Collegia furtorum palatinæ hortatur, instat apparitio turbulenta, uiget immitis exsecutio militaris. Indignum facinus, hæc de ciuibus uelut inter hostes pecuniæ placitis, & allegatorum iustitia, non miseratione finiri. Tanta uexatio cum nouumquâ fisci uilitatibus proficit, tamen nō desinit iterari, quasi aliquid efficaciter gestum, uix dum uno è prouincia decedente, cum nouis auctoritatibus alter excurrit. Si uillis publico esse non potuit qui ante pertexit superfluum est ire alterum, æque prouincialibus obfuturum. Hunc nos P. C. formam perniciosi ardoris extinguimus, nec pacitur ulterius ad exhaustorum interitum delauire. Nobis perit deterior possessor effectus, nobis proficit non grauius. Uenduntur iudicia is qui non possunt esse soluendo, cum dilationis redemptio publicam magis atternerit functionem. Amittit sine dubio filicus, quod commodo suo exactor augmentat. Superiorum igitur P. C. omnium temporum reliqua tam arcaum, quam ueritatem ætati, utque ad incipientem primam indictionem iubemus ad indulgentiam pertinere nemo profusus quælibet] utque ad designatum tempus transacta discoriat. Sola est nunquam calumnianda securitas, quam a seruitas nostra concedit. Licet hanc humanitatem cunctis ac Quirerem sciamus posse sufficere, tamen addimus, quo prouiso nostra magis possit grata

grata præstari, nemini deinceps licebit ad hoc negotium arbitrio vnius iudicis adspirare. Vtrum miti debeat Inspector publicus, tractatus ante deliberet sublimis viri parentis patriæque nostri, nec non magnificus vir Præfectus prætorio, qui communionis utilitatem virtutum suarum magnitudine nobiscum peruigiles & cogitant & tenent; cum alicuius potestatis pro sua moderatione disponant, si iusta necessitas cogit, qualis persona mittatur. Nihil impudenter audebit, quem elegit talium virorem examinatus adfectus. Necesse est ab eo integritatis reuerentiam custodiri, qui nouit se custodes habere, quos iudices. Aliter pergenti ad prouinciam, & fortunatum, & famæ iubemus esse discrimen, reuocetur publici timore periculi, quem occulta cupiditas festinare compellit. Similis conditio manebit officium eius potestatis, quæ diffusorem mittere cupiens, non fideliter suggererit a refectione gestorum formam mittendi, quam statim debere seruari. Sardiniam ab hoc excipi placuit, quoniam apud nonnullos calliditate quadam maxima pars pecunia residet, quam exactam publicis oportuit erogationibus applicari; cum satisfecerit, ad ipsam quoque beneficia nostra perueniant. Illustri viri comitis rei priuatæ infouatio patet, dudam nostram elementiam præcepisse, intra Africam, sicut per alias prouincias adiectione quinquennij pretium distractorum prædiorum ab emptoribus debere suppleri. Palatinos super hac re olim directos, nec dum quid profecerit rescribit. Quare nolimus hunc titulum interpretationi huiusce iustitiam adiungere, sub occasione rationis accepta consumantur enim reliqua non possunt. Vnde non resalua pars, sed omnis quæ sperari potest summa debetur. Et manu diuina, optamus vos felicissimos ac florentissimos nostrique amatissimos per multos annos bene valere, sanctissimi ordinis p. c. Et ad latas. Dat. i. i. Non. Mar. Romæ, Valentin. A. & Anieno v. c. coss. recitata in Senatu per virum Iul. Postumianum, prid. Id. Mart.

INTER P. De diuersis militantiibus vel exactoribus, cum egressi fuerint, & presentia principis, ut non præsumant exspoliare prouincias. Quia per illos amicitia aliquando sine dubio fit, quod compodo suo exactor augmentas.

TITVLVS VIII.

De triginta annorum præscriptione omnibus causis opponenda.

I. Imp. Theodosius & Valentinianus AA. Firmino P. F. P. (Italia)

Oni principis cura vel prima, vel maxima est, *Quiescent* prouincialium propitia sollicitudine mente tractare, quibus quanto plus fuerit humanitatis impensum, tanto prouinciarum amor deuotionis incumbit: Hæc est enim natura mentis humanæ, ut quod admittit ex commodo compensat in gratia, & amodis præstitis largiores interiore quodam vinculo charitatis obstringat. Iuuat itaque iuris perpetui, emphyteutici, patrimonialis, iuris rei, vngas aternasque calumnias, & nullo tempore sine conclusas, certis & designatis terminis limitare. Quam nobis necessitatem ferendæ legis iusta imposuit querimonia plurimorum. Quis ferat in futurum, quæ aut ac prouini nesciamus? quæ alia improbum litigatorem tam valida defensione submouebit, si possessorem nec sæcula in infinitum transacta defendunt? Præter tantæ ætatis iniuriam vehementer offendit, quod quibusdam nec militiæ suæ priuilegia suffragantur: Diuturno excubiatur labore perfunctis impingi contumeliosam statum comperimus questionem, & quos veretunda attestatio natalium, splendor conspicuus, præclara scripturorum officia probauerunt, nouo erubescende obiectis virgeri: Emericos alicuius honoribus viros etiam ad laqueos vilissimi colonatus. Et tunc perniciosus laborare, quando post continuos observationum labores residuo vitæ optata debeant quiete gaudere. Domini vernulas suos fideliter seruientes, cum liberis iugo seruitutis absoluunt, & quod esse non poterant, qualitate nascendi, manumissionis beneficio consequuntur, Indignum facinus, deteriorem conditionem liberis esse quam seruis: ut humilis abiectioneque fortuna legibus, quod non habebat adquirat: nobilior quod habuit obtinere non possit. Absit à temporibus nostris, ut id conscientia nostra permittat. Quinimodum hunc nobis gloria rituum vindicamus, ut nostro studio grauissimæ consuecundinis licentia comprimatur, decet nostris specialiter remediis *uoluntate ualitudinis* aduersæ curare. Medicinæ huius laus æterna contingit, cum nos tam salubris æquitatis auctores ætas & præsentis & futura declarat. Ad quam beneuolentiam præcipue nos hortatur lex Domini patriæ Clementia mea, Theodosij perennis Augusti, qua virtutum suarum morem secutus, humano generi profusa Quiesce prospexit. Constituens post xxx. annos nulla penitus iurgia, quæ medio tempore nota non fuerant excitari. Cuius inuicti principis laudibus etiam præsentem legem necesse est applicari. Illa namque

pia mente præstando, viam huic alteri præbuit, quia beneficia eius latius panderent. Præcipimus itaque propter quorundam prauas interpretationes, quibus sanctio memorata non sufficit, *dum minutias iuris, & captiuis uerba fectantur*, ut quæ specialiter iusta sunt, specialiter, abrogentur generalitatem designatio uniuersa consumat, nec aliquid posse esse exceptum, quod non per illud venerabile constitutum hoc peremptorio uocabulo concludantur: Dicendo enim, omnia, nullum penitus cuiuslibet litis aut causationis fomitem dereliquit. De originariis, & colonis, inquilinis, ac seruis utriusque sexus, peculis atque agnationibus designati iuris, id est perpetui, patrimonialis, emphyteuticarij, & reipublicæ post xxx. annorum curricula, nulla deinceps actio moueatur. Et *negocium*, de quo per expressa tempora nemo pulsauit solenniter, nouum nemo proponat. Quod in omnium consummatione causarum iustum esse debere seruari. Aequum est enim, tot annos sine interpellatione de curtos, nullo nomine, nulla prioris occasione subuerti, ac si consisteret memorati temporis intercessisse silentium, etiam has causas, quæ sub fiducia legum præsentis sanctione ablatarum motus sunt, nec finitæ, huius sacræ præceptionis auctoritate uoluntus aboleri: quia sicut tales inchoari nolumus actiones, ita malè inchoatas haberi oportet extrinsecas. Intra hæc sanè tempora, si cepta his fuerit de originariis vel agnatione cepit designati hanc formam erga possidentes seruari præcipimus, quæ lege Diui parentis nostri Honorij, de coloniis utriusque sexus iuris priuati euidenti definitione conscripta est: scilicet ut ad persona scemine xxx. annor. à virili triginta repetentem præscriptio obiecta submoueat. Quod & in illa parte obseruari conuenit, quæ statuta est de agnatione talium personarum. Et licet rem omnibus causis generaliter profuturam à nemine temerari posse credamus: tamen ne quos facile præmeritas ad subreptionem quacunq; compellat audacia præsumentes triginta librarum auti pæna percellat. Eadem manebit Palatinum officium utriusque ætatis, nec non officium culminis tui, vel cunctorum iudicum prouinciarum, ut pari sorte quæ salubriter constitutum, periculo etiam salutis suæ illibata conferent, Firmiter patens karissime & amatissime. Illustri & præcella magnificentia tua, per quam nouimus *Uniuersitatis* Quiescent studiosa diligentia custodiri, legem cunctis prouinciis, uniuersis litibus adplicandam, propèctis vulgabit editis. Ut post triginta, sicut dictum est annos, perniciofa diuersarum causarum propositio conquiescat. Dat. xv. kal. Iul. Rauenna, Asturio. & Crotogene vv. cc. coss. pp. in foro Traiani xlii. kal. Aug. sub edicto Firmiani viri illustriis ppô.

Ista lex ideo interpretata non est, quia sequens sub titulo, De episcopali iudicio & diuersis negociis, & de tricennio laquitur, & omnia quæ hic comprehensa non sunt, euidenter habet expressa.

TITVLVS IX.

De colonis vagis vel agnatione eorum, & de aduenis.

I. Imp. Theod. & Valent. AA. Firmino P. F. P. & Patriio.

VM purè & fideliter obseruari debeant, quæ continentur in legibus, latam dudum de colonis originariis, faciam pari quorundam maligna mente cognouimus Nam cum is, qui discesserit obnoxius triginta annorum repellatur obiecta, is cum sibi vindicat apud quem triginta annos probatur impleffe, si verò equaliter habitet per diuersos, is cum sibi vindicat, penes quem triginta annorum tempora concludantur, aliis huic competit cum quo maximam tricennij partem habitant eundem per hos atque alios designatum tempus adsumit, ita contingit, ut cum illi pereat à quo fugit, nec huic ad quem venit possit acquiri, mansionum permutatione definit esse quod natus est: libertatem, quam nascendo non habuit, fugæ sibi assidue defendens. Nulli vnquam nisi colonis fugitiuo culpa sua premium fuit. Ea causa incipit melior esse qua pœnam meretur. Quod tamen sufficit hucusque licuisse. Nam cum prior dominus obice legis excluditur, illi cum iubemus acquiri, apud quem eisdem annos statuti temporis probatur impleffe. Quod si propter conclusionem tricennalem, & ad vim præcriptionis eludendam equaliter habitet per diuersos, is cum vindicet iure colonario seruiturum penes quem à die primæ fugæ xxx. annorum posteriora tempora concludantur, aliis huic lucro cedat, cum quo maxima tricennij parte vagus & inuisus habitator efficit: quod etiam de mulieribus originariis æque vagantibus præcipi custodiri. Colonia verò quæ peritiori post xx. annorum curricula denegatur, si quem partu ante designatum tempus edidit, priori domino conuenit non perire. Aequum est ut ad eum sibi obsolescat suscepta tunc temporis, csi adhuc mulier cõperebat, ut damnū amittat matris, quod processu coningit annorū prolis læticia

faleem vindicatione consoletur, quem casum iubemus vicario- rum compensatione finiri. Ne (quod impium est.) filij à parentibus diuidantur. Item placet, ut pars cuius maritum esse constitit, pro vxore eiusdem mariti vicariam reddat quartam partem fortiam domitorum obtinatio à faciendo diuortio conquireat: quia in eiusmodi personis salua & in- conuulsa debet conuentionis affectu permanere. Sanè sicut colonas commutari posse priora statuta iusserunt, ita etiam de viris licentia sit. Igitur commutationes factas lex nostra confirmat, ac si aliqua cessio sine personarum commutatione processit, vel deinceps facta fuerit non valebit: ne ad alterum coloni, ad alterum possessio exhausta perueniat. Aduenæ plerunq; tenues, abiectioneque fortunæ quorundam se obsequiis iungunt, ut simulata laboris & obsequiorum patientia accepto sumptu ac vestitu, illum & squa lorem egestatis euadant. Vbi de angustis cladis suæ, & humanitate & miseratione collegentes fuerint liberati, iam repleri, iam nihil de misericordia cogitantes, eligunt faminas ad patrem familiam pertinentes sortitia, forma, utilitate meliores, eorum satiare se ceperint, derelinquunt, non statu priore perempto, non aduertere conuentionis, non dulcedine filiorum, nulla lege prohibente discedunt. Itaque si nulli quolibet modo obnoxius ciuitati, ad prædium se cuiuscunq; rusticorum, urbanumque collegerit, & mulieri obnoxie sociari uoluerit gelis municipibus proficere habitandi, ubi elegerit voluntatem. Ut hoc vinculo præcedente, nec habitaculum, quod placuit, deserat, nec consortium mulieris abruptat. Qua professioe deprompta, salua iniquitate, licentiam non habeat recedendi. Pari lege mulieres ingenuas iubeo detineri, à quibus conuenticio appetita est, & electa seruitum vel colonorum, ut is abire non liceat. Filij earum si denuntiatio non præcessit, in eorum iure & dominio, apud quos creati sunt vel creantur, colonario nomine perseuerent. Post denuntiationem verò edito, secundum terra diuina seruos esse censent, ut illos nexu, licet dictum est, colonariis semper tenent obnoxios, hos condicio seruitutis, Firmiter patens karissime atque amatissime, Illustris & præcella magnificentia tua huius generalis constitutionis formam, editis propositis, ad omnium faciat notitiam peruenire. Dat. prid. kal. Febr. Romæ, Acc. i. i. Non. Febr. Romæ pp. in foro Traiani: Adelphio v. c. coss.

INTER P. R. Lex ista constituit, ut si colonus proprium dominum fugerit, & xxx. annis per diuersorum domos aut agros fortasse lauerit, & non nisi impletis xxx. annis à die fugæ suæ prædictum colonum dominus poterit inuenire, ab eo apud quem inuenitur est, tricennali annorum præscriptione dominus, qui coloni fugam sequitur, excludatur. Secunda iterum conditioe curruat, ut si forte apud tres personas denis annis colonus ipse habitauerit, ille cum vindicet, apud quem posteriori tempore inuenitur. Tertia conditio est, ut si inter eos apud quos per tricennium habitauerit, fuerit orta conuenticio, ipsi prædictus colonus addicatur, apud quem per illos xxx. maiori annorum numero diuinitur habitasse. De coloniæ verò fugæ, & apud quoscunq; habitauerit forma seruetur, ea tamen conditione seruata, ut sicut de coloni iure proprius dominus xxx. annorum præscriptione excludatur, ita & impleto xx. annorum numero de repetitione colona domini peritio repellatur. Ita tamen, ut filij qui infra xx. annos nati fuerint, quando adhuc colona domino competeat, à domino qui colona præiudicio temporis perdidit, secundum Constitutionem qua sub titulo, De Episcopali iudicio processit, debeant reuocari. Post xx. autem annos nati, illius domino acquirantur, cui colona tempus addicit. Iubeatur etiam ut de talibus personis commutatio non negotur, ita ut vicaria mancipia tam pro colona, quam pro portione filiorum dare coloni dominus mox præceperit, quod etiam si conuenit, & pro colono is cuius colona est, pari constitutione debet implere. Aduenæ ingenui, qui se colona iungi uoluerint aliena: quia sape fit, ut contubernia electa contemnant, gestis proficiantur se de domo domini colona, cui iunctus fuerit, nulla ratione discendere, & ingenuitate manente, nullam habeat licentiam euagandi, aut cui conuictus fuerit, deserendi. Ingenua itaque mulier si contubernium coloni elegerit alieni, si ei denuntiatum non fuerit, coloni sunt domino profutura, quoscunq; eius partus ediderit. Post denuntiationem verò quoscunq; ediderit, non colonos, sed seruos noueri esse futuros.

TITVLVS X.

De confirmandis iis, quæ administrantibus, vel publicum officium gerentibus distracta sunt, vel donata, & de aduocatis, & cæteris negociis.

I. Imp. Valent. A. Firmino P. F. P. & Patriio.

VA perique in legibus constituta dissimulant, necesse est præsentis iustione sanciri, ut omni ambiguitate sub-

nota instauracione solidiora reddantur. In administratione enim & in militia positus, emendi licentiam denegatam, si perflua non nullorum dicitur esse peruersa, cum lex Diui Honorij ad Palladium Præfectum Prætorio missa, in Theodosianum redacta corpore, hanc copiam talibus legatur dedisse personis. Quem non excedat alioqui ista conditio, iis solis qui ad honores aliquos cunctantur, libertatem in contractibus non parere: Et cum huic obstaculo nulla fortuna subiacet, non mediocri, non nobilis, non plebeia, uniuersitatis ius & commodum solis militantiibus negari. Censeo igitur, ut in quibuslibet administrationibus, officiis, in quocunq; militie gradu positus, emendi quæ cæteris copia sitidummodo emptio & venditio celebretur iure communi. Neminem volo potestatis in suo & impressione compelli. Volenti vendere, definitam & conscriptam pecuniam oportet inferri, Videat instrumentorum scriptor, sciant ij apud quos venditionis documentum necesse est allegari. Nihil referi quis emat, cum publica fide pretium venditor consequatur. Quod si emptor officio, & administratione perfunctus, intra anni mectas, aut super illa violentia lege conscripta, cæcioris, carceratum, custodia publica vel priuatæ, vel in quolibet genere fustionis, aut non annumerato pretio, euidenter fuerit confutatus: vel se de iudicio tergiversatione subtraxerit, & agat ne gesta rei veritas possit agnosci, venditori solidorum numerum inferat, qui tabulis continetur, possessionem nihilominus perditurus, ut ad dominum redsar, cui taliter probatur ablata. Item si venditor nihil horum sustineat quæ ponimus, sed callida refragatione cauetur, manente contractu, perpetua firmitate, & pecuniam reddat emptori, quam cum in pretium constitit accepisse. Hac sanctione eos quoque iubemus esse munitos, quos administrantes, & vlla gerentes officia, prædicia rustica vel urbana certum est dato precio comparasse. Donationes quoque habitas & commutationes, circa eas personas, quarum immerito hæctenus emptio fluctuabat, similiter roboramus. Ita fit, ut in actu publico postio fidelitate laborare delectet, cum uident seu emptione, seu commutatione, qua instat obinet emptiois, seu donatione, seu alio quolibet titulo uenientia, apud se posterorūque suos inconuulsa mansura. Non patimur præterea nonnullorum alio genere iura turbari. Notum est post fatalem hostium ruinam, qua Italia laborauit, in quibusdam regionibus & caudicis & iudices d. fuisse, hodieque gnatos iuris & legum, aut ratio, aut minime reperiri. Nam hæc necessitas fecit perpetuitatem dari prouincialibus aduocatis. Si quis curiali venditori aliqua laborati necessitate subuenit, cura modò ad exactores fiscalium functionum, modo à creditoribus virgetur, & sine cautela vendidit, quam prementer iniuria querere non vacabat, ne diutius suspensio, equalore custodia, sportuæ concessione, uisuris in maiorem cumulum crescentibus, vexaretur, cur non maneat venditio, quæ præstitit obnoxium à dispendiis & supplicis liberari. Alij delictura & inculta propterea vendiderunt, quia icuini cepit onerosam professionem non poterant sustinere. Iniquum est, tam iustis præcedentibus causis, consecræ venditioni ob hoc solum, quia decreti interpositio defuit, adimi firmitatem. Statuo igitur à tempore, quo Italam Alaricus intrauit, nullam moueri questionem iis, quæ Curiales taliter de facultatibus propriis vendiderunt. À die sanè latæ huius saluberrimæ iustitiam, cum prædicia sua distrahunc Curiales, primores etiam Curia, qui vendendi necessitatem ignorare non possunt, in collegæ venditionem subscribant. Hoc ordine omnis cautatio sopietur, nec emptor iis auctoribus quicquam de resultatione formidat, nec venditor potest sub tali assertione fraudari. Quem si deciperem oppressum claruerit, ab ipsis etiam subscriptoribus reddi iubemus indemnem, ut utilitati eius cum emptore improbo pariter addicatur. In diuersis prouinciis uacnas Curias derelinquunt, qui cæratim ad priuilegia, Caudicis illustri prætorianæ sedis atque urbane delata festinant: cum meliores natalibus suis effici uolunt, non curant vrbes proprias spoliatas ministeris & officiis debitis interire. Nos neque meliora desideria volumus impedire, neque passim destitui ciuitates. Quisquis ergo ad hoc officium venire contendit, non ante, sibi, sciat esse permissum, quam uniuersa munia, quæ patriæ suæ debet, exoluat. Cuius tamen indulgemus arbitrio, ut si ad togam properat, suffectum Curie præster, cuius studio perficiat uniuersa, quæ per seipsum fuerant procuranda. Nec absolutam statim ctedat, appositione subiecti: quia si inefficax vilo debito acta fuerit, recursum ad ipsum præbimus auctorem. Nihilominus ad eos concuriales, qui minus idoneum susceperunt. Professus igitur, gesta, secum deferrat apud moderatorem consecræ prouincia, ut & officio iudicis notum sit, locum absentis quæ persona susceperit, quæ possit publicis necessitatibus sufficiens dare responsum, hac prouidentia nihil negligens in eorum potest vrbibus euenire. Iubeo sanè, ut si in prouinciali foro quatuor constat esse caudicos, quorum

patrocinium in controuersiam parti posse verique sufficere, cum uoluerit, is qui ultra memoratum modum poterit inueniri, ueniat ad prædictas sedes ob negocia peroranda. Alioqui licentiam non habebit, si illic non fuerit numerus designatus. Prouidere enim decet, ne provinciales tenues homines defensionis inopia ad requirenda auditoria sumptuosa venire cogantur. Is ergo, illustribus iudiciis ad actionem causarum debet admitti, qui probat relatione iudicis competentis tantos intra prouinciam sibi creditam esse caudicos, qui possint controuersie sustinere conflictum. Firmine Præfekte Karissime AA. Illustris itaque & præcella Magnificencia tua hauc saluberrimam sanctionem programmate suo ad uouuerorum faciet noticiam petuente. Dat. prid. kalend. Febr. Rom. Adelphio v. c. coss.

INTERP. Hac lex præcipit, ut quia in administratione possit, uel in quolibet officio militauitibus leges anteriores id specialiter præscribent, ut nihil aut comparare, aut commutare, aut donatum suscipere tempore militia, uel administrationis eis uia ratione liceat. Sed nunc Valentini Imperatoris hac lege præceptum est, ut omnes administrantes, uel militantes, aut in quocumque officio constituti sunt publico, & comparandi, & commutandi, & accipiendi donationis titulo habeant liberam potestatem. Solum est, ut nullus probet huiusmodi scripturas, aut per metum, aut per fraudem suppositæ persone, aut uolenter extortas, id est, aut in carcere constitutum, aut in quibuslibet uinculis positum, aut aliquod se tormentorum genus suppliciorumque perpassum, aut forsitan pretium se, quod instrumentis inscriptum est, non docuerit percipisse. Tunc uero non solum instrumentum, si fuerit, uacuat, sed talis emptor & possessionem reddat, & pretium uenditori, quod instrumentis continetur inscriptum cogatur implere. Si uero nihil horum uenditor, ut dictum est, fortasse protulerit, & contra uenditionem hanc uoluntarie factam, sub tali obiectioe venire renouerit, cum proposita pena que non ualuerit comprobare, merito durante possessione in iure illius, ad quo fuerat comparata pretium uenditor emptori, cui calumniam intulit, absque ulla dilatione restituat. Curiales etiam, quibus huiusmodi sine decreti interpositione res suas uendere aut alienare ad corpore Curia non licebat, si certa fuerint necessitate conscripti, ut debitorum, quod pro utilitate publica contraxerit, dum creditorum pena moruit, suppleri festinet. Quicquid sub tali necessitate, uendiderit, omni firmitate subsistat. Nec interpositio decreti queratur, sed tantum concursuales sui, quos necessitas eius poterit non latere, in ea uenditione subscribant, & nihil emptori de emptæ re calumnia, penitus opponatur, sed rem comparatam emptor per se, iure possideat. Ita tamen, ut si forsitan aliqua fraude, intercedens uenditori concursualibus suis, qui subscriptores iubeant accedere, uenditor se probauerit fuisse deceptum, nam emptoris, quam subscriptoris dispendio uenditor reddatur indemnis. Curiales uero si ad aduocationem venire uoluerint, aut aliquam militiam serare, prouideant huiusmodi personas, que munia ipsorum debeant expedire, prouiduri ut nihil per eos recip. possit imminui: nam ad se omne dispendium uenerint pertinere, & se ad locum in quo alium substituerat, reuocandum. Reliquum uero huius legis ideo interpretatum non est, quia hoc in usu prouincia ista non habent.

TITVLVS XI.

De parentibus qui filios suos distraherint per necessitatem, & ne ingenui Barbaris uenundentur, neque ad transfarina ducantur.

1. Imp. Valent. A. Aetio Patrio.

Cum diebus omnibus & momentis, studium Celsitudinis tuae, & sollicitudinem perugilem circa utilitatem publicam comprobemus: etiam præsentem infamiatione monstrasti, quâ nullum patris benignæ & salubri prouidentia addictæ per necessitatem ingenuitatis præiudicium prouenire. Ostendit non omnia sinistra licere fortunæ, ut status, quem illa uoluit, inopia cogente, mutare, ad splendorem suum humanitatis nostræ beneficio reducat. Notum est proximè obsecrissimam famem per totam Italiam desecuisse, coactosque homines filios & parentes uendere, ut discerim infantem mortis effugerent. Tantum uicini que miseranda macies, & letalis pereuntium pallor extorsit, ut totius, quem natura concessit, amoris oblitus alienare suos pietatis genus putarent. Nihil enim ad quod non desolatio salutis impellat. Nil turpe, nil ueritè credit euriens. Sola cura est, ut quicquid forte ueniat. Sed iniquum iudico ideo libertatem perire, quia uita non perit, & ægi horrore uillissimæ seruitutis, ut exitum pudeat euasiss. Cui non ingenio mori fatuus, ut exitum pudeat perferre? Illa sunt dulcia, quæ præstita non deformant, quæ acceptis delectat, quibus uti non turpe sit. Dicit beneficium

non potest, si percat quod seruis pro summa remuneratione præstatur. Igitur libero statui, cui specialiter sapientissimæ conditores iuris, legesque uoluerunt esse consultum, nullum præiudicium patior inrogari: quous statuta maiorum. Venditionem cenleo immoueri, quam prædicta famæ de ingenuis fieri persuasit. Ita sanè, ut emptor pretium sub quinque adiectione recipiat, hoc est, ut quinto solido vnus addatur decem, duo. Similiter crescente numero, quamcumque summam uenditio facta designat. Ita fit ut neque illum rebus afflictis ac desperatis emisse ponenteat, qui amplius recipiat, quam ad pretium dederat. Nec percat sub tanta clade distracta libertas. Si quis sanè Barbaris uenditionem prohibitam fecerit, uel emptum ingenuum ad transfarina transtulerit, sciat se sex auri uacias filci uiribus illaturum. Quam saluberrimam legem, Aetri Parens karissime atque amantissime, illustris & præcella Magnificencia tua noticiat omnium propofitis uulgari edictis. Dat. pridie kal. Feb. Romæ, Adelphio v. c. cos.

INTERP. Hoc præcipit hac lex: Quicumque ingenui filios suos in qualibet necessitate, seu famis tempore uendiderint, ipsa necessitate compulsi, emptor si u. solidis emit, sex recipiat, aut si amplius, secundum supra scriptam rationem augmentum pretij consequatur. Nam si huiusmodi personas aliqui aut ad extraneas gentes aut transfarina loca transferre, aut remutare præsumperit, ipse qui contra statuta uenit, ut aur uacias filco se nouerit illaturum.

TITVLVS XII.

De Episcopali iudicio, & diuersis negotiis, & ne quis clericus inuitus ordinetur.

1. Imp. Valent. A. Firmino P. F. P. & Patruio.

DE Episcopali iudicio diuersorum saepe causatio est. Ne ulterius querela procedat, necesse est præfenti lege sanciri. Itaque cum inter Clericos iurgium ueritur, & ipsi litigatoribus conuenit, habeat Episcopus licentiam iudicandi: præcunte tamen uinculo compromissi. Quod & de laicis, si consensit, auctoritas nostra permittit. Aliter eos iudices esse non patimur, nisi uoluntas iurgantium interposita, sicut dictum est, conditione præcedat. Quoniam constat Episcopos & Presbyteros forum legibus non habere, nec de aliis causis (secundum Arcadij & Honorij diuina constituta, quæ Theodosianum corpus ostendit) præter religionem posse cognoscere. Si ambo eiusdem officij litigatores nolint, uel alteruter, agunt publicis legibus & iure cõmuni. Sin uero petitor laicus seu in ciuili seu criminali causa cuiuslibet loci Clericum aduersarium, suum si id magis eligat, per auctoritatē legitimam in publico iudicio respondere, compellat. Quam formā etiam circa Episcoporum personam obseruari oportere censemus. Vt si in huiusmodi ordinis homines actionem peruersionis, & atrocium iniuriarum dirigi necesse fuerit, per Procuratorem solemniter ordinatum apud iudicem publicum inter leges, & iura consignant: iudicati exitu ad mandatos sine dubio reuerturo. Quod iis religionis & sacerdotij ueneratione permittimus. Nam notum est procuratorem in criminalibus negotiis non posse concedi. Sed ut sit illa discretio meritorum, Episcopis & presbyteris tantum id oportet impendi. In reliquis negotiis criminalibus, iuxta legum ordinem, per se iudicium labire cogatur. Si ab executore conuenit, parere directent, seruat iuris ordine sententia teneat contumaces. In clerico petitore consequens erit, ut secundum leges p̄fati forum sequatur, si, ut dictum est, aduersarius suus ad Episcopum uel Presbyterum audientiam non præstat aduentum. Pena defensoribus negocij, qui in eodem extraordinario iudicio ad fuerint atque egerint, huiusmodi constituta, ut causidicum officij amissio, iurisconsultum existimationis & interdictione ciuitatis damna percellant. Nullus originarius, inquilinus, seruus, uel colonus, ad clericale munus accedat, neque monachis & monasteriis aggregetur, ut uinculum debite conditionis euadat. Non corporatus uirbis Romæ, uel cuiuslibet uirbis alterius, non curialis, non exprimario, non aurarius, cuius collegiatus sit uir aut publicus seruus iubeamus, ut Clerici nihil profus negociationis exerceant. Si uelint negociari, sciant se iudicibus subditos, Clericorum priuilegio non muniti. Defensores Ecclesiæ de expressis uirbium ministeriis non liceat ordinari, acquiescentes huic officio, rerum suarum amissio committetur: quas Curie uel corpori suo præcipimus applicari. Si custodite hæc & exequi neglexerit iudices competentes, facultatibus suis & statu priuilegijs exuanteur, primoribus officij capitali discrimine constituto, ipsi nihilominus a tali officio repellendis, ut ab uirbis suæ competentibus obsequiis non recedant. Si autem, qui intra decemium tranfactum a die latæ huius legis Diaconi ordinat

ordinati sunt, sufficere pro se dare debeant. Si non habent unde sibi hac ratione prospiciant, ipsi ad nexum proprium redueantur. Cæteris inferioris gradus ad competentia ministeria retrahendis: exceptis Episcopis atque presbyteris: seruatis tamen quæ de patrimonio talium personarum legem præcedentium statuta sanxerunt. Originarij sanè uel teris, qui iungum natalium declinantes, ad Ecclesiasticum se ordinem transtulerunt, exceptis Episcopis, ut dictum est, & presbyteris, ad domonium iura recedant, si non in eodem officio annum tricesimum compleuerunt. Ita ut huius conditionis Diaconus domino pro se vicarium reddat, omni pariter peculio restituro. Circa quem nihilominus si copia uicarij daudi non suppetat, que de ministeriis uirbium superius sunt statuta, seruentur. Vniuersis Clericis, præter Ecclesiasticos actus nihil omnino cum aliis causis decet esse commune. Nec cum locis iuris publicis, quæ quasi destituta plerumque, & non necessitate elicitis supplicationibus, uelut ad vsum quandam religionis euectur, pena xx. auri librarum seruiturum proximis interposita, si aditus huic supplicationi fuerit. Oportunum duximus, occasione legis ea de successione decernere, quæ anterioribus constitutis non sint euidenter expressa. Itaque si uir sine libeib, uxore superlute moritur sponsalibus quæ mulier accepit obuentis patri matrice mediam restituat portionem, sibi residuum reseruata. Si desint persone quos loquimur, ipsi uicueris proficiant pro pulore precepta, quæ non exantibus tam charis religiosis: quæ nominibus immitti non oportet. Similis erit de dote conditio, quam dari præsentis oraculi decernit auctoritas, ut si nullis interpositis conditionibus uir fuerit attributa, quæ lucratua esse potest, uxoria: mortis euentu patri matrice defunctæ maritus accepit doris modum restituat quantitate. Uxor uero fecimur tanta dari debebit, quantum in sponsalibus maritus inulderit: ut dantis & accipientis sit æqua conditio, ne placita futuræ conuentioni, uel iurum, alteri faciat detrimentum. Muliere in matrimonio intestata deficiente, superstitibus filiis derelictis pater uisus structus totius patrimonij habeat potestatem, usque ad uicesimum filiorum ætatis annum: Post medietatem restituat filio filiaue, sibi in diem uitæ suæ medietate detenta. Si expleto filiorum uicesimo anno medietatem portionis suæ uicuique dare noluerit, solum quæ medietatem ex bonis maternis a patre non fuerit consecuta, post obitum patris, a successoribus æstimatione habita iubeamus exolui, ut quod in familia quis constitutus amittit, futura saltem compenseur atate. In ipsorum autem matrimoniorum reuertentia & uinculo, ne patrum & reuere deferantur, antiquata Nouella lege, quæ solum coniugia sola contraria uoluntate permittit, ea que a Diuo patre nostro Constantio decreta sunt inemerata seruentur. Tricesimum temporum definitione concludi ea præcipimus, quæ perpetuis aut infinis seculis seruabuntur: Exceptis Afrorum negotiis, qui se probauerint necessitatem Vandalicam petulisse: ut de eorum causis illa tempora præfixo tricennio subrahantur, quæ claruerit sub hostilitate consumpta. Cæterum alia intra eorum metarum suarum censemus spacia contineri. Sanè sicut non cæptam intra tridennium quamlibet causam uetuius inchoari, ita quæ contestatæ litis sumptit exordium, excepto priuilegio papularis ætatis, quod Diua memoria patris nostri Theodosij lege concessum est, intra eadem tempora terminetur: Nisi forte post uicesimum quintum annum, ex eo quod competere actio cæperat, contestata lis fuerit. Cui si is casus eueniat, emenso hoc tricennio quod statutum est, aliud quinquennium prærogamus, intra quod debeant negocia uicueris consumi: ne ad malitiosus ingenius calumniando legem priorem contestatæ litibus aliud tricennium uindictetur. Abundè enim sufficere quinquennij adiectio: qua euoluta, nulli penitus actioni copia tribuentur. Quæ autem intra uicesimum quintum annum contestata lis fuerit, statuto tricenno modis omnibus consumatur. Petitorum iubeamus, postquam edicto actionis genero aduersarium suum tenuit, & ad respondendum cogit, propofite litis probat: oibus imminere: quoniam ad damnosam iudicij obseruationem quenquam prius non debet uilius attrahere, quam omnia documenta prepararit, quibus exhibitum in disceptatione conueniat. Quod & scitis ueterum principum conuenit. Aliis si quis ad iudicium quem uenit compulerit, & in eodem officio uel fideiussionis titulo constituto non uigeat, quo intra quatuor menses institutas peragat actiones, & confiterit iudicem oculis alias cognouisse, petitor qui secretarium suo uicio noluit introire, sumptus expensæ que restituar: quoniam actoris tergiversationem esse non conuenit impunitam. Pulsatus iis recuperatis, ab obseruationis necessitate integro petitoris negotio liber abscedat. Quod si pulsatus accessit neglexerit, euocatur secundum ordinem iuris sententiam excipiat contumacia. Exhibitus sanè si de solo pulsatus fuerit, cessante fideiussionis necessitate, petulo negocij obseruatione se subiturum promittat. In pecuniarijs autem causis, non nisi pro quantitate debiti, quod fuerit postulatam, presentia sua iudicium dabir, si maluerit subire conflictum, si tamen cum in iis locis,

in quibus pulsatus fuerit, patrimonium petite summæ conueniens confiterit non habere. Si quis a suspecto iudice illustri uiro, Præfekte uirbis Romæ, propter aliquas domesticas & priuatas similitates uocem appellationis emiserit, apud successorem eius sequentem mox quas ante timuit exerat actiones: ut relationibus difficultatum, ac moratur, quas intercedere ad respondendum uolumus necessitas auferatur. Nec quisquam prouocet ad præfatio Cognitore in causâ cuius meritum intra centum solidos continetur. Si forte duorum prædiorum vnus dominus atque possessor ex referto originarijs & colonis agro, ad alterum rus aliquos homines propria uoluntate, & ordinatione transtulerit, ita id maneat, ut uir uenditione, seu donatione, seu quolibet alio modo ad diuersos dominos res utraque peruenierit, transtatis originis iure & titulo reuocari non liceat. Indecorum est, autoris facta conuelli, quæ pro consilio suo & tractatu necessaria iudicauit. Cum magis decet id eius reuertentiam, quæ illi uia sunt, inuiolata seruari. Quod autem antehac promulgata lege censuimus, amissa temporibus originaria sobolem priorum domino non perire, id in argumentum trahi aperta definitione prohibemus. Scilicet ut secundum legem ad Palladium datam sobolem diuidi censuimus, que de originario suscepta fuerit alieno, Firmine Parens Karissime atque amantissime. Quare illustris & præcella Magnificencia tua hanc saluberrimam edictalem legem, etiam pendentibus in foro negocijs, profuturam, propofitis uulgabit edictis: ut quanta nobis disponendæ quietis publicæ cura sit, omnibus innotescat. Dat. xvi. Kal. Maij. Romæ, Herculano v. c. coss.

INTERP. Lex ista de diuersis rebus multa constituit, sed imprimis de clericis quod dictum est, ut nisi per compromissum uinculum iudicium Episcopale non adeant. Posteriori lege Maioriani abrogatum est. De reliquis præcipit ut si quis laicus Clericum sine in ciuili, seu in criminali negotio per auctoritatem iudicis ad publicum prouocauerit, pulsatus sine dilatione respondeat. Episcopi etiam siue pro peruisione rei alicuius siue pro quibuscumque grauibz iniurijs ad iudicium fuerint prouocati, licet in criminalibus causis per alium nulli liceat respondere, Episcopi tamen & presbyteri hac lege præstatur, ut in talibus causis misso Procuratore respondeant, sine dubio ut ad eos redeat sententia iudicatis. In reliquis uero criminalibus causis, ubi de scelere persona conuincenda est, suam in iudicio presentiam exhibere procurent. Quod si ueritõ conuenit per executionem ad iudicium venire noluerint, sententiam excipiant contumacia. Clericus si aliquem lite pulsauerit, in foro illius quem in iudicium prouocat, audiatur: si tamen pulsatus non acquieuerit ad Episcopum uel presbyterum uenire iudicium. Quod si aliud fecerit ille qui pulsatus, defensores causa ipsa taliter iurari præcipit, ut ab omni officio & persecutione causarum habeantur extranei. Nullum etiam originarium, inquilinum seruum, siue colonum ad clericatus officium iubeat accedere, neque in monasterijs recipi, ne per hanc occasionem debitam conditionem possint euadere. Nam nec corporatus ciuitatis alicuius, qui publicum seruitium debet, nec Curialis uel colligatus Clericus esse præsumat. Clericos quoque præcipit, ut negociationes nullatenus exerceat præstant: quod si fecerint, uelut alij negotiatores ad iudicibus emendentur. De corporibus namque publicis nullum fieri defensores Ecclesiæ lex ista constituit. Quod si quis ex Curia adqueuerit, ut fiat defensor Ecclesiæ, nouerit res suas omnes Curia, aut illi corpori unde discesserat applicandas, & se ad seruitium ciuitatis in suo corpore reuocandum. Nam & iudicem, & officium eius prouincia, si eos non reuocauerint, graui, sicut ipsa lex loquitur, dicit pena ferientos. Diaconis, qui ex Curialibus uel ex quibuslibet corpore publico facti sunt, præcipit, ut pro se ad agenda que utilitati publicæ debentur, Sufficere dare debeant. Quod si non dederint, ipsi ad conditionem debitam reuocentur. Nam Episcopi atque presbyteros non iubeat hac lege consringi, nisi tantum ut de patrimonio suo, que sunt Maioriani lege constituta euidenter obseruent. Originarios uero uel seruos, qui ad honorem Ecclesiasticum adstrauerint, debere intra xxx. annos a dominis reuocari. Ita tamen, ut diaconus pro se vicarium si habuerit reddat, & omne peculium suum dominus eius usurpet. Quod si vicarium non habuerit unde reddat ipse ad, conditionem propriam reuocetur. Nam omnes Clericos iubeat, ut nullas causas, præter actionum Ecclesiasticas agant, & ut publica loca pro Ecclesiarum reparatione non destruant. De successione coniugis quoque hoc specialiter credidit inferendum, ut si uir uxore uia moriatur, & filios non habeat, sed aut patrem, aut matrem dimittat de sponsalitia donatione quam fecit medietatem sibi uxor uendicat, medietatem patri aut matri defuncti mariti, qui superstes eorum fuerit, sine difficultate restituar. Quod etiam si uxori talis casus euenierit, de dote quam ab uxore maritus accepit, simili ratione, id est, medietatem parentibus, aut si vnus eorum superstes fuerit, se nouerit reddaturum. Quod si nec parentes superstes fuerint nec filij, præsigna coniugis qua altero superstiterit, & dotem, & donationem sibi iure perpetuo

perpetuo vindicabit. Ita ut facienda de iis quicquid voluerit habeat liberam potestatem. Adulter vero quæ filium derelinquit, si merito superstiti inestata defecerit, maritus eius, hoc est pater eorum, facultates ab uxore dimissas recipiet, & pro usufructu in sua habeat potestate: Ita ut cum unusquisque filiorum ad vicefimum aetatis suæ annum pervenerit, medietatem portionis suæ sine dilatione percipiat, & medietatem sibi pater in diem vita suæ ad usufructum retineat. Quod si alicui transacto vicefimo anno medietatem portionis suæ dare non fuerit, fructus eius medietatis, quam daturus erat, post mortem patris filius de paterna hereditate à successoribus eius habita estimatione recipiat, quos patri exigere pro sua potestate non valuit. De divorciis vero inter coniuges sublata Nouella lege, quæ sunt à Diuo Constantio ordinata præcipit observari. Tricenalem vero legem in omnibus negotiis ita iubet evidenter custodiri, ut omnia tempora, quæ in infinium negotia excedebant: quia diversi in quadraginta annos, diversi iuriconsultores de aliquibus rebus perpetuam fecerant actionem: specialiter censuit, ut omnia de omnibus causis infra xxx. annorum curricula concludantur, præter, sicut de postliminio dictum est, ut illi anni saluo tricenno captivis impulari non debeant, in quibus hostium dominatione detenti sunt. Quæ tamen lex tricennalis sicut illa tempora ad xxx. annos retrocat, quæ amplius lites fecerant propagari, ita reliqua, quæ infra xxx. annos sua quibusque liti evidenter iusta sunt observari, in omnibus præcipit custodiri. Nam etiam si infra tricennum inchoata fuerit, & non desinita, quasi nec incæpta fuerit habeatur extinguita. Excepta pupillari causa quibus pro aetatis fragilitate, sicut lex Diui Theodosii continet, constat esse consultum: ut ea tempora in tricenno non impendantur, in quibus minores sub tuorum iuventur potestate consistere. A quibus tamen si post xxx. annum, ex eo quo competere actio ceperat, liti fuerit cõtestata, quantum tantum annum supra tricennum pupillis iubeat augeri. Ita ut completis xxx. & quinque annis, sicut reliquorum causa infra xxx. annos, ita & eorum infra xxx. & quinque spatium concludantur. Pupillarum vero causa vel lites, quæ antequam ad xxx. & annum perveniant, contestata & fuisse probantur, intra tricennum sine adiectione quinquenarii modis omnibus consumantur. De pœtoribus vero constitutum est, ut si pœtor adversarium suum pulsatum in iudicio deferto voluerit quem aut sub fideiussione, aut cautione fecit adduci, & non festinet infra quatuor menses, in quibus tamen iudicium audiendum reliquas causas vacare cognoscitur, ut actionem quam proposuit debeat expedire. Ille, quem compulsi ad audientiam observare sumptus & expensas litæ à pœtore accipiat, & liber absque doli salua tamen integritate negotij illius pœtoris qui ad præfens pro tarditate sumptuum vel expensarum damna sustinuit. Nam si quis pulsatus in iudicio adesse noluerit, post trinam conuentionem sciat se contumacia sententiam subiturum: id est, ut quicquid se adfuisse in iudicio ad licendum erat, pœtæ litigatori quasi victus exolvat. Quicunque autem sine dolo, vel de agro fuerit pulsatus, sine fideiussione alicuius comeat ad futurum se esse in iudicio. Nam si pecuniam quis ab eo reperit, & fideiussorem pro quantitate pecuniæ, unde pulsatus, dare debet, si de hoc debito voluerit parare constitutum: tunc tamen ab eo fideiussor requiri non debet, quando pulsatus in his locis, in quibus audientia est, non minoris debiti ipsius possessiones habere probatur. Si, qui iudicem pro quibuscunque causis adversum sibi senserit, aut habuerit foras suspensum, vocem appellationis exhibeat, ut eum ei successum fuerit, integro negotio apud alium iudicem amotis dilatoribus possit audiri. In ea vero causa iudicaria potestati id est, illustri appellari non debet, in qua usque ad centum solidos fuerit iudicatum. Si quis dominus duorum fuerit prædiorum, & de una possessione ad altiam, quæ iuris sui est, mancipia originaria vel voluntaria transulerit, & ad diversos dominos fundus uterque pervenerit nihil contra ordinationem domini prioris aliunde translati: mancipia repetere aut pulsare præsumat, sed cui aut venditus, aut donatus, aut dimissus ager fuerit, in eo eum statu possideat, in quo ab auctore constat fuisse dimissum. De colonarum vero agnatione id remota ambiguitate constat esse præceptum, ut secundum legem, quæ ad Palladium data est de colono & colona, inter duos dominos dividatur agnatio, id est, ut coloni dominus duas partes filiorum, tertiam colona dominus sibi debeat vindicare. Quæ vero actiones perpetua fuerint, & ad tricennum revocata sunt placuit adnecti, id est, hereditariis pœtibus, si tamen ab auctore cui competebat fidei inchoata finalis actio homicidij, furti, turba gestæ, de furtivis, de curialibus, vel de collegiatis revocandis empti, venditi, locati, & conducti, negotiorum gestorum, mandati pro socio.

TITVLVS XIII.

De confirmatione legum Nouellarum Diui Theodosij.

I. Imp. Theod. & Valent. AA. Albino pp. & patrisio.

Clarissimus principum dominus Theodosius, clementer inter patres leges à se post Codicem auminis sui la-

tas nuper ad nos sicut repetitis constitutionibus canerat, prosequente sacra præceptione direxit, Albine patens Karissime Augustorum. Inlustri & præcella magnificentia tua nostrorum quoque opium tenorem secuta perferte eas in notitiam omnium cum supradicta venerabili iussione simul missa, (quod nihil dubitationis reliquit,) tam tuis quam provincialium iudicum decerner edictis, ut sicuti ceteraque orbis individuis ordinationibus regitur, itidem quoque legibus temperetur. Dat. Non. Maij. Rau. Postumiano & Zetone cons.

TITVLVS XIV.

De principibus agentium in rebus.

I. Imp. Theod. & Valent. AA. Opilioni magistro officiorum.

Libenter accipimus quociens necessaria subgerantur. Tantum enim laudis est veterum statuta servare, quantum necessaria provida mente sanxisse. Eadem vero est præstare beneficia & presentia custodire. Igitur sublimitatis tuæ, quæ magnitudine sua nostris temporibus proficere quicquid rationabili sollicitudine prouideretur suggestionem sequendam vigilare tanquam hac editali lege consulimus, ut quæ vetustas pro remuneratione sui prestitit, & intercepta iam diu fuerat, consequantur, scilicet ut inconsulto principe (qui ex eadem schola) qui ad obsequia præfecturæ prætorianæ post insinuatā diffimina & consumpta aetate parte meliore pervenit, primores designati officij nihil usurpent: neque præfectianus alicuius suæ præfatur militiæ sacramenta, neque matriculis eximatur eius conscientiam atque consensum, ita ut eadem matricula officij prætoriani in principis potestate consistat, & annonis atque emolumentis principibus nihil per iudicium avaritiam subtrahatur. Deben enim plurimis remediis adiuvari, quos nominis, ut ad hoc veniant, plurima pericula sustineri, Opilio p. k. a. Inlustri itaque auctoritas tua, hæc quæ merito constituta sunt, præcipit pro sua æquitate servari, ut spe certa recuperandi prædij antiquitus deputati in necessitatibus publicis fidelius elaborent: Quoniam ubi certus fructus est, illic studiosius laborare delectat: multastilem librarum aut statuta, si quis legis huius obtulerit constituit. Dat. x. Id. Sept. Rau. Asturio & Protogene cons.

TITVLVS XV.

De suariis, boariis & pecuniis.

I. Imp. Valentianus & Marcianus AA. Firmino p. p. [Italia]

Non miramur inter bellicas curas & obstreperantes litas ordinatione viti magnifici patentes patricie nostræ Aetij formam publicæ dispositionis in meliorem statum fuisse mutatam, cuius sollicitudini facillimam effectum præstitit amplitudinis vestre in æternum consulens laudanda prouiso, quæ sacre vrbis privilegium & administrandis prouidentia & optimi cuius adfectioni subuenit & iamjamque occidui corporis iunctionem ita salubri dispositione constituit, ut remotis dispendiis nunquam defectum virium deuotio inseruientis incurrat, quippe cui per imitationem prouinciarum exactiois qualitate ex precij moderata aderatione prospexit, Firmine p. k. a. Inlustri & præcella magnificentia tua pragmatici nostri tenore confecta, sciat secundum saluberrimam suggestionem suam quæ ex magnifici viti patris patricie nostræ Aetij dispositione processit, patronis & corpori suariorum intuitu sacre vrbis Romæ imprimis hoc beneficium debere præstari, ut delegatio quæ his intra prouinc.

* prouinciis sub refusionem vniuersorum titulorum, qui dispersi antehac plurimum in reliquis habere probatur de vicinis prouinciis. I. Lucania Acemilia quadringentorum, Campania M. D. C. C. L. solidorum debita emolumenta oportet decerni, de boariorum etiam vel pecuniarum præstatione nongentos quinquaginta solidos exacto sibi nouerit profuturos, centum millia æqui ponderis portionem de interpretis iuxta priora constituta præbeant, ducentena quadragena pondus ad solid. secundum promissionem suam inlatui: quoniam certa emolumenta amota solita dubitatione percipiunt: ita ut centum quinquaginta diebus oblationum præbitionem sine vlla causatione singulis annis à se nouerint procurandam, quæ quantitas in tricis sexies, centies vigintiocto millibus libris cum datum decimarum ratio-

TITVLVS XVIII.

De siliquarum exactioibus.

Imp. Theod. & Valent. AA. PP.

Cum pietatis nostræ animo ad querendum remedij publici adiumenta perpetuæ cogitationes se ingerant, nihil tam necessarium cura serenitatis nostræ perspicui (sicut omnium sensibus opramus occurrere) quam ut defessis rebus addictisque publico tantum robur numerosi exercitus præpararetur, sed nec tam salubris, in qua omnium plene securitatis fundamenta ponenda sunt, per varia erogationum nostræ eorum odoraturus, ut ipso experimento non modo his qui nouis sacramentis obligantur, sed ne veteri quidem exercitui quæ ab exhaustis ægerimè conferuntur ad victum, vel ad vestitum posse præberi, quos nisi indigna & pudenda armato nomini negotiatio aleret, vix possent à famis periculo, & à frigorum pernitiæ vindicari. Quæ ergo his angustiis remedia prouidenda sunt, mens nostræ serenitatis exhaustas. Nam si à possessore super alia, quæ præstat, has expensas requirit, vltimas tenuètie eius vires compulso talis extinguenti à mercatoribus rursus hoc efflagit, necesse est eos depresso tanti oneris mole succumbere. Inter hæc animo fluctuante hanc viam reperimus, primum cuius lenissima functio publici quæstus habeat magna compendia, deinde quæ ad vniuersos pertinet à paucis intollerabilia damna subnoceat, atque ita sine sensu dispendiorum fit, ut cum plus hanc publicæ utilitati conquiri valeat, nullus se speciatim queratur affligi, & neque à tenuissimis possessorum reliquiis, vel defectu miserabili negotiorum quicquam impossibile postuletur. Placuit itaque ut omni venditione per solidum dimidia siliqua ab emptore, dimidia à venditore, per omnem contractum æqualiter publico conferatur, in omnibus mobilibus immobilibusque rebus, venditionis tantum emptori onètie duntaxat. Tali conditione tam bonus rei effectus alter non poterit prouenire, nisi huic muneri certi qui præficiendi sunt elegantur communi procerum nostrorum consilio atque tractantur, quod electionis iudicium referuabitur circa eos qui in aliorum locum adfectionis augmento noluerint subrogari. Per singula igitur negotiariorum genera singulos præponi oportere, hac editali lege decernimus, quos fides atque industria huic officio sustinendo idoneos comprobauerit. Vtilius quippe est districtis procuratoribus mercium omnium (ut in talibus rebus fieri solet) depulla permixtionis caligine aperitius & liquidius declarare, quid quisque pro conducta mercium nundinatione dependat. Omnis autem contractus qui clauiculario vel emente, vel vendente in fraudem legis initus fuerit, careat firmitate: Quod ne fiat, ea ratione prospicimus ut gentis municipalibus immobilium rerum contractus confter initus, mobilium vero emissis pignacis transfiguratur, & is qui præpositus fuerit huic muneri proficatur se id, quod per hanc legem compendii publicis decretum est, consecutum, ita ut post annum securitatis amissa discussione minimè requiratur, qui si à tabellione vel contractibus conuentus ad gesta venire distulerit, inlato curialibus quod huius editi lege inferendum est, venditio perfecta stabilitate nitatur. Ille autem qui huic rei præpositus, spe fierit proprii publicum commodum putauerit differendum, tali afficiendus incommodo est, ut tantum ipse siliquis viribus inferat, quantum de ipso contractu cui conuenus præsentiam suam negavit à contractibus publico fuerit inlatum, quod ab eo magistratus & curiales exigere curabunt, quam poenam neque ordines effugiant, neque moderatores Prouinciarum, si qua ipsi fraude vel concludio publicè emolumenta distulerint. Sed hæc quæ tam salubriter ordinamus, in omnibus prouinciis atque vrbibus vna eademque volumus ratione seruari. Quod absque vllius erroris impedimento explicabitur, si cordè nundina ciuitatibus earumque territorij ordinentur. Iubemus enim & in oppidis & in regionibus certo loco ac tempore emendis atque vendendis rebus per honoratiorum dispositionem, nec non ordinum (ea ciuium sub præsentia moderatores prouinciarum manifesta definitione constitui. Nulli itaque mercatori præter hanc obseruationem, nisi ad designata loca temporibus præstituris, ad negotiationis suæ species distrahendas passim licebit accedere, ut certa ratio emendi atque vendendi ibi constare possit, vbi nundinandi ius prouincialium tractatum fuerit deputatum, & id quod præberi supra statuimus, facilius eorum, qui præpositi fuerint, valeat diligentia reperire: quæ vero ex his supplenda & minutius ordinanda sunt, amplissima.

ne colligitur. In ipsorum autem patronorum sit arbitrio constitutum, vtrum per prætorianum officium adiuncti ei, quique de corpore suo quos elegerint, quibus ducenarium militiam præberi iubemus, an per suos tantummodo, ne forte onerosi sint apparitores id ipsum munus velint exactiois impleri, non expectata deinceps prætorianæ sedis annua delegatio quæ hæctenus seruabatur, nec ante quicquam de Lucania Samique prouinciis arca prætoriana deponat, quam suariis exigentibus debitum omne soluat. Moderatores prouinciarum eorumque officia sub periculo facultatum suarum diligentiam & efficaciam huic operi commo dabunt, ut ea ipsa quæ prouidimus facilius implentur. Baonio priori corporis eum dignitate lege concessa etiam singulum militiæ iubemus adiungi, quo in rebus ordinandis sub privilegio militari maior huic auctoritas subfragetur, quod circa successores eius venientes per ordinem volumus custodiri: quos ad nullum præterea onus conuenienter deuocari, nisi huic officio vacantes à ceteris habentur immunes. Suarios ipsius apparitionis neque iniurias neque dispendiis subiacere, manentibus circa eos, quæ superiora scita sanxerunt. Obnoxias sanè Suario, Boario, & Pecuario corpori personas ad debita præcipimus cum agnatione, pecuniis & prædiis onera reuocari, remotis omnibus quæ sibi contra legem præsumptio vindicauit, in quibus exequendis memoratus Baonius prior corporis eius fideliter præstetur affectus. Denotes enim ob hoc non solum prouisione, sed etiam honore duximus adiuuandos, ut splendiores in ministerio vrbis æternæ semper inuigilent, suscipere compendii æstimatione adgregari, quicquid iugis procurarit inlatio. Dat. xi. Kal. Iul. Romæ. Herculano v. e. cons.

TITVLVS XVI.

De aduocatis non perpetuandis.

Imp. Valen. & Mar. AA. Stauratio pp.

Multa in sciendis legibus non solum sibi vindicat, verum & temporis ratio persuadet, non quod præceptum diuersitas placeat, sed quod euentuum qualitas penitus facit esse iudicium, & sicuti constituto robur est, quociens priori sententia magis magisque probata succedit. Dudum lata lex (exceptis illustribus foris) ceteris ac prouincialibus perpetuam concesserat actiois: Sed nunc adrecedente pube & litioraria indolis iuuentute, aditi exoratiq; sumus ne sub aliorum perpetuitate, succedentium studiorum feruor euaneferat. Quis enim se ei officio nouus professor inferat quod veterans infederit, ut non sit tam actor quam obseruator alterius? & quia hæc quæ ab homine caduca sunt, sunt subrogatione, perpetua, ne interdicentibus studiis ipsa pariter officio conuoluerit, hac generali constitutione decernimus vniuersa fora tam illustrium Præfectorum prætorij ac præfec, vbi quam reliqua omnia.

TITVLVS XVII.

De Afris, Vandalis, Alanis.

Imp. Theod. V. Valent. AA. Albino PP. Illyrici.

Ex adfessu publico conuenit eorum necessitatibus subuenire qui in fatales miseria incidunt. Imperatoria siquidem vis maior laudis est allqua decreta mollire, quando vis maior inopinata cladi fatale generavit incommodum, Albine p. k. AA. Vnde illustri & præcella magnificentia tua pragmatici nostri tenore competo, sciat Afros qui infortunio hostilis cladis expulsi cicèctique fortunis omnibus opem sui actus & conuersionis solite perdidit, & imbuti studiis literarum causas agere destinarunt, siue agere iam cœperunt apud omnes iudices, his aduocationis gratiam remotio legis vincto esse permittam, ut armis in quibus nunc sunt, tali possint remedio subleuare præter prætorianam togam forumque vrbis, in quo agendorum negotiorum licentiam tribui pietas nostra permittit. Nec enim non eos oportet studiis fauorabilibus adiuuari, quibus solum remanere quod sibi non potuit vindicare captiuitas. Dat. xi. kalend. Sept. Rautennæ, Maximo II. v. Patricio cos.

prius leges hac quæ postmodum late sunt auctoritate præcedant...

INTERP. Hac lege permittitur, ut exceptis viribus infamibus...

TITVLVS V.

De testamentis clericorum.

1. Imp. Martinus A. Palladio P. P.

Sæpe materiam scribendis ferendisq; legibus negocia sinopinatò exortata suppeditant, & aut novas constitui...

INTERP. Sanctionibus, videlicet, diaconis, omnibusque religiosis...

mento, seu fideicommissio, seu per nuncupationem, seu per codicillos...

LEGVM NOVELLARVM Diui Maioriani A. LIBER IV.

TITVLVS I.

De curialibus, & agnatione vel distractione prædiorum, & de diuersis negociis.

1. Imp. Leo & Maiorianus A. A. Basilio P. P.

VRIALES, feruus esse reip. ac viscera ciuitatum nullas ignorat, quorum casum...

functionibus, siue munitis perfolutis, nihil de patrimonio suo alienaturum se esse cognoscat...

inter compulsores, vt diximus, partienda est, vt Palatinus siliquam mediam pro siliquarico...

INTERP. Lex hac Maioriani de Curialibus, quæ custodienda sunt euidenti obseruatione constituit...

† † † † nocare,

incare, nouerit se expiali supplicio puniendum iubentur qui etiam Curiales, ut prædica urbana vel rustica sine decreti interpositione non vendant, nisi potestatis referatur: quia vendendi actus necessitas imminet curiali. Mancipia autem distrahendi sine decreto habeat liberam potestatem, dummodo quinq; priores Curia testes in ea venditione subscribant. Nam hoc Curialibus voluit esse consultum ne aut i qui reuocantur ad curiam, aut illi qui in graui culpa tenentur obnoxij, tam facile tormenta sustineant, nisi ad potestatem dignissimam sub fiduissimâ vinculo dirigantur, ut ipse de eorum factis possit ferre sententiam, nec ordo Curia pro vnus culpa multam excipiat nisi tantum is qui probatur obnoxius. Nam nec in his rebus, vnde aliqua iudici per sortulum conferuntur, Curiam præcepit sentire dispendia. Reliqua verò pars legis interpretata non est, quia hæc qua continet, vsu carens, & certè ad intelligendum non habetur obscura.

TITVLVS II.

De Episcopali iudicio, & de cæteris negociis, & ne quis inuitus clericus ordinetur.

1. *Imp. Leo & Maiorianus A.A. Ricimero viro inlustri, Comiti & magistro vtriusque militia, atque Patrio. De re necessaria, ad locum.*

Ad suscipiendum Clericatus officium vnicuique nos Aoptionem dedisse, non legem: quia quamlibet factum onus, vt volentibus patitur imponi, ita ab inuitis iubemus arceri. Nonnullorum enim persuasio sacerdotum reluctantibus onus istud imponit, vt improvidas mentes violentiæ intercedentis offensa ad odium pie religionis instituat. Eo ergo licentiam huius præsumptionis excludimus, vt si quisquam probatus fuerit, vi coactus, sub *consumelia* publica clericatus officia suscepisse, spontaneæ aculatoribus, vel si ipse voluerit allegare perpeffa, licentiam commoedemus apud iudices competentes huiusmodi admiffa damnare: vt si inter leges obiecta contulerint decem libras auri. *Archidiaconus* cogatur inferre ei qui perulerit exsoluendas: dehinc si ille desistit, accusatoris censibus & ciuitatis ordinis profuturas. Illo suæ reddito voluntati, qui coactus non potuit consecrari. Et quia ab huiusmodi ausu nec Episcopum à verecundia esse contentiæ alienum ad *Apostolica sedis* deuocetur *Antistitem*. In illa reuerendissima sede notam illicitæ præsumptionis incurrat. Sanè quia non iniusta suspicio est, huic operi parentum colludia plerumque misceri, dum liberis aliâ amore nimio gratificantur, & alios iniusta sententia persequuntur, æquè patres ac matres si comprobati fuerint, inuitos filios præfate queri subdidisse, bonorum suorum tertiam iubemus adstigi, ipsius filij censibus profuturam. Si qui sanè Episcopus inuitus fuerit ordinatus, hanc consecrationem nulla violari accusatione permitimus. Illud quoque nobis eodem suspectu religionis occurrit: vt hominem, qui ad Ecclesiæ profugia recurrit, quicumque temerarij ausu sacratiuibus conatur auertere, aut pro eo in humana dispendia sustinere ex abundantia, & multo minus pœnæ obnoxios quoque foribus sanctis ad morem vel cruciatum conatur eicere, cum reis instituta hæc consueuerint esse profugia. Quod si quis statuti nostri temerarij emerfecit, aut homines inra Ecclesiâ constitutos ad pœnam non reprobentur adducere, capitali supplicio subiacet. Dat. v. Kal. April. Arelato Magno & Apollonio eos.

INTERP. Hæc lex adeo ad integrum scripta non est, quia iam que de diuersis negociis loquitur, in reliquis legibus euidenter interpretatione habentur expressa. Sed hoc amplius habet, quod ad locum scribi fecimus de his, qui inuiti clericis ordinantur, quod per se sine interpretatione intelligi potest.

TITVLVS III.

De ritu imperij diui Maioriani.

1. *Imp. Maiorianus A. ad Senatam.*

Imperatorem me factum p. c. vestræ electionis arbitrio & fortissimi exercitus ordinatione agnoscite. Adst

ordinationi omnium propicia diuinitas qua: regni nostri augeat pro vestra vilitate & publicâ, successus, quia de sustinendi principatus apicem non voluntate mea, sed obsequio publicæ deuotionis accessi: ne aut mihi soli viderem, aut ingratus Reipub. cui natus sum, sub hac reculatione iudicarer. *Dicitis quoque Iano Kalendis* supri feliciter consulatus eraximus fasces, ut presens annus nascantis imperij nostri incrementa suscipiens, nostro etiam nomine signaretur. *Fauere nunc Principi quem fecistis*, & tractandarum rerum curam participare nobiscum, vt imperium quod mihi vobis adnitentibus datum est, studiis communibus augeatur. Præsumite *iustitiam nostris* vigere temporibus, & sub innocentia merito proficere posse virtutes. *Nemo dilaciones metuet*, [quas & priuati in aliorum moribus condemnauimus], & nunc specialiter persequimur. Nullus calumnias reformidet, nisi quas ipse commouerit. Apud nos, cum parte patrio quoque nostro *Richimero*, rei militaris perugil cura. Romani orbis itarum, quem communibus excubiis, & ab externo hoste & domestica clade liberatumus, propicia diuinitate seruemus. Puto institutionis nostri vobis inesse noticiam, quam mihi amore vestrum vitæ & periculorum quondam sociis indubititer expando: enitar tamen rebus communibus, si suprema concesserint, auctoritate Principis & obsequio collegæ, vt vestrum in me vobis non possit displicere iudicium. Et manu diuina. *Optamus* vos felicissimos & floridissimos per multos annos. Bene valete sanctissimi ordinis partes consecrati. Dat. Id. Iann. Rau. Maioriano A. I. COS.

TITVLVS IV.

De indulgentiis reliquorum.

1. *Imp. Maiorianus A. Palladio PP.*

VT primum mundo sacri principatus nostri rudimenta fulserunt, has potissimum salubres Reipub. cogitationes, quibus vniuersitati remedia impendenda complectimur, sibi regni nostri nouitas vindicauit. *Fessus provincialium* varia atque multiplici tributorum exactione fortunas & extraordinarias fiscalium solutionum oneribus arctatas solute inlationes amiffæ substantiam & defectum sui etiam in his que merito fuerant soluenda sensisse superindictitiis quidem titulis in præteritum possessor: exaustus dum ægræ solutionis trahit sub inpossibili deuotione reliquias & pro temporis cursu nouis subinde perurgeret venientium indictionum tributis & in redimendis attenuatur iudiciis, coactura in vnum sarcina obnoxietatis obruitur, & præcedentibus diuitiis neutquam sufficiens ad futuram quoque inlationem minus idoneus inuenitur. Quapropter tribuenda sunt ante: res enim clementia nostra pia mandare desinisset & subiectorum angustis in tempore subuenire, vt inneteratis nexibus libertati ad hæc que in posterum publicis fecundum morem compendii inferenda sunt, possibilitatem incipiant habere soluendi: idcirco manifesta in æternum lege sancimus vniuersorum fiscalium titulorum, vel ad arcam magnificentia: ræ, vel ad vtramque ararium pertinentium reliqua vsque ad præsentis vndecimam indictionis initium à possessoribus non petenda, que sub generalis indulgentia beneficio relaxamus obnoxios. Atque hoc ita pro cunctorum remedio constitutum sub aperta volumus definitione seruari, vt quidquid ex præteritis indictionibus vsque in præsentem vndecimam reliquorum est, quod vel apud possessorem residet, vel in priuatum, vt fieri interueniente verfuta adolet, nexum emissa curialibus vel canonicis, vel quibuslibet aliis cautione migravit, penitus non petatur: vt exactione careat stipulatio, quam pro fiscalium calculo contempta nostræ mansuetudinis relaxauit humanitas, excepta suarj canonis ratione, cui propter vrbis venerabilis copiam nihil volumus indulgentia inereniente decerpi. Ad illam quoque dispositionum partem augustæ mentis, prouidentiam sensumque conferimus, vt provinciales nostros quos immunes à reliquis fecimus, deuotos in posterum & semper idoneos remota ferialium compulso- rum acerbitate faciamus. Præfatiiani si quidem atque Palatini, vel aliarum potestatum apparitores competentium titulorum exactione suscepta contra veterem morem per provincias discurrerent, senioribus exactionibus possessorem curialemque concutiunt, & ita omnia pro arbitrio suæ deprædationis extorqueant, vt cum aliqua pars certa vel minima publicis compendii inferatur, duplam, aut amplius sortulis audus, & prætoris executor accipiat. Hoc est, quod

TITVLVS V.

De Defensoribus ciuitatum.

1. *Imp. Leo & Maiorianus A.A. vniuersis rectoribus provinciarum.*

DE ciuitatum per omnes provincias postarum ratione cogitantes, quibus fugientibus incolis defensorum auxilio destituitis, qui vnunquomque ciuim ab improbitatibus insolentium antiquæ ordinationis studio vindicare consueuerant, solitudo nostris ordinationibus submouenda polidendi præfæ consuetudinis morem reuocandum esse censuimus, vt prouisi moribus, honestate, prouidentia, viri iudicii vniuersitatis electi auctoritatem tuenda in ciuitatibus suis plebis accipiant, & quæcunque publicam respiciunt concessa per leges privilegia dignitatis, vel exequendi, vel inuicandi auri- bus mansuetudinis nostræ habent potestatem: hoc enim modo fieri potest, vt repressis per eos insolentia vitis quoque, qui accidentia in provincialium nostrarum parte tractatum intenti curis maioribus ignoramus, eorum ad emendandum suggestentibus instruemur, & quiper iniuriam compulso- rum rurales habitationes & solitudines expectant sub defensorum tuitione degentes publicis se vrbium conspectibus repetici domicilij habitatione restituant. Quapropter præceptionis nostræ tenore percepto, vniuersarum ciuitatum que sunt inhabitantium frequentia, celebres in ræ potestatis arbitrio constitutæ municipes honoratos plebemque commoneat, vt adhibito tractatu atque consilio sibi eligant defensores, factumque dematurent, vt sub hac solemnitate desideria vrbium singularum ad nostram mansuetudinem dirigant: quia ipsos provinciales propter expensas, vel itineris laborem ad comitatum venire non patimur, vt compertis eorum moribus atque personis, quos præter ambitum dignotati ministerio & honore iudicemus, idoneos defensores confirmatio constituat. Dat. VIII. Id. Mart. Rauennæ, Maioriano A. I. COS.

TITVLVS VI.

De ædificiis publicis.

1. *Imp. Leo & Maiorianus Emiliano PP.*

NOBIS Rempublicam moderantibus volumus emendandi, quod iam dudum ad decorandam vrbis venerabilis faciem detestabimur admitti. *Aedes siquidem publicæ* (in quibus omnis ciuitatis consistit ornatu) passim dirui plectenda vrbani officij suggestione manifestum est, dum necessaria publico operi taxa singuntur, *miri- quarum adium dissipatur speciosa constructio*, & vt earum aliquid reparatur magna diruntur. Hinc iam occasio nascitur, vt etiam vniuersique priuatum ædificium construens per gratiam iudicium in vrbe postorum præsumere de publicis locis necessaria & transferre non dubitet, cum hæc que ad splendorem vrbium pertinent affectione ciuica debeant etiam sub reparatione seruari. Idcirco generali lege sancimus cuncta ædificia, que vel in Templis, aliisque monumentis à veteribus condita propter vsu vel amantiam publicam surrexerunt, ita à nullo destrui atque contingi, vt iudex qui hoc fieri stauerit, quinquaginta librarum auri illatione feriat appari- tores verò atque numerarij, qui iubenti obtemperauerint & sua neutquam suggestione restiterint, *fustuario supplicio* subditos, manuum quoque amissione truncandos, per quas seruanda veterum monumenta temerantur. Ex iis quoque locis, que sibi competitorum hæcenus vindicauit reuocanda subreptio, nihil iubemus aufert, que ad ius publicum nihilominus redentia ablatarum rerum volumus reformatione reparari, submota in posterum licentia competendi. Si quid sanè aut propter publicam alterius operis constructionem, aut propter desperatum reparationis vsum necessaria consideratione deponendum est, hoc amplissimo venerandi Senatui ordini congruis instructionibus præcipimus allegari, vt cum ex deliberato fieri oportere censuerit, ad mansuetudinis nostræ conscientiam referatur, vt quod reparari nullo modo viderimus posse, in alterius operis nihilominus publici transferri iubeamus ornatum. *Emiliane* Parens carissime Aug. Quapropter illustri magnificencia tua saluberrima sanctione propositis diuulgauit edictis,

editis, ut qua pro utilitate vrbis eterna providè constituta sunt famulatu congruo & deuotione seruentur. Dat. vi. Idus Iul. Rauennæ ipsi AA. COSS.

TITVLVS VII.

De bonis caducis, siue proscriptorum.

I. Imp. Leo & Maiorianus AA. Ennodio C. R. P.

Svblimitatis tuæ insinuationem probamus quâ fisci compendia suppressi per prouincias plerumque iudicam venalitate commemoras. Cum enim cadauca bona vel proscriptorum, sed & eorum quos in scelere deprehensos sine legitimo hæredè iuris vigor insequitur privato ærario competere videantur, occultata quibusdam fraudibus ærarij nostri commodi abstantur, quod specialiter factum, nuper in damnatione Severianæ mulieris quæ peregrinæ adseruitur necem mariti in Piceni prouincia indiscussum præteriti non debet, Ennodi frater amantiss. Vnde auctoritas tua, cuius suggestiones prouidas comprobamus pragmatici nostri secuta præceptum ordinatis in articulo palatinis antelato nostræ ferenditatis oraculo prouinciarum iudices in terminatione propolita auctoritatibus propriis admonerit, vt ab huiusmodi fraudibus temperantes, venalitatè studium a confirmationis suæ periculo anteferre non debeant, caturarij post hæc, vt vbi similis casus occurrerit, palatinum instruat officium. Ad Piceni vero consularum districtior præceptio dirigatur, vt omni sensu prædictæ mulieris disquisito, vestigatis quoque vel in tuam substantiam reductis, quæ ex eo intercepti, aut perire poterunt à tempore quætionis vel pœnæ qua nocens perit, fructus quoque vel pensionum emolumenta discussi, ac si qua etiam apud diuersos retentatores sunt, conuentis his quibus non poterit iure conueniri, ad vilitatem fisci reducta, ac de omnibus missa relatione instruat amplitudinis tuæ iudicium, sicuti fisco commodæ prouisione repositum est, quid latebat ærario profuturum nulla fraude, aut dissimulatione depercat. Dat. pridie Non. Septemb. Rauennæ, Leone & Maioriano cos.

TITVLVS VIII.

De sanctimonialibus & viduis, & de successione eorum.

I. Imp. Leo & Maiorianus AA. Basilio pp.

Svceptis regendi imperij gubernaculis cogitare debemus quemadmodum nostra Respub. & armis & legibus & integra religionis reuerentia conseruetur atque proficiat, cui plurimum sub hac emendatione conferretur, si nobilium feminarum amplectenda generositas, procreatis liberis multiplicata subiecteat, stipia necessitudines inter parentes & filios nullis infidiarum vitis iminentur, & verum Dei cultum mens non inuita suscipiat. Hoc enim quamprimum nostri egere maiores, vt Rempublicam armis & religione fundarent, cuius sacrosanctæ venerationis lædi commentes mortalium signemurque prohibemus. Quis enim ferat parentes filias quas oderunt his non tam dicere quam damnare consiliis, vt eas in annis ad minoribus constitutas necessitati continuz viginatatis addicant, ac ne adolescentibus animis aliud velle sit liberum caputibus inuitarum facrum velamen imponant, cum huiusmodi obseruatio philosophiam religiofiam mente suscipiens non cogentis imperio, sed spontanea, & maxime deliberatione capiat. Vitandæ etenim sunt & magis adtentionibus, transcundæ humanæ cupiditatis inlecebræ, in quas præcipue primæ ætatis ardor impelli, vt inuentus calore sedato Dei dicata viginatitas præter illum pœnitentiæ vitium ad senectæ annos & celestis militiae palmam peruenire mereatur: Quid enim prodest si cupiditas virginalis patria pœnitente compressa subdolum voluntatem nubendi arte concipiat, & à legitimo reuocata consortio ad illicitas trahantur illecebras? Vnde ne per huiusmodi impietatem parentum egestas & opprobrium personis nobilibus irrogetur, & quod præcipue submouendum est inuisibilibus excretandis omnipotentis Dei contrahatur offensio, edictali lege sancimus, filias, quas pater matere à seculari lege sancimus, Christi fidei seruate præcepta continuata viginatitate cœnentur, in beatæ vitæ proposito permanentes, non ante

suscepto honorato capitivitate velamine cœfeciari quâ 40. ann. ætatis emensæ talibus infulis inoffensa mœueretur obseruatione decotari, & multi tēpōtis series, & celestis consuetudo feruitij ad perfidam voluntatem nouis desiderijs aditum non relinquunt, qui ante definitum temporis spatium sanctimonialiam puellam alius adulti fexus sui voris calentem memoratorum quisquam parentum velari fecerit atque permiserit, retriā bonorum parte mulctetur, eadem pœna constringi etiam quæ illa parentibus destituta vt intra prædictæ ætatis annos voluerit consecrari. Diaconi quoque, qui huic rei ministerium contra interdita præbuerint proserptione plectantur, & quia carum cepit causa tractari, quas ad diuinæ religionis cultum cupientes demigrare volumus non coactas, si qua parentum odiis obligata propositum seruandæ viginatitatis induerit, quæ à fructum consortio patriciali quodammodo arte subtrahitur, ac aut copuix trahenda maritali patris matrisve congrua largitione, aut eorum decedentium æqua cum reliquis filiis successione potiantur, parentum obeuntium mortem iam liberam, necdum quadraginta annos quibus velari nequiritur ætatis egressa nubendi, ex quo suæ potestatis esse iam ceperit, licentiam sortiantur. Neque enim facile iudicanda est, quæ se hoc arte noluisse, aut certe non posse complere adpetiti coniugij honestate prodiderit, cum Christianæ religionis instituta, atque doctrina melius esse censuerit virgines nubere, quàm impatientia ardore naturali professa pudicitia non seruate virtutem. Cum itaque in matrimonium nuptias secuta conueniret, exhereditatio illi ob hoc à parentibus vehemens, aut sola Falcidia quantitas relicta non noceat, sed scriptis hæredibus, vel suis in virilem portionem, vel extraneis in dimidiam tanquam præterita secundum normam veteris iuris ad crescat. Dignam siquidem tali præmio & successione censendum est, quæ procreationem liberorum professa generositatem familie suæ ab interitu nititur vindicare. Illis autem quæ spontaneo laudabilique proposito sanctimoniali obseruantiam viginatitatis amore susceperint, in tantum fauemus, vt si forte profana cupiditas improborum deuoram Deo mentem per crimen rapus violare tentauerit, non solum diuinalium constitutorum, qui id amiserit subiaceat vitioni, verum etiam cuiuslibet accusationi reddatur obnoxius ita vt qui pollutum tanto scelere hominem rebus probatis post hæc constituta per tulerit, additi censu facultatibusque potiantur, quod nos vsque adeo à religiofis feminis iubemus arceri, vt etiam si quis simile aliquid in quamcunque tentauerit pari se nouerit supplicio esse ferendum. Viduam sane obtinationibus permoemur, quæ nulla prole suscepta fecunditatem suam reparatamque familie repudiata coniugij iteratione condemnant, & solitaria vitam, non colliguntur religionis pudicitia amore famulentur, sed potentia ambitum orbitalis suæ casibus viduitatisque captantes lasciuam viuendi eligunt libertatem, quibus ad omnem licentiam vium, aut sollicitantiam fista religio personarum, aut fauore callidi captatores ablandè, has ad honestioris vitæ tramitem pifca dispositione reuocantes, æternali lege sancimus, vt maritali obitu defuncta mulier quadragenaria minor, donec procreare per ætatem liberis potest intra quinquagennium nubat, cui idcirco currentis lustrum largimur inducias, vt per spatium legitimis temporis luctus mœtore deposito eligendi honestiores nuptias habeat potestatem. Sin vero seculari vitam & conjugales tædas pifca dampnauerit, emenso, vt dictum est quinquagennio in viduitate persistens, mox cum germanis fratribus vel fororibus, eorumque filiis, vel parentibus propinquis, per quos familia origo reparatur, suas diuidat facultates: aut si his fortasse defuerit cum fisco patrimonium patriarur, nihil intra lustrum temporis illius quod luctui deliberationique deputauimus alienatam de prædictis sex vnciis se esse cognosens, quas parentibus, vel propinquis statuit serenitas nostra proficere vifructu tantum contentata viuendi quæ tum se probare potuerit studio castitatis secundas nuptias respuisse cum liberalis fuerit in propinquis. Illarum verò ratio diuersa est, quæ suscepta prole gaudentes ob hoc ad secundas nuptias non demigrant vt affectuofani decedentis viri memoriam malendis & locupletandis filiis sollicita pietate conferent, quas nubendi, si hoc maluerint, libertate suscepta à conditione superius enarratæ definitionis absoluiimus. Ita vt filius ex matrimonio priore susceptis, si hoc tamen pars voluerit, filiorum datos fideiuflores prospiciant, qui salua fore corpora omnia sponsalicia largitiis evidenti sponse promittant. Opinione sane continuz viduitatis maritus carenus relaxamus, vt filio in gremio indulgentiæ suæ posito vel donationibus pro merito profequantur viuentes vel hæredes suprema voluntate constituant, illud sanè

latas

ratu dualis constitutionis abolemus, quo videbarur matribus fuisse permiffum vt ex quantitate sponsalicia largitaris in vnum filium si velint portionem maximam conferendi habeant liberam facultatem, in quam nos filios æqua iubemus lance succedere: si quidem rectè illa donatio inter bona paterna numerabitur, quam in vxorem matris conuulit tempore nuptiarum. Si verò matri contra religionem sanguinis propositumque pietatis exterius hæres infidiatorque subreperit, quidquid ab ea, non iustis causis exhereditationis extrantibus quas sine dubio probaturus est qui videtur filius anteferi, donatum fuerit vel relictum aut in religiofo alienatum etiam illudque commento, id totum ab eisdem filiis vindicetur: & quia studiosè tractatur à nobis vtilitas filiorum quos numerosis procreari pro Romani nominis optamus augmento procreari competencia commoda perire non patimur, hoc necessitatè putauimus præcautionem, vt marem fecundamque iugendos copula nuptiali par conditio vtrumque constringat, id est, vt nunquam minorem quam exigit futura vxor sponsalicia largitate dotis titulo se noaurit collatam, seituris puellis ac parentibus puellarum vel quibuscumque nupturibus ambos infamitè maculis inuendos qui fuerint sine dote conuuliti: ita vt nec matri nuntium iudicetur, nec legitimi ex his filiis procreentur. Sanè quoniam quorundam cupiditatibus obuiandum est qui generatorum exhereditatis facultates, ac sibi vel filiabus suis vel subornatis quibuscumque personis, priusquam aliquid de nuptiarum pactione constituant ab incauis iuuenibus & futuri coniugij desiderio concitatis multa faciunt occulta fraude conserri, quæ secuta solemnitate votorum filias refundant, aut fortè maiore amore perfidia sibi exultimant aduicta: vnde eius callidi fruolique commenti ita oullum esse iubemus effectum, vt infamato talis colore contractus sui iuris postea gener vindicet, vel actione propolita securus respoat quidquid per illiciti posthac contractus imaginem alienare compulsi est. Inter cætera capratorum etiam auditas comprimenda est, qui nonnunquam ignotozorum penè lectulis adidentes animos ipsa corporum ægitudine fatigatos, & sincera iam iudicia non habentes simulata affectione deprauant, vt perierique confanguinariis & necessitudinum suarum frequenter obliiti extraneos scribere videantur hæredes, cum infidiosa munifera diriguntur, cum subornantur medici qui praua peruadent & neglecto medendi studio fiant alienarum cupiditatum ministri. Quibus omnibus forentis nostra diligenti examinatione perpenfis hac præteriti lege decernit, vt si is qui nulla testatoro propinquitate coniungitur, neque ex iis personis est quibus etiam ab incerto deferi quocunque gradu vel titulo poterat, antiquo iure successio hæres fuerit instituta, legatum fideicommissumve perceperit, ex relictis rebus atque corporibus tertiam publico inferat portionem, quatenus hoc saltem metu & testatorum iniquitas & capratorum ceteris improbitas: quæ omnia contenta in futurum à die lata legis valere præcipimus Basilio p. k. A. Inl. igitur & præcella magnificentia tua saluberrimam sanctionem propositis diulgabit edictis, vt omnes intelligent remotis irreligiofatum mentium fraudibus iniquitate mentis hoc constitutum fuisse quod emendatione morum vilitateque publicæ reducta in terras infidiatorum omnium foia pietate proficiat. Dat. vii. Kalen. Nou. Rau. Leone & Maioriano AA. COSS.

INTERD. Haec sententia præcedentes propterea non sunt dehorata, quia in aliquibus libris non inueniuntur, in aliquibus tamen inueniuntur.

TITVLVS IX.

De adulteriis.

I. Imp. Leo & Maiorianus AA. Rogatiano Consulari Tuscia suburbicaria.

Agitandam legibus adulterij quætionem imminuentur nostræ quoque perennitatis oraculo te exercuisse commemoras, atque, vt relatione restarur, conuictum confessumque Ambrosium in nefario crimine, relegatione dignum temporaria censuisti, non solum leuiter immemor esse & negligenter pensasti doloris iniuriam, vt maculam pudoris extincti & eius summam criminis in quo quicquid vero indignum est, conuincitur, elauit superstitite iudicaris. Eum tamen ipsum temerasse sententiam & confestum locum perhibes exilij defugisse, nobisque consuluiti quid fieri sancimus. Quocirca tam

exercitandæ iudications formam perpeti mansura debeat aspirare, feueritatem quippe res ipsa flagitat. Vnde Rogatiane Kar. noueris ad rigorem veteris disciplinæ hanc perennitatem nostram obseruationis adiecitse mentiam, vt secundum legem Diutorum retro Principum, qui in simili crimine talia censuerunt, relegationem probrofi ac nefandissimi rei, deportatio adiecta continuo & bonis eius omnibus fisci vilitatibus vindicatis, eumque à congressu totius Italix submouendum, edictorum propositione denunciata omnibus perimendi licentia, qua passim ita insequendus est qui sententiæ abusus est lenitate, vt si comprehensa vrbis nostri parte repertus fuerit, casus iure videatur quatenus sanctionis procedente censura, ab incurfu flagitiorum rotam genialis toti præstemus imposterum castitatem, vt exemplo competenti luxuria castigata ab expugnatione pudicitia, qua sub publica quodammodo videbitur esse custodia, libido & proturitas arceatur, manifestumque sit generaliter ita nobis cordi esse violatum pudorem, vt edictali decreto iusta coercitione propolita, intemperanter futuris quoque temporibus plecti commissa simile censeamus. Dat. xv. Kal. Mal. Arelato, Richomere & Clearcho vv. cc. COSS.

NOVELLARVM DIVI Severi Augusti. LIBER V.

TITVLVS I.

De Abrogatis capitibus iniustis legis Divi Maioriani A.

Ad locum, id est, de sanctimonialibus, viduis, de hereditatis tertia, vel de ceteris negotiis.

I. Imp. Leo & Severus AA. Basilio P. PP. & Ravitio.

ILLVD tantum ex eadem lege retinentes, quod veterum legum commendat auctoritas, scilicet vt post viri obitum sponsalia in vsum fructum tantum mater habeat, & à filiis alienare non possit, siue in alias nuptias venerit, siue non venerit. Et vt omnibus ex eodem matrimonio filiis ex æquo communia in vnum aut alectum matri conferre non liceat. Nam quid est aliud à filiis alienare, si hoc non est, cum proles numerosa contigerit prætermisissis ceteris, vni vel alij praua velle intentione largiri? Sint sanè matres, si ita liberit, vt impensis obsequiis in filiorum electione liberales, vsum fructum suum cui voluerint largiantur, proprietatis commoda cunctis pariter filiis deputata non minuant. In illa tamen parte matribus salua filiorum vtilitate consulimus, ne eas necessitas dandæ fideiusionis adstringat. Quia & factu difficile est, & super hoc filiis abundè, vel prioribus constitutis vel præfenti lege prospicitur, quibus & alienorum vindicatio competit, & ex maternis bonis perditatum redire gratio facultatum, Basili Præfecte karissime AA. Quare inlustis & præcella magnificentia tua huius Constitutionis oraculum edictorum faciet solemnitate proponi, vt legis aspectibus, quæ ad amplitudinem tuam primæ præfecturæ administratione data est, per te correctæ atque emendata vulgetur. Dat. x. Kal. Mart. Rom. Basili. v. c. COSS.

IN T. Haec lex Imperatorum Leonis & Severi, ea qua Maioriani lex de diuersis rebz, quas ipse testator obseruanda esse præcepit, specialiter vacauit, & id tantum quod rationabilis & pristina legibus congruum fuit, creditis reseruandum, quod ipse sua constitutione firmat, dicens: Illud tantum ex eadem lege retinentes quod veterum legum confirmat auctoritas, itaque vt post viri obitum relicta vxor vsum fructum tantum sponsalicia donationis habeat, & nihil exinde alienare presumat, siue alias ad nuptias venerit, seu certe non venerit, neque alii nisi tantum omnibus filiis suis ex eodem patre genitis, cuius donatio est hac ipsa sponsalicia largitur, æqualiter dimittatur. Nec liceat matri cui voluerit de filiis aliquid exinde amplius pro sua voluntate donare. Sanè de vsum fructu suo quod ei lege concessum est, donandi cui voluerit liberam habeat potestatem. Nam ea qua omnibus tantum filiis æqualiter iussa est seruate, nec minuat, ne inter filios pro suo arbitrio diuidere vlla ratione presumat. Hoc tamen matribus hac lege præfatur.

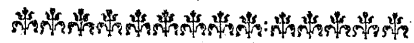
statu, ut salua filiorum utilitate fideiufiores pro restituenda hac ipsa sponsalitia donatione dare non debeant. Quia talis petitio grauis est, & sufficit filiis, quod vel hac lege, vel prioribus statutis constat esse prohibentem, ut etiam si matres eorum secundo nupserint, eorum maritorum facultates loco pignoris obligentur: & si quid ipsa matres exinde presumpserint, de facultatibus earum illata sibi filij damna referant.

TITVLVS II.

De corporatis.

1. *Imp. Leo & Senerus AA. Basilio PP. & Patricio.*

CVm per virum illustrem Antonium cunctorum ad quos provincialium querela peruenit, eo quod *** aliâque corpora publicis obsequiis deputata quorundam scilicet colonis vel famulis ignorantibus dominis socialent, & nunc sub specie publicæ corporationis procreatos liberos conantur iugo seruitutis absolueri, idcirco agnoscat sublimis magnificentia tua diuini nos in æternum lege sanxisse, si qui vel qua ex corporibus publicis vel ex corporatis vrbis Romæ seruis vel colonis se crediderint copulandos, agnationem eorum ad eos dominos pertinere, quorum inquilinus vel colonus fuisse constiterit, exceptis iis qui ante eam legem non taliter larum sese inuixisse noscuntur, Dat. vii. Kalend. Octob. Hermenricho & Basilio c o s s.

INCIPIT LIBER LEGVM
Diui Anthemij Augusti.

TITVLVS I.

De mulieribus quæ se seruis propriis vel libertis iunxerunt, & de naturalibus filiis.

1. *Imp. Leo & Anthemius AA. Luperciano P.F.P.*

VMANO generi & fluctuantibus rebus mortalium vna post Deum ratione consulitur, si aduersorum ingruentium procellis occurrat sepius nostra Serenitas, nec dubium est imminui materiam conuersationis humanæ, nisi componat providentis regentis imperium, quicquid per se non potest impetrare mortalitas: et tunc ita magis florida ac tranquilla ciuilitas, si circa prouidos hominum casus excubat circumspicenti Principis fauor. Iulia quædam preces nostris fundit altaribus, adstruens cum eo sibi matrimonium contigisse qui familiaris quidem suæ seruis extiterit, sed libertatem morum claritate meruerit. Exorat quoque nostri nominis maiestatem, ne sibi noceat quod venerabilis sanctio Constantini, dominam seruorum suorum complexibus inflammari districtissimo rigore non patitur: incongruum quippe existimans in suo casu de seruorum coniunctionibus constituta tractari, eum ipsa non seruo nupserit, sed liberto: præcipue nuptias suas in culpa venite non posse, quod de libertorum consortiis prohibendis, euidens nihilominus æstimati quicquid ante hoc lex vlla non vetuit. Geminatam igitur causam huiusmodi casibus consulendi reperit nostra Serenitas, vt nec confirmatio subtrahatur de suscepto quasi errore nutantibus, & honeste ac probabiliter constituta sine aliqua deinceps ambiguitate seruentur. Primum igitur edictali decernimus sanctione, vt quæ usque ad secundum nominis nostri Consulatum similia probabuntur iniuste coniugia, legitima firmitate non careant, sed hanc quoque munificentiam nostrorum faciem securitati suæ adfuisse lætentur, vt si quæ sunt femine quæ pro nobilitate natalium de eiusmodi forsitan consortio quicquam verentur, superfluum pondus iniusti timoris abiciant, nec se non licito quasi fecisse formident, vt nulla nunc usque ad liquidum iura veterantur: ita vt cum libertis suis iustas nuptias contra-

xisse videantur, natiq; & nascendi ex his liberi nullam vnquam de parentum suorum coniunctione sustineant quætionem, sed matris ac patris hæreditate legum more percipiant. Ipsi quoque inter quos huiusmodi est contractus societas, testandi in se inuicem, vel succedendi sibi iuxta formam iuris licentiam non amittant, neque quicquam matrimonij gratia à cæteris discrepare credantur, de quibus ante hanc nostri nominis sanctionem nihil legum scita præscripserunt. Et reuera principalis gratiæ est erueri suis casibus suspicaces mortalium mentes, ne sibi non licuisse quod nemo prohibuerat, arbitrentur: inuicem quoque notitiam euidenter instruerent ne sibi fas esse quisquam existimet, vt fas esse non patimur. Ex hoc ergo nostræ clementiæ Consulatu decorem publicum agere cupientes, cum seruis & libertis dominus & patronus inuicem matrimonia facultatem habere prohibemus, ne insignium familiarium clara nobilitas indigni confortij fecunditate vilescat, & quod splendore forsitan tenentis generositatis obtinuit, contractu vilissimæ societatis amittat, aut nude tantum ingenæ libertatis fulgore percipuum genus in femina imprudentior complexus inuicentur: ea sine dubio cautione valitura vt de consortiis seruorum perpetua firmitate seruetur quicquid Diuus Constantinus venerabili sanctione constituit. Circa eas vero quæ in libertos suos vota conuenerint, custodiri in æternum duratam lege sancimus, vt coniunctio vestra ne nomen quidem matrimonij sortiatur, sed ad illicita consortia execrabiliter aspirantes publicatione omnium facultatum & perpetua de portatione plectantur: his qui ex huiusmodi societate nascuntur non solum iure, sed & vocabulo libertorum priuandis, seruis quoque conditione probabiliter ad dicendis, ita vt his dominium sibi noster sileus vsurpet. De coniunctionibus fauè ancillarum & libertarum, necnon de naturalibus liberis quomodo procreatis procreandis, inter omnes decernimus custodiri, quod Diuorum retro Principum saluberrima constituta sanxerunt. Luperciane p. k. A. A. Inlustris igitur & præcella magnificentia tua saluberrimam sanctionem ad omnium notitiam peruenire edictorum deuulgatione præcipiat, ne cui superstiti ignorantis auxilium quominus cauta quæ sunt decreta seruentur. Dat. x. kalend. Mart. Romæ. dn. Anthemio A. CONS. Accepta Id. Mart. Romæ, ipso A.

TITVLVS II.

De confirmatione Legum DN. Leonis Augusti.

Imp. Leo & Anthemius AA. Luperciano P.F.P.

AD consulationem clementiæ nostræ Dominus & pater meus Princeps sacratissimus Leo, super his quæ indulgentia principalis in diuersos iam contulit vel processu temporis largietur, certum ius venerabili sanctione constituit, quod sub sacris suæ perouitatis apicibus ad nostram quoque sententiam delinuit. Quamque mundanis compendis proficit vt circa regendum vtrumque orbem id præcipue custodiendum credamus quod deliberatio communis egerit, legem directam libenter amplexi quod ad omnes tam saluberrima constituta perueniant sub hac pragmatica iussione ad amplitudinem tuam censuimus dirigendam. Luperciane p. k. A. A. Inlustris igitur & præcella Magnificentia tua venerabilia constituta propositis deuulgabit edictis, ne vllius prætereat notionem quod in æternum valere Serenitas nostra decreuit. Dat. sub die xiv. Kalend. April. Romæ. dn. Anthemio A. CONS. Actum sub die eodem.

TITVLVS III.

De bonis vacantibus.

*Imp. Leo & Anthemius AA.**

IMperatoriæ maiestatis est ex præsentibus causis etiam futuris prouidere temporibus, & reserata ambiguitate sequenda decernere. Nam cunctorum census vocatur in dubium si per licentiam principalem iura dominorum suam non habeant firmitatem. Itaque nos quibus totius mundi regimen commisit superna prouiso, & iuris regulam & æquitatis rationem volumus custodiri. Pius ac triumphator semper Augustus filius noster Anthemius, licet diuina maiestas & nostra creatio pietati eius plenam imperij commiserit potestatem, tamen prudenti & cauta, qua pollet, æquitate per factos ad-

factus

factus nos credidit consulendos adherens in Italia partibus multa exorta negotia ex donationibus quas de alienis rebus Principes contra Legum cauta fecere (nam vt quisque vel meruerit vel precatus est de imperatoria veluti largitate plurima & magna decerant: Emergunt autem personæ quæ plerumque prædia vel res aliquas sui iuris adferant esse, quas ex Principis munificentia diuersi illicito titulo quæserunt. Nam sæpe ea quæ caudæ dicebantur & donata sunt, consanguineus eius qui sine hærede putabatur, emergens reposit, vel de capitiuitate liberati iure postliminij quæ sua vel propinquorum fuerant, & aliis à Principe concessa sunt, reddi sibi iure desiderant, adstruentes secundum sacratissimas Constitutiones legitimum sibi auxilium suffragari: vel eum res aliqua vindicatur à possessore cui domus venerabilis aut donatione contulit aut venditione, vel commutatione, aut vltima voluntate transfudit, scilicet quæ in iniuste aut minus idone contractum forsitan possidebat) vtrum iure communi quod petitur probauit suum recipere, an præter Leges quibus omnes vruntur circa donationem regiam pronuntiandum erit, vt factum Principis vel aliena re donata aut vendita comprobetur. Nam eum de huiusmodi controuersis ab amplissima cognitionibus tractaretur, prolata est Constitutio de Codice Theodosij, sub titulo de vacantibus, qua Diuus Constantinus cauet, vt si rem quam Princeps donauit suam quisquam potuerit approbare, non eam recipiat, sed eo cui donata est firmiter possident, Princeps petitori extrinsecus qua voluerit, ratione succurat. Hac cum nostris in sinuauerunt sensibus, relicta gestis quæ ad nos à filio nostro serenissimo Principe sub prædicta consulatione directa sunt, habitis inter Procuratores Dominæ & Fortunati inlustrum perfonarum, serenitas nostra, cui cordi est in dies singulos consultiore tractatu & meliore deliberatione generi humano prospicere, satis putauit incongruum vt tanta rebus negotiisque confusio vel iniquitas innectatur, & vnicuique suis vti non liceat, neque pro-

suorum defensione legitimum habere tutamen, sed in arbitrio sit fortè subripientis facilis & iniusta nonnunquam regie donationis auctoritas, & vt aliis iusta possessione fraudatis ab aliis liberalitate iniuste detineatur, eum & ipse titulus supra prædictæ Constitutionis vnde consultata est nostra clementia, de vacantibus tantum non de omnibus bonis atque substantiis euidenter loquatur. Hac igitur in perpetuum valitura lege sancimus, vt siquidem de bonis reuera vacantibus Imperator aliquid pro sua liberalitate donauerit, hoc perpetuum obtineat firmitatem: & nemo calumniam patiat de re quam principis in eum liberalitas iure contulerit. Sin autem aliquis rem suam siue tanquam vacantem, siue alio quolibet titulo donatam cupit repetere, eamque sui iuris esse vel ad se deuolutam ex legitima successione monstrauerit, communi legum fruatur auxilio, nec ex illa, licet imperiali donatione seu commutatione, vel ex aliqua cuiuslibet contractus specie, contra generale præsidium omnino lædatur, siue etiam à retro Principibus hoc beneficium asserat sibi esse delatum, siue post aliquid tale fuerit subsequutum. Hanc igitur Constitutionem in causa etiam, Dominæ & Fortunati inlustrum personarum quæ huic legi præstitit occasionem valere præcipimus, vt communi iure Cæsaria massa de qua queritur, prædictæ Dominæ inlustris femine restituantur. Neque enim aliud imperatoriæ maiestati, cui semper debet æquitas inhæret & vigere iustitia, videtur ad commodum quam commune ius omnibus referuare subiectis, & nihil amplius bonis licere Principibus nisi quod licet priuatis, & hanc liberalitatem prætereque legibus & æquitate subnixam est, vt nemo se alienis & illicitis ditatum lætetur, nemo bonis propriis debeat esse priuatum. Luperciane p. k. A. A. Inlustris igitur & magnifica auctoritas tuæ quæ hac saluberrima lege serenitas nostra constituit obseruari, ad omnium notitiam edictis ex more propositis iubeat peruenire. Dat. xiv. kalend. April. Romæ. dn. Anthemio P.F. Aug. 11. CONS.

F I N I S.

